Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Summa angelica

https://hdl.handle.net/1874/461655

[illegible]ma angelica de casibus fr[illegible]li
de clauasio ordinis minorum et vicarij
generalis cismontanorum fratrum obseruantie
eiusdem ordinis.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

fatas penas. iurisditionalia tñ exercere pñt, vñ ꝙ excõicare ꝙ absoluere pñt si ipi nõ sunt interdicti, dicit tñ Pa. in. d. c. ij. ꝙ nõ dñt absoluere cũ illa solennitate. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. sed ei nõ credo quo ad absolutionez, qz absolutio a excõicatione siue cuz illa solẽnitate siue sine ea nõ potest impendi ab interdicto, ſz si ille qui impẽdit non sit interdictus, tunc absoluere potest etiã cũ illa solennitate. qz cũ absolutio pmittitur ergo ꝙ solennitas consueta. Anno. tñ ꝙ Jo. ꝙ Laudu. cõcordãt cũ Pa. ꝙ addunt ꝙ efficeretur irregularis qui absoluerer cũ pfata solennitate. sed eis nõ credo rõne pdicta. Item fm Guliel. Durã. similiter est irregularis clericꝰ q̃ solennit in cimiterio sepelit hoẽm iterdictũ. ar. c. ſ. de postu. pla. ſz ego dico similiter si hoẽm nõ interdictum sepelit in loco interdicto solenniter. ſ. cum officio soloto, rõ qz ist̃ud ꝓpetit certo ordini fm ꝙ cõiter seruat. no. etiã aliã penam in cle. eos. de sepul. de qua. s. excõicatio. vij. casu. xxxvj.

7 ¶ Quinta pena est ꝙ clericus qui non seruat interdictũ loci est suspensus ab officio ꝙ beneficio. d. c. tanta. de excess. prela. in tex. ꝙ un glo. ꝙ sequũtur cõiter docto.

8 ¶ Sexta pena est contra religiosos quoscũq; ſz excõicationis q̃ non seruant interdictũ cuz matricẽ ecclesiaz loci seruare sciũt. qõ itelligo de generali interdicto. qz si singulariter ecclia mẽis eẽt iterdicta nõ hz locũ in cle. ex frequentibus. de sen. ex. si vo matrix eccia nõ seruaret solũ incurrerẽt penas q̃s ꝙ clerici incurrũt. de quibus in isto capitulo dicitur.

9 ¶ Vtz laici nõ ꝟitates interdictuz incurrãt aliqua penã. R. ꝙ nulla inuenit i iure ipis ipposita peccarẽt tñ mortaliter si ꝟ facerẽt in ꝓtẽptuz eccie. alꝫ nõ nisi in ãtuor casib⁹ posit̃ in cle. ſ. de sepul. ꝙ cle. grauis. de sen. ex. de q̃b⁹ hẽs. s. excõicatio. v. casu. xv. ꝙ excõmunicatio. vij. casu xxxvj.

10 ¶ Sz nũq̃d laici tenent de eccia exire si sacrmdos recipit interdictũ ad dina. R. Vonal. ꝙ nõ. nec; peccat audiẽdo ſz solus sacerdos.

11 ¶ Vtz clericus simpler q̃ hz tñ primã tonsuram incidat in penas pdictas sicut alij clerici R. Hosti. ꝙ sic. si in officio suo cantet. ſ. tanq̃ psalmista. vt in. c. psalmista. xxiij. di.

12 ¶ Vltima ꝙ clericus decedẽs iterdictus priuat ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictum. vij. quõ relaxat. R. ꝙ aut interdictuz fertur ad tempus sicut cũ q̃s interdicitur vsq; ad ãnũ vel donec satisfecerit. vel tabi mozer. ꝙ tũc nõ requiritur absolutio aliqua post tale quid. qz anno transacto vel satisfactovel recedẽdo tale interdictũ est amotũ ipso facto et licite post hoc celebrat quis. Ita no. Pa. i. c. nõ est vobis. de spon. nec distingno an sit a iudice vel a iure: qz in vtroq; hz locũ q̃ dixi. et idẽ dic de quacũq; alia suspensione tã iuris q̃ hoĩs. Nec⁹ de sntia excõicationis ad tps. qz requiritur absolutio. ita no. doc. in. c. fi. de ma. ꝓtrac. cõtra inter. ecclesie. et ibi reddũt rõem eẽ qz excõicatio reqrit certã formã in absolutõe. sed in interdicto vel suspẽsione sufficit cõstet de mẽte iudicis. ꝙ ſz aliq̃ dubitẽt de excõicatione lata a papa ad tps. tñ tene ꝙ requirit absolutio nisi apte cõstet papã velle eũ absolutũ esse fm do. Anto. et sequit Pa. in. d. c. fi. Si vero interdictũ vel suspensio nõ est lata ad tps sed simpliciter. tunc reqrit absolutio. et si est a iure pt absoluere ordinarius vel legatus sedis aplice. nisi eũ cõditor iuris sibi vel alteri reseruauit. ar. c. nup. ſ. in fedo. ſ sen. ex. Si aũt sit a iudice sic ille q̃ tulit pt absoluere vel eius supior tñ ꝙ nõ alius. aut de mãdato eiꝰ q̃ eũ tulit. xviij. q. i. si petrus.

¶ Vtrũ sit seruanda aliqua forma in eius absolutione. R. Ho. ꝙ sic. dicẽdo reuoco. vel remoueo vel absoluo ꝙ similia verba. Debẽt etiam iniũgi eis vt satisfaciãt fm qõ dicit̃ de excõmunicatõnis absolutõe. qz in hoc ambulat pari passu. vide. s. absolutio. iij. ſ. i.

¶ Vtrũ interdictũ possit ad cautelã relaxari. R. ꝙ generale interdictuz nõ potest. c. psenti. de sen. excõ. li. vi. Sed si interdictũ sit singulare cõtra personam sic potest relaxari ad cautelam. ar. a cõtrario sensu. d. c. presenti. Ratio. quia specialiter interdicto oĩa sacramenta negantur donec absoluatur. et sic idem est qõd et de excõmunicatõne a qua quis absoluitur sub cõditione. vt in. c. solet. de senten. excom. li. vi. hoc tenet Jo. an. et Bar. in. d. c. ꝓsenti. Limitat hoc si pẽnitet. alꝫ nõ. qz sic relaxatio daret causam peccandi nisi forte in casu sicut cũ absoluitur inuitus ab excõmunicatione. de quo s. absolutio. iij. ſ. vij.

¶ Vtrũ episcopus vel alius possit suũ interdictũ suspendere. R. Lau. Tancre. et Vin. ꝙ sic. vt no. in. c. ad hec. el. iij. et. c. directa. et. c. ꝓterea. de apel.

¶ Vtrum per appellationẽ sequentẽ suspendatur interdictũ latum. R. ꝙ nõ. nisi eius effectus sit suspensus ad tps. qz sic potest appellari a sententia suspensa sicut a cõditionali. d. c. ꝓterea. Et hoc intellige de interdicto vt suspẽsione. Secus i sentẽtia excõicationis cuius nullus q̃ ꝓt relaxari nisi in toto absoluatur. c. cum desideres. de sen. excõ. hoc no. Hosti. in d. c. ad hec. Hoc intellige de interdicto a diuinis et sacramẽtis et aliis spiritualib⁹. Secus esset in interdicto a temporalib⁹. vt puta. ꝙ nõ ingrediat possessionẽ talem. ff. de appel. l. cõstitutionis. vnde Jo. an. in. d. c. is cui. restringit soluz in mere spualibus per que ligatur aĩa. et ideo per appellationez suspenditur interdictũ a beneficio. ꝙ sentio. de quo vide. ſ. Suspẽsio. q. ſ. primo.

5 ¶ Vtrũ priuilegiũ cõcessum a legato a latere quo interdicti tempore valeat celebrare interdictus et excõicatis exclusis valeat quantũ ad sniãs suas et suoꝝ successoꝝ ordinariorꝝ. R. fm Lau. ꝙ sic. nisi spãlit a successore reuocet. tenet idem ꝙ etiã valet quo ad sententias pape. ar. d. c. dilectus. el. ij. de reseri.

6 ¶ Vtrũ papa dante licentiã celebrãdi in ecclesia specialiter interdicta relaxet eo ipo interdictũ. R. fm Ho. in. c. vt priuilegia. ꝙ nõ.

7 ¶ Vtz de auctoritate epi possit quis celebrare in ecclesia interdicta. R. fm Hostiẽ. in. d. c. ad hec quoniã. ꝙ nõ. quia istud pertinet ad solum papã. de priuile. c. cum et plantare. Nec⁹ esset i cessatione a diuinis. quia posset eps exclpere quos vult et subijcere et tempus et modũ determinare fm Jn. in. d. c. vt priuilegia. Et idem tenet in ecclesia ꝙ eũ interdicta. allegat d. c. dilectus. sed nõ potest cõcedere vt persona interdicta vel suspensa celebret nisi ꝙ delicto alterius sit suspensa ab eo.

Interdictum. ix. quando non indiget relaxatione. quia ipso iure non tenetur quis seruare. Respõ. ꝙ in duobus casibus.

1 ¶ Primo quando fertur cõtra participantes cũ excõmunicatis in casu quo minorẽ incurrũt excõmunicationẽ sine canonica monitione ꝓmissa. tunc nullum est ipso iure sicut et suspẽsio quelibet Intellige si feratur ab inferiori a papa. c. statutũ. ō sen. excõ. li. vi. Et dicitur canonica monitio ꝙ legitima quãdo nominatim admonentur. alꝫ non. vt in. c. constitutionem. eo. ti. et li. contra alios vero licet debeat ꝓcedere monitio quando fertur pro cõtumacia fm Jn no. in. d. c. ad hec quoniam. tamen tenet similiter si ꝓferatur sine scriptis q̃ quis iuder incurrat penam. de qua in. ca. i. de sen. excõ. li. vi. et s. excõicatio. ij. ſ. ij. Sz magis breuiter dic ꝙ in illis casib⁹ in quibus snia excõicationis nõ tenet. sic nec interdictũ. de quo vide. s. excõicatio. iij. per totũ. Secundo quãdo interdictũ est latum ꝓpter aliquos. ꝙ ipi nõ seruant eum. tex. est in. c. peristi. de priui. Sed aduerte fm Ho. ibidem. ꝙ si ciuitas vel ecclesia est interdicta ꝓpter aliquem. i. propter eorũ delictum. tũc licet ipi violent alij tamẽ seruare tenentur. si autem sit positum ꝓ eorum querela ad eorũ vtilitatem. tunc si ipi non seruant nec alij seruare tenentur. et sic efficitur nullus. d. c. peristi. et sic eum intellige.

2 ¶ Vtrũ q̃ interdictũ est nullũ. tñ matrix ecclesia seruat teneanẽ religiosi illud seruare. Ke ꝙ sic. aliter incurrunt penã excõicationis. clc. ex frequentibus. de sen. excõ. in glo.

Interesse fm Bar. in. l. vnica. C. de sen. que pro eo ꝙ interꝛ. proper. proprie et stricte est extimatio alicuius vtilitatis non habite propter alicuius factum iniustum vel cõcessionem iustam. et est duplex. aliud lucri cessantis. et hoc est quando homo impeditur a lucro quod fecisset si talis pecunia sibi restituta fuisset vel si talis lesio sibi nõ fuisset illata et hmõi. Aliud est interesse damni emergentis. et hoc duplex. aliud i re. aliud extra rem. Interesse damni emergentis in re vel circa rem. quod etiam dicit intrinsecuz fm Bar. vbi. s. et istud est ipa res seu eius extimatio. vt id qõd ꝓuenit immediate ex ipa re vt fructus et partus et huiusmodi ponitur exemplũ. vendidisti mihi vinũ quod valebat. xx. et tibi tradidi precium nec dedisti nũc valet. xl. si traditus fuisset tantũ habiturus erã. et de hoc. ff. de ac. em. et ven. l. si sterilis. ſ. cũ per venditorẽ. Interesse extra rem vel extrinsecũ est quod ꝓuenit nõ ex ipa re sed ꝓpter ipam rem. exemplũ. vendidisti vinũ nec tradidisti. sed si tradidisses ex eo potuissem negociari ꝙ lucrari. vẽdidisti granum ꝙ quia nõ tradisti seruimei fame perierũt et istud quãdo petatur in cõtractibus. habes in. l. iulianus. ſ. i. ff. de ac. em. et vendi. l. cũ venditorem. C. de ac. em. et vendi. et. ff. de ver. ob. l. si insulam. et quando teneatur in conscientia habes vsura. i. ſ. xxx. interesse quãdo habet certam quantitatem vel speciẽ duplum excedere nõ potest. et quãdo excedit duplũ habes in. d. l. vnica. in tex. et in glo. sed quo ad cõscientiaz habes. j. vsura. i. ſ. xxx.

Interpretatio legis Ad quẽ pertinet. Respondeo ꝙ interpretatio legis diuine vel canonice pertinet ad papam. capitu. per venerabilem. qui filij sint legitimi. Sed interpretatio legis ciuilis inquãtum concernit clericos: similiter pertinet ad papam. vt in capit. primo. de iura. calumnie.

E. fo.
287

RARIORA

Cm

Cm

BARIORA
Cm

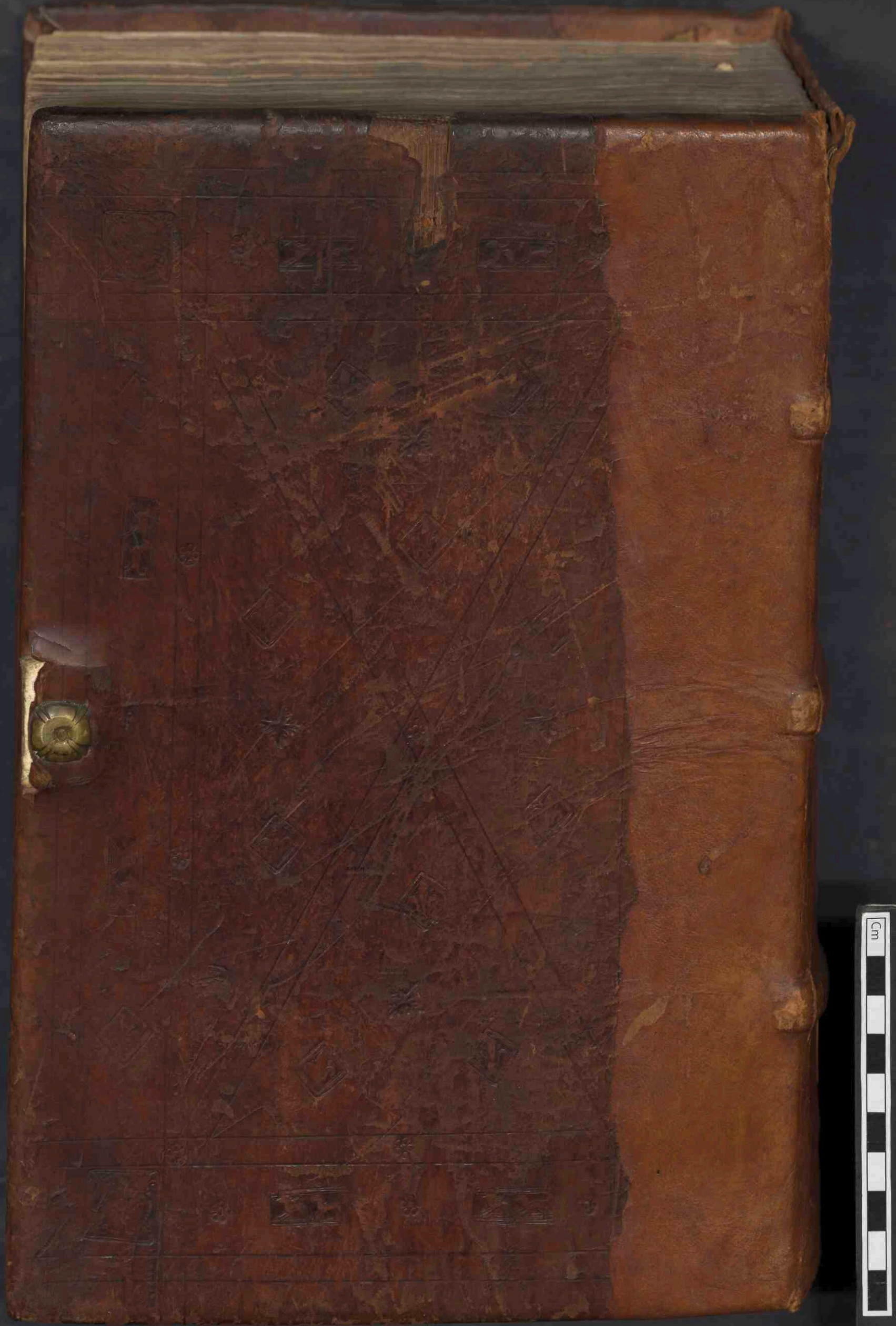

22. **Angelus** (Carletus) de Clavasio, Summa casuum conscientiae. Spiers [Pt. Drach] 1488. 2°. E. 2°. 287

Typen 7, 8. — HC* 5386. — BMC II p. 496. — Peddie II p. 183. — Pell. 3815. — Pr. 2375.

Voor op den band: „Summa angelica de casibus fratris angeli de Clavasio ordinis minorum et vicarii generalis cismontanorum fratrum observancie eiusdem ordinis". Op het schutbl. voorzijde: „Conventus Eremitarum D. Augustini in Hasselt. Anno 1601°". Op de achterzijde: „Hanc summam de casibus angelicam donavit conventui suo hasselensi frater gerardus tielmanni immeritus sacre theologie professor suppositum alme universitatis parisiensis". — Uit de Maastrichtsche collectie. — In oorspr. led. stempelband, beschreven bij Hulshof-Schretlen p. 13, pl. VI, 15, 17, 18, 22. — In den catalogus van 1845.

H

Commentus Eremitarum D. Augustini
in Hasselt.

Anno 1601.

E pl 287

Hanc summam de casibus angelicam donavit conventui suo hassellen
fr gerardus tielmann ameritus sacre theologie professor suppositum
alme universitatis parisien orate pro eo apud pium deum cuius mie non est numerus

Epistola. F. Hieronymi torniell lectoris. Ad R.p. F. Angelū de clavasio p̄sentis operis auctorē, in qua orat eius reverentiaz, vt ipm opus imprimi faciat, ꝓpter talem et tantā dicti operis excellentiam et vtilitatem.

Pluribus retroactis temporibus. Reverende ac mi cordialissime pater. Ad lecturā casuū cōscientie promotus omni cura et diligentia operā dedi, vt veritatē cōfratribus audientibus miro modo hinc inde dispersam, et per diversa librorū volumina, quin potius per varias doctrinarū facultates vagantē: enucleatā traderem. Ad qō pagendum: quibus vigilijs, qbusue oporteat curis insudare. Reverētia tua plenius edocta dilucide prospicit. Nō enī talis lectura vnica cōtentaꝫ scīa, vnico ne studio licet magnis voluminib⁹ ꝯclusio subsistat. Exigit nāq; vera iuris ciuil fundamēta. In quib⁹ pene ꝓtractuū tota decisio terminaꝫ, qō quidē ius, qm̄ per summor iura pontificū in multis rectificaꝫ p̄ficitur ac suppleꝫ. p̄cipue in censuris, p̄bendis et alijs ecclesiasticis. Eiusdē sacri pontificij iuris ignorantiā talis casuū penit⁹ abhorret doctrina. Verū cum in p̄dictis, qñq; ꝓpter cōmunem pacē oculus diuinā intuens maiestatē aliqualiter obscureꝫ, qui lumine sacre theologie illustrari quā maxime habet necesse. nō modicā ipius casuū studij partem, sibi sacre pagine lucidi doctores iure merito vendicarūt. Artē si experientia teste p̄bo facit artē, in ipa casuū doctrina: magistrā pene cūcta limitantē fateri nō incassum cōpellimur. Cū igiē vitā breuē artē vero longā: altus hypocrates affirmet. Et in vna quaq; arte tāta dv camur cecitatis caligine vt teste mercurio trimegisto, maxima ps eor q̄ scimus sit minima eor q̄ ignoramus, qs nisi insani penitus capitis dicere audebit hoiem ad talis studij apicē nisi diuina p̄venti peculiari virtute posse devenire: Vt tanq; alter Justinianus opus desperatū quasi p̄ medium transiēs ꝓfundū in vnā reducat cōsonantiā. Forsitan aliquis dicet, vera fateor q̄ scribis, nisi talis tantusq; labor ac difficultas a summissis tractatorib⁹ exilio data fuisset. Qui oēs in vnū facultates colligētes fasciculos casuum cōtexerūt. Ad quē ego: hec admitterē si dictos vt asseris tractatores, ipis in facultatib⁹. pene noscerē ephebos, no dicā balbutiētes neq; p̄fectos. Ex his nāq; alij pictores, de alienis codicibus, non libros, sed quedā poti⁹ exēplaria cōponentes, alij more balbutientiū q̄ audierint et viderint fari gestiūt. Quos tū pia excusat intentio, ne tanq; serui inutiles, ex talentis quicq; in p̄cipis erariū nō inferētes, repulsam patiaꝫ pariter et penā. Verū si eos intentio reddit innoxios: mihi tñ alīsq; in huiuscemodi palestra militantib⁹ labores nō auferūt, sed incertiores sumus atq; dudū eramus. Tenuit ergo me continuū desiderij, sedulaq; anxietas, vt sator ille rerum eternus increataq; veritas, ac lucis eterne candor irradians, q̄ solus res penit⁹ desperatas ad optatū finē deducit. iuxta. l. i. ad fi. ꝓme cok. C. de veteri iure enu. Qui oīm auctor est scientiarū. §. deniq; xxxvij. di. Qui oīm ē gratiarū elargitor. c. revertimini. xvi. q. i. A quo insup est oē datū optimū. Jac. i. et. c. in scripturis. viij. q. i. Qui totius insup est boni operis fundamentū c. cū paulus. i. q. i. Dominē ꝓduceret in lucē, talibus insignitū gratijs ac virtutibus. Cuius medio et salubri doctrina, lectorib⁹ ipis tantus queritandi labor. Varioq; volutandi codices adimereꝫ. Et discipulis cōfessoribus, q̄q; p̄sertim fratrib⁹ nostris, qbus in diuinis, et alijs nostri ordinis laborib⁹ occupatis, paulisper ocij suppeditare noscīt, clara innotesceret veritas. Dum igiē pluribus iā annis elapsis talib⁹ estuarem desideriis, cōmunē ꝯz oīm vtilitatē flagitans, et ex hanelanti corde gemebunda pene suspiria ad indeficientē divine largitatis dulcedinē emitterē. Apparuit in oculis meis q̄si caligantib⁹. Liber summule a reverētia tua cōpositus quē clara luce cōspiciēs, et diligēti⁹ p̄voluēs, dū placere cepit vltra ꝓgrediēs, neciora quidem nō visum p̄terij. Et sepius admirās in tractatib⁹ singulis, plenitudinē pstrictā. In decisionibus vtriusq; iuris vera fundamēta. In fundamētis allegatōes fidas pariter et abundantes. Theologorūq; veritates lucide enucleatas, auctoris ꝯz qō paternitas tua a iactātia aliena mep veritate dicere patiaꝫ ingeniū. pene diuinū. vt merito re et noīe Angelus dicaris Experientiā ꝯz tāto tpe ꝓbatissimā. vtpote. qui tali ac tāto tpe. Annis fere vicenis digne, ac laudabiliter. talē ac tantā fratrū oīm cismontanor familiā direxeris verbo piter et exemplo. necnō in plurib⁹ sedis aplice arduis p̄clitantibusq; causis, sollicitudine, ac ingenij tui sublimissimo apice adoptatū finē deductis. Ista inquā oīa cōspiciens, et letus mente ꝓuoluens ꝓ gaudio exiliē clamaui. Ecce qō cōcupiui iam video, qō quesiui iā teneo. Margaritā diuturnis flagitatā suspirijs possideo. Cōuocaui amicos piter ⁊ familiares, ad tā pingues nuptias

salubrēq; doctrinā dicēs. Venite o patres lectores possidete summulā Angelicis manibus vobis preparatā, per quā onus q̄ maximū ab imbecillis extat scapulis vestris ablatuz. Non amplius p̄ varios vobis codices vagari libeat, quicq̄d alibi difficulter querit̄ et inuolutū, hic faciliter enucleatū inuenit̄. Venite oēs vtriusq; iuris veri p̄fessores et docti. Vobis enī liber iste fidissima est clauis, qua veri aperiunt̄ intellect⁹ lataq; datur plura inueniendi copia, vt q̄si repertoriū decisiuū videat̄. Venite et vos p̄iter cōfessores atq; discipuli, q̄ iamdiu sarcina librorū p̄grauati. Insup̄ et glosis varijs defessi pondus eijcite, hoc solo libro depascamini. Hic totū verset̄ ingeniū, omnisq; sollicitudo atq; doctrina. Si boni eritis angelici, p̄iter et optimi cōfessores. Hic enī cōtractus plenissime habent̄ vsure lucidissime. Interrogatoriū enucleatū Matrimonia p̄dita honestate simul ac veritate. Restitutōes amplissime. Cēsure q̄z p̄fectissime. Quid plura. Quid desit nō video: nisi forsitan ex transcriptorū tarditate paucis innotescat. Sed et hec diuina abstulit bonitas, dū nobis artē miro inuentā studio impressorū in lucē p̄duxit. Reliquū igit̄ est reuerende pater, ne Reuerētia tua existimet hoc sibi dumtaxat cōdonatū, quin poti⁹ cum superne bonitati cōnaturalis sit cōicatio idip̄m tanq̄ celeste munus largiflue cōicandū sibi p̄suadeat volo. Supplices igit̄ nos oēs. Et ego vice oīm pedib⁹ Reuerentie tue humiliter p̄strati deprecamur vt tale, et ism̄ p̄ incuriā non depereat opus, verū citissime supradicte artis impressorib⁹ peritis tradatur, q̄ sitis q̄ maxima, esuriesq; q̄ pluriū p̄cipue nostra refocillet̄. Hoc enī deo ad honorē magnū, p̄ximis ad salutē. Paternitati q̄z tue ad maximū cedit meritū. Et si qd̄ absit p̄fata reuerentia tua his agitata stimulis vel recalcitraret aut saltē tardior incederet, nō dubito magnū ei⁹ capiti iudiciū imminere. Noli igit̄ q̄ fuisti semper pius ac dulcis, nobis et reuerētie tue hac in re esse crudelis. Q.d̄ ne fiat etiā atq; etiā supplices deprecamur. Valeat in dn̄o p̄fata tua p̄rnitas quā dn̄s p̄ oīm salute cōseruare dignet̄. Amē.

¶ Responsio venerandi patris fratris Angeli ad fratrē Hieronymū suprascriptū.

¶ Angelicam summam pro vtilitate cōfessorum et eorū qui cupiunt laudabiliter viuere, nuper a me diuina opitulāte gratia cōpilatam, mi Hieronyme frater suades vt arti imprimentium tribuam. Tardiusculo quoq; et pigritanti animo minarū dulcia figis calcaria. Quam ex quo vltra meā opinionem tot laudibus extollis, vt tuis votis morē geram imprimendā ad te transmitto. Vale in domino et ora pro me.

In nomine domini nostri iesu christi. Amen

Incipit prologus in summā Angelicā de casibus conscientie ꝑ fratrem Angelū de clauasio ordinis minoꝝ vicarium generalem cismontanoꝝ fratrū obseruantie cōpilata. cui p̄mittit̄ primo prologus deinde subnectitur tabula cōtentoꝝ in ip̄a declaratiua. Incipit ꝓlogus.

Angelici spiritus ⁊ si diuine cōtemplationi semꝑ intendāt. Ex caritate tñ qua oēs homines cōplectūtur diuina pietate sic disponēte salutem nr̄am procurare sollicite nō desistunt Nos defensando ab inimicis. sollicitando ad bonū. ⁊ dirigendo in viā salutis. Hoc q̄ꝑpe ip̄a dei bonitas nobis insinuare voluit in scala. Jacob ostensa. Gñ. xxviij. c. in qua. Angelos descendentes ⁊ ascendentes vidit. vt sic intelligeremus quāto feruore deuotionis teneamur beatos angelos ꝓsequi. Q. d̄ ego frater Angelus de clauasio ordinis minoꝝ minimus attendēs vt nomē meū sit consequēs rei sicut debz. vt insti. de dona. §. ē ⁊ aliud. ⁊ l. decernimus. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ l. j. C. de offi. p̄fec. vr. Et ꝑ sanctoꝝ angeloꝝ imitatōnem ꝑuenire merear ad eoruz cōtemplationē aīaꝝ salutem ꝓcurādo quo nihil deo ē carius. viij. q. j. sciendū. Cōspiciēs etiā multitudinem summulaꝝ de casibus consciētialibus nō bene satisfacere pauperibus cōfessoribus ⁊ simplicibus ꝓꝑter prolixitatez aliquaꝝ. ⁊ aliaꝝ nimiā breuitatem multorū ꝯfratrū meorū caritatiua req̄sitione cōpulsus. attendens etiā q̄ diuisiones gr̄arū sunt ⁊ donorū ⁊ vnicuiq̄ dat̄ manifestatio spūs ad vtilitatem. j. ad Cor̄. xij. c. Decreui hāc summā ꝯpendiosam ordinare dei adiutorio inuocato s̄m illud. l. j. in p̄n. C. de ve. iu. enu. Quā ⁊ Angelicā nomīabo. in qua mediocritate seruata iuxta illud. insti. de re. diui. §. cū q̄s. ⁊ in aut̄. de cōsuli. §. igit̄ ⁊ post. q̄cūq̄ eā ꝑlegerit inueniet q̄cq̄d in alijs summulis ꝯtinet̄ q̄d ꝑtineat ad cōfessores. p̄sertim in summa dicta pisanella ac eius supplemento cui⁹ casus cōsciētiales hic oēs inserui. ꝫ aliqñ ꝑ alia ꝟba aut alio ordine. Et vltra p̄dicta reꝑiet in. c. q̄d incipit. Interrogationes. q̄cūq̄ ꝑtinent ad ꝯfessorē vel cōfiteri volentē circa q̄cūq̄ pctā mortalia cognoscenda. diriget̄ etiam ad multa cōsilia danda ac ad inueniendū doctores ⁊ iura vbi de talibus diffuse tractat̄. Ita q̄ hec Angelica summa erit vtilis nō solū cōfessoribus verū etiā scolarib⁹ vtriusq̄ iuris et alijs quibuscūq̄ s̄m deū ⁊ rectā ciuilitatē viuere cupientibus. Cuius ordinē infrascripta tabula demonstrabit. Rogo ergo vos lectores vt hanc vtilimā et Angelicā summā ea charitate suscipiatis qua vobis offert̄. Nec faciliter ad huiusmodi operis iudicia ꝓcedatis qñ quidē q̄d diutine summisq̄ vigilijs ac sudoribus digestū est nō leuiter vnico ꝑscrutatur intuitu. Et q̄uis in ea nihil sit dictū q̄d nō arbitratus fuerim cōuenire iusticie et veritati p̄sertim in foro ꝯscientie cui satisfaciendū magis censui q̄ ad forū cōtentiosum ꝓꝑterea nō sum secutus aliqñ cōmunē opinionē doctoꝝ. p̄sertim canonistarū et legistarū. quia cōscientiali et theologice veritati nō mihi visa fuit cōuenire. Tamē iudicio sancte matris ecclesie et cuiuslibet melius sapientis corrigendā submitto. vt sit ad laudē dñi nostri Jesu christi et eius gloriosissime matris Marie ac seraphici patris mei Francisci in secula seculorū. Amen.

Explicit ꝓlogus. Incipit tabula declaratoria ordinis et cōtentoꝝ in p̄dicta summa.

Et quia hec Angelica summa principaliter edita est ꝓ simplicibus cōfessoribus nō habentibus peritiā vniuersalē iuris. ideo hanc tabulā ei p̄pono que tria demonstrabit. Primo ordinem libri qui sic distinguit̄ vicz per litteras alphabeti. et q̄libet littera ꝑ capitula diuersa. q̄dlibet vero capitulū suos habet paragraphos. exceptis quattuor capitulis q̄ statim nō subdiuiduntur ꝑ. §. sed aliter. Nam capitulū excōmunicatio. v. et. vij. subdiuiditur per casus. et casus iij. §. subsistunt. Item capitulū matrimoniū. iij. distinguit̄ ꝑ impedimenta. et quodlibet impedimentum cōgruos habet. §. Item capitulū restitutio. i. vbi ponunt̄ qui sunt ad restitutionē obnoxij. quiq̄ cum sint varij et q̄plures vt ocius pateant oculis ꝑ alphabeti litteras describuntur. Et iuxta subsistentem materiā littere. §. cōtinent. Quorum capitulorū principia sunt que subsequuntur.

Abbas
Abbatissa. car.2.
Abortsum. car.2.
Abrogatio. car.2.
Absens. car.2.
Absolutio. car.2.
Acceptio. car.4.
Accidia. car.5.
Actiones. car.5.
Accoliti. 5.
Accomodatio. 5.
Actus. 5.
Accusatio. 5.
Adiuratio. 6.
Administratio. 7.
Admonitio. 7.
Adoptio. 7.
Adoratio. 7.
Adulatio. 8.
Adulterium. 8.
Aduocatus. 9.
Affinitas. 10.
Agnati. 10.
Alchimia. 10.
Alea. 10.
Alienatio. 10.
Alimenta. 12.
Altare. 12.
Alternatiua. 12.
Ambitio. 13.
Amicitia. 13.
Amor sui. 13.
Amor seculi. 13.
Angaria. 13.
Appellatio. 13.
Apostasia. 14.
Aqua benedicta. 14.
Arbiter. 14.
Archidiaconus. 15.
Archiepus. 15.
Archipresbyter. 16.
Argumentatio. 16.
Arra. 16.
Arrogantia. 16.
Arrogatio. 16.
Ars. 16.
Asciſmus. 16.
Astrologia. 17.
Astutia. 17.
Auaricia. 17.
Audacia. 17.
Augere. 17.
Augurium. 17.
Austeritas. 17.

Baliſtariorum ars
Balneū. 17.
Bannum. 17.
Baptiſmus. 21.
Bellum. 21.
Benedictio. 23.
Benefacere. 23.
Beneficiū. 23.
Bigamia. 25.
Biſextum. 26.
Blaſſemia. 26.

Cabella. 27.
Calix. 27.
Calumniator. 27.
Cambium. 27.
Canonica portio. 27.
Canonicus. 28.
Canoniſatio. 28.
Cantus. 29.
Capitulum. 29.
Character. 29.
Carcer. 29.
Charitas. 29.
Caſtitas. 30.
Caſtratus. 30.
Caſus epi. 30.
Caſus fortuitus. 30.
Cathecizmus. 31.
Cauſa. 31.
Cautio 32.
Cecitas. 32.
Cedere bonis. 32.
Celare. 32.
Cenſura. 32.
Cenſus. 32.
Certum. 32.
Ceſſatio. 32.
Ceſſio. 32.
Cimiterium. 33.
Circumſtantia. 33.
Citatio. 33.
Citariſta. 33.
Ciuitas. 34.
Ciuis. 34.
Clamor. 34.
Clamdeſtinū. 34.
Claues. 34.
Clauſula. 35.
Clericus. 35.
Coactio. 41.
Coadiutor. 41.
Cogitatio. 41.
Cognatio. 41.
Collegiū: 41.
Colluſio. 41.
Colonus. 42.
Cōmenda. 42.
Cōmiſſio. 42.
Comodatū. 42.
Cōpaternitas. 42.
Cōpenſatio. 43.
Cōpoſitio. 43.
Cōpromiſſum. 43.
Cōmunicare. 43.
Cōmutare. 43.
Cōceſſum. 43.
Cōcilium. 43.
Cōcubinatus. 43.
Cōcuſſio. 43.
Cōdemnatus. 44.
Cōditio. 44.
Cōductor. 44.
Cōfeſſio delicti. 44.
Cōfeſſio ſacrā. 45.
Cōfirmatio elcōr 55
Cōfirmatio ſacri 56
Cōfirmatō pape 56
Cōfraternitas. 56.
Cōiuratio. 56.
Cōſanguinitas. 57.
Conſciētia. 57.
Cōſecratio epor 57.
Cōſectio eccīar. 57.
Cōſecratio altar 58.
Cōſectio cimiterij 58
Cōſectio veſtimē 58.
Cōſecratio ginū 58
Conſentire. 58.
Conſeruator. 59.
Cōſilium. 59.
Cōſpiratio. 60.
Cōſtellatio. 60.
Cōſtitutio. 60.
Cōſuetudo. 60.
Cōtemptus. 62.
Cōtentio: 62.
Cōtinuum. 62.
Cōtractus. 62.
Cōtritio. 62.
Cōtumacia. 63.
Cōtumelia. 63.
Corea. 63.
Correctō plator 64
Correctio fīna. 64.
Corporalia. 64.
Corpa ſanctor. 64.
Corpe vicial. 65.
Corpus xpi. 65.
Crapula. 65.
Credere. 65.
Credulitas. 65.
Creſcere. 65.
Crimen. 65.
Criſma. 66.
Culpa. 66.
Cura animarū. 66.
Cupiditas. 66.
Curialis. 66.
Curioſitas. 66.
Cuſtos. 66.

Damnatus
Damnificatus. 67.
Debitū iugale. 67.
Decanus. 68.
Decima. 68.
Defenſio. 70.
Defunctus. 70.
Degradatio. 70.
Delectatio. 70.
Delegatus. 70.
Dementia. 71.
Demoniacus. 71.
Denunciatio. 71.
Depoſitū. 72.
Deriſio. 73.
Deſperatio. 73.
Detractio. 73.
Diaconus. 74.
Dialetica. 74.
Dies feſtus. 74.
Diffamatio. 75.
Diffidatus. 75.
Dignitas. 75.
Dilapidator. 75.
Diligere. 75.
Diligētia. 76.
Dioceſis. 76.
Diſcere. 76.
Diſciplina. 76.
Diſcordia. 76.
Diſcretio. 76.
Diſpenſatio. 76.
Diſputare. 77.
Diuinatio. 78.
Diuortiū. 78.
Diuturnitas. 78.
Doctor. 78.
Dolus. 78.

Domesticus. 79.
Domiciliū. 79.
Dñica dies. 79.
Dominiū. 79.
Dominus. 79.
Donatio. 80.
Dos. 84.
Dubium. 86.
Duellum. 87.

Ebrietas
Ecclesia. 87.
Electio. 88.
Elemosyna. 90.
Emancipatio. 91.
Emphiteosis. 91.
Emptio. 93.
Emunitas. 95.
Enormis. 95.
Episcopus. 96.
Errare. 97.
Erubescētia. 97.
Etas. 97.
Euagatio. 97.
Euangelium. 97.
Eucharistia. 97.
Eunuchus. 103.
Exactio. 103.
Exaltatio. 103.
Examinatio. 103.
Excepta. 103.
Exceptio. 103.
Excōmunicatio. 103.
Excusatio. 120.
Executor. 120.
Exemptus. 122.
Exemplum. 123.
Exequie. 123.
Exheredatio. 123
Exorbitantia. 123.
Exorcista. 123.
Exorcismus. 123.
Expense. 123.
Experientia. 124.
Expositio. 124.
Expositus. 124.
Expressio. 124.
Extimatio. 124.
Extrema vnctio. 124

Fabule 124.
Facilitas 124.
Facultas 124.
Factum. 124.
Falcidia. 125.
Falsarius 125.
Fama. 126.
Familia. 126.
Familiaris. 126.
Familiaritas. 127.
Fatum. 127.
Fauere. 127.
Fautor. 127.
Femina. 127.
Fenus. 127.
Ferie. 127.
Feudum. 129.
Fictio. 131.
Fideicōmissum. 131.
Fideiussor. 132.
Fides. 133.
Filius. 134.
Finis. 135.
Fiscus. 135.
Flagella. 135.
Fletus. 135.
Fomes. 135.
Forma. 135.
Fornicatio. 135.
Fortitudo. 136.
Fons. 136.
Fratres. 136.
Fraus. 136.
Frigiditas. 136.
Fructus. 136.
Fugere. 136.
Funus. 136.
Furiosus. 136.
Furtum. 137.

Generalis clausula. 139.
Gladius. 139.
Gloria vana. 139.
Gratia. 139.
Gradus. 139.
Guerra. 139.
Gula. 139.

Habitus. 140.
Hebetudo. 140.
Hedificans. 140.
Hereditas. 140.
Heres. 141.
Heremita 143.
Hereticus. 143.
Hermofroditus. 145.
Hironia. 145.
Histrio 145.
Homagium. 146.
Homicidiū. 146.
Homo 149.
Honestas 150.
Honor 150.
Hora canonica 150.
Horror futurevite 152
Hospitale 152.
Hospitalis 152.
Hostiarius 152.
Hostis 152.
Humilitas 152.

Iactantia 152.
Iconomus 153.
Idulia 153.
Ieiunium 153.
Ignorantia 155.
Illegitimus 155.
Imagies sctōr 155.
Immisericordia 156
Immundicia 156.
Immunitas 156.
Impedimentū 159.
Imperiū merūi 59
Impossibile 159.
Impubes 159.
Incantatio 160.
Incarceratio 160
Incendiarius 160.
Incertor restō 160
Incestus 160.
Incōsideratio 160.
Incōstantia 160.
Indicium 160.
Indi guatio 191.
Indulgentia 161.
Inepta leticia 163.
Infamia 163.
Infidelitas 164.
Infirmꝰ famulꝰ 165
Ingratitudo 165.
Iniuria 165.
Iniusticia 166.
Inobedientia 166.
Inquietudo 167.
Inquisitio 167.
Inqsitor hereti. 168.
Insignia 168.
Inscriptio 168.
Institutio 169.
Intentio 169.
Interdictum 170.
Interesse 174.
Interpretatio 174.
Interrogatōes in cō fessione. 175.
Intestatus 185.
Intimiditas 185.
Intrusus 185.
Inuenta. 185.
Inuestitura 185.
Inuidia 185.
Ipocrisis 185.
Ipotheca 185.
Ira 185.
Irregularitas 186.
Irrisio 189.
Ironia 189.
Istrio 189.
Iudeus 189.
Iudex 190.
Iudicare 191.
Iudicium 193.
Iuramentū 194.
Iuri sditio 201.
Ius 201.
Iuspatronat? 201.
Iustitia 203.
Iustificatio ipi 203.

Laicus 203.
Latria 203.
Latro 203.
Laudemiū 203.
Lectoris officiū 203.
Legatum 203.
Legatus 209.
Legitīatio filior 210.
Legitīa portio 210
Legitimꝰ filius 211.
Leno 211.
Leprosus 211.
Lex 212.
Libellariꝰ ꝯctus 213.
Libellꝰ famosus 213.
Liber 213.
Libertus 213.
Littera 213.
Litigiosa res 213.
Litigiosus. 213.
Loca 213.
Locatio 216.
Lucrum 218.
Ludus 218.
Luxuria 219.

Magister 220.

Maioritas. 221.
Maledictio. 221.
Maleficium. 221.
Malicia. 221.
Mandatū. 221.
Manifestū. 222.
Manumissio. 222.
Mathematici. 222.
Matrimoniū. 222.
Medicus. 235.
Membrum. 236.
Mendacium. 236.
Mensa. 237.
Mensuras. 237.
Mercatio. 237.
Meretrix. 237.
Meritum. 237.
Metus. 237.
Milites. 238.
Minor. 238.
Mirabilis psona 238.
Missa. 238.
Misericordia. 242.
Moderamē. 242.
Modestia. 242.
Mollicies. 242.
Monachus. 242.
Monasteriū. 243.
Monialis. 243.
Moneta. 243.
Mora. 243.
Mors. 244.
Mulier. 244.
Multiloquiū. 244.
Munus. 244.
Murmuratio. 245.
Mutilatio. 245.
Mutuus. 245.
Mutuum. 245.

Naufragiū. 245.
Nauta. 245.
Necessitas. 245.
Negligētia. 246.
Negocium. 246.
Neophitus. 246.
Nigromācia. 246.
Nominatim. 246.
Notarius. 246.
Notorium. 246.
Nouale. 247.
Nouitius. 247.
Nuptie. 249.
Nūciatio no. op. 249

Obedientia.
Oblatio. 250.
Obligatio. 250.
Obses. car. 251.
Obstinatio. 251.
Occasio. 251.
Occultum. 251.
Odium. 251.
Officium. 251.
Oleū sanctū. 251.
Opinio. 251.
Oratio. 252.
Oratoriū. 254.
Ordo. 254.
Ornatus. 257.
Otiositas. 259.
Pactum. 259.
Palla. 260.
Pallium. 260.
Papa. 260.
Paraferna. 261.
Parentū appel. 261.
Paricida. 261.
Parrochia. 261.
Partis appel. 261.
Patientia. 261.
Patria. 262.
Patriarcha. 262.
Patronus. 262.
Peccatum. 262.
Peculium. 262.
Pecunia. 265.
Pedagiū. 266.
Pena. 267.
Penitētia. 269.
Percussio. 270.
Peregrinus. 270.
Periculum. 270.
Periurium. 278.
Permissio. 271.
Permutatio. 271.
Perplexitas. 272.
Pertinax. 272.
Perseuerantia. 272.
Persona mirabil. 272.
Personatus. 272.
Pietas. 272.
Pignus. 272.
Pigritia. 273.
Pirata. 273.
Placere. 273.
Pollicitatio. 273.
Pollutio. 273.
Portio canōica 273.
Possessor bo. fi. 273.
Postulatio. 273.
Postbumus. 274.
Prebenda. 274.
Precarium. 274.
Precaria. 274.
Preceptū. 274.
Predicare. 276.
Preces. 276.
Precedentia. 277.
Precioſum 277.
Precipitatio. 277.
Prediavrbana 277.
Predo. 277.
Prefacio. 277.
Prelatus. 277.
Prescriptio. 277.
Presumptio. 281.
Primas. 281.
Primitia. 281.
Princeps. 281.
Priuilegiū. 281.
Probatio. 282.
Procurator. 282.
Proditio. 282.
Prodigalitas. 282.
Professio. 282.
Promissio. 283.
Proprietas. 283.
Proseneta. 283.
Protestatio. 283.
Prouincia. 283.
Prudentia. 283.
Pubes. 283.
Publicum. 283.
Pudicus. 283.
Pudicitia. 283.
Punitio. 283.
Purgatio. 283.
Purgatoriū. 284.
Purificatō p̄p. 284
Pusillanimitas. 284

Quadragesima. 284.
Quarta trebell. 284
Questuarij. 284.
Questus. 284.

Rancor. 284.
Ratio. 284
Ratiocinia. 284.
Raptor. 284.
Rapina. 284.
Ratibabitio. 284.
Recōciliatō eccē 284
Recōpensatio. 284.
Recusari. 285.
Regularis. 285.
Religiosus. 285.
Religiosus locꝰ. 290.
Reliquie. 290.
Remissio. 290
Remittere. 290.
Renunciatio. 290.
Represalia. 291.
Residere. 291.
Rescriptum. 291.
Res. 292.
Restitutio. 292.
Resuscitatus. 300.
Reuelare. 300.
Reuerentia. 300.
Rigor. 300.
Risus. 300.
Ripa. 300.
Rogationū dies. 301.

Sacerdos
Sacramentū. 301.
Sacrilegiū. 301.
Sacrista. 301.
Sagittarius 301.
Salarium. 301.
Sanctus. 301.
Saracenus. 301.
Satisfactio. 302.
Scandalum. 302.
Scientia. 303.
Scisma. 303.
Scriptura. 303.
Scurrilitas. 303.
Secretum. 304.
Seditio. 304.
Sensualitas. 304.
Sententia. 304.
Sepultura. 304.
Seruitus. 306.
Sigillum. 307.
Symonia. 307.
Simplicitas 312.
Simulatio. 312.
Sobrietas. 313.
Societas. 313.
Sodomia. 315.
Sollicitudo. 315.

Solutio 315.
Sors. 316.
Spectacula. 317.
Sponsalia. 317.
Statutum 319.
Stipulatio. 320.
Stola. 321.
Studium. 321.
Stultitia. 321.
Stultus. 321.
Stuprum. 321.
Suasio. 321.
Subarratio. 321.
Subdelegare. 321.
Subditus. 321.
Subdiaconus. 321.
Suboznatio. 321.
Subsannatio. 321.
Substitutio. 321.
Subtilitas. 323.
Successio. 323.
Successor. 323.
Suffragia. 323.
Superbia. 323.
Superstitio. 324.
Suspensio. 325.
Suspitio. 327.
Susurratio. 327.

Tabellio. 327.
Taciturnitas. 327.
Taliam. 327.
Tantum. 328.
Temperantia. 328.
Temere. 328.
Temeritas. 328.
Tempus. 328.
Tergiuersator. 328.
Tentare. 328.
Testamentū. 328.
Testes. 331.
Thesaurus. 333.
Timor. 333.
Tolerantia. 333.
Tonsura. 333.
Torneamentum 333.
Torpor. 333.
Tortura. 333.
Transactio. 333.
Transitus. 334.
Treuga. 334.
Tributum. 334.
Tribulatio. 334.
Tristicia. 334.
Turpe lucrū. 334.
Tumor. 334.
Tutela. 334.

Vana gloria 335.
Vasa sacra. 335.
Vasallus. 335.
Vectigal. 335.
Velatio virginū 335.
Venditio. 335.
Venatio. 335.
Veneficium. 335.
Veniale peccatū 335.
Verberatio. 335.
Vestis. 335.
Vicarius. 335.
Vidua. 336.
Villicus. 336.
Vendicatio. 336.
Violentia. 336.
Virginitas. 336.
Virtus. 336.
Vis. 336.
Visitatio. 336.
Viciat⁹ corpe. 336.
Vicium. 336.
Vnaniniter. 336.
Vniuersitas. 336.
Vnctio extrema. 336.
Voluntas. 337.
Votum. 337.
Vsucapio. 341.
Vsura. 341.
Vsus clauium. 353.
Vsus. 353.
Vsufructus. 353.
Vxor. 354.

Ypocrisis.
Ypotheca. 354.
Yronia. 354.
Ystrio. 354.
Zelus. 354.

Secundo presens tabula nota doctor sacre theologie et vtriusq; iuris qui sunt cōtentorū in prefata summa, auriga et fidelissimi duces indicabit, et in allegando eor abbreuiatōes q̄ sunt infrascripta ordine alphabeti ordinata. nō sm eor antiquitatē vel excellentiā annotata. vicz in sacra scriptura seu theologia.

Albertus magnus ordinis p̄dicator.
Alexander de ales ordinis minor.
Alexander lombardus de alexandria or. mi.
Ambrosius doctor ecclesie sanctus.
Anselmus cantuariensis archiep̄us sanctus.
Augustinus doctor ecclesie sanctus.
Aureolus. s. Petr⁹ aureolus ordinis minorū.

In iure canonico vel ciuili.

Abbas. Alanus.
Albricus de rosate. Albertus papiēn.
Alexander de imola.
Alexander neno vincentinus.
Andreas barbatius siculus.
Angelus. s. de perusio.
Angelus areatinus. seu de aretio.
Antonius de butrio.
Archidiaconus.
Azo.

Summiste.

Aluarus ordinis minor.
Archiep̄us florentinus ordinis p̄dicator.
Astensis ordinis minor.
Augustinus de ancona.

In sacra scriptura seu theologia.

Beda.
Bernardus sanctus.
Bonauentura ordinis minor sanctus.

In iure canonico vel ciuili.

Baldus. s. de perusio.
Bartholus vicz de saxo ferrato.
Bernardus glosator decretaliū.
Bertholomeus brixiensis.
Bertholomeus cepola veronensis.
Bonagratia.
Butrigarius. s. Jacobus butrigarij.

Summiste.

Bernardinus de senis ordinis minor sanct⁹.
Bertrandus cardinalis ordinis minor.

In sacra scriptura seu theologia.

Cassianus.
Ciprianus martyr.

In iure canonico seu ciuili.

Caldrinus q̄ fuit Johānes caldrini.
Cardinalis. s. Franciscus dezaberellis.
Cynus. Collectarius.
Cōpostelanus cui nomē Bernardus.

Clarus ordinis minoꝝ summiste.
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Damascenus.
Dionisius.
Dynus vtriusq; iuris doctor.
Dominicus de sancto georgio canoni a.
¶ Summiste.
Directorium iuris qui fuit Petrus casuel ordinis minoꝝ.
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Egidius ordinis heremitaꝝ.
Fran.i. Franciscus de mayronis ordinis mi.
Franciscus de ampulis ordinis minoꝝ.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Federicus de senis.
Florianus.
Franciscus vercellensis.
Franciscus de rāponibus.
Franciscus de albertarijs.
Franciscus tigni de pisis.
Franciscus de aretio seu aretinus.
Fulgosius.i. Raphael fulgosius.
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Gilbertus.
Grego.i.sanctus gregorius doctor ecclesie.
Gulielmus de mara ordinis minoꝝ.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Gabriel de osseletis mutinensis.
Garsias.
Gaspar de calderinis.
Geminianus.i. Dñicus de.s.gemi n iano
Girardus de senis.
Goffredus.
Gratianus compilator decreti.
Guido de suzaria.
Guido ep̄us concordiensis.
Gulielmus de cuneo.
Gulielmus naason.
Gulielmus de mōte lauduno q̄ scripsit sup̄ clemētinas ⁊ allegat̄ sic laudunus.
Gulielmus durandi qui fecit speculum.
¶ Summiste.
Girardus obdonis ordinis minoꝝ.
Gregorius de arimino.
Gualdensis.
Gualterius ep̄s pictauiensis ordinis minoꝝ.
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Henricus de gandauo.
Hieronimus doctor ecclesie sancte.
Hugo de sancto victore.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Henricus boich.
Hermanus magnus legista.
Hostiensis lumen iuris canonici.
Hugo qui fecit multas glosas sup̄ decretū
Hugo vercelensis.
Hugolin⁹ de la fontana glosator iuris ciuilis
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Johānes scoti ordinis mi. q̄ allegat̄ sic scot⁹.
Johānes de noto ordinis minoꝝ siculus.
Johānes de neapoli ordinis p̄dicatoꝝ.
Johannes de ripolis.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Jacobus butrigarius q̄ allegat̄ butrigarius
Jacobus lotharius.
Jacobus de beluisio.
Jacobus de rauenna.
Jacobus de arena.
Innocentius papa splendor canonistarū.
Johānes teotonicus glosator decreti.
Johannes fauentinus.
Johannes de faucona.
Johannes de deo hispanus.
Johannes monachus cardinalis.
Johānes andree irradiator iuris canonici.
Johannes de anania.
Johānes plagiarius de senis.
Johannes de montemerlo.
Johānes de sancto georgio bononiensis.
Johānes caldrinus q̄ allegat̄ caldrinus.
Johannes de lignano.
Johānes de imola qui allegat̄ imola.
Johānes de platea bononiensis.
Johānes antoni⁹ de sancto georgio nūc ep̄s alexandrinus mediolanensis.
¶ Summiste.
Jacobus de laude ordinis minoꝝ.
Johānes de saxonia ordinis minorū.
Johannes de ancona.
Johānes ordīs p̄dicatoꝝ q̄ fecit sūmā ꝯfessoꝝ
¶ In sacra theologia.
Landulphus ordinis minorū.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Lappus de castilione abbas.
Laurentius de pinu.
Laudunus vide.s.gulielmus de mōte ⁊c̄.
Laurentius de rodulphis florentinus.
Ludouicus de roma.
Lucas de grasijs.
Magister sententiarū.s. Petrus lombardus princeps theologꝝ.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Martinus silmani.
Marsilius.
Mattheus romanus.
Mattheus de mathesolijs.

Nicolaus delira ordinis minorum totius bi blie subtilissimus expositor.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Nicolaus de matharellis.
Nicolaus de neapoli.
Odoardus.
Odofredus.
Oldradus de ponte legista.
Oldrad⁹ ō laude canonista q̄ fecit mlta ꝓsilia

¶ In theologia.

Petrus.i.de tarantasio ordinis p̄dicator.
Petrus aureolus ordinis minor.
Petrus de palude ordinis p̄dicator.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Panormita.i.nicolaus abbas siculus ep̄s pa normitanus.
Paulus de castro.
Paulus de liazarijs.
Petrus.s.de bella pertica.
Petrus belie.
Petrus de stagno.
Petrus de ancharano.
Pileus.
Philippus.
Philippus de perusio.
Placentinus.
Petrus casuel.i.directoriū.vt.s.

¶ In sacra scriptura et theologia.

Rabanus.
Ricardus.s.de media villa ordinis minor.
Ricardus anglicus ordinis minorū vnus ex quattuor expositorib⁹ regule nostre.
Ricardus de sancto victore.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Raynerius de forlinio.
Raphael fulgosius.
Ricardus malumbra.
Rofredus beneuentanus.

¶ Summiste.

Raymundus ordinis p̄dicator.
Rodonensis gulielmus noīe. glosator raymū di ordinis predicator.
Rogerius.
Scotus.i. Johannes scotus ordinis minor.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Salicetus.
Stephanus ꝓuincialis.
Signorolus de homodeis.

¶ Summiste.

Speculator.s.gulielmus durandi.
Summa cōfessor ordinis p̄dicator.

¶ In theologia.

Thomas de aquino ordinis p̄dicator sanct⁹.
Tancredus doctor iuris canonici.

¶ In theologia.

Ugo de castro nouo ordinis minor.
Ubaldus de perusio.
Ubertus de bobio.
Vincentius.
Vldericus.
Ysidorus sanctus.
Ymola.i. Johannes de imola.
Zenzelinus doctor iuris canonici.

¶ Tercio hec tabula ꝑ simplicibus declarat modū allegandi tā theologos q̄ iura canonica et ciuilia. ac aliquas abbreuiatōes. doctores enī theologi allegant vel in quolibetis vel sup̄ magistrū sniaꝝ. sic vicz Bona.in.i.vel.ij. vel.iij.aut.iiij.subaudi supra magistrū sniaꝝ. postea ponit dis.et postponit articulo.i.vel.ij. aut.iij.nō.deinde subiungit.q.i.vel.ij.nō. Ali quādo addit prime vel scde ptis subintellige eiusdē distinctōis.aliqn allegant sic vicz Bo na.in.i.vel.ij.nō.sup̄ litterā.s. p̄dicti magistri sniaꝝ. Sunt duo luminosi doctores q̄ aliter al legant.vicz Alex.et sanct⁹ Tho. Nā qz fecerūt summā super magistrū sententiarū.quarū vna habz quattuor ptes.s.illa Alex.altera tñi tres q̄ viderim.et secūda ps amboꝝ diuidit in du as ptes. Ideo allegant sic.si est in prima par te vt.iij.aut.iiij. Alex.in.i.vel.iij.aut.iiij.s. pte summe p̄dicte tractatu de potentia dei vel de superbia et hmōi.q.i.vel.ij.nō. Tho.vero alle gatur similiter in p̄ma vel.iij.s.parte.q.tali ar ticulo tali. Cum vero id quod allegat est in se cunda pte summe iſpoꝝ allegat sic in p̄ma secū de.vel in secūda secūde.s.in p̄ma pte scde ptis p̄dicte summe.vel in secūda pte p̄dicte scde p̄ tis p̄ncipalis summe. Jura vero canonica al legant diuersimode. Nā decretū quia hz tres ptes principales.et secūda ps habet aliā par tem subdistinctā. Ideo si allegat qō est in pri ma parte quotat p̄ dist.et.c.vlti.ſ. solummō. et habet centū et vnā distinctōes. Si vero alle gatur qō est in secūda pte p̄ncipali. sic quotat prima vel secunda aut tercia nō.vsq; ad trin gentasex et subaudi causa. qz hz tringentasex causas.post subinfertur.q.i.vel.ij.nō. qz q̄libz causa hz suas.q. postea.c.et.ſ. Si aūt qō alle gatur est in secūda pte subdistincta sic quotat de penitentia di.i.vel.ij.vsq; ad.vij.qz habet vij.distinctiones.ille tractatus de pnīa q̄ ponī tur.xxxiij.cā.sub.q.iij.eiusdē cause postea ad ditur.c.vl.ſ. Tercie ꝺo ptis ꝑtēta allegant sic de ꝑse.di.i.vel.ij.vsq; ad.v.qz tñi quinq; di.hz cū suis.c.et.ſ. Decretales aūt allegantur per

rubricas suas. ⁊. c. ⁊. §. Similit̃ sextus liber ⁊ clemẽtine, q̃bus rubricis addit̃ li. vj. vel ĩ cle. vt appareat nõ eẽ in decretalibus qd̃ allegat̃. sz in altero istoꝝ. Aduerte etiã ꝙ nõ sp̃ q̃tatur c. ⁊ tũc id qd̃ seq̃tur ĩmediate ad rubricã ẽ p̃ncipiũ capituli. Sil̃r qñ est in cle. loco. c. ponit̃ clemẽtina p̃ma vel secunda aut p̃ncipiũ ip̃ius capituli. ⁊ sic allegat̃ videlz cle. si gr̃ose. de rescrip. ⁊ hmõi. Ius v̄o ciuile allegat̃ cõiter p̃ l. ⁊. §. sub suis rubricis / ⁊ si ẽ in codice p̃ponit̃ rubrice. C. eleuatũ. Si ẽ in digestis p̃ponũtur duo. ff. Si v̄o ẽ in libro institutionũ p̃ponitur sic. insti. q̃ solum post rubricas. §. hz nõ leges. Fallũt ab hac regula tres libri. Primus. ẽ codex in q̃ qz sunt multe autentice. O. ñ talis autẽtica allegat̃ quotat̃ sic. aut̃. videlicet ad hec C. de vsu. vel aut̃. cassa. C. de sa. san. ec. Nam talis aut̃. ẽ posita sub tali rubrica. ⁊ sic incipit vt seq̃tur ad istud aũt. Alius liber ẽ liber autẽticoꝝ q̃ allegat̃ sic in aut̃. sub rubrica sua. ⁊. §. solũ. aliqñ ponitur collatõne p̃ma vel secũda vsq̃ ad. ix. qz hz collatões. ix. Tercius liber est liber de vsibus feudoꝝ q̃ allegat̃ per rubricas suas. ⁊. c. ⁊. §. Unum tñ notabis ꝙ lz aliqñ. c. vel p̃ponãtur rubricis vl̃ postponãtur nihil est. Sũmiste v̄o allegant̃. aliq̃ p̃ titulos. aliq̃ p̃ rubricas. q̃dã p̃ libros ⁊ hmõi. Et aduerte ꝙ qñ allegat̃ Ho. vel Goffre. sine rubrica cõiter tale dictum est in sua summa sub titulo de tali materia. Et ne ꝓpter abbreuiatões mltas q̃s erret ĩ fine huius summe ponam oẽs rubricas tã iuris canonici quã ciuilis / ex q̃bus poterit ĩtelligere eaꝝ abbreuiationes. Sil̃r hic inferã aliq̃s abbreuiatõnes q̃bus sepius vtor in hac summa. Aut̃. qñ ponit̃ sub rubrica codicis dr̃ autẽtica. qñ nõ ponitur in codice dr̃ autẽtico. qd̃ quidẽ est liber autẽticoꝝ ⁊ seq̃tur ad eũ rubrica sua. C. si est eleuatum dr̃ codice. si non ẽ eleuatum dicit̃ capitulo.

Cle. i. clementina.
Cõcor. i. cõcordat vel cũ cõcordantijs.
D. dicto vel dicta vel dictis.
Di. i. distinctione.
Eo. i. eodem. s. titulo vel capitulo et hmõi.
Ea. i. eadẽ di. vel causa vel. q.
Fi. i. finali vel in fine.
Glo. i. glosa.
Li. i. libro.
No. i. notat vel notatur vel notata.
Ob. i. obstat.
Opi. i. opinio.
Oppo. i. opponitur.
q. i. questione.
R. i. respondeo vel respondet.
Rica. i. rubrica.
Ti. i. titulo.
Tex. i. textus.
v̄. i. verbo vel versiculo.

¶ Eya ergo patres et fratres ꝓperate et currite. et vt peritiã casuũ cõscientialiũ possitis habere hanc angelicam summã perlegite. quã si more mundoꝝ animaliũ ruminabitis. in casibus conscientie nõ errabitis.

¶ Explicit tabula.

Incipit summa angelica.

1 ¶ Abbas debet esse ꝑsbyter c.i.de etą. et qual. et etatis annoꝝ.xxv.vt.j.etas.

¶ Abbas a quo debet eligi. ℞.a mõasterio cui prefici dz.xviij.q.ij.c.abbatem.

2 ¶ De cuius monasterio debet eligi. ℞.q ꝑ prio nisi qñ idoneã ꝑsonã nõ haberet:qz tũc de alio moasterio eligi ꝑt.xviij.q.ij.c.cꝫ sit.

3 ¶ A quo debet cõfirmari.vide.j.confirmatio.ij.iij.

4 ¶ A quo debet bñdici. ℞.q ab eꝑo dioce sano ꝓ quã bñdictiõz intelligit ei dari cura mõasterij.fm Jnn.i.c.i.de sup.ne.ꝑla. Nec anteꝫ sit bñdictus debet exercere q̃ ꝓtinẽt ad ei⁹ officiũ fm glo.in.d.c.i. Quod limito fm Laudunũ in cle.attendẽtes.de sta.mo. qñ est cõsuetudo in monasterio q benedicat. alꝫ nõ. Et sic intelligo.d.c.i.

5 ¶ Sed quid si eps recuset eũ bñdicere. ℞. q si tercio requisit⁹ cũ humilitate ꝛ deuotõe vt cõgruit:recusauerit eũ benedicere tũc ꝑt et monachos suos bñdicere.et alia q̃ ad ei⁹ officiũ ꝓtinent exercere.vt in.d.c.i.

6 ¶ Quo die debet bñdici. ℞.q solummõ in dieb⁹ in q̃bus ordines minores ꝓñt cõferri fm cõem opi.doc.vt no.glo.in.d.cle.attendentes.et Pa.in.c.cũ sis.de ꝓse.ec.vel al.

7 ¶ Utrũ possit aliq̃d exigi ꝓ tali bñdictione. ℞.q nõ. Aliter esset symonia.tex.est in.e sicut.el.iij.de sy mo.

8 ¶ Utrũ vnus abbas possit ꝑesse duob⁹ monasterijs seu duab⁹ eccleſijs curã aiaꝝ habẽtib⁹. ℞. q ñ sine dispensatõe pape:nisi vnũ monasteriũ:aut ecclesia depẽdeat ex alia.vl adinuicẽ sint ãnexa.vt in.c.vl.i fi.de re. do.

9 ¶ Utrũ abbas possit solẽniter ꝓ̃po benedictionẽ dare. ℞.q in eccleſijs q̃ ei pleno iure ꝓtinẽt ꝑt post missarũ:vesperoꝝ.et matutinarũ officia. Alibi aũt publice ac ꝓ vias nõ ꝑt:nisi ex speciali ꝓuilegio ei concedat.vt in.c.abbates.de ꝓuile.li.vi.

10 ¶ Utrũ possit benedicere paramẽta.ꝛ que vide.j.benedictio.ij.i.et.ij.

11 ¶ Utrum possit ordines cõferre.vide.j.ordo.ij.in ꝓn.

12 ¶ Utrũ abbas possit absoluere suos monachos. ℞.q sic.ab oĩb⁹ ꝓtis ꝛ cẽsur̃ nisi spãliter alteri a iure reseruent. Et licꝫ Pa.in.c. monachi.de sen.ex.teneat q nõ ꝑt absoluere:nisi ab excõicatione ꝓiectõe manuũ in personã ecclesiasticã. Tu tñ tene q ꝑt.vt.j. absolutio.i.ij.iij.

13 ¶ Utrũ possit ꝓhibere suo monacho.ne cõfiteat eꝑo.vel ei⁹ penitẽtiario. ℞.fm Jo.de lau.in sum.q nõ. Q.ó limito nisi sit exempt⁹ vel aliud habeat ꝓuilegiũ a papa.

14 ¶ Utꝫ abbas possit dispẽsare cũ mõachis sup irregularitate. ℞.q sic.sup irregularitate quã ꝓtraxerũt recipiẽdo ordies i excõicatiõe facti tñ memoriã.vl iuris pitiã nõ habẽtes Et ꝫ qñ graue ꝛ notabile factũ nõ fuit:siue hãc irregularitatẽ incurrerũt añ ingressuꝫ religiõis siue post.fm cõiter doc.i.c.cũ illoꝝ.ũ sen.ex. Jn alijs aũt irregularitatib⁹ ñ ꝑt de iure cõi.vt notat Host.ꝛ Pa.i.d.c.cũ illoꝝ. facit regula.q̃ a iure cõi.de regu.iur.lib.vi. nisi vbi ius expresse ei cõcedat.

15 ¶ Utrũ possit dispẽsare cũ monachis in votis factis añ ingressum religiõis. ℞.q sic vt no.glo.in.c.noluit.xxxiij.q.v. Devotis in religione factis.vide.j.votũ.ij.ij.iij.

16 ¶ Utrũ possit dispẽsare cũ monachis in regula.vide.j.dispẽsatio.ij.viij.

17 ¶ Utrũ possit ꝓcedere monachis vsũ alicuius rei:vl ei⁹ administratiõz. ℞.fm Jnno.i c.fi.q̃ cle. vl vo.q ꝑt ꝓcedere certos reddit⁹ monacho vñ viuat/et dicit Jo.an.i regula. Nõ ẽ obligatoriũ.de re.iur.li.vi.valere statutũ mõasterij.vt ꝓ indumẽtꝫ ꝛ alijs necessarijs quilꝫ monachoꝝ recipiat certũ q̃d. sed vt possit dispensare ad libitũ ꝛ disponere.ñ ꝑt.sil'rne possit ei auferri qñ suo supioꝛi placuerit nõ potest cõcedere:ẽt cum licentia pape.c.cum ad monasteriũ.de sta.mo.

18 ¶ Utꝫ possit expellere monachos suos. ℞. q nõ.fm Pa.in cũ ad monasteriũ.ꝓ.c.fi.de regula.q̃ vult vt fugitiuos requirat et cogat eos ad suũ redire monasteriũ si põt eos tenere absq̃ graui scãdalo:vl saltẽ puideat eis de alio loco religioso eiusdẽ ordinis vbi ad agendã penitentiam deputentur et necessaria eis ministrentur.

19 ¶ Utrum possit licentiare ad aliã religionem.vide.j.religiosus.ij.xxxiij.

20 ¶ Quid de bonis illi⁹ monachi quẽ abbas de facto expulit.vide.j.monasteriũ.ij.vi.

21 ¶ Utrũ possit dare licentiã monacho standi separate in aliq̃ cella. ℞.q sic.dummõ ex iusta causa ꝛ infra scepta monasterij: sed nõ extra.vt in.c.vlti.xx.q.iij.

22 ¶ Utrũ possit corrigere monachos suos. ℞.q sic.nec tenet in hoc req̃rere cõsiliũ sui capituli fm Pa.in.c.iohãnes.de regula.

23 ¶ Ad que obligat abbas. Rc. q̄ vltra alios monachos obligat ad curā aīaꝝ sibi subiectarū ⁊ monasteriꝝ ac rerū ipi⁹: et magna negligētia ē pctm̄ mortale vt. j. negligētia. §. i.

24 ¶ Vtr̄ liget suo statuto etiā cū quētu facto. Rc. fm Ra. i. d. c. cū ad monasteriū. q̄ ñ. Et dicit Jo. an. i. d. regla. Nō ē obligatoriū q̄ etiā si iurasset seruare tz reuocatio licz sit p̄iur⁹. Ex q̄ ptz q̄ licet istituerit p̄riorē cū quētu aut aliū officialem p̄t reuocare ⁊ q2 abbas monacho suo in aliq̄ nō p̄t obligari sicut nec dñs seruo. l. interpositas. i fi. C. de trāsac.

25 ¶ Vtrū teneat ire ad sinodū. Rc. q̄ sic si hz p̄hm vl capellas hñtes p̄hm. etiā si ipe sit exempt⁹ dūmō capelle seu p̄ls ñ sit exēpt⁹. als nō. c. q̄ō sup his. de ma. ⁊ obe. ⁊ q̄ō ibi notāt

26 ¶ Vtr̄ possit p̄riorat ib⁹: ecclesiis: administratoīb⁹: aut q̄busliz alijs bñficijs nouas pēsiones ponere: aut veteres augere: aut ad mēsam suā p̄dicta applicare. Rc. q̄ ñ. nec q̄libet ali⁹ p̄latus regl̄aris. cle. vnica. de sup. ne. p.

27 ¶ Vtrū possit p̄sentare clericos in ecclesiis in q̄b⁹ hz ius pronatus. Rc. q̄ nō. sine p̄sensu capituli. c. ea noscit. de his q̄ fi. a p̄la.

Abbatissa debz eligi a monasterio in q̄ p̄ficiēda est in qua electōe nulla dz admitti nisi cōpleuerit. xij. annū. et sit p̄fessa tacite vel exp̄sse ⁊ eligēda dz cōpleuisse. xxx. annū. et esse p̄fessa exp̄sse ordinē regularē. Idē dic de p̄oressa p quā monasteriū regit cui⁹ electio si due ptes quētus ad eā accedūt q̄n p̄ scrutiniū p̄cedit. nulla exceptōe aut appellatōe admissa ē p̄firmāda. Si vero nulla ad duas ptes accessit: tūc ñ obstāte publicatōe scrutinij ⁊ electōe p̄ñt alie accedere ad eā q̄ hz maiorē ptē tot⁹ capli. q̄ si ad duas ptes accedit nō obstāte q̄cūq̄ p̄firmet et q̄ vocant ad eas dirigēdas in hmōi electōibus nisi se abstineāt ab his p q̄ discordia p̄t exoriri vl extorta nutriri: sūt excōicati ipo facto. Et hec locū hñt nedū mōasteriis religionis approbate verū etiā in mulierib⁹ q̄ fm q̄ rundā puinciaꝝ cōsuetudies: nec p̄riis renūciāt nec p̄fessionē faciūt regularē: tz viuūt vt in ecclesiis secularib⁹ canonici regl̄ares. hec notant i. c. indēnitatib⁹. de elec. li. vi. de quo habes. j. excōicatio. vij. casu. xvi.

1 ¶ Q̄ dz p̄firmari. vide. j. p̄firmatio. §. iiij.

2 ¶ Vtr̄ debeat bñdici. Rc. q̄ sic. vbi ē cōsuetudo. q̄ si nō faciat se bñdici ifra annū a sua cōfirmatōe p̄putandū. vbi ē cōsuetudo q̄ bñdicat: nisi cā rōnabilis subsit. cadit ipo facto a iure suo. cle. attendentes. de sta. mo.

¶ Vtrū possit quocūq̄ die benedici. Rc. fm glo. in. d. cle. attendētes. q̄ sic. 3

¶ Vtrū abbatissa possit eccias p̄ferre ⁊ bñficia. et istituere clericos i ecclesiis sui monasteriꝝ. Rc. glo. i. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. q̄ de p̄sensu sui capituli post suā cōfirmatiōz. 4

Vtr̄ possit abbatissa excōicare: ab officio suspēdere vl interdicere. Rc. q̄ nō fm gl. i. d. c. dilcā. q2 hec p̄tinēt ad claues. c. tāta. d. ex. p. p̄t tñ ab officio mōachas ⁊ clericos suspēdere et p̄hibere ne celebrēt in eius ecclesiis. sed tñ talis suspēsio nō ē p̄pie suspēsio fm Ra. in. d. c. dilecta. q2 si celebrarēt nō essent irregulares clerici celebrātes. 5

¶ Vtrū possit p̄dicare: moniales bñdicere: p̄fessiōes audire ⁊ hmōi. Rc. q̄ ñ p̄t aliq̄d facere q̄ō p̄tineat ad aliquē ordinē. vt ptz i. c. noua. d. pe. ⁊ re. p̄t tñ i matutinis euāgeliū legere vñ ec diacomisse appellāt. xxvij. q. i. diacōissā ⁊ ec mōiales seu subditas monet ⁊ exhortari 6

¶ Vtr̄ abbatissa volens loq̄ cū aliq̄ dz esse associata. Rc. q̄ sic. saltē p vetulā monachā. xvij. q. ij. diffinimus. et. c. in decima. eadē. q. dicit q̄ due vel tres debent esse. 7

¶ Quō abbatissa p̄t exire p homagio faciēdo habes. j. monialis. §. iij. 8

Horsum p̄curās homicida ē. et q̄ sterilitatis venena p̄curat. Et peccat mortalit. c. aliqñ. ⁊. c. se. xxxij. q. ij. et si aīa⁹ erat fetus dz puniri capite: q2 verus hoicida Vivero in aīa⁹ erat si nobilis hz fac p̄te bonoꝝ amissa relegat. si vo ignobilis dānat in metallū. ff. d̄ pe. l. si q̄s aliq̄d. §. q̄ abortōis.

Brogacio legū vel constitutionū fit trib⁹ de causis. Primo p̄pter cōsuetudinē p̄riā. xxxi. di. añ trienniū. insti. de test. §. ij. Secōa p̄pē dispārē successionē tpm. xxxiij. di. c. fraternitatis tue. vbi tex. Defectus nīi tpis: q̄b⁹ nō solū merita tz corpora ipa defecerūt: districtōis illi⁹ nō patit manere censurā. Tercia p̄pter emergētia mala. lxiij. di. §. verū. i fi. vbi exemplū de serpente eneo quem Moises bona fecit intentōne. Ezechias bona intentōe destruxit.

Absens causa reipublice. vt ābasiatores ⁊ hmōi multa habēt p̄uilegia. Sed nunq̄d illi q̄ data opa ⁊ affectate: etiā cā reipublice sunt abñtes gaudeant illis p̄uilegijs. Rc. q̄ nō. vt. l. et q̄ data. ff. ex q̄. ca. ma. ⁊. l. pe. C. quō ⁊ q̄n iu. ⁊. l. vniuersi. C. de legat. fm vnā lec. Et aduerte q̄ ille qui in officio modici valoris absens ē cā rei publice p̄sumit affectate ⁊ data opa abesse. 1

Ter.ẽ singularis in.l.spadonẽ.§.fi.ff.de excu. tu. Sequit̃ Ludo.de ro.i no. Et facit q̃ clericos absentes q̃ vt ãpliores obtineãt dignitates stãt cũ cardinalib⁹.et ambasiatores teneãt restituere expẽsas cõitati qñ stant plusq̃ expediat dolose vel volũtate sua.vt i.d.l.et q̃ data.

Absolutio Primo ab excõictione vtrum possit impendi a nõ sacerdote. Rn. fm Bonal. ti. excõmunicatio. q̃ duplex ẽ ipius absolutio. Vna que ptinet ad forũ pniale. Et ista solũ a sacerdotib⁹ pt impendi. vt in.c.canonica.de sen.ex. Et sic intelligo Inno.in.c.quãto.de cõsue. Alia est q̃ ptinet mere ad forũ cõtentiosum. Et hmõi absolutio pt cmitti diacono a iferioribꝰ clericis. Et de hac itelligo glo.i.c.pastoral.de offi or. q̃ vult vt etiã laicꝰ absoluat. De q̃ dic vt.j.absolutio iij.§.xvij. Ista tñ q̃ absolutꝰ a talibꝰ oz q̃ postea absoluat̃ ipe a sacerdote de pma absolutõe rõe mortalis pcti.ppt qõ fuit excõicatus. Rõ fm Jn.i.d.c.cõsto.a i.c.fi.de ex.pla. qz ptinet ad ptãtẽ clauiũ q̃ solis sacerdotibꝰ date sunt.xx.dist.§.i.xcvi.di.§.illud añt.et.c. bene. et de pe.et remis.noua.

1 Utrũ oĩs sacerdos possit absoluere ab excõicatõe minori a iure quã q̃s icurrit pticipãdo locutõe a hmõi. Rn.q̃ nõ. Iz solũ ppriꝰ epꝰ vel curatꝰ vel hñs lniaz ab eis.vel ab papa.ar. c.nup.§.i fo.de sen.ex.etiã archiepo i puicia: Iz ex iusta dioceſim declarat ñ licere.itelligo nisi dũ visitat.vt in.c.ppetuo.de cẽsi.li.vi. q̃ mltomin⁹ alios cõcor. Jn.et Jo.i.d.c.nup.

2 Utr ppriꝰ epꝰ vel curatꝰ possit absoluere ab oĩi excõicatõe maiori lata a iure. Rn.fm Jn.i.d.c.nup.q̃ tã a minori q̃ a maiori põt absoluere ppriꝰ epꝰ vel ppriꝰ sacerdos: nisi in casib⁹ i q̃b⁹ dditor canonis sibi absolutõz reseruauit: vel alteri. Et cũ ipo dcordat Jo.ibidẽ.vbi ẽ q̃si ter.exꝑssus. Et hãc opi. tenẽt theologi.vt i Dir.li.iij.ti.iiij. Inter q̃s ẽ.S.Bo na.i.iij.di.xviij.q.vl. Et sanctꝰ Tho.eadẽ di. ar.vl.q.i. Sikr sumiste.vt Bonal.ti. excõicatio.a summa pfe.ti.xxxiij.§.lxxxv.li.iij.et Jo.d saxonia i sua summa ti.absolutio. Cõtrariũ tz Pa.i.c.monachi.et.c.mlieres.de sen.ex.a gl. in.c.si epꝰ.de pe.et re.quã sequit Be.ibidẽ.a etiã glo.videt i cle.attendẽtes. de sta.regu. et i cle.vnica.de pfan.et aff. et Fe.pli.xiij. Ego cõsulo q̃ sacerdos ppriꝰ eã opi. sequat̃ q̃ sibi vẽ i illo casu magꝭ expedire saluti ipiꝰ penitẽtis vel cõitati fideliũ.qz vtranq̃ pt tenere. Et pma de subtilitate iuris mihi videt verior. Et intellige nisi epꝰ sibi absolutõz talia excõicatione reseruasset spãliter.qz tũc ppius sacerdos nõ posset absoluere.vt latiꝰ dicã.j.casus. Aduerte etiã q̃ epis solis cõcedit absolutio ab excõicatione p violẽta iniectõe manuũ in personã ecclesiasticã.vt in.d.c. mulieres.c.ea noscitur.et.c.quenit.qñ iniuria est leuis vel qñ adiri nõ pt papa. Et sic inferior non absoluit ab ea.nisi cui specialiter cõcedit: vt abbati et hmõi.de quo.j.excõicatio.v.casu.i.§.xxxviij. cum sequentibus.

3 Utrũ idẽ sit dicendũ de excõicatõe statuta ꝟ puincialiũ cõciliorꝫ aut synodaliũ: seu que faciũt legati in suis legatõib⁹. Rn. Dir. vbi supra.q̃ Guil.dicit q̃ sic. Et est verũ sicut vult Pa.in.c.graue.de preben.in glo. Et loquitur ipe de epo.quia tenet q̃ pertinet ad episcopũ absolutio. Et addit etiã si incurrat in aliena dioceſi a subdito suo.etiã si statutũ esset cõfirmatũ per papã fm Jo.an.in.c. ex frequentibus.de institu.et ibi Pa. per rationẽ. quia ex quo cõditores nõ sibi nec alijs reseruarũt videntur alijs cõcessisse. Gul. añt intelligit etiã de ppriis sacerdotibus ex quo excipit religiosos. quib⁹ est ꝓhibitũ a talibus sentẽtijs puincialibus: aut synodalib⁹ absoluere.cle. religiosi.de priui. Et sic tene fm quod diri in precedenti.q.

4 Utrũ idẽ sit dicendũ de suspensiõe .aut interdicto qõ imponit a iure.aut p statuta puincialia synodalia vel legatorũ. Rn.glo. in.d.c. graue.q̃ sic.exquo cõditor canonis nõ reseruauit.facit glo.in.c.si quis.el.§.xvi.q.vi. Glo. tñ in cle.i.de here.limitat verum qñ suspensio non habet tempus determinatuz. quia qñ habet tempus determinatum nullus inferior absoluere potest. Et eam sequitur Cardi.ibi. et Pa.in.c.tã litteris.de testi. De quo dic vt.j. suspensio.iij.§.i. Sed q̃ sunt in iure reseruata pape.vide.j.excõmunicatio.v. Que autẽ episcopo.vide excõicatio.vi. Et a quib⁹ alij possunt absoluere.excõmunicatio.vij.

5 Utrũ in articulo mortis cõstitutus possit absolui ab excõmunicatione vel impeditus et quis potest absoluere.vide.j. absolutio.iij.q. xvi.et.xvij.

6 Quis absoluat exemptũ ab excõicatõe.vide.j.exemptus.q.vi.

7 Utrũ ille q̃ incurrit excõicationẽ in vna dioceſi ibi habẽs domiciliũ: postea trãsfert se ad aliã dioceſiz possit absoui a ꝓpria excõicatõe ab epo vel curato illi⁹ dioceſis ad quã se trãstulit. Rn. fm Ricar.in.iij. dis.xvij.ar.ix.q.v. q̃ sic.si excõicatio ẽ a iure.vel p statuta quorũ

cūq̄, ⁊ nō sit reseruata p̄ ꝺditorē, ar. ꝺ. c. nup̄. qō nō ꝺistinguit an sit ꝯcta ī ꝺioceſi vel alibi. Secꝰ ſi eſſet ab hoīe, vl̄ ſi ꝺditor canonis ſibi reſeruaſſet, q⁊ tūc nō poſſet. Hocidez tz Jo. an. et Pa. in. ꝺ. c. ex frequētibꝰ, q̄ ad eōs.

A Hbſolutio Secūꝺo ab excōe q̄ eſt ab hoīe ſeu iudice a q̄ p̄t impēdi, R. q⁊ regulariter ab illo poteſt qui eam tulit, quia regulariter q̄ p̄t ſoluere p̄t et ligare, et e⁊ cōtrario, xxiij. q. i. ſi petrus, et xxi. ꝺi. inferior ff. ꝺe re iu. l. q̄ ꝺenare, et. ff. ꝺe re iudi. l. nemo. la. ſ. ꝺe pe. ꝺi. i. verbū. Fallit regula hec in. vi. caſibꝰ. Primus ī ꝺelegato pape q̄ inobedientē ſue ſnīe p̄t excōicare: ſed poſt annū ſua ſnīa ꝺiffinitiua nō p̄t abſoluere, vt ꝺe offi. ꝺele. c. q̄renti, ⁊ ibi ꝺicit Jn. q⁊ et ſi excōicat ꝺelegatꝰ pape añ ꝺiffinitiuā ſnīaz ſemp̄ vſq̄ ad ꝺiffinitiuā ſnīam, et etiā poſt vſq̄ ad annū abſoluere poterit, q⁊ ꝓpetua eſt iuriſꝺitio ſua. vt in. c. gratū. et. c. licz. eo. ti. q⁊ ea q̄ ad ius reſcribunt̄ ꝺnt eſſe ꝓpetua. C. ꝺe ꝺi. re. l. falſo. Et hocidē tenet glo. in. ꝺ. c. querēti. Scōs in eo q̄ poſtq̄ excōicauit incidit ipe in maiorē excōicationē. xxiij. q. i. audiuim⁹. De ꝟ vide, ſ. excōicatio vltimo. Secꝰ ſi in minorē. q⁊ poſſet. ꝺe ſen. excō. ꝺuobꝰ. ꝺe cle. ex mi. ſi celebrat. Tercius in incendario. vide. ſ. excōicatio. v. caſu. v. Quartus ī ſnīa lata ab inferiore tz cōfirmata ex certa ſcīa p̄ papā. Q. ꝺ intellige ꝺe ſnīa q̄ eſt ab homine ī m⁹ Jo. an. in. c. ex frequentibꝰ. ꝺe inſti. R. cō. q⁊ oīa nīa facimus q̄bus auctoritatē impertimur c. ſi aplice. ꝺe p̄ben. li. vi. C. ꝺe vete. iu. enu. l. i. §. oīa. Secus ſi ſine certa ſcīa: aut cauſe cognitione cōfirmat, vel ſi ſnīa eſſet p̄ ſtatutū. q⁊ q̄tumcūq̄ cōfirmatū poterit inferior abſoluere niſi papa in cōfirmatōe ſibi vl̄ alī reſeruaſſet ſicut ꝺe alīs q̄ ſunt a iure. vt. s. ꝺictū eſt in p̄cedenti. c. §. iij. Quintus ꝺe illo q̄ excōicauit. et tñ nō ē ſacerdos. q̄ licz poſſit abſoluere ꝺe abſolutōe q̄ p̄tinet ad forū cōtentioſum nō tñ ꝺe illa q̄ p̄tinet ad forū pnīale, ꝺe quo ꝺic vt ſup̄ abſolutio. i. Sexto eſt in illo cui papa mandat vt aliquē excōicet ſine alīq̄ cauſe cognitione, q⁊ talis eſt merus executor. et ideo abſoluere nō poterit. ar. c. ſup̄ queſtionū. et. c. fi. ꝺe offi. ꝺele. g. Secꝰ ſi mandaſſet cauſe cognitionē: q⁊ tūc poſſet abſoluere. ar. c. verbū. ꝺe pe. diſt. i. ß no. Jo. ⁊ Arch. xxi. ꝺi. inferior. ⁊ Ho. ⁊ Ber. in. c. cū inferior. ꝺe ma. et obe.

i ¶ Sed q̄ꝺ ſi papa mādat ſimplicit vt ſnīaz excōicatōis in aliquē ferat. R. Jnn. ī. ꝺ. c. fi. q⁊ nō ꝺz eā ferre: niſi cū cāe cognitōe ⁊ monitiōe ꝓmiſſa. tj. q. i. nēo. et. c. ſacro. ꝺe ſen. ex. et facit glo. ī. ꝺ. c. fi. Addit tñ q⁊ ſi cōſtat papā cognouiſſe ꝺe cauſa q⁊ tūc ad eꝰ mādatū ſine alia cognitōe ꝺz ferre ſnīaz. l. ꝺe qua re. ff. ꝺe iudi. Et ſic̄ ꝺicēdū eſt ꝺe ſnīa quā alī p̄ p̄t p̄ alīū ferre. Ho. tñ ⁊ Jo. an. et Pa. ī. ꝺ. c. fi. tenēt. q⁊ p̄ talē mādatū ſimplicit factū ñ p̄cediť accessorie iuriſꝺitio. cuius Pa. ꝺicat q⁊ opi. Hin. q̄ ꝺicē q⁊ ꝺar iuriſꝺictō cū papa mādat aliq̄ ſpūale ē valde eq̄. Ego credo q⁊ ſi ſit eq̄: tñ ſit verior p̄ma. et ideo ad intentōz pape ſit recurrendū q̄ p̄ verba mādati p̄t depēdi. Et ſi cū cāe cognitōe mādet. vtputa q⁊ ꝺicit. Jntellexim⁹ q⁊ tal⁊ cē. q̄re mādam⁹ veritate cognita vt excōices ⁊cē. tūc abſoluere poterit. Secꝰ ſi ꝺicat. q⁊ certificati ſum⁹ q⁊ talis ⁊cē. Jdeo mādam⁹ qtūs excōices ⁊cē. tūc a tali nō poterit abſoluere.

2 ¶ Vtz archiep̄s poſſit abſoluere a ſnīa excōicatōis ep̄i ſui ſuffraganei: aut alioz iferioz q̄ cuius ſint ꝺe ſua ꝓuincia, nō tñ ſūt ꝺe ſua ꝺioceſi. R. q⁊ nō. c. romana. et. c. venerabilib⁹. ꝺe ſen. ex. li. vi. niſi qñ ß hz ꝓſuetudo. vl̄ qñ ad eū appellatū eſt. De quo ꝺic vt ī ꝺictis. c. ⁊ ī. c. ad repzimendā. ꝺe of. oz. et. c. p tuas. ꝺe ſen. ex.

3 ¶ Vtrū ep̄s poſſit abſoluere excōicatū a ſuo inferiore. puta Archiꝺiacono ⁊ hmōi. R. fm Jn. in. c. cū ab eccleſiarū. ꝺe offi. oz. q⁊ ſic etiā nō p̄miſſa ſatiſfactōe: q⁊ ordinarius eſt totius ꝺioceſis. vt ī. c. i. ꝺe of. oz. C. ꝺe iuriſ. om. iu. l. fi. Jtē q⁊ tales officiales ꝺicunt̄ vicarij ep̄oz ꝺe offi. archiꝺia. c. i. lxxx. ꝺi. nō ꝺebere. Vale⁊facit tñ ep̄s. q⁊ iuriſꝺictionē nō ſeruat ſuis ſubditis. ꝺe ex. p̄. c. ij. ꝺe of. oz. c. quāto. Q. ꝺ intelligе verū niſi ex cōſuetuꝺine haberent vt nō poſſit ab ep̄o abſolui: q⁊ tūc nō poſſet. ꝺe of. archiꝺia. c. ꝺilecto. Et hec opi. Jn. eſt cōis doctoz q̄uis alij cōtraꝺicāt. vt nō. Pa. in. ꝺ. c. cū ab eccleſiarū. Et hanc teneas.

4 ¶ Quid ſi ep̄s cōmittit alicui vices ſuas. An tales valeat abſoluere ſup̄ꝺictos in. §. p̄cedēti ſic̄ ep̄s p̄t. R. Dic. li. ij. ti. v. q⁊ nō. niſi hoc exp̄ſſe cōcedat. ar. ꝺe pe. et re. ſi ep̄s. li. vi. ꝺe p cu. q̄ ad agendū. li. vi. etiā ſi ꝺiceret. Cōmittimus vobiſ vices nr̄as etiā ī his q̄ ſpāle mādatū exigūt q⁊ ī tali mādato maiora ⁊ grauiora nō veniūt quā in ꝓmiſſione ſunt exp̄ſſa. ꝺe. nō p̄t. ꝺe p cu. q⁊ iſtud eſt maⁱ q̄ abſoluere ſimpliciter: q⁊ fit cū iniuria inferioris.

5 ¶ Vtrū ep̄s extra territoriū ſuū poſſit excōicatos a ſe: vel a ſuis inferioribꝰ abſoluere. R. q⁊ nō in his q̄ requirūt cāe cognitōz. q⁊ vt ꝺicit Jn. in. c. nouit. ꝺe offi. le. ꝺe cā cognoſcere nō poteſt niſi ſedēs p tribunali. ar. tj. q. iij. abolitio. ſed hoc in aliena ꝺioceſi nō poteſt face

re.ix.q.ij.c.epm.et alijs pluribus.c. eiusdē.q. Et ꝟ verū nisi hēat lnīam epi dioceſani.vt in eiſdē.c.dr. Fallit ꝟ i epo expulſo q̄ petita licē tia q̄uis nō obtēta ab epo in cui⁹ dioceſi ē pt ſedere ꝓ tribunali ⁊ exercere iuriſditionē ſup ſuos ſubditos:dūmō nō trahat eos vltra du/ as dietas a fine ſue dioceſis q̄ ñ fuerūt expul/ ſores ſeu fautores: aut ꝓſiliatores.cle.vnica. de ſo.ꝓpe. Jn his aūt q̄ nō requirūt cāe ꝓgni tionē pt q⁊ q̄ ſūt volūtarie iuriſditōis pñt vbi ꝓ exerceri.ar.l.oēs.pcōſules.ff.de offi.pcō.⁊ le. Legat⁹ aūt a latere an poſſit. Dic vt in.c. nouit.et.c.excōicat⁹.de offi.le.q⁊ nō me exten do cū hodie mlta habeāt a papa:q̄bus credit q̄ nulli fit p̄iudiciū.vt.j.legat⁹.§.iij.⁊.v.

6 ¶ Dtrū mortuo vl amoto excōicatore capl̄m ſucceſſor: aut ille ad quē ei⁹ ptinet iuriſditio poſſit abſoluere q̄s p̄deceſſor potuiſſet/ ik. q̄ ſic.tex.eſt in.c.ſi eps.el.ij.xi.q.iij.et in.c.vnico de ma.et obe.li.vi.

7 ¶ Dtrū ptcipās in crīmine crīoſo ſit abſol/ uēdus ab excōicatore illi⁹ cui ptcipādo icur rit maiorē excōicatōz. ik. q̄ ſic.c. nup. de ſen. ex. De q̄ dic vt.j.excōicatio.viij.§.i.

8 ¶ Abſoluere q̄ pt ex officio i certz caſib⁹ illos q̄ ꝓpē violentā manuū iniectōz i ꝑſonā eccleſi aſticā excōicati ſūt pt alijs ꝓmittere abſolutōz ſi viderit expedire.c.fi.de.of.or. Jtē dic de q̄ cūq̄z q̄ ex officio ordīarie ptāris pt abſoluere. Sik dic de illo cui ē ꝓmiſſū a papa rōe digni tatis. Sec⁹ ſi rōe p̄ſone.vt i.d.c.fi.no.glo.

A Bſolutio tercio quo ad modum ab ſoluendi ab excōicatione.dic q̄ nō de bet eſſe cōditionalis.alr nō valeret.c. act⁹.de re.iur.li.vi.ergo fiat abſoluta.

i ¶ Dtrū teneaī q̄s ſuare certā formā i abſol/ uēdo. ik. q̄ ſic in.v. Primū q̄ faciat illū iura re q̄ parebit mādatz ipi⁹ abſoluēdis.c.ex teno re.de ſen.ex. Limitat ꝟ Aug.i crīb⁹ horrēdis nō in leuib⁹.et placz. Scōm q̄ añq̄z abſoluat ſufficiēte p̄ſtat emēdā leſis iur̄ ꝑpas facultā tes.c.porro.et.c.prochinanoſ.de ſen.ex. De q̄ dic vt.j.§.ix.et.xx. Tercīū vt abſoluat cū p̄s.⁊ orōe dūica ⁊ alijs ꝓſuetis.ſ.abſolutōe ꝓſueta vt i.c.a nobis.el.ij.de ſen.ex. Quartū q̄ p̄cipi at ei ne vnq̄z faciat ꝺ illū canonē: ꝺ quē faciē/ do icurrit excōicatōz.d.c.ex tenore. Jntellige niſi i caſib⁹ cōceſſis a iure:q⁊ nemi bñficiū iu ris ē auferendū.vt i aut.ō nup.§.fz ꝟ qō.⁊.ff. de re iud.l.iij.§.ſi q̄s ꝓdēnat⁹.et ita q̄ pcuſſit clericū iuuenēdū ē ne vnq̄z clericū ꝓcutiat niſi de mādato ꝓlati.vl cā defenſiōis ⁊ hmōi. Cō ſuetudo etiā hz vt verberet q̄ ſeruāda ē i ma/ ſculis ſz nō i feis:nec in multis iuuenib⁹ p̄ſer/ tim i nudo. Quintū q̄ vtaī verbo abſolutorio vel relaxatorio. Dn cōiter obſuaī iſte mod⁹. Primo dicat aliquē ꝑs.vl.orōz dūicā. Scdo dicat. Saluū fac ſeruū tuū deus me⁹ ſperantē in te.ver. Dñe exaudi orōem meā. ik. Et cla. me⁹ ad te ve.ver. Dñs vobiſcū. ik. Et cū ſpi. tuo. Dīo. De⁹ cui ꝓpriū eſt miſe.ſemꝑ et pce. ſuſci.de pce.meā.vt hūc famulū tuū quē excōi catōis cathena ꝓſtringit miſeratio tue pie.ab ſoluat ꝓ xp̄m dīm nr̄m. Amē. Deinde dicat. Ego te abſoluo a vinculo excōicatōis quā in curriſti ꝓpter tale factū.et reſtituo te ſacramē tis eccleſie. Jn noīe p̄ris ⁊c.

¶ Dtz abſolutio teneat ſi ñ ſeruet̄ p̄fata for/ 2
ma vī q̄ nō.q⁊ forma reſcīpti exacta diligētia ſeruāda ē ita vt nec ordo ꝓpoſteret̄.c.cū dilcā de reſcp.et alijs i gl̄.allegatis ibidē. Sed ego dico diſtīguēdo.q̄ ſi abſolutio ſit ab hoīe a/ licui ꝓmiſſā ſub th forma:nō vz niſi forma ſer uet̄.facit.c.fi.et qō ibi no.de p̄.et.c.prudētia. ſ. ik.de of.del. Rō. q⁊ q̄n omittit forma data ab hoīe nulla ꝓperit iuriſditio.et ꝓtea nō vz act⁹ deficiēte ptāte. Si vero abſolutio ꝓpetat alicui ō iure vl ſimplicit ꝓmittaī tz q̄dē:q̄uis nō ſit ſuata forma p̄fata dūmō vtaī aliq̄ ver/ bo abſolutōis vl relaxatōis.vt.s.dictū ē. Rō q⁊ i abſolutōe ab excōicatōe ſic ⁊ i excōicatōe nulla ē forma ſubſtātialis a iure.vt no.i.c.i.ō ſen.ex.li.vi.et i.c.i.de iudō.facit.xi.q.iij.c.i.ita tz Gof.vt no. Pa.in.c.fi. de re.ſpo. Et idē tz Jn.i.d.c.cū dilecta. Et ſic pz q̄ñ abſolutio ſo lo verbo facta tz.et ſic itelligeī dicta diſtīn ctione Jo.et Arch.i.c. cōperim⁹.xxiij.q.iij. Jn.et Jo.i.c.cū deſideres. de ſen.ex. q̄ tz q̄ abſolutio ab excōicatōe ſolo verbo facta tz.ſz peccat q̄ ea ñ ſeruat q̄ ꝺixi:niſi ex rōabili cā omittat. Sik abſolutio ab excōicatōe ſiue iu ſta ſiue iniuſta tz q̄ ad eccīaz militantē.c. oīs.ō re.iu.q⁊ iura ſūt ꝓmptiora ad abſoluendū q̄z ad ligandū.c.ponderet.l.di.⁊ no.in.d.c.cū de ſideres.et.c.ex litteris.de ꝓba.

¶ Dtz papa ſalutāte vī ad oſculū recipiēte 3
excōicatū abſoluat ab excōicatōe. ik. q̄ ñ. niſi ſic faciēdo intēdat abſoluere.cle.ſi ſūm⁹ pōti fex.de ſen.ex.⁊ niſi exp̄mat nō ꝺz reputari ab ſolut⁹ ſm Jn.i.c.cū olim eſſem⁹.de p̄uīl.

¶ Jn eps vl ali⁹ iferior a papa poſſit abſolue 4
re excōicatū recipiēdo eū ad oſculū vī ſalutā/ do. ik. Jn.i.d.c.cū olī eſſem⁹.q̄ nō.ſz oz q̄ vt aī aliq̄ verbo denotāte abſolutōz. Cōcor.gl̄. i.d.c.cū deſideres.i.§.fi. Et ē cōis opi.doc.in d.c.cū deſideres.et iū.d.cle.ſi ſumm⁹. Et idō

dicat. Ego absoluo te a tali excõicatione et restituo te sacris ecclesie. In noie pris ⁊c.

5 ¶ Utr abñs plras possit absolui. R. Ri. in iij. di. xvij. ar. x. q. ij. q sic. tex. ẽ in. c. ẽpto. ij q. v. et ibi glo. et ī. c. de manifesta. ij. q. i. Sed q ñ erit absolutus. qñ receperit lras misi aliud cõstet de mente.

6 ¶ Utr abñs possit absolui p procuratorẽ. R. Jo. an. ī. c. q ad agendũ. de pcu. li. vi. ⁊ Archi. ñ. c. eos q. de sen. ex. li. vi. et Spe. ti. ō pcu. tenẽt q sic. Dz ego credo verũ sm Jn. ī. d. c. cũ desideres. qñ subest iusta cã. als ñ. vt satis ptz d. c. cũ desideres. de sen. ex.

7 ¶ Utr inuit⁹ possit absolui ab excõicatõe. R. q fuerũt mkte opi. tã theologoz ī. iij. di. xvij. et canonistaz ī. c. ab excõicato. de relax. et. c. significasti. de eo q duxit ī vxo. quã pol. p adul. et in. c. i. ō sen. ex. li. vi. Dz placz mihi opi. q dicit q pt ex cã rõnabili q est qñ videt q excõicatio nõ pdest excõicato et nocet cõitati ppter participatiõz. Et Bno. Pa. in. c. aplice. de excep. q dicit q ibi iminet vtilitas ecclesiastica. ex absolutõe: seu ipedit ordinatio eccie si nõ absoluit. tũc est absoluend⁹ etiã inuit⁹. facit. c. veniens. el. ij. de testi. Si tñ absoluit sine cã: etiã tenet absolutio. qz sicut in ptãte plati fuit excõicare: etiã inuitũ sic et revocare. par enī ius est ligãdi et soluẽdi. de pe. di. i. verbũ.

8 ¶ Utrũ excõicat⁹ possit aliũ absoluere. vide excõicatio vlti. ⁊. xvij.

9 ¶ Utrũ excõicat⁹ q offert se ad iusticiã debeat absolui. R. q sic. si ꝑ petẽs cautio de parẽdo iuri pstet. nõ obstãte ꝺ dictõe: vlt appellatõne aduersarij. de ap. c. q fronte. Fallit hoc ī casu qñ excõicat⁹ dicit excõicationis sniam esse nullã: tñ petit absolui ad cautelã. qz tũc si aduersari⁹ dicat eũ excõicatũ p manifesta offensa: et pbet. infra terminũ. viij. diez. tũc nõ ptabsoluit: nisi prius sufficienter pstet emendã. vt in. c. solet. de sen. ex. li. vi. facit. c. odoardus. de solu. et qō ibi notatur.

10 ¶ Utr ligat⁹ pluribus excõicatiõibus teneat oẽs cãs exprimere. R. Pa. in. c. cũ p cã. de sen. ex. Aut ꝗlibet cã de p se sufficiebat ad excõicationẽ. Exemplũ de eo q facit rapinã cũ effractõe eccie q est excõicat⁹ statuto epi ⁊ canonis Statuto ppẽ rapinã. Al canone ppẽ effractõz. et sic ꝗlibet videt principaliter cõsiderata: ⁊ sic nõ tenet absolutio oīb⁹ ñ exprssis. qz superior nõ intẽdebat absoluere nisi p cã exprssa. ar. optimũ. ī. c. officij. eo. ti. ⁊ in. c. ex parte. de of. oz. Aut vna cã de p se sufficit. et tũc si exprssit cãz sufficienter. tenet absolutio. ar. c. supbis. de relax.

Aut oẽs de p se nõ sufficiũt: sed simul iũcte sic et tũc nõ tenet absolutio. nisi oīb⁹ exprssis.

¶ Utrũ ligatus a pluribus iudicib⁹ debeat ab oīb⁹ absolui. R. q sic. et sp debet vitari donec ab oibus sit absolutus. Aut vni oẽs ꝓmittant absolutionẽ. Ista notãt doc. ī. d. c. cũ p cã. nisi sit superior iudiciũ sm Ri. in. iij. di. xvij. ii

¶ Utrũ absolutio obtenta ex falsa cã valeat. R. sm Jnno. ī. c. ex parte. de of. oz. q nõ. xi. q. iij. c. ij. Rõ qz talis nõ intẽdit absoluere. facit gl. in. c. qō supbis. de fi. instru. et. d. c. cũ p cã. iz

¶ Utrũ dubitãs de excõicatõe debeat petere absolutionẽ. R. si habet cõmoditatẽ absoluẽtis ⁊ nullũ sibi iminet piudiciũ. dz qz ī dubijs tutior ps ẽ eligẽda. c. inuenis. de spon. Si vero nõ hz cõmoditatẽ talẽ. tũc aut hec dubitatio ꝓuenit ex ꝓbabili cã. et sic petere tenetur. Aut ꝓuenit ex levi. et sic dz deponere dubiũ: nec tenet petere. ar. ī. c. inq̃sitioni. de sen. ex. q si nõ pt deponere dubiũ. tuc debet petere absolutionẽ rõne iam dicta. iz

¶ Utrũ mortuus q signa ptritõis ostẽdit sit absoluẽdus. R. q sic. c. a nobis. el. ij. ō sen. ex. et nõ nisi ab eo q de iure poterat. vel de ei⁹ mãdato. vt in. d. c. sed nunq̃d exhumabit corpus. R. q nõ. si ẽ sepultũ in eccia. als sic et sepelietur in ecclesia. Et de ista materia vide in. d. c. a nobis. el. ij. p doc. i4

¶ Q. ñ teneant heredes. vide. j. heres. ⁊. v. i5

¶ Q. nõ absolvet ille q legitimo tenet impedimẽto ne possit adire eũ qui de iure poterat eũ absoluere. vt papã. epm. et hmõi. R. q debet ei iniũgi q cessante tali impedimẽto cõparimũ cõmode poterit adibit eũ q illũ poterat absoluere offerẽdo se ei⁹ parere mãdatis. Intellige nisi ipedimentũ sit ppetuũ sm Jn. in. c. ẽpuis de sen. ex. q si nõ fecerit itez ī eandẽ reincidet excõicationẽ. Si R. et illi q absoluti fuerũt a se de aplica vel legatis qñ mãdat eis vt alquib⁹ se pñtent. et passis iniuriã satisfaciat. c. eos q. de sen. ex. li. vi. et Jo. an. ibidẽ. et recitat Pa. in. c. pozro. de sen. ex. extẽdit ꝺ ad quẽcũq̃ qui absoluit cũ onere pñtandi se. vel satisfaciendi alicui q reincidit si nõ facit cõparimũ cõmode poterit. Sed non credo verũ sm Jo. mo. Nñ dñi de rota ppter dictũ Jo. mo. dicũt q absolutus ab auditore si se nõ repñtat nõ est excõicatus. sed excõicandus. i6

¶ Sed ex hoc dubitat quis potest absoluere excõicatũ detentũ tali impedimẽto. R. q si ẽ in ꝑiculo mortis quilibet sacerdos pt sm Jnno. in. c. a nobis. el. ij. et. c. sacris. de sen. ex. Et Pa. in. d. c. a nobis tenet q etiã laicus potest i7

absoluere talē ab excōicatione. ꝛ est glo. ibi. ē et in. c. pastoralis. in. ℌ. ꝓterea. de off. or. Et ita ꝙ videnť ꝓtraria dicit intelligenda de peccatis nō de excōicatione. Et ß verū nisi epi vel ꝑsbr̄ sacerdotis: aut alteri⁹ pñtia haberi non possit. Si vero detineať aliq̄ legitimo impedimento alia a ꝑiculo mortis eps est requirendus. vt no. Inn. et sequiť Pa. in. c. cetero. de sen. ex. Et si ad eum mittere nō ꝑt fm Inno. in. c. i. de sen. ex. sacerdos ꝑius absolūet. Et hec locū habent tā excōmunicatione iuris q̄ hoīs. d. c. eos.

18 ¶ Quid aūt sit impedimentū legitimū. vide ī. excōicatio. v. casu. ꝑmo. ℌ. l. Et q̄s sit in ꝑiculo mortis. vide. ī. mors. ℌ. vi.

16 ¶ Utrū absolutio ꝙ vim vel metū extorta valeat. ℝ. ꝙ nō. vide. ī. excōicatio. vij. casu. xviij De absolutōe a peccatis. vide. ī. cōfessio. v. in ꝑn. et. ī. interrogatōes. in fi.

20 ¶ Sed nunq̄d excōicatus ꝓpter damnū debet ꝑius satisfacere anteq̄ absoluať. ℝ. ꝙ sic si ꝑt. Si vero nō potest debet ꝓstare idoneā cautionē ꝙ satisfaciet cum ad pinguiorē veni et fortunam. vt in. c. ex ꝓte. el. ꝑmo. de ver. sig. et. d. c. odoardus. alter peccat q̄ absoluit. Q̄ut etiā casus in quib⁹ nō valet absolutio ante satisfactionē. de quibus. ī. excōmunicatio. vij. casu vltimo. ℌ. ij.

21 ¶ Utrū talis qui nō ꝑt satisfacere. teneať cedere bonis anteq̄ absoluať. ℝ. ꝙ de rigore iuris sic. si aduersarius exigit. vt no. in. d. c. odoardus. In ꝓscia dico ꝙ nō. sed sufficit restituat fm q̄ tenet. Dic vt. ī. restitutio. iij. ꝙ totū.

22 ¶ Cui applicabiť satisfactio pecuniaria ꝓ iectōe in ecclesiasticū. ℝ. ꝙ si fuit in religioso applicabiť monasterio. ar. xij. q. i. nō dicatis. ꝛ de sta. mo. c. cū ad monasteriū. ī. rūso. Si vero fuit in clericū. ipi clerico applicabiť nisi fuisset in iniuriā ecclesie ꝓpulsatus. q2 tunc etiā ecclesia agere poterit ꝓ iniuria. insti. de iniur. ℌ. si cōi seruo. et sic etiā ecclesie satisfiet.

A

Acceptio personarū fm Alex. ha fe. tractatu de acceptōne ꝓsonarū est iniusticia qua ꝓsona persone preferť in cōferendo ei aliquid quod ex debito iusticie alteri est cōferendum ratione alicuius cōditionis transitorie nō cōgruentis ad ipam rē existentis circa ꝓsonā. puta diuitiarū potestatis terrene: vel cognatōnis carnalis. et nō ob meritum eius ad ipam rem. et sic placet vt sit acceptio ꝓsone/ꝙ oportet. Primo illud q̄ conferturſit ex debito cōferendum: quia si nō esset ex debito: nō posset esse acceptio ꝓsonarū: quia tali dicitur. an nō licet mihi facere quod volo. ſ. de meo ꝙ nō teneor dare alicui. Secūdo oportet ꝙ nō attendat ad meritū et cōuenientiam illius cui dat cōuenientē rei que datur: sed solum ad alia non cōgruentia ad ipam rem: puta parentelam. potentiam. diuitias. et huiusmodi.

¶ Utrū sit apud deū. ℝ. ꝙ nō. ar. xxij. q. iij. sicut sanctius. de ꝓse. di. iij. nec quenq̄. de iudi. nouit. de ꝓbend. venerabilis. vbi dicit nō generis nobilitas: sed virtutū vitecq̄ honestas gratum deo faciunt. 1

¶ Utrū debeat esse apud homines. ℝ. ꝙ nō. xlix. dist. c. vltimo. lxij. dist. sacrorum. ij. q. v. si quis ꝓsbyter. xi. q. iij. summopere. et. d. c. venerabilis. 2

¶ In quibus ꝓhibetur acceptio personarū. ℝ. ꝙ in. vij. Primo in penitētie impositōe. xxvi. q. vij. sacerdos. Secūdo in sentētie diffinitiōe. iij. q. ix. necesse. Tercio in his q̄ sunt fidei. xxix. q. ij. ℌ. i. Quarto in hospitū receptōe. xxxij. di. quiescamus. Quinto in elemosinarū largitione. xvi. q. i. si cupis. Sexto in iudicijs. de regu. iur. in iudicijs. li. vi. Septio in promotione dignitatum. d. c. venerabili. et. xxxv. dist. non loca. et. c. multi. Octauo in exhibitione honoris. 3

¶ Utrū ꝓmonere aliquē ad dignitatē ꝓpter cōsanguinitatē sit acceptio personarū. ℝ. fm Alle. vbi. s. ꝙ sunt beneficia tēporalia ꝛ spūalia. In collatōne beneficij temporalis: cui nō est annexū spirituale licz illud cōferre intuitu cōsanguinitatis si bon⁹ est: q2 ꝓsanguinitatio est bñ cōditio faciēs ad negociū circa dispensatōes patrimonioꝝ. Si vero est annexū spūali: puta q2 sunt res ecclesie: vel q̄ pauper⁹ sunt dispensanda. sibi licz ei cōferre: nō ex rōne cōsanguinitatis principali: sed secūdaria: vt nō egeat: ß nō ita vt luxurieť. Si vero est spūale beneficiū: nō est attendēda rō cōsanguinitať vel carnis: q2 spūalia nō dant iure sanguinis sed diuino munere. sed attēdi dz rō spūalis q̄. ſ. est vt deť iustiori ꝛ meliori nō simpliciter sed ad illud regimen: vt. in. c. licet. viij. q. i. Nō si cōditiones sint pares ꝑt ex illis cōditionibus moueri ad dandum consanguineo. dummodo non sit scandalum ex respectu cōsanguinitatis q2 ꝓpter scandalū multa dimittenda sunt. ergo est acceptio personarum in promotionib⁹ ad dignitates et officia quando bñficiū spūale dat ꝓpter cōsanguinitatē ꝑncipaliter. facit. c. moises. viij. q. i. vbi q̄n nō dat meliori ad illō regimē. vt ī. d. c. ß. q2 talis fidelit agit negociū 4

dñi nō meliorās cū ꝓt. vl qñ qd cūq; officiū datur īdigno. ꝛcor. Tho. i ql̄ibet. ⁊ ha. he. q. lxiij.

5 ¶ Utrū cū ꝓditōes sunt ineql̄es excedētes et excesse. puta lr̄at⁹. fz ignobil⁹. alt nobil⁹. fz illr̄atus sit acceptio ꝓsonaꝝ si ꝓponat nobilis. ir̄. Alex. vbi. s. q fz lr̄atura simplr sit ꝓferēda nobilitati. vt i. c. venerabil⁹. de ꝓbē. q ē nccia in regie eccie. tñ in casu ꝓt ꝓferri nobilitas vt arceāt lupi ꝓ potētiā. ⁊ i casu vt sint diuersa mēbra i corꝓe eccie qb⁹ pax ei⁹ ꝓfuer⁹ ⁊ sic nobiles pñt ꝓmoueri. dummodo morum honestas eis suffragetur.

6 ¶ Utꝝ si ꝓferat⁹ mīn⁹ bon⁹ vir maiori bono sit acceptio ꝓsonaꝝ. ir̄. Alle. vbi. s. q aliud ē maiori dignitate. aliud ē i minorib⁹ bñficijs. Alind cū eligit⁹ de gremio illi⁹ eccie. Aliud cū postulat⁹ de alteri⁹ gremio. Cū ḡ electio ē facienda ad maiores dignitates. req̄rit fm ꝓsciaz. vt eligat⁹ vtiliorē regimi dūmō sit bon⁹. qz fm Alb. magnū peccat mortalit q ꝓmouet malū q̄uis sit multū ꝓfutur⁹. qz q sibi nec̄z ē. alteri ñ poterit eē bon⁹ et q sibi ñ pcit. mltomin⁹ alijs ꝓcet. ff. ō his q añ sen. l. fīnec excusat fm eū pauc itas mīstroꝝ eccie. Ji minori ꝺo bñficio sufficit q bon⁹ sit. Si vero fiat postulatio. req̄rit vt fm ꝓsciaz suā eligat vtiliorē ⁊ meliorē.

7 ¶ Utꝝ pauꝑ possit ꝓponi diuiti i iudicio. ir̄. Alex. vbi. s. q nō. licz eq̄tas dz fuari. et illud Ecci. iij. c. Ji iudicādo esto mīficoꝝ pupillis. ⁊ Isa. i. Subuenite oppſſo. iudicate pupillo⁊ sites itelligūt vt iudex tueat miserabiles ꝓsonas ab oppſſione potētū. Et si timore vel amore defecerint ꝓsone nccie ad instructōz suarū cāꝝ iudex dz ei subuenire. Ji veritate añt sñe nulli ꝓti parcere. debet

8 ¶ Utꝝ exhibitio honoꝝ q̄ fit ꝓlato malo īducat acceptōz ꝓsonaꝝ. ir̄. q. s. ibidē q ꝓlat⁹ spiritual⁹ siue tpalis dz honorari rōe ptāt⁊ a deo accepte. Cū q̄s añt honorat peccatorē amore indebito a q̄ deberet corrigi tūc pctm̄ est.

9 ¶ Utrū exhibitio honoris ꝓpt diuitias sit acceptio ꝓsonaꝝ. ir̄. Alle. vbi. s. q si tm̄ habeat respectus ad diuitias. vt tāto melior q̄to ditior videat: pctm̄ est. Sic si de exhibitiōe honoris ecclesiastici ß intelligit. Si vero ß fiat ꝓ vitatione scādali: vita tñ q paup nō ꝓtenat: vel diues in pctō nō foueat. nō erit peccatū.

10 ¶ Utꝝ acceptio ꝓsonaꝝ sit pctm̄ mortale. ir̄. Aug. ō anco. li. de ptāte pape⁊ q pctm̄ mortale tollit nobis xp̄m q ē vita nr̄a ad colo. iij. c. Xp̄s añt trib⁹ mōis i nobis ē. s. ꝓ iusticie eq̄tatē. ꝓ doctrine veritatē. ꝓ vite scitatē. Jo. xiij. Ego sum via. s. iusticie. veritas. s. doctrīe. et vita. s. exēpli. Q. ñ añt acceptio ꝓsonaꝝ repugnat iusticie. puta ñ reddēs iusticiā cui debem⁹ vl facies ꝑ amore amicicie. pecunie et hmōi. sic est mortale. Q. ñ vero repugnat doctrīe. puta determinādo vl declarādo ex ꝓplacētia ꝑ scāz doctrinā: sic ē mortale. Q. ñ vero repugnat vite. puta cū ꝓferēt mal⁹ bono. īdign⁹ digno ꝓpt cōsanguinitatē ⁊ hmōi. ñ ꝓgruētia ad ipaz rē q̄ dat. sic ē mortale. Adde ec q ē mortale q̄n melior ad dignitatē ecclesiasticā nō ꝓferēt saltez i maioribꝫ dignitatibꝫ vt ptz ꝓ ea q̄ no. j. electō §. xxi. iuncto qō dixi. s. hic. §. vi.

A Ccidia fm ir̄. i. de sancto vic. est torꝑ mētis. bona inchoare negligētis. vel fm Aug. est tristicia aggrauans mentē. vt nihil boni ei agere libeat. Et hec est diffinitio essentialis fm Alex. ha he tractatu ō accidia. alie sunt ꝓ effect⁹. et differt ab inuidia fm Alex. ibidē q̄ inuidia est de alieno bono: Accidia vero de ꝓprio.

¶ Utꝝ accidia sit ꝑ aliq̄ō ꝓceptū decalogi. ir̄ Alle. vbi. s. q ē spāliter ⁊ explicite ꝑ illud Ecci xxxvij. Ne dederis i tristiciā cor tuū. fz repelle eā a te. et. xx. Tristiciā lōge expelle a te. mltos enī occidit ⁊ nō est vtilitas in illa. Jmplicite vero est ꝑ illud. Jemēto vt die sabbati sanctifices Exo. xx. Jn accidia ē tristicia ō spūali bono ⁊ laborioso⁊ cū amore q̄etis q̄ cū gaudio ē in bono spūali fz sit laborioū. vñ fz ꝓcipiat ibi abstinere ab ope fuili i q̄ ē labor nō tñ phibet bonuz spūale. vt orare. ꝓdicare. et hmōi q̄ sūt bona spūalia fz laboriosa. Et ex istis ꝑz q̄ de sua rōe accidia ē mortale pctm̄. vnde. ij. ad cor. vij. Tristicia hui⁹ sēcli mortē opat. et vt advertere possis q̄n accidia dz ꝓpriā rōez ⁊ ē mortale pctm̄ attēde q aut talis tristicia boni ꝓpositi i omissiōe necessarioꝝ ad salutē ⁊ sic ē mortalis: aut i omissione eoꝝ q̄ nō sūt nccia. et sic ē venīale pctm̄. Aut deducit ad aliq̄ō mortale vt puta desperatōz. ⁊ sic ē mortale pctm̄. Et ex ß ptz q̄d dicendū de eo q attediat⁹ abhoīat diuina ⁊ spūalia. qz nisi sint nccia ad salutez ⁊ ea dimittat: vl deliberate disponat dimittere nō peccat mortalit. Sic ꝺ eo q̄ ꝓpt aliqd⁹ mortē disponit nō bñfacere ⁊ ꝺ necessarijs q peccat mortalit. Jdē de eo q̄ ꝓpt ß nolet eē creat⁹ a deo vl vellet eē irrōale aīal. qz ē mortale si deliberate. Jdē sic de illo q̄ ꝓpter tristiciā incurrit grauē infirmitatē: aut notabile corꝑis nocumentū. qz mortale ē si ꝑt se iuuare ⁊ hmōi. Et fm ꝑdicta intellige Tho. se. se. q. xxxv.

¶ Utrū accidia sit grauissimū pctōꝝ. ir̄. fm 2

Alex. vbi. s. q̄ est loq̄ de accidia multipliciter, vno mō sm q̄ terminat̄ et cōsūmat̄ in desperationē. Et sic ē grauissimū pct̄or rōe desperatōnis adiuncte in q̄ terminat̄. Aut loquimur de accidia rōe ociositatis sibi adiūcte. Et hec ociositas ē occasio mlt̄or malor. qr aīa nisi i bonis occupet: in malis defluit. et sic est magnū malū. Verūtn rōe gñis peccati nō est maxim pct̄or qr mai⁹ est infidelitas: superbia ⁊ hmōi.

3 ¶ Que sint filie accidie. R. sm Gre. xxxi. mo. ra. q̄ sūt. vi. Pria desperatio. Secūda pusillanimitas respectū psilior. Tercia ociositas. Quarta torpor seu pigritia circa p̄cepta. Quinta ē vagatio mētis illicita. Sexta malitia q̄ qs detestat̄ bona spūalia. de qb⁹ dicet i loco suo de q̄libet.

A Ctiones a iure ciuili ortum hūt sm Inno. de p̄sti. c. q̄ in ecclesiar. et ō spiritualib⁹ generalibus et vniuersalib⁹ q̄les sint ⁊ qualit̄ forment̄. vide Inno. de of. or. p̄querēti. de li. obla. c. ij. de cā pos. et p̄scr. cū ecclesia. de sepul. certificari. quia pertinēt ad forū cōtentiosum.

1 ¶ Que dicunt̄ actōes bone fidei. habet̄ insti. de ac. in. ſ. actionū. ⁊ in glo. c. cū venerabilis. de excep. et sūt. xv. ex vēdito. exempto. locatio et p̄ductio. negocior gestio. mādati. depositi. p̄ socio. tutele. comodati. pignoraticia. familie herciscūde. cōi diuidūdo. p̄scriptis verbis q̄ de extimato p̄ponit̄. permutatio. ⁊ hereditatis petitio. Nec dicunt̄ bone fidei. qr solū i his sit seruāda bona fides. ſz qr i his magis exuberat iudicis officiū q̄s in alijs.

2 ¶ Que dicunt̄ stricti iuris. R. tex. insti. vbi. s. q̄ sūt alie ab his. vt actio ex mutuo ⁊ arbitriū et his silia. Et dicunt̄ stricti iuris. qr nō venit in eis nisi q̄ stricti exigit actōis natura Et de ipis vide glo. in. d. c. cū venerabilis.

3 ¶ Que dicunt̄ actōes psonales. R. Frā. vercel. vt refert Ge. i. c. dispēdia. de rescp. li. vi. q̄ sunt q̄ psonas tenēt obligatas ex c̄tu. vt mutuo locatōe ⁊c̄. vel q̄si c̄tu vt negocior gestio fecti ⁊c̄. vel q̄si maleficio. vt furti dāni iniecti ⁊c̄. vel q̄si maleficio. vt i iudice malecante ex ipitia ⁊ p̄scīēte de cenaculo q̄ō nocuit. vt insti. de obli. et in rubric̄ sequētibus.

4 ¶ Que sunt actōes reales. R. Ge. vbi. s. q̄ sunt q̄ sequunt̄ rem. et nō psonā. nec p eas dicitur psona obligata vt reivendicatio: publiciana ⁊ sīles sm Io. de imola.

5 ¶ Vtrū in actōib⁹ psonalib⁹ currat p̄scriptio c̄ ecclesiā et alios. vide. ſ. p̄scriptio. ſ. xlij.

6 ¶ Actio ē ianis creditor: quā excludit iopia debitoris. c. olim nobis. de re. spo. ff. de dolo. l. nā is. et qui nihil hr eius p̄culo. nihil est. ff. de fur. l. ita q̄ fullo. ſ. i. et ex̄ de vsuris cū tu.

A Coliti grece ceroferarij latīe. xxi. di. c. cleros. in fi. vnde eius officiū est p̄parare luminaria et ipa portare cor̄ ministris altaris. xxv. di. perlectis. xxxij. dist. ſ. deseruientes.

A Comodatio vide infra comodatum.

A Ctus requirit tria regulariter. vt in c. magne. de voto. et ar. ij. q. i. aliud. Primum q̄d liceat sm equitatē. Equitas vero est iustitia dulcor misericordie tēperata sm Cipria. Secundū q̄d decet sm honestatē. Et est diuersum a verbo licet. qr multa licēt q̄ nō decent. Terciū q̄d expediat sm vtilitatē: vñ filie sine cōsensu p̄is p̄bere matrimoniū licet. vt in. c. sufficiat. xxvij. q. ij. sed nō decet. vt in. c. i. de despon. impu. nec etiā expedit. cum mulieres semper laborent cōtra p̄pria cōmoda. l. pater. in fi. C. de spon.

¶ Quō p̄gnoscet̄ si actus ē validus. R. Pa. in c. cū oli. ō de. p̄su. q̄ recurrendū p̄ est p̄mo ad cōsuetudinē loci vbi q̄s oriūd⁹ fuit. vt vbi act⁹ ē gestus. ⁊ nō ad p̄suetudinē loci alteri⁹. vel vbi act⁹ est applicādus. Exemplū. natus de patre sacerdote ecc̄ie orietalis q̄ p̄git sm eor ritū. ē legitim⁹ vbiq̄. et iō p̄t eligi i ecc̄ia occidētali p̄ plato. facit i ar. ad hoc. l. i. C. de decu. et no. p̄ Bar. in. l. oēs pp̄li. ff. ō iu. et iure. et. l. cūctos populos. C. de sum. tri. Et facit ad. q. vtrū testamentū factū senis cū trib⁹ testib⁹ sm eor sta tuta valeat q̄ ad bona alibi existētia. 1

¶ Itē act⁹ gestus ab hōte duplicē ptātē. sp̄ī dubio p̄sumit̄ gestus sm eā ptātē sm quā act⁹ tolerari possit vt valeat. vt no. Pa. in. c. nisi essent. de p̄bē. facit. c. q̄ō sicut. de elec. vbi p̄sumit̄ actus factus respectū maioris ptātis ab eo qui duplicē potestatem habet. facit. l. ij. ff. de mili. te. 2

A Ccusatio est aliquē in libello reum de crimine deferre ad vindictam sm Azo. in sum. in Rubrica. C. de accu. Circa quā querenda sunt infrascripta.

¶ Vtrum accusationē debeat p̄cedere monitio. R. q̄ non. de necessitate. ar. c. ij. et. c. qualiter et quando. el. ij. de accu. in glo. ij. q. vlt. ſ. i. Ratio quia fit solū ad penā imponendā. vt in glo. in. c. licet. de symo. 1

¶ Vtrū aliq̄s teneat accusare. R. sm glo. in c. quapropter. ij. q. vij. q̄ nemo. facit tex. in. l. vnica. C. vt nemo inuit⁹. et. c. si p̄nates. v. q. ij. et glo. in. ca. licet. in fi. de accu. Bar. in. l. in 2

cum.ff.de accusa.dicit verũ nisi in homicidio qñ heredes tenent accusare.ar.l. ꝓtor.§.i.ff. de iniur.als ꝓderẽt hereditatẽ.ut.l.i.ff.de his qui vt indig. Sed ꝓtrariũ videt tenere glo.in l.si quis homicidꝫ.C.de accu.et ibi Cy.Bal. Sali.et Ang.et Rapha.in.d.l.in eũ.ſ.q non tenent accusare. Et iura q̃ vident cõtraria nõ loquunt de accusatõe ꝓprie.sed de denunciatione de qua dicã in ti.suo.et in quo differt ab accusatõe. Imo videt q accusare sit ꝓtra ꝑceptũ diuinũ dũ dicit. Dimitte nobis debita nostra.glo.ẽ in.l.furti.§.partus.ff.ꝺ bis q̃ no.infa. De q̃ dic vt.ĩ.§.iiij.

3 ¶ Quis ꝑt accusare. Rn. aut crimẽ est ꝓuatũ aut publicũ. Si ꝓuatũ regulariter nõ admittit nisi cui⁹ interest.vt videt velle glo.i.l.fi.ff. de ꝓb.delic. Quꝺ limita nisi sit tale delictũ ꝓpriatũ ex q̃ pena pecuniaria applicãda fisco debeat imponi.q2 tũc quilibet de populo admittit ad accusandũ ꝓ illa pena. Ita vult glo.singularis. Dy. et Bar.ĩ rubrica.ff. de po.ac. licet Bar.teneat ꝓtra in.l.aduersus.C.de fur. Si vero est crimen publicũ quilibet admittit qui nõ ꝓhibet ſpãliter lege vel statuto: aut ꝓsuetudine. Et q̃ ꝓhibeant habes.ĩ.q.vij.ꝛ.iij.cã ꝓ totũ.et de accu.in multis.c.et in.l.q̃ accusare.cũ plurib⁹ legib⁹ se.ff.de accu.sicut sunt infames:mĩores.paupes.et multi quos omitto q2 nõ ꝓtinet ad nos. Et hoc verũ nisi in duobus casib⁹. Prim⁹ qñ suã vl suoꝝ iniuriã ꝓsequunt.vt no.in.l.fi.ff. de ꝓua.delic. et ĩ.l.fi.ff. de iniur. facit glo.in.l.cũ emancipati filꝫ.§. emancipat⁹.ff.de colla.bonoꝝ. Scꝺs q̃ delictũ nõ est cõmissus ꝺ ꝓsonã.puta statuto cauetur.vt qui blasphemauerit.vel iuerit de nocte puniat in.x. tũc q̃libet ad accusandũ tale admittit.vt no.Bar.et Jo.de imola in.l.i.ff.de pu.iudi.et Bar.ĩ.l.lex cornelia.§.si q̃s libellũ.ff.de iniur. Requirũt tñ multas limitationes ꝛ distinctões q̃s dimitto.q2 ad nos nõ ꝓtinẽt.vide.ij.q.i.ꝓhibent.vbi de hoc. Clericũ ad vindictã publicã accusare nõ ꝺz. etiã si pena sanguinis nõ venit imponẽda.facit.c.sicut sacerdotes.ij.q.vij.q2 hmõi odiosis nõ ꝺz se immiscere ſm Pa.in.d.c.cũ. Quꝺ accu.sed si ꝓsequit iniuriã suã ꝑt etiã si venit imponẽda pena sanguinis ſm Pa.vbi.s.dũmõ dicat q nõ intẽdit accusare.vt pena ĩponat.tex. est clarus in.c.ꝓlatꝰ. de homi.li.vi. facit.c. cũ sit generale.de fo.cõpe.et.c.olim.de iniur.

4 ¶ Qua intentõe ꝺz q̃s accusare vt sit sine peccato accusatio. Rn. q ꝓpt bonũ cõe.ſ.vt ceteri quiete viuãt.xxiij.q.v.nõ frustra.vl ꝓpter suũ interesse. Alꝰ tale erit ꝑtim qualis inordinatio intentõis.ſ.mortale si ex odio.venale si aliqua passio fragilitaꝫ immiscet. ar.c.accusasti. de accusa.ꝛ.ij.q.vij.si q̃ sũt.et.ꝺ.c.q̃liter ꝛ qñ. nõ tñ tenet ad aliquã restitutionẽ ꝓpter ß.sed solũ ad penitentiã de peccato.

¶ Quis modus sit seruandus in accusatõne. vide.ij.q.viij.per totũ. 5

¶ Vtrũ pactũ seu iuramẽtũ de nõ accusando valeat. Rn.fm glo.ĩ.c.quẽadmodũ.de iureiurando.q nõ tz ꝺ crimĩe ꝓpetrãdo.ff. de pac.l. si vnus.§.pacta.et.§.se. Et peccat mortaliter si ß iurat.vt ꝓtz.ĩ.iuramentũ.iij.§.vij. De pacto vero cõmisso valet.ꝺ.§.pacta.et in tex.ꝺ.c. quemadmodũ.ibi nõ solũ septies. Si tñ pecuniã recipet:turpiter accipit.et restituere tenet de bono cõsilio. Rn. q2 ꝓpter charitatẽ ꝓximi ex cõpassione debet moueri credẽs q se emendabit et nõ ꝓpter pecuniã. Multofortiꝰ deberet restituere si recepisset ꝓ non accusando de peccato ꝓpetrãdo.vel ꝓ accusando calũniose i.q.i.iubemus. 6

¶ Vtrũ q̃s possit desistere ab accusatõe incepta. Rn. si videt eũ quẽ accusauit innocentẽ tenetur oĩ mõ quo ꝑt desistere.ij.q.iij. si quẽ aut ꝓ abolitionẽ. Si vero nõ cognoscit innocentẽ eũ eẽ.ꝑt desistere si vult q̃ ad ꝓscias ex charitate sed nõ ex ꝑmio.vt no.glo.in.c.i.de collu. sed q̃ ad impunitatẽ fori ꝓtentiosi nõ ꝑt nisi ĩ certis casib⁹.de q̃bus vide.Bar.in.l. q̃situ.ff. ad turpil.et Pa.in.c.licet.de accu. 7

¶ Quot modis accusatio redditur viciosa. Rn. ꝓ trib⁹ modis fm Gratia.ij.q.iij.in.§. notandũ.et.l.i.ff.de aboli.ſ.primo calumniando. et tũc est q̃ falsum crimẽ imponit:et talis tenet de oĩ damno dato ꝓprio.c.vlt.de calũ.et peccat mortaliter.xxij.q.ij.c.primũ. Secũdo tergiuersando.et tũc est tergiuersator q̃ in totũ a lite recedit sine licentia iudicis. Hoc intelligẽ quo ad cõscientiã si ex aliquo malo fine facit.quia si ex cõpassione ꝓximi q̃ ad ꝓscientiã licet.sed q̃ ad fo2 cõtentiosum punit in.v.libris auri.l.iij.ff.de ꝓuari. Tercio ꝓuaricãdo. et tunc est quãdo colludit cũ reo falsas ꝓbationes et varias simulãdo.et talis punit arbitrio iudicis.vt.l.i.et.ij.ff.de ꝓua. Sed in ꝓscia credo nõ peccet:nisi talis falsitate vel mendatio vtaꝫ et huiusmodi ꝓhibitus.vel ex aliquo malo fine. De istis habes in.l.i.ff. de aboli.et in.l.i.ff.ad turpil. 8

¶ Vtrũ post peractã penitentiaꝫ de peccato possit quis sine peccato accusare talez. Rn. fm Jn.in.c.de his.de accu.q sic.et tenet glo.si 9

militer ibidē. Ratio est, qꝛ ꝑ penitentiā satis-
fit deo, sed per punitionē q̄ imponit̄ in iudicio
satisfit reipublice vt ceteri timeāt ⁊ quieti⁹ vi
uant, facit. C. de aposta. l. hi qui. cū suis ꝯcor.
10 ¶ Vtrū semel accusatus possit de eodē iterū
accusari. R. ꝙ nō. c. de his. de accu. quia deli-
ctum vnius hominis sepius queri nō debet. ff.
nau. cau. sta. l. licet. §. vltimo. xxiij. q. ix. veniā.
Fallit in duobus casibus. Primu⁹ si secūdus
accusator doceat primū preuaricasse. ff. de p̄-
uari. l. iij. Secūd⁹ si suū dolorē ꝓsequēs igno-
ret accusationē ab alio institutā. l. si cui. ff. de
accu. vide in glo. d. c. de his.
11 ¶ Vtꝝ accusatus possit sine peccato aliquid
dare accusatori. vt desistat ab accusatōne. R.
Inno. in. c. crimina. de collu. ꝙ quedā est cau
sa criminalis, et in hac ante inchoatā accusa-
tionē ꝑ gratiā desistere p̄t. vt. ff. de his qui no.
infa. l. furti. § pactus. et. ff. ad turpil. l. mulier ⁊
l. quesitū. post nō licet nisi vt habet̄. C. de abo.
l. ij. et. iij. ⁊. v. q. i. quidaꝫ. et transigere aliquo
dato vel retento in crimine publico nō licet. et
si fiat transactio: nulla est: et accusatus habet̄
ꝓ cōfesso. C. de transac. l. transigere. ff. de pre
uari. l. in omnibus. Vbi autem est tale crimē
quod irrogat penaꝫ sanguinis licet vnicuiq̄
sanguinē suum redimere qualitercunq̄. ff. de
bo. eorum. l. i. vel penaꝫ detrusionis perpetue
s̄m Panor. in. c. i. de collu. quia licet tunc nisi
in adulterio. d. l. transigere. In alijs autē vbi
pena sanguinis nō irrogatur transigere nō li-
cet: nisi in crimine falsi. vt in. d. l. transigere.
In crimine vero priuato transigere licet s̄m
glo. in. d. l. transigere. Et nota ꝙ s̄m canones
omne crimē dicit̄ publicū. Et ideo transigere
nō licet. vt de collu. per totū. qꝛ ecclesia ꝓ nul
lo crimine imponit penā sanguinis. c. sentētiā
sanguinis. ne cle. vel mo. Excepto vbi imponē
da est pena detrusionis ꝑpetue vt dictū est. Et
que dicant̄ crimina publica de iure ciuili ha-
bes. j. crimen. §. vij.
12 ¶ Vtrū accusatus teneat̄ respondere verita-
tem. dic vt. j. cōfessio delicti. in p̄n.
13 ¶ Vtrū liceat accusato calumniose se defen-
dere. R. ꝙ nō. etiā si iniuste accusaret̄. qꝛ hoc
esset genus vindicte q̄ sine peccato fieri nō p̄t.
Imo post iuramentū de calumnia receptum
esset ꝑiurus. Quādo etiā iuste accusat̄: defen-
dendo se s̄m iuris ordinē: semꝑ debet ꝓ posse
accusatorē accusare: nec peccat se defendēdo
scd̄m ordinē iuris. etiam si accusator remane-
ret infamatus s̄m Sco. in. iiij. dist. xv. qꝛ nō te-
netur se ꝓdere: vnde potest quascūq̄ exceptio
nes cōpetentes ꝓponere et appellare. et alia iu-
ridica facere. nō tamē mendaciū dicere. qꝛ pec
caret mortaliter s̄m Sco. vbi. s. Appellare aūt
causa more afferende ne cōtra eum iusta sentē
tia detur nō licet. quia calumnia est. Concor.
dat Tho. se. se. q. lxix. ar. ij. et Ri. in. iiij. di. xv.
ar. v. q. iij.
¶ Vtrū accusator teneat̄ se inscribere ad pe- 14
nā talionis. vide. j. inscriptio. §. i.
¶ Ad quid tendit accusatio. R. Pa. in. c. sup 15
his. de accu. ꝙ tēdit ad depositionē ab officio
et bn̄ficio. Et si crimē sit enorme ad ꝑpetuum
carcerē. vt. in. c. tue. de pe. Et hoc de iure cano-
nico. sed de iure ciuili tendit vt puniat̄ debita
pena. Denunciatio vero tendit ad correctōꝫ.
nō ad puniendū peccatū pena cōdigna. sed vt
desistat a peccato. Et hoc ꝓcedit tā ī denūcia-
tione euāgelica q̄ canonica. tam iudiciali q̄
extraiudiciali.

Adiuratio creaturarū quid est. R.
Ri. in. iij. dist. xxxvij. ar. iij. q. ij. est per
inuocationē diuini nominis vel alte-
rius rei sacr. obsecrando vel imperando incli
nare eas s̄m se: vel in cōparatōne ad eas ad a-
liquid agendū vel patiendū.
¶ Vtrum adiuratio hominis sit licita. Re- 1
spon. qui supra ibidē. ꝙ aut adiurans intēdit
eos inclinare ad bonū aut ad malū culpe Pri
mo modo aut adiurat obsecrando. ⁊ sic nō ac
cipit nomē dei inuanū. Sic enī adiurauit apo
stolus ad Ro. xij. Obsecro vos ꝑ misericordi
am dei vt exhibeatis corpora vestra ⁊c̄. Aut
adiurat impetrādo. et tunc subdistingue. aut
adiurat eum qui sibi tenetur obedire. et sic li-
cet. Aut adiurat eum in quem nullam habet
potestatem. et sic assumit nomen dei inuanū.
quia vsurpat ptātē in aliū quā nō habet q̄tū
in se est: ⁊ peccat mortaliter. Si aūt adiurans
intēdit inclinare illū quē adiurat ad malū cul
pe. sic nomē dei inuanū assumit.
¶ Vtrum adiuratio demonum sit licita. R. 2
qui supra ibidez: aut adiurat imperando: aut
obsecrando. Primo modo aut vt ip̄m doceāt
vel obsequium aliquod faciant. et sic illicitū
est: quia pertinet ad quandam familiaritatē
vel societatē. licitum tamē est aliquādo. s. cuꝫ
aliqui sancti viri ex speciali instinctu spiritus
sancti. vel reuelatōn ediuina vtuntur ministe
rio demonū ad aliquos effectus. Aut eos ad-
iurat. vt a se ⁊ a ꝓximis expellat. ⁊ hoc licꝫ qꝛ
sunt aduersarij nr̄i obstinati. Et sic intelligit̄
illud Marci vlti. In noīe meo demonia eij-
cient ⁊c̄. Adiurare aūt eos obsecrādo sꝑ illi-

citū ē.qz sic qđđā signū familiaritaſ ipoztat

¶ Dtz adiuratio creaturaz irrōnabiliū licea. Rk. Ri. vbi.s.q aut adiurank fm se z absolute.et q sic eas adiurat nomē dei assumit iuanū:qz ñ intelligūt adiuratōz illā:aut adiurāk ī relatōe ad aliū.et ß duplicik.aut ī relatōe ad deū:vt cū aliq scī ad infideliū quersionē z infirmoz in fidē.z firmatōz inuocāt nomē dñi. ad ß vt ei⁹ virtute ipe creature irrōabiles ad iurate aliq motu moueāk.q nō est p eaz virtutē naturalē.et sic licz.Aut adiurank ī relatōe ad diabolū ad ß vt diabol⁹ ab eis repellak ne eis vtak.vt instō ad nocendū. z sic adiurank ab exorcistis ecclesie.et sic etiā licet.

4 ¶ Dtrū adiuratio illicita sit pcūm mortale. Rk.vt colligo ex verbis pfati Rki.vbi.s.q sic ex se.qz sic est indirecte ꝯ scōm preceptū. Nō assumes nomē dei iuanū. Exo.xx.

A Dministratio legitima et libera ē qñ qs pt in iudicio agere z queniri.et etiā ex iudiciū de aliq re disponere.facit.c.ex lris de pba.et ibi Jnno. allegat.l.ij. in.ſ.ij.C.de iura.calum..

i ¶ Dtrū administrator teneak de mala administratōe satisfacere. Rk.fm Jn.ī.c. ex pntiū. de pig.q sic.et ille cui⁹ ē administrator bz actōz negocioz gestoz ꝯ eū q male administrauit.ff. de ne. gest.l.ij.ſ.vl.xij.q.ij.si q⁹ de reb⁹.et.c.si qs qlibet ꝯditōe. Nō aduerte q teneī administrator fm glo.in.c.cū ostendim⁹.ff.de fideius. tu.de dolo.vt ibi et lata culpa.vt.l. curatoris C.de ne.gest.et etiā leui.vt.l.quicqd.C.arbi. tu. De dolo solū teneī fm glo.ī.l.ij.ff. de ne. gest.qñ mea affectōe ductꝰ solū administrauit. et lata culpa q equipaī dolo.vt.l.qđ nerua.ff. depositi. De leui vero teneī vt cōik.vt in.d.l. quicqd. Aliqñ etiā de leuissima.vt qñ diligētissimus erat gestur⁹.l.si pupilli.ſ.videamus. ff.de ne.gest. Aliqñ de casu vt in casib⁹.v. positis.in.l.si negocia.ff.de ne.ge. Primus si accessit ad ꝯpredādi. Secōus si noua negocia. et insolita fecit. Tercius si culpa pcessit. Quartus si fuit in mora. Quint⁹ si casum recepit. Nota etiā q administrat⁹ nō solū bz actōz ꝯ administratorē.sed etiā ꝯ heredes. Et intelligit Jnno. vbi.s.qñ dolo vel lata culpa aliqđ gessit q heredes teneī. Si vero ex leui culpa nō teneī heredes nisi in casib⁹.iij.quoz tres ponunt.in.l.i.C.de here.tu. Primus si lis fuerat inchoata ꝯ tutorē. Secūd⁹ si aliqđ ad eos pueniat de reb⁹ administrati. Tercius si de bonis ad mīstrati alīs ex gratia cōcessit.qz.ff.de fur.l.si pignoze ðz.spēs lucri est ex alieno lar-

giri.et bñficio sibi debitorē acqrere. Quartus ponit in glo.d.l.cū ostendim⁹.ſ.si nō explicet in choata p defunctū. qz teneī de leui. etiā l.quicquid.C.arbi.tu.

¶ Dtrū sciēter ꝯmittēs administratōz indigno teneāk ipe ō mala administratōe. Rk.q sic.fm Jnno.in.c.ex rōne.de eta.et qli.allegat.ff.ad munici.l.lucius.ſ.impator.ff.de ma.quen.l.i. in pn.p totū.et peccat mortaliter. 2

Admonitio an debeat fieri añ denūciationē. Rk.q sic est glo.in.c.qliter z qñ.el.ij.de accu.et no.glo.in.c.licz beli.de symo. Vide de hoc.ī.denūctiatio.in pn. et.ſ.ij.et.r.

¶ Dtrū ante monitionē ꝯstituaī in mora qui est obligatus ad aliqđ dandū vel faciendū sine determinatōe tpis.vide.ī.mora.ſ.i. i

Adoptio est legitim⁹ act⁹ p quē q filius nō ē p filio habeī:pene naturā imitās.insti.de adop.ī gl. Dimidik añ vt habeī ī.l.i.et.ij.ff.de adop.qz vna ðz arrogatio.qz rogak.i.interrogak qs an velit istū bre pēz z pī istū ī filiū. Alia stat in noie gñali.et supponik hic p spē.sicut in ß noie creditoz.ff. si cer.pe.l.i.et.ij.ſ.mutui.

¶ Dtz adoptio z arrogatio in oīb⁹ queniāt. Rk.q sic.nisi i aliqb⁹ spālib⁹ q sūt.v. Primū qz adoptio fit cuiusliz mgrat⁹ ꝯpetēs auctē. dū tñ apō eū plena sit actio.ſ.mez z mixtū ipium.C.ð adop.l.i. Arrogatio añ tñ fit auctē pncipis.insti.eo.in pn. Scōm ī arrogatōe reqrik vtusqz verbū exp̄ssuz. Jn adoptōe nō. Dñ infans nō pōt arrogari.sed adoptari sic.ff.de adop.l.i.et.ij.et.l.in adoptōnib⁹. hec pbaī. Tercio q arrogatio statī arrogatū z res suas et liberos q erāt in sua ptāte subiscit ptāti arrogatoris.ff.de adop.l.ij.ſ.vl. Adoptio vero nō nisi in casu qñ.ſ.daī auo maternovl si post emancipatōz genuit filiū z auo paterno dederit.insti.de adop.ſ.si vero. Arrogaī q qui est sui iuris. Adoptaī vero existēs in aliena ptāte. Quartū q arrogator teneī satisdare de restituēdis illis bonis pſonis ad qs essent vētura si arrogatus permansisset in statu suo.ff.de adop.l.nec ei.ſ.fi. Quintū q si arrogator emancipauerit eū vel exheredauerit sine causa teneī ei relinquere quartā ptem suoz bonoz eoz.ſ.q habiturus fuisset ab intestato. fm gl. in.l.si arrogator.ff.eo.q quarta nō est augmētata per aut.de tri.et se. fm Bar.ibi.insti. de adop.ſ.cū añt impubes. Adoptiuo vero nihil teneī de necessitate relinquere.C.eo.l.i.et.ij. Si tñ moriatur adoptator sine tēstamēto suc-

cedit ī bonis eius.l.pe.C.ō adop.post mediū.

2 ¶ Utr arrogat⁹ ī filiū filij sui acq̄rat quartā ptē bonoz sic arrogat⁹ simplr.R. Azo in sū. insti.de adop.q si pē adoptat aliquē loco ne/potis.si fili⁹ ꝓsentit.mortuo suo pē hic arro/gat⁹ in potestatē filij cui arrogat⁹ fuit trāsit: nec agnoscit auo suus heres. Si aūt filius nō cōsenserit mortuo pē nō reincidit in ptātem. sed agnoscet auo suus vel tanq̄ nepos.licz in filiū nō adoptauerit vel tanq̄ eū quē videt su us animus voluisse eē sibi heredē. Idē dic de adoptato in nepotē.vel deinceps q̄ō p̄t fieri. vt insti.de adop.§.licet.excepto q nō trāsit ī ptātē p̄is adoptātis. Et q̄d dixi de masculo: dic de feminis.

3 ¶ Utrū fiat adoptio si q̄s dicat coꝝ multis. Accipio te in meū filiū.R. Ba.in.c.vnico.de cogna.le.q nō.l.nō nudis.C.de ꝓba.nisi ser/uet forma de q̄.s.s.q fiat aūcte magistratus vel p̄incipis q est de substātia adoptōnis: et verbū in arrogatōe.vt dictū est in p̄in.

4 ¶ Quis possit adoptari.R.q q̄libet tā ma/scul⁹ q̄z fēia.ff.de adop.l.adoptio.dūmō sit p/sens.l.neq̄ abnś.ff.e.nec p.ꝓcuratorē fieri p̄t l.post mortē.§.neq̄.ff.eo.Rōem hui⁹ habes p Bar.in.l.gallus.§.fozsitan.ff.de li.et po.

5 ¶ Utrū q̄s possit adoptare in fratrē vel soro rem.R.q nō.vt.l.nec apud.C. de here. insti. et ibi Ange.ita q nec etiam in patrem. q cō/tra naturam.

¶ Quis aūt nō p̄t adoptare.R. q castrati. Et dicunt castrati q̄ sic nati sunt.vt nūq̄z ge/nerare possint.lz spadones sic. Et dicunt hi q bus abscisum est cū spata vl cultello. Itē nec fēie nisi ex rescripto p̄incipis ī solatio filioꝝ amissoꝝ. Itē qui nō ꝓcedit p.xvij. annos eū quē vult adoptare vel arrogare hec habētur insti.de adop. Itē qui nō hz.lx. annos nō p̄t arrogare.lz adoptare possit nisi iusta cā inter ueniēte.l.si pē.§.vlti.ff.de adop. Et iusta cā ē

7 mozbus aut cōiunctio ꝑsone.als debet inten/dere generatōi.vt in.d.§.vlti.

¶ Utrū impediat matrimoniū.vide.j.matri moniū.iij.et.x.impedimēto.

^ Adoratio que idem est q veneratio vtrū requat actū corporalē.R.q sic. Dicit enī Dam.iij.li.q q cōditi su/mus et duplici substātia.s. intellectuali q sen/sibili.ita deo duplicē adoratiōnē debem⁹.s.in aīa q̄ ꝓsistit ī interiori motu aīe.q corporalē q cōsistit in exteriori motu corpis. Et qz in oīb⁹ actib⁹ latrie:illud q̄d est exteri⁹ refert ad illud q̄d est interi⁹ sicut ad p̄incipali⁹.ideo exteri/

oꝝ adoratio fit ꝓpter interiorē.vt.s. ꝓpt signa hūilitatis q̄ corpalit exhibem⁹ excitet affectus nē q̄ ꝓcedit p sensibilia ad intelligibilia. Uñ genuflexiōes signāt nāz ifirmitatē respcū dei q̄ ꝑsternim⁹ nos q̄si nihil nos eē ex nobis ꝓfi/

¶ Utr adoratio req̄rat locū deter /tētes. 1
minatū.R.q nō principalit.q̄si sit de necessi/tate ei⁹.sed bñ req̄rit ſm ꝓdecentiā. sic q alia signa coꝝpalia.ſm illud Jo.ij. Dom⁹ mea do mus oꝝōis vocabit. Et io Jo.iiij. Venit ho/ra in q̄ veri adoratores adorabūt in spū q̄ est p̄incipalis act⁹ adoratōis.vt dictū est. Loc⁹ tñ requirit.nō ꝓpter eū q adorat.sed ꝓpt ado rantes. Primo ꝓpter loci cōsiderationē.ex q̄ specialē deuotionē cōcipiūt adorātes vt exau diant.vt ptz.iij.Re.viij. Secōo ꝓpt sacra my/steria et alia sanctitatis signa q̄ ibi cōtinent. Tercio ꝓpter cōcursum multoꝝ adorantiū. ex q̄ oratio fit magis exaudibilis.ſm illd Mat. xviij. Ubi duo vel tres q̄.

¶ Utr tres ꝑsone in deo adorent vna adora 2
tōne.R.q sic.qz sic in eis est vna essentia: sub stātia et excellētia.ita vn⁹ honoz q reuerentia eis debet.et p ꝓsequēs vna adoratio.

¶ Utrū aliq̄ creatura sit adorāda.R.q sic. 3
ꝓpter quandā dei excellentiā q̄ deo debet re/uerētia quā quedā creature ꝓticipant: nō ſm equalitatē sz vt dixi ſm quandā ꝓticipationē Et ideo alia veneratōe veneramur deū q̄ pti net ad latriā. Alia veneratōe veneram⁹ crea/turas quasdā excellētes.q̄ ptinet ad dulīā.ꝓ pterea cū ea q̄ exteri⁹ agunt sint signa interio ris reuerētie.quedā exteriora ad reuerentiā p tinentia exhibent excellentib⁹ creaturis inter q̄ maximū est adoratio. Sz aliq̄d ē q̄ soli deo debet q̄ est sacrificiū. Hoc elicit ex Augus.x. de ciui.dei. Secōm ergo reuerentiā excellenti creature debitā. Nathan adorauit Dauid.i ij Re.i.ſm vero excellentiā q̄ deo debet. Mar/docheus noluit adorare Aman.timēs ne dei honorē trāsferret ad hoīem.vt ꝛ Hester.xiij.

¶ Utrū humanitas xp̄i sit adorāda cultu la 4
trie.R.q habēdo respectū ad hūanitatē xp̄i in se.sic nō esset adorāda latria cū sit creatura sed solū illa q̄ dulia dignior est ſm glo. super illud ps. Adorate scabellū pedū eius. Habēn do tñ respectum ad verbū cū quo est vnita hy postatice: sic debetur ei latria.quia vna ado/ratione adoratur suppositum et natura. ita q natura adoratur per suppositum. Christus au tem est nomē persone in duabus naturis / hoc ex Ricar.in.iij.di.ix.

¶ Utr imago xp̄i sit adorāda latria.R.q cō 5

sideraꝫdo eã ꝓut ẽ quedã res, sic nullus honor ei debeꝫ: sicut nec alicui lapidi vl ligno. Sz cõ sideraꝫdo ꝓut ẽ imago xpi, tũc qz idẽ motꝰ q̃ ẽ in imagie ẽ in imaginato, iõ vnꝰ honor debeꝫ imagini ⁊ imagiꝫato, et ꝓꝑea cũ xps latria a/ dorꝫ: sic et eiꝰ imago, qz vt dicit Damꝫ. iij. li. c viij. honor imagis ꝓueit ad ꝓthopitũ. i. ima/ ginatũ. de ꝫ est tex. in. c. venerabilem. de ꝑse. di. iij. Nec ob. illõ Exo. xxvi. Nõ facies tibi imagiñ ⁊ c. qz illud ꝓhibitũ fuit ꝓ eo tpe q̃ deus naturã humanã nõ assũpserat. qz tũc figurari ñ poterat. Decꝰ in hũanitate assumpta, ꝓꝑea imagines sũt libri simpliciũ ad eoꝝ istructiõz recte a scis inuẽte, vt in. c. platũ. de ꝑse. di. iij.

6 Utꝝ crux xpi sit adorãda latria. Ik. q̃ ho/ nor sive reuerẽtia ñ debeꝫ nisi rõnabili creatu re. Insensibili vero nõ debeꝫ nisi rõe nature rõnalis. Et ꝫ dupliciter. Primo inq̃ꝫtũ repñ tat creaturã rõnalẽ. Scõo inq̃ꝫtũ ei ꝑiungit q̃ cũq̃z mõ. Primo mõ solẽt hoies venerari ima gines regis. Scõo mõ eiꝰ vestẽ. Utrunq̃z au/ tem venerant hoies, eadẽ veneratõe q̃ et regẽ. Si ḡ q̃rat de cruce qua xps fuit crucifixus an sit adorãda, dico q̃ vtroq̃z mõ ẽ veneranda. Primo qz repñtat figurã xpi extẽsi in ea. Se cũdo ex ꝯctu eiꝰ ad xpi mẽbra, et ex hoc qz eiꝰ sanguiñ ẽ ꝓfusa. Uñ vtroq̃z mõ adorat adora tõe eadẽ cũ xpo. s. latrie. Et iõo crucẽ alloqui mur ⁊ deꝑcam q̃si ipm xpm. Si vero loq̃mur de cruce xpi i alia materia. s. lapidis, ligni, et hmõi, sic veneraſſi tm̃ eã vt xpi imaginez quã veneraſſi adoratõe latrie, vt dcm̃ ẽ. Aliq̃ tn̄ vt tho. tenẽt i. iij. q. xxv. q̃ crux xpi in q̃ pepẽdit ñ adorat eadẽ adoratõe. s. latrie cũ verbo/cũ nõ ꝓtineat ad ꝓsonã eiꝰ q̃si ꝑs eiꝰ: sz rõe ipdulie i q̃ est q̃dã res xpi, rõe cuiꝰ vestis silr ⁊ alia q̃ ad hũanitatẽ eiꝰ referunt ipdulia adorãt. Sz B. Bona. i. iij. di. ix. dicit q̃ illa crux vt est res q̃/ dã nõ dz adorari latria nec dulia, sz adoratõe cuiusdã bonoris ⁊ reuerẽtie tanq̃z instm̃ nre salutis, sicut etiã veneramur sacra. Pro eo q̃ sunt instã nre salutis, et q̃libet haꝫ ꝑt teneri.

7 Utꝝ mẽ xpi sit adorãda latria. Ik. q̃ ñ. cũ sit pura creatura: qz tn̄ ẽ mẽ dei qđ ẽ excellen tissimũ. ita q̃ excellẽtiꝰ pure creature ꝓuenire nõ ꝑt. Quõ sibi ñ tm̃ ꝓueit honor dulie sz etiã ipdulie q̃ dz dulia maior ſm glo. Jere. iij. c.

8 Utꝝ scoꝝ reliq̃e sint aliq̃ mõ venerãde. Ik. q̃ sic, vt vult Aug. i. de ci. dei, qñ aliq̃s afficit ad aliquẽ, ea q̃ sibi ḋ eo relinquũt post mortẽ venerat: nõ tm̃ corꝑ ⁊ eiꝰ ꝑtes. sz etiã aliq̃ ex terioza, vt vestes ⁊ hmõi. Manifestũ est aũt q̃ scos dei venerari debemꝰ iq̃ꝫtũ sũt mẽbra xpi filij ⁊ amici, ⁊ intercessores nri. Et iõ reliq̃as sanctoꝝ qualescũq̃z in eoꝝ memoriã honore cõgruo venerari debemus. Uñ et xps eas ho norat in eoꝝ ꝑntia miracula faciẽdo.

9 Quid autem sit latria, vide. j. latria et idu lia in. c. suo.

10 Utrũ aliq̃s possit adorare aduersariũ sine pctõ. Ik. q̃ ñ, etiã si xps fore credat nisi iteri vl exteri ꝓditio ex ꝑmat actualit, qz ipa nouitas rei insolute ꝓsideratoꝝ ⁊ attentoꝝ actualẽ req̃rit, sic dr de btã vir. q̃ cogitabat q̃lis esset salutatio. In adoratione vero hostie sufficit hãc ꝓditionẽ hre habitualit. s. si ꝓsecratio de/ bita est facta ꝑ eo q̃ hostie ꝓsecratio ẽ ꝓsueta

Adulatio q̃d est. Ik. scõm Alex. se. le. tractatu de adulatõe ẽ peccatũ ex ser mone vane laudis alicui exhibito in/ tentõne ꝓplacẽdi. Laudare enī aliquẽ de quo nõ est laudandus. vel plusq̃z est laudandus. vl nõ eo sine q̃ fieri debet peccatũ est. Et de hac xxv. dist. j. alias. vi. q. i. sunt plurimi. xlvi. di. sunt nõnulli. ⁊. iij. q. iij. nemo ꝓtoꝝ.

1 Utꝝ adulatio sit pctũ mortale. Ik. ſm Alex. vbi. s. q̃ triplex ẽ genꝰ adulatõis. Primũ qđ dicit malũ bonũ fouẽdo pctõrẽ in pctis, et ꝺ ẽ mortale. Nõ itellige si malũ tale essz mor tale ſm gl. i. d. c. sũt plurimi. ꝑ. c. sunt nõnulli. xlvi. di. Decꝰ si illđ malũ qđ laudat essz veiale qz tũc adulatio esset veiale pctũ. xxv. di. als. ⁊. xlvi. di. cleric. q̃. Secõm genꝰ adulatõis ẽ q̃ fit intentõe nulli nocẽdi, sed vt alicui ꝓfit vel cõplaceat: vl aliã vtilitatẽ ꝓsequat: et laudat illis q̃ ñ sũt pctã, et istud ẽ veiale. Si vero fit intẽtõe nocẽdi alteri. Icz alteri ꝓfit ẽ morta le: vl enī facere libidiẽ mortali. Tercium genꝰ ẽ circa ea q̃ nõ sũt pctã: et nec ꝓdest nec obest: sz tm̃ ꝓtẽptũ dei gnat ꝓt assiduitatẽ. ⁊ ẽ morta tale. s. vl in eo cui adulat: puta qz ꝑ adulatiõz mortalit peccat i superbia vl alio mõ: vl i eo q̃ adulat: vt puta qz nõ tieret deũ offẽdere: ⁊ eꝫ dat cãz alteri peccãdi mortalit ex adulatõe. Laudare aũt aliquẽ ñ mẽdacit ad finẽ bonũ vi ciũ nõ est nec adulatio. ꝓcor. Tho. fa se. q. cv.

2 Utꝝ ipetrãs bñficiũ ꝑ adulatõz teneat re signare. Ik. Alex. vbi. s. q̃ dz reduci ad manꝰ ab obsẽqo. vñ si ñ fuiret ei i alio: nisi in ꝺ q̃ si/ bi adularet: credo q̃ indigne reciꝑet: ⁊ resigna re teneret. sic ille q̃ seruit i turpi officio. Tur/ pe aũt officiũ dicit cui est annexum peccatuz. hec Alex. Sed tu de hoc dic latius. j. symonia v. ſ. iij.

3 Utꝝ dare adulatoꝛib⁹ sit pctũ. Ik. q̃ tle pec catũ ẽ dare q̃lis ẽ adulatio ꝓpt quã dat. si veni

ale:veniale.si mortale mortale.vt ꝓz lxxvi. di.c.donare.ꝛ duob⁹.c.se.et sic ītellige Tho. ka ke.q.clxviij.dare tñ adulatori.nō ꝓpt adulationē ꝫ ꝓpt pietatē ad sustentatōz nature nō est peccatū.vt in dictis.c.no. Idē dic de dantibus histrionib⁹.vt in.d.c.

4 ¶Clericꝫ adulatio ꝓhibet. Et si exercēt adulatōz degradādi sunt.xlvi.di.c. clericus.el.i.

5 Adulatio fit ꝗtruor mōis ꝑm Alex.vbi.s. Prīo laudādo bonū qō nō hñt/ Scōo augēdo bonū qō hñt plusqꝫ sit. Tercio laudādo malū qō hñt dicēdo bonū. Quarto minuendo malū iꝑm.s.dicēdo ñ tā graue pctū. Primi duo modi sūt venialia pcta:nisi īmisceat ꝛtempt⁹ dei:vt in eo q̄ laudat:vel ī eo q̄ laudat. Tercius ꝛ ꝗrtus modus est pctū mortale.si malū sit mortale.facit.d.ꝫ.als. in glo.

Adulterium est alieni thori violatio. Vñ dicit adulteriū ꝗsi ad alienū thoꝛ accessio.xxxi.q.i.ꝫ. cū ergo. et aliqñ est simplex.s.qñ solū alter est solut⁹. qñqꝫ duplex.s.quādo ambo sunt cōiugati.

1 ¶Quot modis cōmittit. Ke.ꝑm Alex.ka ke trac.ō adulterio.q ꝓpe ē solū qñ ꝙs accedit ad alienā vxorē. Scōo ec̄ qñ ꝙiugat⁹ peccat cū soluta. Tercio ꝑm quādā iurꝫ interꝓtatōz est.qñ ꝙs ita ardent amat vxorē.q etiā si nō esset vxor ꝙcubere vellet cū ea.vel ecōtrario vxor viz. Sic ītellige.c.conigo.xxxiij.q.iij.

2 ¶Utꝛ sit maxim mortaliū pctoꝛ. Ke.q̄ sup. ibidē q nō q̄ ad eū:sed est graui⁹ incestus:vt ꝫ naturā.licꝫ quo ad penā sit grauissimū.

3 ¶Que ē pena tā viri q̄ vxoꝛ adulterātꝫ. Ke. ꝑm Jn.ī.c.tue.ō ꝓcu.q olī erat pena capitꝫ vt.C.de adul.l.castitati.hodie vero ꝑus verberat⁹ retrudit ī mōasterio.C.de adul.aut. ꝫ hodie/Est ꝛ alia pena.qz ꝑm Pa.ī.c.plerū q.de dote post di.re.mr ꝓdit dotē ꝛ vir donatōz ꝓpt nuptias si mriōniū sepet ꝙ sniam iudicis ecclesiastici.als nō ꝑm Jo.an. Pa. tñ ibidē tꝫ q si ē notoriū adulteriū qz tūc cū trario lucrat:qz si petet obstabit ei exceptio adulterij ꝓdet etiā mr donatōz ꝓpt nuptias quā ex pacto aut statuto debebat lucrari solūto mriomio. Bona vero parafrenalia ñ ꝓdit ꝑm doc.qz ī pcis verba dñt restrīgi.regula odia.de re.iur.li.vi.q̄uis gl.ī.d.c.plerū q teneat q ꝓdat. Est ꝛ tercia pena.qz amittit ius petēdi debitū.ō q dicā.ſ. debitū.ꝫ.vij. si tñ recōciliant recuꝑat oīa.vt ī.d.c.plerū q.

4 ¶Utꝛ mulier adultera teneat revelare filiū quē de adulterio suscepit.ꝛ quō teneat satisfacere.Ke.q̄uis diuersi diuersimōe hic dixerit ego credo opi. Pa.in.c.officij.de pe.et re.iu stissimā.q dicit sic:aut nullū īminet piculū.ꝛ verisimr sibi credet:vel ꝑt ꝓbare.et sic tenet revelare.aut ñ ꝑt ꝓbare.nec sibi credet.ꝛ sic ñ tenet.qz īduceret sibi scādalū sine aliq̄ vtilitate.ar.ij.q.vij.plerunq boni. Aut īminet piculū sibi vl alteri.ꝛ sic nō tenet.qz ī revelādo īminet piculū aīaꝝ.ī nō revelādo solū piculū rerū.et int̄ duo mala min⁹ est eligendū. xlij.di.c.nemi. Satisfaciat ꝙ de suo q̄tū ꝑt dāmificatꝫ.sic̄ sūt q nutriūt puer vl priuant hereditate ꝓpt iꝑm.et doleat nō posse plene satisfacere.et si ipa nō ꝑt satisfacere tenet ad ulter si scit vl ꝓbabilit credit ꝙ ei⁹ sit filius. si mōꝰ facere ꝑt sine scādalo.ar.c.fi. de iur. als nō. Nec ob.regla q̄ scādalizauerit.de re. iur.vbi dr.vtili⁹ enī scādalū nasci ꝑmittit q̄ veritas deseratꝛ.qz intelligit ī iudice ꝛ teste. nō in denunciatōe ꝑm eundē Pa.

¶Utꝛ filius q ē in possessiōe filiatōis teneat credere mēi dicēti eū esse spuriū vl suppositū Ke.Pa.ī.c.ꝙ tuas.ō ꝓba.q ñ.ꝛ tenent doc. ī.l.filiū.ff.de his q sūt sui vl alie.iur.et.l.si vicinis.C.de nup.et ibi dicūt fatuū fuisse illū q regno renūciauit ꝓpt dictū mrīs. Et dicit Pa.ibi etiā ꝫ ꝓcedere si ambo parētes negarēt eū filiū.vt ꝓbat ī.c.trā simisse.ī fi.iūcta glo.ī verbo.inditis.q fi.sint le.et tex. cū gl. li.et post. Et ꝫ verū nisi ꝓbent tpe ꝙceptōis nō ꝙcubuisse sit: vel ꝓpt absentiā: vel ꝓpter infirmitatē. Imo plus dico etiā si ꝓbaret q adulterabat cū qdā alio tpe ꝙceptōis:dñ mō vir ei⁹ habitaret cū ea.censebit nihilominus talis filius legitim⁹.vt ī.l.miles.ꝫ. defunct.ff.de adulte. Ro.qz in dubio debem⁹ fauoꝛe filioꝝ sic interꝓtari.vt no. Pa.in.c.intellexim⁹.de adulte. et facit.d.l. si vicinis. et.l.qz semꝙ.ff.de in ius vo.

¶Utrū aūt dictus filius post cōpletā ꝑscriptionē debeat sibi facere ꝙscientiā de successione in bonis si ꝓbetur.vel sibi cōstet nō fuisse legitimū cōceptū. Ke.q nō. vt patebit ex his que notantur in titu.de prescrip.ꝫ.xlvij. Secus ante completā prescriptionē: quia si credit et ex scrupulosa cōscientia existimat verū matrē dicere et se esse illegitimū sic tenetur abstinere a bonis patris putatiui. nisi esset talis cōditōis q alio mō nō posset viuere:quia sic necessitatē vite posset capere. maxime nō existentibus aliꝭ a quibus deberet in tanta necessitate.et ꝓponere satisfacere.si

ad pinguiorē ꝓueniret fortunā. Dexꝑ ē q̄ de ꝓsūptis bona fide durāteñ teneꝫ fm Bo. et Rod. Et tūc ꝓstituit̄ ī possessione filiatōis ⁊ incipit ꝑscribere qñ incepꝰ ē noiari: seu reputari ꝑ filio legitimo. vt no. in. d. c. ꝓtuas.

7 ¶ Utrū adulteriū ꝓmittat̄ sine dolo. ℞. q̄ nō. vt ptz ī. l. si ex lege. ff. de adul. vbi errāteſ ī iure excusant̄ a pena ic̄estꝰ ⁊ adulterij. facit c. lucretiā. alſ ē sub. c. ꝓposito. xxxij. q. v. et ß intelligē fm glo. in. d. c. nō q̄ ad culpā. q̄ peccat mortaliť q̄cūq̄ eū cōmittit ex metu. siue ex ignorātia vł errore iurꝭ. Sec⁹ ī ignorātia facti q̄ excusat a culpa: puta q̄ credidit virū qui erat adulter. Sił qñ ꝓmittit ex coactōe absoluta: dum tū in aīo nō cōsentiat. Sed q̄ ad penā distīgue fm Ba. in. c. et si necesse sit. de do. post di. re. q̄ aut loquimur de pena corꝑali vel pena ꝓditōis ꝓprie substātie. vt dotꝭ seu donatōis ꝓpt̄ nuptias. et sic excusat error etiā iurꝭ. vt. d. l. ij. ar. ī aut̄. incestas nuptias. C. de ince. ⁊ iunct. nupt. et lz Jo. an. et cōiter doc. in. d. c. et si necesse. teneāt ꝓtrariū sez q̄ error iuris nō excusat a pena. tn Bar. in. l. qui ꝓtra. C. de incestis est cū Ba. q̄ nō est ī dolo q̄ errat. vide. j. dolus. ℣. i. et. ij. ¶ Aut loquiñ de pena ꝓditōis lucri. et sic error nō excusat nisi sit iustus. vt ī. l. ne passim. C. de iur. ⁊ fac. igno. Sił excusat a dolo metꝰ etiā cōditionalis. vt in. d. c. ꝓposito.

8 ¶ Qnō ōr notoriū adulteriū. ℞. Ba. ī. c. intellexim⁹. de adul. publice ōr adulterata q̄ñ stat ī domo cū publico ꝓcubinario: ⁊ q̄uincit notorie de adulterio q̄ñ hz eā ī mēsa: ī domo ⁊ ī lecto. vt ī. c. fi. ⁊ ī. c. tua. ō co. cle. ⁊ mu. vñ in. l. furē. ff. de fur. et ī. l. capite quīto. ff. ō adul. nota q̄ adulteriū ōr notoriū q̄ñ vir ⁊ mulier deꝑhēdunť ī latebriꝭ se osculātes ⁊ hmōi actib⁹ ꝓpinquis adulterio. facit. l. si q̄s nō di cā rape. C. ō epi. ⁊ cle. ¶ Jtē q̄ passim admittit viros cā adulterij. vt in. l. palā. in pn. ff. de ri. nup. et qō no. ī. c. cū in dioceſi. de vsuris.

9 ¶ Utrum spurij possint instituī heredes. et quō succedūt. vide. j. filius. ℣. i. ij. et. iij.

Uocatus dicit̄ ille qui in iudicio apud eū q̄ iurisdictioni p̄est desideriū suū vel amici exponit vł alteriꝰ desiderio cōtradicit. l. sciēdum. ℣. i. et ibi ꝓ doc. et. l. paulus. la. i. et ibi Bar. ff. de legatio. Et ideo cōsulēs in camera nō ꝓprie dicit̄ aduocatus. ¶ Ita q̄ ꝓhibitus aduocare nō censeť ꝓhibit⁹ in camera cōsulere vł alienatōes ī scriptis facere fm Ba in rubrica de postu. Et tz Bar. ī. l. i. ff. de va. et extraor. cog. Et tz esse iurisperitus ⁊ studuisse ꝑ quinquenniū saltē ⁊ iuramento doctorū ꝓbatus. l. nemini. C. de ad. di. iudicio rū. et no. Bar. in. d. l. i.

¶ Sz q̄ st q̄ repellūť ab aduocādo. ℞. q̄ mť ī ti. de q̄b⁹. iij. q. vij. infames. ⁊ est verius. Nō cuicq̄ dať q̄ō postulet: imo negať. Addit⁹ pene seruꝰ: puer: actor arene. Luminib⁹ cares mulier muliebria passus. Et młti alij repelliñ q̄s omitto. solūmō dicā ō bis q̄ sine pec cato aduocare nō p̄nt. q̄ sūt ī triplici diria. s. heretici ⁊ ceteri excōicati. Sc̄i clerici. Ter cij religiosi. de q̄bus latius ꝓsequemur.

Heretici ⁊ īfideles ⁊ excōicati ꝓpt̄ suspi 2
tōez hereť nullo mō p̄nt aduocare. l. nēo. C. de postu. ⁊. l. nemo. la. ij. C. de epi. au. de pe. di. i. nemo vel ī fo. de here. excōicamus. el. i.

¶ Excōicati etiā repellūť. ij. q. iij. excōicatoſ 3
de excep. c. exceptōz. et oēs iuꝑ dictos ⁊ quē libet ī pōz admittēs iudex grauiť peccat vt ptz ī. d. c. nēo vł in foro. et in. d. c. excōicatos.

¶ Utz epi ⁊ alij supozes possint aduocare 4
ꝑ alijs. ℞. q̄ nō. cozā ecclesiastico vł ciuili iudice. vt. ij. q. i. te quidē. lxxxvij. di. platū. ⁊. c. epꝰ. xiij. q. v. denicq̄. xi. q. iij. ꝓtotū.

¶ Utz sacerdoteſ possint postulare. ℞. q̄ ñ 5
p̄nt neq̄ cozā ecclesiastico vł ciuili iudice nisi ī q̄ttuoz casib⁹. vt ī. c. si. de postu. eꝫ ne cle. vł mo. sacerdotib⁹. xv. q. ij. c. vnico. xiij. q. v. denicq̄. Prim⁹ casus est ꝓ se. Dcōs ꝓ eccīa sua. Tercius ꝓ ꝑsonis sibi ꝓiunctis. Et hoc intellige q̄ñ nō p̄nt hre aliū. vel nō ita bonuz. Persone aūt ꝓiūcte sunt in isto casu vsq̄ ad quartū gradū. C. de epi. et cle. aut̄ licentiā. ⁊ C. de aduo. di. iu. l. petitionē. Quartꝰ casus ē ꝑ miserabilib⁹ ꝑsonis. Intellige miserabiles ꝑsonas oēs illas q̄ ꝑ se. ꝑ̄as cās nō p̄nt mīstrare: ł eccīastico auxilio indigēteſ. lxxxvi di. c. fi. ī fi. ⁊. lxxxvij. di. defensiōis. C. qñ ipa. inter pu. et vidu. ꝓtotū. Jn crīali vero cozā seculari iudice nullo mō p̄nt. vt. j. dicā. ℣. vij

¶ Utrū diaconi vł subdiaconi bñficiati vł ñ 6
bñficiati possint aduocare. ℞. q̄ cozā seclari iudice ñ p̄nt. c. i. ō. post. nisi ꝑ cā sua vł eccīe sue ł miserabiliū ꝑsonaꝝ. fm Spe. ti. ō aduo. allegat. d. c. i. ī q̄ glo. dicit etiā q̄ ꝑ miserabilib⁹ ꝑsonis lz allegat. d. c. fi. Et sic ptz q̄ ī oī casu p̄nt in q̄ ⁊ sacerdotes ī foro seclari p̄nt Cozā aūt ecclesiastico p̄nt fm Anno. in. d. c. i. bñficiati tn nihil querēt ꝑ salario. sed oblata sponte recipe p̄nt. xv. q. ij. c. vnico.

¶ Utz in minorib⁹ ordinib⁹ ꝓstituti possint 7
aduocare. ℞. q̄ si sunt bñficiati: nō p̄nt: nisi

corã ecclesiastico iudice.c.i. de postu. Limita hoc fm Pa.et Io.qñ habẽt sufficiẽs beneficiũ ad eorũ sustẽtationẽ:qz si ñ hñt possunt p aduocatianẽ acquirere sibi:etiã si sunt diaconi vl subdiacon. Si aũt nõ sunt bñficiati pñt tã corã ecclesiastico q3 etiã seculari in cã ciuili. In causa aũt criminali nullo mõ pñt coraz seculari iudice.ne cle.vel mo.c.sententiã.xxiij.q.viij.bis a quib9.li.di.aliquãtos. Quidã tñ dicũt eas posse p reis postulare ⁊ appellare.⁊ appellationẽ p̃sequi.ar.xxiij.q.v.c.i.et.c.eos. Sed tutius est in totũ abstinere.d.c.sententiã no.glo.in.d.c.aliquantos.

8 Utrũ religiosus possit postulare.R. q nõ. nisi cũ vtilitas monasterij exposceret abbate imperãte.c.ex p̃te.de postu. Et extendit etiaz ad canonicos regl̃ares ibidẽ p̃tz. Et ibi dicit Pa.q oportet p̃dicta fiẽ cõcurrãt:aliz nullo mõ etiã corã ecclesiastico iudice esse aduocat9 vl ꝓcurator p̃t. Si vero p̃dicta duo ꝓcurrant p̃t etiã coram iudice seculari.ar.in.c.i.et.c.fi. eo.ti. Intellige in cã ciuili tm̃.

9 Utrũ ꝓter lucrũ applicãdũ monasterio abbate iperãte possit monach9 esse aduocat9 vl ꝓcurator.R. In.i.c.cũ. A.et.Al.de sen. et reiudi.q etiã p laico p̃t esse aduocat9 ⁊ ꝓcurator monachus ꝓter vtilitatẽ monasterij. Et ita dicit.q.d. Lapus seruauit. Oz ẽriũ q nõ possit teneri Io.an. Ego aũt dico cũ Pa.i.d.c.ex p̃te.fore maz honestũ ⁊ equũ vt abstineat.ar.c. nõ magno.ne cle.vel mo.et.xvi.q.i.alia est cã. Aduerte tñ q clerici ⁊ monachi solũ ꝓhibent vt dixi postulare qñ indifferent exercere volũt talia officia fm In.o.in.c.vnico.de ob.ad rõ Sec9 si volũt solũ assumere in vna cã. Et ß sequit Archi.in.c.quenit.lxxvi.di. Et p̃m ⁊ videtur equũ licet colle.in.c.dilecti.de arbi.teneat q nec etiã in vna cã ⁊ forte verius.

10 Utrũ aduocat9 teneat gratis ꝓ impotẽte aduocare.R. Pa.i.c.i.de offi.iudi. Io.distinguit sic:aut ẽ potẽs ad soluendũ. Et sic vera ẽ opi. Bof.q dicit q nõ tenet:sed iudex oz sibi cõstituere salariũ fm facundiã ⁊ ꝓ mõ litis et cõsuetudinis patrie.vt in.l.i.ff.in honorarijs ff.ꝺ va.et exor.co. Aut ẽ impotẽs:et tũc tenet gratis aduocare lege diuina hoc precipiente. Math.xxij.diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm. et credo q peccat mortaliter qñ scit talẽ impotẽtem incurrere notabile damnũ ex defectu aduocati:si requisitus eũ nõ adiuuat gratis. Secus si leue damnũ: qz tũc esset veniale. Et sic iudex peccat mortaliter vl venialiter sicut aduocat9:si sciẽs talẽ impotentẽ nõ ꝓuidet sibi de aduocato:p̃cipiendo alicui iporz q gratis aduocet ꝓ tali impotẽte. Et si ei nolũt obedire p̃t et debet eis interdicere officiũ aduocatõnis.l.ꝓuidendũ.C.de postu.ar.l.moris est.ff. de penis.et.in.l.i.ff.de offi.pre.vr. et in.d.c.i. Et etiã cauere ne potẽtioz offendat aliã p̃tẽ: vt notat Bar. in .l. illicitas.§.ne potẽtiores ff.de offi.presi.

11 Utrũ aduocare possit q̃s cõtra eũ a q̃ recepit beneficia sine vicio ingratitudinis.R. q nõ. vt p̃tz in.c.fi.de postu.imo posset donatio reuocari.ar.d.c.fi.iuncto.c.fi.de dona. Oz aduerte q beneficiũ datũ ꝓ mercede laboz ⁊ seruitioz nõ est gratuitũ beneficiũ.faciũt.l. aquilius regulus.ff.ꝺ dona.vbi donatio facta magistro rõne discipline nõ est mera donatio. et ideo reuocari nõ posset rõe ingratitudinis: fz solummõ q̃ donatio seu beneficiũ est gratuitum. Fallit hoc qñ ꝓ se vel ꝓ patre vel matre impotẽte:aut ꝓ alia miserabili persona aduocat.et colligit ex Spe.in ti.de aduo. qz tũc p̃t sine vicio ingratitudinis.

12 Utrũ aduocatus teneat ad restitutionẽ si p̃ imprudentiã:aut negligentiã suã amisit cãm clientuli.R. Io vt recitat spe.in ti.de aduo. q tenet ar.l.idẽ iuris.ff.ad legẽ aqui. Et bzeuit tenet fm eundẽ Io.qualicũq3 eius vicio ꝓdatur.ar.l.si vero.ideo ꝓtra emptorẽ.ff. de euic. Secus si ex qualitate cãe vel defectu ꝓbationũ:qz tunc vicio est materie nõ artificis.ff.ad l.aqui.l.si seruus seruũ.§.si calicẽ. De quãta aũt vel de quali negligẽtia vel imperitia tenetur.vide.j.culpa.§.v.et.vi. Vultomagis tenetur si dolo suo clientulus amisit cãm.ff.ꝺ iudi.l.si filiusfami.l.di.sepe

13 Utrũ aduocatus sciẽter defendẽs cãm iniustã teneat ad restitutioz.R. q vltra mortale peccatũ qꝺ ꝓmisit tenet fm Sonal.ti. restitutio ad omne qꝺ amisit ille cõtra quẽ patrocinũ p̃stabat siue p malicia:siue p ptinaciã vl falsitatẽ:⁊ etiã clientulo:si cũ decepit dans ei intelligere eũ habere cãm iustã:q aliter nõ litigasset.ar.C.de admi.tu.l.nõ est ignotũ.

14 Quid si ignorabat iustã cãm.R. q si hec ignorãti ꝓuenit ex culpa sua:vt puta.quia nõ est ꝓritus in iure:aut qz nõ inquisiuit a clientulo vt debuit debita merita cãe.credo q similiter teneat ad restitutionẽ:nõ solũ illi ꝓtra quẽ aduocauit.verũ etiã clientulo suo si aliter nõ litigasset fm modũ culpe et regulas:de q̃bus j.culpa.§.v. Si vero p̃fata ignorãtia ꝓuenit ex qualitate negocij:vel falsa informatõne vel mala clientuli excusat. Tenet tñ eã dimittere

postea cognoscit iusticiã cause.l.rẽ nõ nouã.§. patroni.C.de iudi. Et salariũ receptũ restituere tenet ſm monal.ti.de aduo.Ad credo necessariũ qñ ex culpa sua puenit tris ignorãtia alis nõ credo nisi de cõsilio. Et sic tenet Host. bis cõcordat Tho.Fa Fe.q.lxxi.

15 ¶ Utrũ aduocat⁹ possit petere salariũ. R. q cã nondũ incepta pt petere put vult: nisi in casu vbi alius bon⁹ inueniret.ar.eoz q no.in.l.i. C.de epi.au. Causa vero incepta vel finita.vt qñ alius bon⁹ nõ inueniret nõ potest petere nisi moderatũ attenta qualitate cause laboris et cõsuetudine regionis: et idoneitate aduocati. vt colligit.in.q.vij.§.arcentur.i tex. et in glo. Aduerte hic q aduocato ꝙ procuratori nõ licet facere pactũ de quota litis: nec etiã de certa quãtitate vel re cũ hac cõditione si vincat. qz est eadẽ rõ sicut et de pmissione quote litis q ideo phibita est: ne p fas et nefas intendat ad victoriã cause.vt possit cõsequi promissum. Ex qñ simpliciter promittit aliquid certũ siue quãtitas: siue res p mercede: si euincat: siue pdat Et etiã si vltra hoc promittit aliquid noie palmarij.quod est modicũ quid nõ magnũ.sic valet pactũ.qz cessat ratio pdicte phibitõnis in isto casu. Et hoc ſm cõcordã.doc. et glo.in.l. sumptus.ff.de pactis.et.l.i.in verbo.et si noie palmarij.ff.de va.et extra.cog.et.l.si qui.C.ō postu.et.l.litẽ.C.de pcu.et.l. salariũ.ff.man. qui multũ intricate et varie loquunt. Itẽ no. q aduocat⁹ et procurator nõ pt accipere salarium qđ excedat centũ aureos in vna causa.l.i. §.in honorarijs.ff. de va.et extraor.cog. et in glo.dicte.l.salariũ. Itẽ nõ pñt pdicti aliquẽ pactũ facere cã incepta ꝙ nondũ finita cũ cliẽtulo.C.de postu.l.quisquis.et.ij.q.vij.§.item si quis.

16 ¶ Utrũ salariatus de publico possit aliquid petere ab aliquo particulariter. R. Pa.in.c.i.ō postu.ſm Imo. q nõ ab aliquo litigante sic nec pt salariatus medicus ab aliquo pstituto in infirmitate sed a nõ litigãtib⁹ vel famis licite recipiũt.qz salaria sunt pstituta talib⁹ solũ p litigantib⁹ et infirmis.pbat in.l.antepe.C. de pfe.et me.li.x.

17 ¶ Utrũ possit qs aduocare p vtraq pte. R. Spe.in ti.de aduoca. q sic.ar.xlv.dist. disciplina.quasi in fi.ꝙ ibi glo.ex de postu.prẽ.bone memorie.el.pmo.quasi in prin. Ad verum credo in casu dubio.alis nõ.quia qđiu causa ẽ dubia potest aduocatus patrocinari sine peccato ſm Rod.

18 ¶ Utrũ aduocatus possit vti deceptõe cõtra eũ qui i habet iniustã causam. dic vt.j. bellum. §.xix.

Affinitas quid sit. et quomodo impediat matrimoniũ.vide.j. matrimoniũ tercio. Impedimẽto.xv.

Agnati sunt qui virilis sexus psonas cognatõne cõiuncti sunt. Nam in agnatis cognati intelligunt vt genus in specie. vnde fratres ex eodẽ patre. Filius fratris: nepos et huiusmodi agnati sũt. Et q p feminini iex⁹ cognatiõe iungunt nõ agnati. sed naturali ratoe cognati sunt sicut filij sororis vel amite.ff. de legi.tu.l.sunt aũt.

Alchimia vtrũ liceat. R. Oldra. in cõsilijs suis tenet q sic. dummõ nõ faciant per artem magicã.vel per aliam legib⁹ odiosam.vt dicit.l.vnica.C. de thesau. quia tales metballarij sunt q laboze ppzio et tibi et reipublice cõmoda cõperant.C. de metha.l.i. Et iura ppter publ: cã vtilitatẽ q est ex eoz officio videt resultare fauent eis. nam pñt inuito dño ingredi fundum ad metballum inquirendũ.l.ij.et.l.quosdã.et ibi no.C. de metha.qõ alis nõ licz.d.l.vnica.et.ff.de ac.re.do. l.ij. Rõ est qz vt dicit in libro de pprietate rerũ.in.c. de alchimia omnia metballa pcedũt ex eodem principio.s.ex sulphure et argento viuo.sed ex virtute elementoz q hñt maiorem influentiã in vno loco q̃ in alio in vna mineria fit stagnũ in alia argentũ. Cũ ergo ars imitet naturã.ff.de adop.l.adoptio.nõ igit est peccatum.si per virtute que est in elementis: aut herbis archimiste de stagno volunt facere argentum.qz cũ sit in eodẽ principio: et in habentibus symbolũ facilioz fit transitus insti.q.mo. to.ob.§.i. Cũ multe virtutes sint in site herbis et lapidib⁹.xxv.q.v. nec mirũ.circa medũ. Ex his nõ obstantib⁹ credo q sit illicita ex multis respectib⁹.tũ primo.qz nullus inuenit qui habeat verã hmoi artẽ.licet dicat de multis.sed falsum ex experientia: tum qz videmus q cõiter ipam facientes multa cõsumũt.et a cõiter accidentib⁹ est standũ.vnde de ipis dicit.i.ad Titũ.ij. Semp addiscẽtes et nũq ad veritatis sciaz puenientes experiẽtias multas faciũt et nunq ad pfectũ attingũt: tẽpus vitaq psumũt: nec id qđ opant hz veritatẽ cũ auro vel argento.sed solũ apparentiã.ideo semp sunt cõdemnandi alchimiste. Et hoc euidenter pbat qz nemo in publico eã vult facere vt appareat q male agũt: qz odiũt lucẽ.et si aliqñ aliqđ veri faciũt aut fit cũ damno cõputanti expẽsis vt ex aliqua deceptõne imponẽdo gurũ verũ: vel

aliqua diabolica fallacia que vt eos attẽdere faciat hmõi facit eis verũ aurũ ex appositõne auri veri occulte aliqñ. Cũ ergo sit tale exercitiũ ꝓutilitatẽ publicã vt ptz ex ꝓsumptõe rex et qz vt cõit faciũt ex his monetã falsaz. Ideo simpliciter sũt ꝓdemnãdi eã facientes.

a ALea vide. ſ. ludus. ff. iij. cũ sequẽtib⁹. Alienatio quid dicit. R. q ꝓprie et stricte est oĩs act⁹ p quẽ transfert dominiũ. Dicit tex. C. de fun. do. l. i. Et fm glo. in. c. nulli liceat. de re. eccle. nõ alie. z eã sequũtur doc. ibidẽ. Largissime aũt alienatio dicit datio in emphiteosim et locatio ad longũ tps vt voluit Iac. de bel. lap. in aut. de nõ alie. ff. qz vero. Et quãdo sola possessio in aliũ trãsfertur. vt no. Inno. de re. ec. nõ alie. c. epi. et Albr. in aut. Bius porrectũ. C. de sa. san. ec. Sz ꝓtra videt tex. i. d. c. nulli licz. vbi dicit. Alienationis aũt verbũ cõtinet ꝓditionẽ. ſ. vendere sub ꝓditõe. Alij hñt cõductionẽ ad longũ tps donationẽ. venditionẽ. ꝓmutatõz. et emphiteosim ac ꝓpetuũ ꝓtractũ. hec tex. sed verbũ denotat cõtinet ꝓpriã naturã vocabuli. vt dicit Bar. in. l. affinitates. als incipit. l. cui eoz. ff. de postu. ff. itẽ pompoi⁹. vbi dicit se dãnasse glo. i. l. gallus. ff. vt instituẽs. ff. de li. et po. Et sic cõsuluisse q vbi statuto caueť q tutelã solũ veniat mĩi et auie q etiã ꝓprie venit pau⁹. et noie nur⁹ veit ꝓnur⁹. et noie filij veit nepos z ꝓnepos nisi aliqd qđ faciat determinatiõz ad certã psonã. ita limitat Bar. in. d. ff. vt in litus ens. et no. idẽ in. l. liberoz. ff. de ver. sig. Pa. i d. c. nulli liceat. dicit q in materia fauorabili et larga. vt i. d. c. nulli est verũ. Sz in materia odiosa nõ veit nisi qđ dixi ꝓctus p quẽ transfert dñium. ꝓpterea in reb⁹ ecclesie alienãdis accipit alienatio. vt in. d. c. nulli. fm glo. ibidẽ

i ¶ Alienatio de frẽ ad sororẽ nõ est fm Io. nal. eo. ti. allegat. C. de fideicõmiſ. l. volũtas.

2 ¶ Que requirunť in alienatõe rei ecclesiastice R. Pa. i. c. cũ aplica. de his q fi. a p. q. v. Primo ꝓtract⁹. ſ. an expediat vel nõ. Secdo ꝓsensus capti. Tercio q fiat p utilitate eccie. Quarto auctas superioris. Quito subscriptõ. et ß ponit in. c. tua. de his q fi. a p. et in. c. i. eo. ti. et. c. nulli. de re. ec. nõ alie.

3 ¶ Vtrũ subscriptio reqrať nccrio. R. Pa. in c. i. de his q fi. a p. q Inno. dat vnã regulã q nunq requiratť subscriptio nisi i casib⁹ a iure exꝑssis. rõ qz regularit in qlibet dispositõe sufficit ꝓsensus nec reqrit scriptura. l. pactũ. C. de pac. vide gl. i. c. i. de cẽ. li. vi. Et io venditõz ꝓmutatiõz. et donationẽ ꝓlatus facere nõ pt. nisi de ꝓsensu capituli z subscriptõe canonicorũ. Albr. in. d. aut. ß ius. tenet q subscriptio i alienatõe rei ecclesiastice regularit nõ est necessaria: nisi i trib⁹ casib⁹ pdictis. ſ. venditõe. ꝓmutatõe. z donatõe. vt i. d. c. tua. et in casib⁹ no. p Archi. in. c. sine exceptõe. xij. q. ij.

¶ Que sũt cãe legitie alienatõis rez ecclesiasticarũ. R. Pa. in. d. c. nulli liceat. q sũt q̃ttuor. Prima necessitas si debita vrgẽt. et eccia nõ pt satisfacere ꝙ fructib⁹? Secda utilitas. ſ. vt habeat rẽ meliorẽ. z ista ponit aut. ß ius. C. de sa. san. ec. et. x. q. ij. c. ß ius. Tercia pietas. xij. q ij. ff. auruz. et. c. sctoz. Quarta cõmoditas. vt qz res est magis damnosa cꝫ utilis eccleſie. vt in. c. terrulas. xij. q. ij. et ibi plene in glo. 4.

¶ Vtz oĩs alienatio rei ecclesiastice sit ꝓhibita sine ꝓfata solẽnitate vel aliq de ꝓfatis causis. R. fm doc. i. c. nulli liceat. q nõ. sed imobiliũ. et noie imobiliũ rez ꝓhendunť ea q fuãdo seruari pñt. facit. l. tutores. la. ij. C. de admi. tu. et. c. tua. de his q fi. a p. Sz Albr. in. d. aut. ß ius. tenet q mobilia q etiã fuari pñt alienari pñt sine pdicta solẽnitate vt oues z̃c. nisi sint ad diuinũ cultũ deputate. qz tũc fuabiť aut. ꝓterea. C. de sa. san. ec. ſ. vt nõ vendãtur nisi p necessitate z utilitate et placet. 5

¶ Vtrũ pecunia sit de his q seruãdo seruari pñt. R. Pa. i. d. c. nulli liceat. q nõ. qz retẽta nihil opať. lxxxviij. di. eĩciẽs. et no. in. l. cũ plures. in fi. ff. de admi. tu. vbi tutor dẽt pecuniã pupilli ponere in emptõe pdioz. Q. ó verũ credo nisi i duob⁹ casib⁹. Primo qñ pecunia ecclesie esset deputata ad emẽda bona imobilia qz tũc iudicať bonũ imobile: nec posset mutari tex. est singularis. et ibi Bal. et Lud. de ro. i. l. iij. ff. qđ ergo. ff. de ꝺ. iudi. tu. z uti. actõe. Et p hoc tenuit Albr. q. xxiij. in scda pte statutoz q qñ statuto caueť q mlier lucreť dimidiã pte bonoz imobiliũ mariti decedẽtz sine liberis q lucrabiť ptẽ pecuie deputate ad bona imobilia emẽda. qz illa pecuia iudicabiť vt imobilis. Sed Bal. est ꝓtrari⁹ in. l. cetera. ff. fi. ff. de leg. i. et allegat mirabilẽ tex. in. l. cũ in fundũ. ff. si fundus. ff. de iure do. Et istud credo verũ q ad dictũ statutũ. qz iura adducta p Albr. ff. ó here. insti. l. ex facto. ff. certũ. la. ij. loquunť in actu fauorabili vltime volũtati. Sic et cle. ne romani. ó elec. Et cũ ꝓfatũ statutũ sit cõmunẽ dispositionẽ iuris. ergo illa iura ad hoc nõ debẽt allegari. Sic r. l. si nõ sunt. ff. de au. et ar. le. ff. q̃s ergo. ponit casum vbi argentũ ceptũ fabricari habeť p facto. et nõ p infecto fauore minoz. Secds casus ẽ qñ pecuia essz i magna 6

quantitate.facit.c.licz bely.de ſimo.vbi accu
ſat̃ plat⁹ q̄ male expedit nō modicā pecuniā.
ergo nō ꝑt ea vti ſicut fructib⁹.Sec⁹ ſi eſſz mo
dica q̄ntitas.Et ſic limito dictū Pa.et ita in
telligas in.d.c.nulli.

7 ¶ Quid eſt illud qđ ſeruādo fuari ꝑt.Ik.ſm
Inge.in.§.q̄ parū.in aut.de nup.q̄ dr oē il
lud qđ nō cōſumit̃ triennio.q̄ ē glo.ſingu.in.l.
vnica.C.ſi aduer.vſu.Hoc limito qñ tale qđ
ſeruat̃ ꝑt ꝓducere fructū ſic ſeruatū alꝰ nō.ar.
l.i.§.fuit queſitū.ff.ad trē.Et ita intellige gl.
ī.d.§.fuit queſitū.et facit tex.ī.l.ariſto.§.ſi.cū
l.ſe.ff.de iur.deli.Et ſic q̄ſu cōſumūt nō ſunt
de illis q̄ ſeruādo ſeruari ꝑnt.Fallit in pecu
nia.vt dictū eſt.q̄ eſt caſus ſpecialis.

8 ¶ Vtrū iura actōes q̄ noīa debitoꝝ cenſeant̃
mobilia vl̄ īmobilia.Ik.Pa.ī.d.c.nulli.q̄ nō
ꝓprie.q̄ mobile q̄ īmobile claudit̃ aliq̄ termi
no.vt.l.mouentū.ff.de ver.ſig.Et iō cū ſint q̄d
incoꝛꝑale.ſunt in tercia ſpecie.vt ptz ī.l.a di
uo pio.§.in ordinatōe.ff.de re iudi.Ideo ꝙſu
luit Oldra.q̄ ſi princeps relinq̄t bona mobi
lia diſtribuēda nō veniūt pene nondū exacte.
Vnū tñ notabis q̄ ſi q̄s volēs cōpꝛehendere
totū p̄rimoniū ſuū fac̃ ſolā mentōz ō mobilib⁹
q̄ īmobilib⁹.tūc iura.actōes.et noīa debitoꝝ ſñ
ſūt īmobilia:ſi adherēt īmobilib⁹.Si vero ad
herēt mobilib⁹ ſūt mobilia.Et idē de annuis
redditib⁹.Et ſic limita cle.exiui.§.cū ānui red
dit⁹.de ver.ſig.facit glo.ī.c.ñ.de re.ec.nō alie.
li.vi.Alienari tñ nō ꝑnt ſine debita ſolēnita
te q̄ cā.q̄ ſeruādo fuari ꝑnt.q̄uis Dy.vt no.
Albr.ī.d.aut.Bius cōſuluerit poſſe alienari
qđ poſſet teneri poſt factū.vl̄ ec̄ añ ex mag̃ cā

9 ¶ Vtr̃ mobilia ꝓciosa eccīe cēſeant̃ īmobilia
Ik.q̄ ſic.vt colligit̃ ex.l.lex q̄ tutoꝛes.C.de ad
mi.tu.et ex glo.in.c.eps q̄ mācipiū.xvj.q.ij.ſit
iūctis.Idē tz Pa.ī.d.c.tua.de his q̄ fi.a p̄.

10 ¶ Vtrū ꝓfata forma req̄rat̃ in oī alienatōne
rerū immobiliū eccleſiarū.Ik.Pau.vt refert
Ge.in.c.i.de re.ec.nō alie.li.vi.q̄ſi in fi.q̄ tra
ctat⁹ nō requirit̃ niſi in eccleſijs cathedralib⁹
nō in eccleſijs inferioꝛib⁹.tz ſufficit ꝓſenſus ſu
perioꝛis.Bz ego credo verū dictū Pau.q̄ñ ec
cleſie inferioꝛes nō hñt capitulū:alꝰ non.ar.
cle.i.de re.ec.nō alie.Cā añt legitima.ſ.vt ne
ceſſitas vel vtilitas ſemꝑ requirit̃.vt in.d.cle.
i.Et tz nō dicat niſi de neceſſitate vl̄ vtilitate.
etiā pōt fieri ꝓ pietate.Ik.Nō.q̄ vbicūq̄ cōſti
tutio loquit̃ ī materia iuris.et aliq̄s caſus ex
cipit:nō ꝙ ſ̄ firmat regulā in nō enumeratis ꝯ
tus cōe antiquñ:quinimo in caſib⁹ nō excepti
ſuppleꝛ a iure cōmuni.facit.c.ad audientiā.cū
ibi notatis.de cle.nō reſi.facit glo.et Bar.in
l.ſerui.ff.de vſuca.vbi notabiliter volunt q̄ ſi
vnū ius ponit regulā et excipit aliquos caſus
cōdictione taxatiua:q̄ nihilomin⁹ excipiunt̃
alij caſus qui reperiūtur a iure excepti in alia
ꝛte iuris.facit.c.qñi frequēter.iuncta glo.§.re
ſponſo.vt li.nō cōtel.facit glo.in.l.i.C.de cō
di.inde.que videt̃ velle q̄ excepto vno caſu a
regula videtur excipi oēs ſimiles.Satis ē eni
vnū poſitū exempli gratia.ar.l.nō poſſunt.de
legi.c.tranſlato.de conſti.Et quod dicit̃ q̄ ex
ceptio firmat in nō exceptis.vt in.c.dñs.xxxij.
q.vij.in.c.qñi.de cō.leꝓo.vbi dicit dñs.nō li
cet dimittere vxoꝛē excepta cauſa fornicatōis
debet intelligi q̄ firmat regulā in caſibus nō
ſimilib⁹:et nō ſpecifice exceptis.facit.l.i.ff.qđ
vi aut clam.c.cū dilecta.de cōſtr.vti.Diſtin
gue tū q̄ ſi caſus cōſimiles nō excipiunt ſpeci
fice alibi.tūc in materia fauoꝛabili extendit̃ q̄
pia ꝓ redemptitatē rōnis:vt ſentit glo.in.l.il
lud.C.de ſa.ſan.ec.Sec⁹ in materia reſtringi
bili.vt no.in.l.i.C.de pa.qui fi.di.vide qđ no.
in.c.inter alia.de immu.ec.et.d.c.cū dilecta.et
d.c.qñi.Qđ nota.q̄ facit ad multa.

¶ Quid ſi eps nō habet capitulū.q̄ eccīa eſt ii
deſtructa ꝓpter guerras q̄ hmōi.Ik.Pa.in.c.
i.de his q̄ fi.a p̄la.dicūt doc.q̄ loco canonico
rū aduocet aliq̄s clericos honeſtos.ar.lv.di.
ſi forte.et.l.vbi abſunt.ff.de tu.et cur.da.bo
nus tex.xvij.q.iij.nullus res.Et hoc eſt vtile
ſeruare etiā in alienatōe eccleſie inferioꝛis.

¶ Vtrū neceſſitate occurrēte que nō patit̃ vt ii
habeat̃ recurſus ad ſuperioꝛē:licite poſſit fie
ri alienatio ſine eiuſdē ſupioꝛis licentia.vide
ꝛ.iuramentū.iiij.§.i.

¶ Quis dicat ſuperioꝛ:vt ꝓ licentia adip̃m iz
recurrat̃ in cā alienatōis rei eccleſiaſtice.Ik.
q̄ in nō exemptis eſt eps ꝓprius.In exēptis
eſt plat⁹ ipoꝛ ſub quib⁹ ſūt:vt abbates ī eccle
ſijs ſibi ſubiectis q̄ miniſtri minoꝛ q̄ ad mona
ſteria ſancte Clare:et ꝓuinciales p̄dictoꝝ q̄
ad ſua monaſteria.Ita elicit̃ ex no.ī.d.c.cle.
i.et ꝓ Car.in.c.ſtatuimus.de tranſactio.

¶ Vtrū recipiēs rē eccleſie ſine obſeruatōne i
ſolēnitatis teneat̃ eam reſtituere.Ik.q̄ ſic.ſm
Io.ti.de alie.etiā cum fructibus:nec ꝑt re
petere ꝓciū ab eccleſia.xij.q.ij.nō liceat.x.q.
q.ij.hoc ius.in aut̃.de nō alie.§.i.Limita hoc
verum q̄ nō repetit ꝓcium ab eccleſia niſi cō
uerſum fuiſſet in vtilitatē eccleſie.ar.c.i.de de
poſito.Do et aliam limitationē ſm d.Jn.q̄
quādo cauſa legitima ſunt alienatōis:licz nō
ſit ſeruata forma nō tenetur in ꝓſcientia:quia

solennitates adinuēte sunt ad euitandum de/ ceptiones. Et ideo quādo deceptio nō subest et fuit causa legitima alienandi nō tenet restitu tuere in cōscientia: qđ bene nota. recitat Pa. in.c.quia plerīq;.de immu.eccle.et est equissi/ mum.

15 ¶ Utrū prelatus ecclesie possit renūciare ex ceptioni cōperēti eccclesie: aut trāsigere euidē ter in damnū ecclesie. Rn. Pa.in.c.i. de depo. q; nō fm Anno.ibidē.nisi ex speciali cōcessio/ ne pape.facit.l. pses. C. de transac.et.l. cōtra iuris.ciuilis regulas.ff.de pac. Ex quo infert q; nō pt cedere liti et cause aut transigere nisi sit causa euidēs et debita solēnitas si actio sit ad rē immobilē iuxta no.ī.c.nulli liceat.de re. ec.nō alie. Si vero sit ad rē mobilē.sic pōt vt no.glo.in.d.aut.hoc ius. Et hoc est verius q; l.cum hi.§.si cum his.ff.de transac.et.l.non so/ lum. C. de pre.im. cuius aliqui reneāt indistin cte q; transigere potest. vt no. Albri. in dicta auten.hoc ius.

16 ¶ Utrū prelatus solus possit repudiare lega/ tum sine solēnitate pfata. Rn. vt colligo ex cō/ silio.ij. Pau. de castro q; nō. sed donationem sic.et dicit probari et bene ex.l.magis puto.§. fundum.ff.de re.eor que sub tu. Ratio diuer/ sitatis est.q; in donatōne nō acquiritur dona/ tario nisi volenti et nō ignorāti: sed in legato sufficit factū testamētoris solius acquirit enī ignorāti licet revocabiliter.l.cū pater.§. sur/ do.ff.de le.ij.et.d.§.fundū.ergo legatū est que situm ipo facto. Et sic intellige no.per doc.in c.vt super.de re.ec.nō alie.et in.c.tua.de his q; fi.a prela. Et mihi placet. cuius fede. cōsi.ix. cōsuluerit q; etiā legatū potest repudiare. Et cum fe.est Anno.in.c.ij.de do. Bar. in.l. iu/ bemus nulla. C. de sa.san.ec.vbi bene distin/ guit.et Pa.in.c.i.de dolo et cōtu.vbi late po nit sed eos nō sequor.nisi qñ nō qđ legat esset de his q; alienari sine solēnitate possunt ante factū sed post factū sic si causa legitīa subesset Et idē dic in quocūq; prohibito alienari sine a/ liqua solennitate vel cōsensu alterius.

17 ¶ Utrum iconomus ecclesie cui ꝑmissa est in aliquo casu alienatio possit illam facere con/ sanguineis suis. Rn. Pa.in.c.vt sup.de re.ec. nō alie.legiste tenēt per autenticā quibuscūq; modis. C. de sa.san.ec.positā.x.q.ij.q; nō. nec alius administrator cuiuscūq; ꝑditōis sit. Oz Pa.dicit nō esse. verū in ꝑlato: sed bene in ico nomo q; alijs. Ego tū credo q; in ꝑscia si ex cā legitima facit excusēt: et valet talis alienatio. ar.c.i.de coha.cle.et mu.in tex.et in glo.

¶ Quid dicit ꝑpetuū. Rn. glo.x.q.ij. hoc ius. 18
Primo q; durat vsq; ad.xxx. annos.insti. de ꝑpe.et tēpo.ac. Scdo q; durat q̄diu viuit cui cōcedit. ff. ꝑ socio.l.i.et.c. precarie.x.q.ij. Ter cio q; durat q̄diu pēsio soluat.insti. ō loca. §. adeo. Et sic oīs talis ꝓtractus ꝓhibet sine so/ lēnitate q; in causis in qb⁹.s. dictū est.

¶ Utrū terre inculte date ad culturā cū ꝑmis 19
sione dandi eas in emphiteosim possint dari post culturā iparuz. Rn. Pa.in.c.ad aures. de re.ec.nō alie. q; sic. extirpantib⁹ sine eoz here/ dibus alijs nō: nisi seruata debita solēnitate qz nō sunt amplius terre siluestres.

¶ Utrū sede vacāte possint alienare bona ec/ 20
clesie. Rn. Pa.in.c.i.ne se.va. q; aut sunt bona q̄ seruādo fuari pñt: tūc ī eccīa epali iconom⁹ sine capitulū sine alia lnia poterit. Sicut dici mus ī tutore.l.lex tutores. C. de admi. tu. q.l. tutor q̄ repertorū. ff. eo. Si vero bona seruari pñt tūc in eccīa epali nō poterūt alienari sine lnia pape solū. ar.d.c.i.et ī.c.i. de re.ec.nō ali. li.vi. In ecclesia vero inferiori: tūc si magna vrget necessitas: q; ecclesia diu ēvacatura: nec ꝑt cōmode expectari creatio ꝑlati: tūc in istis duobus casib⁹ dicit Jo. q; dabit curator bo/ nis: et ꝑ illū fiet alienatio. nec pri⁹ poterit fie ri: etiā ꝑ archiepm antequ sit dat⁹ admīstrator ecclesie vacāti. vt in. d.c.li.vi. facit. l. ff. de cu. bo. dā. et qđ no. in cle. ij. de re. ec. nō alie. et cō/ scisinaticis vel intrusis. de scis. c.i. xj. q. ij. alie natōes. Et tenet q; eā recipit restituere nō solū rē: sed etiā fruct⁹ ꝓceptos: et q; ꝑcipi potuerūt a iusto possessore. c. grauis. de resti. spo. Et est excōicatus q; innitit talibus alienatōib⁹. vt. j. excōmunicatio. vij. casu. ix.

¶ Utrū ꝑlatus hns bona distincta a bonis ca 21
pituli. possit illa ꝓcedere alicui ad vitā ipi⁹ ꝑ/ lati sine capituli ꝓsensu et alia solēnitate. Rn. Pa.in.c. ꝓtinebat. ō his q; fi.a ꝑ. q; Fe. ꝓsi.li. tenet q; sic. Vide doc.in.c.veniēs. de trāsac. et maxie cā pietatis. ꝑtex. insicta gl. xvi. q.i. possessi ones. Vide Archi.ī.c.i. de re.ec.nō ali.li.vi.

¶ Utr in alienatōe rei minoris requirat aliq 22
solēnitas. Rn. Anno.in.c.i. de re.ec.nō alie.li. vi. q; sic. s. cāe ꝓgnitio et decretū et cā legitima C. de ꝑ.im.l.minor. et.l.si minores. et. ff. ō re. eor q; sunt sub tu. l. magis puto. §. nō passim. et §. si es. Et hoc verū etiā in mobilibus ꝑciosis fm eundē ibidē. als hz ꝑ possidentē reivendi/ cationē. ꝑ tutorē aut curatorē ꝑsonalē actiōz tutele: vt negociorū gestor. d. §. si es. et §. se. C. de pre.mi.l.et si ꝑses. Et dicit ibidē Anno. q;

decretū in sñia: et nō imponit sine cāe cognitō ne, et iō in scriptis ē dandū. C. ō sen. ex pt. re. l. ij. ff. de eo, q̄ sunt sub tu. l. i. 2. d. §. si es. 2. d. l. minoz. sepe tñ ī iure decretū vocat auctas. l. i. C. de mi. et. l. i. C. qñ decre. opus nō est.

23 ¶ De alienatōe possessionis date sub ꝓditione ne alienet, vide. j. donatio. §. xlvij.

24 ¶ Utrū valeat alienatio facta ꝑ eū q̄ ꝑmisit capitale crimē, etiā ad piā cāz. Ric. In. i. c. qz ꝓt. de elec, q̄ alienatio tenet dummo fiat an sñiaz. l. post cōtractū. ff. de dona. et. l. si q̄s post hac. C. de bo. dā. q̄ ꝑcipit q̄ bona illius q̄ capitale cōmisit crimen publicent: intelligenda est post sñiam inuenta: vel ex suspitione pene alienata. vt. ff. de dona. cā moz. l. si aliq̄s. Fallit in crimine lese maiestatis. vt in glo. d. l. post cōtractū. sic̄ de hereti. vt m. c. cū sm. de here. li. vi. q̄ sunt in cōmissum a die cōmissi crimis vide. j. hereticꝰ. Idē dic in q̄cūq̄ crimine q̄ ipo facto bona ipīm ꝓpetrātis essent ꝑfiscata.

25 ¶ Utrū alienatio in fraudē creditoz̄ vel patronoz valeat. Ric. Anno. vbi. s. q̄ nō: q̄ veit reuocāda. vt. ff. de his q̄ in frau. cre. p totum. Imo plus q̄ius non sit facta in fraudē: si tñ fraus ē ipo facto reuocat. l. oēs. §. luti⁹. ff. e. ti.

26 ¶ Utrū alienatio rei litigiose valeat. vide. j. cessio. in pñn.

27 ¶ Utr alienatio fūdi dotalis: vl rex donatarū ꝓpt nuptias valeat. vide. j. dos. §. xi. et. xij.

28 ¶ Qui ꝓhibeant alienare. vide. j. donatio. §. iij. cum sequētibus.

29 ¶ De alienatōe bonoz mobiliū q̄ seruādo seruari nō ꝑnt facta p ecclesiasticas ꝑsonas. vide. j. clericus. i. p totum.

Alimenta Alimentoz appellatōe extimēta et calciamenta intelligunt in legatis. vt. ff. de ali. et ci. le. l. legatis. Idē dico si legat⁹ est victus. vt. ff. de ver. si. l. verbo victus. Secus si cibaria sunt relicta. vt. ff. de ali. et ci. le. l. antepe. Itē nōe alimentoz veniūt medicine sm Dy. Ang. et Imo. in l. si cū dotē. §. si maritus. ff. so. ma. p. l. verbovictus. cum se. vbi est casus. ff. de ver. sig. et ꝓbatur in. l. legatis. ff. de ali. et ci. le. et Bal. in. l. in rebus. ff. como. q̄ius dixerit cōtrariū in. d. §. si maritus. per copulā que ponit inter diuersa. vt no. glo. in Rubrica. ff. de in. et fac. igno. Hoc est verum. q̄ ibi ponit inter genus 2 speciem: vt in simili no. glo. in. l. i. C. de ser. et aq̄. sed appellatōe cibariozū nō veniunt medicine sm Ang. in. d. §. si maritus. Similiter nōe alimonie veniunt ncessaria vite sm Pa. in. c. cū scōm. de ꝓbeb. et ptz ex. c. nō liceat. de ꝓben. in si. littere. Et nomē vite necessaria importat vestes. cibos. medicinas. 2 hmōi. sicut dicit de alimētis legatis. in. d. l. legatis. et ibi tenet Bar. q̄ ille cui debent alimenta debet hīe expensas ꝑ studio necessario: sine quo viuere nō posset sm cōdecentiā ꝑsone: puta grāmaticā 2 hmōi. Secus de expēsis in studijs in quib⁹ dicit militare: sine quib⁹ bene ꝑt viuere honeste sm cōdecentiā sue ꝑsone. Idē no. in. l. de bonis. §. nō solū. ff. de car. edic.

¶ Quis teneat ad alimēta p̄standa. Ric. sm Azo. in sum. C. de alen. li. et Bo. ī ti. Alimēta q̄ primo parētes liberos: et liberi parētes alere tenent. 2 oīa onera inuicē sufferre. vt ptz C. eo. p totū. nō tñ de ere alieno. vt. ff. eo. ti. l. si q̄s. §. parēs. Nota tñ q̄ nōe ꝑsōis hic veniunt ascendētes ex linea paterna. et matris nōe ex linea materna. Est tñ dā: q̄ mater nō teneat. nisi pater vel ascendētes ex ei⁹ linea defecerint vel sunt egentes. vt. l. si q̄s. §. vtrū. et. l. nō quē admodū. ff. eo. ti. Fallit hoc etiā q̄n filij ꝑnt sibi sufficere in alimentis: vel ex bonis suis. vel ex artificio. Limita sm Bar. nisi sit nobil cui nō deceat talē artē exercere. Et idē puto in liberis circa parētes suos. ff. eo. l. si q̄s. §. sed si filius. Nec distinguo an sit emancipatus vel ne an sit legitimus vel ne. q̄ de iure canonico tam pater q̄ mater tenet alere spurios. vt no. Inno. in. c. ij. de regula. et Pa. in. c. cū haberet. de eo qui du. quā po. ꝑ adul. Fallit etiā. vt j. filius. §. xxi. Secūdo vir vxorē et vxor virū. si vir sit inops et vxor locuples. C. vnde vir et vx. aut. ꝓterea. ff. solu. ma. l. si cū dotē. ff. ad sil. l. i. ff. de in. do. l. mutus. Et hoc verū nisi vir vl vxor essent in culpa quominus exhiberet debita obsequia alteri. ar. l. iulianus. §. offerri. ff. ō ac. emp. cum sy. Tercio frater fratrem si egat sm glo. in. l. parentum. C. de alen. li. et. d. l. si quis a liberis. Et approbat Bal. in. d. l. parētum dicens esse rationale. quia tenet alere fratrem naturalē tm: vt in aut. licz. C. de natura. li. multo magis naturalē et legitimū. ar. ff. de admi. tu. l. tutoz sm dignitatē. §. in soluendis. Quarto seruus a dño. ff. de adi. le. l. cum plures. §. pe. Alioqn fiet q̄ ō est in. l. q̄. ff. de his q̄ sunt iui vel ali. iu. et in. l. si sanus. C. de lati. li. to. Quinto socer nurū suā. d. l. si q̄s. Sexto tutoz matrē pupilli et sororē si egēt. l. si post. in ꝓn. ff. de tutel. Et no. q̄ alimēta dñt ꝓstari sm ꝓsuetudinē regiōis arbitrio boni viri. 2 sm facultatē debentis 2 dignitatē legatarij sm Bar. ī tractatu de duob⁹ fratrib⁹. fac. l. alimēta. ff. ō ali. 2 ci. le. et. l. cui hi. §. cū in ꝓsona. ff. ō trāsac.

a Altare duplex est aliud stabile: quod quidã in eccia ꝙsecrata nõ ꝑt ꝙstrui: nisi ꝙ eps ꝓprius ꝙsecrauit vl cõsecrari ꝓmisit. s. ab alio epo. lx vij. di. c. ꝙuis. et ꝺ ꝙse. di. i. c. nullꝰ. el. q. Aliud aũt ꝺr viaticũ. s. in via portandũ vl portabile fm Jo. an. ī. c. qñ. ꝺ ꝓ uil. li. vi. Et no. ꝙ istud altare portabile aliqñ fit ex tabula ⁊ lapide: ita ꝙ lapis ẽ sigillã. et sepulcrũ ẽ in ligno. Aliqñ vero fit ex lapide solũ. Ita ꝙ ī ipo lapide ẽ sepulcrũ. Aliqñ cũ ligno et lapide. Ita tñ ꝙ in lapide ẽ sepulcrũ ⁊ sigillũ. et ponit lignũ ꝓ augẽda ei⁹ latitudine Aliqñ fit in lapide solo sine sepulcro et reliquijs. Et istis. vij mõis. solummõ ꝑt fieri. Et ꝺr esse latũ ꝙ sup eo possit stare hostia ⁊ calix. ar. c. cõcedim⁹. de cõse. di. i.

i ¶ Utr debeat eẽ ꝙsecratũ ab epo tã stabile ꝙ viaticũ. Ik. ꝙ sic. ꝺ. c. nullos. et. ꝺ. c. ꝙcedim⁹. et. c. qõ in dubijs. de cõse. ec. vel al.

2 ¶ Quõ execrat altare. Ik. fm Pa. ī. c. ꝓposuisti. de ꝙse. ec. vl al. ꝙ duob⁹ modis. Primo qñ mẽsa altar ẽ mota. i. qñ tabula supior de loco cui cõpagunat amouet fm Jn. in rubrica ꝑdicti ti. ⁊ Io. ī. c. i. eo ti. Et ꝫ vez in altari stabili et ꝫ ī ipa mẽsa sit fozamẽ ꝙsecratõis tñ si renouat mẽsa a strictura execrat altare. qz cõsecratio itelligit ꝓncipalit ī ꝙiunctõe lapidis superioris et stricture inferioris. Secus si totũ trãsfert cũ sibi coherẽtib⁹. Sec⁹ ī portatili. qz nõ execrat nisi amoueat illud quũ sigillũ cõtinẽs ꝙsecratõz qñ factũ ẽ ita ꝙ in lapide fit sepulcrũ. Dz qñ lapis est ꝓ sigillo ī ligno: tũc fm Jo. an. ī. c. ligneis. e. ti. ãmoto lapide a ligno execratũ. Qñ vero ẽ factũ tercio mõ: tũc si lapis amoueat a ligno. Abbas ⁊ Jo. an. ī. ꝺ. c. ligneis. tenẽt ꝙ nõ execrat. qz ꝙsecratio ẽ in ipo lapide. Pa. ibidẽ dubitat qz cũ recipit fozmã ab ipo ligno ⁊ lapide: puta qz lapis ẽ ita quus ꝙ ñ sufficit ad fozmã altaz viatici: sublato ligno ẽ verũ dicere ꝙ altare patit enozmẽ lesionẽ. Tu dicas vez esse qñ lapis est ita quus ꝙ nõ ꝑt ꝓtinere calicẽ cũ hostia eo mõ ꝙ ꝺz sup ipm poni ad celebrandũ alꝫ vera est opi. Ab. ⁊ Jo. an. Sc̃o mõ execrat qñ enozmit ẽ fractũ. ꝺ. c. ligneis. et ibi dicit Pa. ꝙ vbicũq; cõtingat enozmis fractura in altrari execrat: qz videt ꝑdere fozmã. Sec⁹ si fractura ñ sit enozmis. Isto solũ mõ execrat altare portatile ꝙr to mõ dictũ: et nõ alijs modis. Et no. eundem Pa. et glo. ī. ꝺ. c. i. ꝙ enozmit frangit ⁊ execratur altare stabile si aliqs de lapidib⁹ tangentib⁹ ipam ꝙsecrationẽ vel sigillũ est amotus. Et no. ꝙ qñ fit ꝙsecratio altaris fit vnũ fozamen quũ in mẽsa lapidea altaris: vel añ altare: vl in latere dextro. ⁊ post ꝙsecratõz claudit lapide. no. et ꝺr ille lapis sigillũ: qz denotat illõ ꝙ ecratũ et ibi ponunt reliq̃e ⁊ nomẽ epi ꝙsecrãtis ⁊ sancti ad cui⁹ honorẽ cõsecrat.

¶ An aũt possit poni corpus xpi ꝙsecratũ ꝙ reliquia. Jnn. cũ cõsi. assistentiũ rndit ꝙ nõ 3
fert tñ ꝙ ieo papa dedit ꝑtẽ corpalis et corporis xpi in ꝙsecratione cuiusdã ecclesie. hec Pa. ī. ꝺ. c. ꝓposuisti. Tenet Astẽ. li. vi. ti. xxix. ꝙ altare portatile ꝑt cõsecrari sine reliquijs allegat. c. cõcedim⁹. de cõse. di. i. Et iura q̃ vident ꝯria dicit ꝙ loquunt in altari stabili. Et ꝙ nõ sint necessarie facit rubrica in missalib⁹ antiqs. q̃ dicit ꝙ si reliquie nõ fuerint omittatur illa ꝓcula ubi⁹ oꝛõis q̃ dicit post cõfessionem. s. Oramus te dñe ꝓmerita sanctoꝝ tuoꝝ quoꝝũ reliquie hic sunt ⁊c̃.

¶ Utruz execrata ecclesia execret altare. Ik. 4
Pa. in. ꝺ. c. ꝓposuisti. ꝙ nõ. qz ecclesia põt destrui absq; h oc ꝙ destruat altare. Sec⁹ si polluat: qz tunc etiã pollunt altare. et indiget reconciliatione. hoc intellige de stabili altari nõ de viatico seu portatili.

¶ Utz plura altaria possint eodẽ die in eadẽ 5
eccia cõsecrari. Ik. ꝙ sic. sicut et plures epi eo dẽ die ꝙsecrari. c. cũ sis. de cõse. ec. vel al.

¶ Utz altare ī eccia ꝙsecrata possit dirui sine lnia epi. vẽ ꝙ nõ. ar. c. placuit. de ꝙse. di. i. Sec⁹ ī no ꝙsecrata. ar. a ꝯrio. et glo. ī. c. ꝙuis. ꝑal. e. Jdẽ dic de erectõe qõ ⁊ de diruitõne. 6

¶ Utrũ sacerdos possit cõsecrare altare. Ik. 7
ꝙ nõ. xxvi. q. vi. ministrare.

¶ Utrũ in altari in q̃ eps celebrauit possit ꝑ 8
sbyter eodẽ die celebrare. Ik. ꝙ nõ. ꝺ ꝙse. di. ij. c. fi. nisi de lnia epi. aut necessitate cũ epus nõ ꝑt ꝓficere. vij. q. i. nihil. hec glo. in. ꝺ. c. fi.

a Alternatiua penalis. fm Bar. in. l. quicũq;. C. de ser. fu. si verba dirigũtur iudici tũc optio ẽ iudicis. puta cũ dicit puniat vel cõdemnet. Si vero dirigunt reo. puta soluat mille vel exhibeat medietatẽ et hmõi: tunc optio dat reo. Si vero verba nõ dirigũntur nec iudici nec reo. puta dicit statutum sit pena pedis et hmõi. tũc in penis corporalibus electio est iudicis. l. i. §. expilatores. ff. de effra. In pecuniarijs vero erit rei. ar. l. plerũq;. ff. de iu. do. Et similis distinctio fit in legatis ꝙ Dy. de re. iu. li. vi. et doc. in. l. lucio. ff. de le. ij. Si vero legatũ simpliciter fit alternatiue nõ magis referẽdo verba ad heredẽ q̃ ad legatariũ. tũc electio est legatarij. vt puta. Lego ticio fundũ vel vsumfructũ vẽdicabit tici⁹

quod voluerit.vt in.d.l.lucio.

¶ Vtrū qñ ḡs teneat ad alterū vuoz sub alter natōne possit dare qōcūcz voluerit.R.glo. in c.inter ceteras.de rescrip. q sic.insti. de here. insti.§.pe.C.de cōdi.inde.l.pe.et.d.l.plerūcz ff.de le.ij.l.si ita. ex de ꝓben.referente. Cōtra insti.de le.§.si generaliter. Soluit glo. predicta vera prima iura:nisi eligens fuerit in mora.ff.de op.le.l.mancipiorum.ff.de le.l.statu liberoz.§.i.ff.de solu.l.stichū.j.R.ff. de pe. here.l.item.§.idem recte ait. Vñ talis si loco et tpe debito offerat alterū cui tenebat et noluit recipe liberat debitor. Vñ si periret vel alio mō alienaret nō ꝓ ꝑs teneret ad alterū ex q̄ sol⁹ creditor est ī culpa ꝓ iura primo allegata. Bz si nullus sit in culpa:debens duo alternative, puta stichū aut pamphilū.si perijt piculū primi ad emptorē periculū secundi ad venditorē pertinet.l.si in emptione.§.si emptio.ff. de ac. emp.et ven.

A Mbitio fm Ylle.fa fe.trac. de auaritia.q.vij.est appetitus potētie. Potentia aūt ꝑt appeti ꝑt illam acquiritur bonorificētia.et sic reducit ad superbiam vel ꝑt est apparēs sufficiētia vel abundātia et sic reducit ad ꝓcupiscētiā oculoz.vñ Aug. i.confes. Auaritia possidere vult multa.et tu dñe possides oīa. Potētia vero dicit in possessione oīm. Vñ glo.sup illud. Cognoui qñ deꝰ meus es qñ bonoz meoz nō eges ait. Quantumlibet auarus sit sufficit tibi deus. et enim auaritia terrā q̄rit possidere totā.adde celuz adde qō plus est q̄ fecit celū et terraz. Et ideo Aug.in li.de vera religione. Ambitio seculi superbos facit:ꝓcupiscētia curiosos.et j li.ꝓfes. Auffisti vt cōtineā a ꝓcupiscētia carnis:cōcupiscētia oculoz et ambitione seculi.

¶ Vtrū ambitio sit pctm mortale. R. q non semp.sed primo rōe finis.et est tunc qñ in tali appetitu cōstituit finē.s.qz paratꝰ esset qōcūcz mortale cōmittere ꝓ cōsequēdo potentiā vel bonorificentiā.vel secundo rōne rei q̄ appetit vt puta quia appetiuit vel plura beneficia ecclesiastica.ar.c.qz intm̄.ō ꝓben.nisi ī casu licito. De q̄ dic vt j. Clericus.§.ij.vel aliqō bñficium vel officiū seculare vt ecclesiasticū sciēs se indignū rōne criminis vel ignorātie huiusmōi qz tūc est mortale. Rō qz vult qō lex ꝓhibet Similiter dico cū appetit beneficiū aut dignitatē que bz curā animarū principaliter ꝓpter bonorē videt mortale rōne ꝓdicta.facit in ar. c.statuimus.lxi.di.et.c.licet.viij.q.i. et optīe. c.miramur.lxi.di. Et hoc intelligo si sit deliberatio voluntatis. alꝰ veniale pctm̄ cōiter est.

A Mor sui est qñ quis nimis diligit se ipm̄ querēdo delectatōes corporis nimis et quietē carnis et ꝓcedit ex luxuria que est peccatuz mortale.solum si ꝓpter eū nō implet precepta vel facit cōtra.Aliter cōiter est veniale:qui tñ amor sui est ille qui aliqñ conducit vsqz ad cōtemptū dei.vt dicit Aug. Et ab isto procedit prudentia carnis. de qua j. Prudentia.

A Micitia.vide.j. Diligere.per totū et.j.Placere.

A Mor seculi est filia luxurie.de quo vide.j. Diligere.§.iij.

A Ngaria est opus ꝑsonale et munus mere ꝑsonale. Munus autem mere ꝑsonale dicitur quod ꝑt labore corpali expleri sine detrimēto rerū.vt in.l.numerum.la.ij.ff.de mu.et bo. Angaria vero in quibuscūcz cōsistit.vt vult glo.in.l.neminē.C. de sa. san.ec. Et bene.qz dictio ꝓauget.vt.l.vrbana §.noctare.ff.de ver.sig.et no.in.c.si cōstiterit.de ac. Et sic est munus mixtum.sicut angaria mere ꝑsonale est.

A ppellatio est a minore ad maiorem iudicem prouocatio fm canones.ij.q. vi.ols oppressus.et.c.se.et.c.placuit.

¶ Vñ est appellandū. R. q infra.x. dies a die late sentētie.vt.C. de ap.aūt.hodie uero. Fallit in abñte ex ꝓbabili:vel notoria cā.qz talis infra.x.dies a tempore quo sciuit sniam lataz ꝑt appellare.vt.C.quō et qñ iudex.l. ab eo.ff. qñ ap.sit.l.i.§.fi. Et hoc verū nisi sit cōtumax vere in nō cōparendo.vl venīdo ad iudiciū: qz tūc nō audit nisi veniat iudice sedente ad hucz tribunali.l.diuus.ff.de in inte.re. Secus si fuisset cōtumax in restituendo. qz ꝑt appellare.l.creditor.ff.de ap.

¶ Vtrū appellatio interposita post excōicationē:vl interdictū.vel suspensionē ab officio vl ab ingressu eccie tollat ipaz censurarū effectū. R. q nō.tex.est in.c.is cui.de sen.ex.li.vi. Et bz verū qñ tales cēsure absolute sūt inflicte Rō.qz secū trahūt executionē.c. pastoralis.ō ap. Secꝰ esset si sub ꝓditōne forent posite.vt puta si nō solueris hinc ad mensem excōico te vl suspēdo.vel si nō feceris q̄ vel illud. qz tūc si añ ꝓditiōis eventū appellauerit legitīe. bñ suspendit.vt in.c.ꝓterea.el.ij.de ap.

¶ Quid si dicat. Excōico te si appellaueris. R. Jn.in.d.c.ꝓterea.q appellatio suspēdit effectū:Bz dubiū esset si dicit. Excōico te si disposueris ad appellandū. Et tūc dico q ī casu

in quo talis ꝑlatus nō ꝑt ꝓhibere appellationem nō erit excōicatus, alꝫ sic.

4 ¶ Vtrū excōicatus post legitimā appellationem sit euitandus, R. ꝙ nō, vt no. in. c. licz. de sen. ex. li. vi. et. c. pastoralis. de ap. Verūtn̄ si excōicatꝰ notatim spāliter et exꝑsse infra tps a iure vel a iudice determinatū appellatōz nō fuerit ꝓsecutus vt debuit eo elapso, poterit publice excōicatꝰ denūciari. et tūc erit euitandꝰ tā in iudicio q̄ ex̄. et ab actib⁹ legitimis remouēdus. d. c. licz. Et dz reputari ꝑ excōicato post talē denūciationē: donec sn̄aliter fuerit declarātū appellatōz aī excōicationē fuisse iterpositā

5 ¶ Sz vtrū talis post denunciatōz excōicatōis et deserōz appellatōis celebrās: aut ingerēs se diuinis efficiaꝫ irregularis, R. Arch. i. d. c. licz Et sequit ibidē Ge. ꝙ non. qz ex q̄ appellatio legitīa fuit aī excōicationē posita: ipaz excōicationē suspēdit. et licz post deserōz appellatōnis denunciet excōicatꝰ. nō tn̄ excōicat: nec vere est excōicatus. vt ibi patet.

6 ¶ Vtrū a q̄libet sn̄ia vel grauamine possit appellari, R. ꝙ sic. si est hois de iure canonico. De iure ciuili nō ab interlocutoria: nisi q̄n in mēta interlocutꝰ est ꝺ. l. aī sn̄az. ff. de ap. reci. facit glo. i. l. aī sn̄e tps. C. q̄z ap. nō re. R. r. de epi. au. Rō. qz grauamē qō ꝑ eā iferē ꝑt reparari ꝑ appellatōz a diffinitiua. cz q̄n nō posset reparari liceret. Quidā tn̄ tenēt ꝙ etiā ab interlocutoria ꝑt appellari sp. vt. l. aut ꝑtor. ff. q̄d tn̄ ff. de mino. Sz primū verius.

7 ¶ Vtr̄ q̄s possit appellare a declaratore penalegis. vī ꝙ nō. qz a pena legꝫ nō ꝑt appellari. l. si q̄ pena. ff. de ver. sig. et i. c. qz nos. et ibi gl. de ap. Sz tu dic ꝙ a declaratore ꝑt. Glo. est singularis in. c. cupiētes. ff. ꝙ si ꝑ. xx. dies. de elec. l. vi. quod nota.

8 ¶ Vtrū q̄s possit appellare a denunciatione aut declaratōe excōicationis: seu alteriꝰ cēsure, R. Pa. i. c. ꝙenit. de ap. ꝙ sic. qz hec nō ē iudicis declarātis q̄ est hois. Facit ad ꝺ glo. no. in. c. cupiētes. de elec. li. vi. Et hoc verū ni si sit notoriꝰ excessus: qz notorius crimino⁹us nō audit appellās. facit qō notat Jn. in. c. ex quirit ꝙ aie sn̄ia: sed fit quedā iuris executio. et tex. in. c. qñ. de fi. ꝓsby. Qō limito verū qñ excessus est ita notoriꝰ ꝙ nulla tergiuersatione potest celari.

9 ¶ Quis ꝑt appellare, R. ille cuiꝰ interest alꝫ q̄ aliū facta nō valz. l. i. ff. de ap. non re. et. c. ex ore. ō his q̄ si. a ma. par. ca. nisi q̄n. ꝓuocaret ꝑ eo q̄ ducit ad supplicij. vt. l. nō tm̄. ff. de ap.

¶ Vtrū religiosus possit appellare, R. ꝙ nō. a correctōe suoꝝ ꝑlatoꝝ si fiat sm̄ statuta ordinis vl regule. c. ad nr̄am. et. c. reprehensibilis. de ap. et. c. cū speciali. eo. ti. 10

¶ Vtr̄ appellatio ex̄iudicialis sic aī nullet post facta licut iudicial, R. sm̄ Jn. in. c. ex ꝑte. el. j. de ꝛ. sig. ꝙ sic. facit. c. ad audiētiā. de ap. Jn hoc tn̄ est dīa sm̄ eundē Jn. in. c. i. de his q̄ fi. a ma. par. ca. qz iudex q̄ ꝓcedit i forma iudicij dz audire legitimas exceptiōes et nisi audiat iuste appellat ab eo. Sz secus ē in loco q̄ nō vt iudex: cz vt ꝑuata ꝑsona ꝑficit factū suū. qz iste in forma iudicij nō ꝓcedit nec ꝓcedere ꝑt. et iō nō dimittet q̄n ꝑficiet factū sup q̄ appellat: nec reuocabit nisi ꝓbet veritas cāe. nec ipu tabit ei si nō audit ꝺictionē vel appellationē aduersarij nisi ꝓbet veritatē cāe appellatōis. vt de elec. c. cū dilect⁹. et melio⁹. c. cū inter canonicos. iūcto qō no. i. c. interposita. in gl. i ver. dicialis dz fieri ex cā. ꝓbata a iure vel ciuili: vt cōsuetudinario. vel canonico. Scdo ꝙ tenent ta veritate cāe. Tercio no. ꝙ eoipo approbat veritas cause q̄ nō ꝓbat ꝺriū. Quarto ꝙ sn̄ia excōicatōis nō tz post appellatōz ex cāis legitimis interposita: etiā si nō ꝓbat veritas. Qō quartū ē spāle in excōicatōe et ꝺ supradicta. et est rō. qz nūq̄ dz q̄s excōicari nisi cā ꝓbet. ij. q. i. nemo. de ꝺ vide Jnno. i. c. dilectis filijs. de ap. q̄ in hoc cōcordat.

¶ Vbi et a q̄ est appellandū, R. ꝙ a iudice q̄ pnunciauit et vbi ius reddi cōsueuit. Nā rē agitari. ff. de inter. ac. l. voluit. ff. qō ait. et cor̄ iudice q̄ sn̄iam tulit: si ei⁹ sit copia nō ꝑ vicos vel ortos. ff. q̄n sit ap. l. i. ff. dies. Et si nō vult iudex recipe appellationē punit. l. iudicibus. et. l. quoniam. C. eo. 12

¶ Ad quē ē appellandū, R. ad superiorē et gradatim. ff. e. l. īpatores. et. C. eo. l. ad victos. Si vero a delegato appellat ad delegantē. C. e. l. ꝓcipim⁹. ff. eoꝝ Si āt a delegato delegati fuer forma posita. C. q̄ ꝑ sua iurisdi. l. vnica. i fi. et in glo. ibidē. Et ꝓpterea dat cautelā. Ra. ful. in. l. eo casu. C. de ap. ꝙ eps vel alꝫ ordinarius deleget causam: qz si appellat a sn̄ia. deuoluet ad ipm̄ qui iterū deleget cām appellatōnis q̄ ꝑt delegari. vt. l. cum post sn̄iam. C. de ap. nō. glo. et ꝺ ng. in. l. eos. in prin. C. eo. ti. 13

14 ¶ Qualiter est fiēda/R.si incōtinenti fit: sufficit viua voce sine scriptis.C.e.l.ñ.et.l.litigatoribus.Si fit in cōtinenti tūc dz potrigere libellū appellatoriū.j.decē dies.vt dixi.Q uilibellus dz ptinere nomē appellātis ⁊ eiº aduersariū et nomē iudicis a q̄ et ad quē appellat. Nec no.l.i.§.fi.ff.eo.forma sic.Ego Titius dico sniam nullā quā tulistis dñe iudex.B.ō me cōdemnando me sempronio in.x.libras ꝓsoluendas.et si aliq̄ ē:ego sentiēs me grauatū ad talē iudicē appello in scriptis petēs apl̄os ⁊c̄

15 ¶ Utrū appellare liceat.R.q̄ sic qñ fit ex cōfidentia iuste cāe.vt ad declinandū indebitū grauamē iudicis.q2 hoc fit auctē iuris.et qō fit iuris autoritate nō dz calumniā.Et q̄ licet appellare ex causis exp̄ssis habeāt in.ca.pastoralis.de ap.Si vero appellet q̄s cā afferēde moze:et aīo aggrauādi aduersariū:sic nō p̄t fieri sine pctō mortali si est in notabile detrimētum ꝓmo et teneāt ei ad restitutionē.ñ.q.vi.c.quicūq̄.Cōcor.Tho.Ka fe.q.lxiij.

16 ¶ Nota q̄ timens iniuriā inferri sibi ab aliq̄ iudice,et accipiēs iter eūdi ad p̄ncipē p̄cipiat illi ne sibi iniuriā inferat q̄ ꝑ videt posit sub ꝓtectōe p̄ncipis:vt sic istud p̄ceptū cū arreptōe itineris habeat vim cuiusdā appellatōis exiudicialis.Facit qō no.Bar.in.l.de pupillo.ff.de no.ope.nun.et Anno.et Jo.an.in.c.vt debitus.de ap.q̄ arreptio itineris ad supiozē cōstituit cū sub eiº ꝓtectōe.et sic punit inferens tali iniuriā dū ius ꝓtēnit.et eū sub cuius ꝓtectōe se posuit.vt no.Pa.in.c.i causis.ō elec.

1 Apostasia fm Alle.Ka fe trac.de apostasia est temerarius a statu fidei:obedientie ecclesiastice.vel religionis recessus.Et sic collige triplicē apostasiā.vt etiā no.glo.i.c.i.de apo.In prima fuit Julianus apostata,vt in.c.iulianº.ij.q.iij.et quicūq̄ recedit a fide.ij.q.vij.nō p̄t.⁊ isti fm Jo.in.d.c.i.sunt vere heretici.et in tpis hñt locū oia iura.de hereticis/ex q̄ ptz q̄ ipo facto sunt excōicati.c.excōicamus.de here.el.i.⁊.ñ.⁊ ita tenet Ann.in.d.c.i.nec testamentū facere p̄nt:vt.l.testamentū.§.i.In secta sunt oēs xp̄iani q̄ nolūt obedire suis platis ecclesiasticis.viij.q.i.sciendū.Dz aduerte q̄ aut iste inobediēs ideo nō obedit p̄ape seu canonibº:q2 non credit q̄ habeāt ptātē ꝓdendi canones.et iste dz puniri vt hereticº.xix.di.nulli fas ē.⁊ ibi dicit Hu. est excōicatus ⁊ hereticus ⁊ scismaticus.c.licet.de elec.c.excōicamus.de here.c.i.de scis.et Pa.in cle.i.de eta.et qua.dicit q̄ est infamis et no.glo.vi.q.i.infames.⁊ glo.in.d.c.generali.de elec.li.vi.et ibi Gemi.Aut ideo nō obedit nō q2 nō credat eū habere potestatē.sed q2 cōtemnit.et talis grauiter dz puniri.d.c.nulli fas est.Si vero nō vult obedire ex quadā concupiscentia q̄ ipm tenet,tunc mitius punit.de quo vide.j.inobedientia.in prin.In iij. sunt large omnes qui perdūt deū ꝓ peccatū mortale.iuxta illud.xxvi.di.c.fi.Et Eze.Ecce ego mitto te ad gentes apostatrices ⁊c̄.Proprie vero in ista tercia pte sunt apostate illi q̄ recedūt ab ordine suo sine sūpte religionis.vt i.d c.i.⁊.l.di.c.vlt.de q̄b loq̄t Au.xlvij.di.c.quā tumlibet.dicēs.nunq̄ peiozes q̄ qui in monasteriis defecerūt.Pro cuius declaratōne querenda sunt aliqua dubia.

¶ Utrū clericus in sacris qui dimittit solum habitū fit apostata.R.Pa.in.c.tue.ō apo.q̄ sic.ar.c.i.de voto.li.vi.Secus si esset in minoribus fm Anno.in.d.c.tue.licz alij ꝓtrariū teneant.s.q̄ sunt apostate tales existentes in minoribº.Sed mihi placet opi.Anno q̄ nō p̄ rationem quam facit Pau.in.d.c.tue.quia in.c.vlti.de vita et hone.cle.nō punitur soluz ex desertione habitus,nisi dimittat et tonsuram:et per omnia incedant vt laici.Et hoc verum nisi tales existentes in minoribus habeant beneficium.quia si tenent beneficium et dimittūt habitum:sunt apostate,d.c.fi.l.di.et quod ibi notatur. i

¶ Utrū pecēt clerici apostatātes/R.Alex. vbi.s.q̄ sic in ꝑmavice:q2 faciūt ꝯ illud qō dixerunt.Dñs pars hereditatis mee ⁊c̄.non tñ postea si sunt in minoribus tñ.nec credo etiā q̄ tales peccent mortaliter apostatādo ꝑ.c.vlti.de vi.et hone.cle.et p.c.Joannes.de cle.cōiu.et quod no.glo.in.d.c.tue.nisi retinerēt beneficium si quod habebant.quia nullum votū nec cōtra aliquod p̄ceptū faciunt.Et ꝓpterea dicit Alex.vbi.s.q̄ nō efficiuntur infames si solum erant in minoribus.sed alie apostate sic.iij.q.iij.si quis.⁊ suo.ñ.q.iij.si autem.Ri. tamen in.iij.dist.xxiij.tenet q̄ etiam habens primā tonsurā nō potest eam deserere sine pecato mortali.Quod limitat ꝯꝯ.naso verus nisi cā rōnalis eū moueat ad dimittendū.sed qñ solū ex sola libidine laicā dī deserit tūc peccat mortalit.Dz q̄ nō peccet mortaliter videt verº ꝑ iura ꝑalle.Alij aūt qui sunt in sacris: sp̄ sunt in peccato mortali.et sunt cobercendi vt redeāt ad assumendū habitū et tonsurā.vt in.d.c.tue.Q.nō aūt si vtozē accepit:dispensatur cū eo.vide.j.bigamia.§.viij.et.ix. 2

¶ Utrū si in minoribus ozdinibº existentes 3

possint renũciare clericatui. R. Pa. i. d. c. tle. q nõ verbo, vt in. c. si diligenti. de fo. cõpe. sed facto sic, exercendũ actũ oĩno ꝓtrariũ clericatui, vt no. in. c. i. de aposta. vel qñ monitus nõ vult respicere. Et idẽ in alijs casibus a iure expressis. De quo dic vt. j. Excõicatio. v. casu. i. §. xxq. cum se.

4 ¶ Utrũ religiosus recedẽs incõsulto prelato suo et nõ subijciẽs se alteri obedientie sit apostata ꝓprie. R. fm Jn. in. c. fi. de renun. et in. c. intelleximus. de eta. et quali. q sic. ꝯtumcũ ꝯ retineat habitũ et tonsurã. qz oportet ingrediatur monasterium si vult euitare apostasiã. de quo notatur in. c. ex parte. de tempo. or. et in. c Johannes. de regula.

5 ¶ Utrũ religiosus intrãs monasteriũ magis latũ sit apostata. R. glo. in. c. fi. de aposta. z in c. ex pte. de tem. or. q nõ ꝓprie. aũt large fit apostata. vide. j. religio. §. xxxiij.

6 ¶ Utrũ recipiẽs ordinẽ sacrũ in apostasia ꝑ prie habeat ipius ordinis executionẽ sine dispensatione. R. Pa. in. c. fi. de apo. q nõ erat religiosus apostata ꝯtumcũ ꝯ peniteat. et solus papa dispensat cum eo. Secus si minorẽ tñ suscepisset: qz eps posset dispẽsare. Hoc intelligo si nõ sit religiosus exemptus. qz super exemptũ nullã habet episcopus autoritatem. vt ptz. j. exẽptus. §. vi. Fallit hoc si in tali apostasia dimisisset habitũ: et sic suscepisset postmodũ ordines. quia cum esset excõmunicatus. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. li. vi. solus papa poterit dispensare vel melius. dicq q habebit locũ quod dicit in. c. cum illorum. in fi. de sen. ex. De quo vide. s. Abbas. §. xiij.

7 ¶ De clericis vel monachis cõtrahentib⁹ matrimoniũ. vide. j. Bigamia. ꝑ totũ.

8 ¶ Utrũ religiosus apostata sit requirendus vide. s. Abbas. §. xvij. et de eius bonis. vide j. monasteriũ. §. vi.

9 ¶ Utrũ christianus qui ꝓpter timorẽ mortis facit aliquẽ actum infidelitatis exterius. puta peccet mortaliter. R. q sic. licet ꝓprie non sit apostata nec excõicat⁹. facit ꝑ hoc. c. sicut sanctius. xxxij. q. iij. et qõ ibi notat.

10 ¶ Utrũ liceat christiano sine apostasia portare habitũ ifideliũ. vide. j. Infidelitas. §. ix.

A Qua benedicta aliquãdo fit ad reconciliationẽ ecclesie pollute sanguine vel semine z hec benedicit ab episcopo solum cum vino et cinere. vt in. c. aqua. et in. c. ꝑ posuisti. de cõse. eccle. vel al. Aliquãdo fit ad spergendũ homines vel domus et remouendã sterilitatẽ rerũ humanarꝝ. et ad multiplicatõ ceterorũ bonorꝝ. et ad defensionẽ hoĩm aduersus insidias atq; versutias diaboli et ad delenda peccata venialia. z hec benedicit a sacerdotibus. vt in. c. aquã. de cõse. di. iij. nec credo q diaconi possint hanc benedicere. ar. d. c. aquã. et in. c. plectis. §. ad presbyterũ. xxv. di. diacoui. et mandatur oĩbus sacerdotibus vt eam faciant. in. d. c. aquam. et cõsuetudo interpretat vt omni die dñico benedicat.

¶ Utrũ aqua nõ sacrata addita sacrate efficitur sacra. R. fm regulã glo. in. c. qõ i dubijs de cõse. ec. vel alta. q sic. qz dicit q sacrũ tanꝯ digno trahit ad se nõ sacrũ. xiij. q. ij. nõ est memus. et alijs concor. Qõ intelligo verũ fm Pa. in. d. c. qõ in dubijs in liquoribꝰ. et in his q mixtione cõfundunt. nec facio casum an sit maior ꝯtitas aq nõ bñdicte ꝯ benedicte z rõne ꝓdicta. Fallit hoc in sacramẽto sanguinis xpi: qz liquor additus nõ miscet sanguini. cũ sit ibi sanguis in venis. sed solũ cõmiscet accidentibꝰ illis. z ꝓpterea nõ efficit sanguis xpi. vt no. in. c. cũ marthe. de ce. mis.

¶ Utr aqua benedicta sit causa remissionis peccatorꝝ venialiũ sicut cetera sacramẽta. R. fm Pe. in. iij. di. ij. q nõ. qz nõ est sacramentũ: sed remissio q fit ꝑ ipam fit ꝑ modũ meritinõ sacramenti. Aqua enim benedicta datur ad remouendum prohibẽs remissionem et disponendum ad deuotionem z dolorem peccatorum.

A Rbiter est fm Juno. in. c. quintauallis. de iureiurando ille qui eligit ut iudex. s. vt pcedat seruato in substantialibus ordine iudicij. ff. de arbi. l. i. et. l. qualẽ. Arbitrator est fm eundem ibidem qui eligitur vt aliquid existimet: vel quid sibi videatur de alia re dicat sine ordine iudiciario vel ea arbitretur. insti. de emp. §. precium. ff. de verbo. obliga. l. si quis arbitratu. ff. de le. iij. l. fideicommissa. §. sic fidiecõmissum. Jn multis differt arbitrator ab arbitro. de quibus notat doc. et Pau. in. d. c. quintauallis. que omitto.

¶ Utrum arbiter permittens transire tempus teneatur partibus. R. q sic facit tex. in. l. i. §. sciendum. in verbo. diuus. iuncto. §. precedenti. ff. de ma. conue. facit quod notatur in. l. fi. C. de cõtraben. emp. et in. l. iij. §. tamẽ. et in l. si neminẽ. ff. de arbi. et in. l. ij. ꝑ so. glo. insti. ꝺ ob. q ex qsi delic. na. in ꝓn. et in aut. decernimꝰ C. de arbi. et in. l. si quis in cõscribendo. in fi. C. de pac. Quod limito verũ qñ ex dolo vel lata culpa hoc facit: als non nisi se obtulisset

q̄ tūc teneret etiā de leui. Imo magis tenet ad restitutōz si iniustā dedit sniam ex dolo vel lata culpa et etiā leui qñ se obtulit.

2 ¶ Utz arbitrator possit die feriata pcedere i cā ⁊ sniare, Rn. Pa. in. c. cōquest⁹. de ferijs. q̄ sic. q̄z ē amicabilis cōpositor ⁊ pacis mediator facit. c. de ferijs. in fi. Cōcor. Spe. et Jn. i. d. c. quintauallis. Sz tñ peccat. dicit Pa. vbi. s. si ex suo arbitramēto solū habetur respectus ad cōplementū cōtractus. Secus si principaliter in tēdere pacē vel aliquē pium actū. vt in d. c. Et intellige Bar. in. l. si de meis. §. fi. ff. de arbi. qui dicit q̄ pōt pcedere etiā die dñica. Et sequit Pa. in. c. cū dilectus. de arbi.

3 ¶ Utz fēa possit eē arbitratrix. Rn. q̄ sic. nō tñ arbitrix: q̄z hēret pcedere iudicialit q̄ē officiū virile. vt pbat i. c. dilecti. de arbi. et in. l. fi. C. de arbi. nisi sit fēa q̄ ex dignitate hēret iurisditionē. vt regina. vide i. d. c. dilecti. in glo.

4. ¶ Utz monachus possit esse arbitrator. Rn. q̄ sic. q̄z ē officiū pietatis reducere discordātes ad pcordiā. ar. c. ininstū. ij. q. iij. ff. p socio. l. si societatē. in aut. vt iudi. di. §. si nō. lxxvi. di. q̄ uenit. Et q̄ possit esse tenet Pau. i cle. ij. de rescrip. requirit tñ lniam abbatis. Et idem ibi Jo. de lig. Et rō est. q̄z non hz nec̄ velle nec̄ nolle. xij. q. i. nō dicatis. Oldra. tñ tenuit q̄ etiā sine lnia abbatis. Et credo verū si abbas scit et nō cōtradicit: quia videt cōsentire. Et sequit Car. in. d. cle. ij.

5 ¶ Utrū monachus possit eē arbiter. Rn. q̄ nō nisi de lnia abbatis ⁊ vtilitate monasterij. ar. c. ij. de testa. li. vi. vbi nō pōt esse testamēti executor sine lnia superioris ⁊ vtilitate monasterij licet sit actus fauorabilis ergo nec arbitriū in se assumere. d. c. nō dicatis. Hoc tz Bal. in. l. si qui ex cōsensu. C. de epi. au.

6 ¶ Utrū arbitrator possit p bono pacis sine pcō ō iure alteri⁹ cape ⁊ dare alteri. Rn. Pa. in. d. c. quintauallis. q̄ sic allegat. sed ⁊ ti i sermum. §. si qs. et. l. si qs de meis. §. recepisse. ff. ō arbi. et Jnno. tex. est iuncta glo. i. c. nisi essent de pben. facit. c. bis q̄. et ibi Pa. de ma. ⁊ obe. ff. p socio. l. societatē. la. ij. §. arbitrorum. Et nō solum in casu dubio: sed etiaz in casu scito. ex quo facit p bono pacis. Bal. tenet q̄ nō potest et furtum cōmittit. de vsu. feu. Et credo verum dicat quādo facit sine causa. Secus pro bono pacis: q̄z multū lucrat qui a lite recedit. ar. eoz q̄ not. in fi. l. lucius. ff. ad tre. et nisi minis enormiter lederet ptem. facit q̄ nō. idem Pa. in. c. fi. de transac.

7 ¶ Utrū arbiter p recompensatione alicuius spiritualis possit iudicare vsuū tēporale. Rn. Pa. in. c. fi. de re. pmu. q̄ nō. q̄z cū arbitriū videat quidā ptract⁹ vt in aut. vt diffe. iudi. §. i. Nō quemadmodū p viā ptractus nō pōt dari aliq̄d tpale p spūali sine symonia. Sic nec p viā arbitrij vt hic.

¶ Utrū in ecclesiasticis possit compromitti in clericū et laicum. Rn. q̄ sic. c. per tuas. de arbi. nō tamē vt in iudicibus: quia laicus est omnino incapax huius iurisditionis. vt in. c. decernimus. de iudi. et iurisditio cōpeteret cuilibet insolidū et indiuisibiliter. vt no. glo. in. c. prudentiam. de offi. dele. et sic mixtura faceret habilē. l. pedius. ff. de arbi. et q̄ō no. in. c. cū super. de offi. dele. q̄ō esse nō pōt. d. l. pedius. Tenet tamē glo. in. c. cōtingit. de arbi. q̄ etiaz de spiritualibus potest cōpromitti in clericum et laicū autoritate superioris. g

¶ Utrū de rebus tpalibus clerici possint cōpromittere in arbitros laicos. Rn. tm Jnn. in c. ptingit. ō arbi. q̄ sic. Facit. c. dilecti. de arbi. 9

¶ Utrū cū quis iurauit stare sentētie arbitratorum possit sine piurio petere reductiōz ipi⁹ arbitramenti ad arbitrium boni viri quando tale arbitramentuz est iniquum. Rn. Pa. in. d. c. quintauallis. multas opi. recitat. Sed in cōscietia colligo ex ei⁹ dictis sic. Aut deceptio interuenit ex pposito. Et tūc respectu cuiuscū q̄ lesionis pōt peti reductio nō obstante quocū q̄ pacto. Ratio quia sicut expresse nō pōt renūciari dolus futurus. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. Jta nec tacite sub generalitate verborū. Et hoc cōmuniter sequunt doc. Et dicit dol⁹ ex pposito quādo sciēter per fraudē gratiā seu odiū aggrauat ptē alterā. Aut deceptio interuenit re ipa ⁊ sine dolo arbitratoris. Et tūc si lesio est modica nō pōt peti reductio. vt in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. etiam si renunciatio nō interuenit: vt ptz in. c. nisi essent. de pben. Aut lesit nō modice. Et cōmunis opinio est vt possit reduci. Sed hoc credo verū si non interuenit renūciatio. Si vero interuenit renūciatio scz vt possit dare vni ⁊ leuari alteri: q̄z renūciatio aliq̄d operat. ar. c. si papa. de pnit. li. vi. et in. c. in his. de pnit. et in. l. si quando C. de inoffi. testa. Jdeo tunc poterit ratione maxime et enormis lesionis: et non magne. quia ista maxima lesio in dubio videtur excepta. arg. in. l. omnes. §. lutius. ff. de his que in frau. credi. Et q̄ possit reduci. facit. l. si quis eum aliter. ff. de verbo. obligatio. quia satis est q̄ non fecit sicut bonus vir facere debuisset. l. si libertus. ff. de oper. liber. et ex quo ma- 10

ꝓxima lesio nō fuit expꝛessa nō debꝫ trahi vltra
intentiōꝫ agētis. Ita sentit Bal. i. l. pe. C. de
arbi, et do. Anto. ūi. d. c. quintauallis. Et ma-
gna quātitas dicit respectu ꝓsonarū vel cau-
le fm Bal. allegat. l. cum filius. §. heres me⁹.
ff. de le. ij. vide bonā glo. in. c. fi. de re iudi. li.
vi. Quid si fuisset dictū vt possit alte et basse
in totū vel in partē de iure vnius dare alteri.
Et sic credo nō possit si dol⁹ nō interuenit: ni-
si additū fuisset illi potestati verbū restrictiuū
l. alte ⁊ basse ꝓut sibi videbit vel placebit. qꝛ
hec verba importāt arbitriū boni viri. l. thais
§. soꝛoꝛe sua. ff. de fideicōmiss. lib. l. i. ff. de le. ij.
et. l. quis qs. ff. de leg. ij. in ꝓn. vide. j. iudica
re. §. ij. et. v.

ii ¶ Quō debent ꝓnunciare arbitri sniam. ꝛc.
⁊ in plurali dicēdo. Nos arbitri ꝓnunciam⁹
⁊c. Excepto in electōe q̄ debet fieri in singula
ri vice oīm. de re iudi. c. cum ab vno. li. vi. et p̄
sentib⁹ oībus arbitris fm Pa. in. c. sane. de ar
bi. Verūtn̄ dicit Bar. in. l. duo ex trib⁹. ff. de
re iudi. ⁊ si tercius fuit pn̄s in disceptōne sup
meritis cause. et dixit quicq̄d voluit et monit⁹
ab alijs duobus nō vult esse pn̄s: nec allegat
cāꝫ legitimā absentie. ⁊ tūc pn̄t duo ꝓcedere
sine ipo tercio. Et quō p̄t mutare sniaꝫ vel coꝛ
rigere. vide. j. iudex. §. xxv.

iz ¶ Cōpꝛomissum ē in duos arbitratoꝛes ⁊ nō
ꝓcoꝛdāt: nunq̄d pn̄t ꝓpelli eligere tercīū: aut
iudex possit ipe eligere. ꝛc. recitat Pa. in. d. c.
q̄ntauallis. Bal. i. c. de inuesti. in ma. facta di
cere quosdā sapiētes ꝓsuluisse ⁊ nō. ⁊ placet.

iz ¶ Arbitrio boni viri q̄n̄ oꝛ debere relinq̄ l'sta
ri intelligit̄ ō iudice oꝛdinario loci. no. gl'. i. c.
statutū. de rescp. li. vi. Et seq̄t Be. i. d. c. statu
tū. Spe. i. ti. ō arbi. §. i. ℣. iz q̄s. vbi dic̄ ⁊ bo-
n⁹ vir cui⁹ arbitrio oꝛ stari oꝛ iudex loci. l. ꝓti
nuus. §. cū ita. ff. ō ver. ob. cōoꝛ. Lap. abbas.

A Archidiaconus multa p̄ōt de iure.
Sed qꝛ fm Anno. in. c. de of. archi. cō
stitutōes et ꝓsuetudines ꝓ diuersa lo-
ca ꝓualēt in officijs. de cōsue. cū olim. de ex-
ces. ꝓla. c. ad hec. ipis stabit̄. Et ideo in officio
suo faciet fm ⁊ ꝓsuetudo ꝓscripta siue eccleſie
habet. Vbi aūt nō esset talis cōsuetudo vt sta
tutū haberēt loca capitula toti⁹ isti⁹ tituli fm
eundē Anno. Et sic post epm est vicarius in
oībus et habet curam in cle ro tā in vrbeq̄ in
ꝓchijs habitātes Et ipos oꝛ de tercio i ter
cīū annū si eps nō p̄t visitare. vt in. d. c. i. ⁊ i. d
c. ad hec. Debet auscultare euāgeliū. et epistō
lam. et respōsoꝛia. et nullus ea in ecclesia cā
tet: nisi ꝓius ab eo auscultatus et eius iussu.

et ceroferarios oꝛdinare: vt in. c. ij. tenet̄ si ali-
quid ex sua negligētia vel alteri⁹ fraude depe
rijt de reb⁹ ecclesie: nisi ꝓ posse quideat. vt in
c. ij. Debet examinare clericos q̄ sūt ad sacros
oꝛdines ꝓmouēdi. c. ad hoc. et. c. vt nostrum.
Abbates et abbatissas ponit in sede sua. vt i
d. c. vt nostrum. q̄ omnia capitula sunt in. d. ti.
de offi. archi.

¶ Dtrū peccet archidiacon⁹ respondēdo epō i
dicenti. Scis hūc esse dignū. Scio q̄tū humā
na fragilitas ꝓmittit. ꝛc. fm Jn. in. c. vnico.
de seru. in oꝛdi. fa. ⁊ si talis oꝛdinand⁹ p̄sen-
tatur a probis p̄t sana conscientia respōdere.
dum mō nō sciat aliq̄d mali de eo. ar. de p̄sum.
dudū. ⁊ si sciat aliq̄d mali ō eo q̄ō est secretū.
debet obtinere a ꝓlato vt eo absente faciat oꝛ
dinationē. Et si nō p̄t. vel sine scandalo. tunc
etiā p̄ōt sana cōscientia dicere. qꝛ nō dicit nisi
vt minister. nō vt ipe. et ecclesia q̄ nihil scit de
occultis ⁊ eū loquit: nec debet omittēdo talia
dicere. indirecte publicare crimē fratris secre
tū. Si vō esſz publicū tale crimē. tūc peccaret
mortaliter ꝛtia dicēdo. xxij. q. ij. primū li mō cri
men est peccatū mortale q̄ō scit. sec⁹ si esset ve
niale. vt. xxv. di. §. criminis.

A Archiepiscopus p̄t in tota sua ꝓuin
tia exercere inrisditionē tollēdo ꝓha-
uam cōsuetudinē et fulminādo sniam
excōicationis in seruātes eam fm Anno. et se
quit̄ Pa. in. c. ex frequētibus. de iusti. ⁊ sen
tit glo. in summa. ir. q. ij.

¶ Itē p̄t in sua dioceſi existens rōne notorie i
tatis delicti delinquētes suffragan. oꝛ suoꝛū
sua sniā afficere Et licꝫ tex. i. c. romana. i. §. no
toria. de censi. li. vi. loquat̄ dū visitat tū doc.
cōiter extendūt in. d. c. ex frequētib⁹. etiā dum
nō visitat rōne notorietatis delicti.

¶ Utꝛ archiep⁹ possit absoluere subditos suf 2
fraganeoꝛ suoꝛ ꝛc. Be. i. c. ꝓpetuo. ō censi. li.
vi. ⁊ nō p̄t ligare vel soluere nisi dum visitat.
vt tex. hic innuit: nec etiā a minoꝛe excōicatōe
absoluere. vt i. c. nup. §. in secūdo vero. de sen.
ex. Et hoc vꝛ nisi ꝓ appellationē causa ad eū
devoluta sit: vel in casib⁹ sibi specialiter a iu-
re ꝓmissis. de quibus habes in. c. pastoralis.
de offi. oꝛ. in glo. et in. c. venerabilibus. de sen.
ex. li. vi. et in. d. c. ꝓpetuo.

¶ Utꝛ possit ante se crucē poꝛtari facere. ꝛc. 3
⁊ transiēs ꝓ ꝓuinciā suā p̄t: et bñdicere ꝓplo
et in pōtificalib⁹ ⁊ sine pontificalib⁹ celebra-
re: et celebrari facere. tā in locis exemptis q̄ꝫ
nō exemptis. Et etiā eps in sua dioceſi potest
similiter hec. Tamen debet fieri sine violen-

tia et grauamine exemptorũ.cle. archiepo. de puil. Multa alia q̃ ad forũ pscie pt̃inẽt tangẽ tia statũ archiepor. vide.j. Prelatus p totũ. et Episcopus p totũ.

Archipresbiter ecclesie cathedralis debet habere curã quõ alij sacerdotes diuina officia celebrẽt debito mõ et in absentia epi pt̃ fontes benedicere: alijs sacerdotib⁹ penitentiã iniungere. c.ij. de offi. archipresby. Alsi alio noĩe dicunt̃ decani.

¶ Utrũ valeat absoluere oẽs de epatu. R. q̃ sic. oẽs q̃ ad ipm p penitẽtia recipienda recurrunt. q̃ est probialis sacerdos oĩm de epatu. c. officiũ. eo. ti. in tex. et i glo. et. l. dis. in capite.

¶ Utr̃ idẽ possit archipresbyter ruralis. R. q̃ nõ nisi in q̃tũ eps ei dat auctez. plebib⁹ enĩ solummõ preest et nihil debet facere sine relatõne epi: aut pt̃a ei⁹ decreta. c. fi. eo. ti.

Argumentatio a minori ad maius valet affirmatiue. c. si in laicis. xxxviij. di. A maiori ad minus valet negatiue xxxij. q. v. si paulus. Et de hoc in. c. cũ in cũctis de elec. in glo. cũ suis cõcor.

¶ A toto ad pt̃e valet negatiue. xiij. q. v. pe

¶ A pte ad totũ valet affirmati — nale est. ue. xxxj. q. iij. meretrices.

¶ Ab ethimologia noĩs. xvi. q. i. placuit. el. ſ. et. ij. sed nõ valet nisi negatiue et i noĩe appellatiuo: q̃ ppria noĩa imponũt̃ ad placitũ. vt no. Bar. in phemio infortiati sup rubrica. Limito etiã sm Ba. in. c. i. de iudi. verũ q̃n nomẽ sumit̃ ex essentiali natura sua: vt mutuũ testamẽtũ. q̃ ß vex est. Testamentũ est mẽtis testatio l. i. ff. de testa. vbi g̃ nõ est testatio mẽtis: nec testamentũ. Sic mutuũ est q̃ ð meo fit tuũ. l. ij. ff. si cer. pe. vbi ergo ð meo nõ fit tuũ nõ est mutuũ. Secus q̃n imponit̃ nomẽ ex eo q̃ ð deberet ineſſe innoĩato. Sñ impator dicit̃ Augustus. q̃ augere debet rẽpublicã. si nõ auget: tñ imperator ẽ. vt no. in phemio. ff. veteris. Papa pontifex dicit̃: q̃ dz esse pons q̃ exemplaritatẽ vite. Sed si nõ facit: tñ pontifex est: vt in. c. i. de consti. li. vi. Sic igit̃ intellige insti. de tutel. in prin. ff. de ver. sig. l. bonor. et. l. malũ. C. de defen. ci. l. defensores. insti. de dona. ſ. est q̃ aliud C. de feriis. l. a nullo. C. de offi. pre. vr. l. i. vbi tex. Sciatis pfecto ex ipo noĩe quid pfecto debeat̃ annone. Ex quibus pt̃z q̃ argumentũ potest sumi ab interpretatõe nominis. Et sic limita sm Bal. de vassallo milite qui arma bellica deposuit illud puerbium. Si noĩe prineris nec rem habere mereris: esse verũ. si nomẽ significat substantiã vel qualitatẽ necessariã ineſſe alicui subiecto. vt. ff. ð fideicõmiſ. liber. l lucius. et. ff. de pac. l. tale pactũ. ſ. fi. Secus si significat solã iimplicẽ demonstratõz. vt. ff. de re. du. l. si cognatj. Et ex ß pt̃z esse vez q̃ scolares scolas intrãtes nõ attendẽtes nec studẽtes nõ gaudẽt pulegio scolariũ. vt tenet Jo. de li. in pheno cle. adducit no. p glo. i. l. vna. C. de stu. li. vr. ro. et videt tex. in. l. ii q̃s. C. de dome. pte. Et idẽ si inhoneste viuũt. Similit̃ est verũ q̃ illi qui sunt de collegio alicuius artis sed artem illã nõ exercent nõ gaudẽt pulegio illius artis. vt no. Bar. in. l. semp. ff. de iuimmu. p illũ tex. in. ſ. negociatores. xvi. q. i. generaliter. Et hec faciũt tã pt̃a scolares q̃ artifices q̃ ꝺ eoz rectores q̃ grauant litigãtes cũ eis rõne p̃uilegioz. Et ideo si hoc est manifestum credo q̃ teneant̃ ad restitutionẽ rectores oĩm in quib⁹ plus sunt grauati. Et si r scolares si tales sũt q̃ nõ gaudeãt: q̃uis nõ sit manifestũ. Jn noĩe aũt ppio sepe fit. ar. licet nõ validũ: et ideo hoĩes querũt bona noĩa. Et dicebat vror Jo. an. q̃ si venderent̃ deberẽt emi p magno bono. ꝓterea Jo. an. extollit nomẽ ppriũ in pheno cle. Sic Accursius in. l. facta. ſ. si in dãda. ff. ad trebel. interpretãdo nomẽ suũ. Et hoc euenit q̃ ex horrido noĩe sepe suspicant hoĩs siniſtrũ: putantes a prauo euẽtu impositum. pro hoc vide tex. cum glo. in. d. ſ. si in dauda.

¶ Ab auctẽ. xxxij. q. i. dixit. 4

¶ Ab oppositis vl ꝺrijs. viij. q. i. sciendũ. 5

¶ A simili. ij. q. vi. q̃ se scit. ij. q. i. multi: in fi. 6

¶ Ab exemplis gentiliũ. de ver. sig. fozus. de cõse. di. i. c. i. vide Bal. in. l. cõuenticulã. C. de epi. et cle. quõ multis alijs modis valet: sed omitto ꝓter brevitatem.

Arra nõ precia: sed pignora dicunt̃.

Arrarum donatio est argumentum emptionis vel venditionis: aut alterius cõtractus qui tamẽ cõtractus valeret sine eis. l. quod sepe. in prin. ff. ð ptraben. emp. Et potest quis ab emptõe et venditione discedere post ipam datione nisi sint date nomine arre et pro parte solutõnis: quia cum par precij sit soluta res non est integra. C. quando li. ab emp. di. l. vnica. Verumtamẽ ille per quẽ stat ne cõtractus perficiatur. quando solum sunt date pro arris. ipas perdit qui dedit. et qui recepit restituet in duplum. insti. de emp. et ven. ſ. in his. Et idem dic de pignore: dummõ non fuit datũ estimatũ nomine patris solutõis. C. de re. vendi. l. precij.

¶ Utrum possint interuenire in matrimonio 7

et quomodo faciũt matrimoniũ. vide. ℣. Sponsalia. ℣. xij. cum se.

A Rrogantia est quedã filia superbie qua ꝙs multũ se existimãs. ceteros ꝙs ℣. se videt despicit: et quibus nõ cõsulendo loqui: sed vix dominando dignatur. c. i. xlvij. dist.

1 ¶ Arrogantes dicunt qui garrulitatẽ autoritatẽ putãtes hũiliter nesciũt ferre qõ docẽt. di. xlvi. ℣. i. ℣. c. i. et di. xlix. c. hic ℣ eni. circa me.

2 ¶ Arrogãtia rustico nihil ꝑpudenti. d. ℣. i.

3 ¶ Vtrũ sit mortale pctũ ℟. ℣ sic. qñ ex tali suppbia vel ꝓtentõe fit que sit mortalis. Et ꝓpterea vide. ℣. Suppbia ℣ cõtemptio. alꝫs cõmuniter peccatũ venale erit.

A Rrogatio vide supꝫ Adoptio.

A Rs balistarioꝝ vtrũ liceat ℟. ℣ non. imo phibetur sub pena excõmunicationis inter xp̃ianos: vt in. c. vnico. de sagittariis. Qd̃ est verũ ſm glo. ibidẽ et doc. in bello iniusto. secus in iusto: qꝛ data iusticia licitũ est quibuscũqꝫ armis vti ℣ pugnare: imo aduersariũ decipere per seductionẽ. parãdo insidias. vt in. c. dñs. xvij. q. ij.

1 ¶ Vtrũ artifices q̃ inter se cõueniunt ꝙ alios nõ instruãt: aut ꝙ nõ vendãt nisi certo mõ: et hmõi peccẽt. ℟. ſm. Anno. in. c. significãte. de ap. ꝙ sic. si fraudulẽter faciũt. Secus si ex priuilegio vel cõsuetudine. et. C. de mon. l. vnã. intelligit qñ fraudulenter faciũt vel dicit ꝙ locum habet de personis et rebus: nõ de loco vel mõ. Vel dic ꝙ si faciũt ex aliqua causa legitima ꝙ licet. Secus si ex auaritia: vel in damnũ reipublice. Et sic intellige. d. l. vnicã.

2 ¶ Vtrũ artifices faciẽtes que ꝓ se vel alio ad mirto nõ pñt esse vtilia. de quib⁹ dicit. l. quod sepe. ℣. veneni mali. ff. de ꝓtrahẽ. emp. ꝙ flagitiose rei: nec emptio: nec mandatũ. nec societas valere ꝓt peccent mortaliter. ℟. ꝙ sic. imo omnia mala eis imputabũt ex ipis venientia. c. fi. de iniur. et dã. da. Et hoc videt tenere ℣. in. c. ne cle. vel mo. qui dicit ꝙ in his nullo mõ licet negociari. Sed si posset esse vtile cũ aliquo admirto: vtputa ꝙ feris occidendis. vt sint forte gladij vel colores: qꝛ pñt esse vtilia ad aliqua. si ad defensionẽ: vel ad colorandũ hominẽ vel mulierẽ in casu licito: ℣ ꝓ bona cã licita est in his negociatio ſm eundez ℣. Anno. vbi. s. Et hoc credo verũ quãdo existimat vel potest existimare ꝓbabiliter ꝙ talis emẽs vel cui talia dat: vel facit velit eis vti ad bonum. Alꝫs tale erit peccatũ talia facere vel vendere aut donare quale peccatũ est tali re vti. Et ex hoc ꝓtz quid dicendũ artificibus qui faciunt tarillos. cartas. pompas. curiositates. ℣ hmõi quevt frequẽtius sunt mortale peccatũ illis q̃ ipis vtunt: quia nõ possunt absolui nisi a tali arte abstineant.

¶ Ars siue exercitiũ corporale extrinsecũ vtrum sit licitũ. ℟. ꝙ sic. si hec cõcurrant. 3 Primũ recta intẽtio: nam cuius finis bonus est. i. intẽtio. ipm q̃ꝫ bonũ est in his q̃ de se nõ sunt mala. Finis ergo vltimus q̃ debet haberi. est deꝰ. i. Corit. x. Oĩa q̃cũqꝫ facitis: aut in verbo le: vt subuentio ꝓximi: vel sue necessitatis. ad Eph. iiij. Operẽt manibus suis vt habeat vñ tribuat necessitatẽ patiẽti. Qui ergo laborat laboret vt corpꝰ exerceat ne ocio torpescat: vel vt lucrũ acquirat quo se ℣ suos gubernare possit: vel vt alijs subueniat vñ viuere possint virtuose. et sic ad gloriã puenĩat. Si aũt alia intentõe ꝙs facit artẽ aliquam tale est peccatuꝫ qualis est intentio ꝓua quã habet. Secundum qõ opus ipm nõ sit phibituꝫ a deo vel ab ecclesia vel a legibꝰ: sicut est ars vsure et oĩa q̃ nõ sunt nisi ad peccatum: vel malum ꝓximorum. Tertium ꝙ fiat modo debito et cum debitis circumstantijs. s. tempore debito: nõ festiuo. de quo dic vt. ℣. Ferie. per totũ. Itẽ sine fraude vel dolo ꝙrũ ℣. mẽdacijs. et hmõi. qꝛ tale peccatũ erit ars. qualе mala circumstãtia cum qua fit. Quartum ꝙ fiat ab eo q̃ nõ est ꝓhibitus. Nã quedaꝫ sunt q̃ clericis ꝓhibent. vt. ℣. Clericus. ix. ꝓtotũ.

A Scisimus ſm Archidia. in. c. ꝓ humani. ꝏ homi. li. vi. dicit a scindo scindis. qꝛ scindũt animã a corpore. Isti ꝓprie sunt qui nõ subsunt dominio alicuius: ℣ ꝓ pecunia occidũt homines ad alicuius instãtiam ſm predictũ Archiꝺ. Alij volũt ꝙ sint q̃dam infideles qui faciliter querũt interficere hoĩes: nõ curãtes si ipi interficiãtur. et ꝙ sint sub dñio alicuius vel nõ refert ſm Jo. an. de vno. et sequit Ge. in. d. c. ꝓ humani.

¶ Que pena ꝓcurantiũ mortẽ alicuius ꝓtales. ℟. quicũqꝫ princeps ℣ cẽtumcũqꝫ magnꝰ platus seu q̃is alia ꝑsona ecclesiastica vel secularis quempiã christianoꝝ ꝓ predictos occidi fecerit vel mandauerit: cuius mors nõ sit secuta aut eos receptauerit vel occultauerit: aut defensauerit. excõmunicatõnis et depositionis a dignitate. honore. ordie. officio. ℣ bñficio incurrit ſnias ipo facto. Est etiã cũ suis bonis mũdanis oĩbus diffidat⁹ a toto xp̃iano populo ꝑpetuo. Nec requirit alia ſnia post ꝓ

probabilibus cõstiterit argumẽtis istud scelus cõmisisse, hec in .d.c. p humani.

2 ¶ Vtr tales diffidati possint interfici impune, R. Ang. de puntio cõsi. xiij. et sequit Ge. in .d. c. p humani. q sic nedũ p iudicẽ. sed et p quẽcũq; puatũ. q2 idẽ est bãnire 7 diffidare qõ statuere 7 pcipere vt impune possit occidi. vt no. C. de accu. l. reos. Quod in pscia liceret qñ fieret zelo iusticie. alꝰ nõ.

3 ¶ Vtrũ cleric9 taliter diffidat9 sit spoliatus oi priuilegio clericali. R. Ge. i. .d.c. p bũani. q sic. et sine alia degradatõe pt occidi vel verberari sine excõicatõe vel alia pena.

4 ¶ Vtrũ bona pdictoꝝ sit capientiũ. R. q sic si sũt bona mũdana. Aduerte tñ hic fm Arch. ibidẽ q requrit pr9 inia iudicis declarãt3 ipm assasinũ vl fautorẽ taliũ anteq; liceat ꝯ tales pcedere in psonis vl bonis. Et ad tex. .d.c. p bũani. rñdet nõ requri alia inia. s. q̃ det licentiã occidi 7 hmõi. q2 sufficit sit declarat9 assasin9 vel fautor. Q. ꝺ no. q2 facit ad multa.

A Astrologia nihil pfert ad salutẽ ꝛ potius mittit in errorẽ. et ideo a qlibet fideli est postponẽda. xxxvij. di. sed cõtra. xxvi. q. i. illud. circa fi. et. c. sed et illud.

A Astutia pprie fm Tho. ka se. q. lv. ẽ cũ qꝺ ad psequendũ aliquẽ finẽ bonũ vl malũ vtr nõ veris medijs. sed simulatis et apparentib9 qꝺ quidẽ est ptra rationẽ et cõtra prudentiã 7 peccatũ. Aliqñ tñ dicit9 prudentia ppt similitudinẽ: ꝛ impropꝛie. vt Pro uer. i. vt det9 puulis astutia.

¶ Astutia large est quedã apparẽs fictio seu simulatio. Et pt dupliciter fieri. Primo ad bonum alteri9 7 ad nulli9 malũ iniuste. et sic nõ ẽ peccatũ vt ptꝫ. xxij. q. ij. in. c. vtile. vbi ponitur quõ xps et dauid et alij vsi sint simulatõne et sancte. et glo. dicit ibidẽ q dolus cõtra hostẽ bon9 est. xxiij. q. ij. dñs. et. xlij. di. in mandatis. ff. de cap. et postli. re. l. nihil interest. xiij. q. v. dixit. Q. ꝺ verũ credo. dummõ mendaciũ non dicat9. et hostis sit nobis cõtra iusticiã hostis. Secundo mõ astutia seu simulatio fit ad fallẽdum primũ. Et sic semp est peccatũ. xxvij. di. qꝺ interrogasti. xij. q. i. certe. Et aliqñ est veniale pctũ aliqñ mortale fm nocumẽtũ qꝺ ifert primo vl intẽdit inferre ex ea. vtputa de re notabili. sic ẽ mortale. ar. c. primũ. xxij. q. ij. Et ꝛ etiã si fieret ppt bonũ alteri9. q2 nulli faciẽda est iuria p alteri9 bono. .d.c. primũ. Et de hac habes. j. prudẽtia. §. iij.

A Auaritia fm Tulij est inordinatus amor habẽdi. Et dicit9 inordinat9 dñ ꝗs supra modũ mensure q̃rit vel retinet diuitias. Nã bona exteriora hominis psistere debent in quadã mẽsura. s. vt querat hr̃e diuitias put sũt necessarie ad vitã vel suã pditionẽ Et sic auaritia semp est peccatuz fm Tho. ka se. q. cxviij. Pro cui9 declaratiõe est notandũ vt elicio ex dictis Alex. et Tho. vbi. s. q auaritia psistit in trib9. s. appetẽdo in acquirẽdo et in retinẽdo inordinate res temporales.

¶ Vtrũ añt sit peccatũ mortale auaritia q̃ cõsistit in appetẽdo. R. q sic. trib9 modis. Primo appetẽdo aliena illicite volũtate deliberata. ita q pcederet in op9 si esset facultas. Et isto mõ est mortale peccatũ. q2 ptra illud pceptũ. Exo. xx. Nõ concupisces rẽ pximi tui. Posset tñ esse veniale peccatũ ppter modicitatez rei appetite. sic dicit de furto. j. furtũ. §. xxiij. Secũdo est mortale peccatũ cũ appetit delibe rate illicita q̃ sine peccato mortali teneri non pñt. puta beneficiũ eccleiasticũ cũ sit indign9 Tercio posset esse mortale peccatũ qñ appetit superflua appetitu suffocante totaliter mentẽ a debita cura sui et necessaria cõsideratione diuinorum. vt patet in. c. idolatriã. xxvij. q. i. et facit. c. cũ ois auaritia. i. q. i. Superfluo igit̃ amore desiderare diuitias. dummõ sit infra deum. vtputa q2 necillicito mõ nec illicita vellet: nec ppter hoc dimittit necessaria ad salutẽ cõiter est peccatũ veniale

¶ Vtrũ auaritia in acquirẽdo sit mortalis. 2
¶ R. q sic. duob9 modis. Primo si acq̃rit p illicitũ ꝯtractũ diuina vel humana lege pbibitũ puta p vsurã. rapinã. falsum cõtractũ. et huiusmodi. Secũdo si acquirit per opera q̃ sunt peccata mortalia q̃uis etiã nihil acq̃reret vt adulteri et similia. Si vero talia opera q̃uis illicita. nõ esset peccatum mortale. tunc auaritia non esset mortalis. vtputa cum aliquis componit verba iocosa ad lucruz. salua tamẽ honestate sed etiam veniale peccatum sicut illud p quod querit. 3

¶ Vtr auaritia in retinẽdo sit mortale pctũ R. q sic. tripliciter. Primo cũ retinet sciẽter ea q̃ restituere tenet 7 pt. c. sepe ꝯtingit. de resti. spo. et totiẽs quotiẽs potest restituere 7 disponit nõ restituere. ar. .d.c. sepe. Secũdo cum retinet ea q̃ sunt vltra suã necessitatẽ et sue familie videl aliquẽ in extrema necessitate. q2 tenet ei de tali superfluo subuenire ꝺ pcepto. vt dicit Ri. i. iij. di. xv. De q̃ vide. j. elemosyna. §. i. Tercio cũ retinet superflua rõe pdecẽtie sui status. q2 de ipis tenet facere elemosynas. etiã ñ existẽtib9 in extrema necessitate fm Ri. vbi. s.

Et hoc intelligo cū retinet amore inordinato. Sec⁹ si teneret vt loco et tpe dispēsaret: qz nō teneť simul talia supflua dare. Jn alijs autez casib⁹ cōmuniter est veniale.

4 ¶ Que sūt ei⁹ filie, R. q multe. Ipa est q fecit meū et tuū ꝑ ius naturale qđ dia cōia fecerat. vij. di. ſ. differt. xlvij. di. sicut. xij. q. i. dilectissimis. et. c. duo. Ipa in terrenis facit fortes. in celestib⁹ debiles. xlvij. di. oēs hui⁹ seculi. Ipa excecat rōez et grati⁹ facit videre auz q̄ solē. d. c. sicut. et. xxxvij. di. nōne. Ipa facit idolatrare ⁊ fornicari. xxvij. q. i. idolatriā. et i. q. i. cū oīs auaritia. Ite facit adulari regib⁹ vt captēt alienas hereditates. d. c. nōne. Ipa furtū. rapinā. vsurā. fraudē. falsitatē. iniusticiam. symoniā: acceptoz psonarū. pditionē. turpe lucrū. miſericordiā et inquietudinē parit. de q̄bus vide in titulis suis. Et breuiť ipa est oīm maloz radix. xlvij. di. bonorum auctori. et xxij. di. bis ergo. Ipa maiorē reuerentiā exhibet auro q̄z deo. xlvij. di. sicut. ipa excecat mentem. de ꝓben. quorundā. li. vi. ⁊ in. c. v. de elec. li. vi. dicit auaritie cecitas.

A Vdacia vtruz sit pctū. R. q sic fm q dicit excessum passionis q̄ ꝓprie dicitur audacia. de q̄ Eccle. viij. cū audace ne eas. ⁊ opponit fortitudini que est ꝓtra timores et audacias.

A Ugere an ꝓhibeať q̄ est ꝓhibit⁹ acq̄rere. R. Be. in. c. cum ex eo. de excess. p̄la. li. vi. q nō. qz ꝓhibitus acquirere nouū ius in re nō dicit venire cōtra ꝓhibitionem. licz augumēt et pristinū qđ habebat ante ꝓhibitionē. vt est casus in. c. fi. secundo. R. de cōcess. ꝓben. li. vi. vide ſ. loca. ſ. iij.

A Ugurium qđ fit in ꝓsideratiōe amū ad sciam futuroz est ex traditōe malorū angeloz. xxvi. q. ij. qui sine. Utrum hanc artē exercere sit licitū. R. q vanitas ē et supstitio. xxvi. q. ij. c. illud. imo est idolatrie cultus augurij supstitionibus implicari. xxvi. q. ij. sed et illud. Et sic ptz q est pctū mortale. Et ꝓfirmať hoc. qz in. c. augurijs. xxvi. q. vi. dicit q augurijs seruiēs est ab ecclesia separandus Sed de hoc latius vide ſ. sortilegiū.

A Usteritas indiscreta in vigilijs ⁊ orationib⁹ reprehendit. de cōse. di. v. nō mediocriter. Et posset esse mortale pctū. vicz q̄n notabiliter lederet vitā ꝓpriā et scietervel ex tali indiscretōe q̄ ꝓueniret ex lata culpa. vt ꝑz ex. d. c. nō mediocriter. qđ demōstrat eos cōmittere rapinā.

i ¶ Austeritas ī imperrādo est, q̄n nō cū trāq̄l tate corrigit. sed aspere subditos inflectere festinat. xlvi. di. hoc habet.

¶ Auster⁹ nō dz esse dispēsatoz vbi deus ē benignus. xxvi. q. vij. allegāt. in fi. Veli⁹ ē p mā suetudiez pctōres ab errore eruere. q̄z p austeritatē in foueā pditōis ꝓpellere. xlv. di. recedite. qz austeritas īmoderata nec correctiōz inducit: nec salutē. xlv. di. cū beat⁹. Et sic ptz q nec multa austeritate exulcerādi sunt subditi neq̄z nimia benignitate dissoluendi. xlv. dist. disciplina. 2

B Alistariorum ars quomō ꝓhibeť vide. s. ars. in prin.

B Alneum vtrū sit intrandū die dñica. R. p voluptate aut luxuria oī tpe ꝓhibeť ꝓ necessitate añt licet. vt est tex. in. c. ꝓuenit. de cōse. dist. iij.

¶ Utrū liceat clericis vel religiosis balnea intrare. R. q sic causa necessitatis. vt ptz ex tex. xxiij. q. i. omnis qui. 1

¶ Utrū liceat balneū intrare cū mulieribus. R. q ñ. vt ē tex. in. c. cū oportz. lxxxi. di. Imo vt dicit glo. ibidem. Si vir ingrediť balneum cū muliere extranea: donatōe ꝓpť nuptias priuať et mulier dote si cum viro alieno habuerit balneū. vt. C. de pu. l. vlti. ſ. inť culpas. Imo infamis ē q̄ tenet mulieres custodientes balnea toz vestes. vt. l. adlethas. ff. de his q̄ no. infa. ſ. ait prætor. 2

¶ Utz liceat balneū itrare cū iudeo. R. q ñ. vll⁹ xp̄iano. et si cleric⁹ ē dz deponi. laic⁹ excōicari q̄ cū iudeo se balneat. xxvij. q. i. nullus. 3

B Annum Qualiter puniať banniēs epm. vide. ſ. excōicatio. v. casu. ix.

¶ Utz iniuste banniēs aliquē teneať ad restitutōz de amissis rōe talis bānitōis. R. q vltra pctū mortale qđ incurrit teneť ad restitutionē fm Jn. in. c. fi. de his q̄ vi me. ve cā fi. ff. qđ me. cā. l. si cū exceptōe. ſ. pedius. qz bannitio ei⁹ fuit amissionis occasio. d. l. si cū. ſ. in hac actōe. Nec ob. ff. eo. l. metū. in pn. vbi sentiens armatos ꝓ se venire ⁊ fugiēs si occupatus fuit fundus quē fugiēdo dimisit: nō tenentur armati. qz loquiť q̄n met⁹ fuit van⁹. qz fortē ꝓ eū nō ibāt. sed si ꝓmisissent ire ꝓtra eū et hmōi bene tenerenť de oī damno qđ iuraret si bi ꝓtigisse eoz occasione. ar. dictaz. l. ⁊. d. c. fi. et. ij. q. i. in pmis. De bānis q̄ debēt fieri ī mrimonio. vide ſ. clandestinū. in pn. de bannitōe que est diffidatio. vide ſ. diffidatio. 1

¶ Utrū bannit⁹ amittat q̄ sunt iuris ciuilis. R. fm Bar. aut ē bannit⁹ tlr q̄ ꝓt impune offendi. Et sic si ē bannit⁹ imperij ꝓdit. Si vero 2

est bannitus alicuius ciuitatis vel regni sic nō pdit ea q̄ sūt iuris ciuilis ciuitatis romanoꝝ. ſm ea q̄ sūt ꝓpria illi⁹ ciuitatis vel regni. Bno. Bar. in. l. amissione. ff. de ca. di. Et addit q̄ ad hoc vt fit talis bānit⁹ duo requirunt. Primu q̄ sit in obediēs et aufugerit ab ipio cui subest. et sic ex bannit⁹. Scōm q̄ in hostiū nūero se cōferat et hz eū p hoste. Si aūt ꝙs esset bannit⁹. nō tñ haberet vt hostis. nec posset offendi impune ex forma statuti. tūc talis nō pdit etiā ea q̄ sunt ciuitatis. Et sic ptz quō pt facere testiū vel succedere. qz primo nō pt. s. bānit⁹ im pñ. Alius bannitus ciuitatis pt. et multo fortius bānitus q̄ nō pt offendi. sed secund⁹ pt ſm ius cōe. secus in successione ſm statuta ciuitatis.

BAptismus primo quottuplex ē. R. triplex. vt dic̄ Aug. li. iij. de vnico baptismo. et de cōse. di. iij. c. baptismi vicem. s. flumis. De B Jo. iij. venit iesus in terrā iudeā et baptizabat. et iste ꝓprie dicit baptismus. alij aūt methaphorice. qz vterq; instar baptismi hz purificare. et p cōsequēs vicē ei⁹ implere. Secūdus est baptism⁹ sanguinis. Jo. xij. Baptismo B habeo baptizari. et iste est baptismus potissim⁹. de cōse. di. iij. catechumin⁹ baptizatus. Tercius est baptism⁹ flamis siue spūsancti. de q̄ Act. ij. Vos aūt baptizabimini spū sancto. et iste ē ꝓpositū suscipiedi baptismū mō debito si daret facultas vñ istud nō cōgruit nisi adultis habentibus vsum rōnis. d. c. baptismi vicē. Iste baptism⁹ nō equipollet primo. qz nō remittit tota pena debita pctis sicut in pmo. sed plus et minus ſm suā deuotionē. Itē p istū non imprimit caracter. Itē privat iste ecclesiastica sepultura. sicut et catechumini. cuius p eis orat ecclia. Itē in isto req̄rit cōtritio vt saluet. hz nō in pmo sed solū attritio. Secūdus vero baptism⁹ excedit primū q̄ ad pmiū accidētale qđ ē aureola. et etiā essentiale ſm Pe. de pal. in. iij. qz plus ꝺ gēa cōfert. sicut ē ibi maius opus sed nō imprimit caracter p ipm sicut p primū. Et iste secūdus est cōis adultis et puulis. qz si puuli interficiātur ꝓ xpo. puta i detestationē fidei xpi quā tenent parētes ei⁹ sūt martyres ſm theologos et ſm Pe. de pal. in. iij. etiā si essent in vētre. et i despectū xpi mē pcussa aborti faceret vel interficeret. Hz qz hic intēdo tractare de baptismo flumis. Ideo videndū qđ sit baptism⁹ flumis. R. baptism⁹ est exterior boīs ablutio cū certa forma verboꝝ. ſm Magistrū sen. in. iij. di. iij. In q̄ ſm Inn. in rubrica de baptismo. sūt tria sicut in tacto altaris. Vnū qđ est tm̄ res sacramenti. s. gr̄e. infusio. et peccati remissio. Secundū q̄ est tm̄ sacramentū. s. aqua abluēs et ablutio passio intelligo cum debita forma verboꝝ. aliter non. i. q. i. detrahe. Tercium q̄ est sacramentū et res. s. caracter. Aqua ergo verbo dñi sanctificata ꝓprie est sacramentum sicut species panis et caracter. secundario sicut verū corpus xpi vtrū sit de necessitate. R. ſm Bo. in. iij. sen. di. iij. Et Ri. ibidē q̄ post tps passionis xpi. ex quo euangeliū est publicatū. quilibet etiā sanctificatus in vtero debitor esse cepit ipius baptismi. ex quo ad eū institutio puenit. Vñ aduerte q̄ nisi aliq̄ dictorū baptismoꝝ ꝙs suppleat vicē baptismi flumis damnabit nisi eo fuerit baptizat⁹. hz adultus etiā punieť pena sensus ex tali omissione. qz peccat mortalit̄ nō suscipiēdo. ex q̄ ad eū p uenit institutio sed puulus carēs vsu rōis solū mō punieť pena dāni. Hz aduerte q̄ nō pt supleri baptism⁹ flumis aliq̄ mō q̄ habet oportunitas ipm capiēdi si nō capit.

BAptismus q̄. Queritur que sit forma baptismi. R. ſm doc. in. c. i. de baptismo est hec. Ego te baptizo in noīe patris et filij et spūsancti amē. ponit etiā de cōse. di. iij. c. a quodā. et. c. multi.

¶ Vtrū ego sit de substātia. R. Jn. in. d. c. i. cū gl. q̄ nō. et ter. ē i. c. retulerūt. de cōse. di. iij. q̄ ē baptism⁹. hz omittat. ego. et Ri. i. iij. di. iij ar. j. q. iij. pcordat q̄ nō ē de substātia. ego. 1

¶ Quid si dimittat te. R. Jn. in. d. c. i. q̄ nihil fit. Esset tñ baptism⁹ si ꝓ isto ꝓnoīe te poneret nomē ꝓprium illius que baptizat ſm Pe. aureolū in. iij. sen. di. iij. q. j. Peccaret tamen graviter si sic faceret. 2

¶ Quid si diceret. Ego te lineo. in noīe prīs et filij. R. Pe. au. vbi. s. q̄ nō esset baptism⁹. qz oportz exprimat verbū denotans ablutionē. sicut baptizo. i. abluo te. nō linio te. et hmōi. qz nihil faceret. 3

¶ Quid si vn⁹ baptizans diceret. Nos te baptizam⁹. R. s. Bona. in. iij. di. v. q̄ essz baptismus. qz cōiter dicimus nos. Et hoc verū nisi intēderit aliū sensum inducere. qz tūc nō esset baptismus. Vñ tenet Sco. in. iij. dist. vi. q̄ si plures dicerēt. nos baptizam⁹ ꝛc̄. q̄ non esset baptismus. qz nō replentat xpm q̄ est vn⁹. Hz Bo. iuxta dixit dicere q̄ est baptismus q̄n ꝓnos intendit dicere. ego. sicut faciūt dñi. 4

¶ Quid si ꝙs diceret i pñ. Ego vos baptizo. R. Pe. au. vbi. s. q̄ solus debz baptizari et in singlari. Et faciēs ꝛriū: grauit peccat nisi necessitas subesset. qz tūc liceret. vt fecerūt apli. 5

6 ¶ Quid si omittatur in R. Gualdēsis q nō est baptismus.

7 ¶ Utrū possit dicere in noibus patris et filij ꝛc. R. Pe. au. vbi. s. q nō. sed in singulari. s. In noie pris ꝛc. qō idē ē ac si diceret. In virtute sancte trinitatis. s. patris et filij.

8 ¶ Quid si dicat. Ego te baptiso in noie xpi. R. q. s. q nō esset baptisat⁹. Iz dispensatū fuerit aplis ad glaz noīs xpi. Glo. tñ in. c. quodā de ẓse. di. iiij. tenet q sit baptisat⁹ p. d. c. Ego credo in dubio iterum baptisandus fm modū vt. j. baptismus. iiij. H. x.

9 ¶ Utr sit baptisat⁹ si dicat. In noie trinitaz R. q. nō. fm gl. ī. d. c. q̄dā. facit. c. mkti. ibidē

10 ¶ Quid si dicat. In noie genitoris et geniti ꝛc. R. q. s. et cōiter theologi q nihil sit. quia ista noīa patris et filij magis noīant hypostases q̄ genitor et genitus. Goff. et Jo. tenent q sit baptisatus. sed primū verius. Et ideo in dubio est baptisandus iterū.

11 ¶ Quid si nō dicat copulatiua. et. R. Jn. in d. c. i. q valeret si poneret loco eiul q. qz nulla est dīa inē has copulatiuas. et et q. aks ñ vale

12 ¶ Sed q̄ro vtr sit de necessitate q pferat. ret. rat in latino. R. Aureol⁹ vbi. s. q sic a latino q̄ scit lras. Ab eo vero q̄ latin⁹ est: sed lras nescit pferant in vulgari. A greco ī greco sermone. Et licz grecus si pferat in latino et latin⁹ in greco: aut in vulgari sit baptismus: tñ peccat. Tu autē dic q dz pferre in ea lingua in q melius p̄t pferre vel literali vel vulgari.

13 ¶ Utrū req̄rat ꝛtinuatio in platōe dicte forme. R. Au. vbi. s. q sic. nō int̄ponēdo historiā Et credo q si notabilē essz discōtinuatio: nihil fieret. sec⁹ ī modica discōtinuatōe. puta tussis vel silētij ꝛ hmōi q̄ intentōz nō discōtinuent.

14 ¶ Utrū possit fieri trāspositō ī dictis ꝛbis. R. Au. vbi. s. q nō. ꝛpeccat grauit trāsponēdo Iz baptisat⁹ sit nisi trāspositō mutet sensū: vt dicēdo. Ego te prīs ꝛ filij baptiso ī noie spūs sci vl nisi intēdat ī ducere errorē. qz nō baptisaret

15 ¶ Quid si pferant corrupte p̄fata verba. R. Au. vbi. s. q si fit ex impotētia nō est peccatū. Ex ioco est peccatū graue. tñ baptism⁹ est. Ex mala vero intentiōe est peccatū grauissimū. et nō erit baptisatus. q sit baptisatus in duobus primis casib⁹. ptz in. d. c. retulerūt. de cōse. di. iiij. vbi ille dicebat. Ego te baptiso in noie patria et filia et spiritu sancta. Rō fm glo. ibidē quia error sillabe nō nocet. vt. ff. de ma. te. l. q habebat seruū. maxime in fine dictionis. Secus esset in p̄ncipio vel medio. Vñ tene q q̄ñ aliqua diminutio vel corruptio interuenit in forma p̄fate ꝓlationis nō ex malitia q si moritur statim: credendū est q deus suppleat. ꝛ talis sepelied⁹ est ī cimiterio. Si vero supuixerit reiterandū ē sub ꝯditōe. nisi in casu q̄ certū est q nō mutat aliq̄d d essentia p̄fate forme sicut est error lre solū. maxime in fi.

¶ Utrū sit necessaria exp̄ssio vocalis. R. s. Bo. in. iiij. di. iij. ar. i. q. q. q sic. vñ sine verbo vocali nulli⁹ est efficacie. facit. c. detrahe. i. q. i. 16

¶ Utrū sit necesse q pferat cū fide. R. sanct⁹ Bo. vbi. s. ar. q. q. q nō. qz baptism⁹ nō ē sacramentū singularis psone. Ideo fides psone nihil pdest nec obest. sed est sacrm eccie xpi. vñ qnicq̄d fit de fide cordis psone baptisantis in dicendū est fm expressionē oris. 17

¶ Utrūz grecus q̄ dicit baptisē Pe. in noie p̄ris et filij et spūssancti. rite baptiset. R. cōis opi. theologoz. in. iiij. di. iij. ē q sic. qz ī forma baptismi req̄rit p̄mo de necessitate vnū ptinēs ad sanctificatōz elemēti q̄ ē inuocatio trinitatis. Aliud ptinēs ad determinatōz intentōis ministri. s. exp̄ssio act⁹ baptisandi. et circa istō ꝯcurrūt duo. s. exp̄ssio ip̄i⁹ actus ꝛ psone ī quā trāsit act⁹. Et ista sunt de necessitate baptismi sed mod⁹ exprimēdi est ex institutōe eccie. Et ideo peccaret mortalit latinus sic baptisans: sed nō grecus. Securi⁹ credo q iterū baptisēt ꝓpter dubiū: qz alij cōtradicūt. 18

¶ Utr aliq̄d addēs ad p̄dictā formā baptiset. vt si dico. ego petr⁹ sacerdos baptiso te in noie pa. et fi. et ss. amē. et sci Jo. bap. ꝛc. R. Jn. in. c. i. de bap. q si tale additū intēdat eē de substātia forme ita q ñ valēt q̄ volēs nouū ritū adducere nō essz baptisat⁹. si aliī crederet ñ eē d substātia forme Iz ex simplicitate aut ex deuotōe aut ec ex malitia ec si diceret ī noie di. s. s. amē. dūmō B nō credat eē de forma ꝛ baptisare intēdat: erit baptisat⁹. aut dūmō talis addito nō distrahat intellectū forme. seu corrūpat. vt puta si dicat. in noie prīs maioris: filij minoris ꝛc. fm Bo. iiij. di. iij. ar. ij. q. iij. prime ptis. iiij. qz nō esset baptisatus. 19

BAptismus ij. q ad materiā. q ē debita materia baptismi. R. Au. vbi. s. q ē aq̄ simplex naturalis potēs abluere. Et q̄ ptz primo q in nullo alio liquore p̄t fieri baptism⁹ nisi in aqua. extra de bap. c. non vt apponeres.

¶ Secūdo requirit q pura. vñ nec in brodio vel in aq̄ mixta butyro: vl pinguedine p̄t fieri baptismus. qñ. s. p mixtū soluit speciē aq̄. sicut si parū aque multū vinū misceat. aks p̄t. i

¶ Sed nūqd ſalſedo impediat. R. q. s. q nō. qz nō aufert ſpeciē aque. imo ponit ī ſpera aq̄ ¶ Aqua vero reliq̄ta ſale nō vt̄ materia debita niſi p euaporationē et exalationē reduceretur ad dulcedinē.

3 ¶ Oz nūqd q̄libet admixtio aq̄ facta īpediat R. Ri. in. iij. di. iij. ar. iij. q. iij. q aq̄ mixtio p̄t duplicit fieri. vno mō vere ⁊ ꝓpe qñ ex mixtibilib⁹ ꝓſtituit aliqd vnū p eſſentiā: et ſic impedit. qz nō eſt aq̄ ī actu ſz ī potētia. Alio mō improprie ſm quā dā apparentiā ſm quā miſcet illa quoz minime ptes ſm ſenſuz ſūt iux̄ ſe inuicē poſite ⁊ actualit̄ alterate ſalmis eoz eſſentijs q̄ oz ꝓprie ꝓfuſio. et ſic nō īpedit qñ poſſit fieri baptiſm⁹: qz manet ſpēs aq̄. Et iō q̄uis aq̄ maris ſit alterata ꝓt̄ admixtionē groſſoz vapoz terreſtriū aduſtoz: q̄ p̄mixtio ſm plm ij. metharoz ē cā ſalſedinis maris et aq̄ liciuij ꝓpter ſui collatiōz p cineres ⁊ alie aq̄ ꝓpt̄ earū trāſitū p̄ penas ſulphureas. tñ qz ī eis manet ſalua ſpēs aq̄ p̄t fieri baptiſm⁹ Dic g̃ q ad cognoſcendū aquā debito ſacō iſti attēdi oz p̄mo oꝛigo. ⁊ ſic ſaliua vrina aq̄ roſea ⁊ hmōi. ñ ſūt materia debita. Scdo ad ſpēz aq̄. ſ. vt ſit liq̄da. ⁊ tercio vt ſapoꝛ alicui⁹ l. q̄ris alteri⁹ ñ tollat vtutē. nā alij ſapoꝛes reꝛ ñ liq̄darū nō immutāt ſpēz aq̄ ſi manet liq̄da. ſz bn ſapoꝛes rerū liq̄daꝝ. vtputa vini ⁊ hmōi. vñ qñ pl⁹ bz de ſapoꝛe vini ⁊ hmōi q̄s aq̄: ñ p̄t ō ea baptiſari.

4 ¶ Tercio req̄rit q ꝓſſit lauare qz aq̄ ī linteo vel lana nō ē apta lauare niſi exp̄mat ex̄. Sil nec glacies vel nix vel grando niſi diſſoluat. nec

5 ¶ Quarto q ſit materialis nō artifi lutū. cialis. et iō aq̄ roſea vel ardēs nō vz. ſil nec aq̄ ſupnatās cruoꝛi q̄ oꝛ fleuma. nec aq̄ quā faciunt alchimiſte. Aqua tñ q̄ exiuit de latere xp̄i fuiſſet materia debita: qz vera aqua fuit.

6 Dtrū vrina poſſit eſſe materia debita. R. Ri. vbi. s. q nō. nec ceruiſia debito mō cocta. nec ſaliua: qz ī eis nō manet ſalua ſpēs aque.

7 ¶ Dtrū in aq̄ paludoſa poſſet fieri. R. Ri. vbi. s. q ſic. qz ibi eſt ſpecies aq̄. Intelligeni li eſſet ita ꝺdenſa ſicut eſt aq̄ in glacie.

¶ Baptiſmus iij. quo ad moduz quis modus eſt tenend⁹ in baptiſando. R. Pe. Alu. q ꝓmo debet ablui ab eo qui baptiſat. nō fricari: vel tingi: vel ſubmergi. Ex quo p̄z q p̄ſciēs puerū in puteū nō habēs finem nō baptiſat.

i ¶ Quid ō illo q̄ deponit ī caniſtro p corda: cū ñ p̄t manū ad aquā attīgere ītingēs eū ⁊ exhēs R. Ri. vbi. s. di. iij. q. vl. q ſic ē baptiſatus.

2 ¶ Scdo oz immergi vt appareat mozt⁹ cū xp̄o. Vtz aūt totū co:p⁹ ſit abluēdū. R. Ri. vbi. s. q ꝓncipaliter caput ſeu faciem. qz in ea vigēt ſenſus. poſtea pectus qō eſt ſedes cordis Teneť tñ ꝓmuni⁹ q qualitercūq̄ cōtingat eſt baptiſatus. et q ſufficit aſperſio q̄tumcunq̄ modica in caſu neceſſitatis.

¶ Tercio oz talis īmerſio eſſe trina vbi eſt cō ſuetudo. alſ nō. qz nō eſt de neceſſitate ſacri ſz ſufficit vna. de ꝓſe. di. iij. de trina. 3

¶ Dtrū requirat̄ ſimultas in plaꝛōe verboꝝ et ablutōe. R. Landul. in. iij. di. vi. q. ij. q ſic. quāta requirit̄ in actib⁹ humanis. ſ. q̄tum p̄t. nō punctualis q̄ eſſe vix poſſet vnde ſm Sco. et Ri. in. iij. di. iij. ſufficit q platio verboꝝ incipiat̄ ante q̄ ablutio terminet̄ vel ecōuerſo. 4

¶ Dtrū requirat̄ q aq̄ qua quis baptiſat ſit ſanctificata a p̄ſbytero primo ꝓpoꝛōem. R. ſm ſ. Bona. in. iij. di. iij. q nō de neceſſitate ſz de cōgruo. Ita tñ q niſi neceſſitas hoc req̄reret peccaret moꝛtaliter ſacerdos baptiſans in aqua nō ſanctificata eo mō quo dictū eſt. ſ. per oꝛationē ſacerdotis. 5

¶ Quid ſi omittāt alie ſolēnitates. R. doc. in c. i. de bap. dñt ſuppleri: licz nō ſint neceſſarie. Aduerte q baptiſm⁹ oz fieri cū chriſmate illi⁹ anni. aliter punit̄ ſacerdos ſi ꝓfecerit niſi ī neceſſitate. ō ꝓſe. di. iij. c. ſi q̄s de alio. ō q. j. oleū 6

¶ Dtrū adultus baptiſandus poſſit cōſtituere procuratoꝛē ad reſpondendū p eo. vt fit in paruulis. R. q nō. tex. eſt in. c. p paruulis. de cōſe. diſt. iij. 7

¶ Quid faciendū de eo qui dubitat̄ nō fuiſſe baptiſatus. R. q ſi dubium eſt iuris. vtputa. qz doctoꝛes diuerſa opinātur. vel ſi dubiū eſt facti ꝓbabile. vtputa. quia inuenitur puer ꝓiectus. nec apparet q fuerit baptiſatus tūc baptiſandus eſt iſto mō. Si tu nō es baptiſatus ego te baptiſo In nomine patris et filij ⁊ ſpiritus ſancti amen. Ex alio autē dubio nō debet quis baptiſari. 8

¶ Quādo debet q̄s baptiſari. R. q aut ſunt paruli. et ſic dico q ſtatim. tū ꝓpter periculū moꝛtis. de ꝓſe. di. iij. venerabili. tū etiā qz demones nō tm̄ poſſunt ſup eos. ſm Dio. c. vlti. ce leſtis hierarchie. Vnde nō excuſo a peccato illos qui tm̄ differūt paruuloꝝ baptiſmū. Nec credo euadant peccatuz moꝛtale illi qui tales pueros baptiſant in domo nō ſeruata debita ſolennitate quādo nulla ſubeſt neceſſitas ſed ſolū faciunt ꝓpter expectationē cōpatrum aut ꝓpter maioꝛē pompā poſtea fiendam. Et licz poſtea deferāt ad eccleſiā et ſuppleāt omiſſas ſolēnitates. nō tñ ſuſcipiēdo efficiunt̄ patrini 9

quia nō tenent ad baptismū: etiā si iterū baptizarentur: cū semel sint vere baptizati. Si vero sunt adulti, sic si nō imminet piculū mortis p viij. meses catheticizati inter catheciminos debent teneri ⁊ instrui in fide: vel tpe arbitrario Et sic intellige. c. iudei. cū se. de ꝑse. di. iiij. Si vero imminet piculū mortis: statim sūt baptizandi fide eis exposita. de ꝑse. di. iiij. ne q̄ absit. Et tps ꝓpriū taliū adultoꝝ q̄ nō sunt in piculo mortis est pascha ⁊ pentecostes. de cōse. di. iiij. c. de catheciminis. et. d. c. venerabilis.

b BAptismus v. q̄ ad ministrū. Quis est minister baptismi. R. Aureol⁹ vbi s. di. v. q. i. q̄ est viatoꝝ quilibet vnus ꝑsonaliter distinctus: potens cōtingere ⁊ velba ꝓferre intendens in habitu facere quod facit ecclesia. vel de quo ꝑsumit̄ q̄ intendat. Et sex dicit. Primo q̄ sit viatoꝝ. qz nec angelus vel sanctus ē minister baptismi: si tñ baptizaret nō esset rebaptizandus. qz crederet̄ q̄ deus dispensauerit: dummō esset certus q̄ esset angelus vel sanctus paradisi.

i ¶ Secūdo dicit q̄libet sez tam fidelis q̄ infidelis: heretic⁹ excōmunicatus et hmōi siue vir siue mulier vel latinus bonus. vel malus. tamen nō debet baptizare nisi sacerdos. et q̄ nō sit ꝑcisus nisi in casu necessitatis. de cōse. dist. iiij. ca. in necessitate. cum multis. c. xxx. q. iij. sup̄ quibus. Aliter peccaret mortaliter. ar. c. i. de cle. nō oz. Aduerte q̄ nec pñte ꝑsbytero clericus simplex nec pñte clerico laicus. nec pñte viro mulier debet baptizare. de cōse. dist. iiij. c. mulier. et. c. romanus. et. xxx. q. iij. c. sup̄ q̄bus. Si nō sacerdos baptizans sine necessitate efficitur irregularis. c. i. de cle. nō oz. mi. In necessitate vero nō solū ꝑt q̄libet sed tenet baptizare. aliter peccaret mortaliter. Et iō bonū esset q̄ q̄libet addisceret formā baptismi.

2 ¶ Tercio dicit vn⁹ qz nō plures. vñ si plures dicerēt. Nos baptizam⁹. nō vere baptizarent. Ri. vero i. iiij. di. iij. dicit q̄ tz baptismus. Sz primū tuti⁹. vt. s. dictū ē. Si vero q̄libz eoz diceret. Ego te baptizo ⁊c. tūc bñ esset baptism⁹

3 ¶ Quarto dicit ꝓsonaliter distinct⁹. qz null⁹ seipm̄ ꝑt baptizare. c. debitū. de baptismo.

4 ¶ Quinto dicit potēs cōtingere. Ex q̄ ptz q̄ i vtero null⁹ ꝑt baptizari qz natitas ꝓpriuppo nit ꝑmā. ō q̄ dic vt. j. baptism⁹. vi. ꝯ. i. ij. et. iij.

5 ¶ Vtrū nō habens manus possit baptizare. R. Aureolus vbi. s. q̄ nō.

6 ¶ Sexto dicit potēs verba ꝓferre. qz mutus nō ꝑt baptizare. vñ q̄uis nō hñs manus diceret verba. et mut⁹ hñs man⁹ ablueret non esset baptizat⁹. Pe. de pal. tenet q̄ esz baptizatus. Sz primū verius vt. s. Baptismus. ij. ꝯ. iiij.

¶ Septimo subiūgit q̄ intēdat: vel saltē appareat q̄ intendat baptizare nō lauare tm̄. vñ 7
fm Jn. i. c i. de baptismo. nō est necesse q̄ ad effectū baptismi q̄ sciat q̄d sit baptism⁹. s. q̄ ut fundat̄ gra: vel q̄ sit sacrm̄. nec eē oportz q̄ credat ꝺ ipm̄. Imo si ꝺriū credit ⁊ reputat trufam ⁊ deceptōz: baptism⁹ tñ hz effectū suū: nō req̄rit q̄ baptizans sciat q̄d sit eccīa: nec q̄ gerat i mentē facere q̄ facit eccīa. imo si ꝺriū geret in mēte. i. nō facere q̄ facit eccīa sz tm̄ facit. qz formā seruat nihilomin⁹ baptizat̄ dūmō baptizare intēdat. Vñ si q̄s i necitate vadat ad ifidelē ⁊ dicat ei. baptiza me docēdo ei formā. Si ille baptizat eū fm intentōz petētz intē dēs facē q̄d alij baptizātes faciūt: essz baptism⁹. Sec⁹ si itēderet solū lauare. Lan. d. tñ i. iiij di. v. q. ij. dic̄ q̄ si nō intēdit facē q̄ facit eccīa q̄ nō est baptism⁹. Sz opi. Jn. mihi placz. q̄uis ista sit magz tuta. qz sic̄ furiosus ⁊ amens: qz nihil intēdere pñt n baptizāt: sic vē q̄ intētio baptizādi req̄rat̄ saltē. Et ꝺ ꝑt dici intēdere q̄d intēdit eccīa. et sic intellexerit Landul.

¶ Vtrū req̄rat̄ intētio actualis in baptizāte 8
R. Lan. in. iiij. di. vi. q. ij. q̄ nō de necessitate nec sufficit habitual ꝑcise: q̄ lz possit exire in actū tñ nūq̄ erit. virtual̄ at ꝑ est necīa. Dicit̄ aūt virtual̄ q̄n q̄s būit actualē intentōz nudā ministrādi sacrm̄: et ex illa mot⁹ ē ad ministrādū posito q̄ actualit̄ nō cogitet cū ministrat virtualiter tñ manet intētio ꝓma: ⁊ hec ē q̄ monet. qz volū tas ꝑ suū ipiū mouet potētias iferiozes ad actus suos: vt pedē ad ābulandū ⁊ hmōi. Cū g volūtas intēdit aliq̄d exeq̄ mouet potētias inferiozes ad exequendū. Et lz cesset actualit̄ in tētio volūtaz manet tñ executio potētie actualis. Exemplū cū in me sit actualis intētio eūdi ad ecīaz impo pedē moueri: et lz ī medio motus cesset intētio actualis: manet tñ motio pedis. Dicit etiā R i. q̄ si baptizās nō sit diligens in applicādo intentionē suā fm q̄ decet ad ipm actū: nō excusat̄ a peccato.

¶ Vtrū q̄s debeat potiꝰ baptizari a malo sa- 9
cerdote q̄ a bono laico. R. Lan. vbi. s. di. v. q ij. q̄ sic. qz bonitas mīstroꝝ non tm̄ spectat ad sacramentū q̄ autoritas: intellige q̄n ē paratus baptizare. alꝫ nō. vt. j. ꝯ. xiij.

¶ Vtrū sacerdos existēs i mortali peccet mor- 10
taliter baptizādo. R. fm Ri. i. iiij. di. v. q̄ sic. nisi cōterat̄ de peccato: vel nisi baptizet̄ i articulo necessitatis. quia tunc nō peccat. Limito hoc verū quādo de peccato nō aduertit: neq̄

q̄ cōtritionem debeat habere.

ii ¶ Vtrū nō sacerdos baptizās in aq̄ sanctifi/
cata p̄ferat sacramentū. R. Ri. in. iiij. di. v. ar.
vltimo. q. i. q̄ sic. sed peccat mortaliter nisi in
i2 necessitate q̄n aliā habere nō p̄t.

¶ Vtrū baptismus sit suscipiēdus ab hereti
co vel excōicato. p̄reciso. suspēso. et hmōi. R.
In. in. c. fraternitati. de cle. ex. mi. q̄ nō. nisi i
nēcitate. Et volūtarie suscipiēs sine necessita
te ab hereticoꝛ aut quocūq̄ ab eccīa p̄ciso. aut
suspēso a iure vel ab hoīe nō recipit grāz. i. q. i
multi. et. c. se. qz facit ꝺ institutionē eccīe. ⁊ sic
peccat mortalit. in necessitate aūt lz. xxxij. di. §
si verū. Si vo nō sit p̄cisus ab eccīa q̄uis sit i
mortali. posset q̄s recipe. dūmō eū ñ iducat ad
mīstrādū eē si aliū possz hre. cōcoꝛ. Ri. vbi. s.

i3 ¶ Vtrū credēs baptizare masculū baptizat
et feminā vere p̄ferat sacm. R. fm Host. q̄ si
simplicit baptizat ē baptizata. sikr si intendit
baptizare p̄sonā cuiuscūq̄ sexus sit. Sz si solū
intēderet baptizare masculū tm̄. sic nō cōferat
sacramentū ⁊ nō esset baptizata.

6 BAptismus vi. quo ad eū qui bapti/
zandus est.

i ¶ Vtrū in vtero mr̄is totaliter existēs
nec ex aliq̄ apparēs ab ex̄ sit baptizandus. R.
q̄ nō. c. qz in maternis. de cōse. di. iiij.

2 ¶ Vtz mē sit apiēda. R. q̄ ñ. si ē viua. qz ñ sūt
faciēda mala vt veniāt bona sec⁹ si iā ē mortua

3 ¶ Sz nūq̄d si apparet aliq̄d ex̄ poterit bapti/
zari. R. Aure. vbi. s. q̄ sic. si ps p̄ncipalis. Si
vero appareat pes vl man⁹ tenet ip̄e q̄ nō. Lā
dul. in. iiij. di. iiij. q. i. tz q̄ si pes vl man⁹ appa
reat q̄ dz baptizari. tm̄ natus postea dz iteruz
baptizari isto mō. Si tu non es baptizat⁹ ego
te baptizo ¶ In noīe p̄ris ⁊c. Dñs Car. ī cle. fi
dei. de sum. tri. tz q̄ oportz tot⁹ sit nat⁹: nisi ne
cessitas īmineat. qz ī tali nēcitate id q̄ꝺ appet
dz baptizari. p̄p̄t occultā operationē spūssancti.
i. q. i. multi. circa mediū. Glo. in. c. si ad mr̄is.
de p̄se. di. iiij. tenet q̄ nō p̄t baptizari. p. c. q̄ ī
maternis. ea. di. Rō. qz q̄ nō est p̄fecte nat⁹ nō
p̄t dici hō. l. qꝺ certū est. C. de posthu. he. insti.
vbi oportz sit tot⁹ nat⁹ vt dicāt q̄s posthum⁹.
Alij dicunt q̄ si caput apparet dz baptizari. l.
cū ī diuersis. ff. de re. ⁊ sūp. fu. facit. c. si bapti/
zat. ꝺ p̄se. di. iiij. multiplex ē alia opi. doc. in ß.
sed tu tene opi. Landul. q̄ est securioꝛ et valde
pia. quā tenet Tho. et Ri. in. iiij.

4 ¶ Quid si nascāt cū pelle secūꝺina poterit ne
baptizari. R. Aure. vbi. s. q̄ sic.

5 ¶ Vtrū monstrū sit baptizandū ⁊ quō. R. fm
Landul. ī. iiij. dist. vi. q. ij. q̄ si ꝓpendāt duas
hre aīas. vtputa. duo hz capita. q̄ttuoꝛ pedes
duas spinas in doꝛso ⁊ hmōi. tūc baptizet q̄li
bet p̄se. ⁊ ītingat ī loco q̄libet p̄se. Si vero du
bitāt an sint due aīe. vtputa. qz hz q̄ttuoꝛ ma/
nus. et vnū caput vl duas spinas ī doꝛso. tunc
credo q̄ debeat baptizari p̄ncipalis absolute
et aliꝰ postea sub ꝺitōe. s. si tu nō es baptiza/
tus: ego te baptizo ⁊c. nec baptizet intentōne
vaga. sed determinādo se ad vnū. alꝰ nihil sa
ceret fm Henricū in q̄libet.

6 ¶ Vtrū req̄rāt ꝓsensus baptizati. R. Aure.
di. iiij. q. i. iiij. sen. q̄ non in puero. In adulto
vero sic. verus vel interp̄tatiuꝰ vñ vi. vel re/
clamās si baptizet nec recipit p̄imū effectū.
nec sc̄m baptismi. Sz de hnte ꝓsensiz interp̄
tatiuū ē dubiū. sicut q̄ p minas vl penas ꝓsen
tiret. Et lz q̄dā dixerit nō suscipe caracterē ba
ptismi. Alij sciētes q̄ volūtas coacta volūtas
est tenēt fm sanctū Bo. ī. iiij. di. iiij. ar. ñ. q. i. q̄
suscipit. nisi intēderet nō suscipe sacm. lz solū
illudere ⁊ tales penas euadere. qz tūc nō susci
peret. Sikr Landul. in. iiij. di. iiij. q. i. tenet q̄
q̄ dissentit in coꝛde necessario ē rebaptizandꝰ

7 ¶ Vtrū in adultis req̄rāt intētio vt recipiāt
baptismū. R. Ri. in. iiij. di. vi. ar. ñ. q. iij. q̄ sic
vl in actu vel in habitu. In actu ī illo q̄ p̄ius
hūit intentōz nō recipiēdi. qz necesse ē vt habe
at ī actu ꝓtrariā. s. recipiēdi. alꝰ nō expelleret
ꝓtrariā. et sic nō recipet sacm. Sikr q̄n aliq̄s
admonet vt actu cōsentiat. requirit cōsensus
actualis. aliter nō ꝓsentiret nec actu nec habi
tu. qz habitu disponit ꝺicit hō q̄n si actualiter
et ꝺeliberate recogitaret de illa re actualit cō
sentiret in illā. alꝰ sufficit habituat. sicut si q̄s
catheciminū nudū baptizaret actu nō cogitā
tē de susceptōe baptismi vl furioswz: siue amē/
tē q̄ an amentiā habuit intentionē recipiendi
vel nunc̄ habuit cōtrariam.

8 ¶ Vtrū req̄rāt fides in adultis. R. fm Tho.
in. iiij. di. vi. q̄ nō quo ad caracterē suscipien/
dum sed bñ quo ad habendā gratiā.

9 ¶ Vtrū req̄rāt rectitudo intentōis. R. q̄ nō
ad susceptōz caracteris. vñ q̄ recipit baptismū
ꝓpter questū sicut iudei sepe faciunt. verū ba/
ptismū recipiūt. licz nō fructū baptismi.

10 ¶ Vtz amētes ⁊ doꝛmiētes possint baptiza
ri. R. q̄ si añ habuerūt ꝓsensū ⁊ necessitas īmi
neat p̄nt baptizari. vt ī. ꝺ. c. maioꝛes. in fi. Si
vo añ amentiā vl doꝛmitionē ꝺixerūt p̄sumi
tur q̄ ꝓpositū duret. Et ideo nō suscipiūt nec ca
racterē nec baptismū. vt ibidē. Si vero nō ꝺi
senserūt. tenet Aureo. vbi. s. q̄ suscipiūt cara
cterē. Hoc verū fm Ri. vbi. s. dummō aliq̄n

cõsenserint de adultis loquẽdo qui habuerũt
vsum rõnis. Secus in illis qui nunq̃ vsum rõ
nis habuerũt. qz suscipiũt caractere.

ii ¶ Vtrũ pueri iudeoꝝ sint baptizãdi. R. q̃ in
ß fuerũt opi. diuerse. q̃busdã dicẽtibꝰ q̃ nõ in
nitis parentibꝰ. Sz ego dico cũ Sco. et Lan
dul. in. iiij. di. iiij. q̃ etiã invitis parẽtibꝰ sunt
baptizãdi. nõ quidẽ p̃ quatas psonas. ꝛ p̃n
cipes aut eoꝝ dños ꝛ educãdi religiose ꝛ cau
te ne occidãt a parentibꝰ. et ꝓ ß facit qõ no.
Oldra. in ꝯsilijs suis. vbi tenet q̃ iudei sũt ser
ui facti p̃ passionẽ xpi. ex de iudeis. c. et si iude
os. et fuit mandatũ executõi p̃ Constantinũ.
vt notat Host. in. c. cõsuluit. de iudeis. Et hoc
dicit Archi. xlv. di. q̃ sincerã. Hoc idẽ tz Tho.
in epla ad ducissaz lothoringie. Nã cũ sint ser
ui p̃nceps qui est eoꝝ dñs põt eos vendere.
ar. C. si ser. expoꝝ. vene. l. i. et. ij. Et p̃ istã rõem
tenet Archi. in. c. fraternitatẽ. liij. di. q̃ p̃t eis
auferre bona eoꝝ cũ nõ habeãt ea nisi vt pecu
lium. allegat. c. iudei. el. ij. de iudeis. vbi statui
tur q̃ si cõuertant nõ auferant eis bona. ergo
si nõ cõuertunt possunt eis aufferri a cõtrario
sensu. Velius facit. c. sicut iudei. eo. ti. vbi ꝓ
bibet q̃ sine iudicio terrene potestatis nullus
eis auferat bona vel offendat. ergo ex causa le
gitima possent. Preterea sustinentur ex pieta
te et gratia. vt dicit in. c. ꝛ si iudeos. ō iudeis.
ergo nõ debet trahi ad necessitatẽ. ff. de offi.
con. l. solẽt. ĩ fi. ꝛ ex hoc posset sustineri opinio
Aure. qui cũ Landul. et Sco. cõcordat q̃ inui
tis parentibus possunt baptizari p̃ dominos
et bene facerent.

12 ¶ Vtrũ iudei adulti aut alij adulti sint ꝯpel
ledi ad baptismũ. R. de iudeis tenet Sco. vbi
s. q̃ sic p̃ dños eoꝝ. ꝓ q̃ facit tex. i. c. de iudeis
xlv. di. et. c. maiores. de bap. vbi cõmẽdat ille
tex. q̃ cogit infideles baptizari. Sed cõtra est
tex. in. c. sicut iudei. de iudeis. qui ꝓhibet com
pulsionẽ. Sed ego dico verã opinionẽ Sco. in
telligẽdo de ꝯpulsione indirecta hoc est. Ita
sunt an garnãdi ꝛ in seruitutẽ redigendi q̃ eis
eueniat volũtas ꝯuertẽdi. Sicut exponit Gre
go. supp illud. cõpelle intrare. facit. c. vltimuz.
xxiij. q. iiij. cũ glo. et. q. vi. c. iam vero. sed de cõ
pulsione directa nõ licet. qz deus voluntariuz
vult militẽ. d. c. de iudeis. Similiter idẽ dico
de alijs infidelibus.

13 ¶ Vtrũ liceat emere aquã vel laborẽ ab eo q̃
nõ vult aliter baptisari. vide. j. symonia. ij. ℔. xij

14 ¶ Quid si nõ vult baptizare nisi ꝯmittat offe
rens aliqd̃ mortale. puta adulteriũ. R. Lan
dul. vbi. s. q̃ si ipe non põt baptisare. puta qz

mancus vl mutus nullo mõ assentiat. qz fides
offerẽtis et opatio et devotio baptismũ flami
nis impetrabit. qz credendũ est q̃ in talibꝰ ne
cessitatibus divina pietas suppleat.

¶ Vtrũ requirat cõtritio de peccatis factis 15
ante baptismũ a baptizãdo. R. fm Alle. de ar.
in secũd a secũde q̃ sic. de necessitate de omni
bus mortalibus que recordat etiã de venialí
bus in genere et forte de venialibus maioribꝰ
que recordat particulariter. aliter nõ suscipit
gratiã baptismalẽ scilicet gratiã ꝛ remissionẽ
peccatoꝝ sed bene suscipit effectũ baptismi q̃
est res et sacramentũ id est caracterẽ. de cõse.
dist. iiij. c. ostenditur. Sco. tamen in. iiij. di. iiij
clarius exprimendo dicit q̃ licet nõ doleat de
veniali q̃ nõ tollit effectus gratie baptisma
lis. sed tantum cõplementum. quia non delet
illud veniale de quo nõ dolet. et sic dicitur fi
cte fim̃pliciter vel fm quid. ficte simpliciter ac
cedit ad baptismũ ille qui habet in se mortale
peccatũ de quo nõ vult penitere. sed tamẽ rece
dente fictõe. hoc est adveniẽte cõtritione habe
bit effectũ baptismi. s. remissionẽ peccatoꝝ. vt
in. d. c. ostendit. in fi. Et hoc intelligẽ q̃ ad pe
nã peccatoꝝ p̃cedentiũ baptismũ. sed nõ q̃ ad
penã sequentiũ baptismũ. Et ideo pnia est ei
iniungẽda de ꝓpetratis post baptismũ fm. s.
Bo. in. iiij. di. iiij. ar. ij. q. iij. Ficte fm q̃d acce
dit q̃ nõ dolet de veniali. et iste nõ habet ꝯple
mentũ. Et aduerte q̃ hic nõ accipio ꝯritõz p̃
dolore informato a gẽa: sz p̃ dolore q̃ excludit
actualit obicem mortalis pcti in actu. Tenet
etiã talia postea ꝯfiteri peccata añ baptismũ
cõmissa. vt ptz. j. cõfe. ij. ℌ. ij.

Baptismus vij. quo ad effectũ. queri
tur vtrũ p̃ ipm auferãtur oĩa peccata.
R. q̃ sic. c. regenerãte. et. c. sine pnia. ō
cõse. di. iiij. R. Nõ. qz baptismus est ad regenerã
dũ institutus. Vñ ibi transit homo de potesta
te tenebrarũ in adoptionẽ filioꝝ dei. et ibi ma
xime aperit largitas misericordie dei in ꝑmo
aduentu. Et hoc est qõd Pau. dicit ad Thi. ij.
p̃ lauacrũ regenerationis ꝛ renouationis spũssan
cti quẽ effudit in nos habunde.

¶ Vtz p̃ baptismũ tollat oĩs pena. R. q̃ sic. i
pena q̃ retardat ꝛ excludit a vita eterna. de cõ
se. di. iiij. sine pnia. ß ẽ pena quã q̃s deberet ex
soluere. aut ĩ hac vita. vl in alia p̃ pctis ꝯmis
sis añq̃ vitã etnã intraret. alꝰ aũt pena ñ tollit

¶ Vtrũ baptismꝰ tollat cõcupiscentiã. R. q̃ 2
in q̃tũ hz rõem culpe. extinguit p̃ baptismũ. sz
inquantũ hz rõem vicij sive pene non tollit vt
non sit nisi spãli dono dei et miraculo fiat. sed

vt nō obſit bñ ſit ex infuſione gr̃e que ibi ſit ex qua ſuperari p̃t. de cōſe. di. iij. c. ij.

3 ¶ Vtr̃ p̄ baptiſmū tollat irregularitas. R. q̄ illa q̄ ꝓuenit ex defectu ſacri nō tollit. Vñ bigamus añ baptiſmū vel poſt nō p̃t ꝓmoueri: ſi.r corrupta: vel añ vl̄ poſt nō p̃t velari. et de bis h̄. xxvi. di. acutius. Si vero ꝓueniat ex peccato ſic tollit ſm cōiter doc. irregularitas homicidij. ſed ſi homicidiū fit ſine pct̄o vt in iudice et hmōi. ſic ſm aliq̄s irregularitas nō tollit vt no. xxvi. di. c. deinde. Bz ſm Bco. in. iij. di. xxxij. irregularitas cuiuſcūq̄ homicidij tollit qualitercūq̄ ſit ꝓmiſſū. Hoc ſequit glo. xxxiij di. c. ſi q̄s viduā. et. xxxj. di. ſ. ecce. Et hec ē verior opi. Alia añ irregularitas que ꝓuenit ex defectu natalium nō tollitur.

4 ¶ Vtr̃ tollat infamiā. R. q̄ ſic. ſm glo. in. d. c. ſine pnīa. Rō. q̄ p̄ baptiſmū tollunt pecca ta et ea q̄ ſequunt ex peccatis ſub rōne q̄ ſunt peccata. Et nō cū infamia cōſequat peccatū et ſub rōne peccati ideo tollitur.

5 ¶ Vtrū p̄ baptiſmū cōferant homini gratia et virtutes. R. q̄ ſic. ſm glo. in. d. c. ij.

6 ¶ Vtrū effect⁹ baptiſmi equaliter cōferat oībus. R. ſm. ſ. Bo. in. iij. di. iij. ar. i. q. iij. ꝓme partis. q̄ triplex eſt effectus baptiſmi. Prim⁹ caracteris impreſſio. Secūd⁹ gr̃e infuſio. Tercius innocētie reſtitutio. Quantū ad primū ⁊ terciū equaliter oēs ſuſcipiūt: ſi nō ficte acceduṫ: ſed q̄tū ad ſecundū nō. q̄ gr̃a bz duplicē actū. ſ. delere peccatū. et ſic magꝭ delet in eo q̄ magis cōmiſit. q̄ delet oēm culpā. Secundus actus eſt habilitare ad bonū. et i ꝭ maiorē efficaciam habet in eo qui ſe magis diſponit. In. pueris añt eq̄lis eſt efficacia cōiter.

7 ¶ Vtrū puer cū defertur ad baptiſmū ſi occidat ſaluet. R. q̄ ſi occidit ne baptizari poſſit i odiū baptiſmi ſeu xp̄i ſic pie credo ſaluet. Si vero occidat ex alio reſpectu: ſic damnabit.

8 ¶ Quid ſi puer moreret q̄ñ baptizans dixit. ego te baptizo i noīe p̄r̄ſ. añq̄ ꝓpleat. R. Ri. i. iij. di. iij. ar. ij. q. iij. pie credendū ē q̄ de⁹ ſupplet. Vñ ⁊ i cimiterio bz ſepeliri. Sikr ſi ſacerdos impediret ne totū cōpleret eſſet baptizandus ſic. ſi nō es baptizatus ⁊c.

9 ¶ Vtr̃ baptiſmus ſit reiterandus. R. q̄ nō. imo tā miniſtrās q̄ ſuſcipiēs ſciēter vltio ſupplitio plectūt. l. ij. C. ne ſa. bap. ite. et ſunt irregulares. vt. j. irregularitas ꝓmo. ſ. xxiij.

10 ¶ Vtrū ignoras ſi facit ſe baptizari ſine conditione ſit irregularꝭ ſi poſtea iuenit q̄ fuerat baptizatus. R. q̄ irregularis ē. de cōſe. di. iij. q̄ bis. ſm cōmunē intellectū. Poteſt tñ eps diſpenſare in neceſſitate magna.

¶ Vtrū nō baptizat⁹ credēs ſe baptizatū ſalu ii
uet. R. ſic. de p̄by. nō bap. c. apoſtolicā.

¶ Vtrū ſuſcipiat caracterē ordinū ſi ordinet i2
R. q̄ nō. de p̄reſ. nō bap. c. i. et. c. veniēs. Si celebrat tñ ignoras credit q̄ ꝓficiat virtute eccleſie ſm Anno. Hoc idē tenet Tho. in. iij. di. xxiij. et Alber. et ſūma ꝓfeſ. li. iij. ti. xxj. q. viij. et ꝓbm. q⁊ virtus ſp̄ūſſancti vegetās eccleſiam ſuā ſuppletpotētiā in tali ne eccleſia decipiat.

Baptiſmus vij. q̄ ad eū q̄ tenet. q̄rit q̄s p̄t tenere ad baptiſmū. R. q̄ nō p̄t tenere abbas monachus vel religioſus. de cōſe. di. iij. nō licet. xvi. q. iij. placuit. el. ij. Tñ ſi tenēt ſunt cōpatres.

¶ Vtrū pater vel mater. R. q̄ nō. ſi ſūt in ma i
trimonio. intellige. xxx. q. i. ad limina. aliꝭ contraheret cognationē ſpiritualē. et etiā baptizando niſi neceſſitate baptizarēt.

¶ Vtrū nō baptizat⁹ poſſit tenere ad baptiſ 2
mū. R. q̄ nō. de ꝓſe. di. iij. c. i. baptiſmate licz baptiſari poſſit. q⁊ baptizās eſt de neceſſitate ſacramēti: nō ſuſcipiēs ſeu tenēs paptiſmū. et ſi tenet nō erit cōpater: ſed bñ baptizās cū ſit vere p̄ſp̄ūalis. Vide infra Matrimoniū. iij. impedimento. vij. ſ. r.

¶ Quot debēt tenere ad baptiſmū. R. q̄ vn⁹ 3
tm̄. de cōſe. di. iij. c. in. catheciſmo. et. c. nō plures. Sed tñ de cōſuetudine nō ſeruatur.

¶ Ad q̄d tenent leuātes de baptiſmo. R. q̄ te 4
nent admonere q̄s tenuerūt: vt caſtitatē cuſtodiāt: iuſticiā diligāt. et charitatē teneāt: et añ oīa ſimbolū et oratiōem dñicā debēt docere. vt i c. vos añ oīa. de ꝓſe. di. iij. et Magiſter in. iij di. vi. c. pe. dicit q̄ exigit a patrino diligēs cura circa eū p̄ quo reſpondet. Nō limita verū ſm Tho. q̄ parētes notabiliter negligūt.

Bellum quidē duplicit dicit. ſ. ꝓprie et improprie. Proprie añt bellū eſt illud quod auctoritate p̄ncipis ſuperiorē nō recognoſcentis indicit. vt eſt impator et papa ſm Io. xxiij. q. i. c. i. ff. de capti. l. hoſtes. et. ff. de ver. ſi. l. hoſtes. ⁊ in iſto bello captiui efficiunt ſerui et bona efficiunt capientiū. et ſeq tur terciū ius. ſ. poſtliminij. de quo. in. l. poſtliminij. et. l. ſi q̄d bello. et. l. hoſtes. ff. de cap. Et hoc verū ſi bellum ſit iuſtū. Debēt tñ bona capta aſſignare capitaneo: vt diſtribuat vnicuiq̄ ſm merita. ſm Bar. in. d. l. ſi q̄d bello. licz a p̄ncipio efficiant capientiū. Et hoc verū credo q̄ nō dicit Bar. niſi ꝓſuetudo h̄ret q̄ vnuſq̄ſq̄ ſibi retineret q̄ cepit: q⁊ tunc nō tenet aſſignare: q⁊ illud intelligit actū q̄ eſt cōſuetū. l.

q̄ si nolit.ff.q̄ assidua.ff.de edi.edic. Hodie etiã ex ꝓsuetudine inter christianos nõ seruant iura captiuitatis et postliminij cui standũ est. vt.l.postliminij.ff.de capti.et no. Bar. in.d.l. hostes.ff.eo. Quid aũt sit postliminiũ. ℞. q̄ ẽ ius amisse rei recipiende ab extraneo in statũ pristinũ restituẽde: morib⁹ legibusq̄ ꝓstitutũ. dicit tex.in.d.l.postliminiũ. Nõ q̄ ad ℔ bñ est seruandũ. vt ille qui aliqua pdidit in iusto bello q̄ ad eũ integre restituant. Et ideo nõ currit ꝓscriptio cõtra eũ fm glo.in.c.prima accusatõne.xvi.q.iij. Arma tamẽ de rigore nõ restituunt.l.ij.ff.de captiuis.sed fm cõscientiã sũt etiã restituenda.

1 ¶ An aũt hec locũ habeãt in bello indicto ab his q̄ de facto supiorẽ nõ recognoscũt: vt ẽ rex francie.hispanie.et hmõi. ℞. fm Anno.in.c. olim.el.j.de resti.spo.et Bar.in.d.l. hostes.ff. de captiuis ⁊ postlminiũ reuersis.q̄ sic. quia habent iura principis.

2 ¶ Bellũ aũt ipiozie ẽ illud q̄ nõ est indictũ ꝓncipẽ.℔ ꝓ infereiores q̄ recognoscũt supiorẽ. Et de ℔ Pa.de iureiurã.c.sicut.el.iij.

3 ¶ Dubiũ bellũ in dubio sit ꝑsumendũ iustũ. ℞ Pa.in.d.c.sicut.q̄ in bello indicto a principe summo. idubio ꝑsumit iustũ: et legitimã cãm esse in ꝓncipe.iux̄ notata ꝑ legistas.in.l.ꝑscriptione.et.l.fi.C.si ꝓtra ius.vel uti.pu.et ꝓca nonistas in.c.q̄ in ecclesiarũ.de cõsti. ℔ ĩ bello indicto a recognoscẽte supiorẽ. idubio ꝑsumit iniustũ. Et sic intellige Ho.et tex.d.c.sicut.facit.l.unica.C.ỏ gla.et.c.i.de pur.ca. cũ suis cõcordantijs.

4 ¶ Quid requirit vt sit iustũ. ℞. Pa.vbi.s.q̄ in bello ꝓprie oportet q̄ subsit legitima et naturalis cã.puta.q̄ cõtumaces ⁊ rebelles sunt impio vl ecclesie. Adde.q̄. vt nõ fiat aõ vindicandi: sed puniẽdi delinquẽtes. An bello aũt secũdo mõ dicto quicq̄ requirunt fm glo.xxiij. q.j.in summa.s.ꝓsona vt nõ sit ecclesiasticus cui nõ licz sanguinẽ effundere.xxiij.q.viij. clerici.nisi necessitate ineuitabili. Possũt tñ fm Tho.fa fe.q.xl.inducere alios ad iustũ bellũ: et eis assistere. vt pugnantib⁹ subueniãt exhortationibus: absolutõibus. et alijs spũalibus. Nõ tñ debẽt hortari vt interficiãt vel mutilẽt sed vt fidẽ ecclesiasticã vel patriã liberẽt. Et licz aliq̄ interficiant: nõ tñ eis imputabitur: et multomagis ꝑlati hoc possunt. imo peccarent si nõ facerẽt.xxiij.q.v.de occidendis.de homi. postulasti.et.c.tua nos.xxiij.q.iij.maximian⁹. xxiij.q.i.in summa.et.c.militare.de cle. percu. c.iij.de resti.spo.c.olim.el.j. Anno.tamẽ in.c. qõ in dubijs.de penis.limitat predictã exhortationem nõ posse fieri quando sunt in ꝓcussionibus.sed ante sic/et mihi placet: et est securi⁹. Secundo causa legitima. vt ꝓ defensione sua. vel suorum.aut paternarũ legum.xxiij.q.viij. si nulla. Tercio si res.s. pro repetitione rerũ: et huiusmodi.d.ca.olim. Quarto animus. vt nõ ex odio.sed vt habeat debitum et huiusmodi.xxiij.q.i.quid culpatur.⁊.c.militare. Quinto auctoritas superioris.d.c.quid culpatur.⁊ l.unica.C. vt ar.vsus in suo prin.li.xi. Potest etiã fieri auctoritate episcopi.fm Ho.in summa.precipue quãdo pugnatur pro fide: vel cõtra eum qui pro peccato mortali excõmunicatus nõ vult parere.

¶ Dtrũ si aliq̄ pdictorũ defuerit teneat ad restitutõz tã damnoz datoz q̄z etiã raptoz bonorũ. ℞. Io.eo.ti. q̄ sic. si deficit secundũ vel terciũ. Si tñ res subsit. q̄. s. ꝓ reb⁹ repetẽdis factũ sit nõ teneẽ q̄ mouit bellum restituere qđ ibi cepit dũmõ nõ excedat qđ hr̄e debebat. Et hoc verũ in foro penitẽtiali. vbi habet locũ liq̄di ad nõ liquidũ ꝓpensatio. sicut si q̄s cõfitetur ꝓ furtũ accepisse. ⁊. nõ cogeẽ restituere si debet habere alia. ⁊. ab eodẽ. Si vero damnificauit plus aduersariũ nõ credo excusatuz: nisi cõcurrat simul auctoritas: nisi in casu q̄ñ vim vi repellere licz. sed teneẽ ꝓpensare dãna data cũ eo qđ dz hr̄e. et si plus hz restituat. c. qui habetis. et in.c.se.xxiij.q.v. et ĩ.d.l.hostes.ff. de capti. et fm qđ dico in.ff.se.

¶ Dtrũ istis inferioribus⁹ a principe liceat facere bllũ. ℞. Pa.in.d.c.sicut.q̄ aut is qui facit bellum habet iurisditionem supbis q̄bus guerrã facit. et illi sunt cõtumaces et rebelles et sic potest statuere et cõcedere q̄ liceat unicuiq̄ res eoz inuadere ⁊ suas facere: ⁊ liberos hoies rebelles capere ⁊ detinere quousq̄z dño repsentare potuerint.c.a nobis.de sen.excõ. Si aũt nullã iurisditionẽ super eos habent. non possunt sine auctoritate principis. nisi essent inuasi. q̄z tũc possunt se et sua defendere cum moderamine inculpate tutele. et hominẽ pcutere ⁊ etiã occidere: vt latius dicã.j. Defensio Non potest tamẽ aduersariũ capere: et nec inuadendo res aduersarij suas facere. Qđ intelligo nisi in recõpensationẽ damnoz suoz et et in satiffactionẽ expensarũ laboz et operum etiã ipm adiuuantiũ. dist.i. ius gentiũ. xxiij.q. vij. si de rebus: vel nisi in territorio suo eos delinquẽtes inueniret. Item quãdo talis supiorem nõ habet corã quo sua repetere possit: res suas ꝓpria auctoritate repetere posset ⁊ recu-

perare.l.iudei,et.l.nullus.C.de iudeis.

7 ¶ Dtrū subditi teneant ire ad bellū iustū domino mādāte.R.Pa.i.d.c.sicut.el.iij.q subditoꝝ quidā sunt vasalli ꝓpie,vt sunt q̄ tenēt feudū ab eo.Quidā vasalli imꝓꝓpie,vt sūt subditi rōne oꝛiginis vel domicilij,nihil tamē ab eo detinēt:et tales ꝓpie nō sunt vasalli.lz ibi habeāt possessiones:nec tenent dño ꝑstare fidelitatē.Quidā sunt milites veri,vt q̄ iurāt q̄ ponit glo.in.l.pe.ff.ex qui.cau.ma.q̄ sunt.j. miles.Quidā nō veri milites:sed tm̄ respectu honoꝛis qui ista nō ꝓmittunt,sed viuūt vt alij ciues,vt per C.y.in.l.i.C.de iur.et fac.igno. Astis ꝓmissis distinguoꝛant dñs vult alios ꝓ libito volūtatis inuadere nō fauoꝛe reipublice:et nō tenent eū sequi etiaz vasalli ꝓpie,ar. c.de foꝛma,xxij.q.v.nisi aliud habeat ꝓsuetudo vel pactū.Aut dñs inuadit.7 tunc si timoꝛ est subitaneus et imꝓꝛouisus,oēs apti ad pugnam:seu custodiā:tenētur fauoꝛe reipublice. Nam clerici hoc casu tenent ad custodiā.c.ꝓuenit.et quod ibi notat.de immu.eccle. Facit c.omni timoꝛe.xxiij.q.viij.Aut nō est talis timoꝛ.et tunc vasalli ꝓpie dicti tenent.ꝓ.d.c.de foꝛma,et milites veri.ꝓ.d.l.penul. Alij vero nō sunt cōpellendi,dummō dñs sufficiat de ꝓ se ex redditibus quos habeat a loco.Nam ꝓpter hoc honoꝛant dñm in redditibꝫ:gabellis et hmōi,vt necessitatis tempoze eos defendat ar.xxiij.q.v.principes.et.c.regū. Si vero non sufficit ꝓ se tunc omnes tenentur ꝓ salute dominij,vt ptz ex.c.si nullus,et.d.c. omni timoꝛe xxiij.q.viij.

8 ¶ Dtꝛ subditi sequētes dñm in iniusto bello excusent.R.Pa.in.d.c.sicut.qd̄ Anno.dicit q̄ nō.si sciēter hoc faciūt,nec excusant ex timore amittendi feudū vel alia bona.xxij.q.v.itane. Si vero dubitāt 7 inquisierūt q̄tū potuerūt peritioꝛes,et semꝑ dubij remanserūt:excusantur ꝓpter bonū obediētie.c.q̄d culpat.xxiij q.iij.aliter non.ar.c.cum inhibitio.de clan.de spon.nō tm̄ excusantur amici et cognati et alij qui voluntarie adiuuāt talem in dubio. Imo si erat iniustū de omni damno dato tenent ad restitutionem.

9 ¶ Dtrū subditus qui in dubio bellando multa acquisiuit,teneatur ea restituere:cognito q̄ bellū erat iniustū.R.q̄ sic omnia q̄ habet. Et credo q̄ etiā cōsumpta,quia nunq̄ habuit bonam fidē:ex q̄ semꝑ dubius ꝓmānsit. Et de hoc vide.j.prescriptio.§.iij.et scōm illam distinctionem dic.

10 ¶ Dtrum omnes existentes in bello iniusto teneantur in solidū.R.fm Io.ti.ri.i.q̄ sic.de omni damno quod suo auxilio consilio fauoꝛe datū est:qd̄ aliter datū nō fuisset.ar.xvij.q.iij omnes.et.ij.q.i.notum.in fi. Si vero ꝓbabiliter credit q̄ ꝓpter suū auxiliū cōsilium fauoꝛē nō plus fecerint q̄ alias facturi erant:non tenetur nisi de his que ipe habuit:vel damnum dedit:vel aliquis de familia sua directe et occasionaliter.ar.de sen.et re iudi.c.i.et de eta.7 quali.oꝛ.c.tuam. Et de hoc vide etiam.j.Furtum.§.xvi.

11 ¶ Sed queritur quid teneatur restituere faciēs bellum iniustum.R.ñ.Io.vbi supꝛ q̄ tenetur de omnibus damnis que ipe vel sui intulerūt aduersario vel eius hominibus.tenetur etiaz ꝓpꝛijs hominibus de damnis datis ab aduersarijs.

12 ¶ Dtrum habens iustum bellum teneatur in aliquo de damno aduersarij.R.Io.nal.vbi supꝛa.q̄ nō tenetur de illis damnis q̄ bona fide intulit:a quibus cōmode abstinere nō poterat fm cōsuetudinē pugne.Si qua tñ aīo crassandi et malitiose intulit.cū als posset abstinere et sibi cōsulere,tūc tenet cōpensare cū dāno sibi dato.et si excedūt:tenet eis satisfacere.

13 ¶ Dtrum habens iustū bellum teneat de damno dato subditis aduersarij.R.ñ.qui supꝛa q̄ nō.Imo licite bona capit.Non solum aduersarij:sed etiam fautoꝛum et subditoꝝ suorum donec sibi sit satisfactum. Subditi tamē aduersarij qui deū timētes nolunt dño suo in bello illicito impendere auxilium vel cōsilium nullatenus sunt spoliandi ne pena excedat autoꝛes.ar.de his q̄ fi.a ma.par.ca.quesiuit.et i.q.iij.c.i. Imo fm Ricar.in.iij.dist.xv.qui scienter talibus innocentibus inferūt damnū tenētur ad restitutionez. Verum credo nisi dominus eoꝝ directe vel indirecte ex ꝓpꝛijs vel rebus eoꝝ iuuaretur. Multo magis tenetur ad restitutionem qui damnificat nō subditos aduersarij innocētes scienter.vt sunt ecclesiastici 7 huiusmodi. Secus autem esset si a casu damnificaret hoc nō intendēs.nec obligatus intendere.vt puta,quia bellās cōtra aduersarij nō valens eum impugnare,incendit ciuitatē.et sic cōburuntur ecclesie et bona ipi⁹ et alioꝝ innocentium:nam tunc nō teneretur. et sic patet q̄ ecclesie incastellate possunt incēdi et bona ibi reposita ex quibus sustentabantur cōtra hostes in iniusto bello possunt capi. nō incastellate vero a ꝓposito nec res ecclesie sūt auferende et cōtrarium facientes tenētur ad restitutionem.

14. ¶ Vtrum domini qui habuerunt bellū ad inuicem possint cōponere simul de damnis. R. Jona. ti. resti. q; ille qui habuit iniustum bellum non potest cōponere in preiudicium hominum suorum quin ipe teneatur eis de damnis que passi sunt, nisi et ipi fuerint in culpa. Hoc verū in foro cōscientie, si ad talem culpam nō venerunt ex eoz persuasione alias nō facturi. Ille autem qui habet iustum bellum debet q̄ curare q̄ viribus: vt satisfiat suis hominibus. Et si nō potest, et ipi homines cōtradicūt cōpositioni fm Jonal. non potest de dānis que passi sunt in incēdijs et rapinis cōponere, facit in ar. l. i. et. l. transactōnis placitū, et. l. preses. C. de transac. et. c. fi. de ma. et obe. ¶ Ego credo q; in omnibus potest. ar. eoz̄ que notantur in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. et in. c. que in ecclesiarum. de cōsti. vbi ptz q; ex rationabili causa potest princeps tollere rem vnius et dare alteri, et non potest esse maior ratio q̄ favor public⁹ carere bello. Et similiter poterūt qui habēt iura imperialia. Unde Host. tenet q; q̄n duo milites habuerunt iniustū bellum. inuicē pace inter eos facta et dāna remissa q; hec remissio extendit ad oēs vtriusq; partis: licet nō cōsentiant quādo pax aliter haberi non posset. allegat. l. cōuentionum. ff. de pactis. Cōcordat Pa. in. c. nostra. de iniur. aduerte hic fm eundem qua vbi. s. q; noīe damni proprie et stricte venit diminutio patrimonij per aliuz facta. l. iij. ff. de dam. infecto. Et ideo nō veniūt expēse facte p̄pria voluntate: etiā coacta noīe damni. Quod nota p statutis et similibus odiosis. Item limita q; p̄dicta remissio nō valet q̄ ad damna data ecclesijs et ecclesiasticis p̄sonis: nisi p̄lati iparum cōsentiant.

15 ¶ Vtrum dominus teneatur mandatario de damnis q̄n in bello est passus. R. fm Pa. in. d. c. sicut. q; sic. nisi causa pietatis, humanitatis, vel parentele bellū fecerit vel nisi ex debito teneretur: vel nisi aliq̄d recipere cōuenerint pro mercede. Et vide de hoc. ſ. mandatum. §. v. Et hoc intellige de damnis que verisimiliter potuit mandans p̄uidere.

16 ¶ Vtrū occupata per principes christianos qui hodie inter se bella gerentes p̄pria temeritate q̄ vnus quiete possedit ab antiquo, aliusdo. Anto. in. c. q̄ sup̄ bis. de voto fm Host. q; nō videt quomodo iuste teneant. nec qualiter cōfessoz eoz peccata quanq̄ notoria palpitent. nec qualiter ab eisdem elemosynas aut passiones accipiāt: aut eos absoluāt. Dū caueant ne caterwatim ad inferos vadāt et alios secū trahant: nec credit q; in italia p̄scribi talia possint. c. fi. de prescrip. Et ideo restituere tenentur.

¶ Vtrū clericus in bello iusto cū dño suo vadens qui lucrat aliqua de bonis aduersarioz teneatur ea restituere. R. Jonal. ti. resti. q; si ea rapuit: peccauit capiendo. et restituere tenetur eis a quibus abstulit. quia illam rem capiendo non potuit facere suam. quia sicut dominus non potuit ei dare auctoritatē bellandi: sic nec rapiendi. Posset tamē retinere si guerra durante dominus vt illam teneat cōsensit. Si vero nō ipe rapuit. sed sibi ab his quibus licuit rapere data fuit. tūc nō tenetur restituere. Quod verū credo. quādo ex cōsuetudine q̄libet quod rapuit sibi retinet. alias secus. q; de iure quilibet tenetur capitaneo assignare: vt illa distribuat. vt. l. si q̄d bello. et ibi Bar. ff. de capti. ergo sine eius auctoritate tenere nō poterit. facit. c. dicat. xxiij. q. v. nisi vt dixi cōsuetudo sit in cōtrarium. 17

¶ Vtrū liceat omni tempore bellare. R. q; in bello iusto nō licet bellare in. xl. nec in diebus festiuis nisi necessitas vrgeat ineuitabilis. tex. est cū glo. ī. c. si nulla. xxiij. q. viij. Item nec tē pore treuge. c. i. de treu. et pace. Quod intellige in pugnatore non in defensore. vt notat predicta glo. 18

¶ Vtrum in bello iusto liceat vti deceptione dolo vel insidijs. ad vincendū inimicos. R. q; sic. dummō mendacium nō dicant vel fidem p̄missam nō frangant. facit. c. vtilem simulationem. xxij. q. ij. xxiij. q. ij. c. dominus. et. q. viij. in summa. xxiij. q. v. dixit. vide glo. in. c. cupientes in ver. malignantiū. de elec. li. vi. 19

¶ Vtrum locans arma. equos et huiusmodi. eunti ad bellū repetat si amittant in bello. R. Jnno. in. c. sicut. el. iij. de iureiurando. q; nō. q; sic ea p̄duxit. ff. loca. l. item queritur. §. si q̄s seruū. facit. l. videamus. §. fi. ff. eo. 20

¶ Vtrū comodans possit similiter repetere. R. Jnno. vbi supra q; non. quia non excessit fines cōtractus. ff. comoda. l. si vt certo. §. sed interdum. 21

¶ Vtrum tenente aliquo rem meam liceat mihi violēter auferre. Respon. Panor. in dicto c. sicut. aut in continenti recuperare vult. et licet. quia vim vi repellere licet. de quo. ſ. defensio. Aut non statim. et sic debet per iudicem eam recuperare si potest q; si non potest. Sic in 22

defectū iudicis: ꝑt dñs rē suā etiā violenter si aliter nō ꝑt facere recuperare. ar. l. nullus. C. de iude. in glo. q. l. ait ꝓtor. ff. de his q̄ in frau. cre. §. si debitorē. notat Jn. in. c. olim. el. §. de restī. spo. et Ale. Ri. et Sco. in. iiij. di. xv. q̄ si aliter nō possum rē meā habere. licz furto. eaz tollere. de q̄ dic vt. j. furtū. §. xl. Nō tamē licet ꝑ mendaciū. qz nō licz mētiri ꝑ alterius vita. xxij. q. ij. ne qs. Et sic limita glo. in. c. cupiētes de elec. li. vi.

Benedictio sup ꝑpm. quedā solēnis que fit cum illa solēnitate. Adiutoriū nostrū nc̄. Et hanc solū epi ꝑnt facere in tota sua dioceli. et archiepiscopi in tota ꝓ uincia cū visitāt et legati in terminis sue lega tionis. et abbates q̄bus ex priuilegio cōcessum est. vt notat. xxvi. q. vi. ministrare. de cōse. di. i. cū ad celebrandas. de excess. prela. accedenti bus. de priuil. abbates. li. vi. Alia simplex. Et hec fit a sacerdotib⁹ in missa absente epo: aut de mādato eius cū pñs est. xxi. di. denicz. xcv. di. ecce ego dico.

i Vtrū benedictio calicis paramentorū et hmōi ꝑ missis celebrandis possit fieri a sacer dote. Ric. doc. in cle. attendētes. de sta. re. tenēt q̄ nō. qz sūt poti⁹ ordinis epalis. cui ß idē in. d. c. abbates. Sed iudicio meo nullo iure eoz dictum ꝓbatur. Et credo q̄ imo possint benedi cere paramenta. tali rōne motus. pbyter pōt omnia facere que sunt ordinis: nisi sint ordis epalis: vel specialiter ei interdicta. c. quāuis. lxviij. dist. et. d. c. ecce. et. xciij. di. legimus. sed benedictio paramentoz cū nō sit ordinis epi scopalis. patet. quia cōpetit abbatib⁹ ex cōsue tudine. vt tenent doc. in. d. c. abbates. q. d. cle. attendentes. quod fieri nō posset si esset ordi nis episcopalis. ar. eorum que notant in. c. pe. de cōse. ec. vel al. nec est etiam eis ꝓhibitū. ptz quia in. d. c. q̄nis. ꝓhibetur cōsecratio sacer dotum. diaconum. et subdiaconum. cōsecratio virginum. cōsecratio ecclesie vel altaris. cris ma cōficere. crismate frontes baptisatorum si gnare: publice penitentē recōciliari. et in. c. mi nistrare. xxvi. q. vi. additur q̄ nō benedicat pu blice plebem in ecclesia. Quod intellige. vt di xi supra. et in. c. consulto. de conse. dist. i. q̄ nec corporalia debet cōsecrare. ergo vestimenta potest. quia in. c. vestimenta. et in. c. vasa. de cō se. dist. i. nihil dicitur de episcopo. Quare cre do omnia que pertinent ad celebrationē mis sarum que non fiunt cum sacra vnctione. vt est calix et patena. et nō sunt eis specialiter inhi bita. sicut sunt corporalia que ab episcopo de bent esse benedicta. vt in. d. c. consul. et alia hu iusmodi ꝑnt benedicere. ar. d. c. q̄nis. et. c. ec ce. nisi eps esset ꝑsens. quia nō liceret. ar. c. de nicz. xxi. di.

Vtrū abbates possint similiter benedicere 2
Be. in. d. c. abbates. tenet q̄ sic omnia in qui bus fit verbalis solum benedictio et quando faciunt ad opus suarum ecclesiarum. alꝫ non. Sed ego dubito de benedictione corporaliuz que licet sit verbalis solū tamen videt episco pis reseruata. d. c. cōsulto. nisi dicamus dero gatū ꝓ cōtrariā ꝓsuetudinē cū sit potius epis reseruata rōne dignitatis q̄ ordinis. Et ideo abbates possent ex consuetudine. ar. d. c. acce dentibus. Idem dic de benedictōne calicis. de quo. j. calix. §. i.

Vtrū vestis debeat iterū benedici quando 3
repetiat. Ric. q̄ nō. nisi q̄n fit talis repetitio q̄ sine ipa cū dicta veste non posset celebrari. puta totius manice ꝛ huiusmodi. quia cum a mittat formā. debet iterū benedici. ar. eorum que notantur in. c. i. de cōse. eccle. vel al. Sec⁹ dico si de stola fiat manipulus vel de manipu lo stola. quia nō videtur alia forma. nisi q̄ v num breuius est altero que quidem breuitas nō mutat formam.

Vtrū sponsa q̄ nō est virgo debeat bñdici. 4
Ric. q̄ nō. xxxij. di. seriatim. Imo benedicēs se cundas nuptias ab officio et bñficio suspēsus debet mitti ad papā. c. i. de secun. nup.

Vtrū diaconus possit benedicere mensam 5
Ric. q̄ non. ꝑsente ꝑbytero. nisi esset diaconus cardinalis. sed absente ꝑbytero potest. fm no tata in. c. legimus. xciij. di.

Vtrū recipere pecuniā ꝓ benedictione nu 6
bentium sit symonia. Ric. q̄ sic. tex. est in. c. cuz in ecclesie. de sy.

Vtrū mulier possit benedicere. Ric. q̄ non 7
nisi vt ꝑt quilibet bonus christianus. c. noua. de pe. ꝛ re. quia q̄ sunt ordinis nō cadūt in mu lierem. d. c. noua.

Vtrū benedictio mense et aque sit certi or 8
dinis. Ric. secōm Jnno. in. c. i. de ex. prela. lib. vi. q̄ benedictio aque sic. Et ideo esset irregu laris. excommunicatus. vel suspensus ipsam benedicendo. secus de benedictione mēse que non est ordinis.

Vtrū libri ecclesiastici sint benedicēdi. Ric. 9
fm glo. in. c. i. de pigno. q̄ nō.

Benefacere ex timore et non ex amo re: non reputatur benefacere. sed ꝓ non facere. xxiij. questione. v. ad fidem xxxij. questione. v. sicut enim. de cōsecra. dist. v.

quicquid.lxxvi.dist.non satis.de reg.iu. qui ex timore.

b BEneficium est quedam beniuola actio gaudiū tribuēs capienti.in li. feu. c.i.ex qui.cau.feu.ait. Pa.in.c.vnico. de cōmo.et in.c.ad audientiā.de preseri. Hec diffinitio cōprehendit quodcūq; quod dicatur beneficium. Sed hic de ecclesiastico solum dicendum est.

i ¶ Quottuplex est bñficiū ecclesiasticū. R. q; aliud est religiosum aliud seculare. Religiosū aliud simplex vt canonicat⁹ regularis, aliud duplex.vt abbatia priorat⁹.vel aliud bñs iurisditionē. Seculare vero.aliud summū.vt patus. aliud mai⁹.vt ep̄atus. aliud mediocre seu duplex.vt dignitas.vel psonatus.vt aliud habēs curā aiarū aliud min⁹ seu simplex. vt canonia.capellania.aduocatoria. et hmōi. aliud nō bñs administratiōz. Et isto mō dicit large beneficiū.et est qñ quis hz beneficiū nō titulū. vt sunt capellani ad nutū āmoniales. hz qñ hz in titulū aliqō beneficiū:cui est assignata dos q̄tumcunq; sit simplex:dicitur habere beneficiū cū administratōne fm Ge.in.c.p̄nti de offi.or.li.vi.

2 ¶ Vtrū p̄benda sit quid spūale. R. Pa.in.c dilecto.ō p̄ben. q; si ē annexa iuri canonie partim est spūale ⁊ partim tpale. Si vero nō ē annexa canonie.vt puta.qz ecc̄ia nō sunt p̄ben de distincte.sed oīa cōia.et p.c.assignatur.isti vnum prediuz in p̄benda.⁊ alteri aliud vel qd simile. Vel etiā si sunt distincte.tamē nō sunt canonicatib⁹ annexe.qz nō ē ibi numer⁹ canonicoꝝ.tūc est mere temporale ⁊ p̄t cōcedi etiā laico ad ip̄ius sustentationē.

3 ¶ Vtrū altaria que dant in titulū ꝓpetuū dicantur bñficia. R.fm glo.in cle.q. de deci.⁊ sequitur Ge.in.c.i.de cōiue.li.vi.q; sic.et appellatōne officij altaria p̄dicta intelligunt. facit c.ij.de cōcel.p̄ben. Secus si nō dant in titulū qz beneficiū nō dicunt ꝓprie.

4 ¶ A q̄ debet dari bñficiū ecclesiasticū. R. q; regulariter p̄ ordinariū.nisi ex spāli statuto vl cōsuetudine ad aliū ptineat.vt .j.dicā.

5 ¶ Vtrū capitulū sede vacante possit cōferre. R.q; nō illa beneficia que ad ep̄i collationem pertinēt. Sed bene p̄t cōferre illa q̄ ad ep̄m et ip̄m capitulū cōiter ptinēt. Similiter talia beneficia p̄t cōferre qñ ep̄s est suspensus a collatione beneficioꝝ.etiā si ep̄s haberet interesse in tali collatōne tanq̄ p̄latus. Et idem potest episcopus quādo capitulū esset excōmunicatū seu maior ps maiori excōicatōe vel suspensuz. c.si ad episcopū ne se.va.li.vi. Si vero ptinet ad ep̄m collatio cū cōsilio capituli:vel assensu nō posset capitulū intromittere nisi suspensus esset in mora.petende relaxatōnis. Si vero capitulū vel alius de ꝓsuetudine vel statuto deberet cōferre de cōsilio ep̄i:defuncto ep̄o:vl in remotis agente.ita q; in breui eius p̄ntia non possit haberi.nō ꝓterea debet differri collatio.vt in.c.si ad ep̄m. 6

¶ Quid de bñficijs vacantibus in curia. R. q; oīa beneficia:dignitates et psonatus vacā tes in curia romana non p̄nt cōferri nisi p papam. Similiter beneficia dignitates vel psonatus curialiū vel accidentiū:seu redeuntiuz de curia si decedūt in locis vicinis curie ad duas dietas legales:que faciunt.xx. miliaria p die.l.i.ff.si quis cau. Et notat glo.in.c. p̄senti de p̄ben.li.vi. Vnde si distarent p.xli.miliare nō includeretur.ff.de verbo.signi.l.iij. limitata nisi predicti morerentur in loco ꝓprij domicilij:vel.ꝓprie domus.qz tūc nō reseruant pape nisi esset talis curialis. qui licet haberet ibi p̄ prium domicilium.tamen ibi morabat solum ꝓpter curiam.quia tunc reseruatur. Similiter reseruatur quando est curialis qui moritur in loco vnde recedit curia:vel in itinere dum curiam sequeretur quantumcūq; vbi decedit sit remotus ab ip̄a curia. Verum est q; post mensem si non fuerint collata beneficia p̄dictoꝝ cōferre possunt illi ad quos ptinet eoꝝ collatio per se p̄os tantū:vel ip̄is agentibus in remotis per suos vicarios generales.quibus id cōmissum fuerit in eoꝝ diocesibus existentia: nisi essent prochiales ecclesie:et vacarēt sede aplica vacāte.vel si anteq̄ papa ea conferret mortuus est.hec notantur in.c.licet.el.j.c. statutum.c. p̄senti.et.c. si apostolica. de p̄ben. li.vi. Aduerte etiam circa hec ad regulas cancelarie et reseruationes que faciunt cōmuniter pontifices in sua creatōne.quia nō semp se habent vno mō. Ad o nō pono hic. 7

¶ Quid de p̄sentatis a patronis sede vacāte R.q; capitulū p̄t eos admittere et instituere in beneficijs.licz ad ep̄m si viueret ptinuisset c.et si capitulū. de instī.li.vi. 8

¶ Quid si episcopus cōferat beneficium absenti. R.q; licet nō fiat suum donec cōsentiat. tamen episcopus nō poterit alteri cōferre donec ille recuset:nec valet collatio si cōferat nisi episcopus assignasset terminū cōpetentē cōsentiendi:infra quod non cōsentit.si tamē post terminū iterum consentiret anteq̄ alteri esset collatū valeret.c.si tibi absenti.de p̄ben.li.vi.

8 ¶ Quid si epꝰ cõferat bñficiũ abñti, Ro. q̃ lz ñ fiat suũ donec ꝓsẽtiat. tñ epꝰ nõ potit alteri ꝓferre donec ille recuset: nec vz collatio si ꝓferat ñ epꝰ assignasz ẽminũ ꝙperẽtẽ ꝓsẽtiẽdi. j. qõ ñ ꝓsentit si tñ pꝰtminũ iterꝫ ꝓsẽtiret añ cẽ alteri eẽt collatũ valẽt. c. si tibi abñti. ỏ pb. li. vi.

9 ¶ Vtrũ epꝰ vel alius cui mandabat de beneficio ꝓuideri pauperi clerico teneat iterũ ꝓuidere si ille clericus aliud est consecutus. Ro. q̃ nõ. c. si paup. de ꝓben. li. vi.

10 ¶ Vtrũ epꝰ teneat ordinatis ꝑ ipm ꝓuidere de beneficio. Ro. q̃ sic. si est in sacris ordinat⁹. c. cũ secundũ. de ꝓbeb. Idem dic qñ ꝓmisit q̃ ordinetur ꝑ aliũ. c. si epꝰ. de ꝓben. li. vi. Et hoc verũ nisi habeat suã vel paternã hereditatẽ vñ possit sustẽtari ſm glo. in. d. c. si epꝰ.

11 ¶ Vtrũ ꝓmittẽs alicui ꝓuidere de beneficio ecclesiastico nõ vacante: vel ẽlitercũ q̃ ꝓmittat cũ potuerit teneat. Ro. q̃ nõ. q̃ talis ꝓmissio est nulla. c. detestãda. de cõcess. ꝓben. li. vi.

12 ¶ Vtrum recipiẽs beneficiũ ecclesiasticũ de manu laici cadat in aliquã penã. Ro. Inn. in c. quisq̃s. de elec. q̃ sic. q̃ est intelligibilis ipo iure. de iure pa. ꝑterea tñ epꝰ posset cum eo dispensare ſm eundẽ. ar. c. nup. de sen. excõ.

13 ¶ Vtrũ q̃s possit renunciare suo beneficio vt alij ꝓuideat. Ro. Pa. in. c. dilecto. de ꝓbeben. q̃ sic. dummõ in actu renunciatõnis nõ deducat in pactũ: sed iꝑz renunciationẽ faciat pure et libere: alꝫs esset symoniacũ. vt vult glo. in d. c. dilecto. et glo. in. c. ex pte. el. j. de offi. dele. Si tamẽ in animo gereret vt alteri cõcederet: nõ esset symonia. dummõ pactũ nõ faciat licet peccet. vt est clara glo. in. c. ordinatões. i. q. i.

14 ¶ Cui ꝑt dari beneficiũ ecclesiasticũ. Ro. q̃ solis clericis nõ cõiugatis et habentibus etatẽ debitã. et q̃ sit etas debita. vide. j. Etas.

15 ¶ Vtrũ clericus cõiugatus possit habere beneficia ecclesiastica. Ro. Pa. in. c. sane. de cle. cõiu. q̃ nõ. Sed nec etiã administratões ecclesiasticas. Et ꝑ hoc puto q̃ nõ possit esse vicarius episcopi q̃ tenẽt doc. in. c. vnõ. e. ti. li. vi. et in. c. Joannes. Idẽ Pa. eo. ti. tenet q̃ nec etiã potest dispensari cũ eis vt habeãt beneficiũ simplex. lz alij ꝓtrariũ teneãt: et ꝑt saluari dictũ eoꝝ vt valeat dispẽsatio si fiat a papa. q̃ Pa. itelligat ñ valere si fiat ab iferioꝛib⁹ pape

16 ¶ Vtrũ filius sacerdotis possit obtinere bñficiũ ī ecclesia pꝛis. Ro. q̃ sic. si alꝫs ẽ legitimus c. ad hec. de fi. ꝓsby. dũmõ nõ ad illas dignitates vel ꝓbendas quas immediate pater eius habuit ꝓmoueat. c. cõstitutus. de fi. ꝓsby. Et noꝛe filioꝝ in hoc veniunt etiã nepotes de iure in hereditate succedentes. vt sunt per rectã lineam descendentes nepotes. ar. in sti. de here. quali. et di. ℌ. sui. ſm Ho. et Ber. in. c. ad extirpandas. de fi. ꝓsby. Secꝰ in collateralib⁹ in q̃bus successio locũ nõ habet. ar. de offi. dele. ex pte. Item ſm Ho. nepos ꝑt poni immediate in ecclesia quã auus eius habuit patre eius viuente. sed patre moꝛtuo nõ põt. qz cessat ratio in pꝛimo casu successionis: sed nõ in secundo. Itẽ aduerte q̃ si pẽ habuit ꝓsonatũ. imediate nõ poterit filius in eadẽ ecclesia habere vicariã. vt in. c. michael. de fi. ꝓsby. vl ecõtrario si pater habuit vicariã ꝑpetuam filius immediate nõ poterit habere personatũ. vt in. c. cõstitutus. de fi. ꝓsby.

¶ Quis ꝑt dispensare cũ illegitimis vt obtineant beneficiũ ecclesiasticũ. Ro. q̃ epꝰ in beneficio simplici cui nõ imminet cura animarũ vt in. c. is qui. de fi. ꝓsby. li. vi. nec distinguo ſm glo. ibidẽ. an sit spurius adulterinꝰ vel naturalis licz q̃ ad successiones distinguant ꝛ in difficultate dispẽsandi. In alijs ãt solꝰ papa. 17

¶ Sed nunq̃d poterit epꝰ dispẽsare cũ talib⁹ in ꝓsonatu vel dignitate sine cura. Ro. glo. ī. d. c. is qui. q̃ nõ. sed solus papa. Et teñ sequunt cõiter doc. etiã si efficeret religiosus. 18

¶ Vtrũ epꝰ possit cum ꝓdictis dispensare in canonicatu eccie cathedralis. Ro. ſm Archi. in d. c. is q̃. q̃ sic. ex quo inuenitur ꝓhibitum. Et cum eo concoꝛdat Se. in. d. c. is qui. licz Jo. mo. et alij teneãt q̃ nõ ꝑt. qõ nõ placet. 19

¶ Vtrũ epꝰ cum ꝓdictis possit dispensare in rectoꝛia. Ro. q̃ sic in omni bñficio: dummõ nõ cadat in nomẽ dignitatis vel personatus. vel habeat curã aiaꝝ. Et hoc tene. licet quidã teneant cõtrariũ. vt notat Se. in. d. c. is qui. Et ratio potissima est. qz ptãs dispensandi ꝓcessa alicui: cuius effectus nõ in ipm sed in aliũ deriuatur debet late interꝑtari. vt no. Jo. an. in. c fi. de ver. si. Et sequit Jo. de Imo. et Se. in d. c. is qui. Et maxime qñ interꝑtatio fit ꝓtra ipm ꝓcedentẽ. iuxta no. de ꝓuis. c. qz circa. Et ideo iura q̃ vident ꝓtraria intellige et limita q̃ loquunt in dispensatõe alicui cõcessa. cuius effectus in ipm deriuat que stricte interꝑtãda est. Quod nota. 20

¶ Quid si bñficiũ simplex habeat curam animarũ annexã. nunq̃d epꝰ poterit dispẽsare cũ ꝓdictis. Ro. ſm Archi. in. d. c. is qui. q̃ sic. quia talis nõ dicitur habere curã animarũ. vt probat tex. ī. c. sup eo. de ꝓben. li. vi. Nã vt ibi ꝑt quis habere ꝓbendã et dignitatẽ: cui annexa est ꝓchialis ecclesia: et tñ nõ posset q̃s 21

habere simul dignitatē ⁊ ecclesiā curatā. c. de multa. de p̄ben. Lap. abbas limitat hoc verū qñ ecclesia curata hz vicariū aliū ab isto. alꝫ nō. Alij doc. indistincte tenēt q nullo mō epi/ scopus p̄t dispensare. Vide Be. in. d. c. is q. Vbi placz ⁊ prima opi. cū predicta limitatō ne domini lapi.

22 ¶ Pone q in eccia est statutū iuratū et papa approbatū q nullus illegitimꝰ ibi p̄moueat an eps possit dispēsare. R. Jo. mo. et sequit Be. in. d. c. is q. q nō. ex q tale statutū est iuratū vel confirmatū. Secꝰ esset si solū esset statutū nō iuratū vl cōfirmatū. qz tūc posset eps dispēsare ꝯtra p̄riū statutū. iuxt no. de elec. c. licet canō. Limita p̄dicta oīa q eps p̄t dispē/ sare cū illegitimo in bñficio simplici. verū nisi aliud impedimentū canonicū obstet cū illegi/ timitas ⁊ sup q eps nō possit dispensare. vt in d. c. is qui.

23 ¶ Vtrū dispensatus vt p̄moueat ad ordines sacros p papā. p̄ videat talis illegitimꝰ dispensatus vt possit obtinere bñficiū cū cura. R. q nō. qz dispensatio nō trahit ad cōsecuti/ ua eius sup q dispensat qñ dispensatio impri/ mit effectū validū sup actu in q dispensat abs eo q extendat ad illud cōsecutiuū. fm Be. in. d. c. is qui.

4 ¶ Utr p̄fatꝰ illegitimꝰ dispensatus vt possit obtinere bñficiū ecclesiasticū possit post pri/ mū postea aliud obtinere virtute dispensatōis R. Be. in. d. c. is q. q paulus ꝑ distinguit: q aut dispensatio fuit facta sup certo bñficio. et tūc si fuit in culpa vt illud nō bret: sic aliud nō poterit hre. Si vero nō fuit ī culpa: vel dispen/ satio sup certo bñficio fuit. sic poterit post pri/ mū aliud hre. et placet mihi. hz. Be. ibi videat tenere opi. d. Lap. q alit distinguit. Sed mihi nō placet. Vide eū ibi si placet.

25 ¶ Utr p̄fatꝰ dispēsatꝰ vt possit hre bñficiū cu/ ratū possit p̄ obtinere dignitatē. R. Be. i. c. fi. de fi. p̄by. q nō. qz ista ponunt vt diuersa. in. d. c. fi. ergo vno ꝓcesso nō veniet aliud. Vñ in dispensatōe nō ꝓcedit argumentū a maio/ ri. nec a simili. vt ibi no. Be.

26 ¶ Utrū illegitimꝰ vel irregularis dispensatꝰ in ordine et bñficio atq p̄motus possit postea impetrare dispensatōz sup pluralitate nō fcā mentōe de defectu illegitimitatꝭ vl irregulari tatis. R. fm Be. ī. d. c. fi. q nō. ter. ē in. d. c. fi.

27 ¶ Utrū eps possit dispēsare cū p̄dictis illegi/ timis: vt possint plura bñficia simplicia reti/ nere simul. R. Be. vbi. s. q nō. facit. c. is cui. ſ. R. de p̄ben. li. vi. vbi qñ ꝓcedit alicui vt pos/

sit bñficiū alteri cōferre. intelligitur de vno et non de pluribus.

¶ Utrū eps possit dispēsare cū illegitimis vt 28
habeāt simplex bñficiū seu p̄bendā ī eccleſijs suoz patrū q sunt sacerdotes. R. q nō ipis vi/ uentibus. c. cū decorē. de fi. p̄by. Multo minꝰ in canonicatu. c. cum ad abolendā. de fi. p̄by. Sed ipis mortuis sic. dummō nō dispenset su/ per beneficio seu p̄benda quā eius pater tene/ bat īmediate. secus si mediate. Goff. tū tenet q nunq canonicatū in eadem ecclesia poterit habere ex dispensatōe epi. Sed ꝯtrariū credo verius. vt no. in dictis. c.

¶ Pone papa dispensauit cū illegitio vt pos/ 29
sit p̄moueri ad bñficiū etiā curā bñs nunq p istā dispensationē poterit p̄moueri ad bñfici/ um cui p̄ficiendus ē p electionē eligēdus. R. fm Be. in. c. is q. q sic. qñ qñ vicio tollit ex to/ to. vt ī casu p̄dicto p̄t eligi. vt in. c. cū vintoniē sis. de elec. etiā si esset dubiū an verba dispen/ satōis tollāt ex toto vicio. Et hoc tene. licz alij dicāt q nō p̄t eligi.

¶ Infra quod tps dz bñficiū vacās cōcedi. 30
R. q in cathedrali et regulari ecclesia vacāte p̄lato infra tres menses eligere tenent. c. ne p defectu. de elec. nisi essent p̄uilegiati vt mino/ res. Alia añt bñficia ecclesiastica infra sex mē ses. c. nulla. de cōcess. p̄ben. Alꝫ collatio seu p uisio deuoluit ad eū qui primo esse dinosci/ tur. nisi in casu in quo p̄uisio p̄tinet ad capitu lū deuoluit ad epm. et ecōtrario. et post ad me tropolitanū et post ad papā. Vocest verū nisi legitio impedimento essent impediti. Et inci/ pit currere dictū tps a die scie: nō vacatōis. c. qz diuersitatē. de con. p̄e. Et intelligit legiti/ mū impedimentū p̄egrinatio vel suspēsio etiā ex culpa. nisi esset in mora petēde absolutōis. d. c. qz diuersitatē. Et si bñficia p̄tinerēt ad re gulares exēptos. epi p̄uidebūt nō obstāte ex/ emptōe. cle. qz regulares. de sup. neg. p̄la.

¶ Utr p̄fatū tps bēat locū in bñte instituere 31
p̄tatū p p̄onū. R. dñi de rota tenēt q nō. qz d. c. nulla. nō extendit ad eū q habet instituere sed ad eum qui habet cōferre.

¶ Utrū liceat alicui sibi p̄curare beneficiū. 32
R. Tho. et R. ai. q beneficiū cū cura animaꝝ nō licet. qz idonee nō p̄t administrare sine grā seu charitate quā nullus se hre scire p̄t. Secꝰ esset de alijs bñficijs: qz p̄ntp̄curari. Aug. de ancho. li. de p̄tate pape tenet generaliter non posse sine petō. Nō verū credo qñ p̄ncipaliter p̄curat: vt habeat beneficiū. Secꝰ qñ p̄ncipaliter p̄curaret vt posset p̄desse.

34 ¶ Dtrũ occupãs beneficiũ viuẽtis sciẽter faciẽs se instituí: sit infamis. Rx. Pa. i. c. i. de cõcess. p̃ben. q̃ sic. iñ. q. i. audiuim⁹. Et solus papa dispensat cũ eo. sicut cũ illo q̃ viuẽte vxore aliã accepit. vt in. c. fi. de eo q̃ duxit in vx. quã pol. p adul. Ex q̃ cõcludit Pa. ibidẽ q̃ licz cũ vacaret fecerit se instituí vl sibi ꝓferrí a papa nõ habita mentõe de occupatõe. ꝓterea non valet. q̃ ẽ subrepticia: qz nõ sic facilẽ obtinuisset. facit. c. postulasti. de rescp. Sil dicit ó eis q̃ de facto occupãt vl p brachiũ seculare se ĩ vacantib⁹ bñficijs intrudũt. si nõ faciũt mentionẽ in impetratõe de tali occupatõe: qz oẽ id ex q̃ nõ ita faciliter obtineret tacitũ inducit surreptionẽ. p. d. c. postulasti. cũ similibus.

35 ¶ Quot bñficia p̃t q̃s habere. Rx. fm Pa. in c. cõquerẽte. de cle. nõ resi. q̃ bñs beneficiũ q̃z tumcũq̃ simplex qz̃ p se sufficit ad vitã beneficiati non p̃t aliud tenere sine peccato mortali fm glo. in. c. dudũ. el. i. de elec. Quo limitat idẽ Pa. si ꝓpt̃ se solũ hz. Sec⁹ vero si collata sibi essent nõ rõe sui ſz ꝓpt̃ vtilitatẽ bñficioꝝ: vt qz est homo industriosus et bone ꝓscientie. vt no. in. c. cum iam dudũ. de p̃ben.

36 ¶ Dtrũ bñs plura q̃ñ vnũ sufficit excusẽt per dispensationẽ. Rx. glo. p̃dicta q̃ sic. ſz Pa. in d. c. dudũ. dicit q̃ hz p indubitato q̃ nõ sit tutus q̃ ad eccliaz triumphantẽ. etiã dispensat⁹ p papã: q̃ñ dispẽsat⁹ ẽ ꝓpt̃ se ꝛ suã vtilitatẽ: qz in ß casu ñ solũ alterat iuris positiui dispositio: sed etiã xpi patrimoniũ iniuste dispergit. Cũ g̃ papa nõ possit sine cã alienare bona ecclesie sine graui pctõ: vt dicit Arch. xij. q. ij. nõ liceat pape. ergo multominus p̃t dare lniam alteri ipa dispergẽdi. vt in. c. nup̃. de resti. do. post di. Et sic cõuincit rõ Jnno. in. c. cum ad monasteriũ. de sta. mo. qz hic nõ solũ violatur ius positiuũ: sed potiꝰ diuinũ. Hoc idẽ tenet Bo. in. d. c. dudũ. quẽ sequit Jo. an. Dicit etiam Tho. in. ix. q̃libet. q. v. q̃ habere plures p̃bendas. absolute ꝓsiderando est q̃d de se inordinatũ: vtpote qz quis nõ p̃t in diuersis eccleſijs deseruire q̃bus quasi p stipendio p̃bende sunt ordinate vt ministrantib⁹ in eis deñ. Est etiã diminutio diuini cult⁹. vbi vn⁹ loco plurium cõstituit. Est etiã inequalitas. vbi vnus hz multa bñficia. et alius nõ p̃t hẽ vnũ. Cõtinet et aliq̃n defraudationẽ voluntatũ testatorũ. q̃ vt certus numerus seruientiũ deputaret talia cõtulerũt. et multa alia. et nisi aliqua circumstantia supueniat q̃ remoueat totaliter inordinationẽ ei⁹ nunq̃ erit sine pctõ: sicut nec homicidiũ p̃t fieri etiã cũ dispensatõne. nisi habeat circumstantiã q̃ remoueat ei⁹ inordinationẽ. Aduerte tñ fm Gof. q̃ est triplex circumstãtia q̃ p̃t remouere talẽ inordinationẽ. ita q̃ dispẽsatio sit legitima ꝛ tut⁹ dispensat⁹. Prima necessitas puta. qz plures nõ inueniunt idonei. Scda vtilitas ecclesiarũ ꝛ eoꝝ q̃bus p̃sunt. Tercia p̃rogatiua meritoꝝ. Nec valet ꝓsuetudo fm Pa. in. d. c. dudũ. Et iura sine glo. q̃ dicunt valere intelligẽ p necessitate: vel vtilitate bñficioꝝ: vl p̃rogatiua meritoꝝ. puta quia plus valet absens q̃ alĩ⁹ pñs: vel p potẽtia retinẽdi plura bñficia simplicia. sed nõ vt fruct⁹ lucrifaciat sibi ad vtilitatẽ p̃uatã: vl ad augẽdũ patrimoniũ. vel vt lauti⁹ viuat. vl vt facilius ad ep̃atũ: vl maiorẽ dignitatẽ possit ascendere. qz cũ tali intentõne etiã vnũ bñficiũ hẽre de se est inordinatũ: qz est ꝺ oẽm rõem. vt in. c. rõ nulla. cũ ibi notat⁹. de p̃ben. et ꝺ officiũ pietatis. xvi. q. i. c. fi. vide eẽ de B. j. cleric⁹. q̃. ꝛ. iñ.

37 ¶ Dtrũ habẽs bñficiũ cũ cura: si recipiat secundũ cũ cura: nõ iure sit p̃uatus p̃io. Rx. q̃ sic statim adepta pacifica possessione. c. ó multa. de p̃ben. vl q̃ñ p eũ stetit q̃ min⁹ brẽt. c. licz. de p̃ben. li. vi. et nisi p̃imũ resignet ĩ manu ordinarij: vel cui cõpetit ipo iure est p̃uat⁹ etiaz secundo. et inabilis ad q̃cũq̃ bñficiũ et etiã ordies sacros ꝛ ad papã p̃tinet dispẽsatio. p extraua. Jo. xxij. q̃ incipit Execrabilis. Et io nõ poterit absoluere subditos rõe p̃imi bñficij. Fallit ß in septẽ casib⁹. Primus q̃ñ scõm annecteꝛ. i. c. sup̃ eo. de p̃ben. li. vi. Secundus casus q̃ñ expedit de bonis ꝓpr̃ijs vtilitatẽ p̃imi beneficij. et ipm retinet donec sit sibi satisfactũ fm Jn. de bu. p. c. quicũq̃. xxij. q. iij. Et sufficit q̃ talis expẽsa sit vtiliter cepta. ſz postea a cãu sit totũ p̃ditũ. fm Jo. an. in. c. ex pte. de cõsti. puta qz domũ factã ignis postea ꝺbusſit Tercius casus q̃ñ acceptat calore iracũdie fm Jo. de l. et. d. Jnt. et facit glo. ĩ. c. ex lẽis. de diuoꝝ. q̃ vult q̃ ꝺfessio ex iracũdia facta nõ p̃iudicet. Quart⁹ casus q̃ñ acceptat ad tps. puta donec alit̃ fuerit bñficio p̃uisuz fm Pe. de Ancha. ĩ. c. i. de ꝺsue. li. vi. Quint⁹ casus q̃ñ cõmutauit vnũ bñficiũ in aliud bñs alia beneficia curata: dummõ possessionẽ nõ fuerit nact⁹ ter. est ĩ cle. si plures. de p̃ben. Sext⁹ casus q̃ñ hz p dispensatõz. vt in. d. c. dudũ. Septim⁹ casus in ep̃atu q̃ nõ vacat p secundũ. fm glo. in. d. c. de multa. et Jmo. in cle. gratie. de rescp. Idẽ dic de quocũq̃ alio bñficio ecclesiastico q̃ q̃s nõ p̃t cũ alio tenere nisi dispensẽt cũ eo. Et q̃s possit dispẽsare. j. dicã. ff. xxxviij.

38 ¶ Dtrũ bñs beneficiũ in cõmẽda teneat ser-

nare ecclesiã in statu suo. R. Pa. in. c. de monachis. ō ꝑbē. q̄ sic. nec ꝑt aliq̄d ō statu eccīe minuere. ȝ de supfluo ꝑt sibi puidere. alꝫs nō.

38 ¶ Quis ꝑt dispēsare vt q̄s hēat plura beneficia. legitima cā interuenīete. R. q̄ in pluribꝰ simplicibꝰ. vl in vno curato. et alio simplici ꝑt eps dispēsare vt in diuersis ecclesijs habeat: sed in vna eccīa ꝑt si sūt simplicia. fm glo. ī. c. literas vīas. de ꝓcēs. p. Jo. an. dīc verū si sūt diffōrmia. vñ dicit q̄ ꝑt dispēsare. vt q̄s habeat dignitatem ⁊ canonicatū in eadē eccīa facit. c. i. cū glo. de ꝓsue. li. vi. Fede. ꝓfilio. cxv. tenet q̄ ꝑt dispēsare eps vt q̄s hēat canonicatū et altare: seu bñficiū alicuī capelle in eadē ecclesia. Et hoc sequit Pa. in. c. lēas. Jn duobꝰ aūt cōformibꝰ nō ꝑt. puta vt q̄s habeat duos canonicatꝰ in eadē eccīa. Et dicit Pa. vbi. s. q̄ ꝫ sequunt cōiter doc. Et ideo duo altaria in eadē eccīa nō ꝑnt ī titulū hēi ex dispensatione epi fm Guil. de monte lau. Et videt seq̄ Ge. vbi. s. et placz. q̄ altaria q̄ dant in titulū ꝓpetuū dicunt bñficia fm glo. in cle. ij. de deci. Et sequit Ge. in. c. i. de ꝓsue. li. vi. Altaria vero q̄ nō dant in titulū bñ ꝑnt hēi ex dispēsatōe epi. Jn ꝓsonatibꝰ vero vel dignitatibꝰ vel administratōibꝰ: aut officijs ꝓpetuis quocūq̄ modo ꝑcenseant nō ꝑt nisi solus papa dispēsare. vt in. d. c. i. ſ. in eadē eccīa vel in diuersis. vt in. c. de multa. de ꝑben. ȝ tex. videat solū ō eadē ecclesia ꝓhibere. Sz doc. in dict. c. dicūt etiā locū hēre ī diuersis. ſ. ecclesijs. ꝑ. c. q̄ nō nulli. ō cle. nō re. Ad ō no. licz Jn. dicat ꝯrū. ī. d. c. ō multa. ſ. q̄ eps ꝑt dispensare in pluribus ecclesijs dummō curā aīaꝝ nō habeāt.

39 ¶ Quid fiendū de fructibus bñficioꝝ. vide. j. clericus. xij. et. xvij. ꝑ totū.

40 ¶ Utrū fructꝰ bñficij vacantis sint seruādi successori. R. q̄ sic. vl vtilitatē eccīe expendendi. alꝫs ꝫfaciētes si sūt capla ꝙuētus: collegia: vl singule ꝓsone ī cathedralibꝰ ecclesijs et regularibꝰ. vl collegiatz sūt suspēsi ipo facto ab officio ⁊ bñficio. donec plene restituerint quicq̄d ꝓceperūt nō obstātibꝰ ꝓuilegijs: vl ꝙsuetudinibꝰ: vel statutis: etiā iuramēto vel sedis apostolice auctē firmatj. c. q̄ sepe. de elec. li. vi.

41 ¶ Quid de plātz q̄ bona ecclesiaꝝ: dignitatū ꝓpatuū ⁊ ꝓsonatuū vacātiū sibi subiectaꝝ vl q̄ ptinēt ad eoꝝ custodiam occupāt. R. q̄ nisi spāli ꝓuilegio: vl ꝙsuetudīe ꝑscripta vl alia rōnabili cā hoc faciāt epi. et supiores sūt suspēsi ab ingressu eccīe. et alij ab officijs ⁊ bñficijs: donec satisfecerīt. Jdē dic de alijs ꝓsonis ecclesiasticis ad q̄z collatōz pñtatiōnē seu custodiā ptinēt dignitates ꝓsonatus ꝓpatus vl ecclesie vacātes. vt ī. c. pñti. de off. ordi. li. vi. Et ista ꝓhibitio loquit de alijs bonis ab his de q̄bus s. in. ſ. ꝓcedenti. et in. d. c. q̄ sepe.

¶ Utrū fructꝰ bñficioꝝ possint locari. vide. s. alienatio. in ꝓn. et. ſ. xvij. 42

¶ Quid de distributōnibus quotidianis. vide. j. clericus. xij. ſ. ij. 43

¶ Quid de iuste possidētibꝰ bñficia ecclesiastica. R. q̄ resignare tenent in manu illiꝰ q̄ ꝑt accipe resignatōz: vl si esset ī articulo mortis alicui alteri recipiēti eā noīe illiꝰ cui ē faciēda fm Jn. Et etiā tenet fructꝰ ꝓceptos restituere de renun. c. post trāsitionē. ſ. rursus. Et dicit Archi. q̄ si aliq̄s minꝰ canonice obtinet bñficiū. ſ. simoniace. vl ꝑ fraudē: aut surreptionem aliq̄ in ꝓpetuū nō ꝑscribit. c. postulasti. de cle. ex. mi. Verū ē q̄ dicit Jo. q̄ vite necessaria stricte poterit retinere ō ꝓsilio ꝓfessoris: ita q̄ solū nō egeat ⁊ alios fructꝰ ī eccīe vtilitatē cōuertat q̄z restituē tenet. c. dilecto. de ꝑben. alit nō ꝑt absolui nisi obtineat dispēsatiōz ab eo q̄ ꝑt nec ī foro aīe tenet ei subditi obedire vl soluere aliq̄d q̄n sciūt ꝑ certo. nec ꝑt eosdē subditos absoluere vel ligare. de quo tñ dic et limita. vt. j. cōfessio. xiij. ſ. xij.

¶ Utrū filiꝰ ꝓmuet bñficio ecclesiastico ꝓpter crimē lese maiestatis ꝙmissum a ꝑe. R. glo. ī c. satis puersum. lvi. di. q̄ nō. Jdē dicit nec ꝑ pter crimē lese maiestatis diuine. vt puta. q̄z hereticus vel scismaticus. c. q̄cūq̄. de here. li. vi. de scisma. c. vnico. li. vi. vbi licz ꝓhibeant admitti ad bñficia ecclesiastica taliū filij. non tñ dicit q̄ habitis ꝓmuent. q̄d nota. 45

Bigamia est triplex fm glo. eo. ti. c. i. Prima dicit vera. Secūda similitudinaria. Tercia interꝓtatiua.

¶ Quot modis ꝓtrahit bigamia vera. R. fm Ri. in. iij. di. xvij. ar. iij. q. i. et glo. vbi. s. vno mō q̄n habuit plures legitimas vxores. xxvi. di. acutius. et. c. se. Jntellige si ambas cognouit. alꝫs secus. ar. in. c. debitū. de biga. 1

¶ Quot modis cōtrahit bigamia interꝓtatiua. R. fm glo. in. d. c. i. q̄ duobꝰ modis. Primus q̄n ꝓtraxit cū corrupta. xxxiij. di. maritū. et. c. a nobis. eo. ti. Jntellige si cognouit eaz. alꝫs nō. d. c. debitū. Secundus quando reddit debitū vxori adultere. xxxiij. di. c. si cuiꝰ. et. c. se. etiā si ad ꝓceptū ecclesie redderet fm cōmuniorē opi. et etiā si ignorabat eā adulterā. fm Pa. in. c. si vir. de adul. allegat. xvij. di. si cut. et de biga. c. ij. 2

¶ Sed nunquid accipiens virginē quam non 3

cognouit.et ea mortua accepit secundā virgi-
nē quā cognouit:vt ecōtrario primā cognouit
sed nō secundā efficit bigamus.R.Io.ti.eo.
q nō.Sic r si ducit mulierē virginē ab aliq de
sponsatā sed nō cognitā p̄ mortuo spōso nō est
bigamus.di.xxij.c.fi.et.d.c.debitū.

¶ Quid si credebat virginē tpe p̄summatōis
matrimonij ⁊ post cognouit corruptā.R.q bi
gamus est.xxj.q.v.ille.lij.dis.q in aliquo.nec
excusat error vel ignorātia.d.c.ille.

¶ Vtr defloratās virginē ⁊ postea accipiēs eā
vxorē sit bigamus.R. glo.et Pa.i.c. sane.de
cle.p̄cū.q nō.et lz Io.vbi.s.dicat q celebrāt
or opi.teneat p̄riū.ego credo verioꝛē opi. q ñ
sit bigam⁹.qz lz aut.quō op.epi.§.i.velit q v
xorē habuerit virginē tñ si attēdam⁹ ad verita
tē q opi.,pferēda ē.c.nup a nobis.de biga.vij
di.veritate.lxxxi.di.quicūq.et q si.sint le. per
tuas.C.plus va.qđ agi.l.i.ij.et.iij.nō diuisit
carnē suā.Nec obstat q opinio p̄feratur veri
tati.de sponsa.iuuenis.iij.q.vij.§.tria.ff.de of
fi.pꝛeto.l. barbarius.C.de testa.l.i.xxj.q.ij.
homines.ff.ad mace.l.iij.et.in.d.c.nup a no
bis.quia R.Inno.in.d.c.nup a nobis.q ista
causalia sunt.Preferetur enī aliquādo opinio
veritati fauoꝛe p̄hentiū et odio decipientium.
vt.d.l.iij.ff.ad ma.vt fauoꝛe p̄lis.c.qui inter.
qui si.sint legi.aut testamentoꝛ.d.l.i. vel aliq
cōis opinio p̄fert veritati.d.l.barbarius.et in
d.c.nup a nobis.vbi factū attendit q nō exce-
dit casum suū.

6 ¶ Quid si vnā vxorē habuit et cognouit ante
baptismū et aliā post.R.q bigam⁹ est.xxviij.
q.vltima.c.oportet.et.c.acutius.licz Io. cō
trariū dixerit et male.

7 ¶ Quot modis p̄trahit bigamia similitudi-
naria.R.q ꝯttuoꝛ modis.Primus cū q̄s cō
trahit cū deo pvotū solēne.postea p̄trahit ma
trimoniū de facto.xxvij.q.i.quotq̄t. et de bi
gamis.c.a nobis.Secūdus q̄n q̄s diuersis tē
poꝛibus habuit plures vxoꝛes.vnā de iure: al
terā de facto ⁊ cognouit ambas.d.c.nup.Ter
cius si simul habuit duas vxoꝛes.vnā de iure:
alterā de facto vel ambas de facto:et cognouit
ambas.d.c.nup.Quartus mod⁹ si existēs i sa
cris cōtrahit.vt in.d.c.nup.

8 ¶ Sed quis dispēsare p̄t cū bigamis vere.R.
q quidā dixerūt q nemo p̄t.tu dic cū Ri.vbi
s.q papa solus p̄t.xxxiij.di.lectoꝛ.in glo.vbi
Lutius dispēsauit cū Panoꝛ.archiepo q fuit
bigamus.Alius inferioꝛ nō p̄t etiā in minoꝛi-
bus.no.i.c.vnico.de biga.li.vi.Idē de biga-
mis interpꝛetatiue.qz sicut ipsis est defectus
sacramenti.sicut in bigamis vere fm glo.in.d.
c.i.de biga.

¶ Nunq̄d in bigamis similitudinarie possit 6
eps dispēsare.R ñdeo fm Pa.in.c.de diaco-
no.et.c.sequēti.qui cle.vel vo.q si clericus in
sacris p̄traxit cū coꝛrupta solus papa dispen-
sabit.d.c.nup.Si vero cleric⁹ de iure cōtraxit
cū vna.puta anteq̄ esset i sacris et de facto cū
altera.s.post oꝛdinationē.et ambas cognouit
solus papa poterit dispēsare.d.c.nup.Et simi
liter in nō clericis q̄ isto mō bigamiā cōtraxe-
rint.Quidā voluerūt restringere hoc verū si
sciens impedimentū accepit de facto eā.Sec⁹
si ignoꝛabat.tñ cōiter tenet q siue sciens siue
ignoꝛās de impedimēto,secundā accepit ⁊ co
gnouit,qz tex.ad animū cū ope secuto attēdit.
qz sic in ipis est defectus sacramēti sicut in bi
gamis vere,fm glo.in.d.c.i. et in.d.c.nup. fm
Be.in.c.vnico.de biga.li.vi.Si vero existens
in sacris:q̄uis cōtraxerit cū virgine nec alias
habuerit vxorē añ in laicali habitu vel in mi-
noꝛib⁹ poterit eps dispēsare.vt ministret tex.
est in.c.diuersis.de cle.cōiu.et in.c.i.qui cle.vt
vo.cū glo.ibidē.et etiā vt p̄moueat ad vltio
ra.c.sane.de cle.cōiu.Et ad.d.c.nup.qđ videt
cōtra.dicit q intelligit de eo q̄ ante sacros oꝛ
dines aliā habuit.et postī sacris aliā accepit.
Ad.c.vero.ij.q̄ cle.vel vo.dicit q loquit i illo
qui nō penitet vere:vel est suspicio de recidiuo
q tūc nisi ingrediat religionē nō p̄t.Sic r qñ
imminet scandalū.vt in.d.c.no.

¶ Vtrū bigamus bigamia vera fm p̄mū mo 10
dū sit priuat⁹ p̄uilegio clericali.R.q nō.lz so
lū illi q̄ sunt in minoꝛib⁹ oꝛdinibus.sed q̄ sunt
in sacris bñ gaudēt fm Be.in.c.vnico. de bi
ga.R ō fm eū.qz ille qui est i minoꝛib⁹ taliter
cōtrahendo.p̄t viuere et debet vt laicus. Ille
vero q̄ est i sacris nō p̄t redire ad seculū.vt no.
de aposta.c.tue.in glo.fi.fm Io. de fant. Et
ideo lz sit p̄uatus habilitate oꝛdinū.nō tñ p̄ui
legio clericali.Sic r religiosus religiōis appro
bate gaudet.ita q talis p̄cutiēs esset excōica-
tus,qz licz iste tex.p̄uet eū p̄uilegio clericali
nō tñ p̄uilegio monachali vt religionis. et tex.
in.d.c.vnico.restringit vt loquat de existētib⁹
in minoꝛib⁹ oꝛdinibus.et nō de monachis.vt
existentib⁹ in sacris.Et hec verioꝛ est o.i. quā
sequunt Arch.glo.in.c.quisq̄s.lxxxiij.di.gul.
gar.Io.mo.⁊ Io.cal.lz Bonagra in.c.de bi
gamis.eo.ti.teneat q sacerdos q̄ cōtraxit cū
vidua:vel duo mr̄imonia successiue et postea
cōmisit homicidiū poterit puniri p̄ iudicē se-
cularem.p̄.d.c.vnicum.

ii ¶ Vtrũ bigamus interpretatiue similiter sit
puat⁹ oĩ ꝓuilegio, sicut bigam⁹ vere. R. Se.
vbi.s.q; sic. Idẽ tz glo.in.d.c.vnico. Nec ob.
qõ in se.ſ.dicã de casu vero ad casum fictũ.qz
in isto interpatiuo idẽ ẽ q; ad oẽm modũ.sicut
in vo.qz sic est in eis defectus sacramẽti sicut
in veris bigamis.vt no.glo.in cap.i.de biga.
et patet in.c.debitum.eo.ti.vbi dixit q; diuisit
carnem suam.facit etiã.d.c. quisquis.lxxxiiij.
distin.

12 ¶ Vtrũ similitudinarie bigamus sit priuat⁹
similiter priuilegio clericali. R. vbi.s.q; non,
nisi quo ad executionẽ ordinum. Et ex hoc in-
fertur idem Se.q; cõstitutio penalis nõ extẽ-
ditur de casu vero ad casum fictũ.qñ casus fi-
ctus nõ fingit idẽ esse q; ad oẽm effectũ quẽ ha
bet casus verus sicut ẽ in ꝓposito.vt ptz in.c.
nup a nobis.de biga. Intellige ergo tex.d.c.
vnici.de biga.vero q; interpatiuo.et qui non
est in sacris vl religiosus q; est nudatus oĩ pui
legio clericali.et astrict⁹ seculari foro.q; ei sub
excõicationis pena ꝓcipit vt nõ deferat tonsu
rã vel habitũ clericalẽ.d.c.vnico.et si portat
peccat mortaliter.vt.j.lex.ſ.iij.

B Isextum dicitur quia p; duos dies
stamus sup sextum kalñ. Marcij. Et
nota q; vigilia sancti Mathie sp de-
bet eẽ die immediate pcedẽti festo eiusdẽ. nisi
veniret festũ die lune.qz tũc fieret die sabbati.
Et sm ꝙsuetudinẽ romane ecclesie tpe bisext⁹
secũda die fit festũ sancti Mathie.hec notãtur
in.c.qsiuit.de verbo.sig.

i ¶ Vtz suspensus p annũ possit celebrare tpe
bisextus vltia die anni bisextilis. R.glo.i.d.c
qsiuit.q; sic. Sicut libertas ꝓmissa seruiẽti p
annũ acqrit si seruit.cccl.v.dieb⁹.ff. ỏ statu li.
l.cũ heres.ſ.stichus.si heredi meo.

B lasphemia importare videt quãdã
derogationẽ excellẽtis bonitatis alicu
ius q; pcipue diuine. Quicũq; ergo ne-
gat aliquid de deo qõ sibi cõuenit.vel asserit
aliqd de eo quod ei nõ conuenit:diuine derogat
bonitati.q; de⁹ ẽipa bonitas essentia sm Dio.
de di.no. Quod quidẽ cõtingere pt vel sm in-
tellectũ tm̃:vl sm intellectũ et affectũ. Et vtro
qz mõ hmõi derogatio si sit tm̃ in corde ẽ blas-
phemia cordis. Si vero in ore est blasphemia
oris, que blasphemia oris opponit cõfessioni
fidei et charitati diuine. Et sic ex genere suo ẽ
peccatũ mortale sp nisi qs aliqñ ex surreptiõe
in verba blasphemie ꝓrumperet.ita q; hoc qõ
diceret nõ aduerteret:quia tũc solũ venialiter
peccaret.nec haberet ꝓprie rõem blasphemie
qui ex al;.se.se.titu.de blasphemia. et Tho. ſa
ſa.q.xiij.ar.i.

¶ Quot sũt spẽs blasphemie. R. sm Ambro. i
sũt due. Prima ẽ cũ deo attribuit qõ ei nõ cõ
uenit. Secũda cũ ab eo remouet qõ ei cõuenit.
Adde terciã sm Tho.vbi.s.cũ creature attri-
buitur quod cõuenit creatori soli. Sed ꝓprie
loquẽdo nõ sunt diuerse spẽs.quia negatio et
affirmatio nõ diuersificant habitus specie.qz
ꝓ eandẽ sententiã innotescit falsitas affirma-
tionũ et negationũ.

¶ Vtz pctũ blasphemie sit remissibile. R.q; 2
si blasphemia fit ex coactõe vel deceptõe vl in
firmitate sic habet cãm annexã.puocatiuã di-
uine mie ad remissionem. Et sic intellige illud
Math.xij. Omne peccatũ q; blasphemia.s.ex in
firmitate:vl coactõe remittet. Si aũt blasphe
mia cõmittat certa malitia:tũc dicit irremissi
bilis.nõ qz ñ possit remitti:ꝫ qz nõ bz secũ cãz
motiuã ad remissionẽ.et sic intelligit illõ mat.
xij. Spũs aũt blasphemie.s.illate ex certa ma
litia nõ remittet.i.vix siue difficulter remittit
quia nõ habet excusationẽ.

¶ Blasphemia vero sanctoꝝ cõsequenter re- 3
dundat in deũ:dũ vel illis attribuunt qõd deus
ex sua gratia declarauit nolle in eis esse vl re-
mouent qõd declarauit in eis esse:et eodem mõ
est peccatũ sicut blasphemia dei.

¶ Vtrũ blasphemus possit absolui a ꝓprio sa 4
cerdote. R. Pa.in.c.statuimus de male.q; nõ
publice blasphemãs.sed eps.facit glo.in.c.ij.
de peni.et remis.li.vi. Secus si occulte. qz sm
Hosti.tunc nõ ptinet ad epm. Ego vero intel-
ligo q; est casus episcopi quãdo blasphemia ẽ
publica nõ simpliciter.sed quãdo ꝓpter publi
citatem defertur ad episcopum. Vnde dicit
Goffre.et Hosti.q; que dicunt.in.d.c.statui-
mus.de pena temporali vel pecuniaria intelli
guntur sedente iudice pro tribunali. In iudi-
cio autem anime presbyter discretus molien-
do rigorẽ dispensare poterit rigorem ex causa
circa penã spiritualẽ superiorẽ.xxvi.q.vij.pe-
nitentibus.hec Io.

¶ Sed quãdo dicit publica. R. Pa. et Io. 5
in.d.c.statuimus.q; publica dicitur quãdo est
notoria iuris.puta cõuictus vel cõfessus in iu
dicio vel notoria facti.puta qz publice pluri-
bus astantibus blasphemiã intulit.facit.c.fi.
de coha.cle.et mu. Et breuiter quãdo ꝓbari
pt.et ad episcopũ defert dicit publica.ar.l. pa
lam.ff.de verbo.sig.

¶ Quid si calore iracundie.vel ebrietatis qs 6
blasphemat R. Pa.i.d.c.statuim⁹ doc. cõiter

recitãt dictũ abbatis dicẽtis, ꝙ lz peccet gra-
uiter: tñ nõ puniet pena. d. c. statuim⁹, qz nescit
quodãmõ ꝙd faciat, sicut nec ꝓfessio sic facta
ꝓiudicat, vt no. glo. ĩ. c. ex lr̃is. ỏ diuoꝛ. Et pla-
cet Pa. in ebrio. ar. l. oẽ delictũ. §. q̃ se vulnera-
uit. ff. de re mili. Sz in accenso caloꝛe ire dicit
forte nõ ꝓcedere nisi calor esset ex iusta cã ꝓ-
uocatus. ar. l. si adulterium. § impatoꝛes. ff. de
adul. sec⁹ q̃n ex iniusta cã. puta. qz in lucro ami-
sit. ar. c. inebriauerũt. xv. q. i. sed ego dico ꝙ tã
ex ebrietate q̃z ex ira blasphemãs nõ excusat a
mortali si aduerit qõ dicit ꝛ significatoꝛ ver-
boꝝ. vt ptz ex dictis. q̃ ỏo ad penã. d. c. statui-
mus. credo oĩno excusari ꝓpter verbũ in eo po-
sitũ. s. ꝓsumpserit relaxare. sed q̃ ad aliã penã
extraoꝛdinariã bene attendendũ est: an fuerit
in culpa ebrietatis vel ire vt maioꝛ imponat.
et si nõ fuit in culpa minoꝛ dat.

7 ¶ Que ẽ pena ꝓfati. c. statuim⁹. R. ꝙ. vij. dñi
cis stet ꝓ foꝛib⁹ eccie. dũ agũt missaꝝ solẽnia.
et vltõ die sine pallio ꝛ calciamẽtis: et ligat⁹
coꝛrigia in collo. Itẽ in. vij. sextis feriis ꝓfa-
tarũ dñicarũ ieiunet in pane et aq̃ ꝛ nõ intret
ecclesiã. Itẽ ꝙ in q̃libet ꝓfatoꝛ dierũ tres si
poterit: vel duos. aut saltẽ vnũ pauperẽ refici
at. et si nõ ꝓt in aliã penã cõmutet. Item si est
diues. xl. solidos soluat vel. xxx. vel xx. vel sal-
tem. v. vsualis monete. quã penitentiã si nolu
erit facere interdicat ei ingressus ecclesie et in
obitu careat ecclesiastica sepultura.

¶ Abella vide. ĩ. pedagiũ. et talia. qz ꝓ
eodẽ accipiunt vel quasi.

¶ Alix non dz esse de ere. aut aurichalco
aut cupꝛo. nec de ligno. nec de vitro. nec de cri-
stallo. vel lapide. de cõse. di. i. vasa. et. c. se. sed
debet esse de auro vel argento: aut stanno. c. ca-
lix. de cõse. di. i.

i ¶ Quis ꝓt ꝓsecrare calicẽ et patenã. Car. in
cle. attendẽtes. de sta. re. videt sentire ꝙ epi⁹ ꝛ
etiã abbates q̃ vtunt in signis pontificalibus
q̃s bñt ex ꝓsuetudie: qz ista sunt poti⁹ dignita-
tis q̃z ordinis. Sz Ge. in. c. abbates. de puñ.
li. vi. dicit ꝙ lz hic glo. sit ꝓ ipis abbatib⁹. tñ
debet abstinere ꝓpter vnctionẽ q̃ fit in ei⁹ cõse
cratõe. c. vnico. de sacra vncti.

2 ¶ Quõ execrat. R. fm Pe. de pat. ꝙ ꝓsectio
calicis fit in supficie. Et iõ si calix argenteus
cõsecrat⁹ deaurẽt indiget recõsecratõe. Sec⁹
credo si deauratio cadit ꝓpt vsum. qz nõ recõ-
secrabit. nec ẽ sike in calice deaurato sicut ĩ pa-
riete eccie. q̃ decrostat⁹ indiget recõsecratõe.
vt in glo. c. ecclesijs. de cõse. di. i. sed in pditõe
auri qõ ita subtiliter ponit. nõ videt sit ita ꝓse-
cratio in supficie ipius quin remaneat in argẽ
to: et ita seruat cõsuetudo. Sikr si amittat foꝛ-
mã suã execrat. ar. c. i. de cõse. ec. vel al. et qz de
structa forma iã nõ est calix. et si repat erit no
uus calix. et iõ ꝓsecrand⁹. Sec⁹ si formã nõ a-
misit: q̃uis aliqualiter lesus fuerit.

¶ Alumniatoꝛ quis dicat. vide. s. ac
cusatio. §. viij.

¶ Ambium vide. ĩ. vsura. primo. §. li.

¶ Anonica portio dicit quia est a ca-
nonibus approbata et debita iure decretoꝝ.
x. q. i. de his. et. c. decernimus et. xvi. q. i. cõsti-
tutũ. et in de. duduñ. de sepul.

¶ Quotuplex est canonica portio. R. ꝙ du- i
plex. vna q̃ debet epo ab oĩbus ecclesijs totius
dioceseos. de qua habes. x. q. i. in. c. de his. et. c.
se. in glo. et de testa. c. officij. et. c. se. cũ cõcoꝛdã
tijs in glo. Alia que debetur ecclesie ꝓchia-
li. de qua habet de sepultu. ꝓ totũ. in decre. et
vi. et cle.

¶ Quota ẽ canonica portio epalis. R. fm gl. 2
in. c. requisisti. de testa. est tercia vel quarta fm
cõsuetudinem.

¶ Quota ẽ canonica portio ꝓchialis. R. ꝙ 3
iura sũt diuersa. ꝛ iõ erit quarta. qz ĩ illa oĩa iu
ra ꝓcoꝛdãt lz q̃dã dicãt mediã q̃dã terciã. ff. ỏ
arbi. l. diẽ. §. inde q̃rit. et ỏ arbi. c. si ex trib⁹. li.
vi. nã ĩ dubijs seq̃mur qõ minimũ ẽ. ff. de le. ij.
l. si ita relictũ. ĩ fi. de re. iuñ. l. sp. ita no. Archi.
i. c. cũ q̃s. de sepul. li. vi. et Jn. in. c. req̃sisti. et
Ber. in. c. certificari. de testa. et ꝟ verũ nisi cõ-
suetudo essz ꝯtrarium medietatẽ vt terciã. qz tunc
ista essz debita. vt ĩ. d. c. certificari. Et sic ĩtelli
ge iura q̃ vident dicẽ ꝙ est tercia vt medietas

¶ Vtrũ cõsuetudo valeat q̃ nihil dat epo vel 4
prochiali eccie. R. Jo. ĩ sum. ti. de sepul. tz ꝙ
nõ. Sikr et Gof. cũ sit irrõnabilis. c. fi. ỏ ꝓsue.
et ꝯ iura. de sepul. c. i. dñs Pe. de puſio in tra-
ctatu de canonica portõe. et Anno. tenẽt ꝙ cõ
suetudo valet. dũmõ sit ꝓscripta spacio anno-
rũ. xl. facit. c. de quarta. de ꝓscrip. et qõ notat
Jo. in. d. c. certificari.

¶ Vtrũ ꝓscriptõe etiã sicut ꝓsuetudie possit 5
totũ tolli. R. fm Jo. vbi. s. et do. Pe. ꝙ sic. lz
requirit titul⁹: vel cursus tpis. cui⁹ ꝯrij memo
ria nõ existat. et ita loq̃t. c. i. de ꝓscrip. li. vi. rõ
qz ius cõe est ꝓ eccia ꝓchiali vel epo. Et iõ
vbicũq̃ ꝓsumptio ẽ ꝯ possidentẽ oz ꝙ titulus
alleget ꝛ ꝓbet ꝙ quẽ talis ꝓsumptio tollat. 6

¶ Vtrũ ꝙ pactũ possit renũciari dicta q̃rta.
R. Arch. in. c. pactum. de pac. li. vi. ꝙ quando
damnificat eccia nõ valet pactũ. Sec⁹ vbi nõ
dãnificaret: qz valeret etiã sine aucte superio

ris factū.l.nō eo minus.C.de pcu.

¶ A quibus debeāt q̄rta ep̄ alis.R.fm Jo.in sū.ti.d sepul.q debeāt.et p̄t peti ab oīb⁹ eccle/ sijs.J.ꝑticā dioceſim cōſtitutis.vt.xvi.q.i.cō/ ſtitutū.ſiue ſint capelle monachoꝝ:vl alioꝝ re ligioſoꝝ vl mōaſteria:vl alia pia loca:ſiue ſint cōuentualia vl q̄is alia i ciuitate vel ex̄.vt de offi.or.cōquerente.de teſta.officij.et.c.requiſi ti.etiā ſi ſint exempta:niſi in ꝓuilegio fiat ſpe cialis mētio de ꝓiudicio epalis q̄rte.de deci. dudū.§.vlti.ff.ne q̄d in loco pu.l.i.§.merito. Pa.no.i.d.c.officij.tz ōriū.l.q ſolum debeāt ab eccleſijs ep̄o ſubiect̄ nō ab exēptis ſeu ſub iectis īmediate pape.z dicit q ſic cōiter tenet Pe.vero i p̄fato tractatu limitat Pa.vez di cere q̄n legās eccleſie exempte nō eſt ſubditus epi:vel exempt⁹ ſit̄r.als debeāt.Sz verior vī opi.Pa.q iſta q̄rta dat epis rōe ſollicitudiſ quā dz hē in eccleſijs ſibi ſubiectis.vt ptz in d.c.cōquerente.nō reſpectu legantiū.

8 ¶ Sz nūq̄d exēpti tenent ſoluere quartā cano nicā pape.R.Abbas i.c.requiſiſti.de teſta.q ſic.Et ſequit̄.d.Pe.vbi.s.legat⁹ tū de latere petere nō poterit.quia nō eſt dioceſanus exem ptoꝝ.de p̄uilt̄.c.auctē.li.vi.in glo.

9 ¶ De quib⁹ debeāt q̄rta canonica ep̄alis.R. q de oīb⁹ legatis factis q̄buſcūq eccleſijs vel decimaꝝ et q̄rta eoꝝ q̄ veniūt occaſione fune/ ris.vt in.c.req̄ſiſti.de teſta.et ibi Pa.Fallit ſ in.vij.caſib⁹.fm.d.Pe.vbi.s.Primo q̄n relin quit aliq̄d ꝓ ornamētis eccie ſeu veſtib⁹.valet cū legat ſericū ꝓ planeta:vl aliud ornamentū ꝓ alteri:vt no.doc.in.c.fi.de ſepul.Ex q̄ ſeq̄t q ſi legat aliq̄d vt fiat choꝝ vl pictura vl ma ieſtas:vel calix.vel hmōi non debeāt quarta.qz iſta eſt fabrica ad longeuū honorē dei.d.c.fi. et.l.i.C.ne ſi.ſal.Iſte īmagines z cruces ap/ pellant ſignū dei.l.titia.§.ſeia.ff.de aur.ar.cꝫ le.Et Inno.i.c.cū ad ſedē.de reſti.ſpo.dic̄ q cruces z calices ſūt ornamentū eccie.Secun/ dus q̄n legat ꝓ p̄fatis ornamentis redimēdis ornandis:ſeu reparandis.vt dicit Inno.i.d. c.fi.Idem dic cū legat ꝓ libris neceſſarijs di uino officio.Similiter q̄n legat ꝓ monumen/ to fiendo.qz religionis intereſt monumēta cō/ ſtruī l exornari.l.i.§.interdictū.ff.de mor.in/ fe.Tercius q̄n legat ꝓ fabrica eccleſie repara tione īdigēte.et portio ꝓ fabrica nō habeāt:vel ſi hē nō ſufficit.Si vero eccia nō īdiget fabri/ ca:ſoluet q̄rta fm Jo.reliquū ſeruabit̄ ꝓ tpe neceſſario ad fabricā.Quart⁹ q̄n legat ꝓ lumi naribus oleū ꝓ lāpade vel cerei hmōi.Quin tus q̄n legat ꝓ anniuerſario celebrādo annua tim.c.cū creatura.de ce.miſ.Sext⁹ q̄n legat ꝓ vij.xxx.et hmōi.fm Hoſt.in.d.c.fi.Septimus q̄n relinquit̄ ad ꝓpetuū cultū diuinū.puta q feſtū vni⁹ ſancti fiat annuati.vl dicat̄ officiū i vna capella.qz in hmōi conſiſtit cultus diui/ nus.c.fi.de reſcrip.li.vi.Octauus fallit ſcōm Pa.in.d.c.requiſiſti.in oblatōibus de quibus nō debeāt quarta vt olim.Non⁹ fallit fm eun/ dem in donatōe i vita.de qua etiā nō debeāt.c. de his.de ſepul.ij.c.i.de ſta.mo.

¶ Vtrū debeat quarta ep̄o de relictis factis hoſpitali.R.Pa.in.d.c.officij.q ſic.ſi eſt reli gioſum.puta auctē epi cōſtructū etiā fm Jo. an.ſi relictū fuiſſet factū paupib⁹ talis hoſpi talis:qz ꝓſumit̄ habuiſſe reſpectū ad locū: nō ad ꝓſonā.Secus ſi relictū eſſz paupib⁹ ſimpli citer.qz nō deberet̄.l.nulli.et.l.ſi qs ad decli/ nandā.C.de epi.et cle.Si vero hoſpitale non eſt religioſum.licet diuerſa ſit opi.tñ tene cum Pa.ibidē.q ſi hoſpitale ē edificatū auctē ia defuncti.ſic eps habebit quartā:qz eps habe/ bit curā.vt dz in auct̄.de ec.ti.§.ſi qs.qz nō ꝓt ampli⁹ redire ad ꝓphana.Si vero edificato/ vinit.ſic nō debeāt quarta.et relictū vī factum pauperib⁹ cū talis locus nō ſit capax:qz edifi cator ꝓt eū deſtruere.c.inter dilectos.d dona. et ibi Inn.Et ex dictis ptz q de relictis iſtis fraternitatib⁹ nō debeāt.iij.vt tz Pe.q.s.limi ta tñ p̄fatū d.Jo.an.de pauperibus ſimpli citer verū.ſ.q̄n legat̄ in genere paupib⁹ fm Bal.ita q inter perſonas diſtribuat̄ et nō in/ ter loca.vt puta.qz teſtator iubet cuilibet pau peri dari tunicā:vel certā quantitatē pecunie. quia legatur vt ſingularibus ꝓſonis.et ſic nō debeāt quarta ep̄o.c.ex parte.el.iij.de ver.ſig. als legādo paupib⁹ i genere vī legare hoſpi tali q̄d eſt in ciuitate vbi teſtator hz domiciliū caſus eſt in.d.l.ſi quis ad declinandā.ver.vbi aūt.et ideo debere t̄ quarta ꝫ Jo.an.et eū ſe/ quentes.Et ſic vez credo quādo eſt tale hoſpi tale q̄d paupes cōiter ibi mittunt̄.Dec⁹ in ho ſpitalibus vbi pauci paſcunt̄.Et ſic intelligo Jo.an.

¶ Vtrū debeāt quarta ep̄o delegato facto a/ licui vt ſingulari ꝓſone.R.d.Pe.vbi.s.q nō ſicut q̄n legat̄ clerico nō habēti adminiſtratio nem vel ꝓlationem:ſeu alicui canonico.vt in d.c.requiſiſti.§.fi.vl cum legatur leproſis mo rantibus in tali loco ſeu domo.vel cum lega/ tur heremitis aut iſtis fratribus qui morātur in aliquo loco vel aliq̄b⁹ mulieribus ꝓ dote vel viduis:peregrinis z huiuſmodi.in quibus

cessat.d.c.ex pte.el.iij. vide qđ no. Jnno.in.c. relatum.de sepul.

12 ¶ Vtrũ debeat ẽrta eẽpalis de legatis p male ablatis. Rk.d. Pe.vbi.s.q nõ.qz sũt debita nõ legata: siue restitutio sit certa siue incerta.

13 ¶ Vtrũ debeat qñ subditus legat ecclesie ex diocesim cõstitute. Rk. q nõ. ita tz abbas i.d. c.requisisti.et Jnno.et Jo.in.d.c.certificari. Et ita cõsuluit Jo.de mõte merlo. Hec intelligo nisi cõsuetudo vel pscriptio aliud habeat c.cũ inter.de ver.sig.el.ij.

14 ¶ De quib⁹ debeat canonica prochialis. Rk.q de oib⁹ q̃ veniũt rõe funeris.et de oib⁹ legatis factis eccie apud quã elegit sepulturam. de sepul.p totũ.et i cle.dudũ.eo.ti. Fallit ß in.xiij. casib⁹ fm.d.pe.vbi.s. Prim⁹ qñ p̃ consuetudinẽ vel pscriptionẽ nihil soluit fm q dictũ est. Secund⁹ qñ p̃ priuilegiũ pape eximit a pstatõe. de reli.do.c.cõstitut⁹.de testa.c.officij.in.fi. de sepul.in nra.hmõi sũt hodie frẽs minores et p̃dicatores p̃ priuilegiũ. Tercius qñ legat aduꝰ sus p̃uilegiatos.de qb⁹ in.c.fi.de sepul. q̃ sunt vij.casus p̃mi.de quib⁹ nõ debet quarta eẽpalis.ꝺ qb⁹.s.in.§.ix. Quart⁹ qñ eccie donat donatõe inter vinos.vt.in.d.c.de bis.§. si vero. Quint⁹ qñ ꝺs post electionẽ sepulture in aliq̃ monasterio illud intrat et in eo pfitet antecz moriat Et idẽ dico si intrauit cũ pposito absolute mutandi vitã: qz desinit esse prochianus alteri⁹ ecclesie.ar.c.beneficiũ.de regula.li.vi. Si vero nõ fecit pfessionẽ: nec habuit absolute ꝓpositũ vitã mutandi debet quarta. fm Archi.in.c.cũ ꝺs.de sepul.li.vi. et videt veri⁹ fm Be.ibidẽ. tz alij dicãt ꝺ. qz religiosus cẽsetur ꝺbere domiciliũ i monasterio facta pfessione tacite vel exp̃sse nõ añ. vt dicit Archi. et Jo. in.c.statutũ.de rescrip.li.vi. Et idẽ videt dicẽ dũ de leprosо qui intrauit domũ leprosorũ q̃ nõ debet fm Gu. Secus de illo q̃ recipit in cõ fratrẽ qui tũc retinet bona sua q̃ ad p̃prietatẽ qz debet quarta.c.cũ et plantare.de p̃uil.quia nõ transit in religionẽ. Secus si solũ sibi retinuisset vsumfructũ suor bonorũ: qz gauderet p̃uilegio religionis.c.vt priuilegia. de priuil. Sextus qñ ꝺs legat ecclesie in q̃ nõ sibi elegit sepulturã. nec sepelit ibidẽ fm glo.ordinariã. in.c.i.de sepul.et idẽ Jnno.in.c.ij.de sepul.et Archi.in.c.i.eo.ti.li.vi.licz in.c.placuit.xiij.q ij. tenuisset q debereꝰ hoc idem ꝓbat Jo.an. in.c.i.et.c.certificari.de sepul.i glo.et i cle. dudum.§.verũ.vbi reprobat opi. Bo.tenẽtis cõtrariũ.in.d.c.ij.et est opi. vera.alia Bo. reprobata fm.d.Jn.i.d.c.certificari.nã talia debẽt esse subiecta qualia p̃dicata.xxxij.q.ij. aptus. Septimo fallit qñ de facto sepelit.vtputa. qz erat ibi interdicta ecclesia vel ciuitas. fuit tñ de facto ⁊ ꝺ voluntatẽ fratrũ sepult⁹ in eor ecclesia ⁊ multa oblata. Nã fm Fede. cõsi.cxix. et seqt Be.i.d.c.i.ꝺ sepul.li.vi.nõ debet ẽrta Rõ.qz talis tps interdicti nõ p̃t eligere sepulturã apud mẽdicãtes.vt no. Jn.de p̃uil.c.vt p̃uilegia.et.c.cũ et plãtare.et de pe. et re. qđ inte.q̃uis liceat ipis recipe mortuaria vt ozent p defunctꝰ si cũ pnã decesserũt.ti.q.ij. q̃cũq facit qđ notat Jo.in.c.tãta.ꝺ excess. pla. Itẽ qz ẽrta debet rõe iniurie facte eccie prochiali d.c.certificari.ergo nullã iniuriã ei facit ex q̃ ibi nõ poterat sepeliri.imo plus dicit idẽ Fe. q si mendicãtes spõte eũ tali tps sepeliũt non debet quarta. tz tenent tanq̃ violatores interdicti.cle.de sepul.et in.c.si canonici.de offi.ord. li.vi.tũc enim solũ debet quarta qñ sepeliũt i casu a iure ꝓcesso. secus si sepeliũt i casu a iure ꝓhibito.vt in.c.ex pte.el.j.et in.c.cũ liberũ.et i c.in nra.in fi.de sepul.et ibi dicit Jn. q qñ de facto nõ de iure sepelit debent corpus et absolutões q̃ rõe sepulture facte sũt. tz nõ legata facta nõ rõne sepulture vel occasione ip⁹. Et ita ptz q si de facto sepelit ꝺ voluntate illi⁹ cuius est eccia. q nõ tenet ad quartã aliquã sed tenet et corp⁹ ⁊ oĩa q̃ rõe sepulture habuit restituere. tz nõ quartã de legatis factis nõ rõe sepulture vel⁹ occasione. Sic ñ debet de bis q̃ amici de bonis ipor tũc offerũt. Octauo fallit qñ eccia prochialis erat interdicta ⁊ nõ prochiani. nã tũc eccia nõ bẽbit ẽrtã siue prochianus sepeliet alibi ex electõe sua: siue nõ. vt qz alibi ẽ sepulcrũ suor maior fm pe. vt no. Be. in.c.i.de sepul.li.vi. Nono qñ reuocat electõz quã fecit legãdo.et alibi elegit sepulturã ⁊ sepelit. qz paria sũt ñ eligere ⁊ electã mutare. ff. de adi.le.l.i.et.ij. tz p̃mo casu nõ debet. vt.s. dictũ est. q nec in secũdo. Ita cõsulit Fede. cõsi.x. Be.i.d.i. videt tenere q reuocata electõe sepulture reuocet et legatũ. et dabit illi eccie vbi elegit sepeliri. qz surrogat⁹ tz intelligi surrogatus cũ oĩbus q̃litatib⁹ onere et honore.l. i.§.hec actio.ff.si ꝺs te.li. esse inf.fue. Et ideo onus etiã emolumẽti ꝓmutatur. ⁊ ecõtra.l.a lumne.§.seia.ff.de adi.le. Et dicit verũ nisi aliter cõstet de volũtate legantis.x. qñ licz elegerit. tñ nõ sepelitur ex facto heredum vel ex facto cõtingenti circa personã defuncti. puta. quia monet nimis lõge: vel heredes nolunt ad ecclesiã electã deferri. qz verba sunt intelligẽda cum effectu.l.i.ff. quod quisq̃ iur̃.et.l. ea q̃

dem.C.si man.ita fue.alie.tex. est in.c. relatũ. de cle.non resi.ergo cessabit canonica: erq̃ ibi nõ sepelir. Ita tenet Fede.vbi.s. et.d. pe.vbi s.Be.tñ in.d.c.i.videt sentire q̃ isto casu ecclesia nõ priuat legatis factis gra sepulture. vt no.in.c.in nra.de sepul. Et iõ forte nec sua quarta eccia prochiali.xi.cũ legat̃.p incertis male ablatis.fm.d.pe.vbi.s.xij.qñ legatũ est eccie prochiali tñ q̃tũ est quarta ps legatorũ factoz eccie electe fm Jo.in.d.c. officij. et.d. pe.vbi.s. Illij volũt q̃ nõ cõputabit̃ z soluet quartaz eccie electe ac si nihil eccie prochiali esset legatũ sicut Goff. Ray.i sum. Jo.in.d. c.officij. Fede.qsi.iij. Jo.de lig.i.d.cle.dudũ. Tu vero tene q̃ si p̃suetudo esset q̃ teneret tñ legare ecclesie parrochiali tũc vera sit secũda opi.vt nõ cõputet. Si vero dicta p̃suetudo nõ est:sic cõputabit̃.et si min9 est supplebit̃.sicut si lius facit i.l.si qñ.C.de inof.test. Si plus ẽ legatum ei q̃ sua quarta non defalcabit̃.xiij.qñ tpe testamenti et legati nõ elegit sepeliri. sed postea tpe moztis elegit sepulturã.facit.c.relatum.de sepul.in.i.glo. Ber.in.d.c.ó his dicit se dubitare. Sed ego credo nõ teneri: nisi fiat in fraudẽ.xiij.qñ prochianus nõ potuit audire diuina:nec p̃cipere ecclesiastica sacramẽta in sua prochiali ecclesia ꝓpter vacationẽ lõgo tu. De hoc rõ.qz q̃ legant̃ p laboze.cessante eo cessat et legatũ.l.scio.i fi.ff. de annui. le. Cũ g̃ q̃rta debeat̃ p administratõe sacrõz 7 celebratõe vt ptz i d.cle.dudũ.§.verũ.ibi.cũ mercedis exhibitio.pz q̃ nõ debeat̃:qz cessante cã finali cessat effec9.de quo de trã sac.c.inter corporalia. Jo.vero7 Jo.i.c.relatũ.de sepul.et Pe.vbi supꝛ tenẽt q̃ uno debeat̃.qz vicĩũ plati nõ debz nocere ecclesie. Gz ego teneo cũ Bal. Et dico q̃ vicĩũ plati nocet ecclesie in acquirendis.vt no.in.c.vt supꝛ.de re.ec.nõ alie.

15 ¶ Otꝛ de legato facto rectoꝛi ecclesie in qua elegit sepulturã p missis dicẽdis q̃ rectoꝛe debeat̃.iij.prochialis.R. q̃ sic.quia etiam debetur quarta episcopalis.vt in.c.si cum inter vos.de verbo.sig.

16 ¶ Otrũ de donatõe cã moztis debeat̃.R. q̃ sic. qz accedit magꝭ legato q̃ ꝓtractu.l.fi.C. de do.cã moz.cle.dudũ.de sepul.

17 ¶ Cui debet canonica poztio. R.epalis debet epo dioces.prochialis vero debet ecclesie.vbi audit diuina et percipit ecclesiastica sacramẽta.tex.est in.c.cum quis.de sepul.li.vi.vel debet p̃cipere de iure. Si vero transtulit domiciliũ alicubi et moztuꝰ anteq̃ nouũ domiciliũ acquisierit tñc debetur ecclesie prochiali in qua moztuꝰ fm Archi.in.c.i.de sepul.li.vi. Jo. Ray. Goff.et Joh.in.c.nos.de sepul.qz volũt q̃ ibi debet sepeliri si nõ elegisset. Sed tenendo opi. Jnno.in.d.c.nos.insti.de sepul.q̃ debet sepeliri in ecclesia cathedrali:ñpi debebit̃. Si vero habet domicilium in diuersis prochijs vt sunt reges:tunc est equũ et diuidat.sed nõ credo ne cessariũ sed dabit̃ ecclesie in qua moztuꝰ.lz Jo. et Jnno.dicant diuidendã.

¶ Quid si audit diuina in una.in alia vero recipit sacra. R. Jn.et Jo.in.c.de his.de sepul. Archi.i.d.c.cũ qs.q̃ fiet diuisio poztois.c.i. et.c.relatũ.de sepul.limito si vtraq̃ habet cimiteriũ et curã.als nõ.ar.c.si ecclesia.de cõse. ecclc.vel alta. 18

¶ Quid de istis receptis in cõfratribus retẽtis bonis suis. R. Jo.et Gof. q̃ sicut nõ exmunẽ a iurisditione epi.ita debet̃ quarta delegatis p ipos. De q̃ dic vt.s.§.xiij. 16

¶ Quomodo extrabẽtur iste quarte. R. Jo. in sum.de sepul.q̃ extrabet̃ primo.quarta episcopalis:qz antiquioz et dignioz demũ parrochialis si venit extrabenda. Si vero prius fuisset quarta parrochialis extracta.sic episcopus habebit quartã quarte parrochialis 7 quartã de reliquis. 20

Canonicus debet facere q̃ ad canonie officiũ spectant. Et si puer est q̃ alium:vt de eta.et quali.c.ff. de decurio. l.spurij.§.minores.

¶ Utrum possit esse laicus. R.fm Joh.q̃ nõ potest tamẽ laicus ex iusta causa habere p̃bendam.extra de ꝓsti.c.cum.Jo. ferrarien.7 ibi Pa.hoc tenet. 1

¶ In quo sunt interrogandi. Vide.j.interrogationes. 2

Canonisatio sanctoꝝ fm Jnno.i.c. audiuimus.de reli.et ve.san.est canonice et rr restituere q̃ aliqs honoret̃ p sancto.puta q̃ fiat officiũ p eo solenne sicut p alijs sanctis q̃ sunt eius dẽ ꝓditois.vt si cõfessoz fiat officiũ ꝓfessoz si martyr:martyrũ.

¶ Que requrunt in canonizatõne. R. Jn.vbi s.q̃ rr p̃batones de fide et excellẽtia vite.et miraculis eius.ex de testi.venerabilis. 1

¶ Otꝛ ozõ sit fundẽda ad nõ sanctũ. R. Jn. vbi.s.q̃ sic.ad aliquẽ virũ q̃ credit̃ bonus.vt p̃o se intercedat ad deũ:quia deus fidẽ illozũ attendẽs etiã si ille nõ esset bonus: p̃ces eozũ acceptaret.ar.xxxij.di.§.verũ. xv.q.vltima.c. fi. Nõ tamẽ licet de eo facere officium solenne vel p̃eces solennes. 2

3 ¶ Vtrū alius q̄ papa possit canonizare. R. Anno. ibidem q̄ nō.

¶ Cantus in ecclesia inuentus est ad p̄ uocandā cōpunctionē in animos audi torū. xxi. di. clerus. ante si. de cōse. dis. v. nō mediocriter.

1 ¶ Vtrū cantus theatrales sint cantādi in ecclesia. R. q̄ nō. nec in modū tragediarū: sz cā tandū ē cū coedis deuotōe. xcij. di. cātāte s. et. d. c. ñ mediocriē. ⁊ xxxvij. di. sedulo. xxij. q. i. q̄.

¶ Capitulum. p̄t sede vacāte absolue re ab excōmunicatione tā iuris q̄ hominis a qua ep̄us absoluere potuisset: nisi a sede apostolica spāliter sit ei interdictū. c. vnico. de ma. et obe. li. vi.

1 ¶ Vtrū possit dispēsare in casibus in quibus p̄mittit ep̄o dispēsatio. R. Fe. cōsi. xxix. q̄ sic. et no. Pa. in. c. cū olim. de ma. et obe.

2 ¶ Vtrū possit dare p̄fessorē seu absoluere in casib⁹ ep̄o reseruatis. R. Pa. vbi. s. q̄ sic.

3 ¶ Vtrū potestas capituli p̄sistat in maiori p̄te. R. Jo. eo. ti. q̄ in maiori ⁊ saniori. Ita q̄ totū capitulū dr facere qđ maior ⁊ sanior p̄s facit. c. cū in cūctis. de his q̄ fi. a ma. par. ca. Fallit ꝟ in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ q̄n aliq̄d ē pluribus cōe: vt nō colligiatis sz vt singuli. ff. de ser. ru. p. l. p fundū. de p̄sti. c. cū oēs. Secund⁹ q̄n maior p̄s capituli deliḡt. et ꝓterea est p̄uata ptāte sua. vt in. c. bone memorie. el. j. et. c. cū nobis. de elec. cū si. et. c. gratū de postu. p̄re. q̄ tūc tota ptās capituli residet in minori p̄te q̄ nō deliḡt. no. Pa. in. c. i. ō his q̄ fi. a ma. p̄te ca. Tercius i electōe romani pōtificis. vbi oportet q̄ due p̄tes p̄sentiāt. c. licz. de elec.

4 ¶ Sz q̄ dr maior p̄s capituli ⁊ sanior. R. mo. q̄ illa q̄ nititr maiori rōi et pietati. ix. dist. sane q̄ppe. p̄sumit tñ semp̄ p maiori p̄te et illi stat nisi ꝯtrariū p̄bet. lxi. di. null⁹. et. d. c. i. de elec. dubiū. Multa tangūt doc. de ptāte capituli in d. c. cū olim. q̄ nō ptinēt p̄fessorib⁹. vide ibi.

¶ Character q̄d est. R. s. Bo. in. iij. dist. vi. q. i. p̄me ptis fm cōem opi. ē quedā spiritualis q̄litas aie. Ñ nō est passio vel potētia aie imo est habit⁹ in prima specie q̄litatis accipiēdo cōiter habitū. put ꝓprehendit oēm qualitatē aiaz disponentē: siue facile mobilē: siue p̄fectā siue imperfectā. Ñ dr habitus q̄ est ꝓpetuus: et quia nō p̄ficit. sz ad vtiliorē perfectionē disponit. i. ad gratiā pōt dici dispositio.

1 ¶ Ad q̄d dat. R. s. Bo. vbi. s. q. ij. q̄ ad quatuor. Primo ad significandū. Secūdo ad disponendū. Tercio ad assimulādū. Quarto ad distinguendū. Nā cum sit signū sacrale signat gr̄az gratū facientē: nec solū signat: sz dispoit ad eā. q̄ vsus sacror nō est tm̄ in significādo: sed etiā in disponēdo. Et q̄ disponit ad gr̄am hz aliquā similitudinē cū gr̄a q̄ ē similitudo dei. Ideo aliq̄ mō cōsignat deo. et q̄ oēs cōfigurāt deo: et sic vni assimilat gregē dñi inter se. et sic distinguit ab his q̄ nō sunt de grege dñi. vel etiā q̄ distinctionē facit in eo de grege fm aliā et aliā rationē assimilandi.

¶ Vtrū imp̄rimat i oīb⁹ sacris. R. s. Bo. vbi s. q. iij. q̄ nō. nisi tm̄ i trib⁹ sacris. Primo i baptismo i q̄ fides gignit. et distinguit p̄s infidelis a fideli. Secōdo in confirmatōe in q̄ fides roborat. et homo vt pugil ad pugnandū vngit̄ et ab infirmis discernit. Tercio in ordine in q̄ virtus multimoda dat. et homo vt sanctus ad ministeriū tēpli a laico separat. 2

¶ Vtrū sit īdelibilis. R. s. Bo. vbi. s. q. v. q̄ sic. Ō est ex p̄te cāe volūtarie. s. dei ip̄imētis et ex p̄te subiecti nō ē p̄ncipaliter i affectiua q̄ marie ꝯtibilē: sz i tota imagie: et p̄ncipalit in cognitiua. q̄ imago p̄ncipalit ꝓsistit i ꝓgnitiua. vt dr i li. de spū ⁊ aiatū ex p̄te finis. q̄ non dat ad actū alicuius virtut̄ vel scie: sz ad actū distinguendi. 3

¶ Carcer vtrū q̄s possit se includi facere in arto carcere ad p̄niam pagendam. R. Pa. in. c. veniēs. de regu. q̄ sic. ex illo. c. et. c. qui vere. xvi. q. i.

1 ¶ Vtr̄ liceat īcarcerare aliquē. R. q̄ sic fm ordinē iusticie. s. aut i penā: aut i cautelā. et ꝟ p̄t̄ net ad eū q̄m̄uersalit̄ hz de actib⁹ ⁊ ei⁹ vita disponere. ali⁹ nō p̄t nisi ad horā ne aliq̄ pctm̄ faciat. t vt iudici repñtet fm Tho. fa se. q. lxv.

2 ¶ Vtr̄ cedēs bōis possit īcarcerari p debito R. q̄ ñ. Nā vt tz Pa. ī. c. latores. ō pig. nō p̄t q̄s ee p̄ pctm̄ se obligare carceri p debito: renūciādo bñficio cessiōis bonor: q̄ ē ꝯ bonos mores Idē tz Dy. p. ff. elegant. i. l. alia cā. ff. so. ma. et Rica. alle. glo. i aut. imo. C. de ac. et ob. Et putat vez Bar. i. d. ff. elegant. nisi i duob⁹ casibus. Prim⁹ si alienauit oīa sua bona i fraudē creditor. casus ē i. l. fi. i fi. ff. q̄ i frau. cre. q̄ tz Dy. i. ff. si q̄s in fraudē. insti. de ac. Secōs si debitor tpe q̄ ꝯrit se nō soluēdo eē. vt. ff. de iudi. l. pe. Nā i istis duob⁹ casib⁹ nō dabit sibi bñficiū cessiōis bonor. et placz mihi ista opi. q̄ eē et sequēda i ꝓscia. licz alij ꝯriū teneāt q̄ l. possit īcarcerari simplicit. Adde etiā q̄ teneri facere aliquē i carcere p debito: aliq̄n est ꝯceptū caritat̄ p̄rimi. vt puta q̄n i vlta cu lpa ē

de dãno,primi.et ñ bẽat vñ satisfaciat ipe,nec sperañ q aliqs p eo sit satisfactur⁹,sec⁹ si fuit ĩ culpa.q2 tũc ad penã possz detineri. qõ bñ no.

3 ¶ Utz incarceratꝰ aliquẽ iuste teneañ.R.q si ne sit iudex siue nõ teneẽ de oĩ dãno ei dato ad restitutõz.ꝛ etiã de iuria sibi satisfacere,gr.c. penale.cũ ibi notatz.xiij.q.v.Et quicũqz puatus aliquẽ icarceraverit.eẽ p maifesto crimĩe. capite punit̃ d iure ciuili.vt.C.d coarta.l.oẽs li.xj.Cõmittit ei crimẽ lese maiestatis ꝛ vltio supplicio punit̃ quisqs hz carcerẽ ad detinẽdũ aliquẽ.vt.C.de pua.car.l.vnica.Dez intelligit gl.s.publice accusatũ.Decus si ad detinendũ ꝓprios seruos ne fugiant.

4 ¶ Utz ille q̃ iuravit redire ad carcerẽ teneañ R.Pa.i.c.si vero.de iureiuñ.q sic.eẽ si sit sibi piculũ mortz.dũmõ carcer nõ sit iniurios⁹.d q dicit glo.in cle.pastoralis.in verbo p euidẽtiã.de re iudi.q nõ teneẽ tũc redire.

5 ¶ Utz d ei⁹ gesti p icarceratũ valeat.R.Pa. in.c.accedẽs.de.pcu.q detent⁹ ĩ carcere publico et iuste:si ẽ damnat⁹ pena capitali nõ valẽt q2 est effect⁹ seruus penꝛ bona sua veniũt ad succidẽtes ab intestato:nisi ĩ crimĩe lese maiestatis.vt ĩ aut̃.bona dãnator.C.de bo.dã.vñ etiã nõ pt disponere ad pias cãs sm Jo.an.ĩ c.ij.devsu.li.vi.Si nõ est sic damnat⁹ valẽt.vt no.i.l.q ĩ carcerẽ.ff.qõ me.cã.etiã cũ eo q eũ fecit detinere.vt dicit Bar.ibidẽ.Aut detineañ in carcere iniurioso.Et sic cũ illo q eũ tenet nõ valẽt:hz debẽt rescindi actõe.qõ me.cau.d.l. qui in carcerẽ.Cũ alio aũt valẽt nisi ad ß detineañ iuxt̃ no.in.c.dñs.de se.nup. De capto ab hostib⁹ in bello nihil dico.q2 hodie.vt.dixi.s. bellũ ñ ß efficit̃ seru⁹.de ꝓsuetudie,et iõ valent ꝯctus p eũ facti.hz sec⁹ sit de iure.vt in.l.eius q.in pn.ff.de testa.et ĩ.l.diuus.ff.d iure fis. Et nota sm eundẽ Pa.vbi.s.q nõ dz liberat⁹ a carcere qui custodit̃.Et iõ oportz sit in loco tuto.vt no.Bar.in.d.l.q in carcere ꝯ practicã illoz qui educũt aliquẽ de carcere et custoditur ibi per familiam.

6 ¶ Nota q iudex dz visitare carceratos ꝛ facẽ q bẽant nccia.vt.C.de epi.audiẽ.l.ij.et pt liberare eũ quẽ videt ad nulli⁹ instãtiã p sine delicto:aut cã debita detẽtũ.ex mero off̃o.vt no. Bar.in.l.si qs vxori.ff.si fugitiuũ.ff.de fur.

QAritas est sm Aug.rectissima aĩ affectio q diligit̃ deus ꝓpter se et ꝓxim⁹ ꝓpter deũ.Et idẽ in.ij.sen.di.xxvij.

i Utrũ teneamur ex caritate diligere deũ ex toto coꝛde:tota aĩa.ꝛ tota mẽte,sic dz Mat. xxij.R.Bo.ĩ.ij.di.xxvij.q.vlti.q nõ p exclusionẽ affect⁹ extranei.s.q nihil sit ĩ amoꝛe nr̃o nisi deus:nec in cogitatõne:nec in mẽte.q2 impossibile ẽ sic ꝛplere in hac vita.hz p exclusionẽ affect⁹ ꝛtrarij sic tenemur.ß est q nihil diligamus supꝛ deũ.vel equaliter ipi deo.

¶ Qui sunt diligẽdi ex caritate.R.sm.s.Bo. in.ij.di.xxvij.ar.i.q.i.et.q.q summũ bonũ vel cui summũ bonũ est natũ vniri vel vnit̃ p ogni tionẽ et amoꝛẽ. Hoc aũt bonũ vnit̃ vel ꝓticipatur ab aliqb⁹ in actu:vt ĩ beatis. Aqbusdã in habitu.vt in iustis viatoꝛib⁹.Aq quibusdaz dã nullo mõ reducibilis ẽ ad actũ vt in dãnatis et creaturis irꝛõnabilib⁹.Primi sunt martiri.Tercij minus q̃ p secũdi.Quarti nullo mõ sunt diligẽdi ex caritate:q̃uis amoꝛe quẽ includit vel imperat caritas in q̃tũ dei creature pñt diligi.nõ ita q caritas feratur directe ad ipos:se.ꝛ ad deũ cuius sunt creature.

¶ Utrũ sit aliqs oꝛdo caritatis de p̃cepto.R s.Bo.vbi.s.q.vlti.q sic.sm Aug.de doc.chri stiana.Et primo supꝛ oĩa diligendus est deus. Secũdo q nos sum⁹.Tercio q iuxt̃ nos est.s. primus.Quarto q.j.nos est.s.coꝛp⁹ ꝓxim̃ et coꝛpus.pri.de pe.di.ij.ff.itẽ hec est charitas.

¶ Utz p̃fatus oꝛdo attẽdañ penes affectũ et effectũ.R.s.Bo.vbi.s.di.xxix.q.vi.q attenditur penes vtrũqz.sed sciendũ q affect⁹ accitia. Est aũt iste affect⁹ aliqñ a caritate elicitus s.q̃ qs optat alteri summũ bonũ.ꝛ q̃tũ ad istũ affectuz dz eẽ oꝛdo.et q2 magis mihi q̃ pri.et magis pri q̃ alij.debeo optare vitã eternam. Aliqñ affectus est a caritate imp⁹at⁹.vt est ille q qs optat alteri aliqd bonũ tpale qd est oꝛdinatũ ad ꝓseruationẽ nature.et sic sm diuersas ꝓditões oꝛdo p̃t p̃dict⁹ posterari.affectus aũt qñ accipit nõ p motu sed p passione.idẽ est q me respicit a caritatis oꝛdine:q2 poti⁹ respicit sensualẽ experientiã q̃ rõis eligentiã.sicut pz q plus delectañ qs cũ videt amicũ q̃ de patre obsolute.q̃uis plus diligat patrẽ:cui⁹ signũ est.q2 plus ꝓ pre.Effect⁹ aũt est tripler. Primus respicit salutẽ aĩe.et hũc respicit oꝛdo caritatis ꝓncipaliter.q2 primo debeo ꝓcurare salutẽ meã q̃ primi.et pri⁹ pris q̃ exnei. Secũd⁹ respicit sustentationẽ vite.et tũc respicit min⁹ principaliter.q2 sm diuersas ꝓditões et oportunitates dz hõ magis et minus esse benefic⁹ in collatõne alicuius tpalis.Tercius est in collatione bñficij ecclesiastici.et tũc minie respicit

qz ī taliū collatōe dignitas meriti solū est attē
denda.et parū vl nihil ꝓpinquitas sanguinis.
5 ¶ Vtrū hō teneat ex charitate subire mortē ꝓ
xpo.ℜ.sm Bo.vbi.s.q.ij. Aut adest neces
sitas vel deserēdi iusticiā vl amittēdi vitā.z sic
qlibet tenet magꝫ mori dilecto deo ꝙ̄ eo ofen
so viuere. Et h̄ dico si dat optio vel q̄ iusticia
deseratur:vel q̄ vita ꝓdat. Addo q̄ cū q̄s videt
q̄ ꝓ mortē suā p̄t iudes seruari vel iusticia.et ꝓ
secutio nō est ꝓpalis:sed vniuersalis.tūc te
netur de p̄cepto sustinere mortē.vñ ꝓlat⁹ tenet
se morti exponere q̄n videt q̄ ex fuga sua seq̄t
dispendiū in side vl iusticia:i eccīa.et sic q̄li
bet sicut fecit Tho.cātuariens. Aut adest solū
opportunitas manifestādi diuinā glaz z edifi
cādi ecclesiā.z isto mō est supererogatōis:nō ne
cessitaꝫ ad quā ꝓfectōz nō oēs tenent. Si aūt
hō daret se morti ꝓxpōreo q̄ vitam suā habet
exosam:mortalissime peccaret.
6 ¶ Vtrū hō existēs ī charitate teneat ad ꝓfectō
nē.ℜ.sm.l.Bo.vbi.ij.q.s.q̄ q̄n q̄ modis ob
ligat q̄s ad aliq̄d. Primo ꝓpt diuinū manda
tū.et sic nō magis obligat ꝙ̄ alij nisi ex eq̄. qz
maiorē grām hz. Secdo obligat ꝓpt votū emis
sum.et sic solū q̄ fecit tenet nō q̄ nō fecit. Ter
cio ꝓpt susceptū officiū.et sic q̄libet tenet ad il
la ꝓfectiōz q̄ req̄rit necessario ad illud officiū
sicut in ꝓlato regimē subditoꝝ. Quarto ꝓpter
vitandū scandalū.vnde tunc tenet ad opa ex
emploꝝ q̄n aliter scandalū sequeret. Quinto
ꝓpt ꝓscie iudiciū qđ dictat ꝺ necessitate fiēdū
7 ¶ Vtꝝ charitas semel hīta possit amitti ī via
ℜ.sm cōiā doc.ī.ij.di.xxvij.q̄ sic.et aliā tenē
essz erroneū.qz charitas nō tollit vertibilita
tē.ar.i.coꝝ.x.tu qui stas vide ne cadas.
8 ¶ Quō amittit.ℜ.ꝑ peccatū mortale solū ꝑ
qđ volūtas auertit a deo. Vñ Aug.sup ge.li.
viij.dic.q̄ hō deo p̄sēte sibi illuminat ꝑ chari
tatē:absente xo ꝓtinue tenebrat.a q̄ nō locoꝝ
intervallis sz volūtaris auersione discedit.
9 ¶ Quō recupat.ℜ.q̄ ꝓpītiam q̄ tollit auer
sionē illā. Vñ Aug.li.v.ꝓfe. Pnīa ē q̄dā res
io optīa et ꝓfecta oēs defect⁹ reuocās ad ꝓfectū.
¶ Vtrū q̄s possit scire certitudinaliter ī hac vi
ta se hr̄e caritatē.ℜ.q̄ nō. Ec.ix.nemo scit v
trū odio vel amore sit dign⁹. Et rō vna ē ꝓpter
charitatis z dilectōis acq̄site similitudinē.vt
dic Ber.ꝺ amore. Alia ꝓpt diuinā dispēsatōz
ꝑ quā de⁹ claudit oculos seruoꝝ suoꝝ ne extol
lant. Aliq̄ tn dicūt q̄ h̄ est verū loquēdo de ca
ritate finali ꝓ oī tpe z absolute:sed accipiēdo
ꝑ caritate aliq̄ mō: nūc ꝓt hō scire certitudīe
fidei se caritatē hr̄e.puta cū adult⁹ bn̄ dispositus bāptisat:vl q̄s suscipit sacm̄ pnie sine obi
ce peccati mortalis in volūtate inherētis.
¶ Vtrū opa bona fca ex caritatē valeāt. ℜ.q̄ ii
nō q̄ ad ꝓmiū vite eterne:vl q̄ ad diminutionē
pene debite petis directe:sz bn̄ valēt indirecte
De q̄ dicā.j.pnīa.§.xiij.et satisfactio.§.vi.
¶ Vtrū bona facta ī caritate z ꝑ penā mortā ij
le mortificata reuiuiscāt ꝑ veram pnīam. ℜ.q̄
sic.sm cōiter theo.in.iij.di.xxij.

Qastitas etiā inuenit ī mīonali cō
iugio.tex.notabilē in.c.nicena.z.c.a
liter.xxxi.di.et ar.ī.c.vt clericoꝝ.devi.
et bo.cle.et glo.in.c.q̄dante.de cle.cōiuga.
¶ Vtrū mulier q̄ mortuo viro cū alio ꝓtrahit i
amittat legatū sibi factū sub ista q̄ditōe.si ca
ste vixerit. ℜ.Bar.ī.l.mlier.§.cū ꝓponeret.ff.
ad tre.q̄ nō nisi aliud senserit testatoꝝ.vl h̄eat
vsus loquēdi.qz verba dubia dñt ī ꝓctu intel
ligi sm cōez opi.facit qđ no.idē bar.ī.l.labeo.
ff.de sup.leg.et in.l. ossies ꝓpī.ff. de iu.et iu.et
Jn.in.c.olim.de ver.si.et glo.in.c.nōnulli.de
reser.p.q̄ cōis vsus loquēdi ꝓfert ꝓprie signi
ficatōm verboꝝ ī quacūq̄ materia. Idē bar.
in.l.v.q̄ incipit. g̃naliter. C. de secū .nup.q̄ lu
creť tenet z facit ille tex.cū aūt sua. Idē tenet
Pa.ī.d.c.vt clericoꝝ.et addit q̄ caute addat
si caste vixerit z in viduitate. Vide ꝑ hoc qđ
legit.in.l.vnica. C. si se. nup. Limitat Jn. in
aut.quō opoz.epi.§.hec de deo.verū si nubat
tm̄ semel ꝑ tex.in.l.boues.§.Bsmone.ff. ꝺ ver.
sig.p quē tex.dicit q̄ si quis reliquit sua bona
ꝓ maritandis mulierib⁹ indistincte/q̄ intelli
ç etur solū de mulieribus ꝓma vice cōtrahē
tibus:nō de viduis.
Qastratus vtrū possit ordinari. vide c
j.coꝝpe viciatus.§.i.
Qsus epīs reseruati qui sunt. ℜ.q̄
de casibus a iure reseruatis modica est cōtro
uersia inter doc. Cōiter enī doc.se remittūt ad
glo.in.c.si epūs.de pe.et re.li.vi.q̄ ponit.vi. ca
sus. Primus est de excōicatōe maiori. Et hoc
intellige ꝺ illa quā z ditoꝝ canōis sibi vl alteri
reseruauit.qz alle.c.nup.de sen.ex. Et iō dicit
s. Absolutio.j.§.ij. Secdus q̄ de blasphemā
te publice deū vl scōs. Hoc verū sltr q̄n denun
ciat epō z ꝓt q̄nici.qz alt.c.ij.de male.qđ q̄dē
l qouīt de foro ꝓtētioso:vt ꝑz intuēti.g̃ vē q̄ si
nō denūciat epō:nec ꝙ̄ eū aliqs ꝓcedit.q̄ ī fo
ro cie possit a ꝓpō sacerdote absolui cū pena ñ
debeat excedē casū suū.vt.s.dixi. blasphemia
§.iij. Tercius ꝺ sortilegijs.alle.c.ij.de sorti.sed
nihil facit:qz si faceret/potius essz casus reser
tus p̄liarche ꝙ̄ epō:qz p̄liarche cōmittit illi⁹

sacerdotis absolutio q dispẽsatio. Et iõ nõ vr reseruat⁹, q̃rtus cõmutatio votoꝝ seu dispẽsatio. et ß verũ est q ꝑtinet fm cõiorem opi. ad epos. c. i. de voto. Quint⁹ est restõ incertoꝝ. al le. c. cũ sit. de iudeis. sed nõ facit vt. j. Restõ. ij §. xiij. nisi ī maifestꝫ vsurarijs. vt ōz. j. vsura. ij §. vij. Sextus est ꝓtractus mrimonij ꝫ interdicti ecclesie. alle. c. pe. et vlti. de ma. ꝓtra. ꝫ inter. ec. Et est verũ qñ epus ꝑcipet alicui ne ꝫberet ꝑ aliquã rõnabilẽ cãm: et talis ꝓtẽneret qz tũc ad epm esset mittend⁹ ꝑ bonoꝛẽ. ar. c. graue. de ꝑbẽ. Septim⁹ clãdestinũ mrimoniũ ꝓtractũ. ō clã. despõ. c. cũ ībibitio. ꝫ nihil dic ō ß. c. illud. Octo. tñ ti. de pnĩa. ponit primũ secundũ et quartũ. et post ponit ꝑ q̃rto. fm eũ de solẽni pnĩa. allegat. l. di. c. miroꝛ. q. c. in capite Sz ß tñ ꝑ notoꝛio imponi dz. vt pz. xxvi. q. vi c. vl. in tex. et in glo. Vbi g talis pnĩa a plaris cõiter nõ īponit ꝑ talib⁹: nõ video qñ inferioꝛ possit absoluere. Quint⁹ fm Octo. ẽ dispẽsatio irregularitatis ī clerico. Et ꝓcedendũ est. Sextus de incẽdiarijs añ denunciatoꝫ. Et satisfacit ad ß. c. pessimã. xxiij. q. viij. in ver. si qs añt archiepos: vl epos. Et intellige de incẽdiarijs q dolo ß fecerit vel fieri fecerint: auxilio vel ꝯsilio: aut mãdato. vt ibidẽ. Septim⁹ si audiuit epus cõfessionẽ alicui⁹ q eũ noluit absoluere ab aliq̃ pctõ: qz tũc inferioꝛ nõ dz se ītromittere. xxi. di. iferioꝛ. Octo. ī sum. ti. de pnĩa. ponit solũ q̃rtuoꝛ de ꝑfatis Dic. iurꝫ. li. i. ti. xv. ponit. vij. de ꝑdictis. Bñdict⁹. xi. in exuagãti reuocata ꝑ Bonifaciũ in cle. dudũ. de sepul. ponit q̃rtuoꝛ de ꝑdictis. Et sic pz qd tenendũ de casib⁹ de iure reseruatꝫ. qz ī veritate nõ sũt nisi. v. vt pz sed de casib⁹ ꝑ ꝯsuetudinẽ reseruatis ẽ magna diuersitas inter doc. q̃busdã ponẽtib⁹ plꝰ q̃busdã pautioꝛes. Glo. in. d. c. si epus. sic dicit. Solet epis reseruari pnĩa oĩm publicoꝝ enoꝛmiũ criminũ oppressiones filioꝝ ex ꝓposito vel casu: cuiuslibet homicidij. falsi testimonij. vel instrij ꝑiurij. Incest⁹: coꝛruptois monialiũ: coeuntes cũ bzutis. q bis silia. Sz certe nõ ꝑt data certa determiatio. qz vnaq̃q̃ diocesis hz cõsuetudinẽ suã. nec ẽ vna ꝯsuetudo gñalis ī oĩb⁹ diocesib⁹ q̃ ad hoc. imo aliqñ epi vno ãno reseruãt sibi plus. aliqñ mi⁹ sic eis vr. Oñ tene fm Spe. ī reptoꝛio in regla sup q̃b⁹ sit penitẽs ad epm remittend⁹ q ꝓius sacerdos ꝑt absoluere ab oĩb⁹ q̃ spãliter a iure nõ sunt reseruata epis vel alijs vel q̃ nõ sunt ipis sacerdotib⁹ directe. vel ꝑ aliquã ꝓhĩtiã interdicta. ar. c. at si clerici. de iudi. et. c. nup. in si. de sen. ex. et in. c. inter coꝛpalia. de trãs. ꝓla. qz talis hz ordinariã iurisditionẽ sup ꝑsonã sibi ꝓmissum a iure. de pe. dis. v. c. placuit. de pe. et re. c. oĩs. Sz aduerte fm eundẽ spe. q epus directe vel aliq̃ ꝓhĩtia seu ꝯsuetudine ꝑt interdicere dictis sacerdotib⁹ aliq̃s casus ne absoluãt. Dzimo si talis sacerdos cõmisit crimẽ. ꝓpt q̃d merẽt tali ptãte puari. Sc̃do qñ ad vtilitatẽ cõitatis expedit: alꝫ nec ꝑt obligare sacerdotes ꝓchiales qñ absoluãt. facit. c. de ecclesiastic⁹ priuilegijs. xxv. q. ij. et. c. priuilegia. el. j. et el. ij. ibi dẽnota etiã q ꝫuis talis sacerdos hẽat auctoritatẽ absoluẽdi ab aliq̃ casu q nõ dz absolutere si videt expedire saluti aĩe ꝯfitẽtis: ꝫ remittestatẽ dedit de⁹ in edificatiõz nõ in destructõne. Sic ꝫ epus si. ꝑ cõi vtilitate reseruasset aliquẽ casuz: et sacerdos videret ī aliq̃ singulari nõ expedire saluti ei⁹. imo obesse si remitteret q ꝑt absoluere inf no. ꝑ Pa. ī. c. q̃ dilectio. ō cõian. et af. et ī. c. at si clerici. de iudi. Et sic colige q sacerdos prochialis de iure ꝑt absolure ab oĩ excõicatione fm q̃ dixi. s. Absolutio ꝓmo. et ab oĩbus peccatis: excepto crimine incendiarioꝝ q ꝫtis ꝓtra interdictũ ecclesie mrimoniũ. et ab eo a q̃ epus nolunt eũ absolure post q̃z audiuit eũ in cõfessione. et quãdo publica penitẽtia est imponẽda: nisi epus ꝓpter ei⁹ delictũ vel ꝓpter vtilitatẽ animarũ ei interdixerit aliquoꝝ aliorum absolutionẽ peccatoꝝ. Dispensare añt vel in irregularitate. aut votis vel alijs quibuscũq̃ nõ põt nisi specialiter ei cõcedat. Tenet etiã Ben. in primo quod. q. xxv. q prelati nõ possunt sibi reseruare nouos casus vltra illos qui de iure eis reseruant. nisi ex causa legitima. Et hoc verum quo ad sacerdotes qui habent curã animarum. Quo vero ad alios bñ possunt tot quot volũt: excepto q̃ ad minoꝛes q pdicatoꝛes. de quibus dic vt. j. Cõfessio. iij. §. xviij.

Casus fortuitus est repẽte rei euẽtus q̃ puideri nec resisti ꝑt. vt colligit in. l. in reb⁹ cõmodatis. in prin. ff. cõmo. vt moꝛs seruoꝝ sine culpa hostiũ incursus piratarũ ve. naufragiũ. incendiũ fuga seruoꝝ q̃ custodiri nõ solẽt. vt ibi ponit. Vbi no. q vbi diligẽtissim⁹ puidisset nõ ẽ casus fortuit⁹. veluti si domũ quã ruiturã diligẽtissim⁹ puidisset nõ ꝑ uidisti. q ꝓpter eq̃ũ ī ea dimisisti q̃ ꝑiit ex ruina. Sec⁹ si ex terremotu. aut subito ipetu vẽtoꝝ Vtrũ furtũ sit casus fortuitus. Ric. Oc. in c. vnico. de commoda. q glo. iuris ciuilis. videntur cõtrarie. sed ipse dicit q si per violentiam subtrahit̃ est fortuitus. nisi fueris in cul-

pa trãseundo p loca ꝑiculosa. ar. l. nõ ẽ veriſi/mile. ī ꝓn. ff. qõ me. ca. Si aũt clãdestine: ⁊ tũc ſi abea ꝓſona a qua diligẽtiſſimꝰ peccauiſſet. puta a vili famulo nõ ẽ caſus fortuitꝰ, alꝫ ſic facit qõ no. in. l. q̃ fortuitis. C. de pig. ac.

2 ¶ Vtrũ q̃s teneaꝫ de caſu fortuito. ℞. tex. in d. c. vnico. q̃ ſic. ī tribꝰ caſib⁹. Primꝰ qñ culpa ꝑceſſit. puta. ꝯmodaui tibi equũ vt ires mediolanũ ⁊ iuiſti placentiã ⁊ ĩcidiſti ī latrones: ipu tabiꝫ tibi. vt hic. et in. l. ſi vt certo. ſ. ſz ĩterdũ. ff. cõmo. Secũdo qñ ꝑceſſit mora. puta nõ reddidiſti qñ debuiſti. et fortuito pdidiſti. tibi im putabiꝫ. vt ī. d. c. vnico. et ī. c. bona fides depoſiti. Hoc verũ in ſcia: niſi eodẽ mõ fuiſſet pi/tura apud dñm: q2 tũc nõ teneꝫ niſi de eo in q̃ eũ dãnificauit. p nõ factã reſtõem rei tpe debi to. ar. c. fi. de iniurijs. Sed qñ dubiũ eſt an fuiſ ſet pitura. vide. ſ. Mora. ſ. vlti. Tercio qñ pa ctũ interceſſit vt teneꝫ de fortuito. vt in. d. c. vnico. et bona fides. Limita niſi adueniat cul pa eiuſ cui ꝓmiſit. q2 ſic nõ teneꝫ. l. cũ ꝓ/nas. C. de nau. fe. et. l. qui officij. ſ. fi. ff. de con/trahen. emp.

3 ¶ Sed q̃d ſi generaliter renũciauit et nullus caſus fuit exp2eſſus. puta. dicẽdo q̃ volebat te neri de oĩ caſu fortuito. an teneaꝫ. ℞. q̃ ſz va/ria ſit opi. vt refert Bal. in. l. i. C. cõmo. ego di co tamẽ ſm Jo. an. in. d. c. vnico. q̃ non teneꝫ. facit. l. ſed ⁊ ſi. in. ſ. queſitum. ff. ſi q̃s cau. Q. d verũ eſt in fallanter in ſcia niſi in caſibus in quibus ſpecialiter fuiſſet renunciaturus ſi fuiſ ſent exp2eſſi. ar. c. fi. de offi. vi. lib. vi. Et notat Accurſius in. d. ſ. queſitũ. et bene. q2 cõtra eũ qui legẽ dicere potuit aperti⁹ eſt interp̃tatio faciẽda. d re. iuꝝ. li. vi. et in. l. quicq̃d. ff. de ver. ob. dici. Quicq̃d aſtrigẽde obligatõis cã deſſi eſt: id niſi palam verbis exp2imaꝫ omiſſum in/telligendum eſt.

4 ¶ Sed q̃d ſi aliq̃ caſus fuerũt enumerati ſpe/cialiꝫ ⁊ poſta ſecuta fuit renũciatio gñalis. ℞ ſm Bar. ī. d. ſ. q̃ſitũ. q̃ ꝑ illã generalẽ renũcia tionẽ nõ veniũt caſus maiores exp̃ſſis. ſz ſolũ ꝑ/ſiles exp̃ſſis. Q. d q̃dẽ vez ẽ gñaliꝫ in oĩb⁹ o/dioſis: ſic hic. Sec⁹ eſſz ī fauorabilib⁹. vt no. ī cle. nõ ꝑt. de ꝓcu. et Jn. in. c. ſedes. de reſcrip.

5 ¶ Sz q̃d ſi renunciatõi generali interuenit iu ramentũ. ℞. Jo. an. vbi. s. q̃ nõ obligat. ℞ ꝓ/ſm iꝑm eſt: q2 iuramentũ nõ obligat vltra cõ/ſensum iurãtis. facit. c. veniẽs. el. j. et q̃ ibi no tat Jnno. de iureiurã. Et hoc credo verũ ī ca ſibus ꝓ quibus ſpecialiter nõ iuraſſet. Sec⁹ ī quib⁹ ſpecialiter ſi fuiſſent exp̃ſſi cõſenſiſſent. ꝓ/o quibus facit. c. tua nos. cũ ibi notatis. de ſpon. Cõcordat Bal. vbi. s. Ratio. q2 iuramẽ mentũ habet vim caſus exp2eſſi. l. cũ pater. ſ. ſi quis matrẽ. ff. de lega. q.

¶ Vtrũ extimatio faciat venire caſum fortui 6
tũ. ℞. ſm Jo. an. in. d. c. vnico. Et Bar. ī. l. ſi vt certo. ſ. nunc videndũ. ff. cõmo. et. l. i. eo. ti. q̃ ſumus in cõtractu. cuius nature non repu/gnat q̃d dominiũ trãſferaꝫ tũc extimatio facit emptionẽ. vt. l. plerũq; et. l. quoties. ff. de iuꝝ. do. Et ſic extimatio facit ꝑiculũ eſſe et cõmo/dum recipiẽtis. l. neceſſario. in ꝓin. ff. de peri. et cõmo. rei ven. et. d. l. quoties. et plerũq; etiã deterioratõis. vt. l. ſi extimatis. cum. l. ſe. ff. ſo. ma. Exemplũ. cum mulier dedit viro rem extimatam. vt in. d. l. plerunq;. Vel cum quis extimatam rem tradit. ita q̃ extimatio reddaꝫ nõ res. vt in. d. ſ. nunc videndum. Si autẽ ſumus in cõtractu: de cuius natura eſt vt ſolum ꝑ par te dominiũ trãſferaꝫ. et ꝑ parte nõ ſicut ẽ in ſocietate: ſic periculum partis ſolũ. ſi extima/tio fit tranſit in accipientẽ. vt. l. cum duobus. ſ. damna. ff. ꝑ ſocio. Si aũt ſumus in ꝯtractu: cuius nature repugnat dominij tranſlatio. vt in locato. et hmõi. ſic extimatio nõ facit empti onem: nec tranſire periculũ caſus magis q̃ tẽ neatur ex natura cõtractus. Nec ob. q̃ Bar. vbi. s. vult vt aliq̃d opeꝫ. Et ſic ſi teneba ꝫ ꝑ la ta ſolũ: teneaꝫ de leui. ſi ꝺ leui tũc de leuiſſima Si de leuiſſima tunc de caſu. q2 hoc nõ teneo. Sicut nec Pa. in. d. c. vnico. Sed dico q̃ ope/ratur extimatio. tunc ſolũ vt ſciatur ꝓtium ſi deterioraretur vel perdereꝫ ex vicio recipiẽ tis. et ſic releuatur dominus ab onere ꝓbandi verum ꝓcium rei. Si autem res extimata da retur cum pacto q̃ aut res vel extimatio redde retur. ſic facit trãſire periculũ ꝑemptionis: ſed nõ deterioratõis. vt. d. l. plerũq;. in fi.

Cathecismus quid eſt. ℞. q̃ eſt ille exorciſmus qui fit ante ianuã eccleſie ſuper baptizando. Vnde dicitur ca/thecizmus a cathecizo. id eſt inſtruo vel doceo Jdeo cathecizmus inſtructio vel doctrina di citur de hoc in. c. per cathecizmuz. de. co. ſpi. li. vi. ⁊ in. capitu. ante ꝙ baptiſmum. de conſecra. diſt. iij.

¶ Vtrũ ꝓtrahatur aliq̃ cognatio ſpiritualis i
in tenentib⁹ cathecizmo ſicut in baptiſmo. ℞. q̃ ſic que impedit matrimoniũ cõtrahendũ. ſz nõ dirimit ꝯtractũ. vt in. c. ꝑ cathecizmũ.

¶ Ad quid teneꝫ qui tenet in cathecizmũ. dic 2
vt. s. baptiſmus. vij. in fi.

¶ Ad q̃d valet cathecizm⁹. ℞. ſm Tho. ī. iij. 3
di. vi. q̃ minuit ptãtẽ demonis: ne tũ poſſit in

corpore et aĩa. vide. ĩ. Exorcisinus. qr idē est.

Causa dicit multipliciter. Aliqñ causa pia. vide. ĩ. legatū. q. in prin. Causa ciuilis cuius finis est cōmodū partis seu aliquor sine alteri⁹ punitōe. Jn hac tractatur de pecunijs et possessionū negocijs. et hmōi. vt. xiij. q. ij. sup prudentiā tuā. Cā criminal⁹ cui⁹ ē finis punitio pcti vl vindicta publica. vt in. c. at si clerici. et in. c. cū nō ab hoīe. de iudi. et. d. c. sup prudentiā. et. xvi. q. i. frater noster. circa mediū. Cā mixta est q̄ pticipat de vtroq. de pecu. tue. Et lz glo. videant varie ponendo pecuniariā penā aliqñ p ciuili. aliqñ p criminali. vt in. l. ptor. in prin. ff. de sepul. vio. et in. l. vnica. C. qñ ci. ac. cri. pre. Cñ cōcorda q̄ qñ pecuniaria pena applicat fisco: criminal⁹ est. sicut tenet Jn. ĩ. c. q̄liter. q. qñ. el. ij. de accu. et est glo. et Bar. l. d. l. ptor. §. i. qr sic intendit vindicta publica p penā pecuniariā: sic̄ p penā corpis. Si vero applicat fisco p interesse fisci: ciuilis ē. vt ĩ. l. i. C. de bis q̄ vt indig. Nec ob. c. p tuas. ō symo. et qō no. Pa. in Ricca. ō iudi. qr illud. c. loquit de āmonitōe a plātōe q̄ est ciuilis. qr facit ad bonū subditor hītē bonū plātū. et tali nō imponit pena: lz nō pmittit exercere qō ei nō conuenit. s. plationē: ad quā ē indign⁹. Itē nō dicūt doc. q̄ pcise est agere ciuiliter qñ pena applicat pti: sed etiā alio mō. sic in. d. c. p tuas. Hoc sequit glo. a Bar. et Ang. in. l. ij. ff. de se. vio. et Bar. in fi. in ver. Quero quō cognoscant. ff. de pri. delic. Jdē glo. Albri. et Sali. in. l. i. C. de se. vio. et glo. in. l. aut damna. in prin. ff. de pe. et cōmunior est opi. de hoc no. do. Anto. ĩ rubrica. de iudi. Noīe cause intelligit de causa ppinqua nō remota. Vi de glo. in. c. de cetero. de homici. Et nota q̄ cā remota dicitur occasio. Vnde facies turrim: est occasio homicidij illi⁹ q̄ ascendit et se pcipitauit. Jpe vero est cā ppinqua. Quando aūt quis teneat p causa remota notat glo. in. c. sicut nobis. de testi. q̄ distinguit. Aut dabat operā rei licite: et si adhibuit diligētiā debitā: nō tenet. xxiij. q. v. de occidēdis. Si vero nō adhibuit: tenet. l. di. sepe. ff. ad. l. aquil. l. q̄ occidit. §. pe. Si aūt dabat operā rei illicite. iputant ei semp oīa q̄ inde sequunt. l. di. c. q̄tum dixit. de iniur. c. fi. ff. ad. l. aquil. l. item mella. in pn. ij. §. item et cum eo.

Causa eccie nō dr cā ppria rectoris. vñ in cā eccie sue pōt esse iudex. ij. q. vij. c. si q̄s erga epm. in glo. facit. c. fi. ō postu. vbi ponit diuersa p se vel p eccīa. Et ꝫ verū dummō alius cōstituat qui agat nomine ecclesie. vt in. c. insup. de testi. est in ar. Similiter potest esse testis in causa ecclesie q̄n alius est cōstitutus qui agat noīe ecclesie. d. c. insup. Sed no. q̄ lz canonic⁹ possit esse testis p cōcanonico suo cōtra extraneum. qr nō dicit domesticus eius sed ecclesie tantū. Jm Hugo. vt in glo. d. c. sup prudentiā. xiij. q. ij. nō tn pt esse iudex pro eo cōtra extraneum. quia minor causa repellit aliquē a iudicio q̄ a testionio. de off. dele. c. cū. R. canonic⁹ 2

Causam ppriā palā est eā esse cuius emolumentū vel damnū ad aliquē suo noīe ptinet. c. biduū. §. palā. ij. q. vi.

Causa cōis vtriusq̄ est. vt. ff. de ri. nup. l. illud. Et ideo testis nō pt esse in re cōi sibi cum alijs nisi indirecte. vt legatarius qui pt eē testis in cā testamēti in q̄ sibi est aliquid relictū. insti. de testa. §. legatarijs. sed cā vniuersitatis nō videtur singularis psone. vt in. c. qui mannumittitur. xij. q. ij. 3

Causa alia impulsiua q̄ occasionē remotā pstat. sicut calfurnia q̄ importune postulando cāz dedit vt mulier nō possit postulare. vt ĩ. l. i. §. ferū. ff. de postu. Et ista cessante nō cessat effect⁹. Alia finalis. a ista regulat dispositionē c. cum cessante causa. de ap. l. generaliter. C. ō epi. et cle. et ibi Bal. multa dicit de hac materia. c. generaliter. xvi. q. i. Hec cognoscit. ex. v. Primo qñ illud qō exprimit in viā cause respicit vtilitatē tā alteri⁹ q̄ etiā ptiū. l. titio cētum. in pn. ff. de cōdi. et demō. puta. dono tibi centū: vt inde facias fieri capellā in tali ecclesia que illa indiget. et hmōi. Si vero respiceret solū vtilitatē illius q̄ dz implere et non fit pia. sic presumit causa impulsiua. d. l. titio. §. sed si filio. Nō si lego tibi. r. vt caligas emas: nihilominus tenet legatū. licz nō emas. Sic et si vt fundū. Lz si vt emas fundū alteri minus industrioso nō valet nisi caueat. vt ibi. Secundo cognūscit qñ exprimit pius actus in viam cause. l. si q̄s p redemptōne. C. de dona. et. l. si ego. in pn. ff. de iu. do. et vult Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. vt puta. dono tibi centum vt facias hospitale. nā hospitale qō fiat erit cā finalis. Tercio cognoscit qñ in gerendo actū exprimit ab hoīe causa vbicūq̄ lex requirit de necessitate cāz ad validitatē act⁹. qr tūc intelligit finalis vt actus sustineat. l. sed si mors. §. fi. cū. l. se. ff. de do. inter vi. ij. vbi dicit q̄ donatio facta uxori ad restaurationē edifij igne cōbustarū valet vsq̄ ad earū reparationē et nō in plus. Quarto vbicūq̄ nō potest esse alia ratio illa censet causa finalis. l. q̄nis. vbi glo. C. de fideicomis. Nō qui legat iter ad fontē. videt legare 4

et bauſtū.ff.de ſer.ru.p̄ze.l.itē ſi. Quinto vbi/
cūq; lex exp̄mit cām cenſet finalis.glo. ē nota
bilis ī.l.cū tale.§.legato.cām falſaz.ff. ō qdi.
et demō.quā ad l̄s p̄derat Aug.ī.l.ſciendū.ff
de edi.edic.et Bar.ī.d.§.fi.cui⁹ ſūt iſta dicta.

6 ¶ Eſt ꝙ alia cā q̄ eſt cauſatiua alicui⁹ effect⁹:ſz
nō ſufficiēt ꝙ efficacit.et tal nō tenet ad reſtitu
tionē dāni dati p̄ri⁹ q; peccauerit. Eſt ꝙ alia
q̄ eſt cauſatiua ꝙ iductiua alicui⁹ effect⁹ ſufficiē
ter et efficacit.ita ꝙ ſine ea nō ſequeret ꝙ talis
tenet ad reſtōem vltra pctū p̄miſſū. Et ō iſta
loquit.c.fi.ō iurȳs. Q. ō no.q; facit ad mlta.

Cautio ſimplicit dicta rr intelligit
nuda p̄miſſio.vt.l. ſancimus. C. de
ver.ſig. Fallit ī cautōe exp̄ſſa a lege p̄
toria.vt.ff. de p̄to.ſti.l.p̄tozie. la p̄ma. Et ſic
ītellige glo.in.c.p̄zima i gl̄. ō p̄ſe.di.iiij. Itē
ſm glo.in.l.pe.in fi.ff.de peti.here.q̄n eſt p̄ſo/
na ſuſpecta.vt.l.ſi ideiuſſor.§. ſi.ff. q̄ ſa. cog.
quia tunc debet cauere cū ideiuſſoria. Sed cū
additur idonea vel ſufficiens intelligit de pi/
gnoratitia vl ideiuſſoria.vt.ff.de fideicōmiſ.
li.l.ergo.q̄ diu.§.addici ita. Vide glo.ī.c. ad
nām.el.j.de iureiurando.et in.c.vlti. de pig.
et in.c.ex publico.de cōuer.p̄iu. Si vero dicit
cautio mediocris:tunc venit obligatio omni/
um bonorū.tex.eſt ſingularis in.l.filio.in fi.ff.
vt le.ca.caue. Si vero dr cautio cōpetēs intel
ligit arbitrio iudicis ſm alīq̄s vel ſm alios fi/
deiuſſoria vel pignoratitia.vt in glo.l. ſi de/
bitor.ff.de iudi. Notat tamen Bal. in.l.vni/
uerſa. C. de p̄eci.impera.of.q; quando ſtatu/
to cauetur q; caueatur idonee:quādo compro
miſſum petitur:intelligitur arbitrio iudicis.ꝙ
in.l.omnes. C. de epi.et cle.dicit. Tenetur q̄s
dare fideiuſſores et nō poteſt.tunc tenetur ob
ligare omnia bona ſua meliori modo quo po/
teſt. Si vero dicatur ſatiſdet:vel ſatiſſaciat. ſi
deiuſſoria intelligit.vt in.d.l.i. qui ſatiſ. cog.
et ſm glo.in.d.l.penul.

Cecitas mentis ſm Tho. fa fe.q.xv.
ar.i. p̄uenit dupliciter. Primo ex hoc
q; auertit ſe ſpontanee a cōſideratōne
primi principij intelligibilis.ſm illud p̄s. Noluit intelligere vt bene ageret. Alio mō p occu
pationē mētis circa alia que magis diligit q̄
dictum principium.ſm illud p̄s. Supercecidit
ignis.ſ.cōcupiſcentie et nō viderunt ſolem. Et
ſic patet q; eſt peccatum. Et a Gre.xxxi.moza.
ponitur filia luxurie.

i ¶ Sed vtrū ſit mortalis. R. q; ſic. q̄n lic non
vult ītelligere neceſſaria ad ſalutē.xxxviij. di.
c.qui ea. Similiter q̄n ita occupat in tempora
libus q; omittit neceſſariā vacationē quā deo
tenet exhibere.vt in diebus feſtiuis in quibus
ſm R̄i.in.iij.diſt.xxxvij.ar.iij.q.iiij.in aliqua
hora tenet deo vacare mente:vel hmōi. ſecus
ſi omittit que non ſunt neceſſaria ad ſalutē. q;
tunc eſt peccatū veniale.

Cedere bonis dr qui ſoluere non va/
let creditoribus ſuis. Et valebit ei ad
tria. Primū ne incarceret.l.i. C. q̄ bo.
ce.poſ. de quo vide.s. Carcer.§.ij. Secundum
ne excōicetur.et ſi erat excōicatus debet abſol
ui recepta idonea cautione de ſoluēdo debito
ſi ad pinguiorē fortunā venerit. de ſolu.c.odo
ardus. Terciū q; nō cōdemnet niſi inquantū
facere p̄t habita rōne ne egeat:nec enim frau/
dandus eſt alimentis quotidianis.ff.de re iu/
di.l.ſunt qui in id quod facere poſſunt.et.ff. q̄
do.ce.poſ.l.is qui.et.l.qui bonis.et.l. ſi debi/
tores. Nec ob.c. p̄uenerit. de fideiuſ. q; ibi nō
ceſſerat bonis.limita tamē terciū q̄n nō cōue/
nitur rōne delicti:quia ſi cōueniret rōne deli/
cti nō haberetur reſpectus ne egeret.etiā ī cle/
rico. vt no. Pa.in.c.olim nobis. de reſti. ſpo.
Quō vero fit. vide.j. Solutio.§.xxij.

Celare peccatum alicuius p̄ter pecu
niam:vel gratiā:aut cōſanguinitatē:
ſymonia eſt.vt in.c.nemo.ō ſymo.vbi
glo.et Inno.dicit q; rō eſt.quia quilibet tenet
alteriūs peccatū ad penitentiā indicare.xxij.
q.iij.tam ſacerdos. Secus q̄n in indicatione
furis:vel ſerui fugitiui vt capiatur.quia licite
merces accip̄tur.ff.de p̄ſcri.ver.l.ſolent.et.ff.
de cōdi.ob tur.cauſam.l.iiij.§.vlti. Nec p̄prie
dicit Inno.q; eſt ſymonia:vbi ex gratia quis
nō indicat.ſed debet puniri ſicut ſymoniacus
tu dic ſm glo.in.§.ſi tibi.l.iij. ff. de condi. ob
tur.cauſam.q; ille qui nō tenetur per officiū vl
actionem vel iudicē reuelare furē: licite acci/
pit aliquid vt indicet.ſed accipere vt nō indi/
cet:turpiter accipit.q; cōtra publicā vtilitatē
que eſt maleficia puniri.vt.ff.de fideiuſſo.l. ſi
quis a reo.§.penul. Et ſic patet q; ratione na/
turali nō tenetur quis indicare.q; tunc nō lice
ret accipere p̄o indicando.vt.ff. de condi. ob
tur.cau.l.i.in fi.et in.l.ij.p̄mo. R. Q. ō tamē li
cet.vt in.d.§.ſi tibi.quod limito verū de indi/
catōne q̄ fit p̄lato vt puniat. ſecus de illa q̄
fit alicui vt p̄uideat q; teneret.

Cenſura eccleſiaſtica quid cōp̄ehen
dat. R. q; interdictū. ſuſpenſionem et
excōmunicationē. de ver.ſi.c. q̄renti.

Cenſus eſt q̄dā p̄ſio q̄ de p̄uētib⁹ ſol/
uit.i.q.iij.queſitū. vel p̄t dici cenſus quicq̄d

annuatim soluitur in quantitate: vel summa. ff. de censi. l. etatem.

1 ¶ Census nouos imponere ecclesijs: aut vetares augere ꝓhibet oibus epis et ꝑlatis in. c. ꝓhibem⁹. de censi. etiã si eripuerũt eas de manu laici. vt in. c. ecclesijs. eo. ti. Dicit tñ Pa. in. d. c. ꝓhibem⁹. ꝙ hoc verũ est ad vtilitatẽ eorũ ꝓpriã vt in cle. j. de re. eccle. nõ alie. Secus esset ad vtilitatẽ alterius ecclesie. rõnabili cã subsistẽte et a ꝑlato iurisditionẽ habente epale. et in ecclesia pleno iure sibi subiecta. quia tunc potest. vt no. Jnno. in. d. c. ꝓhibemus. et facit. c. ꝓterea. eo. ti.

2 ¶ Quis ꝓt imponere cẽsum. R. ꝙ quicũqꝫ hz ius in re tali. vt insti. de vsufru. ꝑ. sine testõ.

3 ¶ Q. ꝺ argumentũ ꝑstat census solutio. R. ꝙ aliqñ subiectionẽ. de censi. c. omnis aia. Aliqñ prestitam libertatẽ vel ꝓceptã. ꝓtectionẽ. vt in c. ꝓcepimus. de priuile.

QVertum dicitur id de quo ꝓprio noie vel indubitata circumlocutõne ꝓstat. vt in glo. de priuil. c. cum plantare. in fi. de exhere. li. ꝑ. noiatim. vbi dicit ꝙ quivnũ filiũ solũ habet nominatim exheredat. siue dicat titium filium meum exheredo. siue filium meum exheredo.

QCessatio a diuinis officijs alia generalis. et hec equipat interdicto. ita ꝙ posita generali cessatione ab eo qui ꝓt vel de iure vel de cõsuetudine in loco aliquo si quis ibi celebrat est irregularis. et religiosus talem cessationẽ nõ seruãs est excõicatus ipo facto si matrix ecclesia seruat. Et sic intellige cle. i. de sen. ex. et Jnno. in. c. non est nobis. de spon. cessatio vero ꝑ ialis ẽ. illa ꝙ solũ in aliqua ecclesia ponit. Et hec nõ cõparatur interdicto. Vnde celebrans in eadẽ ecclesia nõ efficitur irregularis. nec religiosus excõicatus si nõ seruat cẽtuis talis ecclesia esset matrix. Et sic intellige glo. et. c. si canonoci. de offi. or. li. vi. et Jnno. in. c. dilectis filijs. de ap.

4 ¶ Que est pena imponẽtis generalẽ vel speialem cessationẽ indebite. R. ꝙ illi qui imponunt tenent restituere oẽs fructus quos interim ab ecclesia ꝓceperũt in qua cessatũ est. etiã si talis ecclesia sua erat: et ipi ecclesie. Jtẽ tenentur de omni dãno qd aliq incurrerũt ꝓpter talẽ cessationẽ. d. c. si canonici. ibi Ge. dicit ꝙ hz. d. c. loquat de capitulo canonicoꝝ. tñ idem erit in alijs qui ipam cessationẽ imponũt.

5 ¶ Que ẽ pena illi⁹ q̃ dat cãz cessatoi. R. tenet ad oẽ interesse qd canonici: aut alij icurrerũt: et ad aliquã aliã satiffactionẽ extimandã arbitrio suꝑioris in recõpensationẽ cessationis facte in ecclesia. d. c. si canonici.

¶ Que requirunt ad hs vt cessatio debeat seruari. R. fm Jo. an. i. c. cuis. de of. or. li. vi. ꝙ x. Primo ꝙ hi q̃ cessant hẽant exꝑ suetudie vel alio iure. Secõdo ꝙ euocẽt abntes ad ꝓtractãdũ d cessatõe. Tercio ꝙ tractẽt diligẽt. Quarto ꝙ de cessando deliberẽt. Quito ꝙ sit manifesta offensa vl iuria. Et fm Jn. et Jo. dz eẽ notoria. qd si ñ essz nulla ꝙsuetudo ꝓdesset: qz esszecclesijs onerosa. de ꝙsue. c. i. et. c. cũ venerabil. qz ille ꝺ quẽ cessat nõ dz quinci ꝓbãdis hz aptis q notorijs maxie i cultu diuino tollẽdo. L. de ac. et ob. l. negãtes. Sexto ꝙ sit cã rõnabilis. Septio ꝙ añ cessationẽ instro publico vel patentib⁹ lris autẽtico sigillo munitis cãz cessatõis exꝑmat. Octauo ꝙ illud instrm vel lras tradat ei cõtra quẽ cessant. Nono ꝙ reqrant illũ vt emendet cõpetenter iniuriã ꝓpter quã cessare volũt. ꝙ si nõ fecerit tũc locũ hz cessatio. Decimo ꝙ post cessationẽ vtraqꝫ pars iter debet arripere ad sedẽ apostolicam inframes̃em ꝙ se vel ꝙ ꝓcuratores sufficiẽter instructos: et cõtinuatis diebꝫ cẽto poterũt se sedi apostolice rep̃sentent: vt discutiat quid super hoc sit agendũ. His nõ seruatis nõ seruat cessatio. Similiter si pars que posuit cessationẽ eam nõ reseruauerit: ab alijs nõ seruetur similiter. Hoc notat Joan. mo. et Barf. in. c. si canonici. de offi. ordi. lib. vi. in quo capitulo reꝓbatur cõsuetudo illoꝝ qui in aggrauatione cessationis imagines crucis vel aliorũ sanctorũ ꝓsternunt: vrticis supponunt vel lapidibus et huiusmodi. Et qui talia faciũt graiter sunt puniẽdi. vt ibidem.

QCessio actionũ an valeat. R. Pa. i. c. fi. de ali. iu. mu. cã fac. colligẽdo dicta docto. distinguendo sic. Cũ quirit an valeat cessio actionũ dic aut fuit facta in vltima volũtate. et tenet vt no. in. l. vltima. C. de litigi. Sic tñ ꝙ si actio erat in iudicium deducta ꝙ defunctũ: nõ debet agere legatarius: sed heres oẽz tñ vtilitatẽ quã seqẽ heres dz legatario restituẽ. et si nihil ꝙsequẽ nihil restituet. qz testatoꝝ legãdo actõz legasse euentũ illi⁹ iudicij. Et ob hoc ne fiat collusio ꝙ heredẽ ꝓt legatarius si vult assistere heredi i iudicio. vt i aut. nũc si heres. C. de liti. Si vero actio ñ erat deducta in iudicio poterit legatari⁹ post cessionẽ agere. vt ibi. Sed cuius sumptibus. R. glo. in aut. nũc si heres. ꝙ si erat litigiosa cũ legabatur. tũc sumptu heredis. l. cum seruus. ff. de le. i. Si vero facta est litigiosa viuo vl mortuo te-

statore tūc sumptu legatarij. vt. ff. ō lega. in. l. seruus legatus. nisi heres fuerit ī mora. ar. ff. deleg. j. l. cū res. Aut cessio fit inter viuos. Et distingue. qz aut fit potētiori rōe officij seu dignitatis p̄cipue ⁊ nō valet. et cedēs dz pdere omne ius qō habebat. Et iste est p̄prius casus l. ij. C. ne. li. po. Et hoc vez fm Spe. in tit. de cessione actionum postvincē. qñ fit potentiori maliciose cā opprimēdi aduersariū. Secus si fieret bona fide. ar. l. q̄stipēdia. C. de pcu. Et ita Pa. Si vero cessio fit potētiori nō rōne officij vel dignitatis. sed rōe nobilitatis. vel qz ditior vel alio respectu. tūc si fuit facta cessio rōne iudicij mutandi p̄t excludi cessionarius p exceptōnem. vt. l. pe. et qō ibi no. ff. ō ali. iu. mu. cā fac. nō pdit tñ actōz cedēs. sed punit fm vnā opi. quia nō p̄t amplius cedere istā actionē alteri: nec potest in ea cōstituere procuratorē sed tenet ipe psequi. vt videt innuere. d. l. pe. Glo. tñ in d. l. pe. dicit. q in isto casu videt trāstulisse magis rē q̄z litē. ⁊ sic cessionarius bēbit rē si euincatur. et cedēs expensas litis faciet in damnū suū. Secus si nō fuit facta rōne iudicij mutandi. qz tenet. vt ptz ex notatis in glo. in. l. i. C. ne lic. po. Aut cessio q̄ fit inter viuos ⁊ q̄ nō fit potentiori ē dubitata. et dicit dubitata eo ipo q est in litigiū deducta. qz dubius euentus litis. et sic nō p̄t regulariter alteri cedi. et cedēs incidit in viciū litigiosi. vñ debet puniri vt habet in. l. fi. C. de liti. ⁊ p glo. in. c. ecclesia. el. j. ne li. pen. Fallit in casib⁹ ibi numeratis. Nota hic q in casibus in quibus pōt fieri cessio. q̄ prosecutio actōis fiet a cedēte. nō a cessionario fm Anno. in quadā glo. in. d. c. fi. allegat in arg. l. quanq̄z. ff. de aqua plu. ar. Aut actio non est dubitata. tūc regulariter p̄t cedi titulo donationis: venditōnis: vel alio titulo legitimo. vt pbat. C. de he. vel ac. vē. l. nois venditio. ⁊ l. p diuersas. C. mā. Protendit tñ simulatus cōtractus ex sex. Primo ex modicitate pcij. ⁊ extimat ista actio fm dubiū. expēsas: labores: et hmōi fm Pa. ibidē. Secdo qñ in cessione non exp̄mit titul⁹. vt qñ dicit. cedo actionē ⁊c. nec dz p qua cā. vt pbat in. d. l. p diuersas. et tenet cōiter doc. Tercio qñ cessio fuit p pte vendita ⁊ p pte donata. vt. d. l. p diuersas. Rō qz ista cessio est odiosa. secus in alijs. qz valet. Et isto casu admittit cessionarius vsq̄z ad quātitatē quā exbursauit. An alia pdit actio. vt in d. l. p diuersas. Quarto qñ cessio pure vendit. tñ pciū nō soluit nisi p pte. et de reliq̄ cōfitet se recepisse. Quinto qñ dicit se donare p̄t̄ bene merita q̄ nō sunt. Fallit in casibus cōtentis in. d. l. p diuersas. vbi nō p̄sumitur simulatio. vt puta. si inter coheredes est facta cessio. vt cū est facta insolitū. vel p munimine rei sue. vt cū dom⁹ tua minat ruinā domui mee. ego timēs emo omne ius tue. Item si sit inter legatarios ⁊ fideicōmissarios. vel qñ heres cessit actionē legatario. Sic r in societate. l. quādo socij sibi cedūt actionem.

¶ Vtrū cleric⁹ possit emere cessionē. R. Pa. 1
in. d. c. fi. q nō. qz vilius emere et carius vēdere nō licet ei. sed posset tamen donari ecclesie. vel clerico bona fide. et tenet nec credo illicitū fm Pa. ibidem.

¶ Qz q̄rit qñ dz res litigiosa. R. litigiosa res 2
est de cuius dñio cā mouet inter petitorē ⁊ possessorē iudiciaria quentione. vel p̄cib⁹ p̄ncipi oblatis et iudici insinuatis ac p eū futuro reo cognitis. Ita dz in aut. litigiosa res. C. de liti. Qz Bar. in. l. i. C. de liti. distinguit. q aut agit actōne reali. et tūc si ptendit de dñio vel q̄si. puta. qz dicit rē suā ee: vel de ei⁹ dominio vel q̄si. Sic res efficit litigiosa p simplicē quētionē. vt in. d. aut. litigiosa. Si vero nō ptendit de dñio. sed de alio iure p̄ncipaliter. puta. hypothecaria et hmōi. sic nō efficit litigiosa. aut agit actōe psonali ⁊ sic nūq̄z efficit litigiosa. aut agit actōe mixta. et sic ī ē vniuersali efficit litigiosa p solā ptrouersiā. Si vero ē p̄ticularis: sic efficit litigiosa p litis cōtestationē. Cōcor. An. in. c. cum. Ol. ferrarien. de cōsti. Ex hoc pz q q̄ res nō est litigiosa p̄t alienari absq̄z vicio litigiosi. alias nō sine pena litigiosi. 3

¶ Que ē pena litigiosi. R. vt no. in. l. fi. C. de liti. q q̄s sciens ex aliq̄ ptractu rē litigiosaz acceperit. restituere tenet rē. et pcio ei⁹ p̄uabit et fisco applicabit. Si vero ignorās rē litigiosam emerit vl ex alio p̄ctu accepit. tūc ptract⁹ nō tenet. qz pdemnat vendēs restituere pciū ⁊ vltra terciā ptē. Et si p donationē sit facta alienatio extimabit. et idē fiet de pcio q̄ ad extimata. vt dictū ē de p̄ctu emptōis vel alio ptractu exceptis casib⁹ donatōnis añ nuptias vel trāsactionū aut diuisionis rez hereditariaz facte: vl p legati: vl p fideicōmissi cāz. de qb⁹ in d. l. fi. ⁊ in. d. glo. d. c. ecclesiastica. el. j. et. ij. q. i. qz res in litigio in quib⁹ p̄t fieri alienatio sine vicio litigiosi. 4

¶ Vtrū res litigiosa possit alienari ab alijs inter quos nulla lis est de ea. R. Ang. in aut. de litigiosis. q sic.

Quiterium grece dicit a cinis grece qō est dulcis statio animarum vel potius corpoz. quia ibi ci-

nis mortuoꝝ detinet vel a tis qđ ẽ añ. qz añ ecclesias fieri solet hec. Ge. ī. c. vnico. de cõ se. eccl. vel alta. li. vi. De īmũnitate cimiterij Vide. j. immũnitas. ⁊ de eiꝰ consecratione et pollutione. vide. j. consecratio. iij. ꝑ totum.

Circunstantia dicit ꝙ circunstat actuꝫ quasi extrinsecus extra actus substantiã cõsideratũ. Hoc añ uno modo ex ꝑte cause. ⁊ sic vel finalis ⁊ sic consideramus cur fecerit. siue respectu agentis principalis. ⁊ sic quis fecerit. Aliqñ respectu instrumẽti. ⁊ sic quo instrumẽto. vel quibus auxilijs fecerit. Aliqñ circunstat ex ꝑte mẽsure. ⁊ sic cõsideramus vbi vel in quo loco. aut qñ fecerit. Aliqñ ⁊ tercio ex ꝑte ipiꝰ actus cõsideramꝰ modũ agẽdi. puta fortiẽ vel lẽte. si sepe vt sel solũ. siue cõsideramus obiectũ siue materiã actꝰ. puta vtrũ prẽm ꝑcussit vt extneũ siue effectũ quẽ agẽda induxit. puta vtꝝ ꝑcutiẽdo vt vulnerauit vt occiderit q̃ omnia cõtinẽtur in his versibꝰ. Quis quid. vbi. quibꝰ auxilijs. cur. quõ. qñ ⁊ quotiẽs. Ita tñ ꝙ in qđ includat ñ solũ effectꝰ sed etiã obiectũ. vt ītelligat ⁊ qđ ⁊ circa qđ

i Vtrũ circũstãtia mutet spẽm pctī. R. ꝙ circũstantia tripl̃r se hz ad actũ pctī. Aliqñ enim circũstãtia aduenies actui indrũter se habet ꝗtũ ad rõem ⁊ tũc nõ dat spẽm pctõ necꝫ aggrauat. Nihil enim ad rõnem ꝑtinet vtrũ ille qui ꝑcutit tali vel tali veste induat. Aliqñ vero differẽtiã aliquã habet ꝑ cõparationẽ ad rõem importãs aliquid repugnãs rõni ꝑmo ⁊ p se. ⁊ tunc dat spẽm pctõ. sicut accipe alienuz. Si añt ꝑmo ⁊ p se ñ iportat aliqđ repugnãs rõni. sed ꝑ cõparatõem ad id qđ ꝑmo ⁊ p se rõi repugnat aliquã repugnãtiã habz ad rõem. Sicut accipe aliqđ ī magna quãtitate. nihil repugnãs rõi dicit. sed accipe alienũ in quãtitate dicit maiorem repugnãtiã ad rõem. Dñ illa circũstãtia aggrauat. vt sic fm pbm. v. ethic. ꝙ petit̃ recipit spẽm ex intẽtione peccãtis. vñ ille q̃ mechatur vt furet: magis ẽ fur ꝗ mechus.

2 Vtrũ circũstãtia aggrauat petit̃ ī infinitũ vt veiale possit fieri mortale. R. ꝙ nõ. qz petit̃ veniale ⁊ mortale nõ sunt eiusdẽ spẽi. sed qñ circũstantia cõstituit nouam speciem potest cõstituere peccatũ mortale. et ita aggrauare in infinitũ. sicut si quis dicat verbũ ociosum vt prouocet aliquem ad luxuriam.

3 Vtꝝ circũstãtia psone aggrauet ī infinitũ. R. ꝙ nõ. nisi solũ dupl̃r. Primo qñ ꝑ cõditionẽ sui status ẽ aliquid ei de necessitate. puta religioso nõ accipe vxorẽ. Secũdo rõne scãdali qđ etiã ẽ ꝑceptũ ꝑbere ruinã primo. aliter nõ põt. vt supra. ꝑ supradicta Hec omnia ex Fran. in. ij. senten.

Citatio debet fieri tribus edictis vel vno peremptorio. qđ continere debet tantũ tẽpus quãtũ tria edicta. ni si necessitas vrgeat. de illa. c. i. vbi dẽ ī gl.

1 Vtrũ qñ iura exigũt trinã monitionem sufficiat vna. vide. j. clericus. ix. ℣. iij.

2 Vtꝝ coꝛaliter impeditus teneat ꝑ aliũ comparere. R. Pa. in. c. in nomine dñi. de testi. ꝙ nõ. Et actus gestus eo absente est ꝑ inde ac si nõ fuisset citatus.

3 Vtꝝ snīa lata ꝑ ñ citatũ valeat. R. Car. in cle. pastoralis. in. ℣. deiꝫ. de re iudi. ꝙ si nullo mõ fuit citatꝰ ẽ nulla ipso iure. de ma. ⁊ obe. intẽ ẽtuor. Pa. tñ dicit in. c. cãm q̃. de reseri. ⁊ ī. c. cũ sit. de ap. ꝙ ī facto notorio cũ certũ sit abñti nullã cõpetere defensionẽ ꝑt fieri sentẽtia cõtra absentem non citatũ.

4 Sed quid si citatus sit non legitime. R. Car. vbi supra. videtur ꝙ debeat haberi ꝑ nõ facta. c. bone. el. ij. de elec.

5 Vtꝝ qs possit denũciari excõicatꝰ ñ citatus. R. pa. ī. c. pueit. de ap. ꝙ ñ vbi excessus ñ sit notoꝛiꝰ. facit. c. cũ secũdũ. ō here. li. vi.

6 Vtꝝ ꝑlati religiosoꝝ possint subditos ab officijs deponere: suspẽdere ⁊ hmõi. ipsis ñ citatis. R. ꝙ sic. si ita hz eoꝝ cõsuetudo. aut cõstitutões fm qs debz ꝓcedere. et no. ī. c. cũ spãli. ⁊. c. qz nos. de ap. et ī. c. cũ medicinalis. de sen. ex. li. vi. ⁊ dicit gl. in. d. c. cũ spãli. quã seqtur pa. ibidẽ ꝙ dispositõ. c. sacro. de sen. ex. nõ ẽ necio seruãda in religiosis ꝑ suas obseruãtias spãles. Et ibi dicit pa. hoc ꝓcedere. vbi regula vt cõstitutõ religiosoꝝ dat certũ modũ excõicãdi religiosuz. vt satis sit suare eã. Et ibidẽ tenet Fede. in consi. v.

7 Vtrũ citatio aliqñ sit nulla. i. nõ valeat. R. gl. ī. c. si eps. iij. q. ij. ꝙ sic ī. viij. casibus. Primꝰ ꝙ ī ãgusta tpa. Secũdus qz nõ exprimit cã citatõis. Tercius qz nimis maturat peremptoriũ. Quartus rõe tpis. Quintus rõe loci. Sextꝰ rõne iudicij. Septimꝰ qz reseriptus apticũ nõ inferat in ea. Octauus qñ fit spoliato. de qbus vide ibi. Nonꝰ tñ ẽ vt sp citatꝰ cõpareat allegaturus primilegiũ. vt appellaturus si eũ grauauerit. nisi qñ cõstat eũ non esse iudicem suũ. vt in. d. glo. et in. c. veniẽs. de accu. in glo.

Caristis qui varijs vtuntur instrumentis licite potest aliquid dari

ꝛ alia audire. vt talib⁹ vti qñ fit ad laudem dei. vt ob aliã iustã cãm. puta recreatõis qz debilis ẽ vt infirmus ꝛ hmõi. de cõse. di. iij. puenit. Ad voluptatẽ añt vel luxuriã talib⁹ vti vel aliq̃d dare ẽ pctm̃ mortale. xcij. di. in sctã. no. hec glo. in. c. donare. lxxxvi. dis.

Quitas vt vniuersitas ñ dicit aliquid facere nisi id sit collegialit̃ deliberatũ. etiã si maior ps illud facit Ita dic̃ gl. notabil. ī. l. sic̃. ff. qõ cuiusq; vniuersitatis Bar. ī. l. aut fctã. ff. de pe. facit qõ no. ī. c. felicis. de pe. li. vi. ꝛ gl. ī. l. aliud. §. refert ff. de reg. iu. q̃rentes qñ vniuersitas delinq̃t. cõis opi. tẽtur ſm Pa. ī. c. ij. ꝺ postu. p. ꝛ io. an. ī. d. c. felicis. q ẽ qñ ꝑus aliq̃d fuit deliberatũ ī vniuersitate ipa. pulsata cãpana ꝛ aliis req̃sitis ad ꝓgregatõez. vñ si oẽs h⁹ ciuitatis faceret ꝺlictũ ñ diceret fcm̃ ab vniuersitate. ꝛ ꝑ singlos vniuersitatis. et si facerent pulsari cãpanã ꝛ leuarẽt vexilluz. nã istud ẽ poti⁹ fcm̃ singl⁹ꝛ. facit qõ no. ī. c. cũ oẽs. de cõsti. Pa. in. c. dilectus. el. ij. de sumo.

Dtz destructa ciuitate destruãt oĩa ꝑuilegia ei⁹. Rñ. Anno. ī. c. ij. de no. op. nũ. q si eccl̃ia vt ciuitas vt alia loca. siue sac̃ti siue ꝓphana auctẽte supioris ꝓpt̃ delictũ eoꝝ ꝺstruant. de cetero ñ ꝺz vocari clerici illi⁹ eccl̃ie. vel municeps illi⁹ ciuitatis. ꝛ ille locus ꝑuilegiũ ꝓdit. vt de ꝓse. di. i. placuit. xvi. q. vij. ꝛ hec dicim⁹ ar. ff. qñ di. le. vsufru. ce. l. i. Si ãt ab hostib⁹ destruat aut ꝓ tirannidẽ retinet oĩa ꝑuilegia. fac̃. vij. q. i. pastorat. ꝛ. xix. q. iij. q̃ sek. Et idẽ vt si auctẽ supioris trãsferat ad aliũ locũ. vt aliꝝ vniat. vt no. in. c. i. ne se. va. de reli. do. c. qz monasteriũ. Et idẽ intelligitur in ciuitate ꝛ aliis locis prophanis. ar. ff. de cõtra. emp. l. ede sacra.

Dtz ciuitatis appellatõe aliud cẽ q̃ ẽ infra menia veiat. Rñ. ſm Pa. ī. c. rodulfus. de reseri. q ñ ī matia odiosa seu stricta nisi qñ dispõ ꝓcepta noie ciuitatis eẽt inutil. vel posset fieri fraus. tũc ꝓtinẽt suburbia ꝛ ptinẽtia ædificia. ꝛ sic ītellige Jo an. ī. c. si ciuitas. de sen. ex. li. vi. Ꝛz in materia larga seu indr̃nti noie ciuitatis veĩt cinitas cũ suo territorio. vt ẽ rex. ī. l. vnica. §. ꝛ vrbẽ. ff. de of. pfe. vr. Sic ī materia larga noie ciuiũ veniunt eẽ illi de comitatu ꝛ de toto ꝛritorio vt ī. l. q̃ ex vico. ff. ad mũici. ꝛ in. l. ñ dubito. ff. de capti. ꝛ in. l. q̃ ptinẽtib⁹. ff. de ver. si. et ꝑ Bar. ī. l. i. ff. ad mũici. vide bonã gl. ī. c. i. de vsur. li. vi. Ꝛz ī materia stricta sec⁹. lz ꝛriũ videat tenere Bar. ī. d. l. i. ꝛ. l. mille passus ff. de ver. sig. ꝛ. l. nam qõliq̃de. §. si ita legetur. ff. de pe. le. que volunt q mille passus a muro cõphendãtur. Intellige qñ subiecta materia ita requirit in spãli.

Dtz natus in aliq̃ ciuitate ex parentib⁹ qui ibi nõ habẽt domiciliũ sit ciuis. Rñ. q nõ. ſm Bar. in. l. filij. ff. ad municip. lz dubitatiue loquatur. Pa. vbi. s. tenet q nõ.

Dtz ciuitas cẽseat iure mioz. Rñ. Jn no. ī. c. i. de resti. ī inte. q sic. Est tñ ꝺcia int̃ mioẽ eccl̃iam. rẽpublicã ꝛ ciuitatẽ ī ītegrũ restõe. lz lex dicat q res publica fũgat vice mioz. C. q. ex cau. ma. l. pe. ꝛ C. ō iure. re. pu. l. rẽpublicã. C. ō sa. san. ec. l. fi. qz pupillo ꝛ eẽ mioꝝ ñ currit bodie vsucapio aut ꝓscptio. x. vt. xx. ãnoꝝ ī rebus q̃ fuãdo fuare pñt. siue sint mobiles. siue ĩmobiles. C. de admi. tu. l. lex q̃ tutores. ī fi. iõ sup eis nõ ẽ necĉia restõ ī ītegr. lz añ tps h⁹ legis curreret ꝛ mioẽ ñ ꝛ pupillũ. ff. de acq̃. re. do. l. bone fidei emptor. §. i. Ꝛz ꝛ eccl̃iã ꝛ rẽpublicã et ciuitatẽ currit vsucapio ꝛ prescriptio ꝛ alie tpales ꝛ ꝑpetue ꝓscriptões: sed dat ei restõ sicut mioꝝ. qz ꝓdicti fingũt eẽ ī vltia infãtia minoris etatis. Prescriptio añt. xxx. vel xl. ãnoꝝ certũ ẽ q currit ꝛ oẽs ꝓdictos. sed dat eis restõ ex verbis generalibus edicti q̃ sunt. Si q̃d cũ mioꝝ gestũ erit ꝛc̃. Pupill⁹ añt ab his ꝓscriptõibus fuat illesus. C. de prescri. xxx. an. l. sicut. Q. ō añt ciuitati deẽ restõ in integr̃ nõ placet. Anno. vbi. s. arg. l. nihil interest. ff. ad mace. Ꝛz Bar. in. l. res publica. C. ex q̃. cau. ma. post Ja. bu. tenet q sic saltẽ ex clausula generali. qz ex q̃ regitur ꝑ admĩstratores ꝛz iustã cãm petẽdi restitutõem. Hoc etiã tz Bal. ibi et est verior opi. lz gl. in. d. l. teneat ꝛriũ. facit ꝓ Bl. l. ꝛz ꝛ hi q̃. ff. de publi. vbi ciuitas dr̃ res publica. Seq̃tur Bl Jo. an. in addi. ad spe. ti. de in ītegr̃ restõe. vbi ꝑ mltas opi. resident in opi. Q. dof. q̃ tz q nõ solũ ciuitas. sz ei castrũ et villa pñt petere restõnem in integrũ cuz ibi sint mlte psone vidue ꝛ pupilli. Et lz Bar. post Butri. in. d. l. res publica nõ admittat nisi in villa ꝛ castro populoso. Bal. tñ ꝛ Ja. de are. tenẽt etiaz in villa nõ populosa ex q̃ regit̃ ꝑ alios. ꝛ ibi sint minores ꝛ mulieres Et hãc opi. Pa. in. c. i. de resti. in inte. dicit eẽ ꝛe. ꝛ facit qõ no. in. d. l. rem publicã. ꝛ ī d. l. sed ꝛ hi. qui dr̃ q̃libet municipiũ dici tur res publica.

Quis Dtuz efficiatur in loco vbi consequitur quis dignitatem. Rñ.

Bar.in.l.i.ff.ad munici.q̄ sic facit.l.mūicepſ
ſ.miles.ff.eo.ꝛ qō notant doct.in.c.qz in tan-
tum.de preben. vbi cōcludūt q̄ clericus ſorti
tur domiciliū vbi eſt beneficiatus ſi reſidere ī
eo tenetur alſ non ſicut hi quibus diſpenſatū
eſt ſup pluralitate beneficioꝝ.

i ¶ Vtrū dicens volo te habere p̄ ciue efficiat
ciuē ſi habet auctoritatē. R.q̄ ſic. vñ ſtatutū
qō dicit q̄ talis habeaꝫ p̄ ciue efficit ciuē ar-
gu.optimū.in.c.ex parte.de ſpon.ꝛ quod no.
Bar.in.l.ſi maritus.ff. de adul.et l.l.ſi is qui
pro emptore.ff.de vſuca. Ratio ſm Pa.in.d.
c.ex parte.quia vbi actus depēdet a mera vo-
lūtate loq̄ntis.paria ſunt dicere q̄ vult talem
habere p̄ vxore vl̄ ciue. ſicut dicere te duco in
vxorē.vel facio ciuem. Et ſic ſi ſtatutum dicit
q̄ ſcolares tanq̄ ciues debent tractari.ex hoc
creati ſunt ciues rōe p̄dicta. Et ideo dictio tā
q̄ ponit veritatē non ſilitudinē. Et hoc verū
q̄n verba ꝛ materia ſubiecta patiūtur.

¶ Clamor eſt filia ire qua quis clamat
contra aliquem confuſe ꝛ inordinate
aut furioſe loquitur. ꝛ ſm ſe eſt venia
le peccatū p̄ accidens poſſet eſſe mortale rōne
ſcandali quādo illud preuidet vel debuit pre
uidere ꝛ nō curat deſiſtere a clamore tali.

¶ Clandestinum matrimoniū quādo
dicatur. R.glo.in.c.cum inhibitō. de
cla.i.deſpō. q̄ tribus modis. Primo
cuz nō habētur teſtes.vt in.c.qō nobis.eo.ti.
Secūdo cum nō fit cū ſolennitate illa. de qua
in.c.aliter.xxx.q.v.ꝛ eſt vt deſponſetur a parē
tibus vel quibus cura competit mulieris do-
tetur ſuo tempore.ꝛ a ſacerdote benedicatur.
Tercio quādo non premiſſis bannis a p̄ſbite
ro publice cum termino.vt qui voluerit p̄pone
re impedimentū ſi eſt cōpareat.vt in.d.c.cum
inhibitio. Tu tñ dic vt colligit̄ ex dictis. Jo.
an.in addi.ſpe.ti.de clan.deſpō.ꝛ Oldrā. cō
ſi.ccl. Anno.ꝛ Pa.in.d.c. cū inhibitio. q̄ q̄-
tienſcūq̄ qui contrahit ſm cōſuetudinem pa-
trie ſue coram amicis vel vicinis ꝛ ſufficienti
bus teſtibus.q̄ non contrahit clandestine. fa
cit.l.ſi vicinis.C.de nup.ꝛ de cōſe.di.i.eccle-
ſia.el.p̄mo.dicitur eccleſia.i. catholicoꝝ colle
ctio.ergo in faciē eccleſie contraxit.

i ¶ Quid ſi cōtrahit ſolū coram duobus teſti-
bus. R.q̄ ſi ex rōnali cauſa facit puta quia ti
met aliq̄d impedimētū iniuſte.vel ē ſenex ꝛ vere
cūdatur et hmōi excuſatur. q̄uis conſuetudo
ſit vt fiant banna vl̄ alia ſolennia.ar. eoꝝ que
no.in.d.c.cū inhibitio.per Pa. dummō tem-
pore debito poſtea publicet.niſi epiſcopus ex
communicaret contrahentes ſine bānis p̄ ſta
tuta ſua ſinodalia. quia ſic eſſet excōmunica-
tus.alſ non peccat. Conſulo q̄ hoc facit de li
centia epiſcopi.ſm Ou.xxx.q.v.in prin. Sed
cōtrahere ſolus cum ſola.mortale peccatū vi-
detur.ar.d.c.cū inhibitio.quia materia valde
ponderoſa. rōne cuius pōderoſitatis videt p̄
ceptiua.tex.eſt cuz glo.in.c.roga.xj.q.iij. facit
glo.in.c.noſtrates.xxx.q.v.

¶ Vtrum contrahentes publice coram teſtib⁹ 2
licet ſine bannis.cū tamē cōſuetudo ſit q̄ bā
na fiant qui poſtea inueniuntur in gradu pro-
hibito ignorāter contraxiſſe ambo vl̄ alter eo
rum procreēt filios legitimos. R.glo.in.d.c.
cum inhibitio.tenet q̄ nō.ſed Pa. q̄ ſic quia 3
iſti clandestine nō contraxerūt ex quo in faciē
eccleſie nemine prohibente cōtraxerūt. Et eſt
verum ſi attendamus ad tex.d.c.ſecus tamen
ſi ambo ſciuiſſent impedimentuz vt ibidē. Et
nota q̄ in cōtractu matrimoniū ſem p̄ deberet
interuenire preſentia aut ſcientia proprij ſa-
cerdotis.vt in.d.c.aliter.ꝛ in.d.c.cū inhibitō
ꝛ ſacerdos q̄ ſcit impedimētū et nō prohibet
matrimoniū contrahendum ex contemptu. vl̄
religioſus ſeu regularis qui preſumpſerit in-
tereſſe clandestino matrimonio contrahendo
per trienniū ſunt ſuſpendendi ab officio.vt in
d.c.cum inhibitio.

¶ Vtrum ſpōſalia ſimiliter ſint p̄hibita clā 4
deſtine contrahi. R.ñ. Jo.an.ꝛ poſt eū alij in
dicto.c.cū inhibitō.q̄ ſic.ſicut ꝛ matrimoniū
l.oratio.ff.de ſpon.

¶ Claues eccleſie ſm Ri.i.iiij.di.xvij.
ar.j.q.iij.ſunt aliq̄ poteſtas ſupra na-
turalem facultatem. que eſt principiū
aliquoꝝ actuum ſupnaturalium.

¶ Quot ſunt iſte claues. R. qui.s.ibidem q̄ i
ſunt due quātum ad effectum ꝛ relationē vna
tamē in radice. Claues enim eccleſie ſunt po-
teſtas iudicandi in foro aiārū que poteſtas ex
duobus integrāt.ſ. ex poteſtate diſcernēdi in
cauſe examinatōe ꝛ poteſtate diffiniēdi ī cau-
ſe determinatōne. Prima dicit̄ clauis ſciētie
vnde clauis ſcientie nō ē habitus ſcientie.nec
actus ſciendi.q̄uis claues eccleſie nō debz re
cipe niſi habēs habituz ſcientie ſufficientē ad
executionē poteſtatis. Secūda dī clauis potē
tie.cuius actus ē determinare cauſam ligādo
vel ſoluendo.ꝛ iſta dicitur principalioꝝ. quia
prima ordinatur ad iſtam. Poteſtas autē li-
gandi vel ſoluendi in foro cauſaꝝ non eſt pro
prie clauis.ꝛ q̄uis p̄fate claues diſtin guan-
tur penes actus.tamen in radice ſunt vna. nō

tñ inter se sed cuz potestate sacrm cõficiendi. qz iste tres ptãtes fundãtur ī caractere sacerdotali. Et iõ oĩb⁹ ⁊ solis sacerdotib⁹ nouę legis date sunt. Sco. tñ. ī. iiij. di. xix. q. vnica. tz ẽriũ. ſ. q nõ sit vna in radice cũ ptãte cõficiẽdi. De quo vide. ī. ordo. ſ. ſ. vij. ⁊. xv.

2 ¶ Quõ vẽ sacerdos apire ⁊ ligare. R. Ric. vbi. s. q. ij. q triplẽ. Primo iudicãdo. ſ. cũ examinata hominis cõscientia indicat ei celuz clausum. vel apertũ. Secũdo aperit relaxãdo aliquã partẽ pene peccato debitaz. ⁊ claudit penitentẽ aliqua pena sensus ligãdo. quã explere eũ oportet vel hic vel in purgatorio. an teq̃ ingrediat celũ. Tercõ claudit ⁊ apit excõicando ⁊ ab excõicatione absoluẽdo. tz hec respicit forum cõtentiosum potius q̃ penitẽtie. Addo quartũ de nõ cõtrito cõtritũ faciẽdo ex vi absolutionis. vt. ī. cõfessio. ij. ſ. ſ.

3 ¶ Utz quilibet sacerdos possit vsum clauũ exercere. R. Ri. ī. iiij. di. xix. ar. ſ. q. ij. q actio nõ tantũ req̃rit potentiã a qua sit. tz subiectũ debitũ in quo recipiat. Materia autẽ debita sunt psone sup quas hñs claues hz iurisditionẽ. Et iõ nõ ois sacerdos hz iurisditionẽ sup quẽliber nisi fm ordinationez vicarij xpi. Et propterea non ois sacerdos pt exercere vsum clauiũ. sed solũ fm eũ modũ quem ecclesia statuit. Ob hoc quidã priuãtur vsu potestatis sicut excõmunicati ⁊ heretici. Quidam materia sicut ille q̃ nõ habẽt populũ.

4 ¶ Utz liceat sacerdoti vti clauib⁹ ꝑ sua voluptate. Rñ. Ri. ī. iiij. di. xvij. ar. ſ. q. iiij. q nõ qz sicut mĩster ⁊ instrm nõ hz efficatiã in agẽdo. nisi fm q mouet a principali agẽte. sic sacerdos cũ operet per istas claues instrmaliter si vtitur istis clauibus. fm ꝓpriũ arbitriũ dimittens rectitudinẽ motionis diuine peccat.

5 ¶ Utrũ sacerdos p ptãtem clauiz dimittat culpã pcti. Rñ. Ric. vbi. s. ar. ij. q. ſ. q cũ huis nõ possit absoluẽdo remittere culpã effectiue qz sicẽ solius dei. vt dicit mgẽ in lrã. tñ mĩsterialiter ⁊ instrumẽtaliter illi q̃ p attritionẽ remouit obstaculũ grẽ spũssancti dispositiue remittit maculã peccati inquantũ suo mĩsterio assistit virtus diuina q̃ pctm remittit. hec ille

6 ¶ Utrũ sacerdos p potestatem clauiũ possit remittere penam peccati. Rñ. Ric. vbi. s. q. ij. q sic aliquam ptem pene tẽpalis peccato debite. non tãtum illius quã sibi imponit. sed etiam illius q̃ in purgatorio est explenda. ⁊ plus vel minus fm q penitens est bene dispositus. ⁊ de hoc habes. ī. indulgentia. ſ. v.

7 ¶ Quando date sunt claues beato petro. R. qñ eccla fuit sibi data. xxiij. q. ſ. qõcũq̃. et de pe. di. ſ. quẽ penitet. Et ligãt omnia sup terrã si nõ errãt. xj. q. iij. cepisti. et. d. c. quẽ penitet.

¶ Claues horreorũ q̃ dedi. vẽ dedisse ossia q̃ 8
in eis sunt. de fi. instru. c. ij. fm Inno. ⁊ eis datis vẽ data possessio omniũ quę sub illis sunt. ex de consue. c. ex lẽris. in fi.

Clausula generalis seq̃ns intelligit fm species precedentes expressas. de capel. mo. dilectus filij fm Inno. facit de. nõ põt. de procu. ī. c. sedes. de rescrip. ī l. fi. ſ. cui dulcia. ff. de vi. tri. et oleo le. vide. s. casus. ſ. iij. ⁊. iiij.

Clericus primo q̃s dicat. Rñ. Pa. ī rubrica. de vi. ⁊ ho. cle. q largo sumpto vocabulo appellatione clericorũz veniũt omnes qui habẽt ordines in quacũq̃ dignitate sint aut ordine. etiã in ꝑma tonsura. c. cũ ꝓtingat. de eta. ⁊ qua. ex quo sunt ad dei seruitiũ electi. vñ omnes q̃ nõ sunt laici dicunt clerici. xij. q. ſ. duo sunt genera. fac. xxj. di. cleros in ꝑn. de ꝓbẽ. cũ fm. ⁊ in rubri. ꝑdicta iũcto nigro. Priuilegiũ g̃ tributũ clericis ꝓcedit oĩb⁹ etiã in dignitate. qz si eps ẽ clericus ẽ. ⁊ etiã religiosus q̃ etiã noie clericoz ꝓphẽdit. lxij. dist. ſ. hac aũt aũcte. ⁊ qõ no. in. c. ij. de sup. ne. ꝓla. li. vi. Sed in materia odiosa ⁊ in stricta significatõe: appellatõe clericorũz nõ cõprehẽdũtur epi nec alij exẽntes in dignitate nec etiã canonici eccłiaz cathedraliũ. nec mõachi seu religiosi. fac. c. q̃ pickolsum. ō sen. ex. li. vi. ⁊. c. fidei feruorẽ. ō heret. li. vi. c. statutũ. de elec. li. vi. gl. in cle. ſ. de sup. ne. ꝑ. Rõ qz in eis ẽ q̃litas sup alios q̃ ñ repit ī simplicib⁹ clericis. faciũt ad hec dcã Jo. an. ī. d. c. statutũ. q̃ unqt q noie eccłiaz prochialiũ nõ veniũt ecclesie prochiales collegiate in materia stricta qz hñt q̃litatẽ collegij sup̃ casum. tz ī materia nõ odiosa sic. facit sicr qõ no. idẽ Pa. in c. ſ. de constit. q̃ dicit q in materia fauorabili noie ecclesie veniũt monasteria. secus ī stricta materia. qõ nota. qz facit ad multa.

¶ Utz appellatõne mõasterioz veniũt eccłie seculares. vel appellatione monachoz veniũt clerici seculares. Rñ. Pa. in. d. c. ſ. de cõsti. q nõ siue materia sit larga. siue stricta. xv. q. ſ. placuit. facit qõ no. Bar. in. l. ſ. ff. ad mũici. q̃ dicit q noie ciuiũ veniũt cõtadini. l. q ex vico. ff. ad munici. ⁊ ñ ecõtrario. fac. c. rodulfus ⁊. c. significante. ⁊ qõ ibi no. de rescrip.

¶ Utz appellatõne ꝑti veniãt clerici. Rñ. 2
Pa. ī. c. ſ. de vi. ⁊ ho. cle. q in materia odiosa nõ nec ẽrio. facit. c. li sentẽtia. de senten. ex. li.

vſ.cū glo. Et ſic limita tex.inſti. de iu.na.gē. ⁊ ci.in.§. plebs añt.q̄ dicit q̄ appellatōne populi vniuerſi ciues ſignificantur cōnumeratꝫ etiaꝫ patriciis ⁊ ſenatoribus.,vt intelligat̄ de his q̄ ſunt eiuſdem profeſſionis.ſecus in alijs vt.p̄bat dictus tex.in.c.ſi.ſentētia cū ſua glo. ¶In materia añt p̄uilegiatiua p̄t dici q̄ cōp̄hendāt̄.facit.c.dilecti.cum ſua materia. de ſo.cōpe.qđ notat Bar. in.d.l.j.⁊ qđ ibi notatur in.d.c.rodulfus.et qđ notat Jo.an. in.c. iohānes.de cle.cōiu. qui dicit q̄ ſtatutum excōicans certo caſu laicos nō comprehēdit clericos etiā cōiugatos. Et ſ̄b ſeq̄tur Pa.in.c.j. de p̄ben. p̄fata intellige ſm q̄ dico.j.lex.§.vj.

3 ¶ Vtrum diſpenſatio cū illegitimo vt poſſit effici clericus debeat intelligi vt poſſit p̄moueri ad minores ſolū.gl.in.c.iēas.de fil.p̄sbi. tenet q̄ ſic.cū ſit materia odioſa. ⁊ Pa.in.c. ſi quiſq̄.de coha.cleř.⁊ mu.dicit q̄ permiſſio in genere mediocritatez reſpicit.l.vltima. C. eo.de le.§.i.⁊.ff.de le.j.l.legato.generaliť cuz alijs cōcor.in gl.d.c.iēas. Ex quo cōcluditur cū predictis. q̄ ſolū ad minores poterit p̄moueri. q̄ ordines minores ſunt medij inter primam tonſurā ⁊ ſacros ordines. ¶Idem dicūt Ber. Goffre.⁊ Hoſti.q̄ q̄n diſpenſatur cum aliquo vt ad beneficia eccleſiaſtica p̄moueat̄ q̄ ſolū intelligitur de beneficijs q̄ non ſunt p̄lationes.aut dignitates. ¶Predicta tñ limita ſm q̄ dicam.j.diſpenſatio.§.ix.

QLericus ij.Quid debet habere. R. multa vt ſunt virtutes.vt.xl.di.p totum. ⁊ quecunq̄ alia que quilibet bonus xp̄ianus debet habere. ſed ſpecialiter aliqua que ip̄i debent habere inſeramus. q̄ q̄dez ſunt.ix.in ſumma.

i ¶ Primo debet eē l̄ratus. patz B.xxvj.diſt. xxvij.⁊.xxxviij.p totū.⁊.xvj.q.j.ſic viue.

2 ¶ Vtz omnino illīratus ſit ordinādus. Rñ. ¶Jnno.in.c.cū in cūctis.de elec.q̄ nō. paz tñ ſcientes ſi ſpes ē q̄ poſſit p̄ficere p̄moueri p̄ñt.alſ nō.niſi ſint monachi qui magis indigent contemplatōne q̄ ſcientia. ⁊ facit quod legitur.xvj.q.j.legi. vbi dicit ſufficit mōacho ſi ſit bonus.licet ſit illīteratus.

3 ¶ Sed q̄ ſcientia ē neceſſaria. R. Jnno. vbi ſup̄.q̄ ēreq̄renda ſm dignitatē.locum ⁊ ordinem ad quē aſſumitur.vt in.c. eccleſia veſtra. de elec. Si eñ aſſumitur ad epiſcopatū debet habere ſcientiā noui ⁊ veteris teſtamenti.cuz ſit iudex animaꝝ ⁊ iuris.cuz ius dicere debeat.xj.q.j.de p̄ſona. ¶Preſbitero autē ſufficit q̄ ſciat canones ꝯmunes;penitētiales ⁊ cetera. de quibus.xxxviij.di.que ipſis. Cantor debz ſcire cantum.⁊ ſic de omnibus ordinibus.qđ ſatis colligitur ex his que eis dantur in ordinatione.xxiij.di. p totum.⁊ ex poteſtate ⁊ officio qđ habent exercere. De ſcientia vero confeſſor.vide.j.cōfeſſio.iij.§.iij.

¶ Vtrum peccet q̄ ſuſcipit aliquā dignitatē 4
vel aliud officiū ad quod nō habet ſufficientē ſcientiam. Rñ. Jnno.vbi.s.q̄ ſic.xxxviij.di. oēs.xviij.q.ij.ſi q̄s abbas. de eta. ⁊ qua.c.ſi. Sed aduerte q̄ eſt q̄dam ſcientia eminens q̄ ſubtiles q̄ſtiones diffinire nouit. ⁊ ī promptu reſpōſiones habet. ¶Jediocris ſciētia ē q̄ ſit aliquo mō examinare negocia. q̄uis ad oīa neſciat rñdere.⁊ in libris veritatē eoz q̄ ſcire debet ſit q̄rere.vel ſaltem circa ea dubitare ⁊ conſulere p̄itiones.etiā ſi in p̄mptu oīa nō hz. ſufficiēs tn ſcia ē q̄ ſufficit ad faciendū q̄ ſibi imminēt ex officio qđ habet;hāc qui nō habet credo q̄ peccet mortaliter acceptandū officiū ar.d.c.ſi. Et ſimiliter q̄ ei ſcienter dat tale officiū niſi ex cā diſpenſareť.qz im pfectū ſciētie ſuppler pfectio charitatis.de renū.c. niſi cum pridem.§.pro defectu.

QLericus iij.debz eē hoſpitalis .xlij. di.per totum.non cupidus ſeu auar⁹. xlviij.diſ.per totum. ¶ Vtrum clericꝰ p̄bendatus teneatur facere.iiij. p̄tes de redditibus eccleſie ⁊ oblationibus fideliū.ſ.epo pauperibus;ipſi ſacerdoti ⁊ clericis,⁊ fabrice ſicut volunt antiqua iura.vt ī.c.quatuor.⁊.c. cognouimus.⁊.c.ſe.xij.q.j.Rñ.ſm q̄ colligo ex Pa.in.c.j.de ec.edi.q̄ quo ad quartā epi ⁊ quartam fabrice ſtandū eſt cōſuetudini.q̄ quidem valet in p̄fatis iuribus derogare.niſi q̄n fabrica remaneret derelicta. qz tūc eſſet irrōnabilis ⁊ nō valeret.⁊ ſic teneretur dare q̄rtā ar.d.c.cognouimus.⁊ in.c.j. Et hoc intellige quādo redditus ſuperſunt detractis neceſſarijs. Quo autem ad quartam debitam pauperibus nō valet aliqua cōſuetudo incontrariū quin teneatur. Ego plus dico q̄ nō ſolū q̄rtā partem .Sed ⁊ omnia q̄ ſuperſunt eorum neceſſitatibus tenetur pauperibus erogare;ſi fabrica nō egeat repatione. vel niſi vellet q̄uertere talia ad ampliandū cultū dei in tali eccleſia,nulla extrema neceſſitate in aliq̄ occurrēte Nam ī iſtis duobus caſibus licite deſiſtit ab erogatione in pauperes.alſ non ſine mortali pctō.ar.eoz que notātur in.c.dudum.el.ij. de elec.⁊ in.c.cum ſm.de p̄ben.facit.c.clericus qui.⁊.c.duo.⁊.c.vltimum.xij.q.j.⁊.x.q.ij.epiſcopus. Nam eis dicitur.xij.q.ij.aurum habz

ecclesia ꝛc. Tho. ī quolibe. ꝛ se. se. q. clxxv. dicit ꝙ si ista bona sunt distincta ꝛ aliqd sibi retinet quod debet fabrice vel pauperibus vel ministris peccat mortaliter ꝛ tenetur ad restitutionem. Si vero non sunt distincta eius fidei cōmittūtur ꝛ si in modico deficiat qō nō obuiet bone fideierit veniale peccatū. In notabili vero excessu erit peccatum mortale.

¶ Vtrū habēs bona pīmonialia licite possit ecclesiasticū bñficiū suscipe. Rñ. fm Ric. in ql̄ibe. iij. q. xx. ꝙ si bona pīmonialia sufficiūt ad necessitatē nature solū pt ecclīasticum bñficiū recipe intantū inquātū exigit necessitas stat⁹ ꝛ psone. Si vero tñ hz in pīmonio q̄ntū req̄rit necessitas stat⁹ nature ꝛ psone, et intantū ꝙ multa etiā posset pauperibus erogare si vltra hoc accipit ecclesiasticū bñficiū nō intendens eccīe deseruire. hz vt amicos possit ditare ꝛ magis honorari ꝛ delicatius viuere peccat mortaliter. facit. c. clericos. j. q. ij. ꝛ. c. se. īmo in. d. c. clericos. dicit Jo. ꝙ etiā seruiendo eccīe si bona eccleſie ꝓsumat ꝛ ex cupiditate suū pīmoniū reseruat ꝙ mortaliter peccat. facit tex. in. c. qñ. in fi. xvj. q. j. p ista opi. alⁱs seruiēdo eccīe hz viuere de ecclesia ꝛ cōseruare pīmoniū suis heredib⁹ fm Jnno. in. c. eps. de ꝓbē. Si vero recipit vt bñ dispēset sic nō peccat fm Ri. vbi. s. dūmō sit idoneus.

3 ¶ Vtr ꝓlat⁹ possit satisfacere ꝙ debito psonali de fructibus eccīe. R. d. Anto. in. c. olim nobis. de re. spo. ꝙ sic facit. c. quenit. de fide iusso. archi. in. c. statutū. de rescrip. li. vj. tenet ꝫriū. Pa. in. d. c. olim. limitat arch. dicere verum in debito cōtracto ꝙ delicto vel ꝙ patrimonio suo. Et sic serua. Et de hoc vide. j. īmunitas. §. lj. cū duobus. §. se.

4 ¶ Vtr clericꝰ ꝓbēdatus quertēs reddit⁹ bñficij in vsus īhonestos teneaꝫ restituere. Rñ. Pa. ī. d. c. cū fm. de ꝓbē. ꝙ sic eccīe si hz de patrimonio vel aliūde. xij. q. iij. c. j. ꝛ. ij. q. 2 de altari debet viuere nō luxuriari. Et accipit luxuria ꝙ omni luxu seu illicita cōcupīa. xlij. di. in ꝓn. Et Matthe⁹ in cle. qñ. de vi. ꝛ bone. cle. dicit ꝙ talis ꝓtractat rē inuito dño. quia q̄cquid hñt clerici sunt bona pauperū. xij. q. ij. aux. ꝛ. xvj. q. j. c. fi. Et quātū sit eox peccatuz mortale ꝓz in. c. ꝛ si illi. xij. q. ij. Et tō recipiētes etiā tenētur ad restōem. nisi in casu ꝓcesso xiij. q. vj. si res. Et hꝫ verū q̄ ad fox cōscīe nec sufficit ꝙ restituāt de fructib⁹ bñficij fm Jo. nisi q̄tenꝰ subtraherēt sibi necessaria.

Clericus xlij. debet esse habitu honestus. xlj. dist. per totum. ꝛ in. c. clerici officia. de vi. et ho. cle. vbi dicitur ꝙ coronam ꝛ tonsuram habeāt congruentem. indumēta clausa desup deferāt. nimia brevitate vel longitudine nō rotāda. pānis viridib⁹ et rubeis nō vtāntur nō subtularibus cōsuticijs frenis. sellis pectoralib⁹ deauratis. aut alia superfluitatē habētes fibulas nec corrigeas aux vl̄ argentū ornatū hñtes. nec anulos nisi qb⁹ cōpetit ex officio. Nō q̄dez capitulū qz nō loqtur ī oībus ꝓceptiue fm Jnno. ibidez. Jo. dicat ꝙ sic. Lu tñ dic melius fm Pa. ibidez ꝙ aliq̄ sunt de ꝓcepto. aliq̄ nō. ꝓterea inferaz dubia ad ea q̄ de necessitate sunt scienda.

¶ Vtrū cleric⁹ teneaꝫ deferre tonsurā. R. ꝙ si ē in minoribus ꝛ nō habz bñficiū. nō tenet. ar. c. iohānes. de cle. cōiu. ꝛ ī. c. vnico. eo. ti. li. vj. ꝛ gl. in. c. fi. l. di. Si vero ē in sacris. vel bñficiatus tenet de ꝓcepto. facit. d. c. iohānes. ꝛ qō ibi notaꝫ ꝛ in. c. vnico. de big. li. vj. Et limita dictū Pa. in. c. si qs. de vi. et ho. cle. vbi dicit indistincte ꝙ peccat mortaliter. 1

¶ Qualis habitus ꝓhibet clericis. R. tex. in cle. qñ. de vi. ꝛ ho. cle. ꝙ vestis virgata vel ꝓtita. i. diuersi colozis ꝛ epitogiū seu tobardū fodratū vsq; ad ozam ꝛ ita breue ꝙ vestis inferioz videatur notabiliter. Epitogiū seu tobardū ē vestis supioz ꝛ talia portātes q̄cūq; sint clerici etiā habētes ꝓmā tonsurā solum. peccāt mortalit si tales in miozib⁹ constituti hñt bñficiū aut si nō hñt ꝓfatas vestes portāt cū tonsura clericali. alⁱs nō. Et ꝙ peccēt mortalit ꝓbat Stephanus ꝓterverbū sancimus allegat. xvij. dis. §. j. ꝛ. j. q. vij. si qs omnē. Et hoc vez nisi causa rationabilis subsit. vt ī. d. c. ꝛ quando publice. Secus si in domo. Et dē publice portare dum multitudini hoc patz sicut dicitur publicus aleator vel vsurarius. vl̄ maledictus de exce. p. inter. de male. c. ij. ꝛ de excep. exceptionē. xxxiij. di. vidua. In domo vero dē fieri secrete qz domus rē secretam īportat nō publicā. vj. q. j. ex merito. ꝛ nō solū peccat mortalit. verūetiā si est bñficiatus. est suspēsus ꝙ sex mēses a ꝓceptōe fructuū bñficioz suox. Si nō ē bñficiat⁹. ꝛ ē in sacris citra sacerdotiū ꝓidē tps ē inhabilis ad bñficium obtinendū. Idē de alijs clericis talē vestem ꝛ tonsurā sil̄ publice deferētib⁹. Sacerdotes vero vl̄ religiosi ac hñtes dignitatē. psonatū seu bñficiū cui cura animarū imminet ꝙ annū sunt suspēsi a ꝓceptōne fructuū suox bñficioz si hñt bñficia. Si nō hñt per idē tempus sunt inhabiles ad obtinendū beneficiū. Et istis. s. sacerdotibus vel religiosis aut dignitatē seu

beneficiū cum cura habentibus, phibetur nō
solū prēdicta vestis sed etiā infula, seu pilleū
lineum in capite publice portare. Sub eisdez
penis ꝛ precepto precipitur ꝙ bñtes admīstra
tionem infra mensem predictuz epito giū de
bet pauperibus. Religiosi vero qui nō habēt
administrationem infra mensem suis superio
ribus assigneūt in pios vsus cōuertendū. Et lz
infula sit vestis pomposa ad collum pforata
circūquaqz tñ hic accipit pro bireto qō ponī
tur sub caputio ad euitandū sudorē fm Mat
theū in. d. cle. licet tñ portare de nocte vel la
tenter sub caputio. fm zen. ꝛ Lau.

3 ¶ Quid si epito giū seu tobardū sit breue so
lū. lz nō fodratū an sit locꝰ pene pfate. Mat
theus tenet ꝙ sic. zen. ꝙ nō. Ego dico ꝙ q̄ ad
penā dicit verꝫ zen. sed q̄ ad culpā ligātur per
idēnitatem rōnis. ar. ff. de adul. l. si postulaue
rit. §. rō facit. xxiij. di. c. ñ liceat. el. q̄. vbi vult
canon ꝙ vestem talarē habeant clerici ꝛ cla
rius. xxj. q. iiij. c. nullus. cū tribus ca. se.

4 ¶ Utrū clericꝰ vtēs viridibus aut rubeis ve
stibus peccet mortaliť. Kñ. fm Anno. i. d. c.
clerici officia. ꝙ nō tñ malefacit. qz in. c. cle
rici. xxiij. dis. dicit ꝙ vestimēta ꝛ calcimēta q̄
religionem nō decent eis non licēt. Sed Pa.
ibidez tenet ꝙ peccet mortaliť. p. d. cle. qm̄. q̄
sub precepto ampliat etiam ad caligas preci
piens. ne caligis scacatis. viridibus aut ru
beis vtant publice. Lar. vero in. d. cle. qm̄. te
net. ꝙ caliga rubea vel viridis nō phibetur.
nisi sit scacata ꝛ ꝙ nō valet argumentū. quia
ossies vestes licēt clericis cuiuscunqz coloris.
nisi sint exp̄sse phibite. Sed ꝓtra ipm Lar. ē
exp̄essus tex. in. c. nullus. xxj. q. iiij. vbi dicit
solis vtat vestibus q̄ concesse sunt clericis er
go nisi sint cōcesse intelligūtur phibite patet
etiā in. c. epi. ꝛ duobꝰ. c. se. ea. cā. ꝛ q. Et iō te
ne ꝙ ē mortale. ar. dictoꝝ. c. xxj. q. iiij. Idem
dic de q̄cunqz veste irreligiosa respectu fōrme.
purpurea vel cindata veste nō ē eis phibitus
vti fm gl. in. §. j. xxj. q. iiij. nec etiā pciosa. dū
mō sit fm cōsuetudinē eoꝝ inter quos viuunt
ne vilescant. ar. c. epi. lxxx. di.

5 ¶ Utrū clericus nutriēs comā vt barbā pec
cet mortaliter. R. ꝙ sic. qz pōt excōicari. c. si
quis. devi. ꝛ ho. cle. xxiij. di. c. si q̄s. Et hoc tñ
facit sine rōnabili causa fm glo. in. d. c. si q̄s.
ex rōnabili cā licite facit. c. pe. eo. ti.

CLericus v. debet seruare castitatez.
vt in. c. vt clericoꝝ de vi. ꝛ ho. cleri. et
non solum vere. sed etiam apparenter
propterea non debent cohabitare cum mulie
ribus. de coha. cle. ꝛ mulie. ꝓ totum.

¶ Utrū clericus in minoribus possit cōtrā
here sine peccato mortali. Kñ. ꝙ sic. si nō ha
bet beneficiū. Si vero habet peccat mortaliť.
retinendo beneficiū. Faciūt ad hec que nota
tur in glo. c. fi. l. di. ꝛ quod notatur in. c. tue. de
aposta. ꝛ in. c. iohannes. de cleri. coniu. qz cuz
beneficium perdat ipso iure postq̄ contraxit
vt tenet gl. ꝛ docto. in. c. j. de cle. cōiu. Et etiā
si anteq̄ vxor agnoscat intraret monasteriū
nō ꝓpter hoc recuperaret nisi ei de nouo cōcede
retur. quia ius semel extinctū nō reuiuiscit lz
cesset causa extinctionis. vij. q. j. q̄ periculosū
de cōse. di. iiij. queris ꝛ cōmuniter tenēt doc.
Similiter etiā si matrimoniū nō tenuit. puta
qz erat cōsanguinea vel affinis. priuat nihilo
minus ipo facto fm Pa. in. d. c. j. q̄uis alij te
neant contra. Ideo retinēdo bñficiū iniq̄ fa
cit ꝛ cum peccato mortali cum nullo iure ipm
habeat. sed sit in trusus.

¶ Utrum clericus peccet mortaliter cohabi
tando cuz mulieribus. R. ꝙ sic. si habitat cū
quacūq̄ de qua possit esse rationabilis suspi
tio. etiam si sit cōsanguinea. siue affinis. facit
c. j. de coha. cle. ꝛ mu. ꝛ c. interdixit. xxxij. dis.
Multomagis peccat mortaliter si tales ma
sculos tenet de q̄bus rōnabiliter possit suspi
cari argumentū a minori. Cum alij̄s de q̄bus
nulla potest esse suspitio licite cohabitat. siue
consanguinei sint. siue non. De cōcubinarij̄s
vide. j. Concubinatus. §. ij̄.

¶ Sed que sunt de quibus suspitio nō oritur 3
ꝙ mat̄ soroꝝ ꝛ amita. s. soroꝝ patris ꝛ mater
tera. s. soroꝝ matris. xxxij. dis. interdixit. lxxx.
dist. cum omnibus. quia fedus naturale nō ꝓ
mittit aliquid seui criminis cum istis suspica
ri. c. a nobis. de coha cle. ꝛ mu. ꝛ c. cum in iu
uentute. de presump. Et idē dic de filia ꝛ hu
iusmodi. Similiter de mulēū antiquis. vt i. c.
feminas. lxxxj. di. ꝛ in. d. c. interdixit. in fi. Et
idem dico cū omnibus quibus ante ordinati
onē. siue suspitione poterat cohabitare vt vxo
res fratrū ꝛ de familia ꝛ hmōi vt in. c. cū om
nibus. lxxxj. di.

¶ Utrum accessus ad domos quarūcūq̄ mu 4
lierum suspectarū sit clericis prohibitus. R.
ꝙ sic. sicut ꝛ cohabitatio. lxxxj. di. clericus cū
duobus. c. sequē.

¶ Utrum frequentatio monasterioꝝ monia 5
liū clericis prohibeatur. Kñ. ꝙ sic. nisi ex ma
nifesta ꝛ rōnabili causa. vt in. c. mōasteria. de
vi. ꝛ bone. cleri. Et vt dicit glo. frequentare ē
vltra vnam vicē ire. xxv. q. ij̄. ita nos.

Clericus vſ. debz laudes debitas exſoluere. xcj. diſt. clericus vitiuz. ⁊. c. fi. ⁊. xciij. di. c. fi. Quomodo autem teneatur ⁊ quando ⁊ qui ad officiū dicenduz vide j. hoza canonica p totum.

Clericus vij. ⁊ debet in ſuis beneficijs reſidētiaz debitam exhibere. c. qz nonnulli. de cle. non reſi.

Dtrū clericus poſſit deſuire p aliuz in ſuo bñficio potēs ipe p ſe ſeruire. R. Pa. in. d. c. qz nōnulli. q nō de iure tex. ē in. l. nullus. qui nexu. C. de decurio. ſiue bñficiū ſit ſimplex. ſi ne curatū. ſed de cōſuetudine ſic in beneficijs ſimplicibus. Jn bñficijs autē curatis nō valet conſuetudō niſi eſſet rōnabilis. vt puta qz bñficiū tenue ⁊ hmōi. quia tūc valeret cōſuetudo. facit. c. licet. de elec. li. vi. Ego añt idem teneo etiaz in bñficio ſimplici q niſi cōſuetudo ſit ex legitima et rōnabili cauſa non valet qz eēt dāpoſa eccleſie. Similit nō valet diſpēſatio niſi fiat ex rōnabili cauſa. qz ē diſſipatō nō diſpēſatio facit qđ no. Jnnoc. in. c. ex tue. de cle. nō re. Et ꝓpter multa mala q eccleſijs veniūt ⁊ pauperibus xpi ⁊ nō reſidentia. qz tales deſeruiētes cū vix poſſint viuere q̄rūt que ſua ſunt nō xpi. ⁊ tales p̄cipales comedūt q̄ vel in repatione eccie vt pauperibus dare debeēt. Et ideo dic ſm tex. c. qz nōnulli. de cle. nō re. q dz reſidere i ꝓpria ꝑſona ⁊ curā illi⁹ per ſe exercere ſm ordinē ſuū. intellige vt ex de fil. ꝑſbi. c. ꝓpoſuit. Olde. tñ tenet q in conſcia ſi puidet ſuis impēſis q eccleſia decēter ⁊ populus bñ regat. ⁊ ipe honeſte viuit ⁊ bonū exemplū ſubditis ꝓbet. ⁊ aliqñ p ſe exercet officiū ⁊ videt quō ꝓſtituti officiātur. q excuſat a pctō. Sed ego non credo niſi q̄n p neceſſaria cā vel vtili ſtat abſens. l. de pollicitationib⁹. ff. de polli. ⁊. l. ſi. abſente. ff. de lega.

2 Jn q̄bus caſibus abñs habeat p reſidēte. R. q in tribus. Primus ſi ē in ſeruitio pape. de cle. nō re. c. cū dilectus. Secūdus ſi ē in ſeruitio epi ſui. de cle. nō re. ad audiētiaz. ⁊. c. de cetero. Sed ꝫ nō credo vera in his q̄ cuz papa ⁊ epo moriātur nō ꝓpter eoꝝ fuitia exhibēda ſz ꝓpt ābitōnē vt obtineāt bñficia. Tertio ꝓpt cām licitā ſm modum de q in ſe. §. dē. Jn iſtis caſibus abñs hz p ꝑſonte in oibus niſi quo ad q̄tidianas diſtributōes q̄ nō ſolēt talib⁹ dari

3 Dtz aliqñ poſſit ſe abñtare a bñficio clericus. R ñ. q nō. niſi duo cōcurrāt ſil. videlz cā honeſta ⁊ rōnabilis ⁊ lnīa ſui ꝓlati. vt in. c. relatū. de cle. nō re. Dicit tñ Jnno. in. c. ex pte. eo. ti. q poſſet ex conſuetudie inducī vt ſine lnīa ex cā rōnabili ſe abſentet. Pa. añt in. d. c. relatū. dic q ſi neceſſitas occurreret q̄ nō pateret dilationē vt poſſet adire ꝓlatū. p lnīa tūc ſine licentia poſſet. l. j. in ꝓn. ff. de exerci. ac. l. tutor qui reptoriū. in ꝓn. ff. de admi. tu. Qđ dictuz ſm Jo. an. in. d. c. relatū. limito quando ī breui ē reuerſurus. ar. l iij. ff. de diuor.

4 Dtrū clericus teneat reſtituere fructus q̄s in abñtia ꝓcepit ex bñficio ſuo. R ñ. q ſi ſubeſt legitima cā nō teneat. ſed ſi legitima cā nō ſubeſt credo q teneat reſtituere. qz fructꝰ bñficioꝝ dātur ī ſtipēdiū vt diri. s. j. §. j. Dz aduerte q q̄n clericꝰ teneat reſtituere in q̄cūq ca ſu intelligit ſi hz alia bona q̄ nō ſint de eccīa. Si vero nihil habz niſi de eccīa. tūc credo nō teneatur. Nā cū ſint de eccleſia reſtituere nō hz. Et credo etiā q nō debeat ſibi ſubtrahere neceſſaria vite ne recipiat ab eccleſia. ꝓ facie da tali reſtōne. ar. eoꝝ q̄ notāt in. c. cuz ſup. de cā poſſ. ⁊ ꝓpie. vbi notat Jo. de lig. q nudus etiā poſſeſſor nō teneat de cōſumptis ſicut alij nudi poſſeſſores. Qđ limitat Pa. ibidem q̄n cōſumpſit bono modo ſicut debet facere quilibet alius clericus. Peccat tñ mortaliter recipiēdo tales fructus tanq̄z ex bñficō ſuo. vt patet in. c. qz nōnulli. de cle. nō re. Decus ſi reciperet tanq̄z alius pauper ex neceſſitate. qz non credo peccaret mortaliter. neq venialit in recipiendo. ſed bene in nō reſidēdo ſm qđ teneat vel in tenendo beneficiū iniuſte.

Dtz recipiēs eccīam ꝓchialem nō intendens ꝓmoueri infra añū ad ſacerdotiū. ſed vt habeat fructus vnius āni teneatur ad reſtitutionē. R ñ. q ſic. niſi mutata volūtate ꝓmotꝰ fuerit. vt ī. c. cōmiſſa tibi. de elec. li. vj. Et ſi ñ reſtituet teneat ille q ſciēter tali cā dedit vt ibidem. Et peccauerūt mortaliter iſte dādo indigno ille acceptādo indigne. ar. eoꝝ q̄ notāt in c. nihil. de elect. vacabit tñ dicta eccīa ſtatim poſt āñū ſi ꝓmotꝰ in ſacerdotē nō fuerit. c. lz. de elec. li. vj. Et incipit āñus a pacifica poſſeſſione vel q̄n p eum ſtetit q̄n hāet. Jntellige niſi legitimo impedimento ſit impeditꝰ ordinari. nec poterit ea vice iterato ei ꝓferri. d. c. ꝓmiſſa. Nō vacat tñ dicta eccleſia ſtatim q̄n venit ad talē cōditionē q amplius illo āno ꝓmoueri nō ꝓt. ſed ſolū elapſo āno. vt in. d. c. cōmiſſa. ꝓt epūs inſiſtēti ſtudio diſpēſare q nō teneat infra āñū ꝓmoueri niſi ad ſubdiaconatū ad quē ſi nō fuerit ꝓmotus ꝓuatꝰ erit. Ad ſacerdotiū vero vſq ad ſeptēniuz. ita q elapſo ſeptēnio īfra āñū efficiat ſacerdos. Jlloq̄n incurrit dictam penaz. c. cum ex eo. de elec. li. vi.

Interim prouideatur ecclesie de vicario.

6 ¶ Utrū clericus q̄ recipit bñficiū. non vt ibi seruiat sed donec habere possit pinguius pecet. Rñ. Pa. in. c. ad audientiam. de cle. non resi. q̄ sic. q̄ nō iuste ē p̄motus habens talem animū. non tamen tenetur resignare. sed sufficit penitere de iniqua volūtate.

7 ¶ Utrū clericus infirmus licite debeat habere fructus p̄bēde vel distributōes q̄tidianas. Rñ. Pa. in. d. c. ad audiētiā. doct. dicūt q̄ bñ q̄ si infirmitas ē q̄ impediat eū residere vt̄ interesse diuinis. sic sine dubio debz habere. Si vero infirmitas nō p̄stat causam nō residētie vel absentie diuinis. puta q̄ alṡ nō interesset vel nō resideret nō debz habere q̄ casus supueniēs recipit interp̄tationē fm statū p̄cedentem. vt in. c. maiores quasi. in fi. de bap.

8 ¶ Utrū clerici q̄ p̄sonaliter nō intersunt officijs possint p̄cipere distributōes quotidianas Rñ. q̄ nō. excepti illis q̄s infirmitas seu iusta q̄ rōnabilis corpis necessitas. aut euidens ecclesie vtilitas interesse nō p̄mittit. q̄ si recipiunt tenētur ad restōem. vt in. c. vnico. de cleri. nō re. li. vj. nec valet cōsuetudo aut statutū in cōtrariū nec remissio alioz canonicoz quādo eis nō accrescūt. alṡ sic. vt ibi nota.

9 ¶ Utrū ille q̄ nō residet possit p̄uari bñficio. Rñ. fm Inno. in. c. ex tue. de cle. ñ re. q̄ si ē absens ex cā p̄babili q̄ necessaria vt̄ p̄babili tm̄ puta studioz vel cū epo q̄ hmōi. tūc nō p̄t p̄uari. nisi citet̄ p̄mouebicūq; fuerit. limita tū q̄ q̄ñ hēret certū temp⁹ ad redeundū ex qualitate negocij vel alṡ q̄ nō veniret. ex tūc alteri licite daret̄. nec ē necessaria citatio nec expectatio sex mensiū. de q̄bus in. d. c. ex tue. q̄. vij. q. j. p̄ntiū. Alij dicūt q̄ req̄rit̄ citatio ad domuz q̄ expectatio sex mensiū q̄ mihi magis placet. Nō esti debunt ei obesse q̄ bonū initiū habuit absentie. Teneat̄ tñ talis sp notificare ecclie vbi morat̄. cuz ex cā rōnabili possit semper reuocari p̄ necessitate ecclie q̄ si non fecerit latitare p̄sumit̄. Si vero absens est nō ex causa legitima. si hoc ē certū potest p̄uari. alṡ debet citari. q̄ post sex mēses dari alteri. Et nota q̄ habens officium in ecclesia semper debet apparere nec ad eum ē mittenda citatio post expectationē sex mensiuz. quia edictum emissuz est fm Inno. ibidem. Et ideo poterit eius beneficium alteri assignari.

10 ¶ Utrū clericꝰ possit p̄egrinari. Rñ. Inno. in. d. c. vnico. de p̄egri. q̄ non sine auctoritate superioris. de conse. di. v. non oportet. nec etiaz episcopus. de voto. c. magne. Ex causa tamen prosequende appellationis sine p̄o euitanda oppressione potest ire ad papam vel ad alium superiorē inuito episcopo vel p̄lato suo. ij. q. vj. omnis oppressus. q̄ tribus. c. sequē. Idem notat glo. in. c. vt debitus. de ap. Credo tamē q̄ semper debet ad minus de honestate petere licentiā. arg. c. licet. de regula. Sine necessaria aūt causa. sed p̄o aliqua vtilitate tantū non licet ad papaz accedere sine auctoritate sui p̄lati vel pape. in aut̄. de san. epi. §. interdicim⁹ nec debz admitti in aliena dioces ad celebrā dū nisi habeat licentiaz sui epi. vt notat Pa. in. c. fraternitati. de cle. nō re.

Clericus vij. debet esse sine crimine xxv. dist. per totum. Et crimen hic accipio p̄o omni peccato mortali. licet stricte accipiatur p̄o peccato quod accusatione q̄ despositione est dignum. §. nūc autem. in fi. xxv. dist.

¶ Utrū clericus semp̄ peccet mortaliter exercendo suū officiuz in mortali. Rñ. fm Tho. in iij. di. xxiij. q̄ sic. quādocūq; talis exhibet se in aliquo vt minister ecclesie. q̄ totiens quotiens hmōi actum exercet. Nō quando tangit res sacras quasi suo vtens officio mortaliter peccat. Facit. c. fi. de tem. or. facit. c. quotidie de cōse. di. ij. q̄. c. de homine. de cele. missa. Secus si exeq̄retur in aliquo casu in quo etiā laicis exeq̄ liceret. sicut baptizare in articulo necessitatis. fm q̄ dixi sup̄. Baptismus. v. §. ij. vel si colligeret corpus x̄pi. p̄iectū in terra. i

¶ Utrū sit abstinenduz a clericis in crimine iacentibus quo ad diuina q̄ receptionē sacramētoz. Rñ. fm Pa. in. c. vña. de coha. cleri. q̄ mu. distinguendū. aut sunt p̄cisi a canone. vt̄ a iudice. Si a canone. tūc subdistinguo. aut factū ē occultū. Et sic sentiūt doc. hic q̄ a sacramētis necessarijs nō sit abstinēdū. sed volūtarijs sic. Ego credo etiā q̄ necessarijs dz abstinere q̄ñ aballio posset hre nisi, q̄ñ ipse paratꝰ ē dare. quia q̄ñ ipe nō est paratus dare. si ab alio possum habere nō debeo eum inducere ad ministrandū sacramēta etiā necessaria. Si vero paratus ē ministrare possum etiā voluntaria ab eo recipe. sicut dicim⁹ de vsurario. j. vsura. ij. §. ij. Et sic intellige. c. si tantū. q̄. c. placuit. vj. q. ij. cū ibi notatis. Aut factū ē notoriū. et sic nullo mō licet recipe aliqua sacramenta a talibus. excepto baptismo. De quo dicit. s. baptism⁹. v. §. j. q̄. §. rij. Aut sunt p̄cisi a iudice. Et sic nullo mō licz recipe sacra ab eis vel audire diuina. quia nullo mō p̄nt dici tolerati. ex quo per sententiā sunt condemnati. vt in 2 nō

d.c.vestra.⁊.ix.q.j.c.j.⁊.ij.⁊ no.Anno.in.c. qualiter ⁊ quãdo.el secũdo.de accu.Si vero p̃ cisio non sit facta nec̃ ab homine nec̃ a cano ne.tenẽt doc.in.d.c.vestra.q̃ non pecco si ab stineo a sacramentis etiã volũtarijs. quia nõ sunt suspensi quo ad nos.c.fi.de cohab.cleri.⁊ muli. Ego vec̃ credo qñ parati sunt dare.alꝫ nõ.nisi in sacramẽtis necessarijs vt dixi.quia cũ peccent mortaliter sacramẽta administrãdo.c.si.de tem.or.nõ debeo eos inducere sine necessitate.In necessarijs aũt sacramẽtis qñ ab alio non possum ea habere. quia ego facio ad quod teneor.licet ille nõ.⁊ ideo si imputat Facit glo.in.c.nõ est.de spõ. Nec obstat glo. in.§.verum.xxxij.dist.quia loquitur quando possum habere aliũ.Non tamẽ debet esse aliquis nimis scrupulosus. quia potest p̃sumere q̃ saltem habeat attritionem quãdo ea administrat.Vodie tamen contra iura predicta.q̃ ad precisos a canone.vel a iudice est facta dispensatio per concilium constantiense confirmata per basiliense.de quo.j. excõmunicatio. viij.§.iij.Et ideo eam serua.

¶ Quis dicatur toleratus ab ecclesia.Rñ. Pa.vbi.s.q̃ ille q̃ non fuit cõdemnatus nec confessus.nec habet operis euidentiam.

4 ¶ Vtrum omne peccatum notoriuꝫ inducat precisionem. seu suspensionem a canone ne exerceat officiũ suum.Rñ.fm Do.Anto.in.d.c. vestra.q̃ sic.Nec obstat.d.c.quod loquitur solũ de fornicatione.ex quo Pan.ibidẽ est cõtra dictuꝫ.do.Anto.Sed ego teneo verissimũ dictũ.do.Anto. qz constitutio penalis etiam quo ad penam extẽditur ad casum simílem ex ideptitate rõnis.si rõ.in ea pstitutione ẽ exp̃ssa.vt in.l.bis solis.C.de reuo.dona.Ad hoc tex.optimus in.l.ij.in.§.q̃d si curatores.⁊.§. q̃d si decesserint.ff.ad tertul.⁊.l.palã.in.§.senatus.ff.de ri.nup. Nec põt dici q̃ sit interp̃tatio extẽsiua.qz ẽ potius intensiua. seu intellectiua.qz lex nõ ẽ aliud q̃ ipa rõ legis.vt p̃batur in.l.nõ dubium.C.de legi.Et q̃ lex penalis extẽdatur si in ea ẽ scripta rõ naturalis vl ciuilis.tenet Bal.post Bar.⁊ est bon⁹ ter. in.c.i.in.§.porro.in tit.q̃ fuit prima cã amit. bñ.Et cũ.d.c.vña. p̃ rõnem notorietatis peccati cõcludat notoriũ ꝛcubinariũ suspensum ergo idẽ erit i omni mortali peccato notorio. Vide quod dicam.j.lex.§.vi.⁊ pena.§.v.

5 ¶ Vtruz clericus teneatur restituere fructus quos pcipit de beneficio existẽs in pctõ mortali.Rñ.q̃ si peccatũ ẽ notoriũ. ego habeo p indubitato q̃ tenetur restituere qz cũ sit suspẽsus.vt dictum est in precedenti.§. perinde est ac si nõ resideret.quia nullum ⁊ inutile. Idẽ est.c.inter corpalia. de trãsla prela. Dicut nõ rite,⁊ non fieri paria iudicãtur.in.c. veniens. de presbi.non bap. Facit quod notat Bar. in l.j.ff.quod cuiusq̃ vniuer. vbi per illuꝫ tex. cõcludit q̃ procurator qui nõ fecit fidem de mãdato perinde est ac si non comparuisset.⁊ dominus tanq̃ contumax debet puniri.Nã non excipere.⁊ excipere sed non probare idem est. c.cum super.de concess.preben.⁊ non esse.⁊ eẽ ⁊ nõ apparere paria sunt quo ad iuris effectũ. l.duo sunt ticij.ff.de testa.tu. Et ideo tenetur sicut supꝫ dixi de non residente. Clericus. vij. §.iiij. De occulto vero peccatore credo q̃ nõ tenetur q̃uis tutius essꝫ restituere.quia ⁊ si inutiliter seruiat quo ad seipsum tamẽ quo ad alios aut quo ad ecclesiam.

¶ Clericus ix. debet a quibusdam actibus secularibus esse remotus. c.fi.de vi.⁊ ho.cle.ne cle.vl mo.p totũ. Et q̃ sint.isti actus p̃ dubia inferam.

¶ Vtruz clericus possit negociari.Rñ.q̃ nõ negocia secularia.c.j.ne cler̃.vel mo.⁊.c.fi.de vi.⁊ ho.cle.Sed nota fm Pa.in Rubrica ne cleri.vel mona. q̃ negociũ seculare dicitur duplex.Primo large vt comprehẽdat quicquid prouenit ex carnali concupiscentia non subiecta freno rationis. Et hoc innuit tex.in.d.c.j. in prin. vnde dicitur negociũ seculare. quia p illud viuitur omino seculariter.s. fm seculuꝫ ⁊ carnem.⁊ non fm deum ⁊ spiritũ. Et hoc p hibetur etiam laicis .magis tamẽ clericis. vt in.d.c.j. Secũdo negociũ seculare dicit magꝫ stricte vt comprehendat negociũ pertinẽs ad rem publicã mũdanam ⁊ seculares homines Quod quidem licet sit p̃missum laicis. tamẽ clericis nõ licet.Vnde in.l.placet.C.de epis. ⁊ cle.dicit tex. q̃ clerici nihil cõmune habent cum publicis actibus.vel ad curiam pertinẽtibus cuius corpori non sunt annexi. per quẽ tex.patet. q̃ clerici nullũ officiũ possunt habere in republica. vt p̃bat in.d. c.j.in fi. facit.c. reprehensibile.xxxij.q.vij.nec sunt de vniuersitate seculari. vt notat in.c.dilecta. de ex.p̃la. Et sic concludo q̃ clerici nõ debent attẽdere nec habere curam de mũdanis.nisi quatenus sunt necessaria ad sustentationẽ corporis. ar. j.q.iij.si quis obiecerit.vl in casu pietatis.vt j.tutela. §.j.⁊.s.aduocatus.§.v.cũ se.

¶ Vtrum clericus possit p artificiũ q̃rere sibi necessaria ad victũ.Rñ.fm Pa.in.c.clerici officia.de vi.⁊ ho.cleri.q̃ sic ex honesto ar-

tificio.facit.c.j.de cele.miſ.⁊.xci.di.p totum. Et hoc verꝫ ſm glo.xcj.di.in ſumma. dummodꝫ ꝓpter hoc non ſe ſubtrahat a diuinis officijs. Nec obſtat.d.c.j.ne cle.vel mo.⁊.lxxxviij.diſ. per totum.vbi prohibetur omnis negociatio clericis.qꝛ vt dicit gl.in.c.canonū.xliij.q.iij. emere chartā ꝓ libro cōſcribendo.vel eorum pro ſotulari faciendo.⁊ hmōi. vt ſic lucret̄ aliquid pro victu nō eſt negociatio ſed artificiū ⁊ ideo nō prohibetur clericis.⁊ in turibus p̄allegatis. vbi prohibetur negociatio intelligitur qñ clerici aliqd emunt vt immutatū carius vēdant.qꝛ hic ē ꝓprie negociatio.vt ibi dē pz.⁊.lxxviij.di.c.enciens. Secus ſi ꝑter p poſitū bladū qđ emerūt ſupeſſet vēderent carius ⁊ hmōi.quia liceret ſm Ho.

3 ¶ Que pena clerici negociatoris. Rñ.q vltra mortale pctm̄ ſi tercio monitus nō deſtiterit ꝓdit priuilegiū clericale.vt in.c.ſi.de vi.⁊ ho.cle. Et quāq̄ doc.ſint varij in opi.ego ſalua meliori iudicio ſic intelligo. vt clericus in mīoribus ſiue ſit cōiugatus ſiue nō q̄ nō peccat mortaliter negociando. dūmō tale negociū nō ſit ꝓhibitū eria laicis.ꝛ ſi nō ē cōiugatus p̄ꝛ opelli ꝓ ꝓuationē ꝓuilegij clericalis. ñ q̄dē illius ſi q̄s ſuadēte.xvij.q.iij.ꝛ ꝓuilegij quo nō p̄nt vexari exactionib⁹ in ꝑſona vel in bonis ꝓpꝛijs.vt.l.ij. C. de epi.⁊ cle. Cōiugati vero nō.quia ꝓdūt ipſo facto ꝓ cōtractū mrimonij. vt in.c.vno.de cle.ꝓiug.li.vj.⁊ in.c. Iohannes.eo.ti. Alij vero qui ſunt in ſacris aut religioſi peccāt mortalit̄.c.ſm.ne cle.vel mo. Et ſimilit̄ p̄nt cōpelli ꝓuatione ꝓuilegij clericalis.ſicut dixi de exiſtentib⁹ in minoribus. Et q̄ nō ꝓdāt tam iſti q̄ ꝑfati in minoribus etiā poſt trinā monitionē priuilegiū illi⁹ canonis.ſi quis ſuadēte.vt nō ſit excōicatus q̄ſ quis eos ꝓcutit.nec etiā fori.vt poſſint ꝓ criminibus.aut exceſſibus puniri ſeu condēnari crimīalit̄ vel ciuiliter ꝓ iudicē ſecularē. patet hoc.qꝛ clerici cōiugati quos oportet negotijs ſecularibus intendere.vt in.d.c.Iohānes.bis gaudēt ſi habitū ⁊ tonſurā portāt.ergo multo fortius iſti nō coniugati. Et credo iſtud ſit ſecurius in conſcientia.

¶ Vtꝛ requiratur trina monitio. aut ſufficiat vna generalis.vt ꝓdant priuilegiū de quo 4
ſup̄. Rñ. Pa.in.c.ſi.de vi.⁊ ho.cle. q̄ oportꝫ ſit trina.qꝛ nō ſufficit vna ꝓemptoria vbicūq̄ agit̄ de pena incurrēda ⁊ ius exigit trinaꝫ monitionē vl trinā citatōem. ꝛ voluit gl. no. in cle.j.de vi.⁊ ho.cle.⁊ Jo.an.ī.c.tue. ō cle. nō reſi. Nec obſtat q̄ vbi a iure req̄rit̄ triplex citatio ſufficit vna ꝓemptoria que habet vim trine citationis.vt in.l.tres denūciatōes. C. quomodo ⁊ quādo iud. Vide glo.in.c.conſuluit.de offi.del.⁊ Pa. in.c.in noīe domini.de teſti.quia hoc verꝫ in citatione.qꝛ ius ita vult ſecus in monitōe nec ſufficit trina monitio.ſꝫ oportet ſit ſpecificata nō generalꝫ. Et ꝓ ꝛ facit tex.in.d.c.ſi.in ver.ſi tales.et dicta glo.in ver.nominatim.⁊ quod notat̄ in.c.ſtatutum. de ſen.ex.li.vi.valeret tm̄ ſi fieret per viam ſtatuti.quia ſtatutum habet vim legis.⁊ ꝓlatus poteſt ſtatuendo augere penaꝫ iuris ⁊ infligere penā ſine monitione verbali alꝫ requiritur monitio.in.c.ij.de conſti.li.vi.

¶ Ꝫ ꝓ quē dꝫ fieri hec monitō. Rñ. Pa.ī.c. 5
cōtingit.e.ſi.de ſen.ex. q̄ nō ꝓ iudicē ſeculārē.ꝛ oportꝫ fiat ꝓ ēm. aut eū q̄ hꝫ iuriſditionem ep̄alē ſup eū ⁊ ſm glo.in.c.ſi clericos. de ſen.ex.li.vi. no refert an habeat eam ex ꝓuilegio.vel conſuetudine.vel alīure.

¶ Vtrum clerici teneāt reſtituere quicq̄d 6
lucrati ſunt per negociationem eis ꝓhibitā. Rñ. Vat.ī cle.j.de vi.⁊ ho.cle. q̄ ī foro aīme teneāt pauperibus dare.xliij.q.v.q̄ habetis. ego credo q̄ ſit bonū conſiliū.ſed de neceſſitate nō.xliij.q.v.nō ſane.in ver.tanq̄ ſua. Et ꝛ videtur ſequi ex eo.⁊ Car.in.d.cle.j. De q̄ dic. vt j. reſtitutio.j.in ver.turpiter.

¶ Vtrum clerici poſſint exercere officium ta- 7
bernariorū.aut macellariorū. Rñ. q̄ nō. immo ſi ꝑſonaliter ꝓhibite exercēt ⁊ iij. moniti notatim a ſuis ꝓlatis nō deſtiterint clerici ꝓiugati ꝓdūt ꝓuilegiū clericale oēs etiā iſtud ſi quis ſuadēte.xvij.q.iij.nō cōiugati aūt ſolū ꝓdūt in rebus ſi deferūt habitū clericalē ſed ſi non deferūt.ſed incedūt oīno vt laici amittūt etiā in ꝑſonis. Dez ē q̄ ſi p̄fatū officiū dimittunt reaſſumūt tā ꝓiugati q̄ nō ꝓiugati. Intellige q̄ ꝓiugati reaſſumūt nō ita ſicut nō ꝓiugati.ꝛ illud in q̄ gaudēt.vt ī.c.vnico.de cle.ꝓiu. Et iſte ē verus intellectus littere licet alij aliter intellexerint. Hec habētur ex cle.j.de vi.⁊ ho.cle.immo ꝓhibētur tabernā intrare.xliij. di.non oportet. Intellige niſi in itinere cauſa neceſſitatis.vt in.c.clerici.ea diſti.

¶ Vtrum clerici poſſint exercere officia a ꝑ- 8
fatis viliora.vt aptare pelles ⁊ hmōi. Rñ. q̄ non per idemptitatem rationis ſm Pan. in d. cle.j. Katō quia in his ſtatus clericalis deboneſtat̄.ar.l.athletas.ff.ait ꝓtor.ff.de his q̄ no.inſa.nō tamen incurrerent penam ſtatutā contra exercētes officiū tabernariorū. Credē dū tm̄ peccare mortalit̄ ſi ſunt ī ſacris aut reli

gio talia publice exercentes. secus si occulte, ꝑ artificio ad sustentationem vite.

6 ¶ Vtrũ clericus possit exercere officiũ tabellionatus. R. ſm Ho. in. c. sicut. ne cle. vel mo. ꝙ clericus cõstitutus tabellio a laico nõ ꝑt si ẽ in sacris postq̃ ẽ sibi interdictũ etiã in causis ecclesiasticis ſm Inno. ĩ. d. c. sicut. Tamẽ si añq̃ sibi interdicatur facit instrm tenet sed postq̃ ẽ sibi interdictũ nõ. Si vero ẽ cõstitut⁹ a papa vel ab ep̃o q̃ ad diocesim. suã poterit ĩ causis ecclesiasticis cũ ei nõ debeat ꝓpter ordines sacros aut bñficiũ ecclesiasticũ officiuz interdici. ar. de deci. c. tua. el. ij. ⁊ de iudi. decernimus. de arbi. cõtingit. Si vero sunt ĩ minorib⁹ pñt exercere etiã si sint bñficiati. ar. d. c. sic a ꝯrio sensu. lz sit honestius abstinere.

01 ¶ Vtꝝ liceat clericis ioculatoris officiũ facere. R. ꝙ nõ publice ⁊ tales sunt q̃ faciunt spectaculuz ꝓprij corpis facit. l. ij. §. si. ff. de his q̃ no. infa. Et si hꝫ faciũt ꝑ annũ ipo iure perdũt oñe ꝑuilegiũ clericale. hic no. ꝙ Jo. mo. quẽ sequit Ge. ĩ. c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. li. vj. dicit ꝙ cleric⁹ in sacris ⁊ et mõach⁹ ꝑdit ꝑuilegiuz canonis siq̃s suadẽte. xvij. q. iiij. Et vt verius q̃uis archi. teneat ꝯriũ ⁊ dicat ꝙ solum exñs in minoribus ꝑdunt. Similiter etiaz perdunt si minori tpe post trinã monitionẽ nõ desistãt c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. li. vi. In occulta tamẽ vel cã infirmitatis vel alterius honeste rei. cã ioci aliq̃d facere nõ reprobat ſm gl. ĩ. d. c. vnico. ⁊ facit qd̃ no. Jo. de citaristis. ⁊ his q̃ varijs vtũtur instr̃is. lxxxvj. dist. donare. in glo.

11 ¶ Vtrũ clericus possit esse procurator secularium personaꝝ. R. Pa. in. d. c. ij. ne cle. vl mo. ꝙ procurator generalis in causa ecclesiastica bene posset ⁊ coram iudice ecclesiastico sed in causis secularibus in iudicio. vel ex nõ potest esse posset tñ eẽ in aliqua cã ꝑticulari.

12 ¶ Et summarie dic ꝙ cleric⁹ nõ potest implicitus secularib⁹ disceptare. excepꝫ causis de q̃bus. s. aduocat⁹. §. v. vj. ⁊ vij. Nec procurator nisi vt dixi. nec cõductor reꝝ secularium nisi causa necessitatis ductus. quia tunc posset cõducere vineam vel domũ vt aliquid. vnde viueret lucraretur nec canes vel aues sequi. vt ĩ c. j. ne cle. vel mona. nec ꝓcuratões villaꝝ aut iurisditiones seculares sub aliquibus ꝑncipibus ⁊ secularibus viris exercere vt iusticiari⁹ eoꝝ fiat. vt in. c. sed nec. eodẽ titulo. nec sententiam sanguinis si est in sacris dare. nec sacerdos officium vice comitis. aut prepositi secularis habere. c. clericis. eodẽ titulo. nec sententiam sanguinis dictare. aut interesse vbi vindicta sanguinis exercetur. nec prepositus balistarioꝝ. ⁊ hmõi viris sanguinũ. nec vllam cirugie artem q̃ adustione vel incisione indigeat nec impẽdere benedictionem aque feruẽti. seu ferro cãdenti ad purgationẽ. vt in. c. sentẽtiam. eodem titulo. Et omnes talia. vel aliqd̃ hoꝝ exercentes. si tercio a suis prelatis moniti nõ desistũt. perdunt priuilegiũ clericale. vt notant doct. in. d. c. ſz nec. Itẽ presbiteris decanis archidiaconis. plebanis. prepositis. cãtoribus. et alijs clericis personatum habentibus ꝑcipitur sub excõmunicationis late sentẽtie pena. ne leges aut phisicaz audiãt. vt in. c. fina. eodem titulo. De quo casu dic. vt. j. excõmunicatio. vij. §. vij.

Clericus x. debet esse non vindicatiuus. sed patiens. vnde precipitur eis ne arma portent nisi ad defensionem. vnde clerici qui relicto habitu clericali arma portant. si tercio moniti non deponunt. Perdunt priuilegium clericale. de senten. excõ. c. audientia.

¶ Quid si misceat se clericus tirãnidi vl crudelitati. Rñ. ꝙ si quis cõtempto habitu clericali guerrã vel seditionẽ mouet vl atrociter deliquit publice. aut in factũ armoꝝ se immiscet. ipo facto sine monitõe ꝑdit ꝑuilegiũ canonis. si q̃s suadẽte. xvij. q. iiij. vt in. c. ꝑpendimus. de sen. ex. de aposta. c. j. in ꝑnci. Priuilegiũ aũt fori nõ amittit nisi post monitionẽ. facit. c. si iudex. de sen. ex. li. vi. 1

¶ Vtrũ clericus miles effectus ꝑdat priuilegium clericoruz. Rñ. Inno. in. c. j. de apostata. ꝙ facit actum omnino clericatui cõtrariũ vtputa exercet seua. vadit ad bellũ statim perdit. quia eligens contrariã viam excludit ipo facto a prima. xxxij. q. j. cũ renũciatur. Si vero nõ exercet seua nec alium actum contrariũ clericatui. sed viuit honeste vt clericus etiã si duxit vxorem virginem. ⁊ sic nõ perdit. Pa. tamẽ dubitat in. c. vt ꝯsultationis. de cle. ꝯiu. in eo milite qui iurauit illa de quibus in glo. l. penul. ff. ex qui. ca. ma. quia iste actus videt omnino contrarius clericatui q̃ pugnare non debet etiam cũ infidelibus. c. ex multa. de voto. Sed primum equius. 2

¶ Vtrũ clericus occidens vel mutilãs inuasorem suũ ꝑdat priuilegiũ clericale. Rñ. Pa. in. c. clerici arma. de vi. ⁊ ho. cle. ꝙ non. 3

¶ Vtꝝ pro defensione ꝓximi liceat eis sumere arma. Rñ. Pa. vbi. s. ꝙ si habet iurisditõnem in loco sic licz ꝓ defensione suoꝝ mouere arma non tamẽ ipse in ꝓpria persona. c. dilec 4

to. de sen.ex.li.vi. Si vero iurisdictionē nō hz aut sine clerico ꝓpulsari pōt ꝛ sic nō dz arma sumere.c.ex multa.de voto. Idē.xxiij.q.viij. reꝑhensibile.ꝛ.viij.q.i.sciscitat⁹.ꝛ qō ibi no. Si aūt nō potest aliter ꝓpulsari tūc licet aggressorē capere.verberare ꝛ etiam occidere si aliter nō pōt proximum defendere.xxiij.q.iij. maximian⁹.ꝛ.c.si qs pōt.ꝛ.c.dilecto.irregularitatē tn̄ incurrit sine pctō p̄dicta cle.si furiosus. Et de hoc vide.j.defensio. Et quo ad irregularitatē homicidiū.iij.

Clericus xj. debet eē sobrius.vt i.c. a crapula.de vi.ꝛ ho.cleri. vbi p̄cipit eis vt vinū sibi temperent ꝛ a vino se temperēt. Et q̄uis aliqui teneāt ibidē ꝙ peccet mortaliter si bibat vinū sine aqua tn̄ cōiter doct.nō tenēt.sed sufficit bibere temꝑate. vñ tex.dicit ꝙ debet esse cōtentus trina potatione in.c.qñ-qō palea est.xliij.di.

1 ¶ Vtrū liceat eis cogere alios ad bibendū. Rn̄.ꝙ nō. Intelligevltra necessitatē necꝫ fabulas inanes cātare vel turpia ioca.pilla vel vrso vllaruas demonū aī se ferre cōsentiant qz hē diabolicū ꝛ sacris canonibus ꝓhibitū vt dicit tex.in.c.nullus p̄sbiteroz.di.xliij.

2 ¶ Vtrū liceat clericis facere cōuiua.Rn̄.ꝙ sic.si ex charitate dūmō abstineat a superfluitate detractione ꝛ irrisiōe alioz.vt i.c.cōuiuia xliij.di.ꝛ in principio.ꝛ in fine mensē laudes deo reddātur ꝛ aliquid legant de sancta scriptura.vt in.c.quando.ꝛ in.c.ꝓ reuerentia. ea.di.alꝫ non licet.vt in.c.nō liceat.ea.di.

3 ¶ Vtrum debeat benedicere mensam anteꝙ comedat.Rn̄.ꝙ sic.ꝛ post sumptum cibuz reddere gratias.xliij.di.non liceat.

4 ¶ Vtrum debeat ꝙmedere ante tertiā.Rn̄. ꝙ non.vt in.d.c.nō liceat.

5 ¶ Que debēt eē in eoz cōuiuio.Rn̄.ꝓmo lectio diuinaz scripturaz/secundo qō nulli detrahat/Tercio ꝙ inanes secularīū negocioz fabule nō recitētur et multominus aliud turpe.Quarto ꝙ solum ꝓ sustentatione cibus sumaī.hñtur ista i.c.cōuiuia.ꝛ.c.null⁹ p̄bꝫoz ꝛ.c.ꝓ reuerentia.ꝛ.c.nō liceat.xliij.di.

6 ¶ Vtz peccēt mortaliē ꝛ ꝫ aliquod prefatoꝝ faciūt.Rn̄.ꝙ nō.sed venialiter/nisi qñ turpia vel laruas demonū aī se fieri cōsentiant: qz talia sunt eis ꝓhibita. vt in.d.c. nullus p̄sbiteroz. Et iō vī eē mortale. Et lz.d.c.null⁹ p̄bꝫoz.loq̄tur solū de p̄bris tn̄.c.p̄bri.xxxiij. di.extendit ad oēs existētes in sacris. Qui aūt nō sunt in sacris.nō credo ꝙ mortaliē peccēt nisi ꝓut etiā seculares i hmōi peccarēt.

Clericus xij. debz eē alienus ab his que irregularitatē inducūt de quo vide j. irregularitas primo qui sunt q̄ non possunt promoueri.et quibus virtutibus debeant refulgere. habes.xl.di.ꝓtotum. Nam debent esse exemplū omnibus laicis.viij. q.j. qualis.vbi dicitur vehemēter ecclesiā xp̄i destruit hoc.s.meliores eē laicos q̄z clericos. facit.vj.q.j.ꝙ.vez hac auctoritate.

Clericus xiij. quo ad bona ipoꝝz et eorum dispositionem. ¶ Vtrum clericus possit testari de rebꝰ ecclesie mobilibꝰ.Rn̄.Imo.in.c.cū in officijs.de testa. ꝙ nō.vt ibi ꝛ.c.ad hec.ꝛ.c.relatuz.el.q̄.xij.q. iij.c.j. Et nota.ꝙ omnia dicuntur bona eccīe que intuitu ecclesie vel de facultatibus ecclesie acquisiuit.vt in.c.j.de testa.in tex.ꝛ in gl. verūtamē gl.in.c.p̄nti.de offi.ordi.li.vj.post Ho.tenet ꝙ clerici nō habētes administratōnem ꝛ dicūtur nō habere administrationē quādo non hñt beneficiū cui sit assignata dos fm Be.in.d.c.p̄nti. sed simplē bñficiati. vt sunt canonici ꝛ similes q̄bus id qō hñt obuenit si bi rōne p̄sone nō ꝙ habeant p̄bendā in eccl̄ia distincta.qz sic haberēt administrationē p̄nt disponere ꝛ testari. de fructibus ꝓceptis vsq̄ ad diē mortis de cōsuetudine ꝛ etiā si ꝓsuetudo eēt possent testari de redditibꝰ ꝓcipiēdis anno seq̄nti pꝰ mortē suā vt refert Pa.in.d.c. cū in officijs. Ez ego credo licere qñ disponit in pios vsus vel in casibus de q̄bus in sequēti.j.alꝫ cōsuetudo ē irrōnabilis.ar.c.fi.xv.q.j.

¶ Vtz clericus possit de rebꝰ p̄dictis donare aut alio mō disponere.Rn̄. Pa.vbi sup̄.ꝙ nō nisi in q̄tuor casibus. Primꝰ qñ tantūdez expēdit de suo in vtilitatē eccīe. c.si qs.xij.q. j.ꝛ.q.v.si epūs.qz in hoc casu posset etiā testari. Immo si nō testaret heres possz petere facit.c.de multa.ꝛ qō ibi no.de p̄bē.ꝛ.l.q̄ oīa in fi.ff.de ꝓcu.ꝛ glo.in.l. si nō sortē.j. si centum.ff.de cōdi.inde. Secūdꝰ qñ hoc habz cōsuetudo fm Host.ꝛ Lau.in.d.c.si epūs. Sed Pa. hoc intelligit de rebꝰ mobilibꝰ ꝛ modicis. Et ego addo qñ disponit pie ꝛ rōnabiliter alꝫ non. Tercius qñ donat intuitu elemosine quā clericus etiā i egritudine pōt facere vt in c.ad hec.ꝛ.c.relatū.el.q̄.de testa. Quartꝰ casus qñ vult remunerare seruitia honesta.tam a cōsanguineis q̄z ab extneis recepta.d.c.relatū.j.lz. Addo q̄tū qñ dat religiosis locis.d.c. relatū. Et no.practicā fm Pa.vbi.s.ꝙ si clericus vult aliq̄ respectu istoz quatuor vltioz dare faciat ipse dū viuit ꝛ nō relinq̄t qz nō va

let.d.c.ad hec.ꝛ not. ꝙ q̃cũq̃ accipit alio mõ de reb⁹ eccleſiaſticis tenẽtur ad reſtõnem facit qõ no.ĩ.d.c.ad hec.ꝛ qõ no.ĩ.c.cũ ſm. de pbẽ. ſed melius qõ no.Pa. in.c.vt vnuſquiſq̃. de pec.cle. vide.qõ dico.ĵ.immũitas.§.liĵ. ꝛ ſeq.

¶ Vtr clerici poſſint de diſtributõibus quotidianis diſponere. R.ꝙ ſic.ſi nõ hñt adminiſtratõem in eccl̃ia qz dant̃ p ſtipendio pſonali.vt in.c.vnico.de cle.nõ reſidẽ.li.vi.

¶ Quid de donatione inẽ viuos. R.ꝙ valet qz pſumit̃ donatũ in tuitu amicitie. vl̃ ſpe future remũerationis ſm glo.in.c.reqſiſti. de teſt.

¶ Sz qd de bõis acq̃ſitis ĩtuitu dignitatis clerical̃.vtputa p miſſ dicedis. R. Pe.vt refert Ly.ĩ aut̃.In iam.C.de epi.ꝛ cle.ꝙ p̃t teſtari. Et placz ho.ĩ.c.qz nos de teſt.ꝛ Jnno.ibidẽ q̃ dicũt ꝙ ſi clericꝰ rõe officij aliq̃ acq̃ſiuit puta qz fuit capellanꝰ alicuiꝰ p̃ncipis q̃ multa ei donauit ꝙ p̃t de talibꝰ donatis ad libitũ diſponere mktomagis de bonis acq̃ſitis ĩtuitu pſone. puta ex ſucceſſione cognatoꝝ vl̃ donatõe amicoꝝ ſeu ĩduſtria clicoꝝ vt puta doctrina ſeu artificio p̃t diſponere.vt in.d.c.qz nos.ꝛ qõ ibi no.Pe.tñ vt refert Ly.vbi.s. limitat ß vez ĩ clericis inferioribus nõ aũt in epõ. Et addit Bal.ibidẽ eẽ ſi eẽt cardinalis. Jdẽ de platis regulariũ eccleſiaꝝ.ꝛ ẽ tex.in.d.aut̃. q̃ ſolũ cõcedit ꝙ p̃dicti epi ꝛ plati regulariũ eccleſiarũ poſſint diſponere ad libitũ d̃ acq̃ſitis añ epatũ vl̃ platõem ꝛ de acq̃ſitis ĩ epatu vl̃ platõe p cognationẽ vſq̃ ad q̃rtũ gradũ.d̃ reliq̃s vero q̃ litercũq̃ acq̃ſitis ñ p̃t diſponere ſz acq̃rit eccl̃ie Cõis tñ opi.alit̃ tz.vt.ĵ.legatũ p̃mo.§.is. Sz ego limito in iſtis in quibꝰ põt facere qõ vult vez eẽ niſi in.v.caſibꝰ. Primus qñ ipe eẽt obligatus reſtituere eccl̃ie.vtputa qz dolo vl̃ culpa nõ leui tñ ſm Jnn.in.d.c.cũ in officijs dãnificauit eccleſiã ſz qõ teneat̃ de leui culpa eẽ tex.aptus. C.arbi.tu.l q̃cq̃d.fac̃.ff. d̃ admi. tu.l.ſi res. ſicut eſſi vt no. Jnno.in.c.ea q̃. de offi.archi. ille qui accipit p̃cij̃ ꝙ depoſito ſeruãdo teneẽ de leui culpa. ſic et q̃ dignitatẽ hz cui ß officiũ ẽ ãnexũ. ſ. ꝙſeruãdi bona eccl̃ie teneẽ.cũ plus ſit hẽ dignitatẽ. Nec ob.l.noĩa. C.arbi.tu.vbi ſi noĩa debitoꝝ minꝰ idonea ſi unt q̃ tpe tutele erãt bona. nõ teneẽ tutor niſi fuerit ĩlata culpa.ff.de admi.tu.l. tutor q̃ reptoriũ.§.ꝙpetit.vbi tutor emẽs p̃dia minꝰ idonea.ñ teneẽ niſi d̃ lata culpa.qz ſunt caũs ſpales ſz reglare ẽ vt teneat̃ de leui culpa.ꝛ ſic tz Ber.ꝛ Jo.in.c.ea q̃.de offi.archi. Decũdꝰ ſi de bõis ipiꝰ eccl̃ie alicui fecit gram ſm Jnno. vbi.s.allegat.l.cũ oñdimꝰ.ff.de fideiuſſ.tu.ꝛ C.eo.l.ñ.ꝛ vlti. Tercijs caſus ſi paſſus ẽ ꝙt negligentiã ſuã rẽ eccl̃ie p̃ſcribi.ſm Pa.ĩ.c.er p̃ntiũ.d̃ pig.allegat.c. placuit.el.ñ.xvj.q.iij. Quartus ẽ ſi redditus in vſus inhoneſtos cõuertit.xij.q.iiij.c.j. Quitus ĩ caſibꝰ d̃ q̃bꝰ.s. dixi clericꝰ.iij.qõ teneẽ ad reſtõem qz in iſtis caſibꝰ p̃mo teneẽ ſatiſfacere eccl̃ie anq̃ aliud diſponat. De hoc etiã vide immunitas.§.liĵ.

¶ Vtr acq̃ſitũ p ſacerdotẽ ĩ initũ gẽdo puias prochiãis dẽat eẽ eccl̃ie. R ñ. Jnno.ĩ.c.cũ inẽ de ver.ſi.ꝙ.ſic. Et iõ diſponere ad libitũ ñ p̃t 6

¶ Vtr p̃lat⁹ inducẽs teſtatorẽ ad ſibi relinq̃ndũ ꝙ eccl̃ie reliq̃ſſet.teneat̃ illd reſtituere ꝛ an poſſit diſponere. R ñ. Pa.ĩ rubri.d̃ pe. cle.ꝙ q̃dã dicũt ꝙ p̃t diſponere.p.l.q̃cquid.C.ar. tu.ſz Ly.formãdo hãc.q.in tutore dicit.ꝙ ſi blãdo ſm̃oe ipm̃ iduxit ad ſibi relinq̃nduz.ꝙ nõ teneẽt.ar.ĩ.l.fi.ff.ſi q̃ſi ali.te.vbi pz ꝙ talis ñ ꝓmittit delictũ.ſi vero dolo ſeu fraude eũ iduxit teneẽt eccl̃ie ad intereẽ. ſz ꝙ teneat eccl̃ie ſimplr̃ tex.ẽ cũ gl.in.c.q̃cũq̃.xij.q.iiij.vbi pz ꝙ p̃latus teneẽt ad intereſſe eccl̃ie.qñ ei potuit q̃rere ꝛ neglexit ad iſtar tutoris.vt ĩ.d.l.q̃cq̃d. ꝛ ĩ.l.pupilloꝝ.C.d̃ admi.tu. Nec eĩ dz vtilitatẽ ſuaz p̃ponere vtilitati eccl̃ie.ſic̃ nec tutor vtilitatẽ ſuam vtilitati pupilli. tutor.ſm dignitatẽ.§.ſ.ff.d̃ admi.tu.l.ſi vt certo.§.ꝓmo datũ.ff.ꝓmo.ff.d̃po.l.qõ nerua.ĩ fi.ꝛ vij.q.j. p̃ntiũ.ꝛ.c.placuit. Pa. vbi.s.tz ꝛ ſequit̃ opi. Ly. Sz ego credo vez ĩ tutore.qz d̃ eo p̃t dici ꝙ ſuã pſonã p̃t p̃ferre cuicũq̃.ar.c.petitio.d̃ iureiur.ꝛ de pe.di.ij. hec q̃ de q̃litate ſz in prelato teneo glo.cũ tex.in p̃dicto.c.quicũq̃. 7

¶ Cui reſtituet q̃ indebite aliq̃d ab eccl̃iaſticis recipit. R ñ. Rodo.ꝛ Kay.ꝙ an ẽte iudicis pñiam̃ fiet reſtõ eccl̃ie cui ablatũ ẽ ſi pauꝑ ẽ eccl̃ia.vel ſi ẽ habũdans fiet pauꝑibus q̃ indigẽt. Jdẽ Joſ. ar.xvij.q.iiij.ſi quis in atrio. 8

¶ Vtrũ clericus q̃ rẽ eccl̃ie meliorauit ex ſua induſtria.poſſit de ſua melioratõne diſponere. R ñ. ꝙ non facit.c.inq̃rendũ.ꝛ.c.ſi q̃s.de pe.cle. Ratio qz ad ß teneẽt ſi de eius fructibꝰ vinit ꝙ dicta in.q.p̃ce. Decus ſi de p̃timonio. vel de ſuo melioꝝ eẽt.vt.s.dictũ ẽ.§.liĵ. 9

¶ Vtrũ relictũ clerico ĩ dubio p̃ſumam̃ intuitu eccl̃ie datũ. R ñ. ꝙ ſi adminiſtratõez ñ habz nõ p̃ſumit̃.ſecꝰ ſi adminiſtratõem hz. Cũ ad cõiecturas ẽ recurrẽdũ.vt in.c. reqſiſti.d̃ teſta. ꝛ qõ no. Jnno.in.c.cũ in officijs.eo.tit.vide ĵ.legatũ.j.§.xvj.xvij.ꝛ xvij. 10

¶ Vtr clicꝰ poſſit de bõis eccl̃ie dotare ſoroꝝ revt̃alere parẽtes. R ñ. Pa.ĩ.c.pueĩt.d̃ arbi. ꝙ ſic ſoroꝝ. vel alĩa conſanguinea ſi indiget 11

de redditib⁹ eccl̃ie. ꝑbat. ꝑ. c. i. de co. cle. et mu. ⁊ ꝑ gl. cũ tex. ī. c. oĩno ꝓsitemur. xxxi. di. vbi gl. dicit q̃ clericus hñs vxorẽ. vt filios ꝑt eos pascere de redditib⁹ eccle. q̃ mꝛto magis dotare. cũ cã dotꝫ sit fauorabilioꝛ q̃ cã alimentoꝝ. vt no. Ly. facit qđ no. in. l. cũ in plures. ſ. pe. ff. de admi. tu. ⁊ ī. l. nõ ossi. C. eo. ti. ī gl. Et ß intellige si iudigẽt. vt ī glo. ꝑ fati. c. oĩno. ⁊ nõ ad põpã vel aliũ statũ. ar. eo. q̃ no. xiij. di. in ꝑn. qꝛ sic tam dãtes q̃ recipientes tenẽt ad restõem. ij. q. vi. ꝙuenit. ⁊ no. Matth. ⁊ Car. in cle. ij. đ vi. ⁊ bo. cle. Limita tamen quo ad accipiẽtes vt teneãt ad restitutõem. verũ qñ clericus ẽ nõ solũ đo. aĺs nõ qñ acepit de rebus que alienari ꝑñt ad libitũ clericoꝝ. sicut sunt fructus et hmõi ſm vide. ⁊ placet ꝫ alĳ indistincte velint. q̃ teneãtur. Qđ esset tutius.

21 ¶ Vtrũ ꝓiculũ qđ ẽ aduenticiũ in laico sit q̃si castrense in clerico. Rñ. Pa. ī. c. qꝛ nos. de testa. ⁊ in. c. ꝓstitutus. de reſ. in ĩte. q̃ sic. Et iõ ꝫ sit filiusfa. tñ ususfructus nõ acq̃rit ꝑri. hoc tenuit Bo. in. d. c. qꝛ nos. et casus ẽ in aut. ꝑsbiteros. C. de epi. ⁊ cle. vbi dic̃ q̃ res ad dominiũ clicoꝝ ventẽtes sint eis ad similitudinẽ castrensiũ vt testari possint.

13 ¶ Quis succedit clerico decedẽti ab ĩtestato. Rñ. q̃ in bõis eccl̃ie eccl̃ia. in bõis vero suis de q̃b⁹ ꝑt ad libitũ disponere. succedẽt cõsanguinei si ꝫ. xij. q. iij. q̃cũq̃. ⁊ q. vlti. t. vltimo. in aut. de ec. ti. ſ. q̃s eps⁹ q̃ si nõ habet tales q̃ de iure veniũt ab intestato. succedet eccl̃esia. c. ſ. de suc. ab inte.

14 ¶ Vtꝛ clericus ordinat⁹ ad titulũ ꝑimonij sui tacite vel exꝑsse. possit de dcõ ꝑimonio ad libitũ disponere. Rñ. q̃ sic ſm Be. ī c. si eps. de ꝓben. li. vi. nisi exꝑsse sit actuz q̃ trãsierit ī rẽ eccl̃iasticã ſm Jo. de li. ⁊ Jo. an. ibidẽ. Jn dubio vero cũ nesciť an bona fuerint eccl̃ie vel ꝓsone. ꝑsumendũ ẽ ꝑ eccl̃a si tñ cõstat eũ habuisse aliq̃. ꝫ dubitatur an sint ista vel illa. ꝑsumiť ꝑ possessoꝛe ⁊ alius probabit. ar. xij. q. iij. c. ſ. ⁊ q. v. c. ſ. in fi. Si nullus sit in possessione. ⁊ in dubio stãt fiet distributio eq̃lis de suc. ab intes. c. ij. in glo.

Clericus. iij. quo ad eoꝝ ꝑuilegia

¶ Quero q̃ sunt ꝑuilegia clericoꝝ. Rñ. Pa. in. c. epis. de ꝓben. q̃ 1 oĩa ꝑuilegia militũ q̃ ꝓgruũt cl̃icis bñt. đ q̃ b⁹ ꝑuilegijs militũ dr̃ in gl. l. pe. ff. ex q̃. cau. ma. Rõ qꝛ sunt veri milites. Illi ĩpatoꝛis sed isti dei. facit. c. ſ. cũ gl. de cle. egro. tex. cũ gl. in. c. ꝛpianis. xj. q. ſ. ⁊ sic̃ gl. ī. c. militare. xxiij. q. ſ. ⁊ tex. cuz glo. ſ. q. iij. saluatoꝛ circa mediũ. Et merito dixi q̃ ꝙueniũt cl̃icis qꝛ ig/ rãtia iurĳ ñ ĩputať militi cũ hẽat vacare armis. l. ſ. ⁊ qđ ibi no. C. de iur. ⁊ fac. ig. ſ nõ sic clericis cũ hẽant scĩe intẽdere. ſm q̃ dixi s. cleric⁹. ij. ſ. iij. ⁊ sic de ceteris. vñ ꝑ debito cõueniri nõ ꝑñt. vltra q̃ facere ꝑñt. nec tenẽť cedere bõis. l. miles. ff. de re mili. nisi sit ex delicto ꝓtractũ. vt. s. cedere bonis.

¶ Item Ber. enũerat. xiij. q̃ recitat Car. 2 ī cle. ſ. de vi. ⁊ bo. cle. Primũ q̃ nõ ꝙueniũť coꝛã iudice seckari. đ fo. cõ. c. si diligẽti. Secũdũ q̃ verberãs eos ẽ excõicat⁹. xvij. q. iij. si q̃s suadẽte. Tercĩũ q̃ ñ tẽreť ꝑstare mũera seu onera ꝑsonalia vt realia. đ ĩmu. ec. nimis vide. ſ. ĩmũnitas. ſ. xxxiij. cuz seq̃ntibus. Quartũ qꝛ ꝑñt vẽdicare rẽ ꝙcessaz eccl̃e añ traditõz. l. fi. C. đ sa. san. ec. ⁊ c. ex lr̃is. đ cõsue. Quĩtũ qꝛ gaudẽt eođ ꝑuilegio fallie eorũ. xj. q. ſ. cl̃icũ. el. ſ. xxxij. di. eos. ⁊ vtrobiq̃ ī gl. intellige q̃ ad foꝝ. vt ī dcis gl. ꝑz. Sextũ qꝛ faciẽtes statuta ꝛ cl̃icos sunt excõicati. de ĩmu. ec. eos q̃. li. vi. Septĩm q̃ solũ cl̃ici ꝑñt obtiere bñficiũ eccl̃iasticũ. đ trãsac. ex lr̃is. Octauũ q̃ ꝑ lr̃as ꝛ laicũ ĩpetratas cũ cl̃a gñali ñ ꝑñt ꝙueiri. vt ī gl. c. sedes. de rescri. Nonũ q̃ ñ tenẽť dare sportulas. de vi. ⁊ bo. cle. cũ ab oĩ. Decimũ q̃ acq̃sita eť sub ptãte ꝑris disponunt. vt voluit aut. ꝑbꝛos. C. de epi. ⁊ cle. Undecĩm qꝛ ꝑ reb⁹ suis recupandis agere ꝑñt sine cõsensu ꝑris. no. archi. ī. c. fi. đ iudi. li. vi. Duodecĩm q̃ ꝑ necessitate nõ ꝑñt distrahi a pr̃e. ſm. l. ij. C. de pa. q. fi. di. Tercĩũdecĩm q̃ suus scĩẽte dño clericatus liberať a fuiture dñica ⁊ ptãte. liij. di. si fu⁹. Quartũdecimũ q̃ ꝑñt facere collegiũ. ar. c. fi. đ re. do. vbi solũ religio ꝑhibeť. qđ laicꝫ ñ ꝫ nisi vt dicã. ſ. collegiũ. et de multis aliĳs ꝑuilegĳs. ſ. emũnitas.

¶ Vtrũ clericus ꝙiugat⁹ supꝛadictꝫ ꝑuilegĳs gaudeat. Rñ. q̃ ñ. Sz si ꝛxit cũ virgie 3 ⁊ đfert tõsurã ⁊ vestes clericales solũ gaudet ī duob⁹. ꝑmo ꝑuilegio canõis. si q̃s suadẽte. xvij. q. iij. Secđo ꝑ aliq̃ crĩe ñ ꝑt trahi ad iudiciũ seculare. nec iudex secularꝫ ꝑtextu cuiuscũq̃ excessus ꝑt eũ punire pecuniali vel ꝑsonali. c. vnico. de cle. ꝙiu. li. vi.

¶ Vtrũ clericus possit vti statutis ⁊ con/ 4 suetudinibus laicoꝝ ad suũ comoduz. Rñ. Pa. in. c. fi. de vi. ⁊ bo. cle. ⁊ facit tex. in ar. q̃ sic facit ⁊ tex. in. c. ad nr̃am. de ꝓba. Attñ eos nõ ligãt in eoꝝ ꝑiudiciũ. Vide glo. in. c. ſ. ne se. va. ⁊ qđ dicam. ſ. statutuz. ſ. vij.

Coactio alia absoluta qua quis totaliter cogit ad aliqd faciendū corporaliter cōtra eius voluntatē sicut ille qui ligat ꝛ hmōi. de q in.c. ꝑbiteros.l. di.ꝛ q̄ꝫ aliquid faciat ex tali coactōne ꝫ deū nō peccat.vt patet in.d.c.et no.glo.i.c. ad eius.v.di.facit.c.qō latēter.ꝛ qō ibi no. de reg.iur. Q.ō intellige verꝫ nisi animo cōsentiat post. Est ꝛ alia coactio q̄ dē cōditionalis q̄ qs cogit.vt vnuꝫ de duobus eligat. de q in.c.lectores.xxxij.dis.ꝛ in glo.ꝑdcā.ꝛ hec non excusat in pctis.c.sacris de his q̄ vi metus ve cā fi. De q̄ dic.vt.j.metus.ſ.vi.

1 Utꝫ coactus suscipiat baptismū vel ordinē. R̄ñ.gl.in.c.eps.lxxiij.dis.ꝛ Anno.in c.fraternitatiꝫ. de.here. q̄ si coactiō fuit absoluta.nō.ſꝫ i coactione cōditionali suscipit caracterē q̄uis ñ grāꝫ vt.s.baptm⁹.vi.ſ.vi.

2 Utꝫ seruitia facta deo p coactōnē ei placeant. R̄ñ.q̄ non.xxiij.q.v.ad fidez.ꝛ.xx.q. iij.presens. vtilia tamē sunt facienti sed nō ad salutem.nisi dispositiue.

3 Utꝫ mrimoniū teneat p coactionē contractū. R̄ñ.p absolutā certū ē q̄ nō.ſꝫ p cōditionalē tenet nisi inetrueniſſꝫ metus qui posset cadere in constātē.de q̄ dic.vt.j.met⁹ ꝛ mrimoniū.iij.impedimēto.q̄.

Coadiutor dari nō pōt episcopo ꝛ alijs supioribus prelatis sine licentia pape.nisi in duobus casibus Primus quādo episcopus vel alius supior prelatus est grauatus senio.aut valitudine corpali ita grauat⁹ qō ꝓpetuo suū officiuꝫ neqt exercere.tūc de cōsilio ꝛ assensu capituli sui vel maioris ptis vnū vel duos assumere potest coadiutores. Secūdus q̄n prefati plati essent amentes.ita q̄.velint vel nolint nesciant exprimere. tūc capitulū vl̄ due partes vnū vel duos coadiutores eis dare pñt vt in.c.vnico.de cle.egro.li.vi.

1 Quibus dari debet coadiutor. R̄ñ. fm Anno.in.c.nisi cū ꝑdē.de renū. q̄ debet dari cuicūq̄ plato qui nō potest suū officiū exercere.vij.q.i.quasi p totum.

2 Utꝫ dilapidāti bona ecclesie sit dādus. R̄ñ.Ann.i.c venerabili. de offi.dele.q̄ sic.

3 Quid p̄t coadiutor. R̄ñ.hꝫ liberā et legitimā administratōem. excepto q̄ nihil p̄t alienare.vt pz i.d.c.vnico. nec dz aliqd de bois eccle cui ē coadiutor sumere nisi sumpt⁹ moderatos vt ibidē.vide ad ß.c.sep̄sit.vij.q.i.

4 Sz nūqd epi ꝛ alij prelati supiores possent sibi facere coīssariū i adiutoriū. R̄ñ.q̄ sic.vt no.doc.i.d.c.vnico. Et differt iste a coadiutore.qr nō habet nisi eā auctem quā libi nolūt dare.secus in coadiutore.

5 Qñ expirat officiuꝫ coadiutoris. R̄ñ.q̄ morte illi⁹ cui dat⁹ ē coadiutor. vt no. doc. in.c.grādi.de sup.ne.ꝓla.li.vi.

Cogitatio nō meret penaꝫ ab hoīe cū suis terminis est contenta.de pe. di.i.ſ.cogitatio.in tex.ꝛ in glo.

1 Utꝫ cogitatio deliberata i malū mortale sit pctm mortale. R̄ñ.q̄ sic.xlix.dis. c.hic ꝛ essi.ſ.pōderosus.etiā si opus nō sequatur

2 Utꝫ cogitatio morosa sit mortale pctm. R̄ñ. cōsensus in delectatōem alicui⁹ act⁹ q̄ ex genere suo sit peccatū mortale. ē mortale peccatū fm sctm Bo.in.ij.dis.xxiij.ꝛ Ric. ibidē.ꝛ Alle.fa fe.in tractatu de pctō venali. ꝛ in hoc cōiter cōcordāt doct. Delectari cū cōsensu solū de cogitatiōe.qr ß.ꝓuenit ex inclinatōe affect⁹ in ipam cogitationē. q̄ q̄ dē fm se nō ē mortale pctm.ſꝫ q̄nq̄ veniale. vt cū qs inutiliter cogitat de ea. q̄nq̄ nullū vt cū qs vtiliter cogitat.puta qr vult predicare.vel disputare.ideo cōsensus i talē delectationē nō erit mortale.fm tho. ꝓma fe.q. lxxiij.ar. viij. sed solū q̄n delectat de formatōe cogitata. ꝛ cōsentit in talē delectatiōnē fm ꝑfatū tho.vbi.s. Si vero cogitationi morose ñ adest cōsensus i delectationē cogitatiōis act⁹ ꝓhibiti.tūc fm.s.Bo.vbi.s.distinguēdū ē q̄ aut imminet pcm cās i peccatū mortale.ꝛ tūc si aduertit pcm q̄ sibi imminet ꝛ nō repellit.ſꝫ patit i hmōi cogitationib⁹ occupari.tūc fm mgr̄os peccat mortaliť.si vero nō aduertit pcm delectatōnis nec repellit.ñ peccat mortlr. ꝛ ß magꝫ mihi placꝫ.ꝛ ē tutior. q̄ꝫ aliq̄ dicāt nō ee mortale etiā q̄n aduertit piculū.dūmō nō cōsentiat in delectationē. Sikr q̄n nō imminet piculuꝫ casus.nō ē mortale pctm si nō repellit sed tū piculosum. Collige g̃ sic q̄n qs habet cogitatōem in q̄ delectat.q̄ aut delectatō ē de eo q̄ nō ē pctm vel saltem mortale. et sic q̄ntūcunq̄ in eam cōsentiat. nō peccat mortaliť fm R̄i.vbi.s.puta mulier vidua cogitat de actu cōiugali quē hūit cū marito.ſꝫ ō lecteť i ipa delectatiōe cogitatōis vt ꝓterita ñ vt pñti. nō peccat mortalr nisi imineat sibi pcm cās puta pollutōis ꝛ hmōi.qr tūc si aduertit.peccat mortlr ñ repellēdo. si vero ē ē ō eo qō ē mortle ex gne suo .vt fornicari ꝛ occidere hoīez ꝓpter vindictā ꝛ hmōi.ꝛ tūc aut placꝫ ipa delectatio ꝛ opis cōsumatō si

facultas adesset. ꝛ sic ē mortale pctm̃. aut placet delectatio ꝫ displicet opis ꝓsūmatio. ꝛ similit ē mortale pctm̃. Aut neutrū placz ꝛ tūc si imminet pcm̃ ꝛ aduertit. si nō repellit. est mortale ſm tutiorē viā. si aūt nō imminet periculū. aut nō aduertit. sic erit veniale si non repellit. si aūt statim repellit sic nullus ē pctm̃. si aūt delectatio solū ē i cogitatōe nō i re cogitatōis. puta delector de aliq̃ cogitatōe qz est pulcra adinuentio ꝛ hmōi. ꝛ tūc si ē ꝓpter bonū finē. puta vt predicē ꝫ tale pctm̃ vel dispu/tem. sic est meritoriū. Si aūt nō est ꝓpter finē bonū sed ꝓpter vanitatē. sic erit peccatū veniale nisi vt dixi imminueret ꝑiculum qz tunc vt dictū ē peccaret mortaliter qñ aduerteret nō repellendo. Et de hoc etiam vide. j. Sensualitas. qñ ē peccatum vel non.

c Cognatio est triplex. carnalis. legalis. ꝛ spūalis. de quibus vide. j. matrimonium. iij. impedimento. vi. ꝛ vij. ꝛ viij. ꝛ xv.

r Collegium. qz simul colligūtur. vel quia simul cohabitant dictuz ē ſm gl. in. l. j. ff. qō cuiuſcz vni. Et dī ecclesiasticum. si maior pars. vel equalis ē clericorū. qz magis dignū trahit minus dignū. c. quod in dubijs. de cōse. ec. vel al. l. quod maior. ff. ō mi. no. Bar. in. l. fi. ff. de colle. illi.

i ¶ Vtrū liceat facere collegiū. R. Anno. ī. c. dilecta. de excel. pl. lz alij alit dicant q̄ hoīes cuiuſcūcz ꝓfessiōis. vt grāmatici vel negociatores ꝛ hmōi pūt simul cōuenire ꝓpria auctē ꝛ facere sibi rectorē ꝛ sindicū dūmō cohereāt vel collegiuz faciat ꝓ causa honesta. puta ad defensiōem iustitie sue. vt ne ī officijs suis fiat fraus. ꝛ multomagꝭ si faciāt cā pietatis vt religiōis. et q̄ liceāt talia collegia. pz. C. ō iur. om. iud. l. fi. ff. qō cuiuſcz vni. l. j. ff. ad tre. l. oībus. ꝛ de procu. c. qz. ꝛ. ff. de colle. illi. l. j. ¶. j. vbi aliq̄ ꝓhibēdo cōcedere vī alia collegia. ꝛ ibi ēt dī q̄ senatusconsulto illicita arcēt. g̃ licita ꝓcedūt. ꝛ illicitū ē qō fit p malo aliq̄. ꝛ destruendū ē. l. vl. ff. de colle. illi. Dicit Bar. ī. l. j. ff. de. colle. illi. qō de iure cōi collegia q̄ fiūt cā religionis sunt ꝓmissa. l. j. in ꝓnci. ff. qō cuiuſcz vni. facit qō no. Jo. ī. c. dilecta. de exce. ꝓla. ꝛ Anno. ꝛ Host. ūn. c. inēt dilectos. de do. ꝛ qō nō. Pe. de perusio in tractatu de canonica portiōe epi. c. iij. Qō no. qz facit p istis disciplinatj ꝛ hmōi. ꝫ q̄s clamāt aliq̄ in q̄sitores.

2 ¶ Sz q̄t hoīes faciūt collegiuz. ī. R. q̄ duo vel tres de elec. c. j. ſm leges tres requiruntur. vt l. nerati⁹. ff. de ver. sig. lz. x. hoīes faciūt plebē vel ꝓpm. x. q. iij. vnico. ꝛ. x. vk. xv. faciūt turbā ff. de vi bo. rap. l. ꝓtor. la. ñ. ¶. j. sicut. x. ones faciūt gregē. ff. de abige. l. ones. vn⁹ vel duo faciūt familiā. ff. de ver. si. l. detestatio. in si. vi. glo. in. c. j. x. q. j. sed pīa. dī q̄ habz dīmū in domo. lz filios nō bēat. nō ēm ꝓsonā solā demonstramus. sed ꝛ ius dicit. l. ꝓnūciatio. in. ¶. pē. ff. de verbo. sig.

¶ Vtz deserētes collegiū debeāt hīre ꝑte suā bonoꝝ collegij. R. ñ. Anno. vbi. s. q̄ sic. ō bis q̄ in eo cōferūt ipi de collegio. ꝛ sic loq̄tur. l. j. ¶. fi. ff. de colle. illi. facit ꝓ ß. l. ij. ¶. viarū. ff. ne q̄d in lo. pu. de cle. cōiu. qō a te. vbi no. de hoc rix. q. vj. de lapsis. Gz de aljs q̄ donātur vī legātur vniuersitati nō dz hīre ꝑtē. facit. l. sicut. ¶. siq̄d. ff. qō cuiuſcz vni. ꝛ aljs. no. in gl. d. ¶. ñ. q̄ cōcor. cū Anno. 3

¶ Vtz collegiū differat a societate. R. Anno. vbi. s. q̄ sic pz. in. l. j. ff. qō cuiuſcz vni. vbi dī q̄ socij alicuⁱ⁹ ꝓfessionis pūt facere collegiū. g̃ societas nō ē collegiū. Itē collegiū residet ī vno. ff. qō cuiuſcz vni. l. sic. ī fi. lz societas morte vniⁱ⁹ socij. soluit. ff. ꝓ socio. l. adeo. morte socij finit societas. vt nec ab initio paciſci possumus vt heres succedat societati. dicit textus. ibi. 4

¶ Vtz collegiū possit sibi facere vnū rectorē sub q̄ possint oēs de collegio q̄uenire. R. q̄ sic tex. ē ī. l. fi. C. ō iu. o. iu. ꝛ tūt ei obedire. vt ibi. 5

¶ Vtz destructo collegio extinguāt oīa ꝓuilegia eius. R. ñ. Pa. ī. c. ij. de po. ꝑla. q̄ sic. si ē eccīasticū ꝛ destruat ꝑ superiorem. Si vero ē seculare sunt opi. sed verior ſm eū est q̄ durant apud ciuitatem vel locū si ipi ciuitati erāt cōcessa sicut in ecclesiasticis durat apud ecclesiam. vide de hoc. s. ciuitas. ¶. j. 6

¶ Vtz collegiū vel vniuersitas petat restitutionē in integrū sicut minor. R. ñ. aliq̄ dicunt q̄ sic. Sed tu tene vez in collegio pio sīc sunt hospitalia ꝛ hmōi ſm Jo. an. in. c. ij. de resti. in inte. li. vj. c. requisisti. de test. sed Pa. in. c. j. de resti. in integ. qui hoc sequitur. allegat. l. omnia. C. de epi. ꝛ cle. q̄ dicit omnia ꝓuilegia concessa ecclesijs extendi ad hospitalia ꝛ pia loca. vide de hoc. s. ciuitas. ¶. iij. 7

¶ Quō collegiū pōt disponere sup re ꝓprias ꝛ quot debēt cōuenire vt possint aliquid facere. vide. j. statutū. ¶. xj. ꝛ. xij. ꝛ. xiij. ꝛ. j. electio. ¶. xvj. 8

c Collusio est aliquem cum suo aduersario pecunia mediāte. vel gratia paciſci. vt ꝑ se in cā vel iudicio ꝓmittat sentētiarij de collu. c. j. ꝛ se. Vtrū liceat collu

dere cū aduersario. vide. s. accusatio. §. xj.

COlonus quō efficit q̄s. Rñ. Pa. in c. indicatū. de immu. ec. q tūc qñ per xxx. ānos tanc̄ obligat⁹ ⁊ abscript⁹ solo stat. Azo. vult q etiā req̄ratur p̄missio. Secus si nō tanc̄ obligatus vt in colonis nr̄i tp̄is in q̄bus nulla acq̄ritur seruitus. ar. l. pō ponius. q̄rit. §. j. ff. quē ad. ser. amit. Et no. fm Jo. in sum. de natis ex libero ventre q q̄dam dicūtur ascriptitij. q. s. p̄ scripturā solo vel terre aut glebe sunt astricti. Quidā dicūtur censiti. ⁊ eodē mō cōstituūtur sicut ascriptitij. sed differūt q̄ isti sunt obligati ad terciā vel q̄rtā ⁊ hmōi p̄tē. Censiti vero certū censum solue re tenētur annuatim. l. ij. C. i qui. cau. col. cē. do. ac. pō. Quidā dicūtur ꝓpetui. Olim. n. tē pore famis cōstituebātur redditus ex publico ⁊ ideo qui ribaldos qui se simulabant inualidos ꝓdebāt si erāt liberi. in ꝓpetuo habebāt colonatu. si seruū ꝓditoꝝ dabant. C. de medi. vali. l. vnica. Et fm bar. ibidē. hz redditus nō ꝑstituāt hz locū hec pena hodie. Nec ob. aut. de q̄sto. §. si vero. q̄ loq̄tur qñ ꝓdit a publica p̄sona. q̄ tūc in publicū opus dant. seruiuero suis dñis. ⁊ l. vnica p̄dicta loq̄tur qñ a priuata p̄sona ꝓdūtur. Quidā sunt inq̄lini stricte. vt sunt q̄ fundo tenētur. tñ i suburbio p̄nt commorari. et differt a colono q̄ tenet inhitare in fundo. Inq̄lini large sunt q̄ domū nr̄am inhiant ad certū tp̄s soluēdo certuz quid. vt in. c. ꝓpt̄. de loca. Quidaz dicūt originarij. vt sunt nati ex colonis. siue i possessiōe. siue alibi. vt i l. cū sat̄. ꝓmo. Ff. C. d agri. cē. ⁊ colo. li. xi. et B vez si mē erat colona. als sec⁹. fac. l. fi. C. de agri. cen. ⁊ co. Quidā sunt coloni simplices q̄ sub certa mercede p̄dia colēda accipiūt ānuatim. ⁊ hi oēs agricole noīe aliq̄n cōprehendūtur. Dñ agricola quasi agrū colens.

¶ Vtrū colonus q̄ terrā collendā accepit ad terciā vel quartā ꝓtem vel aliū redditū possit deducere semē vel expēsas alias. Rñ. Anno. in. c. tua. el. ij. de deci. q nō de iure. nisi p̄ spāle pactū aliud fiat. Et pactum nō sit cōsuetudo debet attendi si ē. q si nō ē stabimus iuri.

COmmenda quomodo possit haberi de beneficio ecclesiastico. vide. s. beneficiū. §. xxxvij.

COmissio facta ꝓ papaz alicui exp̄sso nomine dignitatis faciendo mentionem q̄ residet in alio loco facit vt talis possit cognoscere in loco residēte fm Jo. an. in. c. exhibita. de re. ꝓmu. Vbi vero nō fit mentio de residentia. tūc cōmissio est facta in loco dignitatis exp̄sse. nec extra illā dioceſim poterit cognoscere de illa cā. c. statutū. §. i nullo de rescrip. li. vj. ⁊ quod ibi notatur.

¶ Vtr̄ ꝓmissio fcā i gñe ꝺ dispēsando restrīgatur ad mediocritatē. dic vt. s. clerici. j. §. vlti. i

COmmodatum est alicui⁹ rei ad alī quem specialēv sum gratuito facta cōcessio fm glo. in. c. vnico. de cōmo. Et ꝓ declaratione p̄scripte diffinitionis mlta sunt querenda.

¶ Vtrū comodatū consistat solū in reb⁹ mobilibus. Rñ. glo. p̄dicta q nō. sed etiam in rebus immobilibus. similit ⁊ incorpalibus. puta seruitute habitādi. ff. cōmo. l. j. vbi tex. dic posse ꝓmodari rē mobilē ⁊ eā soli ⁊ eā habitatoꝝ i

¶ Vtrū consistat in rebus q̄ vsu cōsumūtur. Rñ. q nō. nisi cū cōcedūtur ad pompaz vt ditioꝝ appareat. ff. eo. ti. l. ij. §. vlti. ⁊. l. se. Et iō patet verbū alicuius rei. 2

¶ Vtrū ꝓmodari possit res ad incertū vsum. Rñ. q nō. qz tūc p̄cariū esset. ⁊ in hoc differt. qz precariū ad incertū vsum est quo ad tēpus duratōnis. puta ꝓ se ⁊ heredib⁹ suis. ff. ꝺ p̄ca. l. cū precario. Cōmodatū vero ad certū vsuz. qz. s. habet tp̄s tacitū vel exp̄ssum. añ qō non p̄t reuocari. Et dico tacitū. puta comodauī tibi libꝝ ad trāscribēdū hz tp̄s i q̄ possit ꝓmode trāscribi. ff. ꝓmo. l. ij. §. vl. ⁊. l. iij. ⁊. l. si vt certo. §. interdū. l. vlti. fm Jnno. i. d. c. vnico. 3

¶ Vtrū possit reuocari ꝓmodum añ vsum expletū. R. q nō. d. c. vnico. ⁊. l. in cōmodato. §. sicut. ff. eo. ti. Precariū vero bñ pōt reuocari qz non est ad certū vsum. ff. de preca. l. ij. §. j. ⁊ de preca. c. vlti. Et si reuocat añ tp̄s tenet ꝺ dāno ꝓmodatario. l. in rebus. ff. ꝓmo. Limito tñ hoc in conscientia veruz. nisi comodatus si militer erat passurus damnū nisi reuocasset ⁊ ꝓmodatari⁹ als et. puidere ñ potuisz qz poti⁹ ex re mea debeo mihi ꝓsulere nec ꝓmodatari⁹ p̄t dici ꝺcept⁹ ex q̄ als eā sibi puidē ñ potuissz. 4

¶ Sed q̄d si cōmodatarius nō potuit sine cul pa sua re cōmodata vt infra tempus p̄fixū tacite vel exp̄resse. nunquid inuito dño possit in alio tp̄e. R. Bar. in. l. in cōmodato. §. sicut. ff. cōmo. ⁊ seq̄tur Pa. in. d. c. vnico. q nō. qz cuz dñs certet de damno vitando. ⁊ ipse de lucro captādo. ꝺz casus poti⁹ cōmodatario iputari facit. l. si vno ānо. §. itē cū q̄dā. ff. locati. 5

¶ Vtrum vtens re cōmodata cōtra voluntatem domini scienter ad aliū vsum teneat. Rñ. q sic. ad restitutionē. d. l. si vt certo. §. sed interdū. immo cōmisit furtū ⁊ peccauit contrectādo rem alienā inuito domino. ⁊ aliquādo 6

posset esse mortale. puta qñ est res magni ponderis ⁊ damni vel ex intentione qñ etiã faceret in magno damno. sicut de furto dicit. j. furtum. §. xxiij. Si vero credit. pbabiliter dñm cõcessuruz nõ cõmittit furtũ. Si vero dubitat sic cõmittit furtum. l. q̃ vas. §. vetaẽ. ff. de fur. Idẽ qñ nõ credit. pbabiliter. §. placuit. insti. de obli. q̃ ex delic. nas. in glo.

7 ¶ Vtrũ comodãs vasa vitiosa vel equũ teneatur de damno ꝓmi. Rñ. q̃ sic. fm glo. ⁊ doc. in. d. c. vnico. si scienter ꝝ facit nec reuelauerit ꝓmodatario. Secꝰ si ignorabat vitiũ. ff. ꝓmo. l. in rebus. §. pñt. ⁊ §. item qui sciẽs. ⁊ l. pe. se cus in locato. Et sic patz quare dictũ ẽ ad alĩ quem specialem vsum.

8 ¶ Vtr̃ in ꝓmodato possit ĩtervenire merces. Rñ. gl. in. d. c. vnico. q̃ nõ. qz si ĩterueñit merces trãsit in locatũ vel in ẽctũ innoiatũ. insti. mã. §. vlt. Et ꝓpterea dr̃ ĩ diffinitõe gratuito.

9 ¶ Vtr̃ dñiũ rei comodate trãseat in ꝓmodatariũ. Rñ. gl. p̃dicta q̃ nõ. qz is q̃ ꝓmodat retinet dñiũ ⁊ possessiõez. ff. ꝓmo. l. rei ꝓmodate

10 ¶ Quid si res ꝓmodata perit. cuius periculo ꝑibit. Rñ. q̃ domuno ꝑibit nisi cõmodatarius fuerit in culpa. d. c. vnico.

11 ¶ Vtr̃ teneaẽ comodatarius de omni culpa Rñ. q̃ si cõmodatũ fit gr̃a recipientis tantũ. tenet etiã de leuissima. d. c. vnico. ⁊ d. l. ĩ reb⁹ ⁊ d. l. si vt certo. §. cõmodatũ. Si vero fit gr̃a ꝓmodantis tñ. vt puta ꝓmodaui tibi iocalia. vt ornatior venires ad me. sic teneẽ solũ ꝺ dolo. d. §. interdũ. ⁊ l. si mei cã. eo. tit. ⁊ ff. de ac. ⁊ ob. l. j. §. is quoq̃. Si añt fit gr̃a vtriusq̃. vt puta vt cõis amicus imitareẽ. cõmodaui tibi vasa. ⁊ hmõi. tũc teneẽ de dolo ⁊ lata culpa. ⁊ leui. d. §. interdũ. ⁊ d. l. ĩ reb⁹. Et no. fm Pa. in. d. c. vnico. q̃ ꝝ nõ ẽ spãle ĩ ꝓmodato. qz ẽ generale ĩ oĩb⁹ cõtractib⁹. vt ĩ. l. ẽctus. ⁊ qꝺ ibi no. ff. de reg. iu. Fallit ĩ p̃cario vbi nõ teneẽ nisi de dolo. q̃uis fiat gr̃a recipiẽtis tantũ. Ratio diuersitatis reddit. qz p̃cariũ põt semp reuocari. sed cõmodatum nõ. ⁊ ideo magis gratiatur cõmodatarius. facit. l. quesitũ. §. illud. ff. de p̃ca. ⁊ d. l. ẽctus. Fallit etiã fm q̃ dicaz. j. locatio. §. xxiij. Quid añt sit culpa leuis. leuissima ⁊ lata. Et qñ q̃ tenetur ꝺ dolo teneaẽ etiã de lata culpa. vide. j. culpa p totũ.

¶ Vtr̃ ꝓmodatariꝰ teneaẽ de deteriozatõne rei. Rñ. q̃ nõ. si in ea re vsus ẽ quã accepit. ⁊ si ne sua culpa deterior ẽ fcã. vt. ff. ꝓmo. l. eũ qui rẽ. in p̃n. ⁊ l. fi. ⁊ qꝺ dr̃ in. l. ꝝ mihi vr̃. ff. eo. tit. vbi ter. ꝓprie. n. res dr̃ nõ reddita qñ deterior facta reddit. Intellige ex culpa sua.

¶ Vtr̃ comodatarius possit repetere impensas q̃s fecit in re cõmodata. Rñ. q̃ nõ. illas q̃ naturali rõe fiũt. vt puta cibariaz ⁊ hmõi. ꝝ aĺs sic. vt puta impẽsas valitudinis. vt fugẽ. ⁊ hmõi. vt. l. in rebus. ff. cõmo. §. possunt. 13

¶ Vtrũ ꝓmodatariꝰ teneaẽ de casu fortuito. Rñ. q̃ nõ. nisi pactũ seu moza interuenerit. d. c. vnico. ⁊ d. l. si vt certo. ⁊ C. cõmod. l. j. ff. de ac. ⁊ ob. l. j. §. is vero q̃. Aduerte tñ q̃ ꝝ moza sus teneaẽ si res p̃ĩt. tñ in conscia si eodẽ mõ apud dñm fuisset peritura. nõ credo. teneatur nisi soluz ad aliqꝺ ĩteresse. si dñs passus ẽ ꝓpt̃ mozã. de q̃ vide. j. Moza. §. penult. ⁊ vltimo. 14

¶ Vtrũ remittẽs rẽ cõmodatã p nũciũ ⁊ casu fortuito perĩt. teneaẽ. Rñ. q̃ nõ. casus ẽ in l. argentũ. ff. cõmo. ⁊ ibi gl. Nec ob. c. signifficante. de pigno. qz loq̃tur ĩ mutuo. qꝺ qz ẽ debitoꝛ. p̃ĩt sibi. qz debitoꝛ ẽ obligatꝰ ĩ genere ⁊ genꝰ pire ñ pt. l. ĩcẽdiũ. C. si cer. pe. Res vero ꝓmodata remanet ĩ dñio ꝓmodãtis. et iõ perĩt dño. Si vero p̃ĩt culpa nũcij. vel fuit infidelis quꝺ teneẽ. bẽs. s. §. rj. fm illã distictõez fm culpaz in q̃ fuit. puta qz cõiter hẽbaẽ idoneus ĩ nulla culpa ẽ. l. argẽtũ. ff. cõmo. Si nõ sic. Sic vide de q̃ ekpa teneẽ. ⁊ fm illã iudica. 15

¶ Vtr̃ ꝓmodatariꝰ possit p̃ferre res suas cõmodatis q̃ oẽs saluare nõ põt. Rñ. q̃ si sue erant viliozes nõ potest. facit. l. qꝺ nerua. ĩ fi. ff. depo. Si vero erãt eiusdẽ p̃ciositatis. similiter nõ põt si comodatũ ẽ factũ gr̃a comodatarij. facit in. l. reb⁹. ff. ꝓmo. si vero est fcm gr̃a ꝓmodãtis tñ. eẽ suas viliozes p̃t p̃ponere. facit. d. §. interdũ. Si añt gr̃a vtriusq̃ tũc soluz p̃t p̃ponere res suas si sunt eq̃ p̃ciose. Q̃ñ añt sue erant p̃ciosiozes. potest eas p̃ponere rebus cõmodatis. q̃uis ꝓmodatũ sit factũ gr̃a recipientis tantũ. quia q̃libet diligẽs hoc faceret ⁊ non tenetur facere nisi qꝺ diligentissimus fecisset. d. l. in rebus. ꝓmo. Rñ. Et sic intellige. d. l. si vt certo. §. qz vero senectute. qꝺ nota qz facit ad multa. vt q̃ teneẽ de dolo posĩt p̃ponere viliozes suas. Quivero de leui eq̃les. Qui de leuissima. p̃ciosiozes solum. 16 17

¶ Quis p̃t ꝓmodare. Rñ. fm Jo. ti. ꝓmodanti. q̃ ille q̃ p̃t ẽbere. facit in ar. l. iulianus. §. añ pe. ff. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ ea q̃ bona fide possidemus. l. cõmodare. ff. cõmo. ⁊ etiã q̃ mala fide possidemus. vt ibidẽ sed nõ in cõscia. 18

¶ Que sit natura ꝓmodati. Rñ. idẽ Jo. vbi s. q̃ ẽ vt res ipa ꝓmodata restituaẽ. qz ꝝ ẽ de iure naturali. di. j. ius naturale. nec p̃t rõe cõpẽsatõis directe retineri p̃textu alicuꝰ debiti l. vlti. C. cõmoda. Jn ẽctũ tñ tenetur ibidem

cõiter. ꝛ facit qđ no. Pa. ꝛ gl. ī. c. bona fides. de depoſito. qz ſolũ ꝓhibet cõpenſatio in depoſito. ꝯ in alijs contractibus admittitur. qz exceptio firmat regulã. xxxij. q. vij. dominus.

¶ Compaternitas Vide. ī. matrimonium. iij. impedimento. vij.

¶ Compenſatio eſt debiti ꝛ crediti ī ter ſe contributõ. vt. ff. de cõpenſa. l. j. Vtruz admittatur in omnibus. Rn. Pa. in. c. bona fides. de depoſito ꝙ ſic. in omnib⁹ que in ſuo genere recipiunt functionez .i. quando vna res poteſt fungi vice alterius. ſicut ſunt cõmuniter que conſiſtunt in numero. põdere. ꝛ menſura. Jn alijs aũt ceſſat cõpenſatio. Dñ ſi tu teneris mihi reſtituere equũ. ꝛ ego tibi. l. ducatos. non fiet compẽſatio. quia poſſet eſſe maior affectio quã habeo ad equuz ꝙ̃ ſit quãtitas pecunie. Secus aũt qñ nullus poſſumus ꝓtendere intereſſe. vt puta. Jurua ui tibi pecuniaz. ꝛ tu mihi quid ſimile. Item requiritur ꝙ debitum ſit liquidũ vel de proximo liquidandũ. l. ſi. C. de cõpenſa.

2 ¶ Vtrũ cõpenſatio indirecta hẽat locuz vbi nõ hz locũ directa. Rn. Pa. in. d. c. bona fides ꝙ ſic. puta res tua venit ad me. potero illã tenere donec mihi ſatiſfeceris ꝓ debito meo. vide ꝓ Cy. diſtinguentẽ in. l. ſi nõ ſortẽ. §. ſi centũ. ff. de condi. inde. Jmmo. vero in. c. cũ olim cauſam. de reſtit. ſpoli. dicit ꝙ auctoritate ſuperioris poſſum accipe equalẽs qñ rẽ meã habere nõ poſſum. allegat. c. dñs. xxiij. q. iij. dũmõ ſine fraude mẽdacio vel calũnia recuper. aliter dicit ꝙ teneꝫ ad reſtõem. allegat. c. nõ ſane. xiij. q. v. Quod credo verũ qñ calũnia vꝫ fraus pſeuerat. alꝫ non. qz lz peccauerit in recupando non tamen peccat in retinendo. niſi ſm ꝙ dicam. j. furtũ. §. xl. ꝛ xlj. Et ſic ſerua in conſcientia. licet quoad forum contentioſum aliter foret dicendum.

¶ Compoſitio amicabilis an poſſit ī teruenire in decimis et alijs ſpũalib⁹ cõtractibus. Rñ. glo. in. c. ſtatuim⁹. de tranſ. ꝙ ſic. vt ibi. ꝛ de decimis ex multipli ci. ꝛ. c. nuper. cum alijs ita tamen intellige ꝙ nullum temporale detur ꝓ ſpirituali. qz ſimoniacum eſſet. vt in iuribus in ea allegatis. patet.

¶ Compromiſſum poteſt facere quilibet ſuper rebus quas poteſt alienare ſeu libere diſponere. Jn alijs autẽ quas alienare non poteſt ſine certa ſolennitate. nec poteſt compromittere ſine illa ſolennitate. facit. c. cum tempore. de arbi. ꝛ Pa. ibidem. facit glo. ꝛ Bar. l. l. nulli. ff. de tranſac. ꝛ l. non ſolũ. iuncta gl. C. de prędi. mi. nõ ali. vbi caueꝫ ꝙ tutor non põt tranſigere ſine auctoritate iudicis ſup illis rebus quas alienare nõ põt. Jntellige qñ ꝓ trãſactionẽ ſequeretur alienatio. ſed ſup fructibus ꝛ alijs q̃ ſolus poteſt alienare. põt etiã tranſigere. Quõ cõpromittens teneaꝫ. vide. s. arbit. §. x.

¶ Communicare vide. j. Euchariſtia iij. per totum.

¶ Commutare vide. j. permutatio.

¶ Conceſſum intelligitur de iure cõmuni quod non eſt prohibitũ. ar. xxx. c. xiij. qui ſpũalem. ꝛ xvj. q. j. ſunt nonnulli. v. di. ad eius. ff. ex qui. cau. ma. l. nec nõ. §. quod eis. ff. de procu. l. mutus. §. j. ff. de teſti. l. j. Cõtra. de tranſ. prela. inter corporalia. ff. de col. illi. l. j. Soluit glo. in. d. c. inter corporalia. ꝙ prima iura loquũtur in cõſtitutionibus affirmatiuis ꝛ non prohibitiuis. ſicut ſecũda. Exemplum conceditur ꝙ contrahatur matrimoniũ. ergo ſemp ꝛ cuilibet. Exemplũ in prohibitis. homicidium prohibetur ergo ſemp. niſi vbi inuenitur conceſſum.

¶ Conceditur aliquid alicui trib⁹ modis ſm Pano. in. c. ſuper. de do. poſt di. re. Primo in donatione vel hereditate. vt poſſit libere diſponere. ſicut de re propria. Secundo in feudo. vt vtile dominum tranſeat in vaſallum. ꝛ directum remaneat penes dominuz. de quo de feu. c. ij. Tercio donec vixerit qui recipit et videtur hoc caſu. conceſſus vſusfructus rei. et talis poteſt ius ſuum alteri concedere in vita ſua. 1

¶ Vtrum conceſſum ꝓpter neceſſitatem extẽ datur vltra neceſſitatem. Rñ. Pa. in. c. deus qui. de vi. ꝛ ho. cle. ꝙ non niſi quãtum neceſſitas expoſtulat. Et ſic cauſa limitata. limitatum producit effectum. argu. d. c. deus qui. in verbo. quantum ad hoc ſpectat. 2

¶ Vtrum concedens cõcedat neceſſario oĩa que ſequũtur ex illo. Rñ. ꝙ ſic. viij. di. quo iure. ꝛ de offi. dele. cum ſuper. de do. ꝛ contu. cuz dilectus. 3

¶ Vtrum conceſſo principali concedatur et acceſſoriũ. Rñ. ꝙ ſic. quia cõmiſſa cauſa. cõmittũtur ꝛ ea que ad cauſam ſpectãt. de offi. dele. preterea. in tex. ꝛ in glo. 4

¶ Vtrum conceſſum de gratia ſpeciali debeat trahi ab alijs in exemplum. Rñ. ꝙ non. de priuile. ſane. vbi de hoc. 5

¶ Vtrum cõceſſum a papa. vel ab alijs expiret morte. vide. j. Gratia. §. ij. ꝛ. iij. 6

Concilium generale congregare ē
priuilegiū solius pape. xcvij. dis. c. i. ꝛ
ij. ꝛ. ij. q. vj. c. ideo. el primo. ꝛ. iij. dis.
ℊ. porro. vñ sine auctoritate pape cōgregatū.
nullū habet firmamentū. xvij. di. ℊ. j. ꝛ ꝑ totū
de elec. significasti ante fi.

1 Quatuor ꝯcilia videlz. Nicenū. Cōstantinopolitanū. Ephesinū. ꝛ calcedonēse. sunt tā
ꝯ. iiij. euāgelia ſuāda. xv. di. sicut sancti.

2 Ptrū prouincialia ꝯcilia possint celebrari
sine auctē pape. ℞ñ. ꝙ sic. tñ cū auctē pri ar
ce. aut primatus. aut archiepi. iij. di. ℊ. porro
xvij. di. in summa.

3 Mñ prouincialia cōcilia debent celebrari.
ꝛ q̄ cōuenire teneātur. habes plene. xvij. dist.
ꝑ totū. Et ad q̄d debeāt celebrari. q̄ notanda
sunt contra archiepiscopos. si confitentur.

Concubinatus vtruz liceat. ℞ñ.
Jo. an. post Do. in regula sine culpa
in mercurialibus. ꝛ recitat Pa. in. c.
vt clericoꝝ. de vi. ꝛ hone. cle. ꝙ non. etiam de
iure ciuili. qz ex quo ius canonicū expresse ꝓ
hibet. vt est tex. nota. xxxij. q. iij. nemo. imo de
us. vt in. c. meretrices. ea. q. vbi dicitur ꝙ i il
lo ꝓcepto. Exo. xx. nō mechaberis. ꝓhibetur
omnis coitus ꝓter vxoriū. ꝛ lex ciuilis i spha
libus subiiciat se dispositioni iuris canonici.
in auten. vt cle. aꝑ. pro. epi. ꝛ in auten. de eccl.
ti. facit. c. clerici. de iudi. ℊ ꝛc.

1 Ptrū cōcubinarius possit absolui nisi abiiciat ꝯcubinaz. ℞ñ. ꝙ si ē pcām recidiui nō pōt
absolui nisi abiiciat. qz nō ē cōtritus. xxiij. q.
iij. legat. si vero nō ē pcām de recidiuo. tūc si
fessi ē notoriū nō ꝓt absolui. qz tenet eā abiice
re ad tollēdū scādalū ꝓximi maxie qñ ē violēta
suspitio de eoꝝ incōtinētia. ꝓpter mores eoꝝ.
alꝫ sic. Et q̄d dico de cōcubinario. idē dic de
cōcubina. facit ad hoc. xxxiij. dist. audite.

2 Ptrū sacerdos concubinari⁹ sit suspēsus.
℞ñ. Pa. in. c. vña. de co. cle. ꝛ mu. ꝙ q̄ ad deū
ꝛ nemini dubiū. cū sit i mortali pctō. ꝛ iō pec
cat mortalit celebrādo. de q̄ dic vt. s. clericus
viij. ℊ. j. Tñ si ē occult⁹ non efficit irregularis
celebrādo. vt no. Jnno. i. c. si celebrat. de cle.
ex. mi. Si vero ē manifestus. ita ꝙ nulla possit
tergiuersatōe celari. tūc suspēsus ē ab officio.
patet. xxxij. di. c. ꝓter. Nā nō ē dīa inē inter
dicimus ꝛ suspēdimus. qz nō refert q̄d de eq̄
pollentib⁹ fiat. c. lz ex q̄dam. de testi. l. nō pñt.
ff. de legi. Et ß ē clar. xxxij. di. ℊ. vez. Et ideo
si celebrat ē irregularis. c. j. de re iudi. li. vj. ꝛ
etiā suspēsus a bñficio. vt in. d. c. ꝓter cū gl.
Secus si nō habet talē opis euidentiā. Vul
ti tñ doc. volūt ꝙ requiratur monitio. alit nō
sit suspensus ipo facto. nec incurrat irregula
ritatē. Sed primū verī⁹. Et idē q̄d de sacerdo
te. dic de clerico in minoribus. aut q̄cūq alio
inferiori a sacerdote. vt no. Archi. in. c. ad ß.
xxxij. di. Et similit sunt irregulares si exercēt
actū cuiuscūq ordinis. ꝛ solus papa dispēsat
c. j. de re iud. li. vj. ꝛ. c. j. de sen. ex. li. vj. Et idē
dic de quocūq peccato mortali. sicut de fornī
catione. vt. s. clericus. viij. ℊ. iij.

3 Ptrū peccet mortaliter audiens missaz sacerdotis cōcubinarij. vel recipiens sacramen
ta. dic vt. s. clericus. viij. ℊ. ij.

4 Quis dē concubinari⁹ malfestus vt incurrat ipo iure ꝑfatā penā suspēsionis. ℞ñ. Pa. i
d. c. vña. ꝙ tūc q̄n fornicatio est ita notoria. ꝙ
nullā habet dubitationez. vt puta q̄n publice
tenet ꝯcubinā sic vxorez ꝛ nutrit filios. ita ꝙ
nō auderet diffiteri. aut negatio nulla eēt. vt
dic gl. i. l. sciam. i versi. celari. C. de pe. fac. l.
illud. ℊ. fz ꝛ si. ff. de tri. ꝛ ac. ꝛ. xxxij. di. nullus.
ꝛ. c. ꝓter. Si aūt nō est ita notoriū fz ꝓbabilit
ꝑt tergiuersari. vt qz tenet ꝯcubinā cuz mē ꝛ
dic eē pediseq̄tā mris ꝛ hmōi. tūc req̄rit mo
nitio. ꝛ añ eā nō incurrit. facit. c. si q. lxxxj. di.
ꝛ. c. sicut de co. cle. post monitionē sic. nisi de
sistat. Et sic concor. doc. qui sunt varij in hoc
vt illi qui dicūt monitionē necessariam. intel
ligntur qñ nō pōt tergiuersari. mō esse

Concussionis crimē est. cum q̄s mi
natur alicui. nisi ita vel ita faciat. faci
am vel non faciam ꝛc. fm glo. in. ℊ. cō
cussiōis. j. q. j. in. l. iubemus. C. ad. l. iuli. repe.
posita. j. q. j. i. l. iubemus. videtur sentire ꝙ cō
cussio est quādo iudex venalē dat sentētiā aliꝫ
nō daturus. vel penā premio remisit. vel cupi
ditate ingessit. ꝛ. ff. de cōcus. l. ij. cōcussionem
facit qui pecuniā accipit eo ꝙ crimen minat⁹
sit. ꝛ qui in accusationē innocentiū coierunt.
vel qui pecuniā ob accusandū. vel nō accusan
dū. denūciandū. vel nō denūciandū. vel feren
dū testimoniū accipit. Et breuiter cōcussio est
ꝓprie q̄n quis habēs aliquā ptātem vl officiū
pecuniā accipit ob iudicandū. aut decernēdū
dū. vel q̄ magis. vel minus faciat q̄d ex officō
facere dēret. vl ꝙ minas cogit aliquē ad faciē
dū. vl nō faciēdū idebite. vt colligit ex. l. j. iij.
iiij. v. ꝛ. vj. ff. ad. l. iul. repe. vñ tal ꝯcussor effi
cit infamis si ꝯdēnet de ß crimie. ꝛ fm canōes
punit pena quadrupli. xvij. di. q̄n.

1 Ptrū sit pctm mortale cōcussio. ℞ñ. ꝙ sic. ꝑ Lu. iij. vbi Jo. militib⁹ vt saluarēt dixit.
Neminē ꝯcutiatis nec calūniā faciet. fac q̄d

fit peccatū mortale. xxiiij. q. j. militare in fi.

2 ¶ Vtrū sit restituendū de necessitate ꝑ ꝓcussionē acceptū. ℟ñ. q sic. nisi sit datū ob malū faciēdū. qz tūc cū taliter dās nō repetat ꝓpt turpitudinē suā si restituī dz dabit pauꝑibus qđ cū ius nō ꝓcipiat. erit de cōsilio. ⁊ patebit j. Restō. j. i ver. turpe. ꝛz datū ꝑ ꝓcussionē. als vt faciat qđ tenebat. neccrio ē restituendū illi q̄ dedit vel eius heredib⁹. aut si ignorāt pauꝑibus. qz in ꝓscia nō valet tal donatio. ar. l. j. ff. q̄ bonorāde. ff. q̄ꝛ re. ac. nō da. facit. sane. xiiij. q. v. ⁊ l. j. ff. qđ me. cā. Et ß vez i his q̄ bñt sti pēdia publica vt talia officia administrēt als nō credo de necessitate teneāt recipiēdo debitas ſportulas nisi i casu q̄ graꝛ eēt obligatus offīo administrare. puta pauꝑi ⁊ hmōi. facit. d. c. militare. cū gl. ſua. vide. j. iudex. ff. viij.

C Oncēatus ad mortē vl mutilatōez mēbri an possit fugē vid. j. fugere. ff. j.

C Onditio est triplex. Prima rōe status ꝓpone. vt cū quis libere: vel seruilis conditionis dī. de ser. nō oz. c. vlti. xxxij. q. iij. liberi. ⁊ s. ti. colonus. Secūda est in rebus q̄ libere vel seruilis condi. dicunt. ff. ⁊ C. de serui. ꝑ totū. Tercia dī conditio promissionis vl alterius ꝛctus. Et hec differt maxime a modo ⁊ a causa.

1 ¶ Quomodo conditō concipitur. ℟ñ. q ꝑ si. modus ꝑ vt. causa vero ꝑ quia.

2 ¶ Quid ē ꝑditio tercō mō dicta. ℟ñ. ē futur⁹ euēt⁹ i quē act⁹ suspēdit fm bar. i. l. j. in. j. col. ff. de ꝑdi. ⁊ demō. ⁊ Jo. an. ⁊ Lar. i. c. vez. de cōdi. appo. vñ añ euētū cōditionis nihil ē. l. j. C. de cōdi. in ser. ⁊ l. cedere diez. ff. de ver. sig.

3 ¶ Modus añt est exortatio siue inuitatio ad remunerationē q̄ndā. siue implementum loco eius qđ est factū. ⁊ ideo nō suspēdit sed clarificat. vñ ꝓmissum sub mō pōt peti de pñti ꝑ stita cautione de mō obseruando. l. q̄ heredi. iuncta. l. q̄bus diebus. ff. terminus minor. ff. ō cōdi. ⁊ demō. ⁊ qđ no. in. c. vez. de cōdi. appo.

4 ¶ Causa vero de ꝓterito vel ꝑsenti ē sumpta rō dispositionis vl motus.

5 ¶ Demōstratio ē ex ꝓterito vel pñti aliq̄ accideri vl q̄litate rei q̄ gerit certificatio vel liq̄datio.

6 ¶ Vtrū cōditio cōp hēdat aliqñ modū. ℟ñ. q cōditio sumit ꝓmo latissime. ⁊ tūc cōprehendit etiā modū vt in. c. ij. ⁊ c. vez. de condi. ap. Secūdo lare. ⁊ tūc cōprehendit cōditōes q̄ etiā sunt de ꝓterito vel pñti. q̄ ꝓprie nō sunt cōditōes qz nō suspēdūt actū. cū in rez natura sint certe. l. cū ad pñs. ff. si cer. pe. Tercio ꝑ prie. ⁊ tūc qñ cōuertur in futuꝛ eventū siue in certitudo sit respectu rei. siue diei. ꝛz aliq̄ glo. dubitauerint de die mortis. Ita ꝛz gl. i. l. i oī bus. ff. de re. iu. tex. est in. l. qđcunq̄. ff. j. ff. de ver. ob.

7 ¶ De cōditione in mātimonio aut in religiōe vide. j. Mātimonij. iij. Impedimēto. iij. ⁊ religiosus. ff. iiij. de conditōne donatōis. vide. j. donatio primo. ff. xlvj.

8 ¶ Conditio possidentis potioꝛ est vbi est par causa turpitudinis. ff. de condi. ob tur. cau. l. si ob turpē. ff. porro.

9 ¶ Vtrū conditio tacita faciat cōtractū conditionalem. ℟ñ. q nō. facit. l. conditiones. ff. de condi. ⁊ demon. de quo dic vt. j. Matrimonij. iij. Impedimento. iij. ff. j.

10 ¶ Vtrū ꝑditio q̄ oīo ē extrinseca suspendat vide j. Mātimonij. iij. Impedimēto. iij. in princi.

11 ¶ Vtrū ꝑditio vitiet aliqñ ꝛactū an vitietur ℟ñ. vt colligit in ti. de cōdi. ap. ꝑ doc. ⁊ ꝑ legistas. de ꝑdi. ⁊ demō. ⁊ aliqs locꝫ q̄ aut cōditio ē ꝛ naturā ⁊ substantiā ꝛctus. ⁊ sic vitiat ꝛctū. ⁊ nō vitiat. vt in. c. fi. de ꝑdi. ap. facit. l. cū hi. ff. si ꝓtoꝛ. ff. de trāsa. ⁊ id dī de substātia actꝰ sine q̄ ñ ꝓt stare actꝰ. ⁊ ecōtra ñ dī de substātia actus. sine q̄ ꝓt stare. vt cōit nō. doc. in d. c. fi. Facit qđ no. bar. i. l. j. ff. de li. ⁊ postu. ⁊ qđ no. in. l. j. in ꝓn. ff. de ver. ob. Et ß vez ꝓmo si apponat a principio cōtractꝰ. Secus si post contractū q̄n cōtractus non potest dissolui voluntate ptiū vt mātimoniū. c. dixi. xxxij. q. iij. ⁊ c. ex lris. de diuoꝛ. ⁊ votuꝫ ⁊ hmōi. facit. l. ꝑ seruū. ff. denicꝫ. ff. de vsu. ⁊ habita. Secūdo verum si per ambas ptes apponatur. ⁊ de aliꝭ vide. j. Matrimoniū. iij. Impēdimento. iij. Aut non est contra substantiam contractus. sed est aut impossibilis aut turpis. ⁊ sic vitiatur ⁊ rescitur ⁊ non intrat in cōtractibus spiritualibus. puta matrimonio ⁊ voto ⁊ hmōi. vt no. in. d. c. fi. In cōtractibus autem temporalibus regulariter vitiat. vt no. in gl. i. d. c. fi. ꝓ iura in ea allegata. Et hoc iterū in contractibus q̄ fiunt inter viuos. In cōtractib⁹ vero qui fiūt in vltima volūtate sic distinguo aut conditio impossibilis adꝟcitur in ꝑsonaꝫ onerati. vꝑputa testatoꝛ iubet q̄ heres suꝰ digito tangat celuꝫ. ⁊ si nō tetigerit det centum Dyno. ⁊ sic nō valet legatū de centuꝫ factum Dyno. qz cōditō vitiat. insti. de lega. ff. fi. no. gl. i. l. vnica. C. de his q̄ pe. no. ⁊ ibi tenet cuꝫ hac distinctione. Aut impossibilis ꝑditō adꝟcitur in ꝑsona honorati. i. eius cui fit legatū. vel eius qui heres instituitur. qz sub conditōe

impossibili alicui fit legatū. vel aliqs instituitur heres. puta. Si ticius celum digito tetigerit heres esto. vel habeto centū. et isto casu fauore vltime voluntatis reiicitur conditio ⁊ valet institutio ⁊ legatū. insti. de here. insti. §. impossibilis. ⁊ cōiter doc. in. d. §. fi. Bar. tñ in. l. j. ff. de consti. insti. tenet cōtra ꝓdictam distinctionem de qua ibi vide. sed parū ad nos. Et nota q̄ ꝓditō turpis aut impossibilis quo ad hoc equiparatur. vt in. d. c. fi. no. Aut cōditio non est nec turpis nec impossibilis. nec cōtra substantiam actus. ⁊ sic vitiat. vt not. in. c. de illis. de condi. appo.

Conductor Quis dicatur. vide. j. locatio. in prin. Et quomō est excōicatus qui ante tempus cōductionis conducit domū bononie alicuius doctoris vel scolaris sine cōsensu ipius inqlini. vide. j. Excō. vij. casu. iiij.

Confessio delicti an sit faciēda ad interrogationez iudicis. Rñ. Pa. in. c. cuz super. de confes. Aut proceditur a iudice per inquisitionem ex mero officio iudicis. ⁊ tunc si factū est notoriū. vel infamia flagrat. vel quando semiplene ꝓbatū est. ⁊ sic respondere tenet veritatē sub pena mortalis peccati. fm Tho. se. se. q. lxix. ar. j. ter. no. ī. c. cū dilecti. de accu. Et hoc vez qñ non agit ad aliam penam q̄z spūalem. Si vero factum non ē notoriū. neq̄z flagrat infamia. tunc non tenet respondere. ar. c. qualiter ⁊ quādo. el primo. de accu. etiā si iurasset dicere veritatez. fm Ben. de gan. in ꝓmo quoꝝ. q. xxxiij. nec ē obediendū in hoc prelato. qz contra charitatez. Occulta emī publicanda nō sunt. sed soli deo relinquenda. vj. q. j. si oīa. ⁊ c. omes. ⁊ c. ex merito. Aut proceditur a iudice ad instantiā ptis. ⁊ sic necessario nō est respondendū nisi id de quo queritur sit famosum ⁊ impediat ordinis executionem seu beneficij retentionē. de quo nec veīt imponēda pena temporalis. Sed dicet ne mendaciū. Rc. q̄ nō. sed vtetur alijs verbis duplicibus ⁊ simulatis. ar. xxij. q. v. §. ex his.

¶ Utrū confessio iudicialis ꝓiudicet confitenti. Rñ. fm Pa. in. c. ex pte. de confess. q̄ sic. si sit maior. xv. annis ⁊ fit sponte. ⁊ ex certa scientia ⁊ exꝑssa causa. ⁊ cora suo iudice ⁊ parte pñte. ⁊ non sit ꝫ naturā. nec ꝫ ius. ⁊ fiat de re litigiosa ⁊ nō sit ꝫ libertatē. alꝫ nō ꝓiudicat. vid diffuse. ī. d. c. ex pte. qz potiꝰ ē fori ꝓtectiui

2 ¶ Utrū confessio extraiudicialis ꝓiudicet in absentia partis. Rñ. Pa. in. c. si cautio. de fi. instru. q̄ qñ ꝓmissio fit pñti. ꝓmitto tibi pñti q̄ dabo absenti centuz. ⁊ tūc obligatur naturaliter ⁊ de iure ciuili. Secus si diceret ꝓmitto tali absenti centū. qz tūc nō obligatur etiā naturaliter. quia nō est cui acquiratur obligatio. Ita no. glo. ⁊ doc. in. l. stipulatio. §. si qs insulam. ff. de ver. ob. ⁊ in. l. j. ff. de pac. ⁊ in. c. si tibi absenti. de prebē. li. vj. Fallit hoc quando dicit tutori pupilli. curatori furiosi. actori vniuersitatis q̄ promittit eius pupillo. furioso. vel vniuersitati. qz obligatur. l. cum qui. §. iiij. cū tribus se. ff. de consti. pecu.

¶ An quis teneat confiteri positionē in q̄ qs 3
petit. xx. cū solū. x. hāe debeat. aut cū absolute petit quod ei debetur sub conditione. Rñ. fm bar. in. l. j. §. si stipulanti. ff. de ver. ob. ⁊ in. i. si his qui ducenta. ff. de re. du. Aut quod ponit ī positionibus seu libello est falsum rōne qualitatis. ⁊ sic potest negari ī totū. qz videt aliud factū. Et sic intellige glo. in. c. fi. de confes. li. vj. ⁊ in. c. ij. de testi. eo. lib. vt puta quod debeo sub conditione petit absolute. aut dixit q̄ comedi hodie. ⁊ fuit heri. ⁊ huiusmōi. Ratio qz si confiteretur sic. Debeo. sed sub conditione actor posset accipere partē cōfessionis ꝓ se. s. q̄ tenetur ei. et reus haberet ꝓbare q̄ teneat sub conditione fm cautelaz. Pa. in. c. j. de prela. ⁊ doc. bar. in. l. aurelius. §. idq̄z. ff. de li. le. vbi dicit q̄ si quis cōfitet se interfecisse hominem. sed propter suam defensionem. q̄ non credetur ei q̄ propter suam defensionē. Et ponit rōnem. qz presumptio est cōtra eum ratōe operis perpetrati cum sit factum a iure damnatum. Item qz cōmuniter non contingit q̄ agressus. interficiat agressorē. vbi vero hec cessant tene q̄ nō pōt quis accipe ptem cōfessionis pro se. ⁊ partē refutare. quando confessio est facta vnico cōstructu. sic tenet Archi. in. c. j. de confes. li. vj. Tamē qz magis tutus est nō confitendo veritatē poterit negare. aut qō ponitur in libello. seu positionibus est falsum in quantitate seu in pte summe. seu in pte rei. vt qz petit. xx. ⁊ nō debz hāe nisi. x. vl petit totū. ⁊ nō debet habere nisi mediū. ⁊ tūc tenet cōfiteri veritatē. vñ tenuit Pe. q̄ si talem positō nem negat ex toto q̄ est piurus. ⁊ facit tex. cū glo. in. l. pupillus. §. fi. ff. de ver. ñ. vbi patet q̄ debitor negans rem esse suam negat sibi eē cōmunē glo. in. c. fi. xij. q. j. Ibi tamē addit glo. q̄ res ciuitatis vel vniuersitatis nō ē cuiusli bet. xij. q. ij. qui manumittitur. ⁊ in. l. qui soli dum. in prin. ff. de le. ij. vbi petens totū consti tuit aduersariū in mora in pte debita. Et hoc est contra procuratores nostri temporis.

4 ¶ Utr cõfitẽs ꝑsociũ crimis. sit testis idoneus ꝓ sociũ. ℞ñ. q nõ. vt no. gl. in. l. si filiũ. C. de li. cã. Et ideo nõ debet interrogari de ꝑsonis. vt in. l. fi. ⁊ ibi ꝑ doc. C. de ꝙstio. Intelli ge q non debet interrogari quo ad hoc vt sit testis. sed bene põt iterrogari. vt ꝑ eius dictũ possit inueniri veritas ab alijs.

5 ¶ Utrũ interrogatus vel sua spõte dicẽs faciat indiciũ ꝓ sociũ. ℞ñ. q nõ. vt no. bar. in. l. ſ. Ꝟ. seruus. ff. de ꝙstio. Maxime cuz oñe indiciũ debeat ꝓbari ꝑ duos testes. vt ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. fi. C. famil. her. ⁊ ꝑ bar. in. l. fi. in antepe. q. ff. de ꝙstio. p. Ange. in. l. fi. ff. qõ me. cau. per Bal. in. l. qui ꝓponebatur. ff. de le. ij. vnde licz vnus testis qñ deponit directe supꝫ ipso facto principali. puta qz vidit cõmitti ipm maleficiũ faciat indiciũ si est omni exemptõe maioꝛ vt no. in. l. si ꝙs. C. ad. l. iul. male. Bar. in. l. fi. ff. ad. l. coꝛ. de sic. ⁊ Bal. in. l. fi. C. famil. her cis. Sali. in. l. fi. C. de ꝙstio. no. Bar. ⁊ Ange. in. l. ſ. ff. de fur. Ñ supdictus socius exquo cõfessus est crimẽ suum ẽ infamis infamia facti saltẽ. ſõ nõ est testis ofñi exceptione maioꝛ. qz vilis et infamis non facit indiciũ aliquo mõ. ita dicit bar. in. l. ſ. Ꝟ. idẽ cornelio. p illũ tex. ff. de ꝙstio. ⁊ bal. in. c. j. in. Ꝟ. facẽm. de cõsue. rec. feu. dicit q illud qõd dr vnũ testem facere indiciũ. debet intelligi si est vite probate vel bone opinionis nec põt hꝫ suspectus familiaritate. vel fama mala vel alia cã arbitrio iudicis Et ideo fm cũ infamis infamia facti nõ ẽ idoneus testis. vt notat etiã ipe Bal. in. l. fi. C. õ reqren. re. p. no. ibi ꝑ gl. Et qd sit indicium et quõ ꝓbatur ⁊ in quibus fallit quod. s. dictuz ẽ. vide. j. indiciũ ꝑ totũ.

6 ¶ Quid si essent duo vel tres testes singulares q confiterẽtur contra terciũ. ℞ñ. q nullo mõ põt cõiungi ad faciendũ indiciũ. nisi sit testis omni exceptione maioꝛ. vt. s. dixi in. Ꝟ. precedenti. ⁊ multominus ad faciendã plenã ꝓbationẽ. ℞õ qz cũ duo testes reqrant regulariter vt dictuz ẽ. tales nõ sufficiũt. qz vnũ qõcũqz dictũ de ꝑ se. imꝑfectuz est. ita no. Bal. ĩ l. si ꝙs ex argentarijs. Ꝟ. j. ff. de eden. ⁊ patet ꝑ no. p. d. Anto. in. c. licet. de testi. dnz loquit de probatione per testes singulares. Nec obstat q vnus testis deponens super facto principali iũgatur cum probatione fame vt probatur in. l. ijj. Ꝟ. eiusdem. ff. de testi. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ad monendi. ff. de in reiurã. Istud est. quia hic ẽ ꝑfectũ. s. vnus testis interger vt dictũ ẽ. Itẽ fama que facit ꝑfectũ indiciuz. vt no. Bar. in l. de minoꝛe. l. si plures. ff. de questio. Itẽ nec ob. q due probatões semiplene diuersi generis cõiungantur ad vnã plenã faciendã iurta notata ꝑ bar. in. d. l. admonẽdi. qz illud verum qñ ꝙiũgunt ad eũdẽ actũ. sed due ꝓbationes diuersoꝛ actuũ ⁊ diuersoꝛ generuꝫ nũꝯ cõiungũtur ad plenã probationẽ faciendã. Iste est casus. ⁊ ita deducit Bal. in. l. testium. in fi. C. de testi. ⁊ idez Bal. in. l. obseruare. C. quõ ap. nõ reci. possint. d. Anto. in. c. veniens. el ꝓmo. de testi. Ex istis infertur q due mulieres dicẽtes se peccasse cũ aliq nõ possint iungi ad faciendũ indiciũ ꝑfectũ. nec artandũ ad veritatẽ dicendã etiã cũ aliqbus coniecturis. maxime cũ deponãt de delicto ꝓpetrato in eoꝛ coꝛpe. iurta notata ꝑ bar. in. l. si quis in graui. ff. ad sena. cõsul. silꝫ. vbi dicit q nullũ facit indiciũ. ⁊ idem Ange. in. l. ij. C. de cal. vide. j. Testis. Ꝟ. xxiij. quando dicantur singulares.

C Confessio sacramentalis. primo qd est. ℞ñ. fm Do. q est legitima coram sacerdote peccatoꝛ suoꝛũ declaratio. vel fm Dir. Confessio dicitur quasi simul vel ex toto. vel vndiqz fassio. Naz sic est sententia sic confessio que generat sententiam debz esse certa. vnde in. l. certũ. ff. de confe. certũ inquit cõfessus ꝓ iudicato erit.

¶ Qualis dz eẽ ꝙfessio vt sit legitima. ℞. fm cõiter theologos. in. iiij. di. xvij. q. xvj. dz hꝫ cõditões q cõtinenꝫ in his versibus. Sit simplex. humilis cõfessio. pura. fidelis. Atqz frequens. nuda. discreta. libẽs. verecũda. Integra. secreta. lacrimabilis. accelerata. Fortis ⁊ accusans. ⁊ sit parere parata. Quas Ri. exponit in. iiij. dis. xvij. ar. iij. q. vlti. Simplex. i. vt nihil admisceaꝫ qõ nõ facit ad pcti qntitatem. Humilis ĩ verbo et signo. Pura. i. recta intẽtione facta. Fidelis. i. vera vt nihil de falsitate admisceaꝫ. Frequẽs qz valde est vtile. Nuda non involuta verboꝛ obscuritate. Discreta. vt maioꝛa cũ maioꝛi gravitate. Libẽs nõ necitate. ſz libera volũtate. Verecũda nõ tactãtia plena. Integra. vt nullum retineat. Secreta ñ publica. Lacrimabiꝫ. ex doloꝛe coꝛdis. Accelerata. ne nimis plõgeꝫ. Fortꝫ ne ex verecundia dimittat. Accusans. se non alios. Parere parata. s. ad obedientiã confessoris.

2 ¶ Utrũ ꝑfate cõditiones sint oẽs de necessitate cõfessionis. ℞ñ. Ri. vbi. s. dicit q nõ. ſz quedam de congruitate. sed vt clarius intelligantur multas inferã questiones.

3 ¶ Utz noiatio ꝓsone cũ q ꝙs peccauit sit necessaria ad pcti ꝙfessionẽ. ℞ñ. fm Ric. vbi. s. ar. ij. q. viij. q aut noiatio ꝓsone est necꝫria ad

pēcati magnitudinē. ⁊ spēm exp̄mriendaz. ⁊ tūc ē nēcria. vt puta qz peccauit cū mē nec habeat aliā cōsanguineā. qz si hēret aliā ꝓsanguineā. puta sorores. sufficeret dicere peccaui cū ꝓsanguinea mea ī ꝑmo gradu. Aut talis noīatio solū ē vtilis ꝓfitēti. vt cōfessor meli⁹ sciat imponere ꝓsiliuz ⁊ pniam. ⁊ sic sītr est nēcria. Aut ē vtilis illi cū q̄ peccauit. ⁊ tūc ꝑt dicere. sed nō in cōfessiōe qz sic cōfessor nō possit aliq̄d facere nisi ex cōfessionē ⁊ dicat. Aut nō est vtilis nec ei q̄ confitet. nec ad correctionez illius cū q̄ peccauit. nec ad exp̄ssionē spēi peccati. ⁊ sic nō solū debz tacere ei⁹ expressionē. immo dicit Ri. q̄ credit teneat celare. ⁊ vt dicit S. Bo. in. iiij. di. xxj. ꝓte. ij. ar. j. q. iij. q̄ confitēs si exp̄mit nō effugit detractionē. nec ꝓfessor si ad ꝫ cōsentit. Similit q̄n noīatio ꝑsone eēt cū ꝑiculo alteri⁹. etiaz si circūstātia eēt de necessitate. omittēda ē ſm Pe. de pal. in. iiij. capite discopto. ⁊ hmōi. Rñ. q̄ nō. nisi de bono ⁊ equo. Principalit. n. hūilitatē cordis requrit deus. xiij. q. v. si quid. q̄uis actus humiles corpis ipsam inducant. ⁊ ī ipis meremur.

Vtrū ꝓfitēs ꝓpt gr̄iam vanā. vt aliū malū finē peccet mortalit. Rñ. q̄ sic. qz quērit finez sacri. facit ad hoc qđ dico. j. honor. ij. vij. immo nec sacm suscepit. qz pars ēntialis hui⁹ sacri q̄ cōsistit in actu suscipientis est act⁹ interior. Dñ sine eo nō ē sit nō ꝫberet mūmoniū q̄ ꝫbendo nō intēderet. nisi in carnalē copulā ad tps. Teneat. n. q̄s ꝓfiteri pctā sua. vt deo satisfaciat quē offendit. ⁊ ecclesie. ⁊ vt de suis pec catis veniā cōsequat. Alia añs intentione cōfessio facta nō valet. ⁊ teneat eam iterare nisi ī casu. vt. j. dicā. ij. xiij.

Vtz ꝓfitēs pctm̄ qđ nō fecit peccet mortalit. Rñ. q̄ sic. tū qz conscīam nō manifestat. tū qz mētit. xxij. q. ij. cuz hūilitatis. Limito istud vez q̄n cōscīa dictat q̄ nō fecit. Item q̄n peccatū qđ cōfiteat eēt mortale si fecisset. et sic intellige Ricar. ī. iiij. dist. xxj. ⁊ Dir. ti. de pe. ⁊ re. ⁊ illud Bre. qđ haberet dis. v. ad eius. ī fi. Bonaz mentiū ē culpā cōgnoscere vbi culpa nō est. Intelligit ꝓ formidare. vel in genere se peccatorē cōfitendo sed nō in specie.

Vtz oīne mēdaciū dictū ī cōfessiōe sit peccatū mortale. Rñ. q̄ nō. sed solū illud qđ ē ꝓnicioſum. puta ꝫ famā suā vel alteri⁹ aut ꝫ id qđ ncērio hz confiteri. Dñ si taceret vt negaret aliq̄d mortale qđ fecit. ⁊ de quo nō ē legitime cōfessus peccaret mortaliter nisi forte timeret. ꝓbabiliter de reuelatione cōfessionis: vel q̄ solicitaret eū ad malū tale cōfitēs. quia aliū nō hz. posset aliq̄d tacere vt negare cū verbis palleaz. talit q̄ mēdaciū nō dicat. ⁊ etiā si diceret. ꝓpt hoc no eēt mortale. sed erit venīale. xxij. q. ij. c. ꝑmū cuz ibi no. Idē dicēdū de eo q̄ hns aliq̄ peccata a q̄bus sciat q̄ confessor solitus nō pōt eū absoluere. tū ne scandalisēt de eo cōfitet de solitis solū ⁊ tacet illa a q̄bus nō pōt ab eo absolui cū ꝓposito cōfitendi integre cū eo q̄ eū possit absoluere.

Vtrū cōfessio facta sit necessario iterāda. Rñ. ſm Ric. in. iiij. di. xvij. q. vere ⁊ legitime cōfessus nō tenet reiterare ꝓfessionē de nēcitate. nec tenet q̄s obedire ꝑcipiēti sibi vt itez talia cōfiteat. nec papa posset condere legez hoc ꝑcipientē ſm Pe. de pal. nisi ex bono consilio q̄s velit vt facilius inueniat remissionē qđ fit sepius cōfitendo. de pe. di. j. mensuram. 8

Assignant tū doc. in. iiij. di. xvij. aliquos casus in quibus cōfessus tenet itez confiteri eadem peccata. Primus quādo cōfitet ei q̄ non potest absoluere. 9

Secūdus q̄n cōfitet scienter ei q̄ nescit ligare vel soluere de quibus dicā latius. j. ꝓfessio. iij. q. totū. ⁊. confessio. iiij. ſ. iij. 10

Tercius q̄n q̄s nō cōfitet integre oīa pctā mortalia de q̄bus nō est legitime cōfessus vni cōfessori. etiā si ꝓfiteret diuersis cōfessoribus sed scienter tacet aliqđ pctm̄ mortale. vt de q̄ dubitat vtrū sit mortale. vel aliq̄d aliud qđ ē de necessitate cōfessionis. vt puta circūstantiā q̄ mutat spēm. ⁊ hmōi. ex verecundia vel aliq̄ quocūq̄z respectu. de pe. di. v. c. j. circa fi. ii

Quid si tacuit ex ig̃rātia seu oblitione. Rñ. ſm Ri. vbi. s. ar. ij. q. vj. q̄ aut penitēs adhibuit debitā diligentiā. put de lege cōi hūana ꝑmittit fragilitas vt memoriā hēat oīm peccatoz suoz mortaliū q̄ ē ſm Sco. ea. dis. q̄n tātā diligentiā adhibet vt memoriā hēat quantaz quis apponeret ī re multū ardua. ⁊ q̄ sibi multū eēt cordi. ⁊ tūc nō teneat cōfiteri alia peccata de q̄b⁹ cōfessus ē. nec etiā istud pctm̄ oblitū teneat cōfiteri priori sacerdoti rētione necessitatis. ꝫ solū teneat cōfiteri alij sacerdoti. qz q̄z quis de isto fuerit absolutus q̄tum ad iudiciū dei ⁊ eccīe. qz cōfessor pōt absoluere de ꝓfessis ⁊ ꝓdicto mō oblitis. tñ subintelligit talis cōditio. ſ. q̄ q̄n ad memoriā reducet. q̄ illa cōfiteat sacerdoti q̄ possit euz absoluere. Et no. ꝫ ſm Pe. de palu. in. iiij. q̄ si primus confessor habebat auctoritatē absoluendi ab ossi excōicatione ⁊ casib⁹. ⁊ sic intēdebat absoluere q̄n cū eo ꝓfessus fuit q̄ licet pctm̄ oblitū tali mō

do esset casus reseruatus vł excõicatio poterit nihilomin⁹ secũdus confessor eũ absoluere, qz nõ pt cẽ amplⁱ⁹ casus reseruatus nec excõicatio sed solũ pctm̃ simplex. Q. dñ nõ, p istis q eligũt sibi cõfessores auctẽ applica vt faciãt q in absolutione intẽdat eos absoluere ab oĩ excõicatione inquãtũ eor auctas se extendit. ꝛ ab oi casu. alⁱs oportz ꝙ recurrere ad eũ qui de iure posset eũ a tali absoluere, fac̃. c. officij. de sen. ex. ꝙ rio. ꝛ. c. sup lr̃is. de rescrip. claz ẽ p hoc. Aut penitẽs nõ adhibuit debitã diligentiã. ꝛz fuit ignorãs ignorãtia crassa vł affectata tũc tenet oĩa prius pfessa ꝛ taliter oblita recõfiteri nisi in casu qñ posset hẽ priorem sacerdotẽ. ꝛ nõ esset ei interdicta ptãs absolnẽdi. Adde fm. S. Bo. q. ſ. fuerit recẽter cuz eo pfessus. ita q hẽat memoriã suor pctor q ãtea fuit cõfessus, vł saltẽ recordet pnie iposite. vt. j. dicã. §. xiij. qz tũc sufficeret solũ illud oblitũ cũ sua negligentia cõfiteri. alⁱs non.

13 ¶ Quart⁹ casus i q pfessio ẽ iterãda ẽ qñ quis obliuiscit pniam iniũctã. vł ptẽpsit facere. intelligeꝑ mortali pctõ qz si p veniali fuit iniũcta nõ tenet eã facere de necessitate fm Tho. Itẽ si p impossibilitatẽ vł infirmitatẽ dimisit q p mortali iposita ẽ. ñ tenet iterare. ꝛz sufficeret ĩtimare eã pfessori vt eã pmuret. Idẽ dic si fuisset sibi pmutata ab alio pfessore fm q. j. dicam.

14 ¶ Quint⁹ casus ẽ qñ pfitet sine cõtritõe vł attritione debita q sufficiat ad gr̃e susceptionẽ cũ sacro. puta qz ẽ i volũtate peccãdi vł ex mala intẽtionẽ pfiteꝛ. vł ñ vult satisfacere qõ tenet ꝛ hmõi. Et ꝛz qdaz dicãt q ĩ isto casu ñ tenet reiterare. qz recedẽte fictõne suscipiet fructũ pnie. Tu tñ tene q iterare tenet. et hec est cõis opi. theo. vt dic̃. S. Bo. ĩ. q. vlt. p̃sate di. ꝛ Bo. ꝛ Anno. ꝛ Arch. vt no. Dir. Et ratõ ẽ qz si suscipit absolutionez peccat mortalit fm R i. ea. di. ar. ij. q. viij. p ß hẽs tex. de p e. di. iij. §. int ß. vbi dr. sic vemã ꝓmeret pnia. vera sic deũ irritat si kata. ꝛ et q eũ absolut scienter. ꝛ sic nõ pt dici absolut⁹ q̃ implicaret ꝯditionez ꝛ si kobsolueret ꝛ ligaret respectu eiusdẽ. Dñ no. doc. ĩ. c. q qdã. de pe. ꝛ re. q ꝛz pnia ꝛ confessio illoꝝ q volũt abstinere sit acceptanda. ꝛ salubriⁿ⁹ monit sit ei pnia indicẽda qz valet ei ad mkta. nõ tñ ẽ absolutio impẽdẽda. qz ñ ẽ capax ei⁹. nec ĩ isto sacro impmit caract virtute cuⁱ⁹ postea valeat sicut ĩ bapmo. Addit tñ S. Bo. ĩ. d. q. vlt. q vez ẽ q tenet reiterare in isto casu ꝛ duob⁹ pcedentib⁹ qñ mutat cõfessorẽ. sec⁹ si ad eũdẽ redeat ꝛ adhuc meoriã hẽat suoꝝ pctõꝝ qz recẽter pfessus ẽ. Pe. tñ ō pal. in. iij. di. xvij. dicit q si ei sit oblitus cõfessor pctã sibi pfessa. ꝛz tñ pniam ꝑeis ipositã scit. q tali cõfessori sufficiet cõfiteri alia pctã pus pfessa solũ iplicite. dicẽdo de illis pctis q alⁱs vobis dixi dico meã culpã. sec⁹ si pnia ñ fuisset taxata. tũc qz oporteret vt pctõꝝ meoriã hẽret. ꝛ saꝛ placet. Et addo et q nõ sit interdicta ei ptãs absoluendi. ꝛ sic nõ oz q reiteret sufficit cõfiteri vł pctm̃ scient retẽtũ vł pniam oblitã vel fictionẽ suã explicite. ꝛ de alijs cõfessis iplicite. vt. s. dixi. Hec intelligo q pfessor habeat meoriã de singulis pctis ĩ nũero vel spẽ. ꝛz sufficẽ recordet ĩ genere de pctis q ei pfessus fuit ꝛ de qualitate vite eius qõ nota.

¶ Sext⁹ casus fm aliq̃s ẽ qñ qs recidiuat. ꝛz hũc nõ sequnt cõit doc. nisi fm R ic. ea. di. ar. ij. q. viij. qñ pctã dimissa ꝛ recidiuata notabilit tñ aggrauãt q notabil ꝛ piculosa grauitas pctⁱ expmi nõ posset nisi dicẽdo aliqõ peccatũ pus pfessus ꝛ dimissus alⁱs nõ. ꝛ sic tene. 15

¶ Septim⁹ casus ẽ qñ qs cõfiteꝛ pctm̃ a q suus pfessor nõ potuit eũ absoluere. qz licꝛ istud cõfessus fuerit. ꝛ oĩa alia. tñ istud a q ñ potuit absolui. tenet iterato supioꝝ pfiteri. nec ꝓpe ista dr̃ iteratio. qz supioꝝ accipit p vna pson cũ cõfessore. Nã cõfessor absoluit a q̃bus pt ꝛ supioꝝ pficit. vñ fm R i. vbi. s. deberet pcedere absolutõ supioris. Q. dõ credo de honestate nõ de necessitate fm Dir. ꝛ iste due absolutiones faciũt vnam completã. Sed de hoc dic vt j. confessio. v. §. ix. ꝛ x. 16

¶ Octauus casus est fm aliquos vt ponit. s. Bo. vbi. s. ꝓpter peccati oblitⁱ recordatiõem qz eũ qs confitetur ꝛ alicuⁱ⁹ peccati obliuiscitur volũt ꝛ oĩa postea cõfiteaꝛ vt cõfessio sit integra. Sed hoc nõ sequnt cõiter doct. Tu dic vt. s. dixi. §. xij. fm illã distin. 17

¶ Ꝛz qd dicem⁹ de illis q iõ nõ pfitẽt de aliq pctõ mortali. qz nõ cogscũt q sit mortale peccatũ. R. vt colligo ex doctrina doc. ĩ. iij. dis. xvij. q si fcã diligẽtia fm eoꝝ fragilitatem vt meoriã hẽant suorũ pctõꝝ pfitẽt integre de his q cogscũt forte pctã mortalia. ꝛ ea q nõ recogscũt pctã mortalia. ꝓterea nõ cõfitẽt q nõ tenẽtur reiterare cõfessionẽ. qñ de ß postea advertũt. ꝛz sufficit soluz cõfiteri talit nõ cõfessa sic dixi. s. de oblitis. Et ꝛz igr̃atia iuris naturalis aut dĩi aliqñ nõ excuset qñ peccet mortalit faciẽs ꝯ ei⁹ pcepta exigr̃atia tñ nõ tenet hõ hoc nõ cogscẽs de eo spaliter penitere vel pfiteri. sed solũ qñ agnoscit ꝛz sufficit de ß doleat in genere ꝛ dicat cũ ꝓpheta. Delicta iuuẽ 18

tutis mee ⁊ ignorantias meas ne memineris ⁊ ꝓfiteaꝫ in genere sic ignorata sicut oblita et qñ cognoscet tūc cōfiteaꝫ illa solū specifice. et sufficit. Ex quo patet qđ dicendū de pueris ⁊ puellis ⁊ aliis qui faciūt multa peccata mortalia q̄ nō cognoscūt fore pcā saltē mortalia q̄z sepi⁹ ꝓfitēdo illa dimiserit ꝑ talē ignorantiā ꝙ nō tenēt iterare cōfessiōes. ꝙz sufficit solū de illis cōfiteri qñ ea cognoscūt. Nec distinguo an hēant annexā excōicationē vel ne. q̄ eē si hēent ānexā excōicationē non ꝓpterea tenerētur cōfiteri iterꝫ cōfessa. vt patebit. j. cōfessio. v. ℣. ix. ⁊ x. Qđ no. bene.

19 ¶ Nonus casus fm aliquos ē qñ qs ante cōpletā pnām cōmittit aliqđ mortale. ꝙz ego dico ꝙ sufficit ꝙ pnām expleat. ⁊ de cōmisso cōfiteaꝫ solū. ⁊ ē verius. de quo vide. j. penitētia. ℣. xiij. Cautius tamē esset ꝙ cōfessor aliquā pnām iniūgeret, quā statim ⁊ ī statu grē penitens possit agere. ⁊ postea aliaꝫ adȝ̄ceret quā non intendat pro pna sacramentali imponere. sed pro quadam volūtaria satisfactione iniūgere. ita ꝙ qualitercūqz impleat sufficiat ⁊ etiā si nō impleat non intendat illaquea re. sed in suo arbitrio ponere.

20 ¶ Decimus casus fm Ho. de pal. est cuz quis cōfitetur excōicatus existens quā tūc ignorat nam cum non sit capax sacrī penitentie tenēt iterato cōfiteri de omnibus. Sed istud nō credo. vt. j. patebit. Cōfessio. v. ℣. x.

21 ¶ Vtrū sit confitendū ꝙ verba obscura. ℞. ñ. ꝙ nō. sed taliter dicta ꝙ cōfessor plene intelligat aliter nō valeret. Debz tñ cōfitens loqui de peccatis ꝙ verba pudica ⁊ sobria ⁊ tali honestate ornata ꝙ nō sonēt impudicitiā in auditu dū tamen sufficienter exprimat factum.

22 ¶ Quid de illo qui cōfitet sacerdoti qui dormit aut eū nō intelligit. ℞. ꝙ scienter tali cōfessus tenēt iterato cōfiteri si est peccatū mortale ⁊ sacerdos debet ei dicere q̄ cōfessio importat revelationē peccatoꝝ que nō pōt esse sine relatione vnius. s. penitentis et ꝙceptione alterius. s. cōfessoris. Et ideo vno eorum deficiente nō est cōfessio secus de veniali.

23 ¶ Vtrū peccatoꝝ teneaꝫ de necessitate cōfiteri pcōꝝ circūstantias. s. ℞. ñ. fm Sco. in. iiij. di. xvij. ar. ij. ꝙ nō solū peccatū ē confitendū. sed etiā circūstātia illa necessario est cōfitenda q̄ re nō suā phibet cognoscere cōsanguineā phibetur spāliter. ⁊ ideo incestus ē speciale pctm̄ qđ ꝙ ipam cōstituitur. Similit frequntia est necessario cōfitēda. Similit ponēs aliud pctm̄. q̄z qualibet vice nouū pctm̄ cōmittit. dicit tñ Archi. vt refert Hire. ꝙ sufficit dicere se multoties peccasse ⁊ de similibus idē iudiciū habeat. Alie aūt circūstātie ex qb⁹ aliq̄ mō peccatū ē grauius. vel ex pte obiecti nō ē certum qđ oporteat eas cōfiteri cuiꝫ cōis opi. theologoꝝ teneaꝫ qđ nō sunt de necessitate. tutum tamē est ⁊ vtile eas cōfiteri maxime q̄ notabiliter aggrauant nō in peccatis carnalibus in q̄bus fm Tho. in. iiij. di. xvij. laudabile est circūstātias tacere q̄ spēm nō mutant. ⁊ audiētē vel cōfitentē alliciūt ad turpitudinē ꝙz aggrauent peccatū immo possent esse ita ꝓuocatiue ꝙ necessario essent tacende. Alie aūt circūstātie q̄ nihil faciūt ad grauitatē peccati fatuuꝫ ē cōfiteri. nisi fm. S. Ho. qñ faceret vt sacerdoti satisfaceret. puta ꝓmedit carnes in. xl. ex infirmitate ⁊ hmōi. de hmōi circūstantijs dicit Aug. de pe. dis. v. ⁊ sumūtur ab Aresto. iij. ethicoꝝ. c. iij. Quis. uid. vbi. per quos. cur. quotiens. quomodo. quando. Quis. s. si religiosus vl secularis. quid. s. fecisti furtum vel homicidiū. Vbi. s. in quo loco. Per quos. ꝙz an solus vel associatus per se an per aliū. Cur ꝙz quo animo. qua intentione. Quotiens ꝙz semel vl pluries. Quomō. s. an naturaliter vel contra naturaz. an preuentus a tētatione aut potius ipam ꝓuenies. Quādo. s. an in die festo vel ieiunioꝝ. Et de istis vide. s. Circūstantia quando. s. mutet spēm. Et ideo aduerte ꝙ circūstātia. qs est necessaria. vt. s. cōfessor sciat si ē sui fori vel nō. si ē cōiugatus vl religiosus. Et ꝓpterea semꝑ prius ē q̄renda. Circūstantia qđ. Similit. circūstantia. Cur. aliqñ ē necessaria quādo speciali prohibitione phibetur. sicut cū quis facit elemosinā vt ꝓuocet ad luxuriā aliquē. als nō. Circūstātia. Quotiēs similiter est necessaria saltem fm eā computationē quā qs facere pōt. puta qz bis in hebdomada vel ter fecit cōiter. ⁊ ꝑseuerauit per annum ⁊ hmōi ⁊ sufficit. Et hoc est tutius cuiꝫ opi. Archidia. predicta non sit improbanda. Circūstantia quomō. similiter ē necessaria qñ spāli phibitōe cadit. puta ꝛ naturaz ⁊ hmōi. aliter nō. Adez dic de circūstantia. vbi. puta in ecclesia quando est aliquod opus. qz tūc est sacrilegiū. Circūstantia vero quādo videtur esse de necessitate qñ fit peccatū die festo. De quo dic. vt. j. Interrogationes per totum.

¶ Quid de illo q̄ cōfitet solūmō ne reddatur notatus in populo. ℞. ꝙ si ibi ꝓstituit finis 24
nō valet immo tenetur iterꝫ confiteri. Et tunc cōstituitur finis qñ nullo mō confitetur si non

dubitaret de infamia. Secus qñ nō cōstituit finis. puta qz cōfiteť ꝓpter deū ⁊ ꝓpter remissionē peccatoꝝ. Inductus tamē ad hoc ex pudore vel timore ⁊ hmōi. Et idez dic de illis q̄ confiteri cogūtur a suis ꝓlatis.

25 ¶ Vtrū ille q̄ cōfiteť aliqō petīt vt videatur strenuus ⁊ glorietur. satisfaciat. ℞ñ. q̄ nō. sz peccat mortaliť sic ꝓfitendo. qz tali dē. Quid gloriaris in malicia ⁊c. Et ꝓpterea debet confiteri vt erubescat de pctō suo. nō vt laudetur

26 ¶ Vtrū diuidēs cōfessionem suā satisfaciat. ℞ñ. fm Sco. vbi. s. q̄ nō. sz oportz oīa nō cōfessa tā secreta q̄z publica de q̄b⁹ memoriā hz ꝓmissa debita diligentia ꝓfiteať vni. et si ille nō possz eū absoluere ab oīb⁹ ⁊ hēat necesse ō aliq̄ ad supiorē recurrere. aliť nihil faceret. vt patet. de pe. di. iij. sunt plures. ⁊ dis. v. caueat.

27 ¶ Vtrū peccata manifesta sint cōfitēda. ℞. fm cōiter theo. in. iiij. di. xvij. q̄ sic. qz licz sint nota sacerdoti. non tamen in forma iudicij nisi per confessionem.

28 ¶ Vtrū peccata venialia necessario sint cōfitēda. ℞ñ. fm Sco. vbi. s. q. j. ar. iij. q̄ nō. etiā si nullū hz mortale. qz ꝓ pctō veniale eť in ꝓposito hō nō pōt dānari nec ꝓiclitari. ⁊ pnia est secūda tabula ꝓ piclitātibus. igiť nō obligatur ad eā nisi hns mortale. īmo dicit Pe. de pal. in. iij. q̄ nec etiā papa posset ad hoc obligare qz hoc esset mutare sacri materiā. Dicit tñ. S. Bo. in. iiij. di. xvi. q. vl. vez nisi rōe periculi ad qō ducit q̄ tūc teneť penitere qñ pculū aduertit. aliś nō. Adde secūdo q̄ tenetur cōfiteri de veniali. qñ. s. dubitat an sit mortale. vt diceť j. Tercio teneť cōfiteri de veniali rōe ꝓfessionis. puta qz ꝓfessus ē aliquā religionem que ad hoc obligat. vel ex voto tenetur obedire in omnibus q̄ non sunt contra deum ⁊ aiam. ⁊ ꝓlatus sic precipit. Nec ob. qō di cūt q̄dam q̄ nō hns mortale. tenetur saltē de veniali cōfiteri ꝓpter ꝓceptū ecclesie in. c. oīs. de pe. ⁊ re. qz rñdet Sco. vbi. s. q̄ si oīa ī. d. c. distribuit. ꝑ mortalib⁹ solū ⁊ ñ ꝓ veialib⁹. Et ita eť dic gl ī. d. c. Et sic tene. q̄ de ꝓfectōne ē venialia cōfiteri bono cōsilio. nisi vt dictū est

29 ¶ Vtrū cōfessio necessario sit faciēda soli sacerdoti ⁊ a solo. ℞ñ. q̄ sic. de necessitate precepti eccie in. d. c. oīs. in ver. solus. ⁊ in ver. sacerdoti. ꝯ mltos sacerdotes q̄ pueros q̄ tenentur ad ꝓfessionē i siť ꝓfitētur q̄s nō credo euadere mortale pctm cū faciāt eos ꝑuaricari ecclesie ꝓceptū. Dicit ℞i. vbi. s ar. iij. q. viij. qō in articulo necessitatꝫ. s. qñ mors imminet de ꝓpinquo. ita q̄ vnus post aliū nō pōt cōfiteri. lz pluribus siť ꝓfiteri. nec ꝑ hoc euacuať virt⁹ sacri. Siť ideō ibidē tz qō si q̄s vellet cōfiteri duobus sacerdotibus siť. vt certius ꝓsiliū haberet q̄ vere absoluiť. ⁊ taliť audiētes nō peccant. aliś sic. qz faciunt ꝯ ꝓceptū ecclesie. lz talis vere absoluatur. qz nō est tm necessaria solitudo ex pte sacerdotis sicut ꝓfitentis. vñ q̄ñ ex feruore. ⁊ vt sit magis trāq̄lla eius conscia duob⁹ confiteť simul. illi pñt tūc pctō audire ⁊ absoluere. Sco tñ in. iij. di. xvij. tenet q̄ cōfiteri siť plurib⁹ sacerdotib⁹ nō ē ꝓfessio sacramentalis qz vn⁹ ē xp̄s quē sacerdos repsentat. 30

¶ Vtrū ꝓfessio sit fiēda cū lacrimis. ℞. q̄ si lacrima accipiť ꝑ ptritione seu attritōe q̄ sic. fm q̄ dico. j. Contritio. ℣. iij. Debet ḡ dolere de pctō mortali ꝓmisso ī pterito cessare ī pñti abstinere saltem q̄ ad ꝓpositū in futuro ⁊ satisfacere prout teneť aliť nihil facit. Aduerte tñ fm Sco. vbi. s. dis. xiij. q. vl. q̄ attrit⁹ cōfitēs q̄nis nō hēat actū talē q̄ sufficiat ad meritum de cōgruo stū hns voluntatē suscipiēdi sacēm eccie. et sine obice pctī mortalis actualiť sibi frō. xť in volūtate inhereńtz recipit nō ex merito sz ex fcō diuino effectū isti⁹ sacri in vltīo instāti ꝓlationis in q̄ ē vis hui⁹ sacri. ita etiam tenet Tho. ī. iij. q̄li. q. x. dicēs q̄ nō ꝓfecte cōuersi aut attriti virtute clauiū grām ptritōis acq̄rūt. dūmō nō ponāt obicē spūisancto. 31

¶ Vtrū hō teneať statim cōfiteri pctō mortali ꝓpetrato. ℞ñ. Sco. in. q. di. xvij. ar. iij. q̄ dubiū est. aliis dicētibus q̄ sic aliis. q̄ non teneť sed tm in voto ꝓ aliquo tempe. s. semel in anno nūc. sed ante. c. oīs. solū añ mortē. Et istud videť mitius fm eundē Sco. Et cū ipo cōiter cōcurrūt theologi. Hz magz mihi vť tuta opi. S. Bo. ea. di. ar. ij. q. ij. q̄ vult vt religiosi non possint differre. hz q̄ habita opportunitate idonei cōfessoris teneātur. De clericis nō audet affirmare. sed tm sibi videť idem dicendum q̄ de religiosis. laici vero si differūt ꝓpter maiorem opportunitatē tpis ⁊ confessoris vsq̄ ad. xl. excusanť. Si vero talē opportūitatē tpis ⁊ confessoris hr̄ent. ita q̄ maiorē nō sperāt habere in illo anno. tūc statim tenentur nec pñt differre vsq̄ ad annū. Quo vero ad votū cōfitendi omnes cōcordant q̄ statim tenētur oēs tam religiosi q̄z clerici ⁊ seculares. Nō tamē limito quo ad ꝓceptū verū qñ excitātur a grā dei fm Alex. se. se. tractatu de negligētia. de q̄ vide. j. contritio. ℣. iij. s. qñ teneť cōfiteri de peccato aliś nō de ꝓcepto. sunt etiam multi casus in quibus cōcordant doctores in q̄bus hō teneť statim cōfiteri habita opportunitate q̄s ponit

Ri. vbi. s. ar. iij. q. vj. Primus quãdo vult cõ municare vel celebrare. vide. j. Eucharistia. iij. §. xviij. cũ seq̃tib⁹. Idẽ dicit Landul. ea. dis. q. ij. qñ debet admistrare sacra vel aliquez actuz solennẽ in ecclesia exercere. puta legere euãgeliũ ⁊ hmõi. Idẽ Tho. in primo quolib. q. vj. ⁊ Jo. de nea. quando vult ordinẽ sacruz recipere. Sed hoc nõ probatur aliquo iure ni si peccatum esset manifestũ. Et sic limito ⁊ intelligo glo. in prin. de pe. dis. v. que dicit q̃ qñ peccatum mortale est manifestũ. statim homo tenetur cõfiteri. Secũdus casus qñ ẽ in piculo notabili ⁊ imminenti mortis. vt puta quia vult intrare mare ꝓ longũ tempus ⁊ periculosum iter. vel bellũ vel est infirmus infirmitate piculosa. ꝓterea p̃cipitur medicis. q̃ cum eos ad infirmos vocari cõtigerit vt efficatiꝰ faciant q̃ ꝑus aduocent medicos spũales de quo dic. vt. j. Medicus. §. viij. Et aduerte sm Pe. de pal. q̃ tũc piculuz mortis ẽ qñ q̃s ẽ in tali casu in quo frequnter hoies moriũtur. Tercius casus est quãdo sibi dictat cõscientia. q̃ statim teneatur cõfiteri de necessitate. Quartus casus qñ probabiliter videt q̃ illo ãno copiam idonei confessoris habere non poterit q̃ ip̃m possit absoluere. Quintus casus nõ per statutum quis ẽ obligatus ad pluries cõfitendũ. vt sunt religiosi ⁊ similes. quia nõ sufficit tũc semel in anno cõfiteri. Limito vez si statu tũ obligat ad mortale. alꝫ nõ credo teneatur de necessitate nisi sm q̃ dixi. s. §. xxviij.

32 ¶ Vtz q̃s possit ꝓfiteri ꝑ interpositã pson̄ vl ꝑ scptũ. R. q̃ ñ loq̃ndo d̃ ꝓfessiõe ꝓut ẽ sacrm sm cõit theo. vbi. s. fac̃ d̃ pe. di. j. quẽ penitet. qz q̃ peccauerit tenet se accusare. Et ad. c. q̃lis. xxx. q. v. rñdet Sco. vbi. s. q̃ ꝑ cõfiteri ꝑ scriptũ si ẽ pñs ⁊ ipe legit qd̃ scripsit.

33 ¶ Sed quid si est mutus vel ignorat linguã. Rñ. q̃ nõ tenetur confiteri nisi eo modo quo potest. s. ꝑ signa ⁊ hmõi. Et quod dicũt aliqui q̃ cõfiteatur ꝑ interpretem improbat Sco. ⁊ bene similit ꝑ scriptũ qz est cõtra rõem sacri. Et ideo nullo modo faciat. sed vt dixi cõfitea tur prout põt ꝑ signa ⁊ sufficit sm Sco. in. iiij dist. xvij. q. vnica. ⁊ Ri. ea. dist.

34 ¶ Vtrũ ille q̃ rñdet confessori ad interrogata satisfaciat. Rñ. sm Rodo. q̃ sic. quãtuz ad ea de q̃bus interrogat. Similit q̃ rogat cõfessorẽ vt eum interroget vt plenius cõfiteat nisi sit talis q̃ potius dimitteret cõfiteri q̃ oze ꝓprio ꝓfiteret suũ pctm. qz de superbia ꝓuenit. de pe. di. v. c. j. q̃ quidem est pctm mortale. vñ prudẽs cõfessor qñ hoc ꝑpendit faciat eum rectificare conscĩam ⁊ dolere de tali dispositõe

¶ Sed quid si dubitat. Rñ. S. Bo. ea. dist. ar. ij. q. j. q̃ si ꝓbabiliter dubitat de aliquo an sit peccatũ veniale vl mortale nisi certificet ꝑ aliquẽ doctũ teneꝫ cõfiteri sm q̃ in dubio habet ⁊ ab eo abstinere in futrũ. aliter si nõ cõfitetur peccat mortaliter. quia exponit se periculo. Cõcordat sanctus Tho. ibidem. dis. xxi. 35

¶ Vtrum confitens teneaꝫ acceptare omnez 36
pnĩam quã sibi cõfessor vult iniũgere. Rñ. q̃ nõ. sm Bo. ⁊ sequ̇tur Pa. in. c. significauit. de pe. ⁊ re. sed sm Sco. in. iiij. dist. xvij. q. vnica sufficit ei ꝓpositz acceptandi a deo hic vel in purgatorio. sed si acceptat teneꝫ implere. Aduerte tñ q̃ si cõfessor iniungeret confitenti vt satisfaceret ꝓmo quẽ lesit. puta restituendo ablata ⁊ hmõi. q̃ illam tenetur de necessitate explere. immo deberet p̃cedere ꝓfessionẽ talis satisfactio si foret possibile. vt latius patet. j. Restitutio. iij. Similiter teneꝫ acceptare illõ qd̃ confessor iniũgit ꝑ necessaria cautela ne in pctm reciduit. Et ꝓterea nota. q̃ ꝓfessor tripliciter aliquid imponit penitenti. Primo ꝑ modũ exhortationis. sicut cũ admonet. vt q̃ti die oret faciat largas elemosinas. et hmõi. et ad ista nõ teneꝫ ex necessitate penitens. Secũdo mõ ꝑ modũ declarationis cõis obligatõis sicut qñ declarat q̃ restituat oblata. cõicet in pasca ⁊ hmõi. si nõ obseruat penitẽs euacuat sibi fructũ pnie. nõ tñ ꝓpter hoc teneꝫ reiterare cõfessionem. nec cõmittit peccatũ inobedientie spãle nõ obediẽdo sacerdoti. quia sacerdos nihil sibi iponit. sed declarat qd̃ teneꝫ facere. Tercio mõ ꝑ spãli satisfactione pcõz et ad istã tenetur ex p̃cepto. alꝫ ꝓmitteret spãle peccatũ inobediẽtie si eã acceptauit ⁊ nõ impleret. ⁊ iterare ꝓfessionẽ teneretꝫ sm q̃ dictũ ẽ. s. Qd̃ intelligo de pnĩa quã sacerdos impo nit p̃cepriue. secus si imponeret exhortatiue. sicut faciũt periti cõfessores q̃ aliquam quam pnĩam dant de p̃cepto. ⁊ postea aliã maiorez de cõsilio ꝓpter piculũ trãsgressionis.

Confessio ij. de eius obligatione. Pro cuiꝰ intelligentia q̃rũtur multa. Vtrum confessio sit de iure diuino p̃cepta. Respon. sm Sco. in quarto dist. xvij. q. vnica. q̃ sic ⁊ probat primo sic. Quilibet tenetur recuperare gratiam perditam per viam faciliorem ⁊ certiorem ex precepto diuino quo dicitur. Diliges dominũ deum tuũ ⁊ pximũ tuũ. aliter videt cõtemnere deũ ⁊ ꝓximã salutẽ. sed hoc nõ põt fieri nisi ꝑ confessionem qd̃ probat sic. Attritus ꝓfitẽs q̃is nõ habe

at actū talem q̄ sufficiat ad meritū de cōgruo
tñ hñs volūtatem suscipiēdi sacm eccie. ⁊ si
ne obice mortal' pcti actualit' sibi facto. vl'
lūtate inherētis recipit. nō ex merito. ꝫ ex pa
cto diuino effectū isti⁹ sacri. vt sic paz attrit⁹
⁊ attritōe q̄ nō hz rōem meriti ad remissionez
pcti volēs tñ recipe sacm pnīe sicut dispēsat
in eccia. ⁊ sine obice i volūtate pcti mortalis.
in actu i vltīo instāti illi⁹ platōis i q̄ ē vis sa
cramēti isti⁹. recipit remissionē ⁊ grāz pnialē
nō ex merito. vt dixi. q̄z ñ erat. ꝫ ex pacto dei
assistētis sacrō suo ad effectū illū ad quē istitu
it. Alioqn nō appareret quō sacm pnīe esset
scōa tabula si nūcq̄ p ipm vt sacm ē posset re
cupari scōa grā amissa. ꝫ tm̄ p attritionē tan
q̄ p puīā dispōnem ⁊ p cōtritionē tanq̄ p cō
pleuā. Ista ponit Sco. in. iiij. di. xiij. q. vlt.
Et Idem tz S. Tho. i. iiij. q̄li. q. x. ⁊ Hen. de
gan. in q̄li. q. xxxij. Ex q̄ pz q̄ nō est alia facili
or via ad inueniendū grām. q̄z hic i cōfessione
nō req̄rit aliud nisi q̄ hō nō ponat obicē grē.
q̄ē multo minus q̄ hēt attritionē q̄ p modū
meriti de cōgruo sufficiat ad iustificationem.
nec ek certior. q̄z p̄t magz eē cert⁹ hō q̄ nō po
nat obicē. i. actualit' peccādo q̄ hēat attri/
tionē. g̃ q̄libet tenek p hāc viā cōfessiōis grāz
recupare. cū sit facilior ⁊ certior. Probat etī
am q̄ cōfessio ē de iure diuino p argumētuz a
ꝫrio. sup illud Joh̄. xx. Quoz remiseriz pec
cata. remittūtur eis. g̃ q̄z nō remiseriz nō re/
mittūtur. ꝫ sacerdotes nō remittūt nisi consi
tentib⁹. g̃ tenēt ex pcepto xp̄i. Hāc rōez facit
Pe. aureolus. i. iiij. di. xvij. q. j. pbat etiā per
id qōno. Jo. an. in. c. significasti. de fo. cōpe.
vbi tenet q̄ papa tenet cōfiteri de necessitate
Ꝫz verior rō q̄ pbat q̄ sit de iure diuino ē. q̄
nō ē credendū q̄ ecclesia ⁊ apl̄i istud iugū im/
posuissent hoibus tā piculosum. nisi xp̄s ver/
balit' apl̄is istud pceptum dedisset. sicut et de
alijs sacris excepto baptismate/de q̄bus non
patet q̄n ⁊ quō a xp̄o exp̄sse fuerint instituta.
Indubitāter g̃ tenendū q̄ ē de iure diuino. ⁊
semp hoies tenebantur ad eam post casum in
peccato mortali. in voto. sed non in effectu. q̄z
nōdū erāt instituti cōfessores. nisi post passio
nem xp̄i q̄ haberēt auctoritatem absoluendi.

2 ¶ Utr̄ oēs teneātur ad cōfessionē. Rñ. q̄ sic
oēs q̄ pctm̄ mortale p̄miserūt ⁊ tam infideles
q̄ fideles. sm̄ Ri. in. iiij. di. xvij. ita q̄ nō cōfi
tens pctm̄ mortale cōmissum tā añ baptismū
q̄ post si hz copiā idonei cōfessoris. memoriā
pcti. ⁊ tp̄s. ⁊ loq̄lā ad cōfitendū oīo dān abit'
cū sit de iure diuino p̄cepta. vt. s. patuit. De/
rūtñ. put ꝫfessio ē precepta ab ecclesia. vt fiat
sek̄ āno. i. c. oīs. de pe. ⁊ re. ñ ligat nisi fideles

¶ Utr̄ pueri teneāt cōfiteri. Rñ. sm̄ Sco. in
iiij. dis. xvij. ⁊ cōiter doc. pueri q̄ nō discernūt 3
⁊ quoz etas ignorat q̄d videat. ⁊ furiosi non
tenētur cōfiteri. Sed q̄n q̄s instructus ⁊ īter
rogatus ordinate p̄cipit distincte q̄d iustū. et
q̄d iniustū i lege diuina. q̄ō p̄t faciliter videri
si ad ordinatas īrogatōes ordīate rūdit si
cut alius adult⁹ pfecte ex sibus p̄missis sūm
pliciter rūderet. tūc hz etatem sufficientez ad
cognoscendū iustum. vel iniustum contra dei
legem. ⁊ confiteri tenetur.

¶ Utrū nō habēs mortale teneatur ex precē 4
pto ecclesie cōfiteri saltem semel in ān. Rñ.
s. Bo. S. Tho. Ri. ⁊ Pe. in. iiij. di. xvij. tenēt
q̄ sic. nō ex vi sacramēti. sed ex vi statuti eccle
siastici. Sco. ea. di. tenet q̄ nec etiā ex statuto
ecclesie tenek. sed sufficit q̄ se p̄sentet sacerdo
ti ⁊ dicat se nō hre cōsciam mortalis peccati.
vt ad cōmunionē possit admitti. Tu vero dic
q̄ cū homo teneak confiteri sm̄ Ri. in. iiij. dis.
xxj. de mortalibus oblitis generaliter non de
singulis genez. sed de generib⁹ singuloz. Jtē
quia dicit ps. Ab occultis meis mūda me do
mine. q̄ vera est opi. prima q̄ quis tenetur cō
fiteri. saltem generaliter de generibus singu/
lorum propter periculum peccatoruz ignora/
toz ⁊ occultoz. Et opi. Sco. intelligit quādo
quis est certus q̄ nullum mortale habet. quia
tūc nō tenetur confiteri. Et sic serua.

¶ Utrū possit dispēsari cū aliq̄ vt nō teneak 5
cōfiteri. Rñ. sm̄ Ri. in. iiij. di. xvij. ⁊ Tho. ea.
di. q̄ nō. sm̄ q̄ obligat ex vi sacri. Pōt tm̄ pa
pa dispēsare sm̄ q̄ obligat ex p̄cepto ecclesie.
sez vt possit diutius confessionē differre q̄ sit
statutū ab ecclesia. Unde etiā papa tenek cō/
fiteri. q̄z licet ille cui confiteri debet sit inferi/
or eo inquātū ē platus ē tñ supior inquātū est
peccatoz. ⁊ ipe cōfessor dei minister.

¶ Confessio Tercio cui facienda ēutz
soli sacerdoti. Rñ. sm̄. s. Bo. in. iiij.
dist. xvij. q̄ de confessione possumus
loqui dupliciter. Uno modo prout est opus
virtutis directe repugnans hipocrisi in quo
quis seipsum accusat ne alius sit q̄ appareat
vel mala sua aperit ad inuestigandam cura/
tionē ⁊ hoc modo cōfessio potest fieri cuilibet
etiam laico qui p̄t adiuuare instruendo vel
orādo. ⁊ de quo homo potest erubescere ⁊ hu/
miliari. ⁊ ille exemplo hūilitaz meliorari nō
peccatoz cognitōne deprauari. Alio mō put
cōfessio est opus sacramentale ⁊ put ordina/

tur ad reconciliationē q̄ fit p̄ absolutionē ⁊ li-
gationē. Et quoniā ista potestas collata ē solis
p̄sbiteris, ideo hec cōfessio nullis nisi p̄sbite-
ris est facienda.

¶ Sed q̄d si p̄sbiter deest teneat q̄s cōfiteri lai
co in casu necessitatis. Rē. mgr̄ sen. in. iiij. dis.
xvij. ⁊. s. Tho. ea. di. ⁊ ter. Aug. de pe. di. j. quē
penitet. ⁊ gl. ex offi. or. in. c. pastoralis. volūt
q̄ sic. Sed verior ē opi. Sco. Ri. Pe. ⁊ cōiter
theo. in. iiij. dis. xvij. q̄ nō tenet de necessitate.
⁊ hoc patet ex p̄dictis, immo vt dicit Sco. ea.
di. q̄ si peccator sic posset p se verecundari. et
in generali sic querere cōsiliū. vel laicus nō ē
magis discretus q̄z ipe q̄ non ē vtile confiteri
laico nec expedit. posset bene esse vtile ex ma-
teria verecūdie q̄ est vna pena debita p̄ pecca
to. vnde sic cōfitens laico solueret vnā penaz
debitā pro peccato. ⁊ sic esset bonū consilium
eidem confiteri in tali casu dummō sit talis q̄
nō habeat depranari ex auditione peccatorū
Et sic intelligit Aug. vbi. s. vt ibi patet.

2 ¶ Vtrum omni sacerdoti sit cōfitendū. Rñ.
sm cōiter doc. q̄ nō. sz solū sacerdoti p̄rio. lo
quendo de cōfessione, put est sacramētalis. et
de p̄cepto iuris diuini ⁊ ecclesie vt clare pz in
c. omnis. de pe. ⁊ re. nisi sm Ri. in. iiij. di. xvij.
in casu extreme necessitatiſ q̄n alicui imminet
piculum mortis probabiliter ⁊ p̄rīū sacerdo
tem hre nō pōt. nā tūc q̄libet sacerdos potest
quēlibet peccatorē audire i cōfessione ⁊ absol
uere ab oībus p̄cīs casibus ⁊ excōicationib⁹
vt tenet gl. in. c. pastoralis. de offi. or. quā se-
quūtur cōiter doc. ar. ad ß. xxvj. q. vj. si p̄sbit.
⁊. c. se. de fur. c. fures. de sen. ex. c. eos. li. vj. ita
q̄ nō oportet amplius de ipsis p̄fiteri seu ad
aliquē recurrere. etiā si erat casus reseruatus
ar. d. c. eos. sed tñ quo ad excōicationez serua
q̄ dixi. s. Absolutio. iij. ſ. xvj. dūmō talis sa-
cerdos nō sit hereticus. excōicatus aut ab ec-
clesia p̄cisus. sm Bo. ea. di. Ego tñ credo q̄
nisi sit periculum p̄uersionis in confitente. q̄
etiam in tali casu liceat confiteri heretico. et
excōicato aut p̄ciso ⁊ absolui ab ipis si alius
sacerdos haberi nō potest. ⁊ sit paratus audi
re. q̄z inducere talē nō licz. vt. s. clericus. vij.
ſ. ij. ⁊ q̄ tales sacerdotes vere absoluāt i tali
casu nec peccāt sic absoluēdo dūmō peniteāt
de peccato suo. Ratio est. quia sm Pe. aure. i
iiij. di. xvij. potestas clauis que est absoluendi
a peccato. ⁊ ex consequenti ad penā eternā cō
mutandam in temporalez. ⁊ ad gratiā actiue
conferendam p̄ modum applicantis actu me-
ritum passionis xp̄i fundatur in caractere sa-
cerdotali. q̄ quidē est indelibilis. Et q̄uis ab
ecclesia in tali sit ligata talis potestas. tñ i ta
li casu nō credo. q̄z necessitas nō subiacet legi
positiue. vt in. c. quod nō ē. de regu. iur. hoc te
net glo. in. c. non est. de sponsal. Et sm Pe. de
pal. in. iiij. sicut a tali potest baptismū recipe
re. sic ⁊ penitentiam. cū ⁊ ipa sit sacramentuz
necessitatis. Et est tutius in tali articulo cōfi
teri p̄ ea q̄. s. dixi. Cōfessio. ij. ſ. j.

¶ Sed quis dicitur p̄rius sacerdos. Rñ. vt
colligo ex Ri. vbi. s. ⁊ Pa. in dicto. c. omnis. 3
⁊ Lar. in cle. duduz. de sepul. Primo papa in
toto mūdo. Secūdo legatus in tota sua p̄uin
cia. Tercō penitētiarius eiusdē legati in pro
uincia. Quarto archiepus dum visitat est p̄
p̄rius sacerdos suorum suffraganeorum. ⁊ eos
absoluere potest. c. nostro. de penitē. ⁊ remiss.
Quinto episcopus in tota sua dioceſi. Sexto
archiep̄sbiter ecclesie cathedralis. Septimo
vicarius generalis episcopi. Isti duo p̄nt au
dire omnes de dioceſi. arg. l. cum p̄etor. ff. de
iudi. ⁊. c. officiū. de offi. archip̄resbiteri. Octa
uo p̄resbiter parochialis i tota sua parochia
Nono vicarij p̄fatorum. Decimo oīes ha-
bentes licentiā ab aliquo p̄dictorum.

¶ Sed nūquid nō habentes executionem or-
dinū possint licentiari ad audiēdas cōfessio- 4
nes ab aliquo q̄ executionē dare nō pōt. Rñ.
vt colligo ex Archi. in. c. plectis. xxv. dist. ⁊ a
Pa. in. d. c. oīs. q̄ tripliciter dr̄ q̄s nō habere
executionez ordinū. Primo q̄z nō habet velle
vel nolle. sed eius velle dependet ab alio sicut
sunt religiosi. vt. xij. q. j. non dicatis. de elec. si
religiosus. li. vj. de testa. religiosus. de sepul.
c. fi. li. vi. vnde nisi tales habilitētur a suis p̄-
latis. nullo mō etiā ex licentia sacerdotū pro
chialiuz vel episcopoz si sint exempti possunt
absoluere vel ligare. Secundo dicit quis non
habere executionem ordinū. q̄z est excōmuni-
catus suspensus v̄l interdictus ⁊ huiusmōi. ⁊
talibus nō potest dari licentia audiēdi p̄fes-
siones. nisi p̄rius habilitētur ab eo q̄ tale im-
pedimentū potest auferre. Tercio dr̄, quis nō
habere executionē ordinū. quia non habet po
pulum sibi subditum sicut sunt religiosi a suis
p̄latis habilitati ⁊ oīes sacerdotes seculares
q̄ non habent curam animax. vnde bene tali-
bus potest cōcedi licentia audiendi. nō soluz
ab his qui habēt curam in actu specialiter ipis
cōmittendo. sed etiā generaliter dando licen
tiam subditis ipoz. vt quēcunq̄z voluerunt
eligant sibi cōfessorē. Nec ob. q̄ iudex p̄roro-
gata iudicat iure p̄rio. Et iō si nō hz iurisdi-

tionē i actū nō pōt.ar.c.significasti.de fo.cō/
pe.Rō qz pīuatus nō pōt dare iurisditionez
quā ñ hz.l.ꝑuatoꝛ.L.de iu.om.iu.Ite pro/
gare idē ē qđ extendere Et iō q nō ē nō pt ex
tendi.c.ad dissoluēdū.de despō.impu.Quia
rñdeo q qlibz sacerdos ex ꝙ sacerdos ordina
tus hz iurisditōem.solū deficit materia i q ex
erceaī.q iō cū sibi exhibeī ꝑ talē lniam i gene
re datā absoluit aucte ꝓpria quā hz.q pt exer
cere oblata sibi materia debita.Non ob.eī.c.
ad hec.de rescri.vbi ꝓcessio iudicꝫ incerti ñ vz
qz illud vez ē q̃ntū ad foꝛ cōtentiosum.vt no.
Se.i.c.fi.de pe.q re.li.vi.Et istā opi.tz No.
q seq̃ Pa.i cle.j.de ꝑnle.lz ꝑus tenuisset ꝑ/
riū.Et iō fm B limita q itellige dcā doc.i cle.
j.de ꝑnīt.q.xvj.q.j.ꝯ.ecce.q in cle.dudū.de se
5 ¶ Undecio dē ꝓpꝛ sacerdos eꝛ ille q̃ pul.
eligiī a papa ꝑ suo confessoꝛe.Et similiter ab
epīs.archiepīs.pꝛiarchis.cardinalibus.q si/
milibus ꝓlatis episcopis supioꝛibus.q etiam
ab inferioꝛibus ꝓlatis.dūmō sint exempti.vt
hz in.c.fi.de pe.q re.Hz nota q tales inferio/
res epīs opoꝛtet ꝓmo q sint īmediate sub pa/
pa.qz exempti q̃ hñt abbatē vel generalem et
hmōi sup se nō possunt sibi eligere confessoꝛē
de iure cōmuni fm No.q Pa.in.d.c.fi.Secū
do q sint ꝓlati.q capitur large ꝓlati fm Pa.
ibidem etiā pro sacerdotibus curatis q̃ large
dicūtur ꝓlati vt in.c.tua.de cle.egro.lz stricte
nomine ꝓlati veniant solū illi qui habēt iurisꝫ
ditionem foꝛi ꝙtentiosi.vide bona gl.in.c.ñ.
de iudi.q in cle.dudū.de sepul.in versi.ꝓlati.
Tercio q sint exempti.vno istoꝛ deficiēte nō
pñt sibi eligere confessoꝛem.

¶ Utrū ꝓfati possint vna vice eligere vnum
6 alia vice aliū.Rñ.q sic.dummō non faciant
in fraudem fm directoꝛiam.

7 ¶ Sed quā auctoꝛitatem habet talis electus
sup eos q̃ eū eligerūt.Rñ.fm Pa.in.c.signi/
ficasti.de fo.cōpe.q electi per exemptos epīs
inferioꝛes nō pñt absoluere ab excōicatōne q
casib⁹ epīs reseruatis.ar.c.ñ.de pe.q re.li.vj.
nisi spālez indulgētiā habeāt sup hoc.lz No.
tenet q vbi exempt⁹ eligit electꝰ hz ptātē pe/
nitentiariꝫ pape q̃ ad absolutionē nō q̃ ad di/
spēsationē nisi de spāli mādato.Al nō exēptꝫ
vero electus habet potestatē illius cui subest.
vñ ꝓfessoꝛ epī pōt supꝛ ipm sicut archiepus.q
sic de ceteris.Et B magꝫ placet q̃ ad ꝓdictos
de quib⁹ loq̃tur.d.c.fi.de pe.q re.Et idē dice
rem de illo cui papa concedit vt possit sibi eli
gere cōfessoꝛem vt cōfessoꝛ possit eū absoluere
ab oībus nō reseruatis pape.Et ad.c.ñ.ꝑdi/
etū dico intelligendū in casu suo.q̃ epus dat
suo subdito talē licentiā.sed ñ q̃ papa.qz po
tuisset loqui generaliter si voluisset.

¶ Utꝛ eoipso q̃ epus vel tales exempti.de q̃ 8
bus.s.cōfitēt̄ur alicui videāt̄ur eum eligere.
Rñ.q sic.qz plus est factis eligere q̃ verbis.
l.nō dubiū.L.de legi.q in.c.legebaī.de ma.
q obe.q in.c.fi.xv.q.vj.

¶ Duodecimo dē ꝓpꝛius sacerdos q̃libet ꝓ 9
shiter parochialis omniū vagabūdoꝛ.q illo/
rū qui nō habēt ꝓpꝛiū domiciliū.Et hoc tā/
diu q̃diu in eius parochia inueniūt̄ur.quia a
quocūq; prochiali ꝓbitero ad quem se trāsfe/
rūt pñt absolui q a foꝛtioꝛi ab epo.aut licētiā
hñtibus ab eodem epo in sua dioceśi audiēdi
cōfessiones.Et no.fm Pa.in.c.fi.de fo.cōp.
q vagabūdi dicūtur qui nō habēt domiciliū
certū.vel habitatōnē fm gl.q Bar.in.l.dies.
ꝯ.prętoꝛ.ff.de dam.infec.

¶ Sed quid dicemus de scolaribus mercēna 10
rijs mercatoꝛibus.stipendiarijs q hmōi.ꝓmo
rantibus in aliqua prochia nūquid poterunt
absolui ab illis sacerdotib⁹ a quibus pñt ab/
solui parochiales illi⁹ prochie.licet ibi nō cō
traxerint domiciliū.Rñ fm Pa.in.d.c.oīs.q
sic.qz ille dē ꝓpꝛi⁹ sacerdos ꝓfatoꝛ in cui⁹ pa
rochia habitāt de pñti.nec pñt comode adire
ꝓpꝛiū sacerdotem.ar.c.fi.de parochijs.vide
gl.q hoc tenet in cle.j.de ꝓpꝛiui.Et hec ē cōioꝛ
opi.Hoc idē tenet Pa.in.c.cū contingat.de
fo.cōpe.Quā opi.limito verā q̃n ꝑ maioꝛem
ꝑtem āni ibi steterūt vt dicā in se.ꝯ.alī non.

¶ Nūquid idem sit dicendū de pegrinis via 11
toꝛibus aut mercatoꝛib⁹ discurrētib⁹ hinc i/
de ꝓ negociatione.Rñ.vt colligo ex Inno.q
No.i.d.c.oīs.q si alicubi moꝛātur ꝑ annū vl
per maioꝛē ꝑtem anni.pręsertim vltra pasca.
in quo tenentur confiteri.q maxime q̃n in pa/
scate cōiter nō declinant ad domū sui loci.qz
tūc non videntur habere ibi domiciliū vbi est
eoꝛū domus quo ad sacramēta.ideo tūc licite
confitēt̄ur prochiali illi vbi sunt.q ab eo pñt
absolui.xvj.q.j.questi.ar.de deci.ad apostoli
ce.Si vero talem moꝛā alicubi nō cōtrahunt
nō poterūt confiteri ibidem nisi licentiam ac
ceperint a ꝓpꝛio epo vel sacerdote parochiali
vbilibet ꝓfitēdi.vel saltē ꝑegrinādi siue itine
rādi.qz tunc etiā ibidē confiteri possent q ab
solui.qz ꝓsumiī q eo ipo quo licentiā itinerā
di dederūt.q etiā cōfitendi q sacramēta suscꝛi
piendi dederint.Tuti⁹ tñ esset spāliter lniam
petere.q q̃s casus sibi reseruat suus epūs face/
re sibi declarari cū non possit absolui a talib⁹

sine ei⁹ lnīa. Q3 intelligo ꝓ talē morā alicu/
bi ñ stetert ꝙ possint ab illo ordīario absolui
12 ¶ Quid de illis q̄ diuersis locis morant eqlit̄
aut in diuersis castris bñt domicilia nec appa
ret ꝙ sit ꝑncipale, Rñ. ꝙ debēt cōfiteri illi in
cui⁹ prochia se inueniūt tpe cōfessionis fiēdē
ar.c.ex ꝑte.de fo.cōp.facit gl.in.l.ij. C. vbi de
cri.agi opor.q̄ dicit quemcūq; cōuenīri posse
vbi degit ⁊ morat̄. Do.tñ dicit ꝙ tutius esset
ꝙ ab vtroq; ep̄o vel ꝑsbitero in cui⁹ iurisditō
nem morat̄ licentiā peteret.
13 ¶ Cui debēt ꝓfiteri sacerdotes prochiales.p̄
positi.decani.canonici seculares. et hmōi ec/
clesiastici ñ exēpti iferiores ep̄is.sil̄r rhiosi ex̄
exempti q̄ nō sunt ꝑlati, Rñ.fm oēs doc.ꝙ te
nent̄ ꝓfiteri suis ꝑlatis vl̄ de eoꝝ licentia.
14 ¶ Vtr̄ ꝑfati ꝓpr̄ sacerdotes possint alīs su
am auctem delegare, Rr.fm Ric.āglicū i q̄li.
aut talis sacerdos hz auctem ordinariā ⁊ sic
pōt.aut hz cōmissam.⁊ tūc distinguo.ꝙ aut a
papa/⁊ sic pōt. ¶ Intellige verū qñ a papa cō/
mittit̄ iurisditio. Sec⁹ cū cōmittit̄ nudū offm
sine iurisditione.vt puta audire cōfessiōes. q̄
nō ꝑt.fac̄.c.fi.de of.del̄.vide.j.delegat⁹.§.vj.
Aut ab inferiore.vt ab ep̄o.⁊ tūc aut ad vni/
uersitatē cār̄. ⁊ sic ꝑt in ꝑticulari aliquā cām
ꝓmittere.vt officialis.⁊ generalis pñiari⁹ ep̄i
nisi sit eis spāliter interdictū. Si vero hz cōmis/
sionē ꝑticularē nō pōt.sicut si sacerdos fuerit
cōductus ad officiādū ecclesie prochiali.cum
nō sit ordinari⁹ illi prochie. Et sic loq̄tur.c.fi.
de offi.dele.j.§.cetex.vbi dr̄ salua legatoꝝ se/
dis aplice.auctoritate nulli cui cōmissum fue
rit ꝑdicare crucē.excōicare.absoluere.dispen
sare. vel iniungere pñias liceat de cetero hoc
alīs demandare.
15 ¶ Vtr̄ in aliq̄ casu liceat ꝓfiteri alteri q̄m ꝑ/
prio sacerdoti, Rñ.fm Pa.ī.d.c.oīs.ꝙ sic qñ
cūq; subest aliq̄ legitima cā.puta qr est reuela/
tor ꝓfessionis/vel solicitator ad malū. vl̄ ñ hz
debitā sciam vel ꝓbabiliter vl̄ sibi ꝑiculū. vl̄ sa/
cerdoti ĩminere.vel ē excōicat⁹ ⁊ hmōi. ⁊ tūc
debet petere licentiā ⁊ obtinere.ꝙ si nō ꝑt ob
tinere.nec adire pōt superiorē. sufficit ꝙ petāt.
⁊ sic suppletꝫ.c.oīs.ꝑ.c.placuit.⁊ ibi glo. de
pe.di.vj.sic.vt sit sensus.debet obtinere licen
tiam.s.si pōt.vt in.d.c.oīs. vel adeat alienuz
si nō ꝑt.vt in.d.c.placuit. Ego vero in ß mul/
tū nō insto.qr verissimuz puto.⁊ qr hodie ha/
bentur multi ꝓpr̄ sacerdotes q̄b⁹ legitime cō/
fiteri possumus/si vnus nō ē idoneus. ⁊ si ca/
sus accideret.tene q̄d dixi.qr ꝑcepta nō se ex/
tendūt vltra charitatem. Et si hz causa melio
rande vite.ex de regula.c.licet.quanto magis
causa recupande.
¶ Vtrū liceat absq; alia lnīa cōfiteri frībus 16
minoribus ⁊ ꝑdicatoribus, Rñ.ꝙ sic/si.v. cō/
currāt. Primū ꝙ generalis vl̄ ꝓuincialis mi
nister.aut custos q̄ ad minores ⁊ mḡr.aut ꝓ/
uincialis.aut eius vicarius quo ad ꝑdicato
res accedat ad ꝑsōam ꝑlatoꝝ petendo ꝙ frēs
q̄ fuerint electi possint libere cōfessiones suoꝝ
subditoꝝ audire. Sed istud primū ē de bñ esse
vt.j.patebit.§.xxj. Secūdū ꝙ fuerint electi ⁊
habilitati ad audiendas ꝓfessiones per gene/
ralē aut ꝓuincialē ministrū quo ad minores.
vel ꝑ mḡrm aut priorē ꝓuincialē quo ad ꝑdi
catores. Tertiū ꝙ sic electos pñtent ꝑ se.vl̄ ꝑ
frēs quos ad hoc deputauerint ep̄is.seu eorū
vices gerentibus petendo bñiliter. vt de eoꝝ
bñplacito possint audire cōfessiones suoꝝ sub
ditoꝝ. An aūt req̄rat ꝙ ꝑsonaliter ducat tales
frēs electos.ego credo ꝙ nō.sed sufficit ꝙ ver
baliter vel aliter qualitercūq; Rō qr qñ aliquod
onus imponit̄ alicui sine determinatōe.q̄ im/
pleto.ad aliqō bñficiū merear admitti. q̄cunq;
leuiori mō impleat̄ onus/cōditio dr̄ impleta.
⁊ sic ad bñficiū merear admitti.hoc ꝓbat̄.ff.de
cōdi.⁊ de.l.qō traditū. Cū ḡ onus pñtatōnis
impositū ꝑfatis electis nō distinguat quō de/
beat fieri.cū possit fieri multis modis.vt.ff.ō
ꝓcu.l.pñs.⁊ ibi glo.igit̄ qlitercūq; fiat sine ꝙ
scriptū.sine verbaliter intelligit̄ ꝙditō impleta
Nec obstat glo. in cle.duduz.de sepul.q̄ dicit
ꝙ debet fieri pñtatio ꝑsonalis.qr pñs dr̄ qui
ꝓbetur sensibus corꝑis.ar.ff.de ver. ob.l.j.in
ꝓ.i.qr si aduertis,hec rō nō valet.qr pñtatio
ꝑsonalis etiā pōt fieri ꝑ procuratorē.vt in.l. fi.
C.de ꝓcu. Et sic ꝓbet se quis sensib⁹ ꝑ se aut
ꝑ aliū.vt.d.l.pñs. Sic intellige glo.ꝑ.d.l.pre
sens.⁊ ibi ⁊ ꝑ no.ꝑ Jo.an.in.c. pñti.de ꝓbē.
li.vj.facit.c.tue.de procu.vbi patz ꝙ pñs no/
minalit̄ nō infert necessario vt ꝑ se faciat.sed
bñ si aduerbaliter dicat vt ibi ptz. Quartum
q̄ req̄rit ē ꝙ nō audiant ꝓfessiones ex dioce/
sim illi⁹ cui⁹ sunt pñtati.⁊ in ß differūt a ꝓpr̄is
sacerdotibus prochialibus vl̄ ep̄is aut ꝑlatis
ordīarijs q̄ pñt vbiq; audire suū subditū ⁊ ab
soluere ī foro pniali.qr ī his q̄ fiūt sine strepi/
tu ⁊ sub silētio nulli⁹ ledit̄ territoriū.l.ij.ff.de
of.pcō.fac̄ q̄d no. Pa.ī.c.cū ꝓtingat.ō fo.cō
pe.⁊ ita tz Car.ī.d.cle.duduz. Quintū ꝙ ille
q̄ vult eis ꝓfiteri sit de iurisditōe illi⁹ ꝑlati cui
tales sunt pñtati.ß habentur ex.d.cle.dudū.
¶ Vtr̄ ꝑdicta pñtatō solū sit fiēda ep̄is. Rr. 17
Car.ī.d.cle.duduz.ꝙ nō.hz ibi noīe prelati in

telligitur quilibet hñs iurisditionem ẽpalem ¶ Ita q̃ nulli diocesano subsint eozuz subditi. nec ipi. ar. c. abbates. i fi. de ṕuil. li. vj.

18 ¶ Vtr hec pñtatio possit eis fieri ex territoriũ exñtib⁹. Ioã. q̃ sic. fm Pau. in. d. cle. dudũ.

19 ¶ Quid si sedes vacat. Ioñ. Pau. vbi. s. q̃ si et capitulo. ar. c. cũ olim. de ma. ⁊ obe.

20 ¶ Dz pone q̃ nõ possit hñi copia talis ṕlati. Ioñ. Pa. vbi. s. q̃ peteꝫ a vicario suo in spũalibus si hz. de tem. oz. c. cũ nullus. li. vj. Si nõ hz et malicioseꝫ facit dz adire supiorẽ q̃ eius negligiam dz supplere. c. q̃ diuersitatẽ. ꝺ ꝓce. p. Et idẽ dic si esset excõicatus. vl̃ suspẽsus. vel interdictus q̃ adire debet supiorem.

12 ¶ Quid si pñtẽt electi añ petitionez lnie. Ioã. zen. in. d. cle. dudũ. q̃ valet cõcessio facta. ſz q̃ possent ṕlati dicẽ q̃ volũt q̃ fiat ṕmo petitio

22 ¶ Vtr vicarij ministroz aut mgroz ꝓuincialiũ possint eligere confessores. Ioñ. Lar. in. d. cle. dudũ. q̃ nõ. Et sic tenet glo. ibidẽ ⁊ Pau.

23 ¶ Quid si ṕlati nolũt dare lniaz ꝑdictã petẽtib⁹. Ioã. Lar. vbi. s. q̃ nihil refert. q̃ expectato cõgruo tpe pñt eligere. ⁊ electi cõfessiones audire.

24 ¶ Quid si dicant ṕlati non pñtetis aliq̃s. q̃ nõ admittemus. Ioñ. Lar. vbi. s. q̃ poterunt audire sine alia pñtatione.

25 ¶ Vtr ṕfati electi ⁊ semel pñtati. aut deputati durẽt p⁹ mortẽ acceptãtis ṕlati. Ioã. Lar. vbi. s. q̃ nõ. si sub istis verbis sunt deputati. s. vsq̃ ad bñplacitũ eoz cũ istud morte extiguatur. vt ī. c. si gẽrose. de rescrip. li. vj. Si vero simpliciter deputẽt durat p⁹ mortẽ. ⁊ sic debẽt deputari nec credo q̃ ipis iuiz possint aliter ꝺputari nisi q̃ eoz ptãs sit ꝓpetua. q̃ eoz auctas ẽ papalis q̃ durat. ar. de transac. c. veniens. ⁊ de iure cõi approbat arg. c. sup q̃stionũ. de of. dele. de elec. ne romani. in ṕn. iu cle.

26 ¶ Vtrũ ṕfati deputati possint ꝯmittere aliis Ioñ. Lar. vbi. s. q̃ nõ. q̃ habẽt nudũ ministeriũ. Et in hoc dicit Laud. q̃ habẽt potestatẽ sine administratione ad instar illoz de quib⁹. de resti. in inte. in. c. j. dicit.

27 ¶ Quos pñt absoluere ṕfati deputati. Ioñ. vt. s. patet. oẽs q̃ ab illo ṕlato cui sunt pñtati pñt absolui. tam exẽptos q̃ nõ exẽptos. tã ecclesiasticos q̃ seculares. fm Lar. vbi. s. ⁊ etiã sine alia lnia sacerdotis prochialis. ⁊ nõ obstante eius ꝺdictione immo oñe ꝓceptũ et ois excõmunicatio ꝺ tales confitẽtes ipo iure est nulla ꝓ exuagantẽ. Martini. iij. q̃ inseriturī rubrica de priuile.

28 ¶ A q̃bus peccatis pñt tales deputati absoluere. Ioñ. q̃ ab oñibus a quibus pñt sacerdotes prochiales a iure. Et lz eẽi possint sibi vl̃ ꝑ cõstitutiones. aut ex cõsuetudine reseruare casus. ita q̃ curati absoluere nõ poterũt tñ ꝑ fati frẽs bñ absoluẽt. et facit ad hoc quod no. Guil. in. l. ṕuilegia. C. ꝺ sa. sanc. ec. ⁊ sequitur Pa. ī. c. sup specula. ne cler. vel mo. vbi dicẽ q̃ reuocato ṕuilegio boñ. nõ ẽ reuocatũ ꝑ ṕuilegiuz studij. señ. cuius sit concessum ad instar boñ. q̃ tã ius ẽ q̃sitũ studio señ. ſ idẽ pz q̃ ver bũ. d. cle. dudũ. vbi dicit a iure q̃ veniũt omnes casus ꝑterillos q̃s ius reseruauit spãlit epis.

Nec ob. motiua Io. mo. in glo. d. cle. q̃ cũ dicit q̃ ī re sua q̃libet põt facere qđ vult dico verũ nisi supior ad quẽ ptinz ṕncipaliter aliter velit disponere. vt ẽ in ꝓposito. Itẽ cũ dicẽ q̃ si epus põt artare ordinariã. multomagis exordinariã nego ṕmo q̃ ptãs ꝑfatoz fratrũ sit exordinaria. immo ẽ ordinaria surgẽs a prefata cle. dudũ. vt tenet zen. ⁊ Lau. in. d. cle. dudũ. Itẽ posito q̃ sit exordinaria. vez cõcluderet si potestas ꝑfatoz eẽt ab epo. sed cuz sit a papa. vt s. dictuz ẽ nõ põt inferior tollere cõcessa ꝑ supiorem. exs. di. inferior. cle. ne romani. de elec. aliter possent tot casus reseruare q̃ in totum tollerent istud priuilegiũ fratrũ qđ esse nõ põt c. quãto. de ṕuile. Nec his obuiat ratio sua. ſ. ne idẽ subditus censeat diuerse cure. q̃ ex hoc nõ sequitur q̃ sit diuerse. sed bñ subordinate cure. vt patet in q̃tidianis cõcessionibus tam pape q̃z epoz. Item cũ dicit nõ ẽ iure ꝓcessuz quod iure reuocatũ est. Dico hoc verũ in iure cõmuni. nõ autẽ qđ reuocaẽ in iure ꝓuinciali. vel sinodali. nisi quo ad determinatos subditos. Item cũ dicit q̃ prochiani nõ sunt exempti lz frẽs sint. c. ꝓ exemptionẽ. de ṕuile. li. vj. Cõcedo. ſz nõ seq̃tur ex hoc q̃ non possint absolui ab oñib⁹ exceptis a iure reseruatis epis q̃ sicut nec pñt impediri q̃n confiteaẽ ꝑfatis fratribus ita q̃ nõ absoluant fm eoz auctem ꝑ regulã accessoriũ. de reg. iur. li. vj. q̃ auctas respicit fratres nõ subditos epi quam in actu possunt exercere quãdo adest materia debita. q̃ est quozũcunq̃ volentiũ confiteri de dioceſi d. cle. dudũ. Itẽ cũ concludit nõ absoluat frater q̃s nõ absoluit curatus. verũ diceret nisi sibi p aliũ supiorem eẽt ꝓcessum. vt in istis ẽ. Nõ ob. cle. religiosi. de priuil. q̃ nõ absoluãt in casibus sedi apostolice. aut locoz ordinarijs reseruatis. q̃ subintelligiẽ quo ad casus epales a iure. nõ a statuto. vel a cõsuetudine. quia cũ excludantur ꝑ. d. cle. dudũ. sic oz ista silr eos excludat. ne leges ludibrio fiant. l. fina. ff. vbi

aūt. C. de bo. q̄ li. ⁊ iura iuribus sunt concor/
danda. l. vnica. C. de ioffi. do. de elec. cū expe/
diat. li. vj. Et sic firmiter tene in conscientia.
sicut etiam hoc idem tenet Jo. de lig. in. d. c.
omnis vtriusq; sexus. nisi q̄n alicui casui esset
sentētia excōmunicationis ipo facto ānexa p
statutuz ⁊ episcopis reseruata. quia tūc absol
uere nō possent. Item quādo videret expedi/
re saluti anime alicuius. vel alioz aliquē mit/
tere ad superiorē. tūc licet posset absoluere mit/
tendus esset. qz debemus esse coadiutores eo/
rum. Et de hoc. ⁊ q̄ sunt casus episcopis a iu/
re reseruati. vide. s. casus primo.

29 ¶ Vtrū prefati fratres possint per episcopos
aut prelatos admitti sine accessu ministroz ⁊
huiusmodi ad petendam licentiam ⁊ p̄senta/
tionem electoz. R. ñ. Hosti. ⁊ Anno. vt refert
Dir. q; sic. si procedit de volūtate vtriusq; p/
tis. ar. l. cū pater. ff. de pac. do. vnde si admit/
tūtur ac si esset obseruata p̄fata forma a pla/
tis eandē habebūt auctoritatē sicut si serua/
ta fuisset. Si vero solū concedit licentiā audi/
endi p̄fessiones suoz subditoz. tūc nō possent
absoluere. nisi inquātum prelati eis cōcedūt
⁊ possent sibi quot vellent casus reseruare. qz
tunc non absoluūt auctoritate. d. cle. dudum.
sed ex mera concessione p̄latorum. Verū tñ ē
q; tales ex sola licētia admissi solēt vbiq; sub
ditos taliū p̄latoz audire sicut ⁊ ipi p̄lati nec
durat talis auctoritas nisi ad eoz bñplacitū.
qđ nota bñ. Ideo sint cauti cōfessores. vt q̄n
nō seruata p̄fata solennitate petūt licentiā au
diendi cōfessiones rogēt p̄fatos p̄latos simi/
liter q; velint eos admittere ac si essz seruata
30 p̄fata forma si auctoritatē p̄fate cle. volūt hē
¶ Vtrū ex p̄suetudine possit induci vt q̄s p̄fi
teat ad libitū cui vult. R. vt i. c. si eps. de pe.
⁊ re. li. vj. q; nulla consuetudine potest intro/
duci vt q̄s eligat sibi p̄fessorē sine sui superioris
licētia. intelligo aut tacita. vtputa qz videt ⁊
tolerant cū possint p̄hibere. aut expressa. Di/
cit tñ Pa. in. c. conq̄rente. de offi. or. verū quo
ad subditos. sed quo ad existentē in dignitate
noīe dignitatis posset p̄scribere hāc curā. ⁊ fi
eret p̄rius sacerdos fm Host. ⁊ allegat. c. du/
dū. el. ij. de elec. ⁊. c. cū olim. de p̄scrip. ⁊ ē vez
post p̄scriptionem.

31 ¶ Vtrū sacerdos parochialis debeat facilē
dare licentiam suis subditis alteri cōfitendi.
R. ñ. s. Tho. i. iiij. di. xvij. q; qz multi sunt adeo
infirmi q; potius sine confessione decederēt q;
cōfiterētur tali p̄sbro. ideo dare debet. Dñ il
li q̄ sunt nimis sollicitivt cōscias subditoz sci
ant. multis laqueū dānationis iniciūt. ⁊ p cō
seq̄ns sibi ipis. hec. s. Tho. Q. ō credo vez. nisi
q̄n p̄pter hoc sollicitāt scire ne alios inficiant
/ aut vt ceteri ꝑ sciētes magis a peccatis p̄ser/
uent. debz tñ exigere specificationē illius cum
quo vult cōfiteri. ⁊ si est eque bonus sicut ipse
cōcedat. Si vero nō est eque bonus. nō debet
dare. Et si ille confessor ad quem vult ire ha/
bet alio mō auctoritatem audiendi. tūc dicat
sibi q; nō expedit ⁊ inducat vt non vadat. sed
si vult ire relinquat eū arbitrio suo. qz sibi nō
imputabit̄ alt̄s sic si male cōfiteretur.

¶ Vtrū sit credendū dicenti se habere licen/ 32
tiam a suo p̄lato cōfitendi alteri. R. ñ. fm R.
ī. iiij. di. xvij. ar. iij. q. ij. q; sic. ⁊ simlit dicēti se
esse cōfessum. Ratio quia cognitio in foro pe/
nitentie dependet a volūtate subditi. ideo de
bet eū reputare idoneū ad eucharistiam sumē
dam si se asserit penitentē ⁊ legitime cōfessuz
ei qui potuit absoluere. Si tamē sacerdos ha
beret aliqua signa probabilia q; ille non dice
ret vez. non teneretur ei credere. nisi faceret fi
dem sufficienter ei. nō dico q; sit vere penitēs
⁊ vere confessus. quia ista non cadunt sub pro
batione. sed q; illi vel illi est cōfessus qui ipsuz
potuit absoluere. Fallit hoc in excōmunicato
cui nō tenet credere nisi p̄bet se absolutū. ⁊ in
illo q̄ habet p̄seueranti in peccato. vtputa q̄
tenet concubinā. ⁊ hmōi.

¶ Vtrū illi qui confitentur illis quibus da/ 33
tur licentia a papa vel legato. aut episcopo au
diendi confessiones. vel qui habent licentiam
a p̄dictis eligendi sibi confessorem saltem se/
mel in anno teneantur confiteri proprio sacer
doti parochiali. Resp̄. glo. Ber. in dicto. c.
omnis. tenet q; sic. sed male et false fm cōmu/
niter doct. in dicto. c. omnis. ⁊ in. c. ij. de peni.
⁊ remiss. lib. vj. Sufficit enim licentia alterius
eorum vel sacerdotis parochialis fm Jo. an.
in dicto. c. ij. Multo fortius non tenet si sunt
cōfessi episcopo proprio. quia dicit parochia/
lis p̄sbiter. in. c. nullus. de parochijs. ⁊ in. c.
ij. xi. q. ij. Et quicūq; aliter teneret eēt temera
rius. vt patet p̄ exua. Jo. xxij. q̄ incipit. Vas
electōnis. que damnat p̄dictam opi. Ber. Cū
habentes licentiā a predictis possint etiā in/
uitis ⁊ contradicētibus parochialibus sacer
dotibus eorum subditos absoluere. Et vt di/
cit. S. Tho. in quadam. q. de quoli. q; non po/
test aliquis auctoritate cuiuscūq; hominis cō
pelli ad cōfitendum peccatum quod alteri cō
fessus est qui eum absoluere potuit. quia con/
fessio peccatorum est quoddam sacramentale

diuino impio subiacēs nō bñano. Addo tñ cū san. Bo. in. iiij. di. xvij. q si sacerdos parochi alis ē bonus ⁊ idoneꝰ bonū ē cōsiliū q remittant ad eū a quocūq audiant. non tñ necessariū ē. nec oportet q illa peccata a qbꝰ sunt venia talibꝰ absoluti itez cōsiteant. sed possent ea tacere ⁊ alia occurrētia cōfiteri. Et dicetiam q tutius ē cōfiteri ꝓprio prochiali sacerdoti seu plato q alteri ꝓpt multas deceptōes ⁊ illiteralitates q̄ sunt in alijs deputatis. vñ sp cōsulo q nemo dimittat ꝓpriū prochialem ꝙ alio deputato. nisi clare cōstet eū quē elegit ee bone conscie. ⁊ debite peritie ⁊ melioris q̄ ꝓprius prochialis. qz si inest aliqs defectus ī prochiali magis excusat subditus ei cōfitēdo q̄ alteri. cū supiores eū instituendo ꝙ sufficiente eū approbare videātur.

34 Quid si aliqs vult sepius cōfiteri in anno nūquid sacerdos prochialis tenet eū totiens audire. Rē. fm Ri. in. iiij. di. xvij. q sic. de necessitate ꝓcepti si ille q̄ vult cōfiteri de necessitate habz cōfiteri. Si vero nō teneret de ꝓcepto cōfiteri. nec sacerdos ꝓfatus obligaret eū audire nisi de ꝓsilio. Addit tñ Ri. q si subditꝰ vult pluries cōfiteri ⁊ sacerdos noluerit audire. q tūc tale libere ꝓt cōfiteri alteri ꝓfessori. ⁊ ille pōt eū absoluere. nisi eius sacerdos eū ad determiatū ꝓfessorē miserit. qz si ñ vult eū audire nec aliū determiatū assignat. vī tacite ei lniam dare. vt ꝙ illa vice alteri ꝓfiteat cui voluerit. Sz sic electꝰ ñ poterit absoluere nisi ab his a q̄bus ꝓprius sacerdos potuisset.

C Confessio iiij. quo ad qualitatem illius cuius fienda est. Circa quod queritur.

1 Qualis dz esse cōfessor. Rñ. q debz hēe. v. Prio bonitatē vite. s. vt nō sit in pctō mortali. de pe. di. vj. c. j. Unde exns in pctō mortali qñ absolvit penitētem nisi ipe de sua mortali culpa peniteat. grauit peccat. fm. s. Bo. ī. iiij. di. xix. Immo mortaliter. fm Dr. ti. xv. li. j. ar. d. c. j. vide qō. s. dixi clericus. viij. §. j.

2 Sz nūqd tali scienter ꝓfitēs peccat mortaliter. Dic vt. s. clericus. viij. §. ij.

3 Secūdo debet habere sciam. Sed quantaz sciam debeat hēe necessario. Rñ. fm. S. Bo. in. iiij. dis. xvij. ⁊ elicit ex. c. nulli sacerdotum. xxxviij. di. q tantā sciam debet hēe q sciat discernere in peccatis cōibus qō veniale ⁊ quod mortale. ⁊ q sciat sp ad q̄ peccata sua ptās se potest extēdere. Ratio qz alia pnia ꝙ mortalia ꝙ venialia ē imponēda. Item qz si esset aliqō peccati genus ad qō nō posset manū extendere. nisi hoc cognosceret. in ꝑiculuz aīe eiꝰ audiret cōfessiones. ⁊ etiā cōfitentiū. Ñ homines q̄ hoc cognoscūt tenētur ꝓsulere discretos. alioq̄n vterq peccat graviter. Et hoc vult dicere Augu. de pe. di. j. q̄ vult. Est ⁊ alia scientia qua quis scit ꝙ habitū acq̄situ discernere inter ꝓplexitates peccatoꝝ. ⁊ hec ē de bñ ee. In talibus enim semp debet securiorē viā eligere ⁊ sapientes cōsulere. ß ex. s. Bo. Et ß tene. cuius diuersi diuersa dixerint sup ß. Adverte tñ q si dubiū verset circa aliqō faciēdū vel dandū. vel penā subeūdam. tūc benignior opi. ē eligēda. ff. de eo qō cer. lo. l. qō si epbesi. Unde in. c. fi. de transac. dicatur. In his sup quibus ius nō inuenit expressum. ꝓcedas equitate seruata. semp in bñaniorē ptem declinādo. fm q̄ ꝓsonas cās loca ⁊ tempa videri ꝓpostulare. hec ibi. Hoc idē tenet Bar. in. l. omēs populi. ff. de iusti. ⁊ iu. nisi forte eēt aliqd faciendū qō faciliter posset expediri. Si vero dubiū esset vt abstineat. tūc securior pars est eligenda. s. abstinere. Puta si diuersitas eēt inter doc. ⁊ penitens ex aliqua rōnabili causa vult adherere vni opi. nō ē sibi denegāda absolutō sed sue conscientie relinquēdus. Quid aūt sit dubiū ⁊ opi. ⁊ qd fiendū ī his. vide. j. Dubiū ⁊ opi. Similit ⁊ sacerdos non debet asserere mortale id ō quo nō ē certus. ne initiat laqos alteri. nec tenet de singulis q̄ audiuit determinare si sunt mortalia vel ne. sed de q̄bus ē clarū. nō de q̄bus sunt varie opi. vel etiā ipe penitens nescit exprimere mentē suā circa ꝓsensuz vel morā. Hen. tñ ī quol. sic distinguit. q pecata sunt ī duplici genere. Quedā iō qz ꝓhibita. alit ñ eēnt mala. vt ñ audire missam ī festo ⁊ hmōi. q̄ sunt de iure positiuo mero. et talia dz scire ꝓfessor. nisi hēat cām rōnalē q̄ eū excuset. puta qz abūs ⁊ hmōi. Alia sunt pctā qz ō se sunt mala. vt ea q̄ sunt ꝯ ius diuinū. et si abhoīe ñ sint ꝓhibita. ⁊ hoz q̄dā sunt capitalia s. vij. q̄si elemēta. ⁊ ista dz scire de necitate. q̄dā sunt spēs capitaliū. vt illa q̄ recipiūt hozū ꝓdicatoz. vt fornicatio. ebrietas ⁊ hmōi. Nā fornicatio luxuria ē. ebrietas gula ē. Et hozū spēs q̄dā iportāt malū de substātia sui actꝰ eo q̄ stati notata hūt ānexū malū. vt fornicatō ⁊ talē ꝓfessor tenet scire vtz sint mortalia vel ñ. Quedā ō substātia sui actꝰ nō hūt deformitatē. sz ex libidīe faciēs. sic cogscere exorē ꝓpriā nō ē pctm̄. sed ex libidīe sic etiā ē mortale qñ excedit limites mīmonij. s. etiaz si nō eēt sua. ⁊ talia nō dz q̄ de necitate cōfessor sciat vtrū sit mortale: vel veniale. Alia sunt pctā q̄ sunt

filie peccatoꝝ capitaliū. vt illa peccata. quorū fines teꝝminātur ⁊ ordinātur ad fines capitaliū. sicut dolus/acquisitio rei iniuste. ⁊ huiusmodi. ⁊ de talibus nō ordinarius nō teneꝫ scire vtruꝫ sint mortalia vel nō. ꝫ curatꝰ ordinarius. vt epūs. archiepūs. ⁊ ceteri alij superiores tenētur scire. qz tenētur purgare pficere ⁊ illuminare alios. Et ideo nouū ⁊ vetꝰ testamentū teneꝫ scire. hec ille. Caueat igiꝫ cōfessoꝛ ne sit ꝓceps in dādo sentētiā de mortali vbi sunt varie opi. doc. sicut de decimis soluē dis. vbi nō ē ꝓsuetudo de locis Jañ. sed ꝓsultat sp qō sibi vē tutiꝰ. nec moueaꝫ ꝓpꝫ dictum vniꝰ doc. nisi rōnabiliꝫ. vt dicaꝫ .j. opinio. §. j.

4 ¶ Ꝫ qd si cōfessoꝛ ꝓpꝫ suā impitiā dubitat ō aliquo. Rñ. ꝙ optimū qō possit eē in ꝓfessore post vitā ē scire dubitare. Dñ nisi sciat ꝓ certo se legisse decisonē alicuius casus/ vel nō habeat rōnes euidētes. semp debꝫ dubitare ⁊ peritos cōsulere. vel ipe de nouo studere. dicēdo pcōri vt reuertaꝫ. qz vult melius videre. vel saltem si ꝫ nō pt facere absoluat penitentē in ąntū sua auctas se extēdit. ⁊ imponat ei ꝙ cōsulat pitos. ⁊ deliberet facere q tąd faciendū ei fuerit declaratū. ⁊ sufficit/ ⁊ ꝓ ꝫ facit in ar. c. si qs positus. ⁊. c. nullus. de pe. di. vij. vbi ąuis de tali dubiteꝫ. tñ absolutō nō negaꝫ. De qua aūt culpa teneaꝫ ꝓfessoꝛ. vide .j. culpa. §. v.

5 ¶ Tercio debet hāe charitatē erga penitētes vt eū interroget ⁊ instruat. de pe. di. v. c. j. An aūt teneaꝫ de necitate facere iterrogatōes. et quō vide. j interrogatōes in ꝑn. ⁊ ꝑ totū.

6 ¶ Quarto debꝫ hāe pietatem in cōpatiendo peccatoꝛi. benigne eū consolando. infundēdo vinū ⁊ oleū. vt dē in. d. c. oīis. vt potius velit saluū in purgatoꝛio q̄ꝫ nimiā pnām imponēdo despatū in inferno. nec exigat iuramētū. vt ꝓmissiōes a peitēre. nisi ī casib⁹ in qb⁹ ius ita vult. eē si videat ꝙ nō ꝛplebit q̄ sibi imponet.

7 ¶ Sed pone ꝙ ꝑsbiter ꝓchialis habeat aliqs ꝓchianos surdos/ mutos vel furiosos et hmōi. Rñ. ꝙ debꝫ facere posse suū. vt inducat eos ad cōtritōem ⁊ pnām sm ꝙ ē possibile. s. signis. aut nutibus. ⁊ hmōi. ⁊ si nō pōt. pficere/ oꝛet deū ꝓ ipis. ⁊ faciat oꝛare populum. vt dñs eos illustret. ⁊ cū nihil omiserit de contingētibus nō imputabiꝫ ei. facit. de conse. di. iij. solet queri. ⁊. rliij. di. ephēsis.

8 ¶ Quid si eger petat ꝓesbm. ⁊ anteq̄ adiū gat ꝓdit loquelā vt efficiꝫ furiosus. Rñ. ꝙ vel ad nutū infirmi vel ad testimoniuꝫ eoꝝ q ipm audierūt petere pnām. vel ꝑsbr debet ei q̄c q̄d ꝑt hūanitatis impēdere. absoluēdo. vel reconciliando. ⁊ si potest sine ꝑiculo oꝛi eius eucharistiam infundendo. et sufficit vnus testis in hoc. cū nulli fiat ꝓiudiciū.

¶ Vtrū adiudicatus morti petendo penitē- 9
tiam sit absoluendus. Rñ. ꝙ sic. ⁊ debent cōpelli officiales vt hoc ꝓmittant. ⁊ cogi ecclesiastica censura. cle. cuꝫ sm. de pe. ⁊ re.

¶ Quid si sacerdos scit impedimētū in mri- 10
monio alicuius sui ꝓchialis ⁊ hmōi. Rñ. sm Jo. de. penitētia. vij. ꝙ si ꝑt ꝓbari teneaꝫ sibi reuelare. qz cū sit eius ꝓlatus teneaꝫ ad illud ꝓceptū. Jac. xviij. Si peccauerit in te fraꝫ tuꝰ ⁊c. Si aūt ꝓbari nō ꝑtꝫ sciat nō teneaꝫ ei dicere. nisi credat ꝙ laboret ignorātia crassa ⁊ supina q̄ eū nō excuset. vel qñ ꝓbabiliter credit ꝙ parati eēnt acquiescere cōsilio bonoꝝ sup ꝫ in his duobus casibus teneaꝫ ei reuelare. alꝫs ñ Immo ego credo ꝙ grauiter peccaret aliter reuelando. qz esset occasio peccati.

¶ Quinto debet habere potestatem absoluē 11
di. sm quod. s. dictū est.

¶ Sed quid de ꝓfessoꝛibus illis q̄ vel de iure 12
nō tenēt bñficiū/ vel sunt intrusi aut excōicati vel nō hāt lniam audiendi ⁊ hmōi. Rñ. ꝙ ąntū ē ex ꝑte taliū sacerdotū decipiūt aīas. cum non possint nec ligare ne soluere/ de paroch. c. nullus. Ꝫ q̄ ad ꝓmēs. distinguēdū ē. ꝙ aut hāt iustā cām ignorantie. ⁊ sic sunt absoluti q̄ ad deū. q̄diu talis ignorātia durat/ sed si postea hoc sciāt sm Jmo. tenētur cōfiteri iterū sacerdoti legitimo q̄ eos possit absoluere. ar. d. c. ois. ⁊ de p. non bap. c. veniēs. Distinguo tñ hic sm Pe. de pa. in. iiij. di. xvij. ꝙ si impedimētū ē iuris diuini. puta qz nō ē baptizatus vꝫ nō ē ordinatꝰ. sic ꝫ q̄ ad deuꝫ sit absolutus ꝓfessus tali q̄diu ignorantia durat. tñ cū scit teneaꝫ itez cōfiteri legitimo ꝓfessoꝛi. nec papa possꝫ disponere de ꝫrio. Si vero impedimētū ē iuris positiui. tūc aut talis cū q̄ nō ē ꝓfessus habebaꝫ cōiter ꝑ ꝓlato. puta qz erat in possessione ⁊ cōfirmatꝰ ꝑ supioꝛē. ꝫ nō legitime obtinuerit bñficiū. ⁊ cōfessus ē q̄s tali tanq̄ suo ꝓlato. qz sic reputabaꝫ cōiter. ⁊ sic ipe credebat ex ıgrantia facti. ⁊ tali cōfessus non teneaꝫ iterare ꝓfessionē. ꝫ postea sciat nō fuisse legitime positū. Si vero ex ıgrantia iuris hoc ꝓueniat. vt puta qz vidit eū verberare clericū. ꝫ nō putabat excōicatū. ⁊ hmōi. sic teneaꝫ sm eūdez Pe. reiterare. ⁊ ita tenēt doc. ⁊ gl. vltia. in. c. nihil. de elec. Et ita ē vex de iure ātiq̄. sed hodie dic ꝙ ꝓfessus sciēter eaꝫ cū eo q̄ ē suus ꝓlatus. q̄ꝫ sit excōicatus vꝫ suspēsus. nō teneaꝫ iterare. vt .j. excōmunicatio. viij. q. iij. Si aūtē

nō erat cōfirmatus ſz intruſus. ſic teneť itera re ꝓfeſſionē factā tali. poſtq̄ ſcit ſm Ja. ī. d. c. nihil. Et ad. l. barbari⁹. ff. de of. p. dič q̄ loq̄ tur qñ talis ponit ī officō a ſupiore. hoc tene ī cōfeſſis cū ſuo ꝑlato. Dec⁹ in cōfeſſis cū exor dinarijs volūtarie electis. ſič ſunt rīoſi. quia poſtq̄ ſciūt de ipedimēto/credo teneant itera re cōfeſſionē ſm qō tenet Jnno. ꝛ. s. dictū ē.

iz ¶ Dtz ſacerdos debeat abſoluere euz qui nō vult ab aliq̄ deſiſtere. qō ipſe confeſſor credit mortale eē. R. ſm Gof. in q̄. cō. q̄ ſi ē certus mortale eē qz nulla diuerſitas ē inť doct. de ß. nullo mō dz eū abſoluere. ſi vero ñ ē certꝰ. puta qz ē dubiū inť doc. ꝛ diuerſa opi. tñc ſi ē ordia riꝰ eiꝰ. teneť eū abſoluē. ꝛ ſi ipe ꝓfeſſor ñ pt for mare ſibi ꝓſciam q̄n ſit pctm̄ ī diuerſitate do ctoꝝ tñc nihilomin⁹ dicat ei ꝓſciam ſuā ꝛ iſor metvt ꝓfulat ꝓtoſ. ꝛ diſpōat facē qō tñť ꝛ ab ſoluat eū. ꝛ ſi pur peītēs nolet aḡſcere tale q̄d pctm̄. nihilomin⁹ abſoluat. qz ß. ꝓcedit ex rōe. ꝛ nō ex ꝓteruia. qz ordiariꝰ dz ſeq̄ cōe iudiciū eccīe. ñ ſuū. ſi vero ñ ē ordiariꝰ dz ſeq̄ ꝓpriū iu diciū. Et iō ſi credit mortale: ꝛ ñ pt deponere ꝓſciam nullo mō pt eū abſoluere ſine peccato

r QOnfeſſio v. q̄ ad abſolutionē. Que ritur quō debeat fieri abſolutio ī foro pnie a pctis. R. ñ. q̄ ꝑmitti dz. Oīſe/ reatur tui ꝛc̄. Jndulgentiā ꝛc̄. ne effect⁹ ſacri impediať ex pte penitēt. Poſtea dicat. Ego te abſoluo ab oīb⁹ pctis tuis. Jn noīe pa. ꝛ fi. ꝛ. ſſ. Sed nunq̄d ſupdicta omnia ſint ncēria. R. q̄ nō. niſi. Ego te abſoluo ab oībus pctis tuis. Jn noīe pa. ꝛc̄. ſm Jo. de noto. ī. iiij. di. xvij. q. v. Dič tñ Tho. in q̄dā. q. de q̄li. q̄ lau dabiliť addit confeſſor q̄cq̄d boni feceris ſit ī re miſſionē tuoꝝ petōꝝ. Et ad ß addit Jo. ꝛ q̄c/ q̄d mali paſſus fueris. qz ſic mūctū a ſacerdo te valet tali ex duobus. vz ex vi opis ꝛ clauū Et ideo imponať penitēti ita q̄ intelligat nō ſecrete. vt faciāt aliqui q̄ ꝓ modū abſolutōnis illud dicūt. qz ſic nō valet niſi ex vi opis.

i ¶ Dtz abſolutō dēat fieri añ iniūctōnē pnie ſiue ſatiſfactōis. R. ñ. q̄ nō. vt pz ī cle. dudū. ō ſepul. ꝛ ibi Jo. an. Nā ꝑmo dz audire cōfeſſi onē. ſecūdo ponere pniam. tercō abſoluere ſa cr̄aliť. Attñ qō fit ī cōtinēti vī ineē. L. ō pac. l. petēs. Jdeo nō obeſſet ſi abſolutō prius fie ret. ꝛ poſt pnia iniūgeretur.

2 ¶ Dtz ſacerdos prochialis poſſit abſoluere ab oīb⁹ ſuos ſubditos. R. ſm cōiť doc. ī. c. de⁹ q̄. de pe. ꝛ re. q̄ ſic de iure. ab oīb⁹ pctis quāc̄ graūb⁹. exceptis his q̄ reſeruanť in iure epis aut ſuperioribus vel q̄ ex cā legitima ſunt eis ſpāliter īterdicta. ar. d. c. deus q̄. cui⁹ ſupſcri/ ptio dič. Epo ꝛ frībus ei⁹. ſ. ſacerdotib⁹. Et q̄ pctā reſeruanť vide. s. caſus. Jdem de excōi catione. vt. s. Abſolutio primo.

¶ Quid de his ꝓfeſſoribus q̄ de lnia ſacerdo/ 3
tū prochialiū vl aliox ꝑlatox audiūt cōfeſſio/
nes. R. ñ. q̄ nō. pñt abſoluere niſi ab his q̄ eis ꝓcedūt. Et aduerte q̄ maiorē auctē ñ pñt eis dare c̄ bēant ipi prochiales ſacerdotes dan/ tes lniam aut aliq̄. c. nemo. de re. iu. li. vj. Exci pe frēs miores ꝛ ꝑdicatores ꝛ electos ab his q̄ de iure pñt eligere confeſſores. de q̄bus dic. vt. s. cōfeſſio. iq̄. §. vij. ꝛ. xxviij.

¶ Dtz officiales epi hēant auctē in peniten 4
tijs caſuū epaliū. R. ſm Jo. ī ſum. ti. de pe. ꝛ re. q̄ ñ pñt abſoluere ī foro pnie. ſed tm̄ ī foro cōtētioſo. niſi ß eis exp̄ſſe cōcedať. Fallit ß in vicario generali epi. q̄ etiā ſi non ſit ſacerdos pōt ß aliꝰ delegare. niſi ſit exp̄ſſe ꝓhibitum. ar. de ꝑcura. c. petitio. ꝛ. xciij. vi. c. ſi.

¶ Dtz epus cōmittēs alicui ſuā auctē gene 5
raliter audiēdi cofeſſiones. ex ß intelligať q̄ poſſit abſoluere a caſib⁹ epo ſpāliť reſuatis. R. ñ. q̄ ñ. qz ī generali ꝓceſſiōe ñ veniūt illa q̄ nō eēt q̄s verſiliť ſpāliť ꝓceſſur⁹. vt ī. c. ſi epꝰ. de pe. ꝛ re. li. vj. ꝛ de reg iur. ī generali. li. vj. ꝛ de of. vi. c. vl. cū ſuis cōcor. Sz ſi aliquē caſuz ſpāliť reſuatū ſpecifice cōcedat cū cl̄a genera li. tñc bñ pōt abſoluere eť de nō exp̄ſſis. ſm q̄ epꝰ pt de iure. ar. c. q̄ ad agendū. de ꝑcu. li. vj. niſi caſus eēt adeo grauis q̄ verſiliť nō venit in tali generalitate. ſič de iniectione violēta ī pſonā eccl̄aſticā. de q̄ in. c. ꝓuenit. de ſen. ex. q̄ nō venit niſi exp̄matur ſm Jo. mo. ī. d. c. q̄ ad agendū. Ego tñ credo q̄ ī foro aīe ī tali gene ralitate eť ſi nullū exp̄mat pt abſoluere ab oī/ bus q̄ verſiliť ꝓceſſiſſet ī ſpē qz verba genera/ lia ſunt generaliť acciꝑēda. de deci. ad audiē tiā. p̄ſtum ī fauore ſaluť aīaꝝ. q̄ nihil ē fauora bili⁹. xxiij. q. iij. ſi bēs. ō pe. ꝛ re. ne ꝑ dilatōe.

¶ Dtrū epꝰ cōcedens lniam alicui vt eligat 6
ſibi cōfeſſorē idoneū. eo ipo cōcedat lniam ab ſoluendi a caſibus ſuis dicto cōfeſſori electo. R. ñ. q̄ nō. niſi hoc exp̄rimat. vel enidēter con ſtet q̄ alia ſigna q̄ ß in ſpāli voluit cōcedere. c. ſi epꝰ. de pe. ꝛ re. li. vj.

¶ Dtrū vnus ſacerdos poſſit abſoluere ꝛ ali 7
us audire. R. ñ. q̄ nō. quia ſacr̄a nō ſunt diui/ denda. ar. xxiij. di. quoꝝūdā.

¶ Dtrū ꝓprius ſacerdos poſſit abſoluere eā 8
cū q̄ peccauit. R. ſm Ri. ī. iiij. di. xvij. q̄ ſic. in telligе niſi ſit caſus reſuatꝰ ꝑ ſupiores. Jtē ſi non iminet pricm. aut ex pte ſacerdotis aut ex

ꝓte mulierꝫ ꝓp̃ eoꝝ fragilitatẽ. Vñ si imineꝫ tale ꝑiculũ nullo mõ ꝙfiteaꝫ.ꝫ petat luiam alteri ꝙfitẽdi. quã si nõ vult dare malicioſe põt nihilominꝰ alteri cõfiteri. Velius tñ faceret si eaꝫ ad aliũ cõfeſſoꝝẽ mitteret cũ quo magis verecundaretur.

9 ¶ Vtꝝ ꝙfeſſor audiẽs penitentẽ q̃ hꝫ caſuꝫ a q̃ nõ ꝑt eũ abſoluere poſſit eũ abſoluere a caſibus ꝓtinẽtib⁹ ad ſe.ꝫ poſtea remittere euꝫ ad ſupioꝛẽ ꝑ abſolone alioꝝ ꝓtinẽtiũ ad ipm. Ric. q̃ ꝫ in ß fuerint opi.tñ ß ẽverioꝛ quã tꝫ Hen. de gan.in q̃li.in.q.xxx.q̃ ſic. Et ita fuat curia ꝫ cõis ꝙſuetudo. Vñ penitẽs dꝫ oĩa ꝙfiteri integre de q̃b⁹ eſt memoꝛ:ꝫ ſacerdos abſoluet a q̃bus ꝑt.ꝫ poſtea remittet eũ ad ſupioꝛem vt abſoluat eũ a reliq̃s. Rõ qꝛ ꝑfeſſionẽ factaꝫ inferioꝛi oĩa pcã̃ ſunt cõfiteti remiſſa.ꝫ iam pcõꝝ eſt abſolut⁹ a deo. Abſoko vero ſacr̃alis fienda ꝑ eccĩam duo fac̃. vnũ qꝛ ꝓtẽ debite ſatiſfactõnis dimittat. Aliud qꝛ abſolutũ eccie militãti a q̃ ꝑ pctm̃ ſuũ ſepaꝛ⁹ fuerat recõcilĩat. Dis.n.mortaliꝫ peccans q̃ꝑtũ ad ſe a cõione ſac̃oꝝ ꝫ eccie ſepaꝛ⁹ẽ ꝫ excõicaꝛ⁹. Nũc aĩ neutri hoꝝ ẽpugnat ſepare abſolutõꝫ ꝫ facere eaꝫ ꝑptes. Satiſfactio.n.ꝑ ꝓtes bñ ꝑt iniũgi. ꝑt q̃ppe ſacerdos dicere.fncias ß vſq̃ ad.viĩ. dies.ꝫ poſtea reuertaris ad me.ꝫ iniũgã tibi reſiduũ. Sic̃ recõciliatio ꝑt fieri ꝑ ꝓtes.ſicut pꝫ de excõicato plurib⁹ excõicatõib⁹ q̃ ꝑt abſolui ab vna.poſtea ab alia.c.euꝫ ꝑ cã. de ſen. ex.ꝫ idẽ gl.ĩ.c.officiũ.eo ti.ꝫ glo.ĩ.c.ex ꝓte.de offi.oꝛ. Vel ꝑt dici q̃ ꝓma abſoko euꝫ ſcõa eſt vna. Ita q̃ ꝓma fit ſub ratihabitõne de ſcõa ſubſequnda. Ita q̃ fcũ ĩ ꝓma ſuſpẽdit̃ nec hꝫ effectuꝫ donec veniat ſcõa.ꝫ tũc ſcõa agẽs in ꝓpꝛia virtute ꝓme p̃cedẽtis agit totuꝫ q̃ vnica abſoko de oĩb⁹ agere deberet.ꝫ ſic ratificat ꝓmã. Immo illa cũ iſta vnica ſimplẽ ꝫ indiuiſa reputabit̃. Et q̃q̃ ita ſit nõ dꝫ in ꝓma abſolutõe aliũ ꝙditio apponi de ſcõa ſequnda. ne q̃ ĩ ſcõa de ꝓma.qꝛ de iure ſubintelligit̃ vt nõ ſit neceſſe q̃ exꝓmat̃ hec ille. Et ſubdit vez forꝫ dñmõ diſponat penitẽs ire ad ſupioꝛẽ. alꝫ ſi videret eũ rebellẽ de nullo dꝫ eũ abſoluere. qꝛ iã impenitẽtẽ ſe oñderet. Et in.q.xxxj. ſubdit q̃ ſi inferioꝛ abſolueret ſub cõditõe.i.ſi de illis abſoluat̃ ꝑ ſupioꝛẽ vl ad tẽs. ſ.q̃ſq̃ ſupioꝛ abſoluet q̃ ñ valeret abſoko. In.q.xxxij. dicit q̃ ſi ſupioꝛ cõmitteret inferiõi tali mõ. vꝫ q̃ abſoluere poſſit ſub tali cõditõe.qõ eũ ſi bi ꝙfiteaꝫ.q̃ valet tal̃ ꝓmiſſio.ꝫ ꝑt fieri qꝛ cõfeſſio nihil aliud ẽ q̃ ligamĩs oñſio ꝫ idẽ ligamẽ pluribus ꝑt oñdi.ꝫ tũc nõ hꝫ vigoꝛẽ ꝓma ꝙfeſſio niſi ſub ꝓpoſito faciẽdi ſcõaꝫ. ſ ſi poſt modũ ꝙfiteri ſupioꝛi renuerit q̃ dimiſſa ſunt nõ redeũt.ſ nouũ crimẽ icurrit.ꝫ ſi dcãm ꝙditõeꝫ acceptat dꝫ eũ abſoluere ſine oĩ ꝙditione appoſita ex ꝓte abſokonis. Si vero cõmittat ſic vꝫ poſſis ſub cõditõne.ſ.q̃ nõ valeat niſi ei confiteaꝫ.vel eã ratã habuerit. nõ valet talis cõmiſſio.nec abſolutio.

¶ Quid ſi talꝫ caſus refuatꝰ ſit excõicatori nũ ſo q̃d poterit abſolui a pctis ꝓpꝰ.ꝫ poſtea mitti ad ſupioꝛẽ ꝑ abſokone ab excõicatõe. Ric. mkti tenẽt q̃ nõ. qꝛ cũ excõicatꝰ ſit ex̃ eccĩam ñ ꝑt reponi niſi ꝑ eũ ad quẽ ſpectat abſoko ipi⁹ per ea q̃ no.ĩ.c.pñti.de ſen.ex.li.vj. Et ꝫ hec opi. videaꝫ bona.tñ mihi magꝫ placet ꝓria.ſ.q̃ ꝑt abſolui a pctis.ꝫ poſtea mitti ad ſupioꝛem vt abſoluaꝫ ab excõicatõe.qõ q̃dẽ ptz ex ꝓdictꝫ ĩ ꝓcedẽti.q.ꝫ hec ẽ benignioꝛ opi.ſm Io. ꝫ verioꝛ iudicõ meo. Vñ nõ ob.eoꝝ rõ. qꝛ talꝫ ñ reponit̃ ĩ eccĩa.ꝫ abſoluaꝫ ab alĩs niſi ꝑ euꝫ ad quẽ ſpectat.nec dꝫ ſe imiſcere diuĩs donec ſit abſolutꝰ ab excõicatõne. Nec ob.etia ſi dicaꝫ quõ ꝑt q̃ abſolui a ſacerdote ſi ñ dꝫ ſe imiſcere diuĩs.qꝛ eꝛ excõicatꝫ ñ ꝓhibeꝫ talꝫ imiſcio. Et qõ dẽ q̃ excõicatꝰ ñ ẽ ꝓticeps ſac̃oꝝ.vez ẽ cõpletiue.ſ ñ iniciatiue. Nec.ob.c.q̃cũq̃.xxiij. q.j. vbi dr̃ q̃ q̃ ſe ſegregaunt ab vnitate fidei. vl ſocietatꝫ Petri ꝫ Pauli ñ ꝑt a vinculꝫ pctõrũ abſolui.nec ianuã regni celeſtis intrare. qꝛ vt pꝫ loq̃tur de hereticꝫ ꝫ alĩs q̃ ĩ ꝓpoſito malo ꝑſeuerãt ñ de ꝓtritis. aliꝫ nũq̃ poſſent abſolui. Aduerte tñ q̃ ſi foꝛet ĩ moꝛa petẽde abſolutõnis.ſic nullo mõ dꝫ abſolui a pctis.niſi certis ꝓiecturis appareret q̃ nullo mõ ꝙſtitueret ĩ moꝛa ex tali abſolutõe. Si vero nõ fuit in moꝛa,vl ſi fuit tñ veriſimr apparet q̃ ampliꝰ nõ erit credo q̃ ꝑfeſſoꝛ debeat abſoluere a peccatis.nec eũ grauare vt ꝓius vadat ꝑ abſolutione excõicationis.ꝑſertim q̃n comode hoc facere nõ põt. Et ſic vr̃ velle Ri.in.tiĩ.di.xviĩ. arg.ix.q.iiij. in ver.ibi qꝛ ꝓeſumendũ ẽ vt in pluribus q̃ iuſte excõicati fuerãt ꝫ q̃ niſi per eos ſtaret ab excõicatõe abſoluẽnt q̃ vbi ceſſat talis ꝓeſumptio abſolvendus eſt. Hoc idem tenet Ro.ti.de ſen.ex.§.xviĩ.

¶ Vtrũ peccans in alieno territorio efficiaꝫ ii de iuriſditione illius in cuius territorio deliquit vt poſſit abſolui ab eo. Ric.fin Pa.ĩ.c. cũ contingat. de ſo.compe. q̃ in foro pniali non ſoꝛtitur quis foꝛũ alterius ſacerdotis ex delicto cõmiſſo in eius territorio etiã notorie facto.ꝫ no.ꝑ glo.in.c.ſ.xvj.q.j.ꝫ quod no.ĩ.c.ſ. de rap. Ratio quis penitentia imponit̃ ꝓpter

offensam dei et anime proprie fm Jo. de lig. Et ideo illi soli subiicitur quē habet loco dei, q̄ qui est iudex anime sue.

12 ¶ Vtz pegrini q̄ viatores q̄ de lnīa ꝓpr̄ij sacerdotis cōfitētur alteri q̄ tñ hñt casus reservatos epis. pñt ab eo quē elegerūt in cōfessorem absolui. Rñ. fm Rodo. q̄ sic. maxime si īstiterit tp̄us generalis cōfessionis. vt ī pasca. debet tñ ei iniūgi q̄ cū habebit copiā sui epi. itez ei confiteat illud peccatū reservatū. q̄ ab eo recipiat penitētiam de illo.

13 ¶ Quid si sacerdos absoluit a q̄ nō pōt. Rñ. fm Ri. ī. iiij. dis. xvij. q̄ sine faciat ex malicia sine ex crassa vel affectata ignorātia mortaliē peccat. Et fm Dir. ti. de pnīa tenet dicere cōfesso q̄ talis cōfessio nō tenuit. vt obtinere auctoritatē. et postea loq̄ cū eo de aliq̄bus quasi dubitet. ne hñ eū intellexerit. et sic eū absolvere. Q̄ō intelligo si ꝑmode pōt q̄ sine scādalo alīs nō credo teneat. qz talis cōfessus propter bonā fidē excusatur. ar. xxxvij. di. ℔. vlti. Advertē q̄ qñ q̄s confessus fuit ei q̄ eū nō potuit absoluere. post q̄ hoc scit tenet itez cōfiteri illa eadē petā. si adhuc ē memor sacerdoti q̄ eū possit absoluere. fm Ric. in. iiij. di. xvij. Sz tu distingue fm q̄. s. dixi. Cōfessio. iiij. ℔. xij. Advertē tñ q̄ si ꝑdictus cōfessor potuit eū absolvere ab aliq̄bus lz nō ab oībus. sufficeret cōfiteri illa solū a q̄bus nō potuit eū absolverre ei qui habet potestatem. q̄ non alia.

Confessio vj. quo ad penitētie inīm actionē. glo. in. c. sunt plures. de pe. di. iij. tenet q̄ regulariter ꝓ q̄libet mortali pnīa septēnis debet. Attñ tenetur fm cōiē doc. in. c. deus q̄. de pe. q̄ re. q̄ penitentie sunt hodie arbitrarie p. d. c. deus q̄. q̄ p. c. mēsurā. de pe. di. j. Ita q̄ Jo. an. in. c. vt mensure. de emp. q̄ ven. tenet q̄ canones pnīales hodie de nihilo seruiūt. nihilominus sacerdos. q̄ si possit recedere a dictis canonibus in imponēdo penitētiam quā vult ꝓpter fragilitatē hoīm. q̄ pñr ex cā. q̄ pro hoc facit gl. bona. in. d. c. sunt plures. tñ bonū ē vt eos canones sciat. vt fm eos sciat se temperare q̄ peccatori innotescere q̄d meretur.

1 ¶ Sz q̄d si sacerdos videt q̄ nō faciet pnīam vel nō vult subire. Rñ. fm Jo. tit. j. pnīa. vj. q̄ debz sacerdos talē imponere quā sine murmure q̄ spōte velit portare. q̄ nō aliā ꝓpter piculū. q̄ eī cōcedat q̄ ipse possit redimere ieiunia q̄ ei iposuit. q̄ remissiones ꝑlatoz ꝓsint ei. nec dz exigere iuramētū. vl̄ ꝓmissionem de abstinēdo in futuz ab aliquo pctō. vl̄ de faciēdo q̄ sibi iniūget. nisi in casibus a iure exp̄ssis. sed absoluat eū simplr sine cōditōe cū protestatione q̄ si nō restituet aliena. vl̄ faciet debitū q̄ euacuabit fructū confessionis ei⁹ quis sibi videat q̄ nō sit facturus ad q̄ obligatur. Cautius tñ esset q̄n adest comoditas mittere eū ꝓmo ad satisfaciēdū q̄ postea īuertat fm euāgeliū. Si cōmode nō pōt. sufficit disponat q̄ primū poterit satisfacere. vñ ꝑsbr̄ nullatenus debet pctōrem ꝓmittere a se desperatum recedere. Et in his cōcordat Innocē. in. d. c. omnis. q̄ Sco. in. iiij. di. xv.

¶ Quid si peccator cōfitet. non tñ vult abstinere in futuz. Rñ. q̄ dz sibi cōsiliū dare q̄ penitentiā iniūgere q̄ hortari vt nō desistat bñ facere. qz dñs citius eum illuminabit. q̄ valent ad multa bona fm doc. ī. c. q̄ō q̄dā. de pe. q̄ re. nō tñ dz eum absoluere. qz peccaret mortaliter tā absoluēs q̄ penitēs fm Ric. ī. iiij. di. xvij. 2

¶ Dtrā bona opa que penitēs faciet sint magis efficatia ad expiandā culpā ꝓteritaz q̄ñ ꝓ cōfessorē ei iniūgūtur. sic dicendo omnia q̄ facies vel intēdis facere iniūgo tibi in remissionem peccatoz. Rñ. fm tho. in quoli. q̄ sic. qz sic valent dupliciter. Primo ex natura opis. Secūdo ex vi clauiū. Et ideo plus hñt expiare ekpā ꝓteritā. q̄ ꝓtea bonū ē q̄ sacēdos ꝑ ei ī iūgat talē q̄ ītelligat vt. s. dixi. ꝑ fō. v. ī ꝑn c. 3

¶ Dtrū vn⁹ cōfessor possit ex cā relaxare aut cōmutare pnīam quā alter imposuit. Rñ. breviter loq̄ndo de pnīa sacrali q̄ sic. si talis habet auctoritatē absoluēdi a tali pctō ꝓpter q̄ fuit sibi imposita. etiā si ille q̄ imposuit eēt supior. Si vero nō habet auctoritatē absoluēdi a tali pctō. nō poterit eam nec relaxare nec commutare nisi necessitas vrgeat. vel pietas suadeat. piū. n. tūc esset interp̄tari q̄ supior in hmōi casibus acceptet fm Rodo. ar. c. latorē xxxiij. q. ij. Glo. xxvj. q. vij. c. tpa. tenet q̄ eps potest diminuere pnīam quā papa imposuit. ar. d. c. latorē. Q̄ō ego admitterē q̄ñ non pōt haberi recursus ad supiorē ꝓmode q̄ ex causa alīs nō credo. Et ꝑ ei tz Alua⁹. q̄ seq̄tur Car. in cle. si. de pe. q̄ re. q̄ fm p̄dām distinctōz cō cordabis opi. p̄rias q̄ recitant ī. d. cle. si. Fallit hoc fm aliq̄s nisi alicui in pnīa fuisset ipositū vt iret ad terrā sanctā. qz tūc sine auctoritate pape nō posset ꝓmutare. ar. c. j. q. c. sup bis de voto. iūcto. c. ex multa. eo ti. Q̄ō ego limito q̄ñ iniūxisset vt iret ad subsidiū terre sancte. alīs nō p̄ iura ꝑallegata. Et fm hāc distinctionē limita q̄ intellige q̄ gl. doc. in. d. c. j. Et ita tz Jo. ti. pnīa. iiij. q̄ Astē. li. v. ti. xxxij.

5 ¶ Sed q̄ro qui sunt canones pn̄iales. R̄n. q̄ eos reduco ad viginti. quoꝝ̄ ꝑmus hr̄. lxxxij. dis. p̄sb̄r. vbi dar̄ q̄libet p̄sb̄ro fornicatori. vel cōmittenti q̄ecūq̄ peccatū q̄ inducit depositionē pn̄ia. x. ānoꝝ. in q̄bus ꝑmos tres mēses debz ieiunare in pane ⁊ aqua tm̄. exceptis dominicis et festis p̄cipuis in q̄bus p̄ot recreari vino piscibus ⁊ leguminibus inclusus tm̄ stā do/post exiens debet vnū annū cū dimidio ieiunare in pane ⁊ aqua. post vsq̄ ad. vij. annū ieiunare dz tres ferias in pane ⁊ aq̄. s. ij. iiij. ⁊ vj. nisi secūdā feriā velit redimere vno psalterio. vl̄ denario. post tres seq̄ntes annos. vj. feriā i pane ⁊ aq̄ ieiunet. Quidā intelligunt in adulterio vel incestu solū. Dz tu dic ex in fornicatione. Secūdus canō hr̄. iij. q. j. c. si q̄s sacerdos. ⁊ c. nō dz. vbi dar̄ pn̄ia. xij. ānoꝝ p̄sbitero q̄ cognouit filiā spūalē ex quā audiuit in
† cōfessione. ⁊ si ē publicū. vel si ē ep̄us. xv. ānis peniteat. ⁊ mulier debet oīa pauperibus dare. ⁊ in monasterio ꝑpetuo fuire deo. Tercius ē de spō. duo. c. accepisti. vbi ꝫbenti ꝑ verba de p̄senti cū aliq̄ alij desponsato. imponit pn̄ia q̄ ieunet i pane ⁊ aq̄. xl. diebus. et. vij. ānis seq̄ntibus peniteat. Quartus ē in. c. de filia. ⁊ in. c. deuotā. xxvij. q. j. vbi peccāti cū moniali vl̄ religiosa. pn̄ia. x. ānoꝝ̄ iniūgitur ⁊ cōsentienti. Quintus ē in. c. si q̄s cuz duabus. ⁊ in. c. si q̄s cū mr̄e. xxxiij. q. vlti. vbi ignorāter ꝓgnoscēs duas sorores. vel mr̄em. vel neptē. vl̄ amitam aut filiā. iponit pn̄ia. vij. ānoꝝ. Si sciēter priuatur ꝑpetuo cōiugio. Sextus ē de excess. p̄. c. clerici. vbi clerico peccāti ꝫ naturam ꝑpetua pn̄ia iponit detrusus i mōasterio. Laico vero vsq̄ ad dignā satisfactionez ipouit sepatio. a cetu fideliū. Septim⁹ ē in. c. Ipm. xxxiij. q. ij. vbi incestuoso vel peccāti cuz brutis ponitur pn̄ia plusq̄. vij. anoꝝ. Octauus est in. c. admonere. xxxiij. q. ij. vbi vroricide imponit pn̄ia aspa ⁊ ꝑpetua. s. ne vinū vel sicerā bibat. carnes nūq̄ comedat. nisi in pasca/et natiuitate dn̄i. Jn pane ⁊ aq̄ ⁊ sale viuat. ieiunijs ⁊ orationib⁹ itētus. vt intret mōasteriū. Nonus ē in. c. latorē. xxxiij. q. ij. i mr̄icidis q̄b⁹ q̄si eadez cū vroricida ponit nisi q̄ ista ē solū septēnis Decim⁹ ē in. c. ij. de pe. ⁊ re. vbi interficiēti p̄sbr̄m ponit pn̄ia. xij. ānoꝝ. Undecim⁹ est i. c. accusasti. de accu. vbi accusanti iniuste aliquē ad mortē. si occisus fuerit ponit pn̄ia. xl. diebus. i pane ⁊ aq̄. ⁊. vij. ānis peiteat. Si vero mē bz̄ū ꝓdiderit trib⁹ ānis. Duodecim⁹. i. c. q̄cūq̄. vj. q. j. vbi ꝑiuro ponit ieiuniū. xl. dieb⁹ in pane ⁊ aq̄. ⁊ pn̄ia. vij. anoꝝ. Jdē de eo q̄ eū i/ducit vl̄ ꝑsulit vl̄ cogit. ⁊ si erat bu⁹ dn̄s trib⁹ q̄dragesimis ⁊ legitis feriis. s. ij. iij. ⁊. vj. i pane ⁊ aq̄ ieiunet. c. q̄ ꝓpulsus. xxij. q. v. Terciusdecim⁹ ē i. c. vt mēsure. de emp. ⁊ vē. vbi. xxx. diez i pane ⁊ aq̄ ieiuniū imponit falsanti mēsuras. sed grauior pn̄ia imponit falsario lr̄az aplicaz in. c. dura. ⁊ in. c. ad falsariox. ⁊ in. c. ad audientiam. de cri. fal. ⁊ in. c. nouimus. de ver. si. Quartusdecimus est in. c. de his vero. xxxiij. q. ij. ⁊ in. c. si q̄s. de pe. di. v. vbi dimittē ti pn̄iam solēnē imponit pn̄ia. x. ānoꝝ. ⁊ exhibitio eucharistie i fine vite sue solū. Decimus quintus ē i. c. nēo ꝑ ig̃rātiā. ō cōse. di. j. vbi p̄sbitero q̄ clericū mortuū inuoluit in pala altaris ponit pn̄ia. x. ānoꝝ. ⁊. v. mensiū. Diaconovero triū ānoꝝ cū dimidio. Sextusdecim⁹ ē in. c. de viro. xij. q. ij. vbi cōmittēti sacrilegiū ponit pn̄ia. vij. ānoꝝ. Jta q̄ in tribus ꝑmis carnes nō comedat. nec vinū bibat nisi in pasca ⁊ natali dn̄i. Jn alijs. v. ānis trib⁹ feriis a carnib⁹ ⁊ vino abstineat. Cōburēs tm̄ eccl̄e/siā. xv. annis penitere dz ⁊ resarcire. vt in. c. si q̄s. xvij. q. iiij. Decimusseptimus ē in. c. statuimus de maledi. vbi blasphemātibus publice deū vl̄ sctōs ponit illa pn̄ia. de q̄. s. blasphemia. §. vij. Decimusoctauus. in. c. oīs. de pe. ⁊ re. vbi sacerdoti reuelāti cōfessionē ponit pena. de q̄. j. cōfessio. vlti. §. xx. Decimusnonus ē in. c. si q̄s dederit. xxiij. q. j. vbi dans cōionez heretico. vel accipiēs ab eo nesciēs hoc prohibitū ab eccl̄ia. debet penitere vno anno. si erat sciēs. x. ānis. Jtē q̄ ꝓmittit hereticū celebrare in eccl̄esia catholica ꝓ ignorātiā iuris. xl. diebus peniteat. si sciens ꝓ ānū peiteat. Qui aūt ꝓ eius reuerētia ⁊ dānatōne eccl̄esie. x. annis peniteat. Qui autem transierit ad hereticos. vel alios ad hoc induxerit. peniteat. xij. annis.

¶ Sunt multi alij canones in q̄bus pn̄ia. vij. ānoꝝ. aliq̄s minor imponit. q̄s ꝓtereo. q̄ ex q̄ regulare ē q̄ ꝑ q̄libet mortali sit septēnis nō fuit necessariū eos exprimere. 6

¶ Ad reg̃las aūt ꝑdcās dz ꝓfessor sp̄ hr̄e oculū ⁊ q̄cūq̄. ex cā. puta q̄ debit⁹ vl̄ alteri obligat⁹. / vel ꝓpter piculū ne eā faciat penitēs. possit relaxare ꝑdictas penas cū vt dictū ē hodie sunt in arbitrio cōfessoris. tm̄ bonū ē inotescere eā pctōri vt magis timeat peccare. ⁊ itelligat q̄d sit ei agēdū si vult absolui a pēa pctī. vl̄ in hoc mūdo vel i alio. q̄ credēdū ē eccl̄iam instinctu spūssan. eas sic taxasse siē de⁹ ꝑ iustic̄ia exigit vel hic. vel in purgatorio a quocūq̄ talia ꝑpetrāte. vt apte dr̄ in. c. hoc ipm. xxxiij. q. ij. Hoc ipsum ꝙ canonum censura post. vij. annos re- 7

manere penitẽtẽ in statũ ꝑstinũ ꝓcepit. nõ ele ctione ꝓꝑij arbitrij sctĩ ꝓres. sz poti⁹ snĩa di uini iudicij sanxerũt. ar. j. dĩ. Hinc eẽ eccĩasti ca cõsuetudine ẽ vsurpatũ. vt maioꝝ crimĩuz pnĩa. vij. ãnoꝝ spacio cõcludat nisi vel officij excellẽtia. vl criminũ magnitudo ꝑmittaz spa cium trãscẽdere cogat. hec ibi. Aduerte etiaz q̃ in forꝝ pnĩali ferie legitie dicũtur. ij. iiij. ar. vj. feria. vt in. c. ꝑsbr̃. lxxxij. dist. ar in. c. ieiunia. de cõse. dis. iij. fac̃ de homici. c. ij. Et iõ sanct⁹ ẽ i his penitẽtes affligere. si mõ induci possunt.

Qonfessio vij. q̃ ad ei⁹ effectũ. Utrũ ꝓfessio liberet a culpa pctĩ/ Rñ. q̃ sic. Nam ꝑm Aureo. i. iiij. di. xvij. q. j. nisi meritũ xpi actualit̃ applicetur isti vtilli nulla culpa deleꝝ. qz solũ p meritũ passiõis xpi pctã ẽmittit̃. Cũ ḡ sacĩa sint imediatũ applicatiuũ passiõis xpi ad nos. iõ oĩs culpa deleꝝ mediã tibus sacĩis de facto exhibiz vel i voto. ꝓte rea cũ pnĩa sit sacĩm ar pcipiaꝝ i cõfessiõe. qz p eã hõ se subdit mistris eccie q̃ sunt sacĩoꝝ di spensatores. Ideo ꝓfessio ex vi absolonis cõ iũcte culpã remittit nisi hõ obicẽ pctĩ mortal in actu ponat. ꝑm Sco. in. iiij. di. xiij. q. vltia. Nec ob. q̃ i cõtritõe pctã remittit̃. qz ꝓtritio votũ cõfessionis hz ãnexũ. Et iõ sic̃ bapm⁹ li berat a culpa. nõ tãtũ ꝑm q̃ actu pcipit̃. sed eẽ ꝑm q̃ i voto hẽ sic̃ pz i illis q̃ iustificati ad ba ptismũ accedũt. nec frustra postea bapm⁹ pci pit̃. sic ar de cõfessiõe dicẽdũ ẽ q̃ si q̃s ꝓtritus accederet ad ꝓfessionẽ. in actu absolonis gĩa augeret̃. ar etiã pctã remitteret̃. si ꝓcedẽs do lor ñ suffecisset ad cõtritõem. ar ipe tunc obicẽ gĩe nõ ꝓberet. His etiam cõcoꝝ. s. tho. in. iiij. distin. xvij.

i Utz ꝓfessio liberet a pena pctĩ. Rñ. q̃ sic. triplr̃. Uno mõ ex vi absolutõnis in voto vel in actu liberat a pena eẽna. sic̃ ar a culpa. libe ratus nihilomin⁹ remanet obligat⁹ ad penaz tpalẽ. ꝑm q̃ pẽa ẽ medicĩa. ꝓmouẽs ar purgãs q̃ restat i purgatorio patiẽda. q̃ q̃dẽ ẽ impro portionata virib⁹ penitẽtis in ℣ mũdo viuẽtz. sz p vim clauiũ in tm̃ minuit̃ q̃ remanet ꝓpor tionata virib⁹ penitẽtis viuentis in ℣ mũdo. ar ita q̃ satisfaciẽdo in hac vita purgare se põt secũdo qz sacerdos põt dimittere de pena de bita ꝑm Pa. in. c. sicut dignũ. de homici. Et ꝺ hoc hẽs. j. indulgẽtia. ℣. v. Tercõ dimittit̃ pe na ex ipa natura actus ꝓfitẽtis q̃ penã hz an nexã erubescẽtie. ar iõ q̃nto plurib⁹ ꝓfiteꝝ q̃s ꝺ pctis tanto magis pena minuit̃. ꝓptereꝝ con fessus ar absolutus in purgatorio min⁹ puniet̃ q̃z contritus tm̃ ꝑsertim ꝓpter duo vltima.

Utz ꝓfessio generalis sufficiat ad delẽda mortalia. R. ꝑm Ri. i. iiij. di. xxj. q̃ sic. pctã ob lita. Aduerte tñ q̃ ad remissionẽ mortaliũ ob litoꝝ ar ingratoꝝ ñ suffit̃ ꝓfessio generalis q̃ fit in eccĩa sine sacĩali si hõ hz copiã ꝑsbr̃i ar facul tatẽ cõfitẽdi. sz teneꝝ de eis generalit̃ cõfiteri ar a ꝑsbro petere absolonẽ ꝑm eundẽ Ri. vbi. s. valet tñ ꝓfessio generalis ad delẽda venialia. Uñ no. q̃ cõfessio generalis sacĩalis q̃ fit i se creto sacerdoti de generibus singulorũ. nõ de singulis generꝝ valet ad remissionẽ pene ar cul pe venialiũ ex q̃tuoꝝ ꝑm. s. Tho. in. iiij. di. xxj. Primo ex cõtritõe penitẽtis. Secũdo ex hũi litate cõfessionis. Tercio ex oratione sacerdo tis. Quarto ex vi clauiũ. Alia autẽ cõfessio q̃ nõ ẽ sacĩalis sed solũ generalis. valet ex trib⁹ primis tantũmodo.

Qonfessio vltimo. quo ad sigillum ar eius celationem. Utrũ sigillũ con fessionis sit de essentia sacĩi. Rñ. Au reo. in. iiij. dist. xxj. q̃ sic. Nam de rõne sacĩi ẽ q̃ sit signũ efficax. Est. n. sacĩm sensibile effi ciens qđ figurat. Hz sacĩm istud significat ar figurat q̃ de⁹ audit pctz ar q̃ ꝓstituit̃ foꝝ secre tũ in q̃ mori dz pctm̃ ar extingui. ḡ cũ significa tio sacĩi cõfessionis sit significatio occulte de letõnis peccati ar foꝝ. Ideo ad rõnem eius p tinet vt nullo mõ reueleꝝ. Uñ q̃ reuelat facit irritũ sacĩm auferendo confessioni naturã sue significationis ar figurationis.

Utrũ sigillũ cõfessionis sit de iure nature. R. Sco. in. iiij. dis. xxj. q. ij. q̃ sic. rõe charitaz fidelitatis. veritatis ꝓmisse tacite ar vtilitaz quo sigillo multi cõfitẽtur q̃ nõ facerẽt.

Utz papa possit ꝑcipere sacerdoti vt ℟uelet ꝓfessiõz. R. ꝑm Ri. i. iiij. dis. xxj. q̃ ñ. Et si ꝑci pit. ñ ẽ ei obediẽdũ qz secretũ ꝓfessoꝝ ẽ de iure naturali dĩno. ar eccie sup q̃ papa nõ ꝑt ꝑcipe. Uel dic q̃ cũ sacerdos i actu ꝓfessiõis sit spã lis vicari⁹ ar spãlis q̃ ad illã spẽm sit maioꝝ ge nerali. c. studuisti. de of. le. Iõ papa in ℣ nõ ẽ maioꝝ cũ sit vicati⁹ generalis. Hãc rõem po nit Pa. in. c. dilectus. de excel. ꝑla.

Quid si iterroget̃ sacerdos an sciat aliq̃d ꝺ eo q̃ audiuit i ꝓfessiõe ꝑstet̃ ei iurassitũ vt di cat si aliq̃d audiuit i ꝓfessiõe. R. hz sco. ar Ri. vbi. s. q̃ dz rñdere se nihil scire vel audiuisse. supple ad ℟uelãdũ. sic̃ ar xps dixit Mar. xiij. q̃ nec filius hois scit de die iudicij itelligit̃ ad ℟ue lãdũ generalit̃. Uñ ñ dz tacere. vt dicũt aliq ar male sz audact̃ dicere q̃ nihil scit. ar q̃ nihil audiuit. qz subintelligit̃ ad reuelãdũ. Et in ℣ cõcoꝝ. S. Bo. eq. dis. ar cõiter docto. ar Pa. in

d.c.dilectus.lz qdam dicāt q̄ pōt dicere se nihil scire vt hō sed vt deus. Ita dē in.c.si sacerdos.de offi.or. Felinus ē vt dixi.s.ad reuelandum.qz nō pōt negari quin sciat vt homo.

5 ¶ Vtrū liceat saltē reuelare de mīa cōfitētis Kñ.tenēt qdā q̄ sic.alii q̄ vtilis ⁊ necēria est ad p̄ficienda q̄ requrunt ad illud foz.qz adhuc gerit p̄sonā dei.sed alij p̄sone nō lz. Et hmōi opi.ē Ri.vbi.s.S.Bo. vero ⁊ Pe.⁊.s. tho. ea.dis. tenēt q̄ licite potest reuelare nisi timeatur de scandalo. ⁊ hoc solū ei qui potest prodesse ⁊ non obesse.ita tamē q̄ sacerdos constituat se nunciuz confitentis.Sed magis mihi placet opinio p̄fati Aureo.vbi.s.⁊ Land.ea. dist.q̄ nullo mō licet. qz confitens non potest dispēsare in lege nature diuina ⁊ in essentia sacramēti. Et ideo cautius est q̄ faciat sibi dicere extra confessionē ꝫ qō vult q̄ reuelet.

6 ¶ Vtr̄ ille cui reuelatur peccatū alicuius ex aliq̄ causa de licētia cōfitentis tenēdo opinionem q̄ hoc possit facere teneat celare. Kñ. s. Tho.vbi.s.q̄ sic.sic tenerēt ⁊ iterpres celare

7 ¶ Vtrū in aliquo casu liceat reuelare p̄fessionem. Kñ. q̄ sic in sex caibus. Primus q̄n sacerdos indiget cōsilio ita tñ q̄ dicēs peccatū sibi detectuz in cōfessione nullo modo referat p̄sonā cōfitentem taliter q̄ possit deueniri ad eius noticiā.istud patz in.c.officij.de pe.⁊ re. vbi papa nō reprehendit legatū petentē p̄siliuz de peccato qō asserit se in cōfessione habuisse in vniuersali. Vñ credo q̄ cōfessores nō peccent mortalit q̄ aliq̄n etiā dicūt se habuisse tale petitū in confessione.q̄n in tali generalitate ita dicūt q̄ nullo mō potest deprehendi persona q̄ ip̄m confessa est. licet sit piculosum talia referre.nisi in casu necessitatis pro cōsilio habendo ꝓpter scandalum ⁊ periculum ne deueniatur in noticiā p̄sone.Secūdus casus i quo licet reuelare est de licentia confitentis quod tamē non placet.vt dixi.s. Tercius casus ſm Anno.⁊ sequitur Pa.in.c.omnis.de pe.⁊ re. est quando quis confitetur se velle facere aliquod malū.quia istud non ē dictū in penitentiali foro. ⁊ ideo ꝓpter rationē istius sacramēti nō tenēt celare. nec etiā ꝓpter p̄ceptum legis nature seu diuine.rōne p̄missionis saltem tacite de nō reuelādo qz vt dicit.San.Bo.in iiij.dist.xxj.intelligit q̄ debet celare. nisi veritas vel obedientia aliud exigat. vt ē in ꝓposito.Nec ob.q̄ cōiter tenēt theo.ea.di.q̄ nō liceat.qz dictū eoz limito ⁊ intelligo q̄n q̄s cōfiteret se hāe pctū de q̄ non pōt penitere ⁊ a q̄ nō pōt nec vult abstinere.⁊ hoc ideo cōfitetur vt sacerdos p̄beat cōsiliū ⁊ oret.p eo vt deus eū illuminet ⁊ hmōi.⁊ tale peccatuz non vergit in periculū aliorum.sed tantū ipius confitentis.nam tūc nullo modo potest reuelari.qz talis confessio disponit ad contritionē ⁊ consequenter ad peccatoz in conspectu dei celari onem ſm Ricar.in.iiij.dist.xxj.ar.iij.q.ij.sed quando vergeret in periculuz communitatis vel alterius.tūc si nullo modo vult cessare talis quin illud faciat.credo sine p̄iudicio q̄ nō soluz potest.immo tenetur reuelare ei qui pōt prodesse ⁊ non obesse vt malo obuieē. Quartus casus est quando quis habet p alias viam peccatum sibi detectuz in confessione.ſm san. Bona.⁊ Ric.⁊ communiorē opinio. Theo. in dicta.xxj.dist. Verum est q̄ propter scandalum.non debet reuelare nisi p̄ necessitate vel vtilitate illud dicat.vel nisi iurauerit dicere veritatem ſm Anno.in.c.omnis.de penitē. ⁊ remiſ.⁊ recitat Pa.in dicto.c.dilectus.de ex.p̄e. nūq̄ tñ debet dicere se habuisse illud in confessione qz ſm Sco.vbi.s.peccaret mortaliter. Et idē dic si reuelat aliq̄d plus q̄ sciat extra confessionem. puta scit semiplene aliqō factū extra confessionem ⁊ plene in cōfessione nō licz sine peccato mortali nisi semiplene ex primere.vel si habz dubie aliter q̄ dubie reuelare nō debet. Quintus casus est quādo eēnt aliq̄ qui cōdixerūt interficere p̄sbiterū cum eis euntē in nemore.quoz vnus penitet ⁊ cōfiteē añ nemoris ingressum.nam tūc pōt sacerdos retrocedere. lz ex hoc alij socij cognoscāt socium p̄fessum fuisse.p̄ditionē.ſm.n.Sco.in.iiij. di.xxj.generaltier dici potest q̄ signum quod de se ē indifferens ad significandū tale peccatum fuisse confessum.vel non fuisse.lz aliqbus sit signū magis determinatū ex aliquo p̄supposito.non tamē ex se est signū relatiuum confessionis. nec p̄ consequēs simplicit illicitum confessori. Quidā tamē tenent q̄ in tali casu tenetur potius intrare nemus ⁊ subire mortē q̄ tali signo reuelare. Sed eis nō credo. Felinus tamen faceret si aliquā cām fingeret cur intrare renuit. Sz si nō potest inuenire.credo cuz Sco.q̄ potest desistere ab ingressu. q̄uis illi q̄ tale signum deprehendat confessionem ei fuisse factam. Si tamē signum non esset indifferens.sed certuz, nullo modo liceret signū facere.vl alio modo cōfessionem reuelare.sed potius teneē ſm Ric.vbi.s.mortem sustinere ne confessionem reuelet. Sextus casus in quo licet reuelare cōfessionem est/quando id qō dicitur nō est peccatū nec est circūstātia peccatī

illius q̄ confitetur. Nam tale q̄d nō cadit sub sacō cōfessionis. nisi esset q̄d pōtēs deducere ad manifestationē peccati. Vñ si quis cōfitē do inserat q̄ in tali terra sunt boni fructus. vt pulcrū castruz vel q̄ ex tali licito ⁊ctu ꝺz dare centuz ducatos alicui ⁊ hmōi. q̄ nō sunt pctā. nec ꝺu ducentia ad manifestationē pctī licite. fm Ri. vbi. s. pōt manifestare. nisi talis inno tescat cōfessori q̄ talia sibi dicit sub sigillo se creti. qz tūc nō pōt reuelare. nisi fm q̄ sigillu secreti potest reuelari. vt. j. dicam.

8 ¶ Quid si p̄sbiter haberet aliquod pctū̄ mor tale qō nō posset cōfiteri nisi cōfessionē sibi fa ctā reuelaret. Rñ. fm Ri. vbi. s. ⁊ Sco. q̄ nō debet cōfiteri durāte tali casu illud peccatuz. sed sufficit cōteri de eo cū̄ posito cōfitendi q̄n poterit facere sine p̄iudicō sigilli confessionis ⁊ reuelatione p̄sone confesse. Fortiori eñ̄ vin culo tenetur ad celandū confessionem q̄ peni tens ad confitendum.

9 ¶ Vtrū̄ sacerdos qui audit duos in cōfessio ne. ⁊ vnus eoꝝ dixit se peccasse cū̄ illo alio sed ille alius cōfitendo hoc nō dicit possit eū̄ de ℔ interrogare. Rñ. q̄ sic in genere. sed non pōt dicere q̄ alius sibi reuelauerit. nisi ille ex̄ con fessionem sibi dixisset.

10 ¶ Vtrū̄ sciēs p̄ ꝓfessionē aliquē excōitatū̄ te neat eū̄ vitare. Rñ. fm Ri. vbi. s. q̄ nō. etiā ī secreto. Et ad. c. cū̄ nō ab hoīe. de sen. ex. qō vi dek̄ dicere ꝑiū̄. rñdet q̄ intelligitur q̄n scit q̄ aliā viā in secreto q̄ p̄ cōfessionē. Sco. tñ vbi sup̄. tenet q̄ debet eū̄ vitare si potest sine pro ditione eius excōicatōis. Si vero hoc nō pōt facere quin eū̄ prodat. nō tenek̄. immo tenetur non vitare. qz fortiori vinculo ligatur ad celā dum. s. per legem nature diuinaz ⁊ eccl̄iasti cam q̄ ad vitandum excommunicatuz.

11 ¶ Quid si sacerdos sciat p̄ ꝓfessionē q̄ aliq̄s dormiuit cū̄ muliere ī eccl̄ia. Rñ. q̄ hoc nō p̄t reuelare eꝑo nisi in genere. dicēdo talis eccl̄ia ē polluta ⁊ indiget recōciliatione. ar. c. signi ficasti. de adul. ⁊ c. si sacerdos. de off. or. Et ℔ tutius ē lz q̄dā teneāt q̄ nec etiā in genere de beat reuelare. Qō verū̄ credo q̄n est oīno oc culturū̄ qz sic nō indiget recōciliatōne.

12 ¶ Vtrū̄ abbas vel alius p̄lat⁹ possit āmoue re subditū̄ ab aliquo officio ꝓpter delictuz qō scit in confessione. Rñ. fm Ric. ⁊ Sco. vbi. s. q̄ nō. etiā si scit eū̄ male vti tali officō. nisi q̄n hoc facere posset sine suspitione petentis. ⁊ al terius cuiuscūq̄ q̄ eum ammoueat ꝓpter con fessionem. qz tunc posset. Sed ego credo istud vez nisi quando talis subditus cōfiteret pec catum a quo non vult desistere ⁊ qō vergit in periculū̄ aliorum. quia tūc credo possit eū̄ offi cio priuare. quando ad libitum ipius spectat ammouere vel cōfirmare. vt. s. §. vij.

¶ Quid de p̄sbitero qui scit in confessione im pedimentū̄ in matrimonio contrahendo. vel decanus in promouendo ⁊ p̄ eum p̄sentando. Rñ. q̄ secrete debet eos monere vt desistant. q̄ si contrahūt bñdicat nuptias. si petit q̄ p̄n tet ordinādo. p̄ntet q̄n aliter facere nō pōt si ne manifestatione cōfessionis. facit qō no. gl. ⁊ docto. in. c. vnico. de scru. in or. fa. Ratio qz etiā si diceret. non sibi crederetur nisi quate nus posset probare. ⁊ sic frustra faceret. 13

¶ Quid ē qō cadit sub sigillo ꝓfessiōis. Rñ. qō directe se extēdit ad oīa q̄ cadūt sub sacrā li cōfessione. vt sunt pctā. Indicecte vero ca dūt omnia illa per q̄ deprehendi potest pecca tum vel peccatoz. Vñ fm Ric. vbi. s. quicq̄d p̄ se vel p̄ accidens directe vel indirecte posset verecūdiam. vel cōfusionem vel malā suspitio nem. vel aliquod aliud nocumentuz generare penitēti ex peccato cofesso. cadit sub isto sigil lo. Vñ locus ⁊ tempus ⁊ similia ex q̄bus po test deueniri in noticiā pctī cōfessi. nō simpli citer sed sub relatione ad p̄sonā q̄ ipm ē ꝓfessa cadit sub isto sigillo. ⁊ durat etiā post mortez penitentis. fm Sco. vbi. s. Vnde est p̄ceptū̄ negatiuū̄ quod obligat etiā ad semp. 14

¶ Vtrū̄ ille cui ꝓfessor reuelauit cōfessionē te neatur celare qō sibi reuelauit. Rñ. fm Ric. vbi. s. q̄ sic. immo Plato sibi p̄cipienti q̄ reue let nō tenek̄. nec debet obedire. qz talis cōfes sor q̄ sibi reuelauit dedit de facto sibi p̄tātem loq̄ndi. nō de iure. ⁊ iō nullo mō lz ei reuelare. 15

¶ Quid ō illo q̄ audiuit a ꝓposito aut a casu confessionem quā quis facit cōfessori. R. Ri. vbi. s. q̄ tenek̄ celare de iure nature ⁊ diuino. ⁊ ideo nullo mō poterit sine petō mortali reue lare sine p̄sensu expresso penitentis. Et addit Sco. vbi. s. q̄ qui dolose ⁊ īsidiose audiuit q̄ quis cōfitetur peccat mortaliter. 16

¶ Vtrum p̄sona cū̄ qua quis peccauit cadat sub sigillo confessionis. Rñ. Ri. vbi. s. q̄ sic. siue penitens potuerit suū̄ peccatū̄ cōfiteri si ne expressione illius p̄sone. siue non. 17

¶ Vtrū̄ penitens teneat celare penitentiam. sibi a cōfessore iniūctam. Rñ. fm Ri. vbi. s. q̄ si penitēs in manifestādo qō sibi a cōfessore ē iniūctū̄ faceret p̄iudiciū̄ fame ꝓprie absq̄ vlla vtilitate aut cōfessori. qz si forte sciret qō sibi iniūxit incurreret odiuz aliquoz. ⁊ hmōi. tunc tenek̄ celare. Si vero nec fame prope resultat 18

ꝑiudicñ. nec sacerdoti. tñc ꝑt reuelare si vult.

19 ¶ Que ē pena reuelātz cōfessionē. R. q vltra
c petñ mortale dz detrudi ī arto monasterio et
deponi. vt in. c. oīs. de pe. ⁊ re.

20 ¶ Sed nūqd laicus reuelās cōfessionem sibi
factā sit detrudēdus in arto monasterio. R.
Pa. in. d. c. omnis. q sic.

21 ¶ Cui icūbit. pbatō q tal reuelauit ꝓfessionē
R. Pa. ī. d. c. oīs. q si ꝓfessor ꝓfiteat se dixisse
tale petñ tz negat se hūisse illud ī ꝓfessiōe nisi
ꝑbet se aliūde hūisse q̄z ꝓ cōfessiōem ꝑsumeret.
ꝯ eū. s. q in ꝓfessiōe hūit. ar. vj. q. ij. placuit nō
tñ puniet pena ordinaria. d. c. omīs. sed pena
arbitraria. qz nō apte cōuincitur.

22 ¶ Vtz eadē sit rō ō sigillo ꝓfōis ⁊ sigillo se
creti. R. q tz sigillū secreti ⁊ sigillū ꝓfōis se
bēant fm iferi⁹ ⁊ supi⁹. qz oē sigillū ꝓfōis ē si
gillū secreti ⁊ ñ ēꝛio. tñ ē eadē rō ō vno sic de
alio. Vez ē q peccat mortalit frāgēs q̄dlibz
istoꝝ sigilloꝝ. vñ tz sco. vbi. s. q sine ille q̄ ali
cui aliq̄ dic exp̄mat q ea dic sibi sub sigillo se
creti. siue. n. teneť celaꝛ. dūmō itelligat q sub
secreto ei dic. ⁊ addit R. vbi. s. q̄ in ß ꝓcoꝛ. q
si reuelat crimē ꝓditionis icurrit. Limita tñ
fm. s. Bo. ea. di. vez q nullo mō tz reuelare si
gillū secreti nisi ī duob⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ veri
tas id exigit. puta q vergit ī pricm alioꝝ. Se
cūd⁹ qñ obediētia cogit ad reuelādū. vñ ꝯ ista
duo ⁊ iurassitū ⁊ pmissio ñ valet. vñ dic pa. in
d. c. oīs. q si taꝛ assumit ī testē teneť reuelare q̄
uis sub sigillo secreti sit ei dcm. ñ tñ teneť de
nūciare. qz aliud ē testionij dicē aliud ōnūci
are. nā ōnūciaꝛ ñ teneť q̄s qō ꝑbare ñ ꝑt. vj. q
ij. placuit. ij. q. j. si peccauerit. ij. q. vij. plerīq;
Hen. tñ ō gā. ix. q̄st. dic q subdit⁹ q̄ recipit ali
q̄d ab alio ī secreto ñ vergēs ī dānū cuiusq̄ ñ
teneť reuelare eť plato ꝓcipiēti vt reuelet. Et tz
Blimito. s. Bo. vt itelligaꝛ teneri ex obedien
tia q̄ñ plat⁹ vult scire qō ꝑt cedē ī detrimētuz
rīoīs. aut alteri⁹. alꝝs nō. Sigillū vero cōfōis
nullo mō tz reuelare nisi fm q. s. dictū est.

23 ¶ Vtz ꝓfessor dicēs aliquē sibi ꝓfessuz ō pec
catz suis sit reuelator ꝓfōis. R. fm Ri. vbi. s.
q ñ. qz nihil occultū maīfestat. tz solū maīfestū
qō scit eť ꝓfōez. qz si direrim⁹ q petñ ñ hēm⁹
ipi nos seducim⁹ ꝛc. j. Jo. j. si vero diceret q
ē sibi ꝓfessus ō magnis crīb⁹ ⁊ mlt. bñ eēt re
uelator ꝓfōis. Quidaz eť dicūt q dicere talia
verba. s. ß petñ audiui ī ꝓfōne q ē petñ mor
tale. ⁊ satis ad ß vī facere ter. d. c. oīs. sed ego
ß nō credo. Et ē veri⁹ fm sco. vbi. s. nisi p tale
deueniaꝛ in noticiā ꝓsone q̄ ß cōmisit. Peri
culosum ē tamen talia dicere.

¶ Onfirmatio electoꝝ an sit ō necc̄i
tate petēda. R. q sic. ō iure cōi ita q
elect⁹ ad regimē cuiuscūq̄ eccie aut re
ligionis. si admīstratōi dignitatz se ingesserit
añ ꝯfirmatōz. siue tāq̄ ꝓlat⁹ vl procurator. aut
iconom⁹. aut alio nomīe q̄sito colore ī spūalib⁹
aut tpalib⁹ ꝓ se. vl aliū ī totū. vl ī ꝑte añ cōfir
matōem ipo fcō ꝑuaꝛ oī iure qō ꝓ electōnē in
ipsa dignitate hēbat. c. auaricie. de elec. li. vj.
Fallit ß ī casu q̄n abbatissa electa a maiori ꝑ
te. ñ tñ a duab⁹ pārib⁹ īpugnať ne cōfirmeť qz
interī ꝑt admīstrare. c. idēnitatis. ℊ. si vero.
ō elec. li. vj. Itē fallit q̄n ꝯfīatio a papa ē pe
tenda. ⁊ elect⁹ ē valde remot⁹. vz vltra ītaliā.
tūc bñ ꝑt admīstrare in tpalib⁹ et spūalib⁹ añ
ꝯfīatōez. Excepto q nullā alienatōez facere
ꝑt. vt ī. c. nihil. ō elec. Qō vez credo q̄n nō ē ī
mora petēde cōfirmatōis. alꝝs hēbit locū pēa
d. c. auaritie. Et qō dic ter. de vltramontano.
credo hēat locū in citramōtano. q̄n curia essz
vltramōtes. vt tz Ho. ⁊ Jo. an. ī. d. c. nihil. ⁊
Guil. ī. d. c. auaritie. Secus eēt si hēret ꝑuile
giū vt nos frēs mīnoꝝ q̄ hēmus q elect⁹ ge
neralis noster statim ꝑt admīstrare.

¶ Vtrū ꝑfata habeāt locū ī eꝑo. Rñ. Be. in 1
d. c. auaritie. fm Jo. an. q sic. Et q̄ nota q cō
stitutō penaꝝ emanās ad coadiuuatōem vl ex
ecutōnem iuris antiq̄ interꝑtať late vl̄ in clu
dat cōtenta in iure antiq̄. alꝝs nō hēret locuz in
eꝑo. qz appellatōe dignitatis nō cōprehenditur
epalis. vt dicit gl. ī. c. ij. ō ꝑb. li. vj. Sz hic sic.
quia in iure antiquo ínludebať eꝑs. vt in. c.
nosti. ⁊. c. qualiter. de elect.

¶ Vtz hēat locū ꝑfata pēa ī īiatore. R. Vu. 2
⁊ Jo. ī. c. legim⁹. xciij. di. q ñ. ⁊ vt tz gl. ī cle.
vnica. ō iurīn. ī ver. ēges rōanos. ꝑt admīstra
re ⁊ oēm iurisdictōez exercere īpij q̄uis Pau.
ibidē teneat ꝛriū. Sz placet mihi opi. glo.

¶ Qñ dz peti cōfīatio. Rñ. q. j. tres menses 3
post ꝑstitū cōsensuz. aliť legitō cessante īpedi
mēto. si ñ petať. vl ab electoꝛib⁹. l ab eꝑo elec
to. vl ab alio ꝓ ipo. electō ē nulla. c. q̄ sit. de
elec. li. vj. In cathedralib⁹ vero ⁊ vl̄aꝛib⁹ ec
clesijs q̄z cōfirmatio a papa ē petēda sua mo
deratōem. c. cupientes. de elec. li. vj.

¶ Al q̄ dz peti ꝯfīatio. Rñ. q si elect⁹ ē exem 4
ꝑt⁹ dz peti a papa. l ab ei⁹ legato ō latere. si ē
aliq̄s supꝛ illa puīcia. vt ī. c. si abbatē. de elec.
li. vj. Itellige qñ taꝛ erēpt⁹ subest ūmediate pa
pe. sec⁹ si mediate vt sūt puīciales mīstri ordīs
mīoꝝ q̄ q̄uis sint erēpti. tñ bñt supꝛ se gñales
toti⁹ ordīs a q̄ bñt cōfīari. Tñ Pa. in. c. j. de
sup. ne. ꝑl. tz q abbates eť erēpti sunt ꝓ epos

cõfirmãdi. ¶ Si aũt nõ sunt exempti debẽt ꝓfir
mari ꝑ suos ꝓlatos ĩmediatos supiores vtpu
ta eꝑs iferiores suos. Archiepꝰ epos suffraga
neos suos. Primas vl pñarcha archiepos ñ
exemptos. hec colligũtur. ex. c. cũ monasteriũ.
¶ ex. c. cũ dilectus. ¶ c. bone memorie. el. ꝓmo.
de elec. cũ ibi nota. ¶ l. xliij. di. illud.

5 ¶ Quõ dz fieri ꝓfirmatio a supiore vl ab eo cui
de iure cõi. siue spãli puta ꝓuilegio vl ꝓsuetudie
ꝓscꝑta. siue ex delegatõe ꝓfirmatio ꝑtinet. R. q
dz vocari nosati si ẽ aliqs coelectꝰ sil cũ eo. vl
appet aliqs oppositor. aks gñaliter eccia ĩ q dz
tal ꝑẽ vocatio dz fieri. vt si q sunt q se velint
opponẽ cõpeant assignato tmio pemptorio eꝝ
si nullꝰ est debz ipe ꝓfirmator diligẽ exaĩare
¶ electionis ꝓcessuz ¶ psonã electi. maxime in
scia ¶ honestate vite ¶ etate. qz si indignũ con
firmat vl illegitimũ moztaliꝝ peccat. ¶ ẽ ꝓua
tus ipo iure a ptãte ꝓfirmãdi pmũ succesozes
illius. ¶ cõfirmatio ipo iure ẽ nulla. qñ nõ vo
catis q sunt vocandi si ẽ aliquis coelectus vl
alius q velit opponere ꝛ electũ vel electionẽ ¶
non discusso negocio fit. hec habẽ ex. c. nihil.
de elec. ¶ c. fi. de elec. li. vj. cũ ibi no.

6 ¶ Dz nũqd si electꝰ admĩstrat post cõfirmatõ
nẽ nullã cadit in penaz. de q. s. in ꝑn. R ñ. gl. ĩ
d. c. fi. q si errauit ĩ facto. puta credidit factaz
vocationẽ ¶ discussionẽ. ¶ sic nõ cadit. ꝛ excu
saꝝ. sed si errauit in iure nõ excusaꝝ a dicta pe
na. de re. iur. ignozãtia. li. vj. cũ con.

7 ¶ Vtrũ ꝑscata nullitas ꝓfirmatois bẽat locũ ĩ
postulatõe. R. gl. ĩ. d. c. fi. q sic. ĩ admissiõe po
stulatois q fit a supiore q postulatũ admitten
do ꝓfirmat. secꝰ in postulatõe q ẽ ĩ eo q postu
laꝝ monachus electꝰ a ꝓlato suo. Sikiter dz lo
cũ ĩ pñtatõe. vt ille cui fit pñtatio suet decre
talẽ. d. c. fi. Nec ob. si dicas q cõstitutio vẽ pe
nalis ¶ sic extẽdi nõ dz. qz nõ ẽ penalis cũ nõ
ꝑtinet iure q̃sito sed q̃rendo. vide ibi doc.

8 ¶ Vtr sit suandũ qõ decũ ẽ. ff. iij. ꝓcedenti in
oibus bñficijs eꝝ simplicibus. R ñ. Be. ĩ. d. c.
fi. q sic. siue bẽant curã aĩaz. siue ñ. qz cũ in oi
bñficõ reqraꝝ examĩatio ¶ cõfirmatio electi seu
pñtati seu postulati. fm Jo. an. post Jo. ĩ. c.
ꝓposuit. de cõcess. p. g seruãda sunt ꝓdicta.

9 ¶ Vtr ĩ hospitali sil r. R ñ. Lap. fm Be. vbi
s. q sic. si daꝝ bñficiũ p viã pñtationis vl ele
ctionis. Sec9 qñ nõ daꝝ in bñficiũ. qz tunc fit
comissio. nõ electio. v collatio. seu pñtatio vt
in cle. qz cõtingit. de reli. domi.

10 ¶ Vtr ꝑlatꝰ supior possit ꝓfirmare sine capło.
R ñ. Be. ĩ. c. qñ. de elec. li. vj. q Arch. hic post
opi. recitatas dz q nõ valet ꝓfirmatio si in ab
sentia capituli fiat. ar. eoz. q̃ no. de offi. deleg.
cãm. ff. de admi. tu. l. ticiũ ¶ menũ. in ꝑn. ¶. ff.
de exerci. l. j. ff. si plures. Et ꝑ vez nisi ꝓsuetu
do ecclesie haberet cõtrariuz quia tũc valeret
cõfirmatio de cõsue. c. nõ est. li. vj.

¶ Onfirmationis sacramẽtum ad
quid valet. R ñ. melchiades papa. ĩ. c.
Spũssanctus. de cõse. dis. v. q valet ad
augumẽtũ gratie ad cõfirmanduz impugna ꝛ
vitia ¶ diabolũ ¶ armat ¶ instruit ad agones
huius mũdi ¶ prelia.

¶ Vtr sit necciũ ad salutẽ. R ñ. q nõ absolu 1
te. qz baptizatꝰ si statim decedit saluaꝝ. vt pz
in. d. c. spũssctus. q̃uis nõ sit cõfirmatus. tñ ne
cessariũ ẽ. ita q cõtenẽs ipm suscipe moztaliꝝ
peccaret. ¶ damnareꝝ. vt colligiꝝ ex. d. c. spũssan
ctus. cũ ibi no. ¶ Et ꝓpterea credo q notabilis
negligia eꝝ ꝛ in nõ conferendo istud sacrm. sit
eis peccũ moztale. ꝑ ar. ĩ. d. c. spũssanctus.

¶ Vtr soli epi ꝑ sacrm possint ꝓferre. R ñ. q 2
sic. vt pz in. c. de his. ¶ duobꝰ. c. se. de ꝓse. di. v.
Tñ fm Juno. ĩ. c. quãto. de ꝓsue. papa posset
dare in iam dare sacerdotibꝰ vt ꝓferrẽt. qz fm
glo. in. c. mandamus. de cõse. di. v. ¶ seqẽ Jn
no. vbi. s. ex demandatione pape qlibet cleri
cus põt conferre ordinẽ ¶ sacrm qõ habet.

¶ Quibꝰ dz ꝓferri istud sacrm. R ñ. q oibꝰ si 3
delibꝰ baptizatꝝ tã sanis q̃ eꝝ morte piclitan
tibꝰ. vt pz ĩ. c. vt ieiunij. ¶. c. se. de ꝓse. di. v. q̃
uis gl. sentire videaꝝ q debeat dari solũ bñti
bus ꝓfectã etatẽ. l. xij. ãnoz nõ credo vez.

¶ Vtr ꝓfecte etatꝝ volẽs suscipe istud sacrm 4
teneaꝝ ꝓfiteri ꝑus. R ñ. q q̃uis teneaꝝ cõteri
de moztali si qõ ꝓmisit añq̃ suscipiat taliꝝ pec
caret moztaliꝝ. tñ ꝓfiteri ñ credo teneaꝝ de ne
cessitate. ar. d. c. vt ieiunij. in verbo moueaꝝ.

¶ Vtrũ de crismate tantũ et illiꝰ ãni debeat 5
fieri. R ñ. q sic. cũ sit minoris neccitatis cõfir
matio q̃ bapmus. ar. c. qñ. de sen. ex. lib. vj. ¶
c. si quis de alio. de cõse. di. iij.

¶ Vtr oi tpe possit ꝓferri. R ñ. q sic. ar. d. c. 6
oẽs fideles. ¶. c. de his. ¶. c. vt ieiunij. ¶. c. se. de
ꝓse. di. v. Dz eꝑs dz eẽ ieiunus. vt in. c. vt epi.
de cõse. di. v. sed non de ꝑcepto.

¶ Vtr ieiunꝰ tñ debeat suscipe. R ñ. q sic. m 7
si neccitas aliud suadeat. Tñ credo sit cõsiliũ.
nõ ꝑceptũ. vt pz ĩ. d. c. vt ieiunij. Et ꝓpterea di
cit Alla. q melius ẽ cõfirari post prãdiũ q̃ eꝑo
postea discedẽte nõ possit cõfirmari.

¶ Quid si q̃s oleo ꝑ crismate sit vnctus. R ñ. 8
fm Host. ¶ Juno. in. c. vnico. de sa. vn. qõ dz
iterũ crismate liniri. ¶ debet illa oratio reite
rari. signo te ¶ c. Alie autẽ orationes que pre

cedunt ⁊ sequũtur nõ iterantur.

9 ¶ Que ẽ forma huius sacẽi. Rñ. ꝙ in iure nõ inuenit̃ nisi ꝙ in frõte crismate dz ũgnari. tñ in põtificalibus cõiter habeẽ. Ego te ꝑsigno signo crucis ⁊ cõfirmo te crismate salutz. In nomĩe pr̃is ⁊ filij ⁊c. Et hec ẽ seruanda.

10 ¶ Utrũ sit reiterabile istud sacẽm. Rn. ꝙ nõ. vt.c.dictũ ẽ. ⁊.c.se.ea.di. Et peccaret mortaliẽ scient iterãs. sec⁹ si ignoraret. aut dubitaret. qz nõ dr̃ iteratũ qõ nescitur factum.

11 ¶ Utrũ nõ cõfirmatus possit tenere aliuz ad confirmationẽ. Rñ. ꝙ nõ. c. in baptismate. de conse. di. iiij. Et si tenet nõ contrahit cõpaternitatẽ. vt ibi patz. cõcor. Tho. ⁊ Pe.

12 ¶ Quot pñt tenere ad istud sacr̃m. Rñ. tãtuz vnus debet eẽ q̃ teneat. c. nõ plures. de conse. di. iiij. Sicut ⁊ in baptismo. vt ibidem.

13 ¶ Utrũ ille q̃ tenuit ĩ cathecismo vel bapmo possit tenere in ꝫ sacro. Rn. ꝙ ꝙsuetudo romana ẽ ꝙ nõ. ꝫ ꝙ singulos singuli suscipiãt. Tñ fieri ꝑt si necessitas cogit. alꝫ nõ. vt in. c. ĩ cathecismo. de cõse. di. v. Dz no. ꝙ hodie ex ꝙsuetudine ẽ. vt q̃ tenet ĩ cathecismo teneat in baptismo. ⁊ ideo sine pctõ fit. Si tñ plures sunt q̃ tenent oẽs efficiũtur ꝙpatres suscepti. vt in c. fi. de co. spi. li. vj. Et iõ vir nõ dz tenere vxorem ⁊ ecõuerso. qz oriet̃ impedimentũ.

Confirmatio Summi pontificis ex certa scientia facit validuz quod erat nullũ respectu iuris positiui. fm Jo. de li. vt refert Pa. in. c. cũ sup. de causa poi. ⁊ ꝓrie. facit firmũ qõ alꝫ est infirmũ. Solenne quod non est solenne supplendo defectus solẽnitatis omisse. ñ. q. j. in primis. de transac. c. j. de concess. preb. qz. Si vero sit in forma cõmuni nõ est certa scia. nihil iuris tribuit. sed solũ vetus cõseruat. de cõfir. vti. vel inuti. c. dilcã. ⁊. c. j. in gl. ⁊ cõcess. preben. qz diuersitatẽ. ⁊ de prui. qz intentionis. nec ꝙ ipam derogaꝫ iuri cõi. de off. or. licz. de fi. instru. dilectos.

i ¶ Confirmatio ꝓrie nõ ẽ q̃ successor confirmat constitutionẽ ꝑdecessoris. seu eius gesta. vt dicit Pa. in. c. j. de loca. ⁊ ẽ dictũ Ho. Uñ potius est ratificatio. vel innouatio. Sed confirmatio ẽ q̃ superior cõfirmat factũ inferioris. Q. ꝛ nõ. quia facit ad multa.

Confraternitas an sit licita. Rñ. Pe. de perusio tractatu de canonica portõne episcopi. c. iiij. ꝙ sic. si fiat ex causa licita. facit gl. in. c. si qui clericoz. xj. q. j. que dicit ꝙ fraternitates bene admittũtur. xlij. di. si quis despicit. Sed que fiũt ad malũ prohibẽtur. C. de mono. l. vnica. de hoc. d. Andreas barbatius ĩ. c. officij. de test. ꝫ. plene tractat Archi. etiã in. d. c. si quis despicit. Et vide. s. collegiũ.

¶ Utrũ statutũ cõfraternitatũ quo cauet ne q̃s recipiat̃ nisi soluat tñ liceat. Rñ. Pe. vbi s. ꝙ sic. si fit ꝓpter honestã causam. puta aliendis paupibus ⁊ hmõi. d. c. si q̃s despicit. ⁊. xxv. q. ij. nõ exemplo. Quidã tñ dicũt nõ licere. qz excludit pietatẽ. ſ. ne q̃s recipiat nisi soluat. ⁊ videt magis equũ. Si tñ statutuz diceret ꝙ recept⁹ soluat tñ omni mẽse liceret. Ludo. de ro. in no. dicit ꝙ Archi. in. d. c. si q̃s despicit cõsuluit ꝙ si fit statutũ ꝙ verba affirmatiua sic valet. Si ꝙ verba negatiua scz nullus admittat̃ sic nõ valet. allegat. c. ad aplicam. de simo. Et addit idẽ Ludo. ꝙ si potestas inuenit societatẽ in qua sit statutũ inhonestũ ꝑt statim eo ipo cessare societatẽ fm Bar. ĩ. l. sub ꝑtextu. ff. de exor. cri. Et seq̃tur Bal. ĩ. c. j. §. cõuenticulas. de pa. te. in vsi. feu.

Coniuratio Est quãdo aliqui rebelli auctoritate in vnũ se colligendo iuramenta inter se dederũt. xj. q. j. si qui clericoz. Et nota ꝙ cõiuratio ⁊ cõspiratio ꝙ vno eodemq3 crimine accipiũt̃. xj. q. j. cõiurationũ. vñ cõiurare ẽ simul. vel vnũ iurare. Cõspirare vero ẽ simul. vel in idẽ spirare fm glo. in. c. cõstitutionẽ. de sen. ex. li. vj.

¶ Utrũ oĩs cõiuratio sit illicita. Rñ. ꝙ ꝓprie cõspiratio. vt ꝓ exꝑcedẽtibus ẽ illicita. Dicit̃ tñ aliqñ largo mõ cõspiratio. seu cõiuratio qua aliqui cõiurant. vel in idem aspirãt qõ de se ẽ licitũ ⁊ bonũ. ⁊ tũc dz talis conspiratio. vt no glo. in. d. c. si qui clericoz. alꝫ. j. q. j. cõcussionis. xxij. q. j. c. j. no. Anno. in. c. cuz A ⁊ Ho. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ Pa ĩ. c. exhibita. de iudi. Q. ñ ergo q̃s cõiurat vel rebellet ꝓlato vel obedientie ⁊ hmõi sic ẽ cõspirator. vt patz de ver. si. cõstitutionẽ. li. vj. ⁊ sic cõspiratio de se ẽ mortale pctñ. Jn dubio vero sp ꝓsumit̃ mala fm Anno. in. c. j. de scis. ⁊ Vince. in. c. fi. de testi. co. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de ver. si.

¶ Que ẽ pena cõiurãtiũ vt ꝙspirantiũ. Re. laici debẽt excõicari si ꝫ epm fm gl. ĩ. c. fi. ꝛ testi. co. ⁊ fm Ho. ⁊ Jo. an. in vna libra auri ꝙdẽnari singuli. Jn cõstitutõne federici de pace. te. c. hac edictali. Et si q̃s tumultũ ꝫ aliquem fecerit. vel seditiosas voces emiserit capitalẽ pena. l. denũciam⁹. C. de bis q̃ ad ec. cõfu. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. ꝛ sedi. ⁊. ff. ꝛ pe. l. aut fcã. ⁊. C. ꝛ epi. ⁊ cle. l. quẽticulã. vbi phibẽt cetus. vel turba ꝙgregari nisi inueniat̃ ꝙcessuz exꝑsse. ff. ꝛ col. illi. ꝙ totũ. clerici debẽt exponi.

Consanguinitas Vide.j. mrimo/nij.iij.impedimento.vj.

Conscientia Conuenit cum lege naturali rōnalis creature q cū sinderesi in hoc qō ē regulare sed differt ī mō. lex naturalis dictat ei bonū faciendū et malū fugiendū post hoc sequitur iudiciū in ratione q sic formatur cōscientia. vlterius facto iudicio q sic debet esse sequitur sinderesis que est scintilla cōsciētie que stimulat voluntatem ad bonū faciendū. Et sic patet q cōscientia proprie est regula in rōne. sinderesis vero in volūtate instigando eam ad bonum q stimulando. hec ex Alle.in.iij.pte sum.

i Dtrū cōscientia liget ad faciendū ossie qō dictat p modū p̄ceptionis vel phibitōis. Rn. S. Bo.in.ij.sen.di.xxxix.ar.j.q.iij. q aut sciencia dictat aliqd quod ē fm legē dei. q sic tenet facere. aut dictat p̄ter legem. q sic tenet facere vl cōscientiā deponere. vtpote si dictat necessariū ad salutē festucaz de terra leuare. si nō deponit conscientiā aut nō leuat mortalit peccat. Aut cōscientia dictat qō ē p̄ legē dei. q sic nō ligat ad faciēdū. sed ligat ad deponē dū qz erronea erroꝛe repugnante legi diuine. vñ q̄diu manet ponit hominē ex statū salutis q ideo necessario tenet eā deponere. qz sine faciat qō conscia dictat. sine nō faciat. sp mortalit peccat. Faciendo qō dictat peccat mortalit qz facit p̄ legem dei. non faciendo peccat mortalit. qz faciendo bonū facit in cōtemptū dei dū credit dictāte sibi conscia ab deo displicere. Et sic intellige. xxviij.q.j.§.ex his. de si. p tuas.el.ij.de re.spoli. lras. de p̄scrip.c.fi. qō fit p̄ conscīam edificat ad gehennā.

t Quid si p̄latus p̄cipiat aliquid q cōscientia subditi dictat etiā p̄ legē dei. Rn. S. Bo. vbi.s. q tenet eā deponere nisi clarū sit illud fore p̄ legē dei. Et si nescit de illa iudicare debet sapiētiores cōsulere. vel p oratiōnē a deo declaratōem postulare. vel dic vt habet in.c. inq̄sitioni. de sen.ex. q qñ scit p certo qō ē cōtra legē dei. nō obediat. qz mortalit peccaret. sed potius tolleret etiā excōicationē. Si non scit p certo. sz ex leui q temeraria credulitate tūc ad cōsilū sui p̄lati deponat. Si vero hēat credulitatē p̄babilē q discretā. q̄uis nō manifestā q euidentē. tūc p̄ter obedientiā faciat qō sibi p̄cipit. qz tenet in tali dubio. q p̄ bonū obediētie excusat. sed nullo mō ex propria volūtate faciat. qz nō licz. immo mortalit peccaret. qz qui amat piculū pibit ī illo. Et istud est quod dicit tex.in.c.nō solū. de regula.li.vj.

Decet inquit q expedit. vt cōscientie puritati nō desit iudiciū rōnis ne dū spūalis p̄fectus q̄ritur. inde salutis dispendium incurrat.

Dtrū confidēs de conscia famā negligens peccet mortaliter. vide.j. fama. §.j. 3

Consecratio episcoporum q archiepiscoporum infra tres mēses post electionem q confirmationez differri nō debet. nisi necessitas aliud suadeat. lxxv. dist. qñ quidam.

A q debet cōsecrari archiep̄s. Rn. q ab oī 1
nibus suffraganeis suis q tūc ad metropolitanā eccīam sunt vocandi. de tē. oz. si archiep̄s. q cū cōsensu primatis. c. placuit. lxv. dis. ita q sine eo nō recipit execution cōsecratus. vt no. Anno. in. c. nec epi. de tem. oz.

Quis cōsecrabit ep̄m. Rn. si est exemptus 2
cōsecrabit a papa. vel de eius mādato. Si vero nō est exemptus q archiep̄us cū duobus p̄ uincialibus ep̄is. aut tres cōprouinciales epi ex iussu archiep̄i. Ita tamē q ossies epi p̄ prouinciales sunt per ep̄lam requirendi vt cōsentiant. vt in. d. c. nec episcopi. vbi dicit Anno. q si aliquis epoz prouincialiuz cōtēnatur in cōsecratione archiep̄i vel epi q poterit agere vt priuet executōe officij. sicut ī electione agit vt cassēt. de elec. q sicut ar. de elec. cū in veteri. de arbi. cū olim. lxv. di. nō debet. q etiā grauioꝛ pna sibi poterit imponi.

Quo die debent cōsecrari predicti. Rn. q 3
die dñico hora tercia p̄. l. di. qui in aliquo quasi in fi. lxxv. di. qō die. q. c. ordinationes.

Quō dz fieri. vide in. d. c. ordinatōnes. sed 4
melius in eoz pastorali. Et quid sit de substātia no. in. d. c. ordinatōes. lxv. dis. in summa.

Patriarcha añt q p̄mas ac cardīales cre/ 5
do q a papa sunt cōsecrādi. vl de ei⁹ mādato. q nō ab alio. ar. c. pudenda. q qō ibi no. xxij.q.j. Dicit etiaz Pa. ī. c. meminimus. de accu. q q̄libet p̄lat⁹ cōfirmat⁹ a papa nō pōt bñdicī. seu cōsecrari p inferioꝛē nisi de licentia pape. vt in. c. cū in distribuendis. de tem. oz. nisi consuetudo aliud habeat. Papa vero p̄secrari debet ab epo hostiēse. xxxj.di. in nomine dñi.

In quo loco sunt p̄lati cōsecrādi. Rn. q 6
archiep̄s ī sua metropolitana eccīa. vt ī. d. c. si archiep̄us. Alij añt vbi placuerit. ad quem ptinet consecratio. lxxj.di. c. fi.

Consecratio eccl̄esie a quo debet fieri. Respō. q ab episcopo proprio nō ab alieno. nisi de licētia proprij facit c. tua fraternitas. de conse. ec. vl al. Nō epūs. ergo non pōt etiam de licentia epi. nec etiam

reconciliare.vt in.c.aq.eo.ti. Dicit tñ Inno/ ibidē q papa pluribus epis cōcessit vt possit p simplices sacerdotes reconciliare eccīam aq tñ prius p epm bñdicta. Et sic patet q ex con cessione pape solū pñt reconciliare nō psecrare Intellige de ecclesia cōsecrata qz eccīa nō cō secrata bñ pōt reconciliari p sacerdotē aqua ex orcizata tñ. vt in.c.fi. de cōse.ec.vel al. qz aq exorcizata pōt fieri p simplicē sacerdotē. Ex quo patet q nō oportet fiat pepm. vel de licē tia eius fm glo.in.d.c.fi. Et ē cōis opinio.

1 ¶ Quo tpe pōt consecrari. R.q in omni tpe tam festivo qz nō.d.c.tua fraternitas.

2 ¶ Quō dz cōsecrari. R.q modus hē in eorūz pastorali. ⁊ aliqd de pse.di.j.ossies basilice. ⁊ qō ibi no. sed a pastorali non est recedendum.

3 ¶ Utrū aliqñ sit reconsecranda. Rñ. Pa. in c. Posuisti. de cōse.ec. vel al. q sic in tribus ca sibus. Primus qñ nescit an fuerit cōsecrata. vt puta qz nō habz aliqō signū p qō appareat cōsecrata. nec scriptura. nec testis. ⁊ hmōi. de cōse.di.j. ecclesie vel altaria. qz nō dē iteratuz quod nescit factū. c. solennitates. el primo. de cōse.dis.j. c. veniēs. de pres. nō bap. Secūdus si pietes sunt cōbusti ⁊ decrustati. Rō qz cōse cratio ⁊ linitio fit in ipis pietibus. Et tō licz nō corruāt. si tñ cōburātur ē recōsecrāda. gl. est de cōse.di.j. ecclesijs. Tecus si tectū cōbu ratur vel destruat. qz non ē recōsecrāda vt in c. ligneis. de cōse.eccle. vel alta. Tercius si pa rietes ita corruerint q de novo oportet ipam reficere etiam de eisdem lapidibus. Et lz gl. ⁊ aliqui ibi velint q si nuncvna pars reficiat ⁊ postea alia q nō sit recōsecrāda. tñ Pa. vbi s. tenet q debz reconsecrari. quia in spūalib⁹ consideramus veritatem ⁊ non fictionem. vt no. Archid. in.c.j. de voto. lib.vj. Ideo ēvez q nō est inueritate illa prima ecclesia. nec cō secratio q fuit in illa prima est in ista. qz nō est liquor qui cōmisceat. Et hāc opi. sequit Jn no. in Rubrica eo.ti.

4 ¶ In qbus casibus eccīa polluit ⁊ idiget re conciliatōne. Rñ. Pa. in.d.c. Posuisti. ponit duos casus. Primus quando in ea effunditur sanguis. Et no. q effusio significat abūdātiā pro quo vide bonū tex. cum glo. in.c.cū illoz. j. q si claustrales. de sen.ex. ⁊ ideo ex modica lesione. q uis modicū de sanguine effluat. non indiget recōciliatione. Aduerte q ista effusio sanguinis oportet q sit facta ex contentione vl ex iniuria fm Rodo. qz si furiosus vl ligno cadente effunderet sanguis non esset reconci lianda. Et hoc videt velle Hug. de conse. dis. j. eccleſijs. Et No. in.c.si. ecclesia. de cōse. ⁊ c. vel alta. Secūdus quādo in ea aliquis occidi tur. licet sanguis nō effundat. puta qz sus pēdi tur ⁊ huiusmōi. Et intellige de homicidio vi olēto vel iniurioso. fm no. in.c.vnico. eo ti. lib. vj. Secus ī homicidio casuali. vel cum quis se defendendo aliū occidit. vel si sanctus ibi oc cidatur qz tūc nō ē reconciliāda. Sed gl. in.d. c. vnico. tenet q in hoc vltimo casu polluitur. ⁊ est reconcilianda. sed nō laudandus est locus vbi sanguis effusus est. ⁊ cōiter hoc tenet.

¶ Sed quid si qs in ea letaliter vulneretur ⁊ 5
extra ecclesiā moriatur. Rñ. glo. d.c. vnici. q reconciliabit. etiā si sanguinem recollegisset in scutella. sed nō ecōtrario si vulneratur extra ⁊ cōfugit ad ecclesiā. lz ibi moriat. vel sanguis effundat nō reconciliabit. Sic r dic fm Hug. si existēs in tecto ecclesie fatiget nō reconciliabi tur. qz extra ecclesiam videtur factum.

¶ Quid si qs sane mētis seipm vulneret vel 6
occidat in ecclesia irato animo. Rñ. Ge. ī.d. c. vnico. q reconciliabit si ē publicū. de sen.ex. ptingit. el primo. qz homicida ē. Secus si eet furiosus ⁊ nō sane mentis. ar. cle. si furiosus. de homi. Tercius qñ excōicat⁹ sepelitur in ec clesia vel paganus. qz si erat cōsecrata ē recō cilianda ⁊ corpa p dictoz p̄fiscienda si discer ni possunt ab alijs. de pse.di.j. ecclesiam. ⁊ de cōse.ec. vel alta. p suluisti. ⁊ ibi Pa. ponit istū cū casu se. Quartus qñ fuit cōsecrata per no toriū excōicatū. Nā ea q consistūt in exteriori bus bñdictionibus et cōsecrationibus facta p notoriū excōicatū nō debēt p fideles exerci tari añ reconciliationē. Quintus fm glo. in.d. c. Posuisti. qū pietes successiue repantur. sed credo sit recōsecrāda. Sextus qñ effundit se men. de adul. c. significasti. sed qñ ē occultum nō polluit. vt tenet glo. in.d.c. vnico. ⁊ ex.d.c. significasti in ver. publice. Et fit publicū. vel ex pfessione eoz q fecerūt. vel rei euidētia. Et intelligūt qdā de ossi effusione semis crimi nis. Secus de effusione q fit i somnis. ⁊ ea q fit in mīmonio cā procreande plis ⁊ hmōi. Con trariū tñ tenet cōiter. vt patz in gl.d.c. vnici. qō ibi no. vt habeat locū in omni pollutōe hu mana. Et hoc magis consonat tex. in.c. eccle sijs. de conse.di.j. ⁊ hoc tene.

¶ Quid si ecclesia nō erat consecrata. Rñ. q 7
q uis ecclesia nō sit cōsecrata tñ polluitur se minis. aut sanguinis effusione. vt ptz in.c. fi. de cōse.ec. vel al. ⁊ debet lauari aqua exorciza ta tñ p sacerdotem. vt ibidem.

¶ Utrū celebrās in eccīa polluta efficiat irre 8

gularis. Rñ. Ge. ī. d. c. vnico. q nō. de sen. ex. is q. li. vj. tñ in ea nō dz celebrari. de pnit. tua rñ. ī pn. dic tñ Lap. q tal ē suspēsus ab ingressu eccie. de pui. epoz. li. vj. Et si cū tali suspēsiōe in eccīa dīna celebraret vt pus suo agēs offi/cio. erit irregularis. de sen. ex. is cui li. vj.

9 ¶ Quō debz recōciliari eccīa polluta. Rñ. q cū aq. de aq in. c. cōsuluisti. ⁊ in. c. aqua. de con se. ec. vel al. Et similiter cimiteriū. Dz medi⁹ habetur in pastorali. Et sic serua.

10 ¶ Dtrū faciens psecrare eccīam possit ppelli ad ipam dotandā. Rñ. Pa. in. c. cū sicut. de cōse. ec. vel al. q sic. Et dos dz ee tanta q vn⁹ pbr cū ministro possit viuere habito respectu ad obuentiones spīales. Et si eet collegiata haberet respectus ad numez collegiatoz. Fal/lit hoc in ecclesijs mendicantiū.

11 ¶ Dtrū possit exigi p cōsecratōne eccie. Rñ. q non. vide. j. Simonia. iij. §. xix.

¶ Onsecratio altaris est alia a cōse/cratione ecclesie. c. j. de cōse. ec. vl al. Ideo vna sine alia fieri potest. de quo vide. s. altare.

¶ Onsecratio cimiterij quomodo de/beat fieri habetur in pastorali.

¶ Quomodo polluitur. Rñ. q si cimi/teriū ē contiguū ecclesie tunc polluta ecclesia polluitur cimiteriū. sed nō econuerso. vt in. d. c. vnico. de conse. ec. vel al. li. vj. Si vero non ē cōtiguū eccie. vel si ē cōtiguuz. sed nō polluit ecclesia. tūc polluit p sanguinis vel semis effu sionē. sicut dictū ē de ecclesia. Item qñ aliqs excōicatus vel infidelis in eo sepelit. vt in. d. c. cōsuluisti. ⁊ in. d. c. ecclesiā. el. ij. Aduerte tñ q si essent plura cimiteria cōtigua tñ parietē habentia in medio se iungentem polluto vno nō polluitur aliud etiā si p portam mediā ha/beat accessus de vno ad aliud. vt. ī. d. c. vnico.

2 ¶ Dz q̄d si pollutio vel sanguis effusio fiat in porta in medio posita. Rñ. Jo. an. vt refert Ge. ī. d. c. vnico. q illud cimiteriū ē violatuz. cui⁹ cā paries ⁊ porta fuerūt facta q̄si sit illi⁹ accessio. p. l. ⁊ si nō sunt. §. pe. ⁊ vl. ff. de au. ⁊ ar. le. vbi dī spectamus q̄ res cui⁹ rei ornande cā fuerit adhibita. nō q̄ sit pciosioz. Et nō le/gato auro. legata sunt vasa aurea. et legatis gēmis. gēma vasa. ⁊ fm hoc. sine gēme sint in aureis vasis. auro cedēt. ⁊ idē de argento. cū l. se. Et dicit Ge. ibidē. q in dubio pies inter/medius vī pncipaliter factus vt faciat duo ci miteria nō accessorie. vt innuit tex. ibidem.

3 ¶ Dtrū similiē sit dicendū si pollutio vel effu sio sanguinis fiat in porta eccie. Rñ. Ge. vbi s. q Jo de Amo. dicit q sic. q̄ñ intra clausu raz ostij versus eccīam ē facta. Secus si in p/te q̄ ē ex clausurā. ar. no. p Bar. ī. l. j. ff. de do.

¶ Aq̄ dz recōciliari. Rñ. q ab epo sicut dcm̄ 4
ē de eccīa cū aq̄ bñdicta. vt ī. d. c. cōsuluisti.

¶ Dtrū debeat quis sepeliri in cimiterio pol 5
luto. Rñ. q nō. vt in. d. c. vnico.

¶ Dtrū corpa excōicatoz bereticoz aut pa/ 6
ganoz sint exhumāda q̄ñ psecrare vult cimite riū. vel recōciliare pollutū. Rñ. q sic. si discer ni pñt. de cōse. di. j. ecclesiam. el. ij.

¶ Dtrū recōciliata eccīa. recōciliatū. sit cimi 7
teriū. Rñ. fm Archi. ⁊ Jo. an. in. d. c. vnico. q sic si ē cōtiguū. alis secus.

¶ Onsecratio vestimentoz ⁊ vasoz ad diuinū cultū necessarioz ad quem ptinet. vide. s. Benedictio. §. i. ⁊. ij.

¶ Dtrū possint alienari. R. q ī vsus ppha/ i
nos nullo mō debēt puerti q̄ semel deo dicata sunt ꝛz vetustate cōsumpta debēt cōburi ⁊ ci/neres ī eccīa reponi. c. q̄ sek. ⁊ qō ibi no. xix. q. iij. ⁊ in regula semel. de reg. iur. li. vj. Pñt tñ vasa eccīastica ⁊ calices confracti seu minuti vendi ī casibus cōcessis dī. q̄bus. s. Alienatio §. ij. x. q. ij. hoc ius. ⁊ in glo. p̄fate regule. Jn/tegra nō nisi alteri eccie vel loco religioso. vt in. c. ligna. de conse. di. j.

¶ Onsecratio virginū quo tempe de/bet fieri. Rñ. q in die epiphanie ⁊ in natalibus apostoloz. ⁊ p totā hebdo/madā resurrectionis ⁊ oi die dñico. vt no. xx. q. j. §. velamē. ⁊. c. se. ⁊ in casu necessitatis. pu ta periculo mortis omni die priuato. xx. q. i. devotis. ⁊ in glo. c. ij. de cōse. ec. vel al. Jnno. in. c. j. de tem. oz. tenet q etiā in solennibus fe stinitatibus pñt consecrari.

¶ A quo debent cōsecrari. Rñ. q ab epo pro i
pzio. vt in. d. c. devotis.

¶ Dtrū illa q̄ ē corrupta sit consecrāda. Rñ. 2
q nō. xxvj. di. acutus. ⁊. d. c. devotis. ⁊. c. in/venculas. ea. q. Et q̄uis fuerit violēter corru pta tñ cōsecranda nō ē. qz ꝛz corona ei dupli/cet q̄tū ad meritū nō tñ habebit aureolā vir/ginū. vt no. ī sum. xxxiij. q. v. facit. c. ille famu/le. ea. q. Sed theologi tenēt ⁊ bñ q habebit. ⁊ nec ppter hoc non psecrat. sed qz ecclesie nō constat an consenserit. vel ne.

¶ Quid fiet d ea q̄ eccīe corrupta fuit ⁊ nisi 3
psecret imminet scādalū. R. q eps sil'abit eā psecre faciēdo ea q̄ ñ sunt d substātia pfectio nis ⁊ omittēdo substātialia qōlz sic pz ī. c. j. d his q vi me. ve. cā. fi. ⁊ fac. c. vtile. xxij. q. ij. et nomē virgitatis mutabit in nomē castitatis.

Consentire videt fm Anno.in.c.in genesi.de elec.qñ qs tacet i actu honorabili seu cõcupiscibili. sed in actu vituperabili & preiudiciali & in quo esset verecundum loqui & cõtradicere plerũq; videt dissentire.l.filiusfa.§.inuitus.& ibi glo.ff.de ꝓcu.& est glo.in.l.q̃ patit.ff.man.& gl.in.c.plerũq;. ij.q.vij.limitat Jo.de imo.in.c.vña. de loca. & glo.in.c.diaconus.xxij.dist.& in.d.l.q̃ patit qñ actus qui fit in ꝓiudiciũ valet etiã illo contradicẽte. Secus si nõ valet nisi ꝓsens cõsentiat.qz tũc tacẽs hẽ pro cõsentiẽte. Exemplũ ꝓmi vendo rem alienã dño pñte & tacẽte & sic nõ valet.qz etiã eo abñte vel ꝯdicente potuit vendi in ꝓiudiciũ vẽdẽtis.vt no.in.l.rem alienã.ff.de ꝯben.emp.sicut & legare pñt rem alienã in ꝓudiciũ sui heredis.vt no.in.c.filius. de testa. Exemplũ secũdi. Impignorat qs rẽ alienã pñte dño.& scit vz.vt no.in.l.gaius.ff. de pig.ac. Et de hac distinctõe hẽs tex.singlarem.in.l.sepe.§.cur aũt his.ff.de re iudi.facit l.si seruꝰ cõis.ff.de do.inẽ vi.& vro.nisi vroꝛ donãs rẽ cõem sibi & fratri pñte fratre & nõ ꝯdicẽte valet ꝓcessio.facit.c.cõtinebaẽ de his q̃ fi.a ꝓ.vbi si ꝓlatus cõtulit bñficiũ pñte capło & nõ ꝯdicente tenet collatõ.facit qõ no. Bal. in.l.si tutor. C.in q̃.cau.in inte.re. non est ne. vbi dicit q; si qs scit aliquẽ se gerere ꝓ eiꝰ ꝓcuratoꝛe.tũc si ꝯdicẽdo pt illũ ipedire.si tacet cõsentit.secus si nõ põt impedire.similẽ decisionẽ ponũt domini de rota in habẽtibus causam cõmunẽ si vnus illoꝛ constituit procuratoꝛem vt consentire videãtur si possunt impedire.& qõ no. Bal.in.l.ij.§. si vir. ff.solu.ma. vbi dicit q; qñ cõsensus requiritur ad habilitandã ꝑsonam nõ cõtradictio habeẽ ꝓ cõsensu.vt i.l.quo essi.§.j.ff.rem ra.ha. vbi dicit gl. nõ ꝓtradicere ratihabitioni par ẽ. Ex quo arguit Bal.q; satisfactũ ẽ statuto florẽtinoꝛ.requirenti cõsensum consanguineoꝛ in ꝯctibus si cõsanguinei sciũt nec cõtradicũt pro quo facit illud singulare dictum. Bal.in.l.potuit.in vltia.q.C. de iur.deli. vbi vult q; si pupillus maioꝛ infante vna cuz tutoꝛe ingressus ẽ possessionem q; ꝓ hoc hereditas ẽ legitime comꝑhensa. Nec ob.q; auctoꝛitas debeat prestari verbis exꝑssis.vt facit.l.i.ad fi.ff.de auc. tut. qz in tacitis tacite loq̃mur rebus istis.& facẽ iuxta illud.& factis loq̃mur'argumentũ.ar.in l.de q̃bus.ff.de legi.& l.itẽ qz.ff. de pact. facit qõ idẽ Bal.in.l.mandatuz. C.man.in.ij.col. dicit q; societas contracta cũ patre intelligitẽ cum filio renouata si interueniat patiẽtia tuꝛoꝛis. Idem aliud dictum in.l. post mortem. ff.de adop. vbi idem Bal.dicit q; si filius viꝛit seoꝛsum a patre negociãdo vt emãcipatus per.xx.annos patre sciente & patiẽte presumitur mãcipatus.

Sed nũq̃d in actu negatiuo requiraẽ ꝓtestatio ne videatur cõsentire. Rñ. q; in actu negatiuo abstinẽs & tacens nõ habetur ꝓ cõsentiente.facit quod no. Host. & Jnno.in.c olim inter.de re.spo. & qõ no.in cle.vnica. de ꝓcu. iũcta gl.l.fi.ff.ꝺ ꝓcu. Sikr no.q; qñ duo ꝓponũtur vni & solũ negat vnũ. vẽ alterũ affirmare. vt in.c.nonne bñdicimus.de ꝓsump. facit.c.j. de post.pla. Sed bene attende istã.q. quõ tacens videtur cõsentire. qz videt eẽ quasi bꝛocardica qõ. qz multas patitur limitatõnes. 2

Dtrũ existẽtes in ꝓsilio & tacẽtes qñ aliqꝺ malũ tractaẽ sint culpabiles. Rñ. q; exñtes in consilio in uoluñtur peccato. & tenẽt ad restitutionẽ de dãno. & similit de quibuscũq; alijs qñ malo obuiare pñt & nõ faciũt. Ratio qz q̃ tenetur loq̃ & tacet. cõsentit in eius ꝓiudiciũ. l. de erate. §. q̃ tacuit. ff. de inter. ac. & c. si post prestitũ. de cõse. li. vj. Quilibet aũt de vniuersitate tenetur votũ suũ exꝑmere in cõcernẽtibus facta cõitatis ex debito officij. ar. i. c. j. de his q̃ fi. a ma. par. ca. Et iõ ibi dicit Jnno. q; nisi ꝯdicat si aliq̃ ibi male agerent hẽ ꝓ ꝓsentiente q̃ ad peccatũ & q̃ ad penaz. Qõ q̃dem vtr q̃ ad culpã habeo ꝓ indubitatũ de q̃cunq; q̃ põt obuiare peccato ne cõmittaẽ & non facit. xxij. q. v. hoc videtur. Sed de pena non credo nisi in ꝓlato vel cui ex officõ competit. vt istis qui habẽt vocem in capitulo. ar. eoꝛ q̃ no. in. c. ne gligere. ij. q. vij. vel nisi dolose taceat & nõ ꝓhibeat. ar. eoꝛ q̃ no. in. c. quante. de sen. ex. Et fm hãc distinctionẽ limita Bar. in. l. vtrũ. ff. de peri. ci. vbi vult q; solũ teneaẽ obuiare q̃ est subiectꝰ illi q̃ dz offendi. sicut seruus filiꝰ. Et glo. in. c. culpa caret. ff. de reg. iur. & tex. insti. de pu. iudi. §. alia. q̃ vult q; conscius q̃uis exneus sit puniaẽ. intellige qñ habet ex officio. vel qñ dolose nõ ꝓhibet vel in crimine lese maiestatis. l. quisquis. C. ad. l. iul. ma.

Qñ debet prestari cõsensus. Rñ. vt colligitur ex Bar. in. l. si. quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq̃r. here. & Pa. i. c. cũ nos. de his q̃ fi. a ꝓ. & alios doc. ibidẽ. q; qñq; i actu req̃rit iussus alicuius & tũc debet ꝓcedere. vt in. d. §. iussuz. Quandoq; requiritur auctoꝛitas. i. cõsensus auctoꝛizabilis. & debet interuenire i ipo actu fm q; verbum sonat. vel modicũ ante. seu imedi. te post. vt in. d. §. iussum & in. l. obligari. 3

§.tutor.ff.de auc.tu.⁊ insti.eo.§.tutor. Q. ñcꝫ
reqrit lnīa.⁊ dz p̄cedere.c.lz.de reg'a. Q. ñcꝫ
cōsiliū.⁊ dz reqri aſſ ⁊ expectari rñsum.c.cū i
veteri.de elec. Q. ñcꝫ reqrit cōsensus.et tūc ſi
de ſolennitate actus reqrit vt intercedat cer
to tpe nō p̄t intervenire poſt.c.auditis. iūcto
c.qz ꝓpter.de elec. Aut nō reqrit certo tpe.ſz
ſimplē ad validitatē actus.⁊ tunc ſi actus te
nuit p̄ ꝓſentire ſp. vñ canonicus cōtēptus in
electōne p̄t ꝓſentire qñcūcꝫ vult.c.qō ſicut de
elec. Si vo actus nō tenuit.⁊ tūc pōt etiā in
tervenire poſt fcm̄. ſz validat actū. nōvt extūc
ſed vt exnūc. facit qō no. gl. in regʼa ratū.⁊ in
regula ratihabitio.⁊ in regula non firmat.de
reg.iu.li.vj. Q. dlimitovez in alīs. ſed non in
ſacramentis.

4 Quid reqrit vt ratihabitio cōfirmet actū
p̄cedentē. R. bal.ī.l.fi. C.ad macedo.⁊ ī.l.ob
ſeruare. §.fi.ff.de of.pcō. multa dicit. Sed tu
dic clarī⁹ qꝺ p̄mo'oz ſit fcm̄ noīe meo. vt ī dctā
regula ratū. Intellige fm'glo.in.c.cuz qs.de
ſen.ex.li.vj. fcm̄ noīe meo qū mea cōtēplatōe
fecit. ñ. qꝺ habeā ratū tācꝫ geſtū nomīe meo.
Nā poſſum hre ratū factū. ſz ēlitatē facti nō.
ſ.qꝺ ſit factū noīe meo.l.ſicut īterdicto. C.ar.
tu.⁊ no.ī.l.pomponi⁹.ff.de neg.geſt. Et iſta ē
opinio Ja. de are.approbata in.l.j.§. deīce
re.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ p̄ gl.fm bar.ibidē.in.§. ſz
cū qs. lz fm bal.ſit gl. cōia ibidē in.§.quotiēs
Hic tñ aduerte qꝺ nō ſolū ratihabitio exp̄ſſa
ſufficit. ſz eē tacita in maleficijs. vtputa. qz ñ
revocat poſtqꝺ ſcit qꝺ ē fcm̄ noīe ei⁹. aut nō ꝯ
dicit. vt li.nō cōte.c.j.in fi.de of.dele.c.olim.
el.p̄mo. C.de inceſ.nup.l.cū ācillis. C. de de
ſer.l.j.⁊ no.gl.in.c.cū īpoſitōnib⁹. de iureiur.
li.vj. qz tunc ē ratihabitio p̄ſumpta. ñ.q.j.no
tū. Sec⁹ eēt ī nō maleficijs. Tercō qꝺ actuſ nō
reqrat p̄ntiā. qz q̄ p̄ntiam reqrīt ratihabitio
nō poteſt confirmare. insti.de auc.tu.§. tutor.
Quarto reqrit fm Pa.in.c.j. de ꝙuer.in fi.qꝺ
extrema ſint habilia ad illū actū ꝓpetrādū. ſ.
tp̄s in q̄ act⁹ geſtus ē.⁊ ratihabitoris tp̄us. qz
ſi vnū iſtoꝝ deficit non p̄cedit ratihabitio. qz
cū ratihabitio ſit fictio iuris nō p̄t p̄cedere ſu
per impoſſibili de q̄ plene p̄ Bar.in.l.ſi is q̄ p
emptore.ff.de vſucap. Exemplū q̄dā noīe in
fantis interfecit. Vxor factus ratū hz certe
talis ratihabitio nō retrotrahit. qz impoſſibi
le erat tūc tempis tale mandare. Exemplū de
alio extremo. Ab aliq̄ habeam terminū ad ali
quid agēdū. amicus meus noīe meo fecit. ego
poſt terminū ratū habui nō retrotrahit qz ſi
cut poſt terminū non potuiſſem vere facere. ſic
nec ficte. Ratio quia vbi certū tempus eſt de
ſubſtantia. ibi oportet obſeruari tempus. alʼs
actꝰ ē nullus ipſo iure. ff. de excu.tu.l. ſcire oz
§. cōſeqns. qz recedere a tpe eſt recedere a for
ma. ff. de vet. ob. l. q̄ rome. §. augeri⁹. vide bo
nam glo. in. l. ſi ego. ff. de neg. ge: in fi. ⁊ p hoc
facit tex. in. l. bonoꝝ. ff. rem ra. vide bonā gl. ī
c. q̄ ſit. de elec: lib. vj. facit qō no. Lar. in cle.
qō circa. de elec. vbi dicit qꝺ fictio non pōt id
quod fm naturā ē impoſſibile. Exemplum iſti.
de adop. §. minorem. vbi q̄s nō pōt adoptare
eū quē nō antecedit p̄ tot ānos qꝺ eū generare
poſſet. Similiter nō poſſet fingi qꝺ quis viue
ret hodie qui. ccc. ānis p̄teritis mortuus eſt.
insti. de excu.tu. §. ſed ſi in bello. Quinto req
ritur fm Jnno. in. c. prudentiā. de offi. deleg.
qꝺ illud qō quis facit valeat. vt ſit aliq̄d. quia
qō nihil eſt. nō poteſt ratū haberi. vñ excōica
tus nomine alterius nō valet. licet ille ratum
habeat. niſi tempe qui poteſt excōmūicet. Si
militer ſi quis iuriſditionē faciat nomine tu
dicis non poteſt ratū haberi. qz q̄ facti ſunt ⁊
ſolenniratem requirūt non poſſunt rata habe
ri. Et ideo cum ſentētia a non ſuo iudice lata
ſit nulla. de iudi. at ſi clerici. ⁊ cū alie ſolēnita
tes requirāt quas ipſemet q̄ ratū habere vult
ſi omitteret nō teneret qō facit. ergo nec ratū
habere poteſt ſi ab aliquo omittat. facit. d. l.
obſeruare. in fi. Sexto reqritur qꝺ poſſit man
datū per alīm fieri. qz ſi p alīm non poteſt fieri
ratihabitio nō retrotrahitur. vtputa facit q̄s
adulteriū vel fornicationez nomine meo. non
poſſum ratū habere. vt dicit glo. in. l. j. §. quo
tiens. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ Cy. in. l. nō dominus.
C. de accu. ⁊ in. c. ſciant cuncti. de elec. lib. vj.
Limita iſtud verū in alīs que nō ſunt delicta
ſed quo ad delicta. licet nō p̄prie cōmittat.
ſed interp̄tative. ideo eadez pena punit. tan
qꝺ eiuſdem delicti p̄ticeps ⁊ mādator. vt no.
Bal.ī.l.vnica. §. ne aūt. C. de cadu.tol.

Vtrū actus qui debet expediri per conſen 5
ſum in cōmuni p̄ſtitum valeat ſi ſinguli cō
ſentiāt vt ſinguli nō collegialiter. R. Pa. in
c. cū eccleſia de cauſa poſſeſ. ⁊ p̄prie. qꝺ non.
vt in. c. in geneſi. de elec. ⁊ l. ñ. C. de decurio
nibus. nec eſt ſpeciale in electione. q̄uis glo.
dicat cōtrariū ī. c. j. de re. ec. ñ alie. lib. vj. Sz
tu tene qꝺ non valet. Et hoc ſentit poſtmodū
Jo an. ibidem in nouella. ⁊ firmat Jo. cal. ī
c. cum omnes. de teſti. ⁊ bar. in. l. omnes popu
li. ff. de iuſti. ⁊ iur.

Conſeruator quis poteſt eſſe. R ñ.
qꝺ ſi datur a papa oportet qꝺ ſit epūs

vel supior Platus. vel abbas vel habēs dignitatem vel psonatū in cathedralibus. aut collegiatis ecclesijs. Item q̄ nō sit de iurisditōne vel dominio seu districtu ecclesiastico vt tē poralibus illius cui dat̄ p cōseruatore exceptis illis q̄ regibus ⁊ regnis dant̄. Itē q̄ nō sit cōseruator p̄seruatoris sui. habent hec in. c. hac cōstitutōne. de offi. del. li. vj. ⁊ ex ciuitates vt dioceses in q̄bus fuerint deputat̄ vel alibi q̄s in ciuitatibus. seu locis insignibus vbi copia possit hēri peritor̄ p̄cedere nō possunt. nec aliquos vltra vnā dietā a fine dioceseos eorundē trahere p̃nt. vt in. d. c. hac constitutione.

1 ¶ De q̄bus p̃nt se intromittere. R̄ñ. q̄ soluz de manifestis iniurijs ⁊ violētijs. ⁊ si de alijs se intromiserit vel ad ea q̄ iudicialē indaginē requirūt suā ptātem extēderint sunt suspēsi p vnū annū ab officio. ⁊ pars q̄ hoc fieri p̄curauerit excōicationis sniam incurrit ipso facto a qua nō poterit absolui nisi p̄mo satisfaciat integraliter de expēsis. vt in. d. c. hac cōstitutōe

2 ¶ Quid si reus negat notoriū ⁊ actor vult p̄bare. R. q̄ cōseruator cognoscere poterit. q̄ q̄libet iudex cognoscere potest an sua sit iurisditio. l. si q̄s ex aliena. ff. de iudi.

3 ¶ Quantū durat eor officium. R̄ñ. q̄ vsq̄ ad obitū cōcedētis. ⁊ tūc expirat quo ad negocia nō cepta. vt in. d. c. hac constitutione.

4 ¶ Circa munera ⁊ expēsas assessor ⁊ notarior̄ tenet̄ obseruare q̄d de legatis statutū est. de quo vide. j. iudex. §. viij. cū seq̄ntibus.

5 ¶ Quid de attētatis p̄ conseruatores ꝛ p̄missa. R̄ñ. q̄ irrita sunt ipso iure. d. c. hac cōstitutōne. ⁊ hec vera sunt nisi in eor litteris alia potestas eis dareť. vt fit cōiter. Et sic patz q̄ hodie paz valet hec p̄uisio.

6 ¶ Sed q̄d si alius q̄ ille cuius ē cōseruator p̄curaret vt se intromitteret de alijs nūq̄d esset excōicatus. R̄ñ. Se. in. d. c. hac cōstitutōe q̄ nō nisi p̄ticiparēt cū p̄te post̄ excōicationez incurrit. q̄ tūc ligareť eadē excōicatione p̄ticipando in crimine crimīoso al's nō.

7 ¶ Quis p̄t absoluere istū. R̄ñ. Archidi. Jo. mo. ⁊ Jo. an. in. d. c. hac pstitutōe. q̄ ordinarius ex q̄ q̄dit̄ canonis nō sibi reseruauit.

8 ¶ Utrū possit vices suas alteri p̄mittere. R. q̄ nō. nisi citatōes ⁊ sentētiaz denūciationes nisi aliud specialiter in eor litteris cōtineať. d. c. hac constitutione.

Consilium est volūtatis. Preceptū necessitatis. xiij. q. j. q̄ p̄cipiť. tamen qui consilio domini non vtitur. minus boni adipiscitur. c. quisquis. eadem. q. Et merito arguitur qui cōsilia sapientiū ⁊ recta sua dentiū. non vult recipere. lxxxiij. di. c. j. Et in dubijs debet homo requirere consiliuz. xxj. q. iij. visis. ⁊ di. xx. c. vlti. xj. q. iij. excellentissimo.

¶ Utrū quis teneatur ex cōsilio dato. R̄ñ. q̄ aut dat quis consiliū delinquenti. aut contrahenti. Si delinquenti quo ad peccatū indistincte inuoluitur sed quo ad penā seu restitutionem faciendā distinguo aut talis erat factur⁹ etiā sine cōsilio. ⁊ tūc si dedit cōsiliū ope. tenetur insti. de ob. que ex delic. na. §. at vbi ope. ff. de fur. l. si quis vxori. §. j. etiā si cōsiliū nō adhibuit p̄cipaliter sed secūdario. ff. de fur. l. si pignore. §. pe. insti. de fur. §. ope. vt puta acōmodauit scalam ad ascendenduz ⁊ hmōi. Si vo dedit consiliū sine opere. al's facturo. non tenetur. d. §. at vbi ope. Nec ob. l. j. in. §. si qs. ff. de ser. cor. quia est casus specialis ī quo nō debet augeri malicia serui laudando. Vel p̄t dici q̄ ibi nō solū cōsuluit sed etiaz laudando incitauit. quod magis est. pro hoc facit quod no. ī. l. sepe. §. fi. ff. de verbo. sig. ⁊ in. l. j. in fi. ff. man. Si vo non erat facturus. tenetur. l. si remunerandi gratia. §. plane. ff. man. sed non ei cui dedit consilium fm glo. in. l. nullus ex consilio. de re. iur. li. vj. sed ei cōtra quē ⁊ eius maleficij nomine. puta si fecit homicidiū homicida est. l. di. si quis viduā. ⁊ hmōi. Sed tu dic ī consciencia teneri etiā ei quem male consulendo corrupit quantū potest exhortando ad bonū. ar. vj. q. j. deteriores. Si vo dat consiliuum contrahēti ⁊ tūc si est fraudulentū tenetur indistincte. ff. de dolo. l. q̄ si cū res. vbi ille q̄ cōsulunt dolose ⁊ sui lucri cā mutuare debitori ñ idoneo teneť actōne de dolo ei cui consiliū dedit ad idē. ff. de p̄oso. l. ij. Si vo non est fraudulentū non tenetur. vt in. d. regula nullus ex consilio. ff. de dolo. l. elegāter. in fi. Et hoc verum si est simplex consiliū. q̄ si esset mandatū q̄uis nō sit fraudulentum. si est designata certa persona. puta mandat quis tibi vt titio pecuniā tradas. ⁊ sic teneť indistincte. etiā si al's erat facturus. ff. man. l. ij. §. tua ⁊ aliena. ⁊. ff. de nego. gest. l. ij. §. plane. Si vo non est designata certa p̄sona. ⁊ tunc si al's nō erat facturus tenetur vt in. d. §. plane. al's non.

¶ Utrū ille qui debet aliquid agere cum consilio alicuius possit p̄cedere si ille mortuus ē vel est absens vel non vult consulere. R̄ñ. vt colligo ex Se. in. c. j. ne se. va. li. vj. ⁊ Pa. ī. c. er parte. de const. q̄ aut consiliū debz peti ex statuto vel ex cōsuetudine. ⁊ tūc potest p̄cedere si ille mortuus est. vel remotus. vel nō vult 2

dare quando periculosum ē expectare respectu actus sup quo requiri debet. sicut collatio beneficij. ¶ hui⁹modi. Si vero cōsiliū non requiritur per statutū vel cōsuetudinem sed de mādato alicuius. Hemi. ibidem tenet q̄ non potest p̄cedere. sed debet ad mandantes referri. Et hoc vez fm Hinc. ¶ Compo. nisi cōmissio facta fuisset sub nomine dignitatis. q̄ si mortuus est expectabitur successor. ar. c. quoniam abbas. de offi. dele. Pa. vo limitat verum nisi immineat periculū ex dilatione. arg. l. si longius. §. si filius. ff. de iudi. ¶ in. l. si cum dotes. §. sed si latitat. ff. so. ma. Et hoc sentit Bar. ī. l. §. §. si plures. ff. de exercito. Ratio fm eū quia mandatum debz intelligi fm iura. ar. c. ex literis. de consti. ¶ c. ij. de rescrip. Sed de mēte iuris ē q̄ si potest haberi. habeat. ¶ si non pōt haberi. ¶ periculum sit ī mora. procedatur ad cōsumationem actus. vt ī. d. c. j. Et placet mihi q̄ sic videtur de mēte mandantis.

3 ¶ Vtrum actus gestus teneat si potest peti cōsilium ¶ nō petitur. Rñ. Pano. in. dicto. c. ex parte. q̄ si mandator ex forma mandāti voluit requiri p̄siliū. non tenet actus nisi req̄ratur vt in. c. cū in veteri. de elec. Si vo est ex dispositione legis. ¶ tunc si lex a principio cum dedit potestatem mandauit cōsiliū requiri. similiter non valet ex defectu potestatis quia habuit eam mollificatam ¶ qualificatam. Et sic intellige. rē. c. nouit. de his q̄ fi. a p̄la. ita q̄ sine clausula decreti actus ē nullus. aut habēti prius potestatem mādauit supior vt procedat cum consilio. ¶ tunc tenet. licet sit puniendus arg. c. dilectus. cl. secundo. de p̄eben. vide gl. singularem. in cle. j. de iurepatro.

4 ¶ Vtrū obligatus petere consiliū teneatur illud sequi. Rñ. Be. ī. d. c. q̄ aut peti debz ab eo a cui⁹ potestate dep̄ēdet principaliter act⁹ vt q̄ clericus nō conueniatur coram alio episcopo sine consilio propriq̄. ¶ sic tenetur sequi ¶ iste est casus in. c. j. de so. compe. cum glo. si vo nō dependet actus ab eo sed vna cuz alijs debz interesse. tūc si p alia iura debet seq̄. claz ē q̄ arrabit ¶ ita p̄cedit glo. in. c. ij. de coz. vi. fm intellectū Vo. patz h̄ in. c. studeat. l. di. q̄ requirit consiliū aliox episcopox in depositō ne sacerdotis. ¶ intelligitur q̄ sequatur p̄ter c. felix. xv. q. vij. Aut non apparet per alia iura exp̄sse q̄ debeat sequi. ¶ tūc si debet requiri a participe officij sup illa oportet sequatur. conclusio est Anno. in. c. venerabilis. de offi. del. Nam coadiutor ibi datus habet officiū sup rebus ecclesie sicut p̄lat⁹ cui datur. ꝯ debet sequi eius cōsiliū. Aut nō debet requiri a participe officij. sed ab habente ius. ¶ sic tenet sequi Vnde si mandatur p̄uideri alicui de ecclesia requisito cōsilio patroni debz consiliū seq̄ cuz habeat ius in tali p̄uisione ecclesie. dictum ē Jo. an. in. c. dilectus. de offi. le. ¶ in. c. j. de cano. Aut nō debet requiri ab habentibus ius. tūc si materia habeat q̄ debeat seq̄ sequendū ē. puta si cōsulatur alicui ne ordinet p̄ter irregularitatem. ¶ ita p̄cedit tex. in. c. ad aures de eta. ¶ quali. ¶ ita eū intelligit Jo. an. in. d. regula nullus ex cōsilio. Aut materia non habet vt sequatur. ¶ sic nō tenet sequi. de ele. cū in veteri. de arbi. cū olim. Adde fm Jo an. in regula nullus. li. vj. in mercu. q̄ si dicat iuxta p̄siliū. vl fm p̄siliū talis tenet seq̄. Et fm Lym. l. id qđ pupib⁹. L. de epi. ¶ cle. idē dicendū q̄n dr̄ de p̄silio talis. Sec⁹ si dr̄ cuz cōsilio. Sed Jo. an. vbi. s. ¶ Bar. in. d. l. id quod nō approbant hoc sed tenent q̄ non tenet sequi. Ego recurrerē ad intentionem mandantis.

5 ¶ Sed pone q̄ tali obligato seq̄ p̄siliū det cōsiliū iniustū. Rñ. Vo. ¶ seq̄tur Pa. q̄ nō debz sequi. q̄ cōsiliū importat q̄ sit iustū. vt in. l. titiū ¶ meuiū. ff. de admi. tu. ¶ no. Bar. in. l. §. §. si plures. ff. exerci. ¶ fm eundē Vo. posset proferre sentētiā cōtrariam. Q. nō vez fm Pa. de equitate. secus de rigore iuris. Quod verum credo. nisi piculum esset expectare. q̄ tūc posset dare etiā de rigore iuris. vt. s. dictū ē.

6 ¶ Quid si papa mādat collegio vt eligat vnū cum consilio talis poterūt ne eligere cū a quo consiliū petere debent. Rñ. Pa. in. d. c. cuz in veteri. q̄ non. fm Hosti.

7 ¶ Quid de p̄ponentibus in consilijs aliquid quo p̄rimi iniuste damnificētur. vl q̄ fiāt iniqua statuta. Rñ. fm Dur. q̄ tenentur ad restitutionē insolidum. q̄n talis damnificatio nō fuisset facta nisi ex eox proposito de vltra mortale peccatū qđ cōmiserūt p̄ponendo.

¶ Conspiratio Vide. s. Coniuratio.
¶ Constellatio Vide. j. Sortilegium.
¶ Constitutio alia ciuilis. alia ecclesiastica. Ciuilis ciuile vel forense ius appellat. Ecclesiastica vo canonis nomine cēsetur. iij. disti. §. j. vbi dicit glo. q̄ etiam aliqñ p̄stitutō ecclesiastica appellatur canon quando p̄stituitur in vniuersali concilio. Aliquando decretū quando papa statuit de consensu cardinaliuz ad nullius p̄sultationem. extra de electi. bone el primo. quandoq̄ etiā solus. extra de reseri. c. j. Aliquando epistola decretalis quādo papa statuit aliquid ad alicuius p̄sultationem.

Aliquãdo dogma quod cõsistit in doctrina fidei xpiane. Aliquando mandatum quod cõsistit in doctrina morum. Aliquãdo interdictũ quo nulla pena addicit. facit. c. si quis dogmata. xxv. q. j. Aliquando sanctio quando addit penã. xvij. q. iiij. si quis. Constitutõ tamẽ pro prie dicitur q̃ princeps statuit. c. constitutio di. j. large accipitur pro omni iure scripto. c. cum omnes. de consti.

i ¶ Vtrum cõstitutio pape que a principio cõmuniter non recipitur ipo sciente et tolerãte obliget ad peccatũ. Rñ. Panor. in. c. quia circa. de consangui. et affi. post do. Anto. q̃ nõ. p quo facit quod no. iij. dist. §. leges. de treu. et pace. c. primo. Si vero a principio a maiori pte recipitur. sic obligat. q̃uis minor pars nõ seruet. Et sic intelligo. c. cum iam dudum. de preben. q̃ multa per pacientiam tolerantur. que si deducta fuerint in iudiciũ. exigente iustitia nõ debẽt tolerari. vide quod dico. j. Cõsuetudo. §. x.

2 ¶ Vtrum omnes cõstitutiones emanate post compilationem decretaliũ habeant vim. Rñ. q̃ non. nisi de his fiat mentio in. vj. libro decretaliũ. vel nisi sint facte post dictum sextum vt probatur in prologo dicti sexti. de hac materia vide. j. lex.

Consuetũdo est ius quoddam moribus institutũ quod pro lege suscipitur. c. consuetudo. j. disti. et de hac bic loquor non de illa consuetudine large dicta q̃ quis dicitur consuetus facere aliquid que est quoddam ius priuatum non publicum vt ista de qua hic. vt. l. de quibus. et. l. cum de consuetudine. ff. de legi.

i ¶ Quis potest consuetudinem introducere. Rñ. q̃ ille qui potest facere legem. quia a quo remouetur genus. et eius species. l. filius. ĩ fi. ff. de dona. et. l. iurisgentiũ. §. si fraudandi. ff. de pactis in glo. ergo a contrario sensu cõsuetudo est species iuris. insti. de iure naturali. §. constat ergo.

2 ¶ Que requirũtur ad faciendam consuetudinem. Rñ. q̃. v. de necessitate. vt habeat vim legis. Primum q̃ sit rationabilis. quia de substantia legis est q̃ sit rationabilis. iiij. di. erit autem. Ideo consuetudo ratione carens numq̃ habebit vim legis. Et no. q̃ vt dicit. d. Anto. in. c. fi. de consuetu. Et refert Semi. in. c. licet. de consti. li. vj. consuetudo intantũ est rationabilis inquantum participat de fine iuris Finis iuris canonici est felicitas aime. Finis iuris ciuilis est bonum publicum. vt no. gl. de iureiuran. cum contigat. Et ideo consuetudo debet conuenire religioni. discipline et salutis Si ergo istis est contraria. puta q̃ nutrit peccatum. de se est irrationabilis. et non potest seruari sine peccato. viij. dis. que contra. et lex. c. se. q̃uis cõueniret iuri ciuili. sicut vsure q̃ pro bono pubico pmittebantur. vel dic sm Pa. in. d. c. fi. q̃ quãdo consuetudo aliquo bono fine instituitur dicitur rationabilis. licet sit cõtra ius quod est rationabile. quia illud vno respectu. istud alio. Exemplus ius statuit q̃ episcopus tractet negocia cum concilio capituli. c. nouit. et. c. quanto. de his que fi. a prela. Et est ratio. quia firmius est iudicium plurimoꝝ. c. prudentia. de off. dele. et. xx. di. de quibus. vbi dicitur. Facilius inuenitur quod a pluribus senioribus queritur. tamẽ consuetudo potest introducere contrarium. vt in. c. non est. de consuetu. lib. vj. que tamen erit rationabilis alia ratõe. videlz vt facilius expediãtur negocia. Hoc vex. dummodo non sit contra veritatez et bonos mores.

¶ Sed quero an aliqua consuetudo posset eẽ rationabilis que sit contra legem dei et naturalem. Rñ. Pa. vbi. s. q̃ precepta dei quedã sunt moralia. vt puta que mores instruũt et informant. sicut non occides. honora patrẽ tuũ et hmõi. et in istis potest ꝙsuetudo distinguere limitare. et angere. si rõ naturalis suadet. nec est peccatum. quia presumendũ est ipm deum sic voluisse cum noluerit omnes casus distinguere sed dederit regulas et potestatem vicario suo. xxiij. q. j. quodcũq̃ ligaueris. Ex vbi ratio nulla naturalis suggerit ius diuinuz distinguere seu limitare. nulla lex potest. et mins consuetudo. et eam faciens dicitur errare. Et sic intellige tex. in. c. sunt quidã. xxv. q. j. Quedam sunt precepta mixta. i. figuralia. Et istorum quedam sacramentalia. de quibus poterat ratio reddi ad litteram. vt de circũcisione et de purificatione post partuz mulieris. Quedam ꝛo cerimonialia. de quibus ratio reddi non poterat quo ad litteram. sed soluz quo ad intellectũ. vt illud. Non arabis cũ boue et asino. et hmõi. Item quedaz iudicialia sunt que non obligant hodie nisi sm q̃ dicã. j. Decime §. j. et contra ista valet consuetudo.

¶ Secũdũ qd requiritẽ q̃ mores et actus hominũ p quos introducitur consuetudo solum. vt. d. l. de quibus sunt tales q̃ ꝓbabiliter arguant consensum populi illius qui potest facere consuetudinem. d. l. de quibus. 4

¶ Sed quõ possum psumere de psensu populi 5

volentis introducere cõsuetudinẽ. ℜ. q̃ actꝰ aut ꝓcedunt a supiori ⁊ sunt actus iudiciales tũc si cõsensus ꝑti accedat a principio vt ex postfacto tacite. ⁊ sint frequẽtati. ita q̃ saltez sint duo. vt due sñie et lapsus tpis sic ꝑsumit cõsuetudo. q̃ habent aptitudinẽ ad consuetudinẽ inducendã. ff. de inof. te. l. naz ⁊ his. ⁊ ff. ad tit. l. si quis. §. qõ sub eodẽ tecto. ℭ Si vo tales actus nõ sunt iudiciales. vt vendere. locare. ⁊ hmõi. aut actus priuatoꝝ. vt ẽ videre in porticib⁹ sup̃ uiã publicã. tũc nõ sufficiũt duo actus. ꝛ reqritur freqntia ⁊ multitudo actuũ. ita q̃ totꝰ populus sciat. l. sed ⁊ ea. ff. de legi. ⁊ l. nam impator ibidẽ. ⁊ ff. de insti. ac. l. sed ⁊ si pupillus. ℑtem q̃ actꝰ sint talit publici ⁊ ita notorij fm cõem opi. doc. vt verisimiliter trãsierint in noticiã totius populi. d. l. sed ⁊ si pupillus. §. ꝓscribere. ℭ Et rõ ẽ q̃ oz vt iteruenial tacitus ꝓsensus ꝑti si oz eẽ cõsuetudo qui ex vno actu agnosci nõ põt q̃uis sit notorius nisi hẽat cãm successiuã p tps debitũ ad introducendã ꝓsuetudinẽ. vt puta si pons edificaret i publico ⁊ haberet cãm pmanentẽ. similiter si bñficiũ seculare ꝓferẽ regulari et possidẽ tpe habili ad cõsuetudinẽ efficit regulare. et econtrario. vt in. c. cũ de beneficio. de ꝓben. lib. vj. vel nisi appareat de expsso cõsensu populi volẽtis introducere ꝓsuetudinẽ p illũ actuz sine q̃ ꝓsensu nũq̃ erit cõsuetudo. vt no. gl. in. d. c. ꝓsuetudo. ℭ Et ꝛ gl. in. c. ita nos. xxv. q. j. ⁊ ĩ. c. cũ ecclesia. de cã pos. ⁊ ꝓpo. dicat q̃ binꝰ actꝰ in criminalibus facit cõsuetudinẽ. ℑntelligo de ꝓsuetudie large accepta. nõ de ista de q̃ hic
6 ¶ Tercio qõ reqrit ẽ vt sit introducta ex certa scientia. nõ p errorẽ. q̃ si talis est error qui tollat consensum nõ põt eẽ consuetudo. q̃ deficit cã. s. cõsensus ꝑti. d. l. de quibus.
7 ¶ Quarto qõ reqrit ẽ q̃ maioꝝ ps ꝑti sit vsa illa ꝓsuetudine. ℑntellige de maioꝝ pte ꝑti hñtis cõsensum habilẽ ad faciendũ legẽ vnde pueri. mulieres ⁊ furiosi. ⁊ hmõi. nõ cõputantur in nũero. q̃ nõ possunt cõdere legem. vt in l. j. ff. de legi. ⁊ nõ solum maioꝝ pars ꝛ oz sint due ptes populi vel collegij. vt in. l. nulli. ⁊ in l. plane. ff. q̃ cuiusq̃ vni. alit sicut legẽ nõ pñt facere. sic nec consuetudinem.
8 ¶ Quintũ q̃ reqritur ẽ tps debitũ. Sed quero quantũ tpus requirat. ℜ. ℙa. in. d. c. si. de ꝓsue. q̃ ꝛ varie sint opi. tñ istud sibi vr q̃ de iure ciuili reqrit tps. x. ãnoꝝ. q̃ iura reqrunt tps longũ ad introducendũ ꝓsuetudinẽ. ℒ. q̃ sit lon. consue. in rubro. ⁊ in nigro. ⁊ ar. in. l. ij. ℒ. de seruitu. ⁊ longũ tps ẽ. x. anoꝝ. ℒ. ō pre. lon. tem. p totũ. ⁊ in glo. dicte. ℜ. ℒ. q̃ sit lon. cõsue. Et ℬ tenet bar. in. d. l. de qbus. ⁊ ℒy. in d. l. ij. De iure aũt canonico dic q̃ aut ꝓsuetudo ẽ ꝑter ius. ⁊ sufficit tps. x. ãnoꝝ. fac̃ glo. in c. fi. de ꝓsue. li. vj. ⁊ in. c. ꝓsuetudo. xij. dist. ℒ. limita fm ℑnno. in. c. cũ dilectus. de ꝓsue. nisi veniret ad detrahendũ iuri alicuius eccie particularis. q̃ tũc reqritur tempus debitũ ad p̃scriptionẽ. Secus si esset ℨ eccĩam vniuersalẽ. Sed ℙa. in. d. c. fi. etiã idẽ tps reqrit ℨ eccleſiam vniuersalẽ. Aut ꝓsuetudo est ℨ ius canonicũ ⁊ requiritur tempꝰ. xl. annoꝝ. q̃ oportet sit p̃scripta. vt in. d. c. fi. ⁊ in. c. iij. de cõsue. li. vj. Dicit tñ do. ℑnto. in. d. c. fi. q̃ si papa scit sufficit tempus. x. annoꝝ. qõ est singulare. Si vo cõsuetudo esset ꝓtra ea que reseruata sunt principi in signũ specialis priuilegij. tũc tam de iure ciuili q̃ canonico requiritur tẽpus de cuius initio memoria nõ sit. vt est tex. in. c. ſi per quibusdam. de ver. sig.
¶ Vtrũ talis cõsuetudo tollat legem ꝑriam. 9
Rñ. q̃ sic. si supior scit ⁊ tollerat. facit gl. ĩ. c. j. de treu. ⁊ pa. ⁊ qõ ubi no. Goffr. vñ dicit do. ℑn. q̃ nõ reqritur alia p̃scriptio. q̃ ex quo superior videt ⁊ tolerat nõ vr velle vinculũ inuicere. ℙa. ibi dicit q̃ sufficit binus vel trinus actꝰ vt tollat. Si vo supior ignorat. tũc distingue. aut lex ꝑria habet clausulã derogatoriaz ad ꝓsuetudinẽ. ⁊ sic nõ valet ꝓsuetudo. q̃ lex sp loqtur. l. arriani. ℒ. de here. Et hoc vez fm do. ℑn. in. c. fi. de consue. nisi ex noua cã vel ẽt antiqua verisimilit nõ cogitata. cõsuetudo inducereẽ quã si ꝓnceps cogitasz admisisset. ar. l. si hoẽm. ff. man. ẽ tex. iuncta glo. in. cle. statutũ. de elec. vel fm ℬe. in. c. licet. de consti. lib. 6
vj. nisi lex tñ resisteret ad finẽ vt cõsuetudinẽ ꝑteritam tollat. qõ patet q̃ñ non facit mentionem de ea nisi vt eã tollat q̃ñ aliter nõ tolleretur. vt patet in. d. c. ꝛ. q̃ tũc potest induci noua cõsuetudo. Et ita põt ꝓcedere gl. in cle. statutũ. de elec. Propterea tenet ℙe. de perusio in tractatu de canonica portõne. circa fi. q̃ ꝑt introduci noua ꝓsuetudo ℨ cle. dudũ. de sepul. Si vo ñ hz clam derogatoriã. valz ꝓsuetudo ℨ legẽ. ar. ex facto. ff. de. vul. ⁊ pu. sub. dummõ sit ep̃scripta q̃ ad tollendũ ius canonicũ. q̃ q̃ ad tollendũ ius ciuile nõ oz sit p̃scripta. ꝛ sufficit tacitus ꝓsensus ꝑti. q̃ seculares hñt ius ꝓdendi leges etiã ℨ legẽ impatoris ab ipo. impatore. l. omes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. et ideo possunt inducere consuetudinẽ nõ sic est ℨ ius canonicũ. Oz oportet ꝓscripta sit ⁊ nõ sit tale ius qõ ꝓscribi non possit. ⁊ iõ q̃ laici non pñt

pscribere spñalia. sic nec cōsuetudinem indu-
cere. c. masana. de elec. etiã si non esset mẽoria
de eius inicio. vt not. Jo. an. in. c. ñ. de pbẽ. li.
vj: facit quod dicã. j. Jrimoniũ. iij. Impedi-
10 mento. xvij. §. j. de statuto.

¶ Bz pone q lex seu statutũ habet excõicatio-
nem annexã in ẽfacientes nũqd idẽ erit vt cõ
suetudo tollat. Rñ. vt colligo ex car. in plogo
cle. Jnno. ⁊ Cal. d. Jn. ⁊ Pa. in. c. j. de treu.
⁊ pa. quidam tenẽt q nõ excusantur facientes
ẽ. etiã qñ solũ esset pceptiua. qz ex quo a pnci-
pio ligauit ẽuenientes ad peccatũ nõ tollitur
eius dispõ. qz tẽpus nõ ẽ modus tollende ob-
ligatõis. l. obligatõnũ. la. ñ. §. placet. ff. de ac-
⁊ ob. Sed tu tene q si ẽrium legis vel statuti
nõ est de se mortale pctũ remota lege vel sta-
tuto. nõ ligat fm q. s. dixi de lege simplici. Et
sic tene q nõ erũt excõicati facientes contra-
riũ ex quo per binũ actũ factũ ẽ ẽ legislatores
scientẽ ⁊ valentẽ ẽdicere. ⁊ nõ ẽdicentẽ. Vbi
aũt ignorat requiritur tẽpus. xl. annoz. si est
ius canonicũ. vel si ẽ statutũ epi. credo suffici-
ant. x. ãni. vñ añ ölinq̃ntel sine rõnabili cã be-
ne ligabñtur ⁊ pena ⁊ culpa. sed post nõ. Nec
ob. q ex quo tales peccauerũt nõ poterit ĩdu-
ci cõsuetudo. qz successores possunt extimare.
q ex iusta cã nõ seruauerũt. facit tex. in. c. cum
olim. de cle. piu. ⁊. xv. q. vl. c. cũ multe. vbi lo-
quitur de lege penali abrogata p ẽriam psue-
tudinẽ. Si ẽo ex rõnabili cã nõ seruauerũt p
decessores. sic eẽ nõ peccauerũt. nec ligati fue
rũt facẽ qõ no. Archi. ĩ. c. vtinã. lxxvj. di.

11 ¶ Qnõ interrũpit consuetudo. R. Pa. in. c.
fi. de consue. q si est completa ⁊ pfecta requi-
ritur tps. x. ãnoz. Et sic intellige Jo. an. ibi-
dem. alꝫ nõ frãgitur etiã p plures alios ẽrios
actus. Si ẽo non est cõpleta sufficit vn⁹ actus
cõtrarius ita q de nouo oportet incipiat. ar.
12 l. vbi duo. ff. de re. iur.

¶ Vtrũ ex cõsuetudie possit introduci vt exi-
gat aliquid p spñali sine simonia. R. Pa. in
c. suã. de simo. q sic. qñ nõ pressit exactio. sed
ex mera liberalitate ⁊ deuotione populi talis
consuetudo est introducta. facit. c. ad apostoli
cam. de simo. vbi dicit compellendos ad lau-
dabilem consuetudinem seruandaz. Si ẽo ex
actio precedẽs dedit causaz consuetudini. tũc
non valet cũ habeat initiũ vitiosum. Et sic in-
telligit tex. in. c. cũ in ecclesie. de simo. si bene
põderet. Limita ꝑ vt. j. simonia. ij. §. xxj.

13 ¶ Sed qnantũ tps requiritur ad istã consue-
tudinẽ introducendã. Rñ. Pa. vbi. s. q tps
x. annoz. tum qz clericos non astringit sed lai
cos inter quos regulariter currit consuetudo
ex cursu. x. annoz. vt cõiter no. in. l. de quibus
ff. de legi. Item quia pia. Et ideo etiã de iure
canonico sufficit prefatum tempus vt no. glo.
in. c. fi. de consue. li. vj.

¶ Vtrũ in ossii pacto intelligatur actũ q ẽ est 14
cõsuetũ. Rñ. q sic. l. sp in stipulatõibus. ff. de
reg. iur. tex. ẽ in. l. qñ si nolit. §. q assidua. ff. de
edi. edic. ff. de aqua plu. ar. l. ĩ prius. §. placu-
it. C. de loca. l. licet. ⁊. ff. de lege cõmi. l. iij. q̃
incipit si fundus. ar. ff. de pscrip. xx. l. si tibi. p
terea dicit Bal. in. l. liberto. C. de op. lib. q
q cõduxit opariosꝫ alio nõ expresso tenẽt eis p
uidere in expẽsis ⁊ ferramentis fm q ẽ cõsue-
tum. ⁊ nõ aliter allegat. d. §. placuit. Et bar.
in. l. nemo. est q nesciat. ff. de duo. reis. dicit q
si ẽsuetudo ẽ q doctor legat p substitutũ. ĩtel
ligit q istud possit. Iz non sit actum.

¶ Vtrũ cõsuetudo praua excuset a pena hui⁹ 15
seculi. R. fm glo. iij. di. in. c. denicz. q sic. si cõ
suetudinis pranitaſ nondũ est declarata p ius
Secus q ad deũ. qd verũ intelligo q nõ excu-
sat quo ad deũ quãdo ignorãtia praue cõsue-
tudinis essz crassa. vt puta ẽ ius naturale. xxvij
q. ij. flagitia. Secus vbi esset probabile dubiũ
super cõsuetudinis validitate. nã tũc ignoran-
tia legis nõ est peccatũ. vt ĩ. l. regula. ff. de iur.
et facigno. et ĩ. c. cũ dilectus. de ẽsuetu. et qõ
no. Jnno. ĩ. c. p tuas. de sẏ. et glo. in. c. vno. de
postu. pre. li. vi. in ver. de cetero.

¶ Vtrũ ẽsuetudo interpretet̃ priuilegia. in- 16
dulgẽtias ⁊ statuta. sicut et legẽ. R. q. sic. c. cũ
dilectus. de cõsue. l. si de interpretatõe. ff. de le
gi. et quod not. Jo. an. in. c. quod dilectio. de
cõsan. et affi.

¶ Vbi bz locum ẽsuetudo. R. q in illis locis 17
vbi viguit. vt no. Pa. in. c. cũ olim. de consue.
Et ideo nocet ẽtra priuilegia generalis studij
in loco vbi viguit. sed nõ in alio loco. de quib⁹
in aut. habita. C. ne fi. pro pa.

¶ Vtz papa reuocet ẽsuetudinẽ pticularẽ si 18
de ea nõ facit mẽtõz. R. q nõ. c. Iz. ẽ ẽsue. li. vi

¶ Vtrũ oẽs teneanẽ seruare vnã ẽsuetudinẽ 19
R. q nõ. sed ql̃ibet suã. nec etiã ẽsuetudinẽ ro
mane ecẽie vbi xsaẽ ex fidẽ ⁊ articulos eius.
nec papa mãdat vt seruetur. vide glo. in. c. i. de
sum. trini. li. vi. ⁊. c. nolite. xi. di. facit. c. quoniã
de ferijs. et ibi Pa.

¶ Vtrũ in his q̃ sunt mere facultatis inducaẽ 20
cõsuetudo. put est ius priuatũ in ẽreiudicium
facientis. R. q nõ. necz ex donatõne mere fa-
cta. vt no. in. l. i. ff. de ser. et per Cy. in. l. ij. C. q̃
sit lon. consue. et per Jo. an. in. c. i. de cle. con-

iu. facit qđ no. ¶ Anno. in. c. bone. el. ñ. de post. pre. vbi dicit q̄ recipiēti de longe veniētez nō acq̄rit q̄si possessio. nec cōsuetudo. sed pluries fuerit receptus. Bar. in. l. cum de in rem ꝟso. ff. de vsuris. ⁊. l. opas. ff. de ape. li. dicit q̄ licz rusticus dederit vnū par caponū p decenniuz ex liberalitate. sīr imit q̄s ad molendinū tuuz nō inducitur cōsuetudo. q̄z isti actus sunt mere facultatis.

12 ¶ Quot actus req̄rūtur vt quis dicatur hēe aliq̄d in ꝓsuetudinē. ¶ Rñ. q̄ in ciuilibus req̄ritur q̄ sint tot actus q̄ faciāt ꝓscriptionē. naz tres actus aut quatuoz nō faciūt cōsuetudinē nisi sit legitime ꝓscripta. vt no. gl. in. d. c. cum eccīa. de cā pos. ⁊ ꝓpri. Dez ē q̄ duo vel tres actus tuent aliquez in possessione quousq̄ sit dubiū. xviij. q. ij. seruitiū. ¶ In criminalib⁹ ꝟo introducitur p binū actum. vt. s. §. v.

22 ¶ Vtrū omnis cōsuetudo ꝓprie dicta sit obligatoria sub pena mortal⁹ peccati. ¶ Rñ. q̄ nō. q̄z q̄uis sit lex. siue habeat vim legis ꝓsuetudo. tñ sicut nō omnis lex obligat ad mortale. sic nec oīs consuetudo. Sola ḡ illa cōsuetudo obligat ad mortale q̄ introducta ē ea mēte vt sit ꝓhibitiua. vel ꝓceptiua sub pcō mortali. qđ pōt ꝓpendi q̄n cōiter tenetur ab omnibus q̄ faciens ꝓtra peccat mortaliter.

¶ Ontemptus ſm Collec. ī. c. j. de cōsti. ꝓprie est quando ex sola volūtate nō vult quis subȝcere se statuto. vt ꝓcepto obedire. et non potest apparere quo ad forum extrinsecū nisi post monitōnem. Dz si quis trausgreditur ꝓceptū ex concupiscētia. ira. vel negligētia. aut alia particulari cā non peccat ex contemptu. ¶ Idez tenet Gte. vt refert Lar. in cle. eos. de sepul. nisi quis ex pticulari cā induceret sepius ad iterādū. q̄z tunc etiā vē cōtemnere ſm eū. Et hoc vez quo ad p̄sumptionē nō quo ad veritatē. q̄z etiā freq̄nt factū ex aliq̄ cā nō ē cōtemptus. ¶ Disponit tñ consuetudo ad cōtemptū. vt no. Tho. se. se. q. lxxxvj. ar. penulti. in responsione vltimi argumenti. pro his facit. xj. q. iij. c. excellētissimus. vbi ponit aliud esse peccare ex necessitate. aliud ex ignorantia. aliud ex cōtemptu.

1 ¶ Vtrū faciens ex ꝓtemptu ꝫ exhortationez superioris peccet mortaliter. ¶ Rñ. vt colligit ex dictis doc. q̄ aut facit ꝫ. q̄z cotemnit auctoritatem ⁊ illā negando. ⁊ talis ꝓceptoz nō solū peccat mortaliē. sed si talis supioz est papa velud hereticus dz puniri. vt dicit glo. in. c. generali. de elec. li. vj. ⁊ Pau. in cle. j. de eta. ⁊ q̄li. ⁊ est infamis. vt no. glo. vj. q. j. infames. Si ꝟo nō contēnit auctoris potestatē. sed observantiā cōsilij. seu exhortationis. ⁊ sic solū peccat venialiter si consiliū est reuerētie. vt puta. q̄z subditus deberet facere. tñ ꝓlat⁹ nō vult ꝓcipere. ſz potiꝰ cōsulere. Si ꝟo eēt necessitatis q̄ ꝓlat⁹ cōsulit. ſz nolit ꝓcipere forte ꝓt scā dalū sic peccat mortaliē. vt no. in. c. ad aures. ⁊ in. c. fi. de tem. oz. Si ꝟo consiliū est ꝓfectionis nec etiam venialiter peccat. Et tūc est ꝓfectionis quando licite potest dimittere. sic no. Archi. vj. di. c. testamentuz. ⁊. xxv. di. §. alias. Et sic intellige. glo. ⁊ iura que allegat in. d. c. generali. ⁊ ibi Semi.

¶ Ōtentio ꝓprie est impugnatio veritatis cum confidentia clamoris. ſm Ambro. Largo autem modo est etiaz sine impugnatione veritatis. de qua dī. xlvj. disti. in princi. nihil est impudentius arrogantia rusticoꝝ qui garrulitatem auctoritatez putant.

¶ Quotuplex ē contentio. ¶ R. q̄ triplex. vna emulationis. ⁊ hec ē de qua. j. Corin. j. ⁊ q̄ hodie ē in secularib⁹ erga doctoꝛes q̄n aliū magis laudare vident contendūt cōtra laudatores. ¶ Item circa ꝑdicatoꝛes. circa religiosos. aut religiones. ⁊ ſz de se nō sit nisi peccatū veniale. tamē multotiens eueniūt mortalia. puta detractiones. aut aliud malū. iuꝛ illud. vbi ēzelus ⁊ contentio ibi inconstātia ⁊ omne opꝰ prauū. ¶ Jaco. iij. ¶ Alia ē disputationis. ⁊ hec pōt esse mortalis tripliciter. ¶ Primo q̄z ē contra veritatem etiā si nō fiat cū inordinato clamore. Et hoc intelligo de re alicui⁹ importantie. puta ꝫ fidem. bonos mozes. vel ꝓtinentia ad vtiles doctrinas ⁊ notabiliter. ¶ Nam contentio q̄ fit inter pueros etiā ꝓtra veritatē nō videt peccatū mortale. ¶ Secūdo q̄z est cōtra honestatem. vt puta ita inordinate ꝓtendēdo etiaz pro veritate q̄ notabile scandalū sequatur. alꝰ erit venialē inordinate cōtēdere de fide ⁊ hmōi. ¶ Tercio quia materia est prohibita sicut publice disputare ⁊ contendere de fide ⁊ hmōi. nisi doctis ⁊ necessitate īminēte. aut cōtendere in iudicio de eo qđ facere tenet. sicut illi qui debēt dare vt habeant dilationē solue di contendūt. ¶ Alia est contentio ligationis. ⁊ hec est periculosa propter multa mala que immiscentur nō tamē prohibita. alꝰ ius canonicum esset damnandū. ¶ Potest tamen esse illicita dupliciter. ¶ Primo ratione iniusticie. q̄z scienter litigat cōtra iusticiam. ⁊ sic est mortale peccatum. ¶ Secūdo rōne scandali. s. illius a quo petitur. Et hoc intelligo si est scandalū pusillo-

nō phariseoꝝ. Et tunc est phariseoꝝ quando declaratur eis sua nō esse que ab eis petunt vt iniustam causam habere. ꝛ tñ ex malicia nolūt debitum facere. sed turbantur ꝛ scādalizātur quia tūc nō ē necesse desistere. fm notata in. §. quia ergo. xiij. q. j. Alle. aūt se. se. ti. de contentione. dicit ꝙ contentio potest fieri pluribꝰ de causis. Primo causa malignitatꝭ. vt cū quis vult iniuste vincere. vel animas simpliciū pertuerere. ꝛ sic est peccatū mortale. ꝛ ꝓhibet. ij. Tbi. ij. Noli contendere verbis. Si tñ hoc fit in his in quibus nullū periculū. ꝛ ex quadam leuitate non erit mortale peccatuꝫ Secundo causa necessitatis. ꝛ hec nō est peccatum. Oñ gl. sup illud ꝙuer. Non contendas aduersus hominē frustra. dicit non vetat cōtentionē cōtra malefacientem. vt corrigat. qz frustra non fit. sed certa necessitas cogit. Tercio ex causa exercitationis. ꝛ hec nō ē mortale peccatuꝫ lꝫ aliquādo cōtingat esse veniale peccatū ꝓpter indebitū modū. Quarto causa eruditionis. ꝛ licet. Quinto ex quadā titulatione glorie vel honoris. ꝛ sic ē peccatū veniale. sic fuit Luce xxij. Facta est contentio quis eoruꝫ ꝛc. Sexto ex causa conatus bone opationis. ꝛ hec ꝓcipitur Luce. xiij. Contendite intrare per angustam portam. ꝛ hec est meritoria.

¶ Qontinuum ē partium inter se non intermissa coniunctio. Vnitas est sine mixtura.

1 ¶ Cōtigua dicūtur quoꝝ extrema se ꝓtingūt v. phi. Et iō ē dīa inter cōtinua ꝛ cōtigua. qz ꝓtinua sine medio. cōtigua cū medio stāt. no. Be. in. c. vnico. de cōse. ec. vel al. li. vj.

¶ Qontractus est fm glo. Ray. in ti. de negocijs secularibus quasi in prin. vltro citroꝝ obligatio exvoluntate ꝛ pacto surgēs partiū.

1 ¶ Quod modis cōtrahit. Rñ. q. iiij. modis. re. verbis. litteris. ꝛ cōsensu. insti. de obli. ī fi. De quo dic vt. j. Obligatio. §. iij.

2 ¶ Quasi contractus aūt est obligatio que ꝓuenit non ex contractu. vel maleficio. vt quasi sed quodam medio. sicut quādo quis agit negocia alteriꝰ sine eius mādato aut exercet tutelam. vel est curatoꝝ ꝛ hmōi. vt insti. de obli. que ex quasi cōtrac. na. ꝓ totum.

3 ¶ Quomodo dolus annullet ꝓtractum. vide j. Dolus. §. ix.

4 ¶ Vtrū contractus intelligatur geri fm consuetudinem loci. lꝫ non exprimatur. Rñ. Pa. in. c. cū. Vj. de cōsti. q sic. no. bar. in. l. nemo ē qui nesciat. ff. de duobus reis. sti. facit. s. Consuetudo. §. xiij. Et nota ꝙ vt dicit glo. in. l. si vno anno. in versi. sed transactio. ff. loca. ꝙ ex qualitate ꝛ natura contractus verba accipiūtur contra ꝓpriam significationeꝫ. vt ibi. vbi donatio accipitur ꝓ transactōne. facit. l. i. l. eo. ti. ꝛ no. de reg. iur. l. nō videtur. ꝛ ita talia sunt predicata qualia subiecta esse ostendunt ꝛ ecōtra. xxxij. q. ij. apostolus. Et de hoc vide. j. Religiosus. §. xix.

¶ Cōtractus aliqui sunt bone fidei. s. emptio venditio. locatio. conductio. mandatū. depositum. societas. pignus. cōmodatum. ꝛ ꝑmutatio. Alij sunt stricti iuris. s. stipulatio. mutuum. ꝛ similia. Bone fidei dicuntur ꝓpter duo. Primo qz si dolus dat causam eis nō tenent. Secundo quia veniunt vsure ex mora. ꝛ iudex potest extimare ex bono ꝛ equo quid venit recompensandum. vt restituendum. nō sic in cōtractibus stricti iuris. vide glo. in. §. actionū. insti. de actio. 5

¶ Contractus quidam dicūtur nominati. vt venditio locatio. ꝛ hmōi. quia habēt ꝓpria nomina eis solū cōuentia. 6

¶ Cōtractus alij dicūtur innominati. q̄ sunt iiij. Primus dovt des. Secūdus dovt facias Tercius facio. vt facias. Quartꝰ facio vt des Et ideo dicūtur innominati. quia nomina eorum possunt alijs nominatis cōtractibus cōuenire. ꝛ isti sequūtur naturam contractuum nominatoꝝ qui eis assimulantur. l. naturales. §. sed si facio. ff. de ꝓscrip. ver. 7

¶ Qontritio fm ꝙ no. s. Bo. in. iiij. di. xvj. ar. j. q. j. prime ꝓtis est doloꝛ volūtarie assumptus ꝓ peccatis cum ꝓposito confitendi ꝛ satisfaciendi. Et nota ꝙ sicut conteri aliquid dicitur quando in minimas partes frāgitur ꝛ quasi ānihilatur. Frāgi aūt quando solum in magnas partes diuiditur. sic methaphorice coꝛ hominis durū dicitur q̄ diu diuine inspiratōni q̄si manuisse tāgēti nō cedit. sicut durū est qđ tactui nō cedit sed obuiat. i. dum in affectu peccandi morat. Cōteritur aūt qñ affectus peccati fm oēm sui premin eo totaliter destruit. i. qñ volūtas ꝑfecte recedit. Frangit ꝯo solū quādo resipiscere incipit q̄uis nondū totaliter cōuertat. Et sic dicitur atteri non conteri.

¶ In quo differt contritio ab attritione. Rñ. fm. ꝛ alios theo. ꝙ in duobus. Primo qz attritio ē doloꝛ imꝑfectus. Cōtritio ꝯo ē doloꝛ ꝑfectꝰ. Secōo qz attritō ē doloꝛ sine gīa gratū faciēte. lꝫ nō cōtritio. Et iō ꝓtritio ꝛ attritio materialit idē sunt sic dom⁹ obscura ꝛ illūia. 8

ta. Attritio q̃ppe est lux aurore que crescendo fit meridies. i. cõtritio. Et aduerte fm. s. Bo. vbi. s. q̃ duobus modis quis cõteri. Vna superi⁹ eleuãs q̃ est spes venie ex cõsideratõe diuine misericordie. Alia deorsum dep̃mens q̃ est timor pene ex cõsideratõne diuine iusticie.

2 ¶ Vtrũ dolor cõtritionis dẽat ee maximus. R. ñ. q. s. ar. ij. q. j. q̃ duplex est dolor. Vn⁹ in volũtate q̃ nõ ẽ aliud q̃ peccati displicentia. ⁊ iste debet esse maximus in genere. i. in cõparatione ad alios dolores omniũ tpaliuz. Vñ in casu in quo cõtingeret vel cõmittere peccatuz mortale. vel incurrere damnũ tẽpaliuz. aut mortem. quilibet tenetur magis eligere penam q̃ peccare vel peccasse. Non debet tamẽ fm. s. Tho. in quol. descendere in spãli ad hanc penã. immo stulte facit q̃ seip̃m i hoc sollicitat Est alius dolor in sensualitate qui causat ex p̃mo dolore. vel fm necessitatem nature ex motu superioz virtũ quẽ sequũtur inferiores vl fm electionem p̃out volũtas excitat dolorẽ illũ. ⁊ sic nõ ẽ necesse q̃ dolor ille sit maximus. immo nec etiã est necesse dolere isto mõ.

3 ¶ Vtrũ in dolore cõtritionis possit esse excessus. R. s. Bo. vbi. s. q. ij. q̃ nõ. primo mõ accipiendo p̃ displicẽtia rõnis. Sz secũdo mõ p̃ut ẽ passio sensualitatis sic. Vñ si aduertit q̃ nõ pot sustinere sine magno detrimento tenet tempare. Si aũt nõ aduertit ⁊ iõ nõ tpat. nõ credo peccet q̃ dabat operã rei licite.

4 ¶ Vtrum homo semper debeat cõteri. R. q. s. ar. iij. q. ij. q̃ sic. Aduertendũ tamẽ est q̃ est duplex cõtritio seu detestatio peccati. q̃dam habitu. ⁊ ad hãc tenet etiã post peccati perfectam remissionem. q̃ vt dicit Aug. de san. vi. Cũ deus absoluit aliquem a peccato obligat eũ vinculo detestationis ppetue. Quedã ẽ in actu. ⁊ ad hãc nõ tenetur semper sed p̃ loco ⁊ tempe. s. cũ recogitat peccata sua ĩtellige de mortalibus. q̃ de venialibus non est necesse habere contritionẽ. vt. s. Cõfessio. i. §. xxviij. Aduerte hic q̃ fm Tho. in. iiij. di. xvij. nõ sufficit contritio generalis quando homo specialiter peccata sua mortalia habet in memoria q̃ sibi adhuc nõ sunt remissa. sed oportet sit specialis de eis. §z post q̃ sunt remissa sufficit generalis. Attende etiã fm Hen. de gan. in q̃r. q̃ circa peccatuz possunt considerari. Primo substantia actus. Secũdo aliq̃ bonũ q̃ euenit ex pctõ. puta filiũ generatuz ex adulterio. Tercio ĩordinatio actus ipius adulterij. Nõ tenetur ergo homo dolere de substantia act⁹. neq̃ de bono sequuto ex eo. §z de solũ ĩordinatione actus. Et ideo licet homo non possit dolere de delectatõne quã habuit. nec de filio generato. nihilominus nõ est extra statũ salutis sed sufficit doleat q̃ talẽ delectationẽ ⁊ filiuz habuit ex inordinato mõ ⁊ cũ offensa dei.

¶ Vtz hõ teneat ꝑteri statim ꝑmisso mortali. R. q̃ nõ. q̃ sic ꝑceptũ dilectõis dei q̃tum ad actũ interiorẽ ñ sp̃ obligat. §z solũ qñ materia occurreret practice nõ speculative. s. cum ꝑsideret de⁹ vt diligẽd⁹. vl ñ diligẽdus tenet hõ iudicare vt diligẽd⁹ ⁊ diligere. sic ⁊ pctm̃ mortale cõmissuz si mẽti occurrit practice. vl vt materia delectatõis vl detestationis tenet hõ iudicare detestandũ ⁊ detestari fm Pe. de pal. in. iiij. vel dic. vt. j. volũtas. §. vj. 5

¶ Quis est effectus cõtritionis. R. q̃ est remissio culpe ⁊ pene. de pe. di. iij. 6

Contumacia est quedam volũtaria inobedientia qua quis monitionez iudicis implere contemnit. ita elicitur ex c. ij. de do. ⁊ cõtu. iũcta gl. in ver. cõtumacit. ⁊ ibi no. quõ fit multis modis ⁊ consistit contumacia. p̃cie in nõ faciendo volũtarie qõd facere scit se debere. vt patet in. d. glo.

¶ Utz excõicatus p̃ ptũacia absolui debeat añq̃ satisfaciat de expẽsis ⁊ caueat se desistẽdo i iudicio. R. q̃ nõ. si vere fuit ꝑtumax. Secus si p̃sumptiue. puta q̃ impedit⁹. tũ nõdum ꝑstat si ß allegat ⁊ petit. absolui debz. vt in. c. venerabilibus. §. idẽ ẽ. de. sen. ex. li. vj. i

¶ Utz lite nõ ꝑtestata testes pñt recipi ꝑ cõtumacẽ ⁊ ꝓcedere ad sniam diffinitiuã. vide c. quoniã frequenter. vt li. non conte. 2

Contumelia est vt colligit ex Tho. se. se. q. lxxij. ⁊ Alle. se. se. tractatu de cõtumelia. q̃n q̃s id qõd est ꝑ bonorẽ alicuius deducit in noticiã eius ⁊ alioz sine per signa sine per ꝛba. Et differt a cõuitio ⁊ improperio. Nã cõuitiũ importat generalit̃ defectũ culpe ⁊ pene. Cõtumelia ꝛo solũ culpe. Vñ si q̃s dicat alicui iniuriose eũ ee cecũ. aut claudũ cũ sit quitiũ dic §z ñ ꝑtũeliã. Si aũt iniuriose dicat eũ surẽ ñ solũ quitiũ. §z ex ꝑtũelia ifert. ⁊ h fm theo. Sz fm legistas cõuitiũ dr̃ a collectione vocũ cũ i vnũ plures voces cõferũtur. quitiũ appellatur q̃si ꝙuociũ. ita dicit tex. in. l. itẽ apud labeonẽ. §. quitiũ. ff. d iniur. ⁊ pot fieri etiã abñti. vt cũ q̃s ad domũ tuaz venerit te abñte. nec tm̃ q̃ dicit §z ⁊ q̃ citauit alios ad vociferationẽ. quitiũ fecit. vt in. d. l. itẽ apud. Et oz sit aduersus bonos mores vociferatio. s. ad ifamiã vl iniuriã vl inuidiã alicui⁹ al's ñ ẽ quitiũ ⁊ q̃ in cetu dcm̃ sit vt. in. d.

l. ītē apud labeonē. ¶ Improperiū ꝺo proprie est qñ aliqs iniurioſe alteri ad memoriā reducit auxiliū qꝺ cōtulit ei neceſſitatē patiēti. vñ eccle. xx. Exigua dabit ⁊ multa improperabit. Accipiē tñ vnuꝫ qñqꝫ ꝓ alio. Dñ Alē. vbi. s. ita diffinit. Cōtumelia ē petiſ ex improperio ſmōis maſfeſto tendēs ad nocumentū primi.

i ¶ Vtrū cōtumelia ſit petiſ mortale. Rñ. ſm S. Tho. ⁊ Alē. vbi. s. ꝙ in petis ꝺboꝝ marīe attendendū eſt quo affectu verba ꝓferantur. Si ergo intentio ꝓferētis ad hoc ferat. vt ꝓ verba q̄ profert auferat honorez alterius hoc proprie per ſe eſt dicere conuitiū vel contūeliam. ⁊ hoc eſt peccatū mortale non minus q̄ furtum. Si aūt verba conuitiū vel contumelie. alteri diceret nō aīo dehonorādi. ſz ꝓpter correctionē vel hmōi. nō cōuitiū dicit vel contumeliā ꝓprie ⁊ formaliť. ſed ꝓ accidēs. ⁊ materialiť inq̄ntū. ſ. dē id qꝺ pōt eē cōuitiū vel ꝯtumelia. vñ ß ꝓt eſſe qñqꝫ veniale petiſ. ſicut qñ cōuitiū nō multū ē dehoneſtans ⁊ ꝓfertur ex aliq̄ animi leuitate vel leui ira. abſqꝫ firmo ꝓpoſito dehoneſtādi. vt puta qz inrēdit contriſtare leuiter ſolū aliquē. qñqꝫ nullū. vt in dubio ſeq̄nti. vñ hñda ē magna diſcretio. vt moderate hō talibus verbis vtať. qz poſſet eē ita grauе cōuitiū q̄ auferret honorem ꝺ quem ꝓfertur ⁊ poſſet hō peccare mortaliter. etiā ſi nō intenderet dehonorationē alterius. ſicut graviter ꝓcutiens i ludo nō caret culpa. Et tenetur cōuitiator vltra peccatū ſm Nico. de lira. ꝓ ſe vel ꝓ interpoſitā ꝑſonā dicere ſuā culpam contumeliato. vel ſaltem ſigna eq̄pollentia ei oſtēdere. niſi deꝫbendat q̄ ꝯtumeliatus ei remiſit iniuriā. puta qz ridet cū eo ⁊ hmōi. Excipiē ꝓlatus et pīa. qui corrigēdo lz excedat nō tenet petere veniā ſm Aug. in regula. dū mō nō fecerit a ꝓpoſito. ⁊ potius luoꝛe vindicte. qz ſic teneret ſimiliť petere veniam. De q̄ dic vt vt. j. correctio. j. ſ. ij.

2 ¶ Vtz liceat cā correctōnis dicere ꝯuitiū. vt ꝯtumeliā. Rñ. ſm tho. vbi. s. ꝙ ſic. lz ꝺberare vel in rebus dāmificare cā diſciplīe. ita ⁊ ꝯuitiū dicere. ſic dñs diſcipulos ſtultos. ⁊ Paulus corinthios inſenſatos. Dicit tñ Aug. in li. de ſer. do. ī mōte. Raro. ⁊ ex magna neceſſitate obiurgatōnes ſunt adhibēde in q̄bus nō vt nobis ſed vt dño ſeruiatur inſtemus.

¶ Vtrū hō teneať illatas cōtumelias ſuſtinere. Rñ. ſm. ſ. tho. vbi. s. ꝙ ſic. q̄ tū ad ꝓpatōez animi. ſ. qñ opꝰ eēt ſic ⁊ alia dāna ſed q̄ tū ad actū nō ſp. aliqñ. n. tenemur nō ſuſtinere. Primo qñ cederet in bonuꝫ eiꝰ q̄ dicit. vt puta ad reprimendā eius audaciā ne talia diceret iuxta illud puer. xxvj. rñde ſtulto iurta ſtulticiā ſuā. Secūdo qñ ex ſufferētia alioꝝ ꝓfectꝰ impediret. vñ Gre. ī omel. ix. ſup ezechielē. hi inq̄t q̄ rū vita ī exēplo imitationis ē poſita debent ſi pñt detrahētiū ſibi ꝺba ꝓpeſcere. ne eoꝝ ꝓdicatōez nō audiāt q̄ audire poterāt ⁊ ī prauis moꝛibꝰ remanētes bñ viuere ꝓtēnāt.

Quarta vtrū ſit licita. Rñ. vt colligo ex dictis doc. ꝙ ſic. ſi. vbi. cōcurrūt. Primū ꝺ oīoni neceſſarie. vel pīe. vñ tenēt m gīi. vt refert Ri. in. iij. diſ. xxxvij. ar. iij. q. iij. ꝙ ē petiſ mortale coreas ducere dieb⁹ dñicis ꝓpter dictū Aug. di. ꝙ facerēt melius femine iudeoꝝ ſi lanā filarēt q̄ toto die in neomenijs ipudice ſaltare. Q. ꝺ q̄dē credo vez q̄ omiſſa miſſa vel ꝓdicatōe aut veſpoꝛ celebratōne hmōi in intēderēt. vl ꝙ notabile ſpaciū. puta ꝙ maioꝛē ptē diei. alꝰ nō. facit. l. fi. C. de feriis. ⁊. c. qui die. de cōſe. di. j. Secūdū. ꝑſona cōueniens. nā eccleſiaſticis ꝑſonis ꝓhibētur. xlvj. di. c. clericū. de conſe. di. v. c. nullus ꝑſbr̄oꝝ. c. nō oporteť. el. ꝑmo. ar. xxxiij. di. preſbiteri diacones. Ita ꝙ credo eos peccare mortaliter niſi forte modicitas ⁊ qualitas corꝛſandi excuſaret. puta in ſecreto ⁊ hmōi. Terciū modus honeſtus. nam honeſtas eſt vnū iuris ꝓceptū. inſti. de iu. ⁊ iur. ff. iuſ. ꝓcepta. Et ideo ſi fiet mō inhoneſto eſt petiſ mortale. vt puta geſtilationibus ꝓuocantibus ad libidinē. cantibus turpibus. vl cū ornamētis laſciuis ⁊ inhoneſtis facit ꝓhemiū. ff. veteris. ff. illud vero. q̄s illos ludos appellet ex q̄bus crimīa oriūtur. Quarta recta intētio. qz ſi fiat ad ꝓuocādū ad libidinem. vel alio malo fine. vt fiūt cōiter ē peccatū mortale. Tecus ſi ex aliq̄ leuitate ſupbie vel inanis glorie. Nā ſi qō intendiť ē peccatū mortale ſiť ⁊ ī ꝑm opꝰ ſi veniale. erit veniale. ar. c. vide. j. q. j. ⁊ xxiij. q. j. noli. ⁊. c. militare. Quinta loc⁹ apt⁹. ſ. prophan⁹ nō eccīa ſeu alia loca ſacra vel religioſa. quia videtur mortale corꝛizare in loco ſacro. ar. c. decet. de īmu. eccli. vj. Sexta rarita corꝛizatōnis. Nā Rod. dicit q̄ coreas ducēs ex conſuetudine peccat mortaliter. Corꝛizantem aūt raro ⁊ ſine corrupta intentione dicit nō audeo dicere q̄ peccet mortaliť. ſed nec audeo excuſare a mortali. cū ingerat ſe ꝓiculo alios ꝓuocādi ad libidinē ⁊ exemplo ſuo alios ad ſimilia faciēda prouocare. Septimū ſtabilitas corꝛizantis. Nā qui ita fragilis ē q̄ lz bona intentione corꝛizare incipiat. tñ non erit quin ad libidinē mortalem ꝓ

uocetur peccat mortaliť ꝑ aduertẽs de tali sua fragilitate se ingerẽdo qz ecclĩastici.iij. Qui amat piculũ ꝑibit in illo. Et ꝓterea qz dicit Hie.in ḡdã omeť. Nõ credo viro si dicat se illesum euasisse a talib⁹ spectaculis. cũ David ex eo q vidit Bersabee lauantẽ se ꝓuocatus sit ī libidinẽ. hec ille. Et etiã qz ꝑfate cõditõnes nõ inueniũtur ī coreis nr̃is tp̃is.iõ ñ video quõ sine mortali pctõ q̃s eas faciat ex ꝓsuetudine sic cõiť fiũt. dicit tñ Alle.se.se.ti.de ludo. q ludus vel saltatio qñq̃ ꝓuenit ex spũali iocũditate. ꝫ sic ẽ meritoꝛi⁹ sic David lusit ꝫ saltauit cor̃ archa dñi. Aliqñ ꝓuenit ex recreatione vl exercitatõe. ꝫ sic põt eẽ sine pctõ. Aliqñ ex dissolutõne mẽtis lasciue ꝫ sic ẽ pctũ. s. mortale. vel veniale. sm qđ dictum ẽ.

i ¶ Dtrũ inspectio coreaꝝ ludoꝝ. vl ioculationum sit pctũ. ℞. Alle. vbi. s. q inspectio q̃dã ẽ in trãsitu nõ tendẽs vlterius ad delectatõez peccati mortalis vt fornicationis. ꝫ hec ẽ venialis. Quedã ẽ studiosa in qua. s. ẽ fomentuz pctī mortalis. et hec qñq̃ ẽ pctũ mortale intellige qñ aduertit de piculo. vel cogitatõnis morose vl opis. Ãtẽ ioculatio q̃dã ẽ histrionica. ꝫ q̃dã corealis mulieꝝ lasciuiaꝝ. q̃dã cã exercitij vel fastidij tollẽdi siue accidie vitande. Inspectio ḡ studiosa ioculatõis ꝑme ꝫ secunde vergere põt in mortale pctũ. Tercie ꝛo ꝫ Quarte põt eẽ venialis. ꝫ aliqñ meritoꝛia.

C Orrectio ꝓlatoꝝ in puniendo subditos ꝫ increpando nõ debet fieri aõ nocendi. quia sic peccaret mortaliter si deliberate ꝫ in notabili nocumento. secus si in modico malo vel indeliberate. sed debet fieri zelo charitatis ꝓximi. s. ad bonũ subditi delinquentis vt corrigat vl ad alioꝝ bonũ. vt vel timeant similia facere. vel quietius viuãt vt. xxiij. q. v. ꝓdest.

2 ¶ Qualis debz eẽ ℞. q miscenda est seueritas cũ lenitate vt neq̃ multa aspitate vlcerẽtur subditi. neq̃ nimia benignitate soluantur vt plene dr̃ in. c. disciplina. xlv. di. ꝓ totã dis. ꝫ potius dz declinare in benivolentiã q̃ seueritatẽ. vt in. c. lz. ea. di. l. di. ponderet.

3 ¶ Quid si excedat modũ ℞. q põt appellari ab ea etiã si sit religiosus qđ ꝓbatur in. c. re ꝑhensibilis. de appel. in fi. Nullius esĩ negan da est defensio etiam si sit excommunicatus. c. cum inter. de excep. Non tamen tenetur ꝓlatus modũ excedens petere veniaz a subditis. vt in. c. qñ necessitas. lxxvj. di. Quod vez. nisi ex malignitate seu odio faceret. qz tũc teneť petere veniam. quia tenetur in iuriaz. ff. ad. l. aquil. l. quemadmoduz. ℣. magistratus. vt no. in glo. in. d. c. quando. tex. ẽ in. l. nec magistratibus. ff. de iniur.

¶ Dtrũ peccet moꝛtaliter ꝓlatus nõ coꝛrigẽ 3
do. ℞. ñ. q si loq̃mur de punitõne in pctõ oĩno occulto nõ teneť ꝓlat⁹. ĩmo nec dz nisi secrete. Si ꝛo in peccato manifesto sic tenetur ꝓlatus de ꝓcepto eaz facere sub pena mortalis peccati. ar. lxxxiij. di. p totum. ꝫ ij. q. vij. q̃ nec sui. nisi in casu quãdo videret nõ expedire cõitati. nec illi q̃ coꝛrigendus est. qz in. d. c. ꝓdest dicitur. siue plectẽdo siue ignoscendo. hoc solũ agitur vt vita hoĩm coꝛrigatur. ꝫ sm istum finẽ dz eã exercere vel omittere. facit. c. ipa pietas. ea. causa. q. iij. ꝫ in. c. cõmesatões. xliij. di. ꝫ in. c. vt constituereť. l. di. Si ꝛo nõ expediret cõitati nec etiã noceret ꝫ omittẽdo ꝓficeret delinquenti ad emẽdatõnẽ. licite omittitur ꝫ ex debito. Si nõ expedit delinq̃nti coꝛrectio sed tñ cõitati nõ ẽ omittenda. Si vero loquimur de coꝛrectione q̃ fit verbo vl doctrina. sic teneť multomagis q̃ aliquis alius siue peccatũ sit secretũ. siue publicuz. vez est q secreta dz secrete coꝛrigere. al's si nõ coꝛrigit ꝫ nõ emẽdat cũ ꝑt peccat moꝛtaliter. xliij. di. sit rector. intellige in criminalibus. ꝫ sic intellige glo. xxv. di. ℣. al's ea demũ q̃ dicit q taciturnitas ī ꝓlato ẽ moꝛtale pctũ. ꝫ hoc etiã limita ī secretis. sm q dico. ℣. correctio fraterna. ℣. vl

¶ Dtrũ ꝓlatus exist̃s ī pctõ moꝛtali peccet 4
moꝛtaliter coꝛrigẽdo. ℞. q sic sm Pe. de pal. in. iij. di. xix. etiã si pctũ suũ sit occultũ. qz suspẽsus ẽ coram deo. facit ad hoc. ij. q. vij. q̃ nec. ꝫ de cõse. di. v. c. fi. hoc limitat idẽ Pe. ī ꝓlato ī spũalib⁹. sec⁹ de ꝓlato in tpalibus. qz si indelinquẽdit aliquẽ latronẽ nõ peccat moꝛtaliť lz sit ipe ī moꝛtali. Idẽ tz. ℣. tho. in. iij. ꝫ seq̃tur Archi. l. dist. in ꝓlato coꝛrigente. ꝓdicando in moꝛtali etiã occulto q peccat moꝛtaliť. Sec⁹ si coꝛrigit ꝓ modũ magisterij publice docẽdo id ẽ legẽdo scripturã sacrã. qz si ẽ occultus vt dicũt q̃dã nõ peccat moꝛtaliť. sed soluz. qñ est notoꝛius. qz scandalisat. Fran. in. ij. tenz q si peccatũ ẽ occultũ ꝫ ei quẽ coꝛrigit. ꝫ aliis astãtibus q sine peccato coꝛrigit. ꝫ auctoꝛitates q̃ videtur dicere cõtrariũ dicit ītelligẽdas q digne nõ põt coꝛrigere. Sed si pctũ ẽ notoꝛiũ sic nullo mõ põt coꝛrigere. qz scandalisat coꝛrigendo auctoꝛitatẽ ꝫ ꝑdicationẽ. Tu aduerte q si casus occurrẽt coꝛrectõis in q̃ ex̃s in moꝛtali ñ hz opoꝛtũitatẽ ꝓterẽdi de pctõ suo. sic vera ẽ opi. Fran. Sed si habz opoꝛtunitatem ꝫ nõ facit quod in se ẽt cõteratur cuz sit

suspensus quo ad se peccat mortaliter officium exequendo. c. si. de tem. or.

¶ Correctio fraterna ē admonitio charitativa fratris de emēdatione peccatoꝝ ex fraterna charitate ꝓcedens. et hoc est de ꝑcepto omnibus. ſm Ri. in. iij. dis. xix. ar. ij. q. j. Et qz ē ꝑceptū affirmativū. ideo nō obligat nisi ꝓ loco ⁊ tempe debito.

¶ Ptrū omissio fraterne correctōnis sit mortale peccatū. Ric. Ri. vbi. s. q triplē ꝓt omitti ꝓmō meritorie qñ hō nō corrigit. qz nec tps nec locus ē corrigēdi ⁊ expectat illud. Secūdo cū pctō mortali. qñ. s. hō sperat posse frēma pctō retrahere. ⁊ tñ ꝓpter incomodū corpale. vel tpale omittit. qz tunc ordinē charitatis puertit plus diligēs bonū tpale q̄ aīam ꝓximi. Tercō omittit cū pctō veniali. qñ. s. ꝓpter incōmodū tpale sit tardior. tñ si crederet posse reuocare nō dimitteret. Adde. iij. ſm Tho. se. se. q. xxxij. ar. ij. q ꝑōt omitti sine pctō. imo meritorie qñ metuit ne deteriores fiāt. vel ne alios a bona vita impediāt. Adde. v. ſm glo. in. c. q aliq. de hereti. in pctō cōmisso qō nō hz pseuerātiā. qz nō tenet corrigere q̄libet. hz solū ꝑlatū. Sec⁹ si hēret pseuerātiā. qz teneret q̄libet. sicut tenet in pctō cōmittēdo. Adde ⁊. vj. q peccatū sit mortale vel veniale talis qualitatis q habet causare mortale. alꝫ de pctō veniali nō tenet corrigere aliquē de ꝑcepto.

2 ¶ Dtz teneamur q̄rere q̄s corripiamus. Ric. ſm Tho. vbi. s. q nō. qz bñficia q̄ nō debem⁹ certe pſone. hz cōit oīb⁹ suffic si ipēdim⁹ ꝓmis occurrētib⁹. alioq̄n oporteret nos facere ꝺ illud puer. xxiij. Ne q̄ras ipietatē i domo iusti

3 ¶ Dtrū subditi teneantur corrigere ꝑlatos. Rñ. Ri. vbi. s. q. iij. q loq̄ndo de correctione fraterna ⁊ hūili sic. hz de correctōe increpationis vl punitōnis nō. nisi manifeste errarēt in fide. tūc. n. si nō eēnt superiores indicantes. vel nollēt. inferiores possent. qz hereſis reddit hereticū oī catholico inferiorē. nō solū q̄ ad forū intrinsecū. hz etiā extrinsecū. facit ad ß qō no. ij. q. vij. in. c. secuti. ⁊ in. c. paulus.

4 ¶ Ptrū exñs i pctō mortali excuset a ꝑcepto fraterne correctionis. Rñ. ſm Ric. vbi. s. q. ij. peccatoꝝ. aut ē occultus aut manifestus ⁊ ē correctio in publico ⁊ i occulto. Pctōri autē manifesto nō hz corrigere i publico ꝓpter scāda lū. qz cū talis correctio sit assumptō verbi dei nō dz ꝓpter sui dignitatē manifeste assumi ꝓ os manifeste pollutū ne verbū dei vilescat in conspectu hoīm. Si aūt pctm̄ ē occultū. ⁊ corrigit in occulto aut manifesto ſm q factū exigit. et si hoc facit hūliter suā prauitatem recognoscēs. nō peccat corrigēdo. immo tenet. qz peccatū nō absoluit hoīem a ꝑcepto. nec ꝓpterea hō ē pplexus. qz si vult facere qō in se est. dñs paratus est sibi remittere peccatū.

¶ Quo ordīe ē ꝓcedendū i correctōe fraterna. Ric. ſm Tho. vbi. s. q pctā publica publice sunt corrigēda. Ꝙn pctis vero occultis locū hz qō dē Matth. xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹ vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ipm solū. q si videt nō ꝓficere dicat ꝑlato secrete q̄ possit ꝓdesse vt no. Pa. in. c. nouit. de iudi. Et de hoc vide j. Denūciatio. ſ. ij. 5

¶ Quid si scio pctm̄ alteri⁹ qō q̄ cōmisit igrāter. Ric. vt colligo ex Io. i ti. de pnīa. ⁊ Rod. q si pctm̄ ē tale qō ñ excusat igrātia tūc aut ñ ꝑt ꝓbari. qz occultū. ⁊ sic si spero de correctō ne teneor dicere. alꝫ nō. ij. q. vij. plerūq. qz efficeretur peior. sed debeo secrete reuelare ꝑlato q̄ possit ꝓdesse. Si aūt pōt ꝓbari. tūc si ē ꝑlatus suus tenet ei dicere. qz ei ꝑcipit. Si peccauerit ⁊c. Matth. xviij. Si vero nō ē ꝑlatus. aut sperat de correctione. ⁊ sic tenet ei dicere aut nō sperat. hz de deteriorātōe. ⁊ tūc non tenet ſm ꝓdictos. nisi qñ seq̄retur ex tali peccato alioꝝ piculū seu malū. vt puta qz admīstrat sacrā cū nō sit sacerdos ⁊ hmōi. Pa. tñ. in. d. c. nouit. tenet q indistincte tenet siue efficiat melior siue peior. Q. nō credo verū qñ facit ad bonū alioꝝ talis correctio ⁊ sperat q fiet iusticia. alꝫ nō credo teneat. xj. q. iij. qñ vbi ap⁹tus rex. Hic. Si vero igrantia eos excusat. nō credo teneat dicere nisi qñ videret q desisteret vel fieret alicui sacro iniuria. 6

¶ Corporalia altaris debēt esse de puro panno lineo ab epo bñdicta. nō de panno in tincto. aut de serico. c. cōsulto. de ꝓse. di. j. q̄ nō debēt lauari p femīas nec tāgi. xxiij. di. sacratas. ⁊ de ꝓse. di. j. nemo. el. ij. Nō mīstri altaris debent hēre peluim nouā quā p ipis lauādis teneāt. ⁊ aquā in sctūario pficiant. vt in. d. c. nemo. Et similiter de alijs altaris paramētis dī ibidē. Hz hodie p ꝯriaz consuetudinē derogatū est. ⁊ credo excuset de alijs. hz nō de corpa ib⁹ ꝓpter rōem positā in. d. c. ſ. ne fragmenta dīci corpis male tractēt. ⁊ iō ꝯria ꝓsuetudo eēt irrōnabilis. ⁊ credo oblēget de ꝑcepto etiā hodie ex q̄ ꝓsuetudo nō pōt ei derogare. Similit etiaz forte posset dici de pala altaris eadē rōe. Sed no. q credo sufficiat si solū prima lauatura pficiat intra sanctuariū ꝓpter litem rōnis ꝑdicte.

¶ Dtz post lauatōem sunt itez ꝓsecrāda. Ric.

q̄ nō. q̄ lz amitt⁹ recedat lauādo ⁊ de alio ponat nō ꝓpter ꝟ mutat fozma. nec bñdictio fit ī supficie iꝑoz. Idē dico si repetiant dñi ruptura nō fuerit tanta q̄ cozrūpat fozmā. qō tūc ē qñ est tanta q̄ ꝓ cozpalibus vti nō possent. ꝓ hoc faciūt no. in. c. j. de cōse. ec. vel al. vide de ꝟ s. Bñdictio. §. j. cū sequētibus.

¶ Qzpora sanctoꝝ vtrū possint trās/ferri de loco ad locū. Rñ. q̄ nō sine licentia episcopi. de conse. di. j. cozpora Et hoc vez quādo iam erant tradita sepultu/re. l. vltīa. ff. de reli. ⁊ sump. fu. Et de hac materia vide. j. Reliquie ꝑ totum.

¶ Qzpore vitiatus dicitur qui habet membrū debilitatum. vel mutilatum. Debilitatum habet qui eum habet inefficax. vt oculum cecum. manū aridam. Mutilatum qui iꝑo caret.

i ¶ Cozpe vitiati vtz sint ꝓmouēdi ad sacros ozdines. Rñ. vt no. in sum. lv. dis. q̄ aut sunt spōte viciati in q̄cūq̄ mēbzo. ⁊ tūc nō pñt ꝓmoueri ⁊ ꝓmoti deficiūtur. c. penitētes. ea di. q̄ sunt homicide. c. si q̄s. ea. di. ⁊. c. qui ptem. ibidē. Vel ī apparatu tz q̄ pt epus dispēsare. si tale membrū ē occultuz excepto in castrato. vñ dicit q̄ cū religioso pōt dispensare vt cum pede ligneo celebret. Si vero apparet nō pōt nisi papa. qñ fuit in culpa vitiationis. de cozpo. vi. c. j. ⁊ de cle. pu. in duel. c. j. Dicit tamē glo. in. d. c. qui ptē. q̄ si quis haberet digitos superfluos posset sibi p̄cidere sicut ⁊ vngues ⁊ dentes nimis ꝓlixos. sed nō firmat pedes. Sibi tñ placet qñ posset fieri talis abscisio sine periculo vite ⁊ defozmitate cozpis. aut non sunt spōte vitiati ꝟ casu. vt puta ab hostibus ī via vel propter egritudinem voluntarij. siue a se siue a medicis. ⁊ tūc si nō parit nimiam defozmitatē pñt ꝓmoueri. vt de cle. egro. c. p̄sbīm. Et sic intellige. c. si q̄s. el. ij. ⁊. iij. lv. di. Si vero alis sunt vitiati a casu distingue. aut dabāt operā rei illicite. ⁊ nō pñt ꝓmoueri. aut rei illicite. ⁊ tūc si sunt vitiati in mēbris minimis siue occultis nō repellūtur. vt ī. c. q̄ ptez. ⁊ in. c. eunuchus. lv. di. Si vero in magnis mēbris ⁊ manifestis nō pñt ꝓmoueri. vt si ī oculo habz enozme vitiū vel in manu. vt in. c. si euāgelica. lv. di. Similiē si modicū qō generat scandalū. d. c. presbīm. de cozpo. vi. c. j. ⁊. ij.

2 ¶ Quid de ceco aut bñte maculā ī oculo a nativitate. vel ex ifirmitate. aut a casu sine culpa sua. Rñ. q̄ si macula generat defozmitatē ñ pt ꝓmoueri nisi dispensēt ꝑ papā vel nisi efficiat vitiosus fm Inno. de cozpo. vi. c. cū ō tua. ⁊. c. ij.

¶ Quid de claudo ex cōsimili cā. vt. s. Rñ. q̄ 3
si sine baculo pōt ire ⁊ stare. pōt ꝓmoueri. c. si quis. el. iiij. in tex. ⁊ in glo. lv. di.

¶ Dtrū avulsio vnguis in pollice impediat. 4
Rñ. q̄ hoc tenendum ē q̄ qōcūq̄ viciū cozpis quōcūq̄ puenerit si redit inhabilē ad frāgendū hostiā ⁊ ꝓtractandū impedit ꝓmouēdū. ⁊ ꝓmotus ministrare in altari nō pōt. Similiē quodcūq̄ vitiū cozpis notabile. sive ī oculo sive in manu. aut in spatulis sicut giboſus ⁊ huiusmodi. qō generat scandaluz. alis secus. nisi vt dictum ē. s. in. §. j. vt colligit in. c. j. ⁊ fi. de cozpo. vi. Dez ē q̄ iam ꝓmoti q̄bus istud euenit post ꝓmotionē. pñt oīa q̄ sunt sacerdotalis ordinis exercere. ꝓter celebrationē misse. d. c. p̄sbiterez. Intellige nisi fuerit culpa sua. 5

¶ Quis iudicabit qñ dubitat an generet scādalū. Rñ. Inno. ī. c. j. ō. cozpo. vi. q̄ epūs. vt in. c. ij. eo. ti. In rhosis exēpij su⁹ plat⁹ ozdinarius 9

¶ Quid si q̄s ex indignatōe dētē sibi amputauerit. vel qōcūq̄ mēbrū secauerit. Rñ. Inno. in. c. significauit. de cozpo. vi. q̄ nō ē irregularis nisi mēbrū vel ptē mēbri amiserit q̄ generet defozmitatē. Si vero ñ generat defozmitatē. tūc nō ē notoziū q̄ ex indignatōe sibi abscidit ptē mēbri nō pōt ꝓmoueri. vel ministrare in susceptis sine dispēsatione. Sikr si ita secauerit q̄ claudicaret repellit tāq̄ cozpe vitiat⁹ 7

¶ Dtrū cadēs morbo caduco possit celebrare. Rñ. glo. in. c. cōiter. xxxiij. di. q̄ si cadit frequēter nō pt. vij. q. ij. c. j. si vero raro nec emittit vocē cōfusam. pt. dūmō bēat coadiutorez. vij. q. j. illud. Promoueri tñ nō pt. ex q̄ semel passus ē. vt in. c. maritū. xxxiij. di.

¶ Dtrū demoniaci vel amētes possint mīstrare. Rñ. q̄ lz fuerint opi. vt no. in. d. c. cōit. mihi placet q̄ si ꝑ annū steterint liberi q̄ pñt mīstrare fm discretionē epi. ꝓmoueri añt nō debent. vt. c. clerici. ⁊. c. se. xxxiij. dis. 8

¶ Dtrum leprosi possint promoueri. Respō. Hug. xlix. distin. §. hinc ⁊ enim. q̄ non. sed ꝓmoti celebrare possunt in occulto ⁊ etiam ī publico alijs leprosis. nisi tm̄ inualuerit lepra q̄ per cozrosionem membrozum eū reddidit impotentem. presertim in digitis cuz quibus cō tractare habz sacramentū eucharistie. Vide j. leprosus. §. vj. 9

¶ Qzpus christi. Vide. j. eucharistia.

¶ Rapula quid sit. Respon. glo. in. c. a crapula. de vi. ⁊ bone. cleri. est superfluitas ciboz. vñ crapula quasi cruda epula. i

¶ Dtrum sit peccatuz mortale. Dic vt. infra Bula. §. ij.

Credere in deū ē amando in ipm tē dere. de cōse. di. ij. credere. ⁊ de pe. di. ij. §. caritas. Dñ aliud ē credere deū. ⁊ credere deo. ⁊ credere in deum. vt no. gl. de conse. di. iij. c. j. ⁊ de credulitate. vide. j. fides per totum.

Credulitas maledicētibus de alīs improbatur. lxxvj. di. Si quid. qz ante ꝯ probetur illud malū non debemus credere. ij. q. j. deus. xj. q. iij. in cūctis. ⁊ c. q̄ uis. xv. q. vij. si q̄d. ⁊ q. viij. c. vlt. in fi. xxx. q. v. nullum ante.

1 Quotuplex ē credulitas. R. vt no. in. c. in q̄sitioni. de sen. ex. q̄ duplex. quedam temeraria ⁊ leuis. vt puta q̄ audiuit aliq̄d a leuib⁹ p sonis vel a paucis quibus credi nō debz. ⁊ hec deponenda ē ad cōsiliū sui pastoris. Quedaz p babilis ⁊ discreta. puta qz videt solū cū sola in latebris. vel qz cōiter ita dicitur.

Cresce re spāliter an quis possit cō pelli. R. vt no. in. c. gesta. lxxiij. dist. q̄ nō. Gz vide qō dico. j. obedientia. §. ij. ⁊ religiosus. §. xxix.

Crimen q̄rie ē mortale peccatum vt patet p Grego. in omel. xij. facit. xxv. di. §. criminis. in. x. quin fiat crimina le. dū placet. Largo aūt mō accipit q̄ q̄ p ve niali etiaz iuxta illud. Nemo sine crimine vi uit. q̄ q̄ p infamia. q̄ q̄ p peccato dēpositō ne digno. vide gl. in. d. §. criminis.

1 Que sunt crimina suspēsione digna. R. d. Hn. at si clerici. de iudi. q̄ oīa ex q̄b⁹ q̄s de facto ē infamatus. Intelligetalit q̄ populus scādalizet. c. ij. de pur. cano. etiaz si sit epūs sm Jo. an. post archi. in. c. j. de accu. in glo.

2 Que sunt crimīa depositione digna. R. d. Hn. vbi. s. q̄ ossie delictū causans irregularitatē q̄ enumerāt doc. in. c. nisi cū pridē. §. ꝑ cōsciam. de renū. in glo. magna. de q̄bus. j. irregularitas p̄mo. Item si ē diu cōtinuatum. lxxxj. di. pbē. in glo. Item fornicatio notoria. vel diu cōtinuata. vel scandala. c. q̄ sit. de excess. prela.

3 Que sunt crimīa degradatione digna. R. q̄. s. ibidē. q̄ ossie crimē cū incorrigibilitate. c. cū nō abhoīe. de iudi. Fallit ī hereticō. c. ad abolendā. ⁊ c. excōicamus. de hereti. ⁊ c. j. eo. ti. li. vj. Itē in falsario lex aplicaz. c. ad falsariozz. de cri. fal. Itē ī sortilego. xxvj. q. ij. c. q̄cūq̄ sacerdotū. de homici. dubiū ē. Et dic q̄ si intelligat de ybali. ē verū. secus si de reali.

4 Utrū criminosus ante pactam pnīam vel post possit celebrare sine dispēsatōne. vt possit ꝓmoueri ad ordines. R. ñ. sm gl. ⁊ Jnno. ī. c. ex tenore. de tem. ordi. q̄ aut crimē ē occultū. ⁊ sic potest. dū tū vere penitеat. tex. est in. c. fi. de tem. ord. Sufficit eīi absolutio sacerdotis ex ptāte claniū. nisi sit tale crimē qō impediat executōnē post pnīam. vt in. d. c. nisi cū pridē. §. j. vt ē in crimīe qō inducit irregularitatem. De q̄ j. irregularitas p̄mo. Si vo crimē ē manifestū. q̄uis nō sit crimē enorme sed mediocre nō pōt sine dispēsatione. etiā post pactam pnīam. Et dicit manifestū si cōuictus e in iudicio. vel timore pbatōnis p̄fessus ē. vel opis publicatione. Nec ob. c. p̄biterū. ⁊ c. puenit. l. di. qz p illud nō ē ablata facultas dispensandi cū vere penitētib⁹. ⁊ maxime vbi imminet scandalū. vt. l. di. vt cōstituerēt. ⁊ c. dño sctō. Et hec vera sunt in criminibus capitalibus. q̄ dicūtur mediocra. sec⁹ in leuib⁹. Et dicūtur leuia q̄ p ingūt p impitiā. vel culpā sine dolo vel si ē dolus ē tn cū re modica. vt no. ī. l. inspiciendū. ff. de pe. ⁊ in. l. leuia. ff. de accu. ⁊ in. c. cum dilecti. eo. ti.

5 Quis pōt dispēsare cū talibus. R. q̄ epūs ī criminibus minozibus adulterio. In maiozibus aūt solus papa. vt no. in. c. at si clerici. de iudi. nisi ex magna cā. vide. j. dispēsatio. §. v. ⁊ etiā nō posset q̄ inducūt irregularitatē. vt puta qz celebrauit excōicatus. ⁊ hmōi. nisi in casibus in q̄bus a iure concedit dispēsatio in irregularitate. vt j. irregularitas p totū.

6 Crimen dē publicū. qō ad publicū spectat iudiciū. Et hec sunt q̄ no. ff. de publi. iudi. l. j. q̄ sunt. lex iulia maie. Et sub hac cōprehende sacrilegia. ⁊ reliqua. Lex iulia d adul. lex cornelia de siccarīs ⁊ veneficis. Lex pō. de pari. lex iulia pec. Lex cornelia de testa. fal. An aūt in alīs Azo dicit q̄ sic. Intellige ī instrumētis. nō in alīs scripturis sm Accur. Lex iulia de vi publica ⁊ priuata. de ambitu repetūda rū. ⁊ de ānona ⁊ hmōi. in q̄bus lex exprimit qō fit publicuz. vt. ī. l. ij. ī fi. ff. de prerogatiua. ⁊ ibi Bar. ⁊ Jo. de Jmo. in. l. fi. ff. de p̄uar. delic. ⁊ in. l. ij. ff. de cōcus. Gz sm ius canonicū omne crimē dē publicū. qz ad publicū iudicium spectat puniendū. vt in. c. trina. de collu. in glo.

7 Item publicorum iudiciorum. q̄dam sunt capitalia. ex quibus moz aut exiliū imponit. B est aque ⁊ ignis interdictio. per has penas eximit caput de ciuitate. Nam cetera nō exilia sed relegatōnes ꝓprie dicūtur. qz tūc ciuitas retinet. Quedā sunt non capitalia. ex quibus pecuniaria aut in corpus aliqua cohertō pena ē. vt in. l. publicoz. ff. de pub. iudi.

i

Crisina Vide. ſ. oleum ſanctum.

Culpa alia latiſſima. ſm Bar. i. l. qō nerua. ff. depo. Et idez ē q̄ verꝰ dolus ⁊ manifeſtus. Alia latior. ⁊ ē dolꝰ p̄ſumptus. Alia lata. ⁊ hec ē nō intelligere qō oēs itelligerēt. vel maior pars/tex. eſt in. l. late culpe. ff. de ver. ſig. Sed nō. q̄ cōmuniť glo. nō ponūt niſi latam culpam. ⁊ tex. in. d. l. qō nerua exponit latiorē p̄ lata. Et ſic colligo ſm glo. in. d. l. qō nerua. q̄ nomine doli p̄prie nō cōp̄hendi tur qui ex culpa fecit. qz dolus differt re ⁊ nomine a culpa. qz dolus ē a p̄poſito vt p̄bať in. l. j. §. dolū. ff. de dolo. Culpa vo nō. vt in. l. ſi p̄curatorē. §. dolo. ff. man. ⁊ p̄ hoc facit dictū bal. ī. l. q̄d ergo. §. pena. ff. de his q̄ no. ītā. vbi dicit accuſatur quis de homicidio doloſe facto. ⁊ p̄bať culpa. an abſoluetur ſeu mitius augetur in eadem inſtantia. Rñ. q̄ mitius augetur. ⁊ ſic ſentit q̄ dolus nō eſt realiť culpa. Verū ē q̄ lata culpa eſt dolus p̄ſumptus. ita q̄ vbicūq̄ quis teneť de dolo. venit ⁊ lata culpa. Sed tū verus dolus nō ē. vt no. gl. in. c. bona fides. de depo. Et in conſcientia vbi ceſſat p̄ſumptio nō habeť p̄ dolo. Et q̄s debeat probare dolū vel latam culpam interueniſſe. vide ſ. cuſtos. §. ſ. Nota etiā q̄ lata culpa eſt deuiatio ī circūſpecta ab ea diligētia quā hūt homines cōiter eiuſdē p̄feſſionis. Et ideo error artificis nō ē lata culpa. niſi qñ errat ī eo qō cōiter boīes ī illa arte ſciūt nō qñ errat ī eo qō excellentiſſimi ſciunt. Ita limitat Bar. in. d l. qō nerua. Vñ ſi depoſui pecuniā apud cāpſorem qui cōiter habebať bone cōditionis ⁊ nō erat. nō ē lata culpa. Et bal. in. l. pignoris. C. de pig. ac. dicit. Acceſſi ad molendinū. ⁊ ī curſu boſtiū p̄didi beſtias. nō ē lata culpa. ex quo maior pars credebat ſecurū acceſſum.

i ¶ Vtr lata ck̄pa eq̄pať dolo. vide. ſ. dolꝰ. §. iij.

2 ¶ Quid ē leuis culpa. Rñ. ē omittere qō diligens hō nō omiſiſſet. vel facere qō diligēs hō nō feciſſet. Exēplū. Fenerator nō excuſſit res pignoratas a tineis taliter q̄ diligēs feciſſet

3 ¶ Quid ē leuiſſima culpa. Rñ. ē non p̄uidere qō diligētiſſimus p̄uidiſſet. l. ſi putator. ff. ad l. aquil. vel omittere qō diligētiſſimꝰ nō omitteret. l. diuus. ff. de off. p̄ſi. nō equitare vt diligentiſſimus equitaret leuiſſima culpa ē vk nō curare facere qō diligentiſſimus curaret.

4 ¶ Qua culpa tenetur quis ex contractu. vide s. comodatum. §. xj.

5 ¶ Qua culpa teneť q̄s ex officio. Rñ. Pa. in c. cum cauſaz. de teſti. q̄ iudex tenetur de dolo ⁊ lata culpa. ſed nō de leui. Quod credo verū in eo qui a ſupiore poniť in officio p̄ obedientiā ſolum. ſecus de eo q̄ illud queſiuit. ſi mō alius diligentior fuiſſet. qz tūc teneť etiam de leui. Similiter dico q̄ nō teneť niſi de dolo ⁊ lata culpa agrimēſor. et alij qui aſſumūtur ad calculū vel cōcordiā tex. eſt ī. l. ſi. ff. de no. ope. nū. ⁊ ibi Bar. ⁊ no. glo. in. c. quia indicante. ō p̄ſcrip. Fallit hoc in his q̄ exercent aliquā artem ſicut periti. hoc ē p̄ſitentur ſe pitos ⁊ magiſtros. qz teneť etiā de leuiſſima. facit quod notat. glo. inſti. de ob. que ex quaſi delic. na. ⁊ tenet Pa. in. d. c. indicante. Sed ego credo verum q̄ diligētiſſimū queſiuiſſet niſi fuiſſet deceptus ex ſua p̄feſſione. qz tūc de leuiſſima. aut diligentem. quia tūc de leui ſolū teneť.

¶ Vtrū in foro anime teneatur quis reſtituere dāna qō dedit proximo ex culpa ſua. Rñ. q̄ ſz Inno. in. c. qz plerīq̄. de īmu. ec. velit q̄ ſolū de dolo ⁊ lata culpa teneať. ⁊ multi doc. p̄o ſingulari dicto hēant. tñ ego credo q̄ teneatur de omni dāno ex quacūq̄ culpa ſua. de q̄ teneť tā de iure ciuili q̄ canonico. p̄ ea q̄ dicā. j. lex. §. iiij. Et p̄ hac opi. ē glo. cū tex. in. c. cōſuluiſti. ij. q. v. q̄ dicit q̄ teneť etiā q̄ ad deū ſi diligentiā debitā nō adhibuit. vt ī. d. c. conſuluiſti. ⁊ l. di. clerico. ⁊ xxxv. q. ij. in lectū. Dicit tñ q̄ nō puniť rōne homicidij. ſz negligentie. vt. xv. q. j. c. inebriauerūt. ⁊ facit. c. ſi. de iur. ⁊ dā. da. qō indiſſinite loq̄tur ⁊ Rē tutius eū ipe Inno. nullo iure p̄bet dictū ſuū. qz. d. c. iebriauerūt. nihil faē p̄ eo. imo potiꝰ ō ſi bñ inſpiciať. ſz adducat p̄ ſe. Cū B p̄cor. Jo. an. in. c. qſti ō. de p̄ba. ⁊ ibi eū ſeq̄ť Pa. qz negligētia ī p̄prio frō culpāda ē. in alieno vitupanda. l. ſi eſtāte. §. ſi maritus. ff. ſo. ma.

Cura animaz ſm Inno. in. c. ſatis. ō oſſi. Archi. ſtricte eſt poteſtas ligandi ⁊ ſoluendi ī foro pniali ⁊ hec nulli cōuenit p̄elato niſi ſacerdoti. vt p̄bať. xxj. di. in nouo. de pe. ⁊ re. c. oīs. ⁊ hāc poteſtatez ligādi ⁊ ſoluendi q̄libet ſacerdos cū ordine accepit. ſz nō ī iſtos vel in illos qui ſibi nō ſunt cōmiſſi. Dicit etiā cura large. ⁊ ē poteſtas eīciendi ⁊ recipiendi in eccleſia cogēdi ⁊ puniendi exceſſus. xxj. di. §. ſ. Sub hac etiam eſt excōmunicare. interdicere ſuſpēdere. et hmōi. q̄ ſunt ad morum correctionez. de elec. dudū. Et de tra q̄ iſtaz intelligitur. c. de multa. de p̄ben.

Cupiditas Vide. s. Auaricia.

Curialis dicit qui nerib⁹ curie ligatus adulatur p̄ncipibus. xxvij. di. nōne. ij. di. q̄ in aliq̄. Ite curiales dicūtur aduocati in cā ſanguinis. vel milites ſeu officiales

seua.exercentes.li.dist.aliq̃ntos.⁊.c.se.

¶ Utrũ tales sint ad ordies ꝓmouẽdi vl ad religionẽ. ℟.q̃ nõ.nisi cũ magna discussiõe. vt itelligat vtrũ sit solutus a curialibus. vl si ẽ irregularis. vl vt fugiat obligatõez.⁊ hmõi vt ĩ.c.legẽ.liij.di.⁊ dic̃ q̃ p triẽniũ debẽt ꝓbari.⁊ ẽ bonũ cõsiliũ.nisi aliqõ rõnale aliud suadeat.nõ debet tñ recipi ad religionẽ. nec ordinari etiaz si nõ ẽ irregularis ⁊ si ex deuotione mouet nisi sit solut⁹ a curia.lj.dis.c.j.

Oriositas est postpositꝫ diuinis et sctõz eloquijs scriptis philosophorũ ⁊ poetaz rõne vanitatis vel delectationis intendere.xxxvij.di.sacerdos.⁊.c.se. Itẽ cũ sacra scriptura nõ fm sctõz expositionez.ℓ fm secularẽ sapiam ⁊ propꝛij sensus vaniatez exponit.c.vino.ea.distin. Item qui plura volunt sapere q̃ oporteat. aut de his de quibus nõ ẽ dubitandũ.faciũt q̃stio.de renũ.c.qñ.alij q̃ curiosi.li.vj.ex q̃bus eñ ibi notatis. patz q̃ velle cognoscere qõ nõ cõuenit ẽ curiositas et peccatũ.qz inordiatio quedam.

2 ¶ Utz sit peccatũ mortale. ℟.q̃ siue curiositas sit respectu ptis intellectiue. siue respectu ptis sensitiue ẽ mortale pctũ in. vij. casibus. vt colligo ex tho.se.se.q.clxvij. Alle.se.se. Primo rõne finis: puta qz ꝓpt̃ superbiã. vel aliq̃d q̃ sit mortale pctũ querit cognoscere vel videre aut audire ⁊c. Secũdo rõne illoz a q̃bus vult scire vl audire. puta a demonibus vl aliꝭ a q̃bus sub ꝑcepto ꝓhibemur aliquid addiscere vel cognoscere.xxix.q.j.illud. Tercõ rõe eoz q̃ cognoscere vel videre.aut sentire volumus. vtputa. qz sunt ꝓhibita. sicut a ꝓposito velle audire pctũ illiꝰ q̃ ꝓfiteꝛ alteri. ⁊ sic incantatões diuinatões.⁊ hmõi ꝓhibita: aut eoz libros velle tenere. Similiter dico de quocũq̃z ꝓhibito qõ exerceri nõ põt sine mortali pctõ sicut sunt artes aliq̃ male. aut velle scire quõ fit tale pctũ aut videre.aut sentire.nã talis curiositas ẽ pctũ mortale nisi in casu q̃n q̃s talia vellet scire vt posset cõdẽnare ⁊ ĩprobare. facit.nec mirũ.xxvj.q.v. Quarto rõe eoz q̃ omittũtur ꝓpt̃ curiositatẽ.puta cũ q̃s omittit addiscere necessaria ad salutẽ.vel ad suũ officium. vt intẽdat poetꝭ.aut curiosis.facit.c.nõne.⁊ c.vino.xxxvij.di. Quinto rõe illius ad quẽ talis cognitio seu visio inducit. vtputa ⁊ ad errorẽ cõtra fidem vel ad peccatũ mortale.sicut velle videre coeũtes ⁊ aliqua spectacula er q̃bus ꝓuocatur ad mortale peccatũ. vel audire hmõi.facit.c.ideo.xxxvij.di. Sexto rõe modi. vt cũ q̃s ꝓpter talia scienda vel videnda facit ꝓhibita.puta superstitiosa. vel dimittit audire diuina q̃ teneꝛ vt videat spectacula ⁊ huiusmõi.facit.c.qui die.de cõse.di.j.⁊.c.q̃ sine. xxvj.q.j.vl qz de bonis pauper ecclesiasticus emit libros.vel soluit doctoribus q̃ legant inutilia.facit.c.legãt.xxxvij.di. Septimo rõe eoz q̃ inducũtur ad talia facienda. vtputa qñ q̃s ex curiositate sua sciendi ꝓuocat aliquez ad detrahendũ. vel auiditate videndi ꝓuocat ad faciendũ spectacula ꝓhibita.sic̃ sunt torneamenta ⁊ hmõi.q̃ fieri nõ ꝑñt sine mortali. facit c.q̃ venatoribus.lxxxvj.di. de ꝑse.di.ij.ꝓ dilectione. in aliꝭ cõit est veniale pctũ.

Ostos qui mercedẽ accipit nõ spãliter ꝓ custodia teneꝛ de dolo lata ⁊ leui culpa.ff.loca.l.q̃mercedez.in glo.⁊ qõ no.xxiij.q.iiij.tres ꝑsonas.no. Anno.in.c. q̃uis.de reg.iur. Sed si spãliꝫ ꝓ custodia mercedem accipet.teneꝛet etiã de leuissima. vt in d.glo.quã limita.vt.j.locatio.ℊ.xxij.

¶ Quid si neget dolo vel negligentia amisse q̃s probabit. ℟ñ. Anno.vbi.s.q̃ ipe custos. ar.ff.de edẽ.l.si q̃s.ℊ.vlti. Et hoc vez quo ad foz contẽtiosum.secus in foro ꝑscientie. vt ꝑz ex dictis.j.lex.ℊ.iiij. Idem dic de custode carceris.ff.de cu.⁊ exhi.re.l.vl. In aliꝭ aũt casibus regulariter q̃ dolũ allegat dz ꝓbare.ff.de ꝓba.l.quotiens.ℊ.qui dolum.

Damnatus per sentẽtiã ad mortem an possit disponere de reb⁹ suis. vide Alienatio.ℊ.xxv.

¶ Utrũ dãnatus ad mortez possit fugere de carcere vel quõcũq̃z.die vt.j. Fugere.ℊ.ij. 1

¶ Utrũ hñtes de bonis alicuius damnati ꝓpter crimẽ eius ⁊ postea restituti ꝓ ꝓncipẽ ad bona sua teneãtur restituere. ℟ñ. Se.in.c. q̃nis.de rescrip.li.vj.q̃ aut restõ facta ꝓtiudicat iuri q̃sito tercio qui ea legitime hũerat. ⁊ sic nõ teneꝛ restituere q̃ ea habuit qz non fit integratio ĩ tali casu.⁊ iste ẽ casus.d.c. q̃uis. ⁊ in iuribus allegatꝭ in glo.ibidẽ.⁊ faciũt no.ꝓ Bar.⁊ Bal.in.l.gallus.ℊ. ⁊ q̃d si tñ.ff.de li. ⁊ po. Aut ꝓ restõem ꝓncipis tali factã nõ ꝓiudicaꝛ nisi ipi ꝓcedẽti.⁊ sic reintegraꝛ ad oĩa q̃ amiseꝛat ⁊ sic oĩa sunt sibi restituẽda.⁊ sic ꝓcedũt iura allegata ꝓ alia ꝓte.ĩ.d.gl.ar.c. dilecti.de dona.cũ ibi no. Utz Io. de Imo. Et no.q̃ ista faciũt ꝓ legitimato post mortẽ testatoris.vt ñ ꝓiudicet venientib⁹ ab itestato eꝛ si nõ adieruũt hereditatẽ. qz talis ltiatio ẽ q̃dam restõ natalis.l.si.C.de.nata. Secꝰ si añ mortẽ testatoris.qz ꝓiudicat.qz nullũ ius adhuc hẽbat.l.post emancipatõem.ff.de li.leg. vide et.j. 2

i q̃

gratia. §. j.

d OMnificatus vtrum furtiue et secrete possit sibi satisfacere, vide. j. furtum. §. xl.

d OMnium cōiugale ideo dicit. qz sub pena mortalis petī vir vxori ⁊ vxor viro. petēti reddere tenet fm cōit doc. ⁊ aplum j. Lozin. vij. nisi ex rōnabili cā excuset. Et assignāt a doc. vij. cause ꝓpt qs nō tenet reddere.

i ¶ Prima dī phibitio sancte eccie. Nam cōtra interdictū ecclesie ē peccatū mortale actꝰ cōiugalis. Ecclesia aūt phibet ne quis consummet mīmonium certis tpibus. de qbus. j. matrimoniū. iij. impedimēto. ij. Similiter prohibet ecclesia ne aī benedictōnē cōiungātur qñ qs ducit eā que alteri nō fuit cōiūcta p matrimoniū. Dñs fm Rod. cognoscēs aī bñdictionem vbi ē cōsuetudo qz bñdicant peccat mortalit. Quidā tñ vt dicit Ric. in. iij. di. xxvij. q. vlti. in fi. dicūt hoc eē verū respectu actus petendi nō respectu actus reddēdi. qz reddens nō peccat fm tho. in. iij. ea. di. Ego vero istud de bñdictione limito vez. nisi ex rōnabili causa moueret ad petendū. puta ꝓpter fornicationem euitādā cū nō possit cōtineri. ⁊ vxorē ducere vt bñdicat nō possit ꝓpter dotē bñdam. ⁊ hmōi qz nec tūc mortalit peccaret. nisi eēt scā dalū in pria. ar. eoz q dicā. j. inobedientia. in pn. Albertus etiā dicit qz dictū Rod. ē nimis durū. ⁊ B etiā vī sentire Anno. ⁊. do. Anto. in c. j. de spon. qz lz cōsuetudo habeat vim legis. tñ lex nō obligat ad mortale. nisi sit ꝑceptiua de elec. c. generali. lib. vj. ⁊ sic nō vī qz peccet mortalit qñ etiā simplē cōsummaret aī bñdictionē. nisi vt dixi esset scandalū. Ar ideo vbi nō imminet scandalū cōsulendū eēt istis sponsis q faciūt multa petā mortalia aī tpus conductionis qz qñ notū ē mīmoniū in patria cōsumarēt. ex q ducere nō pñt ꝓpter dotē bñdaz

2 ¶ Sed nūqd totiens peccat mortalit qtiens exigit sine rōnabili cā aī bñdictōem tenēdo opi. Ro. Ric. qz nō nisi ꝑma vice. nisi nouo conceptu exigat. Ex quo seqt qz possit in isto casu negare debitum sine petō nisi seruet statutum ecclesie.

3 ¶ Secūda cā dī impotētia q qs nō ꝓt reddere debitū salua incolumitate sui corꝑis quia fm Ric. in. iij. di. xxv. ar. j. q. j. deus nō obligauit virū mulieri ꝫ ordinē nature rectū q ꝑ pus attrēdit ad actū nutritiue quo cōseruatur prōpriū individuū. qz ad actū generatiue qui ordinat ad cōseruationē spēi ⁊ ideo nō tenet ad actū generatiue in innotabile ꝓiudiciū incolumitatis corꝑis ꝓpꝛij.

¶ Utrū teneat reddere debituz leprosō. Rs fm Ric. ī. iij. di. xxvij. ar. iij. q. ij. qz sic. lz nō teneat cohabitare. qz nō ē sic ꝑiculū in reddendo sicut in cohabitādo. vide. j. leprosus. §. ij. 4

¶ Utrū furiosovel fatuo sit reddendū. R. fm Ric. vbi. s. qz quotiens cūqz pōt reddi sine periculo ꝓprie ꝑsone tenet. 5

¶ Utrū reddēs se impotētē ad reddēdū peccet. R. fm Ric. in. iij. di. xxvij. ar. j. q. j. qz ille q mō illicito sciēt reddit se ī potentē peccat mortalit nō aī ille q mō licito. puta ieiunādo. orā do bōa intētione. sit tñ sit rōnabile obsequm. qz qlīs se reddat minus potētē. nō tñ totalit impotentem. 6

¶ Tercia cā dī crimen adulterij. vñ vir vxori adultere. vel ecōuerso nō tenētur si innocens ē reddere debitū. fm Ric. in. iij. di. xxxv. ar. j. q. j. qz lz q ad vinculū nō possit tñ pōt eam dimittere q ad cohabitationē ⁊ thoz. Fallit Bi vij. casibus. Primus si ille sit fornicatꝰ. xxvij q. vj. c. j. c. pe. ⁊ vl. de adul. ⁊. c. significasti. de diuoz. Secundus si vxor vi oppꝛessa sit. ea. cā. q. v. ita ne. Tercius si credebat maritū ꝓbabiliter mortuū. xxxiij. q. j. cū ꝓ bellicaz. Quartꝰ si alter sub specie mariti cognouit eaz. xxxiij. q. ij. in lectū. Quintus si maritus tradidit eā adulterandā ꝑsertim inuitā. de eo q co. cōsanvxo. sue discretionē. Sextꝰ si maritꝰ post adulteriuz cognouit. ⁊ tolerauit eā. ar. xxxij. q. ij. si qs vxorē. Septimꝰ si mīmonio ī infidelitate ꝓcto vir dedit vxori libellū repudij ⁊ vxor alteri nupserit. qz si quereret vir tenet eā accipere. c. gaudem. de diuoz. Octauꝰ fm aliqs si vir abstinēdo ꝫ volūtatē vxorꝫ ei occasionē dedit. xxvij. q. ij. si tu. Et placz mihi. lz ꝫriū teneat gl. ibidem. 7

¶ Utz peccet exigēdo debitū scienter ab adultero innocēs. vel reddēdo. R. fm Ric. vbi. s. q. ij. qz aut ē correctus. vel paratus corrigi. ⁊ sic nō peccat. Si vo sit incorrigibilis. tenet eū dimittere. ⁊ sic peccat mortalit cogscēdo text. ē in. c. si vir. de adul. ⁊ in. d. c. si qs vxorē. siue sit maifestū siue occultū. dūmō sciat ipa. Quē tex. sic limito itelligēdū. qñ innocēti n imineat ꝓcim fornicatōis ⁊ denegādo debitū ꝓuertet adult. lz qñ ex denegatōe efficit peior ⁊ ex redditōe n fac tot petā. ⁊ innocēti fit euasio fornicatōis n video mortale petm exigē ⁊ reddere. qđ et tz Ugo. ō castro no. ī. iij. di. xxxij. q. j. 8

¶ Utz possit vir vxori adultere ncēria mīnistrare. R. qñ. si negādo emēdaret. qz vtilius esurīēti panis tollit cū de cibo securus iustici 9

am negligit.v.q.v.c.nō oīs.ꝛ male merit⁹ dz egestate laborare.l.bona fides.ff.depo.§.j.et
10 ō alīs penis adulterij.vid.s.adulteriū. §.iij.
¶ Dtz teneaī inocēs ad p̄ceptū eccīe redde/re adultero debitū. R.q si adulteriū p̄t ꝓba re infra paucos dies nō tenetur.ar.c.solet. de sen.ex.li.vj.. Si xp̄o nō p̄ōt ꝓbare teneī. ar.x. q.iij.c.i. Et idē in casibus in q̄bus separi p̄ōt
11 mr̄imoniū.vt.j.mr̄imoniū.iij.
¶ Quarta causa dē votum emissum ab ambo bus de cōmuni consensu.vt.j.mr̄imonium.iij. impedimento.v.
12 ¶ Quinta cā dē honestas. puta qz petit in ec clesia vel in publico.qz non teneī sibi reddere debitū nisi honesto mō.j.Lozin.xiij.offia ho neste ꝛ fm ordinē fiāt in vobis.
13 ¶ Sexta cā ē scandalū. Nā vbi causet scāda lū ꝙsumare mr̄imoniū añ adhibitas aliq̄s so/lennitates fm morē p̄ie nō teneī reddere an/te illaz obseruantiaz nō tñ mortaliī peccaret reddens.sed bñ exigens si sine rōnabili causa faceret.vt.s.dixi.§.j.
14 ¶ Septima cā ē religio quā q̄s vult intrare. qz nō teneī reddere ſz dz sibi statui tp̄us infra q̄ ingredi teneaī.c.ex publico.de cōuer. ꝙiu. vñ si nulla istarū causaz ineſt ꝛcto mr̄imonio p xba de p̄nti teneī exactus reddere.
15 ¶ Dtz nō reddēs petēti. qz nō vult ꝙcipe ex cuseī. R.q non. A fortiori peccat mortaliī q̄ ex ira vel alio malo fine nō vult reddere.
16 ¶ Dtrū teneaī petere. R̄ñ.Ri.vbi.s.q.ñ.q sic.nō tñ petēti exp̄sse sed eī petēti p aliqua signa p q̄ ꝛiecturat altez affectare sibi reddi debituz ꝙiugale.alꝫ si ñ petit tacite vel expresse nō teneī reddere. Auertere añt altez ne petat non ſz nisi cū debita scīmonia. Vñ dicit Aug.de ancona q si ex negatōne debiti aliī scādalizaī nō excusaī a mortali denegās. Q.ō limita nisi ex aliq̄ cā p̄dictaz faciat.
17 ¶ Dtz ꝛcto mr̄imonio cuz vna clandestine ꝛ publice postea cū alia teneaī p̄me reddere de/bitū. R̄ñ.q si nō p̄ōt reddi sine scādalo.puta qz eccia excōicat eū ꝛ hmōi q teneī non red/dere.quia ab omni specie mali ē abstinēdū.§. Thessalo.vlti.alꝫ sic.
18 ¶ Sz nūq̄d cohabitabit cū scōa ad p̄ceptū ec clesie. R.q sic.ꝛ nccīa mīstrabit si mō p̄t fa/cere sine pīculo coit⁹ seu adulterij cū dicta scōa qz q̄ cū pīculo ꝓbabili.tūc patiaī excōicatio
19 nē ꝛ nō cohabitet ſz nccīa admīstrabit sepa/tus quātū p̄ōt.cū p̄ma etiam nō cohabitabit q̄ sine scādalo cohabitare nō p̄t. ꝛ sibi impu tet q̄ sic ꝛxit. Et iō cōsulendū ē tali q patriaz mutet vbi cum p̄ma sine scandalo cohabitare possit.
¶ Dtrū actus mr̄imonialis sit petū. R̄ñ.fm Alex.in.iij.pre sum.in.vj.p̄cepto q nō. Dz fit peccatū fm eūdem se.se.tractatu.de adul. q̄ puatur istis circūstātijs.
21 ¶ Prīa dē recta intētio puta qz excedit fines mr̄imonij factur⁹ cū q̄cūq alia vel cū ea eī si ñ esset sua coiret.vel ꝙstituit ibi finē vltim.ꝛ sic ē mortale petū.xxxij.q.iij.origo.ꝛ.c.liberoꝛ Aduerte tñ q ꝙ ītelligit q̄n ꝙ actu cogitat vt sit mortale.qz actib⁹ ñ habitib⁹ meremur.vel demeremur fm Pe.de pal.in.iij.dis.xxxij.q. iij. Debz ḡ intētio sistere ītra limites mr̄imo/nij si tal actus dz eē sine petō ꝙ ē q nō cogīsce ret si nō esset sua legitima vxor. Et idē dic de vxore erga viz. Sufficit tñ fm Ri.i.iij.disti. xxxj.q.pe.q actu vel hītu hāc intētionē hēat.
22 ¶ Scōa dē cā. Nā ex triplici cā sine petō exi gīt ꝛ reddit.eī cū merito ex p̄mis duab⁹. Prīma ꝓlis ꝓcreāde. Scōa debiti reddēdi. Ter cia fornicatōis vitāde cōit tñ teneī q sit pec/catū veiale exigere cā fornicatōis vitāde ī se. vide gl.i.c.q̄q̄d.xxxij.q.ij. Alia ex cā cogīsce/re eē petū aliq̄n mortale. aliq̄n veniale.vt ī. §. sequentibus patebit.
23 Dtz si fiat cā saciāde libidīs sit petm morta le. R̄ñ.q canonistaz .xxxij.q.iij.in.c. origo. ꝛ.c.liberoꝛ.ꝛ theologoꝛ in.iij.disti.xxxj.ꝛ xxxij.fuit diuersa opi. Aliq̄ tenent q ſp̄ē petū mortale coit⁹ cōiugal cā saciande libidīs. Et dū q̄n pueīt voluptatē ꝛ cogitatōez maīb⁹ p/nocādo ꝛ calidis vtēdo vt possit pluries coi/re.ſz magz cōit tene q ñ ē petū mortale dūmō si ñ eēt vxor nō faceret.ꝛ.d.c.origo. ꝛ liberoꝛ exponūt q̄n ita finaliī q̄rit delectatōnē q eī si nō eēt vxor ñ curaret. Et hec opi.ē magz rōna biī.qz apls dic hēat vnuq̄q suā ꝓpē delecta tionē ī ea ꝛ ñ ī alia q̄rēda ꝓpē fornicatōz vitā dā nec seq̄t q ponat ibi finē.qz nō vltim. hāc S.Bo.Ri.ꝛ Alle.ꝛ dic theo.tenent ꝛ placet qz p ista scōa opi.ē tex. Aug.j.ad Lozin.vñ.ī p̄n.vbi dic. ꝙiugal ꝓcubit⁹ generādi grā ñ ſz culpā. ꝛcupīe xp̄o saciāde. ſz tñ cū ꝙiuge habz culpā ꝓpē thom fidē veniale.hec ille.
24 ¶ Dtrum cognoscere vxorem causa sanitatis sit licitum. R̄ñ.Ric.in.iij.di.xxxj.ar.iij.q. ij. q fm quos dā sic. vel forte p̄ōt dici q sit venia le petū ꝛ ꝙ veri⁹.ꝛ sequit thom.in.iij.di.xxxij.

25 ¶ Tercia dē modus debitus naturalis. Et ꝫ duplē. Prīo quo ad vas. qz si fiat extra et ibi emittat semē indubitanter ē mortale grauissi mū. xxxij. q. vij. c. adulterij. Secūdo q̄ ad modū standi naturalē. qui q̄dem ē vt mulier iacea tur in dorso. vir aūt in vētre incūbat ei. quia sic facilius ꝓcipiūt mulieres nisi ꝑ accidēs impediatur. Deuiatio aūt a b isto ē lateralis cōcubitus. ꝛ maior sedētis. ꝛ itez maior stātis. vt vxore suꝑgrediēte. maxima horū ē eoꝝ q̄ retro more iumētoꝝ. hīc vltimū modū q̄dā indistincte reputāt mortale. lz in vase fiat. Pe. de pal. vbi. s. Ben. boich. in. c. in q̄sitioni. de sen. ex. tenet q̄ suꝑgressio mulier similiter ē mortale nisi aliqua necessitate vel rōnabili cā fiat. puta infirmitatis. vel periculi aborsus. quia sic ꝑuertens vsum ꝛ ritū sacramēti scienter etiam in accidentib⁹ peccat mortaliter sicut tales. Glo. Ray. tenet q̄ q̄libet deuiatio a mō naturali si fiat causa voluptatis amplius sic q̄rende solū q̄ ē peccatū mortale. Tho. ẋo in. iij. di. xxxj. in lra dicit q̄ q̄daz dicūt fore signum mortalis concupiscentie aliqñ. Aliqñ ẋo peccatū veniale. Aliqñ nullū quādo ex iusta causa puta infirmitatis. vel ꝓpter periculuz prolis suffocande. Alber. in. iij. di. xxxj. dicit q̄ nihil eoꝝ q̄ facit maritus cū vxore seruato vase debito sm se ē mortale. sed pōt esse signū mortalis concupie. Tu ẋo detestaberis oēs istas deuiationes ꝛ piculosas fore declarabis ꝛ ꝙ suadebis vt desistant quātū poteris. tñ sniaz nō ꝑcipitabis. qz vxor permittitur. vt in ea hō delectet ꝓpter fornicationē vitandā. Et ideo hoc tenebis q̄ q̄litercūq̄ opus incipiatur ꝛ quomōcūq̄ fiat. dūmō in vase debito semen emittatur ꝛ taliter q̄ mulier retinere euz possit non erit mortale de se. Secus si mulier taliter staret q̄ ex hoc semē retinere nō posset. qz esset mortale. q̄uis vir ī vase emitteret. Et sm hoc cōcoꝝ. ꝑdictos doc.

26 ¶ Sed quid de ea qui fricatōnibus osculis ꝛ tactibus delectatur nō intendendo venire ad actū cōiugalē sed finez in his ponere. R. Pe. de palu. vbi. s. tenet q̄ est ꝑtm mortale. Sed ego non credo nisi se vel alterū ad pollutionē extraordinariā prouocaret. ꝛ sic tenet per ea q̄ sup̄ dicta sunt.

27 ¶ Quid de illo q̄ aīi cōpletionem actus se retrahit nec semē emittit etiaz ex vas ne habeat plures filios. R. Pe. vbi. s. q̄ nō peccat mortaliter. nisi ex hoc mulier ad seminandū ꝓuocaret. Idez dicit de eo q̄ ne habeat filios abstinet. qz lz appetere ñ plures hīe q̄ possit pasce re. nec tenet actū inchoatū cōsummare vxore nō petēte. Et eadē ratōe vī sm eundē posse dici de muliere q̄ postq̄ est cognita a viro vadit statim ad mingēduz. vel se cito erigit vt emittat semē ne cōcipiat. Sz de hac opi. valde dubito. ꝓpter. c. aliqñ. xxxij. q. ij. qō videt innuere q̄ sit ꝑtm mortale. Sed posset dici q̄. d. c. loquit qñ quis ex sola voluptate hoc facit vel quando postq̄ cōceptio ē facta q̄rit aborsum. sed Pe. intelligit quādo hoc fit ex rōnabili cā puta quia nō potest eos pascere ꝛ hmōi. ꝛ anteq̄ concipiatur in ventricula mīs. ꝛ sic posset teneri licet sit periculosa. Dare autem vel recipere venena sterilitatis omnino est mortale. vt in. d. c. aliquando.

¶ Quarta dē tēpus debitū. Nam tempe festi 28
oīonis ꝛ cōioīs est abstinendum.

¶ Vtrū peccet mortaliter qui exigit siue red 29
dit tempe solennitatis. Rñ. sm cōiter doc. in iij. di. xxxij. q̄ nō. Limitat. s. Bo. ibidem. ar. iij. q. ij. nisi conscia obliget. qz credit mortale. vel nisi interueniat sacre diei ꝓcēptus. Alex. tñ se. se. in tractatu de adulterio tenet q̄ si cognoscit ꝓpter delectationē. s. explēdā. q̄ ē mortale. Q. ō vez credo quando intreuenit contēptus sacre diei ꝓpter talem delectationem saciandā. Et sic concordat glo. que in summa xxxiij. q. iij. cum Ale. concordat. als non. quia circūstātia que non cadit sub speciali. phibirō ne non potest mutare speciē peccati nisi vt dictuz ē quādo rōne contēptus. Nam nullo iure cauet q̄ de ꝑcepto nō cognoscat vxor in festo. sed. c. xxxiij. q. iij. sunt de consilio vt patet inuenti. Et sic etiā tenet Ri. in. iij. di. xxxij. 30

¶ An possit cōicare qui reddidit. R. sm Ale. vbi. s. ꝛ Sco. in. iij. disti. xxxij. q̄ sic. nec de necessitate ꝓcepti tenet abstinere. sed nō debet ꝓpter reuerentiā sacramenti de bono consilio. nisi forte solēnitas aliud suaderet vt dī de pollutōne infra. Eucharistia. iij. §. xxix. Idē tenet glo. in. c. sciatis. xxxij. q. iij. de exigēte. dūmō nō causa saciāde libidīs exegerit. Sed tu breuiter dic. vt in. d. §. xxix. cuz sequentib⁹.

¶ Quinta dē qualitas psone cū q̄ ē concubi 31
tus. vt nō sit mēstruata. vel vicina partui.

¶ Sed nūquid peccat mortaliter qui cogno 32
scit tempe menstrui. R. q̄ casus dubius ē in doc. Sed salvo meliori iudicio mihi vī distinguendū vt colligo ex dictis ac rōnibus theologorum. in. iij. di. xxxij. Aut ex tali coitu pōt fieri generatio probabiliter. aut non. Si non vtputa quia senex vel sterilis vel fluxum habz et huiusmodi. et tunc non est peccatum mor

tale. nec in exigẽte. nec in reddente ſm comu/
niter doc. ¶Nec ob. q illud Leui. xv. ⁊ Ezech.
xviij. dr̃ p̃ceptũ mortale. q nõ ẽ mortale reſpe/
ctu turpitudinis. alꝰ eſſet peccatum mortale.
etiam quando habet continuũ ⁊ ad quantũcũ
q̃ cessatiõ turpitudinis ire. quod e cõtra do
cto. cõmuniter. ¶Eſt ergo reſpectu periculi plis
mortale ſolũ. facit. c. intelligentia. de verb. ſig.
Si ꝙo poteſt fieri generatio probabilit. vt cũ
non habet continuũ fluxum. vel eſt debite eta
tis etiam diſtinguo. aut cõſiderat piculum p/
lis. ſ. q poſſit generari leproſa que alio tempe
generaretur ſana. ⁊ p̃remit ꝓpter ſuã delecta
tionem habendã. ⁊ ſic peccat mortaliter tam
exigens q̃ reddens iſto modo. ¶Aut ly cotẽnat
piculũ prolis. tamẽ exigit vel reddit ꝓpter for
nicationẽ vitandã in ſe vel in alio. nõ p̃cipa/
liter ꝓpter delectationẽ ⁊ ſic nõ peccat morta
liter taliter exigens vel reddens. q tenet̃ ho/
mo magis diligere ſalutẽ ſuã. vt primũ q̃ bo/
nũ corporis ꝓximi. aut nõ conſiderat piculuz
plis nec de generatione. ⁊ tunc ſi exigit cã for
nicationis vitande in ſe. vel in alio vel debiti
reddendi nõ peccat mortaliter ly concipiatur
plis leproſa. q cũ det operã rei licite ly nõ de
bitã diligentiã poſuerit. tñ non reputabit̃ ad
mortale. ar. eoꝝ q̃ no. in. c. inebriauerũt. xv. q.
j. ¶Si aũt ſolũ exigit cauſa libidinis. vt reddit
tũc ex futuro euẽtu cognoſcet̃ ſi peccauit mor
taliter. vel nõ. q ſi proles generabitur lepro
ſa reputabitur mortale. quia dedit operaz rei
illicite. ar. c. j. de preſump. ¶Si ꝙo non generet̃
leproſa erit veniale. ¶Ideo aũ euentũ debz cõ
fiteri tanq̃ de mortali. c. iuuenis. de ſpon.

35 ¶Quid de exigente tpe partui vicino. Rñ.
Ric. in. iiij. di. xxij. ar. iij. q. ij. q ſi ſine piculo
aborſus. ¶Vir põt carnaliter copulari ſue vxori
pregnãti põt exigere ſine mortali ⁊ mulier ſi/
bi teneꝫ reddere. q mr̃imoniũ nõ ſolũ ẽ in offi
ciũ. ſed eſt in remediũ. ¶Si aũt nõ põt ſine ꝓba
bili piculo aborſus. nõ dz nec reddere nec exi/
gere. imo ſm Pe. de pal. vbi. s. peccat morta/
liter tam reddẽs q̃ exigẽs. q nõ curat occidere
aiam puli vna cũ corpe. ¶Aduerte q maius ẽ
piculũ aborſus in p̃cipio conceptus. Rõ q
q̃uis ſm Auice. matrix mulieꝝ poſt impgna/
tionẽ claudat̃. rñ ex delectatõe mouet̃ aliq̃n
⁊ aperitur. et ſic materia nondũ ꝓfecte coagula
ta diſpdit̃ ⁊ effunditur. ⁊ iõ vitupat. Die. acce/
dẽtẽ ad pgnãtẽ in. d. c. origo. ¶Nõ tñ erit peccũ
mortale ex q̃ nõdũ eſt formatꝰ ſi ß nõ intẽdit.

34 ¶Utr̃ immediate poſt ptũ poſſit exigi. Rñ.
Ric. vbi. s. ar. iij. q. j. q non de cõgruo donec
ſit purificata nõ tñ de neceſſitate ẽ abſtinẽdũ
Limitat Pe. de palu. vbi. s. niſi mulier eet ex
ptu infirma. ⁊ eet ei piculũ mortis. vel aggra
uatõnis infirmitatis. ⁊ p̃ placet. Et. c. ad eius.
v. diſt. ⁊. c. ſi cã. xxxiij. q. iij. ⁊. c. origo. xxxij. q.
iij. ⁊. c. nõ ſolũ. vij. q. vj. loquũt̃ de honeſtate.

¶Sexta dr̃ conuenientia loci. quia non debet 35
fieri in loco ſacro. vnde ſi ẽ conſecratus locus
peccat mortaliter tam exigẽs q̃ reddẽs pro/
pter p̃ceptũ facẽdi ſm Ale. vbi. s. ſi nõ ſit neceſ
ſitas ꝓpter quã nõ poſſit cognoſcere in alio lo
co. vt puta q violenter ſunt. recluſi p̃ lõgũ tps
q tũc eet de bono cõſilio abſtinere nõ de p̃ce/
pto p̃cor. Ri. ĩ. iij. Sz Pe. de pa. vbi. s. tenet
indiſtincte q ẽ mortale. Sed nõ credas eine
valet eius rõ. ſ. q nulla ſit neceſſitas ſic in vri
na. imo maioꝝ q̃s ſtet inꝫ ignẽ lõgo tpe ⁊ ñ
calefiat nec etiaz alia rõ. ſ. q locus polluit. q
pollutio nocturna in ſomnis etiã polluit. ⁊ tñ
nõ ẽ p̃ctũ. ¶Ideo tene cũ Ale. ⁊ Ri.

¶Decanus idez eſt quod archidiacon⁹
⁊ ideo dic vt. s. Archidiaconus.

¶Decima Alia predialis. ſ. de his que
proueniunt ex predijs. Alia perſonalis. ſ. de his
que proueniſit ex negociatione artificio. ſcientia.
militia. venatione. ⁊ hmõi induſtrijs pſonaz. Alie mixte. ſicut q̃ p/
ueniũt de animalibus ⁊ eorũ fetib⁹ q̃ partim
ſunt p̃diales a p̃dijs vñ viuũt. partim pſona/
les ꝓpter cuſtodiã ⁊ eoꝝ curã. de hoc habeꝫ in
c. ad aplice. ⁊ ĩ. c. paſtoralis. de deci. ⁊ de pro/
chijs. c. fi.

¶Utruz ſint de p̃cepto dande tempe gratie. i
Rñ. Ale. in. iij. parte ſum. q ſic. quecũq̃ cũ ne
ceſſitas eſt ⁊ petuntur a miniſtris eccleſie vel
etiam ſi nõ petũtur. dũmodo ſit cõſuetudo re
gionis. vt in. c. quenit. ſed melius in. c. in aliq̃
bus. de deci. in fi. dicitur. ¶Alle quippe decime
neceſſario ſoluende ſunt que debentur ex lege
diuina. vel conſuetudine approbata.

¶Sed nũquid ꝓſuetudo excuſet a ſolutõe de ⁊
cimaz. Rñ. vt colligo ex Ale. vbi. s. Solutio
decime vno modo eſt de iure nature ⁊ mozale
ſ. inquãtũ conſcia dictat q deus honorandus
eſt de ꝓpria ſubſtantia. ⁊ q̃ aliquota pars ſub
ſtantie deꝫ ad ſuſtentationẽ miſtroꝝ dei. ⁊ hec
fuit ſemp ĩ p̃cepto. vnde Geñ. xlvij. ſacerdoti
bus egipti cibaria ex horreis publicis mini/
ſtrabant̃. Alio mõ dicitur iudiciale p̃ceptum
inquantũ determinat certam. ſ. decimã partẽ
dandaz miniſtris ſm rõnem equitatis mutue
diſtributõis vt ſit eqlitas dati ⁊ accepti inter
ſeminãtem ſpũalia ⁊ tempozalia dantẽ ſm q̃

possibile ē. ⁊ hec fuit in lege in p̄cepto simplē. Exo. xxiij. ⁊ Nūeri. xviij. Nō legez vo sunt de cōsilio. vt patet Ge. xxviij. vbi Jacob vouit decimas q̄ facere ñ potuisset si nō fuisset in p̄cepto. Tercō mō solutio decime ē q̄d cerimoniale cū tū ad aliquā significationē sicut ⁊ oīa antiq̄ legis facta fm illud. j. Corunt. x. Oīa in figura cōtigebāt illis. Qui. n. decimā dat q̄ est p̄fectionis signū. eo q̄ denarius nūerus ē p̄fectus q̄si p̄m⁹ limes nūeroz vltra quē nūeri nō p̄cedūt. sed reuertuntur ab vno nouē p̄tibus reseruatis p̄testat q̄si in q̄dam signo ad se p̄tinere implectionē. p̄fectōem vo q̄ erat futura p̄ p̄m cause explendā a deo. vñ cū iudicialia hodie nō obligent nisi q̄tū p̄cipiūtur ab eo q̄ p̄t. ptz q̄ isto secūdo mō decime sunt de iure positiuo. q̄ut vo sunt cerimonialia hodie p̄hibēt. Et ī ß pcoz. Ri. i. iij. di. xvij. ⁊. i. tho. ie. se. q. lxxxvij. Et ß tene. lz Jnno. ī Rubrica. de deci. ⁊ Vo. teneāt q̄ simplē sint de iure diuino mozali ⁊ naturali. Q. nō no ē v̄z nisi vt dcm ē. Et ī ß decipiūt multi canoniste. Cū g̃ q̄rit an cōsuetudo excuset a solutione ip̄az. Dico q̄ si sacerdos qui ministrat spūalia petit p̄pter indigentiā ⁊ sustentatōem nō excusat p̄ p̄suetudinē q̄n teneat dare tam p̄diales q̄ p̄sonales q̄ nulla cōsuetudo potest ꝯ ius naturale ⁊ mozale. viij. di. q̄ cōtra. Similit nō potest cōsuetudo excusare q̄n bō teneat ex aliquota p̄te substātie sue honozare deū. Excusare aūt pōt cōsuetudo ⁊ excusat in alijs casibus si sit p̄scripta. Nā q̄ det sacerdoti nō indigēti decima ex institutōe ⁊ p̄cepto eccīe solū ē rpe gr̃e. Et ß vē innuere Vo. ī. c. a nobis. de deci. cū dicit q̄ p̄suetudo excusat a decimis etiā p̄dialibus nō soluēdis cū nō petūt. p q̄ fac. c. nō est. eo. ti. qđ ee nō pōt si eēt p̄ceptū mozale. Nec ob. xij. q. j. §. his ita. ⁊ xvj. q. j. reuertimini. ⁊ c. decime. ⁊. c. in sacris. ⁊. q. vij. decimas. ⁊ de decimis p̄rochianos ⁊ in. c. tua nos. ⁊. ī. c. tua nobis. ⁊. c. cū nō sit in homīe. ⁊. c. in aliqbus. in q̄bus dr̄ q̄ a deo sunt īstitute vel diuina lege p̄cipiuntur. q̄ ibi accipit lex diuina p̄ lege mosaica. vt ptz. xij. q. j. §. his ita. q̄ q̄dā filios gr̃e ñ ligat. nisi q̄ ad mozalia. vt pz di. v. §. j. ⁊ vj. di. §. his ita. ⁊ de puri. post par. c. vnico. vt nisi vt dixi iudicialia p̄cipiātur ab ecclesia vt facit in decimis. vt in tit. de deci. in multis. c. ⁊ in aliquibus alijs. vt patet de iniurijs. c. j. xxij. q. iij. ⁊ vj. ⁊ tunc licet sit p̄ceptū legis diuine dare moisi. non tñ obligat vt tale sed vt p̄ceptū ecclesie. Et ideo male reprehendunt aliqui canoniste theologos. q̄ dicūt decimas nō eē de iure diuino. q̄ nō negāt quin fuerint p̄cepte a deo in lege vereri. sed q̄ nō obligant vt lex diuina inquātū sunt iudicialia p̄cepta. sed solū vt p̄cepta ecclesie. Jnquātū aūt sunt a iure naturali ⁊ mozali bn̄ sunt de iure diuino debite etiā hodie. Et ideo concludo q̄ si minister ecclesie indiget p̄pter sustentationez ⁊ petit q̄ nō excusat p̄pter cōsuetudinē p̄riam. Si aūt nō indiget tenet soluere fm q̄ cōsuetudo se hz. vel decimā. vel vigesimā. aut trigesimā. aut si nihil soluit excusat dūmō cōsuetudo sit p̄scripta p ea q̄ dixi. s. p̄suetudo. Sanctus tñ eēt eas īegre soluere. ⁊ p hoc fac. c. a nobis. de deci. vbi dr̄ q̄ quilibet tenetur soluere decimas. nisi a p̄statione eaz spāliter sit exemptꝰ qđ qđem ee nō posset si eēnt simplē de iure diuino. ar. iij. di. erit. fac etiā qđ no. Archi. xvi. q. j. ⁊ seq̄tur Pa. in. c. in aliqbus. de deci.

¶ Vtz papa possit di spēsare ne q̄s decimas soluat. Rñ. Alle. vbi. s. q̄ p̄ceptuz de decimis inq̄tū ē iudiciale p̄t eccīa ordinare q̄ ⁊ q̄s de beāt recipe ⁊ q̄ soluere. sicut fecit in mltis religiosis. vt. s. dictū ē. Et hoc intelligit rōne necessitatis vel vtilitatis. alit nō debet facere.

¶ Sed queri q̄n dari debent. Rñ. vt dr̄ in. c. cū boes. de deci. q̄ statim fructibus collectis Et ß quo ad p̄diales. quo ad p̄sonales debēt solui ī finē āni. Sz tu dic q̄ fm consuetudinez p̄scriptā sunt soluende. ⁊ si pereūt. q̄būt illi q̄ ē in moza. alꝫ non. sed cui debētur.

¶ De quibus debent solui. Rñ. q̄ de oīb⁹ fructibus terraz. arboz. aīmaliū. piscatōnū venationū. fictuum. pensionū. molendinoz. ⁊ etiam aduentum balneoz. fullonioz. lapidicinioz. metbalarioz. Jtem de negotijs ⁊ artificijs ⁊ ceteris bonis. vt colligit. xvj. q. j. ⁊. q. vij. ⁊ de deci. in multis. c. sed hodie cōsuetudo seruanda est.

¶ Vtrū de illicite acq̄sitis. Rñ. Alex. vbi. s. q̄ in p̄sonalibus est distinguendū aut trāsiert dominiū in acquirentē. ⁊ sic tenet dare. sed ecclesia nō debet recipe q̄diu p̄sona ē in scelere. ne videat approbare eius mozes. sed si cozrexerit poterit recipe. sicut in meretrice ⁊ histrione. ⁊ huiusmodi. Si aūt dominiū nō trāsfertur. sicut in vsura. furto. rapina. ⁊ hmōi. sic nō tenetur. nec ecclesia potest recipe. Si vero decime sunt p̄diales indistincte quilibz tenetur quātūcūq̄ pctōr ⁊ iudeus ⁊ infidelis. ⁊ ecclesia pōt recipe. q̄ nō dant intuitu p̄sone sed quasi ex censu debito p̄latoz. facit. c. de terris. de deci. Nō tenētur tñ iudei soluere p̄sonales decimas cū non p̄cipiant sacramenta. nec au-

7 diant diuina.ar.d.c.de terris.

¶ Qui tenetur dare decimã. Rñ. Alle.vbi.s. q̄ oñes laici tam paupes q̄ diuites. Itẽ eti am iudei de p̄dijs.d.c. de terris.vt.s. iii. §. p̄cedeti.xvj.q.vj.decimas. Itẽ clerici de reo⁹ p̄monij sũt.nisi deseruiãt uni eccie cui debentur eodẽ.c.ij. Itẽ Alle.dic.q̄ vbi esset consuedo q̄ de fructibus possessionũ eccie possent testari in morte.sibi tenerẽt de ip̄is ad decimã Et sic intellige.c.ij.de deci. Itẽ religiosi nisi sint exẽpti ꝓuilegio sedis ap̄lice. sic sunt monachi albi.rẽplarij.hospitalarij.et hierololimitani.q mkti alij de q̄ no.ĩ.c.suggestũ.cũ mktis.c.se.d deci. Dic tñ Alle.vbi.s.q̄ puilegiũ de nõ soluendis decimis nõ liberat eos q̄n teneãtur soluere ĩ trib⁹ casib⁹. Prim⁹ cũ pactõe tenẽt.q⁹ ꝓuilegiũ ñ reuocat pactũ p̄cedẽs nisi fieret mẽtio ip̄alis ĩ eo.vt ĩ.c. ex mktiplici.d deci. Secũd⁹ cũ prochialis eccia cui debebãt enormit ledit.ar.d.c.suggestũ. Tercius cũ eas soluendo tacite renunciant priuilegio.sed de
8 hoc vide glo.q doc.in.d.c.suggestũ.

¶ Dz debeãt dari. Rñ.q̄ p̄diales debẽt dari illi eccie.in cuius prochia p̄diũ sitũ ẽ.vt in.c. qsũ.d deci.q in.c.fi.de procurs. nisi aliud habeat ꝓsuetudo.vt in.c.j.q.ij.q in.c.cõmissum. q multis alijs.c. de deci. Personales xo debẽt dari eccie prochiali in qua audiũt diuina vel vbi recepit ecclesiastica sacra.j.q.j.c. q̄sti. Virte xo debẽt dari.vbi consuetudo ẽ.vel si nõ ẽ ꝓsuetudo. si pascũtur in vna dem illi prochie. Si xo ptim in vna ptim in alia diuidantur.facit qd̄ no.in.c.ad aplice.de deci.q Pa. no.diffuse in.c.cũ contingat.eo.ti.

9 ¶ Dtz soluẽdo ei q̄ de iure eccias nõ tz ꝛ de facto excuset. Rñ.q̄ nõ si scit. nisi ex iusto metu excuset.vel nisi p tolerãtiã eccie q̄ cũ nõ p̄dicat vẽ ꝓsentire.fm Rodo. Et ß vltimũ vez nisi placeret eis ecclesiam fraudari.

10 ¶ Dtrũ clericus q̄ habz sufficiẽs p̄monium vñ viuat fm statũ sue psone possit decimas recipere. Rñ. Alle.vbi.s.q̄ sic. vt ꝓcurator in necessitates paupez vel vtilitates eccie expẽdẽdas.nõ añt in vsus ꝓprios conuertẽdas. imo si impropꝛios vsus cõuertit cõmittit sacrilegiũ si in malos incurrit iudiciũ.facit.c.qsi.in
ii si.xvj.q.j.q.c.pastor.j.q.ij.

¶ Dtz decime possint p̄scribi. Rñ.q̄ laici nullo mõ p̄nt p̄scribere.vt eis soluãt. d p̄scrip. c.causam. Sed clerici si prochiã hñt p̄nt de p̄scrip.de quarta. Si xo nõ hñt nõ p̄nt. Similiter q de religiosis dicendũ est.ar. eoz que no. in.c.placuit.de p̄scrip.q in.c. cũ contingat. q.c.se.de deci.

¶ Cui soluet q̄ antiq̄tus nõ solut et nũc vult satisfacere. Rñ. q̄ nõ ei q̄ p̄scripsit.ꝛ eccie prochiali fm Rodo.q Ray. Q. d verũ credo si eccleſie prochiali.tũc erãt soluẽde.alꝰ secus.

¶ Dtz sacerdos prochialis possit remittere decimas nõ solutas tpe p̄terito. Rñ. fm Ro.q̄ sic.ĩ totũ vl in ptẽ.er q̄ in postez vult abstinere q facere debitũ suũ. Dz mihi vẽ q̄ ñ poss.c. nisi sit paup cui remittit.ar.c.fi.xvj.q.j.q2cũ sint paupes nõ p̄nt in nõ pios vsus conuerti. Nã q sup alumẽtis legatis nõ valet trãsactio sine iudicis auctẽ.l.cũ hi q̄bus.ff. de transac.

¶ Dtz laico possit ꝓcedi decima. Rñ. fm doc. in.c.ad hec.de deci. q̄ nullus ꝓtractus potest iniri cũ laico de decimis p quẽ dominiũ directũ vl vtile trãsferat in ip̄m. q vẽ alienatio q̄ dam.vt ꝓbat p tex.cũ gl.in cle.j.de re.ec.non alie. Sed ꝓcessio ad modicũ tpus q̄ nõ vẽ alienatio bene potest fieri. q etiã ad tp̄us vite alicui⁹ ex cã q cũ auctẽ p̄lati fm glo. in.c. q̄uis. eo.ti.quia ꝓpter dubiũ vite põt dici modicum tp̄us. Sed de hoc dicto glo.dubito ꝓpter ea q̄ dici.s.alienatio. §. rviij. q potius credo q̄ nõ possint cõcedi ad vitã alicuius nisi auctẽ pape. Et hoc intelligo in laico q̄ laicaliter viuit. Secus in laico cõuerso et religioso cui cõcedi possent fm q̄ no.doc.in.d.c.q̄uis. Ius xo decimãdi nullo modo potest cadere in laico. cui sit sp̃uale.vt in.d.c.no. Et ß intelligo sine auctoꝛitate pape qui solus potest fm notata ĩ.c. ij.de iudi.q tutus est in foꝛo anime si er causa hoc papa facit.alꝰ non.vt notat.do.Anto.in c.a nobis.de deci.q seq̄tur Pa.

¶ Dtrũ laicus hñs in feudũ decimas secura cõsciẽtia teneat. Rñ.q̄ si scit se hẽe post ꝛciliũ lateranen.qd̄ fuit celebratũ. Mcclxxix. q sine auctẽ pape nõ põt tenere.vt no.in.c.prohibemus.de deci. Si scit se habuisse añ illud ꝛciliũm vel post.sed cum auctẽ pape q ex cã sic potest tenere. Si xo ignoꝛat an ante vl an inter uenerit auctoꝛitas pape. seu ex causa legitia. tũc Io.vt refert Jo.an.ĩ.c.eũ apostolica.de his que fi.a prel. tenet q̄ nõ põt tenere. Itẽ Archi.q Jo.mo.in.c.ij.de deci.li.vj. Dz Jo. an. tenet ꝛriũ q̄n cõis opi. ẽ q̄ auctoꝛitate pape.vel ante illud ꝛcilium fuerint ꝛcesse. Que opinio mihi placet marime. quia vnusquisq̄z ĩ foꝛo anime p̄sumendus est bonus nisi cõstet de malo. q ideo debet credere q̄ p̄decessoꝛes sui nõ tenuissent nisi cũ bono titulo.

¶ Dtz talꝛ laic⁹ possit eas tñsferre. Rñ. q̄ ñ. in laicũ q̄cũq̄z titulo ex q̄ transferat dominiũ

vtile vel directū. Et ꝛ gl. in. c. ꝓhibemus. de
decī. tenuerit ꝙ auctoritate epī posset. tñ cōiē
nō tenet ⁊ bene. Jn aliā aūt eccleſiā vt religi
oſum locū bñ pōt dare. vt in. c. cuꝫ apoſtolica.
de his quę fiunt a prelatis. ⁊ hoc de conſenſu
dioceſani. Ignorare autē nō poteſt ſm Jo.
an. Sed Jo. tenet ꝙ ſic ⁊ Pa. placet ⁊ mihi.
vt cui plus liceat ⁊ minus.

17 ¶ Utrū eccleſia poſſit ſine ſimonia redimere
decimas ab aliq̄ iniuſto detētore. R. ꝙ pōt re
dimere qñ ex tali pecunia nullū ius ō nouo ac
q̄rit. alꝰ ñ ꝛ. vt ſſo. ſ. c. dilectus. el ꝓmo. de ſi.

18 ¶ Utrū liceat clericis accipe in pignus deci
mas detentas a laico. Rñ. Alex. vbi. s. ꝙ ſic.
ſicut ⁊ quālibet aliā poſſeſſionē quā laicus de
tineret iniuſte. nec tenentur fructus cōputare
in ſortem. dūmodo hmōi decime nō ꝓtineant
ad alias eccleſias. ſed ad ſuas. q̄ ſi ad alias
ꝓhibetur. vt in. c. interdicimus. de deci.

19 ¶ Quomodo ⁊ quando religioſi tenētur face
re conſcientiā ⁊ ꝑdicare de decimis. vide ex
cōmunicatio. vij. caſu. xliij.

20 ¶ Que ē remuneratio fideliter ſoluentiū de
cimas. Rñ. ꝙ multiplex. Prima habūdantia
fructuū. Secūda ſanitaſ. de q̄bus mak. iij. ⁊ in
c. reuertimini. ⁊ in. c. decime. xvj. q. j. Tercia
bonitas ꝓcipatus. xvj. q. vij. maiores. Hoc
tollit fiſcus q̄ non accipit xps.

Defenſio Utꝝ ſit licita ad ſue perſo
ne tuitionē ne ledaſ. Rñ. ꝙ ſic. vt i. l.
vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iu. ⁊ ibi bar. ⁊ bal.
⁊ alij in. l. ſciam. §. qui cū alik. ff. ad legē aqui.
etiā religioſis ſine lnīa ſupioris. q̄ñ lnīa ꝓmo
de bīi nō pōt. ſm Jo. de li. i tractatu de iuſto
bello. Ratio q̄ hoc cōpetit de iure naturali.
diſt. j. ius naturale. ⁊ quo ad actus naturales
religioſi nō cenſentur mortui. xvj. q. j. c. placu
it. el. ij. l. deo no bis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ etiaꝫ ad
uerſus ſuū ſupioꝛē pōt quis ſe defendere ar. c.
ex pte. de accu. Et hoc vꝝ ſi ille contra quem
ſe defendit iniurioſe vult eū ledere. q̄ ſi iuſte ⁊
ordīe iuſticie ſeruato ꝓcederet nō poſſet. ſine
pctō ſe defendere. alꝰ ſic. dūmō fiat defenſio
cū moderamine inculpate tutele. Aſtis. n. du
obus ꝓcurrētibus. ſ. ꝙ ſit ad repellendū iniu
riā ⁊ cū moderamine inculpate tutele ꝛ. Ad
uerte hic ꝙ nō ꝛ ꝓcuſſo repcutere eī in ꝓtinē
ti. q̄ ſ eēt vindicta. l. nō ē ſingulis. ff. de re. iu:
niſi timeret de ꝓcuſſione gemīata. faciūt nota
ta p Jnno. in. c. olim. de reſ. ſpol. ⁊ qō nota.
in ſum. xxiij. q. j. facit. l. iiij. in ꝓn. ff. ad. l. aql.

i ¶ Utꝝ defenſio poſſit tolli p papā. vl ꝓncipē
vel regē vl em. vel mūicipalē. Rñ. Albr. in. l.
oſſes. C. de epi. ⁊ cle. q̄dam dicūt ꝙ nō. cūſit
de iure naturali. ⁊ videt expreſſum in cle. pa
ſtoralis. §. pe. de re iudi. dñs Gabriel de oſſe
letis i ſuo tractatu tenet. ꝙ ſi ſtatuto cauet ꝙ
poſſit ꝓcedi nulla data defenſiōe ꝙ valeat. ⁊
p hoc facit. q̄ ꝛ appellatio ſit ſpēs defenſio
nis. tñ tollit in mltis caſibus. vt. C. q̄ꝫ. ap. nō
re. p totū. Jtē q̄ iura volūt i multis caſibus
nullā dari defenſionē. vt. C. de ſic. l. fi. i fi. C.
de adulte. l. in adulterij. C. de fal. mo. l. ij. cum
ſimilib⁹. Nec obſtat ꝙ defenſio ſit de iure na
turali. q̄ vex ē i defenſione manuali. ⁊ de iſta
loq̄tur. d. l. vt vim. ſed defenſio danda p iudi
cē reo petenti. vel nō petēti ē de iure gentium
vel ciuili. ⁊ ideo p aliud ius tolli poteſt. Et ſ
dicit eſſe verius. Albr. ibidem.

¶ Utrū defenſio p rebus liceat. Rñ. ſm Jn 2
no. in. d. c. olim. ⁊ Bar. in. d. l. vt vim. ⁊ glo. ⁊
doc. in. l. j. C. vnde vi. q̄ ſic. ⁊ pro rebus aufe
rendis ne auferātur ⁊ ablatis vt recupentur.
Et hoc verū in ablatis ſi incōtinenti fit. i. añ
q̄ ad alia negocia diuertat. tex. ē. ff. de vi. ⁊ vi
ar. l. idē ē. §. eū igitur q̄ armat⁹. Et dicit Pa.
in. c. ſignificaſti. el ſecūdo. de homici. q̄ dē in
teruallū qñ relicta ꝓma ſe diuertit ad alia nō
neceſſaria. Secus ſi comedit vel bibit. vel con
gregat amicos ⁊ huiuſmodi. ff. de ꝛbo. obli. l.
continuus primo. Rñ. ff. de duo. re. l. duos. §.
vltimo. C. vnde vi. l. j. Et cum hoc ſit a iure
cōceſſum non requirit auctoritas ſupioris. ni
ſi de bono cōſilio. nec incidit talis in excōmu
nicatōnē ſi ꝑſona a qua aufert eſſet eccleſiaſti
ca etiā ſi in ꝑſonā immittit manū qñ alias re
cupare non poterat. vt colligit in. d. c. olim. ⁊
de appel. c. ſignificauerūt. niſi a ꝓpoſito modū
excedat. vt in. d. c. olim. in fi.

¶ Utrū quilibet de populo poſſit quēlibꝫ de 3
fendere impune. R. Bar. in. l. ſi quis in ſerui
tutem. in fi. ff. de fur. ⁊ in. d. l. vt vim. ⁊ ibi glo.
⁊ xxiij. q. viij. §. j. in glo. ⁊ Cy. ⁊ Pe. in. l. j. C.
vnde vi. q̄ ſic. Cōſuluit tñ Bar. in. d. l. vt vim
ad tollendum omne dubium q̄ faciat ſibi mā
dari vt ipſum defendat clamādo defendite vl
currite ⁊ ſimilia. vt notat Bal. in. d. l. j. q̄ tūc
ſm omnes licite ⁊ impune. facit in argumētuꝫ
l. gracus. C. de adulte. Aduerte tamen ꝙ irre
gularitatem nō effugit qui pro alterius defen
ſione alium occidit. De quo vide. ſ. Homici
dium. iij. §. iij.

¶ Quid dicit moderamen inculpate tutele. 4
Rñ. glo. in. d. l. j. multuꝫ laborat. Sꝫ Bar. ibi
⁊ in. l. furem. ff. ad legē corne. de ſic. dicit ꝙ in
culpata tutela ē id facere. ſine q̄ aliter ſe defen

dere nō potest sine piculo psone. vñ rerum. vñ non debz q̄ damnificetur in aliquo si damnū est irrecuperabile. alz secus. vt ī dicta. l. furē. Ex quo infert q̄ etiam si non possum effugere quin me percutias nisi te interficiam q̄ licite te interficio/quia cū iniuria personalis sit maior q̄ realis. vt in. l. in seruoz. ī fi. ff. de penis. ⁊ propter realem irrecupabilem possum te interficere. vt in. d. l. furem. ergo fortius pro personali. facit gl. de resti. spol. olim el ꝓmo ad fi. ⁊ glo. in. c. significasti. el secundo. de homi. Et istud tenet flo. in. d. §. qui cum aliter. Bal. vo in. d. l. j. dicit q̄ tria debēt esse vt sit moderamen. Primū equalitas vt si cum rāmis. cum armis. vt. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. j. §. vim vi. Sz ego hoc credo verū qñ potest repellere/qz paruus vir cū armis pōt se defendere a magno/q̄ cum pugno forte eū interficeret. ar. iij. q. vij. §. tria. Secunduz tempis vicinitas/quia si post esset vindicta. contra. c. seditionarios. xlvj. di. Ter tiū talis ⁊ tanta/quanta est necessitas. Adde Quartuz q̄ intentio sua ferat vt se defendat. qz actus ex intentione nomē accepit. nō ex eo qđ ē p̄ accidens. i. p̄ter ꝓpositū in actibus moralibus. Nñ duo effectus ex vno actu possunt venire. puta proprie vite cōseruatio/⁊ inuadētis occisio. Si ergo intenderet occisionē vt sic nē sic nō liceret sine peccato mortali. Si autē suā defensionē. sic denoiabit defensio. nō occisio. cū debeat denominari actus moralis ab eo qđ ē p̄ter intentionē. cū sit causa p̄ accidēs. vt patz. v. ethi. c. iij. Et sic nō erit peccatum.

Quid si excedit modū. R. fm Ymo. Nos. ⁊ do. Anto. in. c. olim causam. de resti. spoli. q̄ si excedit a ꝓposito/sic tenet de damno. Si autem non a ꝓposito/sic nō tenet ad aliquā satisfactionem. nisi forte ad cautelam. facit. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad legē aquil. nec excōicatiōnē incurrit. vt no. in. d. c. olim. el ꝓmo. ⁊ in. d. c. significasti. el secundo. licet Kay. dicat q̄ est tutius q̄ petat absolutionem/vel dispensationem. ⁊ est bonum quando comode potest haberi. Dicit tñ dñs Anto. ī. d. c. olim. q̄ qui insequitur p̄cussorem. de facto et vulnerauit. nō debet puniri vt dolosus. sed vt culpabilis. qz inconsultus calor vicio calumnie caret. l. j. §. queri posset. ff. ad tur. iij. q. iij. §. non dum. tex. est in. l. si adulterij. §. imp̄atores. ff. de adul. glo. xxiij. q. j. §. j.

Defunctus vide. j. Mortuus.

Degradatio dupler. quedam verbalis. quedam actualis. Et hec actualis fit sic. quando clericus indutus vestibus sicut si in officio esset dispoliatur cum verbis ad hoc congruis. vt habetur in. c. degradatio. de penis. lib. vj. Et dicit Gemi. in. d. c. q̄ actualis degradatio est executio verbalis depositōis. propterea tenet q̄ p̄t fieri sine numero episcoporum. sed non verbalis. quia oportet fiat a p̄prio episcopo ⁊ sit debitus mīerus episcopor vt in. d. c. ī tex. ⁊ ī glo.

Vtrum verberans clericum degradatum sit excommunicatus. Fuerūt opi. Sed placet mihi opinio glo. in. d. c. degradatio. q̄ verberans degradatum actualiter non sit excōmunicatus sed degradatum verbaliter sic. et est securior opinio. Dicit tamen Pa. in. c. ad abolendam. de hereti. verum nisi post verbalez sequatur incorrigilitas. quia tunc perdit etiaz fm vnū intellectum. c. cum non ab homine. de iudi. ⁊ absq̄ alia traditione posset cōprimi p̄ iudicem secularem.

Vtr̄ iudex secularis possit iudicare degradatuz actualiter. R. fm no. ī. d. c. degradatio. q̄ q̄ius tutius esset vt traderetur per iudicez ecclesiasticum. tamē ex quo actualiter degradatus ē pōt p̄ tex. p̄fati capituli.

Vtrum degradatus conficiat celebrando Rñ. fm. Archi. de conse. dis. iij. in. c. ostendit. q̄ sic. Et ista ē verissima opi. qz caracter adeo impressus in anima. p̄ hominem nō pōt auferri. Licet gl. l. di. dixerit contrariū in. c. accedēs. ⁊ multi alij.

Vtrū degradatus teneat dicere officiuz si est in sacris. Rñ. fm Rodo. q̄ sic. qđ ꝓbat p̄ c. dolentes. de cele. mis. quia ex quo omnibus ordinatis p̄cipit. ⁊ iste ordinat⁹ sit ⁊ caracterem habeat lz degradatus officiū dicere tenetur. nō tamē debet dicere. Nñs vobiscū ⁊ similia q̄ ad dignitatem ordinis p̄tinent.

Quis potest restituere degradatum depositum. Rñ. q̄ solus papa. c. j. ⁊ ij. l. dis. Sic ⁊ p̄ses prouincie non potest restituere quem dimauit. ff. de questio. l. j. in fi.

Delectatio in cogitatione vtrum sit peccatum mortale. Vide. s. cogitatō §. ñ.

Delegatus est is cui a summo pontifice vel ordinario cōmittitur causa. q̄ ad ecclesiasticos. Similit dico de imperatore ⁊ alijs dominis. q̄ ad secularia.

Quis pōt delegare. R. q̄ q̄libet ordinarius ⁊ q̄libet q̄ ex ordinaria iurisditōne aliq̄d pōt.

Quis p̄t eē delegatus in ecclesiastico foro. Rñ. q̄ delegatus pape. non pōt esse quis. nisi sit in dignitate p̄stitutus. aut canonicus eccle

cathedralis. vt in. c. statutū. de rescrip. li. vj. ⁊ q̄ bēat ad minus. xx. ānos. nisi ex certa scientia papa cām cōmitteret nō exñti in dignitate. vel minori. de offi. dele. cum vigesimū. ⁊ de elec. cū in cūctis. Alioꝛ ꝓt ꝗlibet sē q̄ nō ꝓhibeꝛ. Dez est q̄ cāe spūales. vt de decimis. de iure patronatus ⁊ hmōi nō ꝓñt delegari laicꝫ sed clericis tm̄. de iudi. decernimus.

3 ¶ Dtrū guardiani ordis nēi minoꝝ ⁊ ꝓnes fratrū mēdicantiū habeāt dignitatē. R. Be. in. c. nullus. de elec. glo. hic tz q̄ sic. Et iō ꝓñt eē delegati pape. Facit qđ no. Pa. ī. c. cām. ō iudi. ⁊ in. c. cū olim. de ma. ⁊ obe. ⁊ Car. in cle. ñ. de rescrip. ⁊ ibi gl. Pa. tñ in. d. cle. ñ. distinguit de priore. q̄ aut hz supꝫ se ī monasterio superiorē. sicut q̄ē sub abbate. ⁊ iste nō habz dignitatē. tz ille q̄ nō hz supꝫ se supiorem in monasterio habz dignitatē. q̄uis nō sit ꝓpetuus sufficit q̄ posset esse.

4 ¶ Quid ꝓt delegari. Rñ. q̄ q̄dam ꝓtinēt ad ordinē eꝑalem. vt ꝓsecrare. ordinare. ⁊ ista delegari nō ꝓñt nō hñti illū ordinē. alia oīa ꝓñt delegari nisi ꝓhibeantur a iure hec hñtur. de offi. oꝛ. qđ sedē. de cōse. ec. aqua.

5 ¶ Quid ꝓt delegatus. Rñ. Be. ī. c. ꝓñtiū. de testi. ⁊ glo. in. c. iolet. de sen. ex. li. vj. q̄ dicit q̄ delegata ptās ē stricti iuris. ⁊ ideo id solū ꝓt qđ ē ei cōmissum. ⁊ sine q̄ cā expediri nō pōt. de offi. dele. c. j. ⁊. c. prudētiā. ⁊. l. ad legatū. ff. de ꝓcur. ⁊ id ꝓpter qđ facilius expediri posset cā nō venit. nisi exꝑsse cōmittatur.

6 ¶ Dtꝫ delegatus possit subdelegare. Rñ. q̄ delegatus a ꝑncipe pōt subdelegare. no. Jnno. in. c. pastoralis. de offi. dele. facit. l. j. ff. de offi. eius cui mā. ēiu. ⁊. c. super q̄stionū. ⁊. c. fi. eo. ti. Et ß vez nisi q̄ certū ministeriuꝫ ei cōmittit. Limitat Jnno. in. d. c. fi. de magno ministerio. sicut ꝑdicare crucē. dispēsare cū irregulari pniam iniūgere. absoluere excōicatos. ⁊ hmōi. vel q̄ñ ꝓ rescripti ꝓba cōꝑhēdit q̄ est electa idustria. vt fides eius. sicut q̄ñ dr. Cōfidim⁹ de tua idustria. vel ꝓsonalit exeq̄ris. vel q̄ñ negociū nō ē bñ expedibile ꝑ aliū. Fallit ī legato sedis aplice q̄ etiā ī ꝑdictis pōt subdelegare. vt in. d. c. fi. patz. Delegatus añt ab inferiore nō pōt nisi sit delegat⁹ ad vniversitatē cāꝝ. ff. de iudi. l. cū ꝓtoꝛ. §. j. ff. q̄s ⁊ a q̄ ap. l. j. §. j. vel nisi ß sibi spālit ꝓcedat sm Jo. an. ꝓ. c. is cui. de of. dele. li. vj. vel nisi q̄ vnū arti culū totius cause cōmitteret. cle. j. de offi. del.

7 ¶ Nūqđ poterit subdelegare non exñti in dignitate. neꝝ canōico eccl̄ie cathedralis. Rñ. q̄ nō. vt cōiter tenet in. d. c. statum.

¶ Quid de snīa duoꝝ delegatoꝝ discordātiū 8
Rñ. q̄ dependet ex delegāte vt acceptet quam voluerit. Secus ī snīa arbitroꝝ ex ꝓmisso. qz nō tz. Dicꝫ ꝑsidētes loco pape ī ꝓcilio generali nisi oēs ꝓsentiāt ī actu gerēdo nihil faciunt. qz vn⁹ ꝯdictio inficit totū. no. Pa. ī. c. ñ est de regula. ⁊ in. c. pe. de sta. mo. Dec⁹ in snīa duoꝝ ordinarioꝝ discordantiū q̄ tenet ꝓ eo nisi in cā mrīmonij libertatis. et testi. et hmōi fauorabilibus. qz tunc tenet ꝑ actore. vt in. c. vltīmo. de sen. ⁊ re iu. intellige si agit vt matrimoniū ⁊ hmōi teneāt. alit valeret ꝓ eo q̄ vtva leat agit. vel se defendit.

¶ Dtꝫ q̄s teneat acceptare subdelegationez 9
in casu quo subdelegare pōt. Rñ. Jnno. in. c. pastoralis. de of. del. q̄ sic. nisi q̄ñ ꝓstat q̄ delegatus malicioſe se exonerat. vt in tex. ꝓbati. c. pastoralis. nā tūc nō teneē. ⁊ si vellet eū ꝯgere iusta ē appellatio eius. Secus si nō cōstaret. Et ē dria iuꝛ delegatū a ꝑncipe ⁊ ab inferiore. qz delegat⁹ a ꝑncipe ꝓt cogere oēs. etiā si ñ sint sui fori. L. q̄ ꝑ sua iurisdi. l. ñ. ff. ō mu. ⁊ ho. l. munez. §. iudicādi. exceptis aduocatis q̄ alibi q̄ ī foro suo recipe indiciū ñ pōt cogi. L. de aduo. diuer. iudi. l. sancimus. in fi. Dele legatus a b ordinario nō ꝓt cogere hoīem alterius fori. ff. de iurisdi. om. iu. l. vlti. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. j. de offi. oꝛ. pastoralis. in ꝑn. ⁊ in glo. ꝓbati. c. pastoralis. de offi. dele.

¶ Vbi potest cognoscere delegatus papę. vi 10
de. s. cōmissio.

¶ Quando expirat iurisdictio eius. Rñ. re in 11
tegra expirat per scientiā mortis delegātis. l. ei⁹ q̄. in ꝑn. ff. si cer. pe. de offi. dele. gratū. Jtē per mortem illius contra quē mandatur re integra. de prescrip. significauit. ⁊ multis alijs modis. vt in. c. quoniā abbas. de offi. dele. ⁊ ī multis alijs locis q̄ omitto.

¶ Quō pōt absoluere excōicatos a se. vid. s. 12
absolutio. ñ. in prin. ⁊. §. j.

¶ Quid si delegat⁹ ñ vult facere fidē d̄ māda 13
to suo. ⁊ ꝓptereā aliqs ñ vult ei credere cū ñ teneat. vt ī. c. cū ī iure. de offi. del. ⁊ cū excōicat. R. fm doc. l. d. c. q̄ ñ tz. qz ōlegat⁹ ñ hz auctē excōicādi. nisi eēt sibi rebellis. ⁊ cū tal ñ sit ex iurisditōis defectu. nulla ē excōicatio.

Dementia si est perseuerans excusat 14
culpa quantum ad factum in ipsa cōmissiuꝫ. xv. q. j. aliquos. xxxij. q. vij. quē admodū. ⁊ ab irregularitate. vt in cle. vnica. de homi.

¶ Dtrū q̄ aliqñ fuit demens possit ꝓmoueri 15
ad ordines. vide. s. corꝑe vitiatus. §. viij.

Demoniacus an possit promoueri. vi
de.s.corpe viciatus.ſ.vij. Quō i du
bio possit pbari an quis sit demonia
cus. Rñ.q; si p.xxx.dies carnibus indifferen
ter vesci cogat. a maxime edinis q̄ demōes p
uocant.vt hē in.c.ij.vij.q.ij. in tex. a in glo. si
nullā sentiet lesionē apparebit q; nō sit demo
niacus.

Denunciatio quadruplex.pria euā
gelica.qz ab euāgelio sumpta Mat.
xviij.a reqrit.vj. Primū q; sit frat.ſ.
xpianus.xj.q.iij.ad mensam. Iz infidelis possz
denūciari si contra legem nature. vel cōtra le
gem eoz in moralibus offendit.quia papa ha
bet iurisditionem in eos in istis casibus. de q̄
j.iudeus.ſ.xxvij.alꝫ non. Secundū q; prece
dat secreta monitio/in qua vt emendet vel de
sistat obsecrādus est. Tercīū q; peccatū nō sit
omnino occultū. sed q; possit pbari per testes
qz si esset omnino occultū non haberet locū. a
sequtur Jo.in.d.c.nouit.de iudi.ij.q.j.si pecca
uerit/immo si etiā vnus solus testis esset non
posset denūciari ad pnam imponēdā. Quar
tū q; si nō desistit.vel emēdat se ad eius moni
tionē/adhibeat testes q̄ sciūt.vel cū qb⁹ possit
eū cōuincere. Quintū q; si se nō corrigit dica
tur prelato a denūcietur/Sextū q; pbet se eū
bis monuisse.vt.j.dicam.

Octrū quilibet teneat ad supdictā denūcia
tionē. Rñ.doc.cano.i dictis.c.nouit. a si pec
cauerit varie loquūtur. Sed vē mihi dicendū
p concordia. q; si loq̄mur put ē solum fraterna
correctio.sic tene opi. Archid.in.d.c. si pecca
uerit.q; est omnibus de p̄cepto. fm qō dixi.s.
Correctio fraterna. Et ista correctio solū pce
dit ab actu charitatis.a ista pria non dē de
nūciatio euāgelica.nec reqrūtur supdicta. Si
vo loq̄mur de denūciatione pria euangelica
a tūc distinguo fm Jnno.in.d.c.uouit.q; aut
loq̄mur de pctō ppetrato qō recipit augmētū
vel multipicationē.seu ptinuationē mali. a eē
de ppetrādo.a sic quilibet q̄ credit se eā posse
pficere sine graui detrimēto. puta qz nō opoz
teret eū desistere a negocijs suis. vl incurrere
ĩimicitiā. vl aliud pcm teneat de p̄cepto. xxij.
q.v.c.hoc vē. Qō vez intelligo quando talis
ē prelatus p quē finis huius denūciatōis ob
tineri possit qui est vt vel ille emēdet.nā si vel
let ad aliud pcedere plat⁹ peccatoze emēdā
do se.non pōt de iure fm doc.in.d.c. nouit.qz
pistā viā nō qrit nisi pnia peccati. vel si corri
gi nō vult ad terroze aliox excōicet et talit p
uideat q; ceteri timeāt. Si vo talis nō sit pre
latus vel nō possit sine graui damno eā pseq.
sic nō teneē nisi solū q̄ ex officio hz cui dicitur
lxxxij.dist. Erroz cui nō resistit approbat.cē.
cum similibus. Si vo loq̄mur de pctō ppetrato
qō nō hz cōtinuationē.sic dico q; solū teneē q̄
hūt ex officio. Rō qz hz pcedit ab actu iusticie
ad instruēdū alios p exēplū. qō qdē ptinet ad
supioref.xj.q.iij.pcipue.a.xxij.q.iij. duo ista

Octrū denūciatōnē euāgelicā sem̄ debeat pcedere admonitō.de qua.s.dictū est. Rñ.q; si peccatuz ē publicū nulla requirit monitio fm Archi.in.d.c.si peccauerit. iurta illud.peccā tem coza oībus.argue.xlv.di. hz illud. Si vo peccatū ē occultū.a tardatio denūciatōis in ferret nocumētū pmo tpale vel spūale.puta traditio ciuitatis.hereſis infectio.a hmōi.si militer sine monitōne denūciabit. nisi constet q; ad eius monitōem desister. Nā q̄libz debz corrigi vt si potest eius fama non ledat. si vo nō sit nocumentū pmo nisi ipi peccāti soluz dz pcedere duplex monitō. vna p monētē solū q̄ p iuramentū ipius habet pbari. Alia p mo nentē a vno teste vel duobus. a p ipos pbat. Limitat Ri.in.iij.di.xix.ar.ij.q.j.q̄ concoz dat cū supdictis.nisi pbabilit crederet nō p ficere.p secretā monitionē. sed potius ille irri taret cōtra corrigentē. a pmonitus subterfu gia quereret vt corrigi nō posset. iux illud p uer.ix. Noli arguere derisorez ne oderit te.qz nō debet tūc monere. alꝫ sic.

Qui admittūtur ad hāc euāgelicā denūcia tionē. Rñ.fm gl.in dictis.c.si peccauerit.a no uit. q; admittūtur offices infames.mulieres mi nores.nisi pmaneāt in crimine.sic r etiā ad te stimoniū. Limitat Jnno.in.d.c.nouit.si solū pnia de crimine q̄rit.vt debz fieri in ista. a nō aliqō tpale nec directe.nec icidenē. qz tūc tm̄ legitimi testes admittūt fm eundē Jnno.

Otꝫ sit ordo iuris fuādus ī ea. Rñ. fm Jn no.in.d.c.nouit.q; nō. ar.c.j. de dolo a contu.

Secūda dē canonica q̄ a canonibus inuen ta ē que tamē habet oztū fm Jnno.a lege ve teri. Et ista ē duplex. Quedā spālis ppetēs il li soli cuius interest hre bonuz platum.a fit vt q̄s de bñficio āmoneat.a reqrit trina monitō fm cōiter doc.a fac glo.ij.q.vij.c.quapropter. Alia est generalis a publica. Et hec fm Jn no.etiā locuz habet in criminibus ppetratis si crimina recipiūt augmētū ppter multiplica tionē actuū. vl ppter ptinuationē iniurie. alꝫ nō.nisi solū de ppetrādis. a de hac hē de iure iurā.in.c.quēadmodū.in fi. Quo vo ad ppe tranda habetur de spon.impu.c.ad dissoluen

dum.xxij.q.v.hoc videtur ⁊ nō oportet in ista generali p̄cedat secreta monitio ſm glo.in.d.c.ad diſſoluendum.

6 ¶ Tercia dē iudiciale. Et hec ē duplex. Quedam publica q̄.ſ.ꝓpetit ex officio puro in qua nō req̄rit monitio.ſz iudex ex officio ſuo ⁊ pēr denūciatōnē ſuoꝝ officialiū in ea ꝓcedit.⁊ hz locū tm̄ in notoꝛijs.vt in.l.ea q̄dē.C.de accu. Et ſolū iudex q̄ habz merū vel mixtū imperium tales denūciatoꝛes cōſtituere pōt.vt in.l.ſ.§. q̄es quoq;.ff.de of.pre.vr. Quedā ꝓuata que cōpetit leſo ꝓ ſuo intereſſe. Et iſta q̄nq; in foro ciuili ⁊ de plano expedit.etiā ſi non p̄ceſſit monitio.vt q̄n ille q̄ ꝓponit nō pōt agere.puta qꝛ ſeruus.vel poteſtati alterius ſubditus. inſti.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.§.pe.ff.de offi.p̄.vr.l.j.§.q̄ō añt. Et idem dic de religioſis cōquerētibus de iniuſtis grauaminib⁹ ſuoꝝ p̄latoꝝ. Item de his q̄ ſpectāt ad foꝝ venale vt iuſto p̄cio vendant. Item de ruſticis oppreſſis In foro añt canonico req̄rit triplex monitio ſm Bo.⁊ cōiter doc.in.d.c.nouit.ſed Pa.ibidem tenet ſufficere binā.ſicut ī euāgelica. Et ꝑ credo vez q̄ dz p̄cedere monitio.niſi timoꝛ impediret eā. Et ſz iudex eccleſiaſticus indiſtincte admittat denūciationem euāgelicā.nō tñ iſtā.niſi q̄n crimen ē eccleſiaſticū de ſui natura. vt rōne pacis.vel iuramēti. vt crimē notoꝛiū nō audit in foro ſeculari.vel q̄n ē miſerabilis ꝑſona q̄ eā ꝓponit. Item q̄n ꝓpter potētiā ſe nō p̄ualere ī foro ſeculari.qꝛ eiꝰ dñs vel tirānus. Et hec differt ab euāgelica. Primo qꝛ ñ admittit niſi ille cuiꝰ intereſt. Item ille cuiꝰ intereſt nō repellit ꝓtextu crimīnis. Item in iſta nō recipiūtur.niſi legitimi teſtes. Item in iſta nō ſolū req̄rit vt coꝛrigat perſōā vt ī illa.ſz etiā vt res reſtituat ⁊ leſus ſeruet indēnis. Item in iſta ꝓcedit iudicialit. Dñ danda ē in ſcriptis fiēda litis cōteſtatio. ⁊ ſnīa ī ſcriptis ſerēda nō ī illa.ſz iſta expediat de plano. ⁊ ideo dē iudicialis.qꝛ in iudicio fit ⁊ iudicialit pro cedit.ſz nō vſq; quaq;. In illa ꝙ non. Et de hoc vide Pa.l.d.c.nouit diffuſe.

7 ¶ Quomodo formabit libellus. ſeu denūciatio ī iſta iudiciali. Ik.ſm Jnno.in.d.c.nouit. ſic. Domine iudex.talis tenet librū meū ꝙtra conſcientiā ⁊ in periculū anime ſue cuz ad me ꝑtineat. Ideo peto officiū vr̄m vt cogatis eū ad penitentiam ⁊ reſtitutionem.

8 ¶ Quarta dē regularis.qꝛ ſm diuerſas religiones ⁊ religioſoꝝ cōſtitutōnes expedit ⁊ ꝓcedit ſimplit de plano.⁊ non pōt appellari.ſm Jo.an.facit.c. repꝛehenſibilis. de ap. Et ad iſtas vltimas nemo obligatur. niſi q̄n a ſuo p̄lato cogitur.vt.j.patebit.

9 ¶ Vtrum teneatur quis denūciare alicui eiꝰ peccatum quod ipſe qui cōmiſerit ignoꝛatur vide.s.coꝛrectio.ij.§.vj.

10 ¶ Vtrū ꝑlato p̄cipienti denūciandū peccatuz alteriꝰ teneat ſubditꝰ obedire niſi ſeruata forma euāgelica. Rñ.ſi peccatū eſt publicum vel in nocumentū ꝓximi fienduz.dic q̄ ſic.vt s.patet in ꝓncipio. Idez die quādo nō ſperatur coꝛrectō.ſz non ſit in nocumentū.vt ſupra dictum eſt.§.j. Si vo peccatum non eſt ad nocendū proximo ⁊ occultum ⁊ ſperat coꝛrectio ſi ſecrete coꝛrigatur.vt cōiter debz ꝓſumi niſi ſint ſigna ꝓbabilia in contrariū.ſtūc dico ſm Ri.vbi.s. q̄ publicam denūciationē debet p̄cedere ſecreta monitio ex p̄cepto diuino.qꝛa q̄ prelatus non poteſt p̄cipere nec ſubditus obedire.⁊ ſi frat ſe coꝛrigit debeo deſiſtere a publica denūciatōne. Et ſic intellige.ij.q.j. ſi peccauerit.ij.q.vij.accuſatio. Nam ex p̄cepto dei teneoꝛ ſi poſſum ſine detrimēto boni ſpūalis illius quē coꝛrigo famā ipius non ledere. qꝛ p̄cioſioꝛ q̄ tempalia.⁊ valet ad bona tēporalia.vt de teſti.c.teſtimoniū.⁊ de excel.p̄. inter dilectos. Item ad bona ſpūalia.qꝛ multi timoꝛe infamie a peccato retrabuntur q̄ q̄n ſe infamatos cōſiderāt. ſine freno peccant. Dñ glo.ſup illud Jath.xviij. Vade ⁊ coꝛripe eū ꝛē.dicit.ne publice coꝛrectus verecūdia ꝓdat qua ꝓdita in peccato remaneāt. Secretā autē denūciationem non eſt neceſſe p̄cedat monitio. Et ideo ſiue ſecrete monuerim.ſiue nō.ſine ſecrete coꝛrexerit ſe ad meā monitionē ſiue nō teneꝰ ſecrete denūciare ꝑlato p̄cipienti. qꝛ valet ad ꝓcauēda peccata recidiuū.nec ē infame fratris ꝓiudiciū ſi talis ē ꝑlatus.qualis eſſe debet. Ratio eſt quia quilibet teneꝰ obedire ſuo prelato in his que pertinent ad eoꝝ officiū ⁊ nō ſunt contra deum vel animam.ſed ſic obedire nō eſt contra deum.immo ſm deum ⁊ intentionē euangelicam.in qua nō ſolum dominus intēdit peccatoꝛem coꝛrigere ſed etiaz coꝛrecto de recidiuio p̄cauere qꝛ nō ē opus valentibus. Jſat.ix.⁊ ſic p̄latos medicos voluit eſſe. Et etiam de his q̄ ꝑtinent ad officiū prelatoꝝ.Vnde Ber.lib. de diſpenſatōne ⁊ p̄cepto.c.v.dicit. Regularis profeſſio qua ſe minoꝛ ſponte ſubdidit maioꝛi eū alligat.⁊ cōmunis equidē pacti reoꝛ vtrūq; neceſſitate teneri.vnū fidelis cure. alteꝛ fidelis obedientie. Cura añt nō eſt tantū ad curandū.ſz etiaz ad preſeruandū a peccato. q̄ fieri non poteſt

nisi peccator correctus in quo ē ꝓnitas dere-
licta cognoscaꝫ nec pōt cognosci nisi ꝙ te q̄ so-
lus nosti. ḡ teneris dicere ad bonū frīs tui. vñ
videmus ꝙ semel lapsus in peccatū carnis fa
cilius relabit. immo vix retineꝫ huius sñe est
Augus. sup̄ leui. v. c. ꝛ. xxij. q. v. §. hoc vē. Itē
Hual. in sum. Guli. de mara. ꝛ cōiter omnes
doc. ordinis nīi. ꝛ. s. Tho. in q̄li. Si tū ꝙ signa
valde ꝓbabilia ꝛ ꝓsumptiones q̄si violentas
crederet ꝙ ꝓlatus ex illa denunciatione frēm
infamare vellet. tūc crīmē occultū frīs iam ve
raciter correcti sibi denūciari nō dz. Et hec q̄
de denūciatione publica dixi vera sm s. Tho.
se. se. q. xxxiij. ar. vij. in grauibus peccaꝫ. non
in leuibus q̄ fame nō derogāt. Nec ob. his di-
ctum Aug. i regula q̄ dicit. ꝙ petūt fratris pri
us dz ostēdi ꝓposito q̄ testib⁹. qz vt dicit Ri.
vbi. s. q. ij. ibi loq̄tur sm ꝙ ꝓpositus ē singula
ris ꝑsona q̄ pōt et debet ꝓdesse magis q̄ ali⁹
quilibet. sed ostendere prelato tanq̄ eccie. i. si
cut in loco iudicis residēti dz fieꝫ testiuz indu-
ctionē. vt dictū ē in ꝓncipio huius. c.

¶ Quid de eo q̄ iurauit denūciare omne crī
mē q̄d sciuerit. ¶ Rñ. ꝙ tale iuramentū dz īnt̄
ꝓtari vt denūciet mō debito. facit. c. er ꝑte tua.
de cle. nō resi. cum filiis. Et iō si loq̄mur de
denūciatione publica. sic nō pōt. nisi ꝑ modo
nuerit peccantē. Secūdo ꝙ possit ꝓbare ei⁹ defē
Tercō ꝙ monuerit eū ꝑīte vno vt duob⁹ per
q̄s possit ꝓbare monitionem. ꝛ. iij. ꝙ noluerit
se ꝙuertere. qz istis deficiētib⁹ si reuelaret fa
ceret ꝯ ius diuinū. ꝛ sic peccaret mortaliť. vt
no. theo. ꝛ canoniste. maxime ī. d. c. si peccaue-
rit. Q. ō limita verū de oī petō occulto q̄d nō
dz nocere. ꝓrio. vt dictū ē. s. Si vo loq̄mur de
denūciatione secreta fiēda ꝓlato. tūc dic ꝙ te
net sive ꝓbare possit sive nō. sive monuerit ī-
distincte. si mō ꝓlat⁹ sit q̄lis eē dz alⁱs nō. vt pu
ta. qz crudelis. quia bestialis. vel diffamator.
et hmōi. qz in tali nō dz nisi vt pius pī orādo.
monēdo charitative īducēdo frēm ad corrigē
dū. et si nō ꝑt dimittat cū deo. et apte ꝓbať in
d. c. si peccauerit.

¶ Quid si iurauit vť ꝓmisit nō denūciare. R.
ꝙ si intēdebat q̄n ꝓmisit vť iurauit ꝙ eē ad p̄
ceptū sup̄ioꝛ: vť eē sine p̄cepto sup̄ioris ī petō
ꝓmittēdo nō reuelare. mortaliť peccauit ꝓmit
tēdo. ꝛ tenet nō obstāte iuramēto ꝛ ꝓmissiōe
denūciare ī casu ī q̄ denūciatio cadit sub p̄ce-
pto. Aliⁱs āt casib⁹ ī q̄b⁹ ē de cōsilio nō tenet
ꝫ bñ ꝑt denūciare nō obstāte tť iuramēto vť
ꝓmissiōe sine petō sm no. xxij. q. iij. ī multis. c.

¶ Dtz ep̄o vel alio sup̄ioze p̄cipiēte vt q̄libz
q̄ scit q̄s fecerit tť furtū teneať reuelare sub ex
cōicatiōe late sñie. sit reuelādū q̄cq̄d aliq̄s scit
R. vt colligo ex sup̄dict̄. et ꝓ ea q̄ dicā. ī. q̄sti
tio. §. i. ꝙ aut eps ꝫ infamatū aliquē de aliq̄.
et qz nō plene ꝓbať admonet vt q̄ scit dicat. tūc
indistincte teneť deponē quicq̄d scit. ꝫ nō p̄esse
rit monitio ꝛ ꝫ nō possit ꝓbare. qz tūc nō veīt vt
denūciet. ꝫ vt testificeť de eo q̄d scit. faē. c. i. ō
testi. co. et q̄d ibi no. Fallit ß ī pntib⁹ ꝛ filijs q̄
nec etiā volēt es ꝛ testimoniū aduersus se īuicē
admittunť tex. ē in. l. parētes. C. ō testi. ꝛ. iij.
q. iij. §. itē pentes. ꝛ itelligiť solū ō ascēdētib⁹
et de descendētib⁹: nō de collateralib⁹ sm gl. ī
d. §. itē. Nec etiā dñt ꝓpelli vxoꝛ ꝯ vir. nec so-
cer aduersus genet̄. puignū. sobrinū. sobrinā.
et ex sobrinis natū. ꝛ eos q̄ ī priori gradu sūt.
vt. iij. q. iij. §. itē. l. iuť. ponit ī. l. lege iulia iudi
cioꝛ publicoꝛ. ff. de testi. vbi dicit gl. sobrini ꝛ
sobrine sūt q̄ ex feis. puta ꝓsobrinis descēdūt
sic ꝓsobrini q̄ ꝓsobrini. vt insti. de gra. §. iij.
et. vi. Hoc limito q̄n ꝓcediť criminaliť. secꝰ si
ciuiliť. vt. j. familia. §. vij. Si aūt nō extat īfa-
mia ꝯ aliquē ꝫ ī gñali inq̄rit quis fecerit tale
q̄d. vt sit cōiter. sic teneť talē admonere sm oꝛ
dinē euāgelicū vt ꝓuideat ꝛ emēdet qđ fecit
et satisfaciat ep̄o p̄cipienti. alⁱs si noluerit tūc
si ꝑt ꝓbare teneť reuelare. aliter erit excōica-
tus. ꝫ si ꝓbare nō posset nō teneť. Ita tz glo.
in. c. sacerdos. de pe. di. vi. et. vi. q. i. c. si oīa. et
q. ij. placuit. et. d. c. si peccauerit. ij. q. vij. plerū
q̄. facit. c. sacerdos. de offi. oꝛ. Et rō est qz tūc
requiriť vt denūciatoꝛi nō vt testis. Q. ō no. qz
sepe veīt in practica. Et ꝙ ß īfert Io. de pla.
insti. de publi. iudi. q̄ puniēs illū q̄ scit aliquē
cōmississe crimen lese maiestatis. qz nō denun
ciauit. cū ꝓbare nō posset q̄ teneť ei ad omne
damnū. Et idē tenet Bal. in quodā cōsilio qđ
incipit. Q. nāq̄ allegata sint multa. Dñ q̄n di
cit q̄ scit. intelligiť de scīa ꝓbabili. l. q̄ accusa
re C. de eden. facit. l. nostris. C. de calū. Si tū
esset talis ꝓlatus q̄ secrete ꝓuidere vellet. de-
beret sibi secrete tanq̄ patri dicere. xxij. q. v.
c. hoc videť. Dz cū cōiter req̄rant vt ꝓcedāt in
dicialiter. nō teneť nisi de eo qđ ꝓbare poterit
Et sm ß limita qđ. j. dicam. furti. §. xij. ꝛ vide
qđ dicam. j. familia. §. vij.

Depositum est qđ custodiēdū alicui
datū est. vt. ff. depo. l. j. in ꝓn.
¶ In quibus cōtistit depositū. Rñ. gl.
in. c. bona fides. eo. ti. ꝙ ī rebus mobilib⁹ ꝛ se
mouētibus. nisi forte vbi a pluribus res q̄ est
in ꝓtroversia. ꝑ sequestro deponiť. vt in. c. exa-
minata. de iudi. ꝛ in. l. lz. ff. de po.

2 ¶ Dtz dñiũ ⁊ possessio trãsferaꝝ in depositariũ. Rk.qꝫ ñ. hz remanet apud deponẽtẽ. d.l.hz.

3 ¶ De qua culpa teneꝝ depositarius. Rk.qꝫ regulariꝫ non teneꝝ nisi de dolo ⁊ lata culpa. qz cõiter fit gratia deponẽtis tm̃. vt pz in. d.c. bona fides. ⁊. d.l.j.ff. vlti. Sed in duobus casibus teneꝝ etiã de leui. Primus si mercedẽ accepit ꝓ custodia. d.l.j.ff. si qs seruũ. ⁊. d.c. bona fides. Secũdus si cõuenit vt teneꝝ. d. l.j.ff. si conueniat. vbi dr cõtractus ex conuentione legẽ accipiũt dũmõ nõ cõueniat vt nõ teneaꝝ de dolo. qz hec cõuentõ ẽ bonos mores ⁊ cõtra bonã fidẽ. ⁊ ideo nõ ẽ sequẽda. d.ff. si conueniat. Et ĩ tribus casibus teneꝝ de leuissima Primus si cã depositarij apud eum sit res deposita. Secũdus si depsito se obtulit. intelligẽ qñ diligentissimũ excludit. Tercius si cõuenit. vt in. d.l.j.ff. sepe euenit. De casu fortuito nã teneꝝ. nisi fuerit in mora restituendi. vel ex pacto cõuenerit. d.c. bona fides.

4 ¶ Dtrũ ecclesia teneaꝝ ꝓ deposito facto ꝑlato ecclesie si periit. Rk.qꝫ nõ. vt pz in. c.j. de depo. nisi sit versum in vtilitatẽ eccie. vt ibidem Secus si factũ fuisset ꝑlato cũ ꝓsensu capli. ⁊ alijs solennitatibus q̃ requiruntur vt obligeꝝ eccia. qz cit factũ eccie depositũ tũc. ⁊ sic tenetur. Aliq tñ teneꝝ. qꝫ si depositũ sit fctm̃ apud sacristam deputatũ ad custodiã vasoꝝ ⁊ depositoꝝ a ꝑlato ⁊ toto capło eccia teneꝝ. vt ĩ gl. ĩ c.j. eo. ti. Similiter qñ ꝑlatus est cõsuetus bene administrare ⁊ gubernare bona ecclesie ꝓsumetur in vtilitatem ecclesie cõuertisse. Ita dicit Archidia. in. c. hoc ius. x.q.ij. ⁊ bar. in. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ⁊ latius ꝑ Hal. in aut. hoc ius. C. de sacro san. ec.

5 ¶ Sz qs ꝓhabit versum i vtilitatẽ eccie. Rk. qꝫ ille q̃ dicit. l. ei q̃. ff. de ꝓba. fm Jnno. in. d. c.j. ⁊ dicit spãle hoc in depsito ⁊ ĩ mutuo vt in. d. aut. hoc ius. ff. is creditor. x.q.ij. Sz ĩ depsito nõ credo ego vez nisi qñ ꝓ eius satisfactione oporteꝝ vẽdere res immobiles eccie. hz qñ põt satisfieri de fructibus nõ oportet ꝓbare ꝓsum in vtilitatẽ eccie. vt in. d. ff. is creditor. Sic nec ĩ alijs ꝛctibus. excepto mutuo vide opi. diuersas in. c. q̃busdã. de fideius.

6 ¶ Dtrũ depositarꝰ possit res suas ꝓponere depositis qñ ãbas saluare nõ põt. Rk̃. fm distinctõez posita. s. ꝓmodatũ. ff. xvj. Et hz. d.c. bona fides. videaꝝ velle eũ cẽ ĩ dolo si casu aliq̃ hz saluas suas depositis ꝓditis. intellige verũ q̃ ad ꝑsumptõem q̃ cessat in foro anime.

7 ¶ Quid si depositũ reddaꝝ sed deteriorat⁹. Rk̃. qꝫ teneꝝ q̃si redditũ nõ sit. vt dicit tex. in d.l.j.ff. si res deposita. Q.ꝺ ĩtellige si dolo deteriorat⁹ sit. vel etiã culpa. qñ de culpa teneꝝ qz tũc teneꝝ restituere. vel totã extimatio nẽ si deterioratio talis sit qꝫ inutile factũ ẽ deponẽti. aut si nõ. saltem quãto deterius. ar. eorum q̃ no. in. l.j. in ꝓn. ff. de edil. edi.

8 ¶ Quid si heres aut alius distraxit depositũ factũ mortuo. Rk̃. qꝫ si dolose fecit teneꝝ. si aũ ĩgrans rẽ depositã ⁊ bona fide distraxit nõ teneꝝ nisi de eo qꝺ ad eũ puenit. Sic dr in comodato. vt in. l.j.ff. vltio. ⁊. l. sed ⁊ si nõ sit heres. ff. eo. ti. Q.ꝺ si minus vẽdidit. vel ꝑciũ nudũ exegit sine dolo. tũc actões tantũ ꝓstabit deponẽti. aut comodãti. vt in. l.ij. ff. depo. Si vo rem possit redimere ⁊ prestare. nec velit. nõ caret culpa. i. dolo. vt. l. plane. ff. depo. i mera l. dolus. ff. man. Et ideo teneꝝ.

9 ¶ Dtrũ depositor possit reuocare depositũ semꝑ qñ vult. Rk̃. qꝫ sic. d.c. bona fides. etiaz si deposuisset vt sibi redderet certo tpe. vt in d.l.j.ff. si deposuero.

10 ¶ Dtrũ semꝑ sit reddendũ depositũ quando petitur. Rk̃. qꝫ regulariꝫ sic. ar. d.ff. si deposuero. ⁊. d.c. bona fides. imo denegans ꝓmittit furtũ. et cõdemnatus suo nomine efficit infamis. C. depo. l. q̃ depositũ. Et nota suo noie. qz si ꝓcuratorio. tutorio. curatorio. vel defensorio nomine cõdemneꝝ nõ efficit infamis. vt in. l. furti. ff. si quis alieno. ff. de his q̃ no. infa. Fallit tñ B. s. qꝫ teneaꝝ reddere in. iij. casibus Primus qñ ꝙs gladio depsito efficitur furiosus. ⁊ sic eũ perit. non teneꝝ etiã si iurasset ꝓ reddere quãdo petet. xxij. q. ij. ne quis. Secundus si deponẽs post depositũ fuit deportat⁹ ⁊ bona eius publicata sunt. qz in publicũ deferendũ ẽ depositũ. nõ ei qui deposuit. vt. l. bona fides. in pnci. ff. depo. Tercius qñ fur ⁊ dominus cõcurrũt in petitione. quia dominus ꝓponitur. d.l. bona fides. Quartus qñ fur deposuit apud dñm cui surripuit. vt apud Marie tariũ. vt in. d.l. bona fides.

11 ¶ Dtz cã ꝓpensatõis possit retineri depositũ. Rk̃. qꝫ. nõ. vt in. d.l. bona fides. Et tẽ singulare in depsito. hz in alijs sit secus. ꝑ regulam. xxxij. q. vij. dñs. Q.ꝺ vez ẽ de cõpensatione directa. sed de cõpẽsatione indirecta loq̃ndo bñ põt fieri in ꝓscia simplẽ de q̃busc̃q. vt. s. Cõpensatio. ff. ij. hz quo ad foz contentiosum foret distinguendus ꝑtim qñ dolose denegat facere debitum.

12 ¶ Dtrũ depositarius possit vti re deposita. Rk.qꝫ nõ. alꝫ cõmittit furtũ. vt. l. q̃ furtũ. ff. de cõdi. fur. Fallit hoc in duob⁹ casib⁹. Primus

si pecunia nō obsignata deponatur .l. q̄ntus. ff. depo. Secus si signata .l. si iaculū. ff. depo. Et idez dic de quibuscūq; q̄ cōmittūt in nūero. pōdere, vel mēsura eadē rōe. Secūdus si putauit dīm p̄missuz. ff. de fur. l. q̄ re. in prin.

13 ¶ Utrū aliq̄s possit rem suā apud aliū depositā furtiue accipe. Rn. fm. s. tho. se. se. q. lxvj. ar. v. q̄ nō. qz grauat depositariū ad restituendū vel se ostendēdū immunē, et ideo ii facit tenet eū relevare. Q. nō vez intelligo nisi ipe depositarius sciuisset rem depositā iniuste detē tam a deponēte, vel nisi vero dno eam petente simul cū vsurpatore eam sibi denegasset, qz cū iniuste eaz teneat vī q̄ sine peccato furtum possit sibi auferri. ar. l. ācille. C. de fur. et l. bona fides. ff. depos.

14 ¶ Cui credendū ē q̄n depositū nō ē ostensum depositario seu tabernario vt puta, qz deposuit burſam vel saculū plenū, cū non ostendit qd erat intus et quātū. Ric. Gat. in cle. ne in agro de statu mo. in. §. sane. q̄ nō credet deponenti nisi probet. neq; stabitur eius iuramento, qz iuramentum non datur nisi quando precedit semiplena probatio. vt in. c. ri. quod metus cā. vide. j. Nauta. §. j.

15 ¶ Quomodo teneatur tabernarius et nauta et hmōi. de bis q̄ deponūtur apud eos. vide. j. Nauta. in prin.

16 ¶ Ad quid teneatur deputatus ad custodiaz librorum. vide. s. Custos in prin.

Derisio fm. s. Tho. se. se. q. lxxv. est cuz aliq̄s malū alicuius pone vel defectū in ludū vel risum ponit vt erubescat et verecūdet. Et ꝓterea differt a cōtūlia seu cōtumelia, qz sicut finis ipius e vt tollat bonorem, sic deridens intēdit vt erubescat. Fit autem derisio in verbo cachino, et sic est derisio. Aliq̄n fit naso rugato, et sic ē subsannato. Aliq̄n factis, et sic ē illusio, tamē in fine idē sunt. vt no. glo. sup̄ ps. qui habitat in celis irridebit eos.

1 ¶ Utrū sit mortale peccatū. Rn. q. s. ibidez q̄ sic, quādo irridendo oīno q̄pendit aliquē et tam vile existimat vt de eius malo nō sit curandū sed sit pro ludo hndū. et tanto grauius quātomagis tenet reuereri eū. Dn irrisio dei ē grauissimū peccatū. Secūdū locū tenet irrisio sanctoz et sacroz. Tercīū parentū et prelatoz. ꝓterea cham fuit maledict⁹. ij. q. vij. iententia. xv. q. v. c. j. Quartū iustoz q̄ grauis est qz multi a bñ agendo retrahuntur. Irridere aūt de malo ꝓximi inq̄ntū ē leue seu q̄ū et sine notabili vilificatō ꝓximi vī perturbatio, erit veniale pctm̄. fm Ale. se. se. ti. de derisū c.

Desperatio ē q̄n ex falsa extimatione ꝓpter pcta q̄ fec. vel bona q̄ omittit desperat de dei misericordia. credes deum nollevel nō posse sibi parcere. vel in gram recipere.

¶ Utrū sit grauissimū pctoz. Rn. q̄ ex parte 1
nra est grauis q̄ odiū dei. qz p̄ spem reuocamur a malis et introducimur ad bona, pleq̄ da. tō sublata spe boīes infrenate labūt in peccata. et a bonis retrabūt. Dn glo. sup illud ꝓverb. xxiij. si desperaueris. Nihil execrabili⁹ desperatione, qua q̄ habet et in generalibus buius vite laboribus, et qd peius ē in fidei certitudine constantiaz pdit. et Ysido. de sum. bo. Perpetrare flagitiū aliqd mors ē, desperare ē descendere in infernū. Odiū tñ dei qd̄ ꝓuenit ex eo voluntas boīs diuine bonitati ingratur. fm se ē grauis pctm̄, similit infidelitas. Et intellige q̄ ē grauissimuz pctm̄ q̄n hō scienter et aduertēter tenet q̄ deū nolit ꝓcere penitentib⁹ et gram dare redeuntib⁹. qz sic mot⁹ spei q̄ consurgit se hz ad extimationē verā laudabilis e et meritorius. sic motus oppositus. s. desperationis q̄ se ꝓformat extimationi falsi de deo e vitiosus et mortale pctm̄ et grauissimuz. secus si desperatio cēt in subito et indeliberato motu. cuz aliqties ex ꝓplexione nature caueret. qz cēt veniale. vel nullum pctm̄. hec ex Tho. se. se. q. xx. et Ale.

¶ Desperatio aliq̄n ꝓuenit ex accidia. qz ꝓ- 2
pter tristiciā quā cōcipit erga bonum desperat posse p se vī p aliū illud pficere. Aliq̄n ꝓcedit ex luxuria qua hō dedit⁹ delectatōnib⁹ venereis fastidit bona spūalia et n̄ sperat ea q̄si bona ardua. Aliq̄n ex auaricia q̄ boīem q̄ habet multa restituere ligat vt desperet. Aliq̄n ex nature ꝓplexione, q̄ hō melācolicus incidit in eā.

¶ Utrū sit de aliq̄ desperandū in hac vita. Rn. q̄ 3
nō. c. nemo. de pe. di. vij. xxvj. q. vj. c. is q̄ tpe. et. c. si ꝑbiter. et. c. agnouimus.

Detractio est aliene fame per occulta verba denigratio. Et dicitur occulta respectu eius de quo dicūtur. quia in ei⁹ absentia ꝓferūtur. et differt fm Tho. se. se. q. lxxiij. a cōtumelia. qz cōtumelios⁹ p apta verba dicta in facie intēdit derogare honori. Detractor vo in absentia primi eius famā ledit. Et sic patet q̄ in modo. qz iste occulte. ille apte. et in fine differt. qz iste famā ille bonoreż auferre intendit.

¶ Quot modis fit detractio. Rn. fm Ale. se. se. tractatu eo. q. vij. modis. Primo ē occulta

tinus/qñ qđ eēt manifestādū necessario ad honorem ⁊ salutē aīmar/nō vult ꝓpalare. Vnde Hilbertus. Grauis inquit rapacitas/cū verā alterius gloriaz/⁊ si mendacio nō corrūpis/silentio ꝓteris/Secūdus ē negatiuus/s. cum negat scienter alteri⁹ bonū/s. dicēdo nō ē vex q talis sit bonus/ Tercius ē deprauatiuus/s. cū dicit bonū/factū/sed mala intētione/ seu qz secuta tot scandala sunt ⁊ hmōi/ꝫ illud/xj/q/iij/c/ Vbe q dicitis/ⁿc/ Quartus ē venenatiuus scz cuz mala miscent bonis sic fit cōiter/qz dicūt prius bona/postea addunt mala et hmōi/ Quint⁹ ē publicatiu⁹/s. cū occulta petā manifestat his qbus nō dz/ aut ordine q nō dz/ Sextus ē augmētatiuus/s. addendo/vel ex mō loquēdi aggrauādo factū/ Septim⁹ ē inuētiu⁹/ scz falsa crimina ꝫponēdo/ siue ꝑdicti modi fiant ꝟbis claris/ siue obscuris/ siue signis vel ītis/ aut alio mō equipalēti/qz factis ⁊ signis loqmur/de spon/cū apud/⁊/c/tue/

2 ¶ Vtrū sit petm̄ mortale/ Ro/ vt colligo ex doctrina Ale/ vbi/s/⁊ tho/ vbi/s/ qꝫ triplr dr qs detractor/ Primo mō solū formaliter deprauat ⁊ ℞ē qñ ille q dicit/occultat/ negat/ⁿc/ qđam q de se nō sunt in infamiaz ꝓximi/ sed tñ ea intentione vt diffameť/ ⁊ talis ſp peccat mortaliter/ Facit/c/cū voluntate/de sen/ex/cū sūlib⁹/ Nō tenet tñ ad restōem fame/ Secūdo mō dr qs detractor materialr tantū/ ⁊ est ille q non animo infamādi/ sed ex loq̄citate/vel alio mō indebito occultādo/negādo/ꝟba ꝓfert in infamiaz ꝓximi/⁊ si talis occultatio/ negatio/ ⁿc/ de se infamāt/ puta qz sunt ꝫ honestatē vite et moꝛ/⁊ apud illū/ et illos q̄bus occultat/ negat ⁿc/ seqūtur infamia proximi ꝫ quē taliter detrahit/ tūc mortalr peccat/ar/c/ sepe contingit/⁊ c/ bi q/ l/ di/ Si ꝟo de se talia nō infamāt/ puta qz ꝓnt intelligi ita de culpa venialī sic de mortali/ sicut cū quis dicit/ talis ē magnus supb⁹/ alterꝫs/ auarus/ iracūdus/⁊ hmōi q ꝓnt accipi/⁊ ꝓ ꝓmo motu q ē venialis/⁊ etiaz ꝓ petō mortali/ tūc nō peccat mortalr talis ꝓferens ex loq̄citate/qz si ꝓximi audiētes scādalisant ē eis imputandū/ cū faciāt ꝫ illud/ estote misericordes/de reg/in/ qz in meliorē ptē debebāt interp̄tari/ Idē dicendū in his q sunt modice importātie/ puta petā venialia q cōiter nō infamāt/ Idē sitr dic fm Sco/in/iij/di/xv/q/ iij/de eo q ex loq̄citate dicit se audiuisse aliq̄ mala infamatoria ꝓximi/ Rō qz talis ex natura actus nō aufert illi famā in opinione audiētis/qz q cito credit leuis ē corde/ dūmō aliqđ nō addat quo ꝓuocētur audientes ad credendū/qz tūc esset mortale fm Landul/vbi/s/ Similiter si ille cui dicit bēbat eū ꝓ scelerato/ qz iam infamat⁹ erat apud eū de alīs ⁊ si non de isto/ Tercō mō dr qs detractor materialr ⁊ formalr/ qñ/ s/ occultat vel negat vel dicit verba infamatoria ⁊ cū intētione infamādi/⁊ talis sine dubio magꝫ mortalr peccat q̄ꝫ raptores reruz/ vj/q/j/ ex merito/⁊/c/ deteriores/ Et qꝫ detractio sit mortale petm̄/ ex se/ facit/c/ accusatio/ ij/q/ viij/⁊/c/ nemo ꝓitorū/ xj/q/ iij/⁊/c/ homicidior/ de pe/ di/ j/⁊/c/ clic⁹/ el/ ij/ xl vj/ di/

3 ¶ Vtrū ille qui per detractionē suam abstulit famā ꝓximi teneatur ad restitutionē/ Rñ/ fm offies doc/in/ iij/ di/ xv/ qꝫ sic/ sicut q res rapuit alienas/ Distingue tamē sic/ aut occultatio/negatio/⁊ sūlia de sui natura erant infamatoria/⁊ ea occultauit/ negauit/ ⁿc/ ei qui bonā opinionez ha bebat de ꝓximo/ ex q̄bus nunc malā habet nec scivit aliūde/ et sic indistincte tenet/ s/ si dixit vex sine mēdacio excusando ꝓximū/ s/ qꝫ male dixit/ et qꝫ nō credat si occultauit reuelando/⁊ hmōi/ Si ꝟo imposuit falsum dicēdo se mendacit dixisse/ tē/ si deberet remanere infamat⁹ qz magis tenet seruare famam iuste ꝓximo/ q̄ꝫ iuste sibi/ vñ si in publico dixit retractet in publico/ si in occulto/ i occulto/ Fallit ℞ in/ vij/ casibus/ Primus qñ seqūretur maior infamatio/ vtputa qz nō amplius foret recordāt/⁊ ꝓterea qñ vult restituere famā/ dicat de eo malo qđ diri de tali/ nō credatis nec specificet qđ/ Secūdus casus qñ restō nō posset fieri sine piculo ꝓbabili alicuius mortalis peccati/ vel mortis corpalis ⁊ hmōi/ qz tūc cū tale malū sit ꝓponendū fame/ nō tenetur/ Aduertendū tñ fm doc/ qꝫ qñ restō fame nō potest fieri/ infamator tenetur ad aliquod equipalēs in rebus/ ar/c/ ecclesie sancte Marie/ vt li/ pē/ ni/ inno/ Tercius qñ dixit bis q̄bus debebat/ puta prelato ꝓ denūciationē aut accusationē/ vt bis qui poterāt ꝓdesse/ nō obesse/ Quartus qñ talia de sui natura non erant infamatoria/ puta qz poterant interp̄tari in peccatū veniale/ Quintus qñ dixit se audiuisse nihil ipe addendo ex quo credulitatē faceret/⁊ sic nō tenetur ad restōnem fm Sco/ in/ iij/⁊ Landul/⁊ Astēn/ Addit tñ Astēn/ qꝫ si sequatur infamia nihilominus tenetur q̄ꝫ quis simpliciter dixerit se audiuisse nihil addēdo/ Sco/ ꝟo dicit qꝫ videtur durum dicere qꝫ exeat genus peccati venialis quando ex inconsideratione talia refert/ Sextus casus est quando ille cui dixerat scivit per aliaz viam postea/ vtputa quod tunc erat secretū/ nūc publicatū est ꝓ alios/ Septi-

mus quando ille omnino erat infamis. saltez apud illos cum quibus detraxit de eo.

4 ¶ Utrū ille qui infamauit ꝓmū indirecte. sez negando crimē sibi impositū ab accusatore in iudicio, aut denūciatore teneatur. ℟. fm Gco. vbi. s. ꝙ nō tenet ꝑtm suū in iudicio cōfiteri. nisi mō ꝛ ordie. de q. s. Cōfessio delicti. Et iō sibi imputet q̄ accusat de q̄ nō pōt ꝓbare. Concor. Ri. ibidē. ar. v. q. iij. Debet tn per ꝓba sobria excusare eū dicendo non credatis ꝙ maligne ꝓcesserit sed sic credebat aut aliqs eum seduxit ꝛ hmōi.

5 ¶ Utrū audiens detractionē peccet mortaliter. ℟. fm Tho. se. se. q. liij. ar. iij. ꝙ cōsentire ꝙ audientiam detractioni pōt ee duplr. Uno mō directe. qñ. s. quis inducit aliū ad ꝑtm detractionis. et placet ei ꝓpter odiū qō habz ad eū cui detrahit. ꝛ sic ē eqle ꝑtm cū detractione. Et ideo si detractio erit mortalis. sic ꝛ auditio. ad Ro. s. ℟. Nō solū qui faciūt sz qui ꝓsentiūt. facit. c. nō soluz. xj. q. iij. Alio mō cōsentit quis indirecte. s. qñ nō resistit cū resistere possit. Et hoc cōtingit aliqñ. nō quia peccatuz ei placeat. sed ꝓpter timorē hūanū. vel negligentiā. aut verecūdiā. ꝛ tūc aliqñ est mortale. puta qz prelatus q̄ tenet cōpescere. vel ꝓpter scandalū. aut qz preponit timorez humanū caritati dei. alz veniale ē. Concor. Ale. vbi. s.

6 ¶ Utruz infamās seipm dicēdo aliqua mala que nō cōmisit peccet mortaliter. ℟. ꝙ si facit ꝓpter tormenta euitanda. sicut faciūt illi qui ad torturaz ponūtur nō peccāt. sed licite fieri pōt. qz talis ꝓfessio facta tali metu non valet. nec etiā si fiat ꝑ aliū. Gz si nō fiat ex tali metu peccat mortalit. ꝛ tenetur retractare. ar. c. nō sunt audiendi. xj. q. iij. Glo. tn in. c. j. xv. q. vj. tenet ꝙ etiā si facit ꝓpter tormēta peccat mortaliter. Sed ei nō credo. qz nō ē mendaciū pernitiosum. nisi forte in casu qñ ratificaret post tormenta ex q̄ ratificatōe eet occidendus ipse vel alius damnificandus. qz sic mortalit peccaret et teneret retractare q̄ ad id qō false dixit de alio. sed q̄ ad id qō dixit de se si. ꝓpter dolorem tormentoꝝ quē timeret itez sibi infligi

7 potius preeligeret mori ꝙ ipm pati. credo nō teneret de necessitate retractare.

Diaconus debet assistere sacerdotibus ꝛ ministrare in omnibus que agūtur in sacramentis xpi. predicare euāgelium. donare pacem ꝛ annūciare. xxv. di. p. lectis. §. ad diaconum. ꝛ xciij. di. in multis capitulis.

1 ¶ Utz possit dispēsare corpus xpi. ℟. ꝙ nō. de ꝙse. di. §. quenit. nisi necessitate cogente de iussu ep̄i vel presbr̄i. xciij. di. pnte. vel si longe esset epus vel p̄sbiter ꝛ necessitas cogeret. posset sine alia licentia. ea. di. c. diacones.

¶ Utrū diaconus indutus ad cantandū euā 2
gelium possit cantare in choro. ℟. Hu. in. c. in sancta romana. xcij. di. tenet ꝙ non. ꝛ si facit excōicatus ē. vt in. d. c. Sed verius credo ꝙ illa prohibitio tm̄ locū habeat in ecclesia romana in cardinali ꝓpter verbū ibi positū i hac sede. immo credo mereat si ideo cantat vt chorū adiuuet. qz forte pauci sunt. Si ꝯo faceret quasi contemnēs officiū suū. vel ex iactantia. sic peccaret. Et ita posset intelligi dicta ꝓhibitio prefati. c. quo ad rōem prohibitionis. sz nō quo ad penā excōicationis quia solū locuz habet in cardinali. vt. s. dixi.

¶ Quomodo vtitur stola. Vide. j. Sacerdos 3
§. v.

Dialetica dissuadetur. in. c. nonne. ꝛ in. c. vino. ꝛ §. hinc etiam. xxxvij. dist. per totum.

Dies festus quando incipit. ℟. vt colligitur ex gl. in. c. qm̄. de feri. ꝛ glo. in ç. pronūciandum. de conse. di. iij. ꝙ diuersis respectibus diuersis horis icipit. Quo ad officium incipit in vesperis. Quo ad esum carniū incipit a cene termino. Limita nisi ꝓtraheret vltra mediam noctem cena ꝛ quādo dies sequēs ē dies ieiunij. vel sexta feria. qz sicut quo ad ieiuniū incipit in media nocte. sic ꝛ abstinētia carniū. Et dicitur terminus cene media nox quando dies ieiunij vel sexta feria seq̄tur fm Ya. in. d. c. quoniam. Quo ꝯo ad cessationē ab opib⁹ seruilibus. fm Ya. i. d. c. j. de feriis incipit fm ꝓsuetudinē patrie. facit. c. qm̄. eo. ti. Et iō si ē ꝓsuetudo ꝙ incipiāt festare in mane. tenenda ē. dūmodo cessent vsq̄ ad aliud mane. si in sero. sic serua. Unū tn̄ est notandū ꝙ sz ꝓsuetudo possit determinare q̄ hora sit incipiendum festū. nō tn̄ pōt diminuere q̄n ad minus p. xviij. horas nō cessem⁹ ab ope seruili semel in hebdomada. quia isto mō ē de iure diuino. qō ꝓsuetudo nō pōt diminuere. sz possit augere vel declarare. Potest etiā ꝓsuetudo augere vt faciam⁹ festum plus qz̄. p. xviij. horas. vt pz in. d. c. qm̄. Nō limita nisi augeret taliter ꝙ sabbatū videremur festare. qz tunc non valet. ar. c. quidam. de apo. Incipit etiaz dies aliqs respectib⁹ aliqs horis. sed nihil ad ꝓsciam. Et ex p̄dictis patz q̄d dicendū de barbitonsoribus ꝛ aliqs artificibus qui laborant vsq̄ ad mediam noctem. vel vsq̄ mane diei se

sti.qz lz sint ĩducēdi vt desistāt.nō tñ ꝓdemnā
di de mortali,ex quo sic ē cōsuetudo.dūmō ꝓ
trahant festū postea vsq; ad sequēs mane: ita
q; p.xxiij.horas ipm seruēt.qđ nota.

1 ¶ Otrū die assignata ad aliquid faciēdū ali
cui teneaī sine alia monitōne.ſR̄n.q; sic.quia
tūc dies interpellat ꝓ hoīe.de locato.c.potu
it.C.de cōtraben.& co.sti.l.magna.C.de iur.
emphi.l.ij.facit.c.ij.de concess.preben.

2 ¶ Quot miliaria cōtinet q̄libet dies. ſR̄n.q;
in iudicijs ſm leges.xx.vt.l.j.ff.si q̄s cau.& ff.
d̄ ✠.sig.l. in itinere et quodlibet miliare habz
mille passus.& quilibet passus.v.pedes.vt.d.
l.in itinere.in tex.& in gl.Hz in ẽctibus stādū
ē arbitrio boni viri.vt attēta q̄litate & ꝑditōe
ꝑmittētis limitet.vt.ff.de ✠bo.ob.l.ꝓtinus.
ſ.cū ita.Sed glo.in.c.nōnulli.de rescrip.vult
q; attēdamus cōem vsum loquendi.ſm quem
assignabūtur miliaria. Et iō si cōsuetudo ē q;
denē.xxv.illi stabiī.& de illa intelligenī rescri
pta.sed iudicio meo arbitrio boni viri ē relin
quendū.q̄ tñ a cōi cōsuetudine recedere nō de
bet cū sit optima interpres legū. de consue.c.
cū dilectus.ff.de legi.l. si de interpretatione.
nisi sit cā euidens aliud dicendi.

D Iffamatio vide.s.Detractio. Et
no.q; pōt quis implorare officiū iudi
cis vt cōpellat diffamantē cessare & iu
dex teneī.vt in.l.diffamari.C.de inge. et ma.
no.Anno.in.c.cōqrente.de offi.ord.ꝓterea
dicit tex.in.d.l.diffamari statū ingenuoz.siue
erroze.siue malignitate quorūdam ꝑ iniquus
est.i.valde iniquū.

D Iffidatus an possit occidi impune
& rebus spoliari.vide supra Assassin⁹.
ſ.ij.

D Ignitas est ſm Archi.in.c.j.de cō
sue.li.vj. administratio rez ecclesiasti
caz cuz iurisditōne. propterea hīe di
gnitatē ē ſm Pa.in.c.de multa.de pbē.habe
re iurisditionē.s.quo ad foz contētiosum etiā
in modicis causis ſm Pe.de ancha. ī cle.si di
gnitatē.de pbē.sicut archipsbīi ī eccīa picta
mensi q̄ excōicāt.suspēdūt.& absoluūt.vñ q̄li
bet rector seu prior ecclie collegiate d̄ hīe di
gnitatē.vt no.Pau.in cle.j.de elec.& ī cle. ne
in agro.de sta.mo. & domini de rota decisione
clxvj.pro hoc facit tex.in.c. indēnitatibus.de
elec.li.vj.vbi abbatissa d̄ hīe dignitatē. Hoc
tenet Car.in cle.ij.de rescrip.& ibi ē glo.q̄ di
cit hic cē approbatam opi.abbatis in hoc. Li
mitat Anno.in.d.c.de multa. si est perpetua.
allegat.c.ij.de sta.mo.ſ.fi.& licet non sit ꝑpe
tua dummodo possit esse perpetua sicut est in
ministris ordinis minoz sufficit. Nam d̄ esse
ꝑpetuū qđ ē in potētia ꝑpetua. vt no.Car. in
d.cle.ij.tex.ē pro ℞ in.c.clericos.in ✠.ꝑpetuā.
iūcta glo.de coha.cle.& multi. Item d̄ digni
tas si in ecclesia vbi est reputeī ꝑ dignitate et
habeat administrationē tempaliū rez ꝑpetu
am.lz nō sit numerata inter dignitates eccle
siasticas ſm Anno.ibidē. Ministri autē q̄ si
ne penitus iurisditione exercēt officiuz aliqđ.
sicut ꝓcuratoꝛes.sindici.et sacriste. q̄ pulsant
cāpanas nō hñt dignitatē etiā si eēnt ꝑpetui.
secus.si hēent iurisditionē.ff.de off.pro. cesa.l.
vlti.ſm eundē Anno. Similiter d̄ dignitas
q̄ appellatur aliquo nomine de dignitatib⁹ iu
ris.vt archidiaconatus & hmōi.etiāſi non ex
erceat officiū.ſm Anno.ibidē. Ex q̄b⁹ ꝓz q;
vicarius epi nō hz aliquā dignitatez ſm Pa.
vbi.s.& differt a ꝓsonatu dignitas.qz ꝓsona
tus ſm Arch.vbi.s.ē quedā ꝓgatiua in ec
clesia sine iurisditione vt hīe stallū honorificū
in choro.in.c.in optionibus.ī ꝓcessionibus.in
vocibus dandis & similib⁹ plusq; alij sui ordi
nis canonici.& nō tanq; alij in dignitate cōsti
tuti. q̄uis ſm Anno. vbi.s. aliqñ accipiaī ꝑ
dignitate. Officiū ✠o ſm eūdem Arch.vbi.s.
ē administratio rez ecclesiasticaz sine iurisdi
tione.sicut sindici.ꝓcuratoꝛes.castaldi.de q̄
bus.j.q.iij.saluator. Itē vicedomin⁹ & simi
les sicut pice hñt referre. tūc hñt officiū non di
gnitatem.

1 ¶ Otz successoꝛ ī dignitate teneaī ex ẽctu ini
to cū ꝑdecessoꝛe suo. ſR̄. Pa.in.c.j.de ꝑba. q;
sic.si fuit initus noīe dignitatis. etiā si fuerit
init⁹ cū subdito suo. Ita tz Ly.ī.l.digna vox.
C.de legi.& Jo.an.& cōit seq̄ntes. et si taī sit
papa vl imperatoꝛ. faī.l.cesar.ff.d̄ publi. & etiā
qz taī obligatio ē de iure naturali cui ꝓceps
submittiī.facit cle.pastoralis. ſ.ceteꝛ. de sen.
& re iudi.

2 ¶ Otz dignitas possit appeti vl q̄ri. ſR̄. q; di
gnitas ecclesiastica nō. imo ipo iure efficiī indi
gn⁹ & dz repelli.j.q.vj.sic is q. Dignitas ✠o
secularis si ē dign⁹ & apt⁹ pōt appeti & peti ab
eo q̄ pt eā dare et mediāte pecunia. dūmō pa
lā deī & petaī.vt.ff.de pollici.l.j.ſ.j. ff. de de
curio.l.eos. & ff. de of.ꝓto.l.barbari⁹.ī pn. Se
cus si clā.vt.C.ad.l.iul.repe.l.fi.in pn. ibi nō
ambitu vl pcio. Sikr lz dare pecuniā. vl pete
re vt ꝓfirmet.vt no.gl.singlaris.ī.d.l.eos. fa
cit p his oībus gl.ī.l.vnica.ff.ad.l.iul.de am
bitu. Similit lz emere militiā.ff.de ac.emp.l.
creditoꝛ.ſ. inter venditoꝛē. Nō limita si que

rit vt ꝑsit. nō vt ꝑsit. q3 sic peccat de quo vide s. ambitio. §. j. ꝛ. j. Officiū. §. j. ꝛ. iij. Alresto. ti j. poli. c. vj. dicit q3 licite appetitur p3incipat9 si tria concurrant. Primo q3 habeat amorem ad conſiſtētē pollitiā. Secūdo potentiā mari mo3 opē p3incipatus. Tercō vtutē ꝛ iuſticiā in vnaquaq3 pollicia eā que ad pollitiam per tinet. vñ ſm eum lz ſcienti ſe habere p3edicta tria appetere p3incipatu3 ꝓpter vtilitatem rei publice. ſed nō lz ei eū petere. vñ dicit. q. poſt. c. vj. Nō bene ſtatutū eſt ipm petere qui p3incipatu dignificabitur.

3 ¶ Vtrum quis poſſit habere plures dignitates eccleſiaſticas ſimul. vide. s. Beneficium. §. xxxij. cum ſe.

4 ¶ Vtrū epus poſſit diſpēſare cū eo qui. xx. bz annū ſolū. vt poſſit habere dignitatez eccleſiaſticā ſine cura animaꝝ. R. q3 ſic. c. p3mittim9. de eta. ꝛ quali. li. vj. Officium quātūcūq3 vile dē dignitas quādo fit p3incipe mādante. tex. eſt in. l. nemo p3efectus. C. de digni. Et ſic verificat. l. vnica. C. de man. p3in. vbi dicitur q3 nulli credat ſe mandato p3incipis veniſſe niſi in ſcriptis oſtendat. ꝛ addit. nec vllius dignitate terreri. ſiue tribuni. ſiue notarij. ſiue comitis p3oferat dignitatez. hec ibi.

d Dilapidato3 dicitur ꝓlatus qui res eccleſiaſticas alienat et male expēdit qui debet deponi. xij. q. ij. apoſtolicos. ꝛ xvij. q. iij. nullus res.

i ¶ Vtr3 ſuſpecto de dilapidatione debeat dari coadiuto3. R. q3 ſic. vide in. c. venerabili. de offi. del. ꝛ i. c. lz Heli. §. q3 vero. de ſimo.

d Diligere deum debemus ex toto co3 de ꝛc. de pe. di. j. §. caritas ē. vide. s. Caritas.

i ¶ Vtruz teneamur diligere inimicos. Rñ. ſ. Bo. in. iij. di. xxx. q. iij. ꝛ. v. q3 ē affectus ꝛ effectus dilectionis duplex. Primus innocentie ꝙ nolum9 nocere ꝛ iſto mō eſt in p̄cepto. vñ ꝙlibet tenet nō optare eis malū inquātū malu3 ē. i. q3 ſe. poſſumus tñ ꝓ accidēs optare eis malū. puta. ſi credimus q3 ſit expediēs ſibi vt eccleſie. vel cōitati. ſed inferre quo ad effectū non lz. niſi ſit officialis cui cōpetit ꝛ zelo iuſticie faciat. vel in caſu p̄miſſo a iure. Alius ē affectus ꝛ effectus benificētie. Et hic ē duplex. quidaz a caritate elicitus quo quis optat alij ſummū bonū. vt bona ſpūalia. ſ. gr̄am ꝛ gl̄iaz ꝛ iſte ē in p̄cepto erga inimicos. Quidam ē a caritate imperat9 ꝙ q̄s optat alij bonū ꝓpale. ꝛ ſpūtalē trāſitoriā ꝛ iſte nō ē in p̄cepto niſi in caſu neceſſitatis. ē tñ ꝑfectionis optare talia inimico niſi ꝙ accidēs inquantū putant ei vel alijs nociua. vt ſi eſt inimicus eccleſie. aut cōitatis q3 tūc eſſet imꝑfectionis optare ſibi bona ꝓpalia. Intelligē tñ ſm Alex. in. iij. ꝑte ſum. tractatu de caritate. q3 ē p̄ceptū affirm. actiuū qō nō obligat ad ſemper. i. cū non ſumus in conſideratione. aut dormimus. ſed ſolū p3o loco ꝛ tempe quādo de hoc cogitamus. vel neceſſitatis caſus occurrit. Limita etiaz p̄dicta ſm. ſ. Bo. vbi. s. q. v. ꝛ Ri. ibidē. ar. j. q. j. i eſſe etibus ſpālibus. lz quo ad effectus generales teneat quis de p̄cepto diligere inimicos. puta. cū quis o3at in generali p3o populo. p̄dicat facit elemoſinā generalē ꝛ hmōi. q3 tenet nō excludere eos a talibus. ꝛ etiā tenet ad effectuz ſalutationis ſm Ric. ibidē q̄ cōiter impendit niſi in caſu q̄ timeret eos ꝓuocari ad malum aliq̄d. vel aliud inconueniēs oriri.

¶ Vtruz teneamur remittere ſigna rancoris. 2
Rñ. ſm Ric. vbi. s. q. ij. q3 ſic. ſi petit veniam. Actionē aūt nūcq3 vel dic ſm Alle. vbi. s. q3 eſt rancor q̄ committat appetituz vindicte ꝛ hūc dimittere eſt p̄cepti. vt. s. patet. ꝛ ē punitio quā committat zelus iuſticie. ꝛ hanc nullus tenet remittere de neceſſitate. Nō tamē q3 ſunt q̄dam ſigna ꝓpinqua q̄ gerunt probabilē ſuſpitionē rancoris. vt cū q̄s nunq3 vult loqui iniuriāti. vel cū obuiat diuertit. vel torto vultu reſpicit ꝛ hmōi. ꝛ talia nulli licet tenere. ſiue añ ſatisfactionē ſiue poſt. q3 ab offi ſpecie mali eſt abſtinendū. nam ex talibus ſignis p3 inimicitia facit. c. ij. de renū. li. vj. ꝛ. l. dolū. C. ō dolo. vide qō no. in. c. cuz adzianus. lxiij. diſt. vbi glo. vult q3 quādo quis alium nō ſalutat preſumit eſſe inimicus. quā limitat Pa. i. c. repellātur. de accu. veruz quādo erat ſolit9 ſalutare. Sūt alia ſigna remota. vt non querſari amicabilit nō facere ſibi mutua ſeruitia. nō cōtinue querſari ꝛ hmōi. ꝛ ſi hoc facit vt magis viuat i pace. ꝛ ille magis cognoſcat delictū ſuū non peccat. alſ petenti veniam ꝛ ſatiſfacienti ꝓ poſſe nō poterit ſine pctō veniali eī iſta denegare. vide de hoc. §. Iniuria. §. vj. ꝛ. vij.

¶ Vtrū diligere mundum ſit peccatū. R. ſm 3
Alle. ſe. ſe. tractatu de auaricia. q. ij. q3 aut diligit ad neceſſitatez. ꝛ ſic nō ē pctm. Vñ Beda ſuper Jo. ij. vtimini mūdo ad neceſſitatē non ad voluptatem. Aut diligit ad voluptatem ꝛ ſuꝑfluitatē. ꝛ ſic ē ꝓhibitū. Et lz ordinate q̄s poſſit amare mūdū. tñ difficile ē q̄ſi ē occaſio pctoz. Aut diligit mūdus vt finis in eo cōſtituat. ꝛ ꝓpter ſe ꝛ lz nō ſit in eo aliq̄d appetēdū ꝓpter ſe. tñ extimatur in eis ſufficiētia cum

nō sit. ⁊ sic cadit sub prohibitōe talis dilectō ⁊ istis duobus modis dicit. Nolite diligere mūdū. j. Jo. ij. ⁊ noīe mūdi itelligūtur ꝓpalia Est etiā diligere mundū. i. lōgo tpe velle stare in mūdo ꝓpter delitias. ⁊ sic est veniale peccatū. sed ꝑpetuo velle stare nō pōt cē sine mortali pctō. si ē deliberatio voluntatis ſm Ber. de pal. in. iij. di. xxj. velle stare ꝓpter ꝓlongari solū non est peccatū. sed si vt magis mereatur ⁊ melius operetur est meritoriū.

Diligentiam qualem teneāt quis ponere in rebus alienis. vide. s. comodatum. §. xj.

Diocesis est vbi episcopus. xvj. q. iij. c. quicūq;.

Discere debet quilibet anteq̄ docere. xxiij. di. c. bis igit. in fine. ⁊ xxxvij. di. relatum. ⁊ lxj. dist. c. in sacerdotibus. ⁊ xvj. q. j. si clericatus. ⁊ qui recusat discere diaboli membrū est. xxxviij. di. nullus. ⁊ sacerdotes debent semp̄ sacris litteris intendere. similiter ꝑdicatores. xxxvj. di. §. ecce. ⁊ xxxviij. dist. ignorantia. etiā senes. ⁊ Aug. dicit se libenter a iuniore addiscere. xxiij. q. iij. si habes. circa medium.

Disciplina est vltrix male vite. xxiij. q. v. c. ad fidem. non amat filiū aut seruū qui eum non disciplinat. ea. q. c. nō ꝑputes. mali sunt flagellandi non interficiendi xxiij. q. v. c. j. ⁊ ij. ⁊ p̄ totā. q. facit elemosinam qui per disciplinam corrigit. xlv. di. ⁊ q̄ emendat. Cum misericordia est temperanda. c. disciplina. xlv. di. ⁊ citra effusionem sanguinis. ar. de rapto. c. in archiepiscopatu vide. s. correctio primo.

Discordia vtrum sit peccatū mortale. Rñ. ſm Tho. se. se. q. xxxvij. ar. j. q discordia est peccatum inquantū concordie cōtrariatur. Q. ō quidem potest esse dupliciter. s. per se aut p̄ accidēs. per se. i. cū sciēter ⁊ ex intentione. sic accipitur p̄ sein humanis actibus et motib⁹ dissentit a bono diuino ⁊ bono ꝓximi in quo tenetur consentire. ⁊ tūc est mortale ex genere suo propter cōtrarietatē ad caritatem. ⁊ hoc est quando cognoscit tale quid ſm rationem esse fiendū. tamen non vult alīs assentire. ne videatur sequi opinionē aliorum tanq̄ minus sapiens. vel ex odio. aut displiscentia ad alium cui queritur prouideri vel alia ex causa. Et sic itelligē. c. oblationes dissidentiū. xc. di. ⁊ c. abbt. xj. q. iij. ⁊ c. ismael. di. lix. Limito hoc in rebus alicuius importātie. alīs esset veniale. sicut in pueris patet. Primi etiam motus huius discordie sunt veniale peccatum propter imperfectionem actus. Quando autem discordia est per accidens quod est quando in actibus humanis est ꝓter intentionem. sicut cum vnus dicit bonū tale quid alius opinatur contrarium. tunc non est peccatū nisi sit cum errore circa ea que sunt de necessitate salutis vel cum pertinacia indebita. quia caritas est voluntatum vnio. non opinionum.

Discretio est mater omniū virtutum. j. q. v. presentiuz. de offi. custo. c. j. Est necessaria in prelato in corrigendo. l. dist. ponderet. predicatori. xliij. di. si rector. §. vlti. Confessori. xxiij. q. iij. bis qui. de pe. dis. j. quē peniter. de pe. ⁊ re. c. omnis.

Dispensatio est iuris cōis relaxatō facta cū cause cognitōne ab eo qui habet dispensandi ſm glo. j. q. vij. §. multoz. alīs est. §. nisi rigor. et addit dispensare est diuersa pensare. Nam omnia hec de quibus ibi fit mentio pensare debet qui dispensare vult. Et que sint illa infero in qōne seq̄nti. ⁊ ideo ſm Ber. in li. de dispensatione ⁊ precepto prelati sine causa rationabili vel saltē dubia. sed p̄ sola voluntate dantes licentiā veniendi contra legem sunt dissipatores non dispensatores.

Que sunt cause legitime dispensandi. Rñ. vt colligo per totā. q. vij. prime cause sunt sex. Prima tempus. ibidez. c. necessaria. ⁊ c. qō ꝓ remedio. nam defectus nostri temporis quib⁹ non solum merita sed corpora ipa defecerunt districtionis illius non patitur manere censuram. xxxiij. di. fraternitatis tue. Secunda vtilitas valet vt alij facilius reuertātur. xxiij. q. iij. ipa pietas. ⁊ j. q. vij. tali. Tercia qualitas persone. ⁊ meriti ⁊ sciētie. d. c. tali. et. c. dicit. cum alius eque dignus non sit. Quarta religio. lxxvij. di. c. monachus. de sen. ex. cum illorum. Quinta multitudo ratione scandali vitā. di. l. di. vt ostitueret. Sex necessitas. d. c. tali.

Vtrū dispensatio necessario requirat causē cognitionem. Rñ. Ya. in. c. diuersis. de clericis coniugatis. q̄ in principe non. sed sufficit sola ipius volūtas. in his que sunt iuris positiui solū. vt no. Inno. in. c. cū ad monasteriū. de sta. mo. sed in inferiore sic. vt no. glo. i. d. §. nisi rigor. vñ si fiat sine cognitione cause ē dispensatio non dispensatō. ⁊ venit puniendus. q̄ egit cōtra legem. vide bonā glo. in. c. q̄. de scis. vbi plene no. doc. tenēt tū q̄ ad eū qui dispensauit q̄ nō potest cōtrauenire neq̄ eā reuocare ex quo egit actuz in quo potuit dispēsare. z non teneat quo ad superiorem. vt notat glo. in

1

2

p. et cū quis sic

3 ¶ Vtrum dispensatus sine causa legitima sit tutus quo ad deū. R. vt colligo ex Inno. ī. d. c. cū ad monasteriū. ⁊ Pa. in. c. nō est voti. de voto. q aut loquimur de papa aut de alijs. Si de papa aut loquimur in his que sunt iuris diuini vt in voto. iuramento ⁊ hmōi. ⁊ sic nō potest dispensare sine iusta causa. aliter dispēsatus non est tutus quo ad deum. Si autem subest iusta causa tenet dispensatio ⁊ est tutus eē in voto castitatis ⁊ proprietatis ſm Inno. vbi. s. Si vo loquimur de his que sunt iuris positiui potest sine causa ⁊ est tutus in cōscientia. q eius est destruere cuius est condere. nec pceps tenet legibus suis ligat⁹. l. digna vox. C. de legi. Limitat tñ Pa. de pluralitate beneficiorū in qua nō potest sine causa legitima. ⁊ ita tenet Jo. an. in. c. de multa. de prebē. q oīa bona ecclesiarū sunt dei. vt in. c. cū ex eo. de elec. li. vj. Et ideo nō ē tutus taliter dispēsat⁹ de quo dic vt. s. Bñficiū. ℣. xxv. ex quibus infert Pa. q nō est tut⁹ religiosus cū q dispensat sine cā iusta. vt transeat ad laxiorem religionem. Similiē si pficiē ecclesie curate cā legitima non subsistente. puta q non est aptus ad officiū predicandi. vel exercitū cure. Nō dicit gl. singularis ī. c. monachi vagantes. xvj. q. j. q religiosus ꝓmotus ecclesie secularī nō vt prosit sed vt pfīt. peccat mortaliter. q facit contra votū suū. Si loquimur de alijs a papa sic clarū est q nō est tutus quo ad deū. nec quo ad ecclesiaz. vt no. Inno. vbi. s. quia cuicūq alio a papa cōceditur dispensare intelligiē q hoc faciat ex cā legīma. ⁊ ideo debet fieri cuz cause cognitione. quod nō bene.

4 ¶ In quibus potest dispēsare papa. vide. j. Papa.

5 ¶ In quibus casibus pōt epūs dispēsare. R. q glo. in sum. l. di. ⁊ in. d. ℣. nisi rigor. et doc. ī c. at si clerici. de iudi. satis confuse loquūtur ⁊ contrarie. Sed tu dic clare. q aut dispensatio ē in faciendo ꝯtra canones. vt cōciliū. ⁊ sic nō potest. nisi hoc ei expresse a iure cōcedat. c. cuz dilectus. de tempo. or. Et sic intellige opinionem q dicit q nō potest nisi ea cōcedātur expſse. vt in. c. cū dilectus. Et sic collige q episcopis conceditur dispensatio in omnibus criminibus minoribus adulterio. Naz peccās moraliter notorie notorietate iuris nō potest promoueri. xxv. di. primū itaq in glo. ⁊ ꝓmotus deponitur. l. d. qui semel. ⁊ ideo indiget dispēsatione que epīs in criminibus minoribus adulterio cōceditur generaliter. vt notat in di. cto. c. at si clerici. conceditur etiam in aliq̄bus minoribus. vt de heretico ⁊ scismatico. l. dist. presbiteros. in glo. Item in sacrilego. l. dist. si quis presbiter. Et quomodo in istis et multis alijs dispensat. infra subjciaz. In tribus tamē casibus potest episcopus dispensare cōtra canonem ⁊ concilium licet ei expresse non cōcedatur. Primo rōne cōsuetudinis vt quia cōsuetudo prescripta habet vt dispensare possit. c. fina. de consue. xj. q. j. quicunq; consuetudo enim facit valere dispensationem. q alꝫ nō valeret. arg. de celebra. missa. permitiosus. cuz suis concor. ⁊ arg. de transact. c. fina. Secūdo ratione magne necessitatis vl' vtilitatis de nouo emergentis. ⁊ inexcogitate tempe constitutionis. quia tunc episcopus potest dispensare vt tenent domini de rota ⁊ Jo. de lig. in. d. c. at si clerici. ⁊ sequitur Pa. ibidem. ⁊ Bal. no. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ bart. in l. si hominem. ff. manda. Ponit exemplum q in ciuitate peruſi fuit factum statutū ne q̄s deferret arma. ⁊ tamē priores possent dare licētiam portandi propter brigam ciuitatis quā de nouo habet. ⁊ etiaz statuere. quia est casus nouus nō preuisus a statuentibus etiam si iurassent seruare illud statutū. vt no. bal. in. R. C. qui ad bo. poſ. ⁊ barto. in secūda consti. C. ℣. quibus. Facit. d. l. si hominez. vbi ꝓcurator ex noua causa prohibet spāli procuratori. ne exequatur manumissionem sibi cōmissaz. ⁊ bene. vt ibi. Ex quibus concludo episcopū posse dispensare in gradibus prohibitis ī matrimonio quando impedimentum est occultuz. ⁊ ad papam nō potest haberi recursus ad separationem. potest fieri sine notabili scandalo. sicut sepe euenit in mulieribus q̄ cognite fuerunt a cōsanguineis viri. anteq̄ cōtraherent mīmoniū. Tercio quando canon dicit dispensationem posse fieri. lz aliter expresse nō indulgeat q tunc episcopus potest. arg. c. nuper. de sen. ex. Ita tenet Jo. de ligna. ⁊ Jo. Cal. ⁊ originaliter fuit dictū Inno. in. c. dilectus. de tēpo. or. q frustratorie intelligereē de papa qui semper potest indulgere. ⁊ hoc etiā tenet glo. in. c. postulasti. de cle. ex cō. Aut dispensatio ē sup eo qō iam est factum vt tolleretur. ⁊ sic potest epūs nisi ꝓhibeat. vt in. d. c. nup. ar. ad ß xxij. q. v. hoc vī. ⁊ sic. Intellige ſcdam opinionem illoz qui dicūt q epūs pōt dispēsare nisi in casibus vbi expſse ꝓhibetur sibi. Iz vt clarius scias quādo ei conceditē ⁊ quō ⁊ q̄ñ ei ꝓhibet. hic recocolligo q ad foz cōscie ptinet q si ꝓtabula totius istius summe. Et ꝓmo quō

dispẽsat cũ apostata. vide. s. Apostasia. ℣. vj. ⁊. j. Irregularitas pmo. ℣. xxvij. Item in bis baptisato vide Baptismus. vij. ℣. ix. ⁊. x. ⁊ Irregularitas. pmo. ℣. xviij. Itẽ cuz eo q̃ recipit bñficiũ de manu laici vide Bñficiũ. ℣. xij. Itẽ in clerico bigamo vt hẽat bñficiũ. vide Bñficiũ. ℣. xv. Itẽ in illegitimo vt hẽat bñficiũ ibidẽ. ℣. xvij. cũ mltis. ℣. se. Itẽ quõ q̃s hẽat bñficia plura. ibidẽ. ℣. xxxvij. Itẽ i bigamo. vide Bigamia. ℣. ix. Itẽ vt q̃s ꝫhat mrimoniũ sine bãnis. vide. s. Lãd estiñ. ℣. j. Itẽ cũ clerico exñte i studio ne ꝓmoueat ad sacerdotiuz ⁊ sup residẽtia. vide Clericus. vij. ℣. v. Itẽ invitato in coꝛpe vt ꝓmoueat. vide coꝛpe vitiatus. ℣. j. Itẽ in q̃bus crimibus dispẽsat vide. Crimẽ. ℣. v. Itẽ in dignitate cũ eo q̃ hz. xx. anñ. vide. s. Dignitas. ℣. iiij. Itẽ in pugnãte i duello. vide Duellũ. ℣. j. Itẽ in etate quõ ꝑt dispẽsare. vide Etas. Itẽ quõ dispẽsat cũ homicida. vide Homicidiũ. ij. ℣. j. ⁊. ℣. ix. ⁊ homicidiũ. v. ℣. j. ⁊. ij. ⁊. iiij. Itẽ cũ eo q̃ est in bello iniusto. vide Irregularitas. j. ℣. v. Itez quõ dispẽsat cũ infami. vide. Infamia. ℣. xj. Itẽ quõ dispẽsat cuz ꝑlatis ne ab officio amoueãt q̃ñ ꝓcedit inq̃rendo. vide. j. Inquisitio. ℣. ix. Itẽ quõ dispensat cũ illo q̃ ligna ꝑ hereticis coburendis posuit vide. Irregularitas. j. ℣. xviij. Itez quõ dispensat in eo qui ordinat in excõicatione existẽs. vide ibidẽ. ℣. xij. Item cũ eo qui duos ordies sacros vno die accepit ibidẽ. ℣. xviij. Item cũ acolito q̃ ministrat ad baptismũ bis vni collatũ. vide ibidẽ. ℣. xviij. Item quõ dispensat cum eo qui suscepit ordiñem ab epõ excõicato. vel q̃ resignauit epatui ibidẽ. ℣. xxj. Item quõ dispẽsat cũ eo q̃ suscepit ordines ex̃ tempa debita. ibidem. ℣. xxv. Item cũ eo qui ministrat in ordine quẽ nõ habet ibidem. ℣. xxviij. Item cum publice penitente. ibidem. ℣. xlix. Itẽ cũ illegitimo. ibidẽ ℣. lij. Itẽ in impedimẽtj mrimonij. vide Matrimoniũ. iij. Impedimẽto. xvij. ℣. iij. Itẽ in solẽniter penitente. vide. j. Penitentia. ℣. v. Item quomõ dispẽsat cũ ordinatis a scisma ticis. vide. Scisma. ℣. iij. Item quõ in simoniaco in ordine vel in beneficio. vide. j. Simonia. vj. ℣. ij. ⁊. iij. Item in alia simonia. ibidẽ. ℣. v. Item cũ sortilegis. vide sors. ℣. iij. Itẽ quomodo dispẽsat cũ pugnante in torneamẽtis. vide. j. torneamentũ. ℣. vlti. Item quõ dispẽsat i voto sancti Jacobi. ⁊ hierlm. vide. j. Votũ. iij. ℣. vj. Itẽ in voto castitatis. ibidẽ. ℣. ix.

6 ¶ Dꝛ eꝑs i casibꝫ i q̃bꝫ dispẽsare ꝑt possit hoc facere sine capitulo. Ric. Archi. in. c. is qui. de fi. ꝓbite. tenet q̃ nõ. sed ego teneo cũ gl. in c. cũ ex eo. de elec. li. vj. q̃ sic.

7 ¶ Dtrũ abbas, vel alius ꝑlatus religiosoꝛuz possit dispẽsare cũ suis subditis. Ric. q̃ nõ. nisi in q̃ntũ eis a iure. vel regula. aut ꝑ priuilegiuz cõcedit. vt no. Inno. in. c. q̃. de eo qui fur. ordinat. ⁊ do. Anto. in. d. c. at si clerici. ⁊ ibi picit Pa. q̃ ẽ cõis opinio.

8 ¶ Dz in q̃bꝫ casibꝫ cõcedit abbati vt dispẽsare possit. Ric. q̃ in decem. Pmo in nouitio vt ꝓmoueat ad sacros ordies. lxxvij. di. monachꝰ. Secũdo cũ apostata manacho. vt possit ministrare ⁊ ascẽdere ad alios ordies. arg. l. d. c. fi. nisi in apostasia sit ordinatus vt de apostatis c. fi. q̃ ad papã tũc ꝑtinet vt ibidẽ. Tercõ cuz illegitimo monasteriũ intrante vt ꝓmoueat i c. j. de fi. ꝓbu. Quarto q̃ nõ ꝓfiteãt ⁊ eucharistiã sumãt semel in mense. cle. ꝓma de sta. mo. Quinto q̃ monachꝰ det i capellanũ eccie prochialis. si epi ⁊ ꝓpri ꝓsensus accedat. lviij. dis. c. j. ⁊. xvj. q. j. doctos. cũ mltis aliꝫs capitulis. Sexto q̃ monachꝰ hẽat ꝓpriã cellaz. j. septam mõasterij ex cã. xviij. q. ij. nulliꝰ. xx. q. vlti. c. fi. ad fi. Septio, in ieiuniꝫ, cibis. ⁊ esu carniũ. silentio. ⁊ opibus manuũ ad q̃ tenet monachꝰ. vt de ꝓse. di. v. nõ mediocriter. ⁊. c. carnẽ. ⁊. c. nũq̃. de sta. mo. c. cũ ad monasteriũ. Dz Host. in. d. c. cũ ad monasteriũ. de esu carniũ. vt tenere q̃ nõ ꝑt. Dz ꝫ ipm ẽ glo. Inno. ⁊ Pa. in. d. c. cũ ad mõasteriũ. imo dico plus. q̃ ꝑt dispensare i oibus regule. exceptis tribus votis per ar. a ꝓrio. in. d. c. cũ i fi. Limitat tñ Pa. ibidẽ. dũmõ sit dispẽsatio nõ dissipatio. vt puta. ꝓ necessitate. ⁊ aliꝫs de q̃bꝰ. s. ℣. j. Octauo in irregularitate. de q̃. s. abbas. ℣. xiij. Nono i obseruãtiꝫs regule remittẽdus. xx. q. vl. c. fi. i gl. de ꝓse. di. v. carnẽ. saltẽ i his q̃ nõ sunt de substãtia. ar. de vi. ⁊ bo. cle. deꝰ. ꝓ cuiꝰ declaratione notandũ fm Alex. q̃ i regla. b. bñdicti q̃dã sunt pure spũalia. vt caritas. bũilitas. ⁊ cetere ℞tutes. Et i istis non ꝑt abbas disponere. Quedã sunt ꝑtim spũalia ⁊ ꝑtim coꝛpalia. vt cãtare, psallere, oꝛare. ⁊ hmõi. ⁊ de istis ꝑt abbas disponere. ñ tñ fm libitũ volũtatis. ꝫ fm q̃ bonũ ⁊ equũ viderit expedire fm occurrentia qõ ꝓprie ẽ dispẽsare. q̃dã ℞o sunt q̃ sunt i obꝛuãtiꝫs coꝛpalibꝰ. puta ꝓmestio carniũ. fractio ieiunij. ⁊ hmõi. ⁊ tũc si regla a regla ꝓcipiũtur. vel ꝓhibẽt ñ ꝑt abbas eas mutare. nisi fm q̃ ꝙuenit caritati. vt dic. b. Bñdictꝰ in regla. id ẽ q̃ subsit rõabilis cã. alꝫs ñ. Rõ. q̃ ꝫ abbas ꝑsit subdiꝫ. regla tñ ꝑtinet abbati ⁊ subditis. et

nõ ei⁹ obediẽtia ꝓponẽda. ⁊ cũ dr in regla bti Bñdicti. ꝙ oĩa de dispõe abbaꝛ fiãt intelligit de illis de q̃bus regla exꝑsse nõ ꝓcipit. vel ꝓhibet. Si tñ abbas monacho multũ laboranti cognita necessitate ꝓsone. ꝓcipiat ꝙ carnes mãducet. dz sibi obedire. aliꝫ si ex sola volũtate ꝓcipiat. nullo mõ dz sibi obedire. vñ. b. Bñdict⁹ in regla. Quãdiu militãt caritati immobiliꝫ fixa sunt ꝓcepta regle. ita. s. ꝙ mutari nõ ꝑñt nec ab ipis ꝓpositis sine offensa. Quid aũ debeat facere talis monach⁹ cui ꝓcipiꝫ aliq̃d qđ ẽ ꝫ regulã ⁊ dubitat de cã legitĩa vel in cõscia timet. vide. j. religiosus. §. xxix. Et qđ hic dicit Alle. de abbate fua in q̃cũq̃ ꝓlato cuiuscũq̃ religionis si ei ꝓmittit ex regula dispẽsatio sicut fit mĩstris fratrũ mioꝛ q̃ ꝑñt dispẽsare in oĩbus exceptis trib⁹ votis ⁊ q̃ sunt ꝫ dei ꝓcepta. fm Dir. li. q̃. ti. xix. fm ꝙ ꝓuenit caritati. Et hoc innuit. b. Frãciscus cũ dicit. si q̃ fratrũ scirent ⁊ cogĩscerẽt se nõ posse regulã spũaliter obseruare ad suos mĩstros debẽt ⁊ possint recurrere. s. vt dispenset si conueniat caritati. vt dictũ est. ⁊ sic patz in quibus et quãdo possunt ꝓlati religiosoꝛ dispensare in regula. qđ bene nota.

9 ¶ Dtꝛ ptas dispensandi sit late interꝑtãda. Rc. fm Pa. in. c. fi. de simonia. ꝙ sic q̃ dat potestas dispẽsandi nõ exꝑssis ꝓsonis dispẽsandis tanq̃ ꝓncipis bñficiũ. Et sic sentit glo. in d. c. fi. ⁊ sic intelligebar. in. l. iij. ff. de ver. ob. vbi dicit ꝙ si datur ptãs alicui legitimãdi filiũ adulterinũ. item incestuosum potuerit legitimare adulterinũ ⁊ incestuosum sic. qz in materia larga sub simplici veniũt mixta. vt i. l. si ita. ff. de li. ⁊ postu. Dec⁹ si exꝑmẽt ꝓsone cũ q̃bus dz fieri dispẽsatio. ar. i. c. si. cui. de ꝓbẽ. li. vj. qz ossis recessus a iure cõi ẽ odiosus. vt est tex. i. c. fi. de fili. ꝑsbi. li. vj. ⁊ i. c. ꝙ dilectio. de ꝓsan. ⁊ affi. Et sic distingue canonistas tenentes ꝫ bar. i. c. ꝙ venerabilẽ. q̃ fil. sint leg. Adde etiã qđ dico. s. Bñficiũ. §. xx. Aduerte tñ ꝙ lz dispẽsatio sit stricti iuꝛ. vtputa qz ꝫ ius est ⁊ stricte sit interꝑtãda. qñ. s. exꝑmũt ꝓsone. vt i d. c. ꝙ dilectio. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de fi. ꝓtes. li. vj. nihilominus extẽdit ad nẽcia ꝓsecutiua seu ad dependentia ex eo supq̃ ẽ dispẽsatũ. qñ aliꝫ nõ impmeret actũ validũ supeo in q̃ dispensatur vt. s. Bñficiũ. §. xxij. Facit glo. ⁊ Pa. in. c. qz in tantuz. de ꝓbẽ. ⁊ gl. in. c. si qs in clero. vij. q. j. qui dicũt ꝙ dispensat⁹ supꝛ pluralitate bñficioꝛ vẽ dispẽsatus super residentia. vide qđ no. Jo. in. c. cũ in cũctis. de elect. ⁊ gl. in. c. nõ potest. de ꝓbend. li. vj. ⁊ de hoc vide. s. Clericus. vij. §. j.

10

¶ Gz nũq̃d extendeꝛ dispensatio in affinitate ad publice honestatis iustitiaz. Rc. Pa. i. c. nõ dz. de cõsan. ⁊ affi. ꝙ nõ nisi in narratõe affinitatis vnũ cõꝓhẽdat aliud fm glo. in arboꝛe affinitatis. Secus ẽ in dispẽsatione q̃n solum gradus remotioꝛ ẽ exꝑssus. de q̃ vide Matrimoniũ. iij. Impedimẽto. vj. §. vlti.

¶ Quid si impetreꝛ dispẽsatio tacita veritate vt ex falsa cã. Rc. ꝙ nulla ẽ. vt i. c. ij. de fi. ꝑs. lib. vj. Et idẽ de q̃libet gr̃a alia. vt no. in. c. ad audientiã. el. ij. de rescrip. ⁊ d. c. nõ potest. 12

¶ Dtꝛ supioꝛ assumẽdo aliquem ad aliquod officiũ videaꝛ dispensare eidem in impedimẽto qđ habz ad illud. Rc. Inno. in. c. ꝓterea. de testi. cogẽ. ⁊ in. c. veniẽs. de fi. ꝑsbi. vẽ sibi ꝫdicere. ⁊ gl. in. c. quicũq̃. lxxxj. di. ⁊ in. c. q̃ in aliquo. lj. di. Sed ego sic distinguo. ꝙ aut impedimentũ est notoriũ supioꝛi. ⁊ tunc si ẽ ꝓceps intelligit dispensatus. si vo est inferioꝛ si pot dispẽsare ⁊ subest cã similiter est dispensatus alꝫ non. Facit ꝓ hoc quod no. Jo. an. in. c. q̃. de scis. Aut impedimentũ est occultũ superioꝛi tanq̃ iudici. ⁊ sic nõ intelligit dispẽsat⁹ sed sibi imputet ꝙ illud tacuit. facit. c. cũ ignores. de ꝓben. ⁊ tenet bar. in. l. q̃. C. si seruus vel liber. ad decu. aspi.

¶ Dtꝛ potestas dispensandi supꝛ irregularitate vel illegitimitate ꝓcessa a papa alicui duret post mortẽ pape. Rc. Fede. ꝓsilio. lxxvij. ꝙ sic. qz gratia semel facta ꝑ papã in ꝓsonã aliquã non expirat ꝑ mortẽ pape. vt est casus de offi. dele. sup. gratia. li. vj. 13

¶ Dtꝛ ꝙ mortẽ illi⁹ cui cõcessa erat talis auctoritas expiret dispẽsatõ iam facta. si ille dispensatus vsus nõ fuit tali gr̃a. puta dispensatus fuit vt posset ordines accipe. vel in ꝓlatũ eligi. nõ accepit ordines nec fuit ꝓmotus ãte mortẽ dispensantis an poterit ordinari vl ꝓmoueri. Rc. Fede. vbi. s. ꝙ sic. ⁊ ꝙ nõ expirat qz dispensatio canonice semel fcã ex supuenĩti fcõ nõ retractaꝛ. casus ẽ i. c. ex tua. de fi. ꝓtes. Facit qđ no. de accu. c. de his. beneficia essi cõcessa in tẽpestiue reuocari nõ debẽt. de cõmo. c. vnico. de reg. iur. decet. lib. vj. Facit qđ no. de elec. lib. vj. in glo. c. cũ ex eo. ⁊ ibidẽ in nouella. Jo. an. 14

Disputare de fide publice vel occulte cuicunq̃ laico ꝓhibitum ẽ ⁊ si cõ trafacit debet excommunicari. de hereti. c. quicunq̃. §. inhibemus quoq̃. li. vj. hec quoq̃ ꝓhibitio fit in. c. sicut in vno coꝛpoꝛe. eod. tit. in decretalibus. sed in. l. nemo. C.

de sum. tri. ꝓhibetur ne dñ laicis sed etiã de-
ricis publice turbis coadunatis disputare de
fide. l. aũt Tho. se. sc. q. x. ar. vij. tenet forte illi-
citum de fide disputare qñ quis disputat aut
qz dubitat de fide. ⁊ ꝑ disputationez experiri
vult. qz talis infidelis ẽ. Aut qz disputat co-
ram simplicibus ⁊ titubãtibus q̃ nõ sunt solli
citati ab infidelibus sicut ẽ in terris fidelium
q̃ tanto firmius credũt quãto nõ audiũt moti
va ⁊ argumenta infideliuz. Sed disputare ad
cõfundendũ errozes. etiã cozaz simplicibus q̃
sunt sollicitati ab hereticis. vel infidelibus ni
tentibus cozrũpere in eis fidem. si ẽ sufficien-
ter instructus ⁊ aptus ad cõfundẽdum erro-
res. nõ solũ nõ est ꝓhibitũ. immo ẽ necessariũ
disputare ne taciturnitas esset cõfirmatio er-
rozis. pro quo facit. l. quomã. C. de epi. ⁊ cler.
⁊ xxiij. q. vj. vides. Similiter lz ad exercitium
cozaz instructis ⁊ firmis in fide disputare. ad
qđ facit. c. in mãdatis. xliij. di. ꝑ hac distinctõ
ne Tho. ꝓbanda. vide de boc. xcvj. dis. nos in
glo. ⁊ Inno. in. c. ij. de sum. tri.

Diuinatio a persis fertur inuenta. c.
j. xxvj. q. iij. vñ diuini dicti sunt quasi
deo pleni. diuinitate eñ esse plenos si-
mulant. ⁊ astutia fraudulenta hominibus fu-
tura cõiectant. vt ibidem.

i Quot modis fit diuinatio. R. vt ptz. xxvj.
q. iij. ℔. j. ⁊. c. j. ⁊. q. v. in. c. nec mirũ. q̃ multis
modis. vñ nũcupatur diuersimode. vñ diuini
dicũtur aliqñ arioli. aliquando aruspices. ali
quando augures. aliqñ nigromantici. et mul-
tis alijs nomibus. sm q̃ diuersimode q̃s vult
scire futura. q̃ omitto. qz non ẽ necesse. vide ibi
si vis. Et de ℔ vide. j. Sortes. ℔. iij.

2 Quõ aũt demones pñt scire futura q̃ nõ ha
bẽt certã ⁊ infallibilẽ cãm. R. s. Bo. vbi. s. et
elicit ex. c. sciendũ ẽ. xxvij. q. iij. q̃ ex quatuoz.
Prio ex ingenij acrimonia. vt qñ ꝑsiderãt ad
qđ inclinat affectio nra. Secdo ex multa expiẽ-
tia q̃ cõsiderãt in talibus accñtalia. Tercõ ex
dolosa cautela. qñ. s. ꝓponunt aliquid facere ⁊
ꝑdicunt. Quarto ex aliena doctrina. vt qñ ꝑ-
mittit vt a bono angelo addiscant.

Diuortium est viri ab vxore vel ecõ-
uerso legitima separatio. legitima di-
co. vt non fiat sine lege vel ratione. qz
quod deus coniũxit homo nõ separet. xxxj. q.
j. ℔. sed obijcitur. Et dicitur diuortiuz a diuer
sitate mentium. vel quia hi qui matrimoniuz
distrahit in diuersas partes eunt. l. j. ff. de di
uorti. de quo dic vt. j. Matrimonium quarto.

Diuturnitas in malo auget peccã-
tum. de consuetu. c. fina. dicitur tanto
graviora sunt peccata. quãto diutius
infelicem animam detinẽt alligantem cũ suis
concordantijs.

Doctor dicitur a docẽdo. vnde ⁊ no-
mine doctoz veniunt magistri. ⁊ econ
trario sm Pa. in. c. j. de loca. Vñ tex.
in. l. quibus precipua. ff. de verbo. signi. dicit
cuiuslibet discipline ꝑceptores magistros ap
pellari a monendo vel monstrando. et hoc sm
ethimologiam vocabuli. Nam doctozes dicũ
tur a docẽdo sicut magistri a magistrãdo. Fa
cit tex. in prohemio cõpilatõnis decretalium.
vbi papa ossies magistros doctozes appellat.
sed nomine scolarium nõ veniũt doctozes nec
mgri. nisi in larga significatione.

¶ Vtrũ interꝑtatio doctoz necessitet. R. sm 1
Pa. in. d. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mul. q̃ non.
nisi inquantum iure probatur. vel ratione va-
lida. vt no. in. c. j. de postula. prela. de quo vi-
de. j. Opinio. ℔. j.

¶ Vtrũ doctor vel mgr̃ possit reprobari. R.
q̃ sic. vt est text. in. l. ij. C. de profes. ⁊ me. not.
Bar. in. l. sed ⁊ reprobari. ff. de excu. tu. in ꝓn.
vbi tex. dicit de medico q̃ potest reprobari. ⁊
est tex. etiaz de medico in. l. vt gradatim. ℔. re
probari. ff. de mu. ⁊ bono. sed nõ sine causa. l.
pomponius scribit. ff. de nego. ges.

¶ Vtrum doctoze damnato intelligantur ⁊ 3
eius opera seu libri reprobati. R. q̃ sic. vt pa
tet p. c. fraternitatis tue. de here.

¶ Vtrũ allegationes sint faciende a doctozi 4
bus in consilijs. R. Pa. in. c. vestra. de coha.
cle. ⁊ mu. q̃ in consilio decisiuo non. sicut nec
in sententia. vt dicitur in. c. sicut nobis. in gl.
de sentẽ. ⁊ re iudi. secus in cõsilio postulato a
parte. ratio diuersitatis. quia in primo est ap
probata fides cõsultozis. in secũdo nõ. ⁊ ideo
non creditur ei nisi quatenus probet.

¶ Vtrũ doctor ꝓmotus cozruptis doctoribꝰ 5
debeat gaudere privilegio doctoz. R. Arch. i
c. de quibusdã locis. xxxvij. dis. q̃ non. allegat
tex. i simili. in. l. vnica. ff. de athletis. facit tex.
iũcta glo. in. l. j. C. de ano. cini. li. xj. vbi dicit
q̃ stipendia sunt tradenda nõ ꝑ titulis digni
tatũ vel numero scolariũ sz sm merita. ⁊ ideo
glo. ibidez dicit ꝑferri debere ꝓtos scolares
impiis doctoribus. intelligit Pa. in. c. cleri-
ci. de iudi. de anteceſſione nõ de lectõne. Ego
credo q̃ etiã in vtroq; debet ꝑferri.

¶ Quis debz ꝑcedere. R. Pa. in. d. c. clerici.
q̃ theolog⁹. post ipm canonistã. post canonistã.

legista. post medicus. vide ibi si vis.

DOlus aliqñ bonꝰ ⁊ licitus ⁊ accipiť ꝑ solertia sicut qñ quis aliquid simulat ne damnificeť a primo. vt in .l.j. ff. de dolo. in tex. ⁊ glo. exẽplificat de capto a inuenẽ. q̃ simulauit se ẽctũ qđ quidez ly. vt. ff. de ne. ge. l. ad qđ natura. §. cũ me. ⁊. ff. de leg. ij. l. cum pr̃. §. titio. ⁊. ff. si q̃s ob. ca. te. l. q̃ aũt. §. si patronus. ⁊ de hoc vide .j. Dimulatio. Dz cõiter dolus accipiť in malo. ⁊ sic diffinitur ĩ. d. l. s. a labeone, dolꝰ malus ẽ oĩs calliditas, fallacia, machinatio ad circũuenienẽdum, falleñ. ⁊ decipiẽdũ alter adhibita, fit tacẽdo ĩ aĩo calliditas. vt. ff. de ac. emp. ⁊ ven. l. j. fit mentiendo ĩ ꝟbis fallacia. ff. de fur. l. falsus. §. si quis. Fit arte ꝟboꝝ machinatio. ff. de ac. em. ⁊ ven. l. iulianꝰ. §. idẽ. Ad circũuenieñ. s. reddẽdo singula singulis. s. circũuẽtionẽ calliditati. Fallentiã fallacie, deceptionẽ machinationi, ponit adhibita. s. ꝯ ius ⁊ bonos mores. ꝓpť differentiã doli boni hec in glo. ibidẽ. Et adde fm Be. ĩ. c. si ꝓpromissari⁹. ꝟ. si ꝟo. de elec. li. vj. q̃ q̃s dolose facť qñ sciens rẽ sibi ꝓhibitam facit, differt aũt dolus a fraude, qz fraus ꝓprie ꝑ facta fit, sed dolus ꝑ verba ⁊ facta.

¶ Utz ignorãtia iuris excuset a dolo. ⁊ ꝑsequẽter a pena, ad quã incurrendã reqritur dolus. Rk. Cy. in regula. Ignorãtia. li. vj. q̃ sic. qz ly iuris error sit lata culpa. nõ tñ ẽ dolꝰ. vt ff. de his q̃ no. infa. l. j. vbi ẽ gl. singularis. facť l. j. ff. de abige. facit qđ no. bar. ĩ. l. si q̃s in tñ. C. vñ vi. vbi dicit q̃ si minor credẽs sibi licere rẽ ꝓpriã sine cuiuscũq̃ auctoritate occupat nõ incurrit penã. d. l. si quis. qz non est in vero dolo. allegat. l. primã. C. si aduersus delictũ. sequiť do. Anto. in. c. j. de dolo ⁊ contu. ⁊ allegat. l. si ex causa. §. si ĩ cõmissum. ff. de mi. ⁊ qđ no. in. l. j. §. nunciando. ff. de noui. ope. nũ. pro hoc q̃ excusat ignorantia a dolo. est tex. ⁊ ibi bal. in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. de pe. here. vbi error iuris excusat ab inuasione. ne quis dicať predo. Idez tenet Saly. in. l. senatus. C. de his q̃ sibi asseri. aliqđ in testamẽto in secũda col. ẽ casus. ⁊ ibi bar. in. l. in lege. ff. de sicarijs. idez tenet Ange. in. l. si quis id. §. doli. ff. de iurisdi. om. iu. vbi allegat Butri. Fortiꝰ diriſſe q̃ etiã ignorãtia iuris naturalis excusat a vero dolo. et ad. l. ij. C. de in ius voca. q̃ videť cõtraria. Rñdet q̃ ibi non requirebať verus dolus sed ꝑsumptus. ⁊ ita tenuit dictꝰ Butri. in. l. regula. ff. de iur. ⁊ fact. igno. Limitat hec Ange. in. l. ij. ff. q̃ quisq̃ iuť. vera nisi sit doctor ꝟel assessor cui turpe est iuť. ignorãtia. Et idẽ Ange. in. d. l. senatus. dicit q̃ creditur allegãti se ignorasse ius ad excludendũ dolũ. ⁊ ꝑ consequẽs a pena q̃ esset imponẽda ꝓpter dolum. ⁊ dicit ibi esse casum. Ex ꝓdictis collige q̃ vbi ius vel statutũ requirit vez dolum. q̃ ignorans quãtũcũq̃ sit culpabilis nõ incurrit penam ipius. ly alio mõ sit puniẽdus fm modũ culpe, vbi ꝟo ius vel statutuz requirit dolum presumptum. sic ignorans crasse, et supine non excusať. qz est ĩ dolo ꝑsumpto, hoc patet in censuris ecclesiasticis q̃ cũ reqrãt dolum ꝑsumptũ, taliter ignorãs eas non euitat. vt patet in. c. vt animaꝝ periculis. de ꝓfti. lib. vj. secus si essz in leui culpa ignorãtie. Nõ bene nõ. quia facit ad multa.

¶ Utrũ iniusta cã excuset a dolo. Rñ. q̃ sic. ⁊ quẽlibet. ita no. Bal. in. c. vt animaꝝ. in prin. secũde colũne. de cõsti. li. vj. vbi dicit q̃ ꝑturbans aliquẽ in possessione ex iniusta cã putãs sibi licere, excusať a pena statuti puientis ircentũ quod reqrit dolũ per nõ. in. l. plagij criminis. C. ad. l. fauiã. de plagi. no. Jo. an. ĩ ti. de arbitris. in addi. ad specu. ⁊ q̃ excusat a pena legis etiam iniusta causa. no. in. c. j. in fi. de elec. li. vj. Idẽ Jo. an. ⁊ bal. in autẽ. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ multis alijs. ⁊ sequitur do. Ludo. de ro. colũna. xxviij. in Rica. de arbitris. Est ꝓbatum gl. in. l. vnica. §. fi. ĩ magna gl. ff. si quis ius dicen. nõ obtempera. Est Bar. ⁊ Ange. in. l. j. in fi. ff. de abigeis. Jnno. in. c. de seruoꝝ. de seruis non ordi.

¶ Utrũ lata culpa equipararetur dolo. Rñ. q̃ nõ vbi requiritur verus dolus. vt dicit bar. in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. ⁊ glo. in §. suspectis. insti. de suspec. tuto. vñ dicit bal. in. l. si quis id. ĩ fini. colũna. ff. de iurisd. omiudi. q̃ quando delictum circũscribiť per dolũ nõ sufficit culpa. secus in his in quibus culpa venit puniẽda. allegat. d. l. senatus. ⁊. d. l. plagij criminis accusatio. Et vt no. Ange. in d. l. si quis id. §. doli. q̃ vbi fit mentio de dolo requiritur verus dolus. Unum tñ notabis q̃ ignorãtia affectata que est qñ quis noluit vel dissimulauit scire equipollet sciẽtie. c. eos. de rem. ordi. lib. vj. ⁊ ideo ẽ dolus non culpa.

¶ Utrũ pena corpalis sit imponẽda sine dolo. Rk. q̃ nũq̃ sine doli interuentu. glo. ⁊ bar. in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. ⁊ d. §. suspectis. ⁊ bar. in. l. j. §. j. ff. si quis te. esse iust. li. fue. ⁊ Bal. ĩ. l. opera data. C. qui accu. non pos. ⁊ casus est in. d. l. in lege. vbi dicit Bart. q̃ in penis corporalibus. vel in infamiam irrogantibus lata culpa non equiparatur dolo.

⁊ glo. in. l. in actionibus. ff. de in litē. iuran. ap probata cōiter. ⁊ bar. in. l. qđ nerua. ff. depositi. ⁊ in. d. l. in lege. dicit q̄ in cā sanguinis. status vel fame. lata culpa nō eq̄parat dolo. ideo verus dolus req̄ritur in illis. Ange. tñ in. l. in actionib⁹. ff. de in litē. iuran. tenet ꝫ ⁊ dicit cō siliū paduanū cōsuluisse ꝫ bar. in hoc. sed iudicio meo si cōsideret. l. q̄. C. de nox. verior est opinio bar. ⁊ iura que Ange. adducit in ꝓriuz continent casum spālem.

5 ¶ Vtrum incurrat quis sententiā excōicationis a iure ꝓmulgatam sine dolo. ſ. vide excōicatio. vij. calu vlti. §. q̄.

6 ¶ Vtr̄ q̄s possit paciſci vt nō teneat̄ de dolo. R. q̄ nō. vt ē tex. in. l. j. §. si conueniat. ff. depositi. q⁹ hec conuentio ē ꝫ bonā fidē ⁊ bonos mores ⁊ iō nec seq̄nda. dicit tex. ibidē.

7 ¶ An q̄s possit tenere bona alicuius q̄ ex statuto ad eū venerūt ꝓpter delictū alicui⁹ si ipse dolose egit. vt ille delictū ꝓmitteret. R. Pa. in. c. postulastis. de cōcel. pbē. q̄ nō. ⁊ bñ facit tex. ibi in fine. cū sua glo.

8 ¶ Vtruz dolus annullet contractū spūalem. puta votum ⁊ hmōi. R. Pa. in. c. cum dilecti. de emp. ⁊ ven. q̄ non. nec potest quis excipere de dolo quando fuit inductus ad bonū. q⁹ nō est ꝓpie dolus. puta dolo induxi te ad religionem. tenet ingressus. facit qđ legit̄. ⁊ no. in. c. cū dilectus. quod metus causa. ⁊ vide glo. no. in. l. a diuo. ff. de ritu nup. que hoc tenet etiaz in matrimonio.

9 ¶ Vtr̄ dolus annullet ꝫctū tempalem. puta venditionē ⁊ hmōi. R ñ. q̄ aut dolus per contrahentes dat causaz cōtractui. puta dolo duxi ad vendendū qđ non eras venditurus. ⁊ sic in contractibus bone fidei nō tenet fm glo. ⁊ Pa. in. c. cū dilecti. de emp. ⁊ ven. ⁊ gl. in. l. q̄. C. de rescin. ven. ⁊ gl. cuz bar. in. l. elegāter. ff. de dolo. ⁊ placet. lz Pe. teneat ꝓriū. In contractibus aūt stricti iuris tenet ꝫctus. lz agēs ex eo elidit̄ ope exceptionis. ff. de verb. ob. l. si quis. cū aliter. ⁊. C. de pac. l. cū postea. Si vo p aliū contrahentibus dat cām cōtractui etiā bone fidei tenet ꝫctus. sed agit ꝫ mediatorez de dolo. d. l. elegāter. §. j. ff. de prosenetis. l. q̄. ⁊ iq̄. tenetur etiā ille ꝓ quo factus est inquantū factus est locupletior. vt. l. fi. ff. de eo ꝓ quē factū erit in principio ⁊ non plus. Aut dolus nō dedit causam cōtractui sed incidit in contractum. puta eras venditurus sed dolo iduxi te ad minus vendendum ⁊ huiusmodi. ⁊ sic tenet cōtractus. sed in contractibus bone fidei aget ex eo contractu vt suppleat ꝑciū. ff. de ac. empti. ⁊ ven. l. iulianus. §. si venditor. Erit tamen in arbitrio emptoris vel supplere ꝑcium. vel restituere rem. si deceptio sit vltra dimidiā iusti precij. c. cum causa. de emp. ⁊ vēdi. ⁊. l. q̄. C. de rescin. ven. ⁊ in cōscientia etiam si deceptio sit minus dimidia. In contractib⁹ stricti iuris aget de dolo. d. l. elegāter. §. nō solū. in fi. Aut dolus nec dedit causam contractui nec incidit in contractum. sed re ipa euenit sine dolo ⁊ facto partis. vt puta ambo ignorabant iustum precium. sic non est peccatuz. nec restituere tenetur nisi repetat̄. si a principio non plus emisset etiam si sciuisset plus valere. puta quia non expediebat plus sibi emere. Si au tem plus emisset a principio si sciuisset ⁊ ē deceptio notabilis tenetur restituere rem vel supplere precium. ar. d. l. si quis cuz aliter. vbi eq̄ paratur deceptio que venit re ipa et ex proposito. ⁊. d. c. cum dilecti. secus in modico. Et ita intelligo. d. Anto. in. c. quia plericq⁹. de immu. eccleiarū. Si vo vt erq̄ rei valorem sciebat. tunc dic. vt. ſ. Emptio. §. vij. Et fm predicta intelliges. l. q̄. C. de rescin. ven. ⁊. l. i cause. §. pomponius. ff. de mino. ⁊. c. cuz dilecti. ⁊. c. cū causa. de emp. ⁊ ven. vbi dicitur licere contrahentibus vlq⁹ ad dimidiā se decipere in contractibus bone fidei.

Domesticus quis dicitur. vide. ſ. Familiaris.

Domicilium potest laicus hē i pluribus locis fm Anno. in. c. ex parte. de fo. cōpe. si mō vtrobiq⁹ instructus sit. allegat. l. assumptio. ff. ad muni. ⁊. l. senatores. ff. de sena. ⁊ loq̄tur hic de instructo. de quo in. l. quesituz. §. sed ⁊ si fundus. ff. de fun. instruc. ⁊ instru. lega. vbi accipit̄ pro omnibus ptinētijs necessarijs ad vsum. Addit Anno. idem etiam si haberet maiorem partē suorum bonorum. vel familiā. vel si nihil habet assidue tñ ibi quersat̄. C. vbi senato. l. q̄. Sola tñ domus non constituit domicilium. ff. ad muni. l. libertus. §. sola Ex quo infero ⁊ ex. d. l. assumptio. ⁊. d. l. senatores. q⁹ domiciliū habet vbi quis ē originārius. l. q̄. ff. de sena. Et similiter vbi pater suus fuit originārius. Item vbi voluntarie sibi elegit. l. de ferendo maiorē partem suorum bonorz. ⁊ clericus vbi beneficium obtinet requirens residentiam. pro hoc est tex. in. c. cum nullus clericuz. de tempo. ord. li. vj. Item vbi fuit ordinatus vt no. glo. in. l. heres absens. §. apud labeonē. ff. de iudi. Item mulier rōne mrimonij. Item rōne militie. Item rōne possessionis. Item rōne cursus temporis. ſ. decennij. Sed. d. glo. lo-

quitur quo ad fo̱z nō quo ad domiciliū. Item rōe manumissionis. l. si q̄s a plurib⁹. ff. ad mu ni. Item vbi ꝑsequ̱tur q̄s dignitate efficit ciuis vide. s. ciuis. Quo ꝯo ad ꝑfessionē ⁊ sacra ne cessaria nō volūtaria si alꝫ nō habet ibi domi ciliū req̱ritur vt ibi habitet ꝑ maiorē ꝑtem an ni fm Inno. i. c. oīs. de pe. ⁊ re. ⁊ nō faciat in fraudē ꝑpij sacerdotis. Facit. c. q̄sti. xvj. q. j. de deci. ad aplice. nisi se trāsferat cū aīo ibi re manendi. q̄ statim q̄ hospitiū ꝑstituit in alie na prochia cū aīo ibi remanēdi. statim fit pro chianus illius. de pro. c. vlt. de deci. ad aplice. Nō ē ꝯ eos q̄ dispensant in votis cū scolari/ bus. vel conferunt eis ōrdines nō hn̄tibus do miciliū. q̄ nō possunt. q̄ nō sunt necessaria sa cramenta. Doc tz Pa. in. c. nullus. de proch.

Omnica dies ē īstituta loco sab/ bati q̄ eo die īchoauit mūdus. Ge. i. xp̄us surrexit a mortuis. de conse. dis. iij. sabbato. Item spūssanctus datus est apo stolis. ⁊ ter. dic̄. q̄cq̄d a deo est ꝑstitutū ī signe in huius dignitate dici ē gestum. In hac die mundus sumpsit exordiū. In hac per resurre ctionem ⁊ mors interitū. ⁊ vita accepit initiū lxxv. di. q̄ die. in fi. Quomodo ē de precepto. ⁊ quando incipit. ⁊ quid fiendum. vide. s. di/ es. ⁊ j. feria.

Ominium est ius habendi possidē/ di. fruendi. ⁊ vtendi ac disponendi de aliqua re ꝑ libito volūtatis. vbi fm ali/ quem determinatū modū a quadā supiorita/ te. vel auctoritate diffinitū.

i ¶ Dominiū in ⁊ sup̱ boies an sit fm legē na/ turalē. R. Alex. in. iij. ꝑte sum. q̄ ē loq̄ de na/ tura añ pctiū. ⁊ sic ei repugnat seruitus ⁊ ē lo qui de natura post pctiū. ⁊ sic lex naturalis di ctat necessariū dominiū ad cohercendū malū. vñ Aug. in li. de ciui. dei. sicut de⁹ homi ⁊ aīmus corpi. ita rō dz dn̄ari ⁊ imperare libidini.

2 ¶ Dominiū rex an sit fm legem nature. R. ñ. Alle. vbi. s. q̄ lex nature circa cōionē ⁊ ꝑprie/ tatē dictat differēter/ dictat aliq̄d. q̄ debitum /aliquid. q̄ bonū/ ⁊ aliq̄d. q̄ equū/ vt debitum dictat in statu necessitatis oia sint cōia. Et ꝑ mō cōicatio ē in ꝑcepto ad sustentationē ꝑso/ narū. ⁊ inde sumit̄. Oia q̄ vultis vt faciāt vo/ bis boies ⁊ vos eadez facite illis. Matth. vij. Respectu etiā ꝑsonaz quo ad multiplicatio/ nē ꝑ̄solis dictat. q̄ sit vxor ꝑpria ⁊ fm omne tps fm illud ꝑceptū. Q̄ tibi nō vis fieri. alte/ ri ne feceris. Thobie. iij. Et ꝑ mō appropri atio ē in ꝑcepto. vt bonū in statu nature insti/ tute dicrabat omnia cōmunia. In statu vero lapse dictat bonum esse habere ꝓpriū. tm̄ quia res cōmunes negligūtur. tum q̄ cōmu/ nio parit discordiam/ dictat vt equū. quedam ee cōia. vt aerem. mare. littora. ⁊ q̄dam appro/ priabilia. sicut sunt ea q̄ nullius bonis sunt. q̄ occupāti concedit̄. Et sic intellige dominiuz rerū esse de iure naturali. q̄ naturali equitate inductū ē. vt insti. de rer di. §. singulorū. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. eum quis.

¶ Quomō acquirit̄ dominiū rex. R. q̄ q̄dru pliciter. Primo auctoritate legis naturalis. vt q̄ ea q̄ in nullius bonis sunt sint occupāti/ vt insti. de re. di. §. singulor. Secūdo auctori/ tate principis qui pōt ex iusta causa rē alicui⁹ auferre ⁊ alteri dare. vt no. Inno. ⁊ cōiter doct. in. c. q̄ in ecclesiaz. de cōsti. ⁊ legiste. in. l. fi. C. si q̄s ius vel pu. vti. vt puta ꝑpter delictuz puniendū ⁊ hmōi. alꝫ nō. vt ibide dr̄. ⁊ nō so/ lū ꝑncipis sed etiā q̄ statuta inferioz habētiū auctoritatē a principe sic statuendi. vt in. d. c. q̄ in ecclesiaz notat̄. Tercio ꝑ cōsensum illius cuius ē. ⁊ istud fit ꝑ donationē ꝑ ꝑmutatōem per venditionē. per mutui dationem. ⁊ hmōi. Quarto iure ciuili quod statuit vt vsucapioni bus. ꝓscriptionibus. adoptione. deportatiōe. cessione. additione. bonoz possessione. ⁊ hmōi de quibus oībus habes. ff. de acq̄. re. do. in gl. l. j. ⁊ insti. de re. di. cū multis titulis seq̄ntib⁹. ⁊ de bis q̄ ad nos ꝑtinent. dicam in capitulis suis. Aduerte tm̄ differentiā int̄ spūalia ⁊ non spūalia. q̄ in spūalibus ex solo titulo sine tra ditione dominiū trāsit in aliū. vt ē tex. in. c. si tibi absenti. de ꝑben. li. vj. tenet Inno. ⁊ cōit̄ approbat̄ in. c. inter cetera. de preben. secus in alīs rebus ī quib⁹ req̱ritur traditio ad trāsla tionē dominij nec sufficit solus titulus. nisi in re data ecclesie. de quo. j. Immisitas. §. xxxj. Nec sola traditio transfert dominiū. nisi aliq̄ iusta causa vera. vel putatiue vera ꝑcesserit. l. nūq̄ nuda traditio. cū ivi no. ff. de acq̄. re. do.

Omnus alicuius regni ducat⁹ cōi tatis. vel ciuitatis. aut terre quis di/ catur legitimus. R. ñ. q̄ dominium iu ste ⁊ legitime acquiritur aut iusto bello. puta pugnādo contra infideles. vel cōtra aliquem rebellem/ auctoritate supioris. vel principis. vt. s. Bellū patet. aut ꝑ legitimā successionez /aut ꝑ consensum seu electionez populi haben/ tis libertatez sibi eligendi dn̄m/ aut ꝑ institu/ tionē principis seu supioris habētis iurisdi/ tionē ī tali ciuitate. aut castro/ aut ꝑ ltām pre scriptōz cū bōa fide factā/ vt emptōz. ꝑmuta ti onē/ donatōz. aut alio iusto titulo. ō q̄b⁹ ī suis

capitulis. Quia no alia via ītrat. fur ē ⁊ latro. ⁊ resignare tenet si pōt sine notabili periculo aīaz. corpoz. aut rez. tenet etiaz ad restōnem oīm redditū qs habuit ab illis locis sic vsurpatis. ⁊ vt homicida ē iudicādus qītū ad eos qs fecit p se. vel p officiales suos occidere vel mutilare. lz illi digni fuerint ꝓpt maleficia perpetrata. xxiij. q. v. si non lz. nec pōt absolui nisi disponat se ad satisfaciendū ⁊ dimittenduz si titulū iustificatū hr̄e nō pōt. ar. de pe. di. v. falsas. Intellige qñ ℞ ē claz q hz iniustū titulū vel nullū. secus in dubio. vel cū dimittere non posset sine periculo aīaz. corpoz. aut rez. puta qz ꝓpt̄us se poneret in seditionē. ⁊ hmōi. sic nō tenet resignare nisi volūtate soluz qñ sciret pro certo. vel qñ talia nō immminerent. c. si res. xiij. q. vj. Idez dic de officialibus qs tales tiranni ponūt in officijs q nec salariū pñt recipere nisi esset tale officiuz qō esset necessarium rei publice. vel vtile. qz tūc nō peccarēt recipiendo. nec salariū restituere tenēt̄ur. de q in. c. lris. de re. spo. ⁊ in. c. nihil. de elec. p doc.

¶ Sed nūqd ciuitas pōt sibi eligere dñm. ℞. fm Bo. in. c. nouit. de iudi. q nulla ciuitas pt se dare alicui dño. nec pōt titulū dñij iustificare. qz hoc esset in preiudiciū impatoris q ad illas que ei subijciūtur. vel pape. q ad sibi subiectas. Quod vez est nisi ex priuilegio vel ꝓsuetudine haberēt ius eligendi. qz ꝓsuetudo dat iurisditionem. de arbi. c. dilecti. C. de eman. l. j. ⁊ vltima.

2 ¶ Vtrū dominis habentibus manifeste iniustū vel nullū titulū teneant̄ subditi obedire. ℞. q nō. Dicit tñ tho. in sum. q ad vitādum scandalū suū ⁊ alioz bonū ē obedire. ⁊ reuereri in eis q nō sunt ꝑ deū. xj. q. iij. Julianus. lz bñtibus iustuz dominiū quantūcūq malī sint tenēt̄ur eis subditi obedire in licitis ⁊ q eis p cipere pñt. j. De. ij. Obedite dñis vr̄is ñ tātū bonis. ⁊c. ⁊ ad ℞o. xiij. q potestati resistit. ⁊c.

3 ¶ Vtrum dominus possit ponere exactiones suis subditis. vide. j. Talia.

4 ¶ Vtruz dñs teneat ex facto familie. ℞ñ. vt colligo ex. d. Anto. ⁊ Jo. de lig. ac Pa. in. c. licet. de resti. spo. ⁊ Bar. j. l. ne quid. ff. de incē. rui. ⁊ nau. q sic. qñ familia eius deliqt in officio seu ministerio in quo ipe dñs ē ꝓpositus ⁊ ipe vtit operetalis familie. qz sibi imputatur q talē elegit. qz honestam debebat ponere. l. j. §. familie. ff. de publi. Similiter tñ tenet nō criminalit. vt in. d. l. ne qd. Ex q patz q ptās seu rector tenet ex maleficio suoz officialium. l. si post. C. de assesso. Idē dic de capitaneo q tenet̄ur ex delicto suoz armigeroz. nauta. hospite. ⁊ similibus. Addūt tñ supdicti doc. q si officiū erat publicū. vt potestaz ⁊ hmōi sufficit exhibere malefactorē. vt in. d. l. j. §. si. secus si officiū non erat publicū. ⁊ nauta. ⁊ caupones ⁊ hmōi. l. vnica. ff. de fur. aduer. nau. Si no familia nō deliqt in officio dñi. non tenet dñs q ad foz iudiciale. sed quo ad conscīam sic si est in culpa nō corrigēdo eam. nam tenet verbo ⁊ exemplo eam corrigere. ⁊ si aliquis eoz est incorrigibilis tenet eū expellere. nisi quando ꝑsumeret q efficeretur peioz. naz tūc faciat qō potest ⁊ excusat. aks nō. quia talibus dicitur. Erroz cui nō resistitur approbatur. lxxxiij. dis. erroz. cum similibus.

¶ Quō aūt famulo infirmāti debeat merces. vide. Familia. §. ij. Qñ tenet de robaria q fit in eius dominio. vide pedagiū. §. viij.

Donatio dicitur a dono. quasi dono datio. ff. de dona. causa mortis. l. sena tus. §. j.

¶ Donatio proprie est q aliquis dat ea mēte vt statim velit accipientis fieri. nec vllo casu ad se reuerti. ⁊ propter nullā aliā causaz facit q̄ vt liberalitatē ⁊ munificentiā exerceat. ff. o do. l. j. in ꝓn. ⁊ hec donatio dr̄ simplex. vt. C. de dona. ãte nup. l. fi. §. j. ⁊ absoluta. vt. d. l. senatus. §. j. ⁊ inter vinos. vt insti. de do. §. alie. nec obstat illi verbo vllo casu ad se reuerti. C. de reuocā. dona. l. fi. quia illa reuocatio fit potestate legis nō contrahentiū.

¶ Quot sunt spēs donationis. ℞ñ. q q̄uis gl. in. l. j. in ꝓn. ff. de do. dicat tot quot sunt diuersitates volūtatū. tñ gl. in. l. res vxoris. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. tñi tres explanat. Prima dr̄ donatio inter vinos q simplr̄ vocat donatio. Secunda dr̄ cā mortis. Tercia dr̄ inter vir ⁊ vxorē. de prima hic dicā. de secūda in. c. se. ⁊ de tercia in. c. iij. se. Adde ⁊ aliā que dicitur ꝓpter nuptias. de qua in. c. iij. se.

¶ Donatio q dr̄ inter vinos q̄druplex ē. Alia 3
simplex ⁊ absoluta. q simplr̄ qs donat. de q in. d. l. j. in ꝓn. Secūda ē cōditionalis. de q in. d. l. j. §. ij. q ē qñ qs donat sub cōditione. vt si ascenderit vel si venerit ⁊ hmōi. Tercia est modalis vt. C. de do. sub mō. l. j. ⁊. ij. ⁊ ē qñ donat vt tale q̄d fiat. ⁊ de ℞ vide. s. Conditio. Quarta ē remuneratiua bñficioz. de q in. l. aḡlius regulus. ff. de dona. vbi dr̄ nō eē merā donatōnem sed officiū mgr̄i remuneratū q̄dam mercede ⁊ ꝓpterea ista nō reuocat cā ingratitudinis.

¶ Quis non pōt donare donatione inter vinos 4
vt sciat qs pōt donare ꝑsequenter ⁊ cui pt dona

ri. R. q. xxiij. sunt q̃ donare nõ p̃nt, hic non lo
quor de donatione q̃ dẽ remuneratiua, sed tm̃
de simplici, vel conditionali seu modali.

5 ¶ Primus q̃ nõ ẽ cõpos siue mentis, sicut fu
riosus, amens ꝛ hmõi. xv. q. j. merito, cle. si fu
riosus, de homici, ꝛ l. iulianus, ff. de cura. fu.
nec curo an sit ei datus curator, qz in conscien
tia, ex quo non est sane mentis non tenet, facit
6 l. modestinus, in fi. ff. de do.

¶ Secundus, pdigus vt in. l. j. ff. de curato. fu
rio. ꝛ hoc vez post q̃ curatoz ẽ ei datus, vel in
terdicta est ei alienatio, vt. l. is cui. ff. de verb.
obli. etiã si vere nõ esset, pdigus, secus in tuto
re dato pupillo q̃ ẽ adultus, et in curatore, qz
ista pendent a natura, sed esse, pdigũ a decla
ratione iudicis fm bar. ibi. Nec sufficit p̃co
nizatio q̃ nullus cõtrahat cũ tali, qz requirit̃
interdictio q̃ debz fieri ipsi prodigo, vel saltez
datio curatoris fm bar. in. d. l. is cui.

7 ¶ Tercius minoz. xxv. ãnis, nisi ratiz habeat
post cõpletuz. xxv. vt. C. si maio. fa. ra. habue
rit. l. vlti. vel nisi cũ auctoritate tutoris vel cu
ratoris. vt. l. pupillus. ff. de acq̃. re. do.

8 ¶ Quartus filiusfamilias. vt. l. filiussa. ff. de
dona. Fallit si est filius in dignitate. fm Jn
no. in. c. grãdi. de supplen. ne. pla. li. vj. alr̃. d. l.
filius, vel sit filius senatoris vel alteri⁹ digni
tatis, qz potest, nisi spãliter pater sibi denega
uerit. Item si filiusfami. habet liberã peculiũ
administrationẽ, ꝛ iusta rõne motus donet, vt
matri ꝛ similibus cõiũctis psonis p̃t. alr̃s nõ.
Item si habet peculiũ castrense vel quasi, po
test, vt in. d. l. filiussa, in tex. ꝛ in glo. Item in
casibus de quibus in. §. se.

9 ¶ Quintus, seruus, religiosus, vel monachus
ꝛ similes qui nihil habent propriũ. xij. q. j. non
dicatis, nisi de licentia superioris, vt ibidẽ. Fal
lit in religiosis ꝛ monachis si hñt legitimam
administratiõnem. ꝛ ex causa legitima donẽt.
sed sine rõne iusta nõ possunt. d. l. filiussami. in
p̃n. ꝛ xij. q. j. qz tua. Intellige de mobilibus.
ꝛ q̃ seruando seruari non p̃nt. vt. s. alienatio.
Item si de licentia prelati stat in scolis cum
consilio maioris ptis conuentus, vel in pegri
nationem vadit, qz põt donare q̃ alij scolares
ꝛ peregrini honesti rationabiliter facere solẽt.
vt tenet glo. in. d. c. non dicatis, alr̃. l. vlti. C.
ad mace. l. si longius. ff. de iudi. Et etiã dona
re p̃t causa elemosine fm quod dicaz. Elemo
10 sina. §. vj.

¶ Sextus abbas ꝛ qlibet alius p̃latus religiosus
q̃ nihil dare põt. nisi sicut dictuz est de filiussa.
q̃ hñt administrationẽ. liij. dist. abbati. nisi p

statuta, aut consuetudinẽ aliud caueatur. ar. l.
phibere autẽ. §. nõ tm̃ autẽ. ff. qõ vi aut clam.
de his que fiũt a p̃latis. c. ea noscitur.

¶ Septimo vxoz si non habet vltra dotem in 11
elemosinã fm q̃ dico. j. Elemosina. §. vij.

¶ Octauus qui cõmisit crimẽ lese maiestatis 12
C. ad. l. iul. ma. l. vltima.

¶ Nonus hereticus. qz ipso iure bona ei⁹ sunt 13
p̃fiscata, vt de hereticis. c. cũ fm leges. li. vj.

¶ Decim⁹ q̃ p̃hibit incestas. s. int̃ ascendentes
ꝛ descendentes, aut neptarias, s. inter collate 14
rales, vel inutiles alias phibitas nuptias qz
ipso iure bonoz suoz dominiũ p̃dit. vt. d. l. cuz
fm leges. ꝛ in autẽ. de incest. ꝛ ne. nup. in p̃n
cipio. ꝛ ibi dicit p̃cedere in quocunq̃ matrimo
nio illicito, dũmodo fuerit sciens factuz, puta
consanguineam ꝛ ius. s. qõ prohibet. alr̃s non.
scz. si sciat ius sed nõ factũ. aut factuz sed non
ius. qz error iuris excusat a dolo.

¶ Undecimus qui ĩ aliqua re cadit in cõmis 15
sum puta in agro vectigali, ipo vectigali non
soluto. vl q̃ quis occultat merces quaz vecti
gal est soluendũ. quia ipso iure p̃dit dominiuz
illius rei ꝛ hmõi. vt no. in. l. cõmissa. ff. de pu
bli. vbi dẽ. Nam quod cõmissum est statim de
sinit esse eius qui crimẽ p̃traxit, dominium q̃
vectigalis acquiratur fisco. s. vel fm ordinem
ciuitatis, fm glo. ibidem. Jn isto tamen casu
ꝛ tribus immediatis p̃cedentibus licite a do
natario retinẽt quod est ei donatum ante sen
tentiam declaratoriam que requiritur antecz
eis possint auferri, vt. j. Pena. §. iij.

¶ Duodecimus qui p̃misit aliud capitale cri 16
men a p̃dictis p̃pter qõ bona eius sint publi
canda post cõdemnationẽ non potest donare
sed ante sic. vt. ff. de dona. l. post cõtractũ. fm
distinctionem. s. Alienatio. §. xxv.

¶ Terciusdecimus Miles, qui meretrici vl cõ 17
cubine donare nõ potest. l. ij. C. de do. int̃ vi. ꝛ
vxo. ꝛ p̃ gl. ꝛ doc. in. l. miles ita heredẽ. §. mu
lier. ff. de testa. mili. Idez dic de clerico docto
re. ꝛ aduocato qui dicuntur milites p̃ no. in. l.
miles. ff. de sen. ꝛ re iudi. Sed Cy. in. d. l. ij. in
telligit de milite armate militie non de militi
bus qui militant luxui, et appellantur milites
dignitatis ꝛ gaudentes nõ milites opere.

¶ Quartusdecimus vir vxori ꝛ ecõtrario cõ 18
stante mr̃imonio. de quo dic vt. j. Donatõ. iij.

¶ Quintusdecimus pater q̃ filio vel filie, nõ 19
potest donare aliquid. qz pr̃ ꝛ filius censẽt vna
psona. vt. C. de impu. ꝛ alijs sub. l. vlti. Fallit
fm glo. in. l. pater. C. de inoffi. dona. in quatu
or casibus. Primus ẽ causa dotis ꝛ donatio

nis ꝓpter nuptias.l. pōponi⁹ filadelphus. ff. famil.her. Decūdus ē eūti ad castra. nā ei pōt res mobiles donare.l.iij.C.fami.her. Tercius est ꝓpter aliquod diurnū. vtputa ꝓ alimētis. Quartus ē vsufructus quē habet in aduenti tijs. quē pater potest donare. Addo quintum qn videlz filius est emācipatus.ar. de re. in ite. c. cōstitutus. Adde sextū qñ donat ꝓpter bene merita fm Bar. in.l.j.C. de colla.

20 ¶ Sextus decimus. qlibet donare ꝓhibet vltra q̄ngentos solidos. vt. C. de dona.l.pe.ī fi. qō est vez sine insinuatōne precedēti. Excipiuntur. vn. casus. Primus in magistro militū qui res mobiles tam suas q̄z ex spolijs hostiū habitas donare pōt militibus. Secundus casus qñ q̄s donat ꝓ reparatione domus rupte ex ruina vel incēdio. Tercius in redemptione captiuoz. hi sunt in.d.l.pe. in gl. ibide. Addūtur quartus in donatione imp̄iali. Quītus in donatione ꝓpter nuptias vsq̄z ad quantitatē dotis. Sextus in donatōne cā mortis. Addo ego septimū ī donatōe ī piā cām. vt in.l.sancimus. C. de dona. Et lz gl. ibidē. ī. d.l. sancim⁹ velit q̄ in piā cām nō valeat sine insinuatōne nisi vsq̄z ad octingentos solidos. tñ tu tene q̄ valet. sic tenet bar. in.l.illud. C. de sa. san. ec. ꝓ ideptitatē rōnis. d.l.pe. Cū insinuatōe aūt valet vsq̄z ad quācūq̄z summaz fcā indistincte ab his qui donare pnt. vt in.d.l.pe.

21 ¶ Quid si sit facta donatio duobus de maiori summa q̄ q̄ngentoz solidoz sine insinuatōne. Ric. q̄ nō valet. Lex. ē in. d.l. sancimus. §. ne autem cōmunione.

22 ¶ Quid si donatio sit facta in singulos ānos eiusdem quātitatis q̄ singulariter nō excedit summā. lz sit oēs sic. Ric. q̄ ñ. valet fm Bo. qz ē donatio vna.l. senat⁹. §. fi. ff. de do. cā moz.

25 ¶ Sed q̄d si fiat diuisim ꝓ plures donatōnes vltra prefatā summā. Ric. Albz. in.l.illud. C. de sa. san. ec. q̄ nō valet. qz ad hoc vt cesset necessitas insinuatōis requirit. distantia in tpe. vt. d.l. sancimus. §. fi. Fuit em̄ vnus impetus quē lex ꝓ insinuatione voluit refrenare. C. de inofficio. dona.l.pē. Aliter ꝓualerēt ꝛbba rei ꝓtra l.q̄. in. fi. C. cōia dele. vbi dō. Nos. n. nō ꝛbis sed ipsis rebus legez imponimus. Facit. ff. de castren. pecu. l. si forte. Nam vnus impetus facit plura esse vnū. ff. ad. l. aquil. l. illud. §. fi. ex de oz. cog. c. cū dilectus.

42 ¶ Sz nūq̄d revocabit tota donatō si excedat summā facta sine insinuatōne. Ric. q̄ nō. lz solum excessus dictis, cccc. soldis. vt in.l. sancimus. C. de. dona. q̄ q̄d valeat solidus. vide. j. Ludus. §. ñ. in fi.

¶ Sed q̄d ē insinuatō. Ric. Albz. in. d.l. illud. i q̄ cōsuetudo videt admittere q̄ insinuatio ē ꝓ su ꝓioz ē auctoritatis prestatio q̄ō vī innuere gl. in aut̄. vt non fiant pignoza. §. illud. vñ ad cautelā solēt hec ꝛbba poni q̄ coram eo donatio insinuata sit. q ita cōiter fit. lz ꝓpie insinuatio sit ꝓ exhibitis donatōis ī scripturā autēticā redacte apud ꝓpetētē iudicē fcā publicatio. q ei⁹ auctē ī publica gesta seu fcā reductio vt colligit. l. i. hac. C. de dona. iūcto. §. illud. in aut̄. vt fratrum filij. q in. §. nō bñt. de defen. ciui. q in. §. hoc q̄enit. vt nulli iudiciū. vt sic inter temp⁹ donationis q insinuatōnis posset deliberare an expediat. vt in auten. de appel. intra q̄ tpa. circa p̄incipiū.

¶ An insinuatio possit fieri die feriato. Ric. ñ. Albz. in. d.l. illud. q̄ sic. qz nō exigit cause cognitionē. Ergo quolibet die potest fieri. ff. q̄s ordo in bo. pos. ser. l. q̄. q etiā qz ē actus voluntarie iurisditionis. C. de ferijs. l. actus. 26

¶ Cui iudici dz fieri. Ric ñ. Albz. in. d.l. illud. q̄ iudici loci. l. data. in fi. C. de dona. 27

¶ Decimus septimus donare nō p̄nt q̄ dominū in re quā donare volūt non bñt. sicut sunt raptores. fures. q hmōi. qz nemo plus iuris in alium trāsferre pōt q̄ ipe habet. l. nemo. ff. de reg. iu. Facit. l. traditio. in p̄n. ff. de acquir. re. do. vide aliquas exceptiones in. d.l. traditio. sed nihil ad nos. 28

¶ Decimus octauus. p̄lati q alie p̄sone ecclesiastice q̄ nō p̄nt res ecclesiasticas mobiles vl immobiles preciosas alienare. sine certa solēnitate. de qua. s. alienatio. Ric aūt mobiles ꝓhibent in vsus inhonestos alienare. vide. s. Clericus. iij. §. iiij. 29

¶ Quō epūs pōt donare ꝓ cōstruendo mona sterio. vide ī. c. apostolice sedis. de dona. quia paz ad simplicē ꝓfessoꝛem ptinet. 30

¶ Decimus nonus. illi q̄ sunt nō soluendo creditoribus. vide. s. Alienatio. §. xxvj. 31

¶ Vigesimus illi q̄ ꝓpter cām illicitā donāt. puta femine ꝓ meretricio. Qz aduerte q̄ meretrici publice siue concubine valet promissio siue donatio. fm bar. q bal. q An. post Cy. in l. affectionis. ff. de dona. q in. l. q̄. C. de condi. ob tur. causam. lz glo. in. d.l. affectionis. velit q̄ valet nō q̄ ad actionē. lz q̄ ad exceptionē lz reꝓbatur a p̄dictis. sed ꝓ meretricio facto cum nupta. vidua vel virgine. quod de iure ciuili punitur nō valet. ꝓmissio. lz donatōne facta portioz ē cōditio possidentis. nisi sit miles vt dictū est. s. Verūtamē fiscus posset auferre 32

re a muliere, vt notat Cy. in. l. ñ. ff. de cõdi. ob tur. causam. et in tex. l. lucius. in fi. ff. de iur. fis. et ista est vera opi. licz alij indistincte velint q̃ nõ valeat. et male. et idẽ dic de donatione facta p̃ quocũq̃ qđ lege punit. et sic intellige. d. l. affectones.

33 ¶ Digesimus primus. illi qui iudici seu p̃sidi aut alijs officialibus quibus est cõstitutũ salariũ suũ aliqđ donãt. siue ante siue post depositũ officiũ. p̃ aliq̃ bñficio tẽpore administrationis p̃stito. nã tam donãs q̃ cui donat cõuict⁹ qua dupli pena plectit. vt in. l. fi. C. ad. l. iul. repetun. ¶ Intelligit glo. verũ quãdo occulte dat. sec⁹ si palã. ꝑter. l. i. ff. de polli. q̃ est ꝓtra Facit p̃ ea tex. in. l. barbari⁹. ff. de offi. prefec. ¶ Judices autẽ delegati ecclesiastici nihil possunt recipe. nec eis donari nisi solũ esculentũ. et poculentũ qđ i pauc̃ dieb⁹ possit cõsumi: et mera liberalitate donatũ. ¶ Idẽ dic de cõseruatore. vt in. c. fi. de offi. dele. li. vi. ¶ Idẽ dic de iudice seculari. de quib⁹ vide inde. ℈. viij.

34 ¶ Digesimus secund⁹. ¶ Illi q̃ visitatorib⁹ suis aliquã pecuniã: seu eoꝝ famulis. vel qđcũq̃ aliud munus donare volũt. de quo vide. ℈. visitationem. viij.

35 ¶ Digesimus tercius. illi quib⁹ ꝑ statuta municipalia est ꝓhibitũ nisi cũ certo mõ donare et si donationẽ p̃ anima possit ꝓhibere. vide immunitas. ℈. xlvi. et. xlvij.

36 ¶ Utrũ donatio possit fieri absenti. ℟. q̃ sic siue mittas q̃ ferat. siue iubeas q̃ ipe penes se qđ habet de tuo teneat. sed ignoranti nõ p̃t. vt in. l. absenti. ff. de dona.

37 ¶ Utrũ donator teneat de euictõe donatario ℟. glo. i. l. aristo. ff. de dona. fm ¶ Izo. q̃ sic. hodie cũ assimilet venditõi. insti. de dona. ℈. alie. ¶ Iz ipa glo. distinguit q̃ aut fuit de ea p̃missũ et sic tenet. C. de euic. l. ij. ¶ Nã p̃ qualibet causa. p̃mitti p̃t de euictõne. ff. de edi. edic. l. i. ciendũ. ¶ Aut nõ fuit p̃missum. et tũc aut cepit donatio a datione siue traditõne. et nõ tenet de euictione. sed de dolo si intercessit. aut cepit a pactione vel p̃missione. et tũc agi potest. vt in. d. l. aristo. et. C. de iure do. l. ad res. ff. de ver. ob. l. vbi autẽ ℈. fi.

38 ¶ Utrũ donatũ ab eo qui non potest donare sit restituendũ de necessitate a donatario. ℟. q̃ sic. fm q̃ ptz per supradicta. et fm supradictas distinctones.

39 ¶ Utrũ donatum ambasiatoribus acquirat eis vel domino. ℟. fm Bar. in. l. si vero. ℈. itẽ quicqd. ff. solu. ma. et per Cy. in. l. fi. ℈. sed cũ in secundã. C. de fur. et ꝑ Bulet. in. l. qui ꝓuio in. ℈. ꝓcuratoꝝ. ff. de ꝓcu. et glo. vtrobiq̃. q̃ acquirit ambasiatori si donat tãq̃ p̃sone. Facit l. socius qui. ℈. i. ff. p̃ socio. vbi donatũ socio occasione societatis cedit donataria nõ societati ex q̃ donatũ est p̃sone nõ societati. sec⁹ si donatur rõne officij. qz acquirit dño. ff. de castrẽ. pecu. l. si forte. et. l. miles. la. ñ. ¶ Pa. in. c. postulasti. de cõcess. p̃bẽ. dicit q̃ i dubio debem⁹ attendere qualitatẽ dom̃i. et si talis sit res q̃ potius creditur donata domino q̃ ambasiatori vtputa leo. et huiusmodi tunc acquirat domino. alꝰ nõ. Vel p̃t dici q̃ si p̃sona ambasiatoris antea erat nota tũc videat intuitu p̃sone. Si vero solũ est nota ꝓ officiũ sic intuitu officij datũ videat. l. si forte. l. miles. la. ñ. l. dotem. ℈. hereditatẽ. ff. de castren. pecu.

¶ Utrũ q̃n donat vel legat isto mõ: dono vel lego talẽ terrã q̃ est infra tales cõfinales: q̃ est xx. iugerũ. que tñ est. xxx. vel lego vxori mee talia iocalia q̃ sunt ꝓcij centũ ducatoꝝ. et tamẽ sunt ducentoꝝ: donatari⁹ poterit ne bona ꝓscientia tenere. ℟. Bal. in. rubrica. de emp. et vẽdi. C. dicit. q̃ ¶ Jo. an. i addi. ad spe. ti. de emp. et vẽ. refert. et sequit dñm suũ q̃ fuit Odoard⁹ cõsilio. cxxxij. q̃ p̃t totũ retinere p̃. l. si fundũ. sub ꝓditione. ℈. si libertus. in fi. ff. de le. i. l. cum pater. ℈. pater q̃ filio. ff. de le. ij. Sed ipe Bal. dicit multũ differre: an quis exprimat ꝓceptũ suũ incipiendo a numero vel mẽsura. vtputa. dono tibi quattuor modia terre in tali ꝓfinio. et tũc nõ veniat plus. vt. l. si quis testamento. in p̃n. ff. de le. i. ¶ In exp̃mat p̃ notã designãtia certã speciẽ. vel coꝛp⁹ determinatũ. licz postea mensuret: qz tũc mẽsura est loco demonstrationis. q̃ falsa nec viciat nec minuit id cui additur l. demõstratio. ff. de cõdi. et demõ. Facit. l. sivẽditor. ff. de actio. emp. et vẽ. Hoc sequit Pe. i. c. p̃ tuas. de dona. vbi dicit. q̃ si vir legat talia iocalia vxori q̃ extimat centuꝝ. q̃ licz valeant duplũ nõ poterit heres minuere. sed totũ habebit. Sic̃ si min⁹ valẽt nõ poterit plus mlier petere. ¶ Idẽ dicit de venditõe seu emptõe. Et sic solue. l. pe. in. ℈. fi. ff. de ac. emp. et ven. p̃ hãc distinctionẽ. Vel breui⁹ in emptõe dic. q̃ si p̃cijũ taxat p̃ modia nõ habebit illud plus. sec⁹ si nõ taxat p̃ modia. ¶ Idẽ dic in vendente si ẽ minus. vt teneat fm ꝓdicta.

¶ Utrũ donatio mera possit revocari ex pnĩa ℟. q̃ nõ. ar. c. verũ. de cõdi. appo. Facit. d. l. aristo. ℈. fi. Et ideo dicit Bar. in. l. fi. ff. de cõdi. ob causam. q̃ donatio est ꝓtractus noiatus. et no. in. l. iur. gentiũ. ff. de pac. in pn. ¶ Nã hz nomẽ elegãs: nec revocat pnĩa sicut alij ꝓtractus

notati.vt.l.si pecuniã.in pn.ff.de pdi.ob cãm.

42 ¶ Vtrũ donatio mera reuocet ꝓpter aliquã cãm.R.vt colligo ex.l.fi.C. de reuo.dona.et ex.c.fi.de dona.cũ ibi no.q sic ꝓpter.vi.causas Prima ꝓpter defectũ cause ꝓpter quã res est est dona.c.quod a te.de cleri.coiu.de quo dic vt.j.§.xlvij. Secũda ꝓpter cõditionẽ adiectã. c.verum.de condi.appo.de quo dic vt.j.§.xlvi. Tercia ꝓpter dati enormitatẽ.puta.cum pater donat tantũ q filio hereditas nõ remanet.xvij q.ij.si quis irascit.dic vt.j.causa.x.et.xi. Quarta cum donatarius manus violentas iniecit in donatorẽ. Quinta si atrocẽ iniuriã fecerit. s.verbalẽ.aut eum fugauerit vel in carcerẽ intruserit.et huiusmodi.vt differt a precedenti. Sexta cũ graue damnũ rebus donatoris intulit.puta.in tota vel in maiori pte substãtie ꝑt etiã esse citra maiorẽ partẽ substantie. et ideo erit arbitrariũ fm Jo.an.in.d.c.fi. Septima quãdo inferre ꝑsumpsit vite piculũ.licz effectus nõ sit secutus.s.ponẽdo insidias. Octaua si cõuentus in donatõne positas nõ seruauerit ꝙs ꝓmisit. Hec quinq; supradicta immediate habent̃ i.d.l.fi. Adde fm glo.ibidẽ. Nona si donatari⁹ negligit alere donatorẽ inopẽ qõ intellige fm Ly.in.d.l.fi.verum si donatio cõsistit in magna re seu qualitate. Et sic limita.d.glo.p iura allegata in ea q̃ loquunt̃.qñ libertas est donata.vt.l.alimenta.ff. de libe.agno.& aut̃.vt liber.de cetero.§.illud.ff.de iure patro.l.diuus.la.i.et.l.ingrat⁹. Vñ donatio facta liberto reuocat̃ solũ ex obsequio nõ ꝑstito.et etiã emptũ ab eo ex pecunia donata.vt i l.i.C.ꝺ reuo.dona.sed nõ libertas.C. de libe. causa.l.solo. Sed hoc est spãle in liberto non in alijs vt ex sola nõ ꝑstatione res ex pecunia donata empta reuocet̃.vt in.d.l.i.no.glo. Q.ꝺ no.pistis mulieribꝰ et simplicibus q̃ fere oia donãt et demũ negligunt̃ alimentari a donatario. Si vero sit modicũ quid donatũ: nõ reuocat̃ donatio ꝓpter alimẽta denegata. Et sic intellige glo.in.l.in ꝺemnatõe.ff.de re.iur.q̃ vult q nõ reuocet̃ donatio ꝓpter alimẽta denegata. Et nota in ꝑdictis causis reuocari donationẽ ꝑ donatorẽ.nõ per heredes etiã si talis ingratitudo sit cõmissa in donatorẽ non in heredes.vt in.d.l.ij.§.fi.no. Decima causa ex ꝑsumpta volũtate donatoris vt ꝓpter natiuitatẽ filioꝝ supuenientẽ.et in hoc sunt varie opiniones:qꝝ videnꝫ iura varia.vide si placet Bar.in.l.titia.in.§.imperator.ff.de le.ij. Vnde cima cã est ꝺ volũtatẽ donatoris rõe inofficiositatis. Circa qõ no.Bar.i.l.si vt allegatis.C.de inoffi.dona.sic distinguentẽ. q aut donatio est inofficiosa re.et ꝑsilio.et tũc si est facta liberis reuocat̃ quatenꝰ est immoderate facti.vt.l.si liqueat.C. de inoffi.dona. Si vero sit facta extraneis.sic reuocat̃ i totũ.d.c.si qs irascit̃. Aut donatio ẽ inofficiosa re solũ: et sic reuocat̃ sp q̃tenꝰ est immoderate gestũ. Exemplificat Aug.i.d.c.si qs.q qñ qs irascẽs filio exheredat eũ et donat oĩa sua ecclesie: qõ nõ ẽ suscipieñ.qz in officiosa re & ꝑsilio. Si vero cõputat xp̃m filiuꝫ hñs ipe aliũ.vel si hñs duos filios.xp̃m cõputat terciũ. vel hñs duodecim xp̃m ꝑputat terciũdecimũ:et oĩbus eque relinquit:sic nõ facit inofficiose et valet.

¶ Sz q̃d si fuit facta monasterio reuocabit̃ ꝓ 43
pter supuenientiã filioꝝ.R.Pa.in.d.c.fi.q nõ in totũ.qz monasteriũ ẽ loco filij.& qz donatio est facta fauore aie:sed solũ reuocabit̃ quo ad legitimã debitã.hoc idẽ sentit glo. etiã in donato ecclesie.xvij.q.vl.c.fi.et alia glo.xxvij q.i.c.vt lex ꝓtinẽtie. Et hoc verũ iure fori.s.iuris ciuilis.sed iure poli.i.quadã naturali equitate reuocat̃ in totũ.vt sentit glo.in.d.c.fi. et ĩ d.c.si quis irascit̃.et hoc rõne ꝑsumpte voluntatis donatoris.

¶ Vtr̃ si sit iuramẽto firmata reuocabit̃ ꝓ 44
ꝑfatas causas.R.fm.d.An.in.d.c.fi.q sic.ex subsistẽtia ꝺitionis q̃ est in iuramẽto.

¶ Quid si dictũ sit ꝑ pactũ q nõ possit revo- 45
cari ꝑtextu alicuius ingratitudinis.R.q tale pactũ nõ tenet.qz eẽtati naturali ꝙriũ esset s.q aliqs impune ingratitudinis vicium ꝓmitteret.C.de inuti.stipula.l.ex eo.

¶ Vtrũ donatio cõditionalis reuocet̃.R. q 46
pendẽte ꝺitõne nõ ꝑt.qz ex futuro euẽtu pendet.facit.l.potior.§.videam⁹.ff.q̃ po.in pi.ha. nec etiã purificata ꝺitione.qz est vera et mera donatio. Si vero cõditio deficiat nõ revocatur.qz qõ nõ est:revocari non ꝑt.c.ad dissolueñ.de despon.impu.erit ergo perinde ac si nõ fuisset donatum.

¶ Vtrũ donatio facta sub mõ possit revocari 47
modo nõ seruato.R.vt colligo ex no.per doc. in.c.verum.de condi.appo.q aut modus fuit principalis causa:seu finalis cõtractus. et ita ꝑt revocari.vt dicit Bar.in.l.ij.§.fi.ff.de dona. Facit.l.cũ te.C.ꝺ pac.inter emp.et vẽ.vbi revocat̃ cõtractus nominatus nõ impleto modo quando modus fuit causa principalis cõtrahendi. Et sic intellige.l.ea cõditione.C. de rescin.vendi. Aut modus nõ fuit causa finalis donatõis.et sic nõ revocatur cessante modo. Facit.l.mevia.ff. de manu.testa.vbi libertas

legata tribus seruis sub hac ꝓditione vt alter nis vicib⁹ luminaria accenderẽt sup sepulcꝝ eius nõ reuocaꝝ.q̃uis modus nõ impleaꝝ.qz tex.nõ cõsiderat vt causam finalẽ libertatiꝫ da te modꝰ,sed vt cã impulsiuã.Et si sumus in dubio si donatio est in piã causam:fauoze pie cãe videbiꝫ cõtemplata pia cã ꝑ finali causa. vt videꝫ velle Bar.in.l.ea ꝓditione.C. de re/scin.vẽ.et.l.si pecuniã.in.ꝑn.ff.de cõdi.ob cau sam.alꝫs nõ.Ex his inferꝫ qꝫ donatio facta ec/clesie sub mõ nõ reuocaꝝ.si modꝰ nõ seruet,nisi exꝑssum fuerit qꝫ possit reuocari.Rõ qz dona/tiõ ecclesie sub mõ videꝫ donatum ꝑ salute aĩe ꝑncipaliter.c.reqsisti.de testa.Facit glo.in.l. si qs ticio.ff.de le.ij.Et ideo modus appositus nõ videꝫ causa finalis ꝫ impulsiua,et ideo ces sante cã impulsiua nõ cessat effectus,nisi sit ex ꝓsso actũ,et ꝑ hoc facit.d.l.meuia.Facit tex. in.l.legatũ.ff.de admi.rer ad ciuita.ꝑti.iun/ctis q̃ no.ibi Bar.et in.l.legatũ.ff.de vsufru. lega.et Bal.in.l.i.ff.de his q̃ pene causa reli. et in.l.cũ aliena.C.de lega.Nã in.dictis.l.le/gatũ.et.l.legatũ.ꝓbaꝝ qꝫ si testatoz reliqt mil le ad honozẽ suũ reipublice,vt inde fierẽt ludi annui.vel fabrica q̃ iure impediente fieri non pñt.qꝫ illa pecunia cõuertatur ad alium vsum qui cedat in honozez testatozis,nec reuocatur legatum:quia ad honozem suum est causa fi/nalis.

88 ¶ Pone qꝫ solus ꝑlatus est q̃ nõ seruat modũ nunq̃d reuocabiꝫ qñ dictũ ẽ qꝫ possit reuocari R.Dn.in.c.verũ.de ꝓdi.appo.tenet qꝫ nõ.qz delictũ ꝑlati soliꝰ nõ nocet eccie.Regula deli ctũ.li.vi.Et idẽ sequũꝫ doc.cõiter in.c.breui. de iureiuꝝ,secus si ꝑlatus cũ capitulo.Aduer te qz aliud est si donatio sit sub ꝓditõe.qz si so/lus ꝑlatꝰ eã nõ seruat nõ valet donatio.rõ.qz in acquirẽdis solus ꝑlatus ꝑt nocere ecclesie: nõ in acquisitis.vt no.glo.et doc.xvi.q.vi.ʃ.fi. et Anno.in.c.fraternitatẽ.de dona.

49 ¶ Vtrũ cum dictũ est qꝫ possit reuocari requi ratur sententia.R. fm Anno.in.d.c.verũ.et Jo.d.An.et Car.ibidẽ qꝫ sic.Alij vt Bal.in c.ceterũ.de fo.cõpe.et in.c.illud.de ꝑsump.te/nent ꝛriũ.et Ange.in.l.pe.ff. de pac.et glo.in aut.vt de cetero nõ fiant ꝛmutatões.ʃ.i.Sed verius est primũ.qz nemo sibi ius dicit.xvi.q. vi.placuit.de ꝓben.eum qui.li.vi.C.vñ vi.l.si qs in tantã.qꝫ si dictũ est vt ꝓpria auctẽ: tunc poterit.vt tenet Jo.in.d.c.verũ.et in.c.cũ di/lecti.de dona.et cõiter doc.in.d.c.vez. Bar.ĩ l.creditoresꝫ.in.vi.colꝝ.C.de pigno.et no.Adẽ Bar.in.l.fi.ff.vt in pos.le,nisi esset sacra effe/cta.l.si quis curialis.C.de epi.et cle.Limito nisi esset de facto resistens.quia tunc pactũ nõ valet.vt dicit Bar.in.d.l.creditozes. presta/ret enim materiaꝫ veniendi ad arma.quod nõ licet.

¶ Quid si donatũ aliq̃d sit ecclesie.vel alteri 50
cũ pacto qꝫ nõ possit alienari.R.fm.d.An.in d.c.verũ.de cõdi.appo.qꝫ aut ponit post ꝓtra/ctũ donatõis q̃ nõ impedit alienatiõẽ.nec ali quid operaꝝ circa cõtractũ.l.donatio ꝑfecta. C.de dona.que sub mõ.Aut ante cõtractũ ꝑ/fectum.i.ante traditionẽ.tamen post obliga/tionem.et tunc fm Card.in.dicto.c.verum.ni hil operatur tale pactuz per glo.in.l.vnica.ʃ. accedit.C.de rei vxo.ac.Aut pactum apponi/tur tempoze cõtrahende obligationis.et tunc aut reseruat sibi aliqd̃ ius in re q̃ tradit ꝑ ob/ligatõne.et etiã apponit ꝓhibitionẽ de aliena tione et tũc nõ valet alienatio.l.si creditoz.ʃ. fi.ff.de di.pi.iũcta glo.ibidẽ fm lrãm pisanã q̃ hz litterã negatiuã.s.nullã venditõz esse.Aut nullũ ius sibi reseruat:sed alteri.et tunc fm.d. An.eadẽ est rõ.vt nõ valeat alienatio.Aut nec sibi nec alteri reseruat ius in re donata,et tũc si alienatio sequaꝝ valet,sed aget qui pactum apposuit ad extimationẽ.l.ea lege.C.de cõdi. ob causam.et.l. pe.et ibi Bar.ff. de pac.Aut apponitur ꝓhibitio de alia re nõ alienãda. et nõ valet tale pactũ.et ita loquitur.d.l.pe.nisi paciscentis interssit de nõ alienãdo.qz aget ad interesse,ita no.in.d.l.penul.Et hoc verum in priuato.In ecclesia autem si alienat semper videtur interesse dantis cum tali pacto de nõ alienando,quasi sit fauozabile aĩme dantis. nisi quãdo alienaret in causa necessitatis.In tellige quando aliter ꝓuideri nõ potest.quia sic donatoz si nõ voluisset turpiter intellexisset nec valuisset ꝓhibitio.c.sicut hi.xlvij.di.cum ibi no.in glo.c.i.lxxxiij.dist.vel quando aliena ret ob magis piam causam.fm.d.An.vbi.s. Facit.c.licet.de regula.c. peruenit.el.ij. de iu/reiuran.et.capi. aurum.xij.questi.ij.C. de sa. sanc.eccle.l.sancimus.quãuis alij teneãt con/trarium.

¶ Sed quid si dictũ sit qꝫ nõ possit alienari:a 51
si alienetur. tunc liceat ipsi et heredibus suis fundum ad se reuocare.R.iuriste cõiter tenẽt qꝫ nõ possit alienari.se.Bar.brix.in questioni bus suis.q.iij.tenet qꝫ de equitate canonica ꝑt ob piã causam:qñ alia nõ hz q̃ cõmode pos sit alienare.Et idẽ tenet glo.in.c.impatoz leo x.q.ij.Et no.qꝫ hec supꝛapposita disiunctio va/let de oĩ cõtractu in quo ab hoĩe alienationis

phibitio apponit. Si aũt phibitio fit a lege et tũc nulla est alienatio in.l. quẽadmodũ. C. de agri.cẽ.et co.q.c.ecclesia sancte Marie.el.j.q ibi Ba.vt lite pen. Si aũt phibitio talis ponitur ab hoĩe in viã testameti vel vltime volũ talis.tũc dic vt i.l. filiussamus.§. diui.ff.ꝺ le.i. dicit quõ sine causa nõ potest oportet ergo cã exprimat. vide diffuse ad ꝓpositũ nostrum.j.legatum.ij.§.xi.

52 ¶ Vtrũ phibiti donare donatõe mera ꝙditionali:vel sub mõ.phibeant donare ꝓpter bene merita que dicit remuneratiua. Rn.q nõ.quia nõ est ꝓprie donatio.vt colligit ex.ꝺ.l. aquilius regulus.et qõ no.in.c. si quos.xij.q.ij. et in.c. cõsensus. de re.ec.nõ alie. et Bal.in.l. iubem⁹ C. de sa.sanc.ec.nisi phibeat donare. quia nõ habent administrationẽ in rebus liberã quas volunt donare.sicut sunt primi.ij.iij.iiij.v.vij viij.ix.x.xi.xij.xiij. vel phibeantur donari ꝓt legitimã causaz.sicut sunt.xiij.xx.xxij. vel q̃ nõ possunt donare nisi in damnum aliox.vt sunt xix. vide etiã qõ dico.j.immunitas.§.liij. Aduerte hic q̃ ista verba q̃n quis dicit se donare ꝓpter bene merita. si ꝓferant ab eo qui libere ꝓt donare:tunc inducũt ꝓbationẽ inter easdẽ ꝑsonas.ꝛ si de necessitate requirerent bñ merita vt valeret donatio tunc nõ sufficiũt talia ꝛba enũciatiua.qz nõ ꝓbãt bñ merita ꝓcessisse.l.si forte.ff.de castrẽ.pecu.et ibi Bar.

53 ¶ Vtrũ talis donatio remuneratiua possit revocari ꝓpter causas q̃bus revocat alia mera. vel ꝙditionalis:vel modalis.de q̃b⁹ dictũ est s. Rn.q non.vt in.l. si pater.ff.de dona. tenet Ba.in.d.c.fi.quia sm eũ iura scripta loquentia de donatõne nõ habent locũ de hac donatione remuneratiua.

54 ¶ Vtrũ donatũ ꝙsanguineo in dubio ꝓsumatur donatũ respectu cõsanguinitatis. Rn.q sic et nõ respectu remuneratõis.tex.est i.l.tutoz. §.q̃ a tutoribus.ff.de excu.tu.

1 Donatio ij.causa mortis ẽ cũ q̃s magis vult habere se q̃ eũ cui donat.magisq̃ eũ cui donat:q̃ heredẽ suũ dicit tex.in.l.i.ff.de do.ca.mor.ꝛ in.l.senatus.§.donatio.eodem ti.

i ¶ Tres sunt spẽs donationis causa mortis. Quedã fit q̃n imminẽte ꝑiculo mortis ita dat vt statim sit accipientis. Alia fit nullo metu ꝓsentis ꝑiculi sed sola cogitõne mortalitatis vt ab homine sano. Tercia species cũ donat causa mortis nõ vt statim fiat accipiẽtis sed tunc demũ cũ mortuus fuerit.l.ij.ff.eo.ti.

2 ¶ Cõuenit donatio causa mortis cũ donatõe simplici.qz vtraq̃ donatio est. Itẽ qz vtraq̃ inter vivos cõficit ꝛ tradit. differt qz ista expenitẽtia revocat:illa nõ.vt.l.q̃ mortis causa.ff. eo. Itẽ qz in ista.v. testes.in illa duo sufficiũt vt.l.fi. C.eo.ti.in dubio ꝓsumit donatio inter vivos:nisi ꝓbet ꝓtrariũ.vel sit facta mẽtio de morte.vt no.glo.in.d.l.fi.

¶ Quõ dinoscit a legato. Rn.q si verba sunt communia vel equoca. tũc ꝑ traditionẽ rei vel ꝑ obligationẽ qua se obligat legatario cognoscit. aut q̃n nullũ istoz intervenit dicit legatũ vide qõ legit. et no.in.l.ij.et.l. marcell⁹.ff.e.ti.

¶ Cõuenit in multis cũ legato.qz vtraq̃ ẽ vl 4
tima volũtas. Itẽ qz vtraq̃ quinariũ numer testiũ requirit. Itẽ qz in vtraq̃ substitutio locũ vendicat.vt in.l.i. C.eo. Itẽ qz nec insinuationẽ exigit.ꝺ.l.fi. Itẽ qz nõ ẽ ꝑfecta nisi morte secuta.vt.ff.eo.l.nõ videt.et multis alijs de quib⁹ dic.vt no.in.d.l.marcellus.et.l.fi.

¶ Differt a legato qz legatũ fit nolenti. ꝛ nõ 5
donatio cã mortis. Itẽ sepius donatũ causa mortis tradit a donãnte ꝛ legatũ nõ. Itẽ qz donatio in singulos annos est vna.legatũ vero plura.l.senatus.eo.ti. Itẽ filiussa.nõ legat sed donat cã mortis de cõsensu patris. Item licet testamentũ falsum fit vt nullum donatio teneat.licet nõ legatum.ff.de his qui vt indig. l.pe.§.vltimo. et multis alijs de quibus vide per totũ istũ titulũ.ff.et.C.

¶ Quõ revocat. Rn.sm glo.in.l.nõ oĩs.in ꝓn. 6
ff.si cer.pe.q̃ tribus modis.tex.est insti. de dona.§.i. Primo si donatarius ꝑmoriat̃ q̃ donator. Secundo si penitet donasse. Tercio cessante cõditione sub qua donatio facta fuit.

¶ Quid si iurauit nõ revocare. Rn.q ꝓt revo 7
cari in duob⁹ casibus. Primo ex noua cã.vt.j. sepultura.§.xl. Secũdus si donauit oĩa bona: qz tũc iuramentũ induceret votũ captã de mortis:etiõ nõ ꝛ.qz esset vinculũ iniq̃tatis. petet tñ primo absolutõz a iuramẽto.

¶ Quis ꝓt dare causa mortis. Rn. q̃ oĩs qui 8
testamentũ facere nõ potest:nõ potest donare causa mortis. Excepto filiofami. qui licz testari nõ possit etiã iubente patre.potest tñ donare causa mortis patre ꝑmittente.l.tam is.ff.e. ti. Itẽ qui nõ potest donare inter vivos. non ꝓt donare causa mortis.l. filiussa.ff. de dona. Vnde dicit Bal.in li.de cõsue.feu.in rubrica de ꝓhi feu.alie.per fede.c.i. q̃ quãdo nomen donationis ponit ꝓhibitive:tũc includit etiã donatio cã mortis. puto statuto cauet ne mulier possit donare. vnde nec etiã cã mortis. qz a quo removet genus:et quelibet ei⁹ species.ꝺ.

l.filiuſſa.§.pari rõne.Sed quãdo nomẽ donationis ponit permiſſiue,tunc non includit donatio cauſa mortis,quia nõ eſt ꝓprie donatio vt.l.i.§.i.ff.de dona.vnde feudatarius cui a domino permiſſum eſt donare, nõ poteſt donare cauſa mortis feudum.

9 ¶ Vtr̃ donatio cauſa mortis valeat facta ab eo q̃ capitale crimẽ cõmiſit,ſic.q nõ.ſiue ſit facta ante crimẽ cõmiſſum:ſiue poſt.ſiue ante ſententiam ſiue poſt.cum et teſtamentũ rumpat̃ oĩa publicent̃.vt.ff.eodem.l.ſi aliquis. Fallit in re donata vxori.vt.ff. de dona. inter virũ et vxo.l.cũ hic.§.ſi marit⁹.et glo.in.l.res vxoris C. de dona.inter vi.et vxo.

Donatio tercio inter virũ et vxorem cõſtante matrimonio nõ valet. rõ eſt. ne mutuo amore inuicẽ ſpoliarent̃ donatõibus nõ temperãtes.vt tex.in.l.i.ff.eo. Intellige ſi alter fit ditior:et alter pauperior vt in.c.donatio. de dona.inter vi. et vxo. Nõ intellige verũ in donatõe pura et ſimplici. de qua.s.donatio primo.in pn. Secus in donatione remuneratiua.q nõ ꝓhibeat̃.vt in.l.q̃ aũt.§.ſi vir.ff.eo.ti.vbi ptz q̃ ſi vir donat vnã rẽ vxori.et vxor aliã viro.fit hinc inde cõpenſatio. Et p̃ hoc notabiliter dicit Bar.in.l.ſi diuortio.ff.de ver.obli.et eſt glo.in.l. ſi in voluntate.C. de do.p q̃ plebeius p̃t cõſtituere dotẽ nobili.cui nubere vult aio donãdi lz ꝓferat̃ in tps matrimonij.q̃ eſt remuneratiua et non ſimpler. Facit ad hoc.l.aquili⁹.ff.de dona. Et ſic limita iura ꝓhibentia donatõz.nec ſolũ ꝓhibeat̃ inter virum et vxorẽ.ſed in eos q̃ ad eos ptinẽt etiã.aut interpoſitas perſonas.vt.l.ſi ſponſus.§.generaliter.ff.eo.ti.

i ¶ Quid ſi viro mortis cã donare volenti mãdat vir q̃ donet vxori.ſic.q donatio ẽ nulla. q̃ videt ac ſi vir donaret.l. idẽq̃.ff.e.ti. Sec⁹ ſi volẽti legare mihi:mãdo q̃ leget vxori.non facit donationẽ inter virũ et vxorẽ.l. ſed ſi vir §.q̃ legaturus.ff.eodem. Ratio.q̃ in donatione cauſa mortis etiã ſine traditõne trãſfertur dominiũ reuocabiliter tñ.l.q̃.ff. de publi. ſecus in legato q̃ cedit ſolũ a tẽpore mortis: vt.l.a titio.cũ ſi.ff.de fur.ideo in ꝓmo caſu q̃ſi to dominio viro nõ poteſt.ſed in ſecũdo ſic. q̃ nõ acquirit niſi morte ſecuta. Hoc limita verum quãdo iam donauerat cauſa mortẽ: lz q̃ ſolũ diſpoſuerat donare valebit:ſi mutato ꝓpoſito ad inſtantiaz viri donat vxori. quia ſic rõ ceſſat diuerſitatis delegato.

2 ¶ Vtr̃ vniuerſaliter nõ valeat donatio inter virũ et vxorẽ. Ric.q nõ. Dz fallit in.viij. caſib'

Primus in donatione imperatoris facta cõiugi. vel ecõtra eſt tex.in.l.penul.C.eo.ti. Secundus ſi edes vxoris incẽdio exuſte ſunt donatũ ad earũ extructionẽ a viro valet: in cuius edificij extructio expoſtulat.l. q̃ ſi vir.ff. eo.ti. Tercius p̃t maritus cõſtante matrimonio remittere vxori dotẽ ſibi ab ea ꝓmiſſam:in toto vel in parte.vt eſt glo.ſingularis.et ibi Ly. et Bal.in.l.ſi cõſtante.C. de dona.ante nup. Dz remiſſio alteri⁹ debiti nõ valz ſicut nec aſſignatio alteri⁹ debitoris.q̃ hec oĩa donatões ſũt. d.l.ſi ſponſus.§.ſi debitor. Quartus ſi ex tali donatõe nõ fit pauperior qui donat.cuius cui donatur fiat ditior.vt ſi maritus inſtitutus heres ab aliq̃ nõ adq̃t hereditatẽ vt ad vxorem ſubſtitutã pueniat.vel ſi repudiet legatũ vt remaneat apud vxorẽ oneratã ꝓ legato p teſtatorẽ.vl ſi rogat⁹ reſtituere hereditatẽ vxori nõ detraheret quartã cã donatõis.vt in.l.ſi ſponſus.§.ſi marit⁹ heres.ff.eo.vbi tex.nec ei pauperior fit q̃ nõ acquirit. ſed q̃ de ptimonio ſuo depoſuit. Idem dicas q̃ donat rem alienã.l. ſed et ſi cõſtante.ff.eo.ti. Intellige in tali caſu quo ipe donãs nõ teneat̃ reſtituere.vt puta. de licentia dñi dantis ſibi liberã facultatẽ donandi:donauit. Quintus ſi cui donatũ eſt nõ fit ditior.cuius donator fiat pauperior.vt ſi donauit ad emẽda vnguẽta.d.l.q̃ aũt.§.i. Idẽ ſi donat vxori pecuniã vt ꝓ cognato ſuo ſpoꝛtulas ſoluat cuius ipa vxor pecuniã ipam mutuo fuiſſet acceptura. d.l. ſi ſponſus.§.penul. Idẽ dic ſi ſoluat vectigal ꝓ ea fm Bo. Idẽ ſi dat ad oblatões faciendas vel aliã piã cauſam fm eundẽ.heres aũt vxoris ſi expenderet inutiliter nõ ꝓpter hoc minus teneret̃.vt in.l. q̃ de bonis.ff.ad legẽ falci.quia ſatis ẽ q̃ donatari⁹ effect⁹ eſt locupletior.vt no. Ba.i.d.c. donatio.eodem ti. Sextus quãdo donat in tẽpus finiti matrimonij.vt tunc res fiat mariti vel vxoris cum mors fuerit ſecuta.l. ſed interim.in pn.ff.eo. Septim⁹ quãdo donat cauſa mortis cuiuſcũq̃ ſpeciei ſit iſta donatio cauſa mortis.vt in.d.l.ſed interim.in pn. niſi ita fiat vt nullo modo reuocet̃:quia nõ valeret fm glo.in.d.l.ſed interim. Octauus q̃ vxor donat viro cã dignitatis vel honoris adipiſcẽdi l.q̃ adipiſcende.ff.eo.ti.

¶ Quõ cõfirmatur donatio invalida inter virum et vxorẽ. Ric.q in duobus caſibus. Primo morte donantis et nõ reuocantis tacite vl expreſſe.vt.l.i.et.iij.C.eodem titu. et.d.c. donatio. Limita verum q̃ morte confirmatur in donatione que nõ eſt vltra.cccc.ſolidos.quia

si esset vltra.cccc.solidos q sit facta sine insi-
nuatõe nõ ꝓfirmat mortẽ.nisi exꝑsse tũc approbauerit.Si approbauit exꝑsse in morte valebit.vt legatũ qõ nõ indiget insinuatõe.alꝫ nõ fm glo.et Jo.an.ĩ.d.c.donatio. Itẽ q nõ fuerit facta simplici ꝓmissione.qz si sic ñ valeret l.papinian⁹.ff.eo.et ibi Bar.dicit verũ nisi interuenisset traditio vera vl ficta.puta.qz ꝓfitet se habuisse:q sic ꝓfirmaret. Requirit g traditio in vita donãtis.vt donatio morte confirmetur.vt.j.pactũ.ff.xv.

4 ¶ Dz dubitat an intelligat iste casus de morte naturali tm q cõfirmet talẽ donationẽ. R. q nõ.dz etiã de ciuili illa q ꝓdit libertas q seruus efficit.vt.l.cũ hic status.ff.eo.Secus si efficit seruus pene.vt.C.eo.titu.l.res vxoris. Rõ diuersitat fm glo.in.d.l.res est.quia vbi efficitur seruus hominis est dominus qui potest reuocare.sed nõ vbi efficit seruus pene. Hodie tamẽ ex delicto nõ debet qs dãnari vt sit seruus fm glo.predictã. Itez de illa que ingredit religionẽ. Licet Bin.in.d.c.donatio.teneat q nõ intelligatur de ista religione.Sed Jo.an.et Car.tenent q sic.quia ingrediens censetur mortuus.l.fi.C.de epi.q cle.et.xvi.q.i.c.monachi.Sed opinio Bin.videtur verior ĩ mẽtionio cõsummato.p.d.l.res vxoris.que requirit mortẽ talẽ qua matrimonium dissoluit.quod nõ est in ingressu religionis nisi quo ad exercitiũ.dz in matrimonio nõ consummato tene opinionem Jo.an.et Car.

Secũdo cõfirmatur iuramento fm Pa.in.d.c.donatio.qui dicit q hec ẽ cõis opinio Bar.in.l.si quis.p eo.ff.de fideiuss.et in.l.seius q augerius.ff.ad.l.fal.idẽ tenet.sed in.l.i.ff.de dona.inter vi.et vro.videtur tenere cõtrarium p rationem glo.in.d.c.donatio.quia videtur cõtra bonos mores. Sed dic verum contra bonos mores ciuiles.sed non contra bonos mores naturales ꝓtra quos nõ valet iuramentũ et dic qõ cõfirmatur.

5 ¶ Quid si matrimonium non tenuit. R. q licet donatio ipo iure valuerit.quia tamẽ indigna ꝑsona eius fuit qui nec maritus dici ꝑt revocare poterit.l.si ex volũtate.C.eo.ti. Intelige si ignorabãt. Si vero vterq scit impedimentũ et matrimoniũ nõ tenere fiscus repetit ff.eo.ti.l.cum hic status.ff.vlti. Et si nõ repetet poterit tenere bona ꝓsciẽtia.licet de bono cõsilio deberet dare pauꝑibus.

6 ¶ Vtrũ donatio inter sponsum et sponsam de futuro teneat. R.glo.ꝑfata q sic. allegat.l.inter eos.ff.eo.vbi dicit rex.valere etiã si eodem die matrimoniũ postea cõtrahatur.

¶ Quo revocatur donatio inter virũ q vxorẽ R.q in.v. Primo p penitentiã.d.l.cũ hic status. Secũdo si alienet res donata p donatorẽ l.si maritus tuus.C.de dona.inter vi.et vxo. et in.d.l.cum hic status. Tercio quando pignori obligatur res donata a donatore:nisi aliud exprimat.d.l.cũ hic status. Quarto si ꝑmoritur q donationẽ accepit.de do.inter vi.et vxo. c.donatio.et si morianꝫ simul tenet fm glo.ibidem. Quinto cũ diuortiũ fit ex displicẽtia.d.l. cũ hic stat⁹.nisi exꝑsse voluerit donationẽ valere.l.si interim.ff.eodem ti. Secus si causa religionis.si tamen matrimoniũ restaurat post diuortiũ nõ revocat.d.l.cum hic. Et idem dic de donatione inter socerum et nurũ vel generum.et inter cõsoceros qui copulatos matrimonio in potestate habent.d.l.cum hic status ff.oratio.et inter patrẽ et filiũ nõ emancipatũ vide glo.in.d.c.donatio.q hoc tenet. In dubio vero qñ ꝓsumatur donare vestimẽta.vide de peculiũ.ff.xxi.

Donatio iij.ante nuptias.vel ꝓpter olim dicebat añ nuptias donatio. Dz hodie nõ est nisi donatio ꝓpter nuptias.vt.C.de dona.ante nuptias.vel ꝓpter nuptias.in.l.fi.et fit in recõpensationẽ dotis.et potest fieri a viro hec donatio sive prius qꝫ cõtractum sit matrim oniũ sive post cõtractũ vt in.d.l.fi.et dicitur antiferna ab anti qõ est cõtra et ferna qõ est dos:quasi cõtra dotẽ.

¶ Vtrũ requirat equalitas cum dote in ista donatione. R.olim si fiebat in cõstitutione dotis.tunc nõ requirebatur equalitas.vt.C.de pac.cõuentis tã supra do.l.ex morte.et.d.l.fi. Si vero dos prius erat ꝓstituta oportebat equalitas.vt.d.l.fi.§.sancimus.dz hodie qualitercũqꝫ oportz sit eqlitas tã in donatiõe ꝓpter nuptias cũ dote qꝫ in lucro sup vtroqꝫ p aut. equalitas posita sup.d.l.ex morte.

¶ Vtrũ soluto matrimonio donatio ꝓpter nuptias reuertat ad virũ. R.q sic.vt.d.l.fi. sicut et dos reuertitur ad mulierẽ.C.de re.vx.ac.l. vnica.§.illo ꝓcul dubio. Et hoc verũ nisi pactum aliud habeat. Nam si pactũ est q lucret donationẽ ꝓpter nuptias:et vir lucrabit dotẽ et ecõtra qz.d.l.fi.dicit q pari passu vadũt.s. q ad pactũ: qz qlẽ erit de lucrando donationẽ vel dotẽ tale et de cõtrario.

¶ Sed ad qd valet donatio ꝓpter nuptias ex q vxor eã nõ lucrat.nisi ex pacto speciali.vt.d. §.illo.nec fructus habeat dicte donatõnis.vt C.eo.ti.l.si liberis. R.q valet vt sit securior

in dote. vt dicit glo. in. d. l. fi. Nã res suas vir alienat cõsentiente vxore. et renunciare pt iuri hypothecario qõ habet in alijs bonis mariti. vt. C. ad velle. l. etiã. Sed in donatõnis ꝓpter nuptias alienatõe aut obligatõe nõ pt mulier renunciare iuri hypothecario pro iure suo qõ habet in hac donatõe ꝓpter nuptias: nec valet cõsensus mulieris. vt. C. ad velle. auk. siue aliquis nisi interueniat iuramentũ. vt in. c. licet. de iureiurk. li. vi. aut duo alia cõcurrant. Primus q vxor cõsentiat post biennij secunda vice. Secundum q tantum sit in facultatibus viri vt indemnitati vxoris possit cõsuli: nõ solũ tẽpore cõtractus vt quidam dixerũt. sed etiã tpe q vxor agere potest. vt no. in. d. auk. siue a me: vel q per. xxx. annos tacuerit. licet secũdo nõ consenserit. vt no. Pa. in. c. nõ peruenit. de emp. et ven. Itẽ viro dissipante bona sua pt agere sic ꝓ donatõe ꝓpter nuptias sicut ꝓ dote. C. de iure do. l. vbi. de q dic vt no. ibidẽ. Itẽ ꝓpter adulteriũ viri lucrat. vt. s. adulteriũ. §. iij.

4. Quid si soluat matrimoniũ aliter q̃ p mortem. nunquid pactũ vel cõsuetudo poterit facere q vir lucret dotem. q sic mulier remaneat sine dote. Ik. fm Jo. q non. vt no. in. d. c. donatio. de donatio. inter virũ et vxo. Et ideo p̃fatus §. illo procul dubio. loquitur qñ mulier decessit quo casu tunc vir lucratur ratione pacti solum fm Hostien. sed fm Lar. in. d. c. donatio. etiam ratione cõsuetudinis. quia quod potest pactum. potest et cõsuetudo. vt no. glo. in. c. nõ putamus. de cõsue. li. vi.

Queritk statuto caueat. q si alter cõiugũ premoriat. alter lucret dotẽ vel donationẽ ꝓpter nuptias an debeat intelligi de morte naturali vel etiã de ingressu religiõis. Ik. q tm̃ de morte naturali nõ de ista ciuili. psertim qr ẋba statuti sunt facti et in facto ꝙsistũt. c. i. de ꝙsti. nec recipiũt casus fictos. vt. l. iij. §. hec ẋba. ff. de neg. ge. imo nec expsse possz quidere q mliere ingrediẽte religiõz vir lucrareť ptẽ dotis cũ libertas religiõis grauareť ꝓ diminutõz dotis qõ fieri nõ dz. l. i. §. onerãde. ff. quarũ re. ac. nõ dat. q etiã qr disponeret statutũ de reb9 psone religiose. qõ nõ pt. c. fi. de re. ec. nõ alie.

5. Quid si ex pacto sit vt lucret alio premoriẽte. Ik. q pactũ manet validũ. q animo purificat ꝓ ingressuz religiõis. vt. l. deo nobis. C. d epi. et cle. et in auk. de sanctis. epi. §. si vero ꝙstante

Dos est quedã donatõ facta a pre mulieri: vel ab extraneo. vk facta a mulierei ipi viro ꝓ oneribus matrimonij sustinendis. ita no. canoniste Gosse. et Hosti. in c. Raymundus. de testa. et p legistas in rubrica ff. sok. ma. Est quippe ꝓ rũ patrimoniũ mulieris. vt. ff. de mino. l. iij. §. sed vtrũ. in fi.

1. Quot sũt ei9 spẽs. Ik. due. Prima dr pfecticia. et est q a pre vel auo vel pauo q hmõi. pr̃no ꝓ filia vk nepte et hmõi: de bonis eor ꝓficiscik. vk q aks de mãdato eor: vk noie eor: et ipi ratũ hñt ꝙstituik. vt in. l. pfecticia. in pn. ff. de iure do. etiã si filia esset emãcipata. d. l. pfecticia. §. fi. Scda dr aduẽticia q ẽ illa quã dat mulier ꝓ seipa. vel q̃libet ali9 q aks nõ descendit a pre vel auo q hmõi. Itẽ aduẽticia ẽ si pr̃ cũ deberet filie cũ volũtate ei9 dederit. vt. d. l. pfecticia. ĩ fi. Itẽ ẽ alia distinctio. Aliqñ dat dos extimata: aliqñ inextimata qñ extimata tradik pculũ ptinet ad maritũ. Si vo ĩextimata ptinebit ad mulierẽ. l. plerũqz. in pn. ff. de iure do. Fruct9 tñ q fetus rep dotaliũ lucrat maritus. vt. in. d. l. plerũqz. de q ibi vide. q ꝓ glo. in. c. salubrik. de vsuris. et canonistas ibi et ꝓ Host. ĩ sum. ti. de dona. i. §. aduẽticia. Limita tñ verũ q fruct9 lucrat si sustinet onera matrimonij. alks nõ. sed restituunt mulieri. ff. de vsu. videamus. la. secũda. §. pe. Itẽ q si dos esset in aĩalib9 dz marit9 supplere de iã natis fetibus capita mortua. vt. d. l. plerũqz.

2. Utrũ dos possit eẽ sine matrimonio. Ik. q nõ. C. de do. ante nup. l. fi. et ideo solutũ ꝓ dote vbi matrimoniũ fuit nullũ nõ repetet noie dotis. sed ꝙditõe sine causa. ff. de cõdi. sine causa. l. fi. et est priuilegiata hec actio quo ad mulierẽ sicut actio de dote. vt tenent doc. in. c. de prudentia. de dote post di. resti. facit. l. ij. ff. de priuile. cre. et sic preponetur. fm q. j. dicã. §. xi et. §. xij.

3. Quãta dz esse dos. Ik. q etiã in modico pt cõstitui. vt dicit glo. ĩ. l. imperialis. C. de nup. in verbo dotalib9. qõ est circa mediũ. l. Et qr dos succedit loco alimentoꝝ. vt no. ꝓ Bar. in l. titio centũ. §. titio genero. ff. de cõdi. q demõ et ꝓ Bal. in. l. i. §. naturale. ff. de iusti. et iure. Ideo fm hoc extimabik q fiet pensatis cõditionibus et aliqs qualitatibus.

4. Utrũ pr̃ teneat dotare filiã q̃ nupsit cõtra eius voluntatẽ. Ik. fm Pa. in. c. i. de despõ. impub. distinguo. aut nupsit indigno: et tũc nõ tenetur. glo. est no. in. c. de raptoz9. xxxvi. q. i. Qõ intellige fm do. An. in. c. accedẽs. de ꝓcura. Et Imok. ibidẽ si ẽ indign9 turpi indignitate. secus si esset indign9. i. nõ paris ꝙditionis Veruntamẽ poterit minorẽ dotẽ dare ex cõditione psone. et faciũt q habent. in. l. cũ post diuortiũ. §. gener. ff. de iure do. iuncta glo. in. l. fi

voluntate. C. de dotis ꝓmiſ. Aut eligit dignũ vel nõ indignũ. et tũc aut ꝓmiſit dote. q̃ ſic pater tenet eã dotare. quia licet pater nõ cõſenſerit in tali ꝓmiſſione tñ filia ꝑ hanc ꝓmiſſionẽ releuat patrẽ a debito dotãdi. et ideo tanꝯ in rẽ ꝓpriã vertat iſta ꝓmiſſio tenebit pẽ de in rem verſo. ita dicit Bar. in. l. obligant. §. lege. ff. de ac. et obliga. ꝑ tex. in ſimili. in. l. et ideo. §. ſi. et l. filius. ff. de in rẽ verſo. Aut nõ ꝓmiſit dotem et ſic nõ tenet: q̃ ex quo inuenit ſibi maritũ ſine dote et marit⁹ teneat eã alere ſicut filiã. vt in aut. q̃bus mo. na. effi. le. §. pe. no. Anno. i. c. ꝓ noſtras. de dona. inter vi. et vxo. et etiã ſi ꝓmoriat relicta filios tenet ſibi relinquere quartã ꝓpriã ſuoꝝ bonoꝝ ꝓfatus vir. Dec⁹ ſi filios nõ habuit. vt no. glo. in. §. pe. et ideo ceſſat vtrũꝯ debitũ in ꝓpriã. l. alimentoꝝ et dotis. primũ q̃ habet vñ alat ſe. ſ. ex bonis mariti. et dos ſuccedit loco alimentoꝝ. vt ſupra dictũ eſt. et ita tenet Bar. in. d. §. lege. et Ange. in. l. ſi ſocer. et Bal. in. l. i. ff. ſo. ma. et in. l. fi. C. de do. ꝓ. Et ſic limita glo. in. c. fi. xxxij. q. ij. q̃ dicit q̃ tenet eã dotare verũ ſi ꝓmiſit. alꝫ nõ. Nõ tamẽ habebit locũ ſtatutũ quo cauet vt filia dotata nõ ſuccedat in tali muliere. vt no. Bal. in. d. c. accedẽs. nec excludit a ſucceſſione ſaltẽ legitime ſicut ceteri filij. multomagis tenet pater dotare filiã q̃ non cõtraxit cõtra eius voluntatẽ et cõtra patrẽ poteſt implorari officiũ iudicis regulariter. vt dotet filiã. l. qui liberos. ff. de ritu nup. not. in. d. §. lege. habetur in. l. fina. C. de dotis ꝓmo.

5 ¶ Vtrũ frater teneat dotare ſororẽ. R. Ba. in. c. quenit. de arbi. cõiter tenet q̃ ſic. no. glo. de laico. in. l. cũ plures. §. penul. ff. de admi. tu. et in. l. non omni. C. eo. ti. Rõ. quia ſm Cy. in d. l. nõ omni. cauſa dotis ẽ fauorabilioꝝ q̃ cã alimentoꝝ. ꝓpterea tenet Bar. in. l. fi. ff. de his qui. vt indi. q̃ pater poteſt relinquere filie ſpurie dotẽ. quia dos ſuccedit loco alimentoꝝ. idẽ notat in aut. ex ꝓplexu. C. de ince. nup. et i l. menius. §. duob⁹. ff. de le. ij. Vnde ſicut tenetur alimentare. vt. ſ. alimenta. ſic et dotare in caſu neceſſitatis. Adẽ dic et fortius in clerico qui magꝭ tenet ad charitatẽ. vt in. c. i. q̃ qõ ibi no. de emp. et ven. Et ſi nõ habet alia bona ꝓpriã eã dotare et aliã cõſanguineã de redditibus eccleſie ſi eſt inops. qõ probat per. c. primũ. de coha. cle. et mulie. et in. c. omnino confitemur. xxxi. di. quia ſicut. per. d. c. poteſt alere conſanguineos pauperes de redditibus eccleſie. ergo fortius dotare. cũ ſit fauorabilioꝝ vt dictũ eſt. Nõ verũ credo. dummõ cõſtituat ad neceſſitatẽ ſue cõditionis nõ pompã faſtuoſitatis. ar. c. negociatoꝝ. lxxxvij. di. ſi ergo. qui tenet alimentare. tenet dotare.

¶ Vtrũ vir poſſit cõſtituere dotem vxori. R. Ba. in. c. et ſi neceſſe. de dona. inter vi. et vxo. q̃ nõ poſt cõtractũ matrimoniũ. ſecus ſi ante matrimoniũ. q̃ poteſt. vt. l. i. et qõ ibi no. C. õ do. ante nup. niſi ſit cõſtituta vt tunc dominium adipiſcatur cũ matrimoniũ fuerit ſubſecutũ: q̃ nõ valet. vt in. l. qõ ſponſe. C. de do. ante nup. q̃ nec ante matrimoniũ dominiũ tranſiuit. q̃ noluit. nec poſt matrimoniũ: q̃ nõ potuit. vt ibi glo. Fallit hoc in plebeio dotãte nobilem: q̃ videt donare in recõpenſationez cũ nobilitate. quia poteſt vt ſupra Donatio. iij. in principio. 6

Vtrũ res emphiteotica poſſit a patre dari in dotẽ ſine ꝓſenſu domini. R. Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. x. exc. q̃ ſic. nõ trãſfert tamen plus iuris q̃ ipe habet. vt in. c. nup. de dona. inter vi. et vxo. 7

¶ Vtrũ feudatari⁹ cõſimiliter poſſit. R. Joan. in. d. c. nuper. q̃ nõ. Anno. tamen ibi tenet q̃ poteſt. et eũ ſequitur Ba. ibidẽ et etiam dicit in donatõne ꝓpter nup. Ego cõcordo ſic q̃ vera eſt opinio ſecunda in feudo in quo ſuccedit filia. et prima opinio in illo in quo nõ ſuccedit. quia ſic eſt ratio diuerſa ab emphiteoſi in qua ſuccedit filia. 8

¶ Vtrũ vir poſſit repellere vxorẽ nõ ſoluta ſibi dote ꝓmiſſa. R. q̃ ſic. vt ſentit Oſti. in. c. ꝓ veſtras. de dona. inter vi. et vxo. Nã dos datur ꝓpter onera matrimonij ſuſtinenda. vt in d. c. per veſtras. et in. c. ſalubriter. de vſu. et in l. ſi cũ dotẽ. §. ſin aũt. ff. ſo. ma. ergo poteſt hec onera reculare ſi nõ habet vnde ſumat emolumenta. bonus tex. eſt ibi. et Bal. in. l. fi. C. ad velle. poſt Cy. in. l. qõ in vxorẽ. C. de ne. geſ. et Bar. in tractatu de alimentis. Ex quo cõcludẽ eũ nõ teneri ad traditionẽ dote prius nõ ſoluta. ſecus de debito cõiugali. 9

¶ Vtrũ maritus ducẽs vxorẽ ſine dote teneatur eã alere de ſuo. R. q̃ ſic ſm ſtatũ ſue ꝓſone vt notant et volũt Anno. Oſti. in. d. c. perveſtras. et glo. in dicto. §. ſin autem. Facit tex. in l. q̃ ſi nulla. ff. de religio. Ratio ſm Annocẽ. quia perſonaz ſuam dedit ꝓ dote. vt in aut. qui. mo. natura. effi. legi. §. penul. et. ff. vt i poſſeſſ. lega. l. penul. dicitur. q̃ vxorem debet alere vt filiam. 10

¶ Nue ſunt ꝓuilegia dotis. R. q̃ multa. Primum: q̃ oĩa bona viri ſunt tacite hypotecata ꝓ dote. vt eſt tex. in. c. ex litteris. de pigno. 11

Secundū quia nō perditur ꝓpter maleficiū viri nec etiā patris. vt no. glo. d. c. ex literis. Fallit in vxore primipilarij qui in eo officio deliquit. vt. ℒ. quibus modis pig. ta. cōtra. l. satisnotum. et. ℒ. de primipi. l. vtilitas. Tercīū qz preponit omnib⁹ creditoribus etiā prioribus qui habent psonales actiones vel tacitas hypothecas. vt in. l. assiduis. ℒ. qui poti. ī pigno. habe. Secus habentib⁹ expressas. vt no. glo. in. d. l. assiduis. et Dy. in regula qui prior. li. vi. Sed tamē dico cum Ba. in dicto. c. ex literis. qꝫ si consuetudo est aliqua illam seruabo. l. si de interpretatione. ff. de legi. cum similib⁹ Si vero nō est dico qꝫ fauore mulierū debet pferri etiam habentibus expressas hypothecas quia si mulier vincit eum qui ad refectionē rei dedit. vt in auten. quo iure. posita super. d. l. assiduis. qui tamē prefertur anterioribus habētibus expressas hypothecas. vt. l. interdum. ff. qui poti. in pigno. habeātur. ergo si vinco vincentem te multomagis vinco te. vt in. l. de accessionibus. ff. de diuersi. tempo. pscrip. admi/nus casus dubius et in facto dubio potior est cōditio dotis. vt in. c. fi. de re iudi. et no. in. c. ex litteris. de pba. cum hac opinione est Pe. et Cy. et Jo. an. licet cōiter doc. teneant cum glo. in. d. c. ex litteris. ℭt istud ꝓuilegiū vt pferatur creditorib⁹ trāsit ad filios eius fm Ale. de imo. in. l. etiam. ff. solu. matri. et ibi est glo. et alia in. l. i. ℒ. de priuile. do. licet Bar. dicat cōtrariū. Sed potest intelligi opinio Bar. vt nō loquatur de heredibus suis. vt sunt filij sed de extraneis qui nō habent hoc priuilegiū. vt l. vnica. ℒ. de priuile. do. Quartū quia ecclesia potest se impedire de dote. nō solū in fauorem viduarū. vt in. c. nup. de dona. inter vi. et vxo. sed etiā mariti petentis sibi dotem ꝓmissam. vt in. c. per vestras. eo. ti. Facit qđ no. Jno. in. c. lator. qui filij sunt legi. cuius alij contrarium teneant nisi accessorie. Quintū quia viro vergente ad inopiam iudice iubente pōt dari pecunia dotalis mercatori cum pacto. vt capitale sit saluū. et de lucro ꝓcipiant vir et vxor partē honestaz cōpensato lucro cū damno sine vsura. vt. c. ꝓ vestras. de dona. inter vi. et vxo. Ita tenet Jo. an. et Lar. in. d. c. per vestras. et Fulgo. in. l. cum duobus. ff. ꝓ socio. ℨ. item si in facto. et Bal. in quodā cōsilio incipiente Viso instrumento facto inter no. Jo. in sum. de vsuris. ℨ. an aliq. Ba. in. c. nauiganti. de vsuris. dicit se dubitare. Sed ego credo cōtractū vsurariū: nisi excusēt fm qđ infra dico. Societas ꝓmo. ℨ. vij. Sextū qz fundus dotalis alienari nō ꝓt etiā de cōsensu mulieris. vt no. in. l. Julianus. ff. de fundo dotali. ℒ. ad velle. aut. siue aue. nec etiā in hypotecā dari. vt. l. vnica. ℨ. et cū lex. ℒ. de rei vx. ac. Q. nō vez est nisi iuramentū interueniat. vt in. c. cū ꝓtingat. de iureiur. ℵ. c. licz. de iureiu. li. vi. Multa sunt ꝑ alia ꝓuilegia ī iure. de qb⁹ vide si placz speculatorē eo. ti. hec omitto. qz nihil ad ꝓpositū. Tene tū qꝫ his ꝓuilegijs gaudet dummō mulier sit catholica. als nō. ut. ℒ. de here. aut. item priuilegiū dotis.

¶ Vtrū eadē ꝓuilegia hēat in donatōe ꝓpter nup. q̄ hz in dote mulier. ℵ. Ba. post Jnno. in. d. c. ex lītis. de pigno. qꝫ aut mulier ēgit ad donationē ꝓpter nuptias tāq̄ spāliter sibi obligatā ꝓ dote. et tūc hz priuilegiū dotis. qz agit potius ꝓ dote q̄ꝫ ꝓ donatōe ꝓpē nup. Si vero agit vt eā lucret. sic nō gaudet: qz cessant rōnes priuilegij dotis: sed bn hz tacitā hypothecā. l. vbi. ℒ. de iure do. Intellige cōem nō priuilegiatā. vt pferat alijs habētib⁹ eā. In parafrenalib⁹ aūt habes. ℨ. Parafrenalia. ℨ. ij.

¶ Ad quē ptinebit dos soluto matrimonio. ℵ. qꝫ licz maritus de subtilitate iuris efficiat dōs dotis sibi date. vt in. l. rebus. ℒ. de iure do. et l. doce ancillā. ℒ. de rei ven. tū ad eū nō ptinet post mortē vxoris nisi in duob⁹ casibus. Primus qñ inerat pactū de lucranda dote: vel donatōne ꝓpter nup. vt dictū fuit in ꝓcedenti. c. Secundus qñ vxor intestata decedit deficiētibus liberis. ꝙ ꝓpinquis vir succedit. et econtra vxor viro. l. vnica. ℒ. vnde vir et vxor. Sed ptinebit ad eum qui eā ꝓstituit. si stipulatus est eā sibi restitui. siue sit exneus. vt in. l. vnica. ℨ. accedit. ℒ. de rei vxo. ac. siue sit pater. Si aūt nō sit stipulatus. tūc si est extraneus qui eā ꝓstituit reddet vxori si supereſt vel heredib⁹ eius. si autem est pater in duobus casibus erit filie. Primus si eam emancipauit. Secūdus si pater ꝓmoriatur ante eam: als filia premoriēte erit patris. etiam si extant liberi ex filia. vt dicit Din. per. l. dos a patre. ℒ. solu. matri. cum qua opinione cōmuniter transeunt canonistę. vt dicit Ba. in. c. fi. de dona. inter vi. et vxo. et Bar. in. l. post dotē. ff. so. ma. glo. in. d. l. dos. sed opinio contraria que vult qꝫ restituatur liberis preualuit in vsu. vt dicit. d. glo. sed filia superstite ꝙ patre. et nō emancipata. tūc patri et filie. nec alteri sine cōsensu alterius reddet l. ij. ff. solu. ma. Si vero est mulier q̄ sibi cōstituit dotem: tunc reddetur sibi. d. l. vnica. vel heredibus suis: nisi rōne adulterij perdiderit vt infra dicam. Predicta limita vera: nisi sint

statuta que aliter disponãt vt sunt cõiter.

14 ¶Sed nunqd viro vergente ad inopiã potest vxor petere dotẽ cõstante matrimonio. Ñ. q sic. si modo ipa eã nõ sit cõsumptura. de quo vide in. c. p vestras. de dona. inter vi. et vxo. et in l. vbi. C. de iure do.

15 ¶Utrũ vir ꝓpter adulteriũ vxoris lucret dotem. Ñ. q sic. si per sententiã fit diuortium. de dona. inter vi. et vxo. c. plerũq. vel p exceptionem. vt dictũ est supra. Adulteriũ. §. iij. Nõ limito dummõ ipe vxori fidẽ nõ fregerit etiam vxore inscia. qz in cõscientia quo ad lucrũ dotis. credo q illud habeat locum paria delicta mutua cõpensatione tolluntur. vt dicit l. viro. ff. solu. ma. cum concordan. ibi positis. et. ff. de dolo. in. l. si duo. cum alijs cõcor. vt in. c. intellerimus. de adul. cum alijs cõcordan. Itẽ luceratur si vxor intrauit balneũ cum viro alieno fm glo. lxxxi. dist. non oportet. Similiter vxor donationem ꝓpter nup. sivir cum muliere alia allegat. l. vlti. C. de repu. Fallit in istis duob9 casibus quando mulier habet filios. quia tunc filij habebunt dotem quo ad ꝓprietatẽ: et alia bona matris sue. fm Jo. an. in. d. c. plerunq.

16 Facit aut. sed hodie. C. de adul.

¶Utrũ amissa dote ꝓpter adulteriũ si mulieri cõstet de impedimẽto tali q nõ erat matrimoniũ recuperet eã. Ñ. q nõ ꝓpter intentionẽ cũ opere subsecuto. ar. c. nup. q. c. vlti. de biga. hoc tenet Jo. Goffre. Lau. Ber. et Jo. Sed Tancre. tenet q recuperet. et placet magis. ne pena excedat casum suum.

17 ¶Utrũ heredes ꝓ exceptionem de adulterio possint retinere dotẽ. Ñ. diuersa fuit opinio. sed mihi placet distinctio dñi Bignozolis hoc modeis quã recitat. d. Jo. ant. de sancto Geor. i. c. plerũq. vbi. s. Aliut maritus viuẽs ignorauit adulterium. q sic possunt heredes excipere de adulterio: cũ maritus non possit videri dissimulasse q remisisse. nec potuit remittere iniuriã quã ignorabat. vt. l. nihil interest. §. si cũ filio. ff. de inoffi. test. et. l. mater. §. i. eo. ti. et. l. legitimã. ff. de peti. here. et. l. vtilitatẽ. ff. de ꝓfir. tuto. et idẽ dico si dubitat an sciuit. qz ꝑsumit ignorasse. l. i. §. illud. ff. de li. agno. et. l. mariti. ff. de adulte. et. l. verius. ff. de pba. Si vero sciuit. et nõ est conquestus. vt potuit de iure nouissimo etiaz cõstante matrimonio. aut. sed nouo iure. C. de adulte. sed vxorẽ retinuit cũ fuerit leno. l. sine metu. C. de adulte. sic cum heredes tractent de lucro captando cõtra ipos replicabit. de lenocinio mariti. l. cũ mulier. ff. so. mat. et sic paria delicta mutua cõpensatione tollentur. Facit quod notat Jnno. in dicto. c. intellerimus. Et Ja. de are in. d. l. cũ mulier. et in. l. rei. §. i. ff. so. ma. Si vero post scientiaz vxorẽ nõ retinuit. q tunc si queritur de delicto principaliter heredes nõ possunt cõqueri. imo accusatio debet fieri et inscriptio. cum modificatione tamẽ quã facit glo. in aut. vt lice. ma. et auie. §. quia vero. sed secundario sic vt repellant petitionem dotis. vt in. l. fina. §. seia. ff. de adi. lega. et sic concorda opiniones scõm hãc distinctionem.

¶Utrum vidua cõmittens stuprum et petẽs dotem a fratre mariti vel herede eius possit repelli ꝓ exceptionẽ de fornicatõe. Ñ. dñs Jo. an. vbi. s. q sic. de rigore iuris. et pdet dotem et sic remanebit apud fratrẽ: vel heredes mariti ex offensa facta defuncto. per tex. cũ glo. et ꝓ id qd notat Bar. in. l. penul. C. de adulte. et ff. de liti. l. fi. et. l. i. §. et si forte. ff. d iniur. ita determinat Pau. de ca. cõsi. cxx. Vide ibi multa p et cõtra. 18

¶Sed nunqd pater qui dedit dotẽ p filia q pdet eam p adulterio filie. Ñ. q si nõ est stipulatus eã sibi reddi pdet. et sibi imputet. vt tenet Jo. an. in. d. c. plerũq. et Accur. in. l. consensu. C. de repu. et in. l. si dotẽ. C. de iur. do. sed Dy. p. l. ij. §. item. si voluntate. ff. so. ma. dicit q si filia est in potestate patris nõ preiudicatur patri. quin possit agere p dote. et ita similiter dominus Anto. in. d. c. plerunq. per. l. fi. C. de repu. 19

¶Utrũ vir qui expulit vxorẽ ꝓpter adulteriũ nõ notoriũ ꝓpria autoritate teneat solvere mutuuz qd accepit vxor p alimentis. Ñ. q sic. quia adulteriũ notoriũ nõ priuat ipo iure alimentis: misi sentẽtia lata sit. ff. de dona. l. post cõtractum. cum sua materia. et ad illud quod dicit q mulieri obstat exceptio adulterij. vez est quo ad futura. sed nõ quo ad alimẽta que debent ante sententiã latam. et de hoc in. l. si instituta. ff. de inoffi. testa. 20

¶Utrũ frater q viuẽte patre de bonis patris dotauit filiam teneatur illam dotem conferre mortuo patre. videt q sic p. l. certum. C. fami. hercis. et. l. fi. cum ibi no. Sed Gal. in. l. fi. C. de do. ꝓmis. dicit casum singularẽ: vt nõ cõputet. sed ego do tibi glo. in. l. dotem quam dedit auus. ff. de collt. bo. que dicit. si tempore mortis patris cõstabat matrimoniũ non esse cõmunicandũ. allegat. l. filium. de collt. bo. et l. primã. §. fi. ff. de collt. dot. 21

¶Utrũ cõfessio qua vir cõfitetur se recepisse dotem cõstante matrimonio valeat. Ñ. q non 22

nisi appareat de numeratõne. Nã videt dona re Bal. in l. i. in secũda columna. C. de do. p̃ mis. et Ang. in l. penul. ff. que res pi. ob. po. et Bar. in l. si diuortio. et ibi legiste. ff. de verbo. obli. et alij in l. si volũtate. C. de do. p̃. et p̃sumitur simulata cõstitutio. vt dicit Bar. in l. i. C. de dona. ante nup. ó hoc habetur in l. i. vbi tex. C. de dona. cau. mor. nõ nu.

23 ¶ Quãdo debet restitui dos. R. q̃ si cõsistit in rebus immobilib⁹ debet statim restitui soluto matrimonio. Si vero cõsistit in mobilib⁹ rebus sic infra annũ. C. de re. vx. ac. l. vnica. §. exactio. Intellige tamẽ in marito si potest: qz si dolo mãlo nõ est versatus nõ restituet nisi in quantũ potest. et idem priuilegium habebunt filij eiusdem matrimonij. cauebũt tamẽ tam maritus q̃z filij de restituenda si ad pinguiorẽ fortunam veniunt. vt no. in. d. l. vnica. in. §. circa autẽ. et in. l. in cõdemnatione. ff. de re. iudi. et in. l. etiam. in principio. ff. solu. matri. nõ tamẽ transit ad heredes extraneos istud priuilegiũ l. maritum. ff. soluto matri. de hoc vide glo. in. c. mulieres. et ibi per canonistas. de dona. inter vir. et vxo.

24 ¶ Sed pone quãdo fuit data dos erãt res immobiles quas vendidit marit⁹ et emit res mobiles ex earũ pcio. R. ñdeo q̃ nõ cõputabunt immobiles sed mobiles. casus est in. l. cum fundo. §. si fundus. ff. de iure do. Et ideo limita dictũ. s. q̃ sint mobiles vel immobiles tempore mortis viri: et ita iudicabunt: nec valebit q̃ surrogatũ sapiat naturã et. qz nõ est verũ hic. et ideo nõ statim restituent.

25 ¶ Vtrũ maritus vel heredes expẽsas factas in dote possint defalcare. R. glo. in. d. c. mulieres. q̃ necessarias sic ipo iure. vtiles nõ minuunt dotẽ. sed petunt actu. mandati vel negociorũ gestorum. voluntarie etiã cum cõsensu vxoris facte solum permittuntur abradi. si pñt sine lesione rei. C. de rei vx. ac. l. vnica. §. sed nec et. l. i. ff. de impen. in re. do. factis. Qz ꝟ nõ habet locũ in expensis factis p exactionẽ vel defensione dotis. qz maritus est dñs fructuũ dotis. et sic tanq̃z dñs ipaz tuetur. vt no. ff. de impen. in re. do. fac. l. q̃. Et ideo nõ poterit repetere vt tenet Specu. ti. de dote post di. re. §. vl. ver. illud etiã. et Jo. an.

26 ¶ Vtrũ heredes teneantur alere mulierẽ relictam infra annũ. R. q̃ sic. Q. ó verũ est si nõ habet aliunde. vnde alatur. nõ tñ fm quantitatem dotis. quia si fructus excederẽt nõ tenentur nisi solum ad alimenta. Et si aliquid de dote restituunt tenentur in residuo alimentorũ. ita no. glo. in. d. §. exactio. et. ff. so. ma. l. diuortio. in pn. Vñ si pẽ pstitit alimẽta filie poterit eam repetere. ab heredibus viri. Facit qõ no. Bar. in. d. l. diuortio. Si vero hz vñ alat. tũc heredes nõ tenent. ita tz glo. in. d. §. exactio. et pbat in. l. extraneo. ff. de ven. in pos. mit.

¶ Sed nunq̃d tenetur habitare cũ heredibus mariti. R. Bar. in. d. l. diuortio. q̃ nõ. quia nõ inuenit in iure expressum. cõtrarium tamẽ videtur verius. quia infra annũ dicit mulier q̃si esse in matrimonio. C. de bo. ma. l. fi. et sic coluit. d. Car. q̃ nõ poterit alimenta petere. si cõtra eoz voluntatẽ alibi sit demorata. dummõ honeste possit apud eos demorari. 27

¶ Vtrũ licite mulier possit pcipere certũ qd pro alimentis ab heredibus mariti. donec dotẽ sibi restituant. R. q̃ sic. de iure cõi iuxta no. p Bar. post Cy. C. de bo. aut. iudi. pos. aut. ei q. Et per Ang. in. l. ticia. ff. so. ma. et Pau. de cas. cõsi. cccl. xxxiij. et Pano. in. c. de prudentia. de do. post di. re. recitat Jo. de lig. in cle. ex graui. de vsuris. et sequit dicentẽ q̃ valet statutũ vt heres solvat certũ quid p centenario. Limitat tamẽ idẽ Pa. hoc in ea que nõ habet vnde aliunde viuat. sed nõ mihi placz ista limitatio quando nõ accipit tale quid rõne lucri. sed rõne interesse lucri cessantis. vt puta quia potis vellet habere dotẽ vt eam implicaret in possessionibus vel alijs negociationib⁹ de quib⁹ verisimiliter tñi vel plus haberet. alis nõ liceret. Et sic intelligo Jo. de imo. in. d. cle. ex graui. post Jat. de mat. q̃ tenẽt nõ licere sine vsura. puta. qz solũ accipit rõne lucri. 28

¶ Vtrũ vir licite accipiat possessionem in pignus p dote solnẽda. vide. j. vsura. i. §. xxv. 29

Dubium fm Jsi. li. ethi. est motus indifferẽs in vtrãq̃ partẽ p tradictõnis vel dic q̃ dubiũ est equalitas rationũ cõtrariarum fm plm.

¶ In dubijs vbi versatur piculũ aie semp tutior ps est eligẽda. et ĩ ipis qõ certius est tenẽdum. et qõ sine periculo explicari pt. ita dicit Pa. in. c. iuuenis. de spon. 1

¶ Vtrũ in dubio debeam⁹ interptari vt potis q̃s nõ sit irregularis. R. vt colligo ex pa. i. c. cũ tu fili pposite. de testi. et i. c. ad audientiã. ó homi. Aut loquim⁹ in foro aie. et sic debem⁹ interptari irregularẽ. et sic de alijs. ubi dubitat de aliq̃ delicto. vide glo. i. c. vnico. de scru. i or. fa. Vel r dicẽdũ i foro q̃si pnialí. vtputa qz ñ agit ad penã ppriã. tz vt a misterio abstineat. aut ab alio i q̃ subesset pcm. sicut i ẽctu mrionij. Facit. c. significasti nobis. de homi. et. d. c. iuueis. 2

aut loquimur in foro ꝓtētioso, et sic debemus interpꝛari ꝙ nō maxime vbi agit̄ de pena: puta, qꝛ celebꝛauit, qꝛ collatio nō tenuit ⁊ hmōi. qꝛ ī penis melioꝛ interpꝛtatio est fiēda, vt ī regula ī penis, et regula odia, li. vi. et idē dic in excōicatōe, et similibus.

3 ¶ Quō iūt interpꝛetāda ab alīs facta dubia ꝓmoꝛ, R. c. estote misericoꝛdes. de re. iuꝝ. ꝙ in meliozē ꝓtē. vide. ĵ. iudiciū. §. xvij.

4. ¶ Verba dubia sunt accipienda fm intentōz ꝓferētis. ff. de re. iuꝝ. in ambiguis. et vt res potius valeat ḡ pereat. c. abbate. de ver. sig. als fm cōmunem vsum. c. di. cōtra morem. vide. s. castitas. §. i.

5 ¶ In quo differt dubiū ab opinione ⁊ fide et scīa. vide. ĵ. opinio. in ꝑn.

6 ¶ In re dubia fides: autoꝛitas ē requirēda romane ecclesie. xi. dis. palā.

7 ¶ In rebꝰ ambiguis absolutū nō dꝛ esse iudiciū. xxxij. di. c. habuisse. imo qñ dubiū est in ꝑsona: vel in facto: vel in iure. nullo mō sīa est ferenda. xxx. q. v. iudicantē.

8 ¶ Nō dicit̄ iteratū qđ dubitat̄ factū. ō ꝑsby. nō bap. c. veniēs.

9 ¶ Dubio exīte in iure mīonī tutiꝰ est ꝛ statuta hoīm dimittere copulatos ḡ disiungere cōiunctos ꝛ statuta dei. c. licꝛ ex quadā. de testi.

Duellum est pugna duoꝝ. vt dicit̄ in c. monomachiā. i. singulare certamen. ij. q. v. et fit ad ꝓbationē alicuius rei ita vt q̄ vicerit ꝓbasse videat̄ qđ est ꝓhibituꝛ sub pena mortalis pctī. qꝛ ꝛ legē dei. ibi. nō tētabis dīm deū tuū. Matth. iiij. et dicit̄ in. d. c. et ideo nō solū offeꝛes sed acceptās cū dantibꝰ auxiliū: cōsiliū vel fauoꝛē et valentibꝰ ꝓhibeꝛe ⁊ nō ꝓhibentibꝰ peccāt mortaliter. Ald ro. c. i. digni sunt morte q̄ ꝓtiūt. et nō excusant̄ ex ꝙsuetudīe vel metu acceptātes. nisi vt. ĵ. dicā. qꝛ potius debet q̄s q̄libet mala tolerare ḡ malo cōsentire decernat. xxxij. q. v. ita ne. nec obstat ꝙ dauid cū golia exeꝛcuit. qꝛ auctē spiritusancti fecit. sicut et samson. vt dicit glo. in d. c. monomachiā. xxiij. q. v. si nō licet.

i ¶ Que pena ē clerici in duello pugnātis, R. ꝙ dꝛ deponi: et est irregularis. tñ epus ꝓt dispensare. dummō moꝛs vel membꝛoꝝ diminutio nō interuenerit. c. i. de cle. pu. in du. nec solū efficit̄ irregularis si ipe pugnat sed etiā si alīū ꝓ se pugnare facit. vt in. c. ij. eo. ti. ⁊ quicūq; ꝛ mandat cōsulit aut defendit si mō homicidiū sequat̄ vel mutilatio. vt in. d. c. ij. dispensat tñ eps cū clerico in beneficio. etiā habendo solū ꝓ sustentatōe. vt in. d. c. ij. cū ibi no. dummodo nō habeat curam animarū.

¶ Sed nunq̄d ille qui cogit̄ a iudice tali mō. ꝙ suspendet̄ quia habet eū ꝙ cōuicto nisi duellum suscipiat. possit suscipere cum sit innocēs. R. diuersa fuit opinio. vt no. in. c. i. eo. ti. sed mihi placet ꝙ talis coactus tali coactōne licite suscipiat. et etiā in causa ciuili quādo nō imminet ꝓbabile periculū mortis. qꝛ sicut licet se defendere ⁊ res suas et alia facere q̄ de se nō sunt mala. sic pugnare qñ alio mō nō ꝓt euadere. Facit. c. interfecisti. de homi. 2

¶ Vtrū clerici qui reliquias afferūt pugilibꝰ ad pugnandū sint irregulareō si sequatur homicidium. R. ꝙ si omnino sine ipīs erant pugnaturi nō erunt irregulares. als sic. et sic intellige opiniones diuersas. et cōcoꝛda fm hāc distinctionem. 3

¶ Qđ dictū est de duello ¶ Idē dic de iudicio aq̄ feruētis vel ferri candētis. c. fi. de pur. vul. 4

Ebrietas est ꝓpꝛiatio vsus intellectꝰ facta ad aliqđ tps ex immoderato potu vini: vel cuiuscunq; alterius rei potabilis.

¶ Vtrū ebrietas sit peccatum mortale. R. vt colligo ex Alex. ī se. se. et gl. xxv. di. §. als ea demum. et doc. ibidē. ꝙ aut raro cōtingit aut assidue. Si raro sic distinguo: ꝙ aut inebrians se cognoscit vini potentiā et suā cōplexionē disposītā ad ebrietatē: et tñ magis vult ebrietatē incurrere ḡ a potu abstinere. et sic est pctm mortale. Aut inebriās se: nescit vini potentiā et ignoꝛat ꝙ ex tali potu possit iebriari vel nō aduertit. et sic ē nullū peccatū vel veniale fm excessiuz ī potu ⁊ negligentiā in aduertēdo. Si vero assidua sit ebrietas sic est mortale pctm nō ꝓpter iterationē actꝰ. qꝛ multiplicatio actuū venialiū nō auget in infinitū. sed qꝛ nō potest esse ꝙ homo assidue inebriet̄ quin sciens ⁊ volens ebrietatē incurrat: aut saltē omittat diligentiā quā debet adhibere de necessitate ne in ebriet̄ cū habeat tps deliberatōis reprimēdi motus veniales nepcedant in regnū peccati. Alle vero q̄ ꝓcurat vt q̄s inebriet̄ cōiter mortaliter peccat sive sequatur ebrietas sive nō. sive sit peccatū mortale. in eo q̄ inebriat̄ sive nō qui cōsentit in damnū notabile ꝓximi. 1

¶ Vtꝝ ꝓpter sanitatē liceat inebriari, R. ꝙ nō sine pctō mortali. tā ī operāte q̄ in patiēte sciēter vez ē ꝙ fm. S. Tho. Fa fe. q. cl. abus vel potus q̄ esset iupfluus sano nō erit superfluus infirmo. puta. qꝛ dat̄ ei causa medicīe ad ꝓuocandū vomitū ⁊ sine peccato: qñ talis infirmitas id requirit: sednō vsq; ad ebrietatē. 2

3 ¶ Utrū ebrietas excuset a pcō. R. q excusat a tā to: sed nō a toto. Intellige q ad penā: sed q ad culpā excusat a toto qō fecit in ebrietate ex q est sine vsu totalis rōis, et facit qō no. xv. q. i. in. c. sane. et. c. si qs insanies. Alio vero ad penā Pa. in. c. q2 diuersitatē. de pces. pben. tenet q nō imputatur nisi id qō ex culpa immediate pcedit. nō qō mediate. et facit qō no. in tex. et in glo. xxiij. q. v. de occidēdis. et i. c. lz. de testib⁹. vñ dicit q licz qs excōicetur ppter suaz culpā. nō tñ imputat postea ei q beneficiū nō cōtulit infra tps debitū: nisi fuerit in mora pe tende absolutōis. q2 culpa nō est causa immediata. sed excōmunicatio q est pena. sicin ppo sito. lz sumptio pot⁹ supflui fuerit culpa. et cā immediata puatōis vsus rōnis. nō tñ est causa immediata homicidij vel alteri⁹ qō facit. et ideo nō erit irregularis fm istā opinionē. Ri. tamē in. iiij. di. xv. tenet q erit irregularis. et q ei imputāt ad penam oia que sequunt. sed mihi placet magis opi. Pa. et ppeo est tex. cū glo. i. c. de cetero. de homicidio. nisi volūtarie inebriare voluisset vt postea nesciēs occideret q2 sic ei imputaret. sicut tenet glo. in. d. c. de cetero. etiā qōcūq qō secutū est cuius mediate processisset.

4 ¶ Utrū ebrietas largo mō dicta qua qs non totaliter priuat vsu rōis sed bñ alterat. scit tñ qō facit. similiter sit pctm mortale. et excuset. R. absq dubio nō excusat a malo qō ppetrat ex q scit qō facit: nec etiā credo talē excusari a pcō mortali q sciēter tm biberet q talē graue dinē incurreret. tū ppter piculū ebrietatis. tū q2 sine notabili lesione rōnis hoc fieri nō pōt. In eo añt cui hoc accidit inaduertenter siue raro siue etiā frequēter nō credo sit peccatum mortale. q2 nō facit a ppōsito et sciēter. q2 non ita teneť talē alterationē vitare sicut ebrietatē. q priuat vsu rōnis totaliter.

5 ¶ Utrū teneāt gesta p talē ebriū. R. q nō qñ ppie est ebri⁹. lz qñ nō est ppie ebri⁹ lz cōfoztatus et scit qō facit tūc tenēt. licz i multis succurrať ei vt in iuramēto et pfessione et similib⁹ p misericordiā iuris. vt. s. diri blasphemia.

Ecclesia sumit multipliciter. vt. l viij di. c. quorum vices. et. vij. q. i. scire debes. et ne prelati vices. c. vlti. de verbo. signifi. c. causa. et. capi. cum clerici. in glo. et ibi vide.

i ¶ Ecclesia vniuersalis q est collectio fideliū nō pt errare in fide seu eius articulo. nec i his q ad bonos mores necessarios ad salutem pti nent. q2 xpus p ea orauit vt nō deficeret fides eius. et sic intellige. xxiij. q. i. a recta. In alijs añt bñ pt errare. q2 sequit opinionē que pt falli. et sic intellige. c. a nobis. el. ij. de sen. excō.

2 ¶ Ecclesia romana ibi est vbi sunt boni. vt dicit glo. i. c. quis. xxi. di. et sic pt⁹ q tpe mortis xpi remā sit in sola virgine maria.

3 ¶ Ecclesia an dicať illa q nō est cōsecrata. R. Pa. in rubr. de pse. ec. vel alta. q nō ppie. sz Basilica. i. domus regis. alle. glo. cū tex. in. c. i. de reli. do. et facit ad statuta. vt delictū commissum in eccīa nō cōsecrata nō sit pmissum in ecclesia. licz impropie accipiať vñ p altero. Item eq̄oce dicitur eccīa oratorij. licet ppie oratorij sit locus aptus ad orandū. quē q̄scp in domo sua edificare potest.

4 ¶ Ecclesia matrix. Aliqñ est cathedralis. vt in. c. venerabili. de ver. sig. aliqñ est baptisimalis seu prochialis. vt in. c. ex trāsmissa. de prescrip. et in. c. ad audientiā. el. i. de ecclesijs edi. no. do. Lar. in cle. ne romani. de elec.

5 ¶ Ecclesia materialis cuius aucte dz fundari. R. q aucte epi dioceseni. vt in auť. de eccle. ti. §. si quis añt. et de cōse. di. i. c. nemo. el. i. et ibi verū in locis non exemptis. in exemptis vero nullus potest edificare sine licētia sedis aplice. vt in. c. aucte. de priuilegijs. li. vi. et sic intelige. c. de locop. cū. c. se. de cōse. di. i.

6 ¶ Utrū debeat eccīa edificari sine dote. R. q eccie mendicantiū sic. alie vero nō. nisi i monasterijs q habēt redditus. vt no. in. c. i. de cēsibus. et dos est mansus terre: q multipliciter dicit. vt no. glo. in. c. fm canonicā. xxiij. q. viij. et in. d. c. i. no. Pa. q accipit hic p dote necessaria p sustentatōe ministri q māsus dz esse liber ab oi seruitute tpali. vt i dicz iurib⁹. et no. Juno. et Jo. et Jo. an. in. d. c. i.

7 ¶ Quis teneť ad ecclesie reparatōz. R. Pa. in. c. i. de ec. edifi. q de iure teneť plat⁹ dare quartā ptē redditus. si speciales nō sunt ad ibi deputati. vel si consuetudo nō transtulit onus fabrice in populo. nec valet cōsuetudo in ptrarium. vt in. c. cognouimus. xij. q. ij. in. d. c. i. qō intellige quādo supereſt aliquid detractis necessarijs sibi. alis nō teneť fm eundē. Pa. in. c de his qui. de ecclē. edifi. et quod dico de plato intelligo de oībus beneficiatis in ea. vt. d. c. i. et. c. de his. Si vero cōsuetudo trāstulit onus fabrice in seculares: tenentur ipi. ar. c. ad apostolicā. de sim. qō limito nisi ecclesia habundaret et ipi seculares in magna egestate essent. ar. c. aurū. cū similibus. xij. q. ij.

8 ¶ A quo debet cōsecrari et de reconciliatione eius vide. s. psecratio ecclesie. De eius immu-

nitate.vide.ĵ.immunitas.

9 ¶ Utrũ oblatões q̃ fiunt capelle cedãt eccie. prochiali.ĵ.quã est lita. R. Pa.q do. Anto. in c.pastoral. de his q̃ fi.a.pla.q sic p̃ locũ a spe/ciali.in.c.ad audientiã ꝓmo.de ec.edi. Infert etiã d. Anto.ibidẽ q̃ oblatio q̃ fit imagini pi/cte in muro alicui⁹ prochie cedit ecclesie parro chiali. Facit glo.ĩ.l.statue.ff.de vsufru. et An ge.in sua disputatõe q̃ incipit.in refulgẽti pa/ latio.hoc limito verũ qñ fit intuitu eccleſie p̃/ rochialis.alĩs nõ. de q̃.ĵ.votũ.iij.§.xxvi. Idẽ d. Anto.no.sup R. de prochijs q̃ oblatões q̃ fiũt celebrãti in alteri⁹ eccleſia sunt rectoris il lius eccleſie.nisi sit epͣs in ꝓpria dioceſi.vel ar chiepͣs in tota ꝓuincia dũ visitat.q̃ tunc epͣo vel archiepͣo cedũt.quia tota dioceſis censet. Parrochia de rapto.c.i.de pro.c.sup eo.et p/ nintia est parrochia archiepi.c.romana.§.fi. de censi.li.vi.

10 ¶ Eccleſia nõ cõsecrata an gaudeat eodẽ pri uilegio quo cõsecrata. R. Pa.in.c.fi.de cõse. ecle.vel alta.q̃ sic.qñ autoritate episcopi est edificata.multa ꝓ hoc allegant in glo.ibidẽ.

11 ¶ Eccleſie parrochialis collatio ipͦo facto est nulla si fiat ei qui nõ attigit.xxv.annũ. Item collata ei qui non est sacerdos si infra annũ a tpe cõcessionis q̃ adepte possessionis nõ fuerit sacerdos ordinatus vacat.licz alteri conferri nõ possit nisi cõpleto anno transacto. de q̃ dic vt.s.clericus.vij.§.v.

12 ¶ Eccleſie prochiali pñtatus p̃t admitti q̃/ uis nõ sit in sacris.dummõ infra tps debitus possit ordinari in sacerdotẽ.c.si is. de insti.li. vi.licz sine pñtatione institui nõ p̃t nisi dispẽsa/ tiue scm Jo.an.in.c.pterea.d eta.q̃ qual.or.

Electio est alicui⁹ psone idonee ad di gnitatẽ vel fraternã societatẽ seruata forma canonice facta vocatio. hoc col ligit ex.c.cũ in cunctis.et.c.cũ eccleſia vultera na.et.c.q̃ ꝓpter. de elec.et.c.cũ olim. de arbi.

1 ¶ Ad quẽ ptinet electio. R. de iure cõi spectat ad collegiũ. Nã quelibet congregatio dz sibi de iure cõi eligere plãtũ.nisi ꝓsuetudo sit in cõ trariũ.de elec.c.i.xvi.q.vlti.cõgregatio.xvij. q.ij.abbatẽ.et.c.se.vnde ad eam spectat etiaz si duo solũ vel tres fuerint.de elec.c.i. de ꝓsue. c.cũ dilectus.imo vt tenet glo.in.c.ij.de postu. p. Jnno.et Bo.et cõiter doc. Jus vniuersi/ tatis p̃t remanere in vno solo oibus alijs mor tuis vel priuatis suspensis vel excõicatis.tex. est in.l.sicut.§.sed q̃ si vniuersitas.ff.q̃ cuius. vniuer.cũ glo. et Bar.vnde in isto casu pote/ stas eligẽdi ptinet etiã ad pauciores qñ ma/ ior ps est inhabilis ad eligendũ.puta excõica ti vel suspẽsi.q̃ sic minor ps repñtat totũ colle giũ cũ inhabiles nõ ꝓhendant in numero. Fa cit.c.illa.de elec.bona glo.ĩ cle.quod circa. de elec. Iste tñ solus nõ posset se eligere. q̃ nota retur ambitiosus.c.p vestras. de iurepat. q̃ tinet etiã aliqñ ex ꝓuetudie vel priuilegio ad alios q̃ de collegio.c.cumana.de elec.

¶ Utr ptãs eligẽdi devoluat ad alios de col legio.qñ alij sunt priuãdi ptãte eligendi ꝓ ca vice. R. glo.in.d.c.ij.q̃ nõ añ q̃ priuent.

3 ¶ Quid si nõ vocent alij q̃ sũt ꝓuati vt inha/ biles ad eligẽdũ. R. Pa.ĩ.d.c.ij.q̃ tz electõ q̃ alia capitularia. tz nõ dũ sit discussum an sint ꝓuati.q̃ sufficit q̃ postea pñt cõuinci.

4 ¶ Utrũ quersi sint de capitulo et hẽant vocẽ in electõe plati. R. Ludo.de ro.ĩ suis notãdis tz q̃ nõ allegat.c.ex eo.de elec.li.vi.nisi antiq̃ cõsuetudine hoc haberẽt fm Anno.in.c.ij. de insti. Idẽ tenet Fede.cõsilio.cvij.p tex.in.c.q̃ si xps.de iureiur.in verbo.vos et couersi.q̃ ei set frustratoriũ monasterij vestri.

5 ¶ Utrũ elector possit vnũ vel plures ꝓcura/ tores instituere ad eligendũ. R. q̃ sic.si ipͤe sit absens q̃ iusto impedimẽto detinet, sed opor/ tet q̃ si plures ꝓcuratores instituit q̃ qlibet sit insolidũ aliter nõ admittet, et si simul ꝓcur rant.potior erit cõditio ꝓoccupãtis. Si vero null⁹ eor ꝓcupat:aut capitulũ admittet quẽ voluerit:vel si maior ps capituli nõ cõcordat admittet qui prior est institutus. Itẽ oportet q̃ ꝓcurator sit de collegio et si null⁹ vellet eẽ nõ possz extraneũ capitulo nolẽte deputare ne q̃ p̃ leas votũ suũ exp̃mere. Itẽ tercio oportz q̃ ꝓcurator institutus nõ eligat vnũ suo noĩe et alterũ noĩe ꝓcuratorio q̃ nihil valeret.nisi dñs speciale mandatũ dedisset de aliq̃ noiando.q̃ tũc illũ noĩe dñi et alterũ suo noĩe pote/ rit noiare.c.si q̃s.de elec.li.vi.

6 ¶ Utrũ illi q̃ non sunt ꝓfessi tacite vel exp̃sse in locis regularib⁹ sũt admittẽdi. R. q̃ nõ.vt ptz in.d.c.ex eo.nec illi q̃ p̃ eor regulã vel ꝓsti tutões ꝓhibent sicut minores.

7 ¶ Utrũ illi q̃ nõ sunt subdiaconi habeãt vo/ cẽ in capitulo in cathedralib⁹ collegiatis secu laribus vel regularib⁹ eccleſijs. R. q̃ nõ. etiã si ab alijs libere cõcedat. cle. vt bi qui. de eta. et qua. Quidã tñ limitãt q̃ ad illos q̃ nolunt ordinari laici. ꝓfessi tñ cũ clericis admitti de/ bẽt de iure cõi.vt ĩ.c.messana.de elec. nõ laici quersi nisi vbi hz ꝓsuetudo q̃ admittãt. vt no. glo.ĩ ẋbo.electõib⁹.ĩ.d.c.ex eo.vt ĩ.d.cle.vt bi q̃.d.c.ex eo.excludit solũ laicos quersos.

8 ¶ Quis nõ ꝓt eligere. R. fm Anno. et Pa. in d. c. ij. de postula. multi priuant ptate eligẽdi Primo excõmunicati maiori excõmunicatõe c. cõstitutus. de appel. secus de minori. de cle. excõ. mi. c. vl. Secũdo suspensi ab officio. de cõ sue. c. cum dilectus. Tercio interdicti. de elec. c. cũ inter. Quarto quibus interdictũ est elige re sine supioris licẽtia. de elec. c. fi. Quinto q̃ sciẽter celebrauerũt in loco interdicto. de sen. excõ. c. is qui. li. vi. Sexto illi q̃ ea vacatõe eli gerunt scienter indignũ. c. cũ in cũctis. et. c. in notuit. in fi. de elec. Et idẽ si peccauerũt in po stulando. c. scriptũ. eo. ti. q̃z ꝑ ea vice sunt pri uati ptate eligẽdi si facta noiatione secuta fu it postulatio vel electio. Secus si nõ sit secuta q̃z nõ sunt priuati. c. ꝑpetue. eodẽ. li. vi. Septi mo nupsilli. c. ex eo. eo. ti. li. vi. Octauo laici cõ uersi. Nono nõ ꝓfessi. Decimo nõ diaconi. de quibus dic vt. s. dictũ est. Undecimo illi qui per laicalem abusum elegerit. eo. ti. c. quisq̃s. Duodecimo nõ eligentes infra tempus debi

9 tum. vt. j. dicam.

¶ Quando debet fieri electio. R. q̃ in cathe dralibus vel regularib⁹ eccleſijs infra tres mẽ ses aliter devoluit ad superiorẽ. primũ qui su perior si infra prefatũ terminũ nõ elegerit de voluit ad aliũ superiorẽ. et sic vsq̃ ad papam vt in. c. ne ꝑ defectu. de elec. nisi iusto impedi mento fuerint impediti. deinde tenẽtur electo res presentare electionẽ electo et petere cõsen sum eius infra. viij. dies post q̃ cõmode pote runt. alioquin sunt suspensi per tres annos ab oĩbus bñficijs ipius ecclesie. c. cupientes. §. ce terũ. li. vi. eo. ti. An aliꝰ vero ecclesijs dz ꝓui deri infra sex mẽses. aliter ad primũ supiorẽ devoluit. vt in. c. de multa. de pben. et in. c. nul

10 la. de cõcess. preben.

¶ Utrũ possit fieri electio ante sepulturã ꝓdecessoris. ter. in. c. bone memorie. el. ij. eo. ti. te net q̃ nõ. si tũ fieret valeret fm glo. ibidẽ.

11 ¶ An quo loco debet fieri electio. R. q̃ ꝑt fie ri in quocũq̃ loco honesto maxime fm cõsuetu dinem. vt in. c. causis eodẽ. dummõ nõ sit locꝰ clãdestinus. quia electões que fiunt in came ris per occulta cõuenticula reprobantur. lxxix dist. c. ij. et. c. si transitus. propterea electiones episcoporum solent fieri in ecclesijs. c. q̃ sicut.

12 eodem titulo.

¶ Utrum in loco interdicto facta valeat. R. Pa. in. c. i. de postu. ꝓla. q̃ licet Archi. in. c. in noie. xvij. di. teneat q̃ nõ valet. tñ Hugo ver celleñ. et Io. an. et cõiter doc. post eũ tenent. q̃ valet et postulatio et electio. q̃z sunt quidã

cõtractus. et probatur per ter. d. c. Fallit hoc in electõne pape. vt in. c. vbi periculũ. de elec. li. vi. eodem ti.

¶ Qui sunt vocandi ad electionẽ. R. q̃ cẽs. 13
qui sunt ꝑsentes ad quos ptinet eligere et etiã absentes sunt vocandi fm q̃ cõsuetudo se ha bet. c. cozã. eodẽ ti. quia licet de iure absentes sint vocandi. vt in. c. quia ꝓpter. eodem ti. ta men cõsuetudo potest introducere vt nõ vocẽ tur. et valeat electio. vt notat Pa. in. d. c. cozã et in. c. cumana. eo. ti.

¶ Quomõ sunt vocandi. R. q̃ vel verbo vel 14
scripto vel cõsueto signo campane et hmõi fm cõsuetudinem.

¶ Utrũ possit statui terminus minoz triũ mẽ 15
sium in quo si nõ cõueniant licite ꝓcedatur ad electionẽ. R. fm Io. q̃ si due ptes ꝓsentes sunt et causa coartationis assignetur. sic põt. q̃z tũc ꝑt absens saltẽ vni de collegio cõmitte re vices suas. c. quia propter. eodẽ ti. Si vero due ptes absentes sint vel nõ sit causa coarta tionis. sic non potest sed debet expectari vsq̃ circa finẽ trium mensium. Et sic intelligе doc. et concoz. in. c. cum inter vniuersas. et. c. cum nobis. eo. ti.

¶ Utrũ pulsata campana si minoz pars sit q̃ 16
cõuenit possit fieri electio. R. P. in. c. ex cau sis. eodem titulo. q̃ in negocijs que possunt ex pediri per ꝓsentes quod est regulare. iurta no. per glo. in. c. ij. de testi. li. vi. sufficit vocatio per sonum campane. dummodo talis sit cam pana q̃ ipius sonus possit pervenire ad intel ligentiam existentiuz in loco. Sed in negocijs in quibus absentes sunt vocandi nõ sufficit vo catio per sonum campane. Sed absentes de bent vocari per nunciuz vel per litteras. vt in d. c. cum inter. et. c. quia propter. eodẽ ti. et ita videtur sentire Anno. in. d. c. in causis. et in. c. ij. de no. ope. nun. Sed quia Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusticia et iure. tenet q̃ quantum cũq̃ pulsetur campana. nisi cõuenĩat due par tes vniuersitatis saltem nõ valet. quod fit ver l. nominationẽ. C. de decurio. et in. l. nulli. ff. q̃ cuius. vniuersi. et. l. fi. C. de ꝓe. decu. et sic cõ muniter transeunt legiste. Tu tamen dicas q̃ opi. legistarũ est vera: quãdo campana pulsa tur ab eo q̃ nõ habet potestatẽ. puta q̃ aliquẽ de vniuersitate. quia minoz pars de duab⁹ v niuersitatis nõ habet autoritatẽ cõuocandi v niuersitatẽ. vel quãdo pulsando nõ intelligit ꝓ vocatõe ad tale quid peragendũ: sed indif ferenter pulsatur secus quando pulsat per eũ ad quem ptinet aduocare. et tali mõ q̃ omnes

sciunt se vocatos. Et sic intellige et limita. l. nominationē: et ꝑdictā. l. nulli. l. aūt fi. ꝑdicta nihil ad ꝓpositū. qz dicit q decretū nō dz ex tabella recitari. Intelligo ibi tabella. i. tabellionē. qz istud nō est delegabile. et sic nō facit ad ꝓpositū. Iz Bar. exponat tabella ꝑ instrō pulsatili. sed no. bene. et sic tene q valet qñ sunt ꝑsentes. et qñ pulsat per eū qui potest vocari. a tali mō q intelligāt se vocatos. Et sic cōcor. dicta canonistarū. in. d. c. ñ. et in. c. i. de ma. et obe. et in. ō. c. in causis. de hoc vide. j. statutū. § xñ. et. xiñ.

17 Quid si aliqs sit in ciuitate vel monasterio infirmus. R. fm Io. q scrutatores debēt ire ad eū et inqrere votū eius. sicut vota pūtium. qz pūs est qui in ortis est. ff. de ꝑcu. l. i. iuncta l. v. nec erit necesse ipm in collatōe: aut alijs q̄ sequunt requirere. sed sufficit cōsensus in scrutinio habitus. et cōcor. Anno. Posset etiā talis ꝓcuratorē cōstituere vnū de collegio cum iusto impedimēto detineatur. vt supra dictum est.

18 Utrū vno elector ꝓtēpto nec vocato sit irritanda electio. R. q sic. si ipe vult: ꝑ etiā ratā habere si vult. c. q sicut. eo. ti.

19 Utrū elector possit renūciare voci sue. R. q sic. qz quilibet ꝑt renunciare iuri suo. C. de pac. l. si qs in conscribendo. Si tū accedat admittendus est in oībus que circa ipam electōz faciēda restāt. c. ecclesia vra. eo. ſ. R.

20 Quis debet eligi. R. q melior. nō simpliciter sz q̄ melior erit tali ꝓlationi. vñ Iero. viij. q. i. licet qui ꝑstantior est ex oī ꝓpo q doctior qui sactior qui etiā in omni virtute eminētior: ille eligat. lxxiij. di. c. metropolitano dicitur. optimus debet eligi: Intellige fm iudiciū cōscientie eligentis.

21 Utrū peccet mortaliter q̄ nō eligit meliorē illi ꝓlationi fm iudiciuz sue ꝓscie. R. Ben. de gan. in. iij. ꝙli. q. xxxij. dicit q si duo bona ꝓponant vni. si cetera sunt paria. puta. eque ꝑcepta. eque facilia. a hmōi teneturſub peccato mortali eligere bonū. ratio. qz eligendo minꝰ bonū continet bonū vbi habet rationē ꝓfecti. ſ. maius. et sic prefert in sua electione defectū boni ipi bono. ex quo duo sequuntur absurda. Primū q statuit sibi in bono illo minori finē boni. in eo qđ excludit maius seu qđ amplius est in maiori. cōtra qđ dicit glo. super illud ad phm. Non q iam acceperim aut ꝓfectus sum. Nemo inqt fideliū et si multū ꝓficerit dicat sufficit mihi. qui enī hoc dicit exit de via ante finē. Secundū absurdū est q ꝓtēnendo illud. bonū qđ est amplius in maiori bono: cū nō sit in eo nisi rō boni: cōtenuit in eo bonū qz bonū quare cū ratio boni cōtenni nō possit. nisi ꝓtēnendo primū et summū bonū. qz omne bonum est aliqua rō primi boni. ergo eligendo minus bonū ꝓtennit primū bōnū nō solū indirecte sicut q̄libet aliꝰ pctōr q̄ vellet si esset possibile sūmū bonū. a etiā illud delectabile. et ꝓptera ne delectationē amittat ꝓtennit summu bonū Iste vero nō sic. sed absolute non vult sibi illud bonū adesse. et ita neq bonū simpliciter qz bonū. sz qz hoc. et sic simpliciter cōtennit absolute bonū simpliciter nolēt in bono ꝑficere qđ est a bono deficere. fm Ber. et fm glo. ad phm iij. Ad ea vero q̄ sunt prioza extendēs dicit ad futura merita. a quibus si cessaret ꝓderet et ꝑterita. Secus si ex carnali affectōe. qz talis affectio mutat rōem cōtēptus. quoniā iste qui ꝑfert minus bonum sine affectione. nō cōtennit nisi bonū quia bonū. qđ nō vult. et ita directe et ex malicia. Ille vero qui ex affectōne ꝑfert nō cōtennit bōnū quia bonum. quia bene vellet habere maius bonū. tamē ꝓpter affectionē ꝑfert minꝰ bonū a ꝓtennit indirecte maius bonū. et sic fm exigentiā illius affectōis et libidinis in ea poterit esse cōtēptus venialis. Ille. Ex hoc ergo collige q qui eque faciliter ꝑt eligere meliorē ad illā ꝓlationē seu officiū si solūmō ido ñ eligit meliorē qz nō vult. q peccat mortaliter in quacunq electōe. Si vero ideo nō eligit meliorē fm iudiciū sue cōscientie ex aliqua affectōne. puta. qz est sibi inimicus ille melior: vel quia minus idoneus est sibi benivolus a hmōi. tunc distinguendū est an electio sit de maiori dignitate. puta. papatu. epatu. a idem de omnibus curā animarū habentibus. et sic peccat mortaliter. ar. c. nihil. de elec. Si vero sit de aljs electōibus. erit peccatū venale. dummō sit dignus hoc est nō habeat aliqđ canonicū impedimentū. his videt cōcordare Tho. vi. quol. q. vi. licz obscure. quia ibi dicti oportet addere que dicit de acceptōne personarum. nec obstat quod dicitur in. c. cū olim. c. cum dilecti. et. c. cū inter canonicos. et ibi glo. eo. ti. q sufficit sit dign⁹. qz R. Tho. vbi. s. q ista intelliguntur quo ad forum cōtentiosum. in quo nō reprobat electio dummō sit dignus Si autem eligit indignum in ecclesiasticis. sic est mortale In temporalibus vero non credo mortale nisi in maioribus dignitatibus. puta dominio. in aljs autem officijs non. nisi sit talis qui eligitur q ex eius electōne sit secutū aliqđ notabile damnū in illis quib⁹ habet

exercere tale officiū. vt qz tabellio qui nescit dictare instrumenta vl iudex qui nescit dare sententiā et hmōi.

22 ¶ Vtrū eligētes incognitū saluēt cōsciētiā R. Pa. in. c. bone memorie. el. j. de post. pre. q nō p tex. ibidē qui vult vt plenā habeāt noticiā. Limito hoc vl p se vl p eos cū quib⁹ cōuersatus est. c. scriptū est eodem.

23 ¶ Que sunt canonica impedimēta. R. reduc̄ ad. viij. Primū si ē malus et male vite. vñ Dio⁹. in epla ad demophilū monachum. qui nō ē gratia illuminatus nō est iste sacer / dos sz inimicus dolosus. delusor sui ipsius et lupus ptra dominicū populū pelle ouina arma⁹. becille. Et ex hoc dic̄ Tho. vbi. s. q ex istēs in peccato mortali ē indign⁹ ad p̄laturā ecclīasticā et officiū spūale exequēdū. Scōm si ē excōicatus maiori excōicatōe. c. cōstitutis. el. i. de appel. Terciū si est excōicatus minori excōicatōe. c. fi. de cle. excō. mini. Quartū si ē suspēsus vl interdictus aut interdictū nō seruauit. c. j. de postu. prela. c. cū dilectus de p̄sue. Quintū si nō ē legitime natus. etatz debite q litterature q̄uenientis. vt in. c. cū i cūctis eo. ti. vel bz aliquod de alijs impedimentis circa ordinañ. de quibus vide. j. Ordo. iij Sextū si semel ꝓpter vicium persone fuit reprobat⁹. c. sup eo. eo. ti. Secus si cassata fuit electio ꝓpter vicios⁹ p̄cessum. c. innotuit. eo. ti. Septimū si ē eps qz nō p̄t eligi ad aliā dignitatē. sz bz postulari. c. fi. de postu. p̄la. Octauo in aliqua religione nō p̄t eligi exp̄sse nō p̄fessus in ea. c. nullus. eo. ti. li. vi. q. cle. cū rōni eo. ti. in ep̄m tñ p̄t eligi nouitius. d. c. nullus.

24 ¶ Vtrū electio de tali bñte aliquod p̄dictorū impedimentoz sit nulla ipo iure. R. q sic excepto in bñte p̄mū impedimētū q terciū qz ē cassanda. vt ptz in. d. c. fi. de cle. excō. mini. q electores sunt p̄suati ipa vice electōe. q suspensi triēnio ab ecclīasticis beneficijs ipo facto. vt in. d. c. cū in cunctis.

25 ¶ Quomō bz fieri electio. R. q tres sūt forme a iure nobis tradite. vt in. d. c. qz ꝓpter. eo ti. q iō electio que nō fit fm vnā ipsarū ē nulla ipo iure. vt ibidem.

26 ¶ Prima bz forma scrutinij in qua requirūt ista de necessitate. alit eēt nulla electio. Primū q oēs qui dñt eē q volūt cōgregētur presentialiter simul. Scōm q ab ipis assumant tres de collegio. q deputēt ad scrutāda vota oium de collegio. q ñ sint nec plures nec pauciores fm cōem opinionem. Posset tñ teneri opinio Hin. q Lancre. in. d. c. qz ꝓpter. q̄ in collegio essent pauci q sufficerēt duo. q q̄ ñ eēnt nisi duo sufficeret vnus vocatis testib⁹ fm Inno. q placz. Pa. in. d. c. qz ꝓpter. tenēt etiā aliqui q si p̄dicti tres nō eēnt d collegio eligētiū nō eēt inualida electio sz cōis opio tz q bz sint d collegio. aliter sit nulla. q cōuenit magi lre. Terciū q isti tres exquirāt vota singulor in secreto. s. ab alijs de collegio. qz bñ possent eē alij testes q nō sunt de collegio. dūmodo nō sint tales qui possent timorē ic̄utere eligētib⁹. qz tūc possent refutari sicut et scrutatores si tales eēnt vl aliqs ipoz. q eēt iusta cā appellandi. fm Pan. in. d. c. qz ꝓpter. Quartū q ista inquisitō fiat sigillatim nō bini vl trini sunt vocādi. Quintū q vota oium exq̄rant. qz si vnus cōtēneret ñ valeret. Sextuz q scribant vl q seipos vl p tabellionē vota oiuz. Septimū q mox postq̄ fuerit in scriptis redacta vota oium publicent in cōi ibi dicit glo. mox. s. incōtinēti nullo actu p̄rio intermisso post vota suata q scripta. q vno ꝓtextu. Octauū q facta publicatōe fiat collatō numeri ad numerū meriti q zeli. ad meritū et zelū. Nonū q facta collatiōe fiat electio per vnū de capitulo nomine capituli. q p̄ vba singularis numeri. vt in. c. sicut. e. ti. li. vi. dicat sic. Ego. N. noīe meo q oium vīm qui mecuz in ipm cōsensistis eligo. N. in ep̄m q̄c. vl si ip se eligens non consensit dicat noīe oium vīm qui in ipm q̄c. Decimū q electio fiat de eo in quē maior q sanior ps totius capituli cōsensit. q sanior pars p̄sumit sp maior pars. c. dudū. e. ti. q in. c. ecclesia vestra eo. ti. bz vbi maior ē numerus zelus maior p̄sumit. Undecimū q dicta electio solēniter q publice denūcietur. Duodecimū q seruet ordo omniū p̄dictoz successiue sicut enumerauī. Aliter si ꝓpo steret nihil valet. Addūt aliqui multa alia q̄ dicunt fore de substantia huius forme. sz cōiter nō tenet nisi de sup dictis. Ex quib⁹ patz q difficilis ē ista forma in qua multi q docti deficiūt ignorātes p̄ctica vt dicit gl. in. c. cū expediat. li. vi. e. ti. Dico ēt q ē periculosa religiosis. q illis qui viuunt simul. qz cū intelligūt aliqs nō dedisse voces mō q̄ voluissent cōcipiūt aliqui passiones. q sepissime eligentes aliq̄ bñano respectu nō eligūt fm iudiciū conscientie. Unde tex. in. c. vbi periculū. in. §. ceterū. de elec. li. vi. dicit cū arbitriū vl ordinatus captiuat affectus vl ad certū aliquid obligatōis cuiuscz necessitas adūcit cessat electio dū libertas adimit eligēdi. ℟ ibi. Et ꝓpterea ē alia forma securior q expeditior q seq̄ē

27 ¶ Secda forma ꝺr forma cõpromissi. vt. d. c. qr ppt. s. cõmittẽdo aliquib⁹ viris idoneis potestatẽ eligẽdi. Ista aũt cõmissio siue istꝺ cõpromissũ põt fieri dupliciter. Primo limitate. s. vt compromissarij teneãtur eligere illũ in quem maior pars totius capituli seruatis votis oĩum de capitulo sigillatĩ & secrete ab ipsis cõsenserit. & de ista est forma de qua in. c. cũ dilect⁹. e. ti. & in. c. cũ expediat. e. ti. li. vi. & ista ẽ melior oĩb⁹ formis. qr electores nõ abdicãt a se ptãtẽ noiatõis. Et ad istã formã nõ requiritur de necessitate nisi primo q cõpromittẽtes sint simul congregati. & oẽs qui ꝺnt & volunt interesse. Secõm q cõpromittat in vnũ vel duos tres. aut quot volũt siue sint de collegio vel nõ. ꝺũmõ sint clerici nõ laici. c. cõtingit. ꝺ arbi. Tercio q cõpromissari⁹ vel cõpromissarij scrutent vota singulorũ secrete & sigillatĩ. Quartõ q eligat illum in quẽ maior ps toti⁹ capituli cõsensit dicendo. Ego. N. cõpromissari⁹ de consensu & volũtate cõpromissariorũ meorũ si bz alios virtute cõpmissi in nos facti eligo in epm. N. in quẽ maior ps toti⁹ capli cõsensit. Et si in ꝓma scrutatõe nõ cõsensit maior ps toti⁹ capituli replicare ꝺz tã in ista q̃ in ꝓma forma scrutinij ꝺonec cõsentiãt in aliquẽ. c. cũ terra co. Et si dubitaret aliqs de fraude cõpromissarij possent eligẽtes q̃libz ipor sigillatĩ facere fieri duas vel tres cedulas in quarũ q̃libz eẽt scriptũ nomẽ alic⁹ q ẽ in opiniõe eligẽdi & ipis acceptꝫ a cõpromissario ponat vnã de pdictis cedul in q̃ sit scriptũ nomẽ illi⁹ quẽ vult noiare in aliq̃ scarula q̃ sit coram cõpromissario qb⁹ a q̃libz sic positis tũc cõpromissari⁹ coram oĩbus extrahat oẽs dictas cedulas & postea eligat illũ in quẽ maior ps toti⁹ capituli cõsensit. & sic cõpromissari⁹ nõ poterit sciri qs dedit vocẽ isti vel illi nec fraudẽ facere. Et ad fuãdaꝫ istã formã sicut & ꝓmã sufficit q maior ps toti⁹ capituli ꝓsentiat fm lapũ quẽ sequit. Be. in. d. c. cũ expediat. qr nulli fit ꝓiudiciũ cũ q̃libet noiet quẽ vult. Fit scꝺo cõpromissum simplr. s. vt cõpromissarij eligãt quẽ volũt. & istomõ nõ põt fieri nisi oẽs ꝓsentiãt. alꝰ nõ ꝑdicẽte nõ valeret q si oẽs ꝓsentiũt nõ requirit nisi vt eligãt sic. Ego. N. cõpromissari⁹ ꝺ cõsensu cõpromissariorũ meorũ virtute cõpromissi in nos facti eligo in epm. N. & si ꝑdicti nõ eligerit maior ps ipor eligeritidignũ sciẽter electio ꝺeuoluit ad capl̃m qꝺ in eos cõpromisit

28 ¶ Tertia forma ꝺr forma cõis inspiratõnis ad istã formã requirit ꝓmo q oẽs ꝓueniãt in vnã psonã. qr si vnus nõ ꝓueniret nõ eẽt ꝑ inspiratõez. q̃. q fuerit facta sine vitio symonie vel alic⁹ tractat⁹ spẽalis in q̃ noiet certa pso na sz tractat⁹ generalis. ꝑ bono plato in genere bñ ꝓcedit fm Jo. an. sz nõ spãlis. qr sic eẽt psuasio non inspiratio.

¶ Utrũ supdicte forme sint seruãde in oĩ electõe. R. Pa. in. d. c. qr ꝓpter. q nõ. sz solũ habẽt locũ in electõib⁹ epor & alior platorũ ecclesiarũ collegiatarũ qui bñt generalẽ iurisdictõem. qꝺ ptz ꝑ. c. ne ꝑ defectu. eo. vbi platos appellat cathedraliũ & regulariũ ecclesiarũ. In electõib⁹ aũt alior bñficiatorũ supdictꝫ sufficiũt singulares cõsensus illor de capitulo dummodo pstent in capitulo. nec ẽ necesse seruare aliquã formã istarũ. sz electus simpliciter a maiori pte & seniori hẽbit ius. 29

¶ Utrũ electus teneat cõsentire. R. Be. in. c si electio. eo. li. vi. refert Archi. dicẽtẽ q licꝫ alꝰ peccat mortaliter. si putat se dignũ ad plaram & illã sibi oblatã nõ acceptat. vi. q. i. in scriptuꝫ. qꝺ credit verũ. Jo. an. qñ ñ ẽ eq̃ idoneus ꝑ quẽ illi ecclesie possit cõsuli. Ego vero ꝺico cũ Ricarꝺ. in. iii. quol. q. xxi. q in trib⁹ casibus teneẽ cõsentire sub pena mortalis peccati. Primo qñ a superiore ꝑ obedientiã cogereẽ. de renũ. c. nisi cũ pridẽ. Scꝺo qñ scõm iudiciũ siue cõsciẽtie videẽ sibi verisimr q nõ ẽ qui velit & possit salutẽ aiarũ ꝓcurare quã ipse posset. & ex hoc vidit ꝓbabiliter ecclesie imminere notabile dispẽdiũ & periculũ nisi assentiat. ꝺ. c. in scripturis. & c. olim. eaꝺ cã. ij. q. i. Fallit hoc in religioso qui si ꝓsentiret electõi de se facte exr suũ monasteriũ sine licẽtia sui superioris petita & obtẽta. ipso iure electio esset nulla. quã licẽtiã solus platus sine cõsensu capituli sui põt ꝺare. c. si religiosus. de ele. li. vi. Silr fallit in prꝺicatorib⁹ mĩorib⁹ & alijs mẽdicãtib⁹ q̃ etiã ꝺe licẽtia suor platorũ electõi postulatõi. puisiõi seu vocatõni exr administratõez sui ordinis in discordia celebrate cõsentire nõ pñt aliter ẽ irritũ & inane. c. quorũꝺã. e. li. vi. Tercio peccat mortaliter qñ ꝑ viã illicitã refugit. puta abscindendo se. nisi in spãli instinctu spũssancti. Si aũt nõ cogit ꝑ obediẽtiã. nec imminet ꝓbabile periculũ ecclesie si refugit ꝓpter pigritiã ꝑ viã licitã peccat venialiter. Si vero ꝑ humilitatẽ reputãs se indignũ sic mereẽ.

¶ Infra quot tẽpus teneẽ consentire electꝰ. R. infra mẽsem a ꝺie prꝺesentatõis electõnis aliter ẽ nulla ipso iure. nisi suporis requirat assensus. c. cũ sit ꝺe elec. li. vi. Quid si electio tenuit ꝺ iure naturali. puta qr interueit ꝓsen- 31

sus eligentiũ. sed nõ tenuit de iure qz obmissa fuer̃ t substãtialia iuris. R. fm Inno. quẽ sequũt cõiter doc. i. c. qõ sic. ó ele. q electꝰ si ẽ confirmatꝰ ẽ verꝰ plat/ z nõ teneꝫ resignare.

Elemosina fm sanctũ Bo. in. iiij. di. xv. pte secũda articulo primo. q. iiij. accipiẽ cõmunissime fm q̃ comprehendit omne opus misericordie impẽsũ. siue prio siue sibi. iuxta illõ eccle. xxx. miserere aĩe tue cõmuniter fm q̃ importat omne pietatis opus impensum primo corporale siue spũale. prout vero fm q̃ importat opus pietatis impẽsum primo ad releuãdã indigentiã corporalem. z ór ab eleo qõ ẽ verbũ grecũ qõ idem est q̃ miserior cuius imperatiuus est eleyson. i. miserere a quo eleos. i. misericordia. z ido debet dici elemosyna nõ elea vl elia.

1 Utrũ elemosyna cadat sub p̃cepto. R. fm Ricar. in. iiij. dist. xv. ar. ij. q. ij. q̃ sic sub p̃cepto legis nature. i. Job. iij. qui habuerit substãtiã huius mundi z viderit fratrẽ suũ necessitatẽ habere. z clauserit viscera sua ab eo q̃modo charitas dei manet in eo. z legis diuine Matth. xv. Esuriui z nõ dedistis mihi manducare. z legis canonice. lxxxvi. di. nõ satis. z. vij. q. i. omnes. sed qz p̃ceptũ ẽ affirmatiuũ nõ obligat nisi p loco z tẽpore. Et ideo considerãda est facultas habentis z inopia indigẽtis. Si enim homo habet aliquid qõ nõ sit necessariũ sustentatõi sue nature. nec illoz q̃ bus teneꝫ puidere. sicut sunt vxor filij serui. ancille. pater z hmõi. z sit tãta necessitas q̃ immineãt signa probabilia extreme necessitatis in paupere tunc teneꝫ de p̃cepto. Si vero habet aliquid supfluũ nõ solũ sustẽtatõi nature. sed etiã conuenientie sui status teneꝫ de illo facere elemosynã etiã si non inuenirenẽ tales qui essent in necessitate p̃dicta. Et si plures occurrerẽt quibus omnib⁹ nõ posset subuenire. teneꝫ ceterꝫ paribus illi qui magis indiget. Si vero nõ habet vltra cõuenientiam sui status nec ẽ qui sit in extrema necessitate nõ teneꝫ de p̃cepto. concor. Tho. xxij. q. xxxij.

2 Quis debet p̃poni in elemosina. R. q̃ ipe met deinde sui. deinde noti. demũ boni. deinde extranei. de quo vide ter. pulchrũ in. c. nõ satis. lxxxvi. di. z ter. cũ glo. in. c. quiescamus xlij. di. que quidẽ iura intellige ceteris paribus vt dictũ ẽ. qz posset esse extraneus in taz arta necessitate q̃ deberet p̃poni noto z coniũcto. qui nõ ẽ in tali. sed pater malus debet p̃poni cuicuncz bono in equali necessitate p̃pter preceptum dei.

Utrũ deputatus executor ad distribuẽdũ certa bona pauperibus possit distribuere inter suos cõsanguineos. R. Pa. in. c. Primo de cohabita. cleri. z mulie. q̃ sic. nã clericus p̃t in pauperes cõsanguineos de rebus ecclesie dare qui est distributor. vt in. d. c. i. z. xvi. q. i. c. fi. sic z plat⁹. ar. in. l. si mandauero. § si tibi centũ. ff. manda. Sibi aũt nõ p̃t distribuere. vt in dicto. §. si tibi centum. 3

Utrũ ei qui potest laborare sit danda elemosyna. R. q̃ nõ. ar. lxxxij. dist. c. eps. qõ verũ intellige quando p laborem sibi p̃t puidere. z sic limita. l. vnicã. C. de mẽdicã. vali. de quo. s. colonus. 4

Utrũ sit danda peccatorib⁹. R. q̃. q̃ sic. vt in dicto. c. quiescamus. et. i. q. ij. cõtra pio. nisi qñ p̃pter securitatẽ cibi negligeret iusticiã. quia tũc subtrahendus est. v. q. v. nõ omnis. 5

Quis p̃t facere elemosynã. Respõ. q̃ quilibet qui p̃t donare. de quibus dictũ est supra. Donatio primo. z etiã aliqui qui nõ possunt donare sicut monachi. filij. z hmõi. qui sunt in potestate alterius vt serui. qui in quatuor casibus possunt facere elemosynaz. Primus existenti in magna necessitate possunt facere elemosynã quando nõ est tempus vt possunt habere recursum ad superiorem. vt no. Pan. in. c. si quis. de furtis. z no. glo. in. c. nõ dicatis. xij. q. i. Secũdus qñ p̃dicti de licentia suorum superiorũ peregrinanẽ vel sunt in scholis qz possunt facere elemosinas quas alij honeste peregrini z scholares cõmuniter faciũt ar. l. vlti. C. ad macedo. z. l. si lõgius. ff. de iudi. z. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. z. c. pterea. de officio dele. Facit glo. in clemen. ij. §. penult. de vi. z honesta. cleri. Tertius quando videt aliquẽ in extrema necessitate etiã p̃tra supiorum prohibitionem possunt ei elemosynã dare. qz tunc omnia sunt cõmunia iure diuino. imo teneñ fm Ricar. vbi. s. q. vi. z glo. xij. q. i in. c. nõ dicatis. Quartus possunt de volũtate expressa vel p̃sumpta. vtputa qz habent administratõem a suis superioribus commissam. ar. ff. de dona. l. filiusfamilias. §. i.

Quid de vxore nunquid potest. R. q̃ si hz bona parafrenalia nulli dubium est q̃ potest qz sua sunt. de quib⁹ dic. vt infra parafrenalia. Si vero nihil habet pter dotem nõ potest facere elemosynam. xxxij. q. v. q̃ donatio. nisi in. viij. casib⁹. primus secũdus tercius z quartus sunt de quibus. s. in precedenti dixi q̃ filij possunt. Quintus si consuetudo loci ita hz q̃ vxores de pane z vino z hmõi faciant ele- 7

mosynas.q; consuetudo dat iurisditionez. et
licet viri aliqñ phibeāt debet sibi formare co
sciētiā.sm Rodon.ꝛ Jaco.de lau.in summa
q ideo faciūt ne nimis dēt sed tēperate. Sex
tus qñ vtiliter gerit negociū viri.puta qz vi
det virū crudelē ꝛ sceleratū.ꝛ vt deus suspē
dat irā vel eum illuminet dat moderatas ele
mosynas occulte.sm Rodo. Nā ꝓpt elemosi
nas deus suspendit flagella.vt.xvi.q.i.reuer
timini.ꝛ iō bene facit mulier dando elemosy
nas occulte sine scandalo viri vt deus eū ad
iuuet. Facit.l. soluēdo.ff.de ne.gest.cū si.ꝛ me
lius exemplum abigail ꝑmi. Rx.xxv. que libe
rauit virū a morte ꝓpter panes datos dauid
contra voluntatem viri sui. Septimus si vir
assignauit sibi certū quid ꝑ victu ꝛ ipa absti
net vt inde elemosynā faciat qz suū videt. Oc
tauus si mulier est lucrosa. puta qz exhibita
gubernatōe domus ꝛ familie lucrat ex operi
bus suis.nec intelligo deducendas expēs. vi
ctus/qz vir tenet eā alimentare ꝓpter dotē.vt
dictū est.s.dos.ꝛ ꝓpter etiā obsequia ab vxo
re exhibita.de hoc tamen vide.j.vxor.§.ij.ꝛ
q possit de lucro facere elemosynā. tenet. S.
Tho.ꝛ Ricar. in.iiij.di.xv.ꝛ cōmuniter sū
miste sequūt hic cū theologis.vt Ja.de lau.
in summa. Distingue tame sic.q aut lucrum
est necessariū sustentatōi sue ꝛ viri.ꝛ sic non
ꝑt facere elemosynā.qz magis tenet sibi ꝛ vi
ro q̄ alteri. Si vero lucrū superabundat.sic
ꝑt.ꝛ idē dic de parafrenalibus. vide.j.vxor.
§.ij.

8 ¶ De quibus dz vel ꝑt fieri elemosina. Rx.vt
colligit ex canonistis.i.q.i.in.c.nō ē putāda.
ꝛ.xiij.q.v.ꝛ ꝑ theologos in.iij.di.xv. q ꝑt
fieri de omni re que ē ꝓpria ipius dātis.ꝛ q̄ ñ
ē obligata restitutōi alicui certe ꝑsone sive li
cite sit acquisita sive turpiter. An aūt fit re
stitutōi obligata. vide.j. Restitutio. ꝛ vsura
ꝛ in multis alijs ti. Limita etiā in rebus pro
prijs.sm Ricar.vbi.s.q.v. dūmodo non sint
necessaria ad sustentatōez nature sue ꝛ suoꝝ
qz ordine charitatis magis dz se diligere q̄
alterū. nisi esset talis ꝑsona de cuius morte im
mineret notabile nocumētū rei publice.ꝛ ꝑ
fectui aīarum.qz tūc esset ꝓfectiōis nō neces
sitatis de tali dare elemosinam.

9 ¶ Quot sunt genera elemosynaꝝ. Rx.tria.vt
dz in.c.tria.xlv.di. Primū corꝑale.ꝛ hoc cō
sistit in opibus misericordie corꝑalis q̄ sunt
pascere esurientē.potare sitientē.vestire nudū
hospitē recolligere.infirmū visitare. redime
re captiuū.mortuū sepelire.vñ xps. Visito
poto.cibo.redimo.tego.colligo.cōdo. Secū
dū ꝛ terciū genus ē spūale. s. remittere iniuri
am.ꝛ corrigere delinquētē.vt in.d.c.tria. Ad
dunt alia quinq̄. s. ꝓsulere dubitātē. ꝑsolari
tristē.supportare onerosos.docere ignorātes
orare ꝓ oīb⁹ de q̄b⁹.j. Misericordia. §.i. Et q̄
sint digniores vide Ri.vbi.s.q.iiij.ꝛ.j. Sa
tisfactio.§.ix.

¶ Aduerte q dare elemosinā intētōe suble- io
uādi necessitatē ꝓximi ē op⁹ misericordie. sz
dare intētōe recōpēsandi ꝑ debito diuine of
fense. sic ē op⁹ iustitie.ꝛ sic ē satisfactoria ꝓ
prie.ꝛ ptinet ad meritū dimissiōis pene. sz ꝑ
mo mō ptinet ad meritū vite sm Jac.de lau.
in summa.

¶ Utru pauperibus ꝓpetat aliq̄ actio ꝯ diui- ii
tes vt eis subueniāt. Rx. Pa.in.c.siqs.de fur.
q nō. sz bñ ꝑt implorare officiū iudicis seu
superioris vt eos cogat.ꝛ ecclesia ꝑt eos coge
re.vt no.glo.in.c.sicut bi.xlvij.di.ꝛ ar.in.c.
nullus laicus.de iur.pa. Qō limita vbi quā
do sunt in tali necessitate ꝛ diuites i tali abū
dantia q̄ tenēt eis facere elemosynā de ꝑce
pto. alias non.

¶ Utrū quis possit furari vt faciat elemosy- ii
nā. Rx. q nō. qz nō sunt facienda mala. vt ve
niāt bona. xiij.q.v. forte.

EMancipatio ē relaxatō patrie po
testatis.cora iudice ꝓpetēte volunta
te patris ꝛ voluntate filij cōcurrēte et
in vtriusq̄ ꝑsentia. dicta ex eo q extra manū
id ē potestatē patris ponit filius. elicit ꝑ ex.l
nō nudo. C. de emā. li.ꝛ qō ibi no.ꝛ insti. q̄
bus modis ius pa.po.sol. §. ꝓterea.

¶ Quis ꝑt emancipari. Rx. infans de specia- i
li licentia principis.

¶ Utrū teneat pater emācipare filiū. Rx. nō 2
regulariter. qz patria potestas inextimabilis
ē. ff. de lega. i. l. filiusfa. §. vt qs heredē. Et ir.
nec filius ꝑ cōpelli vt emācipet a patre. Li
mita nisi ex cā sm Bar. in. l. quidā cū filiū. ff.
de ver. obli. licet aliter dicat glo. insti. q̄. mo.
ius pa. po. sol. §. fi. Nā in his que sunt volun
tarie iurisditōis nō pōt quis fieri altero iui
ro. vt in aut̄. q. mo. nat. effi. sui. §. si xo. Fal
lit hoc ꝓmo si pater male afficit filiū verberi
bus ꝯ pietatē. Itē si ꝑpellit eū peccare i cor
pus suū. Itē si filius ē arrogatus ipubes. et
pubes factus ꝓbat nō sibi expedire esse arro
gatū. Itē si pater agnouit sibi relictum lega
tū vt emāciparet filiū. qz in istis casibus tene
tur pater eū emancipare. vt no. Azo. in suma
C. de emancipa. li.

Emphitheosis dr ab em.i.in & fitos.i.fides & thesis.i'.positio.qr resratōis ꝯctr sine datio ad libellū.& ē medius ꝯctus.inter locatōem & vēditōem de quo vide glo.in.c.potuit.ō locato. Dñ emphitheoticarius.vl emphitheota ē qui accipit rē immobilē ꝑpetuo & hereditario iure colēdā vel meliorādā vel ad tps.puta secūdā & tertiam generatōem.vt in autē.de non alie.§.emphitheosim. Et quō ꝺbiē.no.ī.l.i.C.deiure em.

1 ¶ Vtrū ꝯctus emphitheoticus differat a cōtractu cēsuali. R.q sic.qr ꝑ ꝯctū emphitheoticū trās sit solū vtile dñium.vt ī.l.i.§.q ī ꝑpetuū.ff.si ager vecti. Sz ꝑ censualē trāsferr nō solū vtile.sz etiā directū.& fit quādo dr.ꝺceꝺo tibi talē rē & trāsfero in te quicqd iuris habeo in ea.& soluit annuatim certus cēsus.text. ē singularis in.c.ꝑstitutus.iūcta glo.de relido.& etiā si dicat ꝺcedo tibi talē rē in emphitheosim ꝑpetuā trasferēdo in te quicqd iuris hēo in illa.ꝑ certa annua pensione erit ꝯctus cēsualis.casus ē singularis in.d.c.cōstitutus & illa verba in emphitheosim imꝓꝓriāt.vt l.si vno.in ꝑn.ff.locati.& in isto ꝯctu nō hz locū pena.c.potuit de locato.& l.ij.C.de iure emphi.

2 ¶ Vtrū accipiēs emphitheosim vsqz ad tertiā generatōz.nec dicit inclusiue.vt alia equipolētali.vsqz itelligat exclusiue. R.q si vsqz ponit a lege sup gradu.sic stat inclusiue.vt in sti.ō succe.agna.§.fi.no.C.vñ legitimi.l.certū.& in.c.nō dz.de consan.& affi. Sz si ponit ab hōie in ꝯctu obligatorio.tūc ponit exclusiue.l.veteribꝰ.ff.de pac. Sz quidā intelligūt hoc in eo q augeret obligatōem.sz in casu nostro nō auget.sz facit eā transmissibilē.& iō includit fm Cal.& placet .Bal.tñ in.l.memi nisse.ff.de offi.pcōsul.dicit in re ecclesie si dicat.vsqz ad tertiā generatōem stabit inclusiue. Si vero vsqz ad quartā stabit exclusiue.qr vltra tertiā generatōem nō ꝑt fieri inuestitura.vt in.d.§.emphitheosim.

3 ¶ Sed nūquid stipes cōputabit. R.q nō.qr accipiēs nō est generatio suū ꝑius.& in gradibus stipes nō ꝯputat in numero.ff.de gradibus.l.iurisc̄ōsultus.sicut vnus nō ē numerus sed ꝓncipium numeri.

4 ¶ Vtrū ēphitheosis q̄ fit de generatōe ī generatōz assimilet̄ inuestiture feudali. R.q sic vt no.Bar.ī.l.si mihi & titio.ff.de ꝛbo.ob.& tex.cū Bal.in.c.i.de vasallo decrepite etatz.

¶ Vtrū ius emphitheoticū trāseat ad extra

n eos heredes. R.q fuerūt opiniones.sz mihi placet opinio. Jo.de imo.in.c.fi.de locato. dicētis q sic etiā in re ecclesiastica.dūmō sit data cū illa solēnitate.c.i.de rē.ec.nō alie.li.vi.& c.sine exceptōne.xij.q.ij.de qua vide.s. Alienatio.§.ij.lij.& .iiij.

¶ Vtrūz pater qui accepit emphitheosim ꝑ se & suis filijs possit illā ꝑlegare vni filioꝝ.r. Bal.in.c.i.in ti.an agnatus.in.vi.calūna.tz q sic emphitheosim.sz nō feudū.& multi alij. Ange.vero ꝓsilio.xviij.tz q nō.qr ius ē q̄sitū filijs nisi alteri filioꝝ tātūdē de alijs bonis ꝑligasset.allegat.l.i.§.assignare.ff.de assi.lib. iuncta.l.si cū dotē.§.si pater.ff.solu.ma.vbi pē ꝑt diminuere ius filie ex ꝑma ꝓmissiōe.dū modo tātūdē eidē relinquat quātū diminuit & sic concorꝺa dicta doctorum 6

¶ Vtrū veniāt filie qñ accepit ꝑ se & suis filijs.R.fm.Jo.de imo.in.c.fi.de locato.q ñ ꝑ singulare dictū.Archi.in.ca.siqs suadente. xvij.q.iij.vbi voluit q in materia ꝯctuū masculinū nō ꝓcipiat femininū ꝑ.l.veteribꝰ.ff.ō pac.hoc idē tz Bal.de suc.q fuit doctor.Archi.in legibꝰ.& Ray.de fozli.in.l.tres fratres ff.de pac.& Lu.de ro.consilio.xxxiij. 7

¶ Vtrū emphiteota possit dimittere rē emphitheoticā.& se liberare q̄ vult. R.lz aliq distinxerunt an sit obligatus rōe rei.& sic possit.an rōe ꝑsone.& nō possit.vt dicit.d. Odofar. Tñ Ja.est cōtra.tenēs q nullo mō ꝑt.et idē Pā.in.c.iudicatū de īmu.ec.qr qō a ꝓncipio ē volūtatis.ex post facto ē necessitatz.l ad pensionē.l.i.& .q.C.de iu.emphi.g tenet ꝑsonaliter.cū omnes actōes sint ꝑsonales.insti.de act.§.appellamus.& sic dimittēdo rem obliget ad pēsionē.qr ꝑsonales actōnes sunt affixe ossibus nostris.l.quis g.ff.de pecu. 8

¶ Vtrū possit aliū emphitheotā facere k alteri locare. R.q sic.insti.locati.§.adeo.qr ñ est ꝓpie alienatio vera. 9

¶ Vtrū emphitheota cuiuscūq etiā ecclesie possit donare aut legare meliorationes q̄s fec in re emphitheotica.vl ipam rē emphitheoticā sine alia solēnitate. R.glo.in.c.fi.de locatōe q sic.& cōiter sequūtur doc.Bar.tz verū in emphitheota fisci.sed nō in emphitheota ꝑuati in fi.C.de iu.emphi.ꝑ.l.ij.C.eodē. Sz Bal.in.l.vsufructu.ff.solu.ma.reꝓbēdit bar. & dicit eum male intellexisse.d.l.ij.qr loquit quando alienat ꝓprietatem.& sic ius dominij sed quando alienat donando.vel legando saluo iure dominico semper tenet donatio vsqz

gatum. vnde dicit Pa. in. d. c. fi. de locato. q̃ vbicũq; phibetur venditio facta cõmemoratõe de p̃cio. vt in. d. c. fi. non intelligit̃ de alia alienatõnis specie. vt in. l. fi. C. de p̃di. curi. Et p̃ hoc infert q̃ etiã p̃mutare p̃t. & sic limita. l. statuliberi. §. quintus. ff. de statulib. & qõ no. in. l. ij. C. de vsuca. p̃ emp. vbi tenet̃ qõ nomine emptõis & venditõnis intelligit̃ oĩs contractus. per quẽ dominiũ rei tranffert̃. Tutius tñ est vt nõ p̃mutet sine consensu domini ꝓpter doc. multos qui tenẽt q̃ nõ p̃t permutare in. d. l. fi. & d. c. potuit. pignori tamẽ obligare p̃t. l. tutor. §. fi. ff. de pig. ac. licet sit tutius facere cũ consensu dñi fm Spe.

ii ¶ Vtrũ possit vendere rẽ emphiteoticã ecclesie vel melioratões p̃dictas. R. Pa. in. d. c. fi. de loca. q̃ sic. dũmodo hanc solẽnitatem seruet Primo q̃ requirat p̃latũ vel rectorẽ ecclesie qui dicit̃ ecclesia. vt. vij. q. i. scire. Secũdo q̃ denũciet p̃ciũ qõ offert̃ vere. l. fi. C. õ iure emphi. Tertio q̃ ecclesia nõ respondẽte labãt̃ duo mẽses. Hec phabnt̃ in. d. c. fi. Quarto q̃ nõ vendat p̃hibitis p̃sonis quas ponit glo. ibidem. & sunt omnes p̃sone que nõ sunt faciles cõuenire. sicut capitanei & hmõi. ex q̃bus p̃iudiciũ posset pati ecclesia. vt. ff. qui satisda. cogũ. l. ij. Quinto q̃ nõ vendat nisi vti le dominiũ sibi competens & melioratões q̃s in re fecit. Sexto q̃ prius nõ cediderit a iure suo puta nõ soluẽdo canonẽ. q̃ in. l. nemo. ff. de re. iur. dicit̃. Nemo plus iuris in aliũ trãsferre potest q̃ habet.

i2 ¶ Vtrũ p̃dicta debeat obseruare supficiarꝰ ecclesie quando vult vendere qui est dñs supficiei q̃ sup solo alicuius edificat domũ donãdo sibi cẽsum paruũ. R. Bar. in. l. i. §. pe. ff. de supfi. q̃ sic. per. l. ij. C. ne rei diuine vel temporaliũ. Sed. d. Car. est contra. Ange. vero dicit ibidẽ Dictũ Bar. equũ. sed iure non ꝓbari. & ideo ãte factũ sequeñ. pꝰ factũ Car. Nota tñ fm Bal. in auten. qui res. C. de sa. san. eccle. q̃ qui cadit a solo cadit supficiei argu. d. l. i.

i3 ¶ Vtrũ p̃fata solẽnitas sit seruanda in emphiteota p̃uati seu secularis. R. q̃ nõ. nisi solũ vt requirat̃ dñs an emere velit meliorãtões & nõ vendat talibus p̃sonis quibus dñs cõmode nõ possit habere ius suũ. vt potentioribus & hmõi. alꝰ caderet a iure suo. vt in. l. fi. C. de iure ẽphi. & no. glo. in. d. c. fi. de loca.

i4 ¶ Vtrũ frater fratri possit alienare sine p̃fata solẽnitate. R. Bal. in. l. voluntas. C. de fi dei cõmissis. q̃ sic. q̃ duo fratres habẽt emphiteosim paternã ecclesie etiã q̃ vnus põt iura sua alienare alteri sine p̃sensu ecclesie

¶ Vtrum possit dari in dotem. vide. s. Dos §. septimo. i5

¶ Vtrũ debeat fieri remissio canonis. i. annue vel regularis solutionis ꝓpter guerrã. R. q̃ licet sit diuersa opinio. tu dic q̃ si quantitas canonis est ita magna. q̃ si res locaretur de anno in annũ nõ plus p̃ciperetur. tũc p̃cedat opinio q̃ fiat remissio. nõ solũ ꝓpter guerrã imo etiã ꝓpter aliam sterilitatẽ. vt dicit Bal. in. l. i. C. de iure emphi. & ibi dicit Bar. q̃ nõ ẽ ꝓpꝛie cõtractus emphiteoticus tunc q̃n dat̃ tanta quãtitas sicut p̃ locatõe. Si vero est modicus. vt cõmuniter fit. tũc non fiet remissio. arg. l. si merces. §. vis maior. & l. ex cõducto. §. i. & l. si vno. ff. locati. nisi substantia rei penitus ledat̃. vel nisi fundus captꝰ ab hostibus desperaret̃ posse rehaberi. q̃ tunc fiet remissio. vide glo. in. d. c. fi. & l. i. C. de in re emphi. Et idẽ dic de augmẽto rei q̃ nõ auget̃ pensio in casu in quo non minuit̃ ꝓpter eius lesionẽ. fm Bar. in. l. i. C. eo. ti. 16

¶ Vtrum fundo inundato a flumine libereꝰ emphiteota a canone. R. Pa. in. d. ca. fi. q̃ sic. q̃ ꝛ dep̃ditus. l. iij. §. labeo. cũ similibus. ff. de acqui. pos. Itẽ fundus inundatus & occupatus ab hostibus equiparat̃. l. cũ vnus. §. fi. ff. de bo. auc. iudi. possi. Qõ verũ credo quando nõ ẽ spes recuperatõis. intellige si in totũ perijt vel vltra dimidiã. Secus si sola medietas perijt. q̃ non liberat̃. ar. l. etiã ptis. ff. de vsufru. & l. que de tota. ff. de reiven. licet alij velint q̃ vij. ptes perierint si debet liberari. Et magis placet q̃ dixi. q̃ in dubio ptis appellatõe intelligit̃ dimidia. d. l. etiã partis. 17

¶ Vtrũ destructa re emphiteotica. verbi gra domo ex igne fortuito si repareꝰ reneat̃ emphiteota p̃seuerare. R. fm Nico. de ma. in. l. i. C. de iure emphi. q̃ nõ. q̃ illud dicitur nouũ. Facit qõ dicit Bar. in. l. dãni. §. si is q̃ ff. de dã. infec. vbi vult q̃ si quis obligauit se alicui habẽti domũ in villa dare. de aqua recenti in estate. destructa domo destruit obligatio. licet postea reficiat̃. Facit etiã qõ voluit Bar. in. l. pupillo. §. si quis riuos. ff. õ no. oper. nũc. vbi dicit q̃ qui reficit õ nouo facit. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. ff. de ver. ob. Idẽ voluit Ange. in. l. i. §. si quis edificiũ. ff. õ no. op. nũcia. & Bal. i. l. ij vt ꝓponis. C. de nup. vbi dicit. Dictat constitutio ecclesie q̃ nemo faciat fortilicium nouũ sine consulto pape an filij possunt reficere destructuꝫ castrũ ꝓpter re- 18

bellionē patris. ⁊ dic̄ q̄ nō. ita facit. l. cū alīs C. de cura. furio. vbi si furiosus efficitur sane mētis expirat curatoris officiū. nec reuiuiscit si postea redit in furiā sed dz sibi dari nouus Jdē facit qđo. doc. de ecclesia reparata an lit eadē. vt no. in. c. de fabri. de ꝓse. di. i. ⁊ in. c ꝓposuisti. ⁊. c. ligneis. de conse. eccle. vł alta. ⁊ in. d. §. sacrā. ⁊ fm illud limita oīa ista.

19 ¶ Utrū emphitheota nō soluēs canonē cadat a iure suo. R. q̄ si ꝑ trienniū nō soluit. a iure cadit si est ꝑuati. vt. l. ij. C. de iure emphi. Si vero ē ecclesie. ꝑ bienniū nō soluēs cadit ipso facto. nisi celeriter soluat. vt. in. d. c. fi. et nō dicit̄ celeriter soluere fm Bal. in addi. ad Spe. ti. de locato. Si expectat libellū vł req̄sitōem. fm glo. no. in. d. c. fi. ista celeritas erit in arbitrio iudicis vt cōsiderata pauꝑtate. ⁊ alīs iudicet. qđ est valde equū. qz cū ista more purgatio ꝑ celeritatē ꝑdictā nō habeat locū in emphitheota ꝑuati fm Joan. de imo. in. l. insulā. ff. de ver. ob. ⁊ Ange. sed solū ecclesie que minus agit. ꝓterea merito arbitriuz boni viri magis ē sequēdū in hac celeritate

20 ¶ Utrū emphitheota nō soluēs ꝑ biennū vł triennū cadat a iure suo. si dñs tenebat sibi tāta quātitate l maiori. R. Pa. in. c. bona fides. de depositō. q̄ nō. qz exceptō cōpētōis quo ad euitādā penā debentis soluere fit ipso iure. vt ē textus no. iuncta glo. in. l. si constat C. de cōpen. vbi doc. sic determināt.

21 ¶ Utrū dñs recipiēdo canonē ab emphitheota qui cecidit a iure suo ꝓpter nō solutōem ꝑ iudicet sibi. R. Pa. in. c. fi. de loca. aut eū expulit. ⁊ sic nō ꝑiudicat sibi. aut nō expulit. et tūc aut recipit canonē ꝑ tempore post mortā ꝑtam. ⁊ sic ꝑiudicat sibi. qz videt ꝑ actū cōtrariū renūciasse iuri suo. c. sollicitudinē. de ap. aut recipit cānonē ꝑ ꝑterito cū ꝓtestatōe q̄ nō intrēdit sibi ꝑiudicare. ⁊ sic nō preiudicat aut nō fecit ꝓtestatōem. ſz simpliciter recipit ⁊ in hoc fuerūt opi. Sed de subtilitate iuris diceñ. q̄ nō ꝑiudicat. qz in dubio nō videt̄ qs velle renūciare iuri suo. vt in. c. sup hoc. de renū. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. Facit glo. in. l. cū quid. ff. si cer. pet. q̄ dic̄ q̄ si trado magnaz quātitatē pecunie dicēdo tolle. nō ꝑsumit̄ donatio simpliciter ex hoc. ſz mutuū vł depositū nisi aliud appeat respectu ꝑsone. Sic in ꝑposito. ⁊ licet glo. dicat verū esse q̄ recipiendo canonē ꝑiudicat in ꝑuato nō in ecclesia q̄ hz capitulū. tñ. Pa. vbi. s. dicit q̄ nō dicit verū. qz solus ꝑlatus in acquirēdo preiudicare ꝑt. ⁊ deteriorem facere. vide glo. xvij. q. vi. §. pe. sentit Jnno. in. c. ij. de dona. ⁊ doc. in. ca. qñ. de decimis. ⁊ ideo solus ꝑlatus recipiendo canonē sine consensu capituli ꝑiudicat ecclesie. Hz aduerte hic q̄ Pa. in. c. vt sup. ō re. ec. nō alie. Limitat Fede. cōsi. clxxxiij. q̄ tenet q̄ res emphitheotica redita ad ecclesiam ꝓpter nō solutōem pēsionis potest iterū dari ei qui cecidit a iure suo sine aliqua solēnitate ⁊ causis requisitis in alienatōe rei ecclesiastice a ꝑlato ecclesie. sic dicēs hocverū. vbi ꝑma causa cōcessionis duraret. puta qz erat castrū in feudū qđ ꝓpter custodiā erat potius dānosum ecclesie ⁊ hmōi. qz ñ ē noua alienatio. sed executio ordinatōis antique. Hz vbi ꝑma causa cōcessionis cessaret. puta qz ager datus ad excolendū tractatu tpis excultus reuertit̄ ad ecclesiā. tūc dari nō poterit in emphitheosim vel feudū sine debita solēnitate ⁊ causis requisitis in alienatōe rei ecclesiastice Et fm hoc videret̄ vera opinio glo. predicte. Hz hoc nō possit dari de nouo ei qui cecidit a iure suo ꝓpter nō solutōem pensionis q̄ cessat cā ꝓpter quā fuit data in ēphitheosim sine solēnitatibus ⁊ causis requisitis in alienatōe rei ecclesiastice nō credo Pa. q̄ fit ei q̄ cecidit l eius heredib⁹. qz videt̄ tex. d. c. fi. cōtra eū ⁊ ꝓsuetudo. sed bñ esset verū q̄ alteri q̄ ei qui cecidit vel eius heredib⁹ vellet dari. vel q̄ iā ecclesia ꝑ aliqđ tēpus pacificā habuit possessionē talis rei. Et sic cōcorda opiniones.

¶ Querit̄ in quot casib⁹ emphitheota cadit a iure suo. R. q̄ in. v. casibus. Primus q̄ negat pensionē domino petēti eā ⁊ negat se emphitheotā illius fm Pe. belie. in trac. de cōtractu emphitheotico. Ratio qz magis debz operari cōtumacia exꝑssa q̄ tacita. l. si ita ex ꝑssum. ff. de condi ⁊ demon. sed emphitheota nō soluēte ꝑ triennū canonē res cadit in cōmissū. vt. j. dicet̄. qz tacite negat dominiū recognoscere. q̄ multo fortius vbi exꝑsse negat 22

¶ Secūdus casus ē q̄ vendit sine dñi voluntate rē emphitheoticā fm eundez Pe. vbi. s. qđ Limita fm Spe. in ti. de loca. ⁊ Bar. in. l. sequit̄. §. itē labeo. ff. de vsuca. imolam ⁊ canonistas i. c. potuit. de loca. verū si res sit tradita. qz si nō ē tradita licet vēdita non cadit in cōmissum. ⁊ etiā si esset tradita tñ hac lege vt si dñs vellet emere ꝑ tantundē illi emptor restitueret eā. qz sic nō cadit. vt no. Ange. in. l. volūtas. C. de fideic̄omissis. 23

¶ Quid si vēdit ⁊ tradidit simpliciter ſz postea redemit. R. nihilomin⁹ cecidit a iure suo qz p alienatōz ius ē quesit̄ dño. ⁊ ideo sine facto suo nō potest auferri ab eo. 24

25 ¶ Sed pone q̄ sunt duo domini rei emphiteotice ⁊ vēdidit rē de p̄senſu vnius tm̄ ⁊ nō alterius. R. q̄ cadit ſolū p̄ ꝓte illius. q̄ nō plus puniri dz. q̄ deliquerit. l. heres. ff. de his qui. vt indi.

26 ¶ Tertius caſus eſt q̄n res emphiteotica ē data p̄ ſe ⁊ ſuis filiis nepotibus ⁊ heredibus tūc ſi filius vel nepos refutat hereditatez cadit. q̄ ea nō p̄t habere. vt no. Bar. in. l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de oper. liber. ſecus ſi nō poneret verbū ⁊ heredibus. q̄ ſic refuta ta hereditate nō caderet. q̄ cōceſſio in p̄mo caſu requirit vtrūq̄ vt. ſ. ſit filius ⁊ nepos ⁊ heres. vt in autē. de nō alie. §. ēphiteoſi. ⁊ ideo feuda que trā ſeūt ad filios vt filios. ita ſi heredes ſint dicūt venire i hereditatis petitōe vt in. l. itē videndū ē. ff. de peti. here.

27 ¶ Quartus caſus eſt q̄n quis accepit ēphiteoſim p̄ ſe vt ſuis filiis ⁊ mortē ſine filiis legitimis relictis ſolū naturalibus. q̄ reuertit ad dñm. Nō limito ſm Bar. in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad tre. verū q̄n emphiteoſis ē data ab eccl̄ia. q̄ p̄ſumendū ē q̄ de illegitimis nō cogitauit. ſed q̄n data ē a p̄uato emphiteoſis ſic veniet ad illegitimos in tali caſu. Et ſic intellige ⁊ limita ſpe.

28 ¶ Quintus caſus eſt q̄n emphiteota nō ſoluit canonē. de quo dic vt. s. §. xix.

29 ¶ Quid ſi ſunt plures heredes ⁊ oēs p̄ter vnū ſoluerūt penſionē. R. glo. in. d. c. ſi. q̄ non cadūt ſi ſoluerūt totā. ſecus ſi nō totā caderēt omnes ⁊ ideo ſoluāt totam ⁊ poſtea agāt cōtra nō ſoluentem.

30 ¶ Utrū heres ignorās rē emphiteoticā et ⁊ nō ſoluēs cadat. R. glo. in. l. ij. C. de iur. emphi. ⁊ Bar. ibidē ⁊ glo. ⁊ Dy. in. l. cū filius. § in hanc. ff. de ver. ob. q̄ cadit. ſed reſtituit de equitate. Idē dic de minori qui nō ſoluit p. l ſi. C. in quibus cau. in inte. re. nō ē neceſſaria

31 ¶ Quid ſi dñs ſit mortu⁹ ⁊ hereditas iaceat p̄ triennium in quo emphiteota non ſoluit. R. q̄ nō poterit expelli. neq̄ cadit. vt patet p̄ dicta.

32 ¶ Utrū filia p̄uet emphiteoſi q̄n inſtituta ē in certa re heres ⁊ iuſſa ē eſſe cōtenta. ⁊ q̄ nō poſſit de bonis ſuis plus petere. R. Bar. in. d. §. ſi liberi. q̄ nō. q̄. d. verba debēt intelligi q̄ nō poſſit peti plus iure hereditario. ſz non iure emphiteotico vl̄ vt patronus. ⁊ poſito q̄ p̄ ex diſpoſitione ſua poſſet filiā p̄uare ab emphiteoſi. tū illa verba nō importāt. Idē dic q̄ p̄ talia verba nō p̄uet quin poſſit petere dotē maternā ſm eūdē Bar. etiā ſi bona ſi

bi a p̄re relicta ſint vltra legitimā. q̄ bona intelligunt deducto ere alieno ⁊ es alienum eſt dos ⁊ ſimiliter res emphiteotica.

¶ Utrū tutor pupilli qui dz ēphiteoſim ab 33
eo nō ſoluēdo p̄ quinquēniū cadat. R. q̄. ſic. q̄ iſte tutor debuit exigere a ſeipo. l. ſi pupilli. ff. de nego. ge. ſm Pe. vbi. s.

¶ Utrū laudemiū ſit ſoluēdū q̄n res emphi- 34
theotica trāſit ad aliū emphiteotam. R. q̄ ſic. ⁊ dz excedere quinquageſimā p̄tē p̄cij rei emphiteotice. l. fi. C. de iure emphi. ſz de cō ſuetudine ē. xiij. p̄s. ſm Poſt. que ſeruāda eſt. Fallit hoc ſm Pe. vbi. s. in quatuor caſib⁹ in quibus non debetur.

¶ Primus q̄n heres rōe hereditatis emphi- 35
theoſim adit. ſm Pe. vbi. s. q̄ dñs p̄ter laborē dz laudemiū q̄ laborat mittendo nouū ēphiteotā in poſſeſſionē ſz in additōe hereditatis nō requirit talis labor cū heres poſſit adire p̄ria auctoritate. vt in autē. de here. et fal. §. i oīb⁹. q̄dā tenēt ꝯriū p̄. l. fi. C. d iu. em. vbi p̄tz q̄ cū quis de nouo adipiſcit poſſeſſiōz rei ēphiteotice tenet ad laudemiū. ſz i additōe hereditatis ē ſic. l. cū heredes. in p̄in. ff. de acqui. poſ. §. debet. Item p̄tz q̄ p̄ alienatō nē debet laudemiū. ſed additio hereditatis ē alienatio. q̄ p̄ eā trāſfert dñium q̄ debet. Dz p̄mū credo verius niſi cōſuetudo ſit in ꝯrium

¶ Dz q̄d ſi emphiteota donauit rē ēphiteo- 36
oticā. R. Pe. q̄. s. q̄ debet laudemiū. q̄ magis faueñ. ē illi q̄ rē habuit titulo oneroſo. ſic q̄ emit q̄ q̄ titulo lucratiuo. Et iō ſicut p̄rimus dz ſic ⁊ iſte. ⁊ q̄ p̄mus debeat hꝫ in. l. fi. C. de iure emphi. Item q̄ legatum ⁊ donatio eq̄parant. ſz ex legato debet. l. is. q̄. ff. de le. iij ḡ ⁊ donatarius. Nec ob. q̄ emphiteota p̄ot donare ſine volūtate dñi. q̄ hoc p̄ceſſo nō ſequit q̄ nō debeat laudemiū. p̄trariū tz. Spe. ti. de locato. ſ. q̄ nō tenet.

¶ Secūdus caſus ē q̄n res ēphiteotica fuit 37
vēdita ⁊ tradita. poſt retradita fuit ex antiqua cā. Secus ſi fuiſſet retradita ex noua. q̄ iſta retraditio eſſet ſiliis p̄ori traditōi in q̄ fuit vendita. Item ad multitudinē traditionum ſequit multitudo laudemiorū. l. quicūq̄. C. de ſer. fugi. Intellige ex noua cā. Secus in antiqua. q̄ nō videt alia traditio. ſed p̄ma.

¶ Tertius caſus ē q̄n plures hūtes rē ēphi- 38
theoticā cōem diuidūt eā inter ſe. q̄ cuz hoc poſſint facere dño irrequiſito. vt no. Bar. in l. volūtas. C. de fideicommiſ. R̄ō q̄ cā p̄ter quā p̄hibet alienari in extraneū ē. q̄ extraneus nō dz neceſſe recognoſcere dñm. vt no. in

d.l.fi.q̃ cã ceſſat qñ vendit alteri ẽphitheote
ſocio ſuo.ꝛ iõ nõ debeꝫ laudemiũ ſm Guil.ꝛ
Bar.q.l.p diuerſas.Ł.mãda.qr iſta ẽ aliena
tio neceſſaria.Alij tenẽt q debeꝫ.qr añ diui
ſiõz null9 ẽ dñs iſtius ptis magꝫ q̃ illius.ſz p9
diuiſiõz q̃libet ẽ dñs ptis ſue.ff.de le.q̃.l. me
uius.§.duob9.g̃ videꝫ alienatio.Sz tu tene p
mã opiniõz.Bar.quã no.in.l.ꝛ ideo.ff. de cõ
39 di.fur. niſi ꝓſuetudo ſit in contrarium.

¶Quartus caſus qñ quis vẽdit.ſz re ĩtegra
diſceſſũ ẽ a vẽditõe.qr dñs ñ hz mittere nouũ
ẽphitheotã in poſſeſſiõz.Sz tñ Pe.vbi.s.di
cit q debeꝫ.qr p eũ nõ ſtetit.Ideo p inde eſt
ac ſi miſiſſet.Q̃ credo verũ de rigore iuris.
Secus de equitate.

40 ¶Utrũ emphitheota cadẽs a iure ſuo ꝑdat
meliorationes q̃s fecit in re.Ia.Pa.ĩ.d.c.fi. q
41 ſic.r.q.q̃.Bius.ꝛ ĩ.d.l.q̃.Ł.de iure emphi.

¶Utrũ emphitheota cadat ex meliorationẽ
fcã ab ipo.Ia.pe.vbi.s.q ſic qr cã finali ceſ
ſante ceſſat effectus.l.adigere.ff.de iur.pa.§
q̃uis.ſz cã finalis ẽ melioratio.vt.l.fi.Ł.de
iure.emp.ĩõ cadit.qr frãgẽti fidẽ fides fran
42 gatur eidem.

¶Utrũ dñs poſſit ꝓpria auctoritate expelle
re emphitheotã.Ia.Pa.in.d.ca.fi.dicit Cy.
p9.Accur.q nõ ꝑt.qr emphitheota hz ius in
re.vt in.l.i.ff.ſi ager vec.ꝛ ideo ꝓpria auctori
tate nõ debz expelli.facit.l.creditores.Ł.de
pig.hec opinio eſt turior.

43 ¶Utrũ res eccleſie poſſit dari in emphithe
oſim.Ia.vt.s.Alienatio.in principio.

EMptio ꝛ venditio ẽ alienatio q̃dã
q̃ dñinium ꝛ poſſeſſio rei vẽdite trãſ
ferẽ ꝑ traditõem ipius dñi.vel ſi ñ
ẽ dñs.vsus capiẽdi conditio.in ementẽ.p ipſa
1 ſoluto ꝓtio.

¶An añt veniat ſub noie vẽditõis oĩs alie
natio.Bal.in.l.volũtas.Ł.de fideicõmiſ.tz
q nõ.lz in ꝓncipio iuris ciuilis veniret.vt pz
l.ſtatuli.§.quint9.ff.de ſtatuli.vide qõ diri.s
Emphitheoſis.§.x.Aduerte ẽ q ẽptio ꝛ vẽ
ditio trib9 modis pficit.vt no.glo.inſti.õ em
pti.ꝛ ven.in ꝓin.Primo quo ad hoc vt non
poſſit diſcedi ab altera ptiũ fit p quẽtionez
etiã cõditionalẽ.Scõo quãtũ ad piculum qõ
trãſit ad emptorẽ fit pure.vt.ĩ.§.xi.Tertio q̃
ad trãſlationẽ dñij vl vſucapiẽdi ꝓditionem
fit tradẽdo rẽvenditã.§.vẽdite.inſti.de rerũ
diui.l.clauibus.ff.de cõtraben.emp.
2 ¶Emptio ꝛ venditio nõ alr facit rẽ empto
ris niſi ad p̃ciũ ſolutũ fit.aut ſatis eo noĩe fa
ctũ.vl alr fidem de p̃cio habuerit vẽditor.ꝛ
tradaꝫ res.vt.l.qõ vendidi.ff.de ꝓben.em.
nec p̃t eẽ ẽptio ſine p̃cio.ſ.pecunie nũerate vt
inſti.õ em.ꝛ ven.§.itẽ p̃ciũ.Nãvbi aliud pro
alio daꝫ ꝓmutatio ẽ nõ vẽditio.ff.de contra
ben.emp.l.i.

¶Sz nunq̃d tradẽdo rẽ vẽditor teneaꝫ fidez 3
hre de p̃cio.Ia.glo.in.d.l.qõ vẽdidi.qõ ſic ni
ſi forte emptor dicebat pecuniã hre ad manꝰ
cũ nõ hꝫet.ꝛ ſic tradidit.vt.ff.de pi.ac.l.ſi q̃
ſi.Sike hz fidẽ de p̃cio ſi dedit diẽ ſolutõnis
ẽptori.arg.l.ad ſolutõem.Ł.de re iudi.

¶Utrũ q̃libet qui p̃t vendere poſſit fidẽ hre 4
de p̃cio.vt tradẽdo rẽ emptori tranſferat in
eũ dominiũ.Ia.q nõ ꝓcurator fiſci eccleſie.et
minoris.vt no.Bart.in.l.a diuo pio.§.ſed ſi
ẽptor.ff.de rei ven.ꝛ Cy.in.l.ciuile.Ł.de rei
vẽ.ꝛ ẽ ter.in.d.glo.in.l.ſi ꝓcurator fiſci.ff.õ
iure fiſ.no.Pa.in.c.cũ olim.el.i.õ of.dele.

¶Utrũ vendẽs poſſeſſionẽ vl domũ ꝛ hmõi 5
ꝛ qr emptor nõ hz p̃ciũ tradit eã cũ pacto.q
donec ſibi ſoluerit p̃ciũ vult ſibi ſoluat penſi
onẽ debitã de ea re.ſed p̃cio ſoluto nihil am
plius vult.licite poſſit facere.Ia.q ſic.tex.ẽ
in.l.curabit.Ł.de ac.emp.ꝛ ven.ꝛ ſm.Azo.
in glo.Bar.ꝛ Bal.ibidẽ.ꝛ Bali.ꝛ Ange.in.
l.Julia.ff.de ac.emp.ꝛ Jo.de ana.in.c.con
queſtus.de vſur.lz etiã iure canonum.ꝛ facit
glo.in.c.ꝙqueſtus.quã cõiter ſequunt doc.õ
vſuris.Nec ob.q loquit de eo qui ẽ in mora
p9 terminũ.qr ſic in mora p̃t conſtitui a p̃ci
pio.Et licet aliqui theologi ꝛ legiſte.vt Bu
tri.in.d.l.curabit dicãt vſurariũ qñ ſolũ p̃ci
pit fructum.qr nõ ſoluit.ſecus qñ de pecunia
ſua lucratus fuiſſet.vl ex ea aliquã vtilitatez
feciſſet.qr tũc hz locũ ꝓma opinio.tñ mihi vi
deꝫ q ſimplr.ꝓma opinio ſit vera.qr nihil in
iuſtũ facio ſi nolo tibi dare poſſeſſionẽ meam
vt fructus tuos facias niſi dederis mihi pre
cium.etiam ſi illud voleã ſeruare in capſa

¶Que nõ p̃nt vendi.Ia.multa.Primo ſpiri 6
tualia.vt de hoc vide.Simonia.Scõo liber
hõ.dic vt.ĩ.Seruitus.§.i.Tertio illa quoruz
vſus ẽ ſolũ malus.vt.s.Ars.Quarto res ali
ena.Quomodo autẽ teneaꝫ qui emit.vide.ĩ.
Reſtitutio primo.in verbo emẽs.Quito res
pupilli non poſſunt emi a tutore.l.cũ ipe.Ł.
de contraben.emp.ꝛ ven.

¶Quo p̃cio poſſunt vendi vel emi res.Ia.q 7
licet varie fuerint opiniones tã legiſtaz in.l.
i.Ł.de epi.audien.q̃ cano.in.c.i.ꝛ.c.cũ dile
cti.de emp.ꝛ ven.Tamẽ ſaluo meliori iudicõ
ſm q colligo ex dictis.Scoti.in.iiij.diſt.xv.
Dico q res tm vẽdi poteſt quanti emptorem

inuenit ꝛ econtrario emi potest quantū vēditorem inuenit. dūmodo hec. quatuor concurrant. Primū scientia. s. ꝙ nulla sit deceptio ex pte alterius. sed quilibet iporagnoscat rē ꝛ eius qualitatē ꝛ valorez. Facit glo. pe. in. l. mortis cā capi. ff. de donatō. cā mor. Secōm libertas volūtatis. s. ꝙ nō faciat ex tali necessitate que excludat rōem voluntarij. Quō aūt possit ppendi ꝙ nō fiat volūtarie. cōsidera si talis res ptinet ad necessitatē vite. sicut sunt granū. medicine. vinū. vestes. domꝰ. ꝛ hmōi. sine quibus viuere quisq; nō ꝑt. qz talia non pñt vendi ad libitū. sed iustū ꝑciū debeat taxari. Attēdit etiā ꝙ nō fit libera volūtate. qñ quis vēdere vel emere vult tali precio ꝓpter euitandū notabile ꝛ enorme dānū. Nā qñ qs nisi venderet tali ꝑcio. vel emeret esset incursurus. puta amissionē maioris ptis suorū bonorū. vl notabiliorem. certe ista necessitas ꝛ omnis timor qui cadit in cōstantē excludit libertatē voluntatis scōm no. in. c. cū locuz. de spon. ꝛ in. c. abbas. qō me. cā. Secus in minori metu. Nam dicit Bal. in aut. ad hec. C. de de vsu. q̄ est cōtra charitatē addere afflictōz afflicto. qō nō licet. l. diuus. ff. de of. ꝑsi. Certū ꝙ sit prudēs. qz magna mētis leuitas redderet contractū illicitū. Quartū ꝙ ille q̄ vēdit vl emit plus debito. possit donare. ar. c. ij. de dona. Si vero hec quatuor nō cōcurrunt. tūc nō liceret emere vel vēdere nisi iusto precio. ꝛ scienter notabiliter plus vēdens. vl minus emens peccat mortaliter. ꝛ tenet ad restitutōnem. qō quidē ꝑciuz debet attendi. fm cōmunē estimatōnem. vt dicit. l. ꝑcia. ff. ad. l. fal. no. glo. in. c. hoc ius. x. q. ij. ꝛ eā sequūtur cōmuniter doc. Quō aūt ista extimatio debet fieri qñ nō ē cōitas talis cōmertij. dico ꝙ pensatis raritate. laboribus ꝛ ꝑiculis iudicō boni mercatoris determinabit. qz alia regula nō ꝑt dari. ꝛ hoc in re mobili. In īmobili vero extimat fm fructus. fm glo. ꝛ Bar. in. l. ij. C. ō rescin. ven. quem sequūtur cōmuniter doc. ꝛ tali ꝑcio deberet vendi ꝛ emi. de hoc vide. j. Extimatio. §. i. cū se. Si tñ ꝓdicta cōcurrāt credo similiter. ꝛ mobiles emi posse ꝛ vendi. Et no. ꝙ quo ad valorē attendi debet tēpus cōtractus emptionis. vt. in. d. c. cū dilecti. ꝛ. d. l. ij. C. de rescin. vendi. nisi sit dubium an tpe solutōis sit plus valitura. scōm ꝙ dicā infra. Vsura. i. §. xxiij. Aduerte tamen ꝓdicta nō hre locū qñ plus vēdit rōe tpis. qz ꝑciū nō soluit. qz licet foret scīēs ꝛ volēs. tñ nō excusaret vsuram. vt plenius infra. Vsura. i. §. lviij. dicet. vide etiaz qō dico supꝝ Dolus. §. ix. Limita etiā ꝓdicta. nisi in casu. de quo. j. §. x.

8

¶ Vtrum vēditor teneat dicere defectus secretos emēti. R. vt colligo ex dictis ꝑ Ange. in. l. si quis cū aliter. ff. de ac. emp. ꝛ vendi. et Pa. in. c. iniustum. de rerum ꝑmu. cū distinctione. ꝙ aut si sciret nullo modo emeret. puta qz equus habet defectū talē ꝙ potius staret sine equo. ꝛ tunc nullo modo licet celare. Si vero emeret. licet nō ita libēter. tūc si nullū periculū immineat vl dānū emptori. ꝛ res nō vendat vltra iustū ꝑciuz attento defectu latente. ꝛ emptor sit industrius nō tenet ei revelare. nec peccat nō revelando qñ solum facit vt iustū habeat ꝑcium. Et quod dico de defectu. intellige ꝛ de mixtura alterius rei. vt puta vino limphato. speciebus quibus immiscetur. aliud ꝙ extimet. si autem imminet periculū vel dānū emptori seu alteri tenetur manifestare. aliter teneret ad restitutiōem dāni si accideret. ar. l. in rebus. §. itē qui scies. ff. ꝑmoda. ꝛ. l. Julianus. ff. de act. emp. Aduerte tamen ꝙ si vēdens intendit vēdere rē ꝛ emens intendit emere aliā in substantia non valet venditio. vt si vendens intēdit vnū agrū vendere. ꝛ emens alium emere. l. vt venditōibus. ff. de contrahē. emp. Idē dic in materia. vt si vendat auricalcū ꝑ auro. d. l. in vēditionibus. Idem dic in qualitate substantiali. puta in domo que est cōbusta. ar. l. qđ tñ. ff. de ꝓben. emp. Secus in qualitate accidētali. vt puta in agro sterili quē credit vberem. xxix. q. i. §. is ita respōdet. Fraudans vero in quātitate. puta in falsa mensuratōe vt faciūt tabernarij qui non implent mēsuras. vl in numeratōe ꝛ hmōi. licet teneat venditio. tamē teneat restituere. nec cōsuetudo excusat eū.

9

¶ Vtrum liceat vendere rem fm ꝙ vendens eam sibi extimat vtilē ꝙuis emens non libere emat. R. ꝙ sic. si ex tali vēditione tale dānum incurrat quantum plus vendit. vl quando talem affectionem ad rez habet ꝙ potius vellet eam sibi dimitti ꝙ tali ꝑcio emi. nisi sit in tali abundantia ꝙ gratis teneatur primo subuenire. concor. Tho. Fa fe. q. lxxvij. Sz nō liceret vendere tantum plus quantū erit vtilis emēti. qz sic herba medicinalis valeret. c. ducatos. fm Sco. vbi supra.

10

¶ Vtrum liceat carius vendere rem que immutata venditur in eodem loco ꝙ sit empta. vide. j. Negocium. §. iij.

11

¶ Ad quē ptinet periculū rei vēdite. si aliud

in pacto specialiter nō ē deductū. R. vt colligo ex Azo. ⁊ Gof. q aut vēditio est pditōnalis. ⁊ tūc ante euentū pditōis piculū pemptionis ptinet ad venditorē. sed deteriorationis ad emptorē. vt in. l. id qō. ff. de periculo ⁊ co. re. ven. Sikr si vēditio fit in scriptis q donec scriptura pficiaf piculū ē venditoris. l. ōctus C. de fi. instru. Limito hoc verū qñ cōuenerūt. vt nō valeat ātecq scriptura sit facta. Secus si simpliciter sit factus ōctus. postea faciunt scripturā. Idē dic qñ vēditio fit in genere. puta asini. q genus nō pt perire. l. in rōe. §. verū ē autē. ff. ad. l. fal. Bz secus esset qñ genus esset determinatū. puta ad asinos quos habeo. vbi gratia. Vendo tibi vnū de seruis meis vel asinis ⁊ hmōi. si oēs pereunt venditor ē liberatus. sicut in legato. d. l. in rōe. §. incerti. Hosti. tñ videf tenere q emptor potest repetere pciū quasi sine cā sit apud venditorē. Secus in legato. q pciū rei legate nō ē legatū. Et iō si periit res legata aliud nō debef. Bz mihi videtur q nec etiā pciū poterit emptor repetere in casu isto nec excipere. vt nō soluat nisi venditor esset in mora. q preciū nō ē nisi cū causa. s. emptiōis. Et idē dico sicut qñ aliquid alternatiue emif. puta titius aut seius. Si titi⁹ periit pibit emptori. ⁊ seius erit in obligatōe solū. Si vero ambo. sic venditor liber erit. ⁊ pibit seius emptori qui solus remāserat. facit. l. si in ēptōe. §. pe. ff. d ōbē. emp. Aut vēditio sit pure. i. sine pditione ⁊ sine scriptis ⁊ de re certa siue in specie. ⁊ tūc sm glo. in. l. i. ff. d peri. ⁊ co. re. ven. dic q in vino ⁊ ceteris q̄ degustatiōez requirūt. etiam añ degustatōez periculū ē ēptoris. Si vero vendif nō in specie. sed ad mēsurā. piculū ē venditoris donec sit mensuratū. ⁊ ibi multas diuersitates poteris videre Bz istud sufficit tibi cōfessori. Sikr si nō exigit degustatōz piculū ē ēptoris. excepto casu publicatōnis. q si publicef añ traditōem vl post ꝓpter maleficiū vēditoris piculū erit ipius vēditoris. l. fundus. ff. de loca. ⁊ ibi glo. Sikr p pactum Morā dolū vel culpā piculū ē vēditoris. puta q pactū fuit vt tenereī. Item si fuit in mora tradēdi rē. Si vero tā emptor cq venditor fuerūt in mora. posterior mora ꝓponderat ꝑme ⁊ illi nocebit quo ad piculuz. Limita nisi posterioris more ꝑmus morosus fuerit cā. q sic nō nocebit posteriori. casus ē iuncta glo. in l. si p emptorē. in fi. ff. de ac. emp. ⁊ ven. qō no. Idē dic si vēditor fuit i dolo l culpa lata seu leui pditōis rei vēdite q piculū erit suū. sicut in cōmodato ⁊ depositō. Et idē dic ō de terioratōe seu melioratōne rei vēdite q ptinet ad ēptorē qñ res ē vēdita in specie sm legistas. sine numero sm logicos qō idē est. Secus ē in fructibus rei vēdite qui ptinēt ad vēditorē donec pfecta sit vēditio. nisi venditor sit in culpa. d. l. curabit. Nec ob. l. fructus p⁹ ⁊ l. pe. C. de ac. em. ⁊ vē. q loquunf in pfecta venditōe quā voco pfectā quo ad hoc qñ pre ciū ē solutū vel habita fides de ꝑcio. vt no. in glo. l. i. C. de peri. ⁊ co. rei ven. licet alꝭ sit p fecta qñ res ē tradita. ff. de act. emp. ⁊ ven. l. si quis alienum.

¶ Utrū emptū de aliena pecunia sit emētis. R. q sic. si noīe suo emit. l. si ex ea. C. ō rei vēdi. Fallit in ēpto ex pecunia ecclesie. xij. q. iij. c. i. ⁊. ij. ⁊. q. v. fixū. Qō ideo ē verū q si clericus hūs pecuniā de pbēda emerit pdiū. amplius nō poterit illū dare intuitu pietatis. lz pecuniā potuisset dare. q statim ꝑdiū fit ecclesie. siue emerit noīe ecclie. siue suo. siue alieno. c. i. de pecu. cle. ⁊ c. inquirēdū. Sikr dic ī empto de pecunia pupilli. vl minoris a tutore vl pcuratore. q minor sibi vēdicare pt. l. ij ff. qñ ex fac. tuto. Idē dic de emp. ex pecunia militis. C. de rei vē. l. si vt ꝓponis. Sikr dic in empto a marito l uxore de pecunia sibi ab altero eox donata si efficiaf nō soluēdo qui donū accepit. l. uxor marito. ff. de dona. inter vi. ⁊ uxo. Hec limita qñ pecunia non fuit alteri mixta. q si fuisset mixta transiret in dominiū etiā furis. l. si alieni numi. ff. de solu. ⁊ sic non esset ecclesie vel prefatorum.

¶ Quomodo potest pater vēdere filiū. ⁊ quō liber homo potest vendi. vide. j. Seruitus. §. i. circa finem.

¶ Quid si res vendaf duob⁹. R. q potior est scōs si res tradaf sibi. vl ꝑmus. si ꝑmo sibi detur. ⁊ idē in donatōe. l. quotiēs. C. de rei vē. nisi ꝑmus emisset noīe ecclie. spāle ē ꝓ vt dominiū acquiraf sine traditiōe. ar. c. ex lris. de ꝓsue. ⁊ exꝑsse. C. de sa. san. ec. l. vt inter diuinū publicūcq. etiā si secūdus emisset. ⁊ ipe nomine ecclie. q ꝑferret ꝑm⁹. ff. de pcu. l. in. cause. sed venditor teneī crimine falsi. vtpz. ff. ad l. cor. de fal. l. qui duob⁹. Sic vo pmutauit aut alteri in solutum dederit. vl alter distraxerit postcq eā obligauerat tenetur crimine stelionatus. vt. l. iij. ff. de cri. stel.

¶ Utrū vendens vinū qui nihil dixit de expeditōe vasoz. possit illud euacuare in terra si ēptor nō euacuat. R. q sic. si vindemia supueniat. vel si venditor ē mercator qui solet

vendere ⁊ emere. ff. de peri. ⁊ co. re. ven. l. i. § pe. fm Goffre. Nō tu dic fm Hosti. q̄ si indiget vasis ⁊ eo āmonito nō vult. p̄t corā testibus vinū mensurare ⁊ effundere. Nō limito nisi ēptor sit in tali necessitate q̄ venditor teneat ei subuenire ex debito.

16 ¶ Utrū venditor teneat de euictōe emptori R. fm glo. ⁊ Pa. in. c. si vēditori. de empt. et ven. q̄ sic. nisi i tribus casibus. Primus si in p̄cipio litis. vel ad minus post litē ꝓtestatā nō denūciauit venditori. vt eū defenderet. vt C. de euictio. l. emptor fundi. ⁊. l. auctore. ⁊. ff. eo. l. si rem. §. fi.

17 ¶ Sed quid si sciebat litē motā venditor. R. Bar. in. l. denūciasse. ff. de adul. videt sentire q̄ etiā teneat denūciare. Nō fm eū. qz q̄ denūciatio requirit ad aliquod faciendū. vt in casu isto. tūc nō sufficit sibi sciētia sola. vt in d. l. denūciasse. Secus esset q̄ denūciatio requirit ad simplicē sciam habendā. qz valet vt regula qui certus ē. de reg. iur. li. vi. ⁊. l. i. ff. ō ac. emp. ⁊ ven. Glo. tū ⁊ Ly. in. d. l. emptor. et Dy. in. d. regula q̄ certus. tenēt q̄ nō tenetur denūciare. ⁊ multi alij. Tamē tutius est q̄ denūciet p. l. si ꝓtroversia. i ℞. auctori. heredi ve eius enūcia. C. de euic. ⁊ sic fit denūciatō qō importat nō simplicit̄ iudicare. ʒ p. offici alē facere ei notū litē motā. vt veniat ad defendendum.

18 ¶ Secūdus casus q̄n emptor citatus ꝓtumaciter affuit tpe sentētie. qz videt cōdēnat⁹ p̄pter suā ꝓtumaciā. d. l. ēptor. ⁊. ff. de euic. l. si ro. i. rūso. Idē si vēditore absente nō appellauit a sententia. l. berennius. ff. de euic.

19 ¶ Tertius q̄n p iniuriā fūia lata fuit ꝫ ēptore. d. l. ēptor. qz iniuria q̄ fit ēptori nō ꝓtigit vēditorē. l. si p imprudentiā. in p̄n. ff. de euic. Idē dic si p violētiā extra iudicialit̄ auferat d. l. si p. etiā si notari⁹ posuit q̄ obligat se defendere de iure ⁊ de facto. qz illud de facto intelligit̄ si lis moueat de facto non de iure fm Pa. vbi. s. q̄ violētia extraiudicialis nō venit fm naturā ꝓctus. ō quo dic. vt no. p Bar. in. l. stipulatio ista. ff. de ver. ob.

20 ¶ Addo q̄rtū casū q̄n ēptor ꝓmisit. ⁊ ꝓriam fūiam reportauit. l. si dictū. §. si i arbitrū ꝓmisero. ff. de euic. intellige ℞ verū si voluntarie ꝓmisit. qz secus si coactus. s. vel a statuto q̄ sic vult vt inter ꝓsanguineos ꝓmittat. ⁊ hmōi. ⁊ ℞ denūciauit venditori. fm Bar. in. d. §. si in arbitriū. ⁊ Bal. in. l. i. C. ō peri. ⁊ co. re. vē. Quintus casus q̄n ēptor potuit vsucapere ⁊ nō vsucepit. d. l. si. dictū. §. si cū posset. Sext⁹ casus si rē alienā sciēt emit nisi de euictōe spāliter sibi caverit. l. si fūdū. C. de euic. Septimus si aliq̄d casuale ꝓtīgat. C. eo. de lega. l. fi. de re. ec. nō alie. c. ad nrām vide alios casus p Host. in sum. eo. ti.

21 ¶ Quid si fecit pactū venditor q̄ nō vult teneri de euictōe. R. nihilominus tenebit ad p̄ciū re euicta vt ēptorē. §. i. ff. de ac. emp. Nō limitat Ludo. de ro. in no. q̄n pactū fit in genere. s. a q̄cūq̄ euincat. Secus si specificat̄ p sona. qz tūc etiā nō tenebit ad p̄ciū. casus est in. l. q̄ libertaꝫ. in p̄n. ff. de euic. ⁊ ibi glo. ō ℞.

22 ¶ ℞ quātū teneat vēditor ēptori re ēpta euicta in casib⁹ in q̄b⁹ tenet de euictōne. R. q̄ in simplū tm. ⁊ si fuit in culpa i vēdēdo tenet ec ad itereſſe. In foro tn ꝓtētioso i reb⁹ p̄ciosis arbitrio iudicis cogit̄ duplū p̄mittere. alit̄ ꝑdē nabit̄ in duplū p̄cij q̄ēti. ff. de euic. l. ij. et. l. emptor.

23 ¶ Utrū venditor teneat ad oēs expēsas q̄s emptor fecit in iudicio qz eū nō defendit venditor post q̄ sibi hoc denūciauit. R. Pa. vbi s. q̄ sic. sive obtinuerit sive nō. vt. l. i. C. deui. ⁊. l. vēditores. ff. ō ℞. ob. ⁊ vtrobiq̄ p Bar. Secus si nō denūciasset venditori litē motā.

24 ¶ Utrū emēs domū p cētū in q̄ postea iuenit thesaurū valētē ducēta. teneat. R. Ludo. de ro. ꝫ q̄ sic. ⁊ dicit se cōsuluisse ⁊ obtinuisse i curia q̄ in hoc ꝫ locū remediū. c. cū cā. ō ēp. s. q̄ rescindat̄ ꝓctus vt restituat plus. Ꝫ cōtrariū de iure ē verius. s. q̄ nō teneat. Nō qz thesaurus est res mobilis abscōdita ab ignotis dīis tpe vetustiore. vt. l. vnica. C. de thesauris. q̄ dīs nullus erat ipius. vt casus ē in. d. l. i. l. nūq̄. §. thesaurus. ff. ō acq. re. do. Sic ergo remanebimus in dispositōe iuris cōis. vt sit domini soli si data opera vl a casu inuenit in suo. vt si data opa in alieno solo erit domini soli. si vero a casu erit medietas dīi soli. alia inuentoris. vt in. d. l. vnica. Luz ergo iste emptor sit dīs soli erit suus. ō hoc casus ē in. l. a tutore. iūcta glo. ff. de rei vēdi. vbi pecunia inuēta p modū thesauri cedit emptori. Secus si nō esset p modū thesauri vt murata ab aliq̄ in muro. vt dicit tex. in. d. §. Thesaur⁹ qz tūc nō eēt emptoris. Nec ob. q̄ vēditor ñ vēdit thesaurū. qz cōcedo. ʒ stamus i dispositōe iuris cōis. vt cedat dño soli. ⁊ hoc habeo p̄ dubitato si emptor nihil sciebat de thesauro ʒ si sciebat ⁊ p̄terea emit. tūc videt dubium. Nicolaus de lira sup̄ matℏ. xiij. in illa parabola ō thesauro. ⁊. San. Tho. xxij. q. lxvi. ar. v. videtur tenere quod licite ematur ⁊ de

subtilitate iuris ẽ verũ q̃ ꝑt licite fieri. ſz de equitate videret q̃ aliquã ꝓtez deberet dare vẽditori, vide de hoc ſi placz. qđ no. in. l. ſiqs cũ aliter. ff. de ver. ob. ſz quo ad ꝓſciẽtiã ex q̃ ſciebat videt inuenisse. ⁊ ſi a caſu. ſic media tas erit ſua. Si vero a ꝓpoſito. ſic totũ cedet domino ſoli. vt. d. l. vnica.

25 ¶ Cũ hoc ſit q̃ iura nõ cogãt reſcindere contractũ emptõis vl̃ ſupplere iuſtũ ꝑciũ. niſi q̃ deceptio ẽ vltra vl̃ citra dimidiã iuſti ꝑcij. vt. s. Dolus. §. ix. cui datur electõ tũc. R. q̃ q̃ ẽ vltra dimidiã electõ erit vẽditoris ſm Azo. ar. ⁊ ꝓrio q̃ ẽ circa dimidiã. tũc ẽ ẽptoris vt no. Ber. in. c. cũ. dilecti. ⁊. c. cũ cã de ẽp. ⁊ no. Pa. ĩ. d. c. cũ dilecti. q̃ ſi periret res ẽpta minus dimidia ꝑtis ẽptori. q̃ cũ duo ſũt in obligatõne alternatiue. vno ꝑẽpto remanet alĩ. l. plerũq̃. ff. de iure do. ⁊. l. ſtichũ. ff. đ ẽ bo. obli. Et idẽ dic q̃ ẽ plus vẽdita q̃ piret vẽditori ꝑ eã dẽ rõez. tamẽ ꝑdicti nõ tenẽtur niſi ad reſtituẽdũ id plus. quo vẽdidit. l̃ ſup plere illud minus q̃ emit vſq̃ ad iuſtũ ꝑciũ. ⁊ poterit agere deceptus vſq̃ ad xxx. ãnos ſiue agat ꝓditõe ex. l. ij. C. de. re. vẽdi. q̃ ꝓditõnes cũ ſint ꝓſonales ſunt ꝓpetue Diue ex eo ꝗctu. ſ. ex vẽdito. vt no. Pa. ⁊ Juno. in. d. c. cũ cã. Si vo ageret officio iudicis. vt volunt aliqui ſic non poſſet agere niſi vſq̃ ad q̃tuor ãnos. q̃ vſq̃ ad illud tps dat reſtitutio in integrũ. l. vlt. C. de in integ. re. Pa. cũ vbi. s. vl̃ q̃ etiã ſi agat officio iudicis det vſq̃ ad. xxx. annos.

26 ¶ Vtrũ mercator qui ſcit plures alios p⁹ ſe venire teneat nimis vẽdere q̃ ſit cõis extimatio. vl̃ dicere q̃ plures veniũt. R. tho. xxij. q. xxvij. q̃ nõ niſi de ꝓfectione.

27 ¶ Quid de mercatoribus qui inter ſe conueniũt vt vnus ſolus vẽdat. R. q̃ ſi hoc faciũt in leſiõez rei publice ſunt dãnandi ꝓpetuo exilio ⁊ bonis ꝑpoliãdi. vt. C. de mono. l. vnica. Secus ſi facerent ꝓpter aliquẽ bonũ finẽ q̃li ceret. de iſta materia bẽs ſup. Dolus. §. ix. ⁊ j. Negociatõ. ⁊ ſup. Eſrs. §. i.

28 ¶ Vtrũ ille cui datũ ẽ aliquid ad vendendũ ꝑ. x. ⁊ vendit ꝑ. xij. teneatur illa duo reſtituere domino rei. R. q̃ nõ. q̃ ſi illa duo ſunt vltra iuſtum ꝑcium tenet reſtituere ementi. ſm ea que dixi ſupra. §. vij. Si vero nõ exceſſit iuſtũ ꝑcium. ſed ſua induſtria habuit. ſic ſibi acquirit. Nec ob. q̃ dat ei certa merces ꝑ labore. q̃ illa dat. vt inueniat emptorem ꝑ. x. ⁊ ſic nõ tenet neceſſario reſtituere. Secus ſi daretur ſibi ſimpliciter vt venderet. q̃ tenet vendere meliori ꝑcio quo ꝑt. ⁊ totũ dare dño ex quo mercedẽ hz ꝑ laborẽ.

¶ Quid de vendente poſſeſſionẽ vl̃ emẽte. j. tales cõfines que eſt plus vel minus q̃ ſit dictum. vide ſupra. Donatio. §. xl.

¶ Queritur de. q. quotidiana vtr̃ valeat vẽditio ſeu alius cõtractus collatus in alterius arbitriũ. R. q̃ ſi eſt incerta ꝑſona cuius arbitriũ cõmittitur nõ valet. l. ſi merces. §. i. ff. locati. niſi in caſu q̃ ſimpliciter fuit ꝑmiſſũ in arbitriũ boni viri. q̃ tunc intelligitur in arbitriũ iudicis. l. vir bonus. ff. iudi. ſol. et ſic videt cõmiſſũ incertã perſonam Si vero ꝑſona cui cõmittit eſt certa. tũc licet varia ſit opio in. l. in ementis. C. de emp. ⁊ vẽ. tamẽ dic ſm di. Lucã de graſſis. in. l. ſi quis arbitratu. ff. de verbo. obli. q̃ ſiue ſubſtãtialia ꝗct⁹. vt puta ꝑciũ ĩ vẽditione ⁊ ſimilia. ſiue accidẽtalia puta vẽdit ſeruus ſi rões reddiderit ⁊ hmõi ꝑmittãt ĩ arbitriũ certe ꝑſone valet ꝗctus ſi ille voluerit arbitrari. nã ſic ſubſtãtiale vltie voluntatis poteſt ferri in arbitrium heredis l. ſi ſic. ff. de lega. i. ita in ꝗctibus. l. ſeruum q̃ filij. §. eũ. qui. ff. de lega. i. ⁊ pro hoc videt caſus in. l. ſi libertus iurauerit. ff. de ope. liber. vbi valet ꝑmiſſio liberti facta de operib⁹ ad arbitriũ patroni. ⁊ ſi male arbitrat⁹ fuerit poteſt cogi vt arbitret ſicut bonus vir. Sic ĩ ꝓpoſito q̃ ſi arbitrari noluerit vel ñ poteſt. ſic nõ valebit. §. ꝑciũ. inſti. de emp. ⁊ vẽ. Si vero mortu⁹ fuerit alt cõtrahẽciũ ſi fuit cõmiſſũ ſuper ꝗctu ꝑficiẽdo nõ poterit arbitrari. Si vero ſup ꝗctu ꝑfecto ſic nõ expirat ei⁹ arbitrium ſed ſicut cõtractus trãſit ad heredez. ita obligatio de ſtãdo arbitrio dicte perſone ſm Bar. in. d. l. ſi quis arbitrat.

¶ Quomodo autẽ cõtractus emptiõis ⁊ vẽditiõis reſcindat ꝓpter dolũ bẽs. s. dol⁹. §. ix vl̃ ꝓpter minoritatẽ ꝑcij. q̃ ẽ circa dimidiã iuſti ꝑcij. l̃ ꝓpter alias cãs. vide Jo. in ſũ. eo ti. ⁊ Azo. ĩ ſum. C. de reſcin. vẽ. q̃ pax ad cõfeſſores ſed ſufficit quod dictũ eſt.

Munitas. vide. j. Immunitas.

Normis iniuria quando dicat. R. c. cũ illoz. de ſen. excom. exemplificat ſi membrũ mutiletur. ſi effuſio ſanguinis fit Et intelligunt doc. ibidem quando effuſio ẽ in abundantia. ⁊ de membro de quo ſanguis de facili non exĩt. Item ſi in epiſcopum aut in abbatẽ vl̃ ꝓlatũ ſeu ſupiorẽ ſit iniecta man⁹. inſti. de iniur. §. atror. dicitur ſiquis vulneretur. Intellige ſi vulnus eget medicamine ci-

rugine vl emplastroꝝ. seu alioꝝ medicinaliuꝫ
fm Jonal. Jtē si quis fustibus cedit si in te
atro vel foro. aut in conspectu iudicis verbe
ret. Jtē fm alios si in ecclesia vel cimiterio.
aut dormitorio verberet. ar. de sen. ex. c. cū p
cā. xvij. q. iiij. q̄s. ⁊. §. q̄ aūt. Jtē si sacerdo
ti induto vestibꝰ sacerdotalibꝰ. C. de iniur. l.
atrocē. Dz breuit dic q iniuria dr enormis.
Primo ex psona ⁊ in iure nō habemꝰ exp̄ssuꝫ
nisi qđ dictū ē in. d. c. cū illoꝝ. ⁊ in. d. l. atrocē
⁊ insti. de iniur. §. atroꝝ. ⁊. ff. eo. ti. l. p̄toꝝ. §.
atrocē. vbi dr de magistratu parēte ⁊ patro
no ep̄o p̄lato ⁊ sacerdote induto. vt. s. dictuꝫ
ē. Scdo ex loco. vt puta si in cōspectu p̄toris
fiat seu p̄lati. vt in. d. l. p̄toꝝ ⁊ in teatro vel fo
ro. vt. d. §. atroꝝ. ⁊. l. sed ē questōis in p̄in. ff
de iniur. Tertio ex tpe. ⁊ hoc ē arbitrariū. vt
puta ludi k magne festiuitatis. Quarto ex re.
puta. ex vulnere. vñ dicit. l. Vulneris magni
tudo atrocitatem facit ⁊ nō nūq̄ locus vul
neris. veluti oculo pcusso. hec ibi. ff. de iniur.
ita incipit. Quīto ex modo. vñ dicit Pa. in. c
cū illoꝝ de sen. ex. q pcussio in ecclesia vel in
platea ⁊ excessus notorius dr enormis. d. §.
atroꝝ. ⁊ q ep̄s nō p̄t eū absoluere ex talibꝰ in
iurijs notorijs factis ecclesiasticis p̄sonis
i ¶ Sed q̄s hēbit arbitrari. an sit enormis iniu
ria. R. q ille qui hz absoluere ⁊ ligare an sit
sue iurisditōis. vt puta possit eū absoluere vl
ne. ar. c. sup̄ lēis de rescrip. ⁊. l. si q̄s ex aliena
ff. de iudi. Dz caueat vbi ius determinauit a
trocē ne ipse velit leuē. arbitrari. qz nō absol
ueret. sz decipet. Secus vbi ius nō determinat

Episcopus grece latine speculatoꝝ
interpretat. vt dr. xxi. di. c. cleros. ⁊.
viij. q. i. q̄ episcopatū. Speculare esti
debet mores ⁊ vitā populi sibi subiecti ⁊ ītē
dere ad eoꝝ salutē. Vnde ep̄s hec negligens
ē in peccato mortali ⁊ dr canis īpudicus. ij. q
vij. qui nec. ⁊ dz lectōi ⁊ orōi vacare. vt in. c.
epi ibidē nec dz hēe familiaritatē p̄ui homīs
vt in. c. puenit. eadē cā. ⁊. q. immo p̄sbyteros
diacones. clericos. boni testimonij debet pe
nes se habere. vt in. d. c. epi. ⁊. c. cū pastoris ⁊
de conse. di. i. c. ep̄s deo.
i ¶ Dtrū principalius debeat intēdere multi
plicatōi tpaliū. R. Tho. in quol. q nō. sz ei⁹
p̄pria ⁊ p̄cipua cura dz eē circa custodiā gre
gis sibi cōmissi orādo. p̄dicando. sacramēta
dispēsando. ⁊ sua. iuxta q res exigit erogan
do. Nōt tū intendere multiplicatōi tpaliū
ad vtilitatē ecclie qñ oportunitas adest ⁊ fi
eri possit sine dāno spūaliū notabili. alꝫ non
Alle. aūt sa se ti. de auaritia. dicit q ep̄s non
p̄t cōgregare ad sui tuitōem. siue ecclie. sicut
rex p̄t. sz dz puertere res ecclie in vsū ecclie q
facit pauperibꝰ dādo. R. nō ē. qz rex ad hoc cōsti
tutꝰ ē. vt subditos in pace teneat ⁊ defendat
ab aduersarijs. ⁊ iō p̄t ad hoc p̄gregare. non
sic ep̄s sed vt faciat bonū ecclie. qđ facit dan
do paupibus. facit. xij. q. ij. aurū. Nō tz Tho
sa se. q. clxxxv. q si bona ecclesiastica n̄ dispē
sat in pios vsus. sz notabiliter deficit. peccat
mortalit. Secꝰ si in modico deficiat. Addit
tū q si necessitas nō imineat p paupibus q p̄t
reseruare in futurū. vl emere possessiones vt
tpe necessitatis. puidere possit Bona ꝛo pa
trimonialia p̄t tenere ad libitum.
¶ Dtrū liceat appetere episcopatū. R. q nō 2
vij. q. i. qui episcopatū. ibi dicit. locus superi
or sine quo populus regi nō p̄t. ⁊ si ita retene
at atq̄ ministret vt decet. tū indecēter appe
tit q̄ obrē ociū sanctū querit gr̄a veritat. ne
gociū iustū suscipit necessitas charitat. quā
sarcinā si nullus īponit. p̄cipiēde atq̄ intuen
de vitat vacāt. ē. Si āt īponit suscipiēda ē
p̄pt charitatis necessitatē. Dz nec sic oio veri
tatis delectatio deserēda. sz subtrahat illa su
auitas vt non opprimat iusta necessitas. hec
Aug. Ex q̄ pz q appetit illicite. Et qñ sit mor
tale vide. s. Ambitio p̄mo ⁊ oblatus recusat
cū peccato mortali si ē dignus. ⁊ eque dignꝰ
nō ē cui debeat dari. Facit sīr ad hoc in scri
pturis ca. cā. ⁊. q. vide. s. Electio. §. xxx.
¶ Quā iurisditōem habeat. vide de of. or. p. 3
totū. qz ad confessores nō p̄tinet.
¶ Dtrū ep̄s possit p̄cedere auctoritatē non 4
ep̄is quā ipe hz. R. Pa. in. c. accedentibꝰ de
excess. p̄la. q nō ea q̄ spectant ad ordinē ep̄a
lē sicut ordinare. crismare cōsecrare. ⁊ silia.
vt in. c. aqua de cōse. eccle. vl alta. Ea vero q̄
spectāt ad iurisditōem ep̄alē bene p̄t sicut co
gnoscere de causa matrimoniali. imūgere pu
blicā penitētiā. p̄cedere indulgentiā. iudica
re de clericis ⁊ hmōi. vt. xvi. q. ij. visis. p̄teri
signia. vt vsus mitre. ⁊ pontificaliū quę so
lus papa p̄cedit. ar. c. vt apostolice. de p̄bile.
li. vi. ea etiā q̄ sunt iurisditiōis p̄t p̄cedere. q̄
uis nōdum sit consecratus nec sacerdos. fm
eundem Pa. vbi. s. post. Jo. an. ⁊ Calder. vt
ibi notat Pan.
¶ An quibus p̄t episcopus dispensare. vide 5
s. Dispensatio. §. v.
¶ Dtrū ep̄s cadat in penā suspensionis aut 6
interdicti. R. q nō ex nulla ꝯstitutōe. nisi in
ipa de ipis episcopis fiat spālis mentio. Si

militer nec eoꝝ ſuꝑiores. vt in. c. qꝛ ꝓiculoſus de ſen. ex cõ. li. vi. Idẽ dic de ſuſpẽſiõe a beneficio a iure poſita. vt in. c. ſi cõpromiſſarij. ff. hmõi. de elec. li. vi. Secus de excõmunicatõe. vt notat in. d. c. qꝛ ꝓiculoſum

7 ¶ Utrũ eꝑs poſſit diſpenſare in pluralitate bñficioꝝ. vide. s. Beneficiũ. ff. xxxviij.

8 ¶ Utrũ executõe deuoluta ad eꝑm ꝓpter negligẽtiã executoris teneat epiſcopus ſeruare formã quã tenebant executores. ff. Bar. ni. l. ſi puellã. C. ſi man. ita fu. ali. q ſic. a fatex. in. cle. i. de ſupplen. negli. prelato. a quod no. Jo. an. in. c. publicato. de. elect.

9 ¶ Utrũ mortuo epiſcopo expiret officiũ vicarij. ff. Pa. in. c. i. ne. ſe. vacã. q ſic. vt no. glo. in. cle. fi. de ꝓcura. Idem videt de officio prioris cõſtituti ab abbate mortuo abbate. ar. ex. no. i. d. cle. fi. Secus ſi ꝓſtitutus eẽt ab abbate cum capitulo. ar. c. ij. de ſta re.

10 ¶ Epiſcopus i ſinodo dꝫ cõſtituere aliquos idoneos viros ꝑ totã dioceſim, quos debꝫ iuramẽto aſtringere ad denũciãdum ſibi vel ꝑ eum miſſo quicquid ꝓpenderint fieri cõtra volũtatẽ dei a totã chriſtianitatẽ. quod pertineat ad iuriſditõem eccleſiaſticam vt habetur in. c. epiſcopus in ſinodo. xxxv. q. vi. a tales appellanẽ teſtes ſinodales.

ii ¶ Epiſcopus poteſt cogere religioſos mẽdicãtes vt vadãt ad ꝓceſſiones. c. nimis ꝓraua. de exceſ. prela. Ex quo tex. dicũt doc. q ex q̃ ꝓhibeẽt eis ne ex leui cã compellãt eos ire ad ꝓceſſiones, ſequitur q ex magna a graui cauſa poſſunt vtputa nouo introitu epi, vel legati vel imineẽte peſte aut alio flagello. vt in generalibꝫ letanijs que ſunt tres dies rogatõm. ff. no. Pa. in. c. dilectus. de offi. ordi. Qõ ẽ vez niſi ſpeciale priuilegiũ habeant.

21 ¶ Eꝑs in eccleſijs baptiſmalibꝫ dꝫ ordinare magiſtros qui doceãt pueros in ſtudijs liberalium q artiũ aſſiduevbi neceſſitas occurrerit. xxxvij. di. dequibuſdam.

¶ Epiſcopus ſingulis ãnis ſinodũ teneat ad

13 monendo clericos ꝓſtitutões legẽdo. a laicis ꝓdicando. vt. x. q. i. placuit. Itẽ ſingulis ãnis ſi põt viſitet oẽs eccleſias. monaſteria. a hoſpitalia ſibi ſubiecta.

14 ¶ Eꝑs teneẽ deputare in eccleſijs cathedralibꝫ a aliꝫs quẽtualibus viros idoneos ad pdicãdũ a ꝓfeſſiones audiẽdum aliter peccat mortaliter. ſiẽ qñ ipſe nõ ꝓpter amplitudinẽ dioceſis vel alia occupatõe. teneẽ brẽviros potẽtes in opere a ſermone qui viſitẽt a doceãt vice eorum plebes ſibi commiſſas a eis prouideant de ſuſtentatione. vt in. ca. inter ceteꝛa. de offi. ordi.

¶ Eꝑs dꝫ quos vult ordinate inquirere primo de etate debitaq ad illũ ordinẽ. dic vt. ſ. Etas. a de litteratura. Nam ordinãs ſubdiaconũ vel diaconũ qui neſcit officiũ videt peccare mortaliter. qꝛ ꝑbet ei cauſam peccandi mortaliter. Quantũ vero ad illos quos ꝓmoueat ad curã aiarum q̃ habeant ſcientiã neceſſariã. de quo. s. Confeſſio. iij. ſ. iij. alꝭ peccat mortaliter. Itẽ nõ ꝓmittat q notarius petat ſalarium in ſcribendo ordinãdos. qꝛ ꝓhibitũ eſt. i. q. ij. ſicut eꝑm. intellige fm gloſã ibidẽ quando eſt ſalariat⁹. alꝭ poteſt accipere aliquid dummodo epiſcopus non participet in lucro licet contrariũ teneat glo. ibidẽ.

¶ Eꝑs põt querere ō titulo beneficij ſui ſubdiri ſi non conſenſit in eum. vt voluit. Federi. conſilio. xcviij. a idem dic de quocũq alio cuius intereſt.

¶ Epiſcopus eccleſiaſtica officia non debet cõmittere ꝓpinquis. nec adminiſtrationez rerũ eccleſiaſticarũ. vt in. c. iudicatuz eſt nobis lxxxix. diſtin. cum. c. ſe. ſed hyconomus dꝫ eẽ clericus honeſte vite. vt probatur ea. diſtinc. per totum.

¶ Eꝑus in conferẽdo beneficia dꝫ attendere vt det dignis. aliter peccat mortaliẽ fm Tho a Alber. in. iij. facit quod no. lxi. diſtin. ca. in ſacerdotibus.

¶ Eꝑus in publico debet lineis vti. niſi ſit religioſus. ſuꝑ indumẽtis. vt in. c. clerici officia de vi. a bone. cle.

¶ Eꝑs tpe interdicti põt celebrare a celebrari facere vbicumq. a audire diuina. vt in. c. fi. de ꝓuil. li. vi. Quod limita. vt in. c. nõ nullis. de ꝓuil. ſ. interdictis excluſis. ſub miſſa voce ianuis clauſis. a cãpanis nõ pulſatis. a ipſe ſpecialiter nõ ſit interdictus, vel nõ fuerit cã ipſius interdicti.

¶ Eꝑs põt vbicũq cũ altari portatili celebrare a celebrari facere. d. c. fi.

¶ Eꝑs nõ ſeruãs canones vel nõ faciẽs ſeruarẽ ꝑiurus. no. Pa. in. c. ego. de iureiurã. allegat glo. in. c. ſacerdotes. el. i. ij. q. vij. q̃ dic q a plato nõ ſeruãte canones põt recedi ſicut ab excõicato recedit a ꝑciſo. Qõ intelligit dictus Pa. verũ qñ ex ꝓtemptu non ſeruat nec ſeruari facit. alꝭ ſecus

¶ Utrũ eꝑs ꝑ ꝓcuratõe ſui corꝑis poſſit fugere. ff. fm. S. Tho. ſecũda ſecũde. q. clxxv. ar. v. q vbi ſubditoꝝ ſalus exigit ꝓſone pñtiã nõ põt fugere ꝓpter aliqõ dãnum tpale vel coꝛ-

porale. Imo tenet sicut bonus pastor animam ponere p ouib⁹ suis. Vbi vo sufficienter in absentia p aliū posset saluti subditor⁹ prouideri. tūc licite posset fugere nec ē mercenari⁹ tūc. Hoc idē ptz in.c. sciscitaris. vij.q.i. vide. Anno. in c. nisi. de reuū. ⁊ glo. in. §. hoc totū. vij.q.i.

24 ¶ Episcopalis dignitas liberat a cōditione seruili ⁊ ascriptitia. liij. di. si seru⁹ sciēte. el. ij. ⁊ etiā a ciuili ſm canones. vt tenet glo. in di.c. si seruus.

25 ¶ Epus si habet iurisdictōez tēporalē in aliquo loco, dz constituere iudicē laicū qui in cā pcipue criminali faciat iusticiā. ⁊ pōt etiā in speciali sup aliq̄ maleficio delegare vt faciat iusticiā. ⁊ nō efficit irregularis. dūmodo per suā responsionē neq̄ directe vl indirecte iudicet iudici q̄ debeat penā sanguinis irrogare ſz solū in genere q̄ faciat iusticiā ⁊ q̄ si dubitat cōsulat pītos. iudex aliter eēt irregularz c. ex lr̄is. de exce. pla. Tenet tū Rodo. q̄ etiā pt dicere q̄ puneat reū ſm q̄ ius vult. dūmō nō exp̄mat de morte vl de mutilatōe. vt etiaz no. Hugo. dist. iij. c. oīs aūt lex. p̄sens nō debz eē vindicte sanguinis. vt in dicto. c. ex lr̄is

¶ Vtrū epūs peccet mortaliter respōdēdo 26 in ordinatōe sua cū interrogat vtrū sciat nouū ⁊ vet⁹ testamētū. q̄ scit. R. ſm Ric. in q̄. iij. q. xxiij. q̄ sic. si ē ita ignarus q̄ nesciat in generali mādata dei. articulos fidei. x. tures ⁊ vitia. etiā sacramēta. q̄ tūc mētē permitōse Si vero nō ē ita ignarus qui sciat vet⁹ ⁊ nouū testamētū quātū ad ea q̄ necessariū ē scire p̄lato. ⁊ sine quoz scientia nō p̄t cōuenienter exequi officiū suū. tūc nō credit q̄ peccet mortaliter. ſz in alijs sit indoctus. q̄ videt q̄ consuetudo sic solum velit.

27 ¶ Vtrum religiosus p̄motus in ep̄m teneat ad obseruantias regulares. R. q̄ sic. vide. j. Monachus. §. vij. ⁊ religiosus. §. xxiij.

a ERrare ē aliō p alio putare. Dñ aug xxxviij. di. in. c. q̄uis inquit. Quisq̄s se existimat scire q̄d nescit p̄ vo quippe approbat falsum quod erroris ē p̄prium. Ad idē. xxij. q. ij. in quibus. Et ideo in. d. c. q̄uis. dz q̄ nō est consequēs vt continuo erret quis quis aliquid nescit.

1 ¶ Vtrū error sit peccatū. R. q̄ in his q̄ non pertinēt ad regnū dei capescen. vel nō sic non est peccatum. aut si est. minimū est. vt in. d. c. in quibus.

2 ¶ Errātes nō videtur consentire. l. nihil cōsensui. ff. de re. iur. Rō habet. j. Matrimoniū iij. Impedimento. iiij. in. in p

¶ Error iuris an excuset a dolo ⁊ consequenter a pena q̄ debetur p̄pter dolum. R. q̄ sic. vide. s. Dolus. §. i. 3

¶ Error cōmunis aliq̄n facit ius. ar. p̄ cc. dic. c. ecce ego. quasi in fi. ⁊ in. l. barbarius. ff. de offi. p̄eto. 4

¶ Errorē suū quilibet debet corrigere. xxxv q. ix. §. q̄ ergo. ⁊. §. sequenti. 5

¶ Error quādo dicat intolerabilis. R. quādo aliquid cōiter vl in suo genere ē peccatuz vt in. c. venerabilibus. §. p̄t. de sen. ex. lib. vi. Vel si contineat aliq̄d impossibile vt in glo. c. per tuas. de sen. ex. vel contra ius. vel legez vel excōmunicet. q̄ bonū fecit. puta elemosynam. vide in. d. glo. 6

¶ Erubescentia de bono ē peccatū. et filia accidie. ⁊ contingit quadrupliciter. Primo cū erubescit de defectu nature. vt puta q̄ ē claudus ⁊ hmōi. ⁊ hoc est peccatū si ē nimia. l. vi. di. nasci. ⁊. c. nūquam erubescamus. Secdo cū erubescit dicere veritatē. vt p̄dicare. testificari. corrigere. Et hec aliquādo ē mortalis si nō facit quando tenet de p̄cepto. Tercō cū erubescit confiteri mortalia peccata ⁊ si omittit p̄pter hoc mortalis est. Quarto cum erubescit ieiunare. orare. et hmōi. ne dicat sanctus ⁊ hoc ē peccatū veniale quādo omittit non necessaria. secus quando necessaria. q̄ mortale.

¶ Etas determinata requirit in multis necessario a iure. ita q̄ nō tenet gestū ante. Et primo in sponsalibus. vq. annorum completorum. vt in. c. vnico. de despō. impu. li. vi. i

¶ In matrimonio vero. xij. annorum in femina. et. xiiij. in masculo. nisi malitia suppleat etatē. q̄d tūc est quando sunt potentes ad coeundū sic. vt not. in di. c. vnico. In voto religionis seu p̄fessione fienda requirit. xij. In muliere. xiiij. In masculo completus. vt habet de muliere in. c. cum virum. de regula. et in. c. puelle. xx. q. i. ⁊ in. c. puella. xx. q. i. de masculo. in. c. significatū. de regula. ⁊ in. ca. i. de regula. lib. vi. fallit in casu de quo. j. Nouitius. §. ij.

¶ In ordinib⁹ capiēdis p̄me tonsure est. vij annoz cōpletoz. vt in. c. in singulis. lxxvij. di ⁊ etiā triū minoz ordinū. vt in. d. c. in singul. ⁊ quicūq̄ conferret ante p̄dictā etatē minū religionē intraret suspensus est ipo facto p̄ annum a collatione eiusdē ordinis. de tem. or. c nullus. li. vi. Acoliratus post. xij. annū vt in. d. c. in singulis. Subdiaconatus ē. xvij. annus 2

inchoatus. Diaconatus vero .xx. Presbyteratus .xxv. vt in de. generalē. de eta. et qli. ordi.

Si tñ ordinetur ante dictam etatē qs: suscipit quidē caracterē ordinis. sed nō executionē vsq; ad cōpletū tps. vt no. in. d. cle. generalē. nec eps pt dispensare. vt ibi no.

¶ In bñficijs regularib⁹ i abbatissa .xxx. annoz cōpletoz. sicr et in priorissa: seu matre. vl ministra q̄ habet regere monasteriū. vt in. c. i demnitatib⁹. de elec. li. vi. In abbate .xxv. annoz inceptoz. per. c. cum in cunctis. in. f. inferioza. de elec. vbi regulariter ad quālibet dignitatem obtinendā requirit illud tps: licz nō de abbate sit aliqd spāliter expressuz. In priozatu collegiato. i. q̄ habeat sub se collegium xxv. annoz inceptoz. ar. cle. ne in agro. f. ceterū. de statu regu. In priozatu vero nō cōuentuali si habet curā animaz: quā habeat per se exercere requirit .xxv. ānoz inceptoz. qz opoz tet sit sacerdos. secus si nō habet q̄ se exercere. tunc sufficit etas .xx. annoz cōpletoz. d. f. ceterum. In priozatu autem qui nō habet curam animarum requiritur etas .xxiij. annoz cōpletoz. quia oportet sit professus. c. nullus. de elec. li. vi. Et ita tenet Ba. in. c. supq̄ inordinata. de pben. licz Fede. dicat sufficere etatē .vij. annoz. cui nō credo. qz oportet sit pfessus i religione. vt dictū est in beneficijs secularibus q̄ habent dignitatē. In episcopo .xxx. annoz cōpletoz. c. cum in cunctis. de elec. Inferioza vero episcopatu requirūt q̄ attigerit .xxv. annū. d. c. cum in cunctis. f. inferioza. Ēps tamē potest dispensare in dignitatibus vel psonatib⁹ curā animarū nō habentibus. vt .xx. annum cōpletum habeant. c. permittimus. de eta. et qua li. li. vi. In beneficijs vero simplicibus sunt opiniones. sed mihi placet opinio Calde. quā sequitur Ba. in. c. supq̄ inordinata. de pben. q̄ si beneficium sonat in nomen rectozie. vt puta quia est ecclesia vel capella q̄ se stans habens ad regimē clericū: tūc requirit etas .xxij. annoz cōpletoz. vt in. c. indecoz. de eta. et quali. ordi. qz q̄ nescit se regere nec ecclesiā. Si vero nō sonat rectoziā sed est bñficiū in ecclesia tūc si requirit maturitatē cōsilij. vt in canonicatu ecclesie cathedralis. Hosti. et Archi. tenent q̄ requiritur etas .xiij. annoz. qz ante nō pt iurare sapientiū tractare: sicut dicimus in milite volente testari ante illam etatē. in. l. licet. ff. de te. mili. Si vero nō requirit maturitatē psilij tūc vij. annoz est etas: et ista sunt bñficia in multis ecclesijs q̄ clericis pueris.

4 ¶ In electionibus monialiū requiritur etas xij. annoz cōpletoz: aliter nulla admittit ad eligen. vt i. c. idemnitatib⁹. de elec. li. vi. In iuramēto q̄ testimonio requirit pubertas. vt no. in. c. quuli. xxij. q. v. et in. c. testes. iiij. q. iij.

¶ In testamētis q̄ multis alijs q̄ omitto: qz ad nos nihil requirit pubertas in electōe sepulture requirit q̄ ad annos pubertatis pueniat. ar. c. licet. de sepul. li. vi. Quō cognoscet q̄n requiritur etas ꝓpleta q̄n de mēte ignoraī statuentis vel disponētis. Rndit Bar. in. l. si cui ff. de le. i. q̄ q̄n etas ꝓferit in genitiuo requirit q̄ cōpleta sit: in ablatiuo cū ꝓpositiōe in. sufficit sit inchoata: sine ꝓpositione requiritur cōpleta. cle. i. de se. pos. In accusatiuo cū verbo significante rē pfectā: vt ꝓpositio. q. vel cū futuro cōiunctiui requiritur cōpleta. l. nō putabam. et. l. si in annos. ff. de cōdi. et demon. sine tali verbo si de fauore agit. sufficit inchoasset si de odio requirit cōpletus. l. ad rem publicā. ff. de mu. et ho. In accusatiuo cū ꝓpositiōe ad sufficit inchoari. l. qui filiū. ff. ad trebel.

Vagatio mentis est filia accidie: qz ꝓpter tediū boni opis euagat varia cogitando vt ipm tediū euitet. et hec inducit ad multiloquiū q̄ vaniloquiū: et audieñ. noua. et facit instabilem in loco que tunc sunt mortalia. cum fit per predicta cōtra aliqō preceptum alias veniale. hec ex sancto Tho. fa se q. xxxv. In oratione autē an sit peccatum. vide Oratio. f. r.

Euangelium legens sacerdos vtitur stola sicut diaconus .xxij. di. ecclesiastica. Euangelium nō sedendo vel genuflexo sed stando audire debemus. de conse. di. i. apostolica.

Eucharistia. i. bona gratia ab eu q̄d est bonū. et charis gratia. et sic notat fm q̄ cōtinet realiter xpm qui est plenus gratia. secūm vero quod est signū rememoratiuū passionis xpi: que fuit sacramentū verū dicit sacrificiū. secundū aūt q̄d est signū demōstratiuū vnitatis ecclesie cui hoies aggregant ꝓ ipam dicit cōmunio. put vero est pfiguratiuū diuine fruitionis: q̄ est in pria dicit viaticū quia pbet nobis viā pueniēdi ad illam. vel qz datur transeuntibus de hac vita ad ipm xpm. vnū tamē est secramentū in q̄ sunt tria. s. spēs visibilis. corpus xpi verū. et corpus xpi mysticū. s. ecclesia. et fm q̄ dicit Hug. Primū est signum secūdi et tercij. Secundum est res et signum et causa tercij. Terciū est res secūdi. vel veritas primi. de quo de cele. missa. i. c. cū Marthe. f. distinguendum est.

1 ¶ Que ē materia debita huius sacri. ℟. q̄ panis triticeus et vinū vitis vsus enī bn̄ sacri est refectio q̄ ad sui integritatē cibū et potū requirit. Significatio etiā ei⁹ ē duplex. vna passio xpi in q̄ sanguis fuit separatus a corpe: alia ē cibatio corpis ⁊ aīe: et ꝓpterea ꝓpter cōuenientiam vsus et significatōis duplex materia exigebatur.

2 ¶ Utr̄ possit cōfici de pane farris et spelte vl siliginis. ℟. ly aliq̄ dixerit q̄ sic. tu añ tene q̄ nō p̄ cōfici nisi in pane triticeo. i. frumenti. fm Sco. in. iiij. dist. xi. et cōiter theologos.

3 ¶ Utrū in pasta facta de tritico possit cōfici. ℟. fm Sco. vbi. s. q̄ nō.

4 ¶ Utrū possit cōfici in pane corrupto. ℟. q̄ nō. qñ tanta est corruptio q̄ panis species solvunt: sicut qñ ꝓtinuitas soluit: ⁊ sapor ⁊ color et alia accidētia mutant. sec⁹ si esset aliq̄ dispositio solū ad corruptionē quā declarat aliqua immutatio sapōris. q2 sic p̄t cōfici.

5 ¶ Utrū in amido possit ꝓfici. ℟. Sco. vbi. s. q̄ multo ꝓbabilius est q̄ nō. ideo peccat et iudicio meo grauiter. q̄ ex tali materia ꝓficit scienter siue q̄ p̄parat: ille añ q̄ ꝓficit ignorāter licz nō cōsecret: tñ nō est idolatra fm Sco. vbi. s. nec idolatrare facit: q2 q̄tū in se ē materiaz esse idoneā et ab alijs adorandā supponit.

6 ¶ Utr̄ possit cōfici in pane fermētato. ℟. fm Sco. in. iiij. dist. xi. q̄ sic. et tex. est in. c. lras. de cele. miss. et in. c. in sacro. de ꝓse. di. ij. sed graui ter peccat latin⁹ si celebrat i fermētato. ⁊ vt dicit Sco. forte etiā grec⁹ grauiꝰ peccat ꝓpt multa que adducit ibidez. sed maxime q2 christus in azimo cōsecrauit.

7 ¶ Utrū possit ꝓfici in pane facta de aq̄ rosea vel endiuie ⁊ hmōi. ℟. q̄dā theologi i. iiij. di. xi. tenēt q̄ nō p̄t ꝓfici ō pane facto ex quocūq̄z alio liquore: sed oportz sit fact⁹ de aq̄ vera alr vere panis nō esset. Alij añt theologi tenēt q̄ p̄t cōfici. q2 aq̄ ipa nō requirit vt maneat i specie ꝓpria. imo mutat i naturā aliā. ly ego credo q̄ nō p̄t. q2 xps cōfecit in pane facto ex aq̄ naturali. et sic serua.

8 ¶ Utrū si grana alteri⁹ generis admisceant cū tritico possit ꝓfici. ℟. fm cōiter theologos in. iiij. di. xi. q̄ si admixtio sit p̄dominās vel eq̄lis est virt⁹ in vtroq̄z miscibilium q̄ nō p̄t cōfici: q2 mutat species ⁊ cognoscit ex colore p̄cipue et sapore. Accidētia enī magnā ptē ꝓferūt ad cognoscendū qđ qđ est. primo de aīa. sec⁹ si nō est equalis admixtio q2 cōfici p̄t.

6 ¶ Circa materiā vini q̄rit vtrū possit cōfici de alio vino q̄z de vino vitis. ℟. fm cōiter doc. iiij. di. xi. q̄ non. et rō potissima: q2 sic christus instituit. Lu. xxij.

10 ¶ Utrū possit cōfici in aceto. ℟. Jn. de officio misse dic q̄ sic: ly fm theologos. maxie R. i. in. iiij. di. xi. dic q̄ nō p̄t. q2 vinū ⁊ acetū differūt fm ꝓm. viij. methaphisice. sic vinū et mortuū. Jn vino tñ fm R. i. vbi. s. et cōiter alios qđ accedit ad accedinem manēte tamē adhuc forma substantiali vini p̄t cōfici. Jdē dic q̄ñ putrescit ꝓfecta putrefactione que redire non p̄t ad cōplexionē vini q̄ nō p̄t cōfici: si vero sit in via ad corruptionē p̄t cōfici: sic⁹ si vino sit cū sapore vinoso sapor aromaticus: vel pontic⁹ vl acerb⁹ ex min⁹ ꝓfecta digestione vini.

¶ Utr̄ in agresto possit cōfici. ℟. q̄ nō: q2 nihil recipit spēm nisi sit in termino sue generationis: et ideo nō est vinū.

¶ Utrū in musto possit cōfici. ℟. q̄ sic. si ē expressum extra vuā sed nō in eo qđ ad hoc cōtinetur i vua matura. ar. de cōse. di. ij. c. didicimus. et. c. se. et hec est verior opinio: q2 sic non est sub specie potabili sed potⁱ edibili.

¶ Utrū possit cōfici in pusca seu in aq̄ vinata seu in aqua supfusa sup acervos vuarū postq̄ vinū est expressum aut in aq̄ rubea in qua loc⁹ est pann⁹ vino rubeo tinctus. ℟. fm cōiter doc. q̄ nō qñ tollit virtutē vini aqua addita: facit de cōse. di. ij. c. cum omne. et de cele. missa. c. ꝓnitiosus.

¶ Quid si aq̄ equaliter misceat vino. ℟. R. i. vbi. s. q̄ aut fit fm q̄titatē equalē molis aut fm ꝓportionē equalē virtutis. ꝓmo mō nō tollit spēm vini q2 est magz actiuū q̄z aqua: nec tñ vinū posset cito in sui naturā aquā ꝙuertere: et ideo sola vini substātia trāsubstantiaret i sanguine. scdo mō generat tercia natura. ex duobus q̄ nec ē vinū nec aq̄ sed nō statim. q2 natura nō opatur i instāti: q̄uis earū termini sint in instāti. et ideo tam cito posset sacerdos cōficere post talem appositōz q̄ illud qđ fuit vinū cū adhuc nō esset trāsmutatum ad ꝓpositionē nature tercie ꝙuerteret in sanguinē xpi. Si tñ añq̄z ꝓferret x̄ba ꝓsecratōis essz tercia natura ꝓstituta nō posset ꝓfici sanguis xpi: q2 spēs ꝓponētiū ex qb⁹ ꝓ essentiā ꝓstituit vnū in cōposito nō remanēt fm essentias nisi forte diminute: vl fm qđ qđ dico ꝓpt opinionē illoz q̄ dicūt eas manē icōpletas. Aduerte q̄ ly vt dicit possit ꝓfici i materia panis ⁊ vini qñ admixtio vl corruptio nō tollit virtutē ipoz tñ peccat q̄ sine necēitate ꝓficit ꝓterq̄z i pane triticeo puro ⁊ icorrupto. et sic⁹ i vino ñ acetoso ⁊ purificato ꝓpter irreuerentiā sacri fm oēs doc. in

iiij.di.xi.

15 ¶ Utrū debeat aqua admisceri in vino cali-
cis. R.q sic.c.lras.de cele.mis.et de pse.di.ij.
c.i.et.c.omne crimē.et ḡre hoc.vide ibidē.q in
16 c.cū marthe.de cele.mis.
¶ Sed nunqd sufficit q fuerit apposita in do-
lio R.s.Bo.i.iiij.di.xi.q nō.ſz tūc dz apponi
17 qñ sac̄ mysteria ichoant eē si alr fuisz posita.
¶ Quid si omittat R.q nihilomin⁹ cōficit.
de cōse.di.ij.scriptura.ſz peccat mortalit qui
sciēter eā nō apponit.ar.c.lras.d cele.mis. qui
vero omittit ex negligētia ex ß q habuit dili-
gentiā semiplenā peccat venialiter:ſz grauit.
qz ḡtū istud sacm̄ pcellit alia sacra q opa tm̄
in eo magis ḡ in alijs negocijs pponderat ne
gligētia fm.s.Bo.in.iiij.dis.xi.Si aūt omisit
ex negligentia eo q nullā diligentiā adhibuit
18 mortaliter peccauit fm Alle.
¶ Que aq̄ dz apponi R.q sola aqua natura-
19 lis.c.in quadā.de cele.missa.
¶ In quāta ḡtitate.R.q ſz aliq̄ canoniste
alit dicāt.tu dic q modica aq̄ dz apponi maxi
me si vinū est debile.vt sic quertat i vinū fm
pbabiliorē opinionē q esse nō posset nisi esset
modica appositio.alr si apponeret i tāta ḡti-
tate q soluerēt spēs vini n ꝓficeret vt dictū ē.
20 ¶ Quid fiendū in illis ptib⁹ vbi vinū hēi nō
pt R.q papa pōt dispēsare vt sine sanguine
corp⁹ xpi ꝓficerēt:ne ꝓpt defectū sacri incurre
rēt maximū damnū:cū corp⁹ nō sit sine sangui
ne in hostia.et ideo papā adeant.
21 ¶ Circa formā buj⁹ sacri q̄rit q sit forma trā-
substātiatōis panis.R.q ē ista.ß ē enī corp⁹
22 meū.facit.c.cū marthe.ſ.ex eo. dz de cele.mis.
¶ Utrū hec cōiunctio enī.sit de substātia for-
me R.q nō.ſz ponit ibi ad denotādū ordinē
cōsecratōis ad vsum materie ꝓsecrate: q tñ nō
est de necessitate sacri.vñ nec ꝓiunctio sit r.sciē-
ter tñ omitti nō dz vbi vsus eccie illi⁹ antiqu⁹
hz.fm Bo Sco.i.iiij.di.viij.lij enī.ibi ponit ad
cōiungendū ne.s.verba forme sine pcedentib⁹
ꝓferant.Ideo credo mortalit peccarēt.q sciē
ter omitterēt tā in ꝓsecratōe panis ḡ vini: qz
ita hz vsus generalis ecclesie romane.
23 ¶ Quid demōstrat lij hoc.pnomē demonstra
tiuū.R.mihi placet opi.Ri.de sancto victore
li.de trini.q ibi sit demōstratio mixta.s. ptim
ad sensuz et ptim ad intellectū sub ß sensu illō
i qō ß trāsubstātiabit ē corp⁹ meū:qz sic ista ꝓ
positio esset vera et magz ꝓpria si demōstrādo
cibū.diceret.ß ē corp⁹ meū.s.illud i qō iste ci-
bus ē trāsmutand⁹ est corp⁹ meū qñ xtute ei⁹
i ꝓlatōis termio ille cib⁹ fieret corp⁹ me ū.Sic
in ꝓposito:qz ibi virtute verboz i ꝓplemēto et
termino ipius orōis panis fit vez corpus xpi.
Alij tñ alit dicūt.vide i.iiij.sniaz.di.viij.
¶ Utrū ꝑsbyter dicēs solūmō ꝑfata xba sup 24
panē cōsecret R.fm Sco.in.iiij.di.viij.q nō.
rō qz dicēdo.ß est corp⁹ meū.nō refert ad cor-
pus xpi:etiō lz nō sint alia verba de substātia
forme ḡ ꝑdicta.tñ de necessitate requirit vt ex
primant aliq̄ verba ex qb⁹ ꝑfata forma solum
modo determinet ad corpus xpi sicut fit cū di
citur.fiat dilectissimi dñi nostri Jesu xpi qui
pridie pt.aliter nihil fieret:et hoc tene ḡuis q̄
dam teneāt cōtrarium et male.
¶ Utrū sacerdos possit ḡtumcūq̄ materiaz 25
panis virtute ꝑfatoz verboz trāsubstantiare
in corpus xpi R.fm Alex.i.iiij.tractatu de eu
charistia q nō.sed summō illā quantitatē q̄
rōnabiliter pt sumi a fidelib⁹:qz sic intētio do
mini dantis formā cōficiendi finit vt sumeret.
qō ptz cū dicit.Accipite et comedite sic est in-
tētio ecclesie et dz esse cuiuslibet sacerdotis cō
ficiēdi.vt sumat in vsum sacri implicite vel ex
plicite.et ideo si intēderet cōsecrare totū panē
q̄ est i foro.qz nō ꝓformaret intentionē suā in-
tētioni ecclesie sic nō ꝓficeret nō ex defectu vir
tutis verboz q̄ vna vice posset cōficere tot ho-
stias q sufficerēt toti mūdo si esset necessitas
ecclesie sed ꝓpter defectū intentōis illi⁹ q̄ hoc
sacm̄ instituit q nō intēdit in ludubrio vt stul
ticia fiat cōsecratio:sed ꝓ vtilitate ecclesie ge
neralis vel ꝑticularis.et sic ptz q multomin⁹
cōsecrat qui conficit ad irrisionē veneficia et
hmōi.et lz Tho.in.iiij.di.xi.teneat q imo cōfi
cit nō cures.ſz tene qō.s.dixi.vt tenet.ſ.Bo.i
iiij.di.x.q Pe.ea.di.q mlti alij.ḡuis etiā opi.
Tho.possit sustineri fm q etiā Ri.ea.di. susti
net si intelligat q ꝓficiēs intēdat.primo cōfi-
cere lz ꝓsequēter ad veneficia:sed prima magz
videt rōnabilis.et ideo tene eā.
¶ Utz sacerdos xtute verboz ꝑfatoz possit 26
vnā ptē ipius hostie cōsecrare sine alia hostia
cōtinua remanēte.R.fm Ri.in.iiij.di.x.q sic.
si intēderet determinate ad alterā ptē:puta dex-
terā vla tali signo citra:qz xba nō opant nisi
sup illā materiā ad quā ꝑcise fert intētio cōse-
crātis:secus esset si intentio ꝓsecrantis nō es-
set determinata magis ad vnā ptē ḡ ad aliā
sed in vago:qz tūc si nō intēderet nisi medieta
tē cōsecrare solū nulla ps esset cōsecrata. quia
reales opationes nō sunt circa singularia va-
ga:ſz circa determinata:et ideo oportz q intē
tio ad quam sequit realis determinatio aliqō
determinatū q determinate respiciat. Et ex ꝛ-

dictis soluit alia q̃stio de sacerdote qui hz .xx. hostias ⁊ ex illis nõ intẽdit ꝓsecrare nisi .xvij. q nullã ꝓsecrat nisi intẽtio sua se determiet de termiate ad q̃s vult .xvij. secꝰ si credẽs q sint solũ .xx. et sunt .xxij. tñ intẽdit ꝓsecrare quicq̃d est añ ipm. sic oẽs sunt ꝓsecrate. ¶ Itẽ ptz q hostie in altari ex obliuione reseruate et gutta vini in pede calicis et hmõi nõ cõsecrãt. qñ ad eas nõ referẽ intẽtio cõficientis.

27 ¶ Quid si sacerdos acceptis pluribꝰ hostijs cõsecrandis qñ venit ad actũ ꝓsecrationis nõ aduertit nisi ad eã quã hz ĩ manu. R. fm frã. de Mayr. in .iiij. di .xij. quidã dicunt q nõ sunt alie cõsecrate. Sz tu dic cũ Sco. q oẽs sũt cõsecrate: qz nõ requirit de necessitate intẽtio actualis: sed virtualis que fuit qñ p̃fatas hostias accepit vt eas cõsecraret.

28 ¶ Circa formã vini cõsecrandi queritꝰ que sit. R. q hec. s. Hic est enĩ calix sanguinis mei noui et eterni testamẽti qui ꝓ vobis et ꝓ multis effundẽ in remissionẽ peccatoꝝ. hec quotiẽscũq̃ feceritis ĩ mei memoriã facietis. vt in .d. ff. ex eo nõ. Dñ sanctꝰ Bo. in .iiij. di .viij. et multi doctores ibidẽ tenent q solũ de substantia forme p̃dicte sunt ista verba. Hic est calix sanguinis mei. Alia vero sequẽtia nõ sunt de substantia: sed ptinent ad ornatũ. et ad ostendendum vsum vel dignitatẽ ibi. accipite et bibite ⁊c. aut effectũ: vt ibi. noui et eterni ⁊c. Alij tenent vt. s. Tho. in .iij. q. lxxviij. q oĩa sũt de substantia forme vsq̃z. hec quotiescunq̃z ⁊c. Sed Sco. ea. di. viij. dicit q cũ non sit nobis traditũ ꝓ certo an ad formã substantialẽ ptineant aliqua verba post lij sanguinis mei. ideo ꝓicuiosum est asserere q p̃cise sit in illis verbis: ex q̃ sufficiẽs autoritas nõ habeẽ. et ideo oĩa dic vsq̃z ad Hec q̃tiescũq̃z ⁊c. ac si essent de substãtia forme. Iz cõiẽ doc. ꝓcordãt cũ bea. Bo.

29 ¶ Nota q q̃ dixi supꝝ in cõsecratõe panis: debent similiter dici de vini cõsecratione.

30 ¶ Similiter de platiõe verboꝝ aut corrupta. aut diminuta: aut addita. dic vt. s. dictũ est de baptismo. Baptismꝰ. tj. ff. xv. cũ duobꝰ se.

3 ¶ Circa ꝙuersionẽ q̃ fit in hoc sacõ ꝓ virtutẽ verboꝝ p̃fatoꝝ est firmiter tenendũ q substantia panis fm totã suã materiã ⁊ formã existẽs actu transubstantiaẽ in totũ corpꝰ christi actu existẽs: ita q materia in materiã: ⁊ forma ĩ formã. s. corporeã trãsubstantiaẽ solis accidentibus remanẽtibꝰ fm. s. Bo. et Ri. et Pe. ĩ .iiij. di .xi. et sanctũ Tho. in .iij. q. lxxv. Sz fm Sco. in .iiij. di .xi. ibi nõ est cõuersio substãtie in substantiã q̃tũ ad eẽ substãtiale simplicit: sz q̃tũ ad esse hic. qz corpi xp̃i nõ acquiritꝰ simpliciter esse: sed eẽ hic. s. sub specie panis. vñ acq̃rit nouã p̃ntiaz nõ amittẽdo antiquã. panis xo desinit eẽ ibi nõ acquirẽdo aliquã p̃ntiam alibi. vñ licz illa desinitio panis fm se ꝓsiderata sit annihilatio: ipa tñ cõuersio nullo mõ est ãnihilatio: qz eiꝰ terminus nõ est nihil: sed noua p̃ntia corpis xp̃i sub specie panis. Hec Sco. Et idẽ dico de substãtia vini q̃ trã substantiaẽ in sanguine xp̃i. ita q panis in corpꝰ ⁊ vinũ ĩ sanguinẽ purũ virtute verboꝝ trãsubstantiaẽ nõ in aliq̃d aliud: sz qz corpꝰ nõ est sine sanguine et ceteris humoribꝰ suis: nec sanguis sine corpore et venis ⁊ neruis suis. iõ in hostia est corpus xp̃i ꝑ trãsubstantiationẽ: et sanguis eiꝰ ꝑ cõmixtionẽ. cõmixtus enĩ et diffusus ẽ in corpe ⁊ iõ vbicũq̃z est corpus xp̃i ibi est sanguis eius. Alia vero est ibi rõne ꝙiunctõis cũ corpe cui inseparabiliter est cõiuncta. Quãtitas aũt et alia accidẽtia sũt ibi rõe inseparatõis a corpe. Diuinitas vero rõe vnionis diuine cũ hũana natura. Similiter in calice vinũ transubstantiaẽ in sanguinẽ solũ virtute trãsubstantiationis: sed qz sanguis nõ est ibi effusus: sed in venis. ideo ibi ẽ etiã corpꝰ xp̃i ꝑ cõcomitantiã ⁊c. vt dictũ est ĩ corpe. et ad ß facit. c. firmiter. ff. vna de sum. tri. et fi. ca. et. c. ĩ quadã. ō cele. miss. Et hec oĩa fiũt in instanti cõpleta rõne verboꝝ dei virtute assistente virtuti forme p̃fate. Est etiã totũ corpꝰ xp̃i ita in tota hostia q̃ ō est etiã in qualibet eius ꝑte in qua saluaẽ rõ totius: cũ enĩ sit totũ homogeneũ non est maior ratio. q vna pars cõuertaẽ in vnã partẽ q̃ in aliã ita teneẽ cõiter. Est etiã corpꝰ xp̃i sub hostia q̃tũ sed nõ modo quãtitatiuo. qz licz sit ibi corpus quantũ nõ tñ cõparaẽ ad spẽs vt quantũ: sicut q̃uis ibi sit clarũ: nõ tñ vtiẽ claritate sua illuminando mediũ: ita q̃uis sit quãtꝰ nõ vtiẽ q̃titate sua occupãdo locũ. sicut deꝰ ꝑt facere vt hoc sit ignis nõ exercẽdo ꝙbustiõis actũ. Est etiã corpꝰ xp̃i sub ß sacõ: seu sub spẽ ñ localiter ꝓprie loquẽdo: qz esse localiter ꝓprie est eẽ dimẽsiue siue ꝙmensuratiue. Est tñ corpꝰ xp̃i in loco speciei. Et ex ß sequit q corpus xp̃i est in pluribꝰ locis simul fm esse sacramẽtale: qz vere et realiter cõtineẽ sub diuersis specieb' que sunt in diuersis altaribꝰ. Est etiã in hoc sacõ corpꝰ xp̃i immobile localiter ⁊ ꝑ se loquẽdo: licz sit mobile ꝑ accidẽs. s. ad motũ hostie: sicut aia moueẽ ad motũ corpis. vñ ꝑ accidẽs mouẽ ad motũ hostie et quiescit ad quietem alie hostie. ¶ Itẽ mouẽ sursuz ⁊ deorsum sicꝰ semel ad motũ diuersaꝝ hostiaꝝ. hec ex Ri. in .iiij. di .x.

32 ¶ Ex nunq̃d ꝺtĩ corpus xp̃i ꝺsa hostia sicut mota moueꝫ. ℟. Ri. vbi. s. q ñ. q3 ly ꝓtes ordine beant in ipo corpe absolute ñ tñ ꝓ ꝓpatione ad spẽm. Ad ñ ꝑt dici q pedes beat in vna ꝓte hostie, & caput in alia, & sic de ceteris mẽbris. q3 oẽs ꝓtes sunt sik sub ql̃ibz ꝓte hostie.

33 ¶ Vtrũ fracta hostia vel passa aliqd corpus xp̃i patiaꝫ. sicut mota moueꝫ. ℟. q nõ. q3 mutatio & passio innouaret in xp̃o aliqd absolutũ. sed motus localis nihil fm ℳe. di. x.

34 ¶ Est etiã corp⁹ xp̃i penit⁹ inuisibile oculo corpali fm ℟ic. & ℧co. di. x. q3 nõ ꝑt videri nec ꝓ naturã. nec ꝓ gr̃iam. nec ꝓ miraculũ oculo corpali sicut nec exñtia substãtie spũalis in loco ad cuius instar corpus xp̃i ẽ sub sacro inq̃ntũ est ibi pñs & ꝑ se rõne substantie & quantitas non ẽ ibi nisi ꝓ cõcomitantiã. vñ fm ℟ic. vbi s. si aliq̃n apparet ibi species paruuli. vel frustuz carnis nõ ẽ corpus xp̃i. ℳaiores. n. sunt dimẽsiones corp̃is xp̃i q̃z ille q̃ ibi apparẽt. & si ibi vere apparet corpus xp̃i non apparet vt sub sacro. vñ dicit ℟i. ibidem q illa parentia paruuli que aliq̃n ibi visa ẽ. vel describitur in imaginatione vel in sensu cõi videntis. vel ex si ẽ realiter ex nõ credo q ille dimensiones fundẽtur in dimensionibus speciei panis. ly tunc appareãt. vñ spẽs sacri sub qua cõtinet corp⁹ xp̃i latet sub illa figura q̃ apparet & nulla immutatione facta circa ipam. & confunditur tñ ipa spẽs quibusdam accidentibus carnis vel pueri q̃ non sunt ꝓprie accidẽtia corp̃is xp̃i vel liniamenta.

35 ¶ Est tñ corp⁹ xp̃i visibile sub sacro fm ℧co. vbi. s. ꝓ naturã omni intellectui non alligato sensibus in intelligendo. siue angeli. siue anime separate. ℟icar. tñ vbi. s. tenet q nõ ꝓ naturam. sed tñ ꝓ gloriã. nõ solũ in xbo. sed etiam in ꝓprio genere.

36 ¶ Est etiã corpus xp̃i sub hoc sacro intangibile, immediate ab alio. sicut nec substãtia spiritualis tangit a loco. vñ quantũcũq̃z aliquis spẽm penetraret xp̃i corpus tangere nõ posset. fm ℟i. vbi. s.

37 ¶ Sunt aũt in hoc sacro accidentia sine subiecto ꝓmo. s. sine substãtia virtute diuina. Ite sicut species sacrales retinent esse qd̃ hẽbant prius ex ꝛtute diuina. sic & agere. Vñ ꝑt exteriora corpora & sensus immutare. nõ ꝑt tñ alia in sacrm conuertere. qd̃ nõ fit sine verbo. Vnde aqua modica posita in sacro calicis ly fm aliquos cõuertaꝫ in vinum. & hoc virtute specierum illaruz. nõ tamẽ in vinũ qd̃ sit vinũ fm spẽm. sed ẽ vinũ fm materiam tantũ. sicut caro fm speciẽ conuertit in carnẽ fm materiã. Vel dic q ibi forma substãtialis aque nõ soluitur ly alteraꝫ: q3 mutaꝫ color et sapor & odor et sensus percipit ꝓprietates vini: et iõ q̃ztũ ad sensum cõuertit in vinũ. nunq̃z tñ in sacramentum. hec ex sancto ℧o. in. iiij. di. xij.

38 ¶ Quid cũ accidẽtia sub quib⁹ est corp⁹ xp̃i in sacro corrumpunt. ℟. q accidentia illa aliq̃n immutant ex ꝓte q̃litatis sicut cum diuidit panis vel vinũ in multas ꝓtes: et tũc si in ipis ꝓtibus nõ ꝑt saluari natura panis vt vini desinit corp⁹ xp̃i sub ipis esse. Sik r dic de immutatõe ex ꝓte q̃litatis: vt cũ ita immutant color sapor et odor et alie q̃litates panis et vni qõ nullo mõ ꝑt cõpati natura panis & vini q non manet corp⁹ xp̃i sub sacro. sec⁹ si corruptio accidentiũ vel q̃litatis aut q̃ztitatis non sufficit ad corruptionẽ panis & vini. q3 sic nõ desinut esse ibi corp⁹ xp̃i: vel sanguis sub sacro. Aduerte tñ circa corruptoz q̃ est respectu admixtionis alterius liquoris: q3 si est vinũ et addit in maiori quantitate vel equali: sic soluit totaliter et tollit cõtinuitatẽ speciei cũ ad oẽs ei⁹ dimẽsiones ꝙueniat. et sic incipit q̃ ad actũ esse aliud nouum vinũ: et sanguis ibi desinit esse sanguis xp̃i. Credo tñ q si additũ nõ sit notabiliter excedẽs ꝓpter dubiũ sit tutius vti toto illo liquore tanq̃z sacramento. Si vero additum sit minoris quãtitatis sic nõ desinit eẽ ibi sanguis xp̃i: misi sub illis ꝓtibus ad quas ꝙuenit vinũ additũ: que cũ discerni nõ possint similiter toto illo liquore debemus vti tanq̃z sacramento. et idẽ dic de alio liquore addito.

39 ¶ Vtz desinẽte esse eucharistia sub illis accidentib⁹ redeat substãtia ꝓposita. ℟. fm ℧co. in. iiij. di. xij. post reꝓbationẽ multoz modoꝝ dictoz q sic redit substãtia cõposita cui talia accidentia conueniunt, quam etiam afficiũt et hoc in instanti corruptõnis et immediate a deo. Prima ps huius sentẽtie ꝓbatur. q3 deus statuit illas spẽs manere sine subiecto tantũ in eucharistia. ergo statuit q nõ stante eucharistia nõ sunt accidẽtia sine subiecto: et per cõsequẽs in instãti illi⁹ corruptõnis fit aliqua substãtia. Secũda ps ꝓbat: q3 si redit aliqua substãtia: nõ est alia q̃z illa que ꝑt illis accidẽtibus affici. q3 alia substãtia nõ esset eoꝝ̃ capax. Tercia pars. s. q nõ redit nisi immediate a deo ptz. q3 nullũ aliud agẽs hoc agere posset. hec ℧co.

40 ¶ Vtz species sacramẽtales possint nutrire. ℟. vt ptz ex supradictis sicut ꝑt ꝙuerti in cineres vel in vermes et huiusmodi sic ꝓ eandẽ

rõem possunt cõuerti in corpus humanũ.

Eucharistia secũdo, circa ministrũ q̃ritur, q̃s possit p̃ficere istud sacrãm. ℟. q̃ solus p̃sbyter p̃t cõsecrare corpus et sanguinẽ dñi nostri ihesu xp̃i. xxv. di. plectis. et de sum. trĩ. et fide ca. firmiter. ℣. vna. hoc sequnt̃ theo. in. iiij. di. xij.

1 ¶ Quid si q̃s credat se p̃sbyterũ esse cum non sit et celebret. ℟. glo. in. c. ad aplicam. de p̃s. nõ bap. q̃ nõ cõficit in veritate. Sed tu dic vt supr̃ Baptisimo. vij. ℣. vltimo.

2 ¶ Vtrũ q̃libet p̃sbyter possit hoc sacrãm cõficere. ℟. fm ℟i. in. iiij. dis. xij. q̃ de iure nõ p̃t nec irregularis nec interdict⁹ aut suspẽsus ab executõe eor̃ q̃ sunt ordinis nec simoniac⁹. scismatic⁹. excõicatus. aut degradat⁹. siue depositus. vel q̃libet public⁹ et notorius peccator: ꝛ de facto si supr̃ debitã materiã p̃ferat verba cũ intentõe debita vere cõficit q̃tumcũq̃ sit nepharius: q̃ caracter supr̃ quẽ fundat̃ ptãs p̃ficiẽdi est indebilis: ꝛ mortaliꝫ peccet p̃fitendo

3 ¶ Vtrũ plures p̃sbyteri possint eandẽ hostiã cõsecrare. ℟. ꝛ diuersa sit opinio. in. iiij. dis. xij. ego teneo q̃ nõ. q̃ q̃ prius p̃tulit verba ille cõsecrauit. alq̃ nihil faciũt. Et iõ credo i ordinatione p̃sbyteor̃ sit melius nõ dicere q̃ dicere verba p̃secratõnis: nisi dubitaret de episcopo q̃ nollet cõsecrare.

4 ¶ Vtrũ corpe viciat⁹ p̃sbyter possit cõficere. ℟. vt. s. Corpe viciatus p totũ.

5 ¶ Quid õ p̃sbytero q̃ post q̃ indut⁹ est recolit se de aliq̃ mortali. ℟. q̃ si teneat celebrare q̃ habz copiã idonei p̃fessoris teneat̃ p̃fiteri. si vero nõ habz cõteratur cũ p̃posito p̃fitẽdi. et sufficit nec peccat si cũ verecũdia accedit. Si vo nõ teneat celebrare: tũc nõ dz celebrare nisi prius cõteratur et cõfiteatur: q̃ ad hoc teneat̃ fm. s. Bo. in. iiij. di. xij. et glo. in. c. de hoie. de cele. mis. et alia glo. in. c. nihil. vij. q. i. ar. de sen. excõ. c. de cetero. et xxvi. q. vi. q̃ recedũt. Et ß idẽ ꝛ do. Ant. in. d. fiteatur semel i anno. Et Pa. i. d. c. de hoie. dicit esse verius. ꝛ primũ tutius. Sz tu dic fm cõem opinionẽ theologor̃ q̃ primũ verius. tñ ℟i. in iiij. di. ix. distinguit q̃ si nõ imminet scandalũ p̃sone aut p̃ti: aut nõ incepit missam si ẽ sacerdos sumẽs corp⁹ xp̃i q̃tumcũq̃ cõtritus sed nõ cõfessus: dũmõ habeat copiã idonei p̃fessoris tps et loquelã ad cõfitendũ q̃ peccat mortaliter. et sic dz dici q̃ nõ dz celebrare vel cõicare. Si vo aliq̃ trĩũ p̃dictor̃ imineat. ſ. vel scandalũ p̃sone vel p̃ti nisi celebret. vel q̃ iã incepit missaz: sic sufficit cõtritio. Et sic p̃t intelligi q̃ tñc p̃t celebrare. ar. c. de cetero. et. c. a nobis. el. q. de sen. ex. et. c. qui recedũt. xxvi. q. vi. adde tñ fm ℟i. in. iiij. di. xvij. q̃ q̃uis habeat idoneũ cõfessorẽ. sed tñ expectat aliũ cui deuoti⁹ et securius cõfiteat̃: q̃ tunc absq̃ cõfessione et sine pctõ p̃t sumere eucharistiã cũ contritione sola. Vo limito dummõ sit p̃fessus semel i anno. Jtẽ q̃ tenet̃ celebrare vel cõicare: alꝫ nõ credo si p̃t desistere sine scandalo p̃ti vel p̃sone. q̃ prius debet cõfiteri.

¶ Quid si celebrãdo recoleret se comedisse vl 6
bibisse. ℟. q̃ i difficultatib⁹ sp accipiendũ est q̃d min⁹ hz de piculo. Maio⁹ añt piculũ est q̃d est ꝛ sacri ecclesie p̃fectionẽ: q̃ hoc est sacrilegiũ q̃q̃ q̃d ẽ p̃tinẽs ad q̃litatẽ sumẽtis: et ideo si p̃sbyter post cõsecrationẽ inceptã meminit se comedisse nihilomin⁹ dz p̃ficere sacrãm. Jdẽ si meminit se excõicatũ vel in mortali cũ p̃tritione tñ debita: et sic nõ peccat. sed fructuose sumit. Et in hoc cõcor. cõiter doc. Si vero meminit añ cõsecrationẽ. Tho. in. iiij. q. lxxxij. ꝛ q̃ tutius est dimittere missam inceptã: nisi scãdalũ graue immineret. Sz. ſ. Bo. in. iiij. di. xij. ꝛ q̃ sine pctõ p̃t inchoatã p̃ficere cũ p̃posito cõfitendi. et cũ p̃tritõne totũ suppleat: nec videt ibi esse p̃temptus. Jdẽ dicit etiã. ſ. Bo. ibidẽ de eo q̃ meminit se irregularẽ: q̃ p̃hibitio p̃t irregularitẽ nõ extẽdit se ad eũ q̃ accessit sine cõscientia irregularitaꝫ: et inchoauit missaz. Vñ p̃ter reuerentiã sacri et scandalũ p̃ti dicunt q̃ si dolet: et libenter faceret q̃d i se ẽ a dño essz dispensatũ p tũc. Jdẽ dicerẽ etiã q̃ñ nõ incepit si nõ p̃t desistere sine scãdalo. nec in ß casu incurrit irregularitatẽ. ar. c. clerici. et. c. latores. et. c. fraternitati. q̃ requirũt temeritatẽ de cle. excõ. mi. p totũ. Nec ob. c. apostolice. eo. ti. q̃ ibi sunt in culpa nõ intelligẽdo q̃d debent. Sz bicisse est in necessitate. Et ß credo verũ nisi foret scandalũ phariseor̃ vel q̃s accipet scãdalũ p aliqua admiratõe: q̃ tũc nõ liceret sine nota irregularitatis.

¶ Quid de eo qui incepta missa hz p̃sciam q̃ 7
nõ sit p̃sbyter. ℟. ſ. Bo. vbi. s. q̃ añ p̃secrationem debet dimittere missam infirmitatẽ fingẽdo aut cõscientiam deponere.

¶ Sed q̃d faciet sacerdos qui ppendit nõ esse 8
aquã in calice. ℟. q̃ si hoc aduertit añ p̃secrationẽ eã apponat: ꝛ post p̃secratõz nullo mõ q̃ nõ est de necessitate sacri. vt. s. dictũ est. Et de hac materia vide. ℣. Missa.

Eucharistia. iij. circa sumptionẽ eius quis tenetur sumere. ℟. q̃ primo quilibet sacerdos cum celebret. de cons.

di.ij.relatũ.qz sacrũm in sumptõne cõplementũ sue significatonis accipit et si deficeret alius debet supplere ꝑ eo qui sit ieiunus si iã hostiã saltẽ cõsecrauerat.vij.q.i.nihil. Si vero dubitatur an ꝓpleuerit cõsecratiõnẽ hostie. tũc sm Anno.in.c.ꝓsbyter.de sa.nõ iterã. Incipiendũ est ibi addẽdo.s. dñs nr Jesus xp̃us. ꝑdie ꝙ nẽ.qz non dicit reiteratũ qõ nescit factũ.c. apostolicã.de ꝓsby.nõ bap. Si aũt certũ est ꝙ nõ inceperat verba cõsecratõis: tũc nõ est necesse supplere. Si tñ ꝙs vellet supplere posset: sed nõ deberet reincipe si iã signa sup hostiã fecerat:sed ꝓsequendũ est vbi deficit sm Alla.et placet.alꝫs incipiẽdũ ẽ a capite:et si pluries celebrat i die.sp̃ dz sumere omissa purificatõe in ꝑcedentibus missis. Secũdo tenet ꝙlibet christianus cũ ad annos discretõis ꝓuenit.vt in.c. ois.de pe.et re.de ꝙ dic vt.j.§.ij.nisi ex rõnabili cã de cõsilio ꝓpr̃ sacerdotis ad tps duxerit abstinendũ. Tercio tenet ꝙlibet i articulo mortis ꝙstitutus ꝓpterea appellat viaticũ. Nñ credo peccat mortaliter q̃ in tali articulo ꝓtẽnit sumere corp⁹ xp̃i. Quarto rõne statuti. Quinto rõne officij.sicut sacerdos qui tenet celebrare saltem in magnis festiuitatibus.vt.j. Nisa.§.xliij.

1 ¶ Quot modis sumit. R. ꝙ trib⁹ modis.aliqñ sumit solũ spũaliter:aliqñ solũ sacrãlit: aliquãdo sacramẽtaliter et spũaliter simul.

2 ¶ Quid mãducare spũaliter. R. sm.s. Bo. in iij.di.ix. ꝙ manducatio spũaliter trãslata est a corporalib⁹:et iõ sicut in manducatõne corporali sũt duo ꝓncipaliter.s.masticatio et incorporatio sic et in spũali sunt duo suo mõ.s. spũalis masticatio q̃ est recogitatio ꝑ fidẽ.s.carnis xp̃i.ꝑ nobis exposite i ꝑciũ in cruce ad redimẽdũ et spũalis incorporatio ꝑ charitatẽ.s. dũ recogitãs ei quẽ recogitat iungit ardore charitatis et ita ei incorporat.

¶ Nñ dz ꝙs solũ mãducare spũaliter et nõ sacramentalit. R. ꝙ tũc qñ sacrũm est in voto et effect⁹ eius ꝓcipit:qz sicut quidã añ ꝙ baptizẽtur ex desiderio baptismi ꝓcipiũt effectũ ipius sic et i ꝫ sacr̃o:nec frustra inducit postea sacrũm qz plen⁹ inducit effectũ ipa susceptio sacrãlis ꝙ solũ desideriũ sm Tho.in.iij.ꝑ.q.lxxx. Vel melius sm.s. Bo.in.iij.di.xl.qz nõ esset vera voluntas nisi deduceret i op⁹ cũ adest facultas.

4 ¶ Quid est mãducare sacramẽtaliter solum. R. sm.s. Bo.in.iij.di.ix. ꝙ est manducare sacramentũ vt sacramentũ. Ad hoc aũt vt manducet sacramentũ vt sacramentũ necessaria est intentio:et intentõnis regulatio. Intentio in ꝙ est necessaria.qz si quis iret ad mensam et intẽderet corpus reficere.et aliquis ꝓ pane communi sacramentũ sicut panem offerret. et ipe omnino intenderet cibum sumere nõ dicerem eum sacramentaliter manducare:necessarium est etiã vt hui⁹ intentio dirigatur sm fidẽ que est in ipo vel in altero. quia oportet credat ꝙ sub illa specie aliquod spirituale lateat qõ sumere intendat.vel oportet ꝙ saltẽ sumere intendat qõ alios credere existimat. lz ipe nõ credat et sic ptz ꝓ quãto quis dicat sacramẽtaliter mãducare.qz.s. ꝙ sacramentũ vere existat ibi et ipe qui mãducat illud vt sacramentũ sumere intẽdat.siue quia credit esse verũ sacramentum:siue quia existimat alios credere. hec s. Bo.vbi supra. Adde ꝙ tunc solum sacramẽtaliter sumit quãdo ꝓpter aliquod impedimẽtum qõ in ipo sumẽte est:vel malã eius dispositionẽ caret effectu et fructu ipius sacri qui est spũalis mãducatio hoc est spũaliter incorporari corpori mystico ꝙ fidẽ et charitatẽ vt magis incorporari per augmentum fidei et charitatis que manducatio nõ cõuenit indigne suscipientibus.

¶ Vtrũ vere in hoc sacr̃o xp̃s manducet. R. 5
sm R.i.in.iij.di.ix. ꝙ est in sumptione huius sacramenti quedã manducatio carnalis: qua comestũ masticat.et in stomachum trahitur.et postea digeritur.et vltimo in substantiã manducantis cõuertit.et sic vere mãducat illa species sub qua realiter ꝓtinet vez corp⁹ xp̃i. Est et alia mãducatio sacrãlis qua corpus xp̃i verũ realiter sub illis speciebus panis cõtentus sumitur.sed sic sumptũ corpaliter nõ masticat et si species sic i ore masticent ꝙ ꝙ digestionẽ ibi factã nõ corrumpat i eis forma ꝓpria: sed descendant in formã ꝓpriam in stomachũ descendit et corpus xp̃i in stomachũ ꝙ descensum speciei sub qua cõtinetur.et tamdiu ibi manet corp⁹ xp̃i ꝙdiu eadẽ specie forma ꝓpria specierum saluat. Si aũt species panis tamdiu i ore masticet ꝙ per digestionẽ in ore factã corrumpatur forma ꝓpria in eis et nõ descendat in stomachum.tũc nec corpus xp̃i descendit in stomachum.et sic intelligit illud.de cõse.dis.ij.c. tribus.cũ dicit. ꝙ cito spẽs dentib⁹ atterit.tã cito in celũ rapit corp⁹ xp̃i. Adde tñ sm.s. Bo. in.iij.di.ix. ꝙ cũ corpus xp̃i maneat sub illis speciebus ꝙdiu illa species sit habilis ad refectionem humanã.qz ad hoc est statuta et ad hoc ordinat.et hoc habeat cũ est extra stomachũ et in stomacho.qz ibi reficit. et tãdiu ibi corpus xp̃i manet donec refectõis opatio ꝓpleat.

Ideo si quis euomat illas: euomit corpus xpi et si spēs pñt discerni ab alijs debent igni cū reuerētia ⁊ cremari: et cineres iuxta altare recondi. vt in. c. si p negligentiā. de cōse. di. ij. Si aūt spēs ille transeāt p stomachū idigeste ꝓpt aliquā infirmitatē: tūc sunt ex ꝓprietate refectōis. et ideo si vadāt in secessum nō est ibi corpus dñi. et hāc opinionē. s. Bo. vbi. s. dicit probabilē. et placet. cū q̄ cōuenit Ric. vbi. s.

6 ¶ Quis pt idonee suscipe sacrm eucharistie. Rx. Pe. aureo. i. iij. di. ix. q. ij. q̄ idonꝰ suscepto: est bō viator adultꝰ fidelis mēte pditus. Ieiunꝰ deuotus apparitōe miraculosa nō pbibitꝰ sine ꝑscia pcti mortalis legitime ꝓfessus. in ꝓuersatōe crimīe nō notatꝰ: corpe mundꝰ a mīstro idoneo tpe debito ⁊ recta intentōe sumptus. vbi. xv. notāda cōmemorat.

7 ¶ Primo dicit bō. q: lz āgeli beati māducēt xpm i sua spē inq̄tū ei vniūt i fruitōe charitatis ꝓfecte et visione manifesta. nō tñ ptingit eis spūaliter māducare ꝫ sacrm q̄ est p fidē credere in xpm cū volūtate sumēdi ꝫ sacrm.

8 ¶ Utrū bruti possit sumere corpus xpi sacramētaliter. Rx. vt. s. patuit q̄ nō.

9 ¶ Sz nūq̄d si mus ꝓmedit illas spēs trāsibit corpꝰ xpi i eiꝰ ventrē. Rx. s. Bo. in. iij. dis. xij. quidā dixerūt q̄ sic p rōem supadictā. Sz alijs videt q̄ nō. q: xps nō est subillo sacro nisi eatenus q̄tenus ē ordinabilis ad vsum humanū. s. ad manducatōz: sed sicut q̄cito mus rodit: ita et tācito inhabile facit: ⁊ sacrm eē desinit. Et hec est opinio cōior fm. s. Bo. et magis pia. Et sic ptz q̄ solis hoibꝰ dz dari nō brutis vel q̄buscūq̄ etiā angelis: q: illusio esset.

10 ¶ Secūdo dicit viator: q: nulli mortuo dz dari ⁊ si petīt illusio est.

11 ¶ Tercio dicit adultꝰ: q: lz greci antiq̄ pueris darēt. vt de ꝓse. d. ij. puuli. tñ sacrālit sumere nō pñt: q: nō vtunt sacro vt sacro. sed vt cōi cibo ꝓpter carentiā discretōis.

12 ¶ Sed q̄n ē etas debita. Rx. Aure. vbi. s. q̄ relinquendū est arbitrio boni viri. Et iō dico q̄ tūc ē etas debita q̄n pueri bñt vsuz rōis q̄ pñt cōcipe deuorōz huiꝰ sacri ⁊ discernere et diiudicare corpꝰ xpi: et reuereri ab alio cibo. saltē ex alioz instructōe q̄ pt esse in. x. vel saltē i. xij anno. vñ si appareret in eis tūc signa discretionis ⁊ reuerētie pñt sumere fm Tho. in. iij. di. ix. ime dñt saltē sel in anno sumere. vñ tenent ad hoc eos inducere q̄ eoz habēt curā.

13 ¶ Quarto dicit fidelis: q: nulli ifideli dz dari: imo nec ifidel pt sumē sacrālit eē nisi hēat i tētōz sumēdi ipm vt sacrz eccie: lz ipe ñ credat

¶ Sed nūq̄d catheczumē debeat dari. Rx. Aureo. vbi. s. q̄ nō. q: nō sunt de familia christi per baptismū. 14

¶ Quinto dicit mēte pditꝰ. vñ demoniacis et amentibꝰ nō dz dari. distinguit tñ Aureo. vbi. s. aut talis amēs nūq̄ habuit vsum rōis. ⁊ tali nō dz dari. Aut aliq̄n hūit vsum rōis. Et tūc subdistinguit: q̄ aut oñdit signa deuotōis ex et sic pt cōicari: aut nō ptendit signa deuotōis et tūc recurrendū est ad tps pteritū. q: si añ infamiā petīt et deuotōz ad ipm habuit pt dari et dz in articulo mortis: si nō timet de piculo euomendi vel alteri irreuerētie. vt habet i. c. is q̄. xxvi. q. vi. Si vero nullā deuotiōz ad ipm habuit tpe sanitatz nec eū petīt debito tpe nullo mō eis dz dari. Idē dic de demoniacis fm pfatā distinctōz fm Tho. in. iij. di. ix. Et in. iij pte. q. lxxx. Amentibꝰ vero q̄ habēt dilucida interualla pt dari tūc q̄n bñt vsum rōis fm Aureo. pdictū. vbi. s. Multo fortius pt dari illis q̄ largo mō dicunt amētes. s. q̄ bñt debilē vsuz rōis: dummō possint aliquā deuotionē huius sacramēti cōcipere. 15

¶ Sexto dicit ieiunus: nā q̄cūq̄ aliq̄d comestibile vel potabile post mediā noctē sumpsit nullo mō pt cōicare: siue digesserit siue nō. de ꝓse. di. ij. c. liquido. vij. q. i. nihil. de cele. missa. c. ex pte. Excipit casus infirmitatis. q: si de eoz pīculo mortis dubitat etiā post cibū sunt cōicandi ne sine cōione decedāt. de ꝓse. di. ij. pbyter Nec ob. c. sacra. de cōse. di. i. q: obrogatū est. et de hoc vide. j. Missa. f. iij. q. v. vi. et. xiij. cū tribus se. 16

¶ Septimo dicit deuotꝰ. Nā sicut q̄ cibū corporalē nō pt digerere vl masticare nō est aptꝰ māducare ipm: sic q̄ deuotionē nō hz: nō est dignus cōicare. ⁊ e ꝓse. di. ij. c. illo. et. c. tribꝰ gradibus. vñ. s. Bo. in. iij. di. xij. Maiorē in q̄t efficaciā recipit homo in vna missa vel manducare cū bona ꝓparatione q̄ in multis si se nō ꝓparet diligēter. 17

¶ Octauo dicit apparitōne miraculosa nō ꝓhibitꝰ. Nā si apparet in forma pueri vel hmōi nō dz sumere fm pfatū Aureo. vbi. s. q: nō apparet sub spē conuenienti humane refectioni. Dicit tñ. s. Tho. in. iij. pte. q. lxxxij. q̄ cōsulendum esset pbytero q̄ iterato corpus et sanguinem dñi ꝓsecraret ⁊ sumeret. Sz ego nō credo q: q̄ fiūt miraculose nō sunt sub legibꝰ. l. nā ad ea. ff. de le. Et etiā q: verisimiliter posset etiā in alia cōsecratione sic apparere. et sic esset ꝓcessus in infinitū. 18

¶ Nono dicit sine ꝓscientia peccati mortalis 19

Nã suscipiẽs cum ꝓscia pctī mortalis peccat mortaliter ſm Aureo. vbi. s. et cõiter oẽs. ſz ſi ꝓscia3 nõ hz ỏ mortali lz ſit ī mortali pctõ. nõ peccat mortaliť ſm Aureo. vbi. s. niſi ſit ignorãtia craſſa vl affectata. qz debitã diligentiã ỏ ꝑmiſſis nõ adhibuit. Landul. ī. iiij. di. ix. dicit q diligẽtia debita ẽ qñ facit illa q̃ prudẽs facit de re quã vellet ſtudioſiſſime examinare. et Sco. ī. iiij. di. ix. dicit q tenet̃ q̃s ſe exaĩare ſm diligentiã nr̃e fragilitati poſſibilẽ. Addit tñ Aureo. q qñ q̃s dolet de p̃teritis pctīs mortalib9 cõmiſſis: et hz ꝓpoſitũ nõ peccãdi. et deuotionẽ ad ſacrũ q p̃t ſumere q nõ ſit ī mortali.

¶ Vtrũ p̃sbyter peccet mortaliť dãdo ei quẽ ſcit in pctõ mortali ꝓſtitutũ. R. ſm Ri. ī. iiij. di. ix. q ſi talis nõ petit ſibi dari ſic peccat ſibi dãdo. Si vero petit q tũc diſtingue. aut ẽ notoriꝰ peccatoꝛ: et ſic peccat ſi ei dat. qz hz q̃ ipm legitimã exceptoꝛ. Aut nõ eſt notoriꝰ q̃uis poſſit ꝓbari p duos teſtes vel tres. et ſi petit ī occulto dz ei denegare: qz hz legitimã exceptõez q̃ eũ. et moneat ne petat ī publico. vt habeť de cõſe. di. ij. ne ꝓhibeat qỏ petit. Si ỏ petit publice tũc ſi ẽ ſecerdos extraneꝰ nõ dz ſibi dare qz legitimã hz cãz. de ꝓſe. di. ij. trib9. Si aũt ẽ ſacerdos ꝓprius prochialis: ſic dz ſibi dare: qz nullã hz exceptoz quã ī publico poſſit obĵcere. ỏ of. iudi. oꝛ. c. ſi ſacerdoſ. Nec ob. q ſit maius pctũ ſumere cũ pctõ mortali q̃ infamari: qz ſacerdoti miſtranti coꝛpꝰ xp̃i pei9 ẽ peccare mortaliť infamãdo iniuſte peccatoꝛẽ occultũ q̃ ille mortaliť peccet. qz nullꝰ dz mortale cõmittere vt aliũ a mortali liberet. Peccatoꝛ tñ occultꝰ ſm. ſ. Tho. iij. pte. q. lxxx. potiꝰ dz eligere infamari q̃ indigne ad mẽſam xp̃i accedere. Ỏ credo verũ qñ q̃s indigne accedit. ſ. cũ mala volũtate. puta. qz nõ penitet de pctīs. Secus eſſet de indigne ſumẽte. qz nõ eſt cõfeſſus. de quo dic vt. s. Euchariſtia. q̃. ij. v. et. j. ij. xxiij.

¶ Sz nunq̃d eſſet mínꝰ malũ dare tali hoſtiaz nõ ꝓſecratã vl nõ ꝓſecrare et ſic ſumere. R. q nõ. vt ptz in. c. de boĩe. de ce. miſ. Ideo dz ꝓpoſus quidẽ falſa remedia ſunt abĵciẽda q̃ ſunt veris piculis grauioza. ibidẽ.

¶ Quid ſi ſolũ ſit ſuſpectꝰ de crímĩe mortali. R. q ſi ſuſpitio ſit violẽta q notoria dicenduz eſt ſicut de eo quẽ ſcio ī mortali. ſm q. s. dictũ eſt. alꝰ nõ elicit̃. q̃. i. c. q̃. et. iiij. in glo. et. xxij. q. i. dixit dominus.

¶ Vtrũ exiſtẽs ī pctõ mortali peccet videndo coꝛpus xp̃i. R. q nõ. dummõ cũ hũilitate q reuerẽtia videat. Silr nõ peccat tangẽs ex neceſ

24 ¶ Quid de illo q̃ hz nõ ſit vere in pctõ mortali. tñ ſm ꝓſciam ſcrupuloſam ſe exiſtimat eſſe. R. q peccat mortaliť: niſi eã deponat. qz quic quid ꝑ ꝓſciam edificat ad gehennã. vñ niſi ſit ex ꝓbabili cõiectura dz depoñ. vt in. c. inquiſitioni. de ſen. ex. qz vt dz in. c. nõ ſolũ. de regul. li. vi. decet et expedit vt cõſcientie puritati nõ deſit iudiciũ rõnis: ne dñ ſpñalis ꝓfectus q̃ritur ſalutis diſpendiũ incurrat. hec ibi.

25 ¶ Decimo addit legitime cõfeſſus. qz q̃tumcũq; doleret de pctõ ꝓmiſſo nõ ſufficeret vt digne ſumat: ſed oz legitime cõfiteať. aliť peccat mortaliter niſi vt dictũ ẽ. s. Euchariſtia. ij. ij. v. Tenet tñ Aureo. vbi. s. q ſacerdos prochialis qui nõ hz aliũ ſacerdotẽ: et religioſus ī via cũ ſocio nõ ſacerdote q p̃t celebrare cũ cõtritione et cũ ꝓpoſito confitendi. ex quo nõ hz cui cõfiteať: qz religioſus nõ p̃t extra ſuũ ordinez cõfiteri in religione minoꝛ. Ỏ limito tñ verum qñ ſine alioꝛ admiratõne deſiſtere nõ poteſt: aut quia teneť celebrare. Idem dicas de eo qui volens cõicare coꝛã ſacerdote celebrante recolit aliqỏ mortale nõ cõfeſſum legitime q p̃t cõicare cũ cõtritione et ꝓpoſito cõfitendi qñ ſine admiratõne et aliquali nota nõ poſſet deſiſtere quin cõicaret nec hz aut tꝑus aut ſacerdotẽ cũ quo cõfiteri poſſit.

26 ¶ Vndecimo dicit ī querſatõe crímĩe nõ notatus: vñ biſtrionib9 q hmõi nõ dz dari. ỏ ꝓſe. di. ij. ꝓ dilectõe dz. Puto. nec maieſtati diuine nec euãgelice diſcipline cõgruere tã turpi q infami cõtagione fedetur. vñ ſm glo. ibidem. nec talib9 nec cuicũq; infami notorio manifeſte danda ẽ euchariſtia. Si tñ reuertanť ad dominũ: eis cõmunio et recõciliatio nõ negatur. vt ibidem dicit̃ in. c. ſe. Non eſt tamen intelligendũ ſic vt ſtatim debeat ei dari euchariſtia: ſicut fit a multis et male. ſed ꝓpter reuerentiaz ſacramenti debet differri vſq; poſt peractã penitentiam quã publice debet facere niſi articulus neceſſitatis vel pietatis aliqñ in caſu aliter fieri ꝓſuadeat.

27 ¶ Vtrũ ſit danda euchariſtia ſuſpendendis vel decapitandis ꝓ ſuis maleficĵs. R. q ſic. ſi peniteãt et pure cõfiteantur. vel cupiãt cõfiteri ſi poſſent: qz nec euchariſtia nec ſepultura ẽ eis denegãda: et miſſa ꝓ eis poſſet celebrari et oblatões offerri. xxvi. q. vĵ. c. i. et vlti. et diſt. l. penitẽtes. et. xiij. q. ij. ꝓ obeuntibus. imo hodie in cle. i. de pe. et re. et p̃cipiť officialibus q eis adminiſtrare ꝓmittant ſi petunt.

28 ¶ Quid de excōicatis interdictis scismaticis et hmōi. R. q nullo mō dz eis dari. Addit coz poze mūdus, s. ab ea immūdicia q̄ tolli p̄t. aliter nō tollendo fm Aureo. vbi. s. peccat grauiter cū tali immūdicia sumēdo eucharistiā. Dz immūdicia q̄ tolli nō p̄t. puta. lepza fluxꝰ sanguinis vel seminis: et alia infirmitas nō impedit sumptionē eucharistie, sed bñ celebratiōz misse fm qō dictū est. s. cozpe viciatus.

29 ¶ Utrū nocturna pollutio ipediat sumptōez huius sacri. R. vt colligo ex. G. Bo. in. iiij. di. xij. et Aureo. vbi. s. et est cōis opinio. q aut pollutio ꝓuenit ex cā pcti mortalis certa vel ꝓbabili puta ex crapula vl mozosa cogitōe et hmōi et sic necessario tenet abstinere: aliter peccaret mortaliť. vt colligit in. c. q̄sq̄s. xxiij. q. i. qz lz ipa pollutio fm se ñ possit esse pccm mortale. hz tñ pccm mortale annexū rōe sue cāe. Istō ego limito verū: nisi ꝓuideꝝ sumat aut celebret ꝓterať de pcco et ꝓfiteať: qz si ꝓterit et ꝓfessus est de pcco: et necessitas vl scādalū cogat ad celebrādū vl sumendū nō peccabit. sine necessitate tñ nō credo eť ꝓfessus possit sine pcco sumere vl celebrare: lz bñ sine mortali pcco fm Jo. de saxo. in sum. et Pe. de pal. in. iiij. Aut pollutio ꝓuenit a cā q̄ est pccū venialiť tñ. pbabiliť et sic nō impedit necessario lz de ꝓgruo. nisi potioz cā vrgeat fm Ric. in. iiij. et fm Tho. in. iij. par. q. lxxx. peccat tñ venialiť si sine cā necessaria cōicet vl celebret: nisi ī duobus casib⁹ fm predictū Jo. Prim⁹ quādo est dies festus in quo est cōsuetū cōicare. Secundus q̄n immineret scādalū nisi celebraret. puta. qz ali⁹ nō est vl est ꝑlat⁹ q̄ ꝓsueuit celebrare et hmōi. Sil'r dico de illa q̄ ꝓuenit ex illusione diabolica. et ß ꝓpť duo. Primū ꝓpter immūdiciā corpis. Secūm ꝓpť euagationē mētis sine ineptitudinē. Idē dic q̄n ꝓuenit ex cā q̄ nullū est pctū q̄ de ꝓgruo dz abstinere. In ß casu. s. Bo. vbi. s. et bene distinguit dices. q aut sentit inquinationē illā inclinasse multū animam et sic cōsulendū est q faciat reuerentiā sacro et abstineant. Si aūt sentiat magis expeditā naturā et vlterius deuotio vel solēnitas vl aliud q̄ multū recōpenset. puta charitas alteri⁹ qui cogeret celebrare in mortali vel cōpassio aīaꝝ et hmōi ad sumendū vel celebrandū trahat tūc arbitroz dicit ipm sine remorsu cōscientie accedere posse. Aut pollutio ꝓuenit ex diabolica tentatōe. vt puta. q̄n cū maiori deuotōe disponit celebrare: aut rōe solēnitatis et hmōi citi⁹ polluit: sicut de illo legit in collatōib⁹ patrū q̄ semp hāc patiebať ī festis q̄n erat cōicaturus cui decretū fuit vt semp cōicareť. et sic cessauit talis illusio. et sic nō debet abstinere.

¶ Sed ꝑ quantū tps debet abstinere. R. q ꝑ xxiiij. horas fm Alb. et. s. tho. Sed Pe. de pal. limitat vez cum accidit circa mediaz noctem. sed si ante mediam noctem accideret abstinere non tenetur nisi quādo ꝓuenit ex cā mortalis peccati. 0

¶ Quid de coitu coniugali. R ñ. credo distinguendum forte vt de pollutōe nocturna. nisi q ꝑt eē q̄ exigēs peccaret mortaliť et tñ reddēs inuitus nō peccaret. et sic solum in exigente caderet. pbibitio nō in reddente. et. c. omnis hō. de conse. di. ij. et. xxiij. q. iij. sciatis. debet intelligi de consilio in coitu in quo nō est peccatū. vel saltē solū veniale. Credo tñ q exigens nō digne suscipiat. sed ꝑ. xxiij. horas ad minꝰ dz abstinere de bono cōsilio nō de ꝓcepto. vt no. in glo. in. d. c. omnis. et sequitur Pe. de pal. et Tho. in. iij. parte. q. lxxx. 31

¶ Utrū menstruata vel mulier post ꝓtum immediate dz abstinere. R. q nō de necessitate. si tñ ex reuerētia abstinet nō peccat. di. v. c. ad eius. et de puri. post par. c. vno. dummō cōicet fm institutōnē eccie in. c. oīs. de pe. et re. 32

¶ Utr̄ somniū homicidij. vel alterius peccati mortalis impediat sumptionem hmōi sacri R. q hmōi somnia nō inducūt pollutionē corporis. nec tantā distractionē mentis sicut somniū fornicatōis ꝓpter intētionē delectatōis et iō nō impedit. Si tñ somniū homicidij ꝓueniat ex cā q̄ ē mortale pctū impedit sumptionē sacri rōne sue cause fm. s. tho. in. iij. par. q. lxxx. Intellige nisi ꝓus ꝓterať et cōfiteatur. 33

¶ Terciodecimo dicit a ministro idoneo. s. sacerdote. de conse. di. ij. Quenit. nā nullus tāgere debet etiam diaconus nisi in necessitate. vt si casu caderet in terrā vel aliq̄ alio casu. lxiij. di. diacones. Nez est q diaconus cū ꝑsbr̄ est fessus vel als impotens et necessitas cogit de iussu ꝑsbri pōt dispēsare. vel etiā sine iussu q̄n iussus expectari nō pōt. vt no. Hu. in. d. c. diaconos. aliqui etiā tenēt. vt no. Pa. i. c. quāto. de consue. q etiā laicus pōt administrare ex̄pe necessitatis articuli mortis q̄n nec sacerdos vl diaconus adest. allegat. j. vez. xxij. di. Item alij tenēt q ī tali necessitate mortis. lz ꝑ se eucharistiam assumere. Nec ob. c. fi. xxiij. q. j. qz loq̄tur ō hereticis. a q̄bus nō lz accipe. Sz tñ Pa. tenet ꝯriū. s. q nō. lz nisi sacerdoti administrare. et credo sit securioz opinio. qz in tali necessitate ꝓstituto dr̄. crede et māducasti. 34

¶ Sed an debeat a ꝓprio sacerdote solū sumi 35

R.q̄ pōt sumi a ꝓprio epiſcōpo et archipſby-
tero: de officio archipꝛesbyteri. c. iij. et a ꝓprio
sacerdote et ab bñte licentiā ab eis: caueat re-
ligiosus. qꝛ si ministrat excōicationē incurrit.
vt dicit. j. Excōicatio. v. casu. xij.

36 ¶ Quartodecimo dicit tpe debito: qꝛ q̄ ad ce
lebrationem misse requirit dies ⁊ nō nox. vt. j.
Missa. §. xli. Quo vero ad alios cōicare volē
tes nō inueni q̄n possit oī hora recipi dummō
sint ieiuni. verū est q̄ mane diei ē cōgruentior
hora. Itē q̄ nō omittat quin sumat saltē se-
mel in anno ī pascha. qꝛ ad ß tenet q̄libet fide-
lis postq̄ ad ānos discretōis puenit: nisi ex a-
liqua rōnabili cā ad tps de cōsilio ꝓprij ꝑfessō
ris duxerit abstinendū. vt ī. d. c. oīs. aliter pec
cat mortaliter. Nō aūt quidā voluerūt intelli
gere p̄cise de die pasce nō bñ senserūt. Nā pa-
pa Eugenius declarauit ad remouēdas ambi-
guitates q̄ sufficit q̄ suscipiat ī die ionis scā ⁊
vlteriꝰ vsq̄ ad dñicam post pascha imediate
sequentē inclusiue q̄n magis sue deuotioni vi-
debit expedire: et sic satisfacit p̄cepto. et credo
q̄ magis artant q̄ ad pueros sub pena morta-
lis pcti habētes curam pueroꝝ: vt ad ß sacēm
eos inducāt tpe pasce q̄ ipe cū ignorātia eos
excuset saltē vsq̄ ad tēpora. xviij. annorū. vel
circa. Itē tpe debito. s. vt solū semel ī die cōi-
cit. Pluries aūt nō lz: nisi vt dr. j. de sacerdote
in titulo Missa. §. xlv. Itē dic tpe debito: vt
s. nō vadat statim ad sumendū postq̄ cōfessus
q̄ in multis fuit peccatis ⁊ magnis. sed dz plu
ries cōfiteri ꝓius ⁊ orōnib⁹ et ieiunijs se odo
riferū reddere. ar. de pe. di. i. nō sufficit. et. c. in
actione.

37 ¶ Sed nunq̄d videt rōnabilis cā abstinendi
cū quis dicit se odiū habere ꝛ aliquē. R. q̄ nō
nec aliud pctū mortale. qꝛ tenet desistere ⁊ cō
teri ⁊ ꝓfiteri et cōicare: aliter nō cōicans saltē
semel in anno excōicandus est. de cōse. di. ij. si
quis intrat. et. d. c. omnis.

38 ¶ Vtrū liceat quotidie sumere. R. fm. s. Bo.
in. iiij. di. xij. q̄ cōtum est ex pte sacramenti cu-
ius virtus est hoībus salutaris: vtile est homi
nibus ipm quotidie suscipe. Facit. c. si quotiēs
cū q̄. de cōse. di. ij. sed ex pte sumētis in quo re
quirit vt cum magna deuotione et reuerentia
ad hoc sacēm accedat: aliq̄n expedit quotidie
sumere: et laudabiliter q̄n quotidie se ꝓpara
tū inuenit. et hoc voluit dicere Aug. de conse.
di. ij. c. nō iste. Sic viue inḡt vt merearis quo-
tidie accipe. Dz qꝛ multotiēs in pluribus boī
bus huius deuotōis impedimenta occurrunt

ꝓpter indispositionē corporis vel aīe nō est vi-
tile oībus ad hoc sacēm quotidie accedere: sed
tm̄ q̄n se ꝑparatū inuenit. qꝛ maiorē efficaciaz
recipit homo in vna missa vel manducatōe cū
bona ꝑparatōe q̄ ī multis si se nō ꝑparat dili
gēter. Et iō si q̄s ꝓgnoscat experimētaliter q̄
ex frequēti sumptōe bni⁹ sacri fervor charita-
tis augeat in eo. et reuerētia ad sacēm nō mi-
nuit q̄tidie dz cōicare: vel saltē frequēter. Si
aūt sentiat ꝙ multā frequentatōz q̄ reuerētia
minuit et fervor nō crescit dz interdū abstine-
re. vt postea cū maiori reuerētia et deuotione
accedat.

¶ Quintodecimo dicit recta ītentōe. s. vt per 39
ipm vniamur xp̄o ꝙ charitatis amorē: et mu-
niamur cōtra diaboli tētationes.

¶ Vtrū debeat dari ad accipiendū aliq̄d ex- 40
perimentū. R. q̄ nō. ij. q. v. cōsuluisti. et d̄ pur.
ca. ex tua ꝛ. Nec ob. c. sepe cōtingit. ij. q. v. qꝛ il
lud abrogatū est. vñ nec ꝓpter purgatōz infa-
mie vel ꝓpter aliud tpale dz dari vel sumi.

¶ Addo. xvi. in sumptōne fm Durañ. vt. s. su- 41
matur discrete et leniter dentib⁹ anterioribus
teratur et lingua moliat ne aliq̄ pars eius dē-
tibus inhereat.

¶ Addo et. xvij. fm eundē Durañ. s. vt nō sta- 42
tim post cōionem exuat ꝓpter reuerentiā sacri
ne si aliq̄ ꝓs sacramēti inhesisset dentibus ex-
pui cōtingeret. Itē vt nō statim vadat ad mā
ducandū aliū cibū. Vñ debet esse aliq̄ mora ⁊
tāta q̄ ille spēs sint cōsumpte vel alterate ꝓpē
reuerentiā sacri. Vñ dz saltē aliquas orōnes
ꝓuatas dicere ānq̄ aliquē cibū sumat: nō req̄
ritur tm̄ tale spaciū sicut dicit in. c. trib⁹. de cō-
se. di. ij. qꝛ illud abrogatū est.

¶ Quid si euomat. R. q̄ si ꝙ ebrietatē vel vo 43
racitatē euomerit. laicus. xl. dieb⁹ dz penitere.
c. si quis ꝙ ebrietatē. de cōse. di. ij. clerici vel re
ligiosi ꝙ. lxx. Episcopi vero ꝙ. xc. Si vero ꝙ in-
firmitatē euomerit ꝙ. lxx. dies penitere dz. d. c
si quis per ebrietate.

¶ Vtrū act⁹ cōiugalis sit ꝓhibitus post cōio 44
nē. R. q̄ nō quo ad reddentē. qꝛ tenet ad hoc:
sed quo ad exigentē est ꝓhibitū eodē die: non
tamen peccat mortaliter si exigit. sed solū ve-
nialiter fm Alber.

De eucharistia. iiij. circa efficaciam sa-
cramenti huius quero quis sit eius ef-
fectus. R. fm. S. Bo. in. iiij. dis. xij. et
cōiter alios q̄ primo cōfertur gratia cū virtu
te charitatis. Omnē enī effectū quē facit cib⁹
et pot⁹ quātū ad vitā corpalē: facit hoc sacēm
ad vitam spiritualem. Jo. vi. Caro mea vere

est cibus. Non reficit spualiter qđ sine gra esse nō pt. et cōferr gra cū virtute charitatis: qz iste panis nō est simplicit panis sz cōiunct⁹ cū diuinitate. ē nō est sicut carbo igni vnit⁹. et amor nō est ociosus. Ideo p̄ sacm q̄tū est de sui ꝑte: nō tm habit⁹ gre ⁊ virtut cōferr. sz etiā excitat in actū. Et sic aīa spualiter reficit. et p̄ hoc delectat: et quodāmō inebriat a dulcedie bonitatis diuine. Secūdo virtutes augent sic p̄ cibū corp⁹ augmentat. Tercio pctā venialia remittunt sicut p̄ cibū corp⁹ restaurat qđ quotidie deperdit. Non remittunt peccata venialia que minuūt charitatē. et plura et pauciora ſm q̄ hō magis vel minus se disponit. Quarto remittit etiā mortale: qñ existēs in mortali nō h3 p̄scīam ipius nec affectū. Non reuerenter accedēs q̄ius antea de eo nō fuerit cōtritus: cōsequr gram charitatis: q̄ p̄ contritionē p̄ficit et remissionē peccati. imo nedū valet sumēti: sed etiā offerēti. et illis p̄ quib⁹ offert ad remissionē pene debite: suis pctis ſm deuotionē maiorē vel minorē. Aduerte tm hic ſm Pe. in. iiij. di. ix. q si quis fecit debitā diligētiā q̄ius sit in mortali ignorans nō peccat sed meret: et ei valet ad remissionē peccator. Si vero fecit diligentiā nō debitā sed ſm suā fragilitatē q̄tū potuit sic nō meret nec etiā peccat. Si aūt nō adhibuit diligentiā possibilē humane fragilitati sed fuit negligēs ī discutiēdo. et sic peccat mortaliter sumēdo si est ī mortali q̄ius ignorans. Ad limitat Ri. in. iiij. di. ix. qñ si adhibuisset diligentiā ſm humanā fragilitatē peccati mortalis recordatus fuisset. Nunto p̄seruatur hō a peccatis qz spualiter roborat. Non In. in qt. Eucharistia liberat a malo ꝑseruat in bono: delet venialia: et cauet mortalia. hui⁹ etiā virtute sacri virtutes augent. oīm gratia rū fructus eruberat.

1 Utr in oīb⁹ hēat efficaciā suā. Ri. q̄ nō. sed oportz. Primo istū cibū ab aliis discernere p̄ fidē. Scdo hospitiū p̄parare p̄ sui ꝓbationē. Tercio ī hospitio p̄parato recipe cū honore et deuotōe. primū et secundū nō. i. Lor. xi. nō diiudicās et ꝓbet aūt. Et qz multi hoc nō faciunt iō imbecilles infirmi et dormiūt multi.

2 Utrū incurrat culpā mortalē q̄ nō recipit effectū hui⁹ sacri. Ri. ſ. Bo. in. iiij. di. xij. q̄ licz vir iustus ex quadā corruptōne vel distractōe. nō p̄parando se debite nullā vl modicā repor tet efficaciā nō tm incurrit culpā mortalē. Secus aūt de illo qui nō suscipit effectū hui⁹ sacri qz indigne accedit. ſ. existēs in mortali ⁊ hmōi qz sic mortaliter peccat.

Utr istud sacm hēat efficaciā in aliq̄ q̄ est in pcto mortali. Ri. ſ. Bo. vbi. s. q h3 nō sit gr tāda dei largitas q̄n aliq̄n faciat et possit face re oīs culpe remissionē: tm ſm for cōe ⁊ genera lē rōz institutōnis hui⁹ sacri: qz sic datū est ī ci bū illis q̄ sūt de corpe mistico xp̄i. et oēs tales hñt charitatē. Ideo nō h3 efficaciā ī eo q̄ est in pctō mortali sed in solis iustis. 3

Utrū venialia pctā impediāt effectuz hui⁹ sacri. Ri. ſm Tho. in. iij. q. lxxix. q nō. loquēdo de venialib⁹ p̄ut sunt p̄terita. Sz p̄ut sunt in actu nō impediūt ex toto sz in ꝑte. Nā sicut dictū est effect⁹ hui⁹ sacri est nō solū adeptio habitualis gre ⁊ charitatis: sz etiā q̄dā refectio actualis spualis dulcedinis. que quidē impeditur si aliq̄s accedat ad hoc sacm mente distracta p̄ peccata venialia. nō aūt totaliter augmentū spualis gre ⁊ charitatis. 4

Utr hēat maiorē efficaciā in sumptōe plurū hostiar simul q̄ ī vna. Ri. ſm Tho. vbi. s. q nō. qz h3 sacerdos in vna missa cōsecret plures hostias: nō tm multiplicat effect⁹ hui⁹ sacri qz nō est nisi vnū: nec est plus virtutis in multis hostijs consecratis q̄ in vna cū sub oibus et vna sit totus xp̄s. Ideo sumēs plures hostias simul nō p̄cipit maiorē effectū. In pluribus vero missis multiplicat sacrificij oblatio. et ideo multiplicat effectus sacramēti. 5

Vnuchus an possit ordinari. vide sup̄ Corpore vitiatus. ſ. i.

An debeat portare pulueres. Ri. q̄ i nō. lv. di. eunuchus.

Xactio nō est vbi q̄s sponte soluit. vide glo. et Car. in cle. p̄lenti. de censib⁹. et ibi dicit Pau. q exigere ⁊ extorquere dicit violentiā. vt. ff. dele. iij. l. fideicōmissa. ſ. si rem suā. Dicit tm q si p̄cessit extorsio h3 se quat volūtaria solutio q̄ satis ē exactio. facit like qđ no. Hosti. in. c. p̄terea. de iurepatro. et de penis. c. cōstitutus. Exactio aliq̄n dicit talia: de qua habes. j. Talia.

Xaltatio filia superbie. vide. j. superbia. ſ. ij.

Xaminatio que debet fieri in ordinandis. vide infra Ordo septimo. et in confirmandis. vide supra Confirmatio.

Xcepta intelligit in generali ſmone psona loquēs. de iureiur. c. petitio.

Xceptio firmat regulā. vide. s. Allegatio ſ. x.

Xcommunicatio primo quid est. Respō. Pa. sup̄ Rubri. eiusdē tituli.

¶ Excõmunicatio est censura a canone vel a iudice ecclesiastico plata priuãs cõmunione sacramentoꝝ: et quandoq; hominum. Facit ad hoc. xi. q. iij. c. audi.

1 ¶ Quotuplex est excõicatio. R. q; duplex. vna dr maior: et hec ꝓuata sacramẽtis: et cõsortio hoĩm. et ab ingressu ecclesie et multis alijs de qbus no. in. c. a nobis. el. ij. ꝛ. c. si vere. eo. ti. xi q. iij. in multis. c. Et hec dicit anathema. vt. xi q. iij. §. euidẽter. Alia dicit minor: et hec separat a sacramẽtis tm̃. vt in. d. §. euidenter. Intellige ꝓpriẽdis nõ ministrãdis. c. si celebrat. de cle. excõ. mi. et etiã ab electõe passiua vnde reddit ipm excõicatũ inhabilẽ ad quodcunq; beneficiũ ecclesiasticũ cõsequendũ. vt no. in. c. si celebrat. de cle. excõ. mini. vnde dicit Inno. ibidem q; nec dignitatẽ aliquã cõsequi ꝑt nisi prius absoluat. etiã si eligẽtes hoc ignorãt. vt tenet glo. ibidẽ. et cõiter doc.

2 ¶ Quot modis infligit excõicatio. R. q; tam maior qꝫ minor infligitur duob⁹ modis. Aliqñ a iure cõi seu municipali vel statuto. et hec dicit excõicatio a iure. de qua. j. excõicatio. v. et. vi. et. vij. Aliqñ infligit a iudice potestatez habente. Et hec dicit ab hoĩ vel a iudice. de qbus dicit. et no. in. c. nup. eo. ti.

3 ¶ Quis ꝑt excõicare. R. q; excõicare excõmunicatõe maiori ꝓprie spectat ad officiũ epale. vt patet in. c. corripiant. xxiij. q. iij. quia dicit mucro episcopi. in. c. visis. xvi. q. vj. Item fm glo. in. c. nemo episcopus. ij. q. i. et in. c. cum in cunctis. de elec. de iure cõmuni possunt omnes ecclesiarũ prelati. vt in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ordi. vbi de hoc plene no. et voco prelatum et iudicem ordinariũ super plebem suam hic quemcũq; fm glo. in. d. c. cũ ab ecclesiaꝝ. q̃ ꝑficit collegio vel vniuersitati ecclesiastice ab eo qui habet administratoꝝ cũ iurisditõne. vt puta ab episcopo qui est electus a collegio siue vniuersitate: licet subsit alteri. puta episcopo. vt extra de elec. c. i. xciij. dist. legimus. et hoc verum nisi episcopi prescripsissent ne possent excõmunicare: vel nisi vellent excõicare cũ illa solennitate de qua in. c. debẽt. xi. q. iij. scz cũ duodecim sacerdotibus circũstantib⁹ habentibus candelas accẽsas in manibus. qz solũ epi tali mõ excõicare ꝑñt. possunt etiã excõicare illi qibus ex cõsuetudine. vel indulgẽtia cõpetit. vt capitulum. vt de rescrip. ex parte decani. Hosti. etiã vult q; in notoꝝ qs que nõ indigent indagine iudiciali possunt excõicare etiã sacerdotes prochiales: ꝑmissa tñ monitõe: qõ posset tolerari vbi ex cõsuetudine haberẽt: vel episcopi prohibitio non obstaret. alias nõ. nec. c. cũ inhibitio. de clã. despon. qõ allegat Host. probat hoc. potest etiã dici q; qui ꝑt facere statutum potest excõmunicare: intelligo in ecclesiasticis: etiaz si nõ sit sacerdos. Excõmunicatione minori potest excõicari quis siue simpliciter. de pe. dist. i. in actione: siue ad tempus. lxxxvi. di. tanta. et ab illis qui possunt excõmunicare maiori. vt in dicto capi. cum ab ecclesiarum notatur.

¶ Vtrum prelati excõmunicati interdicti suspensi a iurisditione intrusi et huiusmodi possint excõmunicare. R. q; nõ. xxiij. q. i. audiimus. c. quia. de cõcess. preben. cum similibus. ꝛ qui nõ seruauit interdictũ. c. fi. de cõcess. ꝑben. de quo tamen dic vt. j. excõicatio. iij. §. ij. 4

¶ Vtrum ille prelatus qui tantũ habet temporalẽ iurisditionẽ possit excõicare. R. q; nõ. ar. de offi. ordi. c. dilectus. 5

Vtrũ sola cõsuetudo reddat aliquem excommunicatum. R. scõm Hosti. q; sic. quando est approbata per Papam. vel per alium prelatum quo ad suos subditos: quia perinde est. ac si esset statutum. alias non quantumcunq; sit longa. 6

¶ Qui possint excõicari. R. q; vniuersitas ꝛ collegiũ. phibentur excõicari ne contingat innoxios ligari. c. romana. §. in vniuersitatẽ. de sen. excõ. li. vi. Si tñ excõicaret teneret sententia. vt ibidem no. glo. 7

¶ Vtrũ excõmunicatus possit excõmunicari. R. q; sic. et ꝓ eadem causa et ꝓ diuersis: et ab eodẽ iudice: ꝛa diuerꝝ. c. engeltrudã. iij. q. iij. c. excellentissim⁹. xi. q. iij. et de hoc vide glo. in c. officij. eo. ti. 8

¶ Vtrũ epus vel alius prelatus possit excõicare nõ suum subditũ. R. fm cõiter doc. q; nõ. dummõ rõne delicti vel cõtractus seu rei de q̃ agit nõ sit effectus de ei⁹ iurisditõne. vt no. in c. i. de priui. li. vi. imo plus dico q; prius prelatus non potest ratã habere fm Inno. et alios in. c. prudentiã. de offi. dele. etiaz si sit lata in ei⁹ territorio: qz qõ nullũ fuit nõ ꝑt ratificari. et excõicatio aut est nulla aut statim ligat. vt in. c. pastoralis. de appel. nisi feratur sub cõditione. 9

¶ Qui ligant sententijs excõicationis quoꝝ cũq; platoꝝ platis per modũ statuti. R. vt colligo ex Pa. in. c. a nobis. el. i. de sentẽ. excõ. et Be. in. d. c. vt animarũ. et distinguo sic. q; aut fit cõtra statutũ ab existentibus in territorio statuentis. siue sint subditi siue forenses et sciunt statutum: et sic sunt excõicati. Limitat hic 10

Jn. vt refert Pa. in. d. c. a nobis. verū qñ statutū ē aptū cōprehēdere tā subditos qz nō subditos. Si vero sūt ignorātes sic nō ligāt: nisi ignorātia sit crassa vl supina. Si vo fit ꝫ statutū ex dioceſim statuētis sic nō ligāt forēſes. Subditi vo statuētis liganť in ōttuor casib⁹. Primo si statutū agit originaē cāz ī territorio ex facto negatiuo ꝓmisso ī limitib⁹ alteri⁹ territorij. Exēplū. puta. statuto cauet: qđ cūqz fecerit vbicūqz furtū. nisi infra mēsez a die ꝓmissi crimis cōpareat coram iudice delicti: vel coraz nobis sit excōicat⁹ iste faciēs furtū ligať nō rone furti nō fiedi: qz est factū negatiuū ī territorio alieno. lz ex ea pte qz nō cōparuit: qđ cōparere ē factū affirmatiuū ꝟriū faciendū in limitibus territorij statuētis. Rō. qz ꝑ edictū ad ꝟ potuit artari. vt in. c. ex tue. de cle. nō resi. facit qđ no. de rapto. c. pe. et. c. romana. §. ꝟhentes. de fo. cōpe. li. vi. Secūdo liganť qñ statutū ꝓncipaliter ꝓcernit rem subiectā statuētis. puta. eps excōicat ꝑ statutū clericos nō residētes. li ganť clerici etiā ex dioceſim residētes. rōe rei qua subiecti sunt epo q̄ sita est ī ei⁹ dioceſi. de fo. cōpe. c. fi. etiā si ꝑsona sit ex dioceſim vt ꝓbať in. d. §. ꝓtrahentes. et ꝑ hoc qđ hic sequiť. Tercio vbi q̄s teneť ad aliqđ faciendū. et illđ nō fac̄ factū vē. vbi illud facere debebat. vt. ff. de reg. iur. l. qui nō facit. et de vsu. c. i. li. vi. et qđ no. glo. magna. in cle. i. vt lite non cōtesta. Quarto liganť qñ factū ē ꝓncipiatū in territorio lz sit ꝓpletū alibi. Facit qđ no. Jo. an. ī c. i. de ꝓui. li. vi. de sagittāte ī loco nō exempto cū ipe sit exempt⁹: vt efficiať subdit⁹ vtriusqz iudicis. et ꝑ ꝫ ptz qz religiosus faciēs ꝫ statutū qđ excōicat quēcunqz q̄ assenti plationi ex ordiné nisi prius restitutis libris est excōicat⁹ si assentit: qz origināatio facti fit ī subiectōe ꝓlati statuētis lz efficiať exempt⁹ ab eo post ꝓsti tū cōsensuz. et sic determināt dñi de rota ꝑ no. ꝑ Jn. in. c. ꝓterea requisiti fuim⁹. de ap. de illo q̄ excōicauit si elegerit. Et ido limita ter. d. c. vt aīaz. qz statuto nō liganť ex territorij delinquētes: qñ delinquēs ꝙ res circa quā delinquitur. et etiā ipm delictū sunt totaliter extra prouinciā seu territorij statuentis.

ii Qui liganť qñ sniā ꝓferť non ꝑ viā statuti lz snie hois. R. fm Pa. et Ge. vbi. s. Aut ꝓfertur generaliter ꝓterita culpa. et sic non ligat eū q̄ eā ꝓmisit ex territorij sententiātis. lz bñ ligat subditū q̄ eā ꝓmisit ī territorio cuius sit ex territorij tpe snie. Dz eū q̄ nō est subdit⁹ seu ꝺ territorio. lz ibi deliq̄rit sine ꝓferať generaliť sine spāliť ꝫ eū nō ligat eū ex territorium existentē: nisi fuerit citatō e ꝓuentus añqz recedēt. vl nisi ad reqsitionē iudex ꝓpri⁹ sub q̄te gitiꝑm citaret ꝓut teneť reqsit⁹ vt iret ad rndendū: qz si nō faceret posſit excōicari. Aut ꝑ ferť spāliter ꝑ lata culpa et sic ligat subditū q̄ delinq̄t ex territorij ꝙ ibi existentē. Rō qz cū cora vtroqz ordinario possit cōueniri. de fo. cō pe. c. fi. Ergo ꝑt cogi ꝑ ordinariū ad cōparendū et si nō cōparet excōicari ꝑt. Et lz nuncius exequiť citatiōz ex territorij ꝓpriū: tñ citatio decerniť facta in ꝓprio territorio ipi⁹ iudicis q̄ ad oēs effect⁹ nisi ante talē citatiōz alibi caperet domiciliū: qz tūc nō posset citari nec cōsequēter excōicari tā qz ꝓtumax fm cōem opinionē. lz Pau. in cle. pastoralis. de re iudi. teneat qz ec subdit⁹ ex territorij citari nō possit. Aut inīa ꝓferť generaliť vl spāliter ꝑ culpa futura ꝙ sic eqparať statuto q̄ ad subditos solumm⁹ in hoc. vt nō liget ignorātes nec ex territorij delinquētes. Quo vo ad forēſes postea delinquētes nullo mō ꝓparať statuto nec liganť: qz cū sumat snīa vires incōtinenti ꝫ q̄s ꝓferť sic nō ꝑt ꝓprehēdere nisi subditos rm cōiter legistas in. l. cūctos pp̄os. C. ō sum. trī. Et aduerte qz ista snīa ꝓ futuris culpis nō ꝑt ferri nisi mora exhibēda satisfactōe: vel culpa seu offensa ꝓcesserit aut alia rōnabilis cā q̄ in ipis sentētijs exprimēda est. vt in. c. romana. §. caueāt eo. ti. li. vi. si tñ ferať teneť: lz sit iniusta. vt ibidem tenet Ge.

¶ Vtrū archiepus in dioceſi sui suffraganei 12
delinquēs ligeť statuto epi excōicantis taliter delinquētes: et similiter eps q̄ fecit statutū si facit ꝓtra. R. qz diuersa sunt opinio. vt ptz per Archi. et Ge. ī. d. c. vt aīaz. tñ mihi placz opi. Jo. ō lig. in tractatu ō cēsura ecclesiastica qz aut statutū dicēs qz q̄libz exercēs iurisdictionē in tali loco et tempore vel celebrās in pontificalibus sit excōicatus: et tunc facientes ꝓtrarium nō liganť: qz sic eps vt epus: et archieps vt archiepiscopus faciunt cōtra et nō possunt ligari. Et sic intelligit opi. dicentium qz nō ligantur. Aut dicit statutū qz faciens furtū vel aliud maleficium sit excōicatus et sic ligātur. qz nō cōmittunt vt epus vel archieps sed vt priuatus. et sic intellige dicētes qz liganť. Destruat ergo statutū si nō vult ligari: absolui tamen poterit a suo cōfessore.

¶ Quid si archiepiscopus participat in cri 13
mine excōicati ab epo suo suffraganeo? R. qz ligať snīa iuris: et erit absoluēdus ab epo suo suffraganeo. c. nup. de sen. excō.

¶ Vtz inferiores prelati ab episcopis habe 14

ant territoriñ. R. fm Jo. an. in. c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. et sequitur Be. in. d. c. vt animarũ. q nõ. Limita nisi essent exempti cũ suis subditis fm Jo. de sancto Geor.

15 ¶ Quomodo ligantur subditi religiosorũ exemptorum extra loca delinquentes R. Be. in d. c. vt animarum. q eo modo quo ligant subditi episcoporuz extra dioceſim: quia subiecte ecclesie sunt eis p territorio: vt sunt iudices p sonarum et nõ loci simpliciter. dic vt. j. Sentẽtia. §. v.

16 ¶ In loca exempta sint de territorio. vide statutum. §. ñ.

17 ¶ Utrũ ignorantes ligent statuto excõicante factũ dãnatũ: puta. falsificantẽ instrã. vide. j. excõicatio. vij. casu vltimo. §. ñ.

18 ¶ Utrũ excõmunicatio ex iniusta cã vel falsa liget. R. q nõ. quantũ ad deũ. xi. q. iij. §. ex his sed quo ad ecclesiã si est ab eo qui iurisditionẽ hz supz eũ sic ligat: sed debet eam reuocare vel absoluere quãdo cognoscit errorem suum vel iniusticiã: nõ obstante cõtradictione aduersarij. sed caueat iudex ne pretendat errorẽ vel iniusticiã in preiudiciũ alterius partis indebite c. sacro. de senten. excõ. Et ꝓpterea caueat ille qui se tenet excõmunicatuz iniuste vel ex falsa causa ne excõmunicationez cõtemnat: quia cõtemnendo eam peccaret mortaliter et posset excõmunicari. xi. q. iij. §. cũ ergo. nisi in casibus de quib⁹. j. excõicatio. iij.

19 ¶ Utrũ excõmunicãs aliquẽ cõditionaliter. puta si non soluerit ticio hinc ad pascha liget eũ si nõ soluit: qz nõ potuit. vide pena. §. xiij.

20 ¶ Utrũ sniã excõicationis edita in feruorem alicuí⁹ liget si ille cui⁹ feruore agit cõsentit vt nõ faciat qõ ei ꝓcipit. puta. mandat ticio sub excõicatõis late sniẽ pena vt soluat Sempronio centũ infra pascha. Sempronius est cõtentus ꝓrogare terminũ vsqz ad pentecosten erit ne excõicatus ticius nõ soluens infra pascha. R. q nõ. fm Be. in. c. i. de locato. facit. c. ꝓterea. de appel. Bar. in. l. i. §. et post operũ. ff. de no. opẽ. nun. et Jo. an. in. c. quicũqz. de sentẽ. excõ. li. vi. Ego addo notabile dictum Bal. in l. maximũ vicium. C. de liberis preteritis. vbi dicit statuto cauetur. q frater excludat sororẽ a successione patris. mortuus est pater: filius habet multos creditores qui vult admittere sororem ad successionem: et sic renunciauit statuto: an creditores possint impedire renunciationem tanqz in fraudez creditorum fiat: et determinat q nõ. Et sic tene etiã de alijs penis. Intelige tamen si cõsensus prestatur ante cõmissam penam. quia post penã inflictam cõsensus superueniens nõ tolleret eaz. faciunt nota tã per Bar. in. l. i. §. filius. ff. de leg. iij.

¶ Sed pone q ꝓrogato termino Ticius non soluit etiam in termino ꝓrogato: erit ne excõmunicatus. R. q non. si ꝓrogatio sit sine autoritate iudicis. Secus si fieret cum autoritate iudicis prorogantis mandatum quoderat vt solueret in pascha vt soluat in penthecoste: sub eadem pena: quia sic ligeretur. Aliter nõ. quia scõm Bal. in. l. tale pactum. ff. de pactis. excommunicatio non potest nasci ex pacto: sed ex sententia.

¶ Quare debet quis excõmunicari. R. q solum ꝓ peccato mortali cui est annexa cõtumacia. puta. quia quis monitus non vult resipiscere. vt ẽ textus in. c. nemo episcopoz. xi. q. iij. Nec mirum quia nulla maioz pena in ecclesia: vt in. c. corripiantur. xxiij. questi. iij. vnde dicit Panormi. in capi. per venerabilem. qui filij sunt legitimi. q vbicũqz in iure ecclesiastico reperitur pena mortis ꝓ excõmunicatione debet exponi. vt in dicto. ca. per venerabilẽ. probatur. propterea dicit textus in capi. cum medicinalis. de senten. excom. libro sexto. q iudex in ea proferenda debet se ostendere prosequi quod corrigentis est et medentis. hoc ibi.

Excommunicatio ij. quomodo debet quis excommunicari

¶ Utrũ requirat monitio ꝑcedẽs R. q sic. triplex: vel vna ꝓ tribus coram personis idoneis facta cum interuallo dierum/ nisi necessitas aliud suadeat. vt notat glo. in capi. statuimus. eodem titulo. libro sexto. Aliter excõmunicans sine monitione per mensem vnuz est interdictus ab ingressu ecclesie ipso facto: vt in. ca. sacro. eodem titulo. nisi sit episcopus vel superior. in. c. qz periculosum. eodem titulo libro sexto. Aduerte tamen hic q quando prelatus precipit sub excõmunicationis late sententie pena subdito ne faciat tale crimen: tũc non requiritur alia monitio: sed faciens contra: statim excõmunicatus est cum habeat annexam contumaciaz. scõm Joan. de lig. in tractatu de censura.

¶ Utrum debeat ꝓferri in scriptis. R. q sic. et causam excõmunicationis expresse cõscribere propter quam ꝓfert. Et exemplum huiusmodi scripture requisitus tenetur tradere infra mensem excõicator qlibet aliter q mensem vnum ab ingressu ecclesie a diuinis officijs est suspensus si est inferior epo. vt in. c. cum medicinalis. e. ti. li. vi. Sikr in suia suspensionis

et interdicti est seruandum sub eadem pena. vt ibidem.

3 ¶ Vtrum in hanc penam cadant prelati religiosorũ si ß nõ seruant. R. Lap. vt refert Se. in. d. c. cũ medicinalis. q nõ. eo q cõtinue habeant monere & corrigere subditos. et sic oportet semp habere calamũ. Ego aũt credo verũ. Primo qñ periculũ esset in mora vt nõ posset seruare predicta. quod etiam tenet Jo. an. ibidem. et glo. in ver. temerarius. Secũdo qñ statuta sui ordinis aliam formã traderent: et illam seruarent licet nõ istam. quia vt no. in. c. qualiter et quãdo. el. ij. in fine. de accu. ordo iuris nõ seruatur in regularibus. Tercio crederẽ excusari si ex ignorãtia ptrafacerent. q facili ter religiosi ignorãt iura. vt ĩ. c. veniẽs. de sy. Alias nõ credo excusari. et sic limita Jo. an. ibidem. qui tenet q liganꝫ ista pena si non seruant predicta.

4 ¶ Vtrũ sit certa forma verbor determinata R. q nõ. oportet tñ q vtatur talib⁹ verbis: q exprimant cõsensum iudicis de presenti excõmunicantis: sicut in simili dicit. de spõ. c. si inter virũ. et de spon. duo. c. i. ar. a ꝑrio sensu. in c. audi. xi. q. iij. Nõ autẽ de pterito vel futuro. Vnde si dicat. denunciamus talẽ excõicatum quẽ tamẽ prius nõ excõmunicauit: nõ erit excõmunicatus. Similiter si dicat volo sit excõmunicatus vnus de istis duobus: neuter erit excõmunicatus. Et licet quidam dicant q si intentio sit excõmunicandi qualitercũq loquaꝫ erit excõicatus: nõ credo. sed tene quod dixi. q in excõmunicatõe requiritur vltra intentionem. expressio certa. qõ etiã tenet Host. Et facit qõ no. in. c. cum desideres. eo. ti. et no. Anno. in. c cum olim. el. j. de prinile. Et idem dicendũ de absolutione. Ex quibus collige q excõmunicandus. Primo debet moneri. Secũdo debet subesse causa iusta. Tercio animus bonus iudicis. Quarto verba cõgrua. Et quinto q proferatur in scriptis Et sexto q exemplũ scripture si requiraꝫ detur infra mensem.

5 ¶ Vtrũ excõmunicatio maior possit ferri ad tps. R. q sic fm do. Anto. et etiã eius absolutio. vt recitat Pa. in. c. veniens. el. ij. de testi. vbi dicit q potest absolui vt testimonium det: et postea reincidat: sed suspendi nõ potest. sed oportet q aut totaliter liget. aut totaliter tollaꝫ fm glo. ĩ. c. pñti. de sen. ex. li. vi. ꝑt bene ferri cõditionaliter: et deficiente cõditione nõ ligabit: sed absolutio nõ potest fieri cõditionaliter: qõ intellige de cõditione propria que suspendit actũ. sed de cõditione pterita: q ꝓpriẽ nõ est cõditio bñ põt fieri. vt puta. si fecisti sic ego te absoluo: sicut dicimus. Si tu nõ es baptisatus ego te baptiso.

¶ Quid si dicat hẽo te ꝑ excõicato. R. q excõmunicat⁹ erit. vt ptz ꝑ ea q dixi. s. Linis. §. i. 6

¶ Ex quib⁹ verbis cognoscit quõ excõicatio sit late sentẽtie vel ferende. R. fm Pa. in. c. si diligẽti. de foro cpe. q qñ ꝓfertur sentẽtia in iure respectu preteriti temporis. vt puta. excõicatus sit vl interdict⁹. tũc ipo iure regulariter ligat. c. cupientes. in. §. ceterũ. et ibi tenet glo. in ver. suspensos. de elec. li. vi. facit. c. q. de testi. cogen. et glo. hoc tenet in. c. quicũq. de here. li. vi. et glo. in. l. in criminali. C. de iurisdi. om. iudi. Et hoc verum nisi alio iure appareat q sint ferende sententie. vt no. in. c. ij. de fo. cõpe. in verbo. sit sequestratus. et. xxv. di. p totũ. vbi dicit. anathema sit. s. per sententiã ferendam. Si vero verba nõ sunt respectu preteriti tpis: tũc si sunt declaratoria. sic ipo iure ligãt vt. si dicat decernimus excõmunicatõi subiacere et hmõi: vel viribus carere. ꝑ hoc tex. cũ glo. in. c. nouit. de his que fi. a pla. Si aũt verba sunt dispositiua: tunc si sonant in futurũ est canon ferende sentẽtie: nisi addaꝫ aliqd verbũ quod ostẽdat q ipo facto. vide bonã glo. in regula. in penis. li. vi. Ite tenetur cõiter de hoc verbo subiaceat q sit late sentẽtie: licet sonet in futurũ. Similiter verbũ habeaꝫ. vt no. in. c. vnico. de iniuẽ. li. vi. et pbaꝫ in. c. si quis suadẽte. xvij. q. iij. Et sic intellige qõ dicit in rubro C. cõminationes vel epistolas.

¶ Vtrũ cum dicitur: siue a iure siue ab homine precipio sub pena excõicationis. sit lata sententia ita q cõtrafaciens incidat ipo facto. R. q nõ. nisi aliud appareat ex cõiecturis. ita cõcludit glo. notabilis que cõmuniter tenetur in c. vnico. de sagitta. et in. c. ij. de simo. et in. c. ij. de matrimo. cõtra interdic. eccle. contra. Nec approbo distinctionem Hostien. et Hug. qui volunt q si profertur a iure. sit late sententie. allegat. xxv. di. per totũ. sed parũ faciũt. Si autem profertur ab homine: tunc nõ sit late sentẽtie. sed primum tene. 8

¶ Vtrũ vbicũq fit mentio de excõmunicatõne intelligatur de maiori. R. q si ꝓfertur a iudice est certum q sic. si aliud nõ exprimaꝫ per tex. in. c. penul. de senten. excõ. Idem posset dici quando profertur a iure. et ista est ratio. q verba debent intelligi scdm cõmunem cõsuetudinem. vt in. capi. ex litteris. de spon. et. l. labeo. ff. de supe. leg. vnde quia communis vsus habet vt accipiatur pro maiori sic faciendũ est 9

Excommunicatio.iij. in quibus casibus excōmunicatio ab hoīe lata non tenet nec est timēda. R. q̄ in.xv. s̄m cōmuniter doc.in.c.solet.et.c.p̄nti.eo.li.vi. Primus quando est a non suo iudice. de consue.c. ad nostram.cum suis concordan.in glo.et hoc verum nisi ex certa scientia quis cōsensisset in eum tanq̄ in iudicē propriū.ff. de iurisdi. om. iudi.l.si p̄ errorē.et.ff.de iudi.l.ij.

1

2 ¶ Secundus quādo est a suo iudice sed excōmunicato.et licet aliqui teneāt q̄ quādo excōmunicatio est occulta q̄ rōne publici officij tenet.tu tamē tene q̄ nō valet.vt est tex.in.c. audiuimus.et.c. aperte.xxiiij.q.i.et tenet glo.ī.§ i.xxiiij.q.i.verū ē q̄ excōicat' ab excōicato occulto nō debet in aperto celebrare vl' immiscere se diuinis.quia si nō posset probare eum excōmunicatū scandalizaret populuz. Pa. in.c. veritatis.de dolo et cōtu. tenet post factū istā opinionē.sed ante factū dicit tenendū q̄ valeat.sed nō credo nisi vt dixi quo ad hoc vt nō celebret in publico: nisi possit p̄bare q̄ sit excōmunicatus. Idem dic si est a suo iudice sed intruso.xij.q.ij.alienationes.vel suspenso seu interdicto a iurisditione. de cōces.preben. quia. cum ibi notatis.

3 ¶ Tercius casus quādo ille prelatus qui eaz tulit violauit interdictū hoīs.c.tāta. de exces. prela. Et hoc verū nisi fuisset absolutus a dicta violatōne.quia tūc teneret sn̄ia excōicationis ab eo lata post absolutionē.

4 ¶ Quartus quādo quis excōmunicat subditum contra priuilegij sui tenorem. de priuil'.c. cum cappella.et.c.quanto.

5 ¶ Quintus quando p̄lati excōmunicant subditos qui nolūt eos p̄curare vltra euectōis et p̄sonarū numerū taxatū.in.c.cū apl's.de censi. dum eos visitāt.vt in.c.quorundā. de excessibus prelato.

6 ¶ Sextus qn̄ fertur a delegato impetrato ab excōmunicato in casu nō p̄misso.vt de rescrip. c.i.li.vi. Nā solū potest impetrare excōmunicatus rescriptū sup̄ articulo excōicationis vel appellatōis al's nō.vt ibidem.

7 ¶ Septimus quādo fertur cōtra insinuantes vel exponētes superioribus aut apostolice sedis legatis vel inquisitoribus statū ecclesiaz monasteriorum.seu locorum suorum. p̄sonarū et rerum ipsorum.vt in.c.quia plerique. de offi. or.li.vi.

8 ¶ Octauus qn̄ delegatus excōicat cōtra intētionē delegantis.de p̄ben.c.vlti.

6 ¶ Nonus qn̄ excommunicat' quis post appellationem legitimā.vt in.c.solet.ꝛ.c.venerabilibus.eo.lib.vj.ꝛ.c.p̄ tuas eodē. Fallit hoc vt no. Pa.in.c.venerabili.de cēsi. quando prelatus p̄cedit ex iudicialiter vt pars ad cōseruationem iuriū suoz.qz sicut potest se defendere gladio materiali.sic ꝛ sp̄uali.nec tenet' admittere.p̄batōnes in ꝯriū vel appellationez.vt in c.dilecto.eo.li.vj. Quod limito verū qn̄ est in possessione.vel saltē nō cōstat q̄ nō sit in possessione. Secus esset quando ꝯstaret eū nō esse in possessione.vt puta quia cōstat monasteriuz esse exemptū.ꝛ constat episcopū nō esse in possessione ip̄m visitādi. qz tūc si excōicaret post appellationē non teneret.

10 ¶ Vtrū appellatio post excōicationē inflictā ip̄am suspēdat. R. s̄m Pa.ī.c.p̄ tuas.eo.ti.q̄ non.sed solū defert iurisditionē ad sup̄iorē.vt patet in.c.pastoralis. ꝛ qd̄ ibi no. de appella.

11 ¶ Vtrū allegās sententiā nullā.ꝛ nō petens absolutionē ad cautelam sit audiendus. R. n̄. Pa.in.d.c.p̄ tuas.q̄ sic.ꝛ lz in.d.c.per tuas. nō ponāt'.nisi duo casus ī q̄b' dz q̄s audiri.tn̄ h intelligit' gr̄a exēpli.ꝛ p̄pterea p̄ om̄i casu in q̄ q̄s dicit sn̄iam nullā debz audiri q̄uis non petat absolutionē s̄m cōiter doc.ī.d.c.p̄ tuas. ꝛ in.d.c.solet. Secus de allegante sn̄iam iniustam.qz nō auditur ante absolutionem.

12 ¶ Decimo qn̄ cōtinet intolerabilē errorē.vt in.c.p̄ tuas eodē.ꝛ dictis.c. solet. ꝛ venerabilibus. Et dr̄ intolerabilis error qn̄ aliq̄d sub vi p̄cepti cōtinet' in sentētia qd̄ cōiter vel ī suo genere ē peccatū.veluti si excōicat. qz elemosinā paupi tribuit. vl' qz faciebat aliquid quod in se bonū ē.aut quia nō operabat' illud quod ex suo actu illicitū est ꝛ prauū.vt dr̄ in.c. venerabilibus. Addit glo.in.d.c.p̄ tuas.q̄ ē intolerabilis error qn̄ precipit impossibile. Itez qn̄ p̄nūciat exp̄sse ꝯ ius p̄scriptū.vt puta quia dicit pronūcio excōmunicationē valere q̄uis sit lata post legitimā appellationē. Sz hic aduerte qz aliqn̄ error ē expressus ꝛ tūc claz ē q̄ nō ligat p̄ tex.predictos. Aut nō ē expressus ꝛ sic glo.in.d.c.p̄ tuas.tenet q̄ ligat.sed Pa. in.d.c.cū apl'us.tenet verā glo.qn̄ nō ꝯstat notorie de errore.sed qn̄ notorie constat. vt puta q̄ quia voluit eū procurare vltra numez debitū excōicat q̄ nō ligat.cle.pastoralis.§. pisana.de re iudi.vt no. p̄ Inno.ī.c. fraternitatis. de fri.ꝛ male.ꝛ placet mihi ista opi.

13 ¶ Quid si ꝯtinet errorē facti puta. qz dic' excōico te qz fecisti furtuz cū nō fecerit. R. gl.in d.c.p̄ tuas.q̄ ligat.sed ego credo gl.veraz nisi notorie ꝯstaret de errore facti.qz sic n̄ ligaret.

14 ¶ Undecimo qñ sñia ꝓferr̃ generaliter ꝯ nõ facientes puta restõem: vt nõ soluẽtes, et aliqs nõ facit qz nõ ꝑt: qz sic nõ ligar̃ fm Fe. cõsilio xciij. Nõ fm Pa. in. c. P. et. B. de offi. dele. qz verba sñia debẽt intelligi ciuili mõ. ar. l. si cui. ff. de serui. vide pena. §. xiij.

15 ¶ Duodecimo qñ sñia excõicationis ponit vt aliqd faciat qs in certo termino et termin⁹ ꝓrogar̃ ab illo cui debebat facere. de q̃ vide. s. ex cõmunicatio. i §. xx.

16 ¶ Terciodecimo qñ iudex ferẽs sñiam nõ intẽdit ligare. qz excõicatio assumit vires ab intentõe excõicatoris. fm Pa. in. c. ex pte. el. j. de offi. ordi. facit qõ no. glo. in. c. ij. de testi. cogẽ. et in. c. P. et. B. õ offi. dele. et in. c. i. de iudi. 17 ideo qñ iudex generaliter excõicat nõ reuelantes vel qui fecerũt aliqd si intẽdit aliqs exime re ab hoc nõ ligant. qõ nota.

17 ¶ Quartodecimo qñ aliqs inferior a papa excõicat aliquẽ cũ ꝑticipantib⁹ cũ eo in casib⁹ in quibus minor excõicatio incurrit. Nã ꝯ tales ꝑticipãtes ipo iure est nulla: nisi fuerint nominatim moniti tribus vicib⁹. vel vna ꝑ tribus cũ aliquor dieru interuallo. ne cũ tali excõicato ꝑticipent. c. statuimus. iũcto. c. ꝓstitutionẽ eo. li. vi. et sine dicta monitõe excõicans est interdictus ꝑ mẽsem ipo facto ab ingressu ecclesie. c. sacro. eo. ti. et no. in. d. c. Statuim⁹. Dec⁹ est de papa q̃ ꝑt excõicare aliquẽ cũ ꝑticipantibus. 18 et sic ligarẽt eadẽ sñia. et ab ipo solo essent absoluẽdi. c. qõ in dubijs eo. Sikr fm Jo. an. et Ab. et sequit Pa. in. d. c. qõ i dubijs. Si qs index excõicaret ꝓdictos ꝑticipantes cũ aliq excõicato ab alio nõ a se teneret excõicatio eꝝ nis nõ essent moniti. Et sic in istis duob⁹ casibus timenda esset. als nõ.

18 ¶ Quintodecimo qñ excõicatio ferr̃ sub cõditione. et añ ꝓditois euentũ mortis excõicator. qz sic expirat. et nõ ligat post mortẽ ei⁹ fm Pa. in. c. cũ ad hoc. de cle. nõ resi. et q̃libet etiã alia sñia expirat ex q̃ nõ habuit effectũ i vita sentẽtiantis. facit. l. fi. ff. de pe. et sikr dicit Be. in. d. c. vt aĩaz. qz subdit⁹ q̃ efficit fori alteri⁹ pendẽte ꝓditione nõ ligar̃ fm Archi. sed fm Jo. an. ligat nisi appellauerit de foro cõpetenti. c. pe. de offi. dele. c. gratum. et. c. relatum. et Idem Anno. tenet et verius.

19 ¶ An oibus ꝓdictis casibus sñia excõicationis nullo mõ est timẽda. nec q̃ ad deũ. nec quo ad ecclesiã: qñ notorie cõstat de aliq ipor. Sz qñ nõ constaret tũc quo ad ecclesiã esset timenda: et ipam cõtemnens peccaret mortaliter et posset excõicari. et sic intelligendũ est capitulũ primũ. xi. q. iij. vbi dr. Sentẽtia pastoris sine iusta sive iniusta fuerit timẽda est.

¶ Ex ꝓdictis ptz decisio notabilis et q̃tidiane cõnis. Eps cõicat oes qui sciũt qs accepit aliqd si nõ reuelant: tan teneãr. Et dic q si aliter nõ exprimit nõ tenent: nisi scientes et q ꝓbare pñt. vt. s. denunciatio. §. xiij. Si aũt exprimeret in sñia q sive ꝓbare possit sive nõ q teneantur denunciare: sic cõtinet errorẽ intolerabilẽ: et nõ valet. nisi adderet q qui nõ ꝑt ꝓbare teneat sibi dicere tanq̃ patri et ꝓuisori vt secrete ꝓuidere possit. et tũc tenerent ei dicere fm distinctionẽ quã habes. s. Denunciatio. §. x. Itẽ alteri⁹ q̃stionis. Eps excõicat oes nõ audiẽtes missam in parrochiali ecclesia in festis. qz si aliud nõ addit solũ erũt excõicati q̃ sine rõnabili cã cã nõ audiunt: aut in casu a iure: vel generali cõsuetudine ꝓmisso. et ideo illi qui ꝓter aliquã infirmitatẽ nõ audiunt et huiusmodi nõ erunt excõicati. Similiter qui audiunt in ecclesia minor et predicator. Si vero in sentẽtia adderet sive ex rõnabili causa dimittant sive nõ. sive in casu ꝓmisso a iure: vel a cõsuetudine. sive nõ. sic cõtinet intolerabilẽ errorem et nõ ligat: qz sicut eps attentando ꝯ ius nihil facit. c. vides. x. di. et qõ no. in. l. non dubiũ. C. de legi. Ita etiã attentatũ ꝯ cõsuetudinẽ generalẽ totius orbis est nullũ. vt in. c. his. et. c. catholica. xi. di. qõ esset si posset ꝓhibere ne audirẽt in ecclesijs minor et ꝓdicator et hmõi. Idẽ dic qñ mandat ne quis laborat in festis fm ꝓdictã di. Itẽ qñ ꝓcipit alicui vt soluat in tali termino ticio centũ fm ꝓfatã dis. et faciũt ad ꝓdicta. qõ dicã. j. pena. §. xiij. vbi plene videbis ꝓ hac materia. et similiũ q̃stionũ

Excommunicatio iij. in quibus casibus incurrit minor excõicatio ipo iure. Ad qõ dicendũ est q licz plures casus numerent in iure nihilominus oes reducuntur ad istos duos. Quor primus ẽ peccatũ mortale. Nã quotiens scũ qz quis peccat mortaliter est excõicatus minori excõicatione ipo facto. vt ptz in. c. audi. xi. q. iij. vñ si celebrat vel recipit ecclesiastica sacra nisi ꝓius ꝓterat de peccato peccat mortaliter. c. fi. de cleri. excõ. mini. Quod limita vt. s. Baptismus. v. §. xi. Et hec excõmunicatio minor ẽ solũ quo ad deũ si peccatũ est occultũ. vt in. d. c. audi. Si vero est notoriũ sic excõicatus est etiam quo ad ecclesiã. vt in. c. vestra. de coha. cle. et mulie. de quo dic vt. s. Clericus. viij. §. iiij. Et ad istũ casum reducitur illud qõ habetur in. c. miror. xvij. q. iij. et in. c. tãta. de sũmo. et in. c. si qs deinceps. xvi.

q.vij.cū silibus. Vedꝰ casus ē cū qs ꝓticipat cū excōicato maiori excōicatōe in locutōe:orō ne:salutatōe.comestione.et similibus. de quibus dic vt j. Excōicatio.viij.ꝑ totū.

Excommunicatio.v. de casibus in quibus qs incurrit ipo facto excōicationē maiorē:et a qua nō ꝑt absolui ni si a sede aplica. Primꝰ casus ē i.c.si qs suadēte.xxvij.q.iij.iuncto.c. nō dubiū.et.c.veniēs.et c.ad eminentiā.et.c.cū illoꝛ. et.c. de monialibus.eo.ti.cū.c.religioso.eo.ti.li.vi.vbi excōicant quicūqꝫ suadēte diabolo in clericū vl monachū vel monialē canonicū aut cuiuslibet religionis conuersum vel cōuersam:aut noniciū quēlibet cuiuslibet religionis violētas manus iecerint/ꝑ cuius casus declaratōe queruntur infrascripta.

1 Do.nādo dicat iniecere suadēte diabolo. ſk. qꝫ qñ dolose facit.nā dolꝰ req̄rit vt excōicatio hec incurrat.vt no. Jo.an.i.c.quāte.in nouella.de sen.excō.et est tex.aptus.in.c.i.et in.c.cū volūtate.eo.ti.exq̄ patet qꝫ ꝓcutiēs clericū in viij.casib⁹ nō est excōicatus.

2 Primo si indeliberate siē facit ludēs ꝓcussus aliqñ sine deliberatōe repcutit.vt.i.d.c.i. fm Jonal.qꝛ ꝫ est ꝙditio ludi.vt ꝓcussus ḡuiter repcutiat ne videat inferioꝛ in ipo ludo.

3 Secūdo si ex ludo et ioco intellige leuiter. et nō in derisionē.vt in.d.c.i.

4 Tercio si cā correctōis.vt.in.d.c. cū volūtate.intellige i his qb⁹ ē ꝑmissus siē sūt plati q ꝑ seipos clericos vl religiosos ꝛberare pñt exceptis epis qb⁹ nō lz aliquē ꝓcutere.vt.i.c. nō liceat.lxxvi.di.sed ꝑ aliū faciāt.vt.v.q.v. illi qui. Nō tñ ꝑ laicū si clericus est qui verberandus est.vt in.c.vniuersitatis.eo.ti.

5 Quid si sit ꝑlatꝰ:lz nō illꝰ clerici quē verberat. ſk.qꝫ est excōicatꝰ.qꝛ fm Ja.i.c.vt fame eo.oportz sit suus ꝑlatꝰ.et scdo qꝫ ad eū spectet correctio:qꝛ nō sufficit hēat autoritatē in ciuilibus sicut rector vniuersitatis hz/aliꝫ istis duobus nō cōcurrentib⁹ erit excōicatus.

6 Utrū verberātes ex mādato ꝑlatoꝛ excusent. ſk.qꝫ si ē inferioꝛ epo ꝑlatus dz ipe ꝛberare nisi cā vrgeat aliter ē excōicatus tā ꝓcipiens qꝫ obediēs si ꝑ aliū facit.vt in.d.c.vniuersitatis. Si vero est epꝰ/vel si nō est epꝰ et cā vrgeat excusat verberās de coꝛ mandato.vt.i.c. ex tenoꝛe eodē.dummō sit clericꝰ monachꝰ vel cōuersus si verberare vult clericū monachū vl cōuersum:qꝛ lz ꝑ laicū possit capi clericꝰ ex necessitate vl monachꝰ aut cōuersus:vt in.c.vt fame eodē.tñ verberare non licz aliquo mō nisi cā subsistēte.aliꝫ excōicatꝰ eēt.vt i.d.c.vniuersitatis.et hic capio laicuz ꝑ seculari ꝓprie.vt i d.c.vniuersitatis.et sic cōsuetudo iterꝑtat.d. c.vniuersitatꝫ.vt ꝑ cā rōabili et ꝑ quersos seu laicos rīosos possūt de mādato ꝑlatoꝛ ꝛberari.

7 Utrū ꝑlatꝰ vel aliꝰ de eiꝰ mādato detinēs clericū sit excōicatꝰ. ſk.qꝫ nō.nisi modū excedat vtputa cū clericꝰ qđ ete se capi et duci ꝓmittit.et capiēs calce vl pugno impingit. vt dicit Jo.an.i.c.si clericos.eo.li.vj.vl nisi clericus fideiussoriā de parēdo daret. qꝛ tūc nō pōt detineri.nisi excessus enormitas.vel alia rōabilis cā aliud suaderet.vt in.d.c.si clericos.

8 Utꝛ ꝑlatꝰ ꝛberās clicū ex odio ñ cā correctionis sit excōicatꝰ. ſk.qꝫ sic.ar.d.c.cū volūtate. Sz no.fm Jonal.li.excōicatio/qꝫ ñ req̄rit qꝫ ꝑlatꝰ ꝛberās cogitet de correctōe sz sufficit sit ꝓsona q̄ hz auctē a iure ꝛberādi et cā subsit.ꝓpt quā dēat puniri.vñ ꝓcutere ex correctione ē ꝓcutere ꝑ culpa digna correctōne. q̄ snīa et si sit benigna/securꝰ tñ ē fm eūdē vt sal tē bitu cogitet de correctōne.qꝛ lz tūc moueat ex ira nō erit excōicatꝰ.lz longe melius ē vt differat.donec ira q̄escat.vt dē i.c. illa ꝓpositoꝛ.et c.ira.et.c.cū ap̄.xj.q.iij. Nō

9 Utꝛ mgr̄ possit sibi cā discipline ꝛberare. ſk.qꝫ sic.c.j.et.c.ex tenoꝛe.et.c. cū volūtate.§. fi.eo.ti.nec distinguit an clericus sit in sacris aut i mioꝛibus sic nec i ꝑlato in dictis.c.

10 Utꝛ pr̄ l dñs familie l ꝑinquꝰ sibi possit. ſk. qꝫ sic ñ sunt i mioꝛib⁹ clici.d.c.cū volūtate.facl.si filiꝰ C.d ꝑa.po.et.l.vnica.C.d emēda.pro pin.xlv.di.§.necesse.ad fi.lz Jo de lig.pe.de peru.et Pau.qꝫ ex si pr̄familias ꝛberaret exñ tē i sacris cā correctōis ñ erit excōicatꝰ. et placet pꝰ fcm lz añ fcm teneā cū Ja.i.d.c.cū volūtate qꝫ icidat. Nec ob.dicto ꝑfatoꝛ doctoꝛ rō gl.i.d.c. cū volūtate.qꝛ vt dic Ja.ibidē.et i.c ꝓstitut⁹.d i ite.re.sola dignitas epalis ñ facer ordo liberat a pria ptāte.ar.c.ꝓvenerabilē.q fi. sint le.

11 Sik pt pbr l q̄libz aliꝰ.rōe officij qđ hz i ecclesia.qꝛ cui offiū cōmittit.et oia sine qb⁹ offiū exeq̄ ñ pt.ar.c.j.de of.del. Et si talꝰ clicꝰ ptur/bat offiū i eccia/lz hñs offiū ñ hēat magisteriū sup eū.pt tñ eū expellere ꝛberare vt no. Jn no.et Jo.i.c.veniēs.eo.ti. Ja.ex ibidē dic qꝫ ex si ñ hz ꝑlatoēs excusat i tali casu ꝓcutiēdo. Sik pñt facē senes clici cā deuotōis i pueros clicos et mioꝛes i mioꝛib⁹ oꝛdib⁹ ꝓstitutos. vt i.d.c.cū volūtate.§.fi. et hec itellige de leui pcussiōe nō grani/q tñ oēs supdicti si excederēt

modum dummō nō erūt excōicati. vt. Ber. et et Jo. in. d. c. cum voluntate.

12 ¶ Quarto rōne cohertōis pt detineri sine excōicatione. puta. cōtinuat actū malū. nec pōt cōpesci. aliter fm Anno. in. c. si vero. el. i. eo. ti. qz iudex pt eū capere et qlibet alius. et liga re dummō cū primū restituat plato suo. Simili mō pt fm Ba. in. d. c. si vero. familia potestatis inuenīs clericū de nocte. qz potest timere ne velit facere aliqd malū. quia est ptra eū p sumptio. c. cōsuluit. de offi. dele. Itē qñ capit pter malū qd egit vt ducat ad prelatū suū vt puniat et dubitat de fuga eius fm Ba. i. c. cū nō ab hoīe. de iudi. facit in ar. C. de decu. l. generali. Idem dic si creditor timet de fuga clerici debitoris fm Anno. et Ba. in. c. vt fame. eo. ti. facit. l. ait ptor. ff. de his q in frau. credi. Itē potest si fecit aliqd delictū detineri p. xx. horas. ad vocandū testes ne sit locus inficiationi. facit. l. capite quinto. ff. de adul. q in aut. vt lice. ma. et quie. §. is quoq.

13 ¶ Quinto rōne defensionis tam sue qz suorū seu etiā aliorū lz detinere eū et ad iudicē pduc ere fm Ba. in. d. c. cū nō ab homine. et etiā pcutere: mutilare: et occidere cū moderamīe inculpate tutele. imo dicit glo. in. §. i. xxiij: q. viij. q nec etiā peccat. seqt Ba. in. c. olim. el. i. ō resti. spo. nec solū p defensione psone. sed etiā rerū lz pcutere. vt in. d. c. olim. et. c. dilectus. de sen. excō. li. vi. et in. l. furē. ff. de sicca. nō tn occidere vel mutilare licz. qñ ablatū est recuperabile p iudicē fm Bar. in. d. l. furem. quia sic incurreret excōmunicationē. secus si esset irrecuperabile ablatū. vt in. d. c. olim. et in. d. c. dilectus. et no. in. d. l. furem. et de hac materia vide. s. defensio. Idē dic de auxiliatoribus talium. Aduerte hic q lz nō sit excōicatus faciēs violentiā clerico p recuperatione rerū sibi ablatarū: tn si hoc facit ex interuallo postq̄ clericus q uenit ad locū destinatū et adeptus ē possessionē pfectā rerū ablatarū incidit in excōicationē fm Pe. ō censu. ecclesiasticis. et qñ dicatur ex interuallo vide. s. defensio.

14 ¶ Sed pone q excedat modū pcutiēs clericū causa defensionis. R. fm Ba. in. d. c. olim. q pter hoc nō erit excōicatus dummō ex proposito nō faciat. qz vt dixi requirit dol⁹ vt incidat in excōicationē. facit glo. i. c. significasti. el. ij. de homi. et. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. aqui. vide bonā glo. in. d. c. cum voluntate. et in principio. xxij. q. i. Secus si ex proposito. Et dicitur excedere quando non seruat moderamen inculpate tutele. De quo habes supra defensio. §. iiij.

¶ Sed pone q fugiendo pt euadere sed nō fugit: sic pcutit inuasorē. R. fm Bar. in. l. i. C. vñ vi. et sequit Ba. in. c. olim. el. §. de resti. spo. q licite pt pcutere. qz fuga ē quedā iniuria. l. item apud labeonē. ff. de iniur. et dicit Ly. in. d. §. tabernarius. q fuga reddit quē viliorē. hoc limito verū qñ esset talis q fuga esset ei cōfusio. cū ergo iniuria corpalis sit maior qz iactura rerū. l. in seruor. ff. de penis. et p iactura rerū liceat pcutere vt dictū est. ergo a fortiori p iniuria corpali. sed tn nō euitaret irregularitatē si occideret. C. le. si furiosus. de homi. 15

¶ Sexto rōne turpis operatōis cū vxore. matre. sorore. vel filia a clerico facte. Nā si cū talibus psonis inueniens eū sine excōicatione pcutit: nec distinguo inter leuē et atrocē pcussionem cum ius nō distinguat. vt in. c. si vero. el. §. eo. §. vlti. cū etiā lex pmittat occidere. vt. ff. de adul. l. qd lex ait. §. qd ait. Peccat tn grauiter si mutilat vel occidit. vt no. in. d. c. si vero. excōmunicatus vero nō est. lz aliqui dixerint q sic Ego tn qz difficile est iustū temperare dolorē. vt. C. de adulte. l. gracus. tenerē q esset excōicatus occidēdo vel mutilando qñ maturo cōsilio et pensato animo id faceret non ex caloze ire subito: quia tunc cessaret ratio qua canon excusat ab excōmunicatione. et lex ab occisone aks nō sit excōicatus. 16

¶ Quid si inuenit nō cū predictis psonis aut aliq earū lz cū aliqua alia psanguinea. R. fm tex. d. c. si vero. q erit excōicatus pcutiens qz prefata cōcessio nō extendit ad alias psonas Jo. tn extendit filiā ad neptem et vxorē et ad sponsam. vt in. aut. vt lice. ma. et quie. §. qz vero. et Anno. matrē ad ascendentes. et filiā ad descendentes. prima tamē opinio tutior est vt nō extendat. ar. optimū. in. l. pure. et quod ibi nota. ff. de adul. vbi noīe patris cui licz filiā in adulterio occidere nō veniūt ascendētes. 17

¶ Quid si nō inuenit ī actu coitus cū pdictis psonis lz in osculis amplexib⁹. et hmōi signis pximis coitus. vel explēdi vl expleti. R. Jo. vbi. s. q si hmōi fiāt in loco suspecto nō erit excōicatus verberās eū. Sec⁹ si in publico oscularetur fm morē patrie. 18

¶ Utrū post cōpletū op⁹ nepharij cū aliqua prefatarū ex interuallo pcutiens sit excōicatus R. Dire. li. iij. ti. ij. q sic. nisi forte ter monuisset eū. vt in aut. vt lice. ma. et quie. §. is quoq. et. C. de adul. aut. si qs ei. vbi ptz q si ter corā testibus monuit suspectū. et postea inuenit cōfabulari cum vxore potest eum occidere credo 19

tamen ꝙ sit etiã excõmunicatus si monuit ter, dummo nõ inueniat eũ in actu aut ꝓpinquitatibus. ar. d. c. si vero. posset tñ eũ capere post talẽ monitionem inueniens eum colloquentẽ et iudici presentare. argumentum in. l. capite. v. ff. de adulte.

20 ¶ Quid si procurat vt clericus vocet̃ ab vxore ad turpitudinẽ et sic eum verberat. R. Jonal. vbi supra. ꝙ excõmunicatus est tam ipe q̃ vxor: quia in dolo sunt.

21 ¶ Vtrum mulier petita de turpitudine a clerico licite eum percutiat. R. Jonal. vbi sup̃ ꝙ sic. si eam inuitam tangebat: vel vim corporalem inferebat: dummodo faciat cum moderamine inculpate tutele. Secus si eam nõ tangebat: sed solũ verbis eam impetebat. Quod verũ credo quãdo solũ verbis potuit eum repellere. alꝫ licite eum ꝑcutit: nec etiam excommunicata est si zelo castitatis accensa modum excederet: nõ ex ꝓposito sed subito et improuise. argu. eorum que notantur in glo. in princi. xxiij. questi. i.

22 ¶ Septimo ratione perditionis priuilegij clericalis. quod quidem perditur multis modis. aliquando ratione inhonestatis. de quo vide supra Clericus. ix. §. iij. cũ sequentibus. et Clericus. x. §. primo. Aliquãdo ratione bigamie. de quo supra Bigamia. §. x. cum sequentibus. Aliquando propter qualitatem persone sicut clerici coniugati si nõ deferũt habitum et tonsuram sine aliqua monitione omne priuilegiũ perdunt scdm Joan. Jo. et Archidia. in capitulo Johannes. de cleri. coniuga. tex. est in c. vinico. de cleri. cõiuga. li. vi.

23 ¶ Sed nunquid si isti reassumunt habitum et tonsuraz gaudeant priuilegio. R. Joan mo. et Archi. et Joan. de ligna. ꝙ sic. per Cle. primam. de vita et hone. cleri. Alij dicunt ꝙ nunq̃. sed primum verius. Aduerte tamen hic ꝙ est duplex priuilegium scdm Panor. in. c. i. de aposta. scilicet fori. vt tantũ cõueniantur sub iudice ecclesiastico. Aliud canonis si quis suadente. de quo hic. Primũ cum maiori difficultate perditur q̃ secundum. quia nec ex sola dimissione habitus: aut immixtione enormiũ et hmõi perditur. vt in. c. si iudex. eo. li. vi. sed bene quandoq; ꝑm vt dictũ est.

24 ¶ Aliquando propter depositionem. vt puta. quia est degradatus actualiter. de quo vide supra Degradatio.

¶ Aliquãdo propter heresim. quia hereticus perdit omne priuilegiũ. c. excõmunicamus. de here. ita tenet Jnno. in. c. si vero. et sequit̃ Panor. in. c. cõtingit. el primo. eo. ti. Aliquãdo ꝓpter excõmunicationem scdm aliquos. Communior tamen opinio est ꝙ percutiẽs excõmunicatum clericum est excõmunicatus. quia nõ amittit priuilegium ꝑm Jo. Vincen. Goffre. Jnno. Jo. an. nota de hoc in. c. multi. ij. q. i. ⁊ in. c. excomunicatoꝝ. xxv. q. v.

¶ Septimo ratione ignorationis. puta. quia comam nutriebat: nec aliq̃d apparebat de clericatu. et sic credebat laicum. vt in. c. si vero. el ij. eodem ti. vel si habebat habitum non eum videbat. quia de nocte erat. quia scdm Hosti. et Jnnocen. in. c. cum non ab homine. de iudi. et. d. c. si vero. oportet ergo intendat percutere clericum: vel intendere debeat vt sit excõmunicatus. Si vero videret ei tonsurã licet nõ crederet clericum esset excommunicatus percutiens. quia credere debebat Jntellige si ille erat clericus. quia aliter non esset excõmunicatus. etiam si clericum credidisset qui clericus nõ est. per. d. c. si vero. scdm Ber. et Jnnocen nec etiam irregularis est scdm Fede. consilio xiij. si in tali dubio celebrasset. vt sequit̃ Pa in. d. c. si vero. 25

¶ Octauo ratione qualificationis facti. nam oportet ad hoc vt quis incidat in excõmunicationem percutiendo clericũ ꝙ peccet mortaliter. quãdo ergo iniectio manuũ est taliter qualificata ꝙ peccatũ mortale nõ est: excõmunicatio nõ incurritur. sicut probatur in puero qui nõ est dolicapax qui ꝑcutiẽdo nõ incidit. vt in c. i. eo. ti. propter quod teneo cum Pe. de ꝑu. ꝙ fugiens inimicos si equum vel gladiũ violenter de manu clerici accipiat. vt se defendat nõ incidat in excõmunicationẽ. quãuis Ber. brix. et Tancre. teneant cõtrariũ. Sed verius est dictũ Petri per rationẽ suam qui dicit sic. Nullus sapiens diceret hunc peccasse mortaliter. Et cum excõmunicatio non inferat̃ nisi ꝓ mortali. xi. q. iij. nemo epoꝝ. ergo nõ erit excõmunicatus. qd̃ no. bene ꝓ multis. Idem dic si quis violenter includit clericum ne ab inimicis ledat̃. quia si sit violẽtia nõ tamẽ inest dolus ꝑm Jnno. in. d. c. nup. duo enim requiruntur. s. animus dolosus et opus ꝑm no. Jo. an. in. c. ꝑpetue. de elec. li. vi. Similiter socius q̃uis turbatus clericũ impellit nõ ex deliberatõne. sed ex subito motu nõ erit excõicatus. vt tenet Ri. in. iiij. di. xviij. facit tex. in. §. notañ. et q. iij. incõsultus calor calũnie vicio caret ⁊ ob hoc nullã penã erogari oportet. et ꝓpterea dr̃ Si quis suadente diabolo. qd̃ ꝓprie no. doluz et mortale peccatum. 25

16 ¶ Nunc restat videre quis dicatur clericus q. vel monachus. R. q nomine clerici hic comprehenditur omnis habens aliquem ordinem etiam primam tonsuram solum. vt de eta. et quali. c. cum contingat. et no. d. Pe. de ancha. c. i. de cle. coniu. li. vi. Nomine monachorum vel monialium veniunt hic omnes professi quamcumque regulam approbatam. Et nomine nouiciorum veniunt ingressi religionem approbatam vt probent si in ea manere debent. Nomine vero conuersorum et conuersarum hic veniunt omnes qui mutato habitu se et sua alicui de religionibus approbatis dedicauerunt perpetuo siue sint masculi: siue sint femine. Et licet glo. in. c. quisquis. xvij. q. iiij. teneat q conuersi et penitentes gaudeant priuilegio clericali. Et per hoc inferatur ab aliquibus q mulier inclusa vt totaliter vacet deo et heremite qui contemptis mundanis vt deo vacent: deserta loca inhabitant. Et conuersi ecclesiarum secularium qui se et sua dedicarunt deo: et incedunt tonsurati. vel mutauerunt habitum et intersunt communiter horis diuinis et huiusmodi. similes sicut sunt fratres et sorores tercij ordinis sancti Fran. qui viuunt in congregatione sicut ceteri religiosi q gaudent isto priuilegio ita q verberans eos sit excommunicatus. Hoc tamen ego non teneo post factum: sed bene ante factum. tum quia non sunt religiosi proprie eo q tria vota non promittunt vni de religionibus approbatis. et cras possunt esse mere seculares si volunt. tum etiam q nec sunt conuersi religionis approbate. et tex. in. d. c. non dubium. et alibi non loquitur simpliciter de conuersis: sed de conuersis religionis. multominus heremite qui causa questus. vt sunt communiter nostri temporis sibi formant habitum: et illi conuersi ecclesiarum qui sibi proprietatem suorum retinent et fratres tercij ordinis prefati qui in domibus proprijs cum vxoribus et filijs viuunt gaudent isto priuliegio. ar. c. duo sunt. xij. q. i. et quod no. Ho. et coiter doc. in. d. c. non dubium. et Car. in cle. i. de deci.

27 ¶ Postremum sciendum est. quid est injicere manus violentas. et dic q est omnis violentia que fit persone. Unde secundum Pa. in. c. nuper. eo. ti. canon. d. c. si quis suadente. ponderat potius effectum violentem quam ipsum modum inferendi violentiam. et hoc patet in. d. c. nuper. vbi detinens clericum in custodia publica vel priuata: vel in domo aliqua: quamuis manus non injiciat est excommunicatus. ex quo libere non potest ire. Item iniuriosa manus iniectio absque violentia in clericum facta inducit hanc excommunicationem. v. in. c. contingit. el. j. eo. ti. Ex quo patet q non solum qui eum percutit: etiam voluntarium est excommunicatus: sed etiam si clericus seipsum percutit ex ira vel odio: sicut faciunt qui tedio vite vel alia desperatione ducti seipsos interficiunt vel mutilant. vt tenent coiter doc. in. d. c. contingit. Similiter qui spuit vel aquam aut aliud effundit super eum: vel ponit custodes vt capiant eum si exierit de domo. Similiter si vis fiat rebus sibi inherentibus. vt puta. equo cui insedet vel quod aliud quod tamen eripitur violenter. Aut scinditur siue frangitur. vt tenet Car. in cle. i. de penis. nisi sit res quam propria auctoritate capere potest. quia tunc non incidit.

¶ Sed quid si solo metu inducat vt ei aliquid det 28
R. Dir. li. iij. dist. ij. q non est excommunicatus. Similiter qui eum in aliqua domo obseruant solum: vt ei verecundiam aliquam faciant. Nec etiam qui cum dormit vel non sentit furtiue zonam vel bursam vel quod simile aufert: quia in huiusmodi violentia persone non fit: vel rebus sibi coherentibus. Concor. Car. in cle. i. de penis. Item nec est excommunicatus qui licet habeat animum ledendi: non tamen eum tangit. licet vibret ensem super caput eius: vel si tangit ei vim non infert nec lesionem. quia verba sunt cum effectu accipienda. c. relatum. de cle. non resi. nec obest conatus sine effectu. de spon. c. iuuenis.

¶ Utrum persequens clericum vt percutiat. et ipse fugiens cadit et leditur sit excommunicatus. R. Rod. q non. 29
nisi quasi coactus vt euadat se precipitet: vel in aliud periculum se ingerat. Sed ego credo q sit tutius dicere q sit excommunicatus. quia satis manum imponit. et est securius hoc tenere.

¶ Mandans etiam dicitur injicere manus. quia vt dicitur in 30
c. mulieres. eo. ti. is vero committit cuius mandato vel auctoritate fit. et ideo est excommunicatus si mandatarius clericum percussit. vt in. d. c. mulieres.

¶ Quid si mandator reuocauit mandatum sed 31
antequam veniret ad noticiam mandatarij percussit. R. licet In. teneat non esse excommunicatum. tamen secundum Ber. et Ho. vt refert Dir. vbi. s. nisi re integra reuocauerit mandatarium. et eum certificauerit super hoc erit excommunicatus. ar. l. si mandasset. ff. de manda. de procu. ex insinuatione. de rescrip. ex parte decani. hoc etiam tamen Jo. xxxvi. di. tibi domino.

¶ Quid si post mandatum mortuus est manda 32
tor re integra. R. secundum Dir. vbi. s. q licet mandatarius postea percusserit non erit tamen mandator excommunicatus. quia superstes tamen ligatur. xxiiij. q. i. quodcumque. licet si notorium sit de mandato: et signa penitentie non ostenderit non sit sepeliendus in sacro nec ecclesia orabit pro eo ratione peccati notorij. vt tamen Host. et Ber. et Inno. Pa. autem in. c. a nobis. el. ij. eo. ti. videtur tenere q nisi mandatarius habuerit noticiam de eius morte erit excommunicatus: etiam si penituerit in morte et est tutius. licet de rigore iuris

nō sit excōmunicatus: cum in veritate mandatum reuocatū fuerit mozte, vt no. idem Pa. in
33 d.c. mulieres. ¶ Quid si nō mādauit: ꝫ dixit aliq̄ verba dolose, vt inducat ad ꝓcutiendū. Rc. q̄ si ea sūt verba q̄ cooperent mādato vel cōsilio, puta dicit, faceret mihi singularem ꝓsolationē: vel sp vellē ei bonū qui ꝓcuteret: nulli dubiū q̄ si sequit ꝓcussio ex hoc erit excōicatus. vt in. d.c. mulieres no. qz nō refert q̄d ex equipollentib⁹ fiat. Vnde vt refert Bar. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. here. q̄ dñs verberatus a quodā dixit coꝛā famulis suis, nisi aliud de tali audiero an teq̄ domū reuertar ero male cōtentus, ꝓpter quod famulus interfecit percussozē fuit punitus ipe dñs de homicidio. et ꝓterea dicit Pa. in. c. ex lr̄is. de excess. ꝓla. q̄ nō refert an directe vl indirecte aliquid cōsulatur. vt ꝓbat in. d.c. ex lr̄is. in ep̄o. q̄ dixit. oēs dicūt q̄ malū est si euaserit cui homicidiū imputat. et facit ad hoc. l. certū. ff. si cer. pe. q. l. cū quid. eo. ti. facit qđ no. Bal. a Ang. et Raph. et Jn. in. l. qđ ergo. §. pe. ff. de lega. j. q̄ volunt q̄ instigans et sollicitās aliquē vt ꝓcutiat sit excōicatus si sequat percussio. Secus aūt si non sunt talia verba qz nō erit excōicatus.
34 ¶ Cooperans auxilio vel cōsilio nō solum est excōmunicatus: sed etiam ꝓhibere valens si nō obuiat ne verberetur. c. quante. eo. ti. quod indubitatū est ꝑ omnes: in eo sub cuius potestate est verberans. Jn alijs autē qui non habent ex officio si nō ꝓhibēt dolose: similiter est indubitatū q̄ sunt excōmunicati. Si vero hoc nō facit dolose: sed qz nō vult se immiscere rumoꝛibus vel ex timoꝛe vel negligentia nō ꝓhibet. tenent cōmuniter doctoꝛes q̄ nō est excōmunicat⁹. in. d.c. quante. vbi Jo. an. in nouella. dicit notabile verbū. in hūc inquit vel alium canonem nullus incidit: nisi sit in dolo. ar. ff. de adulte. l. penul. ff. de sicca. l. i. Idem Jo. de ligna.
35 ¶ Sed quid de clerico q̄ volūtarie subijcit se verberibus an ipe sit excōmunicatus, Rc. q̄ nō vt tenet Pa. in. c. cōtingit. el primo. Nec obstat quia nō obuiat: quia nō facit dolose: ꝫ in satisfactiōz. et vt maius forte malū euitet. nec etiam obstat quod participat in crimine. quia ꝑ Jo. an. in. c. delictū. de regu. iuꝝ. li. vi. i mercurialibus. talis verberās vno impetu plures ictus dat. et est solū excōicatus vna excōicatōne. qz ꝓ vno facto habet. hoc idē no. Bar. in. l. nunquā. ff. de ꝓua. delic. et q̄ sit verioꝛ opinio ꝓz in. d.c. cōtingit. vbi dicit tex. excōmunicandum talem clericum.
¶ Ratum habens q̄ aliquis nolle suo iniecit manus violentas in clericū est excōicat⁹. qz ratihabitio mādato cōparat. Secus si nō sit factum nolle eius: qz licz ratū habeat nō tñ est excōmunicatus: cū quis peccet mortaliter. de sen. excō. c. cū quis. li. vi. 73
¶ Queritur vtrū ꝑlati inscientes manus in ecclesiasticā ꝓsonam sint semꝓ a sede apostolica absoluendi, Rc. q̄ distinguendū est inter iniuriam leuē mediocrē et enoꝛmē. vt ꝓ iniuria leui qlibet epūs possit absoluere iure suo auctē. c. ꝙuenit. eo. ti. ꝓ iniuria vero mediocri non pōt epūs absoluere nisi ꝓiuilegiatos. et q̄ sint no. in. c. si vero. el primo. eo. ti. et in. c. qm̄. de vi. et ho. cle. vbi hoc est ꝓiuilegiū clericoꝝ cōiter viuentiū et claustraliū. Jn iniuria autē enoꝛmi regulariter nullus ꝑt absoluere citra sedē apostolicam. vt in. d.c. si quis suadente. vel legatorum eius. de quo vide legatus. §. iij. nisi in casibus de quibus. j. §. xlviij. 38
¶ Sed nunq̄d inferioꝛ epō qui habet quasi episcopalē iurisditionē poterit absoluere sicut epūs ꝑt in iniuria leui vel mediocri, Rc. q̄ cōiter tenet q̄ nō. qz. d.c. ꝙuenit. loquit de episcopo et nō de inferioꝛi: qz dicit fraternitati: nam inferioꝛes dicunt filij. vt in. c. ꝙ graui. de cri. falsi. Fallit hoc in habentib⁹ auctoꝛitatē episcopalē a papa. qz possunt sicut epi quoscunq̄ in foꝛo penitentiali absoluere. Similiter fallit in ꝑlatis religiosoꝝ quoꝝcūq̄ q̄ si sunt sacerdotes ꝑnt absoluere sibi subditos se ad inuicem ꝓcutientes dummō iniuria nō sit enoꝛmis. vt in. c. cū illoꝝ. eo. ti. et extendit istud ꝓuilegiū ad magistrū et fratres hospitalis Jerosolimitani. vt in. c. canonica. eo. ti. q̄ ꝑnt absolui a suo ꝓioꝛe si ꝑsbyter est. et dicitur ille ꝑlatus qui nō habet sup se maioꝛē in cōuentu: nō autem ille ꝓioꝛ trium vel quatuoꝛ qui instituitur et amouetur ad arbitriū superioꝛū nisi sup hoc habeāt ꝓuilegiū speciale. ꝑt tamē episcopus ꝓmittere hanc auctoꝛitatē absoluēdi inferioꝛi. vt no. in. c. fi. de offi. oꝛdi. et similiter ꝑlati religiosoꝝ: cū illud cōpetat eis ex ꝓuilegio rōne dignitatis. vt in. c. eis quibus. de offi. oꝛdi. in tex. et in glo. et. c. fi. de offi. dele. loquit q̄n cōmissio fit rōne ꝓsone. qđ bene no. ꝓ limitatōe. d.c. fi. Autoritas papalis
¶ Sed quid si ꝓlatus predictoꝝ religiosoꝝ non est sacerdos: vel est excommunicatus. vel moꝛtuus: vel aliter impeditus, Respondetur secundum Hostiensem q̄ in defectum ipsius semper est ad episcopū ꝓpꝛiuz recurrendū. 36

vt ptz in.c.monachi. et.c.cũ illoz. et.c. canonica.eo.ti.et cõcoz.cũ hoc Fede.in quodã consilio.et Be.in.c.religioso. ꝓter rõem ne euagãdi ꝛc. Sz Pa.in.d.c.monachi. tenet cõtrariũ in religiosis exẽptis.et dicit similiꝫ in ẽptis facere no.p Jo.an.in regula scienti. de reg.iuꝝ. in mercurialibus. Et hoc credo verius p.c.pe. de offi.oz.et tex.iuncta glo. notabili in cle. pe. de sen.ex. Jbunt ergo ad papã.de quo vide.s. exemptus.§.vi.

¶ Quis absoluet abbatẽ excõmunicatũ ꝓ iniectõne.Ik.Pa.in.c.vniuersitatis.q eẽpus.vt in.d.c.monachi.nisi iniuria sit enormis.vel nisi sit exemptus.

41 ¶ Dtrũ si regularis ꝓcutiat regularẽ alteri⁹ claustri: ꝑlatus ꝓcutientis possit absoluere.Ik. Pa.in.d.c.cũ illoz.cũ Host.et Ber.q dz ad nocari ꝑlatus ꝓcussi nõ vt absoluat sed vt iniuriã remittat.aliter absolui nõ dz.et istud est veri⁹.lz do.Aut. teneat q ãbo dñt absoluere. vel cõmittere vn⁹ alteri vices suas.

42 ¶ Dtrũ regulares extra claustrũ se ꝓcutientes possint similiter absolui.Ik.q lz Host. dicat q nõ. Ego teneo cum Pa.in.c. cũ illoz.q eoz ꝑlatus poterit eos absoluere.quia.d.c.cũ illoz.z.et.c.canonica.loquunt indistincte. nec repetunt in claustro.

43 ¶ Sed qd si regularis ꝓcusserit clericũ seculare suevel alterius dioceſis.Ik.q ꝓius eẽs absoluet eũ in eo casu in q̃ posset clericũ suũ si ꝓcussisset aliũ absoluere.vt in.c. religioso. eo. ti.li.vi.et nõ ꝓius ꝓlatus suus. nisi sit exemptus taliter q etiã rõne delicti nõ possit cõueniri.nisi sub suo ꝑlato.qz absoluet a suo ꝓlato de cõsensu eẽpi.

44 ¶ Queritꝫ quid tenendũ sit de monialibus q̃ seinuicem percutiunt.Ik.q absoluentꝫ ab eẽpo: in cuius dioceſi sunt earum monasteria.et hoc nõ solũ non exempte: sed etiam exempte.ita tenent cõmuniter doc.et glo.in.c. de monialib⁹. eo.ti.nisi aliud habeãt ꝓiuilegiũ.

45 ¶ Quid de sozoꝛib⁹ sancte Clare et.s. Dominici.Ik.Pa.in.d.c.de monialibus. dubitat an possint absolui a suis ꝑlatis.lz bodie clarũ est ꝑ ꝓiuilegia ipaꝝ q possunt.

46 ¶ Dtrũ nouicius qui iniecit manus violẽtas ante nouiciatũ possit absolui a suo ꝑlato.Ik. fm Jo.an.in.c.cum illoz.ex de sen.ex. et Be. in.d.c.religioso.q abbas nõ potest absoluere nouiciũ tempoꝛe nouiciatus. nisi sit exꝑsse vel tacite ꝓfessus.et lz Anno.et Hosti.in.d.c. monachi.et Archi.in.d.c.religioso.videant tenere cõtrarium.s.q possit. tamẽ eos limita qñ ꝓcussio fuit facta tempoꝛe nouiciatus: nõ ante. nisi sint ꝓiuilegiati.

¶ Quid si nouicius ꝓcutiẽs in nouiciatu⁹ ab 47
solutus egrediat.Ik.q si egrediat nisi se repꝛesentet cũ ꝓmũ cõmode poterit ei q̃ de iure eũ absoluere poterat incidet in eandẽ. vt in.c. eos. eo.ti.li.vi. Nec oĩa locũ habent qñ iniuria est leuis.vel quãdo est mediocris vel grauis. nõ qñ iniuria est enormis. qz a papa solũ: vel ab eius legato possunt absolui. vt in.c.ad eminẽtiam.eo.ti.iuncto.c.cum illoz.eo.ti. Quando añt iniuria dicit enormis. vide supꝛ Enormis. Quando vero grauis vel leuis aut mediocris relinquit arbitrio iudicis fm Pa.in.c. peruenit.eodem ti.

¶ Queriturin quibus casibus exꝑsse cõceditur ẽpis. vt ab enormi vel graui iniuria absoluant.Ik.q in.vij.casibus. 48

¶ Primo in articulo vel ꝑiculo mortis cõstituto. vt in.d.c.suadente.et.d.c.non dubium.et c.ea noscitur.§.fi.et.c.quod de his.eo.ti.nec solum episcopus sed quilibet sacerdos fm modũ de quo.s.absolutio.iij.§.xvi. Et quis dicat in ꝑiculo mortis. vide mors.§.vi. 49

¶ Secũdus in habẽte legitimũ impedimentũ ꝓpter qđ nõ possit adire papã vel aliũ q̃ ptãtẽ habeat absoluẽdi. vt in.c.de cetero. et in.c. qđ de his eo.et in.c.eos.eo.li.vi. Et qđ sit legitimũ impedimentũ.Ik.q est omne qđ arbitrio boni viri rõnabiliter impedit. vt puta.qz hz capitales inimicitias.d.c.de cetero.etiã ex culpa sua.l.nec timoꝛe.ff.qđ me.cau.de ꝑpon.veniẽs. vel est infirmus. vt in.c.qđ de his eo. licet non sit ꝑiculũ mortis. vel ẽ paup nõ mendicãs q̃ vivit ex artificio qđ ñ ꝑt in via exercere: vel si mẽdicãs sibi. vel vxoꝛi. vel alteri subueniebat qđ alibi nõ posset. Secus in mendicãte qui solũ sibi habet ꝓuidere. qz si eundo et mendicando posset necessaria inuenire nõ posset absolui. vt no.Pa.in.c.ea noscit eo.vel est multũ sener.in d.c.quãuis.et hmõi. Jmponet tamẽ eis vt cessante impedimẽto se repꝛesentẽt: exceptis senibus.quia senectus nunq̃ deficiet.et licz videãtur foztes.tñ qz ꝑiculũ est absoluent fm Jn. et Host.in.d.c.cũ quis.et de istis impeditis dic vt supꝛa absolutio.iij.§.xvi. 50

¶ Tercius in nobilibus magne potentie qui nõ possunt terras suas relinquere ꝓius tamẽ anteq̃ absoluantur intimanda est eoꝛum conditio summo pontifici.et scdm eius consilium absoluentur: nisi sit ꝑiculum in moꝛa.c. mulieres.§.i.eo.ti. 51

¶ Quartus in mulieribus cuiscunq̃ cõditio- 52

nis sunt.d.c.mulieres.et qualitercunq; pcusse-
53 rint etiam atrociter.
¶ Quintus in his qui sui iuris non sunt sicut
sunt filifamil. serui et huiusmodi.etiã si filius
habet et ipe familiã. Et hoc intelligein iniu-
ria mediocri simpliciter.in enormi xo nõ pos-
sunt absolui:nisi fecerint in fraudẽ.vel nisi qñ
dominus vel paterfamilias nõ existens in cul
pa ex eorũ absentia graue damnũ incurreret
quia tunc possunt etiã ab enormi absolui: nisi
sit facta p dolũ.vt no.in.c.relatũ.e.ti. Nec di
stinguo in filifamilias.sm Pa.in.d.c.relatũ.
et placet q; sufficit q; nõ sunt sui iuris.
54 ¶ Sed an hoc idẽ erit in viro qui in fraudem
vxoris fecit:vel in liberto. Rc.glo.in.d.c. rela-
tum q; nõ.q; cũ hoc edictũ sit phibitoriũ non
extendit nisi ad exp̃sse exceptos.ar.c.cũ illoriũ.
eo.ti.et no.Pa.in.d.c.relatũ. Hosti.tamẽ ibi
dem tenet q; idem erit iudiciũ sicut de supra-
dictis:q; tales psone nõ sunt sui iuris. et pla-
cet mihi. d.c. mulieres. qñ patronus vel vxor
graue damnũ pateret ꝓpter eor absentiã.ar.
d.c.relatũ. Cũ aũt efficiunt pdicti sui iuris vel
libere tenent se pntare apostolice sedi.
55 ¶ Sextus in iuuenibus nec distinguo an sint
sui iuris vel nõ:siue sint diuites vel nõ.q; sim-
pliciter nõ tenentur ire.q; eor itineratio pricu-
losa est.vt no.Pa.in.d.c.ea noscitur. impedi-
mento tamẽ iuuentutis sublato tenentur se p-
sentare pape.vt no.in.d.c.cũis.
56 ¶ Septimus in hostiario ve officiali qui pre-
textu officij arcendo turbam percussit clericũ.
vt no.in.c.si vero.el.j.eo.ti. Hoc intellige ve-
rum in mediocri.nõ autẽ in graui pcussione.vt
no.ibidẽ. et hic accipio grauem p enormi me-
diocrem p graui. Nam sm Vgonal.inter enor
mem et leuẽ est media q; grauis dicit:que vt di
xi arbitrio iudicis extimabit ex qualitatibus ꝛ
circumstantijs.ff.de ver.obli.l.cõtinuus. et de
voto.c.q; sup̃ bis. Aduerte etiã hic q; si offici-
alis laicus aliter cũq; arcendo turbã injecit ma-
nũ in clericũ q; nõ p̃t absolui nisi a papa quali
tercũq; leuiter pcusserit:q; iniuria est grauis.
q; vsurpat sibi iurisditionẽ in clericuz.ita no.
Pa.in.d.c.si vero.et ibi tex.apertus. Dõ ve-
rũ intelligo qñ hoc facit tancũq; officialis. Sec
si pcusserit tancũq; psona priuata:q; nisi esset in
iuria grauis nõ esset mittendus ad papã.
57 ¶ Octauus pueri impuberes q; dolicapaces
pcusserũt.vt in.c.i.eo.ti.siue ante pubertatem
petãt absolutionẽ siue post.c.fi.eo.ti.nec tenẽt
se pntare cessante pueritia.d.c.fi.et.ca. cũis.
q; nihil dr de iuramẽto.et.c.cũis excipit pue
ros. Dñ dicit Pa.in.d.c.fi. q; beneficiũ semel
indultũ minori ex q; cepit hre locũ ñ extinguit
p superuenientiã maioris etatis.qd nota.
¶ Casus.ij.est in.c.querenti. de offi.dele. ꝓtra
inobedientẽ sñie delegati vltra annũ. de q; dic
vt.s.absolutio.ij.in prin.
¶ Casus.iij. est in.c.dura. de crimẽ fal.vbi ex
cõicati ex generali sñia suor dioceseanor habẽ
tes litteras apostolicas falsas:nisi infra.xx.di
es postq; cognouerint se habere lras falsas il-
las destruxerint aut reliquauerint illis nõ p̃t
absolui post lapsum dictor.xx. dierũ nisi a se
de apostolica:vel de ei' spali mãdato. Aliqui
tamẽ tenent q; isti.xx.dies incipiunt currere a
die noticie.l.q; habent pdictas litteras falsas
vt Hosti.sed Pa.in.d.c.dura. tz q; incipiunt
currere a die excõicationis plate p ordinari-
os cõtra tales:ita q; nisi illa pcesserit nõ erunt
excõicati.et hoc credo verius saltẽ post factuz
et hac etiaz sñia liganẽ si excõicatio pcesserit
cũis ipis litteris falsis nõ fuerint vti.
¶ Quid de falsarijs litterarũ aplicar. Rc. q;
oẽs tam clerici cũq; laici qui per se vel p aliũ vi
cium falsitatis exercuerunt cũ fautoribꝰ et de-
fensoribus suis sunt excõicati ipo facto. et ho
die p pcessiz annualẽ factũ in die cene dñi nõ
p̃t absolui citra sedẽ aplicam.necnõ falsarij
supplicationũ gratiaz vel iusticiã cõcernentiũ per
pontificẽ vel vicecanzellariũ aut regente offi-
cium canzellarie signatarũ.
¶ Vtrũ vtẽtes litteris apostolicis falsis sint 2
excõicati ipo iure. Rc. q; sic si sint laici. tñ pote
rũt absolui a suis ordinarijs.vt pz p.c.ad fal-
sariorũ. de cri.fal.clerici vero nõ sũt excõicati
sm Pa.in. d.c.ad fallariorũ. cũis Hosti. te-
neat cõtrarium.
¶ Vtrũ corrigentes lras pape sint excõicati. 3
Rc. No.vt recitat Pa.in.c. ex lris. de fide in-
stru. q; sic etiã si vnã figurã siue litterã vel eti
am dimidiã abraserint:deleuerint.aut cãz ela
uerint sine licentia illius ad quẽ spectat post-
q; littera est bullata vel signata:nec p̃t absolui
citra sedẽ apostolicã. Posset tamẽ impetrans
totã litterã lacerare seu bullam si illa nõ vult
vti.ex q; patz q; etiã simplex notarius qui lras
aplicas scripserit:nõ p̃t illas corrigere postq;
sunt bullate vel signate sine licentia officialis
ad hoc deputati.hoc tñ ꝛ bñ limitat Rc.in.iij
di.x.ar.xij.q.iij. verũ si talis abrasio vt correc
tio seu mutatio faciat vt bulla q; ante erat in
ualida efficiat valida.vel si erat vtilis sit ma-
gis vtilis.
¶ Vtrum impetrãs litteras dñi pape tacita 4

veritate. vel suggesta falsitate sit excõicatus.
¶ Rñ. Ri. vbi. s. q. iij. q lz sit falsari⁹ nõ tñ ẽ falsarius litterarz domini pape. q2 veras litteras impetrat. ⁊ ideo non ẽ excõicatus.

5 ¶ Vtrũ recipiẽtes lras aplicas exñtes ipsi ĩ curia de manu alteri⁹ q̃ pape vl officialiũ ad lz deputatoz̃ sint excõicati. Rñ. q sic. si sunt laici. vt in. d. c. dura. attñ fm Jo. an. ⁊ Pe. de ancha. in. d. c. dura. q2 q̃tidie fit ꝯ non ligat.

¶ Casus. iiij. ẽ in. c. significauit. e. ti. vbi excõicãtur clerici q̃ participant in diuinis officijs tam in ecclesia q̃ alibi spõte ⁊ scienter cũ excõicato a papa sñialiter vel iudicialiter fm cõem lecturã. lz glo. ibidẽ aliter sentiat. ex quo colligo q̃. v. req̃runt vt ista excõicatio incurratur. Primo q sint clerici. Secõ q scienter. Tercio q spõte. Quarto q ĩ diuinis pticipẽt. Et q̃nto q ille cũ quo pticipant sit excõicatus a papa iudicialiter. ⁊ isti nõ pñt absolui nisi a papa. vt in. d. c. significauit.

¶ Casus. v. est in. c. tua nos. eo. ti. vbi offes incendiarij ꝓprie dicti postq̃ fuerint publice excõmunicati ⁊ denũciati non pñt absolui citra sedem apostolicam.

¶ Casus vj. est in. c. 9 questi. eo. ti. vbi effractores cũ spoliatione ecclesiarz postq̃ fuerint denũciati non possunt absolui nisi a sede apostolica. Pro cuius casus ⁊ pcedentis maiori euidentia est sciendum q incendiarij et effractores ecclesiarz cum spoliatõe sunt excõicati ipo iure. sed incendiarij aliozz locoz nõ. nisi excõicent. vel p statuta vel alio mõ. Ante tñ denunciationẽ nõ sunt mittendi ad sedẽ apostolicaz ꝫz si alĩ q̃ pdictoz denũcient excõicati publice tñc non pñt absolui nisi a papa. fm cõem et verã opi. in. d. c. tua nos. ⁊. c. conquesti.

1 ¶ Qui dicũtur incẽdiarij propꝛie vide. j. Incendiarius in ꝑn.

2 ¶ Qui añt dicãtur effractores. Rñ. q sunt illi q̃ dolo malo. aut p iniuriã violẽter pietem fodiũt aut vitreã fenestrã frangunt. seu seraturã. vel ostia. vel cardines. seu vectes. dũ tenẽt ostia firmata. aut ipm tectũ eccie fm Archid. Alij añt q̃ faciũt enormia in ecclesia. vt rapiẽdo corpus xpi ⁊ hmõi. frangendo calices ⁊ similia non sunt effractores ꝓprie. nec excõicati ipo iure fm Jo. ⁊ Jo. de lig. nec etiã si excõicarẽtur ⁊ denũciaretur eẽnt mittẽdi ad papã sed possent ab illo q̃ eos excõicauit absolui. oportz ꝯ q̃ spoliatio fiat cũ effractione. vnde sola effractio p se nec sola spoliatio facit aliquẽ incidere ĩ hũc casum. vt denũciatus sit mittẽdus ad papã. q̃ nota. q2 pauci aduertũt. lz sic ẽ vt in. d. c. conquesti.

3 ¶ Sed nunq̃d hic noie ecclesiarũ veniãt monasteria et loca pia. Rñ. fm Pa. ĩ. d. c. tua nos. q sic. p ter. liij. dist. c. abbati. ℣. hec aũcte. nota glo. in. c. grandi. de sup. ne. pla. li. vi. ⁊ ĩ. c. fi. ꝺ sen. ex. Rõ est. q2 ista excõicatio ꝓncipaliter ẽ in fauoꝛẽ ecclesiarum. et ideo latissime accipit respectu ipaz. lz alias nõ veniãt monasteria neq̃ pia loca noie ecclesie. q2 in iure ponunt vt diuersa. vt ptz in. c. sciãt. cũcti. de elec. in. vi. et in. d. c. fi. de sen. excõ. Addit etiã Pa. in. c. fi. de ecclesijs edi. q ecclesie nõ cõsecrate ⁊ hospitalia veniunt hic nomine ecclesiarum. Intellige si autoꝛitate episcopi aut pape sunt edificata. aliter nõ essent loca religiosa. ut no. in. c. ad hec. de reli. domi.

4 ¶ Vtrũ effractoꝛ cũ spoliatõe dom⁹ exñtis in spacio ꝓuilegiato ecclesie sit excõicat⁹. et post denunciationẽ habeat ire ad papã. Rñ. q nõ. q2 talis dom⁹ nõ oꝛ loc⁹ religiosus. nisi sit ecclesie vl clericoz̃. vt in. c. quisqs. xvij. q. iiij. Et effractoꝛes locoz̃ nõ religiosoz̃ etiã post denũciationẽ nõ sunt mittẽdi ad papã. vt ptz ĩ. d. c. cõquesti. et allegat ibi ĩ glo. Intelligo hic q̃ nõ sint eccie vel clericoz̃ q̃ ad dominiũ: lz tali mõ q̃ dicant loca religiosa.

5 ¶ Sed qñ dicunt tales publice denũciati. Rñ. q quõcũq̃ publice denuncient siue noiatim siue in genere. puta denunciam⁹ excõicatos oẽs q̃ fecerũt tale incendiũ vel effractionẽ talis ecclesie: seu loci religiosi et hmõi. vt patz in. d. c. tua nos. q̃ nõ distinguit aliter.

6 ¶ Vtrũ incẽdiarij sint absolubẽdi etiã añ denunciatoz añq̃ satisfecerit damnũ passis. Rñ. q nõ. vt no. in. c. pessimã. xvij. q. vlti.

¶ Casus sequentes vsq̃ ad casuz. xi. sunt in vi. li. decretaliũ.

¶ Casus. vij. est in. c. fundamẽta. de elec. vbi excõmunicant. Primo offes qui sine lnia sedis apostolice noiationi electioni vel assumptioni in senatoꝛẽ capitaneũ patriciũ aut rectoꝛẽ vel ad regimen vrbis rome assentiunt: vel se intromittũt per se vel per aliũ vltra annuale spaciũ nisi ex ipa vrbe naturaliter sint ordinãdi aut cõtinui habitatoꝛes: nec habẽt ex̃ territoriũ talẽ ptãtem q̃ possent euacuare rõem ꝯstitutionis ꝑdicte. Itẽ secõ excõicant intendẽtes vl obediẽtes eisdẽ sic assumptj. Itẽ tercio excõicant q̃ ipos noiauerũt elegerũt vl assũpserũt. Itẽ q̃rto excõicant dãtes auxiliũ ꝓsiliũ vl fauoꝛẽ publice vel occulte tã noiatoꝛib⁹ ⁊ assumptoꝛib⁹: q̃ noiatis ⁊ assumptis. nec oẽs ꝑdicti possunt absolui nisi a papa.

Casus.viij.est in.c. clericis. de immu. eccle. sed qz hodie nō ligat p cle.vnicā.eo.titu. ideo pertranseo.

Casus.ix.est in.c.felicis.de pe.vbi excōicantur. Primo oēs insecutores cardinaliū ℞o. ecclesie hostiliter:vel clericoz aut religiosoz familie pape vel cardinaliū pdictoz. Item secundo p̄cussores et captores. Itē tercio socij talia facientiū vel mandantiū. Itē q̄rto q̄ factū ratū habuerīt ℓ p̄siliū dederīnt aut fauorē Itē q̄nto q̄ tales postea receptauerīt vel defensauerint sciēter. Itē sexto excōicant p̄ncipes senatores p̄sules ptātes rectores siue alij dñi z eoz officiales. q̄ infra mēsem a die noticie hīte de pdicto delicto nō puniūt pdictos reos fm tenorē.d.c.felicis.nec p̄nt absolui nisi a papa:exceptis istis vltimis.s.p̄ncipes z̄c.q̄ potuerūt absolui a suis ordinarijs. Aduerte hic q̄ insecutio sumit in malā pte.z cape intelligitur cū effectu:qz si nō capiat sed fiat insult9 ad domū vt ei fiat iniuria:vel si obsidēt ℓ claudūt ī domo:nō vt eos ibi custodiāt z vt eis inferā t verecūdiā nō habebit locū pena ista. fm qō no. Anno.in.c.nup.eo.ti.

Casus.x.est in.c.quicūq3.eo.ti.vbi excōicantur oēs dātes lnīaz alicui occidēdi.capiendi. seu alīs in p̄sonis aut bonis suis:vel suoz gra uandi eos q̄ snīas excōicatōnis vel interdicti tulerūt ꝫ quēcūq3:siue eos occasione q̄z sūt p late:vl obseruātes tales snīas:seu talit excōicatis nolētes excōicare:nisi lnīaz ipam si fuit ad p̄sonas grauādas reuocauerīt añcp in aliq̄ sit.p̄cessuz:vel si dicta lnīa fuit ad bona eoz capiēda nisi ifra octo diez spaciū restōem fecerīt fieri vel satisfactōz z lnīam reuocauerint. Itē scdo excōicant oēs q̄ pdicta lnīa data:vt ausi fuerint. Itē tercio q̄ aliq̄d p̄missoz ad q̄ p̄mitenda dari lnīa p̄hibet cōmiserint suo motu: nisi vt dictū est re integra si ad p̄sonas.z si ad bona ifra octo diez spaciū restituerint vel satisfecerint. In q̄ excōicatione oēs pdicti si p spaciū duoz mensiū māserint nō nisi p sedem apl̄icam poterūt absolui.

1 Querit idē Archi.q̄d veniat noīe suoz. et ℞.q̄ veniūt oēs q̄ sunt sub ptāte eoz.vt insti. de his q̄ sūt sui vl alī.in.p totū. Itē q̄ veniūt cōsanguinei.vt ī.c.sciant cuncti.de elec.in.vi. Itē domestici.vt.C. ō his q̄ ad ec.p̄su.l.p̄nti ff.sane.et qui dicant domestici familiares.vide Familiaris.

2 Itē grauare dicunt q̄ p̄hibēt ne eis coquatur molat vendat et hmōi.

Casus sequētes sunt ī cle.vsq3 ad casuz.xvij.

Casus.xi.est in cle.multoz.de here. vbi excōicant oēs inq̄sitores hereticē p̄auitatis inferiores epīs qui odio gr̄a vl amore lucri aut cōmodi t̄palis obtētu ꝫ iusticiā et p̄sciam suam omiserint ꝫ quēp̄lā p̄cedere. vbi fuerat p̄cedē dū p hereti. Itē scdo excōicant p̄dicti si obtētu eodē p̄auitatē ip̄az heresis:vel impedimētū sui officij alicui imponēdo p̄sumpserint aliquē q̄quomō vexare nō p̄nt absolui nisi a papa.nisi ī mortis articulo p̄missa satisfactōe. intellige si p̄t fieri.aliter ñ valeret absolutio.vñ aduerte fm Car.in cle.p̄dicta q̄ ad incurrendā. istā penā oportz fiat ꝫ iusticiā et cōscientiā copulatiue. Itē no.q̄ q̄quomō vexent aliquē siue in citationib9 fideiussionibus et similib9 incurrūt istā penā fm Pau.

Quid si omittūt ex timore vel ad euitandū scandalū. ℞.glo.q̄ nō incidūt in hāc penā. i

Casus.xij.est in cle. religiosi. de p̄uilegijs. vbi p̄mo excōicant oēs religiosi qui clericis aut laicis sacramentū vnctōis extreme vel eucharistie ministrare p̄sumūt:vel solēnizant matrimonia sine licētia speciali p̄sbyteri prochialis. Itē si p̄dicti absoluūt excōicatos a canone p̄terq3 in casib9 a iure exp̄ssis.vel p̄ p̄uilegia sedis apostolice cōcessa eisdē. vl si absoluunt a sententijs p̄mulgatis p statuta sinodalia vel p̄uincialia:seu a pena z a culpa.nec possunt absolui nisi a papa.

Querit an ligent oēs religiosi. ℞.fm Cō. ibidē q̄ nō.sed solū religiosi religionis approbate:qz nō alij nō sunt p̄prie religiosi.vt in.c. vno.de voto.li.vi.et lz q̄dā istud restringāt ad religiosos exēptos.vt Pe.de sta.tñ cōit tenet q̄ hēat locū etiā in nō exēptis z in religiosis p fectis ecc̄ie prochiali.si alijs q3 suis p̄rochianis ministrāt fm glo.in clemē.i.de decimis.et Pau.ibidem.

Quid si nouicius faciat aliq̄d p̄dictoz. ℞. fm Car.q̄ ligatur.ar.c.religioso.de sen.excō. in.vi. 2

Vtrū religiosi cōuersi similiter. ℞. Car.q̄ Pe.de ancha.tz q̄ nō ligant sicut nec moniales:ex quo ordinē nō habēt.sed zen.tenet q̄ ligantur.et videtur verius. 3

Vtrū religiosi ministrātes alijs religiosis sacra p̄dicta ligēt p̄fata pena. ℞.Car.q̄ Pe. ō sta. dic quendā cardinalē p̄sumisse.q̄ nō fm Lap.tenet q̄ verbū clericis intelligit tā de regularibus q3 de secularibus. sed verbum laicis etiā cōprehendit religiosos vel monachos laicos. Sed primum credo verius per ea que dixi.s. Clericus primo. 4

6 ¶ Utrū tpe mortis possint mīstrare eucharistiā licite. R. n. Lar. Pau. et Lap. q nō. Jo. archi. xxvj. q. vj. si pbr. Jnno. et Host. i. c. oīs. de pe. et re. tenēt q sic vt recitat directorio li. j. ti. xv. et hoc credo verū si alius sacerdos nō potest haberi qui mīstret.

8 ¶ Utrū rector eccie q nō ē sacerdos vel vicarius rectoris possit dare lnīam dictis religiosis mīstrādi predicta sacra. R. Lar. q sic. et sic seruat̄ alīj teneāt ꝛrium. Sic R. Pau. tenet q epus et archipbr̄ ciuitatis possint pdictam licentiā dare. Azen. et Ste. idē tenēt de vicario epi i spūalibus vel delegato. aut eius pnīario. tutius ē tn fm Pau. nō recedere a lra. non tn est necessariū.

7 ¶ Quid ē solēnizare mrimoniū. R. Lar. i. d. cle. j. q Azen. dicit. q ꝑhendit oīs solēnitas. q obstat iur rītū eccīaz religiōis. de spō. c. j. si ue fiat bñdictio solēnis. siue dicat missa spāt sup ꝑhentes et hmōi. Jnducere autē fed mrimonij vel pnūciare ꝛba inter cōtrahētes nō ē eis phibitū fm Azen. et Ste.

8 ¶ Utz ꝛbū excōicatos a canone itelligat solū de maiori excōicatōe. R. Lar. vbi. s. q sic. fm Lau. et nō de minori. fac. c. si quē. et. c. nup. de sen. ex. Adē tz Lap. et facit. c. j. de rescrip. li. vj. Be. āūt in. c. vnico ō his q vi. li. vj. dicit q etiā intelligit de minori. qz lex penalis prohibēs absolutōem ab excōicatōe includit etiā miōris absolutōem. p hoc ē glo. in cle. j. de pūilegijs. Jtē vbicūq fit mētio de excōicatōe et materia in q pferr ē ꝓportionabilis etiā minori de tractū intelligit. vt no. glo. De. in. c. p fidētes. de here. in. vj. Et lz hec opi. sit tutior: tamē prima mihi vī verior.

9 ¶ Queritur de quo canone itelligit. R. Lar. vbi. s. Pau. et Lau. q intelligit de quocūq a papa promulgato. qz ille ꝓprie p excellentiaz dē canon. lz aliqñ improprie accipiat pillo epi. vt. iij. di. j. porro.

10 ¶ Quid si supdicti absoluunt excōicatos per sententiaz hoīs etiā pape. R. glo. Lau. Pau. Azen. ibidē tenēt q nō ligātur pfata pena. qz si voluisset intelligi explisset. ar. c. ad audientiam. de deci.

11 ¶ Utrū nomine sententie hic veniat excōicatio solū. R. glo. et Pau. ibidē q etiā venit suspēsio et interdictū. sed Lar. dicit q verius ē q solū intelligit de lnīa excōicationis qō bñ probat littera p alternatiuā. qz. s. dic de his q absoluunt excōicatos a canone et postea subicit vt a sententijs p statuta. et sic restringit ꝛbū sententijs per verbū excommunicatos. ar. in cle. religiosi. de pūilegijs.

12 ¶ Quid de sentētijs latis p statuta legatorū de q̄bus habes de offi. le. c. fi. R. fm Lau. et sequit Lar. q ibidē est sicut de statutis sinodalibus vel pūincialibus.

13 ¶ Utz religiosi pdicti absoluētes a pena tīi ligent pdicta cēsura. R. fm Azen. quē seq̄t Lar. q non. qz littera loquit copulatiue a pena et a culpa. d. cle. religiosi. de pūile.

14 ¶ Quid si pdicti religiosi absoluūt a pctō et nō ab excōicatione quā quis incurrit p peccato. R. Azen. et Lar. tenent q nō incidūt in penā et placet ne fiat extensio.

15 ¶ Utrū religiosus ignorās penā hāc: et admi
No nistrās sacrm eucharistie vel extreme vnctōis sine lnīa rectoris prochialis. nō tn in ptemptū ipius incurrat hanc penā. R. Lar. se cōsuluisse p lram. d. cle. q dicit. psumpserint. qđ no. dolū et temeritatē mīstrātis q nō ligat. et placet mihi p ea q̄ dixi. s. dolus. §. v. et. j. Excōicatio. vij. casu vltimo. §. ij.

16 ¶ Utz recipiētes pfata sacra a dictis religiosis sine lnīa suoz rectoz prochialiū sint excōicati. R. q nō prima vice. vt patebit infra. excōmunicatio. viij. §. i.

17 ¶ Utrū sit credendū. Dicēti se hīe lnīaz. R. glo. q sic. et cōcor. Lau. Pau. et Ste. qz nemo vī immemor ꝓprie salutis. i. q. vij. sancimus.

18 ¶ Quid de mercēnarijs. scholarib⁹ et hmōi. R. glo. q sufficit lnīa sacerdotis prochialis: i cuius prochia inhabitāt: nisi cā recreatōis vl alia tpali statim reuersuri ad ꝓpria aduenissent. qz sic nō sufficeret.

Casus. xij. est in cle. i. de pe. vbi excōicat q̄libet qui iniuriose vel temere pcusserit: ceperit: aut bānierit aliquē epm seu q̄ pdicta mādauerit. vel facta ab alijs rata habuerit vel socius fuerit his faciēdis: aut psiliū: aut fauorē dederit vel defensauerit eosdē. nec pōt absolui: pter ēē in articulo mortis: nisi a papa et cū absolūdus fuerit in articulo mortis nōvz absolui nisi prius caueat idonee q parebit pene imponende et penitentiā dño auxiliante faciet. Jtem scdo excōicant oēs officiales quocūq nomīe censeant qui i aliq̄ pdictoz fuerint culpabiles nec valēt absolui nisi vt pdictū est.

19 ¶ Uz q̄d si epus nōdū erat cōsecrat⁹. R. glo. q i nō erit locus isti pene. qz nō est epus. de cele. mis. cle. ij. Sec⁹ de eo q renūciauit epatui. qz habebit locū in eo illa pena.

20 ¶ An habeat locū pdicta pena inclusione facta episcopo ad verecundiā R. Lar. q nō. Et hic cape accipit p detinere: sicut et i. c. felicis.

de pe.li.vi.accipit vt supra dictũ est.

Casus.xiiij.est in cle.cupientes.in.§.fi.d pe. vbi excõmunicantur oẽs religiosi et clerici seculares qui inducũt ad vouendũ iurandũ ꝛc. de eligen.sepultura apud ecclesias ipoꝝ. de q̃ dic vt.j.sepultura.§.xxxv.

Casus.xv.est in cle.grauis.de sen.ex.vbi excõmunicãtur omnes dñi temporales etiã si sunt epi qui in terris seu locis eoꝝ interdicto suppositis cogunt quõlibet diuina officia celebrare: aut qui vocem p̃conia seu ꝑ campanarũ pulsionem ad officia eadem audienda aliquos p̃sertim excõmunicatõis aut interdicti snĩa innodatos euocant.vel qui excõicatis publice aut interdictis ꝓhibent ne de ecclesijs exeãt dum missarũ solẽnia agunt a celebrantib⁹ moniti generaliter vel spãliter vt exeant. Itẽ secũdo si excõicati publice ꝛ interdicti qui in ip̃is sunt ecclesijs postq̃ fuerĩt noĩatim mõiti a celebrãtibus vt exeant remanere p̃sumpserint snĩam excõicationis incurrũt a qua solũ a papa p̃nt absolui. Et sic collige ꝙ hec pena est cõtra cogentes. euocantes ꝓhibentes et remanentes. Itẽ aduerte ꝙ verbum quomodolibet cõprehendit omnẽ modũ cõpulsionis realẽ vel ꝑsonalem: directũ vel indirectũ. vtputa cõsanguineos vel ip̃os in ꝑsonis aut rebus grauando. vt no.glo.in.d.cle.

1 ¶ Quid si euocarẽt nõ excõicatos vel nõ interdictos. R. Car.post Pau.ibidẽ ꝙ incidũt in predictã penã cũ locus sit interdictus. et dictio p̃sertim stat ꝑ maxime.

2 ¶ Vtrũ hec pena habeat locũ in cessatõe a diuinis posita in dictis terris. R. ꝙ sic.qꝛ qñ cessatio a diuinis est generalis hꝫ vim interdicti vt in cle.i.eo.ti.in.§.in cessationibus. secus si cessatio esset specialis.

3 ¶ Quid intelligit hic noĩe diuina officia. R. Car.post Pau.ibidẽ ꝙ restringit solũ ad missas.et ido si aduocarẽt ad alia officia p̃ter missas nõ haberet locũ hec pena.

4 ¶ Quid si p̃dicti p̃cipiãt nõ subditis suis vel p̃dicta nõ faciãt in terris ip̃oꝝ sed in alienis. R. ibidẽ Car.ꝙ nõ hꝫ locũ hec pena.

5 ¶ Vtrũ p̃dicti aduocãtes secrete ꝑ nunciũ ad diuina ligent p̃fata pena. R. Car.ibidez post Pau.et zen.ꝙ non nisi voce preconia.vel voce tube.aut cornu vel per campanarum pulsationem aduocent.

6 ¶ Quid si cõpellũt in loco nõ interdicto. R. Pau.ibidẽ ꝙ nõ hꝫ locũ hec pena.

7 ¶ De q̃ interdicto intelligit. R. glo. ibidẽ ꝙ iã de interdicto a iure q̃ ab hoĩe.

Casus.xvi.est ĩ cle.cũ ex eo.eo.ti.vbi excõicantur fratres minores recipientes tp̃e interdicti illos de tercio ordine ad diuina. Sed qꝛ hodie vacat ꝑ priuilegiũ dñi Sixti quarti ꝑtranseo quia nõ ligati.

Casus sequentes sunt per processum curie annualem factum in die cene domini vsq̃ ad casum.xxxij.

Casus.xvij.est cõtra hereticos gazaros patarinos.et alios quocunq̃ nomine censeãtur ac cõtra omnes fautores.receptatores.et defensores eorundem.

Casus xviij.est cõtra piratas.cursarios.et latrunculos maritinos ac oẽs receptatores eorundem cũ dantibus eis auxiliũ cõsiliũ vel fauorẽ. Et dicit pirata quicũq̃ in mari dep̃hendat nisi habeat iustũ bellũ ꝯ eos q̃s deprehendat.qd no.qꝛ pauci aduertũt credentes ꝙ nisi q̃s indifferẽter dep̃hendet ĩ mari nõ sit pirata et nõ incidit in hãc penã sed falsum est.

Casus.xix.est cõtra oẽs qui in terris suis noua pedagia imponũt vel prohibita exigũt sed a sponte soluentibus pedagia recipiens nõ incurrit excõicationẽ fm glo.et Pau.in cle. quoniam.de immu.ec.quia exigere est ab inuito extorquere.

Casus.xx.est cõtra oẽs falsarios bullarũ apostolicarũ de quo dictũ est.s.casu.iij.

Casus.xxi.est cõtra illos qui equos arma ferrum: lignamina: et alia prohibita deferũt sarracenis.turcis. et alijs christi nominis inimicis quibus xp̃ianos oppugnãt. ꝑ cuius intelligentia querunt infrascripta.

¶ Quid venit hic noĩe armoꝝ. R. glo.in.c.ita quorundã.de iudeis. ꝙ etiã fustes. et lapides ꝑ machinis veniũt.sed nõ lapides ꝑ edificijs fiendis.in.l.ij.C.que res expor.nõ de. dicitur ꝙ lorice: scuta: arcus: sagitte: spate. gladij: et sella nomine armorũ veniunt. Ego vero dico ꝙ illa que cõmuniter sunt ꝑ vsu offendendi vt defendẽdi se ꝛ nõ ꝑ alio vsu veniũt noĩe armorum. Illa vero q̃bus possumus vti ꝑ armis ꝛ ꝑ alio vsu.puta ꝑ instrumento dicunt arma ex intentione vtẽdi his ꝑ armis defensionis vel offensionis.als non. vt nota.in cle.ne.in agro de statu mona. Et ideo gladius ad incidendũ panẽ nõ venit noĩe armoꝝ fm Pa.in.c.clerici. el.i.de vi.et ho.cle.

¶ Quid venit noĩe ferri hic. R. ꝙ accipit hic ferrũ ꝑ ferro infecto. vel facto ꝑ quacũq̃ forma.vt in.l.ij.C.q̃ res expor.nõ de. qd tñ limito ꝑ rõem expressaꝫ.in.d.l.ij.de ferro.ꝑ qd possent pugnare l'se munire.qꝛ brochete ꝛ si l'ia nõ

credo sunt sub ipa cōprehensa.

5 ¶ Quid intelligit sub noīe lignaminū. R. q̄ intelligit quodcūq; lignū ꝙ̄ naues galeas aut alias machinas posset facere ad impugnā dum vel defendendū se a xpianis, secus d̄ alijs lignaminib⁹ quibus nō ꝑt uti ad offendendū vel defendendum.

4 ¶ Quid intelligit nomīe phibitoꝝ. R. q̄ sunt oīa q̄bus ꝑt christiani impugnari: vel ipi infideles ne impugnent a christianis muniri q̄ oī tpe phibent. Similiter quecūq; victu alia vel mercimonia tpe guerre cum eis habite ab alijs quibus xpianis legitime. Tempore vero pacis mercimonia quecūq; et victualia nō sunt phibita eis deferri: nisi in dispendiū christianoꝝ fieret, puta, q̄ timētes de guerra muniūt se: vt vt inuadāt christianos. Tenet tamē Anno. et Io. in. c. significauit. de iudeis. q̄ ꝑ redimē dis captiuis tpe guerre arma etiā sine pena ex cōmunicatōis possunt deferri. q̄d ante factum nō tenerem: sed bene post factū. de alijs vero mercimonijs nō est dubiū inter doc. ꝓpter p̄dictum. c. significauit. q̄ ꝑ redemptōe captiuoꝝ ꝑt deferri etiā tpe guerre.

5 ¶ Quid si tpe pacis deferant arma: et alia ꝑ hibita nō tñ ea intentōe vt impugnent xpiani R. q̄ nihilomin⁹ ligant si sunt talia q̄bus ꝑt impugnari fm glo. Io. an. et do. ant. ac Pa. in. d. c. ita quoꝝdā. Quidā tamē tenēt q̄ nō ligant nisi ea intentōe deferāt vt christiani impugnent: vel ne ꝑt infideles impugnari: q̄ cō uenit satis hec opinio cū tex. ī. d. c. ita q̄rundā. ꝛz. prima opinio sit tutior: maxime añ factū.

6 ¶ Ptrū deferentes phibita infidelib⁹ et penitentib⁹ postea ea reportātes q̄ nō dimittentes infidelibus ligent. R. q̄ nō. q̄ xba cū effectu sūt accipiēda. Idē dic de deferentib⁹ arma ꝑ sui tuitōe ad terras infideliū q̄ nō ligant: nisi postea ea ipis venderēt q̄ sic ligant. Si autē statim vendita recuperarēt nihilom in⁹ ligarē tur. Idē dic de ꝓmutatione.

7 ¶ Q̄n d̄z tps guerre. R. q̄ dicit q̄n aliq̄s ꝓn ceps christian⁹ aūcte ꝓncipis. vel papa facit cum eis bellū quo ad illū dñm. puta Soldanū vel Turchum: nō quo ad alios dños infideles nisi essent tali in subsidiū.

8 ¶ Aduerte hic q̄ ꝛz Nicola⁹ Bonifaci⁹ q̄ Clemens multos ligauerint circa p̄dicta. tñ q̄ hodie vacant ptrāseo. solūmō remanēt excōicati exercētes regimē ī galeis aut nauib⁹ infideliū in. c. ita q̄rundā. sed nō ē papalis ꝛz ordinari⁹ poterit absoluere. Dez ē q̄ tā isti q̄ suprascripti nō d̄ñt absolui nisi quicq̄d acquisierint ex tali cōmertio dānato expendāt ī subsidiū christianoꝝ. et vltra tantundē de suo si ꝑt. 9

¶ Quid de dantib⁹ cordā vl anchorā: q̄ hmōi vt possint negociari cū infidelib⁹ tpe pacis. R. q̄ requirit lnia applica: q̄ ꝓhia ꝑt xpiani ipugnari. 10

¶ Ptrū portātes clauos paruos q̄ cultellos ꝑ pane incidēdo sint excōmunicati. R. q̄ nō. q̄ nō cōprehendunt sub noīe armoꝝ: vel ferri vel alioꝝ phibitoꝝ. 11

¶ Ptrū portātes ferrū arma et alia phibita de vna terra sarracenoꝝ ad aliā: vl sarracenos cū armis suis. vt puta. de marica ī alexandriā sunt excōicati. R. q̄ nō. nisi hoc fiat in dispendiū xpianoꝝ sicut declarauit Gze. ix. in extra vaganti q̄ incipit. postulastis.

Casus. xxij. est q̄ impedientes seu inuadentes victualia: vel alia ad vsum Ro. curie necessaria adducētes: seu ne ad ipam adducant vl deferant impedientes aut ꝓturbantes et cōtra defensores talia facientiū.

Casus. xxiij. est q̄ oēs q̄ illos qui ad sedē apl̄icam veniūt q̄ recedūt ab eadē temeritate ꝑpa capiūt spoliāt q̄ detinēt: aut ex ꝓposito delibe rato verberare mutilare vl interficere ꝑsumūt et q̄ oēs q̄ talia fieri faciūt vel mandāt.

Casus. xxiiij. est q̄ illos qui iurisditionē ordinariā vel delegatā nō habētes morātes in eadē curia temeritate ꝓpria capiūt spoliāt et detinēt: aut ex ꝓposito deliberato ꝛberare mutilare vel interficere ꝑsumunt. et qui talia fieri faciunt seu mandant.

Casus. xxv. est q̄ oēs illos qui ꝑ se vel ꝑ aliū seu alias q̄scunq; ꝑsonas seculares vel ecclesiasticas ad romanā curiā sup eoꝝ causis q̄ negocijs recurrētes. Illaq; in ea ꝓsequētes aut ꝓcurantes: vel ꝓcuratores ipoꝝ. vel aduocationē cāe vl negocioꝝ hmōi: ꝛberāt mutilāt vel occidūt: aut bonis spoliāt: et q̄ dantes. auxiliū ꝓsiliū vel fauorē in p̄dictis.

Casus. xxvi. est q̄ oēs illos qui ne pareat lr̄is aut mādatis apl̄icis: et legatoꝝ q̄ nūcioꝝ: q̄ iudicū. delegatoꝝ eorundē gr̄am vel iusticiā cōcernentib⁹: decretisq; sup eis et re iudicata seu ꝓcessibus executorialib⁹ nō habito pri⁹ eoꝝ bñplacito q̄ assensu: neve tabelliones et notarij sup hmōi lr̄is q̄ ꝓcessibus executorialibus instr̄a seu acta cōficere aut cōfecta pri cui⁹ interest tradere sub grauissimis penis ꝓhibere statuere seu mādare ꝑsumunt. et cōtra dantes auxiliū cōsiliū vel fauorē.

Casus. xxvij. est ꝓtra oēs q̄ se ab obedientia Roma. pōtificis pertinaciter subtrahere. vel

quomodolibet recedere ꝓsumunt.et cõtra dantes auxiliũ cõsiliũ vel fauorẽ ꝓdictis.

Casus.xxviij. est cõtra oẽs qui iurisditionẽ ad ecclesiasticas ꝑsonas ꝑtinentẽ vsurpant ꝑ se vel per aliũ:seu alios directe vel indirecte. aut in eisdẽ cõsilium auxilium vel fauorem ꝓstare nõ verentur.

Casus.xxix. est cõtra oẽs mutilantes:vulnerantes:interficientes:seu capientes et detinẽtes.seu depredantes romipetas et ꝑegrinos ad vrbem causa ꝑegrinatõis et deuotõis accedentes:et in ea morãtes:vel recedẽtes ab ipsa cũ oĩbus in his dantibus cõsilium auxiliũ vel fauorem.

Casus.xxx. est cõtra oẽs illos q̃ ꝑ se vel ꝑ aliũ directe vel indirecte sub quocũq; titulo vel colore occupant:detinẽt: vel hostiliter discurrũt seu inuadũt in totũ seu in partẽ almã vrbem. aut alias ciuitates:vel terras ⁊ loca et iura ad romanam ecclesiam ſpectantia cũ adherentibus:fautoribus:et defensoribus eoꝝ:seu dantibus auxiliũ cõsiliũ vel fauorẽ in eisdẽ.

Casus.xxxi. est cõtra quoscũq; ꝑsumentes absoluere quẽlibet ꝑ dictũ ꝓcessum excõicatũ: nisi in articulo mortis ꝑtita prius & stando sancte matris ecclesie mandatis satisfactõne.vel sufficiẽti cautõe etiã ꝓtextu cuiuscũq; priuilegij vel cõcessionis apostolice nõ facientis plenam et expressam de ꝑdicta ꝓhibitõe mentionem:nec absolutio aliter ĩmpensa valet. Et ꝛz Paul⁹ secund⁹ plures alios casus posuerit q̃s in nulla cõcessione volebat ĩtelligi nisi spãliter exprimerent. Tamẽ Sixtus quartus solũmõ ad ꝑdictos sup̃ expressos se restrinxit.⁊ iõ casus Pauli in dicto ꝓcessu omitto.

Aduerte etiã q̃ ꝑfatus Sixtus in extrauagãti q̃ incipit. Et si dñici gre.excõicat oẽs ab solutes a q̃cũq; ꝑdictaꝝ excõicationũ ꝑ ꝓcessum factaꝝ.vl̃ dispẽsantis ĩ voto vltramarino: sanctoꝝ Petri ⁊ Pauli: sancti Jacobi.⁊ castratis ex cõcessione ab ipo Sixto habita:nisi de.d.extrauagãti de verbo ad verbũ in ipa cõcessione fiat mẽtio. Et bñ aduertãt cõfessores q̃ ad illos q̃ ꝓfessionalia habuerũt ab ipo.excepti illis cõfessionalibus q̃ data fuerit tpe cruciate mihi cõmisse.qz q̃ ad illa nõ vz dicta extrauagãs.sicut ꝑz ĩ bulla ꝑdicte cruciate. Et ego aurib⁹ ꝓprijs ab ipo audiui.

Sunt ⁊ alij casus ꝑ extrauagãtes ĩ q̃b⁹ sñia excõicatõis infligit ipo facto.et nõ ꝓt impẽdi absolutio nisi ꝑ sedẽ aplicã. Et qz multe sũt reuocate.aliq̃ nõ sũt ĩ vsu solũmõ ponã q̃ cõiter habẽt ĩ vsu.⁊ sũt sequẽtes vsq; ad excõicatio.vi.

Casus.xxxij. est sub ſtrica de sepul. et est Bonifacij.viij.vbi excitant oẽs exẽterãtes:vel in frusta incidẽtes:aut in aquis coquẽtes vt carnem ab ossibus euellãt corpora defunctoꝝ.vt alibi tumulanda deferãt.vbi nota. q̃ ad incurrendũ predictã penam oportz tria cõcurrant. Primũ q̃ ille mortuus circa cuĩ⁹ cadauer volunt facere ꝑdictam:sit mortuus in terra:vbi viget cultus cristianus:qz si esset mortuus ĩ terra infideliũ nõ caderẽt in penã faciẽdo predicta. Secundũ q̃ ꝑdicta faciant cadaueri mortuo. Terciũ q̃ faciãt aĩ ovt alibi tumulañ. deferant: qz si facerẽt ex odio vel ꝓpter cyrugiã nõ inciderẽt in penã ꝑdictam.

Casus.xxxiij. ponit de regularibus.vbi Martinus excõicat oẽs religiosos mẽdicantes euntes ad ordines seu monasteria nõ mendicantium:vt ibi sint fratres.etiã sub ꝓtextu cuiuslicẽtie etiã apostolice generalis. Jtẽ secundo excõicat ipos recipiẽtes. Sed hec pena nõ extendit adeuntes ordinẽ cartusieñ.

Casus.xxxiij. ponit de simonia.vbi Paulus secundus excõicat oẽs quacũq; dignitate ꝑditos.qui quõlibet dando vel recipiendo simoniam cõmiserit: aut qui fuerint mediatores vt ipa fiat in ordine vel beneficio.

Casus.xxxv. est sub ſtrica de sñia excõicatõis de quo Jo.an.in.c.nemo.de simo.facit intentionẽ cõtrandantes aliq̃d ꝓ gratia obtinenda apud sedẽ apostolicã:quã ꝓtranseo. qz reuocata est ꝑ cle.v.vt dicit Jo.cal.et recitat Jo.de lig.ibidem.

Casus.xxxvi. ponit sub ſtrica de priuile.vbi excõicantur q̃ libellos famosos:aut cantilenas vel rithmos faciunt.detinẽt vel publicant in infamiã status ordinũ minoꝝ ⁊ ꝑdicatoꝝ.⁊ ẽ Alex.quarti.q̃ incipit. Ex alio.

Casus.xxxvij. ẽ in dicta extrauagãti vbi excõicantur ꝑdicantes docẽtes vl̃ defensantes. q̃ ꝑfatorũ ordinũ frẽs nõ sunt in statu ꝓfectõis.⁊ q̃ nõ licz eis ꝑ elemosynis viuere. Aut q̃ nõ possunt ꝑdicare:siue confessiones audire de licẽtia Ro.pon.seu aliorũ ꝓlatoꝝ ordinarioꝝ sine consensu curatorum

Casus.xxxviij. est ibidẽ ꝯ facientes violentiaz damnabilẽ ĩ locis ꝑdictoꝝ ordinũ.et tã isti q̃ dicti.in.xxxvi.et.xxxvij.casu ꝓcedenti non ꝓnt absolui nisi a sede aplica.aut a cõseruatoribꝰ dictoꝝ ordinũ:ꝓterq̃ in articulo mortis.

Casus.xxxix. est ꝯ oẽs intrãtes monasteria sc̃e Clare:et ordinis ꝑdicatoꝝ q̃ ipo facto sunt excõmunicati si intrant.ꝓterq̃ in casib⁹ ꝑ eoꝝ regulã et statuta cõcessis.

Excommunicatio.vi. de casibus excōmunicationum qui reseruātur in iure episcopi solū qui sunt duo. Primus est in.c. quenit.eo.ti. de q̄ dic vt.s. Excōicatio v. casu.i.§.xxxvij. Secundus est in cle. cum ex eo.eo.ti. contra fratres minores recipiētes ad diuina tempore interdicti fratres tercij ordinis. Sed quia hodie vacat per priuilegiū dñi Sixti quarti. ideo ptranseo.

Excommunicatio.vij. de casib⁹ excōmunicationum non reseruatis a iure alicui. et a quibus potest absoluere quilibet ordinarius. vt patet supra Absolutio.i.§.ij.

Casus primus est in.c. administratores. xxiij. q.v. vbi excōmunicantur omnes principes et officiales qui tercio admoniti ab epis vel ecclesiasticis prelatis recusant eis facere iusticiam sup eor causis.

Casus.ij. est in.c. licz. de elec. vbi excōicatur ille qui electus a pauciorib⁹ q̄z a duab⁹ partibus cardinaliū in summū pontificē: assentit electioni de se facte. Secūdo excōicant oēs qui talē recipiūt p papa.

Casus.iij. est in.c. quomā. de offi. ordi. contra illum qui se ingerit in ecclesia in qua est episcopus se pro episcopo gerens: sine consensu illius episcopi.

Casus.iiij. ē in.c.i. de loca. vbi excōicant magistri: et scholares bononie cōducentes hospicia domorū aliorū magistrorū et scholariū in lesionē. vel impedimentū inhabitantium: nisi prius tempus cōductionis sit elapsum: vel nisi de cōsensu ipor magistrorū vel scholariū inquilinor. Et no. q̄ noīe magistrorū veniūt doctores. sed noīe scholariū nō veniūt existentes in studijs p scholaribus vt sunt cartarij q scriptores fm Jo. an. et Gof. q̄uis pdicti gaudeant priuilegio scholariū. vt no. in auc. habita. C. ne filius p patre. et Itē q̄uis Jnno. et Lau. teneant q̄ etiā liganc.

¶ Vtrū locatores liganc pfata pena. R. glo. in.d.c.i. tz q̄ nō. Bar. in.l.fi. C. de acceptila. et in multis alijs locis. et Ge. in.c.ij. de cōfes. li.vi. et in.c. cupientes. de elec. li.vi. tenet q̄ liganc. sed tu dic fm Pa. in.d.c.i. q̄ vbi per se esset eadē ratio in correlatiuis. sic esset vera secunda opinio. sed in casu nostro nō est eadē rō. et ideo est verior opinio glo. q̄ locator cerrat de damno vitando. sed cōductor cerrat de lucro vel comodo. et in odiū alior aliquādo. facit.c. sup eo. de vsuris. vbi pena nō extenditur ad mutuo accipientē. q̄ nō est eadē rō. et cle.i. de cōsan. et af. Idē dic de instituto qō imponit penā vendēti frumentū q̄ non extendat ad ensentē. facit qō dico. j. ler. §. vi. et. j. pena. §. v. posset tamē locator incurrere predictā penam ex participatione. Nā cōductor ipam incurrit tractando de cōductione. et ideo si post tractatum in alio tpe venit ad locationē erit locator excōicatus. p.c. nup. eo.ti.

¶ Vtrū debeāt pdicti expectare tēpus finitū locatōis. R. Jo. an. tenet q̄ nō. sed solū tpus cōductionis fiende. sed Pa. tz q̄ tuti⁹ est expectet et videt magis cōuenire tex. d.c. primi.

¶ Vtrū ista excōicatio sit tm̄ localis. R. cōit tenet q̄ sic. ꝛ Jo. tenet q̄ sit generalis ad oīa studia q̄ sūt sub dñio pape. et glo. i.l. ne cui. C. locati. et istud ē tuti⁹ p plogū in verbo doctoribus et scholarib⁹ bononie cōmorantib⁹. q̄ cōprehendunt etiā alibi existētes.

Casus.v. est in.c. nō min⁹ iuncto. c. aduersus. de immu. ecclesiarū. vbi excōicant p̄mo oēs officiales laici quorumcūq̄ locor qui angarias et exactōnes indebitas ecclesijs et ecclesiasticis psonis imponūt. Secūdo excōicantur pdicti qui iurisditionē prelatorū: q autoritatē quā habent in suis hoibus euacuant. Nā tā isti q̄ alij primi si moniti cōpetenter nō desistāt: ipso facto. tā ipi q̄ fautores eor sunt excōicati: nec debent absolui donec satisfecerint cōpetenter. Tercio excōicant successores pdictor officialium nisi infra mēsem excessum suor pdecessorum purgauerint et satisfecerint.

¶ Pro quor intelligētia est aduertendū fm Pa. in.d.c. aduersus. q̄ successor nō est excōicatus ipo facto: nisi pdecessor deliquerit pretextu officij ad comodū ipius officij vel vniuersitatis. secus si deliquit ad comodū p̄riū. vel ad libidinē suā satisfaciendā. nā tūc ipe reus solus tenet. et ipe vel eius heres cōueniri debēt. iuxta illud qō legit et no. in.l.i. et. §. ff. ad.l. iul. repe. in.c.i. de solu.

¶ Querit an pfatus officialis teneat satisfacere de suo: etiā si nihil habuit si cōitas in cui⁹ vtilitatē est versum extorsū nō vult satisfacere R. fm Pa. in.d.c. aduersus. q̄ sic p argumentū pdicti. c. et p no. p Jnno. in.c. sicut dignū. de homi. aduerte tn fm Gof. q̄ cōitas in cui⁹ vtilitatē est versum si ē affecta locupletior teneat satisfacere. et facit. l. iulian⁹. ff. de ac. emp.

¶ Sed pone q̄ officialis seu rector nō psensit sed restitit q̄tū potuit: nunq̄d tenet ad restitutionē si non dimisit officiū. R. fm Jnno. in.c. nouerit. de sen. er. et Jo. an. in.d.c. aduersus. q̄ sic. et eū vident sequi cōiter doc.

4 ¶ Quid de successore qui nō negligit inducere vniuersitatē vt satisfaciat. ſz eā inducit ꝙ posse ⁊ tñ nihil facit. R. ꝙ tenet dimittere officiū vt sic coītas cogat ex necītate officialis satisfacere. ⁊ hic est tutius ſm coīter doc.

5 ¶ Vtrū dantes ꝓsiliū predictis siue oēs ꝓsiliarij talis vniuersitatis teneāt. R. ſm. Pa. in. d. c. aduersus. ꝙ si dederunt ꝓsilia ad hec grauamina inferenda. ⁊ moniti nō reuocauerint indubie sunt excōicati. vt in. d. c. aduersus. ⁊ in. c. nouerit. de sen. ex. ⁊ tenetur ꝗlibet ipoꝝ in solidū ad satisfaciendū ſm Jnno. in d. c. sicut dignū. Si vero tacuerūt ita ꝙ nōcō suluerūt nec ꝙ. nec ꝓtra. tūc dic ꝙ inuoluunt pena ⁊ peccato cū his qui expresse ꝓsenserūt vt no. Jnno. in. c. i. de his que fiūt a ma. par. capi. de quo vide supra cōsentire. §. ij. Si aūt expresse ꝓtradixerūt. ſz non dimiserūt officium. an inuoluant pctō ⁊ pena. Jnno. in. d. c. nouerit. recitat opiniones cōtrarias. tñ ego tenerē ꝙ licet non dimiserint officiū nō tenentur ꝙ no. per Jnno. in. d. c. ſ. nisi essent tales ꝙ ex cessatione consiliationis inducerent ꝯmunitatem ad desistendū.

6 ¶ Vtr ꝑdicta pena hēat locū i ꝗcūq; successore officiali excōicati ꝓpt̄ qōcūq; delictū. R. scōm Jn. ꝙ non ſz solū hz locū in successore excōicati ex causis predictis. vel aliter qualitercūq; ꝓpter libertatem ecclesie violatā. vel nisi ſm Hosti. successor foueret factū damnatum. ꝓpter quod predecessor fuit excōicatus. puta qz tenet clericū positum in carcere a predecessore suo. vel quid simile. facit. c. si concubine. de. sen. excō.

7 ¶ Vtrū iudex secularis ꝯpellens clericū vel etiā secularem personaz que alias est de foro ecclesiastico. etiam sine distractōne ꝓsone sit excōicatus. R. secundū Pa. in. d. c. aduersus ꝙ si monitus nō desistat excōicatus est ipso facto. qz turbat iurisdictionem ecclesiasticā vt est tex. in. d. c. non minus. ⁊ tenet Hostie. ⁊ Jo. an. hodie autem p processum curie sunt excōmunicati excōmunicatione papali vt. s. Excommunicatio. v. casu. xxviij.

8 ¶ Sed que sunt ꝓsone que nō possunt iudicari a seculari iudice. R. ꝙ sunt Primo oēs illi ꝗ gaudēt priuilegio canonis. si quis suadente de quib⁹ dixi supꝝ. Excōicatio. v. casu. i. exceptis clericis coniugatis. de quib⁹ dic vt supra Clericꝰ. vlt. §. pe. Secōo sunt omnes persone astricte perpetuo seruitio ecclesie. vl̄ ꝑdictis qui gaudēt ꝓuilegio ꝑdicto. si ꝗs suadēte. vt no. Pa. in. c. nullus. de fo. ꝯpe. ⁊ Fede facit. c. ꝓ exceptōez. de ꝓuile. li. vi. in verbo ꝯpe tuo. nec⁹ si n̄ sūt ꝯpetuo oblati. Et sic limita glo. in. c. clericū. xi. q. i. Tercio sūt oēs de familia epi ꝓz cōez opi. vt no. Pa. in. d. c. nullꝰ Quarto vxor clerici ꝗ defert tonsurā ⁊ hītuz. ⁊ nō est bigamꝰ. tex. est in. l. fi. C. de incol. Julieres inquit tex. honore maritoꝝ ēgimus. ⁊ genere nobilitam⁹. ⁊ forum ex eoꝝ ꝓsona statuimus. h̄. ibi. Quīto rcōres hospitaliū pioꝝ si sunt ꝯpetuo obligati ſm eūdē Pa. in. d. c. nullus. alꝫ nō. Sexto frēs tcij ordinis btī Francisci. ⁊ sorores ſm Bar. in. l. i. ff. de. pe. ⁊ lege semꝑ. ff. de iure. īmu. ⁊. d. An. in. d. c. nullꝰ. ⁊ hodie nō ē dubiū vt ꝓz ex priuilegio dñi Sixti quarti. qđ dr bulla aurea. Jesuate aut heremite ſm cōem opinionē non ptinēt ad forū ecclesiasticū. qz eras pñt esse seculares.

Casus. vi. ē in. c. nō magno. ne. cle. vel mo. ꝓtra quoscūq; religiosos tacite vel expresse ꝓfessos. audientes leges vel phisicam. nisi. ſ. spaciū duoꝝ mensiū ad claustrū redierint Adde quod dicam. j. casu. xxvij.

Casus. vij. est in. c. fi. ne. cle. vel mo. vbi excōicatio ꝓtra religiosos de qua m̄ ꝓcedēti casu extēdit ad archidiaconos decanos plebanos ꝓpositos cantores ⁊ alios clericos ꝓsonatū hītes. ⁊ oēs sacerdotes. nisi infra spaciū duoꝝ mensium destiterint audire leges vel phisicam. Pro cuius casus ⁊ precedētis declaratione.

¶ Querit qñ incipiūt currere ꝑdicti duo mēses. R. ſm Pa. in dictis capitul. ꝙ ꝗ ad religiosos incipiūt a die exit⁹ monasterij. vt ꝑdictas scientias audirēt Jn decanis vo ⁊ aliis de ꝗb⁹ in. vij. casu incipiūt ſm Pa. a die exit⁹ ꝓpꝝ lariū cū effectu auditōis ꝑfataꝝ sciaꝝ 1

¶ Quid si nō exeūt ꝓpꝝ lares. nec religiosi monasteria. ſz in domibus ꝓpꝝis aut monasteriis audiunt scias ꝑdictas. R. ſm Pa. in. d. c. fi. ⁊ est cōiorꝝ opinio ꝙ nō erūt excōicati ⁊ sic tenet ꝗdā tenēt ꝙ nihilominus sunt excommunicati. 2

¶ Vtrū religiosi ꝗ exeūt monasteria ex aliꝗ alia rōabili cā. ⁊ sic audiūt ꝑdictas scias ligent pena ꝑdicta. R. ſm Pa. in. d. c. fi. ꝙ nō qz vt ligent dicta pena requirit vt exeāt monasteriū. ⁊ secūdo vt exeāt ista intētiōe. ſ. studēdi i ꝑdictis scientijs. ⁊ tercio ꝙ stēt ꝓ duos mēses ex mōasterio. siue audiāt siue nō. Ex ꝗ ꝓz ꝙ si exiret ex mōasterio ex aliꝗ rōnabile cā nō vt audiret ꝑdictas scias. ⁊ ex tali rōnabili cā ꝓseueras ex monasterio vltra duos mēses Interim audiret ꝑdictas scias non esset 3

excõicatus. secus si solũ staret ꝑ ꝓcipale ex monasteriũ. vt audiret q3 tũc tps duoꝝ mẽsium inciperet a die cessationis cãe ꝓpter quaꝫ exiuit et dispositõis standi extra vt audiat

4 ¶ Quid si religiosus exiuit vt audiret ꝓdcãs scias. postea mutato ꝓposito audit theologiã R. Inno. tenet q nihilomin9 ligat. Sz Pa. in. d. c. fi. tenet q nõ ẽ necesse vt reuertat ad monasteriũ. nec incurrit penaꝫ. sz cautius est vt faciat q abbas significet ei q studeat theologie. ꝑ sic censetur reuersus ad claustrũ. et hoc erit magis tutum.

5 ¶ Vtrũ religiosus legẽs ꝓdictas scias ĩ suo monasterio ligẽt predicta pena. R. mihi plz opinio Pa. in. d. c. fi. q non ligat. nec similit decani et alij. de quibus in. vij. casu.

6 ¶ Sz nũqd peccãt ꝓfati studẽtes in camera ꝓpria. vel monasterio in legib9. R. Pa. in. d. c. fi. q nõ. si ꝫ faciũt ad finẽ intelligẽdi melius canones. secus si principaliter studerẽt ꝓpter ipsam sciaꝫ ciuilẽ. Idẽ dic de predictis tenẽtibus libros predicte scientie.

Casus. vij. est in. c. clericus ne. cle. vel mo. vbi excõicantur oẽs sacerdotes q̃ post monitionẽ officiũ vice comitis. aut prepositi secularis habuerint. et cõiter doc. in. d. c. clerici debent ꝓbendi nomine sacerdotũ oẽs existẽtes in sacris. Et sic tene.

Casus. ix. est in. c. i. de sciſma. vbi excõicãt oẽs inuntẽtes ordinatõib9 vel alienationib9 factis a scismaticis. de quo vide Sciſma. ℣. ij. et. iij.

Casus. x. in. c. excõi. de rapto. vbi excõicãt oẽs q̃ xpianos naufragiũ patientes. dãnata cupiditate spoliãt reb9 suis. nisi ablata restituant cũ primũ poterũt. ſm Pa. in. d. c. et vẽ etiã tenere sic glo. ibidẽ et ẽ tutius. ſm autez Jo. an. requirit monitio vt restituãt. aliter añ monitiõez nõ erũt excõicati. Sz nõ placet

Casus. xj. ẽ in. c. ad falsarioꝝ de crie falsi. de quo hẽs. s. Excõicatio. v. casu. iij.

Casus. xij. ẽ in. c. nouerit fraternitas tua. ℣ sen. exco. vbi excõicant. Primo oẽs illi qui statuta edita ꝑ ꝓsuetudines introductas contra ecclesie libertatẽ fecerint ſuari. Scõo excõicantur oẽs qui eadẽ statuta nõ fecerint deleri cũ primum sciuerint. Nõ limito verũ. si hñt prãtez delendi. Tertio excõicant statuta rũ ꝓdicti. Quarto scriptores ꝓdcõꝝ statutorũ. Quinto ptãtes ꝓsules. rcõres ꝑ ꝓsiliarij locoꝝ. vbi ꝓdicta statuta edita fuerint. Sexto quicũq3 iudicant ſm ꝓdicta statuta. Septimo qui iudicata redigunt in publicã formã.

¶ Quid ℣ ꝫ ecclesiasticam libertatẽ. R. ſm Pa. in. d. c. nouerit. q ẽ oẽ illud qõ statuit ꝫ ꝓuilegiũ datũ vniuersali ecclesie a deo Vt illud. Nõcũq3 ligauerꝫ supꝫ terrã. xxiij. q. j. vel a papa. vt puta q ad pias cãs legata valeãt corã duob9 testib9 ꝑ hmõi. vel ab imperatore. vt vbi gra q nullus iudicet clericos ꝑ ecclesiasticas ꝓsonas. nisi eoꝝ ꝓlatus ꝑ sibia. secꝰ si tale statutũ eẽt ꝫ ꝓuilegiũ datũ alicui particulari ecclesie. q non essent excõicati ſm cõiter doc. Adde tñ ſm Bar. in aut. cassa. C. de sac. san. ecc. q statutũ q̃ clerici efficerẽt timidiores. ꝑ laici audaciores eẽt ꝓtra libertatẽ ecclesiasticã. vt vbi gra. si statueret q qui ꝓcutit clericũ soluat. x. qui vero laicũ. xx.

¶ Sz qd si ponat in fine statutoꝝ q si essent aliq̃ ꝫ libertatẽ ecclesie hẽant ꝓ ñ scriptis. R. Sz Pa. in d. c. nouerit. ꝑ Bar. in. d. aut. cassa. q nõ sufficit ad euitandã excõicationez predictam. sed oportet q deleri faciant.

¶ Vtꝝ scientes statuta. sz ignorãtes eẽ ꝫ libertatẽ ecclesie ligent. R. Inno. tz q non ligant. Jo. de ligna. tz q nõ sunt audiedi. sed tu tene opinionẽ Inno. que est verioꝝ.

¶ Vtꝝ ꝓsiliarius aut officialis q̃ nõ ꝓsentit sz ꝫdixit talib9 statutis fiẽdis. nec ea fuari fecit sit excõicat9 si non dimisit officiũ. R. Sz Jo. in sum. titulo. de sen. exco. q sic. Sed ego dico ſm q. s. casu. v. ℣. v.

¶ Qñ ligãt supdicti. R. Pa. in. d. c nouerit q statuẽtes dictãtes scribẽtes. aut fuare faciẽtes stati ligãt. Officiales vero ꝑ ꝓsiliarij tũc ligãt qñ ea sciẽtes fuauerunt. vel vt fuarent opaꝫ dederũt. aut cũ possent ea deleri ñ fecerũt. aut officio nõ renũciauerũt Intelligẽ tñ q ꝺz dari eis aliqd̃ tps ad delendũ vel renũciandũ. q nõ incõtinẽti post sciaꝫ tenẽt currere. ar. in. l. ratũ. ꝑ in. l. dicim9. ff. de solu.

Casus sequentes vsq3 ad casum. xxxv. sunt in. vj. decretalium.

Casus. xiij. ẽ in. c. vbi ꝑiculũ ℣ electiõe vbi excõicant oẽs Primo q mittũt scripturã vel nũciũ. vel secrete loquũt. cardinalib9. vel alicui eoꝝ exñtib9 in pclaui ꝓ electiõe pape. vbi no. q missio aut locutio oꝝ q sit secreta ſm Archi. ꝑ Be. ibidẽ. aliter nõ eẽt excõicatus ꝓpter qđ ℣ Be. q qñ statutũ enumerat plura. phibita. ꝑ vltimo prohibito qualitatẽ aliquã restrictiuã adiũgit. illa qualitas restringens refert ad oĩa numerata. Itẽ scõo excõicãt oẽs dñi rcõres aliq3 officiales cuiuscũq3 dignitatꝫ aut pditõis existãt q̃ diligẽt ñ obuiãt. aut fraudẽ cca ea ꝓmittũt q̃ sibi ꝑcipiũt

obſuãda in morte põtificis moriẽtꝫ ieoꝝ ẽra vt dr̃ i. d. c. vbi piculũ. qõ itellige ſm Be. ibi dẽ vez niſi tales officiales ipedirẽt de iure ℓ de facto ad talia ſuãda. qz ſic nõ ligarentur.

¶ Caſus. xiij. ẽ in. c. ſciant cũcti. de elec. vbi excõicãt oẽs q̃ p ſe vel p alios ſpoliando. ſeu alias iiuſte pſequndo grauare pſumpſerint in bñficijs ſeu alijs bonis ſuis clericos vel quaſlibet pſonas eccleſiaſticas. aut eaꝝ cõſanguineos. vel eccleſias mõaſteria ſeu loca cetera ex eo q̃ tales pſone eccleſiaſtice. ad quos ſpectat electio noluerũt vel nolũt eligere cũ p q̃ rogabant̃ Et no. ſm Archi. ꝛ ſequit̃ Be. ibidõ q̃ p. bñ ſpoliãdo intelligit̃. ſiue auferãt latenter. ſiue vaſtẽt quocũq; mõ. ſiue inuadãt immobilia. ſiue rapiant mobilia per vim publice ſiue fraudent per dolum.

1 ¶ Querit̃ an p̃dcã pena bẽat locũ. ſi grauãt affines. R. ſm. Be. ibidem q̃ non.

2 ¶ Vſq; ad quẽ gradũ itelligũt iſti cõſanguinei. R. ſm Be. ibidẽ q̃ vſq; ad. vij. gradum.

3 ¶ Vtr̃ ꝟ pena bẽat locũ i p̃ntatiõe poſtulatõe vel confirmatõe. R. ſm glo. i. d. c. q̃ ſic. dñmõ bẽat fieri a clerico vt pſona eccleſiaſtica ſecus ſi patron⁹ eẽt laic⁹. Idẽ dicit Be. ibidẽ in ꝓferẽre ꝛ poſtulãre Ex q̃ collige q̃ pſtõ penalis q̃ren⁹ cõcernit fauorẽ eccleſie ẽ extẽdẽda ad aliũ caſuz q̃ exp̃ſſuz. dñmõ caſus adquẽ fit extẽtio cõcernat fauorẽ eccleſie. facit q̃d. s. dixi. Excõicatio. v. caſu. vj. ℊ. iij.

4 ¶ Vtr̃ mãdatari⁹ ſit excõicat⁹. R. ſm. Be. de anch. quẽ ſequit̃ Be. ibidẽ q̃ aut mãdatarius ſcit q̃litatẽ facti. qz ſcit ꝟ fieri in ꝓẽptũ eligere debẽtis. ꝛ tũc ẽ excõicatus. ꝛ ſic limita ꝛ intellige glo. ibidẽ Si vo ignorat q̃litatẽ facti. tũc qz nõ facit i cõtẽptũ canonis nõ erit excõicat⁹. facit. c. ſi vo de ſen. ex. ꝛ plz ꝟ opĩo. Io. de imo. ſed puniet̃ aliena pena

¶ Caſus. xv. ẽ in. c. generali. d elec. vbi excõicant̃ primo illi q̃ regalia. i. collectã q̃ fit noie regis vel ipatoris. ſeu vectigalia conceſſa eccleſijs a rege. aut cuſtodiã ſeu guardiaz ſicut in eccleſia Parmenſi. vbi laici debẽt cuſtodire. donec eccleſie ſit puiſum vel aduocatiõis ſeu defenſionis titulũ. qõ idẽ ẽ qz aduocatus dr defenſor in eccleſijs monaſterijs. aut alijs p̃fis locis vacãtib⁹ de nouo vſurpando bona eccleſiaꝝ monaſterioꝝ aut locoꝝ ipoꝝ occupare p̃ſumũt cuiuſcũq; ſint dignitatꝫ. vbi notra ſm Be. ibidẽ q̃ duo requirũt̃ vt ſint excõicati. primũ q̃ p̃dicta iura de nouo vſurpẽt ꝛ dicũt̃ de nouo ſi a q̃dragĩta ãnis citra ſcõm Bar. p. c. fi. de conſue. Secõm q̃ ꝟtute illius vſurpatõis bona vacãtiũ p̃dictoꝝ occupẽnt aliter nõ ſunt excõicati. ꝛ addit Bar. q̃ non ſolũ ſi ſuꝑ noĩata iura. ſz etiã qõcũq; aliud p qõ occupẽt bona p̃dicta vſurpẽt. incidũt in penã p̃dictã. ſcõo excõicant̃ clerici p̃dictarũ eccleſiaꝝ. monachi monaſterioꝝ. ꝛ pſone certe loco ꝝ eoꝝũdem qui p̃dicta fieri p̃curãt intelligẽ ſm Io. an. ſi p̃curant ope. conſilio. p ſuaſione. aut cooperatione.

¶ Caſus. xvj. ẽ in. c. idẽnitatib⁹. de elec. vbi excõicãt deputati vel vocati ad dirigẽdas moniales in electõib⁹. qui ſe nõ abſtinẽt ab his q̃ que inter eas ſuꝑ faciendis electõib⁹ ipſis oriri poſſet diſcordia. vel exorta nutriri. vbi dicit Be. q̃ nõ euocatus ad electionẽ. vel vocatus ad aliã q̃ ad dirigẽdã electionẽ nõ incurrit hanc penã. licet nutriat diſcordiam. ꝛ non ſolũ iſta pena ꝟz locũ in electionib⁹ monialium. ſed etiã in his qui non renunciant p p̃fis. ſed viuunt ſicut canonici ſeculares in ſecularibus eccleſijs.

¶ Caſus. xvij. eſt in. c. hac cõſtitutione. d offi. deleg. vbi excõicat̃ quilibet p̃curans. vt ꝓſeruator ſibi datus ſe intromittat de alijs q̃ de manifeſtis iniurijs. de quo dic vt. s. conſeruator. ℊ. ſ.

¶ Eſt ꝛ alius caſus in. c. cũ gẽtes de offi. leg. de quo dic vt. j. legatus. ℊ. vlt.

¶ Caſus. xviij. eſt in. c. vnico de his q̃ vi met⁹ ve. cau. vbi excõicant̃ oẽs illi qui abſolutionẽ vel reuocationẽ quãcũq; a ſnĩa excommunicationis ſuſpenſionis vel interdicti extorſerint p vim. aut metũ. qõ intellige ſm glo. ꝛ archi. ibidẽ. ſi abſolutio ſeu reuocatio ſit facta. qz ſi iudex noluiſſet abſoluere ſeu reuocare ñ haberet locũ p̃dicta pena ꝛ ſi vis aut met⁹ ſit illatus.

¶ Quid ſi ſnĩa erat iiuſta. R. q̃ nihilomin⁹ ligabũt̃ p̃dcã pena. ſi p vim vel metũ obtinuerũt reuocationez. ar. xj. q. iij. c. i. ꝛ ſiue faciat p ſe ſiue p aliũ. c. mulieres. de. ſen. excõ.

¶ Quid ſi obtineret̃ talis abſolutio q̃ vanuz metũ de q̃ timere nõ debeat. R. ſm Bar. ibidẽ ꝛ archi. q̃ nõ ligabũt̃. qz ꝓprie nõ appellat̃ metus talis timoz. l. metũ. cum. l. ſequen. ꝛ. l. non timorem. ff. qõ me. cã.

¶ Vtr̃ habeat locũ p̃dicta pena in abſolutione a minori excõicatione ſic obtenta. R. q̃ non. ar. c. ſi quem. de ſen. excõ.

¶ Caſus. xix. eſt in. c. mulieres. de iudi. vbi excõicat̃ q̃ fingit cãm. vel facit fraudẽ vt iudex ꝑſonaliter vadat ad mulierẽ p teſtimonio ipſius capiẽdo. vbi dicit glo. q̃ iudex. vt poſſet

visitare dñam faciebat eaz nominare in testē si cū iudex non iret ad eam lz fingat cā non incurreret ista pena fm Jo. an. ibidem.

¶ Casus. xx. est in. c. ad apostolice de re. iudi. quod quia vacat omitto.

¶ Casus. xxj. ē in. c. hoc ꝑsultissimo de. re. ec. non alie. vbi excōicant oēs ꝑpellentes cuiusc̄ cūcq; ꝑdictōis sint ꝑlatos vel ecclesiasticas ꝑsonas ad submittendū ecclias. subjciēdo bona ĩmobilia. vel supponēdū iura ecclesiaz laicis. vel recognoscendū seu ꝓfitendū se tenere ab illis tāq; a supiozib⁹. vel ad staduēdū eos laicos tāq; patronos vel aduocatos eccīaz seu bonoz ipaz in ꝑpetuū. seu ad nō modicū tps sine capituli ꝑsensu ⁊ lĩnia spāli aplice sedis vt no. fm glo. ibiō. q; vt ĩcurrat ista pena req̄rit. Pmo q; sint bona ĩmobilia vel iura q̄ in ĩmobilib⁹ ꝑputāt. Scdo q; supponant tāq; sint sua. vt recognoscāt ab eis Tertio q; ñ sit ad modicū tēp⁹. qz si fieret ad modicū tps ex aliq̄ iusta cā cū ꝑsensu capituli ñ ĩcurreret ꝑ pena. Quarto q; fiat sine lĩnia capituli ⁊ pape Scdo excōicant oēs laici q̄ ex lĩnia pape ⁊ ꝑsensu capituli ꝓtract⁹ inierūt de ecclesiasticis ĩmobilib⁹. vel inīēt in futuz si aliqd plus q̄ ipoztat natura ꝓctuū ipoz. vel pactū ĩ eis factū vsurpauerūt vel exegerūt. si moniti legitime nō desistūt ab hmōi vsurpatōne. restituēdo etiā taliter vsurpata. vbi dicit archi. q; si est ꝓtract⁹ emphiteoticus accipiāt qđ est a iure ꝑmissum ⁊ non vltra Et sic de alijs ꝓtractib⁹ initis. Jtem dicit q; nō sufficit abstinere a tali vsurpatiōe ad euitandū penam ꝑdictā. nisi vsurpata restituantur.

¶ Casus. xxij. ē in. c. vnico de religios⁹ do. vbi excōicant nouū ordinē aut religionē ĩuenientes. vel habitū noue religiōis assumētes. itelligē. s. vt cū alijs simul viuant. alias seozsum assumere nō ꝑbibēt Scdo excōicant oēs fratres mēdicātiū ordinū post ꝑsiliū lugdinēse institutoz. qui aliquid in ꝑpio hāe nō ꝑnt ex eoz regula. si aliquē recipiūt ad ꝑfessionem sine si domos vel loca eoz alienāt sine lĩnia sedis apostolice spāli. aut etiā fm archi. si alienant bona mobilia Excipiūt ab ista pena fratres minozes ⁊ ꝑdicatozes ⁊ heremitaz sancti Aug. ⁊ carmelitaz vt pz in. d. c. Concilium autem predictum celebratum fuit ab Anno. ij. anno domini. M.ccc.v.

¶ Casus. xxij. ē in. c. ꝓcq;. de cen. vbi excōicāt q̄cūq; ꝑ se. vel ꝑ alios suo noīe. vel alieno ab ecclesijs vl ecclesiasticis ꝑsonis exigūt pedagia vel guidagia ꝑ reb⁹ suis ꝓprijs q̄s deferūt vel deferri faciūt ñ cā negociatōis. Jntelligē si sint ꝑsone singulares q̄ ß faciūt. Sec⁹ si eēt vniuersitas vel collegiū qz ñ excōicant nec subjciāt ecclesiastico interdicto. Quid aūt sit negociatio ꝓpe. vide. s. clericꝰ. ix. §. ij. hodie tñ papa ē. vt. s. dictū ē. Excōicatō. v. casu. xix.

¶ Casus. xxiij. est in. c. clericis. de imu. ecc. Sz qz ꝑ cle. vnicā. eo. ti. ē reuocat⁹ ꝓtrāseo.

¶ Casus. xxv. ē ĩ. c. qm̄. ō ĩmu. ec. vbi excōicant oēs q̄ ipetratores lr̄az apostolicaz vel alios ad foz ecclesiasticū recurrētes supꝑ causis q̄ ad idē foz de iure vel antiqua ꝑsuetudine ꝓtinere noscunt ꝑpellūt seu ꝑpelli ꝓcurāt. aut ꝑ se vel aliū ipediūt ne coza iudicib⁹ ecclesiasticis delegatoz seu ordinarijs possint iusticiā obtinere vel q̄relā ō dictis causis coza eis ꝓponere iudices ecclesiasticos. vel ipetrātes aut litigātes seu litigare volētes aut ꝓpinq̄s ipoz seu res illoz aut eccīaz suaz etiā ꝑ captiōes modis ne alijs q̄busc̄ūq; aggrauāt cū dātib⁹ auxiliū ꝑsiliū vl fauoē ad p̄dcā. nec tales dñt absolui nisi ꝓius itegre satisfecerīt tā iudici cui⁹ iurisditiōem ꝑturbauerūt q̄ ꝑti ꝑturbate de iniuria dāis ⁊ expēsis ⁊ itereſſe ꝓtim papalis ē. vt pz. s. Excōicatio. v. casu. xxv.

¶ Casus. xxvj. ē ĩ. c. eos. de imu. eccl. vbi excōicant oēs seculares dñium hñtes q̄ suis subditis iterdicūt ne ꝑlatis aut clericis seu ꝑsonis ecclesiasticis q̄cūq; vendāt aut emant aliqđ ab eisdē. nec ipis bladū molāt coquant panē aut alia obsequia exhibere ꝑsumāt. vbi no. fm Be. ibidē q; p̄dicta pena locū hz solum in illis qui habent dominiū. ⁊ non in alijs ⁊ q̄n p̄dicta interdicunt suis subditis. sec⁹ si p̄dicta interdicūt non suis subditis.

¶ Quid si fiat tale ꝓceptū vel statutū ne q̄s possit vēdere vel alienare nō subdit̄ vel illis q̄ nō portāt onera cōis R. fm Be. ĩ. d. c. eos. q; nō liganť p̄dicta pena. qz ñ ē ꝫ libertatē ecclesiasticā ex q̄ nō fit mētio de ecclesijs vl ecclesiasticis ꝑsonis. nisi istud intelligeret de ipsis. vñ ꝑt iudex ecclesiasticus ipsos ꝑpellere. vt declarent q; habeant locum quo ad laicos. nō quo ad ecclesiasticas ꝑsonas

¶ Casus. xxvij. ē in. c. vt ꝓiculosa ne. cle. vl mo. vbi excōicāt tria genera ꝑsonaz. Primo oēs religiosi tacite vel exꝑsse ꝓfessi aliquā religionē approbatā temere habitum sue religiōis dimittentes. vbi nō. q; ad incurrendū hāc penam duo requirūt. Primū q; dimittāt extra monasteriū egrediēdo. si itelligeret q; essent excōicati dimittendo in monasterio existendo. sequerentur duo inconuenientia. Primo

q̄ ter. fuisset superfluus dicēdo in scholis vel alibi. Sufficisset eñ dicere vbi lz q̄ eē ñ dz. vt dicit gl. ī. Rica. ff. qō me. cā/ Scdo seq̄r q̄ religiosus dormiēs sine bītu eēt excōicat⁹. qz temere dimittit. ꝟ. c. vidua. xx. q. i. ⁊. ꝟ. c. sctī/ monialis. xxiij. di. ad ß de vi. ⁊ ho. cle. c. fi. in fi. q̄ iura volūt q̄ sp bītu vti dz. qō eēt valde amarū ꝟbū. si ligarēt sine bītu dormiēdo. qō nō ē credēdū ſm Jo. an. ī. d. c. vt piculosa in nouella. Et iō dic q̄ oz dimittāt bītū vt sunt ī scholis vl alibi ex mōasteriū. qz sic euagādi bñt materiā. vt vult rō. d. c/alias q̄is dimittāt ī mōasterio nec ex egrediunt ñ credo ligētur. qz cessat rō. l. s. mā euagādi. Scdz qō req̄rit vt incurrat ß pena ē vt dimittāt temere. i. sine rōabili cā seu licita religioso. qz lz extra mōasteriū appareāt sine bītu ⁊ eū dimittāt. tñ si ß faciūt ex cā licita religioso quā iplere ñ pūt ꝑmode cū bītu. puta ꝑt balnea/ vel pis/ catōem licite fiēdā nō ligāt ꝑt ꝟbū temere. ⁊ no. in glo. ibidē. ⁊ in. c. i. de sen. exco. li. vi.

1 ¶ Dz qd si religiosus deferat bītū. lz occulte puta sub vestib⁹ laicalib⁹ sine rōabili cā. ⁊ ex mōasteriū. ℟. Jo. an. ī. d. c. de⁹. q̄ ō vi. ⁊ ho. cle. ⁊ glo. in cle. ij. eo. ti. videt tenere q̄ sit excōicat⁹. Ya. ātī. d. c. de⁹. tz q̄ nō. ⁊ ego p⁹ facto sīc teneo. qz ꝑsō penal nō dz extendi ad casum nō habentē oīmodā rōem. vt no. Jo. an. in rla odia. de re. iur. in. vi. ī mercurialib⁹ lz ante factū sit tenēda opi. Jo. an. ⁊ glo.

2 ¶ Quid si assumit bītū alteri⁹ religiōis. ℟. q̄ mihi plz opi. Se. ibidē. q̄ ñ incurrit ꝑdictā penā. Et ita ꝑsuluit Lap. alkone. xxxiij. Nec ob. ꝟbū. sue religionis. qz vna est religio generaliter sumpta quo ad tria vota.

3 ¶ Scdo excōicāt oēs religiosi q̄ accedūt ad q̄is studia lr̄az. itellige ex clausz. nisi a suo ꝓlato cū ꝓsilio maiozis ptis sui ꝓuēt⁹ sibi eū di ad studiū licētia ꝑmitiuo sit concessa.

4 ¶ Nunqd ligabit abbas sine ꝑfata licentia vadens. ℟. Se. ibidem q̄ non

5 ¶ Tertio excōicant oēs doc. sine mgrī q̄ religiosos habitu suo dimisso leges vel phīsicaz

6 docēt vel in scholis suis ꝑsumūt retinere

Casus. xxxiij. est ī. c. q̄cūq; ō here. vbi excōicant oēs q̄ ꝑsumpserint ecclesiastice sepultu/re tradere hereticos credentes receptatores defensores vel fautores eoz scīēter. nec dñt absolui nisi ꝓpr̄is manib⁹ publice extumulent hmōi corpora damnatoz.

i ¶ Quid ē tradere ecclesiastice sepulture. ℟ ſm Archi. q̄ ē taliū cadauera ī cimiterio ecclesie tumulare. l etiā alibi ad modū xp̄iano rū cū psalmis ⁊ oōnibus ad sepulturā deducere. xxiij. q. ij. qui diuina. ⁊. c. quesitam.

¶ Qui aūt dicant fautores receptatores ⁊ 2
hmōi. vide infra hereticus.

Casus. xxix. est ī. c. vt inquisitōis de hereti. vbi excōicāt ptātes dñi tpales. rectores vel eoz officiales. seu baliui qui de crimine hereseis ognoscūt vel iudicāt siue si captos ꝓ eodē crimine absq; eoz vel inquisitoz licentia a carcere liberāt. vel executionē ꝓ hmōi crimine eis a diocesano vel inquisitoribus iniūctā non iplent. Put ad eoz spectat officiū. Itē si directe vel indirecte ꝑsumūt sniam diocesa/noz vel inquisitoz aut ꝓcessum ipedire. vel si diocesano vel inquisitoribꝰ ꝑsumpserint se opponere in his que ad ꝑfatū fidei negocium incūbit. aut aliter ipedire cū oīb⁹ dantibus eis in ꝑdictis auxiliū ꝓsiliū vel fauorē. Limitat tñ Mathe⁹ ibidem verū si facit alo ipediendi officiū. Secus si ipediret alo offendēdi qz est inimicus suus. qz sic nō esset excōicatus. licet impediret.

Casus. xxx. est in. c. vnico. de scisma. Et qz vacat hodie omitto

Casus. xxxj. est in. c. i. de homi. vbi excōicantur oēs qui ꝓ assassinos aliquē interficiūt. de quo dic vt. s. Assassinus. §. i.

Casus. xxxij. est in. c. i. de vsu. vbi excōicant oēs ꝓsone singulares ecclesiastice ep̄is inferiozes que vsurarijs alienigenis ꝓcedunt domos ad fenus exercendum. de quo vide infra vsura. ij. §. xiij.

¶ Quis dz oriūdus. ℟. q̄ is q̄ ortus ē ibi vt 1
in vico ciuitatis illi⁹. ff. ad munici. l. qui ex vico. vel etiā si pater eius inde originē duxit. ff eo. ti. l. assumptio. §. filius.

¶ Quid si vsurarius nō sit de terra oriūdus 2
sed de dñio sub cuius est terra. ℟. ſm Lar. ⁊ Fran. ibidē non habet locum hec pena.

¶ In ꝑdicta pena ꝓhibendat ꝓducētes iude 3
os. ℟. Lar. ī cle. i. de vsu. Se. in. c. vsuraz ō vsu. ī. vi. ⁊ Pau. ⁊ Gal. ī quodā ꝓsilio. qō incipit. Inter iudeos. ⁊ Lau. ⁊ Rodol. ī suo tractatu de ꝛctib⁹ tenēt q̄ sic. Et sic tene. lz aliqui teneant ꝓtrariū. vt. j. vsura. ij. §. xiij.

Casus. xxxiij. est ī. c. vnico de iniur. vbi excōicant ꝓcedentes rep̄salias ꝓtra ꝓsonas ecclesiasticas vl eoz bona. vel si generalr ꝓcessas prętextu cuiusuis ꝓsuetudinis ad easdē referūt seu extendūt nisi infra mēsem a die ꝓcessionis reuocent. Intellige si sunt ꝓsone singulares. Itē no. ſm Archi. ibidē q̄ ꝓcedere ptinet ad ꝓcedētes ⁊ extēdere ad eos q̄b⁹ tales

repzasalire sunt ꝓcesse.

¶ Quid si ante mẽsem ꝓcesserũt ad actũ. ☞R. glo. ⁊ Be. ibidẽ q̃ sunt excõicati qz ꝓhibent actũ ⁊ ꝑcipiũt reuocationez infra mensem

Casus.xxxiij.est in.c.felicis.de pe. de q̃ habes.s.Excõicatio.v.casu.ix.

Casus sequentes vsq; ad casum.xxxvi. sunt in clementinis.

Casus.xxxv.est in cle.vnica de seq̃.pos. vbi excoicant oẽs qui sequestrationẽ que dz fieri per ordinariũ loci de bñficio nõ possesso pacifice p triennũ integrũ post finiaz diffinitiuã sentẽtiã in petitorio vel possessorio ꝓmulgatã ipedire. vt fructus sequestratos q̃ supsunt oneribus tenẽtz seq̃stratũ bñficiũ occupare ꝓsumpserint a qua nõ absoluãtur nisi vsurpata restituant ⁊ impedimentum remoueant.

¶ Quid si seq̃ster ꝙuertit fructꝰ in vtilitatẽ bñficij. ☞R. gl. pau. ⁊ zẽ. q̃ nõ ꝓpꝛie ꝛõbũ ẽstituat.

Casus.xxxvi.ẽ in cle.i. de sepul. vbi excõicãtur oẽs qui interdicti tpe in casib⁹ nõ ꝙcessis a iure. vel excõicatos publice. s. maiozi excõicatione non minozi fm Juno. in.c. sacris de diuinis ⁊ ꝓcipatõe sacẽoz fm Pau. qz iter sepultura. vel vsurarios maifestos scienter sepelire ꝓsumunt in cimiteriis nec dñt absolui nisi prius satisfecerit illis quib⁹ iniuria facta ẽ ad arbitriũ diocesani.

¶ Ozz ad icurrẽdũ ꝓdictã penã reqrat̃ q̃ locus sit bñdict⁹. ☞R. fm Car. ibid q̃ sic. qz n dz ⁊ ß verꝰ. lz aliq̃ teneant ꝛriũ. quoz opi. ꝓ eẽ ꝓ q̃ loc⁹ diu bñẽt ꝓ bñdcto lz i ꝛitate n eẽt

¶ Quis dz publice excõicat⁹. ☞R. fm. glo. i. c. exceptõez. d excep. q̃ si agit̃ de pena icurrenda respcu cõicãtiu ꝓ excõicato itelligit̃ si iuuit pñtib⁹ officialib⁹ suis ⁊ ꝓtib⁹. vel alteram q̃ ex q̃litate fori ⁊ ex mẽtitudie astãtiũ l pauciate dicat̃ publicũ l n publicũ. vñ fm eãdez glo. sepeliẽs occulte excõicatũ. lz sciat̃ incidit i penã Ba. i. d. c. exceptiõez limitat ß vez q̃n n eẽt excõicat⁹ fm modũ quẽ dicit gl. i. d. c exceptõez. aut si eẽt/tñ sepeliẽs ignozabat ⁊ magꝫ plz. q̃ ꝛho ad excõicatũ dz publice excõicat⁹ exq̃ a iudice fuit excõicat⁹. ipo pñte l cõtumaciter abñte. lz non fuerit denũciat⁹ fm Ba. in. d. c. exce.

¶ Quis dicat̃ nõatim interdict⁹ vl excõicatus vide nominatim.

¶ Quid si vsurari⁹ maifest⁹ fecit cautionem ☞R. Car. in. d. cle. q̃ poterit sepeliri licite. ⁊ ita tenet glo. ⁊ Matheus ibidem.

¶ Ozz ß pena liget solũ humo l tumulo ipo nẽtes an ꝙcomitãtes l portãtes seu officiãtes ☞R. Pau. lz q̃ solũ tumulo iponentes. Ste. lz q̃ oẽs etiã ꝙcomitãtes. glo. dicit casũ dubiũ Ego credo nisi fiat fraudulẽt q̃ solũ ẽ excõicat⁹ iponẽs i tumulo cũ mãdãtib⁹ ⁊ auctẽ ꝓstãtib⁹ sil cũ ꝓlatz dolose ñ ꝓhibẽtib⁹. lz ꝓmittẽtib⁹ sepelire ⁊ officiãtib⁹ fm mozẽ sepulturẽ

Casus.xxxvij.ẽ i cle.i. de deci. vbi excõicãt oẽs religiosi admiistratõez l bñficia ñ bñtes q̃ noualiũ aut alias decias ecclesijs debitas ⁊ ad eos ñ spectãtes sibi appꝛopare ꝓsumũt. seu q̃ de aialib⁹ failiaz aut pastoz suoz l alioz ẽ aialiũ imiscẽtiũ eoz gregib⁹. aut q̃ de aialib⁹ q̃ in fraudẽ eccliaz emũt ẽptaq; vendi tozib⁹ vl alijs ad ipis tenẽda tradũt seu q̃ de ẽris q̃s tradũt alijs excolẽdas decias soluere ñ ꝓmittũt aut ꝓhibẽt. si p⁹ reqsitõez factã ab eis quoz ĩteresse nõ destiterint. j. mẽsem vel si de bijs q̃ ꝛõ ꝓmissa vsurpare vel retinere ꝓsumpserint infra duos mẽses ecclesijs dãnificatis emẽdã nõ fecerit ꝙpetẽtẽ. nec dñt absolui nisi ante satisfactionem ꝙdignam fecerint.

¶ Quid de decis debitis ꝓuato ex ꝓuilegio vel feudo. ☞R. glo. ibidẽ nõ esse locũ isti pene

¶ Quid si ꝑdicti lz ñ ꝓhibeãt alijs. tñ ipsi nõ soluũt decias cũ debeãt. ☞R. glo. ibidẽ. Pau. ⁊ zen. q̃ nõ erũt excõicati aliẽ peiozis essent ꝙditionis q̃ laici non soluentes decimas.

Casus.xxxviij.ẽ i cle. i. de sta. mo. vbi excõicãt duo genera ꝓsonaz. Pzio oẽs monachi ⁊ canonici regulares admiistratõez aliquã non bñtes q̃ sine lĩia spãli suoz ꝓlatoz se trãsferũt ad curiaꝫ ꝓcipũ vt dãnũ aliqd suis ꝓlatz aut mõasterijs iferãt Obi no. fm glo. ⁊ Car. ibidẽ q̃ ad icurrendũ hãc penã duo reqrũtur Pzio q̃ ĩtrauerit curiã. qz ex solo exitu clausti ob hãc cãm nõ ligarẽt. Scõm qd requiritur est vt cã dãnificãdi monasteriũ vel ꝓlatũ curiã intrauerint. vñ lz dãnũ nõ intulerit. vt puta qz penituit eos. tñ ex q̃ ꝓpt hãc cãm curiam ĩtrauerũt ligãt. lĩiam ꝛho obẽ vl nõ bẽ ñ puto ponderandum. vt dicit glo. ibidem.

¶ Quid ẽ admiistratio. ☞R. Car. in. d. cle. ⁊ Pau. q̃ ꝑ admiistratõe debem⁹ itelligere ꝓceptiõez tpaliũ fructuũ ñ aũt spũaliũ officioz.

¶ Itẽ scõo excõicenẽ mõachi q̃ sine lĩa obtẽta abbatũ suoz tenẽt arma ĩtra septa mõasterioz. vt dicit Car. q̃ septa ẽ clausura monasteriũ quã nõ licet egredi nisi de licentia.

¶ Quid si talis ẽ abbas q̃ parit ꝓtumeliã cre

atozi. vel inūgit monachis ītolerabilia. vel eos ꝑsequ̾ odio capitali poterūt ne monachi sine lñia arma sumere. Si alīs remedīs non pñt sibi ꝓuidere. ñ. Car. ibiđ. q sine p̄dicta pena pñt assumere. xi. q. iij. c. Julianus

4 ¶ Quid si tenēt arma in aliq̄ monasterio nō in suo. ñ. q nō erūt excōicati. Et no. q noīe armoz intelligūt ea q̄ cōiter sunt ad inuadē dū vel defendēdū Si vo essent talia q̄b⁹ possent vti vt armis vel vt instris. sicut baculus lapis furcha ⁊ hmōi. tūc talia sumūt significatū ab ītētiōe deferētis. Itē no. q p̄fati casus ñ bñt locū in alīs monachis nisi ī nigris Casus. xxxix. ē in cle. attendētes. de sta. mo. vbi excōicant. impediētes visitatozes monialiū quorūcūq ⁊ etiā canonicaz regulariū in his que ptinēt ad officiū visitatōis earūdem Vbi no. fm Car. ibidē q ad incurrendū p̄dictā penā oz. Primo q impedimentū effectualiter pstet. Scđo q admonitio vt desistant sit eis facta ꝑ visitantē. Tertio q monitio non p̄cedat impedimentū. alias nō ligarent ista pena. Et dicit sufficere vnicā monitōez etiā generaliter factam. dūmodo fiat a visitante.

Casus. xl. est in cle. i. de reli. do. vbi excōicātur oēs statū bigbinaz assumentes vel assumptū sectātes. Scđo excōicant religiosi qui dictas bigbinas fouēt in eoz statu. seu vt assumāt dictū bigbinatū dant eis ꝓsiliū fauorem vel auxilium directe vel indirecte.

Casus. xlj. ē in cle. vnica. de ꝓsan. ⁊ affi. vbi excōicant oēs scienter ꝓbentes mīmoniū in gradib⁹ ꝓsanguinitatis vel affinitatis ꝓhibitis. Itē scđo ꝓtrahentes cū monialib⁹. Itē tertio religiosi vel moniales aut clerici in sacris ꝓstituti ꝓtrahentes matrimoniū cū quibuscūq.

i ¶ Quid si ignozanit q̄n ꝓxit. ꝙz postea sciuit gradū ꝓhibitū. ñ. cū glo. ⁊ Car. in. d. cle. q nō ligāt ista pena. nisi ꝓtrahat de nouo quantūcūq cohabitet. licet peccet mortaliter.

2 ¶ Utz ꝓtrahēs cū ipubere sibi ꝓsanguinea vel affine ligāt p̄dicta pena. ñ. Car. ⁊ Lau. ibidē. q nō ligāt q⁹ sponsalia pot⁹ isti iuris interꝓtatōne ꝓbūt q̄ mīmoniū. c. vnico. de despō. ipu. li. vi. ⁊ ꝓtrahētes spōsalia ñ ligāt p̄dicta pena. vt ꝙz gl. Ste. ⁊ pau. ibiđ qđ ītelligē nisi p copulā carnalē efficiāt mīmoniū.

3 ¶ Utz ꝓtrahens cū furiosa sibi affine ligāt predicta pena. ñ. q non.

4 ¶ Quid si solū ꝓxit q verba de pñti. ꝙz ñ ꝓsummauit. ñ. glo. q nihilominus ligāt.

5 ¶ Quis dicāt religiosus vt ꝛcidat in istā penam. ñ. glo. q quilibet tacite vel exꝓsse ꝓfessus aliquam religionem approbatam.

Casus. xlij. est in cle. nolētes. de hereti. vbi excōicāt oēs inq̄sitozes seu ꝓmissarij sup heresi deputati q̄ ꝓtextu officij inq̄sitōis q̄cūq mō illicito pecuniā extoꝛquēt ab aliq̄b⁹ Itē scđo si sciēt p̄dicti acceptēt bona eccīaz Itē tertio si fisco etiā eccīe ob clericoz ōlictū applicēt bona eccīaz. vt dicit Car. q ꝑ pena nō ꝓhēdit eōs. ⁊ ē verioz opi. ꝙz aliq̄ ꝑdicant. Itē dicit q noīe pecuīe ītelligit qcūq̄ exti mabile. facit. l. i. ⁊ ij. C. de cō. pecu. ⁊ i. q. i. tō tū. Itē dicit q solū hz locū ista pena q̄n ꝓtextu officij ꝑ faciūt. Et aduerte q p̄dicti nō pñt absolui ꝓterq̄ ī mortis articulo. nisi ꝓus satisfecerīt de pecuīa sic extoꝛta. nec ꝓuilegiū aut pactū vel remissio valet ꝙ ꝑ. vt m. d. cle.

Casus. xlij. ē in cle. vnica. ō vsur. vbi excōicant ptātes capitanei rcōzes ꝓsules iudices ꝓsiliarij. aut alij q̄is officiales q̄rūcūq cōitatū q faciūt statuta scribūt vl dictāt q vsure soluant. aut q solute nō restituāt cū repetunt. Itē scđo q sciēter iudicare fm illa statuta ꝓumpserīt Itē tertio si p̄dicta statuta bacten⁹ edita de libris cōitatū ipaz ñ deleuerint si bñt ptātem sup ꝑ. j. tres mēses. ītelligetā de ptāte iuris q̄ facti fm glo. ⁊ Car. ibidē Itē q̄rto quicūq p̄dictoz p̄sumentes observare p̄dicta statuta. seu ꝓsuetudines effectum eoz bñtes quoquo mō. ꝙz alij a p̄dictis fuantes talia statuta non sunt excōicati fm Car. ibidē. Item no. q is q̄ scribit vel dictat vt ī cidat in penā p̄dictā oz hec faciat tanq̄ officialis fm Pan. aliter nō ligaret. Sikr non ligatur scribens sniam ꝓfozmē statuto. nisi poneret tenoz statim in sententia.

¶ Quid si faciūt statutū ꝓpt vsurarios reꝑmēdos vt ñ erigāt nisi tm. ñ. gl. ⁊ car. q ñ ligāt i

¶ Quid ō dnis q̄ cū iudeis vsuras exercētib⁹ pacta faciūt. ñ. Car. ibiđ q sic sunt excōicati fm Lau. maxīe si vsure exigāt a xp̄ianis sicut q̄n faciūt pacta cū xp̄ianis vsurarijs. 2

Casus. xliij. ē in cle. cupiētes. de pe. vbi excōicant oēs religiosi mēdicātes q̄ loca de nouo accipiūt ad hītandū Itē scđo p̄dicti q̄ accepta loca hucusq̄ mutāt vel trāsferūt ī alios q̄is titulo. ō q̄ dic vt. j. Loca. Aduerte tñ q ꝙz sit nouū qđ fuit ⁊ postea reficit. vt no. xvij q. ij. de monachis. tñ fm Cor. hic nō ꝓhibent loca destructa reficere. Limitat Pau. vez nisi ipsa loca desierint eē de eoz dnio. ⁊ postea ex nouo iure acquirunt.

¶ An ār p̄dicti mēdicātes possint augmētare i

loca iã capta. ℟. Lap. ꝓsilio. clxxxviij. q̃ sic sine p̃dicta pena. facit. c. fi. de ꝓcess. p̃bẽ. li. vi. ⁊. c. ꝓsuluit. de iurõ. ⁊ cle. i. de sup. ne. p̃la. q̃ a liud ẽ de nouo cape aliud augmẽtare. p̃terea ß ñ accipiẽ loc⁹ vt ĩ. l. loc⁹. ff. de ꝛ. sig. ꝫ capiẽ ꝑ alio loco diuerso pꝛalic. vñ ꝑpẽ augmentati onẽ ñ debẽt hẽ duo loca. Jtẽ tertio ibidẽ ex cõicanẽ oẽs religiosi q̃ aliq̃ ꝓferre p̃sumũt in ꝓmonib⁹ suis ℞ alibi ista intẽtiõe vt a decias debitaꝝ eccleſijs ſolutõe retrabãt audiẽtes. Oñ tria req̃rũt vt icidãt ĩ p̃dictã penã. Primũ q̃ dicãt itentõe retrabẽdi. Secõz q̃ decie a q̃b⁹ retrabere intẽdũt ſint debite. Tertiũ q̃ dicãt ꝓsonis audiẽtib⁹ q̃ ex debito debeãt ſol uere dictas decias. Jtẽ q̃rto ibidẽ excõicãẽ oẽs religiosi q̃ p̃dicare p̃sumpſerit negligen tia ñ purgata de ꝓscia faciẽda circa decias ñ ſoluẽtib⁹ ꝙfitẽtib⁹ vt ſoluãt Nõ q̃ ẽ sciendũ q̃ ĩ. d. cle. ꝓcipiẽ ſub intminatõe maledictõis eterne q̃ in pꝛia dñica q̃rta ⁊ vltima q̃dragesime. ⁊ in feſtis aſcẽſionis dñice pentz. natiuitatis bti Jo. bap. aſſumptõis. ⁊ natiuitatz btẽ ꝛgis Marie p̃dicãdo populiſ ſi a platis eccias aut eoꝝ vicarijs vel loca tenentib⁹ eo rundem fuerint requiſiti audientes exp̃ſſe de ſolutiõe decias informẽt. Jtem scõ p̃cipiẽ p̃dictis religiosis q̃ req̃siti a p̃dictis ꝓsciam faciãt illis quoꝝ ꝙfeſſiões audiunt q̃ decias ſoluere ñ omittũt q̃ ſi p⁹ talẽ req̃sitõez scien ter postposuerint ꝙfitentib⁹ ꝓscias facere de bm õi ſoluendis decis tã diu ab officio p̃dica tionis ipſo facto ſunt ſuſpẽſi. donec ꝙfitẽtib⁹ ipis ñ fecerint ꝓsciam ſi ß ip̃m ſibi dicẽdi cõ mode facultatẽ habuerint. ⁊ ideo hoc nõ fa ciendo p̃dicando interim ſunt excõicati ipſo facto. oz g̃ q̃ ꝓsciam faciant ſibi ꝙfitentibus ſi ꝙmode poſſunt antẽq̃ p̃dicent. aliter non euitant predictam penam.

Caſus. xlv. eſt in cle. i. de sen. exc. vbi excõi canẽ oẽs religiosi cuiuſcũq̃ ordis ⁊ ꝙditõis exñtz q̃ interdictũ ĩpoſitũ a ſede apoſtolica. vel a quocũq̃ p̃lato q̃ mater eccia fuat non ſeruauerint Jdem dic de ceſſatõibus genera libus a diuinis. ⁊ ligat hec pena etiã ſi inter dictum ſit nullum.

Caſus. xlvi. q̃ aliq̃ eſt papal. aliq̃ epalis. aliq̃ nõ no. ĩ. c. eos. de sen. ex. li. vi. vbi illi q̃ a ſnia canõis vel hõis ꝑpẽ moꝛtis piculũ vel aliud ĩpedimentũ fuerint abſoluti ab alio q̃b ab eo a q̃ de iure erãt abſoluendi. ſi liberati a tali ĩpedimẽto q̃cito ꝙmode poterũt ꝓpẽſe rit ſe p̃ntare illi q̃ legittime debebat eũ abſol uere ⁊ ſatiſſacere, put ab eodẽ eis iniũgẽ ipſo facto ſnias excõicatõis incurrũt ⁊ ab eo ſolo poterũt abſolui a q̃ a ꝑma excõicatõe erãt ab ſoluendi. Jdẽ dic de illis q̃ cũ abſoluũt a pa pa vl legaꝛ ipi⁹ a q̃buſcũq̃ ſentẽtijs iniũgiẽ eis vt ſe oꝛdinarijs aut alijs q̃buſcũq̃ repꝛe ſentẽt. ꝑ ſuſceptõe p̃nie ꝛp̃ ſatiſſactõe ipẽden da bis q̃b⁹ iniuriã fecerũt ſi nõ faciũt q̃ ꝑmũ ꝙmode poterũt eãdẽ ſniaz ipo facto incurrũt de q̃ vide. s. abſoko. iij. ℣. xvi. Et aduerte ß q̃ Jo. an. dicit q̃ iſtud bz locũ taz in ſnia iuris q̃ hoïs. ⁊ ita ſequuntur domini de rota.

Caſus. xlvij. q̃ eſt aliq̃ papalis. aliq̃ epa lis. aliq̃ nõ ẽ in. c. nup. ⁊ ĩ. c. ſi ꝙcubine. ò sen. exco. q̃ pticipantes cũ excõicatis. de quo dic vt. ℣. excõicatio. viij. ℣. i.

Caſus alius ẽ q̃ exuagãtẽ pauli ſe. poſitaz ſub ℟ica. de re. ec. nõ alie. vbi excõicanẽ alie nãtes res eccleſiaſticas ſiue facientes pactuz q̃ qõ ipoꝝ dñium trãſferaẽ ac oẽs ꝓcedentes hypoꝛbecãtes infeudãtes. vel in ẽphiteoſim ꝓcedẽtes aut locãtes niſi ĩ caſib⁹ a iure ꝓceſſ excepti fructib⁹ ⁊ boïs q̃ fuãdo fuari nõ p̃nt. Jtẽ ſcõ excõicãẽ q̃ taliter alienata recipiũt q̃ũt ⁊ multi alij caſus excõicationũ tã pa pales q̃ ꝑ ſtatuta oꝛdinarioꝝ in eoꝝ dioceſi⁹ bus ꝑmulgati q̃s omitto bꝛuitatis cã. ⁊ etiã ꝓpter ea que inferam in ſequẽti queſtione.

Nõo declaratõe oĩm p̃dictoꝝ caſuũ taz in iſto. c. q̃b ĩ duob⁹ ꝓcedẽtib⁹ q̃rũẽ infraſcripta. Utꝝ ignoꝛãtes p̃dictas ſnias excõicatio nũ ligẽt q̃ ad deũ ⁊ ꝓsciaz faciẽdo vel omittẽ do id ꝓpter qõ ſnia excõicatõis imponiẽ. ℟. Aut ignoꝛãtia ẽ affectata craſſa vel ſuppa ⁊ ſic ligarenẽ ſm cõiter doc. ꝑ tex. clarũ in. c. vt aĩa. ꝛ piculis. de ꝓſti. li. vi. Aut ignoꝛãtia nõ eſt affectata nec craſſa aut ſuppina. Et ſic q̃ ad foꝝ ꝓſcie ex nõ. in. c. cognoſcentes. de ꝓſti. ⁊ in. c. a nobis. el. i. de ſnia excõicatõis. ⁊ ĩ. d. c. vt aĩa ꝛ. diſtiguo. Aut id qõ ꝓmittiẽ ꝛp̃ omit tiẽ ꝓpter qõ excõicatio infligiẽ nõ ẽ ꝓhibitũ vel p̃ceptũ a lege diua. ꝫ ſolũ a iure poſitiuo vel p̃ ſtatutũ Et tũc talis ignoꝛãs ñ ligaẽ ſnia ex cõicatõis. q̃ ad eã incurrẽdã req̃riẽ dol⁹ ver⁹ vel p̃ſumpt⁹ ſicut ẽ lata culpa. l. q̃ nerua. ff. ò poſiti. ß tz Jo. an. in. c. quãte. eo. ti. ĩ nouella vbi dicit notabile ꝛbũ. Nõ. q̃ in hũc vel quẽ cũq̃ canonẽ nullus ĩcidit niſi ſit in dolo Doc idem tenere videẽ Ann. in. c. cũ medicinalis eo. ti. li. vi. ⁊ facit qõ no. Bar. in. l. q̃cũq̃. C. de ſeruis fugi. vbi dicit q̃ vbicũq̃ loquiñ de pena capitali vel coꝛpali ſubintelligiẽ dol⁹. ò ß vide. ℣. Pena. ℣. vi. g̃ a foꝛtiori ſubintelligiẽ in excõicatõe q̃ punit aĩam. Cũ g̃ talis nõ ſit

in dolo ho. vt pz. s. Volus. ℣. i. nec ꝑsumpto qz nō ignorat crasse nec suppine. qō ē lata culpa. ℣ ñ ligabiť sñia excōicatōis. facit qō no. Inn. ī. c. nouerit. eo. ti. vbi dicit ꝙ faciēs statutū ℨ ecclīastícā libertatem ignorans forte ℨ ecclesiasticā libertatē ñ ligať sñia excōicationis. Itē ß pz ꝙ ea q̄ no. in. l. q̄ ℨ. ⁊ in. l. si qs ī cesti. ⁊ in aūt. incestas. C. ō. ince. ⁊ iuti. nup. vbi pz ꝙ ignorātia iuris excusat a pena ꝑposita vetitas nuptias ℨbenti. facit. l. si adulteriū cū iceſtu. ℣. i. ff. de adul. Aut id qō ꝑmitti tur vł omittiť ꝑpť qō excōicatio infligiť est ℨ legē dīnam ⁊ ꝑmittens scit forte ℨ legē dei. lz ignoret eē ꝓhibitū ꝙ ius cōe vel ꝙ decretales aut statuta q̄cūq; ⁊ ī ß ē diuersitas inť doc. Nā glo. in. d. c. a nobis. ⁊ Bart. in. l. cunctos ꝓpłos. C. ō sum. tri. ⁊ fi. ca. videť tenere ꝙ ligať qz ē in dolo faciendo rē quā scit sibi eē ꝙ hibitā ꝙ qb⁹ facit. l. nec exēplū. C. ad. l. cor. de fal. ⁊ c. cū illoz. ī fi. eo. ti. huic opi. vī etiā Sco. in. iiij. di. vi. Cōtrariū tz Jo. an. in. d. c. vt aīaz. ⁊ q̄ ad excōicatōem. d. Anto. ⁊ Pa. in. d. c. a nobis. ⁊ Be in. d. c. vt aīaz. Hz ꝙ cō cordia sic distinguo aut loquīm de excōicatiomb⁹ q̄ ínfligunť a iure cōi. aut ꝙ extrauagantes vel statuta q̄cūq; sup facto dānato a lege diuina q̄ cōiter in diocesib⁹ publicāť ⁊ sciūť vt est illa de nō ℨbendo in gradu ꝓhibito de nō ꝛberādo clericū. ⁊ similib⁹. ⁊ sic ligať. qz ē lata culpa ignorare qō oēs sue ꝙditōis sciūt qz si ē hō boni sensus nō ignoraret talia si faceret q̄ cōiter hoīes sue ꝙditionis faciūt. ſ. si iret ad eccīas ⁊ ad ꝑdicatōes ⁊ similia ipa ñ ignoraret. Cū ℊ talis nō sit extra culpā ignorantie sic nō euitabit penā. Et sic intelligo ⁊ limito glo. ⁊ Bar. tenētes ꝙ ligaťť. Aut loq̄mur de excōicationib⁹ iuris cōis ⁊ extrauagantiū vel statutoz q̄rūcūq; sup facto dānato a lege diuina que cōiter nō publicāť in diocesibus nec sciunť. Et sic cū talis ignorās sit ex oēm culpā ignorātē nō ligabit pena excōicatiōis. nisi sit ꝑsona cui ex officio ignorare sit ꝓhibitū. ⁊ sic intellige ⁊ limita Jo. an. ⁊ d. Anto. cū ceteŕ q̄ tenēt ꝙ nō ligať sñia excōicatōis. Rō est qz quātitas pene dz ꝓportionari quātitati culpe. c. felicis. de pe. li. vi. lz taľ peccās solū offendit legē diuinā ℨ quā se scit facere. nō aūt offendit ꝙditorē canonis cū ip sum canonē ignoret ⁊ sine oī culpa. ℊ solū dz puniri pena. l. diuine quā ꝑuaricaťť non pena excōicatōis que nō ligat. nisi rōne ꝓtemptus regulariť vt in. c. sacro. eo. ⁊. c. nemo eꝑoz. xi q. iij. cū silibus. q̄ ꝓtēpt⁹ ñ est in casu nr̄o quo ad canonē vel statutū qō ignorat. qz vbi dať ignorātia cessat ꝓtēpt⁹ sm. d. An. in. d. c. a nobis. facit. c. fi. q̄ mēi. accu. po. Itē qō no. In no. ⁊ doc. in. c. si ho. el. ij. eodē. vbi pz ꝙ ꝓcutiēs clericū ignorās clericū eē nō est excōicatus. lz faciat factū dānatū. l. diuina. qz ñ ꝓtēnit canonē cū ignoret clericū eē. ⁊ sic nō ligať Nec ob. ꝙ sepe in excōicatōib⁹ dr ꝙ sufficiat affixio ī valuis. S. Petri rome. qz id dz itelligi q̄ ad ꝑsumptiōez fori ꝓtētioſi. ť q̄ ad illos q̄ sunt in culpa. vt nō possint publicari in eoz terris. Aliter sequereť ꝙ quilibet tenereť habere ꝓcuratorē in curia. vel studere iuri canonico. qō est impossibile multis.

¶ Vtz mādās fieri aliq̄d qō ꝓhibeť aliq̄ ꝑsatz excōicationū sit ipso facto excōicat⁹. R. sm distinctionē. de qua. j. mandatum. ℣. i. 4

¶ Hz qd si qō mādauit nō habuit effectū. R ꝙ nō est excōicat⁹ in nullo casu ꝑdictoz. nisi solū in illo de q̄. s. in casu. xxxi. q. i. in. c. i. de homi. in alijs aūt casib⁹ vt incidat in excōicationē nō sufficit ꝙ solū mādauerit. lz oz effect⁹ mādati sequaťť. vt no. in. c. felicis. de pe. li. vi. per Goff. ⁊ alibi per doc. 5

¶ Vtz ratū hñs maleficiū qō aliq̄ ꝑdictarū excōicationū ꝓhibeť ligeť siť cū faciēte. R. ꝙ ligaťť si tū interueniāt q̄ requirunť vt ratihabitio hēat locū q̄ vide. s. ꝙsentire. ℣. iiij. 6

¶ Vtz ꝙsulentes vel fauorē dantes inducentes alios ad aliquod ꝑdictoz faciendū similiter sint excōicati. R. ꝙ nō. nisi vbi exꝑmitur etiā ℨ dantes ꝙsiliū auxilium vel fauorē. ⁊ excepto si darent ꝙsiliū auxiliū vel fauorem ad factū dānatū postēz ille cui dāt ꝙsiliū auxiliū vel fauorē iam est ligatus. qz sic ligarēť eadē pena ⁊ ab eodē essent absoluēdi. vt in. c. nup. de sen. exco. ⁊ j. excōicatio. viij. ℣. i. 7

¶ Quero de q̄ ꝙsilio intelligit qñ excōicatio infligiť cū dāt⁹ ꝙsiliū. R. vt colligo ex Car. in cle. si qs de pe. ꝙ itelligiť de fraudulēto cō silio nō de nudo qō nihil addicit ad petīm. vt no. in. d. c. nup. in. glo. ij. ⁊ in. c. sicut dignum de homi. Et dicit Pau. ꝙ ꝙsiliū ꝑstať suadēdo rogando mandando instruēdo vel vtilitatē inde securatā ostēdendo. vt no. Anno. ī. c. ad audiētiā. de homi. Item dicit Pau. ꝙ ex nudo ꝙsilio regłr qs nō teneť. vt insti. mādati. ℣. tua tīm grā. Et ōz nudum ꝙsiliuz vel simplex fauor illius qui ad maleficium faciendū nihil addicit. puta qz sic oīno faceret ⁊ cū tāto aīo. sed vbi qs magis efficaciter inducit. lz alias esset factur⁹ tūc nō ē nudū ꝙsiliū nec simplex fauor. vt elicio ex glo. in. d. c. felicis 8

Item no. secundum Pau. in dicto. c. felicis q̄ ad incurrendā penā excōicatōis. oz ꝓsiliū fauor vel auxiliū sint circa factū damnatū p̄ qō incurrit excōicatio qz si esset circa alia nō haberet locum.

9 ¶ Quis dicat defēsor l' ēceptator hēs. j. hereti⁹. §. xxij. cū seq̄ntib⁹. et ſm p̄dictā declaratiōez ligabūt in q̄cūq;. de ipis fit mētio ſpāl.

10 ¶ Quis dicat socij. R. glo. Lar. et Pau. i. d. c. felicis. q; ē ille q̄ aliq̄d coopat ad actū dānatū. Vñ no. q; q̄n sunt plures ad delīquēdū et nullus ē p̄ncipalis tūc dicūt agētes Sz q̄n vn⁹ ē p̄ncipalis et ali⁹ coopans. tūc stricte oz socius in censuris. lz large socius criminis dicat triplicit. s. ꝓcomitās fauens. et nō corripiens. vt. xvi. q. iij. ita plane. lxxxvi. di. faciētis et in. d. c. sicut dignū. §. ij. et tales regularit ñ puniunt eadem pena.

11 ¶ Queritur qz in pleriscq; casib⁹ excōicationū p̄dictaz oz q; ñ sunt absoluēdi nisi pus satisfecerit vl aliud fecerint. Vtz teneat absolutio añ satisfactiōez et ipletionē illoz q̄ mādatur in dictis casib⁹. R. et p regula ē tenenduz q; vbicūq; ius vtit isto vbo p̄t negatiē. q; tūc absolutio ipensa ꝑ id qō sic ponit ē nulla. vt ꝑz p glo. in regula p̄ma. de reg. iu. li. vi. Idez dic q̄n canō vtit vbo ñ valeāt. et tales casus sunt. xj. et xij. et xvij. et oēs casus seq̄ntes vsq; ad casuz. xxxj. iclusiue. s. Excōicatio. v. et xlij s. Excōicatio. vij. vbi añ canō vtit vbo nul latenus. tūc ſm Zen. in cle. vnica. de seque. nō valet. lz ſm Lar. ibidē valent. Sz ego dico q; vbi alias absolutio alicui p̄tinet de iure tūc tz absolutio si omittat qō p̄cipit canon fieñ. quātūcūq; vtat vbo nullatenus. aut vbo nō mereat vel nō absoluat. lz vbi absolutio de iure nō ꝓpetit tali. puta qz ꝓditor canonis sibi vel alteri reseruauit et solū ꝓcedit in aliq̄ casu vbi gēa in articulo mortz et hmōi sub aliq̄ forma sit sub q̄buscūq; vbis velit. tūc ñ valet absolutio nisi ſuata modificatōne seu forma in ipo canone exp̄ssa. facit glo. in cle. i. de iur. patro. in vbo. inhibentes. quod bene no.

Excōmunicatio. viij. de p̄ticipantib⁹ cū excōicatis maiori excōicatione. qz diuersimode p̄ticipat diuersas inferam q̄stiones p̄ quas intelligere quis poterit q̄n participando ligat maiori excōicatione vel minori. aut q̄n licite et sine peccato participat

1 ¶ Utz participās cū excōicatis in crimine incurrat aliquā censurā. R. q; aut excōicat⁹ cū quo p̄ticipat est excōicat⁹. cū dantibus ei auxiliū vel fauorē. et tūc si p̄ticipat in eodem delicto. siue anteq̄z sit excōicat⁹ siue p⁹. s. dando auxiliū ꝓsiliū vel fauorem ad ipm faciēdū vl ꝓtinuandū sic ligat eadē snīa excōicatōis et ab eodez solo p̄t absolui a quo p̄t excōicat⁹ cū q̄ sic p̄ticipauit. aut talis nō est excōicat⁹ cū dātib⁹ ei auxiliū ꝓsiliū vel fauorem. et tunc si participat cū eo dando auxiliū ꝓsilium vel fauorem in facto dānato anteq̄z ille ꝓmiserit factū ꝓpter qō excōicatus est sic solū peccat mortaliter. Si añt p̄ticipat post q̄z ille ꝓmiserit factū dānatū. et est excōicat⁹ sic ligat eadē excōicatōne. et ab eodē poterit absolui a q̄ p̄t excōicatus cū quo p̄ticipauit. et sic intelli/ge. c. nuper. et. c. si ꝓcubuit. de sen. ex.

¶ Quid si p̄ticipat nō in eodē delicto ꝓpter qō excōicatus ē ille cū quo p̄ticipat. lz in alio pctō mortali. R. q; peccat mortaliter. et solū est excōicat⁹ minori excōicatiōe. nisi talis fuisset excōicat⁹ a papa cū p̄ticipātib⁹ ei in casibus nō ꝓcessis. qz sic ligaret eadē snīa. si añt eēt excōicat⁹ cū p̄ticipantib⁹ ab inferioribus a papa. dic vt. s. Excōicatio. iij. §. xvij. 3

Utz p̄ticipans in diuinis ligēt eadē cēsura. R. q; aut talis cū quo p̄ticipat fuit excōicat⁹ snialit. et noīatim a papa. et sic si sint clerici dic vt. s. Excōicatio. v. casu. iiij. Si vo ñ sunt clerici. dic q; peccāt mortalit. et sunt excōicati solū excōicatiōe minori. ar. c. significante. eo. ti. ſm cōem opi. doc. in. c. sacris. qō me. cā. Aut est excōicatus a q̄cūq; inferiori a papa. et denūciatus. et sic clerici p̄ticipantes in diuinis peccāt mortaliter. et est eis īterdictus. ingressus eccīe. vt hēs. j. Suspensio. i. §. xxiij. Laici vo solū peccāt mortalit. Aut est excōicat⁹ generaliter a papa vel a quocūq; alio ꝓlato seu a canone vel p statutuz. et sic tam clerici q̄ alij nō peccant nec sunt excōicati etiā minori excōicatione. nisi sit talis excōicatus p̄o sacrilega iniectione manuuz in psonā eccleſiasticam. ita notorie q; nulla possit tergiuersatione celari et ſ p extrauagantē factā in ꝓcilio ꝓstantiensi sub Martino. v. et vt dicit Archi. Flo. in summa sua habuit ipe a duob⁹ notabilib⁹ fide dignis qui fuerūt p̄sentes q; fuit acceptata in. d. ꝓcilio ab oībus et est ꝓpetua Fuit etiā vt habui ego a fide dignis ꝓfirmata et approbata in ꝓcilio ꝓstantiensi cuius tenor talis est. Ad euitandū scandala et multa ꝑicula q̄ ꝓscientijs timorat⁹ ꝓtigere p̄nt christi fidelib⁹ tenore p̄ntium misericordit indulgem⁹ q; nemo deinceps a cōione alicui⁹ sacr̄oz administratōe vel receptōe aut alijs quibuscūq; diuinis ītus et extra p̄e

textu cuiuscūq; cēsure aut sñie ecclesiastice a iure vel ab hoīe generaliter ꝓmulgate teneaī abstinere. vl aliquē vitare aut īterdictū eccle siasticū obseruare. nisi sñia vel censura hmōi fuerit illata ꝑ certa ꝑsonā collegiū vniuersitatē ecclesiā cōitatē vel locū certū a iudice publi cata vel denūciata spāliť ꝛ exꝑsse ꝑ stōibus a postolicis. ꝛ alijs in ꝺrīū facientib⁹ nō obstā tib⁹ quibuscūq;. Saluo si quē ꝑ sacrilega ma nuū iniectione in clericū sñiam latā a canone adeo notorie ꝑstiterit incidisse ꝙ factum non possit aliqua terginersationē celari. nec aliq̄ suffragio excusari. nā a cōione illius. lz denū ciatus non fuerit volum⁹ abstinere iuxta ca nonicas sanctiones. hec. ⁊. extrauagans.

4 ¶ Ꝺrē ꝓticipātes cū ꝑdictꝫ. excōicatis notā ti denūciatis a q̄cūq; ꝓlato ī alijs q̄ in crimi nibus ꝛ diuinis peccēt mortaliter. ℞. Pa. in ⁊. c. sacris. recitat diuersas opi. ꝛ dicit q cō munis opīo ē ꝙ solū peccāt venialiter ꝛ ē ex cōicat⁹ minori excōicatiōe nisi in sex casibus Quoꝝ ꝓmus ē qñ cōicat in ꝓcēptum clauiz Decōs ꝑ ꝓceptū supioris. ar. c. ij. ō ma. ꝛ obe. Tercius qñ in diuinis. Quart⁹ qñ in crimine mortali. Quīt⁹ qñ est excōicat⁹ cū ꝓticipāti bus sibi. Sext⁹ si cōio sit nimis frequēs. Et lz ꝑdicta opīo sit satis rōabilis. tñ magis mi hi plz opi. scī Bonauētuē. ī iiij. di. xviij. q. pe. q̄tz ꝙ solū peccat mortaliť in duob⁹ casibus cōicās ī actu exteriori alijs a crīe ꝛ a diuinis .s. qñ cōicat in ꝓcēptuz sñie late. aut scō qñ credit pbabiliť ꝙ ex tali cōione sñia venit in ꝓcēptū Dz si pbabiliť extimat ꝙ sñia ñ magz ꝓtenet ex sua cōione ꝛ cū timore ß facit ex q̄ dam affabilitate aut pusillanimitate ꝛ hmōi. sic solū peccat venialiť. ꝛ ligať minori excōicati one. cū q̄ sñia ꝓcor. Tho. in. iiij. ea. di. q. ij. ar. iiij. ꝛ De. ea. di. Intellige ꝑdicta si cōicat in ꝓhibitꝫ q̄ sunt vltra crimē ꝛ ꝺina usta q̄ ꝓtinē tur ī isto ℟su. Os ozare vale cōio mēsa negať Os. i. locutio quaz Guido ꝛ Hugo in. c. qñ multos. xj. q. iij. extēdūt etiā ad līas recipien das ť mittēdas. ꝛ nūcios ꝛ munera. Assurge re aūt vl ei reuerētiā facere aut īclinare se sa lutāti vel mouere labia. ꝺūmō nihil dicat nō inducūt minorē excōicatōez ꝓm Rodo. cū pe ne sint restrīgēde ꝙ regulā odia. de. re. iur. in vi. Ozare ꝙ ß ꝓhibeť nō solū ꝓticipatio in di uinis ꝛ sacramētis. sz ꝛ etiā ne ꝙs ozetī eccle sia. vl ex simul cū excōicato. Dicit tñ Anno. in. ⁊. c. nup. ꝙ si excōicat⁹ sit ī eccīa vel ī alio loco nō cā ozādi. sz ꝑ alio negocio ꝙ nō ꝓhi beť quis ibi ozare cū in ozde sibi nō cōicet. ꝛ plz mihi. lz Hosti. ibidem teneat ꝺrīū. Vale. ꝙ ß ꝓhibeť salutatio q̄libz fiēda excōicato. sz loco ei⁹ dz dicere deus emēdet vos. vel si scri bit loco salutatōis dicat spm̄ sanioris ꝓsilij ꝛ hmōi qz sic nō est ipm̄ salutare mō quo ꝓhibe tur. Cōio ꝑ hoc ꝓhibeť ne quis facto cōicet excōicato. puta coꝑando in aliquo exercitō vel habitādo in domo cū excōicato. Dicit tñ Anno. in. ⁊. c. nuper ꝙ si ego ꝛ excōicatus su mus ī aliqua domo. ego ꝑ meis negocijs ꝛ ip se ꝑ suis ꝙ nō dicor cōicare ei. sz qñ ego ꝛ ipe simul ꝑ eodē negocio cohabitamus. Similiť dicit ꝙ si ego ꝛ ipse haberemus vnā solā ca merā cōmunē ꝙ liceret mihi in ea cū eodē ex cōicatio tacere. ꝓmedere ꝛ hmōi. dūmō non cōicem ei in eadem mensa. nec in eodez lecto aut locutione vel oꝛōne Mensa per ß prohi betur comestio vel potatio cum excōicato. ꝛ de his omnib⁹ habeť. xi. q. iij. c. sicut. ꝛ in tri bus. c. se. ꝛ no. in. ⁊. c. nuper.

¶ Sunt multe persone que licite cōicare ꝑñt cū excōicato. de quib⁹. xj. q. iij. c. qñ multos. que ꝓhēdūť his versib⁹. Utile. lex. humile. res ignorata. necesse. hec anathema quidē fa ciunt ne possit obesse. 5

¶ Utile. s. cū quis ꝓticipat ꝓ sua utilitate puta petēdo ab eo debitū quo ei teneť extra. eo. c. si vere. ꝛ etiā in iudicio ꝓpter ß ꝑt eū cō uenire Ité ꝓpter utilitatē aīe excōicati vz eū corrigēdo vel inducēdo ad pñiam. lz etiā in terponat alia verba vt magis efficaciter pos sit eū inducere. c. cū excōicato. xi. q. iij. facit. c. cū voluntate. eodē ti. ꝓterea ad predicati onem admittunť de ꝓse. di. i. c. episcopus. fa cit. c. rñso nostro. eo. ti. excusāť etiā ꝓpter hoc qui causa ꝑdicatōis vel ꝓfessionis habitant inter eos ꝛ elemosinas recipiunt ab eis. quā do alias id facere bono modo non ꝑñt eis nō cohabitando. ⁊. c. cū voluntate. Item licite possum ꝓticipare cū excōicato ꝓ salute aīe mee ꝛ ꝓ utilitate tpali. puta querendo ab eo ꝓsilium. cū alios peritos bre non possum. Dicit tñ Ray. ꝙ in hoc nō sunt multū laxan de habene. sz discrete ꝛ cū intentione solū vti litatis ꝑdicte ꝓsequēde ꝛ nō alio mō. Et taz diu possunt ꝓticipare ꝑ salute aīaz ipoz ex cōicatoz q̄ diu spē de eoz correctione ꝓba biliter habent ꝛ non plus. 6

¶ Lex. s. mrīmoniū. ꝓterea vxor cohītādo vi ro ꝛ obediēdo q̄uis sit excōicat⁹ non peccat nisi excōicatio eēt iflicta. ꝓpť tale mrīmoniū. 7

¶ Sz nūq̄d licitū sic sit viro cōicare cū vxore excōicata. ℞. quidā dicūt ꝙ non. sed tu tene 8

q̄ similiter licite cōicare p̄t q2 ad īparia non iudicanť vir ꝛ vxor. c. gaudem⁹ de diuor. verū est q̄ si vir cū debeat esse caput mulieris xxxiij. q. v. hec ymago. nō inducit vxorē ad petendā absolutionē scōm q̄ dz ꝛ teneť peccat mortaliter. c. negligere. ꝛ eēt excōicatus minori excōicatiōe. sec⁹ qñ nō p̄t eā cogere ꝛ suscepit necessaria ab ea vel efficeretur peior.

9 ¶ Sed q̄d si vir vocat ad mensam excōicatū nūq̄d mulier poterit licite cū eis ꝓmedere. ℟ q̄ nō. ſz ꝓmedat in alia mēsa diuersa ab illa.

10 ¶ Humile sub ß excusanť filij serui ꝛ ancille. ℟ odo. tñ intelligit de filijs q̄ sunt in patria ptāte sec⁹ de emācipatis. q2 teneť euitare eum nisi ipi ꝓmēsales ei⁹ essent ꝛ ab eo necc̄aria haberēt. q2 sic excusarenť ¶ Idez dicit Hugo. de patre respcū filij q̄ teneť vitare filiū excōicatū. nisi ab eo recipiat alimenta: ꝛ idē tenet Inno. qđ limitandū puto. qñ non facile p̄t aliunde necessaria habere.

11 ¶ Excusenť etiā serui ācille rustici seruiētes ꝛ oēs alij subditi ď familia excōicati q̄ ñ ad̄o curiales sunt vt eor ꝓsilio scelera ꝓpetrēť tales essi ꝓsone ex q̄ erāt añ sniam latā ad familiare obseq̄ū exhibēdū astricti. excusanť cōicādo etiā p⁹ sniam. c. inter alia. eo. ti. ¶ Idē intelligas de nutricib⁹ ꝛ ilł q̄ ꝓrūt societatē vel alio mō p aliquē ꝓctū eis erāt obligati. ¶ Qđ limitat Ho. ꝛ Ber. qñ sine eor incōmō ñ p̄t abstinere. sic⁹ ꝓductor mercēnarij facere p̄t q̄uis postea excōicēť ¶ Idez die de vasallis ꝛ hūtib⁹ ēphiteosim ab eis q̄ p̄nt eis reddere pēsiones ꝛ alia ad q̄ obligāť p̄m veriorē opi.

12 ¶ Sz q̄d dicem⁹ de illo q̄ vł ex ꝓctu vł ex iuramēto teneť aliq̄d soluere vł dare alicui ī certo termīo q̄ postea excōicať. ℟ q̄ sup ß fuit diuersa opi. īť doc. ſz mihi plz opi. Host. q̄ si talis obligat⁹ p̄t desistere a tali solutōe vł datione sine suo incōmō vł dāno q̄ ñ teneť. nec dz cū excōicato ptic̄ipare dādo vł soluēdo qđ ꝓmiserat. q2 in oī iuramēto vel obligatōe subī telligiť ista clausula. s. si talis pmāserit cui licet cōicare. ar. xxij. q. ij. ne. qs. nec peccat nō adīplendo qđ ꝓmiserat si facit ex zelo ecclesiastice disciplīe. sec⁹ si faceret solū ex cupiditate auaricie. q2 sic peccaret quo ad deum.

13 ¶ Quid si q̄s ꝓbat cū excōicato nūquid excusabiť ptic̄ipādo postea. ℟ q̄ si ß facit ex magna sua necc̄itate. puta q2 ñ p̄t aliť viueť bono mō sic excusať p. c. si ꝓpe. eo. ti. Si añt ñ fuit cōpulsus a tali necc̄itate sic ñ excusabiť ptic̄ipādo cū eo. si mō ꝓcēdit sciēs eū excōicatuz. ß eliciūť ex dictis doc. ī. c. nos scōz. xv. q. vi. ꝛ in c. veritatis ď dolo. ꝛ ꝓtu. ꝛ in. c. si vere.

14 ¶ Res ignorata. s. q̄ñ ignorando eū excōicatū ptic̄ipat qđ intellige verū nisi ignorantia sit crassa vel affectata ꝛ sic non excusareť.

15 ¶ Sz quid si audiuit de aliq̄ q̄ sit excōicat⁹ nūq̄d teneť eū vitare. ℟ q̄ aut ꝓbabiliť credit eū excōicatū. puta q2 ß habit a ꝓsonis grauib⁹ ꝛ fide dignis. ꝛ sic teneť. si aūt ñ credit ꝓbabiliter excōicatū sic ñ dz eū vitare. ſz deponat ꝓsciam. s. q̄ nō sit excōicat⁹. q2 mlti mlta loquūť. ꝛ q̄ cito credit leuis ē corde. qđ si nō p̄t eā ď̄oneť teneť eū vitať. ar. c. iq̄sitōi. e. ti.

16 ¶ Utrū semel excōicat⁹ sit ſp vitād⁹. ℟ q̄ sic nisi ꝓstet de absolutōe p regulā. semel malus. de re. iur. in. vi. ꝛ est bon⁹ tex. p ß in. c. ꝓposuit. de cle. exco. mi. qđ limito q̄ ad ꝓsciam verū nisi esset talis ꝓsona de qua ꝓbabiliter posset credi dicto suo affirmanti se esse solutum. ar. c. ex pte. de offi. ordi.

17 ¶ Necesse ꝓpter necc̄itatē cōicās excōicato excusať. vñ si necc̄itas ē absoluta q̄ dz vi⁹ sic clarū ē q̄ excusat p. c. sacris. ď bis q̄ vi. vel me.

18 ¶ Sz q̄d de necc̄itate ꝓditionata q̄ ē met⁹. ℟ q̄ aut met⁹ ē talis q̄ caderet in ꝓstantē viz ꝛ sic ex tali metu ptic̄ipās etiā in diuinis ñ peccat nec minorē excōicatiōem incurrit. nisi ptic̄ipet in crimine. vel nisi cā excōicatiōis eēt pro fide defensanda. rō q2 ex q̄ q̄s nō teneť obedire ꝑlato p̄cipienti q̄ se exponat morti vł cruciatui. ꝛ hmōi nisi p fide ꝛ cōi salute q̄ñ alias nō p̄t defensari. vt pz. s. caritas. ¶. v. ꝛ. ¶ religiosus. ¶. xxix. Sic null⁹ teneť euitare excōicatos q̄ñ id facere nō p̄t sine tali ꝑiculo. q2 ꝓceptū de excōicatis vitandis cū sit iuris positiui nō potest ad hoc ligare aliquem. Si autē metus non sit talis sic ptic̄ipans ex tali metu non euitat minorem excōicationē. ꝛ fm hoc intellige. d. c. factis. dum dicit q̄ ꝓ nullo metu dz quis peccatum mortale incurrere. q2 presupponit talem facere contra ꝓceptum qđ seruare teneť. vel dic q̄ loquiť de ptic̄ipatione in crimine vel de metu qui non caderet in ꝓstantem ꝛ fm ꝓdictā di. ꝓcorda. doc. q̄ sunt varij in. d. c. sacris. q2 ad eam non aduertunt

19 ¶ Quid de necc̄itate victus ꝛ hmōi. nūquid talia possint peti ab excommunicato. ℟. q̄ sic fm cōiter doc. in. d. c. si vere. ꝛ in. c. inter alia. eo. ti. Unde breuiter ꝓcludendo dico q̄ quando cōico excōicato non in eius fauorez aut ꝓmodū ſz ꝓpter vitando meo dāno vł subtrahenda mea necessitate nō incido in minorē excōicationem. dūmodo non participem in crimine aut in diuinis extra casuz iusti met⁹ ar.

eoz q̃ no. in. d. c. nos p̃decessoz. r. c. vitatis.

¶ Quo debeo euitare excõicatũ. R. q̃ aut ẽ occultus r sic debeo eũ euitare in occulto puta ereũdo ecclesiã fingẽdo aliã cãm r hmoi. r taliter q̃ nõ prodam eũ. ar. c. si tm̃. vi. q. ij. r. c. cũ nõ ab hoſe. eo. ti. Et voco hic occultũ excõicatũ illũ q̃ cõiter hr̃ p̃ nõ excõicato. lz aliq̃ pauci sciãt. r nisi sit eius p̃latus q̃ cũ eo cõicat. qz talis p̃lat⁹ tenet eũ monere vt ecclesiam exeat. r si nõ vult si p̃t p̃bare dz eũ publice increpare Si vo ẽ publice excõicatus. puta qz cõiter scitur sic dz eum publice euitare: vñ si intrat ecclesiã cã orãdi vel audiendi diuina dz eũ publice monere vt exeat. q̃ si nolit p̃t ad p̃ceptuz sacerdotis violenter eĩci si mõ non imineat piculũ effusionis sanguinis. vel saltẽ debent de ecclesia ipsi exire.

¶ Quid faciet sacerdos si incepta missa ppẽdit ibi excõicatũ eẽ. R. q̃ si est occultus non dz dimittere officiũ. vij. q. j. nihil. limita nisi sit p̃latus suus. r possit ꝑbare. qz tũc faciet vt dictũ est in. §. p̃cedẽti si vo est publice excõicatus Si publice moneat eũ vt exeat. q̃ si non vult exire r sacerdos nõdũ inchoauit canonẽ dz dimittere missaz. ar. c. ois. xxiij. q. j. r hic nomine canonis intelligo a Te igitur r vltra sm Archi. in. c. de himnis. de. p̃se. di. ij. cuius dñs. Alex. vincen. in. c. cũ marthe. de cele. mi. recitat Hosti. Anno. r Pa. tenere q̃ canon incipit a vobis p̃secratõis Si vo inchoauit p̃sequatur vsq̃ ad sumptionẽ sacramẽti qua facta rez moneat eum vt exeat q̃ si non vult exire dimittat post communionem r in sacristia eam dicat.

¶ Vtz participans cũ excõicato etiã ab inferiori suo vel a seligẽt minori excõicatione. R. sm Pa. in. c. cum desideres. eo. ti. q̃ sic si est inferior a papa. r addit q̃ etiã si vellet eũ habere p̃soluto nihilominus ligaret. qz non potest eum tali modo absoluere.

¶ Vtz excõicatio transeat in tertiam psonã R. q̃ non nisi qñ p̃ticipantes ligantur etiam maiori excommunicatione.

Excõicatio vltimo de malis que inducit maior excommunicatio. vt ostendat quãtum est timenda. Vbi sciendum q̃. xxj. malum inducit.

¶ Primo priuat participatione aliorz. nam excõicatus tenet euitare alios sm Pa. in. c. nulli. ō. sen. excõ. r contẽnendo euitare alios totiẽs peccat mortaliter facit. c. illō. de cle. excõ. mi. r. c. sicut. ij. q. iij. vñ licet excõicato possint causa humanitatis in substentatõem vite etiã non expectata extrema necessaria vite ministrari. vt alimẽta vestes r hospitiũ sm glo. in. c. qñ. xj. q. iij. tñ vtensilia r alia instra sine quib⁹ viuere põt non sunt ei ministranda. Solũmodo q̃ in casu in quo hõ ex p̃cepto caritatis tenet communicare cũ eo potest sm Theo.

¶ Scõo excludit hominem a sacris ecclesie. ij. q. iij. engeltrudam 2

¶ Tertio p̃uat suffragio eccie qõ suffragiũ sm thoo. in. iij. di. xxij. vz ad quatuor. vz ad augmentũ gratie quãbñt. ad merendã gram qua non habẽt. Ad p̃tectionẽ dei habendam. r ad defensionem ab hostibus p̃merendam. Et ꝓterea dz tradi sathane. in. c. nihil. ij. q. iij. vñ sacerdos excõicatus non p̃t dicere dominus vobiscum in officio. 3

¶ Quarto nõ p̃ interesse diuinis officijs. aut cũ alijs orare in ecclesia alias peccat mortaliter nec dz extra ita ꝓpe stare q̃ audiat. de pe. r remi. c. qõ inte. posset tñ sol⁹ in eccia orare. 4

¶ Quinto excludit a regno celorz. xxiij. q. j. quisquis. ij. q. iij. nemo. 5

¶ Sexto si ingerit se diuinis exns in aliquo ordine irregularis efficit vt. j. irregularitas j. §. xl. 6

¶ Septimo efficit infamis. vj. q. j. infames. Bal. tñ refert ad excõicationem notoriaz. 7

¶ Octauo nullũ bñficiũ ecclesiasticũ p̃t acq̃rere. c. postulasti. de cle. excõ. mi. r in. c. bone in fi. de eta. r quali. 8

¶ Nono non p̃t eligere de appella. p̃stitutz. 9

¶ Decimo si sic excõicatus recipit bñficiuz. lz absoluat postea r ei p̃cedat tñ fructus anteriores restituere tenet. c. sacro. eo. ti. r. c. pastoralis. in fi. de appella. 10

¶ Vndecimo ab officio r beneficio ẽ suspensus. d. c. pastoralis in fi. 11

¶ Duodecimo obligari ei ex debito fidelitatis. sicut sunt vasalli nõ tenent ei quãdiu durat excõicatio sm Pa. in. d. c. veritatis. 12

¶ Tertiodecimo non p̃t cõtrahere matrimonium sine peccato mortali. lz teneat 13

¶ Quartodecimo non valent littere ipetrate a papa p̃ eum sup̃ alio articulo. c. ipso iure de rescriptis. li. vj. 14

¶ Quintodecimo nullus potest p̃ eo orare intellige solẽniter. 15

¶ Sextodecimo nõ p̃t p̃stitui procurator de p̃ba. post cessionẽ. nec procuratorẽ p̃stituet. c. fi. de procura. qõ limita vez vt actor. secꝰ vt reus ad defendendũ se. c. intelleximus. de iudi. 16

¶ Decioseptimo q̃ stãs excõicat⁹ p̃ annuz p̃t 17

prīmari oīb⁹ bñficīs si que hz. xj. q. iij. rursus. ⁊. c. q̄cū q̄ qđ limitat glo. ī. c. cū ꝓtumacia de here. li. vi. ⁊ Jnno. ī. d. c. cū bone. ⁊. do. An. ī c. i. ō iudi. vez si excōicat⁹ fuit ꝑ cā criali. sec⁹ si ꝑ ciuli. qz si steriſz ꝑ mille ānos ñ poſſz pri uari. glo. ē singularz ī. c. ꝓtigit. de dolo. ⁊ ꝓtu.

81 ¶ Decīooctauo q̄ dz soluēt ꝑ singulo die v nū grossū añq̄ absoluat ſz statutū aliq̄z eō rū qđ qđē lz videat simoniacū p. c. ad nraz. ⁊ c. nēo ō simo. determinat ꝓriū. ⁊ q̄ licitū ē. qđ ītelligo vez si fit in penā ⁊ vt citi⁹ q̄rat absolutionem.

19 ¶ Decīonono ñ valēt ꝛct⁹ facti p. excōicatū rōe publici officij si erat publice excōicatus. vñ act⁹ publici ⁊ ciuiles nō tenēt. pura qz tu tor exñs ītерponit auctoritatē alienandi. seu ſuſcipit. curatoris officiū vel admīſtratōez bonoz ecclesie. aut instrumēta ꝓficit. siue vt arbitē laudū ꝓtulit. qz tales sunt act⁹ publici. ¶ Si vo ꝓmiſſū fuit ī eū vt ī arbitratorē ita q̄ arbitraſſ̄tū accipiat effectū ex ꝓsensu ꝓtiū vt ē q̄ñ reducit ptes ad ꝓcordiā bñ tz ñ ex vi siue ſnie ſz ꝓsensus ꝓtiū ¶ Sexta aūt p. occulte excōicatū rōe publici officij bñ tenēt si mō officiū ē publicū auctoritate ⁊ vtilitate. sec⁹ si fuiſſz publicū auctoritate. ſz vtilitate ꝓuatū ſm Pa. ī. c. p⁹ cessionē de. ꝓba. q̄ tñ ad actus ſpūales si sunt tales ī qb⁹ ipsimit caracter sic tz. vt collatio ordinū ⁊ hmōi. lz īdigeat dispē ſatōe tale ordinat⁹ vt. j. irregularitas. i. §. iij. Alīq̄ aūt act⁹ ſpūales ī qb⁹ ñ ipsimit caracter vt collatio bñficij ⁊ hmōi tenēt q̄ñ publice ñ ē excōicat⁹ rōe publici officij. l. barbari⁹. ff. ō offi. ꝓco. sunt tñ retractādi si is ī cui⁹ fauorez sunt facti sciebat eū excōicatū. ſz dubitat de excōicatōe. an teneat rōe publici officij lata ab excōicato occulto Pa. ī. d. c. ⁊ iratz de do. ⁊ ꝓtu. tenet p⁹ factū ad penā irregularitatis euitādā q̄ nō valet ⁊ placet. Electio etiā lz videat q̄ ad capitulū ptinere ad officiū publi cū. tñ q̄ ad singulares nō ē officiū publicū ſz est quedā fraternitas. ⁊ ideo nō tz facta ab ex cōicato etiā occulto Alīq̄ aūt contractus ſup tpalib⁹ initi nō rōe publici officij ſz ꝓuati vt emptio venditio ⁊c. cōiter tenēt q̄ tenēt. vt no. Pa. in. c. si vere. eo. ti. ⁊ in. d. c. veritatz q̄ñ uis multi doc. teneant fore nullos ꝓtractus.

20 ¶ Vigesimo nō ꝑt testiñ facere ſm aliquos cōius tñ tenēt q̄ ꝑt testari. vt no. Albr. ī. l. j. C. de here. insti. ⁊ car. in. c. q̄ q̄. de vsu. li. vj. ⁊ Pa. in. c. ad ꝓban. de re. iudi. qz equiparat relegato.

21 ¶ Vltio ꝓuat ecclesiastica sepultura qz cui ñ cōiram⁹ viuo. nec mortuo cōicare debem⁹. c. sacris. de sepul. qđ limita nisi absoluat. vide multa alia si placet in. d. c. ad. ꝓbandū. ⁊ ī. c. veritatis. ⁊ in. c. si vere notata a doctoribus

Excusatur quis a ꝑtō ex decē. Primo ex alienatione mētis illicitū agens quā alienationem adducit q̄ñq̄ facti q̄litas. sicut Loth q̄ñ voluit filias ꝓstituere vt liberaret quos ſuscepat. vt dicit Aug. in. c. qđ ait. xiij. di. Aliq̄ñ furor siue insania. Aliq̄ñ ebrietas. Oñ q̄ñ ex toto quis est extra seipsum excusatur a toto. vtpz ī. c. aliquos scim⁹. ⁊. c. illa cauenda. xv. q. j. ⁊. c. inebriauerūt. ibidē pz q̄ē puniendus ꝓ ebrietate. ſz non ꝓ ꝓmiſſo in ipsa. ⁊ sic videt tenere glo. ibidē. de q̄ vide. s. Ebrietas. §. iij. Secdo ex actione. intellige ab soluta. facit. c. nō est. xv. q. j. ⁊. l. di. c. preibite ros. Tertio ex ignorātia siue errore. intellige vt. j. dicā Jgnorātia. §. iij. facit ꝓ hoc. xv. q. vj. si a sacerdotib⁹. xxxiij. q. ij. in lectū. Quarto excusat ꝓsuetudo. de quo. s. Consuetudo. §. ix. Quinto necessitas. de ꝓse. di. v. discipulos. Sexto pietas. vt pz in. c. conquestus. de ferijs. Septimo iocatō ⁊ ludus. vt ī. c. i. ō sen. ex. ⁊. xv. q. j. illō relatū. dūmodo nō sit noxi⁹. ar. ff. ad. l. acq̄. l. nā ludus noxius in culpa est

Octauo q̄ñ fecit diligētiā debitā vt in. c. Johānes. ⁊ in. c. quidam vt asseris de homi. No no indeliberatio mētis. xxiij. q. iij. nabucho donoſor. Decimo ex obedientia ſupioris. xiij. q. v. c. dixit dñs. xj. q. iij. quid q̄. xxiij. q. j. qđ culpat. Jntellige si non sunt ꝓtra legē ſupe rioris vt. xj. q. iij. si dominus. ⁊. c. se.

¶ Dtz clericus cui epūs precipit vt vadat ro mā possit se excusare. qz alij sunt meliores ⁊ magis apti. R. glo. in. d. c. quid ergo. ⁊. xxiij. q. j. c. fi. q̄ non qz in legationibus ordo non ē seruandus. ff. de legatō. l. sciendū. §. pe. Jtē quia Jo. vltimo. respondit dominus petro. quid ad te tu me sequere.

Executor ꝓprie dz qui rē iudicatā ducit ad effectum. vt dicit glo. in. c. sup. que stionū. de offi. dele. de quo habet. ij. q. vj. c. ei qui appellat. ℞. ab executore. ⁊ in. c. novit. de appel. ⁊ multis alijs locis qui aliq̄ñ dicit me rus executor q̄ñ cā est cognita a superiore ⁊ mera executio sibi mandatur. vnde ab isto ap pellari non potest tam de iure canonico q̄ ci uili. vt de re iudi. c. qđ ad consultationem. d. ℞. ab executore. ⁊. C. quorum ap. non re. l. ab executore nisi executor ſnie modum excedat. vt dicit tex. in. d. l. Aut nisi male interꝓrete tur sententiā ⁊ huiusmodi. de quibus ꝑ glo.

in.d.c.qđ ad ꝓsultationē. Aliqñ ꝙo dr mixt⁹ ⁊ est qñ aliquid a supiore mādat exequēdum simpliciter, vñ talis dz admittere rōnabiles exceptiones.c.ex pte el.ij.de offi.dele.⁊.c. cā te decet. de eta.⁊ quali.⁊ in.c.cū a deo.de re script. Et ß vez nisi ꝓstet ꝙ supiori ex certa sciētia sic velit. vt no.glo.i.d.c.expte Et ab isto executore mixto ꝑt appellari si aggrauat vel iniuriat vt.C.de appel.l.si qs ꝓuocatōe.

1 ¶Quis ꝑt eē executor ī causis ecclesiasticis ℞.merus executor ꝑt eē quilibet clericꝰ. ¶Mixtus ꝙo nō nisi in dignitate ꝓstitutus. vel canonicꝰ ecclesie cathedralis si ꝓmissio fit ei auctoritate litteraꝝ apostolicaꝝ vel legatoruꝫ aut delegatoꝝ apostolicoꝝ. Secꝰ si ab alijs. qz tūc quilibz clericus ꝑt eē. vt ꝓz ꝙ no.in.c. statutum. de rescrip.li.vj.

2 ¶Executores testōꝝ. siue fideicōmissarij q̄ ꝑt dari. ℞.ꝙ siue testōr sit clericus. siue laicus ꝑt deputare executores taz laicos q̄ clericos seculares ⁊ etiam religiosos quoscūqz. dūmō religiosi a suis superioribꝰ obtineāt licētiā exequēdi exceptis fratribꝰ minoribꝰ q̄bꝰ est ꝓhibitū in cle.exiui.in.ℊ.pinde vir sanctꝰ. de.ꝛ.sig. Fallit ß fm Bar.in minorica qñ distributio dz fieri in fratres ipsos vel monialꝫ volūtarie soluēte. qz sic frater minor ꝑt eē executor.⁊ ꝙ tam clericus religiosus q̄ laicus possz eē executor.no.in.c.religiosus de test. li.vj.⁊ ꝙ doc.in.c.tua nobis.⁊ ibi Pa.⁊ i.c. Johānes. de testa. etiam si sit minor.xxv.annis. scōz glo.in.d.c.religiosus.⁊ hoc de ꝙsuetudine. Et sequit Albr.in.l.nulli licere.C.ō epi.⁊ cle.dūmodo adultus sic. Item non admittitur seruus nec surdus mutus ꝓdigus furiosus q̄ quis aliq̄ tenuerint ꝙ etiā puus ⁊ pupilꝰ possit eē. vt ibi no. Albr.ſz ē veriꝰ ꝙ nō

3 ¶Utrū fēa possit deputari. glo. Jo.an.in. d.c. religiosus tenet ꝙ ꝙsuetudo q̄ ē optima interpres legū bz ꝙ sic Pa.in.d.c.tua nobis dicit ꝙ aks fuit ꝙsultū ꝙ nō ꝑt Bz Bal.tz cū tatrix.ſz intentat actionē noīe ꝓprio. de quo ꝙ eundē Bal.in.l.id qđ pupilꝰ.⁊ in.l.si qs ad declinandā.C.de epi.⁊ cle. Et sic nō ob. l.nec femia.ff.de ꝓcur.⁊.l.alienā.C.eo.⁊.l. ij.ff.de reg.iu.⁊.ij.q.vij.ℊ.tria.qz vt dixi non vt ꝓcuratrix comparet.

4 ¶Utrū possint deputari mixti.s.secularꝫ ⁊ religiosus simul vt clericꝰ. ℞.ꝙ sic fm Jo. an.in.d.c.Johannes.

5 Utz cū simpliciter deputāt tres vel quattuor executores. vno mortuo alij possunt ꝓcedere. ℞.ꝙ sic. vel etiā si viueret ⁊ nolet exequi possent ipsi exeq. vt ē tex.in.d.c.religiosus.

¶Quid si vnꝰ executoꝝ venit ſz ē ī remotis ℞.ꝙ nihilominꝰ ceteri exequēt. vt in.d.c. religiosus. imo fm glo.ibidē nō ē necesse vocet tūc sicut in electōe. vt in.c.qz ꝓpt.⁊ ī.c.cū ꝛ vniuersas. de elec. Secꝰ si nō multū distaret qz tūc vocādus eēt.⁊ si intermio assignato ñ venerit ꝓcedēt ceteri. Et ß itellige q̄n simpliciter sunt deputati. Secꝰ si cū aliq̄ limitatōe. puta ꝙ vnus sine alio nō possit ⁊ hmōi. qz tūc fuā dū ē ꝙ testatoꝝ statuit. vt in.d.c.religiosus.

¶Utz officiū ꝑfati executoris trāseat ī he- 7
redibꝰ. ℞.ꝙ in.d.c.religiosus. ꝙ nō. nisi testatoꝝ exꝑssierit Et ß tene ꝙ dictū tex.ſz aliq̄ tenuerint ꝙ trāseat ꝙ.l.cū vnus.⁊.l.a filio.in ꝑn.⁊.l.alimēta.in ꝑn.ff.ō ali.⁊ ci.le. Alij ꝙo ꝙ reintegra nō trāsibit.ſz non integra sic. vt de.elec.c.in causis.⁊.l.mandatū.C.man.

¶Quid si sit deputatus executoꝝ abbas. S. 8
Proculi an eo mortuo succesſoꝝ eiꝰ exeq̄t. ℞. glo.in.d.c.religiosus. ꝙ si abbas mortuus erat ꝓpinquus testatoꝛi nō trāsibit ad successoꝛē. qz videt electa ꝑsona ex affectione siue nomē eiꝰ fuerit exꝑssum vel nō. facit ad ß.xij q.iij.pontifices. de testa.requisisti. Si aūt nō erat ꝓpinquus. tūc si nomē erat exꝑessuz nō transibit. Si ꝙo non erat exꝑessuz transibit de offi.de.le.qñ requisisti.

Querit an teneat deputatꝰ executoꝝ accep- 9
tare. ℞.Pa.in.d.c.Johānes ꝙ nō nisi tacite acceptasset vt exꝑsse. qz ñ posset renūciare Et dr tacite acceptare qñ aliqđ fecit qđ pertinet ad ß ⁊ hmōi Item si sciēt recipit trās qbꝰ sibi offm deferebat. ar.l.j.ℊ.j.ff. de ꝓcur. aut si ipse ꝑsensit qñ testatoꝛ ad illud officiū eū deputabat. ad hoc.l.vxori.ℊ.j.ff.ad.l.coꝛ. de fal. facit.l.ex sententia.ff.de te.tu. Posset tñ eps in legatꝫ ad pias causas citra acceptationem ꝓpellere si non vt executoꝛem saltem vt delegatū. sicut in qualibet alia delegatione. vt.C.qui pro sua iurisdi.l.vnica.⁊.c.pastoralis. de offi.dele.

¶Qñ teneñt executores exequi. ℞.Pa.ī.c. 10
nos quidē de testa. ꝙ aut testatoꝛ ꝓuidit sibi de tpe.⁊ illud seruat. Unum tñ semp nota. ꝙ licet testatoꝛ mandet aliquid fieri infra certum tempus computandum a die mortis. intelligitur ⁊ suppletur ⁊ scientie ⁊ adite hereditatꝫ .vt ꝓbat tex.in.l.statu liberos. ℊ.si qs heredi. ff. de statuliber. facit text. iuncta glo. in.l.fina.ℊ. si autem dubius .C. de iu. deli-

Si ꝯo testator nō ꝓuidit sibi de tēpore. tunc Pa. ōt in. c. si heredes. de testa. q̄ si res legata ē in patrimonio testatoris ꝑt absolui sine mora. Nā dominium illico adita hereditate trāsit in legatariū. vt in. l. si tibi hō. §. cū fu⁹ ꝙ qō ibi no. ff. dele. i. ꝙ i. l. cū res. in ꝑn. ibidē dr q̄ si nō soluat sine mora heredes ꝑdēnant ad ꝑstandū vsurā ꝙ oēm vtilitatē. Idez etiā si esset pecunia legata. vt in. l. si domus. §. in pecunia. ff. de. leg. i. vbi dr q̄ ad solutōez tps modicū dandū est Sed glo. ibidē illud breue tps ōt fore. x. dies a precepto iudicis. vel saltem arbitrariū pensata quātitate ꝙ qualitate hereditatis. ꝙ si nō hz dz repire vndecūq̄ . l. si pecunia. ff. de. le. ij. Et hoc tene q̄ ad obligationē. quo ād ad penā. s. vt cogant solvere cū omni emolumēto ꝙ interesse. dic q̄ in legatis ad pias cās est tps sex mensiū. vt in autē. de eccle. ti. §. si aūt legatū. Idez dicerē in legatis ad nō pias cās ꝓ ar. a maiori. in. d. §. si aūt legatū. ꝙ hoc a die insinuationis testamēti q̄ si per annū a die munitiōis iudicē sibi facte non implet quecūq̄ relicta priuat tota hereditate ꝙ venit ad substitutos. vel si non fūt veniet ordine suato coheredib⁹ adeūtib⁹ vel generali fidei cōmissario ꝙ ceteris. fz q̄ habet in autē. amplius. C. de fideicōmis. fz posset iudex cogere etiam añ ꝑfatū tps executores vel heredes alio remedio.

i ¶ Vtrū executore nō exequēte devoluat ad ep̄m executio. R. Pa. in. d. c. nos quidez q̄ si p̄cessit duplex monitio p⁹ negligētiā debetis exequi statim in legatis ad pias cās devoluit nec requiritur aliud tps. vt vī innuere tex. in autē. de ec. ti. §. si autē qui hoc iussi sunt. Et sic intelligerē no. ꝓ Bar. in. d. aut. amplius Si sola vnica monitio p̄cessit expectat ann⁹ anteq̄ devoluat ad ep̄m Sz aduerte q̄ hodie ep̄i per statuta disponunt vt currat annus a die mortis admonēdo generaliter quocūq̄ . ꝙ sic post annum devoluet intelligēdo a die mortis ꝙ scientie ꝙ adite hereditatis. vt supra dixi. Limitat Ri. in. iij. di. xxxv. hoc vez si hz bona in promptu. de quib⁹ possit infra annum legata implere. alias non devoluitur ad episcopum Quod nota.

zi Querit quidā reliquit centū pauperibus declarandis per sempronū. an elapso anno declaratione nō facta eps possit eligere pauperes vigore statuti prefati in p̄cedēti. q. R. Bar. in. l. cū q̄daz . ita. ff. de. le. ij. ꝙ sequit Pa. in. d. c. nos quidē q̄ non. qz statutū loquit de executore. ꝙ in eo haberet locū vt non posset amplius se ītromittere. ar. c. litteras. de sup. ne. prela. fz hīs declarare non est executor. sicut dicimus dīam inter iudicē qui declarat ꝙ executorē. C. de. exe. rei. iud. l. executorē. qō no. qz probat q̄ frater minor qui non ꝑt esse executor bene ꝑt esse declarator ꝙ similiter ꝙsultor cū nullo iure ꝓhibeat. ō q̄ dic vt. j. §. xxvj

¶ Vtz ꝑfata devolutio habeat locū tā in legatis ad pias cās q̄ nō pias. R. Pa. in. c. si heredes. de testa. q̄ in legatis ad pias cās nō est dubiū Jn alīs aūt est diuersitas inter doc. Sed ipse Pa. sic concordat q̄ aut ep̄us vult se impedire anteq̄ heres sit priuat⁹ hereditate. s. añ lapsum anni. ꝙ sic ꝑt se impedire ꝙ ꝓpellere. Vltr si heres incidit in penaz priuatōnis. fz de facto eam possidet. qz nemo eā petit. naz tūc cessat rō. d. autē. amplius. que vult vt hereditas cū onere exequendi transeat ad aliū ꝙ habebit locuz. d. c. si heredes. qō loq̄tur generalr. Nec ob. q̄ nō dz ep̄s impedere officiū suū nō imploratū ad vtilitatem priuatā ꝛ̄ determinata in. c. bone memorie. el prīo. de postu. ꝓla. qz ꝓ quo impendit ē miserabilis ꝑsona. ꝙ iō ꝑt. vt ibi no. qz defunct⁹ est destitutus oī auxilio. ꝙ iō merito etiā non implorat⁹ ꝑt iudex impendere officiū suuz Aut vult se impedire postq̄ ꝓuenit ad alios hereditas ꝓpt priuationē primoz. ꝙ sic nō ꝑt respectu executōis . fz bñ respectu ꝙpulsiōis fiende heredi nouo vt exequat. qz tunc habebit locū. d. autē. amplius. Et sic concorda. d. c. si heredes. cū. d. autē. amplius.

¶ Quid si testator expresse ꝓhibuit ne eps se impediat. R. Pa. in. c. tua nobis. de test. q̄ 14
q̄ ad ꝙpulsionē executoz nō valet qz sic ipse si viueret nō posset se eximere a foro epi. ita nec executores subtrahere potuit. vt ꝓz in. d. c. tua nobis. Quo ꝯo ad devolutionē executiōis ōt idē Pa. ibidē q̄ si testator ꝓuidit de alio executore in casu negligētie ꝓmi ille exequet non eps ar. in. l. nulli. ꝙ in. l. si q̄s ad declinandaz. C. de. epi. ꝙ cle. Aut solū ꝓhibuit epis exequi. tūc in legatis ad pias cās nihilominus exeq̄tur non obstante ꝓhibitione. tex. bonus est in aūt. de. ec. ti. §. si quis autem pro redemptione. cum duobus. §. le. ꝙ in dicto. c. tua nobis. Jn alīs autem non.

¶ Vtrum executor habeat actionem contra heredē. R. Pa. in. c. iohānes. de testa. q̄ aut 15
est purus executor. ꝙ sic nec de iure ciuili nec canonico habet. sed potest implorare officiū iudicis ꝛ̄ detinentes bona defuncti. ar. in. l. hereditas. in. fi. ff. de pe. habet. ꝙ in. l. quitus

ff. de an. le. Et ß voluit Dy. ī. l. luci⁹. ℣. menia ff. ad tre. ⁊ Bar. in. l. si quis ticio, ff. de le. ij. Glo. in. d. ℣. menia limitat vez. nisi in legat⁹ ad pias cās. qz tūc dicit hꝛe actionē ꝓtra hꝛedes. alias. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. Idem tz glo. ī. d. c. si qs ticio. Si vo nō ē purus executoꝛ ſz legatari⁹. sicut qñ ꝓba dispōis ꝓferūt in eū tacite vt exp̄sse Exēplū dicit testoꝛ reli q̄ ticio centū ⁊ volo illa restituat seyo, tunc poterit agere ꝫ detinentē bona tāqz legatarius. ⁊ ē vtile. qz si deficeret fideicōmissum ex ꝑsona fidicōmissaria accresceret sibi ⁊ nō heredi. vt in. d. l. si quis ticio Idē erit vbi tacite ꝓferē in eū dispositio. puta qz ē ꝓtriceps illius relicti. fm glo. in. d. ℣. menia. ⁊. in glo. d. l. si quis ticio. ⁊ ibi vide.

16 ¶ Otꝛ executoꝛ possit vēdere bona defūcti ꝓ executōne vltime volūtatis. R. Pa. ī. d. c. Johēnes q̄ si ē executio vniuersal⁹. puta qz oia sunt distribuēda paupib⁹. sic poterit. d. l. nulli. Si vo ē ꝑticularis non ꝑt. nisi testatoꝛ exꝑresse ꝓcesserit. vt in. l. alio herede. ff. ō ali. ⁊ ci. le. Sicut cōiter hodie ē in testamētꝫ dar̄ libera vendēdi auctoꝛitas ipsis ꝓ executiōe vltime volūtatis Et quid ipoꝛtēt dcā verba vide Bar. in. d. l. alio Et cautela est q̄ addar̄ ministratōe agendi. exigēdi. distribuēdi ⁊c.

17 ¶ Otꝛ cū testatoꝛ relinquit centū ꝓ restituē dis male ablatis. ⁊ nō repiūtur male ablata vsq; ad illā summā residuū sit distribuendū. R. Pa. ī. d. c. tua nobis. Ja. de are. ī tractatu executōis. vt refert ⁊ sequit̄ Bal. in. d. l. si quis ad declinādā. distinguit q̄ aut testatoꝛ ꝓhibuit ī aliū vsū ꝙerti. ⁊ sic cedet heredi residuū. quēadmodū qñ ōficit aliud legatū. vt d. l. si qs ticio. ⁊ exp̄ssio cāe limitat legatū vt ī. l. fi. ff. ō au. ⁊ ar. le. Aut simp̄r dispoſuit. ⁊ tūc ꝫ dictū residuū dari paupib⁹. vt ī. l. legatū. ff. de vſu. ⁊ vſufruc. le. qz sicut destinatū ī vnū piū vſuz. si nō ꝑt ꝫ ꝙerti in aliū piū vt in. c. nos quidē. de testa. ⁊ facit in ar. d. l. legatū. sic ⁊ hic. Et ß puto verissimū. qō tenz etiā Jo. an. in addi. ad Spe. in ti. de īstru. edi. ℣. nūc vo aliq̄. ℟. ⁊ scias. Et maxīe scōm Pa. vbi. s. qz ex q̄ exp̄ressit certā quātitatē ꝓsumendū ē illā deberi. lz nō appareant credito res Et idē dicit foꝛe seruandū in cautōe quā faciūt vsurarij. vt etiā no. in. c. quāquā de vsuris. li. vi. Consulo tñ ß fiendū de ꝓsilio epi vel heredis. ⁊ istud sequendū in ꝓscia quāuis aliq̄ distinguāt si executoꝛ est nudus minister ⁊ sic reddet heredi. d. l. si qs ticio. ⁊. l. codicil

lis. in ꝓin. eo ti. Si vo nō ē nudus executoꝛ tūc residuū erit ipius executoꝛis. Posset hec opi. in cōscia ꝓcedere q̄n legasset dicto executoꝛi cū exꝑressione creditoꝛ secundū q̄ in libꝛo suo ſueniet ⁊ hmōi qz tūc residuū ſumme videret voluisse legare executoꝛi. vt. l. pē. ℣. tusculanus. ff. de le. iij. ⁊. l. filio. ℣. matri. ff. ō adi. le.

¶ Otrū executoꝛ cui testatoꝛ dedit aliq̄d ad distribuēdū vbi ei videbit̄ ⁊ placuerit. tenea tur illud distribuere in pios vſus. R. q̄ sic. si aliud nō apparet de mēte testatoꝛis. facit. c. cū tibi ō testa. Sz meli⁹ verbū videbit̄. ⁊ ꝓbū placuerit q̄ referē ad arbitriū boni viri. ff. de fideicōmiſ. li. l. thais. ℣. ſoꝛoꝛe ſua. ⁊. l. fidicōmissa libertas. la. ij. Bon⁹ q̄t vir arbitrabit̄ magis ad salutē a̅ime testatoꝛis dispēsandū q̄z alias. de. fo. ꝓpe. c. ꝓquest⁹. Et ad salutem magis facit vt inter paupes dispēser̄. l. id qō paupib⁹. ⁊. l. nulli. ⁊. l. si. qs ad declinādū. C. de epi. ⁊ cle. nec ipedit̄ dispō testatoꝛis. lz nō sint exp̄sse ꝙsone q̄b⁹ debeat fieri. vt in dictꝫ legibus. Item qz debemus interp̄tari volūtatē testatoꝛis ī melioꝛē ⁊ fauoꝛabilioꝛē cām ꝓpter regulā. qz in testamētis fit melioꝛ interp̄tatio. c. cū dilecti. de dona. ff. de re. iur. l. in testamētis. ff. de vi. tri. oleoq; le. l. iij. Cum g̅ nulla sit melioꝛ q̄z vt in paupes xp̄i dispēser̄ ita fiet aliter si nō fiet eps reuocare poterit ⁊ ꝺz executōem. Pe. tñ de pe. tractatu de cano. poꝛ. epi. c. ix. tz q̄ mepietas ꝺz dari pauperibus. ⁊ medietas pīs locis. Nihil tamen allegat. ⁊ est satis equa.

¶ Otꝛ executoꝛ etiā cū ꝙsensu epi possit im- 19
mutare vsum determinatū per testatoꝛem in melioꝛē vide infra Legatum. ij. ℣. xj.

¶ Otrū religiosus exceptus deputat⁹ execu- 20
toꝛ si in exequēdo deliquit possit puniri ab oꝛdinario. R. q̄ sic. tex. est in cle. vnica. de test. vbi etiā eis religiosis ipon̄it̄ vt reddāt rōem de executōne oꝛdinarijs. ⁊ sic̄r oꝛdinarijs vt exigant. Limitat Ri. in. iij. di. xlv. ar. v. q. ij. vez in religiosis qui bñt exēptionem cōem q̄ tñ possent ꝙueniri rōne ꝓtractus vel delicti. seu rei. vt in. c. j. de ꝑuile. li. vj. Secus in alijs qui etiā ex ꝑdictis ꝙueniri nō p̄nt. qz nō p̄nt tales puniri ab oꝛdinarijs. ⁊ placet.

Otꝛ ꝓlatus religiosi qui dedit licētiaz ac- 21
ceptandi executionē religioso possit eam reuocare re etiam nō integra. R. glo. in. d. cle. vnica. q̄ sic. cum religiosus non habeat velle nec nolle ⁊ executio fiet per collegā. aut si alius deputatus non est per epm.

22 ¶ Utr executor possit distribuere in filios vl psanguineos ppos. vide. s. Elemosina. §. iij.

23 ¶ Utr dilatio executois pie pudicet nie testatoris. R. fm Ri. vbi. s. q. iij. q sic cui rō est duplex. Prima q ecclia ⁊ pauperes nō excitant ad orandū. sicut facerēt si eis dareť legatū. Acceleratio aūt feruētiū oronū p aīa defuncti multū valet ad eius alleuiationē ⁊ celeriorē expeditionē. Scda rō q sicut aīa in caritate decedēs ⁊ aliqd purgabile secū portās in hac vita meruit vt elemosine si p ea dētur psint nō ad augmentū gratie. sz ad alleuiatōem ⁊ breuiatōez pene Et iō quāto citius ipleť tanto citius alleuiaťur. ⁊ ecōuerso quāto tardius ipleť tāto tardius liberaťur nō tn ppť hoc si nūq ipleretur ppetuo staret in penis. Iz solū multo tardius liberareť Ex quo pz q grauissime peccant ⁊ magnā pditionē faciūt qui q citius pñt non exequūť. vñ vocāť necatores egentiuz in. c. qui oblationes. el primo cū duob⁹. c. se. xvij. q. ij. ⁊. in. c. qui oblatōnes el. ij. Et dicūtur venire ad exāmationē fidei. ⁊ q habendi sunt sicut qui nō credūt iudiciū dei. Idē dicendū ō restitutōe quā statuerūt fieri. vñ in cronicis minor legiť q quidā impediebať intrare paradisuz quoniq facta fuit restitutio. q nisi fiet luet in penis. facit ad hoc. c. in lris. de rap.

24 ¶ Sed nūquid excusanť pfati executores si ppterea tardāt vt res defuncti melio⁹ vēdanť R. fm. S. Tho. i qlibet. q mo. a modici tpis nō videť eē magnū piculū Dñ si executor p modicū tps differat vt reb⁹ defuncti melius venditis ampliores elemosinas facere possit licite facit. Quod intelligo vez qñ tm̄ est augmentū q pualet tarditati. puta q elemosina illa quā habuisset ō illis reb⁹ cito vēditis ⁊ tps tardatōis in q penā sustinuit non indicanť tm̄ satisfactoria quantū est elemosina q elicitť ex tardatione. alias nō liceret q nō est fiendū malū mibi p bono alterius. Et iō pz ex eo q subiūgit Si vo inquit. s. Tho. p multū tps differat. vt in modico āpliores elemosinas faciat nō excusaťur a culpa q forte defunctus a purgatorio liberaťur interim Et sic frustraťur remedio q multū indigebat. Faciat g qđ magis rōnabiliť videť expedire aīe defuncti.

¶ Quid si qs deputauit executorē eū ista cōditōe. vt exeq̄ť cū psilio talis. R. q aut dixit cū psilio. ⁊ sic executor Iz teneať petere psiliū tn̄ n teneť seq̄. Si vo dixit q exequaťur fm psiliū sic teneť seq̄ ipm. vt tz Albz. i. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. vide. s. Consilium. §. iij.

25 ¶ Quid si sit fraťr minor ille cui⁹ psilio exeq̄ 26
tz. R. q diuersa ē opi. inter doc. Iz tu dic q frater minor Iz nō possit eē executor. pt tn̄ eē psultor. q executor oz q sit ꝯtator pecunia rū ⁊ vēditor rep ⁊ hmoi q nullo mō q̄uenit fratri minori. Iz dare psiliuz in nullo derogat sue pfessioni Et sic pb̄ euacuaťur rō Be. i. c. fi. de te. li. vj. qui tenet q nō pt eē psiliari⁹ tali mō q aliter nō possit fieri dispēsatio nisi fm suū psiliū. Et sic fm pdicta limita. Nā si testamētator reliquit. c. dāda pauperibus declarādis p fratrē minorē. hoc non derogat sue pfessioni ⁊ Iz De hoc per Bar. expresse in tractatu minoricarum.

Exemptus oz qui nō subest iurisdictōi ordinarij. vt pz ⁊ no. i. c. cū psone. de pui le. li. vj. Solus g papa vel legat⁹ de latere pt cognoscere de causis ꝯ exēptū. vt no. in. c. qō trāslationē. de. offi. le. sec⁹ in alijs legatis. vt ibi. vñ eximere ppie est apostolice sedis. xvj q. j. frater. vj. q. iij. nūc vo. no. Jo. an. in glo. d. c. j. de priuile. li. vj.

¶ Quot modis dat exēptio. R. vt no. Pa. i c. tuaz. de pule. q duob⁹ modis. Primo rōe loci. puta monasteriū vel ecclesie ⁊ hmōi. ⁊ in istis Iz locū. c. j. de pui. li. vj. q rōe delicti cōmissi extra locū exemptū. vel rōe ptractus alibi initi. vel rōe rei alibi site pñt coram ordinario cōueniri ⁊ ab eo puniri. Et exempta ecclesia vel monasteriū intelligūť exempti etiā ipius monachi vel canonici clerici etiā ⁊ cōuersi ppetuoq oblati. nō aūt eiusdez ecclesie psbiter qui parrochianoz curā Iz. quo ad ea que ad eandē curā ptinent. nec ipsi parrochiani. vt in. c. p exēptionē. de priui. li. vj. Eximitur etiaz exempto monasterio fm glo. in. d. c. ipsius cimiteriū. ⁊ domus ⁊ rbeatz cū ortis ⁊ arcis q sunt iuxta ecclesiā. ar. xij. q. j. necā ria. ⁊. c. nulla. xvij. q. iiij. diffiniuit. Idē dic i dormitorio ⁊ domib⁹ clericoz q sunt inť ecclesiam cū eoz ortis. ar. d. c. necessaria. ⁊ diffinit. Scdo dať exemptio rōne psone ⁊ nō loci. vt in puilegio concesso capellanis ⁊ familiaribus pape. ⁊ de talibus non Iz locum. d. c. j. q nec etiā rōne delicti pñt puniri ab ordinarijs. aliter eoz priuilegiuz esset inutile. qō eē non Iz. vt in. c. si papa. de pui. li. vj. ex q̄b⁹ oībus pclude q exemptus rōne alicuius loci vel rei nō censeť exēptus rōe alterius rei vel loci. Dñ priuilegiū pcessum psonis respectu certi loci nō extendiť vltra locū Dñ censetur priuilegiū poti⁹ reale q̄ psonale. vt no. Pa. ni. c. cum capella. de pui. sec⁹ in exēptiōe re-

ſpectu ꝑſone vt ꝓz ¶ Aduerte ꝙ ſi canonici alicuius eccleſie eximant̃ ipſi ſoli ſunt exẽpti. nõ aũt eccleſia vel alij eius clerici ¶ Si aũt clerici cuiuſuis eccleſie eximãt̃ tũc tam canonici q̃ alij clerici ſunt exẽpti. nõ aũt eccleſia niſi aliud expmat̃. vt in. d. c. ꝑ exemptionẽ. nec etiaz conuerſi vel oblati. vt dicit glo. ibidem.

2 ¶ Quib⁹ ⁊ bis ꝓbat̃ exẽptio. ℞. ꝙ multipliciter. vt ꝓbat̃ in. d. c. ſi papa. puta ſi dicat̃ in ꝓuilegio a papa vel ſnĩando eccleſiã iuris beati petri exiſtere. ſiue ad ius ꝓprietatẽ romane eccleſie ꝓtinere. vel ad romanaz eccleſiam ſpãliter aut ſine medio ⁊ ſimplr ꝓtinere. vel ſi dicat ꝙ eccleſia ſit libera. ſeu ꝙ portat̃ romane eccie libertate. ſiue ꝙ epꝰ nõ audeat illic cathedrã collocare. ſeu aliqõ ĩperiũ exercere. vel ptãtem. aut ꝙ eximit a ptãte epi. ¶ Itẽ ſi recipiãt̃ in ꝓprios ſubiectos ꝑ hmõi ⁊ ſitia cognoſcit̃ exẽptio. vt ibi ꝓz. ſecꝰ ſi repiẽt̃ ſub defenſione. vt in. c. ex pte. el. ij. de priui. vel in ꝓprios filios. qz non eſſent exempti. vt ibi ỏz. ⁊ ibi vide. ⁊ quod ibi nota.

3 ¶ Vtrũ exemptus teneat̃ citatus ab ordinario ꝙere. ℞. ¶ a. in. c. cũ ordinẽ. de reſcrip. ꝙ aut eſt notorie exẽptus ⁊ iam diu tolerat⁹ ꝓuilegio exẽptõis. ſicut ſunt mẽdicãtes. ⁊ ſic nõ tenet̃ nec valebit ſnĩa ſup̃ principali qz eſt a nõ ſuo iudice. neq̃ tanq̃ ꝓtra ꝙtumacẽ ¶ Ad hoc tex. in. l. non vẽ. ff. de iudi. ⁊ bonus tex. in cle. paſtoralis. §. piſana. ⁊ ibi bona glo. ff. de re. iudi. ⁊ glo. in. c. veniens. de actu. ⁊. ij. q. iij. ſi epꝰ. ⁊ ꝑ Anno. in. c. ij. de dila. ⁊ Bar. in. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. non ie. licet in alijs terminis. ¶ Si ℣o nõ ꝓſtat ita notorie. tunc tenet̃ ꝓparere ⁊ allegare ꝓuilegiũ ⁊ in loco ꝙruo ⁊ ſecuro infra terminũ ꝙpetentem ordinario oſtendere. ſecundum ꝙ dicit̃ in. c. cũ perſone. de priui. li. vj.

4 ¶ Vtr̃ pendẽte lite ſup̃ validitate ꝓuilegij. ſeu an fuerit cõſenſuz vel nõ. debeat q̃s ꝓuari vel interdici vſu poſſeſſionis. vel quaſi etiaz ſi poſſeſſio ſit ꝯ ius. ℞. ¶ a. in. c. j. vt lit. pen. ni. Anno. ꝙ nõ. tex. ẽ in. d. c. cũ ꝓſone. ĩ. §. ꝙ ſi tales. cũ. §. ſe. ⁊ hoc idem tenent ibi doc. vt dicit ¶ Jo. mo. vt ibi no. ¶ Be. ꝙ pendẽte lite ñ eſt turband⁹ in poſſeſſiõe ſua. etiã ſi poſſideat ꝯ ius cõe. dũmodo ex aliq̃ ꝓbatione. lz non ſufficiẽti ad finalẽ intentũ ipſe iuſtificet poſſeſſionẽ. ⁊ ita videt̃ ſonare ibi tex. vnde ¶ Jo. an. in glo. vltima ibidẽ dicit. ¶ Nota quantus fauoꝛ ꝓuilegio debet̃. ¶ Eſt eñ ex ſe ꝓuilegium fauorabile lz ꝓſcriptio odioſa. de deci. c. ex pte. ⁊ c. tua. de. re. in. odiã. hec ¶ Jo. an.

¶ Quid ſi exẽptꝰ litigat coꝛã ordinario ⁊ nõ allegat exẽptionẽ an ꝓdat eã. ꝙ ℞. ¶ a. in c. i. ỏ ſen. ⁊ re. iudi. ꝙ nõ. nec lz ſnĩa. ¶ Nec obtaciturnitas. qz etiã ſi voluiſſet nõ potuiſſz ĩ illũ cõſentire. vt in iudicẽ de arbi. cũ tpe. ⁊ ℞ lz ¶ Jo. an. in rka. ſcienti. li. vi. in mercurialib⁹ facit qõ no. in. l. j. C. vbi de cri. agi oz ¶ Rõ eſt fm ¶ a. in. d. c. cũ tpe. qz exẽptus ñ ꝓt renũciare exemptioni. qz tangit̃ nedũ fauoꝛ exẽpti. ſz etiã ſupioris qui ipſum eximit. vt in. c. ad apoſtolicã de rka. ⁊ in. l. ſi q̃s in conſcribendo C. de epi. ⁊ cle. ¶ Albz. tñ in. d. l. ſi quis. lz ꝙ exẽptus ꝓt renũciare ꝓuilegio exẽptõis. ꝑ. d. l. ſi quis. ¶ Et ad. l. cõtrarias rñdit ꝙ loquunt̃ de priuilegio iuris cõis introducto in fauoꝛẽ ordinis clericalis renunciari non ꝓt. ſed ſuo priuilegio ſpãli bene ꝓt. ⁊ verius credo qñ ipſe impetrauit ¶ Et prima opinio eſt vera quando ſuperioꝛ proprio motu aliquem eximit. ¶ Quod no. bene. 5

¶ Vtr̃ exemptus poſſit abſolui ab epõ ab excõicatiõe inflicta a canone quã ſibi conditoꝛ canonis nõ reſeruauit. ℞. ¶ a. in. c. ſignificaſti. de ſo. ꝓpe. ¶ ede. conſi. xiij. ⁊ ¶ Jo. de ling. in cle. ne in agro. de ſta. rka. tenent ꝙ ſic. ¶ Sed ¶ Jo. an. in rka ſcienti ꝓalle. dicit ꝙ nõ. ¶ a. ℔ ſequit̃. qz nõ eſt ſue iuriſditõis. nec ꝓt ſe ſubmittere ſine licentia paperõe dicta in ꝓcedẽti. q. in fi. ¶ Excipere tñ videt̃ ¶ Jo. an. in. c. religioſo. de ſen. ex. li. vi. excõicatos ꝑ iniectõne manuũ violenta ꝑ rõem tex. ibidẽ. ſ. ne materia euagãdi. cũ tñ ꝓriũ teneat in cle. cũ ex eo. de ſen. ex. in glo. fi. ¶ Et ꝓpterea teneo ꝙ nec ĩ illo caſu. c. religioſo. nec in alio exemptꝰ poſſit abſolui ab epõ. niſi vbi ſpecialiter ei ꝓmittit̃ a papa. ⁊. d. c. religioſo loquit̃ de non exẽptis quos ante nõ poterat abſoluere ꝓpter. c. cũ illoz. ỏ ſen. ex. ¶ Et hoc tene. qz ſi de exẽptis intellexiſſet ſic dixiſſet ſicut dicit in. d. cle. cum ex eo. in fi. Nõ ſ

¶ Quid poteſt exercere archiepꝰ vel epꝰ in loco exempto. vide. s. ¶ Archiepꝰ. §. iij. 7

¶ Vtr̃ exẽptus rõne loci ſi deliquerit alibi. vel ꝓtrabat aut res ipſa ꝓſiſtat poſſit in loco domicilij ꝓueniri aut puniri ꝙ ordinariũ. ¶ ſ. ꝙ nõ. nec lz ptãtem remittendi eũ ſi conueniatur. vt in. d. c. i. ỏ priui. li. vi. Similiter ſi delictũ vel ꝓtractus vel res ipſa litigioſa ſit in loco exẽpto. non poterit ĩpedire ſe. ¶ Intelligitur ꝑ. d. c. i. ꝙ rõne delicti vel ꝓctus pñt ordinarios ꝓueniri. ſ. ſi inueniant̃ extra locũ exẽptũ vel remittent̃. vt no. in. d. c. i. ¶ Sũt tñ q̃dã exẽpti rõe locoꝛ ⁊ ꝓſone qui etiã rõe delicti. 8 Nõ bñ

aut contractus vel rei nullo mō possunt cōue
niri. vt fratres minores p̄dicatores ⁊ ciſter
cienſes ⁊ multi alij.

9 ¶ Utrū delinquēs in loco exempto ligeť ſta
tuto epi. vide infra Statutum. §. ij.

10 ¶ Utz cū ſtatuto epi caueť ne quis accedat
ad quelibet mōaſteria monialiū ſub pena ex
cōicationis quā incurrat ipo facto ſint excōi
cati q̄ accedūt ad monaſteria exēpta monia
liū. ℟. q̄ ſic ſi ſine licētia illi⁹ ad quē ꝑtinet
accedūt. ℟ō q̄ ſine p̄fata licentia acceſſus ē
prohibitus. vt in. c. piculoſo. de ſta. mo. li. vi.
Et ideo ſi epi vt ꝓpeſcant tales acceſſus ad
dūt penā licite faciūt. ⁊ ideo liganť. nec dicē
dū q̄ delictū ꝓmittať in loco exempto ſolū. ſz
etiā in nō exempto. vz cū accedūt anteq̄ ꝓue
nerint. Itez pz p̄ hoc qđ no. Bar. in. l. relega
toz. ff. de iterdic. qui dicit q̄ ciuitas ꝓpter cō
modū ciuitatis. vl odiū eoz ad quos nō vult
vadant. ꝓhibere p̄t ciuibus ſuis ne vadāt ad
talē terrā. hoc no. Ba. in. c. poſtulaſti. de fo.
ꝓpe. q̄ ſimiliter in caſu p̄dicto. Et hoc tenet.
d. Phi. de peruſio in. c. vt aiaz. de ꝓſti. li. vi.
ſecus ſi ꝓhiberent ne quoquo ſine eorum licē
tia quis accederet. qz niſi preſidentes mona
ſteriꝫ eſſent culpabiles in admitendo. nō va
leret eoz ſtatutū cū eſſet ꝓtra ius cōe. vt ī. d.
c. piculoſo. ꝛ qđ eps non p̄t ſtatuere niſi ex iu
ſta cā. vt tenet Bal. in. l. oēs populi. ff. ō iu. ⁊
iure. ⁊. do. Anto. in. c. veſtra. ō loca. poſſunt.
imo obligantur primates archiepi ⁊ epi vni
uerſi ſub pena eterne maledictionis in ꝓpria
dioceſi monaſteria exempta que immediate
ſubſunt romane eccleſie auctoritate apoſtoli
ca cogere vt ſeruent clauſurā. vt in. d. c. picu
loſo. Similiter p̄ñt ea viſitare eadez auctori
tate ſingulis ānis. vt in cle. attēdētes de ſta.
reg. ⁊ hoc de p̄cepto ſm glo. ibidē ꝓpter ỽ. de
beant. quod eſt p̄ceptuz. vt in. c. oblate ō ap.
⁊ in. c. vt fame. de ſen. ex. lz in. c. i. de deſpon.
impu. ſapiat honeſtatem.

ii ¶ Utz exēpti poſſint oratoria vel capellas
in locis nō exēptis edificare. ℟. q̄ nō. nec in
ſic ꝓſtructis celebrare vel celebrari facere. ni
ſi de licētia dioceſani loci. vt ī. c. auctoritate.
de ꝓui. li. vi. Intellige niſi ex lītia pape. ß fa
cerēt. aliť dioceſani eoſ ꝓpeſcere poſſunt. vt ī
d. c. auctoritate Et ītellige de oratoriꝭ pub
licꝭ qz in ꝓuatis p̄ñt. vt no. glo. ibidē. Dec in
telligo in publicis factis oratoriꝭ q̄ nō p̄ñt
celebrare. vez q̄ñ epi ꝓhibitōez feciſſent. ne ī
eis celebrareť. alias q̄ñ cōiter in eis celebrať
ſi fiat de ꝓſenſu illi⁹ qui curaz eoz hz ſufficit
ſine alia licentia epiſcopi.

¶ Utz in locis exemptis p̄dicta in p̄cedenti q. facere poſſint. ℟. q̄ non. niſi licentiam vel priuilegiū ſedis apoſtolice habeant ſpāle. vt in. d. c. auctoritate. §. inhibemus.

¶ Utz cās ⁊ lites ſuoz hominū ac liberoz
ſeu cenſualiuz poſſint exēpti aſſumere. ℟. q̄
non. vt in. d. c. auctoritate. §. cauſas.

Exemplum malū dantes p̄cipue p̄lati
⁊ qui bñt alios regere moztaliť peccāt.
Et vt dz. xi. q. iij. p̄cipue tot moztibus dig
ni ſunt. quot p̄ditionis exempla ad alios trā
mittunt. ar. lxxxj. di. nemo. lxxxviij. di. ꝓuenit
ad nos. in fi. §. q. vij. paulus. ⁊. c. cū paſtoris.
xvij. q. i. qui bona. De hac materia no. infra
Scandalum

Exequie pompatice. curatō funeris. cō
ditio ſepulture poti⁹ ſunt vinoz ſolacia
q̄z mortuoz ſubſidia. xiij. q. ij. c. aīe. §. curatō
Hinc tex. in. c. nō extimemus. ea. q. dicit coz
pori humano quicquid impenditur non ē pre
ſidium ſalutis. ſed humanitatis officium ſm
affectū quo nemo carnem ſuam odio hz. Oñ
oportet vt q̄diu poteſt p carne proximi cu
tem gerat cuz ille inde receſſerit qui gerebat
hec ibi. Et de hoc vide. §. Sepultura.

Exheredatio filiozum hodie nō poteſt
fieri niſi pater habeat iuſtā cauſam quā
debet deſcribere in teſtamento. vt. C. de in
offi. te. autz. ſed hodie.

¶ Sed que ſunt iuſte cāe. ℟. xiij. que ponunť
in autz. vt cū de ap. co. §. cās. Prima ſi filius
parentibus manus intulerit Scda ſi grauem
iniuriam eis fecerit. Tercia ſi oēs criminali
ter accuſauerit de cā que nō ſit aduerſus pu
cipem vel rem publicam. Quarta ſi cū male
ficis conuerſať. Quinta ſi maleficus efficiať
Sexta ſi vite parentum inſidiať Septima ſi
cū nouerca ſua aut cōcubina patris ſui ſe im
miſcuerit. Octaua ſi pro ꝓſona ipſius vel de
bito eius incarcerati in quantum poteſt fidei
iubere noluerit. Et hec octaua cā intelligiť
ſolū de maſculis. Nona ſi ꝓhibuerit eos face
re teſtamentum. Decima ſi contra parentuz
vuluntatem inter arenarios ⁊ minimos ꝓſe
uerauerit cū pater illius profeſſionis non fu
erit. Undecīa ſi filia vitā luxurioſaz elegerit
cū parētes eā vellēt ꝓ poſſe nubeť ⁊ dotare.
niſi neglexerint eā nubere vſq̄ ad. xxv. annū.
Duodecima ſi parentib⁹ furioſis debitā curaz
nō ipenderit. Tertiadecima ſi de carcere pen
tes deducere neglexerit. Adde. xiij. ſi volun
tatē vltimā executionem demādare noluerit

vt.s.executor.§.x.et.xv.si filius ē hereticus cū pater sit catholicus.vt.d.§.causas

2 ¶ Similiter filiꝰ ꝑt patrē exheredare. Nisi de crimīe eū accusauerit.excepto crimīe lese maiestatis.Secūdo si vite filij insidiatus fuerit.Tertio si vxori sue vl̄ concubine se ꝓmiscuerit.Quarto si testari in q̄ poterat ꝓhibuit. Quinto si nō egit curā eius cū esset furiosus. Sexto si captus a sarracenis nō redemit.Et si morīē intestatus ibi non succedet sed ecclesia.q dabunt̄ bona eius ꝓ redemptiōe captiuoꝝ.vt in.d.aut.cum de ap.co.

3 ¶ Vtr in istis casib⁹ in quib⁹ ꝑt exheredare possit alimenta similit denegare.Ric.Io.an. q Pa.sequr in.c.quītaualis. de iureiu. vbi etiā in glo.ponūt̄ ꝑdicti casus q sic.Et idē tz Bar.in.l.diuus adrian⁹.ff.ō parici.p.l.si qs a liberis.ff.de li.agno.Et idez tz Pa.in.c.ex literaꝝ.de eo qui du.in ma. quā po.p.adul.de patre ingrato ꝓtra filiū.Que limita nisi ipsos peniteat.ꝑ q̄ facit glo.in.l.fi.C.de epi.q cle.q tex.in.c.nō liceat.xix.q.ij.vbi dr q p religionis ingressum purgat̄ ois ingratitudo. q qō no.Spe.in ti.qui.fi.sunt le.v.q si filia q seqūt Pa.vbi.s.q̄ dicit q si filia fornicatrix vult penitere ō pcō pater teneꝫ eā alere.ar. c.ferꝫ.l.di.q p oēs dicit Pa.vbi.s.q etiā teneꝫ eā dotare.qr in cā dotis non minus est fauorabilis cā alimentoꝝ.vt no.Ly.in.l.nō omni.C.de admi.tu.q Bar.i aut.ex ꝓplexu C.de ince.q inuti.nup.

4 ¶ Vtr liceat exheredare filiū vt heredē faciat eccīam. Ric.Aug.in.c.quicū q.xvij.q.iij. Quicū q exheredato filio heredē vult facere eccīam q̄rat aliū q̄ suscipiat nō augustinū

5 ¶ Vtr frater exheredet a fratre. Ric.q sic in tribus casib⁹.Primus si insidiatus ē vite ipsius.Secūs si de crimine inscripsit ꝓtra eum. Tertius si in bonis eius notabiliter lesit.Et hoc etiā hz locū q̄n morīē ab intestato frater vt non succedat ei frater.vt in aut.de nup.§. ingratitudinem.

6 ¶ Vtr vir vxorē.q econtra vxor vir possit exheredare. Ric.q sic.vt no.in.d.§.cās.

Exorbitantia a iure cōi nō debent trahi ad sequelam.de reg.iu.li.vi.que a iure cōmuni exorbitant nequaq̄ ad consequentias sunt trahenda.

Exorciste ex greco in latinum ad intrantes siue increpantes vocant̄.dicit tex. in.c.cleros circa fi.xxi.di.

1 ¶ Quid pertinet ad eorum officium. Ric.tex. in.c. perlectis.xxv.di.ad exorcistam ꝓtinet exorcismos memoriter tenere manuscq̄ super euerguminos.i.lunaticos q obsessos a demonibus q catbecuminos in exorcizando imponere.hec ibi.

¶ Cum ordinatur debet accipere de manu 2
episcopi libellum in quo exorcismi sunt scripti cum istis verbis.Accipe q commenda memorie.q̄.vt in.c.exorcista.xxiij.di.

Exorcismus est adiuratio contra dyabolum.vt de consecra.di.iij.in.c.ante. xx.dies.

¶ Quid valet exorcismus ante baptismum. 1
Ric.Ri.in.iij.di.vi.ar.vltimo.q.i.ꝓ ipm virtute diuina artat̄ ptās diaboli ne possit de cetero tm̄ quantum ceteris ꝓbus posset si non esset exorcizatus q maxime impediēdo ne baptismū suscipiat.facit ad hoc.c.sicut nostis de conse.di.iij.

¶ Quid si aliqs baptiset sine exorcismo.Ric. 2
Ri.vbi.s.q dz post baptismū exorcizari facit.d.c.nostis Rō qr lz in baptizato paruulo nō sit pctm̄.tñ in eo remāet actualiter fomes pctī.Et ideo etiā post baptismum habet efficaciam reprimendi diabolum.

¶ Per quē dz quis exorcizari.Ric.q ꝓ sacer- 3
dotē.de cse.di.iij.sacerdotes.q de hoc vide s.Catbecismus.qr idem est.

Expense tam in cibarijs cā in vestib⁹ debent fieri sm dignitatē illius cui sunt ꝓstande q facultates illius qui dz ꝓstare.hoc colligit̄ in.l.habitatio.ff.de ven.in pos. mit. q in.l.§ q si quidē.§.i.in.v.vestiri.ff.de vsu fruc.Et ꝓterea dicit Bal.in.d.§.i.q abbas dz melius vestiri quam monachus.magister in thologia cā alij fratres doctor cā scholaris Et idem dic de cibarijs ꝓ elegantem doc. Bal.in.l.i.C.de epi.audi.

¶ Vtr ille qui aliū vulnerauit teneat̄ ad ex- 1
pensas.Ric.q sic ad oēs quas ꝓ curatione fecit.ff.si qua.pau.fe.di.l.ex hac.q.ff.de his qui deie.vel effu.l.vltima.vide glo.in.c.si qs 2
mēbroꝝ.xxiij.q.vltima.q in.c.i.de iniurijs

¶ Vtr in extimandis facultatibus sit habē 3
da rō expensaꝝ.Ric.q sic.vt no.glo.in.c.qm̄ de vi.q ho.cle.vñ illi fructus extimandi sunt qui supsunt deductis expensis.C.de.fruc.q li.ex.l.i.

¶ Vtr expense facte ī re aliena sint attēdende.Ric.q aut erat possessor male fidei.q sic de rigore iuris nō poterit habere nisi solū illas quas fecit gratia fructuū querēdoꝝ ꝓgregandoꝝ aut ꝓseruādoꝝ.qus etiā a male fidei possessore deducunt̄.vt in.l.si a patre.§.fructꝰ.ff

de pet .be. ⁊ l. plane in fi. ibidē. ⁊ ī. d. l. i. alꝫ si quas fecit amittit. vt. l. ex argēto. ff. de ꝙdi. fur. ⁊ ĩsti. de. re. di. §. ex diuerso. Ez in foro cō sciēsm Jo. ti. Usura. v. poterit etiã repete re eas ãs fecit ad ꝓseruationē rei vt pascēdo equum ⁊ hmōi. vel ad apportunã meliorationē. vt curādo aīal morbosum. nutriendo por cū ⁊ hmōi. ⁊ placet ꝑ rōem dictaꝝ. ll. Similiter dic de eo qui scripsit vl pinxit in re aliena seu edificauit ꝙ in ꝓscīa poterit petere. ⁊ ille in cuiꝰ re expēsas fecit tenet nō inquātū expē sa vz ꝛz solū ĩquantū sibi dicta res ē plus vtil arbitrio boni viri. Si aūt erat possessor bone fidei sic poterit oēs expensas ãs fecit tollere si sine leſiõe rei ꝑt fieri. l. iulianus. la. iij. ff. de rei vē. vel si ñ possunt tolli dñs rei soluet eas l. infundo. eo. ti. aut vēdere ei rē in qua expen sas fecit. qz. ff. ō peti. be. l. si ꝙd possessor. §. si cut añ ꝺz ꝙ quis non ꝺz culpari de admīstratione rei quã tenet vt suã bona fide. Idē dic qñ fecit credens vtiliter gerere negociū ꝓximi sui. ff. de neg. ge. per totum.

4 ¶ Expense nō veniūt noīe dānoꝝ vel ītereſſe qz expēsa ē quã ãs facit eūdo redeūdo. vl maiorē familiã tenendo aut aduocatis soluēdo ⁊ hmōi. Dāna vero vel interesse sunt in re vel circa rem. ⁊ ideo qui remittit vnum non videtur remittere aliud. vt de iniurīs. c. in nostra. in ter. ⁊ in glo.

5 ¶ Expēse dicunt necārie. que si facte nō fuissent perūsset. aut facta fuisset deteriꝰ res circa quã sunt facte Utiles sunt que rē meliorē faciūt ⁊ deteriorē fieri nō sinūt. Uolūtarie ꝺo sunt q̄ rem tm̄ ornāt. ꝛz fructū nō augēt. l. impensas. ff. de ꝺ. si. Nūo aūt debeant quando sunt facte in re aliena scienter ⁊ bona fide vtputa in re locata. habes. ī. locatio. §. xxj. ⁊ s. Comodatū. §. xiij. ⁊. s. dos. §. xxv. ⁊. ī. De culium. §. xxij.

Experientia facit artem In experientia casum. i. metaphisyce. vñ in. c. q̄ sit. de elec. li. vi. in prin. dicit magistra rex. ⁊. ff. de le. iij. l. legatus. §. ornatricib⁹ ꝺz ꝙ probet cuilibet artificio nutrimentū. ⁊ in. c. vt ꝓsidet. l. di. dicit Cogūt esū multas inuenire medicinas multoꝝ experimenta morboꝝ.

Expositio, sacre scripeure ⁊ canonuz ex causa persona loco ⁊ tempore debet fieri. vt. xxvi. di. c. sciendum. ⁊. c. se. Quorū modi quia medulitus non indagantur in errorīs laberinthum non nulli in trudēdo impingun tur cū ante iudicant q̄ intelligant ante incul pant q̄ iterendo lecta perquirant. hec Si. ⁊ habetur in. d. c. sciendum.

Utrꝫ liceat varijs modis sacrã scripturaz vel iura exponere. R. glo. in. c. quid ſ ē. l. di. ꝙ aduocatus p̄t varijs modis iura exponere. Ad limita vel q̄ eadē rō legis hoc requirit aliter non excusant. qz vt ꝺz in. c. intelligētia de ꝺ. sig. intelligētia dictoꝝ ex causis est sumenda dicendi. qz non sermoni res. sed rei debet sermo esse subiectus. ⁊ in. c. in his. eo. ti. ꝺz. Uerba intentioni debēt deseruire cū suis concoꝝ. ibi. no. in glo. Idem dic de sacra scriptura que exponitur quatuoꝝ modis. Primo scōm historiam. historia est rei geste narratō ab histrion quod est videre vel cognoscere qz apud veteres nemo scribebat historiã nisi interfuisset. Scōo allegorice. a leon qō ē aliud ⁊ goze. qō est dicere vel locutio. ⁊ est q̄ per vnū factum datur intelligi aliud. quod ē credendum. Tertio anagogice ab ana qō est sursum. ⁊ goge qō est ductio. ⁊ est q̄ per vnum factum datꝰ intelligi desiderandum. s. gloria. Quarto tropologice. a tropos qō est ꝙersio ⁊ logos qō ē sermo. ⁊ est q̄ per vnum factuz datur intelligi faciendum. Et ꝓterea dicit Hier. in. c. hereſ. xxiij. q. iij. Qui alit scripturam intelligit q̄ sensus spūs sancti flagitat a quo scriptura ē. ꝛz ab ecclesia nō recesserit. tñ heretic⁹ potest appellari. ⁊ de carnis operibus est eligēs que peioza sunt. hec ille facit ad hoc. c. relatum. xxxvij. di. Ad bene no.

Expositus filius infans a patre. sine ab alio eo sciente. vel ratum habente eo ipso liberatur a patria ptāte. Idem in seruo ⁊ liberto expositis qui liberant a dominica potestate. Idem in languidis cuiuscūq̄ etatis sint expositis. vel si alicui alimenta negari cōtigerit impie. vt in. c. vnico. de infan. expo. Si ꝺo eo ignoraūte vel inuito fit expositꝰ poterit eū repetere. sed restituet erpensas infra. x. dies post epistolam ꝓtestationis factaz vt ibidem no. ⁊ in. c. fi. lxxxvij. di.

Utrꝫ recoligens talem expositū acquirat i aliqō ius in eo. R. ꝙ nō. vt in dictis iuribus.

Utrꝫ expēsas factas possit repetere. R. ꝙ si sunt alimenta vel cā alimētoꝝ facte non repetet. nisi in duobus casib⁹ fm glo. in. d. c. fi. Primus si ꝓtestatus est ꝙ volebat repetere. vt. ff. de neg. ge. l. nemo enim. Hoc limito nisi eēt ꝓsona q̄ ad hoc teneret. sicut ecclesia que tenet alere pauperes. qz qualitercūq̄ ꝓtestet nō repetet. vt. c. sacroꝝ. xij. q. ij. ⁊. l. alimenta C. ō neg. ge. ⁊ qō ibi no. Limito scōo ꝙ in cō scīa pōt. rit repetere ꝓsona q̄ ad hoc nō tene-

poterit repetere ꝓsona q̃ ad hoc non tenebat̃ ꝛ nõ fecerit ꝓtestatiõez qñ a ꝓncipio habuit aĩmũ repetẽdi. ar. eoꝛ q̃ no. j. lex. §. iiij. Scõs casus ẽ qñ exposit⁹ ⁊ collect⁹ nõ vult ducere filiã collectoꝛis in vxoꝛẽ. C. de nup. l. patrez Si vero sunt alia ab alimẽtis que expendit. puta in erudiẽdo puero ĩ aliqua arte ⁊ bmõi repetere poterit. C. de inſa. ex. l. i.

3 ¶ Sed nũquid excusenť ꝑdicti exponẽtes. si ex necessitate. puta qꝛ eos alere nõ poterant exposuerũt. R. glo. in. d. c. fi. q̃ nõ. qꝛ debuit eũ mittere in xenonẽ. s. hospitale. vt. C. õ. ca. tol. l. vnica. §. sed scimus. q̃ si talis locus nõ erat. tunc videť glo. dicere q̃ excusať õ filio ꝛ de seruo non. ꝑ. d. l. vnicã. ⁊ in auť. de nup. §. ⁊ multo potius. ℞ ego credo vez quo ad penam predictam. in. §. i. sed notq̃ quo ad deũ qꝛ quantũ in ipso est occidit. nisi forte expositio tali modo fieret q̃ nullum periculum ex posito immineret.

E Xpressio q̃ q̃ nocet. Vnde. l. non nũ q̃. ff. de condi. ⁊ de. dicit. Nonnunquaꝫ ꝓtingit vt quedã nominatim expressa officiant q̃uis omissa tacite ĩtelligi potuissent nec essent obfutura. Vnde dictuꝫ est expressa nocent non expressa nõ nocent. hec ibi. facit ad hoc. l. si quis. ff. de bere. instit. ⁊ glo. in. c. consulti. de procu. ff. de reg. iu. l. expressa.

E Xtimatio rei quando debeat fieri. R. q̃ tempoꝛe contractus. vt in. c. cum dilecti. de empt. ⁊ vendi. ⁊ in. l. q̃. C. de rescin. ven.

1 ¶ Quantum fieri debeat. R. glo. in auť. de ali. ⁊ emphi. §. sanctissimas. q̃ debet fieri secũdum redditus quos res extimanda affert. facit tex. ibidem. ⁊ in auť. de ec. titu. §. si autem annale. ⁊ tex. in. l. si quos. C. de rescin. ven.

2 ¶ Qualiter fiet secundũ redditus. R. q̃ tantum debet valere res quod fructus producit in. xxv. annis. vel si est res que debetur eccle sie in. xxxv. annis. vt in. d. §. si ante annale. vbi est tex. de trigintaquinq̃ annis. ⁊ ibi no.

3 ¶ Quid si res est non fructuosa. R. q̃ extimabitur scõm q̃ cõiter appꝛeciatur. l. precia in ꝓn. ff. ad. l. fal. Et hoc habet locũ hodie cõmuniter in oĩbus rebus. ⁊ q̃ dicitur. res tãi valet quantum vendi potest ꝑ. l. i. §. si heres. ff. ad treb. ⁊ l. querebať. ff. ad. l. fal. ⁊ l. si q̃s habito respectu ad effectionẽ singulariũ pso naꝛ. sed cõium. vt in. d. l. precia. nisi affectio esset rationabilis respectu extimãtis. de quo dic vt. s. Emptio. §. vij. ⁊ ix.

¶ Utrũ extimatio faciat venditionẽ. R. q̃ sic in duobus casibus. Primus cũ eo animo fit extimatio vt ipsa prestet. secus si fiat vt appareat quanti res sit facta deterioꝛ. vt. l. ij. inter virũ. C. de iu. do. Quod tunc apparet q̃ in pacto est vt transacto certo tpe res que extimata data est reddatur qꝛ tunc non facit venditionem vt. d. l. si inter. Secundus casus est q̃ res simpliciter dať extimata in contractu. de cuius natura est vt transferať dñium vt in. l. quotiens. ⁊ l. plerũq̃. ff. de iure. do. ⁊ l. extimatio. ff. so. ma. Exemplũ mulier dedit rem extimatam. c. viro suo censebiť vir emisse Fallit hoc quando natura contractus repugnat vt faciat venditionẽ vt in. l. seruos. ff. faber. Exemplũ ego ⁊ tu sumus heredes ⁊ facimus extimationem de hereditate. tunc nõ facit venditionem. 4

¶ Utrum extimatio faciat transire periculũ in accipientem. vide. s. Casus. §. vi. 5

E Xtrema vnctio. vide. j. Vnctio extrema.

f FAbule ociose vel seculariũ negociorũ non dñt recitari in ꝙuiuio clericoꝛ aut religioſoꝛ. vt in. c. conuiuia. ⁊ in. c. pro reuerẽtia. xliij. di. nec fabularũ oblectamenta excitantiũ mentẽ ad incentiua libidinuꝫ. c. ideo xxxvij. dist.

f FAcilitas venie incentiuũ ꝓbet delinquendi. xxiij. q. iiij. ẽ iniusta. de vi. ⁊. ho. cle. c. vt clericoꝛ. vnde Stephan⁹ papa dicit. Ecclesiastici vigoꝛis oꝛdo ꝙfundiť si aut temere illicita ꝑsumantur. aut nõ ꝓcessa impune temptentur. ꝓinde si negligenter ea que male vsurpantur omittimus. excessus viam ꝓculdubio alĩs aperimus.

f FAcultas dicitur quando sine difficultate potest quis facere. vt no. Inno. in c. in presenti. ⁊ in. c. romana. de sen. ex. li. vi.

f FActum legitime retractari non debet licet casus postea eueniat a quo non potuit ĩchoari de reg. iur. li. vi. Joa. in. ca. discretionẽ de eo qui co. ꝑsan. vxo. sue. dicit verã regulam q̃ factum iam est perfectuꝫ puta matrimoniũ. licet superueniat affinitas non retractať. ⁊ l. si a me fuerit. ff. de iudi. cum alĩs que videntur ꝓtraria intelligunť quando factum non erat perfectum sed solũ inchoatuꝫ quia tunc tractatur.

¶ Utrum sit dicendum factum quod non duret. R. glo. in. c. ad nostram. de regula. q̃ q̃n ex facto volumus iudicare animum. tunc est verũ q̃ non dicit factũ. s. aĩo faciendi q̃ non

durat. ⁊ ibi ponit multas ꝓco⁹. Adde tex. in c. nam ⁊ ego. de ꝓ. si. cum ꝓco⁹. in glo.

2 ¶ Utꝝ factū illegittime cēseat factuz. R. ꝙ nō. vt in. c. veniēs. de ꝑsbi. non bapti. sicut inutile. ⁊ nollū paria iudicant. c. inter corpalia de transla. prela. sic etiā dr non esse. qui min⁹ idoneus est. vt in. l. i. ff. qō cuiuscꝝ vni. facit tex. cū glo. in. c. fraternitatis. de fri. ⁊ male. Unde Bar. ꝑ. d. l. i. dicit ꝙ si prōcurator nō facit fidem de mandato. perinde est ac si non apparuisset. ⁊ dns tanꝙ ꝓtumax debet puniri. Item excipere ⁊ non probare idē est sicut non excipere. c. cū sup de concess. pre. Et paria sunt quo ad iuris effectū nō esse ⁊ non apparere. l. duo sunt ticij. ff. de te. tu. Item nō fieri ⁊ tarde fieri. vel eo modo quo fieri nō dz ar. c. auditis. de ꝓcu. ff. qui satisda. co. l. quotiens. ⁊ ibi glo.

5 ¶ Utꝝ plus sit facto ꝙsentire ꝙꝫ ꝓbo. R. ꝙ sic. glo. est ī. c. in causis. de elec. vide glo. in. c dilecti filij. el. ij. de ap. vbi plus factis loquimur. Factū alienū ꝓmittens qūo teneat. vide infra. Sponsalia. §. xiij. Factuz vbi ꝓmittit venit qđ interest in obligatione. ff. si quis in ius. vo. non re. l. cum quis.

Falcidia vide infra Legitima.

Falsarius dicit quis diuersimode. vt no. in. c. in memoriā. xix. di. ⁊ in. c. quisquis. xi. q. iij. ⁊ de cri. fal. per totum

¶ Utꝝ si falsari⁹ qui absentiū noīa in instrumento ponit. vel qui sigillum furtiue surripit R. ꝙ sic. vt no. in. c. quanto. ⁊. c. ea. de bis q̄ fiunt a ꝓlatis Item secundū Bar. ī aūt. ꝑsbi. C. de sacrosanc. eccle. falsitas ñ solū ꝓmittit in dicendo falsum. sed etiam in tacendo vez.

2 ¶ Utrum aperiens litteram alterius vt legat sit falsarius. R. glo. in. c. cū olim el. ij. de offi. dele. tenet ꝙ debet puniri tanꝙ falsari⁹ allegat. c. olim. ō rescrip. ⁊. c. ad audientiam de cri. fal. Inno. ꝓo tenet ꝙ iste minus peccat cū si falsificasset sigillū apponendo adulterinū. cū falsarius ē. propter quod dicit Pe. de anch. ꝙ solum debet puniri pena extraordinaria. c. de causis. de offi. dele. ⁊ concurrūt communiter doc. ⁊. c. allegata per glo. loquūtur de falsario qui facit rasuram vicīgndo litteram. vt in. d. c. olim. vel apponendo sigillū adulterinū. vt. d. c. ad audientiaz. Bar. dicit ꝙ si aperit ostendendo aduersario mittentis potest puniri vt falsarius. ar. bonum in. l. i. §. is qui. ff. ad. l. cor. ō fal. ꝓ. is qui depositā instrumenta ostendit aduersario incidit in crimen falsi. Quod no. contra notarios ⁊ aduocatos qui ostendunt iura partis aduersarie. Si vero aperit. sed non ostendit aduersario sic nō punitur crimine falsi. ⁊ videt tex. in. d. c. cum olim. ⁊ ff. de. cri. steli. per totum. ⁊ ad. l. qui testiū. ff. de fal. dic ꝙ est speciale in eo qui aperuit testamentū clausum vt puniatur pena falsi. Ex quo collige ꝙ peccat mortaliter apiens litteras alterius vt legat nisi spez habeat in ratihabitione. Quod intelligo qn aduertentre ⁊ studiose facit cū veniat puniē dus crimine stellionatus. Quod limito verū nisi haberent ꝓ derelictis. puta eas proiecit vel lacerauit ⁊ hmoi quia si tales legit ꝑ aliquo bono fine. licet alias curiositas est nō tamen mortalis de se.

¶ Utrum lacerans vel comburens vel celās scripturas publicas vel priuatas que ad alium spectant ita ꝙ amplius non appareāt sit falsarius. R. ꝙ sic. vt est casus. ⁊ ibi Bar. in l. paulus. ff. de fal. vbi dicit tex. legis coz. pena omnes teneri qui etiam extra testamenta cetera falsa signassent. sed ⁊ ceteros qui in rationib⁹ tabulis litteris publicis. aliaue qua re sine significatione falsuz fecerint. vel vt verum non appareat quid celauerint surripuerint. deleuerint subiecerint ⁊ resignauerint eadē pena affici solere dubiuz non est. hec ibi glo. in ꝓ. surripuerint. dicit sic vt nō eēt ꝓburendo. Et sic ꝑ quid dicendū de falsantibus libros mercatoꝝ ꝓburentrib⁹. vel occultātib⁹ vel alias scripturas. ⁊ vltra dictā penā tenetur ad restitutionē totius interesse. tex. ē ī. l. qui tabulas. ff. de fur. de. quo vide infra. Restitutio. i. in verbo scripturas.

¶ Utꝝ falsificans monetā sit falsari⁹ ⁊ peccet mortaliter. R. ꝙ sic. fm Io. Jo. an. Pe. ⁊ Jo. de ymo. in. c. quāto. de iureiurā. ⁊ ꝑ ꝑ tex. ibidē. vbi dr ꝙ seruans falsam monetam agit inique. ꝑ fortius falsans. ꝑ etiā ꝑ extravagan. Jo. xxij. qua excōicat oēs tales in regno frācie ⁊ tenēt restituere oē dānū datū illi ꝓsone cōitati vl populo dānificato. vt no. ꝓfati doc. vbi. s. vel si nescit spālis ꝓsona. Item pauperib⁹. ar. eoꝝ q̄ no. in. c. cū tu. de vsuris. ⁊ in rka. pctīi. de re. iu. li. vi. ⁊ vide Io. īsum. ti. de censi. §. ex quibus. ꝓ. qđ si moneta Idē dic scdz Gira. obdo. de illo qui recepit falsaz ignoranter quā postea sciens expendit pro bona. Quod limito in pecunia alicuius importantie. secus in denario vsuali. sicut dico de furto infra furtum. §. xliij.

¶ Quot mōdis falsat moneta. R. ꝙ trib⁹ modis fm cōiter doc. in. d. c. quanto Dzio in foz

ma.s.qñ imponit signū illius qui eoz cudi nō facit. vt in.l.falsi nois. ⁊ in.l.q̄ noīe. ff. de fal. ⁊ in.d.c.quāto'. Secō ex materia metallica. s.qñ fit de ere vel de stanno vel nō de debita liga. vt in.l.paulus. ff. de solu. fm Bar. vt cū talis mateteria imiscet vbi nō dz. vt in.l. qui nūmos. ⁊ in.l. cornelia. ff. de fal. la. prima. Tercio ex pondere. Nam ista tria requrunt de substantia monete. vt in.l.i. §.i. ff. de contra ben. empt.

6 ¶ Dz qro qō pōdus dz bre. Rn. fm glo. ⁊ doc. in.d.l.i. ⁊ Bar. in.l.ij. §.i. ff. si cer. pe. q̄ de iu re tantus dz eē valor comate. ⁊ tñ pondus quantū erat ꝓpus in materia nō deductis expensis. nec laboze q̄ de iure dñt fieri de publico. Dz fm Innocē. quē cōiter sequunt doct. ⁊ senatur ex ꝓsuetudine tñ dz eē in pondere quantū erat in materia deductis expensis ⁊ laboze. qz nemo suis expensis tenet ea facere ff. qui. ex cau. ma. l.i. ⁊. c. qui sentit de re. iur. li. vi. Immo plus credit Inno. q̄ si ꝓnceps indiget poterit inde sentire aliqd lucz ⁊ sic mīnuere a predicto pondere. Dz Pa. in.d.c. quāto. de iureiurā. limitat vez. nisi spargat extra regnū. qz cū dāno nō subditoz suoz nō ꝓt quā credo verissimā. Credit Inno. etiam q̄ ꝓnceps cū ꝓsensu populi possit minuere. Rō est q̄ sit minoris ponderis q̄ deberet. ⁊ tñ expendat ac si eēt iusti ponderis. Rō qz q̄libet ꝓt renūciare iuri suo. vij. q. i. q̄ periculosum. ⁊ dicit sufficere ꝓsensum maioris ptis mag natum regni. qz negociū regni reputat negocium vniuersitatis. ar. in.l.ij. §. sanctissimus C. de iureiurando ꝓpter calum. Sed Pa. vbi s. dubitat de hoc. cū tractet de preiudicio singuloz eoz. ar. eoz̄ que no. in.c.cū oēs. de consti. ⁊ C. q̄ sit lon. consue. in Rica. Et ego credo requiri ꝓsensuz singuloz nisi q̄ ex alia cā ꝓpter hoc allegiarent puta ab angarijs ⁊ hmōi per ea que no. in dictis iurib⁹. Dicit tñ Inno. non sufficere ꝓsensum populi vt expē datur extra regnum.

7 ¶ Vtz princeps frauder monetā qñ reprobat valentem ⁊ minus valentez acceptat. vt de reprobata habeat bonū foz ⁊ illā ꝓflari faciat ⁊ cudi. Rn. Do. vt recitat Pa. vbi. s. q̄ sic. facit tex. in.l. elegāter. §. qui reprobos. ff. de pi. ac.

8 ¶ Vtz radentes vel tondentes sint falsarij. vel subtilius ex aqua ꝓticulā auri vel argēti colligendo. ita q̄ cognosci nō ꝓt. Rn. q̄ sic vt in glo. d.c. quanto. ⁊ tenent ad restitutionē dāmificatis. vel si ipsos ignorant pauperib⁹ de necessitate. c. fi. de iniurijs.

¶ Vtz illi qui singulos denarios ponderāt ⁊ grauiores retinent ⁊ ꝓflari faciūt sint falsarij. Rn. vt colligo ex Do. Jo. an. Pe. de ancha. ⁊ Inno. vbi. s. Si illi q̄ cudūt pecunias. qz aliq denarij sūt qñq minus. ꝓpterea dimittunt alios plus in pondere qz nō ꝓnt equalit oēs sculpere. tūc tales sunt falsarij ⁊ tenēt ad restitutionē cōitati. qz corpus pecunie dāmificauerūt Si āt oēs denarij sunt iusti ponderis. Iz aliqui sunt augmentioris ⁊ illos radūt. dū modo remaneant iusti ponderis. seu cōflant nō credo falsarios. Iz malefaciāt. ⁊ nullo mō sit eis ꝓsulendum Quod si nolunt abstinere. non credo eos fore extra statum salutis ꝓpter hoc. 9

¶ Quid de falsario litteraz apostolicaz. vi de. s. excōicatio. v. casu. iij. 10

¶ Vtz falsificans mēsuras ⁊ pondera tenetur. Rn. q̄ vltra mortale tenet ad restitutōez totius dāni dati. vt pz ex. c. ij. de emp. ⁊ vē. ⁊ deberet. xxx. dieb⁹ in pane ⁊ aqua penitere. vt ibi licet sit arbitraria bodie Idem dic de vtente scienter falsis. Et falsans mēsuras tenet. l. coz. de fal. ff. de extraoz. cri. l. annonā. circa fi. que est pena publicationis oīm bonorū cū deportatione si liber est. si seruus vltimum supplicium. vt. l.i. in fi. ff. de fal. Vtens vero falsis potest puniri in duplum ⁊ relegari in insulam. ⁊. ff. de fal. l. pe. 11

¶ Vtz instrumēta ꝓfecta q̄ falsum notariū sint nulla. Rn. vt colligit Pa. in.c. fraternitatis. de bere. q̄ Inno. ibid. aūt loquimur de instrumētis ꝓfectis post falsitatem ꝓmissaz vel etiā ante tñ nō dū dānatū sed toleratū in officio. ⁊ sic valent ptextu officij. Iz post ea dānetur. facit. l. barbarius. ff. d offi. pre. Aut loquimur de instrīs ꝓfectis post dānatiōez notarij ⁊ sic nō valēt. vt. l. si aliqd. C. de suscep. ppo. ⁊ archa. facit tex. in. l. si. q̄s ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. Bar. tñ in. l.i. ff. ad. l. iul. repe. limitat verum q̄ñ notarius fuit dānatus ꝓpter falsitatē ꝓmissaz in officio tabellionat⁹. ⁊ sic loquit. d. l. si aliquid. sec⁹ si alias fuisset damnatus de falso ꝓmisso ex alia cā extra officiū tabellionatus. sicut ī quodā ꝓsilio ipse Bar. ꝓsulnit q̄ quodā notario dānato. qz extraxerat duas cartas de libro cōmunitat⁹ valebāt eius instrā. Iz sit infamis effectus Et hoc vez dūmō illud officiū nō habeat in se dignitatē vt qz ē notari⁹ ꝓncipis. l.i. C. de mā. ꝓn. vel salariū de publico. vt qz est notari⁹ in bācha quia tunc non valerent. alias sic.

10 ¶ Vez instrumentū factū a Notario nō dā-
nato qō hēt diuersa capitula sit falsuz si falsi-
tatē hēt i vno capitulo. R. Pa. vbi. s. q aut
falsitas puenit ex vitio notarij. ⁊ tūc aut con-
cernit substātialia ītrumēti. puta qz in indi-
ctione aut die. ⁊ tūc totū corruit. vt no. in. c.
inter. de fi. instru. ⁊ in auc. vt ꝓpo. no. ipera.
circa pn. Aut ꝓcernit substantialia negocij. ⁊
tūc distingue Aut capitula sunt ꝓnexa. ⁊ tūc
totū reprobat Aut nō sunt ꝓnexa ꝫ sepata. ⁊
sic solū illud caplm falsuz reprobat Et sic li-
mita Bar. in. l. si ex falsis. C. de transac. q ꝫ
q qñ venit ex vitio notarij totum corruit. qō
Jnno. etiā ꝫ. Si ꝙo falsitas ē circa extrinse
ca. vt qz scripsit ꝑbentes eē ꝓsanguineos. vl
aliqō aliō qō nō facit ad negociū. ꝫ ß sit fal
suz nō reprobat ꝓpē ß istrm. qz ß nō ē vitiū No
tarij. Et idez dic i teste. Et idē voluit Jnno.
in. d. c. fraternitatj vide glosaz i. d. l. si ex falsis
2 Fama est illese dignitatis status legib⁹
⁊ morib⁹ ꝓbat⁹. l. cognitionē. §. exti
matio. ff. de va. ⁊ extraor. co. ⁊ in glo. c. vēa.
de coha. cle. ⁊ mu.
1 ¶ Vtz fama sit defendēda. R. scōm glo. in
c. senti. xj. q. iij. q aut sumus inē tales q̄ para
ti sunt imitari. ⁊ sic peccat mortaliter qui eā
nō defendit ꝑ posse Et sic intellige. c. nō sunt
audiendi. ea. q. ij. c. nolo. xij. q. i. ⁊ de cōsecra.
di. i. iubemus. Aut sumus inter tales qui solū
parati sunt rēpbendere non imitari. ⁊ sic suf
ficit nobis ꝓscia nra. ⁊ nō teneml defēdere Et
sic itellige. c. qd obest bōi. cū. v. c. se. xi. q. iij.
2 ¶ Quot modis ledit fama. ⁊ quomodo sit re
stituenda. vide. s. Detractio.
3 ¶ A quibus est abstinendum ꝓpter famā ꝓser
uandam. vide. j. Scandalum. §. iij.
4 ¶ Fama ꝓprie est qñ tota ciuitas vel vicinia
vel maior pars acclamat aliquid. vel dic q
est cōius locutio ex verisimilib⁹ ꝓiecturis sur
gens. vt colligit ex no. in. c. si duo. xxv. q. vi.
⁊ in. c. sup eo. de eo. qui co. consan. vxo. sue. ⁊
in. d. c. vēa. Vnde primo oz q sit ex verisimi-
lib⁹ ꝓiecturis. qz alias ꝓprie non est fama quo
ad iuris effectum. ꝫ sunt vane voces populi.
de quo ꝙ Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff.
de questio. per glo. ⁊ doc. in. c. inquisitionis.
⁊ in. c. cū oporteat. de accu. ⁊ non sunt audiē-
de. vt in. c. q. de elec. ⁊ tex. in. l. decurionū filij
C. de penis. l. diuo marcho. C. de ma. te. ⁊ l.
si priuatus. ff. qui. ⁊ a qui. Vnde dicit Pa. ī
c. veniens. el. i. de testi. q̄restis deponens de
fama debet reddere rōem. seu causam sufficiē
tem sui testimonij. Secō requirit q sit saltez
maior pars. qz vt dicit Pa. in. c. cū in tua de
spon. q dicta paucoz non infamant Et ꝓpte
rea differt fama a rumore. qz rumor ē qñ ali-
qua pars vicinie aliquid asserit. sed fama qñ
maior pars. Vñ se ḃz in plus. vt dicit glo. in
d. c. sup eo. Pro quo nō. q nole partis venit
media pars. vt in. c. q. §. i. de deci. li. vi. ⁊ ī. l.
nomen filiaz. §. portionis. ff. de ꝛ. si. Sed qñ
additur aliqua. tunc verificat in qualibet mi
nima ꝓtcula. qz dictio aliqua restringit Al-
tñ licet requiratur maior pars ad famam fa-
ciendā. tamen ad probandum sufficiunt duo
testes. vt no. glo. q. i. §. qñ. el. q. ⁊ in. l. iij. ff.
de testi. ⁊ no. Bar. in. d. §. tormenta. Et ꝓtra
ꝓbatōez fame admittit ꝓtraria ꝓbatio ⁊ si se
cunda ē clarior obfuscat effectus prime. Et
ideo eo casu quo infamia sufficeret ad toztu-
ram. si probaret per aliam ꝓtem bona fama
tolleret ꝓsumptio prima. ⁊ sic ꝓbat tex. in
d. c. cum in tua. ⁊ quod no. Bar. in. l. fi. C. de
questio.
1 Familia quid ꝓrebēdat. R. Archi. ō
priui. ꝫ. li. vi. Dicit q triplex ē familia
quedā perpetua ⁊ religiosa. vt religiosi cleri
ci ⁊ ꝓsimiles. ⁊ tales gaudent priuilegio quē
tus vel collegij de sta. mo. recolentes. C. loca
. l. milites. Aliter tenerenl duplici iure ꝓtra
c. cognouimus. cū si. xij. q. q. ⁊ de hac loquit
c. cū olim. de arbi. Est ⁊ alia. s. que non eccle
siasticos tantum ꝓprehendit. sed etiaz laicos
sicut sunt vxor filij nepotes seruj famuli. qui
in eius domo eius sumptibus viuūt cōtinue
de qua ītelligitur. ff. ō publi. l. i. §. familie. C.
ad. l. coz. de sic. l. si forte. que ponit de pe. di. i
⁊ de here. c. filij. li. vi. ī fi. ⁊ ō testi. c. ī ītis. vbi
de hoc. ⁊ iij. q. v. c. i. Et ō tali ītelligit qō dici
tur ī d. c. licz. de quo vide. j. Interdictū. vi. §
iij. ē ⁊ alia familia q̄ nec ē ꝓpetua nec merce
naria. sicut clerici ⁊ religiosi ⁊ alij ecclesiasti
ci dicit ō familia ecclesie. ō quib⁹ xvj. q. vj. ō
lapsis. Est ⁊ alia ō qua ī. l. fi. C. ō ꝛ. sig. vbi
nomē familie ꝓpendit parētes liberos. om
nesq ꝓpinqs ⁊ substātiā ⁊ libertos etiā ⁊ pa
tronos necnō ⁊ suos. ⁊ hec significatio ḃz lo
cum in fideicommissis. vt ibi patet
¶ Ad quid teneł ꝓfa. R. q ad duo teneł de
ꝓcepto. s. ad mīstrationē neccārioz ad vitam.
⁊ ad disciplinā tam verbo q̄z exemplo moruz
vt colligit primo ad thimo. v. ⁊ ad ephe. iij. ⁊
no. in. §. necesse. xlvij. di. aliter ē peccatū mō
tale ō sui natura. nisi excuset aliq̄ circūstātia
puta necessitas ⁊ hmōi. vel nisi sit famulus
de quo ī se. iij. §. dicaz. vel sit circa ea que non

sunt necãria ad salutẽ omissio correctiõis. ꝛ
2 sic ītellige. xxiij. q. iij. duo ista. ꝛ. q. v. ñ putes
¶ Qz nũquid infirmãti teneaꝫ subuenire qui
ex mercede locauerat opas suas. R. q̃ ad ex-
pensas fm Bar. i. l. si cũ dotẽ. §. sui aũt. ff. so.
ma. ꝛ in. l. in reb⁹. ff. como. q̃ ad magnas ex-
pensas nõ teneꝫ. Quod limito vel nisi famu-
latus. secus si teneretꝫ vt pauperi. Quo vero
ad salarium Jo. an do. Anto. Jo. de ymo. ꝛ
Pa. in. c. i. de cle. egro. ꝛ cõiter doc. tenent q̃
nõ/qz casus ꝓtingẽs in ꝑsona. q̃ locauit opas
liberat ꝑductorẽ a ꝑstatiõe mercedis. l. si vno
§. item cũ quidã. ꝛ q̃ ibi no. ff. loca. ꝛ q̃ no.
in. l. in rebus. ff. como. ꝛ glo. in. l. fi. §. idẽ in
ris. el. ij. ff. ad. l. ro. ō iac. Hoc tñ limitat Pa.
vbi. s. q̃ñ salariũ debetꝫ solũ rõe ꝑsone. Secus
si daretꝫ rõe alioz etiam. Nñ ptãs quẽ bz fa
mulos ꝛ iudices quib⁹ bz soluere. licet infir-
metꝫ vel moriaꝫ. tenetur nihilominus heres. ꝛ
ideo ipse ꝑt petere ꝛ debitores debent ei sol-
uere. tex. est in. l. pecuniã in ꝑn. ff. de condi. ob
cãm. facit q̃ no. in. l. diem functo. ff. de offi.
asse. Imo. videtꝫ tenere q̃ debeaꝫ salariũ in
c. ꝓpter sterilitatem de loca. facit. c. i. de cle. ñ
re. li. vi. ꝛ ibi Ge. per illũ tex. dicit doctori vꝫ
famulo non bz subtrahi salariũ ꝓpter infirmi
tatem. allegat q̃ habetꝫ in Spe. de cle. nõ re.
§. postq̃. x. quid si mercenarius. Et istud tz
Bali. in. l. lz. C. loca. ꝛ pulcre. Aug. in disput
tatione. Exorta guerra. facit. l. quesitũ. ff. de
re iudi. Et hoc ꝓcedit idubitãter. vbi ꝙsuetu
do sic est. qz tunc debetꝫ. qz illud videtur actũ
quod est ꝙsuetũ. l. q̃ si nolit. §. qui assidua. ff.
de edi. edic. Sed vbi ꝙsuetudo non est tene q̃
non debetꝫ. nisi vt dictũ est. ꝛ in casu speciali.
vt. C. de aduo. di. iudicioz. l. post duos. vbi
aduocato debetꝫ salariũ ex publico ꝓstituturz
lz moriaꝫ infra annũ. secus eẽt de salario pro
misso a parte. qz non debetur nisi pro rata tẽ
poris fm Bar. in. d. c. l. diem functo. Simili
ter in. l. cũ heres. §. sticus. ff. de sta. li. vbi q̃ñ
per seruum non stat quin seruiat. nihilomin⁹
libertatem legatam ꝓpter hoc cõsequitur. de
quo dic vt. j. Locatio. §. xv. vbi pulchre tan-
gitur hec materia.

3 ¶ Qtz cũ dñs nõ ꝑt corrigere suam familiã
vel aliquẽ ipoz/teneaꝫ ipm expellere. R. q̃ si
nec ꝛbã nec ꝛbera emẽdãt. lz subtractio ne-
cessarioz seu expulsio corrigeret teneꝫ expel-
lere ar. eoz q̃ no. ī. c. ñ oĩs. v. q. v. Si ꝛo licẽti
us peccaret expellẽdo/faciat q̃ntũ ꝑt. ꝛ lz ille
non se corrigat excusatur. vt patet in. c. q̃ tũ
libet. ꝛ. c. se. xl vij. dist.

¶ Qtz possit cã correctõis ꝛberaꝫ clericos 4
vide. s. Excommunicatio. v. casu. i. §. iiij.
¶ Qtz pẽsa. teneaꝫ de furto familie. vide. s. 5
Dñs. §. iiij. ꝛ j. Obligatio. §. pe. ꝛ vltimo
¶ Qtz familia epi gaudeat priuilio fori. R. pa. 6
in. c. nullus. de for. ꝓpe. cõiter teneꝫ q̃ sic.
¶ Qtz familia vl aliqs eoz teneaꝫ revelare de 7
lictũ dñi sui req̃sit⁹ ꝑ obligaz supioris. R. q̃ ñ
si crialiꝫ vult ꝓcedeꝫ vt. iij. q. iij. c. lege iulia.
el. ij. Si ãt ciuiliꝫ sic credo teneaꝫ. qz nulla. l.
repelliꝫ. vt no. gl. iij. q. v. c. i. q̃ credo vez q̃ñ
nullũ malũ sibi ũmineret ex ꝛ. alias sec⁹ qz nõ
teneor cũ malo meo facere bonũ. primi tpale.
¶ Qtrũ dño familie q̃ fecit iurare familiã de ꝛi 8
tate dicẽda sit parẽdũ. R. fm Durã. aut iste
dñs ẽ truculẽt⁹ ꝛ ꝓbabiliꝫ bẽ ferus. ꝛ sic ñ te
neꝫ. qz illicitũ fuit iuramẽtũ. Si ꝛo ẽ mãsue
t⁹ ꝛ ꝓbabiliꝫ credit q̃ nõ ꝓcedet nisi rõabiliꝫ.
tũc distingue q̃ aut res puta asportate erãt
ad custodiã suã deputate. ꝛ sic sic ꝑt ꝓseq̃ as-
portantẽ sic ꝛ dño revelare Si ꝛo ñ erãt de
putate ad ei⁹ custodiã. tũc si ꝑt ꝓbare teneꝫ di
cere ꝛitatẽ Si ꝛo nõ ꝑt ꝓbare ñ bz revelare
nisi tali q̃ possit ꝓdesse ꝛ ñ abesse. ꝛ si alio mõ
iurauit ñ fuit licitũ iuramẽtũ nec obligatori
um. Idez dicit Aug. de testib⁹ sinodalib⁹ q̃
nõ teneꝫ denũciare epo lz iurauerit nisi criã
q̃ ꝑñt ꝓbare. lxxiij. q. iij. si q̃s. als eẽt ꝓditor.
ñ. q. i. si peccauerit. nisi hoc faciat secrete illi
qui bz corrigere paternaliter. ar. xxij. q. v. ℞
videtꝫ. De ℞ vide. s. Denunciatio. §. x.
¶ Qtz obligatus ꝓcurare aliquã familiã vl 9
fratres alicui⁹ dom⁹ teneaꝫ excrescẽte familia
vl fratrib⁹ ī numero. R. fm Pau. q̃ si familia
vel fratres hẽant numez determinatũ. tũc ñ
teneꝫ. Si ãt indeterminatũ. vt sunt fratres mi-
nores alicui⁹ quẽt⁹. sic teneꝫ. facit. c. q̃nto de
censi. si tñ nimis ḡuareꝫ ꝑ iudicis officiũ sibi
ꝓuidebit. ꝛ sic pz q̃ q̃ ad pscĩam non teneꝫ

f Familiaris quis dicatur. R. fm glo. iij
q. v. c. i. quod large dicuntur omnes qui
cohabitant cum aliquo. vt in. c. in litteris. de
testi. ꝛ. c. insinuante de offi. dele. Glo. in. d.
c. in litteris. dicit familiares appellantur cõ/
sanguinei. colonus ascriptius mercennarius
filius in potestate libertus seru⁹ ꝛ omnes ha
bitantes in domo. Domestici vero sunt qui-
bus ratione patrie ptãtis vel dñice ꝛperari
ꝑt fm glo. in. d. c. ī litis. Nñ em bz familiares
domestici intelliguntur oẽs qui in expensis
alicuius ꝙmensales ꝓtinue existunt. etiam si
aliqñ abesse ꝓ eius negocijs gerẽdis ꝓtingat
vt no. in. c. fi. de. ℞. sig. li. vj.

Familiaritas cum mulieribus prohi-
betur ecclesiasticis. xxxij. di. interdixit.
¶ duobus. c. se. xxxiij. di. quorundã. lxxxi. di.
clericus. xvij. q. j. cognouimus. de coha. cle.
¶ mu. p totũ. vide. s. Clericus. v. ĩmo vt dicit
Piero. in. c. hospitiolũ tuũ. xxxij. di. non põt
digne cũ deo habitare qui femine acceſſib⁹
delectatur Familiaritas nimia parit ꝓtẽptũ
de iudeis. c. ¶ si iudeos.

Actum qui credit mortaliter peccat.
xxvj. q. vij. non obseruetis.

Auere peruersũ idem est. ac si ipse face
rent. xj. q. iij. qui consentit. lxxxiij. di. ne
mo. ¶. c. se. xxiij. q. iij. si quis.

Autor quis dicatur. vide. j. hereticus
§. xxiij.

Femina non debet tonsari etiam causa
reḷionis. c. vxoratus in fi. de conuer. con
iu. Et intelligitur non solum de tonsura que
dicitur clerica. sed etiam de rasura. que fit p
abscisionem capillorum vsq; ad aures. facit
xxx. dist. quecũq; mulier. ¶. xx. q. iij. c. ij. ¶ cle.
attendẽtes. de statu rḷa. Glo. tamẽ in. d. cle.
videtur tenere ꝙ consuetudo contraria excu
sat. ¶ ꝙ. c. quecũq; mulier. Intelligitur de il
la que vult remanere in seculo nolens religi
oni deseruire. sed mũdialiṫ viuere. ¶ placet.
Peccat ergo mortaliter talis tonsurans se.
cum in. d. c. quecũq; mulier sit excõicãda Nõ
etiam intelligeniſi ex necessitate hoc faceret.
vel cã religionis seu mundi ꝓemptus.

¶ Quare femina citius pubescit. ĩ. R. glo. in. l
ij. C. de. bis qui ve. eta. ĩpe. q; mala herba ci
to crescit. Gz est alia rõ quã reddũt doc. in. c.
lras. de despon. ĩpu. s. q; sexus mulieris ẽ de
bilior ¶ citius deficit. ¶ ideo citius ꝓficitur.
sicut in alijs videmus.

¶ Que sunt illa q̃ mulier nõ põt exercere. R.
multa. Non põt pdicare. nec docere publice.
xxxij. di. mulier. nec ꝓfessiones audire. nec a
lijs bñdicere. vt in. c. noua. de pe. ¶ re. Item
nec tangere sacra vasa. xxiij. di. sacratas. nec
sacras pallas ꝓtigere. nec incẽsum circa alta
ria deferre. vt in. d. c. sacratas. Item nec actũ
alicuⁱ ordinis exercere vt in. d. c. noua. ¶ ĩ. c.
tanta. de ex. pre. ¶ no. in. c. dilecta. de ma. ¶
obe. Item nec iudicis nec magistrat⁹ gerere of
ficiũz. nisi in casib⁹ de q̃b⁹ in glo. xv. q. iij. §. i.
nec postulare. nec ꝓcurare nisi in ꝓpria cã ¶
suoz. vt no. ĩ. l. femine. ff. de. re. iu. ¶. iij. q. vij.
§. tria. xv. q. iij. §. i. Item nec testis eẽ. de q̃ dic
vt. j. Testis. §. v. nec psonaliṫ posset trahi ad
iudiciũ cã ferendi testimoniũ. aut alias q̃libet
cã que in iure nõ exprimiṫ ꝓtra eⁱ⁹ voluntatẽ
¶ si est religiosa nõ põt etiã si vult trahi ad iu
diciũ ex quauis cã psonaliter. c. mulieres de
iudi. li. vi. Item nec viri hĩtu vti sub pena ana
thematis. xxx. di. si qua mulier. Item nec accu
sare niſi in certis casib⁹. de q̃b⁹. xv. q. iij. §. i. ĩ
tex. ¶ in glo. Item nõ põt se obligare. seu ꝓpriaz
substantiã ꝙ debito viri niſi creditũ sit quer
sum in suam vtilitatẽ. vt in auc. vt nul. iudi. §
¶ illud xo. Item non dz incarcerari. vel de
trudi pro aliquo debito. vt ibidem.

Fenus est vsura. sz differt in hoc ab vsu
ra. q; vsura est lucz de capitali acceptũ
Fenus xo est lucz de vsura Vnde Graciſm⁹
Est vsura suos cum quis tradit mihi nũmos
Spe lucri fenus duplex vsura vocaṫ. Quod
quidẽ fenus improbum exercentes sunt infa
mes. l. improbum. C. ex qui. ca. infra. irro.
De quo dic. vt infra Vsura. q; communiter
vnum pro altero accipitur. vt in. d. l. impro
bum.

Ferie dicuntur q; prestant vacationem
ab his que fiunt in foro iudiciali. ¶ ope
ribus seruilibus. quarum alique sunt ob reue
rentiam dei introducte. vt in. c. ꝙquestus. de
ferijs ¶. C. eo. ti. l. dies festos. Alie sunt ob re
uerentiam principis vel ciuitatis vt dies na
tiuitatis sue. vel dies principij de imperio.
C. eo. ti. l. amnes. Alie sunt ad requiem labo
ris. vt tempus Messium vindemiaruz de qui
bus in. d. c. ꝙquestus. ¶. ff. eo. ti. l. j.

¶ Vtz ptes possint renũciare dictis ferijs. 1
R. q. primis ¶ secũdis non. tertijs sic. vt in
d. c. conquestus. ¶. xv. q. iij. in summa.

¶ Vtz nullo mõ possit quis ꝓpelli ad iudici 2
um in prefatis ferijs. R. q; non. niſi in casib⁹
de quibus. ff. eo. l. i. de quo. in. c. vltimo. de iu
di. ¶ niſi necessitas vrgeat. puta q; res erat
peritura. vt exempla habes in. l. i. §. ¶. iij. ff.
eo. ¶. l. i. ff. de dam. infec. Aut pietas. puta
causa debilium vel miserabiliũ personarum.
d. c. conquestus. quia in operibus miserico
die non est habenda distinctio diez. ar. lxxvj
di. vtinam de consecra. distinc. v. nunquã. ¶
summa. Ratio est que pro religione facit. ff.
de reli. ¶ sump. fu. l. sunt persone.

¶ Festum seu ferie solemnes. que in honorez 3
dei sunt introducte. ¶ in quibus abstinen
dum est ab operibus seruilibus que sunt. R.
sunt infra scripta posita in. ca. conquestus. de
ferijs scilicet. Natiuitas dñi. S. Stephani.
S. Jo. euãge. Sanctoz Innocẽtiũ. S. Sil
uestri. Circũcisio dñi. Epiphanie dñi. septez

dies dñice passiõis. Resurrectio dñi cũ octo. dieb⁹ seqũtibus. Pentecostes cũ duob⁹ seqũtib⁹ Natiuitas bti Jabanis baptiste. Scõꝝ xꝑi. apostoloꝝ. S. Laurentij. purificatio Ma rie ꝟginis. Annũciatio eius. Assumptio eiusdem. ⁊ Natiuitas ipius. Dedicatio scti Michaelis archangeli. Festũ oim sanctoꝝ. Dies dominici. Dẽs alij dies quos epi in suis diocesibus cũ clero ⁊ populo duxerint celebrandos. Jn.c. pnunciandũ de ꝓse. di. iij. vbi ꝑsate solẽnitates ponunt. addunt etiã tres dies rogationũ Dedicatio cuiuscũq; oratorij. Festũ sancti Martini põtificis ⁊ cõfessoris Jn c. crucis. d. nostri. de ꝓse. di. iij. ponitur. Festũ inuentiõis sancti crucis. Jn cle. si dominum de reli. ⁊ ve. san. ponit festũ corꝑis xꝑi Adde scõm Jo. an. quẽ sequit. d. Anto. ⁊ etiã Pa. in. d. c. ꝙquestus. cũ non reꝓbet festa quatuoꝝ doctoꝝ ecclesie. Dz in istis ⁊ in oĩbus alijs predictis standum est consuetudini fm Jo. ⁊ Pa. in. d. c. conquestus. Similiter de festo sancti Bartholomei quo ad diem in quo fiat c. ꝙsilium. de obser. ie. Unde hodie dies passionis ⁊ septimana resurrectionis ⁊ dedicationis oratorij ⁊ quatuoꝝ doctoꝝ ⁊ euangeliste nõ seruantur. Sed limita vt videlicet intelligamus q ꝙsuetudo deroget prefatis festiuitatib⁹. dũmodo non sit dominicus dies. vel eo maioꝝ sicut est festũ natiuitatis dñi. resurrectionis. ascensionis. pentecostes. ⁊ epbi pbanie. vt in. c. licet. de feriis. ꝺz in glo. quam sequunt doc. vbi addit Jo. an. assumptionez ꝟginis gloriose. ar. c. fi. de. sen. ex. li. vi. qz nõ credo valere ꝙsuetudinẽ in ꝓtrarium. cũ vide aut quasi iuris diuini. vt patet in. d. c. licet

4 ¶ Utrũ ꝙsuetudo possit alias a ꝑfatis festiuitatibus introducere. ita q de ꝑcepto teneantur ad illa. ℟. q sic. sicut potest facere aliã legẽ ⁊ qñ sit vide supra. Consuetudo. ſ. ij.

5 ¶ Utꝝ episcopus cum clero solum possit indicere festum. ℟. q non. sed oportet q faciat cum populo. vt supra patet.

6 ¶ Festũ immaculate ꝙceptõis gloriose ꝟgis matris dñi Marie. lz ecclesia romana antiqui xxvij. ⁊ ꝑ. S. Bo. in. iij. di. iij. ⁊ ꝑ glo. de cõse. di. iij. in. c. ꝓnũciandũ. qz eius puritas nõduz erat revelata. tñ hodie de ipa ꝙceptõne facit solẽne officiũ ⁊ festũ cũ largitõe indulgentiarũ q̃ in festo corꝑis xꝑi sunt date illis q̃ interfunt diuinis ⁊ ꝟ ꝓpter multa miracula ꝑ que manifestũ est q sine pcõ originali fuit ꝙcepta. Et ideo hodie ad euitãda scandala ꝑcipiẽ

sub pena excõicatõis late siñe a qua non possint absolui nisi a romano pontifice. ꝑterq; i mortis articulo oĩbus cuiuscũq; stat⁹ gradus ordinis ⁊ ꝓditõnis fuerint. ne decetero ausu temerario ꝑsumãt in sermonib⁹ ad populum seu alias quomolibet affirmare q tenẽtes ꝟginẽ eẽ ꝑseruatã a pcõ originali in sua ꝙceptiõe polluãt labe heresis vt̃ mortalis pcti vel festũ eiusdẽ ꝙceptionis celebrantes. neq; tenere libros vel legere aut habere ꝓ veris ꝟ ꝙtinentes Similiq; pena etiã liganꝫ qui ausi fuerint asserere q ꝓtrariam opinionem tenẽtes. ſ. q sit ꝙcepta in peccato originali incurrant heresim vel mortale pctm. hec habentur in extraua. Sixti quarti. que incipit Grauenimis

¶ Quid de istis festis. S. Antonij. S. Nicolai. S. Catherine. ⁊ hmõi q̃ ex ꝙsuetudine celebrant. Jgnoraũ tñ an ex tali cõsuetudine sint ĩtroducta q̃ hẽat vim legis ꝑceptiue. ℟. q nõ credo peccare mortaliter nõ seruantes nisi eẽt scandalũ. ℟ Rõ qz nõ sunt ĩtroducta vt de ꝑcepto. ſz ex deuotõe. Vbi aũt eẽt scandalum. sic ibi ẽ ꝙsuetudo obligatoria. ex q̃ tãdiu est q est ꝑscripta. ⁊ reputaũ obligatoria. 7

¶ Qñ ĩcipit dies festi. vide. s. dies in ꝑn. 8

¶ A quib⁹ est abstinendũ dieb⁹ festiuis ꝑdictis. ℟. q ab oĩ ope fuili. nõ solũ pctĩ. ſz etiã mechanicis vt agricultura. vt ꝺz in. c. lz de feriis. Pro cuius intelligentia est notandum fm Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iiij. q op⁹ fuile ꝺz tripliciter. Aliq̃ materialiter solũ sed formaliter libez. vt vbi gẽa scribere non ꝓpt̃ tꝑale lucz. ſz ad edificationẽ aĩaz ꝓpter diuinũ cultũ ⁊ hmõi. ⁊ istud nõ ꝓhibeẽ imo ꝙcedit̃. vt ꝑz in. d. c. cõquestus. vbi cã pietatis q̃ alias ꝓhibenẽ ꝓmittunt̃ facit. l. diuus. ff. de feriis. vbi ea que faciũt ad disciplinã militarem pñt pagi die⁹ feriatis. Sedo ꝺz op⁹ seruile formaliter solũ materialiter aũt libez ẽ. vtputa cũ aduocatus cogitat ꝺ bis q̃ die crastina ꝺz ꝓponere ꝓpter lucz tꝑale rusticus de aratione terre ⁊ ordinatione boum. ⁊ lz ab isto abstinere debeamus ĩ diebus festiuis nõ tñ astringimur de ꝓcepto. Qñ non peccat mortaliter talia faciens nisi per hoc opus excludaũ illa vacatio quã ꝺz cultui diuino ex necessitate quã explicabo in se. q. que sit Tertio ꝺz opus seruile materialiter ⁊ formaliter seu finaliter. ⁊ hoc ẽ omne opus corꝑale ordinatũ. sicut ad ꝓximum ⁊ ꝓximum finem ad bonum corꝑis tꝑale seu ad lucrum. ⁊ istud est illud quod ꝓhibetur de ꝓcepto diebus fe 9

Nõ de festo conceptionis bñe virginis an sit celebrata vl nõ in pñto originale quid sepe papa gñly desup sibi proponit

stiuis. Non semp peccat mortaliter ipsum facies nisi excuset propter istoꝝ quattuor vnum fm. F. de may. in tractatu de. x. ꝓceptis. Primū opis modicitas seu paucitas. que nō ipedit spiritus libertatē. Secūm necessitas operis que non possit ꝓueniri ꝓmode nec differri. vt decoctio ciboꝝ ꝓro illo die, vel necessitas coactionis quā faciunt domini, aliter eoꝝ bona ꝓscriberent. facit. c. licet. de feriis. Tertiū cordis pietas. vt i. c. ꝙquestus. de fe. vt. s. dictuꝫ est. Quartū publica vtilitas. vtpote ꝙ pace ⁊ ꝙcordia, ꝙ ponte ⁊ hmōi. que etiā sunt pia. quodlibet eñ istoꝝ excusat q̄ non sit mortale. saltem laborare in diebus festiuis. Ex quibus patet quid tenendū sit de multis questionibus. que reducuntur ad infra scriptas questiones. xviij.

10 ¶ Prima de mulieribus q̄ aliqua puncta pānt vel scopant domū. vel de illo qui vēdit vnā solū rem. vel qui putat ramū. facit coquinam itinerat modicū. ⁊ hmōi q̄ non peccant mortaliter ꝓpter modicitatē opis. Rō qz fm S. Bo. in. iij. di. xxxvij. sup litteram. ⁊ cōiter theo. rō ꝓfectionis opm est. vt vacemus deo. ⁊ qz ista modica non impediunt vacationē ꝑdictam. licet aliqualiter minuant. ideo non est ꝑctm mortale talia facere nisi quis talibus ꝙ notabile tps occuparet vel vsq̄ ad vltimam defatigationem. qō quidē arbitrio boni viri relinquendū est vt attendat si rō legis euacuatur vel non. ꝫ solū minuāt, faciūt ad hec que no. in. c. intelligentia. de. ꝛbo. sig.

11 ¶ Secūda de carnificib⁹ qui ꝙ notabile tps occupāt. qz si faciūt ꝓpter necessitatem quā nec preuenire possunt. puta qz estas est vel sunt plura festa. excusant. alias non.

12 ¶ Tertia de tabernarijs qui si faciunt propt̄ necessitatē excusant. Secus si ad ebrietatem ad ludū ⁊ hmōi. Et idem dic de hospitibus

13 ¶ Quarta de his qui panē. herbas. fructus. ⁊ hmōi vendūt. qz si faciūt ꝙ necessitate diei festi excusant. alias non sicut qui vendūt multa que sunt solū ad gulositatē. nisi eēt modicitas distractionis. sicut est in his que vendūt cādelas ⁊ canistria inzucharata ⁊ hmōi in quibus non oportet facere precia. ꝫ quilibet scit q̄ tm̄ habet soluere. ⁊ sic soluit. ⁊ accipit pro quo soluit sine alio strepitu. quia in modico distrahitur.

14 ¶ Quinta de medicis minutoribus. aromatarijs ⁊ hmōi. de quo dic q̄ licet. qz medicinalia sunt necessaria.

15 ¶ Sexta de cursoribus ⁊ mulionibus qui sine necessitate magna differre nō ꝑnt. ⁊ alijs viatoribus ⁊ conductoribus rez. ⁊ dic q̄ excusantur. Itineratio tñ nō sic stricte ꝓhibet qz ꝑ quis etiam itinerando intendere deo. Et ido nisi sit vsq̄ ad vltimam fatigationem non credo sit ꝓhibita vel cū ommissione diuinorum.

¶ Septima de ferratoribus equoꝝ. dic q̄ excusant. qz sicut illi necesse hñt ambulare. sic istis ꝫ principaliter ꝓpter necessitatem eoꝝ quibus seruiunt q̄uis lucꝝ habeant. 16

¶ Octaua de facientib⁹ vitros. similr detinctoribus ⁊ coctoribus lateꝝ qui dicunt fornasarij ⁊ hmōi. qui sine magno dāno desistere non possunt. dic q̄ licet. 17

¶ Nona de molendinis siue cū iumētis. siue ad aquā. vel ad ventū. Dic q̄ si faciūt ꝓpter necessitatem illoꝝ quibus inseruiunt excusant̄ q̄uis etiam posset dici q̄ molēdina ad aquā ⁊ ventū non sint ꝓhibita laborare cū ex modico opere hominis exerceri possint non videntur euacuare rōnem huius ꝓcepti. Melius tamen est abstinere ⁊ securius nisi necessitas requirat. 18

¶ Decima de rusticis qui ꝙpellūt̄ a dominis laborare. Dic q̄ si iusto metu faciūt est necessitas que excusat. alias non. Idem dic de famulis filijsfa. vxore ⁊ hmōi 19

¶ Undecima de cōducentib⁹ laboratores in festis. ⁊ qui exigunt debita a suis debitoribus. Dic q̄ si alijs diebus nō inueniunt excusant̄ dummodo diuina non dimittant. 20

¶ Duodecima de euntib⁹ ad mercata vel nūdinas. Dic q̄ si auditis diuinis ꝓpter necessitatē faciūt. puto qz non alio loco vel tpe talia possent vendere vel emere ꝙ bono cōitatis. aut vt ex lucro ꝓuideāt sibi ⁊ sue familie. vel vt dent pauperibus fm Pe. de ps. in. iij. Ex quo ꝓlati sciūt ⁊ tolerant excusant̄ a mortali. nisi forte a ꝓlatis locoꝝ essent interdicta. Intelligo vez in festis minoribus dominica. qz talis tolerantia ꝓlatoꝝ videtur derogare illi festo: Secus in maioribus. qz non credo liceat. nisi ꝓ necessitate vel pietate solum. q̄uis ꝓlati non interdicant. qz tūc locū habet illud Multa per patientiā tolerant̄ tē. F. de may. in tractatu. x. ꝓceptoruꝫ tenet q̄ solum est peccatum mortale. Primo si dimittit missam. Secūo si episcopus ꝓcipit ne fiant. Addo ⁊ tertium quando solū fit ex lucri cupiditate. c. i. de feriis. 21

¶ Tertiadecima de bellatoribus. Dic q̄ ꝓpter necessitatem licet. 22

23 ¶ Quartadecima de habẽtibus segetes vel fenum in agro ꝓpter inundantiam aquaruꝫ ꝛ huiusmodi. dic ꝙ licet colligere.

24 ¶ Quintadecima de habente domũ que ruinam minaꝛ. dic ꝙ ꝓpter neccitatẽ repare licet

25 ¶ Sextadecima de doctore q̃ vt expediat illũ qui de longe venit facit ꝑsiliũ. dic ꝙ licet.

26 ¶ Decimaseptima ꝺ venatoꝛib⁹. ℟. ꝙ nõ ꝛ qꝛ si nõ ꝛ in q̃dragesima ꝛ dieb⁹ ieiunioꝝ ſm glo. lxxvj. di. in. c. q̃ venatoꝛib⁹/ q̃tomin⁹ in die festo. Non credo tñ peccẽt moꝛtaꝑ q̃ diebus festiuis ipis intẽdunt nisi id faciãt cã lucri principaliter vel dimissis diuinis.

27 ¶ Decĩaoctaua de citharistis ꝛ alijs sonatoꝛib⁹. ℟. si ad laudẽ dei ꝛ scoꝝ pulsant vt ꝓpt recreatõem alicui⁹ ꝛ hmõi pia vel neccãria excusant. si ꝓncipaliꝑ ꝓpter hoc faciũt/ ꝛ secũdario ꝓpt lucꝝ/ secꝰ si ꝓpt cãm nõ pĩã vt neccãriã vel ꝓpter lucꝝ ꝓncipaliter. qꝛ nõ excusant. nisi sicut alij ex quatuoꝛ predictis.

28 ¶ Decĩanona de laboꝛantib⁹ agros paupeꝝ vel reficiẽtib⁹ domos eoꝝ vel laboꝛãtib⁹ circa edificationẽ ecclesiaꝝ aut monasterioꝝ ꝛ hmõi Dic ꝙ ꝛ si fiat ꝓpter pietatẽ ꝛ deũ non ꝓpter carnalẽ amoꝛẽ velspe remuneratõis future. qꝛ opa pietatis ꝛ mĩe non debent cessare diebus festiuis. dicto. c. ꝙquestus.

29 ¶ Digesima de studẽtib⁹. Dic ꝙ si studium fit ꝓncipaliter ad illuminatõem ꝓpꝛij intellectus ꝛ alioꝝ. ꝛ ꝙñr veniat lucꝝ non erit peccatũ. vt tenet ℣a. in. c. i. de fe. ar. c. cũ ex eo. de elec. li. vi. qꝛ studiũ tale est ꝓpt publicaꝫ utilitatẽ. mãxime in theologia ꝛ iure canonico Studere autem principaliter ꝓpter lucruꝫ non licet.

30 ¶ Digesimaprima de scholaribus legẽtib⁹ in dieb⁹ festiuis potius vt doceanꝰ q̃ doceant. assuefaciant se. Dic ꝙ licet ſm ℣a. vbi. s. dũmõ principaliter nõ fiãt ꝓpter lucꝝ. ſꝛ si in cõsequẽtiã non nocet ar. l. i. ff. de aucto. tu. ꝛ in l. rogasti. ℈. i. ff. si. cer. pe. ꝛ in. c. quid ꝑderit lxj. di.

31 ¶ Digesimasecũda de scriptoꝛib⁹. ℟. ꝙ scolaribus lectiones seu recollectas notare scribeꝛ vel ſmones. aut legẽdo libꝛos coꝛrigere non est illicitũ. dũmodo nõ min⁹ intendant hmõi sicut qui de quinterno ad quinternũ scribũt. vel nõ faciant cã lucri habẽdi. ꝛ de pictoꝛib⁹ qui dieb⁹ festiuis vt addiscãt ſtãt in ecclesijs ad designandũ. Scribere tñ ſpũalia ꝛ ꝓpter ſpũalem cãm nõ ẽ illicitũ. etiã in quantitate d. c. conquestus.

32 ¶ Digesimatertia ꝺ laboꝛãtib⁹ circa põtes reficiendos. viã aptãdã poꝛt⁹ repandos. Dic ꝙ ꝛ dũmõ nõ ꝓpt lucꝝ ꝓncipaliter. qꝛ publica vtilitas sub noĩe pietatis ꝓprehenditur

33 ¶ Digesimaq̃rta de faciẽtib⁹ serta ꝛ alias vanitates. dic ꝙ nõ ꝛ eo ꝙ nulla publica vtilitas inest.

34 ¶ Sz si q̃ras ꝑ quãta neccitate p̃dicta liceãt. ℟. ꝙ. ꝛ quidã in. c. ꝛ de. fe. dixerunt licere ꝓpter neccitate vite sustentãde solũ. tñ ß non credo vez cũ p̃fatũ. c. licet. qõ loquiꝫ de allecib⁹ q̃ non sunt neccãria ad vitã. qꝛ sine ipsis viuere possumus sit cõtra eos. ꝛ ꝑs in Jath. xij. c. Cuius vestꝝ bos vel azinus cadat in foueam nõ exhibet illũ nec ꝓpterea dicendum ſm ℣bo. fa fe ꝙ non solum ꝓ necessitate quisionis q̃ ptinet ad ꝙseruandũ ꝑsonã suã vt alioꝝ ꝛ rerũ/ ꝛ etiã ad quodcũq̃ dãnum virandũ/ ꝛ satis ꝙfirmaꝫ hoc dictũ ꝑ. l. iij. ꝛ. iij. ff. de feriꝭ ꝛ melius. xv. q. iij. in summa. ꝛ qõ no. in. d. c. ꝙquestus. Jtem etiã neccitas excusat qua laboꝛaꝫ ꝓ acquirendo aliquo vtili qõ alio tpe nullo mõ hꝛi posset. sicut ꝑz in. d. c. licet. vbi piscari allecia concediꝫ. qꝛ alio tpe non possent hꝛi Et idẽ de quocũq̃ simili. ℟. nõ ẽ qꝛ nõ est taz arta obseruatio dominice. quo ad opa sicut fuit sabbati. Et ꝛ ille qui laboꝛat hẽat lucꝝ. tñ si ꝓncipaliter seruit ꝓpter necessitatem illoꝝ ꝓ quibus laboꝛat excusaꝫ. sicut si illi laboꝛarent excusarentur.

35 ¶ Nota. cñ ꝙ ad ß vt neccitas vꝫ pietas excusent p̃fatos oẽs/ oꝝ ꝙ nõ dimittant diuina illa quib⁹ neccãrio ẽ insistendũ dieb⁹ festiuis/ nisi forte eẽt tanta neccitas ꝙ arbitrio boni viri excusareꝫ. Jtem scdo qñ inest neccitas ꝓ acquirẽdo aliq̃ vtili requiriꝫ dispẽsatõ. si ꝑt hꝛi ꝙmode ꝛ ab eꝑo si ꝑt. vel a ꝓprio sacerdote si eꝑm ꝙmode adire non ꝑt. Jtez tertio ꝙ si ꝙueniꝫ aliquod lucꝝ ex ꝙnia. ꝛ ꝓncipaliter fiat ꝓpter neccitatẽ alioꝝ/ ꝙ faciat aliquas elemosinas in recõpensationẽ. hec no. in. d. c. ꝛ/ quãuis non credam istud scdm esse neccãrium. securũ tamen est.

36 ¶ Oꝛ opꝰ moꝛtalis pctĩ sit ꝛ istud ꝓceptuꝫ Sabbata seruifices. ℟. ſm Nico. de lira super Exo. xx. ꝙ sic. cũ sit opus totaliter fruile. vñ erunt duo pctã moꝛtalia. s. qꝛ fornicatus est ꝛ qꝛ opus seruile fecit in festo Et hoc vez ſm ℣lle. in. iij. ꝑ sum. tractatu de isto ꝓcepto rõne reatus. ꝛ rõe actus non erit nisi vnum solum ꝛ sic erit circũstantia cadens sub spãli prohibitione. ꝛ ideo neccãrio confitenda Peccatũ autẽ veniale non rumpit festum ſm. S. ℣bo. vbi. s. ar. iij.

37 ¶ Utz citatõ facta ad diẽ feriatũ teneat. R glo. i. c. vltimo xv. q. iiij. q si citat vt rñdeat die feriato est nulla ipso iure. ff. de ferijs. l. j. z sic cũ liq̃at q est nulla nõ teneꝫ ꝓparere. secus si eẽt dubiũ an teneat citatio vel ne. qz dz ire ad allegandũ ꝓuilegiũ ferie. iiij. q. ij. si eps z ibi glo. Si aũt citet nõ ad respondendũ. sz vt ꝓpeat die feriato bene tenet citatio. vt. ff. de adul. l. miles. §. seraginta.

38 ¶ Utz cã agitata in die feriato teneat. R. q nõ. etiã si de ꝓsensu ptiũ processerit. intelligo de ferijs ob reuerẽtiam dei statutis. ꝓpterea oĩs ꝓcessus iudicialis debet cessare de ꝑcepto. vt in. c. j. de fe. nisi necessitas vel pietas aliud requirat. vt no. xv. q. iiij. in summa. z in. d. c. conquestus.

39 ¶ Utz actus q̃ ptinẽt ad volũtariã iurisdictionẽ. vt emãcipare. ꝓtractus inire. iusticiaz facere. scribere. instrumenta ꝓficere. z hmõi valeant in diebus ꝑdictis. R. Ba. in. d. c. cõ questus q sic. vt videꝫ expressum in. l. actus. C. de ferijs. lz peccent moztaliter facientes. nisi excusentur ꝓpter aliquod de quatuoz. de quibus. s. dictũ est. §. ix.

40 ¶ Quibꝰ ẽ insistendũ in ꝑfatis festiuitatibꝰ. R. dicit ter. in. c. ieiunia. de conse. di. iij. Die aũt dominica nihil aliud agendũ est nisi deo vacandũ nulla opatio in die illa sancta agaꝫ nisi tm̃ hymnis z psalmis z cãticis spũalibꝰ dies illa transigaꝫ. hec ibi. Et licet talibꝰ sit insistendum. tm̃ non de precepto nisi. v.

41 ¶ Primũ vt ꝓteraꝫ vel saltẽ atteraꝫ de pctõ moztali ꝓmisso. sin q̃ iterũ ẽ. z ꝓbatur qz de ꝑcepto tenemur vacare deo in aliq̃ hoza diei festi fm oẽs. sz hoc facere nõ ꝑt. qui ẽ in moztali. nisi de eo ꝓteraꝫ vel atteraꝫ. ꝓpterea dz Leui. xxiij. Sabbatũ requietõis ẽ affligetis q aĩas vras. z itez Alia q̃ non fuerit afflicta die hac ꝓibit. z q ꝓ sit de ꝑcepto in eo qui se eẽ in pctõ moztali recognoscit habeo ꝓ indubitato ꝓ ea q̃ dixi supꝝ. Contritio. §. v. Sz de eo qui non aduertit nec recogitat est magis raliter in aliqua hoza dolere z esse male contentũ de pctis omnibus saltem in genere. aliter non video qõo excuseꝫ a moztali. ꝓpterea in missa ꝑmittiꝫ ꝓfessio vt sit admonitio. Ad hoc faciũt que dicã infra Obligatio. §. viij.

42 ¶ Scõm vt audiat missaz ĩtegrã. d. ꝓse. di. j. oẽs fideles. z. c. missas. Dicit tm̃ Ri. in q̃lib. j. q. xix. q si ex ro ꝓpteptu omittaꝫ vl ĩterꝑtatiuo ẽ moztale Et vocat ꝓpteptũ ĩterꝑtatiuũ q̃ sine aliq̃ legitima cã ad nõ audiendũ missam in festis assuefacit. Doco ego legitimaz cãm corpalem infirmitatẽ. hĩe pueros tenellos vel infirmos. ꝓsuetudinẽ patrie que bz vt moztuo aliquo nõ egrediant ꝑ tempus. similiter ne puelle nubiles ducãtur ad missam dñi mõ nõ ducant ad coreas z spectacula. aliꝰ nõ excusant. Castellãi z sikes vltimoz inimicoꝝ vel aliquid aliud q̃ fm rectũ iudiciũ legitima excusatõ debeat appellari Si aũt omittit ex aliq̃ passiõe animi vel pigricia. vel nõ cã rõnabili. si tm̃ ad hoc nõ est assuetus est veniale pctm̃ Si vero ex legitima cã erit nullũ pctm̃. Et q̃ dico de tota. dic de ꝑte notabili secus de modica. puta introitu z hmõi. qz ter. vult vt totã vsq̃ ad bñdictionẽ inclusiue audiat. in. d. c. missas. Item dicit Archi. in. d. c. oẽs fideles fm Aug. q istud ꝑceptum nõ remouet quin cã necessitatis vel honestatis. seu ex cã minus iusta nõ possit ante finẽ misse quis discedere sine hac pena. Quod limita nisi ducat ĩ ꝓsuetudinẽ Idẽ dic si nõ audit sacerdotẽ eã dicentẽ q excusant q̃ ꝓmode audire nõ ꝑt dñmodo existãt ibi pñtialiter. Idẽ dic q excusant seculares qui nesciũt discernere inter missam de officio vel votiuã si audiũt votiuã in die festo. sz non sacerdotes publice eas dicentes. z etiã seculares si hoc sciũt discernere nisi audiãt illã de officio. de quo hẽs infra Missa. §. xxxiij. Si aũt audit in prochia vel alibi an sufficiat. vide infra Missa. §. lix.

43 ¶ Terciũ est vt in oro̅e ꝓsistat. Nã cũ oro̅ sit de ꝑcepto. vt infra. Oratio. videꝫ q dies festus sit tempus determinatũ Et hoc est inditatum q homo teneꝫ in aliqua hoza orare Unde si stat ad missam illud sufficit nisi voluntarie alĩs intẽdat. qz tunc non sufficeret cũ sit vacandum deo in aliqua hoza. saltẽ de necessitate fm omnes.

44 ¶ Quartũ ẽ vt audiat ꝑdicatoẽz si est q̃ predicet Quod vez intelligẽdo de illis qui nesciũt necãria ad salutem. z secundũ eã distinctionẽ quã supza posui de missa. §. xlij. Alios aũt non credo teneri nisi rõne scandali Et. c. sacerdote. de consecra. distinc. prima. Intelligo de eo qui egrediꝫ ex contemptu vel cum scandalo aliozum q tunc peccat moztaliter. z venit excommunicandus. vt ibi dicitur. a/lias non.

45 ¶ Sed quero q̃ magis ẽ peligendũ in festo an auditio misse. an ꝑdicatoĩs cũ vtrũq̃ non ꝑt audiri. R. q auditio predicationis. qz rõ legis in hoc magis militat. vt patet intuenti iura. de ꝓsecratione distin. j. in. c. oẽs fideles

ꝛ.c.sacerdote.ꝛ.c.episcopus nulluꝫ. q̄ magis ꝛõne audiẽdi scripturas sanctas et verbũ dei ꝓcipiũt missam audiri q̄ alia rõne. facit ad ℞ l.q.j.c.interrogo vos.

46 ¶ Vtrũ audiens missam dicendo suas orationes satisfaciat. ℟. q̄ nõ.licet non credã q̄ peccet mortaliter.q̄ñ ex deuotione facit sed melius esset omittere nisi q̄ñ sacerdos dicit secretas. Aduerte tñ q̄ nõ excusarẽ a mortali illũ q̄ diceret aliqua ad q̄ teneꝛ. puta officiũ q̄ñ dicitur missa ꝛ ẽ de p̄cepto.vt audiaꝫ.ar.c.ex l̄ris de.pba.cũ ibi nota.in ver.vices duoꝝ.secus si missa esset de consilio audienda.

47 ¶ Quintuꝫ ad quod tenentur oẽs ſm aliq̄s in diebus festiuis est oblatio quã quilibet tenetur facere in predictis festis. De q̄ dic vt.j. Oblatio.§.primo.

48 ¶ Sũt ꝛ alie ferie q̄ canonice dicũtur.l.ij.iiij. ꝛ.vj.de q̄bus j.c.de illis.xj.q.iij. in q̄bus carnes nõ debemus comedere.sed hodie cõsiliũ ẽ ſm ℣o.ꝛ Anno.nisi.vj.feria.vt in.c.ieiunia. de conse.di.iij.ꝛ additur dies sabbati de quo in.c.sabbato.de conse.di.iij.ꝛ di.v.in.c. quia dies. dicitur in sabbato debet a carnibus abstinere qui particeps religiõis x̄piane desiderat esse nisi festum.s. natiuitatis.vel infirmitas impediat.hec ibi. Sed hoc est preceptum vbi consuetudo est.vt in.c.consilium.de observa.ie. Vbi autem consuetudo non est q̄ nõ comedant carnes in sabbato. cõsiliũ est ſm glo. in.d.c.q2 dies.de conse.di.v.

49 ¶ Sed si natiuitas domini veniat in.vj.feria vel sabbato nũquid carnibus vti possum⁹. ℟. q̄ sic.nisi quis se voto vel regulari obseruãtia astrinxerit ad non comedendum. vt in.c.fi. de obseruan.ieiu.

A

FEudum est beneficium quod ex beniuolentia conceditur ita q̄ proprietas rei immobilis beneficiarie penes dantẽ remaneat. Vsusfructus autez illius rei ita ad recipientem trãseat vt ad eũ heredesq̄ suos masculos ꝛ feminas si de hoc nominatim est dictum imꝑpetuuꝫ pertineat ad hoc vt ille siue sui heredes fideliter domino seruiãt. siue illud seruitiũ sit nominatim exꝑssum quale debeat esse siue nõ. tex est in.c.ſ.§. fi. sub ℞ubri. in qui. cau. feu. amit. in li. de cõsue. feu. Vnde nota.q̄ si feudũ daꝫ vt ex eo ꝑstetur seruitiũ reale nõ ẽ proprie feudũ sed ꝓtractus innominatus ſm Ly.in autẽ.ingressi.C.de sa.san.ec.ꝛ exemplificat Bal.in p̄fato li.in rubrica.de pace cõstan.in x̄o.libelloꝝ.vbi dicit q̄ in quibusdaz ꝓtibus lombardie ꝑ feudis eccie soluitur par caponũ vel spatula porci ꝛ hmõi. ſm eum eq̄peratur emphiteoſi. Similit si eẽt emptuꝫ nõ haberet naturã feudi ſm Bal. vbi.s. de feu. dato.c.j.ꝛ in.l.qui se. C. vñ li. Ex q̄ñ ponitur onus ꝑsonale vt ire ad parlamentuꝫ regis vel exercitũ vel cauałcatã ꝛ hmõi. tunc proprie nõ feudũ ꝛ regulat lege feudoꝝ.

¶ Quotuplex ẽ feudũ. ℟ñ. bal.in.plogo p̄fati li.sup p̄n.q̄ multiplex. Aliud regale. Aliud non regale. Item aliud simplex.aliud conditionatũ. i.nõ sub conditione datũ sed sub qualificatione. vt cum cõceditur feudũ habitationis. Item aliud antiquũ seu paternũ.s. q̄ fuit illius q̄ fuit cõis parens agnationis.aliud nouũ. Item aliud paternũ cuius natura aspicit tñ masculos descẽdentes vsq̄ ad.iiij. graduꝫ ꝛ nõ plus.ſz si addit ꝛ antiquũ extẽdit vltra. vt no.bal.de suc.feu.§.hoc quoq̄.in fi. Aliud maternuꝫ cuiꝰ natura aspicit primo masculos deinde feminas. Item aliud hñs ꝓpriã naturã feudi.aliud impropam. Item aliud reale q̄ trãsit ad heredẽ Aliud ꝑsonale q̄ solũ ad vitam alicuius ꝓceditur. Item aliud ligiũ vbi iurat̃ fidelitas ꝑ oẽm hoiem. Aliud non ligiũ in quo ꝓt dñs excipit. Item aliud frãchum. ſz a seruitꝫ et opibus exhibẽdis. aliud non franchũ. Item aliud annale ꝛ ẽ feudum guardie ꝛ castaldi ꝛ ꝑ mercede alicuiꝰ rei. Castaldus ẽ is cui res domini gubernãda mãdat̃. vt in.l.iubemus.C.sa.sanc.ec.aliud non annale. Item aliud nobile q̄ nobilitat possessorem. aliud burgese.s.q̄ nõ nobilitat. Item aliud ecclesiasticũ.ꝛ ℞ triplex. Primũ q̄ daꝫ eccie Secũdũ q̄ recipit ab eadẽ. Tercium q̄ daꝫ vel recipit a clerico/aliud sacrale. Et q̄ñ q̄s inuestitur de ducatu dr̃ duꝝ.de comitatu comes.de marchionatu marchio. Qui aũt est a principe inuestitus vel a potestate de aliqua plebe dicitur capitaneus. Qui autẽ a capitaneis antiq̄ iure dr̃ valuasoꝝ. Qui aũt a maioribus valuasoribus sunt inuestiti dicũtur valuasini.s. mĩores valuasoꝛes. ℞ dicit bal.in.c.q̄s dicat duꝝ marchio.in p̄n.in li.de consue.feu.

¶ Quis potest feudũ dare. ℟. bal.de his qui feu.da.pos.§.abbatissa. q̄ q̄libet tam masculus q̄ femina. tam nobilis q̄ rusticus. dũmõ habeat legitimã suoꝝ bonoꝝ administratoẽm vt in.c.j.§.noui per quos fi.inue. ℣o.tenet q̄ etiam potest minoꝛ.xiiij.annoꝝ.si feudũ sit vetus.si x̄o sit nouũ oporteꝫ q̄ sit pubes ꝛ iuraꝫ uerit non contrauenire.

¶ Vtrũ prelatus possit rem ecclesie infeudare sine alia solennitate vl licẽtia. ℟. q̄ sic ãti

qui. q̄uis sit reuersum ad eccl̄iam etiā nō ob/
st̄ ite iuramēto qō faciūt p̄lati de nō alienādo
c̄ modificatione tñ de qua. s. Emphiteoſis
§. xxj. De nouo aūt nō pōt. vt in. c. fi. de feu.

4 ¶ Quis pōt inuestiri. R. fm Bo. q̄ qlibet et̄
seruus dūmō sciente dño faciat. Et tam p̄ se
q̄ p̄ curatorē potest qlibet inuestiri.

5 ¶ Quot modis acq̄rit feudū. R. bo. q̄. iij̄. mo
dis. Primo p̄ inuestituraꝫ dādo sibi possessionē
corp̄alē. Secūdo p̄ aliqō equalem inuestitu/
re. sicut cū dñs dicit. vade in possessionem ta/
lis fundi & tene p̄ feudo. Tercio p̄ p̄scriptōez
vtsi. xxx. ānis tenuit feudū & dño fuit. lz in/
uestit⁹ nō fuerit. Quarto p̄ successionem.

6 Quis succedit i feudo. R. bal. de his q̄ feu:
da. pos. §. & qz. q̄ hic repitur tale capitulū. Fi
deli absq̄ liberis ex se descendētib⁹ & in feudū
succedētib⁹ si q̄dez feudū fuit cōis pentis frēs
defuncti cū filijs p̄mortuoꝝ fratrū i stirpē suc
cedāt. bis xo nō extantib⁹ ad agnatos p̄xi/
miores id volum⁹ ptinere. & si q̄dē in pari gra
du sunt p̄f admittūt. si xo ex vno est vn⁹ & ex
alio plures nō in stirpez sed i capita succedere
debere ordinamus. hec ibi.

7 ¶ Utrū femina succedat. R. bal. in. d. §. & qz.
dicit glo. hic q̄ nō. nisi in tribus casib⁹. Primo
q̄n̄ notata est inuestitura. Secōdo q̄n̄ feudū rede
mit a dño. Tercio q̄n̄ dñs ei dedit p̄pter serui/
tiū p̄ris. in q̄bus casibus ab aliq̄ ex parētibus
nō e inq̄etāda. vt. i. c. si q̄s sine filio mas. quez
ad. feu. ad fi. p. Adde q̄rtū si feudū sit datū ad
nullū seruitiū. qz nō extātibus masculis succe
det femina. fm bal. i. d. §. & qz. Quintū q̄n̄ feu
dū erat quesitū iure emptionis fm Odofre. in
sum. sua. potius ex natura p̄ctus q̄ feudi.

8 ¶ Utz p̄cesso feudo titio p̄ se & descēdentib⁹
filijs masculis & feminis filiab⁹ filia sit cū ma
sculo supstite admittat. R. bal. i Rubri. ep̄m
vl̄ ab. aut abba. feu. da. nō pos. §. cū etiā. q̄ ñ.
lz masculus solū. qz natura feudi est vt p̄ferat
masculū. Et si postea filius decedit sine filio non
admitteret femina sororꝫ p̄mortui fratis qz sel
exclusa fuit p̄ masculuz. & iō reuertit ad dñm.
qō vez ē i feudo simplici & recto. secꝰ in feudo
p̄cesso ad certū fuitiū. qō feia posset explicare
p̄ se vel p̄ aliū. qz tūc admitteret cū masculo sit.
ff. de vsufru. accre. l. si q̄s titio. & l. si mulieri.
fm Jaco. de bel. q̄ dicit q̄ fuit i facto i regno
apulie. Et q̄ infert bal. q̄ statutū excludēs fe/
minā extante masculo semel exclusam nō āpli
us succedere nisi vt fratri habet succedere nō
vt patri mortuo sine masculo.

6 ¶ Utrū clericus succedat. feudo. R̄n. vt col/
ligo ex diuersitate opi. p̄ concordia q̄ aut feu
dū erat sibi aptuz. & tūc si p̄mouear ad sacros
ordines sic renūciare vī. qz transit ad statum
cōpatibilē. facit. c. de multa. de p̄b̄ē. & cle. gra
de rescrip. nec poterit isto casu seruire p̄ substi
tutū. nisi esset feudū ex quo p̄staret solū serui/
tiū reale. qō nō ē p̄prie feudū. vel feudū ex quo
p̄staret seruitiuz qō nō repugnat eius ordini.
qz tūc succedet eo q̄ p̄ clericatū non p̄dunt iu
ra successionis. xij̄. q. iij̄. c. j. cū si. Si xo p̄mo/
ueat soluz ad minores ordines succedet. qz pōt
seruire p̄ substitutuz. vt vult glo. in. c. j. de bñ.
fe. Aut feudū nō erat sibi aptuz. puta qz erant
tres fratres. & p̄mogenitus possidebat feudū
& ip̄e erat vltim⁹ q̄ effectus ē cardinalis. Po
stea mortui sunt alij fratres sine herede. & tūc
succedit. qz non pōt dici q̄ habuerit aīm renū
ciandi. nec facultatem. & tūc de equitate iuris
admitteret q̄ possit seruire p̄ substitutū lz secus
de iuris rigore nisi tale esset seruitiū qō de sui
natura posset p̄ quēlibet explicari. qz tūc etiā
de iuris rigore succedit. ar. l. p̄tinuus. §. si ab
eo. ff. de xb. ob. Et hec ē determinatio bal. in
l. quisquis. C. de epi. & cle.

¶ Quid si efficit religiosus q̄s succedet. R̄n. 10
Odofre. & Oldo. i autē. ingressi. C. de sa. sanc.
eccl̄. q̄ transit ad monasteriū eo mō q̄ erat pe
nes ingressum. l. si q̄s. C. de epis. & cle. Anno.
in. c. in p̄nēia. de p̄ba. limitat vez si seruitium
ad qō teneꝫ pōt p̄stari ab eccl̄ia. alꝰ ad dñm
reuerteꝫ. C. de ca. tol. l. vnica. §. ne aūt. Albr.
in. d. autē. tenet q̄ fm ius cōsuetudinis feudo
rū reuertit ad dñm idistincte. vt ē casus. si. de
feu. p̄tro. fue. c. qui clericus. & de va. mi. q̄ bñ.
ar. de. c. j.

¶ Sed quid si p̄ē obtinuit p̄ se & suis heredi/ 11
bus & successoribus quibuscūq̄ trāsibit ne ad
extraneū vel legatarium vel clericum. R. bal.
in. l. j. ff. de re. di. & sequitur Ludo. de roma. in
l. id tempus. §. j. ff. de vsuca. q̄ sic. sed ip̄e bal.
in. c. j. §. donare. tit. qualit̄ olim feu. po. ali. cor
rigit se & dicit q̄ dictio q̄buscunq̄ itelligit de
succedentibus ab intestato. ar. l. si quando. C.
de inoffi. testa. Vñ dic q̄ nō veniet extraneus
Ratō quia res non debet regulari fm naturā
contractus. sed contractus ip̄e fm naturā rei
deducte in eo. vt. l. stipulatio ista. §. si quis. ff.
de ver. ob. vbi lz stipulatō sit trāsmissibilis in
heredem de sui natura. vt i. l. veteris. C. de cō
traben. sti. tamen non trāsmittitur quādo res
in ea deducta nō est trāsmissibilis. vt est vide/
re in feudo. nec legatarius etiā veniet nec cleri
cus. Et sic dictio quibuscūq̄ restringit̄ per no.

in.l.j.C.de sac.sanc.ec.q p Jaco.de are.in.l. l.§. Item nunciatio.ff.de no.ope.nū. Limita tū de clerico fm q dixi.s.in.q.ix.

12 ¶ Sed nunquid succedet frater vel filius fratris quando quis fuit de nouo beneficio inuestitus si decedit sine liberis. R.q non.sed ad dñm reuertetur.vt in ti.de natura.suc.feu. Et quod dictū est.s. q deficientibus filijs veniūt agnati intelligitur de feudo acquisito ab antiquo.i.ab eo qui fuit p̄munis parens totius cognationis.

13 ¶ Utrum vasallus possit vni ex filijs p̄legare totū ius feudi.R nō.Bal.in ti. de p̄hibi.feu. alie.q non. vllo mō nisi de volūtate q consensu filioz.qz lex feudoz dictat q ad omnes eq̄liter perueniat.vt in ti.qui feu.da.pos.§. fz cū hoc.Limita nisi sit ducatus vel marchionatus.q hmōi qui debentur p̄mogenito solum. Ja.tamen lothar⁹ tenet q illud.c.j.de suc. feu.vbi dicitur q vltima voluntas vasalli nihil valet in feudis limitatur ad eā dispositionem que est vltima voluntas.secus in stipulatione.quia in coherentibus persone pater potest stipulari vni coheredū.vt.ff.de pac.l.au⁹. q sic posset assignare in totū.argu.l.filio.§.fi. ff.de ri.nup.cum multis alijs.

14 ¶ Utrum feudum possit dari in dotem.R.gl. in.c.fi.de feu.q sic ad tempus vite feudatarij q non plus.

15 ¶ Utrum vasallus valeat grauare filiū heredem vt de vino qō educit de vinea feudali det omni anno p̄o anima sua.R nō. bal.in titu. de suc.feu.c.j.q sic.qz testat de fructibus non de feudo q̄ fructus sunt res p̄prie heredis. vñ non dē alienatio feudi qñ alienant fructus separati.ff.de do.l.in edibus.§.ex rebus.

16 ¶ Ad quid obligatur vasallus domino.R nō. q ad.vj.q̄ no.devsi.feu.in.c.j.de foz.fi.q.xxij. q.v.de forma.q de iureiuran.ego. Primus ne sit ei in aliq̄ damnū corporis sui q p̄ impediat p̄posse. Secūdū ne damnū in tēpalibus faciat vel vtilitatem impediat. Tertiū ne reddat ei difficile vel impossibile quod facere eū velle videt. Quartū ne reuelet eius secreta p̄ que vel minus tutus.vt noceri ei possit. Quintum ne sit contra eius iusticiam vel honestatē seu maculando vxorem vel filiam eius vel famam dicto facto vel consensu. Sextū vt fideliter ei prebeat consilium auxilium et fauorem. Adde septimū q tenetur iurare fidelitatez nisi ex pacto sit remissum. Formam autem iuramenti ponit Host.sic. Ego.N.iuro sup̄ sancta dei euangelia q ab hac hora in antea vsq ad vltimū diem vite mee ero fidelis tibi.N. dño meo p̄tra quemcūq̄.excepto imp̄atore vel rege Intellige in causa iusta.q etiam debz excipere si habet aliū dñm antiquiorem. Adde octauū q tenet fm q conuentum est vel natura feudi q regionis ip̄ius seu consuetudo requirit.

17 ¶ Sed quid si dominus moriēs reliq̄t plures filios, vtrum iurabit omnibus. R nō. q sic.si omnes equaliter succedūt. Ho.tamē tenet q nō.sed solus vni.similiter iurabūt omnes filij seu heredes vasalli si feudū indiuisum habent Si p̄o ad vnū p̄uenit.ille solus iurabit.

18 ¶ Utrum vasallus possit q aliū seruire. R nō. bal.in.c.mutus episcopum. vel abba.feu. da. nō pos.q si seruitiū debet fieri p̄incipi vel nō potest fieri per substitutū nisi de voluntate p̄incipis.vt.C. de murile.l.si quis ex corpe. Et iō si incurritur talis infirmitas q seruitiū exhibere non potest perdet feudum nisi esset a casu fortuito sine culpa p̄cedente. vtputa qz a latrombus cecatus. quia tunc non perdet nec detur afflictio afflicto.ar.C. de fur.auten. naui. q.C. de episco.audien.l.tam dementis.

19 ¶ Quomō amittitur feudū.R.q.xij. modis Primus si vasallus efficit clericus vel religiosus.de q̄ dic vt.s.in.q.ix.q facit.xxiij. q.viij. §.j.qz arma nō portat.Secundus si heres vasalli steterit q annū q diē q non petierit a dño inuestituraz feudi. Intellige hic q in seq̄nti si est maioz.xiij.annis vel puella.xij.vt no.in.c. veritatis.de iureiurā.p Ja. Tercius si vasallus mortuo dño ab eius heredibus infra tps p̄dictū inuestiturā nō petierit de q̄bus duob⁹ habet in qui.cau.feu.amit.c.j. Uz p̄dicta legitima q̄n iurauit p̄sone solū.vt cuz dicit. Juro tibi.Secus si iurasset sibi et successoribus vel sub noīe dignitatis.qz nō tenet amplius iurare successoribus nisi magna longinq̄tate periret memoria.vt no.Ja.in.d.c.veritas. Item nisi iusta cā eū impedierit vt hē de p̄hibi.feu.ali.p lothariū.c.q̄si inter dñm. Quartus cū vasallus trib⁹ vicib⁹ requisit⁹ cora parib⁹ q hmōi. fidelitatē iurare noluerit.q̄uis dñs sit paratus facere inuestituram. Quintus si vasallus interficit p̄priū germanū suū vel filium germani sui vel aliud cōmiserit quo paricida nūcupari posset vt totā hereditatē hret. Sextus si vasallus dimittit dominū in p̄elio nō mortuū vel ad mortem vulneratū. Septimus p̄opter multas causas ingratitudinis que enūerantur quibus modis feu.amit.eo.l.q.ij. q de feu.si.cul.non amit.c.j.q.ij.puta cōcubuit cuz

vxore, filia vel sorore et huiusmodi. Octauus si scienter negauerit feudum vl̄ partem aut cōditionē eius, secus si ignoranter. Nonus si infeudauerit feudum alia lege q̄ ea quaz habet ipe vel in talem vasallum qui feudum seruare non potest. Decimus si dominum accusauerit aut testimoniū p̄tra eū tulerit in cā criminali. Et quidā dicūt etiā in cā ciuili. Undecimus si vocatus a dño q̄ secū vadat in expeditione publica, puta vocatus ab imperatore vt secum vadat p̄ corona suscipiēda aut hmōi nō venerit nec aliū acceptū dño miserit, vl̄ stipēdia militie nō dederit. Duodecim⁹ si feudū alienauerit Isti casus habētur in sum. Jo. ti. eodem.

20 ¶ Sed q̄ritur an alienans feuduz sine consensu domini ipo facto cadat. Rn. Pa. i. c. vl. de feu. q̄ sic, et pōt sine alia sentētia expelli et alteri cōferri, etiā si alienan Io diceret, saluo iure dominij fm Bal. q̄ sit cā bene amit. c. j. q̄ factū seq̄ns est contrariū. ar. c. eā te. de iureiurā. et q̄ nō ibi. Secus si dixiss⁹. Et aliter vl̄ alio mō non intendo, q̄ operā tur vt dño contradicente non videatur facta alienatio. Et hoc verum nisi aliqua captio domino posset interuenire, puta daret castellum tali quē dñs expellere postea non posset.

21 ¶ Quid si non alienat nisi partem. Rn. Jo. an. quē seq̄tur Pa. vbi. s. q̄ solū p̄dit illā partem quā alienauit, etiā si esset maior pars. de p̄hibi. feu. alie. imperialem. §. j.

22 ¶ An possit alienare p̄o anima. Rn. q̄ nō. nec q̄ legare, nec q̄ disponere p̄o anima. vt in. c. j. qualit̄ feu. ali. licet, nec etiā de iure canonico. fm Jo. in sum. de immu. eccle.

25 ¶ Quid si alienat suas cōmoditates ad t̄pus longissimū. Rn. bal. ti. de pace p̄stan. in. fin. in vij. carta q̄ nō cadit, dummodo actū sit q̄ dominū vtile nō trāseat, allegat glo. singularē. in. l. codicillis. §. instituto. ff. dele. ij. Idē dicit in emphiteota. Idem tenet bart. in. d. §. instituto. vbi dicit q̄ vendēs fructus domus ad centū annos nō videt alienare. Sed nō placet, sed si vult alienare faciat sic. Vendo vl̄ cēdo fructus vel ipam q̄ceptionem fructuū cū hoc si dño placuerit vel dñs non reuocauerit. Et sic saluo et saluato honore et iurisditione et cōsensu dñi, et sic de iure possum nec aliter nec alio modo. Si aūt dño nō placuerit, vel nō cōsenserit vel reuocauerit vel de iure nō possum, res sit inempta vel vēditio vel alienatit sit irrita et ipo iure nulla, et sic erit tutissima cautela nisi sit captio domini, vt dixi.

24 ¶ Vtr̄ possit pignori dare. Rn. Pa. vbi. s. q̄ nō, q̄ que p̄hibentur alienari generaliter a lege, vel p̄ testatorē vel per pactum contrahentiū p̄hibentur pignori dari. l. fi. C. de re. ec. nō alie. Secus si a iudice. l. in quoz. ff. de pig. Rō q̄ p̄ cōstitutionē pignoris defacili p̄uenitur ad distractionē rei. Et p̄terea vno p̄hibito p̄hibet omne p̄ q̄ p̄uenitur ad illud. l. oratio. ff. de spō. cū cōcordāt ibi in glo. positis.

¶ Ad quem reuertet feudum vasallo p̄uato 25
Rn. bal. qui. mo. feu. amit. §. aut sili bellario. q̄ si p̄uatur ex dolo cōmisso in p̄sona dñi ad dominiū reuertit. vt que sit p̄ma cā amit. bene. c. §. denicz. Quando vo delinquitur extra p̄sonam, tūc veniūt agnati et nō dñs. Quando vo ex causa alienationis, tūc sunt opi. sed bal. ibidem dicit q̄ si fecit in fraudem agnato, tūc ipi agnati veniūt non dñs. Si vo nō in fraudem fecit tūc reuertit ad dñm. tn filij vl̄ agnati immo etiā filia masculis nō exīntibus debet redimere a domino et cogit dñs eos inuestire, vt de his qui feu. da. pos. §. cum vo. Nō intelige si feudū nō erat nouū fm Ja. de belui. Bar. tamē vt recitat Pa. vbi. s. in. l. eū. ff. de inter. et releg. et. l. vt iureiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. dicit q̄ si pater cōmisit delictū p̄opter q̄ directe venit p̄uandus feudo, puta q̄ alienauit et huiusmodi vl̄ omisit aliq̄d cōtenorem iuramenti, tunc nocet filio etiam si q̄cessisset ab anteriori generatione. ar. in. l. j. ff. si quis ali. te. p̄o. et in. l. cū ratio. §. fi. ff. de bo. p̄scrip. vbi patet q̄ si quis p̄hibuerit aliquez testari, vel interfecit cōsanguineū cui debebat succedere ab intestato fiscus occupat hereditatē. nec veniūt aliqui cōsanguinei q̄ sunt p̄hibenti vel occidenti gradus inferiozis, vt ibi patet. cū no. Si vo delictū non est p̄opter q̄d directe sit p̄uandus, sed per quandam consequētiam, puta quia damnatur p̄pter aliquod maleficiū, ita q̄ eius bona veniūt publicanda tūc p̄cedat distinctio Dy. in regula non debz li. vj. qui distinguit et tenet q̄ si feudum a p̄ris persona habuit originē noceat filio. Secus si est a genere vlteriozi, quia tunc non nocet. Cū qua distinctione transit Jo. an. et do. Anto. i. d. c. fi. de feudis. Distinctio tamen Baldi mihi videtur equioz. 26

¶ Utrum vno legatario deficiente accrescat feudum alteri. Respon. Panoz. vbi. s. q̄ non, nisi fuisset exp̄ressum. vide bar. in. l. si mihi. ff. de verbo. obligatio. 27

¶ Utrū masculus vasalli mei sit meus vasallus. Rn. q̄ nō. sicut nec libertus liberti mei est meus libertus. ff. p̄o socio. l. nam socij.

28 ¶ Petrus filius repudiata hereditate patris possit feudū tenere. R. fm Bo. q nō. Sed aut totum debet retinere, aut totum repudiare, nisi dominus de nouo beneficio inuestiat agnatis consentientibus. Agnati vo bene pōt feudum retinere repudiata hereditate. vt in ꝓsti. Fe. an agna. vel si. de fun. re. be. pos. feud. re. c. si contingeret.

29 ¶ Vtrum vasallus inuito dño possit refutare feudum. R ñ. Jo. de Imo. in. c. j. de feu. q non. allegat glo. singularem. in. c. fi. de capi. q cu. ven. q Pa. in. c. j. Idem tenet gl. in. c. q in ecclesiar. de consti. bar. vo in. l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar. q Dy. consil. xlüij. q Jaco. de bel. in. d. c. fi. sic cōcludunt q si ē datum ad certum seruitiū non potest. Si vo ad seruitiū incertum tunc potest antecꝫ illud seruitiū sit indictum. qz nōdum est purificata obligatio. facit ſin simili gl. in. l. incola. ff. ad munici. nisi in rasset specifice nō posse refutare fm bal. in ꝓlio dñs feu. Fallit si dominus esset in ꝓlio. q tunc vellet refutare. qz dñs tūc non posset sibi ꝓuidere de equali vasallo. ar. l. filie mee. ff. so. ma. Nam cedere feudo est quoddā diuortiū. q nō valet nisi possit ꝓsuli indēnitati domini. Bos. in. c. vno. de va. qui contra consti. lo. feu. alie. tenet q pōt. Sed tu tene opi. bar.

30 ¶ Vtrum dominus teneat vicem rependere vasallo fideli. R. q sic. alꝭ censebit malefid⁹. vt in li. feu. de foz. fi. c. j. in fi. facit. xxij. q. v. de forma. xcv. disti. esto subiectus. q debet ꝓuari feudo per ſuꝑiorem si perfide se habet ꝓtra vasallum suum.

13 ¶ Vtrum ecclesia possit sine vsura recipere in pignus feudū q facere fructus suos. R. fm. c. j. de feu. q sic. dūmō interim nō recipiat seruitiū a vasallo. Et istud habet locum etiā in feudo laicali fm cōiter doc. q lz glo. ibi sit contra ria non curabis de ea. Dicit tn Cardi. ibidez quem sequitur. do. Anto. q cōiter alij q si feudum esset liberum non posz retinere fructus. qz ꝓfatum. c. j. intelligit quando non est liberꝫ. Sed iudicio meo non habuit respectum ad seruitium. qz cōiter seruitiū nō tm valet quātum fructus feudi aliter non esset beneficiū feudū. Et ideo mihi videtur saluo meliori iudicio q ter. fundauerit se super naturam feudi. que est vt dominium rectum remaneat apud dominū q vtile penes vasallum. sed cū obligatione sal tem fidelitatis. sed nullū seruitiū sit debitum Et ideo dimissa obligatione de consensu ipi⁹ vasalli. consolidatur ipm dominiū vtile cū directo. nō ex aliena re sed ꝓpria. q sic nō oporet attendere an sit liberuz vel ne. sed q nullo mō retineat eum obligatuz ad aliquod. Et sic declaret q interim est absolutus ab omnibus rōne feudi debitis.

¶ Quid si dominus recipit interim seruitium 32
a vasallo. R ñ. q si vasallus facit tanꝫ ex debito. tūc fructus teneret restituere. nisi ꝓtestetur. ar. in. l. ij. C. de iure do. q in. c. cum. J. de cōsti. Secus esset si ex liberalitate sciens se nō teneri vasallus exhibet consueta seruitia.

¶ Vtrum idem sit in emphitheosi q locatōe. 33
R ñ. q sic. vñ Spe. in ti. de feu. §. quando. ver. xl. q feudum q contractus emphitheoticus q libellarius sunt eiusdez nature. Et dicit bal. ī prefata. viij. carta. in ti. de pa. constan. verum in feudis in quibus nō debet seruitiū. sed certa quantitas pecunie vini q hmōi. alꝭ nō. Bz quo ad hoc non video quin liceat recipere fructus liberando a seruitio rōne iam dicta. licet Jo. an. q Bo. q alij dixerint indigere declaratione papali. sed non placet. Et dico vbicūqꝫ lex feudalis non est contra iuris ciuilis aut naturalis rationem habet locū in emphitheosi. alꝭ non. vt tenet bar. in. l. si mihi q titio. ff. de verb. obli. q bal. in. c. j. de inue. de re. alie. fac. Aduerte etiam in cōscientia q meliozatōnes que cōmuniter in contractu emphitheotico fiunt nō posset rōne mutui tenere. Ideo ꝓfata omnia limito tam in hoc dubio q antecedēti de feudo q emphitheosi vbi meliozatio non est facta q tūclz. Item quādo est a causa libera. qz si erbursasset quantitatē pecunie vel cd aliud domino ꝓpio habendo sic nō liceret cū fructus disproportionarēt a seruitio siue a ficto. Qd bene no. qz pauci aduertūt.

¶ Vtrum idem sit in vsufructuario obligante 34
ꝓprietario. R. fm Bo. in sum. q sic. si habet a cā libera a ꝓprietario. alꝭ ñ. vbi fructꝰ disproportionantur a seruitio.

Fictio vide. j. Simulatio. q quomodo fictio iuris valet q quādo. vide. s. Consensus. §. iij.

Fideicommissum q mortis causa donatio legatorum appellatione continentur. ff. de le. ij. l. q si fideicōmissum. sed si deicommissum ideo factum est quia fideicommissa olim petebantur ex fide heredum. sed hodie fere exēpta sunt fideicōmissa q legata. bnt tn alias ꝺrias. de qb⁹ vide in gl. d. l. q fideicō. q qd ibi no. q ē ter. in. l. j. ff. lega. j.

Fideiussor est qui ꝓ alienis debitis intercedit. Et differt a mādatore. quia mandator. interuenit a ꝓncipio.

fideiussor ꝙ potest accedere tam ante factuꝫ
q̃ post. vt habetur in auten. presente. C. de fi-
deiusso. ꝓterea tam in. ff. q̃ in. C. eo. ti. addit
ꝛ mandatoribus.

1 ¶ Fideiussio non tenet quando est accessoria
ei quod non tenet glo. in. c. grauis. de censi. cũ
concor. ibi positis.

2 ¶ Quis potest fideiubere. R. q̃ q̃libet q̃ ha-
bet liberã administrationem suoꝝ bonoꝝ.

3 ¶ Vtrũ mulier possit fideiubere pro viro. R.
q̃ nõ. ꝛ si fecit non tenet ipso iure. l. ij. in gl. ff.
ad se. consul. vele.

4 ¶ Vtrũ mulier possit fideiubere ꝓ altero. R.
q̃ non. sm qđ no. in. l. q̃uis. ff. ad vele. Et sm
q̃ ibi distinguit ponũtur. vj. casus in quibus
mulier potest fideiubere. Primus quando fi-
deiubet pro precio dãdo vt quis manumittat
seruũ. Secũdus quando ꝓ dote alicuius mu-
lieris. Tercio quando renũciauit beneficio ve
leiano certiorata de eo. Quartus quando ac-
cepit precium pro fideiubendo vel aliquid lo
co precij. Quintus quãdo in fraudem fideius-
sit. vt deciperet. Sextus quãdo pignus vel fide
iussorem ꝓ alio dedit ꝛ post biennium a dicta
cautione numerãdũ itez ad idẽ se obligauit vl
pignus vl fideiussorẽ dedit. Secus si infra bi
ennium consensit. quia non valeret.

5 ¶ Vtrũ clericus possit esse fideiussor. R. q̃ ꝓ
laico nullo mõ potest. ꝛ si facit est abiciendus
vt in. c. j. de fideius. Sed aliqui limitant in fre
quẽtia fideiussionis ꝓpter verbũ inseruiẽs. in
d. c. positũ. qđ notat freq̃ntia. i. valde seruiẽs
sicut ꝛ ponitur in. l. gallus. §. ille casus. indiffi
cilis. i. valde difficilis. ff. de lib. ꝛ po. Sed mi-
hi vẽ q̃ nullo mõ debeat fideiussor esse ꝓ laï-
cis. vt in. xj. q. j. c. te q̃dem. ĩ tex. ꝛ in gl. nisi in
casu necessitatis in quo sicut obligat subueni-
re indigẽti. vt. xvj. q. j. videtes. sic ꝛ fideiube-
re. Et ß tenet glo. in. d. c. te q̃dẽ. ꝛ glo. in. c. pe.
eo. ti. ß ꝛ ecclia vel pro alio clerico bñ potest
fideiubere. vt in. c. ij. eo. ti. ꝛ ĩ. d. gl. d. c. te q̃dẽ.

9 ¶ Sed nũquid obligatur si fideiusserit. R. ñ.
sic. vt in. c. quenit. ꝛ in. c. cõstitutus. eo. ti.

7 Limitat tamen Host. q̃ solum tenetur de pa-
trimonio suo vel de redditibus beneficij quos
facit suos. non autem in preiudicium ecclesie.
Archidia. in. c. statutum. de rescrip. lib. vj. te-
net q̃ nec etiam de fructibus beneficij. sed cõ-
munis opi. est in contrarium ꝛ cum opi. Host.
ꝛ sic tene.

8 ¶ Vtrum religiosus possit fideiubere. R. q̃
non. vt in. c. pe. eo. tit. nec etiam si esset abbas
nisi hoc fiat de maioris ꝓfis cõuentus capitu
li ꝛ abbatis licentia. vt ibidem.

¶ Vtr̃ heres fideiussoris obligeꝫ sicut fide- 9
iussor. ñ. R. q̃ sic. l. pot accipi. ff. de fideiusso.

¶ Vtrũ fideiussor q̃ ꝓmiserat aliquẽ pñtare 10
liberetur si talis ꝓ quo fideiussit post fideius-
sionem cõmisit capitale crimen propter quod
fuit condemnatus ad mortem vel bannitus ꝛ
fugit. R ñ. q̃ sic. vt est casus in. l. sed ꝛ si quis
rei. ff. si quis cau. in pnc. ꝛ no. in. l. si decesserit.
ff. qui satisda. co. Et ibi dicitur q̃. d. Albr. cũ
fideiussisset pro quodam scolari Bononie ac-
cusato de quodam maleficõ de eo presentãdo
sub pena mille librarꝫ. post quã fideiussionem
accusatus fuit pretaꝰ scolaris ab alio. de alio
maleficio qui fugit ꝛ non comparens citatus
fuit bannitus ꝛ diffidatus sm consuetudinem
bononie ꝛ condemnatus ad mortez. postq̃ cõ
demnationem obtinuit q̃ non erat obligatus
sue fideiussioni. Et hoc verũ nisi fideiussor eẽt
ĩ dolo vel lata culpa respectu maleficij postea
perpetrati. quia in cõscientia teneret ad resti-
tutionem damnj primi. alꝫ non.

¶ Vtrũ fideiussor rei decapitandi cui dictus ii
reus fuerat assignatus ꝛ fugit sit ipe decapi-
tandus. R. Ly. in. l. ad ꝗmentariensem. C. de
custo. reo. ꝛ bar. in. l. si quis reũ. ff. de custo. re.
q̃ nõ. ß pecunialit punieꝫ. Rõ qz nemo pot se
obligare ex contractu ad penã capitalẽ. qz ne-
mo ẽ dñs membroꝝ suoꝝ. xxiij. q. v. si non ß. ꝛ
in. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. Si tamẽ fuerit
in dolo punietur pena arbitraria. vt no. in di-
ctis locis. ꝛ in gl. c. cum homo. xxiij. q. v. Nec
ob. d. l. ad cõmentariensem. qz loquitur de illo
qui habet ex officio custodiam qui punitur ea-
dem pena qua erat puniendus in carcerat. si ẽ
in dolo fuge vel in negligentia. vt ibi no.

¶ Vtrum possit quis interponere fideiussorẽ 12
in causa criminali. Respõ. Pan. in Rubr. de
de fideiusso. q̃ si non venit imponenda corpo-
ralis pena potest. alꝫ non. Et sic intellige. c. si
clericus. de sentẽ. ex cõ. lib. vj. facit. d. l. si quis
seruum. iuncta. l. diuus pius. ff. de custo. reo. ꝛ
est bonus tex. in. d. c. cum homo. ꝛ ibi etiaz gl.
Fallit in muliere. de quo dic. vt in autẽ. vt nul
li iudi. §. necessariũ.

¶ Vtrum cum plures in solidum sunt fideius- 13
sores debeat diuidi debitũ inter eos. Respõ.
Pa. ĩ. c. quenit. eo. ti. q̃ sic. si sunt oĩes pñtes
ꝛ soluendo. ꝛ ß postulent añ litẽ ꝓtestatã. ff. de
fideius. l. si dubitet. §. j. Et istud ẽ bñficiũ divi
adriani positũ. C. de cõsti. pe. l. divi adriani. ꝛ
habes ĩ effectu. insti. eo. ti. §. si plures. ꝛ ß vez
nisi huic beneficio renũciassent.

14 ¶ Vtz ꝑsente debitore ꝓncipali ⁊ indiscusso possit cõueniri fideiussor. ℟. q nõ. vt in autẽ. ꝑsente. C. eo. ti. etiã ſm ℙa. i. d. c. quenit. ſi cõ stituerit ſe principalem debitorem. vt fit cõi ter hodie. Et hoc verum eſt niſi renunciauerit huic beneficio. vt. C. de duo. re. ſti. auten. hoc ita. ⁊ niſi debitor notorie ſit non ſoluendo.

15 ¶ Vtrũ creditor teneatur cedere actiones ſuas fideiuſſori. ℟. q ſic intellige quas habet ꝫ eũz ꝓ q̃ fideiuſſit. aliter poteſt ei denegare ſolutionem debiti. vt. l. modeſtinus. ff. de ſolu. ⁊ l. fideiuſſoribus. ff. eo.

16 ¶ Vtrũ debitor teneat ſatiſſacere fideiuſſori de omni dãno. ℟. q ſic. Intellige qõ ei euenit ex ſua culpa ꝓpter fideiuſſionem. c. ij. ⁊. iij. eo. ti. ⁊ de fo. ꝓpe. c. ſi. qz officiũ ſuũ nulli debz eſſe damnoſum. ff. de fur. l. ſi ſeruus cõis. §. qõ ℞o. ff. ad velle. l. ij. §. j. ff. quẽadmodũ te. aperi. l. ſed ſi quis. ff. qui. ex cau. maio. l. videlicz. iiij. q. iij. §. venturis. ⁊ in glo. d. c. ij.

17 ¶ Vtrũ repetere poſſit vſuras quas ſoluit fideiuſſor ꝓ creditore. ℟. ñ. ℙo. an. ĩ regula dã num. li. vj. in mercu. ⁊ ſequitur ℙa. in. d. c. ij. q aut ſimpliciter erat ſolũ obligatus ad debiti ſoluendũ. ⁊ ſic non repetet. ſed ſibi imputet ſi ſoluit qz nõ erat obligatus. facit. l. centuz. ff. de eo qõ cer. lo. niſi ſoluiſſet vſuras vt intereẽ. Et hoc vez quando fideiuſſor obligaſz ſe nõ ſolum ſimpliciter. ſed etiam in omnẽ caſum venientem ex debito principali. qz teneretur de augumento debiti. vt. d. l. cẽtum. ⁊ l. quero. §. j. ff. loca. ⁊ l. moza. ff. de verbo. obli. alꝫ ſimpliciter fideiubẽs nõ tenetur ad intereſſe. nec ad augumentum debiti. vt no. glo. in. d. c. iij. ⁊ ſequitur doc. ⁊ ideo ſibi imputabit ſi ſoluet iure fori. lz iure poli debitor teneatur ſi ipe erat obligatus in vero ad intereſſe. ſeu augmentuz creditori. alꝫ ñ. Aut obligauerat ſe fideiuſſor ad vſuras ſoluendas. Et ſic ſm legiſtas. ⁊ canoniſtas diſtinguitur. qz ſi ſoluit ſponte. nõ repetet ſm glo. in. d. c. ij. quia indebite erant. vt ĩ c. debitores de iureiurando. Si ℞o ſoluit coacte. ſed non oppoſuit exceptionem. non repetet Si autem oppoſuit. ſed per iniquitatem iudicz fuit coactus ſoluere. Et ſic non poſſet repetere nec debitor tenetur per legem exceptionem ff. eodem ti. ff. de euictio. l. ſi per imprudentiã. Sed in contrarium. ſm theologos. ⁊ in conſcientia tene firmiter q tam in iſto caſu quando ſoluit coacte q̃ etiaz quando ſponte ſoluit. eo quod ſic promiſit eas ſoluere q poſſit repetere ⁊ quod debitor ſibi teneatur. quia ſic intelligit mandaſſe vt ſoluat debitum. vt. l. ſi ꝓcurator. ff. de cõdi. indebi. Et ſic ſibi imputet debitor qui eum fideiubere fecit pro vſuris niſi ſoluerit in fraudẽ vt faueret vſurario. quia ſic non repetet. Aut nõ ſolũ fideiuſſit ſoluere vſuras. ſed etiaz iurauit. Et ſic repetet ſm omẽs. quia licet poſſet petere abſolutõnez a iuramẽto. non tamen tenetur ſm Hoſtie. quia licet teneatur fideiuſſor excipere. vt nota. in glo. d. c. ij. per multa iura. non tamen tenetur agere.

¶ Vtruz fideiuſſor remaneat obligatus prorogato termino a creditore. ℟. ñ. ſm ℙanor. in. c. cõſtitutus. eodem titulo. cõmuniter tenetur q aut fideiuſſor erat obligatus ad tempus ſolum. puta vſq ad annum. ⁊ ſic nõ teneꝫ poſt annum prorogato termino per legez. item q̃rumonia. §. qui impleto. ff. loca. vbi patet q ſi locaui tibi domum vſq ad annum dato fideiuſſore. Si conducis poſtea tacite ad aliud tẽpus. fideiuſſor non tenetur niſi de nouo promittat. Aut obligatio erat pura. licet ſolutio dilata ſit ad tempus. ⁊ licet ſolutio ſit prorogata non tamen liberatur. Ratio. quia nulla facta prorogatione termini teneꝫ fideiuſſor etiã poſt terminum ſicut ⁊ reus principalis. argu. capi. cũ dilecti. de dolo. ⁊ lege. celſus. ff. de arbitris. 18

¶ Vtrum fideiuſſor ante tempus poſſit agere contra debitorem vt liberet euz. ℟. ñ. q ſic. in tribus caſibus. Primus ſi diu indebiti ſolutione ſtetit. Secundus ſi diſſipare bona ſua debitor incepit. Tercius ſi condemnatus fuit ſuper fideiuſſione. de quibus habes in. c. fina. eo. ti. ⁊ vide quod ibi no. 19

¶ Vtrum fideiuſſor pro alienatione rei dotalis vel donationis propter nuptias conſtante matrimonio teneatur de euictione. Reſpõ. ℙanor. in capitulo cum contingat. de iureiurando. Barto. in lege cum lex. ff. eodem titulo ⁊ Jo. andre. poſt multas opiniones. videtur cõcludere q ſi mulier vendit non tenetur nec ipſe. nec ipa mulier. dicta lege cuz lex. ſed ſi vẽdit marit⁹ vl alĩ⁹ teneꝫ vendẽs ⁊ fideiuſſor vel ad rem tradendam vel ad intereſſe. ſm qõ no. in lege. rem alienam. ff. de contrahenda emptione. argumẽtum. l. ⁊ ſi is. C. de pre. mini. Ratio. quia lex non reſiſtit venditioni ⁊ actioni perſonali. ſed alienationi. id eſt tranſlatõni dominij. Vnde vroz non obligatur. quia teneretur ad tranſlationem dominij. l. exempto. in principio. ff. de ac. emp. ⁊ ven. nec fideiuſſor quia haberet regreſſum cõtra mulierem. Et hoc verum niſi mulier iuraſſet. quia ſi iuraſſet teneretur tam ipſa q̃ fideiuſſor. Et hec opi. placet 20

omissis alijs multis in .d.e. cum cõtingat. per Joan. et do. Anto. tactis.

20 ¶ Utrũ fideiussor possit aliquid recipere sine vsura a debitore. Respõ. quidam tenẽt q̃ nõ. quia esset vsura. Ratio quia videtur q̃ fideiussio sit quoddã mutuũ interpretatuz. Sed ego credo q̃ non sit vsura aliquid accipere. Dummodo fraus neq̃ dolus ĩtercueniat. puta q̃ cõuenit cum aliquo. ne credat debitori nisi fideiubeat vt sic lucrari possit. quia tunc non liceret. alꝫ sic. q̃ hic non est mutuũ vez neq̃ etiã interp̃tatum. Sed si rõne facti aliquid accipere. bene esset in iusticia et contra caritatem q̃ nullũ periculũ habet vel laborẽ in fideiubẽdo sed quãdo aliquid accipit rõne periculi cui se exponit vel forte labor et ceterorũ q̃ faciliter incurrũtur in talibus fideiussionibus eẽt omnino licitu aliquid accipere. moderate tamẽ et sic ẽ contractus innominatus. non mutui.

f FIdes dicit̃ dupliciter. s. pactõis et ꝑsensus. vt habet̃ in .c.j. de spõsa. duo. Omnis pactio quantũcũq̃ simplex dicitur fides. Vnde veniens contra promissionem dicitur venire contra fidem p̃stitaz. Et sic capitur in .l.j.ff. de pac. et .ff. de consti. pecu. l.j. Vnde dicit̃ fides quasi fiet. et hec respectu promissionis de futuro. Alia est que est cõsensus de presenti. Et hec facit matrimonium. vt no. in .d.c.j. de hoc habes etiam .j. Juramẽtũ j.ꝯ.vj.

1 ¶ Utrum fides sit frangenti seruãda. vide .j. Juramentum. v.ꝯ.xvij.

2 ¶ Est et alia fides que dicitur substantia sperandaz rerum. arg. non apparentiũ ad Hebr. xj.c. Et de ista intellige que .j. dicã in toto isto capitulo.

3 ¶ In quo differt fides ab opinione. Respõ. vt .j. Opinio.

4 ¶ Que pertinent ad fidem. Respon. Tho. se. se. q. xj. ar. ij. q̃ directe et principaliter articuli fidei. Indirecte vo et secundario ea ex quibus si non crederẽtur sequeretur alicuius articuli corruptio. Et circa vtraq̃ potest esse heresis eo modo quo et fides.

5 ¶ Quot sunt articuli fidei. Respon. cõmuniter dicitur q̃ sunt. xij. quia quilibet apostoloz qui fuerunt. xij. suum posuit. et omnes insimul omnes articulos approbauerunt. Sed verius dicendum est q̃ sunt. xiij. septem pertinentes ad diuinitatem. et septem ad humanitatez xp̃i qui omnes ponũtur in simbolo minori qui sunt infrascripti. Primus quem posuit Petrus ẽ. credo in deũ patrem omnipotentem creatorẽ celi et terre. In quo tria ꝯtinentur. Primum vnitas deitatis. ibi credo in deũ. nõ deos. Secũdũ distinctio ꝑsone p̃is ibi p̃em omnipotentem. Et vt dicit Ri. in .iij. sen. hic omnipotentia includit oẽm sciam. summã bonitatem. ꝓuidentiã respectu oĩm et oẽm ꝑfectionẽ. Tertiũ creatio oĩm ibi creatorẽ celi et terre. i. visibiliũ q̃ terraz et inuisibiliũ q̃ celum significãs. Secũdus articulus quẽ posuit beatus Andreas ẽ. Et in Jesum xp̃m filiuz eius vnicũ dñm nr̃m. eius dicit. i. p̃is. et vnicũ. q̃ solus vnus ẽ filius. et dñm nr̃m. s. iure creationis gubernationis et redẽptionis. Tercius articulus quẽ posuit Johannes ẽ. Qui cõceptus ẽ de spiritusancto natus ex Maria virgine. Quartus quẽ posuit Jacobus maior ẽ. Passus sub põtio pilato. crucifixus mortuus est et sepultus. Quintus articulus quem posuit Thomas ẽ. Descendit ad inferos. tercia die resurrexit a mortuis. In quo cõtinent̃ duo articuli. Primus descendit ad inferos. s. fm aiam. Secundus resurrexit a mortuis. s. glorioſus et ĩmortalis. Sextus articulus quẽ posuit Jacobus minor ẽ. Ascendit ad celos. sedet ad dexteram dei p̃is. Ascẽdit. n. nõ solũ sup̃ oĩes celos. i. sup̃ oẽm creaturã corpalẽ. sed etiaz sup̃ omnẽ spũalẽ. q̃ ꝓpter dignitatẽ vnionis oĩes excellit. Ephe. j. ꝓpterea addit̃. sedet ad dexteram dei p̃is. i. in potioribus bonis p̃is. Septimꝰ articulus quẽ posuit Philippus ẽ. Inde venturus ẽ iudicare viuos et mortuos. i. eos qui in eius aduentu viui reperient̃ et in momẽto morient̃. et postea resurgẽt cũ eis q̃ ꝓmo erãt mortui. Octauus articulus quẽ posuit Bartholomeus est. Credo in spũm sanctũ. q̃. s. ẽ tercia ꝑsona in trinitate. Nonus articulus quẽ posuit Mattheus ẽ. Sanctã eccĩam catholicã. i. congregationẽ fideliũ. Decimus articulus quez posuit Simõ cananeus ẽ. Sanctoz cõionẽ remissionẽ pcrõz. Et iste articulus cũ illo quem posuit btũs Mattheus ẽ vnus articulus et ad vnũ et eundẽ articulũ ptinet q̃ est de opatione dei p quã dat nobis esse gratie. Et est sensus. Credo in spũm sanctũ facientẽ sanctam ecclesiã catholicã. i. vniuersalẽ in qua ẽ cõio sctoz. et remissio peccatoz. Et iõ nõ debet dici. In sanctã. sed sanctã. vel ẽ sensus. Credo catholicam eccleſiam esse sanctam. s. ꝓpatõnem dei eccleſiam in quã habentem cõmunionem sanctorum et remissionem peccatorum. Tan ẽ ad hunc articulum reducitur fides de sacramẽtis. quia in eis cõmunicant fideles et sunt instrumenta sanctificandi. et ex cõsequti pcrã remit-

tendi. Undecimus articulus quē posuit Judas Thadeus ē. Carnis resurrectionē. Duodecim⁹ articulus ē quē posuit Mathias. Vitam eternā. Et ē sensus istoꝝ duoꝝ. Credo ꝙ deus resuscitabit nos ꝫ dabit nobis vitam eternam. s. bonis ꝫ ex consequenti sequitur ꝙ dabit malis penam eternam. hec ex Ricar. in iij. di. xxv.

6 ¶ Utrum simplices qui in subtilitatibus fidei errāt peccēt. R. tho. se. se. q. ij. ar. vj. ꝙ nō. si nō pertinaciter peruerse doctrine inherent in ꝑticulari. ꝯ vniuersalis eccie fidē. Spe. xo ti. de hereti. ꝫ Aluarus. vt refert Jo. de li. tenēt ꝙ peccāt mortaliter. ꝫ sunt heretici. Spe. allegat. xxiij. q. j. scisma. C. de hereti. l. ij. ꝫ de inius vocā. l. venia. xxxvij. di. c. fi. Aluarus xo allegat. vj. q. j. ḡro. xvj. q. j. si cupis. xxij. q. ij. i ipaz. Sed ego credo veram opinio. san. Tho. immo plus dico ꝙ aliquando talis error posset esse meritorius. vtputa aliqs audit aliquez ꝑdicatorem famosum vel episcopum predicasse aliquem errorez. ꝫ simplex credit aīmo obediendi fidei. paratus tñ corrigi. nam ex intentione opa iudicantur. c. cū volūtate. de sen. ex. Aliquando cum peccato veniali. vtputa vetula credit trinitatem esse vnam feminaz ꝫ quia credit ecclesiā sic tenere sic credit. ꝫ tamen nō est heretica. qz conditionaliter credit si ecclesia sic tenet ꝫ credit. Aliquando est cū mortali vt est quando homo scienter credit aliqd qō est contra articulos fidei vel determinationē ecclesie. ꝫ hoc patet ex. c. dānam⁹. in fi. de sum. trini. Ad iura que adducit Spec. l. ij. cum sua glo. est contra ipm. l. venia. nihil facit ad materiaz. c. scisma. loquitur de hereticis paratis se corrigere. Ad iura Aluari qui videntur velle ꝙ ignorātia non excusет. loquūtur de ignorantia iuris naturalis q̄ non excusat. Et hoc tene. sicut tenet etiam Innoc. in Rubrica. de sum. trī. ꝫ Car. in cle. vnica. de sum. trī. Vide etiam qō. j. dicam. Hereticus. in princi.

7 ¶ Utrū ossēs teneant habere fidē explicitā. R̄ñ. sm san. Tho. in. iij. di. xxv. ꝫ conuenit cum eo Ricar. ibidem ꝙ credere explicite ꝫ distincte est fidei prouecte. et non est necessarium nisi illis qui fidem necessario aliꝝs babent manifestare. qui. s. officiū docendi ꝫ predicādi sumpserūt. Credere xo implicite est fidei diminute. ꝫ non sufficit hñti vsum rōnis. quia cum q̄dam sint notorie diuulgata non posset qs illa ignorare sine contemptu et totali negligentia sue salutis. Credere xo partim implicite. s. q̄s dam articulos ꝫ q̄sdā alios explicite ē necessariū ad salutem. Tenent̄ etiaz simplices ad illos articulos explicite credendos qs eis manifestat non tm predicatio sed etiā ecclesiastica cōsuetudo. vt est de vnitate ꝫ trinitate quā ex signatione noscere pñt cum dicunt. In nomine patris ꝫ filij ꝫc. Item de natiuitate passione ꝫ resurrectione q̄ festa ꝑdicant. ꝫ remissionem pctoꝝ quam ex actu ꝑsbiteroꝝ noscere pñt. Ideo ab ignorantia talium nullus excusatur vtens ratione. quia nō potest esse sine negligentia ꝫ cōtemptu. nisi sm Ri. vbi. s. illi q̄ bus xp̄us nec p se nec p aliū. nec p inspirationem interiorem locutus est. quia tales non tenentur credere explicite nisi id quod credebat in lege nature. Tenet etiam Ale. de alex. se. se. titulo de perplexitate conscientie ꝙ puer i carcere sarracenoꝝ inclusus ab infantia sm Aug. de q̄stionibus noui ꝫ veteris testamenti. si nō fuerit a quo didicerit nec ad euz rumoz doctrine fidei peruenerit immunis erit. ꝫ cum nō habeat impotentiā omnino credendi. dicit Ale. ꝙ si faciet quod in se est deus illuminabit euz vel per occultam inspirationem. vel per angelum. aut p hominē.

¶ Utrū sit necessariū ad salutem confiteri ea 8
que sunt fidei. R̄ñ. ꝙ sic. pro loco ꝫ tempore. sm Tho. se. se. q. iij. ar. ij. puta quando si aliqs interrogaretur de fide ꝫ taceret. ꝫ ex hoc crederetur vel ꝙ non haberet fidē vel ꝙ non esset vera. vt aliꝝ per eius taciturnitatē a fide auerterentur ꝫ hmōi casibus. in quibus honoz debitus deo ꝫ vtilitas proximis ꝑpendenda subtrahitur nisi cōfessio fiat est necessaria de ꝑcepto. In aliꝝs aūt casibus nō est necessaria de precepto sed de consilio si modo vtilitas fidei speratur. Vituperabilis est confessio fidei q̄n solū est ad perturbationem infidelium dicēte domino Math. vij. Nolite sanctum dare canibus. facit. c. in mandatis. xlij. di.

¶ Quid de illo qui lz interius credat. tamen 9
propter tumorem. facit aliquem actum infidelitatis. puta exhibet reuerentiaz idolo portat aliquā vestē designatā ad aliquod determinatū signū infidelitatis. ꝫ hmōi. R. peccat mortaliter. qz sm Aug. xxxij. q. iij. sicut. Sanctius est mori ꝙ vti idolatrico. hec ille. Secus esset si non designaret determinate infidelitatem sicut legimus in beato Sebastiano qui vtebat clamide militari ex bonozelo. vt lucraret animas xp̄o. ꝫ hmōi.

¶ Utrū liceat prece vel precio aliquē adducere ad fidē. vide. j. Judeus. ꝙ. xxij. 10

¶ Utrz liceat disputare de fide. viō. s. Dispu 11

tatio. De hac materia vide .j. Infidelitas.

Filius q̃dam dē spurius. q ꝓprie ẽ natus ex mīe nobili q patre ignobili. vel pr̃e incerto q mīe vidua. Sed in iure spurius dī omīs natus ex illicito coitu. ꝓterq̃ de concubina in domo retenta ab eo q̃ nō ẽ cō iugatus vt no. in. c. tāta. q̃ fi. sunt le. q no. bar. in. l. gener. ff. de his q̃. vt indig. q̃uis nat⁹ de adulterio ꝓprio nomīe vocet māser. Deutro. xxiij. q in. c. nisi cū ꝑdem. §. persone. de renū. q oīs talis spurius in nihilo succedit pr̃i. vel cō iūctis ꝑ lineā pr̃nam. qz non dī agnatus. de q̃ tex. in. c. dicat aliq̃s. xxxij. q. iij. q glo. in. c. per venerabilē. q̃ fi. sunt le. q qō no. in auc. ex complexu. C. de inc. q inuti. nup. q institu. de suc. co. §. vulgo. q isti. ad ozphi. §. nouissime. Immo nec pr̃ pōt talē instituere heredē aūt. lz. C. de na. li. q. d. c. dicat aliquis. Dñ dicit Ba. in d. c. ꝑ venerabilē. q bastardi nobiliū nō dicū tur de parentela parentū. qz sordes non cōpu tanť inter p̃cipuos. C. ad ozphi. l. si qua illu stris. nec arma parentū portare pñt. q est sñia bal. ī. l. cū legitime nuptie. ff. de sta. ho. q sequi tur. d. Anto. in. d. c. ꝑ venerabilē.

1 An tales succedant mīi. Distingue q aut ē vulgo q̃situs q ꝓprie solū spurius. q sic succe dit cū legitimis filīs. nisi mē sit illustris femi na. vt in. d. l. si illustris. q ibi ꝑgl. q bar. q Anti. de succes. cogna. §. vulgo q̃situs. Adez dic de notis. Aut sunt etiā māseres. sic̄ nati de ea q̃ nō poterat eē legitima vxor siue qz alteri nu pta vel ipse. siue qz cōsanguineus vel affinis. q sic in nihilo succedūt. vt ī. d. autē. ex complexu. pt tñ heredes eos instituere sm Bar. q Bo. q videt tenere glo. in. d. c. tanta.

2 Querit an parētes succedāt p̃fatis spurīs ik. Ba. in. d. c. tanta. q non in eo casu quo ipi non succedūt parentibus. q hoc vex de q̃bus cunq filīs illegitimis.

3 Quero an p̃fati spurī possint instituī hered̄es ab alīs exneis. ik. Ba. in. c. cuz haberet. de eo qui duxit in ma. quam po. ꝑ adul. q sic. qz non ꝓhibentur nisi parētes. vt no. gl. in. autē. q̃. mo. na. effi. sui. §. vlti.

4 Utrū parentes possint p̃fatis spurīs aliq̃d relinq̃re rōne alimentoz. ik. q sic. vt no. bar. in. d. autē. ex cōplexu. Immo tenet de eq̃tate canonica eos alere sm facultates eoz. et tam pr̃ q̃ mē. tum qz tales nō sunt in ptāte nec pa tris nec mīis. Insti. de nupti. §. sunt q alie p sone. q. l. vulgo cōcepti. ff. de sta. ho. tum qz ali mēta debent instinctu nature q̃ sic mīem obli gat sicut pr̃em. vt no. Inno. in. c. q̃. de regula. q Ba. in. d. c. cū haberet. Secus de iure ciuili. vt in. d. autē. ex ꝓplexu. Dñ dicit Bal. in. l. fi. §. si a socero. ff. de his que in frau. cre. q de eq̃ tate canonica pōt pr̃ donare spurio. vt hēat. q alimētis. Et simili legare ꝑ alimentis. nota bart. in. l. fi. ff. de his q̃. vt indi. q Cy in. l. non omni titulo. C. de admi. tu. dicit q etiam spu rio debz dotari. vt no. Imo. in. l. lucius. la. §. §. j. ff. de le. q̃. Limita predicta nisi essent in ni mia quātitate in fraudē legata. Et ꝺclude q̃ p̃fati ꝑ ꝑdicta a pr̃e recipiendo de eius bonis tenet restituere etiam in conscientia.

5 Filius alius dī nothus. vt not. in'. d. §. sunt q alie ꝓsone. q̃ aliq̃n dī naturalis tantū. q̃uis spurij etiam sint naturales tantū. q talis ẽ il le qui ẽ natus ex coitu nec damnato. nec ꝓbato de iure ciuili. vt est filius cōcubine so lute ī domo retēte a soluto q̃ posset eē ei⁹ vxor legitima. puta quia nō est cōsanguinea nec affinis. vt in. l. in cōcubinatu. ff. de cōcubi. q iste succedit pr̃i ab intestato in duabus vnciis to tius hereditatis. dummō non existant filij le gitimi vel vxor legitima. vt in auten. liceat pa tri. C. de natura. li. qz filīs legitimis exñtib⁹ vel nepotibus nō pōt nisi vnaz vnciā relinq̃re ei q mīi q nō vltra. vt. l. mē. C. de natu. li. Dz si nihil reliquerit ei. ī nullo succedet. sed tamē debet alimentari a legitimis.

6 Sed nūquid si nō habz filios legitimos po terit tales heredes instituere. ik. q sic. etiam in totū legitima tñ reservata parētibus si ha bet vt no. in. d. autē. liceat pr̃i. Et lz Boffr. te neat q non succedat. cū hodie talis coitus sit reprobatus. vt in autē. de leno. col. iij. q ī auc scenicas. colla. v. q. C. de cōcu. l. vnica. tñ ego teneo cū gl. in. d. c. tanta. q in. c. nisi cuz ꝑdem. de renū. q succedūt etiam de iure canonico qz ex quo ius canonicū non statuit oppositum nō debemus in hereditatibus recedere a dispoſi tione iuris ciuilis. facit. c. ꝑ venerabilē. q̃ filij sint le. q seq̃tur Ba. in. d. c. tanta.

7 Filius alius dicit legitimus tantum. q iste est adoptatus vel arrogatus. Et dicuntur le gitimi tantū. quia nō natura sed legis institu tōe sunt filij. vt de cogna. leg. i rubro q nigro. Et isti succedūt pr̃i legitimo simul cū filīs le gitimis naturalibus. vt no. C. de adop. l. fi. q Insti. de here. que ab intest. def. §. itē adopti uos. q in. l. si pr̃. ff. de adop. vide. s. Adop. §. j. q. q̃.

8 Filius alius dicit spūalis et legitimus. si cut ē suscept⁹ de baptismo vel crismate. Et iste in nihilo succedit. quia cum sit spūalis non ex

tendit se ad temporalia. Filius aũt dicit spũalis tantũ. sicut sunt ossies xpiani pape. ⁊ de diocesi epi. ⁊ de prochia pbri. vt in. c. oẽs. xxx. q. j. Et illi similiter in nihilo succedũt parẽtibus suis isto modo.

9 Filius alius naturalis ⁊ legitim⁹. naturalis dicitur. quia naturaliter est generatus legitimus quia ex legitima parentum cõiunctione approbata per leges. isti succedunt ab intestato parentibus omnibus alijs exclusis. vt in aute. de here. q̃ ab inte. Limita nisi in casu in quo alicui spãliter admittũtur. vt dictũ ẽ in filijs adoptiuis. ⁊ sunt q̃si dñi viuẽtibus parẽtibus. solũ eis deest administratio. vt insti. de here. qua. ⁊ dif. §. hz sui. Vñ ex cõsuetudine lege iuuata filij comitũ appellantur comites. vt filij regũ reges etiã in vita parẽtũ. vt. xxiij. q. j. c. fi. ⁊ p bar. in. l. fi. C. de digni.

10 Vtrũ filius naturalis tñ efficit legitimus q̃ sequens mrimoniũ inter patrem et matrem eius. R. Pa. in. d. c. tanta. q̃ sic. quicũq; sit filius naturalis. si tempe quo genitus fuit potuit eẽ legitime vir ⁊ vxor in mrimonio parentes eius. Et hz bar. in. l. pe. ff. de concubi. velit solũ hoc esse verũ in concubina in domo retenta postea p vxore capta. tamen canoniste cõiter tenent contrariũ. ⁊ hoc teneas. Secus eẽt si tempore generationis nõ potuisset esse matrimonium inter parentes. qz hz p dispensationem vel alio modo sit postea contractũ matrimoniũ. non tamen erunt legitimi. sm Jo. an. in quadaz apostilla Bal. in li. feu. ti. si de feu. contro. fuc. vult q̃ nisi interueniat instrumentum dotale. vt volunt iura. insti. de nup. §. aliquãdo. ⁊ insti. de here. q̃ ab inte. defe. post pn. ⁊ in auten. qui. mo. natu. effi. sui. §. fi. q̃uis seq̃tur matrimoniuz nõ limitatur. Sed ego teneo contrariũ. sicut tenẽt moderniores canoniste. cõiter ⁊ in practica sequũtur legiste.

11 Vtrũ filij nati ex clandestino matrimonio sint legitimi. Respõ. gl. in. c. qõ nobis. qui fil. sunt legi. q̃ si nullum est impedimentũ post approbationem matrimonij erunt legitimi sine sint nati ante approbationem matrimonij. sive post. Et hoc sequũtur omnes ⁊ pbaẽ. in. c. ij. de clande. despõsa. Nam approbatio retrotrahitur ⁊ pinde est ac si a principio fuisset cõtractum in faciem ecclesie. imo plus dicit Alanus q̃ hz clandestine cõtrahentes non p̃sumãtur cõiuges. vt dicit glo. in. c. latoz. qui fi. sunt le. tamẽ hoc procedit respectu nubentium. sed respectu filiozum p̃sumũtur coniuges. qõ ẽ notandum. Ex quo infert Pa. in. d. c. latoz. q̃ natus ex viro ⁊ muliere simul cohabitantibus p̃sumitur legitimus. qz fauore legitimatõis p̃sumitur inter eos matrimoniũ. pro quo facit. l. in libere mulieris. ff. de ritu nup. Et maxime p̃cedit si vocabant se cõiuges. vt no. Jn. no. in. c. ex parte. de resti. spo. dicit etiã Host. q̃ si multo tempe simul tanq̃ coniuges cohabitarũt p̃sumendũ est esse matrimonium. facit quod no. ibi in. c. illud. de p̃sump. Si autez erat impedimentuz. tũc sunt opi. Jo. an. ⁊ d. Anto. tenẽt q̃ post approbationem legitimãt hz postea separentur. glo. tenet q̃ hoc est verum in natis post approbationẽ. sed non in antenatis. Jo. Cal. tenet q̃ nullo mõ legitimantur. Et hoc putat Pa. verũ de rigore iuris. facit. c. fi. in. §. si quis. de clande. despon. Et hanc teneo p̃pter p̃fatuz. c. fi. vbi est ter. apertus. vide de ß. s. Clandestinũ q̃ dicaẽ in prin.

12 Vtrũ natus de sponsa de futuro fit legitimus. Rñ. Pa. in. c. per tuas. qui fil. sunt legi. q̃ sic. si nullum sit impedimentũ. als secus sm q̃ dictũ ẽ in prece. q.

13 Vtrum filius qui cõiter reputatur filius viri ⁊ vxoris teneatur credere vxori dicẽti eum illegitimũ. vide. s. Adulteriũ. §. v.

14 Vtrum ex contractu parentum quis constituatur filius. Respon. Pa. vbi. s. q̃ ex nominatione filij ⁊ tractatu vt filij cõstituitur quis in possessione filiationis etiã si sit natus extra domũ. Unde ibidez dicit dominus Anto. quẽ sequitur Panoz. vbi. s. ⁊ no. Butri. in. l. quidam. ff. de proba. q̃ tractatus parentum. puta quia illi tractabant eum vt filium. ⁊ ipe eos vt parentes probat aliquem filiũ alterius. imo plus vult glo. in capitulo trãsimisse. qui fi. sunt legi. q̃ pbatio huius tractatus p̃fetur negationi parentũ. Item do. Anto. in. d. c. vult q̃ etiam sola fama probet filiuz si nihil probetur in contrarium.

15 Quid si probetur q̃ vxor eo tempe cõmisit adulterium quo talis conceptus est. Respon. Panoz. in dicto capitulo transmisse. ⁊ capitulo per tuas. eodem titulo q̃ si pater seu maritus cohabitabat eo tempore cuz vxore reputabitur legitimus. qz cuz possit esse filius vtriusq; debemus fauore filioz p̃sumere q̃ sit filius mariti potius q̃ adulteri. pro hoc est text. in lege miles. §. defuncto. ff. de adulteriis. l. qz semper. ff. de inius voca. Idem dic de filio nato de concubina retenta in domo. vt semp p̃sumatur filius concubinarij. vt habes glosam singularem in capitulo michael. de filijs p̃sbiterozum. Secus si fuisset absens tanto tem-

poze q̄ nō potuisset eū generare vt.ff.de his q̄ sunt sui vl alie.in.l.filiū.

16 ¶ Utz filius natus ex illis q̄ post mr̄imoniuz ꝑctū de cōi cōsensu fecer̄t votū.vl q̄n alt̄ intrauit religionē ⁊ repetitus fuit sit legitim⁹.vide ī.Mr̄imoniū.iij.Impedimēt̄ū.v.ℊ.v.

17 ¶ Utz appellatōe filioz veniāt naturales tā tū.R.Pa.in.c.ī pūtia.de pba.q̄ aut apparet de tacita volūtate dispōentis, vt qz ēeadē rō de legitimo sicut de naturali.⁊ tunc veniūt et naturales.siue tractet de pena.siue de ꝓmodo siue in legib⁹, siue in statutis vel testamentis ⁊ hmōi. Si vo nō apparet de mēte. tūc si tractatur de comodo veniunt et naturales. xxxv. q.vij.c.vnico. Et ℞ ex benigna interꝓtatōe potius q̄ ex significatōe ꝓpria. qz ex ꝓpria signi ficatōne nomine liberoz vel filioz veniūt solū mō naturales legitimi nō adoptiui vl naturales tm̄.vt in.l.si ita quis.ℊ.fi.ff.de le.q̄. nō veniūt etiā vbi tractat̄ de comodo.spurij ⁊ ex coitu damnato nati.

18 ¶ Utrū filius debeat dotari a pr̄e. R̄n.q̄ sic. de iure.vt in.c.ij.de conuer.infi.⁊ insti. de le.agn. tu.ℊ.j. Et hoc qz sequit familiā ⁊ agnationez ꝓpr̄is. Nec ob.c.rainutius.de testa. qz fm Jo. an. illud erat q̄ supbiā.qz mr̄ erat nobilioz. vñ filius seq̄tur puilegiū pr̄is in tribus. Primo q̄ ad honoz̄es. Secūdo q̄ ad curialem cōditionem. C. de decur.l.eos.l.exemplo.⁊.l.nullus. Tercio q̄ ad originē.ff.ad munici.l.j. vide gl.ī c.dicat.xxxij.q.iiij.⁊.gl.in.l.cuz legitime.ff.de sta.ho. De illegitimis dic.vt in.ℊ.se.

19 ¶ Utrū illegitimus seq̄tur cōditionē similit pr̄is. R̄n.q̄ nō de iure.sed mr̄is fm gl.quā sequūtur cōiter doc.in.c.j. de cōiu.ser. q̄ vult q̄ partus ancille erit penes dōm ancille.l.⁊ seruoz.in ꝓnc.ff.de sta.ho.pro quo facit tex.in.l. partū. C. de rei ven.⁊ no.in.c.vnico.de na. exli.ven.⁊ in.c.fi.de ser.nō oz.⁊ insti.de iu. pso. ℊ.fi. Nec ob.c.liberi.xxxij.q.iiij./vbi dr̄ semp qui nascitur deteriorē partem sumit.sed expone deteriorez.s.matris que fragilioz est. Hoc tamen limitat Pa.in.c.ly.de cōiu.ser. vez ni si cōsuetudo vel statutū habeat aliud. sicut hodie ē q̄ natus ex ancilla nō ē seruus si pater ē liber. Quod no.

20 ¶ Utz pr̄ ⁊ mr̄ teneantur alere filios. R̄n.q̄ sic. de q̄ vide.s. Allimēta.ℊ.j.nisi ī.v.casibus. q̄s not. Pa.in.c.cū br̄.t.de eo qui duxit in ma. quā po.q̄ adul. Primus si filius eū accusauit vt.l.si q̄s a liberis.ℊ.item iudex.ff.de li.agno. Secūdus si pr̄ egetipe.qz nō teneāt vltra q̄ p̄t. d.l.si quis.ℊ. sed si filius. Tercius si filius cō misit crimen ingratitudinis contra patrem.l. si patrem. C. de alen.libe. Quartus si filio⁹ habet artem vel aliud vñ viuat.d.ℊ. sed si filius. ⁊.ℊ.alimenta.ibidē. Limitat tn̄ hoc fm Bar. in tractatu alimentoz nisi sit filius nobilis q̄ eū dedeceat in tali arte operari. Quint⁹ sunt oēs cāe ex q̄bus pr̄ pōt exheredare filiuz.ita ⁊ denegare alimēta de quibus vide.s. Exheredatio.⁊.j. Ingratitudo.ℊ.iij.

¶ Sed si diuoztiū fiat apud quē dz ali. ⁊ quibus expēsis. R̄n.q̄ extima bit iudex pensatis circūstātijs. puta qz ꝓmioz triēnio apud mr̄em ⁊ hmōi. vt nota.in.l.vnica. C. de diuoz.fac. ⁊ apud quē li.edu.⁊ in autē. si pr̄. ibidez posita vbi dicitur q̄ si pat̄ fuit cā diuoztij nutrietur apud matrem expensis pr̄is. si mō mater non cōuolauit ad secūdas nuptias. si vo mater dedit causam apud pr̄em expensis mr̄is locupletis.nisi pat̄ minus idoneus sit.quia tūc apud mr̄em locupletem.nisi alter eoz esset infidelis qz apud fidelē sunt alendi vt patet ꝑ ea q̄ dixi sup̄ Baptismus.vj.ℊ.xj. 21 22

¶ Utz filio⁹ magis teneat subuenire pr̄i q̄ exneo. R. q̄ pr̄i et infideli q̄ exneo fideli ceteris paribus.vt no.gl.xxx.di.c.j.⁊.xlij.di. quiescamus.⁊.lxxxvj.di.non satis.

¶ Est filius q̄ nō habet nisi vnū panē ⁊ habet patrem qui fame perit. ⁊ filiū similit cui debz subuenire. R̄n. Ly.in.l.ij.C. de pa. q̄ fi.di. q̄ potius patri qz posset eum vēdere. Ego addo qz ius diuinū sic eum obligat.quod dicit. Jo. noza pr̄em ⁊c. Et quando dicit q̄ amoz magis descēdit q̄ ascēdat.l.isti quidez.ℊ.fi.ff.qō me. cā.l.liberoz.ff.de ꝓbo.sig.⁊.l.liberi.⁊ ibi gl. ff.de inoffi.testa. R̄n. Ja. ibidem. q̄ verum ē quo ad ordinem dilectionis.non tamē quo ad effectum obligationis. nam per naturitatez filioz non debet conditō aui fieri deterior. quia iam habet illum obligatū. Sed in cōtrarium facit qō no. Bar.in.l.si quis a liberis.in.ℊ.fi. vel parēs.ff.de li.agno. vbi dicit post gl.q̄ pater tenetur alere filiū de iure naturali.⁊ filius teneāt alere pr̄em de iure gentiuz.⁊ sic videtur fortius vinculū quo tenetur pater filio q̄ quo tenetur filius patri. Contrarium tamē determinat in.l.j.in fi.ff.de iu.⁊ iure. facit etiā contra qō no.bar.in.l.nō quemadmoduz.ff.de li. ag.vbi vult q̄ si quis habet patrem ⁊ filiū diuites ⁊ indiget alimētis q̄ potius debet petere a patre suo q̄ a filio rōne ꝓdicta. 23 24

¶ Utz filius possit nubere sine lnīa pr̄is. R. q̄ sic. tam masculus q̄ femina. q̄uis nō expediat. vide.s. Dos. Et quō teneāt eam dotare

que nupsit sine scitu patris in .§. iiij.

26 ¶ Utrum possit vouere. vide .j. votum. ij. §. v.

27 ¶ Filiusfa. viuente matre emãcipatus acquirit vsumfructum in maternis bonis p virili. i. pro media parte si est vnus filius ⁊ pater pro alia post mortem matris. casus est. C. de bo. mater. l. si viua matre. Idem dic in nepotib⁹ ⁊ pronepotibus. Idem dic si sunt plures filij quia pro virili parte simul cum patre. Sed si aliqui sunt emancipati. aliqui in patria potestate pro virilibus partibus venient omnes. Et vsusfructus nõ emancipatoꝝ remanebit apud patrem. vt in. d. l. si viua.

28 ¶ Sed nũquid idem erit in alijs bonis aduẽticijs. Rñ. q nõ. sed solum in maternis. vt no. glo. in. d. l. si viua.

29 ¶ Utrum filius possit agere contra patrem. Rñ. Pa. in. c. nõ ẽ. de spon. q sic rõe peccati ab⁹ non est admittendus. vt no. glo. in. c. si ecclesia. xvij. q. iiij. Sed glo. in. c. queritur. ij. q. vij. tenet q põt in castrensi cã ciuiliter non in alia. ff. de iudi. l. is nulla. ⁊ etiam in quasi castrensi. vt. ff. de fur. l. si quis vxori. j. rñso. nõ tñ de furto sed actione in factum. C. de dolo ma. l. supstite. Et hoc nõ existens emãcipatus sed emancipatus bñ potest agere petita venia ⁊ impetrata. C. de in ius vo. l. vlti. sed in criminali causa non auditur. ij. q. j. prohibentur. nisi iniuriam in ipm comiserit. vt. C. de pa. potestate. l. congruentius.

30 ¶ Ad quid tenẽtur filij parentibus. R. vt colligo ex Ale. de ales. in. iij. par. sum. in tractatu de. iij. ꝓcepto. q ad tria de ꝓcepto. Primũ ẽ q tenẽt eos diligere. Rõ qz cũ filius sit obligatus anime patris ⁊ matris ex cuiꝰ operatõnis ꝓtute generatus ẽ tenẽt ei repẽdere. qd nõ potest in alio nisi amando. qz sic consolatur eos cũ hoc perpendũt. Et hoc ẽ qd dicit Hiero. li. de honore parentũ. Redde amoris vicem. ⁊ Jo. xiij. vt cognoscat mũdus. ⁊c. q. d. exemplum capiendo q diligo patrem. ⁊ nõ sufficit q consistat in corde. sed oportet ostendatur in signo. nec debz esse amor quo obligamur omnes diligere. Et spãlis ⁊ ꝑcipuus. Et ꝓpterea nõ excuso a mortali filios qui nũqm signa amoris ostendunt parentib⁹ imo semp loquũtur dure ⁊ videntur eos hre exosos. Secũdum ad quod tenẽt ⁊ obedire in his q ptinẽt ad dispositionem rei familiaris. et multotamagis in necessarijs ad salutẽ. vt sunt ea q ptinẽt ad bonos mores. In his scienter ꝓtemnens obedire mortaliter peccat. Secus si ex inaduertentia vel raro sine contemptu. qz vr veniale. Ad alia aũt obedire est de consilio solũ. Tertiũ est q debẽt eis in necessarijs subuenire. sive sint infirmi vel alia necessitate. vñ mortaliter peccãt qui cuz possint eoꝝ necessitatib⁹ nõ subueniũt nisi forte esset quid minimũ.

¶ Utrum malicia patris noceat filijs. R. q 31
sic. q tum ad penaz tẽpalem. vt patet. C. ad l. iul. maie. l. qsquis. ⁊ in. c. cum sm. de here. li. vj. ⁊ in. c. nisi cũ ꝑdẽ. §. j. de renũ. lvj. di. nũqm. ⁊. c. nasci. Item etiam ad penã eternaz ꝓpter malũ exemplũ vel malam curam. vt de Hely. j. R. j. facit. c. si gens. lvj. dis. Similiter malicia filij inducit presumptionem cõtra patrem. vj. q. j. qui crimen. xxxvij. di. legant.

¶ Utrum possit filius intrare religionẽ ⁊ an 32
teneat ad eius mistratõnem ingressus. vide. j. religiosus. §. rj. ⁊. §. xxj.

¶ De filijs illegitimis ordinandis. vide. j. ordo. iij. §. xiij.

¶ Quomodo filij acquirũt sibi ⁊ nõ alijs fra 33
tribus. vide. j. peculiũ.

F Jnis aliquando inspiciẽdus est. ali 34
quando medium. aliquãdo principiũ vide multas allegatões in. c. sciẽtes. de censi. Et est questio brocardica.

F Jscus ẽ bursa cesaris vt principis. xvj. q. vij. maiores. vel potest dici q fiscus hodie est saccus sine conscientia qui imbursat omnia questa male. ff. de. calũ. l. in heredem. ⁊ ff. de inoffi. test. l. papinianus. meminisse.

¶ Utr fiscus ꝓferatur alijs creditoribus. vi 1
de. j. Restitutio. ij. §. xvj.

¶ Fiscus turpia lucra et ab heredibus extoz
quet lz crimia sint extincta. d. l. i heredẽ. i pn. 2

F Lagella quomõ sunt satisfactoria. vide. j. satisfactio. §. vij.

Letus de mortuis improbatur. xiij. q. ij. q prepostorum.

F Omes est lãguoz nature qui carnis cõcupiscentia appellatur. xv. q. j. §. vt itaq. Qui quidem nõ est peccatuz sed pena peccati. ibidem. §. j.

F Orma que dat esse rei sm Jnnocẽ. in Rubrica. de consecr. eccle. vel alta. Quid si omittatur forma in sacramẽtis. Respon. q nihil fit. j. q. j. qui perfectionẽ. i
in glo.

F Ornicatio ẽ oꝛs illicitus coitus. vt xxxij. q. ij. §. q g. ⁊ in. c. meretrices. ea. cã. q. iiij. Sz ꝓprie fornicatio ẽ iordinatꝰ ꝙcubitꝰ naturalꝫ q solutꝰ solutã naturali vsu cogscit. Et intelligit solutus qlibet vinculo. s.

coniugij.cõsanguinitatis.affinitatis.ordinis religiõis seu voti. etiã dẽ naturalis ad dr̃iam illius vsus qui dicit ꝫ naturam. vt no.in.d.c. meretrices. Et sic ẽ ꝓpria species luxurie. vide.j. Luxuria.§.ij.

i ¶ Quid de clerico fornicatore. vide.s. Clericus.v.q.viij.§.iiij.

2 ¶ Vtruz accedẽtes ad meretrices excusentur ꝓpter ignorãtiã nesciẽtes eẽ ꝓhibitum. R. q. dõ. imo peccãt mortaliter accedẽdo. q totiẽs q̃tiẽs qs ignorantia iuris naturalis q diuini in tali casu claro neminẽ excusat. j.q.iij.§ totum. Item peccat mortaliter si quis inducit aliquez ad eas qui hoc nõ intẽdebat. de pe.dis.j.noli. q.ij.q.j.notum.

3 ¶ Que differẽtia ẽ inter fornicationẽ ꝓpie. incestũ. stuprum. rc. vide.j. Luxuria.§.ij.

f FOrtitudo vera est ꝑ quam quis mediocriter timet q audet ad hoc ĩclinatus ex habitu ꝓpter bonũ finẽ qui ẽ cõseruatio boni cõis in piculis mortis. vt elicitur a philosopho.iij.ethi. Est aũt fortitudo vt ibidẽ dr̃ circa timores q audacias quasi cõ habitiua timoz q moderatiua audaciaz et q̃ dẽ circa timores piculoz mortis est fortitudo simplr̃ circa ꝙo alia ẽ fortitudo sm q̃d. Actꝰ eĩ fortitudinis ꝓncipaliter ẽ subsistere. i. immobiliter sistere ĩ piculis q̃ aggredi. qz.iij. ethi. in substinẽdo tristia maxime dicũt aliq̃ fortes.

¶ Vtrum homo teneatur substinere mortem vide.s.caritas.§.v.

f HOrus est exercendaruz litium locus a fando dictus.c.forus. de verbo.sig.

i Quomodo sortitur quis foz. R̃n.gl. in.c.s.iij.q.vj.ꝓistos versus. Contractus crimen reus res religioq. Dir ratio similis vel prouocat atq recusat. Excedit iussus vel si cõsentit vterq. Et ibi vide expositionem cũ allegationibus.

f HFratres quomodo diuidũt acquisita per aliquem iꝑoz. vide.j. Peculiũ.

Fraus non potest esse sine dolo. ꝛ bene dolus sine fraude. Ideo fraudi ineſt dolus sicut species generi. Ita dicit Jo.in.c.ex tenore.de rescrip.

1 ¶ Fraus q dolus nemini dz patrocinari ter. est in.d.c.ex tenore. facit.xvj.q.vj.c.j.xx.q.iij. cõstituit.xxx.q.j.dictum est.

2 ¶ Fraus legi fit aliq̃ de pesona ad ꝓsonã. sicut qñ mulier vult donare viro q ecõuerso. cũ non possit. vt de dona. inter vi. q vro.c.vl. suppo nit aliã ꝓsonaz. puta q soluat eius creditori. vt.ff.de do.inter vi.q vro.l. hec rõ.§.vlti. Similiter tutor q̃ nõ põt emere rẽ pupilli sterpo nit aliã ꝓsonã q̃ emat. Aliqñ fit rei ad rẽ. sicut cũ qs dat frumentũ filiofa. vel simile vt vẽdat ꝑ eo q pecuniã mutuo dare nõ ꝓt.l.iiij.§.j.ff. ad mace. qz idẽ ẽ ac si mutuaret. ar. xiiij.q.iij. plerq.§.q.j. sunt nõnulli. Aliqñ fit vnius contractus ad aliũ ꝛctũ ꝛriũ. vt cũ vxor vendit viro q donare intẽdit. l.si spõsus. ff. de do.inter vi.q vro. ar. xvj.q.iij. si sacerdotes. Aliqñ fit vniꝰ ꝛctus ad aliũ ꝛctũ sibi. vt cũ mulier q̃ si debeat nõ ꝓt. facit se ꝓncipalẽ debitricẽ. l. q̃ uis.§.si cũ eẽm. ff. ad vel. q.l.se. Et oẽs tales ꝑ uaricãt legẽ q in cõspectu dei nõ excusant. facẽ qõ no.in.c.intelligẽtia. de ꝛbb.si. q in.c. q̃nto. de priui. q in.c. ꝓstitutus. de concess. preben.

¶ Fraudare nemo videt eos qui sciũt q cõsentiũt. ff. de reg.iur.l.nemo. 5

¶ Fraudẽ vr̃ facere ei is q̃ nõ facit qõd dz facere. ff. de his q̃ i frau. cre. l. in fraudem. 4

f HFrigiditas quomodo ĩpediat matrimoniũ. vide.j. matrimonium. iij. impedimento. xvj.

f HFructus ſm Bar. in.l.ex diuerso. ff. de rei ven. Quidã sunt naturales. vt poma q hmõi. q̃ natura producit q sicut ꝓducit vtimur. Alij sunt ꝓtim naturales. ꝓtim industriales. vt lac. lana. segetes. vinũ q hmõi. qui naturales sunt inquãtum a natura q industriales inquãtũ in aliã speciẽ ex industria ipis vtimur. Jn.d.l.ex diuerso. q.l. certũ. C. de rei vẽ. cõiter dr̃ q relinq̃tur arbitrio boni viri an sint naturales vl industriales. vt si plꝰ versaẽ de idustria hoim dicãt idustriales vt de vino. lana. caseo. et hmõi. ar.l.q̃rit. ff. de sta ho.iij.q.iij. hermofrodita. Si ꝙo magꝭ de natura dicãt naturales. Alij solũ sunt idustriales. sicut fructꝰ q̃ acq̃rũtur ex artificio vel negociatione q hmõi. q̃ alio mõ dicũt ciuiles eo q̃ nõ ꝓueniãt ex re sed ex prouisione hoĩs ꝓcipiũtur ꝓpter rem. vt est pensio domꝰ q hmõi vt in.l.si naues. ff. de rei ven. q.l. domũ. C. eo. ti. Et istoz quidã sunt honeste ꝓceptoz q̃dam inhoneste. vt si locaui domũ ad exercẽdũ q̃stũ inhonestũ. l. ancillaz. ff. de peti. here.

¶ Vtrũ bone fidei possessor faciat fructus rei quaz bona fide possidet suos. R. vt colligo ex c.grauis. de re.spo. q.d.l.ex diuerso. cũ ibi noq lõga ẽ distinctio doc. q̃ ad foz ꝓtiosiuz eã omitto q solũ dico quo ad obligationem restõnis in cõscia q oẽs fructus tã naturales q̃ industriales. siue possideat cũ titulo. siue sine titulo tenẽt restituere si extãt. si ꝙo ꝓsumpsit tenetur solũ restituere inquãtũ facꝰ ẽ locupletior. 1

puta qz in eã rem expendit in quã oportuisset expẽdere tantũ de suo, vel aliũ emit er qb⁹ amplianit pr̃moniuz suũ. facit. d. l. certum. ⁊. l. si me ⁊ titiũ. ff. si cer. pe. Verũtñ diminuet ꝺ fructibus industrialib⁹ quãtũ industria sua ẽ extimãda in dcõ negocio exercitata in vtilitatẽ seu augmẽtũ dictoz fructuũ accipiẽdoz qz nemo militat stipẽdijs suis. Si vo ñ ẽ fact⁹ locupletioz nõ reneꝛ de cõsumptis. ff. de peti. he. l. vtrũ ex dolo non desit possidere.

¶ Dtz p̃fati bone fidei possessoꝛes possint vsucapere fruct⁹ p̃dictos. Rñ. Da. i. d. c. grauis. q fruct⁹ naturales indubitabiliꝛ vsucapiũt p triennũ. vt no. i. l. seq̃tur. §. j. ff. de vsuca. facit l. i bello. §. si q̃s seruũ. ff. de cap. Alios aũt cuz fecerit suos nõ p̃t vsucapere. qz qõ meũ ẽ vsucape nõ possum. d. l. i bello. ⁊ vr̃ tex. in. d. l. seq̃tur. §. lana. Dz bñ vsucapit aduersus iudicis officiũ p qõ tenebaꝛ restituere. qz possiz p̃scribere rem meã aduersus actionẽ qua poteram cogi ad restõem eius. vt ẽ tex. in. d. §. si q̃s seruũ. Et ßᵇ voluerũt gl. ⁊ bar. in. d. l. sequiꝛ. in. §. fructus. Et sic pz q in cõscia post triẽniũ bona fide trãsactũ erũt sui oẽs q̃litercũq. nec tenetur restituere. De possessoꝛe male fidei quõ teneaꝛ. vide. j. Restõ. j. in x. possessoꝛ.

¶ Dz no. q fructus sunt illi qui supsunt deductis expẽsis q̃ fiũt gr̃a fructuũ q̃rendoꝛ cõgregandoꝛ. ⁊ conseruandoꝛũ. ff. de pe. here. l. si a dño vel patre. §. fructus. ⁊. l. plane. in fi. ⁊. C. de fruc. ⁊ li. ex. l. j. vbi dr̃ hoc fructuuz nomine continetur qõ iustis sumptibus deductis supest. Nam nullus casus interuenire potest qui hoc genus deductionis ĩpedire possit. ff. fam. her. l. fundus q̃. j. rñso. ff. so. ma. l. fructus. Oñ fructus intelligiꝛ deductis necessarijs impensis. ff. de oper. ser. l. fructus. ff. de vsur. l. qõ in fructus. ⁊. ff. man. l. qui mutuã. in fi. ⁊ in gl. ꝺ. c. grauis. ⁊ vide. s. Expense. §. iij. Vnde dicit tex. in. §. fructus. intelligũtur deductis expensis que querendoꝛ. collocandoꝛ. et conseruandoꝛum eoꝛ gratia fiũt. ⁊ nõ solũ in bone fidei possessoꝛibus naturalis rõ expostulat verũ etiam in predonibus hec ille.

f Fogere an possit prelatus pro persecutione. vide. s. Episcopus. §. xxij.

i Vtrum incarceratus pro delicto suo possit fugere. Rñ. si tenetur iniuste. est clarum q sic. Si vero tenetur legitime. tũc distinguo q aut tenetur non propter mortem inferẽdaz vel aliqõ mẽbrũ abscindẽdũ. sed ꝓpter aliud puta ad punitõem ⁊ hmõi. ⁊ sic nõ lz. facit qõ no. glo. in. c. ius gentiũ. dist. j. Si vo teneꝛ ad mortem vel abscisionem membri. tũc sm dñm Anto. si peccatũ ẽ manifestũ peccat fugiendo si fugit vt i peccato pseueret. Si vo vt peniteat non. tñ si fugit nõ teneꝛ se restituere. Secus si occultũ. qz potest fugere. Nam nullo iure caueꝛ q debeam expectare mortẽ nisi violentia alicui fieret in fugiẽdo. qz tũc haberet iniustũ bellũ. Idẽ dico de concordantibus cũ eo vel auxiliantibus. dummõ fiat sine violentia alicuius ⁊ animo cõpassionis. nõ animo fouẽdi tales in peccatis ⁊ sine scandalo alicuius maxime custodis. nec distinguo vtrũ sententia vl nõ. q qualitercũq sit credo fugere possit si bono mõ vt dixi põt facere. facit gl. in. c. inter cetera. §. sed cuz bis. xxij. q. iij. in fi. q̃ dicit q lz reo corrũpere aliquẽ p vita cõseruãda. facit. ij. q. iij. §. notandũ. in fi. facit. l. j. ff. de bo. eoꝛũ q mor. sibi cõsci. vbi dicit tex. Ignoscenduz cẽ fuerũt ei q̃ sanguinem suũ qualitercũq redẽptũ voluit. ⁊. s. Tho. se. se. q. lxix. dicit q si q̃s esset damnatus vt fame periret posset cibũ sumere. immo videtur tenere q tenetur si potest ipm sumere. Similiter dic de fuga. sed q teneatur non credo nec comedere vltra cõdemnationem vel fugere. sed posset patienter ferre p peccati sui satisfactione.

¶ Quid de eo q̃ queriꝛ vt capiaꝛ an possit fugere. Rñ. q siue sententia contra euz data sit vel non potest fugere. non tamen cũ violentia officialiũ qui vellent eũ capere. qz ipsi habent iustũ bellũ contra eum. iij. q. v. non putes. lxj. q. iij. qui resistit. ⁊ sic eos impugnando mortaliter peccaret. Similiter auxiliantes.

f Fonus debet fieri in sumptibus sm dignitatem vel facultatem defuncti. l. si quis sepulchrũ. §. sumptus. ff. de relig. ⁊ sumpti. fu.

Funeris impensa semp ex hereditate deducitur que etiam ossie creditũ solet p̃cedere cum bona soluendo nõ sunt. l. funeris. cuz duabus ll. se. ff. de reli. ⁊ sum. fu. Hoc limita in sumptibus necessarijs nõ ad pompam vel statum. qz non liceret ex alijs debito in conscientia.

¶ Me suo expedit mortuũ funerari. Ideo mulier de dote quasi de proprio pr̃monio funeretur. l. in eum. ff. de reli. ⁊ sump. fu.

f Forios⁹ an possit in aliquo casu se obligare. Rñ. i. c. sicut tenoꝛ. de regu. q non. cum non consentiat. Oñ no. q etiam bene faciendo non presumitur sane mẽtis. Ex quo infero q lz faciat testũ tangq̃ q̃libet mẽtis cõpos nõ valet. Idẽ vr̃ si ꝺaret bona sua. p aĩa. facit. c. fi. de suc. ab inte-

¶ Utrū possit baptisari. Vide. s. Baptism⁹. vj. ℈. x.

2 ¶ Utrum debeat eſ̄dari corpus xp̄i. vide. s. Eucharistia. iij. ℈. xiij.

¶ Utrū imputet̄ sibi illud qđ facit ad penam vel culpā. R. q nō. facit cle. si furiosus. de homici. nam satis suo furore punit̄. ff. ad. l. põ. de pari. l. pe. in fi. ff. de offi. p̄esi. l. diuus. ℈. rñso. Pati etiā põt iniuriā. sed nō facere. ff. de iur. l. illud relatū. q̄ lex ponit̄ in. c. illud. xv. q. j. vñ qđ facit ꝓinde ac si sine facto ꝓsone accidisset ff. de admi. tu. l. vlti. in fi.

FUrtum ꝓpe ē ℨctio rei alienę mobilis corpalis fraudulosa inuito dño facta ąõ lucrandi. siue ipsius rei. siue
1 possessionis. ff. eo. l. j.

¶ In quo differt fur a latrone. R. Pa. i. c. ij. de fur. q fur ꝓprie dī q̄ de nocte furat̄. Latro aūt q̄ de die. facit. d. l. j. q̄ dicit q fur dī a furno. i. nigro. eo q obscure ꝛ ō nocte plerūq; fit. Bar. xo in autē. sed nouo iure. C. de ser. fug. dicit q fur dī qui furat̄ clam sine aggressura. Latro xo cū aggressura. siue cū armis. siue sine. vt in. d. autē. sed nouo. Capiūtur tamen sepe equiuoce. vt in. c. tua. de homi.

2 ¶ Utrū sola volūtas constituat aliquē furē. R. q nō. quo ad hoīes. vt ptz in. d. l. j. ℈. j. ꝛ iō oportet sit ℨctatio. Secus q̄ ad deū. de pe. di. j. vulgaris. ꝛ. c. ꝓterea. xiij. q. vlti. c. vlti. qz ꝺ ꝓceptū. Non concupisces rem ꝓximi tui. ꝛ est mortale peccatum cū limitatione fin q. j. dico furtū mortale esse. ℈. xxxij.

3 ¶ Utrū in re ꝓpria possit eē furtū. R ñ. q nō. nisi aliꝰ hāet i ea aliqđ ius puta qz ipignorata vel comodata ꝛ hmōi. vt. ff. e. l. si res. ℈. j. ꝛ. l. si is qui rē. in fi. ꝓterea dī rei alienę. Idē dic si credebat suā lz non esset q nō cōmittit furtū. insti. vi bo. rap. ℈. qz tamen. sed quo ad peccatū sic ꝓpter erroneā cōscientiam.

4 ¶ Utrū in re immobili. puta in agro ꝛ hmōi. vel non corpali. vt sunt actiones ꝛ seruitutes cōmittat̄ furtū. R ñ. q nō. ff. e. l. vlt. j. rñso. ꝓterea dī mobilis corpalis.

¶ Utrū sine animo furandi cōmittat̄ furtum
5 R ñ. q nō. vt. l. furtū. ff. de vsuca. in ꝓn. ꝛ insti. de ob. q̄ ex quasi delic. na. ℈. furtū aūt fit. xiij. q. vj. c. vlti. ꝛ. d. ℈. quia tamen. ꝓpterea dicitur fraudulosa.

¶ Sed quid si credebat ꝓpria auctoritate rez
6 suam posse accipe. R ñ. q furtū nō cōmittit lz pdit ius qđ habebat in re. d. ℈. qz tamē. ꝛ. ℈. se. Et hoc de iure fori. secus de iure poli.

7 ¶ Quid si credit dñm ꝓmissurū. R. q nō cō-
mittit furtum. ff. e. l. si is qui rem. Intellige si fuberat causa legitima credendi alꝰ non.

¶ Quid si dominus videt ꝛ non contradicit. 8
R ñ. q si non contradicit ex timore vel verecūdia ꝓinde est ac si cōtradiceret. l. pe. ff. e. alꝰ videtur consentire. lxxxiij. di. error. Fallit hoc in casu. l. si quis seruo. C. de fur. vbi persuadens seruo vt tollat rem a domino. licet seruus eam tollat domino sciente. tamen talis tenet̄ furti ꝛ serui corrupti.

¶ Utrū rapiēs ancillā animo fornicandi sit 9
fur. R ñ. q nō. l. vez. la. ij. alꝰ incipit certus. ff. eo. propterea dicitur animo lucrandi.

¶ Utrum ille qui solū vsum vel possessionem 10
vsurpat sit fur. R ñ. q sic. l. dis. qui saccū. ff. eo. l. qui iumenta. sicut vtēs re deposita vel re cōmodata ad aliū vsum ꝛ hmōi. ꝛ tenet̄ ad restitutionē estimationis ipius vsus.

¶ Quot sunt spēs furti. R. q multe. Prima 11
dī sacrilegiū. vt. j. Sacrilegiū. Secūda dī peculatꝰ. s. de re religiosa vel publica. ff. ad. l. iul. pecu. l. j. xxij. q. iij. quid ergo. Tercia abigeatus. s. dispergendo gregem ꝛ inde furando. ff. de abige. l. j. ℈. j. Quarta dī plagiatus. s. hois liberi venditi vel empti scienter. ff. de plagi. l. j. ꝛ. iij. Et eodem modo si seruū alienū sollicitauerit vel asportauerit. vel ad aliā regionem furtiue duxerit. C. de plagia. l. j.

¶ Nota etiam q furtum aliquando dicit̄ ma 12
nifestum. s. cum fur deprehenditur cū re ꝑsq; veniat ad locū destinatum. siue deprehendat̄ ab eo cuius est res. siue ab alio. ff. eo. l. iij. Aliquando dicitur non manifestum. s. cum non deprehenditur cum re furtiua. vel si deprehenditur cum re furtiua. iam delata ad locū destinatum erat. l. siue igitur. ff. eo.

¶ Quot modis participat quis in furto et te 13
netur ad restitutionem si principalis non restituit. R ñ. x. modis. Primo cooperatōne. sicut faciēs ferramina ꝙ furtis faciendis vt scalas vel faciens scortam. vel alio mō prestans opē vel consiliū. Nam tales tenētur furti. insti. de obligatio. que ex quasi delic. na. scū. ℈. interdū. ꝛ. ff. eodem. l. is qui opem. ꝛ. ff. de sicca. l. nihil interest. ꝛ tenetur in solidum. Et si nihil habuit quando sine sua cooꝑatione non fuisset furtum. alꝰ non nisi de peccato mortali.

¶ Utrum dantes signū. puta fumi quo para- 14
ti ad furtum vel rapinam vadant teneantur. R ñ. fm Juno. ꝛ Vo. q sic. Similiter illi qui xbis animatiuis aut instīs bellicis. vt sunt tibicines. Item q̄ ignē ponūt in vna domo. vt illuc alij currētes alias domos ꝑdentur ꝛ cō-

simílis fm eosdē ⁊ insolidū restituere tenent si aĺs nō fuisset factū sine eorum opere q̄ si factum fuisset sine ipīs etiā tenētur fm q̄ magis vel minus fuerunt efficaces in hoc

15 ¶ Vtrū illi qui cū raptoribus vel furibus et hmōi vadūt vt ipos defendant ab illis quos dānificare volūt indebite teneant. R. Inno. ⁊ Ho. in. c. sicut dignum. de homici. q̄ sic. siue associauerint eos vt retraherēt a rapina. siue nō dūmodo raptores siue fures nō iuissent si ipi eos nō associassent. Vñ fm p̄dictos tenē tur restituere in cōscientia id q̄ p̄dicti rapuerūt. vel que eor auxilio rapta fuerunt. puta qr cui rapiebant se defendissent si ipi nō fuissent vel qr tales nō iuissent si eos nō associassent vel nō tantū rapuissent. Sitr tenent qui pacificandi animo cū eis vadunt tñ aduersarios timorem incutiūt quo res suas nō audēt defendere nisi eisdē hoc significēt. qr dāt causam efficacē. Concor. Dic. ti. resti.

16 ¶ Vtrū cū multi cōcurrūt ad furādū vel rapiendū. nec habēt aliquē capitaneū seu dūm sup̄ se. nec vnus magis animauit aliū q̄ alius ipm teneant quilibet in solidū. R. Inno. in. d. c. sicut dignū. ⁊ sequit ibidem. Pa. distinguit sic aut vnus fuit in culpa in subtractōne facta p̄ aliū aut nō. Si sic. aut dedit cōsiliū. ⁊ sic tenet in solidum in p̄scientia. siue p̄ncipalis inueniat. siue nō. siue damnū passus p̄tra p̄ncipalē velit agere siue nō. Si tñ p̄ncipalis erat absolutus a dānū passo. tunc etiā liberat q̄ dedit cōsiliū. nisi ad eū aliq̄d peruenisset. qr id tenet restituere. Ecōtrario tñ si absoluat p̄sultor ñ liberat p̄ncipal p̄ regulā. Accesso riū p̄uenit sequi naturā p̄ncipalis sui. de reg. iur. li. vi. Aut nō dedit cōsiliū sed auxiliū. puta qr associauit ⁊ hmōi. ⁊ sic tenet in quātum dānū ē plus datū ex auxilio suo. Et si in totū puta qr res erat ponderosa ⁊ vnus sine alio portare nō poterat. vnus sine alio nō iuisset vel nisi cū associassent. tenet in totū. ff. de fur. l ſz ⁊ si q̄s surripuit. ſ. si duo. Et nō diuersitatis ē inter dantē cōsiliū ⁊ auxiliū qr cōsilium vagat sup̄ totū furtū. Auxiliū vero nō. ſz ad id sup̄ quo p̄stat. Aut nō fuit in culpa subtractōis rei alteri⁹. ⁊ sic nō tenet restituere nisi inquātū ipe asportauit. Ho. tñ indistincte ſz q̄ oēs tenent in solidū. etiam cū vnus p̄ se potuisset. allegat. l. ita vulneratus. ſ. fi. ff. ad. l. aquil. ⁊ l. si plures. ff. ar. fur. ce. ⁊ l. i. ſ. fi. ff si quis te. li. esse inf. fue. Sed iste leges loquūtur quo ad penā. qr oēs tenent in solidū. vt no. glo. in. d. l. si plures. Sz in cōscientia tenet cū Inno. ⁊ Pa. vbi nō habet locū pena nisi p̄ condemnatōem q̄ solū tenent ad restitutōz. vt dictum ē. Aduerte tñ q̄ qñ plures dolo malo dederūt dānū alicui. si vnus restituat alij liberati sunt. l. si plures. ff. de dolo. Nec credo in cōsciētia etiā de necessitate teneant. p̄mo satisfaciēti. qr obstat sibi turpitudo sua. nisi iste fuisset cā sine qua nō induxisset eū ad tale q̄d faciendū. sed de bono cōsilio debet dari pauperibus si quid habuit.

¶ Secō p̄ticipat iussione seu mandato ⁊ tenet in solidū ad restitutōz de omni dāno etiā si nihil habuit vtilitatis. ⁊ similiter exequēs ar. c. iulianus. xi. q. iij. 17

¶ Tertio p̄silio. de quo dic vt. s. p̄siliū. ſ. i. 18

¶ Quarto p̄sensu. Intellige vt teneat ad restitutōz si cōsensit exp̄sso p̄sensu fm Ricar. in iij. di. xv. sine quo furtū non fuisset factū. aĺs cōsentiēs solū mortaliter peccat. sed restituere nō tenet. Et sic intellige ⁊ limita. ij. q. i. notū. cū notatis in glo. q̄ volūt vt p̄sentiēs ligēt eadē pena. de hoc vide. s. consensus. ſ. ij. 19

¶ Vtrū ille qui audiēs aliquē suo nomine intulisse dānū. primo habet ratum teneat ad restitutōem. R. Io. ti. resti. q̄ sic in solidū. xi. q. iij. qui cōsentit cū duobus. c. se. ⁊ de restit. spo. c. cū ad sedē. qr fm Sco. talis ē cōsensus interp̄tatus. Limitat tñ Io. verū qñ ex tali ratihabitōe dānificati impediunt recuperare dāna. Credo ego etiā q̄ tenet q̄uis non impediret recuperare. dūmodo tale damnū nō fuisset datū si nō p̄sup̄sisz tal damnificās eum ratum habere. 20

¶ Quinto palpādo. ſ. adulādo vel laudādo eū subtilē. strenuū ⁊ hmōi. ⁊ tenet in solidum fm Ricar. vbi. s. si p̄babiliter credit q̄ ex hac adulatōe sunt moti ad dānificādū. primū. qr talis adulatio est quidā cōsensus. lxxvi. di. c nēo. ⁊ ff. de ser. cor. l. i. ſ. p̄ suadere. q̄uis mo. vbi. s. teneat hoc verū in p̄ticulari adulatore nō in generali. tñ tu tene idē fm q̄ Ricar dic. Idē de detractore qui ē causa sine qua nō 21

¶ Sexto recursu. ſ. qñ dānificātes bñt ad eū recursū sicut ad patrocinium p̄stātes fm Ric. vbi. s. xi. q. iij. qui cōsentit peccātibus. 22

¶ Septimo receptatōe. Nā scienter receptās rē furtiuā ⁊ furē tenet furti. vt ē tex. in. l. eos ⁊ ibi Bal. C. de fur. nō ramē punietur ac si furtū fecisset. sz sicut qui furto operā p̄stitit. Et ita intelligit. Bar. in. l. furtum. ff. de fur. d. l. eos. sed quo ad restitutōem tenet. fm Inno. ⁊ Ho. in. c. sicut dignū. de homi. de omni dāno q̄ ex receptatōe aut defensiōe sactū ē q̄ 23

factū nō fuisset. ℟eceptatōne vero rerū furatarū teneāt si ex sua receptatione res q̄ furata ē habita nō est a vero dño. d. l. eos. ar. l. q̄ vas ℣. i. ff. de fur. Et hoc si sciēter fecit. l. quo nau fragiū. ff. de incen. ru. & nau. ℣. nō tm̄. Secus si ignorāter vel vt rē redderet dño. q̄ tūc non teneretur. vt in. d. ℣. nō tantum.

24 ¶ Sz q̄d si iā receptauit an teneāt eas res restituere dño. ℟. Io. rest. v. q̄ sic. nisi imineat piculū in restituēdo. vl latroni l alteri psone

25 ¶ Octauo ptcipatōe. s. rei furtiue comedendo vl alio modo scienter recipiēdo nisi in cā extreme necessitatis. & teneāt ad restitutiōem in quātū ptcipauit. Et hoc verum nisi res furata trāsisset in dominiū furis. puta q̄ pecunia & est mixta cū alia. vl granū. vl vinū. & est cū alio mixtū taliter q̄ nullo modo posset discerni ab illo cū quo est mixtus. q̄ tūc transit in dominiū furis. l. si alieni numi. ff. de solu. & l. nā. & si fur. ff. si cer. pe. & in. l. si frumentū. in ꝓn. ff. de rei ven. & recipiēs nō teneāt restituere nec peccat si fur ē soluendo. alꝫ sic. Secus si ignoranter & in bona fide cōsumpsisset. nec factus esset locupletior. alꝫ si extat vel factꝰ est locupletior postq̄ scit teneāt restituere. nisi fm q̄ dixi. s. fructus. ℣. i. & ij.

26 ¶ Nono nō obuiādo. fm ℟ica. vbi. s. s. q̄ clamādo vel alio modo posset ꝓhibere ne furtus fiat & nō facit. Intelligo q̄ teneāt q̄n dolose nō ꝓhibet q̄n nō habet ex officō. ar. eoꝛ q̄ no. in. c. quāte. de sen. excō. Et sic limita. ℟i. vbi s. Secus q̄n nō ꝓhibet ex negligētia. vel q̄ n̄ vult se immiscere rumoribus vel altero pericu/lo. Et sic intelligo & limito glo. in. c. nō inferenda. xxiij. q. iij. & ī. c. dilecto. de. sen. excō. li vi. vel quādo habet ex officio. vt sunt ꝓlati officiales. tutoꝛes. & huiusmōi. q̄ teneāt ar. c. fatiēt̄. lxxxvi. di. cū. sy. & q̄ nō. ī. d. c. sic dignū & tenet Bal. ī. l. q̄si iudices. C. de. ap. & Dy. ī l. quoniā multa facinoꝛa. C. ad. l. iul. d. vi. pu & Bal. ī. l. mācipia. in ꝓn. C. de ser. fu. q̄ plus dicit q̄ nō faciens restituere cū possit ex negligentia iudex teneāt ipse. Et Sco. similiter dic̄ q̄ nō faciens restituere cū possit ex officio & debeat q̄ teneāt in solidū. Et hoc intellige fm eūdē Sco. q̄n hoc faciendo nō; vergit periculum rei publice seu malum euidēs vel ꝓprie ꝓsone. quia si sic nō peccaret nec teneret ad restitutionem nō faciendo. dūmō ꝓponeret his cessantibus obuiare.

27 ¶ Decimo nō manifestās. s. requisitus ī iudicio vel extra tali mō q̄res restituetur si diceret veritatē quam sine piculo ꝓprie ꝓsone potest dicere & etiā alterius ꝓsone qꝛ teneāt insolidum. Vnde si in iudicio requisitus tacet vel nō vult respondere & dicere veritatē quā scit fm. Bal. in. l. presbyteri. C. de epis. & cle. efficitur testis falsꝰ & teneāt ad restitutionē insolidū facit q̄d nota. Pa. in. c. q̄ cū fure. de. furt & Bar. in. l. ciuili est. C. eo. Fallit hoc si scireti in cōfessione. c. dilectus. de excessi. ꝓla.

¶ Sed q̄ro vtrū teneāt similit reuelare furē. ℟. glo. in. d. c. qui cū fure. q̄ de iure ciuili nō teneāt. qꝛ potest aliquid accipere vt indicet. ff de. ꝓscrip. ver. l. solent. ff de. cōdi. ob. tur. cau l. iij. ℣. vrti. sed de iure canonico sic. Sed mihi videt dicendū fm. Inno. ī. d. c. dilectus. & in c. q̄. cū fure. & de sy. c. nemo. & Bar. Aug. & ℟apha. in. d. l. ciuile ē. q̄ tā de iure canonico q̄z ciuili ad īstātiā partis nō teneāt nisi reuelare furtū. ñ furē ad penā. ſz iudex ex officio ī plorato vel dū ꝓcedit p inquisitōnem generalem potest cōpellere ad idicādū furē. ar. l. iij & l. cōgruit. ff. de. offi. ꝓsi. Et sic recte possunt episcopi. admonere & excōmonicare ñ iudices ñ solū furtū. ſz etiā fures. qꝛ supiores teneāt expurgare. puintiā malis hōibus. Limito hoc q̄n nō imminet piculum mortis ī fure fm Hosti. & multomagꝭ sibi. Et ēt limito fm ea q̄ dicā. ſ. inq̄sitio. ℣. i. & ij. & s. denūtiatio. ℣. xij. Nec obstat p̄dictis si dicāt q̄ ad īstāriam partis tenetur quis ꝓhibere testimoniū contra furē. ar. l. nulluz. C. de. testi. qꝛ. aliud est indicare aliud ꝓhibere testimoniū. quia quādo quis testificāt iā fur ē detectus p accusationē ſz ñ sic q̄n īdicat. & iō ñ teneāt ad īstāntiā ptis

¶ Vtrū inueniens rē alienā cōmittat furtū accipiēdo eā. ℟. Pa. in. c. ex litteris eo. ti. q̄ aut habebaāt p derelicta. & sic cōmittit. Aut nō habebaāt p derelicta & sic cōmittit. l. falsus. ℣ qui alienū. ff. eo. ti. xiij. q. v. c. si quid īueneris. & c. mkti. nisi accipet aīo reddēdi dño. vt no glo. ī. d. c. si quid. Fallit hoc ī thesauro occulto de quo dic vt no. glo. ī. dicto. c. si quid. & vide s. emptio. ℣. xiij. & ſ. inuēta. per totum.

¶ Quid si n̄ inueniāt dns cuius erat. ℟. Pano vbi. s. dabiāt pauperibus. ar. c. cū tu. de. vsuris. & ī. auth. oēs peregrini. C. eo. de. sue.

¶ Vtz inueniens aīal dās sibi dānū ī suapossessione qui ipm accipit & ducit ad domū suā cōmittat furtum. ℟. vī. q̄ sic. vt in l. iij. ff. eo Sz dic q̄ si aīo celādi. eū dño furtū cōmittit Si vero ñ aīo celādi. Sz qꝛ ignoꝛat cuius sit icludit donec sciat. lz vt no. ī. l. quītus. alꝫ iacipit q̄uis. ff. ad. l. aqui. nā nō licet in eo agere aliq̄d mali. sed dominū admonere vt suum re

cipiat. ꝛ de damno satisfaciat. vt ibidem.

32 ¶ Utrū emēs rem furatam teneaꝫ restituere vide. ī. restitutio ꝓmo. in ꝟ. emens.

33 ¶ Utrū quis possit vsucapere in re furtiua ℞ vi ablata cōtra dñm rei. ℞. q nō tam quo ad furē q̄ quo ad eius heredes ꝛ etiā quo ad eū qui emit quātūcūq; bona fide emerit. seu quo ad quēcūq; quocūq; titulo habuerit. institu. do vsuca. ¶. quod autē dictū est. De quo tamē dic vt. ī. ꝓscriptio. ¶. ix.

34 ¶ Utrū furtū sit peccatū mortale ℞. q sic. qz cōtra ꝓceptū Exo. xx. Nō furtū facies. in quo ꝓcepto nō solū ꝓhibeꝫ furtum ꝓprie acceptū. vt. s. diffinitū ē. sed etiam omnis illicita vsurpatio rei aliene. xiij. q. v. penale. xxxij. q. iij. meretrices. ꝛ quātūcūq; modica. vt. xiij. q. vlt. c. vlt. ꝛ insti. de re. di. ¶. gallinaz. vbi dicit glo. q etiā in vno ouo. Qō limita q̄ ad peccatū mortale. qñ. ſ. volūtas etiā maioza sub traheret vł qñ intēdit dare notabile nocumētū primo. alꝫ minima accipere nō erit peccatū mortale. facit. c. ꝛ si questōes. de symo. vbi non ꝓmittiꝫ symonia in modico. ꝛ in. l. elegāter. ¶. vlt. ff. de dolo ōz. Nā nisi ex magna re ꝛ euidenti calliditate nō ꝺz actio dari de dolo. ꝛ ibi gl. dicit magna. i. vltra duos aureos. Qō limito verū circa magnū dñm. secus circa cōes ꝑsonas qz vē magnū. facē ad ℞. de ꝓse. di. q. c. reuera. in ꝓin. vbi ōz. q oēs in deserto mortui sunt. cū tñ Caleph ꝛ Iosue supuixerit

35 ¶ Utrū vxor que hñs virū ꝑdigū celat ꝺ bonis eius ꝑ eius ꝓhibitōem vt sibi ꝛ viro qui deat tpe necessario cōmittat furtū. ℞. Rod. q nō. nec peccat nec teneꝫ obedire viro ꝓcipienti sibi q ei omnia tradat. qz sic esset dare gladiū furioso.

36 ¶ Utrū furās ex necessitate peccet mortaliꝫ ℞. Pa. in. c. quoniā. de. symo. q q̄dā sūt mala in se. vt adulterare. ꝓiurare ꝛ hmōi. ꝛ illa ꝓtextu pauptatis nō sunt cōmittenda. vñ in ipis ꝺz locum illud. c. ita ne. xxxij. q. v. ꝛ. c. sacris. de his que vi. me. cā fi. q potius ꝺz quis q̄libet mala tolerare q̄ malo consentire. nec ignoscit ꝓtextu pauptatis si talia cōmittant l. palā. ¶. nō ē. ff. de ri. nup. vbi ōz. Nō ē ignoscendū ei qui obtētu pauptatis turpissimā vitā egit. Quedā sunt mala q̄ tamen necessitas excusat vt furtuz. qz tpe necessitatis oīa sunt cōmunia. xlvij. di. sicut hi. Et ideo non ꝓmittit furtū nec peccat moztaliter qui tpe extreme necessitatis cibū vel vestitū ꝛ hmōi furat vt nō pereat eo q nō ꝓtractat rē inuito dño. facit. c. discipulos. de ꝓse. di. v. Si vero nō ē necessitas extrema. sed magna excusaꝫ ā tāto sed nō a toto. Et sic intellige. c. si quis. eo. ti. Posset etiā excusari a toto q̄ ille a quo accipit habūdat vt dicā in se. ¶.

¶ Ꝺz nūquid teneꝫ restituere talis si venerit ad pinguiorē fortunā. ℞. q si necessitas fuit magna solū. sic nō teneꝫ ꝑcise restituere. ¶. ꝺz restituere si pōt comode sine magna inedia. vel qñ nō excusat a toto penitere tres hebdomadas. vt. in. d. ca. siquis. Et ista extimatio relinquitur arbitrio boni viri q̄ debeat dici magna ℞. Si ꝟo ē extrema ñ teneꝫ restituere qz de iure suū factū ē. Posset etiā dici q licet aliquis nō sit in extrema necessitate q sine peccato ꝛ obligatōe ad restituēdū ꝑt occulte ꝛ bono modo accipere rē alterius q̄. ſ. ille ita habūdat. ꝛ iste taliter necessitat q de ꝓcepto sibi teneꝫ subuenire q̄ q̄ sit. vide. s. elemosyna. ¶. i. Qō no. Et q̄ dixi licere existēti in extrema necessitate dic etiā licere alteri ꝑ eo facienti. qui alio modo ꝙuidere nō ꝑt ꝑm. ſ Tho. Limita tñ ista vera nisi ille cui furatus est esset in equali necessitate. qz sic nō liceret ꝛ restituere teneꝫ si abstulit. De quo vide. ī. restitutio. iij. ¶. iij.

¶ Utrū cōmittat furtū ꝛ peccet qui xp̄ianos captos ab infidelib⁹ furaꝫ ꝛ liberat. ℞. q nō qz nullo modo poterāt eos habere captiuos. vt. C. ne in. xp̄i. man. ba. vel in rubro ꝛ nigro. Et ideo cū iniurioſe eos teneant nō peccat q̄ eos liberat. Similiter dicēdū esset de eo qui liberat detentū iniuste a xp̄iano. facit q̄ no. xxiij. q. ij. dominus.

¶ Ꝺz nūquid liceat res infideliuz capere. ℞. q si esset indictū bellum contra eos liceret. d c. dñs. alꝫ nō. sicut nec a xp̄iano.

¶ Utrum ille qui nō ꝑt habere sibi debituz possit furtiue sibi satisfacere. ℞. q sic. l. si nō fortē. in ꝓin. ff. de condi. inde. ar. de oz. co. c. cū dilecti. immo dolus cū dolo cōpensari debet. l. si duo. ff. ꝺ dolo. ꝛ paria delicta mutua cōpensatōe tollūtur. c. intelleximus. ꝺ adul. cū concordā. suis. Et hoc verū credo si nullū istoꝝ. iij. concurrūt. Primuz q possit iudice sententiāte suū rehabere. qz nemo debet sibi iusdicere. Scōm scandalū sui vł ꝓximi innocētis cuius forte custodie erat res cōmēdata Terciū piculuz mortis corpalis vel alterius lesiōis magne. Quartū piculū mortalis peccati. ſ. piurij ꝛ hmōi. qz aliquo istoꝝ interueniente nō licet. immo si accepit ꝛ imminet piculū aliquod istoꝝ triū postremo dictoꝝ tenet restituere. ar. ca. cum ex iniuncto. ¶. super

quoq; de no. ope. nū. ¶ Cōcordat Pa. in .c. olī el. i. de resti. spoli. Vbi addit fm Anno. q; qñ quis nō hz copiā supiozis pt. ppria auctozitate sibi ius dicere. ar. c. q; venerabilē. qui fi. sūt leg. ⁊ bona glo. in. ℌ. ius gentiū. di. i.

41 ¶ Hz quid si epūs vl alius ꝑlatus ꝓcipit sub pena excōicatōis q; qui habuit aliquid de rebus talis teneat restituere ⁊c. Nūquid talis qui sibi furtiue satisfecit teneat. ℟. q; nō. qz ex quo licite ꝑt sibi in recōpensatōem detinere iam suū est factū. nec amplius est alterius nec etiā si diceret in sentētia. q; etiā qui animo recōpensandi. vel qualitercūq; qz tūc sententia ꝓtinet ex ꝑsse intolerabilē erroꝛez. Et ideo nō tenet nec similiter ligat qui nō reuelat quādo scit talē retinere animo recōpēsandi certus de debito q; talis hz habere. secus si nō sit certus q; talis debeat habere. qz ly ipse dicat. nō credo excusareꝫ nō reuelando. quia multe fraudes aliter possent fieri. Quomodo teneat reuelare ⁊ qñ. vide. s. denūciatō. ℌ. xij

42 ¶ Vtrū liceat accipere rē meā apud aliū depositā. ℟. q; nō. l. si quis. ℒ. depo. nec etiaz si esset comodata. l. ꝓtextu. ℒ. como. in ꝓscientia tñ licet si comodatario vl ōpositario nullū dānū ꝑt euenire fm Oldericū. ⁊ Bo. allegat. l. bona fides. ℌ. i. ff. depo.

43 ¶ Vtrum liceat furari vt faciat elemosynas ℟. q; nō. xiij. q. v. c. forte aliquis cogitat. immo teneꝫ restituere si fecit ⁊ q̄uis sit vsurari⁹ cui furaꝫ. tñ nō licet nisi faceret ꝓ existenti in necessitate fm qd dictū ē. s. ℌ. xxxvij.

44 ¶ Vtrū si res furata pereat liberet fur a restitutōe. ℟. q; nō. qz fur sicut ⁊ quilibet alius malefidei possessoꝛ semp ē in moza. vñ si deterioraꝫ etiā teneꝫ fm eā extimatōem in q̄ melius valuisset apud dñm tpe postq̄ eā accepit. Facit. c. grauis. ⁊ qd ibi no. in glo. ō rest. spo. ⁊ l. in re furtiua. ff. ō cōdi. fur. ⁊ in. l. nauis. ℌ. generaliter. ff. de re. ven. Excipit casus qñ rē domino loco ⁊ tpe obtulit ⁊ ipe recipere recusauit. qz purgauit moꝛam. d. l. in re furtiua nec teneꝫ si perierit vel deterioꝛata fuerit. l. vlti. ℒ. de condi. fur.

45 ¶ Vtrū teneaꝫ fur ad restitutōz fructuū rei ℟. q; sic. nō solū ꝓceptos sed etiā ꝓcipiēdos a vero dño seu quos ꝓcepisset. d. c. grauis. et d. l. in re furtiua. ℌ. si ex causa.

46 ¶ Vtrū fur possit repetere seu retinere expēsas quas fecit in re furtiua. ℟. q; non. nisi vt dictū est. s. expense. ℌ. iij.

47 ¶ Vtrū filiusfamilias vel vxoꝛ religiosus ⁊ hmōi possint ꝫ volūtatē patrisfamil', vel mariti ⁊ hmōi restituere rē furatā ab eis. ℟. q; si res extat apud eos q; teneāt. l. in ciuilē rem. ℒ. de furtis. Qō intellige fm qō dictū ē. s. ℌ. xxiij. si sine periculo fieri ꝓt. si vero nō extat sed ē cōsumpta vl alienata. tūc si ꝓciū vl res ē versū in vtilitatē dñi vl mariti ꝓt bono modo de bonis dñi vl mariti restituere etiam eo ꝺicēte. Et voco hic vtilitatē dñi etiā si seve stiuit vel calciauit fm cōueniētiā sui status ⁊ hmōi. Si vero expēdit inutiliť. vt puta in vanitatibus ⁊ hmōi. nō ꝓt cōtra voluntatē dñi restituere nisi habeat vltra dotē. vl peculium castrēse vl quasi. ℟coꝛ. mōaꝫ. restō. q̄.

48 ¶ Hz quid si maritus ipe furatus ē. vl pater poterit ne vxoꝛ vel filius restituere cōtra suā volūtatē. ℟. q; sic. si res ē i ei⁹ potestate. d. l. in ciuilē rē. sed si ē in potestate patris vel mariti nō. Si tñ facerēt bona fide nō peccarent moꝛtaliter q; nō ꝓmittūt furtū cū nō sit fraudulosa nec animo lucrādi. ℟coꝛ. Rod. ⁊ Io. xiij. q. v. c. vltimo.

49 ¶ Vtrū actio furti deaꝫ contra quēcūq; furē. ℟. q; sic. facit. l. impuberē. ff. eo. Intellige si ē doli capax. Itē nō solū ꝫ furē. sed cōtra eū qui dedit opē vel cōsiliū. l. is qui rē pignozi. ℌ. si tu. ff. eo. Fallit in patre ꝫ filiū. ⁊ econtrario. ⁊ in vxoꝛe contra maritū. ⁊ ecōtrario cōstāte matrimonio. hz daꝫ eis actio rez āmotarū. l. si quis vxoꝛi. ff. eo. ⁊. l. fi. ℒ. eo. ti.

50 ¶ Que pena furis. ℟. q; si agatur criminaliter pena ē vt fustigeť vl vt exulet vl alio modo puniaꝫ arbitrio iudicis. nō tñ vt occidaꝫ vl ō mēbreť. vt. ℒ. de ser. fu. auť. hz nouo iure Et hoc vez si ē simplex latro. secus si cum armis sine violēter aggrediť in domib⁹ vl in itinere vl in mari. vel si palā surripit. qz tūc suspendiť. l. capitaliū. ℌ. crassatoꝛes. ⁊. ℌ. famosos. ff. de penis. ¶ Hz qd de cōsuetudine qua sūt ꝑdunť oēs latrones. quātūcunq; simplices si vltra certā summā furati fuerūt. ℟. q; necessitas pacis cōmunis ⁊ frequēs incoꝛrigibilitas b⁹ malicie hominū facit rōabilē dictā ꝓsuetudinē. Si vero agaꝫ ciuiliť. tūc si est manifestū pena q̄drupli. Si vero nō ē manifestū pena dupli. vt insti. de obli. q̄ ex delic. na. ℌ. pena. ⁊. ℌ. fi. Et ꝓt hec pena peti etiā p⁹ annū ⁊ imꝑpetuū. Insti. ō. ꝓpe. ⁊ tpa. ac. ℌ. furti. Et hz ꝓmo egerit criminaliť. poterit iteruz agere ciuiliť ⁊ econtrario. ℒ. qñ ciui. ac. ꝑticeri. l. vnica. ⁊. l. fi. ff. e. ti. An aūt hz pena in cōscientia sit soluēda. dic q; nō. vide. j. lex. ℌ. iiij. Si

¶ Vtrum fur possit occidi a ꝑsato. vide homicidium. i. ℌ. v.

Dtrũ fur sit excõicatus qui furat calices paramenta ꝛ hmõi sacra. Ho. Pa. in. c. ex litteris. eo. ti. q̃ nõ. nisi cũ furto sit fregerit hostia ecclesie vel armaria vt fenestras ꝛ hmõi facit. c. ꝙquest⁹. de fo. ꝓpe. ꝛ. c. ꝙquesti. ó sen. excõ. ꝛ qõ ibi no. vide excõicatio. v. casu. vi.

Dtrũ fur qui suspẽdit sit sepeliẽdus in cimiterio. Ho. Pa. in. c. ij. eo. ti. q̃ sic ꝛ oẽs alij q̃ ꝓpter sua delicta vita puãt. ꝛ etiã omnia alia sacramẽta ministrãda si peniteãt de peccato vt ẽ tex. in. c. fi. xvij. q. ij. nec valet ꝙsuetudo in cõtrariũ. cle. i. de pe. ꝛ re. glo. tñ in. d. c. fi. dicit verũ quo ad sepulturã dũmodo fiat de auctoritate ꝓncipis. allegat. ff. ó cad aue. puni. l. i. ꝛ bene. nec cle. loquit nisi de sacramentis reprobans ẽtiã consuetudinem.

Generalis clausula cõtinet oĩa nisi cõtraria mẽs appareat testatoris. ff. de peculio. l. qui pe. legat. L. de inofficio. testa. l. siquãdo. in glo. Nõ esset videt quis generaliter cõcedere qõ spãliter nõ ẽ cõcessurus L. que res pigno. obli. po. l. i. in glo. nec etiaz maiora expõssis. nisi specialiter cõmittant. ff. de peculio. l. põponius. in ꝓnc. ꝛ. l. mandato

Generali ꝙ speciale. peu dubio derogatur de rescrip. pastoralis.

In generali mãdato multa sunt que nõ intelliguntur nisi exꝓmant de offi. le. c. i. in glo.

In generali locutõe psona loquẽs intelligit excepta. c. petitio. in glo. de iureiur. cũ cõcordantijs ibi positis. vñ si pmisi tibi dare aliquid cõtra omnẽ hominẽ nõ teneor dare cõtra me.

Gladius nõ ẽ reddẽdus furioso effero etiã si iurasset. xxij. q. ij. ne quis arbitret. Et facit ad probãdũ q̃ ex iuramẽto vel voto nõ tenet hõ qñ venit ad eaz casum in quo nullo modo iurasset vel iurare non potuisset.

Gloria uana. Vide vana gloria.

Gratia accipit multipliciter aliqñ ꝓ amore ꝛ sic accipit in. c. i. como. aliqñ ꝓ cõcessione beneficij. seu alicuius indulgẽtie vt auctoritatis. sicut cle. gre. de re scrip. ꝛ qõ habet in regula. qõ ob gratiaz. li. vi. Et intellige qñ ad illiud beneficiũ faciendũ nõ est obligatus. qz qui facit id ad qõ ẽ obligatus rõne naturali nõ facit gratiã. vt dic Bal. in. c. i. ij. hec sacramẽta. de pace iur. fir. in verbo ꝙ gratiã ecclesie. ꝛ facit tex. pdictus ꝓ eo. ꝛ. l. ritius. ff. de obseq. patro. Aliqñ accipit ꝓ dono spũssancti. i. q. i. grã. ꝛ in cle. i. de magistris. ĩ glo. ꝛ ꝙ magistrũ in secundo sen

Et hec ẽ duplex. s. gratia gratis data. Et hec stat cũ peccato mortali. Et ẽ omne bonũ additũ naturalibus nostris. sicut grã pdicandi ꝓphetãdi. faciẽdi miracula ꝛ hmõi. Alia dicitur gratũ faciẽs Et hec ꝑm Ric. in. ij. di. xxvi ar. i. q. i. nõ differt a charitate ꝑm aliqd absolutuz. Et ideo idem ẽ realiter q̃ charitas ꝑm Frã. de may. in. ij. di. xxix. qz que nõ pñt separari sunt idẽ realiter. Vz ꝙ rõnes formales respectiuas differũt qz habent habitudines diuersas habentes distinctos terminos. Charitas essẽt vz ad obiectuz. s. essentiã diuinaz sed nullus ẽ in gratia essentie diuine sed volũtatij. ꝛ ita differunt formaliter. ꝛ placet. Iz alij teneãt aliter. hec nũq̃ pt esse cũ peccato mortali. ꝛ sine hac nullus saluabit. De quo vide. ꝙ theologos in. ij. di. xxvij. ꝛ xxviij.

Dtrũ bãnitus ꝓpter aliqd delictũ cuj⁹ bona sunt ꝙfiscata si a dño recipiat ad grãm eo ipso sit restitutus ad bona. ꝛ remissa sibi culpa. Ho. Pa. qdã tenẽt q̃ sic ꝓpter tex. in l. i. ꝟ. fi. ff. de questi. vbi dicit Bart. q̃ bãnitus qñcunq; recipit ad grãm ꝓncipis videt restitui. Idẽ videt etiã sensisse in. l. fi. ff. de sniam pa. Sed salicetus in. d. l. fi. dãnat dictũ Bar. et dicit cũ Ly. ibidẽ q̃ nõ restituit. ꝛ magis placet ꝙ tex. in ti. de pace cõstã. in ꝓncipio in vbo plenitudinẽ grẽ nostre receptus ꝛ ibi dicit Bal. q̃ qñ qs recipit ad plenitudinẽ grẽ q̃ remittit culpe ꝛ restitituit ad fauores. Ergo qñ solũ simplicit ad gratiam recipit nõ restituit ꝛ merito. Facit etiã qz rescripta fisco damnosa in dubio sunt restringẽda ad minus piudiciũ ar. l. si qñ. C. de op. publi. ꝛ Bar. intelligẽd⁹ ẽ qñ faciẽs grãm mãdat sniam vel bãnũ cãcellari. qz adducit. ꝟ. fi. pdictũ qõ no. Vide. s. donatus. ꝟ. ij.

Dtrũ grã scdo mõ accepta ꝙcessa alicui ꝓ papã expiret ꝓ mortẽ ei⁹. Ho. qdã doc. tenent q̃ si grã ꝙcessa hz annexã iurisditõz ꝛ sit ꝙcessa sine lris q̃ expirat. Si vo nõ hz ãnexam iurisditõez. sic nõ expirat etiaz si sit ꝙcessa solo verbo. Vz Jo. an. in plogo sup. vi. li. in nouella tz simpliciter q̃ nõ expirat etiã solo verbo ꝙcessa. Idẽ tz archi. ibidẽ ꝛ est verius ꝓ cle. dudũ. ó sepulturis.

Quid de grã ꝙcessa ab inferioribus pape. Dtrũ expiret morte. vide indulgẽtia. ꝟ. vij.

Gradus cõsanguinitatis ꝛ affinitatis quõ ꝙputant. vide. j. matrimoniũ. iij. impedimẽto. vi. ꝛ. xv.

Guerra quõ ꝛ qñ sit licita. vide. s. bellũ

Hala ẽ inordinat⁹ appetit⁹ ꝑm Aug.

1 ¶ Quot sunt eius species/ R. Gre. xx. li. moral. & ponit de ꝓse. di. v. quinq modis sūt quī q. Prima species ē qñ hora ꝑuenit debita de q̄ hēs de ꝓse. di. i. c. solēt/ Scōa qñ cibos lautiores querit q̄ ꝓueniat eius q̄litati. de quo. xli. di. c. i. q̄. ij. & iij. Tertia qñ nimis studiose et accurate cibos ꝑparat de quo dic. vt. xli. dist. c. iij. Quarta qñ nimis comedit vl bibit q̄ mēsura refectōis exigat. Quīta qñ cū nimio desiderio affectat. de q̄ di. xli. c. i. vñ xps Pro pere laute nimis ardenter & studiose.

2 ¶ Utrū gula sit peccatū mortale/ R. Alex. dales in ꝓpēdio suo. q̄ appetitus comedēdi vl bibēdi ꝑt cē. v. modis. Primo cibū vl potus solūmō appetēdo. & hoc nullū ē peccatum. q̄ naturale ē. Scōo qñ tali appetitui adiūgit delectatio in cibo vl potu. Et sic ē veniale peccatū Tertō qñ tali appetitui adiūgit trāsgressio alicuius ꝑcepti puta q̄ frāgit ieiuniū ꝑ ꝑcepto ad q̄ obligat sic est mortale peccatum Quarto qñ tali appetitui finali affectu inberet. puta paratus facere q̄cunq vt eū sequat sic ē mortale. & grauiꝰ sic fecit. esau. Quinto qñ xpt talē delectatōz appetitꝰ ducit totā vitā suā hmōi delectatōibꝰ deputare sic diues q̄ epulabat quotidie. Et h̄ ē multū viciū mortali. Addo. vi. ꝑ clariozi itelligētia. qñ tali cibo vl potu seu tāto scienter & aduertēter vtivult q̄ notabile nocumētū ꝓprie psone ꝑstat. puta tm̄ bibit l comedit aduertēter q̄ pdit vsū rōnis. q̄ tūc peccat mortaliter. Sicut si comedit aliq̄d sciēter q̄ notabilē infirmitatē l malū incurreret eēt mortale. q̄ ꝑ ꝑceptū. Mat. xxij. diliges ꝓximū tuū sic teipz. Secꝰ si inaduertēter nisi ita eēt frequēs q̄ teneret aduertere. sicut dicimus ꝺ ebrietate. xxv. di. §. alias ea demū vl etiā secꝰ si modicū nocumētū ex tali cibo incurrat aut verisimiliter credat in curzere. sic firmꝰ q̄ potius vult pati augmētū febris q̄z sitim & hmōi. q̄ tūc est veniale.

3 ¶ De ieiunio & hora comedēdi & cibis q̄bus vesci lz. vide. §. ieiunium:

¶ Quot sunt filie gule. R. q̄ sunt. vi. Prima ebrietas. Scōa ebetudo mētis. Tertia iepta leticia. Quarta multiloquiū. Quinta scurrilitas. Sexta immūditia. de q̄bꝰ in suis capitulis

4 Habitus aliq̄n ꝺz q̄daz q̄litas animi acq̄sita ex frequētatis actibꝰ l ex vno multū vehemēti q̄ aīa facilē disponit ad aliq̄d faciēdū q̄ differt a dispositōe. q̄z illa defacili mobilis. lz hītꝰ de difficili sm Ari. in ꝑdicamēto qualitatis. aliq̄n ꝺz vestis seu tegumētū quo hō tegit de q̄ in. c. ꝑcipimꝰ. xxxi. q. iij. & de vi. & ho. cle. c. deus qui.

¶ Quō añt sit peccatū in vestimento q̄z ornatu. vide Ornatus. 1

¶ Quali hītu dñt vti clerici/ R. glo. in sū. xxi q. iij. q̄ pñt vti pānis etiā ꝑciosis sm ꝓsuetudinē regiōis vt ꝓformēt se moribꝰ eoꝝ inter q̄s viuūt. & ne vilescat clerical dignitas. vt. lxxx di. epm. de quo vide. s. clericꝰ. iij. & §. ornatꝰ. 2

¶ Qualis ꝺz eē hītꝰ religiosi. R. silr sm statuta sue regule. ita tn̄ q̄ ꝓueniat religioni et penitentie. vt. xx. q. i. c. vidua. 3

¶ Quo tpe ꝺz vti habitu religiōis/ R. q̄ oī tpe seu lectulo quiescēs. seu in q̄cūq loco consistens. vt ꝺr in. ꝺ. c. vidua. 4

¶ Utrū peccet mortalit religiosus dimittēs hītū/ R. q̄ sic sine cā rōnabili & ē excōicatus de quo vide. s. excōicatio. vij. casu. xxvij. 5

¶ Utrū liceat tā clerico q̄z religioso ex cā rationabili ocultare hītū seu transformare/ R. q̄ sic. vt in. ꝺ. c. clerici officia. 6

¶ Utrū vir possit vti veste mulieris vl econtrario/ R. q̄ ñ. imo vl peccatū mortale. q̄z ꝑt excōicari. vt. xxx. di. si qua mulier. & sm aliq̄s sunt excōicati sed non credo. 7

¶ Quid de vtēte hītu monachali vl alio religioso cā ludubrij/ R. gl. in. c. cū decorē. de vi. & ho. cle. q̄ phitū ē. Et sic vl mortale peccatū & grauiter puniēdus. vt in autē. de san. epis. §. vlt. C. de epi. audi. l. minime. 8

Hebetudo mētis ē grossities intellectus qua hō nō ꝑt ptingere ad cognitōem rei. nisi ꝙ multa ei sit exposita. nec tūc etiā pfecte ꝑt ꝙsiderare oīa q̄ ptinent ad rōez rei. & ꝺr hebes eo q̄ acuto opponitur Acutū essi ē penetratiuū. ita hebes siue obtusū ē. q̄ñ ꝑt penetrare. Uñ inquā tū ipoztat debilitatē mētis circa spūalia ꝙsiderandi sic opponit dono itellectꝰ q̄ subtiliter penetrat. & differt a cecitate mētis. q̄z ista ipoztat omnimodā ꝓuatōez cognitōis spūalis. lz hebitudonō. q̄z nō totaliter ꝓuat cognitōe.

¶ Utrū hebetudo sit peccatū/ R. in tm̄ quātū hz rōnē volūtarij. sicut & cecitas mētis. vt pz in eo q̄ ē affectus circa carnalia & de spūalibus subtiliter discutere fastidit vl negligit. Hec oīa ex sancto Tho. ſa fe. q. xv. ar. ij. Ex q̄ pz. q̄ nō ē mortale nisi qñ volūtarie ita implicat se terzenis/ q̄ omittit illā discussiōz que ꝺ necessitate salutis ē. sicut in cōfitendo peccata. vel in cognoscēdo necessaria ad salutē. & ē filia gule sm. Gre. xxxi. moralium.

Hedificans in solo alieno de suo. de iure efficit edificiū dñi soli. in sti. ꝺ re.

diui.ff.ꝛ ex diuerso. Secꝰ si in littore maris vt piscatoi intēdat casaz edificauerit.qz q̄ diu casa durauerit sua ē.vt in.l.in tm̄i.ff.ō re. diui. Fallit ß q̄ hedificiū nō efficit dn̄i fundi. q̄n hedificatū ē de rebꝰ ecclie .qz solum cedit edificio.rn̄.q.ij.aplicos fm Jo.ibidē.ꝛ in .c inuestigādū.de peculio.fm Ber. Jtellige tm̄ q̄ ecclia soluet p̄ciū soli. Silr itellige p̄dicta q̄n sciēter q̄s edificat in alieno solo.qz si bōa fide credēs hedificare in suo.hedificat in alieno.in q̄scia tenet dn̄s soli.vl ad vēdēdū fundū.vl satisfaciēdū p edificio arbitrio boni viri. Si vo q̄s edificat ō alieno in suo solo.tūc hedificatū ē suū.l.adeo q̄dē.ff.cū in suo.ff.de acq̄rē.re.do.ꝫ restituet extimatōz de iure si fuerit p̄dēnatꝰ in duplū.ō.ff.cū in suo.ꝛ.l.gē ma.ff.ad exhibē.ꝛ si destruere edificiū possz petere suū puta trabē.si mō duplū n̄ fuerit cō secutꝰ.insti.de re.diui.ff.cū in suo.ꝛ.ō.ff.cū i suo. Ez in q̄scientia si nō fuerit p̄dēnatꝰ sufficit restituat extimatōem solum.

1 ¶ Utrū edificās cū dāno vicini sui teneat ad restitutōz. R.q̄ n̄.si nō facit aīo nocēdi.p̄ rio ꝫ sibi q̄sulēdi.l.i.ff.deniq̄.ff.ō aq̄ plu.ar. Nā vsq̄ ad celū p̄t quis eleuare suū edificiū si est sibi vtile ꝛ seruitutē non hz.l.altius.ff.si fui. vē. Et tz glo.in.c.cū eccl̄ia.de elec. in verbo iniuriaz. Secꝰ si aīo iniuriādi.p̄ rio ß faceret nā tūc sine denūciatio noui operis sit facta.vl nō Jn q̄scientia tenet.ō.ff.deniq̄.

2 ¶ Utrū teneat edificās demoliri edificiū suis sūptib⁹ aliq̄n. R.q̄ sic.q̄n pꝰ denūciatōez noui opis sine iur̄ sine iniuria edificauit.ff.ō ope.no.nū.l.p̄tor ait.ff.i.ex eo.ti.p totū.

3 ¶ Quādo q̄s possit edificare castrū vl n oua edificia.vide.s.emphitheosis.ff.xvij.

4 ¶ Utrū q̄s possit in alieno aliq̄d facere inuito dn̄o. R. Ang.de aretio.insti.ō lege fusci. cani.rollē.q̄ sic q̄n faciēti p̄dest.ꝛ dn̄o n̄ nocz vt ibidē.ꝛ in.l.i.ff.si.ff.de aq̄ plu.arcē. Secus si lederet.C.ō fui.ꝛ aqua.l.aquā.ꝛ.ff.si fui. vē.l.ꝛ si forte.in p̄n.ꝛ.l.sicut.ff.pe. Jdē dic q̄ nemo p̄t facere in suo.q̄ alteri nocet.ꝛ si bi nō p̄dest.ꝛ q̄ si facit aīo nocēdi.teneat ō dolo.ō.l.i.ff.deniq̄.ꝛ.ff.de dā.infec.l.p culus

Hereditas vocat̄ as.i.pōdꝰ.rn̄.vnciariū ꝛ diuidit̄ in.rn̄.p̄tes q̄ vocāt̄.rn̄. vncie q̄ vocant̄ diuersis noib⁹ .secunx vncia.i.una. Alia sextās.i.sexta ps hereditatis q̄ sunt due vncie. Quadrās.i.tres vncie q̄ sunt quarta ps. Triens.i.quatuor vncie que sūt tertia ps. Quincūx.i.quīq̄ vncie. Semis i.sex vncie. Septunx.i.septē vncie. Bes.i.octo vncie. Dodrās.i.nouē vncie. Dextrās.i. decē vncie. Decūx.i.vndecim vncie. Appellatōe vero assis duodecim vncie p̄tinent̄.vt insti.de here.insti.ff.hereditas.fm Anno.etiaz in.c.ex lr̄is.de iure pa. Hereditas ē q̄dā ius vniuersale.ꝛ ea vēdita vl data trāsit ius patronat⁹.ꝛ oīa iura. Et ideo hereditas est successio in vniuersū ius q̄ defūct⁹ habuit tpe mortis.l.nihil.ff.de verbo.signi.

¶ Ad quos dz hereditas deuenire defuncto. aliud nō disponēte vl̄ inualide. R.q̄ ī laicis ō iure cōmuni. Primo veniūt legitimi descēdētes si sunt oībus alīs exclusis.ꝛ si sunt p̄imi gradus multi eq̄liter succedūt .Si vero sunt nepotes ꝛ vlteriores solū succedūt in stirpes i.in eā p̄tē quā pater eoz si viueret haberet. nec distinguit̄ an sint masculi vel femīe etiam adoptiui.qz indistincte oēs admittunt̄.vt .C. de suis ꝛ.l.here.autē.in successione. Si vero descēdētes nō sūt.tūc veniūt ascēdētes. Puta pater auus abauus ꝛc̄.cū fratrib⁹ ꝛ sororibus ex vtroq̄ parēte cōiūctis defuncto vel eoz filīj quos fratres vl sorores seu filios si n̄ succedūt ascēdentes.salua.ſp p̄rogatiua ḡdus.s.q̄ pater p̄fert̄ auo.ꝛ sic cū excludit.ꝛ sic de ceteris. Et sic solū venit de ascendētib⁹ q̄ ē p̄rimioz defuncto cū fratribus. si sunt in capita.ꝫ cū filīs fratrum in stirpes exclusis fratribus ex vno parēte tm̄. Si aūt dicti ascēdentes sūt in eq̄li gradu. puta ex p̄te p̄ris in p̄mo vl̄ scō.ꝛ ex p̄te matris silr in p̄mo vl̄ scō.ꝛ hmōi.sic equaliter paterni p̄ dimidia ꝛ materni p̄ alia dimidia succedūt q̄uis sint plures p̄sone ex p̄te vna q̄ alia. puta auus et auia.ex vna p̄te ꝛ ex alia solū auus vl̄ auia vt in aut̄.de here.ab inte.ff.i.ꝛ.rn̄.ꝛ in auten.de functo posita.C.ad tertullianū.ꝛ q̄ ibi not. in glo. Aliter qui ē in p̄rimioz gradu defuncto siue paternus siue maternus sic admittit̄ vt in.d.auten.defuncto.q̄ si nec ascendētes sint veniūt collaterales. Et p̄mo fratres ꝛ filīj alicuius fratris p̄mortui qui.s.etāt cōiuncti ex vtroq̄ parēte defuncto de cuius hereditate agit̄.nō tm̄ in capita ꝫ in stirpes .q̄ ad filios fratrū p̄mortuoz ip̄i fratres bene succedūt in capita.ꝛ isti p̄ferunt̄ fratribus qui sūt ex vno parēte solū.C.de legi.here.autē.cessāte. Dicit tm̄ Bar.in.l.omnes.C.cōmunia.de succes.q̄ q̄n parentes veniūt ad successiones in bonis quesitis ex linea materna. p̄ferūtur parētes ex linea materna. Et in bonis paternis parentes ex linea paterna.l.iij.C.de bo. mater. Silr q̄n sunt duo filīj ex diuerso matri

monio ꝓferunt in lucro matrimonij illi q̄ sunt nati ex illo matrimonio alijs natis ex alio

2 ¶ Sed nūquid cum fratribus ꝑfatis veniant filij alterius fratris. R. fm Bu. q̄ nō. ff. q̄ cū eo qui in alie. po. l. sed si ex pte.

¶ Vtrū filij filioꝝ ꝑfatoꝝ fratrū ꝓferant fratribus ex vno parēte solū. R. q̄ sic.

4 ¶ Vtrū filij filioꝝ soli sine patruis et amitis supstites admittāt in capita. R. Azo. et Bo. q̄ sic q̄uis sint filij diuersoꝝ fratrū. ſz nō nepotes. ſ. nati ex eis.

5 ¶ Scdō nō existētib⁹ ꝑdictis vl aliq̄ eoꝝ veniūt fratres ex vno latere tm̄ coniūcti et eoꝝ filij qui ꝓferunt patruis defuncti.

6 ¶ Tertio ꝑfatis nō existētib⁹ ꝓferūt q̄ gradu sūt ꝓximioꝝ defuncto. et si pares sunt pariter admittūt. vt. C. de. l. here. aut. p⁹ fratres. et extēdit ß ꝓputatio vsq̄ ad decimū gradū et vltra ec̄. vt habet. xxv. q. v. c. ad sedē. ſz impator solū dixerit de decimo gradu exp̄ſſe. Et i ꝑfata successiōe tā ascēdentiū q̄ descēdētiuz seu collateraliū cessat oīs differentia tā sexus q̄ emācipatiōis. hoc tn̄ attēdo. vt cū agit de successiōe p̄is solos ꝓsanguineos admittas de rebus vero maternis vterinos. Filij ꝛo naturales tm̄ vl spurij fm angelū in aut. quō natura. effi. sui. §. fi. si sūt ex eodē ꝑe nō ex eadē matre nō succedūt ad inuicē vnus alteri. Si vero sunt ex eadē matre. tūc vnus succedit alteri ab intestato. q̄ ꝓgnoscūt adinuicē. l. ij. ff. vñ cogna. Si vero vnus spurius decederet relicto fratre spurio et alio legitimo ex eadē matre. tūc venit legitim⁹ et excludit illegitim⁹ q̄ qñ de successiōe tractat ille frat ꝑferē q̄ plib⁹ nexib⁹ ē cōiūctus. vt dictū ē. De successiōe vero fratrū ad inuicē sua q̄ dictū ē. et durat in infinitū quousq̄ memoria possit haberi ō cognitōe insti. de gra. cog. p totū.

7 ¶ Prefatis aūt oībus ascēdētib⁹ descēdētibus et collateralib⁹ deficientib⁹. veniet vir ad successionē vxoris et vxor viri. vt. C. vñ vir et vx. l. vnica. q̄ si ñ ē veniet fiscus. vt. C. ō bo. vacā. l. i. Si vero esset pactū vl statutū aut cōsuetudo ꝓ oīa vl aliq̄ ꝑdictoꝝ illud serua si tale ē q̄ iuri cōi possit derogare.

8 ¶ Si vero loq̄mur in clericis ab intestato morientib⁹ distinguit aut sunt bona ꝓpria clerici ō q̄b⁹ libere poterat disponere. De q̄b⁹ dictū ē. s. clericus. xij. Et in talib⁹ succedunt agnati fm q̄ dictū ē. s. Si vero nō hz succedet eccl'ia cui seruiebat tpe mortis. vl altare si solū fuiebat altari q̄ bēbat bona distincta ab eccl'ia ipi altari ꝓputata. vt no. xij. q. vl. c. vl. in aut. de eccle. titu. §. si q̄s eps. Fallit ß in ꝑsbr̄is exfuitute ꝓmotis ad sacerdotiū cū ꝓsensu dñorū. q̄ de eoꝝ bonis si ab intestato decedūt fiūt q̄tuoꝝ ptes quaꝝ vna epo. altera eccl'ie. tertia pauꝑibus. et quarta parētib⁹ assignet. et si nō sint idonei vt puta heretici. xxiij. q. ij. sane et hmōi. eps in vsū eccl'ie distribuat. vt in. c. ij de suc. ab inte. Nec ē abrogatū. vt ibi doc. cōiter tenēt. ſz glo. voluerit q̄ sic. Si vero sunt bona eccl'ie de q̄bus disponere clerici nō p̄nt succedit ecclesia. vt in. c. i. de suc. ab inte. et. c. i. et. c. relatū. el. ij. et. c. requisisti. de testa.

¶ Quid de successione in feudis. vide. s. Feudū. §. vi. cū sequētibus et ēphiteosis. vide em phiteosis. §. v. cū duobus sequentibus 9

¶ Quid de fuis manumissis decedētib⁹ ab intestato. R. q̄ succedēt descēdētes vl ascēdētes vl collaterales fm q̄ dictuz ē. excepto q̄ patronus vēdicat ptē nō tn̄ totū. vt insti. de suc. li. §. ſz nūa ꝓstō. et ibi vide de eoꝝ successione. Bar. in. l. defuncto. C. si in frau. patro. dic̄ q̄ si vn⁹ p̄onus viuit ꝑferē filio alterius p̄oni. et filij⁹ p̄oni ꝑferē nepoti alteri⁹ p̄oni. 10

¶ Vtrū clerici laicis succedāt fm q̄ dictū ē et eo ordine. R. q̄ sic indubitāter. q̄ iura pal legata nō excipiūt eos immo etiam religiosi. Intellige qui p̄nt habere ꝓpriū in cōietiā si dū laici erāt cōmiserūt viciū ingratitudinis vt. xix. q. vl. c. fi. Fallit hoc in feudis. De quos. Feudū. §. ix. 11

¶ Vtrū filius aliq̄n excludat ab hereditate patris. vl alius de ꝑdictis. R. q̄ sic in. v. casibus. Primo si pater fuit hereticus. q̄ ipo iure bona heretico ꝝ sunt ꝓfiscata. ō here. c. cū fm li. vi. Scdō si pater cōmisit crimē lese maiestatis. l. q̄squis. C. ad. l. iul. ma. et. vi. q. i. §. verß. Aduerte tn̄ q̄ pena incapacitatis ñ extēditur ad filios nisi q̄n crimē est cōmissū in eū q̄ nō recognoscit supiozē. Secus si ē cōmissū in eū qui recognoscit supiozē. q̄ licet sit crimen lese maiestatis. vt. l. i. ff. ad. l. iul. ma. nō tamē quo ad incapacitatē quo ad filios fm salice. ī d. l. quisquis. Et etiā aduerte q̄ crimē lese maiestatis cōmittitur a subdito tm̄ cle. pastoraē de re iudi. Tertio si pater erat patronus l'habebat aliq̄d ius seu feudū in ecclesia q̄ deberet trāsire ad filios et ipe interfecit vl mutilauit rectoꝛē vl clericū illius ecclesie. q̄ ipo iure ꝑdit omne ius et dignitatē et ad filios nō ꝓueniet. de penis. c. in quibusdā. q̄ talis deuolūit ad eccl'iā cui iniuria facta ē. imo filij taliū vsq̄ ad quartā generatōz in clericoꝝ collegio nullatenus hz admitti nec in aliqua reli

gtiõe pñt eẽ plati nisi fuerit cũ eis dispẽsatũ. vt in.d.c.in q̃busdã. eps tñ dispẽsare pt. ex q̃ 2ditor canonis nõ sibi reseruat. ar.ca.nup. de fen.excõ. Quarto si filiꝰ vl alius q̃ pt succedere furioso debitã curã nõ impẽderit ſz succedet ille q̃ eũ i sua domo ꝓuiſs supplibꝰ vsq; ad finẽ vite ꝓcurauerit euacuata etiã instõe illiꝰ qui neglexit. si mõ talis in scriptꝫ ãmonuerit eos vt curã haberẽt. vt in auk. cũ ō appel. congno. §. cãs. vbi etiã dicit glo. q̃ ſz nullꝰ extraneus eũ ꝓcurauerit. tñ hereditas ab agnatis auferet. vt. ff. de his q̃ vt indi. l. ſz. vbi institutus indignus iudicatꝰ ẽ successione q̃ p negligẽtiã suã ⁊ culpã id egit. vt mulier a q̃ institutꝰ fuerat moreret. vbi dic gl. ſ. ñ adhibẽdo medicũ vl malũ. Quãto si i captiuitatẽ eos quibꝰ succedere deberet mori p suã negligẽtiã ꝓmisit. vt. in. d. §. cãs. ⁊ sic succedet eccl̃ia ciuitatis ex q̃ oriẽ. vt ibidẽ. ⁊ etiã in casibꝰ in quibꝰ pt exheredari. vt. s. exheredatio. §. i.

13 ¶ Vtrũ filius possit exheredari p patrẽ. R. vt. s. exheredatio. ⁊ fẽ frem. ⁊ vir vxorẽ. ibiõ.

14 ¶ Vtrũ dñs qui de ꝓsuetudine totũ accipit qõ erat illius qui sine filijs mortuus ẽ teneat. R. fm Ho. si talis ꝓsuetudo ꝓscripta ẽ excusaẽ q; potest allegare q̃ hoc pactuꝫ ab initio fuerit q; terra sua erat.

15 ¶ Quõ succedẽt filij legitimi. vide. s. Filius in pn. cũ se. verũ ẽ qõ Azo tenet q̃ naturales tñ succedũt ad inuicẽ de suc. cogna. §. vulgo. sed Host. ꝑdicit auk. qui. mo. na. effi. iui. §. filium. sed tu dic vt. s. §. vi.

16 ¶ Quis succedet dãnatis ex aliq̃ delicto ad mortẽ. R. q̃ descẽdentes vl ascẽdentes fm q̃ dictũ ẽ. s. ſz collaterales nõ. nisi vsq; ad tertiũ gradũ. vxores vero taliũ solũ habebũt dotẽ ⁊ donatõz añ nup. Si vero dotẽ nõ habuerint accipiẽt ptẽ legibus diffinitã. Glo. dicit quãtũ ex more lucrarenẽ sine habeãt filios si ue nõ. ⁊ si neminẽ ꝑdicto ꝓ habeãt fisco applicanẽ. vt. C. de bo. dãna. auk. bona.

17 ¶ Vtrũ bona ingredientis religionẽ ab intestato ꝓueniãt monasterio. R. Pa. in. c. in pñtia. de ꝓba. q̃ quo ad fratres minores ñ. quo aũt ad ꝑdicatores ⁊ alios mẽdicãtes sic. nõ tñ vt ĩmobilia aut iura ꝓpetua sibi retineant. ſz vt vẽdãt ⁊ ĩploratõe officij iudicis. Idem dic i oĩbꝰ aliꝭ relict̃ ꝑter q̃ ꝓ religiõis ingressũ ec in fratribꝰ minoribꝰ. ſ. q̃ petẽt ĩploratõz officij iudicꝫ ⁊ vt vẽdãt. q̃ ãt ad alios religiosos ñ ꝑdicãtes indubitãt succedit mõasterio

18 ¶ Azo q̃ro qõ monasterio succedet cũ mẽdicãtes nullũ habeãt. ⁊ aliqui trãsferãt ad placitũ ꝓlatoꝝ. R. Pa. vbi. s. q̃ nõ ꝓueniũt in ꝑdictꝫ monasterio ꝓticulari. ſz erũt in potestate illius q̃ pest. vt ꝓuideat ꝓut sibi videbit

¶ Vtrũ nouitio morieti ab intestato succedat monasterium. vide. j. nouitius. §. xi. 19

¶ Quid si ingredies erat vsufructuariꝰ solũ. R. Pa. vbi. s. q̃ trãsibit in mõasteriũ vsufructꝰ. ſz solũ durabit in vita ingredietꝫ. ⁊ ñ plꝰ. 20

¶ Quid de collatis tali ingredieti ea lege vt nõ alienẽt. R. Jo. an. tz q̃ succedet monasterio ꝓ ar. l. i. ff. de fun. instr. ⁊ l. pẽ. §. iuli. agrippa. ff. de le. iij. ⁊ in eo qõ no. de iure pa. ex lris Pa. vbi. s. cõtrariũ tz. ⁊ quidã alij ꝓ ar. l. peto lucij ticij. ff. de le. ij. Facit qõ legit̃ ⁊ no. in. l si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. ob. Ego vero sic ꝓcordo distinguẽdo. Si ꝓhibita est alienatio vt in familia remaneat. sic ẽ vera opinio Jo. an. ꝓ. d. l. peto. §. fi. a contrario sensu. Si vero vt ad extraneũ ꝓueniat ꝓhibitum ẽ. sic non succedet monasterium. 21

¶ Azo quero q̃ accipiet qõ sibi debeat aliquis ex hereditate ingredientis siue fecerit testamẽtum vl nõ. R. Pa. vbi. s. Bar. dicit q̃ q̃n mors ista ciuilis opat omnẽ effectũ quẽ mors naturalis. sicut ẽ in ingredietib⁹ ordinẽ mioꝝ qui nihil in cõi vl ꝓticulari ꝓñt hẽre. tũc statim habebit pꝰ ingressũ cũ effectu. i. pfessiõez exꝑssaz. ar. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. ſz q̃n nõ opat omnẽ effectũ in ꝑ quẽ mors naturat. puta q; hñt saltẽ in cõi. tũc dz expectare mortẽ naturalẽ ipius ingredietꝫ ⁊ iterũ dispositõ si fec̃ erit in suspẽso. Et cũ hac opinione trãsit. Ly. ⁊ do. Jo. ⁊ Pa. in. d. c. in pñtia. Limita tñ nisi in testõ aliter de tpe determinasset. q; illud erit seruãdũ. Jtẽ limita vera ꝑdicta. nisi q̃ ad filios legitimos. q̃ legitimã habebunt ex eq̃tate statim pꝰ ingressũ. nõ aũt alimenta fm ꝑdictos doc. Qõ verũ credo q̃ legitima eis sufficit. aliẽ ñ saltẽ in ꝓscia. ſz l̃ mõasteriũ dabit eis statĩ qõ dñt hẽre ex bonis ingressi vl statim alimẽta ꝑstabit. donec eis talia bona dederit. Facit ad hoc. d. l. deo nobis. §. nã et maritus. ⁊ qõ no. ibi in glo. 22

Hẽditas quõ diuidit̃ inẽ frẽs q̃ hñt peculiũ castrẽse vl q̃si aut aduẽticiũ vide peculiũ ꝓ to. 23

HEres aliqñ ꝓrimũ. i. ꝓmũ significat ñ vltiorẽ. vt. ff. de v. sig. l. sciendũ. ſz regulariẽ nomen heredis ꝓ multas successiões accipiẽ. vt. d. l. sciẽdũ. ⁊ l. vl. C. õ here. insti. vbi heres heredis testatoris õz heres. vide glo. in. c ex trãsmissa. de fi. presby. Alij qñ tñ descẽdentes post primum heredem vocãt ꝓheredes. vt tenet glo. in. §. fi. õ pecu.

cle. ¶Quis aĺs ꝓberes dicaĺ q̄ se putat heredē cū nō sit. ff. de pe. here. i. l. ꝓherede. ⁊ insti. de interdi. §. adipiscēde. Aliqñ q̄libet descēdēs cui relīquiĺ aliq̄d dicīĺ ꝓberes. vt in. d. glo. Nomine vero suo ꝙ heredū nō veniunt extranei heredes. de quo ꝙ Bar. ⁊ alios in. l. gall⁹. ff. de libe. ⁊ postu. Nō limita verū in his q̄ trā seū t ad heredes extraneos

1 ¶ Vtrū deus instituerit q̄ aliquis sit heres Rn. q̄ sic. vt ptz in. c. nō omnis. xxxvj. q. vj. ⁊ .q. iiij. dicat ibi. Ecce ancillā. ⁊c. Nō em̄ erit heres filius. ⁊c.

2 ¶ Vtrū heres instit⁹ solū in certa re qui ꝓpie nō dicīĺ heres sed legatarius. vt in. l. q̄ tiens. C. de here. insti. possit in foro anime nō dato alio herede adiri tota hereditatē fm q̄ vult. l. i. in. §. si ex fundo. ff. de hered. insti. Rn. Pa. in. c. qz ingredientibus. de testa. q̄ Fede. ꝑsilio: cxxvi. ⁊ multi alij doc. in sacra pagina consuluerū t q̄ sic. qz ius humanū nō contrariū diuino debet seruari in foro anime. Ergo licite poterit. limitāt tñ dū modo dolo se non fit inductus testator ad instituendū eū in certa re. vtputa qz ꝑsuasit q̄ non posset habere regressum ad alia bona.

3 ¶ Quid si ita sit institutus in certa ꝑte ß addito. ⁊ volo q̄ de bonis meis plus non possit petere sed sit cōtētus ⁊c. ⁊ instituit aliūs heres vniuersalis qui nō vult adire hereditatē an supscript⁹ possit ipe eā adire. Rn. videt q̄ sic. ar. d. §. si ex fundo. ⁊. d. l. quotiēs. Sz ꝛriu ē verū q̄ nō ꝑt. vt in. l. quotiēs. §. sed si duo. ff. de here. insti. vbi ptz q̄. §. ꝑdictus si ex fundo. ⁊ ꝑdicta. l. quotiēs. hz locū. qñ volūtas testatoris ē simplex ⁊ nō restricta exꝑsse. vt in casu isto. Et ideo veniēt succedentes ab intestato. qz testamētū nō repit habere heredē. et nō ꝑt quis ꝙ ꝑte decedere intestatus. ⁊ ꝙ ꝑte testatus. l. ius nostrū. ff. de re. iur. Si dicis q̄ modo ꝑt ꝓhibere q̄ non plus peteret. Rn. p. l. domus. §. fi. ff. de vsufruc. vbi testator ꝓhibet ius accrescēdi. ⁊ casus est in. l. i. ff. de iniusto. rup. testa.

4 ¶ Vtrū heres teneaĺ ex delicto vl quasi delicto defuncti. Rn. vt colligo ex Bar. in. l. i. ff. ō ꝙatis delictis. q̄ aut actio ē penalis ex vtra q̄ ꝑte. vtputa qñ petit pena q̄ ē applicāda ꝑti. Nā tā ex ꝑte rei q̄ actoris est penalis. Et sic nō teneť aliquo iure. Si vo actio ē penaĺ ex ꝑte rei ⁊ ꝓsecutoria rei ex ꝑte actoris. vtputa qz ago ꝙ satisfactōne dāni mei ⁊ sic de iure ciuili. si delictū fuit cōmissū circa ꝛctū qui q̄ dē cōtractus tenuit sic teneť heres. qz nō fundaĺ intentio actoris imediate ex delicto sz ex ꝛctu. puta qz agiť actōe cōmodati vl depositi ⁊ hmōi. ⁊ nō ex dolo vl delicto. Casus em̄. l. ex depositi. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊. l. ex ꝛctibus ibi dē. ⁊ bonus tex. in. l. si hominē. §. daĺ actio. ff depo. Si vo fuit cōmissuz delictū circa ꝛctū q̄ nō tenuit. vtputa qz dolus dedit cām ꝛctui qz nō tz. vt in. c. delicti. de emp. ⁊ vē. sic nō teneť. qz cū agere nō possit ex cōtractu cū non sit. oporteret ageret ex delicto ꝛ heredē ⁊ crimina morte extinguūtur. xxiij. di. quoꝛūdā. ⁊ nullus p⁹ morte ꝑt accusari. xxiij. q. ij. c. i. ff. de bo. eo. qui an. sen. moꝛ. si. ꝑs. l. vl. xxxij. q. ij admonere. nisi in casib⁹ hereſis. xxiij. q. ij. Sane. vl si hereticos instituit heredes. de here. c si q̄s eps. vl si in crimine notorio decessit. vt no. in gl. d. c. q̄rūdā. ⁊. xxiij. q. ij. in sūma vl generaliť dic qñcūq̄ cōmisit defunct⁹ crimen ꝓpť qđ ipo facto pena sic inflicta a lege sicut i hereſi ⁊ crimine lese maiestatz. qz tūc accusaĺ ⁊ agiť ꝛ heredē nō vt puniaĺ ex illo delicto sz vt bona auferāĺ ab eo q̄ in ꝓmissū cecidernnt Facit. l. ꝓmissa. ff. de publi. ⁊ tex. bo. in. c. ij. de ꝑscrip. li. vi. aĺs nō teneť heres ꝙ quocūq̄ delicto cōmisso a defuncto siue in ꝛctu nullo sine extra omnē ꝛctū. nisi in duob⁹ casib⁹. Primus si lis fuit ꝓtestata cū defuncto. vt. l. unica. C. ex delic. defun. Ratio qz in iudicio q̄si ꝛhimus. vt in. l. iij. §. idē scribit. ff. de peculio Et ido vē initus ꝛct⁹ cū defūcto ꝙ ꝓtestatōez litis. Secōs si aliquid puenit ad heredē ex delicto defuncti. qz intm̄ teneť ⁊ nō plus. vt in d. l. unica. Fallit in ꝓditōe furtiua. qz in. l. si ꝙ fure. ff. ō ꝓdi. fur. dicit tex. furti actō petit pe nā petit legitimā. ꝓditio rē ipam. ⁊ sequiť cō ditio rei furtiue. qz rei hz ꝓsecutōz heredē q̄s furis obligat nec tm̄ si viuat seruus furtiuus sz ⁊ si decesserit. s. viuo fure vl mortuo. De iure aūt canonico tenet. Bar. indistincte teneri q̄ñ quis agit ꝙ satisfactōe dāni ꝛ heredē. ⁊ ita sequūtur cōmuniter doct. Et sic intelligende sūt glo. in. c. exꝑsentiū. de pigno. de solu. ca. i. de rapto. in litteris. de vsu. tua nos. ¶Intelligę inquātū hereditas se extēdit. Et placz i cōscietia. lz Pa. in. c. fi. de sepul. solū admittat verū q̄ñ defunctū penituit. qz iura canonica loquūť q̄ teneť q̄ñ defunctū penituit. vt not. glo. singularis in. c. a nobis. el. ij. ō sen. ex. qz tūc agiť ex quasi ꝛtractu nō ex delicto. Si vo nō penituit nō teneť fm eūdē Pa. ⁊ gl. d. c. a nobis. nisi quatenus de iure ciuili teneť.

5 ¶ Vtrū heres teneaĺ soluere legata in testamēto min⁹ solēni facta. Rn. q̄ ī foro iudiciali

nō de quo dicēdū. vt in. l. si veritas. ¶. l. fi. C. de fideicōmiſ. Ꝫ in foro aīe pēdet hec q̄ſtio ex alia. ſ. vtrū ex volutate defuncti oriaī obligatio naturalis. ¶ ꝓmuniter vltra mōtani tenēt q̄ nō. Ciſmōtani q̄ ſic. De q̄ vide p̄ canoniſtas in. c. fi. de ſolu. ¶ p. Bal. ¶ legiſtas in. l. cū q̄s. C. de iur. ¶ facti ignorātia. Et ibi dicit Albꝛicus q̄ opinio ciſmōtanoꝝ ē communis opinio. ¶ ſic tene eā. q̄ verioꝝ. Ex qua opinione do. Anthō. motus dicit ſe ꝓſuluiſſe in foro in quo tm̄ vnus teſtis fuerat adhibitas q̄ tenebaī heres in foro aīe. Pa. añt in. c. q̄ plerīq̄. de immu. eccliarū diſtinguit q̄ aut defūctus nō egit ſolēniter relinquere. ſed totū cōmiſit fidei heredis. Et ſic teneī ciuiliter ¶ naturaliter. Et ſic in vtroq̄ foro caſus ē notabilis. ſm vnā lecturā quā ſequiī. Bar. in. d. l. fi. Aut nō ꝓmiſit fidei heredis. Ꝫ ſimpliciter relicta fecit ſine ſolēnitate debita ¶ indiſtincte teneī heres in foro anime ſi ei de hoc conſtet Ratio q̄ ſolēnitates fuerūt inducte ad falſitatē tollēdā. Vbi ḡ ꝓſtat q̄ nulla falſitas intercenit debet ceſſare. ¶ diſpoſitio legis ¶ ſeruari eīas ¶ obligatio naturalis q̄ oriī ex diſpoſitōe defuncti. l. eū āplius. §. is natura. Ꝫ. ff. de re. iur. ¶ ꝓ hac opinione facit q̄ nō not. Anno. de elec. in. c. ſicut. ¶. l. inſtrumēta. C. ō fideicōmiſ. Ego dico q̄ ſi erat legās doctus. ¶ nō erat neceſſitas q̄ excluderet ſolēnitatem debitā. ¶ ſic nō valeat. q̄ videī voluiſſe potiꝰ illudere. Ꝫ vero erat ignorās vī forte nō potuit ſolēnitatē obſeruare. ſic valeat in cōſcīē tia alio nō ꝓſtante de mēte. vide de hoc. §. Teſtamentū. §. ix. ¶. x. ¶ legatū. ij. §. viij.

6 ¶ Vtrū heres teneaī ſatiſſacere ex cōtractu vel quaſi defuncti in quo iſe defunctus erat obligatus vltra vires hereditarias. R. q̄ ſi fecit inuētariū nullo mō teneī. Si vero nō fecit inuetariū in foro aīe nō teneī ſm Jo. an. ¶ do. Ant. ¶ Pa. in. d. c. q̄ plerīq̄. Jn foro vero cōtētioſo ſic. vt in. l. fi. C. de iur. delibe. Fede. tm̄ conſilio. xxi. dicit q̄ etiam teneaī in cō ſcientia vltra vires. Ꝫ ꝑma opinio videtur equioꝝ quo ad conſcientiam.

7 ¶ Vtꝝ hereditate exhauſta p̄ legata poſſit heres aliq̄d de iſis legatis detrahere. R. q̄ aliq̄n detrahiī falcidia. aliq̄n trebellianica. aliq̄n legitima de quo dic. vt. §. legitima. Siīr ante oīa deducere p̄t expēſas funeris ¶ alias neceſſarias quas fecit cā hereditatis. vt in teſtō ¶ inuētario ¶ hmōi. q̄ ſic dz eſſe īmunis a grauamine ſicut ē a lucro in. l. ſcimus. §. ¶ ſi ꝓfatā cū q̄n q̄. l. ſequētib⁹. C. de iure delibe.

¶ Vtrū heres ſciēter ſoluēs legata. nec retinēs ſibi falcidiā poſſit repetere vel ſi ignorāter. vide ſolutio. §. xxi. 8

¶ Quid ſi pl̄es ſunt heredes an q̄libz teneaī inſolidū ad oīa debita vī legata. R. q̄ regulariter quilibet teneī ſolū p̄ pte hereditaria. C. de act. here. l. p hereditarīs. Fallit hoc in. viij. caſibus. Primus q̄n defunctus aliter diſpoſuit. ff. de lega. ij. l. cū ab vno. Secōs ſi obligatio fit ꝓpter īpēſas funeris vxoris. qui nō ſolū obligāī heredes. Ꝫ vir ꝑm portionē quaz vir teneī p̄ tertia. ¶ heredes ſolum p̄ duabus Tertius ſi bona defuncti erant expſſe vī tacite hypothecata debitoꝝibus. q̄ vno exiſtente nō ſoluendo tm̄ alij obligaīī. Quartus in alimētis legatis q̄n ſic p̄ iudicem ē diffinitū vel defunctū. l. iij. in p̄ncipio. §. i. ff. de alimen. le. Quintus q̄n res legata poſſideī ab vno inſolidū dicta. l. p hereditarīs. ¶. ff. como. l. Ꝫ mihi. §. heres. Sextus q̄n obligatio conſiſtit in implendo pollicitatōem factā a defuncto ad honoꝝez dei vel ſanctoꝝ vel rei publice. ff. de polli. l. i. §. ſi quis. ¶. l. ex pollicitatōe. Septimus q̄n obligatio ē indiuidua. ff. de ver. obli. l. in executōnibus. §. ſerua. ¶ de hoc habes in d. glo. p hereditarīs. 9

¶ Quid ſi heres eſt pupillus nūquid differetur ſolutio debitoꝝ vel legatoꝝ. R. q̄ nō. vt l. ſub p̄textu. C. de act. here. 10

¶ Vtrū dilatio reſtitutōnis facta ab herede ꝓlonget ſtatuz in purgatorio defuncti ¶ quo modo eīs p̄t cōpellere heredes nō exequentes vī alios executoꝝ ¶ multa alia ad hoc vide. s. executor. 11

¶ Vtrū heres rogatus reſtituere hereditatem poſſit alienare aliquid de ea. R. q̄ nō. C. communia. de le. l. fina. niſi in caſibus poſitis in auten. res que ibidem poſita. qui ſunt iſti. ſcilicet cauſa dotis ¶ donationis ꝓpter nup. ¶ loquitur in liberis non in extraneis. poteſt tamen retinere ſibi quartam trebellianicam. vt in. ca. Raynutius. ¶. ca. Raynaldus. de teſtamentis. Si vero rogatus eſt reſtituere q̄quid ſupererit de hereditate. tunc ad minus quartā partem ſeruabit ſubſtituto. vt. C. ad trebelli. auten. contra rogatus. Et vide de ß in glo. in dicto. ca. in preſentia. Aduerte ſm glo. in dicto. ca. in preſentia. q̄ licet q̄s ſit pure rogatus reſtituere hereditatez nulla facta mentione de filijs. Si tamen poſtea habuerit filios. vel nepotes ſubſtitutio euaneſcit. C. de fideicompliſſis. l. cum a cutiſſimi. C. de in-

sti. ꝛ substi. l. generaliter. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. cum auus.

13 ¶ Vtrũ bona ingredientis religionẽ non capacẽ vt sunt mẽdicãtes. qui nec in cõmuni debẽt habere sint ꝓpinquoꝝ. ¶ Rk. cõmunis opi. ẽ qꝫ ad succedẽtes ab intestato veniãt per auc. bonã. C. de bo. ꝓscrip. ¶ Sed hoc limita nisi ꝑdicta bona fuerit ei relicta sub cõditiõe si decesserit sine liberis restituẽdũ. quia tũc dñt erogari ad pias causas. Casus ẽ singularis in auc. de sancti. epi. §. sed ꝛ ß ꝑsenti. ĩ fi. Et ß sequi. ¶ Angelus in disputatiõe q̃ incipit. Nobilis q̃dã genere. Hec oĩa limita vera. nisi ĩploratiõe officij iudicis ea vellẽt vẽdere ꝛ ꝑciũ in suas necessitates cõuertere. qꝝ succederẽt. vt s. hereditas. §. xvij. dictũ est.

14 ¶ Vtrũ heres dedicans se monasterio excludat substituturum. ¶ Rk. glo. ĩ. d. c. in ꝑsentia. qꝫ sic si est ꝓuatus ꝛ etiã cũ rogatus est restituere ꝓuato. Secus si substitutus vel cui rogatus est restituere esset ecclesia vel locus religios⁹ vl alia pia causa. qꝝ nõ excluderet. vt in. d. §. ꝛ hoc ꝑsenti. vnde sumpta ẽ auc. nisi rogati. C. ad trebel.

15 ¶ Sed quid si nõ ingreditur monasteriũ ꝛ efficitur clericus. ¶ Rk. glo. ĩ ꝑfato. c. in ꝑsentia. qꝫ ñ euanescit substitutio nisi duo cõcurrãt. Primum vt perpetuo maneat in ecclesia. Secundum vt redditus expẽdantur in pias causas. vt in ꝑfata. auc. dicitur. ¶ Sed Pa. ibidem restringit ad clericum cõuersum alicui monasterio. sed magis placet. vt simpliciter intelligatur sicut. glo. intelligit.

16 ¶ Vtrũ cõuersio seu dedicatio sui ꝓpius ꝛ suarũ rerum ecclesie secularj euacuet substitutõnem. ¶ Rk. glo. in. d. c. in presentia. qꝫ aut fit clericus. dic. vt. §. precedenti. Aut nõ fit clericꝰ Et sic nõ expirat. ꝛ alij dicãt qꝫ etiã expirat. Sed primũ verius secundum equius.

17 ¶ Quid si quis ingreditur religionẽ in fraudẽ substituti. ¶ Rk. Pa. in dicto. c in ꝑsentia. abbas tenet qꝫ nõ euacuat substitutionẽ. qꝝ dolꝰ ꝛ fraus nemini patrocinatur. ca. sedes. de rescrip. ꝛ placet cõmuniter doct. Facit. xx. q. iij §. fina. Vbi inductio facta causa bonoꝝ ĩpedit acquisitionem eorũ. ergo fortius quãdo fraus interuenit.

18 ¶ Vtrũ heres institutus cum cõditione si sine liberis ex se legitime descentibus vl ex corpore suo nascentibus si ingrediatur monasteriũ euanescat substitutio. ¶ Rk. Pa. in. d. c. in ꝑsentia. post diuersas opiniones recitatas cõcludẽdo cũ. Bar. ꝛ Cy. ĩ. l. si ita qs. ff. dele. ij. qꝫ euanescit. ꝛ credo sit verioꝝ cõcoꝝ. Archi. ꝛ Jo. xix. q. vl. c. si qua.

¶ Sed quid si nõ intrauit sed instituit monasteriũ beredem. ¶ Rk. Archi. in. d. c. si qua. qꝫ ñ euanescit substitutio fm. Boff. 19

¶ Vtrum heres teneatur soluere legatũ causa dotis factum si illa ingrediat monasteriũ ¶ Rk. Pa. in. d. c. in ꝑsentia. qꝫ sic ꝛ idez esset ei relictũ causa donotiõis ꝓpter nuptias. 10 21

¶ Vtruꝫ substitutio expiret facta sub ista cõditiõe si ingreditur monasterium vel si nupserit vl non nupserit. ¶ Rk. Pa. in. d. c. in ꝑsentia. qꝫ nõ. quia cõmuniter tenetur qꝫ habeat conditio ꝓ non adiecta in substitutiõe que impedit religiõis ingressuꝫ. sicut illa q̃ impedit matrimonium carnale. l. cum tale. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. q̃. C. de indi. vidui. Et ideo mulier nõ tenet restituere relictũ sibi cum onere restituẽdi si nupserit. l. quotiẽs. ff. de. condi. ꝛ demõ. Vbi legatum factũ si non nupserit tenet. q̃uis faciat cõtrariũ. l. filie. ff. de cõdi. et demõ. ¶ Idẽ dicit Albz. ĩ. l. deo nobis. C. de episco. ꝛ. clerqꝫ puella cui relinquuntur centum si nupserit Si vero religiõez intrauerit. l. qꝫ nihilomin⁹ si intrauerit habebit cẽtum. quia in casu ꝑdicto omnis conditio dilatõ ꝛ grauamẽ. remissa intelliguntur. cũ ꝓdicta institutio succedat loco debiti bonoꝝ subsidij. vt expssuꝫ ẽ C. de inoffi. testa. l. quoniã. in ꝓlogo. Et ß dicit verum in filia cui bonoꝝ subsidiũ debetur. sed in extranea nõ. sed solũ si cõditõ extet ꝛ etiã nõ haberet filia quando legitima esset sibi legata. ꝛ istud esset vltra bonoꝝ subsidiũ Et de hoc vide eundem ibidẽ diffuse. ꝛ in dic l. quoniaꝝ in ꝓlogo. Ric. malumbra disputauit ꝛ tenet qꝫ si relinquat alicui cẽtum si nupserit. ꝛ. l. si ĩgrediat religionẽ qꝫ nihilomin⁹ ingrediendo habebit centũ nec distinguit. an sit filia vel extranea. ꝛ est verũ. Et sic tene. 22

¶ Statuto caueꝫ qꝫ filie extantibus masculis filijs nõ succedant sed debeãt de bonis paternis dotari ꝛ esse cõtente. q̃rit si patre mortuo qui reliquit filiũ ꝛ filiã. ꝛ anteq̃ frater soroꝝ dotaret mortuus ẽ relicta filia sua. dicta amita debeat habere solũ dotẽ. vl tanqꝫ heres ¶ Rk. Albz. in. l. publico. C. ad. l. iul. de adult. quidã tenent qꝫ sic. qꝝ neptis non succedit vt masculus. ꝛ verius videt fm bulogiũ de la fontana qꝫ succedet neptis non amita ꝛ nõ qꝝ ex morte patris iã ius fuit quesitũ filio. ꝛ illud trãsmittit filie. vt C. de. ca. tollen. §. in nouissimo. qꝝ ĩ hoc repꝛesentat ꝑsonã patris sui ar. C. ꝺ. here. vl ac. vẽ. l. ẽpta. ꝛ sufficit sed ius

fuisse quesitū. vt. ff. qō me. cā. l. videamus. de quo vide. s. feudū. §. viij. Ꝫ si filius ꝑmortuus fuisset añ patrē relicta filia. vera esset opinio ꝑma. qr tale statutū ē factū. qr ꝑ masculos ꝑseruaꝫ agnatio. vt. ff. de ven. inspi. l. i. §. pen. Ergo nō ꝺz porrigi ad sexū femineū. vt in. d. l. publico. vide. s. excōicatio. i. §. xx. Quō frater ꝑt admittere sororē in fraudē creditoꝝ

3 ¶ Utrū heres teneaꝫ seruare ordinē in soluēdo creditoribꝫ vel legatarijs. ℟. q sic. qr creditoribus ꝑus satisfacere ꝺz siue ex cōtractu vel quasi. aut delicto vel quasi sint postea legatarijs. Si tñ ꝑus solueret sine dolo legatarijs ꝑus venientibꝫ nō poterit inquietari a creditoribus. si nihil ei remānsit de hereditate. sz habebūt regressum ꝛ legatarios. Quis autē in creditoribus sit ꝓponendus. vide. j. restitutio. q. §. xvi.

24 ¶ Quis ꝑt heres instituī. ℟. q omnis qui nō ꝓhibeꝫ a iure. ar. de spō. cū apud. Et quis ꝓhibeaꝫ. ℟. q xiij. Primo hereticus aut paganus. de heere. c. si quis epō. Scōo credentes receptatores ⁊ defensores hereticoꝝ. de heꝛ. c. excōmunicamꝰ. el. i. §. credētes. Tertio apostata. Quarto collegiū illicitum. Quinto deportatus. C. de here. instī. l. i. Sexto dānatus ob crimē famosum. Septimo insecutor cardinaliū. de penis. c. felicis. li. vi. Octauo excōicatus. Nā qui tpe institutiōis vel mortis vel institutōis hereditatis erat excōicatus non valet institutio. Secus si ꝑ institutōem fuit excōicatus. sz ante mortē absolutus. vel post mortē fuit excōicatus ⁊ ante additionē absolutus tenet institutio. ff. de here. instī. l. sed si in ꝓditōe. §. solemus. ⁊ l. si alienū. §. in extraneis. Nonos purij nati ex dānato coitu. de qꝰ. s. filius in ꝓncipio. Decimo incestuosi cuz monacha. xxvij. q. i. si qs sollicitauerit. in glo. Undecimo crimē lese maiestatis cōmittētes de pe. di. i. c. si quis tū in militibus. Duodecimo. Simoniaci ſm aliquos. qr parificanꝫ ledētibus maiestatē. Tertiodecimo illi qui nō ꝑt habere. nec in ꝓprio nec in cōmuni. vt sūt fratres minores. cle. exiui. §. cupiētes. de verbo. signi. De materia heredis. vide. s. heredi/

tas. ⁊. j. legatū ⁊ testamentum.

Heremita ꝺicit qui vere ⁊ purā solitariā eligit vitā. xvi. q. i. qui vere.

1 ¶ Utrū possit habere ꝓpriū. ℟. glo. in. d. c. q vere. q sic. ⁊ ē ter. xix. q. iij. §. econtra.

2 ¶ Que ē strictior vita. an heremitarū an religiosoꝝ. ℟. gl. vbi. s. ꝺicit. q monachoꝝ. Intellige in heremitis qui nō sunt religiosi.

¶ Utrū heremita gaudeat ꝓuilegio clericali. ℟. glo. vbi. s. q sic. ⁊ ꝺicit. ꝓbari ꝓ ꝺictū. c q vere. sz iudicio meo nihil ꝓbat. nisi q sūt digni honore. Et ꝓpterea ꝺico cū Jo. de ligna. in cle. per litteras. ō ꝓben. q sic laici nati sūt ita laici ꝓseuerāt ⁊ sub iurisditōe impatoris cū eis nō adueniat aliqd eripiēs eos ab ipius iurisditōe. qō duplex ē. vz receptio ordinis ⁊ uersio ad aliquā religionē approbatā. in. c. fi. de reli. do. xvij. q. iij. si quis suadēte. ō sen. excō. nō dubiū cū similibus. ⁊ sequit. Pa. in. c. nullus. de fo. cōpe. sz sit equū ꝺicere q sunt ecclesiastice ꝓsone ⁊ de foro ecclesiastico ꝙ. c nulla ratōe. xciij. ꝺi. ⁊. c. si añt. xi. q. iij. 3

¶ Utrū religiosi possint vitā heremiticā eligere. ℟. q sic. de licentia suoꝝ ꝓlatoꝝ ⁊ cellas siue habitacula in heremo siue locis. vbi nō sit hominū habitatio de ꝓpinquo capere ⁊ mutare. ꝓt etiā religiosi mēdicātes. vt in. c. cū ex eo. de excess. ꝓla. li. vi. Sz ꝓlati nemini debēt dare licētiā. nisi iā i societate ꝓfectis. cū sit periculosissimū solitarie habitare ꝛperfecto. cui ꝺr. Ve soli. qr cū ceciderit nō ꝺz subleuātē. Et ideo sanctus Tho. ſa fe. q. clxxxviij. ꝺicit q vita socialis necessaria ē ad exercitium ꝓfectōis. qr mutuo se instruūt verbo ⁊ exemplo. ⁊ correctōe que ad ꝓfectōem ꝓducunt Solitudo añt cōpetit iā ꝓfectis. q alioꝝ regimine nō indigēt. Et ideo si absq exercitio ꝓcedenti talis vita assumaꝫ periculosissima. nisi suppleaꝫ ꝓ diuinā gratiā. hec ille. 4

Hereticus est ſm archi. in. c. quicūq ꝺe here li. vi. Primo q tenet ꝛ quatuor cōcilia. Itē qui aliter sentit de sacramentis. s. corpore xpi baptismate. cōfessione ⁊ alijs cū sacrosancta ꝓdicat ⁊ obseruat ecclesia. c. cū ad obolendā. de here. Itē q conaꝫ auferre ꝓuilegiū ecclesie romāe sibi a xpo traditū. vt in. c. omnes. xxij. di. q est vt sit caput omniū ecclesiaꝝ. Itē dubius i fide. c. dubius. de here. Itē omnis scismaticus. xxiiij. q. iij. inter hereses. Itē omnis simoniacus. i. q. i. quisquis. Itē omnis ꝑcisus ab ecclesia. iij. q. i. c. ij. Itē omnis interꝑtās male sacrā scripturā. xxiij. q. iij. heresis grece. Itē q nouā opinionē inuenit. xxiij. q. iij. hereticus est Itē qui trāsgrediē ꝑcepta apostolice sedis. xcix. di. nulli Itē qui nō tenet articulos fidei Sed loquendo de heretico ꝓprie. vt sit excommunicatus. ⁊ subiaceat alijs penis contra hereticos statutis. Dic q tria requrunt ſm Ale. de ales fa fe. ti. de hereſi. Primū falsa credulitas in rationali. i. ſm glo. xxiij. q. iij. §. qr ve/

ro sermo. qꝑ erret in articulos fidei ꝛ eius sacramẽtis. vt in. c. ad abolẽdã. de here. Addit Pau. in clemẽ. vnica. eo. ti. qꝑ etiã ille q̃ falsã ꝛ extortã expositõez in diuinis scripturis ponit cõtra id qđ tenet ecclesia. Intelligo. s. qꝑ articulo fidei est hereticus. Glo. tñ in cle. i. ℊ sane de vsu. dicit indistincte đ tenẽte aut gignẽte quersum dogma vel falsas opiniones qꝑ hereticus ẽ Lardi. in. d. cle. etiã voluit hoc extẽdere ad tenẽtẽ contra canones. ꝛ multi do. ibidẽ. sed ego dico clarius. qꝑ falsa credulitas cõtra fidẽ est dupliciter. Primo directe ꝛ principaliꝫ. Et hoc ẽ ofñe qđ ẽ ℊ articulos fidei. Secđa indirecte ꝛ secũdario. sicut ea exq̃bus sequiꝫ corruptio alicuius articuli sicut dicere aliquid falsum in scriptura diuina cõtẽtũ. qꝛ ẽ corruptio illius articuli de spũsancto q̃ locutus est ꝓphetas. Siꝫ dicere qꝑ ecclesia male determinauit in aliquo circa fidẽ ẽ ꝓtra illud. sanctã ecclesiã catholicã ꝛ hmõi. Secũ dũ qꝑ requiriꝫ vt quis sit hereticus est quersa volũtas in cõcupiscibili. Tertiũ impugnatõnis ꝓtinacitas ex ꝑte irascibilis. s. qꝑ ꝓtinaciter ℔ teneat. qꝛ lz q̃s erret i fide ꝛ aliꝝs ꝑdicq̃ Si tñ ꝓpatus ẽ corrigi ñ ẽ hereticꝰ. tex. ẽ. xxiiij q. iij. dicit apꝰ. ꝛ. c. qui in ecclesia. ꝛ glo. ibi dẽ. ꝛ glo. in. c. nec licuit. xxv. di. ꝛ tex. planus in. c. hec ẽ fides. xxiiij. q. i. ꝛ in. c. dãnamus. đ sũ. tri. in ℔bo ꝓtinaciꝫ. ꝓpterea dicit Lau. qꝑ qui errorẽ nõ defendit. imo ꝓpatus ẽ intelligere rõem nõ ẽ putãdus hereticꝰ. Siꝫ ille q̃ dubitat ex animi infirmitate. nõ tñ ꝓtinaciꝫ insistit. Et. c. dubius. de hereti. intelligaꝫ qñ in dubio ꝓtinaciter insistit

1 ¶ Qua pena puniuntur hereticiꝓrie. R. vt colligo ex diuersis iurib⁹ qvltra mortale peccatuz. xiiij. penis. Prima qꝑ ipo facto sunt excõmunicati. đ quo. s. excõicatio. v. casu. xvij Nec dũ hereticꝰ excõicaꝫ. sed ec̃ suspectꝰ đ here si. nisi ad arbitriuz epi se purgauerit. c. ad abolendã. ℊ. laicus. de hereticis. ꝛ de sen. ex. vt fame. Et si excõicationẽ ꝑ annum sustinuerit animo indurato. tũc vel vt hereticus cõdemnabiꝫ. c. excõicamus. ℊ. i. đ here. cũ cõtumacia. de here. li. vi. Requiriꝫ tñ vt specifice sit vocatus vt de fide rñdeat ſm Jo. an. ibidem. ꝛ se de tali suspitõe purget.

2 ¶ Gz qđ sit occultus omnino. puta qꝛ tz heresim in corde solũ erit excõmũicatꝰ. R. gl. in ℊ. i. xxiiij. q. i. qꝑ sic. Jđ tz Ray. ꝛ gof. ꝛ Jo. de anco. in suis sũmis eo. ti. ꝛ glo. in cle. i. de here. quã sequiꝫ. Car. qui allegat multa iura ad ℔ Arch. aũt in. c. cũ quis. de here. li. vi. allegat multa. ꝑ ꝛ ℊ. Et finaliter relinquit disputatõi. Gz saluo meliori iudicio mihi vꝫ dicendũ qꝑ si heresis sit solũ in corde. nec aliqđ ostẽdaꝫ in signo vl ope qꝑ nõ ẽ excõicatꝰ. Et ℔ tenet Pe. de palu. iu. iiij. ꝛ Ho. in. c. mulieres. đ sen. excõ. li. vi. ꝛ sequiꝫ glo. in. c. cũ qs. de sen. excom. li. vi. loquẽdo de eo qui ratam hz ℔ beratõz clerici solũ in corde qꝑ nõ ẽ excõicatus q̃ ad ecclesiã. Nec ob. iura. q̃ allegat glo. in. d. cle. i. qꝛ ꝓcedo qꝑ si aliqđ ꝑcipit ecclesia i ope faciẽdũ ex. vl nõ faciẽdũ cũ tali intẽtõe vl animo. qꝑ faciẽs ℊ ligaꝫ etiã q̃ ad ecclesiã. lz ecclesia ñ iudicet ex quo occultũ ẽ. Et ita loquũtur iura q. d. glo. allegata. Nã in. d. cle. i. inq̃sitor omittẽs ꝓcedere ℊ ꝓscientiã ligaꝫ. Ecce qđ ꝑcipiꝫ fiendũ. cle. i. de sta. mo. loquunꝫ de actu exteriori. q̃ quis ad curias principũ vadit eo animo vt offendat. Ecce ꝑcipit abstinẽdũ ab accessu tali aio. Et oĩa alia sp ℔nt opus annexũ faciendũ vel nõ faciendũ. si bene attẽdaꝫ. Et iõ quãtũcũqꝫ sit occultũ tale opus factũ tali animo vel nõ erit ligatus. Secus vbi cogitatõi corđis nihil addiꝫ operis. qꝛ solum deũ habẽt volto rẽ. C. de iureiur. l. iureiurãdi. xxiij. di. c. habuisse. ꝛ. l. di. ℊ. sed illud. ℣. q̃rũ Si vero aliquid ostẽdat in signo. s. verbis factis ꝛ hmõi. sic erit ligatꝰ quãtũcũqꝫ sit occultus. Et sic ꝑz qꝑ ecclesia ligat omnino occulta Et tñ nõ ligat ea q̃ solũ cõsistũt in corde sine aliquo ope adiũcto facto vl omisso. Et sic cõcorda doc. in ℔.

3 ¶ Quid de illo qui osculaꝫ sepulcbrũ mahumeti vl aliquid facit ad eius veneratõz sicut aliꝫ infideles. R. Alex. de ales fa fe ti. đ apostasia qꝑ si faciũt qꝛ ita credũt ꝛ ideo ꝓfitenꝫ. sic sunt apostate hereticiꝫ ꝛ excõicati. Si vero hoc faciũt solũ verbo vel ꝓpter metũ nõ in corde. sic peccãt mortaliter. nõ tamẽ sunt hereticiꝫ nec excõicati.

4 ¶ Secũda pena ẽ qꝑ nemo cũ hereticis debz habere negociationẽ neqz in domo vel terra sua eos tenere vl fouere. Facit. c. sicut ait. eo. ti. Et ſm Pa. ibidẽ extẽdiꝫ. d. c. ad oẽs hereticos. licet loquaꝫ de tollo sanis. Et no. qꝛ licz cũ nullo excõicato sit ꝑticipandũ. tñ cũ hereticis multominus. Vñ licet nõ excõmunicentur oẽs ꝑticipãtes cũ eis eadẽ excõmunicatõne. tñ credẽtes. fautores. receptatores. defensores hereticoꝝ bene ligantꝫ. vt patet. s. excõicatio. v. casu. xvij. posset tñ aliqs sine peccato ꝑticipare cũ eis in his que spectãt ad eorũ salutẽ. similiter ꝛ filij vxor ꝛ huiusmodi qui iudicõ boni viri aliꝫ comode facere ñ ꝑnt. nec

ineſt ꝓiculũ ꝙuerſionis ⁊ eẽt ceteri ĩ caſibus ĩ quibus licet participare cũ excõicatis. de q̃/bus hẽs ſupra. Excõicatio. viij.

5 ¶ Tertia pena ẽ ꝙ bona ipſoꝝ ipſo facto q̃ crimẽ incurrũt hereſis applicãt fiſco ĩ terris. ſ. ĩ perp̃ſi ſunt ſeculares iudicis. ¶ In terris vo eccleſie. vel ſi ſunt ẽrici applicãt fiſco eccleſie niſi clericoꝝ bona eſſent eccleſi evl ipi habe/rent ſtipendiũ ab eccleſia. qz applicabũt eccle/ſie a qua ſtipẽdiũ habebãt vl cuius erãt. vt ĩ. c. vergentis. eo. ti. hec ĩ. c. cũ ſm eo. ti. li. ſexto Verũtamẽ executio ipius ꝓfiſcatiõis vl oc/cupatio dictoꝝ bonoꝝ ñ fiet donec ꝓaliquã ꝓſonã eccleſiaſticã fuerit ſñiatũ ſupꝑfato cri/mine hereſis ꝯ ipm hereticũ. vt in. d. c. cũ ſm.

6 ꝯ quo vide. j. Pena. §. iij.

¶ Sz q̃d ſi ĩ vita ipſoꝝ hereticoꝝ nõ fuit ſen/tẽtiatũ ipos hereticos. ⁊. Pa. ĩ. capi. fi. ꝙ ſi poſt mortẽ ipſoꝝ ſñiatũ fuerit ſupꝑ eoꝝ crimẽ nihilomin⁹ applicabũt fiſco. vt ĩ. c. ij. de reſcri li. vi. qz ꝓfiſcatio fuit facta ĩ vita ipſoꝝ eoipo ꝙ inciderũt ĩ hereſim. Et ꝺ ß ẽ tex. ĩ. c. accu/ſatus eo. ti. li. vi. ĩ. §. ĩo vero caſu.

7 ¶ Quid ſi hz filios catholicos. ⁊. ſm glo. in ſumma. xxiij. q. vij. ⁊ in. c. vergentis. eo. ti. ꝙ nihilomin⁹ cõfiſcant. Et ſic nihil habebũt de bonis parẽtũ filij. nec etiã agnati. Vnde ꝓ. d. c. vergentis corrigitur. auten. de neſtorianis C. de hereti. que volebat vt devoluerẽtur ad filios vel agnatos catholicos bona hereticoꝝ/rũ. quod ⁊ ſequit. Archi. in ꝓncipio. xxiij. q. vij. Et. Cy. in. l. quiſq̃s. C. ad. l. iul. maieſtatz Bo. dicit hoc verũ in terris eccleſie. ſed non ĩ alijs. Et iſtud vltimum eſt magis pinm. q̃/uis primum ſit verius.

8 ¶ Quarta pena ẽ ꝙ hereticj. credẽtes. recep/tatores. defenſores. ⁊ fautores ipoꝝq̃ filij vſq̃ ad ſecũdã generationẽ nullũ eccleſiaſticuz beneficiũ vel officiũ publicũ adipiſci pñt. vt. ĩ. c. ij. eo. ti. li. vi. Hoc intellige ꝺ ſecũda gene/ratõne ꝓ lineã patris q̃ ẽ filꝰ ⁊ nepos. ſz ꝓ li/neã maternã nõ niſi ad ꝓmũ gradũ. ſ. filiã ex tẽdit. vt ĩ. c. ſtatutũ. el. ij. eo. ti. li. vi. Et ẽ niſi emẽdati ẽs hẽtici. fautores. receptatores. ⁊ alij eẽnt ⁊ reĩcorporati eccleſie pati ad pe/nitẽtiã pagendã fuiſſent. vt in. d. c. ſtatutũ.

9 ¶ Quinta pena eſt ꝙ ſi quis vir eccleſiaſtic⁹ ad preces hereticj. fautores. receptatores. ⁊ alioꝝ ſimiliũ peſtilẽtiũ dignitates ꝓſonatus ⁊ quecũq̃ alia eccleſiaſtica beneficia ſciẽter ẽ adeptus ipis ẽ ꝓuat⁹ ipo facto ⁊ ĩhabilꝭ ad ſimilia. ſi vero ignorãter ſolũmodo ſic habit⁹ eſt ꝓuatus. vt. d. c. quicũq̃. li. vi.

¶ Sexta pena ẽ ꝙ filij hereticoꝝ ipſo facto q̃ 10
ſe ntẽtiatũ ẽ ꝯ eoꝝ parẽtes de hereſi efficiunt ſu ĩ iuris ⁊ effecti intelligũt a die cõmiſſi cri/minis. Vnde emãcipatio facta nõ valet poſt cõmiſſũ crimen. vt in. d. c. quicũq̃.

¶ Septima pena ẽ ꝙ vxores q̃ cõtraxerunt 11
matrimoniũ cũ illis quos ſciebant hereticos amittũt dotes cũ ipo facto. Secus ſi ignora/bãt. lz p⁹ea ſciuerit. vt ĩ. c. ꝺcreuit. eo. ti. li. vi

¶ Octaua ꝙ appellare ñ pñt hereticj. credẽ/ 12
tes. receptatores. fautores. ⁊ defenſores eoꝝ vt. in. c. vt inquiſitionis negotiũ. eo. ti. li. vi.

¶ Nona ẽ ꝙ ꝯ hereticos. credẽtes ⁊ alios ꝓ 13
dictos admittũt excõicati ⁊ ꝓncipes vl ſocij cris ad teſtimoniũ. vt ĩ. c. ĩ fidei fauorẽ eo. ti. li. vi. Et officiales lz ſint excõicati pñt ꝯ eoſ/dẽ ſuũ exercere officiũ. ſi req̃ſiti fuerit ab ip/ſis vl req̃ſitoribus vl eoꝝ ꝺlegatz. ⁊ licite pñt eos req̃rere. vt ĩ. c. ꝓſidẽtes. eo. ti. li. vi.

¶ Decima ꝙ hereticis ſiue ſint cõiuncti ſiue 14
extranei nihil eſt relinquendũ ſeu nõ pñt inſti/tui heredes. vt in. c. ſi quis epiſcopus. cũ. c. ſe quẽti. ⁊ ꝙ ibi no. de here. Secus facientes ſi ſunt epiſcopi vl. clerici ſunt excõmunicati. vt in dictis ca. notatur.

¶ Undecima ꝙ vaſalli hereticoꝝ ⁊ quicũq̃ 15
alij qui hereticj aliqua obligatiõe erãt aſtri/cti vt famuli liberti ⁊ hmõi ipo facto liberẽ vt ꝺẽ ⁊ notatur in. c. fi. eo. ti. Propterea ſi ali q̃s ꝓmiſiſſet eis hereticj ſoluere ſub pena vel iuramẽto certo die nõ teneꝛ. vt no. glo. ibidẽ Et ß itellige ſi ẽ manifeſtũ ipz hereticũ ĩcidiſ/ſe ꝓſidiã. Et dicit phil. idẽ eẽſi ſit occult⁹. dũ mõ ꝓbari poſſit. ſz Jo. an. limitat dictũ ſuũ veruz. ſi ad ꝓbatiõem ꝓceſſum eſt. qz tunc ꝓ/batõ facit delictum manifeſtũ. vt ĩ c. cum oli de verbo. ſig. Sec⁹ ſi nõ eſt ꝓceſſum ad proba/tionem. Pa. vero ibidem vult ꝙ a die cõmiſſi criminis ſunt liberi. q̃uis non poſſit allegari predicta abſolutio niſi facta manifeſtatione per ſententiã. Ego teneo cum tex. ꝙ eoipſo ꝙ eſt manifeſtum in hereſim incidiſſe tales ab/ſoluti ſunt quantumcũq̃ ſententia non ferat ꝯ eos. qz ꝓ exceptionẽ eoꝝ petitiõem elident

¶ Duodecima pena ẽ ꝙ dãnati preſentibus 16
ſecularibus poteſtatibus aut eoꝝ bailinis relinquãt animaduerſione punikdi clericj ꝑ/us a ſuis ordinibus degradatj. vt in. c. excom muĩcam⁹. el. i. eo. ti. ⁊ iſta aiaduerſio eſt pena ignis de cõſuetudine. lz de iure ſit pena mor/tis. vt in. l. arriani. C. ꝺ hereti. iũcta. l. vltimũ ſupplicium. ff. de penis.

17 ¶ Sz quero quid si hereticus damnatus p̄ ecclesiā velit redire nunquid ei p̄cetur. R. Jo. an. in quadā apostilla. in .d. c. excōmunicam⁹ tenet q̄ sic. Et idē glo. singularis in .c. excommunicamus. el. ij. eo. ti. Sz licet istud sit hūanū. tñ ego credo de iure cōtrariū. Nā vt acceptē oportet q̄ cōtinuo post deprehensionē erroris ad fidei catholice vnitatē sponte recurrat et errorē suū ad arbitriū p̄sidentis publice abiuret ⁊ satisfactōem condignā exhibeat vt in .c. ad abolēdā. eo. ti. qō non facit qui expectat cōdēnatōem. Et dictū .c. excōicamus el. ij. qō videt cōtrariū. loquit de deprehēso nō cōdēnato. Archi. tñ in .ca. vt cōmissi. eo. ti. li. vi. dicit q̄ relapsis dūtaxat nō parcit. semel tñ lapsis p̄cendū ē. exquo volūt ad fidē redire. Et vt dixi hoc est mitius

18 ¶ Vtrū rediens spōte ad veritatē fidei ⁊ reconciliatus recuperet bona. R. q̄ nō. Sz solū modo euitat penam mortis. Et q̄ olim debebat detrudi in ꝑpetuū carcerē ad agendaz penitētiā. hodie p̄ inquisitores vna cū p̄sidēte p̄t cōmutari. vt. in .c. vt cōmissi. eo. ti. li. vi. Et sic recupabit bona si ex misericordia ei p̄cedātur. aliter nō. vt in .d. c. vergentis

19 ¶ Tertiadecima pena. q̄ nullus clericus dz ei p̄bere ecclesiastica sacramēta. neq̄ tradere ecclesiastice sepulture. neq̄ elemosinas aut oblatōes eoz recipe. aliter clericus ꝑ quandus est suo officio regularis sua p̄uilegia in illa dioceſi vbi cōtrafecerint nō ei seruent. vt ī .c excōmunicamus. el. i. eo. ti. Hodie tñ quicunq̄ tradiderit ecclesiastice sepulture ē excommunicatus ipō facto p̄ .c. quicūq̄. eo. ti. li. vi. de quo. s. excōmunicatio. vij. casu. xxviij. Sz hec oīa limita. nisi peniteant ⁊ signa manifesta penitentie in eis appareant. q̄ tūc ecclesiastica sacramēta possunt ⁊ debēt dari etiā si forēt relapsi. vt ī .c. sup eo. de here. li. vi.

20 ¶ Quartadecima. q̄ nullus tabellio publica īstrumēta vel scripta p̄ hereticis credētibus fautoribus ⁊ ceteris facere p̄t. nec aduocat⁹ in aliqua cā vel facto p̄t eis patrocinū p̄stare. nec litigātib⁹ sub eoz examine. aliter ipso facto sunt suspēsi ab officio. ⁊ ꝑpetuo īfames vt in .c. si aduersus. eo. ti. Intellige fm Ra. ibidē. nisi reuertant ad fidē. q̄ tūc possunt p̄dicta p̄ eis impendi.

21 ¶ Qua pena puniūt credētes. fautores receptatores ⁊ defensores hereticoz. R. q̄ xviij penis. Prima q̄ sunt excommunicati ipō facto de quo sup excōicatio. v. casu. xvij. Secūda q̄ si post excōmunicatōz infra annū satisfacere contēpserint ex tūc ipso iure sunt infames. vt neq̄ ad publica officia seu consilia seu ad eligendos ad hmōi aliquos. neq̄ ad testimoniū admittunt. sunt intestabiles. etiam nec ad successionē admittunt. Nullus eis cogatur respondere sup aliquo negocio. sed bene ipi alijs. Si sunt iudices ⁊ dant sentētiam nulla est. Nec aliquis p̄t cām agitare sub eis Si aduocati sunt. nō sunt admittendi ad patrociniū. Si tabelliones instrumēta p̄ eos cōfecta nihil valent. sed cū auctore suo dānant si vero clericus fuerit ab omni officio ⁊ beneficio deponatur. Hec habētur in .ca. excōicamus. el. i. e. ti. Ex quibus collige. xij. penas ꝯ p̄fatos. Adde quartā. quintā. octauā. nonam tertiā decimā. ⁊ q̄rtādecimā in p̄cedētibus. ℣. dictas.

¶ Quis dicit credēs hereticis. R. Archi. in .d. c. quicūq̄. eo. ti. li. vi. q̄ ille qui ozē ꝑzio dicit se velle mori in fide talis heretici. vt q̄ dicit se credere errozibus eoz. ad hoc de pen. di. i. c. p̄t similiter qui adozauerit reuerētiam suo moze exhibuerit cōsolatōem vel cōmunionez in morte seu ī ifirmitate ab hereticis recepe rit. vel similia ꝑpetrāt q̄ ad ritū eoz p̄tinent credētes dicūtur. q̄ plus factis q̄ verbis loquimur. ar. ō appel. dilecti. el. ij. Et loquoz de his factis in quib⁹ error exp̄mitur. q̄ in alijs factis vt visitare eos vel alimoniā p̄bere non ē credere. sed pot⁹ fauere. Credētes tñ eoz errorib⁹ hereticī sūt. c. excōicam⁹. el. ij. eo. ti. 22

¶ Quis dz receptatoz. R. arch. vbi. s. q̄ ille qui sciēter recipit hereticos ⁊ si nō frequent q̄ licet fm grāmaticū sit verbū frequētatiū tñ in iure p̄ simplici verbo ponit. vt ꝑbat. ff. ō recep. l. fi. In iure ciuili receptatoz dz qui latēter recipit ⁊ celat. vt cōseruatus manus iudicis euadat. vt. l. i. ff. de recepta. ⁊. l. ꝑgruit. ff. de officio p̄sidis. ⁊. l. vl. C. de his qui la. oc. Et sic accipit etiā de iure canonico nisi solus in casu isto hereticoz. Ratio q̄ spāliter ois receptio ꝓhibet. vt in .c. sicut ait. eo. 23

¶ Qui dicūtur fautores. R. Archi. vbi. s. q̄ si sunt persone que publica potestate fungantur ex sola omissione dicuntur fautores: puta si ab ecclesia condemnatos non fugant vel nō puniunt sicut debent ⁊ p̄cipitur in. capi. ad abolendā. eo. ⁊ in .c. excōmunicamus. el. i. eo. Hoc ꝓbatur. xxiij. q. iij. qui potest. ⁊. q. v. qui vicijs. ⁊. q. viij. ꝓterea. ⁊ xvij. q. iij. ℣. ij autem. Item dicit idem Archi. q̄ si p̄lati nō faciūt carceres ad custodiam hereticorum vel similia que ad eorum officium ꝑtinēt ex auaritia nō dicunt fautores. q̄ id in fauoreꝫ hereticoz nō faciūt. secus si ꝑ tercos 24

nō faciūt. Si sunt priuate ꝓfite licz nō capiāt hereticos ex omissione sola nō dicunt fautores sed si celant eos postꝯ iurauerūt indicare ꝑnt dici fautores cū peccēt mortaliter in ꝑ celādo veritatē. xi. q. iij. quisq;. Idē dic de priuatis astrictis ꝑ iuramentū ad indicandū et celāt in casu ī q̄ tenent indicare qđ qū fit. vide. j. Inq̄sitio. §. xi. Sec⁹ in alijs ꝑuatis nō astrictis: qz nisi omittāt dolose ñ dicunt fautores. Ex ꝓmissione ꝙo oēs dicunt fautores: qz vt verbis excusant eos vel laudāt ⁊ hmōi. vñ si ꝑdicta ꝙba ꝙuocāt simplices ad amorē hereticoꝝ. ⁊ deuotionē quā hnt ad ecclesiā habeāt minuere. ⁊ talia nō dicant ex lubrico lingue: qz lubricū lingue ad penā nō dz trahi. ff. ad. l. iul. maie. l. famosi. tūc fautores dicunt. xi. q. iij. nō solū. ij. q. i. c. fi. Iul tom magis fautores sunt q̄ facto eis fauēt. puta. alimoniā mīstrādo: ipos liberā do. vel per q̄ liberari possunt dando et similia. ad hoc. xxij. q. iij. est iniusta. ff. de furtis. l. si pignore. Et idem dicit in eo qui precibus eos liberat. ar. xiij. q. vi. c. i.

Qui dicāt defensores. R. q̄. s. Arch. ꝙ qui cūq; defendētes errorē hereticoꝝ ⁊ tales dicūtur heresiarche. Itē dicunt defensores illi q̄ ꝑsonas ipoz defendūt resistēdo viribꝫ vel potētia ne ad manus iudicis veniāt puniēdi vel examinādi. Et de hoc. xxi. q. v. ꝑ totum. xxvij. q. ij. si custos. vbi ne fiat executio. vt in. c. ex lris de offi. dele. Nota tñ ꝙ defendēs hereticū ne ledatur a priuato vel qui in iudicio eidē patrocinat credens eū hre iustā causam nō dicit defensor vel fautor etiā si postea apāreat ꝙ nō erat iusta cā: qz hec ē iusta defensio q̄ talibꝫ reseruat. Secus si ꝫ ꝓsciam ei patrocinat: qz defensor est. ita no. Lar. in cle. i. de penis.

Qui nō hereticī fautores credētes defensores receptatores eoꝝ et etiā infamati. de hereti reciplanc ad pnīaz. R. ꝙ ad arbitriū epi pri⁹ dñt abiurare errorē et ꝓmittere ꝑ scripturā ꝙ tenebūt firmiter fidē catholicā. et ꝑ publice vel ꝓuate sicut crimē ē publicū vel priuatū. i. q. vij. qtiēs. de cōse. di. ij. ego berengarius. et. d. c. ad abolendā. postea dz absolui fm ecclie formā. de q̄ habet. xi. q. iij. cū alijs. de sen. ex. cū desideres Et postea imponi qđ talibꝫ solet iniūgi. vt ud. c. quotiēs et ego. Si tñ tps nō adest ⁊ signa pnie ī extremo demonstrēt p̄nt absolui sine solennitate ꝓfata fm Ho. et Inno. in. c. a nobis el. ij. de sen. excom.

Hermofroditus dicit ille qui habz vtrūq; sexū. s. virile et femineū.

Utꝝ possit eē testis ī testamēto. R. glo. iiij. q. iij. Itē idonei. ꝛ. hermofrodita. ꝙ nō. sicut nec mulier. insti. de testa. §. testes. In iudicio tñ sic eo mō q̄ mkr. Et ꝑ intelligo ꝙ tñ magis dz de feia q̄ de viro. Sec⁹ esset si sexus virilis magis incalesceret. Si ꝛo est paritas: glo. ꝑdicta nō determīat. Dz dicerē nō admitti nisi quat⁹ mulier admittit.

Utrū possit ordinari. R. ꝙ nō. qz est mōstruosus. ar. xxxvi. di. illitteratos. et. xlix. dis. c. vlti. Si tñ ordinat et sexus virilis magꝫ incalescit recipit caracterē: alꝫ nō. etiā si equaliter incalesceret fm Rodo.

Utrū possit ꝫhere et an debeat ꝫherere cū virovl cū mliere. R. glo. ꝑdicta ꝙ sexus magꝫ incalescēs dz attēdi: et sic determinari.

Ironia est mendaciū in verbis vl factis dictū: vt quis min⁹ extimet q̄ se ipm existimet. vt puta cū aliqs asserit de se aliq̄d vile: qđ in se nō recognoscit aut negat aliquod magnū qđ tñ existimat in se esse. et est aliqñ peccatū veniale: qñ id qđ dicit vel ostendit in se esse vel nō esse nō est scandalum: nec ꝓprie fame vel alterius. Aliqñ est mortale qñ esset in scandalū ꝓximi vel alioꝝ vel qñ ꝑ fieret ex inordinata ambitōe vt ꝑficeret alicui ꝑlature spūali. puta. qz vadit male vestitus et despectus ꝓpter hoc solū vt ꝑficiat et deliberate. Et intellige si est indignus: vel si ꝓpter honorē solū et hmōi fm ꝙ dixi ambitionē eē mortale. de q̄ vide. s. Ambitio. Et de tali dz ecclesia. Est q̄ nequit se humiliat: interiora aūt ei⁹ plena sunt dolo. alꝫ esset veniale pctm̄ talis ambitio cuz tali hyronia. Et sic intellige dictum Aug. in. c. cū hūilitatis. xxij. q. ij. minora tñ de se dicere salua veritate et maiora abscōdere ꝓpter hūilitatē nō est hyronia nec pctm̄ fm genus suū fm. s. Tho. xxij. q. cxij.

Hystrio quis dicat. R. ꝙ ille qui de ꝑsona sua ludum facit.

Utrū sit peccatū. R. s. Tho. xxij. q. clvij. ꝙ nō. si fiat moderate ⁊ loco ⁊ tpe et ꝑsonis ꝓgruis et gestib⁹ vel verbis honestis vt ꝓ subleuatōe animi alicui⁹. vñ et licite tales recipiūt aliq̄d ꝓ mercede. Et sic nō intelligit de istis. c. donare. et. c. q̄ venatoribꝫ. lxxvi. dis. nec. c. ꝑ dilectōe. de ꝓse. di. ij. alꝫ aūt ludū facere de ꝑsona cū gestibus inhonestis aut turpibus seu in loco aut tpe ꝓhibito ē mortale peccatū. vt ptz ꝑ. d. c. ꝑ dilectōne. in q̄ denegat ei corpus xpi: et talib⁹ donare est peccatū mortale si fiat ꝓ eoꝝ ludo exercēdo. Sec⁹ si fiat ꝓpt necessitatē ad naturā sustentandam vel ne ab eis infamarent fm Rodo.

a ¶ Utrū tales histriones ꝓhibiti possint ordinari. R. fm glo. in. d. c. donare. q nō. vt ī. c. matritū. xxxiij. di. q3 ifames sūt. iiij. q. i. c. i. ff. ō bis q̄ no. infa. l. ij. §. vl. Limitat tñ Pa. ī. c. cū decorē. de vi. et ho. cle. vel q̄ bis exercuit artē illā ī publico. Facit. l. palā. ff. ō ri. nup. xxv. q. ij. ita nos. ¶ In. vero m. d. c. cū decorē. vult vt sit ifamis q ꝑ hēat ꝑ officiū in curia: vl q assueſcat se in illo actu: alꝫ nō sit infamis: et est opinio magis pia. et mihi placet.

b ¶ Homagium est qñ quis facit ꝓmissionē alteri genibus flexis et manib⁹ intra manus illi⁹ positas: ita q efficit homo illius nulli⁹ alterius fidelitate salua. et talis appellat homologiū: et fit solū imperatori r̄ regi et hmōi q̄ ñ hntiu ꝓ se supiorē. et talis hoīs ligius differt a vasallitico in q̄ reseruat saltē impatoris fidelitas vel auctoritas. nec ꝑt q̄s eē homiligius duoꝝ: sed bene ꝑt esse homoligius vnius et vasallus alterius vl pluriū De quo homagio no. glo. cle. pastoralis. in. §. rursus. ver. homoq3 ligius. de re iudi.

i ¶ Utrū sit simonia ꝓ re spūali. puta. bñficio ecclesiastico homagiū exigere. R. q sic. vt est tex. ī. c. ex diligēti. de simonia. ꝛ ī. c. fi. ō re. iur. Rō. q3 homagiū ē seu ꝙtinet tale cōmodū illi⁹ cui ꝑstat: q3 efficit ei⁹ subdit⁹ ꝛ obligat sibi ad certa seruitia. Fidelitatis aūt iuramentuz bñ ꝑt exigi sine simonia: q3 tm obligat vt sibi sit fidelis et ꝑstatur pot⁹ dignitati q3 psone. Et hoc verū qñ est ī tali dignitate cui debet fidelitas talis: alꝫ etiā esset simonia fm vnā lecturam. in. d. c. ex diligenti.

b Homicidium. i. dicit voluntarium qō aīo et intentōe occidēdi hominē ꝓpetrat cū effectu. vñ dicit homicidiuz hoīs ab hoīe facta occisio. Et istud cōmittitur facto: cōsilio: defensione et dissuasione: cooperatōe: aīatione: auxiliatione. Pro quoꝝ declaratione multa dubia subinferunt.

i ¶ Utrū homicidiū voluntariū ab hoīe factū vt est hō sit ꝑcti mortale. R. q sic semꝑ: q3 ꝙceptū. Nō occides. Exo. xx. imo terribile peccatū. vt ꝓ. l. di. c. si q̄s volūtarie. vbi vult tex. q ponat ei pnīa: vt sp. l. horis statutis iaceat ad ianuā ecclesie ꝛ cōionē ī exitu vite sue nō recipiat. dicit glo. si nō fecerit ꝑdictā pnīam. Et notāter dixi esse mortale ꝑcti homicidiū voluntariū ab hoīe vt est hō. nō aūt ab hoīe vt a lege siue vt est legis mīster. q3 nō est ꝑcti dum mō nō desit iustus ordo: iusta cā: iust⁹ animus. Deest iusta cā: qñ aliq̄s sine demerito occidit Justus animus: cū ex li nocere vindicte occidit. Justus ordo: cū occidit ille cui lex nō ꝙmittit. vel cū occidit nō eo ordine q̄ lex statuit. de quo xxiij. q. v. in. c. reos. et ꝑ totā. q.

2 ¶ Utrū liceat alicui occidere seipm aut mutilare. R. q non. sine mortali pctō. q3 nemo mēbroꝝ suoꝝ est dñs. xxiij. q. v. si nō lz. et ī. l. liber hō. la. j. ff. ad. l. aquil. Propterea dicit Aug. ī d. c. si non licet. His ergo exceptis q̄s vel lex iusta generalit vt ipe fons iusticie de⁹ spāliter iubet occidi quisq̄s hoīem vel seipm vel quēlibet occiderit homicidij crimine teneat. hec ille. Fallit hoc in mutilatōe q̄ fit cā medicaminis: q̄ licz. Et de hoc. lv. di. c. si quis. el. j. et. ij.

3 ¶ Utr liceat alicui occidere seipm ne aliquis cogat eū ad pctm̄. R. q nō. vt ī. d. c. si non lz. et. xxiij. q. iij. displicet. Dñ Piero. ī. c. nō ē nostrū. xxiij. q. v. dicit. vñ et ī ꝓsecutionib⁹ nō licz mihi ꝓpria manu ꝑire absq3 eo vbi castitas pclitat. Hec ille. Et lz aliq̄ ex ꝝ dicto dixerit q vbi castitas ipugnat: lz se occidere. Hoc ē falsum. vt ꝓz ī ꝓallegat. c. Et iō hec dictio absq3 ponit inclusiue sic ibi. Pulcre sūt gene tue absq3 eo qō intrinsec⁹ latet. Sic q dictio vsq3 etiā inclusiue ponit. ff. ō pigno. ac. l. j. xiij. q. ij. ebrō. Et qō legit de sampson q̄ se interfecit. ꝛ idē ō aliq̄ alio dicendū q ꝝ fuit ex spāli reuelatōne dei. vt ōz in. d. c. si nō licet.

4 ¶ Quid si iudex occidat malefactoꝝ ordine iusticie nō seruato. R. q peccat mortaliter sic et qñ ex aīo vindicte vel ex cupiditate occidit: q3 iuste qō iustū est exeq̄ris dicit tex. ī deut. ꝛ no. in. d. c. reos. qō credo verū nisi ex aliq̄ vrgenti cā ꝝ faceret ꝛ notorie cōstaret occisum dignū morte. Et ꝓ ꝝ facit. c. de occidēdis. et. c. officia Sz melius. c. nō frustra. iij. q. v.

5 ¶ Utrū liceat occidere furē. R. glo. ī. c. cū bō. xxiij. q. v. q latronē insidiantē in itineribus: et nocturnū depopulatoꝝ ē a groꝝ licet cuilbz occidere. L. q̄ licet. vni sine iudi. l. i. et. ij. Latronē seu furē nocturnū similiter licz. diurnū vero nō nisi armis se defendat. vt in. c. si ꝓfodiēs. ō homi. Limitat tñ Pa. ī. c. i. de homici. et pdicta glo. verū: qñ aliter nō ꝑt ꝙphendi. Facit. l. furē. ff. de sicca. et. c. ij. de homi. Limitāt etiam scōo dicētes q qñ fur nocturn⁹ vel diurnus cognoscit. et res ꝑnt rehaberi ꝓ iudicē q nō licz occidere. Facit qō notat Bar. in. d. l. furē. aliter sic. et nō solū ꝓ eū cui furat: sed etiā ꝓ quēlibet Irregularis tñ erit tā iste occidēs q3 etiaz iudex de quo in ꝓcedenti dubio dictū est etiam si seruaret ordinē iusticie.

6 ¶ Utrum uxoꝝ a viro filia a patre cōmittendo adulteriū simul cum adultero possit occidi.

R. q̄ pater in ip̄o actu in domo ꝓpria vel i domo generi p̄ot interficere vtrūq; .ff. de adul. l. nec in eo. ꝯ. l. se. Marito etiā ignoscit̄ si occidat adultex quo ad mitigationem pene. C. de adul. l. gracus. si mō eū adultex deprehendat in domo sua cuz adultera. vt. l. marito. ff. de adul. alꝫ nō de iure ātiquo. sed de iure nouo potest post tres denunciationes factas vbiq; occidere. vt in auten. vt liceat matri ꝯ aue. §. penul. ꝯ vlti. Dicit tn̄ glo. in. c. int̄ hec. xxxiij. q. ij. q̄ hz tales. ꝯ similes excusentur a pena ciuili. nō tn̄ excusant̄ a culpa seu a pct̄o homicidij vñ in. c. qui. xxxij. q. vlti. dr̄ qui sine aliqua publica administratione maleficum. furem. sacrilegū. adultex. periurum. vel quēlibet crimino sum interfecerit trucidauerit aut mēbris ōbiliauerit velut homicida iudicabit̄. ꝯ tanto grauiꝰ quāto ñ sibi a deo ꝓcessam ptātem vsurpare nō timuit. Aduerte tn̄ q̄ aliud est qñ lex aliquid p̄mittit nō puniēdo. vt in occidēdo adultex. Et sic nō hz sine mortali pctō. Aliud est qñ lex ꝓcedit. sicut qñ diffidat aliquē. vt in. c. pro bonā. de homi. li. vj. ꝯ similibus. qz tūc si aliquis talē occidit nō ad̄o vindicte. hz zelo iustitie. sic nō peccat fm̄ Jo. an. in addi. ad Spec. qz facit vt minister legis. qō hz. xxxij. q. v. nō ē crudelis. Et sic concorda istud qō hic dr̄ cum eo qō dr̄ i dubio p̄cedenti. Alle aūt q̄ aliquez occidit defendē ꝛo se vel ꝓximū nō ꝓprie dicitur homicida de q̄ dic vt. j. Homicidiū. iij.

7 ¶ Vtrum sit homicida q̄ percutit mulierez p̄ gnantem. Rn̄. q̄ si partus erat iam formatus ꝯ ex ꝓcussione interijt homicida ē. secus si non erat formatus. hec ꝓbātur. ff. de penis. l. si qs. aliquid. §. qui abortionis.

8 ¶ Vtrū letaliter aliquem ꝓcutiens q̄ ꝓcussus postea ab alijs occisus ē sit homicida. Rn̄. q̄ sic. vt est tex. in. ca. significasti. el. q̄. eo. ti. Similiter si non apparet an letaliter ꝓcusserit vel ne tn̄ homicida ē. itē hōicida ē si aiūm occidēdi habuit ꝯ ꝓcussit q̄uis nō letaliter si postea ab alijs ꝓcussus interijt. vt in. d. c. significasti.

9 ¶ Mandato seu p̄cepto cōmissum homicidiū imputatur non solū mādatario. sed etiam mādanti. qz vt dicitur in. c. mulieres. de sentē. ex. Is ꝙ cōmittit cuius mandato delictum cōmitti ꝓbatur. Et ideo sic peccat mortaliter. aut excusat̄ sicut si ipe faceret. ꝯ perinde determinādū ē de mādatoribus q̄ ad irregularitatem sicut de mādante ꝓcuti clericū q̄ ad excōicationē vt. s. Excōicatio. v. casu. j. §. xxx. ꝯ tribus sequentibus.

10 ¶ Vtrū ꝓlatus habens iurisditōnem temꝓoralē qui iniūgit suo officiali q̄ sup̄ tali maleficio inquirat ꝯ iusticia exequat̄ sit irregularz ꝯ homicida si officialis mandatum exequens aliquē occidi fatiat. Respō. q̄ nō. qz dicit. tex in. c. episcobus. ne. cle. vel mo. li. vi. q̄ hz clericz nō liceat causas sanguinis agitare: eas tamen cū iurisditionē habēt temꝓoralem debēt ꝯ possunt metu irregularitatis cessante alij⁹ delegare. hec ibi.

¶ Consilio etiā efficitur quis homicida quando ex cōsilio sequitur homicid iūm nec solū quādo ꝓsiliū est directe de morte alicuius hz ēt q̄n ꝓsulit in cā ꝓpinqua ad mortē. s. aliq̄d ex q̄ sequitur mors: vt notat Joa. in. c. ad audientiam. eo. ti. Et hoc itellige q̄ ad cām ꝓpinquā fm̄ Juno. ibidē. vbi cōsulit̄ res illicita ex qua mors sequit̄. Sed vbi cōsulit̄ res licita. puta cōsuluit vt maleficus capiat̄: vt vt exponat se ꝓpria vel fide christiana. qz hz homicidiū sequat̄ ñ imputat̄ ei. Facit. xxxij. q. viij. oī timore ꝯ melius. c. hortatu. ꝯ precibus adriani. et sic nō est homicida fm̄ eū. Hz ꝛ̄ est q̄ notat Hosti in. c. ex litteris. de. exce. prela. ꝯ ꝓ. Joa. in. c. i. ō furis. ꝯ est tex. in. c. si quis vidua. l. distin. ꝯ in c. sicut dignum. eo. ti. ꝯ ibi determinatur q̄ clericus vel alius interrogatus de pena delicti si respondet q̄ est mors est homicida. si cas⁹ imminet de p̄senti per dicta iura. Sed ego cōcordando dico q̄ dicit verum. Juno. quo ad peccatum: sed quo ad irregularitatem dicit verū. Juno. quando est in cōsulendo rem licitā. ꝯ ñ homicidiū: ꝯ quādo homicidiū posset nō accidere: hz verisimiliter debeat euenire: sic dictū ē s. Bellū. q̄ hz prelatis dicere pugnate virilit̄ ꝯ huiusmodi. Et dictuz. Hosti. ꝯ Joa. intelligit̄ quo ad irregularitatem nō quo ad peccatum i eo qui cōsuluit sup̄ morte que infabiliter exequetur: qz dicūt q̄ si non imminet casus de p̄senti q̄ hz clericus consulet q̄ ē pena mortiz puniēdus malefactor: nō ꝓpterea est homicida s. quo ad irregularitatē: nec etiam quo ad peccatum: nisi malo animo hoc faciat. vt. j. Irregularitas. primo. §. iiij.

12 ¶ Vtrū cōsulens alicui vt aliū interficeret q̄ volēs interficere interfectus ē homicida. R. q̄ quo ad peccatum mortale ē indubitatum quo autem ad homicidium quidā: vt. Jun. ꝯ Joa. in. d. c. ad audientiam. referunt q̄ si verisimile erat q̄ non poterat interfici ab illo nō erit homicida. nec cōsequenter irregularis. Si vero verisimile fuit q̄ poterat interfici: sic erit homicida. Hz. Jo. ā. in. c. fi. eo. ti. li. vi. ꝯ Joa. i d. c. ad audiētiam. tenēt indistincte talē ꝙsulto

rẽ homicidã cẽseri q̃ ad penã irregularitatis. Et in istud magis assentit etiã Jn. et ẽ veri⁹.

13 ¶ Quid de eo q̃ consulit in genere q̃ adulteri sunt occidẽdi vel alĩ qui tñ de iure nõ sunt occidendi. R. fm Rodo. si reputabat iuris peritus & erravit nõ in apicib⁹ iuris sed in iure claro et certo, sic est irregularis si cõsultus ex suo cõsilio cõfisus aliquẽ occiderit. Si vero nõ erat reputat⁹ peritus: ꝛ simplex vel ideota aut erravit in subtilitate aliqua in q̃ sunt opiniones diverse: sic nõ erit irregularis, dummõ casus nõ imminueret de pñti: vt. s. dictũ est.

14 ¶ Dtrũ cõsulẽs alicui vt aliquẽ interficeret q̃uis ille cui dedit: ꝑsiliũ ꝓ multũ tps steterit añq̃ interfecerit sit homicida. R. fm Jn. vt Pa. recitat, et sequit ī. d. c. ad audientiã. q̃ sic q̃ dẽbat revocare ꝑsiliũ. Et si putabat amicũ nõ desistere, debebat ꝑ inimico intimare vt caveret, alꝫ nõ evadit q̃uis doluerit de cõsilio. Nõ credo tñ q̃ debeat revelare specifice illuꝫ cui dedit cõsiliũ: ꝛ bono mõ servata ei⁹ fama aufiset inimicũ: et sufficit. ex q̃ ꝑsiliũ revocavit.

15 ¶ Quid de ꝑsulente alicui vt se exponat ꝓ patria vel iure suo. R. Jn. ī. d. c. ad audientiã. q̃ nõ est homicida nec irregularis etiã si interficiat. xxiij. q. iij. ꝓ mẽbris. et. q. viij. hortatu. si tñ sciret eũ ibi moriturũ: sic videt homicida et irregularis fm Jn. et Ho. ibidẽ. Quos limita qñ cõsuluit ꝓ iure ꝓprio ita se exponere. ꝛ sec⁹ esset si cõsuluisset q̃ ꝓ xp̃o mortẽ sustineret vel ꝓ eccĩa etiã ꝓ pria. q̃ ꝛ sciat moriturũ nõ est homicida: nec irregularis. Et sic intellige Jn. et Hosti. vbi. s.

16 ¶ Defensione cõmittit homicidiũ: puta assotiando homicidaꝫ ad factũ homicidij. vt eũ si oporteat defendat et talis q̃uis etiã ei homicidiũ dissuadeat tñ fm Ho. homicida erit. facit. c. hẽric⁹. de cle. pu. ī due. Nec ī ꝑ distinguit an alꝫ essꝫ factur⁹ vel ne q̃ ad irregularitatẽ. ꝛ q̃ ad restõem bñ est distinguendũ: q̃ si alꝫ erat facturus nõ tenet.

17 ¶ Permissione etiã cõmittit homicidiũ nõ ꝓhibẽdo cũ ꝑt: vt pz in. c. nõ inferẽda. et. c. se. et c. fi. xxiij. q. iij. Sed ꝛ glo. in. d. c. nõ inferẽda. hoc referat solũ ad ꝑlatos. tu tñ dic q̃ cũ iura loquant vniversalit. Jõ est distinguendũ ī illis q̃ nõ sunt ꝑlati nec hñt ex officio an dolose omittãt ꝓhibere. Et sic credo homicidas si aliqs occidit. Si ꝓ nõ dolose ꝑ nõ ꝓhibẽt: ꝛ ex negligẽtia vl pusillanimitate: aut q̃ nolunt se immiscere rumorib⁹: vel nolũt aliũ hmõi rumoribus immiscerĩ sic mr filiũ vxor virũ & hmõi: nõ credo eẽ homicidas. Et ad hec faciũt nota in. c. quãte. de sen. ex. ꝓ Jo. an. et sequẽtes: ꝛ peccẽt: et forte moraliter q̃ñ sine ꝓiculo oĩ pñt obuiare ꝓ iura ꝓallegata: nõ tñ sũt irregulares ñ obviãtes nisi dolose vt occideret deĩsterent.

¶ Dtr̃ cũ q̃s vult aliquẽ interficere iniuste nisi ego dem sibi aliquã certã pecuniã meã tenear. R. glo. in ꝓn. lxxxiij. di. q̃ q̃dã dicũt sic. quidã nõ. Jpa videt tenere q̃ nõ. nisi sit ꝑlatus. ꝛ ego credo q̃ sive sit ꝑlat⁹ vl nõ q̃ teneat alit pcũ mortale nõ evadit si mõ ꝛ vltra necessitatẽ sue vite et illoꝝ q̃bus tenet ꝓvidere. q̃ si cut tenet existenti ī extrema necessitate subvenire, sic et tali. Ex q̃ alio mõ nõ ꝑt eũ a morte liberare. 18

¶ Dtrũ nõ revelãs tractatũ homicidij sit homicida si sequat. R. Pa. ī. c. petr⁹. eo. ti. Alĩq̃ dicũt q̃ ñ: sufficit q̃ ꝓhibuerit. Jo. an. distinguit q̃ aut dolose nõ revelat et erit homicida. aut nõ dolose nõ revelat & nõ erit homicida. et hoc placꝫ Pa. ibidẽ: Ego credo q̃ si nõ revelat illis q̃ ꝑnt ꝓdesse & nõ obesse q̃ erit homicida q̃tumcũq̃ ꝓhibuerit. Et de ꝑ vide Jnno. in. d. c. petrus. 19

¶ Dtrũ inviriat⁹ ab aliq̃ audiẽs amicos suos vl parẽtes velle vindicare sit homicida si ñ ꝓhibeat exp̃sse. R. fm glo. ī. d. c. petr⁹. q̃ si homicidiũ sequit erit homicida nisi exp̃sse ꝺicat q̃ tractantibus talia si nõ ꝺicit videt cõsentire. Silis casus est. i. q. iij. q̃ ꝑlatus. 20

¶ Coopatõe etiã ꝑmittit homicidiũ: vñ in. c. sic dignũ. ℈. i. eo. ti. dicit q̃ illi q̃ ad capiendũ ipm aĩo feriẽdi aut occidẽdi accesserint. ꝛ manus ī eo nõ ipposuerit tñ exq̃ mors secuta ẽ hoicide sũt. Facit etiã. c. studeat. l. di. Vbi ꝑcutiẽs aliquẽ q̃ interijt ex ꝑcussione sive directe. puta q̃ vulnus letale fuit, sive occasionaliter. puta q̃ ex ꝑcussione de eq̃ cecidit vel de alio loco ex q̃ casu interijt homicida est. Et sic intellige de coopatõne silr ī q̃cũq̃ hoicidio. vt puta q̃ multi vulnerarũt. de q̃ etiã. xxij. q. vl. c. fi. 21

¶ Dtr̃ exhibẽs pñtiaꝫ suã in bello iniusto animando ꝑsulẽdo vel inimicis timorẽ incutiẽdo sit homicida si aliquis ibi occidit. R. Pa. in c. fi. gnificasti. eo. ti. q̃ sic. Sec⁹ essꝫ in bello iusto vt. s. bellũ. et in. c. petitio tua. ī glo. eo. ti. 22

¶ Dtrũ exhibẽs pñtiam suã vbi sit hoicidiũ sit hoicida & irregularꝫ. R. q̃ si ẽ ꝑlat⁹ ibi habẽs iurisditõz ẽ homicida & irregularꝫ. ó exceꝑla. c. ex lr̃is. Alĩq̃ ꝓ nõ. vbi ex sola curiositate stant ad videndũ: peccãt tñ graviter clerici. 23

¶ Dtrũ inq̃sitor hereticoꝝ sciens q̃ cũ ꝑnũciaverit talẽ hereticũ occidet efficiat irregu- 24

laris ꝓnũciãdo. Rx. fm Jo. i. d. c. ad audiẽtiã. de hoi. q̃ nõ. xxiij. q. viij. legi. et. q. v. si audierꝫ

35 ¶ Animatõ: incurrit̃ homicidiũ. vt ptz i. d. c. sicut dignũ. Limitat tñ Pa. ibidẽ verũ qñ incitatio seu inaĩatio ẽ ad hoĩcidiũ spãlit̃. qz tũc teneꝫ. Secꝰ essꝫ si esset ĩcitatio ad odiũ i gñe. qz nõ teneret̃ ꝺ delicto postmodũ iñ secuto. Idẽ dic qñ aĩatio ẽ ad factũ licitũ. lz homicidiũ sequat̃. Sic cũ ꝓlatꝰ hortat̃ in bello iusto vt viriliter pugnẽt. de q̃ vide. s. Bellũ. ℣. iij.

26 ¶ Auxiliatõe etiã ꝓmittit̃ hoĩcidiũ. vt in. d. c. sicut dignũ. Oñ dicit Pa. i. d. c. q̃ ꝑstãs qꝺcũ q̃ auxiliũ q̃tumcũq̃ modicũ i delicto ꝓmittẽdo teneꝫ. etiã custodiẽdo vestimẽta. Sz distingue si vis bñ itelligere q̃ aut auxiliũ ꝑstat̃ ad ꝓpetrandũ factũ legitimũ ⁊ iustũ. ex q̃ tñ facto leq̃t̃ homicidiũ. Et sic nõ teneꝫ ꝺ tali hõicidio talis auxiliator q̃ ad pctiñ sed q̃ ad irregularitatẽ. Si auxiliatꝰ fuit directe hõicidio bñ tenetur. Secꝰ si idirecte. sic dictũ ẽ de auxiliãte pugnãtes i bello iusto et hmõi. Aut ꝑstat̃ auxiliũ s. ꝓ facto illicito. ex q̃ sequit̃ homicidiũ. Et sic hõicida reputat̃ q̃tũcunq̃ auxiliũ sit idirectũ Et sic loquit̃ d. c. sicut dignũ. Sikr si auxiliuz ꝑstat̃ sup̃ hõicidio ꝓpetrãdo siue iuste siue iniuste incurrit̃ irregularitas. si hõicidiũ factũ est.

27 ¶ Utrũ clericꝰ accomodãs arma alteri sit irregularis si ille interficit. Rx. q̃ si i bello iusto vel vt se defendat ꝫ iniuriãtẽ nõ erit. Secꝰ si i bello iniusto. c. fi. ꝺ homi. De materia homicidij q̃ ad irregularitatẽ. vide. j. irregularitas. j. §. i. cũ multis sequentibus.

Homicidium. ñ. casuale dicit̃ qꝺ ꝑter volũtatẽ euenit ⁊ ex casu fortuito. de quo. l. di. §. ecõtra. cũ multis. c. se.

¶ Utrũ sit homicida q̃ ad culpã vel penã qui a casu hoĩez occidit. Rx. ut colligo ex glo. Ber. i. c. sicut. de hõicidio. q̃ aut dabat opam rei licite ⁊ adhibuit oẽm diligentiã quã debuit. et sic excusat̃ ac si nõ fecisset. c. ex lris. el. j. et. c. di lectus. eo. ti. et. l. di. si duo. Si vero nõ adhibuit debitã diligentiã ĩputat̃ ei q̃ ad culpã et penã. s. irregularitatꝫ. l. di. de clerico iacẽte. ꝑt di spẽsari cũ eo vt in ordie suscepto ministret fm Jo. i. d. c. ꝺ clerico. Si xpo dabat opam rei illicite. siue adhibuit diligentiã vl nõ imputat̃ ei vt in. c. q̃tũ. l. dist. Ex quo ptz quid tenendum de multis questionibus.

2 ¶ Quid de clerico q̃ riram faciẽs supuenientibus ei⁹ amicis occiderũt eũ cũ q̃ rixabat̃. Ad quã rñdendũ est q̃ ẽ homicida ⁊ irregularis. ita no. Pa. in. c. petrus. eo. ti. et doc. ibidẽ. et facit tex. ibidẽ. Limitat tñ Pa. si rixã illicite exercebat. alꝫ nõ. qz si fuit sine culpa. factũ alieꝝ nõ ꝺz sibi ĩputari. c. significasti. el. ñ. eo. ti. Limita ß etiã fm Jo. i. d. c. ad audientiã. verũ si nõ ꝓhibuit q̃tũ potuit. Sikr nõ esset homicida nec irregularis si inimici illius cũ q̃ riram faciebat supuenissent ⁊ occidissent: q̃uis rixa fuisset illicite: qz nõ intuitu clerici eũ occiderũt. sed ꝓter inimicitiã quã habebãt ꝫ eũ. Ita no. doc. in. d. c. significasti. el. ñ.

3 ¶ Quid de eo q̃ ꝓcussit latronẽ q̃ asportabat res suas. ex q̃ ꝓcussione fugere non potuit. ex q̃ ab alijs postea occisus est. Rx. q̃ ẽ hõicida ⁊ irregularis fm cõiter doc. i. c. significasti. el. ñ. et. i. et in. c. de cetero. ibidẽ. qz dedit opam rei illicite. Sz si teneꝰ q̃ esset clericꝰ licite ꝓ defensione rerũ possit ꝓcutere nõ erit irregularis dummõ letalit̃ nõ ꝓcusserit nec aĩo occidẽdi fecerit. et magꝫ placz q̃ opinio doc. qz. d. c. de cetero loquit̃ de cã ꝓpinqua homicidij vt sit irregularis. Secꝰ in cã remota. vt est i casu isto ex q̃ nõ habuit aĩm occidẽdi. Et ꝓ ß facit. d. c. significasti. et. c. exhibita. eo. ti. et. ff. loca. l. q̃ dom̃. i fi. Et vꝝ sensisse glo. in. d. c. de cetero. et in c. tua. ꝺ homi. nisi forte dicas. q̃ lz daret opaz rei licite. tñ debuit cogitare q̃ si vulneraret̃ eũ nõ valẽs fugere q̃ occideret̃ ex q̃ erat verisile. et sic erit irregularꝫ. Sz mihi nõ placz. Nã vt habet̃ i. d. c. tua. clericꝰ vulnerãs grauit̃ furem ingressum suã domũ: lz fur postea captꝰ sit ductus ad officialẽ. q̃ officialis mittẽs clerico ꝑdicto vt exponeret si q̃ sciret de ꝑdicto fure interrogãs. lz nũcijs. tribuẽs cultellũ ⁊ sotulares q̃s a fure abstulerat. si i nullo alio se impediuit lz talis fur occidat̃ nõ est irregularis. ergo nec a fortiori ꝑdictus.

4 ¶ Quid de eo q̃ videẽs latronẽ clamauit. ex q̃ clamore captꝰ fuit ⁊ occisus latro. Rx. q̃ ẽ homicida et irregularis. vt tz Jn. et Jo. et seq̃t̃ Pa. i. d. c. significasti. el. ñ. etiã si nõ hũit aĩm ad mortẽ. qz debuit cogitare de homicidio qꝺ cõiter sequit̃ in tali clamore. Et hoc credo verũ fm Pa. ibidẽ. si. cõiter sequit̃. alꝫ nõ. ex q̃ animũ habuit vt occideret̃. Sikr nõ est irregularis qñ clamauit ꝓ sua liberatõe. qz ille volebat eũ interficere. Secus si ꝓ rebus vel alijs. vt j. diceꝫ. Homicidiũ. iij.

5 ¶ Quid de ludẽte cũ pregnãte q̃ dispgit̃. Rx. fm Jo. an. et sequit̃ Pa. in. c. sicut ex litteraz. eo. ti. si cõditio ludi erat gratilis et ludꝰ fuit licitus rõe ꝑsone. vt qz maritꝰ frater vel alia ꝑsona ꝓiuncta nõ erit irregularis. qz nõ est in culpa alicuius. eo q̃ ludus leuis nõ est ꝓhibitus in ꝑgnante. dummõ ꝑsone conueniat ludenti cum

ea.als sic.

6 ¶ Quid de clerico vel quocūq; alio q̄ implorat officiū iudicis ꝓ recuperādis suis reb⁹. Iz sciat ꝓ certo q; sine sanguinis effusione nō poterit recuperare. R. q; nō ē irregularis fm Jo. an. Et est tex. in. c. ij. eo. ti. li. vi. dūmō ꝑmittat ꝓtestationē q; nō intēdit ad vindictā sanguis et ꝟ tene. Iz Vin. tenuerit ꝛriū: qz ita declarū est. i. d. c. ij. Et credo verū: qñ alio mō nō ꝑt recuperare. Et sic intellige ꝑfatū. c. ij. qñ mortē nō intēdebat Iz recuperatiōz suā: qz si intētio erat maculata erit irregularis: si mors vel mutilatio est secuta fm Host. Et sic intellige. c. exlēis. de excess. ꝑla. et. xxiij. q. v. c. ij. de pe. di. i. c. piculose. Idē tene etiā si furē capiat et iudici tradat fm limitationē p̄dictā.

7 ¶ Quid si post suspensionē seu occasionē letetur⁊ hz ratū. R. q; nō erit irregularis: qz lex ꝓ motionis attendit factū. xv. q. i. c. fi.

8 ¶ Quid de sacerdote qui ꝓ edificatōe eccie vel dom⁹ aduocauit aliquē in adiutoriū qui a casu interijt. R. q; nō est irregularis si nihil de cōtingentibus omisit. c. fi. eo. ti.

9 ¶ Quid de ludēte cū alio q̄ a casu occidit socium. R. q; si ludebat cū ꝑsonis cū qb⁹ erat licitū et ludo licito et verisimilit ex ꝯditōe ludi talis casus euenire nō debebat nō ē irregularis. vtz in. c. latoz. eo. ti. vbi cleric⁹ ludēs cū clerico qō hz. et nihilomin⁹ vnus ipoz alterū accipiēs⁊ ꝓsternēs ad terrā cultellū sibi infixit⁊ mortuus est: et tñ ꝓstratus nō est irregularis: qz cōditio ludi nō erat ꝓsternēdi: et iō nō fuit in culpa: Iz ꝓsternēs. Si vero nō cōsiderauit ꝯditionē ludi ex q̄ tale q̄d euenire poterat. erit irregularis. vt in. c. cōtinebat. eo. ti. vbi volens eq̄tare sup sociū q̄ habebat falcē i latere occisus est. et socius est irregularis. qz conditio ludi erat. vt q̄ tetigisset baculū alteri⁹ sup eū equitaret. Et iō debebat deponere falcē. ex q̄ ludi ista erat ꝯditio. Si tñ ꝓhibuisset ne eū equitaret. tz Pa. in d. c. q; nō esset irregularis. Jo. tñ et alij tenēt q; etiā ꝓpter ludi cōditionē. qz potuit euenire. Sed Pa. opinio magis placet. pōt tñ episcopus dispensare in casu quo efficit irregularis. vt i subdiaconat⁹ officio ministret si subdiaconus erat. vt in. d. c. cōtinebatur.

10 ¶ Quid de eo q̄ dat poculū amatoriū. ex quo sequit homicidiū cuius nō intēderet. R. q; homicida est⁊ irregularis. vt no. Pa. i. c. si aliqs eo. ti. Facit. l. si q̄s aliquid. §. qui abortionis. ff. de penis. Rō. qz dat operā rei illicite. Sec⁹ si nō sequit homicidiū. puta. qz fetus nondum erat format⁹. q̄ Iz peccet mortaliť quicūq; dat aliquid ad potandū vel ex libidine vel odio et hmōi. vt nō possit generare aut cōcipere vel nasci sobolescōcepta. vt ptz in. d. c. si aliqs. tñ irregularis nō est. vt ibi glo.

¶ Quid de eo q̄ insequēs aliū qui ex fuga cecidit⁊ mortuus est. R. q; est homicida si fugiēs timebat de graui malo infligēdo nisi fugeret. Sec⁹ si de leui et cā ludi. Vñ Pa. in. c. exhibita. eo. dicit. q; si quis ꝓiecit lapidē vt aliū ꝓcutiat. dummō ꝓcussio nō possit esse grauis. et alius ne ꝓcutiať fugiēs cadat et occidať nō erit irregularis. vel si ꝓiiceret lapidē a remotis et alius timēs fugeret⁊ corruēs interiret. sikr nō est irregularis. Sec⁹ si vt graviter ꝓcuteret. vt iactus potuisset graue ꝓcussionē facere nisi alius fugisset. qz tūc teneť de homicidio. quia tūc noxius esset ludus etiā in pueris. ii

¶ Quid de illo puero qui vesicā porci inflatā violēter frangens ex terremotu muliere grauida expauefacta fugiēs dispsa est. R. q; non est homicida. nec irregularis ꝓ doctrinā Pa. i. d c. exhibita. cuius Jn. Abbas. ⁊ Vincē. videā tur sentire q; tā in isto q̄ in p̄cedenti imputeť ei homicidiū. Iz mihi videť durū. nec tex. i. d. c. videť velle vñ nō q̄libet cā dz attēdi sz ꝓpinqua ad ꝟ vt sit irregularis. Facit. ff. ad. l. cor. de sicca. l. nihil interest. in glo. Non enī q; faber facit cultellū est homicida. sed tñ aio nocēdi facit et minorē diligentiā adhibuit: tūc cōsiderať causa remota fm Ber. in. c. de cetero. et c. ꝓbyteroz. de homi. Vñ cū quis ꝓcutit aliū vulnere non mortifero. tñ ex imperitia medici vel in curia vel expositione ad labores et sudores ille moriť nō est irregularis fm Ber. in. c. exhibita. de homi. 12

¶ Quid de clerico qui venando vel se exercendo iaculū ꝓiecit et aliū a casu interfecit. R. q; teneť de homicidio⁊ est irregularis sine adhibuerit diligentiā vel ne. qz dabat operā rei illicite. c. qui arboꝛē. §. si vero. l. di. 13

¶ Quid de custodientib⁹ infirmos q̄ ad eoꝛū petitionē dederūt ei vinū vel aliq̄d hmōi. R. q; si certū est eos mortuos ꝓpter hoc. et ipi hoc potuerūt ꝓuidere q; irregulares sūt. nō debēt tñ facere sibi hāc ꝓscias q; ꝓpter hoc sint mortui fm Rodo. qñ bono animo id fecerunt: nisi sit euidens culpa vel dissoluta negligentia. et si habent cōscientiam debent deponere ad cōsilium boni viri. nisi contra ꝓceptum medici expresse dedissent: quia non excusarentur. vt no. in. d. c. tua nos. de homi. Idem dic de vententibus infirmos vnde vel apostema frangiť vel anhelit⁹ obturať et suffocatur. 14

15 ¶ Quid de parētibus qui a casu ꝓprios filios occiderūt. R. si ex culpa graui vel leui tenent de homicidio. vt ptz in glo. fi. de his q̄ ꝓpr. fi. occi. Nā dat eis ꝑ culpa graui pnīa. vij. vel. v annoꝝ. ꝑ leui triū. Si aūt nulla culpa ꝑcessit nō tenent. Nota tamē fm Hosti. et Pa. et alios doc. in. d. c. fi. q̄ si culpa sit occulta siue grauis vel leuis nō debet dari pnīa publica cōtra quod faciūt multi qui imponūt publicā penitentiā. de qua in. c. capite. l. di. et male. qz fieri nō debet talis pnīa. nisi crimē adeo fuerit graue q̄ totā cōmouerit vrbē. vt in. d. c. in capite. ¶ Collocare tñ apud se filios tenellos parentes nō debēt aliter sunt in culpa. ij. q. v. cōsuluisti. et eis ꝑputat homicidiū si sequit. nisi forte ita paupes essent. q̄ nō possent eos pānis fouere cōtra frigora. qz tūc tenēdo apud se in lecto si debitā faciūt diligentiā in reliquis nō tenent aliqua culpa. qz duobus malis cōcurrentibus minus eligit. xxij. di. nerui. et iō si est minꝰ pīculum collocare penes se q̄ alr tenere excusant.

16 ¶ Quid de tenentibꝰ aīalia que aliquē interfecerūt. R. si nō fuert in aliqua culpa nō tenetur de homicidio. alꝰ sic. puta. qz erāt ferocia et nō tenuerūt ligata et hmōi. ar. c. bi qui arborē. et. c. sepe. l. di. et qō no. in. c. de occidendis. xxiij. q. v. Et hoc tene fm Ho. lz Jn. in. c. ad audientiā. de homi. videat tenere q̄ nullo mō sit irregularis.

17 ¶ Quid de illo qui vocat milites ad defensionē sui iuris si aliqs ibi occidat. R. nō tenetur de homicidio. vt i. d. c. de occidendis. et. q. iij. eadē causa. c. maximianus.

18 ¶ Quid de medico cui ꝑter voluntatē ifirmꝰ mortuꝰ est i manibꝰ seu sub cura. R. si ista q̄tuoz ꝓcurāt nō hz culpā. Primū q̄ istud officiū sibi ꝓuiebat. qz nō erat ei ꝓhibitū exercere sicut ē clericis et religiosis cirogiā. i. c. sniaz. et. c. nō magno. ne cle. vel mo. Secundū si erat ꝑitus i arte. Terciū si exhibuit oēz diligentiā fm artē. Quartū si informauit de his q̄ sūt ꝑniā egritudini infirmi. Nā istis seruatis nō imputat ei hōicidiū. ita no. Pa. in. c. ita nos. e. ti. alꝰ tenet de eta. et quali. c. ad aures.

19 ¶ Quid de eo q̄ impellit in aliū et ille moriꝰ: vel de eo q̄ declinās eū qui volebat ꝓcutere ꝓcussus est aliꝰ ex tali declinatōe et occisus. R. fm Hu. i. c. sepe. l. di. nō est irregularis. nec homicida. nisi in fraudē fecerit.

20 ¶ Quid de eo q̄ mādauit aliquē verberari inhibendo ne interficiat vel mutilet. R. si mandatarius interficit vel mutilat seu interficit vt mutilat. ꝓpter talē ꝓcussionē faciendā. Homicida iudicat mādatoꝝ. qz mandādo i culpa fuit. c. is q̄. eo. ti. li. vi. qm̄ verisimr hoc posset euenire debuit cogitare ibidē. Idē dic ō eo q̄ mādat aliquē capi. qm̄ verisimr moꝛs poterat ꝓtingere. et hoc q̄ ad eū q̄ iuste et ex offō mādat. Secus i alijs. qz ēlitercūq; moꝛs sequat irregulares sunt q̄uis verisimr nō debebat euenire.

¶ Quid de illo q̄ volēti fugere inimicos ꝓpt timoꝛē mortis cōsuluit vt remaneret q pacē ꝓcuraret. ꝓpter qō remansit q occisus est. R. nō tenet q̄n bono aīo fecit habēs ꝓbabilē causaz credēdi q ex remāsione nō imminueret piculū. puta. qz inimici erāt eius ꝓsanguinei vel tales amici q eos poterat cohibere. Secꝰ esset si nō habuit ꝓbabilē causaz credendi. vel si habuit non tñ fecit quantū potuit. qz sic imputaret ei homicidium. vt in. c. tua nos. eo. 21

¶ Quid de eo q̄ misit puerū ad aquandū equū monēs vt caueret a flumīe q̄ submersus est. R. si rōnabiliter poterat dubitari est irregularis aliter non. 22

¶ Quid de illo qui cū corrigia q̄ habebat gladiū verberās famulū interfecit. R. q̄ est irregularis. qz ꝓbabiliter debebat credere occasionē nō remouēdo gladiū. 23

¶ Quid de illo qui interrogatꝰ de malefacto rei ꝑm eis ostēdit. R. si ꝓbabiliter potuit cogitare q̄ ad mortē eū q̄rerent. est irregularis. alꝰ nō. De hoc etiā habes. ſ. Irregularitas. in prin. Et ibi vide multos casus. 24

Homicidium. ij. cōmittit necessitate. ſ. defensionis. que q̄n et quō liceat. vide. s. defensio.

¶ Quid si violētia infert rebus solū. Vtrū occidēs ꝓ ipis saluādis excuset. R. Pa. in. c. significasti. el. ij. eo q̄ nō clericus nec etiā ꝓ ipis recuperādis. vt in. c. suscepimus. eo. Si vero ē laicus de iure ciuili est clarū q̄ ꝑt impune occidere si aliter saluare nō poterat eas. vt in. l. furē. ff. de sicca. et in. l. ita q̄ ff. ad. l. aquil. et ꝙ habebit locū in oī foro ꝓtentioso seculari. Sed q̄ ad irregularitatē tā clericus q̄ laicus occidēs vel mutilans ꝓ ipis saluādis erit irregularis vt ptz in. c. suscepimus. eo. Nota glo. xxiij. q. iij. in ꝓn. An autē peccet mortaliter occidēdo ꝓ rebus saluandis. dic vt. s. defensio. §. tercio et quinto. 1

¶ Quid si violētia infert ꝓsone solū. vel ꝓsone et rebꝰ simul. R. Pa. in. d. c. significasti. q̄ aut ꝑt euitare fugiendo aggressorē. et sic clericus tenet fugere ꝑ. d. c. suscepim. Jn laico vero Bar. in. l. i. C. vnde vi. videt tenere q̄ nō tenetur fugere. qz fuga est iniuria. vt. l. ita apud 2

labeonē.ff.de iniuē.et dicit Ly. in.l. si ex plagis.§.tabernarius.ff. ad.l. aquil. q fuga reddit fugientē viliorē. Ergo sic licz p iactura rei multo magis p iniuria corpali q̄ est maior iniuria.l.in seruor.ff. de penis. Tu dic q sine in clerico sine in laico si pt fugere nō lz occidere vel mutilare.aliter incidit in penā irregularitatis sm Ray. q Ber. Bof. tñ tz q post peractā pniaz poterit in susceptis ordinib⁹ ministrare sine dispensatōe.lz nō ascēdere ad maiores.et ita intelligit.c.ō his clericis.l.di. Si vero aliter nō pt effugere nec euadere.nisi mutilet vel occidat.sic licite tā cleric⁹ q̄ laicus occidit vel mutilat et sine omni pena irregularitatis.vt i cle.vnica.eo.ēt sine oī pctō ita q statim p̄sbyter posset celebrare sm Jo. de ligna. tracta.de iusto bello.facit.c.olim.el.j. de resti. spo.dūmō nō faciat aīo vlciscendi. Facit p̄o hoc.c.ij.eo.

¶ Quid si interfecit p defensione psone alterius quā aliter ñ poterat saluare. R. q lz hoc possit sine oī pctō qñ volebat iuste talē psonā interimere:tñ irregularis efficit.vt no.i.d.cle. vnica.eo.vide.s.clericus.r.§.vl.

Homicidium.iij.ſ.spirituale cōmittitur i aīa solū:multis modis. Primo platus nō arguēs.xlij.di.epheſijs. Secundo adducēs subditos in desperatiōz p̄ter austeritatē.xlv.di.recedite Tercio quicūq̄ defraudat res ecclesie.xij.q.ij.q̄ xp̄i.et.c. qui abstulerit. Quarto nō soluēs legata defunctor. xiij.q.ij.qui oblatōes.cū duobus.c.se.et dicuntur membra diaboli.xij.q.ij.cum devotissimā. Quinto de rebus alienis faciēs elemosynas. iij.q.v.immolās.xvi.q.i.decime. Sexto alios ad malū p̄uocās.de cōse.di.iij.queris.de pe. di.i.noli. Septimo decimas debitas nō soluēdo.d.c.decime. Octauo p̄uocās ad iuramentum quē scit false iuraturū.xxij.q.v.ille. Nono odiū alteri gerendo.de pe.di.i. homicidiorz.ſ. Jo.iij. Decimo alteri detrahēdo.d.c. homicidiorū.et.vi.q.i.summa iniquitas. Undecimo morientī pniam negādo.xxvi.q.vi.agnouimus Duodecimo de se malaz suspitionē dando.xi. q.iij.nō sunt audiēdi. Terciodecimo oppressionē vel iniusticiaz.aut iniquitatē exercendo. de pe.di.i.oīs. Quartodecimo causa libidinis explende vel odij meditatōe hoī vel mulieri aliquid faciēdo vel ad potandū dando.vt nō possit generare aut concipere.vt in.c.si aliqui. de homicidio.

Homicidium.v.q̄ ad penā.ſ.irregularitatis.q aliter de iure canonico. Vtr oīs homicida sit irregularis. R. q sic. q̄lūlz q̄ occidit post baptismū p industriā et p insidias vt no. Pa. in.c.i. de hōicidio.et ibi p̄z ex ter.et etiā est irregularis oīs homicida volūtarie occidēs.siue ex iusticia siue legis aut canonis p̄missione.siue ex vindicta siue sine pctō siue cū pctō solūmō excipit ille q occidit nō valēs aliter euadere.et ℟ intelligo si hz occidēs vsuz rōnis.q2 oīs furiosus infans q dormiēs. si occidūt nō sunt irregulares.cle.vnica e.ti. Dñs iudex q̄tumcūq̄ ex iusticia p̄cedit ē irregularis. li.di.aliquātos.et accusator aut testis vel etiā notari⁹ sniaz scribēs vel p̄ferēs aut attestatōes scribēs vel legēs dū publicant. Aduocat⁹ intellige ē reū vel etiā p reo si mors infligat accusatori.assessor et q̄libet ali⁹ officiat i cā mortis vel mutilatōis mēbri irregularis ē.vt no.i.d. c.aliquātos.et p totū.ex ne cle.vel mo. sniam. et in glo.i sūma.li.di. Et nō solū qñ q̄s interfecit vel mutilat p se hz etiā ex mādato.p̄silio.defensione.p̄missione.cooperatōe.aīatione.auxiliatione.sm q.s.in.i.c.hui⁹ tituli declaratū est fore hōicidas solū excipio q ad irregularitatē eū q nō obuiat cū possit.q lz sit hōicida sm q diri.s.nō tñ credo erit irregularz nisi sm q.s. diri. Homicidiū.i.§.xvij.q2 lex p̄motōnis factū req̄rit.xv.q.i.si q̄s nō irat⁹. Et p his oīb⁹ facit.c.sicut dignū.eo.ti.etiā si occisus vel mutilatus sit pagan⁹.l.di.clericū.homicida vero casualis in casu in q ei imputat sltr irregularz est.als nō. Et qui sunt dictū est in.ij.c. hui⁹ ti. Homicida sltr ex necessitate nō excusat.nisi p euasione sue psone.vt dictū ē.c.iij.hui⁹ ti. Homicida vero spūalis nullo mō irregularis efficitur.p baptismū etiā tollit irregularitas homicidij aī cōmissi.vt.s. Baptism⁹.vij.§.iij.

¶ Utrū cū homicida volūtario sol⁹ papa possit dispensare. R. sm cōiter doc.in.c.sic dignū e.ti.q sic.q̄uis glo.teneret q nec etiā papa possit. Sed tu tene cū cōiter doc.q pt. imo dicit Pa.i.c.ego.de iu reiu.q clerici p̄ñt vti armis etiā offensibilib⁹ de lnia pape. q2 solū est p̄hibitū de iure positiuo.sed eo inferior nemo pt dispensare q̄tumcūq̄ etiā sit occultus.c.vlti.de tēpo.ordi. Vincen.tñ tenet q si omnino occultū est.et egit pniaz q nō indiget dispensatōe.q2 ecclesie nō est obnoxius.q2 peccatū occultū.xxxij.q.v.christiana.nec deo p̄ter penitentiā qua ei satisfecit. Et iō celebrare pt q vti ordinibus sine alia dispensatiōe. Lau. vero et Jo.cōcor.cū Vin.si mō dispēsatio eēt interuenit. Pa.xo i.c.ex tenore.de tēpo.or.tz q si est oīno occultū p̄ut occultū distinguit ē p̄ba-

bile sic respiciendo legē ꝓmotionis publicam
sic nō indiget. Ez si aspiciamus ad legē ꝓscie
informatā ex lege positiua. sic indiget dispen-
satōe qō intelligo de dispensatōe nō papali. Ez
ēpali vt satisfaciat ꝓscie. Et ad. c. fi. de tem. or.
qō videt ꝑriū. Rñdet ꝙ loquit ō dispensatōe
nō papali. Ez ēpi q̄ est necessaria. vt tenet Lau.
et Jo. et videt tenere etiā Pa. ne quis ꝓstitu-
at se iudicē in cā ꝓpria existimādo oīo occultū
qō forte nō est. qō no. qz facit ad multa.

2 ¶ Dtrū cū homicida casuali qui est in culpa
inferior papa possit dispēsare. R. Pa. in. c. cō
tinebat. eo. ti. ꝙ ēps ꝑt dispensare in minori-
bus solū. vt in. c. ad audientiā. e. ti. Archieps
vero vt ꝓmissari⁹ pape ꝑt in subdiaconatu tm̄
In diaconatu vero vel ꝑsbyteratu sol⁹ papa
dispensat. vt. in. d. c. cōtinebat.

3 ¶ Dtrū mutilatio membrōz extra casum in-
firmitatis parificet quo ad peccatū mortale.
et q̄ ad irregularitatē ꝛ ei⁹ dispensationē ho-
micidio. R. glo. singularis in cle. vnica. eo. ti.
ꝙ sic. facit. c. aliquantos. li. di. cū multis alijs
ibidē. et. c. clericis. ne cleri. vel mo. et. c. in ar-
chiepatu. de rapto. c. is qui. de homici. li. vi. et
alijs allegatis in dicta glo.

4 ¶ Dtz ēps possit dispensare cū homicida cir
ca beneficiū. R. fm Ho. ꝙ circa simplex ꝑt. sed
circa curatū nō: sed sol⁹ papa. ar. c. fi. de fil. ꝑ
sby. No. Pau. in. c. fi. de pug. in duel.

5 ¶ Quid si nō mutilat sed debilitat an sit irre
gularis. R. Pa. in. c. de diacono. q̄ cle. vel vo.
ꝙ nō. ar. i. q. i. sicut vrgeri. quia licet membrū
debilitatum sit q̄si inutile quo ad opationē. tm̄
valet saltē ad decorē. et in penis faciēda ē mi-
tior interptatio. cōcor. Baspar. in. d. c. diaco-
no. Jn cōtrariū tm̄ facit qō no. Ly. in aut. sed
nouo. C. de ser. fugiti. Vnde Bar. in. l. q̄. ff. de
pub. iudi. in fi. dicit ꝙ mutilatio ꝓprie est: q̄
membrū ledit. ita ꝙ nō ꝑt exercere suū officiū.
Hoc ꝓbat in. l. idē ophilius. in ꝓn. ff. de edil.
edi. Truncatio vo est q̄ ex toto abscindit mē-
brū. d. cle. vnica. Nō dicit truncat. sz mutilat.
Et iō intellige ꝙ nō est irregularis. q̄ q̄s nō
debilitat ex toto. sed q̄ ex toto. ita ꝙ nihil ꝑt
facere. sic teneo ꝙ sit irregularis ꝑ. d. cle. vni-
cam. et. c. qui ꝑcutit. xxiij. q. vlti.

6 ¶ Dtrū truncatio vel mutilatio digiti indu-
cat irregularitatē. R. do. Car. ī cle. ꝓdicta ꝙ
nō. sed cū fit in principalib⁹ mēbris fm Lan-
dul. alt. c. i. de cle. pug. in duel. qō loquit de mē
brō. Dro quo no. ꝙ membrū ꝓprie sumptū et
stricte est fm Bar. et Jo. de imo. in. l. q̄. circa
fi. ff. de publi. iudi. ꝑs corporis habēs officiū
separatū et distinctū sicut manus ad palpan-
dum et pes ad ambulandū. Facit. c. lingula.
lxxxix. di. iuncta glo. Facit tex. in. d. c. sicut vr-
geri video. et ī aut. ꝓdicta. sed nouo iure. Di
gitus aūt nō est ꝓprie membrū sed pars mem-
bri seu officiū membri. vt. l. nō sunt liberi. ff. de
sta. ho. et. d. l. idē ophili⁹. Et ideo optime tenē
dum nō esse irregularem talem trūcatorem vel
mutilatorem.

¶ Qua pena punit pater q̄ occidit filiū vel fi- 7
lius qui occidit patrē. R. Pa. in. c. i. de his q̄
fi. ꝑ. occi. fm leges ponat in sacco de corio cū
cane simia vipera et gallo. et sic ꝓiciat in flu-
mine. Si nō habet portat in insulā a feris de-
uorand⁹. l. vnica. C. de his q̄ pa. vel fi. ꝑ. occi.
et. l. i. ff. ad. l. pom. de paricidis.

¶ Qua pena puniunt alij homicide. Clericus 8
debet deponi et sine alia incorrigibilitate tra-
di curie seculari. hoc intellige qñ volū. arie oc
cidit. Si vero a casu. tunc glo. in. c. fi. de his q̄
fi. occi. dicit ꝙ si a casu nulla culpa ꝓcedente.
sic nulla pna imponit. nisi forte ad cautelaz.
qz bonaz mentiū est culpā agnoscere. vbi cul-
pa nō est. c. ꝓsiliū. §. q̄. de obseruā. ieiu. xxv. di.
ad ei⁹. et de pe. et re. c. quesitū. Si vero culpa ꝑ
cedente. dic vt. s. Homicidiū. q̄. §. xv.

¶ Ad quid tenent homicide. vide. ī. Restitu- 9
tio. i. in ver. homicida.

HOmo cōstituit ex anima et corpore
altero istoz deficiente nō est homo. vt
patet ex. ca. cum christus. de here. et in
c. io quadam. de cele. missa. et in capitu. sicut.
de homici.

¶ Dtrū liber homo possit dari in pignus ꝛ in i
subsidium aliarū rerū deficientiū. R. ꝙ nō. fa
cit. c. latoz. de pigno. imo ꝓdit recipiens eū in
pign⁹ debitū. et tantundē de suo dare tenet de
tento vel ei⁹ parētibus. vt no. glo. ī. c. ex rescri-
pto. de iureiur. et. C. de ac. et obli. autē. oīno.
Vbi dicit ꝙ quadruplū restituat. Rō. qz illa
q̄ nō sunt in nostro cōmertio obligari nō ꝑt.
l. i. §. eam rē. ff. que res pigno. Sed liber homo
nō est dñs membrōz suoz. l. liber homo. la
prima. ff. ad. l. aqui. Et ideo pulcre dixit Bal.
in. l. q̄. C. de patrib⁹ q̄ fi. distra. ꝙ illa. l. q̄. ha
buit ortum a legibus antiquis fm quas pater
poterat occidere filios. l. in suis. in fi. ff. de. li.
et po. q̄ hodie est correcta. Et ideo solū ꝓmitti
tur venditio cā paupatis seu egestatis vict⁹.
qz filius sic venditus potest se redimere ꝑciū
offerendo ipse vel alius ꝓ eo vel mancipiū. vt
in. d. l. secunda.

¶ Dtrū liber homo possit dari ī obsidē. R. ꝙ

de iure nō pōt nisi p papā ⁊ imp̄atorē. vt not. in l. obsides. ff. de testa. ⁊ l. diuus. ff. de iure fi sci. ⁊ p eū qui nō recognoscit superiorem. vt no. Bar. in l. famē. ff. de publi. iudi. ⁊ in l. hostes. ff. de cap. ⁊ in l. ſ. §. de qua. ff. de postul. Tamē de consuetudine usurpatū est contrariū sm gl. in l. ñ. C. de patribus q fi. distra. Et sic de facto seruat. vt etiā ciuitas q recognoscit superiorē det obsides ⁊ alij similes ⁊ habz talis cōsuetudo vim legis. l. de q̄bus. ff. de legi. immo vē licere de iure cōi dare obsides p pace seruāda sm glo. in. c. vt pridie. xxiij. q. viij. sed nō p pecunia. vt in. d. c. ex rescripto. ⁊ d. l. ex rescripto. ⁊ d. l. ſ. qz liber homo nō pōt obligari pro pignore. nec potest haberi in eo ius pignoris. sed tantū ius retentionis.

h HOnestas requiritur in omni negocio. qz ē vnū p̄ceptū iurſ. insti. de iusti. ⁊ iur. §. iurſ p̄cepta sunt hic honeste viuere. ⁊c. ¶ In matrimonijs. ff. de ri. nup. l. semper. in coniunctionibus. non solum q liceat cōsiderandum est. sed et q honestum sit. hec ibi. ¶ In lege di. iiij. erit autem. in voto. c. magne. de voto. ¶ In iuramēto. xxij. q. v. de forma. nec fisco rem quā vendit retractare p̄mittitur propter honestatem. l. vlti. C. ne fiscus rem quam ven. emin. l. x. Nec actio furti datur viro ꝯ vxorem. nec patri contra filiū vel econtrario propter honestatem. ff. de furtis. l. si quis vxori. in p̄nci. ⁊ §. ſ. C. de fur. l. fi. Nec arrogatio. l. nec ea. §. pe. ff. de adop. ꝓterea. dicit text. in. l. ex dāni infecti. in p̄n. ff. de damno infecto. honestus mod⁹ seruādus ē ⁊ nō īmoderata cuiusq luxuria sequenda est ꝓterea dicit in l. filius q ff. de cōdi. insti. Nam que facta ledunt pietatem extimamus verecūdiā nr̄am. ⁊ vt generaliter. dixerim que contra bonos mores fiunt. nec nos facere posse credendū est. hec ibi.

h HOnor est maximum exteriorum bonorum. vnde potentatus ⁊ diuitie p̄pter honores desiderabilia sunt. iiij. ethicorum.

1 ¶ Cui debetur honor. R. q solum virtuti sm philosophum. iiij. ethico.

2 ¶ An sit honor p̄ferēdus utilitati. Rñ. q sic. ar. in. l. iulianus. ff. si quis ob. ca. te.

3 ¶ Vtr̄ possit appeti honor sine peccato. Rñ. q non. Dñ philosophus. iij. ethi. dicit q non sunt vere fortes q propter honores faciūt fortia. Nec ob. q honor est p̄miū virtuſ. iiij. ethi. ⁊ ꝓterea sit appetibilis. qz illud ē vex q est p̄miū virtutis ex pte alioꝝ. qui. ſ. non habēt maius q retribuāt. ꝓterea dicit idē philosophus ibidē. q honor est ꝓpter virtutē non virtus ꝓpter honorē. Nec ob. q idē plus dicit q honor amator plusq̄ oportet: vel vñ nō oportet vituperabilis est. Ergo sine pctō aliq̄ p̄t appeti. qz cōcedo quādo nō ꝓpter seip̄m appetitur. sed ad gloriā et laudem dei vel salutē animarum. aliter semp peccatū est.

4 ¶ Vtrū sit mortale peccatū inordinatus appetitus honoris. R. q sic. sm q ambitio est mortale peccatū. de quo vide ambitio. alis nō.

5 ¶ Vtrū oblatus honor sit suscipiēdus. R. q nō. nisi sm q dicit. i. q. i. nō est. in fi. Quisquis igitur sacerdotium nō ad elationis pompam. sed ad vtilitatem adipisci desiderat prius vires suas cū eo q est subiturus honore metiat vt si est impar abstineat. et ad id cū metu etiaꝫ cui sufficere existimat accedat. hec Grego.

6 ¶ Vtrum querenti sit dandus. R. q nō. imo auferendus. vt. i. q. vi. c. sicut bis. Fugiētivero est dandus ibidē. et. viij. q. i. in scripturis.

7 ¶ Vtrū doctor qui in docendo principaliter querit suū honorē peccet mortaliter. R. Hen. de ganda. i. quolibet. q. xxxiij. q qui vtit aliq̄ principaliter ad quod nō ordinat in quo deū cōtemnit peccat mortaliter. Et sic cōcludit q doctor qui principaliter querit honorē suū in docendo. et sic p̄fert honorē suū honori diuino peccat mortaliter. qz vt dicit Aug⁹. li. i. de doctrina christiana. ad fidem spem et charitatem tota militat diuina scriptura que principaliter ordinatur ad honorē dei. ¶ In quo deꝰ contemnit si principaliter ad alterius honorē ordinet. Sed sane intellige et limita verū qñ legit aliquid qō est principaliter ordinatū ad honorē dei. vt cum p̄dicat et huiusmodi. quia secus credo quando legit aliquid qō nō est principaliter ad honorē dei vt sunt leges et multe sciētie que ad pacē hominum et vtilitatē principaliter ordinātur. quia tunc nō cōtemnitur deus. Et sic nō erit mortale peccatum. Et de hoc vide vana gloria.

h HOra canonica prout hic accipiō ē officiū diuinum certa hora diei naturalis deo persoluendum ab ecclesiasticis personis.

1 ¶ Quot sunt hore canonice. Respon. sm glo. in cle. i. de cele. missa. q sunt septē. ſ. matutinū prima. tercia. sexta. nona. vespe. et cōpletorium.

2 ¶ A quibus debent dici. Respon. q ab oibus ecclesiasticis psonis. facit. c. fi. xcij. di.

3 ¶ Vtrum omnes ecclesiastici teneātur de p̄cepto ad omnes horas canonicas dicendas. R. sm glo. in dicto. c. q. fi. q sic. et eam videtur

sequi Anno.in.c.i.de cele.missa. Sed hoc. cõmuniter in.d.c.i.dicunt.q nõ omnes tenentur Sed solum triplex genus ecclesiasticorũ. Primum genus est illorũ qui sunt beneficiati. hoc patet per.d.c.fi.vbi dicit.ecclesie deputati.scz per beneficium.et sic soluitur opinio glo.pdicti.c.fi. Facit.c.cum secundũ.de preben. Secũdum genus sunt existentes in sacris. licet non sint beneficiati. pbatur p.d.c.i. et in.c.dolentes.eo.ti.et quod ibi no. Et cuius Pa.in.d.c.i.dicat esse tutius q etiam existentes in minoribus quis nõ sint beneficiati teneant. ex quo in parte domini sunt assumpti.tamẽ ego credo nisi de bono cõsilio. Tercium genus est illorũ qui per professionem vel votum ad id faciendum se obligauerũt.c.licet.devoto.

4 ¶ Vtrũ clericus beneficiatus existẽs in minoribus cũ est absens ex causa legitima et deseruit ecclesie per vicariũ teneat ad horas canonicas. R. fm Panor.in.d.c.i. q sic. et hoc est de mẽte Anno.in.d.c.i.et Jo.an.et est tutius licet abbas et quidam alij dicant q non tenet quos credo dicere verum si nullam vtilitatem in absentia reciperet ab ecclesia.alis nõ est vera opinio.cum nõ solum beneficiũ detur vt seruiat ecclesie.sed etiam vt oret p his qui beneficium cõstituerunt. Concor. cum hoc Laz. in d.cle.prima.

5 ¶ Vtrum clericus excõmunicatus teneat ad horas. Respon.q si est minori excõmunicatione innodaturus potest z debet dicere etiã cum alijs fm q infra dicam. Si vero est excõmunicatus maiori excõmunicatione.sic solus tenet dicere sine. Dominus vobiscũ. et etiã degradatus si est in sacris.vel si nõ est in sacris si tñ tenet beneficiũ. Facit qđ legit et notatur in.c. legi.xvi.q.i.in prima glo. et cõcor. cõmuniter doc.in hoc.

6 ¶ Vtrum papa possit dispensare vt prefati non teneantur ad horas canonicas. Respon. fm Pa.in dicto.c.i.q non.quin septies in die teneant laudare deũ. Jn modo aũt dicẽdi dispensare potest.

7 ¶ Vtrum dimittens officium ex infirmitate excusetur. Respon.scõm Anno.in.d.c.i. q sic si est talis infirmitas in qua directe vel occasionaliter sibi obesset vel obesse timeretur si celebrationi intenderet. Dicit tñ Pa.in.d.ca.i. q si nocumentum esset leue vt in febre quarta na vel longa vel modica.non excusaretur si nõ diceret.

8 ¶ Quid si ex oblitione aliquã horaz dimisit. Respon.non credo sit mortale peccatũ. debet tamen supplere qđ omisit:et doleat de negligẽtia sua. Anno. autem in.d.c.i. videtur sentire q confessor posset ei imponere aliam penitentiam etiam si voluntarie dimisit. licet cõsulat vt imponat q suppleat que omisit nisi quando videret nõ proficere. Sed hoc tene de bono cõsilio.et q cõfessor possit ei imponere aliud qđ sit ad laudẽ dei.puta.vij.psalmos et hmõi.tenet Tho.in quol.et Pe.de palu.in.iiij.di.xv. etiã si dimisit voluntarie.

¶ Vtrũ nõ habens librum vel carens visu et huiusmodi excusẽt. si nõ dicat horas. Respõ. q sic.ar.cle.fi.de vita et honesta.cleri. dum tamen suppleat per psalmos vel pater noster. et huiusmodi. 9

¶ Vtrum prefati obligati ad horas peccent mortaliter ipas omittendo ex negligentia. R. Ben.de ganda.in quol.tenet q peccãt mortaliter omittendo.nisi rõne infirmitatis vel alterius cause legitime impediãt. Riga vero anglicus in quol.dicit q si dimittat ex negligentia non auderet dicere q mortaliter peccaret. Si vero ex fastidio diuini cultus.vel cõtemptu sic mortaliter peccat. Credo etiã q ꝓsuetudo in hmõi dimissione sit mortale peccatuz. Hec Riga.q opinio est humanior. 10

¶ Vtrum clericus beneficiatus nõ dicẽs officium teneatur restituere fructus quos interim recepit ab ecclesia. R. Jo.cal.i.d.c.i. dicit q sic.qz ꝓpter officiũ datur beneficiũ.vt in.c. diuersis.de cle.ꝓiuga. Et ideo cũ aliquid datur ꝓpter causam:causa nõ secuta repetit.ff.et.C. de cõdi.causa da.ca.nõ se. per totũ. Do. Car. tenet cõtrariũ.et Panor.dicit q prima est nimis rigida. Sed ego credo q licz sit rigida tamen est vera.et ideo sequẽda. Et respon. Pa. ad motiua Calde.nõ est valida.qz licz dentur redditus vt viuat.et dicit.c.diaconi sunt.xciij di.et.c.ij.de pben.nõ quidẽ tamẽ simpliciter. sed vt viuat fm cultũ dei.et facit p hoc.c.clericus victũ.xci.di.arguendo a maiori.et hoc tenet etiã Lau.in clericis qui nõ implent officia sua.sed voluptatibus vacant q tenentur fructus restituere. 11

¶ Quid debeat dici p hora. R. Car. in cle.i. de cleb.z.mis. Laudu. dicit q si est constitutio vel consuetudo illa seruetur.xij.di.nouit. quia nec hoc vel illud dicere est in precepto. cum diuersi diuersa dicant. de conse.dist.v. in die resurrectõis. Verum est q clerici seculares dicent dicere scõm ordinem Romane ecclesie. dicto capitulo in die.vel scõm ecclesiam metropolitanã.xij.di.c.fi.nec reprobat vsus al- 12 13

cuius ecclesie antiquus fm Laud. vbi clerici sunt cōstricti trib⁹ psalmis. Iz ecclia romana vel metropolitana ß nō fuet. Secus esset si priuata psona ß sibi faceret. Aduerte etiaz qz dicit Dar.li.j.ti.viij. q clerici ordinati ad titulū sui primonij pñt dicere qcūqz offm volūt. qz nō obligant ad istā vel illā eccliam. In regularibus xo dicit fundā eoz regulā vel statutum in ß.xij.di.c.fi. Et ß vez nisi sint priuilegiati. vt clerici ⁊ religiosi q̄ sunt cōmēsales domestici alicui⁹ cardinalis seu epi gr̄am ⁊ cōionē sedis aplice hñtis q̄ licite se eis conformare debent. vt in cle.fi. de cele.missa.

13 ¶ Quid de eo q̄ ex dispēsatione ē bñficiatus in duab⁹ ecclesijs. R. q dz dicere offm fm illā in qua tenet facere residentiā. q si ad nullius residentiā tenet. tūc credo q pōt se cōformare illi ecclesie in q̄ se reperit officia celebrare. Si xo dicit p se tūc fm tho. in quoli. vī q debeat dicere fm ordinē illius ecclesie in qua hz maiorē dignitatē. eq̄uis forte alia hēat pinguius bñficiū. Qd credo de bñ cē. nō de necessitate forte vez. cū possit dicere qd vult. vt satis pz p no. in. c.j. de cele.mis. p Innocē. ⁊ alios doc.

14 ¶ Utz peccet mortaliť q̄ ad libitū suū mutat offm cōsuetū. R. credo q sic ī clerico pbēdato ⁊ rlioso. Sec⁹ ī alio ordiato ad suū primoniū.

15 ¶ Utz monachus ppositꝰ eccie secłari teneat dicere officiū monachale. R. q si ppetuo ē assumptus. ⁊ sic trāslat⁹. sic cū nihil hēat cōe cū monasterio. xvj.q.j. ne p⁹ cuiuslibet nō dicet monachale. sed illius ecclesie ad quaz trāslat⁹ est ⁊ placet Jo.xvj.q.j.c.iij. ⁊ Goffre. in sum. de sta. mo. ⁊ Jo. ī sum. eo. ti. Sec⁹ eēt si nō eēt trāslatus nisi ad tps. qz dz dicere monachale ⁊ ß vē sentire glo. in cle. fi. de cele. mis. Et facit tex. ibidem in argumentum.

16 ¶ Quid si dicendo officiū in choro cū alijs ex alia necessitate intermisit psalmū vel lectionez R. fm Anno. in. c. dolētes. de cele. missa. q̄ ñ teneť illud reassumere Iz sit cauti⁹ reassumat. dūmō non subtrahat vocē suā ab officō chori. immo plus dico q etiā si aliq̄d omisit ex negligētia sua. q nō dz supplere subtrahēdo vocez ab officio chori. Iz postea suppleat si aliq̄d notabile omisit. Si xo eēt xsus vel q̄d minimū suppleat p aliquē psalmū vel pē nē. Idem dic fm Henri. de gan. in quolibet. q si quis nō ex malicia. Iz cū causa legitima nō interfit ī p̄ncipio officij vel fini q nō oportet a capite reincipere vel finē pficere ꝓpter pfectionē caritatis. qua vnū corpus reputant. ⁊ qđ vnus dixit existimatur alter dixisse. Et hoc verū nisi chorus multū in p̄ncipio pcessisset: vel multū de fine restaret. hec ille.

¶ Utrū teneat quis dicere id qđ fm cōsuetudinē chori aliq̄s solus dicit vel associatus: qñ dicit officiū in choro. R. q nō. fm Pe. de pal. in. iij. di. xv. qz id qđ dicit vn⁹ reputat dici ab oībus qñ ex aliq̄ rōnabili cā ita est cōsuetū vt solus tale quid dicat. 17

¶ Utrū dicēs officiū si ptermittat vnā horā ex oblivione vel q̄d sīle. puta. lectionē vel psalmū teneat iterz reiterare totū. R. vt colligo ex doctrina Jn. vbi. s. et sequit Landu. q nō. Iz sufficit supplere qđ omissum est. Uñ q dimisit hymnū vel psalmū p̄mi nocturni cū aduertit. et ē ī. iij. nocturno. nō dz recipiat disturbādo offm. vel q̄ dixit terciā ⁊ aduertit nō dixisse p̄mā nō dz dicat iterū terciā. sed post officiū suppleat omissum ⁊ doleat de negligentia. Dicit Pe. de pal. vbi. s. q q̄ notabiliť male dixit officiū: si vult euadere mortale dz recidere totū. Iz si modicū dimisit: puta psalmū vel versum vel dictionē teneť illud repetere post offm vel aliq̄d loco ei⁹ dicere. si vult euadere pctm veniale 18

¶ Utrū debeat dicere pē nr̄ post horas. R. q sic post vesp̄as et matutinū. de cōse. di. v. c. id semp. et de p̄suetudine dz in fine oīm horaz. qz matutinū accipiť p oī officio vsq̄ ad nonā. et p vesp̄e oē aliud qđ restat: vt ptz in. d. c. id sp. et. c. cōuenit. ibidem. 19

¶ Quia horā sūt dicēde horē canonice. R. debēt dici tp̄e suo. s. matutinū in nocte/p̄ma in ortu solis. Et sic de ceteris nisi ex necessitate. vt hic. j. dicam. 20

¶ Iz nūq̄d in sero poterit q̄s dicere matutinū sine pctō. R. vt ex p̄dictis pz q sic. si ex rōnabili cā facit. qz fm Tho. ī q̄libet. Jeli⁹ ē si deo debitas laudes reddam⁹ p̄veniēdo ⁊ alia honesta officia postea faciam⁹ q̄z si p vnū aliud ī pediat. Secus essz si faceret nō ex rōnabili cā qz sic esset peccatū. ar. c. clericus. el. j. xci. di. 21 No

¶ Utrū sit mortale pctm nō dicere horas debitas sine cā rōnabili. R. q nō. nisi q̄s faceret ī cōtemptū dei vel eccīe: cū nullū ius p̄cipiat q dicat horas debitas. nisi cle. i. de cele. mis. q vī p̄ceptiva ꝓpť verbū sancim⁹. s. q offm horas debitas ī cathedralib⁹ regularib⁹ ⁊ collegiatis ecclesijs deuote psallat. Et tō credo q peccarēt mortaliť plati. si ī pfatis ecclesijs horas debitas nō facerēt dicere. et eē illi q̄ vel sūt bñficiati ī pfatis ecclesijs vel subditi platoz regularū. cū iponi eis a platis si nō dicerēt. Nec accipias horā debitā ita ad punctū: sed grosso mō ⁊ largo. sic dicere matutinū ī aurora vel q̄si cēseat ī 22

media nocte, ꝛ hmõi. alꝫ añt a ꝑticularib⁹ ꝓsonis vl̃ alijs ecclesijs a ꝑdictis ñ dicere horis debitꝫ erit ꝑtiñ venialiter sine rõabili cã. Ex cã xo rõabili etiã i ꝑdictis ecclesijs liceret, vtputa qꝛ ꝓcessio ẽ fienda vel ꝑdicatio et hmõi. Et ꝓptera ꝓueniunt tꝑs debitꝫ.

23 ¶ Vtrũ matutinũ fit dicendũ anteq̃ missa dicatur, vide, j. missa. §. ij.

24 ¶ Vtrũ idẽ sit de prima, vide ibidem.

25 ¶ Vbi dñt dici horæ canonice. R. q̃ in eccia. vt no. glo. xcij. di. i. c. fi. Ꝫ hoc intelligo q̃ ad clericos q̃ in ipa sunt bñficiati ꝓpt̃ xbũ positũ i. d. c. fi. eccie deputat⁹, g̃ videt clericꝰ bñficiatus q̃ peccet mortalit̃ sine rõabili cã ibi nõ dicẽs offiũ, qꝛ dicit ibi tex. i. d. c. fi. q̃ q̃ nõ ꝙuenerit deponat̃ a clero, et q̃ ad ecclesias collegiatas vl̃ reglares, clarũ ẽ q̃ est de ꝑcepto, vt ibi dicat̃, vt ꝓz in cle. i. ꝺ cele. mis. no. Jnno. in. c. 26 i. de cele. mis. q̃ ad alias nõ credo.

¶ Ꝫ nũq̃d peccet totiẽs mortalit̃ quotiẽs nõ cõuenit clericꝰ bñficiatꝰ, vl̃ religiosus ad chorꝫ sine rõabili cã. R. q̃ ñ credo, qꝛ materia nõ vl̃ ita põderosa: ꝫ q̃ñ duceret i ꝙsuetudinẽ: vl̃ q̃ñ offiũ eccie pateret̃ iacturã i celebratõe: tũc ñ excusarẽ a mortali. Et sic limito et intelligo. d. c. fi. ex aliq̃ tñ rõabili cã ꝫ ꝓlatꝫ et alijs se absentare. dummõ offiũ dicat̃ eundo vl̃ stãdo i domo sua. Nec ob. c. eps. ꝺ ꝙse. di. iij. Q. ꝺ vl̃ innuere sufficere epõ si die dñico ad eccias ꝙueniat, qꝛ illud. c. nõ dat lniaꝫ absentie: ꝫ nõ vult vt ꝓ alia cã q̃ infirmitatꝫ et sikis abſit diebꝰ festiuis Et q̃ alijs diebꝰ debeat intereſſe. facit. c. ꝙuenit ad nos. vij. q. i. ꝛ. c. epõs vilẽ. xli. di. cessante. intelligeimpedimẽto.

27 ¶ Quo ad attentionẽ seu deuotionẽ. Queritꝰ vtrũ peccẽt mortaliter nõ dicẽtes officiũ deuote ꝛ studiose. R. glo. in cle. i. in xbo. fructꝰ. de ce. mis. ꝫ q̃ sufficit dicere oꝛe ꝫ nõ coꝛde. Et cũ ea cõcurrũt mkti canoniste in. c. dolẽtes. de ce. mis. Alij añt tenẽt q̃ est de ꝑcepto vt dicat̃ deuote ꝛ studiose ꝓ. d. c. dolẽtes. Vt sic deuotio denotet attentionẽ. et studiositas modũ dicẽdi. Ꝫ tu dic fm Pe. de pal. in. iij. di. xv. q̃ attẽtio ad offiũ sicut ad qlibet bonũ opꝰ ꝑt requiri duplex. Primo vt officiũ ab intentõe ꝓcedat, et isto mõ attentõ reqrit̃ ad offiũ. ñ solũ ꝓpt̃ meritũ: ꝫ etiã ad euitandũ pctiñ: qꝛ nullũ opꝰ est meritoriũ nisi ex intentõe ꝓcedat. aliter nõ esset humanũ: cũ hõ sit hõ ꝓ rõem ꝛ volũtatẽ. Sikr ad euitandũ trãsgressiones ꝑcepti: qꝛ ꝑceptũ dat̃ hoibꝰ. Et iõ oꝛ q̃ nõ ꝓcedat ex sola imaginatõne q̃ cõis ẽ nobis ꝛ brutis. Ꝫ ex deliberatõne q̃ reqrit attentionẽ. Scõo mõ vt totũ offiũ attẽtio cõcomitet̃ actualit̃, et ß nõ requirit̃ nec ī offo nec ī alijs bonis oꝛõibꝰ vl̃ opibus qꝛ ẽ ipossibilis hũane fragilitati. Reqrit̃ tñ q̃ oꝛãs sciẽter nõ distrahat mentẽ ab offo. qꝛ ß nõ posset eẽ sine mortali ꝑtõ vl̃ veniali. Nã euagatio q̃ est ꝑter intentionẽ ꝛ ꝓpter ꝓcedentẽ occupatõꝛ licitã nõ ẽ pctiñ. Secꝰ si ꝓpt̃ illicitã, ꝫ euagatõ q̃ ẽ aduertẽꝫ et solũ fm actũ iteriorẽ. ꝫ sit temeraria ꝛ g̃uis forte ñ tñ ẽ mortale nisi ꝓpt̃ ꝓcẽptũ, qꝛ eccia nõ ꝫ iudicare de interioꝛib⁹ actib⁹ mere ꝓpt̃ qõ minister eccie ꝫ dicẽdo offiũ aliud cogitet ñ vl̃ trãsgressoꝛ ꝓcepti ex natura facti. Si añt euagatio mẽtis fit ex ß q̃ aliqs sciẽter se occupat ī actu exteriori q̃ nõ secũ patit̃ attentõꝛ, sic vl̃ eẽ mortale pctiñ ꝛ dicere ꝙ ꝓceptũ. c. dolẽtes. de ce. mis. vbi ꝓcipit̃ vt studiose ꝑiter ꝛ deuote dicat̃, ß nõ obseruãt q̃ occupãtes se ī actu exteriori sciẽter sibi attẽtionẽ subtrahũt. Idẽ Tho. in. iij. di. xv. dicit q̃ qñ aliqs mẽtẽ ex ꝓposito distrahit ad alia ī oꝛãdo sine culpa nõ ẽ, et ꝓcipue si ī alijs spõte se occupat mẽtẽ distrahũt sic̃ sũt exteriores opa Et si mẽs ad ꝛiũ euageť erit culpa mortalis. Si añt sine ß q̃ ꝓcipiam⁹ mẽs ad alia euageť, vl̃ culpa caret, vel minima erit nisi ꝓcedẽs cogitatio, ex q̃ cõtingit euagatio talis esse dicat̃ ī culpa: hec ille. Et ß teneas limitãdo tñ dictũ Tho. verũ q̃ ad oꝛõꝛ q̃ est de ꝑcepto, sic̃ est officiũ et hmõi. nõ añt q̃ ad oꝛõꝛ q̃ ex deuotõe est ꝛ volũtate solũ. Aduerte tñ fm Tho. xxij. q. lxxxvij. ar. i. q̃ deuotio nihil aliud esse vl̃ q̃ volũtas q̃ dã ꝓmpte se tradẽdi ad ea q̃ ꝓtinẽt ad dei famulatũ. Sikr attẽde fm Tho. ī. iij. di. xv. q̃ requirit̃ q̃ intẽtio remaneat ī oꝛõe nõ ꝓ essentiã actꝰ nec sufficit q̃ sit ī hĩtu solũ: ꝫ q̃ sit fm virtutẽ q̃ ẽ mediũ q̃d iter ꝑdicta duo, et tũc vl̃ manere fm virtutẽ: q̃ñ accedit ad oꝛõꝛ cũ itentõe aliq̃d impetrãdi vl̃ deo debitũ obsequiũ reddẽdi: etiã si in ꝓsecutõne mẽs ad alia rapiatur: nisi tãta sit euagatio q̃ omnino depereat vis ꝓme intentõis. Et iõ oꝛ q̃ sepiꝰ hõ coꝛ revocet ad seipm. Et ex his ꝓz q̃d tenendũ de ꝙfabulãtibꝰ et alias dissolutões facientibꝰ in offo. aut ipm dicẽtibꝰ faciẽdo aliq̃ exercitiũ manuale q̃ bñ nota. Et fm ꝑdicta intelligeꝛ limita. d. c. dolentes. et doc. ibidẽ.

¶ Vtꝛ clericꝰ cantãs in eccia officiũ diuinuꝫ 28
vt placeat ꝓpter peccet. R. Pa. in. c. vt quisq̃s. de vita et ho. de. q̃ sic graviter. Dñ dicit Jsiõ. Deũ moribus stimulat q̃ ꝓpm vocibꝰ mulcet. Facit q̃ dicit̃ et notatur. xcij. di. c. i. et. ij. De quo tamẽ vtrũ sit mortale vel veniale vel nullũ. Dic vt. j. placere.

Horror future vite est filia luxurie in quantũ reputat bonũ eternũ vt bonuz arduum: quia ꝓpter delectatões venereas nõ appetit: imo fastidit bona eterna ac si nõ essent ardua et summa.

Hospitale qđ alio vocabulo dr̃ sinodochium: aliud dicit̃ religiosuz: aliud nõ religiosum. Hospitale religiosum dicit̃ quãdo auctoritate episcopi edificatũ ẽ. c. ad hec. de reli. domi. et tunc pertinet ad ip̃m episcopum: non vt disponat de redditibus ad libitum. sed vt ordinet vt dispensent̃ ad vsum destinatũ. ar. cle. qꝛ ꝯtingit. de reli. do. Hospitale quod nõ est religiosum est illud quod sine auctoritate ep̃i cõstructum ẽ: nec ep̃s potest se de eo intromittere. sed patron⁹ qui edificauit ad libitũ disponet: vt in. c. inter dilectos. ⁊ ibi per. Inno. de dona. Et q̃uis ep̃s exercuerit ibi vnũ ius episcopale: nõ p̃t tamẽ ꝑ hoc alia exercere s̃m Fede. cõsi. xxv. quia de possessione vius articuli non est inferendum ad alios articulos. vt in capitulo cum contingat. de decimis. Nec obstat. capitulũ primũ de religio. domi. quia locus de quo loquit̃ necessario: debebat esse subiectus alicui episcopo. et ideo presumitur ꝓ eo qui exercuit vnum ius in eo. Simile infert Jo. an. in regula. quod alicui. li. vi. in mercurialibus ꝙ patron⁹ qui exercuit ius presentandi alio nõ apparente presumitur patronus ex quo ius patronatus ad aliquẽ debet pertinere et alius nõ appareat. nisi iste qui exercuit actus patroni: nõ sic in casu nostro: qꝛ hospitale necessario nõ est religiosum: vt ptz.

Limita tamẽ hoc verum: ꝙ episcopus nõ potest se intromittere quando nõ est religiosum. s̃m Pa. in. c. i. et. c. de sinochijs. de reli. domi. verum nisi patronus qui ip̃m edificauit esset mortuus: qꝛ tunc ad curã episcopi ꝑtineret vt voluntas defuncti pia mandaret̃ executioni: vt videtur tex. in aut̃. de eccle. titu. §. si quis edificatione. et. §. se. Unde licet talis locus nõ teneat̃ episcopo respondere. in episcopalibus tamen episcopus curam habere potest. ex quo pius locus est. Quod verum est nisi testator q̃ ip̃m edificauit aliter expresse disposuisset: qꝛ illud seruandum. vt in. d. §. si quis. Ex quo patet ꝙ quilibet potest hospitale edificare cum oratorio. scđm Host. et Panor. in dicto. c. ad hec. sine alia auctoritate. Sed in oratorio non potest celebrari sine licentia episcopi. de cõse. dist. i. c. vnicuiq̃. et. d. c. inter dilectos.

1 ¶ Quis p̃t prefici pro rectore hospitalis. R. Pa. in. d. c. de sinodochijs. ꝙ religiosi nõ p̃nt deputari nisi talia hospitalia habeãt curã animarum: vel nisi hospitale esset subiectũ monasterio: et monachus deputaret̃ ꝑ abbatẽ tanq̃ obedientiarius s̃m Fede. cõsi. clv. Clerici seculares possunt esse rectores: sed nõ possunt habere in titulum beneficij. vt in cle. quia contingit. de reli. domi. ⁊ cle. per litteras. de preben. Laici omnes possunt institui rectores: dummodo sint viri idonei et prouidi et boni testimonij. qui sciant velint et possint loca ip̃a ⁊ iura eorũ vtiliter regere. vt in cle. predicta. quia contingit.

2 ¶ Quid debẽt facere p̃dicti rectores. R. ꝙ debent ad modũ curatorũ et tutorũ: iuramentum prestare ac inuentarium facere de bonis ip̃orum locorũ et annuatim reddere rõnem ordinarijs sub quibus sunt vel ab eis deputatis alioquin collatio. ꝓuisio. et ordinatio talium est nulla ip̃o iure. vt in. d. cle. qꝛ cõtingit. Verum quia non extenditur hoc ad hospitalia militarium ordinum aut alioꝝ religiosorũ. Precipitur tamen omnibus rectoribus sub obtestatione diuini iudicij ⁊ per obedientiã vt redditus in vsus pauperũ cõuertãt et nõ in alios rectores tamẽ militariũ et religiosorũ hospitaliũ sufficit ꝓuideant s̃m eorũ ordinũ instituta et antiq̃s et obseruãtias pauperibus. quod est limitandum quãdo qđ superest exponunt ꝓ fide vel pie. al's nõ excusant̃. si male expendũt in nõ pios vsus: quia negari nõ potest quin tales redditus sint instituti ꝓpter pios vsus.

3 ¶ Quid de administratõe sacramentoꝝ ⁊ celebratione in ip̃is hospitalibus pauperib⁹ ibidem. R. ꝙ debet seruari antiqua cõsuetudo q̃ ad exercenda et ministranda spiritualia supradicta. vt in. d. cle. qꝛ cõtingit.

4 ¶ Precipit̃ omnibus ad quos de iure vel cõsuetudine vel statuto vel priuilegio ꝑtinet cura hospitaliũ ꝙ bona depdita alienata ĩdebite in statum debitum reducant et reformẽt vt rectores iuxta facultates prouentuũ insistant sustentationi et receptioni miserabiliũ ꝑsonarum in quo si negligentes fuerũt ordinarijs iniungitur: vt ip̃i si nõ sunt exempta auctoritate ꝓpria. Si vero exẽpta sunt auctoritate apostolica cõpellant ad predicta facienda per censuram ecclesiasticam cõpescendo tam eosdem q̃ quoscũq̃ cõtradictores cum dantibus auxilium: cõsilium: vel fauorem. Nõ obstantibus quibuscũq̃ priuilegijs quo ad hoc. d. cle. quia contingit.

Hospitalis quomodo debet esse clericus. vide. s. Clericus. iij.

Hostiarius dicit idē q̄ ianitor: nā i veteri testō. i. Paralip. v. Hostiarij electi sūt ad custodiā tēpli vt nō ingrederet in illud immund⁹ spūs in oī re. Dñi hostiarij dicti sunt eo q̄ pſint hostijs tēpli. Ipi enī tenētes claues oīa intus extraq̄ custodiūt atq̄ inter bonos z malos habētes iudiciū fideles recipiūt: et infideles abijciūt. xxi. di. cleros. in fi. et. xxv. di. plectis.

Hosti seruāda est fides p̄missa. xxij. q. i. et. xxij. q. iij. innocens. q̄ limita. vt infra Juramentū. v. §. xvij.

Humilitas vera requirit tria. Primū sui pius nihilationē. hoc est q̄ reputet se oībus viliorem. Et licet cognoscat se habere aliqua dona dei que alij nō habent. tanto magis debet in se vilescere cogitās q̄ si deus talia alijs dedisset gratiores deo essent q̄ ipe. Et sic cum veritate potest se existimare viliorē oīb⁹ et magis ingratū. Et hoc est q̄ voluit dicere Beda in Omel. sabbati tercie dominice quadragisime. Cum aliū inquit peccantē cōspicimus mox animū deorsum inclinemus. et q̄ ab iecti ex nostra fragilitate sumus. si nos diuina pietas nō sustentet humiliter inspiciamus. hec ille. Et Jo. xij. Cum feceritis hec omnia. dicite: quia serui inutiles estis. quasi dicat ex cōsideratione humili obligationis quā habemus quia cum augentur dona. rationes etiam crescunt donorum. Secundū promptā aliorū obtemperationem. Unde de renun. c. nisi cū pridem. tunc veram humilitatem ostendis cū per eam locum sublimē effugies. et tamē per obedientiam nō dimittes. Nam vera humilitas facit vt quisq̄ magis alijs de se credat q̄ sibi ipi. quia dicit Gre. si se meliorē alijs non crederet nequaq̄ aliorum cōsilia siue deliberationi postponeret. Et hoc verius in omni dubio q̄ potius debet alijs credere q̄ sue opinioni. secus in alijs. Terciū q̄d requirit humilitas est: vt dona dei que in se habet abscondat: et se solum vilem ab extra demonstret: nisi inquantū honor dei et bonū proximi aliud requirit. Nā nō esset humilitas quādo p salute p̄rimi z ad edificationem animarū posset ostendere et predicare dona dei que habet si ea occultaret. q̄z dicit Matth. v. Luceat lux vestra z̄c. Non tñ debet magis vilescere in apparētia q̄ imporet cōditio sua et qualitas respectu eorū cū quibus viuit: q̄z sic potius esset superstitio q̄ humilitas. xli. di. c. quisq̄s rebus. in p̄n.

Iactantia p̄prie importat q̄ homo verbis se extollat sm Tho. xxij. q. cxvij. ar. i. Et pt̄z ex. c. imitare. vi. q. i. Et p̄cedit sm Grego. in li. xxiij: moral. Aliquādo ex superbia sicut a causa interi⁹ motiua: quia ex hoc q̄ q̄s per arrogantiā interius supra se eleuatur. plerunq̄ exterius maiora quedaz de se iactat. Et propterea ponit a Grego. ibidem. Tercia species superbie: licz nō sit idem q̄d superbia. sed est tanq̄ a causa impellente. Aliqñ vero procedit ab inani gloria. sicut a causa finali in q̄ tum. s. iactator intendit: q̄ per suam iactantiā gloriā cōsequetur. Et ideo ponit etiā a Gre. filia inanis glorie ratione finis. vt notat Alex. de ales. xxij. ti. eo.

¶ Utrū iactantia sit petiū mortale. Ric. vt colligo ex Alex. et Tho. vbi. s. q̄ sic quadruplicit. Primi duo modi sunt inquantū cōsiderat ex se. Secūdi duo in q̄tū cōsiderat ex cā vel fine. Primo est mortale peccatū qñ iactator p̄fert q̄d est cōtra gloriā dei. sicut ille de q̄ Ezechie. xxviij. Eleuatus est cor tuū: et dixisti deus ego sum. Tales sunt qui iactant se suis meritis habere aliqua dona dei: vel a se habere: vel illi q̄ de peccatis mortalib⁹ q̄ fecerunt vel nō. iactāt se vt strennui videant: vel etiā laudant alios z iactant de peccatis mortalib⁹ que fecerunt: vt no. glo. in. d. c. imitare. Secus esset de veniali q̄z nō est cōtra deū. Secūdo est peccatū mortale qñ iactātia est cū charitatē p̄rimi: sicut cum q̄s iactādo se p̄rumpit in cōtumeliā p̄rimi: sicut pharisеus Luc. xviij. Nō sum sicut ceteri velut vt hic publicanus: als aūt iactare se de eo q̄d nō est cōtra gloriā dei vel charitatē p̄rimi ex se ē veniale. Tercio est mortale peccatū qñ p̄cedit ex tali supbia vel vana gloria q̄ sit mortale petiū. Si vero non erit mortale petiū talis supbia vel vana gloria: sic nec iactantia ex eis p̄cedens. Quō aūt supbia vel vana gloria sit mortale. vide superbia et vana gloria. Quarto est mortale qñ p̄cedit p appetitū lucri i damnū p̄rimi notabile. sic cū q̄s se iactat magnū medicū: aduocatū peritū: mltas scīritates facere: sicut ceratani et hmōi: qui falsе in nocumentū p̄rimi se iactant: secus si nō esset in nocumentū p̄rimi: q̄z esset veniale peccatū. Intellige etiā si sit nocumētū alicui⁹ importātie q̄z id q̄d minimū est: rō apprehēdit q̄si nihil. q̄. Ubi. nisi intēderet etiā nocere i multo si posſz

¶ Utrū iactantia possit eē in factis sic in dictis. Ric. q̄ p̄prie nō: z equivalēter sic: sicut cū q̄s in vestib⁹: in equis. in domib⁹. in cōuiuijs. i familia. in pulcritudine. et huiusmodi. vt appareat dines. de magna domo et nobili prosapia et huiusmodi. et sic erit mortale peccatū: sicut

iactãtia in dictis, si p̃dicta q̃ facit sint ꝺ̃ gl̃iaꝫ dei ⁊ caritatẽ ꝓximi, vel ex supbia ⁊ vana gloria mortali vel in deceptionem ꝓximi.

Iconomus dr̃ cui res eccl̃iastica gubernanda mandat̃. vt. lxxix. dis. qz in quibusdam. ⁊ idẽ est iconomus q̃ sindicus. ⁊ debet esse clericus non laicus. vt patet in. d. c. ⁊. c. indicatũ. ibidẽ. ⁊ in. c. qm̃. in q̃busdam. xvj. q. vj̃. de quo dic vt. ꝯ. laicus. §. ꝯ. Sed aduerte q̃ est differentia inter actorez ꝓcuratorem ⁊ sindicum seu iconomũ fm glo. in c. erga eꝓum. ij̃. q. vj̃. qz actor constituit̃ a non dño ⁊ auctoritate iudic̃. ⁊ ad p̃ntes lites tm̃. Procurator̃ vo semp̃ a vero dño cõstituit̃ siue ad vnã litẽ siue plures siue p̃sentes siue futuras. Sindicus aũt siue iconomus ab vniuersitate cõstituit̃ seu a collegio. ⁊ ad vnam cãm ⁊ plures ⁊ p̃ntes ⁊ futuras. ⁊ auc̃te epi. ꝺ̃ iura. calũ. c. imꝑator. in fi. Canon tñ oẽs admĩstratores eccl̃ie. vocat procuratores. ꝯ. q. iij̃. saluator. vide gl. ibidẽ. ⁊ in. d. c. imꝑator. cum suis allegatõnibus. tenet tñ Pa. in. d. c. imꝑator. q̃ si ad vnã certã cãm solũ ꝑstituit̃ q̃ põt fieri siue auc̃te supiozis. alꝫs non.

Idulia est quedã reuerentia siue adoratio. de qua. s. Adoratio. per totum.

Ieiunium fm. ſ. Bo. in. iij̃. di. xv. p̃te. ij̃. ar. ꝯ. q. iij̃. dr̃ cõmunissime ꝓ abstinentia ab omni mortali. Ysa. lviij̃. Nõne hoc ẽ ieiunium q̃ ꝺ elegi. dissolue colligatõnes colli tui. dr̃ etiã cõiter oĩs afflictio q̃ ꝓsistit in vigilijs flagellis ⁊ disciplinis. Prope aũt dr̃ ieiunium afflictio carnis ꝓ subtractionẽ cibi ⁊ pot̃ facta fm institutionem eccl̃ie. Et sic diffinitur ieiunium fm Goffre. est subtractio prandij̃. ⁊ post cenam cuiuslibet cibi priuatio vsq̃ in diẽ sequẽtem. ⁊ abstinentia a carnibus et trahentibus sementinã originem ab ipis. vt a lacte a caseo ⁊ ouis. Elicit̃ hec diffinitio. iij̃. dist. c. denicq̃. Et ponitur a Pa. in Rubrica. de obseruatõe ieiunioꝝ. Pro cuius declaratione queruntur dubia infrascripta.

Utrũ sit aliq̃ hora determinata in q̃ in diebus ieiunioꝝ sit comedendũ. vr̃ q̃ sit cena. ibi post cenã. q̃ vsq̃ ad cenã ẽ abstinẽdũ. Sed breuiter. notandũ ẽ. q̃ ĩ iure nulla hora ẽ determinata ꝓ comestione in die ieiunij̃. nisi solũ hora vesperoꝝ tpe q̃dragesimali. vt ĩ. c. solẽt. de cõse. di. j. q̃ iõ deputata ẽ vt sicut celebrat̃ vesperis. non restat aliud officiũ diurnũ. sic fictione iuris videamur. xl. dies ieiunare. ꝺ̃ q̃ ꝓ Arch. ĩ d. c. solẽt. ⁊ p̃ Pa. in Rubr. de obser. ie. Et iõ seruãda ẽ consuetudo circa horã comestionis que cõiter est in hora none vel circa. fm Arch. in. d. c. solent.

Sed nunq̃d frãgit ieiunium q̃ ante p̃fatã horam mãducat. R. videt q̃ sic in. xl. p̃ tex. in. d. c. solẽt. qõ dicit q̃ ñ sunt credẽdi ieiunare qui anteq̃ vespertinũ celebret officiũ manducant in. xl. Et nõ credo etiã in. xl. frãgat ieiunium qui añ statutã horã comedit etiã si ꝓ notabile spaciũ ꝓueniat nisi faceret ĩ fraudẽ ieiunij̃. qz si q̃s attẽdat ad verba p̃fati. c. solẽt. potꝰ loquit̃ de ꝓfectione q̃ de necessitate. Et ꝛ glo. ĩ. xxv. dis. §. alꝫs ea demũ. teneat q̃ sit pctũ mortale añ horã comedere. Tñ. c. i. de cõse. di. iij̃. qõ allegat ꝓ sua opinione nihil facit ꝓ ea. Veliꝰ forte faceret ꝓ ea. c. vtinã oĩ tpe. lxxvi. dist. qõ innuit cõsuetudinẽ p̃ie estimandã legẽ: qõ quidẽ admitterẽ q̃ talis ꝓsuetudo esset introducta ea mẽte vt frangeret ieiunium q̃ ante p̃dictã horã comederet: qõ quidẽ nõ credo nisi vt dixi q̃ñ in fraudẽ ieiunij̃ fieret. Et iõ cõcludo cum Aug. i. d. §. alꝫs ea demũ. q̃ quotiens q̃s corpe sanꝰ alijs ieiunantibꝰ p̃ãdere voluerit. ſ. ante horã qõ est pctũ veniale. et sic tene. Si vero ex cã rõnabili nullũ pctũ erit. qõ quidẽ ꝛ etiã Jn. in ꝓfata Rica. Et sic dicit debere intelligi. d. c. solẽt. Aduerte tñ fm doctrinã. ſ. Tho. in. iij̃. di. xv. q̃ vbi hora comedẽdi ĩ die q̃ñ nõ ieiunat̃ essẽ hora tercie. Jn die ieiunij̃ hora comedendi esset sexta. Dñ dicit q̃ qz ieiunium ecclesie ꝺ̃ esse penale et satisfactoriũ. Ideo supp̃ tps cõiter comedendi aliq̃d addit̃ no ante tm̃ q̃ penitus humor cibi assumpti exsiccetur aut virtus naturalis debiliter: vñ paruo residuo tpe. ſ. a sexta vbi cõmuniter sumitur cibus nona occurrit in qua cibus fm institutionẽ ecclesie sumendus est in ꝺ̃ iebus ieiunij̃. hec ille. Ex quo patet q̃ si esset tertia veniret. vi. Quod bene nota.

Utrũ plus q̃ semel comedere sit frangere ieiunium. R. q̃ varia fuit doc. opi. Bof. ⁊ cõit theologi in. iij̃. sen. tenẽt q̃ sic. si comedat̃ per modũ cibi. Et iõ indiffinitiue ꝺ̃ cuiuslibet cibi ꝓuatio. Sec⁹ fm eos si aliq̃d sumeret̃ ꝓ modũ medicine: sicut sũt electuaria ⁊ hmõi. et fm Jn. in Rica de obser. ieiu. solũ liceret ꝓ remouẽda infirmitate vel fugiẽda. Sꝫ ꝓ cõseruanda sanitate vbi nõ est signũ infirmitatis: nõ licet nisi quatenus licet vti alijs cibis. Alij tenent q̃ nullo iure cauet̃ q̃ solũ semel in die ieiunij̃ comedam⁹. Et ꝓterea dicũt licere pluries ĩ die comedere sine fractõe ieiunij̃: dũmõ fiat ex rõabili cã: et fm ꝓsuetudinẽ illoꝝ inter q̃s vivit. Et huius opi. videt fuisse Pa. in ꝓfata

rubrica. Rō fm eū. qz cū nō habeam⁹ ius specificū recurrendū ē ad ꝓsuetudinē loci. Facit c. vtinā. lxxvj. di. Et ad dictū Ho. i. c. ij. eo. ti. q̄ dicit q̄ ꝓsuetudo in ieiunijs indictis ab ecclesia nihil pōt facere. Dicit vez q̄n ꝓsuetudo ex toto auferet ieiunium. ⁊ nō hz rōnabilem cām in se. sed fuit indicta vt hoīes se ventri dederēt ꝓpter tempalia gaudia. alꝫs secus vt no. gl. in. d. c. ij. Et ꝓterea dicit idem. Pa. putarē tamē q̄ aliquid comedere ꝑ collatione de sero magis ad sustentationem nature q̄ ad delitias nō sit peccatū nec frangere ieiuniū. dummō fiat fm ꝓsuetudinez loci ⁊ temperate. hec ille. Facit ꝑ ß qđ no. Anno. in. d. rubr. q̄ prāsdere pluries in die ieiunij ē ꝛ cōsuetudinē approbatā eccīe. ⁊ sic vī sentire q̄ non sit de iure specifico. Item Anno. dicit ibidem q̄ cisterciēses fecerūt statutū vt seruientes alijs aliq̄d sumāt in die ieiunij ⁊ licite. Item q̄ seruientes dominis q̄ faciūt credentiā nō frāgūt ieiuniū. ¶ Sibi xo videt q̄ opinio q̄ tenet q̄ solum semel debeamus comedere sit verior. si ñ xba. sed mentē legis volumus amplecti in. c. q̄dragesima. de ꝓse. di. v. Et ideo ꝓcludo q̄ comedens plus q̄ ß semel in die aliq̄d eorū q̄ cōiter in cibū solent sumi. vt panez fructus ⁊ herbas. qz etiā sancti. herbis vsi sunt ꝑ cibo frangat ieiuniū nisi comestio ordinetur potius ad medicinā q̄ ad cibū respectu intētionis ꝓmedentis ⁊ p̄ncipaliter ex mō et quātitate sumptū ad id ordinet. Iz conseq̄ter aliqualit nutriat. vtputa qz indigens potu ⁊ timens ne dilauet stomachū ⁊ noceat aliq̄d sumit siue sit electuariū siue etiā panis vel fructus et hmōi. ꝑ euitādo nocumēto pot⁹ nō ad sustētationez q̄ nō frāgat ieiuniū. nec restringo me solū ad electuaria vt q̄dā. Iz vt diri ad panē fructus ⁊ qcūq̄ ß aliud qđ sumit per modū medicine. ar. c. ad ei⁹. v. di. Et ß etiā vī tenere Pe. de pa. in. iij. Conueniētius tn ē a pane abstinere cū sit p̄ncipalior cibus in vsu. nisi sit alteratus. ⁊ nisi sit carētia alterius rei. ¶ Nec obstat q̄ talia nutriāt. qz fm tho. in. iij. di. xv. ecclesia nō attendit in statuendo id qđ quocūq̄ mō nutrire potest. sed id qđ p̄ncipaliter ad nutriendū ordiatū ē. hec ille. Et sic tene. qz finis legis nō frustrat ex hmōi sumptione.

4 ¶ Vtrū pluries bibere vinū vel aquā frāgat ieiuniū. Rē. Anno. i. ꝑdicta rubrica q̄ nō. siue añ pastū siue post. Posset tn fm Ri. i. iij. dis. xv. ar. iij. q. vij. frāgere ieiuniū. q̄n videlz q̄s i mane biberet vinū vt cerusiā. nō ad extinguēdū sitim ꝛ famē. Sicr et nō frāgit ieiuniū qui etiā añ pastū ꝓmedit ficus aut polentā aut aliquid hmōi p modū medicine. ne deficiat i die ieiunij fm Pe. de pal. in. iij.

¶ Quibus cibis frāgit ieiuniū. Rñ. fm Ric. vbi. s. q̄ p esum carniuz. ⁊ sic trāleūt ꝓmūter doc. in ꝑfata. Rē. Alrebi. in. c. rogatōes. de cō se. di. iij. Facit. d. c. denicz. ⁊. c. consiliū. eo. tit. De ouis xo ⁊ caseo ⁊ alijs lacticinijs. Bof. i ꝑfata diffinitione vī tenere q̄ similiter frāgat Anno. in ꝑfata rubrica dicit q̄ potest statim vt ꝓpter penuriam piscium vtamur istis lacticinijs in alijs ieiunijs p̄ter quadragesimaz. Tu dic q̄ cū nō habemus tex. exꝑssum q̄ oua ⁊ lacticinia ꝓhibeat nisi solū in. xl. vt in. d. c. deni q̄. q̄ consuetudo seruanda est in alijs ieiunijs extra q̄dragesimā. fm Ric. vbi. s. q. v. ⁊ Pa. in. d. rubrica. facit. d. c. vtinā. ⁊ ē cōmunis opinio. Et ideo possunt comedi vbi consuetudo ē in omnibus ieiunijs p̄ter quadragesime ieiunia. alꝫs nō licet. Non tamen dicerem frangere ieiuniū qui etiā comederet oua ⁊ lacticinia extra quadragesimā vbi consuetudo nō ē q̄n nō p̄ gulositatem. sed ex aliqua rōnabili cā faceret. Nota etiā fm Ho. in sum. eo. ti. q̄ cui cūq̄ cōcedit vsus ouoz ⁊ casei intelligit concessum q̄ etiaz pōt vti lagimine. i. lardo. ar. c. ꝑbiter. lxxxij. di. ⁊ ibi glo.

¶ Vtrū ieiuniū cadat sub p̄cepto. Rē. fm Ri. in. iij. di. xv. ar. iij. q. ij. iij. ⁊. iij. qz ieiuniū aliquādo accipit largissime. put est actus nature ⁊ sic quilibet ieiunat āteqū comedat. ⁊ isto mō nec est actus virtutis. nec de p̄cepto. Secūdo mō accipit large ꝓput ē actus virtutis abstinētie. s. frenare delectationes gustus ꝓpter ꝓpatōem ad cibū fm regulā rōnis. siue semel comedat i die siue pluries. Et sic cadit generaliter oīb⁹ sub p̄cepto. Non intelligas tn q̄ sp mortalit peccet quando excedit. sed solū q̄n rō virtutis totalit extinguit. Et hoc ē in casibus q̄n gula ē mortalis. de quo vide. s. gula. Tercio mō accipit ꝓprie ꝓput abstinemus etiā ab illis q̄bus vti possemus saluo actu virtutis. Et sic accipitur in diffinitōe p̄missa ⁊ oībus sup̄ioribus et fm cōem intelligentiā vocabuli. et isto mō cadit sub p̄cepto in duobus casibus. s. q̄n ex iura mēto q̄s vel ex voto se obligauit. Secūdo q̄n ex p̄cepto ei indicit ab eccīa vel ab alio ꝑlato. Facit. d. c. vtinā. de cōse. di. v. c. ieiunia.

¶ Qz q̄ro q̄n ⁊ quibus diebus ieiuniū indicitur ab eccīa. Rñ. q̄ in infrascriptis tēpoz⁹. Primo q̄dragesima tota exceptis diebus dñicis vt i. c. q̄dragesima. de ꝓse. di. v. vbi dī q̄ summa obſuatōe ē obſuāda. ⁊ icipit i q̄rta feria q̄

p̄cedit p̄ma dn̄icaz q̄dragesime q̄ ad sectares. vt ī.d.c.q̄dragesima. Quo aī ad ēcos īcipit scda feria post dn̄icā q̄nquagesime. vt ī.c.deni q̄.iiij.di. Ez cōit tenet q̄ ē p̄silij nō p̄ceptuz. sed solū in quarta feria p̄dicta. Secūda q̄tuor tempa. vt in.c.statuimus.di.lxxvj.statuimus. inquit vt quatuor tempa anni ab oībus boīb⁹ cū ieiunio obseruētur. Prima tpa cadūt in q̄dragesima.s.q̄rta feria.q.vj.q sabbato post p̄ mā dn̄icaz quadragesime. Secūda cadūt.iiij. q.vj.feria q sabbato post pent. Tercia cadūt iiij.q.vj.feria q sabbato post exaltationez sce crucis. Ultima cadūt.iiij.q.vj.feria q sabbato post festum Lucie. vt patet in.c. de ieiunio. lxxvj.di.p totum. Tercio oñes vigilie duodecim apl̄oz sunt in obseruatōne ieiunij celebrā de preter vigilias apl̄oz Philippi q Jacobi q beati Johannis euāgeliste. vt dicit tex.ī.c. cōsiliū nostrū.eo.tit.q sunt he.s.vigilia sancti Matbie Petri q Pauli. Jacobi. Bartholomei. Matbei. Simōis q iude. Andree q Thome. Quarto vigilia sumptōnis dñe. vt in.c.j. eo.ti. Quarta vigilia natiuitatis dñi nostri.ī d.c.j. Sexto vigilia oīm sanctoz q sancti Johannis baptiste q sancti Laurētij fm Jnno. vbi.s.q cōiter doc. Nullo tñ iure inuenit̄ expressum.sed rōne consuetudinis hoc dicūt. qz vt dicit Ri.in.iij.dis.xv.ar.iij.q.vij. si ī aliq̄ regione ē aliq̄ ieiuniuz consuetum q̄ tñ nō ē p̄ceptū pius scriptū nihilominus obseruādū ē ab existentibus ibidem. Facit p hoc.c.cōsuetudo.di.j.q.c.ecclesiasticaz.q.c.in his rebus. xj.di. Sed dico ego vez q̄ consuetudo habet omnia req̄site de quibus.s. cōsuetudo. Septimo vigilia pentbecostes. vt.lxxvj.di.c.de ieiunio. Et ly Gratianus teneat q sit de consilio in.§.necessario ea.dis. Tñ veri⁹ videt̄ q sit de p̄cepto fm gl. Jo.ibidē in.d.§. Et patet euidenter in.d.c. de ieiunio.

8 ¶ Quid si vigilia aliquaz p̄fataz solēnitatū veniat in dn̄ica. Rk.q in sabbato p̄cedēti ieiunāda ē. vt in.c.j.q.iij. de obser.ieiu.

9 ¶ Quando debet celebrari vigilia scti Matbie tempe bisexti. vide.s.bisextus.

10 ¶ Sunt q alie vigilie seu ieiunia ĩdicta ab ecclesia sed non de p̄cepto. vt cōiter tenetur. s. ad ueutus domini. De q̄ in.c.p̄silij. q rogatōes. de quibus in.c. rogationes. de conse.disti.iij. Item.iiij.q.vj.feria. vt in.c.ieiunia.ea.dis. et sabbata omnia. vt in.c.sabbato.ea.di.

11 ¶ Utrū ieiunia indicta de p̄cepto ab ecclesia possint trāsferri de die in diem. Rk. fm Jnno. in p̄fata rubrica q sic. sicut dicitur fieri in frācia vbi sunt ecclesie sancti Quintini. vbi vigilia oīm sanctoz ieiunat̄ tertio die p̄cedēti. Limitat Pan. in.d. Rubrica dūmō fiat auctē epō. ar.c.q̄. de obser.ie. in fi. q bene.

12 ¶ Utrū p̄fata ieiunia de p̄cepto ab ecclia post sunt redimi vel in aliud cōmutari. Rk. Jnnoc. vbi.s.q nō nisi cā vel necessitas in ieiunante subsit. Nō intelligo ab inferiore a papa. Secus ē de ieiunio voti vel penitētie. De quo.s. cōfessio.vj.§.iiij.q.j. votū.iiij.§.q.

13 ¶ Utrū oñes teneātur ad ieiunia indicta ab ecclesia de p̄cepto. Rñ. Jnno. vbi.s. q sic. omnes qui sunt sane mētis doli capaces q potentes ad ieiunandū cū peccare possint q peccata deflere. vt in.c.j. de delic.pue.

14 ¶ Utrū semp peccent mortaliter p̄lati qñ solūt ieiunia eccie q̄ sunt de p̄cepto. Rñ. glo.in §.aūt ea demū.xxv.di. q cōiter docto. tenēt q sic. si sine rōnabili causa qs ea soluat. Dūs Lar. in.c.ij. de obser.ie. tenet q nō. nisi ex contēptu vel inobedientia hoc faciat. vtputa q nō vult se subijcere p̄cepto superioris. Et dicit hoc tenere Archi. in.d.§. alias. sed Archi. ibidē recitat Jo. de fant. hoc tenentez. Sed ego distinguo fm q.j. dicam inobedientia. in p̄nci.

15 ¶ Que sunt rōnabiles cause excusantes a ieiunio. Rñ. vt colligo ex Ri. vbi.s. ar.iij.q.iij. cū quo cōcurrūt cōiter doc. q sunt. v. Prima etas vt sunt pueri qui fm aliqs vsq ad pubertatē excusant a ieiunio. ar.c.ex. lēis. de despō. impu. vel fm alios vsq ad plenā pubertatē q ē in.xv̄j. in muliere. q in.xviij ānō in masculo. Aut fm alios vsq ad.xxv.annū. ar.l.si qs aliqui. C. de bis q ve.eta.impe. Jo.ī.c.iij. de obser.ie. q cōiter theo. tenēt q vsq ad vigesimū aliq̄ vigesimū p̄imū ānū excusant. ar.c.vigesimū. de of.del. j. Intellige q nō tenēt ad oīa ieiunia sed bñ ad aliqua eis gmēsurāda fm augmentū q ppinq̄tatē ad dictū vigesimū p̄imum ānū fm tho.in.iij.di.xv. Propterea dico hic remittēdū arbitrio boni viri vt pēsata q̄litate etatz ita iudicet. ar.c. de causis. de off. del. Et idē dico de senib⁹. Iz q̄dā dicāt eos non teneri post ānos.lv.ar.l.ij.§.fi.ff.de decurio. ī tex. q ī glo. ibidē. vbi excusant a mūeribꝰ psonalibus post.lv.ānū. excepto a tutela. q cura. a qb⁹ solū excusant post.lxx.ānū. C. q eta.l.vnica. Secūda cā ē ifirmitas. qz ī eis natura debilit et cibū nocriū in vna vice si sumerēt noceret. Et idē dico de debilib⁹ eadē rōe. Tercia laboriositas. sic in illis q laborādo victuz acq̄rūt. seu rōe itineris vel alio mō ñ p̄nt sic cū labore sufferre ieiunū. Aduerte tñ q intērio maioz lu-

cri nō excusat fm Astēn. sikr nō excusant q̄ no
lūt ꝓducere oparios nisi ieiuniū soluāt nisi cā
sit necria fm Astē. q̄ festinātiā requrit. Quar-
ta mēdicitas qñ ci bū necriū ī vna vice hre nō
pñt. Quīta q̄litas mulier ꝓgnātis aut nutri
entis ex appetitu exneo. aut nutrimēto fet⁹ nō
pñt ieiunare sine piculo vel eaꝝ vel fet⁹ seu pue
ri. nō solū excusant. imo tenēt soluere ieiuniū
fm Ro. vñ dicit. s. tho. ī. iiij. di. xv. q. subtractō
cibi ꝓ ieiuniū si ipediret ea q̄ necrie sunt agen
da cū q̄b⁹ cōuiuit ex societate vel officio tenet
16 nō eēt licita sed diceretur rapina.

¶ Oz nūq̄d fuētes mēsi nobiliū aut legētes
ad mēsam religiosoꝝ q̄ aliq̄d ꝓlibāt ne defici
ant ī legēdo vl fuiēdo soluūt ieiuniū. ℞. Ro.
q̄ nō si ꝫ faciūt positis mensis vel paꝝ añ. ita
q̄ ꝓpt cōtinuationē tpis dici debeat totū vna
mensa. Jdē dicēdū de illis q̄ iam incepto prā
dio ponūt incensū ad vicinū. vl aliq̄d aliud
17 faciūt ꝛ postea redeūt ad ꝓmestionē pficiēdā.

¶ Utꝝ vxores ꝓpt ꝓhibitōez viroꝝ excusent.
℞. fm Jnno. ī. rubri. de obꝰ. ie. q̄ nō a ieiuniis
indictꝫ ab eccīa. ꝫ a volūtariis sic. xxiij. q. vl.
maīfestū. ¶ Credo. tū q̄ ꝓbē ꝓpt⁹ ꝓpt scādalu
viri cui aliq̄ mō nō ꝑt obuiari possꝫ dispensare
cū eis ar. c. vt ꝓstituerēt. ī fi. l. di. q̄ ꝓceptū iu-
ris positiui nō obligat quē cū scādalo. ar. c. q̄ ꝺ
no. op. nū. ꝛ. c. nihil. de ꝓscrip. cū similibus.

18 ¶ Utꝝ pegrinātes ex deuotōne excusent. ℞.
q̄ sic. si tal⁹ pegrinatio nō ꝑt deferri ꝛ sit cū ea
ieiunare ñ pñt. Nec ob. q̄ ꝓceptū ꝺz ꝓponi cō
silio. q̄ fm Astē. intētio dāꝫ hmōi ꝓcepta ñ ē
excludere alias pias cās ꝛ magꝫ necrias. Se
cus ē de ꝓceptꝫ legꝫ nature q̄ ꝓhibēt ꝫ qꝺ fm
se ē malū. Jdē. s. tho. vbi. s. Et addit q̄ ꝺz si
eri cū dispēsatione supioris. Jdē dic de q̄cū-
q̄ alia opatōe bona. puta obediētia ꝓlati ꝓdi
catōe audītōe ꝓfessionū ꝛ hmōi. ar. c. nō medi
ocriter. de conse. di. v.

19 ¶ Querit si alie cāe ꝓdictꝫ possint assignari q̄
excusent a ieiunio ídicto ab eccīa. ℞. q̄ sic mꝫ
te. Et iō tā ī ꝓfatꝫ causis q̄ ī alijs ē notādū q̄
si cā sit euidēs ex q̄ ñ ꝑt ex toto ieiunare. licite
bō ꝓ seipm ꝑt frā gere ieiuniū. ꝑsertim ꝓsuetu
dine ītervenīēte. vel qñ recursus de facili ñ ꝑt
bēi ad supioꝛē. ar. ꝓfati. c. ꝓsiliū. Si ꝛo sit du-
bia vl ñ ex toto tollit facultatē ieiunā di. ꝫ so-
lab oꝛ ꝛ hmōi. ꝺz ad supioꝛē recurri q̄ ptātem
ꝫ in talibus dispēsandi fm Astēn.

20 ¶ Quis ē supioꝛ q̄ possit in ꝫ dispēsare. ℞ñ.
Po. ī. c. ꝓsiliū. de obser. ie. q̄ ē ēps nec sufficit
lnia simplicꝫ ꝓbēri etiaꝫ ex iusta cā nisi summa
necessitas immineat. ita q̄ ad eꝝum nō possit
haberi recursus sine piculo. Rod. aūt dicit ar
bitrio boni viri limitandū ꝑ quāta necessita-
te sit frāgendū potiꝰ q̄ ꝑ doctrinā generalem
ꝛ sic cū ꝓprius sacerdos sit ordinariꝰ iudex cō
scīe. vē q̄ ipe possit. Ego ꝛo credo q̄ si loqua
mur de dispēsatione q̄ ē q̄dam relaxatio iuris
q̄ tūc ptinet ad eꝝm solū. q̄ causa subsistente
in ieiunare debēte potest dispēsare ꝛ in aliud
bonū cōmutare talia ieiunia. Et causa legiti-
ma ē debilitas ꝓsone sive ꝓueniat ex defectu
nature sive laboris. ar. d. c. cōsiliū. in fi. Si ꝛo
loq̄mur de declaratione. s. vtrū sit cā legitima
vel nō. sic credo sufficit illa cōfessoris ꝑ quē
ē bonus vir ꝛ etiā consiliū medici. ꝫ medicus
peccat si sine rōnabili cā vt frāgat cōsulit. ar.
c. q̄d culpat. xxiij. q. j. Et sic intelligē Rod.

¶ Utrū non ieiunans vno die teneatur alte-
ro die ieiunare. ℞. q̄ licet tex. c. j. de obser. ie. 21
videatur velle q̄ sic. quasi sit obligat⁹ ad duo
s. ad ieiunandū. ꝛ illo die. Facit etiam ad hoc
in ar. c. cū dilecti. cū notaꝫ in ī gl. ver. forma.
de dolo ꝛ contuma. Tamen ꝑ. c. ij. de obser. ie.
Ego teneo q̄ non tenetur. q̄ ibi non imponit
frangētibus. vt alia die ieiunēt. Facit ad hoc
qꝺ no. Jnno. in. c. j. de cele. miſ. de illo qui di-
misit officiū. q̄ nō tenet illud reassūmere qua-
si sit seruitus cuiuscū q̄ diei ꝛ variet ex tempe
Nam si teneor ꝓstare opas certo tempe ꝛ im-
pedior non sum obligatus alio tempe. q̄ non
sunt eedē opere ꝫ variātur ex tempe. vt ē tex.
no. in. l. si non sortem. ℌ. libertus. ff. de condi.
indebi. Jtez si relinquitur mihi vsufructus ꝑ
biennīū futurū ꝛ impedior non possum petere
vsumfructū alterius biennij. quia non ē idem
vsufructus. l. si vsufructus mihi. ff. de vsufruc.
ꝛ reddi. ꝛ habita. ꝛ tex. c. j. debet intelligi de
trāssatione fienda ex cā ꝓpter solennitatem 22
¶ Oz nūq̄d toties peccat mortaliter q̄ties co
medit in die ieiunij fracti sine cā. Rñ. Jo. de
neapo. in quoli. tenet q̄ sic. q̄ vē reduci ad ꝓ-
ceptū negatiuū sed magis placet opi. Durā.
in. iiij. q̄ nō nisi semel. nisi comedēs nouo con
temptu mentis pluries comederet. q̄ tūc toti
ens peccaret mortaliter. Et hec est cōior opi.
aliter obligaretur ad impossibile. q̄ ex quo se
mel ieiuniū fregit. iā illud non potest amplius
facere illo diei. Et ideo ꝓceptū ē sibi factū im
possibile. Secus essꝫ de ieiunio quadragesime
q̄ licꝫ fregerit vno die pōt tñ ieiunare ꝛ tenet
altero die. Et sic quot dies omittit in quadra
gesima. tot peccata mortalia committit.

¶ Utrū liceat ieiunare in dñica ꝛ alijs festis 23

solennibus. R. q̄ sic. nisi q̄s faceret quasi volens deuiare a ꝯsuetudine populi xp̄iani. quia turpis ē oīs pars q̄ suo toti nō cōgruit. potest etiā esse illicitū fm tho. vbi. s. si adeo ꝓtinaciter ieiunij teneret q̄ non crederet ꝓ deuotione festi vtilitatem ieiunij cōpensari posse. Idem dic q̄n ex alia superstitione hoc faceret.

24 ¶ Vtrū ieiunium factū in peccato mortali prosit. R. ñ. q̄ sic. q̄tum ad obedientiā mādati. si ē p̄ceptū ab eccīa vel ex voto ⁊ hmōi. Secūdo valet ad maceratiōnem. Tercō ad omnia alia valet ad q̄ valēt opa facta extra caritatem. de quibus. j. satisfactio. §. vj.

25 ¶ Diuersis intētionibus ieiunatur. vnde versus. Abstinet eger. egēs. cupidus. gula. simia virtus. Eger vt quia non potest comedere vel ꝓpter medicinam. Egens quia non habet. cupidus ne expēdat. Gula. vt postea auidius comedat. Simia. i. ypocrita vt laudet. virtus. i. virtuosus vt mereatur.

I Gnorantia Alia bōa qua q̄s ignorat ea que ei essent occasio peccati. vt vt in. c. q̄uis. di. xxxviij. Alia neq̄ mala neq̄ bona qua quis ignorat que nō expedit scire. Alia mala qua q̄s ignorat q̄ scire expedit. Et hec multiplex est. alia iuris. alia facti. Ignorātia iuris. alia iuris diuini. alia iuris naturalis. alia iuris canonici ⁊ ciuil. ⁊ de istis scribitur. xxxviij. di in summa. ⁊. j. q. iij. §. vl. in ter. ⁊ in glo. hic aūt nō intendo tractare de ignorantia facti. quia hec excusat. vt in regula ignorātia. li. vj. sed de ignorātia iuris. pro eius declaratione queruntur plura.

1 ¶ Vtrū ignorātia mala sit peccatum. R. ñ. q̄ aut ignorātia dicit ꝓuationem cognitionis necessarie ad salutē. Et sic fm. s. Bo. in. ij. dis. xxij. q. penul. potest esse duplex. Primo ita q̄ ē in nobis sed nō a nobis. ⁊ hoc mō culpa nō ē. ⁊ cū nō simus eius p̄incipium in ipa. nec meremur nec demeremur. Secundo ita q̄ in nobis ⁊ ex nobis ⁊ hec ignorātia ē culpa. ⁊ hec fit triplex Primo mō cuz sumus in via virtutis voluptarie ab ea recedimus in viā erroris nos p̄cipitātes. Et hic ē ignorātia erronea. vt in hereticis. Secūdo mō cū ad viam possumus ptingere veritatis cupimus in tenebris ee. Et hec ē ignorātia affectata. Tercō mō cū ex q̄dā pigricia ⁊ negligentia nō curam⁹ veritatē addiscere. Et hec dr crassa ⁊ supina. Sed ꝑma maior culpa q̄z secūda. ⁊ secūda q̄z tercia. Et de hac dr in. c. ignorātia. xxxviij. di. ⁊ i. d. §. fi. Si vo ignorātia dicit ꝓuationē cognitōnis eoz que sunt necessaria ad salutē. sic non est peccatum. vt. xxij. q. ij. in quibus rebus.

¶ Sed q̄ sunt necessaria ad salutem scire. R. fm Tho. ꝑma se. q. lxxvj. q̄ oēs tenent scire cōmuniter ea que sunt fidei ⁊ vniuersalia iuris p̄cepta. Singuli aūt ea que ad eorum statum seu officium spectant. 2

¶ Vtrū ignorātia excuset aliquez a peccato. R. ñ. fm. S. Bo. vbi. s. q. vlti. q̄ si tanta sit. q̄ priuet rōnem volūtarij ⁊ rōnem contemptus. excuset a toto. sicut ē ignorātia inuincibilis q̄ priuat simplē cognitione iuris. sicut in furioso ⁊ in infante. nisi in talem ignorātiā veniisset ex culpa sua. q̄z tūc nō excusat a toto. ij a tāto. de q̄ dic vt. s. ebrietas. §. iij. Item dic fm tho. i quoli. de eo q̄ habet sufficiens impedimentum ꝓpter q̄d scire non potuit. puta fuit in carcere vel in terris ad q̄s cōstitutio pape nō pueniet ⁊ hmōi. q̄ nō peccat faciens ꝯ cōstitutionez. Si vo ignorātia omnino nō priuat rōnem voluntarij ⁊ rōnē contemptus. sic distinguo fm R. eadē di. ⁊ li. q̄ aut ē ignorātia ꝓmissionis qua quis nō vult scire. vt liberius peccet. que dicit affectata. Et sic nec excusat nec alleniat peccatū. Aut ē rōne omissionis. qua q̄s negligit scire que tenetur. q̄ satis faciliter potuisset scire. Et hec dr crassa ⁊ supina. ⁊ hec excusat a tāto sez q̄ nō est tam grave pctm̄. sed nō excusat q̄n sit mortale. si ē circa ea que sunt p̄cepti diuini aut nature. xxiij. q. j. si q̄s dederit. et. xxxviij. di. c. q̄ ea. Si aūt sit circa ea q̄ sunt p̄cepti iuris positiui. sic credo q̄ aliquādo excuset a mortali fm eā distinctionē. de q̄ dicā. j. inobediētia. Et fm p̄dictā intellige q̄d dicitur. vj. q. j. q̄ro. ⁊. xxiij. q. j. c. sc̄isma. ⁊. xxxij. q. vij. quemadmodum. xxviij. q. j. §. ex his.

¶ Ex p̄dictis ⁊ ad euitandū cōfusionē multorū q̄ circa ignorantiā scribuntur. aduerte q̄ si ex ignorātia quis facit aliquid q̄d nō ē ꝯ legē dei nec nature. credēs non fore prohibitū alicui lege cū tamē sit ꝓhibitū. ⁊ talis ignorantia ē nō affectata nec crassa vl supina. puta q̄z laborat ꝓ viribus scire sibi necessaria. puta si ē mulier vel rusticus mercator ⁊ hmōi. vadit libenter ad p̄dicatōes ⁊ alia loca vbi declarātur talia. ⁊ facit q̄ cōiter faciūt alij de sua q̄litate ⁊ quenit facere. Si ē religiosus studet libēter inquirit. ⁊ hmōi. q̄ talis ignorātia excusat eum ab oīi pena excōicationis in iure posita q̄ ad forū anime etiam ab omni culpa. ꝓ tex. clarū in. c. fi. qui matri. accusa. pos. ⁊ ꝓ rōnem. c. cognoscentes. de consti. Absurdum enim esset ad penam obligari ignorantē. facit. l. fi. ff. de decre. ab or. facien. Jura vero que videtur innuere 4

contrariū fundant se supꝑ ꝓsumptione. vt euidenter colligit glo. in l. j. C. de interdi. matri. approbata ꝑ doc. ibi. ⁊ in l. fi. ff. de ri. nup. ⁊ in l. q̄ ꝫ. C. de incē. ⁊ inuti. nup. ⁊ Et magis aperte colligit ex his q̄ notant in. d. l. agnoscētes. vbi determinatur q̄ volens ꝓbare ignorantiam ad euitandam penā sit audiendus. Hec non intelligo de ꝓlatis officialibus. medicis. artificibus ⁊ hmōi. qui exercere habēt aliqua officia. ex quibus damnū notabile possꝫ inferri primo ex ignorantia. quia non debēt officia talia assumere. nisi sint sufficiēter instructi ad ea exercenda. aliter eis imputat. Si aūt ignorantia sit affectata nō euitat penam. qz in dolo est. Si vo sit crassa vel supina. puta quia nescit quod cōmuniter oīes sue conditionis sciunt puta qz predicat. sed ipe p̄dicationē nūq̄ vult audire vel nō curat interesse. vbi talia publice declarantur. cū tamē comode possit non euitat penam. vt in. c. vt animarū. de constit. li. vj. De istis dicitur. xxxviij. dis. c. fina. Qui inrebelliter viuit ⁊ discere atq̄ agere bona recusat. magis diaboli q̄ xpi membrū esse ostenditur. ⁊ potius infidelis q̄ fidelis esse monstratur. Si vo id contra qđ facit ex ignorātia est cōtra legem dei. tunc distinguo. aut expressiuz est ⁊ explicitū in lege dei vel nature. Et sic ignorantia non excusat a mortali peccato. xxj. q. j. si cupis. nec etiā consequenter excusat a pena iuris diuini nec positiui. sm Sco. in. iij. di. vj. Facit qđ no. glo. in clemen. eos. de consangui. ⁊ affini. facit. l. venia. C. de inius vo. ⁊ c. ignorantia. j. q. iij. Quod limita quo ad penam iuris positiui sm q̄. s. dixi. excōicatio. vij. casu vltimo. ff. ij. Si autem nō est explicitum sed reducibile. maxime cū subtilitate sic credo excusari a culpa ⁊ a pena illos qui nō sunt ignorātes ignorātia affectata. crassa aut supina. Et enim duꝛ esset dicere. q̄ peccat mortaliter qui facit sm subtilitatem contractum illicituz. credens licituz. ⁊ hmōi. Facit ꝓ hoc. xv. q. j. merito. ⁊ c. si. xxxvij. di.

5 ¶ Utrum ignorātia iuris tollat bonam fidē quo ad faciendū fructus suos. Rn. q̄ non. tex. est in. l. sed ⁊ si lege. ff. scire. ff. de peti. here. qđ limito nisi sit affectata vel crassa.

6 ¶ Que differentia inter ignorātiam nescientiā ⁊ errorē. Re. q̄ ignorātia est nescire qđ scire tenet ⁊ debet. xxxvij. di. c. fi. Nescientia est ignorare qđ scire nō tenet. Errorē vnū ꝑ alio putare. xxij. q. ij. in q̄bus. ⁊ xxxviij. di. c. q̄uis. Sed melius sm Frā. in. ij. Nescientia simplicē negationē scie importat. Ignorantia vo scie

ꝓuationē. Vñ ignorantia nihil aliud est nisi carere scientia quā quis natꝰ ē habere. Hoc essi ē de rōne cuiuslibet ꝓuationis. Quāq̄ aūt ignorantia ē aliquid scientie ꝓriū que dicitur ignorātia quetse dispositionis. puta cū aliqs habet habitū falsoꝝ ꝑncipioꝝ ⁊ falsaꝝ opinionū. ex quibus impeditur a scientia veritatis. Error aūt est approbare vera ꝓ falsis. Vñ addit actum quendam super ignorantiam. qz potest quis ignorans esse sine hoc q̄ sententiā ferat supꝛ ignotis. ⁊ tūc ē ignorās ⁊ non errās sed quando iam falsam sententiā fert de his q̄ nescit. tunc ꝓprie dicitur errare. Et quia peccatum in actu consistit. Errorꝛ habet rōnē peccati. qz sine p̄sumptōne esse nō potest. q̄ quis sententiā ferat de his q̄ ignorat maxime in q̄bus periculū ꝙsistit. Nescietia vo de se necrōhem culpe vel pene hz. Vñ q̄ aliquis nesciat q̄ non ē aptus natus scire nō ē nec culpa nec pena. qz ē etiā in beatis. vt dicit Dioni. in v. c. ecclesiastice ierarchie.

I Legitimus filius q̄s sit ⁊ quomodo succedit. ⁊ quot sunt differentie. et quomodo legitimantur vide. filius ⁊ legitimatio.

I Magines sanctoꝝ quare depingūtur. Rn. Bre. in. c. perlatum. de cōse. disti. iij. sic inquiens. quod legentibus scripturas hoc ⁊ idiotis ꝓstat pictura cernentibus qui in ipsa ignorantes vident quod sequi debeant in ipa legunt qui litteras nesciunt. vnde precipue gētibus q̄ lectione pictura est. hec ibi.

¶ Utrū imagines sanctoꝝ sint adorāde. Re. gl. in. c. venerabiles. de. cōse. di. iij. q̄ lic. adoratione dulie q̄ solū reuerentiā exhibet non latria. ⁊ ideo nō sunt violande. de ꝙse. di. iij. plātum cum duobus. c. sequentibus.

¶ Utrum imago xpi sit pingenda sub forma agni. Rn. q̄ non. sed in forma humana. vt. i. c. sertam sanctam sinodum. de conse. di. iij. Dicit tamē glo. q̄ nō ē prohibitum pingere xpm in specie humana ⁊ sub ipo agnū. sed solū pingere ipm in agno prohibetur.

¶ Utrū liceat imagines sanctoꝝ in aggrauationē cessationis aut excōicationis in terra q̄ sternere lapidibus aut spinis supponere ⁊ huiusmodi. Rn. q̄ non. quia id fieri districte ꝓhibetur. in. c. si canonici. de offi. ordi. li. vj.

¶ Utꝛ liceat sculpere signū crucis in solo vel silice aut marmore humi positis. Re. q̄ nō. C. ne mini. lice. sig. sal. l. vnica. ⁊ vī eē ꝓceptū. qz vult grauissima pena puniri. vbi dicit gl. forte

mortis. ex quo valet reprehensibiles sunt q̄ sup̄ sepulturas humi positas cruces imprimunt.

IMmisericordia est filia auaricie qua non subuenit indigentibus. vide auaricia. §. iij.

IMmunditia est filia gule q̄ q̄s p̄uocat se ad vomitū vt sepius comedere possit. Vel tantuz comedit q̄ necesse habet euomere cōiter ē veniale peccatum. Aliquando tamen mortale sicut quando comedit intēdens euomere p̄ter delectationez gule. nulla alia cā bona adductus ad hoc. vl q̄n ex hoc generat sibi notabile nocumentū in corpore nec p̄tereā vult desistere hoc aduertēdo. Aut q̄n hoc facit vt habeat pollutionē in nocte dormiendo z hmōi.

IMmunitas est quasi sine muneribus data libertas a bin q̄ ē sine. vel immunitas quasi puritas inde dr̄ q̄s īmunis a pctō. de pur. ca. c. fi. Dicit etiā emunitas. q̄ idē ē q̄ libertas q̄si ex. munia. id est munera data libertas ab eq̄ ē ex.

¶ Ad quid se extendit immunitas eccīe z cimiterij. Rñ. q̄ ad. xxix. Prio q̄ secularia placita non sunt in ecclesia vel cimiterio tractāda ecclesiastica tamē p̄nt. vt in. c. j. de immu. eccl. z. c. cum ecclesia. z sententia data in ea est nulla ipso iure. z maxime sentētia sanguinis que sub anathemate p̄hibet ibi ferri in. d. c. cū ecclesia. Limita nisi sit data alia a sanguine per viam voluntarie iurisditionis. q̄ sic tenet fm Pa. in. d. cū in ecclesia. de causis ecclesiasticis aūt bñ tenet. ar. c. qua fronte. de appel.

2 ¶ Utruz quis possit doctorari in eccia. Rñ. Jo. an. in. c. decet. eo. ti. lib. vj. q̄ sic. z placet Pa. in. d. c. cum ecclesia.

¶ Utrum ꝯctus facti in ecclesia teneāt. Rñ.
3 Pa. in. d. c. cū ecclesia. fm glo. in. d. c. decet. q̄ sic. q̄ illud. c. cū ecclesia. cū sit penale nō debz extēdi ad ꝓtractus. Ex quo aduerte q̄ dispositio odiosa ꝓcepta sup̄ quasi ꝓtractu nō extēdit ad cōtractū pur. Nā in iudicio q̄si ꝯbium. l. iij. §. idē scribit. ff. de pecu. Idē dic de concepta sup̄ ꝓtractu puro. nō extēdi ad q̄si ꝯctum ita dic bar. i. l. more. ff. de acq. here. vbi vult q̄ statutū p̄hibet mulierē ꝯbere sine certa solēnitate q̄ pōt nihilominus adire hereditatem q̄ tūc vere ꝯbit. sz q̄si ꝯbit cū debitoribus hereditarijs ad q̄ vide q̄ legit in. l. apud iulianū. ff. q̄. ex. ca. in po. eat. §. pe. z fi.

¶ Secūdo nō debent in ecclesia vel cimiterio
4 fieri cōclamationes. seditiones. impetus. vniuersitatū cūctiones et publica parlamēta negociationes nūdinarū z fori. vt in. c. decet. de immu. ec. eo. ti. li. vj. Jo. an. tñ tenet parlamēta z societates ꝓpactū pietatis aut spūalitatis p̄nt fieri. vt refert Pa. in. d. c. cuz ecclesia.

5 ¶ Uz nūq̄d peccat mortaliē q̄ aliq̄d p̄dictorū in eis facit. R. q̄ nō. vñ dicit tex. i. d. c. decet. ordinarij locoꝝ hoc faciant observari suadendo suadeāt interdicta ꝓpescant. Ex quo ꝓcludo q̄ illa que totaliter impedirēt oīonem tpe debito sint p̄hibita sub peccato mortali. alia non nisi ex se sint mala. vel q̄s ex cōtemptu faceret. Et sic intellige. c. pe. z fi. xlij. di.

6 ¶ Tercio q̄ in ecclesia nō debent sepeliri nisi ep̄i vel abbates vel digni p̄sbri aut fideles laici. xiij. q. ij. nullus. Et intelligūt q̄daz de laico fideli q̄ miracula facit a virtute fidei. Alij de quolibet fideli cuius bonitas fuit manifesta. No. ꝙo intelligit de q̄libet fideli in dignitate ꝓstituto vt comite. rege. imperatore. Uz ꝙ hodie nō fuak z male. q̄ de iure ciuili nullus dz in eccia sepeliri. vt no. Albr. in. l. nemo aprorū. C. de sa. san. ec. z etiā Azo. ibidem in sum.

7 ¶ Quarto nō dz eccia incastellari. nec in ꝓpugnacula edificari. vt ide fiat guerra. vel vt ibi recipiant q̄ guerrā faciūt nisi iusta necessitate z auctē ep̄i. de custodia eucha. c. relinq. s. vt boni viri defendant a malis. Et hoc cōiter tenēt doc. fm Pa. in. d. c. cū ecclesia.

8 ¶ Quinto intra ecclesiam vel cimiteriū nō debent supellectilia poni vel hospitari in ea nisi ꝓ necessitate. als vē mortale in isto z in ꝓcedenti. vt in. d. c. relinqui.

9 ¶ Utrū venditio candelaz q̄ fit in eccia sit ꝓhibita. Rñ q̄ videt sit tolerabilis. Nec ob. q̄ dominus eiecit vēdentes I templo. q̄ ibi fiebant pacta z multa turbātia cultū diuinū. Sed in venditione candelaz nullus fit strepitus. Et ideo nō p̄hibet. Secus esset de alia negociatione. q̄ illa ē p̄hibita.

10 ¶ Sexto q̄ in ecclesia vel cimiterio nō dz vlla violētia fieri vl aliq̄s violent exhibi aut eius ꝓfinia frāgi. vt in. c. sicut antiq̄tus. xvij. q. iiij. nec ea q̄ in ea posita sunt p̄ vim aut furtū auferri. aliē sacrilegiū ꝓmittūt. c. q̄sq̄s inuētus. xvij. q. iiij. z sic peccāt mortaliē. vt in. d. c. q̄sq̄s pz.

11 ¶ Utrum excōicatus cōfugiens ad ecclesiaz gaudeat p̄fata immunitate. Rñ. q̄ sic. quia cum lex non excipiat. nec nos.

12 ¶ Utr seruꝰ fugiēs ad eccīam possit violenter exhi. Rñ. q̄ aut venit sine armis. s. vt dño se subtrahat. z sic reddet dño. ꝓstito tñ p̄us iuramēto ō ipunitate. c. inē alia. eo. ti. aut venit cū armis. Et sic ꝓtinno exhibit. l. si seruꝰ. C. de his

qui ad ec.cõfu.intellige ꝓmissa impunitate.

15 ¶ Dtr̃ iudeus confugiẽs ad eccĩam gaudeat isto ꝓuilegio. R. fm glo.in.l.j. C. de bis q̃ ad ec.ꝓfu. q̃ nõ. Et dicit Pa.in.c.int̃ alia.eo.ti. q̃ ẽ verior q̃ opi.gl.d.c.int̃. qr lex ꝑdicta ĩducit ꝓsumptoem iur̃. ⁊ de iure cõ quã nõ admittit̃ ꝓbatio.l.di.fer. q̃ cõfugit nõ ꝓpter zelũ fidei.sed ꝓpter evasionẽ debitor vel criminum. Anno.tñ ẽ cũ gl.ꝑfati.c.int̃. Ego dicerẽ q̃ si venit ad eccĩam ⁊ petit baptismũ q̃ gaudebit alꝫ nõ.qr vẽ venisse vt effugeat nõ cã fidei.

14 ¶ Dtr̃ clerici ⁊ religiosi ꝓfugiẽtes. gaudeãt ista immunitate. R. Pa. ĩ.d.c.int̃ alia. q̃ nõ. q̃n a ꝓlatis suis non possint extrahi ⁊ flagellari ⁊ hmõi ꝙmõ nõ faciãt ex odio sed cã disciplinę.vide p eũ diffuse si placet.

15 ¶ Dtrũ cõfugiẽs ꝓpter debitũ gaudeat ꝓuilegio. R. Pa.in.d.c. inter alia. q̃ legiste in.l. pñti. C. de bis q̃ ad ec.cõfu. distingnũt. aut ẽ debitũ ꝓpter tributũ.s. debitum ꝓncipi. Et sic extrahit̃. vt in.aut̃.de mã.pn. §. publicor ꝙ tributor. ⁊ ibi no.in glo. Sꝫ Pe.vt refert Cy. tenet q̃ non extrahet̃. sed ibi citabit̃. ⁊ si se defendet bñ q̃dem.sin aũt.pceder̃ ad missionem in possessiõe bonor. ⁊ ita intelligit dictaz aut̃. ⁊ placet Pa. Si ꝙ debitũ ẽ ꝓpter aliud. tũc nõ extrahet̃ inuitus fm omes.d.l. pñti. Sꝫ in mõ pcedendi sunt opi. Sꝫ ibi placet opi. Ja. de raue. q̃ dicit q̃ dabit̃ sibi securitas standi ⁊ exeũdi ex eccl̃ia p. xxx. dies infra quos respõdebit aduocatus ad iudicium ⁊ iudex si dabit sententiam cõtra eũ condẽnabit q̃ aut redeat ad eccl̃iam aut pareat sentẽtie. ⁊ cũ hac opi. transit Cy.

16 ¶ Dtrũ cõmittẽs maleficiũ ⁊ vadẽs ad eccl̃iam gaudeat isto ꝓuilegio. R. Pa.in.d.c.int̃ alia. q̃ sic. quo ad duo ꝓncipaliter. Primũ vt nõ possit inde violenter extrahi. Secũdum vt nõ possit amplius de illo damnari ad mortez vel ad aliã penã corꝑalem seu corꝑis afflictiuam. Potest tñ pecuniali̇t dãnari vel alia pena extra corpus ⁊ cogi ad pñiam agendam ⁊ aliã satisfactionẽ. ita tñ q̃ violent nõ extrabatur fm cõiorem opi. Et aduerte q̃ lz egrediat̃ de eccĩa. exq̃ semel ꝓfugit ad eã. nõ põt amplius de illo corꝑaliter damnari. ⁊ hoc dicit glo. in.c.reum.xvij.q.iij. Et fuit sentẽtia Aug. vt firmat. ⁊ seq̃tur Archi. ibidem.

17 ¶ Excipiũtur ab ista ĩmunitate dicta.s. §. r. q̃tuor genera hoĩm. Primũ latronũ publicor q̃ palã ⁊ publice furãtur. vt sunt pirate. vel illi q̃ publice stant in stratis vt depdentur omes trãseũtes. Secũdũ ẽ nocturnũ depopulatorũ agror. ⁊ differt istud genus a ꝓmo fm Jnno. qr istud in nocte segetes destruit. dũ ibi se abscondit vel iacet. vt qr vltra homicidia ⁊ depdatões q̃s faciũt in strata publica cõburunt agros illor q̃ eis nõ fuiũt vel sunt ꝛij. Cõueniunt tñ ista duo genera. qr quodlibet depdat̃ in stratis. Tertiũ genus ẽ illor q̃ aliqñ maleficiũ enorme cõmittũt ĩ vna eccĩa vt defendãtur ab alia. Secus si ꝓmitterent ex eccĩam vel cimiteriũ sub spe vt defenderẽt ab ea. qr gaudẽt. vt in.c.fi.eo.ti. Et lz loq̃tur de homicidio vel mutilatõe. tñ eẽ hz locũ in alijs delictꝫ gravibus. fm Pa. ibidẽ ꝓpter idẽptitatem rõnis Secus eẽt in nõ enormibus. Sꝫ q̃d si cõmisit maleficiũ in eccĩa. sed non sub spe vt defendat̃ ab eccĩa. Pa.ĩ.d.c.fi. vule vt nõ defendat̃ alitꝫ ⁊ magis placet p.d.c.fi. Quartũ genus fm Pe. de ancha. ẽ raptor virginũ homicidar ⁊ adulteror ꝓ autẽ.de mã.pn. §. Quod si delinquẽtes. Sꝫ cõiter tenet̃ ⁊ verior q̃ ẽ correctꝫ illa aut̃ q̃ius canonicũ. ⁊ q̃ gaudẽt hac immunitate.

¶ Dtrũ cõfugiẽtes ad eccl̃iaz tpe belli sint capiendi. R. q̃ nõ. si ipas nõ incastellauerunt aut inde pugnauerũt. ar.c.fi.eo.ti. nec res eorũ ibi reposite. nisi eẽnt ad pugnandũ. vt in.c. sicut ãtiquitus. xvij.q.iij. 18

¶ Dtr̃ detẽtus sub iuramẽto redeũdi dimissus cõfugiens ad eccĩam sit educendus. R ñ. Jo.an.in addi.ad Spe.ti. de iureiur. q̃ si iniuste detinebat̃ nõ recibit. maxime si imminet piculũ mortis vel mutilatõis. Sꝫ petet absolutionẽ a iuramẽto. Secus si iuste detinebat̃. qr tũc ꝓpellendus ẽ redire vt voluit bar. ĩ l. relegati. ff. de penis. Nõ tñ debet pati eccl̃ia vt inuitus abstrahat̃. nisi ꝑstita cautione de ipunitate mortis vel trũcationis. 19

¶ Dtr̃ violent abstrahens aliquẽ de eccl̃ia nisi in casu ꝓmisso teneat̃ illũ restituere. R ñ. Pa. in.d.c.int̃ alia. cũ bar. in.l. pñti. C. de bis q̃ ad ec.cõfu. q̃ de iure põt peti se restitui. cum de facto sit ꝓuatus. Con cor. Oldra. cõsilio liij. ⁊ eccĩa põt agere cũ sit spoliata libertate. vt in.c.miror. xvij.q.iij. Et ideo nõ liberãtur nisi restituãt etiã si dñs ꝑstaret iurãmentũ vel cautionẽ de seruo extracto. Et facit ad qõem. An captus in territorio alieno possit peti. ⁊ q̃ sic. q̃.d.c.miror. ⁊ firmat Bar. in.l. si cui. ff. de accusa. 0

¶ Qua pena punit̃ de iure ciuili q̃ tales violenter extrahit ꝓstringit aut reqm aut vestes vel victũ negat. R. qõ crimẽ lese maiestatꝫ incurrit ⁊ vltimo supplicio feriendus. d.l. pñti. 1

¶ De iure canonico debet excõicari ⁊ cõdemnari pecunialiĕ. ⁊ ĩponi sibi publica pnĩa. nec restitui cõioni. nisi restituat quẽ violenĕ extraxit vt in. d. c. miror. iũcto. c. si qs ꝓtumax. ⁊. c. qs quis. ⁊ qõ ibi no. xvij. q. iij. Et sic patz q pec cant mortaliter tales. Et nõ. q nedũ in eccle sia vel cimiterio habet istud pnĩlegiũ. ſz etiã p. xl. passus. si ẽ eccĩa maior. ſ. matrix. vel per xxx. si ẽ minor. vt capella. xvij. q. iij. sicut antiquitus. c. frater. c. minor. Capelle tñ q̃ sunt intra ambitũ murorꝫ ciuitatis vel castri seu ville non ponuntur in. xxx. passuũ obseruatione fm Hosti. xvij. q. iij. quisqs. Et no. fm Ysido. q passus ẽ mensura q̃ntꝫ pedũ. pes vero. xxv. digitorꝫ. vide glo. in. d. c. sicut antiquitus. vbi ß dr. Limita istud spaciũ qñ vadit ad requisita nature. Nec si iret vt accederet ad alias domos vt ĩ. c. diffiniuit. xvij. q. iij. qr possent tũc capi infra dictũ spaciũ.

22 ¶ Quis faciet expensas ꝓfugienti ad eccĩam Rñ. Pa. in. d. c. inĕ alia. q ipe si ht de suo vel laborabit si põt vt viuat. q si nõ põt vel non habet de suo. eccĩa sibi ꝓuidebit fm Archidi. post Hugo. in. c. diffiniuit. xvij. q. iij.

23 ¶ Qui exñs in eccĩa ⁊ vulnerãs exñtem eĩ violet ĩmunitatẽ. R. Pa. in. c. fi. eo. tit. q sic. qr delictũ fuit ibi ꝓncipiatũ ⁊ habebit locũ. c. fi. eodem titulo.

24 ¶ Qui mandans fieri delictuz exñs in eccĩa violet ĩmunitatẽ. R. bar. in. l. si vt ꝓponiĕ. ff. de fideiuſ. ⁊ latius p eũ in. l. nõ solũ. ℊ. si mandato. ff. de iniur. tex. in cle. pastoralis. in ver. deciperet igiĕ. de sen. ⁊ re iudi. vbi innuiĕ q̃ citatio facta ex territoriũ ciuitaz nõ valet. Ergo vẽ q debeamus attẽdere locũ vbi mandatum exeq̃tur. nõ vbi mãdaĕ. Sz ego dico q etiam attribueĕ factũ in loco vbi mãdaĕ. qñ exeq̃ns exeq̃tur necessitate iuris. Ad qõ facit qõ. ℊ. dicam mandatũ. ℊ. ſ.

25 ¶ Utruz ecclesia nõ cõsecrata gaudeat pfata ĩmunitate. R. fuerũt opiniones. ſz mihi placet opi. gl. Hosti. quã seq̃tur Pa. in. c. ecclesia. dico q sic. ⁊ ibi vẽ tex. etiam mouet se qr palatiũ epi gaudet hac ĩmunitate. vt. xvij. q. iij. c. id cõstituimus. Ergo multo fortius ecclesia. Item facit qr oĩa pnĩlegia ꝓcessa eccl̃ijs extẽ dũtur ad hospitalia ĩ. l. oĩa pnĩlegia. C. de epi. ⁊ cle. Ité q de primo faciẽdũ ẽ hĕ p iã fcõ. vt ĩ. l. nõ tm. in pn. ff. de excusa. tu. ⁊ ĩ. l. penl. ff. de testa. mili. Hãc tz Lar. in. d. c. eccĩa. ⁊ Io. de lig. post Laur. ĩ cle. j. de pe. ⁊ re. Intellige si auĕte epi vel pape edificata est.

26 ¶ Utrũ hospitale ⁊ pnata oratoria similiter gaudeãt. R. Hoff. q sic. si auĕte epi sunt fundata. Et facit q ipe no. in. c. fi. de ec. hedi. ⁊ tenet Lau. in. d. cle. j. ⁊ placet Pa. in. d. c. eccĩa. p. d. l. omnia. als non. 27

¶ Utz eccĩa ĩterdicta silr gaudeat. R. Hof. ⁊ Din. q sic. ar. pfati. c. eccĩa. ⁊ sequũtur cõiter docto.

¶ Utz pfugiens ad corpus xpi similiĕ sit defensandus. R. Io. q sic. ſz ß in iurenõ exp̃matur. qr vbi maior ẽ rõ. ⁊ ibi maius ius ⁊ multi er tangẽs fimbriã xpi saluata ẽ. Matth. ix. 28

¶ Septimo eccĩa hz immunitatẽ q eius rustici nõ pñt eius rura deserere. ⁊ als se trãsferre. vt in. c. iij. eo. intellige fm gl. ibidẽ de illis qui glebe sunt astricti. ⁊ q̃ sint vide. s. colonus. 29

¶ Octauo q̃libet põt regulariĕ rem suã eccĩe relinq̃re. l. generali. ⁊. l. iubem⁹. C. de sa. sanc. ⁊ etiam donare inter vinos sine insinuatione in infinitũ. l. istud ibidez. ⁊ in antẽ. de nõ alie. ec. ℊ. si minus. q̃uis glo. in. d. ℊ. teneat ꝓriũ sed ꝓmũ verius. vt. s. donatio. ℊ. xxi 30

¶ Nono trãsfertur dominium rei in ecclesias solo pacto. i. sola nuda ꝓmissione. l. vt si inter diuinũ. C. de sa. san. in gl. ⁊ hãc seq̃tur Albri. ibidẽ. Et idem ẽ fm Rodo. qñ daĕ aliq̃d ecclesiastice persone intuitu eccĩe. In emptione tñ req̃ritur solutio pcij vel fides de pcio. aliĕ dominiũ nõ acq̃ret fm glo. pdictam. 31

¶ Decimo q̃cq̃d fuerit emptũ de pecunia ecclesie reuerti dz ad eã. xij. q. iij. c. j. ij. q. v. fixuz. Et hoc siue sit emptũ noĩe eccĩe vel nõ. de pecu. cle. c. j. ⁊. c. inquirendũ. 32

¶ Undecimo q nõ teneĕ ad mũnera mere ꝑsonalia. Et dicunĕ mũera mere ꝑsonalia q̃ animi ꝓpulsione ⁊ corꝑali labore sine aliq̃ gerẽtis detrimẽto ꝓpetrãtur. vt ĩ. l. si. ĩ pnc. ff. de mu. ⁊ ho. Quoz nũer mere ꝑsonaliũ quedã sunt sordida vt cloace mũdande. calces coquẽde. arene fodiẽde. fossati vel stabuli mũdandi ⁊ hmõi de q̃bus ĩ. l. maximaz. C. de excusa. mu. Et ad hec nõ tenẽtur eccĩe nec eaz mãcipia. aut clerici vel eoz vxores aut familie ⁊ coloni. vt. xvj. q. j. c. generaliter. ℊ. nouaz. ⁊. ℊ. placet. ij. C. de epi. ⁊ cle. l. ij. ⁊. l. neminẽ. C. de sa. sanc. ec. que vult q in aduentu ꝓncipis teneãt. nõ valet q̃ ad clericos eccĩas atq̃ seruos q̃ sunt dominio eccĩaz subiecti. qr iure diuino sunt exempti. vt in. c. si imperator. xcvj. disti. ⁊ no. Anno. in. c. ij. de maio. ⁊ obe. Facit. l. rescripto. ⁊ qõ ibi no. bar. ff. de mu. ⁊ ho. Et ß intelligo de familia ꝑpetua eccĩaz ⁊ eaz fuis. ſz bñ valet q̃ ad colonos liberos q̃ seruiũt ꝓ mercede. cũ fuit sub ĩperatore. iuĕ no. ĩ. c. indicatũ. lxxxix. di. ⁊ ab ipo 33

q̄ a multis exempti, vt ī. l. ſ. q. ſ. ff. C. ō epi. q cle. Et ideo potuit eoꝝ immunitatem limitare. vt in ſimili no. gl. in. c. cū ſm leges. de here. li. vj. Nam tales tenētur ad gabellas q alia onera de pte eis contingente. ſm Fede. ꝓſi. iſ. Sunt q q̄dam alia munera ꝓſonalia q̄ non ſunt ſoꝛdida, ſed habēt annexū honoꝛem. vt ſunt offi cia ſecularia. q ſic nō tenētur clerici ꝑ. c. ſacer dotibus. q. c. ſed nec ꝓcuratōes. ne cle. vt mo. vnde in. l. placet. C. de epiſ. q cleri. dī. Placet noſtre clementie vt clericis nihil cōmune cum publicis actionibus vel ad curiā ꝑtinētibus cuius coꝛpi nō ſunt annexi habeāt. hec ibi. Ex quo patet q nō ſunt de vniuerſitate nec in eaꝝ voce pñt hē. vt tenet Anno. in. c. dilectus. ꝓ pe finem. de exce. ꝑ. Sunt etiā quedaꝝ alia mu nera ꝓſonalia que non habent nec honoꝛē nec vituperiū annexū. vt legatio tutela vel cura q huiuſmodi licet enim ab iſtis ſint exempti. vt ī l. generaliter. C. de epi. q cle. poſita in. c. gene raliter. xvj. q. j. tamē ſm glo. iūcto tex. in. c. per uenit. lxxxvj. di. pñt ſi volunt legitimā tutelaꝝ clerici accipe nō datiuam. aut teſtamentariā. ſed epiſcopi q monachi non. lxxxvij. di. epiſco pus. q. xvj. q. j. monachi. Tutelam autem miſe rabilium perſonaruꝝ oſſes clerici et monachi poſſunt ſuſcipere. quia officium pium eſt. vt in d. c. puenit. Et in oībus predictis muneribus ꝓſonalibus quo ad eccleſias q clericos habēt locum p̄dicta tam in ordinarijs q̄ extraordi narijs muneribus ſeu indictis vel ſupindictis. vt in. l. placet. C. de ſa. ſanc. ec. q auc. itē nulla cōitas. C. de epi. q cle. q. c. q̄ q̄. de cenſi. li. vj. Et q̄ dicanē ordinaria vel extraordinaria. in 34
dicta vel ſupindicta. vide. ſ. munus.

¶ Vtrum clerici teneanē cuſtodire ciuitatem ſeu opidū. R. Ba. in. c. puenit. eo. ti. q nō. ni ſi maxima neceſſitas ſubeſſet. vt nota. glo. xvj. q. j. ſ. placet. que quidem per laicuꝝ non debꝝ diſcerni. ſm Io. in ſumma. ſed per epiſcopum q per cuꝝ compellantur. vt in. c. eccleſia ſancte Marie. de conſti. puta quia aliter non poteſt defendi ſine eis. Nam tunc tenentur. ar. l. nul lus penitus. C. de curſu pu. q in. d. c. puenit. Nam quilibet debet ſuam patriam defende re. Facit ter. in. c. penul. de homici. Vbi tem poꝛe inuaſionis poſſunt clerici vna cum laicis arma ſumere q pugnare nec ſunt irregulares ꝛ multi ſint occiſi. dummodo ꝓpꝛijs manibus nullū occiderint q̄ uis vulneraurint.

¶ Vtrū teneātur ire ad bellū vbi volūt alios impugnare. R. Ba. in. d. c. puenit. q nō. etiā ſi ageret de recuꝑatōe terre ſancte. qꝛ clerica tus reddit eos inhabiles ad pugnandū etiam ſarracenis vt ꝓbat ī. c. ex multa. ī. ſ. fi. ō voto.

¶ Duodecimo eccleſia nō tenetur ad munera patrimonialia ſeu realia. Et dicuntur patri 36
moniaꝝ munera q̄ ſumptibus p̄moniꝝ q dā nis adminiſtrantis expediūtur. vt in. l. ſi. ſ. pa trimoniaꝝ. ff. de mu. q ho. Et hec munera ſunt duplicia. Quedaꝝ ſunt mere p̄monialia. Et hec tripliciter indicūtur. Primo rei de eo qō fiendū ē de ipa re. vt q̄ nauis eccleſie vel equus vel currus vadat ad ſeruitium reipublice. Se cūdo imponūtur ſupeo qō ꝓcipiē ex ipa. vt. ſ. detur certa pars fructuum. q de iſtis habes in d. ſ. patrimoniaꝝ. Tercio imponuntur ipi rei de eo qō non ꝓcipiē ex ipſa re nec eſt in ipſa re. vt preſtare certam quantitatem pecunie annu atim. de q̄ habes in. l. hactenus. ſ. ſ. ff. de vſu fru. q in. c. ſ. de cenſi. An q̄ eccleſia teneatur ad iſta. R. ſm Ba. in. c. fi. de vi. q ho. cler. q ſi tales res quibus imponūtur talia munera ha bebant onus tale ꝓpetuum annexū q inuaria bile ex tetum. ſiue ex diſpoſitione publica pu [redacted]ncipis. ſiue ex diſpoſitione priuata. vt. c. [redacted]to. de cenſi. q ante q̄ veniret ad eccīam. ſi cut patet exemplū de tributo. vt in. l. impato ꝛes. ff. de pub. q in. c. ſ. in fi. de cenſi. vbi innuit q̄ q̄libet poſſeſſio ab antiquo ē onerata onere ſoluendi tributa. q ſic eccleſia de talibus reb⁹ teneē. qꝛ res trāſit cū onere ſuo. de dec. paſto ralis. q de pig. ex lītis. Fateoꝛ tū q̄ italia tāq̄ ꝓceps prouinciaꝝ nō obligatur hodie ad ta lia tributa. vt no. in. l. ſ. ff. de cenſi. Si ꝓ non erāt onerate tali onere certo q inuariabili q̄ ſi ꝓuenerūt ad eccīam. ſic non teneē eccīa q̄uis eēnt onerate onere in certo q variabili. vt ſunt iſte deſcriptōnes que fiūt hodie. qꝛ extimātur bona cuiuſcūq̄ vt ſoluat plus vel min⁹ ſm im poſitionem collecte. Et hanc opinionez tenet Anno. in. c. nō min⁹. eo. ti. Et recitat Ba. ibi dem. Io. de lig. ī cle. pñti. de cenſi. q Io. an. poſt Archi. ī. c. ſ. eo. ti. li. vj. q placet. ꝛ̄ aliq̄ te neāt q̄ ſi poſſeſſiones ꝓpus erāt aſſcripte vt tā tū ſoluaē ꝑ ſolido vel libꝛa q̄ tūc teneaē eccīa ꝛ̄ ꝓma tutioꝛ. ꝛ̄ iſta nō ſit cōdēnāda. Sunt tū aliqua onera q̄ ratōne naturali ſuccūbūt ipis rebus. vt reficere ante domū viā q ſic eccīa te neē. vt no. bar. in. l. ad inſtructōnes. C. de ſac. ſan. ec. Item in purgatione putei neceſſarij to te vicinie in qua ē eccīa. vt no. Spe. ti. de cēſi. Item ſoluere ad portā vl pontem ꝑ claſtro ꝑ ipius pōtis vl porte ꝓſeruatōe. qꝛ deſtruūt viā vt no. in. d. ad inſtructōnes. q no. bar. de pace cōſtan. Et idē de ſimilib⁹. Ianſus ꝓ

eccelsie q̄ est dos ecclesie fm cōem opinionem doc. debz esse liber ab omni munere antecȳ cōsecreť. vt in. c.j. de censi. ¶ debet eē tanta quā titas terre ex qua vnus rusticus cum sua familia viuere possit. vt dicit glo. xxiij. q. viij. fm canonicam. Sunt ¶ q̄dam munera pīmonialia mixta. Et dicūtur mixta q2 hūt onus cū sumptu. ff. de mu. ¶ ho. l. fi. §. mixta. pticipāt etiā de onere psonali quatenus habent onus annexū ¶ cū patrimoniali quatenus sunt cuz sumptu ¶ hec dupliciter indicūtur. Primo psone habito respectu ad rem seu bona pīmonij. ¶ hoc differt tercio mō imponēdi onera in rebus mere pīmonialibus. q2 ibi quelibet res tenetur p munere qđ eam respicit ¶ nō vltra. d. l. īpatores. hic ꝺo ē psona obligata. ¶ p cōsequens omnes res pīmonij. l. aufertur. §. fiscus. ff. de iure fisci. ¶ ad ista nō teneť ecclesia nec etiam laici nō subditi. licet habeant pīmoniū in loco. l. rescripto. §. fi. ¶ ibi p Bar. ff. de mu. ¶ ho. nisi aliud habeat psuetudo q̄ ad laicos. vt no. bar. in l. vna. C. de capitatione ciuiū. non quo ad eccīam. quia cōsuetudo nō valet. aut. cassa. C. de sa. sanc. ec. iuncta auť. Item nulla cōitra C. de epi. ¶ cle. Et isto mō pōt intelligi tex. nō minus. eo. ti. ¶. c. fi. devi. ¶ ho. cle. ¶. c. q̄ q̄. de censi. li. vj. Secūdo mō imponūtur persone nulla facta mentione de re. ¶ sic dť capitio q2 imponiť p capita nō habito respectu ad bona pīmonij. vt. d. l. vna. ¶ ad ista silr nō teneť ecclesia nec clici. q2 nō sunt subditi īpatori. d. c. q̄ q̄z. imo nec laici ciuiles. sz tm̄ rustici. vt ī. d. l. vna. no. bar. ¶ hec oīa ꝓcedūt regulariter.

37 ¶ Sz dubitatur de concernentibus pietatem vt instructio pontium ¶ viarum. Rn. Inno. dicit q̄ ecclesia teneť p. d. l. ad instructionem. ¶ p. c. ij. eo. ti. silr in edificatione muroz ciuitatis vel ville. Silr glo. in. d. c. nō minus. Idez Hinc. ¶ Hostiē. ¶. d. Lar. ¶ Phili. ¶ Pe. de ancha. ¶ Albz. in. d. l. ad īstructionē. Addēs q̄ idē putat de fontib⁹ ¶ puteo cōi. ar. ff. ne qđ in lo. pu. l. ij. §. viaz. ¶ dicit hui⁹ opinionis eē Dy. ¶ Old. Sed in ꝓriū ē cōis opi. canonista rū. in. c. fi. de vi. ¶ ho. cle. ¶ in cle. pñti. de cēsi. ¶ p Jo. de lig. ¶ p bar. in. l. rescripto. ff. de mu. ¶ ho. ¶. d. l. placet. ¶ glo. xvj. q. j. §. nouaz. Jo. an. ¶ Pa. in. d. c. non minus. p multa motiua. Et ideo dic q̄ d. l. ad instructionem. ¶ simules nō valent. q2 lz. c. j. cū similib⁹. de no. ope. nū. dicant standū legibus ex quo in canonibus nō repitur cōtrariū tamē hoc nō est vez qn̄ lex imperialis ē damnosa ecclesiis seu ecclīasticis psonis. quia tūc nō tenet nisi specifice approbetur ab ecclesia. vt est cōmunis opinio doct. in c. fi. de solu. ¶ ī. c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. ¶. c. fi. de re. ec. non alie. ¶. x. di. si in aduitoriū. Distinguo tn̄ sic fm Pa. in. d. c. nō min⁹. q̄ aut necessitas vel pietas imminens concernit vtilitatem ecclesiaz a remotis p quandaz consequentiam. ¶ tunc est text. apertus in. d. c. non minus. q̄ nō tenētur nisi sponte velint approbante episcopo cū clero ¶ prius cōsulto romano pontifice p. c. aduersus. eo. tit. Aduerte tn̄ q̄ si tanta esset necessitas vel pietas q̄ non posset sine scādalo ¶ piculo hūi prius romani pōtificis recursus q̄ tūc sufficeret deliberatio cleri cum episcopo. Facit. c. fi. de ec. edi. et qđ ibi no. Aut necessitas vel pietas concernit directo ¶ pncipaliter vtilitatē ecclesiaz et laicoz. vt puta q2 prava societas territoriū ciuitatis incēdit. deuastat pdia in quo eccia multas possessiones hz. ¶ tūc eccia dz ptribuere ītn̄ ad deliberatiōem solū ppli. sz oportet q̄ clerus ¶ ppls pncipaliť cōueniāt ¶ deliberēt q2. qđ oēs tangit debet ab oībus approbari. ī cle. j. ¶. ij. de cēsi. ¶. c. ad hoc. de offi. arch. Fatetur tn̄ Pa. vbi. s. in. d. c. nō minus. q̄ si cler⁹ nolit sine legitima cā cōsentire q̄ possent laici implorare auxiliū superioris ecclesiastici vt cōpellat eos. vt in. c. nullus. de iure repa. in ar. ¶ ī hoc casu nō hz locū dispositio. d. c. aduersus. de cōsultatione romani pōtificis. q2 hec impēsa nō fit ppter publicā vtilitatē sz ppter ꝑticulam ecclesiaz. ¶ sic sum⁹ ex casum ꝑfati. c. aduersus. Facit cle. prima ¶ secūda. de censi.

38 ¶ Terciodecio hz īmunitatē q̄ eccīe vel clici nō teneť ad gabellas. q̄ hodie īponūť ī vino ¶ silibus fm Pa. in. d. c. nō min⁹. in fi. p. d. auť. itē nulla cōitas. tz bal. in. d. l. placet. C. de sa. san. ec. nisi gabella fuisset īposita p onerib⁹ ad q̄ teneť eccīa. q2 tūc succedit loco onerū. vt voluit Butri. in. d. l. ad instructiones.

39 ¶ Utruz eccīa teneat ad gabellas si aliq̄d donať vt legať ei fm statuta q2ūdā. Rn. q̄ ñ. xxij. q. viij. §. q̄uis. cū duobus seq̄ntib⁹. Idem si donať clerico. ar. c. fi. devi. ¶ ho. cle. ¶ ibi Pa. ¶ qđ nō. in. c. similiter. xvj. q. j.

40 ¶ Quid si cleric⁹ trāsferat res eccīe ad aliuꝫ locū negociationis cā. Rn. Pa. in. d. c. fi. q̄ nō pōt exigi pedagiū vel gabella. q2 delictū cleri cinō pōt nocere eccīe. vide Fede. ꝑsi. cc. secus si sunt sue non eccleśie.

41 ¶ Utrū clerici dēant soluere gabellā p vino vt frumēto qđ vēdūt ex ꝓbēda sua habito. Rn. bal. ¶ Pe. ¶ Cy. in. l. oīs. C. de epi. ¶ cle. q̄ nō. nec etiā ad portam. Idē Bar. in. d. l. placet.

nec etiaz fm Pa. in .d.c.fi. de pīmonio debēt
soluere gabellas, vt pedagia. facit. cle. pñti. de
censi. ⁊. c. q̄q̄. eo. ti. li. vj.
42 ¶ Quid de gabella q̄ ponit sup carnibus vi-
no ⁊ hmōi. quā eccie soluūt indirecte cū emāt
carnes ab illis q̄ vendūt ꝓpter talem gabellā.
R. fm Ri. in q̄li. q̄ si ꝓsules ponūt talē gabel
lam ꝓpter abusum ⁊ excessum eoz. sic nō lz. sed
soluāt de suo ꝓpio. Si xo ponūt ꝓpter cōem
vtilitatem tam clericoz q̄ laicoz. sic lz eis. Si
xo ꝓpter vtilitatē laicoz ꝑncipalit. indirecte
xo clericoz ⁊ a remotis. puta qz ꝓsperitas ci-
uiū redūdat in vtilitatez eccie ⁊ ꝓsonaz eccle
siasticaz. tūc distinguo. aut faciūt aīo extoz q̄n-
di pecunias ab ecclesiastic q̄s alio mō ñ pñt.
⁊ sic nō lz. Aut nō aīo extoz q̄ndi ab ecclesiasti
cis ꝫ faciūt qz eē si nō essent eccīastice ꝓsone q̄
emerēt talē gabellā ponerēt. tūc lz eis habita
auctē dñi tpalis ⁊ habita moderatione ne po
nat magis sup bis q̄ sepius emūtur a clericis.
aut ab extraneis. aut a pauplb⁹ q̄ ab alijs ci-
uibus. ⁊ sic clerici non possunt cōqueri. cū pos
sint alibi emere. lz nō ita comode. hec ꝓbant
ff. de no. ope. nū.
43 ¶ Que pena collectantiū eccias vel clericos
R. fm Pa. l. c. aduersus. de imu. ec. d. Anto.
in suis reportationib⁹ voluit q̄ postq̄ fuerint
excōicati seu inciderūt excōicationē post mo-
nitionē p. c. nō minus. siue tollerent siue igno
rent. nō teneāt sñie. aut statuta taliū ipo iure.
siue sint edita ꝫ ecclesiam. siue ꝫ quācūq̄ ꝓso-
nā eē laicā. Alij volūt q̄ subito ex q̄ cū effectu
collectauerūt ipo iure sint nulle. ⁊ hui⁹ opi. vī
Pa. ⁊ mihi placet. qz ex xbis ꝓbemꝫ colligi-
tur mens disponentis. vt. l. fi. ff. de here. insti.
⁊ p bar. in l. ābitiosa. ff. de decre. ab oz. fa. Ex
q̄bus pz q̄. d. c. aduersus. voluit aliq̄d addere
ad ius ātiquū qđ pz in xbo addicimus. ibidē
De alia autē pena. vide. s. excōicatio. v. casu.
xviij. ⁊ excōicatio. vij. casu. v. Teneñ etiam
vltra petfi mortale cōmissum ad restōem oīm
44 ablatoz. xiij. q. vj. si res. cū similibus.
¶ Quartodecio hz immunitatez q̄ nec eccia
nec monasteria vl hospitalia tenēt ad lucrati
nam descriptionē. vt in. ff. sancim⁹. xvij. q. iij.
Et no. q̄ lucrativa descriptio ē q̄rta ps bono-
rū q̄ a curialibus relinq̄bant. quā fiscus vēdi
cat exceptis relictis curialibus ⁊ eoz cōiugij.
de quo habes. C. q̄ ⁊ a q̄bus q̄rta pars. l. j. et
45 ij. ⁊. C. de impo. lucra. descrip. l. vnica.
¶ Quintodecio q̄ laicoz statuta nō hñt locū
sup reb⁹ eccie. c. fi. de re. ec. nō ali. vide j. statu-
tū. ff. vij. Predictū ꝓuilegiū. Limitāt quidaz
verum nisi papa approbaret tale statutum. vt
in glo. c. ecclesia sancte Marie. de consti. Q.d
vez credo fm Bal. ibidē. q̄ñ exp̄sse ⁊ noīatim
approbat a papa. secus si generaliter appro-
baret statuta. qz nō valerēt ꝫ eccīam p talem
approbationem. cum sit cōtra libertatez eccle
siasticam. ⁊ sic tene. ⁊ vide eundem bal. in. c. j.
p quos fiet inuestitura.
¶ Sed quid de statutis laicoz impedientib⁹ 46
quoquō liberam facultatem donādi eccleſijs.
aut pro anima. R. ñ. Pa. in. c. relatum. el. j. de
testa. q̄ nō valent. vt no. in. l. j. C. de sa. san. ec.
Facit qđ no. Jo. an. in. d. c. fina. de immu. ec.
li. vj. vbi dicāt q̄ nō obstāte statuto quo quis
ꝓhibeē donare forensibus. seu non suppositis
iurisditioni q̄ poterit donari eccleſie. qz non
hanc opinionē fouet aperte. bal. in. l. generali.
C. de sacro. sanc. eccle. Et idem in autē. cassa.
eodem titulo. ponit aliam questionē notabilē
Statuto cauetur q̄ testamentuz insinuēt per
heredes infra sex menses. aliter sit irrituz ipso
iure. Clericus est heres ⁊ nō insinuat. nū quid
sit nullum testamentū. Et respōdet q̄ non. qz
statutū non astringit clericū nec fortius eccle
siam quando fuisset heres instituta. Et ex his
infert Panor. in. d. c. relatum. q̄ q̄uis statuto
caueatur q̄ mulier non possit donare eccīe seu
ad piam causam seu testari ⁊ se obligare eccīe
vel ad pias causas sine ꝓsentia duoz ꝫ agnato
rum suoz. tamen potest donare. testari. ⁊ se
obligare ecclesie vel ad piam causam sine hac
solēnitate. quia relicta vel donata eccīe vel ad
pias causas debent determinari fm canones
⁊ nō fm leges vel statuta q̄ sunt ps iuris ciui-
lis. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Idē te-
net domin⁹ Anto. in. d. c. relatum. ⁊ per bart.
in. l. j. C. de sum. tri. Sed bal. in. c. ecclesia san
cte Marie. n. c. que in ecclesiarum. de consti.
tenet valere si disponat statutū. de re immobi
li. Sed contra eum est casus in. c. fi. de re. eccl.
non alie. ⁊ ibi. immo ⁊ bene.
¶ Utrum laici possint statuere super mortua 47
rīs. R. ñ. Jo. de Imol. in dicto. c. fina. q̄ sic.
quatenus disponit in his q̄ nō applicantur ec-
clesie. Addit Pa. ibidem. aut cōcernūt diui-
nū cultū vel refrigeriū anime. quia cū hec sint
annera iuri spūali non valeret. vtputa q̄ non
dentur nisi tot cereꝰ vel nō inuitentur nisi tot
clerici ⁊ huiusmodi. Igitur solum valet in cō
cernentibus pompas mundanas que sunt po
tius consolationes viuoz. q̄ suffragia mor
tuoz. nec ecclesia talia approbat. vt in cap.

q̄ p̄postex. xiij. q. ij. Et sic trāseūt cōiter doct. in. d. c. fi. Et q2 dicit bal. in. l. j. C. de lati. libe. tollen. p istū tex. q equi ⁊ arma ducti ad sepultur̄ miliū. ⁊ cerei debēt remanere apud clericos vel fratres sepeliētes quasi sequela cadaueris. ar. l. medico. §. fi. ff. de au. ⁊ ar. le. ideo ñ valeret statutum laicoz.

48 ¶ Vtrū istud ꝓuilegiū. d. c. fi. de re. ec. nō alie. de q̄. s. j. §. xlv. extendatur ad res p̄moniales clericoz. R ñ. glo. in ecclesia sancte Marie. de pst̄i. q. sic. ⁊ in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ in. c. ex literis. de pig. ⁊ xvj. q. j. i. c. sikiter. ē etiā gl. singularis apud legistas fm Fran. tigni. ī. l. fi. §. p̄monioz̄ ī ꝓbo pontifex. ff. de mu. et ho. hēs l. decernimus. C. de epi. au. Ju ꝺrīū faciunt q̄ dico. j. p̄scriptio. §. xxxvij. Et credo verius.

49 ¶ Sextodecio q nec eē p̄lati aut p̄sone eccīastice p̄ñt eccl̄ijs nouos cēsus ponere aut veteres augē aut alio mō grauare. vidē B. s. cēsus. §. j.

50 ¶ Vtz archiep̄i aut ep̄i possint aliq̄d exigere ab eccl̄ijs vl̄a ep̄icis. R. Pa. ī. c. cū apl̄s. de cē si. q dū visitāt p̄ñt exigere obuētionē q̄ eis cōcedit ī. d. c. cū apl̄s. aliud ñ. de q̄ vide. j. visitatio. §. iij. Talias ab ⁊ exactiones eis facere nō p̄ñt. sz ad caritatiuā subuētōez p̄ñt ꝓpellere. si rōabil̄ ⁊ manifesta sit cā. puta vult ire romaz p cōi vtilitate vl̄ necēitate ⁊ hmōi. ⁊ nullo mō ꝑt p̄scribi istud subsidiū caritatiuum. Ab oratorijs ab ⁊ alijs locz ñ r̄ioris, eē rōe visitatōis ñ p̄ñt exigere ꝓcuratōem. c. vl. de cēsi. ⁊ ibi Pa.

51 ¶ Vtz rector eccīe possit rē eccīe p sua necēitate obligare. puta q2 erat infirm⁹ vel egebat in dumētis. vl̄ p necēitate eccīe. R. Jo. an. in. c. ex p̄tiū. de pig. q sic. ⁊ successoz tenebit̄ ⁊ cū eo trāseūt cōit̄ doc. Sz ego limito sic. q aut ecclesia bñ abūdabat fructib⁹ ⁊ sic ñ tenebit̄ successoz. q2 fruct⁹ futuri tp̄is relinquunt̄ successori. vt de ip̄is viuat p. c. p̄ñti. §. porro. de off. oz. li. vj. Aut fruct⁹ ñ sufficiebant ad necēitatē ⁊ sic ē vera opi. Jo. an. distinguit eē Pa. ī. d. c. ex p̄sentiū. ⁊ bn. q si eccīa erat impotēs a p̄ncipio q̄n eaz ip̄etrauit. ⁊ sic sibi imputet. nec potuit obligare nisi p sua vita. sz tenet̄ viuere de idustria aut fortu⁹ ex p̄monio. ñ ab vēdere vl̄ obligare rē eccīe. tex ē no. cū gl. xxj. q. j. c. j. Facit c. clericꝰ victuz. xcj. di. Si ꝓo ē facta impotēs postēp̄ eā accepit. etiam ī eo casu. nō ꝑt eā obligare sed debet agere contra prochianos vt p̄stent sibi necēria ex q̄ fuit eis in dīnis ⁊ ē cā licita subtrahēdi prochianis dīna. vide bonaz glo. de cōse. di. j. hō xp̄ianus.

52 ¶ Vtz dēat fieri ꝓpēsatio cū p̄diz ex negl̄ia admīstratorz eccīe cū acq̄siz ex ei⁹ diligentia.

R. Pe. de ancha. ī. c. p̄sensus. de re. ec. nō alie. q sic allegat. l. cū q̄rit. de admi. tu. ⁊ l. gaius. ⁊ ibi bal. cū seq̄tur. ff. de vs̄. sed ꝺ eos facit q̄ dō no. Pa. ī. c. ex p̄tiū. de pigno. Obi tenet q si rector eccīe potuit acq̄rere aliq̄d eccīe ⁊ nō rē q tenet̄ ipi eccīe. ⁊ ꝓ B hēs tex. cū gl. xij. q. iij. c. fi. ad instar tutoz q̄ ad B tenet̄. vt ī. l. q̄q̄d. C. arbi. tute. ⁊ sic ptz q etiā tenet̄ de leui culpa. vt ptz in. d. l. q̄q̄d. si nō laborat vt acq̄rat eccīe ⁊ in. d. c. fi. Sz B nō intelligas q teneat̄ laborare p̄sonalit̄ vel ex doctrina aut artificio vt acq̄rat. sz solū cuz sollicitudine in reb⁹ eccīe ⁊ ex tali sollicitudīe acq̄sitū ē eccīe. ⁊ iō ñ p̄ōt dari ī recōpēsationē. sz. d. Pe. ītelligit de acq̄sito p exercitiū coz̄ pale vel alio mō in q̄ acq̄rit sibi. de q̄ habes. s. clericus. xij. de q̄ bñ p̄ōt re cōpensare. ⁊ sic intellige. l. p ip̄m alt̄.

53 ¶ Vtrū p̄latus eccīe possit de reb⁹ eccīe dare remunerādi cā. R. gl. ī. d. c. p̄sensus. q sic. Facit. c. si q̄s. ⁊. c. cuz redēptoz. xij. q. ij. Et dic gl. in. d. c. si p̄. §. j. ⁊ ī. l. filiusfa. in p̄nc. ff. de dona. ⁊ tex. ī. l. eē. §. ex p̄terito. ff. ꝺ ma. vindi. facit. l. cū plures. ff. de admi. tu. ⁊ qō no. bal. in. l. j. C. man. Dñ dicit idē bal. ī. l. inbem⁹. C. de sacr. san. ec. q p̄textu bñficij colorati nō p̄ōt p̄latus remunerare amicū suū. ⁊ iō vera merita debēt eē. Facit glo. in. d. c. si quos. ex q̄ aduerte q remuneratio nō ē restricta ad regulas iuris. gl. ē singularis in. l. acq̄lius regulus. ff. de dona. ⁊ facit. d. §. j. Adeo q q̄libet admīstratoz dotare p̄t remunerādi cā. l. tutoz. fm dignitatez §. fi. ff. de admi. tu. ⁊ ex glo. c. eps q mancipiū. xij. q. iij. sikificetis. Addit etiā. d. Anto. ⁊ Pa. ī. c. cetez. de dona. q eē p̄ōt dare ex cā alia. puta vt eccīa bēat amicos p sua defensione ⁊ hmōi Limitāt tñ ī isto casu ⁊ cā remunerādi. primo. dūmō res q̄ donat̄ sit mobil̄ ⁊ minima. vel de fructibus q2 īmobilia ⁊ eē mobilia magna nō p̄ōt nisi cū debita solēnitate ⁊ causis de q̄bus s. alienatio. §. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij.

54 ¶ Decimoseptimo se extendit īmunitas eccīe ita q eccīa si caret ꝓprio p̄lato nō currit sibi p̄scriptio. sz p̄latus suꝓioz possit p ea agere. fm Anno. in. c. olim. el. j. de re. spo. tex ē in. c. j. de re. ec. nō alie. li. vj. sz. bar. in. l. q̄. ff. de aqua plu. ar. dubitauerit.

55 ¶ Decimooctauo q res eccīe non p̄ñt alienari sine certa solēnitate. vide. s. alienatio.

56 ¶ Decimonono q vnā eccīam nemo p̄ōt ledere q̄n videat offīes ledere. q2 p̄ticulares eccīe sunt membra vniuersalis eccīe. Facit. c. loquitur. xxiij. q. j. sic in simili dr̄ q rūgit aurē torū boiem tetigisse dicat. c. vulgarz. de pe. di. j.

57 ¶ Digesimo q̄ de psonis ecclesiasticis nemo potest iudicare nisi iudex ecclesiasticus. de fo. cōpe. p totum. Et q̄ sunt iste psone habes excō municatio. vij. casu. v. §. vij.

58 ¶ Digesimoprimo q̄ de rebus ecclesiasticis ⁊ etiā primonialib⁹ clericoꝝ aut de causis spūa libus iudex secularis iudicare non pōt. Et de istis vide. s. excōicatio. vij. casu. v.

59 ¶ Digesimosecūdo q̄ loca pia sunt sub iurisditōe eccīe. c. ad hec. de reli. do. ⁊ in cle. q̄ contingit. de reli. do. fm Pa. in. c. cū sit generale. de fo. compe. ⁊ ideo ledentes ea sunt sacrilegi censendi. d. c. cū sit generale. sed ledēs ī bonis clericoꝝ sine violentia psone non cōmittit sacrilegiū. lz sup̄ ipa sit iurisditio iudicis ecclesiastici. vt in. c. si clericus. de fo. cōpe.

60 ¶ Digesimotercio q̄ relicta in testamēto minus solenni facta ecclesijs ⁊ pijs locis valent. c. cum esses. c. relatuz. c. iudicante. de testa. de quo. j. legatum. j. ⁊. ij.

61 ¶ Digesimoquarto q̄ eccīa vel eius possessiones nō pñt̄ p alienis debitis obligari ⁊ obligās ē suspēsus ab admīstratōe tpaliū ⁊ spūaliū. de solu. c. ij. q̄ tñ suspēsio pōt p ep̄m relaxari. cōsulto indemnitati eccīe p̄mo. c. ex pte. el. j. de ver. si. nō ꝓuebēdit tñ hec suspēsio ep̄os c. qz piculosum. de sen. ex. li. vj.

62 ¶ Digesimoquinto q̄ excōmunicāt̄ vsurpantes regalia. custodiaz ⁊ hmōi. de quibus. s. excōmunicatio. vij. casu. xv.

63 ¶ Digesimosexto q̄ clericus q̄ eccīam ex collatōe laici tenet. si nō resignauerit suspēdend⁹ ē ab officio ⁊ bñficio laicus excōicādus. de iure pa. c. ꝓterea. ⁊. c. relatum. iuncto. c. si aūt vobis. xj. q. iij. ⁊. c. cū nō ab hoīe. de iudi.

64 ¶ Digesimoseptio q̄ in choro nō debent laici cum clericis stare. de vi. ⁊ ho. cle. c. j. de ꝓse. di. ij. sacerdotum.

65 ¶ Digesimooctauo q̄ eccīa ⁊ ecclīastica ornamēta nō debēt ī vsum secularīū ꝓuerti. de ꝓse. di. j. ligna. ⁊ q̄n̄q̄. c. se. de re. do. c. ad hec.

66 ¶ Digesimonono q̄ ludi teatrales cū laruis ⁊ similibus inhonestis nō pñt fieri in ecclesia. c. cum decorem. de vi. ⁊ ho. cle. secus de honestis qui ducūt ad deuotionē. ar. de ꝓse. dis. ij. sed mel. ⁊ di. iij. queris. quasi in fi.

67 ¶ Qua pena puniūtur violātes eccīasticam immunitatez. Rñ. q̄ diuersa fm q̄ diuersimode violāt. Nā si q̄ violāt quo ad primū puniūtur nullitate sententie. vt dixi. s. Si ꝑ scōm erit solū mortale petīt. Si ꝑ terciū. nec mortale petīt ē ꝓpter ꝑuiā cōsuetudinē. Si ꝑ quartū vltra mortale nō adiuuāt̄ ab ecclesia. Si cō tra quintū videtur mortale. Si ꝑ sextū peccāt mortaliter ⁊ alia pena de qua dixi. Si ꝑ septimū ꝓpellūtur. Si ꝑ octauū credo teneāt̄ ad restitutionē de damno dato vltra mortale q̄ ꝓmittit. Idem dic si contra. ix. x. xj. xij. ⁊. xiij. ⁊ puniūtur pena. vt ibi dixi. Si cōtra decimū q̄rtū idem dic. Similit̄ si ꝑ. xv. dicit Albz. in auten. cassa. C. de sa. san. ec. q̄ facientes statuta cōtra libertatē ecclesiasticā puniūtur pena priuationis iurisditionis ⁊ mille marcarum. Rectores. statuarij. scriptores. iudicātes fm talia statuta sunt ipo iure infames ⁊ eoꝝ sententie nulle ⁊ alij actus legitimi nihil valent. vt patz in corpore. vnde hec auten. sumitur in originali q̄ multi habent post libz feudoruz ⁊ est constitutio Fede. iuniozis. ⁊ etiaz sunt excōmunicati. vt. s. excōmunicatio. vij. casu. xij. Si contra. xvj. ibi dixi. Si contra. xvij. xviij. ⁊ xix. peccant mortaliter. Similiter si cōtra. xx. xxj. ⁊. xxij. Si contra. xxiij. vltra mortale tenēt̄ ad restitutionē. Si ꝑ tra. xxiiij. xxv. ⁊. xxvj. patet ibi. Si contra. xxvij. male faciūt. Si cōmittunt cōtra. xxviij. est nullitas alienatōnis ⁊ peccant mortaliter. Similiter si cōtra. xxix. mortale peccatum est.

¶ Impedimentum vide. j. matrimonium. iij.

¶ Imperium meruz est habere gladij potestatem ad animaduertenduz in facinoroꝛsos homīes quod ⁊ potestas appellat̄. Virtū vero imperium in danda possessione consistit vt in. l. imperiuz. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ vide ibi glo.

¶ Impossibile dicitur aliquādo illud q̄ nō comode possumus facere ⁊ sic sumitur in. c. cathenensis ecclesie. lxj. di. ff. de verbo. sig. l. nepos ꝓculo. Impossibile dr̄ q̄ non est honestū vt de cōdi. īnsti. l. filio. Impossibile dicitur q̄ non iuste potest fieri. xxiij. q. ij. sane. el. j. ⁊ est ī ar. q̄ illud possum⁹ quod de iure possumus.

¶ Impubes dicitur masculus ꝙdonec compleuerit. xiij. annū. Femina autez xij. quia ī ista etate homines incipiūt pubescere. l. fi. C. quando tutoꝛ vel cura. ⁊ īsti. qui. mo. fi. tu. in prin. Et hoc verum quo ad tutelam. sed quo ad matrimoniū cōtrahendū tamdiu ē impubes masculus vel femina q̄diu nō est potens ad generandū. vt in. c. impuberes. de despō. impu. in ter. ⁊ in glo.

¶ Impubes vel furiosus capitalē fraudem. id ē penā ꝓpter quā capite puniēdus ē ꝓmittere non pōt. ff. de edi edic. l. cum autem. §. j. Fa

cir. C. de fal. mo. l. j. in fi.

¶ Impuberes torqueri ñ debẽt terreri tñ solent ⁊ habena vel ferula cedi. ff. ad senatus cõ iul. silcianũ. l. j. §. impubere autem.

Incantatio vide sortilegium. Superstitio. ⁊. s. divinatio.

Incarceratio vide. s. Carcer.

Incendiarius quis dicatur ꝓprie. ¶ Rñ. Io. ⁊ Gof. q̃ ille qui civitatem castrum. domũ segetem ⁊ similia aliena incendit malo studio. vt odio vel vindicta vel animo iniuriandi. vt in. c. pessimã. xxiij. q. viij. xij. q. j. c. cuz deuotissimã. de iniur. si quis domũ. Secus si incenderet ex negligentia vel casu vel iusto bello. q̃ talis nõ ꝓprie dr̃ incendiarius. ¶ Item incendiarius ꝓprie dr̃ q̃ malo studio ignẽ fecit apponi. aut ꝓsiliũ dederit aut auxiliũ scienter. vt in. d. c. pessimã.

1 ¶ Dtrũ tales incendiarij ꝓprie sint excõicati ipo iure. ¶ Rñ. vt. s. excõicatio. v. casũ. v.

2 ¶ Qua pena puniũtur incendiarij. ¶ Rñ. q̃ de iure ciuili. dicit tex. in. l. qui edes. ff. de incen. Qui edes aceruũ ve frumenti iuxta domũ positũ cõbusserit. quictus ꝛ liberatus igni necari iubetur. si mõ sciens prudẽsq̃ id ꝓmiserit. Si ꝛo casu. i. negligentia aut noxã sarcire iubeẽ. aut si minus idoneus sit leui⁹ castigaẽ. hec ibi Ex q̃ patz illud. Qui nõ ꝑt soluere in ere luat in corpe. ff. de iurisdi. om. iu. l. si quid id. §. in seruos. ⁊. ff. de in ius vo. l. fi. ⁊. ff. de penis. l. j. ĩ fi.

/ Quo ꝛo ad ius canonicũ vltra mortale si sciens ⁊ volũtarie fecit vel ex lata culpa. tenetur ad restõem toti⁹ dãni dati. c. si egressus. cũ. c. se. de iniur. ⁊ ibi cõiter doc. facit. l. si fortuitu. ff. de incẽ. Si ꝛo fuit in leui vel leuissima culpa sic similiẽ teneẽ ad restõnem. si mõ teneba de leui vel leuissima culpa. non credo tñ peccauerit mortaliẽ. Si aũt nihil omisit de cõtingẽtibus nõ teneẽ. Q̃ ñ autẽ q̃s teneaẽ de leui vel leuissima culpa habes. s. culpa. §. iiij. ⁊. v. Et aduerte q̃ tales incendiarij culpabiles nõ solũ tenẽtur de damno incendij. sed etiã debz rebus ꝑditis ꝓ incendio. ar. c. fi. de iniur.

¶ Dtr̃ rapiẽs res illoz q̃ patiũtur incendiũz teneaẽ ad restõem. ¶ Rñ. q̃ sic. c. si q̃s domũ. de iniur. nisi hr̃eẽ ꝓ derelictis. puta q̃ ignis tñ inualuit q̃ nullus sine piculo vite põt eis succedere ⁊ dñs dimittebat eas ꝓ derelictis. tũc si quis eas caperet. nõ teneret restituere de necessitate. ar. l. si quis merce. ff. ꝓo derelicto

4 ¶ Dtrum destruens domum vicini timore incendij ne sua comburatur teneaẽ ad restitutionem. ¶ Rñ. Dic. ti. de incendiarijs q̃ nõ. si erat iustus metus. puta quia iã ignis ꝓpe erat ad domũ vicini. vel probabiliter dubitaẽ. q̃ tps erat ventosum ⁊ hmõi. l. iij. §. q̃ dõ ait ꝓtor. ff. de incen. rui. ⁊ nau. Dñ dicit tex. in. l. ti alius secerit. §. ẽ ⁊ alia exceptio. ff. q̃ vi aut clã. Nullam iuriã aut dãnũ dare vr̃ eũ pturis edib⁹ faĉ. l. si q̃s fumo. §. q̃ dr̃. ff. ad. l. aql. Si aũ nõ fuit iustus metus. tuc teneẽ ad simplũ damnũ sm Io. Addit tñ Io. q̃ si a vicinitate dom⁹ alicui⁹ ẽ dirupta iusto metu incendij. q̃ iudex ex officio ⁊ summa eq̃tate dz facere q̃ vicini ei satisfaciant q̃libet ꝓ pte sua. ar. l. j. §. eqsitũ. ff. ad. l. ro. de iactu. ⁊. l. interdum. ff. qui po. in pigno. ha.

Incertorum restitutio. vide. s. Restitutio. ij. §. xj. ⁊ se.

Incestus est consanguineoꝝ vel affinium abusus. Vnde incestuosi dicunt qui cõsanguineis vel affinibus abutũtur. xxxvj. q. j. §. cum ergo.

¶ Dtr̃ incestus sit graui⁹ adulterio. ¶ Rñ. q̃ sic. xxxij. q. viij. §. sunt. v. ⁊. c. se. vi cit tñ a pcõe naturã. vt i. d. c. q̃ incipit. Adulteriũ malum. 1

¶ Dtrũ accedẽs ad monialẽ ꝓmittat incestũ ¶ Rñ. q̃ sic. xxvij. q. j. ꝛginibus. q̃ spõsa dei ẽ q̃ est pater nr̃. xij. q. ij. q̃ abstulerit. nec soluz incestum. sed ⁊ adulteriũz. q̃ spõsam alterius corrumpit ⁊ etiã sacrilegiũ. vt in. d. c. virginib⁹. sed tñ non sunt tria peccata sed vnũ solum sm Hugo. lz sortitur diversa nomina. 2

¶ Dtrum incestuosus possit contrahere matrimoniũ. ¶ Rñ. Pa. in. c. j. de eo q̃ cognouit ꝓan. vxoris sue. q̃ nõ. sed nec etiã exigere potest debitũ a ꝓpria vxore quaz ꝑius habuit ante incestũ cõmisit. xxvij. q. ij. q̃ dormierit. nisi dispensetur cũ eo. ⁊ si exigit peccat mortaliẽ sm Vincẽ. quia facit contra ꝑceptũ canonis. ar. c. ij. de ma. ⁊ obe. sed tu tene. vt. j. matrimonium iij. impedimento. xi. in ꝑn. 3

¶ Sed quid si contrahit de facto. ¶ Pa. in c. transmisse. de eo qui cogno. consangui. vxoris sue. q̃ tenet matrimonium ⁊ reddere teneẽ debitum. exigere autem nõ poterit sine peccato mortali nisi dispensetur cum eo. Panor. tamen in. c. litteris. de ꝑsumptionibus. videtur velle q̃ ista pena. s. q̃ non possit cõtrahere vel exigere incestuosus solum locum habeat quãdo constat de incestu qualitercũq̃. ar. d. c. litteris. ⁊ placet mihi. 4

¶ Quis poterit dispẽsare vt talis ꝓtrahat vr̃ post contractũ exigat. ¶ Pa. in. d. c. j. q̃ si incestus est vere ꝓmissus. vt puta quia cognouit consanguineam vxoris sue. cum qua iã cõsum 5

mauit matrimoniū vel cū ꝓsanguineis ꝓxis qō est vere incestus. vt in. d. ff. cū ergo. tūc eps non poterit dispensare nisi ex causa. puta rōe iuuentutis ⁊ huiusmodi. quo casu bene potest. c. si duo. xxxv. q. vj. Idem tenet ⁊ dicit cō muniter tenere doct. in. c. transmisse. de eo qui cogno. consang. vt etiam exigere possit. Sic ꝯo incestus non est vere cōmissus. vt puta quia cognouit consanguineam sponte nōdum cognite. sic epiſcopus poterit dispensare etiam sine causa vt cōtrahat. nō tamē cū spōsa illa de futuro. si cōmixtus ē in vase ⁊ ibi ꝓsummauit cū eius cōsanguinea. sed cū alia q̄ sibi nō sit affinis poterit etiā sine dispensatione vt ē glo. in c. quidam. xxvij. q. ij. cū tex. Quidaz ꝓdicta intelligūt de eo solum qui cōmisit incestum cum cōsanguinea vxoris sue. sed de alio incestuoso nō habēt locū. ita ꝙ potest ⁊ ꝓtrahere sine dispensatione ⁊ exigere debitū post ꝯctū. Sed ꝫ videtur text. c. si duo viri. xxxv. q. vj. ⁊. q. iij. c. de incestuosis. vbi tex. clarus. et. c. nec cam. et xxxij. q. vij. si quis viduā. Et ideo dic ꝙ generaliter omnis incestuosus ꝓhibetur contrahere. Nec obstat ꝙ titulus de eo qui cogno. consan. vxoris sue. solum loquitur de incestu cum consanguinea vxoris. quia vnum ius supplet̄ per reliquum. ⁊ de hac materia vide matrimonium. iij. impedimento. ix. in ꝑn.

Inconsideratio est quādo inter diuersa que occurrūt nō bene iudicatur ⁊ determinatur quid est faciendum. ⁊ ideo inc̄sideratio ē ex defectu circa actum iudicij. sicut consideratio pertinet ad iudicium rectum. Quod quidem rectum iudiciū in hoc consistit quando vis cognoscitiua apprehēdit rem aliquam fm ꝙ in se est. quod prouenit ex recta dispositōne virtutis apprehensiue. sicut patet in speculo quod si sit bene dispositus apparent magines recte. Si vero sit male dispositum apparent torte vel obscure. Quod autē virtus cognoscitiua sit bene dispositā ad recipiendū res prout sunt contingit radicaliter ex natura ꝓsummatiue ex exercitō ⁊ munere gratie ⁊ directe quidez ex virtute cognoscitiua ex eo ꝙ nō est imbuta prauis opinionibus ꝫ veris ⁊ rectis. Indirecte ꝯo ex bona dispositione ꝓtutis appetitiue ex q̄ seq̄tur ꝙ bñ iudicat de appetibilibus. Defectus autē recti iudicij ad vicium inconsiderationis pertinet ex eo ꝙ cōtēnit vel negligit attēdere ea ex q̄bus rectū iudiciuz procedit. ⁊ sic in circūspectus ē ad nō intuendū circūstantias negocij loci temporis persone ⁊ hmōi ⁊ pericula que possunt cōtingere. Et q̄ hoc maxime facit luxuria propterea ponitur filia eius.

Inconstantia similiter est filia luxurie. que est quando quis non stat cōstans in bono proposito sed sine causa rationabili ex aliqua passione. precipue ex amore concupiscentie facit contrarium illius quod deliberauerat. Ideo sicut precipitatio est ex defectu circa actum consilij. ⁊ inconsideratio circa actuz iudicij. ita inconstantia circa actum precepti deficit. quia deficit in precipiendo que sunt cōsiliata ⁊ iudicata. et licet ira ⁊ inuidia que impediūt rationē ad aliud. causent inconstantiam. tamē luxuria eā extinguit hec ex sancto Tho. xxij. q. liij.

Iudicium quid est R̄n. bal. in l. ea. quidem. C. de accusa. Iudicium plenum. est diuinatio rei per signa sufficientia per que animus in aliquo tanq̄ vero desicit ⁊ plus inuestigare non curat. vt. C. de rei vendi. l. iudicia. Semiplenum vero iudicium est presumptio fortiter mouens animū ad aliquod credendum vel dicendum. de quo in. l. cū probatio. ff. de proba.

Qualiter probatur iudiciū. Respon. ꝙ ad minus ꝙ duos testes. vt est glo. singularis. sed ibi docto. in. l. fina. C. fami. ber. ⁊ barto. in. l. fi. ff. de questio. ⁊ vt preiudicent reo oportet citetur ⁊ iurent testes. alꝫ nō preiudicat. vt no. in. l. si quis. ff. de adul.

Utrum vnū iudiciū sufficiat. R̄n. ꝙ regulariter non. sed oportet sint plura. vt nota. gl. ⁊ bar. in. l. prima. ff. occisorum. ff. ad syleya. et bal. in. l. congruit. ff. de off. presi. teneret tamē processus si nō opponeretur ꝯtra quis plura nō processissent indicia. sed tamē damnari nō posset etiam si in tormentis est confessus ⁊ postꝫ ratificauit. vt ē tex. cum glo. ⁊ ibi bar. in. l. penult. de questio. secus si sponte ⁊ sine tortura ē confessus fm Pe. de anch. in cle. j. de homi. Sufficeret tamen aliquādo vnū iudiciū. puta vnus testis integer ⁊ bone fame qui testificat ꝙ vidit cōmittere tale maleficium. tūc potest poni ad torturā ad inquirendū. no. glo. ⁊ doc. i. l. si quis. C. ad. l. iul. maie. ⁊ barto. in. l. j. ff. ij. ⁊. l. maritus. ⁊. l. pe. ff. de questio. Item confessio extraiudicialis rei si est homo male vite ⁊ conditionis sufficit. vt dicit bar. in. l. si. ff. de ꝙsti. Item iuuenis iuenitur exire de domo pulcre mulieris vel inuentus est cum ea in locis secretis ⁊ aptis ad fornicandum. vt no. in. c. lris. de ꝓsump. ⁊ hmōi. ⁊ ita videtur relinquendū arbitrio iudicis quando vnū sufficit.

5 ¶ Vtrū sufficiūt indicia si reo nō det copia ⁊ aduocato suo. Rñ. q nō. vt. l. custodias. ⁊ ibi gl. bar. Ang. ⁊ Inno. ff. de pub. iudi. Limitat Ange. i. l. si vacatia. C. de bonis vacā. nisi qñ iudex p̄cedit ex mero officio ⁊ nō ad q̄relā. vt no. d. Anto. in. c. q̄lit ⁊ qñ. el. ij. de accu.

4 ¶ Vtrū fama sit sufficiēs indiciū. Rñ. q nō. vt tenet bar. in. l. j. §. idez cornelio. ff. de q̄stio. nisi iūgat cū alijs inditijs. Fama tñ cū vno teste in ciuilibus facit plenaz p̄bationē. vt in. c. veniēs. el. j. de testi. secus in criminalibus.

5 ¶ Vtr p̄ticeps criminis interrogatus vl spōte vicendo facit indiciū ꝛ̄ socijū. Rñ. q non. vt no. bar. in. l. j. §. si seruus. ff. de questio. hāc qō nota. glo. in. l. si filium. C. de li. cā. Similiter nec pater vel filius aut alij cōmēsales de q̄b⁹ in. l. parētes ⁊ liberi. C. de testi. faciūt indiciū vt no. bar. in. d. §. idē cornelio. Et hec p̄cedūt qñ nulla alia indicia vrgētia p̄cedūt ⁊ ideo socius de socio nō ē interrogād⁹. l. fi. C. de accu. Fallit in ascisuis. vt no. glo. in. l. nō ideo minus. C. de accu. ⁊ in delictis in offensam generalitatis. vt no. bar. in. l. repperi. ff. de questio. sicut sunt latrones ⁊ hmōi.

I Ndignatio est filia ire qua non valet videre vel audire cum cui irascit ⁊ cōmuniter est veniale peccatum nisi p accidens. s. rōne scandali vel qz denegat loqui vel rñdere in casu quo tenet de p̄cepto. de quo vide. s. Diligere. §. iij.

I Ndulgentia fm Archidi. ⁊ seq̄tur Hemi. in. c. indulgentie. de pe. ⁊ re. li. vj. quandoq; dicit remissionem pene. ij. q. iij. in fi. Quandoq; concessionem gratie. vt lite pen. c. fi. de p̄biui. dudum. Quādoq; dispensationem. lxxvij. d. c. fi. in fi. de elec. dudū. el. ij. Quandoq; ius cōmune. xxiij. q. ij. interfectores. ⁊ xxxv. q. vj. de incestuosis. Quādoq; accipit p vacare seu operā dare. vnde dicitur indulgere gule noli que ventris amica est. Sed hic accipio indulgentiam p indulgētijs q̄ dantur in ecclesijs ⁊ hmōi q̄ sic diffinit. Indulgentia est quedam remissio pene debite p peccato post cōtritionē habitā de eo. hoc colligitur ex no. in. c. qō aūt. de pe. ⁊ re.

1 ¶ Qualis est ista pena q̄ p indulgētias remittitur. Rx. gl. in. d. c. qō aūt. recitat q̄nq; ⁊ ego addā duas. ⁊ sic fuerūt septē opiniones. Prima tenet q solūmō remittit illa pena quā dep̄ supplemento statuit imponendam in alia vita illis q̄ solummō fecerūt penitētiaz fm q̄ canones imponūt. sed illā quā canones imponūt faciēdā nullo mō remittit. sed hec opi. ē falsa. tum qz cōtra tex. aptum in. c. cum ex eo. de pe. ⁊ re. vbi dicit q p indulgētias penitentialis satisfactio enervatur. tū etiaz qz p̄supponit q canones penitētiales necessario sint exequēdi cōtra tex. in. c. deus q. eo. ti. qui vult q penitētia hodie p arbitriū discreti sacerdotis sit moderāda. ⁊ sic ē arbitraria. Facit ad hoc. c. mēsurā. de pe. di. j. Secūda tenet q solū remittit penā taxatam a iure seu canone penitētiali. ꝯ nō eā quā diuina iusticia statuit imponēdā. et hec est falsa. tum quia p̄supponit vnū falsum ꝓtra euāgeliū q eccia nō possit absoluere quo ad penā cū etiam absoluat quo ad culpā p virtutē sacri fm Sco. in. iiij. dis. xviij. etiā quo ad deū. cū dicat Mat. xvj. xviij. q. j. Quodcunq; ligaueris super terram ⁊c. tum etiam quia sic indulgentie essent nociue. qz absoluēdo eos a pena huius mūdi transmitteret tales ad grauiora tormenta in purgatorio. Tercia opinio tenet q remittūt penā debitaz peccato. ⁊ quo ad deū ⁊ q̄ ad eccīam. ꝛ̄ cōcedēs onerat se ad satisfaciēdū p illo cui dedit. ⁊ hec similit falsa. tum qz aliqñ sunt tam modica merita cōcedētis q nō sufficiūt sibi. tum etiam qz nullus cōcedēs ad hoc se obligare intēdit ⁊ nemo obligat nisi q̄ aium obligādi habuit. l. obligatio nū. ff. de ac. ⁊ obli. Quarta opinio tenet q remittit solū illa pena debita peccato. p q̄ nō satisfecit ex negligentia siue q̄ ad ecclesiā siue q̄ ad deū. nō aūt illa quā p̄tempsit facere seu noluit. ⁊ hec ē falsa. tū qz remunerare vult negligentiam ꝓtra. l. nō. ff. ex qui. cau. ma. nō enī negligentibus subuenitur sed necessitate rerum impeditis. hec ibi. tum etiā quia p̄supponit q quis possit cōtempnere pnīam et eē capax indulgentie. cuz talis in peccato mortali sit. qō falsum ē. Quinta opinio tenet q remittuntur etiā pene inferni. allegat tex. de pe. di. iij. c. vl. vbi ptz q bona facta in peccato mortali valēt ad tolerabilius iudiciū subeūdum. sed hec similiter ē falsa. tum qz illud. c. non intelligit q talia bona minuāt penā inferni debitā petis. sed qz malum nō cōmittendo ⁊ faciendo bonū nō augetur. tum etiā quia exp̄sse tenet ꝓtra. c. tres sunt. de pe. di. j. ⁊ de conse. di. iij. omnis. vbi patz q pena eterna nullo mō potest remitti nisi p contritionē. p̄ter loquēdo de eo q peccauit actualiter. s. de adulto. Facit. c. maiores de baptismo. in. §. hic vero dicimus. Sexta opinio tenet q p indulgentias remittitur pena taxata a deo ⁊ etiā a sacerdote imposita si mō ipe sacerdos qui eam imposuit hoc sibi p̄cesserit vt eam p̄tales remissiones vel in partē vel

in totū possit redimere. ⁊ hec similiter nō videtur ꝺa. lz glo. ī. ꝺ. c. qō aūt. ⁊ multi canoniste eaz tenuerint. tū qz videt artare ptātem superiozis ꝙsi non possit remittere penā ipositā ab inferiozi suo. ꝫ id qō legit. ⁊ no. i. c. qō sup bis. ℔. rursus de voto. tuz etiā qz videt ꝫ tex. ℔fati. c. cū ex eo. in ꝛꝺo enerua. Septīa opinio tz ꝙ prefate īdulgētie valēt fm frā. de may. in tractatu de ptāte clauiū / pzio quo ad augmētū gratie dā fm Aug. Caritas merēt augeri tz ꝙ opa meritozia facta ab exīte ī gra merēt augmentū gratie ḡ ⁊ c. qz nō dat nisi facientib⁹ opa de sui natura meritozia. Secundo quo ad augmentū glozie. qz cū nullus possit lucrari indulgētiā nisi p fidem. ⁊ fides sit ꝛꝺus cui ꝓmittit visio dei. ergo ⁊ c. Tertio valent quo ad penā debitam in purgatozio. qz qñ alicui aliquod debitum ē remissum ab eo qui habet ptātem / perinde est ac si solutū eēt. tz sicut ecclesia imponēdo penitentiā remittit penā purgatoziā. ḡ remittendo p indulgentiam / absoluit ab ea Quarto valent q̄ ad penam impositā a sacerdote fm ptem vel totum ꝓut sonant. ⁊ hec est ꝛꝺa opinio quam sequunt Goffre. Jo. an. ꝺa. in. ꝺ. c. qō aūt. cōiter alij canoniste. ⁊ Thoō. in. iiij. sen. di. xx. Ex quo pz ꝙ ille cui iposuit sacerdos pnīam vij. annoz ieiunādoz accipiēdo indulgentiā vij. annoz absolutus ē. lz melius sit eā facere. ⁊ hanc p purgatozio reseruare pro residuo. si imposita non fuisset condigna.

Querit quantū remittit p indulgentiā de ℔fata pena vel debita pena in purgatozio. vt in hac vita p pctis ꝓmissis. R. ꝙ diuersa fuit opio inter doc. canonistas ⁊ tbeo. Dā qui dā dicūt ꝙ valent fm internā suscipiētis deuotionē ⁊ nō plus. ⁊ hui⁹ opinionis videt fuisse Ray. Sed hec ē falsa. qz sequeret ꝙ sine exteriozi opatōe valerēt qō ē ꝫ cōiter Tbeo. in. iiij. di. xx. vbi volūt ꝙ nisi quis faciat illud pro quo dat indulgentia nullo mō ipsam ꝓsequat quantūcūq; habeat bonā voluntatē. lz ꝓsequatur meritū bone volūtatis / Secunda opinio tenet ꝙ valent secundū deuotōis quātitatem. ⁊ dati seu laboris magnitudinem. vñ licet dicatur qui posrexerit manū adiutrices tali eccīe habeat de indulgētia quadraginta dies. tñ si vnus dat plus alteto vel de magis longinquo venit ad visitandum ecclesiam in qua est indulgentia. vij. annoz ꝓticipabit magis q̄ ille qui dat minus vel venit de ꝓpe / Tz hec opinio iplicat ꝯditionē / eo ꝙ non esset indulgentia tz ꝓmutatio. aut oz dicere ꝙ eccīa predicaret falsum si non ambo haberent quadraginta dies. vel septem annos / Et ideo est tertia opio que tenet ꝙ tm̄ valēt quantuz valeret ei pnīa tot diez vel tot annoz ab eo facta in hac vita. pro quo dat intelligentia. hoc est ꝙ tm̄ minus puniet in purgatozio quātuz si fecisset pnīam p tot dies vel annos quot sonat indulgentia. ex quo ꝯcludūt ꝙ sicut pnīa facta cū maiozi feruoze ⁊ austeritate p annū plus valet ceteris paribus q̄ facta cū minozi. sic illi qui plus dat ⁊ plus laborat coꝛrīdet annus efficatioris pnīe q̄ alij. ⁊ ideo plus habebit de remissiōe / cuius ambo remissionē tot annoz habeāt Et hec opio nō plz mihi. qz videt derogare verbis indulgentie. cū dicat ꝙ dat indulgentia tot annoz ⁊ debeat intelligi de annis vere ⁊ optime pnīe fiende. qz vera in potiozi significato sunt intelligenda ⁊ latissime in beneficio ꝓncipis de ꝛꝺ. sig. c. olim tibi. Quarta opinio tz ꝙ quo ad remissionē exterē / sionis pene tm̄ valent bis qui ⁊ de ꝓpe cū modica elemosina sicut bis qui de longe ⁊ cum multa elemosina fm qō ptinet ī forma / tz quo ad remissionē pene intensiue. ⁊ quo ad dispositionē sui ad recipiendū augmentum gratie sunt impares. qz qui plus dat ⁊ magis laborat ceteris paribus plus habebit. hec aūt opio nisi velit dicere qō dicit tertia opinio iplicat contractionem. nisi quo ad illam dispositōez augmēti gratie. qz illud est verissimū. Ratio qz si nō debeo ferre nisi pnīam septē annoz. si dimittat mihi extensiue / similiter ⁊ intensiue remittet / Quinta opinio est ꝙ tm̄ valent quātum sonant. ⁊ tm̄ multum danti quantū paz. vel modicū laboranti quantū multum. qz indulgentia est quedā liberalitas que nō respicit merita / sed largitatem concedētis. Et hec q̄uis sit magis cōius opinio / nō mihi placet. cū videatur irrationabilis. Nec illud Jat. xx. quo dicit. An non licet mihi facere qō volo an oculus tuus nequā est / contra me. qz loquit ille ter. de dato ex suo ꝓpio. non ex alieno / Sexta opinio est ꝙ non plus remittūt de pena. nisi quantū meret ille labor vel illa operatio. etiā si talis indulgentia non eēt. aliter videret eccīa inducere christianos ad dimittendum opa alia satisfactoria ⁊ solū intendere hmōi indulgentijs. quod esset absurduz dicere. ⁊ ideo dicunt ꝙ solum quo ad nomē dat indulgentiam vt christianos potius inducat ad talia facienda. ⁊ adducūt dictum Jnno. qui dicit ꝙ ꝓter indulgentias generales / nō minus tenet penitentiam agere homo in hac

vita. Sed hec opinio ē falsissima. tum qz pz̄e supponit eccl̄iam p̄dicare falsum. ⁊ facere malum sub specie boni. qđ nullo mō ꝫ etiā ꝓ vita alterius salvanda. c. sup eo. de vsu. tū etiaꝫ qz fundat se sup falso intellectu ad Anno. qz est intelligend⁹ Anno. de pn̄ia. put ēst extricti va inclinatōis ad malū ⁊ p̄servativa. nō put delet penam ꝓ pcō ꝑterito. Et ideo est septima opinio quā puto verissimā. vꝫ qđ indulgē tia quantū ad augmentuꝫ gratie ⁊ glorie tm̄ valēt quantum est interna devotio suscipientis ⁊ nō plus. quantū vo ad remissionē pene debite in purgatorio. vel imposite a sacerdote pn̄ia. Dico qđ indulgentia tm̄ dimittit quā tū sonat. dūmodo fm. S. Bo. ⁊ sanctū Tho. in. iiij. di. xx. homo faciat quod sibi imponit fm qđ eum decet facere. vñ si pauper dat vnū denariū fm qđ ei ꝓvenit dare. sic habebit indulgentiā que dat pꝛrigentib⁹ manus adiutrices. sicut dives qui dat vnū ducatū Ꝫ nō econtrario. qz si dives vellet dare vnū denariū. nō censebit pꝛrexisse manus adiutrices ⁊ sic non habebit tm̄ de indulgentia sicut nec diceret auxiliū dedisse alicui dādo obolū. sed fm qđ ꝓvenit regi dandum. Similiter si ꝓpter bonoꝛandā ecclesiam dat indulgentia visitātibus eque habebit eam qui de pꝛope sicut q̄ de lōge venit. dūmodo visitet sicut ei ꝓvenit. s. nō furtim. nō sine societate magna. si ē dominus ⁊ hmōi. aliter ñ tm̄ habebit. ⁊ hec opinio saluat eccl̄iam vt nō p̄dicet falsa. qz verax dat indulgentiaꝫ vt sonat. Concludit rōnabilitatē vt intelligat qđ id qđ īponit Ꝫ fieri fm qđ ꝓvenit faciēti. ⁊ excludit dissipationē thesauri dū p̄supponit rōnabilē largitatē in dispensatoꝛe. Addit tm̄ sanctus Bo. vbi. s. qđ ꝫ homo nō faciat qđ iniungit in indulgētia fm qđ eū decet qđ ꝓpterea nō Ꝫ dimittere quin faciat illō fm qđ sibi placet. qz ꝫ nō bēat tm̄ de illa indulgentia. tm̄ plus bēbit de remissione pene ꝓ tali facto q̄ nō bēret ꝓ alio simili vel ceteris paribus facto. vbi nō dat talis indulgētia. Ann. ⁊ bo. tm̄ tenēt qđ dūmō q̄s faciat qđ īponit eā bēbit. Ꝫ magꝭ plz opīo sancti Bo. nec ꝓ hoc sequit qđ hō debeat dimittere alia opa meliora vel satisfactoꝛia. ⁊ hmōi solū intrēdere. qz ꝫ iste plus dimittat ꝺ pena. alie tm̄ sunt magis meritoꝛie p̄mꝭ essentialis qđ est melio⁹ ⁊ p̄servative a recidivo ⁊ subiugative carnis dñio rōnis Aduerte hic qđ aliqn̄ ꝺ Damus indulgentiā oīm pctōꝝ. vel centuꝫ annoꝝ de pn̄ia sibi iniuncta. qz tunc solū remittitur penitētia impositā a ꝓfessoꝛe. ⁊ ideo si moꝛeret non statim evolaret. qz non imponit eque cōmuniter. Aliqn̄ ꝺ Damus indulgentiaꝫ omnium peccatoꝝ de quibus ꝓtriti ⁊ oꝛe confessi sunt. ⁊ sic oblita non remittunt. vel ignoꝛata. Aliquando simpliciter dat remissio oīum peccatoꝝ. ⁊ tunc si nullū peccatū post ꝓmiserit statim evolaret ad gloriā si moꝛeret. Intellige etiā qđ opinio sancti Bo. p̄dicta nō intelligit quando indulgentia datur sic. Dam⁹ indulgentiam cuicūq̄ dicenti decez pater noster. vel danti vnum ducatū tali loco ⁊ hmōi qz in talib⁹ non requiritur condecentia p̄sone vel status. ꝫ effectus impositi operis. Ꝫ intelligitur sanctus Bo. quando imponitur aliquid generaliter qz tunc intelligit qđ illud debet implere secundum qđ facienti convenit Nota etiam qđ isti anni vel dies indulgentie non sunt anni celi vel purgatoꝛij. sed anni huius vite quod est dicere qđ tantuꝫ diminuunt de pena. q̄tum si per annum vel per tot dies fecisset penitentiam.

¶ Sed quero vtꝝ dies isti vel anni indulgentie sint vtiles vel ꝓtinui. R. Hostiensis. in. c. cum ex eo. de pe. ⁊ re. ⁊ sequit. Pa. ibidem qđ dies erūt vtiles. annus vo ꝓtinuus. Vult dicere qđ si sacerdos imposuit alicui vt ieiunet quadraginta dies. siue ꝓtinue. siue interpolate accipiendo indulgentiā quadraginta diez erit absolut⁹ Si vo debet agere penitentiam ꝓ annum qualiscūq̄ sit illa penitētia. puta ieiunandi ꝓ annum qualibet septimana bis vel ter qđ ista solūmodo tollitur ꝓ indulgentiam anni. ita qđ indulgentia non dividit ꝓ dies. ꝫ valet respectu anni integri. put penitentia ē annualis. Ꝫ ego hoc vltimū credo vez quā do indulgeꝫ annus de iniunctis penitentijs. put aliquando dicit. vt in. d. c. cum ex eo. Secus aūt credo quando simpliciter datur annus indulgentie. quia credo sit vtilis. ⁊ sic dimittit de pena debita peccato in foꝛo anime. siue sit imposita a sacerdote. siue a iure. siue a divina iusticia. eccl̄xv. dieruꝫ si est plenaria statim evolat si in tali statu moꝛit. nec purgatoꝛium sentiet secundum Hosti.

¶ Quomodo intelligetur indulgētia. R. qđ certa doctrina nō potest dari. sed inspiciant eius vba. ⁊ sic sēm qđ sonant intellige. ar. de p̄vile. c. cum ⁊ plantare. Subintelliguntur tm̄ aliqua semper. s. qđ dans habeat potestatē ⁊ suscipiens sit debito modo dispositus. de quibus infra dicet. ⁊ tercio qđ faciat quod in ipsis cōtinet. ⁊ secundum qđ ei ꝓvenit facere Item aduerte qđ quando dat indulgētia sic

puta a p̄mis vespis vsq̄ ad secūdas vel vsq̄ ad octo dies. sic solū semel hētur. etiā si ītrat decies. secus si diceret q̄ totiēs quotiens q̄s visitauerit. vel qñ ē ꝑpetua secūdū. S. Tho. in. iiij. di. xx. ⁊ Cal. qui allegat. c. primū de filijs p̄sbi. li. vi. ⁊. c. nō p̄t. R. ij. de. p̄ben. li. vi. ⁊ sequitur Jo. an. ⁊ Ge. in. d. c. indulgentia. Math. tñ vt recitat Car. in cle. prima de p̄uile. tenet q̄ etiam habebit totiens quotiēs visitat. etiam qñ est tp̄alis. ⁊ sequit̄ ipse Car. ⁊ in cle. ij. de pene. ⁊ re. ⁊ credo verius.

5 ¶ Quis p̄t dare indulgētias. R. q̄ solus papa p̄t dare plenarias ⁊ in toto orbe. q̄r ip̄e solus est assumptus in plenitudine potestatis. d. c. cū ex eo. ⁊. xxiiij. q. i. quodcūq̄ Item legati domini pape possunt de iure facere perpetuas indulgentias in terminis sue legationis. sicut ⁊ ꝑpetua statuta. de offi. lega. c. vltimo in textu. ⁊ in glo. Item archiep̄i in sua prouincia ⁊ episcopi in sua diocesi. dūmodo non excedant summā dierꝫ quadraginta. siue sit pro anniuersario ecclesie. siue ꝓ quacūq̄ alia cā. In dedicatione ꝟo basilice possunt ꝯcedere vsq̄ ad summā vnius anni ⁊ nō plus siue dedicet̄ ab vno episcopo/aut archiepiscopo. siue a pluribus, vt in. d. c. cum ex eo. ⁊. c. nostro. eodez ti. Hoc no. Car. in dicta clemē. ij. q̄ si excedant hunc numerꝫ nō valent. vt in c. indulgentie. de pe. ⁊ re. li. vi. Quod intellige secundū glo. ibidem quo ad excessum. non quo ad numerum cōcessum. Alij autem p̄lati īferiores siue seculares siue regulares vt Abbates ⁊ hmōi non possunt facere aut dare indulgentias. vt no. glo. ī. d. c. nostro. nisi ex speciali concessione aut priuilegio. vel alia causa legitima. puta prescriptione ⁊ hmōi ei cōpetat. vt in. c. accedentibus. de exce. prelat. Possunt tamen communicare boua sui collegij. Itē sacerdotes omnes in foro penitentiali possunt dare indulgentiam illis quos possunt absoluere. ita refert dominus Cardi. in clementina religiosi. de priuilegijs. Aluarus hoc tenentem argumento. c. deus qui. de pe. ⁊ remiss. Sed tu vide glo. in. c. Mensuraz. de pe. di. i. que hoc tenet. Hoc idem tenet Pañ. in. c. sicut dignum. de homici. allegat. c. quez penitet. de. pe. distin. i. Hoc idem tenent Innocentius ⁊ Bar. in dicto capitulo. qd̄ autē. Sed de quanto non determinatur. nisi qd̄ Aluarus dicit q̄ potest dare indulgentiā annorum vel dierum sicut ei videbitur. dummodo discrete faciant. Hoc idem tenet Innocentius. vt refert ⁊ sequitur Archidiaconus in dicto capitulo indulgētie. Et ad iura que videtur contraria. R. Archidiaconus q̄ est verum de generalibus aut publicis remissionibus que facere non possunt/vel debent intelligi de penitentia iniuncta a superiore. puta episcopo/quam remittere non potest. xxi. distinctione. Inferior. Quod limita secundum quod dixi supra Confessio. vi. §. iiij.

¶ Quid si prefati prelati nō sunt sacerdotes 6
R. Lau. in clementina si dominium. in fine. de reli. ⁊ vene. sanctoruz. q̄ nihilominus possunt dare. argumen. d. c. quod autem. de elec. transmissam. licet Hostien. dicat q̄ non dent nisi sint presbiteri.

¶ Vtꝫ durent post mortem ꝯcedentium. R 7
q̄ sic. s̄m Inno. in. c. quod translationem. de offi. lega. ⁊ est dictū solenne. Facit quod no. Lappus in capitulo finali. d̄ rescrip. libro sexto. ⁊ sequitur Gemi. ibidem. facit quod no. in glo. ⁊ Doctores in capitulo cum ad hoc. de clericis non residentibus. ⁊ Laudunus in clemen. fi. de elect. Et facit ad litteras quod saluusconductus non expirat morte concedētis. Vide glosam singularem. in capitulo cū eo. de elec. libro sexto. Nec obstat. l. fin. ff. de penis. quia loquitur in penalibus. Quod bene no. Panor. vero in capitulo finali de offi. lega. Idez tenet quo ad indulgentiā. de qua hic loquor. Sed de indulgentia seu licentia. vtputa eligendi confessorem. vel non residendi in beneficio non. Sed tenet q̄ expirat morte concedentis. Vel finito eius officio. nisi sit facta cum cause cognitione. ⁊ cōsensu sui capituli. quia est in preiudicium ecclesie. Et sic tene q̄ in concessione preiudicatiua concessa per inferiores Pape sine cause cognitione expirat. Secus esset si concederet̄ a Papa. vel non esset alteri preiudicatiua Et sic concor. doc.

¶ Quid si tales dantes sint in peccato mortali. R. secundum Hostien. q̄ nihilominus 8
valent ꝓpter officium quamdiu tolerātur ab ecclesia. Facit capi. Dictum est. prima questione secunda.

¶ Vnde assumuntur iste indulgentie. R. cō 9
munis opinio doctorum. tam Theologorum in quarto q̄ Canonicorum in dicto capitulo indulgentie. Et clementina vnica. de reli. ⁊ ve. sanctoruz. ⁊ in dicto capitulo. quod autem est. q̄ sunt ex abundantia meritoruz que vltra mensuram demeritorum suorum sancti sustinuerūt ⁊ christi. Sz ego teneo cū Fran. de may. in tractatu de indulgentijs q̄ cū me-

rita sanctoꝝ sint vltra ꝓdignum remunerata a deo. ꝛ sic exhausta ꝙ solū dañ ex mérito xp̄i ꝛ passionis eius cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationez oīm peccatoꝝ que vnquam fuerunt ꝑpetrata aut ꝑpetrabuntur qꝛ eius respectu nihil sunt omnia. vt in. c. dānamus. circa fi. de sum. tri. qꝛ vere dolores nostros ipse portauit. ꝺ cele. mi. c. cum Marthe. cuius dispensatio tradita est sup̄ terram illi qui curam habet mistici corporis ꝛ clauē totius eccīe militantis. de transla. c. quāto. ꝛ. xxiij. q. i. c. quod cūq;.

10 ¶ Sub qua forma sunt ꝓcedende q̄storib⁹. ℟ ꝙ scōm formā que scribit in. d. c. cum ex eo.

11 ¶ Vtrū p̄fati prelati possint ꝓcedere indulgentias nō suis subditis. ℟. ꝙ nō nisi in duobus casibus. Primus est in. c. nostro. de pe. ꝛ re. vbi archiep̄i ꝓcedunt simpliciter p̄ totā p̄nciā. licet nō sint eius subditi nisi in casib⁹ a iure expressis. Intellige tñ ꝙ non valent nisi existentibus de p̄uincia non aduenientib⁹ qui ibi nō habent domicilium. Secundus casus est qñ illi qui volunt eas accipere habent licentiā a ꝓprio episcopo ſm aliquos. vt no. Inno. in. c. qꝺ añt. de pe. ꝛ re. Alij vo dicūt ꝙ etiā de licentia ꝓpr̄ sacerdotis parrochialis p̄nt ipsas accipere. Et cū hoc transit Ho. Guil. vero in Spe. dicit ꝙ tuti⁹ ē ꝙ habeat ꝓsensus epi ꝛ ſm eūdem sufficit etiā ꝓsensus metropolitani sui. d. c. nō. Addit etiaꝫ Gu. ibidē ꝙ ex cā iusta potest eps statuens in dioceſi sua ꝓcedere. vt indulgentie sue prosint venientib⁹ de dioceſi aliena. Facit. d. c. qꝺ añt nō tñ posset cōcedere ꝙ indulgentie ab alijs epis in eius dioceſi ꝓcesse valeant. ex quo pz ꝙ illi qui habent litteras diuersoꝝ epoꝝ dātes indulgentias facientib⁹ eis elemosinas non valent. nisi quo ad indulgentiā ꝓpr̄ epi. vel nisi habeant licentiam a proprio epo vel sacerdote. vt tales indulgentie ei prosint. de fo. ꝓpe. significasti.

12 ¶ Sed qꝺ si epⁱ ꝓcedit indulgentiā. ꝛ archiepⁱ sil'r tale qꝺ facientib⁹. ℟. ꝙ oēs subditi epi bēbunt vtrā ꝙ. alij vero habebunt solā archiepi ſm Ho. in. d. c. cum ex eo.

13 ¶ Pro quibus causis indulgētie sunt fiende ℟. ſm cōiter doc. ꝙ ꝓ dei laude ꝛ gloria q̄ p̄cipue relucet in sanctis ei⁹. Sancti vo honorant in ꝓstructiōe eccīaꝝ ꝛ ꝓmemoratiōe virtutum. ꝛ ideo recte dant celebrātib⁹ eoꝝ festa exñtibus p̄dicatoribus. visitātibus eoꝝ eccl'ias ꝛ hmōi. Item secundo pro cōi vtilitate ꝛ defensione fidei. terre sancte. promotione studij ꝛ huiusmodi

¶ Vtꝝ possint dari ꝓ tpalibus tantū. ℟. ꝙ 14
non simpliciter. sed bene pro temporalibus ad spiritualia ordinatis ſm. S. Ho. vbi. s. ꝛ sic non est simonia:

¶ Vtꝝ pro spūalib⁹ tm̄. ℟. ꝙ sic. sicut Inno. iij. dedit indulgētiā. x. dieꝝ orantibus ꝑ rege Francie ꝛ p̄dicantibus crucem. 15

¶ Vtꝝ ꝓ remissione iniurie. ℟. Sanct⁹ Ho. 16
ꝙ non. qꝛ in datione indulgentie dz attendi illud quod sit mere voluntatis non necessitatis. Sed etiam quid taxabile. sit etiaꝫ aliquo modo penale si recte dantur. quorum p̄imū deficit in proposito.

¶ Quibus prosunt indulgētie. ℟. vt colligo 17
ex Inno. ꝛ Ho. in. c. qꝺ añt. ꝺ pe. ꝛ re. ꝛ etiā a theo. in. iij. di. xx. ꝙ vt valeant requirūtur secundum aliquos. vij. Primū ꝙ sit ꝓtritus ꝛ ꝓfessus. videt tñ satis rōnabile ꝙ hoc intelligat scōm eccīe interp̄tationez. vnde ille qui fuit ꝓfessus in pascha ꝛ post cecidit in mortale p̄sūmit si ꝓterat de eo ꝛ deliberet cōfiteri in quadragesima futura censebitur ꝓfessus ꝛ cōtritus. ꝛ sic habebit indulgētiam. ꝛ lz hec sit pia opinio quā Pa. in. c. oīs vtriusq;. de pe. ꝛ remiſ. tangit. ꝛ Jo. an. in. d. c. qꝺ añt. ꝛ in glo. in cle. vnica. de re. ꝛ ve. sanctoꝝ. ꝛ Lar. ibidem tenet. tñ tutius est ꝙ ꝓfiteat maxime cum vix sciant seculares vere conteri. si ꝓfiteri non potest commode conteratur. ꝛ credo eam habebit. non autem existens in mortali. scilicet non contritus.

¶ Secundū ꝙ habeat deuotionem fidei qua 18
credat tantā ptātez eē apud eccīam. qꝛ lz nō habeamus manifesta testimonia ante temp⁹ Gregorij. tñ credendū ē ꝙ añ etiā faciebant lz nō ita freqñt. qꝛ añ sua tpa raro fieri poterant ita solēnes ꝛ catholici. qꝛ erant magis perfecti. non ita indigebant.

¶ Tertium ꝙ sit subditus eius qui facit. ſm 19
quod dictum est supra.

¶ Quartū ꝙ faciat illud ꝓ quo dat indul- 20
gentia. alias nō valet. ꝙuis habeat bonā voluntatem. Nam ſm Tho. in. iij. xx. di. non instante ꝓditione non ꝑt quis ꝓsequi qꝺ sub cōditione ꝓcedit. Nec ob. ꝙ deus respicit bonā voluntatem. xiij. q. v. si quid. qꝛ verū ꝙtum ad augmentuz gratie ꝛ gloꝛie. lz non quo ad accidentia cuiusmodi ē remissio pene. valet tñ ꝑ accidens talis bona voluntas. quia in ꝙtum augmentat gratiam. ꝑ ꝓsequens ꝛ cōtritionem auget. ꝛ ita operatur ad remissionem pene.

21 ¶ Tz quid si aliquis facit p eo. R. q si indul
gentiã pcedẽs exprimit valebit. alias nõ va
lebit/si ß exprimit. etiã si ille pro quo facit sit
mortuus. nõ p modũ indulgẽtie/sz suffragij.
¶ hec ẽ cõis opiõ theologoz. ¶ etiã tz Ant.
in. d. c. qõ aũt/Nec ob. q dicas papã nõ hẽ
auctoritatẽ sup mortuos. qz hoc est verũ p se
¶ directè. ¶ sic nõ valent mortuis indulgẽtie
sed p modũ suffragij bene valent/Alij aũt te
nent vt refert Lar. in. d. c. clemẽtina. ij. q qñ
est a papa taliter data q etiã p mortuis pos
sit fieri id qõ ponit. qõ valet fm Tho. in. iiij
¶ Pe. ¶ Aug. de ancho. in libro de ptãte pa
pe. Et ad illud qõ dr Mat. xvi. Quodcũq li
gaueris sup terrã ¶ c/R. referri ad papam ex
istentẽ sup terrã. qz cũ mortuus fuerit/ampli
us ligare vel soluere non pt. R equiritur tñ si
debet valere pro alio q tam ille qui accipit
q ille pro quo accipit sint in statu gratie. ali
ter non valeret. nec p modũ indulgentie. ne
22 q per modum suffragij. Et placet mihi.
¶ Vtz religiosus possit facere id p quo dat
indulgentia vt eã habeat/R. q licet nõ habe
at pprium. nec p sua voluntate possit exire clau
strũ. superior tñ potest ei dare licentiam ali
quid dandi vel visitandi loca sancta. ¶ sic eã
habebit sicut alij. non tñ debet dimittere reli
gionis obseruantiã pter ipsas. qz plus mere
tur quo ad premiũ essentiale religionẽ seruã
do q indulgẽtias capiendo. licet minus quo
23 ad dimissionem pene.
¶ Vtz ille qui dedit indulgentiã si facit illũ
pro quo dedit bẽat eam/R. Vin. in. d. c. cum
ex eo. ¶ Guil. in Spe. ¶ Archi. in. d. c. indul
gẽtie q nõ. l. vnica. C. ne quis in ca. su. ¶. l. in
quisitio. C. de solu/Theologi in. iiij. di. xx. di
cũt q tz principaliter nõ possit prelatus sibi
dare indulgentiã. tñ data alijs etiam sub ea
dem forma pt ea vti. ¶ sic tene q valet vt te
net Gaspar in. d. c. nostro. ¶ sequitur Be. in
24 d. c. indulgentie. de pe. ¶ re. li. vi.
¶ Quintum q tñ det p quãto nollet sustine
re penã sibi iniunctã. vñ quãtum daret ne ha
beret ieiunare tot dieb9 tñ dicunt dz dare si
vult eam habere. sz hoc cõiter non tenẽt a do
ctoribꝰ. vt tenet Pa. in. d. c. qõ aũt. sed suffi
25 cit faciat secõm q ei puenit. vt dixi. s.
¶ Sextũ q ille qui eam vult accipe/nõ possit
facere debitã pniam. vt peccatũ suum requi
rit. qz si posset facere ¶ nõ faceret. nõ valeret
indulgentia. sz hoc falsum est. vt. s. patuit. ¶
26 ideo non requirit necessario ista duo
¶ Septimũ q subsit necessitas in cã pro qua
dat. Tz hoc similiter non est verũ. qz etiã sine
necessitate pt dari. vt. s. patuit. ¶ sic patet q
quatuor tantũmodo sunt necessaria.
¶ De pena religiosoz. pnunciantiũ vel pdi
cantiũ indulgentias indiscretas. habẽt i cle.
religiosi. ꝺ priui. vbi pz q peccãt mortaliter
qz phibẽt eis in ꝓtute sancte obedientie sub
pena maledictionis eterne. Et dicunt pdica
re indulgentias indiscretas fm glo. qñ pnun
ciant indulgentias nõ pcessas. i. quas nõ hñt
/Lar. in. d. cle. religiosi. dicit q etiam si sunt
pcesse eis dũmodo sint indiscrete. ꝺ q eis
nõ potuerũt pcedi dicũt indiscrete fm Pan.
qui dicit q dicunt indiscrete qñ pcedẽs exce
dit quantitatẽ. d. c. cum ex eo. Idem etiã di
cit Zenze. q indiscrete dicuntur qñ probari
non possunt. ar. de proba. quoniam. ¶. c. post
cessionem. ¶ de fide instru. c. ij. sed qũo peccẽt
mortaliter/tene q solum est quando pnunci
ant indulgentias non veras/aut nõ validas.

Nepta leticia ẽ filia gule que quando
sit peccatum. vide Ludus. ℣. ij.

Infamia est lese dignitatis qualitas re
probata quantum ad vitam ¶ mores/p
argu. a contrario sensu sicut fama est illese di
gnitatis status. vita ¶ moribus pprobatus.
¶ in nullo diminutus. l. cognitionum nume
rus. ℣. extimatio. ff. de vari. ¶ extraor. cogni.
Et ideo infamis dicitur cuius status vita ¶
moribus est reprobatus. sicut colligit. ff. de
iniu. vo. l. sed ¶ si hac lege. ℣. pretor. in glo. ¶
ff. de obse. a libe. l. honori. ¶. l. licet.
¶ Quotuplex est infamia/R. triplex. s. facti
hoc pouenit ex cõi hominum locutione. de
qua per Bar. in. l. de minore. ℣. tormenta. ff.
de questionibꝰ. Scda iuris/Tertia canonica.
¶ Quomodo incurrit infamia facti/R. q a
liqñ incurrit a crimine. ita q crimen est pria
cã infamie ¶ hec repellit a testimonio in cau
sis grauioribus ¶ in cã criminali. sed in alijs
admittunt. fm q plus ¶ minus sunt infamati
Aliqñ causat infamia facti ab alio. puta qz
fuit incarceratus. vel fuit pter crimen repul
sus a testimonio. vt in. c. testimoniũ. De testi
bus. vel cũ pẽ p ꝓba turpia instituit filiũ he
redẽ. dicẽdo filiũ meũ pditorẽ nequã ¶ hmõi
instituo heredẽ. vel ei lego. vt. C. ex q. ca. ifa.
irro. l. ea q pr. Atẽ cãtur p ꝓba iudicis dicẽ
tis alicui postulãti calũniaris vel bñ faceres
si ad frugẽ meliozis vite te conuerteres ¶ hmõi
vt in. l. verbum. ¶ in. l. interlocutio. C. eo. ti.
Multis etiam alijs modis incurrit. vnde qñ
apud bonos ¶ graues viros infamatur ex ali

quo facto. sic incurrit infamiaz facti. d. l. iz. ¶ vi. q. i. sunt plurimi. vt no. in. c. iz ex qdam. de testi. Infamiã esse ñ faciũt dicta paucoz nec multãz leniũ psonaz pũmodo apud graues ¶ bonos nõ sit opio lesa. Et no. q hic graues dicũt qui nõ sunt leues. puta ẽ bõ bone fame ¶ opinionis ãtiquus. sicut bñmerit⁹ oz q nõ demeruit. ff. de le. q. l. cũ pẽ. §. roga. ¶ l. cũ q dã in pn. ¶ de scruti. c. vno. Vñ ¶ senib⁹ maioz fides adhibeẽ. ff. ꝺ fide ĩstru. l. vltia. ¶ ar. ff. fami. hercis. l. si q sunt. vbi heres in maiozi pte pponiẽ illi q in minozi pte est heres.

3 ¶ Quẽ effectũ opaẽ hec infamia. Rx. q pmo repellit a dignitatib⁹. c. inẽ dilectos. de excepla. qz vilib⁹ ¶ indignis portẽ dignitatis patere ñ dñt. ¶ de re. iuẽ. infamib⁹. li. vi. Itẽ repellit a testimoio. Intellige ĩ cã crimiali. nõ aũt in ciuili. nisi fm qꝺ dixi de ĩfamia q hz oz tũ a crimie. Ita no. Jo. an. ¶ Pa. in. c. testimoniũ de testi. ¶ in. c. inq̃sitõis. §. pe. ꝺ accu. Ricar. tñ in. iiij. di. xxv. tenet q ifamia facti ipo iure nõ interdicit act⁹ legitimos. alle. c. si q̃s psbit. de purga. ca. iz sunt talib⁹ interdicẽda. donec purgatõem canonicã fecerint. c. extuaz de pur. ca. Itẽ repellit a promotiõe ordinũ. de accu. Oipotẽs de⁹. lxxxi. di. tantis daniel. ¶ suspendit iã pmotũ fm q crimẽ ipedit fin Jnno. de postu. pla. c. fi. de elec. c. sup eo. de renũ. c. nisi cũ pdẽ. Itẽ indicit q̃relã in officiosi testamẽti z testiñ fratris si infamis heres a fratre fuerit ĩstitut⁹ ¶ rũpit. C. de inofficiosi testa. l. fratres. Itẽ purgatoz inducit si iudici videbit. ꝺ accu. veniẽs. ¶ ibi Jo. de ß in glo. in. l. nullã. C. ex qui. ca. infa. ali. irro.

4 ¶ Quo tolliẽ hec infamia facti. Rx. Pa. in. c ex diligẽti de simo. q tolliẽ p ziriũ factum vt no. Jo. vi. q. i. c. oẽs. ĩ. glo. Põt etiã pceps disponere vt talis infamia nõ habeat effectũ vt no. Pa. in. c. cũ te. de sen. ¶ re. judica.

5 ¶ Quo incurrit infamia iuris. Rx. q p sniam ¶ regulare est q nõ incurraẽ infamia iuris in criminibus publicis nisi p sniam. l. i. ff. de bi. qui. no. infa. no. Dy. in. d. regula infamib⁹. ¶ Pa. in. c. exceptionez. de excep. Et q̃ sunt publica crimia habeẽ insti. de pu. iudi. p totũ. de quo vide. s. Crimen. §. vij. Item incurrit infamia iuris ipso facto in casib⁹ in quibus iure caueẽ q incurraẽ ipo facto. vt cũ imperator militi aufert insignia. vel mittit aliquẽ in exilium. l. q ait. §. ignominiosa. ff. de bi. qui. no. infa. Itez qui exercent improbũ fenus exigẽtes vluras vsuraz. iij. q. vij. §. porro. ¶ ibi vide bonum. tex. cũ glo. Item cũ aliquis deprehendit in adulterio. l. palam. §. que in adulterio. ff. de ritu nup. vel ptrahit simul cũ duab⁹ vel simul habet duas sponsas. l. q̃d igit. ff. de bi. qui. no. infa. de bigamis nup a nobis. Itẽ qui lenocinium exercuit vel filias vel neptes pstituerit. l. atletas. §. ait pretor. ff. eodem. ¶ ibi de multis. Item qui pugnauit cũ fera. ff. de postu. l. i. §. bestias. ¶ multis aliis. de q̃b⁹ vide in. d. §. porro. ¶ d. l. atletas. Et no. q regulariter oẽs infames fm leges sunt etiaz infames fm canones probat hoc tex. notabilis in. c. oẽs vero. vi. q. i. no. Jnno. in. c. qualiter ¶ qñ. el. ij. de accu. Similiter oẽs qui ex culpis suis ad ordines nõ pñt promoueri. vt ĩ. d. c. oẽs est tex. ¶ ibi vide bonã glo. de ß. ¶. d. §. porro.

6 ¶ Vtrũ confessio delicti in iudicio reddat aliquẽ infameẽ infamia iuris. Rx. Bar. in. l. infamem. ff. de publicis iudi. no. Pa. in. c. at si clerici. de iudi. q non qz iudiciũ ptoz videẽ requirere ad hoc vt sit infamis q sit pdẽnatus de crimine. l. i. ff. de bi. qui. no. infa. ¶ in cã criminis confessus non habeẽ pro pdẽnato. vt. l. si confessus. ff. de custo. ¶ exbi. re. ¶ ideo Bar. in. l. furti. ff. de bi. qui. no. infa. dat cautelaz vt soluat qñ requiriẽ sententia ad infamiam incurrendam pdẽnationem ante sententiam ¶ sic euadet. ar. l. si reus. ff. de procura. Similiter no. aliam cautelam. s. q talis non litiget ꝑ se sed p procuratorẽ. qz iz ipse pdẽnetur ¶ procurator procuratorio noie. tñ in hoc casu nec dominus nec procurator efficieẽ infamis. vt pbaẽ in. d. l. furti. §. si quis alieno. p tex. ¶ glo. ¶ ibi Bar. hoc no. ¶ doc. ¶ no. q loquiẽ quãdo q̃s quemẽ vt pdemneẽ actione famosa vel ex crimine. ex quo sequiẽ infamia prima. tñ cautela nõ valeret vbi infamia irrogaẽ ipso iure vt in. c. testimonio. de testibus. qz p solutionẽ videretur reus pfiteri crimen. l. ad solutionem C. de re. iudi. ¶ l. q̃ñ. ff. de bi. qui. no. infa.

7 ¶ Vtz platus efficiatur infamis si remoueatur pter dolũ. Rx. Pa. in. c. iz beli. de simo. ¶ ibi glo. q sic. sicut iura volunt in tutoze.

8 ¶ Vtz infamia iuris tollat executionem ordinũ. Rx. Pa. vbi. s. q sic. ¶ etiaz exercitium cuiuscũq dignitatis. vt dicit tex. in. l. ifamia C. de decuri. ¶ ideo prelatus nõ expectet sententiam sed resignet sponte a principio. ¶ sic euitabit infamiam.

9 ¶ Vtz nũquid talis ifamia pnat titulo bñficij ¶ alijs dignitatibus ipso facto. Rx. Pa. in. c. querelam. de iureiuran. puto q sic in dignitatibus ¶ bonoribus citra titulos beneficiales pbaẽ ex tex. l. ij. §. miles. ff. de bi. qui. no. infa.

vbi glo. dicit q̄ sicut īfamia priuat ipō facto
militē militia vt ibi. sic pari rōe priuat mili-
tia celesti in alijs dignitatibus ⁊ honoribus
Idem videtur velle. glo. in. l. frustratorius.
C. de re. mili. In beneficialibus aūt non in-
uenio rex. dicit Pa. in. d. c. querelam. hoc di-
centem. vnde non debemus imponere hāc pe
nam spūalem in ipis exquo iure canonico nō
cauet expresse. vt in simili dicit glo. in. c. fi. de
iure patro. Fateť bene idem Pa. q̄ collatio
facta infami ipo iure est nulla. regula infami
bus. de re. iur. li. vi. ⁊. l. ij. C. de dignita. facit
c. inter dilectos. de exce. prela.

10 ¶ Utr̄ ordēnatus de falso cōmisso in officio
testificandi efficiatur infamis. R. in. c. cum
dilectus. in fi. de or. cogni. q̄ sic. si directe fu-
it actum contra eum. sed vt repelleretur a te
stimonio. ar. d. c. cum dilectus. ⁊. l. lucius. ff.
de bi. qui. no. infa.

11 ¶ Utrum sententia arbitri infamet. R. q̄ nō
sed oportet q̄ sit iudicis ordinarij. l. quid er
go. §. ex compromisso. ff. de bi. qui. no. infa.

12 ¶ Quis potest tollere infamiā iuris. R. Pa.
in. c. ex diligenti. de simo. dicit q̄ p̄ solū prin-
cipem tollit̄ quo ad eos qui sibi sunt subiecti
sed non quo ad subiectos pape. sed per ipsum
papam solum. vt in. l. i. ff. de postu. ⁊ in. c. cū
te. de sen. ⁊ re. iudi. ⁊ hoc directe. sed indire-
cte potest aliquando episcopus vt cum dispē
sat in casibus sibi a iure permissis. vtputa cō
demnatus de adulterio efficitur infamis. ⁊
tamen episcopus potest dispensare super ad-
ulterio. ⁊ sic consequenter in infamia. sed nō
p̄cipaliter seu directe Et de hoc vide Bar.
in dicta. l. prima. ⁊ in. l. infamē in fi. ff. de pu-
blī. iudi.

13 ¶ Utr̄ papa possit restituere laicum nō sub
ditum sue iurisditioni. R. q̄ non. ij. q. iij. §.
hinc colligitur. nisi forte esset sibi necessari-
us in clericatu. ⁊ tunc ipse tantū posset. ⁊ nō
alius. illos aūt de patrimonio suo restituere
potest ⁊ illos qui iuri aliorum non subsunt ⁊
omnes clericos. vt in. c. per venerabilem qui
filij sunt legitimi. notant Ber. Innocen. ⁊
Hostien. in. d. c. cum te. Similiter tenent do-
ctores q̄ etiam collegium Cardinalium po-
test sicut ⁊ papa. sed Pano. in dicto capitu
lo. cum te. tenet p̄trariū. scilicet q̄ nō potest.

14 ¶ Utrum Reges possint tollere infamiā iu
ris. R. q̄ non illi qui subsunt Imperatori
secundum Innocen. sed bene illi qui non re-
cognoscunt superiorem secundum dominum
Antoni. in dicto capitulo. cum te.

¶ Utrum restitutus per Imperatorem in- 15
digeat alia dispensatione vt promoueat̄. R.
secundum Pano. in dicto capitulo cum te.
q̄ non dummodo egerit penitentiam. vel dic
q̄ episcopus poterit dispensare respectu cri-
minis. quod fuit notorium vt promouestur.
ex quo restitutus est p̄ Imperatorez vel Re
gem. qui non subest Imperatori.

¶ Quomodo incurritur infamia canonica. 16
Respon. q̄ ex quolibet peccato mortali. vt
vi. questi. prima. infames. ⁊ in glo. in summa
ibidez. ⁊ ista durat donec sublatum sit crimē.
vt in dicto capitulo infames. ⁊ glo. in capitu
lo. illi. sexta questione prima. Et ideo post pe
nitentiam cessat talis infamia. hec no. Pan.
in capitulo. ex diligenti. de simo.

Infidelitas Utrum sit peccatum. R
secundum Asten. q̄ infidelitas duplici-
ter potest sumi. Primo negatiue pure. ⁊ hec
est in illis qui nihil vnq̄ audierunt de fide cri
sti. ⁊ isto modo non habet rationez culpe sed
pene. quia talis ignorantia diuinorum est se-
cuta propter peccatum primorum parentum
⁊ sic tales infideles nō damnātur propter in
fidelitatem. sed propter alia peccata que si-
ne fide non possunt remitti. Et per hoc facit
Johā. xvj. Si non venissem. ⁊ locutus eis nō
fuissem. peccatum non haberent scilicet infi-
delitatis in christum. secundū Aug. Secun-
do modo sumitur infidelitas contrarie. s. in
quantum p̄trariatur̄ ⁊ p̄temnūt credere quod
audiunt. secūdū illud Isa. liij. Domine quis
credidit auditui nostro. ⁊ in hoc p̄prie ratio
infidelitatis p̄pletur. ⁊ sic est mortale pecca-
tum ⁊ grauissimum inquantum magis elon-
gat a deo. non tantum quo ad affectionem. sz
etiam cognitionem. ⁊ ideo magis punieť qui
libet infidelis pro isto peccato q̄ quicūq̄ ali
us pro quocūq̄ alio ceteris paribus.

¶ Utr̄ omne qō facit infidelis sit pctm̄. R. i
Asten. glo. sup̄ illud ad ro. c. xiiij. ⁊. xxviij. q.
i. §. ex his. Omne qō non est ex fide peccatum
est. dicit q̄ non omnis vita infideliū peccatū
est. sed qñ solum faciunt aliquod opus ex in-
fidelitate. vel relatum ad ipsam. vt qñ sarra-
cenus ieiunat. vt legē machometi seruet hoc
mādantem. vel Judeus sabbatizat. ⁊ hmōi.
⁊ sic mortaliter peccat. alias secus. quia p̄nt
facere multa que sunt de genere bonorum. in
quibus non est peccatū. An aūt vendētes eis
vel alio titulo p̄cedentes aliqua quib⁹ vtunt̄
ad eor ritū peccēt mortaliter dico saluo me
liori iudicio q̄ si quis hec eis venderet vt ta

les ritus facerēt sic peccaret mortaliter q3 co operarē eoꝝ pctō. Dz vēdens eis simplicit̄ ali quas res lz illi talibꝫ vtant̄ fm ritus eoꝝ non credo peccet mortaliter. aliter eccīa que eos tolerat ⁊ ꝓmittit habitare inter xp̄ianos vi derē ponere laqueū dānatōis xp̄ianis cū sci at q3 quasi oīa vtant̄ fm aliquā ꝯditionē sua rum sectaꝝ sic iudeus carnes palmas cedros ⁊ similia. vtit̄ fm suam legem.

2 ¶ Quot sunt spēs infidelitatis. R. Astēn. q3 si infidelitas attendat̄ fm ꝓpationē ad fidez sic sunt tres. Nam peccatum infidelitatis cō sistit in renitendo fidei. ⁊ sic aut nondū susce pte. vt in gentibus sine paganis. ⁊ sic est pri ma spēs. Aut fidei suscepte. ⁊ isto mō vel su scepte in figura vt in iudeis. ⁊ sic est secunda spēs. vel suscepte in manifestatione v̄itatis. vt in beretecis. ⁊ sic tertia spēs. Si v̄o atten dat̄ infidelitas fm errores ad diuersos arti culos fidei. sic nō sunt determinate spēs infi delitatis cū possint multiplicari in infinitū.

3 ¶ Que est peior infidelitas. R. Astē. q3 illa hereticoꝝ est pessima. vñ se. pe. se. Heli⁹ eis erat non cognoscere viā veritatis q̄z post co gnitam retrorsum conuerti.

4 ¶ Utrum infideles sint ad fidem cogendi. vi de quod dixi supra Baptismus. vi. §. xij. ⁊ su pra. Fides. §. ix.

5 ¶ Utz sint in eoꝝ ritib⁹ tolerandi. R. Astē. q3 lz infideles peccent in eoꝝ ritib⁹. tñ pñt to lerari sine peccato ꝓpter duo. vel ꝓpter bonū qđ ꝓuenit ex eis. sicut in ritibus iudeoꝝ hoc bonū habemus q3 fides nostra bz ab eis testi moniū in talib⁹ ritibus in quibus figurabat̄. vel scđo pñt tolerari sine peccato ꝓpter malū vitandū vel scandalū aut dissidium. qđ ꝓue nire posset. vel impedimentū salutis eoꝝ qui sic tolerati paulatim ꝙuertuntur ad fidem. ⁊ ꝓpter primuz sunt tolerandi iudei. ꝓpter scōm solum alij infideles. alias non.

6 ¶ Utz fideles possint cū infidelib⁹ ꝙuersari R. Astē. q3 si in aliquo casu eccīa interdice ret ꝓpt̄ aliqđ pctm eoꝝ indirecte puniendum sic nō liceret. Si aūt eccīa nō interdiceret. tūc distīgue aut fideles sunt firmi ⁊ sic nō ꝓhiben tur ꝙuersari cū eis. maxime si necc̄itas subest. aut sunt debiles in fide ⁊ simplices. de quoꝝ subuersiōe ꝓbabiliter pt timeri. ⁊ sic ꝓhibēdi sunt. maxime ne magnā familiaritatē habeāt neq3 sine necessitate conuersentur.

7. ¶ Utz infideles qui nō recognoscunt domi nium eccīe licite possint rebꝰ suis spoliari. R. Io. in. c. qđ supra his. de voto. q3 sic. per illud Mat. vlti. Data ē mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. quā quidē trāstulit in vicariū suuz secus si recognoscunt dominiū eccīe. nec sunt infesti xp̄ianis. ꝓ hoc habes tex. cum glosa xxiij. q. vij. si de rebus. Anno. in. d. c. qđ supra his. tenet q3 non pñt. nisi sint infesti xp̄ianis vel aliter delinquunt in lege nature. ⁊ facit ꝓ eo tex. c. dispar. xxiij. q. vij. Dz mihi ma gis placet opinio Host. ⁊ maxime in infideli bus occupātib⁹ prouinciā Jerosolomitanā que cū sit ꝓsecrata sanguine christi ⁊ multoꝝ martirum non debet esse sub dominio infide liuz. ⁊ hoc intellige q3 possunt spoliari aucto ritate dñi pape non a priuata psona.

8 ¶ Utz infidelib⁹ sit credendū in preiudiciū alioꝝ. R. Pan. in. c. i. de here. q3 non. ar. d. c. primi. ex quo sunt infideles deo non presu munē fideles hoīb⁹. ⁊ ideo testes nō admittū tur ꝓtra xp̄ianos. ij. q. vij. nō pt. ⁊. c. pagani.

9 ¶ Utz liceat assumere habitū infideliū. ⁊ sic se simulare infidelē. R. Rod. q3 si fiat ex rō nabili cā lz. sicut fecit. S. Sebastian⁹. dūmō in tali vestimēto nō sit aliqđ signū. vel aliqs caracter ꝑncipaliter ꝓstitutus ad discernen dū ꝓfessoꝝ alicuꝰ infidelitatis. q2 sic nō li ceret. q2 ꝑ tale signū mentiret ꝓtra fidei ꝓfes siōnem. sine cā v̄o rōnabili nullo mō licet.

10 ¶ Utz dubitare de fide sit peccatū mortale. R. q3 sic. q2 vꝺ Dubius in fide infidelis est. c. i. de here. sed tunc dubitat cū nō magis decli nat ad vnam ptem q3 aliam. secus si titubat vel vacillat. sed tñ non firmat se nisi sup fide v̄a. de hoc vide. s. Hereticus in ꝑn. Et vtrū sit disputanduz de fide. vide. s. Disputatio. Infideles an possint precio induci ad fidem. vide. §. Judeus. §. xxiij.

Infirmus famulus an debeat habere salarium. vide. s. Familia. §. ij.

Ingratitudo Utz sit peccatū. R. Pe. aureo. in. iij. di. xxij. q. ij. in fi. q3 in gratitudo pōt cadere dupliciter. Aut rancū circūstantia actus. sicut ē qñ aliquis peccās ex aliquo alio fine bz tñ ingratitudinē rancū circūstantiā. vt est quilibet. qui licet recepit multa beneficia a deo. tñ voluptate ducꝰ cō sentit fornicationi. ⁊ isto modo non est pecca tum ꝑ se. sed circūstantia peccatuz aggrauās Alio modo ꝓsideratur ingratitudo per se. sic cut qñ non ē alius finis mouens ad tale faciē dum. nisi q2 despicit beneficia. vel pensipendit vel non recogitat. ⁊ sic est peccatū spāle.

¶ Utz sit mortale pctm. R. q3 fm Tho. xxij. q3 si ea q̄ ꝑtermittit facere sunt necc̄itatis sic

est mortale. Aut ea que cõmittit sunt ptra id quod necãrio dz cauere. ꝛ sic similiter ẽ mortale. vel qñ ex ptẽptu ptermittit recognitionem bñficij. vel recõpensatõez. alꝭ ẽ veniale.

2 ¶ Dtz propter ingratitudinẽ reuocet donatio. vide. s. Donatio primo. ℣. xlij.

3 ¶ Dtz pt rõe ingratitudinis filij. puta quia eũ accusauit. ꝛ ex omni cã ex qua pt eũ exheredare possit alimenta ei denegare. vide supra. Exheredatio. ℣. iij.

4 ¶ Quot modis ꝓmittit ingratitudo. R. fm. S. Tho. xxij. q. cvij. q tribus modis. Primo nõ recognoscẽdo bñficia dei ꝛ hoĩum vt dz ꝓterea dicit Deũ. q ingratissimus ẽ qui obliuiscit beneficiũ. Secõdo qñ non laudat seu regratiat bñfactorẽ. Tertio qñ nõ recõpensat bñficio recepto. ſ. faciendo bonorẽ vel seruitũ benefactori tpe suo. Adde. iij. qñ in mẽte sua ptẽpnit bñficiũ receptũ vel ipm bñfactorem ℞si ei iniuriã fecerit dando bñficiũ Quito qñ murmurat de bñfactore. vel bñficio ei⁹ eũ vilificans. Sexto qñ facit iniuriã vel aliquid in ꝓemptũ illius benefactoris reddẽs malum pro bono.

5 ¶ Dtz ingratis sint bñficia subtrabẽda. R. q aut ex bñficio ꝑsumit q attrabẽt ad gratitudinẽ. vl ad minus malũ. ꝛ sic ñ sunt subtrabẽda. aut inducunt ex bñficijs ad peiora. vel ad ꝑseuerandũ in malũ. ꝛ sic subtrahi debẽt. ita no. in. c. non omnis. v. q. v.

1 Iniuria quid ẽ. R. q quadrupliciter accipit. Primo generaliter ꝛ sic ẽ omne q nõ fit iure. Facit. c. quid dicam. xiij. q. iij. Secõdo accipit spãliter. ꝛ sic est iniquitas vel iniustitia iudicantis. quasi ius iniquum ꝛ iniustũ. Tertio iniuria dz culpa. vt in. l. acquilia. Quarto accipit singulariter ꝛ ꝓprie. ꝛ sic fit. Aliqñ re qñ manus violente inferunt. ff. eo. l. i. ℣. iniuriam. xvij. q. iij. Si quis suadẽte Aliquando fit ꝛbis quiriando vel ꝓtumeliã dicẽdo. Facit. c. olim. extra. eo. ti. Fit ꝛ tertio modo. ſ. litteris. cũ videlicet libruz vel cartã vel hystoriam ad infamiam alicuius ptinentẽ ꝺscripsit ꝓposuit vel edidit. vel dolo malo fecit vt aliquid horum fieret. puta dimisit scripturam cadere in platea. ar. ff. de ꝛ. fig. l. late. nec distinguit vtrum nomine suo vel alterius ediderit. vel vtz nomẽ expresserit illius quẽ intendebat infamare vel non. dũmodo aliter ꝑ circũstantias cognosci possit. Eodem mõ tenet si sine scriptura in notã vel signum aliquod istoz ꝓdidit. puta veste lugubri vtitur in iniuriam alicuius. vel cornua posuit in porta ꝛ hmõi. ff. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ ℣. ait pretor. ne quid infamãdi cã fiat. ꝛ. v. q. i c. quidã maligni spũs. ꝛ de ista quarto modo dicta hic loquor.

¶ Quid de illo qui dicit alicui latro. fur. bomicida ꝛ hmõi. cũ dicat vez. R. fm Bo. q si facit aĩo accusandi vel denũciandi ad punitẽdũ delictum ꝛ ꝓbauerit nõ punit nec tenet in iuria. ff. eo. ti. l. eũ qui. ĩ ꝑn. vbi dz. pctã enim nocentiũ nota esse ꝛ expedire. ꝛ oportere. ꝛ. C. eo. ti. l. si quidem. ꝛ idẽ si faciat excipiẽdo vt eũ repellat a testimonio. de testi. c. ex pte. vel ab ordine aut bñficio de accusatꝰ. c. super bis. qz hec a iure ꝓcedit. ꝛ nemo facit iniuriã qui vtit iure suo. de elec. c. cũ eccia vulterana Si ꝙ dicit ad infamandũ tm qõ ꝑsumit qñ non habet cãm iustã dicendi tũc iniuriã facit ꝛ ꝓdemnandus est. d. l. si quidez. ꝛ. l. iij. C. eo. vi. q. i. ex merito. ꝛ. c. deteriozes. ꝛ no. Host. ꝛ Ber. in. c. si culpa. eo. ti.

2 ¶ Quis pt facere iniuriã. R. q ille tm qui ꝛ pati eam pt. Fallit hoc in furioso ꝛ puero qui nõ ẽ doli capax. cui iniuria fieri pt. ipi tñ alijs nõ pñt facere. ꝛ idẽ de dormiẽte. Aduerte tñ q nemo iniuriã pt facere. nec tenet de iniuria. nisi qui scit se iniuriã facere vel scire debeat. etiã si ille cui fit nesciat. qz si quis ꝓiocũ ꝓcutiat. aut dũ certat nõ tenet iniuria ex. ℣ bñtur ff. eo. l. illud. ibi etiã dz nãq hi pati iniuriam pñt nõ facere cũ iniuria affectu faciẽtis ꝓstat v. q. i. ℣. illud. cle. si furiosus. de homici.

3 ¶ Cui dat actio iniuria ex. R. q illi qui eã patit. ꝛ nota q nedũ iniuria fit in ꝓsona ꝓpa alicuius. ſz etiã ei dz fieri si fit in filio. vel ei quẽ hz in prãte. Insti. eo. ℣. patit. dũ tñ iniurias sciat eũ filiũfamilias. hz ignoret cuiꝰ dat etiã actio filiofamilias in noie suo. l. filiusfa. ff. d ac. ꝛ obligat. Item in sponsam vel vxorẽ. ꝛ sic dat actio viro vel mulieri. ꝛ si sit filiusfa. etiã patri. l. i. ℣. vlti. ff. eo. ñ tñ eã que fit viro iniuriã patit sponsa vel vxor. qz vxores a viris nõ viri defendũt ab vxore. l. ij. ff. eo. d spõsa. dz in. l. Item apud labeonem. ℣. sponsum. Item dat heredi ob iniuriã factam cadaueri defuncti cuius est heres. Adẽ si fama defuncti sit lacessita. d. l. i. ℣. sed si forte cadaueri. Item dat dño ob atrocem factam seruo. d. l. Item apud labeonem. ℣. pretor ait. ꝛ ℣. se. ꝛ Insti. eo. ℣. seruus. Item dat episcopo ꝓ iniuria facta clericꝭ ꝛ abbati in suis monachis. vt no. in. c. parrochianos. de sen. ex.

4 ¶ Nũquid matrone in veste meretricali dẽ bẽse fiat iniuria si interpret. R. q nõ facit. c.

in audiẽtia. de sen. ex co. Nõ iniuriat mrimonio. fm Ho. ⁊ Ber. qui ipm ignorauit. C. de adul. l. si ea. sicut nec militie q̃ militẽ ignorat. ff. loca. l. si ignorãs. secus si in bitu honesto.

5 ¶ Utz iniuriã quis posset repellere. R. q̃ defendendo soluz lz. sed ꝓcutiendo fuit diuersa opinio Hug. in. §. si vo ira. l. di. tenuit q̃ nõ lz. Ber. vo ⁊ Lau. in. c. suscepim⁹. ō homici. restringit hoc ad clericos. Sed ego dico fm doctrinã Alex. in tertia ꝑte summe q̃ etiã ꝓcutiendo lz necẽsitate cogenti. si iniuria aliter vitari non potest. ⁊ ne dum laicis. sed etiã clericis. de quo vide. s. Clericus. x. ⁊ homicidiũ iij. ⁊ defensio. §. iij.

6 ¶ Utz iniuriatus teneat eam remittere. R. lo. in. c. si quis ꝓtristatus. xc. di. q̃ non quo ad actionẽ. s. vt satisfactionẽ habeat. xxiij. q. iij. si illic. imo dicit q̃ bñ facit agendo. vt satisfaciat. xlv. di. ⁊ qui emẽdat. xxiij. q. v. de occidendis. qz iniuriator teneꝛ neduz petere veniam. sed etiam satisfacere de dãno dato ex iniuria si potest. aliter nõ potest absolui. nisi iniuriatus remisisset actionem iniurie libere liter quo ad ꝓscĩam Sz rancorem cordis etiã in iniuriante non satisfaciendo teneꝛ iniuriatus dimittere. vt de pen. di. v. c. vlti. Immo nũq̃ debet admittere eo qz non licet aliquez odio habere. xxiij. q. iij. cum in lege. xi. q. iij. c. in turba.

7 ¶ Nũo dimittiꝛ seu tolliꝛ actio iniuriaꝝ. R. q̃ tribus modis Primo remissione. vt ꝑ supplicationẽ aut p̃ces. xxiij. q. iij. si illis. aut ꝑ pactũ. ff. de pac. l. si tibi decem. §. i. Scõo remittitur dissimulatione. ff. de iniur. l. non solũ. §. i. ⁊ Insti. eo. §. vltimo. Dñ si iniuria illata ⁊ ꝑannum vtilem. si ẽ per metum aut cõtinuũ. si alio modo est illata non agit. aboleꝛ l. si cum exceptione. §. in. cause. ff. qõ me. cã. ⁊ C. de iniur. ⁊ quod no. in glo. l. si non cõuitij. Posset tñ indirecte agere etiã post annum ꝑ viam exceptionis. puta si esset excõicatus iniuriator ne absolueꝛet fm Hostien. ⁊ Pa. in c. ea noscit. de sententia exco. Item tertio remittiꝛ actio iniuriarum salutatione deosculatione comestione ⁊ hmõi signis. Nam hmõi signa sunt reconciliationis. sicut subtractio est signum inimicitie. vt no. glo. in. c. cũ Adrianus. lxiij. di. ⁊ in. c. cũ super abbatia. de offi. dele. Quod intelligo vez. nisi a principio ꝑ vocasset aduersariũ. citare eum faciendo. qz tunc per osculum ⁊ predicta signa nõ tollere tur. nisi expresse renuncietur vel transigatur Et sic intellige predictã. l. non solũ. §. primo Non credo etiam q̃ tollatur actio iniuriarũ. si homo exhibet signa que necessario tenetur exhibere inimico. qz per illa non dicitur quis reconciliatus. ⁊ pro hoc facit quod no. Bar. in. d. l. si tibi decem. q̃ infirmus sacerdoti dicendo q̃ remittit iniuriã sibi illatam. intelligiꝛ remisisse odium ⁊ non satisfactionez iniurie. quod no. Item tollitur actio iniuriarũ quotiens cũq̃ quis incitat iudicem vt torqueat iniuriantem eoipso quod ipsum torquet aut ꝺdemnat ad vindictam. remittitur iniuria. Dñ aliam satisfactionẽ ꝑ iniuria petere nõ poterit. vt est bonus textus. ⁊ ibi Bar. in l. sed ⁊ si vnius. §. si ante iudicem. ff. de iniur. nisi ꝓtesteris q̃ ex hoc nõ vis tibi ꝓiudicari. quin ꝑ tuo interesse possis agere actionez iniuriaꝝ. vt. l. fi. ff. de iniur. Item remittiꝛ ꝑ morte. qz iniuriaꝝ actio non transit ad hered̃ez ante litis ꝓtestationẽ moriẽte iniuriato. vt. l. iniuriaꝝ in principio. ff. de iniur. Et hec oĩa limita. fm Pa. in. c. olim. de iniur. quo ad actionẽ iniuriaꝝ vera. sed nõ quo ad damna ⁊ expensas. qz per hoc non tollitur quin agere possit ad restitutionez. ar. c. i. de iniurĩs. ⁊ sic serua in ꝓscĩa. ⁊ etiã si iniuriatus non agere teneꝛ ad interesse ⁊ damnũ. quod intulit nisi ipe remittere velit. vt in. d. c. i. Nota tñ fm Host. in sum. ti. de pe. q̃ si iniuriatus nollet ꝓponere cum iniuriante. vel nimis grauaret eum tunc iniuriator in conscientia posset tenere arbitrium iudicis penitentie. ar. c. veniens. de iureiur. ⁊ c. ij. de arbitris. 8

¶ Aduerte etiam qz si quis soluat pecuniam ꝑ remissione iniurie obtinenda infamis efficitur nisi pactũ fiat auctoritate iudicis. ff. ō bi. qui. no. infa. l. furti. §. pactus. no. Jo. in. d. c. si illic. Similiter esset infamis si esset ꝺdẽnatus ꝑ iudicem. siue ciuiliter. siue criminaliter agaꝛ. ff. de bi. qui. no. infa. l. atletas. §. vltimo Et ideo cũ agit ꝓtra aliquẽ ꝓstituat ꝓcuratorem. vel facit compromissum. vt supra dictuz est. Infamia. §. vi.

¶ Quando autem iniuria dicatur enormis. 9
vel atrox. vide enormis.

Iustitia Utz sit peccatum mortale R. secundum sanctum Tho. xxij. q. lxx. articulo. i. q. xi. q̃ iniustitia est duplex. Una illegalis opposita iustitie legali. ⁊ hec scõm essentiam ẽ vitiũ spãle. inquãtũ respicit obiectũ spãle. s. bonũ cõe q̃ ꝓtinet. Sz q̃ ad occasionẽ est vitiũ generale. qz ꝑ ꝓtẽptum boni cõis pt homo ad oĩa peccata deduci. sic etiam oĩa vitia inquantuz sunt contra bonum cõe rõem

habent iniuste quasi ab iniustitia. Alia iniustitia dr scom inequalitatem quandam ad alterum prout. s. homo vult habere plus de bonis. s. diuitijs honorib⁹. et minus de malis. s. laboribus expensis. et sic habet materiaz speciale et est vitiū speciale oppositum particulari iustitie. de qua infra. Justitia. Facere aūt iniustum ex genere suo peccatum mortale est qz infert nocumentum proximo. quod est contra caritatē. Excusatur autem vt non sit mortale peccatū vel rone ignorantie scom pbum v. ethicoz. Item rone paruitatis. vt si quis auferat pomū alicui. qz deficit a rone pfecta eius quod est iniustum facere inquantum reputari potest non esse omnino contra voluntatem eius qui hoc patit. et hoc probabiliter.

Inobedientia Utrum sit peccatum mortale. R. distinguendo. Aut est circa precepta dina et scienter vel ex ignorātia que nō excusat. de qua supra. Ignorantia. ℣. iiij. sic semper est mortale. facit. xxxij. d. ℣. porro. et. lxxxi. d. c. si qui ꝑbiteri sunt. vbi dr Idolatria. et. xiiij. q. i. quisquis. Si vero fiat ꝓtra ex ignorantia. que excusat. sic non peccat mortaliter. Aut inobedientia est circa ꝑcepta iuris positiui. et tunc distinguo. q aut talis lex seu preceptum per longa tempora non fuit receptū papa sciente et transgressores nō punientes. et sic non est mortale peccatū. immo excusat. Facit quod no. Pa. in. c. cum olim. de cle. pugna. vbi declarat grecos non peccare licet accipiant vxorem clerici eoruz. Ex quo nō. q quando lex generalis recipitur in vsum a certo genere psonaz et ab alio non. q non obseruantes non peccant saltem post longa tempora. ℣. leges. iiij. di. et qō no. doc. in. c. i. ō treu. et pa. nec obstat quod ibi tenet Host. qz loquitur qū talis preuaricatio est peccatum de sui natura. qz tunc non excusat non receptio. Secus esset si essent eiusdem generis. et maior pars acceptasset. qz licet superior non puniret. tn minor pars non excusaret. sed haberet locum. multa per patientiam tolerantur et c. c. cū iam dudum. de preben. Idem dico si talis lex fuit recepta. sed per ꝓsuetudinem abrogata q non peccant inobedientes. vt. s. dixi Consuetudo. ℣. ix. et. x. Aut talis lex nō est abrogata neq per contrariam ꝓsuetudinē. neq per non acceptationem. et tūc fuit diuersa opinio inter doc. quidam dicunt vt Collectarius. in. c. i. de consti. et multi alij q talis inobedientia non est mortale peccatum nisi fiat ex contemptu. et hmōi opinionis videtur fuisse Beatus Ber. li. xi. de precepto et dispen. vbi dicit. nō qualiscūq mandati ꝓteritio criminalē inobedientiam facit. sed repugnare et nolle obedire. Idem in libro. viij. dicit. si verbum loco vel tpe silentij p obliuionez surreptum fuerit ꝓtra ꝑceptum. veniam facilime impetrabit. qz etiā vir peccatum reputabitur. Idem in libro. xij. Ibidē dicit. si iubente senioze mihi silentium verbum elabitur. reum me esse fateor. sed venialiter. Si vo ex ꝓtemptu sciēs et deliberans sponte in vba prūpo ꝓuaricatorē me ꝓstituo et criminaliter. hec ille. Alij tenent q predicta opinio est vera. nisi fiat ex ꝓsuetudine ꝓtra legez. qz sic etiā eēt mortale. Et huius opinionis videt Ricar. de media villa in quolibet. i. q. xix. Alij vero dicunt ꝓsideranda verba legis. qz si ꝑcipit per verba cōia. vtputa Statuimus ordinamus et similia. sic vez ē q non est mortalis inobedientia nisi sit ex ꝓtemptu. Et quid sit contemptus. vide. s. ꝓtemptus. Si vero lex loquit̄ per verba preceptiua seu equipollēria. sic est mortalis inobedientia. q̄uis non fiat ex contemptu. dūmodo scienter et sine causa rationabili. et pro hoc facit. c. ij. de ma. et obe. et. c. qō ꝑcipit. xiij. q. i. Et huius opinionis videt Pa. in Rica. de obserua. ieiu. Alij vo tenent vt sanct⁹ Tho. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. i. q ꝑcepta iuris positiui magis obligant ex intentione legislatoris q̄ ex ipsis verbis. Et ideo transgressor talis magis est reputandus qui obuiat intētioni legislatoris q̄ qui deuiat in aliquo a legis ordinatione. Intentioni aūt legislatoris obuiat qui ex conteptu vel sine aliqua rōnabili cā preceptum non seruat. Secus in casu in quo probabiliter credi potest. si legislator adesset eū obligare non vellet talis non est reprobandus ꝑcepti transgressor. nec peccat mortaliter. Et hec videt coincidere cū opinione Ricardi que magis mihi videt equa. et ideo sequenda. quaz etiam sequit Archi. lxxvi. distinc. in. c. vtinam. et Se. in. c. generali. de elec. libro sexto. Facit pro hac opinione. glo. in capitulo quisquis. quarta. q. v. et in capitulo bonozatus. lxxiij. di. et. lxxxiij. distin. capitu. i. et. x. distin. quis aut. Et quod no. Pa. in clementina prima. de etate et qualitate. Nam durum valde videtur q prelat⁹ intendat semp inꝑcere laqueuz mortalis peccati in suis preceptis. Et ideo solū credo sit in ꝓtemptoribus et illis qui preuaricationem et inobedientiā ducit in ꝓsuetudinē q̄ est quedaz ꝓtēptus interꝑtatus et qz sic ex toto fru-

strak finis legis/sz inobia que nō ex ꝓtemptu
neqz ex consuetudine procedit. Credo q sit
veniale pctm/cum hec nō ex toto frustret fi
nē legis.nec sit toraliter ꝫ intentiōem ei⁹/Si
milit dicendū de inobediētia platoz aut supi
oꝛū. Vultomagis excusak a moꝛtali q facit
ꝫ ex ignoꝛātia nō affectata crassa vel suppina
Si xo inobediētia sit ꝫ pfilia.aut lex pfilq ē
pfectōis.vt Vath. Vade ⁊ vende oīa.⁊ sic
nō est pctm Et sic ītellige glo.ī.d.c.generali.
de elec.li.vi.⁊ iura q allegat. Si aūt lex ē pfi
lq reuerētie.qō est qm subdit⁹ deberet facere.
tm supioꝛ nō vult ꝓcipere. sz poti⁹ pfulere vt
abstineat.vt no.glo.in.c.ad aures. de tēpo.
oꝛ.sic peccat venialiter.vt no. Archidi.in.c.
testm. vi.di.⁊.xxv.di. ℣. alias ea demum.

¶ Vtz inobia statuti penalis sit peccatū/ Ric
Henri.de gan.in qlibet.iij.q.xxij. q aliqn in
statuto sunt duo ꝓcepta.puta cū oꝛ. Statui
mus ne qs faciat taleqd/⁊ qui fecerit soluat
talem penā.⁊ tūc obligat ad culpā ⁊ penam.
Et sic intellige glo.⁊ Ge ī.c.vt aiaz ꝓiculis
de pst.li.vi.⁊ Anno.in.c.qō sup his.ō voto.
⁊ Jo.an.in.c.relatū.ne cle.vel mo.⁊ Ge.ī.c
ꝑpetue.de elec.li.vi.qui dicūt q statutū pe
nale ꝓceptiuū lz ꝓtineat aliā penā coꝛpoꝛalē
obligat ad moꝛtale. Aliqn xo est vnū solū ꝓ
ceptū.puta cū oꝛ. Statuim⁹ q si quis fecerit
tale qd soluat talē penā.⁊ sic obligat solū ad
penā ex foꝛma statuti/Ex intētione xo statuē
tis obligat ad culpaz si passim temerarie aut
cā leui ꝓuariceī. Aduerte etiā q in pscia neq
in primo casu neqz in scōo teneī ad penam
nisi post ꝑdēnationez fm glo.c.fraternitatis
in fi.xij.q.ij.⁊ qō lz statutū non sit ꝓceptū ex
foꝛma.tn obligat ad moꝛtale qn imponit pe
nam mutilationis vel moꝛtis coꝛpalis.

Inquietudo mentis est filia auari
cie que cōiter est veniale peccatum nisi
per eam omittantur necessaria ad salutem.

Inquisitio est alicuius criminis mani
festi saltē p famam ex bono ⁊ equo iudi
cis competentis canonice facta inuestigatio
secundum Host.

¶ Quotuplex est inquisitio/ Ric.vt colligo ex
Pa.in.c.qualit⁊ qm.el.ij. de accu.q triplex
ē. Quedā generalissima qua inquirit sup sta
tu toti⁹ ꝓincie vel diocesis.⁊ in hac non est
opus q infamia ꝓcedat.nec hz locū dicta dif
finitio.qz ꝓlatus teneī eā facere.c.cū venera
bilis. de censi.⁊.c.romana.de censi.libzo.vi.
Quedā est generalis qua inquirit sup statu a
licuius ciuitatis castri vel alicui⁹ loci. Et de
hac nō loquit prefata diffinitio.qz nō requi
ritur infamia.vt in.c.i.de offi.oꝛ.l.ꝓgruit.ff.
de offi.ꝓsi. Tertia ē inquisitio spālis que fit
ꝓtra certam pson̄.⁊ hoc ꝓt fieri dupliciter.
Primo non ad īponendā penam.sz ad pctm
euisandum ex debito officij. vtputa q matri
moniū nō ꝫbaī ꝓpter īpedimentū.de diuoꝛ.
c.poꝛro.xxxv.q.vi.si duo Et idez dic qm vult
inquirere de aliquo canonico īpedimento ea
dez rōe scōm Host. Item vbi agit de restitu
tōe vsuraz⁊ debitoꝛes ꝓpt iuramētū īpediūt
petere Item generaliter quando vult inqui
rere de aliquo crimine.non ad priuatū cōmo
dum.sed tātū ad penitētiā peccati.⁊ tunc nō
requiritur infamia ꝓcedens secūdū Anno.⁊
sequitur. Pa.in.d.c.qualiter ⁊ quādo.faī.c.
cū dilect⁹.⁊.c.nihil.cū similibus.⁊ de.elec.⁊
c.fi.de clā. despō.⁊ qō no.p Anno.in.c.i.de
postu.pla/Secdo ꝓt fieri inquisitio spālis ad
penā īponendā.⁊ tūc si fit ad denūciationem
purā officialis .sic nō oꝛ precedat infamia.l.
ea qdē.C.de accu.c.i.ō testi.cogē.sz oꝛ sit no
toriū.alias nō credit ei.de quo tn dic.vt.iij.
q.iij. ℣. vlti. alias aūt nō ꝓcedente infamia ꝓ
cedere non ꝓt in inquisitiōe ad penā impone
dam.vt in.d.c.qualiter ⁊ qm.⁊ no. Pa.in.c.
ad nostram.el.ij. de iureiuran.

¶ Sz querit qlis īfamia dz ꝓcedere/ Ric. Pa.
in.d.c.qliter ⁊ qm. q si sit inqsitio ꝫ platū se
cularē oꝛ sit talis⁊ tāta q sine scādalo l picu
lo dissimulari nō possit.vt in.d.c.qliter ⁊ qm.
Si xo ꝫ platū regularē.puta abbatē vl ꝓpoē
ꝓuētualē.sic dz fuari dispositio ꝓfati.c.qlit.
Sz ꝫ regulares inferioꝛes.sic puto q nō req
rak tāta infamia.sz solū fama publica cū indi
cijs et suspitiōib⁹ aliquib⁹.aliter in cā crimi
nali nō credo iudex possit ꝓcedere ad aliquez
actū.vel capture.aut arestationis pson̄e.vel
tormentoꝛ.aut inquisitionis infamationis.
vt no.Anno.⁊ Jo.an.in.d.c.qualit⁊ qm.⁊
d.An.ibidem similiter Ange.in.l.si vacātia
C.de bo.vaca. Bar.in.l.de minoꝛe. ℣. toꝛmē
ta.⁊.l.fi.ff.ō questi. In alijs aūt a ꝑdictis.s.
a captura.aut restitūtōe⁊ ceteris ꝑdictis.si
nō seruak oꝛdo ad vnguem non obest. Pa.tn
tenet in.c.pe.de accusa. q etiā sine īfamia ꝫ
claustrales ꝓt fieri inquisitio.qō verū credo
vbi tractarek de modico preiudicio. Secus si
procederek ad depositionez ab oꝛdine aut in
carceratiōnē⁊ hmōi. Si vero inquisitio spe
cialis ad penaz fiat ꝓtra alios a ꝑdictis clau
stralib⁹.sic non potest fieri nisi fama publica
precedente.⁊ talis fama debet deferri iudici

sedenti p'tribunali ad banchū. alias in secreto nō valet. ita no. Aug. ī. d. l. si vacātia. ⁊ cū aliis indicijs seu suspitiōibus aliter nō pt̄ procedere index ad aliquē actum. vt dixi.

3 ¶ Quomodo procedet p̄latus in inq̄sitōne. R. q̄ primo dz descēdere ad locū vbi quersat̄ p̄sona ꝫ quā vult inq̄rere. q: ibi vitas melio: inquirit. vt in. c. postq̄. ⁊ qō no. ī glo. de ele. Et ß intellige si pt̄ cmode. alias nō tenet. Scdo si inq̄sitio ē generalis debit iuramētū clericj si est ꝫ eccīaz sup his q̄ sciunt vel credūt ī sua ecclesia reformāda tū in capite q̄ in mēbris exceptis criminib⁹ occultis de mera vitate dicēda. vt in. c. qualiter ⁊ qñ el. ij. in fi. de accusa. Nec iuramentū vel interdictū seu excōicatio lata ab abbate vel alio ꝫ subditos ne reuelent inquisitori vz necq̄ ligat eos. de of. or. c. plericj. li. vi. Si vo est spālis citabit illū ꝫ quē vult inq̄rere. d. c. q̄liter. el. ij. §. dz. v. q. ij. si p̄lates Tercio p̄cedet ad receptionē dicto rū eoz clericoz q̄s inquirit. vt testiū si qui p̄ducunt̄ ab aliquo. p̄ntibus tñ eis. ꝓtra quos inquirit nisi per ꝓtumaciā se absentēt. ⁊ ea q̄ eis obijciunt̄ ⁊ noīa testiū sunt eis exponēda Fallit ß in casu de quo infra ¶ Inquisitor. §. ij Quarto exceptiōes tam ꝓtra testes q̄ alios ⁊ replicationes legitimas admittet. vt depo/ nendi falsum audacia p̄hibeat̄. vt in dictis §. debet. ⁊. c. si. p̄lates

4 ¶ Vtr ille ꝓtra quē fit inquisitio possit negare infamiā p̄cessisse. R. q̄ sic. ⁊ sic oportebit q̄ primo iudex ß cognoscat. vñ si infamat⁹ non inuenitur nō poterit iudex p̄cedere. alias sic. c. cū oporteat. de accusa. ⁊. d. c. qualiter. el. ij. ⁊ lz accusator p̄bet euz infamatū. nihilomin⁹ re⁹ poterit p̄bare q̄ sit bone fame. ar. ō pur. c. cum in iuuentute. ⁊ potentius est p̄uilegium bone fame q̄ in famie. ar. c. lz in fi. ō accu.

5 ⁊ no. Bar. in. d. c. qualiter. el. ij.

¶ Vtr ille ꝓtra quē inquirit̄ possit recusare iudicem si hz illum suspectum. R. q̄ sic. c. cū speciali. de appella. vtputa q: ex odij fomite p̄cedit. vel q: est criminosus. ar. iij. q. vij. iudicet. Ista tñ quo ad omnia non sunt seruanda in inquisitione regulariū. q: facilius ⁊ liberius possunt a suis administrationibus amoueri. d. c. qualiter. el. ij. Quod limita nisi in graui p̄iudicio infligendo. ar. d. c. qualiter. el. ij in fi. in ꝟbo facilius ⁊ liberius.

6 ¶ Vtr inquisitores generales possint p̄cedere ad inquirendū de veritate criminū etiā nō receptis testib⁹ sup infamia. R. Pa. in. c. cū dilecti. ō. accus. q̄ sic. sat̄ ē q̄ eis ꝓstet de infamia ꝓpter frequentem clamorez. secus est in delegato ad vnam causam tantum. vt in. c. cum oporteat de accusa.

¶ Quis pt̄ inq̄rere. R. q̄ quilibet p̄latus cō/ tra suum subditum. Imo. tenet̄. ne sanguis subditoz exquirat̄ in die iudicij de eoz manibus. de officio or. c. irrefragabili. de regula. c vlti. Facit. c. licet bely. de simo. xxxvij. di. legant. ⁊. d. c. qualiter. el. ij. 7

¶ Vtr monachi ⁊ regiosi possint deputari generales inquisitores a sede apostolica. R. Pa. in. d. c. cū dilecti. q̄ sic monachi. vt in. c. statutū. de rescrip. li. vi. No. q̄ dicit Pa. in c. causam. el. primo. de iudi. q̄ appellatiōe fratrū in statutis ⁊ odiosis non veniūt monachi Idem dic in monialib⁹ vt non veniāt appellatione sororz. ⁊ dicuntur p̄prie fratres mendicantes similiter ⁊ sorores. non mendicantes vero ⁊ habitantes solitarie monachi vel moniales appellantur. 8

¶ Vtr eps possit dispensare in criminibus ne p̄latus amoueat̄ ab officio. R. Pa. ī. d. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. q̄ sic q̄ procedit per viam inquisitionis. ⁊ facit. c. inquisitionis. de accusa. circa principium. vbi dicit q̄ potest superior penam moderari. nisi tale sit crimē q̄ impediat ordinis executionem ⁊ beneficij retentionem. etiam post pactam penitentiaz Ergo vbicūq̄ ista cessant. quantūcūq̄ graue sit crimen. etiaz maius adulterio poterit nedum episcopus. sed quilibet superior dispensare. vt non remoueatur ab administratione 9

¶ Vtrum de cūctis singularium personaz sit procedendum inquirendo. vel extra ordinem sine instantia partis. Respon. Panor. in. c. ad nostram. el. ij. de iureiurando. q̄ non. sed libello oblato ⁊ seruato ordine iuris Ō etiam sequitur Johan. an. in capitulo fina. de foro cpe. etiam si factum allegatur notorium. facit. l. ad peremptorium. ff. de iudi. ⁊. l. properandum. C. eo. vbi patet q̄ iudex nō debet citare absentem. nisi parte petente. Et si aliter citat non valet citatio. vt no. in. c. i. de iudi. Quod limita fm Bar. in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. nisi sit causa miserabilium personarum. que se iuuare non possunt. 10

¶ Quid si testes interrogent̄ super occultis crimiuibus. R. q̄ nō debent respondere si inquisitio sit generalis. nisi de crimine de quo infamia p̄cessit. d. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. multo minus si inquisitio sit specialis ꝓtra aliquez. Si vero infamia p̄cessit cōtra aliquē. tunc 11

testes dicent sup obus que sciunt de eo quod inquirit ꝓbitatem. etiam si illud qđ sciunt sit occultū. vt si de fornicatione agit ⁊ vocat aliquis q̄ simul cū eo fuit dz dicere secretas circūstātias etiā eas quas secreto nouit. dūmō sit infamat⁹ de crimine sup quo fit inquisitio puta cū tali muliere ꝑmisit fornicationē. sed si tm̄ de fornicatione esset infamatus non expressa aliqua tunc non debet testis reuelare fornicationē occultam. hoc no. Innocētius ⁊ hostiēsis in.c. qualiter. el primo. Jo. ⁊ Archi. q. v. habet hoc.

12 ¶ Dz ille contra quē fit inquisitio teneat dicere veritatē super certo crimine interrogatus. R. q̄ sic. si fama sit ꝓtra eum. de quo vide supra Confessio delicti. in prin.

13 ¶ Quid est indiciuz. ⁊ quomodo per indicia potest procedi contra aliquem ad inquisitionem. vide. s. Indicium.

INquisitor hereticoꝝ minor episcopo esse non potest. nisi quadragesimum etatis sue annū attigerit. Cle. dolentes. de hereticis.

1 ¶ A quibus p̄nt tales inq̄sitores instituī. R. glo. in. d. cle. dolentes. q̄ ꝑ ministros vel ꝓuinciales illoꝝ ordinuz quibus a sede apostolica est ꝑmissum. Item ab ep̄is vel capitulis sede vacante. vt in. d. glo.

2 ¶ Dz p̄fati inquisitores possint alijs ꝑmittere vices suas. R. glo. d. cle. q̄ sic ⁊ ꝑmissarios quos dant vocamus vicarios. vel substitutos. cle. i. §. porro. §. notanter. de hereti.

3 ¶ Dz inquisitores p̄fati possint se ipedire de diuinatoib⁹ aut sortilegijs aut vsuris. R. q̄ de diuinationib⁹ ⁊ sortilegijs si manifestā lapiū heresim p̄nt se ītromittere. vtputa qz faciūt manifestas inuocatōes demonū attribuendo demonib⁹ aliqđ diuinum. Secus si solū inuocant ad exercendum opa que naturaliter p̄nt. qz tunc talis inuocatio nō sapit heresim secundum Oldra. alias non p̄nt etiam si sapiunt heresim. sed non manifeste. similit nec de vsuris. tex. est in. c. accusatus. §. sane. de bere. li. vi.

4 ¶ Dz nūquid inquisitores poterunt ip̄i cognoscere. an sapiat heresim vel ne. R. q̄ nō qz iurisditio ē sibi attributa exp̄ntē ꝑditione. vt no. glo. in. d. c. accusatus. ⁊ glo. in. c. i. de offi. dele. li. vi. que videt ꝓtraria intelligenda est vera q̄ inquisitor p̄t cognoscere an sapiat manifeste heresim q̄n certum est q̄ sapit heresim. §z dubitat an sit manifesta vel non.

5 ¶ Que ꝓhibent p̄fatis inquisitoribꝰ. R. q̄ nō extorqueant pecuniā ꝓtextu officij inq̄sitōis q̄busuis modis illicitis Itē q̄ nec scienter acceptēt bona eccīaz ob delictū clericoꝝ aut fisco applicent. q̄ si contrafecerint tā ip̄i q̄ eoꝝ ꝑmissarij. ⁊ etiā epoꝝ aut capitulorum sede vacāte sunt excōicati ipo facto. nec poterunt absolui añ satisfactiōem pecunie sic extorte nisi in mortis articulo. Cle. dolētes. de here. Itez districtius inhibet eis ne aburā quōlibet portatiōe armoꝝ. Itē q̄ nō bēant nisi officiales necārios. d. cle. dolentes. Itē p̄cipit tā epis q̄ alijs inquisitoribꝰ q̄ nō imponant malicioſe aut fraudulent crimē here sis alicui. aut q̄ ipediāt executionē officij inquisitionis falſe. Item q̄ odio grā. vel a more lucri. aut ꝑmodi tpalis obtentu ꝓtra iusticiā ⁊ ꝓtra ꝓscīam non omittant. pcedere vbi est pcedendū. alias ep̄s per triennū suspēsus est ab officio. ⁊ eius superioꝝ hoc faciēs Inferiores vero ep̄is sunt excōicati excōicatōe papali. Cle. multoꝝ. de here. Nō bene no. cōtra istos inquisitores qui citant aliquos ꝓ heretecis qui tm̄ non sunt qz sunt excōicati ipso facto. Item q̄ nō p̄nt de crimine heresis inquirere ꝓtra ep̄os nisi in litteris apostolicj exp̄sse vt possint hec facere ꝓtineat. vt ī. c. inquisitores. de here. li. vi. Item inquisitores ordinis minoꝝ nō possunt se intromittere de ordine p̄dicatoꝝ. Nec inquisitores de ordine p̄dicatoꝝ de ordine minoꝝ p̄textu cuiuscū q̄ heresis. vt in p̄uilegijs eoꝝ aliter sunt excōicati ipso facto. ⁊ est papalis per extrauagantem. Bau. secundi.

6 ¶ Dz inquisitores hereticoꝝ possint pcedere ꝓtra illos xp̄ianos qui ad ritū trāseunt iudeoꝝ. R. q̄ sic. dūmodo metu mortis absolute seu p̄cise non fuerint baptisati. c. ꝓtra xp̄ianos. de here. li. vi.

7 ¶ Dz officium inquisitōis eis ab apostolica sede ꝑmissum expiret per mortem romani pontificis cōcedentis. R. q̄ non. vt in. c. ne aliqui. de here. li. vi.

8 ¶ Dz inquisitores possint indicere silentiū oīb⁹ p̄dicatoribꝰ. R. q̄. non. nisi solū q̄stuarijs q̄n ꝓtinget ꝓgregationem fieri pro negocio fidei vel dictoꝝ questuarioꝝ predicatio eidē negocio impedimentum afferret. c. vt officiū inquisitionis. de. here. li. vi.

9 ¶ Dz inquisitores p̄fati possint ꝓuocare clerum ⁊ populum ciuitatū vel castroꝝ. aut aliorꝝ locoꝝ. R. q̄ sic. prout negocio fidei viderint expedire Similiter ꝓcedit eis. vt adhibeāt peritos quoslibet. vt in sentētijs huius

modi proferendis ꝯsiliũ prebeant. ⁊ ꝙ tales peritos aduocatos vt eis obediant in p̄fatis ꝯsiliis dandis in v̄tute obedientie possint cogere. c. vt ꝯmissi. de here. li. vi. Ex quo aduerte ꝙ nõ p̄nt p̄cipere sub obedientia ⁊ minus sub excõicatiõe clero ⁊ populo. vt vadãt ad eoꝝ p̄dicationes contra quod sepius faciunt dicti inquisitores ⁊ non valet.

10 ¶ Vtꝝ inquisitores prefati possint ꝓcedere ꝯtra aliquos sine episcopo. R. ꝙ citare capere ac tute custodie mãcipare. necnõ in vinculis ac manicis ferreis ponere ⁊ inq̄rere cõtra illos quos iusticia pro hmõi crimine ꝯcedit possunt. sed tradere carceri. ita atroci qui magis ẽ ad penã q̄ꝫ custodiam. aut exponere tormentis. aut ad sn̄iam ꝯtra illos nõ potest ep̄s sine inquisitore. vel inquisitor sine episcopo aut delegato capituli sede vacãte si sui adinuicẽ copiã valeant habere infra octo dierũ spaciũ postq̄ꝫ se requisierint. ⁊ si secus p̄sumptũ fuerit irritũ est ipso iure. Clemen. prima de here. ⁊ ibi ponit̄ de carcere ⁊ clauibus ⁊ officialibus. ⁊ dic vt ibi.

11 ¶ Quomodo ꝓcedent inquisitores p̄fati cõtra aliquẽ. R. ꝙ si per viam accusatiõis seruent ordinẽ suum. Si ꝑ inquisitionẽ faciant que supra dixi de indicijs ⁊ inquisitiõe Excipitur tñ ꝙ accusatores vel testes seu deponẽtes qñ ꝓpter potentiam ꝑsonaꝝ contra quas deponũt aut accusat graue periculũ immineret eis. si noĩa eoꝝ publicarent̄. tunc nõ publice sed secrete coraꝫ diocesano. vel eo absente vicario ipsius qñ inquisitores ꝓcedunt. vel ep̄us aut eius vicarius coram inquisitore. si ꝯmode potest ⁊ aliquibus alijs personis prouidis ⁊ honestis iurisq̄ꝫ peritis totum processum sup̄ quo deliberandum est manifestent. ⁊ de ipsoꝝ ꝯsilio ad sententiã vel ꝯdẽnationeꝫ procedere possunt. ⁊ plena fides talibus testibus adhibet̄. licet eorum nomina nõ fuerĩt promulgata. ⁊ possunt p̄cipere inquisitores p̄fatis honestis ꝑsonis sub pena excõicatõis quam incurrat ipso facto ne reuelent p̄dicta noĩa. Episcopus tñ non potest p̄cipere inquisitori. nec inquisitor episcopo. Sed papa precipit in virtute obedientie vt teneãt secreta Cessante tamen tali ꝑiculo debent accusatorum. ⁊ testium noĩa publicari. ⁊ absq̄ꝫ aduocationũ ⁊ iudiciorum strepitu ⁊ figura. vt in capitulo fi. de here. libro sexto. Item ꝙ procedendo per viam inquisitionis excõicati ⁊ participes. vel socij criminis admittunt̄ ad testimonium ꝯtra hereticos receptatores. defensores. fautores. ⁊ credentes eorum. si ex circũstantijs vera dicere presumantur. c. in fide. de her. libro. vi. Secus si procedat̄ ꝑ viã accusationis vel exceptionis. qꝛ tales non admittunt̄ secundũ Jo. andre. ibidem. Itez religiosi oẽs qui ante religionis ingressum erãt Notarij. quantumcunq̄ꝫ sint in sacris libere istud officiũ tabelliõis possunt exercere quo ad omnia que ad officium inquisitionis pertinent. non obstante aliquo statuto cõtrario c. nulli. de rescrip.

12 ¶ Item nota ꝙ statutum loci per qd̄ officiũ inquisitionis directe vel indirecte impediret̄ vel quomodolibet retardaretur ip̄o iure est nullius roboris. ⁊ per censuram ecclesiasticã possunt cogi rectores illoꝝ locorũ ip̄a reuocare vel moderare vt non impediant. c. statutum. de here. li. vi. Et etiã possunt aduocare brachiũ seculare per censuraꝫ ecclesiasticam contra hereticos. vt in. c. vt officium.

13 ¶ Item statutum de duabus dictis. in capitulo nõ nulli. de rescrip. nõ impedit inquisitionis officium. vt in dicto capitulo statutum. Item secundũ Jo. an. possunt procedere cõtra hereticum. licet alibi commiserit crimen si in sua inquisitione inuenitur.

Insignia vtrum possit quis sibi assumere. Respon. Panor. in capitulo dilecta. de excessi. prela. communiter tenetur ꝙ sic. ⁊ arma sicut ⁊ nomen assumitur ad placitum vt agnoscatur ab alio. Insti. de le. §. si quis in nomine. ⁊. l. ad recognoscendos. C. de ingenu. ⁊ manu.

1 ¶ Vtrum insignia alterius possit q̄s assumere. R. Pa. in. d. c. dilecta ꝙ sic. sicut ⁊ nomen quod limitat veꝝ. nisi illi cuius sunt pretenderent aliquod damnum. vtputa facinorosus assumens arma alterius posset ille offendi loco facinorosi. ⁊ talis implorare p̄t officiũ iudicis. ⁊ iudex p̄t prohibere. quia ad euꝫ spectat quies populoꝝ. l. i. §. quies. ff. de off. p̄fec. vr. Idem dic vbi interest rei publice. sicut si aliquis accipit insignia boni artificis qui non est ita bonus. ⁊ ita decipiuntur populi. De hoc habes per Bar. in tractatu de insignijs ⁊ armis.

2 ¶ Vtꝝ quis possit assumere insignia dignitatis. R. ꝙ non. si non habet illam dignitatẽ alias est falsarius. l. eos. Et quod ibi no. ff. de falsa. Facit. c. i. de cleri. non or. mi.

Inscriptio secundũ aliquos ẽ qñ accusator ꝓfitet̄ vera q̄ in libello fiũt. vel s̄m alios cũ profitet̄ se velle ꝓsequi vsq̄ꝫ ad finem.

Sed secundū alios. ⁊ verius inscriptio est qñ accusator se obliget ad penā talionis. i. simile qz talio ꝓprie idē est ꝙ repsentatio ad cō simile. ⁊ hanc tenet Jo. an. ⁊ glo. in. c. super bis. ꝺ accu. ⁊ ꝓbat̄ in. c. tue. de ꝓcura. ⁊ sequitur Joa. in. d. c. sup bis. ⁊ de istis opinionib⁹ ꝺz in. l. si cui. in ꝓn. ff. ꝺ accusa. ⁊ l. in causis C. de accusa.

i Utr accusanti sit necessaria īscriptio. R. glo. ⁊ doc. in. c. sup bis. ꝙ sic nisi ī. viij. casib⁹ ⁊ ibi vide. ⁊ lz inscriptio nō fiat. tñ deficiens ꝺz puniri pena talionis ſm Accur. in. l. ꝙ. C. de fi. instru. ⁊ Bar. in. l. si cui. predicta.

Institutio seu instituere ſm Hos. ē ecclesie vel ecclesiastici beneficij collatio.

i Quis potest instituere. R. de iure cōi. epūs Item capl̄m sede vacāte. de insti. ⁊ si capl̄m li. vi. Item ille qui ht ex delegatione epi. de insti. ex frequētibus. Item qui ht hoc de ꝓsuetudine. c. cū venissent. de insti. dūmodo sit clericus. talis tñ ab isto institutus non ꝺz administrare. nec possessionem ecclesie adipisci. nisi de ꝓsensu diocesani ⁊ ei⁹ auctoritate. ꝺ. c. ex frequentibus. Item abbates in ecclesijs sibi subiectis pleno iure possunt curā ꝓmittere sine pētatione epō facta. ar. a contrario. de p̄ben. c. in lateranen si. de capel. mo. c. presbiteri. li. vi. xvi. q. ij. visis.

Intentio accipit̄ dupliciter. vel ꝓut ē motus. vel motiuum voluntatis. vel ꝓut dicit finem intentum. ⁊ isto secūdo modo hic accipio.

i Utr intentio habitualis sufficiat ad meritum bone actionis. R. S. Boñ. in. ij. di. xli. q vlti. primi. ar. in fi. ꝙ si loquamur de intētione habituali qua q̄s refert ad deū in generali oīa opa diei vel āni. sic talis nō sufficit ad meritū Sz si loquaſſ de intentiōe habituali qua q̄s refert aliq̄ opus ad deū ī primordio illi⁹ opationis vel alteri⁹ ad quā illa ꝓn̄r se habet ita ꝙ opus sequens directā ht ad opus ꝓmuz ordinatōem vel ꝓsequentiaz. sic talis sufficit ad meritum Uñ si aliquis intendit ꝙ eo ire c. marchas ⁊ incipit hodie dare vnā cogitando de deo actualiter. postea dat alias ⁊ nihil de deo cogitat tñ actiones ille sunt ei oēs meritorie ⁊ fructuose. ⁊ ꝓ hūc modū est in viris religiosis qui in ꝓncipio ex caritate devouerūt portare religiōis pōdus. quicquid eñ faciunt q̄ ad sue religionis obseruātiā spectat ex ꝓma intētione est eis meritoriū ad salutē. nisi ꝙ absit ꝺria intētio supueniat. Si autez opus alterius generis inciperet oꝛteret ꝙ intentio renouaret̄ vt illud op⁹ eēt meritoriū Uñ si religiosus ad ea q̄ ad religionē nō spectant vult se exercere oꝛ ꝙ intētionē renouet qz illa habitualis ad illa nō se extendit. ⁊ ideo nō est ꝙue securitatis ⁊ vtilitatis religionez intrare Dicit etiā idē. S. Bo. ibidē ꝙ intentio bitualis q̄uis de deo nō cogitet actualit. tñ si ex sola boni opis cōsideratione caritas ꝓmpta vel aliqua alia virtus caritate īfoꝛmata ad ip̄m bonū opus inclinat ip̄m est meritoria. si vir obediēs mereꝛ obediēdo ꝓlato ꝓcipienti sibi etiā si nihil cogitet de deo. sz solū ꝓsideret quod est bonum obedire.

Utr opus ab ītētione recipiat quātitatez siue boni quo ad bona. siue mali quo ad mala R. S. Bo. di. xl. ar. i. q. ij. ꝙ quātitas bonitatis ⁊ malicie coꝛrespōdet quātitati ītētiōis ſm ꝙ quātitas intentōis attēdit̄ quantū ad actū ītendēdi. seu inquātū attendit̄ exꝑte intenti nō semꝑ coꝛrespōdet. Uñ glo. sup illud Math. xij. bon⁹ bō ⁊c. dicit quantū bonū intendis tm̄ facis. Dicit idē. S. Bo. ꝙ si li tantū ⁊ quantū sunt aduerbia sic dicūt quātitatem actus intendendi. ⁊ vez ē generaliter sive respectu malorꝫ vel bonorꝫ. qz q̄ntum act⁹ intendēdi est magis intensus in bonitate vel malicia tm̄ operatio exterioꝛ est bona vel mala. omne eñ meritum vel demeritū ad actum voluntatis reducit̄. lz circūstantie exteriores aliquo modo faciāt ad voluntatis depꝛauationē. Si vero li tm̄ ⁊ q̄ntum sunt nota. tūc dicunt quantitatem ex ꝑte intenti. ⁊ sic nō vez generaliter. qz nō semꝑ operi exterius facto mensurat̄ intentio. quia frequenter homo intendit magnum bonum ⁊ nō facit. ⁊ minimū bonum ex humilitate. ⁊ facit magnum.

Utrum opus ab intentione recipiat qualitatem scilicet bonam vel malam. R. S. Bo. vbi. s. q. i. ꝙ intentio bona vel mala dicitur. dupliciter Primo mō bona dicitur in qua est perfecta ⁊ bona ordinatio operis ad finem. ⁊ hoc modo nō tm̄ respicit bonitatem finis. sz etiam rectū ordinem eius qui est ad finē. Et hoc est qđ dicit Ber. ad Eugeniū exponēs illud Si oculus tu⁹ simplex. ꝙ ad hoc ꝙ oculus sit simplex requirūt duo necārio. s. ꝙ ꝓpitas sit in electione ⁊ caritas in ītentiōe. qđ ē dicere ꝙ amat qđ est amandū. ⁊ eligit qđ est eligēdum Ordinatō mala dicit̄ in qua ē indirecta ⁊ si ē vez generaliter ꝙ ſm intentōem qualificat̄ opus exterius. Secundo modo dicitur intentio bona. qz qđ finaliter intendit est bonū. ⁊ in isto mō nō qualificatur. qz si q̄s furat̄

vt faciat elemosinã vel mentiř. vt ꝓuertat aliquẽ ñ dř facere. ſz q̃ ad malitiã ñ hz inſtãtiã qz malitie intẽtionis ĩputař oẽ op⁹ fcm̃ q̃lecunq; ſit. qz deus cor interrogat ꝓncipaliť. ⁊ de illis intelligiť magꝭ cordis inſpector ẽ dñs q̃ operis. xv. q. vj. c. j. ⁊ illud Rea linguam nõ facit niſi rea mẽs. xxij. q. j. c. boies. ⁊ c. ſe. ⁊ miniſter legis volũtarie occidẽs malefactorẽ homicida reputař. xxiij. q. v. c. cũ miniſter. ⁊ illud qõ no. xlj. di. q̃ſquis. ⁊ xxj. q. iij. c. offis iactãtia. Nõ obſtat q̃ nõ ſic ẽ in bono. qz plura req̃rũť ad cõſtructionem q̃ ad deſtructionem.

4 ¶ Dtrũ intẽtio bona abſq; opibus valeat ad meritũ. Ř. ſ. Bo. vbi. s. q̃ ſi ille hz facultatez bñ opandi ⁊ oportunitatẽ opandi. ſic nõ ſufficit intẽtio. qz nec bona volũtas dz dici ſz ſemiplena. Si vo facultas nõ adeſt tũc bona intẽtio ⁊ bona volũtas ſufficit ad meritũ vite eẽne.

5 ¶ Dtr opa exteriora addãt aliq̃d ſup̃ meritũ bone voluntatis. Ř. ñ. ſ. Bo. vbi. s. ar. ij. q. j. q̃ aut loq̃mur de p̃mio ſubſtãtiali. ⁊ ſic de condigno nihil addit opus extrinſecus. qz quãtitas meriti penſař ex quãtitate radicis. de cõgruo tñ abſq; dubio opus ꝓuilegiatũ addit ſup̃ bonã intentionẽ ⁊ volũtatẽ ꝓ eo q̃ volũtas ĩ illo ope ꝓparař ⁊ diſponiť ad ſuſceptionẽ maioris gr̃e ꝓ qua digna ẽ maiori retributione. Si aũt loq̃mur de p̃mio accidẽtali ſic op⁹ extrinſecũ. addit ſup̃ bonã volũtatẽ ſicut priuilegiatum. ⁊ alia etiã q̃ diſpoſitiue addũt ad rõnem meriti qz excitãt actũ volũtatis ad bonũ. ⁊ radicationẽ ⁊ cõſeruationẽ gr̃e. ⁊ illud Hart. in. palmã tñ ⁊c. intelligiť nõ de palma q̃ ẽ aureola. ſed de palma que eſt reſpectu p̃mij eſſentialis que dř aurea.

6 ¶ Dtr euentus ſeq̃ns addat ad bonitatem ⁊ maliciã actus exteriorís. Ř. tho. ꝑma ſe. q. xx. ar. v. q̃ aut ẽ ꝓcogitatus. ⁊ ſic addit. Aut nõ ẽ ꝓcogitatus. ⁊ tũc aut ꝓ ſe ſeq̃tur. vt ĩ plurib⁹. ⁊ ſic addit. Cõſtat. n. actũ ex genere ſolo eẽ melioꝛẽ ex q̃ ſeq̃ p̃ñt plura bona. ⁊ peioꝛẽ ex q̃ plura mala. Aut ſeq̃tur ꝓ accidẽs. ⁊ vt in paucioribus. ⁊ tũc nõ addit. nõ eſſi iudicař de re aliq̃ qđ ẽ ꝓ accidẽs. ſed tñ qđ ẽ ꝓ ſe.

7 ¶ Dtrũ q̃s ꝓ intentionẽ poſſit opa ſua vel alior̃ alteri applicare. Ř. fm Aſten. q̃ ſic. ⁊ fit triplẽ. Dꝛio mõ in ſingl̃ari. vt cũ ꝓ alio determiate ſatiſfacit. ⁊ ſic q̃libz põt alteri bona ſua cõicare. Scõo mõ in ſpãli. vt cũ q̃s orat ꝓ cõgregatione ſua ⁊ ſuis familiaribus ⁊ bñfactoribus. ⁊ ad hoc etiã ordinat opa ſua ſatiſfactoria. ⁊ ſic ille q̃ eſt religioni poteſt illa opa cõicare alij applicãdo intentionẽ corum qui ſunt de ſua cõgregatione ad hũc determinate. Tercio mõ in generali. et ſic qui eſt eccleſie generaliter ꝓt opa illa cõicare applicãdo ſuã intentionẽ ad hũc vel ad illũ. et ideo qui eſt eccleſie generali ꝓt cõicare ea que ſunt cõgregationis et huius hoīs. ſed nõ ecõtrario. ꝓma cõmunicatio et ſecũda nõ dicit indulgentia. ſed tñ tercia ꝓpř duo. Primo qz per ꝓmunicationes illas primas ſz abſoluař homo a reatu pene q̃tũ ad deũ nõ abſoluit tñ q̃tum ad ſatiſfactionẽ ad quã eſt obligatus ex ꝓcepto eccleſie vel cõfeſſoris ſed ꝓ terciã ſic. vt. s. pz indulgẽtia. Secũdo qz in vna ꝙgregatõe nõ eſt ſufficiẽtia meritoꝛũ. vt ſibi et alijs valere poſſint ſicut eſt in eccleſia romana precipue ꝓpter meritũ xp̃i. et ille ſolus qui ipi eſt põt ꝓintentionẽ ſuã applicare opa alioꝛ alijs que dicunť indulgentie. alij aũt hñt ex eius cõceſſione.

¶ Dtrum actio ꝓcedẽs a volũtate deliberatiua ſi ꝓintentionẽ ad deũ nõ ordinař ſit mala ſeu peccatũ. Ř. vt colligo ex. ſ. Bo. in. ij. di. xli. q. i. ar. iij. q̃ aut hoc ꝓuenit ꝓ inordinatã affectionẽ ſiue cõuerſionẽ ad creaturã. et ſic ẽ mala ex cõuerſione. Aut ꝓuenit ꝓpter operantis negligentiã. et ſic eſt mala ex omiſſione. Aut ꝓpter operã operãtis infirmitatẽ ⁊ miſeriã. et hoc neutro mõ eſt mala ſed indifferẽs. deus enī decreuit ꝓpter ſuã pietatẽ ⁊ ꝓpter noſtrã infirmitatẽ multas opationes nõ imputare nobis neq; ad meritũ neq; ad demeritũ. ⁊ ꝙſequẽter tales operatões reſpectu nr̃i nõ videnť bone moꝛalitř nec male. vt cũ q̃s loquiť alicui ex naturali pietate. vl aliũ ſalutat ex vrbanitate. vl facit ex neceſſitate nature. puta. comedit vt reficiař ãbulat vt recreeř. nec tñ ß refert in deũ. tales enī actõeſ nõ ſũt meritoꝛie. qz ad deũ nõ referunť. dicere q̃ eſſent demeritoꝛie duꝛ vide reť cũ nõ fiãt ꝓpt inordinatã ꝙuerſionẽ ad creaturã. nec omittunť ad deũ referri agentis negligẽtia ſed tñ ꝓpter quandã infirmitatẽ q̃ eſt in nobis ex coꝛpe coꝛruptibili aggrauãte aiã. Nec obſtat his Gr̃e. ſup̃ illud Mat. xij. De oi verbo ocioſo ⁊c. vbi dicit q̃ verbũ ocioſum eſt qđ caret rõe iuſte neceſſitatis vl pie vtilitatis. qz vt dicit Ric. in. ij. di. xl. nõ ſp oz q̃ act⁹ explicite ad finẽ q̃ eſt de⁹ referař vt nõ ſit ocioſus. ſz q̃ referař ad bonũ finẽ vel ciuilẽ vl coꝛporis neceſſitatẽ aut honeſtã recreationẽ. Bo lũ ergo ille dꝛ ocioſus q̃ ñ referť ad aliquẽ boñũ finẽ. Meritoꝛi⁹ aũt vite eterne ſol⁹ ẽ actus q̃ ordinař ꝓ intentionẽ ad deũ. aut merito ꝏdigni ſi fiat ex charitate. vel cõgrui ſi fiat ex charitatẽ. Demeritoꝛius vero nõ referař in deum

8

nõ ⁊m̃ ꝙpriũ q̃ vbi dr. ocioſum q̃ caret ꝛõne iuſte vl pie vtilitatis

nõ

ex inordinata cōuersione vel omissione.

9 ¶ Vtrū bonitas actualis voluntatis addat aliquā bonitatē supbonitatē ipsius habitus gratie. R. fm Ric. vbi. s. q actualis volūtas elicita a volūtate potētie p gratiā addit habitui gr̄e bonitatē aliquā a deo remunerabilē cū tum ad p̄miū substantiale, ita q p̄miū substātiale habitui gr̄e et actib⁹ interioribus voluntatis p gratie habitū elicitis correspōdet, vñ propter tales actus plus habebit de p̄mio substātiali cū si sine ipis a corpe decessisset.

1 Interdictum dicitur ab interdico interdicis qd idem est qd̄ prohibeo, a sic ptinet ad interdictū iuris canonici ex quo interdicitur administratio aliquor sacramentor, et celebratio diuinorū vel executio aliquorum spiritualiū fm Jnno. et sic est ecclesiastica censura. Aliqñ dr interdictū. i. inter duos datū vel iter duo dicta, vt insti. de interdic. in p̄n. et isto mō accipit i interdictis a lege ciuili liue a p̄tore. et quedā sunt publica, et ista sūt ix. quedā sunt p̄uata. et b sunt. xxviij. de qb⁹ vide glo. et doc. i. c. pastoralis. de cā pos. et ppri. et in. c. item cū qs. de resti. spo. a de istis hic nō intēdo tractare. z vide si placet i specu. eo. ti. Sz de interdicto p̄mo mō dicto. nec etiā intēdo dicere de interdicto q̄ aliqō pticulare spūale interdicit. puta. cū qs interdicit ab offo vel a bñficio a hmōi. qr de b dico. j. Suspēsio. Sz hic intēdo solū tractare de interdicto, ex quo i aliq̄ terra vl ecclia vel aliq̄ psone interdicunt a celebratōe diuinor pceptōe sacror aliq̄r pulsatōe campanarū et ceteris. de quibus. j. dicaz Jnterdictum. v.

i ¶ Quot sunt spēs interdicti. R. q due. Vna boim. alia locor. Interdictū boim. aliud generale. aliud spāle. aliud singulare. Generale interdictū boim ē cū interdicit pl̄s regni, castri vel ville aut ciuitatis. Et sic aduerte q qñ interdicit pl̄us vl vniuersitas vel cōe. q tūc nec loc⁹ nec cler⁹ ē interdict⁹. Jtē fm Cal. nec psone ecclesiastice q̄ ex toto sunt trāslate i eccle dicit clerus tm̄. nō est interdictus pl̄s nec vniuersitas vel cōe. qr sunt diuersa clerus et pl̄s. de sen. ex. si sntia. li. vi. Dñ clerici p̄nt celebrare sic̄ pri⁹. fm Jo. an. in. d. c. si sntia. s. alta voce pulsatis cāpanis. interdictis tm̄ exclusis. qr p bibitio. c. qd̄ in te. de pe. et re. et. c. nō est vobis. de spō. et moderatio. c. alma. de sen. excō. li. vi. Jntelligit qñ locus ē interdict⁹. a nō exp̄sse loco i sntia interdicti. nō bz locū cessatio diuinor et alia q̄nis sit gn̄ale. Cal. tm̄ tz q dz seruari moderatio. d. c. alma. Sz nō credo ei. Dic ergo q p̄nt clerici alta voce celebrare sicut pri⁹. et i ecclesijs suis alta voce. et q isto i casu p̄nt admitti oēs qui nō sunt de pl̄o illo a nō sunt cā interdicti. tz Archi. in. d. c. si sntia. et Fede. Scilio. lxx. Sikr fm Cal. illi p̄nt admitti qui de illo erāt pl̄o tz domiciliū transtulerūt. Alsten. tm̄ li. vij. ti. xvi. tenet q nō. nisi absoluant ex q̄ semel fuerūt interdicti. sed dictū Cal. est verū et sequit Be. in. d. c. si sententia. et etiā absentes excutant donec sciant. c. apostolice. de cle. excō. mi. post̄ scīunt tenent seruare.

2 ¶ Vtrū pl̄s nō interdict⁹ si fiat de pl̄o taliter interdicto efficiat interdict⁹. R. fm Cal. q sic.

3 ¶ Vtruz bannitus q̄ est de pl̄o interdicto sit ampli⁹ interdict⁹. R. q sic. li ad tps est bannitus. qr adhuc ciuis est de pl̄o. l. relegati. ff. de interdic. et relegatis.

4 ¶ Sed nunq̄d habitātes in ciuitate q̄ nō sunt nec cives nec de pl̄o illi⁹ ligant interdicto. R. q nō. d. c. si sntia. sed ligant illi q̄ sunt facti cives ex gr̄a. tz ibi nō habitent.

5 ¶ Vtr impuberes pl̄i interdicti sint sikr. R. Jo. de deo. q si nō sunt doli capaces. nō sunt interdicti. sec⁹ si sunt doli capaces.

6 ¶ Quid de mulierib⁹ q̄ viris ꝯdicūt a aliis hominib⁹ q̄ p posse resistūt. R. Jo. de deo. q milomin⁹ ex q̄ sūt de illo pl̄o q sunt interdicte

7 ¶ Spāle interdictū boim est cū interdicit aliq̄ collegiū vl vniuersitas i pl̄o inclusa. puta studiū papie a hmōi vel capitulū. Nā interdicto capitulo vl collegio vel vniuersitate singule psone de ipa sunt interdicte. fm Jo. an. et Be. in. d. c. si sntia. et istud p̄zebēdit tā clericos q̄ laicos q̄ sunt de illo collegio vel vniuersitate.

8 ¶ Sz q̄d si interdicat familia alicuius nūq̄d clerici de ei⁹ familia erūt interdicti. R. Rod. q sic. nisi spāliter exīmāt. Dñ aduerte hic fm Archi. et sequit Be. i. d. c. si sntia. q interdicto collegio vel vniuersitate clerici q̄ nō sunt de illo collegio vel vniuersitate poterūt ianuis aptis et pulsatis cāpanis alta voce celebrare excōicatis a interdictis exclusis. Sec⁹ vbi esset interdict⁹ locus. qr nō p̄nt nisi fm q. j. dicā.

9 ¶ Vtrū si interdicant doctores oēs alicui⁹ ciuitatis intelligāt interdicti clerici q̄ sūt doctores. R. q nō p glo. l. d. c. si sntia. Sikr si interdicunt clerici nō veniūt religiosi nō bñtes dignitatē. et de b vide. s. Cleric⁹. i. Be. tm̄ in. d. c. si sntia. dicit q clero interdicto veniūt clerici seculares regulares cōuersi a cōuerse. q̄ ita sūt ad ecclesiā transiati q ppie de pl̄o dici nō p̄nt. De q̄ dicto valde dubito. a potius credo ꝯrū m

si aliud ꝓstet de mẽte.q ea q̃.s.dixi. Cleric⁹.ſ.
io ¶ Quid ſi vn⁹ de ꝓuincia interdicto ingredit̃ mo-
naſteriũ an poſſit diuinis intereſſe ſine relaxa-
tione interdicti generalis vl ſpãlis. Rñ. Fed.
q̃ ſeqũr Bemi.in.d.c.ſi ſententia q̃ ſic. qz de
ſinit eſſe de pupulo.ergo purgatur eius lepra
ii ſine alia relaxatione.
¶ Singulare interdictũ hoĩm dr̃ cũ aliqua cer-
ta ꝑſona interdicit̃ vel etiã incerta. vt cũ dicit̃.
Qui fecerit ſic ſit interdictus ipo facto. q̃ iſti
q̃ſcũq; vadũt ſunt ſp̃ interdicti. niſi abſoluant
li interdictuz ñ ẽ ad tꝑs. Dñ aduerte q̃ no. bñ
q̃ tales interdicti ſiue generaliter ſiue ſpãlit̃
vel ſingularit̃ nõ ꝑnt exercere aliquẽ actũ con
ceſſoz tpe interdicti. de qb⁹.ſ. dicet̃ q̃ ptineãt
ad ordines ad celebrationem diuinoꝝ.aliter
eſſent irregulares vel ſuſpẽſi ſm q̃ infligitur
pena violantibus interdictum.vt.ſ.dicetur. q̃
12 de tali interdicto non loquitur.c.alma.
¶ Dtrũ interdicti generaliter ſpãliter vl ſin-
gulariter ſint vitandi ab aliꝭs. Rñ. ſm Oſtiẽ.
Inno. q̃ Ber. q̃ ſic. in diuinis officijs qñ ꝓ
prio noĩe ſeu alia certa locutione ꝑſnĩam ſunt
deſignati. Alij aũt nõ ſunt vitandi niſi a iudi-
ce ſpificẽtur niſi eoz offenſa ꝑ quã ſunt ĩter-
dicti eẽt multũ notoria ita q̃ nulla tergiuerſa
tione poſſet celari.c. tua nos. de coha. cleri. q̃
mu. Sed tu dic vt.s. Excõicatio. viij. §. iij.

J Interdictum. q̃. locoruz. Aliud ge-
nerale. vt cum interdicitur regnuz vel
ꝓuincia vel dioceſis. Aliud ſpeciale
vt cum interdicit̃ ciuitas aliqua caſtrũ vel vil
la. Aliud ſingulare. vt cuz interdicit̃ certa ec-
cleſia vel capella vel certe eccleſie. q̃ ſic inter-
dicto loco aut generaliter vel ſpãliter aut ſin-
gulariter nõ ſunt interdicti hoĩes vl clerici ta
lis loci. Dñ ex̃ illa loca ꝑnt audire dĩna q̃ ſe-
peliri ſi ibi elegerint ſepulturã. vel ibi moꝛtu
fuerint. qz nõ ſunt interdicti niſi fuerint in cul
pa interdicti ponẽdi.ter.ĩ.d.c.ſi ſnĩa.no. Pa.
in.d.c. qõ in te. q̃.d.c. nõ ẽ vobis. Aduerte tñ
q̃ id qõ ſtatuit̃ in interdicto generali locoꝝ bz
locũ in interdicto ſpãli loci. Et ꝺ iõ qz interdi-
cta ciuitate vl villa ĩtelligit̃ tota interdicta ge
neralit̃. q̃ iõ bñtes ꝓuilegiũ q̃ tpe generali int̃
dicti poſſint celebrare ſubmiſſa voce ĩtelligẽt̃
generalit̃ interdictũ. qñ etiã aliq̃ ẽra ẽ interdi-
cta q̃ ad illã ẽrã. vt dr̃ q̃ no. ĩ.c. cũ paribus. de
ẽbo. ſig. Inno. tñ q̃ Ho. tenent q̃ interdicta
eccleſia aliqua ĩ penam populi. bz multi ex eis
nõ deliquerĩt. ſed ſolũ vel dñs vel vniuerſitas
q̃ talis populus etiã qui non eſt in culpa non
poterit alibi eligere ſepulturã apud eccleſiaz
non interdictaz niſi ex priuilegio ſpeciali hoc
habuerint. ſed hoc nõ credo verũ. quia.c. qõ al
legat. ſ. vt priuilegia. de priuile. loquit̃ qñ po-
pulus eſt interdictus.
¶ Quid ſi iudex dicat interdico regnũ francie i
Rñ. q̃ interdictũ extendit̃ ad totã terrã q̃ adhe
ret ei tpe late ſnĩe ſiue rõe dominij ſiue rõe feu
di. de poſtu. ꝓla. c. i. vel ſm glo. in. d.c. extendit̃
etiã ad terras q̃ adherebãt ei ꝓſtando auxiliũ
tpe interdicti. plati. ſi vero dicat. interdico ter
ras regĩ francie. tũc ſm Rodo. nõ extendit̃ ad
feuda. qz pene ſunt reſtringẽde. ſed ꝓtra eũ eſt
tex. d. c. i. in verbo terrarũ ipi⁹. et iõ dic ſic̃ eẽ
interdicta. qz in feudis bz vtile dñiũ. et etiã in
cludunt̃ tecte in qb⁹ ſolũ bz vſufructũ ſm Jo.
an. et ſequit̃ Be. ĩ. d.c. ſi ſnĩa. ſi vero aliquã ter
rã hẽret in pignus nõ eſſet interdicta. qz nõ eſt
ipi⁹ q̃ ad dominiũ. ſec⁹ ſi diceret̃ q̃ interdicit
oẽm terrã quã tz. qz ſic eſſet interdicta.. c. cum
Bertoldus. de re iudi. qz creditoz bz poſſeſſio
nem verã pignoris. ff. de vſuca. l. ſerui.
¶ Sed quid ſi habet terraz cõmunẽ cũ altero 2
Rñ. Be. in. d.c. ſi ſnĩa. q̃ ſi eſt indiuiſa nõ ꝓpre
hendetur ne iuſtus patiatur. ſecus ſi eſt diuiſa
qz pars ſua ſubiacebit.
¶ Dtrũ interdicta ciuitate veniãt ei⁹ ſubur- 3
bia. Rñ. q̃ ſic. et etiã ptinẽtia edificia. Et ſic
dic de interdicto caſtri vel ville. bz ꝓprie nõ ha
beãt ſuburbia. vt ĩ. c. ſi ciuitas. de ſen. ex. li. vi.
¶ Sed q̃ro quid dicit̃ ſuburbiũ aut ptinẽs e- 4
dificiũ. Jo. de deo dicit q̃ ſuburbia intelligũ
tur illa q̃ ſunt infra vltimã portã et faciunt cũ
ciuitate publicas functiones et vocant̃ ad cõ-
ſilia et conciones. Vel dic ſm Be. q̃ dicũt̃ bur
gi extra q̃ ꝓpe ciuitatẽ in quib⁹ domus ſunt cõ
tigue. Vel dic q̃ ſuburbia dicunt̃ domus per
quas eſt iter rectũ eundi ad ciuitatẽ vel locũ.
et cõtinentia edificia ſunt pulcre domus circa
ciuitatẽ nõ intra ſuburbia vbi non ſunt burgi
directe introducẽtes ad ciuitatẽ. Glo. in. d. c.
ſi ciuitas. dicit q̃ arbitrio iudicis eſt relinquẽ
dũ q̃ dicant̃ ptinentia edificia. qz nõ dicit tex.
cõtiguis. ſed cõtinentib⁹. Legiſte vero in. l. ij.
et. l. edificia. et. l. q̃ in cõtinentib⁹. ff. de ver. ſi.
quaſi in idẽ coincidunt. Ego vero quo ad hoc
attenderẽ ad rõnem legis expreſſam et dicerẽ
oĩa illa dici cõtinentia edificia q̃ ita ſunt ꝓpe
ciuitatẽ q̃ in illis celebrãdo cõtemnerẽt̃ eccle
ſiaſtica cẽſura. puta. quia quaſi ita cõmode eo
cõuenire ꝑnt ſicut ſi nõ eſſet interdictũ. ſed vbi
nõ ptẽnitur ꝓpter hoc. puta. diſtat per miliare
et eſt valde laboꝛioſum illuc ire nec paſſim po
pulus poteſt eo cõuenire tũc nõ acciperẽt̃ ſub

hac significatione.

5 ¶ Utrū dñoven dēte terrā interdictā siue generaliť siue spāliter, aut singulariť alicui dño q̄ nō est in culpa cesset interdictū. ℞. q̄ nō fm Ge. in. d. c. si sñia. q̄z secū portat onus suū.

6 ¶ Utrū dño emēte terrā postlatā sñiaz interdicti p̄ oēz suā terrā: sit illa terra īterdicta. ℞ fm Ge. ī. d. c. si sñia. q̄ nō. nisi lator interdicti exp̄ssisset nedū terrā habitā sed habendā.

7 ¶ Utrū interdicta eccīa sit interdictū cimiteriū vť eiº capella. ℞. q̄ sic. si capella vť cimiteriū sūt ꝓtigua eccīe. aľs nō. et iō in nō cōtiguis possit celebrari. d. c. si ciuitas. ℣. fi.

1 Interdictum. iij. tā p̄sonarū q̄ locoꝝ quis p̄t ponere. ℞. q̄ oēs illi qui p̄nt excōicare vel suspēdere rōne iurisdictionis ordinarie vť delegate quā habēt sup̄ illos q̄s volūt interdicere. dever. sig. querenti. de offi. dele. c. quia pontificali. li. vi. Et quis potest excōmunicare. habes supra Excōmunicatio. i. ℣. iij.

1 ¶ Utruz episcopi possint interdicere p̄sonas singulares ecclesiasticas vť seculares aut eoꝝ loca vel terras q̄ habent priuilegiū ne possint interdici. ℞. q̄ sic. ꝛ etiā excōmunicare. nisi talia priuilegia sint cōcessa regibus vel reginis aut eoꝝ filiis vel religiosis nō ratione persone sed ordinū vel locorū. vt in. c. ne aliqui. de priui. li. vi. nec etiā possunt interdicere exemptos etiā indirecte. puta interdicēdo ne eis vendāt aut cōmunicent. et cōtrafacientes sunt puniendi. c. quanto. de p̄ui. rōne tñ delicti et ꝓtractus posset. vt. s. Exemptus. ℣. viij.

2 ¶ Utrū canonici ecclesie cathedralis possint ponere in aliquo loco vel ecclesia interdictū. ℞. q̄ non sine assensu ep̄i. c. que sunt. de bis q̄ fi. a ma. pa. ca.

3 ¶ Pro qua cā potest poni interdictū. ℞. q̄ p̄ subsidio pecuniario vel debito pecunie vel alterius quātitatis. laicus aliquis nō potest interdici nisi ex speciali autoritate sedis apostolice et expressa. aľs nō tenet si ponať p̄ extrauagantem Bonifacij. viij. que incipit. Prouide attendentes. Ponendū est igitur p̄ culpa aut domini aut populi et huiusmodi nō singulariꝝ alicuius persone que officium nō habet generale. vt patet in. c. sane. de offi. dele. et in. c. non est nobis. de spon.

4 ¶ Quō dz poni. ℞. q̄ p̄cedente monitiōne et in scriptis q̄ scriptura ꝓtineat causam sicut et de excōmunicatione dictū est supra. Excōmunicatio. ij. ℣. i. et. ij.

5 ¶ Utrū sit aliqua forma verboꝝ seruāda. ℞. q̄ nō necessario sed sufficit dicere. Nos p̄ter talē causam regnū vel castrum vel ecclesiā talem supponimº interdicto et hmōi. vt no. in. d. c. sane. et. c. nō est nobis.

1 Interdictum. iij. In quibus casibus incurriť interdictū. ℞. q̄ generale interdictū et speciale locoꝝ in nouē casibus incurriť ipo iure. Primus q̄n ciuitas in qua moriť summus pontifex nō seruat dispositionē. c. vbi piculum. de electōe. li. vi. q̄z tunc ipo facto ē interdicta. vt ibidē. Secūdus quādo ciuitas dat auxiliū. cōsiliū. vel fauorē. insecutoribus cardinaliū aut clericoꝝ vel religiosorum. de familia domini pape vel cardinaliū captoribus. aut percussoribº vel mandatoribus p̄dictoꝝ aut socijs talia facientiū. vel si infra mensem saltē tales delinquētes nō puniť si p̄t ipo facto ē interdicta. de penis. c. felicis. li. vi. excipiť Roma. Tercius q̄n collegiū vel vniuersitas ab ecclesijs vel ab ecclesiasticis psonis exigit pedagia guidagia vel alia p̄ se vel ꝓ aliū de rebº suis quas nō cā negociandi deferūt aut ad hmōi soluēda compellit. tūc ipo facto oīs ciuitas castrū vel villa aut alius locus dicte vniuersitatis vel collegij subiacet interdicto. de cēsi. c. quādoq̄. li. vi. Quartus q̄n collegiū vel vniuersitas aut archiep̄i vel ep̄i ꝛ alij tā superiores q̄ inferiores ecclesiastici sustinēt penā quā incurrerūt ī ꝓducendo aut locando domos vsurarijs alienigenis q̄ eis imponiť in. c. i. de vsuris. li. vi. p̄ mensem. de q̄ habes vsura. ij. ℣. xiij. nā post mensez terre oēs ipoꝝ sunt interdicte q̄diu ip̄i dem vsurarij in eis commorant. vt in. d. c. i. Quintº q̄n clerici vel religiosi inducūt aliquē ad vouendū aut p̄mittendū de sepultura si in eoꝝ ecclesia vel cimiterio eū sepeliāt. tūc si infra decenniū ecclesie vbi de iure venit sepeliendº oīa q̄ occasione sepulture habuerūt nō restituēt etiā si nō petant. et cadauer si petať ipo facto eoꝝ eccie ꝛ cimiteria sūt interdicta. c. aīaꝝ piculis. de sepul. li. vi. et tā diu durat donec plene satisfecerint. vt ibidez. Sextº q̄n ciuitas cōmittit aliq̄d in ep̄m suū. vt capiať. p̄cutiať bannieť ipo facto ē interdicta. Cle. si q̄s suadēte. de penis. Septimº q̄libet locus vel loca in quibº ep̄s detineť inuitus sunt interdicta ipo iure. d. cle. si q̄s suadēte. Octauus quando religiosi exempti ecclesias et decimas recipiūt a laicis sine cōsensu diocesanorum. vel excōicatos admittūt ad diuina seu interdictos noīatim. aut instituūt vel destituūt in cōsultis episcopis in ecclesijs nō sibi pleno iure subiectis. vel quādo hospitalarij ꝛ tēpla-

rij plus ꝫ semel in anno celebrãt in eccia posita in loco interdicto vt defendũt ne cõfratres exẽptoꝝ seu iporum oblati q̃ in totũ nõ se trãstulerũt possint iudicari a locoꝝ ordinarijs. tũc ecclesie eoꝝ ipo facto sunt interdicte fm glo. ĩ. c. i. de iniuẽ. li. vi. ⁊ Archi. in. c. eporum. de pui. li. vi. et sequit Pa. in. c. cũ et plantare. de pui. et facit. c. si qs suadente. xvij. q. iij. ꝫuis glo. in. d. c. cũ et plantare. et cõiter doc. ibidẽ teneant q̃ nõ sint ipo iure. Sed ꝓma opi. mihi vr verior. Nonus ecclesia ꝺr interdicta qñ ẽ polluta humano sanguĩe vel semine. de q̃ dic vt. s. Cõsecratio eccie. ℔. viij. Decimo ĩcurrit interdictũ regni castri vel loci qñ dñs eoꝝ ipedit ne legatus aut nũcius pape possit exeq̃ iuũ offiũ ⁊ tãdiu donec ꝓsisterit ĩ rebi ꝓtumacia. facit exuagãs q̃ incipit. supꝫ gẽtes et regna posita sub ti. de offleg. Aduerte tñ hic q̃ lz in supdictis casib⁹ aliq̃ terra vel ciuitas vel ecclesia ipo iure subiaceat interdicto nõ tñ teneãt qs illud seruare añ declarationẽ ꝓ iudicẽ fiendã. ita q̃ ĩ ea celebrãs añ dictã declaratiõz nõ incidit in penas statutas ℨ nõ seruãtes interdictũ. de quib⁹ ℨ. dicẽt Interdictũ. viij. et hoc ꝓpẽ ꝓstitutoꝝ cõstañ. cõ alij. de qua. s. Excõicatio. viij. ℨ. tij.

¶ In q̃bus casib⁹ incurrit interdictũ generale vel spãle psonaꝝ ipo iure. Rc. q̃ in quattuor casibus. Primo⁹ qñ eps cõitas vel vniuersitas imponit exigit vel recipit collectas ab ecclesiasticis ⁊c̃. de quib⁹ in. c. clericis. de immu. ec. li. vi. seu qñ bona deposita in ecclesijs arestauerit. occupauerit. vel arestari aut occupari fecerit seu dederit in his auxiliũ. cõsiliũ vel fauorẽ sciẽter ipo facto ẽ interdicta. nec absoluit nisi de spãli mãdato sedis aplice. nõ obstãtibus quibuscũq̃ ꝓuilegijs. vt in. d. c. clericus. Secũdus qñ vniuersitas vel collegiũ ꝓmittit in terris suis vsurarios alienigenas cõducere domos vel eis locat ad exercendũ fenus ipo facto est interdicta. c. i. de vsuris. li. vi. Tercio⁹ qñ ꝓsona ecclesiastica regularis aut secularis cuiuscũq̃ ordis aut stat⁹ existat sciẽter celebrat vel celebrari facit in locis interdictis nisi fm ꝓmissionẽ iuris vel excõicatos publice vel interdictos ad diuina officia vel sacrã aut sepulturã admittit. tũc ipo facto ẽ interdicta ab ingressu eccie. ⁊ tãdiu donec satisfecerit ad arbitriũ eius cui⁹ iniam ꝓtemperãt. c. episcopoꝝ. de ꝓuile. li. vi. Hodie tñ sepeliẽtes excõicatos publice aut noiatim interdictos sunt excõicati ipo facto. cle. eos. de sepul. Quartus qñ vniuersitas ꝺcedit regalias aut ꝺcessas extendit ad psonas ecclesiasticas vel eoꝝ bona: nisi infra mensem reuocet ipo facto est interdicta. c. ⁊ si pignoratões. de iniuẽ. li. vi. Sunt alij casus interdicti. de quib⁹ ℨ. Suspensio. j. q̃ potius suspensiones noiant q̃ interdictũ cum etiã casu tercio ꝓcedenti.

Interdictum. v. que phibent tempore interdicti vel ĩ loco interdicto exerceri. Rc. q̃ omne spirituale. qõ reducitur ad sex. vt clarius intelligatur fm q̃ colligo ex Inno. Pa. et cõmuniter doc. in. d. c. nõ est vobis. et. c. fi. de excess. prela. et. c. qõ in te. de pe. et re. et. c. fi. de sen. ex. li. vi. Dñ aduerte et no. bene q̃ quicquid pertinet ad aliqõ sex infra positoꝝ intelligitur semper phibitum tempore interdicti. nisi vbi inuenitur in iure speciali. 1

¶ Et primo phibet omne exercitiũ deputatũ certo ordini ecclesiastico. Et hoc procedit siue sint clerici psbyteri siue inferiores. vt no. Pa. in. c. ij. de cle. excõ. mi. Et dicit exercere officiũ deputatũ certo ordini. puta qñ dicit epistolã: vt subdiaconus. euangeliũ vt diaconus. vel offerendo calicẽ. vrceos et hmõi. vt lector vel exorcista. et hmõi. vel dicẽdo matutinũ et aliud officiũ vt ebdomadarius ⁊ similia q̃ cõueniũt alicui ordini. Facit. c. si quis epus. el. ij. xi. q. iij. vnde talia exercentes sunt irregulares ipo facto. Secus esset si exerceret aliqõ quod non est deputatum certo ordini ecclesiastico. sicut cantãs responsoria vel psalmos nõ officiando principaliter sed tanq̃ ꝙlibet alius laic⁹. Itẽ nec auditio diuinoꝝ ptinet ad certũ ordinẽ et talia exercẽtes tpe interdicti nõ erunt irregulares nisi auctorizando audirẽt diuina. puta. qr ꝓlatus facit celebrare. qr sic esset irregularis fm glo. in cle. archiepõ. de priuil. 1

¶ Otrũ benedictio solẽnis episcopi sit prohibita tali tempore. Rc. q̃ sic. qr eã facit rõne ordinis. xcv. di. c. ecce ego. nisi in festiuitatibus. de quibus infra. nõ añt simplex phibet. nec benedictio pere vel baculi peregrinoꝝ. qr nõ ptinent ad ordinẽ. et idẽ potest dici de benedictõne vestimentoꝝ illoꝝ qui volunt intrare monasterium vel tercium ordinẽ beati Francisci q̃ licite potest fieri. 2

¶ Secundo phibetur ministratio sacramentoꝝ exceptis eo mõ quo cõceduntur de iure de quo vide. ℨ. in. c. se. 3

¶ Tercio phibetur celebratio diuinoꝝ. vt in. c. responso. de sen. ex. de cle. excom. mini. c. ij. et iij. Sz quid venit hic noie diuini officij. dic solum modo ordinatum in breuiario vel missali. vt. ℨ. ptz in. c. se. ℨ. i. cum sequentibus. 4

5 ¶ Quarto ꝓhibetur collatio ordinũ nisi vt .j. dicam in .c. se.

6 ¶ Quinto ꝓhibetur sepultura ecclesiastica. tñ ex cimiteriũ et ecclesiã lz sine officio. cũ officio nõ aliter clericꝰ incurreret penas positas ꝑ tales. de quibus .j. dicet in .c. se.

7 ¶ Sexto pulsatio cãpanarũ. ar. d. c. alma. Si tñ laici pulsarẽt sine eoꝝ cõsensu. clerici excusant fm Jo. de deo. Hoc intelligo de pulsatõe ꝓ horis canonicis. qz aue maria vel cãpane ꝺ festo vel ꝓ alio signo cõi ꝓ horis nõ credo sint ꝓhibite.

8 ¶ Septimo apertio ianue ecclesie tpe celebrationis officij. nisi ꝓut .j. dicet in .c. se.

9 ¶ Vtrũ ꝓfata ita ꝓhibeant in ecclesijs exemptis. sicut in alijs. R. q sic. vt in .c. anẽte. de ꝓuil. li. vi. et ita seruabũt sicut faciunt alie ecclesie celebrãdo fm modificationẽ .c. alma. de sen. excõ. li. vi.

Interdictum. vi.

Que cõceduntur tpe interdicti generalis locoꝝ vel specialis vel singularis. R. q vndecim.

1 ¶ Primũ celebratio officioꝝ diuinoꝝ et missarũ in ecclesijs et monasterijs sicut fiebat añ interdictũ cũ ista modificatione. tñ. s. submissa voce. ianuis clausis. campanis nõ pulsatis. excõicatis et interdictis exclusis. in .d. c. alma. ℣. addicimꝰ. Aduerte hic q istud .c. alma. loquit de generali et speciali interdicto tã hoim q̃ locoꝝ. nõ de singulari interdicto alicuiꝰ ecclesie fm glo. in .d. ℣. addicimus. et ideo ibi nõ posz celebrari. ℣. nota bñ. qz pauci aduertũt.

2 ¶ Sed q̃ro a quibus celebrari debẽt ꝑfata diuina. R. Archi. in .d. c. alma. q a ꝓprijs clericis ecclesiaꝝ vel monasterioꝝ monachis. nisi et ipi essent interdicti. vt .s. interdictũ. i. ℣. xi.

3 ¶ Qui ꝑñt admitti ad ista diuina. R. q nullus nisi clerici aut monachi illarũ ecclesiaꝝ in quibꝰ celebrant. vñ aliarũ ecclesiarũ clerici vt monasterioꝝ monachi nõ ꝑñt admitti fm Archi. in .d. c. alma. Lal. tñ vt refert Ge. in .d. ca. alma. tenet q post factũ nõ essent irregulares. sed ante factũ nõ auderet cõsulere q quis admitteret religiosos vel clericos extraneos. Fe. de. cõsilio. lxxvij. dicit q videtur absurdũ tales non admittere. et Jo. an. dicit q est nimis durum tenere q nõ admittant. Et credo q sit verius q ꝑñt admitti omnes clerici aut religiosi aliarũ ecclesiaꝝ. et verbũ canonici q̃ clerici ecclesiarum restringit distributionẽ nõ auditionẽ seu celebrationẽ quam permittit sicut ꝓius poterant interesse. et nunc similiter. Facit. ad hoc. d. c. q in te. Seculares autẽ eo terris nõ interdictis nullo mõ possunt admitti. vt in .d. c. licet. ar. c. quoniã episcopi. de ꝓuile. li. vi. quia quod ꝓ ꝓuilegiũ vni cõceditur alteri denegatũ cõprobatur.

¶ Vtrũ cum alicui singulari ꝑsone cõceditur vt modo ꝓmisso. s. ianuis clausis ꝛc. possit celebrare vel audire diuina tempore interdicti. eiꝰ familiares qui nõ dederũt causam. et domestici possint admitti ad audiendum et celebrãdũ sibi officium diuinũ. R. q sic. vt in .d. c. licz vobis. ℣. cõceditur. Et quid cõprehendatur sub istis. vide. s. Familia. nisi ob istã cãm in fraudem sint assumpti. c. vlti. de ver. sig. li. vi. 4

¶ Quid si nõ sit singularis ꝑsona sed cõuentus aut collegium cui cõcedit auditio diuinoꝝ tempore interdicti. nunquid eius familiares domestici similiter sint admittendi. R. q nõ. vt in .d. c. licet vobis. ℣. nõ sic. nisi ꝓ hoc habeant ꝓuilegium. vt ibi. 5

¶ Quid si in cõuentu vel collegio nõ sunt nisi tres quoꝝ duo sunt infirmi. nunquid tercius poterit celebrare cũ familiari. R. Hosti. in .c. q nonnullis. de ꝓuile. q sic. ne ꝓuilegiũ sit inutile sicut cõcedit singulari ꝑsone. vt in .d. c. licet. dummodo nõ dederit causam interdicto vt in .d. c. licz. Archi. dubitat. sed ego credo verum dictum Hosti. 6

¶ Quomõ debet intelligi ꝓuilegiũ quo conceditur aliquibus religiosis q tpe interdicti possint recipere ad diuina cõfratres suos. R. q debet intelligi de illis cõfratribus qui licet in seculo remanent tñ eoꝝ ordini sunt oblati mutato habitu seculari. vel etiaz qui inter vivos bona sua dederũt eis retento vsufructu in vita sua. vt in .c. vt ꝓuilegia. ℣. i. de ꝓui. et. c. cũ et plãtare. ℣. de cõfraternitatib⁹. ibidẽ. 7

¶ Quid si ꝓuilegiati vt admittant tempore interdicti dederũt causaz interdicto vel eoꝝ dolo culpa vl fraude sint interdicti sentẽtia ꝑlata. vel ad perpetrandum delictũ. cuius occasione interdictum latum extitit dederunt auxilium. cõsilium vel fauorem. Respon. q nõ obstante ꝓuilegio nullo modo admitti possunt vt in .d. c. licet. ℣. fi. 8

¶ Que missa potest celebrari. R. Ge. in .d. c. alma. recitat et sequitur Jo. an. et Lal. q etiã peculiaris licet Jo. mo. tenuerit q solũ conuentualis poterat celebrari. 9

¶ Conceditur aliquibus vt tẽpore generalis vel specialis interdicti locoꝝ possint celebrare in suis sestis ianuis apertis sicut minoꝝ⁹ et ꝑdicatoꝝ nunquid poterũt tales alios admittere ad celebrandũ. Respon. Innocẽ. 10

et Hosti.in.c.vt priuile gia.de priuile.q si pri
uilegiū sit eis datum psonaliter nō possunt.et
tunc personaliter cōceditur cum dicitur cōce
dim⁹ vobis vt possitz celebrare. Si vero psona
liter nō esset datū sicut cum dicitur.cōcedimus
vobis vt in vestris ecclesijs celebretur.tūc pos
sunt admittere alios ad celebrandū. Sic ē pri
uilegiū fratrū minorū et predicatorū.

ii ¶ Utrū seculares et quicūcz alij possint extra
ecclesiam pdicta diuina officia auscultare. ℟.
Hosti.q excōmunicatis et interdictis nō licet
audire diuina.necz licet clericis ita alte dice
re q audiant deforis. Intellige studiose. pñt
enim ita alte dicere q se audiāt in choro ad in
uicem etiā si sic dicendo audirent ab extra.ar.
d.c.alma. Similiter nō est eis aperienda fene
stra vel hostium vt videant elevationē corpis
christi et hmōi.nec pax extra portāda.nec ad
offertorium post euangeliū admittendi. Ad p
dicationem tū possunt admitti libere.nec di
stinguitur an dederit causam vel nō.vel sint ex
cōmunicati vel nō.vt i.c.respōso. de sen. excō.
iuncto.c.eps nullū.de cōse.di.i.

12 ¶ Utrum dicentes officiū per viam vel extra
ecclesiaz tempore interdicti generalis vel spe
cialis locorū frangant interdictū. ℟. q si hoc
faciant studiose vt seculares audiant.sic violāt
interdictū.vt pbatur ar.c.fi. de priuile. li.vi.
vbi patet q etiam celebratio diuinoz extra ec
clesiam pbibetur tali tempore. Secus autē si
dicendo a casu seculares transeuntes audiant
tum quia quod modicuz est ratio apprehendit
quasi nihil.ij.pbisi.tum quia non cōtra ratio
nem legis.

13 ¶ Utrum liceat clericis vel laicis in loco in
terdicto legere euangelium vel psalmos et hu
iusmodi. ℟. Respondeo q sic. sicut et predicare.
14 sicut ante dictum est.

¶ Utrū tpe generalis vel specialis interdicti
locoz possint seculares et alij orare in ecclesia
oratione priuata. ℟. monal.q sic.qz talis actus nō
cōtinetur sub aliquo pbibitoz.vt pz.s. Itē
tenet Rodo.q etiam si sint ipi orantes inter
15 dicti vel illa ecclesia pñt orare oratione priuata.

¶ Utrū introductio post partū et benedictio
nuptialis possit celebrari tempore interdicti.
16 ℟. Io.tenuit q nō licet.

¶ Secundū qd cōceditur est celebratio diuinoz
officioz et missaz alta voce et solēniter ianuis
aptis.pulsatis campanis et oībus interdictis
admissis.solummō excōicatis exclusis Et hoc
solū cōceditur in festiuitatibus natalis dñi. pa
sce ac penthecostes assumptōis virginis glo
riose. Ita tñ q illi quoz cā interdictū est latū
alteri nō appropinquet.vt in.d.c.alma. Extē
ditur ℟.c.ad festū corpis xpi et eius octauā p
Martinū.v.et Eugeniū.iij.in extraua.q incipit. Excellentissimi. Gz aduerte q ista celebra
tio si fieret ab interdictis psonis essent irregu
lares.vt.s.pz. Sic si ecclia essz spāliter inter
dicta.qz.d.c.alma.intelligit qñ interdictū est
generale locivel spāle fm glo.ibidē.

¶ Utrū habētes priuilegia vt in suis festiuita- 17
tibus celebrare possint.vel i suo iocūdo aduen
tu.vt de tēplariis dz in.c.vt priuilegia. de priuil.
possint celebrare nō seruata moderatōe huius.c
alma. ℟. Io.an.et Archi.i.d.c.alma.q nō.qz
eoz priuilegia p istud.c.reuocant q ad hoc. Se
cus si priuilegia obtinuerūt post istud.c. alma.
¶ Quero q hora dies incohabit. ℟. Io.mo. 18
in.d.c.alma.q qñ dies incipit lucescere.qz di
es dz a diau qō est clarū.q mane et vesperā cō
prehendit.in illud.vespe et mane dies vnus.
de of.dele.c.cōsuluit.in aut. de iudi.§.sedebūt
/Io.an.ibidē dicit q incipit in vigilia festi ad
vesperas q ad celebrationē officioz. de fer.c.ij.
et q ptinuare poterūt vsqz ad vesperas crastine
diei inclusiue. Gz pletoriū et reliq post vespe
ras cantare nō poterūt fm formā pdictā.c.al
ma.piura allegata. Archi. vero cōcor.cū Io.
an.sed addit q in vesp̄is cōpletoriū ptinet.xi.
q.iij.si qs eps.el.ij.et.xcij. di.c.vlti.vbi Laur.
Hugo.et Io.Bno. Et hoc dicit pbari p.d.c.
ij.vbi Ale.dicit q sicut magnitudo diei exigit
tardius terminari ita. Itē pbat qz pdicta cō
cessio.c.alma est gratiosa et fauorabilis.et sic
est larga interptatio fienda.c.cuius. de pben.li.
vi.et hoc sequit Se.in.d.c.alma.et sic iz con
suetudo.et sic tene. Dñ Fede.cōsilio.cxi. dicit
q sicut generaliter pmittit celebratio diuino
rū officioz sic intelligēda est pmissio generali
ter.de quo de cōiugi.lepro.c.ij.de priuil. quia
circa.maxime cum hoc sit fauorabile.et per cō
sequens ampliandū.et sit priuilegium prīci
pis.et sit late interpretanduz. Et ideo in istis
festiuitatibus potest episcopus altaria et vir
gines cōsecrare. et vela benedicere. et illa im
ponere monialibus.et calices et paramēta be
nedicere.et similia.vt est benedictio aque. be
nedictio abbatisse.et abbatis.quia sub nomi
ne diuinoz ista veniunt.quia sacramēta nō
sunt cum sint tm septē. hec Fede. Similiter pt
sacerdos benedicere sponsas.aquaz. et hmōi.
et aspersionē facere.candelas et olivas simili
ter benedicere. Intellige tñ q fiant a psonis
nō interdictis. qz ptinēt ad ordinē vt de aqua

de cõse. di. iij. c. aquã. De benedictõe paramẽtorũ pz de pse. di. i. c. vestimenta. et. c. cõsulto. de sacra vnc. c. vnico. in fi. de cõse. eccle. vel al. c. penul. aliter essent irregulares. vt ptz. Nec esset de alijs que rõne ordinũ nõ conueniũt vt benedictio mẽse. gratiarũactio post mẽsam. et similia. Limitare tamẽ benedictõz mẽse et gratiarũactõnes licere dummõ nõ fieret in forma officij. An aũt alijs tpibus a dictis festiuitatibus hoc possit. R. Fede. ibidẽ. q sic. sm moderationez. d. c. alma. et sm q diuina officia pñt celebrari. alĩs nõ.

19 ¶ Terciũ qõ cõcedit est pnia quorũcũq tam infirmorũ q sanorũ dummõ excõicati non fuerint. Intellige si fuerunt excõicati ꝓpter delictũ ꝓpter qõ interdictũ est positũ. nõ de excõicatis ex alia cã. qz si sic sũt excõicati nõ pñt absolui pterq in articulo mortis et exceptis illis quoz culpa latũ est interdictũ. vel dederũt auxilium. cõsiliũ. vel fauorẽ delicto ꝓpter qõ latum ẽ interdictũ. nisi prius satisfecerint si possunt. vel de satisfaciendo prestiterint idoneam cautionẽ. aut si hoc nõ possunt nisi iurauerint qõ cum poterũt satisfaciẽt. et ad satisfactionẽ faciendã p illos qui possunt et tenent dabunt auxiliũ. cõsiliũ. et fauorẽ. ac iuxta posse suũ laborabũt ad hoc fideliter. vt in. d. c. alma.

20 ¶ Utrũ absolutio generalis possit fieri tpe interdicti. R. Jo. cal. q sic. qz nõ est officiũ diuinũ. sed hec nõ est bona rõ. qz bene ptinet ad ordinẽ. vnde si talis faciens absolutionẽ generalẽ esset interdictus. efficeret irregularis. sed ideo licet qz sicut penitẽtia omnibus concedit ita et absolutio siue generalis siue particularis.

21 ¶ Quartũ qõ cõceditur est sacrm eucharistie qõ morientibus tm permittitur. c. ꝓmittimus. de sen. excõ. et etiã damnatis ad mortẽ. cle. i. de pe. et re. sed nunqd debeat eis deferri cũ campanella. R. Cal. q sic. sm morẽ cõsuetum.

22 ¶ Utrũ sanis possit dari. R. q nõ. etiã si sint sacerdotes nõ celebrãtes. qz qõ nõ est cõcessuz intelligit ꝓhibitũ in pñtis. ij. q. v. cõsuluisti. nec ob. c. quod in te. de pe. et re. vbi dicit cõcedi viaticũ cui cõcedit pnia. qz verũ est et ꝓpter tunc dicit viaticũ. qñ datur morientib9 sed qñ datur sanis nõ ꝓpter dicit viaticũ sed eucharistia. et ideo sanis siue clericis vel laicis denegatur. Intellige in clericis nisi qñ celebrant: quia tunc cõmunicare tenent. Jo. an. vt refert Se. in. d. c. alma. dicit q est dubiũ dicere q etiam clericis sit interdictũ corpus xpi. Unde Se. ibidẽ dicit q clericis illius ecclesie pt cõcedi corpus xpi. qz nõ est eis ꝓhibita participatio sacramentorũ nec officiorum diuinorũ. vt in. d. c. patet. quia possunt secrete celebrare. et sic sumere corpus christi. et hoc magis placet et tene. qz verius est.

¶ Utrũ saltẽ debeat dari corpus xpi illis secularibus quibus conceditur audire diuina. ꝓ c. alma. vt dictũ est. R. Arch. in. d. c. q licz. alĩ qui dixerint q sic. tamen verius est q nõ. qz in c. si snĩa. de sen. excõ. li. vi. ponuntur vt diuersa auditio diuinoz et ꝓceptio sacramentorũ. Et ideo teneo q nõ pt dari. 24

¶ Utrũ mulieribus pregnantibus ꝓpinquis partui. R. Pa. i. d. c. qõ in te. fuit diuersa opi. sed sibi placet vt cõsideret cõditio mulieris et si imminet periculũ mortis ꝓbabiliter. tũc poterit eis ministrari viaticũ. et placet. idẽ in intrantibus mare et obsessis sm ꝓdictã dist.

¶ Utrũ cõcedat extrema vnctio. R. q nõ. vt dicit Pa. in. c. responso. de sen. excõ. et do. An. de but. in. c. nõ est vobis. post alios. de spõ. nec etiã clericis sm Jo. an. et Cal. 25

¶ Sed nunqd officiũ recõmendationis aie cõcedatur. R. Cal. q sic. qz videt annexũ sacramento penitẽtie.

¶ Quintũ qõ concedit est sacrm baptismi. ne dũ parulloz sed etiã adultoz. vt in. c. quomã. de sen. excõ. li. vi. Et catheclsmus. et totũ officiũ baptismi tanq accessoriũ cõcedit. et tenet Cal. q si etiã qs baptizaret i eccia interdicta spãliter nõ incurreret irregularitatẽ. cuius si honeste alibi possit fieri nõ liceat. 27

¶ Sextũ cõfectio chrismatis in die ionis sancta. d. c. quomã. Intelligit tũ Archi. ibidẽ q nõ pt cõfici alta voce neq cãpanis pulsatis: sz cũ moderatõe. c. alma. s. ianuis clausis ẽ. 28

¶ Septimũ qõ ꝓcedit est sacrm confirmatõis qõ etiã adultis pt exhiberi. d. c. qñ.

¶ Octauũ qõ cõcedit est sacrm mrimonij qõ legitime pt tali tpe cõtrahi. sed benedictio nuptialis sm Bo. ꝓhibetur Pa. in. c. nõ est vobis. vbi de hoc no. de spon. dubitat. sz mihi videtur q cõcesso principali cõcedatur et accessoriũ. c. accessoriũ. de re. iur. li. vi. Attamen securius est abstinere nisi in diebus in quibus licet celebrare publice. 30

¶ Nonũ qõ cõcedit est sepultura ecclesiastica q solũ clericis cõcedit qui seruauerũt interdictũ. sine pulsatione campanarũ tm et solẽnitate et cũ silentio. d. c. qõ in te. sed hodie etiã credo possint sepeliri cũ officio sine nota dicto. ꝓ ar. c. cui licet. de re. iur. li. vi. sm moderationez tm. c. alma. sm Fede. cõsilio. lxx. et etiaz cũ cam 31

panis et alijs cõsuetis in diebus in quib⁹ po-
test publice celebrari.

32 ¶ Sed qd si ecclesia est spāliter interdicta nūl
quid ibi sepelient. R. Anno. et Jo. in c. tāta.
de excess. prela. q fm quosdā nō possunt ibi se-
peliri. Jo. tñ tenet q sic. qz qd facit interdictū
gñale generalit facit. spāle spāliter. l. si duo. ī
fi. ff. de admi. tu. Pa. in. c. qd in te. tz q clerici
eccie spāliť interdicte possint ibi sepeliri. alijs po
q nō sunt clerici talis ecclesie spāliter interdi-
cte dīnt. in ecclesia alia nō interdicta sepeliri.

33 ¶ Utrū penitētes et absoluti sint tumulandi
in ecclesia vel cimiterio silr sic clerici. R. doc
q nō. si tñ de facto sepelirent nō sunt exhumā-
di. Sz si alibi sepelianť cessante interdicto tūc
sunt ad ecclesias deferendi.

34 ¶ Utrū cōfratres q ex priuilegio religiosoz
quoz sunt cōfratres admittunť ad diuina. pos
sint sepeliri in eccia interdicta. R. q non. lz in
alijs libere possint eligē sepeliri. d. c. pulegia.

35 ¶ Utrū sepultura ecclesiastica cōcedať oibus
in dieb⁹ in qbus lz celebrare soleniter vt dictū
est. R. Cal. tz q sic. nisi spāliter sint interdicti
vel causam dederint interdicto. et placz mihi
sua opi. lz Jo. an. et Jo. de ligna. et Le. i. d.
c. alma. teneāt cōtrariū quo ad laicos. Fede. et
tiam tenet p silio. qi. q clerici officiādo istis fe
stiuitatib⁹ circa sepulturā ñ efficiūť irregulares

36 ¶ Utrū pulegiatus tpe interdicti sup admis
sione ad diuina vel receptōe ad sacra possit sepe
liri ī cimiterio. R. Cal. q sic. et idē videť etiā
si solū esset pulegiatus sup auditōe diuinoz
solū nō facta mentōe sacroz p regulā cui excōi
camus viuo et etiā mortuo.

37 ¶ Utrū mortuaria et alie oblatōes possint
recipi p defunctis tpe interdicti vel ab ipis in
terdictis. R. q sic. si mortui sunt penitētes et
p eis orandū est. vi. q. iij. quicūq; intra.

38 ¶ Decimū quod cōcediť est ordinū collatio.
vt no. Anno. in. d. c. nō est vobis. Videť tamē
velle q solū clericis possint dari sed nō laicis.
sed Pa. in. d. c. et in. c. qd ī te. dicit q posset at
tentari q ex necessitate poterūt etiā laici ordi
nari in loco interdicto sic dictū est de chrisma
te cū nō fiat baptismus sine eo. d. c. quoniā. qz
ex quo ꝛcedunť aliqua q nō nisi p clericos pos
sunt cōferri cōsequenter pmittunť et ea sine q-
bus. ar. c. quoniā. de sen. excō. li. vi. sed sine ne
cessitate nec laici nec clerici pñt ordinari in lo
co interdicto. sed alibi ordinenť si ipi nō sunt
interdicti quia possunt.

39 ¶ Undecimū qd cōceditur. sed est spāle epis
et alijs superioribus vt vbilibet possit cū altari
portatili celebrare et celebrari facere. et audire
diuina q̄uis sit interdicta terra. ciuitas. vel ca
strū seruato tñ qd dictū est. s. iaunis clausis. cā
panis nō pulsatis. interdictis exclusis. vt ī. c.
fi. de priuile. li. vi. habeť et no. simile pulegiū
habeť frates minores. et pdicatores. c. qz ī bis.
de puit. et no. in. d. c. fi. in glo. Secus si esset in
terdicta ecclesia vel aliqs locus singularis qz
nec eps nec fratres pdicti possent ibi celebra-
re. vt no. Jo. an. in. c. q̄sinit. de cle. nō residen.
et sequiť ibi Pa.

¶ Duodecimū quod cōceditur imo percipitur 40
omnibus obligatis ad dicendum officium vt il
lud quotidie et integre dicant. licet ipi specia-
liter. singulariter sint interdicti sigillatim ta-
men debent dicere sic vt dictū est de excōmuni
catis. s. hore. ff. v

Interdictum. vij. violantes incur-
runt penas septem.

Prima est irregularitas bā. incurrit 1
ois cleric⁹ q lz nō sit ipe interdictus tñ exercet
aliquid deputatū certo ordini in loco interdi-
cto nisi fm qd pmittiť a iure. vt. s. dictū ē. In
telligit h Fede. cōsilio. vij. versi qñ publice et
palā more solito celebrať. sicut dicimus de ex-
cōicato vel interdicto sicut prius celebrāt. in
cle. pe. de sen. excō. Silr existens interdict⁹ sim-
pliciter si exercet aliquid deputatū certo ordi
nivbicūq; est irregularis. c. is q. et. c. is cui. de
sen. excō. li. vi. et. c. cū eterni. de senten. et re iu-
di. li. vi.

¶ Secūda q supradict⁹ est ineligibilis ita q 2
nō pt eligere nec eligi. d. c. is qui.

¶ Tercia q supradict⁹ sit impostulabil ita q 3
nō pt postulari. c. i. de postu. pla.

¶ Quarta q talis est bñficijs ecclesiasticis 4
spoliandus. et si monach⁹ vel monialis est dq
retrudi in artiori monasterio ad agendū peni-
tentiā. c. postulastis. de cle. excō. mini.

¶ Quid si talis celebrat nō in loco interdicto 5
nec ipe interdictus sed tamē plonis interdictis
R. q nō est irregularis. est tñ interdictus ei in
gressus ecclesie donec satisfaciat ad arbitriū
illius cuius iniam cōtempsit. c. epoz. de pnit.
li. vi. Silr fm Fede. vbi. s. Quādo admitteť
laici aliunde deuenientes ad diuina in ecclesia
interdicta existente in loco interdicto generali
ter vel specialiter.

¶ Sed qd si tales clerici exercent ea q nō sunt 6
deputata certo ordini. vtputa. cantare in cho-
ro legere psalmos vel epistolā. sicut faciūt alij
laici. R. fm An. ī. d. c. tāta. et sequiť Pa. in. c.
q̄. de cleri. excom. mini. q non incidunt in pre-

fatas penas. iurisditionalia tñ exercere pñt, vñ ⁊ excõicare ⁊ absoluere pñt si ipi nõ sunt interdicti, dicit tñ Pa. in. d. c. ñ. q nõ dñt absoluere cũ illa solennitate. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. sed ei nõ credo quo ad absolutionez. qz absolutio a excõicatione siue cuz illa solẽnitate siue sine ea nõ potest impendi ab interdicto. ſz si ille qui impedit non sit interdictus. tunc absoluere potest etiã cũ illa solennitate. qz cũ absolutio pmittitur ergo ⁊ solennitas consueta. Anno. tñ ⁊ Jo. ⁊ Laudu. cõcordãt cũ Pa. ⁊ ãddunt q efficeretur irregularis qui absolueret cũ pfata solennitate. sed eis nõ credo rõne pdicta. Item fm Buliel. Durã. similiter est irregularis clericꝰ q solennit in cimiterio sepelit hoiem interdictũ. ar. c. ſ. de postu. pla. ſz ego dico similiter si hoiem nõ interdictum sepelit in loco interdicto solenniter. ſ. cum officio solito. rõ qz istud qpetit certo ordini fm q cõiter seruat. no. etiã aliã penam in cle. eos. de sepul. de qua. s. excõicatio. vij. casu. xxxvj.

7 ¶ Quinta pena est q clericus qui non seruat interdictũ loci est suspensus ab officio ⁊ beneficio. d. c. tanta. de excess. prela. in tex. ⁊ in glo. ⁊ sequũtur cõiter docto.

8 ¶ Sexta pena est contra religiosos quoscũq ſz excõicationis q̃ non seruant interdictũ cuz matricẽ ecclesiaz loci seruare sciũt. qõ intelligo de generali interdicto. qz si singulariter eccia mẽis eẽt interdicta nõ bz locũ in cle. ex frequentibus. de sen. ex. si Romo matrix eccia nõ seruaret solũ incurrerẽt penas q̃s ⁊ clerici incurrũt. de quibus in isto capitulo dicitur.

9 ¶ Vtz laici nõ fuãtes interdictuz incurrãt aliquã penã. R. q nulla inuenit in iure ipis ipposita peccarẽt tñ mortalit si ꝺ sacerẽt in otẽptuz eccie. alꝰ nõ nisi in q̃tuor casibꝰ posit in cle. ſ. de sepul. ⁊ cle. grauis. de sen. ex. de qbꝰ hẽs. s. excõicatio. v. casu. xv. ⁊ excõmũicatio. vij. casu xxxvj.

10 ¶ Sz nũq̃d laici tenent de eccia exire si sacrum dos recipit interdictũ ad dina. R. Jonal. q nõ. nec peccat audiẽdo ſz solus sacerdos.

11 ¶ Vtz clericus simpler q̃ bz tñ primã tonsuram incidat in penas pdictas sicut alij clerici ¶ R. Hosti. q sic. si in officio suo cantet. ſ. tanq psalmista. vt in. c. psalmista. xxij. di.

12 ¶ Vltima q clericus decedẽs interdictus priuat ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

INterdictum. vij. quo relarat. R. q aut interdictuz fertur ad tempus sicut cũ q̃s interdicitur vsq ad ãnũ vel donec satisfecerit. vel ta libi morer. ⁊ tũc nõ requiritur absolutio aliqua post tale quid. q tranno transacto vel satisfacto vel recedẽdo tale interdictũ est amotũ ipso facto et licite post hoc celebrat quis. Ita no. Pa. i. c. nõ est vobis. de spon. nec distingno an sit a iudice vel a iure. qz in vtroqz bz locũ qõ dixi. et idẽ dic de quacũq alia suspensione tã iuris q̃ hois. Nec de snia excõicationis ad tps. qz requiritur absolutio. ita no. doc. in. c. ſi. de ma. qtrac. cõtra inter. ecclesie. et ibi reddũt rõem eẽ qz excõicatio reqrit certã formã in absolutõe. sed in interdicto vel suspẽsione sufficit cõster de mẽte iudicis. ⁊ lz aliq dubitẽt de excõicatione lata a papa ad tps. tñ tene q requirit absolutio nisi apte cõstet papã velle eũ absolutũ esse fm do. Anto. et sequit Pa. in. d. c. fi. Si vero interdictũ vel suspensio nõ est lata ad tps sed simpliciter. tunc reqrit absolutio. et si est a iure pt absoluere ordinarius vel legatus sedis aplice. nisi eũ cõdidor iuris sibi vel alteri reseruauit. ar. c. nup. ſ. in scõo. ꝺ sen. ex. Si aũt sit a iudice sic ille q tulit pt absoluere vt ei supior tñ ⁊ nõ alius. aut de mãdato eiꝰ q̃ ea tulit. xxiij. q. i. si petrus.

¶ Vtrũ sit seruanda aliqua forma in eius absolutione. R. Jo. q sic. dicẽdo reuoco. vel remoueo vel absoluo ⁊ similia verba. Debẽt etiam iniũgi eis vt satisfaciãt fm qõ dicit de excõmunicatõnis absolutõe. qz in hoc ambulat pari passu. vide. s. absolutio. iij. ſ. i. 2

¶ Vtrũ interdictũ possit ad cautelã relaxari. R. q generale interdictuz nõ potest. c. presenti. de sen. excõ. li. vi. Sed si interdictũ sit singulare cõtra personam sic potest relaxari ad cautelam. ar. a cõtrario sensu. d. c. presenti. Ratio. quia specialiter interdicto oĩa sacramenta negantur donec absoluatur. et sic idem est qõd et de excõmunicatõne a qua quis absoluitur sub cõditione. vt in. c. solet. de senten. excom. li. vi. hoc tenet Jo. an. et Bar. in. d. c. ꝓsenti. Limitat hoc si penitet. alꝰ nõ. qz sic relaxatio daret causam peccandi nisi forte in casu sicut cũ absoluitur inuitus ab excõmunicatione. de quo s. absolutio. iij. ſ. vij.

¶ Vtrũ episcopus vel alius possit suũ interdictũ suspendere. R. Lau. Tancre. et Din. q sic. vt no. in. c. ad hec. el. ij. et. c. directa. et. c. ꝓterea. de appel. 3 4

¶ Vtrum per appellationẽ sequentẽ suspendatur interdictũ latum. R. q nõ. nisi eius effectus sit suspensus ad tps. qz sic potest appellari a sententia suspensa sicut a cõditionali. d. c. ꝓterea. Et hoc intellige de interdicto vt suspẽsione. Secus i sentẽtia excõicationis cui⁹ effe-

ctus nunq̄ p̄t relaxari nisi in toto absoluatur. c. cum desideres. de sen. excō. hoc no. Hosti. in d. c. ad hec. Hoc intellige de interdicto a diuinis et sacramētis et alijs spiritualib⁹. Secus esset in interdicto a temporalib⁹. vtputa. q̄ nō ingrediat̄ possessionē talem. ff. de appel. l. cōstitutionis. vnde Jo. an. in. d. c. is cui. restringit soluz in mere spualibus per que ligatur aīa. et ideo per appellationez suspenditur interdictū a beneficio: ⁊ suspensio. de quo. vide. j. Suspēsio. ij. §. primo.

5 ¶ Vtrū priuilegiū cōcessum a legato a latere quo interdicti tempore valeat celebrare interdictis et excōicatis exclusis valeat quantū ad snias suas et suoꝝ successoꝝ ordinarioꝝ. R. fm Lau. q̄ sic. nisi spālit̄ a successore reuocet̄. tenet idem q̄ etiā valet quo ad sententias pape. ar. d. c. dilectus. el. ij. de rescri.

6 ¶ Vtrū papa dante licentiā celebrādi in ecclesia specialiter interdicta relaxet̄ eo ipo interdictū. R. fm Ho. in. c. vt p̄uilegia. q̄ nō.

7 ¶ Vtꝝ de auctoritate epi possit quis celebrare in ecclesia interdicta. R. fm Hostiē. in. d. c. ad hec quoniā. q̄ nō. quia istud pertinet ad solum papā. de priuile. c. cum et plantare. Sec⁹ esset ī cessatione a diuinis. quia posset eps excipere quos vult et subijcere et tempus et modū determinare fm Jn. in. d. c. vt priuilegia. Et idem tenet in ecclesia p̄ eū interdicta. allegat d. c. dilectus. sed nō potest cōcedere vt persona interdicta vel suspensa celebret nisi p̄ delicto alterius sit suspensa ab eo.

Interdictum. ix. quando non indiget relaxatione. quia ipso iure non tenetur quis seruare. Respō. q̄ in duobus casibus.

1 ¶ Primo quando fertur cōtra participantes cū excōmunicatis in casu quo minorē incurrūt excōmunicationē sine canonica monitione p̄missa. tunc nullum est ipo iure sicut et suspēsio quelibet Intellige si feratur ab inferiori a papa. c. statutū. d sen. excō. li. vi. Et dicitur canonica monitio ⁊ legitima quādo nominatim admonentur. als non. vt in. c. constitutionem. eo. ti. et li. contra alios vero licet debeat p̄cedere monitio quando fertur pro cōtumacia fm Jn no. in. d. c. ad hec quoniam. tamen tenet similiter si p̄feratur sine scriptis q̄uis iudex incurrat penam. de qua in. ca. i. de sen. excō. li. vi. et s. excōicatio. ij. §. ij. Sz magis breuiter dic q̄ in illis casib⁹ in quibus snia excōicationis nō tenet. sic nec interdictū. de quo vide. s. excōicatio. iij. per totū. Secundo quādo interdictū est latum p̄pter aliquos. ⁊ ipi nō seruant eum. tex. est in. c. petisti. de priui. Sed aduerte fm Ho. ibidem. q̄ si ciuitas vel ecclesia est interdicta p̄pter aliquem. i. propter eorū delictum. tūc licet ipi violent alij tamē seruare tenentur. si autem sit positum p̄ eorum querela ad eorū vtilitatem. tunc si ipi non seruant nec alij seruare tenentur. et sic efficitur nulluz. d. c. petisti. et sic eum intellige.

¶ Vtrū q̄ interdictū est nullū. tn̄ matrix ecclesia seruat teneant̄ religiosi illud seruare. R. q̄ sic. aliter incurrunt penā excōicationis. cle. ex frequentibus. de sen. excō. in glo. 2

Interesse fm Bar. in. l. vnica. C. de sen. que pro eo q̄ īter. profer. proprie et stricte est extimatio alicuius vtilitatis non habite propter alicuius factum iniustum vel cōcessionem iustam. et est duplex. aliud lucri cessantis. et hoc est quando homo impeditur a lucro quod fecisset si talis pecunia sibi restituta fuisset vel si talis lesio sibi nō fuisset illata et hmōi. Aliud est interesse damni emergentis. et hoc duplex. aliud ī re: aliud extra rem. Interesse damni emergentis in re vel circa rem. quod etiam dicit̄ intrinsecuz fm Bar. vbi. s. et istud est ipa res seu eius extimatio. vl̄ id qd̄ p̄uenit immediate ex ipa re vt fructus et partus et huiusmodi ponitur exemplū. vendidisti mihi vinū quod valebat. xx. et tibi tradidi precium nec dedisti nūc valet. xl. si tradituz fuisset tantū habiturus erā. et de hoc. ff. de ac. em. et ven. l. si sterilis. §. cū per venditorē. Interesse extra rem vel extrinsecū est quod p̄uenit nō ex ipa re sed p̄pter ipam rem. exemplū. vendidisti vinū nec tradidisti. sed si tradidisses ex eo potuissem negociari ⁊ lucrari. vēdidisti granum ⁊ quia nō tradisti serui mei fame perierūt et istud quādo petatur in cōtractibus. habes in. l. iulianus. §. i. ff. de ac. em. et vendi. l. cū venditorem. C. de ac. em. et vendi. et. ff. de ver. ob. l. si insulam. et quando teneatur in conscientia habes vsura. i. §. xxx. interesse quādo habet certam quantitatem vel speciē duplum excedere nō potest. et quādo excedit duplū habes in. d. l. vnica. in tex. et in glo. sed quo ad cōscientiaz habes. j. vsura. i. §. xxx.

Interpretatio legis Ad quē pertinet. Respondeo q̄ interpretatio legis diuine vel canonice pertinet ad papam. capitu. per venerabilem. qui filij sint legitimi. Sed interpretatio legis ciuilis inquātum concernit clericos: similiter pertinet ad papam. vt in capit. primo. de iura. calumnie.

Jnquātū aūt cōcernit laicos ptinet ad impatorē. l. fi. C. de le. qz ē eius interptari cui⁹ ē cōdere. de reg. iur. li. vj. Et hoc intellige vez generaliter sed q̄tum ad vnā cām pōt iudex etiā interptari. vt no. Jnno. in c. cū spāli. de ap. vide bonā glo. in. c. j. de postu. pla. facit. l. vnica. C. de profesō. qui in vbe. nisi esset ita arduū q̄ firmus intellectus dari nō possit. qz tūc recurrendū est ad principem. l. pe. ¶ fi. C. de le. hoc Ja. ī. c. j. de iura. calū.

i ¶ Dtrū interptatio ꝓuilegij ptineat ad ꝓncipem solū. R. Ja. ī. c. qz. de iudicijs. q̄ aut dubiū ē sup ptāte. l. si potuit dare. ¶ sic nulli inferiori a ꝓncipe lz. vt in. c. i. de transla. ꝓla. xvij. q. iiij. §. q̄ autem. ix. q. iij. cūcta p mundū. Aut dubium ē sup validitate vel surreptione. ¶ sic pōt iferior iudex fm cōiter doc. Aut dubitatō ē circa ꝛba solū. ¶ tūc si casus ē clarus ¶ decisibilis de facili. sic pōt inferior cognoscere ad ꝓiudiciū ptiū fm cōiter doc. Rō quia inferior interpꝛetat legem superiorj in ꝓiudiciū ptium. vt no. Jnno. in. d. c. cū spāli. facit. c. inf alia. ō sen. ex. ¶ d. l. fi. Si ꝛo casus ē dubi⁹ sic ptinēt ad ꝓncipē si eius pñtia de facili pt bī. ar. d. c. qz. ¶ d. c. iter alia. ¶ in. l. ex facto. §. j. ff. de vul. ¶ pupi. l. substi. q̄ si de facili nō pōt adiri princeps ꝓpter longā distantiā. sic poterit interptari p rōem naturalē ¶ verisimilē q̄ pōt notari p exꝑssa ꝛba. ꝑs ē casus in. d. l. ex facto. §. ij. vbi iurisc̄onsultus interptat legē ex naturali rōe. Jtem qđ no. Jnno. in. c. cum spāli. facit ter. ī. c. cū ꝓsone. de ꝓuis. li. vj. Aut dubiū versat circa intentionē ꝓncipis. ¶ non pōt decidi sine magno dubio. ¶ sic interptatio ē soli⁹ ꝓncipis. ad ꝓdicta facit ter. in. c. venerabilez. de elec. dicit etiā Spec. in ti. de lega. §. nūc ostendendū. q̄ eꝑs pōt interpꝛetari iuriū allegatōnes. de pigno. significante. ¶ d. c. venerabilē. ꝓcedit in arduo negocio. vt dictū ē.

2 ¶ Dtrū in ꝺctibus sit interptatio facienda. vt res potius valeat q̄ peat. R. ñ. q̄ sic. de fi. instru. c. inf dilectos. in glo. ¶ ff. de re. du. l. q̄ties in actōnibus. de ver. sig. c. abbate. §. ꝺ qđ fuit. Si ꝛo res valeret fm intellectū vtriusq̄. tūc accipiendū ē illud qđ est magis verisimile ff. de re. du. l. cū in testō. ¶ ff. de ver. ob. l. euz q̄. ¶ qđ cōsuevit. xxviij. di. siracusane. ¶ qđ magz conuenit iuri. de cōsue. cū dilectus. §. fi. vbi. interpꝛetatio fit contra eū qui legem potuit aptius dicere. ff. de pac. l. veteribus. de ꝓuile. c. qz. in gl. Jnterptatio in ꝓtractibus fit plena Jn testamētis plenior. Jn beneficijs quoq̄ plenissima. de dona. c. cū dilecti. Jnterptatō locutionū debet fieri fm ꝓsonas que loquunt vel quibus loquit. xxvi. di. deinde in glo.

Interrogationes in cōfessione vtrum sunt faciende a ꝓfessore. R. q̄ sic per ter. clarum. Augus. de pe. dist. vi. c. i. vbi dicit. Diligēs inquisitor et subtilis inuestigator sapiēter et quasi astute interroget a peccatore qđ forsan ignorat vel ꝑ verecundia velit occultare. hec ille. Et nota q̄ cōfessor tenetur sub pena mortalis peccati eas interrogationes facere ꝙs cognoscit necessarias cōstēti. ꝓ validitate cōfessionis hūs ꝓbabilē opinionē q̄ cōfitēs ex oblīione vl ignorātia seu negligētia omittit. ar. c. sit rector. xlij. di. Sec⁹ esset q̄ñ habēs ꝓbabilē opinionē q̄ cōfitēs talia scit et aduertit. qz sic ꝑt credere eū vel nō cōmisisse vel alꝭ cōfessum fuisse. et sic nō tenet interrogare nisi forte videt q̄ ex verecūdia ñ auderet dicere. Dimittere aūt interrogare ex inaduertētia aut oblīone nō credo sit pcm̄. Ex negligētia vero dimittere interrogatiōes ꝙs ꝓbabiliter ꝓscia sibi dictat faciēdas de necessitate vī mortale pctū ꝓ ea q̄ dicā. j. negligētia. §. i. multo magis vī mortale q̄ñ iciēter ¶ sine oī rōabili cā volūtarie dimittit. tenet enī cōfessor circa ꝓfitentē facere ex ꝓcepto charitatis ea q̄ vellet sibi fierēt rōabiliť ptinētia ad necessitatē salutis sic̄ est ītegre ꝓfiteri ¶ in via salutis dirigere alr ꝑuaricat illud ꝑceptū. Diliges ꝓximū sicut teipm. Nō tñ dz cōfessor ee nimis scrupulosus ī interrogādo oīa q̄ possibile ē ꝯmiserit pctōr lz solū circa ea dz ītterrogare q̄ ꝓbabiliť credit cōmisisse. Quid dz attēdere cōfessor circa ītterrogatōes. R. hm Aste. q̄ tria. Primū q̄ interroget de pctis nō de fabulis vel alīs mūdanis. Secōm q̄ nō interroget nisi de pctis ꝓsuetis. et q̄ cōit fūt nota explicite. Querere enī de pctis incōsuetis et enormibus nisi in gñali et a lōge ¶ ꝓ quandā circūlocutōz nocet ꝓfiteti. qz sepe discit qđ nescit. ꝓterea dz ꝓuer. xi. q̄ inuestigator est malex opp̄ met ab eis. ¶ ī. l. i. §. q̄ qōem. ff. ꝺ ḡsti. ꝓhibet fieri qđ spāliter ī ꝓiudiciū alteri⁹. Tertiū ē q̄ nō descēdat nīs ad ꝓticulares circūstātias pctōr carnaliū. qz vt dicē pbs. iij. ethi. Delectabilia q̄tomagis ꝓsiderant tāto magis fūt apta mouere ¶ nocet talis interrogatio. et ꝓfessori ¶ cōfitēti. Sufficit enī hī e vltimā spēm pcti in hmōi et circūstantias q̄ cadūt sub spāli. ꝓhibitōe et a lōge ¶ cū verbis honestis. vñ nullo mō descēdat ad alia specialiť. puta mulier ꝓfiteť q̄ fuit cognita ex vas debiti tū nō q̄rat postea in q̄ loco vel quō ¶ hmōi. sic faciūt q̄da q̄ potiꝰ fūt cōta-

minatores q̄z cōfessores qui sepissime peccant mortaliť delectādo se ō hmōi interrogatōib⁹ et ꝓpter delectatōz faciēdo eas. Scdo de q̄b⁹ sunt interrogatōes faciēde. ℣r. q̄ sunt faciēde de pctis cōibus sic̄ est trāsgressio decē p̄cepto rū. ꝑmissio septē pctōꝝ capitaliū. abusio q̄nq̄z sensuū. et de circūstantijs q̄ mutāt spēm. et alia q̄ q̄ aggrauāt notabiliť nō oēs de oīb⁹ sed de illis q̄ cōiter ꝓtingūt in tali statu. q̄z deriſio est q̄rere a fēia de militia ꝛc̄. vñ vt cōfessor simplex hēat formā iterrogādi ℔ annotabo talez ordinē q̄ erit q̄si vna tabula tot⁹ istius angelice sūme circa ea q̄ ptinēt ad ꝓsciam. ℣ttēde g̃ o confessor si salutifere vis cōfessiones audire ad infrascripta.

¶ Dresentato tibi penitēte debes p̄mo interrogare eū de q̄ loco vel terra est si aliter eū nō agnoscis. vt ex℔ intelligere possis si hēs auctez ad eū ꝓfitendū. q̄z si es sacerdos prochialis ñ hēs potestatē nisi sup illos q̄ sunt de prochia tua. sm q̄ hēs. s. cōfessio. iij. ℔. iij. et. ℔. ix. et sequentib⁹. ℣dē dicit⁹ ō illo cui cōmissa ē audiētia cōfessionū a prochiali sacerdote. Si vo est tibi cōmissa ab epo talis auctas vel ab eius vicario gñali in spūalib⁹ vel ab alio hñte iurisditionē q̄si epalē. Tūc si es frater minor ť frater de ordine p̄dicatoꝝ aut heremitaꝝ. ⁊ hmōi et talē auctoritatē hēs ꝓ pñtationē factaz sm formā. cle. dudū. de sepul. de q̄ hēs. s. cōfessio iij. ℔. xvi. vel es admissus ac si esset seruata talis forma sic potes audire oēs de illa dioceſi vel iurisditōe illi⁹. et in illa dioceſi solū ⁊ non ex illā. Si vero nō es pñtatus sm formā dicte cle. nec admissus ac si essz ſuata. ℥ solū tibi cōcessit lnīaz audiēdi cōfessiones. sic potes vbicz eius subditos audire. de quo vide in. d. ℔. xvi. et sequē. Et si inueneris q̄ habes auctoritatē eū cōfitendi. ℣nterroga scdo de ei⁹ statu ⁊ cōditione si aliter eum nō agnoscis. vt ꝓpendere possis si erit capax absolutōis vel ne. Nam si inueneris eū in tali officio vel in tali arte quā exercere nō ꝑt sine mortali. tūc indica ei a principio. ne forte eū audiēdo. et postea volens eū absoluere scandalizet de te. posses tū talē qui habet aliquid q̄ nō vult dimittere sm q̄ tenetur admonere. q̄ si vult confiteri libenter audies eū. sed absoluere nō posses. nisi dimittat q̄ exercere nō ꝑt sine mortali. et quō ℥ cū nō absoluas talis ꝓfessio valet ei ad multa bona ꝑsertim vt de⁹ citius illuminet eū ad pnīaz sm q̄ dz in. c. q̄ō quidā. de pe. et re. Et his dictis si voluerit ꝓfiteri poteſ eū audire ⁊ monita salutis dare. et aliquā pnīam sed nullo mō absolutionē. q̄z sic peccares mortaliter. de q̄ hēs. s. cōfessio. i. ℔. xiij. et cōfessio. vi. ℔. ij. et. iij. ℣nterroga. iij. q̄stū est q̄ nō fuit cōfessus ⁊ cū cō fessus fuit. et si debita bona volūtate fuit ꝓfessus. et si fecit pnīaz. et si aliq̄d retinuit sciēter q̄ nō fuit ꝓfessus. ut ex istis possis scire de q̄to tpe hz ꝓfiteri. et si ꝓfessiones facte sint reiterāde. et q̄n ℔ sit hēs. s. ꝓfessio. i. ℔. vij. cū multi se. ℣nterroga. iij. si adhibuit diligentiam vt suoꝝ peccatoꝝ hēat memoriā. ⁊ si inuenires q̄ nō. puta. q̄z oz reiterare ꝓfessiōes de multo tpe et ipe penitēs ℔ nō cogitabat. et ꝓptereā nullā posuit diligentiā sup pctis cōfessis. tūc admonendus ē vt vadat ⁊ conet reducere ad memoriā sua pctā discurrēdo ꝑ status q̄s habuit per officia q̄ exercuit. ꝑ societates quas tenuit. per loca in quib⁹ habitauit. ꝑ exercitia q̄ operatus est. vt sic integre cōfiteri valeat et quantā diligentiā debeat ponere. hēs. s. ꝓfes. i. ℔. xij. ¶ Dre dictis factis ⁊ inuēto q̄ facta diligētia sm posse suū ē dispositus ad digne ꝓfitendū. debes eundem penitentē inducere vt genu flexo dicat humiliter. cōfiteor deo ꝛc̄. vsq̄z mea culpa. si scit eā dicere ⁊ q̄ stet facie versa lateri ꝓfessoris. si est mulier vbi inuenis. et nō p̄mittas q̄ aspiciat in faciē tuā. q̄z mlti ꝓptℓ cozruerūt. et postea bonis verbis ⁊ psuasionib⁹ induc eū vt dicat pctā sua. Et si scit ordinate dicere. noli eū ipedire ℥ solū vade supplēdo. vbi ipe deficit ī exp̄mēdo circūstātias. vel declarādo quō ē mortale ⁊ tenet abstinere. vel ad restōem. vel ē excōicatus ⁊ hmōi. si vides q̄ ipe penitēs ℔ nō intelligit vel nō ꝓpēdit. vbi si nescit ordiate dicere. fac vt cōfiteat saltē grauiora q̄ magz grauāt eiꝰ ꝓsciaz. vt ex illis possis scire de q̄b⁹ debeas eū interrogare. Et dictis aliquib⁹ ō grauioꝝib⁹. si vides q̄ nescit ordiate dicere. ℣ncipe tu interrogare eū sic̄ in infrascriptis videbis. nō tū oēs de oībus vt dixi. sed tm̄ de his q̄ verius sibi p̄sumit cōmississe. vel rōne stat⁹ vel exercitij aut ꝓditōis p̄sone. Et caue ne eū exasperes ꝓpter aliq̄ō peccatū donec tota cōpleuerit cōfessionē. ne forte ꝑ verecūdia nō integre cōfiteat. sed cōpleta cōfessione tūc eū reprehende ⁊ argue sm q̄ videris ei expedire.

¶ Ordo q̄ūt interrogādi sit iste circa peccata cognoscēda ⁊ dicēda. primo circa decē p̄cepta. Circa primū p̄ceptū decalogi q̄ō est. Nō habebis deos alienos ꝛc̄. Exo. xx. q̄ō quidē quō intelligat habes. ¶ Dreceptū. ℔. iij. ex cui⁹ expositōne sic facies interrogatōes.

Si adorauit aliquā creaturā. vel cū primo ap paret fecit ei aliquā oꝛōem et hmōi.

Si adorauit diabolū etiā sub angelo lucis apparēte, qz mortalia sunt. vide adoratio. §. x.
Si inuocauit demones vel fecit aliqđ pactum cū eis. vide sors. §. iij.
Si vsus ē nigromātia aromātia ⁊ hmōi. vide ibidem.
Si vsus est sortilegus vel incātationib⁹ ad sciendū occulta vel furta et hmōi. vide ibidē.
Si voluit scire futura p vanā inspectiōz creature. ibidem.
Si qñ obuiauit lepori vel alteri aīali credit p sagiū alicuius futuri. ibidem.
Si qñ mulier prægnās petit ignē et hmōi vtiť ad sciendū futura. vide ibidē.
Si vsus ē lūs pūctis astrolabio aptione libri et hmōi ad sciendū futura. ibidē.
Si obseruauit somnia vt diuinaret. ibidē. §. v
Si voluit colere deū sm ritū iudeoz. vide superstitio. §. i.
Si vsus fuit ligaminib⁹ aut caracteribus p sanitate danda. vide superstitio. §. i.
Si fecit anulū qñ legit passio xp̄i vel caracterē in tali die et hmōi. vide ibidē. §. ij.
Si vsus fuit arte notoria vl ea didicit. Vide ibidem. §. iij.
Si vsus ē herbis ꝯ demones. vide ibidē. §. vi.
Si vsus est brevib⁹ ligandis ad collū vel portandis. ibidem. §. vij.
Si incantauit animalia. ibidem. §. viij.
Si carminauit infirmos. ibidem. §. ix.
Si dixit vl fecit dici missas vel psalmos. vt qs moreret. ibidem. §. x. §. xi.
Si colligēdo herbas obseruauit aliq̄ vana. ibi.
Si aliqđ fecit vt sciret īfortuniū alicui⁹. ibi. §. xij
Si p maleficiū destruxit aliud malū. ibi. §. xiij
Si credidit femīas ire de nocte vel cōuerti in catas et hmōi. ibidem. §. xiiij.
Si hz libros de p̄dictis sortilegiis vel superstitionib⁹ tenet eos cōburere. alīs nō est absoluēdus. vt. s. Curiositas. §. i. vlti.
Si obseruauit dies egiptiacos. vide superstō. §.
Si dedit poculū vt amaret ab aliq̄ videt mortale. qz oīno superstitione vtiť.
Si credidit q̄ ex cōstellatione cogat qs ad bonū vel malū. vide sors. §. iij.
Si vsus est sacris vel sacrīs⁹ p danda sanitate et hmōi. vide sacrm. §. vl.
Si acceptauit duellum vel obtulit vel fuit cā vt fieret. vide duellum.
Si accepit ferrū candēs vel dedit p manifestāda veritate. vide purgatio. §. i.
Si est hereticus vel fautor hereticoz. vide hereticus. in p̄n. et per totū.
Si fuit dubius in fide. vide Hereticus. in p̄n et Infidelitas. §. x.
Si apostatauit a fide. vide Apostata. in p̄n.
Si fecit actū infidelitatis tioze mortis. ibi. §. pe.
Si portauit vestes infideliū. ibidē. §. vlti.
Si nimiā p̄ticā hz cū iudeis. vide iude⁹. §. i.
Si balneū itrauit cū iudeis. vide balneū. §. iij
Circa secundū p̄ceptū. Nō assumes nomē ꝛc. quō intelligat hēs p̄ceptū. §. iiij. ex eius expositione sic formabis interrogatōes.
Si vota facta nō īplenit vl deliberauit nō īplere cū posz. ⁊ teneret peccauit mortaliť. ⁊ qñ teneat vl nō. vide votū. §. p totū. ⁊ votū. iij. p to.
Si assensit impedimēto nō implendi votū. vide votū. ij. §. xij.
Si facta vota sine determinatōne tpis: nimis tardauit. votū. iij. §. ij.
Si in casu qñ obligat ad vota parentū non ea implenit. et qñ sit. vide votū. iij. §. viij.
Si impetrauit dispensationē voti sine cā legitima. vide votū. iiij. §. x. et. xi.
Si fecit votū scies q̄ vouere nō poterat. vide votū. ij. §. ix. et q̄ nō pūt. habes ibidē.
Si fecit votū de re mala fienda q̄ sit mortale peccatū. peccauit mortaliter vouēdo. et tenet facere cōtrariū. secus esset de re peccati venialis. et quō nō obligat. vide votū. i. §. v. et facit ad hoc qđ no. in. c. piurij. §. i.
Si fecit votū de re bona sed p̄pter malū finē. vide Votū. i. §. iij.
Si apostatauit ab aliq̄ religione vel ordine. vide apostasia. §. ij. et p totū.
Si blasphemauit deū vel sanctos. vide blasphemia. et q̄t modis blasphemat ibidem.
Si maledixit deū vl scōs. vide maledictio. §. i
Si noīauit deū vl scōs obprobriose vl p̄ membra verecūda aduertent. peccauit mortaliť et si fecit ex ioco. qz ꝯ p̄ceptū p̄dictū directe.
Si sacramētis ecclesie fecit aliqđ enorme. puta. cōcalcando vel hmōi. qz mortale est contra preceptum p̄dictū.
Si sacramēta recepit vel administrauit in peccato mortali: mortale p̄cm est nisi in casu. de q̄ baptismus. v. §. xiij. ⁊ rium. in p̄n.
Si iurauit falsum qđ credebat verū vide plus.
Si iurauit vex cū tn credēt dicere falsum. ibi.
Si iurauit falsū sciēs se mēdacū iurare. ibi.
Si iurauit aliqđ malū se facturū. ibidē. §. i. et iuramentū. iij. §. vij.
Si iurauit in cōi sermone sine debita discretione. ibidē. §. ij. et iuramentū. §. x.
Si iuramēto affirmauit id de quo dubitabat. vide piurium. §. iij.

Si iurauit p verbū. credo quod tū non credebat. ibidem. §. iiij.
Si credidit cōtravenire iuramēto cū tū nō cōtrafaceret. ibidem. §. v.
Si iurauit ex metu falsum. ibidē. §. vij.
Si induxit aliquē ad iurandū quē sciebat falsē iuraturū. vide iuramentū. iij. §. xi
Si iurauit vituperose p deū vel sanctos. ibidē §. xij.
Si iurauit nō fm intentionē dantis iuramentū. vide iuramentū. iiij. in prin.
Si nō cōpleuit qđ sub iuramento ꝓmisit in casu quo tenebatur et quādo hoc fit habes iuramentum. v. per totum. et quomodo est mortale peccatū nō implere quod iuramēto ꝓmisit. habes periurium. §. i.
Si fecit se absolui a iuramēto sine causa legitima. vide Juramentū. vi. p totū. et de cā legitima. q̄ sit et quis p̄t absoluere a iuramēto.
Si q̄n tenebat orare. volūtarie se occupauit in his q̄ distrahūt mentē. vide Hore. §. xxvi.
Si simulauit sanctitatem quā nō habebat. vide Simulatio. §. vlti.
Si adiurauit boes. vel demōes. aut alias creaturas. vide adiuratio. p totū.
¶ Circa tercium preceptū. Sabbata sanctifices eius expositionē habes. j. Preceptum. §. v. ex cuius declaratione sic sunt formande interrogationes.
Si existens corpore sanus et nō occupatus in spiritualibus bonis stetit ociosus. nec aliquid operat tempore nō festiuo. vñ viuat. vel vnde tribuat gentibus. quia magnus excessus ocio sitatis videtur mortale peccatum. de quo vide preceptum. §. v.
Si in dieb⁹ festiuis de p̄cepto nō habuit attritionē de peccatis mortalib⁹ cōmissis. de q̄bus nō fuit cōtritus. vide ferie. §. xli.
Si vacauit ludis aut chorcis. de q̄ vide Chorea p totū. et ludus p totū.
Si nō vacauit deo in dictis festis saltē in aliq̄ hora. quia mortale. vide ferie. §. ix.
Si fecit hastiludia quia sunt ꝓhibita quibuscunq̄ diebus sicut torneamenta fm Ricar. in iij. dist. xxxvij. ex cōsimili ratione. vt in capi. i. de tornea.
Si fecit opus manuale vel fecit fieri in predictis festis in casibus nō cōcessis. vide Ferie. q̄ opera licent et q̄ non. et que sint festa p̄cepta: et quando est mortale opus seruile in die festo. et quādo incipit festum. vide ibidē p totū.
Si audiuit missam integrā in predictis dieb⁹ vide ibidem. §. xlij.
Si existens in missa occupauit se in vanis. vide Hora. §. xxvi. et Ferie. §. xliij.
Si audiens missam in p̄dictis dieb⁹ dixit orōnes quas tenebat dicere ex voto vel penitētia aut rōne ordinis. vide Ferie. §. xlvi.
Si audire predicationē cōtempsit in festis. vide ibidem. §. xliij.
Si nō fecit oblationē in missa ad quā tenebatur. vide Oblatio. §. i.
Si in diebus festiuis de precepto cōmisit aliq̄ pcā mortalia. vide i. d. §. v. et Ferie. §. xxvi.
¶ Et quia difficile est scire dicere que peccata cōmisit in festis. q interrogare in quolibet peccatō si illud cōmisit in festo est difficile. potes sine alio scrupulo peccatorē interrogare sic. peccasti mortaliter in festis. et si dicit q̄ sic. interroga secūdo in quot festiuitatib⁹. Et si nescit. interroga eū si q̄si in ommib⁹ vel in maiori pte ip̄arum vel in minori. Et tercio interroga si in eodem festo aliq̄n bis vel septies et sepius. et sic sufficit quo ad istam circumstantiam absq̄ hoc q̄ exp̄mat speciē peccati qđ commisit vel absq̄ hoc q̄ in quolibet peccato qđ cōfitetur interroges si fecit in festo. qđ bene nota.
¶ Circa quartū preceptū. honora p̄z tē. cuius expositio habet. Preceptus. §. viij. et ex q̄ interroga vt. j.
Si non dilexit patrem vel matrem. vide Filius. §. xxx.
Si nō ostendit eis signa dilectionis sed dure se habet cum eis. ibidem.
Si dixit eis verba iniuriosa. vel verberauit. q̄ videt mortale p dicta. in. d. §. xxx.
Si nō obediuit eis. vide ibidem.
Si nō subuenit eis indigentibus. ibidē.
Si nō seruiuit in infirmitatibus eorū vel fecit seruiri. ibidem.
Si maledixit eis. vide maledictio. §. i.
Si nō fuit executus eorū volūtates seu legata facta post eorum mortē. vide Executor. §. xxiij et xxiiij. et Heres. §. v. vsq̄ ad. §. xij. et Legatum. i. et. ij. per totū.
¶ Circa quintum preceptum. Nō occides. vide Preceptū. §. ix. ex quo sic interroga.
Si habuit animū offendendi ꝓximum in ꝑsona. vulnerando. mutilando. occidēdo. et hmōi. vide in. d. §. ix.
Si vulnerauit vel occidit aliquē. vide ibidē.
Si cōmisit homicidium spirituale. s. inducendo aliquē ad peccatū mortale vel alijs modis. de quibus habes Homicidiū. iij. p totū.
Si procurauit abortum alicuius mulieris. vide Abortum. per totum.

Si incarcerari fecit aliquē indebite. vide Car
cer. §. i. ij. et. iij.
Si pueros tenellos tenuit iuxta se ī lecto ⁊ suf
focauit dormiēdo. vide Homicidiū. ij. §. xv.
De multis modis q̄b⁹ fit homicidiū ⁊ cū pctō
mortali hēs homicidiū. i. ij. et. iij. ꝑ totū.
Si aspexit spectacula ī quib⁹ imminebat ꝑicu
lū ꝓbabile mortis vl̄ mutilatōnis mēbroꝝ vt
torneamenta hastiludia ⁊ hmōi peccauit mor
taliter ī duob⁹ casib⁹. Primo qñ tali aīo aspe
xit ꝙ etiā si ꝑciperet̄ ei ne staret ad videndū.
nihilomin⁹ nō desisteret. Scdo qñ ei⁹ aspectio
est cā vt fiant sine q̄ nō fierēt. al̄s ē veniale pec
catū de se. nisi forte rōe scandali. vt in clericis
religiosis et huiusmodi.
Circa. vi. preceptū. Nō mechaberis. vide pre
ceptū. §. x. ex cuius expositione sic forma inter
rogationes.
Si fecit fornicationē. vide ibidē in. d. §. x.
Si cōmisit adulteriū. ibidem.
Si stuprum ꝑpetrauit. ibidem.
Si sacrilegiū operatus est. ibidem
Si incestuosus fuit. ibidem.
Si fuit sodomita. ibidem.
Si alio mō per se se polluit qualitercūq̄ vide
Luxuria. §. ij.
Si volūtarie cogitauit de hmōi peccatis ꝓpt̄
delectationē. ibidē.
Si volūtate desiderauit aliquod ip̄oꝝ ꝯmitte
re ibidē. Vñ hic aduerte ꝙ totiēs peccat mor
taliter quotiēs hoc deliberate appetit ꝑpetra
re ex diuersis interuallis tp̄is vel ꝑsonarū. pu
ta. quia nunc desiderat vnā ꝑsonā ad malefa
ciendū. postea occupatus in aliquo alio alia co
gitat. demū postea iterum recordat̄ de illa ꝑso
na. et iterū eā concupiscit. Similiter qñ nunc
vnam personā ⁊ postea aliā desiderat. quia in
istis casibus sunt diuerse auersiones aliq̄ rōe
tp̄is: alie rōne materie. vnde qꝛ in hoc peccato
carnis magis sunt inuoluti hoīes cōiter q̄ in
alio. et multū immorari in interrogatōe de hu
iusmodi est ꝑiculosum ⁊ cōfessori et cōfitenti.
vt dictū est. Ideo vt expedite possis q̄ sunt ne
cessaria ꝑtrāsire. Talē modū tenebis. Si illa
ꝑsona que cōfitetur est persona spiritualis vel
mulier aut aliquis verecundus et qui nō est cō
iugatus ꝑsertim puella interrogabis eā. Pri
mo si cōmisit aliqd̄ peccatū inhonestatis. vel
luxurie. ope. vel voluntate. Si nihil dicet ⁊ tñ
tibi videbit̄ ꝙ sit inuoluta ī aliquo. Tūc inter
rogabis eū de cogitationibus. Si delectatus
est cogitare de huiusmodi carnalibus. et inuē
to ꝙ sic. declara ei quomodo est peccatū mor
tale. vt habes. s. Cōgitatio. §. ij. Postea ꝓce
de ⁊ interroga. si delectata est audire loqui de
hmōi vel videre. vel tangere se vel aliā ꝑsonā
ꝓpter huiusmodi delectationem. et quotiens.
et si in diebus festis magis q̄ in alijs. et si in
ueneris ꝙ talia cōmisit potes postea interro
gare si habuit aliquā pollutionē ꝓpter talia ꝑ
se vel cum alia persona. vt sic caute inducas eā
ad cōfitenduꝫ: que ex verecundia forte taceret
Si vero persona que cōfitetur interrogata pri
mo generaliter si aliquod peccatū luxurie cō
misit. et respondet ꝙ sic. interroga si fuit cum
femina vel femina cū masculo. et inuēto ꝙ sic.
interroga si erāt soluti vel nō. si affines vel cō
sanguinei. Si religiosus vel religiosa et hmōi
vt scias si fuit fornicatio vel adulteriū. et hu
iusmodi. Et inuento ꝙ in huiusmodi est inuo
lutus. Tunc nō oportet interrogare de cogita
tionibus morosis. quia cōmuniter sunt in tali
bus deliberate in malū si possibilitas adesset.
Ideo circa tales interrogabis primo de cogi
tationibus deliberatis in malū istud. Et quia
numerū difficile est et veritatē ꝑsonarum expri
mere. sufficit tibi quo ad necessitatē ꝯfessionis
vt interroges quantū ꝑseuerauit in talibus co
gitationibus. puta. a tempore quo al̄s cōfes
sus est qd̄ est annus vel plus. secūdo interroga
q̄ sepe tales cogitationes habuit. puta. bis in
die vel in ebdomada. aut plus omnibus cōpu
tatis. vel si forte maiorē partē temporis in hu
iusmodi occupauit. Tercio interroga si sic in
diebus festiuis sicut in alijs circa ꝑdicta vaca
uit. vel forte plus in festis. Quarto interroga
si ī ecclesijs vel locis sacris eas habuit. Quin
to interroga si sic desiderauit cōiugatos reli
giosos cōsanguineos ⁊ hmōi. sicut alios indif
ferēter. Sexto interroga si sepius variauit mē
tem de vna persona ad aliam. scdm ꝙ occurre
bant memorie vel magis stetit in desiderio cū
vna persona. Et sic sufficit quo ad cogitatōes
licꝫ alio mō quo ad numerū vel tempus aut lo
cum exprimere nesciat. Et idē seruandum est
in omnibus peccatis q̄ sepissime cōmissa sunt
ꝑsertim quo ad quattuor prima.
Postea interrogabis eū si vt suū posset conse
qui desideriū malum dedit operā inducendo
choreas. in dando munera. in faciendo mati
natas. cantando. sonando. procando. loquen
do. ambasiatas mittendo. litteras scribendo.
et huiusmodi. et quantū se occupauit in istis ⁊
a quāto tp̄e et si diebus ꝑcipue festis vel in ec
clesijs aut locꝫ religiosis. Vel si fuit ꝑsona cui
ꝑdicta fiebāt. interroga si ꝯsensit vt talia fie

rent vel exhibuit se cōspectui talis vel recepit litteras aut munera.et quantū tps pseuerauit et si in festis vel in ecclesijs.Nā faciētes et cō sentiētes in hmōi oēs mortaliter peccāt.Et si munera sunt q̄ inducāt ad amorem carnalē co genda est vt pauprib⁹ eroget.Si vero talia nō sunt nō est cogēda nisi de bono ꝓsilio si ille do nare potuit.de q̄ habes donatio.j.p totū.

Postea habes eū interrogare de ope luxurie.

Et si dicit q̄ peccauit cū femina masculus siue femina cū masculo nō habes q̄rere nisi tm̄ pri mo si erāt soluti vel cōiugati affines vel reli giosi ⁊ hmōi vt scias q̄ spēs sit luxurie.de quo habes luxuria.§.ij.Deōo interroga si stetit na turaliter ī vase debito.si dicit q̄ nō.noli q̄rere quō vel in q̄ loco corporis cognouit eā.qr non expedit sufficit dicat q̄ non in vase debito sed extra pollutus est siue inceperit in vase siue nō

Tercio interroga.si sic peccādo cū tali q̄ sinit emitare generatiōz vel stetit tali mō q̄ nō pos set fieri.Quarto quotiēs vel q̄tū pseuerauit. et si in festis vt in plus vel in ecclesia et sufficit

Si dicit q̄ peccauit p se polluēdo seip̄m volū tarie nō oportz q̄rere de mō sed solū quotiens vel q̄tū pseuerauit vt supra dictū est de cogita tionib⁹.Et secūdo si desiderauit facere maluz cū aliqua ꝑsona q̄ talib⁹ dabat operā.et que sint ille pſone.s.si soluti vel affines ⁊ hmōi.

Si dicit q̄ peccauit cū alio masculo polluēdo se cū eo nō oportet q̄rere de loco corpis sed de quotiēs:festis vel loco sacro aut si pſona erat sibi cōsanguinea.vel religiosa et hmōi.et si cū diuersis personis.Et si consensit ꝓpter lucrū vel munera cōsulat.vt det pauperibus taliter acquisita.

Si cōfitetur q̄ peccauit cū brutis nō oportet querere de noīe bruti vel loco corpis sed de q̄ tiens.et si in festo vel in ecclesia.Et sic ꝓtransi re.q̄ dō bene notabis.

Si fuit mediatoz peccatoz carnaliū.Nam ta les grauissime deū offendunt.vt ptz in.c.noli. de pe.di.i.et tenent̄ q̄tū p̄nt taliter inductos reducere ad bonū et sunt inducēdi ad restituē dum quicq̄d ꝓpter hoc lucrati sunt.

Si seduxit virginē ꝓmittendo eā accipere in vxorē et hmōi.vide supra p totū.

Si habuit pollutionem dormiendo.vide pol lutio.per totum.

Si q̄rit cū aliq̄ clādestine.vide clandestinū.

Circa.vij.p̄ceptū.Nō furtū facies.cui⁹ expo sitio habet̄ p̄ceptū.§.xi.vñ sic interroga.

Si fecit furtū ꝓprie dictū et q̄d sit.vide furtū. in ꝑn.et q̄n sit mortale.ibidē.§.xxxiij.

Si cōmisit rapinā que est quando violēter ac cepit alienū maius peccatū cōmisit q̄ furans vt in.c.penale est.xiij.q.v.

Si res naufragantium accepit.vide naufragi um per totum.

Si pedagia iniusta vel a quib⁹ nō debuit exe git.vide pedagiū.p totū.

Si exactōes vel talias exegit.vide talia p to.

Si belluz iniustum fecit vel in eo fuit.vide bel lum.per totū.

Si ptcipauit in dando damnū ꝓmo operā do.dando.mandādo.ꝓsulēdo.ꝓsentiēdo.adu lando.receptādo.defensando.comodādo.emē do.Nō obuiādo ratū habēdo.nō manifestādo et hmōi.de q̄b⁹ habes furtū.in multis.§.et re stitutio.i.per totum.

Si inuenit aliquid quod nō restituit.vide inuē ta.per totum.

Si aliq̄ ꝑscripsit mala fide.vide ꝑscriptio.

Si cōmisit vsurā.vide vsura.j.p totū.

Si mutuauit pecuniā vel granū vinū et hmōi vt aliquid lucret̄.vide ibidē in ꝑn.

Si mutuauit sup aliq̄ pign⁹ vt eius fruct⁹ ha beat donec pecūia sibi tradat̄ vide pign⁹.§.xv

Si emit aliq̄d ꝓ minori q̄ valeret ꝓpter ꝓuen tionē solutōis.vsura.j.§.lxiij.

Si vendidit ꝓ ꝑcio cariori ꝓpter dilationē so lutionis.ibidē.§.lvij.

Si fecit cambia sicca et hmōi illicita.ibidē.§. li.cū pluribus se.§.

Si dedit pecuniā in societatē nolens scire alt quid de piculo.vide societas.§.vij.

Si dedit aīalia in socidam volēs habere capi tale saluū.vide societas.ij.p totū.

Si accepit sub vsuris sine necessitate vel ab eo q̄ nō erat paratus.vide vsura.ij.§.ij.

Si accepit in dono aliq̄d ab eo qui donare nō poterat.vide donatio.i.§.xxxvij.

Si accepit a pſonis ecclesiasticis aliq̄ bona ec clesiarū.vide alienatio.§.xiij.

Si incēdit ecclesias vel fregit aut loca religio sa.vide excōicatio.v.vel alio mō fuit incendia rius.vide incendiarius.

Si fecit cōcussionē cōminando nisi mihi dede ris ⁊c.vide cōcussio p totū.

Si vt haberet aliq̄d ꝓsensit in aliq̄ opus pec cati mortalis.vide auaricia.§.ij.

Si p symoniā aliquid acquisiuit.vide symo nia per totū.et dicā circa status.

Circa.viij.preceptū.Nō dices falsuz testimo niū ⁊c.cuius expositio habet̄ p̄ceptū.§.xij. et qua potes sic interrogare.

Si dixit mēdaciū in iudicio vel extra ꝓtra do

etrinã xpiane religionis vel in damnũ xpimi. vide mendaciũ.§.ij.et.iij.et testis.§.xxx.
Si voluit testimoniũ dicere xductus in testẽ. vide testis.§.xxvi.et.§.xxvij.
Si vsus fuit astutia.vide astutia.§.i.
Si accepit pecuniã vt nõ diceret veritatẽ.vide testis.§.xxviij.
¶ Circa nonũ preceptũ.Nõ cõcupisces domum xpimi tẽ.et.x.Nõ desiderabis vxorẽ eius.q̃liter intelliganẽ habes preceptũ.§.xij. Ex qb⁹ potes sic interrogare.
Si voluit habere res xpimi sui qualitercunq̃ siue cũ iusticia vel cũ iniusticia & deliberate.q̃ peccatũ mortale est ꝯ istud ꝓceptũ. sec⁹ esset si optaret hẽe salua iusticia.q̃ sic vel nullũ vt venigle esset peccatũ.vide auaritia.§.i.
Si fuit cõtentus hẽe amatores vel amatrices hmõi.de qbus dic vt.s. cogitatio.
Si posuit se ad fenestras vt videret.dic vt supra hic circa ꝓceptũ.nõ mechaberis.
¶ Circa.vij.peccata mortalia.primo interroga de superbia.et sic forma interrogatões.
Si xpter inordinatũ amorẽ excellẽtie.egit aliquid cõtra diuina precepta.vide superbia. in principio.et.§.i.
Si extimauit habere bonũ qđ habet a se non a deo.vide superbia.§.ij.
Si bona que habuit credidit a deo sibi data xpter sua merita.ibidem.
Si se iactauit hẽe bona q̃ nõ habebat.ibidem.
Si despectis alijs singulariter appetit videri habere qđ nõ habet.ibidẽ.
¶ Circa filias superbie interroga primo de ambitõne.vide ambitio.quid sit in pn.
Si desideranit bñficia ecclesiastica ꝓncipaliter xpter honorẽ vt bonũ tpale.vide ambitio.§.i.
Si appetiuit dignitatem sciens se indignum. ibidem.
Si q̃siuit dignitates pvias illicitas.ibidẽ.
Si emit officia.vide officiũ.§.i.
Si mutuauit sup ipis officijs.ibidẽ.§.iij.
Si ꝓ partialitatẽ quesiuit officia vt oi mõ adiuuet ptẽ mortaliter peccauit xpter inordinationẽ voluntatis.
¶ De secũda filia q̃ dr ꝓsumptio qđ sit.vide presumptio.ij.in pn.
Si posuit se ad faciendũ q̃ erãt supra facultatem suã.vide ꝓsumptio.
Si exercuit officiũ qđ nesciebat in piculũ xpimi.vide ibidem.
Si exposuit se piculis peccatoꝝ mortaliũ ꝓbabiliter mortalit peccauit.Si aduertebat de piculo.vt ptz ꝓ ea q̃ notaui Cogitatio.
Si nimis ꝓsumpsit de dei misericordia.vide presumptio.
¶ De tercia filia q̃ dicit curiositas.vide curiositas.qđ sit in principio.Si stetit ad audiendũ peccata q̃ aliquis confitebatur.vide confessio vltimo.§.xvij.
Si voluit addiscere vel videre aut audire q̃ fieri nõ pñt sine mortali pctõ.puta. fornicatões et incantatões & hmõi.vide curiositas.§.i.
Si voluit addiscere a quibus nõ debuit vt de monibus.ibidem.
Si voluit experiri q̃ nõ licẽt vt si incantatões habẽt effectũ.mortaliter peccauit.ibidem.
Si attẽdẽs curiosis dimittit addiscere vt intẽdere necessarijs ad salutẽ mortale pctũ.ibi.
¶ De.iij.filia que est ingratitudo.
Si despexit beneficia dei aut alterius.vide ingratitudo.§.i.
Si nõ retribuit benefactori.ibidẽ.
Si benefactori iniuriatus est.ibidẽ.
¶ De.v.filia q̃ nuncupat iudiciũ temerariũ qđ sit.vide iudiciũ.§.xvij.
Si iudicauit in malũ determinate factũ alterius.vide ꝓsumptio.i.
Si vsurpauit iudiciũ nõ habẽs officiũ.vide iudiciũ.§.xvij.quõ multiplicit dr temerariũ.
¶ De.vi.filia que dicit adulatio.
Si fuit adulator alicui⁹ de peccato xpetrato. vide adulatio.§.i.et.§.v.
Si adulando xpuocauit aliquẽ ad superbiam. vide ibidem.
¶ De.vij.filia superbie q̃ dicit irrisio et qđ sit.vide derisio.in principio.
Si derisit xpimũ.vide derisio.§.i.
Si derisit sacra vel volẽtes seruire deo. ibidẽ.
¶ De.viij.filia q̃ est tẽtare deum et quid sit.vide tentare deum.
Si exposuit piculo xpbabili mortis sine necessitate.vide inimiditas et tẽtare deũ.
¶ De nona filia que est pertinacia et quid sit.vide pertinax.
Si fuit nimis ptinax in suo sensu.vide ibidẽ.
¶ De vltima filia que est arrogantia.vide arrogantia quid sit.
¶ Circa vanam gloriã que quomodo aliquãdo est capitale peccatum.aliquando filia superbie. vide vana gloria.
Si voluit laudari de eo quod est cõtra deum. vide.ibidem.§.i.
Si ptulit gloriã suã deo.ibidẽ.
Si ordinata ad nostrã salutem retulit ad gloriam xpriam.ibidem.
Si cõstituit finẽ in laude hominũ.ibidem.

¶ Circa filias vane glorie ꝓut est capitale vitiũ interroga primo de ornatu indebito et qñ fit indebit⁹ hẽs Ornatus ꝑ totũ. ⁊ sic interroga.
Si mala intentõne ornauit se. ibidem.
Si inhoneste. ibidem.
Si nimis superflue. ibidem.
Si nouas inuentões adinuenit. ibidẽ.
¶ De inobedientia que est secũda filia. vide inobedientia per totum.
De ĩobediẽtia circa p̃cepta ecc̃ie sic ĩterroga.
Si obseruauit festa p̃cepta ab ecclesia. ⁊ q̃ sint habes. ferie. §. iij.
Si ieiunauit in vigilijs p̃ceptis. vide ieiuniũ. §. vij. que sunt precepta.
Si confessus est semel in anno. vide cõfessio. ij. §. ij. et. iij.
Si suscepit sacramentũ corpis xp̃i semel in anno. vide eucharistia. ij. in p̃n. ꝑ totũ.
Si audiuit missam in festis preceptis. vide ferie. §. xlij.
Si fecit torneamẽta seu cõsensit vt fierent. vide torneamentũ per totum.
Si ꝯtraxit matrimoniũ clandestine. vide clandestinum. per totum.
Si fecit aliq̃d eoꝝ q̃d ꝓhibet̃ sub pena excõis late sñie. de quo vide excõicatio. v. et. vi. et. vij.
Si fuit excõicatus ab aliquo.
Si participauit cũ excõmunicatis. vide excõmunicatio. viij. ꝑ totũ.
¶ De inobedientia certarum personarũ habes infra circa status.
Si fuit inobediens suis p̃latis vel dñis. vide obediẽtia. et vide inobedientia.
Si fecit ꝯtra cõscientiã. vide ꝯscientia. §. i.
¶ De iactantia q̃ est. iij. filia. vide iactãtia. ĩ p̃n.
Si iactauit se de aliquo peccato mortali facto vide ibidem. §. i.
Si iactauit se in vituperiũ alioꝝ. vide ibidem vel in deceptionẽ alicuius. ibidẽ.
De pertinacia que ponit̃ ab aliquibus filia superbie habes. s. §. xiiij.
De hypocrisi. vide simulatio. §. iiij.
Si simulauit sanctitatẽ in deceptionẽ populi. vel vt assequeret̃ prelatiões. ibidẽ.
De discordia que est sexta filia vane glorie. vide discordia.
Si noluit cõcordari cũ alijs in his que erant bona. ꝓpter elationẽ suã. ibidẽ.
De ꝯtentõe q̃ est. vij. filia. vide cõtentio.
Si habuit ꝯtentõꝫ ꝓpt̃ emulatõꝫ alicui⁹. ibi.
Si ꝯtẽdit disputãdo ꝯ̃ veritatẽ. ibidem.
Si cõtendit in iudicio ꝯ̃ iusticiã. ibidẽ.
Si cõtendit ita inordinate ꝙ scandaluꝫ facit aliquibus. ibidem.
Si subornauit aliq̃s in electiõe vel testimonio et hmõi. vide subordinatio.
Si nimis vilipendit se. vide ironia.
¶ De astutia. si vsus est simulatõe. vide astutia.
Circa auaritiã que est capitale peccatũ. vide auaricia. in p̃n. quid sit.
Et quia cõsistit in retinendo acquirẽdo et appetendo sic interroga.
Si retinuit q̃ restituere tenebat̃. vide restitutio iij. ꝑ totũ. et q̃s tenet̃ habes restitutio. i.
Si nõ soluit creditoribus in termino cũ posset vide solutio. §. xxv.
Si retinuit superflua et non fecit elemosynas. vide auaritia. §. iij.
Si nõ fecit elemosynã de arte sua. puta medicus pauperi infirmo. aduocat⁹ cliẽtulo pauperi. de q̃ vide aduõcat⁹. §. x. et medicus. §. v.
¶ De auaritia in acq̃rendo. vide auaritia. §. ij. ⁊ satis patet. s. in. vij. p̃cepto.
De auaritia in appetẽdo. habes auaritia. §. i.
Si appetiuit illicite vel illicita vel multum aĩo suffocato. vide ibidem.
¶ Circa filias auaritie. prima est proditio.
Si ꝓdidit castrũ vel terrã inimicis vltra mortale tenet̃ de omni damno.
Si ꝓdidit res ꝓximi volẽtib⁹ eas auferre iniuste vltra mortale. sil̃r tenet̃ ad restitutionẽ.
Si habita sub sigillo secreto. vel ꝯfessionis reuelauit. habes cõfessio vlti. §. i. et. §. xxiij.
Si aperuit litteras alteri⁹ sigillatas. vide falsarius. §. ij.
Si secreta dñi sui reuelauit in ei⁹ damnũ vltra mortale tenet̃ ad restitutiõꝫ. vide feudũ. §. xvi.
De fraude q̃ est secũda filia. habes fraus.
Si fecit fraudẽ legi. ibidẽ. §. ij.
Si fraudauit iustas gabellas. vid̃ pedagiũ. §. vi.
Si vendidit vnã rẽ ꝑ alia. puta. vinũ limphatũ ꝑ puro. corrupta ꝑ sanis. pecus ꝑ castrato et hmõi. habes emptio. §. viij.
Si aliquã fraudẽ fecit in deceptionẽ proximi vide dolus. §. ix.
¶ De fallacia q̃ est tercia filia. habes falsarius.
Si falsificauit aliq̃d ĩstr̃m bullã vel librũ. vid̃ excõicatio. v. casu. iij. et falsari⁹. §. i. cũ sequẽ.
Si destruxit ĩstr̃a vl̃ scp̃turas. vid̃ falsari⁹. §. iij
Si occultauit scripturas. vide restitutio primo in littera scripturas.
Si falsificauit sigilla p̃latoꝝ. vide falsari⁹. §. ij
Si falsificauit mensuras. ibidẽ. §. xi.
Si monetã. ibidẽ. §. iiij. cũ sequentibus.
Si ex falsa causa obtinuit aliq̃d beneficium ecclesiasticũ vltra mortale tenet̃ renũciare si al̃s

nō obtinuisset. vide rescriptū. §. iij.
De inquietudine mētis qua q̄s nimis sollicitus est circa tp̄alia. et tūc est mortale peccatuz qñ p̄eā quis omittit necessaria ad salutē. al's est veniale peccatū. vide inquietudo.
De violētia q̄ est. v. filia satis patz in. vij. p̄cepto. et in titulo Rapina.
De īmisericordia q̄ est. vi. filia q̄ nō subuenit q̄s indigēti. hēs auaritia. §. iij. et el'yna. §. i.
De acceptione personaꝝ q̄ est. vij. filia. habes acceptio personarū.
Si in iudicio accepit p̄sonā vl' in distribuēdis officijs vl' bñficijs vel el'ynis. vide ibidē p̄to.
Si in electionibus non elegit magis dignum. vide electio. §. xxi.
De turpi lucro qd̄ est. viij. filia. vide turpe lucrū. et tale est pctm̄ q̄le illud p̄pter qd̄ acq̄rit.
De ludo qui p̄uenit aliquando ex auaritia. vide ludus per totum.
Si lusit ad pilā vel aliū ludum in quo versat' industria. vide ludus. §. ij. quādo licet.
Si ludit ad ludū in quo versatur fortuna. ibidem. §. iiij.
Si stetit ad inspiciēdū ludētes. vide ibidē. §. vi. Prodigalitas est cōtraria auaritie. sed tñ peccatū. vide p̄digalitas.
Si sup̄flue expendit res in pompis equis ⁊ huiusmodi. notabilis excessus videt' mortalis. vt ptz ornatus. §. vi. et ibi vide.
Circa luxuriā que est capitale viciū. vide luxuria. et de hoc habes. s. vi. p̄cepto.
Circa vero filias luxurie quarū prima est cecitas mētis. de qua Cecitas mentis. in p̄n.
Si ita occupatus fuit in mundanis mēte q̄ nescit aliq̄d de deo intelligere vel necessaria ad salutē. vide ibidem. §. i.
De p̄cipitatōe q̄ est. ij. filia. vide p̄cipitatio.
Si fuit p̄ceps in opib⁹ suis cōtemnens cōsiderare vel in periculū. vide ibidē.
De incōsideratione que est tercia filia luxurie vide incōsideratio.
Si fuit incautus maxime vbi imminebat p̄iculū. vel vbi tenebat' de leui vel leuissima culpa. qz lz excuset' aliquādo a mortali nō tñ ab obligatōe restitutōis. vt hēs culpa. §. v. et. vi.
De amore sui quo quis querit delitias ⁊ quietem. vide amor sui.
De amore seculi qui est. v. filia luxurie. habes diligere. §. iij.
Si voluit p̄petuo stare in mūdo. vide ibidē.
Si dilexit mundū cōstituens ibi finem. vel ad voluptatē. vide ibidē.
De horrore futuri seculi ex quo hō vellet nūq̄ mori. vide diligere. §. iij.
De incōstantia q̄ est. vij. filia. hēs incōstantia
De odio dei quod est. viij. filia luxurie. habes odium dei.
De stultiloquio aut scurrilitate q̄ sunt filie luxurie dic. si vsus est verbis libidinosis aut inhonestis aut gestibus. vel ad p̄uocandū alios vel vnde p̄babiliter habēt p̄uocari ad luxuriam est mortale peccatū. Idem dic de turpiloquio. vide scurrilitas.
Circa gulā q̄ est aliud capitale pctm̄ sunt formande interrogatōes circa eius species.
Si p̄uenit horā in comedendo.
Si nimis laute comedit.
Si nimiū studium apponit.
Si nimis comedit.
Si cū nimio ardore seu appetitu et qñ gula sit mortale peccatū in p̄dictis. habes gula.
De eius filiabus. quaꝝ prima est ebrietas. vide ebrietas qñ est mortale peccatū.
De hebitudine mētis que est secunda filia. vide hebitudo.
De inepta leticia. scias q̄ nō est mortale peccatū. nisi p̄ ip̄am dissolueret' quis in ea q̄ sunt mortalis peccati. vt chorisando in casu p̄hibito et hmōi. al's est veniale peccatū.
De multiloquio q̄ est quarta filia. habes multiloquiū per totum.
De scurrilitate q̄ est. v. filia. habes scurrilitas
Si fecit act⁹ ita scurriles q̄ ad p̄uocandū ad luxuriā sunt efficaces videt' mortale.
De immundicia q̄ est sexta filia gule. vide immundicia.
Si comedit vel bibit vt possit luxuriari. qz est mortale. sec⁹ est si vt satisfaceret vxori ī redditōne debiti. qz sic nullū pctm̄ vel veniale qñ h̄ fecit vt magis delectaret' cū vxore.
Circa inuidiā q̄ est aliud capitale peccatū. vide inuidia. et quō est mortale peccatū.
De ei⁹ filiabus. quarū prima ē odiū p̄ximi. de q̄ vide odiū dei. et sic interroga.
Si desiderauit malū p̄ximi et quanto tp̄e p̄seuerauit et si sepe in hmōi occupauit mentē. qz quotiēs deliberate desiderauit malū p̄ximi totiens mortaliter peccauit si erat notabile malum et p̄ diuersa tp̄a. Similiter qñ in eadē cogitatōne transibat nūc de desiderio mali in rebus ad desideriū mali in p̄sona vel in filijs. qz sicut sunt diuersa subiecta ita videnť diuersa mortalia peccata.
De tristicia in p̄speris q̄ est secunda filia. si tristatus ē de bono notabili p̄ximi deliberate p̄pter inuidiā est mortale peccatū vt p̄latus de

maiori prelatione. doctor de maiori concursu. scholaris de maiori ingenio. Ciuis de maiori honore. mercator vl' artifex de maiori creditu. spūalis de maiori fama et hmōi. vide inuidia.
De leticia in aduersis ꝓximi. idē dicit. s. Et vide ibidem.
De susurratione. vide susurratio.
Si quesiuit seminare discordias reportando malū alteri de altero. ibidē.
¶ De detractione. vide detractio ꝓ totū. quō est mortale peccatū. et quō tenet. ꝓ totū.
Si dixit malū de ꝓximo falsē. ibidē.
Si vere dixit sed quibus nō debuit. ibidē.
Si augmentauit malū. ibidē.
Si audiuit libenter detractōes. ibidē.
¶ Circa ira q̄ ē aliud capitale pctm̄. de q̄ hēs ira
Si appetiuit vindictā de ꝓximo. ibidē.
Si noluit loqui cū ꝓximo nec recōciliari. vide diligere deū. ſ. ij.
¶ De filiabus eius quarū ꝓma est tumor mentis dic vt. s. in ꝓma filia inuidie. ſ. xix. et de implicatōne in hmōi cogitatōibus de vindicta fienda ſm regulā supradictā. ibidē.
De. ij. filia. s. indignatōe. hēs indignatio.
De. iij. filia q̄ est clamor. vide clamor.
De quarta filia q̄ est cōtumelia seu cōuiciū habes cotumelia et cōuiciū. Aduerte hic q̄ licet quis nō dicat cōuiciū vel cōtumeliā. vt ei auferat honorē. sed causa correctōis. sed tñ dicit talia q̄ de se notabiliter ledunt. puta mulieri q̄ ē putana et hmōi. et audientes scandalizant̄ de tali cui dicit̄. q̄ sic credūt esse nō excusaretur a mortali peccato.
De. v. filia q̄ est ira. habes ira.
De maledictōe q̄ est. vi. filia. hēs maledictio.
De blasphemia dictū est. s. ſ. vi.
De bello similiter. ſ. ri.
De seditōe q̄ est. vi. filia. habes seditio.
Si tenet ꝓtialitatē. vel eā sequit̄ paratus qualitercūq̄ ꝓ parte est in statu dānatōis nec ꝓt absolui nisi disponat dimittere.
De murmuratōe habes murmuratio.
Si murmurauit ꝓtra deū deliberate. tenēs eū iniustū. quia mortale.
Si cōtra prelatos ipos temerarie iudicando. mortale est. vide accidia.
¶ Circa accidiā que est vltimū capitale peccatū
Si dimisit necessaria ꝓpter accidiā. ibidē. ſ. i.
Si penituit se benefecisse. ibidem.
Si incurrit infirmitatē notabilē ꝓpter tediuz est mortale q̄n ꝓt se iuuare. vide accidia. ſ. i.
¶ De filiabus eius quarū prima est desperatio. vide desperatio.

De secōa q̄ est malitia q̄ est pctm̄ in spiritū sanctū q̄ō hz. vi. species. Prima ōr ꝓsumptio de misericordia dei sine meritis. Secōa desperatio q̄ despat de mia dei. Tercia impugnatio veritatis agnite. vt liberi⁹ possit peccare. Quarta inuidētia fraterne grē. ex q̄ vellet oēs esse mali et nullus bonus. ne esset sibi cōfusio male viuere. Quinta obstinatio. Sexta impenitentia vide peccatū. ſ. iij.
¶ De. iij. filia q̄ ē pusillanimitas. vide pusillanimitas.
Si desist bona facere ad q̄ tenebat̄ ex pusillanimitate. vt puta corrigere fratrē. vide correctio fraterna. ſ. i. et filia. Si ꝓ dimisit nō necessaria est veniale peccatū.
¶ De. iij. q̄ est ociositas dictū ē. s. in. iij. ꝑcepto. et habes in titulo ociositas.
De. v. filia q̄ ē pigritia seu torpor. vīd torpor.
De. vi. q̄ est euagatio mentis in illicita. habes euagatio mentis.
De. vij. q̄ est negligētia. vide negligētia.
Si fuit negligēs in addiscēdo necessaria ad salutē in cōfitendo. in suscipiēdo sacra. in oꝑib⁹ misericordie exercēdis q̄ q̄n sit mortale peccatū ꝑ negligētia. ſ. i. Aduerte hic q̄ si quis ex negligētia omittit ꝑplere vnū ꝑceptū. puta de cōfitēdo semel i anno. solū est vnū pctm̄ mortale. sed si deliberauit sepi⁹ nolle ꝓfiteri tot sunt pcta mortalia quot sunt deliberatōes facte ꝑ intervalla tpis. q̄ō no.
¶ Circa opa misericordie spūalia q̄ sunt cōsule. castiga. dimitte solare. fer. oza.
Si noluit dare ꝓsiliū petēti in his q̄ ptinēt ad salutē vl' in re vñ notabile dānū ꝓ euenire ꝓximo cū tñ posset mortale ē vl' q̄n hēbat ex offō.
Si nō correxit q̄s debuit q tenebat̄. hēs correctio ꝑlator. et correctio fraterna.
Si dimisit rancorē ꝓ ꝓximū. dictū est. s. ſ. xix.
Si nō fuit cōsolatus tribulatos. posset eē mortale in ꝑlato q̄n subditi ex tali omissione inducunt̄ in desperationē vel aliud malū. et ipe bono mō posset salua disciplina.
Si nō orauit ꝓ oībus. posset esse graue in illis q̄ viuūt de elemosynis magna negligētia.
¶ Circa opa mie corpalia q̄ sunt visito. cibo. poto. redimo. tego. colligo. ꝺo. q̄ tūc cū ꝑuarī cātur sunt mortale pctm̄ q̄n ex eor omissiōe notabiliter ledit̄ ꝓxim⁹. q hō ꝓt bono mō facere. puta si ꝑlatus visitaret infirmū quē visitare posset nō desperaret sz ꝓfiteret. Eget cibo q potu q hēs vltra cōdecentiā tui stat⁹. Est in captiuitate et redimere posses de superfluitatib⁹ tuis. Est nudus q tu candā ducis. Est sine domo et tu hēs ampla palacia. Ex dictis. s. auaritia q

elemosyna potes colligere quando homo tene
tur de precepto.

¶ Circa quinq; sensus qui sunt visus. gustus. au
ditus. odoratus. et tactus. in q̄bus sepius pōt
esse mortale. vt si voluit videre q̄ sunt mortalis
peccati ī eo qui facit vel inductiua ad mortale
de q̄ habes curiositas. Idē dic de auditu. Gu
stus aūt et odoratus cōiter sunt venialia. Ta
ctus qn̄q; mortale cū cā luxurie vel morose de
lectatōes vt. s. cogitatio.

¶ Circa p̄cepta ecc̄ie q̄ generalit̄ tangūt oēs di
ctū est. s. in. ij. filia inanis glorie. §. xv.

Nūc de statib⁹ aliq̄ p̄ticularia sunt ponēda in
q̄bus sūt interrogādi vltra ea q̄. s. posita sunt
ꝯ p̄cepta et in peccatis capitalib⁹. et primo.

¶ Circa pueros dolicapaces sūt interrogādi de
iniectōe manuū violēta in p̄sonā ecclesiasticā
ex q̄ possent eē excōicati. d̄ q̄ hēs. s. excōicatio
v. §. i. cū mltis se. postea de ꝯfessione ⁊ cōione
si fecerūt de pnīa. de inobediētia. de mēdacijs.
de inhonestate. auditōe misse. de furtis et simi
libus in q̄b⁹ cōiter illa etas solet peccare.

¶ Circa xp̄ianos in cōi. Si suscepit sacr̄a necessi
tatis ⁊ q̄ sint. vide sacr̄m. §. vi.

Si portauit habitum infidelium. vide aposta
sia. §. vltimo.

Si nimiā familiaritatē hz cū iudeis vel cū in
fidelibus. vide iudeus. §. i.

Si fecit ꝯ cōscientiā. vide ꝯscīa. §. i.

Si habuit ratū aliq̄d male factū noīe suo vide
cōsensus. §. v.

Si alicui ꝯsuluit aliq̄d peccatū vel malū. vide
cōsilium. §. i.

Si cōtempsit aliquā exortationē sup̄ioris. vi
de cōtēptus. §. i.

Si qn̄ tenebat̄ habuit cōtritionē de peccatis.
vide cōtritio. §. iiij. et. v.

Si correxit q̄s sciuit velle delinq̄re. vide cor
rectio fraterna. §. i.

Si denunciauit p̄latis peccata que sciuit. vide
denunciatio. §. i.

Si in dubijs tutiorē partē elegit. vide dubiū.
§. i. et. ij.

Si existēs excōicatus vel interdictus ⁊ moni
tus a celebrātib⁹ vt exiret ecclesiā noluit exire
vide excōicatio. v. casu. xv.

Si famā suā neglexit. vide fama. §. i.

Si incarcerat⁹ fugit. vide fugere. §. i. et. ij.

Si vsus est habitu femineo vir existēs vel ecō
trario aut religionis. vide habit⁹. §. vij. et. viij

Si fuit histrionus. vide histrio. §. i.

Si imp̄ssit in terra vel in lapide humi posito si
gnū crucis. vide imagines. §. iiij.

Si fecit aliq̄d enorme in ecclesia. vide immu
nitas. per totum.

Si sciuit necessaria ad salutē. vide scīa. §. ij.

Si fuit excōicat⁹ ab aliq̄ iudice. vide absolutio
ij. et excōicatio. i. per totū.

Si iniecit manus violētas in p̄sonā ecclesiasti
cā. vide excōicatio. v. §. i. cū multis se.

Si noīatim interdictos. excōicatos. vel vsura
rios sepelierūt. vide excōicatio. vij. casu. xxxvi.

Si ꝯxerūt mr̄ioniū ī casib⁹ cōsanguinitatis vl̄
affinitatis p̄hibitj. vide excōicatio. vij. cāu. xli

¶ Circa ambasiatores dn̄oꝝ vel cōitatū.

Si steterūt absentes sine cā vel p̄ factis suis
in expēsis dn̄oꝝ vel cōitatū. vide abn̄s. §. i.

¶ Circa tutores vel curatores aut administrato
res rerū alienarū.

Si infideliter se habuit in cōmissis fraudādo
vl̄ dilapidādo. aut nō bn̄ ministrādo. vide ad
mistratio. §. i.

Si exegit vsuras p̄ pupill̄. aut alio mō fecit p̄
eis ꝯct⁹ illicitos. vide restō. i. in lr̄a vsurarius.

¶ Circa cōiugatos.

Si ꝯxit clādestine. vide clādestinū. vel ī gradu
p̄hibito. vide mr̄imoniū. iij. p̄ totū.

Si ꝯsummauit añ bn̄dictōz. vide debitū. §. i.

Si negauit debitū petēti vel reddidit se impo
tentē. ibidem. §. vi.

Si cognouit cā faciēde libidīs. ibidē. §. xxiij.

Si cognouit hn̄s intentōz ad alterā. ibi. §. xxi

Si vsus est matrimonio extra vas vel mō in
debito. ibidem. §. xxv.

Si tp̄e mēstrui. ibidē. §. xxxij.

Si in diebus festiuis vl̄ in ecclesia. ibidem. §.
xxviij. et. §. vlti.

Si pregnatōis tp̄e. ibidē. §. xxxiij.

Si p̄tact⁹ hūit pollutōz ex̄ vas. ibidē. §. xxvi.

Si exegit vel reddidit debitū adultero vel ad
ultere. ibidē. §. viij.

Si ꝯxit excōicatus vel in pctō mortali existēs
q2 peccauit mortaliter ꝯtrahendo p̄ verba de
pn̄ti. vide mr̄ioniū. ij. §. vlti.

Si nō ꝯtraxit ea intentōe q̄ debuit. vide matri
moniū. ij. §. vl.

¶ Circa vxores. Si fuit litigiosa in domo. et de
reliquis. de q̄bus. s.

Si habuit dotē de vsuris. vide restitutio. i. sub
littera vsurarius.

Si fuit inobediēs viro. vide obedientia et in
obedientia. per totū.

Si p̄curauit sterilitatē vl̄ vsa ē sup̄stitiosis vt
hr̄et filios. vide mr̄ioniū. ij. §. xxiij. cū. ij. se.

Si dedit bona viri cōtra eius voluntatem. vi
de elemosyna. §. vij. et vide furtum. §. xxxiiij. et

et.xxxv.et.xlvij.

Si habuit bonā curā de filiabus maxime. ⁊ si docuit eas vanitates ⁊ hmōi. in qb⁹ sunt multa mortalia, nō duxit ad missas ꝓdicationes. sed coreas. patet ꝑ supdicta. qū est mortale.

Si vsa ē ornatu indebito. vide ornatus. ꝑ to.

Si violauit fidē viro. vide adulteriū. in ꝓnci.

¶ Circa viros si stetit nimis in remotis cā cupiditatē ꝫ volūtatē vxoris. vide debitum. ℣.vj.

Si nō seruauit fidē vel hz ꝓcubinā. qz nō ē absolnēd⁹. nisi a se eiciat. vide ꝓcubinarius. ℣.j.

¶ Circa pīem familias. Si alimēta ꝓdit qbus tenebat. vide alimenta. ꝑ totum.

Si soluit decias debitas. vide decia. ℣.j.⁊.ij.

Si fecit elemosinas. vide elemosina. ℣.j.

Si mīstrauit nccria familie tam corpi q̄ aīme docēdo ⁊ hmōi. vide familia. ℣.j.⁊ filiꝰ. ℣.xxj.

Si non dotauit seu maritauit filias tpe debito. vide dos. ℣.iiij.

Quō teneꝫ ex facto familie hēs dns. ℣.vlti.

Si ꝓuocauit familiā suaz nimis exasperādo. ⁊ furiose ⁊ ceteris. vt.s. ira.

Si nō ꝓcurauit vt ꝓficereꝫ semel in anno ⁊ cō mūicaret vī mortale pctm.

¶ Circa filios familias. Si furatus ē rem pris sui vt expēderet in superfluis vl ludis aut alijs malis qz ē mortale. Secus si accepisset ꝑ facie/dis sibi vestimētis. aut calciamētis. aut alijs necessarijs. qz sic liceret. exquo pē non ꝓuidit vt teneꝫ. ⁊ de reliquis. vt.s. ℣.viij.

¶ Circa doctores ⁊ magistros.

Si q̄siuit magisteriū seu doctoratū ꝓpē honorē ꝓncipl⁹. vide. honor. ℣.iiij.⁊.vij.

Si fecit se ꝓmoueri ad doctoratū exns iept⁹ ⁊ igrās vī mortale ꝑ.c.j.⁊.c.q̄to. de mgīis.

Si legit ꝓncipl⁹ ꝓpē honorē. vid honor. ℣.vij.

Si legit scias phibitas vel ꝑsonis phibitis. vide mgē. ⁊ q̄ sunt ꝑsone phibite. vide excōicatio. vij.casu.vj.⁊.vij.

Si ex pacto receptus ē in canonicuz vt scolas regat. vide mgē. ℣.x.

Si exegit exns salariatus a scolaribus aliq̄d. vide ibidē. ℣.xj.xij.⁊.xiij.

Si exegit aliq̄d ꝓ lnīa docēdi dāda. ibi. ℣.xv.

Si admisit igrātes ad doctoratū. mortaliter peccauit. qz ex tali fcō dic mēdacīū pnitiosiuz.

Si nō exegit iuramentū a doctorādo q̄ nō expēdet plusq̄ dz ī doctoratōe ibidē. ℣.vltimo.

Si exns ī mortali notorie docuit. publice ī theologia. qz mortaliter peccauit sm Petrū. vide Predicare. ℣.vij.

Si seruauit iuramēta vniuersitatis. vide iuramentum. vj.℣.ij.⁊.iij.

Si iactauit se de doctrina aliosvitupādo aliquando et in pluribus potest esse mortale. vide. s. ℣.xv.et.xix.

Si notabiliter fuit negligēs circa ꝓfectū scolariū videt mortale. vide negligētia.

Si verberauit aliquē crudelit videt mortale. qz solū leuis castigatio eis pmissa ē. c. cū volūtate. de sen. excō. et si erant clerici esset excōicatus. vide excōicatio. v. casu. i. ℣.x.et.xi.

Si iniusto mō puta detrahēdo vl ꝑ sectas subtraxit scolares alteri⁹ doctoris. qz vltra mortale teneꝫ ad restitutōz si iā itrauerāt sm Jo. de ligna. secus si nondū intrauerāt.

Si impedit ꝓpter odiū vel ꝓtialitatē doctorādū vl in collegio recipiēdū idoneū: qz vltra mortale teneꝫ ad restitutionez dāni.

¶ Circa scholares si seruauit iuramenta vniuersitatis. vide iramentū. vi.℣.ij.⁊.iij.

Si fecit sectas ꝓ rectore fiendo mlta mortalia ibi aduenirent.

Si elegit rectorē insufficientez videt mortale sm aliquos. sed hoc nō determino in vniuersitatibus scholarium.

Si studet in phibitis sciētijs. vide magister. ⁊ s. excōicatio. vij. casu. vi.⁊.vij.

Si sepe ꝓtendit cōtra veritatē ne succūbere videatur. vide. s. ℣.xv.

Si studet ꝓpter malū finē qz tale peccatū. qlis finis vel ꝓpter honorē. vide honor. ℣.vij.

Si studuit curiosa. dimitēdo necessaria ad salutē est mortale peccatū. vide curiositas.

Si tractauit cum aliquo ciue bononiensi de cōductiōe hospitij alterius scholaris. vide excōicatio. vij. caso. iij.

¶ Circa medicos. Si existens ignoras medetur vide. medicus. in prin. ⁊. ℣.i.

Si medendo nō fuit secutus traditiōes medicine. sed voluit facere exprimēta ex capite suo ī piculum notabile ꝓximi. ibidem.

Si plongauit infirmitatem. ibidem.

Si ꝓfuluit aliquid cōtra salutē aīe ꝑ sanitate corpis. ibidē. ℣.vij.

Si nō admonuit infirmū efficaciter vt ꝓficereꝫ in ꝓncipio infirmitatis. ibidē. ℣.viij.

Si pregnāti aliq̄d dedit vt filiꝰ moreret peccauit mortaliter. quia nō sunt facienda mala vt bona eueniāt. ret. ibidem. ℣.ij.

Si dedit medicinā de qua dubitabat an noce

Si nō annūciauit morē infirmo. ibidē. ℣.xij.

Si nō debito mō visitauit infirmos posset aliquādo esse mortale.

Si pauperib⁹ nolnit mederi gratis. ibidē.

Si habuit partē cū aromatario. ⁊ ꝓpterea gra

uat infirmos emere ab eo cū eoꝝ damno. quia sic teneret eis ad restitutionē. ex quo ei solue-runt. secus si ex hoc nullū hñt damnū.

¶ Circa aromatarios. si ī ꝓponendis medicinis nō posuit q̄ medicꝰ ordinauit. ꝛ vnū ꝓ alio vel corrupta et q̄ virtutē nō habebāt ex vetustate ꝓ bonis et hmōi ex q̄bus sequit vel ꝓlongatio infirmitatis vel aliud malū ꝓprio infirmo. qz vltra mortale teneꝫ ei ad restitutionē.

Si vēdidit venenavel q̄ faciūt abortū ⁊ hmōi illis de quibus sciebat nō deberevti ad bonū. vide ars. §. ij.

Si sophisticauit aromata ponēs in speciebus vnū ꝓ alio vel ī siropis aut in cādelis ⁊ hmōi vide emptio. §. viij.

Si vendit diminuto pōdere aut falso et hmōi. vide falsarius. §. xi.

¶ Circa mercatores. Si portauit ꝓhibita infi-delibus. vide excōicatio. v. casu. xxi.

Si negociat ꝓt malū finē. vide negociū. §. ij.

Si in loco sacro tenuit mercatū. vide immuni tas. §. i. et negociū. §. ij.

Si carꝰ vēdidit q̄ emit in eodē loco. vide em-ptio. §. x. et. j. negociū. §. iij.

Si vendēs ꝓ alijs aliq̄ vendit ꝓ. xij. et solū ꝓ x. dat dñis rerū. ibidē. §. vl.

Si vendidit vnū ꝓ alio vel corrupta ꝓ bonis vide ibidē. §. viij.

Si vsus est falsis mēsuris et hmōi. vide falsa-rius. §. xi.

Si vēdidit rē iusto p̄cio aut ꝓpter tps solutō-nis ⁊ hmōi. vide emptio. §. vij.

Si facit cambia. vide vsura. i. §. li. cū se.

Si aliq̄s ꝛit vsurarios. vide vsura. i. ꝓ totū.

Si cōposuit cū alijs vt vēdant vno p̄cio in da-mnū reipublice qz vltra mortale teneꝫ dānifi-catis. vide negociū. §. ij.

Si expēdit falsas monetas sciēter ē mortale ⁊ teneꝫ ad restōez. ꝛ ipe ec̄ fuerit deceptꝰ ab alio

Si bonas monetas radit. vide falsariꝰ. §. iij. cū sequentibus.

Si emit res raptas vel furatas. vide restitu-tio. i. in līa emens.

Si infideliter se habuit in societate quā hz cū aliq̄. vide societas. i. et. ij. ꝓ totū.

Si vēdidit in festis vel cū mēdacijs ꝑiurijs et alijs illicitis. vide negociū. §. ij.

¶ Circa ꝓsonetas. Si mediator fuit ꝛctuū vsu-rioꝝ. vide restitutio. i. in līa vsurarius.

Si male ꝓsuluit sciēter ī aliq̄ ꝓtractu qz vltra mortale teneꝫ de dāno dato. vide dolus. §. ix.

Si decepit in p̄cio dās intelligere vni q̄ vult tm̄ ⁊ alter q̄ nō ꝓt hōe nisi tm̄. vide emptio. §. vl.

¶ Circa artifices. Si fecit artē cuiꝰ opꝰ ē ad ma-lum. vt taxillos et hmōi. vide ars. §. ij.

Si accepit insignia alteriꝰ mgr̄i. vide insignia

De fraude in arte in mēsuris et hmōi.

¶ Circa lanifices. Si vendit pannū vniꝰ lane ꝓ alia vel tincture. vide emptio. §. viij.

Si solvit laboratoribꝰ de pāno aut vendendo vltra iustū p̄ciū et emendo ꝓ vilioꝝ. vide v-sura. i. §. lviij.

Si filatoribꝰ dedit. xiij. vncias ꝓ libra teneꝫ ad restōem nisi sic a ꝓncipio cōuenisset.

Si pannū nimis traxit. vide emptio. §. viij.

Si nō solvit laboratoribꝰ. vide solutio. §. xxv.

¶ Circa tabernarios. Si vendidit vinū limpha tū ꝓ puro. vide emptio. §. viij.

Si miscuit in vino nociua. ibidē.

Si tenuit meretrices vxlusores oīa peccata ei imputabuntur.

Si scienter administrauit ad ebrietatē alteriꝰ vide ebrietas. §. i.

Si ex culpa sua pdidit sibi tradita ī custodia. vide custos in ꝑn. et nauta in ꝑn.

¶ Circa macellarios. Si vēdidit carnē corruptā ꝓ sana. de pecude ꝓ castrato ⁊ hmōi. vide em-ptio. §. viij.

¶ Circa pistores. Si fecit panē nimis pōderosū vel imiscuit aliā farinā ⁊ hmōi vid ēptio. §. viij

¶ Circa sutores. Si fecit vestes ipudicas que nō p̄nt deferri sine pctō mortali. vide ars. §. ij. et hoc q̄n sit. vide ornatus totū. et. vi.

Si male incidit ex culpa sua. vide culpa. §. v.

Si furat de pāno serico ⁊ hmōi. vide furtū per totum.

¶ Circa aurifices. Si vēdidit aurū alchimicū ꝓ vero. vide emptio. §. viij.

Si cudit monetā sine luna ꝓncipis. vide falsa-rius. §. iij. cum se.

Si radit eam vel facit aquā vnde aliq̄d immi nueret. ibidem.

Si emit lapidē p̄cioſuz ꝓ vili ab illo q̄ ignora bat. vide emptio. §. viij. de Alchimia.

¶ Circa alchimicos. Si laborauit ī dcā arte. vi

¶ Circa datiarios. Si exegit datia iniusta. vide pedagiū. §. i. cum se.

Si exegit a ꝑsonis ecclesiasticis. ibidē. §. iij.

Si īputauit fraudē datij vbi ñ erat vltra mor tale teneꝫ ad restitutionē totius damni.

Si fraudauit socios vltra mortale tenetur ad restitutionem.

¶ Circa musicos ⁊ histriones. Si pulsauit his q̄ ex libidīe chorizabāt vel illicite. vide chorea.

Si gestus impudicos ꝓuocātes ad pctū mor tale fecit. vide histrio.

¶ Circa laboratores et rusticos. Si nō labora-

uit fidelitē ī notabili excessu essz mortale pctm̃.
Si pmisit bestias nocere in agris ⁊ hmōi tenetur ad restitutionē si fuit in culpa.
Si fraudauit dñm in pte sibi danda teneť ad restitutionē nisi dñs in alio grauasset cum. vide furtum. ℣. xl.
Si nō seminauit possessiones vel coluit q̃s tenebat sicut debuit. vide culpa. ℣. v. et. vi.
¶ Circa venatores. Si i die⁹ festis pdita missa vel p totā diē se occupauit. vide ferie. ℣. ix.
Si dedit damnū in agris. q⁹ teneť si est notabile ad restitutionem.
¶ Circa locatores. Si sciēter locauit equm̃ picu losum aut vas vicios̄um. vide locatio. ℣. xviij.
Si cōductor fuit in culpa pditionis rei locate. ibidem. xviij. ℣.
Si petijt mercedē quā nō debuit vel soluit minus q̃ debuit. ibidē. ℣. xvij. et. ℣. xv.
¶ Circa laborātes ī filādo lanā vt ringēdo setā et hmōi q̃ tenenť ꝑmo si furanť scdo si male laborāt vel destruūt. de q̃ vide locatio. ℣. xviij.
¶ Circa venēditores rer. Si finxerūt qd̄ ñ poterāt vendi. nisi ꝓtāto ⁊ tm̃ vel erāt q̃ emerēt ꝓ plus vt ipi ꝓ modico emerēt. vt ꝓ pluris vēderēt tenenť ad restōem q⁹ ꝓ fraudē acq̃sierūt.
Itē si vendiderūt ꝓ plus q̃ tribuāt dño. vide emptio. ℣. xxviij.
¶ Circa iudices. Si habuit iurisditionē ab aliq̃ nō vero dño. vide dñs in ꝑn.
Si dedit iniquā sniam sciēter vel p ignorātiā aut negligentiā. vide iudex. ℣. xxi. cū se.
Si existēs ignorāś nō elegit bonū assessorē. ibidem. ℣. xxij.
Si elegit assessorē in fraudē cum nō indigeret. vide iudex. ℣. xvi.
Si accepit pecuniā vt iudicaret vel nō iudicaret. aut vt iniq̃ ꝫ iusticiā. vide iudex. ℣. viij. cū multis se. et suspēsio. i. ℣. xx.
Si nō seruauit ordinē iuris videť mortale. nisi aliq̃ cā vrgēs ad hoc impelleret.
Si reo dedit dilatōes indebitas q⁹ ultra mortale teneť ꝓti lese ad restōem.
Si reo fecit interrogatōes ad q̃s nō tenebať rñdere. vide cōfessio delicti. ꝓ totū.
Si posuit ad torturā sine legitimis indicijs. vide tortura. ℣. i.
Si allegatōes friuolas admisit. q⁹ ultra mortale teneť leso ad restitutionē.
Si appellationē legitimā nō admisit vel friuolā admisit. q⁹ ultra mortale teneť ꝓti lese. scdm q̃ dico appellatio. ℣. xv.
Si pauperibus nō ꝓuidit de aduocato. vide aduocatus. ℣. x.
Si penā relaxauit vel auxit. ñ. vide pēa. ℣. xvij.
Si arestauit aliquē vel bona ei⁹ descripsit vel officiales misit. vt sic pecuniā extorqueret ꝫ iusticiā vel aliquid aliud inuenit ex q̃ pecunias haberet q⁹ teneť ad restōem.
Si in sniā ꝓ q̃ soluit culpā obscurā vt ille ꝫ quē dabať se posset defendere ꝓtra iusticiā. q⁹ ultra mortale teneť ad restōz de dāno dato ꝓti.
Si ꝓtē nō ꝑdemnauit ī expēsis cū deberet ⁊ poterat q⁹ ultra mortale teneť ad restōem ꝓti.
Si vt extorq̃ret pecunias mō suo feē q̃ id q̄d in re ordīario dēbat expedire facēt iuxť delegato.
Si purgauit pūiciā malt̄ boib⁹ vidō iudex. ℣. vij
Si iudicauit fm allegata ꝫ veritatē quā sciebat. vide iudicare. ℣. vij.
Si sniaz alicui⁹ censure ecclesiastice ꝓtulit sine monitōe et scriptis. vide suspēsio. i. ℣. xvi.
Si iudicare ꝓsumpsit nō sibi subditos nec rōne rei vel delicti. vide iudicare. ℣. xvij.
Si ꝓtraxit sniaz ī lōgū vt pecunias extorq̃ret mortalit peccauit ⁊ teneť ad restōz nō solū pecunie accepte a ꝓte q̃ iusticiaz⁹ habebat ꝫ ⁊ ad omne dānū q̄d habuit ex tali dilatiōe.
Si interposuit auctatē ī aliq̃ ꝓtractu mulieris vel minoris in eoꝝ dānū ꝓpter pecuniam vel amicicią q⁹ ultra mortale teneť ad restōez leso
¶ Circa officiales dñoꝝ ⁊ cōitatū.
Si ꝓminat⁹ ē alicui nisi ei daret ⁊ cvio ꝓcussio
Si exegit iniusta ḡuamia de mādato sui superioris q⁹ ultra mortale teneť ad restōz toti⁹ exacti si ille nō vult restituere ī cui⁹ vtilitatē ē exactū.
Si execut⁹ ē iniquā sniaz. vide iudicare. ℣. vij.
Si nō obuiauit malis q̃tū potuit bono mō. vide cōsentire. ℣. q̃.
Si fuit ꝓditor terre vel castri. habes. s. auaricia in prima filia.
Si fuit officialis tyranni aut iniusti dñi. vide dñs in principio.
Si non accusauit q̃s tenebať ex officio. q⁹ si ex iuramēto tenebať erit mortale pctm̃. alt̄s nō sp
Si emit officia vel sup ipa mutauit. vide offm
Si hñs soluere de pecunia dñi vt comitis alīs extorsit tm̃ ꝓ ducato exñs ipe salariatus. q⁹ restituere tenetur.
Si quos inuenit de nocte dimisit ꝓpter pecuniam q̃ statuta q⁹ iurauit in ꝑn. officij
¶ Circa cōsiliarios dñoꝝ vel cōitatū. Si existēs in cōsilio cōsensit alicui malo. vide ꝫsensus. ℣. q̃. et cōsilium. ℣. i.
Si dedit fraudulentū cōsiliū. ibidē.
Si ꝓposuit aliqua in cōsilio in dānū aliquorum. quia vltra mortale teneť ad restitutionē

damni totius quãdo sine eo nõ fuisset.
Si cõsensit ad aliqua statuta fienda q̃ erãt iniusta aut p̃ libertatẽ ecclesie. vide ibidẽ. ¶ excõmunicatio. vij. casu. xij. et casu. xliij.
Si res cõitaꝫ p̃misit dilapidari vl̃ er iutilib⁹ p̃missionib⁹ aut q̃lite rcũq̃. vide admĩstratio.
¶ Circa arbitros vl̃ arbitratores. Si iniquã dedit sn̄am scienter. vel ex ignorãtia. vide iudex. §. xxi. cũ sequentib⁹.
Si p̃misit expirare p̃promissũ. vide arbit. §. i.
Si p spũali dedit tpale in recõpensationẽ. vide ibidem. §. vij.
Si p pace abstulit ab vno et dedit alteri. vide ibidem. §. vi.
¶ Circa accusatores. Si accusauit aliquẽ mala intentõe. vide accusatio. §. vi.
Si accusauit aliquẽ calũniose. vide ibi. §. viij.
Si iurauit nõ accusare. ibidẽ. §. vi.
Si accepit p̃ciũ vt nõ accusaret. ibidẽ.
Si accusatus rñdit calũniose. ibidẽ. §. xiij.
Si accusatus tacuit veritatẽ. ibidẽ. §. xxij.
¶ Circa aduocatos. Si inhibit⁹ a iure aduocare aduocauit. vide aduocat⁹. §. i. cũ mltis se.
Si defendit iniustã cãm. ibidẽ. §. xij.
Si amisit cãm iustã p̃ suã ignorantiã vl̃ negligentiã. ibidẽ. §. xij.
Si immoderatũ salariũ extorsit. ibidẽ. §. xiiij.
Si nõ aduocauit p̃ pauperibus. ibidẽ. §. x.
Si fecit pactũ cũ clientulo de quota litis. ibidem. §. xiiij.
Si revelauit aduersario secreta clientuli. vide falsarius. §. ij.
Si causam vsurariã defendit. qz vltra mortale teneꝫ ad restitutionẽ.
Si frustratoriaſ dilatões q̃siuit. qz teneꝫ ad restitutionẽ parti lese.
Si falsas leges vel instrã p̃duxit vel instruxit clientulũ de falsitate dicenda.
Si q̃litercũq̃ fuit cã alicui⁹ dãni i hmõi aduocatõe. qz vltra mortale teneꝫ de dãno p̃ti lese.
Si solũmõ attẽdit ad ordinẽ iudiciariũ ¶ non ad merita cãe sic̃ bodie cõit faciũt aduocati. ¶ tũ nõ excusanꝫ a mortali. et ab obligatõe restitutõis dãni si defendũt cãz iniustã q̃ ad merita q̃tumcũq̃ q̃ ad modũ p̃cedẽdi sit ordĩata. qz ordo nõ est inuẽt⁹. nisi p̃ deceptões evitã dasl
¶ Circa p̃curatores. Si defendit cãz iniustã mortale est ¶ teneꝫ ad restõem leso.
Si infideliter vel negligẽter se habuit. vide locatio. §. xxiij.
Si in positõib⁹ ponẽdis vel rñdendis p̃iurauit vel fuit cã p̃iurij mortaliter peccauit.
¶ Circa notarios si ex ignorantia dictauit male instrã vl̃ testamẽta p̃pter qõ p̃rties dãnificati sunt. vide culpa. §. v. et. vi. et. j. tabellio. §. vi.
Si instrã q̃ recepit ñ posuit i p̃thocoll̃ suis. ex magna negligẽtia vl̃ mortale pctũ i instrãis ex qb⁹ ex eaꝫ p̃ditõe p̃rtes possent notabiliter ledi
Si malitiose occultauit vel destruxit instrã. vide falsarius. §. iij.
Si falsauit instrã addẽdo aliq̃d qõ nõ fuit expressum. vel alio mõ. vide falsari⁹ in p̃n.
Si nõ bñ informauit i renunciatõe alicui⁹ iuris ponẽda i instrã p̃tẽ q̃ erat ignara. qz teneꝫ ei de dãno eo q̃ ẽ cã deceptõis p̃rtis.
Si fecit instrã in fraudẽ vsurarũ. vide restitutio. i. in littera vsurarius.
Si petit indebitũ salariũ teneꝫ restituere. facit qõ dico emptio. §. vij.
Si notari⁹ epi petit ab ordinãdis salariũ non fm instĩm sed fm q̃litatẽ ordis. qz ẽ simoniac⁹ q̃tũcũq̃ ñ sit salariat⁹. vide simonia. iij. §. xxij
Si recipit instrã p̃ testõ renũciatõe donatõe vl̃ alia obligatõe illi⁹ q̃ nõ erat sane mẽtis qz vltra mortale teneꝫ ad restõem leso.
Si scripsit dictauit vl̃ redegit i publica forma statuta p̃ ecclesiasticã libertatẽ vel in favorẽ vsurarũ. vid̃ excõicatio. vij. casu. xij. ¶ casu. xliij.
Si rogat⁹ p̃ pauperib⁹ noluit graꝫ facere qz teneꝫ fm q̃ dico de aduocato. Aduocat⁹. §. x.
¶ Circa litigãtes. Si calũniose accusauit aliquẽ vide accusatio. §. viij.
Si mala intentõe. ibidẽ. §. iij.
Si accusatus dedit pecuniã accusatori vt desisteret. ibidẽ. §. xi.
Si calũniose se defendit. ibidẽ. §. xiij.
Si nõ rñdit veritatẽ interrogatus q̃n teneb⁹ vide cõfessio delicti. in p̃n.
Si litigauit sciens iniustã cãm habere. vide litigiosa. §. ij.
Si bñs iustã cãm litigauit nõ p̃ media iusta ¶ indebita. vt puta. cũ mẽdacijs. p̃iurijs. et hmõi mortaliter peccauit fm Tho. xxij. q. lxix. nõ tẽ teneꝫ ad restitutionẽ.
Si aliq̃d obtinuit p̃ iniustã sn̄az. vid̃ sn̄a. §. vij
Si appellauit cã afferẽde more. vide appellatio. §. xv.
Si rõne studij vl̃ artis fraudulẽter cõuenit aduersarium coram aliquo iudice. vide argumẽtatio. §. iij.
Si bñs p̃seruatorẽ p̃curauit vt intromitteret se de notorijs. vide cõseruator. §. i.
¶ Circa testes. Si requisit⁹ in iudicio noluit dicere veritatẽ. vide testis. §. xxvi.
Si falsum testimoniũ dixit. ibidẽ. §. xxx.
Si dubiũ p̃ certo p̃posuit. vide p̃ iuriũ. §. iij.

Si pecuniã accepit ꝓ testimonio ferendo. vide testis. §. xxviij.

Circa tutores vel curatores. Si bene administrauit in vtilitatibus pupillorum. vide administratio per totum.

Si ꝯsummauit bona ipoꝝ vel sibi appropriauit. qꝛ tenet̃ ad restitutionẽ. vt ptꝫ ibidẽ.

Circa executores testõꝝ vl̃ vltimarũ volũtatũ

Si alimẽtauit relictũ. vide dos. §. xxvi.

Si soluit debita defuncti. vid̃ heres. §. v. ⁊. vi.

Si legata impleuit vel nimis distulit. vide executor. §. xxiij. et. xxiiij.

Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret bñficia et hmõi. vide adulatio ꝑ totũ.

Si ꝓposuit dñis aliq̃ vñ possent extorquere pecunias indebite. vide ꝯsiliũ. §. i.

Si bona cõfiscata inique sibi fecit donari. qꝛ tenetur restituere.

Si fuit leno ꝓ dño mortalia multa in hoc sepe cõmittuntur. §. v.

Si totũ tp̃s expẽdit ĩ ociositate. vide p̃ceptuꝫ

Si reportauit mala de alio vt eũ poneret ĩ inimiciciã dñi. vide susurratio.

Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire. vide detractio.

Circa principes et dños seculares.

Si hꝫ dñium ex iusto titulo. vide dñs. in p̃n.

Si neglexit facere iusticiã penitẽtib⁹. qꝛ vltra mortale tenet̃ eis ad restitutionẽ dãni qd̃ passi fuerũt ex h̃. facit qd̃ hẽs iudex. §. xxi.

Si fecit ĩiusticiã alicui multomagꝫ tenet̃. ibi.

Si q̃siuit ponere diuisionẽ in ꝓpl̃is vt posset regnare qꝛ mortale est. vide susurratio.

Si imposuit collẽtas indebitas subditis suis. vide talia in pn. et. §. i.

Si exigi fec̃ pedagia ĩiusta. vid̃ pedagiũ ꝑ to.

Si fuit ambitiosus ad mai⁹ dñium ꝓpterea ꝓ curauit bella vl̃ aliud iniustũ. qꝛ vltra mortale tenet̃ de oĩ damno. vide ambitio. §. i.

Si fecit ꝯfederationẽ cũ aliq̃ de defendẽdo se iuste vel iniuste mortaliter peccauit.

Si hũit bellũ ĩiustũ ⁊ qñ sit ĩiustũ hẽs bellũ. §. iiij. et quõ tenet̃. ibidẽ in. §. v. et. x. et. xi.

Si posuit officiales malos. vide dñs. §. iiij. et administratio. §. ij.

Si vendidit officia. vide officiũ.

Si ea q̃ erant cõitatis sibi appropriauit tenet̃ restituere. vide talia. §. ij. et. x.

Si incarcerari fecit aliquẽ indebite. vide carcer. §. ij. et. iij.

Si bãniuit aliquẽ indebite. vide bannũ. §. i.

Si nõ ꝑmisit testari aliq̃s. vide talia. §. x.

Si coegit nubere filiã alicui⁹ alteri vt ei succedat potest esse mortale ſm qualitatẽ rei.

Si fecit fieri torneamẽta vl̃ hastiludia vel spectacula inhonesta. vide ludus. §. vi.

Si iusticiaꝫ vẽdidit. vide iudex. §. xix. ⁊. xx.

Si fecit statuta vel leges iniq̃s. vide lex. §. xxij. ⁊ excõicatio. vij. casu. xij. ⁊ casu. xliij.

Si vasallos indebite grauauit vl̃ spoliauit. vide talia per totuꝫ.

Si ipe vasallus existens fuit infidelis dño suo vide feudum. §. xvi.

Si tolerauit vsurarios ꝓpter lucrũ suuꝫ. vide. vsura. ij. §. xiiij.

Si nõ purgauit ꝓuinciã malis hominibus. vide. iudex. §. vij.

Si ꝓpter auariciã ꝯmutauit penã corporaleꝫ in pecuniariã qꝛ vltra mortale tenet̃ lesis. si ꝓpter hoc aliq̃ scelera facilius ꝑpetrant̃.

Si nõ tenuit vias securas. vide rapina. §. i.

Si pupillos et miserabiles ꝑsonas nõ voluit audire nõ dando publicas aliqñ audiẽtias. qꝛ vltra mortale tenet̃ de damno qd̃ eis infert̃. vide culpa. §. v.

Si angariauit rusticos in laborib⁹ et maxime in festis. vide talia ꝑ totũ. et ferie.

Si tenuit nimias põpas aut expẽsas. vide ornatus

Si nimis occupauit se in ludis et venatõibus vide ludus et venatio per totũ.

Si dedit damnũ in agris ꝓpter venatões. vide venatio. §. ij.

Si nõ correxit familiã sꝫ parũ curauit eos cõpescere a pctis. vide correctio. i. et. ij. per totũ. et quõ tenet̃. vide dñs. §. i.

Si fuit excõicatus vel a iudice vel ꝓpter aliqd̃ infrascriptorum.

Si inijci fecit man⁹ violẽtas in ꝑsonas ecclesiasticas. vide excõicatio. v. casu. i. ꝑ totũ.

Si fecit incendi vl̃ frangi ecclesias. vel loca religiosa. ibidẽ casu. v. et. vi.

Si fuit insecutor alicui⁹ cardinalis vel de familia pape aut cardinalis vel alicui⁹ epi. vide excõicatio. v. casu. ix. et casu. xiiij.

Si fecit fieri aliquã iniuriã illis q̃ tulerũt aliquas sentẽtias excõicationis vel interdicti vl̃ qui fuerũt causa vt ponerent̃ vel obseruauerũt vide ibidem casu. x.

Si fuit fautor hereticoꝝ eorũ vel impediuit officium inquisitoris. vide hereticus ꝑ totum. et excõicatio. v. casu. xvij. et excõmunicatio. vij. casu. xxviij. et. xxix.

Si coegit celebrare tp̃e interdicti. vide excõicatio. v. casu. xv.

Si fuit receptator piratarũ vel cũ eis ꝑticipauit. vide ibidem casu. xviij.

Si imposuit noua pedagia vl exēgit ꝓhibita. ibidem. casu. xix.
Si permisit deferri prohibita īfidelibus. ibidem casu. xxj.
Si impediuit victualia ne ad curiam portarētur ibidem casu. xxij.
Si volētes ire romā vl redeūtes cepit ꝑcussit ⁊ hmōi ibidē casu. xxiij. ⁊. xxiiij. ⁊. xxv.
Si impediuit ne obediret lr̄is apostolicis. ibidem casu. xxvj.
Si vsurpauit iurisditionē ecclesiasticā ibidez casu. xxviij. excōicatio. vij. casu. v.
Si romipetas detinuit vel spoliauit. ibidē casu. xxix.
Si inuasit terras eccīe. ibidē casu. xxx.
Si se subtraxit ab obedientia romani pontificis. ibidem casu. xxvij.
Si corpus alicuius defuncti fecit incidi vt alibi sepeliret ibidem casu. xxxij.
Si tercio admonitus ab ep̄is voluit eis facere iusticiā. excōicatio. vij. casu. j.
Si exegit vel exigi fecit pedagia a ꝑsonis ecclesiasticꝫ vl alia onera. ibidem casu. v.
Si xp̄ianos naufragiū patiētes spoliauit bonis. ibidem casu. x.
Si grauauit ꝑsonas ecclesiasticas vel eoꝝ cōsanguineos qꝛ noluerūt eligere quem volebat ibidem casu. xiiij.
Si regalia vel custodiā ⁊ hmōi sibi vsurpauit in ecclesijs vacantibus ibidem casu. xv.
Si extorsit absolutionem ab aliqua censura ꝑ metum ibidem. casu. xvij.
Si cōpulit p̄latos ecclesiasticos ad summittēdum ei bona eccīaꝝ. ibidem casu. xxj.
Si interdixit suis subditis ne coquāt molāt ⁊ hmōi ꝑsonis eccīasticꝫ. ibidē casu. xxvj.
Si ꝓcurauit aliquē occidi facere ꝑ assassinos. ibidē casu. xxxj.
Si cōcessit rep̄salias ꝯ eccīasticas ꝑsonas ibidem casu. xxxiij.
Si īpediuit visitatōes mōialiū. ibi. caū. xxxix.
Si īmunitatē eccīasticā violauit capiēdo homines ī eccīa. vide īmunitas. ꝑ totū.
Si pn̄tauit indignos exn̄s patronus alicuius eccīe. vide ius patronatus. §. xviij.
Si fecit ꝓmoueri indignos et si ꝓ pecunia qꝛ vltra mortale ē simoniacꝰ. vide simo. iij. §. j.
Si voluit q̄ ꝑmo bn̄ficia ab ip̄o petāt q̄ a papa mortale ē nisi aliq̄ rōnabili cā faceret putane indignis darētur ⁊ hmōi.
Si fidē ꝑuauit ꝓmissam. vide pactū. §. iiij.
Si soluit seruitoribus suis ⁊ creditoribus. vide solutio. §. xxv.

Circa ecclesiasticas personas. et primo circa clericos in cōmuni.
Si est irregularꝫ et qn̄ vel quō incurrit. habes irregularitas. j. ꝑ totum.
Si est suspēsus et in q̄bus casibus incurrat eā vide suspensio. j. ꝑ totū.
Si recepit ordines symoniace vel a symoniaco. vide symonia. vi. §. ix.
Si recepit ordīes ī pctō mortali. vide ordo. ij.
Si executꝰ est ea q̄ sunt ordinis in pctō mortali. vide clericus. viij. et eucharistia. ij. §. v. et eucharistia. iij. §. xv. et. xxiiij.
Si existēs excōicatus vel interdictꝰ aut suspēsus ministrauit. vide irregularitas. j.
Si nō portauit tonsurā vel habitū. vide apostata. §. i. et. ij. et clericus. iiij. §. i. ij. et. iij.
Si immiscuit se negocijs secularibꝰ. vide clericus. ix. §. iij. cū sequentibus.
Si exercuit inhonesta clericatui. vide clericus x. per totum.
Si est debite litteratus. vide clericus. ij. ꝑ totū et ep̄s. §. xxvi.
Si fuit ordinatus ante etatē debitā. vide etas per totum.
Si dimisit horas canonicas dicere. vide hora §. iij. cū. viij. §. sequētibus.
Si dicendo volūtarie se occupauit in aliq̄ alio ibidem. §. xxvi.
Si nō bn̄dixit mensam nec grās reddidit post cibū. vide clericus. xij.
Si exercuit officiū ordinis sine debitis paramētis vel mō. vide missa. §. xxxv.
Si celebrauit in ecclesia polluta. vide cōsecratio ecclesie. §. viij.
Si celebrauit tempore interdicti. vide interdictū. vij. per totum.
Si celebrauit ad faciendū maleficia. vide missa. §. liij.
Si celebrauit nō ieiunus. ibidem. §. iij. cū duobus sequentibus.
Si in altari execrato. vide altare. §. ij.
Si plusq̄ semel in die. vide missa. §. iiij.
Si cum hostia vel vino corruptis. vide eucharistia. i. §. i. cū sequentibus.
Si cū euagatōe mētis. vide missa. §. xij.
Si nimis raro celebrauit. ibidē. §. xliij.
Si ante diem. vide eucharistia. iij. §. xxxvi. et missa. §. xl.
Si existens in aliquo notorio delicto. vide clericus. viij. §. iiij.
Si habita pollutōne celebrauit eadē die. vide eucharistia. de missa. §. v. cū sequē.
Si ꝓmisit alicui dicere missas. et nō dixit. vi-

Si existens bigamus portat tonsurā. vide bigamia. §. xij.
Si nimiā hz cōuersationē cū mulieribus. vide clericus. v. §. ij. et alijs sequentibus.
Si ptcipauit cū excōicatis in diuinis. vide excōicatio. v. casu. iiij. et excōicatio. viij. §. iij.
Si fuit falsari⁹ litterarū aplicarū. vide excōicatio. v. casu. ij.
Si sepeliuit interdictos excōicatos. vel vsurarios. vide excōicatio. vij. casu. xxviij. et. xxxvi.
Si vsurarijs manifestis alienigenis domos cōcessit ad fenus exercendū. ibidē casu. xxxij.
¶ Circa beneficiatos vltra p̄dicta interrogetur de infrascriptis.
Si obtinuit beneficiū p̄ symoniā vel per p̄ces carnales. aut aliud turpe. vide adulatio. §. ij. et symonia. iij. et. v. et. vi. p̄ totū.
Si est indignus ꝓpter litterarū ignorantiā. vt aliud canonicū impedimētū. puta q̄ infamis irregularis. corrpeviciatus. et hmōi. quia sic tenetur resignare in manib⁹ valentis accipere resignationē. de quo vide beneficiū. §. xlij. et nisi fuerit cum eo dispensatū vel in casu. vel corrpoze viciatus. §. iij.
Si obtinuit beneficium nō intendēs clericari vide clericus. vij. §. v. et. vi.
Si permutauit beneficia. vide Permutatio. §. quarto.
Si renunciauit beneficio symoniace. vide renunciatio. §. ix. et. x.
Si facit residentiā in beneficio suo. vide clericus. vij. in multis. §.
Si habet plura beneficia quoz vnū sufficeret. vide beneficiū. §. xxxiij.
Si fecit quattuoz partes de fructibus beneficij. vide clericus. iij. §. i.
Si habens patrimoniū seruauit vt viueret de ecclesia. ibidem. §. ij.
Si expendit fructus beneficij in vsus inhonestos. ibidem. §. iiij.
Si male tractauit ecclesiā et eius edificia. vide clericus. iij. §. i.
Si vasa et paramēta ad diuinū cultū tenet immunda. vide vasa sacra.
Si alienauit bona ecclesiastica q̄ seruādo seruari poterant. sine legitima causa. et cū debita solēnitate. vide alienatio p̄ totū.
Si locauit sub annuo censu vices suas alteri. vide symonia. et. §. xxv. cū duob⁹ sequē.
Si indurit ad vouendū vel iurandū de eligenda sepultura in sua ecclesia. vide excōmunicatio. v. casu. xiij.
Si leges vel phisicam audiuit. vide excōmunicatio. vij. casu. vij.
Si habentes eligere nō eligerunt meliozē. vide electio. §. xxi.
Si appetijt episcopatū aut prelationē superiorem. vide epūs. §. ij.
Si male administrauit bona ecclesiastica. vide administratio.
¶ Circa prelatos habētes iurisditionē maxime epōs vltra predicta.
Si electus se fecit cōfirmari. vide cōfirmatio prelatoz. per totum.
Si nō correxit publicos criminosos. vide corrrectio. i. §. iij. et epūs in p̄n. et. §. x.
Si posuit indignos in officio vel beneficio. vide epūs. §. xvij. et administratio. §. ij.
Si fuit nimis pomposus in ornatu et hmōi. vide ornatus. per totum.
Si indebite dispēsauit in votis. habes votum iij. per totum.
Si in alijs. vide Dispēsatio. in principio. cum multis. §.
Si aliquid exigit ꝓ licētia ministrandi vel docendi. vide magister. §. xv.
Si cōtulit ordines indebite q̄bus nō debebat vel quando. vel nō mō quo debebat. vide ordo i. ij. iij. iiij. v. vi. et. vij.
Si nō examinauit ordinandos sed ordinauit indignos. vide ordo. iij. §. xvij.
Si sacramentū cōfirmatōis nō tenuit notabilis negligētia videt mortale. vide cōfirmatio nis sacramentū. §. i.
Si crisma et oleū sanctū nō cōsecrauit in cena dñi omni anno. vide oleum p̄ totū.
Si nō fecit cōsecrationes ecclesiarū altariū et vestimentoz̄ quib⁹ debuit est graue peccatū.
Si nō habuit testes sinodales. de quibus vide episcopus. §. x.
Si non visitauit singulis annis diocesim. ibidem. §. xij.
Si nō deputauit in ecclesijs cathedralibus et cōuentualibus viros ad p̄dicandas et audiēdas cōfessiones. vide ibidē. §. xiij.
Si ordinauit in diaconū vel subdiaconū q̄ nescit officiū. vide ibidē. §. xv.
Si non est vsus lineis. si non erat religiosus. ibidem.
Si nō seruauit nec fecit seruare canones. vide episcopus. §. xxij.
Si contulit beneficia symoniace. vide symonia. vi. per totum.
Si plura contulit vni. vide beneficiū. §. xxiij. et. xxxvij.
Si rōne consanguinitatis. vide acceptio per.

sonaꝝ.§.iiij.⁊.§.x.
Si non prouidit de beneficio illis quos ordinauit. vide bñficiũ.§.x.
Si visitando accepit munera ip̄e vel aliq̄s de suis. vide visitationem.§.iij.
Si posuit indebitas collectas. vide taliaꝫ. in prin.⁊.§.j.
Si vsurpauit bona vacãtiũ ecclesiaꝝ. vide beneficiũ.§.xxxix.⁊.xxx.
Si nõ soluit debita iuste cõtracta a suo predecessore. vide dignitas.§.j.
Si questuarios pro lucro ꝑmisit indiscreta p̄dicare. quia tenentur ip̄i reddere rationeꝫ domino de omni malo. et satisfacere subditis de omni damno dato propter hoc. c. fi. de ĩiurijs. ⁊ vide simonia.iij.§.viij.
Si incerta sibi appropriauit. vide restitutio.⁊ §.xiiij.⁊.xv.
Si testamenta ⁊ legata nõ fecit implere. vide executor.§.xj.
Si non tenuit bonũ vicariũ cũ ipse non attendat. tenetur de omni damno.
Si iniustam sententiam dedit ⁊ alia supradicta de iudicibus.
Si in cõicando non seruauit debitam formã. vide excõicatio.ij. per totum.
Si in diebus festiuis non interfuit diuinis. vide hora.§.xxv.
Si exemptos molestauit ĩdebite. mortalit̃ peccauit. si in aliquo notabili hoc fecit.
Si consecrauit corruptam scienter ꝓ moniali vide consecratio virginũ.
Si visitauit mõasteria monialiũ. ⁊ fecit vt seruent clausurã. vide. s. exceptio.§.x.
Si hospitalarios visitauit ⁊ fecit vt facerent debitũ. vide hospitale.§.ij.⁊.vltimo.
Si dedit malum exemplum subditis. vide exemplum.
Si magistrũ tenuit in eccĩa. ⁊ fecit in alijs teneri ꝓ pauꝑibus ⁊ clericis. vide mgr̃.§.vij. ⁊ s. ep̄us.§.xij.
Circa cõfessores. si audiuit cõfessiones nõ habens auc̃tem. ⁊ si vis scire si habes auc̃tem. vide cõfessor.iij. ꝑ totum.
Si absoluit a q̄bus non potuit. vide quid põt. Confessio.iij.⁊.v.⁊ Casus. ⁊ a quibus excommunicationibus habes absolutio.j.§.j.⁊.iij. iiij.⁊.v.⁊ Absolutio.ij. in principio. per totum. et de modo absoluendi Absolutio.iij. per totum.
Si absoluit manifestos vsurarios. vide vsura. ⁊.§.viij.
Si dispẽsauit sine auc̃te. qꝛ peccauit mortalit̃
Si nimis festinanter interrogauit vel nõ interrogauit. vide hic in p̄n.
Si interrogauit q̄ nõ debuit ex delectatõe. vide. s.§.i.
Si reuelauit cõfessionem. vide cõfessio vltimo per totum.
Si existens in mortali audiuit cõfessionẽ. vide clericus.viij.§.i.
Si audiuit cõfessiones principaliter ꝓpter lucrum. vide symonia primo. per totũ. et symonia.ij.§.vi.
Si habet scientiã debitam. vide confessio.iiij. §.xxxij. circa p̄dicatores.
Si p̄dicauit in mortali peccato existens. vide predicare.§.vij.
Si habet scientiã debitã. ibidẽ.§.vi.
Si p̄dicauit mendacia. vide mendaciũ.§.iiij.
Si predicauit propter honorem. vide Honor §.vij.
Si ꝓpter lucrũ. vide symonia. ꝑ totũ. et symonia.ij.§.vi. et symonia.iij.§.ix.
Si predicauit sine licẽtia quia mortaliter peccauit totiens.
Si p̄dicauit indulgentias indiscretas. vide religiosus.§.lxv.
Circa inq̄sitores hereticoꝝ. si extorsit pecunias. vide inquisitor.§.v.
Si bona ecclesiarũ applicauit fisco. ibidẽ.
Si abusi sunt armoꝝ multitudine. ibidẽ.
Si maliciose imposuerũt crimẽ vel impedimẽtũ sui officij alicui. ibidem.
Si obmiserũt ꝓcedere ꝯtra cõscientiã ex amore lucro et hmõi. ibidem.
Si inquisitor vnius ordinis ꝓcessit cõtra fratrẽ alterius ordinis. ibidẽ.
Si impediuit se de diuinationibus. vide ibidem.§.iiij.
Circa religiosos in cõmuni. si intrauit ꝑ simoniam. vide simonia.iiij. ꝑ totũ.
Si intrauit latiorem habens votũ strictioris. vide religiosus.§.xxxiiij.
Si nõ fuit obediẽs. vide religiosus.§.xxix.
Si ꝓprietarius fuit. ibidem.
Si cõtra votũ castitatis. ibidem.
Si officiũ dixit. vide hora. ꝑ totum.
Si seruauit alia p̄cepta regule vl̃ ꝯstitutionũ obligãtia ad mortale vide religiosus.§.xxviij
Si elegit meliores. vide electio.§.ij.
Si infamauit alias religiones. vide detractio per totum.
Si voluit cõsentire electioni. ibidẽ.§.xxxvi.
Si secreta sui ordinis reuelauit in scandalum ip̄ius. peccauit mortaliter. qꝛ ꝓditor est.

Si in visitatione nō revelavit que debebat. vi de denunciatio. §. x.
Si fecit aliqd cōtra ea q̄ generaliter p̄hibent religiosis. vide religiosus. §. vltimo
Si recessit a monasterio sine licentia p̄lati. vi de apostata. §. iij.
Si frequentavit monasteria monialium. vide monasterium. §. viij.
¶ Circa monachos. si servavit que sibi p̄cipiuntur. et que sint vltra regulam habes. j. Mo nachus. §. x.
¶ Circa abbates. si hūit curā sibi cōmissoꝝ. eos vita⁊ doctrina instruēdo. vide abbas. §. xxiij.
Si dispēsavit cū eis sine causa legitima. vide dispensatio. §. vij.
Si imposuit monasteriis aut p̄oratib⁹ novas pensiones vel auxit veteres vel applicavit sue mense. vide abbas. §. xxvi.
Si servavit regulam et sibi p̄cepta. vt. j. monachus.
Si reqsivit apostatas. vide abbas. §. xviij.
¶ Circa abbatissam. si fecit se benedici vbi est cō suetudo. vide abbatissa. §. iij.
Si fecit servari clausurā. vide monialis. §. iij.
¶ Circa hospitalarios. si fecit inventariū. vide hospitale. §. iij. et. iiij.
Si tenuit hospitalitatē. ibidē. §. vlti.
Si bona hospitalis cōvertit ad aliū vsum. vide legatū. ij. §. xi.
Si perierunt ex negligentia sua. vide Administratio.

79 ¶ Adverte quia p̄fatas interrogationes solū posui. quia circa p̄dicta cōmuniter est mortale peccatū. licet aliquādo nō ꝓpter imperfectionem actus. et dimisi multas interrogationes que sunt ꝯmuniter venialia peccata. eo qꝛ nō sunt necessario cōfitenda talia peccata nisi quādo dubitat an sint mortalia. Itē secundo tōne statuti obligantis ad peccata venialia cōfitenda tamē tūc sufficeret cōfiteri in genere. Itē tercio videt q̄ teneatur cōfiteri venialia q̄n esset periculū ne traherent ad mortale. Nā cum tūc teneatur de ip̄is penitere multo forti⁹ cōfiteri p̄opter evitandū mortale ad quod inducunt quādo hoc advertit. Additur ab aliq̄bus quartus casus in quo tenetur quis cōfiteri venialia scz quando nullū habet mortale. et in pascha teneatur cōfiteri q̄ tūc cōfiteat venialia. Sed qꝛ vt dixi qualitercūq̄ quis teneatur cōfiteri venialia sufficit confiteatur illa in genere. nisi in casu q̄n dubitat an sit mortale. Ideo ꝓtranseo et sufficit q̄ ad venialia cōfiteatur sic. peccavi multis modis. cogitatōe. delectatōe. omissione. dissolutōe. locutione. visu. tactu. gustu. odoratu. ⁊ multis alijs modis de quibus oibus tam mortalibus q̄ venialibus dico meā culpā. Itē nō omittat cōfiteri obli ta et ignorata sic. Itē dico meā culpā de oib⁹ peccatis meis mortalibus q̄ ignoro aut oblitus sum⁊ ecvn q̄ legitime p̄fessus forte ex mea ignorātia vel negligētia. qꝛ valet talis cōfessio vt remittant vel reducant ad cognitionē et nō teneatur reiterare cōfessiones. q̄uis multa fuerint. tūc oblitus cōfiteri si mō diligentiam fm suā cōditionē fecit quibus omnibus cōpletis faciat terminare peccatorē suā cōfessionē sic dicendo. Ideo p̄coꝛ beatissimā et gloriosam virginē Mariā oēs sanctos ⁊ te pater orare ꝓ me. Quib⁹ pactis cōfessoꝛ increpet coꝛrigat et dulciter admoneat peccatorē abstinere a societatibus et causis peccatorū. Non tñ exigat iuramentū vel ꝓmissionē de aliquo. nisi solū de his in quibus iura sic voluerūt. vt in excōicatione et hmōi. postea imponat ei penitentiaz talem quā statim possit cōplere ante reciditationē ꝓ sacramentali. et post aliam quā videat q̄ peccatoꝛ verisimiliter faciet. vñ caveat ne imponat penitentiā talem quā verisimiliter nō implebit. quia esset potius illū illaqueare q̄ soluere. Esset bene bonū illi notificare quam penitentiā meretur vt sic magis timeat. postea cōcede ei illam indulgentiā quā potes. de quo circa indulgētia. §. v. Deinde absolue eū sic. Misereat⁊ tui omnipotēs. Indulgentiā et absolutionē. dñs noster Jesus christus te absolvat. et ego auc̄te ip̄ius absolvo te a vinculo excōicationis maioris vel minoris inquantū possum. et restituet te sacramētis ecclesie. Iterū te absolvo ab omnibus peccatis tuis mortalibus et venialibus cōfessis. oblitis et ignoratis. et a circūstantijs eoꝝ in noīe patris et filij et spiritussancti amē. Postea imponas ei sic taliter q̄ intelligat. Oia bona q̄ facies ⁊ mala q̄ patiēter sustinebis impono tibi in remissionē tuoꝝ peccatoꝝ. vade in pace. Et si haberet casuz vel excōmunicationē a qua nō posses absolvere impone ei q̄ vadat ad eū qui eū p̄t absolvere. nec ingerat se sacramētis donec de eo sit absolutus. nisi rōne scandali evitandi si excōmunicatio est occulta.

Intestatus quis dicitur decedere quattuoꝝ modis. primo si nullus testamentum fecit. secundo si fecit sed nō iure. tercio si fecit iure tamen postea ruptum est posthumi nativitate. vel in i tū factū est capitis diminutōe testatoris. quarto si nulli sunt here

des ex eo testamēto. vt in autē de here. ab ite/ stato. in ꝓnci. pñt addi ⁊ duo alij modi ex post facto. ꝓmus. s. p q̄relā expugnato testō secūd⁹ p bonoꝝ possessionem ꝫ tabulas vide Azo. in sum. C. de suis. ⁊ legip. here.

Timiditas vnde causatur, R. fm sctm Tho. xxij. q. lxvj. q aliquando ex defectu amoris proprij. vt cū quis mi nus debito amat vitam propriam ⁊ ea q̄ ordi nantur ad eā. Aliqñ causat ex elatione animi de se ꝓsumentis ⁊ alios cōtēpnētis. Aliqñ au tem causat ex stoliditate seu stulticia.

i Vtrū sit pctm. R. ñ. q sic. vndecūq causet nisi stoliditas sit inuincibilis ⁊ est rō. ij. ethi. timiditas ē ꝫ fortitudinē p defectū nō timē di vbi esset timendū. sicut timor ꝫ fortitudinē p excessum timendo vbi nō timendū ē.

2 Dñ ē pctm mortale. R. ñ. illa q̄ causat ex de fectu amoris ⁊ elationis tūc ē mortale pecca/ tū qñ sine necessitate exponit se piculo ꝓbabi li notabilis lesionis corpis. ⁊ multomagꝫ aīe. vel nō curat de eius notabili lesione omittēdo ꝓuisionē debitaz facere. tercia ꝙ q̄ causat ex stoliditate cōiter ē a venali. nisi ꝓueniat ex lata culpa in his i q̄bus imminet piculū ꝓba/ bile notabilis nocumēti. ⁊ ꝓterea omittit de bitā ꝓuisionē nisi vbi stoliditas ē inuincibilis.

3 Intrusus dr q̄ nō canonice ꝫ p vio/ lentiā occupabat bonoꝝ. vel bñficia ecclesiastica. vñ fur ē ⁊ latro ⁊ ē in pec/ cato mortali. ⁊ tenetur restituere oīa q̄ inde re cipit. c. grauis. de resti. spo.

Inuenta an sint restituenda. R. q̄ q̄ dam sunt q̄ fuerūt in dñio alicui⁹ ⁊ ta/ lia inuenies tenetur restituere. immo furtum cōmittit qui ea animo non restituendi accipit. l. falsus. §. q̄ alienū. ⁊. §. se. ff. ō furtis. ⁊. xiij. q. v. c. si quid inueniſti. Siue talia ami serit dñs ipaz ex ruinavel incendio vel nau fragio. vt. ff. de incē. rui. nau. p totum. Idē dī co de iactatis in mare causa nauis alleuiāde. ff. ad. l. ro. de iac. l. q̄ alleuiāde. Et ibi no. i gl. vel q̄litercūq amisit. ⁊ hoc vez nisi haberēt p derelictis ⁊ tūc credit Fede. ꝓsilio. cvij. q̄ ha beant p derelictis si dñs tacet. nec p se nec p alios ꝙquirit qz. d. l. q̄ alleuiāde. vē statim im ponere necessitatem ꝙquirendi res amissas. ⁊ sic ista negligentia nō q̄rendi tollit ꝓmā ꝓe/ sumptionē quā facit lex. s. q̄ nō beant p dereli ctis nisi aliter ꝓstet p q̄litatē. ⁊ actus devolūta/ te dñi cum nemo ꝓsumat iactare res suas. d. l. falsus. §. si iactātiū. ⁊. d. l. q̄ alleuiāde. qđ no. p limitatōne eoz q̄ dico. j. naufragiū. §. ij. nec talia inuēta qñ nō habentur p derelictis pñt vsucapi. quia in eis deficit titulus p derelicto vt in. l. si q̄s merces. ff. p derelicto. Dñ cōsue/ tudo aliquoz q̄ iactata in mari. vel a fluminib⁹ portata occupāt videt exp̄sse reprobata. p. d. l. q̄ alleuiāde. et ibi glo. no. et lz loquat de iac tatis in mari tñ ide est de ablatis a flumīe cū parū differāt ab illis. vt dict ter. insti. de re. di/ ui. §. vl. Facit aut. nauigia. C. de furtis. Que/ dā sunt q̄ nūq fuerūt in dñio alicui⁹. vt lapilli in littore maris fere siluestres ⁊ hmōi. et talia fiūt occupātis siue bestie capiant in sinodo p/ prio siue in alieno. dummō nō fuerit ꝓhibitus intrare a dño fundi. Siue fuerint antea vulne rate ab aliq̄ dummō eas nō ꝓsequeret. insti. de re. diui. in multis. §. ⁊. ff. de acq̄. re. do. l. ij. nisi secus sit de cōsuetudine. qz tūc stabit cōsuetu/ dini. l. q̄ si nolit. §. q̄ assidua. ff. de edi. edic. fm glo. in. d. l. ij. §. illud. Similiter si essent capte in rethe alieno nō credo sit accipientis. fm gl. in. l. in laqueū. ff. de acq̄. re. do. et insti. de re. di ui. §. singuloz. lz rigor iuris videat velle q̄ sint capiē tis ibidē. Fere vero siluestres sed dome stice facte sicut pauones. colūbe. apes in alueo et hmōi. tādiu sunt possidentis q̄diu habent animū reuertendi domū sed si bis aufugiant. nec horis debitis nō impedite reuertunt fiunt capientis. quia cōsuetudo inducit p hmōi actū l. ij. C. de epi. audi. et sic nō dicunt habere ani mū reuertēdi. Animalia vero naturaliter do/ mestica. vt galline et hmōi. semp sunt dñi et ca piens ea tenet restituere cum fructibus. puta. ouis et hmōi. §. gallinaz. insti. de re. diui. et. ff. de acq̄. re. do. l. naturalē. §. pauonū.

Vtrū inueniēs thesaurū teneat restituere. R. q̄ si in suo solo inuenit sic suū erit. si vero in alieno solo ⁊ a casu sic medietas erit sua ⁊ alia medietas erit dñi soli. Si vero data opa. totū erit dñi fundi. insti. de re. diui. §. thesauros. et C. de thesau. l. vnica. nec est verū q̄d dicit glo. in. c. si q̄d. xiij. q. v. q̄ inuētus in loco sacro vt religioso sit inuētoris. sed erit fm distinctionē p̄dictā vt exp̄sse ptz in. d. §. thesauros.

Quid de terra p alluuionē addita terre al/ terius. R. distinguēdo. qz insula nata in mari 2
est occupātis. In medio vero flumis est cōis habētibus p̄dia iuxta flumē ex vtraq̄ pte. si vero nō est in medio. est illi⁹ cuius ē primior ager vero a flumīe diuiso circundat⁹ remanet cuius erat. Et si flumē mutat alueū. primus al/ ueus efficit eoz q̄ p̄dia circa eū hñt. et secūdus alueus est publicus. et si reuertit ad primū. se cūdus alueus erit eoz q̄ habēt p̄dia circa eū.

Similiter ager inundatus aqua ipa recedēte remanet ei⁹ cuius erat. Hec habēt insti. de re. diui. ff. insula. et sic serua. nisi cōsuetudo sit in cōtrariū vel statutum.

¶ Sed quō teneť restituere ille q̄ nescit cuius sit. R. q̄ si res ñ habebať p derelicta teneť facere denūciare publice. et si post nō cōparet cuius sit. erogabit in paupes fm Ho. vel si ipe ē pauper retinebit aūcte epi vel sui pfessoris fm Ray. et orabit p illo cuius erat. Si vero pbabiliter potest pūmere. quia dñs eā habebat p derelicta sic poterit vsucapere. l. idem quod. ff. pro dereli.

Inuestitura ꝓprie ē possessionis rei traditio. improprie aūt est alicui⁹ corpori loco possessionis in manibus posīto. Dñs q̄ dñs dat vasallo hastam vel aliq̄ simile dicēs se facere inuestiturā. vt in ti. quid est inuestitura. inuestire dicit.

¶ Utrū sit fienda corā testibus. R. q̄ sic. nō q̄ nō valeat sine testibus q̄ instō. sed vt veritas ꝓbari possit. et quidē si fiet de bñficio nouo. tūc si pares. i. vasallos hz corā trib⁹ vel saltē duob⁹ ex eis teneť facere. si ꝓ pares. i. alios vasallos nō hz faciat corā alīs idoneis testibus. Si aūt inuestiat de veteri bñficio pt fieri corā quibuscūq̄ idoneis testib⁹. vt i ti. Qui testes sunt necessarij. et etiā si est cleric⁹ qui inuestiturā facit de rebus ꝓprijs. de rebus vero ecclesie admittunť oēs testes idonei fm Host.

Inuidia fm Da. li. q̄. est dolor de alienis bonis. sed aduerte q̄ cū obiectū tristicie sit malū ꝓprium. Ideo de bono alterius pt esse tristicia prout apprehendit vt malū ꝓprium. et fm hoc quadrupliciter. Primo mō inquantū ex eo nobis aliq̄ pculū immineť. s. ne ab eo ledamur. q̄ hec tristicia nō est inuidia sed effectus timoris. vt dicit pBs. q̄. retho. et potest esse sine peccato. vt dicit Grego. xxj. moza. Alio mō apprehendit inquantū est diminutiuū ꝓprie glorie. vt excellētie. et hec tristicia est ꝓprie inuidia fm pBm vbi. s. et ex genere suo est peccatū mortale. Job. v. paruulū occidit inuidia. cū sit cōtra charitatē. sunt tñ primi mot⁹ inuidie q̄ncq̄ etiā in pfectis ex surreptione qui sunt venialia peccata. q̄ est simile de inuidia paruuloz. in q̄bus nō vere est vsus rōnis q̄ de motu inuidie fm q̄ est passio sensualitatis. Tercio mō apprehendit bonū alterius inquantū deest nobis q̄ō alius hz. et sic tristať et hec tristicia nō est inuidia. sed ꝓprie dicitur zelus fm pBm vbi. s. Et sic est de bonis honestis est laudabilis. fm illud. i. Coz. xij. Emulamini charismata meliora. Si aūt sint de bonis tpalib⁹. aut de bonis inhonestis pt esse peccatū. et sine peccato et aliq̄n cū mortali. puta cū talia sunt cōtra deū. Quarto mō apprehendit bonū alterius put pt cedere in damnū multoz iniuste. et sic nō est inuidia fm Gre. nec peccatū. puta cum quis tristať de ꝓsperitate alicui⁹ tyrānī. q̄z videt q̄ magis tyrannizabit.

¶ Quot sunt ei⁹ filie. R. fm Gre. xxxi. moral. .v. s. odiū. susurratio. detractio. de quib⁹ habes in locis suis. exultatio in aduersis. et afflictio i ꝓsperis ꝓximi inquantū eueniūt ꝓximo ꝓtra conatū inuidētis. sed q̄si tristať de ꝓsperis fm q̄ habent quandā gloriā sic est inuidia nō ei⁹ filia. Emulatio vo⁹ inuidia idē sunt generaliter. lz ꝓprie inuidia attendať in actu interiori. Emulatio vero in actu exteriori. vt dicit glo. sup illud Bal. v. emulatōes inuidie.

Ypocrisis vide Simulatio.

Ypotheca quid sit. et de ea vide pign⁹ per totum.

Ira est quedam passio appetitus sensitiui ꝓprie quia vindictā appetit. que quidā passio in tantū est bona inquantū regulať a rōne. Si vero ordinē rōnis excludit est mala. Ordo aūt rōnis in ira pt attendi q̄ntum ad duo. Primo q̄ntum ad appetibile in q̄ō tendit q̄ō est vindicta. vnde si quis appetit q̄ fm ordinē rōnis vindicta fiat sic dicit zelus. q̄ est laudabile. Si autē appetat q̄ fiat vindicta qualitercūq̄ etiā cōtra ordinē rōnis. sic est ira ex genere suo peccatū mortale. q̄z cōtrariať charitati et iusticie. posset tñ eē pctīm veniale ꝓpter imperfectionē actus. et hoc vel ex pte appetētis. vt cū appetitus ꝓueniť iudiciū rōnis. nec sequit consensus ad eū. vel ex pte appetibilis. vt cū appetit īmodico vindicare. q̄ō si inferať ñ erit mortale. vt trahere puerū p capillos et hmōi. Secūdo attenditur ordo rōis in ira q̄ntum ad modum irascēdi. vt. s. motus ire nō immoderate ferueščat interius vel exterius. qui ordo si p̄termittať nō erit sine peccato. etiā si iustam appeteret vindictam. sed nō erit mortale ex genere suo. sed posset esse mortale peccatū. puta si ex vehementia ire excidat a dilectōne dei vel ꝓximi.

¶ Quomodo ꝓgrediť. R. q̄ tres habet modos. s. primo in corde vindictā appetendo. de q̄ Gen. v. Qui irascit fratri suo. s. q̄ irā mortalē Secundo in signis manifestať. et ideo subiungit. Qui dixerit fratri suo racha quod est interfectio i rascētis. Tercio in facto nocumentū inferendo liuore vindicte. si prim⁹ grad⁹ est mortalis multomagis secūdus ē grauior. tercius

est grauissimus si deterius noceat.

2 ¶ Quot sunt ei⁹ filie, R. Gze. xxx. mo. q. vi. s. rixa. tumor mētis. cōtumelia. clamor. ignominia. et blasphemia. Adde. vij. s. bellū. et. viij. s. maledictio. et. ix. s. seditio. de qb⁹ in locis suis.

1 ¶ Irregularitas est impedimentum seu repulsio executionis diuini officij. seu sacramenti ex canonica cōstitutione puenies. ar. de tem. or. c. vlti. et dicit stricte irregularitas quasi extra regulas aliorum quo ad ordinationē. q2 requirit dispensatio. dicit etiā magis large irregularis q̄ nō pt ministrare in susceptis. nec ascendere ad maiores hec introducta ē a iure positiuo. vt. ij. q. vij. §. itē daniel. lz i veteri testamēto fuerit ordinata in psona Dauid. de cōse. di. i. c. i.

1 ¶ Irregularitas in qbus casib⁹ incurrit ipso iure. R. q aliqñ ex delicto aliqñ ex defectu corporis aliqñ ex defectu sacri. de qb⁹ hēs p doc. in. c. nisi cū. §. psone vero. de renū. lz p clariori intelligētia. casus ex qbus aliqs efficit irregularis Est q nō pt promoueri. vel si promot⁹ nō pt exercere suū officiū. explicabo inferius qui reducunt ad. xviij.

2 ¶ Primo ex homicidio. vt truncatōe. aut mutilatōe mēbror. vt. s. Homicidiū. v.

3 ¶ Sed qd si fuit in leuissima culpa homicidij R. q nō est irregularis. Facit ter. in. c. q̄situ. de pe. et re. in. xbo uerū si p in curiā. et ibi no Pa. et p hoc limita. et intellige qđ dixi. s. Homicidiū. ij. in pn. et infra. §. xvij.

4 ¶ Utrū clericus rndens iudici sic. p tali crimine debetur pena mortis sit irregularis. R. Pa. in. c. ex litteris. de exce. pla. sic distinguēdo sm Jo. q aut crimē imminet puniendū de pnti. Et sic si ex psilio suo generali vel spāli sequatur homicidiū est irregularis. in. c. si q̄s viduā. l. di. Si vero ex sua responsione nō sequit homicidiū. q2 oīno iudex erat dispositus ūlus occidere. et iste interrogat⁹ fuit a quodā alio⁹ hmōi. sic nō est irregularis. Si R nō est irregularis. q̄ crimē nō imminet puniendū de pnti. q̄uis rndeat q meret mortem. Et sic intellige glo. in. d. c. ex litteris.

5 ¶ Utrū existēs in bello si aliqs ibi occidatur sit irregularis lz ipe nō occiderit. R. q si bellum est iniustū omnes irregulares sunt qui fuerunt ex pte iniuriantiū si illuc iuerūt. vt bellantibus prestarēt auxiliū cōsiliū vel fauorē. multomagis si vt aduersarios ederent sm Jn. et Jo. in. c. petitio. de homi. sec⁹ si cā pacificādi. vel causa iusta iuerūt. ar. a contrario sensu in. c. quantū. l. di. et. c. pbyterū. de homi. tñ verū est sm Ray. et Rod. et Bul. q ab epo poterit cū predictis dispensari.

6 ¶ Utrū existētes ex pte se defendētiū in bello iusto sint irregulares. R. q sic. oēs q̄ occidūt nisi sit talis necessitas q alias ppriā vitā euadere nō possint. Alij aūt qui ñ occidūt nec mutilant nō sunt irregulares. lz ibi multi occidantur. imo lz clericis portari ad bellū. si fit p rem publicam. aut ecclesiā. aut fidē catholicā. non tñ arma sumere. vide. s. bellū. §. iij. vñ Pa. in. c. penul. et vlti. de cle. pcu. refert et sequit Jo. tenentē q clericus qui pstat opē oppressis. vel obsessis iniuste. et adiuuat repellētes iniuriā. pjiciendo lapides et hmōi. dummō neminem ipe occiderit q nō est irregularis.

7 ¶ Utrū plati et alij q̄ intersunt vindicte sanguinis sint irregulares. R. q nō sm Asten. nisi ad hoc dederint auxiliū cōsiliū vel fauorē vt nisi interesint tanq̄ auctez prestantes. vt habetur in. c. ex lris. de excel. pla. Pa. tñ in. d. c. litteris tenet q tales plati si bñt iurisditionē temporalē ibi q efficiunt irregulares. exhibendo pniam vbi vindicta sit sanguinis. si mors vel mutilatio sequit. q2 vident prestare opē. l. di. si quis viduam. secus de platis qui nō habent iurisditionē temporalē in loco. grauiter tamē peccāt. q2 tra. c. sniam. ne cle. vel mo. faciūt.

8 ¶ Quid de plato qui nō liberat hominē ab iniusta morte cū potest. vel nō pascit fame morientem cū possit. R. Asten. q lz mortalissime peccet nō tamen est irregularis. q2 lex promotionis factum requirit. xv. q. i. si quis iratus. Sz ego credo potius cōtrarium. s. q sit irregularis q̄ scienter et voluntarie pmittit cū mori. si tñ moriatur. ar. c. Petrus. de homi. et. c. Matthe⁹. de simo. quia i isto casu nō solū est omissio sed etiā cōmissio. sicut et in dictis iurib⁹ ptz.

9 ¶ Utrū verberās aliquē cā correctionis siue vulnere mortuus sit efficiat irregularis. R. q sic. dummō ex illo vulnere sit mortuus. secus si decessisset alia infirmitate ex vulnere nō secuta c. presbyterum. et. c. de cetero. et. c. ad audientiam. de homi.

10 ¶ Quid si postea conualuit reciduauit. R. q inhilominus irregularis est. q2 semp causa subfuit. de pe. di. iij. si quis semel. et. d. c. ad audientiam. no. Ber. in. d. c. pbyterū. qđ credo quādo reciduum fuit sine culpa alia. ar. c. pterea. de cle. percusso.

11 ¶ Quid de illis qui simul pjiciūt lapides. et lapis vni⁹ aliquē interficit. R. q oēs si ignorant a quo pjectus sit debēt abstinere ab officio. ar. c. significasti. el. q̄. de homi. sm Hof. sa-

cit.c.ꝓtinẽtia.de cle.ꝑcuſſ. Alij ꝙtradicũt dicẽ
do neminẽ in dubio repellẽ.ar.d.c. cõtinen-
tia.et.c.petitio.de homi.debet intelligi qñ cõ-
ſcientia eũ remordet. Qñ nemo eoꝝ eſt repellẽ
dus niſi ſe repellat.ar.c.ꝓſentiũ.de cle.ꝑcuſſo.
Hoſtiẽ.tenet ꝙ relinquendi ſunt ꝓſcie ſue. Et
ideo ſi aliquibus ex eis videtur ꝙ ipi neminẽ
interfecerũt nõ erunt irregulares. Si vero cõ-
ſciẽtia eis dictat ꝙ ſic.ſic abſtineãt.d.c. ſigni
ficaſti.et hoc tene in ꝓficientibus in iuſto bello
ſecus crederem ſi cauſa ludi et nõ adhibita de
bita diligentia.

12 ¶ Quid de clericis q̃ cũ alijs trahũt ad man-
ganellos.vñ alijs occiſus ẽ.aut ꝓbabiliꝫ cre
dit.R.ꝙ irregulares ſũt.c.liẽ dignũ.ö homi.
Alij añt dicũt ꝙ lz clerici turrim vel murũ im
petere.ꝛ machinis ipugnare ꝛ ſuffodere.lz nõ
liceat eis ꝓſonaliter pugnare.vñ ſi homicidiũ
er hoc facto ꝓter eoꝝ intentionẽ euenerit non
imputabit eis.ſed ꝙ ſint irregulares videt tu
tius etiã in bello iuſto.

13 ¶ Quid de illo q̃ dicit ducẽtib⁹ latronẽ. clau
dite os ne clamet.vel videte ne tales liberent
eũ.R.ꝙ irregularis eſt.ſi moꝛs ꝓbabiliter fuiſ
ſet impedita.alꝫs nõ.

14 ¶ Quid de interrogato ſi talẽ vidit ꝛ idicat.
vel ſi nõ ꝓ tre niſi ꝓ duas vias dicit ꝙ ꝓ iſtaz
nõ init.et illi eũ inſequentes occidũt. R. ꝙ ſi
ſciuit vel ſcire debuit ꝙ ꝓſona talis ꝗrebat ad
mortẽ.vel mutilationẽ irregularis eſt.ſecus ſi
ꝓbabiliter credidit ꝙ ꝓter aliã cauſam ꝛ ei⁹
intẽtio nõ fuit corrupta ſm Ro.ꝛ Guil.durã.

15 ¶ Utrũ clericus qui pugnantibus arma mi-
niſtrauit ſit irregularis. R. ꝙ ſic ſi aliqs occi-
dat.ar.c.ſiẽ dignũ.de ho. Et appellatõe armo
rũ veniũt etiã.fuſtes et lapides.ff. de v.ſig.l.
armoꝝ.ſm tñ Anno.et Ho.in.c. ſententiã.ne
cle.vel mo.nõ eſt irregularis clericus ſi in bel-
lo iuſto miniſtret baliſtam alicui tñ.vt ſe de-
fendat et ſua.nec credit illum aliquẽ velle oc-
cidere.lz tñ ſe defendere et ſua.ſimiliter ſi lan-
ceã vel enſem miniſtret tñ vt ſe defendat et tñ
ille occidit.ſic videt dicendũ etiã vt in primo
caſu.lz tutius eſt dicendũ ſm Ho.vbi.s. ꝙ in
vtroꝫ caſu ſit irregularis.qz non licet clerico
miniſterĩũ ita immediatũ in mortẽ alicui⁹ ꝓbe
16 re.de penis.c.ꝙ in dubijs.

¶ Utrum clericus qui cũ ſocio latronẽ capit
et ligat.et poſtea clerico inſcio ſocius latronẽ
ne fugiat occidit. R. ꝙ irregularis eſt. quia ſi
nes licite defenſionis exceſſit.c.ſuſcepimus.in
17 glo.de homi.

¶ Quid de illo q̃ vadẽs ad ſpaciũ ſuꝑ equũ.
q̃ ex petulantia fractis habenis occidit puez.
R. ꝙ nõ ẽ irregularis. qz nec volũtate nec frõ
occidit.nec rei illicite dabat operam.facit.c.di-
lect⁹.de homi.diẽ tñ ibi Ber. ꝙ ſi defacili fre
nũ potuit frãgi erit irregularis.ar.c.ſignifica-
ſti.el.ꝓmo.de homi. vel ſi ꝓter eius impitiam
equ⁹ laſciuiuit.vt iſti.ad.l.aq̃l.§.iperu q̃q. vel
ꝓpter ei⁹ ipotẽtiã. ſi R. ſi q̃ debuit ꝓuidere ꝛ face-
re nõ ꝓuidit nec fecit.d.§.impetu quoq.

¶ Utꝝ portãtes ligna ꝓter zelũ fidei ad cre
mandum hereticos ſint irregulares. Rñ. ſm 18
Rod.ꝙ ſi ligna q̃ portauerũt ſint coopata ad
mortẽ ſunt irregulares ꝛ a papa ſolꝫ diſpen-
ſandi. Si añt nihil cooperauerũt puta qz iã erat
mortu⁹ añq̃ fuiſſent accẽſa. ſic nõ ſunt irregu
lares. vel ſaltẽ eps ꝓt cũ eis diſpẽſare. ſi aũ du-
bitãt ſic ſine diſpẽſatõe pape nõ debẽt miſtra
re nec ꝓmoueãt.c.hi q̃.l.di.c. ad audientiam.
de homi.

¶ Utꝝ clericus bñdicẽs aquã feruẽtẽ vel ferꝝ 19
cãdẽs.vel pugiles ſit irregularis. R. Kay. ꝙ
ſic ſi moꝛs ſequitur. ꝛ Rod. dicit ß eẽ tutius te-
nere vide.s.et iam de hoc homicidiũ.ſ.ꝛ.ij.

¶ Ex ꝙ maiori intelligentia oim ꝓdictoꝝ no. 20
aliquas regulas. Prima ẽ ꝙ nec iudex aliqs vel
magiſter ſeu doctor in dubio debet aliquẽ in-
dicare irregularẽ. ar. de.pe.di.ſ.§.pene. Secũda
ꝙ in dubio q̃libet debet ſe reputare irregula-
rẽ.vt in.d.c.ad audientiã. ꝛ ideo in foro aĩme
marime qñ qs nõ ẽ de hoc infamatus eſt relin
quẽdus conſcie ſue.vt ĩ.c.er lẽis.de homi.has
duas ponit Ho ĩ.d.c.ad audientiã. Tercia eſt
ꝙ ad hoc vt qs incurrat irregularitatẽ ex ho-
micidio ẽ neceſſe ꝙ intercedat vel cõſiliũ.vel
ꝓceptũ vel factũ.vel defenſio. vel cooperatio oc-
cidẽtis. Hãc ponit Anno ĩ.d.c.ad audiẽtiã.
Quarta ẽ ꝙ oꝝ ꝙ cã hõicidij vt ſit irregularis
ſit ꝓpinq̃.ff.ad.l.coꝝ.de ſicca.l.nihil itereſt. ſe-
cus ẽ de remota cã ſeu occaſione. Nõ.n. iõ qz
faber cultellũ facit hõicida ẽ.c. tua.de homi-
ſ. R. ꝛ.d.c. exhibita. Et ß verũ ſm Ber. de cã
remota. niſi aĩm nocendi habuerit. aut mino-
rẽ diligentiã habuit ꝙ deberet hr̃e. vel nõ co-
gitauit q̃ cogitare debebat.c.ꝓbibetur. in fi. de
homi. Quinta regula ꝙ infans occidens non
eſt irregularis. niſi ſit doli capax. cle. furioſus.
de homi.no. Pa.in.c.ſ.ö delic.pue.ꝛ Jo. an.
ibidẽ. vbi ponit exemplũ. Gre. de puero. v. an
noꝝ blaſphematore rapto a diabolo. Similiter
dic de furioſo. facit ꝓ hoc.l.ſ. C. de fal. mone.
Certa regla ꝙ exñs ſolũ in culpa leuiſſima hõi
cidij nõ ẽ irregularis. vt.s.ĩ.§.iij. dictũ eſt.

¶ Utrũ prelat⁹ q̃ ſubditũ ſuũ ꝙtumcũq̃ de- 21

liqñerit incarceratꝯ tali afflictõe q̃ ī paucis dieb⁹ moriãt sit irregularis. ¶R. Jo. de lig. ī cle. ī. de pe. et re. q̃ sic/et ideo dicit q̃ carcer nõ dz esse nimis crudelis. nec dz tñ eoꝝ vita attenuari q̃ ī paucis dieb⁹ veriſir moriat. sed pane et aq̃ sustentari. sicut vult. c. nõ minus. de ver. sig. sequit̃ Pa. in. c. cũ nõ ab hoſe. de iudi.

22 ¶ Scdo ꝓtrahit̃ irregularitas accipiẽdo ordines in excõicatõe maiori existẽdo. vt in. c. i. de eo q̃ fur. et in. c. cũ illoꝝ. de sen. ex. Et lz inferior a papa talẽ possit aliq̃n absoluere ab excõicatione in qua erat. nõ tñ poterit dispẽsare secũ in tali irregularitate. nisi de mãdato pape. siue sciẽter in excõicatõe existẽs ordies accepit siue ignorant. s. facti memoriã non hñs. aut ex ignorãtia iuris. ß nõ credẽs sibi eẽ ꝓhibitũ. vt in. d. c. cũ illoꝝ. Si tñ efficiat̃ talis religiosus post laudabilẽ quersationẽ q̃liq̃ tps in religione p̃t eps cũ eo dispẽsare auẽte aplica. vt ī c. fi. de eo q̃ fur. or. ¶Dispensat etiã abbas cum monachis ſm q̃ dictũ ẽ. s. Abbas. et q̃ diri de excõicato. bz locũ ſm Ray. ī suspẽso. vl̃ interdicto vel simplicit̃ vel a talib⁹ ordinibus si ipos recipit sic suspensus.

23 ¶ Tercio cõtrahit̃ irregularitas q̃n aliq̃s minores ordies et subdiaconatũ vno die suscipit c. cũ. b. de eo q̃ fur. vel cũ duos simul sacros ordines recipit. c. fi. de eo q̃ fur. or. siue ß faciat vno die vero vel fictitio. sicut cũ q̃s cõtinuat ieiunĩ vsq̃ ad dñicam. q̃ est vnus dies fictici⁹ de tẽpo. or. c. lr̃as. Dz cũ istis p̃t eps dispẽsare vt in ordinib⁹ susceptis nõ furtiue possint ministrare dũmõ eis nõ fuerit ꝓhibitũ sic ordiari sub excõis late ſnie pena. q̃ tũc nõ possz nisi ſm q̃ dirí de excõicato ordines accipiẽte. Dz in ordie sic furtiue recepto vel ad maiores nõ p̃t. nisi sol⁹ papa dispẽsare ſm Jo. an. et vẽ se qui Pa. in. c. i. de eo q̃ fur. or. et facit tex. p̃fati c. in fi. iũcto. c. se. et. d. c. lr̃as. ꝓ hoc intellige ni si religionẽ intrauerit. q̃ potest eps auẽte pape dispẽsare. vt. d. c. fi. et etiã abbas. c. ñ. d cle. qui fur. or. su.

24 ¶ Quarto ꝯhit̃ irregularitas p iterationẽ sacramẽtoꝝ illoꝝ in q̃b⁹ imp̃rimit̃ caracter scienter factã. siue q̃ ad administrantẽ. siue q̃ ad suscipientẽ. ar. lxviij. di. c. i. et de ꝓse. di. v. dictũ. Et lz q̃dã teneãt hic generalit̃ de oĩb⁹ sacris ī q̃b⁹ imp̃mit̃ caracter. tñ Sco. in. iij. di. iij. q. vlti. tz et bñ q̃ ꝓ iteratõe solũ baptismi ꝯhit̃. sed nõ iteratõe alioꝝ sacroꝝ. cũ irregularitas sit pena q̃ non dz ꝑponi nisi vbi inuenit̃ de iure expressũ. et iõ cũ nõ inueniat̃ nisi de bapmo. vt ī c. ñ. d apo. iõ dic q̃ sciẽter rebaptizãs ſm Bo. si clericus est ſm canones deponẽdus est. ar. c. qui bis. et. c. eos. de ꝓse. di. iij. si laic⁹ excõicandus nec p̃t ordinari. Dñ etiã acolitus qui ministeriũ pbuit sciẽter p̃sbytero rebaptizanti si publicũ sit nõ dz ad ordies ꝓmoueri nisi religionẽ intret. q̃ tũc p̃t q̃ eẽ ꝑm secũ dispẽsari. Si ẋo sit occultũ post pniam poterit ꝓmoueri. d. c. ñ. licet quidã et male ſm Pa. ibidẽ intelligunt illud. c. intelligere q̃ iste acolit⁹ rebaptizauerit vel fuerit rebaptizat⁹. Si ẋo rebaptizat q̃s ignorãter ignorãtia facti exhibita pus diligẽtia debita oĩno excusat̃. lz ex ignorantia iuris nõ excusat̃. q̃ ſm Sco. i. iij. dist. vi. est ꝯ ius diuinũ. ¶Rebaptizat⁹ ẋo sciẽter est irregularis. ignorãter vero si post̃q̃ sciuit et ratũ habuit sibi irregularis ẽ. l. di. cõfirmañ. et. i. q. vij q̃ in q̃libet. Si añt nõ ratũ hñit lz tñ ignorãter est rebaptizat⁹ ignorãtia facti ſm Bo. nõ est irregularis. lz p̃t ꝓmoueri. ſm ẋo Bof. indiget dispensatõe ep̃i cui nõ credo. ar. c. placuit. i. q. iij. nec ob. d. c. qui bis. q̃ q̃ ibi no. q̃ ſm Sco. istud. c. cũ accipiat̃ ex penitẽtiali Theodori ep̃i cantuarien. infligere non p̃t irregularitatẽ. nisi forte dicat̃ q̃ oĩa. c. a Gratiano in decreto posita sunt a papa cõfirmata. Sed hoc nõ est manifestũ. Addo etiã ego q̃ confirmatio simplex nihil addit. xij. di. ꝑceptis. de cõfir. vti. vel inuti. c. cũ dilecta. cũ. c. sequentib⁹. et de ꝑui. c. q̃ intentionis. ideo etiã si forent cõfirmata non inducerent irregularitatẽ. Et si dicat̃ q̃ lz ille eps nõ poterit ius condere. tñ potuit indicare ius cõditũ sicut facit ibi. cũ dicit ſm canones. ¶R. Sco. q̃ glosator debuit hũc canonẽ allegare. et ideo cõcludit Sco. q̃ sicut ignorãtia ꝑ babilis excludit cõferentẽ ab irregularitate. sic et suscipientem. ignorãtia vero iuris rebaptizati nõ excusat̃ a pena irregularitatis.

¶ Dz q̃d si quis dubitat an sit baptizat⁹ vl̃ cõfirmat⁹ vel ordinatus. ¶R. q̃ p̃t iterari. q̃ nõ dz iteratũ q̃ nescit eẽ factũ. de ꝓse. di. i. solẽnitates. et di. iij. si nullã. et de ꝑsby. nõ bap. veniẽs. intellige si debitã diligentiã prius fecit. de cõse. di. iij. cũ itaq̃. dz tñ babtizãs bis ver bis vti. Si tu nõ es baptizatus ego te baptizo ñẽ. vt. s. Baptismus. vij. ℈. x. 25

¶ Quid si coacte fuit rebaptizat⁹. ¶R. q̃ si coactio fuit absoluta sic excusat̃. Si vero fuit cõditionalis sic nõ euadit irregularitatẽ. vt no. ī d. c. eos. de cõse. di. iij. 26

¶ Quinto ꝯhit̃ irregularitas apostatãdo a fide catholica. sicut fecit Julian⁹ apostata. vt in. c. Julian⁹. xi. q. iij. verũ est q̃ si apostatare nũt ꝓp̃t iustũ timorẽ si erãt sacerdotes sol⁹ pas 27

pa dispẽsabit. Si vero diaconi inferioris gradus, aut laici epus poterit dispensare. Si autẽ apostataverit sine aliquo timore. sed voluntarie. sic nullus nisi papa dispẽsat cũ eis. vt in. c. psbyteros. l. di. Amo Anno. in. c. i. de apostata. et Hosti. dicit q oẽs tales apostate hodie sũt veri heretici. et in ipis habẽt locũ omnia iura de hereticis q pene cõtra eos statute. de irregularitate apostatarũ a religione. vide. s. apostasia. §. vi.

28 ¶ Sed nunquid idẽ erit de fideli facto heretico. R. q si clericus erat poterit post pnam et abiurationẽ in ordine suscepto ministrare. sed in suscipiendis tã clerici q laici sunt irregulares. vt. i. q. vij. saluberrimũ. Adẽ dic de eo qui in cõtemptũ ecclesie ab hereticis se fecit ordinari cum quibus solus papa dispensat. i. q. vij cõuenientibus.

29 ¶ Texto incurritur irregularitas cũ quis incurrit infamiã iuris vel facti. de quo supra in fama. exemplum habes infra sortes. §. iij. in sortilegio manifesto.

30 ¶ Septimo incurrit cũ qs ordinatur ab episcopo excõmunicato. quia executionẽ conferre nõ potest qui eam nõ habet. i. q. i. gratia. et. c. statuimus. et. q. vij. daibertum. Si tñ hoc fecit ignoranter sic episcopus dispensare potest tam in susceptis q in suscipiendis. Si vero sciẽter solus papa. de epo qui resi. epi. c. ij. Idem dico de ordinatis scismaticis. vt de scisma. fraternitati. fm Ber. ibidẽ. Nõ nota q licet hereti. ci. excõicati. simoniaci in ordine vel beneficio scismatici. depositi. suspẽsi. interdicti. q degradati. verũ corpus christi cõficiant. et ordines dent veraciter. si verã formã seruent ecclesie. rir. dist. secundũ. et. i. q. i. dñs. et. c. q quidã. et de pse. di. iij. ostenditur. tamẽ a talib⁹ ordinati executionẽ nõ habent. et sic dicunt irrite tales ordinationes. de scisma. c. i. scõm tamẽ distinctionẽ premissam dicunt etiã Ho. et Ho. q coacti vt a talibus reciperẽt ordinẽ ex metu qui potest cadere in cõstantem virum nõ indigent dispensatione. et magis placet. vel epus poterit dispensare. hodie tñ ista habẽt magnã modificationẽ ex cõstitutione cõcilij cõstantiẽsis. vt. s. Excõicatio. viij. §. iij. et ideo nõ incurritur hec irregularitas. nisi quo ad illos quos tenemur euitare per dictam cõstitutionez. non quo ad alios.

31 ¶ Octauo incurrit cũ qs recipit ordies ab eo qui renunciauit epatui. sic distinguẽdo. q si resignauit solũ loco. et nõ dignitati. q sic remanet eps. si de lnia ppria epi quis ab eo recepit ordines nõ ẽ irregularis. Si vero sine lnia proprij plati sic irregularis ẽ de or. ab epo. q resi. c. j. Si vero talis eps resignãti nõ solũ loco. sed etiã dignitati. tũc ordinatus a tali cũ lnia sui epi ĩ miorib⁹ ordĩbus nõ ẽ irregularis. z si sine lnia sui plati vt maiores ordies a tali susceperit sciẽter vel ex igrãtia crassa. sic irregularz ẽ q sol⁹ papa dispẽsat. Si aũt ex igrãtia ꝓbabili sic ecc irregularis ẽ. z eps pt dispẽsare. vt in. d. c. j. Et ex ꝫ pt z q epatus ẽ ordo in q imꝑmitur caracter. q vere ꝓfert ordies q caracterez ipoz q nõ reordinãt. z dispẽsanꝫ vt ministrent.

¶ Nono incurrit cũ qs recipit ordines ab alieno epo sine lnia sui plati fm aliqs. q ordinator ẽ suspẽsus p ãnũ a collatõe oĩm ordinũ. de tem. or. c. eos. li. vi. Intellige si ordinatus erat clericus. aliꝫ non incurrit. Item intellige de anno ꝓtinuo q integro. c. pnida. de elec. li. vj. z fm glo. in. d. c. eos. q Ho. z ordinator sit suspẽsus. ordinati tñ sic nõ sunt ipo iure irregulares. z sunt suspẽdendi p. c. q trãslationẽ. q ibi Adẽ tz. d. Ant. de tẽ. or. q si celebrẽt añcz suspẽdant nõ efficiũt irregulares. q ꝫ seqtur Ho. Bual. Guil. q magis placet. z grauiꝫ peccẽt celebrãdo añcz eoz plati habeãt ratã talẽ ordinationẽ. vt no. in. d. c. eos. Fallit ꝫ qñ plati sunt suspẽsi manifeste xpter alienoz ordinatõnem. q tãdiu sic sunt suspẽsi eius subditi pñt sine eoz lnia ab alienis vicinis epis ordinari. vt in. d. c. eos q. Et manifesti sunt vel p iuris euidẽtiã. q ꝓuicti vel confessi sunt in iudicio. aut q manifeste ordinauerũt alienũ. q non solũ pdicta locũ hñt in epis. sed in abbatibus q q̃buscũcz ordines ꝓferentibus. z q ad vltramontanos ab episcopo cismõtano ordines suscipientes sine licẽtia epi de cuius dioceси transierũt originẽ. vel ĩ cuius dioceси bñficiati sunt que constet per patentes litteras causaz rõnabiles continentes. q ipos nollit vel nõ possit ordinare. Tene q sunt susꝑsi ipo iure tali suspensione q si celebrãt efficiũtur irregulares. nec poterũt a tali suspensiõe absolui nisi a papa. vt in. c. j. de tẽ. or. li. vj. z hec pena habet locũ ĩ q̃buscũcz ordinibus receptis ab epo italico ab vltramõtano quocũcz fm cõem opi. in d. c. j. z nõ habebit locũ in italico ordinato ab vltramontano epo. vt ibi tenet glo. Similiter non habebit locũ in erñtibus intra montes si ordinenꝫ ab italico epo. vt ibi no.

¶ Quero qs põt dare pdictã lniam accipiendi ordines ab alieno epo. R. q epus de cuius dioceси ẽ oriũdus ordinãdus. vel epus in cui⁹ dioceси bñficiũ habet ecclesiasticũ vel domicilĩũ

licet nō sit oriundus ibi. Itē epō agēte in remotis pt eā dare ei⁹ vicarius generalis in spiritualib⁹. Secde vero vacāte capitulū dare pt. Alij aūt officiales epōz et etiā archidiaconi nō pnt. c. significasti. de officio archi. nec quicūq; alij inferiores plati religiosi. vel alij nisi sint p papā pulegiati. vt fm Jo. an. nisi habeāt hic expricripta ꝓsuetudine. Religiosi tñ in prioratibus nō exceptis p suos plātos deputati priores. et eoz socij pnt dū ibi morant a locoz ordinarijs ordinari. Iz nō sint ibidē oriundi. c. cum nullus. de tempo. or. li. vi.

34 ¶ Vtrū possit absoluere et dispensare cū istis de lnia missis eps cui mittunt. sicut posset suꝰ ꝓprius plātus. R. q; sic. q2 ois vident cōcessa sine quibus ordinatio nō potest expediri. c. pterea. de offi. dele.

35 ¶ Decimo incurrit irregularitas. cū quis ordines recipit extra tpa statuta. di. lxxv. c. vlti. de tēpo. or. c. ij. et. c. cū quidā. et. c. cōsultationi Jn. tñ credit et Bo. q; nō sunt ipso iure suspēsi ab ordine suscepto. sed debēt suspendi. ar. c. litteras. in fi. de tēpo. or. et sic exponūt. d. c. cū quidā. ibi. debes exptes reddere. s. p sniaz. do. Anto. in. c. litteras. de tēpo. or. tenet q; ordinatus est suspēsus ipso iure. sed ordinātes sunt suspendendi. et B est veri⁹. vt pz in. c. ij. de temp. or. Cōcedit tñ epis dispēsatio in suscepti⁹. vt ministrēt. i. d. c. cōsultationi. sed fm Rod. non poterit dispēsare in suscipiēdis cū ibi nō dicatur nisi de susceptis. Nō tñ ille eps q ordinavit poterit dispensare. Iz ei⁹ successoz. fm do. An. in. d. c. cōsultationi.

36 ¶ Undecimo incurrit cū q̄s p saltū ꝓmotus administrat i ordine supioꝛi fm Bo. in sum. et sol⁹ papa dispēsabit. Iz Archi. i. c. sollicitudo. lxij. di. tz q; talis nō ē suspēsus. nisi sicut ille q̄ est i mortali. sed est suspendēd⁹. a iō si celebrat añ q̄z supplear omissum peccat mortaliter Iz nō efficit irregularis. et ē veri⁹. vt in. d. c. patet.

37 ¶ Iz nunq̄d suscipit caracterē ordinis supioris talis. R. q; sic fm cōiter theo. a est verius. Fallit B in epō q̄ nisi sit sacerdos nō suscipit caracterē epalē fm Ray. sed veri⁹ credo q; suscipiat caracterē Iz nō executioz si nō ē sacerdos c. ex litteris. de excess. pla. sed si ē sacerdos Iz ñ habuerit aliquē alioꝛ ordinū etiā sustipit executionē. q2 pt ꝓferre oēs ordines pter illū quē nō hz. i. q. i. c. gra. et. q. vij. Daibertū. Iz peccat mortaliter. Et si daret illū ordinē quē nō hz incideret in penā. de qua in sequēti. §. dicit. Et ille nō esset ordinatus.

38 ¶ Duodecimo incurrit cū quis administrat i ordine quē nō hz. vt i. c. i. et. ij. de cle. nō or. mi. Et no. q; p̄dicta pena locum hz si exerceat aliq̄d deputatū certo ordini tā q̄z in officio cōstitut⁹. puta. diacon⁹ legit euāgeliū vt diaconus. subdiaconus epla; vt subdiaconus. et hmōi. sec⁹ si legeret nō tāq̄z in tali officio. sic si monialis legit euāgeliū in matutino. xxvij. q. i. diaconissam. i glo. et clerici deficiēte subdiacono in solēnitatib⁹ idutus sine manipulo cantat epla;. vt no. i. c. vt quisq; p̄sbr. de vi. et ho. cle. q2 nō ē irregularis fm Bo. et Jn. ibidē. Pa. vero in. c. vt quisq; de vi. et ho. cle. tz q; nō effugit irregularitatē. si cū vestib⁹ sacris cātat epla;m vel euangeliū. sec⁹ si sine vestib⁹ cantat epla;m. q2 Iz facit q̄d no. xxj. di. nō liceat. a magis placet q2 hec opi. est verissima si sic indut⁹ admīstrat calicē diacono vl p̄sbytero. q̄d est ꝓpriū officiū subdiaconi. et ꝓncipalis actus ordinis tñs. et opinio Bo. et Jn. Iz intelligi q̄n solū cantat epla;m etiā cū dalmatica Iz sine manipulo a si ne oblatōe calicis diacono. Iz vt simplex clericus. Et cū talib⁹ sic administrātib⁹ i ordinib⁹ nō susceptis. vt dictū ē nō licere. Nō dispēsat nisi papa. fm Bo. et Bof. vt ad maiozes ascēdat. Iz in susceptis poterit eps dispēsare. Ber. vero i. c. ex litis. de cle. nō or. mi. tz q; epūs pt dispēsare etiā vt ad maiozes ascēdat. Iz tene pri mū fm Pa. i. c. q̄to. de cōsue. et i. d. c. ij. limita etiā p̄dicta vera in exercētib⁹ actū deputatū ordini sacro. q2 fm Tho. in. xiij. di. xxiij. Officia q̄tuoꝛ ordinū minoꝛ exerceri licite pnt a non ordinatis. Itē q; tale q̄d exerceat non ex ludo seu ioco. q2 Iz peccēt mortaliter nō tñ erit irregularis. xv. q. i. illa. i fi. q2 volūtas et ꝓpositū maleficia distinguūt. c. cum volūtate. de sen. ex. B sequit Bo. Itē q; nō sit mere laic⁹. q2 fm dict. li. iij. ti. vij. nō incurreret irregularitatē mere laicus administrās in aliq̄ ordine. et placz q̄z uis Cal. in. c. ij. de cle. ex. mi. teneat cōtrariū. Ideo q; hoc nō faciat ignoraēter. q2 si ꝓbabiliter credebat se ordinatū nō erit irregularis. 9

¶ Iz pone q; q̄s in ordinatōne sua omisit aliq̄d q̄ certū est nō esse de substātia. sed tñ debz supplerī. Nunq̄d si anteqūz supplear admīstrat in tali ordine erit irregularis. R. q; nō. nā licz nō debeat ministrare donec fuerit supplet⁹ q̄ est omissum. vt in. c. i. de sa. nō ite. tamē q2 ista suspensio nō est ꝓpter delictū suum. ideo peccat mortaliter ante supplet⁹ ministrādo. Iz nō est irregularis. Facit q̄d no. Pa. i. c. si celebrat. de cle. exco. mi. de viciato coꝛpe ministrāte qui nō efficit irregularis fm eum. Quidam tamē tenent q; est irregularis. sed non credo verum

quia nullo iure probatur.

40 ¶ Tercio decio incurrit irregularitas qñ excoicatus interdictus. vel suspensus quis exñs celebrat. vel facit aliquid attributñ certo ordini ecclesiastico etiaz minori. puta accolitatus exorciste ꝛ hmõi fm cõem opi. vt. no. Hosti. ꝛ Jo. an. ꝛ Pa. in. c. ij. de cle. excõ. mi. ꝛ dispensatur solũ p papã. vt in. c. j. de re iudi. li. vj. ꝛ i c. j. de sen. ex. li. vj. Secus si attẽptat aliqd exercibile etiã p laicos. vt qz cantat requiẽ eternam. vel versum psalmi ꝛ hmõi. quia licet graviter peccet non euitando cõionem sibi interdictam. tñ nõ efficit irregularis. vt in. c. tãta. de excc. pl. nisi quis audiret diuina auctorizãdo. Vt quia epus facit cozã se celebrari. quia tũc irregularis efficitur. Secus si audiret non auctorizando. vt vult glo. in cle. ij. de pnile. ꝛ Pa. in. c. illud. de cle. excõ. mi. Et ita intelligit Jo. an. qui dicit q celebrãs ꝛ cõcelebrãs exponit. s. auctorizãdo q efficit irregularis.

41 ¶ Sed quid si ignorat se excõicatum interdictum vel suspensum. Rñ. Rodo. q si est ignorantia pbabilis facti. puta qz miserat pcuratorẽ q tñ pcurator nõ ꝓparuit. ꝛ sic fuit excõicatus sic excusatur nec efficitur irregularis celebrando anteq̃ sciat. Secꝰ si ignorauit crasse puta quia citatus noluit comparere/et sic fuit excõicatus. quia non excusatur ab irregularitate. ꝛ sic intellige. c. aplice. de cle. excom. mi. Idẽ Rodo. dicit de eo q̃ pbabiliter dubitat de excõicatione. puta qz cõscius de culpa quã fecit existimat se fuisse excõicatũ. qz si fuit ꝛ celebrauit irregularis ẽ. Item dicit Pa. in. d. c. illud. q hñs noticiã excõicationis p solã famã si nõ abstinet irregularis est. si mõ vez cõperit postea. Sed aduerte fm gl. in. d. c. illud. q dicta paucoꝝ non faciũt famã de accu. c. inquisitõnis. nec tenet credere. lz dicatur ei ab aliquibus. xj. q. iij. nõ solũ ille. qõ verũ est. nisi ex conscientia culpe vel dictis pluriũ insurgeret notabile dubiũ. qz sic non effugeret irregularitatem non abstinendo.

42 ¶ Sed quid si iudex dicat. suspẽdo te ab officio vel bñficio. Rx. Pa. in. c. latozes. de cle. ex. mi. Soffre. in. c. quanto. de magistris dicit nõ valere talẽ sententiã rõne incertitudinis. l. iij. C. de sententijs que si. cer. quã. do. Anto. dicit aut constat de intentõne. ꝛ sic serua. aut nõ cõstat. ꝛ sic tutius est abstinere ab vtroq̃. tamẽ si nõ abstinet nõ efficit irregularis. Et ß tenet Pa. ibidẽ dicẽs. Nam lz sñia iniusta liget. tñ hoc debet intelligi verũ q̃ de ea apparet. sed hic non apparet an ab officio vel a beneficio voluerit suspendere. Et ideo non efficitur irregularis. ipam nõ seruans.

¶ Vtr excõicatꝰ minoze excõicatõe sit irregularis si celebrat. Rx. Pa. i. c. si celebrat. de cle. ex. mi. q nõ. qz pt exercere q̃ sunt iurisditionis et cõferre sacrã. et collatio tenet et hz suũ effectum. tñ peccat mortaliter scienter hoc faciendo ꝛ sine necessitate. Rõ añt quare nõ efficit irregularis ẽ. qz excõicatio minoz nõ inducit suspensionẽ ordinũ vel officij. sed tñ priuat ptici patõne sacroz. vt in. d. c. si celebrat. 43

¶ Vtrũ ois suspensus celebrãs sit irregularꝭ vide. j. suspensio. iij. 44

¶ Xiij. incurrit irregularitas rõe crimis. vt xxv. di. c. primũ. et. xlvij. di. c. qm. et. i. q. vij. si qs oẽm. sed distingue vt no. in. c. ex tenore. de tempo. oz. et. s. dixi crimen. ℣. iij. 45

¶ Quis añt pt dispẽsare in hac irregularitate. vide. s. dispensatio. ℣. v. 46

¶ Xv. incurrit irregularitas ex bigamia. vt ex de bigamis. p totũ. et de hoc ꝛ qs pt dispẽsare vide. s. bigamia. ℣. viij. cũ se. 47

¶ Xvi. incurrit cũ qs in sacris existẽs ꝓbit matrimoniũ. dic vt. s. bigamia. ℣. ix. 48

¶ Xvij. incurrit p solennẽ pmiaz factã. l. di. ex penitẽtibus. pt tñ eps dispẽsare in minoribus ordinib⁹ ꝓpter necessitatẽ ecclesie. l. di. placuit. In maioribꝰ añt solus papa. l. di. ex penitẽtibus. et. li. di. qui in aliquo. dicit tñ Jn. et Hostien. q hoc nõ seruat curia. et sic videt q hodie nõ habeat locũ hec irregularitas. 49

¶ Xviij. incurrit cũ qs celebrat in loco interdicto. vt in. c. cis qui. ō sen. ex. li. vi. et a solo papa dispensat. de q. s. interdictũ. vij. ℣. i. vel sup altari enormiter fracto. vt. j. missa. ℣. xxvi. 50

¶ Xix. incurritur vicio adueniente in corpore siue a ꝓposito. siue a casu. de quo dic vt. s. corpore viciatus. 51

¶ Xx. incurritur rõne illegitimitatis. vt in. c. i. de fi. pbỹ. et in. c. cis qui. eo ti. li. vi. verũ ẽ q in minoribꝰ ordinib⁹ pt eps dispẽsare. lz ad sacros ordines nõ pt cũ eis dispensare nisi papa vt in. d. c. i. Sed si efficiant religiosi possunt promoueri de iure ꝯmuni ad omnes ordines etiã sacros. vt in. d. c. i. 52

¶ Quid si illegitimatio sit secreta. ita q solũ ipe illegitimus eam scit. Rx. fm Direc. in ti. de fi. pbỹ. q peccauit mortaliter si se ordinari fecit. c. fi. de temp. oz. nec credo debeat vti susceptis sine dispensatione. 53

¶ Quomodo quis dicatur illegitimus. vide s. filius. per totum. 54

¶ Xxi. Incurritur cum quis adultus vsq̃ ad 65

egritudinē differt baptismū accipere.l.vij.dist. c.si qs.et hoc verū nisi postea eius studiū et fides ꝓbabilis fuerit.aut hoim raritas exegerit.alꝫ nō ꝑt ordinari sine dispensatōe pape. ar.ꝑfati.c.nec per baptismū tollitur hec irregularitaſ.vt dicit glo.ibidē.qz idē nō ꝑt pare re oblationē ⁊ liberationē.ff.de solu.l.qui hominē.§.vlti. et hoc est quia ecclesia ꝑsumit qꝫ nō ex voluntate.sed ex necessitate baptizatur. vt in.d.c.si quis.

5 ¶ Xxij.incurritur si religiosus claustrū egredi tur ad audiendū leges vel phisicam si ante duos menses nō fuerit reuersus.et solus papa dispensat in hac.c.vlti.ne cle.vel mo.

57 ¶ Xxiij.incurrit irregularitatē quilibet epūs ꝑsbyter aut diacon⁹ q̄ ꝑtextu iniuste ercōis hz recursum ad imperatorē.et a solo papa dispēsabit xxi.q.vlti.c. pe.et in.c.si qs epūs. xxiij.q. vlti.ampliat ad oēs qui sunt sub ecclesiastica regula ꝑdicta irregularitas.sed nō ipo iure.sicut in ꝑdictis. De hac materia vide infra ordo iij.per totum.

¶ Irregularitas quomodo tollatur R.tribus modis. Primo ꝑ baptismū deletur omnis irregularitas cōtracta ante baptismū cū peccato fm Archi.xxvi.dist. c.deinde.et Pa. in.ca.gaudemus.de diuor. et etiā illa q̄ venit ex sequela peccati.sicut est infamia. Item oīs irregularitas homicidij. siue fuerit cū peccato siue nō. Facit ꝑ hoc.c.si qs vi duā.l.di.et.c.i.et.c.si qs post.li.di.irregularitas vero bigamie ꝓpter defectū sacrati nō tollitur.xxvi.di.acuti⁹.et.d.c.deinde.et hec est cōmunior opi.hz alij tenuerint qꝫ nulla irregularitas deleat ꝑ baptismū.vt fuit Ri. de media villa.in.ij.quolibet.q.xx. Alij vero tenēt qꝫ illa irregularitaſ q̄ venit in homicidio siue peccato nō delet.vt no.Pa.in.d.c. gaudemus. hz tu tene qđ dixi.s.baptismus.vij.§.iij. qz verior est.vt ptz in dictis iuribus.

¶ Secūdo tollit ꝑ religionis ingressuz.vt no. glo.in.c.ij.de aposta.sed nō oīs fm predictam glo.sed ea soluz que nō ꝓuenit ex delicto ꝓprio vt in.c.i.de fil.ꝑsby.ita qꝫ potest ꝓmoueri ad ordines sine dispensatōe.sed nō ad dignitatē vel ꝓmotionē sine dispensatione.vt.ca.fi. de fi. presby.et Host.in.c.ij.de apost. et sic dicit intelligendā auc.de mona.in ꝑn. vbi dicitur qꝫ religionis ingressus omnē tollit irregularitatem. Sed tu dic fm Pa.in.d.c.ij.qꝫ non tollit nisi tantum illam de qua est in iure expressum qꝫ tollatur. Inducit bene faciliorem dispensationem.

¶ Tercio tollitur per dispensationē pape.vñ in omni irregularitate potest dispensare. cum oīs irregularitas sit de iure positiuo.ij.q.vij. Itē daniel.et hz Inno.de renun.c.nisi.in verbo irregularitas.et hoc cōiter tenetur. Ēpi autem quō dispensare ꝑt dictuz est. et habes.s. dispensatio.§.v.

¶ Krisio vide.s.interrogatio in filiab⁹ superbie.et.s.derisio.

¶ Kronia vide Hironia ꝑ.b.

¶ Istrio vide histrio ꝑ.b.

¶ Judeus dicitur ille qui ad litterā legem mosaicam sequitur tenēdo circūcidendo. et alia legalia faciendo ad litterā. Ideo christiani qui nimis adherent litere iudaizare dicuntur.de sacra vnc.c.vnico.§.pe.quod facere non debent.v.dist.§.i.et.vi.distin.§.penul. de celebra.missa.c. cum marthe.§.ceterū. de consti.translato.

¶ Que sunt que prohibētur iudeis indirecte ab ecclesia que christiani non debent tolerare. R.xvij. Primo ne habeāt ꝓmunionē assiduā christianoꝝ maxime simpliciū. vnde christiani nō debēt comedere cum eis. nec habitare. nec eos ad sua cōuiuia recipere.xxiij.q.i. nullus. et.c.oēs.dicit tñ Hugo in.d.c.oēs. qꝫ si cibos nō discernūt hz comedere cū eis. sed vbi cibos discernūt nullo mō licz. eoꝝ quoqꝫ azyma christianis est prohibitū comedere.qz est cibus discretus ab eis qui inhibet.in.d.c.oēs. Et clericus cōtrariū faciēs debet deponi. et laicus excōmunicari.d.c.nullus. Rod.tñ tenet qꝫ in necessitate liceret comedere.qđ verū credo nō vt azyma sed vt panē. Et nota qꝫ cōio in mercimoniis cū iudeis nō ꝓhibetur nisi aliqñ in penaz. vt in.c.post miserabilē. de vsu. sed solū nimia familiaritas.vt in.d.c.null⁹.et.c.ad hec.de iudeis.cū similib⁹.vñ admonitus nolēs abstinere ab eorum nimia familiaritate peccaret mortaliter.

¶ Sed q̄rit vtrū liceat xp̄ianis eis seruire. R Pa.in.d.c.ad hec. Ho.voluit qꝫ sic ex domū. sed in domo nō.c.iudei.eodē.sed Pa. et melius dicit qꝫ nec extra domū assidue. cū tex. ibi non faciat mentionē de domo.et ideo ꝓhibet assidua familiaritas et cōtinua conuersatio tā in domo q̄z ex domū. ꝓterea xp̄iani i familiari seu assiduo seruitio iudeoꝝ esse nō debēt. Intellige qñ ꝑsone iudeoꝝ intersunt.sec⁹ esset si edificiū edificēt ad vtilitatē iudeoꝝ mercede cōstituta ⁊ hmōi. vel laborēt agros.facit.d.c. null⁹.

¶ Vtz christianus possit habere seruū iudeū R.qꝫ sic.vt in.c.et si iudeos. eo.ti.xxiij.q.viij.

c.dispar.nō tñ dz cū eo morari ita ꝙ eū habeat familiarem.xxviij.q.i.sepe.et.c.nullus.et.c. omnes.

4 ¶ Vtrū liceat mulieribus xp̃ianis nutrire filios iudeorum.Ric.Pa.in.d.c.ad hec.et glo.et Jo.an.et do.Anto.tenēt ꝙ nō.neq; in domo neq; extra domū.Sed dñs Lar.dicit ꝙ soluz p̃hibent in domo ꝛpter ter. p̃fati.c.ad hec qui dicit in domo,sed ego dico ex̄ domū non licere qñ nimia familiaritas ⁊ cōuersatio ex hoc cōtrahit.alꝫ extra domū nō est p̃hibitum,ar.d. c.nullus.iuncto isto.c.ad hec.

5 ¶ Sed nonne eps poterit dispēsare.vt etiā in domo nutriāt.Ric.Pa.in.d.c.ad hec ꝙ non.et ita cōsuluit dñs Lar.qz ista p̃hibitio est ī honorem fidei.

6 ¶ Vtrū iudeus possit habere christianū ascripticiū vel originariū,Ric.ꝙ sic.vt in.c.multoz eo.ti.sed seruū nullo mō.vt ibidē.

7 ¶ Secūdo nō debēt mederi christianis.vñ in d.c.nullus.et.c.oēs.prohibet christianis ne in suis infirmitatib⁹ iudeos aduocēt,neq; medicinas ab eis recipiāt.dicit tñ glo. in.d.c. nullus.ꝙ medicinalia p̃nt christiani a iudeis emere.et postea p̃parare ea,sed non medicinas p̃paratas.

8 ¶ Tercio p̃hibetur ne cū christianis balneentur in vno balneo simul.d.c. null⁹. supradicta oīa p̃hibent laicis sub ercōis pena,clericis vero sub pena depositōis ⁊ sic peccāt mortaliter ꝫfacientes.Limitarē tñ de medico,verū nisi ī casu necessitatis qñ aliū habere nō posset.quia necessitas facit licitū.qđ alꝫ nō est.c. ꝙsiliū.in fi.de obserua.ieiu. hoc idē tenet Hugo. et sic̄ est dicendū qñ licet habeat aliū medicū sed nō sufficientem.

9 ¶ Quarto ne iudei ex testamēto christiani aliquid capiāt.L.de iudeis.l.i. Jtē nō p̃t aliqs christianus aliquid cōgregationi iudeoz.vel iudeo aut pagano in testamēto relinquere.⁊ si fecerit etiā post mortē anathema iudicabitur. xxiij.q.ij.sane.el.ij.nisi legaret.intellige extreme ne necessitati alicuius.

10 ¶ Quinto ne ꝓcedant in publico sine habitu distincto.vel signo quo discernant a xp̃ianis. vt in.c.ī nō nullis.eo.ti.et hoc verū tā ī masculis qꝫ in feis.et debet esse patēs signū. non sub plica vt mātello ſm doc.in.d.c.in nōnullis.

11 ¶ Sexto p̃hibet eis ne nouas synagogas erigant.vt ī.c.cōsuluit.eo.ti.possunt tñ antiquas reedificare.vel ruinosas resarcire.ita tñ ꝙ noua edificatio nō ꝑdat antiquā formā.qz vbi cūqz mutatur pristina forma. vrputa qz fit ꝓcciosius vel magis amplū.tūc dicit nouū edificium,et cadit sub p̃hibitōne noui edificij.vt p̃bat ex̄tex.istius.c.cōsuluit. Facit qđ ī simili no.ī glo.in.c.admonere.xxxiij.q.ij.⁊ in.c.p̃biter.lxxxij.di.que vult ꝙ sagimine licet vti illis diebus quib⁹ vtimur cuis et caseo,ꝫ nō liceat vti carnib⁹ quasi sit mutata forma⁊ ꝙ ꝙsequēs rei substātia.et etiā facit qđ no.in.c.cum cām. de testi.in verbo in tpe.et in glo.in.l.iulianus. §.sed et si q̄s.ff.ad exhiben.

12 ¶ Sed qđ ſi antiqua synagoga ex toto corruit et funditus.Ric.Pa.in.d.c.cōsuluit. ꝙ nō poterūt reedificare.quia esset nouū facere ex quo funditus est destructa. Facit ad hoc qđ legit⁊ no.in.l.inter stipulantē.§.sacrā.ff. de ver.ob. vide bonā glo.in simili.in.c.itē. de iurepatro. Et nota ꝙ si nouas synagogas erigere p̃sumpserint in quinquaginta libris auri sunt puniendi. L.de iude.l.hac victura.

13 ¶ Septimo non possunt p̃fici alicui publico officio inter xp̃ianos,nec ad aliquā dignitatē vel ministeriū.vt in.c. cum sit.et.c.pe. eodē. et xvij.q.iij.cōstituit.et.d.c.nullus.vñ in.l.fi. L. de iude.dicitur ꝙ nullū honorē.nullā dignitatem.nullam p̃eminentiā inter christianos possunt habere intellige de nouo.secus esset in antiqua,quia toleratur.et per istā.l. infert Bar. ꝙ nō p̃nt doctorari.cū sit dignitas et p̃eminētia doctoratus.nec ob.l. generaliter. §.fi.ff. de decurio.q̄ permittit iudeos ꝓmoueri ad dignitates.quia intelligit inter ſeipos iudeos non inter christianos. Vñ infert Pa.in.c.ex spāli. eo.ti.ꝙ etiā omne cōmertiū ꝙ quod christianis aliquod grauamē posset ingeri est p̃hibitū iudeis et paganis. et ideo licet vendatur eis reditus regalis et possint illud emere.vt in.d.c. ex spāli.tñ collectio nō poterit p ipos fieri.sed p christianos.quia sic colligendo posset iudeus cōmittere fraudes.et tenetur dare pauperibus quicquid lucratus est ex tali officio.vt in d.c.cum sit.et hoc ſm p̃udentiā eps.

14 ¶ Octauo p̃hibet ne ī triduo añ pascha⁊ maxime in dieveneris sancti ostia vel fenestras apertas teneant. aut in publicū exeāt.ex̄ e.ti.c. qz sup̄ bis.et in.c.nōnullis.

15 ¶ Nono ne decimas prediales retineāt.ꝫ vt ecclesijs ꝛoluant.de decimis.c.de terris.

16 ¶ Decimo ne testimoniū dicāt cōtra christianum.de testi. iudei imo repelluntur ab oībus actib⁹ legitimis.ij.q.vij.alieni.et hoc verū nisi in casu hereſis ſi quis ad eos reuerteret tūc ꝙ testibus admittunt.vt in.c.ꝙtra christianos de here.li.vi. sed bene coguntur christianum

contra eos testimonium dicentez admittere in d.c.iudei.

17 ¶ Undecimo nō pñt conuenire xp̄ianū apud iudeū.sed bene apud iudices xp̄ianos arbitrū in causa ciuili tñ possunt eligere iudeū.vt.C. de iudeis.l.iudei.sñia tñ dz exequi p ordinarium christianū iudicē.vt ibi.

18 ¶ Duodecimo ne emāt seruū christianū vl nō christianū si mō vult baptizari.c.i.et.c.vlti.e. ti.vñ si iudeus emit christianū seruū.vel quali tercūq; acq̄rat statim efficit liber nullo precio dato.liij.di.mancipia.Si vero seruū nō christianū emit p sibi seruiēdo.tūc volūtate patefacta q vult effici christianꝰ statim vendicat sibi libertatē nullo dato precio.c. fraternitatē. liij.di.si aūt talē nō xp̄ianū emit nō p sibi seruiendo.sed cā mercimonij.tūc si fuit expositus ad vendendū infra tres mēses q̄ incipiūt currere a die emptōis fm Jo. in.d.c.fi.vel scōm Jo.an.et Pa.in.c.i.eodē.a die q̄ petijt xp̄ianitatē tūc nō liberat ab eius seruitute nisi dentur iudeo.xij.soldi p quolibet bono seruo. qui soldi debent esse aurei fm Vin.Goff. et Pa. quoz.lxxij.faciūt vnā libraā auri.C. de fusce.p po.q archa.l.quotiēscūq; certa summa soldorū.et videt sentire glo. in.l.quicūq;.C. de ser. fugi.et p ista opinione facit glo.C.de fal.mo. l.si q̄s numos.dz fm Ber.et Jo.in.d.fi.c.dabunt de moneta q̄ est in vsu in illo loco.ar.ff.ō le.iij.l.numis.et.ff.de le.i.l.si seruus pluriū.ff. si numerus.et magis placz. Et aduerte q dicit p seruo bono. ergo defalcabitur si ille non est ita bonus. quia ibi bonus accipit p optimo fm Pa.in.d.c.i.si vero nō exposuit venalē infra dictos tres menses.tūc statim liberatur nullo p̄cio dato.d.c.fi.

19 ¶ Dtrū vernaculus.i.natus ex ancilla iudei. si vult effici christianꝰ liberetur similiter. R. q̄ sic nullo dato precio.l.deo nobis.C. de epi. et cle.ff.vltimo.

20 ¶ Sed q̄d si aliquis talē emat qui causa mercimonij fuerat emptus a iudeo.R. q̄ non efficietur eius seruus.sed restituet ei p̄ciū.xij.soldorum.et erit omnino a seruitute liberatꝰ. insti.de noxa.ac.ff.dñs.

21 ¶ Dz pone q̄ nō dz precium.R. q̄ si sit in manu iudei.pura.q2 nemo est christianꝰ qui velit eū emere.Tūc nihilominꝰ liberabit. et hostiatim queret precium.ff.de manumiss.l.iij.ff.suis aūt. vel si nullo mō p̄t hre seruiat sibi p quinquenniū.vt no.glo.xxvi.q.i. de raptoribꝰ. Si vero sit in manu christiani.tūc si alio mō hre nō p̄t precium seruiet ei tantum q̄ seruitiū cōpensetur cum precio.et sic liberatur.ff.de cap.l.in bello Hoc verū nisi precium fuisset datū p q̄a et non animo repetendi.ff.de ne.gest.l. nen senius. et ff.de reli.et sum. fu.l.q si quis.ff.idē labeo ait. 22

¶ Terciodecimo ne vsuras exigāt.sed exactas restituāt.vt in.c.post miserabilē. de vsur. possunt cōpelli ad hoc per principes.et debent vt in.d.c.q si nō faciunt debent cōpelli p iudicē ecclesiasticū censura ecclesiastica.vt dicit Jo. et Jo.an.in nouella.in.d.c.post miserabilem. Facit.c.postulasti.de iudeis.q q̄ ibi no.vnde p̄ncipes terrarū peccāt mortaliter nō cogēdo eos ad restituendū vsuras. et si xp̄iani si ipis nō restituentibus monerentur ne cum eis haberent cōmertiū si post monitionē eis factā cōmertiū cū eis haberēt.vt in.d.c.post miserabilē.et.c.quāto.de iudeis.

23 ¶ Quartodecimo ne intemptēt p̄tra catholicā fidē quicq; detestabile.sicut est q nutrices christiane.p̄ciant lac in latrinas postq; fuscepūt corpus christi.vt in.c.et si iudeos.eodē. et huiusmodi.

24 ¶ Quintodecimo ne quenq; q̄ nō est sue nationis aut secte p̄sumāt circūcidere etiā si sit eoꝝ seruus.vt.l.vnica.C. ne xp̄ianū mā.et ibi ē eis pena capitalis.i.ppetui exilij q̄ dicit capitalis. vt.ff.de penis.l.rei capitalis. Aliqn dz mors naturalis.vt ibidē in p̄n.

25 ¶ Sextodecimo ne iudeus christianā in vxorē accipiat.l.ne q̄s.C. de iudeis.quod si fecerit crimē adulterij punicē.vt ibidē.

26 ¶ Septimodecimo ne fidē catholicā impugnet p̄uerso dogmate aliter pena sanguinis punit. vt in.d.l.hac victura in omne euū.

27 ¶ Dtrū ecclesia possit punire iudeos et pagānos si delinquūt. R. q̄ sic. si delinquūt p̄tra legem naturalē.q2 illā omnes recipiūt. Jtē iudeos si agūt p̄ legē veteris testamēti fm Aug. de anch.in li.de potestate pape.

28 ¶ Jtem nota fm eundē q̄ iudei p papā et alios p̄ncipes quibus subdūntur debent cogi ad laborandum manibus p̄p̄ijs.alis fiunt p̄ncipes turpis lucri et peccatoz que faciūt. Nec obstat.c.sicut.de iudeis.vbi dicitur q̄ nullus exigat coacta seruitia ab ipis nisi consueta.q2 illud intelligitur de seruitijs ad vtilitatē dominoꝝ solum.

29 ¶ Jtē nota q̄ puniunt pena ignis q̄n aliquē ex suis q̄ vult xp̄ianꝰ esse saxis aut alio furoris genere intēptāt.vt.l.iudeis.C. de iudeis.

30 ¶ Que phibent christiani facere cōtra iudeos.R. q̄ nouem. Primo q̄ violenter non debent cogi ad fidē.vt i.c.sicut. ō iudeis. de quo

dic vt.s.baptismus.vi.§.xij.Secūdo q̄ nō offendant̄ nec̄ in psonis nec̄ in bonis sine iudicio terrene potestat§.d.c.sicut iudei. Tercio q̄ nō impediant̄ obseruare suas cōsuetudines in suis festiuitatibus.dummō nihil faciant in obp̄probriū christianoz̄.xlv.di. qui sincera.et d.c.sicut iudei.et.l.iudeis.C.de iudeis.Quarto q̄ nō exigant̄ coacta seruitia ab eis que nō sunt cōsueti facere.d.ca.sicut.de quo dic vt.s. baptismus.vi.§.xij. Quinto q̄ nō fodiant̄ eorum sepulcra siue corpora humata obtentu pecunie nec eorum cimiteria quisq̄ mutilet vel inuadat.d.ca.sicut.et cōtrafacientes christiani sunt priuandi officio et beneficio si sunt clerici si laici excōmunicandi.vt in dicto.c. sicut. Sexto q̄ nō debent in sabbatis eorum ad iudiciū trahi.C. de iudeis.l. die sabbati.et.d.c. sicut. Septimo ne impediant̄ sua put melius potēr̄t vendere sicut nec christiani.C.de iudeis.l. nemo. Octauo q̄ si cōuertant̄ ad fidem nō spolientur bonis iuste acquisitis.nec̄ debita successione.et si ablata fuerint p̄cipitur potestatibus eor̄ locorū sub pena excōicatōnis q̄ ea faciāt restituere.c.iudei.el.xj.eo.ti. Ex quo infert Pa.q̄ nō q̄dunt agnationē suā. Nō dñt succedere attinentib⁹ suis.et multominus bona legitime acquisita cuius ꝓtrariū existimāt vulgares q̄d erroneū est. Nono q̄ nō ꝓhibeantur cōuerti ad fidem et baptismū suscipere. etiam si sunt serui christianoz̄.ar.c.due sunt.xix.q.ij. remanebit tamē seruus si p̄ius erat seruus alicuius christiani. cum seruitus sit approbata a deo iure diuino.ciuili et canonico.xij.q.ij. et si quos.vsq̄ ad.c.ecclesiarum.dulcius tñ tractandus est.q̄ alij serui qui nō sunt christiani.
31 ar.de ma.et obe.p tuas.

¶ Vtrū eor̄ filij sint baptizandi ip̄is inuitis.
32 vide.s.baptismus.vi.§.xi.

¶ Vtrū ecclesia peccet p̄mittendo iudeos ritus suos obseruare.ℝ.q̄ non.q̄ nō approbat sed p̄mittit.quod autē p̄mittimus nolentes p̄cipimus.i.cōcedimus.quia maloz̄ hominū voluntatē ad plenū non possumus ꝓhibere.xxxi.
33 q.i.hac ratione.

¶ Vtrū pecunia et alijs blandimentis possimus allicere iudeos et alios infideles ad fidē. ℝ.glo.in.c.debet bō.xxiij.q.iij.q̄ sic.allegat c.q̄dam.xxiij.q.vij.et.c.q̄ sincera.xlv.dist.Similiter sub tali cōditione potest p̄lat⁹ aliquā ducere in vxorē vt fiat christiana. xxviij.q.i.cane.et sic in spālib⁹ licite fit pactū vbi agit̄ de cōuersione alicuius ad fidē.et sic nō ob.i.q.ij. ℭpio.q̄ aliud est vendere donū dei vel aliud spūale. Aliud est ꝓpter tpalia īducere ad spūalia.q̄ primū illicitū.de simo.p totū. sed nō secundū.vt in iurib⁹ ꝓallegatis. Dñ Siluester dona p̄misit cōuertentib⁹.vt no.ī.d.c. ℭpio. et capitulū ℭpio loquit̄ de dono religionis q̄ pecunia minime debet vendi.de quo vide simonia.iij.§.vi.

¶ Vtrū bona vsurariorū iudeorū possint ab ali- 3
quo vel dono vel exactōe vel rone pene vel q̄
cunq̄ alio ti.lucratiuo vel oneroso acceptari.
ℝ.q̄ sic dummō nihil ꝓtra iusticiā fiat. sed retineri an possit distingue.q̄ si sunt nō soluēdo restituēda sunt non ip̄is.sed quib⁹ dñt ip̄i. Si vero sunt soluēdo.dic vt.j.Restitutio primo.ī ver.vsurarius.§.xvij.

¶ Videx quis potest esse.ℝ.q̄ quilibet qui nō ꝓhibet.ar.c.cū apud. de spon. et.l.mutus.ff.de ꝓcura.

¶ Sz q̄ sunt qui ꝓhibent.ℝ.q̄ surd⁹ mutus ꝑ- i
petuo furiosus ī pubes femie seruus excōicatus. Itē ꝓsanguinei rei et inimici actoris.vel alia cā suspecti. Itē imperiti seu illitterati.de quibus omitto b̄reuitatis causa.

¶ Vtrū iudex vl p̄latus malus peccet iudicā- 2
do subditos.ℝ.sm Aler.in.ij.q̄ sic mortaliter. De quo dic vt.s. Correctio.i.§.iij.

¶ Vtrū iudex possit iudicare sine actore.ℝ. 3
q̄ ordinarie ꝓcedēdo nō. Facit.c.si legim⁹.de accu.extraordinarie aūt sic.vt in inquisitōe q̄ denunciatōe.vt.s.inq̄sitio et denūciatio.

¶ Vtrū iudex possit cōpellere ptes ad faciēdū ꝓpositionē.ℝ.q̄ si cā ē ciuilis q̄ nō.nec eē ꝓceps ex ptāte ordinaria.l.i ff.de no.ope.nū. rñ si lis est lōga ꝑ intricata multū.ita q̄ de facili nō p̄t decidi.iudex p̄t cōpellere ptes ad cōcordiā.tex.videt iudicio meo.in.c. placuit.xc. di.dicit etiā Pa.in ℝica de treuga et pace.q̄ ad pacē bene p̄t.et debet reducere ptes.et etiā cōpellere tam iudex secularis q̄ ecclesiasticus respectu subditor̄ suor̄ū.xc. dist. si quis cōtristatus.c.placuit.tenet etiaz Bar.in.l.q̄ruit. ff.de offi.presidis. 4

¶ Vtr̄ iudex possit ꝙpellere ne potētiores vi 5
ri cōtumelijs afficiant viliores.ℝ.q̄ sic.et tenetur.l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de officio presidis.

¶ Vtrū iudex teneatur et possit cōpellere ad- 6
uersariū ad p̄standū cautionē de nō offendēdo nec actorē.nec suos.q̄n talis verisimiliter timēs implorat eius officiū.ℝ.q̄ sic.vt ī.d.§.ne potētiores.et ibi q̄ Bar.et bon⁹ tex.ī.l.denūciam⁹ C.de his q̄ ad ec.cōfu.q̄ ibi q̄ Ly. Facit tex.in c.de benedicto.xxxij.q.i.et in.c.in litteras.ī fi.

de resti. spo.

7 ¶ Utrū iudex teneat ex necessitate officiū pur gare ꝓuinciā malis hoībus. R. q sic. tex. est i l. iij. et. l. cō grnit. ff. de offi. ꝓsi. ꝓter quod di cit Bal. in. l. Gall⁹. ff. de libe. et postu. et Ra pha. et Imo. q licz statutū ciuitatis dicat q ꝑt punire q lij verbū ꝑt importat necessitatē. d. l. gallus. in ꝓn. Et ido si nō facit tenet de ne gligentia. Facit qđ no. Bal. et Ang. in. l. man cipia. C. de ser. fugiti. debz ergo iudex delicta inquirere aliter tenebit in sindicatu. et hoc ve rum in iudice qui habet merū imperiū. l. impe riū. in ꝓn. et qđ ibi no. Bar. et in. l. iubere caue re. ff. de iurisd. om. iud. et in. l. i. ff. de officio eius cui man. est iu.

8 ¶ Utrū iudex possit aliquid petere ꝓ labore iudicando. R. q de iure canonico iudex ordi narius vel delegat⁹ ecclesiastic⁹ nihil ꝑt pete re. vt in. c. cū ab oī. de vi. et ho. cle. et. c. statutū. de rescrip. li. vi. et licet loquat de delegato tñ idē tenet in. d. c. cū ab oī. per Pa. et Imo. an. et ceteros. de ordinario est etiā glo. in. c. nō licz. xi. q. iij. De iure vero ciuili ordinari⁹ secularis petit sportulas solū. nec aliud ꝑt petere. iij. q. iij. offerat. que sportule sunt munera a. l. nō dif finita. vt in aut. generaliter. C. de epi. et cle. De legat⁹ vero etiā a principe nō hz nisi duos au reos in ꝓncipio. et duos in fine q̄ causa exce dit centū aureos. q si nō excedit nihil habebit in aut. de iudic. ¶. ne autē labor. no. glo. in. d. c. cum ab omni. Excipiunt esculenta et poculen ta. i. comestibilia et potabilia si sunt talis qua litatis q in paucis diebus possint cōsumi. Sm Archi. et glo. in. d. c. statutū. et sint ex mera li beralitate oblata. quia sic pñt ab oīb⁹ recipi. Alia aūt oīa etiā si sit vnus denarius phibent oēs iudices accipe. vt. ff. de of. presi. l. plebisci to. et. l. solent. ff. de offi. pco. ¶. fi. no. glo. in. l. q̄. C. de cōdi. ob tur. cau. facit. l. i. C. de pe. iu. qui ma. iudi. etiā si accipiāt vt expediāt cām. et si recipiūt alia ꝑter ꝓdicta esculēta et poculenta tenent restituere de necessitate. ar. d. c. statutū. et. c. exigit. de cēsi. li. vi. Imo si sit iudex delega tus ecclesiasticus qui talia recipit nō ꝑt libera ri ex remissione sibi facta a dante talia nisi re stituat. et si restitueret in fraudē vt postea ille sibi donaret. nō valeret Sm glo. in. d. c. statutū. Secus autē si sine fraude restitueret. q ille po stea liberaliter iterū donaret Sm glo. predictā. sed ego verū credo. si post iudiciū finitū sine fraude dat liberaliter. aliter nō.

9 ¶ Utrū officiales inferiores. q nūcij et hmōi possint aliquid exigere a litigantibus et hmōi

R. Sm Alex. de ales. in. iij. ꝑte sum. q sic. secm cōsuetudinē terre. sed ꝓ vim vel immoderatā improbitatē recipe nō pñt. et hoc q̄ nō habēt reddit⁹ deputatos. Host. tū in sum. tenet q etiā si habēt reddit⁹ deputatos pñt aliqđ puū recipe. dūmō nō ꝓ vim vel improbitatē immo deratā. Assessor vero nō ꝑt si hz salariū deputatū. aliter tenet restituere. ar. c. cū ab omni. 10

¶ Sed qđ si iudex secularis hz ꝓficisci ex do miciliū. R. q sive sit iudex ordinarius secula ris sive eius delegatus ꝑt petere expensas. d. c. statutū. sicut et testis cum ꝓficisci ex domi ciliū. iij. q. iij. ¶. venturis. q nemo cogit mili tare suis sumptib⁹. ea tñ moderatōne ne ꝓtes enorme damnū patiantur. ar. x. q. iij. illud. et si pauperes litigātes sint tūc debz abstinere etiā a sumptib⁹ iudex delegatus. vt in. d. c. statutū. et ordinarius etiā secularis nō dz hre sportu las. in aut. de mā. ꝓn. ¶. si tibi quoq;. 11

¶ Sed num qđ delegatus ordinarij ecclesiasti ci sic habebit expēsas cū ꝓficiscit extra domi ciliū sicut delegatus ꝓncipis vel ordinarij se cularis. R. q sic tā ꝓ victualibus q̄m ꝓ vectu ris equor et similiū nisi esset delegatus ad vni uersitatē causarū. vel ad vnā q malitiose. quia tunc ordinarius habet ꝓuidere de suo. ar. c. in ter cetera. de of. or. et glo. in. d. c. statutum. sed glo. in. d. c. cū ab omni. tenet indistincte q non ꝑt delegat⁹ ordinarij. ꝛ ordinari⁹ dz sibi face re expensas. sed opinio prima videt magis eē. 12

¶ Utrū ordinarius sibi possit petere expēsas q̄m ꝓficiscit ex domū. R. q nō nisi cū ꝓficiscit ꝓ ꝓsecratōe ecclesie. vt in. c. cū sit romana. de sumo. Et cū visitat ꝓuinciā suaz. de censi. c. cū apls. et. c. exigit. eo. li. vi. 13

¶ Utrū iudex ordinari⁹ aut delegatus q̄ reci pere pñt expensas teneant cōputare illas q̄s domi fecissent. R. glo. tz q sic. i. d. c. cū ab oī. sed Pa. in. d. c. cū ab oī. tenet q nō. q magis ē benigna. q̄ius prima sit tutior. 14

¶ Quid si delegat⁹ ecclesiastic⁹ nō hz reddit⁹ vel bñficiū ecclesiasticū sufficiēs vñ vivat. R. Pa. i. d. c. cū ab offi. q poterit petere id qđ ꝑt petere iudex delegat⁹ ꝓncipis secularis. vt dixi s. ꝑ ar. a ꝛrio sensu. ꝛ magis mihi placet ꝛria opi. q nō possit. nisi forte ꝓpt talē cāz occupa retur ab aliq honesto exercitio q̄ vivit. quia tūc tenerē opinionē Pa. verā. 15

¶ Utrū cōsuetudo excuset seu valeat qua dā tur sportule ordinario et delegato ecclesiasti co. R. d. Car. in cle. statutū. de elec. distinguit q aut ꝓcessit exactio. et sic nō valet nec excu sat tal⁹ ꝙsuetudo. aut ꝙsuetudo nō habuit ortū

ab exactõe.et sic pñt ptes cõpelli ad obseruan
dũ laudabilẽ ꝓsuetudinẽ.c.ad aplicã.ō symo.
Sed hec distinctio q̃ ad primũ est vera. qz qñ
ꝑcessit exactio ẽ ꝫ honestatẽ ꝫ mentẽ isti⁹.c.cũ
ab oĩ.et facit.c.ex multis.i.q.iij.|z q̃ ad secũdũ
nõ credo verã.qz si nõ ꝑcessit exactio sic cũ sit
ex mera liberalitate donatũ nõ inducit ꝓsuetu
do.sed q̃libet donatio hũit effectũ suũ iux̃ ea q̃
no.ĩ glo.et Bar.in.l.cũ de in rẽ verso.ff. de v
suris.facit.l.si certis annis.C.de pac/ nec va
let.d.c.ad aplicã.qz loquit̃ qñ aliq̃d fuit datũ
in piã cãm.qz tũc videnť voluisse laici induce
re ꝓsuetudinẽ.et iō dico cũ glo.ĩ.d.cle.statutũ.
de elec.et Jo.an.Pa. et cõiter doc.in.d.c. cũ
ab oĩ.q nõ valet talis ꝓsuetudo.et |z Car. di
cat vbi.s.q nõ peccat mortaliter recipiendo.
dummõ nõ ĩmoderate qñ est cõsuetudo. qz hz
ꝑ se doctores famosos ꝑ hoc iux̃ no.ff.de re iu
di.l.cõprobatis.et de postu.c.vnico.li.vi.ℬ nõ
credo verũ.nisi in eo q̃ nescit discernere q̃ sit ve
rior opinio et q̃s habeat validiores rões. nec
etiã credo tstũ excusari a restõe fiendã.

16 ¶ Dtrũ iudex ordinarius vel delegat⁹ eccle
siasticus possit a ptib⁹ petere salariũ ꝑ assesso
re.R.fm cõiter doc.ĩ.d.c.cũ ab omni q̃ nõ or
dinarius.qz hz scire canones de quib⁹ versať
corã se. Et iõ si nescit et indiget assessore ꝓui
deat de suo. Delegatus tñ licite petit.dummõ
fraudulẽter nõ faciat.vtputa. qz dicit se indi
gere cũ nõ indigeat.d.c.statutũ.§.assessore.vel
ptĩcipare vult in lucro cũ assessore. qz sic cũ fa
ciat fraudẽ legi peccaret mortaliter.et teneret̃
17 ad restitutionẽ partibus.

¶ Dtrũ salariũ possit petere ꝑ notario.R.de
legatus ꝑt.dummõ nõ ptĩcipet ipe cũ eo.vt in
d.c.statutũ.sed de ordinario dubitať.qz videť
q̃ de suo debeat prouidere suis officialibus.
sed ego credo q̃ possit petere.

18 ¶ Dtrũ datũ iudici nisi in casu ꝓmisso possit
repeti.R.q̃ si dedit vt corrumperet iudicẽ sic
nõ ꝑt repetere.et fm glo.in.c.qui recte iudicat
xi.q.iij.cõiter sic ꝑsumit.ideo multi tenẽt q̃ nõ
repetit̃.sed si dedit vt iustã daret sniam.quam
alĩs nolebat dare.vel vt nõ daret iniustã. et sic
nõ liberať iudex dando pauperibus.qz repetere
ꝑt in ꝓscia.vbi nõ stamus ꝓscriptioni sed veri
tati.i.q.i.iubemus.de symo.nemo.xi.q.iij. nõ
licet. Si aũt dedit simplicit̃ vt iudicet.amittit
ꝓncipalẽ cãm.vt.ff. de ꝓdi.ob cãm.l.ij.§.fi. et
sic nõ repetet.sicut q̃ dat vt ꝑ se iudicaret.fa
cit glo.in.d.c.qui recte.qđ limito verũ.nisi q̃
aliter nollet iudicare.nisi daret.qz posset repe
tere ꝫ sibi teneret̃ restituere.

¶ Dtrũ cõmittať symonia dando pecuniã ꝑ 19
snĩa.R.glo.i.q.iij. vendentes.q nõ. qz in ꝑ
phanis nõ ꝓmittit̃ simonia.|z grauiter peccet
nisi in casu q̃ iudex aliter nõ vult dare iustam
snĩam.qz tũc nec peccat cũ redimat vexationẽ
suã.sed ꝑt dici fm Pa.in.d.cum ab omni.q si
do pecuniã vt habeã snĩam ꝑ me. qua volo cõ
sequi spũale.vel annexũ sibi q tũc sit simonia.
Sed ego non admitto hoc in casu predicto.s.
cum iudex nõ vult sine pecunia iustã dare sen
tentiã.qz cum redimã vexationẽ meã nõ credo
q̃ sit simonia.si modo habeo iam ius in tali re
Secus si ꝑ snĩaz de nouo acquirerẽ.quia sic es
set vera opinio Pa.

¶ Dtrũ snĩa lata intercedẽte pecunia sit nul 20
la ipo iure.R.glo.in.d.c.cũ ab omni.et sequit̃
Pa.q sic.i.q.vi.§. venales.C. qñ.puo.nõ est
ne.l.venales.in tex.et in glo.snĩa tñ arbitri |z.
|z agẽs ex ea repellať exceptione doli.C.de ar
bi.l.iij.et in glo.ꝑdicta.secus si per gratiã da
tur.quia tunc nõ est nulla ipo iure. sed dať re
stitutio.vt.in.d.glo.

¶ Dtrũ iudex teneať ad restitutionẽ pti.si ei⁹ 21
negligẽtia aliquod damnũ incurrit.R.glo.in
c.qñ ꝓtra..de.pba.in verbo negligentiã.q sic
et eã sequuntur doc.Pa.aũt in.d.c. qñ cõtra.
ait q in foro aie est vera opinio si fuit in dolo.
vel lata culpa.alĩs nõ.sed de hoc dico lati⁹.s.
culpa.§.v.et.vi.

¶ |z qñ dicit̃ ꝓmittere negligẽtiã.R. Post. 22
q tũc qñ negligit terminare cãm.vel habere
tabellionẽ/vel aduertẽ quid scribať.vel nõ ꝓ
uider de aduocato vt teneť.vt.s.dictũ est ad
uocatus.vel nõ curauit reuoluere libros ꝫ hu
iusmodi q̃ suo officio incumbunt.multo magis
teneť si ex dolo dat damnũ.vñ si iniquã snĩam
dedit.vel aliq̃d aliud fecit ꝫ ꝓscĩam ꝫ iusticiam in grauamẽ alterius ptis.vltra restõem ad
interesse teneť.vt.C. de pena iudi. q̃ ma. iudi.
l.nouo iure.xi.q.iij.quattuor.xxiij.q.q̃.dñs de
us.et.q.v.administratores.si est ecclesiasticus
iudex ordinarius vel delegatus si ꝫ ꝓscĩam et
cõtra iusticiã.hoc fecit ipo facto est suspensus
ꝑ annũ ab executõe officij.vt in.c.cũ eterni. de
re iudi.li.vi. Si vero dãnificauit ptẽ ꝑ ĩmpru
dentiã sic teneť sltr ad resti.in culpa enĩ fuit cũ
se insufficientẽ sciuit vel scire debuit. et tñ cau
sam iudicare ꝑsumpsit.et ℬ verũ in ordinario.
delegat⁹ aũt qui necessitate obedientie iudicat.
et bona fide.et de cõsilio peritoz |z iniuste iu
dicet nõ teneť ad restõem nec peccat. sed eius
assessor tenebit̃.l.ij.ff.q quisq̃ iur.si mõ eũ ele
git qui habebať ꝑ docto ꝫ bone opinionis. et

ita credidit eum doctū ad hoc. alꝰ nō excusare
tur si vellet procedere scōm caput suum vel im
perium vel malum scienter eligeret assessorem
fm Rodo.

23 ¶ Utrū iudex incidat in penā statuti imponē
tis penā nō termināti sniam infra certū diē si
nō terminat, Rē. Pa. in. c. licet. de pba. q sic.
si fuit req̄situs. qz nō tenet impēdere officiū su
um ad vtilitatē puatā. nisi requirat. vt. l. iiij.
§. hoc aūt. ff. de dāno infec. et ibi Bar.

24 ¶ Utrū iudex secularis teneat pstare brachium
suū iudici ecclesiastico, Rē. q si eius subdit⁹ re
sistit sibi de iure. vtputa pcepit ei aliq̄d appel
lauit ad supiorē. eps dicit q nō pt et petit bra
chiū seculare p tra eū. tūc dico q ñ tenet. ¶ Ita
no. Pa. in. c. i. de of. oz. secus si resistit ei de fa
cto. vt ibi no. ¶ Idē dic in exempto q allegat ex
emptionē quā eps nō admittit, appellat. nō te
netur iudex secularis epm iuuare.

25 ¶ Utrū iudex post latā snīaz diffinitiuā possit
eā interpari seu declarare, Rē. q nō delegat⁹
nec ordinarius. aut inferiores nec arbiter. ma
iores aūt bene pnt declarare. sed non mutare
aut corrigere. vide in. c. i. de postulando. i glo.
et qō ibi no. et Pa. ibidē. interlocutoriā vero
snīam pt corrigere et revocare. de accu. c. qua
liter et quādo. el. j.

25 ¶ Utrū iudex possit penā minuere vel augere
vide j. pena. §. xviij.

27 ¶ Utrū nō cōdemnans partē adversam in ex
pensis teneat ipe de suo restituere alteri parti.
Rē. q sic. l. sancimus. C. de iudi. quod limitat
glo. in capitulo fi. de rescrip. verum si fuit peti
tum alꝰ non.

I Ndicare Utrum liceat ex suspitōe.
vide j. psumptio.

i ¶ Quid est iudicare simpliciter q pu
non re, Rē. q est removere ordinē iuris. sed tñ sub
tilitatē pnitiosam. qz pdicta verba importāt
ex suo ꝓprio significato idē q sine malitia q si
ne plica q involutōe. ad hec glo. in cle. sepe. de
ver. sig. in verbo simpliciter et ordo iudiciari⁹
nō est inventus ad involuendū. vt in. c. dilecti
filij. de iudi. q ideo nō removebitur scōm Pa.
in. d. c. dilecti.

2 ¶ Quid si dicatur ꝓcedēs sine solēnitate iu
ris Rē. Pa. in. d. c. dilecti. q censet sublata so
lēnitas iuris civilis et canonici. sed nō diuini
et iūgentiū. et ideo duo testes sufficeret. licz
forte plures requirerent. similiter etiā si sunt in
fames. qz infamia est de iure positiuo. in. c. per
tuas. de simo. nō tñ recipiunt non citata pte.
quia citatio est spēs defensionis. que est de iu
regentium. nec potest tolli. cle. pastoralis. de
re iudi.

3 ¶ Quid si dicatur. iudices ꝓut volueris, Rē.
Pa. vbi. s. q intelligit solum dolus exclusus.
ar. in. l. creditor. §. lutius. ff. man. et ideo nō pt
tollere ius alterius sine causa. sicut nec cōmit
tens. quia nemo plus iuris in aliū transfert q̄m
ipe habeat. de dote post diuor. resti. c. nup. et p
terea dicit Bar. in extravagāti ad reprimen.
dū. q ille cui ꝓmittit vt faciat q̄ vult. vl sicut
libuerit. licet nō teneatur sequi regulas iuris
civilis. remanet tamē ligatus regulis iuris na
turalis gentiū. seu naturalis equitatis. quod
idem est. vt in clemē. pastoralis. de re iudi. vbi
imperator inualide egit. quia excessit regulas
iuris naturalis.

4 ¶ Quid si dicat iudices scōm veritatē et equi
tatem. Rē. Pa. in. c. litteras. de iur. cal. q de
bent servari solēnitates etiā rigorose iuris po
sitiui. d. Jn. dicit q rigorosas nō tenetur ser
vare. et placet mihi.

5 ¶ Quid si dicat iudices ꝓut tibi videbit, Rē.
Pa. in. c. i. de iudi. q debet iudicare iudicio in
tellectus cui ꝓgruit hoc verbū videbit. ita no.
Bar. in. l. q̄d tamē. §. si arbiter. ff. de arbitris.
Et idem cum dicit relinquo vel cōmitto arbi
trio tuo vel prudentie tue vel iudicio tuo. tunc
denotant arbitriū boni viri rōne regulati. si
cut cū dicitur. vt visum tibi fuerit. vel tibi vi
debitur. Ita no Pa. in. c. i. de seque. pos. sibi
hec verba. si extimaveris. si arbitratus fueris
si tibi placuerit. vt pbat in. l. fideicōmissa. §.
quanq̄. ff. de lega. iij. et in. l. thais. §. sozorē. ff.
de fideicōmis. vbi ter. no. vide ter. cū glo. in. c.
ij. de cor. vitia. q q Bar. in extravagāti ad repri
mendū. et Pa. in. c. i. de cōsti. Et ideo tenet seq
oēs regulas iuris civilis fm Bar. in extrava
ganti. allegat. l. i. ff. de arbi. Et ꝓterea advet
te q oīa ꝛba excepti istis. volo. libet. arbitriū
plenū vel liberū. vt ibidem no. Bar. importāt
arbitrium boni viri.

6 ¶ Quid si dicat sine strepitu q figura iudicij
simplicit q de plano, Rē. cle. sepe. de ver. obli.
et ibi videas quō pt omittere oīa que nō sunt
de iure gentiū vel naturali.

7 ¶ Utrū iudicandū sit scōm allegata et pba
ta. an scōm q iudex cognoscit veritatē, Rē. q
diversorū fuit diversa opinio Jo. et Archi. iij
q. vij. iudicet. Ber. et Host. de of. oz. c. i. Jn.
de censi. c. venerabilis. Host. de postu. pla. c.
bone. el. j. tenent q si agatur in forma iudicij.
sic iudicabit fm allegata q probata potius q̄m
scōm veritatem. ff. de offi. presidis. l. illicitas.

§.i.d.c.iudicet.xi.q.iij.summopere.vi.q.j.si tñi. et.c.placuit.qz aliud facit vt iudex aliud vt bō vt in.d.c.ij.de offi.oz.xxiij.q.iij.si ecclesia. Et ideo iudicabit fm cōscientiam quā habet vt iudex.nō quā habet vt homo.in.d.c.ij. et de offi. delega. pastoralis.§. quia vero.facit.c. si oia iudex.vi.q.i. Vo.tñ ⁊ Archi.dicunt q̄ si immi n et periculū anime.vel ledit publica vtilitas quod tunc de iure et de facto supplere potest.et debet p̄ periculo anime qō possit.facit de elec. cum vobis.§. his igitur.de excep.exceptionē p̄ vtilitate publica.ar.C.de procu.l.litem.ff. de postu.l.quos phibet. Hugo tenet q̄ nullo mō debet⁹ iudicare cōtra veritatē.sed debet delegare causam.ff.de iur.om.iudi.l.preter. Rod. dicit q̄ si innocentē condemnet ad mortē vel mutilationem membrorum.aut cōdemnandū exponat etiam ad preceptū superioris q̄ peccat mortaliter. Secus autē esset in alijs penis pecuniarijs vel causis ciuilibus.glo.in.c. pastoralis.de of.oz.et in.c.i. de offi.oz. et Ricar. in q̄libet.iij.q.xxv.et Tho.xxij.tenent cum prima opinione.sed saluo meliori iudicio.ego dico q̄ aut iudex p̄cedit in iudicio aut extra iudicium. Si in iudicio sit tene q̄ nullo mō pōt iudicare cōtra veritatem quā p̄ certo scit. nisi cum peccato mortali.siue simus in criminalibus.siue in ciuilibus.tum primo quia est contra preceptum diuinū. Ero.xxij.nō suscipies vocem mēdacij. Et infra neq̄ in iudicio plurimo rū acquiesces sniē.vt a veritate deuies.et post innocentem et iustum nō occides. tamē etiam quia dicitur in.c.qui scandalizauerit. de re.iu. vtilius scandalū nasci p̄mittitur q̄ veritas deseratur. Hec ibi.et i.c.postulatus domin⁹.iij. q.vij.dicit q̄ nō ante iudicandū est q̄ ad conscientiā nostrā reuertamur.et qz placeat deo. siue displiceat debemus dirimere.et in.c.tunc. xi.q.iij. dicit.tunc vera est absolutio p̄sidentis cum interim sequit arbitriū iudicis. ergo a cōtrario.nec absolutio et multominus cōdemnatio. Item in.c.summopere. ibidē dicit. q̄ fm q̄ in lege diuina et humana p̄stitutū est oz iudicare.et post nō ex corde nostro sed p̄cepto diuino p̄demnatōis sententiā p̄feramus. et i.c. cū eterni.de sen.et re iudi.li.vi.ibi dicit in ferē dis sentētijs p̄ oculis habeat solū deum illius imitātes exemplū q̄ q̄relas p̄ki tabernaculuz ingressus ad dñm referebat.vt fm ei⁹ imperiū iudicaret.hec ibi. Ergo nō fm falsas allegatōnes. Item tex.clar⁹ est in.d.c.cū eterni.si q̄s inquit Inn.iij.aūt iudex ecclesiasticus ordinarius aut delegatus fame siue prodigus.et p̄secutor honoris cōtra p̄sciam et ꝯ iusticiā in grauamē alteri⁹ ptis i iudicio quicq̄ fecerit p̄ gr̄az vl̄ p̄ sordes ab executōe officij p̄ annū noluerit se suspensuz ad extimatē ꝯ litis pti quā leserit nihilomin⁹ cōdemnand⁹.hec ibi. Ecce q̄ nō dic ꝯ allegata.q̄ ꝯ p̄sciaz ⁊ p̄ sordes falsoz. Item ⁊ alia rōe credo q̄ nō excusēt a mortali. qz offm iusdicēt latissime ē.dicit.l.i.ff. d iurisdom.iu. Dñ iudex p̄t vt in plurib⁹ iudicare.put sue p̄scie rōali videt.vt p̄z in.l. appellari.ff. q̄s et a q̄ appellat.ibi.et qō optimū est statuere.facit.ff.de arbi.l.qualē.vbi dicit oi mō dicat qō sibi videt. Item in.c.ad nostrā.de consue. dicit. postq̄ tibi de meritis cōstiterit sniam p̄ferre valeas.sicut ordo postulat rōis aucte p̄sentiū nō obstante p̄suetudine cōcedimus facultatē. facit.l.rem nō nouā.C.de iurisd.q̄ iudices iurēt oi mō sese cū veritate et legum obseruatōe iudiciū disposituros. Item.C. de iudi.l. placuit. in oibus rebus p̄cipuā esse iusticie equitatē q̄ stricti iuris rōem.hec ibi. Facit ad idē.c.fi. de transac. Et ideo sepe q̄n volūt sciunt inuenire colores p̄ iniusticia defensanda ita in isto casu tenent vt cōtra veritatē nō iudicēt diligentissime facere.qō falsitas detegat.vt.ij.q.i. deus omnipotens.et si nullo mō detegere p̄nt tūc potius debēt officiū resignare q̄ cōtra iusticiam sententiare. Facit p̄ hoc qō no.glo. in c.pastoralis.de offi.delega. Vbi dicit merus executor si scit sententiā latā aucte litterarum falsarū vel p̄ falsa instrumēta vl̄ p̄ dolū aduersarij qō nō oz exeq̄ eā. Sed remittere ad superiorem.vt in.c.decetero.de re iudi.et.c.si q̄n.de offi.dele.C.si ex falsis instrumētis.l.iudicati.ff. de iudi.l.si p̄tor.§.marcellus.⁊ ad ter.ibidē q̄ dicit et si sciat illam sententiā iniustā qō tenet exequi si non potest aliter absolui a mandato. Ric.d.glo.q̄ intelligit de iniusticia solēnitatis iuris.et ita exponit iniusticia.i.cōtra ius litigantis. Sec⁹ si esset iniqua.et dicit iniqua q̄n est p̄tra veritatē.qz sic nō tenet obedire.vt ibidem alt. Oz si nō hz superiorē cū nulli subsit.nisi deo.multominus debet p̄tra certā sciam cōdēnare innocentē p̄ q̄cūq̄ testimonio. p̄terea dicit.l.p̄nem.ff.de pe.sancti⁹ ē nocentē impunitū relinq̄re q̄ innocentē dānare. et sic cōcludo q̄ cōdēnare aliquē nullo mō licet iudici contra veritatē.de q̄ ipe certus est.absoluere aūt bñ p̄t si p̄bationes nō sunt legitime. q̄uis iudex sciat p̄ certo eū culpabilē.qz iura illud volūt exp̄sse vt nemo publicet peccatū alteri⁹ qō non p̄t p̄bare.vt in.c.si sacerdos. de officio iudicis.l.illicitas.§.neq̄ licitas.ff.de offi.p̄si.

ꝛ.ff.de fur.iuncta glo.l. eadē oōe. in fi.ꝛ.c.ſi tm̄ epūs.vſ.q.ij.ꝛ.c.ſapiens. iij. q.vij. ꝛ in.c. mennā.ij.q.iij.abſoluitur infamat⁹ ex quo de/ fecerūt accuſatores in pbando. Et hāc opi.vī tenere Nico.de li.ſup Exo xxij.nec ob.c.iudi cet.iij.q.vij.qz nō dicit fm allegata. ſed dicit iuxta leges ꝛ iura pnūciet/qđ eſt dicere.iurta qđ ſtatuerūt leges ꝛ iura pcedat in pcedēdo ꝛ diſcutiēdo.ꝛ det ſnīam q̄ qđem volūt vt vni cuicꝫ reddaī qđ debetur.l.j.ff.de iu.ꝛ iure.nec etiā ob.c.eoꝝ q̄.ꝛ.c.ſe.xj.q.iij.qz loquunt quō in examinatione teſtiū debet ps citari ꝛ ordo iuris ſeruari in eoꝝ diſcuſſione. nō eſſi dicit qꝫ deī ſnīa fm eoꝝ dictuꝫ. Immo innuit ꝛriū ſi bñ attendaī.nec etiā ob.c. nos inquencꝫ.ij.q. .j.cū.c.deus omnipotēſ.ibidē ꝛ aliquib⁹ alijs. qz ꝫ dicāt neminē cōdemnādū niſi cōuictum. nō tamen ſequitur qꝫ omnis cōuictus ſit cōdē nandus.ex quo iudex ē certus de falſitate.īmo c.iudicantē.xxx.q.vlt.demōſtrat oppoſitū vbi dī.tamdiu actio ventilet quouſcꝫ ad rei verī/ tatem ꝓueniaī.freq̄nter etiā inꝛrogare oportꝫ ne aliq̄d forte ꝓtermiſſū remaneat qđ anecti ꝓueniat.hec ibi.et iō dicā cū de bona fide age re nō ē de apicibus iuris diſputandū.ff. man. l.fideiuſſor. j.q̄dē actio.nec ſimiliter ob.d.l.il licitas qz ibi dēpſes ꝓuincie id ſequaī nō ſim pliciter.ſed addit qꝫ eū cōuenit ſeq̄ ex fide eoꝝ q̄ pbabūt ꝛ breuit nūqꝫ inueniēt ius qđ dicat qꝫ iudex teneaī iudicare fm allegata ꝛ pbata ſed bñ fm ordinē iuris. ꝛ ſic intellige ordines .ſ.in pcedēdo ꝛ examinādo et etiā ſnīando. ꝛz ius nō vult qꝫ in ſnīando aliqs puniaī q̄ ē ino cens ꝛ cōtra veritatē. vt ſupra patet. ergo nō debet iudicare cōtra veritatem quā pro certo ſcit. Ad id quod dicūt de ſcādalo iam ptz p.c. q̄ ſcandaliſaverit tibi vtilius ſcādalū ꝛc. vt.s. Similiter nō obſtat qꝫ iudicat.nō vt homo. ſz vt iudex.qz illud verū eſt. ſi eſſemus extra ea q̄ ſunt contra legem dei que nō ſunt peccata.ſed in ꝓuaricationē ꝓceptoꝝ dei nō habet locū il/ la diſtinctio.quia non iudex puniet. ſed homo quāuis fecerit vt iudex. Si ſo loquamur quā do iudex pcedit extra iudiciū.vt in officijs dā dis ꝛ alijs que eius arbitrio ꝛmittūtur. ſic nō habet dubiū quin teneaī ſequi propriam cōſci entiam.nō allegata.vt.ff.de iuriſ.om.iudi.l.j. ꝛ.ij.in diſpenſatōnionibus.vt.j.q.vij.exigūt. In crimīnibus etiam extraordinarijs ex cau ſa que ſibi videtur poteſt penas temꝑare.ff.de pe.l aut fā.ꝛ.l.capitaliū.l.di. vt cōſtitueret.

8 ¶ Quid de officialibus quibus mādatur exe cutio ſentētie iuſte. R. Alex. de ales. i tercia parte ſumme de quinto ꝓcepto.ꝛ Ricar.i quo libet.iij.q.xxv.qꝫ ſi ſnīa cōtinet intolerabilē er rorem vel iniuſticiā manifeſtam nō debēt obe dire.alꝫs nō peccant exequendo.qđ ego limito quādo nō ſunt certi de innocētia cōdemnati. quia in dubio excuſanī. ſed quan do ſunt certi de iniuſticia.ſic credo peccāt mortaliter obe/ diendo.vt in ꝓcedenti.ſ.dictū eſt.

9 ¶ Vtrū iudex ſecularis poſſit iudicare de his q̄ ſunt peccata.vt vſura et hmōi. R. Joa.in.c. cum ſit generale.de ſo. cōpe.qꝫ ſic. dummodo nō diſputetur vtrū ſit peccatū principaliter. vt ptz.ff.et.C.de cōdi.indebi.per totum.et qđ me.cauſa.et vi.bo.rap.et de furtis. et ſimilib⁹. et hec eſt cōmunis opinio. et hoc eſt verum. qz coram eo poteſt obijci de iuramēto ſi nō verti tur dubiū de eius validitate.vt in.c.lex debet. xxij.q.v. Sed ſi dubitatur vtrum ſit vſura vel ne.peccatum vel ne.tunc iudex ſecularis nō po teſt: ſed ad eccleſiā eſt recurrendum.c.per vene rabilem.qui fi.ſunt legi.ꝛ in cle.vni.de vſuris Et ideo ex dictis patet qꝫ poteſt iudex ſecularꝫ compellere ad reſtitutionem vſurarum qz etiā de iure ciuili reꝓbantur hodie ſecundum cō munem opinionem. Fallit hoc in crimine here ſis:de quo nullo modo poteſt ſe ītromittere ni ſi exequendo. Excipiuntur multi alij caſus in glo.ꝛ per doc.in.d.c.cum ſit generale. Sed m dic fm. Joa.nullum alium eſſe niſi vt dictū eſt cum agitur de dubio.ſ.vtrum valeat iuramen tum vel ne ꝛ huiuſmōi.qz tunc non poteſt.ꝛ ſic tene. Et vide gl.xxxij.q.v.c.chriſtiana religio ꝛ ibi.per Archi.

10 ¶ Vtrum iudex teneatur iudicare ſecundū ſta tuta ſen conſuetudines loci inter illos quoꝝ vn⁹ eſt ſibi ſubditus.alter nō. R. Joa.in.c.qđ clericis.de.ſo.compe.qꝫ aut ſtatutū cōcernit ſo lēnitatē actus exhibendi tempore ꝓtractus.ꝛ tūc ſiue ſit ſtatutū laici ſiue clerici non valebit actus niſi illa ſolēnitas fuerit obſeruata. quia ſubditus nō potuit cōtrabere cū nō ſubdito.eō ſpreta lege ſui ſuperioris. Immo peccauit.c. ij.de maiori.ꝛ obedien.ꝛ.c.requiſiſti.de teſta/ mētis ꝛ nulla fuit cōtracta obligatio:lege ſibi reſiſtente:ꝛ inhabilitāte cōſenſuꝝ ſuuꝝ.l.cū lex ff.de fideiuſſ.ꝛ qđ no.in.c.ſi diligenti.de ſo.cō. ꝛ in.c.cum contingat.de iureiuran.ꝛ ſic cōtra ctus nō tenuit cū debeat eſſe vtriuſqꝫ obligato rius.l.labeo.ff.de ver.ſigni. ſicut videmus qꝫ donatio facta etiā nō ſubdito vltra quīgētos aureos ſine inſinuatione non valet.l. ſancim⁹. C. de dona. Et ideo iudicabitur ſecundus hoc ſtatutū in vtroꝫ foro īter clericū ꝛ laicū. ſacit

qđ determinat Fede. cõsi. xxvij. q. cessio actionis ꝺ plebeũ facta nobili ab ecclesia nõ valet. ex quo statuto ꝓhibetur ne nobilis eã possit recipe. rõ qz statutuz disponit in casu licito ⁊ inter subditos ⁊ nõ i fraudẽ libertatis ecclesiastice. ex quo ꝑz q laicus tenet in testando seruare oẽs solẽnitates legis sue. alꝫ nõ valebit quãtũcuꝫ instituat clericũ. nisi hoc fecerit ꝓ anima sua. qz in tꝯlibus sufficit seruare dispositionẽ iurisgentiũ. c. relatũ. el. ꝓmo. de testis. ⁊. l. j. C. de sa. sanc. ec. Sitr si statuto caueť ne res dotalis sine certa solẽnitate possit alienari nõ valet alienatio iꝑa nõ seruata eť fcã clerico nec ꝓꝫ dico q statutũ laicoz liget clericos ꝫ tm subditũ ⁊ impedit obligatonẽ oriri. l. nõ dubiũ. C. de legi. Et tiõ si clericus vult illũ obligare faciat q fuet fuanda. Aut statutũ ꝺcernit ꝓsonaz. vtputa q debeat aliqđ facere post ꝺctũ vt apꝛehẽdere possessionẽ infra certũ tꝑs aut ꝓbare ꝑ tot testes ⁊ hmõi. ⁊ tunc clericus nõ artať respectu statuti laici etiã litigãs in foro seculari nec laicus respectu statuti clerici nec forẽsis. vt no. bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. vbi diť q eť si tale statutũ ꝺcernẽs ꝓsonã idirecte tãgit bona qz nõ ligãtur Exemplũ statuto caueť q ꝓmogenitus succedat certe forẽsis nõ ligatur. eť si hẽat ibi bona. Secus si ꝺcernet ꝓncipaliter bona vt si diceret q bona deferãtur ad ꝓmogenitũ. facit l. j. ff. de tuto. ⁊ cu. dã. vbi ꝫ ꝓses ꝓuincie possit dare tutorẽ nõ tñ eũ qui nõ ẽ eiusdem ꝓuincie. vel habet ibi domiciliũ ⁊ sic fuit disputatũ ꝑ dñm Lau. in. q. facti. cauetur statuto mutine q si res possessa ab aliquo euincať ab eo q possessor nõ teneať eã sibi restituere. nisi dato sibi ꝓcio quo emit. Bononiensis litigat mutine ꝯ mutinẽsem. obtinet sententiam. nũquid dabit sibi ꝓciuz. certe nõ. qz illud statutum nõ porrigit vires ad forẽses ꝫ ibi litigent. Facit ad ꝫ qđ no. do. Pe. de ancha. in. c. canonũ. de consti. Ex q̃ infert Ba. vbi. s. q q̃uis statuto caueať q vsurarius ñ teneať restituere pign⁹ etiã si probet quis se esse dñm nisi restituto ꝓcio ꝓ q ẽ impignoratũ q nõ extẽdetur ad rem clerici vel forensis impignoratã dño insscio qz si res ẽ clerici nõ subiicitur iurisditioni laicoz c. fi. de vi. ⁊ ho. cleř. Si ho laici exnei ⁊ ibi sit delata furtiue. ⁊ ꝯ voluntatẽ dñi nõ potest dici de iurisditione statuentis sicut diximus de re mobili que nõ est ꝓmãsura. vt no. in. c. fi. de foro cõpe. Facit. l. heres absens. ℌ. nũquid. ff. de iudi. Aut statutũ dat modũ dicendi cãm. ⁊ tunc si ꝓsigit legẽ iudici iudex teneť ⁊ sub eo potest allegari. Exemplũ statuto cauetur q iudex sequať libros mercatoꝝ. et tũc in foro seculari facit fidẽ in ꝓiudiciũ subditoꝝ nõ aũt clericoꝝ vel exneoꝝ. Si tñ vult recipe libũ ꝓ se vigore statutoꝝ teneť recipe cõtra se. ar. c. cũ olim. de censi. cũ ibi no. Si vero nõ ꝓsigit legẽ iudici ꝫ loquiť generaliť adhibeat fides libris mercatoꝝ tũc vbiꝫ ꝑt allegari ꝯ subditũ statuẽꝫ nisi in casu q̃ nõ vult suscipe cõtra se.

¶ Vtrũ iudex ecclesiasticꝰ possit iudicare laicũ subditũ ꝓncipis laici vel eť ꝓncipes laicos ii
Ř. q sic rõe spũalitatꝭ. Puta si cã est spũalis. vt de dictis matrimoniꝭ et hmõi. vel rõe peccati cuiuscũꝫ mortalis. vt no. in. c. ij. et. c. nouit. de iudi. alꝫ non.

¶ Vtrũ laicus possit iudicare in aliq̃ casu clericũ. Ř. q sive cã sit spũalis vt de decimis mãi monꝭ. sive criminalis vt de hereſi vel vsuris et hmõi. sive tꝑalis nõ ꝑt. vt in. d. c. ij. posset tñ auctre sibi delegata ab eꝑo in cã tꝑali mere de clerico iudicare. alꝫ nõ. vt. d. c. ij. Fallit etiã ꝫ q̃n clericus est degradatus et traditus curie seculari. qz tunc potest. iii

IUdiciuꝫ est duplex. vnũ ordinariũ fm legẽ dei. aliud temerariũ.

Primũ est duplex. s. iudiciũ discretõis de quo in. l. cuz ꝓtor. ff. de iudi. iij. q. vij. ℌ. tua. Onde dicit furiosus caret iudicio. et istud cõcedit oibus in manifestis et certis. aliud est cohertõis et hoc cõcedit. aliq̃ ꝓlatis. et aliquãdo aliꝭ. et istud aliquãdo dicitur extraordinariũ. i. delegatũ. vt no. Ber. Inno. et Io. in. c. quoniã. et ibi in glo. de ꝓba. Itẽ extraordinarium dicitur q̃n nõ ꝓceditur in figura iudicij. sed iudex ꝓcedit ex officio suo in modũ inquisitionis vel denunciatõis. vt de accusa. c. super his. et. c. qualiter. el. ij. Item in causis electionis. postulatõnis. aut ꝓuisionis. sup dignitatibus. personatibus. officijs. canonicatibus. prebendis. seu quibuscũꝫ aliꝭ beneficijs ecclesiasticis. aut sup decimis. matrimoniꝭ. et vsuris. i quib⁹ ꝓcedendũ est simplicit ⁊ de plano dicit eordinariũ. de q̃bus no. i. c. olim. ꝺ accu. ꝓ In. et Io. et in. c. statuta. de here. li. vi. ⁊ Io. mo. et Jo. an. Item ꝑt dici extraordinariũ quãdo iudex ecclesiasticus cognoscit de tẽporalib⁹ rebus laicoꝝ ratione peccati annexi. de iudi. nouit.

¶ Quot modis iudiciũ redditur nullũ. Ř. q tripliciter. Primo rõe iudicis incõpetẽtis. puta qz nõ hz potestatẽ sup eũ quẽ iudicat. vt de iudi. c. at si clerici. cũ suis cõcoꝝ. i

¶ Vtrũ q̃libet laic⁹ possit se subiicere cuilibet 2

iudici qui p̃est/R.q̃ sic si vult.l.i.ff.de iudi.et l.i.C.de iur̃.om.iudi.et intelligit̃ velle ꝫ ꝑsentire qñ scit eū nō esse suū iudicē ꝫ tū litigat sub eo.vt ī.l.ij.ff.de iudi. Sed q̃d si ille cui vult se subȝicere nō hz iurisditionē in actu.vide.s.cō fessio.iij.§.iij.

¶ Dtz similiter clericus/R.q̃ nō sub iudice laico etiā ꝓpter tpalia bona sua.c.si diligēti.ō fo.ꝑpe.nisi agēdo ꝫ laicū sub iudice laico quę niret etiā de crimīe ciuiliter tñ. q̃ tūc tenet̃ respondere.vt glo.no.de iudi.c.at si clerici. Sed Pa.ibidē tenet q̃ etiā sunt solēnes doctores q̃ tenēt q̃ nō p̃t cōueniri.vide q̃ eū ibidē. Sed aduerte q̃ in cā spūali seu annexe nō hz locum recōuentio coz̃ā seculari iudice.ar.c. tuā.ō oz. cog.et.c.la toz.q̃ fi.sunt legi. et sic tenēt cōmuniter doc.in.d.c.at si clerici.sed in tēpoz̃ali credo q̃ sic.

4 ¶ Dtrū laicus laicū sup̃ re ciuili possit q̃ueni re sub papa.R.fm glo.xi.q.i. inolita.et Pa.ī c.lz ex suscepto.de fo.ꝑpe.q̃ nō nisi ī.xvi. casibus. Prim⁹ qñ hoc hz cōsuetudo.vt in.c.si clericus.de fo.ꝑpe. Secund⁹ qñ sumus in terris subiectis ecclesie q̃ ad tpalē iurisditōz.vt ī.d. c.no. Terci⁹ qñ cā sup̃ qua adit̃ spectat ad ecclesiasticū de iure.vt i.c.tuā.de oz.cog. et.c.cū sit generale.de fo.ꝑpe. Quartus qñ vacat imperiū.et adit̃ papa in cā spectāte ad impatorē vt in.d.c.lz. Quint⁹ qñ dat̃ negligētia p̃cipis in iusticia administrāda.vt in.d.c.lz.et.d.c. cū sit. Sext⁹ qñ impetrat a ꝑsona miserabili ꝫ oppressa.vt ī.c.ex pte.B.de fo.ꝑpe. Septim⁹ qñ iudex secularis qui nō hz in ꝓuincia sup̃iorem nō vult facere iusticiā.vt no.in aut̃.vt differe. iudi.§.i.et.ij. Octauus in cā recōuentōis.iij.q. vij.§.cuius in agēdo. Nonus fm Bo. in causis mortuarioz a defunctis derelictoz.in aut̃. de eccle.ti.§.si aūt. Decimus qñ secularis iudex inuocat auxiliū ecclesie.xxiij.q.v.administratozes.fm Anno.puta.q̃ subditi sunt sibi inobediētes. Undecimus rōe administratōis assumpte a laicis. q̃ō intellige vt no.in.c.iudicatū.di.xij.si ecclesiarū serui vel boues seruientes indebite a laicis collectant̃.c. ecclesiaz seruos.xij.q.ij.ꝫ ī aut̃.itē nulla cōitas.C.de epi. et cle. Decimustercius qñ in ꝓuincia nō est iudex aut sup̃ior laico tūc p̃t adiri eps.vt est casus in aut̃.vt differē. iudi.§.si vero cōtigerit. Decimusquartus qñ aliq̃d est ambiguū et vt difficile inter iudices variat̃.vt in.c. q̃ venerabilē.q̃ fi.sunt le. Decimusquint⁹ qñ agit̃ q̃ via denunciatōis euāgelice.vt in.c.nouit.de iudi. Decimussextus qñ cā ꝓbana ē annexa seu cōiuncta cū cā spectāte ꝓncipaliter ad ecclesiā. Exemplū ponit glo.de dote.vt in.c.de p̃udētia.de dote post dinoz.re.et hz qñ nō agit̃ ꝓncipalit̃ de dote hz ex ꝓsequētia.ꝫ circa p̃dicta vi de p̃dictū Pa.ī.d.c.lz.cū multis declaratōib⁹

¶ Scōo reddit̃ nullū iudiciū rōe ꝑsone agentis.puta.q̃ ē minoz ꝫ agit sine auct̃e curatoz C.de iudi.l.ꝓerandū.ī fi.et.C.q̃ legi. ꝑsonas in iudi.habeat.l.i. Sikr si ē seru⁹ vel monach⁹ et hmōi. Itē excōicat⁹. Sikes enī nō p̃nt agere nisi in casibus exp̃ssis a iure. 5

¶ Tercio reddit̃ nullū ex defectu rei.vt puta. q̃ nō p̃t tractari sub tali iudice sicut ius patronatus.de iudi.c.quanto.vbi res ecclesiastica.c. decernimus.de iudi. 6

¶ Qui sunt q̃ nō p̃nt vocari ad iudiciū/R.q̃ multi de q̃b⁹.ff.de in ius vo.l.ij.et.iij.et sūt cōsul.p̃fectus.p̃toz. Magistrat⁹ q̃ hz ī periū mex vbi mixtū. nec ep̃s dū sacra agit. nec ille q̃ vxorē ducit.nec illa q̃ ducit̃ ī vxorē.nec q̃ sumus familiare.ꝑsequit̃ vbi iur̃ moztuū facientē obsequia nec q̃ ꝓp̃t religionē loci se mouere ñ p̃t vt regularis vbi inclusa. Nonūk alibi alī vt sunt infantes ꝫ furiosi.ff.de cōdi.fur.l.ij. et hoc verū q̃ sic hz bñ q̃ tutozes ꝫ curatozes. Itē nec seru⁹ dñm nec libertus p̃onū in famosis actōib⁹ nisi venia impetrata in ius vocare p̃t.de q̃bus no.in dictis.ll.de in ius vocā. et sequen. 7

¶ Quid si ꝑs vocat̃ in iudiciū ꝫ nullus eum defendit.R.nulluz erit iudicium.ff.de re iudi. l.cōtumacia. 8

¶ Dtrū mulier possit vocari in iudiciū.R.q̃ nō ꝑsonalit̃ nisi in casib⁹ exp̃ssis a iure. et hoc intellige ꝫ eius voluntatē. Sec⁹ si vellet.vt in c.mulieres.de iudi.li.vi. Et sunt isti casus exp̃ssi a iure in q̃bus vocat̃. Prim⁹ in cā criminali.ff.de pub.iudi.l.pe.§. ad crimē. Secund⁹ in ferēdo testimonio ī cā crimīali qñ p̃t admitti.de q̃ vide.j.testis.§.v. Tercius qñ ē tutrix filioz si nō vult actorē ꝓstituere.insti.de cura.§. vlti. Dtrū aūt mulieres religiose possint si ipe volūt sikr euocari ad iudiciū.R. q̃ nō q̃ nulla cā.ꝑsonalit̃ intellige.vt in.d.c.mulieres. 9

¶ Quid si citent̃ ō facto aliq̃ mulieres ꝫ p̃missa.R.q̃ irritū est ipo iure.vt in.d.c. mulieres imo ē excōicatus fingēs cāz vt iudex vadat ad mulierē ꝓ ferēdo testimonio.sz ex cā vera si ea rū testimoniū est necessariū dz iudex ad eas ire vbi si nō decet aliū mittere.vt in.d.c.mulieres. 10

¶ Qualiter q̃uertit̃ iudiciū.R.quattuoz modis.timoze.cupiditate. odio. et amoze.xi.q. iij.quattuoz modis. 11

¶ Qua hoza p̃t iudiciū exerceri.R.q̃ de nocte 12

nō est honestū. de offi. dele. cōsuluit. tñ si iudex
ꝓcedit de nocte cū lumine cādele ad litis cōte
statione vel sñe ꝓlatōz valet qō agit. lz face-
re nō debeat dūmō aliud nō impediat. qz mul-
ta ꝓhibent q̄ tñ facta tenēt. de regula. ad apli
cam. de iureiur. quēadmodū. ℣. si q̄ post. ō hoc
no. in aut. de iudi. ℣. sedebūt.

13 ¶ Utrū tpe vel hora feriata possit. R. q̄ nō.
vide. s. ferie. in ꝑn. cū duob⁹. ℣. se.

14 ¶ Utr iudex possit iudicare vltima die sui of
ficij. R. q̄ nō. vt in. l. eū q̄. ff. de iur. om. iud. tz
tñ si iudicat. vt in. l. meminisse. ff. de offi. pcō-
su. et hoc intelligē in ordinario qz delegat⁹ eti-
am vltima die iudicat. vt in. c. ꝙsuluit. de offi.
dele. Bar. tñ in. l. eū q̄. limitat verū post aduētū
successoris. qñ an licite iudicat. d. l. meminisse

15 ¶ Quo loco. R. q̄ in loco sue iurisditōis nisi ō
cōsensu ptiū. et iudicis territorij. ix. q. ij. epm. cū
duob⁹ sequē. c. vide glo. in. c. vt litigātes. de of
fi. oz. li. vi. Fallit etiā hoc in ēpo expulso. Sed
q̄ sunt volūtarie iurisditōis ꝑnt vbiq; exerce-
ri. l. ij. ff. de offi. pcō. et. c. nouit. de offi. le. et ibi
glosa.

16 ¶ Quō debet iudicare. R. q̄ sedere debet. vt
no. in. d. ℣. sedebunt.

17 ¶ Temerariū iudiciū qō vniuersaliter ꝓhibe
tur oz sex modis. Primo ex pte iudicātis. q̄ v-
surpatōz officij sibi nō ipositi. Secdo ꝓpt̄ iudi-
gnitatē. R. o. c. xiij. tu qs es q̄ iudicas. Tercio
ꝓpt̄ ignorantiā ex pte vero rei est. Quarto qñ
iudicat ꝑsona q̄tū ad euentū futurū. qz nemo
desperād⁹ est. de pe. di. vij. nemo. Quinto qñ iu
dicat intētio incerta. Sexto qñ iudicat factū
occultū. qz de incertis et occultis temerariū est
iudicare. sm gl. sup illud Mat. vij. nolite iudi
care et. c. et. i. ad coz. iij. et de re. iur. c. estote. et
in ꝓdictis modis cōiter est petm mortale. qz ꝫ
ꝓceptū xpi. Mat. vij. nolite iudicare. vide ꝓce-
ptū. ℣. vij. et. ℣. ꝓsumptio ꝓmo.

Iuramentum primo. est assertio vl
ne gatio de aliquo licito possibili et ho
nesto sacre rei attestatione firmata sm
Bof. Jo. Archi. et in aut. de man. ꝑn. ℣. sed ne
q̄. et no. xxij. q. i. ℣. i. vñ dicit iurare qz q̄si ꝓ iu
re introductū est vt qō sub invocatōe diuini te
stimonij dicit ꝙ vero habeat.

1 ¶ Quot modis iurat. R. q̄ duob⁹ modis. pri
mo solo sermone sicut in veteri lege dicebāt. vi
uit dñs vuit aīa mea. ℣ addat mihi dñs. i. R.
xij. xxij. q. i. et iurabāt. In ꝓmitiua eccīa. testis
est mihi de⁹. deū invoco in testē. veritatē dico ī
xpo et nō mētioz. testis ē mihi ꝙscīa. xxij. q. i. si
peccatū. et sic de⁹ te adiuuet. xxxv. q. vi. de pa-
rentela. Jtē ꝓ euangeliū xpi ꝓ crucē ꝓ ordinē
sacrū. ꝓ sanctos. vt no. in. c. si aliq̄. xxij. q. i.

¶ Sz vtrū liceat iurare p creaturas. R. sm. s.
Bona. in. iij. dis. xix. ar. ij. q. ij. q̄ iurare p crea-
turas aliqñ fit ꝓ increpationē. vt cū oz. ita vi-
uat filius meus. et isto mō nō invocat creatura
ad testificandum sed oppignorat ipa creatura
creatori. sm q̄ dicit Aug. et lz iurare sic. quia
licet oīs creatura sit creatoris tñ solatiū eius
nobis a deo cōcessum est. et ideo tanq̄ nostrum
deo oppignorare possum⁹. Aliqñ iurat ꝓ crea-
turas et invocant in testē sm se. et sic nō lz iura
re. qz sic esset credere in eis esse aliq̄d numinis
rōne cuius veritas posset dici et cōfirmari. Et
sic intelligit istud Mat. v. Nolite iurare nec̄
per celū nec̄. et istud. xxij. q. i. si quis ꝓ capillū. et
c. cōsidera. Aliquādo invocatur creatura in te
stem inquantū relucet in ea divine veritatis ve
stigiū. et sic iurare est iurare per deū qui relu-
cet in ea. et sic licet iurare. et de hoc habes per
Hosti. Goffre. et Ber. in. c. et si christus. de iu
reiuran.

¶ Quid de acceptantib⁹ iuramentū idolatra
rum vel cogentibus eos iurare per deos suos.
R. s. Bo. vbi. s. ar. iij. q̄ in iuramento facto ꝓ
idolū est duo cōsiderare aut idoli veneratione
et sic nō licet. nec recipere nec exigere. Aut cōsi
deratur verbi ꝙfirmatio solū. et sic licite exigit
maxime ꝓ bono cōmuni. sicut fecit Iacob ab la
ban. xxij. q. i. monet te.

¶ Utrū sit iuramentū dicere in veritate dico
vobis. R. Pa. in. d. c. et si xps. q̄ sic. qz inter-
ponit deū q̄ est veritas ad ꝙfirmatōz act⁹. hoc
limito verū qñ hoīes q̄bus sit hñt illud ꝓ ura
mēto. et ille qui iurat sic intēdit iurare. alꝫ nō
credo. de quo dic vt. ℣. ꝓ iuriū in ꝑn.

¶ Utrū sit necesse dicere iuro. R. Pa. i. d. c. et 5
si xps. q̄ nō. sed sufficit q̄ ad cōfirmationē ve-
ritatis qs interponat deū ī plicite vel explicite

¶ Utrū omnis fidei prestatio sit iuramentū. 6
R. Pa. in. c. q̄rela. de iureiur. q̄ sic sed nō ecō
trario. qz nō omne iuramentū est fidei ꝑstatio.
qz tunc dicit quis prestare fidē qñ ꝓmittit ali
quid per fidem meā. vel sic deus me adiuuet et
huiusmodi. et sic fidei prestatio nō includit ni
si iuramentū ꝓmissoriū et nō assertoriū. vel sm
alios differt a iuramēto qō fit ꝓ libū vel rem
sacrā. fidei aūt ꝑstatio nō fit cū interuentu rei
sacre. sed melius dic q̄ fidei ꝑstatio est cū aliq̄d
ꝓmittit ꝓ fidē sine verbo iuro iuramentū ve-
ro est cū dicit. iuro per deū vel per aliquid. vñ
licz q̄ ad peccatū mortale nō sit dria. quia sm
Archi. in. c. i. de sepul. li. vi. et Juno. et cōiter

doc.in.c.et si xp̃s.de iureiur̃.sicut iuramentuz est dicere,iuro tibi p̃ fidē meā vt euangeliū.sic etiā iuramentū est dicere.ꝑmitto tibi p̃ fidez meā siue sub fide mea.verū est q̃ q̃ ad penā p̃ iurij.puta.dispositōis in clerico.vt in.c.q̃relā. de iureiur̃.nō incidit q̃s nisi exp̃sserit verbū iuro,et sic intellige iura q̃ ponūt vt diuersa iuramētū et fidei p̃station..vt in.c.q̃uenit.de fideiuss.et in.c.q̃relā.ne p̃ela.vices suas.et.c.ij.de spon.simplex vero ꝑmissio dr q̃ nec iuramēto nec fidei p̃stationē firmat̃.

7 ¶ Secūdo mō iurat cū interuētu alicuius sacre rei sicut cū iurat in manu epi vel sacerdotis aut sup̃ euāgelia vel corpus xp̃i.aut crucē & hmōi vt.lxiij.di.tibi dño.

¶ Iuramentum.ij.quottuplex est.R. q̃ duplex.aliud iudiciale aliud extra iudiciale.¶ Iudiciale est q̃ defertur in iudicio,et istud aliq̃n dicit̃ iuramentum de calumnia quo quis iurat se bona fide nō aīo calumniandi causam mouisse vel respondere seu aliquid aliud ꝑponere.vt.C.de iur.cal.l.ij.ff.fa.her.l.inter coheredes.ff.q̃ familie her.Et no.q̃ calūnia est falsa petitio vel iniusta repulsio facta scienter,ar.eo p̃ q̃ no.ff.ad turpil.l.i.ff. calumniari.ij.q.iij.ff.notandū.& istud iuramētum nō tm̃ debet esse de ꝓterito sed etiā de futuro.d.ff.qui fa.her.¶ aliq̃n solū dicit̃ iudiciale & dicit̃ iurare in litē ex eo q̃ ꝓter litē siue rē in litē.i.iudicio petitā p̃stat̃.vñ aliq̃n dat̃ a iudice q̃n deficientibus ꝓbationibus hñs vnū testem vt famā ꝑ aliquos ꝓpellit eū intrare sup̃ q̃ est fama.et dr necessariū q̃ ps cui defert nō p̃t sine cā recusare.vt i.c.fi.d iureiur̃.in p̃n. iūcta supscriptōe.et in.l.generalit̃.C.de non nu.pe. ¶ ꝓpellat̃ etiā decisoriuz q̃ p̃stat̃ ad litis decisionē vñ dr q̃ maiorē hz auctē q̃ res iudicata.vt i.l.ij.ff.d iureiur̃.et istō ꝙ ducit aut̃.de iure ciuili.l.actori.C.de iureiur̃.¶ aliq̃n etiā istō iudiciale dat̃ a pte pti.et istud bñ p̃t recusari. vt i.d.c.fi.Extraiudiciale vero iuramentū appellat̃ voluntariū.q̃ voluntate & ex ꝙuentōe partiū suscipit̃,et istud aliq̃n dr assertoriū q̃n asserit̃ aliq̃d sic esse vel nō esse.vt i.c.si vero.de iureiur̃.¶ aliq̃n dr obligatōis introductoriū vt ꝑmissoriū sic̄ q̃n ꝑmitto tibi dare vel facere aliq̃d.vt i.c.cū ꝓtingat.de iureiur̃.¶ aliq̃n dr ꝓfirmatoriū sic̄ cū filia renūciauit bonis p̃nis & iuramentū interponit tali renunciatōi.vt in c.ij.de pactis.li.vi.et in aut̃.sacra pubex.C.si aduersus venditionē.

¶ Iuramentum.iij.de his q̃ cōsiderāda sunt in omni iuramēto.vñ scias fm Hostien.et Goffre.q̃.vij.sunt attendenda.et primo.

¶ Quis p̃t iurare et dico q̃ omnis qui est doli capax.vnde nec pueri qui nō sunt dolicapaces obligant̃ ex iuramēto.xxij.q.v.c.puuli.nec furiosus.xv.q.i.merito.nec etiā admittunt̃ ad iurandum.d.c.paruuli.

¶ Secundū cui fiendū est iuramētū.R.q̃ in iudicio iudici ꝓpetēti,ex iudiciū p̃t fieri cuicūq̃

¶ Utrū clerici possint iurare.R.q̃ nō.cuicūq̃ laico sup̃ euāgelia.xxij.q.v.nullus est.¶ intellige nisi de lnia p̃lati sui.vt i.c.i.de iura.calum.¶ verū si iurat tāq̃ supiozi.et sic intellige d.c.nullus aliter.sic etiā sine lnia.vt in.c.exscripto.et.c.q̃uenit.de iureiur̃.¶ Itē nō p̃t iurare de calūnia nisi de lnia sui superiozis nisi illecozā quo litigat sit eius supioz sed habita licētia potest etiā in manu laici iudicis.xxij.q.vij. c.nos.¶ Itē ꝓhibet̃ iurare in actu testificādi sine licētia supiozis.vt in.c.quanq̃.xiij.q.ij.et intellige in manu laici.exceptis ergo tribꝰ casibus p̃dictis p̃t iurare licite etiā in manu laici et sine lnia alia.vt in.d.c.ex rescripto.et q̃uenit no.¶ Ba.in.c.i.de iura.calum.

¶ Terciū q̃d p̃t iurari.s.ꝑ q̃ re.R.q̃ ꝑ oī re licita iusta et honesta.nā ꝑ re turpi illicita vel iniusta factū iuramentū nō tz.ar.c.vl.de pactis. et clarius.j.patebit.

¶ Quartū per q̃ō p̃t iurari dictū est supra iuramentum primo.

¶ Quintū ad quid seu cur.s.ꝑ fine bono et licito.q̃ cuius finis bonus est ipm̃ q̃q̃ bonū est ar.viij.q.iij.c.artald⁹.nā si ꝑ cā mala illicitū est.vt sūt ꝓiuratōes.cōspiratōes & hmōi.ar.d. c.vl.de pac.de re iudi.c.i.

¶ Utrū iurās sine cā legitima peccet mortaliter.R.q̃ si iuret q̃s sine cā necessaria vt ista necessitas cōprehendat vtilitatē nō solū ꝓximi sed etiā ꝓpriā.quia aliter nō creditur ei sic nō peccat mortaliter.Facit.d.ff.als ea demū.et c florentinū.lxxxv.di.in glo.q̃uis sit ꝓiculosum. vt ptz in.c.ita ergo.xxij.q.i.in tex.et in glo.Si vero iuret ꝑ causa legitima vel inhonesta aut illicita.cōmuniter est peccatū mortale.xxij.q. iij.ff.illicitū.quia assumptio est nois dei in vanum.et ꝓbatur in.c.sicut nostris.de iureiur̃.et ibi sentit glo.et Anno.& Ba.Facit.c.q̃ sacro. xxij.q.iij.Hoc intellige q̃n aduertit & de cā illicita.et de iuramēto fm q̃ dico ꝓiuriū mortale.j.periurium.

¶ Sextum quomodo sit iurandum.R.q̃ tres debet habere comites.s.veritatē.iudiciū.et iusticiā.Die.iij.de iureiur̃.et si xp̃s.ff.Jacob⁹.

xxij.q.ij.adu. inaduertendū. Nō est fm.s. Bo. vbi.s. littera quia iramentū ꝓparat ad tria .s.ad rez de qua fit ⁊ sic debet veritas q̄ ē adequatio rei ad sermonē ad iurātē. secūdo cōparat a quo ꝓcedit. ⁊ sic debet iudiciū. s. discretionis tercio ꝓparat ad cāz ꝓ q̄ fit ⁊ sic debet iustitia s. vt causa sit iusta.

9 ¶ Dez semper sit peccatū mortale qñ p̄dicta deficiūt. R. Pa. ī. d.c. ⁊ si xp̄s. q̄ nō, semp sed aliqñ veniale fm quātitatē culpe. vt no. Archi. in.d.c. gīaduertēdū. qō melius patebit. j. per iurij. in p̄n. cū quinq̄. §. se.

¶ Dtrū iurās sine iudicio discretionis peccet mortaliter sicut faciūt illi qui in quolibz verbo iurāt. R. q̄ cū iuramētū ꝓhibeat non qz sit malū sed ꝓpter ꝓculū ꝓiurq. Ideo si talis iurat falsum nō excusat a mortali ꝓpea q̄ dicā. j. ꝓ iurij ī p̄n. ⁊ fm illā distinctiōez. Si vero iurat vez sic, ñ erit mortale peccatū. Dez est q̄ tenet abstinere sicut a mortali ꝓpter ꝓculū qz de tali dr ecclesiastici. xxxij. vir multū iurās implebitur iniquitate.

10 ¶ Dtrū inducens aliuz ad iurandū quem scit falso iraturum vel nō seruaturū iramentuz peccet mortaliter. R. fm Ric. ī. iij. di. xxxix. q̄ aut facit vt ꝑsona publica ad instātiam partis. ex ordine iuris ⁊ sic ñ peccat. si vero facit vt ꝑsona publica. tamen ꝓtra ordinē iuris: aut vt ꝑsona ꝓuata sic peccat graviter. sed dūs Lar. in cle. vnica. de iureiur. dicit q̄ talis vīcit homicidā. xxij. q.v. si quis ꝓuictus. ⁊.c.se. ⁊ sic patet q̄ ē mortale. ⁊ ex hoc cōcludit. Pa. in.c. clericus. de coha .cle. ⁊ mulie. q̄ nūq̄ ē deferendū iramentū illi cōtra quē est vehemēs suspitio de transgressione. et deferēs peccat intelligē mortaliter fm distinctionē dictā. alr. c. ille. xxij. q.v. ⁊ facit optime tex. d.c. clericis. vbi nō vult clericos cogi iurare dimittere cōcubinas
Nō / qō no. cōtra dantes secularibus iramenta et similibus qui nō seruant. et ideo ponāt potius penā. et hoc quia tale iramentū est cōtra iusticiā. Nō credo tñ mortaliter peccare illum qui dat iramentum etiā vt ꝑsona ꝓuata illi quē scit falsum iraturū qñ ille est ita dispositus iurare. puta. qz obtulit se iurare qñ hoc facit ex aliqua rōnabili cā. et de isto nō loquit. c. ille. §
12 de eo q̄ inducit nō dispositū iurare.

¶ Dtrū iurās vituperose ꝑ mēbra inhoneste peccet mortaliter. R. q̄ tales ꝓprie sunt blasphemi. vt pz in. c. si qs ꝑ capillū. ibi alio modo blasphemia ꝛc. xxij. q.i. et ideo si peccat mortaliter sicut dictū est de blasphemia. s. in p̄n. Nam verbū aliud facit positionē eiusdē qualitatis regularitatis licz habeat exceptionē aliqñ. vt in Johāne. et alij duo latrones. et no. Pa. ni. c. accedēs. de ꝓben. et ideo alio mō ꝓsupponit blasphemiā. secus si iuraret ꝑ aliqō membrū honestū et cū reuerētia. vt puta. ꝑ sanctū caput dei. et raro nō cōsueuit iurare. secundū vero sic esset veniale.

¶ Septimo attendendū est in iuramēto qñ tēpus enim reddit iramentū illicitum vt qñ iuratur in iudicio diebus feriatis nisi ꝓ pace et alijs ꝓpijs causis. vt de ferijs. c. conquestus. qō autem fiat a ieiunis est de honestate. xx.q.v. honestum. 13

Iramentum. iiij. Quomō iuramētum interpretandū est. R. fm Inno. in. c. veniens. de iureiur. q̄ in iuramēto determinato sup aliquo singulari sic interpretatur in foro aīe fm intentionē iurantis. facit. c. humane aures. xxij. q.v. sed hoc ego limito verum quādo ille qui dat iramentū seu exigit dolose ⁊ iniq̄ facit. sicut cum vir ꝓstat iramentū vxori sup adulterio. Nā cū talis iniq̄ a tali ꝓfessionē exigat poterit iurare fm suā intentionē. qō est verum. licet fm intellectū audientis sit falsum fm Rodo. quē sequit Astē. li. i. ti. xvij. ar. vij. Facit qō no. theolo. m. iij. dis. xvij. vbi circa litterā dicit Ric. q̄ obstetrices nō peccabāt licz nō respondissent ad intentionē pharaonis. qz nō fuit ei data auctoritas ad aliquid agendum cōtra deum. Similiter quādo quis ex iuramento exigit ab aliquo qō ipse nō potest sine peccato implere. potest habere intentionem cum iurat illud facere. s. quantuz poterit sine peccato. sicut si mulier que habet impedimentū excōmunicata. quia nō potest ꝑbare in mortis articulo cum oporteat eam iurare de stando cum viro debet intelligere. sic. s. quantū poterit sine peccato et non ꝓiurat. vt no. in. c. litteras. de resti. spo. Si aūt ille q̄ ꝓstat iramentū est in bona fide ⁊ in casu licito ꝓstat tūc licz locū. c. quacunq̄. ar. xxij. q.v. qz si scienter nō iurat fm intentionē ꝓstantis peccat mortaliter. et est ꝓiurus. et etiā credo q̄ teneatur sicut ille intellexit implere. ar. ca. quacūq̄. nec obstat q̄ sicut votū dolosum nō obligat sic nec iramentū. qz votū fit deo ꝓprie. sz iramentū fit homini. et obligatio cōtrahit aliter in voto. quia per intentionē aliter in iramento quia per deliberatā verboz attestationē. Si aūt vterq̄ fuit in simplicitate. sz vnus vno mō intelligebat alter alio mō sic interpretatur fm intentionē iurātis in foro aīe. vt no. in. §. ex his omnibus colligit. xxij. questi. v. in

foro autē cōtentioso stabitur verbis, vt in.c. ex litteris. de spon. Si vero verba hñt duplicē intellectū in stipulatōibus et alijs ꝓtractib⁹ cōtra stipulantē et vendentē interpretabunt̄. l. inter stipulantē. §. i. ff. de ver. obli. ¶. l. labeo. la prima. ff. de ꝓtrahē. em. Jn iudicijs. in ꝑn. interpretat̄ ꝑ actore in medio ꝑ vtroq; in ſi. pro reo. ex̄ de ꝓba. ex lēis. vt eccleſia. bñfi. c. vt noſtrū. Jn delictis aūt ꝺ delinquentē niſi aliud appareat. de ꝓba. c. i. Si vero loquamur de iuramēto generaliter ꝓſtito ꝑ obediētia ꝓſtanda mādatis. ſic dicit Jn. in. d. c. veniēs. qđ interpretet vt nō extendat̄ niſi ad ea de qb⁹ cogitatū eſt vel debuit cogitare. vt ī. d. c. ꝙntauallis. de iureiur. ō deci. ex mltiplici. de reſti. ſpo. audita. xxij. q. ij. ne ds alij dicūt q interpretet generalit niſi ſit ꝺ prius iuramentū. vt ī. d. c. veniēs. vel ꝺ ius. vt ī. d. c. ꝙntauallis. vel ꝓtra ꝓſumptionē cōez q ſi ß mādari credidiſſet nū q̄ iuraſſet. ar. c. petitio. de iureiur. Ego credo q in foro aīe interpretabit̄ ſm intentionē iurātis niſi fuerit doloſa.

¶ Vtrū iuramētū ꝓſtitū ī materiā iurĳ reſtringat̄ ad limites iuris. R. Pa. ī. c. tua nos. de ecclē. edificādis. q ſic. ita q recipit oēs limitatōes ¶ reſtrictōnes ꝺs recipit ius illud. Facit tex. ī. l. fi. C. de ꝓdi. inde. et in. l. fi. ff. q̄ ſatiſ. co. et no. ꝑ Jn. ¶ gl. in. c. dilecti. de arbi. vbi dicit q cū qs iurat ſtare ſnīe arbitri ſub pena q nō obligat̄ niſi vel parere ſnīe vl ſoluere penā. et iō ſi ſoluit penā ſufficit. Sic̄r ſi iurauit nō ſub pena q̄ teneat̄ vl ſuare ſnīaz vel ad intereſſe. ff. de arbi. l. diē. §. fi. quia intelligit̄ iſta clauſula. Ego parebo ſnīe vl ſoluā penā. q̄ iſte intellectus ē ſibi dat⁹ a iure. Pa. ī. c. ꝙntauallis. ō iureiur. dicit verū in ſnīa arbitri. ſec⁹ in ſentētia arbitratoris. q̄ in tali ſnīa nō eſt talis datus intellectus. Jtē ꝓ hoc facit glo. in. d. c. tua nos. et Juno. in. c. cū oēs. de ꝓſti. qui dicūt q ꝑlatus q̄ iurauit nō alienare bona eccleſie q ꝑt nihilominus alienare in cā neceſſaria. vt in. c. fi. de eccle. edi. et etiā vtili cū in ß caſu neceſſitas et vtilitas eq̄parent̄ a iure. xij. q. ij. ſine exceptōe. et ſic iuramentū intelligit̄ de alienatōne illicita ſolū. Facit. c. petitio. ō iureiu. vbi iurās nō eſſe ꝺ aliquē intelligit̄ illicite. ſec⁹ legitime etiā ꝑ ꝓpria vtilitate. Facit etiā. c. ex ꝑte tua. de cle. nō reſi. vbi iurās reſidere ī eccīa ꝑt iuramēto nō obſtāte ſe abſentare ꝑ neceſſitate vel vtilitate eccīe. Jtē facit qđ no. in. c. put nobis. de dolo. vbi ille q̄ iurauit parere mādatis eccīe vl iudicis ſi ſe grauat̄ ꝑt appellare. q̄ iuramentū nō ſe extēdit ad ß qđ eſt generalit̄ la-

tū. et qđ no. in. c. ex tenore. de ſen. ex. vbi tz idē Pa. q etiā ex cā noua ſuꝓueniēte vl ſi erat prius occulta. poterit ille q̄ iurauit rñdere cora aliq̄ iudice nō obſtāte iuramēto generali illū recuſare. nec obſtat ꝓdictiſ q̄ iuramentū hz clauſulā ſeu vim clauſule. Si nō valet qđ ago vt ago. valet q̄ctū ꝑt. vt in. c. quāto. et. c. ad noſtrā. de iureiu. no. in. l. cū ꝑ. §. filius matrē. de leg. ij. et ꝓ Bar. in. l. ſi q̄s ꝑ eo. ff. de fideiuſ. et in. l. ſciendū. ff. de ver. obli. Et ideo tz aliquid operari qđ nō faceret ſi ꝓdicta eſſent vera. q̄ aliquid operat̄. tū q̄ adiecit vinculum et ligat ſtrictius ipm iurantē et q̄nq; accumulat foro. vt in. c. fi. de fo. cōpe. li. vi. Jn caſu autē vbi nihil oparet̄ vel parū. tūc bene verū eſt q hz vt in illius clauſule ſed hoc nō eſt in caſib⁹ ꝓdictis. q̄ ſtrictius ſtringit. et ideo ſufficit. Facit etiā ꝑ ꝓdictis qđ no. do. Jn. in. c. ex lēis. de ſpō. et ſequit̄ ibi. Pa. q ſic̄ equitas ꝓtoria facit vt in ſtipulatōibus ꝓtoꝝ ꝑmittēdo ſimpliciter factū alienū in dubio interpret̄ ꝑmiſiſſe ſe facturū ¶ curaturū q̄ctū in eo eſt. vt in. l. q̄tiēs. ff. de ver. obli. Jta equitas iuris canonici hoc inducit ī materia canonica. vt ꝓtz in. d. c. ex litteris. et in glo. ibidē. vbi parētes q̄ ꝑ filijs iurant ſponſalia nō peccāt. hz nō ſequant̄ niſi ex eoꝝ defectu. non q̄ illud iuramentū intelligit̄ q̄ctū in eis eſt ſe facturos. Jtem facit qđ no. Pa. in. c. cū clerici. de ver. ſig. vbi dicit q iuramentū generaliter ꝓſtitū debet reſtringi q̄ctū ꝑt vt minus obliget iurantē. q̄ vbi tractat̄ de obligatōe eſt faciēda ſtricta interꝓtatio. all⁹. c. ad noſtrā. el. ij. de iureiur. et. c. primū. eo. ti. li. vi. ¶. l. quicqđ aſtringēde. ff. ō ver. ob. Jtē i. c. quemadmodū. dicit idē Pa. q̄ iuramentū in aliq̄ ꝓtractu recipit oēs ꝓditōes et limitatōes et ſubauditōes quas hz ille ꝓtractus et ſimiliter ſi apponit̄ in diſpoſitōe vel obligatōe. q̄ regulariter ab illa. facit ꝑ ß. l. ſi. C. de nō nu. pe. et no. ꝑ Bar. in. l. ſi ſocietatē. §. arbitrorū. ff. ꝑ ſocio. qđ bñ no. q̄ faciūt ad multa in materia iuramēti ¶ voti. vide ad hoc qđ. j. d. §. v. et. vi. Jtē ſi iuro alicui dare cras pecuniā intelligit̄ niſi fuero ab eo abſolut⁹. q̄ ꝑt et ꝓgare terminū ¶ abſoluere. vt ī. c. i. de iureiur. Jtē ſi iurauī pecuniā tibi reddere ad certū tp̄s ſpe future mutuatōis intelligit̄ ſi pecuniā mihi mutuaueris. C. de non nu. pe. l. indubitati. Jtē ſi iuro tibi dare dotē intelligit̄ ſi nuptie ſubſecute fuerint. ff. ō iure do. l. ſtipulatōz. Jtē ſi iuro tibi reddere bladū vl vinū. intelligit̄ eiuſdē bonitatis. ff. ſi cer. pe. l. cū qđ. Jtē ſi q̄s iurauit facta pace cū aliq̄ de nō eū offendendo ſub certa

pena talis ꝓmissio referꝛ et restringiꝛ ad offensam rõne inimicitie ꝓterite nõ ad nouã ex post facto insurgentẽ ex noua causa ſm Bar. in.l. aut facta. ff. cã. ff. de pe. sequit Pa. in.c. cũ inter. de renũ. Itẽ ſi aliqs renũciauit cũ iuramẽto iuri qõ hz vel hãe ſperat in aliq̃ re aut habere ꝓt nõ intelligiꝛ ad ius supueniẽs ex noua cã vel noua ſpe. vt dicit Pa. in. d.c. cũ inter.

2 ¶ Sed quid ſi ꝓlatus iurauit nõ alienare bona ecclesie ſine licentia pape aut ſupioris, R. Pa. in. d.c. tua nos. ꝙ interpꝛetaꝛ vt nõ possit alienare ſine lnĩa. qz deſignatio huius verbi licentia est ꝙ dz primo peti etiã in casu licito q̃ſi ꝓlatus reseruet in se cognitionẽ. vtrũ casus ſit licit⁹ vel nõ. ꝓ̃ facit in ſi ki. c. hz. de regula. Itẽ qz ſi intelligereꝛ de illicita ſolũ. ſic iuramentũ nihil valeret. qz nec cũ lnĩa ſupioris ꝓt fieri. ergo oportet intelligaꝛ de oĩ licita. concor. Jo. an. ibidẽ. ſed bene nõ obstãte iuramento posset alienare ſi ſupior nõ posset adiri. ar. optimũ. in. l. tutor q̃ repertoriũ. ff. de admi. tuto. vbi ex cã necessitatis ꝓt tutor inuẽtario nõ facto administrare bona pupilli qõ alꝫ necessitate ceſſante nõ ꝓt. facit ad hoc qõ no. Jo. xij. q. ij. c. ſi ne exceptõe. et. c. placuit. Hugo et Archi. in. c. abbatibus. eadẽ cã. et. q. et Jo. de fant. in cle. prima. de reb⁹ eccle. nõ alie. vbi dicit in casu illius clemẽ. alienationẽ posse fieri impune ſi necessitas nõ capit tantam dilationem et tenuit Pau. in disputatione q̃ incipit. cõdemnatus. Sequit hoc Lar. in. d. cle. i. et Pa. in. ca. fi. de eccle. edi. quod no. ꝙ religiosis habentibus ꝓlatos in remotis.

3 ¶ Vtrũ iuramentũ illius q̃ iurauit aliquã accipere ſit interꝓtandũ vt possit intrare religionẽ, R. Pa. ĩ. c. cõmiſſuz. de ſpõ. ſm vnã lectu. q̃ ſibi placz ꝙ ſic. et iõ interꝓtaꝛ ꝙ eã accipiet niſi ingrediaꝛ religionẽ. nec ob. ꝙ vt ꝓtrahat ibi cõſuliꝛ. et postea ingrediaꝛ. qz iſtud fit ꝓpꝫ vulgi opinionẽ ne appareat ꝓiurus cũ in veritate non ſit. Si vero diceres quõ inueniaꝛ iſta interꝓtatio. R. ꝙ ſubintelligiꝛ niſi moriaꝛ ꝛc vel dic qõ habeꝛ in. c. quenit. el. ij. de iureiu. vbi dicit ꝓmiſſum nõ infringit q̃ in meli⁹ ꝛmutat.

4 ¶ Vtrũ iuramẽtũ interꝓetabiꝛ vt habeat locũ in casu ficto. R. Pa. in. c. ex ꝓte. el. ij. de cle. nõ reſi. ꝙ ſi iuramentũ nõ tendit in aliquã leſionẽ illi⁹ qui iurauit et facit ad bonũ illi⁹. cui ꝓestitũ est. tũc subest cã large interꝓetãdi. vt in. d. c. ex ꝓte. vbi ille q̃ iurauit residere ſi ſe absentat ꝓ necessitate ecclesie. habeꝛ ꝓ residente Si vero iuramẽti obſeruãtia rendit in damnũ iurãtis vel illius cui fit. hz respiciat vtilitatẽ alterius tm̃. tunc nõ verificaꝛ in casu ficto. ꝓbatur istud ſm cõmunẽ lecturã in. c. ad nostrã. el primo. de iureiu. vbi dicit ꝙ iuramentũ dz seruari in casu ſpecifico ꝛ nõ in casu ficto. Nã ibi tenet Anno. et Jo. an. ꝙ debitor qui iurauerat nõ molestare creditorẽ sup pignore donec ſoluisset ſibi debitum ꝙ nõ sufficit ꝙ creditori sit satisfactũ. ex fructib⁹ pignoris sed oportet primo ꝙ fiat realis ſolutio debiti hz ficte ſoluerit ex q̃ ꝓcepit debitũ ex fructibus pignoris. facit. l. lucius. ff. de cõdi. et demõ. vbi no. ꝙ cõditio dz fieri in forma. Bar. tñ in. l. amplius. ff. rem ra. ba. determinat ꝓtrariũ in iſto casu. qz iuſſus dare ſeu ſoluere implet cõditionẽ cõpenſando. l. ſi peculiũ. ff. i. ff. de ſtatu libe. Itẽ impeditus iuſta de causa facere qõ ꝓmiſit. nõ est ꝓiurus. l. fi. ff. qui satiſ. cog. et. c. ſignificãte. de pigno. Sz ſi tibi nõ ſoluo qz tu mihi nõ ſoluis facto tuo impedior. ergo nõ ero ꝓiurus. Et hec opinio mihi videꝛ verior de iure. nec est cõtra caſum noſtrũ. qz iſte debitor certat de damno vitãdo. ꝛ creditor nullũ dãnũ hz. et iõ habebit locũ fictus intellectus in tali casu. et sic ꝓcedit opinio Bar. et dictũ. c. ad nostram. non ꝓbat cõtrarium.

¶ Vtrũ in omni iuramento debeãt subaudiri multe ꝙditiones. R. glo. in. c. quemadmodũ. de iureiuꝛ. ꝙ in iuramẽto aſſertorio nulla cõditio subintelligiꝛ. In iuramento vero ꝓmiſſorio bene multe subintelliguntꝛ. vt ſi deo placuerit. xxij. q. ij. beatus. ff. i. Itẽ ſi placet pape vt in. c. veniẽtes. de iureiuꝛ. et alie de q̃b⁹ in. d. glo. q̃ melius patebũt in ſe. c. Et no. ſm ꝙdictã glo. ꝙ ꝓter hoc iuramentũ nõ est ꝙditionale. et etiã ſm Pa. ibidẽ ſi exprimantꝛ. vt ĩ. c. ſignificaſti. et qõ ibi no. de elec. ꝛ in. l. iij. ff. de le. i. ꝛ l. aliqñ. ff. de ꝙdi. et demõ. Sz tu dic vt. ſ. mãdato iij. impedimẽto. iij. ff. i. 5

¶ Et hec oĩa q̃ de interꝓtatõe iuramẽti diximus intellige qñ ille qui iurat nõ hz exꝑsſe ꝛ specifice animũ obligãdi ſe ſup aliquo determinato cõtra interꝓetatoz. qz tũc nõ valeret interꝓtatio. vt no. ĩ. c. veniẽs. ꝓ Pa. ꝛ iureiu. et facit c. iuramẽti. xxij. q. v. in ar. 6

¶ Quid ſi iuraꝛ sup re nõ subiecta pape. R. Pa. in. c. ꝛstitutus. de reſcrip. ꝙ ĩ reb⁹ vel iuribus nõ subiectis ſibi nõ subintelligiꝛ illa clauſula. d. c. veniẽs. ideo papa non ꝓt absoluere a iuramẽto ꝓſtito sup reb⁹ nõ ſpectantib⁹ ad eũ ſine cã rõnabili. vt no. glo. in. c. quãto. de iureiuꝛ. et. c. cũ inter. de renun. 7

I Vramentum. v. de obligatõe iuramenti ꝓmiſſoꝝ vtrũ semꝑ ſit obliga-

torib⁹ R. vt colligo ex Archi. in. c. si aliqd. xxij q. iij. et canonistis in. c. si vero. de iureiuran. et theo. in. iij. di. xxxix. q⁹ sic. vt. j. pinriū. §. i. Fallit hoc in. xxvi. casibus se.

1 ¶ Primus quādo iurat aliqd qđ est peccatū mortale. qz istud vergit in interitū salutis eterne quia pena eterna punit. c. vnū ozariū. xxv. di. vnde qui iurauit spolia diuidere nō tenet. qz debet reddere. c. ea te. de iureiur. vel spolia re primū nō tenet fm Jo. an. in. d. c. ea te. et illud qđ dicit. xxij. q. iij. §. ecce. refert ad scīam erroneā qua se credebat teneri. pterea nō seruando moztaliter peccat.

2 ¶ Secundus qñ qđ iurat est peccatū veniale in se. qz similiter vergit in dispendiū pprie salutis. qz per tpa impedit hō vt nō cito queniat ad salutē eternā. c. qualis. xxv. di. et. c. q. ō pac. li. vi. Hugo tz q⁹ si seruat tale iuramentū peccat moztaliter. qz facit ꝫ istud. c. in malis. xxij. q. iij. Bz Rodo. tz q⁹ solū venialiter qđ verū est qñ simpliciter cōmittit veniale. sed si ideo ꝫmitteret qz iurauit. dic q⁹ moztalit peccaret qz nomē dei assumit in malū.

3 ¶ Tercius qñ iurat aliqd qđ est ꝫ cōsilia euāgelica. puta q⁹ nō efficiet eps. religiosus vel huiusmodi. nec ob. c. florentinū. lxxxv. di. qz nō dicit q⁹ teneat votū sed peccauit moztaliter iurādo ꝫ secundā partē iusticie q̄ est facere bonū sicut si iurasset ꝫtra primā ptē que est declinare a malo.

4 ¶ Quartus qñ iuramentū excludit opus pia intentione faciendū p deo. vt cū iurat q⁹ nihil dabit p deo. vel ꝫsulet ꝓximo. vel nō cōsolabitur talē. vel nūq̄ erit fideiussoz. vel nunq̄ mutuabit pecuniā. vel hmōi. qz deus nō acceptat talia iuramēta cū dicat ꝫtrariū faciendū ex charitate fraterna ibi. quecūq̄ vultis vt vobis faciāt boies et vos eadē facite illis. c. placuit. de maio. et obe.

5 ¶ Quintus qñ iurat aliqd qđ ex se est indifferens. tñ melius esset facere ꝫriū q̄ nō facere vel nō facere q̄ facere. sicut qñ quis iurat q⁹ nō tenebit talē in suo seruitio. vel non loquet cū tali de tali re. vel nō ibit ad domum suā. vel nō coquet ad furnū suū. q⁹ tñ melius esset facere cōtrariū. Intelligе istū casum verū qñ q̄s soluz ex se iurat. qz secus esset si cōueniſſet cū ꝓximo ad tale faciendū ex aliq̄ bono respectu. et ita iurasset ei. qz bene esset obligatus.

6 ¶ Sextus ē qñ iuramentū est ꝫ bonū publicū sicut qñ q̄s iurauit q⁹ subtrahet se ab onere publico. istud no. Pa. in. c. puenit. el. i. de iureiu. Facit. c. si diligēti. de fo. cōpe.

¶ Septimus qñ iuramentū vergit in dispendium pprie salutis corporalis quēadmodū non teneret si vergeret in dispendiū salutis alteri⁹ xxij. q. iij. c. i. cū. iij. c. se. ita nec in pprīa. c. si nō lz. xxij. q. v. xxij. q. iij. §. illicitū. Glo. in. d. c. si vero. restringit hoc verū qñ directe. secus si occasionaliter. et ponit exemplū de vno qui iurauit stare rome de mense augusti. qz lz ibi moztātur multi. nō tñ semp. et ideo tenetur stare. Bz Jo. an. restringit dictū glo. verū nisi ex immineti infirmitate vel cōplexione iudicaret sic iurans ex tali moza moritur⁹. Ex quo colligo q⁹ qñ verisimiliter ex qualitatib⁹ ꝓsumitur de moztelz locū q⁹ nō obligat. Et pterea Pa. increpat carthusienses et reputat eos nō in bono statu in. c. verum. lz male iudicet. quia sunt in bono statu et deo seruientes. nec exponūt se piculo moztis corpalis. sed carnē abdicātes. a vicijs animus sit liber. Multa alia possent adduci ad ꝓbandū q⁹ sunt in bono statu sed brevitatis cā omitto. Idē dic q⁹ iuramētū nō obligat qñ cedit i mutilationē. qz nemo mēbroz suoz est dñs. l. libez hō. in pn. ff. ad. l. aquil. limita istud. vij. verū. nisi moz sit mutilatio essz in fligēda ex iusticia. qz tūc nō posset ꝫ iuramē tū fugere. vt. s. carcer. §. iiij. et. s. fugere. §. i.

8 ¶ Octau⁹ nō obligat iuramentū qñ q̄s iurat ex caloze iracundie. fm Jo. an. in. c. ex lītis. de iureiur. sicut in simili dicit glo. singularis. in c. ex lītis. de diuoz. q⁹ pfessio facta ex caloze iracundie non valet. qđ limitat do. Anto. verū qñ caloz iracūdie finit tātus q⁹ deliberate istud iuramentū nō fecisset. Quia hec volūtas non est discreta. Facit glo. i. c. dudū. de ꝓuersi. ꝓiuga. q̄ dicit q⁹ caloz iracūdie nō obligat. Et idē dico qñ iurat abrupte. facit qđ no. Jn. in. c. fraz de voto. q. Ri. di. xxxix. ar. iij. q. ij. sup. iij. sniaz

9 ¶ Nonus qñ iuramentū ē metu extoztū. intelige si aīm obligādi se nō habuit. alꝫ bñ tenet fm cōiter doc. lz si ñ habuit animū obligādi se q⁹ nō obligat. ptz ex iā dictis. et facit glo. in. c. auctem. xv. q. vi. an aūt peccauit sic iurādo cū tali aīo. dicit Pa. in. c. si vero. eo. ti. q⁹ si est bō pfectus. peccauit venialiter. alꝫ nō. sed ego dico q⁹ nec pfect⁹ nec imperfectus peccauit etiā venialiter. Et p hoc facit qđ in simili dz in. c. ne q̄s. xxij. q. ij. intellige hoc vt colligit ex. d. c. ne q̄s. qñ iurādo habuit aīm solū inducēdi iuramētū ad reuerentiā dei ñ ad obligatoz suā. i mēte hūit aliquā circūstantiā debitā q̄ vez iurabat. puta. ꝓmitto q⁹ dabo tibi centū cū ista subauditōe. s. si sum tibi obligat⁹ ex debito et nō aliter. lz b⁹ non exp⁹mat et hmōi. qz sic vtī

simulatõe licita q̃ ꝫ vt in̄.c.vtile.xxij.q.ij. Secus esset si iurãdo credebat se obligatũ ex iuramẽto ⁊ tñ nõ intendebat obseruare. qz sic esset pctũ mortale. vt in.c.querelã. ō iureiu. facit.c. ille.xxij.q.v. et qō no. glo. in.d.c. auctem.

¶ Sz q̃d si sumus in dubio an habuit animũ obligãdi se vel nõ. R. Pa. ī.d.c. si vero. q̃ ẽ p sumendũ q̃ nõ hũit aim obligãdi. ar.c. sup eo. de renũ. et.l. cũ de in debito. ff. de pba.

¶ Quero quare magis ecclesia obligat ī iuramẽto etiã metu extorto q̃ in voto. cũ iuramentũ et votũ ambulẽt pari passu. R. Pa. in.d.c. si vero. q̃ ex hoc qz iuramentũ frequẽtius accidit. et ne dek materia deierãdi. Tñ q̃tũ ad veritatẽ obligatõis pari passu obligatõnis vadũt votũ ⁊ iuramentũ. vt in.c. debitores. no. ī c.i. de iureiuñ. et in.c.ꝫ. et in.c. magne. de voto. Ex q̃ infert Pa. in.c. verum. de iureiuñ. cũ glo. ibi q̃ nõ seruãtes iuramentũ metu extortũ nõ sunt puniẽdi tanq̃ p directo ꝓrio. Bo. etiaz et Jo. an. et do. an. ⁊ sequit Pa. et tenet in.d. c. verũ. q̃ nõ peccat mortaliter tale iuramentũ nõ seruãs. ꝫ venialiꝫ facit ter. in.d.c. verũ. q̃ dicit q̃ p mortali crimẽ nõ sunt puniẽdi. ⁊ nõ. q̃ loquit in eo qui iurauit aīo obligãdi se. qz si animũ nõ habuisset nõ esset dubiũ. Cõclu de ergo sic q̃ si habuit animũ obligandi se q̃n iurauit q̃ tenek seruare. nisi vergat in dispendiũ ꝓprie salutis. aut alteri⁹ pditõis de supdictis. sed nõ de p̃cepto. ita q̃ mortaliter peccet. Si vero nõ hũit animũ obligãdi vel sumus in dubio. sic nõ obligat ad seruandũ. vt est ter. in c.i. qō metus cã. et qō dicit in.c. si vero. dz intelligi ad timorẽ. ne passim q̃s ꝓtraueniat. sed cũ bona maturitate et licẽtia superioris. Silr c. licet. de iureiu. li. vi. facit p hoc. quia ibi dicit nõ vi vel metu extortum. et ibi tenet Arch. et multi in.c. cũ cõtingat. eo. ti. verũ q̃ non tenet iuramentũ metu extortũ in casu a lege ꝓhibito. Facit aut. sacrã puberũ. C. si aduer. ven. sed si nõ est in casu a lege ꝓhibito. sic ꝫ iuramẽtũ ſm Bin. ⁊ sequit Pa. in.d.c. cũ ꝓtingat. q̃ ꝫ uis metu extortũ. ſm tñ q̃ dixi. s. sub peccato veniali. Et hec intellige in iuramẽto ꝓmissorio ex metu qui p̃t cadere in cõstantem extorto et ꝫ iusticiã. qz si esset iuramentũ assertoriũ nõ excusaret ꝓpter metũ si mẽdaciũ iuraret a peccato mortali. xxij.q.v. ita ne. et de his q̃ vi vel me. c. sacris. no. glo. in.d.c. auctoritatẽ. nec similiter in iuramẽto promissorio excusat leuis metus. nisi vt dictũ est quando nõ habuit animum obligandi se.

12 ¶ Decimus nõ obligat iuramentũ. q̃n res sup qua est iuramentũ factũ nõ ꝑdurat in eodẽ statu sed venit ad talẽ statũ q̃ temerarium esset tũc talik iurare. puta q̃s iurauit q̃ non efficiek miles vl negociator. vel nõ recipik feudũ a tali dño. postea venit ad paupertatẽ. ita q̃ nõ p̃t viuere nisi efficiat miles vel negociator ⁊ hmõi. rõ. qz si nõ a ꝓncipio fuisset iste casus ⁊ iurasset iuramentũ fuisset temerariũ. et tõ p̃t ꝓpria auctoritate cõtrauenire ſm Archi. in.c. animaduertendũ. xxij.q.ij. Facit p hoc. xxij.q.ij. ne⁹ q̃s. et dicit gl. in.d.c. quẽadmodũ. sp̃ subintelligi in iuramẽto. s. si res in eodem statu pmanebit. Idẽ de illo qui iurauerat reddere gladiũ homini sane mentis. quẽ nõ reddet effecto furioso xxij.q.ij. ne q̃s. Itẽ cũ quis iurauit aliquã accipere. et illa ꝓtrahit p verba de p̃senti cum alio. Similiter q̃n quis cũ abundaret ꝓmisit tenere obstagia. nunc nõ potest nisi mendicet. et eum nõ cõuenit mendicare nõ tenetur. ar.c. quelam. et.c. breui. eo. ti. Secus ſm Bo. si eũ nõ dedecet mendicare vel si tpe iuramẽti hec conditio inerat. s. q̃ oportebat mendicare. qz tenetur. Itẽ quãdo quis iurauit nõ mutare sepulturã vel testamentũ. quia p̃t ex noua cã. vt. j. de sepultura. Facit qō no. Pa. in.c. veritatis. de iureiuñ. vbi dicit q̃ si iurauit respectu dignitatis vel alterius qualitatis existentis in iurante. vl in alio cui iurat̃ q̃ illa deficiente nõ tenek. puta. iurauit tibi q̃n eras eps obedire. nũc cũ sis depositus nõ teneor. c. venerabilẽ. de elec. vel iurauit tanq̃ canonicus vel scolaris. ar.d.c. venerabilẽ. et.c. cũ inter. p. et qō ibi no. de renũ. et tenet Fede. ꝑsilio. clvij. sed istud dictũ suũ limitat Pa. q̃n iurauit nõ simplicik sed vt talis secus si simplicik. qz sp obligat si verba iuramenti importãt. ar. xxxij.q.vij.c. vnico. nisi vt dictũ est veniret ad talẽ statũ in q̃ si vellet iurare esset temerariũ. qō bene no.

¶ Undecimus q̃n est cõtra bonos mores naturales. vt puta. qz prebet occasionẽ delinquẽdi. vt in.c. quemadmodu ꝓdicto. et in regula nõ est obligatoriũ. de re. iur. li. vi. Exemplum. vir iurat non agere contra vxorẽ rerum amotarũ. qz nõ valet. vt. ff. dẽ pac. do. l. conuenire. Ratio quia tale iuramentũ prebet occasionem mulieri⁹ furandi. Similiter qui iurauit nõ denunciare aliquẽ nõ tenek. qz est cõtra bonũ aīe delinquentis et charitatis. ij.q.i. si peccauerit. et ō iudi. c. nouit. Facit. l. si vnus. ff. pacta. ff. de pac. limitat tñ istud exemplũ Bo. in d.c. quẽadmodũ verũ q̃ nõ tenek nisi q̃n vellet denunciãre solũ ꝓpter comodum ꝓpriũ. qz sic nõ liceret. Facit. c. ad nostrã. el. i. de iureiurã.

sed oportet denũciet vel agat ꝓpter bonũ cõe ꝓncipaliꝫ. ⁊ si secũdario ꝓpter bonũ ꝓpriũ.

14 ¶ Sed quid de accusatione, dic vt. s. accusatio. §. vj.

51 ¶ Duodecimus qñ iuramentũ ẽ ꝑ votum vel iuramẽtũ vel ꝓmissionẽ ꝑ⁹ factũ. vt. i. c. sicut ex litteris. de spõ. ⁊ c. quãto. de iureiur. ⁊ in. c. intellecto. eo. tit. Intellige si promissõ etiam fuit simplex fm Io. ⁊ Pa. ⁊ Inno. in. d. c. sicut. cũis post Jo. teneat ꝓtrariũ i. c. veniẽs. de iureiurã. sed nõ est verum per. c. iuramenti. xxij. q. v.

16 ¶ Sed quero vtrũ actus gestus cõtra primus iuramentus sit ipo iure nullus. Rñ. Pa. in. d. c. intellecto. ꝙ si actus dependet a mera volũtate iurantis. puta qz nullo iure ꝓhibetur. sic tenet. Idem dicit Inno. in. c. dilecto. de ꝓbẽ. ꝙ si quis iurauit non alienare librũ. ⁊ tñ alienauit tenet alienatio. Ꝫ sit ꝓiurus. Facit. c. vltima volũtas. xij. q. ij. in glo. vbi tangit ꝙ q̃ iurauit nõ mutare testamentũ si mutat tenet secundum. licet sit ꝓiurus. nisi in casu de quo. s. §. xij. Io. in. c. cũ marthe. de celebra missa. tenet ꝙ nõ valet secũdũ testũ. Sed Jo. an. i regula. qđ semel placuit. li. vj. tenet ꝙ valeat qz nullo iure cauet ꝙ sit nullũ factũ ꝙ quod sit cõtra iuramentũ. quod verum est quando actus dependet a mera facultate iurantis. Si autez dispositio actus non dependet a mera voluntate iurãtis. puta quia interdicit a lege fauore ipius iurãtis. exemplũ in muliere ⁊ minore q̃ non ꝑñt alienare vel aliũ contractũ facere sine certa solennitate. ⁊ tunc actus iuratus contra primum iuramentum non valet ipo iure ⁊ sic intelligo glo. c. licet. de iureiurã. li. vj. ratio quia actus sine iuramẽto erat ipo iure nullus obstante prohibitione legis. ratõne autem iuramenti sustineri non potest. qz iam obligauerat se deo ꝙ primum iuramentum et sic secundum iuramentũ fuit illicitũ. ⁊ idem dic qñ actus ꝓhibetur rõne publice vtilitatis. ⁊ iste ẽ casus. d. c. intellecto. Dic ergo ꝙ si lex seu statutũ nõ resistit actui iurato ꝙ si fiat contrariũ non est ipo iure nullus. secus si resistit. Ita tenet Archidia. in. c. si a sede. de ꝓbẽ. li. vj. Baspar de cal. in. c. cũ contingat. de iure iureiurã. ⁊ Spe. de emp. ⁊ ven. quod no. pro cautela mulierum q̃ timent ne inducãtur ad aliqua facienda i eorũ ꝓiudiciũ. ꝙ iurent ꝑ⁹ in manu alicuius coram testibus se nolle tales alienationes vel renũciatões facere. dummõ quãdo contrariũ facere intẽdãt nõ facere ꝑ iuramentũ ꝓmiũ. s. nõ effectualiꝫ renũciare sed solũ ꝛbaliꝫ. qz sic nõ erunt periure in cõscientia eo ꝙ primum iuramentum intellexerunt effectualiter nõ verbaliter solum.

17 ¶ Decimustercius nõ est obligatorium iuramentum qñ ille cui est prestitum frangit fidem iuranti. sed nota fm Pa. in. c. peruenit. el. ij. de iureiuran. ꝙ quandoq; due obligatões respiciunt se ad inuicem. puta. promisi tibi equũ propter quod alius promisit mihi centũ. et sic si ego non servo promissum nec ille tenebitur mihi de centum. et sic intellige illud. Frangenti fidem fides frangatur eidem. ff. ꝓ socio. l. si cõuenerit. in fi. xxviij. q. ij. si infidelis. ff. de inoffi. testa. l. si instituta. C. de pac. l. cũ ꝓponas. la secunda. et sic intelligit dictũ. c. peruenit. et c. cõstitutus. de penis. Idem dico quãdo cõditionaliter promisi. puta iuraui ire romã si deberis centuz si nõ das nõ teneor. quia ꝓmissio mea nõ purificatur nisi a tempore existentis cõditionis. l. cedere diem. ff. de verbo. signi. in fi. de verbo. obli. §. ex cõditionali. Quandoq; ãũt obligationes nõ referunt ad inuicem. sed ad diuersa. Exemplũ. promisi tibi simpliciter centum. et non ex hoc sed simpliciter promisisti mihi aliquid facere. tunc licet ego nõ impleam ꝓmissum. tamen alter tenetur. quia nõ ꝓmisisti mihi rõne promissionis mee. sed simpliciter et de specie ad speciẽ nõ fit cõpensatio. vt no. in. c. ij. de deposito. Ꝫ tenuit Ly. in. d. l. cuz proponas. et sic intellige. c. noli. xxij. q. vi. vbi dicitur ꝙ hosti seruãda est fides. nec obstat. c. quod deo patri. xxxij. q. v. de voto viri et mulieris. vbi licet alter frangat. alter tamẽ tenetur seruare. qz ibi simpliciter quilibet eorũ vouit deo nõ cõditionaliter. et ei est obligatus.

18 ¶ Sed quid si ille cui iuraui nõ implet ꝓmissum ex necessitate aliqua. puta. quia nõ potest. Respon. ꝙ nihilominus ego non teneor ad iuramentum factum propter illud. quia videtur tacite sub tali conditione iurasse. et hoc tenet dominus Anto. et Pa. in. c. sicut. el. ij. de iure iuran. et placet. licet alij teneãt hoc verũ soluz nõ teneri quãdo ex negligentia alius nõ attendit vel ex voluntate.

19 ¶ Vtrum ille qui iurauerat seruire sub certa mercede soluenda quolibet mense qui non potuit implere seruitium propter defectũ solutionis. puta. quia nõ potuit stare in loco. nunq̃d poterit agere ꝓ interesse suo exquo ꝙ eũ nõ stetit. R. Alber. in. l. ediles. ff. de edi. edic. ꝙ sic. ꝓ hoc bonus tex. in. l. si in lege. §. colonus. et in. l. q̃ opas. ff. loca. secus si nõ impleuit seruitiũ cũ possz. qz nõ habebit salariũ ꝙ ꝓdictã. l. ediles.

ff.i.et per.l.iulianus.ff.offerri.ff.de act.emp.et
20 vendi.

¶ Dtz iurãs vel ꝓmittẽs nõ expellere inquili-
num.possit expellere.si nõ soluit pensionẽ.R.
q sic fm Pa.in.c.tua nos.de iureiuñ. Facit.l.
quero.ff.inter locatorẽ.ff.locati.vbi patz q si
cõductor preterit id quod tenet ex natura cõ-
tractus.nõ teneri ei locatorẽ ex ꝓmissione lo-
cationis. Idem dic in patre qui ꝓmisit nõ ex-
heredare filiñ. Intelligitur nisi crimen ingra
titudinis cõmiserit.l.quidam cum filium.ff.de
verbo.obli.et generaliter fm Bar.in.d.ff.in-
ter locatorẽ. Hic ff.facit ad omnes cõtractus
in quibus aliquid vltra citraq ꝓmittitur vt
quilibz nõ teneatur seruare quod ꝓmisit si per
aduersam partẽ nõseruatur id ꝓpter quod sunt
promissa.dicto.ff.offerri. Similiter si vir iura-
uit non dimittere vxorem. Intelligitur nisi fa
ciat cõtra legem coniugij.vel si promisit dotẽ
/potest dimittere si nõ soluit iuxta notata in.c.
vestras.de dote post diuor.resti. Item si iura
ui te nõ offendere. Intelligitur nisi causam of-
fensionis cõmiseris.l.qui seruũ.ff.de ver.obli.
Facit qđ notat in.l.cũ pater.ff.libertis.ff. de le
ga.ij.et quod no.in dicto.ca.quemadmodum.
in glo.

21 ¶ Decimusquartus quãdo mandatum legis
vel superioris vult ꝓtrariũ iuramẽto.puta.iura
ui tibi dare decẽ. Iudex ꝑcipit ne tibi dare de
beã ex aliqua legitima causa.nõ teneor.c.signi
ficauit.de censi.l.fi.ff.qui satisda.co.vel de le
ge.puta fuisti excõicatus post iuramentũ tibi
factũ de aliq tibi dando.nõ teneor nisi absol-
uaris.de quo tñ dic vt.s.excõicatio.viij.ff.xij.
Ideo in oĩ iuramẽto subintelligit. Saluo iu-
re superioris vel alterius fm Jo.an.i.d.c.quẽad
modũ. Facit.c.veniẽs.eo.ñ.

22 ¶ Decimusquintus quando iuramentũ est in
preiudiciũ alterius.puta.canonici iurant qđ
si aliquis eor efficiat episcopus seruabit que-
dam in preiudiciũ episcopalis dignitatis. Nã
talis factus epus nõ tenetur.vt in.c.sicut ẽ no
stris.de iureiuran. Idẽ dic si cardinales iu-
rassent in preiudiciũ sedis apostolice/q assum
ptus in papã nõ teneretur. Similiter cũ vir iu
rauit nõ stare cum ꝓpria vxore. Intellige ꝓ
pter odiũ qz non teneẽt etiã ꝓpter cõtinentiã
Sed tũc ad requisitionẽ vxoris tenet reddere
sed nõ exigere.quia illud est solum in preiudici
um suum.vide qđ notat in.c.tua nos.de iureiu
ran.in glo. hoc videtur tenere Hosti. Tancre
Gosfre.et Jo.an. Idem dic cum quis ꝓmi-
sit tenere secretũ/quia quando est alteri noci-
uum non tenetur.quin possit et debeat reuelare
re illis qui pñt ꝓdesse.et nõ obesse.xxij.q.v.hoc
videtur. Dicit glo.in.c.ego.de iureiuñ. Simi
liter intelligitur q nõ tenetur reuelare nisi ꝓ
ducatur in testẽ.quia fm Juno.in.c.qualiter.
et quando.el primo.de accusatio.tenetur dice
re etiã si cogitasset de ß quãdo iurauit. Facit
c.qz plerisq. de offi. ordi.li.vi.et.c. cõstitutio.
el.j.de testi.et.ca.olim.de accu. Itẽ cum quis
exigit iuramentũ ab aliquo de veritate dicen-
da. Si talis est homo ferus de quo presumitur
verisimiliter q ꝓcedet nõ seruato ordine iusti
cie.sic nõ tenet reuelare qđ scit.etiam si posset
probare/similiter.et quis nõ sit crudelis sed
qui ꝓcedet ordiñe debito nõ debet reuelare ei
que nõ potest probare.ar.c. si peccauerit.ij.q.
i.et.ij.q.vij.plerũq.hec Rodo.illis tamẽ qui
possunt ꝓdesse sed nõ obesse teneretur stiura-
uit.ar.xxij.q.v.hoc videtur. Idẽ dic de eo qui
iurauit nõ prestare auxiliuz tali. Intelligitur
scz iniuste fm Jo.an.allegat.c.petitio.de iu-
reiuran.et.c.primum.de his que fiunt a maio.
par.ca.et.c.grauem.de excess.prela.etiam si iu
rasset de iusto auxilio non dando/nõ obligat.
quia iuramentum nõ ligat ad illicita et cõtra
ius.dicto.c.quanto. eo.ti. Idem dic de illo q
positus in dignitate q alienans bona iurat nõ
reuocare qđ non tenetur.vt in.c.intellecto.eo.
ti.quia est in preiudicium alterius scz dignita
tis.c.cum cõtingat.in fi.eo.titu.c.ij.de pac.li.
vi. Et hoc tene etiam si nõ iurasset prius non
alienare.licet glo.sentiat oppositum in.dicto
c.intellecto.per predicta.et hoc intelligo in no
tabili alienatõne per quã leditur dignitas no
tabiliter. Secus esset in re modica quia ꝓpriũ
est principum donare.c.i.de donatio. in iura-
mento facto a prelato de nõ alienando nisi cõ
sulto papa.nõ debet referri ad modicam alie-
nationem.quia iuramentum nõ extenditur ad
verisimiliter nõ cogitata.c.veniens.eo.sentit.
Fede.cõsilio.cciij. Ideo iuramentũ filiorũfa.
et minor q vxor et seruor nõ valet in ꝓiudici
um illor qui eor curã habẽt.et ideo pñt ea irri
tare sicut et vota.fm Nico.de ly.sup.c.xcv. nu
meri.secus in alijs.puta.voto castitatis. sicut
de voto habes.j.votũ.ij.

¶ Decimussextus qñ iuramentũ est ꝯ legẽ po 23
sitiuã vel statutũ.et lz fuerint multe opiniones
vt recitat Pa.in.c.cũ cõtingat.de iureiuñ. tñ
istud mihi videtur verius dicendũ circa istud.
qđ aut lex positiua seu statutum aliquid pro-
hibet ꝓpter bonos mores cõseruandos/et cõ-
tra hanc nõ valet iuramentũ.vt in regula.non

est obligatoriũ. de reg. iur. li. vj. Exemplum in muliere q̃ viuente viro dedit fidẽ adultero de ꝓtrahendo post mortẽ sui viri cuꝫ eo nõ valet. Et intelligo de bonis moribus naturalib⁹. qz sic lex ẽ indispẽsabilis ⁊ inuariabilis. v. di. in ꝓin. ⁊ viij. di. q̃ cõtra bonos. Secus in bonis moribus ciuilibus. qz iuramentũ contra ipos valet. c. significante. de pigno. vbi valet iuramentũ contra pactũ legis cõmissorie. Aut lex seu statutũ fundat sup bono publico ꝓncipaliter ⁊ sic nõ tenet iuramentuꝫ factũ cõtra. quia pactis vl iuramẽtis ius publicũ remitti nõ ꝑt ad ß. l. ius publicũ. ff. de pac. Aut lex seu statutũ nõ ẽ fundatũ in bonis morib⁹ naturalibus nec sup bono publico ꝓncipaliter. sed in odiuꝫ aliquoꝫ. ⁊ sic tenet iuramentũ quando potest sine dispendio salutis impleri lz nõ sine dispẽdio rei ꝫ tẽpalium. vt in. d. c. significãte. ⁊ in c. debitores. de iureiur. Idem dicendũ quando lex ꝓncipaliter ẽ fundata sup fauore ꝓnato lz cõsequnter ⁊ secũdario sup publica vtilitate q̃ iuramentuꝫ ligat. Et iste ẽ casus ꝓprie. c. ij. de pac. li. vj. ⁊ ß q̃ nõ cõtinet aliquã turpitudinẽ cõtra bonos mores naturales. nec ex ꝑte iurantis. nec ex ꝑte materie super qua prestat. nec contra bonum publicum principaliter. Et ratio quare teneat iuramentũ. in istis duobus casibus ẽ. qz iurando nõ peccauit qz talis lex potius ẽ priuilegiatiua q̃ ꝓceptiua ⁊ ideo eius ꝛriũ nõ ẽ in dispendiũ salutis eterne. sed solũ rei ꝫ tẽpalinz. Aut si peccauit trãsgrediendo tñ põt seruare sine peccato. ⁊ ideo tenet iuramẽtũ. c. ⁊ si xps. d iureiur. iũcto. ff. illicitũ. xxij q. iij. secus aũt esset q̃ est ꝓtra bonos mores naturales vel cõtra ius publicũ ꝓncipalit. qz sine peccato seruari nõ potest.

24 ¶ Utrum talis cõtractus factus ꝓtra legem vel statutũ principaliter fundatuꝫ sup fauore vel odio priuato. ita firmet iuramẽto q̃ etiaꝫ heredes obligent. Rc. Pa. in. d. c. cũ cõtingat. q̃ cõis opinio ẽ qđ sic. quia iuramentũ confirmatoriũ validat actũ inualiduꝫ ⁊ ex eo oritur limita nisi dolo vi vel metu sit iuramentũ extortũ. vt in. c. cõtingit. eo. tit. ⁊. c. lz. eo. li. vj. ⁊ in. c. ij. de pac. lib. vj. ⁊ dicta aut. facta pubex. secus eẽt in iuramẽto introductorio obligatõnis puta iuro tibi dare centũ nulla cã ꝓcedẽte qz iste nõ ẽ mod⁹ inducẽde obligatõis nisi i libertor. vt i. l. vt iureiurãdi. in ꝓn. ff. de ope. lib. ⁊. l. si. ff. de lib. causa. ⁊ ibi Buil. de cu. ⁊ Bar. in. l. iusiurandũ. la. q̃. ff. de iureiur. ⁊ ideo nõ ligaret heredes de iure ciuili sed de iure canonico si fuit in culpa nõ implẽdi. et iuramentum erat simplex. puta iurauit dare. x. et penitet õ pctis suis credo q̃ teneat per id qđ dixi. s. heres. ℔. v.

¶ Sz qđ si i ꝓdicta. l. vel statuto fundato sup bono ꝓnato vel odio dicat nõ valere ꝛctũ nunqđ valebit si iuramentũ interponat. Rc. q̃ sic. Facit qđ no. Jn. in. c. ij. de regul. vbi dicit q̃ istis spũalib⁹ ius naturale ꝑfert iure positiuo 25

¶ Quid si addat statuto q̃ si seruata nõ fuit solẽnitas debita ꝑsumit dolũ vel aliã illicitaz cãm. Rc. q̃ si ꝓstat ꝛctũ esse verũ et non ficticiũ aut dolosum q̃ ad ipm minorẽ et hmõi ꝑ q̃ fit sic iuramentũ ligat tã in foro aie vbi credit ꝑ se et ꝛ se. vt i. c. significasti. el. j. de homi. ⁊ no. in cle. i. de penis. q̃ etiã in foro contentioso. qz cessat rõ statuti. Si vero fuerit dolus vl fraus tũc si statuto suberat cã ꝑsumendi dolũ. vt qz cõiter in loco decipiebant dolose minores. tũc saluabit opinio Bal. et Bar. et alioꝫ q̃ tenẽt iuramentũ nõ valere. qz nõ tollit ꝑsumptionẽ statuti legitie inductã. sec⁹ essz si statuto nõ subesset cã ꝑsumẽdi fraudẽ qz tũc ligat iuramẽtũ. 26

¶ Sed qro. eps statuit q̃ qlibet cleric⁹ absens reuertat infra certũ diẽ sub pena excõicatõis clericus de licẽtia epi iuerat ad studiũ et iurauerat creditori suo nõ recedere ante eius solutionẽ. qrit an obliget iuramentũ vel ꝓceptũ ꝑlati seu legis. ⁊ videt q̃ iuramentũ sit nullũ qz ꝛ obedientiã supioris nõ ꝑt seruare sine interitu salutis. d. c. cũ cõtingat. et. c. ij. de pac. li. vi. Sz Pa. in. c. veniẽtes. de iureiur. dicit. et ẽ dictũ Jo. an. in mercurialib⁹ i regula. in malis ꝓmissis. li. vi. q̃ ex q̃ cũ lnia epi fuit in studio ⁊ ꝑ necessitate studij ꝓtraxit debitũ. vẽ se obligasse cũ lnia epi. qz vno ꝓcesso. cõceduntur oia sine ãbus illud nõ hz effectũ. c. ꝓterea. et. c. prudentiã. de offi. dele. et. l. ad rẽ mobilẽ. et. l. ad legatũ. ff. de ꝓcu. et sic nõ hz recedere fz seruare iuramẽtũ. sec⁹ si sine lnia epi vel nõ ꝑ necessitate studij fz ꝑ lasciuia. qz tũc iuramentũ nõ valet ꝛ obedientiã supioris. Jdẽ dico i patre reuocãte filiũ q̃ ꝓdicto mõ iurauerat. et idẽ de qlibet subdito. et facit ꝑ mercatorib⁹ q̃ ẽ ꝑ hibitionẽ suoꝫ dñoꝫ vadũt ad certa loca ꝓhibita fm q̃ ꝓhibere ꝑnt. vt in. l. relegatoꝫ. ff. de interdi. et re. et qđ ibi no. qz nõ poterũt se obligare ad ibi standũ nisi supiores tacite vel expresse cõsentiant. 27

¶ Decimũ septimũ nõ obligat iuramentũ q̃ iuramentũ ponit sup ꝛctu simulato. fz distingue fm Pa. in. c. cũ ꝓtingat. q̃ aut simulatio ẽ de ꝓsensu vtriusq; ꝑtis tam sup ꝓtractu q̃ sup 28

iuramẽto et tũc si ex iusta cã.puta. iusto timore.vel qz indigebat mutuo ꝛcepit pignꝰ in forma venditõis vt creditor lucrarẽt fructus.et sic nõ obligat iuramentũ.qz defuit cõsensus.ꝛ fuit iusta cã simulãdi ad hoc.c.i.qõmetus cã. et.l.fi.C.de nõ nu.pe.Si vero ex iniusta causa fit.puta.causa fraudandi gabellas vel aliter ad deceptionẽ ꝓximi simulauit vnũ cõtractũ esse aliũ.ꝛ iurauit singula cõtenta in instrumẽto vera.tũc eo ipo est ꝓiurus.qz simulatio intentõis ex iniusta cã nõ excusat.vt no.in.c. interrogasti.xxvij.di.sicut ille qui ꝓce vl ꝓcio deposuit falsum.c.i.de cri.fal.et volẽs cõtraueni re nõ dz audiri.sed si iurasset solũ non ꝑuenire illi cõtractui quã simulabat in deceptionẽ ꝓximi.lz grauiter peccauerit iurãdo in damnũ ꝓximi tñ nõ obligatur.quia defuit cõsensus.vñ respectu dei nõ exigitur absolutio a iuramẽto ar.c.tua.de spon.sed in foro cõten.cõpellit ob seruare nec audit volens allegare turpitudinẽ suã.et hoc verũ inquantũ est solũ in ꝓiudicium suũ et nõ imminet periculũ aĩe.¶ Aut simulatio solũ erat sup cõtractu ex pte vtriusq; sed iuramentũ interuenit ne agat ꝓtra tacite vl exꝑsse et ꝑ ne ꝓtractus feneraticius detegeret.et tũc iuramentũ obligat.ꝛ pinde est ac si iurasset solu ere vsuras.Facit qõ no.Ly.in.l.si ex cautõe C.de nõ nu.pe.vbi cõcludit qꝺ iurãs nõ oppo nere exceptiõz de nõ nu.pe.obligat.lz simplex renũciatio nõ valeret.In foro tñ aĩe si nõ habuit intentionẽ obligãdi se nõ tenet.vt dixi. s.¶ Similiter si cõtractus simulatus nõ ꝓt seruari sine peccato vt cõtractus symoniacus.lz cõcipiat sub alio cõtractu.qz tũc iurãs sciẽter peccat mortaliter ꝛ tenet nõ seruare.xxij.q.iij ꝓtotũ.Aut simulatio fuit ex pte iurãtis tñ super ꝓtractu solũ ab eo simulato vt qz aliud gerebat in corde.aliud in verbis.vel vsus est verbis duplicib⁹ callide iurãdo.et tũc fm Ra.l.d c.cũ cõtingat.intelligit fm intentionẽ recipiẽtis.et sic deus videt recipere.xxij.q.v.quacũq; et.§.ex his omnibus.et sic ligat iuramentũ fm distinctionem.de qua supra iuramentum.iij. in principio.

29 ¶ Dz qõ remediũ erit qñ iuramentũ interuenit ne in contractu simulato vsure petant ex q̃ iurauit nõ agere cõtra tacite vel exꝑsse.R. qꝺ ad verba iuramẽti est recurrendũ.qꝺ si verba excludũt actũ ꝛ exceptionẽ tacite vel exꝑsse tũc denũciet ecclesie q̃ poterit eũ absoluere.d. c.quẽadmodũ.qꝺ si iurauit nõ denũciare non valet iuramẽtũ vt dictũ ẽ.intelligo qñ ꝓncipaliter facit exzelo salutis ꝓximi.lz secundario ꝓpter suã vtilitatẽ.qz si principaliter faceret ꝓpter suã vtilitatẽ non credo tutus sit in pcia ex q̃ iurauit ñ de nũciare.et sic intelligo ꝛ limito.c.i.et.c.debitores.de iureiur.

¶ Decimooctauo nõ obligat iuramentũ rõne impossibilitatis vl necessitatis.aut magne difficultatis post venientis.Nã de impossibilitate dz.impossibiliũ nulla ẽ obligatio.ff.d re.iur. de necessitate et magna difficultate dicũt doc. in.c.q̃relã.de iureiur.et in.c. breui.eo.qꝺ excusat a ꝓiurio.rõ.qz deꝰ respicit animũ nõ manũ xiij.q.v.si quid inueniste.et facit.l.fi.ff.q̃ lat. cog.vñ dicit Anno.in.c.venerabilẽ.de elec.qꝺ vrgente necessitate ꝑt quis ꝓpria auctẽ frangere iuramentũ si nõ ꝑt haberi supior a quo petatur absolutio.xi.q.iij.antecessor.

¶ Sed qd si tpe iuramẽti credebat se nõ posse 31
implere vel nõ habebat ꝓbabilẽ cãm credendi qꝺ posset facere.R. Do.qꝺ peccauit mortaliter iurando.qz defuit in primo veritas.in secũdo iudiciũ.et sic est ꝓiurus.secus si ꝓbabiliter credidit posse facere.

¶ Decimonono.nõ est obligatorium iuramẽtũ 32
q̃n ꝙs nõ habuit animũ obligãdi se cũ iurauit puta.ꝙs ex dolo inductus iurauit qꝺ oĩno non iurasset nisi dolus fuisset.etiã si dolus venit re ipa qz nõ tenet.facit.l.tres frẽs.ff.de pac.et.l. si tozor.C.de colla.et Fede.ꝓsilio.exev.vbi determinat filiã minorẽ seductã a fratrib⁹ q̃ renunciauit bonis paternis.credẽs qꝺ nõ valẽt multoplus q̃ dos sua.qꝺ non valet q̃n multoplus valet.qz vbi dolus est ibi excluditur volũtas.l.i.ff.de dolo.tenet.s.Do.vbi.s.q.iij.ar.i. qꝺ vniuersaliter nõ obligat iuramentũ.si aĩm obligandi nõ habuit dz tñ idẽnitati ꝓximi satisfacere si dolose decepit eũ fm Ricar.eadem di.ar.i.q.ij.ꝛ an peccet mortaliter iurãdo.dic vt.s.§.ix.facit.c.venies.eo.ꝛ.c.quintauallis. ibidem.

¶ Vigesimo nõ obligat q̃n iuramentũ cõmu 33
tatur in melius.vt in.c.puenit.el.ij.de iureiur. sed habet duas limitatiões.ꝓma qꝺ hoc est verũ quando vtrũq; nõ potest impleri fm dominum ant.in.d.c.peruenit.Nã tũc quãdo iuratus est impeditiuum vel turbatiuum maioris boni licet sit tutũ habere licẽciã a superiore tamẽ nõ ẽ necessaria.qz potest cõtrauenire iuramẽto.allegat.c.cõmissum.de spon.ꝛ.c.lz.de regula.allego.c.scripture.de voto.vbi hoc tenet Inn. apte facit glo.i.c.monachus.xx.q.iij.et.xxxiij. q.v.noluit.secus esset si bonũ iuratum nõ esset impeditiuũ maioris boni.sed vtrũq; posset fieri quia sine auctoritate supioris nõ posset cõ-

trauenire iuramento. lz eps possz dispesare vt
ꝺueniat rone maioris boni fm Jnno. in. c. de
bitores. eo ti. Sz dic si eet dubiū an esset ma
ius bonū ncrio requiri dispensationē epi ar.
c. j. de voto. Scda limitatio ē qꝫ vera est dicta
regula qñ iuramentū nō cōcernit ꝓpriā vtilita
tem alicuius. qz si cōcerneret nō esset vera ec si
vnū sit totalit ipeditiuū alteri⁹ nec pdest in B
auctas sup oris. Facit qꝺ no. in. c. ꝙto. eo. ti.
⁊ in. c. cū inc. p. de renū. ⁊ Jo. an. in mercuria
libus in regula. in malis. de reg. iur. li. vj. Nā
debitor q̄ iurauit vnā rē dare nō pōt dare me
liorē aliam ꝓpria inuito creditore. l. ij. §. j. ff. si
cer. pe. ⁊ instit. qui. mo. tol. oblig. in pn. nisi ve
lit in ꝓpriā religionis obseruātiā cōmutare ⁊
vnū ē ipeditiuū alterius. ⁊ B placet fauore reli
gionis ⁊ etiā sequit Pa. in. d. c. puenit.

34 ¶ Digesimūprimū nō obligat iuramētuz fm
aliquos quando id qꝺ iuratur cōsistit in facto
vt teneat pcise ad factum. rō quia fm aliquos
de iure ciuili obligatus ad factū sufficit si sol
uat interesse. vt in. l. stipulationes. nō diuidūt
ff. de ver. ob. ⁊ in. l. si qs ab alio. ī fi. ff. de re iu
di. quia fm cōiter docto. tenet vel ad factū vel
ad interesse ⁊ nō precise ad factum. vt no. bar.
in. d. l. stipulationes. sed ego dico cōtrariuz. s.
qꝫ pcise teneat ad factū de iure diuino ⁊ cano
nico. ⁊ hoc intellige si pōt impleri ⁊ non sit cō
tra bonos mores ⁊ aliquod pdictoꝝ in quo nō
obligat iuramentuz ⁊ ꝓbat hoc per. c. primū.
⁊. c. qualiter. de pac. ⁊. c. iuramēti. xxij. q. v. Fa
cit. c. lz. de voto. ⁊. c. ex litteris. ij. de spon. ⁊. c.
nouit. de iudi. ⁊. d. c. ⁊ si xpus. ⁊ hoc videt sen
sisse bar. c. vbi. s. qui vult qꝫ vbi obligatio de
scendit a lege cōpellit qs precise ad factū. ar.
in. l. q̄ liberos. ff. de ri. nup. cū similibus. Jdē
dicit si a testatore. nisi inducat species seruī
tutis persone. vt in. l. titio. §. titio. ⁊. ff. de con
di. ⁊ demon. hec regula esset vera quādo quis
promisit factum alienum qz nō tenetur nisi fa
cere quantū in ipo ē bona fide. de spon. ex litte
ris. nec obstat qꝺ dictuz ē. s. iuramentū. iij. §.
j. qz ibi non tenebat precise stare sententie sed
vel parere vel prestare penam. ⁊ hoc etiam nō
haberet locū quando promittens pcise inten
debat se obligare ad parendū sentētie. vel po
test dici qꝫ verū ē qꝫ sufficit pstare interesse sine
piurio quādo factū esset inutile pti si prestare
tur vel ē factū impossibile qz tūc nō obligaret
iuramentum super tali facto prestitum.

35 ¶ Degesimū secūdū non obligat quādo quis
iurauit seruare qꝺ nō ē. puta iurauī fuare sta
tuta intelligit de factis. ⁊ si addidit qꝫ p ides
iuramentum prestitum obseruabit. etiā q̄ fient
nō obligatur ad illa que fient rone iuramenti.
ita qꝫ sit piurus. sed bene rone ꝓmissionis ob
ligabit. vt in. c. clericus. eo. ti. sed iste casus nō
est rone eius qꝺ nō est sed quia seruare futura
nō iurauit. sed ꝓmisit solum p iuramentū pri
us prestitum nō tamē tunc factum. et ideo si iu
raret seruare etiam facienda teneretur. aliter
esset periurus.

¶ Digesimumterciū nō obligat iuramentum 36
prestitū circa ea que subdunt potestati alteri⁹.
puta vxor que iurauit peregrinationē vel ab
stinentiā similiter seruus monachus et hmōi.
et ideo nō possunt implere cum eis contradici
tur a viro domino vel abbate. et de hoc dic vt
infra votum. Secundo facit quod supra dixi.
§. xxij.

¶ Digesimumquartū nō obligat iuramentū 37
quando animo euadendi solū quis aliquid iu
rat qꝺ metus causa perlatum. xxxi. q. ij. lotha
rius. in fi. vnde qui iurauit redire ad carceres.
si carcer est iniuriosus nō tenetur redire qꝺ me
tus causa. c. i. secus esset si nō esset iniuriosus.
quia tenetur etiā si immineret piculū mortis.
fm glo. in de. pastoralis. de re iudi. et Bar. in
l. relegati. ff. de penis. Et ideo istud est verum
quando vult euadere illud quod indebite su
stinet. ⁊ sic euadat iurat nō intendēs se obliga
re. secus esset si intendebat se obligare qñ iura
uit. qz tūc dic vt. s. §. ix.

¶ Digesimumquintū non obligat iuramen 38
tum quando iuramentū est cōditionale vel p
pter causam. qz nisi cōditio esset vel causa nō
obligatur. de cōdi. appo. c. verum. de iureiur. c.
peruenit. el secundo. et hoc intellige quādo to
ta obligatio ponebatur in cōditionis euentū.
vel propter causam. alias teneretur. vnde iu
rans ire ad sanctum Jacobum vt fratrem su
um videat et peccata sua redimat. licet frater
suus decesserit tenetur nihilominus ire ꝓpter
aliam causam.

¶ Digesimumsextum nō obligat quādo sin 39
gulares firmāt statuta collegij cum iuramēto
dictis statutis sublatis per ipsam vniuersita
tē. vt dicit Jo. an. in. c. i. de his q̄ fi. a ma. par.
c. quia non obligat nisi remanentibus statutis
vnde eis sublatis per vniuersitatem tollit iura
menti vinculum: quasi iuramentuz liget singu
los vbi singulares contrauenīnt: secus si ꝓtra
ueniunt collegialiter tollēdo statutum. Pa. ve
ro in. c. dilecto. de preben. distin guit ⁊ bene qꝫ
aut singulares de collegio iurāt vt singulares
et sic ē vera opi. Jo. an. Exēplū statuto cau-

q̄ nullus det vocē nō matriculatus. Juraue-
runt singuli seruare statutū. Similiter q̄ nul-
lus vadat de nocte statuūt. iurāt seruare statu
tum certe, quia hoc ꝓcernit obseruantiā singu
lorum, ideo si collegiū tollat statutū nō pecca
buut cōtrauenientes, quia iuramentū erat sta
tuto accessoriū et remoto principali remouet
et accessoriū. Si vero iuramentū astringit eos
ad obseruantiā vt collegialiter sic sine piurio
nō possunt cōtrauenire etiā collegialiter cau-
sa rōnabili non subsistente exemplū, vt in. d. c.
dilecti. Nā canonici iurantes vt etiā collegia
liter nō recipiāt, quia nō est dubiū q̄ vt singu
li non p̄nt eligere canonicos. Paulus vero in
cle. i. de regula. dicit. si iurant statu. seruare.
q̄ si collegialiter cōtrauenium nō sunt piuri.
quia tollunt statutū et p̄ cōsequens iuramentū
Si vero iurant seruare cōtenta in statutis spe
cialiter, puta, nō ibo de nocte et hmōi nō habi
to respectu ad statutū sic sunt piuri si cōtraue-
nunt qualitercūq̄. Aduerte tamen q̄ in casu
in quo nō possunt cōtrauenire collegialiter de
bet intelligi nisi per causam concernentē fauo
rem publicum, quia sic possent cōtrauenire nō
obstante iuramento quia istud intelligit excep
tum. vt no. Pa. in. d. c. dilecto. ⁊ scōm p̄dicta
intellige glo. in. c. in his. xi. di.

¶ Dtrū successores in aliquo collegio vel vni
uersitate in qua p̄decessores fecerant statuta ⁊
iurauerant ea seruare teneant sub pena piurij
talia statuta seruare. R. q̄ nō. quia obligatio
iuramenti est psonalis ex parte iurantis nec ex
tenditur ad successores quantū ad piurium. li
cet teneātur ipm seruare. de solu. c. i. de vsuris.
c. tua. de iureiur. c. veritatis. sed ex parte eius
cui iuratur transgreditur personā. vnde p̄mit
tens obedientiā prelato et successoribus eius
nō tenetur iterū p̄mittere successori. quia est
ei obligatus sicut antecessori cui p̄misit. Fal-
lit in liberto qui teneī et dz p̄fessionē facere in
fra annum nouo patrono. xij. q. ij. sepe fit. no.
Jn. et Ber. in. d. c. veritatis.

¶ Digestum septimū quando quis iurat in
caute. et hoc ꝓpter aliquā necessitatez implere
nō potest. xxv. di. c. vnum ozariū. §. alias ea de
mum. exemplū pone de matre que iurauit filiū
verberare et hmōi minima. quia videtur veni
ale tale periurium p̄missorium. q̄ nō videī de-
acceptare cū maiori obligatōe quā natura eo-
rum importet vt ibi patet.

¶ Dtrū in dependentib⁹ ab aīo alicui⁹ vel cō
scientia sit standū eius iuramēto. R. Pa. in. c.
vidua. de reguī. q̄ sic. vt ex de sen. excō. c. si ve-
ro. el. ij. de homi. significasti. et. c. vidua. predi
cto. qō videī p̄ius. q̄ intelligit q̄n certa p̄sum-
ptio extrinseca cōiecturat animū. q̄ tūc nō sta
tur in p̄iudicio alterius aīs sic.

Iuramentum. vi. quo ad absolutio
nem quis potest absoluere a iuramēto
licito tam ex parte iurantis q̄ recipiē
tis. R. Pa. in. c. quanto. de iureiur. Aut iura-
mentū fuit prestitum in materia spectante p̄n
cipaliter ad papam. vtputa cum canonici iura
uerunt non recipere vltra talem numerum ali
quem in canonicū et huiusmodi. et sic papa po-
test etiam sine causa absoluere. quia in tali iu-
ramento intelligitur excepta auctoritas pape
vt in. c. veniētes. eo. Et hoc voluit Jo. in. d. c.
quanto. Aut fuit prestitum in alia materia. et
tunc aut est ad honorē dei principaliter. et sic
sine causa nullus p̄t absoluere nisi solus deus
et sic intellige Jo. an. post Vincen. in. c. ij. de
spon. Nam papa nō p̄t remittere sine cā obli-
gationē deo quesitā. ij. q. iiij. si manet. xxij. q.
iiij. si is qui. Ex quo infert q̄ sicut papa nō po
test alium absoluere in hoc casu sic multomin⁹
seipm. c. fi. de insti. et. c. per vestras. de iurepa.
Aut subest iusta causa sic tā papa potest q̄ epi
scopus. et q̄ eps possit no. Jnno. in. c. debito-
res. de iureiur. Et ideo subsistēte iusta cā pote-
rit epus cōmutare et interpretari sm do. Jn.
in. d. c. quāto. et Spe. in ti. de legato. q̄n. s. du-
bitat de eius validitate et alijs dubijs. et etiā
absoluere sm Jnno. quē sequit Pa. in. c. cum
cōtingat. eo. sed est differētia inter papā ⁊ epi
scopum. quia episcopus nō p̄t nisi respectu sue
dioceseis. papa vero respectu totius orbis vel re
spectu magnarū p̄sonaz aut magni dubij ē re-
quirend⁹. et sic p̄t intelligi. c. veneralē. de elec
ar. c. si vero. cū similibus. eo. ti. Alius aūt citra
epm. vel qui nō habet episcopalē iurisditionē
nō potest absoluere in iuramēto sicut nec in vo
to dispensare. vt no. in. c. i. de voto. Sed que est
causa legitima absoluendi iuramēto p̄stito in
materia spectante ad honorē dei. R. ꝓpter scā
dalum euitandum. vt no. glo. in. d. c. quāto. et
Jnno. in. d. c. venerabilē. vel maior vtilitas
vt no. Jnno. in. d. c. debitores. et est ter. in. c. p
uenit. el. ij. eo. vel subest alia iusta causa. de qui
bus. xv. q. vi. nos sanctoz. et. c. auctoritatē. Et
credo q̄ß sit relinquendū arbitrio ipoz vt ex
p̄dictis colligāt quō in alijs debeāt iudicare.
Si vo materia in q̄ est p̄stitū nō p̄tinet ad pa-
pā nec ad honorē dei. sic papa p̄t ex cā absol-
uere. vt in. c. quāto. de iureiur. et in. c. ij. de vo
to. alis nō. respectu laicoz sibi in tpalib⁹ nō sub-

ditorum. vt in cle. pastoralis. de re iudi. et q̃ nō. in. c. q̃ in ecclesiarū. de cōsti. et in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pu. Facit qđ no. j. obediētia. §. ij. Similiter q̄ p̄t eps ex cā legitima absolue re a iuramēto licito. et dicit causa legitima q̃ ī est turpitudo ex p̄te recipiētis. Vnde dicit Pa. in. c. i. de iureiur. q̄ si notorie p̄stat de tur pi receptōe poterit ep̄us absq; hoc q̄ ei tet vel rogat suscipientē relaxare et absoluere. puta. cū q̃s ex metu exegit iurametū sup eo de quo alis de iure non teneř vt exemplificat idē Pa. in. c. ad nostrā. el. ij. eo. ti.

i ¶ Vtrū in omnibus p̄dictis in quibus dixi iu rametū nō obligare posset quis p̄ria auc̃te cōtrauenire. R. vt colligo ex Inn. in. c. cū quidam. de iureiur. q̄ quādo est dubiū an sit obli gatorii tūc nemo p̄ter auctoritatē supioris p̄t cōtrauenire nec iudex secularis in casu in quo est dubium inter doc. an sit obligatorii vel ne p̄t se intromittere sed remittere ad iudicē eccle siasticū. Ita no. Pa. in. d. c. cū cōtingat. Q. ñ vero nō est dubiū de iuramēti obligatōe tūc si p̄t seruari absq; dispendio salutis debet absolutio peti p̄ter reuerentiā sacramēti. Si vero sit in dispendiū salutis tūc p̄t homo p̄ria auctoritate cōtrauenire. Et no. hic q̄ in dispendi um salutis dicit oīe illud qđ charitati dei de rogat vel eius p̄fectioni vel disponentibus ad eā. Videtur tn Pa. in. c. cū quidā. de iureiur. tenere nō esse necessariā absolutionē supioris etiā q̃n p̄t seruari sine interitu salutis nisi solū ne note. de trāsgressione iuramēti. hoc est dice re p̄ter scandalū. et sic credo q̃n. s. est clarū q̄ nō obliget iurametū. qđ no.

2 ¶ Vtrū iurametū qđ cōcernit fauorē iuran tium tantū sit remissibile p̄ eos qui iurarunt. R. Jo. an. in. c. ij. de spon. et Jo. de lig. ī cle. i. de vsuris. q̄ sic. et facit. d. c. ij. secus si cōcer neret cultum dei vel religionē. vel pietatē. pu ta. iurarūt duo sibinuicē q̄ religionē intrabūt q̄ dicent duo psalteria. vel q̄ de lucro eorum dabunt certā partem pauperibus et hmōi. q2 nō possunt sibi remittere. Similiter nō p̄t si sibi iurarūt id ad quod tenebantur. puta. q̄ nō facient furtum q̄ mercatores nō falsificabunt merces et hmōi. Similiter etiaz nō possunt re mittere quando iurant super aliquo faciendo vel nō faciendo qđ nō p̄tinet ad eum cui iura tur sed simpliciter. puta. iuro tibi q̄ non ne go ciabor vel nō faciam talem artem si tamē tale iurametū respiceret incōmodum alterius. pu ta. cōmunitatis vel alior. nō valeret vt dictū est. Similiter nō teneretur quādo iurando de aliquo faciendo vel nō faciendo intendebat si ille cui iurabat similiter faceret. quia sic si ille nō seruat nec iste teneř. Facit qđ no. Jo. An no. et Ber. in. c. quenit. q̃. et facit. c. sicut. el. iij. de iureiur.

¶ Vtrū vniuersitas que iurat aliquid seruare vel facere vel non facere teneatur q̃n maior pars facit cōtra. R. Rod. q̄ si quādo iurarūt habebant aliquā cōditionē in mente fm illam debēt seruare. puta. si alij omnes vel maior ps seruabit. et ego. Si vero nullā cōditionem ha bebat sed dubitatur an fuerit simplex. vel sub aliqua cōditione tunc si iurametū spectet tm ad comodum iurantium q medietas vel maior pars seruat. et hoc vergat in damnum seruan tium et lucrum nō seruantium benigne inter pretandum est q̄ aliquibus nō seruantib⁹ alij nō tenentur seruare. Si vero nullum incomo dum patiuntur seruantes nō est tutū cōtraue nire sed denuncietur prelato. vt vel cogat ser uare vel sibinuicem remittere. Si vero cōcer neret comodū aliorum a iurantibus nō posset nec sibi remittere nec alijs nō seruantibus nō seruare sine piurio si simpliciter iuraret. Et si dubitant an simpliciter iuraret vel sub condi tione dimittant incertū. s. nō seruādo q seruēt quod est certum.

¶ Vtrum licite quis possit petere absolutio 4
nem a iuramēto in casibus vbi tenet. R. scōm Pa. in. c. quāto. eo. ti. q̄ aut iurametū p̄tinet turpitudinē ex p̄te suscipientis. et maxime cō currēte materia turpi sup qua p̄statur sed ex parte iurantis nullū imminet peccatū sic p̄ōt peti absolutio nō obstante cōditione aduersa rij. Casus est in. d. c. debitores. ex quo ptz q̄ si liusfa. qui cū iuramēto renūciauit macedonia no p̄t petere absolutionē in terris. vbi cōmuni ter hodie filij nō inducuntur ad tantū malū. et hoc ē tuti⁹ fm do. Anto. in. d. c. quanto. et pla cet Pa. q̃uis posset de subtilitate iuris dici q̄ nō tenet iurametū si bene ponderet. l. i. ff. ad macedo. quia emanauit ad cōpescendū libidi nem peccantium et sic p̄ter bonū publicū cor poris et anime cōtra quod iurametū nullum est. c. si diligenti. de p̄script. et. c. cōtingit. el. i. de sen. excō. Ītē q2 iurametū nō solū est nul lum q̃n continet in se peccatū sed etiam q̃n po test p̄rebere occasionē peccandi. c. cū ab omni. de vi. et ho. cle. et. c. nam cōcupiscentiā. de con sti. et. c. sicut ex litteris. de iureiur. Aut iuramē tum est cōtra legem que est in fauorē p̄uator. vel odiū. vt in muliere minore q hmōi. et tūc ī p̄t seruari sine dispendio salutis absolutio nō

potest peti.c.si vero.cū similibus. eo.ti. qō intelligē verū qñ sine dolo vi vel metu, sed sponte et ſcienter est iuratū. Si vero iuramentuz fit in cōtractu et datur enormis lesio licet iurauerit nō cōtrauenire, tamē poterit absolutionem petere, quia ꝓsumitur dolus. l. omnes. ff. lucius. ff. de his q̄ in frau. cre. l. qui testamentū. ff. de ꝓba. et nihil interest vtrum interueniat dolus a ꝓposito. vel re ipa. l. si quis cum aliter. ff. de ver. obli. Et verba iuramēti debēt intelligi ciuiliter. s. q̄ nō cōtrauenīat nulla rōne vel causa exceptis grauibus lesionibus. ar. l. creditor. ff. lutius. ff. man. Intellige nisi scienter iurasset, q̄ cessat dolus et re ipsa et ex ꝓposito et ideo nō poterit. Sic etiā si nō intellexerit enormē lesionē. licet dixerit nō cōtrauenire. neq̄ magne neq̄ parue vt ponūt notarij nō ꝓpterea ꝓhibet quin possit petere absolutionē. de hoc vide. s. arbiter. ff. x.

1 IVrisditio ſm Azo. dicitur a ditione qō ē potestas q̄ iuris quasi iusta q̄ legitima potestas.

i ¶ Jurisditio sine coertione nō valet. de offi. dele. c. pastoralis. vñ dicit tex. in. c. fi. ff. de officio eius cui iur. ma. Jurisditio sine modica cōbertione nulla est jurisditio.

2 ¶ Jurisditione cōmissa omnia sine quib⁹ explicare nō posset intelligitur cōmissa. ff. r. ff. de iurisdi. om. iudi. ff.

1 IVs est ars boni et equi. ff. de iusti. et iur. l. i. Jus ꝓstare nō potest nisi sit aliquis iurisperitus p quē possit quotidie in melius ꝓduci. ff. de orig. iur. l. necessarium. Jus diuidit in ius naturale gentiū. ciuile et publicū. de quo vide di. i. per totū. q. ff. de iusti. et iu. per totū. Utrum facta cōtra ius valeant. vide. j. lex. ff. xviij.

1 IVs patronatus est ius honorificum oneroſum et vtile alicui cōperens in ecclesia. p eo q̄ de diocesano cōsensu eam cōstruxit fundauit vel dotauit ipe vel is a quo causam habuit ſm Jo. an. et Pa. in Rica. de iurepatro. et dicitur honorificum. q̄ habent honorē ꝓsentandi rectorē. q̄ sine eius ꝓsentatione si epus vel alius plātys instituit ipo iure est nulla. per. c. decernimus. xvi. q. vij. tenet Jo. an. in. c. ij. de offi. vica. lib. vi. nisi q̄ patronus fuisset negligēs in pñtando. q̄ ela pso tpe bene instituit. Papa vero bene posset sine pñtatione patroni. et sic r. legatus de latere si patronus sit ecclesiasticus. nō tñ posset p dictus legatus si esset secularis. vide glo. ī cle. plitteras. de ꝓben. et iste est casus. c. cum dilectus. de iurepatro. oneroſum dicit. quia patronus tenet defendere ecclesiā ne bona indebite dilapident. xvi. q. vij. filijs. Dñ pñtatus tenet reddere rōem de administratōe patrono. Intellige si patronus est ecclesiasticus nō secularis. vt no. in. c. cū et plantare. de priui. et Pa. in. c. ex litteris. et. c. cū ꝓpter. eo. ti. Nō tñ valde stricte dicēdo quid expendat quotidie ſz in genere. Ita no. Pa. in. c. ex lēis. de iure patro. Utile dicit etiā q̄ si veniret ad inopiam tenet ecclesia ex redditibus. vltra necessaria remanētibus alimētare patronū pinguius q̄ alios paupes. c. quicū q̄. el. ij. ea. cā. et. q. et. c. nobis. in fi. de iure patronatus. Et nota q̄ ius patronatus habēs aliqñ dr patronus aliqñ aduocatus et vicedominus custos guardiā habēs ex frequentationis vel ꝓcessionis ſm Ho. c. ꝓterea. eo. ti. et in. c. in singulis. in fi. de sta. mo. et ideo supponūt p eodē.

¶ Quibus modis acquirit ius patronatus. i
R. q̄ ex tribus. Primū q̄ fundauit ecclesiā. i. fundū ad edificandū dedit. d. c. nobis. et. c. abbatem. xvij. q. ij.

¶ Secundū est ex ꝓstitutōe ecclesie. c. monasteriū. xvi. q. vij. q hoc intellige si facit de cōsensu 2
episcopi. cum alio mō ecclesia fieri nō debeat. de cōse. di. i. nemo. de iure patro. qñi. et. c. nobis sicut. xvi. q. vij. filijs.

¶ Sed quid si ad refectionē dedit. R. q̄ nō acquirit ius patro. ſm Lau. ar. ff. ne q̄d in lo. pu 3
blico. l. i. ſ. vicinales. qō vez est qñ nō est oīno destructa. Secus si fundit⁹ erat destructa q de cōsensu reparauit q̄ par inde est. ac si de nouo fecisset. de iude. cōsuluit. et in auē. vt null⁹ fab. oratorij. dom. ſ. i. sed primus qui edificauerat amittit ius patronatus si nō dederat fundum vel ſm glo. in. c. quoniā. eo. dotem. etiā si de eadem materea sit reparata.

¶ Terciū est ex dotatōe. d. c. filijs. et. c. quicū 4
q̄. ibidē. Et hoc intellige de dote data ante cōsecrationem. quia post cōsecrationē nō induceretur. q̄ nulla seruitus rei sacre ꝓt imponi. ff. de serui. l. seruitutes. la. ij. ſ. vlti. et qō humani iuris desinit esse seruitutē nō recipit. ff. cōmunia prędio. l. caueri. tñ Anno. et Ho. tenēt q̄ si nō habet dotem et sibi detur post cōsecrationē q̄ acquiritur ius patronatus. quia sine substātia rerum nō posset ecclesie deseruiri. i. q. iij. si quis obiecerit. et magis placet et no. q̄ nisi detur p dote vel rōe dotis nō habebit ius patronatus ſz erit benefactor ſm Pa. in. d. c. qñi. Jmitat etiā hocidem Pa. q̄ ex dotatione post consecrationē efficit patronus. Verū quando

fundator non potest cōpelli ad ipam dotandā sicut fit in istis capellis.qō nota.

5 ¶ Utrū possint esse plures in dote cōstituēda R.Jn.q sic. Et q̄libet erit patronus.vult etiam glo.lxij.di.in summa.et sic limita glo.i.d. c.quicūq.q̄ vult q dās modicā dotē nō fit patronus.q2 verū ē qñ vnus solus dat.sec⁹.si plures simul dāt sufficientē. ¶ dē dic in fundatione et edificatōe.et sic ptz q multi pñt esse patroni.puta.q2 vnus dedit fundū.alter edificauit.alter dotauit.vel plures edificauerunt vel dotauerunt.

6 ¶ Utz ius patronatus transeat ad heredes. R.Pa.in.c.i.de iure pa.q sic etiā extraneos. ita q si pater instituit in certa re.et extraneus heredē vniuersalē ius patronat⁹ trāsibit in ex neū nō in filiū.et si plures sunt heredes in oēs trāsit.vt in.d.c.i.¶ cle.fi.eo.ti.et nō solū trāsit ad masculos sz etiā ad feias heredes. Facit.c. fi.de excel.pla.sentit glo.in.c.qñ inuestiturā. xvi.q.vij.et ideo filius q repudiauit hereditatē paternā nō erit patron⁹.fm Feō.q silio.exi. Et hodie determinatū est q dictā cle.fi.q succedūt nō q capita sz q stirpes.vñ si plures succedūt vni ex duob⁹ patronis etiā oēs habētur loco vni⁹.et sz vnus habeat plus de hereditate q̄ ali⁹ dummō nō sit heres in certa re cōstitutus equaliter erit patronus.

7 ¶ Utz ius patronatus possit diuidi inter heredes.R.Pa.i.d.c.i.q nō q̄litercūq intelligatur ista diuisio.cū ipm ius sit incorpale.possunt bñ conuenire patroni vt alternatis vicibus pñtent.d.cle.fi.Sic r si habēt plures ecclesias pñt cōuenire vt psentet vnus in vna.et alter in altera.q2 sicut diuisio pmittit in tempore.ita et respectu locoz.et ista nō est diuisio q̄ prohibet in.d.c.i.de iure patronatus.

8 ¶ Utrū ius patronatus possit adiudicari vni ex heredib⁹.R.Pa.in.c.querimoniā. eo.ti.q nō.q2 si equaliter diuidūt nō apparet q̄re hoc. Si inequalit diuidūt et tunc si datur p restauratione illi qui minus bz illicitū est ¶ symonia cū.c.pterea.eo.ti.

9 ¶ Utrū ius patronatus trāseat cū vniuersitate bonoz.R.q sic.xvi.q.vij.nemini.de rer p̄mutā.c.ad q̄stiones.et.c.vlti.

10 ¶ Utrū transeat donatōe.R. q sic.c.ex insinuatōe.et.c.cōsultationibus.eo. ita tñ q si est laicus nō pt donare cuicūq laico sine licentia epi.vt in.c.nullus.et.c.pterera.eo.ti. sicut nec aliquod aliud ius spirituale. Si vero donaret ecclesie aut loco religioso.tunc fm alios pt sine lnīa epi.vt no.in.d.c. nullus.et in.c. ex insinuatione.et.c.illud.et capi.significasti.eodem titulo.

¶ Utrū possit dari in feudū.R. q sic. cum vniuersitate.c.cū scdm.eo.ti.sed specialiter nō. 12

¶ Utrū venditione transferat.R. q si specialiter vendat ē symonia.si emit intentōe vt possit pñtare quē velit vel priuare.et debet spoliari ille qui emit ecclesia debet eē libera scdm Jnno. Si vero emeret cū vniuersitate tempore aliū cū quibus trāsit etiā ius patronat⁹ nō est symonia fm Jo.et Cal.vt ptz ex.c. ex lris.eo. ti.q̄ verū credo cum nō emit principaliter talia bona tpalia ꝓpter ius patronatus ꝓsequendū.q2 si principaliter ꝓpter hoc emeret esz symonia.ita no.Pa.i.c.q2 clerici.eo.ti. ¶ tē fm Jo.an.in.c.vnico.eo.li.vi.si dicat.vendo tibi villā ¶ ius patronat⁹ q̄ habeo in ea nō valet venditio.sec⁹ si simpliciter vēdit villā.vt i cle. pastoralis.de rei iudi. Et ideo emptor vel feudatari⁹ cū acquirāt directū vel vtile dominiū rerū sic acquirūt ius patronat⁹ licite sic alioq fruct⁹ bñt.ff.de ꝓtraben.emp.l.dolia.

¶ Utrū vendēs oia iura q̄ habet in tali villa 13 q̄ nō est sua intelligat vēdere ius patronatus q̄ ibi habet.R.q non.q2 ad hoc vt trāseat oportet q res q̄ vendit talis sit q etiā sine expressione vniuersitatē vel ius patronat⁹ in se cōtineat.sicut est villa vel castrū q̄ in se cōtinet honorē iurisditionē districtū.et ius patronatus.ff.de ver.sig.l.pupillus.§.territoriū. Sz qñ dicit.vēdo tibi oia iura resoluit hec vniuersalis in singulares.sz vendo tibi hoc et illud. cū aūt ius patronat⁹ sic nō possit vēdi sic tali vniuersali ñ ꝓphendit. Sz si sit aliq̄ vniuersale q̄ multa iura i se ꝓtineat vt est hereditas bñ transit cū illo ius patro.ff.de pe.he.l.item videndū.§.fi.et duab⁹ se.

¶ Quid si vēdat q̄s palatiū vbi bz capellā q̄ 14 forte bz multa priuilegia.et multos reditus transiet ius patronat⁹ cū palatio.R.q sic.ar. l.si mercedē.§.si eū fundū.ff. de ac.emp.q2 ad capellā nō est nisi ꝓ palatiū.no.Jo. et Jn.in c.ex litteris.eo.ti.

¶ Utz possit pignori obligari.R.verior opi 15 nio est Jn.q nō etiā cū vniuersitate.q2 cū creditor non possit vti pignore si vacaret ecclesia nemo posset pñtare.

¶ Sed infra q̄tum tpus debet patronus pñ 16 tare.R.q si est laic⁹ bz quattuor menses. si clericus sex a tpe vacatōis.c.eā te decz. eo.ti.et ē ter.in.c.vnico.eo.li.vi.

¶ Sz nunq̄d poterūt variare.R.q sic si ē lai 17 cus antecz epus cōfirmet.vt in.c. quod autē.

et.c.cum autē.et.c.pastoralis.eo.ti.si est eccle-
siasticus patronus nō pōt variare postq̄ p̄sen-
tauit.d.c.pastoralis.cū.c.p̄dictis.eo.ti. 18

¶ Dtrū p̄sentans indignū p̄iuetur iure p̄-
sentandi.R.q̄ si est clericus qui p̄sentat indi-
gnum priuatur ea vice.ter.est in.c.sicut. in fi.
de supplen.negli.prela.et.c.iij.de ecc.edifi. Si
vero est laicus nō priuatur vt elicitur subtili-
ter.de offi.ordi.c.cum vos.hoc tenet Inno.et
Hosti.et Ber.in.d.c.cum vos.et Archi.in.c.
susceptis.de preben.li.vi.peccat tamē morta-
liter scienter p̄sentando indignum. quia in-
fideliter agit in officio sibi commisso.vide ad-
ministratio. 19

¶ Dtrū quis possit p̄tare seip̄m.R.q̄ non.
sed bene filiū dummō sit idoneus. Facit.c. per
vestras.eo.ti.et ibi no.Ber.et Ho.et Pa. po-
nit in.c.cōsuluit.e.ti.similiter p̄t p̄tare vnū
ex seip̄is. Facit.l.vbi adsunt.ff. de tuto. tz glo.
in.d.c.cōsuluit. 20

¶ Dtrū p̄tatus a maiori parte patronorum
sit amittendus.R.Pa.in.c.quoniā.eo.ti.q̄
aut p̄tatio fit ab istis sicut a collegio. et tunc
requiritur maior pars respectu totius capitu-
li.fm Jo.an. et videtur ter.in.c. ecclesia.el.j.
de elec. Aut p̄tatio fit ab istis vt a singulari-
bus vt cōiter fit a laicis. et tunc admittitur q̄
p̄sentat a pluribus.verbi gratia sunt sex pa-
troni.tres p̄tant.admittit̄ qui p̄tatur a tri-
bus.vt a pluribus p̄sentatus.qō bene nota.
quia facit ad multa. 21

¶ Dtrum oporteat q̄ sint simul quādo volūt
p̄sentare.R.Pa.in.d.c.quoniam.q̄ si agūt
vt collegium oportet omnes vocare. aliter po-
terunt cōtempti annullare p̄sentationē. Si
vero agunt vt singuli. Fede.cōsilio.xcvij.tenet
q̄ nō. Sed Bar.in.l.omnes populi.ff. de iusti-
cia et iure.tenet q̄ siue a collegio vt collegium
est.siue a pluribus vt singulares. cōsensus est
explicandus. dummodo maior pars p̄iudicet
minori. semper debent simul esse.per.l.iurisgē
tium.ff.de pac.et hoc est verius quo ad voca-
tionem.quia forte si fuissent p̄sentes induxis-
sent ad cōsensum alterius.et pro hoc facit.c.ij.
et qō ibi no.de arbi.li.vi. 22

¶ Sed quid si tm̄ sunt duo patroni et duos p̄-
sentant.R.Jo.an.in.c.cum autē.eo.ti.q̄ epi-
scopus poterit quē voluerit eorum instituere.
et est bona glo.in.c.si plures.xvi.q.vij. hoc te-
net Inno.in.c.i.eo.ti.et Cal.et Car.in.d.c.cū
aūt.et Pa.in.c.eā te.eo.ti.et placet.licz alij cō
trarium teneant. 23

¶ Dtrum patronus possit aliquid exigere.pu-
ta.aliquos cereos in cognitione iuris patrona-
tus.R.Pa.in.c.preterea.eo.ti.q̄ nō nisi tem-
pore fundationis a diocesano istud fuisset sibi
reseruatū.nec valet si ip̄e patronus fundando
sibi aliquod seruitiū reseruet.nisi ep̄us aucto-
ritatē prestiterit.vnde si ep̄us auctoritatē p̄sti-
tisset posset tale ius vendere titulo remanente
apud eum.et hoc credo verū si dedit dotē pin-
guem et abundantē.secus si solū necessariā ad
sustentationē ministrorū.quia tunc nullum ser
uitium poterit sibi retinere. Item no.Pa.in
c.i.de cen. Fallit hoc quādo locus religiosus.p
p̄fis expensis ecclesiam edificauit. quia tunc
talis locus habz in ea omnia temporalia sicut
episcopus spiritualia.vt de priui.c.cū a plan-
tare.et etiā ius p̄sentandi.de supple.negli.p̄
lato.c.sicut.

¶ Dtrū liceat clerico suscipere ecclesiā de ma- 24
nu laici patroni.R.Pa.in.ca. p̄terea.eo.ti.q̄
nō.et si facit peccat mortaliter.et licet non sit
suspensus ip̄o iure. tñ debet cōmunione priua-
ri. Ex quo infert Pa.q̄ si talis impetrat a pa-
pa nō exp̄sso q̄ prius habuit a laico nō valet.
Ex quo debet cōmunione priuari.vt in.d.c.p̄-
terea.et.c.postulasti.de rescrip.

¶ Dtrum laicus edificans capellam in eccle- 25
sia et eā dotans acquirat solum sibi iuspa. an
ecclesia simul.R.Pa.in.c.ad audientiā. de ec
cle.edi.q̄ ecclesia simul.q2 nō p̄t negari quin
ecclesia ponat fundū ex qua datione ius patro
natus acquirit̄.c.pie mētis.xvi.q.vij.et ideo si
mul cōcurret cum laico in p̄sentatione. Simili
ter si clericus edificat ex bonis ecclesie capellā
nō ip̄e vel parentes eius acquirunt ius patro-
natus. sed solum ecclesia ex cuius bonis est e-
dificata.

¶ Dtrum ex delicto patris publicatis oībus 25
bonis eius priuet̄ filio iure patronatus quod
habebat pater.R.q̄ si publicatio sit ab impe
ratore vel iudice seculari nō priuat iure patro
natus nec p aliq̄ crimine etiā lese maiestatis.
p̄t imperator p̄uare laicū ip̄o. quia habz istud
a papa. Ita no.glo.a Archi.in.c.filijs.xvi.q.
vij. Intellige hoc verū quādo nō est in aliqua
vniuersitate seculari. quia si essz ex priuatione
illius vniuersitatis secularis transiret. et vide
bo.glo.in.c.satis quersum.di.lxvi.q̄ dicit.q̄ li
cet pater cōmiserit crimē lese maiestatis. Ex q̄
filij efficiunt̄ infames.l. quisquis.C. ad.l.iul.
maie.vi.q.i.si quis cū militibus. Filij tñ cleri-
ci nō efficiunt̄ infames a nō perdunt beneficia
et sic nec ius patronatus.etiaz filij qui nō sunt
clerici nisi cum vniuersitate.

27 ¶ Quid si laicus habet ius patronatus cum ecclesia simul habebit ne sex menses ad p̃tandum. Ric. fm Jo. an. et Archi. in. d.c. vnico. e. ti. li. vi. q̃ sic. ita q̃ rõne p̃munionis p̃iuilegium ecclesie transibit ad laicũ. ad instar ei⁹ qõ dz de eo q̃ bz rẽ p̃munẽ cũ pupillo q̃ nõ p̃t vsu capi vel p̃scribi p̃pter pupillũ. vt in. l. si cõem. ff. quemad. ser. admit. ita p̃ ecclesiã cõsequitur qõ p̃ se cõsequi nõ posset. de p̃ces. p̃ben. c. penu. Idem dic q̃n clericus et laic⁹ bñt p̃sentare qõ habet tempus sex mensiũ fm Pa. in. c. eam te. eo. ti. quia maius dignũ trahit ad se minus dignũ. c. q̃ in tubijs. de cõse. eccle. vel alta. et hoc tenet Jo. an. licet Io. aliter. Et intellige de patrono ecclesiastico q̃ habet ius patronatus rõe ecclesie. q2 si haberet rõne patrimonij esset idẽ p̃oia sicut in laico sic et i clerico. c. cũ dilectus. eo. et glo. in cle. fi. eo. ti. no. Pa. in. d. c. eã te. et in. d. c. cũ autẽ. qõ no.

Iustícia fm q̃ est habitus virtutis. p̃t accipi quattuor modis. fm Ri. in. iij. di. xxxij. ar. v. q. iij. Primo cõmunissime. s. p̃ qualibet rectitudine animi. et sic q̃libet virtus ẽ iusticia quedã. et sic diffinit ab Insel. li. de veritate. c. xij. Justicia est rectitudo volũtatis p̃ter se seruata. Secundo p̃ rectitudine per quã homo iustificatur in cõspectu dei. s. p̃ charitate. et sic diffinitur ab Aug. li. lxxxiij. q. lxi. iusticia que per cetera diffundit est dilectio dei et p̃rimi. Tercio p̃ qualibet virtute ordinata per iusticiã legalẽ ad bonũ cõmune. et sic est idem cũ qualibet virtute. differẽs tamẽ fm rationẽ. Quarto p̃ habitu determinante voluntatem ad firmiter volendũ seruare rectitudinem debitã in operationibus que sunt ad alterum. Et hoc dupliciter. aut ad alterũ vt est p̃sona singularis. et sic est iusticia p̃ticularis distincta p̃ essentiã ab alijs virtutibus q̃ sic p̃t diffiniri. Justicia est cõstans et p̃petua volũtas ius suũ vnicuiq; tribuens. ff. de iust. et iur. l. iusticia. Alio mõ ad alterum. quod est cõmunitas et sic est iusticia legalis. et hoc est omni virtuti generalis inquantũ p̃cipit omnia exteriora cuiuslibet virtutis ad bonũ p̃munẽ referri fm qõd vult phs. v. ethi. c. ix. Est tñ vna virtus specialis distincta in essentia ab alijs virtutibus vnde nõ est generalis alijs p̃predicationẽ. sed per virtutem.

i ¶ Que sunt p̃tes eius subiectiue. Ric. fm phm v. ethi. due. s. cõmutatiua q̃ dirigit vnã p̃sonã ad aliã in his q̃ cõsistunt mutuo inter duas personas ad inuicem. Alia distributiua q̃ est ordo eius qõ est cõmune ad singulas p̃sonas quẽ dirigit iusticia distributiua p̃munium fm p̃portionabilitatẽ.

Iustificatio impii quattuor requirit. primũ. motũ liberi arbitrij. p̃tritionem anime. infusionem gratie. et remissionẽ culpe.

Laicus dicit a laos grece et latine populus fm Isi. vij. ethi. et sunt illi qui possunt habere vxorẽ possidere p̃priũ. de quibus. xij. q. i. duo.

¶ Vtrũ laicus possit esse p̃curator. vel sindi- i
cus rerũ ecclesiasticarũ. Ric. Pa. in. c. decernimus. de iudi. Collectarius dicit q̃ generalis administrator esse nõ potest loco p̃lati absentis. vel illius q̃ reputat absens vt est minor. vt in. c. ij. de eta. et qua. or. Dz si p̃latus p̃esit spiritualibus bene p̃t p̃mitti cura temporaliũ laicis. maxime vbi clericus nõ repit idoneus. allegat no. q̃ Jn. et placet Pa. qui allegat glo. in. c. indicatũ. lxxxix. di. et ideo dictũ. c. decernimus. loquit q̃ nõ p̃t esse iconom⁹. i. habere generalẽ administrationẽ oĩm bonor̃ ecclesiasticorum tã temporaliũ q̃ spiritualiũ. et sic p̃sit omnibus. sed bene põt esse iconomus ecclesie in temporalibus. c. in noua. xvi. q. vij. hoc idem tenet Baspar de cal. et Io. et Jo. an. in. c. vnico. de sindico.

¶ Vtrũ possit esse p̃curator clerici laicus ad 2
eligendũ. Ric. q̃ nõ. vt no. doc. in. d. c. decernimus. q2 vbi habet exercere actũ spirituale iudicio suo nõ p̃t p̃stitui laicus. vt no. in regula. q̃ alicui suo nõ licet. de re. iur. li. vi. Et sic limita c. i. de p̃cu. li. vi. vt solũ habeat locũ in iudicialibus vbi etiã in causis spũalibus admittitur ad agendũ. et defendendũ.

¶ Vtrũ possit laicus esse vicarius epi. Ric. fm 3
doc. q̃ nõ. vt no. in. d. c. in noua. et in. d. c. cõtingit. de arbi. et in. c. vno. de sindico. Facit glo. i d. c. decernimus. que dicit. q̃ cause spirituales nõ p̃nt cõmitti laicis etiã tanq̃ delegatis per episcopũ. Et hoc intelligo q̃ nõ p̃t esse vicarius episcopi in spiritualibus. secus si episcop⁹ habet iurisditionẽ temporaliũ in loco. quia bene potest laicũ suum vicariũ facere. vt in. c. fin. ne cle. vel mo. li. vi. Sed in spiritualibus tenent doc. q̃ nec etiam clericus cõiugatus. c. Joannes. de cle. cõiuga. et in. c. vnico. de cleri. cõiuga. li. vi.

¶ Vtrũ laicus possit p̃dicare. Ric. Pa. in. c. 4
decernimus. q̃ sic. sic cõmittitur ei ab epõ. vide bonã glo. xcvi. di. c. bene quidẽ. Facit. c. eũ ex iniuncto. de here. vide glo. in. c. adijcimus. xvi. q. i. sed nõ teneas dũ dicit etiã mulierẽ.

LAtria grece idē est ꝙ religio latine. scōm Aug⁹. x. de ciui. dei. capitulo. iiij vnde dicit ibidem. ꝙ cultus deo debitus quattuor nominibus nominatur. duobus apud grecos. scz. latria et theusebia. i. cultꝰ diuinus vel bonus. et duobus apud latinos. scz religio et pietas. qui correspondēt ꝑfatis duobus. Differt tamē latria ꝓprie a theusebia. qz hec respicit cultū dei interiorē qui ꝓprie pertinet ad virtutes theologicas. sed latria respicit seruitutē exteriorē que pertinet ad iusticiā. vt elicitur a sancto Bona. in. iij. dist. ix. q. ij. ar. iij et sic est virtus cardinalis ꝓprie. et qñ aliqui doctores dicūt ꝙ est virtus theologica intelligitur scm qō est eusebia.

¶ Qui sunt actus latrie. R. ꝙ sunt due species actuū latrie. prime speciei actus sunt illi qs ꝓducit mediantibus virtutibus q̄bus imperat ordinās eos in dei reuerentiā. et sic religionis actus ꝑ modū imperij ponit. Jaco. i. esse visitare infirmos. qui est actus elicitus a misericordia et immaculatū se custodire. q̄ elicit a tēperantia. Secūde sunt illi qs ꝓducit ꝑ se et immediate ꝑ quos homo ordinat se ad deum et inter hos bz aliquos interiores tanq̄ principales et ꝑ se. vt est deuotio et oratio. Aliquos vero exteriores quasi secūdarios et ordinatos ad interiores q̄bus ipa vtit̄ q̄si signis ad excitandā mentē ad actus spūales. Et in aliquib⁹ horū exterior corpus ad venerandū deo exhibetur vt in adoratiōe. In aliquib⁹ vero deo de rebus exterioribꝰ offert. et hoc vel ꝓmittendo vt in votis. vel in dando. vt in sacrificijs. oblationibus. primitijs. decimis. et hmōi.

2 ¶ Otrū sacrificiū sit latrie. R. ꝙ triplex ē sacrificium. primū bone operationis. et istud est omniū virtutū. scōm orationis. et istud virtutum theologicarū est. terciū est immolatōnis. et istud est latrie speciale.

LAtro in quo differt a fure. R. ꝙ latro furatur de die. sed fur de nocte. Jura tamē sepius vnū ꝑ altero accipiūt. vt patet in capitulo primo de homicidio.

i ¶ Quis dicat̄ publicus latro vel depopulator agror. vide. j. immunitas. ff. xvij.

LAudemium est quedā solutio quin quagesime partis vel extimationis rei fienda domino ab eo qui de nouo acquirit emphiteosim. de quo dic vt. s. emphiteosis. ff. xxxiij.

LEctoris officiū est lectiones ꝓnunciare. et ea que ꝓphete pronunciauerūt populis predicare. xxv. di. perlectis. et xxi. dist. cleros.

i ¶ Quō debz ordinari habeat. xxiij. di. c. lector. sed melius in pastorali eꝑor.

LEgatum quid est. R. ꝙ est donatio quedā a testatore relicta. sed ab herede prestanda. qz debet̄ post mortē testatoris. et post aditā hereditatē ab herede colligitur. insti. de le. ff. i. et hodie fideicōmissuz et legatū fere idē sunt. et fere adeq̄ta sunt. et quic quid iuris est in vno ē etiā in alio. sz fideicommissuz dictū est. qz olim fideicōmissa pendebāt er fide heredū. et iō fideicōmissarij dicunt̄ quibus legata soluēda fidei cōmittunt̄. dicunt̄ etiam testamentor executores.

¶ Quis ꝑt legare. R. ꝙ solū illi qui ꝑt testari. ff. de le. j. l. ij. et qui possunt testari. vide. j. testamentū. ff. i. Legatū enī relinqui nō ꝑt nisi in testamēto vel codicillo. Vnde testari. codicillari et legare ad hoc equipollent vt qui ꝑt vnū possit et reliquū. ff. de iure codicil. l. diui. ff. codicillos is domū. Fallit hoc in legatis ad pias causas. vt. j. legatū. ij. ff. vij.

¶ Cui ꝑt legari. R. ꝙ regulariter illi soli qui ꝑt heres instituī. et qui pōt instituī. vide. s. heres. ff. xxv. et ꝙ sit persona certa. aliter nō valet. l. vulgo. ff. ō statu hominū. Fallit tū hoc in aliquibus casibus. de quibus in. ff. sequentib⁹ et legatū. ij. ff. ij.

¶ Sed num q̄d pater possit legare filijs spurijs rone alimentor. vel relinquere dotes filiabus spurijs. cū dos succedat loco alimentor qui tū spurij non pūt instituī heredes. R. ꝙ sic. scōm Bar. in auth. ex ꝓplexu. C. de ince. nup. vide. s. Filius. ff. iij.

¶ Otrū fratribus minoribꝰ possit legari. R. ꝙ sic. cle. exiui. de ver. sig. ff. cupietes. dummō nō sit valor hereditatis vel tuta eius ps q̄ ꝑsumatur fieri in mō et forma legati fraudulenter ꝑ successione hereditatis de qua non sunt capaces.

¶ Otrū cū legat̄ fratribꝰ mendicantibus anniuersariū ꝓpetuū liceat eis recipere. R. scōm Pe. de pac. in epla ad magistrū ordi. ꝓdicatorum. ꝙ sic. recipiendo gratis et petēdo ex iudicium. qz hoc nō est habere redditus. sed in iudicio petere ea tanq̄ redditus sibi debitos est ꝺ possessionē eor. Jdē dicit de censibꝰ annuis ac etiā de redditibꝰ fratrū ad vitā. Farinerius ordinis minor generalis in cōsti. dicit ꝙ nō bz fratribꝰ inducere aliquē ad talia legata facienda ꝙ si facta fuerint in iudicio nō petāt. q̄si tacite innuat qō dicit petrus. ꝙ ex iudicio peti pōt ꝑ modū elemosyne. Nec ob. qō dicūt alij

nō licere, nisi qñ dans sciret nō teneri se ad talia danda ⁊ tu ex tua liberalitate dat, qz licz in cōscientia ille teneat sm qđ infra dico, et ꝓpterea det, nihilomin⁹ fratres ea petere pñt extra iudiciū ꝑ modū elemosyne, sicut licet petere elemosynā ab illo q̄ habet vltra necessitatē sui status, q̄ q̄uis ipe teneat facere elemosynā nō tn ꝑ hoc tequit qđ frater minoz nō possit ab eo petere. Ad duerte tn qđ annuos reddit⁹ ad modicū tps, s. decē annoz legatos pñt petere mēdicantes i iudicio exceptis fratrib⁹ minoz ib⁹ q̄ lz de talib⁹ sint capaces nō tn pñt i iudicio talia ꝑ se petere, vt in. d. cle. exiui. §. verū. de ver. sig. Sitr sunt capaces annui reddit⁹ etiā in ꝑpetuū qñ est ad certū vsum diuini cultus, puta vinū ꝑ missis, frumentuz ꝑ hostijs fiendis et hmōi sm do. Lar. in. d. §. et Fede. de se. sec⁹ ꝑ victu et vestitu.

6 ¶ Vtrū q̄s possit legare ecclesie cōstruende. R. Pa. in. c. nos quidē. de testa. qđ sic. lz nō donare, qz nō valet donatio. c. abbate sane. de rei udi. li. vi. Rō diuersitatis ponit a Bar. in. l. seruos ad custodiā. ff. de ali. et cib. le. qz donatio requirit ꝑsonā et scīam. iō absenti nō ꝑt donari. l. absenti. ff. de dona. c. si tibi abñti. de ꝓben. li. vi. et etiam incerte ꝑsone ꝑt legari dūmō ex euētu possit certificari. l. cū pater. §. surdo. ff. de le. ij. sec⁹ si certificari nō posset euentu qz nō posset ei legari. vt no. glo. d. c. nos.

7 ¶ Vtz legatū factū ecclesie sancte Marie cū plures sint sit nullū. R. Pa. in. c. indicante. de testa. qđ nō, sed dabitur ecclesie parrochiali si sic noīatur. vel pauperi q̄ tale hz nomē. Glo. vero in. d. c. nos quidē. dicit qđ si nulla ecclesia sancte Marie sit in loco dabit ecclesie cathedrali. vt no. in glo. ꝓfati. c. indicante. facit. l. q̄ cōditio. ff. de cōdi. et demō. vbi si testator mandauit aliq̄d fieri in foro et nō dixit in q̄ intelligitur de foro illi⁹ municipij vbi habitat. ⁊ hoc de auctē epi ⁊ executoris. similiter qñ legat ecclesie fiende et nō dicit de loco eps et executor prouidebūt de loco vbi debeat fieri. et hoc fauore pie cāe nisi aliter ꝑstet de mēte testatoris

8 ¶ Quid si legatari⁹ moritur, ante cōditionis euentū. R. Pa. in. d. c. nos quidē. qđ aut legatum est factū ꝑsone intuitu seu cōtemplatione anime, puta, qz alie ꝑsone fuisset relictur⁹, tūc deficiente illa persona debet cōuerti relictum ad aliū pium vsum vt voluntas defuncti in effectu impleat. sicut dicimus in legato facto ad aliquid faciendū in ciuitate ꝓpter ꝑpetuā memoriam defuncti. qđ alibi fiet si in loco vbi ordinauerat fieri nō possit. vt. l. legatū. ff. de vsu, fruc. lega. Si vero relictū fuit cōtemplatōe ꝑsone vel collegij certi nō habito respectu ad piam causam tunc deficiente legatario expirat legatū ⁊ remanet apud gravatū. vt in. l. pater. §. tuschulanus. ff. de le. ij. C. de cadu. tol. l. vnica. §. si aūt aliq̄d sub ꝓditione. Si aūt dubitat an habuerit respectū ad animā vel ad ꝑsonā. tunc in dubio fauore religionis debemus ꝑsumere. qđ ad piā causam reliquerit. ar. l. sunt ꝑsone. ff. de reli. et sumpti. fune. Et hic no. et lequitur Bar. in. d. §. tuschulanus. Et hec deputatio ad aliū vsuz piū debet fieri de ꝑsensu epi et heredis simul. d. l. legatū. et no. in cle. qz cōtingit. de reli. domi. et facit ad quēstionē legati facti puelle ꝑ ea maritanda que morit an fit dandū alteri. qz si factū est intuitu ꝑsone. puta quia seruiuit et hmōi nō habitur alteri. Si vero intuitu aīe sic dabit alteri ⁊ sic de quocūq̄ legato qđ nō ꝑt cōsequi suū effectū. qđ no.

9 ¶ Vtrū legatū factū duobus re cōiunctis si vn⁹ repudiat, vl moriat viuo testatore, vel deportet ⁊ hmōi, accrescat alteri. R. Pe. d. pen. tractatu de canonica portōne epi. qđ sic. l. re cōiuncti. ff. de le. ij. et. l. vnica. §. bis ita. C. de cadu. tol. nō aūt accrescit cōiunctis cognatione legali. l. mulieri et titio. ff. de cōdi. et demon. et dicunt verbis et re cōiunctis, puta, qñ stichus legat petro et martino re tantū cū diuisim, puta, lego petro stichū meū. Item lego martino stichū meū. vt insti. de le. §. si eadē res. in ter. et in glo. Item verbis et nō re qñ titio ⁊ seyo lego fundū equis portionib⁹. et ꝑferat cōiunctus verbis et re alijs cōiunctis re tm̄. Sz an ꝙiunctus verbis tm̄ ꝑferat ꝙiunctis re tm̄ ē opi. diuersa sz dic qđ eqliter veniūt. vt no. i. d. l. re ꝙiuncti.

10 ¶ Quid de legato facto ab aliq̄ alicui ecclesie sub cōditione. s. si ibi sepeliat qui legās moriē excōicatus ⁊ nō sepelit ibi. R. Bar. post Dy. in. l. miles. §. re an. ff. de adul. qđ nihilomin⁹ soluetur legatū ecclesie. cū facto legantis et eius culpa acciderit. et sequit Bal. in. l. si q̄s ad declinandū. C. de epi. et cle. et. l. i. C. de bis q̄ pene no. facit tex. no. in. l. nulli. C. de epi. et cleri. Rō. qz in legato ad pias causas attendit⁹ duplex fauor. s. legātis et cui legat. lz ergo nō notorio peccatore cesset fauor aīe eius nō tn cessat fauor ecclesie cui reliquit. Item quia illa cōditio est impossibilis. et ideo nō viciat legatū. l. obtinuit. ff. de cōdi. et demō.

¶ Quid si legatur alicui aliq̄d sub cōditione si habuerit liberos vtrū si ingredit religionez debeat habere. dic qđ sic. vt. s. dixi. Heres. §. rūj. cum se.

12 ¶ Si titio pecunia legata fuerit et eius fideicõmissum sit vt alienũ seruũ manumitteret, nec dñs eum vendere velit nihilominus legatũ capiet, quia per eũ non stat quo minus fideicommissum p̃stet. Nam et si seruus mortuus esset a legato non submoueretur. l. si titio. ff. de lega. i.

13 ¶ Si in singulos annos aliquid alicui legatũ sit plura sunt legata et p̃imi anni erit purũ. sequentiũ cõditionale. s. si viuat, et ideo eo mortuo nõ transmittetur ad heredem. l. si in singulos. ff. de annuis legatis.

14 ¶ Quidã testamentũ faciens legauit filie sue nupte. x. ducatos p̃ quolibet anno p̃o vestimẽtis vt induat se, que filia stetit p̃ quattuor annos q̃ nõ induit se, nec a fratribus pecuniam ipam petijt. Querit an possit petere pecuniaz p̃teritoz annorũ. R. q̃ nõ. ar. l. quidã p̃dia. ff. de vsufruc. lega.

15 ¶ Quid si legatarius moritur ante legantẽ. R. q̃ deficit legatũ. et remanebit heredib⁹ legantis, secus si moreretur post mortẽ testantis sed anteq̃ heres adiuisset hereditatẽ. q̃ tunc debetur heredibus legatarij. l. vnica. §. sed vt manifestetur. C. de cadu. tollen.

16 ¶ Dtrũ legatũ factum episcopo p̃sumet̃ factum cõtemplatione ecclesie. R. Pa. in. c. requisisti. de testa. q̃ in dubio ad cõiecturas est recurrendũ. vt si est factũ ei a psona cõiuncta nõ p̃sumatur. cuius dixerit. relinquo hec episcopo. Similiter si diceret. relinquo dño Johanni nõ expresso episcopo, et sic erit suũ. et succedunt p̃pinqui ab intestato. c. quia nos. de testa. Si vero ab extraneo legetur sic p̃sumitur factum cõtemplatione ecclesie. Idem dic p̃ posa de quocũq̃ habente administrationem seu p̃lationez in ecclesia. Et no. q̃ extraneus hic accipitur qui nõ est ei cõiunctus in quarto gradu affinitatis vel cõsanguinitatis. vt est tex. in auẽ. licentiã. C. de epi. et cleri. et in auẽ. de ecclesi. titu. §. interdicimus. Idẽ glo. xij. q. iij. c. i. et est cõmunis opi. cui aliq̃ aliter teneant. vt. s. Clericus. xiij. §. v.

17 ¶ Cuius cõtemplatione p̃sumetur legatum factũ non habenti administrationẽ in ecclesia qui tñ est ecclesiasticus. R. Pa. in. d. c. requisisti q̃ in dubio p̃sumetur factũ intuitu persone, si talis potest habere p̃prium. Si vero non potest habere p̃prium. puta. quia religiosus, sic p̃sumitur factuz intuitu monasterij seu ecclesie. facit. l. deo nobis. C. de episco. et cleri. c. vnico. xviij. q. i. Et sic quãdo factum est intuitu ecclesie nõ poterit disponere nisi sicut de aliis rebus ecclesie. quod no.

¶ Dtrũ legatũ factum filiofamilias in dubio p̃sumatur factũ intuitu patris. R. Pa. in. c. Raynutius. de testa. Bar. in. l. cũ aliquis. C. de iure delibe. dicit q̃ si sit p̃ista verba. lego filio Martini. nõ intelligitur p̃templatione patris maxime si exp̃imatur nomẽ filij. puta. titio filio martini. et noiatio patris intelligit̃ facta causa demonstratõis. Nec ob. d. l. cum aliquis. quia loquitur in seruo q̃ exp̃imit̃ qualitas que si esset vera de iure acquireret̃ dño legatum. et sic videtur cõtemplatione dñi factũ sed secus in filios. quia filiatio nõ facit relictũ acquiri patri. q̃ posset eẽ emancipatus. et maxime hodie cũ in aduenticijs acquirat̃ filijs p̃prietas. sed si fieret de patre mentio. et de patria potestate. idem esset sicut de seruo. sed de hoc dubitat Pa. quia filiationis qualitas nõ impedit p̃prietatẽ acquiri filio. et ideo videt̃ q̃ solũ vsufructus acquirat̃ patri. 18

¶ Dtrũ legatum factũ canonicis omnibus talis ecclesie etiam si exp̃imantur nomina p̃sumatur ecclesie cõtemplatione factum. R. dñs Petrus vbi. s. q̃ sic p̃. l. ciuibus. ff. de re. du. vbi dicit tex. ciuibus ciuitatis legatum vel fideicommissum datum ciuitati relictũ videtur quod verum est scõm glo. nisi sit datum vt singulis. quia nõ acquiritur ciuitati. sed ipis ciuibus. Facit. l. annua. §. a titia. ff. de annuis leg. Secus si vni non habenti administrationẽ vel p̃lationem qui est simplex canonicus. quia sibi acquiretur non ecclesie vt diri. et hoc verum nisi p̃bareť q̃ intuitu ecclesie legatũ fuit vel nisi legatarius fraudem adhibuit. d. c. requisisti. in fi. Facit. l. nonnũq̃. ff. ad trebel. 19 20

¶ Dtrũ cũ legatarius nõ potest vti legato nisi respectu ecclesie. puta. legat quis iter p̃ fundum suũ clerico quo vadat ad ecclesiã intelligatur p̃templatione ecclesie in dubio. R. Pe. vbi. s. q̃ sic. et sic acquirit̃ ecclesie. et ita intelligitur qõ no. glo. in. l. nõ plures. C. de sa. sanc. eccle. ne legatum sit inutile. vide quod no. doc. in. l. i. C. de sa. san. ec 21

¶ Quid si quis leget sic. lego Petro et filijs eius possessionem vel aliud. R. q̃ Petrus habebit medietatem. et filij eius aliam medietatem cõsequenter. ff. de vsufru. accre. l. si quis titio. et de testa. c. Raynaldus. in glo. vnde non refert in hoc casu siue legetur titio q̃ mentio vel titio cũ mentio. vt in dicta. l. si quis titio qõ no. 22

¶ Quid potest legari. Respon. q̃ res testatoris q̃ res heredis nec refert an sciuerit vel ignorauerit esse suam vel heredis. vt insti. de lega.

§.si quis rem suam.

23 ¶ Sed nunquid res aliena a testatore possit legari. R. q sic. si sciebat testator esse alienã. et heres tenet eã emere ꝛ pstare. vel extimationẽ soluere si talis sit que extimari possit. vt insti. de le. §. nõ solum. et §. quod autẽ. cum tali distinctione q aut res que legatur erat testatori pignorata. et sic in ea habet ius solũ. ꝛ tunc nõ presumitur nisi legatum illud ius esse in eo qõ in eo habebat. et sic non dabitur extimatio. vt in. l. serui electione. ff. de le. i. ¶ Aut res legata erat res testatori cõmunis simul et alteri. et sic intelligit solũ legasse partẽ suã. nisi dixisset totam talẽ rem. quia sic extimatio debetur. vt no. Bar. in. l. cum alienã. C. de leg. ¶ Aut res oĩno est aliena. et tunc si est heredis debetur res omnino. tex. est in. l. vnum ex familia. §. si rem. ff. de le. ij. ¶ Si vero non est heredis sed alterius. et si scienter legauit debet extimatio. d. l. cũ alienam. dummõ sit talis cuius cõmertium haberi possit. alꝰ esset inutile legatus. puta. si legat res sacra vel principis. l. apud iulianũ. ff. de le. i. ¶ Si vero legat ignorãter et cõiuncte psone cui alꝰ fuisset relictumꝰ si sciuisset esse etiã alienã debet extimatio. d. l. cũ alienã. et Bal. in. l. i. C. de sa. san. ec. tenet ecclesiã esse cõiunctã psonã cũ sit mẽ oĩm fideliũ. xij. q. ij. q abstulerit Sed Pa. in. c. filius noster. de testa. nõ tenet q ecclesia hic habeat piunctam psonam. sed soluꝫ cõiunctus ex sanguine. vt in. c. nonnulli. de rescrip. et qõ debeat piuncte psone intelligit qñ errat generaliꝫ. sꝫ qñ errat ex cã specifica. puta qꝛ credebat suã ex emptõe facta a pupillo q nõ valebat. tũc viciat legatũ in totũ etiã factũ cõiuncte psone. vt no. in. d. l. cũ alienã.

24 ¶ Sed nunqd qõ pdictũ est in qstione pceden ti habebit locũ in foro canonico ꝛ aie. R. Pa. in. c. filius. d testa. dicit q cõis opinio tꝫ q sic. sed ipse credit q nõ habeat locum in cõscia. rõ qꝛ in. d. c. filiꝰ noster. dꝛ qꝛ lege dei viuimꝰ non legibus videt annuere hoc esse pꝛa legẽ dei. et ideo nullus subiectus obedientie iuris canonici poterit hanc dispositionẽ legis obseruare ꝛ etiã in repetitõe. c. cũ esses. de testa. ita tenet rõ qꝛ dispositio qlibet dꝫ attendi fm rõem certã. c. intelligentia. de verbo. sig. et ideo ptꝫ p. d. c. filius. q est differẽtia in hoc inter ius ciuile et canonicũ. et q dispositio. c. filiꝰ. astringit oẽs qs astringit ius canonicũ. Ego admitterẽ dictum suũ qñ heres nimis grauaretur. qꝛ sic nõ videret fuisse de mente defuncti sed esse errore decepti. sed quãdo cõstaret de mente defuncti puta. quia sciebat dispositionẽ iuris ciuilis. sic credo etiã in cõscientia habeat locũ. qꝛ perinde est ac si legasset rem illã si emi posset vel taltem extimationẽ.

¶ Vtrũ legata domo debeat oꝛtus. R. Pa. 25
in. c. Raynutius. de testa. q si oꝛtꝰ coheret domui sic debet. ff. si serui. ven. l. testatrix. et. ff. de ac. emp. ꝛ vendi. l. si creditoꝛ. in fi. qõ limitoverũ qñ eadẽ ianua claudit domũ et oꝛtũ. secus si sic non coheret. quia non debetur. Et sic intellige glo. in. c. fi. xij. q. ij. et Pa. vbi. s. in. d. c. filius.

¶ Vtrũ legatis aliquibus rebus. et postea vẽ 26
ditis per testatorẽ teneat heres. R. q sic. nisi vendendo testator habuerit aĩm adimendi legatũ. insti. de lega. §. si rem suã. et in dubio pꝛ babit heres saltẽ p quattuoꝛ testes voluntatẽ defuncti mutatã. vt ĩ glo. d. §. si rem suã. Idẽ dic si rem legatã pignoꝛi tradidit q nisi habuerit aĩm adimendi legatũ tenet heres eã luere. et legatario tradere. vt insti. de le. §. sed ꝛ si rẽ. in tex. et in glo. In conscientia credo verũ qñ testatoꝛ in mortẽ noluit mutare testamentum. secus si mortẽ pꝛuentꝰ nõ potuit in vltimo aliqd disponere. qꝛ tunc pꝛsumeret q animo adimendi legatũ alienauerit.

¶ Vtrũ legatũ quo mihi liceat cedere lapides 27
in solo testatoris trãseat ad meos heredes. R q nõ. tex. est in. l. apud iulianũ. §. si quis. ff. de le. i. rõ fm glo. qꝛ est ius pꝛsonale.

28 ¶ Vtrũ possit legari qõ nondũ est in rerũ natura. R. q sic. dummõ sit futurũ. vt fructus futuri in tali fundo. aut qõ nascet ex ancilla ꝛ huiusmodi. insti. de le. §. ea quoq res.

¶ Vtrũ iura ac. et seruitutes ꝛ hmõi incoꝛpo 29
ralia possint legari. R. q sic. nisi viuens testatoꝛ debitũ exegerit vel remiserit et in dubio pꝛsumitur legatũ voluisse adimere erigẽdo vel remittẽdo. insti. de lega. §. cũ autẽ. in tex. ꝛ ĩ glo.

30 ¶ Vtrũ debitoꝛi possit sua liberatio legari. R q sic. insti. de lega. §. si qs debitoꝛi. nisi testatoꝛ viuus exegerit. insti. ibidẽ. §. causam.

31 ¶ Sed quero an in dubio pꝛesumet legatũ factum creditoꝛi fuisse factum animo recompensandi. R. Barto. in. l. si cuꝫ dotẽ. §. si pater. ff. so. ma. et cõiter moderni ĩ. c. officij. de testamẽtis distinguũt q aut relictũ sit per debitoꝛem necessariũ qui ex necessitate iuris tenet ad debitum. et sic pꝛesumitur animo recõpensandi factũ. vt in. d. §. si pater. vbi dicit q si pater q tenebat dotem dare filie sue legat eidẽ aliqd ĩ testamento q illa nõ poterit petere legatũ et dotẽ. quia videt legasse animo cõpensandi cũ dote debita. Aut legatũ fit per debitoꝛẽ volũ-

tarium.puta.quia ex sua volũtate obligauit se ad debitũ.et sic in dubio nõ p̃sumit factum animo recõpensandi.nisi sit exp̃essum vt ꝓbatur in.l.vnica.§.sciendum.C.de rei vx.ac.vbi habetur ꝙ maritus qui tenet restituere dotẽ vxori post mortem legauit aliquid simpliciter vxori poterit vxor vtrũq; petere. Similit dic de legato facto cuicunq; creditori a debitore. ad hoc.C.de here.instit.l.si cõpensandi.ff.de lega.i.l.lucius.in p̃in.et.ff.de lega.ij.l.vlti.§ penulti.

32 ¶Vtrũ per suggestionẽ sollicitudinẽ.vel importunitatẽ faciens adimere legatũ factũ alicui.et faciẽs sibi relinqui teneatur. Ric. domi. Bar.cepola in suis cautelis ꝙ tenetur actione de dolo.vel in factũ subsidiaria ei cui adempt̃um est.vel cui nõ est relictũ ex sollicitudine eius.ff.ō doli excep.l.i.no. Ang.in.l.fi.C.si ꝙs aliquẽ testa.p̃hibi. Facit.l.i.et ibi no.C.de pe. bo.subla.li.x. Sed melius dic vt.j. Restitutio p̃imo.in verbo impediens.

33 ¶Quid valet vxori legatus quo legat ei dos sua. Ric.ꝙ valet.q; plenior ẽ actio ex legato ꝙ ex dote.instit.de lega.§.sed si vxori.q; sicut dicit ibi glo.legatũ statum debet.dos vero si cõsistat in mobilibus debet post annũ solũ. Itẽ valet q; nõ habebit ꝓbare dotem talis ꝙnti tatis si exp̃imat.alꝫs sic.C.de fal.cau.l.iij.

4 ¶Quero quid debeat qñ legatum fit in genere. Ric.ꝙ si illud genus est generalissimum. sic nullũ est legatũ. Exemplũ.si diceret.lego substantiam vel rem. Si vero genus est subalternum.vel lego animal.corpus.et hmõi.sic simpliciter nullus est.quia dando muscam liberaretur. Si vero genus est insertus.puta.quia est species specialissima.tunc aut res eius generis habz certos fines a natura designatos.vt bos equus et hmõi.aut habet fines ex sola distinctione hominis.vt fundus.vt.ff.de leg.i.l. qd in rerũ.§.fi. Aut facto hominis.vt domus vel fundus.quod per factũ hominis de duob9 fit vnũ diruendo parietẽ et hmõi.vt.ff.cõmunia p̃dio.l.si quis duas.§.i. Si loquimur de p̃imo.sic fuit varia opinio sed placz mihi opinio Jo.quã sequit Accur.in.l.legato generaliter.ff.de lega.i.s.ꝙ aut testator quos relict seruos vel boues in certos q de incertis sunt in suo patrimonio.q tunc eligit legatarius.vt instit.de lega.§.si generaliter.dum tamen nõ eligat optimũ.d.l.legato. Aut nõ sunt in suo patrimonio.et sic electio erit heredis.vt.ff.de tritico le.l.iij.in principio'et.l.iiij. Similiter vbi testator de certis seruis sensit incertum. puta.quia legauit vnum de seruis suis.sic electio erit legatarij.l.qui duos.ff.de le.i. Si vero loquimur de secundo.sic nõ valet.q; videt derisorium.quia heres p̃standō funduz vnius digiti vel vnguis liberaretur.d.l.cum in rerũ.§. si quis autẽ. Si vero loquimur de tercio. tunc aut legãs domũ in genere relinquit domos aliquas.aut non.si sic.electio erit legatarij. Si nõ legatũ erit derisoriuz.ff.de le.i.si domus in principio. Aduerte tamẽ ꝙ quãdo electio datur heredi in rebus legatis in genere. et illud genus est talis qualitatis ꝙ in ipo sunt quedã que nihil valẽt.et magis expedit nõ hãe ꝙ habere.tunc nõ ꝓt talia dare.sed debet dare mediocrem.vt in.d.l.legato.et.C.ō dona.l. si ꝙs argentũ.§.i.et.C.cõmunia.de lega.l.fi.§.i. Si vero sumus extra talia.tũc poterit heres dare minimũ in tali genere.l.si ita scriptũ sit. in fi. et.l.apud iulianũ.§.seyo.ff.de le.i.ff.de re.iu. l.semper in obscuris.ff.de ver.obli.l. si ita stipulatus. Fallit hoc in legatis ad pias causas. quia debetur id quod ẽ melius fauore pie cause.vel saltez mediocre.puta.legatũ est vas dabitur argenteum inter auruz et auricalcum seu eneum. Ita habet q no.in.l.titia.§.seya.ff.de au.et arg.le.ex qua Bar.ibidem dicit ꝙ si legatur calix intelligit argenteus.si planeta intelligitur de serico.et similibus.

¶Quid si ꝙs legauit quattuor lagenas olei 35
que sunt in tali vase.q; non sunt nisi due.vel de pecunia que est in tali capsa legat vni.xxx.alij xx.alij.x.et nõ sunt nisi.xxx. Ric.ꝙ solum debet quod inuenitur.l.si quis testamento.ff.de le.i. et vnicuiq; p̃ rata defalcabitu r.puta ille cui xxx.legauerat non habebit nisi.xv. cui.xx.x. et cui.x.v.debebũtur.vt ibi ōr. Facit.l.cuz certus numerus.ff.de tritico vi.q ole.le.q de lagenis est casus in.l.si quis seruũ.§.si quis.ff.de lega. secundũ.

¶Quid si testator errat in nomine. Ric.ꝙ non officit dummodo constet de quo sensit.l.si in nomine.C.de testa. Facit.ff.de le.i.l.iiij.q instit. de lega.§.ꝙ si aliud. Similiter falsa demõstratio non officit.puta cum dicit.lego seruũ meuz quem emi a ticio.cum tamen sit emptus a diuo dummodo constet de seruo. Instit.de lega.§. si quis in nomine. Similiter falsa causa nõ viciat legatum.vt si dicit.lego tale quid. Petro qr fecit mihi tale seruitiũ:cum tamen nõ fecerit.instit.de lega.§.longe.secu9 si conditionaliter vt ibidem.

¶Vtrum legans ancillam Bertam.q postea 7
vendens eam emit aliam cui nomen Bertæ

imponit. an debeat ista secūda. R. q sic. ff. de cōdi. et demō. l. filie sue. §. titia vx.

38 ¶ Vtrum legans mihi omnia sua mobilia intelligant omnes fructus etiā. R. q sic oēs qui tpe mortis testatoris erant a solo separati. ff. de re. ven. l. fructus. Sed nō habebo ex lati legato noīa debitoꝝ suorum. nisi aliter cōstet de mēte. quia noīa debitoꝝ. nec sunt mobilia nec immobilia. sed in. iij. specie. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. in venditione. Itē qꝛ nō est nostrum qd nobis debet. sed tm̄ illud qd possumus vendicare. ff. de au. et argē. le. l. ij. Sz tu de hoc dic vt. s. alienatio. §. viij. et idem dic de lignis et lapidibus ad edificiū preparatis q nō veniunt. ar. ff. de le. iij. l. ligni appellatio. §. fi. Idē in lecto legato venit ornamentū eius. vt in. d. l. librorū. §. fi. eo. ti.

39 ¶ Vtrū legatis vestibus vxori. veniāt aurea vel argentea ornamenta dictarū vestiū videt q nō. quia accessoria preciosiora suo principali nō accedunt. Lud. de ro. in no. tenet q veniant etiā p̄ciosiora. et accedant principali. vt. l. et si nō sunt. §. pueniamus. ff. de au. et arg. le. et Bar. in. l. cum aurū. ff. de au. et arg. le. et dicit glo. falsam in. l. ij. ff. de pecu. le. que vult q accessiones p̄ciosiores nō extinguātur destructo principali.

40 ¶ Quid si legat centū titio si voluerit. R. q nō transibit ad heredē titij. si titius nō expresserit se velle. l. si ita legatū sit. §. illi si volet. ff. de le. i.

41 ¶ Quid si habens lancē maximā. minorē. et minimā legat lancē minorē. R. q debetur medie magnitudinis. si aliud non appareat. ff. de au. et ar. le. l. qui lancem.

42 ¶ Item si legat cyrographū. intelligitur legasse actiones in eo contentas. l. qui cyrographum. ff. de le. iij.

43 ¶ Vtrū testator qui legauit vni fundū. alij vsufructū fundi. debeat intelligi legasse vnicuiq; ipsorum dimidium vsusfructus dicti fundi. R. Lud. de ro. in no. q sic. l. si alij. ff. de vsufru. lega. secus in iudicis sententia. vt. l. et puto. §. i. ff. famil. hercis. quod verū est si aliud de mente nō cōstet.

44 ¶ Vtrū si legans sic dicit. lego centū Titio. et si illos pderet iterū relinquo ei alios centū. eius heres teneatur plusq; semel restituere. R. q nō nisi semel. ff. de le. iij. l. fideicommissa. §. si quis decem.

45 ¶ Si legatur alicui vsusfructus sub certo tpe. puta. vsquequo talis puenerit ad. xx. annos q̄uis talis moriat. nihilominus vsusfructus durat vsq; ad tēpus. xx. annoꝝ secus si moriatur vsufructuarius añ. xx. annos. quia expirat. Si vero legat sub incerta cōditione. puta donec talis fuerit furiosus vel remanserit ꝛ hmōi. quorū euentus incertus est si conditio euenerit expirat. Si aūt moriat in furore nihilominꝰ durabit vsq; ad vitam vsufructuarij. l. ambiguitatem. C. de vsufruc.

¶ Quid habebit ille cui relinquitur victus et vestitus. siue alimenta. quod idem est. R. ñ. debet habere cibum. potum. vestimenta. lectum. habitationem. ꝛ ea sine quibus viuere nō posset. ff. de ali. ꝛ ciba. le. l. legatus. ff. de verb. sig. l. victus. non tamen ea que ad disciplinaz pertinent. d. l. legatus. 44

¶ Quid si dicit. relinquo q vxor mea sit dña. ꝛ vsufructuaria omnium bonorum meorum. R. ñ. q per hoc quod dicit dominam habebit gubernatōnem domus ꝛ famalie. ꝛ eius curā p hoc q dicit vsufructuariā habebit victum ꝛ vestitum. Similiter si diceretur relinquo eam dominam ꝛ dominatricem bonorum meorum. intelligitur q sm qualitatē patrimonij honorifice habeat sua necessaria et sit gubernatrix domus ꝛ sic sapientes ꝛ cōmunis vsus interpretantur. vt no. glo. in aut. hoc locum habet. C. Si secūdo nup. Et sic fecit Dauid cū dicit de eo cōstituit eum dominū domus sue. i. rectorem ꝛ sic ponitur in greco qd est. ff. man. l. creditor. §. lucius. Dominus tamen Bertho. cepola in tractatu suo de seruitutibus dicit verū sola alimenta fore relicta per illa verba dñam ꝛ vsufructuariā si filij sunt instituti. secus si extranei vt ē glo. in. d. aut. hoc locuz. ꝛ ibi p oēs ꝛ bar. in. l. titia. cū testamento. §. si. ff. de le. ij. ꝛ bal in. l. vnica. C. de indic. vi. quod intellige superstantibus filijs. secus si morerentur filij viua matre. quia tūc efficeretur ꝓprietaria vt no. singulariter bar. p tex. in. l. sicut in annos. ff. quibus modis vsuf. amit. 47

¶ Quid si dicit lego vsumfructum omniū bonoꝝ meoꝝ vxori mee. vel relinquo vxorem meam vsufructuariam. R. q insolidum habebit vsumfructum omniū bonorū. ita q poterit facere de illis quicquid placuerit. etiam si essent vltra quantitatem alimentorum. vt. ff. de vsu. le. l. vxori mee. nisi filios haberet ī quo casu filij haberent saltem legitimam partem in vsufructu sm dominum Odofre. sicut ipse notat in auten. nouissima. C. de inoffi. testa. que limitat. d. l. vxori. quo ad filios. sed non quo ad extraneos. 48

¶ Vtrum legās vxori sue habitationem. seu 49

vsumfructum habitationis domus sue, qd idē est. l. cum antiquitas. C. de vsufruc. Et in eodē testamēto legando dictā domū alteri ademerit dictū legatum vxoris. R. q nō. tex. est in. l. sempronio. in pn. ff. de vsufruc. vbi pbat q legato generali vsufructus vel habitationis nō derogatur per legatum specialis ipius. et ibi Bar. dicit q nō est alibi tex. p hoc.

50 ¶ Quid si dicit, relinquo titio fundum ad vsufructuandū. R. do. Bar. vbi. s. ē q est relicta pprietas. Similiter qn̄ dicit relinquo fundum ad gaudimentum per. l. pculus. ff. de vsufruc. et ibi dominus Flo. qui tamē distinguit verū si extranei sunt instituti. secus si filij dilecti. et placet in cōscientia. licet alij indistincte velint q pprietas sit relicta nō vsuffructus.

51 ¶ Quomodo potest fieri legatū. R. q potest fieri quibuscunq verbis aptis tamen et idoneis. vt si dicat. lego. do. dare. iubeo. volo. rogo. posco. opto vt des. l. ij. C. cōmunia de leg. Item potest fieri pure. vt cum dicitur. lego tali. c. et in diem. vt lego tali vsq ad pascha. Ex die. vt lego tali a pascate in antea. et sub cōditione per si. vt lego tibi. c. si filiam meā acceperis. vel per cum. vt lego tibi centum cum fueris xiiij. annorum. tunc inest cōditio hec dum completus fuerit. xiiij. annus et nō aliter. C. de lega. l. fi. Fallit tamen in libertate vt videat potius esse relicta in diem. puta. si dicit seruū meum liberuz iubeo cum filius meus erit. xxv. annorum. C. de fideicom. lib. l. cōmissoria. Et vt scias differentiam inter legatum quādo fit pure. et quando fit sub cōditione. vel in diem no. q quādo legatum fit pure statim mortuo testatore cedit legatario. vt infra. §. lvi. Quādo vero fit sub cōditione ante cōditionis euentū nō cedit legatario. et ideo si morietur ipe legatarius antequā cōditio impleat remanebit apud grauatum. et nō transmittet ad suos heredes. Limita hoc in legatis ad pias causas. vt. s. §. viij. Quando vero legatum fit in diem. tunc si dies est incertus omnino. sic legatū est cōditionale. l. dies. ff. de condi. et demon. et. l. stipulatio ista. §. inter certā. ff. de ver. obli. et. l. si dies ff. quando dies le. ce. ⁊ glo. no. in. l. seyus saturninus. ff. ad trebel. Si vero dies est certus omni certitudine. vt puta. cum legatur titio in pascha futuro. vel quādo curret. m. cccc. xc. et huiusmodi. vel dies est certus adminus in se. licz sit incertus in pprio subiecto. puta. cum relinquitur talis possessio titio quādo erit. xxv. annorum. quia istud tempus est certuz in se. quia suo cursu perire nō potest quin veniat illud tēpus sed in proprio subiecto et sub tali qualificatione bene est incertuz. quia talis potest mori anteq sit. xxv. annorum. Et tunc legatū factum tali tempore vel die cedit legatario statim a die mortis testatoris quo ad transmissionem. quia si legatarius moreretur post mortē testatoris. et ante illum diem vel tempus nihilominus legatum debebitur eius heredibus. vt ptz in. l. vnica. §. cū igit. C. de cadu. tol. Intellige nisi aliud impediat. l. si ea questio. C. de his qui. vt indi. hoc patet in. l. si cum heres. ff. quando dies le. ce. et. l. heres. in princi. ff. de condi. et demon. vbi patet q quando quis legat titio possessionem cum morietur. licz sit incertum quando morietur. tamen quia certū est q morietur. et ideo legatum est ad diem certū et sic debebitur eius heredibus. secus si legaret sic. heres dato possessionem titio cum morieris. vt sic est cōditionale. quia est in diem incertum. eo quia ignoratur quis prius sit moriturus an heres vel titius. Et ideo si titius pmorietur legatuz remanebit apud heredē grauatum Item aduerte q dictio si nō semper facit cōditionem. nam quando apponitur tempori preterito vel presenti. nō facit cōditionem. l. institutio talis. in fi. ff. de cōdi. insti. et. l. eas. in prin. ⁊. l. si ita stipulatus fuero hanc summā ff. de condi. et demon. Nec ob. l. si sic. ff. de le. i. quia improprie loquitur. Quando vero si respicit euentum futuri temporis cuius euentus est certus omni certitudine. sic nō facit cōditionem fm Bar. in. l. i. ff. de cōdi. et demon. Adē dic quādo cōditio est impossibilis. l. i. ff. de cōdi. insti. Sed quando euentus est certus an sed incertus quando vt mors. sic facit conditionē scdm Bartho. vbi. s. et glo. in. l. in omnibus. ff. de re. iur. similiter facit cōditionem quando euentus est omnino incertus. Itē dictio si aliquādo ponit p quia. l. videamus. in pn. ff. de i in litē. iurā. l. titiū et meuiū. ff. de admi. tu. aliqn̄ ponit p q̄uis. l. fi. C. de libe. et eoꝝ lib. Aliquando ponit simul cum dictōe. et sic. s. et si. et stat pro quāuis. l. i. §. nunciatio. ff. de no. ope. nū. et diffuse vide Bar. vbi. s. Dictio vero cū. aliqn̄ habet vim copule. l. illi cū illo. ff. de vsufruc. le. et sic nō facit cōditionem nisi antea appareat voluntas disponētis. l. si fuerint. §. fi. ff. de testa. ma. et. l. si ancilla. ff. de le. i. Aliquādo vero cū. est cōiunctio videlicet quando apponitur verbo preteriti. vel psentis temporis. et sic nō facit cōditionem. sed ponitur causatiue cum p quia. vel aduersatiue p q̄uis. l. demonstratio. §. i. ff. de cōdi et demō. et ibi Bar

Aliqñ reperit aduerbiñ. s. cñ pro quando q dñ quãdo apponitur verbo futuri temporis. ⁊ sic, videtur q tũc non sit differentia inter si et cñ ⁊ q vtrũq; faciat conditionẽ. l. q; pmisit. ff. de cõdi. inde. cñ multis alijs. in gl. d. l. demõstratio. ſz quia multe. l. videnť ꝓtrarie bar. ibidẽ. dicit. q ẽ triplex differẽtia. ꝑma. q; si ꝑcipaliter denotat cõditionẽ. secũdario ꝓ tpus. q; nulla est ꝯditio q; in se nõ bẽat tpus futuꝝ. Cñ ꝓ denotat ꝑncipaliť tps q; ẽ aduerbiñ tpis. secũdario ꝯditionẽ ꝓbať in. l. si titio. ff. qñ dies le. ce. Et ideo qñ ponť circa substantiã obligationis vel circa voluntatẽ q; exꝑimiť per verbñ futuri subiũctiui si ponť ꝑ si non valet sed bñ ꝑ cñ. ꝓbigẽa. Stipulatio q; fit sic. ꝑmitto tibi centũ si volueris nõ valet. secus si dicat ꝑmitto tibi centũ cñ volueris. l. cẽtesimus. ff. si. ff. de ver. ob. q; in ꝑmo cõditio ẽ exꝑssa ꝑ si. ¶ In secũda ẽ tacita ꝑ cñ. ⁊ exꝑessa nocẽt. l. nõ ñũ q;. ff. de condi. ⁊ demõ. secũda dña est. q; si legas mihi decẽ cñ petiero nõ facit ꝯditionez. l. si decem cñ petiero. ff. de ꝛbo. ob. ⁊ l. tricia. ff. de cõdi. ⁊ demõ. sed bñ si lego decẽ si petiero. vt no. in. d. l. si cñ decem. q; ꝑ si est conditio exꝑessa ꝑ. cñ. tempus ꝑncipaliter. Et ideo cuz talis temꝑis exꝑssio sapiat exactõnem de ꝑsenti sine executionẽ, nullam suspẽsionẽ inducit. l. liber homo. ff. decem. ff. dever. ob. Tercia differẽtia ẽ. q; si, sine apponať circa dispõnem sine circa executionẽ facit dispõnem conditionalẽ. l. q;bus diebus. ff. q;dã titio. ff. de condi. ⁊ demõ. Cz cñ facit dispõnem ꝯditionalẽ in vltimis volũtatibus. vt. d. ff. q;dã titio. ⁊ ibi no. secus in ꝓtractibus. sed bñ facit dispõem resoluendam sub ꝯditione. vt. ff. de in di. adiec. l. q;. ⁊ ibi bona glo. limita tñ q; cñ facit dispõnem in vltimis volũtatibus cõditionalẽ. ꝛex quãdo addicitur dispõni vltime q; ꝛcernit volũtatem disponẽdi sine dispõnem. l. si cui legeť. ff. de leg. j. nisi quãdo relinquitur cõiũcte persone. q; tũc in dubio facit diẽ. d. l. seius saturninus. ff. ad tre. sed secus quãdo dispositio concernit ꝓceptũ soluendi. sine executõnẽ. ⁊ tpus certũ saltẽ in se sicut ẽ tps certe etatis. q; tunc non facit conditionẽ. sed dilationem q; de natura, cum est facere tempus. l. his verbis. ⁊ ibi bal. C. quando di. le. ce. Aduerte etiã q; ꝛz dicatur lego tibi centum ea conditõne vt facias tale quid. quod tale legatũ non est conditionale. sed modale. l. meuia. ff. de ma. testa. ⁊ l. q;. ff. de dona. ⁊ sic verbum ea cõditione accipiť im ꝓꝛie fm bar. in. d. l. quibus diebus.

52 ¶ Vtrũ relictum in diem debeať cum fructibus intermedij temꝑis. ℟. q; si gratia legatarij fuit appositus dies. puta quia puer. sic debenť. Si vero dies fuit appositus gratia heredis. sic nõ debenť. et sic ꝛcorda. l. in fideicõmissaria. ff. ad tre. et. l. in fideicõmissi. §. cñ poliditus. ff. de vsuris. et. l. eñ. ff. de annu. leg. et ẽ glo. in. d. l. er bis verbis. 53

¶ Sed pone q; legatũ cõditionale nõ impleť nõ ex defectu legatarij. sed alio mõ. ℟. q; aut cõditio respicit factũ eius cui relinquitur solum. vt puta si manumiserit seruũ suum. et tũc si cõditio deficit per casum. quia mozit seruus mozte naturali. sic ꝓsequetur legatũ. l. que sub cõditione. §. quotiẽs. ff. de condi. insti. nisi fuerit in moza. l. pe. ff. de de cõdi. et demõ. Si vero deficit per aliũ. puta. q; fuit interfectus tunc cõtra interfectoꝛẽ lege acquiť. l. inde Nerati. §. idẽ Julianus. ff. ad. l. acquiť. Et si occisoꝛẽ nõ soluẽdo de equitate ꝛz admitti ad legatũ. l. titio. §. si. ff. de cõdi. et demõ. et. l. si. ff. de eo q; quẽ fa. erit. Si vero ꝓsistat in facto eius cui relictũ est et alterius etiã. tunc si per casum foꝛtuitum euenit ne impleat amittet legatũ. nisi fauoꝛe alimentoꝛuz. l. annua. ff. de annu. le. Si vero nõ ꝑ casum sed per factũ alterius sic non amittet. sed ipm habebit. hec distinctio ꝓbatur in. l. in testamento. ff. de cõdi. et demõ. et in l. i. C. de institu. et substitu. et est equissima. nisi aliud dicas. ¶ In aliquo casu fauoꝛe libertatis. l. cum ita legatur. ff. de cõdi. et demõ. Limita etiã illud quo dicit q; quãdo cõditio nõ impletur per factum eius verum q; legatũ deficit nisi cõditio esset inhoneſta. q; sic habeť ꝑ nõ adiecta. d. l. cum ita. 54

¶ Vtrum legatũ factũ sub cõditione. si nupserit sempꝛonio. expiret si non ei nupserit. ℟. q; sic. si honeste posset ei nubere. sed si sit indigꝰ eius nuptijs tenet legatũ licet ei non nubat. q; cõditio que perpetuã viduitatẽ inducit remittitur. sed nõ que tempoꝛalẽ et quod veni ꝓmittitur alteri ꝓhibetur. et quod in vno ꝓhibetur in ceteris permittiť. hec habentur ex. l. cum ita legatum sit. et in. l. cum tale legatum. §. meme. ff. de condi. et demon. ¶ Idem si legatum sit vt nubat scdm arbitrium sempꝛonij. quia ꝓinde est ac si nõ sit adiecta. l. filie sue. ff. de condi. et demon. 55

¶ Qua actione petunť legata. ℟. nõ solũ per actiones ꝓsonales. sed etiã per in rem et hypothecariã in res mozt̃ui. et idẽ dicĩ fideicõmissis. vt insti. vt de le. §. nẽa. et. C. cõia. de le. l. i.

¶ Quando possunt peti legata. ℟. q; nõ possunt peti. nisi adita hereditate. Nisi in lega- 56

tis ad pias causas, de quo. j. legatū. ij. §. ix. vñ scias q̄ dominiū rei legate post̄ addita ē hereditas ipo iure transit ab eo qui legauit ad legatariū recta via. ff. de fur. l. a titio. Nota glo. in. c. raynaldus. de testa. Et ideo ex tunc pertinent ad legatariū fructus rei legate. no. glo. in l. in legatis. C. ad tre. l. a titio. ff. de fur. l. legatum. la. ij. ff. de le. ij. et. l. si tibi homo. §. cū seruus. ff. de le. i. Fallit hoc q̄n legat̄ res aliena. l. eū alienā. C. de leg. et. l. nō dubiū. ff. de leg. iij. Itē in legato relicto in gene. l. apud offidiū. ff de op. leg. Idē in legato alternatiue. l. hmōi. §. si stichū. ff. de le. i. et. l. stichū. ff. de le. ij. Itē in legato facto in diē. q̄ nisi aduenīēte die nō transit. l. sempronius. ff. de vsufru. le. Itē quādo aggrauat heredē ad vendendū rem. l. vxorem. ff. de leg. iij.

57 Quo ordine capient legatarij &c. q̄ nullus ordinē obseruamus sed simul omnes equaliter tuemur. dicit ter. in. l. is cui. §. si plures. ff. vt in posses. leg.

58 Quibus modis efficitur caducū legatū &c. q̄ primo q̄n q̄ legat̄ in testamento habeb̄ pro nō scripto. et hoc cōtingit tripliciter. aut q̄ decessit legatarius quē testator viuere credidit. Aut q̄ q̄ legat̄ nō est in rerū natura. nec p̄t esse vt equus mortuus quē testator viuere credidit. aut quia rei legate nullū est cōmertium vel que alienare p̄hibentur. et vt dicit Azo. q̄ etiam si sit cōmertium sed cum grandi difficultate. vt in predijs necessarijs cesaris nō valet legatum nec extimatio etiā dabitur. vt insti. d̄ lega. §. sed si talis res. nisi voluntas testatoris appareret velle extimationē dari q̄n extimari possunt. ff. de le. i. l. si q̄s inquilinos. excipit̄ sm eundem casus quādo quis redemit hominē liberum ab hostibus. q̄ potest liberari a pignore quod tacite habeo in eo. l. senatus. ff. de le. i. Itē aduerte q̄ si cōmertiuz rei legate sit in cōmuni sed non alicui sicut damnato. tñ valebit legatū et p̄stabit talis damnatus. Si vero cōmertiū nō sit ei cui p̄stari debet. aut p̄pter eius delictū. puta. q̄ hereticus aut p̄pter secta. puta. q̄ iudeus qui nō p̄t habere mancipiū christianum. tūc nec res nec extimatio debeb̄ aut p̄pter conditionē status. vt q̄ est seruus cui milicia nō debeb̄. aut p̄pter vicium corporis. quia est claudus et legat̄ stipendiū cursoris. et sic si sciebat testator dabitur extimatio. alis nō. Item ea q̄ sunt cōiuncta edibus ne vrbs deformetur nō sunt in cōmertium. ff. de le. i. l. cetera. itē nec res sacre. secūdo dicit legatū caducū in casu caduco tripliciter. aut q̄ legatari⁹ p̄moritur q̄ testator. aut efficitur seruus pene. aut q̄ testamentū improbe inofficiosum dicit. ff. de inof. testa. l. papinianus. §. meminisse. aut etiam p̄pter graues inimicicias exortas inter legantē et legatariū. si tamē redeant ad amicicia rein tegratur legatū. sed p̄pter leues inimicicias nō efficitur caducū. vt. ff. de adi. le. l. ij. in fi. et. ff. de his qui. vt indig. l. si inimicicie. tercio dicit̄ p̄pie caducū q̄ post mortē testatoris deficit quacunq̄ rone. vt si legatarius spernat vl̄ cōditio sub qua legatū est legatū deficiat. C. de cadu. tol. l. vnica.

Item si testū factū legatū sub q̄ditōe. puta. si fecerit pontē in tali loco reddat̄ caducuz si ille cui imponit̄ p̄rius fecerat. &c. q̄ sic. p. l. cōditionū ff. de cōdi. et de. Sz tu dic q̄ q̄ ad actionē cōlequendā nō sufficit aliq̄d fieri fato. q̄ nō videt obtemperare q̄ fato facit. vt in. d. l. in fi. §. quod ad penā euitandā ñ refert qualiter ecclesia fiat. l. ea quidē. C. si manci. ita fue. alie. Et sic p̄z q̄ nō debeb̄ legatū p̄dictū. Et q̄ si fuerit ecclesiastio cōtra nō implētes legata talis nō incurreret. similiter nec aliā penā incurreret si esset apposita. Facit q̄d no. Ludo. de ro. et Bar. in. l. cuz seruus. ff. de ver. obli. et. l. forma. §. si cum ego. ff. de cen si.

Legatum. ij. ad pias causas est omne quod relinquit̄ p̄ anima. vt sentit glo. et clarius Bar. in. l. si quis titio. ff. de le. ij. Itē q̄n relinquit̄ aliquid miserabilibus personis. vt pupillis. viduis. peregrinis. pauperibus. et hmōi. auxilio p̄pio destitutis sm do. De. de peru. tracta. de canonica portione episcopi. alle. lxxvij. di. c. i. hec ei p̄sone in iudicio et extra quadā p̄rogatiua letant̄. C. q̄n impera. in ter pu. et vi. q̄ totū. et in. l. si quis ad declina. C. de epi. et cleri. et in aut. de eccle. ti. §. fi. de ver. sig. c. sup̄ quibusdā. in fi. et hoc verū de pupillis et viduis miseris. pauperibus nō diuitibus. c. ex tenore. de fo. cōpe. c. significantibus. de of. de le. Itē q̄n relinquit̄ ecclesie vl̄ alijs pijs locis. c. fi. de testamentis. et pia loca sunt hospitalia. monasteria. q̄ quelibet loca alia. in quibus senes pauperes et languide p̄sone aluntur. et alia charitatis opera exercentur. d. l. si q̄s ad declinandā. et. l. orphanotrophus ibidē. et. d. §. fi. q̄ de reli. do. c. d scenodochijs. Item sm quosdam quando relinquitur ad custodiam ciuitatis vel aliorū locorum cōmunium seu publicorum. ar. c. ij. de immunita eccle. C. de dona. l. penulti. §. ij. sed clare. l. illud. C. de sacro san. eccle. et que ibi not. Item quando relinquitur ad refectionem pontiū et via,

rñ. vt dicit glo. in l. ſ. §. ad municipium. ff. ad. l. fal. ſimiliter muroꝝ ⁊ foſſatoꝝ ciuitatũ. vel caſtroꝝ ⁊ ſimilium. ⁊ hoc ſi neceſſitas immineat alꝫ nõ. ar. l. ad inſtructiones. C. de ſa. ſanc. ec. ⁊ l. offices ꝓuinciaꝝ. ⁊ l. ad portus. C. de operibus publicis. ⁊ l. vnica. C. de quib⁹ mune. ⁊ l. penult. C. de priuil. domus aug. ⁊ c. ñ. ⁊ c. nõ minus. c. aduerſus. de imu. ec. ⁊ C. ad legẽ falci. auk. ſimiliter. Item quando legaꝫ in ornamentis eccie. ꝓ luminaribus. ꝓ fabrica eccleſie vel libris aut alĳs ad diuinũ cultum ꝓtinentibus. ſiue ſit ad tempale vel ꝓpetuũ cultũ c. fi. de teſta. Facit glo. in. d. auk. ſimilit. Item quñ relinquũtur pro redimẽdis captiuis. I. nul. C. de epi. ⁊ cle. in aũt. de ec. ti. §. ſi q̃s. Item quñ relinq̃tur ꝓ puellis maritãdis. ſm bar. ĩ. l. ff. ſo. ma. ⁊ in. l. ſi ego. in ꝓn. ff. de iure do. ⁊ in l. q. §. fi. ff. de donat. ar. c. fi. de ferĳs. vbi dicũt doc. q̃ dos ẽ pia cauſa. ⁊ ideo relictũ ꝓ dote ẽ ad piam cauſam. Item quãdo relinq̃tur ꝓ alimentis. Intelligẽ egentiũ. xĳ. q. ĳ. auꝫ. Item generaliꝫ qõ deo relinquitur ꝓ aĩa relinq̃ cenſet. d. §. ad municipiũ. Et ideo dicit q ꝓprie dicit relictũ ad pias cauſas quãdo relinquit ꝓ honore dei. vel ſanctoꝝ. vel pro ſalute anime. ſiue id reliquaꝫ eccleſĳs ſiue pauꝑibus. ſiue locis publicis. quia piũ eſt quod fit ꝓpter cultũ diuinũ ſecus ſi fieret pro honore mũdi vel pro perpetua fama. quia non dicitur pium. verũtamen in dubio preſumetur q̃ ad relictum fuerit ſupradictis. fuiſſe relictũ pro deo ⁊ ꝓ anime ſalute. ⁊ ſic legatum ad piam cauſam.

1 Sed quero. vtrũ quando relinq̃tur pro male ablatis ĩcertis dicatur ad pias cauſas. ſ. Io. an. ĩ addi. ad ſpe. ti. de inſtrumẽti edic. ꝙ ſic. ſi relinquaꝫ pauꝑibus. vel eccleſĳs. ⁊ ſimilibus. alꝫ nõ. vnde dicit. ꝙ potius conſideraꝫ cui legat. q̃ q̃re legat. l. illud. C. de ſa. ſan. ecc. vbi dicit glo. ꝙ qñ legaꝫ diuiti pro anima nõ eſt ad pias cauſas. ſecus ſi nõ diuiti. d. l. ſi q̃s titio. qõ vez ẽ quo ad ꝓſumptionẽ. ſecus q̃ ad veritatem q̃ ꝓncipaliter reſpicit intentionem.

2 Quid ſi q̃s legat centũ nõ expreſſa cã ꝓpter quã legat. nec ꝓſona cui legat. ſ. Io. an. vbi s. ꝙ illud ẽ legatũ ad pias cauſas. vt. no. Albaꝫ. in. l. ad inſtructionẽ. C. de ſa. ſanc. ec. legatũ incertũ etiã relictũ ad piũ vel publicũ vſuz vt viaꝫ ⁊ pontiũ refectio valet. vt. ff. de leg. ĳ. l. quidam in teſtamento.

3 Vtrũ relictũ conſanguineo pauperi ſit ad piã cãm. ſ. bal. in l. ſ. C. de ſa. ſan. ec. ꝙ nõ niſi dicat ꝓ aĩa. ⁊ ꝓ deo hoc facere. ⁊ facit ꝓ hoc qõ no. bar. in. d. l. ſ.

Vtrũ legata ad pias cauſas gaudeãt eode priuilegio cũ relicto eccleſie. ſ. Io. an. in. c. relatum. el. ſ. de teſta. ꝙ ſic. qz eccleſia priuilegiaꝫ ꝓpter aĩam contemplatione dei. Facit qõ no. Io. an. in. c. i. de in integrũ reſtitu. l. vi. vbi voluit. ꝙ ſicut eccleſia ꝑt petere reſtitutionẽ in integrũ. ita et alia pia loca poſſunt. 4

Vtrũ de legatis ad pias cauſas poſſit detrahi falcidia vel trebellianica. ſ. Panor. in c. Raynaldus. de teſta. cõmuniter tenetur ꝙ non. quo ad falcidiam. ſed quo ad trebellianicam. Bart. in. l. marcellus. ff. ad trebel. Bal. in. l. id quod pauperibus. C. de epiſco. ⁊ cleri. et multi alĳ tenent ꝙ nec etiã detrahatur. ſed Io. an. tenet cõtrariũ in glo. ſua. et etiã multi alĳ. vt notat Albaꝫ. in. l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſco. et cleri. Et licet prima opinio ſit magis pia. tamen ſecunda non eſt condemnanda. 5

Quot teſtes requirũtur in legatis vt valeant. vide. ſ. teſtamentũ. §. v. 6

Vtrũ legata facta ad pias cauſas ſine inſtitutione heredis valeãt. ſ. Io. in. c. indicãte. de teſta. ꝙ ſi noluit mori inteſtatus nõ valent. inſti. de le. §. ante heredis. ſed vbi quis eligit mori inteſtatus ſic valẽt. nedũ legata ad pias cauſas ſed quecũq; alia legata. et in dubio videtur voluiſſe mori inteſtatus q̃ facit talia legata. qõ ꝓbat tex. d. c. indicante. et facit qõ legitur. et no. in. l. ĳ. ff. de iure codicillo. 7

Vtrũ ex defectu teſtamẽti vicientur legata ad pias cauſas. ſ. Io. in. d. c. indicãte. ꝙ nõ. ſcõm vnam opinionẽ. vt no. ĩ. l. i. C. de ſa. ſanc. ecc. et in. l. eam quam. C. de fideicõmiſ. Facit pro hoc quod no. Bar. in dicta. l. i. et Bal. in. l. illa inſtitutio. ff. de here. inſti. qui tenẽt. ꝙ cum quis reliquit ſua reſpectu pie cauſe diſpoſitioni ticĳ q; valet. lz nõ valeat teſtamentũ q̃n heres ponitur in voluntate alterius. de quo. ſ. teſtamentũ. §. his. ratio diuerſitatis eſt. quia talis cuius arbitrio cõmittitur habet regulã iuris diuini. humani. et gentiũ. limitans eius voluntatẽ que eſt vt ꝑ omnibus deo et religioni debeantur. et ad redimenda peccata. xĳ. q. ĳ. aĩe. de pe. di. i. medicina. Et ideo aliud nõ ꝑt facere. ſed in ꝓphanis nulla eſt regula limitãs et ideo poſſet aliud velle q̃ teſtator. et ꝓterea cum voluntas teſtatoris ſit incerta. ideo eſt captatoria. id eſt adulatoria ſeu deceptoria. ſm gloſam in capitu. cum tibi. de teſta. Aduerte hic ſcõm Bartho. in ſua minorica. ꝙ aut teſtator voluit vt teſtamentum valeret iure directo teſtamẽti. et nõ aliter. et ſic teſtamentũ eſt nul- 8

lum. heres ad quē veniunt bona nō tenetur in cōscientia. aut voluit ꝙ si non iure testamenti. saltē valeret iure codicillorū et omni alio mō quo posset. Tunc ille ad quē bona peruenerūt tenetur in cōscientia implere legata defuncti. et sic est presumendū. nisi qñ testator prouidit sibi. puta aliū substituendo. vel quādo ordinauit quid fiendū. si quod ordinauerat nō habebit effectū. Facit. l. cum ꝓponas. C. de here. insti. Idem dic scdm Bar. in. l. in testamento. ff. de fideicō. liber. et Pa. in. ca. i. de succes. ab intest. ꝙ licet voluntas defuncti nō fuerit perfecta ratione publicationis. fuit tamen perfecta ratione voluntatis. vt puta. quia testamentum manu sua cōscripsit volens postea redigi in publicam formam. sed morte vel furore preuentus nō potuit. quod nihilominus heres tenetur. Idem dic si incepit facere testamentuz nec potuit complere. ꝙ legata facta valent. qꝛ nō potest negari quin sit ꝑfectus cōsensus ratione voluntatis. licz nō ratione operis. Idē Bar. in. l. cum quis. C. de iuris et facti igno. tenet ꝙ si testamentū est nulluz quia deficit voluntas defuncti. vel quādo est nullū ex preteritione heredis ignorando ꝙ eum habeat sic legata nō debētur. quod limito nisi sint talia ꝙ si etiam sciuisset se habere filiū fecisset. ar. xvij q. iiij. c. fi. sed quādo testamentū est nullū quia nō sunt testes sufficiētes. vel deficit aliqua solennitas iuris ciuilis. tunc quando cōstat heredi. de voluntate defuncti. vel per duos testes potest probari obligat̄ naturaliter iuregentiū ad implendā voluntatē defuncti. qd̄ no.

9 ¶ Quid si heres renunciet hereditati. vel nō vult adire. R. Pa. in. c. ralatum. el. j. de testi. ꝙ nihilominus legata ad pias causas valebunt. quia nō subijciuntur talibus solennitatibus iuris ciuilis.

10 ¶ Vtrum legatum ecclesie edificande seu monasterio debeat solui cuz fructibus intermedij temporis. R. Pa. in. c. nos quidē. de testa. ꝙ sic. vt cōsuluerunt Bartho. et Fran. de alber. quia tex. prefati. c. nos. dicit ꝙ relicta ecclesie cōstruende debent solui sine diminutōne. Facit pulcer textus in. l. si ita relictum. §. pegasi⁹. ff. de le. ij. vbi dicitur. ꝙ si relinquitur predium in certum diem. puta. post. x. annos. vel cum legatarius erit pubes debetur prediū cum fructibus intermedij temporis. si dies fuerit apposita fauore legatarij. sic in casu nostro dies apponitur fauore ecclesie vel monasterij. quia si fuisset cōstructa tempore testamenti legasset simpliciter et nō in diē. qd̄ bene nota.

¶ Vtrum legatum ad certum vsum possit ad alium vsum conuerti. R. Pe. de peru. vbi sup̄. Aut ipse vsus potest impleri de iure ⁊ de facto puta. quia legauit quis vt monasterium fiat in tali diocesi. episcopus est cōtentus. et sic licet de iure. de consecra. dist. prima. nemo. et nullum est impedimentum in facto. quia est pecunia et cetera necessaria. nec est qui aduerset̄. et sic potest fieri de facto. et tunc dico ꝙ non potest cōuerti in alium vsum. et iste est casus. d. ca. nos quidem. et. ff. de admi. re. ad ciui. perti. l. i. ⁊ de hoc est casus in. l. nulli. C. de episco. et cle. imo si per legatarium non impletur tale legatum redit ad heredem. et pro hoc est casus in capi. cum dilectus. de donati. Facit quod no. de cōdi. appo. c. verum. Et hec intellige vera. nisi in legatis ad pias causas. vel nisi interueniat dispensatio pape vel alterius. vt infra dicā. Aut ille vsus potest impleri de iure. sed non de facto. puta ꝓpter guerras. vel qꝛ pecunia est modica. vel nō est locus in ecclesia. vbi legatur ꝓ capella fienda et hmōi. et iste casus est in. l. legatum. ff. de admi. re. ad ciui. perti. Et in. d. c. nos quidem. ibi impleri non potest. quod verbum etiam intelligitur de impotentia facti. de rescrip. c. sciscitatus. et tunc potest fieri cōmutatio auctoritate supioris. etiam si in testamēto sit clausula ꝙ nō possit cōuerti ad aliū vsuz q̄ deputatum. ratio. quia voluntas testatoris debet interpretari scdm ius ꝯmune. vt res magis valeat q̄ pereat. c. abbate. de verbo. signi. et ideo cum de iure cōmuni possit in aliū vsum cōuerti non obstabit talis clausula. Et ex his dicit Gu. in Spe. ti. de edic. instru. in. §. nunc aliqua. ꝙ si mihi legatur vt vadam vltra mare. et nullus audet ire ꝙ cōsequar legatum. licet non vadā. dummō vadam ad similē locum. Similiter si testator legat pro labore itineris vel penitētie sibi iniuncte. vt vadā romā. et ꝓpter impedimentū nō possum ire. ꝙ cōsequor legatū. dummodo vadam ad locum similē. d. l. legatum. excipitur quod legatur pro succursu terre sancte. quia si nunc nō possum expectabit̄ tempus. et seruabitur legatū. c. magne. de voto. Ludo. de ro. in no. dicit ꝙ legatū factum ꝓ calice vel reparatōne ecclesie. si ecclesia nō habet opus. de hoc poterit per episcopum solum fieri cōuersio in alium vsum pium aut vsus potest impleri de facto sed non de iure. et tūc aut hoc est quia nō est ad aliquem finem honestū. puta. legat quis centum vt fiat ludus teatralis in ecclesia. qui est illicitus de iure. c. cum decorem. de vita et honesta. clerico. et sic legatū

inutile ē ⁊ nō fiet cōuersio. ar. eorum. qđ no. in glo. l. j. ff. de condi. insti. vel non potest fieri de iure. nō qz nō sit ad finem honestum. sed qz ius phibet. ⁊ sic fiet cōuersio in aliū vsum honestū vt est casus in. d. l. legatū. ff. de vsuf. le. ⁊ sic intellige. c. nos quidem. in verbo non potest impleri. s. de iure. Exemplum testatoz legat q̄ p̄dicatores ⁊ minores se conferant ad habitandū in suis domibus. et celebrēt ibi diuina pro salute anime sue. de iure hoc nō potest fieri. c. vnico. de excess. pl. li. vj. cle. cupientes. de pe. tñ vsus est honestus qz pro anima ⁊ laude diuina Similiter legat vt fiat ecclesia in tali loco. nō potest fieri ꝓpter ꝓuilegiū qđ habent p̄dicatores ⁊ minores ⁊ hmōi. ⁊ ideo fiet in loco congruo ⁊ honesto. facit ad supradicta qđ. s. dixi donatio. j. §. xlvij.

12 ¶ Cuius auctoritate fiet talis cōmutatō. R. do. Pe. vbi. s. q̄ si nō subest causa. puta qz p̄t de iure ⁊ de facto impleri. tūc solus papa pōt l. legatum. ff. de admi. re. ad ciui. perti. ⁊ cle. qz cōtingit. ō reli. do. Si vo subest causa legitīa / potest diocesanus etiaz si potest implere de iure ⁊ de facto. nisi testatoz ꝓuidisset quid sit fiendū de legato. vsu non impleto. qz si ꝓuidisset nō posset fieri cōmutatio. vt no. bar. in. l. liberto. §. lucius. ⁊ ibi tex. ff. de an. le. ⁊ q̄ cps ex cā legitima possit cōmutare in aliū piū vsum. Facit quod no. d. An. in. c. vez. de condi apo. vbi vult q̄ nō obstāte prohibitione testatoris ne alienēt. nihilominus potest imagis piū. vide s. donatio. j. §. lj. Idez tenet Roge. ⁊ Hugo. Item Ange. ⁊ Imo. in. l. j. ff. de consti. prin. vbi volunt q̄ iusta subsistente necessitate. p̄nt relicta ꝑ testatoreꝫ in alium vsum conuerti. vt no. bar. ꝓ illū tex. in. l. si. ff. de ope. publi. ⁊ i. d. l. legatam. Ex quibus cōclude. q̄ volūtas ⁊ legata testatoris circa pias causas. possunt sine causa etiam ꝑ papam mutari in aliū vsum piū / ⁊ p̄ēpm cā subsistente solū q̄uis aliq̄ cōiter teneant contra de episcopo. in cle. quia cōtingit quā limito quādo sine cā vult fieri cōmutatio. qz tūc ptinet ad solū papā. alis nō. Facit qđ. j. dico. §. xvij. facit pro hoc qđ dic Ludo. de ro. vt. s. no. in. §. p̄cedenti.

13 ¶ Queritur vtz in tali ꝯmutatione requirat consensus heredis grauati. Rñ. Pe. vbi. s. q̄ si nō pōt impleri de iure vel de facto req̄ritur consensus heredis grauati ⁊ ecclesie cui sit legatum. ⁊ ita loquitur. l. legatum. ff. de vsufru. le. ⁊ similiter dic quādocunq̄ ex causa legitima debet fieri cōmutatio.

14 ¶ Quid si dubitet an sit cā legitīa vt fiat cōmutatio. vel ecclesia cui legat. aut heredes nō cōsentiunt in ꝯmutatione. R. Pe. vbi. s. q̄ solus epūs poterit. C. de nup. l. i. et si ecclesia cui legatur cōsentit vt fiat cōmutatio et heredes cōtradicunt. nihilominus epūs fauebit ecclesie legatarie. fauoze volūtatis defuncti adimplende ⁊ nō heredi. et iste est casus in. d. l. legatum. Fallit hoc in legato ꝓ monasterio fiendo qđ sine cōsensu heredis nō potest cōmutari nisi fuerit negligēs. qz tunc etiam sine eius consensu potest episcopus elapso termino. d. ca. nos quidem.

¶ Qui potest suū officiū impendere vt legata 15
suum cōsequantur effectū. R. Pa. in. d. c. nos. q̄ etiā iudex secularis etiā in legatis ad pias causas. est tex. in aut. de eccle. titu. §. si q̄s edificationē. similiter tā secularis q̄ ecclesiasticus potest cōpellere vt legata soluant q̄ fiunt nō certe p̄sone. vel si certe. tamē talis est q̄ nō pōt in iudicio petere. vt sunt fratres minores. d. §. si quis. secus esset si nō ad piam causam sit legatum et certe p̄sone factū. tūc qz oportet q̄ solū ad instantiā partis cōpellat.

¶ Vtrū epūs in legatis ad pias causas possit 16
se intromittere. R. Pa. in. c. si heredes. de testa. q̄ si testatoz ꝓuidit sibi de executore nō pt nisi in defectū. vt. s. Executor. §. xi. et in. c. tua nos. de testa. et in aut. de eccle. titu. §. si quis ꝑ redemptione. Si vero testatoz nō prouidit sibi de executore. tunc in legatis ꝑ redemptione captiuoz et ꝑ alimonijs pauperū ꝓuidebit episcopus. vt in. d. §. si quis autē ꝑ re. et. l. nulli. C. de epi. et cle. Aliis aūt heres. vt in. d. c. si heredes. et. c. tua. et. c. nos. de testa. nisi in negligentiā. vt. s. executor. §. xiij.

¶ Vtrū legatum factū ꝓ cōstruendo hospita- 17
li pauperū. in quo poneretur rector ad arbitrium certi prelati possint heredes mutare in edificationē monasterij religiosoz. R. Lap. ab/bas in cle. qz cōtingit. de reli. do. vt refert do. An. in. d. c. nos quidē. q̄ Jo. an. cum quibusdam iuristis consuluit q̄ sic. cum licentia epi. etiā cōtradicente illo prelato. quia qui melius facit nō aliud. sed idem facit. c. puenit. el. ij. de iureiur. sed plus est ecclesiā religiosoz facere q̄z hospitale. Facit. c. scripture. de voto. ⁊ regula plus semper. de re. iur. li. vi. ergo ⁊c. Sed cōtra videtur. xiij. q. ij. vltima voluntas. de cele. missa. cum marthe. cum similibus. vbi patz q̄ voluntas defuncti ꝑ lege debet seruari. ergo forma mandati debet diligētissima accuratōe seruari. nec eo casu plus cōtinet in se qđ est minus vel ecōtrario. de ꝓben. cū de bñficio. li. vi.

Ad hoc. R. do. An. q̄ ista sunt ꝺa ī materia odiosa vel ābitiosa; sic restrīgibili. de ꝓben. q̄uis. li. vi. Sz opīo Jo. an. loquīt ī materia fauorabili. ⁊ maxīe aīe defuncti. ī q̄ fit plena interp̄tatio. c. cū dilect⁹. de dona. Nō veri sīmiliter p̄sumīt q̄ defunctus non ꝺixisset de monstrando sibi vsum vtiliorez. facit ad hoc quod no. Bar. in. l. fi. ff. de ope. publi.

18 ¶ De cautela dāda illi qui vult legare p aīa ⁊ timet parentes. vide infra pactum. ℣. xiiij.

Legatus est cui a papa certa patria vl puincia ꝓmittīt gubernanda ſm Boff. vn̄ gerit vices pape. ⁊ est ordinarius in prouincia. c. legatos. de officio le. li. vi.

1 ¶ Quomodo faciet fidē si requirat. R. q̄ p litteras suas. l. vnica. C. de man. prin.

2 ¶ Quot sunt spēs legatorz. R. due. Quidaz sunt īpropꝛie legati nūcij. ⁊ n̄ iudices. ⁊ sunt illi q̄ sepe mittūt a papa p ābasiata. vel ad aliqđ nudū mīsterīū exercendū. de qb⁹ di. i. ius gentiū. ⁊ xcvij. c. nobilissimus. ⁊ q̄si p totum ⁊ istos qui īpedit ꝺz tradi hostibus vt sit seruus. l. vlti. ff. de legatiōib⁹ Et ibi loquīt de legatis quoꝝūcūq̄ etiā hostiū. ⁊ ſm canōes sunt excōicādi xciij. di. si quis ita. no. glo. in. ꝺ. c. iusgentiū. Quidā sunt legati iudices q̄s papa facit ordinarios in certa puīcia. ⁊ de istis loquīt diffinitio p̄missa. ⁊ titul⁹ de officio legati. ⁊ isti sunt in triplici dīa. Primi sunt legati nati. q̄ natus in sua dignitate efficit legat⁹ pape. vt archiep̄s canturien q̄ eo ipo q archiep̄s ē legat⁹ ē pape. vt in. c. i. de officio legati. ⁊ isti dicūt legati rōe dignitatis. Scōi sunt legati de latere. vt sunt illi q̄ mittunt de curia pape. etiā si n̄ sunt cardinales. ſm glo. in. c. pe. de officio legati. Sz Pa. in. c. i. eo. ti. tz ⁊ bn̄. q̄ solū cardinales dicūt legati de latere maxime bodie. Tertij sunt legati qui nec sunt de latere. q̄ nō cardinales. nec sunt nati q̄ n̄ ī tali dignitate. ⁊ sunt illi q̄b⁹ papa ꝓmittit legatōis officiū in aliq̄ puincia vel sua vl aliena. vt. in. c. volentes. eo. ti. ⁊ tales dicunt legati rōe p̄sone nō rōe dignitatis. vt primi.

3 ¶ Ordz legati nati vel rōe p̄sone habeant iurisditionem in exemptos. R. Pa. in. ꝺ. c. i. q̄ non. ⁊ probatur in. c. i. de ꝛ. sig. li. vi.

4 ¶ Ordz possint p̄dicti legati absoluere p iniectōe manuū violēta ī eccleriasticū. R. q̄ legati nati nō possunt nec in puincia nec extra nec subditū nec extraneū. Rō ſm Pa. ī. c. pe. de officio legati. q̄ clerici ꝓderent p̄uilegiū. c si q̄s suadente xvij. q. iij. cū nullus haberet ire ad papam. p absolutiōe eo q̄ dignitas ē p petua. Intellige ſm Pa. ibidē de iniectōe a qua epi nō p̄nt absoluere. q̄ ab illa a qua epi absoluunt multo fortius ipi cū sint ordinarij Legati ꝛo rōe p̄sone p̄nt absoluere subditos exn̄tes in puincia. similiter extraneos in sua puincia delinquentes ⁊ exn̄tes. subditos ꝛo suos extra puincīā suā non p̄nt absoluere. ſm glo. ⁊ cōiter doc. in. ꝺ. c. pe. nec etiā de ꝓsensu iudicis illius puincie. ſm Pa. ibidē. sed Jo. mo. ⁊ Jo. an. quos sequīt Be. in. c. i. eo. ti. li. vi. tenent q̄ p̄nt. ⁊ magis placet hec opinio. Subditos etiā suos ⁊ in sua puincia que extra puinciam iniecerunt manum violentā in clericū ſm Jo. nō p̄nt absoluere. Sed Spec. recitat aliquos tenere q̄ possunt. ⁊ mihi plus placet. sicut p̄nt etiā eos punire de delicto extra ꝓmisso. extraneos ꝛo aliunde venientes ligatos absoluere nō p̄nt. Legati ꝛo a latere p̄nt absoluere quoscūq̄ tā in puincia eis decreta q̄ extra. tam subditos q̄ extraneos. ſm glo. ⁊ cōiter doc. in. ꝺ. c. pe. Hosti. tn̄ limitat non habere locū. cū iniuria est enormis. q̄ re seruat pape. allegat. c. si vero. c. cuz illoz. de sen. exco. cū similib⁹. Sed tu tene q̄ p̄nt. etiā in enormi. ſm Jo. an. Jura ꝛo excipientia enormē iniuriā non loquunt in legato a latere sed in alijs inferioꝛib⁹. Et hoc sequīt Archi. in. c. i. de officio le. li. vi. ⁊ cōiter doc. Fal lit hoc in duobus casib⁹. Primus q̄n̄ sunt in p̄nīa pape. Secundus q̄n̄ sunt reuocati antequa tunc absoluere non possunt.

¶ Quid p̄nt facere dicti legati. vide in. c. legatos. ō officio le. li. vi. ⁊ que non p̄nt facere habes in gl. c. q̄ translationē. de officio le. ⁊ in multis. c. li. vi. eo. ti. que omitto cuz bodie illi qui habent in vsu legati multa possint ex speciali concessione que ex eoꝝ litteris potius q̄ ex doctrina cognoscitur. 5

¶ Ordz legatus possit processuz delegati impedire. aut eius sententiaz irritare. R. q̄ nō c. studuisti. de officio le. 6

¶ Legatus an possit absoluere excōicatuz a se in sua prouincia extra prouinciā exn̄s. R. ſm Jnno. q̄ sic si non sit reuocat⁹ in foꝛo penitentiali. sed in foꝛo ꝓtentioso nō. nisi reuertatur in prouinciam. Intellige nisi egressus esset cū aīo nō redeundi. q̄ sic expirat legatio 7

¶ Quid de īpedientib⁹ legatos vel nūcios apostolicos ne exerceant eoꝝ officia. R. q̄ excōicati sunt ipo facto ⁊ terre. regna vl loca p dictoꝝ sunt interdicta tā diu q̄ diu in ꝓtumacia p̄stiterint dn̄i. c. super gentes ⁊ regna. vt 8

habeꝛ in quadã extrauagãti sub ti. de officio legati. ⁊. c. si ꝙs aũt legationem. xciij. dist.

LEgitimatio filioꝝ illegitimoꝝ quot modis fit. ff. xi. modis. Primus qñ pẽ offert eũ inter viuos seruitio curie ciuitatis ex qua est oriũdus. vel si pẽ est oriũdus de veteri roma. s. Cõstantinopoli. vel noua offerat eñ curie cuiuscũq; ciuitatis metropolis. vt ĩ sti. de nup. §. vlti. Decs qñ pẽ offert eũ impatoꝛi ⁊ fit curialis. in auẽ. quib⁹ mõis natura. effi. sui. §. si ꝙs igit. Certi⁹ qñ pẽ filiã suã naturalẽ in mẽimonio copulauerit officiali curie ciuitatis de qua ẽ oriũdus. vel si pẽ est oriundus de veteri. vel noua roma copulet officiali ciuitatis metropolis. vt. C. de na. lib. l. iij. in fi. Quart⁹ qñ nullo alio legitio exñte vẽ si existit ñ ꝺdicit ⁊ ꝓsentit. fili⁹ naturalis pẽ defuncto ꝓfert seipm curie isto mõ. vadit ad regimẽ ciuitatꝫ. ⁊ dicit vos egetis tali officiali ego offero me curie ⁊ fuire in tali officio. si curia recipit eũ erit legitim⁹. vt ĩ. d. §. si ꝙs igit. Et intellige tales filios naturales ꝙ talem oblatõez legitimatos. vt succedãt pẽi ab intestato. ñ tñ alijs cognatis ex pte pẽis nec ipi eis. vt in. d. auẽ. §. filiuz vo. Quint⁹ qñ pẽ deficiẽte ple legitia offert ꝓncipi p̃ces ꝙ filijs naturalib⁹ vt sint filij legitimi successoꝛes eꝯ sine mẽimoio. dñ tñ ꝓncep̃s p̃ces admittat. d. auẽ. §. illud tñ. Sextus qñ pẽ in testõ dicit eũ sibi velle succedere si tñ fili⁹ p⁹ mortẽ pẽis ꝓncipi supplicauerit. ⁊ testim oñderit. tũc eñ dono principis ⁊ legis heres erit legitim⁹. dñ mõ volũtatẽ pẽis sequaẽ. vt in. d. auẽ. §. si vo is qui. Septim⁹ qñ pẽ in extrema volũtate nominat filiũ ⁊ heredẽ istituit. C. d. na. lib. auẽ. itẽ si ꝙs. qõ limita fm q in casu seqñti. Octauus qñ in publico instrõ. s. scripto ꝙ notariũ. aut si eꝯ sit scriptũ ꝓpria manu cũ subscriptõe triũ testiũ filiũ naturalẽ noiauit filiũ nec adiecit naturalẽ Gz Bal. in. c. inotuit de elec. tz q oz addat suũ ẽsi dicat in sua ptãte ⁊ sic legitimũ. nec sufficeret sola noiatio fm bal. ibi Et si sunt plures filij naturales ex eadẽ matre nati lz testimoniũ tm dederit vni. tñ oẽs erũt legitimi. Et ß intellige qñ ples legitia ñ sup est fm glo. in. c. ꝙ tuas. qui fi. sunt legi. quã se quũẽ cõit doc. Nonus qñ pẽ filiũ ex ꝯcubina noiat filiũ legitimũ fm. d. Jo. in. d. c. ꝙ tuas. qõ intellige si mater talis ẽ q potuit eꝯ vxoꝛ sua qñ generauit. vt ĩ auẽ. vt lice. ma. ⁊ auie. §. ad ß. Rõ ibi ponit qz ex tali noiatõne vẽ testimoniũ phibere. q cũ mẽe legitimũ bũit vt bẽat mẽimoniũ. Ex q ꝯcludo q si mẽ vel ipse aliũ accepisset ĩ ꝓiugiũ viuẽtib⁹ ipis ñ legitimaret tal noiatio. qõ nota bñ alias sic. ⁊ si ex alia vxoꝛe bẽret filios venirẽt isti cũ illis ⁊ similit si post. Decim⁹ qñ pẽ ꝺbit mẽimoniũ cũ illa q ẽ mal filioꝝ naturaliũ ipsius pẽis. de q dic vt. s. Fili⁹. §. xi. Undecim⁹ qñ legitimaẽ ꝙ papã Jmpatoꝛẽ aut ꝓncipes q ñ bñt supioꝛẽ aut bñtes ptãtez ab eis. ⁊ de ꝓdictis vid in. c. ꝙ tuas. ꝙ docto. ibi qui fi. sunt legitimi.

¶ Utꝝ papa possit taliter legitimare vt succedãt ĩ hereditate ⁊ admittãt ad alia tpalia. ff. Ba. in. c. ꝙ venerabilẽ. q fi. sunt legi. Baria fuit opinio. sz in practica fuaẽ opiõ Bar. in auẽ. ex ꝓplexu. C. de ince. ⁊ inuti. nup. s. q nõ ꝓt in terris sibi non subiectis. maxime qñ tales sunt adulterini vel incestuosi. ⁊ ꝙ hoc est bonus tex. in. c. dicat aliquis. xxxij. q. iij. ⁊ in. c. vnico. xxxv. q. vij. sed quo ad spiritualia non est dubium.

¶ Utꝝ illegitimus sz legitimat⁹ ꝙ seqñs matrimoniũ sit legitim⁹ quo ad oĩa. ff. fm Ba. ⁊ glo. in. c. tanta. qui fi. sunt legi. q sic. ⁊ licet dñs Anto. ibidẽ teneat q non in statutis. qz statutum non ꝓhendit fictũ. l. iij. §. hec ꝛba ff. de nego. ge. ⁊ sic isti ficte sunt legitimi ꝓpẽ verbum habeaẽ. quod est verbum fictum. tñ magis placet prima opinio. qz qñ verbuz habeaẽ ꝓferẽ ab habente ptãtem paria sunt dicere habeantur ꝓo legitimis. ⁊ sunt legitimi. Facit. c. ex pte. ꝺ spon. ⁊ quod dicit Bar. in. l. si is qui ꝓo emptoꝛe. ff. de vsuca. ⁊ in. l. si marit⁹. ff. de adul. vbi vult q dicere habeantur ꝓo ciuibus ab habente ptãtem. Idẽ est ac q sint ciues. ⁊ sic tene.

¶ Utꝝ talis succedet in feudo si dictũ est q trãsferaẽ ad posteros ex se legitime descẽdentes. ff. Bal. in. c. naturales. si de feu. cõ. sue. dicit q ñ Gz Jaco. de belui. ⁊ cõiẽ doc. in. c. latoꝛ. q fi. sunt legi. tenẽt ꝛiũ. s. q succedet. ⁊ tex. d. c. naturales. intelligiẽ de legitimato ꝓ rescriptum ꝓncipis. qz cũ illa legitimatio sic stricti iuꝛ tãq; despẽsatio ꝯ ius est restringẽda. c. q dilectio. de ꝓsan. ⁊ affi. sz mẽimonium tãquam fauoꝛabile purgat ꝓcedentia. ⁊ ideo succedet.

¶ Utꝝ legitimat⁹ ab ĩpatoꝛe vel hñte ptãtez ab eo sit legitim⁹ q ad spũalia. ff. Ba. ĩ. d. c. ꝙ venerabilẽ q nõ. ⁊ iõ nec ad ordines ⁊ alia spũalia admittet. vide glo. x. di. c. lege. seqẽ Bar. ĩ. d. auẽ. ex ꝓplexu. nec eꝯ erũt legitimi ĩ dñio illoꝝ q nõ recogscũt ĩpatoꝛẽ q̃tũ ad ea ꝙ q̃ fieret alteri ꝓiudiciũ. puta ad successionẽ bonoꝝ ab itestato. vt no. ĩ. d. c. ꝙ venerabilẽ.

5 ¶ Utz comites hñtes ptātez legitimādi ab Impatore possint legitimare in ꝑiudiciū agnatoꝝ. R. d. An. in. d. c. per venerabilē. q nō nisi pē ⁊ agnati ꝓsentiant. qz hec ptās tanq̄ alteri ꝑiudicialis est restringenda. l. i. §. si qs a ꝓncipe. ff. ne qd in lo. publi. Sz Bal. ī rubrica codi. est ꝓtra eū qñ simpliciter ē ꝓcessa auctoritas legitimādi. sz credo vez dictū Bal. in filijs naturalibus tm̄. sed in spurijs ⁊ alijs ex dānato coitu non credo. nisi exp̄sse ꝓcedātur. Facit. qđ no. Jo. an. in addi. ad Spe. ī ti. qui fi. sunt legi. q dicit q si spurius duplicit. .i. ex pē vxorato ⁊ matre maritata ꝑetrat a papa vel ab Impatore rescriptū legitimationis q non valet si non exp̄ssit. Facit qđ no. Pa. in. d. c. p venerabilem. vbi dicit q incestuosus vel adulterinꝰ nisi id exp̄mat semp rescriptū legitimatōis erit surrepticiū. quia oē tacitū p id qđ papa vel ꝓnceps nō ita de facili ꝓcessisset si illō sciuisset facit rescriptū surrepticiū. ⁊ viciat. c. postulasti. de rescrip. Facit etiā. qđ no. Jo. ⁊ Goff. in summa q sz papa legitimet aliquē ad dignitates nō ītel ligitur legitimus quo ad ep̄atum ⁊ alias maiores. sz tm̄ quo ad inferiores. de ꝓcess. ꝓben. c. dilectus. vide etiā. s. dispensatio. §. ix. Advertē tn̄ hic qđ dicit Ang. in auc. qūo natu. eff. sui. §. si quis igit. q p̄ p̄t legitimare filiū in ꝓiudicium filioꝝ legitimorum. sed filius illegitimus non potest se legitimari facere in legitimorum ꝓiudicium.

6 ¶ Utz legitimatus simpliciter intelligatur etiā q ad dignitates. R. Host. q sic sicut simpliciter restitutus ad oīa restituit. C. de spiam. pa. l. i. quamuis Goff. teneat ꝓtrarium.

7 ¶ Utz papa dispēsando in mēimonio ꝫcto in gradibus ꝓhibitis de iure canonico legitimet filios ante ꝓceptos. R. q nō. sz bene postea ꝓcepti erūt legitimi quo ad oīa. ⁊ si exp̄sse legitimet añ ꝓceptos non erūt quo ad oīa. sz solū quo ad spū alia ⁊ tpalia in terris pape non in alijs. vt in. d. c. fi. qui fi. sunt le.

LEgitima portio est tripler. s. legitīa trebellianica ⁊ falcidia. Primo debet de iure nature tm̄ filijs ⁊ ipsis mortuis debetur nepotib⁹ ex eis legitime natis nec eis pōt imponi grauamē sup ipa p legata aut fideicōmissa. sz bene p̄t grauari p debita. nō potest etiā eisdē imponi ꝓditio vel modus. ⁊ si apponat̄ p nō adiecto habet. C. de inoffi. te. l. oī modo ⁊. l. se. ⁊ hec est tertia ꝑs hereditatis si sunt quatuor filij vel pauciores. Si vo sunt quinq̄ vel plures. tūc erit medietas totiꝰ hereditatis quā inter se diuident equaliter. C. de inoffi. testa. auc. nouissima. Et aduerte q ista legitima aliqñ sic dr. vt in. d. l. oīmodo. Aliqñ dr debita ꝑs. vt in. l. scimꝰ. C. de inof. testa. Aliquando dicit debitum simpliciter. vt in auc. de trien. ⁊ se. §. i. Aliqñ debitum bonoꝝ subsidium. vt. C. de inof. dona. l. si totas Aliqñ dicit debita iure nature. vt in auc. de trien. ⁊ se. §. hoc nos.

¶ Utz ista legitima possit ꝺ statutū. vel cō i
suetudinez in totū tolli. R. Albr. dicit in. l. qñ in ꝓioribus. C. de inoffi. testa. qđ cōiter doctores ⁊ etiaz vltramontani tenent q nō Alij magni tenent q p̄t in totum tolli. Sz ꝓima verior videt. posset tn̄ statutū vel ꝓsuetudo diminuere vel distinguere eam. sed non in totum tollere. Ratio qz sicut a natura alimētatio filij a patre dependet. ff. de iusticia ⁊ iure. l. ꝓima. §. hinc descendit. Ita post mortē patris alimētatio filij ab hac portione iuris nature dependere videt. vt innuit in auc. de trien. ⁊ se. §. i. ad fi. ⁊. §. prohibemus. auc. ibi si vult filioꝝ ⁊c. ꝓhoc facit insti. de iure. naturali. §. i. ⁊. ff. de pac. l. ius agnationis. ⁊c. Pa tn̄ distinguit ⁊ bn̄ in. c. Raynutius de testa. q aut filius non hz vnde viuat aliunde. ⁊ sic est vera opinio vltramontanoꝝ. Aut habet vnde viuat. ⁊ sic vera est secunda opinio Aduerte tn̄ q in legitima filius non p̄t grauari p fideicommissum secundū cōmunez opinionem. p. l. quoniā in ꝓioribus. C. de inoff. te. ⁊. l. cum patronus. ff. de le. ij. licet Bar. ⁊ Dy. dubitauerint in. l. i. ff. ꝺ vul. ⁊ pupil. sub. Sz succedentes ab intestato ipsi filio si ꝓtingat filiū decedere impuberem p̄t grauari ⁊ est casus in. l. si fundū p fideicōmissum cuz. l. se. ff. de le. i. ideo dicit Bal. in. l. cum virū. C. de fideicōmis. q substitutꝰ filio impuberi poterit grauari vt restituat legitimā filio debitam. Et si verba sunt dubia. puta testator dixit post mortē filij mei impuberis hereditas integra restituatur seio. nec exp̄ressit p filium. vel succedentes ab intestato filio meo. vel p substitutuz dato filio meo fideicōmissum debetur in legitima etiam secunduz Bar. in. l. qui duos. ff. de vul. ⁊ pup. sub. ⁊ cōiter sequūtur scribentes ibi. ⁊ refert. Pa. fuisse consultum p Jo. de ymo. ⁊ fulgo. in. capitulo Raynutius. de testa. licet Bar. in. l. coheredi. ff. de vul. ⁊ pupil. sub. aliter dixerit.

¶ Quid si filius instituat̄ in minori ꝑte. R. 2
q nihilominus aget vsq̄ ad supplemētū. d. l. omnimodo. qz hec legitima dat̄ in bonoꝝ

subsidium de iure nature.

3 ¶ Secūda trebellianica a trebelli auctore sic dicta debet hec iure institutōis. ⁊ est quarta ꝑs hereditatis totius. sicut cū quis institut⁹ heres rogat vt restituat alij hereditatez sine liberis moriendo. iste sic institutus poterit retinere quartā ꝑtem totius hereditatꝫ. insti. de fideicom. here. §. sed qꝛ. C. ad trebe. ꝑ totū Institutus tamen heres in certa parte hanc non habebit ſm Bal. in. l. i. ff. ad. l. falci.

4 ¶ Tertia falcidia a falcidio autore debet iure institutionis. ⁊ est quarta ꝑs totius hereditatis quā quis retinet qñ institutus heres fuit. ⁊ supra dodrantem. s. tres partes hereditatis est aliquid legatū vel fideicōmissum de testa. Raynaldus.

5 ¶ In quibus casib⁹ cessat falcidia. R. ꝙ in sex casibus. Primus in his que ligant sic vt nō possint alienari. vt ad successores eius cui relicta sunt debeant ꝑuenire. C. ad. l. falcidiam. aut. sed in ea re.

6 ¶ Secundus in his q̄ ad pias cās relinquunt eccīe. aut pio loco. vt in aut. similiter. C. ad. l falci. Aduerte hic ꝙ si eccīa vel ali⁹ pius locus institueret heres. tūc detraheret falcidiam de legatis factis alteri eccīe vel pio loco. qꝛ currit ꝓuilegiū cū priuilegio. ⁊ sic ꝯcurrētib⁹ ꝓuilegijs vtunt iure cōi. Facit. l. assiduus C. qui po. in pi. ha. No. Pa. in. c. in pñtia. de ꝓba. Idē tenet Dy. ⁊ sequit Albri. in. l. si q̄s ad declinandaz. C. de epi. ⁊ cle. Et hoc idem etiā si indirecte relinquatur. ſm Bal. in. l. si auia. §. titio. ff. de condi. ⁊ de. puta cū relīquitur fundus cū pacto. vt restituat ecclesie.

7 ¶ Tertius in testamēto militis. C. ad. l. fal. l. in testamento. ⁊. d. c. Raynaldus.

8 ¶ Quart⁹ in male ablatꝫ certis vel incertis legatis ⁊ alijs alienis. l. īponēda. C. ad. l. falci.

9 ¶ Vtꝫ pater legans tm̄ ꝓ male ablatis ꝙ legitima iure nature debita minuit obliget filiū vel illum cui debet. R. Monal. ꝙ si talia male ablata nō pñt ꝓbari nō tenet heres soluere vt debitū. s. vt es alienū. sed vt legatum ⁊ ideo si legitimaz minuit non tenet soluere. secus esset in illo cui falcidia ꝯpetit. qꝛ cū talia legata sint ad pias causas cessat hodie. vt dictum est. ⁊ ideo nō detrahet.

10 ¶ Sꝫ quid faciet talis qui tot hꝫ restituere in certa que ꝓbare nō p̄t que exhauriūt q̄si totā hereditatē si non p̄t inducere filiū vt sit ꝯtentus restituere. R. ſm Monal. ꝙ nō faciat testamentū. sed codicillū. in quo ordinet ꝙ oīa bona sua distribuantur pauperibus pro male abbatis in certis asserens ꝙ plura sunt q̄ omnia bona sua.

11 ¶ Quītus si testator certus de sua quātitate patrimonij ꝓhibeat exp̄sse deduci falcidiā.

12 ¶ Sextus si heres non fecerit inuentarium ſm moduz ⁊ tꝑs statutū. hi duo hñtur in aut. sꝫ cū testator. C. ad. l. falci. Idez si infra tꝑs legitimū nō paruerit volūtati testatoris. vt in. c. Raynaldus. in fi. de testamentis.

13 ¶ In quibus casib⁹ cessat trebellianica. R. ꝙ in trib⁹ casibus. Primus in legatꝫ ad pias cās. vt dixi. s. legatū. ij. §. v. Scds si testator ꝓhibuit. vt in aut. de here. ⁊ fal. §. si vero exp̄ssi. Rō qꝛ cū testator possit tollere falcidiam. multomagis trebellianicā. que minus est priuilegiata. vt. ff. ad. l. falci. l. in quartā. lꝫ ꝯriū teneat glo. in aut. sꝫ cū testator. C. ad. l. falci. Sed verius est ꝙ p̄t. vt in. d. §. si vero. Tertius est quando substitutio euanescit. vt puta qꝛ ingredit religionem ille qui rogatus si sine liberis decederet. vel non maritaret ⁊ huiusmodi. vt in aut. nisi rogati. C. ad trebel. Addo quartum quando iudicis officio compulsus solum adijt hereditatem. quia sic totum restituet. insti. de fideicom. here. §. in primis.

14 ¶ Vtꝫ legatis multis factis tā ad pias cās q̄ non pias excedētib⁹ facultatē hereditatis debeat fieri detractio taz de legatis ad pias cās an solum de alijs. R. Albri. in. d. l. si quis ad declinandā ꝙ sic cōiter de oībus. nec ob. ꝙ cessat falcidia in p̄dictis qꝛ nō est falcidia sed declaratio legati inaniter facti ab initio vt. ff. ad trebel. l. i. §. si is quadringenta.

15 ¶ Quid ꝯputat in istis legitimis. R. Pañ. in. c. Raynutius. de testamētis ꝙ in legitima que dꝛ falcidia que ꝓuenit iure institutionis nō ꝯputant nisi ea que venerūt iure institutionis heredi. nō aūt legata. vel alio modo prouenientia. In quarta vero trebellianica ꝯputant non solū que veniunt heredi iure institutionis. sed oīa que proueniunt ei ex testamento. puta iure legati vel donationis non alia ꝓueniētia extra testamentū In legitima vero que ꝓuenit iure nature ꝯputant non soluz ea que ꝓuenerunt ex testamento quocūq̄ titulo. sed etiā vndecūq̄ sint profecta. vt pꝫ in iuribus allegatis in glo. d. c. Raynuti⁹. ⁊ in. l. in quartā. ff. ad. l. falci. Distinguit tñ Pa. ibidē circa hoc vltimū sic. ꝙ aut pater donauit filio ob causam. puta dotis vel donatōis ꝓpter nuptias. ⁊ illud ꝯputat cū legitima. Aut donauit simplicit. ⁊ si donatio tenuit. puta qꝛ

donauit emancipato vel ꝓpter merita sic non ꝓputabit. Si ꝙo non tenuit in vita ꝑis. lz sit ꝓfirmata morte ꝓputabit cū legitima de quo vide ⁊ dic vt in aut. ex testamēto. C. de colla. ⁊ in. l. filiū quē habentem. C. de fami. her.

¶ Utꝝ quis possit deducere duas legitimas portiones. s. legitimam debitam iuē nature ⁊ trebellianicam. olim fuerunt opiniones in. l. q̄ꝑ. C. ad. l. falci. Sz hodie dic cū Bar. in. d. l. q̄q̄. ⁊ in. l. p papinianus. in. §. meminisse. ff de inoffi. te. ⁊ Bal in. d. l. filium: quem habentem ⁊ canonistas in. c. Raynutius. ⁊. c. Raynaldus. de te. q si substitutio seu rogatio sit pure facta. aut ad certum diem q̄ pinde est. ac si sit pure facta. tūc non poterit detrahere nisi vnā quam voluerit. Si ꝙo rogatio sit facta sub ꝓditione vel ad incertum diē sic poterit detrahere ambas duas. ⁊ sic cōcorda ius ciuile cū canonico. quod videt discordare in hoc. ⁊ hec est communis opinio. sm Panor. in. d. c. Raynutius. ⁊ rationem diuersitatis. vide ibi per eum.

17 ¶ Utꝝ legitima portio que debet iure nature amittat ꝓpter delictū patris in lesam maiestatem. R. dñs Cardi. in clementina pastoralis. de re. iudi. in ꝟ. ceteꝝ. tenet q non. vñ dicit q filij audita ꝓdēnatiōe patris furtim ⁊ dolose si capiūt suā legitimā non tenent saltem in foro aīe ad restitutiōem faciendā p̄ncipi. qz p̄nt tenere de iure nature que ꝑ positiuū ius nō p̄t tolli. ar. in. d. ꝟ. ceteruz. p hoc de testa. Raynutius. §. quia vero. quia pater non p̄t priuare filium legitima. nisi in casu ingratitudinis. vt. C. de inoffi. te. l. qñ in priorib⁹. facit. c. ius dictū. de ꝟ. si. in aut. de here. ⁊ fal. §. si quis aūt non īplens. dz q etiā ꝑ reatū inobedientie non p̄t priuari filius legitima. Sed Zen. in. d. ꝟ. ceterū tenet ꝓtrariū ratio qz ꝑ contractum potest tolli legitima. debet eīm deducto ere alieno. ff. de inof. te. l. papinianus. §. quarta autez. Sed in delictis quasi ꝓtrahimur. qz ꝑ quasi ꝓtractum se obligat ad penam. ff. de iure fisci. l. imperatores. no. glo. ff. de postula. l. i. §. bestias. Idē tenet Jo. de lig. qz legitima est quota bonoꝝ quaz pater habebat tpe mortis. nihil aūt bz quando sunt cōfiscata. ff. de inter. ⁊ rele. l. iij. ⁊ qō no. ff. de iure patro. l. diui fratres. Et licet de rigore ⁊ subtilitate iuris istud sit verius. tñ mihi magis placet opinio. Lar. tanq̄ magis benigna. ⁊ eaz teneo. rō qz ꝑ titulū lucratiuū ⁊ ꝑ donationem non p̄t pater alienare in p̄iudiciū filij. C. de ioffi. do. ꝑ totū. ⁊ de donatz.

c. fi. ⁊ quod ibi no. sz fiscus hoc capit ex titulo lucratiuo. ⁊ ideo non potest in p̄iudiciū filij. Et ad rationez Zen. dico veram q̄n ꝑ qua si contractum damnificauit p̄ncipem in bonis ex cuius damno pater esset ei obligatus ad restitutionem. alias non qz tūc non est es alienum. nec ꝓprie potest dici q pater teneat ex quasi contractu. sed simpliciter ex delicto Ad Jo. de li. iam patet resp̄sio quia in fraudem filij titulo lucratiuo facta alienatio non valet.

Utꝝ falcidia ⁊ trebellianica amittat per negationē fideicōmissi in qualitate vel quantitate factam ab herede illi cui fideicōmissuz est factū. R. sm Bal. in. l. scimus. §. licētiam C. de iure deli. q sic si ille probauerit qualitatem vel quantitatem fideicommissi. nec aliquam ex ipsis poterit detrahere. 18

L Egitimus filius quis dicatur. Vide supra. Filius.

L Eno quis dicat. R. glo. in. §. q si in adulterio. xxxij. q. i. q est qui dānatam ad ulteram ducit. vel qui reconciliat sibi eam. vt C. de adul. l. castitati. vel qui scienter tenet adulteram. vt in. d. §. qō si. vel qui recipit pecuniam p̄o adulterio. ff. de adul. l. i. §. lenocinij. Limita prefata in tribus primis casibus vera nisi emendatam teneret. Item lenocinium committit qui questuaria mancipia habet. qz hoc non est minus q̄ꝑ proprio corpore questum facere. l. palam. §. lenocinium. ff. de ritu nup.

L Eprosus separat ab habitatione hominum. vt in. c. i. de coniu. lepro.

¶ Utrū lepra post veniens dissoluat matrimonium. R. q non. vt patet in. d. c. i. ⁊ ij. eodem titulo. Sed sponsalia bene soluit. vt patet in. c. fi. eodem titulo.

¶ Utꝝ vxor teneat cohabitare cum viro. vel ecōtrario vir cū muliere leprosa. R. scōm gl. in. d. c. i. q non in eadem domo vel lecto. sed bene tenetur ei debitum reddere. vt in dicto capitulo secundo. Sed Pe. aureolus in quarto. disti. xxxij. dicit q vbi non posset sine sua verisimili infectione etiam reddere debitum q non tenetur. ⁊ ponit regulam q nullus tenetur reddere debitum vbi est periculum verisimile de vltimata infirmitate. ⁊ facit ad hoc quod dixi. s. Debitum. §. ij.

¶ Utꝝ leprosi teneant ad decimas. R. glo. in capitulo secundo de eccles̄ijs edi. q sic. nisi de ortis ⁊ terris ⁊ fetibus aīaliū suoꝝ que sole excipiunt in. d. c. ij. ⁊ ideo de alijs tenent

sicut alij christiani.

4 ¶ Vtr lepr̃osi possint habere eccl̃iam ꝛ p̃sbiterꝫ qui eis celebret. R. q̃ sic. si tot sunt simul q̃ eam cum cimiterio possint ꝓstruere: dummodo veteribus eccl̃ijs de iure parrochiali non faciant iniuriam. d. c. ij.

5 ¶ Vtrum lepr̃osi possint ꝓmoueri. vide. s. Corpore vitiatus. §. ix. q̃ non. neꝫ celebrare nisi vt ibi dicitur.

6 ¶ Vtr̃ sacerdos ꝛ lepr̃osus factus possit in parrochiali eccl̃ia prelatr̃is officio fungi. R. q̃ si sine scandalo ꝛ abhominatione populi non p̃t illud exercere. dz ab officio remoueri. ita tñ q̃ sc̃m facultates eccl̃ie administrẽ tur ei necessaria quousq̃ vixerit. vt in. c. tua nos. de cle. egro. Rectoribus x̃o eccl̃iarum qui sine scandalo illoꝝ qui sunt sani non p̃nt seruire altari. dandus est coadiutor qui curã habeat aĩaꝝ cui adiutori ad sustẽtationẽ cõ grua portio de facultate eccl̃ie eiusdem assi/gnetur. vt in. c. de rectoribus. de cle. egrot. Ex quo patet q̃ non prohibetur celebrare q̃n sine scandalo p̃t. vt in secreto ꝛ hmõi. ar. d. c. de rectoribus.

7 Lex secundum q̃ rõnalis creatura or/dinat̃ ad grãm omissis alijs exceptioni/bus legis. fm Fran. de mayro. in. q̃. senten. est ars bonestę viuendi ligans boĩem ad sui ob/seruantiam aliter non esset lex nisi ligaret.

8 ¶ Quotuplex ẽ lex. R. vt colligo ex Sco. in. iij̃. dist. xvij. triplex. Prima dr̃ lex nature. ꝛ isto modo aliquid dr̃ dupliciter de lege natu re. Vno modo tanq̃ principia practice nota ex terminis vel ꝯclusiones necessario sequen tes ex eis. ꝛ hec strictissime dicunt̃ de lege na ture. Secundo modo dicitur de lege nature ꝛ largeꝫ id quod est verum practicum consoꝫ num principijs ꝛ conclusionibus legis natu/re in tm̃ q̃ statim notum est omnibus illud cõ uenire tali legi. Secunda lex dicit̃ positiua diuina que ꝓtinetur in his quę sunt in veteri ꝛ nouo testamẽto. ꝛ licet Gratian⁹ vocet ip/sam legem nature limita eĩ qđ est vex. prout est posita ab auctore nature. ꝛ distinguit̃ con tra ius positum ab aliquo qui non est auctor nature. Tertia lex dr̃ positiua. hoc est posita ab boĩbus. Multa eĩm eccl̃ia statuit ꝛ Impa/tores vltra ius diuinum ꝓpter obseruandam bonestatem in moribus. ꝛ ꝓpter reuerentiam maiorẽ in suscipiendis ꝛ administrandis sa/cramentis. De prima ꝛ secunda habes infra Papa. §. i. ꝛ ꝓceptum. per totum. de quibus hic tractare nõ intendo. sed de tertia lege po sitiua q̃ quidez lex positiua tm̃ habet de re ctitudine inquantũ a lege nature deriuat̃ Si x̃o discordet ab ea iam non erit lex. sz corru/ptio legis. vt Aug. in primo libro. de lib. ar. Non videt̃ inquit esse lex que iusta non fuerit Dñ inquantum hz de iustitia. intm̃ habet de veritate legis. ꝛ hoc est qđ dicit Isi. in. c. cõ suetudo. di. i. Lex erit oẽ quod ratõne ꝓsistit Nam sc̃m Frã. vbi supra. q̃ principia legis nature non possunt eodem modo applicari omnibus propter multam varietatem rerum humanarum. ideo exinde q̃uenit diuersitas legis positiue.

¶ Quis p̃t facere leges. R. fm Bal. in. l. om 3
nes populi. ff. de iusticia ꝛ iure. q̃ quãtũ quis habet de iurisditione tm̃ habet de auctorita te condendi legem vel statutum. nec vlterius extenditur. nisi bi quoꝝ interest consentiant vel ad minus sint presentes. fm Anno. in. c. i. de loca. ꝛ in. c. a nobis. el primo. de sen. exc. aliter. c. fi. de his que fiunt a p̃latis. Rõ fm dñm Mat. in. c. cuz laicis. de. re. eccle. nõ alie q̃ ptãs statuendi dependet a iurisditione ꝛ imperio in statuente ꝛ subiectione quo ad eũ in quem statuitur. c. eccl̃ia. de ꝓstitu. c. bene quidẽ. lxxxvi. di. glo. ꝛ Bar. in. l. i. ff. de iurisd. om. iudi.

Vtr̃ lex canonica vel quelibet alia lex seu 9
ꝓstitutio vel statutũ obliget ad mortale pec catũ ex transgressiõe eius. R. Pa. in. c. cleri/ci officia. de vita ꝛ ho. cle. q̃ non semp. sicut nec lex ciuilis inducit semp decapitatr̃em. Rõ sidera ĝ q̃ aut lex habet in se materiam pre/ceptiuam ꝛ verisimiliter excogitatã multum a ꝓstituente. ꝛ tũc nõ cures de verbis. q̃ ver ba sunt accomodãda materie. tex. est cũ glo. in. c. rogo. xi. q. iij̃. ꝛ pulcher textus in cle. exi ui. de ver. sig. ꝛ sic dic q̃ inducit mortale. Si x̃o nõ ꝓstat de materia. vbi q̃s eẽt certus de mẽte statuẽtis q̃ vult inducere ad mortale. sic inducit. Facit qđ no. glo. in. c. iij̃. ꝛ c. p ve/nerabilẽ qui fi. sunt legi. ꝛ ibi p Pa. Aut cuz nesciẽt de mẽte latoris. tũc ꝓsidera q̃ aut x̃ba sunt p̃ceptiua. puta p̃cipim⁹. iubemus. sic ob ligat ad mortale. facit. c. qđ p̃cipit. xiij̃. q. i. Aut vtit̃ x̃bis imperatiui modi ꝛ si materia nõ est necc̃aria nec multum ponderosa nõ obli gat ad mortale. vt exẽplũ. si quis te pcusserit in vna maxilla prebe ꝛc. q̃ est ꝓsilij. xxij̃. q. i. paratus. Si x̃o materia ẽ necc̃aria ꝛ multum ponderosa. sic inducit mortale. tex. est in cle. exiui. in. §. Itez q̃ preter ea. de x̃. sig. Exem plum in p̃s. Vouete. quod ẽ ꝓsilij. q̃ votum

fit de supererogatione. ¶ reddite. istud est p̄cepti. qz qđ est ꝓmissum est debitum. de pac. c. i. ¶ debitum reddere est p̄ceptū iustitie. l. iustitia. §. iuſ. p̄cepta. ff. de iusti. ¶ iuſ. Facit. qz obligare se est voluntatis. sed reddere est necessitatꝫ. vt in. l. sicut initio. C. de ac. ¶ ob. Aut vtiſ verbis inhibitoriis. vt iubemus. p̄bibemus. interdicimus. ¶ hmōi. ¶ sic inducū mortale. fm Pa. in. c. nam ꝓcupiscentiam. de pst̄i. Aut loquiſ ꝑ verba cōia. vt decerno. statuo. ¶ similia. ¶ sic non obligant ad mortale. vt dicit idem Pa. in. d. c. nam ꝓcupiscentiā. similiter est verbum cōmune. innouo. ¶ ordino. siue in plurali dicantur siue in singulari. Aut loquiſ ꝑ verbū debet. ¶ sic inducit mortale. qz debet ex suo ꝓprio significato importat necessitatem. vt glo. in cle. attēdentes. de statu. regu. Idem dicit glo. in. c. ꝓposuit. de appe. ¶ per Bar. in. l. iij. C. de pigno. ¶ in. l. Sepe. ff. de off. p̄si. puincie. ¶ alīs allegatꝫ in. d. cle. attendētes. ꝑ glo. ¶ cuius rōe materie aliqñ sit ꝓgruitatis in. c. i. de despon. impu. ¶ not. glo. in. d. l. sepe. ¶ l. ij. tñ dicit Pa. ī. c. i. de dolo ¶ ꝓcu. Improprietates sunt vitande non ad sequentiā trahēde. c. ꝓterea. ¶ c. fi. ¶ qđ ibi no. de v. sig. idō solum habebit locū q̄ sit pstiꝫ in casu spāli rōne materie que ꝓsultua est. Aut cominaſ sub pena excōicatiōis. ¶ sic inducit mortale. qz nisi pro mortali nullus excōicaſ. xi. q. iij. nullus. ¶ c. nemo epōz. ¶ de sen. exc. c. i. li. vi. Facit ad hoc in. ar. c. ꝓterea de off. dele. ¶ l. ozō. ff. de spon. ¶ l. ij. ff. iurisdi. om. iudi. qz eadē obligatione qua obligat excōicatio similiter ¶ illud ꝑ qđ ad ipsam p̄uenīſ. Facit. qđ no. in cle. qm̄. de vi. ¶ ho. cle. vbi tenet Stephan⁹ q̄ peccat mortaliter cōtrafaciens sanctioni. ¶ dr sanctio ꝓprie pstitutio seu lex penalis. vt ibi no. glo. Aut loquimur ꝑ virtutem obedientie. vel sub pena male dictionis eterne. vel sub indignationis omnipotentis dei ¶ hmōi sic inducit mortale. vt in c. vnico. de sta. regu. li. vi. Aut ꝓsuetudo habet vt talia verba obligent ad mortale. vt sic inducent. ar. ca. dilectus. de ꝓsue. ¶ l. minime ¶ l. si de interꝓtatione. ff. de legi. tex. est in. d. cle. exiui. §. item qz ꝓter ea. Et aduerte hic q̄ vbi ex se inducit ad mortale non semp peccat mortaliter ꝓtrafaciens. vt. s. inobediētia dictum est. ¶ ibi vide in principio.

4 ¶ Vtrum in foro pscie lex canonica ciuilis vel alia etiam preceptiua semper sit seruanda. Respon. q̄ non in. xi. casibus. vt colligo ex Inno. in. c. quia plerīq̄. de immu. ec. ¶ de bomi. in. c. sicut dignum. ¶ ex pfilio. xxi. Fede. Jo. cal. ¶ Pa. in prologo decretaliū. ¶ Joan. in. c. q̄q̄. de vsuris ¶ alīs. Primus quando lex positiua distinguitur inter forum contentiosum ¶ conscientie. qz sic non seruabitur in foro penitentiali auctoritate ipsius legis. c. tua. ¶ quod ibi no. de sponsa. Secundus qñ ius fundat se super presumptione ¶ non sup veritate. qz in foro pscie attendimus ad veritatem. vt credamus pfitenti de omnibus. qz solum agiſ de p̄iudicio ipsius anime. c. significasti. de bomi. Ideo si sit veritas ꝓtra presumptionē non seruabiſ. vñ licet heres nō fecerit inuentariū tñ in pscia non tenebiſ nisi inquantū hereditas se extendit. q̄uis ius aliter velit. qz p̄sumit plus esse in hereditate. vt in auſ. de here. ¶ fal. no. hoc ꝓbatur in. d. c. tua. ¶ in. c. litteras. in fi. ō restī. spo. ¶ in. c. a nobis. el primo. de sen. exc. ¶ vide Bal. in. l. i. C. de. sa. sanc. ec. Tertius qñ lex nō est ad vtilitatem cōem. ſz princeps ꝓpter vtilitatē ꝓpriam edidit. Facit. iij. di. c. erit aūt lex. ¶ dicīſ iniusta rūc lex ex fine. scōm Pa. in. c. canonū. de pst̄i. Quartus qñ lex non distribuiſ eque onera subditis. sicut dz facere bonus paterfamiliaſ. qz sic est iniusta ex forma scōm Pa. in. d. c. canonum. Quintus quādo excedit auctoritatem ꝓstituētis. vt patet in statuto epi qđ non ligat delinquentes extra diocesim suam ¶ suos subditos. vt ꝓin. c. vt animaꝝ. de cōsti. li. vi. Facit. l. fi. C. de iurisdi. om. iu. ¶ sic dicitur iniusta. ex auctoritate. ¶ ꝓ istis tribus casibus. facit quod no. Bar. in. l. vectigalia. ff. de publi. vbi dicit q̄ gabella licite fraudaſ que iuste nō est ipposita. Sextus qñ ē penalis. qz ante ꝓdemnationē non teneſ quis soluere in foro anime penam. vt est glo. singularis in c. fraternitas. xij. q. ij. de quo dic vt infra. pena. §. iij. Septimus qñ rō legis cessat in foro anime. Nam licet lex non exprimat rōnez seu causam. nos tñ debemus eam cōiecturare. ¶ ad limites illius limitare. vel ampliare eam iuxta theoricam doc. in. l. non dubiū. C. de legi. Exemplum in ciuitate obsessa statuitur q̄ porte ciuitatis maneant clause. Et hoc ꝓ vtilitate cōi. vt in pluribus. pone q̄ ꝓngat hostes insequi aliquos ciues. ita q̄ in damnum cederet ciuitatis. nisi aperirent porte. tunc sunt apiende. qz esset nisi aperirentur ꝓtra bonum ¶ vtilitatē cōem. vez est q̄ nō ptinet ad quēlibet ꝑticularem interꝓtari nisi periculū sit subitaneū vel sit manifestū legislatorē illud intēdisse ſz solū ad regentē ciuitatē ¶ hmōi. Item aliud

exemplum statuto cauet q vxore moriente sine liberis vir lucret dimidiã dotis. q̃uis nõ exprimatur cã. tñ nos debemus coniecturare cãm huius statuti videlicet sumptus mariti. quos facit in ducendo vxorem ad domuz. nec alia cã pt esse. ꝛ sic si non ducit eam nõ debet lucrari. Secus eẽt si sic lucraret mulier. sicut vir. qz tunc cã extimaret affectus maritalis. ꝛ ideo etiã si non duxisset lucraretur. hoc no. Panor. in. c. expublico. de conuer. ꝯiu. facit quod idem Pa. no. in. c. qz in insulis. de stamona. vbi dicit q lex debet ampliari ꝛ restrĩgi ad limites rõis expresse. etiam si verba nõ patiantur. vt in. l. adigere. ff. q̃uis. ff. de iure patrona. ꝛ in. l. cũ pater. ff. dulcissimis. ff. de lega. ij. ꝛ in. l. pater. ff. fundũ. ff. de lega. iij. Facit. c. cũ dilecta. de con. vti. vel inuti. ꝛ bonus textus in regula. fi. de reg. iur. libro sexto. ꝛ quod no. Bar. in. l. item querit. ff. qui impleto. ff. loca. ꝛ idẽ Panor. in. c. i. de iura. calũ. dicit q etiam in penalibus seu odiosis quando ratio est expressa extenditur ꝛ ampliatur dispositio legis. vt in dicta regula fi. ꝛ qõ ibi no. Dy. ꝛ Jo. an. in mercurialibus. ꝛ qõ no. in. d. ff. dulcissimis. secus esset in penalib⁹. Fm eundẽ Panor. in. c. i. de sen. ꝛ re iudi. in simili sub terminis facilioribus vel paribus. vt no. Jnno. in capitulo. cũ speciali. de appella. Jtem iste casus probat. qz ratio legis plus debet attendi q̃ lex ipsa. l. i. C. que sit lon. cõsue. ꝛ prima distĩ. c. ꝓsuetudo. ibi. dicit. lex est quidquid ratione ꝓsistit. Vnde Bal. in capitulo primo. de consti. dicit q lex consistit in substantia rationis. ꝛ Bar. in. l. cũ mulier. ff. soluto matrimonio. dicit q ratio legis ꝛ mẽs legis idẽ est. ꝛ ꝓpterea dicit glo. in. l. prima ꝛ secunda. C. que sit lon. ꝓsuetudo. q non min⁹ debet attendi ratio legis q̃ lex ipsa. hoc intelige de rõe finali. que dr ipsa lex secũdũ Bal. in. c. dilectus el. ij. de rescrip. ꝛ in. l. si quis seruo. C. de fur. dicit q ratio finalis ẽ anima legis. Jtem vbicũq̃ habet locum ratio legis habet locũ etiam lex. C. de interdic. l. i. scõm Archi. ꝛ sequit Be. in capitulo. vbi periculũ. de elec. libro sexto. imo plus etiam si ꝛbba cõtradicant. vt. l. scire oportet. ff. aliud in ꝛbo. ꝛ si maxime verba legis. ff. de excusa. tuto. nõ enim in foliis. sed in sensu ꝓsistit euangelium c. marchion. i. q. i. ꝛ ca. intelligẽtia. de ꝛbo. signi. Facit. tex. in. l. iij. C. de lib. ꝓte. vbi esti inquit manifestissimus ẽ sensus testatoris interpretatio verborum nusquaz tantum valet vt melior sensu existat. Bal. etiam. l. ꝓmissorie. C. de pac. inter emp. ꝛ ven. dicit q iudici licet sit imposita necessitas seruandi statutũ scõm formã prout iacet ad litteram. ar. l. i. ff. si is qui nauem. ff. de exercitio. tamen non habebit locum hec necessitas. nisi saluo intellectu. quia littera occidit spiritus viuificat. ꝛ facit ꝓ hoc glo. in capitulo. illo vos. in verb. pignus. de pigno. Et ad iura que dicunt legẽ seruandam etiam in foro anime. dic q verum quando est eadem ratio in vtroq̃ foro. quia sic non cessat in foro anime ira. Jt. Panor. in capitulo. tua. in fi. de vsuris. ꝛ quomodo ratio vel cã finalis potest cognosci. vide supra causa. ff. v. Octauus qñ verba legis non adaptant ad aliquem casum. nec eius dispositio adaptabitur si de mente aliter nõ ꝓstet. Hoc est notabile dictum Bar. in. l. iij. ff. totiẽs. ff de dam. infec. ꝛ in. l. ita autem. ff. de adminitu. ꝛ ibi dicit statuto cauet q soluant ꝓ gabella de quolibet ꝓtractu sex denarij ꝓ libra. istud non habebit locũ in re extimabili. qz cũ verba non adaptent nec dispositio. Facit. c. idẽnitatib⁹. ff sed cũ eas. ꝛ ibi Hemi. de elec. li. vi. ꝛ Bar. in lege constitutũ. ff. ꝺ testa. mi. Nonus qñ lex ciuilis licet non sit improbata de iure canonico fouet lucrũ odiosum ꝓximo vel rigorem quendam. Exemplum in capitulo filius noster. de testa. vbi licet lex ciuilis disponat valere legatũ rei aliene. tñ non est seruanda in foro anime. qz fouet lucꝛ odiosum heredi. nec est fundata super naturali equitate apte non ꝓstito de voluntate defuncti. ꝛ facit in simili. c. ex parte. in fi. de cẽsi. ꝛ c. dilecti. de iudi. ꝛ c. i. de dolo. ꝛ cõtu. de quo dic vt supra. legatum. i. ff. xxiij. Decimus qñ lex est iniusta siue ex forma vel ex fine vel ex auctoritate. vt dictũ est. iij. iij. ꝛ. v. casu. sius etiam qualitercũq̃ iudicat ad peccatum contra legẽ dei aut iuris canonici. vt sunt leges que ꝓcedunt vsuras contra. c. sup eo. de vsuris. Jtem que cõcedunt incantationes ꝓtra ventos ꝛ nubes. sicut. l. eorum. C. de male. ꝛ mat. ꝓtra. xxvi. q. v. ꝛ. vi. in multis. c. notata. Jtẽ que ꝓcedunt p̃scriptionem cũ mala fide ꝓtra regulã possessor. de reg. iurj. li. vi. Jtez que permittunt deceptionẽ inter ꝓtrahentes vsq̃ ad dimidiam contra illud. Qui nõ egit dolũ ꝛc. Jtem que nolunt aliquem obligari ex nudo pacto ꝓtra. c. iuramẽti. xxij. q. v. Jtẽ que nolunt valere legata ad pias causas. nisi p tot testes ꝓbent q̃. c. relatũ. ꝛ. c. cũ esses. ꝛ c. indicante. de testamentis. Jtem que volũt teneri heredẽ ex delicto ꝺefuncti. ꝓtra no. in.

c.iu litteris.de rapto.¶ in capitulo. tua nos de vsuris. Item que nolunt spurium alendū contra naturalem pietatem. Item que ꝓhibent vel permittunt.aut disponunt sup ꝓtra hendis matrimonijs dissoluendis.¶ hmōi cō tra canones. Item que ꝓhibent ꝓpreben sam in adulterio teneri.in.l.crimen.¶.l. casti tati.C.de adul.contra.§. subaudiť.xxxi.q.i. intellige si vult corrigere se. Item que cōce dunt ꝓcubinatum contra illud Exo.xx. Non mechaberis. Item que priuate ꝑsone conce dūt homicidiū ꝓtra illud.Non occides.¶ de hmōi habes in locis suis diffusius. Aduerte tñ ꝙ qñ lex seu statutuz aliquid denegat ꝓ pter equum bonum publicum. vtputa ꝙ non soluens gabellā non audiat.vel instrumentū quod non est registratū in libris cōis reputeť falsum habebit locum in conscientia etiam se cundū Baldum in capitulo. si quis ꝑ trigin ta.C. de feudo contro.fue. Idem exemplifi cat Bar.in extrauaganti ad reprimēdum in verbo denunciationem in macedoniano ¶ ve leiano.quod no. Undecimus quando lex ci uilis non fuit moribus vtentiū recepta.¶ ca non non disponit.aliter expresse non obligat de necessitate.vt no.Pano?.in.c.litteras.de iuramen.calū. De lege canonica vel statuto. dic vt supra. Constitutio.§.i.qñ non fuit mo ribus recepta.

¶ Qtz clerici ¶ alie ꝑsone ecclesiastice tene antur seruare leges aut statuta laicoruz. Rx. Pano?.in.c.ecclesia sancte marie. de consti. Aut lex disponit specifice super rebus eccle siasticis ¶ bonis eaꝝ.¶ sic est nulla tanꝯ cō dita ab eo qui non habet potestatē.¶ sic non est seruanda.qz nec Impato? aut alius secu laris habet potestatem super ecclesias.aut ec clesiasticas personas.vt in dicto capitulo. ec clesia. Et hoc verum nisi in duobus casibus. Primus est.quando est priuilegiatiua.qz po test quis priuilegiare.etiam non suum subdi tum.sic intellige.c.nouit.de iudi.vbi allegať lex Theodosij. Secundus quando lex est fun data super naturali ratione.quia tunc debet seruari non ratione legis sed ratione iusticie naturalis.l.scire oportet.ff.de excusa. tuto. §.qui non iuste. Aut lex disponit generaliter non faciendo mentionem de clericis vel ec clesiasticis. sed non potest seruari sine pecca to.vt in ꝑscriptione malefidei.¶ sic non ē ser uanda a quocūqz.c.fi.de ꝑscrip.¶.c.lz mulie res.de iureiurā.li.vi. Aut est generalis ¶ ra tionabilis.nec ꝓtradicit canonibus.¶ tūc si est fauorabilis seruāda est etiā quo ad cleri cos ¶ ecclesiasticas personas.vt in.c.ij. requi ris.de appela. Unde statutum quod disponit vt existentibus masculis.mulier nō succedat ꝓrigitur etiam ad clericos.vt no. Pano?. in capitulo constitutus. de restitu.in integ. Similiter priuilegium concessum hominibus alicuius loci comprehendit etiam clericos il lius loci.licet non exprimat. Facit.c. dilecti. de foro ꝑpe.no. Jo.de lig.in capitulo. cleri cus.de foro ꝑpe.¶ Bal.in.l.cūctos populos C.de sum.trini.¶ nota quando talis lex gene raliter disponens potest se habere ad ꝙmodū ¶ incommodum nō potest dici preiudicialis Exemplum statutum disponit ꝙ primogeni tus succedat.certe secūdogenitus licet sit cle ricus non succedet. Similiter in statuto quo masculi excludunt mulieres non succedet mu lier cuius sit effecta religiosa. Et ideo oēs le ges disponentes sup ꝓtractibus emp. vendi. locato. ꝙmodato.¶ hmōi.si non ꝓtradicunt canonibus sunt seruande.etiam quo ad eccle siasticas ꝑsonas. Facit.c.i.de noui oper. nū. ¶ est de mente Host.¶ Jo.an.in capitulo pri mo vt lit.pen. Secus si simpliciter afferret ꝑ iudicium vt qui non facit iuramentū. vel qui infra tale tempus non adiuit hereditatem sit priuatus.¶ hmōi.quia nunquā potest esse ad commodum ecclesiasticoꝝ.¶ ideo non tenētur. Similiter quādo statuitur ne possit aliquid vendinō subditis. Aut lex ciuilis est generalis ¶ rationalis.sed deuiata iure ca nonico.tunc in foro seculari seruabitur. sed non in foro ecclesiastico.neqz in terris subie ctis dominio ecclesie.qz tūc debet seruari lex canonica in vtroqz foro. Facit.c.si duob⁹. de appella.¶ quod no.in capitulo. ꝙ clericis. de foro ꝑpe. Aut lex ciuilis disponit super mate ria ad ecclesiam ꝓtinente.non disponendo ip sam materiam.sed tollendo lucrum qō alias dederat.vel imponendo penam actionum ex plicanti. Exemplum primi. de raptore ꝓtra hente matrimonium cū rapta.in quo casu lex priuat omnibus bonis datis sibi a raptore.¶ sic nō vz.vt vult glo.no.in.c.de puell'.xxxvi. q.ij.¶ eā sequi videť.Fede.consi.xxxv.¶ mihi placet.qz videť intimidare mīmonium.¶ sic non est seruanda etiā quo ad non ecclesiasti cos. Exemplū secundi lex punit mulierē ꝓtra hentē infra annū luctus.vt.C.de secun. nup. quasi per totum.¶ nō valet ratione predicta. Sed hoc limito nisi pena apponeretur fauore filiozum.sicut lex que imponit penam matri.

que ꝯgnouit tutelam filij transeunti ad scḃa vota nō petito tutore filio. vt in. l. oēm matri C. ad tertu. qz tūc valet. Aut lex ciuilis dispo nit circa accidētia tpalia ad actū spūalem vt in dote. ⁊ tūc si non ꝓtradicit canoni valet. c. Raynutius. ⁊. c. Raynaldus. de testamētis. ⁊ qō legiē ⁊ notaē in capitulo secūdo. de do. post diuoꝛ. re. Et hoc verū nisi intimidet con tractionē matrimonij. Si vero ꝓtradicit ca noni tūc pendet ab illa questione cuiꝰ fori sit cā dotis. ⁊ Jnno. in. c. de prudentia. de do. post diuoꝛ. re. ⁊ Pa. tenet ꝙ est mixti fori. ⁊ sic lex seruabibit in foro suo. ⁊ canon in suo fo ro. ⁊ locus erit preuentioni. c. cū sit generale de foro ꝓpe. Aut lex ciuilis ꝓcedit circa actū spiritualē ꝑsumendo ⁊ lex canonica inuenit ꝓtraria. puta lex ꝑsumit matrimoniū si mas culus ⁊ femina simul habitant. l. in libere. ff. de ritu nup. si sit libera. ⁊ non faciat questum de coꝛpoꝛe. vt ibi lex canonica presumit adul terium sine fornicationem. xxx. q. v. aliter. ⁊ sic standū est in vtroq; foro iuri canonico. qz lex imitaē canones. c. clerici. de iudi. Et scōm hoc limita iura que dicunt leges seruandas. que nō ꝓtradicūt canonibus.

6. ¶ Dꝛx in penalibus fiat extentio legis. R. Jo. de Jmo. ⁊ sequiē Ge. in. c. si postq̄. de elec. li. vi. ꝙ scōm mentem ꝓbentis sua sic. ⁊ fortius in fauoꝛabilibus. sed scōm mentez ex tensiuam non sit in penalibus. c. statutum. de elec. li. vi. Jn alijs aūt non penalibus sit extē tio ex idemptitate rōnis. vide. de hoc glo. ⁊ Bemi. in. c. sepe. de tempo. oꝛdi. li. vi. ⁊ infra Pena. §. v.

7 ¶ Sed quomodo mens ꝓbentis sua legis mō stratur. R. ſm Jo. de Jmo. ⁊ Ge. in. d. c. si postq̄. de elec. li. vi. ꝙ ex quatuoꝛ. Primo ex cōi vsu verboꝝ. qz prevalet omni rigori ⁊ si gnificationi verboꝝ. ff. de leg. iij. l. liboꝛum. §. ꝙ tū castus. de ꝓbe. c. cum dilectus. Secū do si aliter intelligēdo sequereē absurdus sen sus cū debeat esse possibilis ⁊ honesta. iij. di. erit autem. ⁊ no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Exemplum lex dicit qui occi derit hominem capite puniatur. si ad litterā deberet inteligi sequereē ꝙ occidēs se defen dendo. vel furiosus esset occidēdus ꝓtra cle. si furiosus. de homi. quod est absonum. Ter cio monstraē mens ꝓbentis sua qñ in illa est expressa ratio. qz ex illa vt dictū est colligiē mens legis. Facit cle. i. de elec. Exemplum in. c. ex pte. de postulan. vbi prohibitio de aduo cando facta monachis extēdiē ad canonicos qz licet sint diuersi. tamē qz ꝓstitutio fundat se sup religione. ideo extendiē etiam ad cano nicos. ⁊ ido oīs ꝓstitutio que habet respectū ad religionē. licet loquaē de monachis comp hendit etiam canonicos ⁊ oēs qui promittūt tria vota. secus si loqueretē de religione cū a liqua qualificatione. puta monachus niger ⁊ hmōi. Quarto ꝓbendiē mens legis qñ p eandē constitutionem. vel per aliam apparet id quod ibi est positum. gratia exempli fuisse positum. sicut in. l. i. ff. vti possi. dicit ꝙ licet verba edicti loquantur de ede. tamen in fun do etiam habet locū. vt in. §. hoc interdictuꝫ in omnibus ibidem.

¶ Qualiter deꝓbendiē mens extēsiua legis. 8
R. Jo. de Jmo. ⁊ Be. vbi. s. ꝙ comprehen ditur ex idemptitate rōnis non scripte. vt in l. i. C. de interdic. ⁊ re. facit. c. inter ceteras. de rescrip. ⁊. c. ij. de transla. prela. Nam de si milibus ad similia idem iudicium est. vt in di cto capitulo dicitur.

¶ Dꝛx lex seu ꝓstitutio ꝓcernat futura solus 9
R. Pa. in. c. cognoscentes. de cōsti. ꝙ sic. ne afficiat aliquos sine culpa. ⁊ hoc nisi caueaē in lege. vt extendatur etiam ad preterita.

¶ Dꝛx cū lex vel statutū loquitur ꝑ verba pre 10
teriti tpis indulgendo, aliquid extendaē ad futura. R. Pa. in. d. c. cognoscentes ꝙ nō ve detur materia delinquēdi. vt est tex. limitās hanc materiā. in. l. cum. lex. ff. de legi. per quā dicit Bar. ꝙ si statuto caueē ꝙ quilibet ban nitus soluens. x. eximaē de banno. non hz lo cum respectu eoꝝ qui bāniunē ō futuro. quia dareē materia delinquendi. secus si cessaret hec rō. qz licet loquaē ꝑ verba ꝑterita vē pre sentia extendiē ad futura. qz lex semp loquiē. l. arriani. C. de here.

¶ Quomodo interpretatur. vide. s. Jnter 11
pretatio. in principio.

¶ Quō lex incipit ligare. R. ꝙ ad hoc ꝙ lex 12
sit oportet vt ꝓstituaē. secūdo vt ꝓmulgeē. ⁊ publicatio est vltimus actus ꝑficiens legem scōm glo. in cle. prologo per. l. humanū. C. ō legi. Et ideo postq̄ est solenniter edita ligat statim scientes sine expectatōe alterius tpis. vt no. Pa. in. c. i. de postu. prela. ⁊ glo. ⁊ pau. in. c. ij. de re. ecc. non alie. li. vi.

¶ Sed quādo presumiē scīa legis. Respon. 13
Panoꝛ. in. d. c. cognoscētes. ꝙ in legibꝰ ⁊ cō stitutionibus inferioꝝ tempus est arbitra riū scōm loci q̄litatē ⁊ ꝓditionē ꝑsonaꝝ. Jn legibus aūt Jmpatoꝝ presumitur scīa post duos menses a publicatione facta in ꝙincia

vt in auē. vt facte noue ꝓsti. ¶ In ꝓstitutōe ꝺo pape Io. an. in data li. vi. vult vt liget post duos menses a publicatiōe facta ıRome. sed rōnes sue nō mihi placēt. ⁊ ideo idez dicā qō de ꝓstitutione ¶ Impatoris. ⁊ sic videt etiam tenere ¶ Pa. in. d. c. cognoscentes. ⁊ lz papa dicat habere pedes plūbeos habet tñ ēpos ⁊ archiēpos. ꝙ quos notitiā dare potest.

14 ¶ Utrꝝ volens ꝓbare ignorantiā sit admittendus. ıR. ¶ Pa. in. d. c. cognoscentes. ꝙ sic. sine aliquo dubio. vt ī. c. fi. qui mat. accu. po. ⁊ in. l. fina. ff. ꝺ decre. ab or. Et sic ꝓz ꝙ in cōscia nō ligat ignorās sine culpa sua. aliter superflue ⁊ frustratorie admitteret ad probandū ignorātiā. Et hoc est sine dubio qñ lex requirit dolum. facit glo. in. c. ad falsarioz. de crim. fal. alias secus esset. vide. s. ¶ Ignorantia. §. iiij. ⁊ distingue vt ibi.

15 ¶ Quomodo tollit lex seu ꝓstitutio ꝙ ꝓsuetudinem. vide. s. ¶ Consuetudo. §. ix. ⁊. x. ⁊. j. Statutum. §. xxi.

16 ¶ Utrꝝ tollat per legem ꝙtrariā. ıR. ¶ Pa. in c. cū accessissent. de constitu. ⁊ ¶ Bar. post ¶ Ly. vt in. d. l. omnes populi dicunt ꝙ sic licet nō fiat mentio de prima. nisi habeat clausulam derogatoriam ad secundam. qz tūc opus eēt facere mentionē de prima. ar. l. si quis in ꝓncipio. ff. de le. iij. ⁊ in. c. nonnulli. de rescripti. ¶ Aliqui tñ in. d. l. si quis dicūt ꝙ si loquamur de priuilegio vel rescripto ⁊ testamento que sunt priuata lex. sic oportet fiat mentio quādo habent clausulam derogatoriā ad scām. Si autez loquimur de legibus ⁊ statutis non oportet fiat mentio etiam si habent clausulā derogatoriam ad secundū. ꝙ cle. dudum. de sepultu. qz cum presumant omnia scire videntur scienter velle reuocare statuendo in ꝙtrium. sed secus est in priuata. que est in facto ⁊ mihi placet.

17 ¶ Utrꝝ ex non vsu īducat ꝓsuetudo derogatoria legi. ıR. vt colligo ex ¶ Pa. in. c. Iohannes de cle. ꝓiuga. ꝙ aut nō vsus �somz ī se actum tacitū ꝙtra dispositionez iuris. ⁊ tūc inducit ꝓsuetudo Exemplum lex defert hereditatem ꝓmuniter ⁊ equaliter filijs tam masculis ꝙ feminis. l. maximum vitium. C. de lib. ꝓter. sed ꝓsuetudo defert primogenito. vel solum masculis. ⁊ secundusgenitus vel femine nūq̄ sunt vse illa lege. ideo ꝓsuetudo inducit ꝓpter actū ꝙrium legi. Si ꝙ non vsus non habet actum contrarium nec tacitum nec exꝑssum legi. sic non inducit ꝓsuetudo contra legem ꝙ non vsum. sic ꝙ bi gratia. licet forte sint plus ꝙ centū āni ꝙ nullus vēdidit hermofroditū non tamen est abrogata. l. queritur. ff. de statho. que vult vt extimetur scōm statum preualentem. ¶ Similiter licet non agam contra eū qui mihi damnum dedit actione legis acquilie. non tamen per hoc abrogatur illi legi. quia illa lex non necessitat ad agendum. sed dat facultatem.

18 ¶ Utrum actus gestus contra legem sit nullus ipso iure ıRespon. ꝙ non in quatuor casibus. ¶ Primo quando causa prohibitionis nō est perpetua sed temporalis. vt in capitulo primo. de mat. contra. inter. ecclesie. ⁊ dicit temporalis quando est restricta ad certum tempus. puta prohibetur matrimonium propter veneration̄ certi diei. ¶ Similiter de professione facta infra annum que prohibet in capitulo ad apostolicā. de regularibus ⁊ tran. ¶ Secus si prohibitionis cā est perpetua puta cum prohibet aliquid ꝓpter malum qō inde sequi potest. vt matrimonium propter ꝓsanguinitatem ⁊ hmōi. ⁊ sic intellige. l. non dubium. C. de legibus. ⁊. c. vides. x. disti. ⁊. c. contradicimus. xxxv. q. iij. ⁊. c. non oporter. xxxiij. q. iiij. Et ista est theorica glo. in capitulo. tua fraternitas de spon. duorum. ¶ Secundo quando prohibitio legis concernit principaliter fauorem alicuius. talis prohibitio habet potius vim exhortationis respectu illius ꝙ cuius fauore principaliter fit. quia potest renunciare. ꝓ hoc. iiij. di. §. hec ⁊ si legibus. hoc ponit ¶ Anor. in capitulo. ad apostolicā de regula. ⁊ infert quod posset per hoc intentari. licet statuto caueat. ne mulier possit contractum facere sine presentia duorum agnatorum ꝙ valeat cōtractus sine eorum presentia. si statutum exꝑsse nō annullet actuz factum. Facit. l. si quis in conscribendo. C. de pac. facit. ca. ad apostolicā. vbi patet obligationem acquiri deo. licet sit actus prohibitus a lege fauore profiteri volentis. ¶ Tertio quando lex dat certam formam sup eo quod alicui ꝓuenit ex sua potestate Exemplum episcopus ex sua iurisditione pōt absoluere ab excommunicatione. vbi ꝓdtor canonis sibi non reseruat. ¶ Attamē lex dicit ꝙ nō absoluat nisi faciat sic vel sic. Si facit ꝙtrariū tenet tñ absolutio. secus quando lex dat potestatē illi qui eam alias nō habet cū tali forma. qz si nō seruat formā nihil facit. hoc capit ex. d. ¶ Lar. in clem. i. de iure patro. ⁊ concor. glo. ibidē. ⁊ ¶ Pau. ¶ Quarto quando lex punit ꝙtrafacientem. qz tenet si exꝑsse nō annullet factū con

tra. secus quando non punit. sed solū ꝓhibet qz sic non tenet. ꝛ sic loquitur lex nō dubium ff. de legibus. hoc ponit domin⁹ Cardinalis in clemētina prima. de rescrip. diuersa tñ circa hoc est doctoꝝ opinio. quibusdam dicentibus ꝙ in omnibus casibus facta contra legeꝫ sunt ipso iure nulla. nisi lege speciali actus sustineaꝫ secundū Jo. an. in dicto capitulo. ad apostolicam. ꝛ cum eo communiter doctores. Sed mihi placent dicti quatuoꝛ casus. in quibus valent gesta contra. l. qui faciunt ad magnam declarationem dicte. l. non dubium ꝛ per quos clarius potes intelligere quando factum contra legem alia lege sustinetur. qz tunc quādo aliquis de predictis quatuoꝛ casibus concurrit.

19 ¶ Utrum facta in fraudem legis teneant. R ꝙ non. vt no. Bar. in. l. si libertus minoꝛem. ꝛ ibi tex. ff. de iure patro. Secus eēt si fieret in fraudem boīs etiam principis. vide Pañ. in capitulo. dilectus. de preben. ꝛ quod no. in dicta. l. si libertus. Et quomodo fit fraus legi. vide supra. Fraus. ¶. ij.

02 ¶ De ista materia legis. vide. s. Consuetudo ignoratia. ꝛ infra statutum. vnde appellatione legis comprehenditur consuetudo. Facit. c. i. iuncta glo. prima ꝛ secunda. de spon. vñ consuetudo est quedam lex. l. de quibus. ff. de legi. ꝛ di. i. consuetudo.

21 ¶ Aduerte scōm Jnno. in capitulo. fi. de rebus eccle. non alie. ꝛ sequit Pa. in capitulo. i. de resti. in inte. ꝙ vbi ius canonicum in alia materia dat regulam specialem ꝙ non debemus illam distinguere per ius ciuile. verbi gratia canon induxit suam solennitatem in alienatione rei ecclesiastice. ideo nō debem⁹ seruare illam iuris ciuilis positā in aut. hoc ius. C. de sa. san. ec.

22 ¶ Utrum condentes leges iniquas peccent. ꝛ ad quid tenentur. Respon. ꝙ licet de iure tales leges seu statuta non valeant. vij. dist. que contra. ꝛ. xxxij. q. vij. flagitia. tamen facientes ꝛ consentientes peccant mortaliter. de quibus Jsa. x. Ve qui cōdunt leges iniquas ꝛ si sunt contra libertatem ecclesiasticaꝫ sunt excommunicati. vide supra. Excommunicatio. vij. casu. xij. ꝛ tenēt restituere oē dānum qō ꝓuenit alicui ratione talis legis. Et oēs volūtarie obseruātes sīc mortaliter peccant. ꝛ omnia acquisita occasione talis legis tenentur restituere. sicut in simili dicam de participantibus cum raptoribus. ꝛ non solum dicūtur inique quando sunt contra legeꝫ dei ꝛ natura. sed etiam quando sunt contra ius positiuum ad pauperes oppimendos ꝛ iusticiā impediendam. scōm Hosti. quod no. bene.

¶ Utruꝫ lex indulgens aliquid quod potest 23
intendere in alterius preiudicium intelligatur saluo interesse partis. R. ꝙ sic. vt tenet Bal. de pa. iura. fit. ꝛ Pañ. in capitulo. i. de iudi.

¶ Lex commissoria quid sit. vide infra Pa- 24
ctum. ¶. xvij.

Libellarius contractus qui dicit̄ datio ad libellum. idem est quod emphiteosis. ꝛ ideo ibi vide. ꝛ de laudemio soluendo. quamuis quidam vt Bar. in. l. si finita. ¶. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. teneāt ꝙ differt. quia emphiteosis fit a domino sed datio ad libellum fit a non domino. scilicet vasallo emphiteota ꝛ hmōi. sed temporibus nostris communiter non differt. nisi quando fit illicite ꝛ vsurarie. vt patet infra. Vsura. primo. ¶. xliij. ꝛ. ¶. lxiij.

Libellus famosus est cōpositio inscriptis facta in infamiaꝫ alicuius eius quod probare non vult. ꝛ in publico iactata.

¶ Que pena componentis libellum famosuꝫ i
vel inuentum qui non combusserit vel destruxerit. sed dolose manifestauerit vim ipsius. Respon. secundum glosam. in summa. v. q. i. si conuictus est secundum leges decapitatur siue deportatur. v. q. i. hi qui inuenti. ꝛ. l. vnica. C. de fa. libe. ꝛ fit intestabilis. iij. q. ij. ob carnem. ff. qui testa. face. non pos. l. qui secundum canones verberandus est. vt in. capitulo. i. v. q. i. ꝛ anathematizandus. vt in dicto. c hi qui. ꝛ. c. ij. eadeꝫ. q. sed si sponte confitetur non timore probationum mitius agitur cum eo. v. q. i. c. ij. ꝛ sic punitur ad arbitrium iudicis. de officio delega. de causis. in fi. Si vero vellet probare quod in eo continetur non punitur vt in dicto capitulo. secundo. quia expedit crimina nocentū nota facere. ff. de iniur. l. eum qui. in principio. ꝛ. C. de iniur. l. tertia. Quod verum intellige. secundū Azo. ꝛ Hostien. in iudicio. quia extra nemo debet aliuꝫ prodere. vi. q. i. summa. de peniten. distin. i. homicidiorum.

¶ Utrum teneatur talis restituere famam. 2
Respondeo ꝙ sic. alium libellum in contrarium faciendo. ꝛ vltra hoc tenetur leso satisfacere de alio damno. vt supra. Detractio. ¶. tertio.

Liber dicitur ille ꝙ nulli⁹ subest ptā
ti. ff. ō capti. ꝛ posti. ruer. l. ñ dubito. ¶.

liber autem populus.

1 ¶ Liberam habet ptātem quando sine alterius ꝓsensu quis potest disponere. ꝛ non aliter in. c. fi. de postula. prela.

2 ¶ Quid excludit vbū libere. R. ꝙ oēm moram ꝛ conditionem. c. extirpandum. §. penultimo. de preben. ꝛ. c. si beneficia. de preben. libro sexto. ꝛ de officio ordi. c. ordinarij. §. qō si forte. libro sexto. Et ibi ꝑ Jo. an. ꝛ Archi. de homici. pro humani. li. vi. Imo scōm alios denotat quandam prerogatiuā absolutaz seu dominium sup actum cui adjcit. vt. l. procurator cui libera. ff. de procura. ꝛ. l. iusiurandum quod ex quentione. §. fi. ff. de iureiurando. de electi. c. cum nobis olim. in fi. vide per Bar. in. l. alio. ff. de ali. ꝛ cibā. lega. ꝛ Dan. in. c. cum liberum. de sepul. ꝛ in capitulo. vestra. de loca. Unde liberum dominium nō hz quis super actū qui quando vult illuz exercere impeditur aliqualiter. Omnis enim prohibitio sive temporalis. sive ꝑpetua cōtradicit libertati. l. libertas. ff. de sta. ho. quod no. qz facit ad multa.

Libertus est seruus manumissus De quo vide infra manumissio.

Littera an preiudicet scribenti. Rñs. Panor. in capitulo fraternitati de cleri. non residen. ꝓcludendo post Bar. in. l. lutius. ff. de fideiusso Aut sunt littere generales sicut cuz dicitur presentium latori adhibeas fidem ꝛ hmōi. Et isto casu cum iste lator non possit contrahere vel aliquid intētare in preiudiciū scribentis. si cui scribitur sibi mutuaret pecuniā. ꝛ hmōi non preiudicaret scribenti. vt in. l. fi. C. quod cuz eo qui in ali. potesta. quia potius sunt littere recommendaticie. nisi aliud addatur. puta sub periculo meo ꝛ hmōi. vel nisi dolose dedit illi litteras. qz tūc teneretur. ar. l. quod vendito. ff. de dolo. Si vero sunt littere magis speciales. puta qz dicitur in eis tali de mea intentione plene informato adhibeas plenam fidem. qz tunc teneā. ꝛ aget acti. mandati contra scribentem. ille cui scribuntur. sed non debet ei credere in aliquo quod ei appropriet̄ur. Facit. l. si vero remunerandi. ff. man.

1 ¶ Quid de eo qui litteras alterius aperit. vide. s. Falsarius. §. ij.

2 ¶ Utrum dampnificās proximum ex litteris teneatur ad restitutionem. vide infra. Restitutio. i. in v. scriptura.

Litigiosa res dicitur de cuius dominio causa inter petitorem ꝛ possidentez mouetur in iudicio. vide supra. cessio actionum §. ij.

¶ Utz res litigiosa possit alienari. vide ibidem. in prin. 1

¶ Utrum litigans teneatur ad restitutionē expensarum ꝛ dampnorum parti aduerse. Respon. ꝙ sic si sciebat iniustam causam fouere aut si a principio non sciuit. tamen in processu cause cognouit iniusticiam. ꝛ non desijt tenetur. ar. in capitulo dominus. de secun. nup. ꝛ in. l. Si quis inficiatus. ꝛ Ibi Bart. ff. de posiri. 2

Litigiosus Idem est quod contentiosus. de quo vide supra. Contentio. ꝛ Discordia. ꝛ grauius peccat per se ꝙ adulator. quia litigiosus frangit amicitiaz. ꝛ sunt illi proprie qui ad omnia contrariantur causa contristandi de nullo curantes. vt dicit philosophus. iij. ethicoz.

¶ Utz litigiosus debeat ordinari. R. ꝙ nō xlvi. dist. §. i. 3

Loca An liceat mendicantibus dimittere. Respon. ꝙ capta ante concilium. de quo in capitulo cum ex eo. de excess. prela. libro sexto. non possunt. aliter sunt excommunicati ipso facto. Clemē. cupientes. de penis sed capta post illud concilium bene possunt dimittere secundum Lap. quem sequitur dominus Petrus de ancha. ꝛ Be. in dicto capitulo. cum ex eo. ꝛ in dicta Clementi. in verbo hactenus. i. vsq; nunc. quia secundum Papiam hactenus per. h. aspiratum facit duas partes. scilicet hac ꝛ tenus id est vsq; nunc. Ex quo infert Be. ꝙ fratres ordinis mei Bononie in monte potuerunt dimittere primum locum quem ceperant ꝛ alium capere. cum habeant licentiam capiendi vnum locum in dicta ciuitate.

¶ Utrū dicti mendicātes possint loca de nouo capere. R. ꝙ non ad habitandum. que sint ꝓpinqua habitationibus hominum sine licentia sedis apostolice. que de constitutōne Bonifacij expressam faciat mentionē. Secus eēt de locis in heremis. vbi non est ꝓpinqua hominum habitatio. qz illa de licentia suoz prelatoz ꝛ capere ꝛ mutare possunt. d. c. cum ex eo. Et no. ꝙ illud capitulū non phibet transitum singulor fratrū de loco ad locū qui est ꝑmissus ex causa. c. licet de regula. cū similib⁹. sed prohibent nouum capitulum. siue nouum conuentum capi. vel locum ad locum mutari secundum dominum Pe. de Lucha. vbi su- 1

pra. Et sic patet q captio caseatarum. vel mutatio quas mendicantes capiunt ad habitandū ex transitu vel pro infirmaria ꝛ hmōi non cadit sub ista prohibitione. sed solum quādo pro nouo quentu. seu capitulo capiunt.

2 ¶ Utrū loca exempta sint in dioceſi taliter q in ea delinquentes incidant in excōicationem per statutum dioceſani impositam contra taliter delinquentes. Vide infra Statutum. §. secundo.

3 ¶ Utrum prefati mendicantes possint augmentare loca sua sine licentia pape. Respondetur secundū Lappum. vt recitat Be. in dicto capitulo. cum ex eo. q sic. quia ista acquisitio. ꝛ post acquisitōez edificatio est de actibus tam permissis. l. ab ea parte. ff. de proba. ergo isti iuri antiquo stabitur nisi quatenus ei derogatum est per. d. c. cum ex eo. quod tantum in duobus immutat scilicet in acquisitione habitationis in loco de nouo. ꝛ secundo in mutatione ꝛ translatione quibus in nullo casus noster ꝯcludit. Itez prohibitus acquirere nouum ius in re non prohibet augmentare ius iam quesitum ante ꝓhibitionem. vt in capitulo. fi. §. q. de concess. preben. libro sexto. sic in proposito. Vide de hoc supra Excōmunicatio. vij. casu. xliij.

Locatio est persone vel rei ad vsum facta concessio mercede in pecunia numeranda conuenta. alias si res vel species daret non esset locatio. sed contractus innominat⁹ scilicet do vt facias. ꝛ ageret ꝓscrip. ver. ff. depositi. l. i. §. si quis seruum. ꝛ ideo locator dicitur qui sub mercede pecuniaria locat domum suam ꝛ hmōi conductor qui ipsam accipit soluendo pensionē. vt in dicto. §. si quis. Aduerte tamen q contractus innominatus inducit secundū naturā contractus nominati cui assimulat. nisi aliud actū fuerit. vt in. d §. si quis. sequitur Bar.

i ¶ Quid potest locari. Respon. q omnes ille res que vendi possunt. nisi sint seruitutes prediales. vt iter. actus. via. ꝛ cetera que locari non possunt. vt est tex. ꝛ glo. in. l. locare. ff. locati. Seruitutes autem personales. que sunt vsufructus bene possunt locari. ff. de vsufruc. l. arboribus. sed non seruitus vsus. vt in Insti. de vsu. ꝛ habi. §. minus. sed si fit ab vsuario extinguitur locatio per mortē ipius vsufructuarij. vt. C. de iur. do. i. si socius. ꝛ p maximam ꝛ mediam capitis diminutionem. insti. de vsufruc. §. finitur. A proprietario autē fieri non potest locatio seruitutis personalis.

¶ Locare non potest aliquis prelatus religiosus ad vitā. nec ad certum tempus. l. longuz redditus vel partem eoz. aut iura. aut possessiones monasteriorum. vel alia administrationum sibi commissarum. nisi necessitas vel vtilitas expostulet ꝯuentus. ꝛ cū ꝯsensu conuentus. vel si non habet. tūc cum consensu fiat superioris. aliter suspensus est ipso facto. nec conductori acquirit aliquod ius. Secus ad modicū tempus. hoc no. in clemen. monasteriorum. de re. ec. non alie. 2

¶ Utrum fructus decimarum possint locari ad annuum censum laicis. Respon. Pa. in. c. vestra. de loca. q sic. 3

¶ Utrū beneficiatus possit locare reddit⁹ sue ecclesie sine alia licentia. Respon. Pa. in d. c. vestra. q sic. Intellige non magnū tempus. puta pro nouem ānis potest. Facit. glo. in clemen. prima. de re. ecc. non alie. nec valet statutum seu prohibitio superioris in contrarium hoc impedire. propter verbū libere qō ponitur in littera. d. c. vestra. 4

¶ Sed quid si ante tempus locatōis finitum moriat. R. q extinguit locatio. qz ꝓparatur clericus vsufructuario vel vsurario. c. vltimo de pecu. cle. ꝛ ideo extinguitur sicut ius vsufructuarij. de dona. c. consultatōnibus. de pigno. c. vltimo. secunduz Jo. mo. qui sic no. in c. hoc ꝯsultissimo. de re. ec. non alie. li. vi. ꝛ si soluit pensionem non rehabebit a successore in eodem beneficio. nisi sit conuersum in vtilitatem ecclesie. vt no. Hostiensis in. c. ij. ne p̄lati vices suas. 5

¶ Utrū sacerdos possit locare operas suas. R. q pro diuinis officijs dicendis nūq̄ licet de simo. c. cū in ecclesie ꝛ multis. c. aliter eēt simoniacus. sed pro temporalibus bene potest locare. licet tamen ei pacisci cum aliquo q moretur in aliqua ecclesia vt celebret ibi diuina. ita tamen q non habeat intentionem ad diuina. sed ad mansionem quam ibi facit. vel ad laborem quem sustinet. vel ad damnuz quod ratione more patit. in capitulo ad questiones. de re. permu. per ar. ꝛ no. Juno. in. c penultimo. ne. pre. vi. su. 6

¶ Utrum scholaris recedens possit ponere alium loco sui in domo vel camera conducta Respon. Panor. in capitulo. inter dilectos. de fide instrumen. q sic. qz conductor potest locare alteri. l. nemo. C. loca. nisi aliud cōuenissent. vt in dicta. l. 7

¶ Et an possit hoc facere inuitis socijs. glo. 8

insti. loca. in fi. dicit q̄ ꝛz possit alteri locare. rō tñ societatis ꝓhibet que ꝑualet iuri locationis. cū videaꝫ electa industria ꝑsone. insti. ꝑ socio. §. soluiꝫ. Idez tenet Specu. de iudi. §. ij. Et clarius Azo. ꝑ. l. ꝓceptione. ff. de his q̄ dele. vel effu. ⁊ addit q̄ si scholaris nō degit in domo vt ꝺz versari ꝑt ꝓtra eum agi acti. ꝑ socio, sed vtili q̄ directa daꝫ qñ ꝛbiꝫ societas ad ꝓmodiozem vsum. ⁊ vberiozē questuz de qua leges loquunꝫ. vt no. Spe. vbi supza. Ex quo vide q̄ in materia odiosa non veniet socius in domo. Et ideo si statutum dicit q̄ socius teneaꝫ ꝓ socio non veniet socius in domo. q̄ non est ꝓprie ista societas Et in odiosis verba stricte capiunꝫ. l. iij. §. hec aūt verba. ff. de nego. ge. ⁊ in. c. in nostra. de iureiurā do. Insup dicit Pa. in. d. c. inter dilectos. q̄ si male versatur ⁊ non possit compesci aliter a sua insolentia q̄ poterit expelli per. l. si conuenerit. in. fi. ff. ꝓ socio. ⁊ quinta. questōne quarta. in loco.

9 ¶ Utꝛ locari possit domus ꝓpinqua alteri magistro ita q̄ voces adinuicem ꝓfundantur. R. q̄ non. ⁊ si fecerit primus poterit expellere vltimum. C. ō stu. li. vr. ro. l. vnica. in fi. ⁊ hec causa tractari potest in feriis tempore messis. secundū Hosti. de iudi. c. significauerunt. Et idem posset dici de quocū q̄ alio qui impediret lectionem prefati magistri. ar. d. l. vnice.

10 ¶ Cui potest locari aliqua res. R. q̄ omnib⁹ qui possunt emere. nisi sit miles vel curialis quibus non possunt locari predia ad colendū ne amisso vsu armoꝝ ad opus rurale se transferant. vt. C. loca. l. milites. l. curialis. ⁊. l. vltima. subuenitur tñ ignoranter facienti. ff. loca. l. si quis ignorans. vbi ꝺz q̄ potest exigere mercedem. Non enim ꝓtemnit disciplinaz qui ignorauit militez Idem videtur in clericis ⁊ monachis nisi ex causa necessitatis. extra ne cle. vel mo. c. i. ⁊. c. secundum. vbi hoc no. Hernardus ⁊ hostiensis.

11 ¶ Uscꝫ ad quod tempus potest fieri locatio R. q̄ ⁊ ad tempus. ⁊ in perpetuum. vt. ff. si ager vecti. l. i. ⁊ dicunꝫ vectigales agri qui in perpetuum locanꝫ. s. quādiu vectigal soluaꝫ. vt dicta. l. i. ⁊ succedit heres in locatiōe ⁊ cōductione si moritur ꝓductor infra tempus locationis in iure ꝓductionis. secus in vsufructu qui personalis est ⁊ extinguiꝫ cum persona. C. loca. l. si quis domum. §. si fructuarius.

12 ¶ Quando ē merces soluēda. R. secundum Azo. ⁊ Bofre. q̄ si actū est qñ sit soluēda id seruabitur. alias ꝓsuetudo regionis ⁊ si non appareat de ꝓsuetudine id quod minimum est scilicet in fine. ita no. Host. ⁊ Ber. de censi. ex parte. facit de re. iur. in obscuris. li. vi. ff. de verbo. obliga. l. qui hoc anno. ⁊. l. euz qui. ⁊. ff. quando dies usufruc. le. ce. l. i. §. si tibi. ⁊ hec vera in stipulationibus. in aliis vide in. l. i. C. qñ dies. le. ⁊. ce. in. d. l. qui hoc anno. ⁊ Anno. in. c. ꝓpter sterilitatem. de loca.

13 ¶ Sed nūquid potest locator inquilinum ex pellere ante tempus finitū ꝓductionis. R. q̄ sic in quatuor casibus. Primus si non soluit pensionem ꝑ biennium. sed si paratus sit soluere audiendus est. ff. loca. l. quero. intellige si alius de seqñtibus non ineſt. Scōs si dom⁹ locata sit necc̄aria sue habitationi. intellige ex necc̄itate supueniente cui aliter puidere nō ꝑt. vt. l. edem. C. locati. aliter nō diceret necessitas si posset prouidere alia modo Secus esset si tpe locationis aliam domū non habebat q̄ si imputabit nec expellere poterit. ff. loca. l. si quis domum. §. huic subiungi. Tertius cū domus eget refectione q̄ minaꝫ ruinam. que tñ tpe locationis non minabit. ⁊ in isto casu ⁊ precedenti fiet remissio pensionis. ꝓ rata tpis. c. ꝓpter sterilitatem de loca. ⁊ d. l. edem. ⁊. d. l. quero. §. inter locatorem. vel puidebit de alia domo eque idonea. ff. eodez l. cum plures. in principio. Sed an ea refecta poterit ꝓductor petere in ea reponi. R. q̄ sic glo. iuncto text. l. si duo. §. cum inquilinus. ff. vti possi. ⁊ ibi ꝙ Bar. Quartus qñ ꝓductor in domo ꝙerse ꝙersatur sine lesione rei. vt puta tenet publicas meretrices ⁊ sic non remittit pensio. secundum Host. vel versaꝫ peruerse cū lesione rei. tenendo porcos in solario incidit arbores. nō colit suo tpe. ⁊ tūc remittitur pensio. ꝛz aget ad interesse dominus de damno dato. ſm Hosti. in dicto. c. ꝓpter sterilitatem. Et ſm hanc distinctionem concor. doc. in. d. l. edem. ⁊ in. d. c. ꝓpter. qui videntur contrarij.

14 ¶ Utꝛ inquilinus possit similiter ꝓpter necessitatem dimittere domum ante finitū tempus contra voluntatem domini. R. Io. in. d. c. ꝓpter sterilitatem q̄ sic ſm Vin. ⁊ Jo. an. hoc tenet etiā glo. in. l. si in lege. §. si domus. ff. loca. Ex quo ꝑt inferri q̄ ꝓpter pestem pōt dimitti. quia ē probabilis necessitas. ⁊ facit ter. in. l. habitatores. ff. eo. ti. ⁊ sic in ꝓscia eēt seruandum. quamuis in foro contentioso forte aliter teneretur.

¶ Vtr sit minuenda pensio rei locate qñ cō
ductor nō potuit vti re ꝓducta. Ric. q aut q̄s
locat res. ⁊ si stat p locatoris voluntatē. quo
minus re conducta nō vtat ꝓductor sic tenet
ei ad interesse. l. si de fundo. C. locati. Si vero
nō ex volūtate sz p casuz fortuitū ex eius pte
vel ex pte rei locate ꝓueniētē sic pēsio remit
titur p rata Exēplū ex pte locatoris. puta qz
ꝓpter delictū eius fundus locatus publicat⁹
est. Exēplū ex pte rei. veluti si edes locate ex
uste fuerint. vel ager terre motu corruit. vt. l.
si quis domū. ī fi. ⁊. l. ex. ꝓducto. ff. i. ⁊. l. sz ad
des. ff. si q̄s. ff. loca. Itē dicendū qñ ex necīta
te locatori aduenīente oportuit ꝓductorē ex
pellere. vel ꝓpt refectionē domus. l. qui īsulaz
in prin. ⁊. l. si fundus. ff. eo. ti. Si vo stat p cō
ductorē. vel p ei⁹ culpā quominus re locata
vtat. nihilominus totā pensionē soluere tene
tur. l. colonus. ff. nauez. ff. locati. Si vo ex ca
su fortuito ex q̄ re locata vti nō potuit sīr te
net qñ locator alteri locando verisimilit mer
cedē habuisset. alias nō. vt pz ex. l. fi. ff. i. ff. ad
l. ro. de iactu. facit. l. sz addes. ff. cū quidaz. ff.
locati. Sed in casu qñ quis locauit opas. nec
p eum stat quominus eas soluat. sz p ꝓducto⁹
rem. sic talis ꝓductor etiam si impediat casu
fortuito. nihilominus pensionē p̄stabit. vt est
casus in. d. ff. cū quidā. Qđ vex credo in ꝓscīa
qñ talis locator nō habuit cui locando opas
acquireret mercedem ꝓpter talem locationez
quā mercedem habuisset si tali non locasset.
Si vo stat p locatorem quominus opas p̄sta
ret. tūc si non īpedit casu fortuito tenet ad in
teresse omne. nec mercedē habebit. Si vo im
pedit casu fortuito. sic remittit pensio p rata
tpis. vt est casus in. l. si vno. ff. item cū quidā
ff. loca. Idem in. l. si. hi. C. locati. ⁊. l. aduo⁹
cationis. C. de ꝓdi. ob cām. non añt tenet ad
interesse. Et si iam īchoasset opas. vt fecisset
aliquas expensas ad se p̄parandū. ⁊ tali casu
fortuito īpedit repeteret eas expensas q̄s fecit
ꝓpt hoc. vt in. l. si pecuniā. in p̄n. ff. de ꝓdi. ob
cāz. habet de eo qui parauerat se ire ad locū.
⁊ īpeditus fuit p tēpestatē. Fallit hoc vt non
remittat pensio qñ ex casu fortuito stat p lo⁹
catorē in aduocato. qz non repetit salariū ab
eius heredib⁹ ipso moriente. l. i. ff. de va. ⁊ ex
traor. cog. Idē de quocūq; hñte officiū pub
licū. ⁊ sic loqtur. l. arborib⁹. ff. ꝺ illo. ff. de vsu
fruc. ⁊. l. diē functo. ff. lo. ⁊. l. diē functo. ff. de
officio asse. Itē fauore libertatis. vt. in. l. cū
heres. ff. sticbus. ff. de sta. liber. hec elicīūtur
ex Azo. ⁊ Bar. ⁊ alīs in. d. ff. cū q̄dā. Et hoc
tene. nisi consuetudo aliter haberet vt supra
familia. ff. eo.

¶ Sz quid si locata re conductor vsus fuit. sz 16
sterilitas in ei⁹ fructib⁹ ꝓtigit. Ric. Ba. in. d. c
ꝓpt sterilitatez. q si sterilitas ꝓuenit ex casu
fortuito. vel ex vitio rei sine culpa coloni. vt⁊
puta qz timet magnā siccitatē. vt aquaz abū
dantiā. vel frigus vel grandinē ⁊ hmōi. ⁊ nō
pt recōpensari cuz fertilitate anni p̄ntis vel
seqntis īmediati. dūmodo duret eadē locatō
fm Bo. ī summa. eo. ti. sic fiet remissio p rata
puta erat solit⁹ colligere. xv. modios. ⁊ solue
bat. iij. aureos non recolligit nisi decē. sic non
soluet nisi duos aureos. nisi seqnti anno vt p
cedēti recollegit. xx. modios. Et iō dicas etiā
si soluat certa spēs. qz lz nō sit ꝓpria ꝓctus lo
catōis. vt dixi. tñ quo ad hoc idē erit iudiciū
Predicta tñ non intelliges de partiario qui
cū dño lucr ⁊ dāpnz partit. qz nō fit remissio
vt no. glo. in. d. c. ꝓpter sterilitatem. Et q̄uis
doc. fuerint varij in. d. c. ꝓpter. ⁊ in. l. ex cōdu
cto. ff. eo. ti. qñ dicat sterilitas. mihi placet
maxīe quo ad ꝓscīam qđ Io. an. ⁊ Ba. ī. d. c.
ꝓpter sterilitatem sequūtur. vt. s. dicat sterili
tas qñ non colliguntē nisi due partes de trib⁹
solitis. secus esset in alio modico Sed aduer
te q si fructus affuissent. sed postq̄ recoilecti
fuerūt marcuerunt. vel cū erant recolligendi
exercitus p̄teriens ipsos destruxit ⁊ hmōi. nō
dicet sterilitas. nec fiet remissio pensionis. vt
in. l. ex conducto. ff. si vis. ff. lo. ⁊. l. damnum.
C. eo. ti.

¶ Sed quid si sit fertilitas nūquid augmen 17
tabit pēsio. Ric. fm Ba. vbi. s. q aut ꝑ ꝓtigit.
qz fructus plus valet solito. ⁊ sic nō fit aug⁹
mētatio. sicut nec fieret minutio si min⁹ vale
ret. Aut ꝓuenit p industriā coloni. ⁊ sic non
augmētabit pensio. ne sua industria sibi sit
dānosa. vt. ff. eo. l. ex ꝓducto. ⁊. l. fi. C. de al⁹
luui. Aut ꝓtigit ꝓpt bonitatē rei. ⁊ sīr nō fit.
Aut ꝓtigit melioratio casu fortuito. puta lo⁹
cauī molendinū. ex q̄ ꝓductor solū p̄cipiebat
quinq̄ginta ꝓpt alia molēdina q̄ nūc sunt de
structa percipit centū. ⁊ sic fiet augmētatio
pēsiōis p rata sicut fieret remissio ꝓpt sterili⁹
tatē. casu fortuito ꝓtingēte. qz ꝛsio⁹ eadez ē
disciplina. xxxij. di. hospitiolū. ⁊. l. i. ff. de his
qui sunt sui vel ali. iu. hoc idem tz glo. in. l. si
merces. ff. eo. ti. Propterea aduerte q ꝓtra⁹
ctus locationis ⁊ ꝓductionis est ꝓct⁹ bone fi
dei. vt insti. de actī. ff. actionū. ⁊ ideo merces
ꝺz ꝓuenire arbitrio boni viri. l. si in lege loca
tiōis. in p̄n. ff. locati. aliter restituere obligat

18 ¶ Quid si quis ꝓducit molendinū ꝓ se ⁊ suis heredib⁹ ꝓ certa mercede ī ꝑpetuū. ⁊ diuisis filiꝭ fit mltiplicatio ī infinitū. nunquid tenebitur molēdinū molere illis omnib⁹ illo ꝑcio quo cōueīt. R. fm Bile. in suis. q. xlviij. q. ij. Hugo ꝙ nō. qz nō videt de hoc cogitasse. l. si quis in vna. ff. ō periculo ⁊ cōmo. rei ven. Bz Albr. ī aut. B ius. C. de sa. san. eccle. dicit ꝙ imo tenet ō stricto iure. ad qō facit. l. fi serui tus ita. ij. R. ff. ō serui. vrba. prędio. Sed de equitate ꝓscientie tene primam.

19 ¶ Dtz locans fūdū alicui ad mediū nulla facta mētōe ō arboꝛib⁹. nūquid colon⁹ habebit patrē fructuum arborū. R. ꝙ non. Bz locatoꝛ habebit oēs. l. fruct⁹. ff. de vsur. Et si colonus destruat arboꝛes tenebit. Similiter eius culpe imputat. si aliquis eius odio arboꝛes excidat. l. si merces. §. culpe. ff. loca. Quod limita fm glo. in. d. §. culpe. vez qñ ꝓpter culpā suaz seu dolū tale odiū est causatum. alias non.

20 ¶ Nunquid post ꝙ colonus seminauit agrū si dñs eū vendat alicui poterit expelli ꝓ emptoꝛe. R. ꝙ nō. Bz medietatē fructuū habebit vel put ꝓuenerāt. si tñ venditoꝛ oēs fructus accepisset aget colonus ꝓtra venditoꝛē. ff. de lega. i. l. nihil. speciale tñ ꝓuilegiū hz colon⁹ fisci. fm Rod. Bic aduerte ꝙ succedēs in re locata si ē de beneficijs ecclesiasticis. ⁊ sit facta ab habente administratōem. ⁊ cū debitis solēnitatib⁹ ⁊ causis de quib⁹. s. alienatio. Et ad debitū tps tenet stare locationi. ⁊ si eccīa foꝛet lesa posset petere restitutionē in itegrū c. i. de resti. in integ. ⁊. c. i. de re. ec. non alie. Si ꝓo nō habebat administratōes. vt sunt canonici simplices. sic nō tenet stare. qz equipatur vsufructuario qui nō ꝓt locare vltra tps vite sue. l. si quis domum. ff. loca. nisi cū cā rōnabili ⁊ auctoꝛitate eꝑi fecisset. Cum ꝓo res locata nō ē ecclesiastica. tūc successoꝛ vniuersalis tenet stare. l. viā veritatis. C. loca. Successoꝛ ꝓo ꝑticularis in dicta re ñ tenet stare nisi locatoꝛ habuisset administratōes plenā. vt maritus in ꝓdio dotali. qz sic tenet. vt in. l. si filio. §. fi. ff. so. matri. Idē in tutoꝛe respectu

21 pupilli. l. si tutele. ff. de admini. tuto.

¶ Quid si ꝓductoꝛ aliqd expēdit re ꝓducta. R. fm Host. si expendit necārio. vel vtiliter auxit. edificauit vel instituit aget ꝫ locatoꝛē vt restituat expensas. ff. loca. l. domus. ⁊ in. d. l. Bz addes. §. si inquilinus. ⁊ ibi glo. Bz clarioꝛ tex. est in. l. colonus. primo. R. ff. eo. ti. Si tñ possit tollere impensas sine lesiōe rei nō tenet locatoꝛ. Bz ipe eas tollere posset. vt in. d. §

si inquilinus. Predicta nō intelligas de expēsis factis ꝓ pascēdo aīali. locato vel colēda possessione ⁊ hmōi. Bz de alijs. puta curatōne moꝛbi. repatione ruine. vel plātatiōe vineaꝝ ⁊ hmōi. vide etiā qō dico. s. edificās. in ꝓn.

¶ Dtz in locatiōe possit interuenire vsura. 22
R. ꝙ sic. ē vsura ex pte ꝓductoꝛis. videlicet qñ roe mutui interꝑtati. puta qz ante tps solvit pensionē solū habito respectu ad ꝗētionē tpis. vel mutui veri minuit de pensione debita. ⁊ sic restituere tenet. Faciūt no. in. c. ad nostrā. de emp. ⁊ vē. ⁊ in. c. illo vos. de pigno.

¶ Ex qua culpa tenet ꝓductoꝛ de re cōducta 23
locatoꝛi. R. ꝙ de dolo lata culpa ⁊ leui. quia gēa vtriusq; ꝓbit. istitu. qb⁹ mo. re ꝓhi. obli. §. vlti. Bz alij teneāt ꝙ etiā teneāt ō leuissima Bz ꝓmū cōiter tenēt glo. ⁊ doc. in. l. si quis ꝓdomū. §. celsus. ⁊ in. l. si merces. §. qui colūnā. ff loca. Et qō dico de ꝓductoꝛe idē dico de locatoꝛe. Et Bz Bar. in. §. qui colūnā. velit teneri locatoꝛē opaꝝ ad transuehendas colūnas. ⁊ similia. q̄ faciliter frāgunt etiaz de leuissima ꝓpt tex. q̄ ibi dicit culpa abest si oīa facta sunt que diligētissim⁹ quisq; obseruat⁹ fuisset. ⁊ dicat foꝛe speciale in B casu. glo. ibidē tz ꝫrium Cu tñ sic ꝓcoꝛda. ꝙ aut aliqs locat opas in re q̄ reqrit diligentissimā curā. vt puta polire adamantē. incidere bꝛocatū ꝓ veste fienda ⁊ hmōi. ⁊ tenebit de leuissima. d. §. qui colūnaz Aut nō locat opas in re talis ipoꝛtantie Et sic vera ē glo. qz tenet solum de leui. Nec obstat glo. in. l. qui mercedē accepit ꝓ custodia. ⁊ in. l. dñs. ff. eo. ti. vbi dicit q̄ si spāliter mercedē accepit ꝓ custodia ꝙ tenet de leuissima. Pro cuius intelligētia aduerte ꝙ qñ ꝙs mercedē accipit ꝓ custodia si sumus in ꝓtractu in quo solū tenebat de lata culpa. vt ī deposito sic acceptio mercedis ꝓ custodia faciet vt teneat de leui. ⁊ sic ītellige. c. bona fides. de deposito. ⁊ l. i. §. si vestimēta. ff. depo. Si ꝓo sumus in ꝫctu in q̄ tenet de leui culpa sicut in locato. sic acceptio mercedis ꝓ custodia rei locate faciet vt teneat de leuissima. ⁊ sic loq̄tur ⁊ ītellige. l. q̄ mercedē. ⁊ l. dñs ꝑdictas. Ob bñ no. ꝓ soluēdis multꝫ ꝫrietatib⁹. Nec solū tenet de culpa sua. Bz etiā illoꝝ quoꝝ ope vtitur. Si ipe diligētiā nō adhibuit. l. si merces §. qui colūnam. ff. locati. ⁊ l. item queritꝫ. ꝓ totum. xvij. q. iij. tres personas.

¶ Dtz locās vasa vitiosa ignorāter ⁊ ꝓpte 24
rea vinū effusuz ē. vel marcuit teneat ad restitutiōez. R. ꝙ sic. ad restitutōez interesse vini nec ignorantia eū excusat. sec⁹ eēt in pascuis

locatio vbi herba pestifera erat quã ignorabat. qz ꝛ aialia cõductoris sunt mortua. nõ tenebitur locator vt in. d. l. sed addes. ff. i. vbi dicit glo. ꝫ esse speciale in locato vt interesse extra rẽ hic veniat. Ingnscia tñ non haberet locuz. d. l. nisi qñ locasset talia vasa ꝓ bonis. secus si simpliciter exhibuisset videnda ꝓ cõductorẽ. ignorãs ipse an sint bona vel ne. ꝗ tũc cũ nõ sit in aliqua culpa nõ teneret Al fortiore tenet ad restitutiõem interesse qui scienter locat rem vitiosaz. ar. d. l. ꝫ addes. Et qõ dico in vasis intellige in omni re vitiosa. ex qua. damnũ proximo euenire ꝑt. Quod nota ꝑ illis qui locãt equos qui voluũt se in aquis si destruantur vestes. tenent. ꝛ similes. secus in commodato.

25 ¶ Quid si nauta ponat res meas in alio naui quam vbi posuerã. ꝛ perierunt. Rn. qz tenet dicta. l. item queritꝫ. ff. i. ꝛ hoc verum si inuito domino. Si ꝛo bona fide ꝛ sine culpa. non tenetur. similiter non tenet etiam si dolose posuisset qñ vtraq; nauis periit in eadem nauigatione. ff. ad. l. ro. de iac. l. fi. ff. i. qz licet. sit in culpa infideliter rem tuã ꝓtractando. non tñ ex tali culpa est amissa. ex quo omnino peritura erat. quod bene no.

26 ¶ Quis ꝓbabit affuisse dolũ vel latã culpam Rn. fm Host. qz ꝺductor. puta pastor sicut argentarius debet probare amisisse rões cum ruina vel incendio. l. si quis ex argentarijs. ff. vlti. ff. de edendo. Idem de custode carceris l. vltima. ff. de custo. ꝛ exhibi. re. tñ alias qui dolũ allegat probare debet. l. quotiẽs. ff. qui dolo. ff. de probatio. Ego tñ hoc non teneo ꝫ dico qz qñ quis tenet solũ de dolo ꝛ lata culpa. quia incumbit probatio dicenti eum fuisse in dolo vel lata culpa. sed quando tenet de leui vel leuissima. tunc tenet probare casu amisisse. Et sic loquit dictus. ff. vltimus. ꝛ dicta. l. vltima.

Verum non dicitur nisi deductis expẽsis. l. illud in glo. C. de colla. ꝛ ff. pro socio. l. mutuus.

Ludus ꝛ iocus alius spũalis ꝛ diuinus ꝛ iste est ille qui ꝓuenit ex magna mẽtis deuotõe. de quo in ps. Omnes gẽtes plaudite. quẽ exercuit. Dauid qñ ante archã dñi saltabat. ff. Rn. vi. ꝛ iste sanctus ꝛ ꝛtuosus est.

i ¶ Est ꝛ alius ludus qui ꝛo humanus qui fit ad recreationẽ suã. vel alioz. vel cã virtutis experiende. ꝛ iste aliqñ ꝛo theatralis a loco apto ad theorandũ scilicet speculandũ. Aliquãdo larualis. que larue sunt deformitates hominum per appositionem colorꝝ vel rerum que vulgariter dicunt maschere. Aliqñ histrionalis in quo quis ꝛo ꝑsona sua facit ludũ qui vocatur vulgariter stragitator. Alius illoꝝ qui ludũt albagatelle que sunt rez honestarũ demõstrationes. Alius bastiludialis in quo ludit cũ bastis. i. lãceis qui ꝛo vulgariter giostra. Alit torneamẽtoz qui hodie ñ ẽ in vsu in quo quidã includebant se in quodam circũitu ad pugnandũ. Quidã pilealis. balistalis. saltalis. scacalis. correalis. ꝛ hmõi. qui bñt nomina ab eo in quo exercent que plura sunt ꝙ vocabula. vt. l. natura. ff. de prescrip. ver.

¶ Vtz talis ludus humanus sit prohibitus Rn. qz de se non est malus. ꝫ aliqñ. rõne alicuius circũstantie est prohibitus etiã de precepto. Primo rõe loci. Nam tales ludi nullo modo possunt fieri in ecclesia. aut loco sacro. c. cum decorẽ. de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ. c. decet. de immu. eccles. li. vi. Dñ non excusaret a mortali qui talem faceret in eccia. nisi forez quid modicum. cũ videat iure diuino ꝓhibit ibi. domꝰ mea domus oõis vocabit. Demõstrationes vo que fiunt ad honorẽ dei. puta passionis xpi ꝛ vite alicuius sancti nõ sunt ꝓhibite ibi fieri. que non ꝓprie vocant ludi. vt no. in. d. c. cũ decorẽ. Secõ ꝓhibent tales ludi rõne periculi lesionis corpalis. sic torneamẽta ꝛ hmõi. de torneamentis per totũ. Vnde oĩs ludus in quo probabiliter iminet periculũ mortis corporalis ꝓhibetur sub pena peccati mortalis. qz cõtra ꝑceptum dei. Mat. xx. diliges proximum tuũ facit lex cruenta. iũcta glo. C. de gladi. ꝛ. l. nã ludus. ff. ad. l. aqui. secus qñ non immineret ꝓbabiliter. licet aliqñ accidisset ꝛ raro. Tercio ꝓhibet rõne persone. Nam clericis ꝛ multo magis religiosis ꝓhibet oĩs ludus cum armis. vt in. c. ꝓtinebat. de homi. qz ꝛ arma portare nisi cã defensionis sunt prohibiti de ꝑcepto. vt ĩ. c. clerici arma. de vi. ꝛ ho. cle. Similiter prohibetur eis ludus histrionalis vt no. in. c. donare. lxxxvi. di. de quo dic. vt. s histrio. Quarto ꝓhibet rõne scandali. vt puta clericis ꝛ religiosis aliquem ludũ exercere in publico. ex quo seculares scandalisarent eẽt peccatũ mortale. fm qõ. j. dico scandaluz. ff. Idem dico qñ quis ex tali prouocaret aliuz ad scandalum mortalis peccati. sicut in coreis. ꝛ multomagis si sibi immineret ꝓbabiliter tale scandalum. ꝛ hoc aduerteret peccaret mortaliter. secꝰ si de scãdalo nõ aduerteret. qz nisi forez in lata culpa non credo peccaret mortaliter. Aduerte tñ qz clericis ꝛ religiosis ẽ

ꝓhibitus rõe honestat clericalis oĩs ludus in quo ex ꝓpria ꝑsona faceret ludũ in publico sicut eẽt saltatio. corrizatio ꝛ hmõi Dñ non excusarẽ eos a mortali. ar. c. ꝑ dilectiõe. in fi. de ꝛse. di. ij. ꝛ qđ no. doc. in. d. c. cũ decorẽ. se cus in secreto cũ aliqb⁹ domesticis Itẽ lud⁹ larual⁹ẽ eis ĩterdict⁹ qz ñ ꝑñt mutare bĩtũ ni si ex cã rõabili. vt. s. excõicatio. vij. cãu. xxvij Et lz Jaco. de are. in. l. si quis cũ sciret. ff. ꝑ ẽptore. ꝛ Cy. ꝛ Pe. in auk. de san. epis. ꝛ cle. in. §. interdicim⁹. el. ij. teneãt ꝙ ludus scacor ꝓhibeak clericis. Ratio ſm Mar. in. d. §. interdicim⁹. qz nõ minus facit eos deuiare a diuinis officijs in qb⁹ dñt insistere. vt. l. generaliter. C. de epi. ꝛ cle. sicut ludus aleaꝝ q̃ẽ eis ꝓhibit⁹ ibidẽ. Ego tñ dico verã esse ꝑdictam opi. etiã in oĩb⁹ ludis qñ ꝓpk eos dimitterent debita diuina ad que tenenk. aĺs nõ. Dñ lz ludere ad scacos. vt tenet Ri. ĩ. iij. di. xv. sicut alijs secularibus. nisi rõne scandali. vel inbonestaꝯ clericak. vtputa publice ludẽdo. Quĩto rõe cupiditatis. vñ tz Mat. vt no. Car. in cle. ij. de vi. ꝛ ho. cle. ꝙ ludẽs ad scacos cã cupiditatis peccat mortaliter Qđ ĩtelligo verꝝ qñ talis cupiditas eẽt mortalis de se. de q̃ qñ sit mortalis. vide. s. auaricia. §. i. Et idẽ dic qñ fieret ex quacũcz alia mala intẽtiõe foret mortale. si intentio est de eo qđ est pctũ mortale. Attende tñ ꝙ qñ talis ludus hũanus fit cã lucri ꝓncipaliter est illicitus Dñ peccant venialiter. qz dñt ludere ꝓncipaliter cã recreationis. ꝛ solatij. ꝛ exercendi ingeniũ vel virtutẽ corꝑis. Dez ẽ qz facilik inducit ad mortale. qñ fit ꝓncipalik cã lucri. vt ꝑz ex experiẽtia. ꝛ vitupandus. lz lucratũ nõ sit nisi de bono ꝛsilio paupib⁹ erogandũ. Sexto rõne tpis puta qz dies festus ꝑceptus. Nã cũ tali die ꝓbibeak oẽ opus fuile. exod. xx. nõ video qũo hastiludia talib⁹ dieb⁹ ꝛ hmõi. in quib⁹ requirik multa seruitus possint fieri sine pctõ mortali. In aljs ludis in quibus modica seruit⁹ ineſt nõ esset mortale. lz fiat in festo. nisi ꝑ totũ diem se in hmõi occuparent dimissis diuinis. Hoc qđ dixi de hastiludijs ꝙ sit mortale pctũ tenet Ri. in. iij. di. xxxvij. Dz si ex nulla istaꝝ circũstãtiaꝝ fiat illicitus nõ erit pctũ si fiat cã honeste recreatiõis. vel ꝛtutis. aut ingenij exercẽdi. Aut si erit pctũ erit venialẽ. de correa. tñ vide. s. correa. Aduerte ꝙ in ludis qui fiũt cã ꝛtutis exercẽde. vel ingenij non licet ludere nisi ꝑ vnũ soldũ. vt in. d. auk. aleaꝝ ꝛ soldi. lxxij. faciũt vnã libraꝝ auri. C. de su. ꝓpo. ꝛ Archi. l. quotiens scũ ꝙ. Sed tu hoc limita scõm ꝑsonaꝝ ad istam rõnem sic. ſi nõ ꝓceditur nisi vnus soldus in ludo magnis ergo grossus solum paruis.

¶ Est ꝛ tertius ludus qui dr diabolicus. qz operatõe diabolica est inuẽtus ad inducẽdos boĩes ad pctũ ꝛ iste est in triplici differentia Primus ꝙsistit ĩ ludibrijs. que ludibria sunt rez inbonestaꝝ demõstratões. ꝛ talis ludus oĩbus ꝓhibitus est tã exercere q̃ videre. Dñ qñ tales demonstrationes habẽt ꝓuocare ad lasciuiam videntes tũc peccãt mortaliter tã exercentes q̃ volũtarie videtes. Facit qđ. s. dixi. curiositas. Dñ dicit text. in ꝓhemio. ff. quis eñ ludos appellat eos ex quib⁹ crimina oriunk. hec eñ fieri nullo patimur mõ. hec ibi Secundus ludus dr ludus alee ꝛ sub isto ꝙhendik omnis ludus qui ĩnititur solũ fortune vt ludus cartaꝝ. taxilloꝝ. ꝛ hmõi. Tertius ludus dr mixtus. qz partim innitik fortune. ꝛ partim industrie. vt ludus tabulaꝝ cũ taxillis. qz respectu taxillorum versak fortuna. respectu tabulaꝝ ducẽdaꝝ versak industria. 3

¶ Dtz isti duo ludi vltimo dicti sint ꝓhibiti R. ꝙ sic. vt ꝑz in auk. aleaꝝ vsus. C. de reli. ꝛ sumpti. fu. ꝛ in. c. eꝑs. xxxv. di. ꝛ licet Hug. in. d. c. eꝑs. teneat ꝙ semꝑ peccat mortaliter ludẽs ad ꝑdicta. tñ non credo verꝝ. nec dictũ c. eꝑs. facit pro sua opinione quia dicit seruiens. ꝛ dictio. ò auget. vt. ff. depositi. l. i. in ꝓncipio. Ideo ſm glo. ibidem ꝛ Rodoñ. peccat mortaliter ille qui valde seruit ludo. i. ducit in ꝙsuetudinem. alias aliqñ ꝛ raro non credo foret mortale. Nec obstat dicta auk. aleaꝝ ludus. qz iꝑos ꝓhibet per verbum decernimus. qđ nõ inducit ad mortale. vt dixi. s. lex. §. iij Clericis tñ ꝛ religiosis videk esse mortale ludere. aut ludẽtes ad ipsos videre. vt in auk. de sanc. eꝑis. §. interdicim⁹. ꝛ ibi sequik glo. Sed ego hoc non credo. qz imperator non ꝓt ꝓcipere clericis. ꝛ ideo idem dico de clericis quod de laicis ꝙ peccant mortaliter qñ tales ludos ducunt in ꝙsuetudinem. nisi rõne scandali. vt. s. dictũ est de ludo humano. Ratio qz isti ludi non sunt ꝓhibiti. qz mali sint de se. sed ideo sunt mali. qz ꝓhibiti. ꝛ cã ꝓhibitiõis sunt mala que cõiter ex ipsis sequũtur. que non sic eueniunt in raro ludentibus sicut in consuete. ꝛ qz ꝓhibitio non se extendit nisi ad deseruientes talibus ludis. Ideo tene qđ dixi. Dez est ꝙ est ꝑiculosus talibus ludere ꝓpter multa pctã que communiter in ipsis fiunt. 4

¶ Dz quid si q̃s ludit ad ꝑfatos ludos gratis 5

cã recreatõis vel cã quiuꝫ ex ꝓsuetudine nũ
q̃d peccat mortaliter. R. glo. in. d. §. interdi
cim⁹. videt tenere q̃ sit cleric⁹. Dz ego atten
dẽdo ad narratõez. d. aut. aleaꝝ vsus. ⁊ ꝓside
rãdo q̃ debeam⁹ euitare correctionẽ iuriũ. c
cũ expediat. de elec. li. vi. Dico q̃ nõ ꝓhibet.
imo licite ꝑt in eis ludi gratꝫ. vt in aliq̃ modi
co siue cã quiuꝫ siue cã recreatõis. Et sic ītel
ligo. l. qõ in quinio. ff. de aleato. Et intellige
modicuz respectu ꝓsone q̃ ludit. ⁊ tale modi
cũ qõ etiã facilit donaret. qz ī hmõi ludis sic
factis cessat rõ ꝓhibitõis. nisi rõe alicui⁹ cir
cũstãtie. de quib⁹. s. §. ñ. eẽt mortale. Nec ob
stat. d. c. cẽps. q̃ nõ distinguit sz absolute loq̃t
de oĩ aleatoze. q̃ nec nos debem⁹ distinguere
qz ß vez eẽt nisi rõ nos induceret ad distiguẽ
dũ sicut ß. facit. c. marchion. i. q. i. vbi dz non
putemus in ꝛbis scripturaꝝ eẽ euãgeliũ sed
in sensu. ñ in superficie sz in medulla. nõ in fmo
num folijs. sed in radice rationis. hec ibi.

6 ¶ Dtz inspectores ꝓdictoꝝ ludorum ꝓhibi
toꝝ peccẽt mortalr. R. glo. in. d. §. interdici
m⁹. videt tenere q̃ sic si sunt clerici. Dz tu dic
q̃ siue sint clerici siue laici īspectores. q̃ aut
ex aspectu eoꝝ inducũt efficacit aliq̃ ad ludẽ
dũ ⁊ sic si ludẽtes peccant mortalit. sic inspe
ctores Si ꝛo eos nõ inducũt ad ludũ ex eoꝝ
aspectu nec ad ptinuãdũ īpm sic si aliõ mali
nõ admisceãt nõ peccãt mortalit eos videtes
⁊ aspiciẽtes. nisi eẽnt tales q̃ corrigẽdo pos
sent eos facere desistere a tali ludo q̃ ẽ pctũ
mortale in ludẽte. qz tũc talis peccaret mor
taliter nõ corrigẽdo sz aspiciẽdo. qz videt cõ
sentire errãti. lxxiij. di. erroz. cũ sihb⁹. picu
losuz tñ ẽ tales aspicere ludẽtes in ludo ꝓhi
bito. qz faciliter posset eis placere talis lud⁹
deliberate quod esset mortale. vt no. theolo
gi in. ij. sententiarum. di. xxiij.

7 ¶ Dtz acq̃sitũ in ꝑfatis ludis diabolicis sit
necãrio restituẽdũ. R. q̃ si ille q̃ dedit seu ã
misit nõ poterat alienare nec donare sicut fi
liusfamil. fui. ⁊ alijs de qb⁹. s. donatõ. i. ⁊ tũc
sine dubio lucratũ ẽ restituendũ pri vel dño
vel illi q̃ dedit. sicut cũ qs lusit vltra summã
cccc. solidoꝝ. qz sicut donare nõ potuit. nec
ludere. vt. s. donatio. i. §. xx. ⁊ iõ sibi ẽ restitu
endũ. ⁊ sic de silibus. ⁊ in ß ꝓcordãt doẽs doc.
Si ꝛo poterat alienare. tũc distinguo q̃ si in
tervenit fraus. puta qz lucrat⁹ fuit cũ falsis
taxillis. aut alia deceptõe. ⁊ sic sibi ꝓcordant
doc. q̃ tenet necãrio restituere ei a q̃ habuit.
imo dicit Bal. ī rubrica. C. ō pdi. ob tur. cãz
q̃ tenẽt furti tales. ⁊ etiã ludẽtes scienter cũ
illis q̃ nõ ꝑnt alienare ar. l. fums cuinsdã. ff. de
pdi. indebiti. nec facit suũ qõ lucrat. l. falsus
C. ō furtis. Aut ñ īteruenit aliq̃ fraus. ⁊ ille q̃
pdidit potuit alienare. ⁊ in ß est diuersitas
inter doc. Nã cõis opi. fm Astẽ. est q̃ teneat
dare paupib⁹. ⁊ hoc sequũt cõiter canoniste
in. c. clerici officia. de vi. ⁊ ho. cle. Aliq̃ distin
guũt de subditis ꝑatoꝝ. vel nõ. Dz tu bene
ter dic q̃ lz opĩo ꝓdicta sit multũ rõabilis vt
pote. q̃ retrahit boẽs ab hmõi ludis. tñ nul
lo iure ꝓbat q̃ necãrio sit faciẽda. sicut nec a
lia turpit acq̃sita. Nec obstat q̃ eps auxilio
ꝑsidis ꝑt talia lucra si nõ repetunt ab his q̃
amiserũt exigere ⁊ paupib⁹ distribuere. vt di
cit tex. ī. d. aut. aleaꝝ vsus. ⁊ sic videt q̃ sint
paupeꝝ. qz lz possit auferre in penã ñ tñ seq̃t
q̃ ipi teneãt dare. sicut nec in alijs casibus in
q̃b⁹ fiscus turpiter acquisita ꝑt tollere. vt in
l. i. C. ad. l. iul. repe. ⁊ in. l. i. ff. ō iure fisci. Et
faciũt q̃ infra dicã restitutio. i. in ꝛbo turpit
acq̃sitũ. ⁊ sic tene q̃ ad necessitatem restitutõis
Bñ tñ faceret eps si talia acciperet ⁊ daret
paupib⁹. Silr ꝓfessores dñt ea erogari face
re pauperibus. vt in q̃ deliquit in eo puniat.
Si tñ nollet nõ est ei denegãda absolutio Ad
uerte tñ q̃ vbi leges īpiales ligant q̃ illi qui
amiserũt si vellẽt repetere possent vsq̃ ad. l.
annos. ⁊ sic repetẽdo tenerent eis de necessita
te restituere. vt in. d. aut. alearuz. Nec obstat
qõ dicũt quidã esse abrogatã q̃ nõ vsum quia
non est vez. vt pz ex dictis. s. lex. §. xvij. Sed
vbi lex īpialis nõ ligat sicut in terris pape ⁊
similiũ. nõ posset repetere. vbi lex īpialis vi
get si ẽpi nõ accipiunt lucrata. ꝑnt officiales
facere. vt dent pauperibus. vel in publicos
vsus. vt in. d. aut. alearum.

¶ Dz pone q̃ ludẽs in casib⁹ in quibus tenet 8
restituere lucret. ⁊ postea cũ eadẽ ꝑsona in a
lio ludo ꝓdat nũquid poterit ꝓpensationem fa
cere. R. q̃ si in eodẽ ludo clam ẽ q̃ sic. ⁊ voco
hic eundẽ ludum q̃n se nõ diuerterũt ad alia
ar. l. ꝓtinuus. in ꝑn. ff. de verb. ob. Et facit qõ
no. Bar. in. l. inficiando. §. infans. ff. de fur.
Si ꝛo in diuerso ludo. puta qz hodie lucrat⁹
fuit ⁊ cras cũ eodem amisit. sic de subtilitate
iuris nõ poterit ꝓpensationez facere si ille cũ
quo lusit sit de illis qui non tenet de necessitate
restituere. sz de equitate ꝓsẽ credo q̃ possit
Facit q̃ no. Joa. in. c. filius. de testa. ⁊ c. ex ꝑ
te. in fi. de censibus.

¶ Que pena ꝓtra tenentes ludũ aleaꝝ ꝓhibi 9
tũ. R. q̃ ꝑmo dom⁹ in qua ludit dz publicari
vt in. d. aut. alearum vsus. in verbo domibus

eoꝝ publicatis. Secꝺo si tenens ludū verbere
tur nō oꝛiꝝ actio ex tali iniuria. nec punit verberans vel dānū ei dans quādocūcꝫ ꝙ vbicū
ꝙfactū fuerit siue tpe quo ludit siue alio. fm
Bal. in dicta rubꝛica. ꝙ Bar. ꝙ est tex. in. l. i.
ff. notandū. ff. de alea. Tertio ꝙ si fuerit ei a
liquid subtractū tpe quo in eius domo ludit.
siue lusoꝛibꝰ. siue ab alio nō poterit repetere.
nec hꝫ rei ꝙsecutionē nec etiā penalem furti.
vt est tex. in. d. l. ff. i. ff. de alea. tñ in ꝙscīa pau
peribus est dandū. ar. c. cū tu. de vsu. Quar
to qui aliū ꝓpulit ad ludendū etiā ex metu q̄
nō cadit in ꝓstantē ꝑt puniri iudicis arbitrio
ꝙ ñ ꝑt poni in carceribꝰ. vt in. d. tex. ff. i. ibi. qui
ꝓpulit. Dñ generaliter intelligo illū ꝓpelle
re eoipso ꝙ stat cū altari parato. hoc ē ꝑstat
domū. taxillos. scamnū. lumina. ꝙ hmōi. nam
istis suasionibꝰ ꝙ illecebꝛis ꝺꝛ ꝓpellere iuue
nes qui nō ꝑñt refrenare iuueniles calores. l.
fi. ff. filq̄ aūt. C. de bo. que liber. sicut dicimꝰ
in materia macedoniani in. l. i. ꝙ. iñ. ff. ad ma
cedo. ꝙ p totū. Aliter nisi ita acriter intellige
reť dicta lex effectū nō haberet. qđ nō ē dicē
dū. l. si ꝑtoꝛ. in ꝓncipio. ff. de iudi. q̄ lex prędi
cta ꝑt etiā intelligi in oībus alijs qui blandi
tijs ꝙ suasionibus inducūt hoīes ad ludū. ꝙ
dicanť ꝓpellere. sicut dicimus de raptoꝛibus
ꝛginū. ꝙ nisi eēt qui sollicitaret. qui dolosis
artibus circūueniret. non faceret eā puellam
in tñi dedecus sese ꝓdere. tex. est in. l. vnica. ff
ij. C. de raptu. virgi. Quinto ꝙ oīs ꝓtractus
celebꝛatus inter ludentes ad inuicem non te
net. vt no. Bar. in. l. si quis cū sciret. in fi. ff. ꝑ
emp. nec vendens in ludo teneret de euictiōe
vt in. l. si filiofamilť. ff. i. ff. quarū re. ac. nō da
tur. Sexto ꝙ mutuans pecuniā lusoꝛibꝰ. vt lu
dat secū nō ꝑt eā repetere. vt ē glo. ordinaria
in. l. i. in ꝓncipio. ꝙ in. l. fi. ff. de alea. ego cre
do etiā ß vex generaliter in quocūcꝫ qui sciē
ter mutuāt ludere volēti ꝙ nō ꝛpetet. ꝙ vide
tur casus in. l. vex. ff. penul. ff. de mino. nec di
cas ꝙ loquiť de minoꝛe. vt etiam loquiť. l. si
ꝙo nō remunerādi. ff. si adolescēs. ff. mādati
qꝛ idē est de maioꝛe. vt dicit glo. i. d. ff. si ado
lescens. Itē qꝛ dicta. l. vex loquiť qñ minoꝛ
etiā ꝓuilegiatꝰ mutuat minoꝛi etiā ꝓuilegia
to. ꝙ tñ ibi hꝫ sint in pari ꝓriuilegio. potioꝛ ē
ꝑditio illius qui ꝑdit pecuniaz. Facit. qđ no.
Bar. in. d. l. si quis cum scieret.

Luxuria est solutio in voluptates. fm
Isy. in. li. etbimologiarū. Voluptates
aūt maxime veneree soluunt animum hoīs. ꝙ
ideo luxuria est ꝓncipaliter in eis Secū da
ꝛio aūt ꝺꝛ esse in quibusdā alijs ꝓtinentibus
ad excessum. fm glo. ad gala. v. vbi dicit. qꝛ
luxuria est quedam superfluitas.

¶ Quot sunt spēs luxurie ꝓncipaliter. Ꝛ. ꝙ
sunt sex de qbꝰ habeť. xxvi. q. i. ff. hꝫ nō oīs. i.
Fornicatio simplex. Adulterium. Incestus.
Stupꝛum. Raptus. ꝙ vitiū ꝓtra naturā Ad
de. excessum in actu coniugali de quibus ha
bes infra ꝓceptum. ff. x.

¶ Utꝛ sit ꝑctm̄ moꝛtale. Ꝛ. ꝙ sic. hꝫ not. qđ
luxuria hꝫ initiū in coꝛde cogitando cā dele
ctationis. ꝙ istud est ꝑctm̄ moꝛtale scđm̄ distī
ctionē posita supꝛa. Cogitatio moꝛosa. Jul
tomagis si vltra cogitatōez ꝑctī moꝛtalis ad
dať sensus. puta qꝛ vult delectari in vidēdo.
tangēdo. loquendo. ꝙ hmōi. hꝫ nolit ꝓsūmare
opus. Itē est ꝑctm̄ moꝛtale deliberatꝰ ꝓsen
sus in opus si facultas adesset. Vat. v. Qui
viderit mulierē. s. desiderādo coꝛde delibera
te ad mechandū iā mechatꝰ ē. s. ꝙť ꝑctm̄ moꝛ
tale. ꝙ illiꝰ speciei cuiꝰ ē materia quā appetit
puta si solutā Fornicatio. si ꝓiugatā adulte
riū ꝙ hmōi. q̄ circūstantia est ꝓfitenda cū mu
tet speciē fm aliquos. hꝫ ego nō credo. qꝛ solū
est ꝓtra vnā. ꝓhibitionē. s. non ꝓcupisces ꝓxi
mi tui vꝛoꝛē. vel ꝓtra aliud. non rem. hꝫ sit bo
num ꝓfiteri eā. sed multomagis est ꝑctm̄ moꝛ
tale cū consensit in opationē. Dñ si est pollu
tio solum sine alterius ꝓmixtione sic ꝺꝛ molli
ties vel immūditia. Si ꝛo coitus sit ad rē al
terius speciei sic ꝺꝛ bestialitas. Si aūt ad reꝫ
eiusdem speciei hꝫ indebiti sexus. sic ꝺꝛ sodo
mia. Si quarto sit ad rē eiusdē speciei ꝙ debi
ti sexus. hꝫ nō seruať naturalis modus coeun
di. vel quantū ad instrumentū nō debitū. vel
quantū ad monstruosos ꝓcubendi modos sic
bi quatuoꝛ modi dicūť ꝑctm̄ ꝓtra naturā. Si
cū alio eiusdem speciei ꝙ in debito vase ꝙ de
bito modo fit talis pollutio aut ē cū soluta. ꝙ
sic fornicatio. aut cū ꝓiugata. ꝙ sic adulteriū
ꝙ hmōi. ꝙ sic semꝑ peccatū moꝛtale si est vo
luntaria ꝓter matrimonium.

¶ Quod est grauius hoꝛ. Ꝛ. ꝑctm̄ cōtra na 3
turā est maximū. ꝙ isto infimuz est mollities.
grauissimū bestialitas. mediū sodomia. post
peccatū contra naturā maius ē incestus. post
incestū est adulteriū. Uez intellige accipien
do in suo summo. qꝛ maiꝰ ꝑctm̄ ē coire cū ma
tre q̄ alterius vꝛoꝛe. Adulteriū ē maius stu
ꝓo. vtrūcꝫ aūt aggrauať ꝑ violentiā. vñ ra
ptus virginū est grauius stuꝓo. ꝙ raptꝰ vxo
ris grauius adulterio. hec oīa aggrauanť fm
rōnem sacrilegij. Infimuz oīm ꝑdictoꝝ est

fornicatō q̄ ꝓmittit sine iniuria alteri⁹ ꝑsone

4 ¶ Quot sunt eius filie. R. Ysy. ponit quatuor ex ꝑte sermonis. nam sermo dz esse decēs. ꝯtra qō est turpiloquiū. Scōo licitus. cōtra quod est scurrilitas. Tertio expediēs contra quod est ludrica. Quarto sale ꝑditus. s. sapiē tie. contra qō est stultiloquium. Est ꝙ quinto cecitas mentis. Sexto ꝓcipitatio. Septīo icōsideratio. Octauo amor sui. Nono ē odiū dei. Decimo amor mūdi. Undecimo horror futuri seculi. Et duodecimo inconstantia. de quibus. s. interrogationes.

5 ¶ Dtz in tactib⁹ ꝙ osculis ꝙ hmōi sit pctm̄ mortale. R. ꝙ sic. q̄n deliberate fiunt cā delectationis luxuriose scdm ꝙ. s. dixi. cogitatio. secus q̄n fiunt cā amicitie.

M Agister fm Hostien. dicit is qui alicuius rei sine negocij ꝓ ceteris curam gerit. l. i. §. magistruz. ff. de exerci. Et hoc nomē magister dz a monendo sive monstrando. ff. de verbo. sig. l. quib⁹ ꝑcipua. ꝙ de magistris. c. qz. Sed ꝓprie magister vocat qui docet grāmaticam vel alias facultates. ꝙ sic accipitur de magistris. c. qz nonnullis. ꝙ in cle. i. eo. ti.

1 ¶ Qualis debet eē magister. R. ꝙ dz eē idoneus ꝓuidus. ꝙ discretus. in scia quā vult docere. c. i. q̄. ꝙ. iij. eo. ti. ꝙ idoneus est qui primo moribus. ꝙ postea facūdia alios antecellit. l. vnica. C. de ꝓfessori. Nā qui alios docet non dz hē necesse ab alijs doceri. ar. xxxvi. di. §. ecce. Debet etiam habere bonam ꝙuersationem testem doctrine. lxiij. di. valentianus.

2 ¶ Utz religiosus dēat ad magisteriū assumi R. ꝙ si ingerit se vt fit cōiter hodie non debet. xvi. q. i. monachus. cū multis. c. ꝙ. q. vij. c. in noua. Si vo non ingerit se sed mittit a ꝑlato suo ad quē ꝑtinet. sic ꝑnt ꝙ debent assumi. xix. q. i. sic viue. ꝙ. c. si clericatus. ꝙ. c. doctos. ꝙ extra. eo. ti. c. i. ꝙ pe.

3 ¶ Que scientie legi possunt. R. ꝙ oēs que faciunt ad instructionem anime. corporum. vel rerum. nisi sint reprobate. ꝙ sunt iste que legi possunt singulariter.

Grāmatica de qua. Quicquid agant artes ego semp ꝑdico partes.

Dialetica de qua. Ne sine doctores frustra colnere foreres.

Rethorica de qua. Est mihi dicendi rō cū flore loquendi.

Musica de qua. Inuenere locū ꝑ me modulamina vocum.

Geometria de qua. Rez mensuras ꝙ earum signo figuras.

Arismetrica de qua. Explico per numez que sit ꝓportio rerum.

Astrologia de qua. Astra vias ꝙ poli varias mihi vendico soli.

¶ Utrum mathematica possit legi. R. ꝙ mathesis cū aspiratōe medie ad exercitiū non lz docere. qz significat artē diuinādi. ꝙ ē reprobata vt. C. de male. ꝙ mathe. l. nēo. ꝙ. l. culpa. Dz ad instructiōez doceri posset. xxxvij. dist. legim⁹. Dz ego credo ꝙ etiā ad instructiōem nō liceat. qz cui⁹ vsus malus ē ipm quoq; malū est. vt dr in ꝓmo sen. di. i. Sed alia matesis que dz penul. breuē bñ licita ē que est de quatuor. vltimo dictis sciētijs. vnde versus. Scire facit matesis dat diuinare mathesis. 4

¶ Theologia ꝓ oībus doceri ꝑt. eo. ti. c. qz nōnullis. Jus canonicū ꝙ ciuile de ꝓilegijs cū de diuersis. li. vi. 5

¶ Dz quid de poetj qui vt in plurib⁹ sunt ad aīmos iuuenū corrūpendos. R. ꝙ distīguendū est de libris gentiū. Nā q̄dā libri sunt qui vt in plurib⁹ sunt de lasciuijs. vt Ouidius de arte. ꝙ similes. ꝙ tales legere vel audire oīno phibitū est. Et sic intellige. c. sacerdotes. ꝙ. c. legant. ꝙ. c. ideo. xxxvij. di. Sūt alij libri gētiliū seu poetaꝝ q̄ vt plurimū multū vtilitatis afferūt licet in eis aliq̄n sint aliqua turpia immixta. ꝙ tales libros legere l audire cā erudītionis vocabuloꝝ. vt ꝓ eos sciant loqui recte atq; ornate nō est phibitū. ꝙ sic loquit. c. turbat. eadē. dist. i. cū duobus. c. seq̄ntibus. dūmodo sit talis magister qui fabulas lasciuas ab breuiet ꝙ obscure legat. Et sic limita glosam in summa dist. xxxvij. vide etiā quod dicam infra. scientia. 6

¶ Ubi dñt magistri instituī ad legēdū. R. ꝙ in oīb⁹ locis. vbi facultates eccie suppetūt. sive sit cathedealis. sive alia eccia que habeat facultates sufficientes ad hoc dz poni magister qui legat in grāmatica cui ꝓpetens bñficiū assignet. seu ꝑcipiat fructus vni⁹ pbende ꝙ tādiu solum q̄diu ꝓfuerat in docendo clericos gratis illius eccie. ꝙ alios pauꝑes. In metropolitana vo eccia dz esse magister qui doceat in sacra pagina. ꝙ de his que ptinent ad curā aiaꝝ. xxxvij. di. de quibusdam. ꝙ eodē titulo. c. i. ꝙ. c. qz nōnullis. Hodie vero statutū est q̄ romana. parisien. oxonien. bononien. salmacinen. ecclesia habeat duos viros peritos ad instruendū. in lingua hebraica. caldaica. ꝙ arabica. clemen. i. eodem titulo. ꝙ ibi ponitur cuius sumptibus. 7

¶ Quid si nō vacet aliqua ꝑbenda. R. quili 8

bet de ꝑbendatis dꝫ dare tñi q faciant vnam
prebendã si supereſt ad eoꝝ neceſſitatem .ar.
c.fi.de his que fiunt a maio.par.capi.ꝛ de ec
cle.edi.c.de his.vel si nõ ſupeſt experent do
nec vacat'prima.ar.c.dilectus.el.ñ.de ꝑben.
ſm Ber.ꝛ Hoſt.

9 ¶ Ꝫ pone q ſit prebẽda vna aſſignata ma
giſtro.nunquid tenenť canonici eligere aliuꝫ
canonicũ.cum magiſter non ſit canonicus.ꝛ
ſtatuto cũ iuramento firmato caueať q ſint
tot in numero. R.q nõ auctoꝛitate illius cõ
cilij.c.qꝛ non nullus.eo.ti.nec faciunt contra
iuramentum nec currit eis tempus.qꝛ non di
citur vacare talis prebenda. niſi quando ma
10 giſter deſiſtet a legendo.

¶ Vtruꝫ magiſter poſſit eligi in canonicum
ſub illa ꝯditione.vt doceat. R.q non qꝛ de
bet ceſſare omnis ꝯditio ꝛ pactio.alias eſſet
ſymoniacũ. Sed si vacaret aliqua prebenda.
tũc ea vacãte poſſent ſtatuere .vt iſtud onus
ſit ei annexum.ita vt no. Hoſti.ꝛ Ber.in di
cto .c.qꝛ nõnullis.ꝙuis Hoſti.videať tenere
q etiam in primo caſu non eſt ſymonia.ſed ꝙ
mutatio de ſpirituali ad ſpirituale.c.ad que
11 ſtiones.de re permu.

¶ Vtrũ talis magiſter cui aſſignata eſt ꝑbẽ
da vel prouiſio de eccleſia poſſit aliquid exi
gere a ſcholaribus. R.q non. etiam ꝓtextu
cuiuſcũꝙ ꝯſuetudinis.in.c.i.eodem titulo.ꝛ
ſi exigit a clericis illius eccleſie.vel a paupi
bus alienis ꝯmittit ſymoniam .ſm Hoſti.in.
c.quia.eodẽ titulo.ꝛ Joban.Barto. Brix.
ꝛ Archidia.in.c.de quibuſdã.xxxvij. diſtin.
Et hoc intellige ſi redditus ſunt ſufficientes
ſecus ſi ſit pauper.nec habet ꝓuentus ſuffici
enter aſſignatos.qꝛ magiſtri neceſſitas ſub
leuanda eſt.dicto.c.qꝛ nonnullis. quia ſic nõ
eſſet ſymonia.ſm Alexan.nec eſt vendere ſciẽ
tiam ſed laborẽ ſuum.facit.l.ñ.ff.de oꝛi. iur:
ſicut ꝛ epͣs.licet non poſſit facere exactiones
tamen ex neceſſitate exigit ſubſidium chari
tatiuum.c.cũ apoſtolus.§.prohibemus.de
cenſi.ꝛ.c.cum ſit.de ſymo.ꝛ.c. conquerente.
12 in fi.de offi.oꝛ.

¶ Quid de alijs magiſtris. R.q ſimiliter
non debent exigere aliquid quando ſunt sala
riati debite in ſtudijs generalibus a quocũꝙ
ſm Pa.in.d.c.quia nõnullis. In alijs extra
ſtudia geperalia.ſimiliter non poſſunt a pau
peribus.ſed bene a diuitibus alienis.ꝛ etiaꝫ
ſm conſuetudinem.l.q ſi nolit.§.ſi aſſidua.ff
de edili. edic. Facit.l.ſi fundus.ff.de euic.ꝛ
qõ no. Bar.in.l.nemo ẽ qui neſciat.ff.de duo

bus reis. Si vero non ſunt ſalariati pñt exi
gere.ſed non a pauꝑibus.de cenſi.c.licet. Et
hec intellige vera q pñt exigere qñ non eſt ſi
bi ꝙuiſum ſufficienter.ꝛ loquoꝛ hic nõ de his
qui legunt vt addiſcant.vel ꝓpter honoꝛem.
qꝛ tales non gerunt vtiliter negociũ alienuꝫ
ſed ſuum.ff.de nego. geſt.l.li pupilli.§.ñ. ſed
de illis qui ad vtilitatem ſcholarium legunt
vt ſunt docti.

¶ Nũqd oẽs magiſtri poſſint oblata a ſcho 13
laribus ſponte recipere. R.q ſic.c.dilectus
filius.el.ñ. in fi.de ſymo.x.q.iij. priſcis. quia
quedam ſunt que licet inboneſte petantur tñ
boneſte recipiunť.l.i.§.eſt quidem res.ff.de
va.ꝛ extraoꝛ.cog.

¶ Vtrum magiſter ꝓpter lucrum datum ſibi
a ſcholaribus ꝯcedens eis vacationem vel ce 14
lebꝛationeꝫ feſti peccet. R. Rodoñ.q ſi boc
facit ꝙ recreatione eoꝝ non eſt ſymonia.ſꝫ ta
men turpe lucrum .ſecus ſi faceret ꝓpter feſtũ
colendum vel non colendum.quia eſſet ſymo
nia.ſm Ray.

¶ Vtꝝ poſſit ſine ſymonia aliquid exigi pro 15
licentia docendi danda. R. Hoſti.ꝛ Goff.q
ſymonia non eſt. ſed turpe lucrum de neceſſi
tate reſtituendum ei qui dedit ſi erat idone
us.qꝛ non turpiter dedit.ſed potuit redimere
vexationem ſuam.c.dilectus.el primo.de ſy
mo.ſecus ſi non erat idoneus.qꝛ cũ turpiter
dederit non ei reſtituiť.ſed pauperib⁹ de bo
no ꝯſilio eſſet dandũ. vide quod no. Ber.in.c
prohibeas.eo.ti. Idem dic de epo qui non
vult dare licentiam ſuo clerico eundi ad ſcho
las.niſi aliquo ſibi dato. Rodoñ tñ credit ſy
moniacũ epm ſi propter lucꝝ dat licentiam
ꝓ quinquennio a iure conceſſo.c.ſuper ſpecu
la.eo.ti. Similiter ſi ad maius tempus quan
do habet reſpectum principaliozem ad ſoluẽ
dum euꝫ a ſpirituali officio quod debet eccie.
Si vero ꝓpter mozam in ſtudio faciendam.ſic
turpe lucrum eſt. non ſymonia. ſed mozale
peccatum.

¶ Vtꝝ quis poſſit peti licentiam docendi in 16
theologia. R.ſm ſanctuꝫ Thomam inquoť.
q ſic.cũ communicare ſcientiã ſit opus cha
ritatis. Quod intellige verum qñ boc querit
propter bonum finem.ſed ꝓpter ſuperbiam.ꝛ
extollentiam non liceret.

¶ Vtꝝ ille qui obtenta licẽtia fecit expẽſas 17
in ꝙiuſ ſecundũ conſuetudinem poſſit aliũ
ſubſtituere cum pacto q reddat ſibi expẽſas
Reſpon. Rodoñ.q ſic. dummodo ſubſtitu
tus legat vice ſua.ꝛ conſuetudo ſit ſubſtitu

endi. Si vero totū ius suum in eum transfert sic nō ꝓt aliquid etiā ꝓ interesse suo paciſci. ꝙ multo minꝰ de certa portiōe emolumēti pcipienda .nec ē ꝓtra ꝙ ecclesia tradit̄ tali mō. qz beneficia sūt assignata ꝓ sustentandis clericis ſz istud pro labore docendi.

18 ¶ Utꝝ peccent mortaliter admittentes ad doctoratū nisi exigant iuramentū ꝙ nō expēdent vltra tres mille turonenses argēteos in tali doctoratus vel magisterij solēnitate. R. ꝙ sic. ꝙ sunt suspensi per sex menses ab hmōi promotione etiam si sunt episcopi. vt in clemen. vltima. de magistris.

m ¶ Mortas non queritur a seruo dei sed inferioritas .xl. distin. multi. xciij. disti. diaconi sunt.

m ¶ Maledictio ꝓprie est imprecatio seu optatio mali alicui facta sub rōe mali. hoc est inquantum est malum. intendens ipsum malum. vt colligit̄ ex. c. deus. xxiij. q. iij. Large autem accipitur etiaz pro blasphemia dei vel sanctorum. vt in. cap. statuimus. de male. ꝙ omnis talis maledictio prohibetur .xxiij. q. iij. si igitur .xlvi. distinc. clericus. ꝙ. c. i. de male.

i ¶ Utrum sit peccatum mortale maledictio. R. ꝙ aliquando quis imprecatur malū alteri sub ratione boni. vt scilicet conuertatur. vel non habeat causam faciendi mala. vel ei qui meret̄ maledici .sic non est peccatū. fm Alex. secunda secūde tractatu de maledictione. qñ fit cum alijs debitis circumstantijs. imo maledictio isto modo erit bonum. licet sit malū ei cui maledicitur. sed quando quis maledicit proprie. tunc semper est peccatum mortale si fit cum deliberatiōe rationis. ꝙ de malo notabili. secus si ex impetu vel de re minima. Dicit tamen Alex. ꝙ si talia ducantur in consuetudinem posset esse mortale propter contemptum.

2 ¶ Utꝝ liceat maledicere creature irrationali. R. fm Alex. vbi supra ꝙ maledicere creature irrationali scōm se ꝯsiderate est ociosuz ꝙ vanū ꝙ ꝓ nīs illicitū. Maledicere aūt eis ꝓut ordinant̄ ad hominē. sic est idē pctm̄ ac si fieret homini. ꝙ ita mortale. sicut dictū est. ꝙ de talibus intelligit̄ illud. maledici regnum dei non possidebūt. xxiij. q. iij. §. illicita. ꝙ de pena maledicentium deum vel sanctos. vide supra. blasphemia.

m ¶ Maleficium dz aliqñ sortilegium vel incantatio. vt. xxvi. q. v. nec mirū. ꝙ de hoc infra sortilegiū. ꝙ qūo ꝓt destrui. vide. j. supstitio. §. xiij. Aliqñ dz quodcūqz crimē vt furtum. rapina. ꝙ hmōi vt insti. de obliga. que ex deli. na. Est etiā quasi maleficiū nocumentuz quod fit proximo preter propositum. vt insti. de oblig. que ex quasi delic. na. per totum.

¶ Malicia dz tripliciter. Primo ꝓ habitu vitioso ex quo ꝓcedit ꝙ hō est valde inclinatus. ꝙ ꝓmptus ad agendū opa illi⁹ vitij habituati. ꝙ sic ē peccare ex malitia. i. ex electione mali ꝓpter illā inclinationē habitus vitiosi. sed nō ē pctm̄ in spiritumsanctū. Secōo dz malicia ꝓtemptus. ꝙ abbominatio rez spiritualiū ꝓcedēs aliqñ ex inordinata tristitia mentis. ꝙ isto mō est filia accidie. Tertio malicia dz pctm̄ in spm̄sanctum. de quo dic vt. j. peccatū. §. iij. Et istis duob⁹ modis semp̄ est peccatū mortale malicia. ex qua in ꝓtēptū bona spiritualia vt diuina habent̄. si ē in deliberatiōe volūtatis. fm. S. Tho. se. se. q. xxxv.

¶ Mandatum dz qñ quis ad satisfactiōez sue voluntatis imponit aliquid alicui nulla data pecunia. seu quocūqz alio. interueniant quecūqz ꝝba. ita tn̄ ꝙ sint que mādant̄ ad vtilitatē seu satisfactionē mandantis. Si ꝝba sunt ad vtilitatē illius cui ꝓmittit̄. sic dicet̄ psuasio. ꝙ psuasoz non mādatoz. vt nota. Bar. in. l. nō solū. §. si mādato. ff. d iniur. Si aūt data pecunia si est circa delictum. sic dz mandatuz accipiens assissinus. de quo in. c. ꝓ humani. de homi. lib. vi. ꝙ dicta. l. non solum. Ubi vero non est circa delictū mandatarius dicitur locatoz. ꝙ mandans conductoz. nec ē mandatum proprie.

¶ Utꝝ mandans delictū includat̄ sub dispo i sitiōe iuris vel statuti puniētis eū qui fecerit tale delictū. R. Ba. in. c. mulieres. de sentē. exco. sic distinguit aut verba scripta sunt in rem. puta dicit ius siue statutum pro homicidio ꝓponat̄ talis pena. ꝙ sic includit̄ ex ꝓpria significatione verboz. qz de homicidio quod mandauit tenet̄. l. hec ꝝba. ff. de adulte. ꝙ. l. aut qui aliter. §. hec ꝝba. ff. quod vi. aut clā. ꝙ vtrobiqz per Bar. ꝙ per Ly. in. l. non ideo minus. C. de accusatio. Aut ꝝba sunt scripta in ꝑsonā. vt qz dz. si quis ꝓmiserit homicidiū puniat̄ tali pena. ꝙ sic si ꝓmittit per instrumētum qđ necessario opat̄ necessitate facti sicut mittens sagittam ꝙ hmōi. vel opat̄ ꝓ instrumentum necessitate iuris. sicut qñ ꝓcuratoi vel subdito aliquid mandatur licitū. sic includit̄ mandans. qz ipse vere facit quoniā actus attribuitur principio. facit. l. item mela. §. i. ff ad. l. aquil. ꝙ pro hoc tex. in. l. si pater. in fine

ff. de manu. vin. ⁊ l. iij. §. si procurator. ff. q̄ quisq; iur. ⁊ ideo statutū puniens proponēt̄ exceptionē ꝓtra instrumentū. mādans ꝓcurator ꝓponere tenetur pena statuti. Si vero in instrumentū per quod explicat̄ operat̄ voluntate ꝓpria nō necessitate facti vel iuris. vtputa q̄ mandauit delictū ꝓmitti. mandatarius non tenet̄ obedire. tunc in dispositione iuris cōis mandator ꝓprehendit̄. non ex ꝓpria significatione. sed interp̄tatione iuris. q̄ vult parū interesse vel per se vel per aliū facere. vt dicit tex. i. l. i. §. deiecisse. ff. ō vi. ⁊ vi. arma. ſz non habebit locū in statuto in quo fictio non habet locū. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. Et hoc tene. licet Bal. in. d. l. non ideo minus aliter distinxerit. Distinguo tñ fm Bal. in. l. omnes populi. ff. de iustitia ⁊ iure. sic q̄ aut statutū indulget. ⁊ sic ꝓprehenditur. q̄ cessat odiū. ⁊ favor est ampliandus. regula odia. li. vi. Aut punit ⁊ tūc. aut de pena regulari que non multum exorbitat a iur. cōis dispositōne ⁊ sic includitur. q̄ tunc statutum debet interpretari. fm ius commune. vt in. c. cū dilectus de cōsuetudine. nota Innocen. in. c. causam que. de rescriptis. ⁊ Barto. in. d. l. omnes populi. quā quidem penā ius commune vult vt ꝓprehendatur. vt supra dictum est. Aut punit pena irregulari. ⁊ que exorbitat a communi iure. Et sic non includitur. sed habebit locum in casu suo ⁊ hoc senserunt doctores antiqui in simili in. l. quicunq; C. de seruis fugiti. in illa questione nunquid masculinum concipiat femininum. quod in odio regulari comprehēditur. sed in irregulari non. Nec obstat predictis. c. mulieres. de sentē. excōmu. in verbo vere quod videtur innuere q̄ non interpretatiue. q̄ illud verum est. fm Barto. in. l. sed si vnius. ff. de iniur. in peccato. sed non in pena ⁊ quod nō vere ꝓprehendat. Facit. c. vt fame de sentē. excommu. vbi tex. inquit facere videantur. Ergo interpretatiue ad idem. de clepu. in duel. c. ij. Vbi pugil vere homicida vꝺ ⁊ mandans non. licet teneatur de homicidio. Item quia tex. ponit vt diuersa facere ⁊ mādare. l. distinctione. si quis viduam. ⁊ de homici. c. sicut dignum. Ergo in penis irregularibus a iure communi per statuta non habebit locum. vbi fictio non habet locum. vt dixi Idem dic q̄ quo ad effectus naturales qui ex ipso facto proueniunt vel requiruntur nūq̄ sunt paria facere per se vel per aliuz. Facit quod no. Bar. in. d. §. deiecisse. vbi vult q̄ nō est idem adulteriū facere per alium. sicut p̄ se sed quo ad effectus cūiles qui ꝓsistunt in reprimendis iniurijs. sic tene qō. s. dixi. Et sic intellige. Et limita glo. in. c. sciant cuncti. de elec. li. vi. ⁊ iura in ea allegata.

¶ Vtrum mandatarius non seruans formaz mandati faciat aliquid validum. Respon. q̄ non quia gesta contra formam mandati sunt nulla. ⁊ non solum quando fit expresse contra formam. sed etiam q̄n fit preter. ⁊ circa formam. quia quando ad actum datur certa forma. paria sunt agere cōtra citra. ⁊ preter formam. Vide tex. cum glosa. in capitulo. is cui de electioni. libro sexto. ⁊ capitulo. prudentiam. de officio delega. facit. l. diligenter. in p̄n cipio. ff. mandati. no. Pauor. in. c. fina. de resti. spo. 2

¶ Quid de mādato qualificato. R. fm Pa. in. d. c. fi. q̄ distribuit̄ in duo mādata. ⁊ si nō ꝓt impleri in facto seu substātia debet impleri in modo seu qualitate. Ex quo infert̄ q̄ si duo mandantur etiaz data certa forma licet non possint simul impleri debet tñ fieri quod potest ⁊ valebit actus. Facit qō no. p̄ glo. ⁊ doc. in. c. ꝓstitutus. de rescrip. 3

¶ Quid de eo qui mandauit delictum quod post multum tempus ille exequitur. concludit Anno. in. c. ad audientiam. de homi. qō tenet̄ si nō reuocauit expresse vel tacite. vtputa quia feci pacem cum inimico vel parentelam. vt. l. iij. §. finali. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. de admē. lega. Et hoc sequitur Bal. in. d. l. non ideo minus. 4

¶ Vtrū mandans teneat̄ mandatario de casu fortuito. Respon. Pa. in. c. sicut. de iureiran. q̄ agens actione mandati petit damna que verisimiliter cōtingere potuissent quasi mādans ea debuerit cogitare a principio fm Anno. in. d. c. sicut. ⁊ sic petit expensas ⁊ dāna. ar. ff. de nego. gest. l. nemenius. ⁊ sic dicit intelligendā. l. inter causas. §. non oīa. ⁊. l. si quis alicui. §. impendia. ff. mādati. nisi dāna cōtigissent ex casu fortuito qui verisimiliter nō fuisset cogitatus. d. §. non oīa. ⁊ hoc tenet etiam Jo. an. in regula damnum in mercuriali. li. vi. Et intellige p̄dicta in eo qui gratis suscipit mandatum. nā mandatū dz eē gratuitū. l. i. §. i. ff. mandati. ⁊ ideo isti stipendiarij. qui veniunt p̄ precio non p̄nt agere ad dāna. q̄ non sunt mandatarij. vt dictū est. Itē illi qui cā pietatis vel parentele ⁊ hmōi hoc faciunt. xxiij. q. iij. non inferenda. Similiter nec illi qui ex debito tenētur. xi. q. iij. si dūs. ⁊ c. iulianus. vide qō no. in. d. l. nemenius. 5

6 ¶ Utr mandatū expiret morte mandatoris R. doc. in. c. gratum. n. c. relatum. de officio delega. q re integra expirat. l. mandatū. C. mandati. alias nō. Quo res dicat integra n quo non. vide ibidē. p doctores.

¶ Manifestum nos rescribimus intelligere qđ vel p confessionē vel probationē legitime notū fuerit. aut euidētia rei que nulla possit tergiuersatiōe celari. dicit tex. i. c. cū olim in fi. de ver. sig. n ibi dicit glo. q ꝓprie manifestum dicitur qđ non eget probatione.

i ¶ Utr in dispositōe vbi fit simpliciter mentio de manifesto debeam⁹ accipe manifestū p prie n put est species distincta a notorio. R. fm Pa. in. d. c. cū olim. q debem⁹ ꝓsiderare materiā subiectā. vt no. in. c. rogo. xi. q. iij. n etiā vsum loquendi. ar. c. cuis. de ẏ. sig. In dubio vero debem⁹ capere ꝓprie. Ad B. l. non aliter. ff. deleg. iij. n in. c. fi. de ver. sig. n maxime in penalibus.

¶ Manumissio est libertatis datio. nā dū quis in seruitute ē. manui n ptāti suppositus est. sed si manumissus ē. liberat a manu n potestate domini. vt insti. de liber. §. i. n. xij q. ij. cum redemptor.

i ¶ Quis pt manumittere. R. q is qui hz administrationem rer suar. n. xvij. annum inceperit inter viuos libertatez dare potest. insti. quibus ex cau. ma. non pos. §. penulti. In vltima vero volūtate qui testari pt. s. in. xiij. anno. pt n manumittere. vt in. d. §. penul. n. C. qui manu. non po. aut. sed hodie nouo iure. Item eps potest manumittere seruos eccie bene meritos. xij. q. ij. si quos de suis. pt etiā n non bene meritos. dummodo det eccie pro vno duos eiusdē meriti n peculij. xij. q. ij. eps qui. Intellige de bonis ꝓprijs. Item cā miserationis pt. d. c. cum redemptor. Abbas pt etiam cum consensu epi n monachor. xij. q. ij abbatibus. vel si ꝓsuetudo sit q possit vel nō possit. illam seruā. de his que fiunt a prela. si cum. n. c. ea noscitur.

2 ¶ Quid si quis sit seruus plurium nunquid pt manumitti ab vno illor. R. q sic. sed manumissor tenetur alias seruare indemnes. C. de cōi seruo ma. l. i.

3 ¶ Utr valeat manumissio in fraudem creditorum facta. R. q non. C. qui manu. non po. l. i. n insti. ex qui cau. ma. §. i.

4 ¶ Utr possit manumitti ille qui ꝓpter delictū incidit in seruitutem. R. Pan. in. c. ita quorundam. de iude. q non fm Jo. an. Facit l. ij. C. quibus ad li. pela. non licet.

¶ Quomodo fit manumissio. R. multis modis insti. de liber. §. multis modis. Ubi inter alios dr q pt fieri in secreto. vt si dicat dñs. esto liber vel p epīam vel per testm vel p quā libet vltimam voluntatem. 5

¶ Quo reuocatur manumissio. R. ꝓpter oēs cās ingratitudinis exquibus reuocat donatio. de quibus. s. donatio. i. §. xlij. in. [illegible]. vt liberi. de cetero. §. illud. 6

¶ In quo differt manumissus ab eccīa. a manumisso a priuato. R. q primo. qr ꝓpter operas nō pstitas reuocat in seruitutez. vt. xij. q. ij. diaconi. secus in alijs. vt. C. de libe. cau. l. solo. Scdo qr filij eor remanent obnoxij ecclesie sue patrone. xij. q. ij. de libertis. sed alij non. C. de liber. n eor li. l. i. n. ij. Tertio qr serui eccleſie possunt manumitti cū hoc q non possit alteri q̄ eccleſie sua bona relinquere. xij. q. iij. c. i. n. iij.

¶ Utr in manumissione possit dñs aliqđ seruitiū spāle sibi imponere. puta q sibi dicat horas. n hmōi. R. q sic. ita q si seruare noluerit etiā si ordinat⁹ fuerit degradet. n pstine seruituti subijciat. c. nullus. de seruis nō or. 8

¶ In quibus ꝓsistit ius patronatus. R. vt no. in. l. fi. C. de bo. lib. in glo. l. ꝓmo. vt nō p ponat turpem actionē. aut exceptionē aduersus patronū. Scdo reuerentiā ei debet qz in faciendo q̄ non faciendo. Tertio pstare dz ei alimenta si alias nō hz. Quarto patronus hz ius reuocādi eū in seruitutē rōne offense commisse ꝓra ipm. Quinto patronus habet ius succedendi liberto. Unde tenetur libertus ei relinquere legitimam que est tertia pars suorum bonorum si in bonis habet plus q̄ centum aureos. n nullos liberos habet cum decedit. si vero minus q̄ centum aureos habet in substantia non tenet ei aliquid relinquere. q si mortuus fuerit ab intestato nullo liberorū relicto sic succedit in totum. Vide ibidem n instituta. de success. libertorum. §. sed nostra cōstitutio. 9

¶ Aematici sine aspiratione dicuntur diuini. hz cū aspiratione significat scias quadriuialē. vnde versus. Scire facit mathesis. hz diuinare mateſis. de quo vide infra sortilegium n supstitio. n. s. diuinatio. Undetales nō debent ad limen alterius domus accedere. alias cōcremari debent. nec aliquis eos suscipere seu consulere. alias debent deportari n bona eor confiscari. n diuinator gladio vltore feriri. vt. C. de male. mat. l. nullus. l. nemo. n. l. culpa.

Matrimonium.i.quidē est ꝓiūctio maris ⁊ femine inter ꝑsonas legitias individuā vite ꝙsuetudinem retinēs.xxvij.q.ij.§. i.insti.de pa.po.in ꝓn.⁊ in.iiij.sen. di.xxvij. de ꝓesump.illud quoq; nobis.

1 ¶ Utr mrīmoniū sit sacm noue legis. R.q mrīmoniū ꝑt dupliciter accipi.aut quātum ad ei⁹ institutōez.⁊ sic nō ē sacm noue legis.qz fuit añ nouē legē institutū.alio mō q̄ ad ei⁹ effectū.⁊ sic lz fuerit añ nouā legē institutū nō tñ habuit vim ꝙferēdi grām sicut mō in noua lege in q̄ nō ē euacuatū sz ꝙfirmatū.⁊ factum gr̄e causatiuū.⁊ sic est sacm noue legis. Hec Ricar.in.iiij.di.xxvi.ar.iiij.q.ij.

2 ¶ Quid est in isto sacō materia ⁊ forma. R fm Ri.vbi.s.eadē.q.xbū.p̄mū.platū ē materia ⁊ xbū scdo ē forma.qz sicut xbū accedēs ad xbū p̄cedēs q̄ dicit accipio te in meā vxo rē est forma hui⁹.s.dicēdo.⁊ ego accipio te in meū viz.p̄ ecōtrario Ber.i.c.tua nos.de spo. vult q xba sint forma.⁊ ꝙsensus sit materia

3 ¶ Quid ē res.⁊ q̄d ē sacm in mrīmonio. R Rica.vbi.s.ar.ij.q.iiij.q exꝑssio ꝙsensus siue exterior ꝓiūctio est sacm tñ. Res est duplex que p illud sacm significat.s.charitas quam signat ⁊ dispositiue causat. Alia est vnio xpi ⁊ eccie quā signat sz nō causat. Ipsa añt charitas est res tñ ⁊ non sacm.obligatio xo interior p mutuū ꝙsensum exꝑssa siue ꝓiunctio exterior est res ⁊ sacramentum.

4 ¶ Utrum gr̄a gratū faciēs ꝙferat in hoc sacramēto. R.Ricar.vbi.s.q sic.si digne contrahant ex diuina institutione.

5 Matrimonium.q̄. qñ cōtrahit dic q ad legitime ꝓtrahendū.debent fieri banna.⁊ quomodo publice contrahenduz est.de quo vide.s.clandestinum.

1 ¶ Per quid ꝓtrahit. R.q p mutuū ꝙsensum verbis exꝓssum.c.tua nos.de spo.

2 ¶ Utr sine mutuo ꝙsensu aiox possit ꝓtrahi mrīmoniuz. R.fm cōiter Theologos q quo ad deū ⁊ veritatem nō p̄t esse mrīmonium. si nō ambo ꝙsentiant.simul dicāt.aut faciant quicqd voluerint ab extra.xxvij.q.ij. sufficiat.lz eccia aliud iudicet.vt in.c.is q̄.de spō.

3 ¶ Utr req̄rat q ꝙsensus p̄steꝛ simul eodem tpe. R.Pa.in.c.dilect⁹.de spō.tz q de subtilitate iuris neccārio req̄rit vt simul eodē tpe p̄steꝛ.qz dicit glo.in.l.ꝙsensu.ff.de act.⁊ obli. ⁊ in.l.i.ff.de ꝓbē.emp.q in ꝛctib⁹ q̄ pficiunt iure gentiū dñt ꝙsensum sil p̄stare. Et spe.in ti.de spō.dicit q rñsio alterius dz sequi ime diate per.l.ꝓtinu⁹ actus.in ꝓn.⁊.l.i.ff.de xo. ob. Post.xo.in.c.ex lr̄is.quē sequit Jo.an. dicit q sufficit ꝙsentiat p̄ius ⁊ duret in ꝓposito suo.⁊ postea alterius ꝙsensus accedat ex post facto.⁊ est verior opi. Hosti.vt ē tex. in.d.l.i.§.si xo.pñs interrogauit.vbi dr inō uallū medij tpis non vitauit obligationē. secus si non ꝙseueraret in primo ꝓposito.qz sic eēt vera prima opinio q non esset matrimonium quantūcūq; alter ꝙsentiret postea.

4 ¶ Utr xba exprimētia ꝙsensuz de p̄nti sint neccāria ad matrimoniū ꝓtrahendū. R. cōiter theologi in .iiij.di.xxvij.⁊ moderniozes canoniste.vt no.Pa.in.c.tue fraternitati.de spō.tenēt q nō sunt neccāria etiā in loqui valentib⁹.dūmō p alia signa exteriora ꝙsensus exꝑmaī.vt p nutū ⁊ hmōi. Et istud tene.lz alij dicāt aliter. Facit p B.qz legata ⁊ fideicōmissa solo nutu relinqui p̄nt etiā a loqui valēte.vt.C.de fideicōmiss.l.⁊ in epistola.⁊.ff.de lega.iij.l.nutu.c.cū apud.de spō.vbi dr q sufficit ꝙsensus.q̄ non requirunt xba precise.cū p alia possit exprimi.qz illud dr sufficere quo posito nihil aliud requiritur ad substantiam actus.vt no.glo.in.c.statutum.de rescrip.li. vi. Item non refert quid de equipollentibus fiat.c.licet ex quadam.de testi. Item patet q mutus potest contrahere.vt in.c.cū apud. de spon.ergo verba nō sunt necessaria.vt patet in.d.c.tue fraternitati.⁊ in gl.in.d.c.sufficiat. Et iō si quis diceret accipio te in meā vxoꝛez.⁊ si consentis vt sit matrimonium.da mihi osculū.⁊ illa dat.erit verū mrīmoniū. licēt nullum verbum dixerit de matrimonio cōtra inter.ecc.ꝓtrac.c.i.

5 ¶ Utr sine aliquo sensibili signo exprimente ꝙsensum de p̄nti ꝓtrahat mrīmonium. R.fm cōiter theologos.vbi.s.⁊ canonistas in.d.c. tue fraternitati.q non.qz est sacm ⁊ de rōe sacramenti est q sit in eo aliquod sensibile signum.⁊ ideo dicit glo.in.d.c.tue.q ad eē matrimonij duo ꝙcurrunt necessario.vnū materia.s.ꝙsensus.aliud forma.s.xba vel signa ꝙsensum exprimentia. Aduerte tñ q si pater cōtrahit ⁊ dicit verba pro filia p̄sente ⁊ tacente q erit matrimonium.qz verba pentum ⁊ taciturnitas filioꝝ p̄sentium ⁊ verba intelligentiū equipollent sensibili signo exprimenti ꝙsensum interiorē. Q̄ vez intelligo si ipsi pro quibus ꝓtrahunt aliquo signo annuunt alias non credo q sola taciturnitas sufficiat Et sic intellige ⁊ limita glo.in.c. non oīs.§. cū dr.xxvij.q.ij.⁊ in.d.c. tue fraternitati.⁊ sanctū Tho.⁊ Ri.in.iiij.di.xxvij.

6 ¶ Utrum ꝓsensus de futuro cū carnali copula faciat mr̄imoniū. R. fm Ricar. in. iiij. di. xxviij. q quo ad deū ⁊ rei veritatē sine ꝓsensu reali de p̄nti non p̄t esse mr̄imonium. c. tua nos. de spon. Et ideo distinguit. S. Bona. eadem dist. q aut copulat sibi affectu ꝓiugali. ita q vir credit copulari cū sua uxore. ⁊ ecō trario. ⁊ sic copula facit mr̄imoniū ꝓpter consensum tacitū de p̄nti quo videt̄ ip̄lere velle qō ꝓmisit. s. eam accipe nūc de p̄nti sicut antea ꝓmiserat de futuro. Aut cognoscit eā affectu fornicario. ⁊ sic nō est mr̄imoniū quo ad deū. ꝫ p̄sumptum quo ad eccl̄iam ꝓtra quam p̄sumptionez non admittit̄ ꝓbatio. vt in. c. is qui. de spōsa. si tñ ꝓtraberet de facto cū alia teneret secundū matrimoniū. fm Ricar. vbi supra. quod no. bene.

7 ¶ Q.ñō cognoscent̄ signa que exp̄imūt ꝓsensum de p̄nti. R. q recurrendū est in foro aīe ad intentionem. q si de intentione nescit̄. sic dicendū est q si aliqua ꝛba p̄cesserūt ab vno eoꝝ. vel ab aliquo alio in eoꝝ p̄nti a. ⁊ sit postea signa sic fm ꝛba determinabit̄ de signis vtputa si alter dicit. Ego te accipio in uxorē ⁊ si tu similiter ꝓsentis accipe me in vir̄ bibe vel annue capite ⁊ hmōi. sic erit mr̄imonium Si vero p̄cedentia denotant ꝓsensuz de futuro. sic ⁊ signa. Q.ō si nulla ꝛba p̄cesserunt. sic non iudicabo q mr̄imonio. ex quo de intētiōe non ꝓstat. Tutius tñ est pro mr̄imonio p̄sumere. qz nullū p̄iculum imminet. alias sic.

8 ¶ Q.ñō verba cognoscent̄ in dubio qñ de intentione nō ꝓstat. R. q verba quedā sunt clara que demōstrant ꝓsensum de p̄nti. sicut cū quis dicit. accipio te in meā uxorem. ⁊ illa replicat. ⁊ ego accipio te in meū vir̄ ⁊ similia. Quedam sunt dubia vnde nota q verbū placet ⁊ ꝛbū volo denotāt secūdū tps p̄sens fm dñm Anto. ī. c. ex litteris el. primo. de spōsa. verbum aūt infinitiuū nihil pfecte significat. sed determinabit̄ scōm verba p̄cedētia vel ad p̄sens vel futurum. Vnde si verbo volo vel placet addat̄ verbum infinitiuū denotans actum non dependētem solum a libera voluntate ꝓferentis. non inducitur dispositio de p̄senti sed de futuro. puta cum dicit placet vel volo ascendere arborem. Si vero verbū infinitiuū denotat actum qui procedit solū a voluntate ꝓferentis libere. Et tunc si denotat p̄ncipiū actus non inducitur dispositio de p̄nti. Exemplum volo tecum ꝓtrahere vel volo te desponsare. ⁊ sic nō erit matrimonium. Si vero denotat executionez actus. sic inducitur dispositio de p̄senti. Exemplum volo te habere in uxorem. vel dicatur placet mihi te retinere ꝓ uxore. ⁊ sic erit matrimonium. qz qui vult consequens vult ⁊ antecedens. vt in. c. p̄terea. ⁊ in. c. p̄udentiam. de officio ō legati. Ih̄c hoc tñ multū instant docto. sed pertranseo. ⁊ vide si vis Bart. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊ canonistas in. d. c. ex litteris.

¶ Quid si dicat p̄ouidebo tibi tanq̄ uxori mee ⁊ illa similiter idem respondeat. R. fm Hosti. in. c. ex parte. de spon. q ꝓ matrimonio est iudicandum. 9

¶ Utr̄ si dicat viro vis talem ꝓ uxore ⁊ respondet placet. ⁊ similiter idem dicit mulier sit matrimonium. R. q patet ex dictis matrimonium est. no. etiam Hosti. in. c. sponsaz. de spon. 10

¶ Quid si dicat p̄mitto tibi q non dimittaz te ꝓ meliori vel peiori uxore. R. fm Hosti. in dicto. c. ex parte. q matrimoniū erit. Nā in talibus ⁊ similibus dubijs iudicandum est ꝓ matrimonio. argu. de senten. ⁊ re. iudi. c. fina. 11

¶ Utrū vir dicens promitto tibi q habebo te ꝓ legitima uxore. ⁊ similiter respondet mulier contrahat de p̄senti Respon. q sic. vt in. d. c. ex p̄te. in tex. ⁊ in glo. iij. q. v. c. nec illud. ℣. sed obiicitur. quia verbū habebo potest referri ad tempus p̄sens. de ma. contra. inter. eccl. contra. c. ex litteris. ⁊ ideo fm Hostien. ⁊ Goffre. subaudiendum est de cetero vel hoc tempore. secus esset si diceret. ꝓmitto tibi q ducam te in uxorem. fm Io. in dicto. c. nec illud. quia sic essent sponsalia. ⁊ similiter dicit Pa. in. d. c. ex p̄te. q erit matrimonium si dicat promitto tibi q non habebo aliam uxorem nisi te. ⁊ illa similiter respondet. secus si diceret non accipiam aliam in uxorem. qz non erit matrimonium. 12

¶ Quid si dicat promitto tibi q retinebo te perpetuo mecum ⁊ illa respondet similiter. R. q non est matrimonium. nisi dicat q vult eam tenere in uxorez. in auten. qui. mo. natu. effi. le. ℣. penul. Io. tñ in. c. i. xxx. q. v. ⁊ gl. in. c. solet. xxxij. q. ij. tenet q de iure canonico ē matrimonium. ⁊ ita tene in dubio. Sed quando constat de mente non est curādum de verbis quo ad deum ⁊ conscientiam. qz quando ambo intendebant contrahere de p̄senti. semper erit matrimonium etiam si verba sonabant consensum de futuro. ar. c. intelligentia. de verbo. sig. cum similibus. 13

14 ¶ Sed quid dicēdū cū aliqs dixit ꝛba exp̄i
mentia ꝓsensum de p̃nti vel de futuro. ⁊ secu-
ta copula postea dicit q̄ nūq̄ talia ꝛba ꝓtu
lit aīo ꝯtrahendi sed solū aīo extorquendi co
pulā. R. q̄ alter non dz credere q̄ nec tenet.
Dñs in. c. p̄ tuas. de ꝓbatiōib⁹ dr. Nimis in-
dignū est iuxta legitimas sanctiōes. vt q̄ sua
quisq̄ voce diuulcide ꝓtestatus est in eo casu
ꝓ̄io valeat testimonio infirmare. Si pur te
merarie credit q̄ dicat ver. sic non dz nec pe
titionē alterius etiā in carnalē copulā ꝓsen-
tire nisi de nouo dicat se velle cōtrahere. Si
aūt dicat postea se esse mentitū ⁊ petat debi-
tū tūc credat ⁊ reddat. Si ꝛo credit nō eē vi
rū ⁊ ꝑmanet in ꝑma temeraria credulitate sic
nō dz reddere. q̄ faceret ꝯtra ꝓscīam ⁊ si nō
reddit peccat etiā. q̄ vir reuocādo q̄ ꝑus di
xerat expirat illud prius dictū. q̄ reuocatio
ꝑcordat ꝛbis quibus ꝓsensit de p̃nti. hec Ri
car. vbi. s. di. xxvij. ar. i. q. iij.

15 ¶ Dz pone q̄ ꝑfatus nō eā duxit nec vult du
cere ſz potius aliā accepit. R. q̄ ī foro eccie
si p̄t ꝓbare mulier q̄ ꝯtraxit ꝑ verba de p̃nti
vel de futuro secuta copula carnali q̄ cogeꝫ
eā ducere. nec admitteꝫ ꝓbatio in ꝯtrariū. vt
no. in. c. is qui. de spon. sed in foro aīe si aliaz
non accepit cogēdus est vt eā accipiat. si evi-
denter nō apparet q̄ potius se decipi finxit.
puta q̄ magna ē disꝓportionabilitas. Si
ꝛo aliā duxit aīo ꝯtrahēdi ⁊ in ꝑmā nō ꝓsen
tit. nō dz etiā ad p̄ceptū eccie secundā dimit
tere. sed potius pati humiliter etiā excōicati
onez. ⁊ tali modo cū secunda habitare q̄ non
generet scandalū aliis. q̄ primū mr̄imonium
non fuit ex quo ꝓsensus ex pte alterius defu-
it. ſz secundū. Et ß rene q̄ cōiter teneꝫ. vt no.
Ba. in. d. c. is licet. quidā dicant q̄ ſz primū
non fuerit mr̄imonium tñ etiā secundū nō p̄t
esse. q̄ eccīa talem inhabilitat ad ꝯtrahendū
cū quacūq̄ alia a prima. in. d. c. is qui fidem.

16 ¶ Quid faciet ꝑfata mulier que nō p̄t ꝓbare
ꝯctū mr̄imonium. q̄ sicut clandestinuz. R. si
statim vir reuocauit ⁊ patefecit q̄ nō ꝓsentit
Aut si sit multa disꝓportionabilitas. ex q̄-
bus verisimiliter p̄t credere q̄ nūq̄ in eā cō-
senserit ⁊ similia. sic credo q̄ si ille transiuit
ad secūda vota. aut oīno rēnuit eam accipere
q̄ poterit ei credere ⁊ cū alio ꝯtrahere. maxi
me si sic iurat ⁊ ex q̄litate vite sue p̄t p̄sumere
q̄ nō mentiretur in ß. alias nullo mō dz ꝯhere
cū alio sed viuere in castitate. ⁊ sibi imputet
q̄ fatue egit clādestine ꝯhendo. Dz si pur de
facto ꝯtraxit ⁊ ꝓbabiliter credat q̄ talis ꝑfa
tus non habuerit animum in eam ꝓsentiendi
sic poterit exigere ⁊ reddere. Si ꝛo nō dz ali-
quā ꝓbabilitatē ad hoc credēdū: credo q̄ te-
neat reddere ſz exigere nō possit Si ꝛo crede
ret q̄ ꝑfat⁹ tūc ꝓsenserit ſz postea neget. nec
poterit exigere nec reddere. ar. eorū que no.
in. c. inquisitioni. de senten. excō. Quod no.
quia sepe in practica euenit.

¶ Quid si quis post ꝯtractū mr̄imonium nō
aīmo ꝓsentiendi sed decipiendi credēs ex ꝓfi
lio p̄toris tale mr̄imonium tenere cognoscit
ꝑfatā mulierē tanq̄ ꝯiugem credēs sic firmi
ter eē. R. q̄ talis copula nō facit mr̄imoniuz
quo ad deū. q̄ ex quo nullū vinculū p̄cesserat
quo ad deū copula nō facit mr̄imoniū. vt no.
in. c. is qui. de spon. vbi dicunt doc. q̄ si spon
salibus solutis sequit copula nō inducit mr̄i-
moniū ex quo vinculū sponsaliū est solutum.
Idez dicūt vbi intervenerit ꝓmissio de ꝯtra
hendis sponsalib⁹ in futuruz. Facit. l. fi. ff. de
ꝓdi. ob cām. Item error iuris nō inducit cō-
sensum matrimonialem. q̄ nihil tam ꝯtrariū
ꝓsensui quā error. l. si p̄ errorem. ff. de iurisdi.
om. iudi. Facit q̄ no. Bar. in. l. multum. ff. de
condi. ⁊ demon. vbi dicit si index errat in fun
damēto iurisdictionis non valere ꝓcessum ſz
in veritate haberet iurisdictionē. ⁊ ꝓbat in. c
sciscitatus. de rescrip. iuncto. c. prudentiam.
de officio delega. vbi iudices ꝺlegati cū clau
sula. Si nō oēs nē. Si ꝓcedunt sine alio igno
rantes impedimentū ⁊ credentes posse sine
eo ꝓcedere non valet ꝓcessus. licet habeant
iurisdictionē. q̄ erant in fundamento iurisdi
ctionis. ita iste errauit in fundamento matri
monij. cū ꝓsensus sit eius fundamētum ⁊ de
substātia eius. vt in. c. tue. de sponsa. ⁊ simili
bus. Dñs si talis accepit aliā non p̄t eam di
mittere in foro aīe aut religionē exire. si quaz
ꝓfessus est. ⁊ stat eius confessioni in hoc vlti
mo. vt no. glo. in. d. c. is qui. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊ in. c
significasti. de homici. Idem consuluit do.
Alex. de nouo in facto.

¶ Vtr̄ mr̄imoniuz possit ꝛbi inter absentes
ꝑ procuratorē. R. q̄ sic. xxxij. q. ij. honorant.
de quer. ꝯiuga. c. ex parte. el. ij. in ter. ⁊ glo. si
tria ocurrant. Primo q̄ spāliter mādet eidē
de mr̄imonio ꝯtrahendo. Secō q̄ specificet
eidem de certa ⁊ spāli seu determinata ꝓsona
cū qua ꝯtrahat noīe constituentis. Tertio q̄
ꝓstituens ꝓseueret in eadem voluntate vsq̄
quo ꝓcurator ꝯtraxerit. Nā procurator quātū
cūq̄ generaliter sit ꝓstitutus nō poterit ꝛbe
re matrimonium ꝑ ꝓstituente. nisi exꝓresse id

habebat in mandatis. nec hoc sufficit nisi determinet certa psona cū qua ꝯhere debeat in mandato. hec ꝓbant in tex. ⁊ glo. de ꝓcura. c. ꝓcuratoꝝ. li. vi. nec ꝑfata sufficerent si mutaret animū. vt pz ex dictis hic supra licet eccia nisi exꝑsse reuocaret iudicaret ꝙ mr̄imonio. tñ quo ad deū ⁊ psciam nō esset mr̄imoniū. ex quo psensus deficit tpe quo ꝓcurator ꝯbit.

19 ¶ Dz pone ꝙ ꝓcurator in mandato bz speciale ptātem de ꝯtrahendo mr̄imonio sed nō determinationem persone cū qua debeat contrahere. tñ habet ozetenus vel ꝑ litteras aut alio modo. R. ꝙ si ꝯtrahit cum illa erit mr̄imonium. Nec obstat glo. in. d. c. procuratoꝝ. que tenet ꝯtrarium. qz intelligenda est quando alio modo non specificauit specialem psonam per rationem suam. Verūtamen stulta est que cū tali ꝓcuratore ꝯtrahit nisi faciat fidem ꝙ ad ꝯtrahendum secum sit spāliter procurator deputat⁹. qz sic ille posset negare ꝙ non misit eum vt ꝯtraheret cū illa. sed cū alia ⁊ in foro ꝯtentioso excluderetur.

20 ¶ Vtz per solas litteras possit ꝯtrahi mr̄imonium inter absentes. R. vt patet ex dictis ꝙ sic. si duo concurrunt. Vnū ꝙ mittēs lr̄as quib⁹ exprimit ꝙ talem accipit in vxorem de pñti si ipsa ꝓsenserit. ꝙ pseueret in eadem volūtate vsqz quo illa cui littere mittunt exꝑsse ꝓsentiat. Secundū ꝙ illa psona exprimat cōsensum receptis litteris alicui alteri vel per litteras scribat ipsum ꝓsensum. aliter nisi exprimat quantūcūqz consentiat non erit matrimonium. ſm Rod. ar. d. c. bonozant. ⁊. c. veniens. qui cle. vel voue. ⁊. c. ex publico. de cōuer. coniuga.

21 ¶ Sed nūquid statim vt litteras rescripserit quib⁹ similiter ⁊ ipm accipe exprimat in viz aut alij manifestauerit sic. talis mihi scripsit ꝙ me accipit in vxorē. ⁊ ego notifico vobis ꝙ similiter ego accipio eū in viz erit mr̄imonium. R. videt prima facie ꝙ non. donec ad noticiā alterius perueniat. qz antea nō est cōsensus. i. simul sensus. sed dissensus. i. separatus sensus ⁊ facit pro hoc. l. ꝓsensu. ⁊ qđ ibi no. ff. de acti. ⁊ obliga. Sed tamen ego credo ꝙ statim vt expressit sit mr̄imonium. qz ibi sunt substantialia matrimonio. s. ꝓsensus expressus amboꝝ ⁊ cum substantialia sint sufficit ar. eoꝝ que no. per Bar. in. l. prolataz. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. ⁊ istō tene. Ex quo enim vel nūcio hic exꝑssit vel ꝑlr̄as sic est cōsensus. qz simul ambo ꝓsentiunt ⁊ cum signis necessarijs. ar. ad hoc in. d. c. bonozatur.

¶ Quid si dicat ꝓmitto vobis trib⁹ sororib⁹ ꝙ vnam de vobis accipiam in vxorem. ⁊ ille oēs respondēt placet. ⁊ postea ꝓgnoscit vnā ex illis. R. ſm Hostien. ꝙ matrimonium cum illa erit. qz ipso facto ꝓsentit. c. dilecti. ⁊. c. vt nostrum. de appe. Et hanc opinionem tenet licet glo. in. c. ex litteris. el secundo. despon. teneat ꝯtrarium. ⁊ multi doc. quam verā intelligerem si quis promitteret trib⁹ feminis non ꝓsanguineis. qz vnam cognoscendo posset aliam nihilominus accipere ſm fidē. sed nō sic in casu ꝓposito. ⁊ ideo pro matrimonio est iudicandum nisi cognouisset eam animo fornicandi solum.

¶ Quero in quid est ꝓsensus qui facit matri 23
monium. R. ſm opinionē Ricar. in. iij. dist. xxvi. ar. ij. q. i. ꝙ ad hoc vt ꝓsensus faciat matrimoniū oz sint ibi tria bona mr̄imonij implicite ⁊ in habitu saltem. s. ꝙ ꝯtrahentes ꝓsentiant. Primo in vinculi inſepabilitatē rōne cuius est in matrimonio bonum sacramenti. Secundo in bonū fidei quantū ad eius essentiale qđ est nō negare vsum sui corpis si ꝑ aliter petat nisi deus a debito reddendi liberauerit. Dz quantū ad accidētale bonū fidei seu accessoꝝ qđ est nō exhibere alteri quā suo ꝓpio ꝯiugi vsum sui corpis nō est necārium. sz solum ad bene eē mr̄imonij. Tertium bonum prolis quantū ad eius essentiale qđ est eā suscipere ꝓditionaliter. s. si deus eā dederit vel non procurare aliqđ impedimentū ne proles veniat. sed quantū ad eius accidentale bonū. s. absolute velle prolē ⁊ eā educare nō est necessariū. Dñ si quis ꝯtraheret cū inſertiōe sepabilitatis nō dico quo ad thoꝝ sed quo ad vinculū. qz sic eēt ꝯtra bonū sacramenti. aut cū intentione denegādi seipm alteri ꝯiugi petenti sine alia diuina reuelatōe. qz ꝑ scām bonū. s. fidei. Aut cū inſertiōe nō suscipiēdi plē si deus eā daret. aut nō eā educādi. aut ꝓcurādi venena sterilitatis ne ples ꝓciperet aut nasceret vel educaret. qz ꝯtra tertiū bonū matrimonij. s. plis mr̄imoniū talis nō ꝯtraheret Et ideo oz prefata habeat in inſertione saltē implicite. Explicite ꝛo sufficit ꝙ in ꝯtrahē do intendat illud. qđ inter ꝯbentes requirit ad mr̄imoniū. Maria aūt vex matrimoniuz ꝯtraxit cū Joseph. lz nō intenderet ꝓsentire in carnalē copulā. qz erat certificata ꝙ Joseph nū ꝙ eā reqreret ⁊ si eā reqsisset ꝙ deus absoluebat a tali obligatiōe. Similit ille qui ꝯbit ꝙuis nō bēat animū ꝓsummādi sz religionem intrandi. qz cū intrat absoluitur a deo

a tali obligatione.

24 ¶ Vtꝝ intentio libidinis vel pulchritudinis aut diuitiaꝝ excludat mr̃imoniuꝫ. R. ſm. S. Bo. in. iiij. di. xxx. ꝙ multe cãe pñt eẽ inductiue ⁊ ſine pctõ dũmodo non ſiſtat̃ in eis. vñ ſi moueret ſicut cã ꝑncipalis eſt min⁹ honeſta ⁊ eẽt ꝯ ſacramẽti vtilitatem. nõ tñ ꝯtra ſacramenti veritatẽ. niſi ita eẽt finis ꝙ nõ q̃reret niſi libidinẽ vel diuitias. nõ vxorem ducere. qꝛ ſic eẽt ꝯtra veritatem ſacramenti.

25 ¶ Sꝫ nũquid ꝯhens ex alio fine q̃ꝑlis habẽ de peccet. R. Pe. de. pal. in. iiij. diſt. xxxi. ꝙ ſic venialiter qñ ꝯtrahit ꝑncipaliter ꝓpter vitandã fornicationẽ. ſi mõ ſit talis qui ſm cõmunẽ ſpem poſſit habere filios. alias nõ. Vñ lꝫ finis mr̃imonij ꝑmus ⁊ ꝑ ſe ſit intentio generandi. tñ qñ ꝑncipale factũ eſt impoſſibile ſicut in ſene vel ſterili lꝫ de ſecũdario qui ẽ intentio vitandi fornicationẽ facere ꝑncipale. Alie aũt intentiões ſicut reformatio pacis: ⁊ alie honeſte ſi ꝑncipaliter ⁊ ꝑ ſe intendant̃ ſic eſt pctm̃ veniale. ſicut cũ vir ꝯgnoſcit vxorem ꝓpter ſanitatẽ. vel baptiſat̃ vt ſanet̃. Alij vero volũt ꝙ ſit mortale qꝛ cũ mr̃imoniũ ſit ſacramentũ nõ ꝑt ſine pctõ mortali principaliter intẽdi finis extraneus. ſicut ſi quis baptiſaret̃ ꝑncipaliter ꝓpter queſtũ. non curans de gr̃a baptiſmali. ſꝫ iſtud dicit ideꝫ Petrus ꝙ eſt nimis durũ. ſꝫ tñ nõ eſt ſine rõne. ⁊ ideo ſecurius eſt. tenet tñ ideꝫ ꝙ ꝯhens ꝑncipaliter ꝓpter volũtateꝫ peccat mortaliter. Si vero q̃s ꝯtrahit ſecundario ꝓpter diuitias. pulchritudinem ⁊ hmõi. non eſt peccatum. niſi ſit inhoneſta intentio.

26 ¶ Vtꝝ ꝯhens in pctõ mortali peccet mortalit̃. R. ſm. Petꝝ ꝑdictũ ꝙ ſic. qꝛ dicit Aug. in. i. q. ꝑ Iſayã. ꝙ ſacramenta talia ſunt vnicuiq̃ cũ quali ꝯſcia q̃s accedit. Sꝫ nũquid teneat̃ ꝯfiteri videt̃ tenere ꝙ ſic. ſed ego nõ credo de neceſſitate niſi in ꝓpoſito. intellige ꝙ peccat ꝯtrahendo per verba de preſenti.

Matrimonium. iij. que impediũt vt nõ ꝯtrahat̃. R. ꝙ ſunt. xviij. quoꝝ duo prima impediũt de neccitate ꝑcepti. ita ꝙ peccat mortaliter ꝯtrahẽs. tñ ꝯtractũ de facto non dirimunt. Tertiũ vero ĩpedit ſolũ ad tp̃s ⁊ aliqñ imperpetuũ. Alia vero ſeqñtia tali mõ impediũt ꝙ etiã ſi d̃ facto ꝯtrahat̃ nõ tenet nec eſt mr̃imoniũ poſtea ꝯctum. ⁊ ꝯhendo peccat mortaliter. nõ in oĩb⁹. ſꝫ ſolũ qñ ꝯtrahit ꝯtra impedimẽtum. v. vi. vij. viij. ix. x. xij. xiij. xiiij. xv. xvi. ⁊ aliquando incurrit excõicationẽ. ſi ꝯtrahit in impedimento ꝯſanguinitatis vel

affinitatis vel voti ſolẽnis aut ordinis. vt. s. excõicatio. vij. caſu. xli. ⁊ quis ꝑt diſpenſare vt quis ꝯtrahat in ipſis impedimẽtis. vide. j. impedimentum. xviij. §. ij. ⁊. iij.

¶ Impedimentum primũ d̃r interdictũ eccleſie. ⁊ iſtud interdictũ eſt duplex quodã generale quo ꝓhibet̃ clãdeſtine ꝯhere mr̃imonium oĩb⁹. de quo dic vt. s. clãdeſtinũ. Aliud ẽ interdictum ſpãle quo alicui a iudice ſpãlit̃ ꝓhibet̃ ꝓpter aliquã cãm legitimã ne ꝯtrahat ⁊ iſtud interdictũ non poteſt fieri niſi ab eo qui poteſt de cauſa mr̃imoniali cognoſcere. ſicut eſt epiſcopus vel alius ordinarius. ⁊ qui hẽat peritiã canonũ. de ꝯſan. ⁊ affi. c. i. Vñ ꝯhens ꝯtra iſtud interdictũ peccat mortalit̃ ⁊ ſi cã ꝓpter quam factum eſt interdictuꝫ eſt ꝑpetua. ſic omnino ſeperabunt̃ data ſnĩa diuortij probato impedimento de matri. ꝯtra inter. eccle. ꝯtra. c. vltimo. Si vero erat tp̃alis ſic tenebit matrimonium ſed in penam debent ad tempus ſeparari. de matri. cõtra. inter eccle. ꝯtra. c. i. ⁊. ij.

¶ Impedimentum ſecundũ d̃r feriaꝝ. Nã vt notat Pa. in. c. capellanus. de ferijs. prohibent̃ nuptie celebrari ab aduentu vſq̃ ad epiphaniam incluſiue. licet Hoſti. dicat etiã includi octauã. ſed tu tene non includi. qꝛ. c. nõ oportet. xxxiij. q. iiij. nihil dicit de octaua. niſi ꝯſuetudo eſſet. qꝛ illa ſeruanda. l. ſi de interpretatione. ff. de legi. Item a ſeptuageſima vſq̃ in octauã paſche incluſiue. qꝛ in. d. c. capellanus. dicitur poſt octauas. ergo non in octaua. Item a primo die rogationuꝫ qui eſt ſecunda feria ante aſcenſionem domini vſq̃ ad octauã penthecoſtes incluſiue. qꝛ dicit in. d. c. capellanus. poſt. vij. dies poſt feſtuꝫ penthecoſtes. non eſm̃ eſſent. vij. dies niſi dñica includeret̃. Facit qd̃ ibi d̃r tres ſeptimanas que non eſſent niſi includeret̃. ⁊ expone lr̃am cum dicit poſt. vij. dies feſti pent̃. qd̃ caret octauis nuptie ſuſpendant̃ in dñica que ſequit̃ ⁊ deinceps ⁊c. vt intelligas de dominica ſecũda poſt penthecoſtes. non quia oportet expectare vſq̃ tunc. ſed quia ſi vult celebrare eas in die ſolẽni vt communiter oportet expectet vſq̃ tunc.

¶ Vtꝝ in prefatis temporibus prohibeat̃ totaliter ꝯtractus matrimonij. R. Pa. in. c. capellanus. ꝙ non quia matrimonium ſine alia celebritate ſed ſolum per verba de preſenti coram facie eccleſie poteſt omni tp̃e ꝯhi cũ nõ ĩueniat̃ aliq̃ cã ꝓhibitõis qꝛ ĩ tali cõſenſu nullũ ẽ pctm̃. ĩmo ẽ ſacr̃m. vt ĩ. c. debitũ de

biga. ꝫ solū ꝓhibeꝫ solēnitas nuptiaꝝ. vt ſſit quiuia ⁊ alie ſiles ſolēnitates. ⁊ solēnis traductio ⁊ carnis cōmixtio. vt tz gl. i. d. c. capellan⁹ Qui aūt facit ꝛriū peccat mortaliter. qz ꝓtra interdictū eccīe ꝛbit de matri. ꝓtra. inter eccle. ꝓtra. ꝑ totū. Tenet tñ Pe. de paꝝ. q solū erit pcūm mortale qñ ꝓma vice ꝓſūmat. nō postea. niſi faceret in ꝓēptū eccīe. Credo etiā q si mulier que aliū habuit vir ⁊ vir qui aliam habuit vxorē ꝓtraherent ſimul ⁊ ꝓſum marēt ſine alia ſolēnitate cōi q nō peccarēt mortaliꝫ qz in eis ceſſat rō ꝓhibitionis ꝓdicta

¶ Impedimentum tertiū dz ꝓditio. ⁊ hic accipio hanc ꝓditionē ꝓprie. ſ. ꝓut est ſuſpēſiua actus. de qua habes. s. ꝓditio. §. ij. q̄ fit ꝑ hanc dictionē ſi. Dñ ſi qs ꝓtrahat cū aliqua ſub iſta ꝓditōe. ſi pr̄ ſuus erit ꝓtent⁹. ⁊ hmōi nō erit mr̄imoniū. donec ꝓditio impleaꝫ. ⁊ ſi nūq̄ ꝛpleꝫ nūq̄ eēt mr̄imoniū. Ad cuius declarationem ē ſciendū. qz ꝓditiones ſunt in quadruplici genere. ſ. honeſte. turpes. indifferentes. ⁊ ꝛpoſſibiles/honeſte ſunt oēs ille q̄ faciunt ad ꝓdecentiaz mr̄imonij vt q pentes ſint ꝓtenti. vel que nō derogāt honeſtati. vt ſi dederis mihi dotē. ſi pr̄ tuus remiſerit mihi iniuriā ⁊ hmōi. Et iſte ſi apponāꝫ in mr̄imonio ipm ꝛpediūt. vt nō ſit donec ꝓditio veniat in eē. Dñ ſi ille qui ſub tali ꝓditōe ꝓtraxit mutet aīmū ⁊ diſſentiat. vel aliā ſine ꝓditōe accipiat antēq̄ ꝓditio impleaꝫ. iam nō erit matrimoniū primū. ꝛz postea ꝓditio eueniat/Verū ē q si nō trāſiunt ad ſecunda vota. eccīa ꝓpellet eū vt eā accipiat. ex quo ꝓditio aduenit. ꝺ ꝓdi. appo. ſup eo in tex. ⁊ glo. Fallit ß in duobus caſib⁹. Primus ſi pendēte ꝓditōe ꝓmiſceantur carnaliter Et intellige ſm q̄. s. dixi mr̄imoniū. q̄. §. vi/vel ꝓſenſus de p̄nti abſolutus adueniat. de ꝓdi. appo. c. de. illis. ⁊. c. ſup eo. ⁊. c. ꝑ tuas. qz tūc erit matrimonium de p̄nti abſolutū/Scōs caſus est ſi ꝓditio est neccāria. vt cū dz accipio te in meā vxorem. ſi ſol fuerit in cācro in eſtate. ⁊ hmōi. qz ex quo oīs talis ꝓditio. est extritura neccārio. ſtatim ē matrimoniū. qz talia futura ſunt iaz ꝓſentia in cauſis ſuis. tex. est aptus in. l. ſi pupillus. §. i. ff. de noua. Dñ nec ꝓprie dz dici ꝓditio. l. heres meus. ff. de. ꝓdi. ⁊ demō. Doc tz Poſti. Car. ⁊ Pa. in. d. c. per tuas. de cōdi. appo. ⁊ S. Bona. in. iiij. di. xxviij. ⁊. S. Tho. in. iiij. di. xxvij/Sed contrariū tenet glo. Jo. Goff. ⁊ Jo. an. in. d. c. per tuas. ⁊ dicūt q si transeant ad ſcōa vota tenebit ſecundū mr̄imoniuz ꝓtractum ante conditionis euentū/Ego ꝛo credo in foro ꝓtentioſo verioꝛē ſecundā opinionez. In foro aūt anime iudicandū est ſm eoꝛ intentionem. Si enim non intēdebāt tūc ꝓtrahere ꝛz in tempus cōditionis. ſic nō erit mr̄imonium. ⁊ ſic erit vera ſcōa opinio. qz ꝛz ſtipulatio ſub ꝓditiōe que omnino est extritura non ſit ꝓditionalis. est tñ in diem ita q nō debeꝫ aliquid anteq̄ veniat. vt no. in. d. §. i. facit. l. heres meus. in ꝓn. ff. de ꝓdi. ⁊ de mon. vbi ꝛz legatū factū ticio cū moriēꝫ non ſit conditionale. tñ non teneꝫ heres ſoluere/anteq̄ moriaꝫ. eſſet bene ꝓditionale ſi legareꝫ centum titio cum morietur heres. Rō qz ſi moreretur legatarius ꝓmo q̄ heres. legatū expiraret morte legatarij. ſed non in primo caſu. qz trāſiret ad heredes. vt in. d. l. heres. Et ſic ꝑ q conditio que omnino est extritura aliquando facit contractū conditionatū. aliquando non. ⁊ quando nō est conditionatū. est tamen in diem. ⁊ ſic non erit mr̄imoniū de ꝓſenti. niſi aliud intendat.

¶ Sed nūquid cōditio que neccārio ſubintelligiꝫ in ꝛctu ſi exꝑmaꝝ faciat cōditionalē. R. q nō. vt in. l. hec verba teſtatoris. ff. de legati. ⁊ in. l. ꝓditōes. ⁊. l. aliquādo. ff. ꝺ cōdi. ⁊ de mon. Nam legatū factū ſub iſta cōditione. ſi heres hereditatē adierit non ē cōditionale. qz neccārio ſubintelligiꝫ. vt in dictis iuribus ꝑz. Sed ſi ꝛctus poſſet fieri etiā nō exiſtente illa cōditiōe ſic. ſi apponaꝫ facit ꝛctū conditionalē. ⁊ ſm hanc diſtinctionē cōcoꝛ. Archi. ⁊ Jo. an. in. d. c. vnico. de ſpon. li. vi. qui videnꝫ contrarij. Sic ꝫ patet qūo mr̄imonium vel ſponſalia non ſunt conditionalia quando ꝺ contrabo cū tali ſi ipſa in me conſenſerit. ⁊ hmōi. ſecus ſi diceret ſi ꝺ placuerit. ⁊ hmōi qz non neceſſario inſunt. qz poteſt eſſe matrimonium contra voluntatem dei.

¶ Gz pone q qs cōtraxit ſub cōditione ſi pr̄i ſuo placuerit. pr̄ primo diſſentit. ꝛz postea mutata volūtate conſentit. R. q ñ erit mr̄imoniū ꝑ. l. boues. §. ß ſmone. ff. de. ꝛb. ſig. ⁊. l. hec cōditio. la picola. ff. de condi. ⁊ demō. qz iſta cōditio. ſi pr̄ meus conſenſerit ꝺz verificari de primo cōſenſu. ex quo qz non fuit ideo expiravit. Vnde ſicut copula carnalis q̄ de ſui natura ꝺz purificare cōditionē. nō purificat quādo inuenit extinctū vinculū. vt puta qz ſupuenit affinitas poſt mr̄imoniuz conditionaliter contractū ante conditionis euentum. Aut qz conditio expiranit ⁊ non fuit ꝛpleta. ſic ⁊ in ꝓpoſito. ⁊ hoc tene poſtq̄ aliā accepit. ꝛz do. Car. in. d. c. ſuper eo. dicat tenere matrimo-

⁂ Sūt ꝓditiones honeſte/turpes/indifferentes/et impoſſibiles.

nſũ ſi taliter contrahentes ꝓſeuerabant in pri
3 mo ꝓpoſito.

¶ Sz q̃d ſi ꝑfatus ꝑ̃ nec ꝙſentit nec diſſentit
exꝑſſe. R. credo q̃ non erit matrimoniũ. ꝓ.l. q̃
heredi. §. ſ. ⁊ ꝓ.l. meuius. ff. de cõdi. ⁊ demon.
vbi ꝓz q̃ ꝙditio dz impleri i forma ſpecifica.
g̃ requirit q̃ exꝑſſe cõſentiat Hoſ. tñ. ⁊ ſequit
Lar. in. d. c. ſup eo. dicũt q̃ tenet mr̃imoniũ ⁊
q̃ ſit ſpãle in mr̃imonium. Et hec opi. tenẽda
vbi ad ſecũda vota non ẽ deuentũ. alꝫs primũ
4 verius ẽ. de iure iudicio meo.

¶ Dtrũ mr̃imoniũ cõtractũ ſub cõditione cũ
ſint affines. ſi dñs papa voluerit diſpẽſare. te
neat aduenĩẽte cõditione. R. Pa. ⁊ Jnno. in
d. c. ſup eo. vidẽtur tenere q̃ nõ. ꝓ q̃bus facit
l. inſt ſtipulantẽ. §. ſacrã. ff. de ⁊bo. ob. ⁊. l. con
tinuus. §. cũ q̃s. eo. tit. facit. l. apud Julianũ.
ff. de le. j. Dz in ꝯriũ q̃ teneat ẽ. d. An. ⁊ q̃dam
alij in. d. c. ſup eo. ⁊ ẽ verioꝛ ꝓ. l. ſi rem meã. ff.
de ver. ob. Dbi poſſum ſtipulari rẽ meaz in tẽ
pus ꝙditõis. q̃n mea nõ erit. lz nũc cũ ſit mea
nõ poſſim. Facit ſi r. l. ij. iũcta. l. pe. ff. de ope.
pub. Dbi valet mandatũ ꝓuati de ope publi
co faciendo ꝑncipe annuente. q̃ tñ alias non
valeret. Nec ob. d. §. ſacrã. ⁊. §. cũ q̃s ſub cõdi
tione. qz ibi viciũ erat in re q̃ nõ erat in ꝓmer
tio. nec ꝑt eẽ ſed nõ ſic ẽ in caſu nr̃o. qz ſublato
impedimẽto ꝓhibitõis ꝓ diſpẽſationẽ nihil
obſtat. Faciũt no. i. c. i cauſ. in fi. de elect. ⁊ in
c. miſi cũ ꝑdẽ. i fi. de renũ. Jtez nec. l. apud iu
lia. ꝑdicta. qz dz intelligi vꝛ eẽ ꝙditionẽ fore
impoſſibilez q̃ꝑẽdet ex volũtate ꝑncipis i his
q̃ ꝑnceps nõ ſolet ꝙcedere. vt ibi pz. qz ibi loq̃
tur de ꝑdijs i ꝑrimonio Ceſaris redactis. que
Ceſar nõ ſolet alienare nõ in ſolitis cõcedi di
ſpenſatiue. vt ẽ tex. in. l. intercedit. ff. de cõdi.
⁊ de. Et ideo hãc ꝑtẽ tene. añq̃ trãſeat ad ſe
cũda vota. ꝓ qua facit qõ no. bar. in. d. l. ſi rem
meã. lz poſtq̃ trãſiuit poſſes tenere primã.

5 ¶ Dtrũ teneat cõditio ſi donaueris mihi cen
tũ accipio te in vꝛozẽ. R. q̃ nõ. tex. ẽ in. l. ſi ita
ſtipulatus fuero. §. ſi tibi nupſero. ff. de verb.
ob. Dd limita q̃n talis ſtipulatio fit nõ cã do
tis. vel q̃n nõ ſubeſt iuſta cã petendi illud. alꝫs
ſic. Vnde dicit ibi bar. q̃ ſi nobilis ꝯberet cũ
plebea. non eſſet inhoneſtũ. ſi in recõpenſatio
6 nem nobilitatis aliquid exigeretur.

¶ Sed pone q̃. B. ꝙtraxit cũ. A. ſub ꝑfata cõ
ditione. ⁊ añ cõditionis euentũ cõtraxit cum
C. ſub eadem cõditione demũ. A. ⁊. C. eodem
tpe dat centũ. qõ ꝑfectoꝛ erit mr̃imoniũ. R̃ñ. q̃
neutrũ rõne incertitudinis. Facit. l. ſi ita fue
rit. in ꝓn. ff. de re. du. ⁊. l. duo ſunt ticij. ff. de te
ſta. tute. Jtem qz cõtractus conditionalis ſu
ſcipit robur ab implemento. l. cedere diẽ. ff. de
ver. ſig. ⁊ ideo ꝓinde eſt ac ſi cũ duobus cõtra
heret ſimul eodẽ tpe. Nec ob. l. potior. §. vide
am⁹. ff. q̃ po. i pig. ha. l. nec emptio. in ꝓn. ff. de
ꝯben. emp. Dbi implemẽtũ cõditionis trahit
ad diẽ ꝯctus celebrati. vt ꝓinde habeaẽ ac ſi a
ꝓncipio fuiſſet cõtractus purus. vt ſic ꝓmũ vi
deatur valere. qz ꝑdicta iura intelliguntur q̃n
nõ eſt in poteſtate gerentis ſcõm tollere. qz ſi
eſſet in poteſtate eius tollere vt in caſu noſtro
bene tolleretur. vt in. d. l. potioꝛ. in princi. Nec
ſcõm põt primo preiudicare. qz nõ eſt maius
vinculũ q̃ꝫ primuz. Et hoc teneas qz cõis opi.
eſt. niſi conditio impleta fuiſſet citius ab aliq̃
eoꝝ. qz illud eſſet matrimoniũ.

¶ Dtrũ contrahens cũ aliqua cũ conditione. 7
ſi te inuenero virginẽ teneat. R. fm Lar. in. d.
c. per tuas. q̃ ſi iſta conditio intelligaẽ. ſi te in
uenero ꝑ aſpectũ matronaꝛ. ⁊ bmõi. Sic tenet
cõditio. Si ⁊bo referaẽ ſi te inuenero ⁊ginem.
ſ. ꝑ copulã. ⁊ ſic reiciẽ tãq̃ turpis. ⁊ tenet mr̃i
moniũ. lz nõ ſit virgo. Et ſic intellige gl. in. d.
c. ꝑ tuas. ⁊ cõiter doc. q̃ eam ſequũtur.

¶ Quid ſi dicat ſi ꝓmiſeris me coire tecũ ac 8
cipiam te in cõiugẽ. vel dabo tibi centuz. R̃ñ.
q̃ nõ erit matrimoniũ ꝑ coplam. qz põt ſe libe
rare dando centum.

¶ Quid ſi dicat ꝙtrahamꝰ tecũ ſi ꝓmiſeris co
itũ aut ꝓmitto tibi q̃ ſi vꝛozem accipiã te acci 6
piam ſi ꝓmiſeris me coire tecum. R. q̃ ꝑ mr̃i
monio ẽ iudicandũ in ꝓma copula. lz nõ añ co
pulã. qz fm Jnno. lz iſta cõditio ſit inhoneſta
tñ ſuſpendit ꝯctũ. lz purificaẽ in ꝓma copula.
Alij dicũt q̃ ſi itelligaẽ de copula mr̃imonia
li. ſic ẽ honeſta. ⁊ ſuſpẽdit ſi de alia fornicaria.
ſic dz bñ ꝑ nõ adiecta. vt no. in. c. duobus. de
ſpon. duo. ⁊ ſic erit matrimoniũ etiã añ copu
lam. ⁊ videẽ verius.

¶ Conditio q̃ ẽ de ꝑterito vel de ꝑñti aliquo 10
nõ ꝓꝛie conditio ẽ. vt in. l. inſtitutio talis. ff.
de cõdi. inſti. vitiat tñ ſi nõ fuit.

¶ Alie cõditões ſunt turpes. ⁊ inhoneſte. ⁊ ſi 11
ſunt ꝯ ſubſtantialia mr̃imonij. vt ꝯ inſeparabili
tatẽ. aut ꝯ bonũ fidei. vel ꝯ bonũ ꝓlis. eo mõ
q̃ de ſubſtãtia ſunt. de q̃bus q̃n ſunt ſubſtãtia
les diri. s. mr̃imoniũ. ij. §. xxiij. ſic viciãt. ⁊ nõ
viciãtur. vt pz in. c. fi. de cõdi. appo. facit. c. de
trahe. j. q. j. ⁊. l. cũ hijs. §. ſi ꝑtoꝛ. ff. de tranſac.
qz remota ꝑte ſubſtãtiali nõ ꝑt ꝙſiſtere aliq̃d.
Si ⁊bo ñ ſunt ꝯ ſubſtãtialia mr̃imonij ſic vitiã
tur. ⁊ non viciant. ⁊ ſic ꝓinde ẽ ac ſi fuiſſet con
tractũ ſine cõditione. vt no. in. d. c. fi. Ex q̃ pz

solutio multaꝝ qõnũ. Dñ ẽbens donec aliam meliorẽ inueniat nihil facit. Item si venena sterilitatẽ ꝓcurabis. Item si nõ fuabis mihi fidez aliã volo posse accipe ⁊ hmõi qz nihil fit. Aliꝰ secus vtputa. si te adulterãdaz ꝓstitues. lz canoniste teneãt cõiter qz non sit mrimoniũ. Tu tñ dic qz ẽ mrimoniũ ⁊ conditio reiciẽ qz nõ ẽ ẽ eẽntialia mrimonij. vt. s. dixi.

12 ¶ Alie conditiones sunt impossibiles. vt si celũ digito tetigeris ⁊ hmõi. ⁊ tales reiciuntur fauore mrimonij ⁊ hñtur ꝓ nõ posite. vt in. d. c. fi. lz in alijs ẽctibus a mrimonio vicient cõtractũ. vt in. d. c. fi. ⁊. ff. impossibilis. instit. de here. instit.

13 ¶ In summa no. qz ad hoc vt conditio q̃libet suspẽdat mrimoniũ vt nõ sit añ ei⁹ euẽtũ oportet qz. vij. cõcurrãt. Primũ qz sit apposita i principio ẽctus mrimonij. Nã si mrimoniũ eẽt ẽctũ pure ꝑmo. ⁊ postea poneret ꝯditio ñ possz eũ suspẽdere nec rescindere. c. dixit. xxxij. q. j. facit qõ no. d. In. ⁊ Pa. in. c. j. de ꝯdi. appo. Secundũ requirit qz in ꝯditione vterqꝫ ꝓsentiat exꝑsse. Dñ lz vnus ponat ꝯditionẽ si alter exꝑse in eã nõ ꝓsentit etiã si taceat mrimoniũ erit purũ. vt in. c. fi. de ꝯdi. appo. Et q̃uis cõditio eẽt ẽ substãtialia mrimonij. nihilominus mrimoniũ teneret. vt ibidẽ no. facit. c. aliqñ. xxxij. q. ij. saltẽ quo ad ecclesiã. Terciũ qz ꝯditio nõ sit necessario futura. de quo tñ dic. vt. s. in ꝓn. aut qz nõ sit turpis aut impossibilis. qz sic hẽ ꝓ nõ adiecta. excepta illa que ẽ ẽ substãtialia mrimonij. Quartũ qz nõ interueniat ꝓsensus de ꝓnti absolutus post ꝯditionẽ ⁊ añ ei⁹ euẽtũ Quintũ qz nõ iterueniat carnal copla añ euẽtũ cõditionis. qz sic statim erit mrimoniũ si fuerat ẽctũ ꝑ ꝛba de ꝓnti sub illa ꝯditõe. etiã si ꝓcesserat ꝯditõis defect⁹. dũmõ alt erat ig̃ras puta. qz ẽxit si ꝑ placeret. ⁊ ꝑ ꝯdicit tn alt ig̃rat ℔. ⁊ cõsentit in copulã mrimoniũ erit. vt no. d. In. in. c. ꝑ tuas. de cõdi. appo. adducit i simili. no. in. c. ex ꝑte decani. de rescrip. et similiter. Po. ibidẽ. qõ tñ credo verꝫ quo ad foꝝ cõtentiosum. ⁊ etiã in foro cõscie. si ãbo mrimonigliter intẽdebãt copulari. alꝰ nõ. vt. s. mrimoniũ. ij. ff. vj. Sextũ qz sit ꝓprie conditio non modus. lz tñ Pe. de pal. in. iij. q. idẽ sit dicẽdũ de mõ sicut de cõditione. ⁊ fm eandẽ distinctionẽ. excepto qz q̃n mõd⁹ ẽ possibilis ⁊ honestus nõ suspẽdit obligatõez. sicut facit ꝯditõ. tñ teneꝫ implere nisi ei⁹ fauore sit apposit⁹. qz tũc nõ teneꝫ. si solũ ei⁹ fauorẽ respicit. Cõditõ ꝛo apposita ꝑ modũ cãe. siue cã sit ꝛa siue falsa. fm Pe. ꝯdictũ hẽ ꝓ nõ adiecta i mrimonio nisi esset nccria. puta. ẽbo tecũ qz es libera. qz si eẽt serua nõ valeret. Idẽ q̃n dicit ẽbo tecũ. qz es Johãnes filius titij. ⁊ hmõi. qz si eẽt error cõditionis vel ꝑsone. ⁊ sic vitiaret mrimoniũ. Septimũ qz cõditio nõ sit de ꝓterito vel ꝓsenti. sed de futuro. vt. s. ff. x.

¶ Impedimentum. quartum dicitur error. Na ut quicquid impedit causam de sui natura impedit et effectum. Consensus autem vt s. dictũ ẽ. ẽ cã mrimonij. ⁊ ideo qõ euacuat cõsensuz euacuat mrimoniũ. Cõsensus ꝛo ẽ actꝰ voluntatiz q̃ ꝑsupponit actũ intellectꝰ. qz vt dicit Aug. v. de tri. Nouisa diligere possumus i cognita nequaq̃. Et qz error ipedit cognitionẽ iõ ⁊ cõsensum q̃ seq̃tur ex cognitione. ꝓterea dr̃ q̃ errat. nõ cõsentit. l. si ꝓ errorez. ff. de iurisdom. in. Dñ. in. l. cũ testamẽtũ. C. de iur. ⁊ facigno. dicit cũ errãtis voluntas nulla sit. ⁊ in. l. nõ iccirco ibidẽ cũ errantis cõsensus nullꝰ sit facit. xxix. q. ij. ff. bis ita rñdetur.

¶ Vtrũ mrimoniũ dolo cõtractuz teneat. Rn. glo. in. c. cũ dilectus. qõ me. cã. qz sic. lz dolꝰ deroget cãm ẽctui. ⁊ idẽ in glo. l. a diuo pio. ff. de ri. nup. ⁊ in. c. cõstituit. xx. q. iij. Limitat Pa. in. d. z. cũ dilectus. ⁊ hñ vez. nisi sit talis dolꝰ q̃ excludat ꝓsensuz. qz sic nõ teneret. Facit qõ no. Jo. an. in. c. vnico. de como. ⁊ facit. c. cũ locũ. de spon. qõ hñ nota qz facit ad multa. vt i votis. iuramẽtis. ⁊ hmõi spũalibus. qz cõiter teneꝫ. qz tenẽt. vt in dictis glo.

¶ Vtz oĩs error impediat mrimoniũ. Rñ. qz nõ. sed solũ ille error qui ẽ contra substãtialia mrimonij. Duo aũt includit mrimoniũ essentialiꝫ. s. duas ꝓsonas q̃ cõiũgũtur. ⁊ mutuam corꝓis ptãtem inuicẽ. Primũ tollit ꝑ errorez ꝓsone. Secũdũ ꝑ errorẽ ꝯditionis seruilis. qz seruus non potest libere libertatẽ sui corꝓis alteri tradere sine cõsensu dñi sui. Et iõ hij duo errorez solũ impediũt matrimoniũ. Alij autẽ errorez etiam si sint ad bene esse mrimonij nõ impediũt. vtputa credebat qz pater eẽt contẽtus. vel qz eẽt diues. vel nobilis. vel pulcra. et hmõi. cũ ista sint accidentalia mrimonio. non impediũt. d. ff. bis ita rñdetur.

¶ Circa primũ errorẽ. s. ꝓsone est notandũ. qz ad hoc qz aliqs erret i ꝓsona oportet qz ꝓ visuz vel famã. vl audituꝫ hẽat noticiã aliquã ꝓsone cũ q̃ ẽbere intẽdit. qz vt dixi in penitus icognituz nec cõsensuz nec amorẽ possumus dirigere ar. l. cũ ab eo. ff. massam. ff. de ẽben. emp. vnde credẽs abñtem sibi aliqliter notũ pñtem ⁊ cõsentit nõ i pñtẽ q̃ ẽ aliꝰ. lz in absentẽ ꝓsentit errat i ꝓsonã. qz errare ẽ aliũ ꝑ alio accipe. xxij.

q.ij.in ḡbus.xxxviij.dist.q̄uis. Ꝫ si nullā de abñte hz cognitōnē nō errat sed decipit in pñte.de q̄ ponit exemplū de eo q̄ dicit se filiū magni regis in genere.vel ꝓmogenitū magni comitis.ꝛ hmōi.ꝛ sic ē error fortune nō ꝓsone q̄ nō impedit.vt dictū ē.xxix.q.j.ꝯ.error. Idez cū aliq̄ scit aliquez hre filios multos. nullū tn eoz cogscit.si aliq̄s eoz dicat se ꝓmogenitum ꝛ illa ꝙsentiat i eū ꝓpter spem successionis bonoz pñoz erit error fortune ꝛ nō impedit.sicut no. Hugo.xxix.q.j.in ꝓn. Calde.tñ.in.c.ij. de ḡiugio seruoz.ꝛ Jo.xxix.q.j.in sum.ꝛ Io.in summa tenēt q̄ in isto vltimo casu ē error ꝓsone ꝛ nō ē mrimoniū.ꝛ credo sit verius.nisi fortē intēdisset ꝙsentire absolute in pñtem quem tn putabat aliuz.sed si consensus ferebatur in eū nō vt in pñtem sed in ꝓmogenimtū erit verū.q̄ nō erit mrimoniū.

4 ¶ Circa secundū errorē.s.conditionis seruilis ē sciendū.q̄ triplex ē cōditio status.s.melioz cū quis ḡbit cū libera quā credit seruaz ꝛ econuerso. Secūdus eqlis cū.s.seruus ḡbit cū ancilla quā credit liberam. Tercius deterioz.vt cū liber cōtrahit cū ācilla quā credit liberā vl econuerso. Primus error ñ impedit mrimoniū q̄ nō ledit in aliquo sic ḡbens. Nec secundus similiter q̄ eq̄ ledit vterq; vñ in neutro errore decipit.nec hz q̄ obijciat alteri .ar.xxix.q.j.ꝓtotū.ꝛ de diuoz.c.significasti. Tercius vero error impedit mrimoniū .xxix.q.j.si q̄s ingenuus. Nō eq̄ alt mī ledit sine culpa ꝛ grauit.q̄ ī bono ꝓlis quā nō hꝑbit ī sua ptāte.ꝛ ī bono fidei.q̄ non poterit ei reddere debitū libere.ꝛ ī bono sacri.s.in inseparabilitate cohabitationis. Ꝫ potissima rō ḡre iste tercius error impedit mrimoniū ē eccīe ꝙstitutio. Alij aūt duo errores nō impediūt sm cōem opi.tam docto. theo.in.iij.di.xxxvj.ꝯ cano. Iz q̄dam ḡriū teneāt.vt Bof.ꝛ Io.in sum.sed nō curet de eis Sed cōem opi.teneas quā sequitur Jnno.de

5 ḡiugio seruoz.in.c.ꝓposuit.

¶ Utz scienter ḡbens liber cū ancilla vl ecō trario teneat mrimoniū. Re.q̄ sic.tex.ē.xxix.q.j.si quis liber.ꝛ sic liber tenet seq̄ ancillā.sm Pa.in.c.j.de cōiugio,seruo.

6 ¶ Utz liber ḡbens ignorāter cū serua cui ītps data ē libertas teneat mrimonium. Re. q̄ nō. vt dicit lex. statu liber. in ꝓn.ff. de statu li. ea q̄ iterim faciat. vt seruus facit.nō vt liber.

7 ¶ Quid si dñs tradit alicui libero suā ācillaz vt liberā ī mrimonio quā tn ḡbens ignorat. an ancillā.teneat mrimoniū. Re.q̄ sic. q̄ statim efficit libera.vt in aut. de nuptijs. ꝯ. si. vo ab initio.ꝛ hoc tenēt glo.in.c.ꝓposuit.ꝛ Pa. de coniugio seruoz.ꝛ Bosire.

¶ Utz ḡbens liber cū ācilla ignorāter.ꝛ postea hoc cognoscens ꝓmisceat eidez p copulam teneat mrimoniū. Re. sm gl.in.d.c.ꝓposuit. q̄ bñs cōsciam ex ꝓbabili cā et discreta q̄ alter ē seruus.si cogscat eā.ꝑtendicat sibi.ꝛ erit mrimoniū.ꝛ sic intellige.xxij.q.iij.innocēs.ff.de pe.be.l.itē veniūt.ꝯ.aūq̄ ptes. Si aūt ex leui ꝛ temeraria cā cui nō dz credi.tūc nō ꝑtendicat sibi titubās ꝓ ignorāte bñdus ē. C. de condi. inde.l.vl.ff.de libe.ho.exhi.l.ij.ꝯ.si q̄s volentem. Nō.n.cuilibet referēti credere tenet. tex. ē.ff.q̄ cū fal.tuto.l.ij.ibi.ꝛ si dictum sit ei.ꝛ bona fide nō crediderit. Aduerte hic q̄ si seruus ḡbit cū libera q̄ cū seruū ignorat peccat mortaliter cōmiscēdo ei.ex q̄ scit mrimoniū nullū ee secus si ignoraret mrimoniū nō tenere.ꝛ idez dic de quocūq; qui scit certitudinaliter q̄ mrimoniū nō teneret ex q̄cūq; impedimento. Q. ñ vo habet sciam vel conscīam.i.firmā credulitatem de impedimēto q̄ quis clare nō sciat sikiter peccat mortaliter cogscendo. sine talis cō scīa ꝓcedat ex probabili cā vel temeraria.nisi eā deponat. Q. ñ vo hz scrupulū ꝙscie.i.q̄ dubius ē.tūc si ex leui vel temeraria cā dz deponere.ꝛ sic petere.ꝛ reddere ꝑt sine pcō. Si vo dubiū ē ex ꝓbabili cā pōt reddere sed nō petere dz.alit exponeret se piculo.ꝛ peccaret mortalit.sed reddēdo nō. q̄ in dubio obediendus ē.ꝛ excusat.xxiij.q.j.q̄d culpat.

¶ Utrū talis hñs ꝓbabilez cām credēdi ꝑiudicet sibi si ad mandatū ecclesie reddat debitū Re.sm Lancre. Jnno.ꝛ Jo.an.ꝛ Pa.ī.d. c.ꝓposuit.q̄ sic.quia nisi velit cū ea esse tanq̄ cum vxore ꝓpria non debet in hoc obedire.ꝛ ē verior opi.hz Io.ꝛ glo.in.d.c.ꝓposuit.teneat q̄ debet obedire nisi sit certus. sed istud nō teneas quia non debet contra conscientiam formatam venire.ar.de resti.spolia.c.litteras. Ꝫ in ꝓbendo alimenta ꝛ hmōi. bene debet obedire nisi sit certus. 9

¶ Utrū liber cōtrahēs cū ancilla ignoranter quā postmodū dñs eius facit ꝙliberā teneatur stare cū ea. Re.q̄ nō.quia matrimoniū nullum fuit.ꝛ semp ei ꝙmiscuit ex ꝓmo consensu q̄ nullus fuit.ar. C. ad velleia.l.q̄is.sm Bosire.ꝛ Jo.xxix.q.ij.si quis ingenuus.ꝛ Ber.ī.c.vlt. de cōiu.seruo.quidam tn tenent q̄ sit mrimoniū si post manumissionem illa cognouit eū cō trahere intendens. quia impedimēto sublato ꝓ hoc nihil impedit.ꝛ verius credo. 10

¶ Utrū liber ḡbens cū ascriptitia.aut originali

naria ignorãter teneat matrimonium. R. fm Hugo. xxix. q. ij. in ꝓncipio. q̃ lic. q2 edictũ de matrimonio ẽphibitoriũ. et contrahere tales ꝑñt. C. de agri. ce. ⁊ colo. l. vl. ideo tenet.

12 ¶ Quid de libero cõtrahente cum filia serue. vbi de consuetudine patrie ẽ q̃ partus sequatur ꝓrem. vt in. c. iz. de cõiu. seruo. R. ñ. q̃ si cõsuetudo sit ꝑscripta. iz mater eius sit serua. q̃ verũ erit matrimoniũ. vt in. d. c. licet. dũmodo pater sit liber.

13 ¶ Oz pone q̃ liber qui cõtraxit cũ serua ignoranter. postmodũ sciens seruam nihilominus vult mr̃imoniũ esse. sed illa nõ vult. nũqd erit R. ñ. q̃ non. sed vez ẽ q̃ cõpelleretur ab eccle sia. nisi trãsisset ad secũda vota.

14 ¶ Vtrũ liber possit ꝓpria aucte ancillã quam ignorãter acceperat vxorẽ dimittere. cõperto q̃ sit serua. R. q̃ q̃ ad thoz certũ ẽ q̃ sic. q̃ vo ad cohabitationẽ tenet Ri. in. iiij. di. xxxvj. q̃ nõ. si cõtraxit in facie eccie. aut coz̃ testibus. secus si clandestine. sed Ro. ⁊ multi alij sunt contrarie opinionis. quando seruitus ẽ notoria. licut ⁊ in adulterio. de quo habes. j. matrimoniũ. iiij. in ꝓnci. ⁊. ℈. j. Sed ego dico q̃ opi. Ricar. ẽ vera quo ad cohabitationẽ. vt ptz in c. pozro. de diuoz. sed quo ad redditionem vel petitionẽ debiti est vera secũda opi. ⁊ fm hãc distinctionẽ intellige ⁊ limita. d. c. pozro.

15 ¶ Quid si seruus ꝓbit mr̃imoniũ cũ ãcilla vt cũ libera q̃ scit cũ seruũ. R. ñ. q̃ iz de iure ciuili mr̃imoniũ nõ teneat. vt in. l. cũ ancillis. C. de incest. ⁊ inuti. nupti. tñ de iure canonico tz. cui standuz est in hac materia spũali. vt in. c. pe. ⁊ vlti. de secũ. nup.. ⁊ no. bar. i. l. primilegia. C. de sa. san. ec. ⁊ ẽ glo. in. c. ij. de re. iur. li. vj. vñ nota q̃ aut talis seruus vel ancilla ꝓtraxit cũ vo ſũtate dñi sui. ⁊ tũc magis tenet ad reddendũ debitũ vxori q̃ ad seruitiũ dñi. q2 ex q̃ consensit ad matrimoniũ videt consensisse ad accessoria. c. prudentiã. de of. del. ⁊. l. ad legatũ. ff. de ꝓcura. nec põt cuz dñs taliter distrahere q̃ impediat reddere debituz loco ⁊ tpe debito. Alit fm Sco. i. iiij. di. xxxvj. q. j. peccaret mortaliter dñs. Et idez dic si sunt diuersoz dñoz si ãbo ꝓsenserũt. Et sic intellige ⁊ limita Tancre. ⁊ alios q̃ videtur velle q̃ nõ põt eos vẽdere s. taliter q̃ redditio debiti impediat. aut contraxerũt dño ꝓdicente. aut ignorãte. ⁊ sic iz teneat mr̃imoniũ tñ magis tenet dño q̃ petẽti debitũ. vt no. d. An. Lar. ⁊ Pa. ⁊ cõiter doc. i. c. j. de cõiu. ser. ⁊ poterit eos vẽdere ad libitũ Verũtamẽ vt dicit Sco. vbi. s. de bono ⁊ cõ debet in eoz vẽditione attẽdere q̃ sibi possint reddere debitũ. immo dico q̃ de necessitate tenetur. si cũ equali conditione vtili sibi hocpotest facere. alꝫ non ⁊ sic intelligit Sco. 16

¶ Vtrũ liber qui cõtraxit matrimoniũ se vendens in seruũ. aut qualitercũq̃ si efficiat seruus dissoluat mr̃imoniũ. R. ñ. q̃ nec valet venditio qua se vendidit q2 nõ habet potestatem sui corꝑis. xxxiij. q. v. qõ deo. nisi vxor ad hoc cõsentiat. Doc. mitat. l. Io. in. iiij. di. xxxvj. verũ q̃ tuz ad eã seruitute qua impediret quo ad redditionẽ debiti. secus in alia seruitute q̃ non impedit. Aduerte tñ q̃ iz error impediat mr̃imoniũ non tñ obligat ad culpã ꝟbentes q̃ errãt. nec etiã scient ꝟbentes cũ seruis solummõ peccat ⁊ credo mortaliter seruus vel ãcilla q̃ scient ꝟbit cũ libera. ignorãte eũ seruũ vl ancillã. q2 vl eis quãtũ in ipo ẽ dolũ ⁊ in re notabili inferre et multomagis peccãt mortalit si cõmiscẽtur cũ eis iz nõ peccẽt ipi liberi existentes in bona fide.

Impedimentum. v. dicitur votũ. s. castitatis. Nota q̃ ois votũ castitatis emissus obligat ad id quod est contra vnũ quod est de essentia matrimonij. vt. s. patuit ⁊ ideo ipsum matrimoniũ impedit ⁊ si sit tale votũ solenne. taliter impedit q̃ nõ tenet matrimonium post cõtractũ iz ẽ nullũ. Si vo nõ sit solenne sed solũ simplex impedit quidẽ. sed tñ post cõtractũ tenet. vt nõ. in. c. rursus. c. cõsuluit. ⁊. c. insinuãte. qui de. vel vouẽ. xxxx. cã ꝓ totũ. nec cures de opinione Hugo. quã dicit Ber. in. d. c. rursus. tuitiozem. q2 nõ est vez. q2 licet vtrũq̃ votũ eq̃liter obliget quo ad deũ. tñ ecclesia voluit statuere vt mr̃imoniũ post contractũ non teneat. nisi solũ de contracto post votũ solenne vt patet ꝓ. c. vnicũ. de voto. li. vj. ⁊ est cõis opi. tam canonistarum. xxvij. q. j. ⁊ q̃ de. vel vouẽ. ℈ theo. in. iiij. di. xxxviij. Quid aũt sit votũ simplex vl solenne. vide. j. votũ. j. ℈. viij.

¶ Vtrũ contrahens post votũ simplex peccet mortaliter. R. ñ. fm Basp. Cal. in. d. c. rursus. q̃ aut quando cõtrahit habet animũ ꝓsummãdi mr̃imoniũ. ⁊ sic peccat mortaliter quia facit ꝓtra votũ. xxvij. q. j. in multis. c. Aut nõ habuit animũ ꝓsummãdi sed religionem intrãdi ante ꝓsummationem. ⁊ sic non peccauit mortaliter cõtrahendo. q2 in nullo facit ꝓtra votũ ⁊ sic concoz. opi. ꝓtrarias. 1

¶ Sed pone q̃ hñs votum simplex castitatis cõtrahat. nũquid poterit cõsũmmare sine peccato mortali. R. q̃ si ꝓtraxit animo ũ ꝓsummãdi iz intrãdi religionẽ. iz postq̃ ꝟxit mutat ꝓpositũ ⁊ alit exigit debitũ q̃ reddendo non pec- 2

cat mortaliter. qz ad hoc tenet nec mutãdo p̃positũ peccat mortaliť. qz nõ erat illud p̃positũ firmatũ subvoto. ⁊ sic poterit esseq̃ postvotũ simplex castitatiz q̃s ꝫbat mr̃imoniũ ⁊ consummat sine pctõ mortali. secꝰ si fecisset votuz religionis. qz ꝫz possit ꝫbere sine mortali cũ p̃posito nõ ꝑsummãdi. nõ tñ poterit ꝑsummare sine mortali pctõ. qz añ ꝑsummatõnẽ p̃t illud implere. ꝫz nõ sic in p̃fato casu qz ĩ religione talis nõ tenet intrare ⁊ nõ intrãs tenet reddere exactus. nec ob. c. ꝛginitatiz. xxvij. dis. qz ĩtelligit de ꝛiũgẽte se carnali aĩo post votũ. Aduerte hic. ⁊ in. ℈. p̃cedẽti. q̃ si talis ꝫbendo cũ intentione intrãdi religionẽ. si videret q̃ illa cũ q̃ ꝫbit notabiliter ledet. puta qz cũ maiori difficultate inueniet aliũ virũ. nõ credo evaderet mortale. nisi intẽderet ei satisfacere ⁊ omnino teneretur ei satisfacere de damno.

3 ¶ Vtrũ talis q̃ ꝫrit post votũ simplex castitatis possit similiť exigere sine mortali peccato. ſic. gl. in. c. agatosa. xxvij. q. ij. ⁊ in. c. q̃dem. ⁊ ĩ c. placet. de ꝛuer. ꝛiu. tz q̃ nõ. ꝫz gl. ĩ. c. si q̃s vo tũ. xxvij. q. j. recitat q̃sdã tenere q̃ solũ p̃ma vice peccat mortaliť. ꝫz ñ postea. qz p mr̃imoniũ seq̃ns. votũ extinguiť. vt no. ibidem in. c. de viduis. ⁊ seq̃tur Ho. in. d. c. rursus. ⁊ cõiter doc. Et hanc opi. dicit Car. in. d. c. rursus veriorẽ de iure. ꝫz Jo. an. ⁊ cõiter seq̃ntes in. d. c. rursus. dicũt p̃ma opi. tutiorem quã theo. in. iij. di. xxxviij. cõiter sequũtur. posset tñ p̃dicta diuersitas reduci ad concordiaz. videlz vt p̃ma opi. hẽat locuz q̃ñ q̃s si nõ peteret redderet se nimis oneroſuz alteri pti. maxĩe si ille q̃ feť votũ sit vir. qz sic petẽdo ꝛpť istũ respectũ ñ peccaret. ⁊ secũda opi. loqť ⁊ intelligať q̃ñ q̃s solũ petit ad satisfaciendũ suo appetitui. vt sic ñ possit petere sine pctõ mortali. Si q̃s tñ vellet simplr̃ tenere q̃ post ꝑsummatũ mr̃imoniũ nõ peccet exigẽdo eť ad satisfaciendũ sibi. noli eũ ꝑdẽnare de mortali. qz de iure ñ vr̃ minꝰ vera ℈ secũda. ꝫz sit tutiꝰ nõ exigere si p̃t. q̃ si nõ p̃t abstinere ab exigẽdo petat dispẽsationem ab eꝑ vt possit exigere. ⁊ q̃ eꝑs ex cã possit dispẽsare in ℈ casu tenent cõiter moderniores in. d. c. rursus. ⁊ cã legitima dispẽsandi ẽ tale picuũ. qz difficile ẽ vt in medijs vndis q̃s siti laboret. Nam ⁊ eꝑs dispensat ꝛpter periculũ fornicationis vt post votũ simplex castitatis q̃s ꝫbat. vt in. c. veniens. qui cle. vel vo. Item cuz incestuoſo vt nota. glo. in sum. xxxiij. q. ij. ℈. de penitentibus. g̃ ⁊ in isto casu.

4 ¶ Vtrũ supdictus mortua vxore possit aliaz accipe. ſic. fm Hugo. ⁊ Archi. xxx. q. j. de eo. ⁊ xxxiij. q. ij. antiq̃. q̃ nõ. qz votũ nõ erat ablatũ sed executio voti. de ꝛuer. coniug. c. q̃dam. Et idem dicit Archid. de vxore q̃ ad p̃ceptũ viri fregit vota abstinẽtie. ⁊ hmõi. sed tu dic. vt. j. votum. j. ℈. xiij.

¶ Sed pone q̃ ambo q̃ fecerãt votũ castitatiz simplex contrahant simul. nũq̃d tenet mr̃imoniũ. ſic. Jo. xxvij. q. j. de vidua. tenet q̃ non Alij vo dicũt q̃ immo tenet ꝫz neuter poterit exigere. ⁊ hoc ẽ verius. Ga. vo dicit in. c. tua nos. de iureiurã. q̃ si suspitio ẽ de incõtinẽtia q̃ eꝑs ex officio reintegrabit vt vterq̃ possit exigere. vt no. gl. ĩ. c. nosce. xxx. q. j. ⁊ in. c. quod deo p̃ri. xxxiij. q. v. ꝫz si sine dispẽsatione cõiugeniť. tenet Anno. ĩ. d. c. dudũ. de ꝛuer. cõiug. q̃ ples nõ erit legitima. qz nõ ẽ amplius matrimoniũ quo ad exercitiũ carnis. Idez tenet glo. lxxx. di. c. ministri. Idẽ dic si post ꝫctum ambo fecerũt votũ castitatis. vt no. Ga. in. c. carissimus. de cõuer. cõiuga.

¶ Quid de illo q̃ post votum simplex iuranit alicui de eã accipieñ. ſic. agat pñam de iuramẽto. qz nõ valet. c. rursus. q̃ cler. vel vo. Si ſr̃ nõ tz votũ simplex post iuramentũ p̃stitũ de ꝫbendo fm Ho. ⁊ Bof. nisi sit de religione intrãda. qz p̃t intrare religionẽ. c. p̃missum. de spõ. 6

¶ Vtrũ bñs votũ castitatis querẽs an teneat matrimoniũ si ꝫbat sit ei respondendũ. ſic. q̃dã dicũt q̃ nõ. qz si dicat q̃ sic. dabit ei cãm peccãdi. si direrit q̃ nõ mentietur. Alij añ dicũt q̃ potest respõdere q̃ tenebit. qz ⁊ papa ℈ facit. Ego vo credo q̃ põt rñdere q̃ tenebit. dũmõ taliter grauet factũ q̃ nõ sit imputãdũ rñdẽti. sed ei q̃ ex bono malũ accipit. si postea ꝫbat. maxime quãdo videt q̃ votũ non seruat qz nõ video quõ nõ possim dicere facere volẽti omnino maius maluz q̃ potius illo dimisso faciat minus. xiij. di. nerui. cũ similibus. 7

¶ Impedimentum sextum dr̃ consanguinitas que ẽ vinculũ p̃sonaz ab eodẽ stipite ascẽdentiũ vel descendentiũ carnali propagatõne contractũ fm Hostiẽ. in sum. eo. ti. Hec cõsanguinitas habet tres lineas fm cõiter doc. vna ascendentiũ altera descendentiũ. tercia collateraliũ. A prima quisq̃ trahit originem sicut pr̃. ⁊ auus proauus. atauus. ꝛc. ⁊ idez dic de mr̃e. auia ꝛc. In secũda ꝑpetuať meõria ⁊ genus. vt est filiꝰ. nepos. ꝓnepos. abnepos. ⁊ sic ſr̃. filia neptis ꝛc. tercia ĩcipit ab illos. q̃ nec ipi a nobis. nec nos ab ipis traximꝰ originẽ. tñ ab eodẽ sanguĩe sunt ꝛpagati vt duo frẽs ⁊ eoꝝ filij q̃ patrueles dicũť. ⁊ filij p̃fatoꝝ ⁊ idẽ ĩ feis. hec ꝛbãtur. xxxv. q. iij. c. i. ⁊ ℈ totũ. ff. de gra.

l.j.⁊.l.iuꝛ.ꝓsultꝰ. Habet eꝫ hec ꝓsanguinitas gradū q̄ describit sic. Gradus ē habitudo distātiū ꝑsonaꝝ.q̄ cognoscit q̄ta generatōis distā/tia due ꝑsone distāt inter se.⁊ colligit in.c.litteris.⁊.c.qd̄ dilectio.de de cōsan.⁊ affi. Pro cuius intelligentia nō.iiij.regulas. Prima q̄ aliter cōputat gradus collateraliū in linea de iure canonico.aliꝫ de iure ciuili. Nā duo frēs siue frat⁊ soꝛoꝛ faciūt vnū gradū de iure canonico.ꝫ de iure ciuili faciūt duos.⁊ iō i mātimonio attēdim⁹ ad ius canonicū. Rō huiꝰ diuersitatis reddit.xxxv.q.v.in.c. ad sedē.⁊ ibi vide. Secūda regula q̄ ꝑsona addita ꝑsone ꝑ carnis ꝓpagationē in linea ascendētiū addit gradū dēpto stipite q̄ nō demit.qꝛ filiꝰ ē de sanguine pr̄is ⁊ mr̄is vñ nō fit descēsus p duos gradus.ꝫ tm̄ p vnū de pr̄e ad filiū.vel econuerso. Rō qꝛ sicut vnꝰ nō ē nūerus.ꝫ ꝓncipiū nūeri. sic hic. Item si q̄s vult facere vnā fenestrā rectā in cētro due colūne.ꝫ si aliaꝫ vult addere sufficit vna sola.sic ī ꝓposito. Tercia regula ē q̄ in linea trāsuersali toto gradu ꝑsone descēdētes a stipite distāt inter se q̄to distāt a stipite. vñ nepos ex vno filio.⁊ pronepos ex altero filio distāt a se in secūdo gradu ex vna pte.⁊ ī tercio gradu ex altera pte. Quarta regula est q̄ q̄n ꝑsone distāt ineq̄liter a stipite debꝫ ꝓputari ſm gradū magis remotū a stipite.vt q̄ntū ille remotioꝛ distat a stipite tm̄ intelligāt inter se distare vt ī.c.vl.de cōsan.⁊ affi. Et si cōsuetudo eēt in pr̄ia q̄ ꝓputatio inciꝑet a ꝓpinq̄oꝛi.illa eēt seruāda ꝓpter scādalum.vt in.c. qd̄ dilectio. de ꝑsan.⁊ affi. Q.d̄ credo vꝛm in ꝺbendo. sed in ꝺcto tene vt dixi q̄ a remotioꝛi dꝫ fieri. nisi ſm q.j. dicā in impedimento.xvij.

¶ Dꝫ q̄ro vsq̄ ad quē graduꝫ ꝑsanguinitatis impedit mātimoniū. R. q̄ de dictamīe legꝫ nature impedit mātimoniū filij cū mr̄e ⁊ filie cū patre. Ben.ij.relinquet hō pr̄em ⁊ mr̄em ⁊ adherebit vxoꝛi.ꝫ magꝫ ē ꝺ ius naturale q̄ filiꝰ habeat mr̄em in tali turpitudine vt subiectā.⁊ ꝓpterea phūs.viij.de aīalibus narrat de camelo q̄ cū cognouisset mr̄em post cognoscens interfecit ingeniatoꝛē. Sic de eā q̄ cū ꝓcubuisset cuꝫ mr̄e coopta. discoptam cognoscens iecit se de alto ⁊ interfecit se. Ex dictamīe legis diuīe ꝓhibentur mātimonialit copulari cōsanguinei ī ꝓmo gradu ⁊ scōo in linea ineq̄li cōsanguinitatis ⁊ affinitatis vt ptꝫ Leui.xviij. Ex statuto legꝫ eccīastice ꝓhibet mātimoniū vsq̄ ad ꝗrtū gradū iclusiue.c.nō dꝫ. de ꝑsan.⁊ affi. Hec ex Rica.in.iiij.di.xl. Dū ꝺbentes in ſra tales gradus nulla longiquitate ānoꝝ defenduntꝫ quin sint incestuosi.d.c.nō debet. Quidā hāc ꝓhibitionē vsq̄ ad quartū gradū dicūt verꝫ in collateralibus. sed in descendētibus tenet q̄ ē ꝑpetua ꝓhibitio. Rō qꝛ maioꝛ reuerētia debet parentibus remotis q̄ ꝓpinquis ⁊ huiꝰ opinionis ē Ri.vbi.s. Pe. Hu. Io.⁊ Hzo.in l.nemini.C.de nup. Sꝫ ego credo cū Hoſtr.q̄ nō sit ꝓhibitio etiā in talibus nisi vsq̄ ad ꝗrtū gradū.qꝛ cū.d.c.nō dꝫ.loquatur ꝺdistincte de ꝑsanguinitate nec nos distinguere debem⁹.

¶ Quid si duo ꝺbant simul quoꝝ vnus distat a stipite quinto gradu vel sexto.alter primo vel secūdo. Rñ.q̄ mātimoniū tenet.⁊ q̄uis Hoſ. dicat vꝛm si alter sit in secūdo vel tercio. sed ñ si sit in pmo.qꝛ vna caro censet cū stipite.tm̄ ꝫ nō teneo.nec aliꝰ doctoꝛ hoc tenet.⁊ ideo tene q̄ tenet mātimoniū.vt etiaꝫ tenet Dire. Ex quo cōclude q̄ impetrās dispensationē a papa vt possit ꝺbere in tercio vel quarto gradu ꝑsanguinitatis.q̄uis ex alio latere ꝑsona cuꝫ q̄ vult ꝺbere sit in secundo.nihilominus valet dispensatio ſm Pa.in.c.qd̄ dilectio.de ꝑsan. ⁊ affi.qꝛ q̄uis dispensatio cōtra ius sit stricte interp̄tanda.tm̄ interp̄tari pōt ſm dispositionem iuris cōis.qd̄ vult vt ꝓputatio fiat a gradu remotioꝛi.⁊ sic nō erit subrepticia talis impetratio.q̄uis non sit expressum q̄ ex alia pte erāt in secūdo gradu cōiūcti. A fortioꝛi potuerit cū talib⁹ dispēsare ille cui generaliter concessa ē au̾tas dispēsandi in tercio vel quarto gradu.vt ꝓꝫ.s. Dispensatio.ℊ.ir. Et sic cōsuluit Io Cal.vt recitat.d. Io. Ant. de sancto geoꝛgio.in.d.c.quod dilectio.

¶ Impedimentum septimum dr̄ cognatio spūalis q̄ q̄dem ē quedā proximitas personarum prouenies ex sacramenti datione vel ad illud tentione. Nam sicut homo ꝑ carnalē cognationē accipit esse nature.ita in regenerationē accipit esse gr̄e.⁊ de hoc habetur.xxx.q.j. ofᵐies.de cognatione spūali.c.vl. Dñ si talis cognatio p̄cedit matrimoniū non solū impedit.sed dirimit post cōtractū.xxx.q.j.c.j.⁊ de cogna.spi.c.veniens. Si vero sequitur non dirimit.sed impedit quo ad exactōnē debiti carnalis si sine necessitate cōtrahit.vt.xxx.q.j.ad limina.⁊ scienter non per errorem.c. si vir. de cogna.spiritu. alꝫ non ſm theo.in.iiij.dis.xlij. Ber.xo.⁊ Rodo.in.d.c.si viri.videtur innuere q̄ scienter sine necessitate cōtrahens ipsam cognationem spiritualem potest etiā exigere. quia nullo iure inuenitur prohibitum.hoc idē tenet Car.ibidem.sed tutius est petere dispēsationē ſm Pa.in.d.c.si vir.⁊ Hoſ.quia glo.

xxx.q.ſ.in.c.noſce.⁊ Io.an.⁊.do.Anto.in.d. eſi vir.tenēt q̄ nō poteſt exigere.⁊ cū ipis tenet.ſ.tho.in.iiij.di.xlij.⁊ poteſt eꝑus diſpēſare vt exigat ſm Pe.de pal. exactus tamē redd ere tenetur.

¶ Ex quibus ſacramentis contrahitur cognatio ſpūalis/ R.q̄ ex tribus ſolū.ſ.ex baptiſmo ꝓfirmatōne.⁊ catbeciſmo.vt no.in.iiij. ſentē. di.iiij.⁊ habet in.c.q̄uis.de cogna.ſpir.li.vj. Attamē cognatio q̄ cōtrabitur in catbeciſmo lz impediat cōtrabendū.non tñ dirimit cōtractū. de cogna.ſpi.c.cōtracto.⁊.xxx.q.j.ſi q̄s filiaſtrā.⁊ ē clar ꝓ.c.ꝓ catbeciſmū. de cog.ſpi. li.vj. Et q̄d ſit catbeciſm⁹. vide.s. catbeciſm⁹

¶ Qualiter cōputātur gradus in cognatōne ſpūali.R. Pa.in Rubr.eo.ti.q̄ nō habet gradus/ſed habet tres ſpecies. Prima dī paternitas q̄ ē inter regeneratū ⁊ regenerantē ſiue regenerās miniſtret ſacrm ſiue teneat ad ſacrm. etiā ſi tenētes ſint plures.vt in.c.q̄uis.eo.ti. li.vj. Secūda eſt cōpaternitas q̄ eſt inter regenerantem miniſtrātem vel tenentem.ſeu tenentes ad ſacramentuz et genitores regenerati ⁊ miniſtrās vel tenentes ſi ſunt ꝓiugati ⁊ ꝓſummauerūt mrimoniū trāſimittūt hāc cōpaternitatem etiā ad vxorē ſiue viz.ita q̄ vxor cognita vel vir efficit cōpater genitoz leuati ab altero eorum .eo.ti. Martinus.⁊.li.vj.eo.ti.c.nec dū.⁊.xxx.q.iiij.ſi quis/ſecus ſi vxor nō eſſet cognita.xxx.q.iiij.poſt vxoris. Ideo ſucceſſiue q̄s poteſt habere duas cōmatres vxores. Tertia ſpecies dī fraternitas q̄ contrahit inter regeneratū ⁊ filios regenerant⁹ miniſtrātis vel tenentis ad ſacramentum.xxx.q.iiij.pitatiū.⁊ eo.ti.ex lr̄is.ſiue ſint nati ante hāc cōpaternitatem/ſiue poſt.eo.ti.c.tua nos. Filij vo quorū neutro ad cōpaternitatem eſt deuentū pñt inter ſe libere cōtrahere niſi conſuetudo ꝓtrariū bret q̄ ſcandalū generaret.ꝓtractū tñ teneret. vt cōmunius teneat.in.c.virū.eo.tit. niſi eſſet conſuetudo de qua.ſ.dicā q̄ dirimit. Impedimento.xvij.

¶ Dtrū filius vxoris ex altero viro/ſit frater ſpūalis filij ſpūalis mariti dicte vxoris ꝓius cognite añz teneret vir eius dictū filiū. R̄ñ. Bemi.in.c.ſ.de cog.ſpi.li.vj. Dicit q̄.d. Antenet q̄ nō.q̄ non reperitur expreſſum.ipe vo Bemi.vē tenere ꝓtrariū q̄ tenendū ē ante factum.ſed poſt tene opi.primā ꝓ rōnem de qua in ſeq̄nti.ſ.

¶ Dtrū pater ſpūalis licite poſſit cōtrahere cū ſoroze carnali filij ſpūalis/R.q̄ ſic.⁊ etiaz natum eius filia.⁊ etiam cum filia ſpūali filij ſui carnalis. quia licet cognatio ſpūalis a pr̄e ī filium tranſeat nō tamē ecōuerſo. Unde nō habet ramos ⁊ cū edictū de mrimonio ſit ꝓhibitorū.de ſpon.c.cuz apud.xx.q.iij.ſ.ſi quis. ⁊.c.ſe. Ideo nō egredietur ꝑſonas expreſſas que in ip̄o iure ſunt.x.in baptiſmo.⁊ ſimilit dicas.x.in confirmatatione.vt ꝓz in.c.iij.eo.ti. li.vj.⁊ q̄ totū titulū decretaliū.eo.ti.⁊ ſunt cōbinate. Prime ſunt inter baptizatū ⁊ leuantē Secūde inter leuantē ⁊ parentes leuati. Tercio inter baptizatum ⁊ filios leuantis. Quarte inter leuantem ⁊ vxorē ꝓius cognitaz leuātis. Quinte inter vxorē ꝓius cognitam leuātis ⁊ parentes leuati.

¶ Sed nūquid extenderet ad filios illegitimos leuantis ad filiū leuatum. R. Pa. in.c. martinus.eo.ti.q̄ ſic.ſm cōiter doc.ter.ē.c. ſi.eo.ti. xxx.q.iij.in ſumma etiam ad ſpurios. 5

¶ Numquid etiā ad filios adoptiuos. Rñ.q̄ nō/q̄ tenet glo.in. ſ. aūt.xxx.q.iij. 6

¶ An extendat ad fornicarie cognitā ſicut ad vxorem cognitam. R.ſm Archi.⁊ Io. an.in c.j.eo.li.vi.q̄ non.⁊ dicit Pa.in.d.c Martinus.q̄ eſt cōmunis opi.⁊ ideo eam tenequam tenet etiam Ricar.in.iiij.di.xlij. nec cures de opinione contraria. 7

¶ Queritur an vir ⁊ vxor in matrimonio cōſummato cōmūicent ſibi paſſiones ſpūales ſicut actiones. Reſpō. Pa.in.d.c. Martinus. q̄ non.vnde filius ex altero cōceptus ſi teneatur ad baptiſmū non efficitur leuans ipm.niſi ſolum compater illius cuius ē filius/non alterius.q̄uis in matrimonio ſit ei cōiūctus. xxx. q.iij.ſi quis ex vno.⁊ glo.in.c.j.eo.ti.li.vj. 8

¶ Dtrū vir ⁊ mulier qui ſimul leuauerūt vnū filium poſſint ſimul contrahere. Rñ. ſm Iuno.q̄ ſic.⁊ facit tex.cum glo.xxx.q.iij.c.ſi. Et ſic patet q̄ vir ⁊ vxor ſimul vnum leuare pñt lz nō ſit honeſtū. 9

¶ Dtrū non baptizatus leuans vel baptizās aliquem/contrahat hāc cognatōnem. Reſpō. ſm Ricar.vbi.s.⁊ Tho.⁊ Pe. q̄ non.qz omniū cognationū ſpūaliū que per ſacramentum contrahūtur ⁊ omniū ſacramentoz baptiſm⁹ eſt fundamentum. vt in.c.j.de preſbi.non bap. Blo.tamē in.c.in baptiſmate de cōſe.diſ.iiij. tenet q̄ lz ſuſcipiens non efficiatur cōpater.fit tamē baptizans q̄uis non ſit baptizatus. Et placet mihi. qz cū nō poſſit dici quin ſit pater illius quem baptizauit. ergo erit cōpater. ſec⁹ in ſuſcipiēte.qz ex quo nō pōt eē pr̄ ſupſcepti.q̄ d.c.in baptiſmate. ergo nō erit cōpater. Sec⁹ in cognatōe ſpūali paſſiua.ſm glo.in.c.j. xxx. 10

q.ſ. qz ſi q̄s tz filiū nō baptizati vel tenēs filiū alicui⁹ baptizati efficit ꝑpater ꝑtis filij leuati ⁊ alterius ꝓiugis illius ꝛpiant. lz nō ſit baptizata. concor. Alber. Item dic q̄ baptizatus lz nō cōfirmatus tenēs in cōfirmatōe nō ꝯbit ꝑpaternitatem. vt. s. Confirmatio. ℔. xj.

i1 ¶ Vtrū nō tangēs ſed ſimulans ſe tangere ⁊ rñdens cū alijs patrinis efficiatur compater. ℟ñ. q̄ nō niſi tangat. vel tenendo dū baptizatur. vel leuando de ſacro fonte. vel tenendo ad confirmationē. hoc ſeq̄tur Jo. an. in regula q̄ ꝑ aliū. de re. iur. li. vj. facit. c. de hijs. ⁊. c. ad limina. xxx. q. ſ. ⁊ Archi. in. c. j. eo. ti. li. vj. allegat c. j. ⁊. c. omnes. xxx. q. j.

i2 ¶ Quid ſi teneat ⁊ nō rñdet ꝑ hoc intendens non effici cōpater. ℟ñ. ſm Rodo. q̄ nihilominus efficit. qz reſpōſio nō eſt de ſubſtantia. ſed tactus ſeu tentio vel leuatio. Et q̄uis aliq̄ teneāt q̄ neceſſario requirūtur verba. alij q̄ ſaltem ſigna ꝑ verbis. vt recitat. Semi. in. c. nedum. eo. ti. li. vj. tu tamē tene q̄ tactus ⁊ leuatio ſunt ſatis ſigna equipollentia ꝑ verbis.

i3 ¶ Quid ſi nou tangit puerum ſed linteū ſolū in quo puer eſt inuolutus. ℟ñ. Archi. i. c. q̄uis de cogna. ſpir. li. vj. q̄ nihilominus ꝯtrahitur cōpaternitas ſm Hugo. Idē tenet Jo. an. ⁊ no. Archidi. xxx. q. iij. c. ſi. ⁊ ſatis videt facere tex. in. d. c. q̄uis in verbo acceſſerit. Pe. de pg. videt tenere q̄ requiratur tactus.

i4 ¶ Vtrū iſta ꝑpaternitas poſſit contrahi per ꝓcuratorē Jarſilius. ⁊ Lar. vt recitat Pa. i c. veniens. eo. tit. tenēt q̄ ſic. Jo. an. ⁊ Archi. vbi. s. tenent q̄ nō. Sed mihi placet opi. Pa. vt añ ꝯtractū mrimoniū teneat q̄ ibi ē cognatio ſpūalis poſt ꝯctū tenēda ē alia opi. ſ. q̄ nō ꝯbatur. Et idē dic in vniuerſitate an poſſit cōtrahere ſimiliter hāc cognationē ꝑ ꝓcuratorē q̄ante factū. ſic vt ſinguli de vniuerſitate ſint cōpatres. qz diſpoſitio cōcepta in vniuerſitate reſoluit vt concernat ſingulos de ipa ſi act⁹ nō cadit in vniuerſitate vt res nō pereat. facit ter. i. c. ſi ſnīa. ō ſen. ex. li. vj. ⁊ gl. i. c. romana. i ℔. in vniuerſitatē. de ſen. ex. li. vj. lz poſt factuz tene cū Fede. cōſi. xv. q̄ nō pōt ꝯbi. qz non habet aiam ⁊ nō ē baptizata.

i5 ¶ Sed nūquid ꝓcurator crit ipe cōpater i caſu quo nō poſſit cōtrahi ꝑ ꝓcuratorē. ℟. Jo. an. vbi. s. tenet q̄ ſic. qz lz non intenderet obligari. tñ qz re interuenit. ⁊ iō etiaz ex q̄ agit naſcit obligatio. vt. l. ſi is q̄. in. fi. ff. como. Sz ꝯrū tz Fede. ꝓſi. xv. ⁊ eā verioē credit Pa. i d. c. veniēs. facit q̄ no. Pe. de an ch. q̄ dicit q̄ tenēs filiū alteri⁹ quē credebat filiū vni⁹ cū q̄ intendebat cōpr̄nitatē ꝯbere non ꝯbit cōpr̄nitatē cū nō ſit filius illius. Et ideo dic añ ꝯctū vez q̄ dicit Jo. an. ⁊ poſt cōtractū verā opinionem Fede.

i6 ¶ Vtz baptizās vel ꝓfirmās efficiat cōpater ℟. olim fuit dubiū. hodie clarz. in. c. j. eo. ti. li. vj. Dñ q̄cūq̄ baptizat. ſiue in neceſſitate ſiue bēat volūtatem ꝯbendi cōpr̄nitatem ſiue nō. dūmō baptizet efficit cōpr̄. ſiue ſit maſcul⁹ vel femina. Nec ob. l. ꝓſenſu. ⁊. l. in oīb⁹ negotijs. ff. de ac. ⁊ ob. q̄ hūt veritatē q̄n nihil volūtarie fit ſed hic lz nollit eē cōpr̄. tñ vult baptizare vel tenere ⁊ iō ꝯbitur. facit. d. l. ſi is q̄. in fi. qz q̄ vult ꝑncipale neceſſario vult ⁊ acceſſoriū. Nec ob. q̄ dictū ē de ꝓcuratore ſm opi. Fed. qz ꝓcurator nō tenet nomīe ſuo ideo nō valet nec ꝑncipale nec acceſſoriū.

i7 ¶ Vtz ſpūales filij poſſint inīc ſe cōtrahere. ℟ñ. q̄ ſic ⁊ etiaz cū adoptiuis. vt no. in. c. vni co. de cog. le.

18 ¶ Vtrū pater poſſit tenere filiū illius q̄ tenuit ſuū. ℟ñ. Pa. in. c. ſuꝑ. eo. ti. q̄ ſic. quia nō ē ꝓhibitum.

19 ¶ Vtz q̄s poſſit diſpēſare vt ſint plures q̄ teneāt ad bapm vel ꝓfirmationē. ℟. q̄ ſic ſm dominicū de. ſ. geozgio. in. d. c. q̄uis.

02 ¶ Sz nūq̄d peccēt plures tenentes. puta duo vel tres ſine eꝑi diſpēſatōne. ℟. ſi ſm mozem patrie cōiter tenēt vident excuſari a pctō ſm Jo. an. ⁊ Archi. in. d. quāuis.

21 ¶ Sz q̄d de baptizato in domo ꝑ neceſſitatez vel alio reſpectu. ⁊ poſtea in eccleſia ſolēniter ℟. Tangere. tz vt recitat gl. lxviij. di. ℔. q̄ vo. q̄ ſi q̄s miles baptizaret. miles ſuſcipit ſacīm aliter nō fieret iniuria ſacro de ꝑe. di. iij. oſtē dit. hoc idē vī tenere glo. in. c. ij. de apoſta. Sz tu tene cū glo. in. d. ℔. q̄ vo q̄ nō ē vez. qz nō imꝑmitur nouus caracter. Et ſic tenēdo ꝓclude q̄ ſolū cōpaternitas ꝯbetur ꝑ illos qui tenuerūt i domo ⁊ nō ꝑ alios q̄ tenuerūt i eccia niſi forte illa q̄ ꝯbitur ꝑ catbecūmū ſi i domo nō fuit catbetizatus. lz hec vt dixi nō dirimit mrimoniū poſt cōtractū.

¶ **Impedimentum** viij. dr̄ cognatō legalis q̄ ē ꝓ iuſtas ꝑſonaz ex adoptione ꝓueniens.

¶ Quot ſunt eius ſpēs. ℟ñ tres. Una eſt q̄ſi deſcendētiū. q̄ ē inī adoptantē ⁊ filiā adoptatā. vt in. c. vnico. de cog. le. Secūda ſpēs ē q̄ſi collateraliū q̄ ē inī liberos naturales adoptātis q̄ ſunt i ei⁹ ꝑtate. ⁊ adoptatū. l. q̄ adoptōnem. ff. de adop. Item inī duos filios. filioū adoptiuoz ſm glo. in. d. c. vnico. inſti. de nup. ℔. ſpēs. aūt. Tercia ſpēs ē q̄ſi affinitas q̄ ē iter

adoptatū ⁊ vxorē adoptātis ⁊ ecōuerso inter vxorē adoptati ⁊ adoptantē. ȝ nō inter p̄em adoptantē ⁊ mīem adoptati. ſm Tho. ⁊ Pe.

2 ¶ Vtr hec cognatō legalis impediat mīmonīū ȝbendū ⁊ dirimat ȝctū. Rñ. ſm Hugo. ⁊ Ri. in. iiij. di. xlij. Jo. de lig. ⁊ gl. ⁊ Pa. in. c. vnico. de cogna. le. q̄ ſic. quia dicit adoptione durante nuptie nō p̄ñt inē eos q̄ſiſtere. ad idē in. c. ſ. ⁊ in. c. p adoptōnem. xxx. q iij. Jo. an. ⁊ Spe. tenēt q̄ nō dirimat. ȝ ī̄pediat. Aduerte tñ q̄ in p̄ma ſpē ⁊ tercia ī̄p impediūt. ſed ſecūda nō. niſi ad tps. i. q̄diu ſunt in eiuſdē patris ptāte. ſed ea ſoluta vel morte vel emancipatione filij adoptiui vl̄ naturalis vl̄ alio mō quo adoptio habet ſolui nō p̄eſtat impedimē tū. ß ptr inſti. de nup. §. ſ. ij. ⁊. iij. ⁊ eo. tit. c. vnico. ⁊. xxx. q. iij. ita diligere debet homo.

3 ¶ Vtrū cognatio legalis trāſeat ad nepotes. ſ. filiū filij adoptiui. Rñ. q̄ ſic. nec tñ hec cognatio habet gradus. q̄ in eodē gradu attinet p̄ filio ⁊ nepoti.

4 ¶ Vtr filius q̄ nō trāſit in ptātem p̄ris adoptantis poſſit ȝbere cū filia naturali adoptātis q̄ē in eius ptāte. vel econuerſo. Rñ. Hugo. xxx. q. iij. in p̄n. Jo. ⁊ Jnno. tenēt q̄ ſic. ȝ ſm Pa. in. d. c. vnico. ⁊ gl. in. d. §. q̄ō añt. ⁊ cōiter doc. tenēt q̄ ȝ nō trāſeāt in ptāte adoptātis. tñ impedit ne ȝbere poſſit cū naturali. quia p adoptionē acq̄rūtur q̄dā iura q̄ p emancipationē diſſoluuntur. l. pe. C. de adop. ⁊ ius canonicū indiſtincte tenet. ⁊ loq̄tur de adoptato nō de arrogato. Jdeo idē ius. ⁊ ſic p̄z q̄ etiam filius illegitimus q̄ nō ē in ptāte p̄ris nō poteſt cōtrahere cū filia adoptiua p̄ris.

5 ¶ Vtrū filius naturalis arrogātis poſſint cōtrahere cū filia filie adoptiue. Rñ. q̄ ſic q̄ cū mulier neminē habeat i ſua ptāte eius filia nō p̄t trāſire in ptātem arrogatoris mīis. ⁊ ideo nulla cognatio inest inē eos. ff. de adop. l. ſi p̄ Decus eſſet in filia filij arrogati q̄ in ei⁹ ptāte erat q̄n fuit arrogatus q̄ contrahere nō poſſ cū ea. ſm Hoſtiē.

6 ¶ Vtr filij adoptiui poſſint ȝbere inē ſe. Rñ. q̄ ſic. ſic no. Hug. xxx. q. iij. ita diligere. ȝ Poſt. non admittit in arrogatis q̄diu ſunt in ptāte adoptantis. ſed in adoptiuis ſic.

¶ Impedimentum ix. dē crimīs nā q̄dam ſunt crimina q̄ impediūt mīmoniū contrahēdū de rigore iuris ſed nō dirimūt cōtractum. Et ſex no. in glo. c. qui p̄bitę. de pe. ⁊ re. ⁊ in glo. xxx. q. ij. in §. de penitentibus. Primus ē inceſtus de quo dic vt. s. Jncēſtus. Secundū vxoricidiū. Tercium raptus ſponſe alterius. Quartū leuatio p̄ſ̄ filij malicioſe fcā de ſacro fonte. Quintū p̄ſbīricidiū. Sextū acceptio monialis in vxorē. Septimū de ſolēniter penitētibus. ȝ tñ eps poſſet diſpenſare rōe inuentutis. xxx. q. ij. ātiq. Sz tu dic q̄ ſufficit lnīa p p̄ſ̄ ſacerdotis. imo de ꝙſuetudie nō ſuat iſte rigor vt petat diſpēſatio ſm Ray. ⁊ Rod. vñ Jo. in. c. in adoleſcētiā. xxx. q. ij. ȝ q̄ iuuenis inceſtuoſus ſine diſpēſatōe p̄t ȝbere. ȝ nō ſenex. ⁊ tutius tñ ē petere diſpēſatōem quāuis etiā nō eēt ꝙdemnādus ſi nō peteret. de q̄ dic vt. s. Jncēſtus. §. iij. ⁊. iiij.

¶ Que ſunt crimina q̄ impediūt ȝbendū ⁊ dirimūt ȝctū. Rñ. q̄ ſunt duo. p̄mū cuz q̄s viuēte vxore p̄p̄ria ȝrit p̄ verba de p̄ñti cū alia. vl̄ econuerſo vxor cū alio vel fidē de ȝbendo dedit. et ad q̄libet iſtoz ſecutū ſit adulteriuz. vt in. c. fi. ō eo q̄ duxit quā pol. ꝙ adul. xxxj. q. ſ. relatū Aduerte q̄ ad hoc q̄ q̄libz iſtoz ſit impedimentū req̄rit. p̄mo q̄ vterq̄ ſciat q̄ alt eoz hz ȝiugē. q̄ ſi cū ignante alios ȝberet poſſet eſſe mīmoniū inē eos poſt morte vxoris p̄me vt ē caſus in. c. ſ. eo. ti. Q̄ limitat Pa. ibidē ſi ſup inducta ſunt ignās toto tpe vite vxoris. ⁊ dē ignās q̄diu nō habuit certitudinē vel ꝓbabilem opi. vt in. c. inq̄ſitioni. de ſen. ex. alſ ſi certioꝛata de vita p̄ie vxoris p̄mitteret ſe cognoſci nō poſſet iter eos eē mīmoniū. d. c. fi. ⁊ ſequūtur cōiter doc. ⁊ idē dic ꝙ oīa q̄n data fide ſeq̄tur adulteriū. q̄ parificāt. d. c. fi. Secūdo req̄rit q̄ ſit fides data de ea accipiēda vl̄ eā ō fcō accepit in vxorē. q̄ ſi fides data nō fuiſſet de ea accipiēda in vxorē nō eēt impedimentū. Et aduerte q̄ aliq̄ volūt. vt ponit Ri. i. iiij. di. xxv. q̄ ſi ſolū nude p̄miſit q̄ nō erit ī̄pedimē tū. ȝ oz ſit fides data vel iuramētū interpoſitū. ȝ magis credo q̄ eē ex nuda p̄miſſione oriatur iſtud ī̄pedimētū. maxime añ fcīi. Tercio req̄rit q̄ poſt mīmoniū ȝctū vl̄ fidē datā ſeq̄tur adulteriū q̄ ſolū adulteriū ſine ȝctu vl̄ data tōe fidei ñ īducit illud impedimētū. nec ȝctio ſeu datio fidei ſine adulterio vt. c. ſignificaſti. eo. ti. xxxj. q. ſ. c. ſ. Quarto req̄rit q̄ mīmoniū p̄mū eēt validū. q̄ ſi p̄ma vxor nō erat legitīa nō erit impedimentū. vt in. d. c. ſignificauit. ȝ dederit fidē cū adultero. ⁊ ſufficit q̄ p̄mū mīmoniū ſit ȝctū p verba de p̄ñti. ȝ ñ ſit conſummatū ⁊ etiā ſi eſſet ſeparatū quo ad thoz. vt in. c. ſignificauit. ⁊. c. ex lr̄az. eo. ti.

¶ Sz quid ſi q̄s dedit fidē vni mulieri viuente p̄p̄ria. ſine copula tñ. ⁊ poſtea mortua vxore accepit tertiā. Et iſta tercia viuente cognouit illā cui dederat fidem p̄mo. Rñ. ſm Jo. an.

in.c.si qs.eo.ti.q nō poterit mortua tercia eā
hīe vxorē. qz ꝓstāte legitimo mīimonio dedit
fidē ⁊ cognouit nec mīimoniū inter medium hz
remouere impedimentū. Facit.c.ī scripturis.
viij.q.j. ⁊.l.singularia.ff.si cer.pe. Sed Balsp.
calderinitz ꝯrū. ⁊ sequit Pa.in.d.c.si qs. qz
ꝑ ipm vī recessisse a fide illi data. ⁊ ꝓsequēs
nūc repitur solū adulteriū qō nō habet impe
dire.d.c.significasti. ⁊ hec tenēda post factum
sed aī illa. Jo.an.

¶ Vtz ꝯbens cū vna defacto viuēte ei⁹ vxo
re. q mortua ꝯbit cū tercia licite possit stare cū
ea. R. fm gl. q cōiter placet doctoribus. in.c.
j.eo.ti. q sic si cū ista tercia mortua ꝓma vxor
ꝯrit aīq̄ ꝓsentiret tacite vl exꝑsse cū illa quā
de facto tenebat. qz mīimoniū nullū erat. hz eē
illa eēt ignara viuente ꝓma. tū aīq̄ cū alia
cōtrahat ꝓpellēdus est cū ea ꝓtrahere si igno
rabat eā hīe vxorē. sed ipa nō ⁊ si cū pluribus
inscijs ꝯxerat locꝰ erit gratificationi fm Bos.

4 ¶ Pone q q̄dam ꝓmittit fidē berte. q si sibi
ꝓsentiet post mortē sue vxoris accipiet in vxo
rem illā quā sibi ꝓsanguinea berte ꝓsulet que
ꝓsanguinea cōsulit q accipiat bertam. R. fm
Ysten. q si talis berta vel ille q ꝓmisit ꝓbabi
liter credebat q cōsuleret de berta. sic nō pote
rit eē mīimoniū inter eos. qr eēt in fraudē. Si
tū q fidē dedit aut berta. hoc nō extimabāt. hz
de alia que ipi berte eēt grata ⁊ hmōi. sic pote
rit eā bertā hīe post mortē sue vxoris fm consi
liū eius consanguinee.

¶ Scōn crimē ē cū quis machinat⁹ ē in mor
tē alicuius vt possit in virū vel vxorē altez ha
bere. Pro cui⁹ intelligētia. aduerte ꝓmo q si
adulteriū nō ītervenit oz q ābo. s. vxoratus ⁊
illa quā vult hīe in vxorē sint machinati ī mor
tē alteri⁹ ⁊ q mors seq̄tur cū effectu. Aliter si
vn⁹ solū machinat⁹ fuisset mortē cū effectu al
terius nō eēt impedimentū q̄n illuz hīe posset
ꝓpter quē bñdum mortē alterius ꝓcurauit. vt
no. Jo.an. ⁊ seq̄tur Pa.in.c. sup hoc. eo.ti. hz
doc. varie loquūtur in.c.j. de cōuer. infide. Si
vo adulterium interuenit sufficit machinatio
vnius tm̄ cū effectu vt sit istud impedimentū.
Facit.c.si qs viuēte.xxxj.q.j. ⁊ sic intellige.d.
c. sup hoc. Hz si effectus homicidij nō interue
nit. machinatio etiam cū adulterio nō inducit
istō impedimētuz. vt no. Jo.an. in.d.c. sup B.

6 ¶ Sed pone q ītерfecit altez sed nō ea inten
tione vt altez hēret. in ꝺingē sed ob cām aliam.
R q ipedimentū istud nō erit fm Ber. ⁊ Io.
in.d.c. sup B. Idē dic vt. s. q ꝺoīa si homicidiū
mandauit vel consuluit ⁊ secutū ē.

¶ Quid si ratuz habuit. R. q si nō sit opatus 7
aliq̄d vt occideret ratihabitio nō inducit istud
impedimentū. siue sit factū homicidiū nomīe
suo. siue nō fm glo. in.c. si quis viuente. xxxj. q.
j. ⁊ gl. ī.c. j. de cuer. ifi. Vin. ⁊ Jo.an. ⁊ Pa.
in.d.c.j. quia edictū de mīimonio ē prohibito
rū. c. cum de spon.

¶ Quid si alter eoz q machinati sunt sit infi 8
delis. R. q nihilominus cōuersus nō poterit
eam habere. pro qua hīda viruz eius occidit.
ar.d.c. ꝓmi. de cōuer. infide.

¶ Quid si habens vxorē cōmittit adulteriuz 6
cū berta ⁊ sibi dicit. si nō habebō vxorē accipe
rem te in vxorē. postea interfecit vxorē. non tñ
eo ꝓposito. vt bertā accipiat. R. Balspar. cal.
⁊ recitat. do. An. de sctō georgio. in.d.c. super
hoc. qz poterit bertā accipe in vxorē qz nec hic
ē fideidatio q̄ hba ꝓmissa. nec homicidiū fecit
eo ꝓposito. nec adulteriū cū dicta machinatio
ne. Sed Car. ipm reprobat. dicendo q non te
neret mīimoniū cū dicta berta. qz nō attendit
quādo adulteriū interuenit an machinatio in
terueneri t ex ꝓposito habēdi eam an non. Et
istud tene ante factū. sed post factū tenerē opi
nionem. Calde. q ē verioz de iure.

¶ Impedimentum decimū dr cult⁹ dispa
ritas. Nā nullus fidelis siue baptizatus ꝑ cō
trahere cū nō baptizata etiā si sit cathecumi
nec simplē nec sub conditōe conuertendi ad si
dem ⁊ si ꝯbit mīimoniū nullū est. xxviij. q. j. c.
caue. ⁊. c. cū nō oporteat. ⁊ ibi no. Hugo. spon
salia vero sub cōditione si cōuertat bene valēt
Vnde q̄uis nō baptizatus crederet offīes ar
ticulos fidei. tamē mīimoniū contractū cū ta
li a baptizato nō tenet. vt. d.c. caue.

¶ Vtrum matrimoniū possit esse inter infide ij
les. R ñ. q sic. vt patet in.c. gaudemus. de di
uoz. vnde si infideles cōuertātur possunt stare
in mīimonio ꝯcto fm ritus eoz. nisi fuerit con
tractū in gradibus diuina lege prohibitis. de
q̄bus habes. s. Impedimentuz. vj. Dicit tñ
Pe. in. iiij. di. xxix. q posset eē q eoz mīimo
niū non esset contra legem nature nec diuinā.
⁊ tamen non teneret. puta qz esset contractum
contra eoz statuta ipm annullantia. qz si nihil
pñt talia statuta cōtra mīimoniū inquātū sa
cramentū ē pñt tū in quātū ē fedus humanum
sicut solū ē in infidelibus ⁊ ideo si conuerterent
tales oporteret q denuo contraherent. quod
nota ꝓ limitatione. d.c. gaudemus.

¶ Vtrū mīimoniū infideliū excuset actū con 2
iugalem. R ñ. fm. s. Io. in. iiij. di. xxix. q sic.
quo ad culpā ⁊ cōsequenter penam si affectio li

bidinosa nō intercedat nō tñ acq̃rūt palmam qz nulla dat eis gr̃a xpter defectū fidei.

3 ¶ Utr̃ infidelis quertēs se ad fidē possit vxo re dimissa alīā fidelem accipe. R. Pa. ī. c. q̃ to de diuo. q eo ipo q alē ꝑiugium nō vult co habitare fideli cōuersio. vel si vult cohabitare nō sine iniuria creatoris vel sine pctō dissolui tur mr̃imoniū in infidelitate ꝯctū ⁊ pōt ꝯbere cū alia fideli. nec oz iudex statuat tps. ꝫ suffi cit clare ꝑpendat q nō vult ei cohabitare fm Pa. in. c. gaudem⁹. de diuo. Si xpo vult coha bitare sine eius inductōne ad malū vel sine in pctō sic nō pōt cū alia ꝯbere infideli viuēte. ꝫ nō teneē cohabitare cū ea si nō vult conuerti. xxviij. q. ij. si infidelis. no. R. i. in. iiij. dis. xxxix. Si tamē añ q̃ alīā accipiat ꝑverba de ꝑsenti cō uertatur illa que prius erat obstinata tenetur eam accipere nec aliam poterit ducere vt not. cōiter theo. in. iiij. di. xxxix.

4 ¶ Quid si infidelis hēat plures vxores. R. q illa cū qua ꝑmo cōtraxit eius erit ⁊ si sit duas accepisset sic nulla erit eius vxor. nisi vna illa rū habuisset impedimentū q̃ eā accipe non po tuisset. qz tūc alia esset eius vxor.

5 ¶ Quid de vxore q̃ repudiata alteri nupsit. R. q̃ vir nō. poterit ei obiicere fornicatōnem sed teneē si vult ei cohabitare sine peccato eaz accipere si vult vxorē hēe aut saltem cōtinere d. c. gaudemus. in gl.

6 ¶ Utr̃ vir quersus possit intrare religionē vxo re volēte ei cohabitare. R. q sic fm Aug. ī. d. c. si infidelis. Si xpo cōuersionis ei⁹ sit aliqua spes nō debet intrare fm. s. tho. ī. iiij. di. xxxix. q si nō est spes cōuersionis pōt intrare prius vxore req̃sita de quersione.

7 ¶ Utr̃ vno coniugū ad inf. delitatē reuerso dissolua mr̃imoniū ꝯctū inē infideles. R. q̃. q non. c. quesiuit de diuo. vnde Hug. in. c. q̃ to. de diuo. dicit q sacm̃ fidei. i. baptism⁹ ra tum efficit coniugū sacramentū.

8 ¶ Quid si fidelis ꝯbat cū heretica vel scisma tica. R. q teneē mr̃imoniū fm cōiter Theo. in iiij. di. xxxix.

9 ¶ Utr mulier quersa ad fidē gaudeat ꝑuile gio dotiū. in. l. assiduis. C. q̃ po in pig. ba. R. Pa. ī. c. pe. de diuo. q sic. allegat multa.

10 ¶ Quē dz seq̃ ꝑles infidelis. R. si ē adultus seq̃tur quē voluerit. si añt minor cū salus eius dependeat a parētibus dz seq̃ fidelē vt ꝑbat in. c. ex litteris. de quer. infide.

¶ **Impedimentum** xj. dr̃ metus seu coactō nis q̃ impedit ⁊ dirimit mr̃imoniū ex ipo cō tractū. c. cū locū. de spō. Sciendū tñ q duplex ē coactio. de qua in. l. j. ff. q̃ me. cā. s. absoluta q vim. vt puta cum quis capitur. ligatur ⁊ hec non potest cadere in consensum. sed bene in co pulam carnalē. vnde in casu quo copula face ret matrimoniū sic coacta copula nō facit. ar. l. di. presbiteros. de spon. veniens el. ij. xxxj. q. ij. c. j. ⁊ ij. Quedam est coactio conditionalis s. coactio per metū vnde si metus sit iustus vt ille qui potest cadere in constantem. s. mulierē quo ad mulieres quas minor met⁹ excusat. vt nota. glo. vt in. d. c. cum locum vel virū quo ad viros. Ideo tex. in. c. consultationi de spō. p pter hoc dicit metus qui possit cadere in ꝫstā tem. sic mr̃imoniū tali metu ꝯctuz ipo iure est nullū. vt tenet glo. in. c. veniens el. j. de spon. ⁊ cōiter doc. secus si contrahat ex minori metu. qz sic contractū tenet ⁊ de hoc vide ⁊ dic vt. j. Metus. §. vij. ⁊. viij.

¶ Quid si ratificet ꝑ seq̃ntē ꝑsensum tacitum mr̃imoniū metu ꝯctū. R. q mr̃imoniū erit ve rū si alter ꝑsenerat in ꝑstino cōsensu libero qz ꝫ ꝑsensus tacitus ꝑ se non sufficiat ad mr̃imo niū ꝯbendū sufficit tñ cū exp̃ssione exteriori q̃ ꝑcessit fm R. i. in. iiij. di. xxix. q̃ notabis.

¶ Quid si mr̃imoniū metu ꝯctū cōfirmet iu 2
ramento. R. magis ꝓbabiliter fm R. i. in. iiij. di. xxix. q nō tenet. qz q̃ nō ē nō pōt ratifica ri. ⁊ de hoc dic vt. s. Juramentū. v. §. ix.

¶ Utrū ꝑ culpā seq̃ntem ratificet. R. q. nō 3
nisi ꝑsentiat in mr̃imoniū ꝫ ꝑsumat ꝑsensisse si nō reclamat si pōt fm Pe. in. iiij. di. xxix.

¶ Quid si metus mortis carceris. et hmōi q 4
possunt cadere in constantem nō inferat perso ne que habet cōtrahere sed eius filios vel filia bus. R. q nihilominus reddit mr̃imoniū nul lū fm R. vbi. s. Nam idem iudiciū fit de me tu qui infertur ꝑsone ꝓprie cuz eo qui infert ꝑsone filij ⁊ vxoris ⁊ hmōi.

¶ **Impedimentum** xij. dr̃ ordis. vñ aduer te q si q̃s post susceptōnem ordinis sacri. s. sa cerdotij diaconi aut subdiaconi contrahit ma trimoniū dirimitur. vt in. c. vnico. de voto. li. vj. ⁊ est excōmunicatus ipo facto. vt ī cle. eos. de consan. ⁊ affi. Si xpo cōtrahit post susceptō nem minor ordinū nō dirimitur. sed ī officijs non ministrat si sunt clerici occidentales. ⁊ be neficia nō assequūtur ⁊ ideo ordo sacer impe dit ⁊ dirimit. non sacer solū impedit.

¶ Ez q̃d si sacer ordo supueniat mr̃imonio ī ꝯtracto nūq̃d dirimit. R. ñ. dic vt. j. mr̃imoniū iiij. §. viij. cū se.

¶ **Impedimentum** xiij. dicitur ligaminis. scz cū q̃s alteri cōiugi ē ligatus.

1 ¶ Vtr alligatus alteri p ſpōſalia poſſit cum altera ꝯbere. vide ſpōſalia. §. xxiij.

2 ¶ Vtr obligat⁹ mr̄imonialit alteri poſſit cū alia ꝯbere/ R. q nō q is q̄ noīe ſuo nō iuſſu ei⁹ in cui⁹ ē ptāte. vt noīe ei⁹ quā hz in ptāte bina ſpōſalia ꝯxerit. vel binas nuptias fit infamis ipo iure. l. j. in fi. ff. de bis q̄ no. ifa. q efficit bigam⁹ ſm qō dixi. s. Bigamia q dz ieiunare p xl. dies in pane q aq̄ qō vocāt carenā. ſ. q̄drageſimā ſic dictā. q⁹ caret cibis. q. vij. ſeq̄ntib⁹ annis penitere. c. accepiſti. de ſpō. duoꝝ.

3 ¶ Vtr ex diſpēſatōe pape poſt mr̄imoniū ꝯ/ ctū poſſit q̄s alteri nubere/ R. q ſi mr̄imoniū nō ē ꝓſummatū papa p̄t diſpēſare. vt no. in. c. ex publico. de ꝓuer. ꝓiu. Dñ dicit Bo. vnū mirabile qō recitat Pa. in. d. c. ex publico. q papa ex ꝓſenſu vtriuſq̄ ſpōſi p̄t ex ptāte abſoluta diſſoluere mr̄imoniū nō ꝓſummatum nulla alia cā ſubſiſtēte. ſz de ptāte ordinata nō p̄t ſine cā q cū ꝝ dicto Boſt. trāſeūt cōiter doc. Si vo mr̄imoniū ē ꝓſummatū int̄ fideles ſic papa ñ p̄t diſpēſare q⁹ cū mr̄imoniū ꝓſummatuz ꝓſiſtat in facto nō p̄t hr̄i p infecto. xxxij. q. ij. ſi paulus. l. in bello. §. facte. ff. de captiuis.

4 ¶ Vtrū mulier credēs virū mortuū poſſit ꝯ/ bere cū alio/ R. q ſi veriſimr̄ ꝓſumit de ei⁹ morte ſic ꝯbere pōt ſm aliq̄s. vt no. in. c. freq̄nter. vt lite nō ꝓtef. ſed tu dic q oz hēat certū nūciū de morte viri de ſpon. in pñtia. de ſecū. nup. c. dñs. niſi velis dicere q ſatis ē certificata qñ hz violētas ſuſpitiones poſt expectationē ali/ q̄lem. Et aduerte q vn⁹ teſtis ſufficit. vt ī. d. c. in pñtia. Excuſat ēē ab adulterio qñ ꝓbabiliť credidit mortuū vir q cū alio ꝯxit. xxxiiij. q. j. q. ij. cū p bellicā. an aī poſſit exigere debitū vī reddere dic vt. s. iiij. Impedimēto. §. viij.

5 ¶ Quid ſi q̄s credens vxorem viuere ſuā q̄ tñ mortua ē ꝯbit cū alia/ R. q mr̄imoniū eſt ex q̄ nō viuit ſm Rod. Aug. tñ in. d. c. cū p bellicā. dicit q ſi credebat ꝝ ſibi licere etiā viuēte ſua erit mr̄imoniū. ſi mō ꝓma mortua ē. Si vo nō credebat licere ſic mr̄imoniū nō erit q⁹ nō maritali affectu ſed adulterio ei coniungitur niſi poſtq̄ ſcit q ē mortua ei coniūgatur maritali affectu perſeuerāte alia ꝓte in effectu maritali alias non q ē verius.

¶ Impedimentum. xiij. dr̄ publice honeſtatis iuſticia q ē ꝓpinq̄tas ex ſpōſalib⁹ ꝓueniēs robur ex inſtitutōe eccie trahēs ꝓpt̄ eiuſdē eccie honeſtatē. vñ ipedit q dirimit tā mr̄imonia q̄ ec̄ ſpōſalia ſeq̄ntia nō p̄cedētia vt in. c. c. ex ſpōſalibus. de ſpō. lib. vj. Et iſta publica honeſtas iuſticie cū ſit qōdā ſile affinitati iō ī pedit ſm illos gradus ſm quos affinitas impedit vſq̄ ad q̄rtū gradū inclusiue. de quibus dicet. j. xv. Impedimēto.

¶ Quot ſunt ſpēs publice honeſtatꝫ iuſticie. 1
R. q olim due. q̄z prima q ꝯbebat ex ſecūdis nup. puta. Petrus vxorē hēbat. q̄ mortuo ei⁹ vx. accepit aliū vir de q̄ hūit filiū vel filiā talis ꝓples cū nullo cōſanguineo Petri poterat ꝯbere ꝝ hodie ſublata ē. p. c. nō dz. de cōſang. q affini. Alia q̄ hodie habet locū. ē q̄ ꝯbitur ex ſponſalibus de futuro vī ex mr̄imonio de pñti nondū ꝓſummato ſm Pa. ī. c. ſpōſam. de ſpō. Dñ null⁹ cōſanguine⁹ ſpōſi p̄t accipe talē ſpōſam vſq̄ ad q̄rtū gradū ĩcluſiue nec ecōuerio. c. Iuuenis. q. c. ad audientiā. de ſpō. q ſi accipiť nō ſeruit eius vxor/ q⁹ dirimitur. 2

¶ Quid req̄rit vt ſpōſalia ĩducāt ꝓfatū ipedimētū/ R. q. v. Dr̄io q ſunt ꝯcta a maioꝛib⁹ ſeptēnio ter. ē ī. d. c. ex ſpōſalib⁹. ſ. q vt dicit Pa. in. c. iuuenis. vbi req̄rit etas certa reſpectu diſcretionis ñ p̄t ꝓueniri. vt pz ī etate ad ꝓfectionē teſtamēti. vt in. l. q̄ etate. ff. de teſta. q idem no. in. c. puberes. de deſpō. impu. Jō oz ꝓpleuerint ꝯbētes. liue p q̄bus ꝯbūt. vij. ānos. 3

¶ Oz nūq̄d ſi maioꝛ ꝯbit cū miori ſeptēnio. p xima tñ ſeptēnio. oriať publice honeſtatis iuſticia/ R. q nō ſm Pa. in. c. iuuenis. de ſpon. q in. c. fraternitati. de eo qui cognouit conſanguineam vxo. ſue. q hoc ex defectu conſenſus. vt in. d. c. ex ſpōſalibus. 4

¶ Pone q talis maioꝛ cohabitauit cū mioꝛi ſeptēnio deſpōſata q interueniat eꝛ ordinaria pollutio. vel ſit dubiū. an eā tēptauit/ R ñ. ſm Pa. vbi. s. q ex quadā eq̄tate oriť publice honeſtatis iuſticia. ſed tñ nullo iure ꝓbať. 4i

¶ Scōm q̄d req̄rit vt inducat iſtud ipedimentū ē q nō ſint ꝯcta ſub ꝓditione. Nā aī ꝓditōnis eventū nō oriť iſtud impedimentū. vñ poſſet ꝓtrahere cū aliq̄ cōſanguineo ſponſi aī cōditionis eventū. 5

¶ Quid ſi q̄s ꝯbit cū aliq̄ cū iſta cōditione. ſi deo placuerit q poſtea inueniꝛtur eius affinis. vel aliud impedimentū hñs quo cū ea ꝓtrahere nō p̄t de iure/ R. q non oriť publice honeſtatis iuſticia. q⁹ fuerūt ꝓditionalia. q nō poterit ꝯbere cū ei⁹ ꝓſanguinea. nec ob. q dcā ꝓditio ſubintelligebať ēē ſi ñ fuiſſ apposita. q⁹ ſi ñ apponereť exp̄ſſe nihilomin⁹ eēnt pura. ſz exp̄ſſe apposita faciūt ꝓditionalia. ſm Bo. in. c. ad audiētiā. de ſpō. q Jo. an. d. c. ex ſpōſalibus. vide q̄d dixi. s. iij. impedimēto. §. j. 6

¶ Quid ſi apponatur aliqua conditio que habetur ꝓ non adiecta. vt. s. patuit. iij. impedi 7

mento. R. nihilomin⁹ spōsalia pura erūt ⁊ oriſ
8 tur iſtud impedimentū. vt in. c. vl. de cōdi. ap.
¶ Terciū quod requiritur vt ſit iſtud impedi
mentum. oportet q̄ ſponſalia ſint certa. q̄ in
incertam perſonam non inferrur cōſenſus nec
oritur iſtud impedimentum.
9 ¶ Quartū oportet q̄ nō defecerit conſenſus.
vñ ꝓſanguineus furioſi cōtinue pōt eius ſpon
ſam ducere quā in amētia deſpōſauit cū ꝓſen
ſus defecerit. c. dilectus. de ſpō. xxxij. q. vij. ne
B. limitat B Pe. de pal. ⁊ bñ vez q̄n defect⁹
ꝓſenſus ē apparēs vt in pueris ⁊ amētibus. ſe
cus eēt q̄n cēt latēs. ſic ī illo q̄ ꝟbit nō aīmo cō
trahendi. ſed decipiendi q̄ tunc oriſ iſtud im
pedimētū. q̄ eccīa inſtituit iſtud impedimētū
ꝓpter apparētiā honeſtatiſ. ⁊ iō impediſ q̄ de
intētione ñ pt ꝓſtare. ꝓſumaſ p Hoſt. Archi. ⁊
Jo. an. ⁊ Jmo. ⁊ Be. ī. c. vnico. de ſpō. li. vj.
q̄ tenēt q̄ ioco ꝟbentis ſi de ioco apte ꝓſtat ñ
10 iducit publica hōeſtas. ḡ ſi ñ ꝓſtaret iducereſ
¶ Quintū q̄ nō ſint ꝟcta poſt mr̄imoniū vel
ſponſalia prius facta. q̄ ſi q̄s cōtraxiſſet mr̄i
monīū vel ſpōſalia. ⁊ poſt viuēte ꝑma ſponſa
ꝟberet cū aliqua eius cōſanguinea. nō dirimē
tur ſpōſalia p̄cedētia. d. c. ex ſpōſalibus.
11 ¶ Quid ſi ſpōſalia ꝟbentes habuerīt tp̄s de
bitū ⁊ fuerit pure ꝟcta. ⁊ cū certa ꝓſona ⁊ cum
ꝓſenſu. ſz̄ tñ fuerit nulla de iure. puta cū affine.
vel cum religioſo. vel in ſacris. aut cum male
ficiato. ⁊ hmōi. R ñ. q̄ nihilominus oritur pu
blice honeſtatis iuſticia. quia in matrimonio
attendiſ potius honeſtas. l. ſemper. ff. de ritu
nupt. Nec ob. q̄ nulla oriaſ obligatio. ſed bñ
publica honeſtas q̄ impedit mr̄imoniū contra
hendū ⁊ dirimit cōtractū.
12 ¶ Sz̄ q̄d ſi mīores ſeptēnio ꝟctis ſpōſalibus
pſeuerāt vocātes ſe ſpōſuz ⁊ ſpōſam. vt ſimul
iacēt. vt ſeinuicē oſculāt vſq̄ poſt ſeptēniū. ⁊
ex B manifeſte apparet eos pſeuerare ī eadem
volūtate. R. q̄ ſi ex talib⁹ ſignis maīfeſte ap
paret q̄ pſeuerāt ī eadē volūtate poſt ſepten
niū ꝑpletū oriſ publice honeſtatis iuſticia vt
no. ī. d. c. ex ſpōſalib⁹. Alias ſi nō maīfeſte ap
paret. ſz̄ pdurēt ī eodē ꝓpoſito ñ oriſ iſtud im
pedimētū vt colligiſ ex. d. c. ex ſpōſalibus.

Impedimentum. xv. eſt affinitas que q̄
dem affinitas eſt ꝓximitas pſonaꝝ ex copula
carnali proueniens omni parentela carēs. vñ
affinitas mediante conſanguinitate ⁊ carna
li cōmixtione ꝓpagatur ideo conſanguinitatē
imitatur. Sed in hoc differt. quia pſona con
iuncta ſiue addita alicui pſone. p ꝓpagatōem
fit ꝓticeps eiuſdem nature ſz̄ indifferenter gra
du. vñ nō mutat genus attinētie. ſz̄ tñ gradū.
ſed pſona addita ſiue cōiuncta p copulā carna
lem alicui pſone nō ſit ꝓticeps eiuſdē nature.
ſed ḡſi p iūgiſ ab extrinſeco. vñ p iūgit alio ge
nere p iūctionis ſed in eodē gradu. Et tiō pſo
na cōiūcta p carnis copulā ſanguini alterius
inducit p̄mū genus affinitatis. pſona ꝟo ad
dita p copulā pſone q̄ p̄mū inducit gen⁹ facit
ſcōm gen⁹. ⁊ pſona addita ſecūde inducit ter
ciū gen⁹. ꝟbigra vxor fratris mei ē mihi affi
nis in p̄mo genere ⁊ ī eodē gradu quo frat̄ me
us ⁊ reliquis cōſanguineis meis in eodē gra
du q̄ ſunt mihi ⁊ in p̄mo genere. Alia pſona q̄
nō eſt mihi cōſanguinea. nec affinis aliūde ſi
p iūgaſ cū pſata vxore frīs mei. erit mihi affi
nis in ſecūdo genere ⁊ ꝓſanguineis meis. ⁊ in
eodē gradu q̄ ſumus fratri meo. Tercia ꝟo p
ſona aliūde. nec ꝓſanguinea. nec affinis. ſi con
iūgatur ſecūde pſone p iūcte vxori fratris mei
erit mihi ī tercio genere affinitatis ⁊ ꝓſangui
neis meis. ita no. ī. c. non dz̄. de ꝓſan. ⁊ affi.
¶ Quō impedit affinitas mr̄imoniū. R. q̄ ſi 1
p̄ueniat impedit ꝟbendū ⁊ dirimit ꝟctū in p̄
mo genere tm̄ hodie. ⁊ vſq̄ ad q̄rtū gradū in
cluſiue. vt ī. d. c. nō dz̄. ſz̄ olim impediret eē in
ſcōo ⁊ tercio genere. vt. xxxv. q. iij. p totū. Vñ
pſona cognita carnaliť ab aliq̄ ꝓſanguineo. ñ
poterit ꝟbere cū aliquo de illa ꝓſanguinitate
q̄ nō diſtat vltra q̄rtū gradum ab eo ꝓſangui
neo qui eā cognouit. ⁊ ecōtrario. Et ſi contra
hit nō tenet mr̄imoniū. ⁊ in linea recta intelli
gitur p̄hibitū in infinitū ſm vnā opi. quā non
teneo vt. s. dixi. impedimentū. vj. ff. j.
¶ Quid ſi affinitaſ ſuꝑueniat mr̄imonio iam 2
ꝟcto p ꝟba de p̄ſenti ſz̄ nō ꝓſummato. R. q̄ nō
dirimit eū. vt ī. c. j. de cōſan. ⁊ affi. ⁊ ille p quē
p tracta ē affinitas nō pōt petere debituz ſine
petō mortali. ſz̄ bñ tenet reddere vere vel iter
p̄tatiue petēti. Pe. de pal. tz̄ q̄ ſi mr̄imonium
nō ē conſummatū. q̄ nec eē reddere p̄t ſine mor
tali petō. q̄ p̄t religionē intrare. Dz̄ h nō cre
do. q̄ ſz̄ poſſit nō tñ tenet intrare.
¶ Sed nūquid epūs poterit diſpenſare cū ta 3
li vt etiaz exigere poſſit ſine peccato. R. vt. s.
Inceſtus. ff. v.
¶ Vtrū remaneat affinitas poſt mortē ꝓſone
cognite. R. q̄ ſic. q̄ ē vinculū ꝑpetuū. 4
¶ Vtrū coitus fornicarius cauſet affinitatē. 5
R. q̄ ſic. q̄ p oēm coitū ordinatū. ad carnis p
pagatōem p quē conſanguinitas ꝟbi poſſit con
trahiturſaffinitas. nō aūt p coitum extra vas
vel ſodomiticū. ⁊ hmōi. xxxv. q. iij. extraordi
naria. ⁊ de eo qui cognouit conſan. vſque. c. frater

nitatis. ⁊. xxxv. q. x. fraternitatis. Bok. tñ tenet absurdũ ꝯbi affinitatẽ ꝓ fornicariũ coitus etiã ordinatũ ad generationẽ. ⁊ iõ tz ꝙ nõ ꝯbiẽ nisi ex ꝓximitate ꝓueniens ex nuptijs. vt pz. i. l. nõ facile. §. sciendũ. ff. de gradib⁹. Sed ꝑriũ cõiter tenẽ ⁊ sic serua. Et ille. §. sciendũ. loq̃tur de affinitate ꝑ quã deferẽ hereditas ad aliquem.

6 ¶ Quid si claustrũ pudoris ĩtrauit ſz semẽ ñ emisit. R. ꝙ affinitas ñ ꝯbiẽ. eẽ si mulier sola emisisset. ſz q̃is claustrũ ñ intret. ſz tñ semẽ si int⁹ mittit ꝯbiẽ affinitas ⁊ q̃ ꝓt fieri gñatio sic fit in balneo. vbi demõib⁹ succubis ⁊ incubis.

7 ¶ Quid si vir intrans claustꝝ emittit semẽ ⁊ nõ mulier. R. Pa. in. c. fraternitaꝛ. de eo qui cog. ꝓsan. vx. sue. Anno. ibidẽ tenet ꝙ nõ ꝯbitur affinitas. ſz ꝙ oꝛ limẽ emittãt tã vir q̃z mulier. Idẽ tz Ho. in sum. ⁊ Hugo. ĩ. d. c. exoꝛdinariã. ſz ipe Pa. dicit ꝙ Ho. ĩ. d. c. fraternitatis. diẽ ꝙ sufficit ꝙ vir emittat in claustro pudoris. ſz mulier nõ emittat. q̃ fm medicos ꝓt fieri gñatio. Et tꝫ seq̃tur Fede. ꝓsi. ccxc. Et vẽ seq̃ Pa. ⁊ iudicio meo eẽ Anno. ĩ. d. c. fraternitaꝛ. ⁊ Rod. ⁊ Pe. de pal. in. iiij. aliẽ beata virgo nõ potuisset effici mẽ ⁊ virgo si oporteret mulierem feminare.

¶ Impedimentum septimumdecimũ dicit impotentia coeũdi que quidem est vicium animi vel coꝛpis vel ⁊ vtriusq̃z quo quis impedit alĩ carnaliter cõmiscere.

1 ¶ Quot sunt ei⁹ spẽs. R. ñ. ꝙ tres. Prima dẽ naturalis vt frigiditas ĩ viro. Artatio in muliere. Et defectus etatis in vtroq̃z. vel altero. Altera est accidentalis que ꝓuenit a cã extrinseca ⁊ accidentali. vt castratio. Et tercia maleficialis q̃ a demonibus ꝓuenit.

2 ¶ Circa frigiditatẽ ⁊ artatõem. dic bꝛeuit ꝙ ad hoc vt impediat mrimoniũ ꝯbendũ ⁊ dirimat ꝯctũ ⁊ req̃rit ꝓmo ꝙ ꝓcesserit tale impedimentũ mrimõniũ q̃ si aduenireꝛ post ꝯctũ. nõ dirimeret. ſz eẽt rõnabilis cã dispẽsationis fiende ꝑ papã vt alẽ aptus ꝯberet cũ alio. si non dũ erat mrimoniũ. cõsummatũ. vt no. Pa. ĩ. c. ex ꝓte. ⁊ ĩ. c. ex publico. de ꝑuer. ꝓiug. Et idem dic de ipotẽtia accẽtali fm eundẽ Pa. alẽat. c. ꝙ sedẽ. ⁊. c. ꝓsultationi. de fri. ⁊ male. Sed dõ req̃rit ꝙ sit tãta ꝙ nullo mõ possit coire hoc ẽ fm Pe. de pal. ꝙ sit talis ꝙ ipediat actũ ppetuo saltẽ. q̃ ſz ipediret effectuz gñationis. ſz ñ actũ q̃ ẽ emissio semis in vase nõ eẽt ipedimentũ. tercio ꝙ sit ꝓpetuũ ipedimentũ ita ꝙ nullo medicamĩe aut remedio possit remoueri. q̃ si posset sine ꝑiculo moꝛtis remoueri non diri

rimeret. hoc no. in. c. ſ. ⁊. ff. xxiij. q. j. de frigi. c. j. ⁊. ñ. ⁊ quasi ꝑ totũ. Nec facio vim in frigiditate q̃ est a natura aut ĩ illa q̃ ẽ ꝓsenectutem q̃ q̃ nõ ꝓt iuuari impedit. vt no. Ri. ĩ. iiij. dis. xxxiij. Et eadẽ rõne dic de nimia caliditate q̃ coitũ impediret. fm. ſ. tho. ea. dist. Quarto ꝙ sit igrãs q̃ ꝯbit de tali impotẽtia. q̃ fm Pe. de pal. q̃ scit se. vel alĩ ipotentẽ ⁊ eũ accipit nõ ꝓt amplius eũ dimittere quo ad vinculum q̃ ẽ vex mrimoniũ. ⁊ hec q̃tuoꝛ dic eẽ req̃ri in impedimento accidentali vt dirimatur. 3

¶ Sz q̃d de eo q̃ bz ꝛ̃gam erectã sed nõ potest emittere semẽ ꝓpter impedimentũ naturale vel accẽtale. R. Pa. ĩ. c. j. de frig. ⁊ male. glo. tenet ꝙ põt ꝯbere ⁊ tenet mrimoniuz. q̃ potest mulierẽ ꝓuocare. sed cõiter tenẽ ꝑriũ. q̃ ex q̃ nõ põt hẽe actũ gñandi. põt mulier dicere ego volo effici mẽ. vt in. d. c. j. ĩ fi. ⁊ sic tenet si añ ꝓcessit ꝛ̃ctũ mrimonoñ tale impedimentum ⁊ nõ sit remediabile.

¶ Vtrũ mulier ꝓpter artitudinẽ sepata a pri 4
mo viro ⁊ ꝑiũcta ſcdo q̃ efficit habilis. ꝓmo. ꝓpter vsum secũdi sit restituẽda ꝓmo. R. Pa. i c. fraternitatis eodẽ. ꝙ si nõ poterat ꝑiũgi ꝓmo viro ãtea sine ꝑiculo moꝛtis ꝑ aliq̃s remediũ. ꝙ nõ restituit sed stabit cũ secũdo. q̃ ĩ primo nõ fuit mrimoniũ. vt tenet Abbas ⁊ Pe. ⁊ seq̃tur Jo. An. ĩ. d. c. fraternitatis. in ñ. q̃ vex limita q̃ñ apte apparet de dissolutõne mẽbꝛoꝝ amboꝝ. alⁱs eẽt restituẽda. q̃ vẽ eccia decepta. ⁊ sic ꝛ̃coꝛ. doc.

¶ Circa etatẽ xo vt no. dixi. Etas ad ꝯbẽdũ 5
spõsalia ẽ septẽ ãnoꝝ ꝛ̃pletoꝝ. vt in. c. ex sponsalibus. de spõ. li. vj. Sed in mrimonio requiritur ꝙ vir habeat ꝛ̃pletũ. xiiij. ãnũ. ⁊ mulier. xij. vt ĩ. c. puberes. ⁊. c. cõtingẽt. de despon. ĩpube. Vnde si añ illud tps ꝯbatur nõ erit mrimoniũ sed sponsalia. c. vnico. de despon. impube. lib. vj. Et hoc vex nisi malitia suppleret etatẽ. ⁊ tũc ẽ fm Tancre. ⁊ Host. c. de illis. el. secũdo. de despon. impu. quãdo scienter ad inuicem cognouerũt. aliter non. Sed tu dic cum Jo. an. ꝙ sufficit ꝙ sint expti copam carnis ſz nõ invicẽ saltẽ cuz alĩs. Vñ exponit illud malitia. i. vigoꝛ naturalis. seu potẽtia coeũdi supplet etatẽ. q̃ꝛ ꝓ ĩ. d. c. de illis ibi potuerũt ꝑiũgi. Et iura q̃ dicũt ꝙ mrimoniũ tenet. si sunt ꝓximi pubertati. ſz doc. in hoc sit diuersa interꝓtatio. Tñ tu hec intellige cũ Host. in sum. ꝙ est ꝓxima etati q̃ndo ẽ viri potẽs q̃ꝛ ꝙ ꝓ experientiam põt sciri. d. c. puberes. ⁊. c. a nobis. de desponsa. impube. Vnde glo. in summa. xx. q. j. refert Greg. dicentẽ. ꝙ puer. ix. annoꝝ reddi-

dit nutricem pregnantem Et Alber. in. iiij. dicit sevidisse puellam novem annor concepisse, et in decimo peperisse.

6 ¶ Sed quid si puer pubes et habilis etate ad cõtrahendũ cõtrahit, et est impotens ad coeũdũ Ro. Rñ. glo. tenet q mrimoniũ non est validũ in. c. puberes. et sequitur ibi Pa. de desponsa. impube. Quia qui habere actuz generãdi nõ potest non dicitur pubes. ergo assimilatur impuberi. et facit istud. c. puberes. i fi. Doctores tamen cõmuniter tenent q non separabitur. sed expectabitur tempus plene pubertatis. scilicet decemocto annor. l. itẽ mella. ff. de alimẽ. et ciba. le. et hec ẽ humaniora et verioz. quia ex q impedimentũ nõ est perpetuum non restat q̃n sit matrimoniũ. aliter infirmus impotẽs nũc ad coeundum non posset contrahere. quod falsum ẽ. et ideo erit matrimoniuz. sed si in. xviij. non poterit iudicabitur impedimentuz perpetuum. et sic dissoluetur.

7 ¶ Sed nũq̃d peccãt q̃ cõtrahunt mrimonium ante debitã etatẽ Ro. fm Pe. de pal. in. iij. q sic mortaliter si sine iusta cã et licentia epi contrahũt. qr ꝓtra ꝓhibitionẽ. c. ij. de despõ. impu.

8 ¶ Sed pone q minor septẽmo fuit cognita a spõso maiore. xiij. Ro. Jo. de deo. q erit mrimoniũ sed Pa. in. d. c. ꝓtinebatur. tenet q nõ erit quantũcũq̃ fuerit cognita quia non habz cõsensum aptum ad matrimoniũ contrahẽdũ nisi esset multum discreta et doli capax.

9 ¶ Pone q dicti impuberes q̃ post septennĩ contraxerũt mrimoniũ qõ iuris interptatõne sunt spõsalia. vt in. c. vnico. de despon. impu. li. vj. ꝓseverant vsq̃ ad plenã pubertatẽ et in pubertate intervenerũt oscula et amplexus. et dona. nũq̃d erit mrimoniũ Ro. q si intervenit copula. tex. ẽ clarus. in. d. c. vnico. q sic efficitur mrimoniũ. Si vo copula non intervenit neq̃ cõsensus expressus post pubertatẽ. sic opi. ẽ diuersa. Jnno. tenet q nõ efficit q̃ q̃scũq̃ alios actus ex copulã vt nisum ad eã Host. vo fuit varius i. c. attestatõnes. de despõ. impu. et in. c. ad id de spõ. Archid. i. d. c. vnico post multas opi. vt cõcludere q nõ sit mrimoniũ nisi interueniat vel nouus cõsensus expressus. vel copula vt traductõ ad domũ. et hec vt seq̃ alan⁹. Vin. Bof. in. c. lras. de despon. impu. Pa. in. c. fi. de spon. tenet q ꝓ oscula iocalia. et ãplexus et hmõi. signa efficitur mrimoniũ. allegat glo. et Jo. an. in. d. c. vnico. Ray. tenet q si q̃n ꝓtraxerũt nõ intẽdebãt ꝓtrahere mrimoniũ. sic nõ erit nec mrimoniũ nec spõsalia. Mrimonium qr etas impediebat spõsalia. qr ß nõ itẽdebãt nec verba ad hoc pñt referri. et sic adveniente pubertate etiã si seq̃tur copula nõ erit mrimoniũ nec vez nec ꝓsumptũ. Si vo q̃n exerũt intendebant contrahere. si nõ vt agebant. saltez quantũ valere poterat. sic erunt spõsalia et nõ inducent mrimoniũ nisi aut ꝓ copulã. aut ꝓ cõsensuz evidẽt expssuz. et sic itelligit tex. d. c. vnici. Ego vo saluo meliori iudicio iuxta illud. l. claudius felix. in fi. ff. qui po. in pig. ba. dico q ad hec vt sponsalia efficiatur matrimoniũ verũ. oportet intervenĩat nouus cõsensus in matrimoniũ expssus cũ aliq̃bus signis vnivocis. hoc ẽ q talia signa nõ possint fieri legitie. nec soleãt fieri. nisi cũ vxore i legitio mrimonio cõiuncta. Istud cõiter sequũtur theologi. in. iij. di. xxviij. patet in ar. ꝓ. l. minorẽ. ff. de ri. nup. et ꝓ. d. c. attestationes. et quod ibi not. et ideo si post pubertatẽ amborz nouũ cõsensum habuerũt ostẽsuz per aliquod signũ quod solũmodo cõiugibus exhiberi solet. sic indubitanter matrimoniũ efficitur. Si vo nouũ talem consensum in pubertate non habuerũt. sed simplicit ꝓseverauerũt in tali opinione ꝓma nihil de novo determinãtes. tũc reduco doc. ad cõcordiã Et dico q si intercesserũt actus qui non solẽt fieri nisi cũ vxore vt traductio ad domũ. habitatio mutua seorsuz. et hmõi. sic talia signa faciũt matrimoniũ ꝓsumptum. Et sic intelligo et limito dictũ glo. Host. et Pa. ac ceteroz. Si autẽ signa exhibita post pubertatẽ sunt signa q̃ etiã spõsis de futuro exhibẽtur. vt in aliq̃b⁹ locis oscula⁹ et ãplex⁹ et hmõi. sic nõ faciũt matrimoniũ nec vez nec ꝓsumptũ. qr hoc nõ probat esse qõd ad ß cõtigit abesse. l. neq̃ natales. C. de ꝓba. c. ij. de trãsla. ꝓl. et sic itelligo Jnno. cũ ceteris. Istã cõcordiã vt tenere. d. Jn. in. d. c. attestatõnes. et de istis vltimis nõ loq̃tur. d. c. vnicũ. qõ patz in verbo cõstiterit evidenter. nec glo. ibidẽ si bñ ponderet qr dicit se ãplexebãtur nõ simplr. sed addit vt coniuges.

¶ Circa vo impedimẽtũ naturale vel accidẽtale ẽ sciendũ fm Pa. in. c. j. de frig. et male. q quãdo non potest ꝓ aspectũ ꝓbari semꝓ debet ad minus habitare ꝓ triẽniũ anteq̃ matrimoniũ dissoluatur. vt in. c. fi. eodem. Secus in impedimento quod potest ꝓ aspectuz probari. vt in. d. c. fraternitatis. Vel ꝓ iuramẽtũ ꝓprium cum septima manu ꝓpinquoz. vt in. c. laudabilem. eo. ti. quia statum põt dirimi. 10

¶ Quid de spadone vtroq̃ testiculo Ro. espõ. quidam tenent q non dirimitur. quia fm Avicenam potest erigere virgam et semen emittere. licet non possit generare. Sed fm Panor. 11

in.c.qđ sedem. de fri. ⁊ male. doc. cōiť tenēt q̄ nō pōt ꝯhere. ⁊ sic non tenet mr̄imoniū ⁊ diri meť. secus si esset castratus tm̄ vno testiculo. ⁊ sic pōt intelligi tex. ⁊ glo. in. l. si serua. §. si spadoni. ff. de iure do. vide glo. in. c. bn̄ q̄. xxxij. q. vij. Sed ego teneo q̄ ex q̄ bz actū generādi q̄ tenet mr̄imoniū lz nō habeat effectū. vt. s. dictū ē. aliter steriles nō possent ꝯhere. quod falsum est. ⁊ fm hoc limita glosas p̄dictas.

12 ¶ Circa xo maleficiatos. Aduerte q̄ aliquā do q̄s ē maleficiatus respectu oīm. ⁊ sic ꝯhere nō pōt. ⁊ si cōtrahit post p̄mū mr̄imoniū ꝯctū ⁊ cōiūgiť cū secūda redire tenet ad p̄mā q̄ pz qz impedimentū nō erat ꝑpetuū ⁊ ideo primū mr̄imoniū fuit firmū. Si autē sit maleficiatus respectu vnius p̄sone. sic nō restituetur quānis cognoscat secūdam. qz primū mr̄imoniuz fuit nullum ⁊ secūdū fuit validū.

13 ¶ Bz nūqd indicabiť impedimentū ꝑpetuum qđ remoueri posset p̄ aliqđ maleficiuz. Rx. fm san. Bo. in. iij. di. xxviij. ⁊ san. tho. eadez dis. q̄ sic. qz nō pōt hō p̄ maleficiū inuocare demones p̄o aliquo casu.

14 ¶ Si q̄rať de abhominatōne. vtrum impedit mr̄imoniū tenet. S. tho. vbi. s. q̄ ē idē iudiciū qđ de maleficio cū sit causa extrinseca ⁊ accidentalis. Et ß intellige qñ ex tali abhominatione in imaginatiua fantasia aut extimatiua cōcipitur talis horror q̄ nullo mō potest habere actum generandi cum tali.

15 ¶ Sed q̄d si inueniať aliq̄s qui vellet destruere maleficiū cū alio maleficio. vide. j. Superstitio. §. xiij.

16 ¶ Quero q̄d si dubiū sit. an tale impedimentū impotētie coeūdi p̄cesserit mr̄imoniū ꝯctū p̄ verba de p̄nti an nō. Rx. Pa. in. d. c. fraternitatis q̄ p̄sumeť p̄cessisse ex q̄ nūq̄ potuit cognoscere. facit in ar. l. iij. C. de edi. edic. Et ß idem seq̄tur Ri. in. iij. di. xxviij. q̄ debemus p̄esumere q̄ sicut p̄cessit cōsummatōem ita ⁊ p̄tractionē. Nā ex futuro p̄sumitur esse p̄teritū. vt no. in. c. scribā eisdē. de p̄esump. ⁊ sic doc. magis videtur in hanc opi. inclinari. ⁊ placet mihi. lz gl. in sum. xxviij. q. j. dicat q̄ p̄sumendū ē subsecutū. Nec ob. c. lz ex quadā in fi. de testi. vbi dr̄ q̄ in dubio p̄ mr̄imonio ē p̄sumendum qz dicit Pa. vbi. s. q̄ ē verū qñ mr̄imoniū pōt habere suū effectū. s. euitationē fornicationis. vel bonū prolis. Et hanc mirabilem limitatōnem tenet etiaz do. Anto. in. c. lr̄e vr̄e. de frigi. quod bene notabis.

¶ Impedimentum decimumseptimum fm aliquos dicitur consuetudinis vel statuti. p̄o cuius intelligentia q̄ritur.

¶ Vtrū cōsuetudo possit ꝯ mr̄imoniū. Rx. fm Pa. in. c. sup. eo. de cognatione spūali. q̄ aut cōsuetudo habilitat. aks inhabiles p̄ius canonicū vtputa q̄ ꝯhatur in. iij. vel. iij. gradu consanguinitatis. ⁊ hmōi. ⁊ sic nō valet. vt ꝓbať in. d. c. sup eo. fm verā significatōem iūcto. c. quod super his. de consang. ⁊ affi. ⁊ hoc tenet Bo. quasi sit irrōnabilis. Exquo infero q̄ cōsuetudo nō approbata a papa nō potest tollere impedimentū publice honestatis cū cōsuetudo nō valeat ꝓtra honestatē ecclesie. c. cum decorē. de vi. ⁊ ho. cle. Aut consuetudo solū inhabilitat alios habiles. vt in filijs duoz ꝓpatrū p̄ quoz neutrū ventū ē ad cognatōnē spūalem. ⁊ tūc valet vt nō ꝓtrahať. Facit. x. ita cp̄. ⁊. x. cetez. d. c. sup eo. ⁊. d. c. olim. de cle. cōiu. Aut cōsuetudo nō solū inhabilitat vt nō contrahatur. sed etiam habet vt dissoluatur ad tēpus. ⁊ sic valet. vt voluit Anno. qz peccaret cōtemnēdo consuetudinē patrie. xxx. q. v. alit. Aut taliter inhabilitat. q̄ si fuerit cōtractum bz vt dissoluať in ꝑpetuū. ⁊ tūc si ē approbata p̄ papā saltem tacite sic valet vt ꝓbatur in. d. c. sup eo. fm lecturā Bost. Bz si nō apparet de approbatione pape. tunc nō valet fm Bo. i. d. c. sup eo. ⁊ ꝓpterea dicit casum p̄fati. c. nō extendendum. Sed Pa. tenet contrariū. vbi cuz de ꝓsuetudine cōcurrit scādalū. qz sicut papa potest ius dīnū interp̄tari ⁊ addere ⁊ diminuere vt no. Anno. in. c. q̄ in ecclesiaz. de cōsti. Ita ⁊ cōsuetudo. vt tenet idē Anno. i. c. fi. de ꝓhe. ⁊ hoc etiā sentit glo. magna in. d. c. sup eo. que vult q̄ vbi eēt cōsuetudo q̄ non cōtraheret in quintū gradū si ex ꝓtractu generaret scādalū nō valet mr̄imoniū. qz vt dictū ē. Consuetudo cōtinēs in se scādalū exp̄teritōne pōt inhabilitare alias habiles. secꝰ si a p̄ncipio nullū fuisset impedimētū. qz tūc scandalū supueniēs nō pōt dissoluere qz ꝓpter scādalū nō ē recedēdū a veritate iuris diuini. c. ij. de no. ope. nū. ⁊ in regula q̄ scandaliz auerit. de re. iur. Bz. d. Anno. Butri. d. c. sup eo. limitat sic. Q̄d aut ꝓsuetudo bz ꝓcursuz iuris ātiq̄ ⁊ tūc dirimet i ꝑpetuū. iterueniēte scandalo. nisi ita dirimať. Si vo nō bz concursum iuris. ⁊ tūc si a nouo iure approbeť vel a papa similiter dirimet. q̄ si nō bz cōcursuz iuris ātiq̄ vel noui vel approbatiō nē pape tūc nō pōt creare nouū impedimentū ad dirimendū in ꝑpetuū. ⁊ hoc ē verissimuz. ⁊ dictū Pa. intellige de consuetudine generali quam papa scit ⁊ approbat nō de p̄ticulari. nisi fm di. do. Anto.

2 ¶ Quid si consuetudo mariti & vxoris sit diuersa. Rē. Pa. ī. c. j. de spon. Aut cōsuetudo disponit sup̄ solēnitate ꝺbendi & debz obseruari cōsuetudo patrie vbi mr̄imoniū ꝺbit. ec si ambo eēnt pegrini vel forēses, qz nō eēt violāda cōsuetudo patrie cū scandalo aliorū. vt in. c. q̄ ꝺ. viij. disti. & l. si frigidus. ff. de euic. & l. ij. C. quēadmodū testa. aperiātur. Aut consuetudo disponit sup̄ executōne vel alīs seruādis post ꝓtractū. & ꝺz attēdi ꝓsuetudo domicilij ipius mariti. l. fi. §. idē rescripserūt. ff. ad munici. vñ si ꝓsuetudo ē domicilij mariti q̄ marit⁹ lucretur certā ptem dotis, lz in loco sit alia consuetudo. tñ seruabit ꝓsuetudo domicilij mariti & lucrabit. vt ē de mente Bar. in. l. exigere. ff. de iudi. vbi tex. cū glo. & in. l. cūctos populos. C. de sum. trī. & seq̄tur bal. in rubrica de inuestitura. de re. alie. facta. c. vltimo. Gz limitat verā nisi error interuenerit, qz mulier ignorabat et contraxit simpliciter fiducia iuris cōis. ar. ff. de iurī & fac. ignō. l. regula. & ff. de ꝓba. l. cum de indebito. Silij tenent q̄ si contraxit in loco mulieris ille locus inspiciat. si in loco viri ille attendat. si in loco tercio cōsuetudo viri obseruet. qz ē caput mulieris. de spon. c. j. Sed opi. Bar. seq̄tur do. Anto. qui addit q̄ si maritus mutaret domiciliū post contractū mr̄imoniuz q̄ debet attendi cōsuetudo domicilij ꝛpe contractus & nō domicilij vt dissoluit mr̄imoniū. quia debet attendi locus vbi orta fuit obligatio. & nō vbi recepit purificationē. & facit tex. iūcta gl. fm intellectū quez seq̄tur in. l. si vxor. ff. de iudi.

3 ¶ Vtz statutū patrie valeat circa mr̄imoniū Rē. Pa. in. c. j. de spon. do. Ant. sic distinguit q̄ aut statutū patrie disponit circa substantialia mr̄imonij. puta inualidando mr̄imoniū vr̄ psonas. & sic nō valet. Ex quo ꝛz q̄ leges ꝓhibentes mr̄imoniū iter tutorē & pupillā. rectorem puincie & puincialem etiāmōi nō tenent. Idē dicas si habilitaret inhabiles. de q̄ vide p. Fede. ꝓsilio. xxxv. vbi ꝛz q̄ generalit statuta laicorz circa mr̄imoniū sunt nulla. qz hec materia nō ē de foro seculari. sed ecclesiastico. vt in. c. tuaz. de or. cogni. facit qđ no. bar. in. l. tritia. ff. so. ma. & p doc. in. c. fi. de secū. nup. Aut statutū disponit inferēdo penā circa substātialia ipius. & inferedo damnū. & sic nō valet. vt disputat Jo. an. in. c. statutū. de here. lib. vj. Ex quo patet q̄ nō valet statutū inferēs penā cōtrahenti cum minore. xxv. annis. nisi ꝑsentib⁹ agnatis. qz intimidat mr̄imoniū qđ liberū ꝺz ee. c. cū locū. de spō. Baspar tñ de Cal. in. c. ij. de clā. de spō. dicit ꝓsultū fuisse q̄ valet statutū in isto casu & sibi. Gz Pa. magz placet opi. Jo. an. & ē magis cōis. de q̄ vide in. d. c. j. per do. Jo. Anto. de sctō georgio. Qñ ꝛz statutuz imponit penā auferēdo lucrū qđ lex secularis attulerat. sic valet fm. d. Anto. Gz Feder. vbi s. & Pa. tenēt ꝛriū. Qñ ꝛz statutū nō disponit circa substātialia mr̄imonij. sed circa depēdētia. puta circa dotē. & sic valet fm Innoc. ar. c. Raynutius de testa. Qñ ꝛz circa solēnitatez disponit. & sic valet. & peccāt nō ꝟuātes. Pa. tz ꝛriū. qz nō ptinet ad laicos. Gz tu dic verū q̄ nō valet statutū i solēnitatib⁹ alīs adhibitis in tali ꝛctu. & maxime q̄ nō faciūt ad certitudinē mr̄imonij. & sic intelligo dictū Pa. & limito bar. ī. l. edictmus. C. de murile. & bal. in l. j. ff. de iusti. & iure. q̄ tenēt q̄ suadete publica vtilitate lex ciuilis ꝑ penaz apponere subditz suis. & sic p accidēs erit licitū. i. statuere circa solēnitates mr̄imonij. qđ alīs nō esset licituz. l. gracchus. C. ad. l. iul. de adul. quāuis ipi teneant generalit valere penā appositā circa mēimoniū ꝺbendū. Et sic dictū ꝑdicti do. An. & dictū Pa. erit vez. vt dixi in alīs solennitatibus. q̄ nō faciūt ad honestatē mr̄imonij. vt ei⁹ certitudinē. qz sic non ligaret.

¶ Gz nūqd ꝑdicta bēnt locū ī sponsis. Rñ. fm do. Jo. an. ꝑdictuz in. d. c. j. q̄ sic p. l. oño. ff. de spō. facit tex. in. c. cū haberet. de eo q̄ du. in ma. quā pol. p adul. vbi equipant mr̄imonium & spōsalia. Et ß vez q̄ ad dispōnem. tz nō q̄ ad penam qz pena appositā circa mr̄imonia nō habet locuz in spōsalibus. fm gl. cōiter approbatam. in cle. eos in. ꝟ. contrahere. de cons. ang. & affini. qđ no. bene. 4

¶ Impedimentum decimūoctauū dr̄ ꝓpationis qñ. s. aliq̄s ē surdus mutus & cecus naz talis nō potest cōtrahere. & si contrahit nō tenet. sed dirimit fm aliquos. Rō qz qui nunq̄ vidit nec audiuit. nec potest scire q̄d sit mr̄imoniū. nō pōt ꝓtrahere nec consentire in mēimoniū. Sed istud ego limito fm Io. & Pa. in c. cū apud. de spō. vez si nullo mō pōt exprimere cōsensum suū. sed si posset exprimere cōsensum suū in contrahēdo p aliqua signa. sic erit mr̄imoniū contrahendo. qz ꝛz ignoret quid sit mr̄imoniū. put sacramentū est. nō tamē prout ēvinculū quod a iure naturali elicit. quo rō dictat vt alicui inseparabiliter adhereat ad generationē pcurādā. Difficillimū tñ est hoc tales posse ostēdere p aliq̄ signa. Similiter furiosus priuatus iudicio rōnis non potest contrahere vt no. in. c. dilect⁹ filius de spō. nisi hēat lucida

intervalla. ⁊ tunc cõsentire posset. ¶Idem di de ebrio.

1 ¶Nota ꝙ intelligẽtia oĩm ꝑdictoꝝ singulare dictũ Jo. in. c. si vir, de co. spi. q vbi docto. ⁊ mgri ꝑ suas gl. mrimoniũ soluũt. nec ius exꝑsum adducũt si repit vn⁹ doctor vel mgr̃ scribens ꝺriũ mrimoniũ sustinens ipe ẽ seq̃ndus. ar. c. lz ex quadã. de resti. q; ꝺm cũ tolerabili⁹ ẽ aliquos ꝺ statuta hoĩm copulatos dimittere simul. q̃ sic cõiũctos ꝺ statuta dei separe. d. c. lz. ¶Istud dictuz seq̃tur ⁊ recitat Jo. in. d. c. si vir. Sed limitat dicens, nisi cõis opi. hr̃et q̃si tex. pro se. ⁊ ꝓterea exponit id qõ dr̃ in. d. c. si vir. s. q ẽ seq̃ndũ in hoc qõ humanius dicit. i. rõnabilius ⁊ equius. ¶Idem fere dicit in. c. fi. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ dicit cõfirmari dictuz ꝑsati Jo. ꝑ. d. c. fi. lz limitat nisi opi. illius doctoꝝ cuidẽter eẽt falsa. vel nisi ꝓbabilibus rõnib⁹ posset convinci. Addo ⁊ aliã limitationẽ ⁊ dico vez ꝑfatũ dictũ q̃ mrimoniũ sustentatũ potest hr̃e suũ effectũ. ꝺm q. s. dixi. ¶Jrimonium tercio impedimẽto. xvj. in fi. alꝫ q̃ nõ põt habere suũ effectũ mrimoniũ nõ eẽt indicanduz ꝓ eo ad dictũ vnius ꝺ cõem opinionem.

2 ¶Utrũ papa possit dispẽsare in oĩbus impedimentis ꝑdictis, ℟. ꝙ q̃dã sunt impedimenta q̃ remouent cõsensum, sicut ẽ impedimentũ tercũ. s. ꝑditionis, ⁊ q̃rtũ. s. erroris persone. ⁊ vndecimũ. s. metus seu coactionis. ⁊ decimũ octauũ. s. priuationis sensus. Oñ sic̃ papa nõ põt supplere cõsensum sine q̃ nõ ẽ mrimonium. sic nec in ipis ꝑt dispẽsare, vl ipa tollere. Alia sunt impedimẽta ex statuto eccl̃ie cuiusmodi ẽ impedimentũ ꝓmũ. s. interdictũ eccl̃ie. ⁊ secũdum. s. feriaz. ⁊ q̃rtũ. s. cõditionis seruilis. qz vt mrimoniũ ꝺctũ cũ ãcilla a libero nõ teneat hoc ẽ ex statuto eccl̃ie ꝺm R. i. in. ũij. di. xxxvj. ⁊ Pe. de pa. Et quintũ. s. voti castitatis. ⁊ septimũ. s. cognatõnis spũalis. ⁊ octauũ. s. cognationis legalis. ⁊ nonũ. s. criminis. ⁊ decimũ. scz disparitatis cultus. ⁊ duodecimũ. s. ordinis. ⁊ q̃rtũdecimũ. s. publice honestatis. ⁊ sextũdecimũ. s. impotentie coeũdi. Nam posse generare nõ ẽ de substãtia mrimonij, aliter senes nõ possent ꝓtrahere. quod falsum ẽ. ⁊ ideo ẽ ex statuto eccl̃ie. Et impedimentuz decimũ septimũ. s. cõsuetudinis. ⁊ in istis papa potest dispensare. Similiter dico de impedimẽto. vj. s. cõsanguinitatis. ⁊ xiij. s. ligaminis. ⁊ xv. s. affinitatis. quo ad aliqua q̃ in ipis solũ sunt ex statuto eccl̃ie. sicut est in ꝙsanguinitate ⁊ affinitate. vt quis nõ possit ꝺbere in secundo gradu in linea equali. ⁊ iij. ⁊ iiij. ⁊ similit in impedimento ligaminis quo ad hoc ne q̃s possit ꝺbere cũ alia post mrimoniũ ꝺctũ cũ aliqua ꝓ verba de pñti solũ. Et ĩ hoc cõcordãt cõiter doc. lz quo ad votũ solẽne aliq̃ tenuerint q papa nõ ꝑt dispensare sicut tho. xxij. q. lxxxviij. ⁊ q̃dam alij. Sed tu tene q põt. vt etiã ipe tho. in. iiij. dist. xxxviij. ⁊ R. i. eadẽ di. ⁊ Henri. de gan. in. v. q̃ libe. q. xix. ⁊ ẽ cõis opi. tã theo. q̃ canonistaꝝ Alia sunt ipedimenta iuris diuini ⁊ legis nature. de quibus habes. s. Impedimẽtũ. vj. ℈. j. s. de ꝙsanguinitate ⁊ affinitate vsq̃ ad secũdũ gradũ in linea inequali. Et in istis vtz papa possit dispẽsare. sic fuit diuersa opi. canonistarũ in. c. lr̃as. de resti. spo. ⁊ in. c. ꝓ venerabilem. q̃ fi. sint leg. ⁊ in. c. ꝓposuit de cõcess. ꝓben. q̃busdã ꝺcentibus q non põt p. d. c. lr̃as. Sed tu dic et tene q lz papa nõ possit tollere dicta impedimẽta generaliter. tñ in aliquo casu spã li legitima cã subsistẽte põt in dictis impedimẽtis ꝙsanguinitatis ⁊ affinitatis dispẽsare. vt etiã tz Jo. an. ⁊ recitat ⁊ seq̃tur Pa. ĩ. d. c. lit teras. de q̃ vide. ℈. papa. ℈. j. An aũt possit sikr dispensare in ipedimẽto ligamis in q̃ntuz ẽ de iure diuino. s. vt post mrimoniũ consummatuz q̃s ꝺbat cũ altero teneẽ cõiter q non. ⁊ sic fuga indubitãter. q̃ ad ℔ vt q̃s possit dimittere vxorem vl vxor virũ. q̃ ad vinculũ post mrimoniũ ꝙsummatũ. Sikr eẽ q̃ ad ℔ vt vxor possit habere duos viros. lz q̃ ad ℔ vt vn⁹ vir possit habere duas vxores. credo papam posse dispẽsare q̃n gen⁹ fidelium esset reductũ ad pauciss̃imos viros de q̃ dic vt ℈. Papa. ℈. j.

3 ¶Dz nũq̃d eps similit poterit dispensare in aliquo ꝑdictoꝝ impedimẽtoꝝ. ℟ñ. q in interdicto eccl̃ie spãli facto a suo inferiori põt ⁊ ĩpedimẽto crimis q̃ crimia solũ ĩpediũt mrimoniũ ꝺbendũ. de q̃bus. s. Impedimẽtũ. ix. ĩ pn. Sed in interdicto facto a superiori suo. vl in crimibus q̃ impediũt ⁊ dirimũt post ꝺctuz. de quibus. s. ĩ. d. ix. impedimẽto. ℈. j. ⁊. v. Aut in alijs q̃busc̃uq̃ impedimẽtis mrimonij ne ꝺbatur nõ ꝑt eps dispẽsare nisi in casibus de q̃b⁹ s. Dispẽsatio. ℈. v. Ep̃m posse dispẽsare ꝺ canonẽ vel ꝺciliũ dictũ est.

4 ¶Quid de illo q̃ audiuit ꝓpetuuz ĩpedimẽtũ forte int̃ se ⁊ vxorẽ suã. ℟. ꝺm Rod. q si audiuit a fide dignis teneẽ ĩq̃rere. alꝫ cẽt affectata ignãtia. ⁊ si ꝙcipiat ꝓbabilẽ opi. ex dcõ tali nõ dz exigere debitũ. lz solũ reddere donec intelligat veritatẽ diligẽter inq̃rẽdo. Si vo inq̃rẽdo nihil inuenit vl audiuit h̃ñ a fide dignis sic dz deponere ꝙscia nec peccaret mortaliẽ si non crederet q̃uis audierit a fide digno. vt

puta a sacerdote vel cõpatre ꝛ hmõi. qz ñ obligaꝫ cuicũqz credere nisi ꝓbet. sed sufficit inq̃rat. ꝛ si aliud nõ inuenit non credat.

5 ¶ Nũqd sacerdos teneaꝫ revelare impedimẽ tũ. vide. s. Cõfessio. iiij. §. x.

6 ¶ Vtr vxor teneaꝫ seq̃ vir trãsferẽtẽ se ad aliam ꝑriam. R. ꝙ nõ. si ꝓbabiliter dubitat de morte sua. vl ꝙ vellet eã exponere ad scõrtũ. vel si vir vellet ire vagabũdus cũ tũ nõ eẽt qñ ꝛrit. Nã in istis casibus nõ teneꝫ eũ seq̃. alꝫs sic. ita no. doc. ĩ. c. de illis. ꝺ spõ. ꝛ ĩ. c. j. de ꝛiu. lepro.

Matrimonium. iiij. q̃ ad sepabilitatẽ. vtr sit sepabile mr̃imoniũ postꝯ sem̃ legitiẽ ẽ ꝛctũ ꝑ ꝛbba de pñti ꝛ cõsummatũ. R. ꝙ ß ꝑ intelligi duplr. Aut q̃ ad ß. vt alr possit alteri⁹ mr̃imonialiter copkari altero dimisso. ꝛ sic nũqꝯ ẽ sepabile mr̃imoniũ inr fideles ꝛctũ ꝛ ꝙsummatũ vt ꝓz in. c. gaudem⁹ de diuoꝛ. nec papa posset in ß dispẽsare. ꝓut ꝓz in. c. ex publico. de quer. ꝛiu. sec⁹ in mr̃imonio ꝙsummato inr fideles de q̃. s. mr̃imoniũ. iij. ĩpedimẽto. x. Aut q̃ ad thoꝛ ꝛ cohabitatõnem tm̃. ꝛ sic separi ꝑt ꝓpter. v. Ideo ꝓpr adulteriũ vt puta qz alr fornicatus ẽ. xxxj. q. j. dixit dñs de q̃ dic vt. s. Debitũ. §. vij. Secdo ꝓpter vicium sodomiticũ �means Hug. Lau. Io. cal. d. Anto. ꝛ Pa. ĩ. c. marit⁹. de adul. qz nomine fornicationis intelligit oĩs illicit⁹ coit⁹. xxxj. q. vij. nõ solũ. ꝛ. q. iiij. meretrices. q̃uis Inno. in. d. c. maritus. ꝛ gl. ĩ. c. oẽs. xxxj. q. vij. teneãt ꝛriũ. ꝛz pr̃imũ vr̃ veri⁹. qz maioꝛ ĩ ß fit iniuria mr̃imonio ꝙ ĩ alia pollutõe. Et idẽ posset dici de q̃cunqz alia pollutõe bĩta cuz alia ꝑsona q̃libetcũqz ꝙ ꝑt separi. secus in pollutõe quã q̃s hz ꝑ seipm solũ �means Rod. ꝛ glo. ĩ. d. c. oẽs. Tercio si alr q̃rit. altez trahere ad aliqd aliud pctm̃ mortale �means gl. ĩ. d. c. oẽs sanctiones. ꝛ Inn. ĩ. d. c. maritus. ꝛ ĩ. c. q̃sinit de diuoꝛ. ꝛ Pa. ĩ. d. c. q̃sinit. Nõ vez intelligi si alr ꝙpesci nõ põt. Quarto ꝓpr hereſim. ꝛ si añqꝯ quertaꝫ ĩtrauerit religionẽ ec̃ sine auc̃te ecc̃ie non redibit ad eũ si cõuertaꝫ postea. siue hereſis fuerit notoꝛia. siue nõ ꝺm Pa. ĩ. c. de illa. de diuoꝛ. si vo rcionẽ nõ ĩtrauit ꝙpelleꝫ redire ad eũ si nõ quertatur ab hereſi si sine auc̃te ecc̃ie se ab eo sepauit. q̃uis alij alr sentiãt. vt no Pa. ĩ. d. c. de illa.

¶ Ez nũqd silr ĩ pdictꝫ casib⁹ sepatio poterit fieri sine iudicio ecc̃ie. Rñ. ꝙ si delictũ ẽ notoriũ ꝑt ꝓpria auc̃te dimittere eã nõ tñ lucrabit donationẽ ꝓpr̃ nuptias vl dotẽ. ꝺm Io. an. in c. plerũqz. de dote post diuoꝛ. re. si ñ hz penes se. qz petere nõ poterit. ꝛz si hz penes se ꝑ exceptionẽ adulterij lucrabit ꝛ petentẽ ꝺm Pa. in d. c. plerũqz. Si vo delictũ nõ ẽ notoriũ. sic solũ dz fieri auc̃te ecc̃ie q̃ ad sepatõnẽ cohabitationis alr ĩstãte altero ꝙpel ſeꝫ cohabitare. ꝛz q̃ad redditionẽ debiti ꝑt ꝓpria auc̃te denegare. Ex q̃ sibi ꝙstat de delicto alterius. Faciunt no. ĩ. d. c. plerũqz. ꝛ in. d. c. gaudemus.

¶ Quõ dicer notoriũ. vi⁹. s. adulteriũ. §. viij. 2

¶ Vtr sepati ꝓpter ispũalẽ fornicationez sint absoluti a debito reddendo. sic sepati ꝓpr̃ fornicatõem carnalẽ. R. ꝙ sic ꝺm Io. ꝛ Pa. ĩ. c. q̃sinit de diuoꝛ. Nõ intellige q̃ ad eũ q̃ est innocens. ꝛz q̃ ad eũ q̃ culpabilis ẽ. quãtũcũqz sĩa diuoꝛtij sit lata. siue ꝓpter fornicatõnem spũalem siue carnalẽ si innocẽs petit eũ sibi recõciliari dz. ꝛ ipe teneꝫ sibi reddere debitũ. qz qõ fauoꝛe meo introductũ ẽ nõ dz retoꝛq̃ri in dãnũ meũ. l. ꝙ fauoꝛe. C. de legi. nisi ĩtrasset religionẽ vl suscepisset sacros oꝛdies qz nõ posset repetere. nec alr teneret reddere. ß seq̃t Ber. in. c. lr̃is tuis. de diuoꝛ. ꝛ Io. ibidem. 3

¶ Quinto sepatur ꝓpter sanctimoniaz. Pro cuius declaratione plura sunt querenda. 4

¶ Vtr ãbo ꝛiuges possint vouere ꝛtinentiã R. ꝙ sic de cõi cõsensu. de q̃ dic vt. s. Mr̃imoniũ. iij. impedimento. v. §. v. 5

¶ Vtr alr solũ possit vouere castitatẽ sine cõsensu alteri⁹. R. ꝙ sic ĩ suũ ꝑiudiciũ. ꝛz nõ alterius. vñ post votũ exigere nõ poterit sine peccato mortali sed bñ reddere teneꝫ ꝛ ec̃ exigere q̃ñ redderet se nimis onerosum alteri nõ petẽdo. facꝫ. c. q̃dã ĩtrauit. ꝛ qõ ibi no. ꝺ quer. ꝛiu. 6

¶ Quid si alter ꝙsensit vt alter vouerer statu nõ mutato. Rñ. ꝙ ꝙsentiens nihilominus poterit exigere ꝺm Inno. ꝛ seq̃tur Pa. in. c. j. de cõuer. ꝛiu. si ipe ꝙsentiẽs nõ vouit. ꝛ ille q̃ vouit teneꝫ reddere. sed nullo mõ exigere. ec̃ si nõ exigendo eẽt onerosus alteri. qz ꝓcedendo licẽtiam in hoc sibi ꝓiudicauit. 7

¶ Sed nũquid poterũt mutare statũ. puta effici religiosi. vel alter ordinari. Rñ. vt colligo ex Pa. in. d. c. j. Aut hoc ꝓcedit ex cõi consensu. Et tũc si alter vult effici eps reqr̃it ꝙ vxor ꝑ⁹ sit ꝓfessa in aliquo monasterio. etiaz si non sit suspecta de incontinentia. vt in. c. sane. de cõuer. cõiug. Est enim spãle hoc. Si vo nõ vult effici eps. ꝛz subdiaconus. diaconus vel ꝑsbiter aut religionẽ intrare tũc põt de cõsensu alterius ꝑtis q̃uis altera ꝑs nõ velit cõtinẽtiã facit. c. significauit. ꝛ qõ ibi no. de quer. cõiu. licet non debeat quis ordinari ad sacros ordines vel recipi ad religionẽ. nisi vxor faciat votum similiter castitatis. vt in. c. cum sis. de cõuer. cõiuga. 8

9 ¶ Sed pone q̄ cū consensu alterius vir sit factus religiosus vt̄ sacerdos, nūq̄d ille qui consensum dedit poterit aliū repetere. R. q̄ i hoc sunt opiniones. Abbas in. d. c. j. Inno. in. d. c. q̄dā. tenēt q̄ si ē iuuenis poterit. ⁊ ad eius petitionē dz ingressus vt̄ ordinat⁹ reuocari. cal. tenet q̄ nō poterit ip̄m repetere. sed bñ implorare officiū iudicis. ⁊ iudex ex officio ne adulteriū ꝓmittat ꝓ remanentē in seculo educet aliqz de monasterio vel ordine. ⁊ coget reddere debitū. Alij volūt. ⁊ hoc magis mihi placet. q̄ si ille q̄ dedit lr̄am ē iuris cōscius q̄ nō poterit repetere. nec ex officio ei restituet. quia dando licentiā taliter mutandi statū vt̄ vouisse castitatē. saltē durante vita alterius. q̄ qui vult vnū videt velle ⁊ omne illud ꝓ quod pugnatur ad illud. c. prudentiā. de offi. deleg. Facit. c. vidua. de regula. Sed ingressus alterius non debet fieri nisi alter vocat ꝓmentiā. vt in. c. cū sis. de cōuer. cōiuga. ergo dando licentiā videtur vouere. Si vxor istud ius ignorauit sic restituetur ei saltem ex officio. hoc tenet glo. in. c. q̄ vxorem suam. xxxij. q. v. ⁊ in. c. seria tim. xxxij. di. ⁊ sm eā cōcorda opiniones.

10 ¶ Quero nūquid iste restitutus post mortem vxoris vel alterius ꝓtis teneat redire ad monasteriū. R. ñ. q̄ sic. q̄ est vere religiosus. ex q̄ vxor consensit. facit. c. ex pte. el ꝓmo. de cōuer. cōiuga. ⁊ quod ibi no. bal. Idem dic de ordinato ad sacros ordines q̄ tenet viuere caste ⁊ clericaliter.

11 ¶ Quid si quis intrat religionem. vel accipit ordines sacros vxore ꝺicente vel ignorante. R. q̄ vxor poterit eū reuocare. d. c. q̄dā. ⁊ ip̄e tenet sibi debitū reddere. sed nō poterit exigere. nisi quādo nō exigēdo efficeret nimis onerosus alteri parti. vt dictū ē. s.

12 ¶ Pone q̄ vxor sciuit ⁊ nō cōtradixit neclicētiā dedit. sed dissimulauit. nūquid reuocare poterit. R. q̄ sic. vt no. in. c. cōsuluit. de conuer. cōiuga. Idem dic si cōsensit ex timore iusto. vt in. c. accedēs. eo. ti. Idem dic si per dolū consensit. c. veniens. eo. ti.

13 ¶ Pone q̄ vir vxore ꝺicente vel dissimulāte intrauit vel ordinatus ē in sacris. ⁊ eū vxor ñ repetijt in vita sua. lz potuisset poterit ne talis post mortē vxoris exire. ⁊ aliam accipe vxorē R. sm Cal. ⁊ sequitur Pa. in. d. c. j. non quia causa cessante q̄ invalidabat eius ingressuz cessat ⁊ seqla. Et sic tene. q̄ ꝯ Inno. in. d. c. q̄dā multū variauerit.

14 ¶ Sed nūq̄d si talis reuocet ab vxore ipa mortua tenebit redire ad monasterium. vel viuere clericaliter i castitate. R. q̄ q̄ ad illū q̄ sacros ordines recepit nō ē dubiuz q̄ tenet viuere in castitate. ⁊ si ꝺberet de facto cum alia nō teneret mīmoniū. vt in. c. vnico. de voto li. vj. Ez de illo q̄ solū religionē ꝓfessus fuit est opinio diuersa inter docto. Sed ego credo q̄ nō tenetur redire q̄ obligatio semel extincta nō reuiuiscit. l. si res. §. aream. ff. de solu. sed solū caste viuere. q̄ eam quantū in se fuit potuit valide ꝓmittere. Et sm hanc distinctionem potes concordare doc. in. d. c. quidam. Et ita limita ⁊ intelige. d. c. quidam.

¶ Quid si talis non solum non vult redire ad religionē. sed de facto mortua ꝓma vxore ꝺxit cū alia. R. ñ. q̄ lz. do. Anto. in. d. c. q̄dā. teneat tutius esse dicendū q̄ nō teneat mīmoniū tū mihi vī q̄ sit tutius tenere q̄ teneat si fuit revocatus ab alia vxore. Nō q̄ vt mīmonium nō teneat oportz votū sit solēnizatū ꝓ professionem tacitā vel exp̄ssam vni de religionib⁹ approbatz. vt in. d. c. vnico. lz iste nō fuit ꝓfessus q̄ votū fuit nullum quo ad ius positiuū. q̄ pacta sunt non ꝓfiteri ⁊ invalide ꝓfiteri. ar. c. ij. de transla. p̄la. Item vī ter. p ß in. d. q̄dam. vbi nō cōpellit redire ad monasteriū. sicut facit in c. ex pte. el primo. eo. ti. 15

¶ Utrū spōsa violēter cogita a viro possit intrare religionem ip̄o inuito. R. Pa. in. c. vex. de cōuer. coniug. sequitur opi. Ber. brixi. qui tenet q̄ potest. q̄ nōvidet cōicasse corpus suū ex quo inuite fuit cognita. Facit. c. ille autem. xxxij. q. v. Posset dici ē verū hoc. vbi illa non fuit i culpa tardatōnis ingressus. vbi aūt fuit in culpa nimis tardando ingressum sic nō posset intrare. q̄ ille exegit quod sibi debebat. et sic est extra culpam. Et sm hanc distinctionez concordari p̄nt opiniones quas recitat Jo. an. in regula. q̄ contra. de reg. iur. li. vj. in mercurialibus. ⁊ sm hoc etiā oportet dare vnā limitationē ad. c. ex publico. de ꝙuer. ꝙiug. vt videlicet intelligat q̄ deus ꝙiūxit. s. p carnalez copulā volūtarie habitā. vel ex debito extortā ⁊ est singularis. Attñ ego hoc nulli consulerē sed potius indicarem mīmoniū cōsummatuz ita q̄ alter alteri mīmonialiter coniungi non possit alteroviuēte. cui sic carnaliter fuit copulatus. Jo. ⁊ Rod. tenent q̄ si sponsa erat de futuro. q̄ poterit. ⁊ placet quia est verum. nec habet dubium.

¶ Utrū mīmoniū nō ꝓsummatū iter fideles legitime contractuz sit dissolubile. R. ñ. q̄ aut fuit contractuz in etate indebita. s. infra ānos pubertatis. ⁊ sic cū pueneriut ad etatē debitā 17

si alter eoꝝ vult dissoluer. vt ī. c. accessit. de de spō. impu. Et idē dic si solum alt erat in etate debita q̄ cū puenerit ad etatē poterit dissolue re. vel ē q̄ ꝑ dz fieri aucte eccīe. vt no. gl. ī. d. c. accessit. Aut fuit ꝯctū in debita etate. ⁊ tunc si alt vult solū ꝓmoueri ad sacros ordines nō ꝑt nec dissoluitur mr̄imoniū. vt cōiter tenet in d. c. j. Aut vult intrare religionē. ⁊ sic ꝑt ⁊ dis/ soluit mr̄imoniū statim p̄ professionē factaz. ita q̄ alter q̄ remansit in seculo libere ꝑt ꝫbere cū altero. ꝫ añ professionē nō. vt in. c. vel. ⁊ in. c. ex pte. el. ij. de cōuer. cōiu. ⁊ intellige p̄ professio/ nem tacitā vt exp̄ssam factā ⁊ vni de religioni bus approbatis alit nō dissoluit. vt ī. d. c. vni co. Ex quo infert Pano. in. d. c. ex pte. el. ij. q̄ licz sponsus efficiat mantellatus vel de tercio ordine nō dissoluit mr̄imoniū. q̄ lz sit modus approbatus. nō tn̄ religio. Similiter nō dissol uit p̄ ingressum solū religionis approbate. nisi vt diri tacite vel exp̄sse ꝓfiteat. Dñ si q̄s ītra re vellet ⁊ nō profiteri nō posset altero inuito Aduerte tn̄ q̄ sunt q̄daz mulieres. de tercio or dine sancti Frācisci q̄ viuūt collegialiter ⁊ p/ fitentur tria vota religionis ex cōcessione apo stolica. Et ideo talis ꝓfessio bn̄ dissolueret ma trimoniū nō cōsummatū. sic declarauit Sixt⁹ papa. iij. siue ante sit cōtractū. siue post dictā ꝓfessionem contraheret.

§ Et q̄ sepe a doc. ⁊ in sacra scriptura fit mē tio de ꝺiūctis p̄ꝓria noia vt ipa quisq̄ in tel/ ligat sub breui cōpendio inferius clare demō strabo. Nurus dr̄ vxor filij p̄ri et mr̄i viri sui. Gener dr̄ vir filie p̄ri ⁊ mr̄i vxoris sue. Socer dr̄ p̄dict⁹ p̄r. ⁊ socr⁹ p̄dicta mr̄ dict̄ nuru ⁊ ge nero. Nouerca dr̄ secūda vxor filij ex alio ma trimonio viri. Vitricus dr̄ secundus vir filij ex alio mr̄imonio vxoris. Privigni ⁊ ꝑuigne dicūtur p̄dicti filij ⁊ filie alteri copulato. Pa truus ⁊ amita sunt frat ⁊ sorores p̄ris. Auūcul⁹ ⁊ matertera sunt frater ⁊ soror mr̄is. et istis si addit magnus sunt frat vel soror aui vel aue. Patrueles sunt filij duoꝝ fratrū q̄ habēt etiā patruū ⁊ amitā. Cōsobrini sunt filij duaꝝ so/ roꝝ int se q̄ hñt etiā auūculum ⁊ materteram. amitini ⁊ amitine sunt filij frīs ⁊ sororī int se.

Decius triplr̄ potest esse in culpa de morte infirmi. Primo ātē factū. s. q̄n intromittit se de eo q̄ ignorat. vel ad ip̄m nō spectat vel nō sufficit ad agendū solus Secūdo in facto. q̄ lz peritus. nō tn̄ sequitur traditiones artis. sed fantasiā sui capitis vel experimenta noua. Intelligē nisi experimēta noua. vel sua fantasia sit rōnabilis q̄ liceret.

Tercio post factum quando est negligens cir/ ca custodiā infirmi. ita no. bar. Juno. ⁊ Bos. in. c. tua. de homi.

¶ Dtz euentus mortalitatis debeat medico imputari. Rn. q̄ nō si diligentiā quā debuit et potuit exhibuit. ff. de of. ꝓsi. l. illicitas. §. sicu/ ti. vide. s. Hōicidiuz. ij. §. xviij. Et aduerte q̄ medicus tenet in foro aīe nō solū q̄n volunta/ rie ledit. puta ꝓlongādo infirmitatē ⁊ hmōi. sed etiā q̄n ex ignorātia vel impitia. vel nō se quens traditōes artis aliquē lesit vt no. Pe. in aut. sed hodie. C. de iudi. nā impitia medi/ ci culpe annumerat. l. si quis fundū. §. celsus. ff. locati. ⁊ l. impitia. ff. de re iudi. et in gl. §. q. uij. nō ē imputāda. Limitat hoc Pa. in. c. ad aures. de eta. ⁊ quali. vel q̄n assumpsit officiū voluntarie. Secus si ex necessitate q̄n ex igno rantia ⁊ impitia ledit. vt puta vtr aliqbus ex ptis als ⁊ bona fide. q̄ sibi imputet q̄ talē ele git ex quo dicebat se impitum. 1

¶ Quid si dubitat medicinam nociuā. Rn. q̄ nullo mō dz dare. ꝫ tutiorē ptē eligere de p̄/ sump. c. illud. de homi. c. petitio. q̄ securius ē hoiem relinq̄re in manu dei q̄m medicinas da/ re de q̄bus dubitat fm Juno. ī. c. tua nos. de homi. ⁊ ibi Pa. Et intellige eū ī dubio q̄n nō dz aliq̄d ex q̄ ꝓbabilius extimet ꝓfecturaz q̄m nociuā. Sec⁹ si hret aliquā ꝓbabilitatē pot.⁹ de vtilitate q̄m de nocumēto. q̄ sic posset dare adhibita debita diligētia ⁊ studio. q̄si sic n ꝓprie ē in dubio sed in opinione vt itubatōne 2

¶ Dtz sit in culpa medicus q̄n medicinaz fm artē dedit. sed ex defectu spēz vel admixtionis alia fit nociua. Rn. q̄ n. si debitā diligētiā ad/ hibuit. c. aplice. de cle. ex. mi. fm Juno. ⁊ Pe. 3

¶ Dtz cirugic⁹ incidēs aliquē q̄ ꝓpter incō/ suetā dispōem venaz. vt q̄ ꝓpter ilsolutū tin/ rem vel tremorē q̄ venit sup eū mortu⁹ ē sit in culpa. Rn. q̄ nō si debitā diligētiaz adhibuit. ⁊ erat peritus. ar. c. ex lris. de frig. ⁊ male. ⁊ ꝫ vel si non dubitabat de ꝫ. q̄ si dubitabat de/ buit omittere. vt no. Juno. ⁊ Host. ne cle. vel mo. c. sententiam. ⁊ d. c. tua nos. 4

¶ Dtrū medicus teneat gratis curare. Rn. q̄ sic. si est paup infirmus. fm glo. lxxxiij. dis. §. j. Si vo dues ē nō tenet cuz nemo cogat de suo facere bn̄ficiuz. x. q. ij. precarie. ⁊ licite recipit mercedē suā. xiij. q. v. c. nō sane. 5

¶ Sed quid si infirm⁹ sit dives. tamē ex auā/ ricia non vult soluere medico. debet ne medi/ cus eū mori ꝓmittere. Rn. q̄ nō. sed debz ei me dicinas ⁊ alia nēcria facere suis expensis ⁊ postea repetere poterit cū san⁹ effectus fuerit 6

qz vtiliter gessit negociū eius. ff. de neg. ges. l. pōponius. et si moriat repetet ab heredibus. qz sufficit si vtilit cepit gerere. lz eventus non sit secutus. l. fz an vltro. ff. de neg. ges. nec pt ei obsci q cā pietatz fecerit. nisi sit ei ꝓhibitus vt. l. alimēta. C. de neg. ge. qz tūc oportet pte stat q gratis nō intendit facere. alꝫ nō repeteret. d. l. alimenta. no. hoc glo. in. d. §. j.

7 ¶ Utrū peccet mortalit medicus cōsulendo aliqd ꝓtra aiam ꝓ salute corpali. Rn. q sic. et ne hoc faciat ꝓhibetur ei sub pena excōicationis. in. c. cum infirmitas. de pe. et re.

8 ¶ Utrū similiter peccet mortaliter si nō admonet infirmū vt cōfiteat. R. q sic. qz facit cōtra ꝓceptū. vt in. d. c. cū infirmitas. nec pt dici abrogatū p cōtrariā ꝓsuetudinē. qz nō ꝓsuetudo. sed corruptela ē et cōtra bonos mores. et ideo nō valet sm Io. in. d. c. cū infirmitas. Excusaretur tū medicus in casu repentino qui indiget celeri remedio q nō aīa ipm infirmū induceret ad cōfessionez. Et aduerte qz nō sufficit admonere. fz dz inducere cū effectu. vt i. d. c. no. nihilominus si infirmus nollet ꝓfiteri nō credo ꝓpter qz medicus debeat desistere a medicamine. quia intelligendus ē moneas et inducas effectualit quātū ex pte medici. sicut et i. c. fi. de eo q cog. con. vx. sue. Facit. l. stipulatio ista. ff. de. verb. obli. non ex pte infirmi. qz si dimitteret eū forte morerez desperatus q sanatus postea poterit cōuerti. et sic ꝓceptū ecclesie videret cōtra ꝓceptus dei de caritate ꝓximi. qd nullo mō credendus ē. Facit tex. cū glo. ꝓ hoc. lxxxiij. di. in ꝓn.

9 ¶ Sed nūquid ad hoc tenet medicus in omni infirmitate. Rn. q non. saluo meliori iudicio. sed solum infirmitate piculosa sm se. Rō qz si cut infirmus nō tenet ꝓfiteri de necessitate ꝓcepti in omni infirmitate. sed solū qn est periculosa. sic nec medicus tenetur eum inducere. lz sit optimū q medici inducant in omni infirmitate. Et dico periculosam. i. qz posset ꝓbabiliter inducere piculū mortis. secus qn ē clarum q non ē piculosa.

10 ¶ Utrū infirmus teneatur obedire medico. R. Inno. et Io. in. d. c. tua. q nō de ꝓcepto. si tn infirmus accipit aliqd. vel fac ex certa scientia vel ex affectata. vt improbabili ignorantia. ꝓpter qd notabile malū incurrit peccat mortaliter. ar. c. si nō lz. xxiij. q. v. Idē dic de seruientibus q ei aliqd administrāt tale. Secus si non eēt notabilit lesiuū q puis aliqualit modicū. tn qz aliqn sitis magis cruciat qz febris. et int duo mala min eligendū ē. xxij. di. duo. Et si ex tali administratione mors seqretur vl mutilatio membri eēnt seruientes irregulares. secus si ex leui ignorātia vel culpa hoc fecerūt.

¶ Utz ars medicine sit ꝓhibita clericis et religiosis. R. clericis in sacris. religiosis et clericis in minoribus bñficiatis. nō lz vti nisi gratis. et vbi periculū non imminet. ne cle. vel mo. c. multa. Cirugiam vo q indiget incisione vel adustione cum sanguinis effusione. sm Ber. in c. ad audientiā. de falsa. omnino exercere non possunt. qz simpliciter est eis interdicta. c. sententiam. c. super specula. ne cle. vel mo. de bomi. tua nos. de postu. c. j.

¶ Utrū medicus teneat nūciare mortē infirmo quā ꝓnoscit cito vēturā. Rn. Io. de neapoli in quoli. xj. distinguit q aut ꝓbabiliter credit q talis ꝓnūciatio erit multū vtilis anime infirmi. vtputa quia cōfitebit cū sit in peccato mortali et ordinabit testm. ex q euitabūt multe lites. et sic tenet ꝓ se vel ꝓ aliū ei manifestare aliter peccat mortaliter. qz damnificat ꝓximū indirecte. cū nō impedit damnū eius cū pōt. Idē dic si ē in dubio an sit vtilis vel non. Nō si ꝓbabiliter credit q talis annunciatio non erit vtilis infirmo. puta qz iam ordinauit facta sua. sed forte erit potius damnosa corpi tūc non tenet ei dicere de necessitate ꝓcepti. lz sit melius dicere qz melius se disponet et bonū aīe sp ē ꝓponendū bono corpis.

¶ Utrū medicus possit ꝓmoueri. R. si pitus erat et nihil omisit de cōtingētibus sm ꝓbabilitatē sue conscie pōt ꝓmoueri. alꝫ nō. de etate et qualitate. c. ad aures. ff. de vari. et extraor. cogn. l. et si medicus. cōcor. Inno. et Io.

¶ Utrum medicus q conuenit ꝓ. x. ducatis cum ticio liberare eum de aliqua infirmitate. puta quartana et huiusmodi. et liberat eum. sed j. modicū tempus ticius reincidit in eandē infirmitatem teneat item ꝓ illis. x. eum liberare. Rn. vt. q sic. qz nō extinxit infirmitatem. sed cessare fecit angustiā ipius. Item qz nō videtur curasse. cū vitiose curauit. Item qz verba cū effectu sunt. accipienda q ideo debet intelligi cū curaret ꝓfecte. Incōtrariuz videt q nō teneat. quia de presenti infirmitate tantū videtur cogitatū. et ideo soluto eo quod debetur sublata est obligatio in perpetuū. quia in infinitum nō debet obligari. nam infirmitas euitatur. ff. loca. l. martinus in glo. Sed tu dic q aut redit ex culpa infirmi. et sic nō tenet. l. qd ꝙs ex culpa. ff. de re. iur. Si nō ex culpa if. mi. tūc aut statim redit. et sic tenet qz nō videt eū liberasse. aut ex interuallo. et sic nō tenet. vt. ff. de re. iur. l. quicquid.

QEmbrum proprie quid sit. vide. s. Homicidiū. v. §. vj. Et ideo ī statutis ita accipiť. nisi aliud appareat de mēte statuētis. vt no. bar. in. l. ij. ff. de publi. iudi.

QEndacium fm Aug. ē falsa vocis significatio cū intentione fallendi. xxij. q. ij. §. ille ergo.

¶ Que differentia ē inter mendaciū ⁊ falsuz. Rn. q mentiri ē ptra mentē ire. Dñ ille q dic qđ putat aliud sive illud sit verum, sive falsum mentiť. c. is aūt. ij. q. ij. Falsum ꝯo pōt quis dicere sine mendacio cū. s. credit vez qđ tū nō ē. ⁊ si debitā adhibuit diligentiā non peccat. q si nō. peccat venialiter. vt in. c. hoīes. xxij. q. ij. nisi in casu in q teneretť debitā diligentiā adhibere. puta in actu testificādi. vbi imminet notabile dānū prorimo. vel in iudicio qz sic esset mortale. vel cū vult iurare. xxij. q. ij. c. animaduertendum.

¶ Quot sunt genera mēdaciorz. R. fm Aug. in. c. pmū. xxij. q. ij. q sunt octo. Primū in doctrina religionis xpiane. ⁊ fm Alex. ī se. se. religio hic accipiť neduz pro eo q nos religat ad ea q sunt fidei. sed etiaz put religat ad bonos mores. qz ī his duobus pfistit religionis xpiane summa. Secūdū ē vt aliquē ledat iniuste ī corpalibus cū nullius utilitate. sicut falsus testis ī cā criminali. Terciū ē qđ alicui nocet. iz tū alteri pdest. vt testimoniū in cā pecuniaria Quartū ē qđ fit sola mentiendi vel fallendi libidine. vt cū delectať in astutia mendaciorz cōpositōne nō hīs respectū nec ad nocendū. nec ad adiuuandum alicui. sed solū qz placet sibi. Quintū ē qđ fit placendi cupiditate. vt mēdaciū adulationis. Sextū ē q nulli nocet ⁊ alicui pdest. s. ne pecunia sibi auferať. indebite vel iniuste ledať. Septimū est quod similiť alicui ē vtile ad corpus. s. vt morte euadat. Octauū est quod similiter pdest alteri. vt xpginitatem seruet. Sed fm Alex. vbi. s. ⁊ s. Bo. ī. iij. di. xxxij. ⁊ Ri. ibidē. Mendaciū habet p suo formali cōpletiuo intentionez fallendi. ⁊ ideo fm intentionē mentiētis diversum erit mēdaciū in specie. Si ess intēdit solū pdesse. sic erit mendaciū officiosum. Si delectare. sic ē ociosum. Si ledere sic ē pniciosum. Perniciosum cōtinet tres pmas dīas. qz aut in spūalibus ⁊ sic ē primū. Aut in corpalibus. ⁊ sic ē secundū. Aut in tempalibus. ⁊ sic ē terciū. Officiosum ptinet tres vltimas spēs. s. si in tpalibus Sic ē sextū. Si in corpalibus. sic septimuz. Si in spūalibus. sic ē octauū. Ociosum continet quartā ⁊ quintaz spēm. qz aut vult delectare seipm. ⁊ sic ē qrtū. Aut altez. sic ē qntū. Primū istoz ē grauius ⁊ vltimū leuius.

¶ Verum ofie mendaciū sit pctm. R. q sic. c. sup eo. de vsuris cū similibus. ⁊ etiaz mortale pctm ē fm. s. Bo. Alē. ⁊ Ri. vbi. s. Primo rōe sue spēi. sive p se ⁊ sic tantuz tres pme species sunt peccatū mortale. vñ qcūq mentiť contra veritatem diuinā cū mendacio occultādo vel corrūpēdo peccat mortaliter. Similiter circa ea quoz cognitio ptinet ad homis bonū. puta ad pfectionē scie ⁊ in fornicationez morū erit mortale. qz ꝑ caritatem dei ⁊ primi. Secus si ert circa aliqđ qđ nō refert ad salutem vtrum sic vel sic cognoscať. qz eēt veniale. Idem dic q ē mortale qñ ē in nocumentū corpis primi. vel rez de aliquo alicuius importāte etiam si alteri pdesset. secus si in damnuz alicuius rei minime. qz nō esset ꝑ caritatē. ⁊ ideo veniale. Secūdo ē peccatū mortale p accidēs. Et hoc duplr. Primo rōne intentionis puta qz ita afficiť q nō curaret offendere deū vel primum notabiliť. qz pponit mendaciū caritati dei ⁊ p rimi. multomagis si intendit dicendo mendaciū iniuriare deū. vl ledere notabiliter primū. etiāsi nō ledat peccat mortaliť. Secūdo rōne scandali. vt cū qs dicens mendaciū pbabiliť scandalū sequi aduertit. tū nō curat sed dicit mendacium ⁊ peccat mortaliter. Et in hoc cōcordant cōiter theo. in. iij. di. xxxviij. Addit. r ⁊ terciū er quo fit mortale. s. cuz dē in iudicio. Dñ fm Duran. omne mendaciū preter iocosum qđ in iudicio dicit de his q ad iudiciū pti nent ē mortale. qz subuertit veritatem iudicij. qđ cedit in pniciem vniuersitatis. ⁊ placet qn dē de eo de quo tenetur dicere veritatē. alš nō ⁊ qñ sit habes. s. Cōfessio delicti. ⁊. s. Furtū. §. xxvij. ⁊. j. testis. §. xxvj. Additur ⁊ quartum ex quo efficiť mortale fm Bo. s. rōne cōceptus scz cū quis pro nihilo habet dicere mendacia iocosa sicut vera. sicut faciūt ioculatores. ⁊ similes. ar. xxv. di. §. alias ea demū. Qđ limito vez quando etiam si esset mortale nollet abstinere. aliter nō. ⁊ sic incidit cū primo. Additur ⁊ q̄ntum fm alios. s. rōne pfectionis. sed istis nō assentio. nisi vel quando pfectio est talis q obligauit se voto vel iuramento in nullo casu mentiri. vel rōne scandali. vt dictuz est. Et ita cōmuniter tenent doctores. Facit qđ. s. dixi. Circūstantia. §. iij. In alijs autē casibus cōmuniter est veniale peccatū. nisi cōscientia eis dictaret q esset mortale. quia sic esset eis si cōtra tale dictamē dicerent mēdaciū peccatum mortale.

4 ¶ Utrū p̄dicator vel doctor sp̄ peccet mortaliter mentiēdo. ℟. ℣e. in. iij. di. xxxviij. q̄ nō. nisi scandalū vel cōtemptus doctrine sit ānexus q̄ si hoc sciens mēt̄itur peccat mortaliter Similiter si diceret cōtra id qđ est faciendum ex necessitate, secus si ex consilio nisi rōne scandali. vt dixi.

5 ¶ Utrū liceat p̄ alterius vita p̄seruāda mentiri. ℟. q̄ nō. d. c. sup̄ eo. ¶ qualitercūq̄ dicat mendaciū semp̄ ē peccatū saltem veniale. xxij. q. ij. p̄ totū. Qui dā excipiūt iocosum. qđ proprie nō videtur mendaciū. q̄ vt dī in. c. ne q̄s. xxij. q. ij. non fallit. quia nouit ille cui dī iocando cā fuisse dictum.

6 ¶ Utrū solū sit mendaciū in verbo. ℟. q̄ nō. sed etiā in simulatis op̄ibus. xxij. q. v. cauete. ¶ ideo qđ dixi de mendacio idē dic de omni simulatione quā q̄s facit vt p̄ximum decipiat. fm. s. tho. secus de simulatione q̄ fit̄ p̄ter bonū. de quo dic vt. j. Simulatio.

Ensa episcopor̄ non debet splendere auro vel argento. xlj. dis. episcopus vilem suppellectilem.

1 ¶ Quid dz eē ¶ abeē in mēsa clericor̄ ¶ religiosor̄. habes. s. Clericus. ij. p̄ totum.

Ensuras Vide. s. Falsarius. §. xj.

Ercatio Vide. j. Negociatio.

Eretrix q̄ dicat. ℟. q̄ illa q̄ multor̄ libidini patet. xxxiij. dis. vidua. alibi dē q̄ meretrix ē cuius turpitudo venalis ē. xxxj. q. iij. meretrices. ¶ requirit̄. q̄. xl. homines admiserit. fm glo. in. d. c. vidua. alle. c. latores. de cle. excom. mi.

1 ¶ Utrum sit p̄hibitū p̄miscer̄i cum eis. ℟. sic. de iure diuino. ¶ peccat mortaliter. d. c. meretrices.

2 ¶ Utrū accipiens meretricē in vxorē mereat̄ ℟ñ. q̄ sic. si facit vt eā a malo retrahat. xxxij. q. j. nō ē culpandus. secus si alio malo fine.

3 ¶ Utrū teneatur restituere quod acquirit ex tali questu. ℟ñ. q̄ non. fm ℣nno. in. c. q̄ plerisq̄. de immu. eccle. ¶ cōiter docto. sed bene de bono consilio. nisi accepisset ab his qui alienare nō possunt. ¶ qui sint. vide. s. Donatio. vel etiam p̄ fraudē q̄ sic teneret.

Eritum p̄prie dē actio que fit vt ei qui agit sit iustum aliquid dari.

1 Quotuplex est meritum. ℟ñ. fm. san. Bona. in. iij. dis. iiij. ar. ij. q. ij. q̄ triplex. Primū dicitur congrui. ¶ istud est quando quis ex actione non habet debitum recipiendi. sed tamen illi cui fit decet dare. sicut cū homo atteritur de peccato suo. lz nō mereatur gratiam. tamen conuenit deo vt facienti quod in se est ex sua bonitate det. Secundū est meritum digni. ¶ istud est cū aliquis iustus rogat pro aliqua persona que est in peccato. dignū quippe est q̄ iustus exaudiatur. Terciū est meritum condigni. ¶ istud est quando agens habet debitū recipiēdi. ¶ ideo cū prima ratō dandi sit amor. impossibile ē q̄ aliquid possit sibi facere debitū q̄ amicitia caret. propterea exñtes extra caritatem nō p̄nt mereri de cōdigno.

¶ Utrū aliquis possit mereri ¶ demereri ī eodem actu. ℟. q̄ nō quānis actus aliq̄s fm genus nature possit esse meritorius. et in genere moris demeritorius. vt patet. xxij. q. ij. si quelibet. vbi Greg. loquēs de mendacio obstetri cū dicit. Nā benignitatis earum merces q̄ eis in eterna potuit vita retribui p̄missa culpa mēdacij in terrena est recōpensatione declinata. 2

¶ Quomō aūt intentio sufficiat ad meritū vel opera. vide. s. Intentio. 3

Etus est instantis vel futuri periculi mentis trepidatio. ff. qđ me. ca. l. j.

¶ Quotuplex est metus. ℟. q̄ duplex. s. leuis. s. quo timet quis leue malum vel minas multas quas minās implere nō habet possibilitatē. Est secūdo metus p̄babilis sine grauis qui dī iustus metus. ¶ iste ē ille qui pōt cadere in constantem virū vel mulierē. vt cū q̄s potens inferre minat̄ mortē aut grauem cruciatum corp̄is. vt in. c. cū dilectus. ex eo. tit. aut seruitutē seu status subuersionē. puta q̄ scindet instr̄a vel p̄uilegia libertatis. vel detinebit in carcere aut stup̄rationē. vt. ff. eo. ti. l. isti q̄dem. insti. eo. ti. §. j. ij. ¶ iij. Et intellige q̄ñ p̄dicta vel aliqđ p̄dictor̄ minat̄. nedū in p̄sona p̄pria. sed etiā in p̄sona liberor̄ aut vxoris aut similiū p̄sonar̄. vt in. d. l. isti. in si. 2

¶ Utr̄ metus iustus causet̄ ex impio vel supplicatione regis vel dñi. ℟. ℣a. in. c. vl. q̄ cle. vel vo. q̄ nō. nisi sit cōsuetus tirānice tractare nō obtēperātes suis p̄cibus. q̄ tūc bñ causat. vt tenet ℣o. an. in. d. c. vlt. ¶ bar. in tractatu. de tiranno. facit qđ idē bar. no. in. l. ad inuidiam. C. qđ me. cā. vbi dic̄ q̄ sola reuerētia mariti nō causat iustū metum in vxore. nisi p̄esserint mine vel ꝓbera. ¶ idem voluit ℣nno. i. c. causam mr̄imonij. de offi. dele.

¶ Utrū metus p̄dendi bona t̄palia vel graue iacturā in eis. puta maiorē p̄tē sit iustus. ℟ñ. ℣a. in. c. abbas. ex eo. ti. q̄ sic si nō pōt sustentari sine illis bonis q̄ q̄s timet p̄dere. q̄ alibi dē q̄ spūalia nō p̄nt diu eē sine t̄palibus. j. q. iij. si quis obiecerit. ¶ glo. in. l. aduocati. C. de 3

aduo.diuer.iudi.dicit no.pecuniã vitaz boĩs. facit.p̃ista opi.c.p̃sb̃ros.l.di.q.l.pe.C.eo.tit. q di.c.abbas.

4 ¶ Utrũ metus excõis sit iustus.ĩR. glo.in.c. olim mr̃.de re.spo.q̃ sic.ʒ Jo.an. distinguit q̃ aut iuste cõminat̃ q nõ excusat.qz culpa sua incidit in metũ.l.si mulier.ff.eo.ti. aut iniuste ꝯminat̃.q sic ẽ iustus. cũ grauis sit pena inter boies cõuersari q carere boĩm ꝯmertio.l. bi q̃ sanctã.C.de apostа.c.sacro.de sen.ex. Et hãc distinctionẽ approbãt dñi de ro. decisione.xl.

5 ¶ Utrũ timoz infamie sit iustus.R̃ñ.gl.in.l. nec timore.ff.eo.ti. q̃ timoz infamie facti non causat. vt puta qz aliq̃s dicit q̃ malũ dicet de eo. ʒ metus infamie iuris talis q̃ hz iuris effectũ iustus ẽ.vt in.l.nec alicuius.§.fi.ff.eo.vbi patet q̃ deprehensus in aliquo delicto q̃cquid facit ne pdat̃ ex iusto metu facit qz ꝓditus põt pati moztẽ vel cruciatũ q hmõi.q hec omnia ĩtelligẽ q̃ causant iustũ timoztẽ qñ q̃s nõ habz facile remediũ ꝓuidẽdi.qz si posset ꝓuidere si bi.puta adeũdo supioztẽ vel alio mõ nõ ꝓuideret non esset iustus metus sed sibi imputaret. ar.c.fi.de elec.q quibus diebus.in p̃n.ff.de cõdi.q demon. q.l.q̃ põt facere.ff.de re.iur.q.c. pastoral.§.p̃terea.de of.oz.qõ limita.vt.j.§.r.

6 ¶ Utrũ metus iustus excuset a peccato. R̃ñ. q̃ nõ a toto.ʒ solũ a tãto.nõ tñ etiã a tanto q̃ si illud ẽ de genere pcti moztalis.q̃ fiat venia le.c. sacris ex.eo.ti.c.ij. de homi.ij.q.j.in primis.qz dz potius q̃libet mala tolerare q̃ malo cõsentire decernat.xxxij.q.v.ita ne. Limita tñ p̃dicta ad ea q̃ sunt iuris diuini.secus ĩ his q̃ sunt pctã moztalia ex dispõne iuris positiui qz sic excusaret a moztali.vt patet.s. Jnobedientia in p̃in.

7 ¶ Utrũ ꝯtractus factus ex metu iusto sit nullus.ĩR. vt colligo ex Jaa.in.c.cũ locũ. de spõ. q in.d.c.olim inter.q̃ aut ℞ctus reqrit liberuz ꝯsensum.aut.non. Si sic tũc ℞ctus est ipo iure nullus.ĩR̃ō qz ʒ coacta volũtas sit voluntas. xv.q.j. merito. tñ non est volũtas libera. q sic deficit qualitas libertatis q̃ ẽ de substãtia cõtractus q iõ nullus. Jn alijs aũt vbi nõ reqritur liber cõsensus nõ est nullus ipo iure. qz vt dixi coacta volũtas pur volũtas ẽ.vt plene legi.q no.ĩ.l.si mulier.§.fi.ff.e.ti.ʒ veniũt acta

8 rescindẽda actione qõ me.cã.vl̃ officõ iudicj. ¶ Que sunt illa in quibus reqritur liber consensus.ĩR. q̃ ꝓmo oĩa q̃ sunt meritoria.vt penitẽtia.ꝓfessio.elemosina.q hmõi.q̃ si fiant ex tali metu excludũt meritũ. q ꝓinde ẽ ac si non fozent facta. Excipiũtur illa in quibus imꝑmitur caracter.vt bap̃mus q hmõi.qz virtute caracteris aduenientẽ libera volũtate qualescũt. ʒ nõ alia.vt ĩ.c.de iudeis. xlv.di. Propterea Crisо.sup̃ Jath.xxij. Qui solo timore seruit deo penã q̃dez euadet.ʒ ꝑmiũ nõ acq̃ret.qz ñ vult deus vt timeat̃ vt dñs.ʒ vt amet̃ vt pius pr̃.facit tex. Augu. de pe.di. vij.c.nullus.in fi. Que sero penitet inq̃t non solũ oz deũ timere iudicẽ.ʒ iustũ diligere.non tñ penã timeat.ʒ anxietur p̃ gra.hec ille. Secundo mrimoniũ. facit.c.notificasti.xxxij.q.v.q.c.veniens.el.ij. de sponsa.q.d.c.cũ locũ. Tercõ dotis.ꝓmissio vel solutio.in.l.si mulier.§.si dos.ff.eo.ti.qz si p̃cipale nõ tenet nec accessoziũ.de re.iur. lib. vj. Quarto iurisditio.vñ ꝓrogatio eius ex iusto metu est nulla.l.ij.ff.de iudi.q glo.in.d.l.si mulier. Jtem electio ꝑlati p̃ metũ facta ẽ nulla.c.vbi ꝑiculũ.§.cetez.de elect.li.vj. Quinto auctas tutoz extorta p̃ metũ ẽ nulla.l.j.§.vl. ff.de auto.tu. Sexto absolutio ab excõicatõe. de q̃.s. Excõicatõ.vij.casu.xvij. Septimo testes testõz.vñ si in vinculis tenet̃.aut ab hostibus nõ valet.l.q̃ testõ.ff.de testa. Octauo votũ.limito vez quo ad metũ mũdanũ q̃ incutiẽ ab hoĩe ad ℞ vt voueat. nõ aũt q̃ ad metũ aliũ ꝓter quẽ euadendum aliq̃s vouet qz sic tenet votũ. Rõ diuersitatis q̃re votũ teneat ex aliq̃ metu factũ qñ metus nõ inferẽ vt voueat ʒ ex alio respectu q non pnia ꝓfessio qẽ. Et qz tale votũ fit pietati dĩne q misericordie quã intervellat vt eũ liberet a malo instãti. Et iõ q̃ ñ p̃t ñ misereri acceptat ꝓmissionẽ q subsidiũ ipendit.ʒ in pnia.ꝓfessione.q hmõi.ñ ꝯcurrit solũ misc̃dia sed q iusticia.vñ misc̃dia dei acceptat in q̃ntũ ñ derogat diuine iusticie.s. vt non sint sine merito q recõpẽsatione.sed vt sint digna vita eterna.ß nõ p̃t qz derogaret dĩne iusticie q̃ nõ vult nisi volũtariuz libera volũtate ad se ꝯuersuz.in.c.sic nobis.de regula. q in multis alijs.no.gl.in.d.c.abbas.q.d.l.mulier.

9 ¶ Quid de iuramento metu extorto.ĩR.vt.s. Juramentũ.v.§.ir.

10 ¶ Quid si quis veniat in talẽ metuz ex culpa sua.ĩR. q̃ non subueniẽ ci nec hz. seu ꝑetit ei aliq̃ remediũ.d.l.si mulier. in p̃n.vbi liberta ꝓmissio crimine ingratitudis q timẽs ne revocetur in seruitutẽ ꝓmittit aliq̃d dño ꝓminãti seruitutẽ ñ audiat̃.sed q̃ ad ꝑsciam distingue.q̃ aut talis timoz p̃t iuste incuti tali. puta qz cõmisit crimẽ capitale ꝓminat̃ q̃s eũ velle accusare ꝓter quẽ timoztẽ ille dat centum. talis ʒ turpit̃ accipiat pecuniã vt desistat ab accusando.tñ restituere non tenet̃ de necessitate. si mõ

ille donare potuit. Si ho timor incutitur iniuste q̄ ad deū. puta pr̄ cōminat interficere adulterū cum filia. qōlz de iure ciuili. vt in. l. nec in eo. ff. de adul. tamē qz nō lz quo ad deū. Ideo ex tali timore extortū non poterit tenere in cōscientia. nisi inquātū ē in recōpensationem sui interesse. puta fame lese. ⁊ hm̄oi. alʒ nō. Facit tex. cū glo. in. c. inter hec. xxxij. q. ij.

11 Utrū agens certū quid ex metu p̄sumatur consentire ex taciturnitate sequentis temporis. R. glo. iūcto tex. in. c. accedens. de cōuer. coniu. q̄ nō nisi interueniat aliquis actus positiuus approbatiuus primi actus. vt in. l. ij. ⁊ l. pe. C. eo. ⁊ per Inno. in. c. sup eo. de renū. ⁊ facit. c. ad id qō. de spō. vbi sposa q̄ metu ḡrit si cohabitat viro spōte p̄sumitur matrimoniū maxime si interuenit copula. facit. c. vnicū. de despon. impu. li. vj.

12 Utrum probanti metū ex quo amisit bona sua stetur eius iuramento circa quātitatez bonorū. Rñ. Pa. in. c. fi. ex eo. q̄ sic si iuste metū incussit. ⁊ cōtra eū qui incussit. secus si ageretur cōtra villā in cuius territorio ē factū. nā oportet p̄bet per alios. ⁊ potest adducere socios ⁊ familiares p̄pter difficultatez probandi. bonus tex. est in. l. consensu. C. de repu. ⁊ in. c. veniens. el. ij. de testi.

13 Utrz metus p̄babik vel leuis sit̄ annullet. R. q̄ nec excusat. nec rescindit. nec annullat. ⁊ dicit ille qui cadit in virū leuē. aut vecordem. qui timet vbi timendū nō ē. ⁊ dē meticulosus. ff. eo. l. metū. quia nō tollit actū requirentem libez cōsensum. vt no. Pa. in. d. c. veniens. el. ij. de spon. sed quo ad cōscientiā dic vt. j. §. xv.

14 Utrū ille qui per metum extorsit aliquid tenetur. Rñ. Dic. eo. ti. q̄ sic. ⁊ hm̄ leges potest agi contra eum etiam quo ad penam si agat. j. annū. sed post annū nō. sed solū quo ad rei p̄secutionem qz p̄torie actiones sunt p̄petue quo ad rei persecutionē. sed quo ad penā sunt temporales. insti. de p̄pe. ⁊ tempa. ac. in. p̄nc. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. sed si p̄ metum. ff. q̄ me. cā. l. si cuz exceptione. §. j. ij. ⁊ iij. hm̄ tamen canones etiam ad penam post annū quia nulla conductio temporis potest opponi. iij. q. j. c. reintegrāda. ⁊ ibi per doc. ⁊ non solum tenetur de his q̄ habuit p̄ talē metuz. sed de omnibus q̄ amisit ille cui talem intulit metū. d. l. si cum. §. pedi⁹. quia metus fuit causa seu amissionis. d. l. si cū §. in hac actione. concoz Inno. ⁊ Host. in. c. fi. eo. titulo.

15 Quid si metus sit solū ob timorem reuerentie. R. q̄ datum ex tali timore est omnino restituendū. si datum sit contra volūtatem dantis. Facit. l. j. §. que honorāde. ad si. ff. qua. re. ac. nō da. Vn q̄cūq̄ nō adest volūtas dñi rerū in dando nisi ex metu. acceptum ē restituendum. nisi fuerit ī culpa metus. hm̄ q̄. s. dixi. §. x. Nec obstat. l. vani. ff. de re. iur. ⁊ l. metuz. ff. q̄ me. causa. qz loquūt quo ad forū tentionis.

16 Un quo differt metus a vi. R. Pa. in. d. c. sacris. q̄ metus est vis conditionata. s. cum dicit. interficiam te si nō feceris sic. ⁊ huiusmodi. c. ad audientiam. extra eo. ⁊ fit sine violentia corporali. Dis aūt ē quedam coactio qua quis ligatus cogit̄ facere aliquid corpaliter. Et dicitur vis absoluta. ⁊ hec excusat ex toto. si intrinsecus non consentit. quia non dicit̄ q̄s agere. sed potius pati. d. c. sacris. Lex autem magis large accipit dicens. Dis est impetus maioris rei. cui resisti non potest. s. comode. ff. q̄ me. causa. l. j. c. ij. de pac. cōiuis. li. vj.

Olites nostri temporis licet non habeant insignia obseruātie veteris. habent tamē insignia obseruantie nouefm bal. in. l. j. C. qui bo. ce. poss. allegat in ar. c. trāslato. de consti.

Quis nō potest esse miles. R. q̄ impugnātes securitates nauigantium. ⁊ hostes publici infames milites esse nō possunt. vt in. l. j. in ver. optimos fidelissimosq̄ cōmilitones. ff. de testa. mili.

Utrum miles possit incarcerari pro debito contractus vel vltime voluntatis. Respō. bal. vbi supra q̄ nō. Sed bar. in. l. miles. ff. de re iudi. limitat ad debitū ḡtū in castris solū.

Quomodo instituuntur. ⁊ de eorum primilegijs. habes in. l. pe. ff. ex qui. cau. ma. in glo.

Utrum ars militie sit licita. Respō. q̄ sic. si debito modo fiat. xxiij. q. j. militare. de quo dic vt supra bellum. Licet etiam militibus se exercere in his. que nulli sunt nociua causa exercitij. puta in cursitationibus equorū in p̄ficiendo tela. ⁊ huiusmodi. in quibus non immineat probabile periculum proximi. sicut in torneamētis imminet. ⁊ ideo prohibent. facit ad hoc. ij. Regum. primo. vbi Dauid precepit vt docerent filios israel arcū id ē artē sagittādi.

Inor quis dicatur. R ñ. q̄ ille q̄ non habz. xxv. annū ḡpletū. ff. de mino. l. j.

Utrū minor possit petere restōnem in integrū. nō solū in lesione q̄ demit de patrimonio. sed etiā in lesione lucri cessantis. R q̄ sic vsq̄ ad quadrieniū postq̄ implenit vigesimū q̄ntū annū. De his tñ solū in q̄bus lesus ē infra. xxv. annū. vide glo. in. c. ij. de rest. in integ.

2 ¶ Vtrũ teneant gesta cũ timore sine auctoritate curatoris. R. Pa. in .c. in presentia. de ꝓba. ꝙ si intrat religionem potest alienare oĩa sua bona. quia fingitur mori. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. sed non intrando non potest alienare etiam in pias causas.

3 ¶ Minor si renũciauit beneficio ecclesiastico non restituitur. quia in spũalibus vt maior admittitur. ⁊ agit ⁊ conuenitur. ff. de mino. l. ait pretor. in glo. in prin.

Miserabiles ꝑsone que dicãtur. R. ſm Inno. in .c. significantibus. de of. delega. ⁊ Pano. in .c. licet. de censi. ꝙ sunt ceci ⁊ alij morbo laborantes. qui possunt auxiliũ ab ecclesia implorare. qñ nimis aggrauãtur in collectis. facit. d. c. significantibus. ⁊ qđ ibi no.

1 ¶ Vtrum ceci ⁊ alij morbo laborãtes perpetuo excusentur a muneribus. R. Pa. in. d. c. licet. ꝙ sic. a personalibus que imponũtur ꝑsonis. vt. l. vnica. C. q̃ mo. se excu. A realib⁹ aũt muneribus ordinarijs ñ excusantur. nisi princeps velit ea remittere. C. de vaca. mu. ⁊ demune. patri quasi per totum. secus si sunt ex̃ordinaria. qꝛ nõ tenentur ad illa. l. vnica. C. de superindic. Facit. c. indicatum. lxxxix. distinc. ⁊ quãdo dicãtur realia ordinaria vel extraordinaria. Vide. j. Munus.

Missa ſm Hugo. de sancto vic. de sacramentis. li. xj. dicitur quasi trãsmissa. eo ꝙ populus per ministeriũ sacerdotis qui mediatoris vice fungitur inter deũ ⁊ homines. preces vota. ⁊ oblationes trãsmittat deo.

1 ¶ Missa a quo debet celebrari. Rñ. ꝙ a solo sacerdote rite ordinato. de sum. tri. c. j. §. vna. de conse. di. j. c. j. in fi.

¶ Vtrũ existens in mortali. vel pollutus nocturna pollutione licite celebret. vide. s. Eucharistia. iij. §. xviij. ⁊ §. xxix.

3 ¶ Vtrũ sacerdos q̃ non ẽ ieiunus possit celebrare. Rñ. ſm Sco. in. iiij. di. viij. ꝙ non. vij. q. j. nihil. de conse. dis. ij. liquido. ⁊ taliter debet esse ieiunus ꝙ citra mediã noctẽ nihil sumpserit q̃ntũcũqꝫ minimũ. etiã si sit spẽs vl̃ electuariũ. vl̃ medicina. qꝛ canon dic̃ nullus post cibũ potũqꝫ quẽlibet minimũ sumptũ missas facere ꝑsumat. vij. q. j. nihil. ĩmo pl⁹ ibi dic̃ gl. ꝙ ec̃ si añ mediã noctẽ sumpsisset cibũ. ⁊ adhuc sentiret eructatões ⁊ cibũ. nõ dꝫ celebrare. de ꝯse. di. ij. trib⁹. ⁊ Ho. de accu. in. c. si ꝯstiterit.

4 ¶ Quid de reliquijs cibi remanentib⁹ in ore. R. ꝙ si casualiter deglutiãtur non impediũt. qꝛ non traiciũtur ꝑ modũ cibi vel potus. sed ꝑ modũ saliue ſm. s. tho. in. iij. ꝑte. q. viij.

¶ Quid si sacerdos in mane lauãdo os deglutiat stillã aq̃. Rñ. ꝙ põt celebrare. nisi fecerit ex ꝓposito. ar. xxiij. q. v. de occidendis. xv. q. vj. c. j. ꝯcor. Ri. in. iiij. dist. viij. Tho. vbo dicit verꝫ nisi traiciat̃ in magna quantitate. 5

¶ Quid si cibus sit digestus. sed tñ nõ dormiuit ꝑ totã noctẽ. R. ꝙ põt celebrare. qꝛ solum quies. tp̃us. ⁊ digestio requiruntur ſm Jo. ⁊ Ber. brix. ⁊ Archi. in. d. c. nihil. ⁊ Ho. ⁊ Pa. in. d. c. constiterit. lꝫ ibi glo. videat̃ sentire contrariũ. sed male. 6

¶ Quomodo debet celebrari. R. ꝙ debet seruari. ordinarium misse. tam in dicẽdis q̃ etiã in actibus. 7

¶ Vtrũ debeat celebrare capite discoꝑto. R. ꝙ sic. de conse. di. j. c. nullus. vñ qui sine rõnabili causa celebraret capite coperto peccaret mortaliter. secus si ex aliqua rõnabili causa ꝓpter verbũ temere. positũ in. d. c. nullus. 8

¶ Quid si post inceptam missam desistat. R. ꝙ si sine rõnabili cã dimittit peccat mortaliter. al̃s non. vt in. d. c. nullus. 9

¶ Quãdo euangeliũ legitur omnes debẽt stare. non sedere. nec genuflexi manere. vt ĩ. c. auctoritate. de conse. di. j. 10

¶ Vtruꝫ debeat aliq̃d aliud dici a sacerdote q̃ qđ ꝯtinet̃ in missali. R. ꝙ nõ. ar. c. visum. ⁊ c. de noĩbus. de conse. di. j. Cogitari tñ pñt q̃cũqꝫ deuota. ſm. s. Bo. sed nõ exprimi. 11

¶ Vtrũ req̃ratur attẽtio. R. ſm Richar. anglicũ in quoli. ꝙ sic. vñ Dyoni. de ecclesiastica ierarchia. Ad sanctissimũ euntes sacrificiũ mũdari ꝯuenit ab ip̃is vltimis aĩe fantasmatibus. vñ desperãs se posse habere ꝓbabiliter cordis stabilitatem peccat grauiter accedẽdo si tamẽ sperat ⁊ ex infirmitate distrahit̃ min⁹ peccat. hec ille. 12

¶ Quid si omittat̃ aliq̃d. Rñ. ꝙ peccat mortaliter si scienter. facit. tñ conserat. si ibi sit materia debita. ⁊ forma cũ intentione cõficiendi de quo dictũ est. s. Eucharistia ꝑmo. Et hoc ĩtellige ꝙ peccat mortaliter scienter dimittendo aliquid notabile. puta euangeliũ. vel epistolam. secretas. ⁊ hmõi. secus esset de aliquo verbo solo alio a forma conserrationis. Idez dic si omittat̃ tp̃s debitũ paramẽta ⁊ reliqua necessaria. qđ ẽ mortale qñ fit scienter. 13

¶ Quid faciet sacerdos si missam dicendo ꝑpendat nõ fuisse debitã materiã minististratã R. ſm cõiter theo. in. iiij. distincti. viij. ꝙ sine defect⁹ sit ĩ hostia. siue ĩ vino. ⁊ aduertit añq̃ 14

cõsecrationis canonẽ incepit. sic accipiet aliã hostiã si defect⁹ ẽ in hostia. vel vinũ si ẽ i vino ⁊ reincipiet si ẽ in hostia defectus ab illa oza/tione. Suscipe sancte pater. qua dicta omissis aliis dicet. Veni sanctificato⁹ ⁊c. Et sic omnibus aliis omissis ꝓsequat vbi erat qñ aduertit. Si vo defect⁹ fuit in vino, incipiet ab illa ozatõe. Deus q̃ humane. cũ oõne Offerimus ⁊c. Et alia. veni sctificato⁹ ⁊c. ⁊ aliis dimissis ꝓsequtur vbi dimiserat. Si iam consecrauerat ⁊ post ꝓsecrationẽ deꝑhendit. qz defectus erat i vino debito sic accepto cũ aqua solũ. incipiet ab illa ozatione. Simili mõ vsq; ad ozationez. vñ ⁊ memozes ⁊ aliis omissis ꝓsequtur vbi dimisit. Si vero defectus erat in hostia ⁊ iam cõsecrauerat vinuz sic accepta alia hostia incipiet ab illa oõne. Qui ꝑdie ⁊ loco illi⁹ relatiui. q̃ dicet. Dñs nr̃ ihesus xp̃s ꝑdie q̃ pateretur ⁊c. vsq; ad oõnẽ. Simili mõ ⁊ oib⁹ aliis omissis ꝓsequat vbi dimisit. Et notant sic dixi. qz si solũ diceret. Is ẽ corpus meũ. nõ consecraret fm Sco. ⁊ Landul. in. iij. di. viij. q. iij. qz oõ illud significat qđ exꝓmit xbo. nõ qđ est in intentione proferentis. ⁊ ideo si nulla fieret mentio de xp̃o. intelligerẽtur illa xba de corꝓore sacerdotis vel sanguine. nõ de xp̃o. et sic nõ cõsecraret.

15 ¶ Done q̃ non aduertit de defectu. nisi post sumptionẽ hostie q̃ nõ erat triticea aut debita Rñ. fm cõit doc. vbi. s. q̃ nõ obstãte q̃ nõ sit ieiunus. nihilomin⁹ accipiet aliã hostiã debitã ⁊ incipiet. vt dictũ ẽ. Dñs nr̃ ihesus xp̃us ꝑdie q̃ vsq; ad simili mõ ⁊c. ⁊ postea aliis omissis sumet eã. ⁊ ꝓsequtur vbi omiserat.

16 ¶ Sed q̃d si sumpto corꝓe inuenit aquã loco vini in calice quã bibit. Rñ. tho. in. iij. pte. q. lxxiij. tenet q̃ est alia hostia ⁊ aliud vinũ sumendũ ⁊ cõsecrandũ. Quidã alij dicũt q̃ ꝓpter scandalũ nihil ẽ reiterandũ. ⁊ maxime cũ nõ sit ieiunus. Sed tu tene opi. Sco. vbi. s. q̃ solũ ẽ accipiendũ vinũ cũ aqua ⁊ dicẽdũ. Si ri mõ post q̃ Dñs nr̃ ihesus xp̃us cenauit. accepit calicem ⁊c. vsq; vñ ⁊ memozes. ⁊ sic aliis omissis dicat. Sanguis domini nostri ihesu xp̃i custodiat aiam̃ ⁊c. ⁊ sumat quia istud potest fieri sine scandalo. Nec obstat q̃ nõ sit ieiunus quia est maius p̃ceptuz q̃ sumatur integre q̃ ieiuno stomacho. vt patet in. c. ꝓperimus. ⁊. c. relatũ. de conse. dis. ij.

¶ Quid faciet sacerdos si qñ hz aquaz in oze añq; deglutiat aduertit Rñ. Dic. li. j. ti. xvij. q̃ si potest sine scandalo sputet in calice ⁊ extrahet particulam hostie. ⁊ aquam reponet in alio vase. ⁊ sic accipiat vinũ ⁊ cõsecret. vt dictũ est. ⁊ in eo ponat particulã hostie. ⁊ sumat postea illam aquã si potest facere sine periculo vomit⁹. vl si timet de vomitu reponat aquã in sacrario. Et idẽ dicerẽ de ꝑticula q̃ idẽ eẽt cõburẽda ⁊ cineres in sacrario reponẽdi. quã do sine ꝑiculo vomitus recipe non possem.

¶ Quero quid faciet sacerdos qñ musca vel 18
aranea cadit in calice. Rñ. q̃ si cadit ante consecrationem proiiciat illud vinum et accipiat aliud cum aqua. ⁊ faciat fm q̃. s. dictuz est. ij. xiij. Si vo cadit post consecrationẽ extrahat eam ⁊ lauet cũ vino. nisi esset res venenosa vel que ꝓuocaret vomitum. qz tũc omnia simul essent reponẽda in vase alio ⁊ aliud vinũ cum aqua sumendũ ⁊ ꝓsecrandũ. vt dictum ẽ in. j. xiij. ⁊. xvj. fm Archi. Hugo. ⁊ Jo. de santo. i. c. si ꝑ negligentiã. de ꝓse. di. ij. qz nihil abominabile sumi debet occasione hui⁹ sacri. vt no. glo. in. d. c. si per negligentiã. ⁊ finita missa accipiat sanguinem illum ⁊ igne cõburat. cũ aliqua stupa. vel panno lineo in ipo madefacto. ⁊ cineres ponat in sacrario.

¶ Quid si gutta sanguinis ceciderit. Rñ. q̃ 19
si ceciderit super tabulã ⁊ similia lãbat si pot fieri sine horroze. ⁊ postea locus radat ⁊ rasura ꝑburat ⁊ cinis iuxta altare recondat. ⁊ sacerdos. xl. diebus peniteat. Si vo ceciderit super linthea. abluat trib⁹ vicibus. calice suppositio. ⁊ aq̃ ablutõis iuxta altare cõdat. ⁊ sacerdos peniteat q̃tuor dieb⁹ nisi ꝓuenerit ad terciũ linthea. qz tũc nouem. Si vsq; ad q̃rtũ. xv. dieb⁹ peniteat. de ꝓse. di. ij. c. si ꝑ negligentiã. 20

¶ Quid si sumendo sanguinem remanet ꝑticula in calice. Respõdeo debet digito ad labiũ calicis adducere ⁊ sumere. ⁊ nullo mõ apponat vinũ ante eius sumptionem. quia vinũ citius descenderet. et sic sumeret non ieiunus fm Sco. in quarto distin. viij. Quamuis ego arbitror q̃ etiam si apponeret vinum. ⁊ sic simul sumeret non peccaret. licet vinum cicius descẽdat quia q̃ sit tali modo dẽ fieri simul ꝑ ea que notant in capitulo qz propter. de elect. ⁊ in. l. cõtinuus. ff. de verbo. ob.

¶ Vtrum hostia non consecrata que est in al- 21
tari. vel gutta vini que est in pede calicis. vel aliter a vino quod est in calice sepata consecretur. Rñ. q̃ non. nisi hoc intendat sacrdos. j. q. j. detrahe.

¶ Quid si omisit aquaz ponere in vino. Rñ. 22
q̃ si aduertit ante cõsecrationem hostie debet eam apponere reiterãdo. vt supza dixi. j. xiij. quãdo defectus est in vino. qđ si aduertit post

cōsecrationē hostie.sed añ consecrationē vini apponat nihil reiterando fm Io. Si post cō secrationē vini aduertit tūc fm.s.tho.ī.iij. qte q.lxxxiij.nullo modo apponat.qz appositio añ non est de necessitate sacramenti.vt dixi.s. eu charistia.j.ℱ.xvij.

23 ¶ Quid si vinū in calice cōgeletur.R.q sacer dos debet ipm añ cōsecrationem resoluere.vt habeat rōnem actualem potus si tñ non resol uit adhuc cōficit.qz vinū congelatū nō differt a

24 nō cōgelato.nisi qualitate accidentali.

¶ Quid si ex frigore hostia dilabit in calicem R.q dz vlteri9 ꝓcedere.nec ē necesse aliqd re iterare.fm tho.in.iij.qte.q.lxxxiij. sed fm Io remāsit in manu frāgat illaz ⁊ ptem mittat in

25 calicem.qz ꝑma causaliter cecidit.

¶ Quid si sacerdos nō recolit se aliqua dixis se.R.q sacerdos nō debet ꝓpter hoc turbari. qz q multa dicit nō recolit oīa. Si tñ ꝓbabilit cōstet aliq̄ omisisse si qdem sunt de necessitate sacrī.puta forma cōsecrationis debet reitera re ab illa forma.⁊ cuncta p ordinē prosequ. Si vo nō sunt de forma cōsecratōnis sic nō debet

26 resumere immutando ordinē officij sed dz vlte rius ꝓcedere fm tho.iij.qte.q.lxxxiij.

¶ Utrum semp sacerdos celebrās debeat su mere corpus ⁊ sanguinē.R.q sic. de consecr. disti.ij.perlatum. Si sacerdos deficit in missa alius q̄ sit ieiunus debz supplere.vt.s. Eucha

27 ristia.iij.in pn.

¶ Quid si aliqs casus necessitatis alicui eve nerit.puta infirmitas ⁊ hmōi.poterit ne sacer dos illi hostiā dare.cū aliā nō habeat cōsecra tam.R. q nō totā sed bn ptem.⁊ aliam ptē ipe sacerdos sumere.fm.s.tho.ī.iiij.dis.xij. Et

28 idem credo etiam si nō sit infirmitas.sed alia rōnabilis causa.

¶ Quid si hostia inveniat fracta añ ꝓsecratō nē.R.nihil omin9 ꝑt ꝓsecrari.nisi fit scandalū in ppo.qz tūc aliā accipiet.qz fractio ⁊ ōdra

29 tura ⁊ hmōi nō vitiāt sacrm.

¶ Utrū in memēto vivoz vel mortuoz debe at fieri aliqz nominatio.R.q nō ē necesse. ni si solū vt supplicātis devotio reddat affectus ar.xiij.q.j.cū grauia.⁊ c.nō extimemus.nota. glo.de conse.di.j.c.visum.⁊ se.ex quo patet q tantū singuloz nōia sunt exprimenda.quāto ex

coz nominatione augmētat devotio celebran tis.qz nō minus q̄libet habet sub generali q̄s ⁊ no.glo.in.d.c.visum.

30 ¶ Utrū ꝑfatio ꝓpria debeat dici in missa cō

memorationis seu votiua.R.Pa.in.c.ꝓsiliū. de cel.mi. a.q sic.ꝓpria si habet. Et soluz sunt x.ab ecclesia approbate.ix.habētur in.c.inue nim9.de cōse.di.j.s.Natiuitatis domini. Epi phanie.Quadragesime.Pasce.Ascensionis domini.Penthecostes.Sancte crucis.Sanc toz apostoloz.⁊ sancte trinitatis.⁊ in.c.san ctoz.lxx.dis.ponitur decima de domina. Alie sunt delende de missali.nisi ex speciali priuile gio sit cōcessum.vt fratribus minoribus de.b. Francisco p Sixtum quartum.

¶ Utrū Gloria in excelsis deo debeat dici in 31
missis votiuis.R.q non.vt in.c.consilium.de cele.missa. Nec etiam Credo in vnū deū dē.lz consuetudo derogauerit illi iuri quo ad Glia in excelsis.que dicitur in missis votuis beate virg.nis.⁊ quo ad alios etiaz in missis spūssan cti. Minores tamē habēt ex priuilegio vt pos sint dicere gloria in excelsis in missis spūssan cti.quas pro ecclesia dei celebrāt. Dicit tamē Host.in.d.c.consiliū.devotam consuetudinez non reprobamus.

¶ Utrum ꝓfusio post sumptionem sanguinis 32
debeat fieri cum vino.Rñ.q sic. vt de celebr. missa.c.ex parte.

¶ De quo debet missa celebrari.Rñ. Pa. in 33
c.quidā laicoz.de ce.mis.q debet celebrari de eo de quo fit officiū.vñ missam peculiarē audi ens vel dicens nō satisfacit ꝓcepto de audien da missa.qz illa q̄ ꝓcipit ē missa de festo. vel q̄ fm officiū debet dici.vt in.d.c. quidam laico rū. Credo tñ q seculares ꝓpter ignorantiā ex cusent ꝫ ñ celebrantes.⁊ ꝓpterea in.d.c. q̄dā. ⁊ c.ad hoc.de ꝓse.di.j.dē q tales misse peculi ares seu votiue debēt celebrari in occulto.⁊ ꝫ intelligo in diebus in q̄bus q̄s tenet de precep pto audire missam.vel in eccia collegiata seu cōuentuali in qua quotidie fest celebrāda vna missa de officio.vt in cle.j.de ce.mis.⁊ sic intel ligo tex.in.d.c.quidā laicoz.qz si sit alius qui celebrauit missam de officio.⁊ nō sit de ꝓcepto q missa audiatur potest quis missam votiuam dicere sine omni scrupulo.⁊ in publico.⁊ in se creto.nec sufficit fm Ional.q audiat Intro itum.⁊ hmōi in diebus in q̄bus tenet de officō audire.quia missa dē cū canone.vt patet in.d. c.quidam.

¶ Utrū missa de sctis tantū valeat aīab9 de 34
functoz.sicut si dicat ꝓ defunctis.R. Host.in c.q.de ce.mis.q sic.⁊ q.do. Hugo. Car.dice bat q celebrādo pro domina faciebat celebra re ꝓ defunctis.⁊ ecōtrario.d.c.q.⁊ de ꝓse.di. ij. quotiens cum q. Caue tñ quia si promisisses

specialiter p defunctis ppriã missaz dicere nõ satisfaceres missam dicendo de dña rõe pmissionis. Itẽ aduerte q ꝑ ẽ vez qñ maioz deuotio q̃ qs dicit missaz de dña ꝛ hinõi. suppletvr sancti ĩtercessio. alꝫs nõ nisi q̃ ad veritatẽ sacri sed nõ q̃ ad veritatẽ orationũ. qz plus valet p defunctis dicta fm Pe. in. iiij. di. xlv.

35 ¶ Cũ q̃bus dz missa celebrari. ℞. q pmo cuz indumẽtis debitis. q̃ fm Anno. iij. vt recitat Dir. li. j. ti. vij. sunt calciamẽta amictus alba cingulũ manipulus stola planeta ar. xxiij. dis. ecclastica. xxv. dis. vnũ. xj. q. iij. epus. de penis degradatio li. vj. Et q̃lia debẽt eẽ pdicta dicẽdũ q fm ꝓsuetudinẽ rõnalem regionis seu congregationis. ar. l. de q̃b. ff. de legi. Et an debeãt eẽ bñdicta cõiter tenet q sic. exceptj calciamẽtis. ꝛ eẽ cingulo qđ de consuetudine nõ bñdicit fm Ri. in. iij. di. xij. ꝛ Sco. ea. di. Secũdo cũ igne. de ce. mis. c. vl. Et celebrãs sine igne dz officio ꝛ bñficio ꝑuari ibidez. Tercio cũ calice. corꝑalibꝰ altari lapideo. ꝛ tribꝰ tobalijs sup eo ꝛ missali hostia azima. vino ꝛ aq̃ q̃ in minori quantitate debet poni q̃ de vino. vt in. c. pnicios⁹. de cele. missa.

36 ¶ Dez peccet mortalit q̃ sine aliquo pdictoz celebrat. ℞ñ. q sic q̃ sine igne ꝛ aqua vel ĩ pane fermẽtato si ẽ sacerdos latinus. vel in vase ligneo. vt patet in. c. lras. de cel. mis. vbi dr q dz talis sacerdos deponi ab officio et bñficio. Et idẽ si in vase vitreo vel de auricalcho. aut ere. de ꝓse. di. j. vt calix. Idẽ si sine altari lapideo ꝛ ꝓsecrato corꝑalibus casula stola manipulo cingulo alba amictu. vt in. c. j. de cõse. di. j. nõ tñ efficit irregularis cuz nõ inueniat iure cautũ hoc. siue faciat sciẽter. siue igranter. fm Ri. ꝛ Sco. in. iij. di. xij. nisi celebret sup altare enormit fractũ. qz sic eẽt irregularis. de cõse. di. j. eccie. nõ tñ si celebrat sup altare nõ cõsecratũ. lz mortalit peccet. de cõse. dis. j. eccie. ꝛ. c. cõcedimus cũ duobus. c. se. Et ß intellige si scienꝫ facit. secus si ex oblitione manipuluz vel stolã omisisset. De calciamẽtis aũt bñdis nõ credo sit ꝑceptũ cuz nõ inueniat in iure. vñ si qs ipa omitteret nõ ex cõtemptu. sed qz non habet nõ peccaret. ar. d. c. j. Patet ß q calciamenta non sunt de necessitate. qz sic oporteret hre spãlia q̃bus nõ vterenꝫ nisi celebrãdo. cuius ꝛriũ seruat cõiter.

37 ¶ Sed vtrum sine missali possit dici. q̃dam dicũt q peccat mortaliter celebrãs sine missali. in quo ad minus non sit canon tum qz exponit se piculo errandi. tũ qz cõsuetudo ita habet vt sine libro in quo sit canon nõ dicat. Et placet qz sepe optime memorie viri in hoc errãt. Canon fm cõioz opi. dr. a Te igitur vsq ad cõionem. ꝛ fm Durã. debet dici expedite. ne mutsce venientes. i. vane cogitatões ꝓdant suauitatem vnguẽti. i. orationis ꝛ ne populus fastidiũ cõcipiat. nõ tñ nimis festinãter ne sacrificiũ fiat sine sale discretionis ꝛ deuotionis. ꝛ debet legi in libro ne erroꝛ ꝓtingat. Idẽ dicerem de tribus tobalijs si nõ hꝫentur q̃ sufficeret vna. Et nota q ꝑceptũ ẽ clericis q vasa ꝛ vestimẽta in q̃bus celebrari debet sint munda ꝛ nitida in. c. relinq̃ nolumus. de custo. eucha. ꝛ ideo peccat mortaliter faciẽs ꝓtrariũ. xiij. q. j. quod ꝑcipitur.

38 ¶ Quarto debẽt eẽ saltẽ duo pñtes celebrationi missaz. de cõse. di. j. hoc quoq. Et hoc verũ in missa publica. sed in missa priuata potest dici vno pñte seruitoꝛe solũ q̃ rñdeat in ꝑsona totius populi. vñ nemo sacerdos ꝑ se solꝰ põt celebrare. vij. q. j. illud. de fil. presbi. c. propositum in fi. Episcopus ꝛo sine diacono celebrare non potest nisi necessitas cogat. xciij. disti. diaconi sunt. in glo. in ver. habet.

39 ¶ Ubi debet missa celebrari. ℞. q in offico cõsecrato ab epo potest libere celebrari. de conse. dist. j. ꝛ. c. j. ꝛ. c. sicut. ꝛ. c. se. ꝛ. c. nullus. Et hoc verũ nisi sit interdictus ꝛ pollutus. de quo. s. Consecratio ecclesie. ℣. viij. Fallit hoc in. c. auctoritate. de priuil. li. vj. vbi ꝓhibet celebrari in ecclesijs cõstructis ab exẽptis in locis nõ exemptis sine lnia epi. Item lz minoribus ꝛ ꝑdicatoribus celebrare ĩ omni loco honesto cũ altari portatili ab epo consecrato saltem iure prochiali. q̃ quidez ius fm Bre. ix. in exuaganti q̃ incipit. Nos artẽ dẽtes ꝓsistit circa oblatões decimas ꝛ ꝑmitias soluz. ꝛ ß sine sit cõsecratus loc⁹ vel nõ dũmõ nõ sit interdictus vl pollutꝰ. ꝛ sic intellige. c. in his. de priui. vbi hoc ꝓuilegiũ ponit sibi epis lz in. d. c. fi. de priuil. li. vj. de q̃. s. Interdictũ. vj. ℣. xxix. Advertere q sacerdos nõ dz tenere hostiã ꝛ calicẽ qñ ꝓsecrat sup lapidẽ ꝓsecratũ. fm Pe. de pal. ꝛ dz lapis eẽ ita magnus q̃ saltẽ possit sup eo capi totus pes calicis cũ hostia. de q̃ vide all tare. Nota eẽ q q̃cũq celebrãs vel faciẽs celebrare diuina ĩ ciuitatibꝰ castris vel villis. nisi ꝛtenꝰ a iure ei ꝓcedit ẽ ei interdictus ingressus eccie ipo facto cuiuscũq ordis vel priuilegij sit munitꝰ. c. epoz. de priuil. li. vj. Idẽ si in locis a iure vel a iudice ꝓhibitis. vt ibidem.

40 ¶ Dez de lnia epi possit celebrari in loco nõ consecrato. ℞ñ. vt colligo ex Anno. in. c. j. de ꝓse. ec. vl gl. ꝛ ꝙb Archi. post allos ĩ. c. missaz.

de cõse.dis.j.¶a ꝑa.in Rubri.de cõse.ec.vel alta. ꝑ cõcordia q̃ in sua dioces̃i potest ep̃us dare licentiã vt in eccl̃esia nõ ꝓsecrata vl̃ oratorio possit q̃s celebrare cũ altari portatili cõsecrato ex necessitate.vt no.glo. de conse.di.j. vnicuiq̃.¶.xvij.q.ij.q̃dam. ¶In alijs aũt locis nõ põt dare nisi q̃n eccl̃a deest.vt in.c.concedimus.de cõse.di.j.ar.d.c.fi.qz frustra concederetur ep̃is illud p̃iuilegiũ si haberent de iure cõi. ¶Aduerte tñ q̃ in loco fluctuãti.vt in mari ¶ fluminibus celebrare non licet alicui. sed extra suã dioces̃im non potest dare licentiã celebrandi in loco non consecrato.

41 ¶Qua hora põt missa p̃ticularis celebrari. ℞.q̃ ab aurora vsq̃ ad nonã etiã in quentualibus eccl̃esijs põt quotidie celebrari. de ꝓse. di.j. ¶.in ieiunijs.¶.c. necesse ẽ ¶ hoc sequitur Sco.in.iij. dist.xij. ¶Nec obstat.c. nocte.¶.c. solent.de ꝓse.di.j.¶.c.nõ liceat.xlviij.dist.¶.c. qđa p̃ribus.¶.c.fi.lxxv.di.¶.c.vl.lxxvj.di. qz intelligitur de solẽnibus missis. ſm Hosti. in sum.de cele.missa. Solẽnis hora dz dici in quẽtualibus ecclesijs hora sua.s.in vigilijs ¶ in q̃dragesima ¶ quatuor temp̃ib⁹ hora nona. ¶In festis hora tercia. ¶In profestis hora sexta.qđ tamẽ cõmuniter nõ seruaĩ. qz tardius dĩ in festis q̃z alijs diebus non festiuis.¶ excusantur. vt patet in iur̃. ꝑalle. Et sic intellige gl. in.c. j.de cele.mis.¶ alios doc.

42 ¶Utr̃ possit dici missa de nocte. ℞. ſm Ho. vbi.s.q̃ nõ.nisi in natiuitate dñi. vel nisi ſm Rod.de licẽtia ep̃i vel supioris imminẽte necessitate. puta qz infirmus morit̃. nec bẽ eucharistia.alꝫ eã aĩ aurorã celebrãs peccat mortaliter. ¶Idẽ dicẽdũ de celebrãtibus aĩ dictũ matutinũ.ar.xj.dis.c.in his.¶.c.eccl̃iasticaz. ¶ ex de cele.mis.c.j.¶.vl.ſm Hos. Similit̃ de p̃ma dicendũ ẽ vbi ẽ cõsuetudo ſm Ho.quã quidez ꝓsuetudinẽ attẽdo ad p̃mã q̃ dĩ in choro. non ad eã q̃ dĩ a p̃uato. vñ in religione minoz cũ multe misse dicanĩ de cõsuetudine aĩ p̃mam. nõ credo q̃ volens missam dicere teneaĩ p̃mo dicere p̃mã.qz sic oporteret bis eã aliq̃n dicere.s.q̃ se ¶ postea in choro qđ nõ est necesse.ar. c.j.de cele.missa.¶ sic patet q̃ p̃nt dicere missam licite aĩq̃z dicãt p̃mã.

34 ¶Quotiẽs dz missa celebrari. ℞ñ.i ecclesijs conuentualibus ¶ collegiatis debent quotidie duc misse celebrari.s.vna ſm officiuz. ¶ alia ꝑ mortuis.vt in.c.cũ creatura.de ce.mis. in ter. ¶ in gl.¶ collegialiter debẽt dici. ¶ dicit Pa. ibidem q̃ peccãt non seruantes.tñ cõiter non seruaĩ.¶ sic nõ peccant.

¶Utr̃ q̃libet sacerdos teneaĩ quotidie celebrare. ℞.q̃ nõ.etiã in diebus festiuis.vt patz in.c.q̃tidie.de ꝓse.di.ij.exceptis hñtib⁹ curaz aiaz q̃ ad min⁹ in dieb⁹ festiuis tenẽt celebrare.nisi ꝑ aliũ satisfaciãt ꝓpo.ar.c.j. de ce.mis. ¶Aduerte tñ q̃ si sacerdos ob sui ℞dignitatem ¶ sacri reuerẽtiã abstineat nõ peccat.ſm.s. Bo. in.iiij.dis.xij.puta qz pollutus ¶ hmõi.si vero stat p̃o quadaz in curia ¶ negligentia sua. ita q̃ ad min⁹ nõ celebret in p̃cipuis festis.¶ maxime in illis in q̃bus seculares deuoti solẽt cõmunicare.peccat q̃dem ¶ si nõ mortaliter.saltem grauit̃.vt pz p.c.dolẽtes.de cele.mis. vbi valde tales reprehendũtur. ℞i.xo i.iij.di.xij. tenet q̃ tenẽtur i talib⁹ dieb⁹ celebrare. ¶Idẽ tenet.s.tho.in.iij. p̃te.q.lxxxij. ¶ sic vẽ q̃ nõ excusenĩ a mortali q̃n sine rõnabili cã in talibus diebus nõ celebrãt. Vñ dicit idẽ.s.tho.q̃ hz q̃ ad actus ordinis q̃ p̃tinent ad corpus xp̃i missicũ nõ teneaĩ nisi q̃ habet ex platõne.vt p̃dicare ¶ absoluere ¶ hmõi.tñ celebrare tenetur vt deo sacrificiũ reddat.eẽ si nulli hoĩm teneatur ¶Idẽ eẽ ponit.i.iij.di.xij.¶ p̃t timere ne tã q̃ seruꝰ nequã q̃ absc̃odit pecuniã dñi ꝓdemnet. Quotidie aũt celebrare laudabile ẽ si ex hmõi celebratõne nõ minuaĩ reuerẽtia debita ad sacramẽtũ ¶ deuotio. Si aĩ minueret tunc aliq̃n cessandũ ẽ.de q̃ vide Eucharistia.iij. ¶.xxxvj.

¶Utr̃ institutio bñficij q̃ q̃s celebret omni die obliget institutũ ad sic celebrãdũ. ℞. Pa. in.c.cõsuluisti.de ce.mis. ¶ in.c.significatũ. de p̃ben.q̃ nõ.qz talis institutio est illicita ¶ daret materiã peccãdi. ¶ iõ talit̃ istitutꝰ dz accipere interp̃tatõem ab isto tex.c.significatũ.vt s.intelligaĩ q̃ dz celebrare,¶ teneaĩ q̃nto freq̃ntius p̃t.salua honestate sua ¶ debita reuerẽtia ¶ deuotione ad sacrm. ¶ sic intellige de q̃cũq̃ bñficiato. Similit̃ dic q̃n institueret ad dicendũ missam peculiarẽ quotidie,qz hoc nõ obstãte potest ¶ debet dici de feria.c.quidam.de ce. missa. Et sic patet q̃ quis aliquando tenetur frequẽtius celebrare.

¶Utr̃ q̃s possit pluries dicere missam i die ℞.Pa.in.d. c.ꝓsuluisti q̃ ñ. Facit.d.c.ꝓsuluisti.¶.c.referente.eo.¶.c.sufficit.de ꝓse. disti.j. nisi i duob⁹ casib⁹. Prim⁹ i die natiuitatis in quo tres p̃nt celebrari. siue dicatur vna in media nocte.alia i aurora.¶ tercia i hora debita. siue dicãt simul i die vl̃ vna.l̃ post interuallũ duas. vl̃ econtrario.qz sic hz ꝓsuetudo.hz aĩ aurorã nõ dz dici nisi vna.s.illa de media nocte. Secũd⁹ respectu alicui⁹ necessitatis.vt puta qz aliqua magna ꝑsona venit.puta ep̃s ¶ similes

Nõ gone

q̄ quos nō decet trāsire diez q̄ nō audiāt missam. c. fi. de p̄bile. li. vj. Et idē dic de quolibet alio magno viro. ar. c. p̄mi. de cele. missa. Sic credo q̄n eēt dies festus p̄ceptus ab ecclesia. q̄ aliqui nō audierūt missaz. lz nō sint ita magni domini p̄ eandem rōnem. Item si aliquis infirmaretur ad mortē q̄ nō haberet corpus xp̄i p̄ eo cōicando. Addit glo. tertiū casum ibidē s. si esset consuetū in aliqua ecclesia q̄ dicātur due misse. vna p̄ viuis. alia pro mortuis. q̄ nemo ē q̄ sit aptus nisi vnus solū. tūc poterit ambas dicere. Quartus p̄pter pauptatē eccl̄arū vel raritatez sacerdotum. xxj. q. j. c. j. in fi. q̄ de elec. c. dudū. x. q. iij. vnio. Quint⁹ q̄n due misse p̄rie occurrūt dicende. puta de vigilia q̄ de festo. q̄ nō ē nisi vn⁹ sacerdos qui possit. ex de cele. missa. c. j. q̄. c. referēte. fm Bar. q̄ Bo. i. d. c. cōtuluisti. Intelligē tñ in omnibus p̄dictis casibus q̄ potest plures dicere. dum tamē purificationē nō receperit. q̄ sit ieiunus. alias nullo mō liceret. de cele. missa. c. ex pte. Itē q̄ nō dicat nisi duas. quia plures non lz nisi in natiuitate fm cōiter doc.

47 Quid si postq̄ sumpsit cōionem habet hostiam cōsecratam q̄ supfuit. Rñ. fm Pe. q̄ si comode nō habet vnde honeste conseruet lz ei sumere. dūmō sit ieiunus. ar. de cōse. dist. .v. c. tribus gradibus. Secus eēt dicendum de reliquijs. q̄ etiam licet acceperit purificationem añq̄ de ipis aduerteret. tñ postea sunt sumende. tū q̄ nō p̄nt sic seruari. imo leuiter amitterent p̄pter eoz paruitatē. Et in isto casu ex q̄ ē in actu purificatōnis q̄ recollectionis reliq̄z quicq̄d fit dē fieri incōtinenti. i. quasi simul sumeret omnia añq̄ censeatur non ieiunus. p̄ ea q̄ no. in. c. olim. el p̄mo. de resti. spo. in gl. q̄ per Bar. in. l. j. ff. de x̄bo. obli. Q. bene nota pro scrupulosis.

48 Quid de illis q̄ p̄pter adulationes seculariū plures missas celebrāt in die. Rñ. q̄ peccāt mortalit̄. vt i. c. sufficit. de p̄se. di. j. Multo magis si p̄pter pecuniā. q̄ simoniacus ē saltē mē talis. si pactū nō intervenit expressum. Si x̄o interuenit esset mentalis q̄ realis q̄ teneretur restituere quicq̄d accepit pauperibus q̄ de necessitate. vt. j. simonia. vij. in prin.

49 Pro quibus debet dici missa. Respō. q̄ generaliter pro omnibus viuis q̄ defunctis mortuis in statu purgatorij. de consecra. distinc. j. c. visum.

50 Utrū sit dicenda p̄ pueris mortuis. Rñ. s. tho. in. iiij. q̄ sic p̄ pueris baptizatis nō quia eis prosit ad remissionē pene quā nō tolerāt. nec ad augmentum glorie. lz potius celebrāt ad cōmendandū redemptōnis misterium.

Utrū liceat orare p̄ excōicato. Rñ. Host. in summa q̄ sic. in memento etiam specialiter. q̄ etiam in alijs oōnibus. que fortiter dicūtur generaliter. tamen non spāliter. quia nō licet. de sen. ex. nuper.

Quid dicēdū si p̄sbiter qui promisit alicui dicere vnā missam de dña. q̄ alteri sepatim aliam pro anima matris q̄ p̄ris eius. q̄ tercio p̄ salute sua q̄ similibus. dicat solū vnaz missam de dña cuz collecta. Deus qui nos p̄rem q̄ matrem q̄ aliā collectā. Oīpotēs sempiterne deus miserere famulo tuo. q̄c. Intēdēs p̄dictis oībus satisfacere. Rñ. q̄ sup̄ hoc fuit diuersa opinō p̄ intelligentia ē sciendū q̄ missa q̄libet q̄ dē respectu opis operati. generaliter valet oīb⁹ viuis q̄ defunctis exītib⁹ in caritate q̄ nō sunt in patria. Secūdo valet singulariter illi q̄ eaz dicit si digne celebrat. Tercio valet spāliter si sunt in statu grē illis q̄ faciūt eā dicere pro se. vel q̄bus p̄dicti. vel sacerdos p̄ intentionē applicant. Quātū igit̄ ad generalem p̄ticipationem sacerdos nihil pōt disponere. nec dz q̄ tū ad singularem. similiter non debet ordine caritatis eam alteri tribuere. quia nemo debet p̄sumere se habere vltra necessitatem de merito Quantū x̄o ad terciam specialem que est alteri⁹ applicabilis p̄ intentionem. dicendum est q̄ non minus habebit quilibet hoz triū q̄ si pro singulo eorū singulariter eam dixisset. Nō q̄ deus nō equaliter. neq̄ vno mō acceptat meritū misse applicatuz isto tercio. mō sed fm q̄ sue bonitati videtur. considerata deuotione q̄ ceteris q̄ cōcurrūt in eo q̄ eam dicere facit. Dñ aliq̄n vna missa posset liberare vnam aiam de purgatorio cū tanta caritate mouere posset se q̄s ad faciendū eā dicere. quā non faceret liberare alius faciēdo dicere viginti vel triginta. q̄ sic q̄tū ad hoc talis sacerdos satisfecit. q̄ q̄libet p̄dictoz triū non minus habebit de merito q̄ si pro quolibet eoz singularit̄ vnā dixisset. Et sic intelligo opinionē illoz qui dicunt non minus valere vnam missam pro omnibus q̄ si singulariter pro quolibz diceretur. de p̄se. di. v. in. c. nō mediocriter. Nec ob. q̄ dicūt q̄dam q̄ meritū tali mō acceptum est finitum. q̄ ideo quāto pluribus dividitur minus q̄libet bēbit quia vez si quilibet totū haberet. nisi alteri cōmunicaretur. sed non est sic. sed tantū quilibet habet de ista finitate quātum videt diuine bonitati. q̄ est tantū q̄ sufficeret p̄ omnibus animab⁹ liberādis. si mō sic merita nra mererēt

quia missa respectu opis opati nihil aliud est q̄ applicatio meriti passiōis xp̄i. qđ p talem sacrificiū immediate applicat illi p q̄ dicit. et iđo sicut lz multis dictū meritū passionis xp̄i applicet. nihilominus quilibet nō minus hēbit q̄ si solū sibi fuisset applicatū. qz nullus ex toto p̄t eum habere. sed intīs inquātū videt diuine bonitati ip̄m p tali acceptare fm eius q̄ dicere facit deuotionē. Et ꝓpterea ꝓpter meritū passiōis xp̄i qđ p sacramenta applicat nō minus efficacie habent si simul multis conferant q̄ si p vno solo. sed quilibet tm̄ habebit quātū videt diuine bonitati p quolibet acceptare. Hoc patet in baptismo. qz si multi baptizant in necessitate nō minus habebunt de remissiōe. et sic de alijs sacramētis. Secus de alijs bonis a sacramētis. eo qz cū ñ sint applicatiua meriti passiōis xp̄i. Ideo si pluribus cōicabunt quilibet minus hēbit respectu operis opati. Et ex hoc p̄z quare missa magis valet ad remissiōz peccatoz et sacramēta q̄ alia opa. qz ē ꝓpter meritū passiōis xp̄i qđ deo patri offert p remissiōe illoz quib⁹ applicat. qđ nō fit in alijs bonis. Quo vero ad meritū generale. sic nō satisfacit. qz quāto plures misse dicu nt. tāto magis anime viuentiū existētiū in gr̄a. et anime in purgatorio releuāt. vñ magis fuisset releuate si dixisset tres missas q̄ si solū vnā. Dñ quātū ad hoc nō satisfacit. presertim q̄n plures misse dicte fuissent si ip̄e nō acceptasset. et ideo tenet satisfacere. vel in missis vel in alijs bonis p specialē applicatōem. Que credo si fiāt nō solū in vna missa. sz etiā in pluribus et in alijs oratōibus et bonis sufficienter satisfaciet. sicut faciūt boni religiosi q̄ intēdūt satisfacere. nedū in missis. sz etiam in reliq̄s oratōib⁹. Dñ credo attēta cōsuetudine et etiā qz nō pauciores misse ꝓpter hoc dicunt q̄ religiosi qui sic p duobus aut trib⁹ vel alijs celebrāt simul. vt dictū est qui etiā intendunt specialiter in omnibus missis et alijs bonis q̄ faciūt p̄dictis satisfacere q̄ optime satisfaciunt. nec illi q̄ talibus faciūt dicere minus habebūt de subsidio misse. sed etiā supabūdāter q̄ si aliter dicere facerēt Aduerte tñ q̄ si specialiter ꝓmisisset dicere missam de dñica. vel de spū sancto vel in tali altari. aut tali die tenet seruare. ꝓmissū. aliter nō satisfaceret ꝓmissioni dicēdo missaz de alio k̄ in alio loco. Et sic cōcorda opi. q̄ no. in. d. c. non medio criter. et in. iij. di. xlv.

¶ Dtrū idē erit si sacerdos ex motu suo diceret vnā missaz p trib⁹ q̄ ad meritū spāle. ik q̄ nō. qz sic ad meritū tale nō cōcurrit nisi sola motio sua. q̄ vna non tm̄ valet sicut due vel tres respectu opis opantis. et ideo minus habebūt de isto merito speciali. Adē dic q̄n vn⁹ facit vnā ꝓ pluribus dicere p eandē rōez. Et istud ē qđ dicūt theo. vbi. s. q̄ vna missa specialiter p aliquo dicta plus ei valet q̄ q̄n ōr generaliter p multis. Secus eēt si ip̄e sacerdos p alio q̄ diceret vnā missam et in eadē intēderet satisfacere p aliquo alio qui eū rogauit vt eā dicat p aīa sui p̄ris. qz sic respectu opis opantis nō minus valeret. qz sic ibi sunt due motiōes qđ nō esset in p̄mo casu

¶ Quid đ illo q̄ celebrat vt dē ꝑdat aliquē k̄ alijs. ik. q̄ peccāt mortaliter. ar. xxvi. q. v. q̄ cūq̄. nec nocet ei ad cuius ꝑditōem fit cū natura sacramēti sit vt p̄sit. ar. xi. q. iij. catholicā. no. Jo. et Arc. i. q. i. dictū Posset tñ excusari a mortali q̄n tales sunt inimici rei publice et impeditores bonoz. vt dictū ē. s. iuidia. 54

¶ Dtrū statim post celebratōem misse sit comedēdū. ik. q̄ nō. de iure. vt ī. c. trib⁹. de ꝑse. di. ij. sz de ꝑsuetudine nō seruat illud ius. Dz ḡ fm Pa. in. d. c. ex pte. de cele. mis. tā diu stare donec ille reliquie sint veriſik̄r in corpe corrupte. Addo etiam q̄ donec alijs gratias p̄ missam deo retulerit. 55

¶ Dtrū tm̄ valeat missa boni sacerdotis sicut mali. ik. fm q̄ colligo. ex. S. Bona. Ricar. et Sco. et san. Tho. in. iij. di. xij. q̄ q̄ ad sacramētū sic ē equalis. i. q. i. c. intra. Quo vero ad orōes q̄ in ip̄a dicunt inq̄ntū ꝓferunt ex ꝑsona totī⁹ eccl̄ie. sic sil̄r tm̄ valet. Ju quātū ad bñ efficaciā ex deuotiōe orātis sacerdotis sic plus valet missa boni sacerdotis q̄ mali. Et ideo bñ facit qui libētius audit missam boni sacerdotis. dūmodo in substantialib⁹ nō credat excedere. qz piculose erraret fm p̄dī. doc. 55 hō

¶ Quis tenet audire missaz. ik. q̄ de p̄cepto q̄libet q̄ nō ē excōicatus. nec interdict⁹. aut legitime ip̄edit⁹ die bꝰ festis ab eccl̄ia p̄ceptis. dq̄. s. ferie. §. xlij. De bona honestate q̄libz oī die maxime ep̄s. vel religiosus. aut eccl̄iastic⁹ ar. c. fi. de ꝑui. li. vi. Et q̄n sit mortale peccatū nō audire in festo. vide in. d. §. xlij. 57

¶ Dtrū quolibet sacerdote eā dicēte sit audiēda. ik. et dic vt. s. clericus. viij. §. ij. 58

¶ Dtrū sit audienda in ꝓpria parrochiali ecclesia in die⁹ festiuis. ik. fm. Pa. in. c. vt. dominicis. de parro. q̄ sic. nisi ex aliqua cā legitima alibi audire velit. puta qz prochianus ē cōcubinarius publicus. vel vt deuoti⁹ audiat qz melius officiat vel ꝓpt̄ p̄dicatōnem et hmōi 59

Si vero alibi audiuit ex cõtemptu ꝓpꝛij sacerdotis dicit q facit cõtra ꝑceptum superioris ⁊ qui eũ admittit dicit q quodãmodo cõmittit furtũ. Sed tu dic q de iure in maximis festiuitatibus. sicut sunt festa dñi nostri. ⁊ beate marie. ⁊ Johannis bapti. et silia quilibet tenet audire missam. aut in ecclesia prochiali aut in publico oratorio facto a populo ſm gl. in. c. si quis extra. de conse. di. i. Et a fortiori potest audire in ecclesijs mendicãtiũ ⁊ religiosorũ auctoritate sedis apostolice edificatis. In oratorijs autẽ ꝓuatis audiẽtes ñ satisfaciũt sicut ẽ in domib⁹ disciplinatoꝝ. Sed an peccẽt mortaliter talit audiẽtes si postea nõ audiũt i parrochiali vl publico oratorio. aut ecclesia religiosoꝝ dico q nõ. qꝛ nullo cauet iure q hoc sit ꝑceptuꝫ. Nec ob. c. si qs extra. qꝛ ibi nullũ verbũ ẽ positũ laicis qõ sit ꝑceptiuũ. sed solũ clericis ne celebrẽt ꝑdictis festiuitatibus in talibus oratorijs sine iussu vl ꝓmissiõe episcopi. Similiter. nõ ob. qõ ibi dicitur q ad parrochias ẽ legitim⁹ ordinariusq cõuentus. ergo ad alias nõ erit legitim⁹. qꝛ ñ sequit cũ cõtineat absurdũ sensum. qꝛ ibi dicitur q in ciuitatibus. aut parrochijs in ꝑdictis festis audiatur. ergo etiã alibi ẽ legitim⁹ conuentus. Non ob. etiã ꝑdictuꝫ. c. vt dominicis quia si quis bene attendit nihil ꝑcipitur laicis. nec etiã omnibus sacerdotibus. sed solus sacerdotibus parrochialibus imponit q eiciãt illuꝫ qui cõtempto ꝓpꝛio sacerdote. ergo si audiat in aliqua ecclesia q ñ sit parrochia ⁊ sacerdote nõ parrochiali non debet expelli ergo licite põt audire. Et q solũ parrochialibus ꝑcipiat. ptꝫ in verbo alterius. qõ ẽ relatiuuꝫ ex duobus tantũ. ⁊ alius alia aliud ex pluribus. lꝫ ꝑmiscue vtamur. Et iõ nisi haberet parrochiã nõ dꝛ alterius. qꝛ ꝑdicta relatiua faciũt positiones regulariter eiusdẽ qualitatis. Itẽ posito q esset aliquod ius ꝑceptiuũ esset abrogatum per contrariã consuetudinẽ vt. s. consuetudo. §. ix. patet.

Misericordia ſm Aug. ix. de ci. dei ẽ alicne miserie in corde nõ cõpassio q si possumus subuenire cogimur. Est ecmia diminutiua penaꝛ. quã impedire nõ põt excessus ire. Et nota q misericordia. pietas. ⁊ clementia ⁊ mãsuetudo cõueniũt inquãtuꝫ in eundẽ effectũ cõcurrũt. qui scilicet ẽ. pbibere mala proximoruꝫ. sed differunt quãtum ad motiuum. quia misericordia hoc facit ex amicicia quã habet cũ proximis. Pietas vo ex reuerentia quã habet ad aliquẽ superiorẽ. s. deum vel parentem. Mansuetudo inquantũ remouet iram incitantẽ ad vindictã. Clemẽtia vero hoc facit ex animi lenitate inquãtũ iudicat equũ esse. vt quis amplius ñ puniat. Crudelitas tñ que culpam attendit. sed modũ inpuniendo excedit opponit ꝓpꝛie clemẽtie que dicit quãdã animi lenitatẽ siue dulcedinez q quã quis ẽ diminutiuus penarũ. Seneca vo li. ij. de clementia dicit q clemẽtia est lenitas superioris ad inferiorẽ. Mansuetudo aũt cu iusliber ad quẽliber. Sepissime tñ accipit misericordia ꝓ clementia. ⁊ mansuetudine. ⁊ pietate.

Que sunt opera misericordie spiritualia. R. q septem in hoc versu contenta. Consule s. dubitantem p doctrinã. Castiga. s. p correctionem. Solare afflictum. Remitte iniurias Fer defectus aliorum. Ora p omnibus ⁊ dolce ignorãtes. Et que sunt opera misericordie corporalia habes. s. elemosyna. §. ix.

Moderamen inculpate tutele q̃d est vide. s. defensio. §. iij.

Modestia dicit a modo q̃ aliquãdo est in moderando motum animi ab excellentia p humilitatẽ. Aliquãdo a pertinentibus ad cognitionem. vt est studiũ. Aliquando quo ad corporales actus ⁊ actiones vt decẽter fiãt. ⁊ non scurriliter. ⁊ huiusmodi Aliquando vero quo ad apparatũ exteriorẽ. Et ideo modestia ẽ circa minora. Tẽperãtia vero ẽ i refrenatione delectatiõis boni difficilis. Et ꝓpterea differt ab ea.

Mollicies opponitur ꝑseuerãtie ſm philosophũ. vij. ethico. dicit enim ꝓpꝛie ſm philosophum mollis qui recedit a bono ꝓpter tristicias causatas ex defectu electionum quasi cedẽs debili monẽti. Dicitur etiam alio modo molliries. put est contra castitatem. que alio modo dicitur immundicia seu voluntaria pollutio. vt patet ex gl. i. co. vi. ibi. adulteri. nec molles. vbi glo. i. mulierbria patientes. Et isto modo semper est mortale peccatum. vt ibi patet. Sed primo modo non semper. sed quando recedit a bono necessario faciendo.

Monachus grece latine singularis dicitur. quia debet esse singularis. i. separatus a conuersatione seculari. vt. xvi. q. i. c. i. iuncta glo. ibidem. Unde ibidem in. c. monachus. dicit monachus non doctoris. sed plangentis officium habet qui vt se vel mundum lugeat. ⁊ domini pauidus prestoletur aduentum. hec. ibi.

1 ¶ In quo differt monachus a conuersis, et oblatis. R. Pa. in. c. nō est. de regu. q̄ cōuersi sunt qui obtulerunt se ⁊ sua mutando habitum, tñ seculares sunt. q̄ non p̄mouentur ad ordines. Oblati vero sunt qui se ⁊ sua obtulerunt monasterio, habitu tamen non mutato: Et vt dicit glo. xxvij. q. i. vt lex. Isti conuersi oblati magis astringunt mōasterio q̄ monachi, vnde nec etiā causa artioris religiōis p̄nt trāsire ad alia monasteria q̄q̄ petant a superiore licētiā, q̄ efficiunt quasi serui monasterij. Monachi vero hodie p̄mouēt ad ordines. xvi. q. i. in multis. c.

2 ¶ Utrū monachus possit p̄fici in aliqua ecclesia. R. Pano. in. c. monachi. de sta. mo. q̄ solus nō. vt in. c. ij. eo. ti. ⁊ in cle. ne in agro. ij. ad hec. eo. ti. Cum socio vero monacho p̄t de licentia sui abbatis, aliter nō. lvij. di. c. i. ⁊ ij q̄ nō habet nec velle nec nolle in hoc. c. si religiosus. ⁊ c. quorūdā. de elec. li. vi.

3 ¶ Utrū monachus possit habere curam animarū. R. Pa. in. c. i. de capel. mo. q̄ nō in ecclesia vbi monachi collegialiter habitāt sed debet ab epo capellanus instituī qui populū regat de consilio monachorū. In alijs autem locis p̄nt deputari. vt p̄z in. d. ij. ad hec. dū modo non solus. vt dictum est.

4 ¶ Utrū possit monachus fieri canonicus ecclesie secularis. R. q̄ nō. c. in noua. xvi. q. vij de elec. cum causam que inter. fm. Jo. lxxvij. di. quorundam.

5 ¶ Utrū monachus possit p̄fici ecclesie quor̄cunq̄ regulariū. R. q̄ nō. vnde si eligit̄ q̄s alterius religionis in p̄latū nō valet electio cle. cū ratione. de elec.

6 ¶ Utrū possit eligi in epm. R. q̄ sic. vt in. d. cle. cum ratione.

7 ¶ Utrū monachus p̄putatus alicui ecclesie etiā episcopatus teneat ad obseruantiā regule sue. R. q̄ sic. quātū ad tria substātialia regule. ⁊ vt habitū deferat etiā si sit epūs. de vi. ⁊ ho. cle. c. clerici officia. in fi. nec ex eo q̄ habet administratōem dicit̄ habere p̄p̄riū. q̄ eā tm̄ habet rōe officij sibi impositi. de sta. mo. c monachi. ij. i. In obedientia vero distinguit̄, q̄ si trāsit ad epatum ex toto absoluit̄ a iurisditōe abbatis. xvij. q. i. c. vnico. Si vero trāsiit ad ecclesiā secularē que nō ē subiecta abbati suo, nec in spūalibus nec in temporalib⁹ ex toto eximitur ab obedientia abbatis. xxvi q. i. in parrochia. si vero sit solū subiecta abbati in tpalibus. sic eximit̄ ab obediētia abbatis quo ad spūalia. xvi. q. ij. visis. ⁊ c. fine. Si vero sit subiecta quo ad spūalia solū. sic eximit̄ quo ad tpalia. Si vero sit in omnibus subiecta, sic ex toto obediet abbati. Quo vero ad alia a tribus votis ⁊ ab habitu nō eximit̄ absolute. Naz ab esu carniū teneb̄ abstinere sic ante, nisi dispēsaret̄ cū aliquo monacho a papa. vt solus p̄ficeret̄ alicui ecclie. ⁊ sine scandalo illoz cū quibus viuit nō posset abstinere q̄ tūc comedere posset. fm Gof. allegat. c. q̄s quis. xli. di. factus eps. fm Ho. ⁊ videt̄ sequi glo. in. c. carnē. de conse. di. v. etiā p̄t comedere. Jeiunia vero ⁊ silentiū ⁊ vigilias seruare nō teneb̄. vt dicit̄. xvi. q. i. ca. nemo. Et breuit̄ si attendant̄ verba. d. c. nemo. dico q̄ ab illis solūmō absoluit̄ p̄ceptis regule. q̄ comode nō p̄t seruare cū exercitio p̄latōis sibi impositi ymo potius adiuuāt credo q̄ teneat̄ seruare. Qdō bñ no. Et sic intellige. xxi. q. i. monachus. Sz q̄d de officio. R. vide. s. hore. ij. xv.

8 ¶ Sed pone q̄ p̄dictus monachus indigeat aliqua dispensatōe ad quē recurret. R. q̄ si ita lis ecclesia subest abbati in spūalibus ad ip̄m abbatē recurret. Si vero subest epō. tūc ep̄m habebit loco abbatis. c. si quis mōachus. xvi q. i. Si vero sit exempta illa ecclesia ⁊ īmediate sub papa. sic oportebit ad ip̄m papam recurrat. ar. eoz q̄ dixi. s. exemptus. ij. vi.

9 ¶ Que sunt q̄ p̄cipiunt̄ vt p̄hibent̄ monachis spāliter in iure. R. q̄ sūt. x. q̄ notant̄ in. d. cle. ne in agro. Primus q̄d p̄cipit̄ delatio bīnis debiti fm formā in. d. cle. posita. Secūdum q̄ omni mense cōfiteant̄ ⁊ suscipiāt eu charistie sacramētū. Tertiū q̄ ille q̄ p̄est exponat regulā vulgariter in capitulo. vt ab alio exponi faciat. Sz p̄dicta solū astringūt monachos nigros. vt in. d. cle. no. Quartū ne vtant̄ camisijs. vt in. t. cū ad monasteriū. de sta. mo. Quintū q̄ seruēt silētiū cōtinuū in dormitorio refectorio ⁊ oratorio. In claustro vero certis horis ibidē. Sextū q̄ faciant capitula de triennio in triennium. c. in singul. eo. ti. Septimus aucupatōes ⁊ venatōes interdicūtur eis. d. cle. ne in agro. Octauū ne ad curias p̄cipuz vadāt vt suis monasterijs dānū inferant. aliter sunt excōicati illi qui administratōem nō hñt. Nonū ne arma infra septa monasterij teneāt. Et de isto ⁊ superiori vide. s. excōicatio vij. casu. xxxvij. Decimū ne carnes p̄medant nisi in necessitate. vt in. d. c. cū ad monasteriū Multa sunt alia que nedum eis sed etiā omnibus religiosis sunt p̄hibita. q̄ vide. j. religiosus. ij. lxv.

ii ¶ Quid de monachis qui in illis mõasteriis comedũt carnes in quibus memoria nõ extat qõd nõ comedũt, Rn. d. Lar. ꝑsuluit vt recitat Pa. in. d. c. cũ admonasteriũ. q impune pñt ꝓmedere vt exquo ipi nõ fuerũt auctores nec apparet ex qua cã fuit introductum pt pũsumi ex aliqua cã legitima introductũ. Secus quãdo ex coꝛruptela. qꝛ nõ excusañ. de ꝓsue. cũ tãto. Sz de hoc dic. vt. j. religiosus. §. xxxij

ii ¶ Vtrũ appellatõe monachoꝝ veniãt alij religiosi. Rn. Pa. in. c. ex ꝑte. de pustulan. q qñ constitutio emanat respectu religiõis, lz loq̃tur de monachis, tñ extendiť ad omnes religiosos cuiuscũq; religionis. Et hoc nisi possit assignari ratio diuersitatis inter eos ꝛ monachos. qõ no.

iz ¶ Vtrũ monachus possit confiteri epõ vl penitentiario. Rn. fm Rodo. q sic. nisi sit exemptus vl ꝓuilegiatus a papa.

QMonasterium an obligetur ex facto monachi. Rn. q nõ. neq; ex delicto. neq; cõtractu. nisi in duob⁹ casib⁹ Primus si hoc sit versũ in vtilitatez monasterij. qꝛ in tantũ tenet. ꝛ nõ plus. ar. x. q. ij. hoc ius. Secũdus si a cõuentu sit cõmissa administratio. qꝛ in tantũ inquãtũ se extẽdit administratio in tantũ obligať ꝛ nõ plus. fm Inno. in. c olim. de ꝓui. Et hoc intelligo tã in monacho q̃ in abbate. Facit ñ ar. q nõ obligeť. insti. ỏ aucto. tuto. in ꝓn. vide glo. xi. q. i. de ꝑsona

i ¶ Vtrũ possit acquiri ꝑ monachũ obligatio alteri monasterio. Rn. sic etiã ꝑ monachũ fugitiuũ. vt. ff. de acq. pos. li. i. xviij. q. i. abbates

2 ¶ Vtrũ relictũ monacho cũ tali cõditiõe q nihil acquirať monasterio valeat, Rn. q nõ. nisi talis cõditio intelligať q nihil acquiratur monasterio respectu vtilitatis. non respectu iuris sicut no. Bar. in auť. excipiť. C. de bo. q̃ liber. qꝛ tũc valet. qõ ẽ dicere q cõuentus ꝑmittat illũ administratõem habere relicti. sicut ꝛ seruus dicit̃ habere ꝓprium. vt. l. is qui suis. ff. de manu. ꝛ facit qõ legiť ꝛ no. in glo. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad tre. Qõ quidẽ dictũ. Bar. Limito verũ qñ talis administratõ refertur ad casũ licitũ. s. vt dispenset in pios vsus. qõ religiosis licet etiã. de testamẽ. c. ij. li. vi. vl vt cõuertat ad vsũ vestimento ꝑ. vl libroꝝ ꝛ hmõi. Nõ aũt liceret vt posset administrare ad libitũ illa bona tanq̃ ꝓpria etiam de licẽtia pape. d. c. cũ ad monasterium.

3 ¶ Quid si abbas nõ vellet cõsentire vt ꝓdicta licita administrationẽ susciperet. Rn. Relictũ nõ valebit ꝛ remanebit apud grauatũ. l. vnica. C. ỏ ca. tollẽ. ꝛ gl. in. d. §. tres heredes

¶ Vtrũ bona ingrediẽtis ꝓtineãt ad monasteriũ iure successionis. an iure traditõis inẽ viuos, Rn. q magna ẽ cõuersia inter. docto. ꝛ glo. iuñ. ciuilis. de quo vide. Albr. in auť. ingressi. C. de sa. san. ec. Sed tu tene verius esse q iure successiõis. Attamẽ si lesũ fuerit potuit restitui ad minoris similitudinẽ. vt. C. si vt abbere. se ab. ꝑ totum. 4

¶ Quid de bonis ingrediẽtiũ ordinẽ minoꝝ aut aliozꝝ qui nihil possunt habere. Rn. Albr. in. d. auť. ingressi. recitat opiniones quatuoꝛ. Prima q habeanť ꝑ derelictis. Secũda q proueant aduenientes ab intestato. Tertia q ad epm in cuius dioceſi subsunt. Quarta q acq̃rañ ecclesie romane cui subsunt ꝛ inde alãtur Et hec ẽ verioꝛ. de quo nõ me extẽdo. qꝛ hñt ossis tales ꝓuilegia in hmõi. quibus oportet stare. ꝛ vide. s. legatũ. i. §. v. 5

¶ Vtrũ acquisita ꝑ monachũ expulsum vel fugitiuũ efficianť monasterij sui. Rn. vt colligo ex no. ab Inno. in. c. cũ olim. ỏ ꝓui. ꝛ Bo. in ti. de infantibus expo. ꝛ alios. q si mõasteriũ noluit eũ recipe vel maioꝛ ꝑs capituli. sic erũt epi. vl alterius monasterij si ipm ẽ ingressus. Si vero solus abbas vel minoꝛ ꝑs fuit in culpa. sic acquiret monasterio suo. Si aũt nõ curauit redire talis manochus. ꝛ totũ monasteriũ videꝫ eũ vagabũdũ neglexit. sic sibi acquiret epõ vel alij monasterio si qõ ingrediť sicut de seruo ỏꝛ in. l. qõ seruus. ff. ỏ stipu. ser. q fit apprehendẽtis. Q. ỏ si monasteriũ repetijt. sed nõ potuit obtinere aliquo impedimẽto. sic acquirit monasterio suo. in auť. de san. epi. §. si monachus. Prelatus eñ põt monachũ fugitiuũ vendicare cũ omnibus bonis ꝑ eũ acquisitis. c. abbates. xvij. q. ij. Aut si ꝛte ad aliud mõasteriũ sit trãslatus ꝓpter peccatũ suũ. puta qꝛ ponit̃ in alio monasterio ad penitẽtiã faciendã ꝛ hmõi. xxvij. q. i. c. si quã monachaꝝ. sic bona illa que ꝓprio monasterio attulerat. quo ad vsufructũ erunt secundi monasterij. xvi. q. vi. ỏ lapsis. ꝛ post eius moꝛtẽ redibũt ad ꝓmũ. Sivero transit ad secũdũ monasteriũ licite. qꝛ strictius vel qꝛ ꝓmouet in ꝓlatũ alterius. sic tenẽt aliqui in. c. q a te. de cle. cõiu. q quicq̃d acquiret postea erit secũdi. sed alia ꝓmi. ꝛ videť tex. ꝑ hoc. xvij. q. i in. c. vnico. Alij dicũt q omnia sibi vndecũq; ꝓuenta erũt secũdi vl dignitatis qꝛ videnť accedere ad ꝑsonã lz exꝑsse fuerũt collata tẽpore ingressus rõe ꝑdicta. ꝛ illud. c. vnicũ loquitur de acquisitis ex industria mõachi qꝛ erũt 6

penes ꝑmū monasteriū in quo ea acquisiuit ⁊ hoc vltimū sentit dñs Lar. in. d. c. q a te. Da nor. vero ibidē tenet vt bona matrimonialia sequant̄ ꝓsonā. ar. huius. c. q a te. ⁊. c. ex trās/missa. de renū. ⁊. l. ij. ff. de colle. illici. ⁊ hoc se qui videt̄ Ho. ⁊ Jo. an. in. c. q a te. ⁊ magis placet mihi opi. Lar.

7 ¶ Dtrū monasteriū possit grauari noua con suetudine. seruitio. vl̄ onere. R. q non. nisi a ꝓncipio de consensu epi a patrono sit ei impo sita. vt in. c. sciētes. de censi. nō tū intelligas q in dote necessaria possit etiā a ꝓncipio im/poni aliquod onus. sed intellige in alijs a do/te ꝑdicta.

8 ¶ Dtrū quis possit frequentare monasteria monialiū. R. q nō. nisi ex causa manifesta et rationabili. alꝫ post admonitōem frequētan/tes si sunt clerici deponunt̄. si laici excōicent̄

9 c. monasteria. de vi. ⁊ ho. cle.

¶ Dtrū monasteria dupla feminaꝝ ⁊ religi/osoꝝ sint licita. R. q nō. vt in. c. diffinimus. ⁊. c. in decima. xvij. q. ij.

10 ¶ Dtrū quis possit ꝓfici duobus mōasterijs R. q nō. sicut nec pluribus ecclesijs curā ha bētibus animarū. nisi vnū depēdeat ex alio. de ꝓben. c. cū singula. li. vi. imo plus si mona/chi vnius mōasterij ꝓpositus vl̄ ecclesias aut administrationes seu officia vnius monasterij cōsueta ꝑ eiusdē monachos gubernari sine li centia pape cōmitteret mōacho alterius mo nasterij sunt ꝓuati auctoritate. quibus ea vi/ce ⁊ recipiētes fiūt ineligibiles ipo iure. d. c. cum singula. ℣. fi.

11 ¶ Dtrū abbas possit vsufructū alicuius rei relictū monacho ei auferre. R. q sic. ꝑ no. in aut̄. ingressi. C. de sacr. san. ec. ⁊ in. c. ij. de sta. mo. Ez quid si addat̄ si molestet monachū. ca dat a legato. gl. in. l. lucius. ℣. tres heredes. ff ad treb. Hāc questionē formaꝝ ⁊ ibi Bar. et ꝑ Ly. in. l. quotiēs. in fi. C. ō dona. q̄ sub mō. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ Bal. ⁊ Jo. de imo. in. l. si alienū. in pn. ff. de here. institu. Et cōclude q si legās disponat ꝑ viā pene nō valet. qz impositō pe ne sup̄ facto impossibili de iure vl̄ de facto nō valet. vt. l. cerdonē. ff. de op. lib. ⁊. l. i. C. ō bis q̄ pe. nomine. Ez si vult non possit molestari dicat lego vl̄ relinquo vsufructū. tali mōacho donec ⁊ quousq; abbas faciat ei questōz ⁊ ex tūc nō relinquo. ita dicit Bal. in. d. l. i. in. vij. q. ⁊ Paulus de castro in. d. ℣. tres heredes. Ez in eo qō habuit monachus ante cōtrouer siā poterit abbas cōtrouersiā facere ⁊ illi au ferre ſm ꝑdictos.

¶ Monialis nō debet habere singularē habitatōnem sed cōiter tā in eccleſia q̄ in refectorio ⁊ dormitorio esse. dz xvij. q. ij. ꝓnitiosam. vt ibi sint testes castita/tis ⁊ honestatꝫ. vt in aut̄. ō mona. ℣. cogitādū

¶ Nō debet loqui monialis cū aliquo mona/cho nisi cū socia. vl̄ ꝑ̄nte abbatissa ⁊ breuiter c. diffinimus. ⁊. c. in decima. xvij. q. ij. i

¶ Dtrū possit cātare in choro cū monachis R. q nō. vt in. d. c. ꝓnitiosam. 2

¶ Dtrū moniales teneant̄ seruare clausurā. R. q sic omnes. vt in. c. piculoso. de sta. re. li. vi. Nec obstat q quidā dicūt q nō ꝑt eis in/dici vita artior ipis invitis. qz hoc nō ꝑtinet ad artiorē vitā. sed ad conseruatōez honesta/tis debite. ⁊ ideo nō excusant̄ a peccato mor/tali q̄ nō obseruāt clausurā cū possint. ꝑt tū abbatissa exire ꝑ homagio faciēdo cū bone/sta societate. ita tū q ad alia nō diuertat. Si militer si esset aliqua q̄ notabili morbo labo/rans. sine aliarū infectione ibi esse non posset vt. in. d. c. piculoso. vbi ꝑlatis ipaꝝ ꝑcipitur q̄ prouideant. ⁊ q nō ꝓmittāt patere accessus quarūcūq; ꝓsonarū ad eas. nisi ex rationabi/li causa ⁊ manifesta ⁊ q singulis āis eas vi sitent. ⁊ illa q̄ sunt ita exēpte q̄ imediate sub sunt pape debet epus auctoritate apostolica visitare. vt no. in cle. attēdētes. de sta. mo. et in. d. c. periculoso. i

¶ Dtrū teneat̄ receptio monialiū nō mēdi/cātiū facta vltra numerū earū que possint su stētari sine penuria de ꝓuentibus monasterij R. q nō. imo ipo iure ē nulla. d. c. piculoso 4

¶ Moneta q̄t modis falsat̄. vide. s. fal/sarius. ℣. iij. ⁊. v. ⁊ de qua debet fieri solutio. vide. j. solutio. ℣. ij.

¶ Mora incurrit̄ cū quis nō facit id qō facere tenet̄ in eo tpe. vt no. in. c. vlti/mo. de locato.

¶ An requirat̄ monitio vt q̄s cōstituat̄ in mo ra. R. q si dies ē apposita obligationi nō req̄/rit̄. qz dies interpellat ꝑ homine. d. c. vltimo. ⁊. C. de cōtraben. ⁊ co. stipula. l. magna. de q̄ vide obligatio. ℣. vij. Si vero dies nō ē appo sita obligatōi nec alia cōditio sic requiritur monitio ſm Bal. in. l. nō ignorat. C. de fruct. ⁊ li. expen. ⁊ Ange. in. l. si manumissori. C. de obse. pa. pre. ⁊ Da. in. c. licet beli. de symo. et in. c. ij. de accusati. Facit lex in fideicōmissi. ⁊ ibi ē casus aureus. ff. de vsuris. ⁊ in. l. quidaꝫ iberus in verbo qua de re volo vt cū ibero lo quaris. ff. ō seruī. vrba. ꝑdi. ⁊ id qō legit̄ ⁊ no tat̄ in. l. debitores. p̄ntes ꝓpus denū ciatōibus

cõueniẽdi sunt. C. de pigno. & in. l. si ex lega-
ti cã. ff. de ver. signi. & in. c. accusatio. ij. q. vij.
licet glo. dicat in. d. c. lz beli. q; in pecuniarijs
admonitio est de honestate nõ de necessitate.
Ñ lodouicus de roma in suis notandis tz q;
si debitor citat sine monitõe & cõfitet debitũ
q; debet actor cõdẽnari in expensis si pote-
rit pbare q; nõ fuit monitus. qz debitori incũ
bit pbatio. & sic negatiua. Ratio qz ius pũ-
mit q; creditor monuerit eũ. qz cõiter sic so-
let fieri. vt dicit in. d. l. in fideicõmissi. Et istõ
ẽ verissimũ de iure fori. Gz de iure poli teneo
q; si creditor ex timore etiã reuerẽtiali nõ au
det petere debitũ vel ignorat. q; tũc etiã sine
monitõe cõstituat debitor in mora. alꝫ nõ qz
ex quo scit q; ei debet & sine omni respectu pt
petere & nõ petit videt consentire q; teneat.
Et sic intellige. l. in omnibus obligatõibus. ff
de re. iur. & theologos in quarto. Attẽdite q;
morosus tenet etiam ad restitutõem dãni da
ti ei cui nõ soluit & lucri cessantis. sm ea q; di-
co. j. vsura. j. §. xiij. & xxx.

2 ¶ Quomõ purgat mora. R. q; ex celeri solu-
tõe ante requisitõez factã. vt no. in. d. c. vlti.
Facit. c. cũ Bertoldus. de re. iudi. & c. ex tue
de cle. non resi. Aduerte hic q; mora & culpa
equiparant. nisi in hoc q; mora ẽ purgabilis
l. si seruũ. §. sequit. ff. de ver. ob. Et sic pt intel
ligi. l. si is. in fi. ff. õ iure do. Et ideo si res q; ẽ
restituẽda vl dãna eodẽ modo esset peritura
apud dominũ vl eũ cui dãda ẽ nõ tenet morо
sus. l. fi. §. i. ff. ad. l. ro. de iac. ne creditor lu
cret cũ aliena iactura. Hoc sequit fulgo. in. l.
qõ te. ff. si. cer. pe.

3 ¶ Sed quid si dubitat an peritura fuisset. R.
q; de i or morosus nõ liberat. qz interpratõ
fit cõtra eũ. l. cũ res. §. fi. ff. dele. i.

¶ Mors ẽ triplex. corporalis spũalis & gebẽnalis. de pe. di. vlti. c. vltimo.

1 ¶ Vtrũ quis possit sibi infligere mor
tẽ corporalẽ. vide. s. homicidiũ. i. §. ij.

2 ¶ Vtrũ mors tpalis sit satisfactoria p pec-
catis. R. Sco. in. iiij. dist. xxi. q; mors natura
lis quãtũcũq; sit necessaria. tñ si volũtarie ac
ceptet est sufficiẽs pena p omnibus peccatis
venialibus. & forte p magna pte pene debite
p mortalibus. Ex quo infert & q; multo magꝫ
est satisfactoria mors q; infligit alicui etiaꝫ p
peccato suo si volũtarie & patiẽter sustineat.

3 ¶ Vtrũ mortuus resuscitatus restituat in in
tegrum. R. vt elicit p glo. & Archidi. in. c. ij.
xxxij. q. vij. & p Jo. an. & Panor. in. c. frater-
nitatis. de fri. & male. post Din. & Bar. hzix.
q; quo ad ea que imprimunt in anima nõ pdi
dit & ideo nõ restituit. Ñ sacerdos resusci-
tatus nõ reordinatur nec baptizatus & hmõi
Jo. an. idẽ sentit etiã in pfessiõne. lz caracter
nõ imprimat. qz obligatio acquirit deo q; nõ
morit. c. fi. de condi. appo. Sed Pa. tenet con
trariũ in hoc. qz talis obligatõ ẽ restricta ad
tẽpus. pterea. pfitentes dicũt. toto tẽpore vi
te mee. pmitto & cẽ. Et hoc credo verius & opi
nio Jo. an. militaret qñ quis simpliciter pro
mitteret saluare talem regulã. Jn alijs autẽ
in quibus nec caracter imprimit. sed adherẽt
corpori. Jo. an. dicit q; nõ restituit nec recu
perat. qz actio semel extincta nõ reuiuiscit. c.
ex transmissa. de renun. Sed glo. in. l. ex. bis.
ff. de legi. & in. l. seruus effectus. ff. de actio. et
obliga. tenet q; recuperet indistincte. Ñ di-
cit q; rũpet testamentũ quod ante fecerat et 6
recuperat bona. Archidi. vbi. s. tenet q; resti
tuit quasi iure postliminij. Et idez tenet Jo.
de fant. & bene. Ratio qz si restitutio princi
pis in integruz refert ad omnia. l. i. C. de sen.
pas. ij. q. iij. quoties. in fi. ergo fortius restitu
tio dei. Sed tu dic q; sicut nõ extinguit obli
gatio illius qui pmisit nauẽ alienã. sed soluz
cessat q; uis dominus nauem destruat animo
reparandi eam ex eisdem lignis qz eadem na
uis censet. vt in. l. qui res suas. §. aream. pmi
sisti. ff. de solu. Sic in posito qz dñs dissoluit
talem animo vt postea ex eisdẽ pulueribꝰ re
suscitaret. Et opinio contraria posset serua
ri qñ fuisset morte resolutus nõ animo restau
randi. qz tũc nauis licet restaurẽt nõ est eadẽ
sed in isto casu nõ pt esse. Jn matrimonio tñ
certũ est q; nõ restituit niſi de nouo cõtrahat
iterũ. qz semel fuit dissolutũ ex morte. & ideo
nõ recuperat iure postliminij. vt in. l. nõ vt a
parte. ff. de capti. & postlimi. reuer. secus in a
lijs. vt dictũ ẽ Bar. etiam in. l. i. C. de sa. sanc.
tenet q; resuscitatꝰ iterũ moritur. vt La-
zarus recuperat & revocat testamentũ. sicut p
natiuitatẽ filioz. sed resuscitatus nõ ampli-
us moriturus nõ rumpet.

¶ Vtrũ spoliãs mortuus peccet. R. q; sic. & 4
grauissime punit sm leges. vt de sepul. viola.
l. ptor. §. aduersus eos. & pbus. iiij. ethi. latro
nibus tales annumerat.

¶ Vtrũ mors ciuilis equipareꝫ morti natu- 5
rali. R. Ge. in. c. susceptum. de rescript. li. vi.
Archi. ibidem. & do. An. in. c. licet. de offi. de
lega. plene psequitur. Sed tu cõclude. q; aut.
verbũ mors pferẽ a iure in materia stricta. et
orbitanti a iure cõmuni. Et in dubio intellgi

tur de morte naturali. vt. in. d. c. susceptū. ⁊ l iij. §. hec verba. ff. de nego. ge. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. Aut ius nō est strictū in quo scribit̄ mors. sz ē extendibile ex idemptitate rationis. Tunc si mors ciuilis non habet ꝑ omnia eundem effectū quo ad id de quo agitur quē habet mors naturalis. nō extendetur neq; equiparabitur morti naturali. vt dicit glo. in. d. c. quesitū. et in. d. c. licet. al's sic. Si vero verbū mors ꝓfert̄ ab homine. tūc in dubio nō equiparat̄. qꝛ verbū hominis debet referri ad mortē naturalē. vt in. l. ex ea ꝑte. §. insulā. ff. de verb. ob. Jo. aūt. xvi. q. i. placuit dicit. ꝙ regulariter mortis appellatōe intelligit̄ naturalis mors.

6 ¶ Quis dicatur esse in mortis periculo. R. infirmus q̄tidiana febre. Obsessus in loco vbi machine iaciuntur. vel a talibus hostibus q̄ eū volunt occidere. Nauigaturus ꝑ loca periculosa. vel iturus ꝑ loca insidiosa. Aut etate confectus ⁊ hmōi. vt patet. ff. de dona. causa mor. l. mortis cā. cuz tribus sequētibus. Del dic ꝙ arbitriū boni viri ē sequēdū. vt pensatis conditionibus iudicet si ꝓbabiliter imminet periculū mortis ⁊ tunc dicat̄ in periculo mortis.

7 ¶ Vtrū liceat requirere a moriēte ꝙ sibi reuelet statū suuz post mortem. R. ꝑm Tho. in q̄libe. ꝙ sic. dūmodo hoc subintelligat̄ si deo placuerit. ⁊ hoc nō fiat ex infidelitate vel dubitatione fidei.

Mulier vide. s. femina.

Multiloquium ꝑm Alex. ꝑa ꝑe. d̄ multiloquio dicit̄ vt ē multitudo locutionis cum suꝑfluitate. vl' ꝑter vtilitatem vl' necessitatē. Et sic intelligitur illud ꝓuer. x. In multiloquio nō deerit peccatū. Aliud tamē ē ꝓprie loquendo multiloquiū aliud verbositas siue linguositas. qꝛ linguositas sonat in contemptū ꝓuenientē ex consuetudine suꝑflue ⁊ inordinate locutōis. Multiloquiū vero non determinat tantū quātū linguositas. sed stat in genere. ⁊ licz sit veniale. tñ linguositas ꝑt esse mortale. Vñ Job. i. Nunquid verbosus iustificabitur. quasi dicat. non.

Munus tribus modis dicit̄. Aliquando capit̄ ꝑ dono. qd̄ quidē est ꝓprie id quod spōte ꝑstamus ⁊ ex nulla necessitate vel iuris officio. quod quidē si nō ꝑstaretur nulla esset reprehensio. vt. ff. de ver. sig. l. munus ꝓprie. Differt tamē qꝛ munus est donū cum causa. Donū vero se habet in plus. qꝛ etiā aliquando sine causa. vt patet in. l. inter donū ⁊ munus. ff. de ver. sig.. Aliquando capitur ꝑ officio cum honore. Aliquando ꝑ honore sine onere. vt habetur de his omnibus in. l. munus tribus modis dicit̄. ff. de ver. sig. Vnde in. d. l. mun⁹. ꝓprie ē qd̄ necessario subimus lege imperio ve eius qui potestatē habet iubendi. Et de isto hic tracto.

¶ Quotuplex est munus. Respon. ꝙ triplex 1
Quoddā sordidū quod cōsistit in vilibus officijs. vt ī arena fodiēda. calce coquēda. ⁊ alia exempla in. l. maximarū. C. de excu. mune. Et potest dari ista regula in ip̄is agnoscēdis ꝑm Bar. in. l. vnica. C. de mulieribus. qꝛ sicut illud est honor. qꝛ in loco reputat̄ honor. vt notat Inno. in. c. d̄ multa. de p̄ben. ita illud est vile quod reputat̄ vile ⁊ habet officia vilia ⁊ hec tm̄ dantur vilibus ꝑsonis nō maiorib⁹. vl' humilioribus. C. de susce. p̄po. ⁊ archa.

¶ Quoddā munus dicit̄ honestū cū honore 2
annexo ⁊ ista munera appellantur honores in l. cui muneris. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ ista sūt officia seu dignitates publice. d. l. vnica.

¶ Quoddam dicitur munus honestū solum. 3
qꝛ non habet nec honorem nec vilitatem annexum. vt est tutela. cura ⁊ hmōi. ff. de excusa. tuto.

¶ Quomodo dicunt̄ p̄fata munera ꝑsonalia 4
mere. R. ꝙ tūc qñ explicāt̄ labore corporali solū sine sumptu vel detrimento rerū ꝓpriarū l. fi. in p̄n. ff. de mu. ⁊ ho.

¶ Quādo dicuntur patrimonialia seu realia 5
R. ꝙ tūc ꝓprie qando consumptu ꝓprio fiūt ab alijs.

¶ Quando dicunt̄ mixta. s. ꝑsonalia ⁊ patri- 6
monialia seu realia. R. ꝙ qñ cū labore corporali a nobis explicant̄ ⁊ cū sumptu nostro. vt colligitur. in. d. l. fi. §. patrimonioꝝ.

¶ Quomodo dicuntur ordinaria p̄fata mu- 7
nera siue personalia siue realia. R. ꝙ ordinaria sunt quādo habēt certā ⁊ ordinatā p̄stationē ꝑ aliquā legē vel statutū seu cōsuetudinem longam. vt. ff. de vaca. ⁊ excusa. mune. l. in honoribus. §. qui muneris publici.

¶ Quomodo dicāt̄ extraordinaria. R. ꝙ qñ 8
nō ꝑ legem vl' statutū vl' consuetudinē imponunt̄ sed ꝑm volūtatē dñoꝝ ꝑm Bar. ⁊ patet in. l. vnica. C. de vaca. pub. mune. Vnde ꝑ accidens ista imponuntur.

¶ Aliquando ista munera dicuntur indicta. vt quando princeps imponit per. l. aliqd̄ munus. vel ꝑ statutum quod a principio erat extraordinarium sed nūc efficitur ordinarium

¶ Aliquando dicit super indicta vt qñ supra 9
ordinariū aliquid imponit ꝓpter necessitatez

occurrentē. Facit.l.vnica.C. de sup̄ indicto. Est ⁊ alia distinctio. Greg. super illud. Isa. xxxiij. qui excutit manū suas ab omni munere q̄ triplex est. Munus a manu ab obsequo ⁊ lingua de quo. j. symonia. v. in prin.

Murmuratio fm quādā apostillam sup̄ illud Sapiētie primo. Custodite vos a murmuratōe. Est quedā querela cū impaciētia in his que homo deberet paciēter ferre. ⁊ cōmittit aliquādo contra deum p̄ displicentiā eo q̄ nō tribuat p̄speritates vel aduersitatē fm merita hominū vel q̄ immittit tribulatōes vel nō regit mūdū mō nostro ⁊ tamē iuste. q̄ Jere. xi. Justus quidē tu es dñe si disputē tecū. licet nobis sint occulta talia iudicia. Aliquādo est p̄tra platos. de quibus dicit. xc. di. Alienus sit a fratrū vnitate qui murmurauerat. ⁊ ideo apostolus. Ne murmuraueritis ⁊c. p̄me. cor. ij. ⁊ qñ sit peccatū mortale. dic q̄ tūc qñ ex ipa sit p̄tra aliquod p̄ceptū dei. puta q̄ dicit vel credit deum iniustū vel iudicat temerarie ⁊ hmōi.

Mutilatio quid sit. vide. s. homicidium. v. §. vi.

Mutus per signa p̄t petere sacramenta ⁊ ei sunt danda. xxvi. q. vi. qui recedunt. ⁊. c. se.

¶ Utrū possit p̄trahere matrimoniū. vide. s matrimoniū. ij. §. iiij. ⁊ matrimoniū. iij. impedimento. xvij.

Mutuum est q̄ de meo fit tuum. ff. si cer. pe. l. ij.

¶ An quibus rebus cōsistit p̄prie mutuum. R. q̄ in rebus q̄ consistunt in numero vt pecunia ⁊ hmōi pondere. vt massa auri. vel argenti. ⁊ hmōi. vel mensura. vt vinū. oleū. triticū. ⁊ que vsu cōsumunt. vt. in. d. l. ij. ⁊ insti. qui. mo. contrahit obligatio. in p̄n. Vñ Rodo. mensurā restringit ad mensurā qua grana vel liquida mensurant nō ad illā qua pānі vel terze. Et aduerte q̄ debet dari mutuū vt reddat nō eadē res in numero sed similis in genere siue tantūdē ⁊ eiusdē vtilitatis ⁊ p̄cij ⁊ eodem modo. Vñ si dedit pecuniā. nō illā restituet sed similē. ⁊ hmōi. aliter trāsiret vt in comodatū. aut depositū. vel aliū cōtractū. l. ij. ff. de p̄traben. emp. ⁊. l. ij. ff. si cer. pe. Et nota q̄ hic nō accipit genus fm porphiriū. sed ponit specialiter p quibusdā rebus q̄ p̄sistūt in numero. pondere ⁊ mēsura. Vñ tenet Azo q̄ si quis mutuo dedisset pondus argenti ⁊ reciperet pecuniā ad numerū q̄ ē mutuū si pecunia sit argentea. q̄ idē genus reddit ⁊ tantūdē facit. l. i. §. vlti. ff. de auro ⁊ argen. lega. et p̄terea si res mutuata perit periculū ē mutuum accipētis etiā si casu fortuito. l. incendiū. C. si cer. pe. insti. qui. mo. re cōtrahi. obliga. §. itē. Secus si data esset pecunia in bursa consignata. q̄ nō ē mutuū. l. si ab initio. ff. si cer. pe. oportet ergo q̄ tradatur vt sit accipiētis mutuū nō cōsignata aliter nō erit mutuū.

¶ Utrū dare mutuū peteti sit de p̄cepto. R fm Sco. in. iiij. di. xv. q̄ habēs pecuniā sibi p̄ aliquo tpe inutilē mortaliter peccat si eā nō mutuat indigēti ⁊ petenti. q̄ facit cōtra p̄ceptū nature ⁊ x̄pi. Lu. vi. mutuū date. ⁊ Mat. v. Sed si ei esset vtilis puta negociando vel aliud de ea faciendo tūc distingue fm q̄. s. dixi. de elemosyna. §. i. quō ē de p̄cepto ⁊ fm illas distinctōs a fortiori dic de mutuo q̄ nō. 2

¶ Quomodo in mutuo sit vsura. vide. j. vsura. p̄mo p̄ totum. 3

Naufragium est naue fracta submersio rerū ⁊ corporū q̄ plerūq̄ casu fortuito p̄tingit p̄pter vim tēpestatis vel fluminis. l. dēpcatō. ⁊ p̄ totū. ff. ad. l. ro. ō iac.

¶ Utrū rapiētes aliquid de naufragio teneant. R. q̄ sic ad restitutōs. nec excusat aliq̄ cōsuetudo. d. l. dēpcatio. ⁊. ff. ō incē. rui. ⁊ nau. l. si quis ex naufragio. nec excusant a peccato mortali si rapiūt intētōe retinendi. nec excusant ex aliquo p̄cepto. q̄ cōtra p̄ceptū dei. Leuitici. xix. Diliges p̄ximum tuum sicut teip̄m. Eps aut alius p̄latus debet deponi. Laicus anathematizari. xxiij. q. ij. illi qui ⁊ de treuga. c. innouamus. fm leges infra annū in quadruplū. Post annū in simplū puniūtur. l. i. in p̄n. ff. de incen. rui. nau. Et hoc verū nisi sint nauigia q̄ exercēt piraticā p̄ualitatē. vel nisi x̄piano nomini inimica. vt in p̄sti. Fede. ad decus. §. nauigia. C. de furtis. aut. nauigia. 1

¶ Quid de dominis qui cōueniūt cum nautis de certa quantitate danda ne dēpbendent in naufragio. R. q̄ tenēt restituere quicqd hac de causa accipiūt. nisi spontanea liberalitate eis daretur. fm Rodo. bene liceret statutū quo quis lucrat tm̄ p̄ rebus recuperatis in mari naufragijs. intellige si fit p̄pter vtilitatem naufragoꝝ qui aliter ñ recuperarēt res suas sed perirent in mari. 2

¶ Utrū inueniens res factas in mari vel ex naufragio teneatur eas restituere. R. Pa. in c. cum dilecti. de accusa. q̄ aut erant p. o. derelictis. ⁊ sic fiunt capiētis. quia quod in nullius bonis est efficitur naturali ratione capientis insti. de re. diui. Si vero non erant p̄ 3

derelictis. sed fuerunt piecte vt euaderēt periculum maris. tunc cū pficiens remaneat dominus eas occupans animo retinendi cōmittit furtum. vt in glo. d. c. cum dilecti. ꝛ. l. qua ratione. ℣. vlti. in fi. ff. de acquiren. re. domi. ꝛ est excommunicatus. vt in. c. excōmunicatō ni de rapto. si nō restituit ꝯ primum poterit Et ꝯuis Jo. an. ibidem dicat requiri. monitionem ante ꝯ incurrat excōmunicationem. Tamē Dano. ibidem dicit ꝙ quo ad deū et conscientiā est excōmunicatus. si ꝯ primū poterit restituere ñ faciat. ꝛ multo fortius hoc habet locū in his qui rapiūt violēter res naufragoꝝ. Si autem simpliciter accepit non cōsiderando an essent derelicte. vel ne excusarē a furto. vt ē tex. no. in. l. falsus. ℣. si iactū. ff. de furt. Et etiam ego credo ab excōmunicatione. ar. d. l. falsus. ꝛ his que no. Jo. an. in. c. quante. de sen. excō. in nouella. De quo vide. s. inuenta. in ꝑn. ꝛ limita vt ibi.

4 ¶ Sed queriē an sit ꝓsumendum ꝙ tales res sint ꝑ derelictis. ℟. idem Da. vbi. s. ꝙ excōiecturis potest ꝓsumi. Nam si librū obtusum pannis ꝛ bene sigillatim ꝓscit presumitur nō habuisse ꝑ derelicto. secus si apertum. ꝛ sic in similibus. Similiter quando non statim quesiuit. de quo. s. inuenta. in ꝑn.

2 Nauta caupo ꝛ stabularius tenentur de leuissima culpa. non ō casu. l. ꝛ ita ℣. at hoc edicto. ff. nau. ca. ꝛ sta. ꝛ dicit nauta qui nauem exercet. non remiger. vt. l. i. eo. ti. ℣. nautam. Similiter caupo. ꝛ stabularius qui hic exercēt. ꝛ institores eorū. vt in d. l. i. ℣. fi. Nec obstat. l. i. ℣. si vestimenta. ff. ō positi. vbi depositarius non tenetur nisi de leui culpa. quia est speciale in istis vt teneantur de leuissima culpa. Si ego in conscientia non credo teneanē nisi de leui. vt. ff. nau. ca. ꝛ sta. l. nauta. Et dicta. l. ꝛ ita loquit in odiū taliuꝫ qui solent fraudē facere. vt ibi patet. ℣. at hoc edicto. Et ideo cū fundet se super presumptione nō habebit locū in cōsciētia. nisi specialiter accepisset mercedē ꝑ custodia. vt. s. locatio. ℣. xvij. vel nisi qñ res requirebat diligentissimā custodiā quā sciēter accepit custodiēdā. qꝛ sic tenetur de leuissima.

i ¶ Sed quomodo ꝓbatur datum tali in pecunia. ℟. ꝙ si consueuit portare talē quātitatē pecunie. tūc credit suo iuramento. alꝫ nō. nisi ꝙtenus ꝓbet. ar. ff. de re. mi. l. non omnis. ℣. a barbaris. nā talis debet numerare pecuniam in conspectu hospitis. ff. depo. l. i. ℣. si cista.

2 ¶ Dtrū naute ꝛ ꝑfati dantes claues camere domino deponenti excusentur si ꝓdatur. ℟. fm glo. in. l. debet. ff. nau. ca. sta. ℣. itē si predixerit. ꝙ si a ꝓncipio dedit claues ꝛ ꝑdixit ꝙ nolebat teneri excusarē. alꝫ nō. Similiter tenetur qñ a ꝓncipio nō dedit claues sed postea. licet ꝑdixerit ꝑ. l. sicut. C. de act. ꝛ ob. nisi ille exꝑsse consensit nolle illū teneri.

3 ¶ Dtrū ꝑfati habeant locum in eo qui hospitatur aliquem nō tanꝯ caupo sed sicut ciuis sine mercede sicut fit quādo rex venit in ciuitate aliqua ꝛ distribuit suos ꝑ domos. ℟. ꝙ nō. vt. l. fi. ff. si messor fa. mo. dix. ꝛ ar. ff. de alleato. l. i. ℣. item notandū. ꝛ ideo si gratis fit teneē solū de dolo ꝛ lata culpa.

4 ¶ Dtrū naute possūt ꝓponere res suas ꝓpositis qñ vtraꝯ nō potest saluare. vide. s. comodatum. ℣. xvij.

Necessitas triplex. ꝓma sine qua vita corporalis sustentari non potest ꝛ de hac dicitur ꝓme. Jo. iij. Qui habuerit substantiam huius mundi ꝛ viderit fratrem suum necessitatem habere ꝛc. Secunda necessitas dicitur opportuna. sine qua vita comode sustentari non potest. ꝛ ad hanc remouendam in primo quilibet ex pietate deducit ad ro. xij. necessitatibus sanctorum cōmunicātes. de quo dic. vt. s. auaritia. ℣. iij. Tertia est ꝓficua sine qua vtiliter vita nō sustentatur vtputa habēdi libros ꝑ studendo. ꝛ hmōi. ad quam succurrēdā perfectio amoris inflāmat ꝑ ꝓma necessitate secunda ꝛ tertia. licet mendicare pensatis circumstātijs. Et ecclesiastici possūt redditus habere ecclesiasticos. alꝫ nō. nisi cū dānatōne fm Henri. de gādauo. in iij. quoli. q. xxvi. Et sic intellige glo. in. c. ꝑcarie. ꝛ. c. se. x. q. ij.

i ¶ Dtrū illud quod dicitur necessitas facit licitum ꝛ nō subijcitur legi. in. c. licet. de ferijs intelligaē de ꝓma solū. ℟. ꝙ de ꝓma solū ꝛ ß intellige qñ tale quid qđ ē contra legē nō est malū de se. vtputa qꝛ ex aliqua circūstātia ꝑt licite fieri. qꝛ tali necessitate occurrēte nō requiritur alia dispensatio. sed ꝓpria auctoritate quis potest contrauenire. Similiter dic ꝙ secunda necessitate dūmodo recōpensatio aliqua fiat. sicut dicit do. Anto. in. c. i. de ferijs ꝙ licet doctoribus consulere pro forensibus in festo dūmō aliquā elemosinā in recōpēsatōꝫ faciant. Facit glo. in. ca. presbiter. in verbo denarium. octogesima secunda distinctione. ꝛ melius dictum. c. licet. sed ego credo sic tutius habere dispensatiōez a prelato in ista scōa. In tertia vero necessitate omnino re-

quirit dispēsatio, aliter nō faceret licieē. Et fm hoc intellige glo. in. l. i. §. cū in eadē. ff. ad. l. ro. de iactu. q dicit q tpe necessitatis omia sūt cōicāda. ⁊ q ibi dixit Ange. s. q tpe caristie si mēdicus furet panē nō incidere in penā facit. c. iij. de fur. ⁊ sic̄a. q loquunt de necessitate. qz aliqñ de ꝓma aliqñ de alīs.

¶ Negligentia est omissio alicuius qđ fieri debet ⁊ potest. vñ nō ꝑt esse neglētia. vbi quis nō ē in mora. de elec. c. vlti. nō ꝓcess. ꝑbē. c. qz diuersitatē. no. in. c. si ꝓmissarius. in ꝓncl. de elec. li. vi. Et ido aliqñ negligentia ꝺr lata culpa. vñ. ff. man. l. si fideiussor. in ꝓn. dicit dissoluta negligentia ꝑpe dolū ē. i. lata culpa. Et qñ dicat lata culpa. no. in. l. nomina. C. arbi. tute. cū suis coor. ⁊. s. culpa in ꝓn. Nomine etiā negligētie simpliciter venit leuis culpa etiā ⁊ leuissima vt ptz in. c. ꝑallegatis. facit. xxviij. di. c. de firacusane. ⁊. c. cū ex eo. in fi. ⁊. c. ꝓmissa. §. poro. de ele. li. vi. ⁊ hoc ē qñ quis tenet de leui ⁊ leuissima culpa. ⁊ nō. Nomīe vero negligētie magne venit lata culpa. vt. ff. de act. ⁊ ob. l. i. §. is quoq apud. vbi tex. quasi aptus. Sed quando vero includit dolū. s. cū lex imponit penā negligēti. qz tūc sub negligēte includit dolosam negligentiā. vt no. Be. in. d. c. si cō ꝓmissarius.

¶ Vtrū negligētia sit peccatū mortale. R. q si quis omittit ex negligētia facere illa ad que tenet de ꝑcepto vl ex officio in his vbi ꝺr laē notabile damnū sibi cōmissoꝝ. sic ē mortale peccatū de sui natura. Et hoc nulli dubium in his q sunt de iure diuino ꝑcepta. vl ex officio cōmissa. In his aūt q sunt de iure positiuo solū. nō credo sp sit mortale. nisi includat in se dolū vl cōtēptū. vt. s. ptz in. ti. ꝺ inobediētia. Et sic intellige ⁊ limita glo. in. ca. q. de offi. archi. ⁊. lxxxi. di. c. dictū. ⁊. xi. q. iij. placuit. xij. q. q. indigne. In alīs aūt q nō sūt de ꝑcepto. negligētia cōiter ē venale peccatū. vt ptz. xxv. di. §. als ea demū. ⁊ ß verū nisi faciat totaliter excedere a charitate dei. qz eē sic eēt mortale pctm fm Tho. xxij. q. liij.

¶ Vtrū teneat ad restitutōem de dāno dato ꝓmo ex negligētia in officio suo vl alio ope vide. s. culpa. §. vi.

¶ Negocium seculare quid ē. R. q cū sit multiplex nō ꝑt diffiniri. sed ex aliquoꝝ enumeratōne possumus alia similia iudicare sicut fit. xxv. di. §. criminis appellatio. ⁊. xxij. q. v. de liguribus. ⁊ ex ne cle. vl mo. c. i. ꝺr ergo negociū seculare. ꝓmo cum qđ plus iusto appetit. qđ turpe lucrū ē. Item munera iniusta accipe vl dare. Et vniuersaliter oīa p q̄ hō seculariter viuit in aliq̄ peccato. ꝺr seculare negociū. ß ptz in. d. c. i. Item ꝺr seculare negociū mercācia seu negociatō. Item oē qđ fit p lucrādo. sic artes. ꝓcuratōes cārū ⁊ negocioꝝ factōes. ⁊ hmōi. Vñ dicit negociū q̄si negās ociū. ꝺ ver. sig. c. forus. §. ꝓstat. ⁊ ꝓseculare qz secularib⁹ reb⁹ habēdis ipēditur. Vel fm gl. in sū. xxi. q. iij. ꝺr. Primo ꝓ mercācia. Secꝺo ꝓ causis secularibus tractādis. Tertio ꝓ administratōe rerū secularium. ꝺ hoc habes. s. clericus. ix. §. i.

¶ Que negocia secularia ꝓhibent R. q seculi
aribus ꝓhibent illa q̄ sine mortali fieri ñ ꝑt
Sed clericis ⁊ religiosis sunt interdicta multa. vt ptz in. d. c. i. ⁊ habes. s. clericus. ix.

¶ Vtrū negociatio q̄ ꝓsistit in vēdēdo ⁊ emēdo. q̄ alio mō vsitatioꝝ ꝺr mercācia sit licita
R. Alex. in tertia ꝑte sūme. tractatu de indicialibus. cū q ꝓcoꝝ. Inno. i. c. i. ne cle. vl mo. ⁊ Jo. an. in. d. rubrica. ⁊ Pa. in. d. c. i. q ꝺ se nō ē mala nec illicita. ß ꝑt eē illicita ratiōe circūstātie. cāe. ꝓsone. modi. tpis. loci. ꝓmercij. Ex circūstantia cause. s. qñ ꝑpter cupiditatē vl aliqđ aliud malū fit. ⁊ sic tale peccatū ē qualis finis p quē fit. Vñ ille q negociādo intēdit lucrū tanq̄ vltimū finē. ⁊ cupit sine labore ⁊ sollicitudine ex auaritia diuitias ꝓgregare efficiet ꝺ tēplo paradisi fm Alex. ⁊ sic p q efficit mortale peccatū ei. Negociari autē ꝑpt ꝓriā necessitatē vl pietatē. s. ad dispēsandū in pios vsus lucrū. vl ꝑpt reipublice vtilitatē. vl ꝓximi ē cā legitīa. q̄ facit vt fit sine peccato aliē ñ. Circūstātia ꝓsone facit illicitā. s. si ē clericꝰ vl religiosus. ꝺ q. s. clericꝰ. ix. Oportet q̄ sit secularis q̄ negociatoꝝ ꝺz eē. Ex circūstātia modi fit illicita. s. qñ exercet vel cum dolo vl cū mēdacijs vl alīs pactis seu ꝓiurijs. Et si sint peccata mortalia. sicut mēdaciū qđ dic intētōe ꝺcipiēdi. ꝓximū etiā in magna re si posset vl ꝓiurijs. sic negociatō ē mortale peccatū. Item ex circūstātia tpis. s. festiui ab eccīa ꝑcepti. de q̄ dicit. s. ferie. §. xxi. Item ex circūstātia loci. s. diuino cultui deputati. sic ē eccle sia vl cimiteriū. In eccīa essi ñ ꝑt fieri sine peccato mortali nisi magna necessitas excuset. vt ptz p. c. decz domū dei. de īmu. ec. li. vi. iūcto. c relinq̄ nolumꝰ. de cu. eucharistie. Et ß intelli ge de actuali ꝓtractōe rerū q̄ sine strepitu fieri nō ꝑt. Secꝰ eēt in vēditōe cādelaꝝ q̄ sine ꝺbis fit. Aut in cōuētōe alicuius rei emēde vel vendende postea. qz nō esset mortale peccatū

Item ex circūstantia cōmercij. q quidē ē dānosum rei publice. sicut cū qs emit vilius. vt carius vendat. ⁊ cū dāno reipublice. sicut sūt illi qui totū granū emūt. vl omnes merces et hmōi. vt postea vēdāt modo suo. Si vero cōmertiū ē vtile reipublice. sicut illud quo merces portant de terra vbi habūdant ad aliam vbi deficiūt. vel illud quo de vna re fit alia sicut faciūt artifices de lana pannū. de cera cādelas. ⁊ hmōi. vel illud quo quis cōseruat res quas emit vt vendat tpe debito. eo qr quilibz nō pt statim emere. sic ist is licet negociari si alie circūstantie adsunt. Alijs aūt ē dānationis. ⁊ de bis loquit Criso. lxxxviij. di. efficiēs ⁊ no. Sco. in. iiij. xv. dist. q. ij. ar. ij.

3 Qtrū ille qui carius vendit q̄ emit in eoō loco licite ꝑ facere possit. ℟. Alex. vbi. s. titu. de legibus. q si id. p se emit ⁊ postea ꝓcessu tpis nō indiget. licite vēdere pt. p ꝓcio occurrenti. q̄uis sit carius q̄ q̄ emit. qr nō ad hoc emit ⁊ lucrū aduenit ratōe tpis. Si vero emit vt vēderet tpe quo carius erit sic si fecit p vtilitate terre sue. s. ne homines postea indigerent ⁊ nō inuenirēt. ⁊ ipe aliquid lucrareť p sua sustentatōe ⁊ sue familie. vel si ꝑ casu aliquid emit. p bono foro. ⁊ postea inuenit qui illud vult emere. p cariori. ⁊ concurrant ea q̄ dico. s. emptio. ℣. vij. cū alijs circūstātijs ꝑdictis hic. sic licet laicis sed nō clericis. Si aūt fecit solū vt lucraret sine aliqua vtilitate rei publice. imo potius cū dāno. sic peccat moraliter. vt patet p dictū. c. efficiēs. ⁊ de istis intellige illud. c. quicūq; tēpore. xiij. q. iij. vbi turpe lucrū dicit tēpore vindemie vilius emere vt carius vendat. istis concordat. Hugo. ⁊ Lau. xiij. q. iij. si quis. ⁊ Tho. xxj. q. lxxvij. ⁊ Pa. in. c. i. ne cle. vl mo. Nō tñ tenetur adrestitutōem talis turpis lucri de necessitate. sz de consilio ſm Rodo. Nisi forte fuisset causa talis excrescentie. puta qr totū emit vt carius postea posset vendere. qr sic teneret ad restitutōez damnificatis. si tale dānū aliis nō occurrisset. Quid de artificibus qui faciūt artē que nō est nisi ad malū. vide. s. ars.

Neophitus dicit nouus in fide vl religiōe. vt. xlviij. di. c. qſi. ⁊. c. sicut

i Qtrū neophitus in fide possit ordinari. ℟. q non etiā ad minores ordines. vt patet in. ℣. i. ⁊. d. c. qſi. ea. di.

Nigromancia vide. j. fortilegiū.

Nominatim quis dicit interdictus vel excōicatus. ℟. Pa. in. c. in laterancnsi. de ꝑ. q vbi agit de pena incurrēda ipo iure. sic nō dicit quis nominatim. nisi exprimatur eius ꝓprium nomē qr hac importat ethimologia vocabuli. ⁊ in istis odiosis nō ē recedēdum a ꝓpria significatiōe verborū. nisi de mente constet. vt in. c. statutum. de elec. li. vi. Nisi circūstantie sint ita exp̄sse ⁊ stricte q̄ ex toto important vices ꝓprij nominis. facit ꝑ hoc. l. ij. ff. de li. ⁊ postu. ⁊ insti. de exhe. libe. ℣. nominatim. ⁊ in. l. quotiēs. ℣. si quis nomē. ff. ō here. insti. facit. l. certū. ff. si cer. pe. vt puta dicit filius petri qui nō habet nisi vnicum filium ⁊ hmōi. Et sic intellige ⁊ limita. Anno. in. d. c. in laterañ. hoc etiaz sequit gl. ⁊ Anno. in cle. i. de vi. ⁊ bo. cle. in verbo nominatim. Si vero nō agitur de pena incurrēda ipo facto. tūc etiā dicit nominatim exp̄ssus qui p circūstantias nō sic strictas exprimitur. Et sic intelligе ⁊ limita glo. ⁊ Pa. in cle. i. de vit. ⁊ bone. cle. in ver. noīatim. et glo. in. c. cōstitutōem. ō sen. excō. lib. vi. Puta si diceret magister carpentarius talis loci. iunioz. ⁊ hmōi. qō no. bene. Et ad glo. in. c. a nobis. el. i. de sen. excōm. quā videt sequi cōiter do. dic q intelligitur q̄ ita sunt excōicati. quasi noīatim fuissent exp̄ssi sed nō q dicant nominatim excōmunicati. qr quis ꝑt excōicari. licet nō nominet.

Notarius vide tabellio.

Notorium dicitur triplex ſm glo. in c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ ibi. Pa. sequitur. s. notorium presumptionis. ⁊ istud ē quando ius vehementer aliquid presumit. vt in filiatiōe que excōmunicaturis a iure inductis dicitur notoria. ⁊ idem est istud notorium sicut presumptio iuris. Secundum est notorium iuris. quia in iure sive in iudicio. ozit sicut cum quis conuincitur in iudicio. vel spōte cōfitetur. vl p sententiā cōdemnatur in iudicio Tertium est notorium facti. ⁊ istud est cū populus est testis alicuius facti. ⁊ non est locus inficiationi. vt notat Archidi. ℣. q. i. de manifesta. ⁊ bonus tex. in. c. cum dilecto. ō pur. ca. Et dicitur notorium facti clara ⁊ famosa locutio. ex euidentia rei surgens. que tergiuersatione aliqua celari non potest. vt probatur in. c. tua. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊. c. euiddentia. ō accu. Et istud notorium facti est triplex. Primum facti permanentis vt q palatium dominorum est in platea. ⁊ sic dicitur notoriū qua si res nota omnibus volentibus videre eā. facit aut. qui semel. C. quomodo et qñ iu. et. d. c. euidētia. Scōm ē facti transeuntis et nō redeuntis. vt si in conspectu populi sit aliquis interfectus. similiter vox p̄conis. quia noto-

riñ est ꝑ tunc. nõ ꝑ nunc. ⁊ sic intellige qꝫ no-
glo. in dicta aut. qui semel. Tertiũ est facti in-
terpolati. exemplũ in eo qui paratus ẽ mu-
tare subvsuris. ⁊ de meretrice/qz nõ semꝑ mutu-
at vel peccat. Sed Bar. post Jaco. de butri.
in. l. ciues. C. de appel. dicit qꝫ notoriũ ẽ qꝫ ha-
bet actũ ꝓmanentẽ. vt edicta in albo ꝓtorio.
⁊ qꝫ in platea ẽ palatiũ dominoꝝ. Illa autez
que nũqꝫ habuerũt actũ ꝓmanentẽ vt vox ꝑ-
conia. ⁊ hmõi. nõ ꝓñt transire in notoriũ. sed
bene in manifestum.

i ¶ Sed quot hominũ scientia requiritꝫ ad fa-
ciendũ notoriũ facti. Rn. fuerũt varie opinio-
nes. Ez mihi placet opinio glo. in. d. c. de ma-
nifesta. que dicit sufficere sciẽtiã. x. hominum
ad minus. Quã sic ĩtelligo. vt colligo ex Pa.
in. d. ca. vestra. qꝫ si vicinia nõ hz. x. homines
seu ꝓsonas nõ ꝑt oriri notoriũ. Si vero hz. x.
ꝓsonas solũ/oporteret omes sciãt. si autem ha-
bet plus oporteret qꝫ omnes sciãt vl maior ps
⁊ illa ps nõ sit minor. x. ꝓsonis. Et qꝫ talis vi-
cinia faciat notoriũ. habes bonũ tex. in. d. ca.
cũ dilecto. Et sic patet qꝫ nõ requiritꝫ sciẽtia
2 totius populi. vt volũt aliqui.

¶ Vtrũ in notoriis sit ordo seruãdus iuris.
Rn. Pa. in. d. c. vestra. qꝫ vbi agitꝫ de consan-
guinitate ꝓbanda requiritꝫ. sed in alijs nõ ni-
si sola citatio. Et hoc intellige verũ vbi ꝓstat
qꝫ nulla defensio cõpetit. vl ꝑt cõpetere. Sed
vbi ꝑt cõpetere/sic ẽ necesse seruare. sed non
omnis solẽnitas solita. Similiter requiritur
ꝓbatio notoriꝫ ꝑ duos testes ad minus. no. gl.
in. l. iij. ff. de testi. nisi sit notoriũ facti perma-
nentis. vt in. d. c. euidentia.

Nouale in ꝓuilegijs ꝑijs locis cõces-
sis. intelligitꝫ omnis ager de nouo ad
cultũ redactus. de quo non extat me-
moria qꝫ aliqñ fuisset cultus. de verb. signi. c.
quid ꝓ nouale.

Nouitius ꝓprie dr q̃ habitu religõis
accepto nõdũ ꝑ aliquã ꝓfessiõz astri-
ctus/ experitꝫ religionis austeritatẽ

i ¶ Quis possit esse nouitius ꝓprie/ Rn. qꝫ qui-
libet qui ẽ rationis capax. ⁊ pubes. xx. q. i. ꝓ
totũ. ⁊ de regu. c. cũ simus. ⁊ quilibet qui ꝑt
esse religiosus ⁊ quis sit. vide. ſ. religiosus. ſ.
iiij. Vñ hz ante annos pubertatis. vl oblatus
a parẽtibus. aut alias qꝫ possit suscipere ha-
bitũ. tñ ꝓprie nõ ẽ nouitius. qz expiri nõ ꝑt qd
sit castitas. nec malitia ꝑt supplere etatẽ. vt ĩ
c. ad nostrã. ⁊ c. significatum. de regu. ⁊ ideo
oportet. ꝓpleuerit. xiij. annũ masculus. femi-
na vero. xij.

¶ Per quantũ tps dz qꝫ esse nouitius. Rn. qꝫ 2
regulariter ꝓ annũ. vt in. c. cõsaldus. xvij. q. ij.
⁊ in. c. ad aplicã. de regu. Tñ qz istud tps dat
in fauorẽ nouicij. vt expiat. ⁊ similiter mona-
sterij. vt ꝓbẽt si ꝑ eis ꝓuenit. Ideo ꝑlato cuz
ꝓuentu ꝓfectꝫ. ⁊ intereuiente volũtate no-
uicij ꝑt ante annũ ꝓfiteri. ⁊ tz ꝓfessio. lz male
faciat ꝑlati si sine magna discretõe hoc faci-
ant. vt. in. d. c. ad aplicã. Fallit hoc in mona-
chis q̃ hñt mõasteria in insulis multũ rigidis
qbus ꝓhibeꝫ ne ante. xviij. ãnũ aliquẽ recipi-
ant ad ꝓfessionẽ. vt in. c. qz in insulis. de sta-
re. Quã qdẽ ꝓhibitionẽ Jo. an. ⁊ pº eũ Pa.
in. d. c. qz in insulis extẽdũt ad fratres mino-
res. ⁊ ꝓdicatores vt nõ recipiãt ad ꝓfessionẽ
aliquẽ ante. xviij. annũ. ⁊ placet mihi ꝓ idẽ.
ꝓtitatẽ rõis exꝑsse. vbi dz fieri extẽsio legis.
vt. s. dixi. lex. ſ. vi. Etiã fallit in oibus mẽdi-
cãtibus. qui nõ ꝓñt recipere ante annũ cple-
tũ ꝓbatõis ad ꝓfessionẽ. vt in. d. c. nõ solũ. ⁊ c
ꝓstitutõem. de regula. li. vi.

¶ Sed quid si quis nõ obstãte ꝓhibitõe reci 3
piat ad ꝓfessiõem ante annũ ꝓbatõis. vl an-
te tps debitũ. Rn. qꝫ si qs recipiat ad ꝓfessiõz
ante annos pubertatis ꝓfessio nulla ẽ ipo iur
vt in dictis capitulis ad nostrã. ⁊. c. significa-
tũ. Et hoc in quacũqz religiõe. Si vero qs re-
cipiat ante. xviij. annũ. vbi nõ ẽ recipiendus.
Jo. tenet qꝫ etiã nulla sit ꝓfessio ꝓpter. d. c. qz
in insulis. ⁊ cõiter ipm recitãdo trãseũt doc.
⁊ facit ꝓ sua opinione. l. nõ dubiũ. C. de legi.
⁊ regula que cõtra ius. de re. iu. li. vi. Pa. vi-
detꝫ dubie loqui. an sit obligatus illi religiõi
quã ꝓfessus est tñ. Sed tñ qꝫ saltem in gene-
re sit obligatus affirmat. Sed ego credo qꝫ ñ
religioni in genere. sed in specie illi quam ꝓ-
fessus est obligatur. qz talis ꝓhibitio ꝓcipa-
liter respicit fauorem ꝓfitentis. cui ipe ꝑt re-
nunciare. Et hoc iudicio meo aperte ꝓbatur
ꝑ. d. c. ad apostolicã. vbi patet qꝫ abbatibus
ꝓhibetur receptio ante annũ. aliter nõ puni-
rent facientes ꝓrium. ⁊ facta tenent. Et sic ad
l. nõ dubiũ. ⁊ regulã q̃ contra ius. potest dici
qꝫ nõ est nulla. quia alio iure sustentat. ſ. d. c.
ad apostolicam. Si autem loquamur de pro-
fessione que fit ante annum probatõnis sic te-
net. vt dictum est. Nisi in religione mendicã-
tium in qua professio facta ante annum pro-
bationis completum non obligat nisi religi-
oni in genere. non autẽ illi quã quis ꝓfessus ẽ
ſm qꝫ infra dicã. Et illi tales q̃ receperũt ali-
quẽ sciẽter peccauerũt mortaliter. Et ñ ꝓñt am-
plius ad ꝓfessiõem recipe. ⁊ vltrius dñt pu-

niri pena que p grauioribus culpis solet infligi, vt in.d.c.nō solum

4 ¶ Sed nūquid si durante suspēsione p̄dicta recipiet aliū ad pfessionē efficit irregularis: R. Be. in.d.c.nō solū q̄ñ. q̄ oportet q̄ actꝰ qui fit post suspensionē sit actus de attributꝫ certo ordini, cuiusmodi nō est receptio ad pfessionē. Agit non erit irregularis. cuius alij dicāt q̄ sic, ꝛ nō bene.

5 ¶ Sed quis poterit obsoluere a dicta suspensione, R. Be. in.d.c.nō solum, tenet q̄ solus papa q̄ cū.c.nup.de sen.ex.nō habent locum in inferioribus ep̄o, ꝛ isti sint exempti: Ergo cū ab ep̄o nō possit absolui necesse habent ire ad papā. Sed ego ēt teneō q̄.d.c.nuper. habeat locū etiam in curato vt apte loquit ideo poterūt absolui a p̄latis suis. Et sic cōcorda opiniōes q̄ sūt in.d.c.nō solū. ꝛ recitat Be. sic distinguēdo q̄. Aut suspēsio ē ad tps. ꝛ solus papa absoluit. nec hꝫ locū. d.c.nup. Aut nō ē ad tps. ꝛ sic hꝫ locū. ꝛ hoc tene q̄ sequitur glo. ibidē de q̄ vide. s. absolutio. i. §. iij.

6 ¶ Vtrū p̄dicta pena.c.nō solū. habeat locū in monialibus sancte Clare ꝛ p̄dicatoꝝ. R. Be. q̄ sic. cū dño Lappo. ꝛ hꝫ ex p̄uilegio habeāt p̄riū. ꝛ nō mēdicēt q̄ hoc nō tollit quin sint de ordine mēdicātiū. nec p̄uilegiū in vno valet ad oīa. Q̄ limito de illis p̄me regule sancte Clare. Sed de minoristis nō credo cū ex regula habeāt p̄riū. Et attende ad eoꝝ regulā. an habeāt p̄riū. ꝛ sic nō extēdit ad eas an nō possint habere. ꝛ sic extēdit. cuius ex p̄uilegio habeant possessiones, vt de facto non mendicent.

7 ¶ Quero q̄n incipit ānus p̄batiōis. R. q̄ a die ꝛ hora impositōnis habitus. dūmodo sit pubes quo ad alias religiones. sed quo ad minores, ꝛ p̄dicatores. ꝛ monasteria in saluatiis insulis oportet hēant annū. xvij. ꝓpletum vt ptꝫ q̄ p̄dicta. c. ad nostrā. c. significatū. ꝛ c q̄ in insulis.

8 ¶ Nūquid furiosus p̄t eē nouitius. R. q̄ nō accipiendo nouiciatū p anno p̄batiōis. vt de regu. c. sicut tenor. Dñ si stetisset in religiōe p̄ centū annos nunq̄ poterit pfiteri. ꝛ si pfitet̄ pfessio nulla est. sicut nec matrimoniū contrahere. vt. ff. de spon. l. furor. Nec ratificat̄ p̄ ratihabitionē postq̄ fuerit sane mētis. Sic nec pfessio facta ante annos pubertatis. nisi p̄ delatōem habitus inducētis pfessionē tacitā postq̄ ē sane mentis. ꝛ cōpleuit annos pubertatis. aut p̄ pfessiōz exp̄ssam se obligauerit. vt ptꝫ p̄. c. i. de voto. li. vi. facit. c. sicut tenor. de regu. ꝛ placet mihi. q̄uis Io. ꝛ cōiter eū sequētes videāt tenere. q̄ ratificet. si nō p̄dicit. hꝫ pseuerauerit postq̄ ē sane mētis et pubes factus. ꝛ idē dicūt de impubere. sed tu tene istud pseuerare. vt dixi cū delatōe habitus inducētis pfessionē tacitam.

¶ Vtrū nouicius possit exire. R. q̄ sic libere sine omniꝫ licētia. vt ptꝫ in. c. statuimus. ō regu. ꝓpter verbū libere nec incurrit in aliquā inhabilitatōem quo ad ordines vl beneficia ecclesiastica vl secularia ex tali egressu. patet hoc ex. c. postulasti. de regu. Fallit hoc in illo q̄ pfessus ē tacite. vt ptꝫ in. c. statuimus. 9

¶ Quid de bonis que donauit religioni ante ingressū. vl in ip̄o ingressu. R. Pa. in. c. q̄ō a te. de cle. cōiuga. q̄ si donauit oīa. tūc in dubio videt donasse causa mortis. Dnō causa cessante p̄ pfessionē tacitā vl exp̄ssam. reuocat̄ inde recedendo. ar. l. seia. in fi. p̄. R. ff. de dona. cā mor. ꝛ l. nō omnis. in p̄n. ff. si cer. pe. Facit q̄ nō. Bar. in auc. ingressi. C. de sa. ian. eccle. Et idē dicit Bar. ibidē de illo cuius pfessio non tenet q̄uis pfitens crederet tenere q̄ō recuperabit. q̄ō p̄bat p. l. si pater. ꝛ l. nec apud. C. ō here. insti. vbi quis credēs aliquē fratrē vl filiū. ꝛ hac cōtēplatōe reliquit bona sua. reperto cōtrario auferunt ab eo. ꝛ reuertūt ad succedētes ab intestato. vt. d. l. si pat. Si vero nō donauit omnia sed aliqua solum. ꝛ sic dico nō videt donasse cā ingressus. ꝛ idō nō recuperabit. ar. eoꝝ q̄ habent in. c. beneficiū. ꝛ. c. cōstitutōem. de regu. li. vi. Et sic limita ꝛ intellige Io. ꝛ Pa. in. d. ca. statuimus. q̄ vident cōtrariꝫ. Similiter nō recuperat si donauit nō causa ingressus. sed ex intervallo. vt in. c. fi. de dona. ꝛ l. pfecta donatio. C. de dona. que sub modo. Idē dicit Bar. vbi. s. de illo qui sciebat pfessionē non tenere q̄ donata nō recuperabit. qz videt donasse. l. cuius per errorē. ff. de re. iur. ꝛ l. cā panus. ff. de ope. li. Et intellige quo ad iuris p̄sumptionē ꝛ in dubio. Sed in cōscientia vl alio mō vbi p̄t sciri q̄ solū donauit cā ingressus. ꝛ nō alio mō. sic recuperabit qz sp̄ videt datū cā mortis. 10

¶ Quid de bonis nouiciꝫ morientiꝫ ānō pfessiōz tacitā vl exp̄ssam. R. Ly. ꝛ multi alij doc. in. d. auc. ingressi. tenuerūt q̄ debēt spectare ad mōasteriū. qz ibi morientio. vl mori vt mōach⁹ Idē tꝫ do. Hn. in. c. in p̄ntia. de pba. Bar. in auc. si q̄ mulier. in fi. C. de sac. san. ec. p̄ p̄fata o pi. alk. c. fi. ō suc. ab intesta. tū ñ firmat hꝫ dic relīquēdū cāonistꝫ. pa. ī. d. c. ī p̄ntia. distīguit ꝛ bñ q̄ō aut intrās exp̄sse p̄tulit bōa sua mo- 11

nasterio. Et sic est vera opi. ꝑdictoꝝ qō sunt monasteriꝫ. si nō exꝑsse reuocauit. Si vero ex presse nō cōtulit sed simpliciter intrauit causa ꝓbatōis sic succedēt ꝓximiores ⁊ nō monasteriū. Nā cū iste ñ fuerit religiosꝰ cū effectu c. religioso. de sen. excō. li. vi. Bona eius nec tacite nec exꝑsse trāsierūt in monasteriū. ꝑsertim cū adhuc haberet facultatez faciendi testamentū. Ideo ꝓximiores succedent.

12 ¶ Quomodo nouitius efficiē tacite ꝓfessus. R. ꝙ tribus modis efficiē tacite ꝓfessus. Primo ſm Jo. an. ⁊ do. Anto. ⁊ Pa. in. c. vidua de regu. qñ se ingerit actibus qui solū cōueniunt ꝓfessis de iure vel consuetudine. ⁊ hoc facit ex certa scientia. ſ. sciens solū cōuenire talē actū ꝓfessis. Itē ꝙ hoc faciat sponte. ⁊ ñ ex metu. Itē ꝙ ꝑ triduū in eodē ꝓposito ꝑseueret aut loco ꝑseuerantie triduī ꝙ fecerit cū habitu ꝓfessoꝝ distincto in forma scissura vel colore. Aliter vno istoꝝ deficiente. nō inducitur ꝓfessio tacita. puta si facit nesciēs cōpetere solū ꝓfessis vel ex metu. vel sine ꝑseuerātia triduī. dūmodo loco ꝑseuerātie triduī nō ponaē habitus ꝓfessoꝝ. qz idem facit qō triduū. Scōo inducē tacita ꝓfessio ex delatōne habitus ꝓfessoꝝ. Dūmodo faciat primo sciēter sciēs solū cōuenire ꝓfessis. ⁊ sciēs ꝙ ex tali hac assumptione de iure vl cōsuetudine inducē ꝓfessio. ſm Jnno. ⁊ do. Anto. Itē secūdo ꝙ habitus ꝓfessoꝝ sit distinctus in colore vel forma aut scissura. Tertio ꝙ sponte. Quarto ꝙ deē ei ab eo qui ꝑt incorporare religioni. Aut eo consentiēte accipiat ſm Pa. in. d. c. vidua. ⁊ facit. c. porrectuz. de regula. Quinto ꝙ deē ꝑseuerantia triduī in eius delatōe. ⁊ sic intellige. c. ūstitutionē. in fi. de regu. li. vi. Quidam tñ excipiūt duos casus in quibus nō requiriē istud qui ntū. ſ. ꝑseuerātia triduī. Primus si in infirmitate suscipiē. Facit. c. sicut. el. secūdo. de regu. Et, secūdus qñ quis ꝓus vouerat intrare ⁊ intrando suscipit habitū ꝓfessoꝝ. Pa. vero. in. c. ad nostrā ō regula. dubitat ō hoc. Sed ego audacter credo ꝙ etiā in istis duobus casibus requiraē ꝑseuerātia triduī. ꝑ. d. c. ꝓstitutōem. in quo nihil excipiē. nec ego credo. Sexto ꝙ deferaē habitus in monasterio. qz quātūcunqꝫ deferaē extra monasteriū nō censeē ꝓfessus. vt in. ca. vt clerici. de regu. no. Pa. in. ca. ex rescripto. de iureiur. Sed hic nota dictū abbatis in. c. cū illoꝝ. de sen. ex. ꝙ vbicūqꝫ fuerit monachus. dū modo sit sub obedientia abbatis semꝑ fingiē in claustro. ⁊ ideo istud sextū intelligiē qñ ex

ra monasteriū. i. extra obedientiam alicuius ꝓlati defertur. qō nō inducē tacita ꝓfessio. qz cessat ꝓsumptio. eo ꝙ si vellet ꝓfiteri intraret monasterium. seu poneret se sub obediētia abbatis vel ꝓlati. Tertio inducē ꝓfessio tacita ꝑ delationem habitus nouicioꝝ non distincti in forma. colore. vel scissura vltra annum. cle. eos. de regu. Jntelligo in monasterio ſm qō s. dictū est. qꝫis sit distinctus alia distinctione occulta. puta qz benedicē. ⁊ hmōi. Si vero distinctio in scissura. colore vel forma se patenter exhibeat. sic nūqꝫ inducē ꝓfessio. etiaꝫ si feratur ꝑ. xx. annos. vt notatur. in. cle. eos. in glo. ⁊ Pa. in. c. ex ꝑte. de regu. Additur ab aliquibus. sed ego non teneo. Quartum inducens tacitā ꝓfessionem qñ quis habuit absolute ꝓpositū mutandi vitam. ⁊ patet ꝑ. c. consulti. ⁊. c. statuimus. de regularibus. ⁊. ca. beneficium. ⁊ c. nō solum. de regu. li. vi. Sz quo modo hoc intelligatur. fuit diuersa opi. Sed verior est opinio ꝙ tunc ꝓpositū dicē absolutū mutandi vitā quando quis facit votum ꝑseuerandi in religiōe ⁊ nō aliter. Unde ꝙꝫis quis ingrediatur religionē cum ꝓposito perseuerandi non ꝓpter hoc efficitur tacite ꝓfessus imo plus dico ꝙ etiam si fecisset votum de intrando. non ꝓpter hoc efficitur tacite ꝓfessus imo potest redire ad seculuz sicut alij nouicij Et quod plus est. satisfecit voto. vt. j. votum tertio. §. xviij. Et ꝙ non inducat tacitam ꝓfessionem factum votum de intrando vel volūtas ꝑseuerādi. ꝓbaē aperte ꝑ. c. ex transmissa. de renū. vbi iudicio meo est tex. clarus. si ñ cauilletur. imo plus dicit dominus. Cardi. in consilio facti. ⁊ sequiē. Panoz. in. d. c. consulti. ꝙ etiam ille qui fecit votum de ꝑseuerando non efficiē tacite ꝓfessus ꝑ delationem habitus nouiciorum distincti vnde si postea egrederetur ⁊ contraberet matrimoniū. dicit matrimonium tenere. ⁊ ad. c. nō solum. ⁊ alia capitula que videnē contraria. R. ꝙ loquūtur ꝙ talis non potest redire ad seculum sine peccato mortali ex quo absolute habuit ꝓpositū mutandi vitam. ſ. fecit votū ꝑseuerādi sed nō dicūt ꝙ sit tacite ꝓfessus. ⁊ ideo istud tene qz verius.

¶ Hic aduerte ꝙ sicut ꝓfessio exꝑssa que diri 13
mit matrimoniū postea cōtractū nūqꝫ inducitur quātūcūqꝫ quis voueat nisi fiat in manibus illius qui habet potestatē recipiēdi ⁊ in corporādi religioni quā ꝓfitē ſm Se. in. d. c. ꝓstōez. ⁊. c. vnico. ō. voto. li. vi. ⁊ Lap. ⁊ Jn. Jo. mo. ⁊ io. an. ī. d. c. porrectū. ⁊ nisi qñ fuis

facta in manu alterius recipiẽtis noie dicti p/
lati. & ipe ratificauit anteq̃ ꝫberet. sic pari
rõne in tacita. Et ideo ingressio in actibus p
fessorũ. vel delatio habitus & hmõi supdicta
si debẽt inducere tacitã pfessionẽ oportet fi/
ant scientibus illis qui pñt incorporare. & cõ/
sentientibus. aliter nõ inducit quãtũcũq̃ qs
talia faciat. qđ nõ. qz sepe in practica.

14 ¶ Notã etiã q̃ pfessio tacita q̃ fit infra annũ
nõ obligat tacite pfessũ illi religioni p̃cise sic
exp̃ssa. vt ostẽdit tex. in. d. c. pstitutoꝛ. Hz bñ
obligat illã religionẽ in qua tacitã pfessionẽ
fecit sibi. qz eũ expellere nõ poterit. aliter nõ
esset iste religiosus vere. & sic si cõtraberet te
neret matrimoniũ. cuius cõtrariũ dicit tex. in
d. c. vnico. de voto. li. vi. Ratio qz si illa nõ te
neret sibi in qua pfessus ẽ tacite multo minus
alia & sic si nulla vellet eũ recipe remaneret
religiosus nullius religiõis. qđ ẽ impossibile.
Et ideo nõ poterit eũ inuitũ expellere ex quo
cõsensit vt tacite pfiteret. Illa aũt pfessio q̃
fit p delatõem habit⁹ vltra annũ obligat illi
religiõi in specie. cle. eos. de regula. In foro
tñ anime ñ tenet nisi religiõi in genere. si mõ
p talẽ delatõem nõ habuit animũ obligandi
se. Ex hoc potes colligere & cõcordare. q̃ ad
cõsciẽtiã doctoꝛ sic. Professus tacite in vna
de religiõibus approbatis nõ tenet illi p̃cise.
sed solũ vni in genere & si cõtrahit nõ tenetur
matrimoniũ. Professus exp̃sse in religiõe mẽ
dicãtiũ infra annũ si nõ intẽdebat se obliga/
re nisi illi quã pfessus ẽ nõ tenet. nec illi quaz
pfessus ẽ. nec alij. ſz libere p̃t redire ad seculũ
Si vero se intẽdebat obligare saltẽ religioni
in genere sic nõ p̃t redire ad seculũ. si tñ ꝫbit
tenet matrimoniũ. Si tacite pfiteat obligat
religioni. & si tñ cõtrahit nõ tenet matrimo/
niũ. Ratio qz tacita pfessio nõ phibet in reli/
gionibus etiam mẽdicãtiũ. vt in. d. c. nõ solũz
sed solũ exp̃ssa. ergo q̃ñ hñtes potestatẽ incoz
porãdi sunt passi vt tacite pfiteret se obliga/
uerũt illi. licet ipe ex beneficio iuris nõ sit p̃ci
se obligatus eis.

15 ¶ Vtrũ requirat q̃ annus pbatiõis sit cõti
nuus vel sufficiat interpolatus. Re. fm Bar.
in. l. interdũ. ff. quotiens. ff. de publi. requiriꝫ
annus cõtinuus. & facit p̃fatus tex. vbi seruꝰ
dicit nouitius qui nõ steterit in vrbe p annũ cõ
tinuũ. Facit. l. vnica. C. de pfe. qui in vrbe cõ
stan. Nã intermissione tẽporis diuersificant
mozes et opera hominũ. vt in. l. si nõ sortẽ. ff.
libertus. ff. de cõdi. indebi. Facit etiã qz q̃ñ iu
ra faciũt mentionẽ de certo tpe debet intelli/
gi de tempoze cõtinuo. vt notat glo. in rubri/
ca. ff. de varijs & tẽpo. pscrip. & in. l. genero. ff.
de bis qui not. infa. & p Jo. an. in. c. i. de ele.
li. vi. & videt tex. in. c. cupientes. ſ. ceterum
Ibidẽ sequit istã opinionem Jo. de ligna. &
post eũ. Pa. in. c. ad apostolicã. de regularib⁹
Et adducit. Panoz. illud quod legit & notat
in. l. vbi fideiussoz. ff. de solut. vbi format que
stio notabilis. Pone q̃ statuto cauet banni/
tũ p centum ducatis impune posse offendi. bã
nit quis respectu vnius debiti p quinquagin/
ta. et respectu alterius debiti p alijs quinqua
ginta. & cõcludit q̃ nõ p̃t talis offendi impu/
ne. qz ex quo debita sunt diuersa nõ debẽt cõ
iungi ad faciendũ vnũ totũ. & sic ẽ ibi casus.
q̃ quinquaginta & quinquaginta nõ faciũt cẽ
tum. & sic in casu nostro qz intermissio tempo
ris minuit austeritatẽ regule Quia durius ẽ
cõtinuare p annum continuum q̃z p annũ in/
terpolatum. & istud tene. q̃uis Ber. Brix. &
Specu. in ti. de sta. re. & glo. de reg. iur. in re/
gula eũ qui certus est. li. vi. teneãt contrariũ
Vel fm alios dic q̃ loquitur q̃ñ quis p totuz
vnũ annũ pbauit religionẽ & postea egredit
qui postea rediens nõ oportet probet iterũ p
alium annũ. ſz licite statim recipi poterit. qz
verum est. & sic serua.

¶ Vtrũ sit necessariũ q̃ nouitius deferat ba 16
bitũ illius religionis quã vult pfiteri. an suf/
ficiat delatio alterius. Re. q̃. licet glo. in. ca.
sup eo. de regu. arguat. tñ tenet cum Tancre.
q̃ requirit delatio habitus illius religionis
quam vult profiteri. Et ita habet cõsuetudo
que ẽ optima legũ interpres. l. si de interp̃ta/
tõe. ff. de legibus. Et q̃ deferatur in monaste/
rio. qz extra monasterium delatio habitus cu
iuscunq̃ annoq̃ induceret tacitã pfessionẽ. d.
cle. eos. licet possit talis compelli vel ad dimit
tendũ habitũ talem. vel ad intrandum mona
sterium. vt no. Pa. in. c. vt clerici. de regu. et
limita. vt. s. ſ. xij.

¶ Vtrũ valeat protestatio impedire tacitaz 17
pfessionem. Re. q̃. sic fm Ho. & Jo. an. & Pa
nor. in. d. c. vt clerici. & glo. in. d. clemen. eos.
Et ideo qui non vult tacite profiteri protestẽ
tur. q̃ per delationes talis habitus non intẽ
dit tacite profiteri.

¶ Vtrum nouicij obligentur ad precepta re 18
gule. Respondeo q̃ nõ. nisi eo modo quo alij
christiani. Debent tamen induci vt eam ser/
uent quatenus probent eius austeritates. li/
cet aliquid sit indulgẽdum eis ne retrocedãt
vt in. c. qđ scripsi. xxxv. q. iij.

19 ¶ Utrū nouitius possit eligi in ꝑlatū alicui⁹ religiōis, ℟. q nō ad ꝑlatōes alicuius religiōis vt patet in. c. nullus. de elec. li. vi.

20 ¶ Utrū nouitij possint ordinari. ℟. q non ec̄ ad ꝓmā tōsurā. vt ī. c. mōasterijs. xix. q. iij.

21 ¶ Utrū sit excōicatus qui nouitiū ꝓcurat vi⁹ olēter. ℟. q sic. ō sen. excō. li. vi. c. religioso. Sed aduerte hic q accipit̄ large etiā ꝓ eo q ē infra annos pubertatis indutus habitū religionis in monasterio. possent tn̄ pater ac tutores impuberem reuocare si sine eorū cōsensu intrauit. xx. q. ij. c. ij.

22 ¶ Utrū beneficiū ingredientis religionē vacet. ℟. q nō. Nec infra annū ꝓbatōis ei⁹ pōt alteri cōferri. nisi de eius cōsensu. vel nisi cōstet q habeat animū absolute mutādi vitam. Sed q aliū deseruiet assignata sibi eiusdē beneficij portōe cōgrua. vt notat̄ in. c. beneficiū de regula. li. vi. Et fm Jo. An. ibidē. ℟. eliq fructus beneficij conseruabunt̄. vel in vtilitatē ecclesie expendent̄. c. q2 sepe. de elec. li. vi. Nec interī ipe nouitⁱ⁹ eos bēbit. cuius Bar. brix. tenuerit q ima sui erūt. ⁊ ꝑdicta ꝓuisio mādabit̄ executioni ꝑ epm. c. cū ex eo. de ele. lib. vi.

23 ¶ Sed nūquid poterit beneficiū nouicio cōferri. ℟. q non. Ad episcopatū tn̄ eligi ꝑt de elec. c. nullus. li. vi.

24 ¶ Utrū canonicus in nouiciatu debeat vocari ad electōz epi. ℟. Jo. an. in. d. c. beneficiū. q nō. Bz secus esset de patrono. vel eo ad quē nō iure collegij sed iure singulari electio ꝑtinet q2 debet vocari.

Uptie quid sint habes. s. matrimonium. i. q2 idem sunt.

1 Quo ꝑpe sunt celebrāde habes. s. matrimoniū. iij. impedimento. i.

2 ¶ Utrū sint bñdicēde. ℟. q sic. si null⁹ ipōrū alijs nuptijs ꝓcedentibus fuit benedictus. Si vo alter eox in alio matrimonio fuit bñdict⁹ nō bz iterari. q2 alter sine altero nō bz benedici. sed benedictio dimitti. Tho. vero in. iij. di. xlij. tenet q virgo licet contrahat cū bigamo debet benedici. q2 saluat̄ aliquo modo significatio. Hoc credo verū vbi cōsuetudo hoc bz fm Bar. in. c. vir aūt. de secūdis nup. Aliter ꝑsbiter benedicēs bigamos bz ad sedē aplicā mitti suspēsus ab officio ⁊ beneficio. vt in. d. c. vir aūt. Bz verius dic fm Jo. an. q ista pena intelligit̄ ꝺ sacerdotes qui benedicunt secūdas nuptias viuente altero. Itē cōmunit̄ tenēt doc. cū Host. ibidem q nō est suspēsus ipo iure sed suspendendus.

Nunciatio noui operis ē ꝓhibitio facta illi q aut edificat. aut edificij formā mutat in alterⁱ⁹ ꝓiudiciū qō ē edificiū nouū facere. vt. ff. de noui. ope. nū. l. pe. ℣. opus nouū. Bz q2 antiquū refecit opus nouū nō facit. d. l. i. ℣. si quis edificiū. Intelligē nisi ex toto esset destructū. vt no. in. c. cōsuluit. de iude. Dñ nihil aliud ē nūciatio nisi ꝙ ꝓhibitio noui operis. d. l. i. ℣. nūciamus. ⁊ eod ti. c. significantibus.

¶ Quibus de causis fit denūciatio noui operis. ℟. q tribus. Primo gēa iuris ꝓpij ꝓseruādi. Scdo dāni depellēdi. Tertio publici iuris tuēdi. d. l. i. ℣. nūc videm⁹. ⁊. ℣. nūciatio. 1

¶ Pro quibus operibus ꝑt fieri nūciatio. ℟. q tm̄ ꝓ illis operibus q̄ solo cōiuncte fūt vel in solo fiūt. quoꝝ edificatio vel demolitō videt̄ opus nouū. vt dicit̄ a. l. i. ℣. hoc aūt edictū. Et ad futura nō ad ꝑterita fit vt ibidem 2

¶ Utrū hec denūciatio sine ꝓhibitio se extēdat ad ecclesiaz aut locū religiosū. ℟. q sic. cū nō sint in ꝓiudiciū alterius cōstruēda. vt ī c. i. eo. ti. Fallit in casu q̄ ep̄s ꝓpter necessitatē populi aliā ecclesiā vult edificare. licet fiat in ꝓiudiciū aliaꝝ ecclesiarum. de eccle. edi. c. ad audientiam. 3

¶ Utrū hec nūciatio se extēdat ad purgatōnē cloacarū ⁊ riuoꝝ. ℟. q nō. q2 publice vtilitatis ⁊ securitat⁹ ē riuos ⁊ cloacas curare. ff. eo. l. de pupillo. ℣. si quis riuos 4

¶ Qualiter fit hec nūciatio. ℟. tripl̄r. Primo ꝑ ꝓtoris inhibitōz. Scdo cū simplici verbo inhibēdo. Tertio ꝑ iactū lapilli sic dicendo nūcio tibi opus nouū ꝑ iactum lapilli ⁊ statim ꝓiciat lapidē in opē ipm̄. Et istud tertiū ē melius. q2 ꝓma ⁊ scda nūciatio cōstituit in possessione. ⁊ certificat possessorē eū qui vult edificare. sed ꝑ iactū lapilli nō. vt. d. l. de pupillo ℣. meminisse. ⁊. d. l. i. ℣. in opis. Dicūt tn̄ aliq q bz fieri ter iactio lapilli. ar. ff. de re. iudi. l. ꝓtumacia. xij. q. ij. indigne. de ꝓfti. c. ex lris 5

¶ Cui debet fieri hec nūciatio. ℟. q dño vt ꝓcuratori. seruo puero. vel fabro. seu illi q fabricat. d. l. de pupillo. ℣. nūciare. Et bz fieri in re pñti ⁊ ipo opere ⁊ nō tm̄ domino. sed illis qui ibi sunt. 6

¶ Quot modis remittit̄ hec nūciatio. ℟. q ꝙtuor modis. Primo xbis exꝑsse. ff. eo. ti. l. nō solū. ℣. sciendū. Scdo ꝑ transactionē. ff. eo. ti. l. i. ℣. inde querit. Tertio morte nūciatoris. d. l. nō solū. ℣. morte. Quarto satisfactione. Dicū ē q denūciās bz tres menses ad deliberandum an velit docere de iure suo. aut recipere 7

cautionē de demoliendo in quib⁹ denūciatus non poterit edificare Dz si infra tres menses nō oñdit de iure suo p⁹ ipos tres mēses caue at denūciatus de ope demoliendo ⁊ edificet C.eo.ti.l.vnica.⁊ in.c.vlti.eo.ti.

8 ¶ Quis effectus nūciatōis. R.q quicqd edificatū est post eā demoliri dz expensis ipsius edificantis.d.l.i.§.i.⁊.l.pretor.§.i.eodem.⁊ extra eodem per totum:

9 OBedientia que est hominis ad deū sic diffinit ab Anselmo. Obedientia est affectio volūtatis coniuncte deo.sicut econtrario. Inobedientia est affectio volūtatis dyabolo instrumentaliter copulate .qz sicut bō p instrm opat.sic dyabolus p inobīam separat hoīem a deo. Cē.iij.⁊.xi.q.iij.§.euidēter. Obedientia que est hoīs ad hoīem est debita reuerentia minoris ad maiorem.

i ¶ Dtz quis teneat obedire in oībus suis maioribus. R.q triplex est supioritas. Prima est in spūalib⁹. Secūda ē in tpalibus.quo ad regimē rei publice. Tertia est in tpalib⁹ quo ad regimē ppie familie. Et iō fm Alex.in.iij.p te summe ī tertio pcepto.obīa limitat fm gradū supioritatz. Illi em qui pest spūalib⁹ obediendū est in spūalibus neccāriis ad salutē vel ad hoc ptinentibus.sicut pape epō.⁊ ceteris platis ecclesiasticis ab his qui subiciunt iurisditioni eoz dominis⁊ principibus.qz presunt tpalibus ad rē publicā ptinentibus. sic eis in hoc ē obediendū ab eoz subditis.si mō ptās eoz ñ sit vsurpata .fm R.i.in.ij.di.vlti ma.qz si est vsurpata nō tenent nisi ppter scādalū. Et aduerte q ecclesiastici non sunt subditi dñoz tpaliū.⁊ ideo non pñt eis aliquid precipe.de ppti.c.ecclesia. Patri aūt carnali cū preest cure rei familiaris debet ei obedientia a filiis.in his que ptinent ad dispositiōez rei familiaris Dñ talib⁹ in pfatis nō obediētes sciēter ⁊ sine rōabili cā.⁊ in re alicui⁹ importantie.aut ex ptemptu peccāt mortaliter. nisi foret illō qō pcipit ꝯ pceptū dei vel in salutis dispēdiū.aut ꝯ pceptū supioris ad ipm pcipientē. In aliis aūt q ad eoz supioritatē nō ptinēt nō ē neccāriū obedire. Elicitū ista a.c.si qs.de ma.⁊ obe.in glo.⁊.viij.q.i.sciendū xi.q.iij.si dñs.⁊ similib⁹. Dicit tn Tho.se.se. q.ciij.q in his q ptinēt ad interiorē motum volūtatis nō tenet hō homini obedire.qō, limita vez.nisi op⁹ extrinsecū nō posset pfecte pfici sine applicatione animi .qz tūc nō ḧeret veritatē. Sz tenet obedire applicādo aīmū ad perficiendum quod precipitur.

¶ Dtz pape sit obediendū in oīb⁹. R. Pa. in.c.inquisitioni.ō sen.exc.q si pceptū sapit pctm tūc nō est ei obediēdū.qō intellige etiā de veniali.xl.di.in summa. Si vō pceptū nō sapit pctm.tūc ab ecclesiasticis psonis ē sibi obediendū.lz videat durū.xix.di.in memoria nisi qñ ex obediētia psumeret status ecclesie pturbari vehementer.vel aliud malū futurum seu scādalū. Nā tūc etiā si pciperet sub pena excōicationis late sniē nō est ei obediendū.vt no.Pa.in.c.si qñ.⁊ in.c.cū adeo. de rescrip. Ex quo infert Pa.in.d.c.si qñ.q quādo mā dat aliquid ex cuius executione psumit scandalū futurū in ciuitate non est ei obediendū. qz hoc fit auctoritate legis.vt in.d.c.si qñ.⁊ in aut.vt nulli iudicū.sz dz rescribere Pape. Limita.ij.q nō tenent obedire.fm Pa.in.c. cū olim.de cle.pñu.qñ papa cū maiori pte cōcilij indiceret ptinentiā certo generi psonaꝝ post promotionē eis resistentibus qz ptinētia p suaderi pt imperari nō pt.xxxij.q.i. Integritas. Et sic pt dici q nec papa pt indicere eis vitaz strictiorē ꝯ eoz velle.lxxiij.di. gesta.⁊ qō ibi notat.⁊ in regula q oēs tangit.de re. iuris.li.vi. Ītē si papa credat mādatū iustū ⁊ iuste facere.sz tñ subito ꝓstat mandatum in se ptinere peccatū non est exequendū.vt in.c. litteras.de resti.spo. Si secularib⁹ aūt est obediendū pape in spiritualibus ⁊ ecclesiasticis que ptinēt ad salutē ⁊ bonoz moz ⁊ neccāriorum ꝓseruationē. In tpalibus vō nō tenent ei obedire.nisi sint ei subiecti vel rōe cāe vel rōe psone. Dñ si pciperet seculari nulla rōne sibi subdito.q det sibi bona sua nō tenet obedire. Idem de episcopis ⁊ aliis platis spūalibus quo ad tpalia Et similiter de platis secularib⁹.quo ad spiritualia.⁊ hoc sequit In nocentius.in.d.c.inquisitioni. 2

¶ Dtz subditi seculares teneant obedire dominis suis volētib⁹ eos subiicere alteri⁹ dñio R.q nō.qz non pt hoc facere sine eoz voluntate.c.dilecti.de ma.⁊ obe.⁊.c.fi.eodem. 3

¶ Dtz in oī obīa sint intelligende alique cōditiones. R.glo.in.c.ij.de voto. q sic.s.si possibilitas adest .facit.c.querelā.⁊.c.breui. de iureiur.⁊ .l.paulus.ff.que sentētie sine appe. re. Item admittit oēm rōabilem causam. vt no.Pa.in.c.magne.de voto.facit.c.si qñ. de rescrip.⁊.c.ex pte.de officio dele.⁊ quod no. Archi.in.c.vtinam.lxxvi.dist. 4

¶ Dtz ꝯ obīaz currat ꝓscriptio. R.q nō qz semp ē in mala fide.l.i.C. de fuis fugi.⁊.c.fi. de regula.⁊ in glo.c.sicut nobis.de regula. 5

6 ¶ Dꝛ subditus dubitans ne id qđ ꝑcipitur sit ꝓtra deū vel nō. teneaꝫ obedire, R. q sic. imo excusaꝫ. vt in. c. quid culpaꝫ. xxiij. q. i. misi sit de his in qb⁹ ignoꝛãtia nō excusat. c. ad aures. de tẽpo. oꝛdi. Ultimo bonū sine q̃ ꝑt eẽ salus dꝫ dimitti ꝓpter obiam. xi. q. iij. quid g̃ dꝫ tñ subditus q̃tū ꝑtin tali dubio inquirere.

7 ¶ Dꝛ sacerdos teneaꝫ denũciare excõicatũ quẽ scit ĩnocentẽ ad ꝑceptũ eꝑi. R. fm Tho. in quolibet. q si solũ mãdet denũciatõez obediat. Si vo mãdet excõicatõem dicit. q si ꝑ bare nõ ꝑt eius ĩnocẽtiã q dꝫ obedire, Sed ego dico q nullo mõ dꝫ obedire. qꝛ hꝫ excusationẽ paratã. dicendo q aut ꝓmittat cãe cognitionẽ. aut ipe excõicet si nõ vult ꝓmittere & ipse denũciabit. aliꝫ nõ dꝫ ꝓtra ꝑsciam obedire. vide. s. Judicare. §. vij.

8 ¶ Dꝛ obĩa in his que qs ꝑ se vult sit meritoꝛia. R. q sic si fiunt ꝑncipaliter ꝓpter obedientiã. secus si fiũt ꝑncipaliꝫ. qꝛ placẽt. ita no. viij. q. i. sciendũ. & illud Gre. fm hanc distinctionem est intelligendum.

9 ¶ Dꝛ clericus teneaꝫ obedire eꝑo ꝑcipiẽti sibi q̃ det libꝛos suos alteri. vl q resignet beneficiũ, R. fm Ray. q non. qꝛ non ꝑtinet ad eꝑm hoc ꝑcipere. xij. q. i. qꝛ frater. qđ intelligo qñ sine cã hoc ꝑcipit. Dꝫ cũ cã ꝑcipiendo sic teneaꝫ. puta qꝛ clericus est ineptus & vult dare idoneo ꝓpter bonũ eccleſie. ar. c. cũ apostolus. §. prohibemus. de cenſi. xvi. q. i. ꝑdicatoꝛ. & de magiſtris. ca. sup secula. dũmõ libꝛi & tales res sint de bonis eccleſiaſticis nõ ꝓpꝛiis. qꝛ sic non teneꝛeꝫ. c. requiſiſti. de teſta. de iure patro. c. cũ dilectus.

10 ¶ Dꝛ monachꝰ religioſus nõ exẽptꝰ magꝫ teneaꝫ obedire eꝑo q̃ſ suo ꝑlato, R. q ñ. lviij di. c. i. & ij. & xij. q. i. non dicatis. De obĩa religioſoꝝ. vide religioſus. de hac materia vide supꝛa. Inobedientia.

O Blatio vt dicaꝫ & sic tria requirũntur Primũ ex ꝑte offerentis. ſ. vt sit xp̃ianꝰ qꝛ ab infidelibus eccleſia nõ recipit oblationem. §z extimationẽ oblationũ ꝓ intereſſe. vt in. c. quanto. de vſu. Secundũ ex ꝑte eius cui offeꝛeꝫ. vt sit eccleſia. qꝛ qđ fit ꝓuate ꝑsone. nõ oblatio. sed donatio est. Tertiuz ex ꝑte rei donate. vt. ſ. sit licite acquiſita. qꝛ illicite acquiſita nõ recipiũt ꝓ oblatõne. c. qꝛ in oĩb⁹ de vſu. c. ex trã simiſſa. de decí. & glo. in summa xiiij. q. v. hec Pa. in. c. cauſa. de ẽpo. fig.

i ¶ Dꝛ oblationes sint de ꝑcepto, R. q oblatio accipiẽ largo mõ ꝓ omni qđ offeꝛeꝫ eccleſie. siue in vita. siue in moꝛte. Facit. c. in nostra. de sepul. siue sint mobilia. siue ĩmobilia. xij. q. i. videntes. & hec non sunt de ꝑcepto. nẽ si qñ a defunctis sunt legate. xiij. q. ij. qui oblationes. nam tũc peccant moꝛtaliter non soluentes. Aut qñ quis se obligauit quoquo mõ Accipiẽ ſecũdo oblatio ꝓꝛie & ſtricte. fm cõmunẽ vſum loquendi. & est oblatio que fit ſacerdoti in miſſa. & hec est de ꝑcepto in ꝑcipuis feſtis. fm Hoſt. allegat. ca. oĩs xp̃ianus. de con. di. i. Pa. vo in. d. c. cã dicit. Hoc vez vbi ſacerdos indigeret. alias aũt dicit relinquendũ ꝓſuetudini. qꝛ non reperiẽ iure cautũ q̃ talibus diebus ex neceſſitate fiãt tales oblatões. Archidi. vo in. d. c. oĩs xp̃ianꝰ. & glo. & Lau. & Hugo. & Ray. tenent q nõ sunt de ꝑcepto. & fm Hugo. illud qđ dꝛ. nõ apparebis in ꝫſpectu meo vacuus. fuit cerimoniale & iura q̃ videnꝫ innuere q sint de ꝑcepto intelligi debẽt de aliꝫs oblationibus legatis eccleſiꝭ vel ex voto debitis. Ego autẽ iſtud credo verius q non sint de ꝑcepto. etiã rõne ꝓſuetudinis. qꝛ nemo offert niſi cui placet. & sic ꝓſuetudo nõ ꝑt introduci. vt. s. ꝓſuetudo. §. ij. Solũmodo g̃ erunt de ꝑcepto rõe pauꝑtatis ſacerdotis qñ parrochiani ſui sunt diuites & abundant. qꝛ tunc possunt cogi ab eꝑo ꝓ ſubtractionem diuinoꝝ. ar. prime. coꝛ. ix. §z si sint eque pauperes. sicut ſacerdos sic non tenenꝫ. fm Jno. & glo. & Ray. Sed dicam illud. lxxxi. di. Clericus. inquit victum & veſtitũ suo artificio. vel agricultura sine officij sui detrimẽto ꝓpaꝛet. Laudabile tñ ꝓſilium est vt ſemper offeꝛant in ꝑcipuis feſtis aliquid in miſſa. & sic intellige. d. c. omnis. & ſimilia. & hec est cõmunis opinio. doc.

¶ Cuius erũt oblationes que fiunt. vel in ecclesia capella. vel ymagini. vel celebꝛanti. vide. s. eccleſia. §. ix. 2

¶ Quoꝝ oblatiões ꝓhibenꝫ recipi. R. glo. in c. oblatões. lxxxi. di. q Primo ꝓsonaꝝ deſidentiũ. Secũdo oppꝛimẽtiũ pauꝑes. Tertio ſacrilegoꝝ. Quarto qui extrahit ſeruũ violẽter de eccleſia ꝓfugientẽ ad ipſaz. Quinto raptoꝝ. Sexto, vſurarioꝝ. Septimo meretricũ Alioꝝ vero non sunt reſpuende. qꝛ est penale vt ibi dicit glo. 3

¶ Dꝛ ſacerdos poſſit recipe oblatiões que ei offeꝛũt ꝓ miſſis dicẽdis. q̃s penitẽti iĩũxit in pñia. vt faceret dici, R. ꝑt. §z spẽs mali est & iõ si ꝑt ꝑsumere q penitẽs aliq̃d ſcandaluz ex ꝫ ꝑcipiat. vel aliq̃s alius dꝫ reſpuere & ad aliũ mittere. c. cũ ab omni. de vi. & ho. cle. 4

¶ Pone q sit ꝓſuetudo in aliqua eccia q ꝑ 5

positus habeat oblationes que fiũt in dñica. ¶ sacrista illas que fiunt in festo sancti Laurẽtij. Venit. d. festũ in dñica quis bẽbit. Ric. Bar. in. l. pcõsul. ff. de offi. pconsul. q̃ erunt ꝓpositi ꝑ dictam legẽ. qz inspicit potius qõ est naturale. q̃ accidentale.

OBligatio est iuris vinculũ quo necessario astringimur ad aliquid dandũ vel faciendum. vt insti. de ob. in prin.

1 ¶ Obligatio sine ꝯsensu nulla est. l. i. ff. de pactis. ¶ nemo obligat nisi qui animũ obligãdi se habeat. ff. de ac. ¶ ob. l. obligationũ. la prima. facit glo. in. c. iij. de voto.

2 ¶ Quotuplex ẽ obligatio. Ric. q̃ triplex. Prima dr naturalis tm̃ que in se ꝯtinet naturalẽ equitatẽ. hec ꝯtrahit ꝑ vinculũ naturale. s. ꝯsensum. ¶ ꝑt fieri inter oẽs boies rõis capaces. sed in foro ꝯtentioso hec inefficax est ad agendũ. licet in foro ꝯscie liget. vt. j. Pactus. ff. iij. Secda dr ciuilis tm̃. que est cũ quis ciuili iure tm̃ est astrictus. sed naturalis equitas dissuadet eũ teneri. sicut cũ q̃s spe future muerationis fecit instrm̃. in quo ꝓfitet se recepisse centũ. que tm̃ nõ recepit. ¶ hec ñ obligat in foro ꝯscie. nisi inquantũ a plato cogeret. fm Anno. in. c. quia pleriq̃. de immu. eccle.

Tertia dr naturalis ¶ ciuilis simul. que ẽ cũ quis cũ solennitate iuris potens se obligare obligat se ad aliquid qõ naturaĺ eqtas vult eũ obseruare. ¶ de istis hẽ insti. de ob. ꝓ totũ. Et hec obligat in vtroq̃ foro. fm oẽs doc.

3 ¶ Quot modis ꝯbit tertia obligatio. Ric. q̃ ꝗtuor modis. Primo ex ꝯtu. vt emptiõe. vẽditione. locatiõe. ¶ hmõi. Secdo ex q̃si ꝯtu. s. cũ quis gerit negocium alterius sine mandato eius. Tertio ex maleficio. vt ex furto. rapina. ¶ hmõi. Quarto ex quasi maleficio. s. cum quis nõ directe deliquit sed q̃si vt cũ ex eius domo aliquid ẽ effusum q̃ alteri nocuit. Instituta sub diuersis Riciis. Item ꝯbit quatuor modis. Primo re. vt in mutuo. ꝓmodato depositio. ¶ hmõi. Secdo ẏbis in stipulando. Tertio litteris. vt qñ in lẽris ꝓfitet se recipisse aliquid quod tm̃ non recepit. Quarto solo consensu. vt in societate mãdato emptiõe. vẽditione. vel locatione. In his nõ requiritur scriptura nec ppñtia. ꝫ sufficit eos qui ꝯbunt ꝓsentire ꝑ se vel ꝑ nũcium. vel ꝑ epłam. secus in alijs. qz vltra ꝯsensum requirit. vel littere. vel ẏba. hec bñtur diffuse insti. qui. modo ꝯtra. obligatio. ¶ sub alijs Riciis.

4 ¶ Dtr in generali obligatõne veniant q̃ spe cialiter quis nõ fuisset ꝓmissur. Ric. fm Bar. in. l. i. C. que r. pi. ob. po. q̃ nõ. vnde dicit. q̃ si q̃s obligauit oĩa bona sua nõ intelligit obligare ea que nullo mõ spãliter eẽt obligaturus. puta pãnos. lectos. ¶ alia suppellectilia sine quibus viuere non possumus.

5 ¶ Dtr papa possit absoluere ab obligatõe q̃ q̃s alteri tenet. vide. s. Juramẽtũ. vi. in ꝓn.

6 ¶ Dtr obligatio semel extincta possit ĩstaurari. Ric. q̃ non. tex. in. l. cũ ex cã. C. de remis. pig. sed oportet alia fiat si debet inesse.

7 ¶ Dtrũ obligatio dissoluat aduenĩte termino. Ric. Pa. in. c. sicut ex lẽris. de spon. capiẽdo mentẽ Goff. que placet do. Anto. ¶ est amica veritati. q̃ aut termin⁹ apponit ad sollicitãdũ ĩplemẽtũ obligatõis. ¶ tũc lapsus termini nõ liberat ab obligatiõe. ar. l. obligationũ. §. placet. ff. de actio. ¶ obli. ¶. ar. c. cũ dilecti. de dolo ¶ ꝯtu. ¶. l. celsus. ff. de ar. Et tunc ponit ad sollicitandũ ĩplemẽtũ qñ apponit termin⁹ ꝯtui iaz ꝑfecto. puta ꝯtraxit quis sponsalia. ¶ postea ꝓmittit q̃ infra certũ tps ducet eaz nõ dissoluit elapso termino. Aut termin⁹ apponit ad finiendã seu limitãdã obligatõem. ¶ tũc lapsus termini liberat ab obligatõne si ꝑ eũ nõ stetit quin ĩpleret in termino. Et isto mõ dr appositꝰ qñ apponit ad sollicitandũ ꝓncipiũ ꝯtractus. puta ꝓmisimus adinuicẽ tali tpe q̃uenire ad ꝯtrahenduz sponsalia elapso die liber est per quem non stetit.

8 ¶ Dtr obligatus statim teneat. Ric. Pa. ĩ. c. ꝫ beli. de simo. q̃ aut dies ẽ apposita obligationi. ¶ si sunt eiusdẽ fori reus ¶ actor tenet reus sine ĩterpellatõe offerre. ¶ ire ad domũ ei⁹. qz dies ĩterpellat ꝑ boie. c. potuit. de loca ¶. l. magna. C. de ꝯben. ¶ co. stipu. Si nõ sunt eiusdẽ fori nõ tenet reus spõte ire ad forũ alterius vel ad domũ. ꝫ dicat in domo sua patus sum soluere si sit qui recipiat. et sufficit ĩxta no. ĩ. l. itẽ illa. ff. de ꝓsti. pecu. ¶ ibi Bar. ¶ Albri. in. l. iubem⁹. C. de epi. ¶ cle. qõ no. ꝑ limitatiõe. c. potuit. de loca. Intellige nisi aliud sit spãliter in pacto. Aut dies ñ ẽ apposita. ¶ sic reqrit monitio. vt in. l. si ex legati cã. ff. ỏ ẏ. obli. ¶ vide. s. Mora. §. i. ¶. j. Solutio. §. xix.

9 ¶ Dtr obligatus legere duob⁹ annis ¶ ipeditus ex aliqua cã nõ fecit teneat legere alijs duob⁹ post illos seqñtibus. Ric. Pa in. c. Significauerũt. de iudi. q̃ nõ. qz alie sunt ope illoz duoz sequentiũ ¶ alie ꝓcedentiũ. qz ope ꝓsonales mutãt ex cursu tpis. vt in. l. si ñ sortẽ. §. libert⁹. ff. de ꝓdi. inde. ad idem facit. l. si vsusfruct⁹ in biennĩ. ff. de vsufruc. ¶ bi finito tpe finit ius. ¶ ß voluit Bar. ĩ. d. terminis in

l. ꝛ ideo beſetaꝛ. ff. de ꝛbo. ob. Secꝰ dicit vbi factū ad qđ ꝙs teneꝛ ñ diuerſificaꝛ ex tpe. qz tūc elapſo tpe ad qđ teneꝛ integraꝛ tꝫpus.

10 ¶ Dtz pactū ſeu ꝓmiſſio obliget qñ turpitudo tm̃ verſaꝛ ex pte recipiẽtis obligatõez. ℞. Pa. in. c. debitores. ꝺ iureiuꝛ. qꝛ nõ. pz ibi. qz ꝓmiſſio de ſolvẽdis vſuris ñ obligat. qz ſi obligaret etiã naturaliꝛ ſolū cogeꝛeꝛ ſolvere rõne pacti. vt in. c. i. de pactis. ſicut cogiꝛ qñ interuenit iuramentū. ℞. Rõ qz cū lex reſiſtit etiã alteri ẽbẽtinõ naſciꝛ obligatio etiã naturaꝛ vt ĩ. l. cū lex. ff. de fideiuſ. ꝛ ibi plene. ꝓ Bar.

11 ¶ Sed q̃re obligaꝛ magis ex iuramẽto ꝙ ex ꝓmiſſione. cū deus nõ faciat differentiã inter iuramentū ꝛ ſimpliceꝫ loquelã. vt in. c. Juramenti. xxij. q. v. ℞. Pa. in. d. c. debitores. ꝙ iõ eſt. qz ſimplex ꝓmiſſio ẽ nulla. ꝛ iõ bẽ ꝓ nõ facta ꝓpẽ turpitudinẽ recipiẽtis. ſecꝰ in iuramẽto. qz cui fit. ſ. deo nõ turpiꝛ accipit. nec iurans peccauit. Promiſſio eñ diriginꝛ in hominẽ. Juramentū autem in deum.

12 ¶ Dtz adminiſtratoꝛ nõ habens expreſſum mandatū ad penã apponẽdã. vel ambaſiatoꝛ poſſint obligare ꝓſtituẽtes ad penã. quã apponũr ꝓ obſeruatiõe eiꝰ qđ ꝓmittũt. ℞. Pa. in. c. ij. de ꝓca. ꝙ ſic. facit. l. bene a zenone. C. de qua. ꝓſcrip. ꝛ. l. ſi ꝓcuratoꝛ Ceſaris. ff. de iuꝛ. fiſci. ꝛ. d. c. ij. vbi ꝑlatus ꝑt apponere penam ꝛ obligare ſe ꝛ ſucceſſoꝛes. ꝺm̃o ꝫctus ſit rõabilis. ꝛ. c. dilecti. in fi. de arbi. ꝛ qđ ſcribiꝛ in. c. nulli. de re. eccle. non alie. vbi rectoꝛ eccleſie ꝑt obligare ſine ꝙſenſu eꝑi oĩa bona eccie generaliꝛ ꝓ obſeruatõe ꝫctus alicuiꝰ. qz ſolū ſibi ꝓhibeꝛ ſpecialis hypoteca. Qđ limita vez. niſi ꝫctus ñ teneret. aut eẽt nullus qz ꝫius. qz pena tolliꝛ. ſecus ſi eſſet nullus. qz ꝑter ius. qz teneret pene appoſitio. d. c. dilecti viđ glo. in. c. acceſſoꝛ. li. vi. ꝛ tex. cū glo. in. c. ſignificãtibus. de offi. dele. Limita ſcđo niſi pena eẽt ꝑter naturã ꝫctus. vt in. d. l. ſi ꝓcuratoꝛ. vbi nõ teneꝛ fiſcus ad duplũ vel triplũ. lz ꝓcuratoꝛ obligauerit ſe ſi euinceꝛeꝛ res quaz vẽdit. ſecus qñ ꝓ obſeruantia ꝙtractus apponitur. vt in. d. l. bene a zenone.

13 ¶ Dtz pater obligeꝛ ex ꝫctu filij. ℞. Jo. de pla. inſti. qđ cū eo. ℣. in rẽ. ꝙ ſi ℞ ſum ẽ in vtilitatẽ ꝑris. puta qz mutuo accepit pecuniã vt ſe veſtiret ſm̃ ꝙuenientiã ſuã ꝛ hmõi. ꝛ ſic teneꝛ. l. ij. ℣. labeo idẽ. ff. de in rẽ. ℞ ſo. ꝛ. d. ℣. in rem. Si ℞ nõ eſt ℞ ſum in vtilitatẽ ꝑris. ſed potius mutuo accepit vt faceret pompas. vt luderet ꝛ hmõi. ſic nõ teneꝛ nec pater ꝓ filio nec dñs ꝓ ſeruo. l. ꝙ ſi ſeruus. ℣. ſed ſi ſic accepit. ff. de in rem ℞ ſo. niſi eius iuſſu feciſſet. l. i ff. qđ iuſſu Si tñ haberet pompas teneꝛ reſtituere creditoꝛi. l. ij. ℣. ſz ſi rẽ. ff. de in rẽ ℞ ſo. Similiter teneꝛ pater ſi hz peculiũ filij deducto tm̃ prius qꝙ ipſe pater in dicto peculio dz habere. l. ſed ſi dãni. ℣. peculiũ. ff. de peculio. Idem dic de mercatoribus qui ꝓponunt inſtitoꝛes qꝙ teneꝛ de ꝙtractibꝰ factis noĩe ipoꝝ. ff. de inſtito. ꝓ totũ. qz videꝛ ꝙtraheꝛe cū ꝓponente qui ꝙtrahunt cū ꝓpoſito. l. ſi inſtitoꝛem. ff. ſi cer. pe. Idez in exercitoꝛe nauis. l. i. in prin. ff. de exer. ac.

14 ¶ Dtz ille ꝓ q̃ quis agit eius negocia vtiliꝛ obligeꝛ eidem. ℞. ꝙ ſic. ar. l. cū pecuniã. ff. de nego. ge. ꝛ qđ no. glo. in. l. i. ℣. ſed nõ nullos. ff. de tutel. ꝛ. l. ſed ſi ideo. ff. ſo. ma.

Obſes ꝑt dari liber homo ꝓ pace ſeruãda non ꝓ pecunia. de iureiuran. c. ex reſcripto. ar. ad idez. ff. de teſta. l. obſides. ff. de iure fiſci. l. diuus. Et illđ qđ ꝺz qꝙ liber hõ nõ ꝑt obligari extra. de pigno. c. i. ꝛ. C. q̃ res pignoꝛ. ob. po. l. qui filios. Intelligiꝛ ꝙ non ꝑt obligari. vt in eo ſit ius pignoris. ſed tm̃ ius retentõis. ita teneꝛ glo. in. c. vt p̃idẽ. ℣. item eiſdẽ. xxij. q. vltima. ꝛ in. c. expoſita. de arbi. Item hõ redemptus ex captiuitate teneꝛ ſeruire ꝓ quinquenniũ. niſi ſoluat preciuz. C. de poſtliminio reuer. l. vltima. Item ſicut pater ꝑt vendere filiũ ꝓpter famem. ſic ꝛ obligare. C. de patri. qui fi. diſtra. l. ij.

Obſtinatio eſt quedam ꝓtinacia. ꝛ ideo dic vt infra pertinax.

Occaſionem prebens alteri peccandi vtruz peccet. ℞. Landul. in. iij. di. v. q. vltima. in fi. ꝙ duplex eſt occaſio. Quedam actiua. ſ. cū quis ẽ quaſi coadiutoꝛ in peccato. vel aliquid tale facit qđ facere non debet. vñ alius accipit exemplũ ꝛ occaſionem male operandi. ſicut qui in. xl. ſine neceſſitate comedit carnes. ꝛ alĩs dat occaſionem male opandi. ꝛ iſtud eſt peccatum. ꝛ tale quale illud cuius eſt occaſio. Quedã eſt occaſio paſſiua qñ ſcilicet quis facit quod facere debet. ꝛ ex hoc accipit alter occaſionẽ peccandi. ꝛ talis non peccat. qz facit quod facere debet quod limita. vt infra. Scandalum. ℣. tertio. ꝛ quarto. Vide de hoc etiam ſupra. Cauſa. ℣. vi.

Occultum ꝺz dupliciter. ſm̃ Dañ. in. c. ex litterarum. de tempo. oꝛ. Primo ꝓ ut diſtinguiꝛ ꝓtra ꝓbabile. Alio modo ꝓut diſtinguiꝛ ꝓtra notoziũ. Et tũc licet aliqui ſciant. tm̃ notozium non eſt qñ aliqua tergiuerſatione celari poteſt.

Odium dei ē filia luxurie. sed odiū ꝓximi est filia inuidie vel ire.

¶ Utꝝ sit peccatū mortale. R. odiū dei maximū peccatoꝝ est. qz vnūquodqꝫ qđ est ꝓpt̄ se. est potius eo qđ ē ꝓpter aliud. In odio dei voluntas auertit a deo fm se. In alijs vero peccatis nō auertit a deo fm se. sed fm aliud in quantū appetit aliquid inordinate qđ hz auersionē ānexam a deo. Et est odiū ꝓximi qđ cū ponat caritati est peccatū mortale de se. Et tūc opponit̄ questio. vl qñ nō facit ꝓximo qđ tenet̄ de necessitate. vel appetit facere. vel facit ꝓximo aliquod notabile malū. Dñ ꝓxime. Jo. ij. Qui odit fratrē suū homicida est. per actūs tñ ꝑ ꝓpter imꝑfectionem actus ꝑt esse veniale. puta cū non est in deliberatione voluntatis. sed in primo motu solū. Item qñ malū qđ ꝓximo desiderat est modicū. nec notabile malū vellet haberet. Itez qñ odit peccatū ꝓximi. nō naturā. fm Tho. xxij. q. xxxiij. Item qñ malū nō vt malū vellet ꝓximo. sed sub rōe boni. puta zelo iustitie. vel ad bonum seu correctionem illius cui vellet. ꝫ huiusmodi. qz tunc ꝓprie non hz rōnem odij. Et ꝯquis illa que ꝓmittunt̄ exterius quantū ad lesionē ꝓximi sint grauiora. tñ quantū ad volūtatis deordinationē odium ꝓximi est peccatū grauissimū eoꝝ peccatoꝝ que sunt ꝓtra ꝓximū ꝫ oriꝫ ex inuidia directe. fm Gre. xxxi. moza. Dispositiue vero ex ira. Ricar. tamē in scō suū refert quosdaz tenere qꝫ potius oritur ex ira. licet aliquod odium ex inuidia oriat.

Officium diuinum vide. s. Hore.

¶ Officiū ad qđ tenet̄ exequens nō meretur ꝓmium necessario promissum generaliter facienti. Dñ cū ꝓmittit aliquid generaliter capienti bannitum nō debet̄ famulo potestatis capienti. qz ad hoc tenebatur ex officio suo. facit. l. ꝯgruit. ff. de offi. ꝑsi. ꝫ. c. i. de offi. ordi. Ba. in. c. eccleſijs. de censi.

¶ Utꝝ pro habendo bñficio tpali possit aliquid dari. R. Ge. in. c. ꝓ humani. de homi. li. vi. tenet qꝫ sic. si duo ꝯcurrant. Primuz qꝫ publice det nō occulte. qz clandestine dare reprobat̄. ff. de poli. l. i. ꝫ. ij. ff. de admi. tu. l. non existimo. Nec ob. l. fi. C. ad. l. iul. de ābi. que prohibet aliquē ad officiū promouendū ꝑcio vel ambitione. sed probate vite. qz fm glo. loquit̄ qñ secrete dat̄. Secundo si capit ꝓdesse ꝫ nō ꝓesse. Adde tertiū si est idoneus. alias nō. Facit. viij. q. i. qui eꝑatum. secus in officio ecclesiastico. vide ꝺ hoc. s. Dignitas. ℣. ij.

¶ Utꝝ officialis possit aliqđ recipere qñ gratis tenet̄ impendere officiū. R. qꝫ nō. vt in. l. fi. C. ad. l. iul. de ābi. vbi ꝓhibet̄ aliquid recipere. cū quis est in administratione etiā post depositum officiū pro aliquo ꝑstito beneficio tpe administrationis. de quo vide. s. Judex. ℣. viij. cum sequentibus.

¶ Utꝝ liceat mutuare sup officia dñis. R. fm. S. Tho. in epla ad ducissaz brabantie. qꝫ si ex pacto mutuū detur vt officiū recipiat̄ sic vsura est. qz ꝓ mutuo accipiunt officij ptātez. Hoc ego limitarem in officijs secularibus. q nō dant̄ gratis. ſz vendunt̄. secus esset in officijs que dñt gratis dari. qz sic nō esset vsura ex pte dantis mutuum. cū nihil accipiat qꝫ pecunia extimandū sit. ſz ex officio ꝯuenit lucꝝ. qz illud lucꝝ aduenit rōne laboris. sed potius est iniustitia ex pte nolentis aliter dare talia officia. In spūalibus aūt officijs induceret symoniam.

Oleum sanctū dicit̄ triplex qđ per eōs in die cene cōsecrat̄. Primū principale ꝺr crisma sanctū. quod de oleo ꝫ balsamo fit ꝫ cū isto benedicunt̄ fontes baptismales. calix. ꝫ patena. ecclesia. ꝫ altare. ꝫ puer baptizatus in vertice ꝫ fronte. ꝫ epi qñ ꝓsecrantur in manibus ꝫ in capite. ꝫ omnes fideles cum crismant̄. ꝫ istud est annuatim ꝓsecrandum ꝫ innouandū. c. si quis. de alio. de con. di. iij. ꝫ graviter punit̄ sacerdos qui in baptismo vtit̄ de alio quā de nouo. vt in. d. c. si quis. Secundum oleū sanctū est catheczuminoꝝ. ꝫ ꝺr oleuz benedictū siue sanctum. ꝫ isto inungunt̄r baptizandi inter scapulas. ꝫ in pectore. ꝫ manꝰ sacerdotis cum ordinatur. Item principes ꝫ Reges in brachio ꝫ humero. Item ecclesia ꝫ altare ante crismationē. Tertium oleuz sanctum est quo inunguntur infirmi in articulo mortis. de quo infra. Unctio.

¶ Utꝝ alio tpe possit ꝓfici ꝓfatuz oleū ꝙm in die cene. R. qꝫ primū nō. de con. di. iij. omni. tempo. de sen. ex co. qñ. li. vi. de alijs duobus non inuenit̄ prohibitum.

¶ Utꝝ oleum nō sacrum additū sacro efficiatur sacrum. R. ut. s. Aqua benedicta qꝫ sic.

Opinio est assensus intellect̄ ad aliqđ non qz sufficienter moueatur ab obiecto ꝓprio. sed per quādam rōnabilem electionem voluntarie declinans in vnā ptem magis qꝫ in aliam. cū dubitatione tñ ꝫ formidine alterius partis. ita tñ qꝫ ad illam ptem quam forꝫ midat non habet̄ rō exclusa ꝓcludēs. formidatur tñ ꝓpter debilitatem rōis alterius partis. Fides ẋo ē cū certitudine absqꝫ tali formidi

ne. Scientia aũt est assensus intellectus mo/ti ab obiecto p̃ seip̃m cogniti. sicut in p̃mi/pijs p̃mis. vel p̃ aliũ sicut in p̃clusionib⁹. qua/rũ est scia. Nec. S. Tho. xxij. q. i. ar. iij. dubiũ ẋo est mot⁹ indifferens in vtrãq; partẽ p̃tra/dictõis. de q̃. sup̃ Dubium. Scrupulus est cũ intellectus ex leuibus p̃iecturis seu medijs et multũ debilib⁹ mouet ad vnã ptẽ. et hec etiaz dr̃ suspitio et pusillanimitas spũs q̃ repellẽda est. vt dr̃. vi. q. i. Ques. in fi. Dis cñ suspitio poti⁹ abijcienda ẽ q̃ acceptãda. et de his bẽs p̃ Lar. in cle. ne romani. de elec. et in. c. litteras. de p̃esum.

i ¶ Cui opinioni ẽ adherẽdũ in varietate/ Ri. distinguẽdo. Aut vna opinionũ hz̃ p̃ se legem vel antiquã p̃suetudinẽ app̃obatã. et aliã nõ et sic illa est p̃ferẽda. q̃ minime mutãda sunt q̃ certã sniam semp̃ habuerũt. l. minime. ff. de legi. Aut nõ est lex nec p̃suetudo p̃ aliq̃ ip̃az. vel ẽ p̃ vtraq;. et tũc dñt p̃cordari. vt dicat in vno casu vnã obtinere. et aliã i alio si fieri p̃t. vt in. c. lras. de resti. spo. xxv. q. ij. §. bis ita re/spondẽt. de cogna. spi. c. i. Cõuenies cñ est iu/ra iurib⁹ p̃cordare. dicit tex. in. c. cũ expediat de elec. li. vi. et. l. i. C. ỏ in officio. doti. et. l. p̃ci/pimus. in fi. C. de appel. Et soluñ aliq̃ p̃rie/tas p̃ aliq̃d et simplicit. vt. xij. q. ij. sine excepti/one. de his que fi. a ma. p. c. cũ apostolica. ali/q̃ p̃ aliter. de elec. c. q̃ sic. et. c. publicato. ali/q̃ p̃ secundũ. vt de elec. cumana. et. c. cũ in iu/re. Si ẋo nõ p̃nt p̃cordari tũc cõis opinio se/quẽda est. q̃ in cã dubij p̃ multitudine est p̃su/mendũ. ita tenet glo. in. c. fi. de pe. di. i. Bar. in. l. p̃cib⁹. C. de impu. et alijs sub. et glo. in. l. omnis diffinitõ. ff. de re. iu. et in cle. i. in. fi. de sum. tri. dicũt doc. q̃ in dubijs et decisiuis ad/herendũ ẽ carrocio doctoz. q̃ cõis opi. doc. inducit. p̃babilem errorẽ. vide tex. iũcta glo. in. c. vnico. de postu. p̃e. li. vi. Facit. tex. in. l. ij. ff. ỏ iuñ. et facti. igno. no. Bar. in. l. de eo. C. de pe. iudi. qui ma. iudi. qđ limita. fm Be. in. c. i. de sũ. tri. li. vi. vez nisi ẋa et certa rõ p̃ria assigneñ. vt puta fm Jo. an. in. c. i. de p̃stitu. q̃ notorie dicit male. vel q̃ rõnabiliter p̃t cõ/uinci. Nã vt dicit Pa. in. c. tua nos. de vsuris licite iudicañ p̃ cõem opinionẽ doctoz. et etiaz glo. q̃ iure nõ p̃bañ. vel p̃ rõem cui nõ possit responderi. Ita etiã no. do. Anto. in. d. c. tua nos. et facit tex. in. l. i. §. cũq; hec materia. C. de ve. iuñ. enuc. ibi non oẽs in oĩa. sed certi p̃. certa vel meliores vel deteriores inueniunt sed neq; ex multitudine auctoz qđ melius et equius est iudicato. cũ possit vnius et forte de/terioris sñia multos in aliqua p̃te supare hec ibi Si aũt nõ apparet que sit cõis. tũc p̃ponẽ/da est illa que validioribꝰ rõibus firmañ. ar. insti. de empti. et vendi. §. itẽ p̃cũ. C. de edic. diui. adri. tollẽ. l. edicto. Facit. c. dño sancto. §. ecce inquantũ. l. di. et maxie si talis opio sit subtilioz. vt dicit tex. in. c. capellanus. de fe/rijs. Aut vna opinio nitit̃ rigori scripto. et a/lia equitati scripte. et sic ista p̃ponit̃. c. vno. de re. p̃mu. li. vi. et. l. placuit. C. de iudi. et per Ly. in. l. i. et. C. de legi. Fallit in odijs iudeoz̃ p̃tra quos rigor p̃ferẽ equitati. c. ij. de iudeis. In alijs aũt opinio benignioz dr̃ obseruari. l. benign⁹. ff. de le. Facit. c. fi. de transac. tenet hoc Pau. in. d. cle. ne romani. in p̃n. Et beni/gnioz dr̃ illa que fauet iuramẽto testamẽto li/bertati matrimonio religioni et sacramento. facit. c. ij. de cog. spi. l. sunt p̃sone. ff. de reli. et sum. fu. Similiter illa que soluit q̃ que ligat. rta odia. li. vi. l. arrianus. ff. ỏ ac. et obli. Aut sunt antiqui doctores et sic moderni nõ eis p̃/ponunt̃. nisi nouis rõib⁹ et causis ad aliõ sen/tiendũ inducañ. Nã aliq̃n itellect⁹ iuniozis p̃spicatioz ẽ q̃ senis. dicit tex. in. l. gallus. ff. de libe. et postu. lxij. di. §. vez. Aut sunt theo/logi et canoniste vel legiste. et tunc in materia iuris diuini veteris vel noui testamenti p̃ferẽ Theologus. In materia ẋo iuris positiui. canonista in materia canonistali. legista in ma/teria legali p̃ponit̃. Aut sunt quatuoz docto/res eccie qui sibi p̃tradicũt. et tũc in subtilita/tibus et questionib⁹ p̃ferẽ Aug. In transla/tionib⁹ ẋo Hieronimus. In sermonibus Am/brosius. In moralibus Gregorius. xx. di. §. i. Facit. qđ no. glo. in. c. sicut. xv. disti. Aut di/uersitas est inter papam et p̃ciliũ. et tũc in cõ/cernẽtibus fidem p̃ciliũ p̃ponit̃. q̃ oꝛbis ma/ioz est vrbe. In alijs aũt papa est p̃ponẽdus. vt in. c. sunt quidaz. xxv. q. i. et di. xix. Anasta/sius. Et intellige papã p̃ferẽdũ oib⁹. qñ tãq; papa sic determinat aut statuit. Facit. c. de li/bellis. xx. di. Secus si arbitrareñ sicut doctoz q̃ non p̃iudicaret opinionibus alioz. vt no. Inno. in. c. lras. de resti. spo. Dicit tñ Pa. in c. tua. de decimis. q̃ qñ dictũ alicuius sancti iuuañ auctoritate iuris diuini. potius est stã/dum ei q̃ interp̃tationi pape. vt dicit glo. xx di. c. i. cũ hoc potius spectet ad ecclesiam vni/uersalem q̃ ad priuatam psonam. Qđ quidez dictũ est mirabile et valde dubito cũ ad papa/tineat ius diuinum interp̃tari. vt supra di/ctum est. Sed p̃t dici q̃ verum dicit glo. p̃ce/fata quando papa diceret contra auctoritas

tem iuris diuini exp̃sse. sed qñ interp̃tando vel declarando dicit. sic p̃ponit oibus. Et sic intellige glo. in. c. hec est fides. xxiij. q. i.

¶ Dtz sequens opinionẽ doctoz nõ subtiliter inuestigatã que postmodũ apparet falsa excusek a peccato. R. Pa. in. c. capellan⁹. de ferijs q sic. q̃ diu non apparuerit falsa. Facit glo. ifficto tex. in. c. vnico. de postu. p̃la. li. vi. ⁊ in. c. fi. de spon. duo. ⁊ in. c. cũ venerabilis. de p̃sue. facit. l. regula. ⁊ qđ ibi notat. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ qđ notat Inno. in. c. p tuas. el. ij. de simo. ⁊ glo. Boffre. ⁊ Tancre. in. d. c. capellan⁹. no. Oldra. in. l. quesitũ. §. i. ff. de fun. instruc. instru. q̃le. q sequens opinionem sui doctoris excusat ab impẽsione expẽsaz. qz p babiliter quis sequit opinionẽ sui doctoris. l. dicere. §. vii videndũ. ff. de arbi. Istud tñ limita vez in his q̃ non sunt p̃cepta. ⁊ .l. naturalẽ insertam mẽtibus hominũ. quoz ignozãtia neminem excusat. de quo dic vt. s. Ignozãtia. Nec ob. p̃dictis illud. c. iuuenis. de spon. vbi doz q in dubijs tutioz pars est eligenda. ⁊ Ecclesiastici. iij. qui amat piculũ pibit in illo. q̃ videk se exponere piculo qui in diuersitate opinionũ nõ elegit tutiozem. qz hoc vez esset qñ p̃prie dubiũ est. sed qñ ẽ opinio secus est. qz nec tunc sumus in dubio. nec ꝓsequenter exponit se quis piculo. qđ bene no. Item nec ob. etiam illud Aug. de pe. di. vij. si quis. vbi dicit dimitte incertũ ⁊ tene certũ qz alia est certitudo in moralibus. alia in naturalibus. Propterea dicit phs. i. etico. q disciplinati est in vnaquaq re certitudinem querere iuxta exigẽtiã materie. eque eñ vitiosum est p̃suadentẽ querere mathematicum ⁊ moralẽ demonstrationẽ Non eñ p̃surgit certitudo moralis ex euidentia demonstratiõis sed ex p̃babilibus ꝓiecturis grossis ⁊ figuralibus magis ad vnam ptem q̃ ad aliam se babentibus. Dicit aũt probabile qđ pluribus ⁊ marime sapientibus apparet vez. nam si Johachim non fuit hereticꝰ. licet tenuerit falsum ꝓtra fidem vt patet in. c. damnamus. de summa tri. ⁊ fi. ca. qz ab ecclesia tal articulus nõ dũ erat dãnatus. multomagis excusat quis seqñdo opinionẽ doctoris. qñ talis opio ab eccia nõ est reprobata cũ tali volũtate. q si non crederet veram nõ ei adhereret. certe in isto non p̃t esse ꝓemptus. ⁊ sic nec peccatũ in obedientie. ⁊ ergo tenet certũ sibi certitudine morali. ⁊ dimittit dubiũ sibi. s. opionẽ ꝓriã.

ORatio scõm. S. Bona. in quarto. dist. xv. parte. ij. ar. i. q. iij. accipitur communissime scõm q ꝓprehendit oẽm actum bonũ sicut accipit gl. i. ad Thes. v. Non cessat ora re q̃ ñ cessat bene facere. Accipik scõo cõiter scõm q comphendit omnem actum ꝓtemplatiue relatum ad deum. Accipitur etiam proprie oratio scõm q est ascensus mẽtis in deũ ad aliquid degustandum vel impetrandum vel exsoluẽdum. Et isto modo accepta diuersimode diffinik. vt patet per bo. in summa. ti. de penis. ⁊ Jo. an. in cle. vnica. de reli. ⁊ ve. san. Vnde scõm Aug. in li. de verbis domini Oratio est quedam petitio. ⁊ alibi dicit Oratio est pius mentis affectus directus in deũ. ⁊ plerũq ne pigritetur in vocem prorumpẽs Facit ad hoc. de conse. di. i. c. quando autem. Vel scõm Damas. li. xxiij. Oratio est ascẽsus mentis in deum. vel petitio decentiũ. facit. c. fi. xx. di. Vel oratio scõm Ray. est congeries vocum ad aliquid impetrandum in deuz tendentium. Vel sm Hugo. de sancto victoze. Oratio est deuotio quedã ex compunctione procedens. Vbi enim descriptiones orationi ꝓueniunt scõm diuersos eius effectus. ⁊ propterea oratio aliquando dicit oratio nomine ꝓprio. ⁊ hoc fit quando mens nostra ascendit in deũ. vel per quã aliquid deo vouek vel offerk. ⁊ sic ei ꝓpetit diffinitio. ij. Aug. ⁊ ꝓma Damas. Aliquando dicitur obsecratio qua quis pro commissis veniam deprecatur. ⁊ alia expedientia ad salutem petit. ⁊ sic ei conuenit prima diffinitio Aug. ⁊ ij. Damas. ⁊ alia Ray. Dicik tertio postulatio. ⁊ hoc est qñ quis ꝓstitutus in feruoze spiritus ⁊ caritatis fraterne etiam pro salute alioz orat ⁊ petit. Quarto dicik graz actio p quã quis recolendo beneficia dei tam p̃terita q̃ p̃sentia ⁊ futura totus in deũ attractus quoddaz spiritu ꝓpunctionis regratiãdo deo totus fit illi deuotus. ⁊ sic ei ꝓpetit diffinitio. Hugo. Et de istis doz prime ad Thimo. ij.

¶ Dtz oratio sit virtus latrie. R. fm Ri. in iij. di. xv. ar. iij. q. ij. q sic. inquãtũ quis orat deum vt sibi exhibeat honorem in recognitionem summi dominij. cũ latria non sit aliud nisi exhibitio honoris testificantis in eo cui exhibek summũ dominiũ. Inquantũ xo quis orat deum. vt per hoc satisfaciat de peccatis suis vel alioz. sic est actus penitẽtie. nec mirum. qz in genere actuũ moz idem actus ex fine sortik diuersas species. vt pz in. v. ethico. c. iij. vbi mechãs propter lucz est auarus ⁊ propter concupiscentiam est luxuriosus.

¶ Quis est orãdus vtz solus deꝰ. R. fm. Ri.

vbi.s.q.iij. q duplic̃ter quis p̃t p̃rigere alteri p̃ces.aut vt tãq̃ p̃ eius ip̃etrationẽ adimpleãt. Primo mõ solus deus ẽ orandus.q2 illa bona q̃ p̃ncipaliter sunt petẽda,s.gratia ⁊ salus. vel que nobis deseruiũt ad eo2 acq̃sitõem a solo deo dant.nec ab alio dari p̃nt tali mõ.s.ad acquisitiõem glorie ⁊ gratie.Scõo mõ orãdi sunt sancti qui a deo impetrãt exauditionẽ oõis nostre.Ñ apoc̃.viij.02.Ascẽdit fumus aromatũ de oõib9 scõ2 de manu angeli coram deo maxime gloriosa virgo Maria sup̃ ceteros ẽ orãda isto scõo modo.q2 plus valet q̃ ceteri oẽs ceteris paribus Et p̃terea cum oramus deũ vel x̃pm dicimus miserere. vel da nobis. ſz cũ oramus sanctos dicimus orate p̃ nobis

3 ¶ Sz quero nũquid sancti vidẽt oões nr̃as R.fm Ri.vbi.s.q licet aĩe sancto2 naturali cognitione nõ cognoscãt oĩa q̃ fiũt in hac vita ⁊ maxĩe interiores motus cordis.q2 solus deus scrutat corda. de simo.c.tua.in fi. tñ in v̄bo vidẽt ea q̃ decet eos de nostris actibus cognoscere.de quo2 qualitate sunt illi actus quib9 eos oram9 orãdo.q2 ad eo2 gloriã p̃tinet q ad eos hẽamus necesse recurrere. ⁊ q ip̃i p̃beant nobis auxilium ad salutem.

4 ¶ Ñño dz fieri orõ. R.vt colligo ex Ri.vbi sup̃.q.v.vi.⁊.vij.⁊ Tho.xxij.q.lxxxiij. bo.⁊ Jo.an.vbi.s.q dz fieri cũ.vij. p̃ditionibus seu soc̃is.Et p̃ño cũ humilitate Judith.ix. humiliũ ⁊ mansuetor semp tibi placuit dep̃catio. Ecclesiastici.xxxv.Orõ humiliãtis se. ⁊ c.p̃s. Exaudisti orõem humiliũ. Nec humiliras duo dz habere. Primo diffidentiã p̃pe v̄tutis.hoc est reputes te indignũ exauditõe Scõo p̃fidentiã de dei mia ne desperes.sicut ecclesia facit que semp̃ in fine orõis dicit.per dñm nr̃m ihesum x̃pm ⁊ c.quasi.d.Ñ dñe non ad me aspicies.sed ad mĩam saluatoris.⁊ ad aduocatam Mariã.sic vide q̃ in letanĩs dz per passionem.per crucem.⁊c.

5 ¶ Secundo cũ bona dispositõe. seu p̃tritiõe suor peccator.q2 cum is qui displicet ad intercedendũ mittit̃ irati ãmus potius ad deteriora p̃uocatur. Dicit Gre.iij.q.vij.in gratiis.⁊.xlix.di.ſ.i.

6 ¶ Vtr orõ pctoris exaudiat̃. R.vt colligo ex Ri.⁊.S.Tho. vbi.s.q aut peccator aliq̃ petit vt peccator.i.fm desiderium pcti.⁊ tũc nõ exaudit̃ ex mĩa.ſz bñ q̃q ad vindictã .dñ p̃mittit̃ amplius ruere in peccatis.Ñ Aug. Quedam negat deus propitius que cõcedit iratus.Et sic intelligitur illud prouer.xvij. Qui declinat aurem suã ne audiat legez .orõ ei9 execrabilis erit.Aut peccator orat ex desiderio bono nature.⁊ sic deus exaudit non q̃ si ex iustitia.q2 talis non merek̃.sed ex mĩa.si tamen alie p̃ditiones concurrant.

7 ¶ Sed quid si orat p̃ alio. nũquid exaudiet R.q aut orat vt mĩster ecclesie.⁊ sic exaudi tur.i.q.i.c.dictũ ẽ.Aut orat vt p̃uata p̃sona. ⁊ sic nõ exaudit̃ peccator p̃ alio orans Et sic intellige.c.si quis inquit.⁊.c.ipi sacerdotes ⁊.c.sacrosancta.⁊.c.necesse.i.q.i. Dex est q si ille qui inducit peccatorẽ ad orandũ p̃ se sit bonus tũc peccator exaudiet̃.non p̃ suo sed p̃ merito poscentis.d.c.dictũ est.Dz aduerte q hic.⁊ in.ſ.p̃cedenti accipit̃ peccator ille q̃ est in mortali.nec de eo est attritus vel ptritus.q2 licet quis esset in peccato .ñ de eo dolet ⁊ p̃ponit abstinere ⁊ satisfacere.tũc non dz locum istud.sed illud quod dicit Aug. super Jo.omek.xliij.Si em̃ peccatores deus non exaudiret frustra ille peccato publican9 oculos in terra dimittens.⁊ pectus p̃cutiens dicebat.Domine p̃picius esto mihi peccatori cuius p̃trariũ ibi patet.q2 descendit iustificatus.⁊ ideo tales exaudiunt̃. 8

¶ Tertio dz eẽ orõ associata cũ breuiloquio Mat.vi.Cũ oraueritis nolite multum loqui. Facit.de con.di.v.c.non mediocriter.ſz ptrariũ x̃ps.Luce.xviij.dicit semp̃ oz orare ⁊ nũq̃ deficere. Item Luc.vi.dz q pernoctauit orando.Et Luc.xxij.dz q p̃lixius orauit. Facit.lxxvi.di.c.nosce.Ad qđ dicendũ q orõ non solum scõm suam causam.que est desiderium caritatis.sed etiã fm seipsam p̃t esse diuturna.Et quod ego dico q debet esse breuis. Hoc intelligo taliter ne immorãtibus nobis aliud cordi nostro inserat inimicus. Et ideo sancti patres aliquantulũ orabãt.⁊ postea aliquid operis faciebant.deinde ad orõem redibant sic ⁊ nos non ita debemus p̃longare orõem q in ipa repleamur vagationibus. sed potius eam breuem facere vt cũ feruore eam expleamus.Et hoc est quod dicit Aug. ad p̃ban.multũ loqui in orando est rem necessariam supfluis agere verbis. Cum plerũq̃ hoc negociũ plus gemitibus q̃ sermonib9 agat̃.Et hic loquit̃ de orõe volũtaria non de illa q̃ est de necĩtate. vt officiũ cleric̃ ⁊ hmõi.

9 ¶ Vtr orõ debeat esse vocalis. R.fm Ric. vbi.s.q.iij. q duplex ẽ orõ. Quedã cõis.s.q̃ p̃ ministros ecclesie in p̃sona totius populi deo affert̃.⁊ talis debet innotescere populo p̃ quo offert̃ vt excitet̃ ad deuotionem.⁊ ne

possit suspicari in ministris ecclesie illius or-
dinis omissio. ⁊ ideo talis debet esse vocalis.
Alia est oratio singularis ꝑsone. s. que offert̃
ab homine. inquantum est singularis perso-
na siue pro se oret. siue pro alio. ⁊ talis oratō
quamuis non sit necessariū. ꝙ sit cum sensibi
li voce. nisi ad hoc hō sit obligatus ex voto.
tñ quandoq; expedit ad meritum. vt mentali
adiungat̃ vocalis. vt per vocalem feruor cor
dis amplius excitet̃. Ex quadam enim natu-
rali vnione anime ad corpus motus corporis
diuersimode affectiones aīe excitant ⁊ immu
tant. Si tñ in casu vocalis orō remitteret in
teriorem feruorē. tūc non esset vocaliter orā-
dum orōe singulari. qñq; etiam ex excesso fer
uoris mentis prorūpit homo in vocalez orō
nem. Potest etiam fieri vocalis orō ad red-
ditionem debiti. vt pz homo ſm totum qd ha
bet deo seruiat. Et illud Mat. vi. orātes no
lite multuz loqui. Intelligendū est ſm Aug.
ad probandū ꝙ non est loquendū multū. s. vt
multa locutio sit efficax ad exauditionē quo
eloquentiores erimus. qz deus principaliter
ad intentionem aspicit. Propterea subiūxit
Aug. ibidē non deest multa p̄catio. si feruens
perseuerat intentio.

10 ¶ Quarto req̄rit̃ orō ꝙ fiat cū bōa intētōne
⁊ feruent̃ Sz h̄ querit̃. Vtꝝ orō vocalis sine
mētali attētione sit efficax. R. ſm Ri. vbi. s.
q. vi. ꝙ triplex ē efficacia orōis. Prīa ē ī me-
rendo seu satisfaciendo. Scda ē in īpetrando
Tertia ē orantē spūaliter ⁊ sensibilit̃ reficiē-
do. Vñ nullā istaꝝ hz vocalis orō. nisi eā ꝯco
mitet̃ ꝯcors meditatio. Moralis eī nō ē act⁹
exterior. nisi ꝑ ꝯpatiōez ad actū rōis īteriorē
Aduerte tñ ꝙ intētio debita ⁊ actualis si ad
sit. in p̄n. vocalis orōis. lz postea mēs euaget̃
nisi talis euagatio interrūpat primā intētio
nem ꝑ ꝯriā intētionē sic ē meritoria ⁊ īpetra
tiua orō vocalis sine attētiōe ꝑ ꝟtutē prime
intentōis. sicut cū q̄s ꝑ bonā intentōem inci-
pit ꝑegrinari vel elemosinā dare. totū sequēs
est meritoriū ꝟtute intentōis p̄me. q̄uis ces-
set sua intētio actualis Sz talis orō sine attē
tione nō hz tertiā efficaciā. s. spūalit̃ reficien
di orantē nisi quādiu eam ꝯcomitat̃ attentio
actualis. Et sic intelligit̃ illud p̄me coꝝ. xiiij
Si orē lingua. ⁊ spiritus meus nō orat mens
mea sine fructu est. s. spūalis refectionis.

11 ¶ Sz qñ dicet̃ ꝑ euagatōem interuenire ꝯriā
intentōem. R. lz Ric. nō declaret. Dic ꝙ tūc
qñ hō volūtarie alia cogitat nō ꝑtinentia ad
orōem Et de h̄ vide. s. Hore. §. xxvi. Et qūo
est peccatū. Vñ dicit Cypri. de orōne dñica.
Quo audiri te a deo postulas. cū ip̄e te ñ au-
dias. Et Ber. cāmur nobis deesse grām. sz iu
stius ip̄a grā ꝯquerit̃ nō nullos deesse sibi Et
Cassianus. Nūquā orat quisquis etiā flexis
genibus. si vagatiōe distrahit̃. Propterea di
cit Cy. Nihil aliud cogitet ali⁹ q̄ id solū qd
p̄cat̃. Facit. de ꝯse. di. i. c. qñ aūt. ⁊. di. v. nūq̄
Et est etiā aduertendū ꝙ triplex p̄t applicari
intentio orōi vocali. s. aut applicando eā ad
ꝟba que dicūt̃. aut ad illud qd petit̃. aut ad il
luz cui orō porrigit̃ ⁊ quocūq; istoꝝ modoꝝ
adsit intentio non ē inefficax orō ad satisfaci
endū Et ego dico nec ad impetrandū vel refi
ciendū Sed scda intentio melior est q̄ p̄ma.
⁊ tertia q̄ secunda. Vñ hugo. de ꝟtute oran
di. Pura inquit orō est qñ ex abundantia de
uotionis ita mens accendit̃. vt cū se ad deum
postulandū ꝯuertitur pre amoris eius magni
tudine etiā petitionis sue obliuiscat̃. Nā ali-
qñ nimia attētio ad verba posset esse impedi
tiua orōis. s. qñ homo vult nimis in ꝑticula-
ri cogitare de verbis. qz ſm ph̄m. ij. topicoꝝ.
Nō possumus multa cogitare simul. vñ suffi-
cit ꝙ prima intētio sit talis ꝙ sufficiat ad in
tegrā informationē verboꝝ. Et ideo Hugo.
vbi. s. dicit. Oratio perfecta eē oīo nequit si
eam meditatio nō ꝯcomitet̃ aut p̄cedat His
omnibus concor. Tho. vbi. s. De hoc vide.
Hore. §. xxvi.

¶ Quinto requirit orō ꝙ vtilia ad salutez pe 12
tat. ⁊ sic est petere iuste.

¶ Vtꝝ sit aliquid determinate petendum in 13
orōe. R. ſm Ri. vbi. s. q. iiij. Quedā sunt qui
bus nō possumus male vti. sicut ꝟtutes. gra
tia. ⁊ gloria. ⁊ talia determinate petēda sunt
in orōe. Quedā sunt quib⁹ possumus vti bñ
⁊ male. sicut habere diuitias. filios. vxorez ⁊
hmōi. ⁊ talia nō sunt determinate petēda in
orōe. sed sub ꝯditiōe. s. si deus p̄uidet illa ad
salutē nostrā vtilia. Quedam sunt quib⁹ vti
bene nō possumus. sicut peccatis ⁊ hmōi ma
lis. ⁊ talia non sunt a deo petenda in orōne.

¶ Sz cur aliquid petim⁹ cū deus sciat quo in 14
digem⁹. R. ſm ꝙ dicit Aug. in epl̄a ad ꝓbā.
Ille qui nouit quid nobis necārīū sit p̄us q̄
petimus nō voluntatē nr̄am vult sibi ꝑ petiti
onē nr̄am innotescere. qz eā non pōt ignorare
sz vult exercere in oīb⁹ desideriū nr̄m quo pos
sumus capere qd ip̄e p̄parat dare. hic ⁊ Gre.
xxiij. q. iiij. Obtineri inquit nequaq̄ p̄nt. qui
predestinata non fuerunt. sed ea que sancti
viri orando efficiunt ita predestinata sunt.

vt ꝑcibus obtineant. ḡ non oramus vt deus aliquid sciat. vel vt eū inuitemus. sed vt obtineamus qō voluit ꝑcibus obtineamus.

15 ¶ Sexto q̄stanter fundatus in fide petat. vñ Jaco. i. postulet aūt in fide nihil hesitās.

16 ¶ Septimo q̄ petat perseueranter.

17 ¶ Otrū oratio sit semp meritoria, R. fm Ric. vbi. s. q. non. qz merito debetur merces scōm iusticiā. ⁊ ideo oratio facta in peccato mortali non est meritoria, ꝓprie loquendo de merito. Addo etiā q̄ non est meritoria q̄uis nō fiat in peccato mortali. si nō adsit debita attētio saltē actualis in p̄n. fm cōem opinionē Theolo. in. ij. di. xli. Si tñ talis attentio adest erit meritoria nisi interrūpat. vel nisi in oratione necessaria. puta in officio respectu clerico⁹ sit notabilis negligētia ī rep̄mēdo vagatōes. qz sic eēt peccatū. de quo. s. Hore. §. xxvi.

18 ¶ Ad quid valet oratio siue de eius effectu. R. q̄ valet ad vincēdas tentatiōes. Dñs Hiero. sup̄ Mat. xiij. in tentationem intrat q̄ orare negligit. Scdo ad augmētāda merita. Tertō vz ad ip̄etrādū postulata. vt p̄z ex sup̄dictis. Quarto vz ad vincendos hostes. xxxvi. di. c. vltimo. de Joyse qui orans vincebat hostes Quinto ad secreto⁹ diuino⁹ reuelatōes. viij q. i. si ḡ. Sexto ad celestium degustationē vnde sine ipsa non gustantur diuina.

19 ¶ Otr̄ semp exaudiat̄, R. fm Ri. vbi. s. q. vij. q̄ si fit p̄ro se ⁊ debito mō semp exaudit̄. ꝛz nō sp statim. ꝛz p illo tp̄e q̄ diuina mia ꝓspicit exaudition̄ vtiliorē esse oībus pensatis. Aut si p alīs. ⁊ sic nō sp exaudit̄. Aug. ome. ccj. sup̄. Jo. dicit Exaudiūt oēs sancti p ipis nō aūt p oībus exaudiunt̄. Subdit tñ quanto digniores fuerint orantes p ꝓximo. tāto facilius in necitatib⁹ p quib⁹ clamāt exaudiunt̄. Hoc eīm nō puenit ex defectu oratōis. vt nō exaudiatur p alio orans debito modo. ꝛz ꝓpt̄ indispositōez illi⁹ p quo orat̄. qz obstinat⁹ forte ē. vñ Rabanus sup̄ Mat. xvi. Quotiēscūq̄ orātes non exaudimur. ideo fit qz ꝓtra auxiliū nostre salutis petimus. vel qz eo⁹ p̄ro quib⁹ petim⁹ puersitas ne impetremus obsistit. vel in futurū petitōis differt̄ effect⁹ vt desideria crescāt ⁊ perfectius gaudia capiant que requirunt. Hec ille.

20 ¶ Otr̄ oratio sit in ꝑcepto ita q̄ qlibet teneat̄ R. fm Oldericū q̄ sic ad oratiōem mentalē. Et ego dico q̄ etiā ad vocalē tenent̄ impfecti ⁊ coēs hoīes. qz mētalē oratiōem non possent habere sine vocali. ⁊ q̄ oratio sit de ꝑcepto oībus Probo rōe sic. Hō tenet̄ de iure naturali ad oia illa que recta rō dictat non posse sine ip̄is salutem ꝓsequi p̄z ea necitate qua quis vult aliquid ea necitate vult illud sine quo tale q̄d nō ꝑt habere. ij. phīco⁹. Finis ponit necitatē his que sunt ad finē. l. oratio. ff. de spō. ꝛz hō nō ꝑt salutē ꝓsequi sine oratiōe. ḡ ad eā tenetur de necessitate. Et homo nō possit saluari sine oratiōe p̄z. Nam fm ap̄m ad phil. Nō sum⁹ sufficientes a nobis etiā bonū cogitare. ḡ multo mīn⁹ opari nisi ex grā dei nobis donet posse qō quidem nō donat regulariter adultis. nisi petant p argumentū a ꝓtrario Jo. vi. Petite. ⁊ accipietis. Facit. xxiij. q. iij. c. obtineri. ḡ cū sine bona opatione nullus possit saluari qz habitabit in tabernaculo dei qui opat̄ iusticiā. fm. p̄s. ⁊ bona opatio nō possit eē sine oratiōe. ḡ ꝓpositum ꝓfirmat̄. Exodi. xx. Memēto vt diem sabbati sanctifices. qō sine oratiōe fieri non ꝑt. Item Luc. xviij. Oportet semper orare. Sup̄ quo Criso. dicit. Oportet necessitatem dicit. Corroborat̄ exemplo in practica qua cōiter homines non timent deum qz non habent oratiōem. Et econtrario si est aliquis timor dei inuenies in habēte grām oratiōis. Merito ḡ dicit Hiero. vbi. s. In tentationem intrat qui orare negligit. Et super illud Mat. xvij. Hoc genus demoniorum nō eiscitur nisi in oratiōe ⁊ ieunio Non sanat oculū q̄ non sanat calcaneū. Jeunio sanant̄ pestes corp̄is. oratiō ne⁹ pestes mentis. Sz aduerte q̄ istud p̄ceptū de oratiōe est affirmitiuū qō solū obligat. p semp. aliquos plus aliquos mīn⁹. Quāto eīm quisq̄ ē debilior. tāto magis indiget auxilio oratiōis. Et iō certa meta vel hora nō est determinata. ꝛz tñ quilibet de ꝑcepto teneat̄ quātū iudiciū sue rōis dictat sibi forte necāriū orare vt a p̄tis desistat ⁊ in bono ꝓficeret. Clerici tñ ⁊ religiosi hñt determinatū modum ⁊ tēpus oratiōis de quo. s. hore. Similiter illi qui bus in p̄nia p ꝓfessorem est iniunctū. vel qui ex voto haberent. Alij autem non videt̄ habere determinatus tempus. nisi q̄ fm. S. Tho. in. iiij. dist. xv. Seculares tenent̄ diebus festiuis diuinis officijs interesse. vt ministris p̄ro populo orantibus suam intentionem confortent.

¶ Que oratio ē efficatior, R. fm Ri. vbi. s. 21
questione. viij. q̄ oratiō dominica. qō ostendit
Primo auctoritatis dignitas. quia christus eam fecit. ⁊ discipulos docuit. Patrei sexto
Secundo sententiosa eius breuitas. Tertio petitorum vtilitas. Nam omnia que desiderare debemus ⁊ petere in hac continentur

Unde aug. ad ꝓbã. Licet alia ꝟba dicamus oꝛãdo, nihil aliud tñ dicimus q̃ quod in ista oꝛõe positũ est. si recte ⁊ ꝯgruenter oꝛemus. Dñ aduerte q̃ in eo oꝛdĩe posita sunt q̃ desiderare ⁊ petere debemus. Exhibeꝫ. Primo reuerentia illi cui porrigẽda est oꝛõ. cũ dr. Pater noster qui es in celis. in quo captat beniuolentiam dei oꝛans. Secundo qꝛ finis magis desideratur q̃ que sunt ad finem. Ideo primo petuntur que respiciunt finem q̃ que sunt ad finem Respicientes finem sunt due petitiones. Prima est. sanctificeꝫ nomen tuũ hoc est fm Aug. li. ij. de sermone domini in monte. cum dicimus. Nos admonemus desiderare, vt nomẽ eius quod semper est sanctũ etiam apud homines sanctum habeatur. hoc est non contemnatur. quod non deo, sed hominibus prodest. Secunda est. Adueniat regnũ tuum. vnde fm Aug. vbi. s. in hoc excitamus desiderium nostrũ ad illud regnum vt nobis veniat. ⁊ in ea regnare mereamur. Unde per primam petimus vt deus ab hominibus glorificetur. ꝙ secundã vt ad dei gloriã veniam⁹ Petitiones respicientes que sunt ad finem. Quedã sunt respectu boni. que sunt due. Prima est. Fiat volũtas tua. sicut in celo ⁊ in terra. In qua fm Aug. vbi supra petiꝫ meritum quo beatitudinẽ mereamur. qđ ꝓsistit in obediendo mandatis dei. ⁊ ideo sicut ab angelis in celis fit dei volũtas. sic ⁊ a nobis in terris ꝙ verã obedientiã. Secũda est. Panez no. quoda no. bo. In qua petiꝫ victus quotidianus ad sustentatõez necessarius. vel victus aĩme id est eucharistie sacrm tangꝫ instrm quo possumus nos iuuare. Quedam petitio est respectu mali culpe. ⁊ hec est. Dimitte no. de. no. sicut ⁊ nos. di. de. nostris. Dñ Aug. vbi. s. debita peccata dici manifestũ ẽ. ⁊ in hoc admonemus nos quid facere debeamus vt remissionem peccatoꝝ habeamus. fm Aug ad ꝓbã. vt ibi. sicut ⁊ nos di. de. nostris. Quedam est que respicit mala inclinata nos ad peccatuz que est. Et ne nos indu. in tem. qđ nõ ita intelligiꝫ. vt non ꝓmittat nos tẽptari. qꝛ qñq̃ bõ in temptatione, ꝓbaꝫ ad bona ⁊ humiliaꝫ ad deũ. Gz sic intelligiꝫ vt nõ deserti diuino adiutorio alicui tẽptationi. vel ꝙsentiamus decepti. vel cedamus afflicti. fm Aug. ad ꝓbã. ⁊ ideo aliud est tentari aliud est in tentationem induci. Quedam respiciunt malum pene que est. Gz libera nos a malo. In qua admonemus nos fm Aug. vbi. s. Nondũ nos eẽ in illo bono. vbi nullum patiemur malũ Dñ de hac oꝛõne dicit Aug. ꝓmo li. de sum. bono. c. xxij. Fidei symbolum. ⁊ dñica oꝛõ ꝙ tota lege parvuli ecclesie ad celoꝝ regna sufficit Et Aug. in ench. c. xv. de quotidianis ⁊ brevibus leuibusq̃ peccatis, sine quib⁹ vita nõ ducit quotidiana oꝛatio fidelium satisfacit. Eoꝝ enim est dicere. Pater noster ⁊c.

Oratorium priuatũ quilibet in domo ꝓpria habere ꝓt. sz nõ dz habere formam eccle. nec ibi aliqs dz celebrare. nisi sit ꝓuilegiat⁹. ꝛ de licẽtia epi. aliꝫ dz deponi celebrãs de con. di. i. vnicuiq̃. ⁊. c. clericos. ⁊. c. si qs.

¶ Qua immunitate gaudet. vide Immunitas. ℔. xxvi. ⁊ in quo differt ab ecclesia. vide. supra Ecclesia. ℔. iij. 1

Ordo primo. fm Hugo. de sanc. vict est signaculũ quoddã in quo spũalis prãs ⁊ officiũ traditur ordinato. ⁊ fm. S. Bo. in. iij di. xxiij. signaculum hic stat pro signaculo in animam diuinitus impresso.

¶ Quot sunt ordies, R. q̃ sunt. vij. vt hꝫ ꝙ mgr̃m in. iij. di. xxiij. c. i. ſ. Hostiariat⁹. Lector atus. Exorcistatus. Acolitatus. Subdiaconatus. Diaconat⁹. Presbiterat⁹. Pria tõsura esm nõ est ꝓprie ordo. sz dispositio ad ordines. fm Ri. eadẽ di. Facit. xxiij. di. de psalmistatu. Qui psalmistatus idez est qđ prima tonsura. Et in hoc ꝯordãt cõiter Theologi sz canoniste tenẽt q̃ sunt nouẽ ordies. fm nouez ierarchias. ſ. ꝓma tõsura seu psalmistat⁹ ⁊ ordo epalis. Et q̃ prima tonsura sit ordo. est tex. in. c. cũ ꝓtingat. ⁊ ibi do. Anto. ⁊ canoniste. de eta. ⁊ qua. or. Similiter q̃ epatus sit ordo. ⁊ q̃ ꝓmaꝫ caracꝫ iudicio meo. Facit inconuincibiliter. tex. i. c. i. de ordinatiꝫ ab epo qui epi. re. vbi patet q̃ licet resignauerit. nihilominus ꝙfert ordines. licet non executionem q̃ non posset si caracterem indelebilem. non impressisset ordo episcopalis. ⁊ sic fm canonistas erunt nouem ordines. ⁊ de eoꝝ officiis. vide in suis titulis. 2

¶ Utr in omni ordine imprimaꝫ caracꝫ, R. fm Ri. vbi. s. q̃ sic. ⁊ quid sit. vide. s. caracꝫ. 3

¶ Sed nunquid ꝑexigitur caracter baptismi R. q̃ sic. de necessitate. c. veniens. de pre. nõ bap. Secus si sacramento confirmationis. qꝛ non confirmatus si ordineꝫ recipit caracterem ordinis. 4

¶ In q̃ actu ꝓmitꝫ caracꝫ in q̃libet ordie. R fm Ri. vbi. s. Pro generali regula tenẽdũ ẽ q̃ in susceptõne illi⁹ exterioris signi ꝓmitꝫ caracter in q̃libet ordie. in q̃ signo ꝓncipalis prãs quã recipit ille ordo significaꝫ exꝑssius 5

ad quam pcurrunt alicuius instīi traditio ⁊ verbi expressio. q̄ verbo exp̄ssius determinat instrumēti significatio. Et iō qz principalis ptās. quā respicit ordo Hostiarij exp̄ssius significat in clauiū Ecclesie datione q̄ in aliq̄ alio. qō circa ip̄m fiat. Et ptās lectoris in ß q̄ ab epō sibi tradit codex lectionū diuinarū Et ptās exorciste per hoc q̄ de manu epi recipit libz exorcismoz. iō in eoz datiōe ip̄imit Et ptās acoliti. fm. S. Bo. Ric. ⁊ Pe. ⁊ alios respicit p̄cipaliter portare cereos. ⁊ iō ip̄imit p̄ß q̄ accipit cādelabz de manu epi. Alij dicūt vt Tho. q̄ ip̄imit p̄ hoc q̄ tradit vrceolus. qz p̄cipalius p̄ id significat eius ptās. Sz verius ē p̄mū vt pz .xxi. di. cleros. vel dic q̄ vtrūq̄ dz accipere. vt in. c. Acolitus. xxiij di. ⁊ in. c. perlectis. xxv. disti.

7 ¶ Sed queritur an requirat q̄ talia instīa accipiā de manu epi R. q̄ nō d̄ necessitate. fm Ri. in istis ordinib⁹ minoribus. sz sufficit posq̄ sunt ab epō instructi q̄liter in officio suo dēnt agere. instīm accipiant ab Archidiacono de mādato epi ⁊ voluntate in cuius acceptione imp̄imit caracter. qz instīi traditio p̄cipalius est ab epō q̄ ab archidiacono. Et p̄ista opinione ē tex. in. c. acolitus. xxiij. di. In maioribus bñ oz q̄ de manu epi. xxiij. di. c. subdiaconus. Potestas subdiaconi pz p̄ hoc q̄ accipit de manu epi patenam ⁊ calicem vacuū. iō in hoc imp̄imit caracter. qz p̄cipalis actus eius est vasa dominici corpis. ⁊ oblationes offerre diacono. Et legere eplām est secūdarius actus nō p̄cipalis. p̄terea legitur etiam a nō subdiacono. ptās diaconi non pt exp̄imi quantū ad eius p̄cipalē actū. qui ē ptās portādi corpus xp̄i in patena. ⁊ dispensandi corpus xp̄i. ⁊ ideo exp̄imit quantū ad eius actū secūdariū in traditione libri euāgelioz. in qua imp̄imit caracē. fm Ri. ⁊ Tho. Alij dicūt q̄ imp̄imit caracter in manus epi impositōe. vt. S. Bo. ⁊ Pe. ⁊ p̄bac opi. facit xxiij. di. c. diaconus. iuncto. d. c. clerosᵗ. Potestas sacerdotis p̄ferē q̄n ab epō dz Accipe spiritū sanctū. quoz ⁊ c. ⁊ huiꝰ opi. est. S. Bo. ⁊ Pe. Alij dicūt vt Sco. in. iij. di. xxiij. q̄ ibi sunt due forme ptiales. In quaz altera p̄fertur ptās ofᵗficiendi eucharistiam. In reliqua ptās absoluendi in pnīa. ⁊ istis p̄iūgunt due materie. hoc est duo signa visibilia. Propria forme p̄me est traditio calicis ⁊ patene cuz hostia. ⁊ vino. ⁊ ꝟbis. accipe ptātem celebrādi ⁊c. Scōe forme est impositio manus epi super caput cū verbis. Accipe spūsanctū. vt sic epꝰ concorditer agat summo epō christo. qui p̄ius ptulit potestatē apostolis ꝓficiendi q̄ absoluendi. hec ille. Et hoc credo verius quo ad p̄imam materiā correspondentem p̄me forme. Sed quo ad secundam materiā correspondentē secūde forme que est manus impositio epi cū illis ꝟbis accipite. Non credo qz tex. in. c. vlti. de sacra. vncti. innuit. q̄ manus ip̄positio ñ est de substātia forme. qz si omissa fuerit nō dz reiterari. sz suppleri. nec similiter p̄dicta verba accipite. qz sunt quedā pastoralia que ipsa nō bñt. sz bñt alia ꝟba q̄n imponit manus. Et patus ꝟo ordo quo ad caracterem suscipit in vnctione capitis ex crismate. Sz hoc nō est vez p. c. vnicū. in. p̄n. de sacra. vncti. vbi dicit supplendū qō ē omissum. Imp̄imit g̃ ex ip̄ositiōe manuū epoz sup caput eius. vt p̄t elici ex. c. epꝰ. iuncta glo. xxiij. di. Nec ob. c. vlti. de sacra. non ite. qz loquit de impositione que fit diacono ⁊ sacerdoti q̄ nō est de essentia psalmistatus. seu p̄ima tonsura que confertur cum ei capilli abscinduntur

¶ Que sunt necessaria in quolibet ordine/ R 8
q̄ vt colligo in diuersitate doctoz. dicendz est q̄ oīa statuta in pastorali debent intelligi ita necessaria q̄ si aliquid omittat nihil fiat. ⁊ necessario totum sit iterandum. nisi omissa sint de illis de quibus in iure est exp̄ssum q̄ non sunt de necessitate. vt vnctio. vt in. d. c. vnico. de sacra vncti. Et manus ip̄ositio in ordinatione diaconi vel p̄sbiteri. d. c. vlti. de sacra. non iterā. Et quedam oratōnes alie ab illis que dicunt quando aliqua instrumenta traduntur. Et quedam alia forte minima que ex se patent non esse de substātia ordinis. sicut q̄ sit genuflexus. ⁊ similia. que magis sunt ad deuotionem excitandam. Item tempus. de tempo. oz. c. sane. Item etās. di. lxxvij subdiaconus Item q̄ ab epō p̄prio recipiat. ⁊ non simul plures accipiat. de sacra. nō iteran. c. i. ⁊ vlti. Item q̄ a latino vel greco episcopo recipiant. de tēpo. oz. q̄ translationez. Item missa in minoribus ordinib⁹ ⁊ hmōi.

¶ Sed nunquid tactus corpalis instīi sit de 9
substantia ordinis. Tho. in quarto. di. xxiij. tenere videt q̄ sic. ⁊ verius credo. q̄uis alij dicant q̄ solū porrectio instrumēti. ⁊ manus extentio sit de substantia. ar. l. qō modo. ff. de acquiren. possess. qz in sacramētis requirit tactus corpalis. vt patet in baptismo. vnctione ⁊ hmōi. Et ß pz in pastorali. secus dicūt quidam de impositione manuū. qz nō requiritur tactus. sed Hoss. ⁊ Hosti. tenent q̄ similiter

est necessarius. p. c. fi. de sacra. non iteran. Ego teneo. q licet in impositione manuū non tangat q non sit aliquid supplendū Et similiter in instrumentis in quib⁹ caracter ex eor tradittione non imprimit. ꝫ sufficit porrectio. ꝫ sit melius tangere. Decus in traditōe instrumentorum. ex qua caracter imprimitur.

10 ¶ Sed nū quid oporteat tangat ambabus manibus. Item oīa. puta patenaz simul cū calice ⁊ hmoi. Ric. q nō credo. sed sufficit solū tāgat modicū quid alicuius rei que nullū intermediū discontinuans habeat ad totuz. ar. c. vnici. de conse. eccleſie. li. vi.

11 ¶ Dtr sufficiat traditio euāgelior p libro exorcismor. vel suppellicium pro dalmatica ⁊ hmōi. Ric. q nō nisi in eodē libro ptinerent oīa simul. ⁊ tūc haberet intentionē tradendi illū librū qui ptinet ad illum ordinem.

12 ¶ Quid si eps facit actus ⁊ alius dicit ꝟba. vel econtrario. Ric. nihil valet. qz sacramenta sunt vnitatis q̄ diuidi nō pñt. de con. di. ij. qz passus. ⁊. xxiij. q. i. loquit. Fallit hoc in minoribus ordinibus. vt dictum est.

13 ¶ Dtr requirat necārio expſſio ꝟbor cum traditōe instrī. Ric. sm Anno. in. c. pſbiter. de sa. non ite. q sic. ita q si pars illius orōnis sit dimissa a capite est inchoāda. ⁊ bñ. qz materia cuiuslibet sacramenti est instrumēti traditio. forma vero est expressio verborum.

14 ¶ Quid si aliq̄d sit omissum. Ric. q si omissuz sit de necitate seu substātia ordis sic totum est iterandū. si ꝟo nō sit nisi de bñ eē. vl ea q̄ nō sunt de necitate. sic in alia ordinatione est supplendū. ⁊ ad eodez qui p̄us ordinauerat si pt. ⁊ nō ab alio. sm Anno. vbi. s. Nisi qñ primus nō pt pficere. nec ante suppletiōez pt exequi ea q̄ sunt illius ordinis. ar. lij. di. sollicitudo. hec ex Anno. ⁊ Host. ⁊ Boff. in. d. c. pſbiter. nec poterit talis suppletio fieri nisi tēpore debito ad ordinationes tenēdas. ar. pfati. c. sollicitudo.

15 ¶ Sed qūo supplebit qñ aliquid ē omissuz. Ric si erat de substātia. vel dubiū. an sit de substātia. sm Anno. vbi. s. totū replicabit. Si vero certū est q nō erat de substātia tūc indut⁹ qñ ordines dant veniet ⁊ accipiet qđ est omissuz solū. Propterea qui nō habuit impositionē manuū. sm Host. solūmodo eā accipiet. quia sēm eū nō ē de substantia. vt dictū est. Et si quis presbr in sua ordinatōe habuisset ipositionē manuū. ꝫ nō fuissent dicta p̄dicta ꝟba accipe spūm sanctū ⁊c. ꝫ alia sm aliqua pastoralia episcoporum. tūc nihil iterādum est vel supplendum.

¶ Dtr in collatione ordinum pferat gratia gratum faciens. Ric. Ri. in quarto di. xxiij. q sic si suscipiatur digne. 16

¶ Dtr caracter vnius ordinis de necessitate p̄supponat caracterē alteri⁹ ordinis. Ric. q nō. sm cōiter doc. in. quarto. di. xxiij. ꝫ quo ad executionē sic. de quo dic vt supra. Irregularitas primo. ℈. xxxvi. 17

¶ Dtr ordo liberet a fortuna suili. Ric. q sic epatus vel sacerdotiū siue sit seruil. vel aserititia. vel curialis. xlv. di. seruus. si sciente. 18

Ordo. ij. a quo pt dari. Ric sm Jo. in. c. cū ptingat. de eta. ⁊ qua. ⁊ sequit Pa. in c. quanto. de p̄sue. q prima tonsura que clericatus dr. vel psalmistatus qui idē sunt pt dari a quocūq sacerdote prochiali suis subiectis. Et istud tenet Hugo. Ray. Jo. Anno. ⁊ etiā Archi. in. c. nullus epus. de tempo. or. li. vi. Goffre. tenet q non pt. Et sic videt habere vsus ecclesie romane. Ego cū Jo. an. in d. c. cū ptingat. dico q si habeat supra laicū quasi epalem iurisditionem pt. c. abbates. de priui. li. vi. si non habet sic nō pt. Et hoc sequ tur dñs Anto. in. d. c. cū ptingat. Abbas ꝟo si est pſbiter. ⁊ ab epo benedictus vel recusatus benedici pt dare tres ordines minores. s. clericatum vel primā tonsuram. hostiariatuz ⁊ lectoratum in suo monasterio ⁊ suis monachis. seu illis qui vt efficant monachi illuc accesserūt. ⁊ etiam secularibus omnibus super quibus bz quasi epalem iurisdictionē. lxxi. di. c. i. ⁊. ij. Et etiam in alio monasterio pt eos pferre si est inuitatus ab eor abbate. ⁊ illud monasteriū sit exemptum. alias non. ar. lxix. di. c. i. Tenet tamen Jo. lxix. di. ℈. i. ⁊. c. i. q hodie abbas pfatus pt etiā dare alios duos minores. s. exorcistatum. ⁊ acolitatū. Et hoc sequit Host. ⁊ dñs Anto. in. d. c. cū ptingat. de hoc no. in. c. Abbates. de priui. li. vi. Episcopus vero pt dare oēs ordines omnib⁹ de sua dioceſi oriūdis. aut qui in sua dioceſi habent domicilium vel beneficium. aut de licentia episcopi cuius est subditus ordinandus. Vel capituli sede vacante. vel vicarij generalis episcopo in remotis agente. vel sui prelati si sunt religiosi exempti. hec no. in. c. nullus de tempo. ordi. li. vi.

¶ Sed quid si sacerdos vel eps aut abbas or dinat aliquem nō sibi subditū. vt supra dictū est. Ric. sm Anno. in. c. i. de supplen. negli. prela. q nihilominus caracter cōfertur. ar. ix. q. ij. lugdunensis. De pena vero tā ordinantis

q̄ ordinati. vide. s. Irregularitas. i. §. xxxij.

2 ¶ Utr̄ papa possit dare licentiā nō ep̄o p̄ferendi ordines sacros. R. Anno. in. ca. quāto de p̄suetudine q̄ sic. dōmodo ille cui dat̄ talis licentia habeat ipsos ordines. quos alteri vult dare. alias non.

3 ¶ Utr̄ ep̄s q̄ resignauit ep̄atui. vl̄ degradatus. hereticꝰ. aut excōicatꝰ ē p̄ferre possit ordines. R. fm Ri. vbi. s. di. xxv. q̄ si fuit legitime ep̄s ordinatꝰ. ⁊ p̄fert ordines ⁊ caract̄ im p̄mit̄. sz nō executio. ⁊ de ꝑ vide. s. Irregularitas. i. §. xxx. ⁊. xxxi. mortalit̄ tñ peccāt sciēter a talibꝰ ordinē suscipiētes. fm eundē Ri. vbi. s. Et similit̄ supradicti ordinātes nisi in casu. de quo. s. Irregularitas primo. §. xxxi.

ORdo tertio quibus p̄t dari. R. q̄ omnibus masculis qui a iure nō p̄hibent̄ ordinari. Mulieribus aūt nullo mō p̄t dari. Et si de facto detur nihil fit. q̄ caracterē nō suscipiūt. vt no. Ri. in. iij. di. xxv. ar. iij. q. i. Nec ob. c. p̄sbr̄. ⁊. c. mulieres. xxxj. di. in quibus vocat̄ p̄sbra. ⁊. c. diaconissam. xvij. q. i. ⁊. c. sacratas. xxiij. di. q̄. non est ab ordine. sed a p̄latione dicitur abbatissa. diaconissa. ⁊ a viro p̄sbitero dicitur p̄sbitera. vel a viduitate. ⁊ sacrate dicunt̄ a voto ex quo se deo cōsecrarunt. Quidam tñ dicunt q̄ nec etiā illi qui nō habent vsuz rōis sunt capaces. vt no. Ri. vbi. s. q. ij. Sz ō hoc valde dubitarē. si daret̄ an susciperet caracterē. ⁊ potiꝰ tenerem q̄ sic. ar. c. xp̄ianus. ⁊. c. silvester. xi. q. i. ⁊ qō no. in. c. vel non est cōpos. de eta. ⁊ quali.

i ¶ Sed qui sunt qui p̄hibent̄ ordinari. R. primo illi qui nō bñt debitam etatē. ⁊ que sit respectu cuiuslibet ordinis. vide. s. etas.

2 ¶ Secundo illitterati. vt in. c. nullus ep̄s. de tempo. or. li. vi. Utrum autem suscipiet caracterem si ordinet̄. dic q̄ sic. ar. c. veniens. de p̄sbi. non bapti. Et de hoc vide Clericus. §. §. i. ⁊. ij.

3 ¶ Tertio criminosi. vñ exñtes in mortali nō debent p̄moueri. de tempo. or. c. ex tuaz tenore. ⁊. ca. ad aures. Et si notoria sunt crimina mortalia peccaret mortalit̄ eos ordinās. als nō. vt no. in. c. quesitū. de tēpo. or. Ipse tñ q̄ suscipit peccat mortalit̄. sive sit publicū. sive secretū. Et quotiēscūq̄ exhibet se vt minister ecclesie peccat mortaliter. ⁊ totiēs quotiens hmōi actum facit. Unde qui tāgit res sacras quasi ex officio suo peccat mortaliter. Secus si ex necessitate. ⁊ sicut quilibet laicus facere potest scōm Tho. in. iij. di. xxiij. facit ad hoc c. multi. xl. dist.

¶ Sed nūquid sufficit p̄tritio. R. licet sit diuersa opinio. nihilominus ego credo verius fore q̄ sufficit excepto qñ vult dicere missam de quo dic vt. s. Eucharistia. ij. §. v. 4

¶ Quarto bigami. vt in. c. acutius. xxvi. di. ⁊ de bigamis p̄ totū. ō q̄ vide. s. bigamia. 5

¶ Quinto soleniter penitētes. l. di. c. ex penitētibus. ⁊. xxxvi. di. illitteratos. de quo vide penitentia. §. v. 6

¶ Sexto neophiti. xlvij. di. §. p̄hibent̄. ⁊. c. qñ. ⁊ rō ponit̄ ibidem. c. sicut. 7

¶ Septio curiales q̄ p̄ aliq̄d officiuz curie sunt obligati. li. di. c. i. ij. ⁊. iij. liij. di. legē. absoluti vero a curia non p̄hibent̄. lxi. di. ofius. nisi alias sint infames vel irregulares. vt in certis iuribus. 8

¶ Octauo ratiocinijs obligati. de quibꝰ dic vt infra. Rōcinia. §. i. 9

¶ Nono fui. ō istis. dic vt. j. fuit. §. iij. ⁊. iiij. 10

¶ Decimo corpore viciati. habes de hoc. s. corpore viciatus. §. i. 11

¶ Undecimo illegitime nati. ⁊ quis dicatur illegitimus. vide filius. 12

¶ Utr̄ illegitimꝰ intrans religionē possit p̄ moueri. R. q̄ sic. de iure cōi. fm Bo. ⁊ Ber. in. c. i. de fi. p̄sbi. sed ad p̄lationem non potest sine dispensatione pape. de fi. p̄sbi. c. is qui. li. vi. 13

¶ Quid si nō intrat religionem. vide. s. Irregularitas. i. §. lij. 14

¶ Utr̄ dispēsatio cū illegitio vt ad clericatū vel ad ordines p̄moueat̄ debeat ītelligi de oibus ordinibus. vide. s. Clericus. i. §. iij. 15

¶ Duodecio pegrini ⁊ ignoti ordinari nō debent. Peregrini sunt q̄ nō sunt oriūdi de episcopatu. vel nō bñt ibi domiciliū aut bñficiū vt in. c. cū nullꝰ. de eta. ⁊ qua. or. li. vi. Ignoti sunt q̄rū origo ⁊ vita ⁊ regularitas nō ē nota ep̄o. xxiij. di. c. ep̄s. ⁊. ij. q. vij. quereñ. Nazpegrini ordinari ñ dñt. nisi hēant lr̄as auten ticas. vt. j. pegrinus. §. iij. similiter ignoti. nisi p̄ bus exaīatione p̄uia cognoscant. 16 17

¶ Decimotertio īfames. ⁊ de ꝑ vide. s. Ifamis. 18

¶ Decimoquarto oēs irregulares ⁊ qui sint vide. s. Irregularitas. i. 19

¶ Decimoquinto oēs suspensi. aut īterdicti vel excōicati. ⁊ de istis habes. s. Interdictū iij. §. i. ⁊. j. Suspensio. i. 20

¶ Decimosexto oēs ordinati in diaconos vel subdiaconos a papa nō p̄nt sine eiꝰ licētia ab alio ordinari ad supiores ordines. c. in distribuendis. de tempo. or. ⁊ in. c. filiū. i. q. i. 21

¶ Decimoseptimo Hermofroditus. xxxvi.

di. illiteratos. xlix. c. fi. ¶ si ordinet non suscipit caracterem. nisi ꝓualeret sexus virilis. si
2 equalis esset non susciperet. fm ℞o.

¶ Decimooctauo ꝓiugati. nisi velint religionem intrare. vel ad sacros ordines ꝓmoueri. c. fi. de tẽpo. ordi. li. vi. de quo dic. vt ℣a trimonium. iiij. ℣. viij.

¶ ℨ quid si eps ordinat aliquẽ ꝑfatoꝛ. ℞. ꝙ mortaliꝛ peccat. fm ℣bo. in. iiij. di. xxiiij. ni si cũ eis dispẽsaret in casib⁹ in quibus ꝑt. Et vltra hoc si ordinat infantẽ. nisi religionẽ intraret ℣t ꝓiugatũ nisi velit ad sacros ordines ꝓmoueri. vel religionẽ intrare. vel illitteratũ. suspẽsus ẽ ꝙ ãnũ a collatõe oĩm ordinũ
4 vt no. in. c. eos. ¶. c. nullus. de tẽpo. oꝛ. li. vi.

¶ Vtꝛ ꝓlatus possit cogere clericũ ad ordines suscipiẽdos. ℞. fm cõiter doc. in. c. q̃ris. de eta. ¶ qua. ꝙ si hꝫ bñficiũ ꝑt cogere. nisi legitime excusẽt. de quo vide ibidẽ. Si ℣o non hꝫ beneficiũ ecclesiasticũ non ꝑt cogere. ¶ ordinãs inuitũ qui non est beneficiatus est suspensus a celebratione misse ꝙ annum. ¶ debet
5 deponi. lxxiiij. di. c. i. ¶. ij.

¶ Vtrũ coacte ordinatus suscipiat caracterem. ℞. ꝙ si coactio sit ꝓditionalis. puta vt euadat mortẽ sic suscipit. ar. c. vbi ista didici sti. lxxiij. di. ¶. c. de iudeis. xlv. di. c. ꝙ quidã. i. q. i. qꝛ voluntas coacta volũtas est. xv. q. i. merito. sed si coactio sit absoluta. puta qꝛ ꝓ vim ordinaẽ. sic non suscipit caracterez. facit
6 c. maiores. in si. de baptis.

¶ Sed nũquid talis ordinatus metu ꝓditionali teneatur ꝓtinere. ℞. ꝙ nõ si metus talis fuit qui potuit cadere in ꝓstantẽ virũ ꝓ. c. platum. de his que vi. me. ¶ in. c. ad aures. ꝺ eta. ¶ qua. oꝛ. qꝛ integritas est res voti nõ ꝓcepti c. integritas. xxxij. q. i.

OR do. iiij. quo tpe ꝺz dari. ℞. ꝙ prima tonsura ꝑt dari oĩ tpe. fm ℣o. ¶ seqtur do ℣nto. in. c. ꝓsultationi. de tempo. oꝛ. ℣i nores ordines ꝑt ep̃s quilibet in dieb⁹ dñicis dare vni vel duobus ¶ non pluribus. fm ℣o. in. c. de eo. de tempo. oꝛ. vbi tex. est. Sed ℣no. ¶ Goff. ibidem tenent ꝙ etiã pluribus q̃ duobus ꝑt dare. dũmodo nõ videaẽ ordinati onẽ generalẽ facere. Sed opinio ℣ost. cũ inheream littere est tutioꝛ. qꝛ in re dubia tutius est seruire ℣bis edicti. l. i. ¶. si is. ff. de exerci. ac. Papa ꝓfert subdiaconatũ in oĩbus dominicis diebus ¶ alijs festis ꝑcipuis. di. lxxv. c. vlti. Et ℣osti. dicit in. d. c. de eo. ꝙ oẽs ordines ¶ omni tpe ꝑt ꝓferre papa. ar. c. ad bonorem. de aucto. ¶ vsupallij.

¶ Sed nũquid ꝑt eps dare quatuoꝛ ordines minoꝛes in alijs festis q̃ de q̃bus in. c. fi. de feriis. ℞. do. ℣nto. in. d. c. ꝺ eo. recitat quosdã tenere ꝙ sic. ¶ quosdam ꝙ non ſz solũ in illis festis in quibus virgines ꝓsecrari possunt. ¶ ℣o. dicit hoc eẽ tutius. tex. tñ dicit in. d. c. de eo. dominicis ¶ alijs diebus festiuis. 1

¶ Vtrũ abbates similiter possint dare quatuoꝛ ordines in ꝑdictis diebus dñicis. vel festiuis sicut epi. do. ℣nto. in. d. c. de eo. ¶ in. c. cũ ꝓtingat. de eta. ¶ qua. tenet ꝙ sic. imo fm ℣osti. videꝛ ꝙ potius his diebus debeãt dare q̃ in quatuoꝛ tẽporibus ne videanẽ generalem ordinationem facere. ¶ placet. Alij ordines debent dari ab epis tm̃ in sex temporibus anni. s. in sabbatis quatuoꝛ temporꝫ anni Et in sabbato mediante ebdomade quadragesime. in quo cantaꝛ. Omnes sitientes. Et in sabbato sancto. lxxv. di. per totum. ¶ de tẽpo. ordi. per totum. 2

¶ Sed nunquid tempus est de substantia ordinum. ℞. ꝙ nõ. c. sane. de tempo. oꝛ. 3

¶ Que pena ꝓferentis ¶ suscipientis ordines extra ꝑfata tempoꝛa. ¶ quis poterit dispensare. vide. s. Irregularitas primo. ¶. xxxv. 4

¶ Vtꝛ possint ꝓferri post prandiũ. ℞. ꝙ nõ tñ si ꝓferunẽ tenent fm hugo. lxxv. di. ordinationes. ¶ Ber. Lau. ℣o. ¶. Gof. in. d. c. de eo Kay. ℣o ponit ieiuniũ ordinãtiꝫ ¶ ordinati inter illa q̃ sunt in dubio. an sint de substãtia vtne. ¶ ꝓterea tenet ꝙ totum sit reiterandum. qꝛ non dicitur reiteratum qõ nescitur factuꝫ c. veniens. de ꝑsbi. non bapti. Contrarium tñ credo verius in minoribus ordinibus. per notata. in. d. c. litteras. ¶. lxxv. di. ꝙ a patribus. in quib⁹ missa nõ est de necessitate. Sed in maioribus dicerem cũ Kay. cũ missa sit de substantia. vt no. do. ℣nto. in. d. c. litteras. 5

OR do. v. vbi debet ꝓferri. ℞. ꝙ in ecclesia episcopali. ar. lxxvij. di. c. i. ℨ de cõsuetudine dant vbi volunt. lxxv. di. in palea.

OR do. vi. quo ordine debet accipi. Respon. ꝙ gradatĩ incipiendo ab infimo ascendendo vsq̃ ad supremum. s. prima tonsura seu psalmistatus. hostiariatus. lectoratus exoꝛcistatus. acolitatus. subdiaconatus. diaconatus. presbiteratꝰ. ¶ episcopatus. lix. di. si officia. lxxvij. di. c. i.

¶ Quid si quis vno vel pluribus premissis i ad superioꝛem ordinet. vide supꝛa. Irregularitas. ¶. xxxvi.

¶ Quot ordines possunt simul conferri. ℞. ¶ Inno. ¶ ℣o. in. c. de eo. de tempo. oꝛ. tenent

q̄ prima tonsura ⁊ quatuor minores nō p̄nt dari vna die.per.ca. litteras.⁊ p.c. dilectus eodem ti.⁊ in isto capitulo de eo nihil dicit̄ de psalmistatu.⁊ hoc sequit̄ do.Anto.in.d.c de eo.glo.tñ in.d.c.eo.tz q̄ oēs mīores simul vna die p̄nt p̄ferri.⁊ Host.facit p ea tex.in.d c.de eo.vbi dicit mīores ordines.⁊ sic oēs minores.xix.di.Si romanor.Ego seruarē p̄suetudinem in ß.fz vbi nō apparet de p̄suetudine tūc tenerē opinionē Host.⁊ Anno.que videtur verior.qz.d'c.ō eo. supius exp̄sserat solū de quatuor minorib⁹.⁊ postea addidit minores.⁊ iō ista indiffinita restringēda ē ad sup̄ exp̄essa.Facit.l. pōponius. in pn.ff.de pcu. vnus aūt sacer ordo cū p̄dictis minorib⁹.vel duo sacri ordines eadem die vni psone p̄ferri nō p̄nt.nec in hoc dispensari p̄t.nisi p papaz vt no.Anno.⁊ Hosti.in.c.dilectus.de tēpo. or.fz p̄ferri dñt singuli p se ⁊ p certa interstitia tempor.lxxvij.di.in singulis.⁊.c.quicūq; vñ lz aliqs ordinator p̄tinuaret ieiuniū vsq; ad dñicam de mane.⁊ ordinandus.nō tñ posset qui in sabbato vnū suscepерat.aliū die dominico recipere.qz censetur p̄o eodem die.c. litteras. de tempo.or.Fallit hoc fm Ber.in eo qui in sabbato p̄t in sacerdotem ordinari.⁊ in dominico in ep̄m consecrari.

¶ Que pena p̄ferentis ordines p̄tra p̄fatam 3
formā.s.duos sacros vno die.vel minores cū vno sacro.R.fm Ber.in.ca.dilectus.de tempo.ordi.q; suspensus est a ptāte ordinadi.donec per papā cū eo dispenset̄.Sed do.Anto. in.c.lr̄as.eo.ti.dicit q̄ nō est suspēsus.fz suspendendus ab ordinibus dandis sic collatis Gz ordinatus bñ est suspensus ipo facto.⁊ a solo papa p̄t absolui in.d.c.lr̄as.in fi.de quo vide.s.Irregularitas primo.§.xxiij.

Ordo.vij.qūo debet conferri.R.q; primo dz p̄cedere scrutiniū siue examinatio per Archidiaconū de iure cōi.de officio Archi.ad ß ⁊.c. vt nostrū.⁊ de elec.c.nihil ē.§. ep̄i.s.de vita moribus ⁊ qualitatibus ⁊ ceteris que requirunt̄ in ordinato.s.q; nullū impedimentū de suprascriptis habeat.Item q; sit sobrius nō ebrioſus.xxxv.di.⁊.xliij.p totum.Item p̄udēs.xxxvi.di.vsq; xl.di.Item ornatus vtutib⁹.xl.di.vsq; ad.xlij.Item casti⁹.xlij.di.§.pudicos.⁊.xxvi.di.vsq; ad.xxxv ⁊.lxxxvi.di.per totū.Nō litigiosus.xlvi.di. lxxxx. di.lxxxvij.di.lxxxvi.di.peruenit.Nō cupidus.xlvi.di.⁊.d.c.puenit.Item domui sue bene p̄sidēs.lxvij.di.§.necesse.lxxxvi. di. lxxxix.di.lxxxxi.di.Item ieiunus.lxxv.dist. q; a patribus.Scdo dz missa celebrari ab eo qui vult ordinare.Dñ aliqui vt Ray.tenent q; si missa omittat̄ nihil fit.fz totū iterandum est.Hugo tñ ⁊ Jo.vij.di.in.c.ordinatōes el primo.⁊ Ber.in.c.q; sicut.ō elec.tenēt q; nō est de neccitate.qō credo verz in minoribus.secus in sacris.qz est de substantia.vt.s. ordo. iij.§.v.Fallit in prima tōsura.que cōiter hodie sine missa datur.Et si vnus dicit missaz ⁊ alius p̄secret.nihilominus tenet ordo. vt dicit Ber.⁊ Hugo.vbi supra.lz fieri nō debeat Quod limito verz in minoribus.sed nō in sacris.Tertio dñt habere ordinandi indumēta p̄tinentia ad ordinem quem volunt suscipere Quarto q; ordinās in quocūq; ordine seruet ritum pastoralis.maxime circa porrectiones instrōz in quibus caract̄ p̄fertur.dicēdo verba p̄uenientia.⁊ faciendo vt ordinādi tāgant corpali tactu p maiori cautela.⁊ nihil omittat de ordinatis in pastorali.qz vt dixi excepto loco.tpe.etate.vnctione.impositōne manuū.tactu corpali.ieiuniū.missa in minorib⁹ ⁊ q; sit p̄prius ep̄s vel non.⁊ orōnibus aliquibus que non dicunt̄ cum aliquor corporaliū traditione.oīa alia ab istis credunt̄ ita de necessitate q; si aliquid omittat̄ p̄muniter tenetur.q; nihil fit.⁊ totū est iterādū fm aliquos licet vt dixi teneant theologi. q; in aliquib⁹ p̄fertur caracter.⁊ sic fm eos.si alia omitterent̄ essent solum supplenda.sed qz hoc nō habemus exp̄essum tenendum est securum. vt dixi.

¶ Sed nunquid cū quis interrogat̄ ⁊ examinatur tenet̄ dicere p̄tm suum.R.fm Anno. in.c.inquisitionis.de accusa.q; non.nisi etiā post penitentiam impediat̄ executionez ordinis.vel fm Hosti.potest respondere. si aliqō horum commisi egi penitētiam. nec indigeo dispensatione.

¶ Utrum ep̄s possit suo subdito sine cā legi ⁊ tima denegare collationē ordinis.R.q; aut est regular.⁊ sic nō tenet̄ ei p̄ferre.imo suus p̄latus p̄t hoc sibi denegare.Nec cōtra sui p̄lati voluntatē potest promoueri.⁊ sic loquitur.c.ad aures.de tempo.or.Aut est secularis.⁊ sic non tenet̄ ep̄s.Aut est in dignitate ⁊ beneficio.⁊ sic nō potest episcopus ei denegare.⁊ sic loquitur.c.ex tua p̄ tenore.de tempo.ordi.

¶ Utrū ordinans indignum scienter peccet 3
mortaliter.Respon.scdm Asten.li.v.ti.v. q; sic.qz infideliter agit cū domino qui eū dispēsatorem constituit.

Quatus que requirūt vt sit sine peccato. R. q̄ sex. ⁊ intelligo tā de ornatu vestimētoꝝ ⁊ corpis viroꝝ ⁊ mulierū q̄ de ornatu domoꝝ ⁊ suppellectiliū.

Primū recta intentio. s. vt nō fiat p̄ superbiam ⁊ libidinē. sed ex legitima cā. Nā vt dicit Cris. in. c. sicut. xxxij. q. v. Sicut esī peccatum opus sine volūtate ñ facit. ita iusticia ex ope nō ꝙsūmat. nisi volūtas affuerit. Nā vir ornans se vel mulier vt nō appareat in cōtemptū honestis ꝑsonis. vt placeat viro vxori sue ⁊ vxor viro ⁊ hmōi. ex tali intētōe licitus ē q̄ libet ornatus si modo alie adsint cōditōes ꝺ quibus infra. Si aūt fiat ꝓpter aliā intētōem sic tale erit peccatū quale est peccatū intētio Dñi Aug. de sermone dñi in mōte. Exponēdo illud. cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite ⁊c. In hoc aūt inquit. c. maxime aduertēdū est nō in solo nitore rerū corpaliū atq̄ pōpa. sed etiā in ipis sordibus ⁊ lutuosis esse posse iactantiā. ⁊ eo piculosiorē quo sub noīe seruitutis dei decipit. Hec ille. Ex quo ptz q̄ ⁊ superabundātia ⁊ defectus et etiā mediocritas ornatus ex intētōe mala sp̄ mala est. Discuti atur ergo ꝑma intētio ornatus. ⁊ si sit ad p̄uocañ. alios ad libidinē sic ē mortale peccatū. qz nō solū cōcupiscere sed velle cōcupisci extra statū matrimoñ. dānabile ē scōm Augusti. sitr si sit ꝓpter electōem. vanā gloriam ⁊ superbiā q̄ sit mortalis. ⁊ qñ sit vide. Superbia ⁊ vana gloria.

Qz nunquid mulier nupta possit se ornare vt placeat alicui viro. R. q̄ licet quidā indistincte teneāt q̄ nō p̄ dictū apli. ꝑme coz. vij. cū dicit. mulier que nupta ē ⁊c. Tu tamē tene illud nupta accipi quātū vel ad rē. vl intentionē. Et ideo illa mulier que intēdit nubere vt placeat alicui ꝑ vxore. si se ornat nō habet p̄uā intētōz. sed bene illa que cū nō intēdat nubere vl nō p̄t cū aliquo querit ei placere. ⁊ in hoc cōcoz. doc. cōiter. Alex. ⁊. S. Tho. xxij. q. clxix. facit. c. nō satis. lxxxvi. di. Et do. Lu. xj. Si oculus tuus simplex fuerit ⁊c. i. si intētio tua recta vl nequam fuerit. opus indifferens erit rectum vel neqū.

Scōm qō requirit in ornatu est honestas. Nihil esī inhonestū p̄t esse licitū. Dñ sicut si ne iusticia nemo ingredieī regnū dei. ita sine honestate que ē vna de partibus eius essentialibus. l. iusticia. §. iurisp̄recepta. ff. de iusti. ⁊ iure. Et ꝓterea Pau. ad Gal. v. ponit impudicitiā vnū de excludētibus a regno dei. Dicitr recte autē hz inhonestatē ille ornatus ex quo mulieres vl viri ostendūt loca impudica. ⁊ licet viri nō ostēdant nude sufficit ad impudicitiā taliter eoz formas ostendere q̄ sm rationē rectā impudicitiā ostēdūt. Sicut faciūt qui vestimenta ita breuia portāt q̄ oia signa virilis mēbri apparēt. Sitr cōtinet impudicitiā q̄ mulieres taliter vestimēta aperiant. q̄ pectus ⁊ māmillas ostendāt. Vnde tales nō audeo excusare a mortali qñ notabiliter in hiis excedūt. Excusarē bene viros qñ tali habitu vterent ex aliqua necessitate. puta equitādo. ⁊ cozā talibus qui nō habēt. puocari ad lasciuiā sicut cū iuuenes ludūt in diploide simul. ⁊ hmōi. ⁊ idem dico de mulieribus in domo cozā viris suis. aut alīs mulieribus aliter nō Nec valet q̄ sic ē cōsuetū quia corruptela est l. q̄ nō rōe. ff. de lega. que potius auget peccatū. c. fi. de cōsue. Similiter fm aliquos videī impudicū q̄ mulier habeat caput discopertū. Sed Aug⁹. in epistola ad possidiuz videī tenere q̄ hiis sit verū quo ad decētiā non necessitatē. Inquit esī capillos nudare feminas quas ⁊ caput velare. Apostol⁹ iubet. nec maritatas decet hec ille. Et gl. sup illō ꝑme coz. xi. Mulier velatū habere debet caput. dicit q̄ alique excusanī a peccato qñ hoc nō faciūt ex vanitate sed ꝓpter cōtrariā cōsuetudinem ⁊ sic tene q̄ cum hoc de se non sit impudicum excusat cōsuetudo. ⁊ hoc sequitur. S. Tho. vbi. s.

Sed nūquid fucātes se. seu colorantes se. aut alia figmenta adhibentes. vtputa adulterinos crines ⁊ hmōi faciāt cōtra honestatez taliter q̄ peccent mortaliter. R. circa hoc est diuersa opinio inter do. S. Tho. vbi. s. tenet q̄ hmōi fictōes nō p̄nt esse sine peccato nō tamē semper est mortale. Sed solū qñ fit ꝓpter lasciuiā vel in dei contēptū. Alex. in. iij. parte summe recitat quosdā tenere. q̄ si talia fiant ad occultādū defectū puta morpheam in facie vel nuditatē capitis qz nō videī peccatū mortale. Si vero fiant ad fingēdā pulchritudinē maiorē. sic forte mortale peccatū. Ipe vero alex. dicit q̄ licet hec opinio sit humani oz tñ tuti⁹ sibi videī dicere. q̄ omnino sit peccatū mortale. ad quod facit dictū. Cipriani ꝺ habitu virginū qui ait. Ianus deo inferunt qñ illud quod ille formauit reformare cōtendunt impugnatio est ista diuini operis p̄uaricatio veritatis. Deū videre nō poteris quando oculi tibi nō sunt quos deus fecit. sed q̄s diabolus infecit de inimico tuo tincta cū illo pariter arsura. hecille. Et dictum Iero. ad

Maurici filiã. Crimen est post crismatis sanctificationẽ cuiuslibet pigmenti succo vt pulnere sordidari. Et dictũ Augusti. de cõsecra. di. v. c. fucare, vbi ostendit qꝫ ẽ adulterine fallacie ⁊ inhonestatis. Ego vero in occultãtib⁹ defectũ tenerẽ opinionem. S. Tho. Ju alijs aũt que talibus vtunt̃ ad fingendã maiorem pulchritudinẽ recitarẽ eis opiniões ꝑdictas ⁊ inducerẽ ꝙ posse ad dimittendũ ostendens piculũ. qꝫ si pur vellent tenere opinionem. S. Tho. nõ negarẽ eis absolutionẽ. sed me exonerarem ⁊ supꝫ ipos vel ipas relinquerem.

¶ Tertiũ quod requiritꝫ in ornatu cõnienꝫtia ꝓsone. Nam religiosus debet habere habitũ religiosum aliter esset excõicatus. vt. s. excõicatio. vij. casu. xxvij. Clericis aliquilib⁹ nõ licet vti vt supra. Clericus. iiij. Dñ tenet Olde. ꝙ si religiosi vel religiose ferẽt habitũ nõ cõuenientẽ sue ꝓfessioni ꝙ peccant mortaliter si nõ in modico excedãt. Jdẽ dic de muliere que vtitur habitu virili vel econtrario. s ꝙ peccat mortaliter. quia facit cõtra ꝓceptũ deutronomij. xxij. ⁊ videt̃ sequi. S. Tho. vbi s. qz dicit ꝙ specialiter est ꝓhibitũ. Addit tñ ꝙ posset qs tali habitu vti sine peccato ꝓpter aliquã necessitatẽ vel causaz vt occultaret se ab hostibus. vel qz aliud nõ habet vestimẽtũ ⁊ hmõi. Facit ad hoc. c. clerici officia de vita ⁊ ho. cle. ⁊ quod ibi. no.

¶ Quartũ ꝙ requiritur in ornatu ẽ parsimonia ⁊ moderatio. s. ne sit supfluus vt q̃ ad multitudinẽ ⁊ diuersitatẽ vt in multis vestib⁹ iocalibus ⁊ hmõi. vel quo ad ꝓciositatẽ vt quo ad curiositatẽ. Nã vsus supfluus est omnino vitiosus. vnde ad Gal. v. Jnter alia que excludunt̃ a regno dei cũ fuisset dictũ de fornicatõe ponit̃ luxuria vbi dicit gl. i. quelibet superfluitas intellige notabiliter excedẽs vt sit mortalis. Vnde Tho. vbi. s. dicit ꝙ facientes ornamenta supflua ⁊ curiosa peccãt ⁊ qñ superfluitas est notabiliter excessiua nõ est dubiũ inter doc. quin sit mortalis. sed difficultas ẽ in cognoscẽdo qñ dicat̃ notabiliter excessiua. vnde ꝓ hoc intelligendo mihi videt̃ dicendũ. ꝙ ornatus dicit̃ supfluus qñ excedit cõditõz status ꝓsone ad quã cõditõem cognoscendaz Tria sunt tpa consideranda tanꝫ tria specula ex quibus intelliget̃. qñ dicatur supfluus. Primũ tẽpus ꝓteritũ. s. qualiter pueneristi ad talẽ conditõem puta dominiũ. nobilitatez. ⁊ diuitias. Si quippe ꝓ rapinas. vsuras. falsos contractus ex quibus restitutioni teneris obnoxius ad talem conditionẽ pueneristi vti non poteris multitudine. diuersitate ꝓciositate. vel curiositate qua alij vtunt̃ cõiter existẽtes in tali conditõe ⁊ statu sine peccato mortali. Nam rebus obnoxijs restitutioni nõ licet vti sine peccato mortali ad statum vel pompam. de restitu. spolia. c. sepe contingit. ⁊ hoc ẽ qõ dicit. Jsa. ix. c. Vestimentũ admixtum sanguine cibus erit ignis. ⁊ Jere. ij. ca. Jn alis tuis inuentus est sanguis animarũ pauperũ. Et cꝫuis supꝫ incertis restituendis possit ꝓlatus ecclesiasticus dispensare vt quis de eis viuat secũdũ qualitatẽ cõditionis naturalis alicuius. Si tamen hoc facit ad supfluitatem ⁊ statũ solũ est in statu damnatõis tam dispẽsans cꝫ dispensatus. facit quod no. in. c. dudũ el. ij. de elec. ⁊ in. c. ⁊ si illi. xij. q. ij. Solũmodo eis dispensare licet de incertis vt viuere possint secundum eoꝝ conditionem. qz ille qui ẽ consuetus vti cibis delicatis. vel vestibus nõ posset sic grossis vti sicut qui ad hoc est assuetus. ⁊ ideo oportet multũ temperate hoc facere. Si vero ad talem cõditiõem pueniſti nõ ꝓ talia que necessario sunt restituenda sic credo. ⁊ si non sis naturaliter nobilis nihilominus poteris te ornare secundũ illũ statuz ita ꝙ ex hoc nõ erit iudicãdus tuus ornatus no tabiliter supfluus. Secundũ dicit tps pñs. s. si ornatus talis cõuenit tue conditioni. Ornatiori enim dignitati cõuenit maior ornatus dicto. ca. clerici officia. Et ideo vt scias quid ti cõueniat attẽde ꝙ cum nulla sit maior dignitas cꝫ diuina. ⁊ tamen in ipo cultu diuino debet ornatus esse temperatus. vt patet in. ca. gloria episcopi. xij. q. ij. a fortiori ornatus ꝓlatorum ecclesiasticorũ. Jdez dic ꝙ ornatus imperatoris qui omnes mundanos supemi net. vt in. l. cum multa. in fi. C. de bonis q̃ lib. debet esse tẽperatus. Ceterorũ vero tãtomagis temperatus debet esse quanto inferiores sunt ab ipa imperatoris dignitate. Et cꝫuis ita sit de iure nihilominus consuetudo hodie attendenda est. qz vt dicit Augusti. xli. di. c. i Quisquis rebus pretereuntibus strictius vtitur cꝫ se habeant mores eorum cũ quibus viuit. aut intẽperatus. aut superstitiosus ẽ. quisquis vero sic eis vtit̃. vt metas cõsuetudinis bonoz inter quos conuersat̃. excedat aut aliqd̃ significat dicit glo. puta infirmitatẽ ⁊ legitimã causam aut flagitiosus est. Jn omnibus autem talibus non vsus rerum sed libido inculpanda est. Quid igitur locis. temporibus ⁊ ꝓsonis cõueniat diligẽter attẽdendũ ẽ nec temere flagitia rep̃hendam⁹. hec ille. Du

de si vis agnoscere si excedis cõsidera cõitatẽ bonoꝝ inter quos vivis qui sũt equalis dignitatis. nobilitatis. diuitiaꝝ habundantie. ⁊ notãter dixi cõmunitatẽ bonoꝝ non alioꝝ. Et si fm eoꝝ cõsuetudinẽ vteris p̃ciosis. vt̃ multitudine aut curiositate non iudicabo excessum. Nisi occureret tibi casus in q̃ aliq̃ primi essent in extrema necessitate. qz tũc dicas fm Ambro. in. c. sicut hñ. xlvij. di. Plus q̃ sufficiat sumptuz. s. tue necessitatis ⁊ familie violenter obtentũ est.

7 ¶ Sed nũquid ille qui ẽ equalis ī diuitijs nobilibus possit ornare se secũdũ q̃ cõiter nobiles faciũt licet ipe sit ex infimo genere. R. q̃ sic. Nisi quo ad deaurata que de iure cõueniunt doctoribꝰ ⁊ militibꝰ. Ratio qz nobilitas bodie ñ attribuit scõm virtutẽ. sz secũdũ põpam ⁊ opinionem. Fallit etiã hoc quo ad cõparatõem p̃latoꝝ dñoꝝ. ⁊ officialiũ quibꝰ licet aliquis esset ipis ditior nõ liceret se ornare secũdũ q̃ tales p̃lati vel dñi vel officiales cõiter faciunt. Conclude ergo q̃ si quis vtitur ornatu p̃cioso vel multiplici aut curioso secũdũ conditõez status p̃ntis. vt cõiter faciunt p̃nti tpe boni diuites vel nobiles sibi eq̃les non peccat.

8 ¶ Tertiũ tẽpus p̃siderandũ est tẽpus futuꝝ. est q̃ cõsideret si in tali ornatu poterit se tenere taliter q̃ in futurũ nõ habeat cõmittere aliqua peccata mortalia. Nã si est necesse aliq̃ mortalia cõmittere vt in tali ornatu se teneat sicut illi qui ꝓpter talia habẽt necesse in p̃tibus remotis ad negociandũ morari dimissis vxoribꝰ ibi ꝓpter eoꝝ imbecillitates multa mortalia cõmittũt ⁊ hmõi. Nã tunc talis ornatus est superfluus ⁊ illicitus. scõm ergo p̃dicta tria tpa potes cognoscere. qñ hz superfluitatẽ ⁊ cuius sit difficillimũ cognoscere qñ habeat notabilẽ superfluitatẽ q̃ sit peccatũ mortale nisi scõm p̃mũ tẽpus ⁊ tertiũ. Cũ detestãdi sunt qz vt in pluribus hñt de superfluo. ⁊ sic de peccato vtpote q̃ sunt occasio multoꝝ peccatoꝝ. Nã ꝓmo inducũt ad lasciuiã. scõdo impediũt multa matrimonia. ⁊ tertio p̃bent materiã inordinate cupiditatis ideo ps. xxx. Odisti obseruãtes vanitates supuacue.

9 ¶ Quintũ q̃ requirit ornatus vt sit licitus. ẽ vt nõ apponat circa eum nimia sollicitudo. fm esm. S. Tho. vbi. s. Nimia sollicitudo circa ornatũ etiã si nõ sit deordinatio ex pte finis reddit eũ illicitũ. Et q̃z̃ ista sollicitudo nimia nõ sit mortalis nisi qñ ꝓpter ipaz dimitteret necessaria ad salutẽ nihilominus saltez est veniale peccatũ.

¶ Sextũ qõ requirit vt ornatus sit licitus ẽ vt nõ sit scãdalosus ꝓmo. dicit Alex. ō alt. in fa fe. q̃ licet se ornare p̃ciosis vestibus fm nobilitatẽ p̃sone. ⁊ p̃suetudinẽ terre. ⁊ dignitatẽ officij. ita tñ q̃ absit libido in volũtate. ⁊ scãdalũ ī exteriori ope. nec mirũ qz. Mat. xviij. ve homini illi p quẽ scãdalũ venit. Aduerte tñ q̃ licet aliquis ꝓuocet ad cõcupiscẽtiã ꝓpter ornatũ alterius si ille qui ornat se ꝺ nõ intẽdit. nec ẽ excessus in ornatu erit. potiꝰ ẽ scãdalũ passiuũ ⁊ occasio accepta. Hz qñ ẽ in ornatu excessus p̃sertim incitatiuus ad libidinẽ vt in mulieribus inuenientibus nouas inuẽtões seu vanitates. ⁊ credũt ꝓbabiliter q̃ alii qui ꝓuocant ad libidinẽ nõ excusant a mortali si de hoc nõ curãt sed potius volũt portare Si vero nõ credũt ꝓbabiliter q̃ ꝓbeant occasionẽ ruine alteri sic difficillimũ ẽ determinare de mortali licet aliqualiter excedãt. Derũ ẽ q̃ piculosus est excessus in ornatu ꝓuocatiuo ad libidinẽ vt in mulieribꝰ faciẽtibus foꝛzas nouas quas singulariter diabolus ꝓuocat ad ornandum se magis q̃z viros. quia magis sunt efficaces ad illaqueãdum animas. Et ideo licet nõ possit fmia dari de mortali ꝓ quãto excessu nihilominus sp̃ inducẽde sunt ad dimissionẽ ꝓpter periculũ ꝓpter qõ ꝓmittur eis dñs. p Esa. ij. In illa iiq̃t die. s. iudicij auferet dñs ornamentũ calciamẽtoꝝ ⁊ torques. s. collaria ⁊ monilia. ⁊ armillas. s. ornamẽta brachioꝝ. vt manicbe rechinate vel lõge. mitra. s. macagnones vel lunetas. discriminalia. i. pectines ad pectinãdũ caput. ℞ ceructos. periselidas. i. ornatus talozuz in fine vestis vt sunt caude vt fimbrie. murenulas. i. catbenas quas circa collũ. olfatoriola in aures gẽmas in fronte pẽdentes. ⁊ mutatoria. i. diuersas vestes ⁊ lintbeamina vt faciunt romane supꝛ vestes. acus ⁊ specula. sindones et camisias. vittas. i. bindellos ꝓ capill' colligẽdis ⁊ theristra. i. vestes estiuas vt sunt soznee alteria q̃ ẽ estas ⁊ erit ꝓ suaui odoze fetoꝛ. ꝓ zona funiculus. ꝓ crispãti crine caluicio. ⁊ ꝓ fascia pectorali cilicio. hec ibi. Hic ḡ prudens cõfessoꝛ vt nõ ꝓcipites fmiam vbi nõ ẽ ꝓcipitãda. ⁊ cautus vt nõ relares qõ sp̃ restrigẽdũ qz cũ cõiter in ornatu ñ sint ꝓditões. supꝛ posite fitq̃z ꝓsequẽter in ipo peccatũ. ḡ taliꝰ ornãtes se dãt operã rei illicite ⁊ ꝓterea irridice imputat eis malũ qõ ꝓbabiliter ex eis euenit. s. lasciuia. facit. c. eũ qui. ⁊. c. quãtũ. l. di. ⁊ qõ no. in. c. sicut dignũ. de ho. iõ detestã

dū ꝓpter qō merito saluator. Luc. xvi. exꝑsit q̄ dives dānatus induebaꝫ purpura ⁊ bisso:

o CLositas ē cū quis q̄te necessaria saluti corꝑis acceptavacat ab aliquo opere spūali vel corporali. ⁊ hec ē filia accidie. ⁊ qñ sit peccatū mortale, vide. s. Accidia. ꝟ. i. ⁊. q̄. ⁊. j. Preceptū. ꝟ. v.

p PActum aūt dicit a pactōe inde ē pacis nomē appellatū. ⁊ ē pactio duorū plurimū ve in idem placitū seu consensus. vt dicit rex. in. l. ꝓma. ff. de pac. Et ideo omnis cōtractus generaliter dr pactū. ꝫ cuꝫ habeat nomē specificū ab ipso contractu denominaꝫ vt venditio, locatio, cū vero non habet nomē dr pactū a genere.

i ¶ Que differētia est inter pactū. pollicitatōnē. conuētōem. stipulatōem. ⁊ ꝓmissionē. Rn. q̄ pactū ē consensus duoꝝ vel plurimu ad aliquid faciendū vel dandū verbis exꝑssum. ita q̄ verba ꝓmittaꝫ a ꝓmittente. ⁊ ꝓsequēter a recipiente. Si vero verba ꝓmittaꝫ a recipiēte sic erit stipulatio. exemplū dabis mihi decē. Rn. dabo. ꝓmittis facere sic. ⁊ tu respōdes ꝓmitto. insti. de ver. ob. in ꝓncipio. Pollicitatio vero est solius offerentis ꝓmissio. nec req̄rit ꝓsentia ꝓsone cui fit pollicitatio. l. ꝓma. ⁊ l. pactū. ff. de polli. Et no. glo. in cle. romani. de iureiur. ⁊ glo. in. l. i. C. de iure. do. Dicēs q̄ pollicitatio fit sine interrogatione p̄cedēte. ff. de polli. l. iij. ꝓmissio cōmuniter fit rogatione. de quo dic vt. j. Pollicitatio in ꝓncipio Et p̄t ꝓmissio referri vel ad pollicitatōnem vel ad stipulatōem. vel ad nudū pactū. ff. de edi. edic. l. sciendū. ꝟ. dictū a ꝓmisso. Cōuentio vero ē nomē magis generale q̄ pactū. q̄ scolares in scolis. ⁊ fratres in capitulo cōuenire dicunt. ff. eo. l. i. ꝟ. cōuentōis verbum.

2 ¶ Quotruplex ē pactū. Rn. duplex aliud vestitū aliud nudum.

3 ¶ Sed quō dicaꝫ pactū vestitū. Rn. q̄. vi. modis. Primo re. scdo verbis. s. stipulādo. tertō litteris. quarto consensu. ⁊ de his habes exēpla. s. obligatio. ꝟ. iij. quinto coherētia cōtractus. puta vēdidi tibi domū cū tali pacto q̄ ego debeā morari in ipa domo p annū qō quidem valet q̄ vestitꝫ coherētia cōtractus. scilicet venditionis. alias esset nudū. sexto interuentu rei. puta ꝓmisi tibi aliquid dare vt faceres mihi vel dares aliud. Unde statim cum dedero tibi qō ꝓmisi vestitꝫ pactū ex ꝑte mea. ⁊ ideo interuentu eius es mihi obligatus ad faciendū quod ꝓmisisti. ꝓbantur ista. insti. de ver. obli. Nudum vero dicitꝫ qñ non vestitum aliquo p̄dictoꝝ vel nō cōtinet causam. q̄ traditio rei sine causa nullius est efficacie. l. nūd̄ nuda traditio. ff. de acqui. re. do.

¶ Utrū ex nudo pacto siue ex sola ꝓmissione homo obligeꝫ. Rn. q̄ de iure canonico ⁊ in cō scientia sic sub pena mortalis peccati. vt no. in. ca. i. de pactis. ⁊ in. ca. iuramenti. xxij. q. v. Quod limito verū fm collectariū ⁊ sequitur Pa. in. c. prudētes. de dona. ⁊ in. c. si cautio. de fide instru. qñ exprimitꝫ cā. vt ꝓmitto tibi decem q̄ vendisti mihi talē rē vel mutuo cōcessisti mihi ⁊ hmōi. q̄ si sit nudū sic q̄ nulla causa est adiecta nō obligat etiā in cōscientia. Ratio q̄ ꝓsumitꝫ p erroꝛē ꝓmisisse ⁊ sic ñ potest allegari obligatio naturalis cū nihil sit tā contrariuꝫ consensui q̄ erroꝛ. xxix. q. i. ꝟ. i. ⁊. l. si p erroꝛē. ff. de iurisd. omniū iudi. Aduerte tñ q̄ si quis dicit ꝓmitto tibi cētū donare q̄ tūc liberalitas ꝓmissionis ꝓsumitꝫ cā donādi. ⁊ sic nō est sine causa. Sitr si ꝓmittitur aliquid loco pio q̄ ꝓsumitꝫ obligasse se faciendo pie cause. nec ꝓsumitur ibi erroꝛ. c. fi. de succe. ab inte. Limito etiā ⁊ verū q̄ ex nudo pacto obligaꝫ. s. qñ nude paciscēs habuit animū obligandi se. q̄ fm cōiter. Theologos ut iij. dist. xxxvij. nemo ex quacū q̄ ꝓmissiōe obligaꝫ. nisi qui habet animū obligādi se. facit. c. litterarū. de voto. ⁊. l. obligationū. la. j. ff. de actio. ⁊ obligatio. Alias si nō habuit animū obligādi nō teneꝫ sub pena mortalis peccati ad pactū nudū seruādū. nisi subesset causa que ad hoc obligaret de necessitate p̄cepti puta ꝓmisi patri meo vestē qui morit ex frigore q̄ teneꝫ q̄uis nō habuerit animū obligādi se. Daꝫ. iij. limitatio. s. si conditio vt rationalis causa non aduenit postea que si a ꝓncipio affuisset ñ ꝓmisisset. q̄ si talis cā aduenireꝫ ꝓterea ñ ipleat nudū pactū ñ peccaꝝ mortaliꝫ fm Jo. de notho. in. iij. dist. xxxvij. ⁊ fm. S. Tho. fa se. q. ij. qō bene no. Addo ⁊ q̄rtū. s. q̄ sit honestum. licitū. possibile ⁊c. de q̄ bus. j. dico de pacto vestito.

5 ¶ Utrū oriaꝫ actio ex nudo pacto. Rn. Jno. in. c. nouit. de iudi. ⁊ multi alij q̄ nō. ꝫ solum competit officium iudicis ipsorare. Sed ego credo q̄ oriaꝫ de iure canonico. vt tenent Jo. Jo. an. do. An. ⁊ Pa. cū glo. in. d. c. j. de pactis. ⁊ Archi. in. c. quicū q̄ suffragio. xij. q. ij. ad minus conditione ex canone p̄dicti. cā. iuramenti. quod intellige in casu qñ obligat ad mortale peccatū alꝫ non.

6 ¶ Utrū oē pactū vestitū obliget. Rn. q̄ non. vtno. Pa. in. c. pactiones. d pactis. Et quā-

hoc ſit q̄ non obligat. dic vt dixi. s. Juramẽtū. v. q2 vbi iuramentū non obligat nec pactū. Item pactū dolo initū nō valet. c. cum vniuerſoz. de rerū p̄mu. Intellige quo ad dolosum. Itē ſi ſit alteri captioſum. ff. de reſcī. ven. l. ſi id quod pure. in fi. Itē ea que p̄mittunt̄ ob nimiā reuerentiā alīcuius nō obligāt l. i. ff. qua. re. ac. nō da. Itē q̄n pactū cōtinet turpitudinez. l. ſi vnus. §. pacta. que turpem cauſam. ff. de pac. ⁊ omne pactū cōtra ius dicitur turpe. c. facit homo. xxxij. q. ij. ſm tñ diſtinctiōem. de qua in. §. viij. Itē pactū in conuentiōibus innoiatis nō obligat ſi ille cū quo ꝓtraxit nō implet ex p̄te ſua ꝯctū. vt. l. naturalis. §. i. ff. ō p̄e. ver. ⁊. l. ex placito. C. ō re. p̄mu. Ideo cū quis cōuenit cū aliquo dare ſi bi centum vt nūc̄ petat tale quid talis nūc̄ poterit petere centū q2 nunq̄ poteſt implere q2 ſemp̄ poterit petere ſecus ſi cōuentio fiat. p̄mitto tibi centū ſi remittas mihi fideicōmiſſum. q2 talis poterit petere eo q2 p̄t remiſſionē facere hec Bar. C. de pac. l. cōuentiōes.

7 ¶ Vtrū pactū initū p̄ fratres minozes vl̄ p̄dicatozes. aut alios mendicātes cū rectoribꝰ p̄ochialiū eccleſiaꝝ ſup̄ iuribus parochialibus. puta exhibitiōe ſacramentoꝝ. Jure funerandi ⁊ ſimilibus vel ſup̄ alīs quibuſcunq̄ valeat. R. q̄ ſi factū ē per guardianos vel p̄ozes cū conſenſu eoz conuētuū vel locoꝝ valet. licet nō interuenerit licētia ſui generalis aut p̄incipalis. aut capituli. aut ſedis ap̄lice quo ad fratres mīozes. Dūmodo alias ſit honeſtū ⁊ licitū de pactis. c. quānis. li. vi.

8 ¶ Vtrū pactū iuramento firmatū quod in ſe cōtinet turpitudinez. ſ. peccati. vel ē ꝯ ius valeat. R. Pa. in. c. pactōes. de pactis. q̄ ſi cōtinet turpitudinē ex p̄te vtriuſq̄. ſ. iurantis ⁊ recipientis nō valet. xxij. q. iij. p̄ totū. Similiter ſi cōtinet turpitudinē ſolū ex p̄te iurātis vt in regula nō eſt obligatoriū. li. vi. Si vero ſolū p̄tinet turpitudinē ex p̄te recipiētis. ſic tenet ⁊ obligat. c. debitozes. de iureiurā. Ratio q2 iuramentū p̄incipaliter dirigit̄ in deū in quo nulla p̄t̄ verſari turpitudo. Si vero nō eſt firmatū iuramentū an obliget. vide. s. obligatio. §. r.

9 ¶ Vtrū pactū de nō cedēdo bonis ſuis valeat. R. Pa. in. d. c. pactōes q̄ ſic. niſi ſit notoria pauptas. q2 tūc illicitū ē. q2 in effectu tūc videt̄ ſe obligare ad carceres quod nō p̄t cuz nemo ſit dominus mēbroꝝ ſuoꝝ

10 ¶ Vtrū pactū factū patri a filia duz nuptui tradereť. q̄ dote contenta nullū ad bona patrimonialia habebit recurſum teneat. R. q̄ non niſi ſit iuramento firmatū. de pactis. ca. q̄uis. li. vi.

¶ Vtrum pactum quod eſt cōtra ſubſtantiā ii
ꝯctus nec continet turpitudinē valeat. R. q̄ ſi ponent̄ p̄ viā modi vitiatur ⁊ nō vitiat ſm Fran. de ramponibus in repetione. l. fi. C. de cōdi. ob cām. Vnde pactū q̄ p̄carium duret inuito dnō nō valet. vt. in. c. p̄carium. de p̄cario ⁊. l. cū p̄cario. ff. de p̄ca. Similiter ſi cōſtituo p2 ocuratorē ⁊ p̄mitto nō reuocare nō valet ita dicit Bar. in. d. l. cū p̄cario. ⁊ Ange. in. l. ij. de p̄cn. ⁊ Bal. in. l. ⁊ in p̄petuū. ff. de p̄cur. Et ſi p̄miſit ſub pena nō teneť ad penā reuocando. facit. glo. in. c. ij. de cōſue. li. vi. ⁊ Ange. in cōſilio. ccxxij. Sed ſi apponať p viā conditiōis nō vitiať. ſed vitiat. facit. c. fi. de cōdi. appo. ⁊ quod no. Bar. in auť. ingreſſi. C. ō ſa. ſan. ec. Sed cōtra videť. l. vbi moꝛtis cauſa ita donatur. ff. de dona. cā moꝛtis. ſolue vt ibi per Bar.

¶ Promitto tibi ter te hoſpitari ī domo mea ſtas p̄ multos annos q̄ nō venis nunquid petere poteris extimatiōnem. R. Jo. an. in addi. ad Spe. de cenſi. refert ſuos magiſtros diſputaſſe q̄ nō. ⁊ ſic tene licet videať q̄ teneať p̄ ti. ff. de alimen. ⁊ ciba. lega.

¶ Pactum de hereditate viuentis regulariť i
non valet. q2 inducit votū captande moꝛtis. vt. l. fi. C. de pactis. ⁊ ibi p̄ doc. ⁊ p̄ Bal. in libro de vſibus feu. de feudo dato. inuicē. l. cōmiſſozie. c. ſi quis. ⁊ p̄ canoniſtas in. c. venerabilē de elec. ⁊ Pa. in. c. nulla. ō cōceſ. p̄bē. Et ibi ſic diſtinguendo. Dicit q̄ aut pactū de futura ſucceſſiōe fit ad cōſeruandā legitimam ſucceſſionez ⁊ ſic valet. vt inſti. de legi. agna. ſucce. §. fi. q2 pactū eſt legi conſentaneū. Aut fit ad legitimā ſucceſſiōem minuendā ⁊ tunc nō valet. l. pactū. ff. de pac. Sed ſi iuramento firmeť valebit. in. c. ij. de pac. li. vi. Aut fit ad legitimā ſucceſſiōez p̄dendam ſeu ad tollēdā liberā teſtī factōem ⁊ ſic nō valet. quia cōtra bonos moꝛes. vt. l. ſtipulatio hoc modo. ff. de ver. obli. Ideo. q̄ ſm Bar. etiā iuramēto nō firmať p̄ regulam non eſt obligatoriū. de reg. iur. lib. vi. vt in. d. l. ſtipulatio no. ⁊ in. l. fi. C. de pac. Sed ego nō credo. q̄ licet ſit ꝯtra bonos moꝛes nō tñ naturales ſed ſolū ciuiles. ⁊ ideo firmať. d. c. ij. de pactis.

¶ Vtrū habens parentes magnos quos ti- i4
met ⁊ volens p̄uidere anime ſue reliquit medietatem omnium bonoꝝ ſuoꝝ pauperibus ⁊ dicit ſi cōtingeret me facere aliud teſtamē-

tū in quo consanguineos meos instituerem q̄ quod revocarē p̄sens iudiciū ex nūc tibi p. notario publico tanq̄ spone publice stipulāti ⁊ recipienti p̄ dictis pauperibus. dono irrevocabiliter ⁊ inter vivos dictā medietatē bonor̄ meor̄ constituēs me ex nūc eam possidere p̄cario nomine facit tandē aliud testamentū. Modo queritur vtrū pauper valeant aliq̄d habere ex tali donatōe. R. Bal. vbi supra q̄ fuerunt opiniones. vna q̄ sic que ē dñi. Dy. ff. de testamentis. l. heredes pala. §. fi. ⁊ in regula. quod semel placuit. ō re. iur. li. vi. Alia q̄ nō. q̄ iste cōtractus donatōis videtur impedire liberā testamēti factōem. ff. de ver. ob li. l. stipulatio hoc modo. Sed aduerte q̄ nos sumus extra casum doctor̄. Nam hic intervenit traditio. vnde ⁊ si donatio esset infirma ⁊ sine cā tū dominus volēs trāsferre dñium. trāsfert. ff. de condi. ob. cām. l. iij. §. subtilius. vel q̄ causa est ipa. liberalitas. vt. ff. de donatio l. hoc iure. Item ipa pietas. vt. ff. de condi. indebi. l. cū his. §. si in ea opinīōe sit mulier. et no. insti. de obli. q̄ ex quasi cōtractu. §. ex quibusdā ad hec. C. de sa. san. ec. l. fi. volēs ergo sustinere opinionem. Dyni faciat q̄ p̄cedatur ad traditōnis actū. qui etiā sub cōditōe fieri pōt. vt. ff. de acqui. pos. l. qui absenti. ⁊ cautius si intercedat traditio corporalis q̄ si p̄caria q̄ p̄cariū forte nō valet. Tu cogita ego dimitto te sine decisione. hec Bal. Sed tu tene q̄ si vult vt valeat donet alicui publice p̄sone inter vivos sub tali cōditōe ⁊ tradat q̄ sic valebit indubitanter.

15 ¶ Vtrū cū vir facit testamentū ⁊ legat vxori certū quid hoc acto q̄ si mutaret testamentū sive nō ista vxor iure donatōis inter vivos debeat habere certā domū quā sibi legauerat ⁊ demū mutauit testamētū nulla facta mentōe de dicta donatione. An mulier debeat habere dictā domū videt q̄ nō. d. l. stipulatio ß modo. Contrariū dico q̄ ista donatio est p̄sens ⁊ pura q̄ dixit. sive mutauero sive nō ⁊ ideo nō est apposita in penā testamēti mutati Caue tū q̄ nisi intervenerit traditio nō p̄firmatur morte ⁊ sufficit q̄ traditio intervenierat tēpore donatōis vt postea vivo donāte. ff. de donati. inter vi. ⁊ vxo. l. papinianus. aliās incipit si quis p̄ vxore. ⁊ arg. in. l. q̄. C. si quis alteri vel sibi. ß Bal. vbi. s.

16 ¶ Quō inter p̄tās pacta obscura. R. q̄ in dubio contra ea qui eū apposuit ⁊ potuit apertius declarare. ff. de pac. l. veteribus.

17 ¶ Pactū legis cōmissorie quid ē. R. in p̄tractu venditōis ē pactio qua reddit̄ inemptum q̄ venditū est si nō seruat̄ q̄d ē p̄missum. vt in l. i. ⁊. q̄. ff. de le. cōmissoria. ⁊ fit ita vendo tibi fundū ⁊ si. §. talē diē nō solueris p̄cium inēptū sit. An pignore aūt fit sic. nisi lueris pignus. §. certū tempus sit p̄ditū. vt sit mihi p̄ soluto. 18

¶ Vtrū generaliter sit reprobatū. R. q̄ non vt. ff. de le. cōmisso. p totū. vbi patet q̄ valet in p̄ctu venditōis. sed in pignore generaliter ē reprobatū. vt in. l. fi. C. de pactis pigno. ⁊ in. c. significante. de pigno. ⁊ ideo ipo nō obstante pignus est restituendū. nisi iurasset in tali pacto. vt in. d. c. significante. 19

¶ Vtrū istud sit pactū le. p̄missorie pignoris tibi hanc rē ⁊ si nō luero. §. meus em nunq̄ possim luere. R. Bal. vbi. s. de vsi. feu. de feudo dato inuicē. l. cō. q̄ sic licet nō dicat q̄ dñium sit apud creditorem ista ē glo. no. in. l. vlti. C. de pac. pigno. 20

¶ Vtrū possit fieri istud pactū cū fideiussore vz si nō extraxero te de obligatōe q̄ pign. q̄d̄ p̄ indemnitate tibi dedi loco indemnitatis sit tuū. R. Bal. vbi. s. glo. dicit hic q̄ valet. q̄ speciale est in his qui p̄ alio sunt obligati. q̄ hoc modo p̄nt indemnes seruari. vt. ff. ō cō traben. emp. in. fi.

¶ Vtrū in dote valeat hoc pactū. Si tibi pecuniā nō restituero talē fundū loco p̄mutationis assigno. R. Bal. vbi. s. videt q̄ sic. q̄ ista ē quedā p̄mutatio. vt. ff. de iure doti. l. ita cōstante. ⁊. l. fi. Item speciale videt in dote. vt. ff de solu. l. calipodius. 22

¶ Vtrū valeat istud pactū obligo tibi talez fundū p. x. ⁊ si nō soluero tibi infra mēsez habeas eū emptum iusto p̄cio. R. Bal. vbi. s. q̄ sic. ⁊ ē mirabile q̄d licet nō sit collatū in alicuius arbitriū declarādi p̄ciū valet. q̄ istud pactū est p̄s alterius cōtractus validi. iste est casus mirabilis. ff. de pigno. l. si fund⁹. §. fi.

¶ Vtrū cuz mutuasti mihi. x. nullo pignore cōstituto hoc acto q̄ si nō soluero. §. mēsez talis domus mea sit tua p̄ illis decē valeat tale pactū. R. qui. s. ibidem q̄ sic. q̄ nō est pactū pignoris. vt. d. l. fi. ff. de contrahē. empti. vbi tex. est notabilis. 23

¶ Vtrū cū pactū. l. cōmissorie est appositum nō ipi cōtractui pignoris. sed diu postea valeat. R. qui. s. ibidē. q̄ sic. vt. ff. ō pigno. act. l. titius. vel vbi intervenit pactū rogatū debitoris ⁊ eius gratia. nō vorag̃ine creditoris. Et dicunt q̄ ex interuallo valet ad excipiēdū non ad agendum vt refert Bart. in. d. l. calipodius. 24

Palla dicit̃ lineus pannus consecratus. qui extendit̃ sup̃ altare ⁊ sup̃ quo extendit̃ corporale. ⁊ a quo debet benedici. vide. s. benedictio. §. i.

Pallium vt hic sumit̃ est speciale ornamẽtũ archiep̃oꝝ in quo plenitudo officij cõfertur. de auctoritate. ⁊ vsu. pa. c. nisi specialis.

1 ¶ Quando debet peti. R. infra tres mẽses a tp̃e cõsecratõis vl̃ ꝯfirmatõis. si ante nõ fuit ꝯsecratus aliter p̃t remoueri. ca. qm̃. c. di. nec ante debet se archiep̃m nominare. d. c. nisi. Nec etiã potest ante q̃ habeat ip̃m palliuꝫ cõciliũ cõuocare conficere crisma dedicare basilicas. ordinare clericos nec ep̃os cõsecrare. c. qd̃ sicut. de elec. §. pe.

2 ¶ Vtrũ archiep̃s possit suũ palliũ alteri accomodare. R. ꝙ nõ. imo dꝫ cũ eo sepeliri qꝛ p̃sonam eius nõ transit. c. ex tuaꝝ. ⁊. c. ad hoc de auctoritate ⁊ vsu. pa.

3 ¶ Vtrũ semp̃ debeat celebrare cũ pallio archiep̃s. R. ꝙ tã in sua q̃ꝫ in aliena diocesi p̃t absq̃ꝫ pallio celebrare vl̃ sandalijs. In sua vero diocesi nõ semper debet celebrare cũ pallio. sꝫ tm̃ in diebus illis qui in ecclesie sue p̃uilegijs sunt exp̃ssi. extra ecclesiã non dꝫ eo vti vt in p̃cessiõib⁹. c. fi. de auctoritate. ⁊ vsu. pa.

4 ¶ A quo dꝫ peti. R. ꝙ a papa. d. c. quoniã. et etiã a patriarcha. c. antiqua. de p̃uile.

Papa sũmus est inter om̃es. qꝛ ip̃e solus hꝫ plenitudinẽ potestatis. vt ptꝫ ij. q. vi. qui se scit.

Vtrũ papa possit dispensare in omnibus p̃ceptis moralibus legis nature vl̃ diuine. R. Canoniste in. c. literas. de resti. spo. ⁊ in. c. p̃posuisti. de cõces. p̃ben. ⁊. in. c. cũ ad monasteriũ. de statu. mo. ⁊ in. c. p̃uenerabilẽ. qui filij sunt legi. varie ⁊ confuse loquũtur. nec ex eorũ doctrina potest hec questio declarari. Sꝫ vt clare intelligat̃ sic distinguo vt colligo ex doctrina. Sco. in. iij. di. xxxvij. ⁊ Alex. in. iij. p̃te ⁊ Hẽri. in. v. quol. q. xxix. ⁊ Fran. in. ij. sentẽtiaꝝ. ꝙ sunt aliqua de lege nature. seu diuina tanq̃ꝫ principia practice nota ex terminis que sunt hec. Finale bonũ ẽ appetendũ. Malũ intellige moris ẽ fugiendũ. qꝛ aut auertit a finali bono vt ẽ cupiditas mortalis. Aut retrahit ab ip̃o vt est cupiditas venialis ⁊ ista sunt oĩo indispẽsabilia. aliqua sunt d̃ lege nature vt cõclusiões necessario sequẽtes ex p̃ncipijs p̃dictis vt ista deus ẽ diligẽdus. ⁊ p̃ximus. Et in istis nulla p̃t cadere dispensatio. vñ isto modo ius naturale d̃r ĩmutabile. vt d̃r in. c. ius naturale. iiij. di. Ratio ẽ qꝛ rõ legis q̃ ẽ id qd̃ dicũt p̃dicta duo p̃ncipia ab eis nõ p̃t separi in aliquo casu. vñ qꝛ p̃mũ p̃ceptũ d̃ calogi ⁊ scd̃m sunt de hmõi. Iõ simplicit̃ sũt indispensabilia. Tertiũ vero p̃ceptũ q̃ꝫtũ ad cultum deo exhibendũ. aliqñ sil̃r est de hmõi Iõ q̃ꝫtũ ad hoc ẽ indispẽsabile lꝫ quo ad determinatõem tp̃is sit dispẽsabile. vt pꝫ in. c. lꝫ. ⁊. c. cõquestus. de ferijs. Sunt ⁊ alia de lege nature ñ tanq̃ꝫ p̃ncipia. aut cõclusiões necessario a p̃mis p̃ncipijs deducte. sꝫ qꝛ sũt mltũ ꝯsona p̃dictis p̃ncipijs ⁊ cõclusiõib⁹. cuiusmodi sũt p̃cepta scd̃e tabule ⁊ oĩa moralia data in lege moysi ⁊ Euãgelica. Ex p̃mo em̃ p̃ncipio ⁊ cõclusionib⁹ necessarijs sequẽtibus ex eo nõ ẽ quo ad p̃ximũ nisi vnũ p̃ceptũ. s. diliges eũ. sed qꝛ p̃ximus fuit mutatus p̃ peccatũ ⁊ factus p̃nus ad malum ideo addita fuerũt plura p̃cepta tãq̃ꝫ mltũ ꝯsona p̃mis p̃ncipijs ⁊ cõclusionibus p̃dictis. Et in istis quãtũ ad ratõem ip̃oꝝ nõ p̃t cadere dispẽsatio. sed bene q̃ꝫtũ ad obseruãtiã sanctionũ sic̃ ⁊ Augu. in li. cõfessio. ponit exẽplũ dicẽs. ꝙ sicut medicina est ars immutabilis. tñ medicus aliqñ mutat p̃cepta languẽtibus. ⁊ tñ rõ p̃cepti artis. in se ẽ immutabilis. vñ lꝫ papa nõ possit dispensare vniuersaliter in p̃ceptis secũde tabule qꝛ vt cõmuniter. ⁊ in plurib⁹ in eis inest ratio legis. Tñ si occurreret casus p̃ticularis in quo deficeret ratio legis p̃pter causas speciales impediẽtes obseruatõem p̃ceptoꝝ legis ex applicatõe ip̃oꝝ ad diuersas materias Tunc papa posset dispensare. Aliter vt dicit Ricar. in. iiij. di. xxxviij. Nõ videret̃ deus fuisse bonus paterfamilias nisi dimisisset pastorẽ super gregẽ suum qui posset ꝯsulere omnibus occurrentibus ⁊ necessario expediendis Nec etiã posset dici ꝙ papa sit generalis cõmissarius dei assumptus in plenitudine potestatis cuius cõtrariũ determinat̃. ij. q. vi. qui se scit. ⁊. xxiiij. q. i. quodcũq̃ꝫ. Et qd̃ dico de p̃ceptis secũde tabule idem dic de omnibus p̃ceptis veteris ⁊ noui testamenti. Vñ do. Archi. florẽ. in summa dicit se audiuisse a fidedignis ꝙ papa Martinus quitus habita ꝯsultatõe cũ multis doctissimis viris ĩ sacra theologia ⁊ iure canonico dispẽsauit cũ quodaꝫ q̃ acceperat germanã suã in vxorẽ p̃pter multa mala ⁊ scãdala que euenissent si eã dimisisset ⁊ que euitari nõ poterãt. nisi sic dispẽsaretur Et idẽ ego dico de sil̃ib⁹. ar. ij. q. i. c. mlti. ĩ fi. ⁊ dico. c. q̃ se scit. cũ sil̃ib⁹. Et sic scd̃m hãc distinctõꝫ intellige ⁊ limita. d. ca. lr̃as. ⁊ sil̃ia q̃

videnť dicere. q ꝫ legẽ diuinã ⁊ euãgelicam aut aplm nõ ꝑt papa dispẽsare. vt in. c. sũt q̃dam. xxv. q. i. qz verũ ẽ vbi ratio legis nõ cessat. Et in ꝓdicta opi. cõcurrũt oẽs canoniste. si bñ intelligañ qñ dicunt q papa ꝑt declarare. interꝑtari. ⁊ limitare ac distĩguere ius diuinum qđ nihil aliud est dicere. nisi videre. vbi rõ cessat vl nõ. vt sic nõ dispẽset vl dispẽset. ⁊ sic tene firmiter.

2 ¶ Hz quis poterit scire qñ ratõ legis deficit in aliquo casu. R. q istud aliqñ habem⁹ ex exemplo ipius dei q̃ mltotiẽs dispẽsauit in sua lege. vñ in siki casu possumus ⁊ nos cognoscere. Hz q̃ talis dispẽsatõis vel sikis nõ habemus exẽplũ in sacra scriptura. tũc ad solũ papã ꝑtinet ipius declaratio. cui dictũ ẽ. Quodcũq ligaueris sup terrã. in. d. c. qđcũq. qui q̃ dẽ multa declarauit. vt in materia voti. iuramenti ⁊ hmõi. Et aliqñ etiã ex ipa nostra rõe colligimus vt facim⁹ in gladio depositi quẽ dicimus nõ fore reddendũ deponenti effecto furioso. vt in. c. ne quis. xxij. q. ij. ⁊ sikibus. vñ firmiter credo q si aliquis petẽs dispẽsatõez in aliquo casu ꝫ legẽ dei ñ interponat importunitatẽ munerũ vl ꝑcũ. ſz simpliciter ponet se in manibus ipius pape exꝑmendo casũ suum q deus nõ ꝑmitteret errare vicariũ suum in dispensando.

3 ¶ Vtrũ papa possit dispẽsare in oĩbus que sunt iuris positiui. R. q quãuis aliqui canoniste teneant q nõ ꝑt dispẽsare ꝫ statum vniuersalem ecclesie. vt in. d. c. sunt quidã. Item in his in q̃bus decolorare ẽt statꝰ ecclesiẽ. p. c. ⁊ si illa. i. q. vij. Ego tñ dico q vniuersaliter ꝑt dispensare. ſz tñ nõ esset tolerandus si dispẽsaret cõtra ꝓdicta sine rõabili cã pur dispẽsatio teneret. ⁊ sic teneť cõiter.

4 ¶ Vtrũ papa possit dispẽsare in gradib⁹ cõsanguinitatis. nõ solũ ꝓut nũc. sed etiam ꝓut ex tunc. R. fm Jo. an. in. c. p venerabilẽ. q̃ fili sint legitimi. q si ꝫctũ ẽ in gradu ꝓhibito diuina lege ꝑt dispensare ꝓut nũc. sed nõ ꝓut tũc. s. vt fili sint legitimi. qui ante dispẽsatõz nati fuerant. Hz in matrimonio humana lege ꝓhibito ꝑt dispensare ne dũ ꝓut nũc. ſz etiã ꝓut ex tũc. Hõ limito verũ q̃ ad istud vltimuz. nisi ius eẽt q̃sitũ alteri. puta qz patre mortuo successerũt tiã agnati. vñ licz postea legitimaret filiũ nõ excluderet agnatos sed in ture q̃rendo valeret. vide legitimatio. ſ. i. ⁊ q̃.

5 ¶ Vtrũ possit dispensare in bigamia. vide. s. bigamia.

6 ¶ Hz q̃d de obligatõe q̃sita layco q̃ ei nõ subest q̃ ad tpalẽ iurisditõez. R. Ga. in. c. q̃. de voto. q si talis obligatio solũ ꝫbeť ex fidei ꝓtatõe. sic papa ꝑt ex causa ab ea absoluere ⁊ dispẽsare. vt ĩ. c. quãto. de iureiur. Sec⁹ ãt si alĩ unde esset q̃sita. qz cũ talis obligatio sit de iure gẽtiũ. nõ poterit ꝑ papã tolli. Cle. pastoralis. de re. iudi. ⁊ no. Anno. in. c. q̃ in ecclesia ꝑ de ꝓsti. ⁊ legiste in. l. fi. C. si ꝫ ius k vti. pu.

7 ¶ Que sũt q̃ reseruanť pape. R. q absolutio ab excõicatõe in. xxxix. casibus. de q̃bus. s. Excõicatio. v. Itẽ dispẽtio in multis. de q̃bus. s. dispensatio ⁊ irregularitas. Itẽ cãe ꝫuiores facit. c. i. de iura. calũ. ⁊ c. multꝫ. xvij. di. ⁊ c. q̃t. xxiij. q. i. ⁊. c. vt debitus. de appel. ⁊ que sũt vide in. c. q trãslatoz. de offi. le. in glo. q̃ omitto. qz parũ ꝑtinent ad cõfessores.

8 ¶ De eo q̃ gerit se ꝑ papa. ñ electꝰ a duab⁹ ꝑtibus cardinaliũ. ⁊ de obseruãdis in ei⁹ electõne. habes. s. Excõicatio. vij. casu. ij. ⁊ ca. xiij.

9 ¶ Vtrũ papa possit dicere ꝫ aliõ statutũ ĩ cã fidei sine cõcilio. R. q ñ. vt ĩ. c. anastasi⁹. xix. di. qz papa ꝑt errare in fide. xl. di. si papa. ſz ñ tota eccl̃ia. c. a recta. ⁊ ibi bo. gl. xxiij. q. i.

¶ Araferna. dz a para qđ est iuxta ⁊ ferna qđ ẽ dos q̃si iuxta dotẽ. Ñ bona parafernalia dicunť oĩa bona vxoris extra dotẽ. vt dicit gl. in Rica. C. de pac. cõuẽ. Azo in summa. C. de iure do. Bal. in. l. ij. C. de sen. q̃. si. cer. q̃ti. ⁊ in. l. fi. C. q̃ po. in pig. ba. ⁊ in. l. ob maritoz̃. C. ne vx. ꝑ mari. ⁊ in. l. si mulier. C. de pac. cõuẽ. Et de istis habes tex. in. l. si ego. ſ. dotꝫ. ff. de iure do. ⁊ gl. in. c. plerũq. de dona. inter vi. ⁊ vxo.

i ¶ Vtrũ statutũ loquẽs đ dote extẽdatur ad parafernalia bona. R. q sic. fm gl. in. c. ex litteris. de pigno. Albri. in. l. vbi adhuc in. xxij colũna. C. de iure do. ⁊ in Rica. C. de re. vx. ac. ⁊ in. l. de q̃bus. in. iiij. col. ff. de legi.

2 ¶ Vtrũ bona parafernalia sint ꝓuilegiata sicut dotalia quo ad hoc vt bona viri sint hypothecata sic ꝑ dote. R. gl. in. c. ex lris. de pigno. ⁊ gl. in. l. fi. C. de pac. cõuẽ. q sic. Ñ si spãlẽ sibi ꝓ his hypothecam a viro exegit illa etit cõtẽta. Si aũt nullã exegit habebit hypothecata oĩa bona viri ꝓ oĩbus ꝑfatis bonis. vt in. d. l. fi. ⁊ de q̃bus hz vir administratõem De alijs aũt q̃ vxoz penes se retinet nõ hz hypothecã in bonis viri. fm Ga. in. d. c. ex lris. Ista tñ hypotheca nõ est ꝓuilegiata ſz cõis fm Anno. ⁊ Jo. an. in. d. c. ex litteris.

3 ¶ Vtrũ maritus debeat hẽre fructꝰ victoriuz bonoz ꝑ parafernaliũ. R. q non naturales q̃n dominiũ eoz nõ ẽ trãslatũ in virũ q nunq̃ ꝑ

sumit trãslatũ nisi pbet. vt no. glo. in. d. l. fi. ſz solũ pt habere cõmodũ bonoz alioz ꝓpter laborꝫ in exigendo. aduerte hic q̃ qñ maritus debet habere fructus nihilominus si aliquid supest q̃ nõ sit cõsũptũ dicit ꝓtinere ad ipam vxorẽ. p ea que no. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. ꝛ in. l. fi. C. de pac. cõuen. ꝛ ibi Bal. dicit Bar. consuluisse.

4 ¶ Sed nũquid in deferendo in domũ mariti dicta bona. ꝛ ea eidem assignãdo transeat in dominiũ mariti. R. q̃ nõ. vt in. l. si ego. §. dotis. ff. de iure do.

6 ¶ Ex qua culpa tenet vir si male. d. bona. administrat. R. q̃. de dolo. lata culpa ꝛ leui culpa. vt no. in. d. l. fi.

5 ¶ Sed qua actõe repetunt. R. q̃ si dominiũ eoꝝ trãstulit in maritũ cõdicet cõditõe certi. vt sine cã. vt ob cãm. Si aũt nõ trãstulit dominiũ ad exhibeñ. si nõ nixus sit maritus amouere. Vel rerũ ãmotaꝝ si sit nixus ãmouere. vt in. d. §. dotis. Vt fm gl. ibidẽ aget ꝏpositi. q̃ eas custodiẽdas marit⁹ accepit. t mãdati q̃ vxor mãdauit custodiã earũ marito.

P Arentis appellatione nõ tm̃ pater sed ꝛ auus ꝛ ꝓauus. ꝛ deinde omnes superiores cõtinent. Sed ꝛ mater et auia ꝛ ꝓauia. ff. de ver. sig. l. appellatõe.

P Arẽtes quõ tenent alere filios. ꝛ filij parentes. habes. s. Alimenta. ꝛ. s. filius. §. xxi. Et quomodo tenent ex cõtractu filioꝝ. s. obligatio. §. fi. ꝛ ex delicto. s. Dñs. §. iiij.

P Aricida est qui parẽtẽ occidit vsq̃ in infinitũ in linea ascendẽtiũ ꝛ descendentiũ. Et nõ solũ qui occidit. sed et omnes qui sunt conscij ad hoc vel operã in aliquo dederũt. vt. l. i. ꝛ. iij. ꝛ. iiij. ꝛ. l. vtrũ. ff. ꝺ parici.

i ¶ Que pena paricidarũ. R. ꝓmo vgis debz cedi. deinde in sacco coꝝ cõsui cũ cane. gallo vipera. ꝛ simia. ꝛ sic iactari in mari. vt flumine. Et si flumen vel mare nõ est ꝓpe bestijs subijciatur. l. pe. ff. de parici. ꝛ. C. eo. ti.

P Arochia dicit locus in quo degit populus alicui ecclesie baptismali deputatus certis finibus limitatus. vñ plures ecclesie baptismales nõ debent esse in eisdẽ limitibus. xvi. q. i. plures baptismales. facit. c. i. xxij. q. i. de his que fiũt a ꝓla. c. pastoralis. Aliquando ꝓchia dicit totus ep̃atus c. ꝓmo de rapto. de parro. c. sup eo. de offi. archi. c. ij. §. penul. No. Hostien. ꝛ Bona. in sũma. eo. ti.

i ¶ In quo consistit ius parochiale. R. q̃ in septem. Primo vt in diebus dominicis ꝛ festiuis populus audiat missam in sua parochiali ecclesia. ꝺ q̃ dicit. s. Missa. §. lix. Recipitur tamen in virtute obedientie ꝛ sub interminatione maledictionis eterne religiosis omnibus ne dicant aliqua verba. intellige in famatoria vel falsa vt retrahant laycos ab ecclesiarum suarum frequẽtia vel accessu. in clemen. religiosi. de priuile. Secundo consistit ius parochiale in decimis. xvi. q. j. in multis de deci. c. ad apostolice. de quo supra decime Tertio in oblationibus. x. q. j. q̃ sacerdotes ꝛ. ca. sanctorum. ꝛ. c. sequen. Quomodo aũt obligantur ad oblationes. vide. s. oblatio. §. i. Quarto in penitentijs accipiendis. in capitulo omnis. de pe. ꝛ re. vide. s. Confessio. iij. Quinto in exhibitione sacramentorum. Sexto in sepulturis. Septimo in benedictiõe nubentium. de quibus. de sepul. per totũ. xiij. q. j. placuit. de simonia. ca. suam. ꝛ vide in suis locis. Sze. tamen. ix. in priuilegio quod incipit. attendentes. declarat q̃ in priuilegijs minoribus concessis. vbi dicitur saluo iure parochiali. intelligi debere circa oblatões decimas. ꝛ ꝓmitias solũ. ꝛ nõ in alijs.

¶ Quomodo efficitur quis de parochia aliqua. R. q̃ acquisitione domicilij ibidem vt. s. Domicilium. Item quo ad sacramentum cõfessionis ꝛ eucharistie. Efficitur etiam cũ q̃s per maiorem partem anni. puta per plus q̃ vj. q. sex menses in ea moram facit licet ibidem nõ transtulerit domicilium fm Pa. in. c. omnis vtriusq̃ ꝛc. Et de hoc vide supra Confessio. iij. §. x. ꝛ. xi.

P Artis appellatione quid continetur vide. s. fama. §. iiij.

P Acientia est suas ꝛ suoꝝ iniurias ac cetera mala equanimit ferre. xxiij. q. i. §. i.

P Etrũ semper sit habenda. R. q̃ sic intus. sed ab extra non quando non expedit saluti proximi. xxiij. questione prima. paratus. quia vbi hostis non personam. sed fidem querit si sibi non resistitur non patientia sed negligentia est. xxiij. questione. iij. Maximianus. Et pacientia prelatorum qua vitia nutriuntur pestifera est. xxiij. questione. iij. iustuz licet aliquando toleretur aliquod malum laudabiliter propter maius malum euitandum. xxiij. q. iiij. ecce. ꝛ. c. sequenti. Sed quãdo expedit saluti proximi sic etiam est habenda ab extra et sic intelligeillud. Luce. vi. Si quis percusserit te in vnam maxillã prebe ei ꝛc. fm Aug.

quantū ad ꝓparationem animi. ⁊ alteraz si ei
us saluti expedit dicto. §. i. alias nō. sicut nec
christus eam ꝓbuit in cōspectu pontificis ꝓ
cussus. d. c. paratus.

PAtria potestas ē de iure ciuili intro
ducta. ⁊ soluit. Primo cū pater tran
sit in potestatē alterius. puta efficit
religiosus. Et ideo cū sit in potestate abbatis
nō poterit habere filium in potestate. vt in. l.
arrogator. ff. de ado. facit. c. cū scimus. de re
gula. ⁊ no. in auc. ingressi. ⁊ auc. si qua mulier
C. de sa. san. ec. Itē secūdo solvitur qñ filius
post pubertatē ꝓfitet in religiōe approbata.
vt notat glo. in. c. i. xx. q. ij. ⁊ gl. in. l. si ex cau
sa. §. papinianus. ff. de minoribus. sz ante pu
bertatē nō ꝓt ꝓfiteri patre inuito. qz nō desi
nit patria potestas ꝓ ingressum ante puberta
tē. ⁊ ideo tenet patri obedire. imo nec pater
ꝓt offerre filiū impuberē religioni matre con
tradicēte. sm Inno. ⁊ no. Pa. in. c. ij. de reg.
qz obediētia qua filius tenet matri ē de iure
naturali ⁊ diuino. sed patria potestas de iure
ciuili. ⁊ ideo in istis spūalibus magis cōside
rat ratio naturalis q̄z ciuilis. Nec aliter
patre cōtradicēte eadē rōe.

PAtriarcha greca līgua sūmus pa
trū interp̄tat. xxi. di. cleros. dicit eti
am ꝑmas quoniā idē est. vt. xcix. di. ꝑ
tinte. ⁊ sunt quatuor principales. s. Roma
nus Cōstantinopolitanus. Jerosolimitan⁹
⁊ Alexandrinus. Alij quoq̄ sunt Aquilensis
Bituriensis. Cantuariēsis. Gradēsis. ⁊ In
tiocenus. vt notat glo. in. d. c. cleros.

i QUid p̄t facere. ℟. q crucē ante se ōfer
ri facit. nisi in vrbe ⁊ vbi ē papa vel eius le
gatus. Appellat ad eos omissis medijs. Itez
supplet negligētiā metropolitani ⁊ q̄dā alia
de quibus. ⁊ in. c. antiqua. de ꝑbile. ⁊. d. c. pro
vincie. ⁊. ix. q. iij. cōquestus. ⁊ de officio ordi.
p̄ri. li. vi. de appella. sollicitudinem.

PAtronus babes. s. Jus p̄natus

PEccatum ē in triplici genere. quod
dā dicit originale. q̄ nihil aliud ē ni
si carentia iusticie originalis debite
in ꝑmo parente accepte secundū Ansel. in li.
de cōceptu virginali. Et istud ē omnino inuo
luntariū ⁊ in vniuersali ⁊ in ꝑticulari. Solū
mō fuit volūtariū volūtate aliena. s. ade. Et
ꝓterea ꝓt remitti sine actione ⁊ sine passiōe
voluntatis illius in quo est. vt p baptismū. de
quo in. ca. maiores. in. §. hic vero diximus de
baptismo. Que quidem iusticia originalis fu
it quoddā auxilium diuinū super naturale ne
cessariū homini ratōe sue cōpositōis. qz cum
sit cōpositus ex anima ⁊ corpore ex intellectu
ali ⁊ sensuali que quodāmō si sue nature relī
quantur. intellectū aggrauant ⁊ impediūt ne
libere ad summum cōtēplatōis ꝓtingere pos
sit. Ideo data fuit sibi iusticia originalis ꝓ
quā si mens hominis subderet deo etiā ei sub
derentur omnes vires inferiores. vt libere in
deum posset tendere. cuius subtractio fuit fa
cta per peccatum originale. Cuius duplex ē
pena. Una taxata peccato. s. priuatō iusticie
originalis. ⁊ carentia visiōis diuine. Alia est
pena concomitans. ⁊ hmōi sunt infirmitates
mors. ⁊ alia mala que sequūtur. sicut si iudex
ꝓ peccato imponeret penam eruitōnis oculo
rum ad quā sequerent postea multa damna.
Hec ex Fran. de maio. in. ij. sentētiarū. Quod
dam dicit veniale. ⁊ istud aliquando ē volun
tarium volūtate ꝓpria ⁊ simpliciter. sicut qñ
ex deliberatōe quis dicit mendaciū iocosum.
xxij. q. ij. c. ꝑmū. Aliquando vero partim ē pe
na sicut motus inordinati qui oriūtur nobis
ex corruptela preuaricationis ade. Partim
vero est culpa. qz licet nō sit a volūtate ꝓpria
antecedente orit tamen a volūtate concomi
tante ⁊ nō ꝓhibente. vel non ꝑcauente cū pos
sit ꝓhibere. vl ꝑcauere tales motus inordina
tos. ō istis dicit. xxv. di. §. alias. Et ad remis
sionē eius cōcurrunt tria. s. pena p̄ns gratia
cōcomitans. ⁊ meritum antecedens. Quod
dam dicit mortale quod quidē est voluntari
um ⁊ in vniuersali ⁊ in particulari. ⁊ ideo nō
potest sine nostra actōe dimitti. vt in. d. §. hic
vero diximus. Et de isto intelligit illud Au
gu. li. ꝑmo. retractata. c. xij. ⁊ li. de vera religi
one. Peccatum est adeo voluntariū. vt si non
sit voluntarium nullo modo sit peccatū. ⁊. xv
q. ꝑma. §. sed hoc nō generaliter.

Quomodo potest discerni peccatum mor- ij
tale a veniali. ℟. q ꝓcepta diuine legis na
turalis ac humane indicant quid sit mortale
vel veniale. Nam quicquid est contra ipa de
se habet rationem mortalis peccati. nisi vl ra
tione surreptionis. vel modicitatis. vel ratio
nabilis cause quo ad ꝓcepta humana. vl di
spensationis superioris excusetur. Peccatū
vero veniale non est contra legem aliquam. sz
est ꝓter legem. quia non obseruat modū ra
tionis quem lex sancta intēdit. Hec ex. ij. sen
tentiaz. di. xxij.

In quo differt culpa peccati a pena. ℟. q z
culpa seu macula ē quedā relatio ad actū p̄n
tē vel ꝓteritum quam diuina voluntas fa

cit illum qui fecit reputãs indecentem ineſſe
mozali. Ex qua indecẽtia relata ad actũ ꝓte
ritũ vel ꝓntem naſcit obligatio ad penã ex ō
terminatõe volũtatis diuine. Et ideo aliud ẽ
remittere culpã aliud penã. Q̃n em̃ deus non
concipit hominẽ ſub iſta indecẽtia tũc remit
tit culpa. Quando vero nõ cõcipit ſub obli
gatõe ad penã tũc remittit pena. Ex quo pa
tet q̃ eſſe mozale nõ conſiſtit in re extra. ſz in
extimatõne. Propterea dicit philoſphus. i.
ethicozũ. q̃ aliquando filij videnꝫ trahere in
felicitatem a ꝓntibus. Et ibidẽ ōz q̃ bonoz ẽ
bonozãtis. qz bonozãs agit virtuoſe ⁊ bonũ
in ſe mozale, bonozatus aũt nihil facit. Simi
liter iniuria que fit ymagini dicit fieri ymagi
nato. de hoc vide. Pe. aure. in. iij. di. xiij. q.
iij. ⁊ ſic licet peccatum nõ ſit in eſſe naturali
poſt actũ ipſius ẽ tñ ineſſe mozali. ⁊ ideo dã
natur ſi non deletur.

3 ¶ Peccatũ q̃n dicit in ſpũmſanctũ. Re. q̃ eſt
q̃n quis cõtendit abiicere vel remouere illud
qõ electõz peccati poſſet impedire. verbi gra
tia. Inſtigat quis ad peccatum ⁊ occurrit ei
diuina ſeueritas puniens illud peccatũ. ⁊ ta
lis iſtud abicit ſtudioſe ꝓmittens ſibi impuni
tatez vt peccet liberius. Et iſtud ẽ ꝓprie pec
catũ i ſpũmſanctũ. ⁊ dicit etiã malitia ⁊ blaſ
phemia in ſpũmſanctũ ⁊ eſt ſpeciale peccatũ
⁊ grauiſſimũ. Sunt aũt. vi. que impediũt pec
cati electionem que ponunt in. ij. ſen. di. xliij.
Duo alia ex ꝑte donoz dei. Et duo vltima ex
ꝑte peccati. Et ꝓpterea ſunt ſex ſpecies pec
cati in ſpũmſanctum. Prime due ſunt ꝑſum
ptio qua ſine meritis de miſericordia dei ꝓ
ſumũt ⁊ deſperatio qua deſperãt de indulgẽ
tia peccatozũ. contra duo ꝓma. ſ. contra timo
rẽ dei ⁊ ſpem. Secũde due ſunt. ſ. impũgnatõ
veritatis agnite. ⁊ inuidẽtia fraterne gratie
contra ſecunda duo. ſ. agnitõem veritatis fi
dei ⁊ auxilium interioris gratie quã etiaz in
alijs nollet creſcere. ⁊ dolet ſi videt in fra
tres. Tertie due ſunt. ſ. obſtinatio ⁊ impeni
tentia. contra tertia duo. ſ. cõſideratõem tur
pitudinis peccati ⁊ brevitatẽ ipius delecta
tionis.

4 ¶ Dtrũ actus qui ex ſua ſpẽ eſt veniale pec
catũ poſſit eſſe mozale. Re. q̃ ſic tripliciter.
Primo rõe finis cũ cõſtituit in eo. vel in quã
tũ refert ad mozale peccatũ ſicut ad finẽ. pu
ta cũ quis dicit verbũ ociosum cũ tali intenti
one q̃ etiã ſi eſſet ꝓhibitũ de ꝓcepto nihilo
minus diceret. vt dicit vt ꝓuocet aliquã muli
rẽ ad fornicañ. ⁊ ſic intellige illud Aug. xxv
di. ℔. criminis. nullũ peccatum adeo veniale.
quin fiat criminale dum placet. glo. ſic dum
placet cõplacentia fruitõnis ſeu finis. Secõ
rõe eroneitatis cũ ex cõſciẽtia erronea credit
mozale ⁊ illud cõmittit. xxvij. q. i. oẽs. Ter
tio ratõe ꝓſenſus in delectatõz. de quo. s. Lo
gitatio. hec ex ſancto Bona. in. iij. di. xvi.

¶ Dtrũ oẽ peccatum ſit remiſſibile. Re. ſm. 5
Alexan. de ales. in. iij. parte ſumme tractatu
de incarnatione dei q̃ aliqua peccata dicun
tur irremiſſibilia negative q̃ nullo mõ remit
ti poterunt. ſicut ſunt peccata ſolũ angelozũ
malozũ ⁊ hominũ damnatoz. Aliud pecca
tũ ab iſtis nõ eſt irremiſſibile negative. Aliq̃
peccata ſunt irremiſſibilia ꝓuatiue. ⁊ ſic om
nia peccata ſunt irremiſſibilia qz vt dicit Ie
ro. Pro minimo peccato nõ hñt vnde ſatiſ
faciant ſimul homines vniuerſi. qz nemo ali
quid ex ſe habet quo remittañ. Tertio dicun
tur peccata irremiſſibilia cõtrarie. eo q̃ con
trarie diſponunt ad gratiã ꝑ quã remitti ꝑñt
⁊ ſic peccata in ſpũmſanctum ꝓprie ſunt irre
miſſibilia. vt patet intuenti. nõ qz nõ poſſint
remitti ſed qz cõtrarie diſponunt hominẽ vt
remiſſionẽ conſequat.

¶ Dtrũ voluntas ⁊ opus exterius ſit vnum 6
peccatum. vide ꝓceptũ. ℔. xiij.

Peculium dicitur quaſi puſilla pecu
nia ſiue patrimoniũ puſillũ. ff. de pe
culio. l. depoſiti. Aliq̃ dicit oſſe pa
trimoniũ cuiuſlibet hominis etiã liberi. vt. ff
ad trebel. l. cogi. in ꝓn. ⁊ multis alijs modis
dicit peculiũ. vt notat glo. in Rtica. ff. de pe
culio. Sed hic intendo tractare ō peculio qõ
filius acquirit viuente patre. ⁊ ſub ipius po
teſtate exiſtens.

¶ Quot ſunt eius ſpẽs. Re. q̃tuoz. Prima ōz 1
peculiũ ꝓfectitiũ. ſ. qõ ꝓficiſcit ex rebus pa
tris. Unde glo. in. l. cũ oportet. C. de bo. q̃ li.
dicit q̃ lex capit large vt ꝓprehendat omne
id qõ occaſione patris obuenit. l. addito. ff. ō
acqui. here. Et iſtud acquirit patri quo ad ꝓ
prietatẽ ⁊ vſumfructũ. Sic. dic de acquiſitz
a clerico ex bonis eccleſie vel eius intuitu q̃
ſunt eccleſie quo ad ꝓprietatẽ ⁊ vſumfructum
Et ideo nõ ꝑt diſponere niſi vt a iure cõcedi
tur. vt. s. Clericus. xij. Secũdũ dicit aduẽti
ciũ. ſ. qõ acquirit ex induſtria vel ex donatõe
facta aliũde q̃ intuitu patris alit aliũde pro
uenit ex euentu vel fortuna ſeu induſtria. Ex
ciperes q̃ ab imperatoze vel auguſta donañ
q̃ q̃ſi caſtrẽſe iudicant. C. ō bo. q̃ li. l. cũ mꝛa
Idẽ dic ō donato a rege. qz ſtatutũ loq̃ns ō

imperatore generaliter intelligit̃ fore statu-
tum de rege particulariter ſm no. p. Anno. in
c. super quibusdã. de ver. signi. ⁊ in isto aduẽ
titio filiusfamilias acquirit dominiũ siue pro
prietatẽ. sed pater habet vsum fructũ donec
vixerit. nisi remiserit vl̃ nisi ab aliquo sibi de
tur vel relinquat̃ hoc pacto. vt ad patrẽ non
pertineat vsusfructus. vel nisi succedat filius
vna cũ patre in hereditate fratris vel sororis
Vel nisi qñ pater noluit assentire filio adeun
ti hereditatẽ aliquã. Vel nisi pater commise
rit incestas nuptias. Vl̃ nisi patre minus le
gitime diuertẽte bona filijs applicent̃. Insti.
p quas pso. no. acqui. §. sancitum in glo. Itẽ
si filius recipit dotem patre non consentien-
te nec se obligante ſm Bar. in. l. contra. ff. re.
amo. quia in istis patri nõ acquiritur vsusfru
ctus nec quicq̃ aliud. Sed si eum emancipa-
uerit tertia pars vsusfructus aliorum aduen-
ticiorum remanebit apud patrem solũ. vt in.
d. §. sancitum. sed si premoriatur filij erit spe-
cialiter ⁊ totaliter. nec cõmunicabit cuꝫ alijs
fratribus. Si autem filius p̃moriatur anteq̃
pater. totum erit patris nisi filios reliquerit.
Nam tunc filij erunt loco patris. Vnde dicit
tex. in. d. §. sancitum. Sid id quod suis labori
bus. vel prospera fortuna ei accessit hoc in a-
lium pueniet luctuosum ei fiet.

3 ¶ Tertium dicit̃ castrense quod a parẽtibus
cognatis aut alijs degenti in militia donat̃.
vel quod ipe filiusfamilias in militia acquisi
uit quod nisi militaret acquisiturus nõ fuissꝫ
nam quod erat ⁊ sine militia acquisiturus id
peculij. eius castrense nõ est. ff. de castren. pe-
cu. l. castrense. cum ibi notatis.

4 ¶ Quartũ dicit̃ quasi castrense quod acquiri
tur a viris disertissimis patronis causarum
viris deuotissimis memoralibus. s. notarijs.
⁊ agentibus in rebus. necnõ magistris studio-
rum liberaliũ artium. archiatrisq̃. i. medicis
⁊ omnibus omnino qui salaria vl̃ stipẽdia re
cipiunt publica. C. de inofficio. testa. l. cũ an-
tiquis. Ex p̃dictis patet q̃ notarij cõmunes
non acquirunt in quasi castrense. sed solũ no
tarij communes vel dominoꝝ aut officialium
qui deberẽt habere salariũ de publico.

5 ¶ Sed quid de acquisitis p clericos. filiofa-
milias. R. quod res om̃es quolibet modo ad
eoꝝ dominiũ veniẽtes habebũt suas ad simi-
litudinẽ castrensis peculij. ita q̃ de ip̃is ad li
bitum disponere poterunt ⁊ testari legitima
legata filijs vel parẽtibus. vt in autẽ. d san.
epis. §. p̃sbyteros. ⁊ ponit̃. C. de episco. ⁊ cle
autẽ. p̃sbyteros. quod limita verũ nisi acqui-
rant̃ ex bonis ecclesie vel eius intuitu. qꝛ tũc
non poterunt disponere. de quo dic vt. s. Cle
ricus. xiij.

¶ Vtrũ acquisitũ p muratores. aut carpẽta 6
rios ⁊ alios laboratores in rebus cõibus qui
etiã hñt salariũ ex publico sit quasi castrense
R. q̃ non. qꝛ nõ solũ requirit̃ q̃ id qd̃ acquirit̃
sit ex publico. sed oportet q̃ sit ex publica cã
vtputa publico officio aduocationis notarij
cõmunis vel officialiũ. ⁊ hmõi. aliter nõ erit
quasi castrẽse. Sali. tñ in. l. fi. C. de in offici.
testa. tenet q̃ ingenierij dñoꝝ l̃ cõis id qd̃ ac
quirũt habebunt p quasi castrense.

¶ Sꝫ nũquid aduocati qui ex aduocatõe ali 7
quid aquirũt nõ ex publico. sed a cliẽtulis ha
bebũt p castrensi. R. ſm Bal. in. d. l. fi. q̃ sic.
qꝛ cedit loco publici salarij. Ex quo eis hodie
nõ soluit̃ ex publico. l. fori tui. C. de aduo. di-
uer. iudi. ⁊ ibi dicit Bar. q̃ similiter erit q̃si
castrense id quod acquirũt assessores ſm glo.
ibidẽ. Idẽ dic ſm Bar. in. l. si mulier. ff. d̃ ca
stren. pecu. de relictis aduocato p emẽdis li-
bris vel equo cã eundi ad officia. ⁊ hmõi.

¶ Vtrũ donatũ filiofamilias. militi aduoca 8
to. aut aliud officiũ publicũ habenti sine alia
exp̃ssione sit castrẽse vel quasi. R. ſm Bart.
in tractatu de duobus fratribus q̃ aut donã
tur res necessarie militie siue apte. vt equus
⁊ arma militi. libri aduocato. tũc indubio di
cet̃ esse castrẽse vel quasi a quocũq̃ donentur
eisdẽ. l. miles p̃cipua. ⁊ l. castrẽse. ff. d̃ castrẽ.
pecu. Si aũt donant̃ ea q̃ nõ sunt apta ad mi-
litiã nõ erit castrẽse. etiã si exp̃sse dixerit. vt.
l. si forte. ff. de ca. pecu. ⁊ qd̃ ibi tꝫ Dynus. ⁊
C. eo. ti. l. i. Et hoc verũ nisi in duobus casib⁹
Primus qñ ille qui donat solũ ex militia vel
aduocatõe ⁊ hmõi. notus est. Scd̃s casus est
qñ talia donata licet non sint apta ad militi
am vl̃ aduocatõem. tñ dant̃ expense vt vendã
tur p emẽdis armis. libris ⁊ hmõi necessarijs
ad dicta publica officia. Alia vero q̃ possunt
esse apta ad militiam ⁊ ad alia. vt seruus. tũc
si specialiter ⁊ nominatim ad ip̃a sint data.
sic erunt quasi castrense. Secus si simpliciter
sine exp̃ssione. qꝛ non erunt castrensia. nisi vt
dictũ est. sint data a noto solum ex militia. l.
si militi. ff. de ca. pecu. ⁊ quod notat Bart. in
d. l. si forte.

¶ Quid de donato filiofamilias qui non est 9
miles. nec in aliquo publico officio cũ ista ex
pressione quod sit ei castrense vel quasi. R. se
cundũ Bar. in predicto tractatu. q̃ lꝫ apposi

tio taliũ verboꝝ nõ valeat. nisi vt sit aduenti
ciũ. vt dicta. l. si forte. operabit̃ tñ vt patri ñ
acquirat̃ vsusfructus qõ ꝑt facere donãs. vt.
C. de bo. q̃ li. aut̃. excipit̃. ⁊ sic licet vicieꝫ ex
ꝑssum nõ viciat̃ tñ tacitũ. l. i. ff. qui. mo. pi. vl
hypo. sol.

13 ¶ Vtrũ libri empti a patre filio suo sint q̃si
castrẽse. R. secũ dñ Bar. in. d. tractatu. ⁊ in.
l. i. §. nec castrense. ff. de col. bono. q̃ aut pat̃
tradidit. ⁊ se donare exꝑssit. ⁊ tũc si filiꝰ erat
aduocatus acquirit sibi in quasi castrẽse. l. i.
C. de ca. pe. ⁊. l. castrẽse. ff. eo. nec pater pote
rit sic datũ reuocare. l. si filius. C. fami. herc.
Si vero nõ erat doctor tpe donatõis. §z sco
laris tũc nõ ꝑt dici quasi castrense. qz condi
tio persone hoc nõ patitur. Nã scolares non
gaudẽt ꝓuilegijs quo magistri ⁊ doctores. l. i
in fi. C. de stu. libera. Et facit quod no. in. l. fi
na. C. de iurisdi. omniũ iudicũ. qõ verũ intel
lige. nisi ante mortẽ patris cõpleuisset studi
um suũ. qz sic cepit quasi militare. ⁊ tũc erũt
quasi castrẽse. l. siue emancipatis filijs. C. de
dona. ⁊ l. donatiões. in cõcubinas. §. pater.
ff. eo. Nota tñ q̃ licet nõ fuerit doctor. nec ef
fectus ante mortẽ patris. si pater ei nõ eman
cipato libros dedit. §z eos nõ ẽ adeptus nisi
post emãcipatõem q̃ erũt sui. qz cõfirmat̃ do
natio. d. l. siue. ⁊. d. §. pater. Idẽ dic de quo
cũq; donato a patre filio emãcipato. vl etiaz
nõ emancipato si modo emãcipatus volũta
te patris possedit q̃ erit filij. nec pater postea
poterit reuocare. d. l. siue. Secus si post emã
cipatõem tenuisset donata ante eam cõtravo
luntatẽ patris. Sicꝛ idẽ dic q̃ confirmat̃ di
cta donatio morte etiã si nõ erit ipe emanci
patꝰ. ⁊ sic post mortẽ patris talia erunt sua.
nec cõcabit cum fratribus alijs. l. filie. C. fa
mi. hercis. secundũ opinionem approbatam in
glo. d. l. siue. Aut pater nõ tradidit nec exꝑs
sit se donare. ⁊ sic licet emerit nomine filij sui
nihilominus erũt patris ⁊ cõmunicabit eos
cũ alijs fratribus post mortẽ patris. l. i. in ꝓn
cipio. C. de ca. pecu. requirit̃ essi traditio vt
videat̃ donare. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. q̃
si nesciat̃. an donauerit vl̃ne. tũc fm Bald. in
additionibus ad ꝑfatũ tractatũ Bar. ad con
iecturas est recurrẽdũ. scõm ea que. j. dicã in
§. xxvij. Aduerte hic secundũ Bar. in aut̃. ex
testamento. C. de colt̃. q̃ donatum a patre fi
lio emãcipato est conferẽdũ post mortẽ ⁊ cõ
putabitur in eius ꝓte. Sed donatum filio exi
stenti in sua potestate. licet nõ valeat in vita
ipius patris tñ assumit sibi vim post mortem
⁊ habet vim legati. vt in. l. in donationib⁹. C.
ad. l. falci. ⁊. l. donatões. la. j. C. de dona. iter
vi. ⁊ vxo. Et sicut legata ⁊ fideicõmissa non
cõferunt̃. l. a patre. C. de colt̃. sic nec talis do
natio. Fallit hoc in tribus casibus. Primus
q̃n emergit̃ inequalitas. l. pnũ. C. de colt̃. Se
cundus q̃n pater hoc exꝑssit. Tertius q̃n de
dit vt hꝫet in peculio. l. si donatiõe. C. cõ colt̃.

¶ Vtrũ omne acquisitũ ex pecunia patris a ii
filiofamilias sit ꝓfecticium. R. fm Bart. in
ꝓdicto tractatu. ⁊ in. l. cũ oportet. C. de bo. q̃
lib. q̃ id qõ acquirit filiusfamilias ex bonis
patris siue sit pecunia. siue sint possessiões si
bi ab eodem date sine labore ⁊ industria sua.
puta dando possessionẽ alteri colono. vl pecu
niã mercatori. ex qua habuit de lucro tale lu
crũ erit ꝓfectitiũ. Sed id quod acquirit ex ꝓ
dictis bonis ex labore suo. vel industria. pu
ta laborando agrũ ꝓdictum. vl negociãdo cõ
pecunia ꝓdicta sicut lucrum qõ fit ex pecunia
ꝑ ꝑte attribuit̃ ꝓsone lucrãti. ⁊ ꝑ ꝑte pecunie
l. ꝓma. C. ꝑ socio. ⁊. l. si nõ fuerint. §. i. ff. eo. si
tale lucrũ erit ꝑ ꝑte que debetur possessioni.
vel pecunie erit ꝓfectitium. ⁊ ꝑ ꝑte que debet̃
operi ꝓsone lucrãtis erit aduẽtitium. dicta. l
cũ oportet. post ꝓnci. vbi patet q̃ omne lucruz
ꝓueniẽs ex ꝓsona filij ẽ aduentitium. Nec ob
stat. l. si ita. §. fi. ff. de vsu. ⁊ habita. ⁊. l. ꝑ ser
uum. §. fi. ff. de acq̃. re. do. quas allegat Bpe.
qui tenet contrarium. qz loquunt̃ in seruo qui
acquirit domino ex ope ꝓsone sue. Et hoc te
net. nisi ex pecunia patris fecisset vsurã. qz li
cet glo. in. d. l. cum oportet. teneat contrariũ
tamen tu tene cum Bart. ibidẽ q̃ tale lucrum
non erit nec ꝓfectitium nec aduentitium. sed
totũ restituen. q̃ ipm filiũ. ⁊ glo. intellexit q̃n
vsure licite erant de iure ciuili quod hodie nõ
est. c. sup̃ eo. de vsuris.

¶ Vtrũ filiusfamilias qui lucrat̃ vigore sta 12
tuenti ex morte vxoris sue dotem vel ꝓtem de
beat eam habere ꝑ aduentitio. R. Bar. in di
cto tractatu. q̃ aut filius sustinet onera ma
trimonij de lucro sue persone. ⁊ tũc filio erit
aduentitium. Si vero nõ ipse §z pater sic erit
ꝓfectitium. ⁊ sic intellige opini. Dy. in. l. si
cum dotem. §. nunc transgrediamur. ff. solut.
matri. qui tenet q̃ nõ est aduentitium sed cõ
municabit post mortem patris cum alijs fra
tribus. per. l. ij. C. fami. hercis. Si vero ꝑtim
pater ⁊ ꝑtim filius sustinet. tunc ꝑ rata oneꝛ
ꝑtim erit ꝓfectitium ⁊ partim aduentitium. l
sed ⁊ si quis. §. i. ff. de vsufru. ⁊. l. si seruus cõ
munis. §. fi. ff. de sti. seruo.

13 ¶ Vtrũ donatũ vel relictũ ab extraneo filio familias sit aduẽticiũ. R. fm Bar. in ꝓdicto tractatu. q aut datũ ẽ ꝓtemplatõe patris. ꝛ sic erit ꝓfecticiũ. Si vero datũ ẽ cõtemplatione filꝫ. sic erit aduẽticiũ in. l. sed si plures. §. arrogato. ff. ỏ vul. ꝛ pu. substi. ꝛ. l. additio. ff. de acq. here. ꝛ. l. fz ꝛ si qd donet. ff. ỏ usufru. ꝛ no. glo. in. d. l. cũ oportet. Si aũt ñ apparet cuius ꝓtẽplatõe sit datũ deꝑhendit ex futuro euẽtu. puta qñ relinquit filio. vt post mortẽ ꝑis hẽat. sic ꝓsumit q ꝓtẽplatiõe filꝫ. Si vo vt tũ viuẽte ꝑre. sic ꝓsumit ꝓtẽplatiõe ꝑis datũ. Sibi ex ope ꝓꝑhẽdit. puta filꝰ faciẽdo mercãtiã acqsiuit amicitiã cũ aliq ex qua aliquid sibi donauit. qz tũc erit sibi aduẽticiũ. l. sociũ q. §. fi. ff. ꝓ socio. ꝛ ibi est casus expssus. qz ꝓtẽplatõe filꝫ. ¶ Ideo no. q oẽs leges q̃ dicũt inspiciendũ cuiꝰ ꝓtẽplatõne dñt intelligi ỏ cã. prima. d. l. sociũ. qñ in dãnũ acqrentis nõ ꝓdiderat cã remota. l. fi. ff. cõiũ gẽ. cũ emã. lib. fz bñ q̃ tũ ad ꝓmodũ. l. si forte. ff. ỏ ca. pe.

14 ¶ Vtrũ oẽ acqsitũ ꝑ filiũfamilias sit ꝓsumẽdũ ex bonis ꝑis in dubio ꝛ sic ꝓfecticiũ. R. Bar. vbi. s. q aut resultat suspitio delicti. ni si sic ꝓsumat. puta. qz filia ꝓsumet turpiter acq̃siuisse qz aliter nõ potuit habere. ꝛ sic creditur ex bonis patris acqsitũ. vt suspitõ delicti euitet. l. si defunctus. C. arbi. tute. ꝛ. l. quinꝰ ff. de do na. inter vi. ꝛ vx. ꝛ. l. etiã si vxoris nomine. C. eo. aut suspitio delicti euitat. ꝛ sic ꝓsumet ex bonis filꝫ. d. legibus. ¶ Aut nec euitatur nec oriẽ ꝓsumptio delicti ꝛ sic recurrẽdũ ẽ ad cõiecturas. C. de epi. ꝛ cle. aut. licentia. Et hec oĩa sunt seruanda etiã in ꝓlato. tutore. vxore. ꝛ hmõi. qui circa bona aliorum versant in cõscietia. fz gl. in. d. l. etiã. ꝛ in. d. l. cũ oportet. aliter dicat.

15 ¶ Vtrũ donatũ filio a patre sit aduenticiuz R. Bar. vbi. s. q aut ꝓcesserit merita filꝫ q̃ si extraneus fecisset ei donasset. sic donatio tenet a ꝓncipio ꝛ erit ei aduẽticiũ. vt fz gl. C. ỏ in ossi. testa. aut. vñ si parẽs. Et ꝓcor. ¶ Jaco. but. ¶ Aut nõ donat ꝓpter merita sed vt filio. ꝛ sic est simplex donatio que nõ valet. nisi morte cõfirmet. vt. s. patuit. §. x.

¶ fz ad qd valet dictũ peculiũ aduẽticiũ filio cũ vt dictum ẽ usufructus sit patris. nec de eo ꝑt disponere nisi vt. j. Religiosus. §. lvi R. q valet vt post mortẽ patris nõ teneatur illud cõicare cũ aliis fratribus. sed erit speciali ter suũ. l. fi. C. de colla. ¶ Peculiũ vero ꝓfecticiũ ad nihil valet filio. nisi ad hoc ne publicet in casu q̃ alia bona patris publicant. vt in l. si finita. §. de vectigalibus. ff. de dam. infec. Et qõ ibi notat Bar. post mortem trs patris erit cõe cũ aliis fratribus.

¶ Vtrũ de peculio castrẽsi vel quasi filiusfamilias possit testare. ꝛ ad libitum disponere. R. q sic secũdũ oẽs doc. qz illud acquirit sibi ꝛ quo ad dominiũ ꝛ vsumfructũ nec illud cõicabit cũ fratribus post mortẽ patris. d. l. cũ antiqs. C. de inoffi. testamẽ. ꝛ multi aliis 17 18

¶ Vtrũ pecunia data filiofamilias a patre ꝓ studio sit ei imputãda post mortẽ patris in ꝑte sua ab aliis fratribus tempore diuisionis R. Bar. in. d. tractatu q si apud patrẽ nihil erat qõ esset filꝫ nõ imputabit ei in ꝑte. l. qui pater. ff. fami. herci. Si vero apud patrẽ erat pecunia filꝫ ex castrẽsi vel quasi peculio. tũc in dubio ꝓsumet q pater administratorio nomine egerit id de pecunia ipius filꝫ. ꝛ sic imputabit ei in partẽ. facit quod no. in. l. si. C. ỏ dotis ꝓmissi. Sed iudicio meo mihi vedet q pater dando filio ꝓ studio vel filie ꝓ dote q ꝓsumat dare ỏ suo. qz pietas paterna ad hoc inducit. Secus in extraneo. nisi patris substãtia esset tenuis ꝛ filꝫ habundãs. quia sic tenerem cum Bar. alias non.

¶ Quid si pater dedit pecuniam filio ꝓ emẽdis libris ꝛ ipe luxit. vt in meretricibus expẽdit. R. fm Bar. in aut quod locũ. C. de colla. q post mortẽ patris cõputabitur ei in suã ptem. ar. d. autẽtice. sicut mulieri que passa est consumi dotem computabitur ei in ptem suã vt in dicta autentica. quod locũ. ¶ Idem dicỏ donato ꝓ emancipatione a patre filio q̃ erit computandum ei tempore diuisionis secũdũ Bar. in. l. i. §. nec castrense. ꝛ in. l. vt liberis. C. de colla. 19

¶ Vtrũ filius qui incepit studere viuẽte ꝑre de eius mandato possit post mortẽ patris de cõibus bonis ꝓficere studium. R. Bar. in. d. tractatu q nõ. nã factũ patris erga filiũ inicatũ eatenꝰ pater erat obligatus. l. ꝛ si filiũ. ff. de mu. ꝛ bo. iuncta. l. bonores. §. is q̃. ff. de decu. ꝛ. l. si filiã. §. idẽ scribit. ff. fami. ber. ꝓpẽ qõ cõcludit Bal. in addi. ad dictũ tractatum. q si vult ꝓficere studiũ faciat de suo. vel si vult doctorari fiat faciet de suo. qz est nouus actus. l. seruus legatus. §. sed si cũ mihi ex testamento. ff. de le. i. nec fratres ei tenent si nolũt. 20

¶ Vtrũ tpe diuisiõis fratrũ veniant expẽse facte a patre vxoris filiifamilias ꝛ alia ornamẽta. R. Bal. vbi. s. ꝛ Bar. in. l. in his. ff. soluti. ma. q de consumptis filius non tenetur 21

nec alius frater posset dicere. ego duc̃ meaz ⁊ tantū dē expēdā de cōi. nisi pater aliter ca/ uerit in testamēto. l. iij. §. fi. ff. de mu. ⁊ bo. et ibi ꝑ glo. ⁊ l. ex pte. §. fi. ff. fami. ber. De ertā tibus aūt vt sunt vestes. ⁊ alia ornamenta si sunt necessaria ad quotidianū vsū nō ꝓferū/ tur. ꝫ sūt vxoris. ⁊ a ꝓncipio tenuit donatio inter socrū ⁊ nurū. l. ex annuo. ff. de dona. inť virū ⁊ vxorē. ⁊. l. si dos. cū sua gl. ff. ad. le. fal. Si vero nō sūt necessaria ad quotidianū vsū ꝫ sunt ꝑciosa. tunc illa q̄lia sunt debēt ꝓferri. l illud vestimētū. ff. de pecu. nec ꝑt dici q̄ mor te sit cōfirmata donatio q̄ nō ꝑsumunť dona ta. ꝫ dicať marit⁹ vr̄ donat vobis istā coronā vel brocatū. sed ad vsū cōcessa. l. mortis in. fi. ff. de dona. inter vi. ⁊ vx. Sikr dic in factis ꝑ filia. l. cū hic status. §. oro. ff. eo. ⁊ ꝑ ꝑdictis facit. l. fi. ff. solu. ma. ⁊ qđ dicit Bar. in. l. sivt certo. ff. cōmo. Vnge tū. in. l. si ex re dñi. ff. de stipu. ser. per. gl. ibi posita. determinat q̄ ve stes lugubres date mulieribus efficiunť ipaz de dote vero data filie filij ab auo ipius quo/ modo nō sit cōicanda. vide. s. dos. §. xxi.

32 ¶ Vtrū expense facte a patre in peculio filij aduētitio sint cōicande inter fratres pⁿ mor/ tē patris. R. fm Bar. i. d. tractatu. q̄ aut fu erūt necessarie. vel ad ꝓpetuā vtilitatē. ⁊ tūc filio imputabunť. l. fi. §. fi. C. de bo. q̄ libe. ⁊ l iubemus. C. ad trebel. nisi pater fecisset aīo ñ repetendi. ar. l. si in area. ff. de condi. inde. q̄ si de animo nesciē. tūc si sunt parui sumptus ꝑsumenť donati. l. si seruū. ff. de dona. inť vi. ⁊ vx. Si sunt magni sumptus. ita q̄ excedant fructū q̄titatē. tūc videť habuisse animū re petendi. nisi in causa alimētoz vel simili expē disset. l. nen senius. §. ꝓterea. ff. ō nego. ge. De cus si nō excederēt fructū q̄titatē. qr tūc vi deť donasse. ar. d. l. fi. §. si aūt res. C. de bo. q̄ li. ¶ In impensis tū que facit vir in rebus vxo ris gratia fructū querendoz cōseruandoz ⁊ colligendoz sine vlla distinctōe sibi facit. l. fi. ff. de impensis. Et nō repetet ab vxore vel eius heredibus. ¶ In alijs autē si sunt modice nō repetūtur. l. oīo. ff. de impēsis. Si sunt ma gne repetet. d. l. oīo. vbi alique etiā ponūtur exceptōes quas omitto. qr parū ad nos. Sed in conscientia sequere quod dixi. Si vero di/ cti sumptus non fuerūt necessarij nec ad ꝓpe/ tuā vtilitatē. sed solū ad fructū vtilitatem. tūc nō sunt cōmunicandi. qr onera ꝓtinēt ad eundē patrē ⁊ expēse. Et etiā idē dicendū de eo quod expendit in datijs ⁊ collectis. cū ha/ beat vsumfructū. l. si pendentes. §. sed ⁊ si qđ ff. de vsufru. ⁊. l. necꝫ stipendiū. ff. de impensis Nec obstat. l. vnica. §. sed nec ob impēsas. C de re. vx. actō. qr vir habet dotem ꝓpter one/ ra matrimonij. ideo non debet grauari onere impensarum. Nec hoc erit in alio vsufructua rio. qr simpliciter habet ex alia cā. vt ex con/ tractu vel quasi. bis cōcordat. Bal. vbi. s.

¶ Vtrū patre obligāte se ꝓ delicto filij sit 33
totū computandū in ꝓte dicti filij post/mor/ tē patris. an ō tota hereditate cū alijs fratri bus. R. Bal. vbi. s. q̄ si dict⁹ pater ꝫ fecit na turali pietate sic omnes fratres debēt ꝓ par te sua sustinere. l. liber captus. C. de captiuis Sed si fecit ex necessitate. puta dictante hoc statuto. vt notat gl. sup̄ Rica. C. de decre. de cu. tūc nascit naturalis obligatio inter patrē ⁊ filium ex tali gestione negocioz ꝙ trā sit ad heredes. ⁊ ideo soluet de parte sua et ñ de cōmuni. l. igit. ff. de lib. cā. ⁊ qđ notāt doc. de eo qui cogit soluere cōdēnatōem alterius in. l. q̄. §. fi. ff. de ver. ob.

¶ Vtrū patre dante dānū in bonis aduenti 34
cijs filij teneanť fratres emendare de cōi. R. fm. Bal. vbi. s. q̄ aut dilapidatio ē solū fru/ ctu ū. ⁊ sic nō tenenť. d. l. cū oportet. Quod li mita verū q̄n pater habet vsumfructū in di/ ctis bonis. secus q̄n ille qui legauerat. ꝓhibu/ it vsumfructum queri patri quod potest fieri. vt tenet glo. in auť. vt liceat matri ⁊ auie. et auť. excipiť. C. de bonis q̄ liberis. qr tūc tene renť. Si vero dilapidatio cōcernit rei ꝓpetu am deteriorationem vel intolerabilē lesionem. sic etiā tenenť. d. l. cū oportet. §. sed cum taci tas.

¶ Vtrū debitū cōtractū post mortē patris 35
abuno fratrum sit soluendū de communi. R. Spe. ti. de iudicijs. q̄ nō nisi ꝙtum sit ratiōe cōis vtilitatis vel societatis. Sikr nec dos de bet solui de cōmuni nisi sit versa in cōem vti/ litatē. ¶ Idē dic de cōdēnatōe soluta ꝓ vnum quod non soluetur de communi nisi maleffici/ um fecisset pro communi vtilitate scientibus socijs ⁊ acceptantibus in communi eius vti/ litatem. quia sic esset communis. quia exquo sponte susceperunt lucrum habebunt ⁊ dānū condemnationis. Si vero ignorāter acceptā uerunt lucrum factum iniuste. tunc socius au feret illud ⁊ satisfaciet. l. si igitur. ff. pro socio ⁊ sic etiam ipse solus soluet condemnationeꝫ etiam si essent socij omniū bonorū scōm Spe. vbi supra. Et licet de iure ex quo communica uit lucrum illicitum nō posset illud auferre nisi post condemnationem lege quod enim. ff.

ꝑ socio. Nihilomin⁹ qñ sacerdos iniunxit ei vt satisfaciat illis ꝙs lesit. Intelligit ñ solū lis ꝓtestata ʒ eē sua lata. ⁊ sic ꝑceptū sacerdotʒ ē suū ſm Jo. ī. c. fi. ō sepul. Sic̄r militās multi tet de suo. k̄ maritās filiā. vl̄ tenēs filiū in studio faciāt de suo. nisi alit̄ sit ꝙuētū iter eos. l. si socius ꝑ filia. ff. ꝑ socio. ⁊ recitat Bal. in. d l. si patruus. C. cōia vtri. iu.

26 ¶ Patrū lucrū qō facit vn⁹ fratrū cū pecunia hereditaria mercādo sit cōicādū cū alijs fratrib⁹. R. ſm Bal. vbi. s. ī. d. l. si patru⁹. q aut feē noīe cōi ⁊ sic cōicabit aut fecit noīe ꝓprio ⁊ sic ñ cōicabit. l. titiū ⁊ meuū. ff. altez. ff. de admi. tu. qō verū ēnisi sit tutor l̄ curator alioꝝ fratrū. qz sic lucrū qō fecit ex pria mercantia ēpta de pecunia cōi dz eē cōe. ʒ noīe suo fecerit. Aliud autē lucrū qō fecit de pecunia ēptionū iterata ⁊ noīe suo erit suū ⁊ ñ cōicabit. Idē dic de illo q negociat̄ de pecunia minoris aut eccie. vt ī. l. si vt ꝓponis. C. ō re. vē. Si vero nesciēt cui⁹ noīe fecerit. tūc si ꝓtinuauit negociū solitū cū alio frē moꝛtuo supstiti b⁹ filijs frīs iduisaz substātiā possidētib⁹ sic vī cōi noīe feciſſe. ar. l. nā. ⁊ seru⁹. ff. de nego. ge. ¶. si viuo. Si ꝙo feē negociatoꝝ ſolita sic ꝓsumet̄ q noīe ꝓprio. nisi ex libro rōnū aliud apperet. cōcoꝛ. Bar. in. d. l. si patruus.

27 ¶ Quō ī dubio ꝙgnoscet̄ ꝛctā societatē tacitē inēt frēs vl̄ q̄scūq; alios q simul stant ita q oīa lu cra sint cōicāda. R. ſm Bal. ī. d. l. si patru⁹ q quāuis null⁹ ipoꝛ negocietˉ. ꝓt tñ ex actib⁹ appere socialis effect⁹. sic ē mt̄ nobiles q nō faciūt q̄stuarias mercātias. tñ q̄cūq; salaria. q̄scūq; dotes acq̄runt̄ in cōi ꝓferūt. vñ nēo ꝑt negare eos eē sociales act⁹ ex qb⁹ ꝓsumit̄ itētio ⁊ volūtas vt dicūt Ja. de are. Ri. ⁊ oldr. ei⁹ discipuli ad q̄litatē g actuū ē recurrēdū. Nā in talib⁹ ꝓsumit̄ mēs q̄lis ex actib⁹ colligi ꝑt. ar. l. duo frēs. ff. de acq. here. ⁊. l. re ꝓbēdēda. tu magʒ es. C. de isti. ⁊ substi. Sic̄r dico ſm eūdem Bal. vbi. s. q ꝓsumit̄ ꝛcta si vn⁹ negociat̄ ⁊ alter q̄cunq; sibi eueniūt puta ex redditu ꝓbēde l̄ ex dotib⁹ ⁊ hmōi. ponit in cōi. ⁊ ita faciūt bicinde. Itē ꝓsumit̄ societas eē ex actib⁹ in vna mercātia vl̄ arte ⁊ alt̄ in alia vt in aduocatʒ ⁊ tabellioīb⁹. Nā lucroꝝ cōicatio societatʒ ē ꝛctio seu inchoatio. Sic̄r dicit idē Bal. vbi. s. q si vn⁹ hz curā dom⁹ et alius eēt aduocat⁹. vl̄ alr lucrareť ⁊ poneret in domū. vē ꝛcta societas. Idē dic̄ si vn⁹ est maioꝛ ⁊ alt̄ mioꝛ ⁊ pupill⁹ hz tutorē q cōicat ⁊ ei cōicat̄. Idē dic̄ q si act⁹ sūt vniformes societas restrigit̄ tñ ad q̄st⁹ q̄ veniūt ex ipis. ʒ in actib⁹ diſſormib⁹. ⁊ ī se varietatē hñtib⁹ ꝑsumit̄ societas gñaliter ꝛcta. nec ꝓsidero an vn⁹ pl⁹ lucret̄ ⁊ alt̄ min⁹ in hac generali societate. ʒ eq̄liter oīa sūt ꝓtiēda. l. ii soci⁹ ꝑ filia. ff. ꝑ socio. vñ ꝑ clariozi intelligētia no. q ſocietas tacita vel exꝑſſa aliqñ ē oīm bonoꝝ et tunc ē qñ exꝑſſe agit̄ q sint socij oīm bonoꝝ. vt ē tex. in. l. iij. ¶. i. ff. ꝑ socio. ⁊ ī. l. coiri. eodē ⁊ isti tales cōicāt oīa q̄ acq̄rūt ex q̄cūq; cā labozādo vl̄ negociādo siue ex donatis. siue ex legatʒ. siue ex hereditate ⁊ hmōi. Itē stipendia q̄ dant̄ militib⁹. l. q̄ stipēdia. C. de ꝓcura. ⁊ salaria q̄cūq; hñtur ex castrēſi vl̄ quaſi. l. cū duob⁹. ¶. idē papinian⁹. alꝭ ē lex. ff. ꝑ socio. et in isto casu frater tenet̄ maritare filias alteri⁹ frīs nisi aliud exꝑſſe actū sit. l. si soci⁹ ꝑ filia. ff. ꝑ socio. nō tñ tenet̄ cōicare q̄ acq̄siuit illicite neq; tenet̄ ad ꝛdēnatōez quā ꝑ sua culpa alter ꝓmeruit. Aliqñ ꝛbit societas generalit̄ ois q̄stus l̄ q̄stus ⁊ lucri. qō tñ ē dicere sic ois q̄stus. l. ʒ ⁊ si additiat̄. ff. eo. de q̄ loq̄t̄ d. l. coiri. cuz q̄ncq;. ll. se. ⁊ isti cōicāt oīa q̄ puerūt ex opa. i. solertia alteri⁹. ʒ nō donatōez simplicē siue cā moꝛtis. vl̄ legata. l. hereditatē. nec debita alteri⁹. nisi q̄ fiūt cā quest⁹ vl̄ societatis. Aliqñ sūt socij certe rei. ſ. quiuendi qz vinūt ad vnū panē ⁊ vinū vl̄ certe negotiōis vl̄ lucroꝝ q̄ ꝓsequūt̄. ʒ in diuersis negociatōib⁹ l̄ opib⁹ ex q̄bus lucrāt̄. quānis aliqñ alter ponat opam alt̄ pecuniā. aliqñ vtrunq; de quib⁹. ¶. societas ꝓtio. Et ex ꝓdictis potes intelligere optīe istā materiam.

28 ¶ Pone q duo frēs rustici colēteſ terras vn⁹ hz filios ſcindētes terrā alt̄ nō. quō diuidēt fructꝰ ꝓuenientes ex cultura. R. ſm Bal. ī. d. l. si patruus q diuidet̄ in capita. qz societas respicit capita eoꝝ q opas ponūt in societate. Isto limita vez q̄ ad lucrū qō debet̄ ꝓpone. ʒ q̄ ad lucrū qō debet̄ bob⁹ vl̄ terze q̄ sūt cōia nō diuidet̄ ꝑ capita ʒ ī stirpes. ſm eūdē Bal. in quodā ꝓsilio. ⁊ Bar. in. d. l. si patruus.

29 ¶ Quid si sint duo frēs q̄rū vn⁹ posuit opam alt̄ pecuniā in societatē ⁊ casu oīa ꝓbusta sūt R. ſm bal. vbi. s. q ille q posuit opaz tenet̄ alteri ad medietatē capitalis. ꝑ. l. si cū duob⁹. ¶. si inchoāda. ff. ꝑ socio. ⁊ ita etiā tz Ja. de are. in. l. i. C. ꝑ socio. gl. in. d. l. si patru⁹ tz ōrium sed tu tene qō dixi. societas. i. ¶. x.

30 ¶ Patrū lucrū vxoꝛis alteri⁹ frīs sit cōicādū R. Bal. ī. l. si vxoꝛē. C. ō ꝑdi iſer. ⁊ do. ⁊ bal. ō pusio in. l. cū duob⁹. ff. ꝑ socio. q aut mulier eadē opa facit sicut boues in laboꝛando. ⁊ sic ipa dz habere ptē lucri ⁊ diuidet̄ in capita. vt

s. dictū ē de filijs. Aut vxor exercet aliquā artem vel mercātiā vel ē obstetrix vel cirogicha ⁊ tūc si ponebat omnia lucra in cōi. ⁊ similiter viri ꝛcta est societas. qz mulier cū viro potest ꝓtrahere societatez. sm eūdē bal. in. d. l. si vxorem. ⁊ sic lucra erunt cōmunia. Aut vxor tenebat sepatum lucrū. vel ex alijs ꝓiecturis patet ꝙ nolebat cōtrahere societatem. tūc de operibus cōibus ⁊ obsequialibus que fiunt a mulieribus in domo sm qualitatem ꝑsone. vt facere lectū. cochinam. ⁊ hmōi. nō potest lucrū consequi. quia tenet operari in domo in qua recipit alimenta. vt in glo. l. sicut. ff. de oper. lib. ⁊ bal. in. l. gaio scio. in fi. ff. de ali. lega. ⁊ Ange. in. l. j. C. de legi. here. ⁊ in. l. si cū dotem. ff. sol. ma. imo si desisteret a talibus obsequialibꝰ operibus. ⁊ parue extimationis ꝓpter faciēdā artem pars lucri talis artis deberet cōmunicari cū viro et alijs fratribus sm iudiciū boni viri. Nō limita vbi nisi haberet alimenta in re legati. quia tūc non tenetur operari i domo dantiū talia alimenta. sm bal. ⁊ Ange. vbi. s. Si aūt vltra talia obsequialia exercet aliquā artē ⁊ in ipsis lucrat potest sibi retinere tanqz ꝓpriū ⁊ nō cogit cōmunicare. Nō no. p intelligentia eoꝝ que dico. j. vxor. §. ij. Et qō dixi de vxore idem dic de filiabus alterius fratris excepto ꝙ acqrent patri ⁊ solū illud lucrū erit eis aduenticiū.

31 ¶ Utrum fratres qui sunt socij olim bonoꝝ si vnus eoꝝ habet filias possit eas dotare de cōmuni. R. Spec. tenet ꝙ non. nisi sit pactū inter eos ꝑ. l. si socius ꝓ filia. ff. p socio. Idez tenet Pe. de perusio. in. xiij. li. cōsilioꝝ suoꝝ. Contrariū tenet bal. in cōsilio qō incipit factū tale. dominus Obal. in. d. l cū duobus arguens pro ⁊ ꝓtra finaliter dicit ꝙ qlibet pōt adbere re cū ꝑti voluerit. Sed iudicio meo ꝓma opi. vī verioꝝ qñ nō sunt socij olim bonoꝝ. sed quando sunt socij omniū bonoꝝ vera ē secūda opi. ⁊ sm hoc ꝓcorda. ꝓdictos. vt. s. xxvij. §.

32 ¶ Quid si vnus fratꝝ dotauit filias alterius fratris sciētis ⁊ patientis. R. ꝙ poterit repetere dotes qz vtiliter gessit negocium. Nec obstat ꝙ exneus dotando filiam alterius vī donare dādo dotē. l. ex morte. C. de pac. cōuē. qz hoc vez qñ solus hoc facit. Secus si cū patre simul faceret. ⁊ ita cōsuluit bal. in. d. consilio. vbi. s. hoc intellige qñ nō est ꝓtracta societas

33 omniū bonoꝝ. vt. s. patet.

¶ Utrū cū frēs stant simul post mortē patris ⁊ vnus de fructibꝰ laboꝝ suoꝝ. vel de alijs bonis posuit in domo ꝓ cōiuictu possit repetere illud plus in diuisione. R. do. Obal. vbi. s. ꝙ illi q̄ erant sunt sui nisi cōtracta sit societas i illis. Ita aūt sunt ꝓsumpti tūc si int eos erat ꝛcta societas quiuedi qz viuebāt ad vnū panez ⁊ vinū tūc nō hē cōsideratio ad illud plus. qz societas iure ꝓsumpti intelligūtur. vt ē casus in. c. si duo frēs de fratribus de nouo bene. inuesti. in vsibꝰ feu. ⁊ hoc nō rōne fraternitatis. vel cōhabitationis sed cōis mense sm bal. i. c. si duo. qō no. qz q̄tidiana in fratribꝰ q̄ū vnus hz maiorē familiā altero. Si vō societas conuiuēdi nō erat inter eos. puta qz vnus minor int̄ q̄s nō ꝓtrahit. l. in cōditionibus. §. fi. ff. ꝓ socio. vel alter furiosus vel ꝓdigus cui erat interdicta administratio vt monachus ⁊ similes. ⁊ tūc expēse nō imputantur int̄ frēs q̄ sunt facte ꝓ alimentis nisi ꝓtestet ꝙ nō intendit donare. l. nēsenius. ff. de neg. ge. vel nisi qz reddit⁹ cōes erāt sufficiētes ad alimēta ꝫ ꝛserua bat frumentū vt melius venderet. vel qz naturali caritate nō tenebat alimentare. ar. l. fi. ff. de pet. here. sm bal. in. l. filie cuius. C. fa. ber. Item qñ ille q̄ fecit impensas erat paupioꝝ vt no. in. l. alimēta. C. de neg. ge. ꝓ Ja. butri. ⁊ bal. qz ꝓma charitas incipit a seipō. l. pūs. C. de seruī. ⁊ aqua. Et sic bal. in. l. si paterno. C. de neg. gest. tenet de rusticis quoꝝ vnus multa posuit in domo pro alimentis ꝙ pōt petere qñ i filijs alimētatis nō erāt opeliqles coꝝ respōdētes alimētis. qz cōiter rustici sunt pauperes quoꝝ oculus ē porcellus. vt dicit gl. i. l. illicitas. ff. de offi. ꝓsi. ⁊ raro hñt pecunias. vt dicit bal. in. l. idem. C. locati. Ideo non ꝓsumit donare cū ipe nō habeat supflua qō no.

¶ Utrū cū vnus fratrū ponit lucra sua ꝓ re- 34
paratione cōis primonij. vel emit boues ꝓ colendis possessionibus cōmunibus possit illud repetere. R. do. Obal. vbi. s. ꝙ sic expresse ꝓ tex. in. l. ex duob⁹. ff. de neg. ge. ⁊ bal. in. l. filie. C. fami. herci.

¶ Sunt duo frēs vnus legitimus alius spu- 35
rius qui societatem cōtrahunt omniū bonoꝝ i vita patris ipoꝝ. queritur an moriēte ꝑe eius hereditas trāseat etiā ad spuriū. R. n. bal. i. l. j. C. ꝓ socio. ꝙ sic nō vi successionis vel relicti sed iure societatis. qō no. ꝓ cautela tu quivis spuriū succedere in hereditate cuz legitimo vt facias eos contrahere societatem in simul omniū bonoꝝ.

Pecunia aliqñ capitur largissime pro omni re mundi. j. q. iij. totū. ⁊ i. l. nois. ff. de vb. si. dī nois pecunie appellatione rē significare ꝓculus ait. vbi gl. rē. s. omnē

10

q̃ sit vel eē possit in mr̃imonio. ⁊ sic rei appellatio latior est q̃ pecunie. vt in. l. rei. ff. eo. q̃ res sacre et liber bō q̃ nō pñt eē in pr̃imonio sunt res ⁊ nō pecunia. Sed stricte ⁊ ꝓpie pecunia accipitur ꝑ pecunia numerata. xiij. q. iij. c. j. iij. ⁊ iij. ⁊ ff. de le. j. l. talis scriptura. in pn. Secūdū etiā quatuor mgros exposit̃ores regule. b. Fr̃ācisci pecunia accipit̃. ꝓ omni re qua q̃s vtit̃ ad aliq̃d ꝓ ꝓrecō dandū. vñ dicūt q̃ nō lz fratribus minoribus aliqua recipe quibus vtantur ꝓ ꝓrecio ad aliqua emēda.

¶ Sed pone q̃ aliq̃s vult dare fratri minori aliquā rē qua frat nō idiget nūq̃d poterit eam recipere vt vēdat ⁊ de p̄cio aliā nec̄riā emat. ℞. q̃ nō. q̄ sic eēt recipe pecuniā sed bñ pōt eā recipe ad ionūq̃ eā distrahēdi ipse sed ꝓcuratori ordīs assignādi vt ipe eā vēdat vel ī nec̄riam pmutet q̄ sic nūq̃ ē pecunia q̃ ꝓhibet̃ in regula recipi q̃diu ē in manu eius. sed postq̃ ē assignata ꝓcuratori. Car. xo in cle. exiuit. §. porro. de xb. sig. dicit q̃ hodie denarius ⁊ pecunia ꝑ eodē accipiūt ⁊ sic exponit xbū vt ꝑ. i. in p̄dicta regula mīor. vt sit sensus nō recipiant denarios. vel in pecuniā ꝓhibēdo cuiuscūq̃ generis monetā. lz magis placet opi. q̃tuor magistror.

2 ¶ Mtrū mutuās. x. in auro tencat̃ recipe ī argento tm̄ ipō inuito. vt in diuersa forma. puta florentinos ꝑ senēsibus mutuatis. ℞. Pa. ī c. quāto. de iureiur. colligēdo mentē bar. in. l. Paulus. ff. de solu. Aut mutuauit. x. libras in iij. florenis. ⁊ tunc sufficit restituere. x. libras etiā ī alia moneta. q̄ vē extimatos illos florenos ꝑ. x. libris vēdidisse sīc dicim⁹ in dote cuz tradit̃ extimata. l. cū dotē. C. de iure do. ⁊ idē dic ī deposito. Aut fuit dictū mutuo vel depono. x. libras in florenis ⁊ piculū ⁊ ꝓmodū ptinet ad debitorē seu depositariū. vñ tenet̃ restituere fm extimationē exñtem tpe solutōis fiēde. ar. d. l. cū dotē. Aut fuit simplr̃ factū mutuum. puta mutuo tibi. c. florenos ⁊ tūc si ē passurus aliqō dānū recipiēdo in alia forma. nō tenet̃ recipe. d. l. Paulus. Si xo nullū dānuz ē passurus sic tenet̃ vt ī. d. l. Paulus. lz ī alia materia non tenet̃ recipe. q̄ mutuū dz restitui in eodē genere ⁊ eadē bonitate. vt in. l. cū q̃d. ff. si cer. pe. ⁊ aliud ꝑ alio' inuito creditore solui nō pt̃. l. q̃. ff. si cer. pe. Cōsuetudo tñ ē vt soluat̃ ī alia materia ⁊ fuanda ē. q̄ vē actuz q̄ē cōsuetū. l. q̃ si nolit. §. q̃ assidua. ff. de edi. edic. ⁊ cōsuluit Oldra. An depōsito aūt considerat̃ si fuit actū vt pecuniā cōfunderet cū sua. ⁊ idō dic q̄ de mutuo. aut teneret sepatam. et sic eā reddet ⁊ nō aliā in forma aut materia.

Pedagium dicitur a pedibus dat̃ eīs a tranieuntibus in locis constitutis a principe. vel ab eo q̃ habet sup̄ hoc auctoritatem. Guidagiuz xo datur ꝑ ducatū ꝑ terram alicuius vt securius vadat. Salinariū autem datur ꝓ sale vt. l. possint emere vel vēdere. Hec habētur in. c. sup̄ quibusdā. de versig. in glo. Vñ pedagiū idem significat q̃ vectigal. vt no. domin⁹ Pe. de ancha. in. c. ē q̃. de censi. li. vj. ⁊ soluit̃ q̃nq̃ solū ꝑ transitu ꝑsone vt ferrarie. Aliq̃n ꝑ reb⁹ quas q̃s defert nō vsus sui causa. Tributū ē q̄ō ꝓstat̃ fisco. ⁊ idem est q̃ census vel pensio.

¶ Quis pōt imponere pedagia. guidagia. et salinaria. ℞. q̃ ꝓnceps vel rex. aut ille cui a lateranensi cōcilio fuit cōcessum. vt̃ qui ex longa ꝓsuetudine de qua nō extat memoria in cōtrariū hoc habet. vt no. in. d. c. sup̄ q̃busdam. al's non bñtes auctem a b aliq̃ ꝑfatorū exigentes sunt excōicandi de censi. innouamus. ⁊ de iure ciuili sunt ꝓpetuo exilio damnandi. C. noua vectiga. insti. nō po. l. vlti. Hz hodie ex quo ciuitates italie bñt mer ⁊ mixtū imperiū obtinuerūt de facto vt imponere possint ista pedagia. vt no. Jo. an. ⁊ Pa. in. d. c. sup̄ q̃busdam. Alq̃ aūt q̃ de facto imponūt seu imposita exigūt. nisi habeāt auctem ab aliq̃ ꝑdictor rapinā ꝓmittūt. Sit'r nō sufficit q̃ vna ꝑs ciuitat̃ cōsentiat. lz oz q̃ maior ꝑs ꝑsertim eor quib⁹ tangit fm do. Caspar. cal. in. c. fi. de ma. ⁊ ob. facit. l. inconcedendo. ff. de aqua plu. ar. Regula. Nō oēs tangit. li. vj. ⁊ sic patet q̃ ē causa efficiens.

¶ Vtrū p̄fata pedagia possint imponi ab hñtibus ptātem sine iusta cā q̃ ꝑt dici cā finalis seu formalis. ℞. fm Ray. q̃ nō. ⁊ exigēs committit rapinā si sine legitīa cā imponit. Et cā legitīa ⁊ iusta sunt publice necessitates. quas bar. in. l. vniuersi. C. de vecti. appellat stipēdia. pontēs publice. dom⁹. defensio strate. ⁊ hmōi facit. c. si q̃s romipetas. xxiij. q. iij. iūcto. c. innouam⁹. de treu. ⁊ pa. ⁊ i. c. queīt. ⁊ c. cū apls. de cēsi. ⁊ l. vectigalia. ff. de publi. ⁊ ibi ꝑ doc.

¶ De q̃bus debēt solui pedagia. ℞. q̃ solūmō de bis q̃ cā negociationis vel mercimonij deferūtur. C. de vecti. l. oīm. vñ de his que q̃s facit portare ꝓ necessitate ad vsum sue vite ⁊ familie nō ꝑt exigi pedagiū. ⁊ nec valet consuetudo in ꝯriū fm Jo. Ber. in. d. c. super quibusdā. īmovult. l. vniuersi. C. de vec. q̃ decapitetur qui de rebus ad ꝓpriū vsuz vel gra ruris colendi. vt ad se defendendum emptis vel de-

latis exigit pedagiũ. vñ in his fraudantes nõ peccant. Sed attende q aliqñ pedagium dicit etiã collecta q posset imponi sup hmõi in suos subditos ꝛ sic nõ liceret fraudare. qñ ex legitima cã imponit. sed forenses nõ tenerẽtur. ꝛ ß dicitur causa materialis.

4 ¶ A quibus pñt exigi pedagia. ℞. q ab oĩmibus exceptis clericis ecclesijs ꝛ aljs ecclesiasticis psonis et si qs a talibus exigit p se vel p interpositã psonã si ẽ psona singularis excõicatus ẽ ipo facto. Si collegiũ vel vniuersitas ciuitatis. castri. vel ville subijcit interdicto donec restituerint extorta. ¶ Intellige dũmõ pfatis cã negociationis deferãt. hec hñtur inc. q̃ q̃. de censi. li. vj. Et quõ indirecte pñt exigi. vide. s. immunitas. §. xxviij. cũ. iij. §. se.

5 ¶ Sed quid de imponentibus noua pedagia sine auctẽ legitima. vel augmẽtãtes ãtiqua. vel exigẽtes iniusta. siue ex causa efficiẽti siue ex cã finali vel materiali. ℞. q raptores sunt et tenentur ad restõnem eis a quibus extorserũt vel eoꝝ heredibus si sciũt eos. vl saltẽ pauperibus si eos ignorãt. et ß de necessitate p̃cepti. c. si res. xiij. q. vj. ꝛ hodie p. p̃cessum curie sunt excõicati excõicatione papali. vt. s. excõicatio. v. casu. xx.

6 ¶ Vtrũ frandãtes pedagia vel guidagia peccent et teneãtur ad restõem. ℞. fm cõiter doc. in. d. c. innouam⁹. ꝛ maxime. Pa. q sic. si sunt legitima auctẽ imposita. vel ita antiqua q de eius initio non extat memoria. etiã fm Host. si cã nõ ẽ exp̃ssa a p̃cipe cũ ea p̃cessit ipsa poni posse. Et etiã si ille q recipit nõ facit id p q̃ ipsum mittit q sint cõcessa. dũmõ ng cõstet q p̃ter illud fuerint imposita. ꝛ sic transeũt cõiter doc. Sed ego dico q vbi imponẽtes talia pedagia nõ laborãt loco ꝛ tẽpe p vniuersali vtilitate. s. viaꝝ pontiũ saluatõne psonaꝝ ꝛ rez in tra suũ posse ad qõ tenentur fm Archi. in. c. si qs romipetas. xxiij. q. iij. nõ peccãt q ea defraudant. sine mendacio tamẽ et piurio. nec tenẽt ad restõnem. Nec etiam credo peccẽt mortaliter fraudãtes q̃uis p̃dicti laborẽt in p̃dictis p loco ꝛ tpe. Nõ qz cõiter sic instituũt. s. statuimus q qlibet soluat ꝛ ẽ sub pena cadẽdi i cõmissum si aliter inuẽtus fuerit. Et iõ istud statutũ nõ obligat ad mortale. vt. s. dixi in obediẽtia. §. j. nec etiã ad penã vt tz gl. i. c. fraterni tas. xij. q. iij. nisi post ꝺdemnationẽ. si obijcias q dãnificãt gabellas emẽtes. ad ß. ℞. q sunt ẽ dãnũ. qz ita ꝛ sub ista cõditione emũt vt vigilent aljs sibi imputet. Si ꝺo statutũ ex q̃ impoñ esset p̃ceptuũ sic bñt locũ qñ cõiter tenẽt doc. Si aũt nõ sunt legitima auctoritate ipsita. tũc extranei. i. q nõ sunt subditi talibus imponẽtibus nõ peccãt. nec in aliquo obligãtur. Aduerte tñ qz pedagia nũ tpis sunt cõiter illicita. Vñ nisi p̃bẽt legitime ipsita debem⁹ p̃sumere iniusta. c. q̃ q̃. de censi. li. vj. g̃ ãte q̃ p̃bent eẽ legitima stabo in p̃sumptõne iuris. s. q sint iniusta ꝛ sic nõ teneor soluere. Et sic nota q noua pedagia siue augumentationes factas nullus põt exigere. nisi sit certus. q sint ipsita ꝛ ab hñte auctem imponẽdi ꝛ ex legitima cã ex quo ius p̃sumit oĩa fore iniusta. De rũ ẽ q subdit⁹ q cogeret ad ipa exigẽda excusaret in dubio p̃ter bonũ obediẽtie. ß nõ illi q volũtarie ea exigũt. Nec excusarẽt eos a mortali pctõ qñ de ß aduerterẽt si ea volũtarie exigeret. aljs ß nõ aduertẽdo. s. q ius p̃sumat in iusta nisi ẽten⁹ p̃bẽtur p̃ter bonũ obediẽtie. non peccat mortaliter. sed ad min⁹ tenebñtur ad restõem exacto rũ si postea inuenietur nõ fuisse legitima. Subditi ꝺo obligant fm formã statuti qz in eoꝝ p̃ iudiciũ bñ poterũt pedagia imponere. vt no. Pa. i. d. c. innouamus. qz poti⁹ tũc dr collecta q̃ pedagiũ. Qõ limita vez qñ p̃ter bonũ rei publice fuerũt ipsita aliter non obligant nisi q cõsenserũt. vt in regula qõ offes. tangit. li. vj. Item nec extranei nec subditi obligantur qñ sunt imposita ex certa cã. ꝛ pstat etiaz ab hñte ptãtem imponẽdi. ꝛ ille q exigit seu exigere facit nõ implet cãm p̃ter quã sunt imposita immo peccat mortaliter et restituere tenet. qz cã cessante cessat effectus. de appel. c. cũ cessante. sane intelligendo. s. loco ꝛ tpe debito. qz nõ sp sed p sp illud tenet facere. p q est pedagiũ imp̃situm. Et hec oĩa intellige. nisi in nõ soluẽdo talia pedagia. immineret aliqõ scandalũ. qz tũc indistincte teneret. qlibet ad ea soluenda. Cõsulo g cõfessoribus q videãt decreta dicto rũ pedagioꝝ vt possint bonũ iudiciũ dare. vtz sint obligatoria ad culpã vel ne. ¶ Item dic q nimis grauati aljs impositionib⁹ vel hñ gabelle sunt nimis graues et sine necessitate nec ad vtilitatẽ cõis pñt fraudare sine petõ. similiter qñ imponens nõ hz iustũ titulũ dominij.

7 ¶ Vtrz xpiani teneant soluere pedagia sarracenis ꝛ aljs infidelib⁹. ℞. fm ꝺo. q nõ tenent nisi solũ ad ß vt sustineãtur in trã situ p̃ eos. et placet mihi ista opi. lz alij ꝓriũ teneãt ꝛ male. tñ qz xpiani nõ tenent ad eoꝝ statuta. Limito tñ nisi exp̃sse ex pacto volũtarie q̃uenissent cũ eis ad soluendũ. Nã tũc si ipi seruãt fidẽ xpiani xpiani tenentur eis seruare. xxij. q. iij. innocens. ꝛ xxiij. q. j. noli. bis cõcor. Archi. in. d. c.

si quis romipetas.

8 ¶ Nō trū exigentes pedagia seu exigere faciē-
tes teneāt itinera tenere secura. Rō. bal. i li. de
pfue. feu. in ti. de bis q feu. da. pñt. in. §. abba-
tissa. ⁊ in ti. de pace iura. fir. §. quenticulis. q
sic. Nō addit q si fiūt aliq̄ robarie in eoz cu-
ria. territorio vel districtu ab eis possesso vbi
exigūt pedagia a trāseuntibus tenētur aut ro
bariam restituere aut malefactorē exhibere. l.
ne qđ. ff. de incē. rui. nau. Et q teneant ad re-
stitutionē integrā de spoliatione itelligo vez.
qñ ex defectu eoz venit nō faciendo qđ facere
tenent. xxiij. q. ij. dñs. ⁊ q. v. administratores. ⁊
C. de appel. l. si appellationē. ⁊ seq̄tur Io. ⁊
Archi. in. d. c. si qs romipetas. nō tñ tenet ex-
actū in pedagio restituere. fm Io.

Pena stricte ⁊ ppie ē dūtaxat illa que
est corpis afflictiua. ⁊ ideo appellatio
ne pene nō venit pena pecuniaria vel
extra corpus fm Io. in. c. inter alia. de īmu.
ec. ⁊ ibi ē tex. vbi dī confugiēs ad eccīam nō de-
bet cōdemnari ad penā. ⁊ tñ postea dicit q le-
gitime puniēdus vbi est glo. puniēdus. s. pecu
nialiē dūtaxat vel alia pena preter corpalem.
xvij. q. iij. reū. ⁊ c. id cōstituimus. Sed large
accipiē pro omni eo q minuit de pīmonio vl
priuat ab aliquo legitimo. Hemi. tñ in. c. si. de
elec. li. vj. dicit q cōstitutio ppie ē penalis. q̄
priuat iure q̄sito. vt in. c. si religiosus. eo. ti. ⁊
li. ⁊ ita pena ē q̄ punit ⁊ vindicat qđ q̄sq̄ pmi
sit. vt in. c. pnīa. de pe. di. iij. vide glo. in. c. di-
spendia. de rescrip. eo. li. Et ideo illa lex est pe
nalis ppie q̄ p vindicta ledit vel in pson vel
in alio q̄sito. vt in. d. c. dispēdia.

¶ Nō trū cū qs petit interesse qđ passus ē. vel
q restituat iniuste ablatū penā petat. Rō. q si
ille a q̄ petit eā habuit rē quā petit. tūc non est
pena. nec ex pte actoris. nec ex pte rei. Sed si
eā nō habuit. puta qz petiē interesse tūc ex pte
rei ē pena sed nō ex pte actoris. Si Io petere-
tur q actori nō abest nec reo aduenit sic est pe-
na ex pte vtriusq̄. Et ideo solū qñ est pena ex
pte vtriusq̄ vel saltem ex pte actoris habz lo-
cum illud qđ dī. q pena nō est soluēda in foro
anime nisi post cōdemnationē in glo. xij. q. ij.
fraternitas. qđ no. qz facit ad mīta. elicitur a
Io. in. c. finē. de do. ⁊ contu.

2 ¶ Quotuplex ē pena. Rō. vj. Prima dī cano-
nica vel legalis q̄ imponiē a iure canonico vel
a legibus. de qua ī. c. statuim⁹. xvj. q. j. Et hec
pōt exigi tā a clericis q̄ a laicis. fm Io. in. c.
dilecti. de arbi. facit. c. si qs contumax. ⁊ c. se.
xvij. q. iij. Nā qđ fit lege punitēte nō ē pecca
tū. xvij. q. iij. q̄ peccat. l. gratis. C. de adul.

¶ Sed quid si nō petatur teneē ne in foro ani 3
me illā soluere. Rō. q aut imponiē ipo facto. et
sic fm bal. in li. de vsi. feu. in tit. de feudis. q̄ lz
nō sit necessaria sentētia ad eē. ē tñ necessaria
ad excutionē esse. ⁊ seq̄tur Archi. in. c. felicis.
de penis. li. vj. dicit q lz etiā talia bona trāse
ant in dominiū fisci ⁊ desinant esse crimino si.
sicut in bonis hereticī. ⁊ illius qui cōmisit crī
men lese maiestatis etiam sine sentētia. Tamē
necessaria ē postmodū sententia q̄ declaret eū
criminosum añq̄ excussio fiat bonorū vel alia
executio. facit aut. de incestis nupt. §. j. ⁊ in. c.
q fm leges. in fi. de here. li. vj. facit qđ no. bal.
in. l. iubemus. §. iconomus. C. de sa. san. ecc. ⁊
barto. in. l. diuus. la. ij. ff. de custo. ⁊ exhi. reo. ⁊
butri. in. l. raptores. C. de epis. ⁊ cle. vbi volūt
q requiritur processus declarationis pone bāni
te. anteq̄ deueniat ad excussionē bonorz. licet
ipo iure sint cōfiscata. Item glo. in aut. de ta
bel. §. penulti. q̄ vult q lz tabellio a iure sit pri
uatus officio. tñ sine sentētia hominis valent
instrumēta. Et hoc seq̄tur Io. in. c. cū non ab
homine. de iudi. Sed limitat vez. nisi factum
esset notoriū quia in certis nō est opus coniec-
turis. Intelligo ita notorium q nulla possit
tergiuersatione celari. Et ex hoc patet q in fo
ro anime nō teneē eā soluere añ sententiā. nec
etiā lz sit notoriū añq̄ fiat excussio dictorz bo
norz. qz nō teneē illa exhibere. nisi sibi pcipiat.
vel ab eo petant cui cōpetūt. Nec quis posset
ea auferre nisi precedat sententia declaratoria
vt patet p ea q̄ dixi. s. a sasinus. §. vlti. Nz hic
aduerte q qñ talis pena applicat bona alicu-
ius alicui. puta fisco vel alteri ipo iure. q licet
talis ante sententiā nō teneat vt dixi dare. ta-
mē nō poterit ea titulo oneroso in aliū trāsfer
re. necq̄ fructus etiam talis rei. Ratio quia si
condemnaretur p sententiaz fiscus vel ille cui
fuerant applicata. vendicaret ea a quocūq̄ eū
fructibus medij tempis. nec teneret restituere
precium nisi aliquid loco p̄cij inueniat apud
alienantē vel ipm p̄cū. vt in. d. §. j. ⁊ c. cū fm
leges. facit. l. si cum dotem. §. vltimo. cuz. l. se.
ff. solu. matri. Et ideo ne sit causa damni illius
cui alienat non potest fm conscientiā ⁊ etiā si
ne peccato mortali. nisi alienasset p necessita-
te vite. vt pro comedēdo ⁊ hmōi. quia fm bar.
in. l. post. ff. de dona. talis administratio bono
rū necessaria vt ē supradicta nō ē pfatis inter
dicta. lz solū volūtaria. alias. l. res. ff. de solu.
l. peto. §. pdiū. ff. de lega. ij. ⁊ l. alienatōnes. ff.
sami. ber. nisi aliter eēt soluendo p damno dato

vel nisi ei revelaret ꝓditionē rei ita eē. si mō talē delictū ꝓpter qō sua bona sunt fisco applicata pōt aliquo mō ꝓbari. Sed si esset totaliter improbabile posset alienare etiā tit. oneroso. Si aūt lucrativo alienare bñ posset. Et sic intellige ꝛ limita bal. vbi. s. ꝛ in. d. §. Jconom⁹ ꝛ Pa. in. d. c. cū nō ab hoīe. ꝛ Jo. an. in. c. ꝓbumani. de hom. li. vj. in nouella. Si vero pena nō imponit ipo facto sed venit imponenda sic similiter nō tenet aūt cōdemnationē. l. eius qui delatorē. in ꝓn. ff. de iure fisci. ꝛ aūt cōdemnationē potest disponere quomodocūq; vult, quia eius res ē sua. lz possit ea ꝓuari. Et no. fm Bar. in. l. fi. ff. de penis. ꝛ. l. in bonorarijs. ff. de ac. ꝛ ob. q; hec pena i iudicio nō pōt exigi post annū sed solū infra annū posteq; qs eā incurrit. Et hoc intellige qñ ē mere pena tam ex ꝑte actoris seu cui applicat. q; ex ꝑte rei. ꝛ fm hec tene glo. in. d. c. fraternitas. ꝛ istud serua. lz aliqui aliter sentiant ꝛ male.

4 ¶ Dtrū ad incurrendū penam q ipo facto imponit negatiue requiratur monitio. Rñ. Jnno. in. c. extirpande. de ꝓbē. q; non incurrit aūt monitionē. Pa. ibidē tenet q; non requiritur sed ipo facto incurrit. Est glo. in. l. §. C. de his qbus vt indi. ꝓ qua bar. in. l. in cognitione. ff. ad sille. concludit q; pena apposita non vindicanti mortē defuncti ipo facto incurritur quo facultatē habuit vindicādi ꝛ non vindicauit. Est etiā glo. in cle. §. de here. ꝛ bonus tex. in. c. cupientes. post ꝓncipiū. de elec. lib. vj. Sed tu cōcorda q; opi. Jnno. quā ēē tenet Jo. an. in c. lz. de elec. lib. vj. ꝛ multi alij. est vera qñ ius nō ꝓfigit terminū. Opi. ꝛo Pa. ꝛ bar. intelligit vbi ius ꝓfigit terminū. qz tūc terminus interpellat ꝓ hoīe. c. potuit. de locato. ꝛ sic concordat. Be. in. d. c. lz. Sed vbi ius imponit penā affirmatiue ipo facto sic nō requritur monitio. Et nota q; tunc dē imponi pena negatiue qñ ponit ꝛ omittenti sive nō facienti qō facere tenet. Affirmatiue ꝛo ponit qñ infligit cōmittenti seu facienti aliquid q; nō est faciēdū. quod bene nota.

5 ¶ Dtruz pena imposita a iure in vno videat posita in alio qñ illa duo i iure equiparantur. Rñ. q; sic ꝓ tex. cū gl. i. c. si post q; in fi. de elec. li. vj. facit glo. in. c. §. de postu. pl. q; dicit q; dispositio etiā penalis cōcepta in electione ꝓcedit etiam in postulatōne. qz ꝓ postulationē ꝓuenit ad electionē. l. oratio. ff. de spō. seq̄tur ß Pa. i. c. de multa. de ꝓb. ꝛ i. c. fi. de mutu. petī. Bz ego in fauorabilib⁹ habeo ꝓ indubitato q; dispō ꝓcepta in vno extendat ad aliud qñ eq̄ parat. q; aut. itē si quis liberos. C. de natural̄ibus lib. vbi pr vnū filiū naturalē in alīq legitimo documēto appellans simplē filiū naturalem legitimasse vr oēs alios filios naturales q; cōfratres sunt. qz hñt eandē conditionem. Bz quo ad penā ē glo. singularis in ꝓtrariū i cle. §. de cōsan. ꝛ affi. q; dicit q; pena apposita contrahentibus mīimoniū nō extēdit ad ꝓtrahētem sponsalia. vñ dic q; qñ aliqua duo in iure sunt parificata cōiter. ꝛ ē eadē rō expressa. tūc statutū in vno extenditur ad aliud etiā i penalibus. sed qñ nō sunt cōiter parificata sed solū in aliqbus casibus tūc nō extendit. Similiter lz rō sit eadē tñ nō extendit pena lz solū prohibitio nisi rō sit expīa quia tūc extenderet etiam q; ad penaz. vt. s. dixi. lex. §. vj. Et sic intellige glo. supdictas ꝛ limita ꝛ glo. in cle. vnica. de officio vicarij. Et glo. in. c. constitutōnē. de regula. li. vj. ꝛ glo. in regula q; a iure. de re. iur. li. vj. ꝛ sic cōcorda.

¶ Dtrū pena que imponit ipo iure habeat locū in eo q; ꝓuenit ad actū ꝓpinquū delicto. Rñ. 6
fm Pa. in. c. j. de eo q; mit. in pos. q; nō nisi ꝓfecerit actū. lz aliter sit puniendus arbitrio iudicis. qō ꝓbatur in. c. cū in cūctis. de elec. iūcto c. ꝓpetuo. eo. ti. li. vj. ꝛ ibi glo. Secus de pena q; venit imponēda ꝓ decretū iudicis. qz sic punit ac si ꝓfecisset ex q; ꝓuenit ad actū ꝓpinquū. vt in. l. si qs non dicā rapere. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ l. is qui cū telo. C. de siccarijs. Hoc tū nō haberet locū in penis ꝓstatutū impositis. qz verba statuti exigunt actū ꝓfectū. Jta no. bar. in d. l. is q; cū telo. ꝛ ideo nō sufficeret inchoasse. Aduerte tñ fm Pa. i. c. Raynaldus. de testa. q; incurritur pena posita ꝓtraueniētib⁹ alicui facto ex sola cōuentōne de facto q̄q̄ nō habuerit iuris effectum. vt patet in. d. c. Raynald⁹. ꝛ etiam si ꝓdicit de iure. l. nuda. C. de ꝓben. ꝛ co. stipula. Jtem no. bar. in. l. quicunq;. C. de ser. fugi. q; vbicūq; de pena capitali vel corpali loquimur subintelligit dolus. ff. de i. litē inr. l. ij. ꝛ in. l. in actōnibus. ꝛ insti. de suspec. tuto. §. suspect⁹. Secus in pecuniarijs penis. vt. C. de nora. act. l. si serui. Jtem tz Bali. in. l. penū. C. ad. l. cor. de sicca. Jdē bal. i. l. data opera. C. qui accusa. nō po. Jdē Pan. de ca. i. l. §. C. vbi sena. vel cla. facit glo. in. l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. de his q; no. infa. ꝛ gl. in. l. ꝛ si senior. C. ex qbus causis ifa. irroga. Et ibi bal. dicit q; cōmittēs ꝓ lasciuiam. puta currendo equū homicidiū nō dz occidi. lz statutuz dicat q; homicida decapitet.

¶ Dtz sufficiat ad obseruantiā legis soluere 7

penā solū qñ prohibet sub pena. R ñ. vt. s. inobedientia. §. j. Et illud serua in cōscia. in foro aūt pcentioso sufficit. facit glo. in. c. dilecti. de arbi. ⁊ in aut. de iudicibus. §. qz xo. vbi pz q pena soluta q̄ erat in cōpromisso nō ꝑt peti vt stet sine nisi addat vt soluta pena stet arbitrio ff. de tiā ac. l. penul. ⁊ L. eo. l. cū ꝓponas.

8 ¶ Secūda pena dī ꝓsuetudinaria de q̄ i. c. dilectus. de of. oz. sz hodie nō ē in vsu. sz si eēt i aliq̄ loco posset exigi etiā a religiosis vt ibidem.

9 ¶ Tercia pena dī ꝓtumacie. Nec de iure ciuili petebat vt in. l. ij. ff. de colla. bo. ⁊ L. de mō multa. l. illustris. sz de iure canonico nō ꝑt peti a pte nisi q̄ntuz ē interesse suū. c. j. de dolo ⁊ cōtu. vel nisi petat ad satisfactionē iniurie. vt in. c. olim. de iurī. s. Iudex tū si habz ptātē multandi sicut hz ordinarius. vt in. l. q̄. in fi. ff. de iudi. bñ poterit exigere.

10 ¶ Quarta pena dī iudicialis. ⁊ hec ꝑt peti sicut cū qs obligauit se sub pena. x. ad ꝓbandū aliq̄d in. c. cū dilectus. de elec. sed hec nō petit a clericis ⁊ a religiosis nisi ꝓ interesse suo.

11 ¶ Quinta pena ē arbitralis. ⁊ hec petitur ab eo q̄ ñ fuat arbitriū. c. dilecti. de arbi. ⁊ hec ꝑt peti a q̄cūq; vt i. d. c. dilecti. ⁊ ibi glo.

12 ¶ Sexta pena t̄ conuentionalis quā ptes ex iudicio inter se imponūt. ⁊ peti ꝑt q̄ntū interest. l. p̄dia. ff. de ac. emp. ⁊ vendi. fm Bo. ⁊ To. An. in. d. c. dilecti. Sed fm Anno. in. c. suā. de penis. ⁊ Pa. in. d. c. dilecū. ꝑt eē peti si excedat interesse. nisi sit i fraudē posita. sed non credo a clericis vel religiosis. secus a laicis et ꝑsumit in fraudē vsura ꝓ posita qñ simplī ē posita super ꝓmissione q̄ntitatis. vt i. l. cuz allegas. L. de vsuris. ⁊ ibi p doc. ⁊ in. l. iulian⁹. §. idē Papinianus. ff. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ bar. in. l. rogasti. §. j. ff. si cer. pet. ⁊ canonistę in. d. c. dilecti. Secus eēt si apponeret supfcō. vt in dictis iuribus. Sic nō ꝑsumeret ē in fraudē qñ ꝓmittit quātitas ⁊ postea factū. ⁊ vltimo pena fm. d. Anto. in. d. c. dilecti. ⁊ allegat butri. in. l. cū filius. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ bar. in. d. §. j. ⁊ eā se quoz nisi ꝫbēs eēt vsurarius. q̄uis Jo. an. in addi. ad spe. teneat q ꝑsumit in fraudē. ⁊ allegat Dy. i. d. l. cū filius. Et vt intelligas pono tibi exemplū. ꝓmitto tibi soluere centū. ⁊ nisi dedero dabo tibi. x. ꝓ pēa sic ꝑsumit i fraudē. qz sup quātitate. Aliud exemplū. ꝓmitto tibi facere domū. poz tare ligna. ⁊ nisi fecero solua penā. sic nō ꝑsumit in fraudē. qz est sup facto. Aliud exemplū ꝓmitto tibi centum in tali termino ⁊ ꝓmitto tibi venire ad iudicē et recipe ꝑceptū de soluendo vl dando pignora. ⁊ si nō fecero ꝓmitto tibi soluere penā. sic nō ꝑsumit qz licet sit primo quantitas. tū post est factū ⁊ vltimo pena.

13 ¶ Utrū ille q̄ ex impotētia nō facit ad qđ obligat sub pena euadat. R. q̄ si loq̄mur de pēa iuris vl statuto ꝫ. sic ē clarū q̄ nō incurrit. Idē dic de sniā iudicis generalit imponētis penā puta excōicatōis. fm Fede. qsi. decciij. ⁊ sequitur Pa. in. c. P. ⁊ B. de of. deleg. qz xba generalia debēt intelligi simili mō. ar. l. si cui. ff. de serui. ⁊ in. l. ratū. ⁊ in. l. qđ dicimus. ff. de solu. Si aūt spāliter imponit penā. puta nisi cōpareas tali die excōico te. tūc fm Pa. in. c. cuz sup causa. de testi. co. si ex sententia aperte cōstat q̄ iudex voluerit eū ligare. siue posset vel non. sic cū sententia sit nulla cū q̄ teneat intolerabilem errorē nō ligat. c. q̄ tuas. de sen. excō. similiter nō ligat si appareat q̄ nō voluit ligare impotentē. puta qz dicit si ꝓcēpseris vel si diſtuleris cōparere ⁊c. qz nō potens nec cōtēnit nec differt. vt dicit gl. in. c. q̄ sit. de elec. li. vj. Si xo nō ꝑt ppendi mēs iudicis sic q̄ ad deuz nō ligat. sed q̄ ad eccīam ⁊ nos. ⁊ sic intellige glo. in. d. c. vnico. viij. q. v. ⁊ in. d. c. cū sup causa. sed tū ꝓbato impedimēto nulla indiget absolutione fm Bo. ⁊ spe. ⁊ placet etiā fm Pa. in. d. c. cū sup cā. si eēt sniā pape. qz debem⁹ ꝓsumere q̄ noluerit eū ligare. ar. c. vt pīm. vt ecclesiastica bñficia. ⁊ sic non eēt irregularis hz celebrasset qđ bñ nota. Si aūt loq̄mur de alijs penis sic certū ē q̄ in foro aīe peti non ꝑt fm Sco. in. iij. di. xv. q. ij. nisi quātū interesse ipoz tat. facit. c. significāte. de pig. ⁊ c. ij. de consti. ⁊ c. ex lris. de in integ. resti. Et ad. l. incendiū. L. si cer. pe. q̄ vult vt incendiū nō liberet quādo quātitas ē in obligatione. qz cuz obligatio sit in genere. vt. ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. diligenter. totū genus ꝓire nō pōt. R. q̄ qñ cōsistit in genere obligatio. vez ē q̄ obligatio ex impotētia nō extinguit. hz liberet a pena. ꝓteres dic Ange. in. l. reſcriptū. in ꝑn. ff. de pac. q̄ etiaz si teneamus q̄ fiscus hēat tacitaz hypothecā in maleficijs ꝫ delinq̄ntē nō tñ ꝑferet creditoribus imo creditores ꝑferūtur ei allegat tex. cū sua glo. in. l. vnica. L. de penis fisca. Nō qz talis tractat de lucro captando. ⁊ creditores de dāno vitando. facit. l. si. §. lnia. L. de iure delib. ⁊ l. vnica. L. de impo. lu. descrip. ⁊ l. fi. L. de codi. qđ nota qñ ꝓ exigentibus penā vltra interesse suū ab illis qui sunt nō soluendo. qz tenent restituere eam creditoribus.

14 ¶ Quid si obligatus sub certa pena ad aliq̄d faciendū vl dandū ꝓ pte implenit ⁊ ꝓ pte nō

ex culpa sua. Rñ. Pa. in. c. suã. de penis. q si obligatio ẽ diuidua nõ cõmittit penã nisi pro pte nõ soluta. Si vo ẽ indiuidua sic soluet totã penã etiam de iure canonico. Et qñ dicatur obligatio diuidua est quãdo solutio partis p se valet quo ad partẽ tantũ quãtũ totum ad se totũ. Indiuidua vo dr qñ nõ valet illa ps per se. Exemplũ pmitto tibi scribere bibliaz ⁊ decretũ sic si scripsi soluz bibliam non soluam penam in totuz. quia obligatio est diuidua qz biblia per se valet fm totum suũ. secus si pmisisset scribere bibliam ⁊ scripsi quatuor quinternos certe non valet p biblia. ⁊ ideo obligatio erit indiuidua qz ad nihil p se valere possunt sine alijs. de hoc plene no. in. l. stipulationes nõ diuidũtur. ff. de ver. ob. ⁊ in. d. c. suam. vbi addit glo. hec vera quo ad penam q̃ pmittitur in nõ dando vel non faciendo. Secus qñ quis debet recipere. puta legatum vel hereditatem si sic fecerit vel soluerit. qz nisi totũ faciet nõ habebit. vt in. l. menius. ⁊ l. cui fundo. ff. de condi. ⁊ demon. de quo vide plene in. l. si seruus. ff. si quis cautio.

15 ¶ Vtrũ statuta sint licita q̃ solũ imponũt pecuniariã penã pro homicidio. adulterio. ⁊ huiusmodi. Rñ. Vo. ⁊ seqtur Pa. ĩ. c. ij. de delic. pue. q nõ qz homies exponũtur venales ad delinquendũ. qz multi bene timẽt cruciatus qui nõ timẽt penã pecuniariã. vt habeãt suũ intẽtum. ar. l. in seruoz. ⁊ ĩ. l. aut facta. ff. de penis. ⁊ in auk. de mãda. pn. §. oportet.

16 ¶ Vtrũ pmittẽs sub certa pena hre ratũ cõmittat penã ꝫueniẽs de facto. Rñ. fm bar. in l. id qd pauperibus. C. de epi. ⁊ cleri. q nõ. Sec⁹ si pmisisset hre ratũ ⁊ firmũ. qz ratuz refertur ad ius. ⁊ firmũ ad factũ. vt in glo. d. l.

17 ¶ Vtrũ tempus pfixũ in odiũ negligẽtis curat ignorãti. vel legitie impedito. Rk. fm Pa. in. c. qz diuersitatẽ. de cõcel. pben. q nõ. Sec⁹ qñ pfigit in odiũ alterius vel fauorẽ. vt ptz in l. genero. ff. de his qui no. infa. vbi tempus anni currit mulieri ignorãti mortem mariti. ⁊ vi de glo. in. c. statutũ. de pben. li. vj. Et no. Spe. de edic. instru. vbi dicit q lz executor testamẽti nõ potuerit exequi infra annũ nihilominus executio devolui ad epm ar. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. c. nos quidem. de testa. rõ quia est ĩ fauorem defuncti.

21 ¶ Vtrũ iudex possit augere vl minuere penaz legis vel statutoz. Rk. fm Vo. ĩ. c. in archiepatu. de rapto. q si pcedit exordinarie sic põt. l. qd ꝯ. ff. de his q no. infa. Si vo pcedit ordinarie sic non põt iudex delegatus. vt no. in. c. de causis. de offi. delega. Iudex vo ordinarius potest ex causa mitigare. vt no. bar. in. d. l. qd ergo. ⁊ seqtur Pa. in. c. ij. de emp. ⁊ ven. facit c. at si clerici. de iudi. ber. vo in. d. c. de causis. ⁊ de accusationibus in. c. sup his. dicit hoc verũ qñ potest dispẽsare sup crimine. alis nõ potest minuere etiã ex causa. Nota tñ q qñ quis pluribus legibus p eodez delicto diuersis penis potest puniri si ab aliquo iudice imponit ei minor. non poterit aliquo modo puniri alia pena. vt in. l. qui de crimine. C. de accusa. ⁊ ibi Ang. ⁊ Sali. ĩ. d. l. q̃ de crimie. Dñ tenet tho. xxij. q. lxvij. q si dimittit penaz in casu quo nõ potest tenetur ad restitutionem cõtrati vel accusatori si intererat eius vt puniretur. Si vo aurit tenet reo. cũ quo concor. Vo. ⁊ Ray.

¶ Vtrũ exigentes penã maiorẽ cꝫ sit damnũ illatũ excusent. Rk. fm Rodo. q si fm cõsuetudinem legitimã ⁊ iudicium regis exigũt excusantur etiaz plone eccliastice qñ subest cã ⁊ ordo iuris seruat. nec ẽ corrupta intentio. vt. scz hoc faciat ꝓpter auariciã. sed ꝓpter iusticiam. Cuti⁹ tñ eẽt pauperibus erogare illud plus. 9

¶ Vtrũ pena apposita sup ꝯctu nullo vl q̃ n õ tenuit vl ipo iure vl p sniam iudicis reuocat ẽ sit soluenda. Rñ. Anno. in. c. ij. de pcarijs. q nõ. qz vbi ꝑncipale nõ tenet nec accessoriuz. c. ink dilectos. §. cetez. de fi. instru. c. si diligẽti. de fo. cõpe. c. querelã. ne pla. vices suas. 10

¶ Cui debet applicari pena. Rk. q pena iuris ⁊ statutoz regulariẽ applicat fisco. qñ introducit accusationẽ. l. mulctaz. C. de mõ mulcta. Sed quando introducit actionem applicatur parti. l. iij. ff. de sepul. vio. Similiter qñ loqtur simpliciter videtur introducere actionem. ar. d. l. iij. De alijs autẽ penis tenet Boffre. q si ꝺtingit dãnũ vel iniuria alicui illi applicabit de pe. c. ij. Si vo ñ ꝺspiciat. dãnũ alteri sic applicabit vel pti si ẽ cõuentionalis vel iudicivl fisco fm q de ea ẽ statutum. 12

¶ Vtrũ pena imposita simplẽ sine prefinitione temporis sit perpetua. Rñ. Pa. in. c. ex literis. de consti. q pena imposita ꝓpter crimẽ sine cause cognitione. puta ꝓpter interlocutoriam iudicis intelligit tempalis. ⁊ durat solũ durãte eius officio. vt puta interdicit officium vel exercitiũ alicui. tex. no. fm cõmunẽ intellectum in. l. fi. ff. de pe. Idem no. Anno. in. c. q translationem. de offi. delega. qd limita in pena successiua. qz momentanea pena est ꝓpetua puta mulctauit in pecunia aut in corpe. ⁊ huiusmodi. facit. l. illicitas. in fi. ff. de offi. presi. Si vo fuit imposita cũ cause cognitione. ⁊ de

lictū merebaſ erit ꝓpetua. Secus ſi delictum
nō merebaſ .ar.optimū.in.l.ſi ꝑſcs.ff.de pe.q
ſunt dictū Oldra.qō ſequūtur cōiter docto.in
d.c.ex litteris.

23 ¶ Vtr pena extēdaſ ex territoriū ipm̄ impo
nentis. R. Pa. in.c.poſtulaſti.de ſo.cōpe. q
aut reſpicit ꝑſonā ſicut infamia.excōicatio.in
terdictū.q hmōi.q ſic cum ſint affectiue ꝑſone
porrigūt effectū ſuū ex territoriū etiā quia ſe
quūt cū.ſicut lex ꝑ leproſum.l.ex ea.ff.de poſtu.
ꝓpter qō dicit bar.in.l.q vltimo.ff.de pe.q ſe
mel cōdēnatus ad mortē cuis efugiat nihil
omin⁹ remanet ſuus pene vbicūq fuerit.q iō
nō poterit facere teſtī.nec ꝫbere q ſimilia. ſaē
d.l.q vltimo.q in aut.hodie.C.de do.inter vi.q
vxo. Aut reſpicit certū locū.puta ne vadat ad
talē locū.vel vt moreſ in tali loco.q ſic nō por
rigit ex territoriū. niſi p quādam conſequtiam.
puta q detētus in tali loco.interdictus ē etiaz
ei locus originis.cuis ſit ex territoriuz. de q
dic vt in.l.relegatoz.§.j.q.§.interdicere.ff.de
interdictis. Per quā.l.dic bar.q non ꝑt ciui
tas imponere ſuo ciui vt moreſ in tali loco nō
ſubdito.nec etiā ꝑt interdicere ne vadat ad ta
lem locū non ſubditū q ꝫ quē ſit in penā illi⁹ ꝫ
quē ferē ſnīa. Secus ſi fit ſtatutū ne ſubditi va
dāt ad talē locū nō ſubditū ꝓpter comoditatē
ciuitatis.vel ī odiū eoz.ad quos iret q valet.ſa
cit.l.ſi.ff.de decre.ab oz.ſa. Aut reſpicit certā
artē.puta q nō exerceat talē artē.q ſic ñ poz
rigit ex territoriū.vt ē bon⁹ tex.in.d.l.ex ea. p
quā dicit bar.in.l.cūctos ꝑ̄os.C. ō ſum.tri.
q ſtatutū ꝓhibitionē odioſam nō por
rigit in dubio ex territoriū. Et ideo dicit q fi
lia q ex ſtatuto non ſuccedit. cū tale ſtatutū ſit
odioſum.l.maximū vicīū.C.de libe.ꝑte. q ni
hilomin⁹ ꝑt ſuccedere ī bonis alibi ſitis. Et ſi
milit puto q ſnīa ꝓnās aliquē bñficijs ſuis in
dubio intelliget de bñficijs q ꝫ in territorio
diſponētis. Aut reſpicit bona. puta q publi
cat ea.q tūc ſi fit de iure cōi. ſic porrigitur ad
bona ſita ex territoriū.q remanēt ibi tāq va
cantia.ſz occupāt ꝑ iudicē territorij.ar.l. a di
uo pio. §.j.ff.de re.iudi.q.l. cū vnus.ff. de bo.
aucto.iudi.poſ. Si ꝫ fit de iure ſpāli. tūc dic
vt no.bar.in.d.l.cunctos ꝑ̄os.q qō no. Jo.
an.in.c.cū ſecūdū.de bere.li.vj. vbi ꝓcluditur
q pena nō extēdit vltra territoriū.

24 ¶ Vtrū q̄s poſſit puniri in loco domicilij de
delicto alibi cō miſſo. R. Pa. in.c.lz. de ſo.cō.
q ſic.niſi reqrat remiſſio p iudicē delicti quaz
ꝫ facere ſi delictū ē atrox. alſ nō ſi non vult.

25 ¶ Vtrū mandās delictū fieri in alio loco de
beat puniri vbi māduit. vel vbi ꝓmiſſum eſt.
R. Pa. in.d.c.lz.q cōis cōcluſio bar.q alicz ꝫ
ē in.l.ſi vt ꝓponit.ff.de fideiuſ. q vbi delictū
factū ē.q ibi deſtinatus ē effectus delicti. idē
dicas in teſte falſo q ꝫ puniri p iudicē ad quē
eius atteſtatio trāſmittit.ſi ſciebat illuc deſe
re trāſmitti. Poteſt tñ puniri in loco vbi delī
quit.q locus erat ꝓuentioni ſi ābo iudices con
currāt.ſicut de illo q de loco exempto mittens
ſagittā. vulnerauit aliū in loco non exempto.
vt in.c.j.de ꝓſump.q qō ibi no. Dic ſimilit ille
q deliqt in cōfinib⁹.q verū ē dicere in cuius li
bet territorio deliqſſe.arg.l.arbor.ff.cōi diui.
Sec⁹ ſi igrabat illuc atteſtationē trāſmitti.q
tunc ꝫ puniri vbi deliqt.vbi agit de pena fal
ſi.facit.l.exigere dotē.ff.de iudi. vbi attendit
locus ad quē deſtinat effect⁹ mīmonij. Idez
dic de notario q facit falſum inſtrumentum.

26 ¶ Quid de officialib⁹ deputatis q nō accuſant
qs inueniunt de nocte.q hmōi. Rñ. q peccāt
mortalit ſi ſe obligauerunt ad accuſandū vel
pacto vel iuramēto. Si ꝫ nō ſe obligauerūt
nō peccāt nō accuſando. niſi faciāt in fauēdo
malis ꝓmittēdis. Et ſi qd acceperīt ꝓ nō accu
ſando tenent illud reſtituere vt fiſco. vt illi cui
pēa erat applicāda. Et vltra eē vſq ad cōple
mētū pene exacte.ſi accuſaſſent. ſm doctrinaz
Tho.xxij.q.lxvij.vt pz.s.§.xviij.ī fi. Fallit ꝫ ī
crimīalibus.vbi eēt infligēda pena coꝛpalis.
q ſi deſiſterent ex paſſione eē ſi aliqd accipe
rēt ꝓ ñ accuſando lz turpit acciperēt ñ tñ tene
rentur illud reſtituere de neceſſitate.

Penitentia ē vtus q ꝓmiſſa mala cū
emēdationis ꝓpoſito plāgim⁹.q odi
mus.q plāgenda vlteri⁹ ꝓmittere no
lum⁹.mgr ī.iij.ſen.di.xiij.q eſt vnū de ſacris
noue legis.q bñ diſpoſitis ſp pctā remittūtur
de ſum.tri.c.j.§.ſacrm.

1 ¶ Pnīa.v.modis dr. ꝓma dr ſolēnis q impo
nit ſm illū modū.de q in.c.in capite.l.diſ.quā
omitto cū bodie nō ſit in vſu.

2 ¶ Secūda dr publica q fit in faciē eccie.q publi
ce.q differt a ſolēni. Tū in mō. qz i iſta nō ſua
tur ille modus de q in.d.c. in capite. Tū eē qz
iſta pōt imponi a ſimplici cōfeſſore. ſm Bull.
Durā. Boſ.q Ho.ar.c.penitētes.l.di.q.xxv.
di.ſi qs ꝑſbr.de ꝑe.q re.q ſitū. Nec ob.c.acce
dēt⁹.de excel.ꝑl. vbi rēꝑhendūt ab bates. q
publicā pnīaz imponebāt. qz ibi accipit pubi
cap ſolēni q ſolū ꝑponit ab epō.et hoc vꝛ niſi
aliud hēat ꝓſuetudo. Item.q tertio differt.qz
iſta publica iterat ſolēnis ꝛo nō pōt.

3 ¶ Dz ergo qñ dz īponi pnīa ſolēnis vt publica

¶ Rñ. Pa. i. c. q̃sitũ. de pe. ⁊ re. q̃ p delicto graui ⁊ scãdalisanti totã vrbẽ deberet ĩponi solẽnis. d. c. in capite. Si vo ẽ graue ⁊ publicũ sed ñ scandalosum tñc ĩponet pnĩa publica ꝫ ñ solennis. vt no. i. d. c. q̃situm. ⁊ in. c. j. de pe. ⁊ re. Si aũt sit graue ꝫ occultũ tñc nec solẽnis nec publica dz ĩponi. Et iõ reprobat ꝙsuetudinẽ illoꝝ q̃ mulieribꝰ p extinctõe pueroꝝ q̃s penes se habebãt in lecto ĩponũt publicã pnĩam ⁊ vide eaz in. d. c. j. ⁊ in. c. statuimus. de male.
4 ⁊ in. c. fi. de bi. q̃. fi. occi.

¶ Quibus ꝓt ĩponi. Rñ. q̃ nec clericis nec religiosis nec etiã laicis insignibus dz ĩponi. ar. d. c. in capite. Et ß verũ nisi clericus sit
5 depositus. l. di. firmãdũ.

¶ Quis ẽ effectus pnĩe solẽnis. Rk. q̃ laicus post eã nõ põt ad ordies ꝓmoueri. l. dis. illud. nec clericꝰ ad superiores. vt dẽ ibidẽ. ꝓt tñ epus dispẽsare ĩ ordinibꝰ mĩoribꝰ ñ aũt ad sacros. l. di. placuit. Itẽ ñ dz matrimoniũ cõtrahere. pur si cõtrahit tz. Iuuenis tñ ñ phibet cõtrahere. Itẽ nec militiã assumere. xxiij. q. ij. §. de penitẽtibus. ⁊. c. antiq̃. cũ alijs. c. Itẽ nec laicalẽ bitũ deferre. l. di. c. vl. Itẽ dz viuere fm regulã ecclesiasticã. de pe. di. v. cõtriũ. ⁊. c. se. Itẽ cõueniendus ẽ sub ecclesiastico iudice. xj. q. j. aliud. de pe. di. j. aliud. Itẽ fit infamis nõ rõne pnĩe. ꝫ rõne criminis publicati. qõ vez intellige qñ p pnĩam iudicis ĩponit. Secus si ex deuotione q̃s publicã pnĩam facit fm Bo. de officio Archipre. c. ij.

6 ¶ Tercia pnĩa dr̃ priuata. ⁊ dicit Sco. in. iiij. di. xiij. q. j. circa fi. q. q̃ de vi vocabuli penitere idẽ ẽ q̃ penã tenere. Nec aũt nõ tñ ĩportat passionẽ pene vt inberẽti. sed etiã actionez voluntis respectu pene. Nõ pnĩa actualis ẽ punitio volũtaria vel volũtas punitõnis. ⁊ hac ẽ cõsiderare. Primo velle pcm̃ punire seu vindicare. Secõ se peccasse nolle siue peccatũ detestari. Tercõ punitõz iã ĩflictã velle libere acceptare. Quarto penã ĩflictã patiẽt ferre. In q̃ libet hoꝝ actuũ saluat̃ ꝓprietas vocabuli huiꝰ penitere ⁊ in ipis ꝓprie ꝙsistit eiꝰ significatũ.

7 ¶ De q̃bus pcĩs dz bõ penitere. Rk. fm cõiẽ theo. q̃ de omnibꝰ peccatis mortalibus actualiẽ cõmissis. siue añ bapm siue post. Deuenialibus vo ꝫ sit expediẽs. nõ tñ ẽ necria ad salutẽ in ß mũdo. nisi in duobꝰ casibus. Pmo rõne dubij. vt z. s. mortale vel veniale ne periculose exponat. Secõ rõe piculi q̃n dz aliquã affectõnẽ venialẽ quã nisi reꝑmat dubitat ne trahat eũ ad mortale. fm. s. Bo. ĩ. iiij. di. xvj. q. ij. ar. ij

8 ¶ Vtrũ reqrat singulariẽ de quolibet. Rñ. q̃ sic. de cognitis. s. cũ de illis spãliter cogitat ⁊ tenet spãliter de q̃libet cogitare vt peniteat si adsit opportunitas ꝓportionata fragilitati humane. aliẽ nõ remittit̃ur de lege cõi. De incognitis vero si ignãtia ẽ inuincibilis. vel excusabilis. nõ tenet nisi in generali penitere. si vo ẽ crassa vel inexcusabilis. sic tenet̃ in spãli penitere. qz tenet̃ dare operã vt ea cogñscat ⁊ peniteat hec ex Ri. in. iij. di. xvj. ar. iij. q. ij.

¶ Vtrũ possit agi pnĩa de vno pcõ mortali sine alio. Rk. q̃ nõ. qz aut deꝰ totuz remittit aut nihil ⁊ iõ dz peniteat de oĩbus. tex. cũ ĩ. §. item. de pe. di. iij. ꝓcor. Ricar. ĩ. iij. di. xv. ar. j. q. vj. 9

Distinguo tñ sic. qz aut loq̃mur de pnĩa p out p eam remittit̃ culpa ⁊ reconciliat̃ hõ deo. ⁊ sic cũ radix satisfactionis sit vna. s. caritas q̃ secũ nõ ꝙpatit̃ pcm̃ mortale. Ideo ẽ vez q̃ nõ ꝓt fieri nisi de oĩbus fiat. Aũt loq̃mur de pnĩa p ut directe respicit satisfactõem tpalis pene debite p pcĩs iã dimissis q̃ ad culpã. ⁊ sic bene ꝓt fieri de vno peccato sine alio.

¶ Que sunt partes penitentie. Rñ. tres. contritio. confessio. ⁊ satisfactio. 10

¶ Quarta dr̃ penitẽtia. s. illa q̃ a sacerdote p peccatis confessis ĩponit̃. de ista vide. s. confessio. vj. ⁊ j. satisfactio. 11

¶ Quinta pnĩa dr̃ illa de q̃ dr̃ q̃ regulariẽ p q̃libet pcõ mortali dz ĩponi septẽnis. xxiij. q. ij. ß ipm. ⁊ quõ debeat intelligi. Pa. declarat in. c. accepisti. de spõ. duoꝝ. q̃ dz ĩiusto tpe semel bis vl ter ieiunare in hebdomada. fm discretionẽ ⁊ iudiciũ sacerdotis. ⁊ facit qõ no. ĩ d. c. ß ipm. Et sic itellige oĩa iura q̃ pnĩam ĩponũt p nũeꝝ diez. seu ãnoz nõ specificãdo modũ in. c. accusasti. de accu. vẽ velle idez Pa. q̃ cũ ferie solẽnes sint. ij. iiij. ⁊. vj. vt ĩ. c. penit. ꝫ. q. iij. q̃ sacerdos dz ĩponere. vt his diebus singuli hebdomadis ieiunet sic et satisfactũ ẽ ⁊ ß vez nisi ex cã aliud disposuerit sacerdos vt in c. deus q̃. de pe. ⁊ re. ⁊ in. c. quez penitet. de pe. di. ij. Nñ cũ bodie sint arbitrarie. dicit Bo. q̃ dz sacerdos ĩ pnĩa ĩponẽda attendere q̃d expediat ad salutẽ peccatoꝛi. etiã solũ ĩponendo vnũ pẽ nẽ. facit. c. alligant. xxvj. q. vij. secũtur Pa. in. d. c. deus q̃. vbi bonus text. ⁊ de ß vide. Confessio. vj.

¶ Vtrũ sacerdos possit dispẽsare in pena debita eã dimittendo. Rñ. Pa. in. c. sicut dignũ de homi. q̃ sic. vt ẽ pulcher tex. de pe. di. j. quẽ penitet. Et ideo bonũ est vt sacerdos in impositione penitẽtie dispẽset cũ cõfitẽte circa residuũ pene. si maioꝛ eẽt ĩponẽda. vide ad ß. s. indulgentia. §. v. 12

14 ¶ Utr pnīa frā in pctō mortali sit valida an sit iterāda. R. q fuit diuersa opi. Ri. ī. q̄li. j. q. x. tz q satisfac̄ p̄cepto confessoris. nec tenet reiterare. tz nō satisfacit pene debite ī purgatorio. Alij distinguunt q pnīe ex q̄bus manet aliq̄s effect⁹ post satisfactōis actū nō sunt iterāde. sicut ē ieiuniū. ekina. ⁊ hmōi. alie aūt q̄ nō relinquūt aliquē effectū. oz iterare vt oōes ⁊ hmōi Sco. xo ī. iiij. di. xv. q. j. circa fi. q̄ dic̄ q q̄ vere semel penitet ⁊ recipit pnīam cōdignā impositā sibi ab eccīa claue nō errāte q̄ntūcūq̄ postea recidiuet. nō tenebit̄ p illis pctis p quib⁹ illā pnīam recepit. nisi ad illā pnīam sibi ipositā ⁊ si illā ipleret ī caritate ñ tm̄ soluit penā tz mereret gr̄am. Si aūt ipleat ex caritate ⁊ volūtarie soluit penā tz nō mereret gr̄am. Si xo illa pena ab eo exigat̄ ex caritate p̄cā q̄dē soluit. tz ipse nō soluat. p̄ma q̄dē ē satisfactio simplit̄. q⁹ placās ⁊ reconcilians. scōa ē satisfactio. q⁹ volūtaria redditio tz ñ simplit̄. q⁹ nec placās nec reconciliās. Tercō ē satispassio vltra quā ñ exigitur vlterior p̄cā. Ex q̄ p̄cludit q ñ ē necesse talem pnīam iterare. sed solū de pctō postea ꝑmisso potit exēplū de eo q̄ ꝑmisit crimē p q̄ p̄cise mereret mā⁹ abscisionē. vñ si isti inuito abscindatur mā⁹ satispatit̄ ⁊ satisfit regi sufficiēt̄. nec sm̄ iustitiā cogēt̄ ad vlteriorē penā. cūius ñ recipiat ī gr̄am ⁊ amicitiā. sic mkromagj vbi q̄s sibi eā infligit. vñ si tal xpī nouū mortale postea ꝑmissuz. dāmnaret. a nō tota pnīam ipleniss̄et ñ puniret̄ equalit̄. tz solū pēa cozrñte illi penitētie q̄ ñ fuit. hic expleta ⁊ tpalit̄. q⁹ ex q̄ p iusticiā punitiuā ipposita ē sat̄ pēa tpal hic p peccato de q̄ vere penituit nūq̄ ei debet̄ nisi pena tpal. ⁊ illa soluta. nulla dētur alia p illis peccatis. tz tm̄ p alijs. Da. xo ī. c. q̄ q̄dē. de pe. ⁊ re. ⁊ arch. de pe. di. iij. ſ. vl. tenēt q ñ valet. tz ē iterāda simplit̄. Sz ego teneo cū Sco. cui⁹ opi. vī apte tenere gl. sin gl̄aris in. d. c. q q̄dā. vbi dic̄ q tz ñ valeat talis q̄ ad vitā eternā. tm̄ valet ei q⁹ sentiet fructū ei⁹. cū de alio crīe penitētiā egerit. de pe. di. iij. ſ. vl. vbi ec̄ gl. tz q ñ tenet̄ talē pnīam reiterare. ⁊ has gl. cōit sequūt doc. ⁊ cū eis trāseūt. tz arch. dicat cōiter tenere ꝯriū ⁊ male.

15 ¶ Utr pnīa ī articlo mortj dilata valeat. R. sm̄ oēs q sic p dcā Ezech. xviij. In q̄cūq̄ hora quersus fuerit pctōr ⁊c. Sz hora mortj cadit sub illo sig̃ q̄cūq̄. g̃ ⁊c. tz aduerte q ē valde pickosuz vsq̄ ad illō tps expectare. Et p̄terea dic̄ Aug. de pe. di. viij. ī. c. nullꝰ. quē sero penitet. oz ñ solū deū timere iudicē. tz iustū diligere ñ tm̄ penā timeat tz anxiet̄ p gl̄ia. debz eēm̄ de crīe dolere ⁊ de oī ei⁹ p̄dcā varietate. hec ille. Sz cū hec cōit ñ adsint penitēti ī extremis tñ q⁹ p̄cipalit̄ vt plurimū quertūt̄ tales tiore mortj ⁊ iferni. p̄z q⁹ nisi mors imineret nō conuertereť. ⁊ iō deficit p̄mū nccriū. s. q ñ quertitur. q⁹ diligit deū iustū. Ite quertī p̄cipalit̄ xpī gl̄iam. tz xpī penā euitādā p̄tz si de pēa ñ timeret p̄seueraret in malis vt p̄us. Ite cōit deficit terciū q⁹ cū sit q̄si ex se ex infirmitate nō p̄t dolere de singl̄is pctis sic̄ tenet nec p̄fiteri. Et iō credo verissimū dcm̄ Pierō. ī trāsitu vir. nō
inq̄t de centū milia hoīm. q̄ mala fuit vita in morte dīnā idulgētiā obtinebit vn⁹. hec ille. ō materia pnīe. vide. s. confessio. vj.

Percussio duplex ē. s. tpalis q̄ fit malo ⁊ inutili mone cū. s. indiscretus p̄latus inutili mone petit corda infirmor. ⁊ hec sp̄ō se ē mala ⁊ petm̄ mortale. nisi aliq̄ circūstātia excusēt. vt. xlv. di. c. vl. Alia ē p̄cussio corpalis q̄ fit corpali manu vel flagello vel simili xberando. ⁊ hec si fit ex malicia vel odio ē petm̄ mortale. nisi eēt in modico ⁊ leui. p̄z B in. c. j. xlv. di. iūcto. c. epm. ibidē ⁊ in. c. j. d clerico p̄cussore. q⁹ si ē clericus dz deponi q ñ fieret. nisi eēt mortale petm̄. Si xo fiat ex caritate ⁊ cā correctōnis ⁊ moderate sic licita ē ⁊ meritoria in oībus ptātem hñtibus in subditos suos. xlv. di. cū btūs. ita tñ q mīem pietas p̄tem xo disciplina subditis p̄latū exhibeat. vt. xlv. di. disciplina.

¶ Utr clerici possint xberari. R. q ep̄us neminē dz xberare. xpī⁹ maibus. lxxxvj. dis. ñ liceat. Alij xo p̄lati pñt clericos in minorib⁹ ordinibus p̄lentibus etiam culpis verberare. xlv. di. ſ. salomō. dūmō fiat p eū ad quē ptinet de sen. ex. c. cū volūtate. ſ. vlti. In sacris vero exñtes verberari nō debēt. nisi in maioribus crimīb⁹. xxxv. di. c. añ oīa. ⁊. d. c. cū btūs. alioquin eēnt excōicati. ar. a ctrario sensu ī. d. c. cū volūtate. in. ſ. si q xo. ⁊ de B. s. excōicatio. v. casu. j. ⁊ quō pñt B p alios clericos facere. ñ p laicos. ⁊ ibi ponūtur multi casus in quibus potest p̄cuti sine excōicatione. i

¶ Utrū religiosi similit̄ possint verberari. R. q sic a suis p̄latis. etiā p̄lentibus culpis. c. reprehensibilis. de appel. ⁊ de accu. c. q̄lit̄ ⁊ q̄ñ. in fi. Similit̄ pñt p alios regulares vel clericos seculares. nō p laicos. nisi q̄ñ sunt incorrigibiles. vt. s. in. d. casu. j. 2

Peregrinus dicitur xpīe qui causa deuotionis alienas visitare vadit ecclesias. aut sanctorū reliquias. vt no. ī c. romipetas. xxiij. q. iij. Et tales sunt sub p

tectione eccie.de treu.¶ pa.c.innouamus. Et q̄ tales rebus suis spoliat dz excōicari. vt ī.d. c.si q̄s romipetas.¶ duobus.c.se. Hodie ꝛo p̄ ꝓcessum curie sunt excōicati ipo facto.¶ a pa pa solū absoluūtur q̄ romipetas spoliāt. Item no.q̄ accedētes ad sedē aplicā interim cū rebus suis sub aplica ꝓtectione consistūt. ex de pegrinis.c.vnico. Dñ istud ē vltimū refugiuz illoꝝ q̄ grauant ab aliq̄ delegato vt arripiant iter ad sedē aplicam.qz suspendūt eis iurisdi tionē.vt in.d.c.vnico.

¶ Quid fiendū de rebus eoꝝ si moriunt ī via R. Ho.q̄ q̄cūq̄ ꝛo retinendi accipit eas vel aliq̄d eoꝝ mortaliter peccat.qz sunt restituende de heredibus eoꝝ si pñt sciri.vel pauperibus erogāde si ignorātur vel si forte non inueniť q̄ eas deferat ad heredes nec spatur in breui inueniri. Nec valet ſm Ho. consuetudo vel statutū in contrariū.

2 ¶ Peregrinus clericus quis dicať vide.s.oz do.iij.§.xvj.

3 ¶ Quō dz admitti. R.q̄ oz hēat lras ꝓmēdaticias seu testimoniales vel pape vel sui epi.¶ sic p̄t admitti.si mō sigillū ꝓprij epi sit notū ar.de p̄bē.cū secūdū.¶ de censi.sopite. Si ꝛo nō sit notū oz sit sigillū q̄libz eoꝝ.de cler. pe. c.j. Et si nullū p̄latoꝝ eēt notū. tūc vbi p̄t piu diciū magnū generari nō eredit eē si centū haberet ſm Anno.in.c.tua.eo.ti. Sed vbi nullū p̄iudiciuz p̄t euenire.puta vult celebrare in secreto ex deuotione.sic admittit etiā si nullā faciat fidē ſm Ho.in.c.tue.eo.tit.

4 ¶ Quid si dicat se lras amisisse. R. si ꝓbat q̄ duos testes amissionē ¶ nō tenoꝛē eaꝝ.¶ q̄ sine vicio fuerūt admittit de p̄uile.c.cū olim. in fi.no.ber.in.c.j.eo.ti.

5 ¶ Dtrū recipientes ad ordines pegrinū sine ne licentia sui p̄lati incurrat aliquā penaz.dic vt.s.irregularitas.§.xxxij.

P Ericulum vbi ē ibi ¶ lucrū colloca ri debet.l.fi.§.sed cū in secūdaz.C. de fur.¶ C. de ca.tol.l.vnica.§.¶ p̄ secun do.ff.de re.iur.l.ſm naturā.

P Eriurium ſm Ho.¶ Bosſr.dī qua druplex. Primo modo falsa iuratio ¶ sic p̄ōt esse triplex. Primo qz ē falsitas ex p̄te iurati.sicut cū quis iurat falsum q̄ credit esse verū.¶ si debita diligentia est adhibita nullū est peccatū.xxij.q.ij.homines. Si ꝛo nō est adhibita om nis.sed tn aliqua.sic est p̄ctm veniale. Si ꝛo ꝓueniat ex ignorātia crassa vt supina iuris vt facti ē p̄ctm mortale.ſm Ray. alleg.xxij.q.v.q̄ periurat.concoꝛ. Jo.an.post Lancre.in.c.tua nos.de iureiuran.¶ Lar.in cle.j.de iureiur. Item excusat a p̄cto mortali in periurio ꝓbabilis erroꝛ ſm Ho.ī.c.tua nos. de iureiur.puta cū q̄s credens bē rōnabilem causam appellādi appellat lz p̄us iurauerit nō appellare.ar.c.sacro.de sen.excō.¶ c.q̄ tanta lis.de iureiurā. Secūdo falsa iuratio ē ex p̄te iurātis tantū.vt cuz q̄s iurat veꝝ credens esse falsum qđ iurat. Tercio ex p̄te vtriusq̄.s. cum q̄s iurat falsuz sciēs eē falsum. Et istis duobꝰ modis si fiat iocose ē peccatū veniale ſm Bos. xxij.q.ij.q̄ ait.¶ c.vltimo.ſm ꝛo theologos ē peccatū mortale ꝓpter irreuerentiā dei. Posset tn̄ dici q̄ mendacium iocosum nō sit ꝓprie mendaciū.vt in.d.c.q̄ ait. Ideo posset teneri opi.Bos.q̄ nō peccat mortalit.qz nō ꝓprie p̄iurat. Sed opi.theo.ē tutioꝛ.multomagis peccat si fiat seriose.xxij.q.ij.boies. Qđ tn̄ sic limitat.s.Bo.¶ Ric.in.iij.di.ix.si deliberat de dicto ꝓfirmando ¶ iuramento per qđ est ꝓfirmandū. Secus esset si deliberaret de dicto.ſz nō de iuramēto.qz sic nō peccat mortaliter.lz sit veniale graue. Similiter ē peccatū veniale q̄n de neutro deliberat.sed totū ꝓfert ex surreptione.nisi q̄s deliberare posset.¶ tn̄ ꝓtemneret. quia sic mortaliter peccaret.etiā ex surreptione ꝓpter ꝓtemptū. Datur etiā alia limitatio.ſm.Pe.Aureo.ea.di. Si iuramentuz fit p ea p̄ q̄ homines consueuerūt iurare.q̄n volunt veritatē infallibilē assumere in testimoniū dicti sui vltimatū. Secus eēt si assumereť signū qđ nō ē ad tale testimoniū institutū.¶ sine animo iurādi intelligē q̄n iurat p deū sicut cōiter iuratur.qz sic nō eēt peccatū mortale ſm eum quod no.qz facit ꝓ istis mulieribus q̄ iurāt p meā fidē in veritate p istū ignem ¶ hmōi. vt non peccēt mortaliter cū p̄iurāt.qz nec iurare intendūt.nec q̄bus iurať accipiūt p iuramēto

¶ Secdo mō dī p̄iuriū iuramēti trāsgressio.¶ si iuratio fuit sup re mala. vt nō ire ad eccīam ¶ similia.sic peccauit mortaliter iurādo.¶ teneť de p̄cepto facere oppositū.xxij.q.iij.c.j.ij. iij.¶ iiij. Qđ limito de re mala de p̄cto mortali.sec de veiali.de q̄ dic vt.s.iuramētū.v.§.ij Si ꝛo fuit sup re superogatōis.sic sibi pecca uit mortalit iurādo. Dz n̄ teneť facere oppositū.qz n̄ teneť itrare religionē q̄ iurauit n̄ intrare.n̄ tn̄ teneť iuramētū seruare.hec Aureo. Si aū iuramētū ꝓmissoriū erat licitū ¶ obligatoriū sic peccat mortalit p̄iurādo.s.nō soluēdo qđ iuramēto p̄omisit. Fallit hoc in.xxvij.casibus. in quibus nō obligat.de quibus vide.s.iuramentum.v.

2 ¶ Tercio mō dē ꝑiurium indiscreta iuratio. s. cū qs iurauit sine iudicio discretionis cōsiderando qō iuret. ⁊ vtrū sit vex vel seruabile. et sic ſm Hoſtie. ē pctm veniale. xxv. di. §. criminis. in fi. Ber. xvo in. c. tua. de iureiur. dicit qꝫ si fiat cū deliberatione sic est pctm mortale. de iureiur. sicut ex lēis. Si xvo iocoſe ⁊ icaute. sic est pctm veniale. xxv. di. §. als ea demū. ⁊ cum ber. cōcor. s. Bo. Ri. ⁊ theo. ī iij. di. xxix.

3 ¶ Quarto mō dē ꝑiurio affirmatio dubitatōnis. vt cū qs illud de q̄ dubitat asserit cū certitudine efficaci iuramento ꝓfirmata. ſ. sic peccat mortaliter ſm Aureo. Secus si assereret illud humano mō sicut ꝑt sciri in talibus. sicut rñdet ordinādis q̄ntū ꝑmittit humana fragilitas. qꝫ nō eēt mortale ſm eundē Aureo.

4 ¶ Quid de illo q̄ iurat ꝑ bū credo. cū tū ī veritate nō sic credat. R. q̄ q̄ ad deū ꝑiurus ē et peccat mortaliter. ꝫ q̄ ad foꝝ ꝓtentiosum non etiā si ꝓbaretur postea ꝛriū eius q̄ iurauit. vt no. Pa. in. c. ex lēis. de iureiur. ⁊ facit. c. cū ipositionibus. de iureiur. li. vj. Rō qꝫ uemo ꝑt dare testimoniū de cōscia alterius. nisi ipe cuius ē ⁊ deus.

5 ¶ Vtrū credēs cōuenire iuramēto q̄ tū nō facit. exēplū ñ credebā satisfactū creditori cui iurauerā cū tū foret satisfactū peccet mortaliter / R. q̄ sic. ſm no. ꝑ Pa. ī. c. q̄nto. de iureiur.

6 ¶ Vtrū oīs ꝑiurus sit infamis. R. Pa. in. c. testimonium. de testi. ſm legeſ distinguit. Aut qs iurauit de ꝓterito vel de p̄nti. ⁊ sic nō efficitur infamis ipo iure. Iz falsū iurauerit. ꝑ. l. i. q̄. ⁊ vl. ff. de crimiestellio. ⁊ sic intellige. c. cū dilectus. in. fi. de or. cog. Si tū ꝓdemnareť efficereť infamis. nō tm̄ rōne iuramēti q̄ falsitatis. Si xvo iurauit de futuro ⁊ nō seruauit. tūc si iurauit sibi vel deo nō efficiť infamis. Secus si iurauit ei cū q̄ ꝛrit ꝛuenīēdo iuramento vel pactioni. qꝫ sic efficiť infamis. et sic intellige l. fi qs maior. C. de trās. ⁊ hoc voluit in effectu gl. ⁊ bar. in. l. luci⁹. ff. de his q̄ no. īfa. Sentit Jo. de lig. ī. d. c. testimoniū. ⁊ Archi. in. c. auctem. xv. q. vj. ⁊ ī. c. quuli. xxij. q. v. ⁊ placet etiam de iure canonico cū non reperiā ꝛrium.

7 ¶ Vtrū vis vel metus excuſet a pctō mortali ꝑiuriū. R. q̄ in iuramēto assertorio cōiť teneť q̄ nō. c. sacris. qō metus cā. qꝫ nullus pōt absolute cogi ad iuramentū falsum. Sed in iuramento ꝓmissorio fuit diuersitas tho. xxij. q. iij. ar. ſ. ⁊ Rica. vbi. s. ar. ij. q. iij. ⁊ multi alij tenēt q̄ peccat mortaliť si nō seruat. Ad. c. vex. de iureiur. Rñ. q̄ loq̄tur in iudicio fori. Pe. Aureo. vbi. s. tenet q̄ peccat venialiť. ⁊ ꝫ seq̄ tur Jo. an. ⁊ multi alij ⁊ placet. ⁊ vide. s. iramentum. v. §. ix. cū duobus ſe.

8 ¶ Q. dē grauius ꝑiurio vl hōicidio. R. q̄dā dicūt q̄ ꝑiurio ē grauius pctō. qꝫ est ꝛ rōnis ordinē directe ⁊ immediate respicientē deū. ⁊ hōicidio ꝛ ordinē respicientē ꝓximū. Alij ꝛ vt Ri. vbi. s. q. iij. ar. ſ. q̄ nō sit grauius. Rō qꝫ homicidio directe ꝛriatur actui ⁊ ꝛtuti dilectioni. ſ. caritati respectu actus secūdarij. ſ. diligēs ꝓximū. Periurio aūt directe ē ꝛ actum ꝛtutis latrie. iz caritas ē nobilior q̄ latria. qꝫ nobilius ē ꝓximū diligere q̄z vex ex cā legitima iurare. q̄ ē grauius homicidio q̄z ꝑiurio. ⁊ magis placet. ⁊ ꝓmā rōem dico. negandā simpliciť. qꝫ sic seq̄reť q̄ la borās in festo grauius peccaret q̄z hōicida. qō nō ē vex. Vex ē q̄ periurio ē grauissimū post homicidiū. Ideo ipo ponitur penitentia qō ieiunet. xl. dies ī pane ⁊ aq̄. ⁊. vij. sequentes annos peniteat. ⁊ nūq̄ fiť sine penitentia. vj. q. j. quicūq̄. ⁊. xxij. q. v. si qs se periurauerit.

9 ¶ Vtrum sit grauius ꝑiurio adulterio. Rñ. Ri. vbi. s. ar. ij. q̄ sic. Rō qꝫ peccatum dē grauius q̄ corrūpit ordinē dignioꝝ. Certū ē tm̄ q̄ ille ordo ē dignior ⁊ dz eē hoīs ad deū immediate ⁊ directe. q̄ ille qui debet eē ad deum ⁊ ad ꝓximū mediante ꝓximo. primus aūt ordo corrūpitur ꝑ ꝑiurio. secūdus ꝑ adulteriū. nec perfectius corrūpitur secūdus ꝑ adulteriū q̄z primus per ꝑiurio. Adulteriū non est propinqus maxime iniurie q̄ possit eē ꝛ deū imo econuerso. ꝑiurio ē ꝓpinqus blasphemie. q̄ ē ꝛ deū ex odio eius q̄z adulteriū homicidio.

10 ¶ Vtrū peccet etiā ꝑsona priuata q̄ exigit iuramentū de eo q̄ nescit. sed dubitat de veritate. Rñ. ſm Augu. qꝫ hoc ex humana infirmitate ꝓcedit q̄ non peccat. Sed si scit veritatē ⁊ cogit iurare quē scit falsum iuraturum peccat mortaliter. xxij. q. ij. qui exigit. qō intellige vt s. iramentū. iij. §. xj.

11 ¶ Vtrum clericus nulla societate coactus veniens. ꝓtra ꝓriam ꝓmissionem vallatam fidei interpositōne sit priuandus suo beneficio / R. renēt Jo. ber. ⁊ Hoſt. in. c. q̄relam. ne plati vices suas. Pa. in. c. q̄relam. de iureiur. q̄ debet priuari qꝫ sic ē periurus qui fide interposita ꝓmissum frangit sicut qui ꝑiurat. ⁊ cū periurus sit priuandus beneficio ⁊ deponendus ab ordine. vt ꝓbatur in. c. cum non ab homine. de iudi. sic ⁊ frangens ꝓmissiz fidei interpositio nevallatum. Archid. in. c. iuramenti. xxij. q. v. tenet q̄ nō. qꝫ nō ē ita graue pctm̄ ꝛtrauenire ꝓmissioni tali sicut iuramento. ⁊ cū Archid.

est do. Anto. ⁊ magis placet cū nō inueniat talis pena exp̄ssa sicut contra piuros. Et q̄ dr̄ia sit inter fidei interpositōnē ⁊ iuramentū. vide iuramentum. j. §. vj.

12 ¶ Utrū collatio fcā de bñficio eccl̄iastico piuro sit nulla ipo iure. R. Pa. i. d. c. q̄relā. de iureiur. q̄ sic. de re. iur. infamibus. li. vj.

13 ¶ An aūt piurus cū sit infamis p̄dat ipo iure bñficiū. vide. s. infamia. §. ix.

Dermissio quot modis accipit. vide j. vsura. ij. §. xiij.

Permutatio ē vnius rei certe p alterā certa vicaria p̄statio. C. de re. pmu. l. j. in glo. Et nota q̄ permutatio non inuenitur nisi in genere ⁊ sic adaptat contractibus nominatis ⁊ innominatis fm q̄ō not. j. R. ñ. eo. tit. ff. ⁊ C. vnde quando datur vna species p̄o altera sic est p̄tractus innominatus. ⁊ nō pmutatio in specie. p̄o hoc text. in. l. naturalis. §. j. ff. de p̄scrip. verbis. Blo. tū ⁊ Bal. in. l. j. C. eo. dicunt q̄ immo inuenit pmutatio in specie. s. q̄n dat spēs certa p specie alia certa. puta iste liber valēs centū p illa possessione eiusdē p̄cij Bz q̄n dat genus p genere vel p specie. vel species p genere. tunc ē p̄tractus innominatus. non pmutatio in specie. ⁊ sic intelligūt. ff. l. naturalis. ⁊ ē verius q̄ p̄mū.

1 ¶ Quomō p̄trahitur pmutatio. R. rex interuentu. nō ex solo pacto q̄ ex sola cōuentōne pmutatōnis nulla re hinc inde secuta neutri cōpetit aliqua actio. C. eo. l. ex placito. q̄ est nudum pactū. vt no. glo. in. d. l. j.

2 ¶ Utrū statutū loquens de emptione habeat locū in permutatione. R. q̄ in statutis iuris cōis. appellatione vēditionis venit pmutatio fm Nico. de neapo. in. l. j. §. si quis in fraudez. ff. si q̄d in frau. patro. ⁊ Bul. de cuneo. ī. l. de quibus. ff. de le. dicit q̄ omnia q̄ de iure cōmuni loquūtur in venditione habent locū in pmutatione. facit. c. j. de his q̄ fi. a pla. in verbo vēdere. vel pmutare. In statutis ꝺo municipalibus. tūc si est odiosum nō habet locū. Si ꝺo est fauorabile. sic habebit locū. ⁊ sic p̄cor. iura que videtur diuersa ⁊ doc.

3 ¶ Utr̄ pmutatio bñficior̄ possit fieri sine auctoritate superioris. R. q̄ nō. d. c. q̄situm. de ex. cel. p̄la. c. sicut vnire. de censi. p̄hibemus. de p̄ben. maioribus. ⁊ qui p̄d̄a temeritate hāc pmutationē fecerint priuati dī sunt. eo. ti. cum olim. Fallit Bz q̄n agit̄ soluz de p̄prietate. puta cū duo ep̄i litigāt sup̄ aliq̄ eccl̄ia quaz vn⁹ dicit debere esse sibi subiectā alt̄ possidēs negat. sic poterit fieri pmutatio q̄ vn⁹ hēat vnā eccl̄iam sibi subiectā alter alteraz. Secus si ageret. vt talis in tali bñficio recipetur. vt inutiliter. q̄ non potest sine auctoritate superioris.

¶ Utr̄ clerici possint inire tractatū de pmutatione p̄bendar̄ vel dignitatū ⁊ alior̄ eccl̄iasticor̄ bñficior̄. R. q̄ quentionē int̄ se facere non p̄nt. vt in. d. c. q̄situm. Tractatū aūt inire p̄nt. dummō promissionem vel pactionem nō faciant. ⁊ de hoc habes text. cuz glo. in cle. j. in verbo volentibus. eo. ti. ⁊ tenet Jo. an. in addi. ad spe. in. R. i. eo. ⁊ in. c. j. eo. t. li. vj. ⁊ Pa. in. d. c. q̄situm. R. quia tractatus non includit deliberatū cōsensum. c. fi. de his q̄ fi. a ma. p̄ca. ⁊ ideo possunt tractare. sed nō cōcludere Bz supponere se dispositioni superioris ad quem p̄tinet talis collatio. Anno. tamē in. d. c. q̄situm. tenet q̄ p̄bende eiusdem eccl̄ie ⁊ eiusdem qualitatis p̄nt etiam pmutare sine auctoritate superioris. Bz p̄trariū tenēt Bo. ⁊ Jo. de lign. in. c. fi. eo. ti. q̄ est rutius. Bz Anno. opi. possit teneri post factū. fm Jo. de Imol. Oultri tñ docto. tenēt q̄ nec etiā tractatū in pmutatōe beneficior̄ possunt habere. sed mihi nō placet tum quia ep̄us aut alius p̄latus ad quē spectāt nō potest dictā pmutatōnē facere sine eis quor̄ sunt fm do. Anto. in. c. j. eo. nisi ex necessitate vel ex cā fm glo. in. c. j. de re. eccl. nō alias q̄ tamē nō fm assertionē ep̄i crederet fm Bul. ī cle. j. de elec. sed oportet p̄betur. ⁊ sic patet q̄ oportet eos p̄ius tractare aliter essent bestie. tum etiā q̄ nisi p̄ius tractarēt nūq̄ conuenirēt añ p̄latū p pmutatione fienda.

¶ Utrū auctoritas p̄tineat ad ep̄um de pmutatione suor̄ inferior̄. R. q̄ nō. nisi ad ip̄m p̄tineat collatio vel institutio illor̄ bñficior̄. Bz p̄tinet ad eū ad quē collatio vel institutio p̄tinet. ar. c. ad B. §. si. de officio Archi. ⁊ in. c. sup. eo. in fi. de offi. dele. Si ꝺo ad vnū p̄tinet electio. puta ad canonicos ⁊ ad alium confirmatio necessario req̄ritur cōsensus eor̄ q̄ bñ intelligere fm Jo. an. ar. d. c. ad B. Si aūt ep̄s pmutet cū capitulo req̄ritur auctas Archiep̄i. c. j. de re. ec. nō alie. cū ꝺo pmutare vult cū alijs sufficit p̄sensus capli sui fm Bo. Q̄ñ ꝺo p̄tinet ad superiorē ⁊ ad capl̄m collatio. sic req̄ritur cōsensus vtriusq̄ nec pōt capl̄m per se nisi q̄n sedes vacat. de ma. ⁊ obe. c. bis q̄. ⁊ c. cum olim. ⁊ c. vnico. de ma. ⁊ obe. li. vj.

¶ Utrū possit dari pecunia p recōpensatōne maioris beneficij cōmutati sine simonia. R. ñ. Pa. ī. c. ad q̄stōes. eo. tit. q̄ sic. si pecunia detur ī recōpēsatōe p̄uētuū t̄palium ñ spūaliū. q̄ si occasiōe spūaliuz iuriū de q̄b⁹ plus hz vna eccl̄ia

6 Nō

q̃ alia pecunia tribuat̃ symonia erit. puta qz habet maiores auctes in administratõe spũa liũ. ⁊ hmõi. Et iõ ꝯclude q̃ tria req̃runtur. vt licita sit permutatio bñficiorũ ecclesiasticorũ. Primo q̃ nõ paciscãtur. ꝫ solũ bẽant tractatũ ptes. Secũdo q̃ nõ fiat sine auctẽ superioris pmutatio. Tercio q̃ aliq̃d tpale non det̃ p recõpensatione spũalis. puta maioris auctis vl̃ administrationis spũalis et hmõi existẽtis in alio beneficio in quo fit pmutatio.

7 ¶ Utrũ hñtes expectatiuas pape possint permutare. R. Pa. in. c. cũ olim. eo. ti. q̃ non. quia sunt gr̃e psonales. ⁊ nõ excedũt psonã cui concedũtur. c. si cui. de pben. li. vj.

8 ¶ Utrũ tales hñtes expectiuas ad p̃mavacãtia possint impedire pmutationẽ. R. ñ. q̃ non. c. ꝫ. eo. li. vj. immo si talia beneficia cõferanẽ alĩs q̃ ipis pmutare volẽtibus nõ valet ipo iure. cle. vnica. eo. ti.

9 ¶ Utrũ mãcipia eccie possint pmutari cũ mãcipiis ꝓpatoꝝ. R. q̃ nõ nisi ad ꝟ vt libera fiãt c. mãcipia eo. qõ ẽ vez sm Bo. nisi vbi expediret eccie cuz donari possint. qõ ẽ fortius. xvj. q. ij. eccia. ⁊ qñ fit pmutatio oportet duo alĩ. ea. q. c. eps q̃ mãcipia.

io ¶ Utruz sm fugitiui pmutari possint. R. sm Inno. i. c. mãcipia. q̃ sic. ⁊ distrahi. c. in instrũ eo. ti. qõvez ẽ patefactovicio emptori sm ber. ⁊ postq̃ redierũt. ꝫ i fuga dñi sunt vẽdi vl̃ permutari ñ pñt. C. ad. l. fam. de pla. l. in fuga.

ii ¶ Utr̃ pmutatões q̃ fiũt a mercatorib⁹ de lana ad pannũ ⁊ hmõi liceãt. R. q̃ sic. dummõ fraus ⁊ dol⁹ ñ intercedãt. ⁊ ea q̃ dicta sunt in c. emptio. ff. vij. Ad̃ẽ q̃ nõ fiat ad dãnũ tercij. sic̃ fit qñ dat pãnos textorib⁹ p mercede laboris. si inde gravet laborator illicitũ ẽ. ⁊ restituere teneret. nisi al̃ p̃cipio sic quenissent. vel sic eẽt cõsuetudo damnti tñ de panno.

Perplexitas ẽ dubiũ. de q̃ dic. vt. s. dubium.

Pertinax fuit Isido. li. ethimologia/rũ dr̃ q̃ ẽ imprudenter teẽns q̃si omnino tenax. qz in suo ꝓposito q̃si ad victoriã pseverat plus q̃ oportet. ne videat min⁹ sapiẽs q̃ alĩ. ⁊ opponit̃ pseverãtie sm Tulĩ in Retborica sua. quia pseverans quantũ oportet. stat pertinax plus q̃ oz. mollis vo minus q̃ oz. vñ si q̃s firmat se i sua sñia. q̃ etiaz si eccia determinaret ꝛrũ. vel in eo qõ ptinet ad fidẽ. vel bonos mores. tenet oppositũ eius qõ dr̃ a doctorib⁹ mortaliter peccat. ⁊ sapit hereſim. di. viij. q̃ contẽta alr̃ nisi p accidẽs rõne scandali pinacia nõ ẽ peccatum mortale.

Perseuerantia sm Tulĩ in Retborica sua est in rõne bene ꝓsiderata stabilis ⁊ ꝓpetua mantio. sine ipsa nihil valet velociter currere. de pe. di. iij. in cassum. ⁊ ꝓterea laudat̃. vij. q. j. suggestũ.

Persona miserabilis q̃ dicatur. vide s. miserabilis.

Personatus vide. s. dignitas. in p̃n.

Pietas accipit̃ aliq̃n pro cultu divino. Dñ pietas idẽ ẽ qđ religio latine. grece aũt latria seu theosebia. vñ ꝓpr̃ pietas est theosebia. i. cultus dei interior. qui propr̃ie ptinet ad seruitutes theologicas. Religio vo est latria que ptinet ad seruitutẽ diuinam exteriorẽ. istud elicitur ab Aug. p. de ciui. dei. c. nij. Aliq̃n vo accipit̃ pro misericordia. mãsuetudine. ⁊ clementia. de quo vide. s. misericordia. ⁊ sic dic̃ q̃ndã relaxatõem indigentie ꝓximi ⁊ ꝓpassionẽ i ei⁹ calamitate. ⁊ sic accipit̃. j. Tbi. nij. pietas ad oĩa valet. Sup quo Ambro. pietatẽ seq̃ns inq̃t. si lubricuz carnis patiat̃ vapulabit ꝫ sñi bibit. qz pl⁹ q̃ aliq̃s pietatis opib⁹ vacãs i petõ mortali se disponit ad gr̃am vt nõ facile pmittat̃ in pdiõem ire. ⁊ de ista dr̃. xxij. q. ij. si q̃libet. xlj. di. ꝟ. j.

Pignus dicitur a pugno. vñ ꝓpr̃ie dr̃ pignus res mobilis tradita de pugno seu manu ad pugnuz seu manum. ff. de ver. sig. l. plebs. ꝟ. pignus. Et differt ab hypotheca i noie ⁊ re. qz hypotheca ẽ obligatio rei ĩmobilis. insti. de ac. ⁊ ob. ꝟ. int̃ pignus vñ pignus dr̃ cũ trãsit in creditorẽ. hypotheca vo cũ nõ trãsit. Sed quãtũ ad actionẽ non differunt int̃ se. qz ꝓ vtraq̃ pignoraticia dat̃ debitori. hypothecaria creditori. d. ꝟ. int̃ pignus. Dñ dr̃ hypotheca ab ypos qđ est sub ⁊ thesis q̃ ẽ positio q̃si res suppositaobligatio/ni. Differt eẽ sm grãmaticos pign⁹ pignoris. ⁊ pign⁹ pigneris. vñ Bracton⁹. Pignora natorum dicuntur pignera rerum. licet hoc non seruetur.

¶ Que res possint pignori obligari. R. ñ. q̃ quecũq̃ vendi possunt. ⁊ que vẽdi nõ possunt. non possunt pignori dari. ff. que res pign. da. pos. l. j. ꝟ. eam rem. Quedam tamen vẽdi possunt. q̃ nõ pñt pignori dari. vt sunt aliena que vendi possunt. ff. de ꝓpria. emp. l. rem aliena. ꝫ pignori non possunt dari nisi nostra. C. q̃ res pig. da. po. l. q̃ filios. Intellige q̃. res aliena pt vẽdi si ẽ immobilis. qz si mobilis ẽ si ꝓpriatat inuito dño eã. furtũ p̃mittit vendens nec valet vẽditio si venditor ⁊ emptor sciunt. nec emptio ꝯbit̃. l. si in emptione. ff. de ꝓpria. emp.

Rō diuersitatis ponit in glo. d. l. rē alienā. ⁊ ibi vide. Item generalis obligatō bonoꝝ eccie pt fieri ꝑ obseruatōe ꝓctus a clericis. sed non ꝑsalis sine solennitate. de q. s. alienatio. Item no. Ba. in. c. nullus ꝑsbr̄. de pig. Item pñt pignori dari res pñtes ⁊ future. vt fructus pendentes. ptus ācillaꝝ. set⁹ pecoꝝ et ea q̄ nascūt ff. de pig. l. ⁊ q̄ nōdū. ⁊ q̄ res suas obligat de ꝑsentib⁹ ⁊ futuris itelligit q̄uis non exp̄mat. l. vlti. C. q̄ res pig. da. po. Sed tñ vī exceptum ossse illud qđ obligaturus spālit nō erat vt vestes. suppellectilia. ⁊ mācipia. q̄ in vsu hēbat ⁊ silia. l. ſ. C. q̄ res pig. ob. po. ⁊ l. obligatōne. ⁊ l. denicꝫ. ff. de pig. Et ixo q̄s dicat mobilia et immobilia ⁊ se mouētia nō veniūt actōes nec noīa debitoꝝ. C. de pac. pig. l. j. Item pignora pñt res coꝛpales ⁊ incoꝛpales ⁊ noīa debitoꝝ. ff. de pig. l. cū quenit. Item fuitutes ꝓsonales. vt vsus ⁊ vsusfructus. ff. eo. l. si is. ſ. vsumfructū. Item seruitutes ꝓdiales ⁊ rusticę. vt q̄ꝫdiu pecunia non soluet nō ꝛ ipis vti. ⁊ si infra certū tps nō fuerit soluta liceat vendere. l. sed an vie. ff. eo. Item comoditas fuitutū ꝓdioꝝ vrbanoꝝ sicut in rusticis hoc ꝓtinget. vt. ſ. liceat creditoꝛi ire ⁊ agere. d. l. sed an vie. iura autez non. vt. d. l. si is. ſ. vlti.

2

Que res ꝓhibet pignori obligari. R. q̄ homines liberi etiā ꝑ debito. c. ñ. eo. de q̄ dic vt s. obsess. Item nec eccie in aut. de alie. ⁊ emphi. ſ. ñ. qñ. Item monumēta. l. iij. C. q̄ res pigno. ob. po. Item sacra vasa. vestimēta. libri. vl alia oꝛnamēta ecclastica. l. sancimus. C. de sa. sanc. l. ſ. ff. q̄ res pign. ob. po. ⁊ c. ſ. eo. nisi necessitate. vt ē redēptio captiuoꝝ ⁊ ꝑ pauplb⁹ aliendis ⁊ hmōi. vt no. in. d. c. j. ⁊ xij. q. ij. aurum.

3

Quot modis ꝓtrahit pign⁹. R. q̄ duobus modis. s. tacite ⁊ exp̄sse. Tacite ꝓbitur ⁊ sunt obligata oīa bona vndecim ꝓsonarū. Primo admīstratoꝛis bonoꝝ ipi eccie. ar. xij. q. ij. illud. tꝫ glo. ⁊ Ba. ī. c. ex lr̄is. de pig. Secdo viri respectu dotis vxori sue. vide. s. dos. ſ. xj. ⁊ eē ꝑ parafernalib⁹ ⁊ donāt ꝓpter nuptias. vt. s. dos. ſ. xij. ⁊ paferna. ſ. ij. Tercio illi⁹ q̄ dotē ꝑmisit de istis duob⁹ bē. C. de rei vx. act. l. vnica. ⁊ d. c. ex lr̄is. Quarto ꝓbentis cū fisco ipsi fisco. C. in q̄bus cau. pig. ta. ꝓ. l. ſ. ⁊ ij. Quinto tutoꝛis pupillo ⁊ curatoꝛis mioꝛi. C. ī q̄b⁹ ca. pi. ta. ꝓ. l. si. mē. ⁊ l. fi. C. de leg. tute. Sexto cōductoꝛis oīa bona iuecta seu illata ī rustico p̄dio dño sciēte ꝑ pensione debita. In vrbano ixo nō distinguit. an sciat vel ignoret q̄ tacite obligant. ff. de pig. l. si hoꝛreū. ⁊ l. Bi iure. ⁊ C. in q̄bus. ca. pi. ta. ꝓ. l. sancim⁹. Septio p̄ris tacite obligant filiꝫ ꝑ bonis aduētitiꝫ ⁊ peculiis eoꝝ. C. de bonis q̄ li. l. cū oꝛ. Octauo minis quolātis ad secūdas nuptias filiꝫ ꝓtis mitt monīt ꝑ restōne eoꝝ q̄ a ꝑmo viro lucrata fuit C. de secū. nup. l. hac edictali. ſ. penul. ⁊ C. in q̄bus ca. pi. ta. ꝓ. l. si mī. Nono defuncti prolegatis ⁊ fideicōmissis. C. cōia de leg. l. j. Decimo primipilari fisco. C. q. mo. pi. ta. ꝓ. l. satis. Undecimo bona ꝓductoꝛis vectigalīū fisco. l. ſp. ſ. ꝓductoꝛes. ff. de iur. īmunita. Duodecimo ꝓbit hypotheca in naui ei q̄ dedit ad eā reficiendā vel armandā. l. interdū. ff. q. po. ī pig. ba. Secus si dedisset ad emendū eam qz nō haberet hypothecā in ea. Idē dic ō eo q̄ mutuauit ad militiā emendaz q̄ habet in ea tacitam hypothecam. fm Bo. in summa.

4

Que pacta ꝓhibent in pignoꝛe. R. q̄ ossse pactū turpe impossibile illicitū. Item pactū legis ꝓmissoꝛie qđ ē pactū q̄ debitoꝛ obligat se insolutuz dare pignus. ff. de solu. l. calopodi⁹. Item q̄n quenit ne pignus. redimat in ꝓpetuū. vel añ die sibi p̄fixam. ar. c. precariuz. de ꝑca. Item q̄n sit pactum ne liceat creditoꝛi pign⁹ vendere post interpellationem debitoꝛis. l. si creditoꝛ. ſ. vlti. ff. de distra. pigno. ⁊ de istis dicit in. c. significāte. eo. ti.

5

Quid si fiat pactū vt die p̄fixa nō soluente debitoꝛe creditoꝛ ex tūc rē hēat in feudū. R. q̄ nō valet qz fieret fraus legi. vt in ꝓsti. Fed. de feuda. in nui. l. ꝓmisso. c. ſ. ⁊ de his pactis. vide s. pactū. ſ. xvij. cū se.

6

Utrū pactū q̄ amissio pignoꝛis quocūq̄ casu liberet debitoꝛē valeat. R. ñ. ſq̄ sic. C. de pigno. ac. l. q̄ foꝛtuitis.

7

Quid ꝑt facere creditoꝛ de pignoꝛe. an possit vēdere. R. ñ. q̄ aut cōuenit exp̄sse vt posset vendere. ⁊ sic debet ꝑmo denūciare debitoꝛi ⁊ postea fm formā conuentam poterit vendere alit nō. Aut cōuenit q̄ nō venderet. ⁊ tunc debet ter debitoꝛi denūciare vt soluat. ⁊ int̄ vnā denūciationē ⁊ aliā debet eē triduū. ff. de pig. ac. l. si cōuenit de distraben. in glo. q̄ si nō soluerit poterit vendere. alꝫ vendendo sine trina monitione teneretur furti. Si vero nulla fuit facta mentio de vendēdo vel nō vendēdo. tūc debet semel nūciare vt soluat. ⁊ postea elapso biennio vendere poterit. hec ꝓbantur. in. d. l. si conuenit. de distra.

Sed quid si creditoꝛ vendito pignoꝛe bona sde minus accepit q̄ sit debitum suum. R. q̄ residuū repetet a debitoꝛe. Et ixo plus debito vendidit tenetur illud plus restituere debitoꝛi. C. de iure do. l. vlti.

9 ¶ Vtr pign⁹ possit p creditorē alteri pignorari. ℞n. q sic. vt est tex. in l. j. C. si pign⁹ pignorā. sit. Et ita. Spe. dicat nō licere vltra tres vices. Tenet tñ verius Ange. in. d. l. j. q etiam per mille vices. quia ius quesitū a creditore in pignore est reale et trāsitoriū de psona ad psonam in mille manus. et sic concludit tex. d. l. j. in verbo tamdiu esse nē.

10 ¶ Quid si alius cui res pignorata fuit alteri vendidit q̄ forte absentauit se q̄ remediū daretur primo debitori ad consequendū rem suā ℞n. Spe. dicit q̄ aget contra primū creditorē ꝛ primus creditor liberabit cedēdo sibi actionem contra eum cui legitime pignorauit. et sic alius respectu tertij nē.

11 ¶ Vtr possit pignorari vsurarijs nri temporis qui habent ex p̄uilegio q̄ post annū lucrātur pignus. ℞n. q sic. et si p̄detur damnū erit debitoris. q̄ q̄ fit lege p̄mittēte nō meretur penā. l. gracus. C. de adulte. et ideo cū lex permittat pignus pignori obligari sibi īputet debitor. Nō tamē limito vez si mō nō pignorauit nisi p̄ quātitate sibi debita. q̄ p̄ plus nō ꝛ in aliquo casu. Item si hoc fecit p̄ necessitate vel vtilitate sua. q̄ p̄ alio respectu non ꝛ sub vsuris accipe. Item. ij. si hoc notificauit debitori istis nō cōcurrentibus nō liceret.

12 ¶ Vtrū creditor teneat fructus pignoris cōputare in sortē. ℞n. q̄ tam fructus q̄s p̄cepit q̄ quos p̄cipe potuisset et ex sua negligentia nō p̄cepit tenetur cōputare in sortē. et q̄ plus superest restituere debitori. ita tenet glo. in. c. cū cōtra. eo. ti. et seq̄tur ℞a. ibidem. et Jo. an. in c. j. et ij. de vsuris. Jo. in sum. tenet oppositum quo ad p̄cipiendos. s. q̄ nō teneat. nisi fuerit i dolo vel lata culpa. vt puta quia erat solita locari vel erat qui q̄rebat eā cōducere. hoc idem seq̄tur do. Anto. Sed mihi magis placet opi. Cal. q̄ ꝛ q̄ si sorti ē satisfactū tenet etiā de p̄cipiendis. q̄ ē male fidei possessor in nō restituendo rē. Si vo sorti nōdū ē satisfactū sic nō tenet de p̄cipiendis. q̄ intelligo vez nisi sit i dolo vel lata culpa. Et sic tene et limita et concor. l. j. et ij. C. de pig. ac. et doc.

¶ Sed quero quaz pensionem soluet p̄ domo pignorata creditor. ℞n. Spec. tenet q̄ solum ad illā quātitatem quā idē creditor p̄stitisset. l. in summa. §. frumento. ff. de cōdi. et de. Sed ℞a. in. d. c. cū contra. distinguit q̄ si fuit simplicit pignorata tūc tenet ad eā pēsionē q̄ cōiter inuenitur a quocūq; alio. Si vo fuit actuz vt solū illa soluat que sibi placet sic esset verū dictū Spec. q̄uis durū. sed ego limito verum isto. ij. casu in modico. sed i aliquo notabili nō credo verum aliter esset via aperiēdi additum vsurarijs et iniquinati. ℞ec obstat. §. i frumēto. q̄ loquitur q̄n indebite per errorem limitatio fuit facta. quia tunc nō obligatur creditor nisi in quantum fuit factus locupletior. quod bene nō. q̄ pauci aduertūt.

¶ Vtrū liceat pignorevti. ℞n. ℞a. in. c. j. de depositi q̄ si pacto intercedente eo vtī vsuram cōmittit si comoditas quaz cōsequitur ex vsu ē extimabilis p̄cio. c. j. de vsuris. et. d. c. cuz contra. et tenet restituere. Si vo non intervenit volūtas domini et cōtra eius volūtatē vtitur eo furtū cōmittit. l. si pignore. in p̄nci. ff. de furtis. nisi verisimiliter crederet dōm p̄missurū. vt no. in. c. dudū. de elec. et insti. de obli. que ex delic. nas. §. placuit. Attamē sp fructus seu extimatio vsus est computanda in sortem. nisi sit talis res cuius vsus inter amicos gratis solet concedi. 13

¶ Vtrū creditor repetet expensas q̄s fecit in pignore. ℞n. q̄ si bōa fide eas fec̄ poterit repetere. nisi sint īmoderate. l. si fuos. ff. de pig. ac. et ar. i. l. īfundo. ff. de re. vē. ber. tñ i. c. j. de vsuris. intelligit q̄ repetet expensas nc̄erias non volūtarias. Sed tu dic q̄ etiaz vtiles dummō nō nimis magnas. vt no. glo. in. l. creditor. C. de pig. ac. ter. ē in. d. l. si seruos. 14

¶ Quid si res pignorata perīt aut deteriorat. ℞n. q̄ tenet de dolo lata culpa et leui et no. glo. in. l. si creditor. C. de pig. ac. ter. ē īsti quibus mo. re cōtra. obli. §. fi. ff. de pig. ac. l. si ea venderet. in fi. 15

¶ Vtrū remittēs pign⁹ vt bidell⁹ restituēs libēū socio p̄sueto vt famulo illi⁹ cui⁹ ē teneat si talis cui dedit infidelit egit. ℞n. ℞a. i. c. fi. de fur. q̄ nō. ar in. l. eū q̄. et i. l. argentū. ff. como. facit. c. significāte. eo. tit. et seq̄tur bar. i. l. si quis vxori. §. apud labeonē. ff. de fur. Idez dicit si eū assignauit alicui deferēti aliq̄d signū illius cui⁹ erat. et facit. d. c. significāte. cū ibi no. non est tamē credendū de facili tali signo. ar. c. j. et ij. de fide instrumē: oz. 17

¶ Quātum durat pignus. ℞n. donec facta fuerit tota solutio debiti vsq̄ ad minimum quadrantē. l. q̄diu. C. de distra. pigno.

¶ Vtrum possit creditor p̄scribere pignus ℞n. q̄ non nullo tempe. l. pignori rez acceptā ff. de vsu capionibus. 18

Pigritia est q̄daz tarditas ad exeq̄ndū bonū. Vnde vo ē remissio in executione boni que q̄n fit mortale petīm. patet. s. accidia. §. j.

Pirata ꝺr qlibet q̄ in mari aut in flumi
nib⁹ depꝺar vt no. in auc. nauigia. C. de
furtis. Et tales sunt excōicati excōicatōe pa
pali p processu curie cū oīb⁹ receptatorib⁹ eoꝝ
ꝫ dātib⁹ eis auxiliū ꝓsiliū l fauorē. ita ec no.
Jo. an. ꝫ do. Anto. in. c. excōicatōi. de rapto
rib⁹ qui ter i āno ab ore sūmi pōtificis excōicāt

Placere velle hōib⁹ vtꝝ sit peccatū. R.
fm Tho. xxij. q. cxv. q aut qs q̄rit place
re ꝓpt caritatē nutriendā. l vt in eis spūalit ꝓ
ficiat. l vt ꝓuocēt ad bonū. ꝫ in his q̄ sunt bo
na. vt cātare in eccīa horas. vel laudes ꝺinas.
ꝫ hmōi. ꝫ sic laudabile ē. Aut querit placere
ꝓpt inanē gloriā. l ꝓpt lucꝝ. l in malis. ꝫ sic ta
le pctm̄ ē q̄le ē illō ꝓpt qō placere cupit. de q̄
bus ps. Dns dissipabit ossa eoꝝ q̄ hoīb⁹ pla
cent. ꝫ ad Gal. ij. Si hoīb⁹ placerē xp̄i seruus
nō essem. Intellige qn̄ ē mortale illud ꝓpter
qō vt in q̄ cupit placere. puta si ꝓpter vanam
gloriā sic est mortale pctm̄ talis ꝓplacētia qn̄
talis vana gloria ē mortalis. vel si q̄rit talis
ꝓplacentia per opa peccati mortalis. sic erit
mortale peccatum. alias veniale.

Pollicitatio est solius ꝓmittētis spon
sio. vt qn̄ ꝓmissio fit ꝺ aliq̄ alicui. ꝫ illi⁹
ꝓsensus cui fit ꝓmissio n̄ extat acceptās. l qz
erat abn̄s. vñ pollicitatio differt a pacto. qz
pollicitatō est vni⁹ tm̄. pactū ho duoꝝ ad mi
nus. Pollicitatio ho tūc trāsit i pactū qn̄ p
nūciū l lras mittit ꝫ acceptat. qz ibi ē duoꝝ
ꝓsensus. l. pactū. ff. de pollici. vñ polliceri di
cim̄ qn̄ nullo p̄cedēte rogamine aliqua ꝓmit
timus. Promittere ho est ꝓprie p̄cedente ro
gatione. Vñ ꝫ pollicitatio differt a nudo pa
cto. no. glo. in cle. romani. de iureiur. ꝫ Pa.
in. c. cum iuramento. de homici.

¶ Utꝝ ex pollicitatōe qs obligeť. R. q nō.
nisi qn̄ polliceť. ciuitati. vniuersitati. clero.
eccīe. vel pauꝑibus alicuius loci. ꝫ cū cā. pu
ta ad honorē dei. vel similē. Si ho fit alijs a
ꝓdictis sine cū cā sine nō. vel ꝓdictis sine cā
nō obligāt. nisi cepint aliquid p̄texru ꝓmissi
onis. ff. de pollici. l. i. §. i. facit glo. in. c. scim⁹.
xxj. q. i. q̄ dicit q ex pollicitatiōe facta deo p̄t
quis conuenīri. facit. c. ex parte. de censibus.

Pollutio nocturna aliqn̄ ꝓtingit ex pre
cedētes cogitatōe carnaliū. qn̄ ex sup
fluitate cibi ꝫ potus. qn̄ ex demonū illusio
ne. ꝫ scōm q cā est pctm̄ ita extimāda est.

¶ Utꝝ necessario ipediat celebrationē eucha
ristie sūptōz. dic vt. s. eucharistia. ij. §. xxix.

¶ Utꝝ nocturna pollutō q̄ incipit in somno
ꝫ pficit in vigilia sit pctm̄. R. fm. S. Tho. in
iij. di. ix. q nō. qz nō reputat euigilasse q̄sq
recuperauerit ho bū. aut vsum. posset tm̄ ꝓtigere
in ipa vigilatōne plenaria pctm̄. s. si pollutio
placeat ꝓpt delectationē. q q̄dē ꝓplacentia si
sit ex surreptiōe pctm̄ veniale. Si ho sit cū
ꝓsensu deliberatiuo ꝫ p̄cipue cū appetitu fu
turi. sic erit pctm̄ mortale. Si aūt placeat. vt
est exoneratio nature nō credit pctm̄. ꝫ eodē
mō dico p pdicta. q appetere pollutionem in
somnis sine oī delectatōe ꝓpt alleuiationē na
ture n̄ ē pctm̄. sz dare opam vtēdo calidis vel
alio mō esset mortale pctm̄. si ꝓpter hoc facit
Secus si faceret ꝓpter gulositatē dubitādo
nihilominus de ea. qz sic eēt veniale pctm̄.

¶ Utꝝ oīs pollutio i vigilia sit pctm̄ morta
le. R. q nō. Aliqn̄ em̄ ē sine pcto. sicut in pa 3
tientib⁹ fluxū seminis. aliqn̄ cū pcto veniali
qn̄ p̄ter volūtatē ꝫ ꝓpositū ꝓuenit ex aliquo
tn̄ pcto veniali. puta cogitatione nō morosa
aut auditione. pctm̄ ho mortale semꝑ est qn̄
voluntarie ꝓcuratur ex quacūq cā. aut qn̄ p
uenit ex cogitatione locutione vel tactu mo
roso. de quo habes. s. cogitatio. §. ij.

Portio canonica. vi. s. canonica portio.

Possessor bone fidei ꝫ male quis dicat habes. restitutio. in littera possessor.

Postulatio est quidā gr̄e petitio supio
ri facta de ꝓmouēdo aliquē ad p̄latō
nē ad quā de iure cōi ꝓpt defectū aliquē l ali
ud impedimentū eligi n̄ p̄t seu ꝓmoueri. alit si
postulet ille qui p̄t eligi nihil fit. ꝫ ecōtrario
fm Pa. in. R. de postu. pla. ꝫ ite llige de defe
ctu l impedimēto q n̄ ē pctm̄ in eo. puta qz n̄ hz
etatē. l est illegitimus. l alteri ep̄atui seu p̄la
tioni obligatus ꝫ hmōi. Fallit in mutilato de
corpe vitia. c. exposuistis. ꝫ in bigamo ꝫ irre
gulari. qz tales inhabiles nō possunt postula
ri. similiter criminosus non potest postulari.
vt in. c. i. ꝫ ij. de postu. prela.

¶ A quo debet postulari. ab eo qui potest di 1
spensare in tali defectu vel impedimento.

¶ Quis p̄t postulare. R. Ho. q q̄ p̄t eligere 2
c. bone. el. ij. ꝫ p totū. ea. ti. ꝫ de elec. īnotuit.
ꝫ dn̄t sic ꝓcludere vt papa dignet p̄bere assen
sum q talis translatio fiat.

¶ Quot voces requirūt. R. q ad minus due 3
p̄tes oīm. fm Hosti. de elec. c. scriptū. §. fi. ali
ter nō facit iniuriā supior si non admittit. d.
c. bone. alias. sic. ff. de aqua plu. ar. l. i. §. pnl.
Pa. tn̄ in. d. c. bone. el primo tenet cū Goffr.
q sufficit maior pars vocum.

¶ Quis effect⁹ postulatōis. R. Pa. in. c. i. ꝺ 4
postu. q postulat⁹ admissa postulatiōe ꝓcedit
ius ac si fuisset elect⁹ ꝫ confirmat⁹. vñ n̄ idiget a
lia confirmatiōe. vt i. c. ij. de postula. Intellige

qñ postulaꝛ ab eo q̃ ꝑt suꝑ oi ꝫpedimento postulari dispẽsare. ⁊ ſ oꝛ solẽnis postulatio. ſz postulatio ñ solẽnis ſ ñ opaꝛ. Dñ lz canonici postulent ab abbate monachũ in ep̃m ⁊ abbas ꝓcedat nibilomin⁹ oꝛ denuo eligaꝛ ⁊ ꝓfitmeꝛ. ⁊ ĩ ista ñ oꝛ fuare formã. c. qꝛ ꝑt. ō elec. ſz bñ in ꝑtia solẽni. vt no. Ba. in. d. c. qꝛ ꝑt. ⁊ de hac ꝑtãseo qꝛ hodie paꝛ. ꝛ nihil vꝛ ⁊ pessime ꝑt ãbitionẽ

5 ¶ Elit ⁊ postulatio idẽ q̃ aduocatio. de qua supꝛa. Aduocare.

Posthumus. v. mõis oꝛ ꝓmo natꝰ post mortẽ ꝑris. ideo pꝰ testim̃ ante mortẽ. vt .ff. de iniusto rupto qꝫ testõ. l. ij. tertio arrogatus filiꝰ. q̃rto post mortẽ aui. q̃ ĩcipit nepos ĩ sui ꝑris ꝑtãte eẽ vt postumꝰ. quĩto nepos auo moꝛiẽte filio pꝛeſ no. gl. C. de postu. ĩ Ricca.

p Rebenda ꝑtie ꝙsistit in fructuũ ꝓceptõe. Canonica ꝛõ in iure aliꝰ q̃ in canonicũ receptꝰ ẽ ad qõ ius postea ꝑtinet ꝑbẽda. ⁊ stallꝰ in chozo ⁊ locꝰ in capło. de ſ bẽs. de ꝙsti. cũ. O. de ĩsti. c. i. ⁊ ꝑ Anno. ĩ. c. ĩlatũ ⁊. c. dilectꝰ. de ꝑbẽ. ⁊ in. c. olim. de ꝛbo. sig.

i ¶ Qui pñt bẽe ꝑbendas. vide. s. beneficiũ. §. xiij. de mgtis. vide Magister.

2 ¶ Vtꝛ valeat ꝓmissio ō ꝑbẽda vacatura. R Anno. q̃ nõ. de ꝑben. c. relatum. dicit tñ glo. videẽ q̃ ꝑt ꝓmitti canonico iam recepto.

3 ¶ Vtrũ ꝑbenda sit quid spũale. R. q̃ ꝓtim sic. ⁊ partim non.

p Precarium oꝛ qõ ꝓcibꝰ petẽdi vtẽduz ꝓcedit tãdiu q̃diu is q̃ ꝓcessit patit. vt in. c. vl. eo. l. i. ff. eo. ⁊ ẽ ꝛctus gratuitus simit aliꝭ gratuitꝫ. ſz in multis dit a donatiõe q̃ ñ reuocaꝛ regulr. dit ⁊ a ꝓmodato. qꝫ ĩ ꝓmodato debet esse vsus certus ⁊ tempus saltem tacite determinatum. vnde si vnum istoꝝ deficit erit ꝑcariũ non ꝓmodatum. Si essẽ cõcessi tibi libꝛ vt illũ trãscriberes erit ꝓmodatũ qꝫ ad certũ vsũ ⁊ tps tacite dꝛeriaꝛ. s. quãtũ ꝓmode trãscribi ꝑt. l. interdũ. ⁊. l. ꝓtinuus §. cum ita. ff. de ꝛ. ob. ⁊ non ꝑt reuocari ante vsuz ꝙpletũ. vt in. c. i. de ꝓmodato. Precariũ ãt ꝑt reuocari ad placitũ etiã si ĩtẽuenisset pactũ denõ reuocãdo. vt in. c. fi. eo. nisi fuisset appositũ p viã ꝓditõis. qꝫ sic vitiat ꝛctum. facit. c. fi. de ꝓdi. appositis. ⁊ qõ no. Bar. ĩ auꝫ. ingressi. C. de. sa. san. ec. Rõ fm Bar. in. l. in ꝓmodato. ff. ꝓmo. qꝫ nõ est ꝓcessum ad certuz vsum. Hoc limito vꝛ nisi vellet reuocare sine cã ⁊ cũ magno dãno alterius. qꝫ obstaret sibi exceptio doli cũ nõ possit negari q̃n ꝑcariũ sit beneficiũ. g̃ benivola actio ⁊ iõ ñ dꝛ q̃s ꝓduersari in bñficio ꝓcessõ. sicut dicim⁹ ĩ mutuo ꝓcesso viatoꝛi qui ipꝫ detinuit postmodũ qꝫ eũ penituit. vt no. Jo. an. ĩ ꝑbemio decretaliũ. Itẽ dꝛt qꝫ in ꝑcario venit solũ dolus ⁊ lata culpa. ſz in ꝓmodato venit leuissima. vt ĩ l. q̃sitũ. §. ⁊ illud. ff. de ꝑcario. ⁊. l. ꝛctus. ff. ō iureiuꝛ. ⁊ ibi reddit rõ diuersitatis. Hec elicio a Cy. in. l. ij. C. ꝓmo. ⁊ Bar. in. d. l. ĩ ꝓmodato. ⁊ Jo. an. in. c. vnico. de ꝓmo. ⁊ Ba. in. c. fi. de ꝑca. ⁊ idẽ in. d. c. vnico. dicit q̃ etiã ꝑcariũ ꝑt ꝓcedi ad certuz vsum ⁊ distinguit a ꝓmodato p nomẽ ꝑcariũ. puta cũ dicit. ꝓcedo libꝛ ad trãscribendũ ꝑcario nomine.

¶ Quot mõis soluit ꝑcariũ. R. q̃ ꝓpio volũtate eiꝰ q̃ ꝓcessit. l. i. ff. eo. ſcdo morte eius cui ꝓcessuz fuerat. c. fi. eo. qꝫ ẽ ꝓcessio ꝑsonalis q̃ extĩguit cũ ꝑsona vt in rka ꝓuilegiũ. ō re. iur. li. vi. tertio alienatione rei ꝑcario ꝓcesse si is cui ẽ alienata a primo dño velit reuocare. d. c. fi. quarto finito tpe ad qõ res fuerat ꝓcessa l. cum ꝑcario. ff. eo.

¶ Oz nũquid reuocaꝛ morte ꝓcedẽtꝫ. R. Ba. in. c. ꝑcariũ eo. q̃ nõ. ⁊ ibi tex. Ex q̃ ifert vnũ notabile q̃ vbi actꝰ validitatis pendet ex voluntate alterius ñ reuocaꝛ ꝑ illiꝰ mortẽ. iõ qꝫ ꝑsumit q̃s in ea volũtate ꝑseuerare in q̃ q̃s decedit. c. maiores. de baptꝫ. ⁊ iõ lz ꝓz clausꝛtralis possit reuocari ad libitũ abbatꝫ. vt ĩ. c. cũ ad mõasteriũ. de sta. mo. ñ reuocaꝛ tñ p mortẽ ipius abbatis. intellige si ab abbate cũ capło fuit ꝓpositus. vt. s. eps. §. ix. ꝑ ſ. facit. c. fi. ne. sede. vacã. secus si esset ꝓcessum vsq ad beneplacitũ suũ. qꝫ ꝑ mortẽ reuocaꝛ. c. si gracioſe. de rescrip. li. vi. vide Bar. in. l. si centesimis. ff. de ver. sig.

¶ In quibus rebꝰ ꝙsistit ꝑcariũ. R. q̃ ĩ rebꝰ mobilibꝰ ⁊ ĩmobilibꝰ ⁊ in coꝛpalibꝰ. Nã fuit ꝑcario ꝑt ꝓcedi. ff. eo. l. ij. §. vlt. ⁊. l. iij. ⁊ iiij. ĩ R. in re ꝓpa ꝙstituere nõ ꝑt. d. l. iiij. §. itẽ si rẽ qõ vꝛ ẽ quantũ ad dominiũ ⁊ ꝓprietatem. ſz bñ q̃tum ad vsum possessionis seu detentionis. l. certe. §. pe. ff. eodem.

Precaria feĩ generis plꝛ. ꝓducta ⁊ ꝑcarie. fm Ba. in. c. i. eo. dicit q̃ nõ dẽnt ĩ ter se. ſz bñ dẽnt a ꝑcario. qꝫ ꝑcaria oꝛ ꝛctus ad ꝑces aliꝰ ꝙ aliq̃ꝫ initus vsq ad certũ tps fm q̃ ptes conuenerũt. nec añ illud tps ꝑt reuocari. ꝙ oꝛ ꝑcaria ad ꝑces aliquoꝝ facta donatio vsq ad mortẽ accipiẽtis. xij. q. ij. ꝑcarie. ⁊ in glo. d. c. i. dicit Bar. in auꝫ. ingressi. C. ō ſa. ſan. ec. ⁊ in. l. ſi finita. ff. de dã. infec. q̃ in oĩbꝰ. ⁊ pꝛia ꝑcaria est eiusdẽ nature cũ ꝛctu ẽphiteotico. ⁊ idẽ voluit in. l. i. C. de iuꝫ. emphi. ẽglo. ꝛ. q. ij. ꝑcarie. g̃ seꝛuẽ naturã ẽphiteotis ꝑ ſ bonꝰ tex. in auꝫ. de ñ aliena. §. lex itaq

vbi pz ꝙ ꝯctus nouus inuētus a ꝓsuetudine. ex q̄ resultat idē effect⁹ q̄ resultat ex aliq̄ ꝯctu iuē to a lege cēseak eiusdē nature. Et ß itelligo vex vbi ñ fit gratis sz aliqd soluit. differt nihilominus qz renouak de q̄nquēnio in q̄nquēniū ñ emphi. Dñ no. ꝙ p̄caria fit aliq̄ ec ñ gratz. sicut q̄ sup solo eccīe fit aliqd edificiū ⁊ soluit ānuatim aliqd. Fit ec q̄ aliqs dat alicui eccīe possessiōez vnā. ⁊ recipit ab eccīa duplū aut ꝑplus vtendū toto tpe vite sue. ⁊ no. in. d. c. p̄carie. x. q. ij. Fit ec q̄ clerico vl laico dak aliqd vtendū toto tpe vite sue Aliq̄ volūt ꝙ p̄caria ⁊ p̄carie ī ß differāt. qz p̄caria ē solū vsqz ad mortē illi⁹ cui ꝓcedit. l ec citra. Precarie vo aliq̄ durat post mortē. ⁊ oz ꝙ de q̄nquēnio in quinquēniū renoueť. sed p̄caria non.

1 ¶ Utz p̄caria possit fieri sede vacante siue ecclesia. R. ꝙ non. x. q. ij. precarie.

2 ¶ Utz cuilibet possit fieri. R. ꝙ nō iconomo vel eius ꝓsanguineo. x. q. ij. hoc ius.

3 ¶ Utz reqrak solēnitas ī p̄caria sicut ī alienatione rei eccīe. R. ꝙ in renouatōe certū ē ꝙ nō requirit. vt no. Abbas ī. c. i. eo. ⁊ dicit ꝙ plat⁹ solus sine ꝓsensu capli ꝑt eā facere. facit tex. in l. pupilloz. §. i. ff. de reb⁹ eoz. ⁊ qō no. Bar in auť. ß ius. C. de. sa. san. ec. In ꝓcessiōe vo credo ꝙ requirak si ē tak rei. l rāti tpis q̄ alienari nō possit nisi cū debita solēnitate. vt pz ex dictz tū qz nō ꝑt revocari ante tempus ꝓuentū.

4 ¶ Utz requirak ncārio ꝙ renoueť de q̄nquēnio in quinquēniū, R. ꝙ sic. ⁊ cadit a iure suo p⁹ quinquēniū si nō renovat. vt dicit glo. in. d. c. i. ⁊ hoc vex est in rebus ecclesiasticis. in laicalibus vero credo ꝙ �means ꝓsuetudinē dz renouari qz ꝓsumit actū qō est ꝓsuetū. l. semp in stipulationibus. ff. de iure iuran.

5 ¶ Utz bñs rē p̄cario noīe. l sicut p̄caria possit eā ꝑscribere, R. glo. xvi. q. iij. c. clerici. ꝙ regle nō ꝑt nisi ex magna lōginquitate tpis dñs obliuiscaē de possessione taliter ꝙ nesciat vbi sita sit quod posset habere locum si possidens esset in bona fide. aliter non.

PReceptum est iussio l ipiū faciendi aliquid l ñ faciēdi. Qño distinguiť. R. duplr sz ꝑ affirmatiuū ⁊ negatiuū. Affirmatiuū stricto vocabulo dz p̄ceptū ⁊ obligat ꝑ sp. ſ. ꝑ loco ⁊ tpe debito sz nō ad sp. i. ad oē tps. vñ filiꝰ nō teneť sp ad honorandū p̄rem in oī tpe. qz ß ē impossibile. sz solū cū opportunitas occurrit ⁊ tps reqrit. Negatiuū aūt p̄ceptū ꝓpe dz ꝓhibitō q̄ obligat ꝑ sp ⁊ ad sp. qz teneor sp. ⁊ ī oī tpe ñ mechari. no. ß archi. ī. c. si peccauerit. ij. q. i. ⁊ pa. ī c. nouit. de iudi. ⁊ theo. in. iij. sen. di. xxx vij.

¶ Quot sūt genera p̄ceptoz legis diue veterz 1
R. ꝙ tria. Quedā sunt moralia q̄ sunt de dictamine legis nature. vt sunt precepta decalogi. Quedā sunt figuralia seu mistica q̄ aliud significāt p̄ē id qō lra sonat. Hoz alia sunt sacralia sicut illa. de quib⁹ rō reddi ꝑt quare ad lrāz sic p̄cepta fuerūt. vt de circūcisiōe ⁊ de obseruatione sabbati. Alia cerimonialia. sicut illa de quibus rō reddi nō ꝑt. qz sic p̄cepta fuerīt ad lrām vt illud Nō arabis cū boue ⁊ azino. ⁊ illud Nō facies vestē de lana ⁊ lino ⁊ hmōi. ⁊ de istis no. in glo. in. §. his ita respōdeť. vi. di. Quedā sunt iudicialia vt illa q̄ in decisiōe cāz sunt deteriata. vt Exo. xxi. ⁊ sunt deteriationes iustitie inē hoīes fuāde. ⁊ hodie figuralia tā sacralia q̄m cerimonialia nō tm̄ nō sunt seruanda sz etiaz sunt pctm̄ mortale p⁹ xp̄m ipa seruantibus vt talia Precepta vero iudicialia sunt mortua. qz non obligant. nisi ille qui habet ptātez statueret ob seruanda. qz tūc non obligarēt vt iudicialia legis antique. sz vt ius canonicum vel ciuile. aut municipale in quo p̄cipiunť. Fm Sco. in. iij. di. xj. q. v. ⁊ Pa. in. c. i. de hōi. facit tex. in. l. i. C. de ve. iu. enu. vbi dz. oīa merito faciamus nra. qz ex nobis oīs iptitur auctoritas. ⁊. c. si apostolice. de ꝑben. li. vi. Moralia aūt p̄cepta, oīa ꝓprehenduntť in. x. preceptis decalogi. que ponuntur Exo. xx.

¶ Qño ordināk p̄cepta decalogi moralia, R. 2
fm cōiozē modū qui habeť ab Aug. sup Exo. ſ. vt ꝑmū p̄ceptū sit. Non habebis deos alienos coza me. ⁊ nō facies tibi sculptile nec oēz similitudinē. Secūdū nō assumes nomē dei tui inuanū Tertiū Memento vt diē sabbati sanctifices ⁊ hec ad primā tabulā dicūť ptinere ꝑmū p̄ceptū secūde tabule ē. Honora p̄rem tuū ⁊ mrem tuā Secundū nō occides. Tertium nō mechaberis. Quartū nō furtū facies. Quītū nō loqueris ꝯ ꝓximū tuū falsum testimoniū. Sextū nō ꝓcupisces domū ꝓximi tui. nō fuū. nō ancillā. nō boue. nō azinū. nec oīa que illius sunt. vij. nō desiderabis vxorem eius. magister tū in. iij. di. xxx vij. ponit. vij. pro. vi.

¶ Circa ꝑmū p̄ceptū notandū ꝙ tria ꝓhibēť 3
nobis. Prio oēs ꝓphane pactōes demonū. siue fiāt ꝑ incātatiōes vboz. siue ꝑ inscriptōes caractez vl ymaginū. siue ꝑ imolatōes sacrificiorū. Et ß vel ad ludificatōem sensuū vt faciunt histriones. l ad transmutationē naturaz. vt secerūt magi pharaonis. vel ad inuestigationem futuroz ptingētiū. seu occultoz. sicut faciūt diuini. oīa ꝓhibenť sub pena mortalis pctī. qz in his attribuit creature qō debeť creatozi. ⁊ ido

peccat mortaliꝝ ꝯ istō. Nō hēbis deos alienos coꝝ me. Exo. xx. Et phibent oēs false ⁊ supstitiose inuētiones erroꝝ ꝟ obseruāciaꝝ ꝯ fidē ⁊ bonos mores cuꝝ dicit Non facies tibi sculptile. Hmōi aūt errores ⁊ supstitiones ꝓcedūt. aut ex ipꝛobo ausu inuestigatōis, phibite. aut puerso intellectu sacre scripture. aut ex iordīato affectu carnalitatꝭ hūane. de qb⁹ Jere. Stultus fact⁹ ē oīs hō a scīa sua. ꝓfusus e artifex in sculptili suo. vana sūt opa eoꝝ ⁊ risu digna. ⁊ ī tpe visitatōis pibūt. vñ sp ē mortale pctm̄ nisi ī casu. vt hēs. s. hereticꝰ. ī pn̄. ⁊ in casu. vt hēs. j. Supstitio. ℊ. i. Tertio phibēt oēs puerse appciatōnes creaturaꝝ. cū ꝛ nec oēz silitudinē ⁊c. Ois aūt puersa appciatio creaturaꝝ ꝓcedit aut ex sublimitate. aut ex cupiditate. aut ex delectatione Pꝛio mō ē idolatria supboꝝ. Scō mō auaro rū. Tertō mō luxurioſoꝝ. ⁊ ñ Hiero. qō qs plus veneratr ⁊ amat ß illi de⁹ ē. ⁊ iō supb⁹ colit silitudinē celestiū. qz diligit sup oēs pferri. Cupidus ꝛo colit silitudinē terrestiū qz sup oīa cupit ditari. Lasciu⁹ aūt silitudinem aātiliū. qz sup oīa cupit delectari ⁊ flectit in delitꝭs. sicut aqua. ad phit. iij. quoꝝ de⁹ venter ē. Qūo autē superbia. auaritia. ⁊ luxuria. sunt peccata mortalia habes in titulis suis.

4 ¶ Circa secūdū ꝓceptū no. qꝺ nomē dei tripliciter assumit. Pꝛio ad efficiendū. vt ī sacrīs. sicut in baptismo. cū ꝛ Ego te baptiſo ⁊c. ad pmittendū. vt cū qs iurat. vouet. ℓ pmittit aliq̄d deo vt scīs. Tertio ad exp̄mēdū. vt cū qs loquit cū iuramēto. siliter multipliciter assumit in vanū. Pꝛio ꝓ sacrī frustratōez. sicut cū qs ñ credit. vt hereticus. ℓ grām sacrī deserit ⁊ hmōi. qō sp mortale pctm̄ ē. Scō ꝓ voti fractiōez ⁊ ß fit tripliciter. Pꝛio ꝓ tardatiōez īplēdi. Scō ꝓ ꝛīā volūtatē seu fractionē voti. Tertio ꝓ apostasiā. ⁊ qūo sit mortale hēs. j. Votū. iij. ⁊ Apostasia. in pn̄. cū duob⁹. ℊ. seqñtib⁹. Tertio assumit nomē dei in vanū ꝓ hoīs blasphemi locutionē. vide. s. blasphemia. Quarto assumit in vanū in ꝓdicatōne q̄ fit vana intētiōe. de q̄ vide. s. bonoꝝ. ℊ. vij. ⁊. j. vana gloria. ℊ. i. Quīto in oꝛōe q̄ ē sine vlla coꝛdis affectōe. de q̄ dic vt. s. oꝛō. ℊ. x. Sexto in cōuersatōe seu opatōe. in q̄ forma scītatꝭ assumit tm̄ in exteriori ope. ñ ꝓ deo. ꝫ solū ꝓ hūano fauoꝛe. de q̄ vide. Simulatio. ⁊ vana gloria. ℊ. i. Septio ꝓ iuramēti puersionē. ⁊ ß dupliciter. aut iurādo puerse. aut ñ fuādo. de q̄ vide Juramētū ꝓ totū. ⁊ piuriū ꝓ totū. Octauo ꝓ vsurpationē adiurādo quē nō dꝫ. de q̄ vide. adiuratō. ℊ. iij.

5 ¶ Circa tertiū ꝓceptū no. fm Orige. qꝺ fm̄ dꝛ sepatim ab vsu cōi ad cultū dei. ꝓceptū ℊ dō sanctificando sabbato ē vt coꝛ a curis supfluis sepet ⁊ diuino cultui mācipet. ⁊ ß ē vacare deo. Hoc āt fit tripliciter. Pꝛio generaliter. s. dū nos a vitiis sepam⁹. ⁊ ītētiōez nr̄az ad sabbatū. i. reqem eternitatꝭ hēm⁹. Scō spāliter dū. s. tpoꝛib⁹ statutꝭ ⁊ ad ß deputatis nos etiā a licitis sepātes opi b⁹ deo oꝛādo. ⁊ meditādo vacem⁹. ⁊ ß ē scīficatio sabbati. Tertio spālissime sicut ē in viris ꝓfectis ꝓtēplatiuis q̄ ab oīb⁹ mūdanis se sepant vt deo familiarit ītēdāt. pꝛia scīficatio ē neccāria. scō debita. tertia pfecta. Aduertēdū ē ec̄ qꝺ vacatō ad deū ē duplex. alia ītrītu. ⁊ ß ñ recipit taxatiōez tpis quātū ad eos q̄ sūt ī caritate qꝛ offerūt dō ī ītu totū tps vite sue. quātū ꝛo ad fuietes deo ex timoꝛe pene bꝫ taxatōez tpis Alia ē vacatio ī actu q̄ ec̄ recipit taxatōez tpis qꝛ ñ sp hō mortaliter deo vacare actualiter. ⁊ ex ß pꝫ q̄d vult pꝛia clausula b⁹ ꝓcepti. s. Memento vt diē sabbati scīfices. Addit scḋa clausula ī q̄ ꝓcipit opari ōterīato tpe ꝫ ociosītatē cū subdit ur sex diebus opaberis. ⁊ facies oīa opa tua.

¶ Pꝛo q̄ sciēdū qꝺ triplex ē labor. ꝓm⁹ ē debit⁹. ⁊ iste ē duplex. s. vn⁹ excludēs ociū aīe inimicū. ⁊ ad hūc tenēt oēs. qz quilz tñt se exercere ī aliq̄ vtili rōe c⁹ excludat a se tēptatōis īgressum. fm illud Eccl. xxxiij. Mitte illū in opatōez ne vacet. ⁊c. Alius ītroducēs fructū. ⁊ iste ē triplex. vn⁹ ꝓ laboꝝ de cura subditoꝝ. ō q̄ ꝓme. Thimo. v. Alt⁹ actiuoꝝ circa spūalia. vt ē laboꝛ ꝓdicatoꝝ ⁊ pstoꝝ mīstrantiū spūalia seu sacra. Alt⁹ ē ꝓtēplatiuoꝝ ī qb⁹ ⁊ si q̄escat coꝛp⁹ a strepitu mūdi. tñ mēs īuigilat sollicitādo deo placere ⁊ alīs grām īpetrare. Dñ ꝓdictis laboꝛib⁹ laborāres pñt viuere de elemosina. qz pīl⁹ a qb⁹ accipiūt vtilit laborāt. ⁊⁹ laboꝛ ē ꝓsensus. s. hoīuꝫ mūdi circa occupatōes tpaliū vt hēant vñ viuāt fm statū eoꝝ ⁊ alīs subueniāt. ō q̄ ad ephe. iij. magꝫ āt laboꝛet opādo manib⁹ ⁊c. Et ad hūc tenēt fortes coꝛpe ne cogāt viuere ociose de bonis q̄ debēt alīs. tri⁹ ē laboꝛ phibit⁹. s. curiositatis ⁊ cupiditatis q̄ extīguit spūalē q̄tē deo. Secḋa q̄ tertia clausula ī ß ꝓcepto ī q̄ indicit opationē in sabbato. cū ꝛ. Septia āt die sabbatū dñi dei tui ē. Nō facies in eo oī op⁹. tu ⁊ filꝰ tui. ⁊ fui tui. ⁊ ancille tue. ⁊ aduena q̄ est ītra portas tuas. Dñ ad grām ꝓcipit. vt hō vacet a coꝛpalibus opib⁹ q̄ vacatiōez ad deū ipediūt in solēnitatib⁹. vt ē negociatio ⁊ hmōi opa seruilia Scias īgit qꝺ op⁹ fuile ꝛ a fuitute. Dñ vt melius intelligas aduerte qꝺ est triplex fuitus. ꝓma ē fuitus dei ⁊ ß ñ. phibet. vñ glo. numeri. xxviij. dicit qꝺ fabri ⁊ hmōi artifices ociant in die sabbati. Lectoꝛ aūt diuine scripture non desistit ab ope

suo. nec tñ ꝓtaminaꝫ sabbatū. scda seruitus est peccati. Jo. viij. Qui facit pctm̃ seruus ē. ꝛ hec phibet intelligēdo de mortali nō de veniali. vñ peccās mortaliꝫ facit ꝑ istud ꝓceptū. nō tñ sor/ tit spēm ex ß nisi moueret ad pctm̃ vt ꝑuarica/ ret istud ꝓceptū. qz vt dicit pbs. v. ethicoz. c. iij. Si qs luxurietꝫ. vt lucretꝫ auar⁹ est. si aūt vt delectetꝫ luxuriosus est. tñ circūstantia q̄ spāli phibitōe phibetꝫ. Et iō duplex ē pctm̃ rōe reat⁹ fm Alex. de ales. Tertia fuitus ē q̄ bō fuit bōi. vñ opa corpalia intm̃ debent̄ fuilia inquātū ꝓ prie ptinēt ad fruentes. Jnq̄ntū aūt sunt cōia fuis ꝛ liberis nō dñi fuilia. ꝛ iō opus corpale ptinēs ad salutē ꝓpriam. siue ꝓmi. siue ad eui tandū dāñ imines exteriozis rei nō ē ꝑ obser uantiā sabbati. vt pz Jo. vij. ꝛ Mat. xij. ꝛ in. c. licet. ꝛ. c. q̄ß⁹. de ferijs. xxiij. q. viij. si nulla. de cō. di. i. sicut ñ alij. qz ß ꝓcipiunt oīb⁹ ꝑuer. xxiij. Erue eos q̄ ducūt ad mortem. deutero. xxij. Nō videbis bouē aut ouē fratris tui errātē ꝛ ē Et iō nō ptinet solū fuis. sz etiā liberis. ꝛ de ß vide vel dic vt. s. Ferie. ſ. ix. ꝛ sequentibus.

6 ¶ Dz q̄re magis ꝓcipit obseruatio sabbati q̄ a liaꝫ solēnitatū. Rn. q. cū oēs solēnitates veterꝫ legꝫ sint istitute in ꝑmemoratōem alic⁹ bñficij dini vel ꝓteriti ꝑmemorati. r futuri ꝓfigurati. Jō magꝫ sabbatū ꝓcipit. qz bñficiū creatōis ī ß ꝑmemoraꝫ qđ est ꝓcipuuz inter ꝓterita. cū dr Exo. xx. Sex dieb⁹ fecit celū ꝛ c. Sic bñficium ꝓfigurale ꝓcipuū ꝛ finale. ſ. quies mētis in deo vel in pñti ꝑ grām. vel in futuro ꝑ gloziā. q̄ bñ/ ficia oīa ꝓplectunt. Nō sic aūt alie q̄ solū ꝓpter ꝓticularia bñficia ꝑmemoranꝫ. vt pascha ꝓpr liberationem de egypto ꝛ figuram xpi.

7 ¶ Dz ꝙueniēter sit mutatū in dñicā. Rn. q. sic qz sabbatū figurabat q̄tē dñi in sepulchro die vij. ꝛ requiē scōz futurā in celo ꝑ xpi meritū i. vij. etate. ꝛ iō aduentē xpitate debuit cessare figura. Jtē debuit cessare ꝓpr exclusionez erro ris. ne forsitā qs crederet q obligatio ad ceri/ monias veterꝫ legis maneret. sicut pz. de cō. di. iij. c. ꝙuenit. vñ ꝙueniēr debuit in aliū diē muta ri. nec ali⁹ fuit q̄ magꝫ ꝙueniret q̄ ꝑm⁹. tū ꝓpter bñficiū creatōis celi ꝛ terre ꝛ resurrectōis xpi ꝛ multis. aliis de quib⁹ dr di. lxxv. q. die dñico

8 de con. di. iij. sabbato. ꝛ. c. ieiunia.

¶ Circa. iiij. sciendū ē q. ꝓpe ꝛ ꝑ se honorari ꝑ cipit in ß ꝓcepto bō q̄ ē ꝓncipiū in eē nature sic ē pr ꝛ mē carnalis. ꝛ bō q̄ est ꝓncipiū in eē grē ꝓpr mīsteriū. sicut ē plat⁹ spūalis. ꝛ ꝓsistit iste honor in reuerētia ꝛ sustētatōe. vt dicit glo. ad Ephe. vi. Reuerētia xpo ꝓsistit in trib⁹. ſ. i affe/ ctu. ſ. timendo pr̄is offensam ex amore. Leuiti. xix. Vnusquisq̄ pr̄em ꝛ matrē timeat. Jn effe ctu. ſ. obediēdo. ad ephe. vi. Filij obedite pentri bus. in signo. ſ. assurgendo ꝛ hmōi. Sustētatio xpo ꝓsistit in solatio xpoz. in fruitio opez. ꝛ in exhibitōe neccārioz. Jn isto etiam ꝓcepto fm theologos intelligit mandari quicquid ptinet ad reddendū debitum cuicūq̄ pſone sicut secū dariū includit in ꝓncipali. Et de ß ꝓcepto. vi/ de. s. Filius. ſ. xxx.

¶ Circa. v. ꝓceptū aduerte q ß ꝓcepto explici te phibet homicidiū. Jmplicite xpo oīs motus ire. sicut mōstrat dñs Mat. v. Jn ß q̄ ꝓcepto phibet oīs lesio q̄ fit in pſona pxi. ꝛ iō peccat mortaliꝫ q̄squis eū occidit. trūcat. mutilat. ver berat. ledit notabiliꝫ. vel aīm deliberatū leden di bz. nisi in casibus a lege ꝓcessis. de q̄bus. s. Homicidiū. i. ꝛ. iij. ꝛ. s. Percutere. ꝛ. s. Defen sio. Jdē dic de incarceratione. de quo. s. Car/ cer. ſ. iij. phibet duellū. de quo. s. Duellū. Itez torneamentū. de quo. ſ. Torneamentū. Itē bel lum. de quo. s. Bellū. Itē Alex. de ak. in. iij. p te summe. in expositōe hui⁹ ꝓcepti dicit. Nota q̄ inter ꝓtatiue in ß ꝓcepto phibet occisio spūalis qua qs ē alteri occasio ruine in peccato morta/ li ꝛ spūalis mortis. sicut pſuasio mali. ꝛ factuz minus rectū pbens occasionez alteri ruine. vel q̄ moriaꝫ in pscia ꝓpria. vt ꝓditū. vel in aliena vt ꝓ detractionem. de quo dic vt. s. Detractio scandalum. odium. ꝛ alijs locis suis.

¶ Circa. vi. ꝓceptū no. q lz mechari idez sit q̄ 10
adulterari. ꝛ sic videaꝫ solū adulteriū phiberi tñ fm Aug. in hoc ꝓcepto phibet oīs illicitus coitus. ꝛ illoz mēbroz oīs illicitus vsus. xxxij q. iiij. Meretrices. Oīs aūt illicitus vsus deter minaꝫ ꝑ. viij. differentias. ſ. ꝑ fornicatōez. de q̄ s. fornicatio. ꝑ meritriciū. qđ fit duob⁹ modis scz ꝑ vagā insectatōem libidinis ꝛ mulier solu taꝫ. ꝛ sic differt a fornicatōe q̄ ē cū certa ꝛ vna sola pſona. Jtē mereꝫ ciū ē solutaꝫ mulier venalis ꝛ publicus ꝓcubitus. d. c. meretrices per adulteriū. ꝺ q̄. s. Adulteriū ꝑ stupz. vide. ſ. stu prū ꝑ sacrilegū ꝓcubitū q̄ est inordinatus ꝓcu bitus. in q̄ ptinētia deo sacrata ledit siue viola tur. sacrata dico ꝑ ordinē sacz aut religionem. seu votū ptinētie. ꝑ incestū q̄ est inordinat⁹ coi tus q̄ vinculū ꝓsanguinitatis vel affinitatis vt paternitatis violaꝫ. Per pctm̃ sodomiticū qđ ē inordinat⁹ coitus q̄ naturalis vsus in illū ꝑ uertit q̄ est ꝑ naturā. ꝛ. viij. ꝑ libidinosuz coitū ꝓiugalē. de q̄. s. Debitū. Prefataꝫ differentia rū. viij. ꝓme ſp sunt pctm̃ mortale. viij. xo aliqñ sic. aliqñ nō. vt. s. debitū pz. ꝛ. s. Luxuria.

¶ Circa. vij. ꝓceptū no. q furtū dr triplicit. ſ. ii

ꝓxie. de q̄.s. furtū in ꝑn; ⁊ cōiē. ⁊ sic ē oīs illici
ta vsurpatio rei aliene fm Aug. i. li. q. Exo. xxij
⁊ sic ꝓhībēdit rapinā vsurā ⁊ oēm illicitā vsur
patōez rez alienaz. vt in. d. c. meretrices. In
terꝓtatiue ꝙo dr oīs illicita possessio rerū. Et
totū ß ꝓhibet ī ꝑfato ꝓcepto. ⁊ iō bñtes supflua
respectu stat⁹ sui ⁊ familie si ñ subueniūt idigē
tib⁹ ꝓ loco ⁊ tpe mortaliter peccāt. multomagꝫ si
indigētes sunt in extrema necitate. ⁊ de ß bēs.
s. ethyna. §. i. Item ꝓmittunt furtū ꝓlati q̄ res ec
clesie dant meretricib⁹ ꝓsanguineis potētibus
nō indigentib⁹ ⁊ hmōi. Silr indebite seruando
Item ꝓmittunt furtū qui res accipiūt ab eis q̄
alienare non ꝑnt ⁊ hmōi. de ß bēs. s. furtum. ra
pina. vsura. restitutio. ⁊c.

12 ¶ Circa. viij. no. fm Alex. in. iij. ꝑte sū. de isto ꝑ
cepto q̄ ꝓhibet ī ß ꝓcepto oē gen⁹ mēdacij. qđ
ē pctm mortale. nō aūt illō qđ ē veniale. ⁊ ß lar
ge. ſz stricte solū mēdaciū in iudicio. ꝓhibet ec
falsitas apte dicētis ⁊ taciturnitas veritatis.
Ñ aūt peccet mortaliter quis mentiendo. vi
de. s. mendaciū. vel tacendo veritatem bēs. s.
Confessio. i. §. vij. ⁊. j. testis. §. xxvi.

13 ¶ Circa. ix. ⁊. x. ꝓceptū. vbi no. fm Alex. in ex
positiōe boz ꝓceptoz/q̄ triplr ꝑt ꝓcupiscentia
sumi. Uno mō ꝓ appetitu vegetabili. ⁊ talr ꝓcu
piscētia ꝓut ē inordinata ē a fomite mouēte. i.
a corruptiōe originalis culpe. Alio mō ꝑt dici
appetitus sensibilr. ⁊ ß ꝓut ē inordinata ē a mo
uēte sensualitate cū fomite. Tertio mō ꝓcupīa
ē appetit⁹ rōnalis. ⁊ sic ē a liberi arbitrij volun
tate ꝓcupīa. p̄mo mō ē ī suggestiōe. scdo in de
lectatōe. tertio in ꝓsensu. ꝓ hec ḡ ꝓcepta nō ꝓ
hibet motus ꝑmus ⁊ secūdus ꝓcupīe. q̄ ꝓsistit. ī
limites sensualitatis. ſz ex ꝓhibitione huius ꝑ
cepti ꝓhibetur ꝓsensus voluntatis in opus vel
delectationem. ⁊ hoc sub pena mortalis pctī.

14 ¶ Duplex mala volūtas ⁊ opus sint duo pctā. Ar.
fm Alex. vbi. s. q̄ q̄ñ volūtas ⁊ op⁹ exteri⁹ ꝓsi
derat in radice. s. libidīe ⁊ in tēptatōe sunt idē
pctm formalitr. Intellige si sunt ꝓiuncta. vt cā
⁊ effect⁹. Si ꝙo ꝓsiderat volūtas in se ⁊ opus
in se. sic sunt diuersa pctā. qr alie sunt circūstā
tie bone debite actui exteriori cui volūtati. qr di
uersificant mod⁹. locus. ⁊ tps. ⁊ quedaz alie. ſz
circūstantia finis sit eadē. Si. ḡ vt dicit Aug.
pctm ē actus incidēs ex defectu boni. alius aūt
defect⁹ ē hinc. alius inde. ḡ fm hoc aliud pctm
intellige materialr. Silr esset aliud q̄ñ sunt fm
aliud tps. ita q̄ intermedio cadat aliq̄d aliud
qr diuerse auersiōes. ⁊ sic formalr diuersa pctā.

5 ¶ Quare magꝫ ꝓhibet ꝺeorsum volūtas ⁊ op⁹
in mechia ⁊ furto q̄ in alijs. Ar. Alex. vbi. s. qr
delectatio mechie ⁊ vtilitas diuitiaz sunt ꝓpt
se appetibilia inquātū bñt rōez delectabilis vt
vtilis. ⁊ ideo dñt in eis ꝓhiberi opus ⁊ ꝓcupīa
ßz homicidiū ⁊ falsitas bñt in se horribilia. ⁊
fm se ita sunt. ḡ sufficit eoz ꝓhibitio.

16 ¶ Quare magis ꝓhibent in spāli auaricia ⁊ lu
xuria q̄ alia pctā mortalia. Ar. qr ꝓpt ī ꝓbita
tē libidinis citi⁹ ꝓgrediunt in op⁹ exterius. ni
hilominus alia capitalia ꝓhibent ēplicite. Su
ꝓbia ꝓhibet in adoratōe dei ⁊ honorificatione
ꝓximi. Invidia ⁊ ira in ꝓhibitōe hoīcidij. Ac
cidia in sanctificatione sabbati. Auaricia in ꝓhi
bitiōe furti. Luxuria ⁊ gula ⁊ delectatio inor
dinata carnalis sibīmuicem ꝓiuncta ꝓhibent
in ꝓhibitione mechie ⁊ adulterij.

17 ¶ Quot sunt genera ꝓceptoz euāgelicoz. Ar.
fm Alsten. li. i. ti. xliij. q̄ q̄dā sunt spālia respe
ctu ꝓsonaz ꝑfidētiū. vt illa q̄ spālitr dātur apo
stol⁹. Mat. x. q̄ omitto. Quedā sunt generalia
respectu oīm. de q̄b⁹ Mat. lvi. ⁊. vij. ⁊ Luc. vi.
q̄ sic ordinātr ab euāgelista. ꝓmū ꝓhibet ira. cū
dr. audistꝫ qr dictū ē antiq̄s. Nō occides. ⁊ de
ß habes. s. Hoīcidiū ⁊ Ira. Secundus ꝓcipit
reconciliationē respectu eius quē lesimus. cuz
dr. Si offers munus ⁊c. vade coꝛpaliter si sit
pñs. vel spūalitr si sit absens. s. motu cordis re
conciliari fratri tuo venīa petēdo ⁊ satisfacien
do ei/vel si te lesit ꝓpt q̄ eū odis vade odium
cordis signi ⁊ opis dimittendo. ⁊ hec duo ordi
nant irascibilē. Tertiū ꝓhibet voluntatē me
chandi. ibi qui viderit mulierē ⁊c. de q̄. s. Lo
gitatio. Quartū ꝓcipit declinationē occasiōis
mechie. ibi si oculus tuus scandalizat. Vbi no
q̄ in oculo vel manu ꝓsideratr vitiuz siue actus
vitiosus. ⁊ iste est abscindendus ꝓsideratr etiam
mēbrū. ⁊ istud cū sit bonū est diligendū. Idez
dicendū de quocūq̄ ꝓximo. Quintū ꝓhibet se
parationē ꝓiugij excepta cā fornicatiōis. ibi qui
dimiserit vxorem. hec aūt tria ordinant ꝓcupi
scibilē. Sextū cū sequentibus q̄tuor ordinant
rōalem. ⁊ ē illud q̄ dr dico vobis nō iurare oīo.
de q̄ iuramentū. Septimū ꝓcipit patientiaz re
spectu lesionis corꝑis. ibi si q̄s te ꝑcussit in ma
xillam ⁊c. Item respectu ablatōis rez. ibi si vo
luerit tunicā ⁊c. da ei ⁊c. Item respectu angarie
opez. ibi ⁊ quicūq̄ angariauerit te. hec aūt in
telligūt fm Aug. quo ad aī ꝑpatōez. vt. s. nolit
ꝓpter talia illata pacē cordis per odiū amitte
re. aliter ꝓsiliū ē. Octauū est ꝓceptum eroga
tionis. ibi oī petēti te tribue. de quo elimosina
§. i. Nonū ē ꝓceptū dilectōis inimicoz. vide. s.
diligere. §. i. Decimū regulat intentōem. cū se
quētibus. ⁊ ē ꝓhibitiuū oblique intētionis. ibi

attendite ne iusticiã ꝛc. vide Intentio. Vndecimũ remouet inordinatã affectiõez rpaliũ. ibi nolite solliciti, vide. s. Auaricia. Duodecimus phibet temerariũ iudiciũ. ibi nolite iudicare. vide Iudicare. Tertiũdecimũ pcipit debitam cautelã. ibi attendite a falsis ꝓphetis. Quartũ decimũ adducit in auxiliũ gr̃e petende. ibi petite. vide Oro. ℣. x. Quintũdecimũ pcipit equitatẽ legis nature. ibi quecũq; vultis vt faciant vobis ꝛc. s. necessario. aliter pfiliũ est. Sextum decimũ tãgꝫ ipletiuũ imponit conatũ ad dei amorem. cũ ör. intrate p angustam portam. s. caritatem. fm glo. ibidem. vide. s. Caritas.

¶ Sunt ꝛ alia pcepta ab eccia indita generaliter oẽs ligãtia q̃ sunt. pmũ de celibratõe festoꝝ secundũ de auditiõe misse. tertiũ de ieiunio in q̃dragesima ꝛ aliꝭs vigiliꝭs. q̃rtum de confessione. quintũ de cõione. sextũ de decis, septimũ de vitãdis excõicatis. Multa sunt alia q̃ tãgũt spãles psonas. de qb⁹ br̃ in diuersis capitulis bui⁹ summe vt facilius inueniantur.

PRedicare q̃s pt, R. vt colligo ex Car. in cle. dudũ. de sepul, prio papa pt. xix. di. in memoriaz. ꝛ q̃libet cui ipe ꝯmittit. de offo. dele. c. fi. Cõmissarij vo ei⁹ alteri subdelegare nõ pnt. d. c. fi. ꝛ epi etiã in alienis diocesib⁹. ni si, phibeant ab epis diocesib⁹. xxi. di. in nouo. ꝛ q̃libet diacon⁹ cui ipi ꝯmittũt pnt in eoꝝ dioce si, ꝫ nõ ex. xvi. q. vij. nullus oõ, Tertio oẽs prelati ecclesiastici si sunt diacones pnt suis subditis p̃dicare, ꝫ nõ aliꝭ, nisi ab epo approbatz aut ꝓuilegiatis, vt de here. excõicamus. el. primo. ℣. sane clerici. quarto fm aliquos q̃libz clericus. qđ limito vel vt sit diaconus ꝛ nõ phibitus spãliter. xix. di. fm. ꝛ ibi no. glo. ꝛ Inno. ꝛ Ho. de here. in. d. c. excõicam⁹, quito mãores ꝛ p̃dicatores ab eoꝝ plat̃ licẽtiati. d. cle. dudũ. Vñ si p̃dicare volũt. j. septa monasterij ipoꝝ vel in locis aliꝭ eoꝝ lz sint lõge a domib⁹ eoꝝ. dũmõ sunt ad eoꝝ vsum pnt, sine aliq̃ licentia fm Lau. ꝛ Zenze. in. d. cle. dudũ. Sicr q̃ volũt p̃dicare in plateis cõib⁹. nec pnt phiberi in pfat̃ locis. nisi hora qua plati. i. hñtes iurisditõnem ꝙsi epalẽ. vt no. Car. ꝛ glo. in. d. cle. dudũ. p̃dicant solẽniter. i. publice populo generaliter. vel faciunt coram se solẽniter predicari.

¶ Dz nũquid vicari⁹ epi sicr̃ ꝓterit. R. car. ibidẽ q̃ sic. si ipe vult p̃dicare. vt epi vicarius secus si vt ali⁹ plat⁹. vel vellet corã se p̃dicari facere. qz in ℟ nõ repñtat psonã epi. ꝛ sic nõ tenẽtur cessare prefati fratres.

¶ Quid si tal̃ hñs ꝙsi iurisditõez epalẽ vellet occupare totã horã matutinalez, R. car. vbi. s. q̃ nõ pt. ꝛ Lau. ibidẽ dicit q̃ dz ptiri illa hora matutinal. maxie si dicti frẽs nõ hñt aliã horã ꝓpetentem. ar. c. mandata. de presump.

¶ Quid si volũt p̃dicare in plateis ꝓuatz aut ecclesijs alioꝝ, R. car. ibidẽ q̃ nõ pnt sine lñia eoꝝ q̃ꝝ sunt. ꝫ de eoꝝ lñia pnt etiã illa hora q̃ plati pfati p̃dicãt. excipiũt solũ eoꝝ loca ꝛ pub lice plateꝫ in qb⁹ illa hora p̃dicare nõ pnt. 3

¶ Vtr laici possint p̃dicare, R. Pa. in. c. sicut in vna. de here. q̃ nõ, alias peccant mortaliter 4

¶ Vtr tpe interdicti possit p̃dicari, R. Car. glo. ꝛ Pa. in. d. c. cle. dudũ q̃ sic. ꝛ quilibet admittit. de con. di. i. c. epi nullum. 5

¶ Dz quã sciaz dz hẽ p̃dicator, R. Alex. in. iij. pte sum. q̃ triplex ẽ act⁹ docẽdi. ꝓm⁹ simplr ex ortãdo. ꝛ iste ẽ oĩm. ꝛ istis sufficit scire mandata ꝛ credẽda. scõs ẽ p̃dicãdi. ꝛ iste ẽ eoꝝ q̃ hñt ex officio. ꝛ istis ẽ necesse scire exponere credẽda ꝛ mãdata. fm illud pre Pe. in. pati oĩ poscẽti reddere rõez. terti⁹ cathedrã tenẽdi. ꝛ istz ẽ necẽ scire oĩa q̃ ptinẽt ad eoꝝ doctrinam. 6

¶ Quã ꝙsciam dz hẽ p̃dicator, R. Alex. vbi. s. q̃ simplr exñs i pctõ. siue occulto. siue manifesto docẽs ꝛ p̃dicãs si ñ studeat dolere de pctõ simplr dz ptenere ꝛ idõ peccare. Et ego credo mortaliter si ẽ in mortali. iuxt illud ps. ꝓpterea deus destruet ꝛc. facit. l. di. q̃d ẽ ℟. ꝛ. c. cũ exaudiero. ꝛ. xxxv. di. c. sexto die. in fi. ꝛ xl. di. multi Tho. in. iiij. tz q̃ si docet sacrã scripturã ex officio p̃latõis q̃ peccat mortaliter si ẽ in mortali. siue occulto. siue manifesto. sed si docet sicut magister. sic si ẽ in pctõ occulto nõ peccat mortaliter. facit ꝓ ℟. s. Correctio. i. ℣. iiij. 7

¶ Vtr teneat̃ p̃dicator facere que p̃dicat, R. Alex. vbi. s. q̃ sic. quicquid asserit faciendũ de necessitate salutis. nõ aũt qđ p̃dicat faciendum de pfectione religionis. 8

¶ Quid si p̃dicet ꝓpter honorem. vide. s. Honor. ℣. vij. 9

¶ Predicatores sacris lr̃is sp̃ dñt insistere nec tũc q̃rãt discedere cũ ex offo alios dẽant docere. xxxvi. di. ℣. ecce, ꝓpterea noĩe doctoꝝ veniũt p̃dicatores ꝛ plati. glo. ĩ. c. vnico. ö sũ. tri. li. vi. 10

¶ Circa q̃ docẽdo dñt insistere, R. q̃ circa. ꝓmo credẽda. sicut articulos fidei, scõo faciẽda ꝛ fuãda. sic pcepta, tertio fugiẽda. sic pctã, q̃rto timẽda. sicut mors eterna, quito appetẽda. sicut glia. ꝛ vt p̃dicatio eoꝝ fructificet. etiã ꝓpus dñt orare. vt dicit glo. Pen. xxiiij. 11

PReces an inducant symoniã. vide symonia. v. ℣. iij.

PRecedentia determinãt sequẽtia. xxxij q. vij. apostolus.

Precios̄ est oē rāz. lxxxiij. di. legim⁹
Precipitatio est vitanda. l. di. pōderet
Est aūt p̄cipitatio qñ quis ptrā sitis ꝺi
bus r'le diuine vel būane rōis ꝓ ipetū volūtatz
r' passiōis ferr' in p̄cipitiū. ⁊ si ꝫ facit ꝓtēnēs ⁊
repudiās ōina documenta erit pctm̄ mortale.
Pitr qñ lz nō ꝓtēnat diuina documēta. tñ ē cū
detrimēto eoz q̄ sunt de necessitate salutis sic
etiā erit pctm̄ mortale. vel circūstātia q̄ repit
in oī pctō mortali. Vñ ōr iniquitas oīa p̄cipi
tat. alias erit veniale pctm̄. ⁊ qz luxuria maxie
absoꝛbet rōem. ideo p̄cipitatio ponit ei⁹ filia.

Predia vrbana vel rustica qñ dñr. Vide
Seruitus. in prin.

Predo ōr q̄druplicit. ꝓmo q̄ iniuste alios
p̄dat. sic̄ q̄ spoliat viatoꝛes ⁊ iste ē excōi
catus. xvij. q. iij. si q̄s romiperas cū duob⁹. c.
sc̄do ōr q̄ tollit a psonis vltra stipendia sibi
taxata. xvij. q. i. militare. ⁊ tales sunt raptoꝛes
⁊ sic p̄do ꝓpriet sub raptoꝛe sicut spēs sub gene
re. xiij. q. v. nō sane in fi. ⁊ sic ꝺz puniri pena ra
ptoꝛ. tertio sm Goff. ⁊ Vo. ōr p̄latus q̄ vt fui
tiū ip̄endat legato vel alij plus exigit a subdi
tis q̄ soluat. de imu. ec. qz plericq; q̄rto ōr p̄do
sm Vo. Juder q̄ iurgiū alienū deputat p̄dā su
am. aut officialis indebite pecuniā accipiens.
l. omnes. C. ad le. iul. repe.

i Quo p̄cepto pbibet p̄da. R. furti noīe. xxxij
q. iij. meretrices.

2 Cui ꝺz dari p̄da in bello acquisita. R. de iu
re p̄incipi. xxij. q. v. dicat. sed tu dic latius. vt
s. Bellum. in prin.

Prefatio nulla ꝺz dici in missa. nisi illa
de qua in. c. memínimus. de con. di. ij. ⁊ in
c. sc̄oz. in fi. vij. dis. vide. s. Missa. §. xxx.

Prelatus large ōr oīs bñs curā aīaz sm
Inn. in. c. firmit. de sum. trī. ⁊ in. c. q̄m. vt
li. nō ꝓte. stricte ꝛo dñr solū bñtes iurisditōem
vt pbat in. c. decernimus. de iudi. iūcta glo. in
cle. dudū. de sepul. vbi ponit p̄latus ⁊ rector se
patim. do. Lar. in. cle. i. de elec. cū glo. ibidē. ⁊
Laur. dicit q; noīe p̄lati ꝓpriē q̄libet admi
strator bñs ꝑpetuū offm etiā si sit tal q̄ ad nu
tū supioris possit amoueri. allegat desuper. ne
gli. ħ. c. i. ad fi. xvi. q. i. de pñtiū. addit Pau. ibi
dē. q̄cūq; noīe cēseat. de ℞. si. cuis. cle. i. de re
scri. ⁊ qđ ibi no. ⁊ ex glo. p̄fata dicit car. obtinu
isse q; mīster ⁊ custos mīoꝛū ⁊ puincialis p̄dica
toꝛ sunt p̄lati. ⁊ q; pñt eē ꝑcuratoꝛes. qz cle. i.
de. pcu. loquit de religioso nō p̄lato. ⁊ q; eē pñt
eē delegati pape. vt. s. delegatus. §. iij.

i Vtr oīs p̄latus sit iudex ordinari⁹. R. glo.
in. c. ij. de iudi. q; sic.

Vtr neglia p̄lati sit pctm̄. R. gl. i. c. ea q̄. de 3
officio archi. q; sic ⁊ mortale. qñ ē in omissione
neccārioꝛ ad suū offm. vt visitatōis coꝛrectōis
⁊ hmōi. ⁊ sm Vo. ⁊ Ber. in. d. c. ea q̄ tenent nō
solū de dolo ⁊ lata. sed etiā leui culpa de dāno
ecclesiasticaꝛ rez ergo foꝛtius animaꝛ.

Vtr p̄lat⁹ teneat oīa agere cū ꝓsilio capti 5
sui. R. pa. i. c. nouit. de his q̄ fi. a p̄. q; negocia
mīoꝛa ꝑt sine ꝓsilio. vt no. doc. in. d. c. nouit. ⁊
Inno. i. c. fi. de ma. ⁊ obe. ⁊ l. ij. C. cō iura. calū.
Nā rcōres ex offō iniūcto explicāt ꝫ mīoꝛa. vt
in. d. l. ij. facit. c. edoceri. de rescri. Negocia ꝛo
ardua cā rōabili exīte quā bon⁹ vir arbitrabit
ꝑt sine ꝓsilio caputuli. alias non.

Vtr teneat dicere culpā suā subdito qñ excess 4
sit ī coꝛrigēdo. R. c. qñ. lxxxvi. di. q; nō. itellige
nisi a posito ꝫ faceret. vt. s. coꝛrectio. i. §. ij.

Vtr p̄latio fit appetēda. R. q; ñ. nec desidia 5
fugiēda. xvi. q. i. nos aūt. viij. q. i. oli. ⁊ trib⁹. ca.
se. xl. di. mkti. vñ appetēs eā efficit idign⁹. i. q. i.
p̄incipatus. ⁊ peccat mortalr si deliberate appe
tit vt p̄sit. vide. s. ambitio. ⁊. s. eps. §. ij.

Vtr p̄lat⁹ possit fugere. vide. s. eps. §. xvij. 6

De quibus spāliter sunt interrogandi p̄lati 7
R. s. Interrogationes. circa prelatos.

Prescriptio est qđam ius ex tpe ꝓgre
diens aūcte legū vim capiens. penā negligē
tibus inferēs ⁊ litibus finē imponēs. ⁊ sic̄r diffi
nit vsucapio. ⁊ aliq̄ vnū ꝓpbendit reliquū.
lz ꝓprie ꝺr̄ñt. qz vsucapio ē in reb⁹ mobilib⁹ ⁊ se
monētib⁹. p̄scriptio ꝛo in imobilib⁹ ⁊ iurib⁹ in
coꝛpabilib⁹. vt insti. de vsuca. ⁊ lon. tē. p. i. R.
Jurz tñ psultus ita diffinit. Vsucapio est acq̄
sitio dñij ꝓ ꝓtinuatione possessiōis tp̄is spacio
lege diffiniti. in. l. ij. ff. de vsuca. hoc Joa. no. in
Sexta. extra eo. ti.

Que requirunt in p̄scriptōe sm ius canoni 1
cū ⁊ ꝓsciam. R. q; iij. ꝓmuz bona fides. s. q; is
qui possidet rē quā possidet credat eē suā r' cre
dat tradentē esse dñm vel bñe ius distrahendi.
lz in facto erret. ff. de ver. sig. l. bone fidei. Hoc
limito vez in p̄scriptōe vbi req̄rit aliquis act⁹
positiuus. secus vbi nullū factuz requirit. vt in
p̄scriptōe libertatis ꝫ fuitutē rusticā. qz lz sciā
me tibi debere fuitutē eundi. tñ ego possum p̄
scribere libertatē. ex q̄ ego nihil facio q; sit pec
catum. ħ tenet Bar. in. l. sequit. §. si viam. ff. de
vsucap. ⁊ Joa. in. c. fi. de p̄s. Idem dic de p̄scri
ptione actōis psonalis mere penalis. vt in ra
pina respectu quadrupli q̄ est vsq; ad annum
post ānū simpli. insti. de vi bo. rap. in p̄n. vt. j. §.
xlij. ⁊ idem dic de similibus.

Sed q̄d si erret in iure. R. q; nō p̄scribet. l. ij. 2

ff. si a pupillo. ff. p empto. et l. nūc. la. ff. de usu ca. secus si errabat in facto. ar. l. qđ vulgo. ff. p empto. et ꝓterea dicit Anno. in. c. si diligenti. eo. q̄ possidens ꝫ ius non ꝓsumit bone fidei. ni si sit possessio longi temꝑis. vel ꝓbabilib⁹ rōibus fuerit acq̄sita. facit. c. cū ecclesia suterina. de cā poss. et p. Ex quo pz q̄ si ius in quo errauit erat dubiū. q̄ error excusaret in ꝓscribendo. et facit ter. in. c. cū dilectus. et ibi Dañ. de ꝓsue. qđ no. Item tz Host. in. c. cura. de iur. pa. q̄ error mixtus. s. iuris et facti nō tollit bonā fidē. dat exēplum in donatione facta uxori q̄ vir nō est effectus pauper ꝫ mulier credit valere. qz usucapiet. l. fi. vir uxori. ff. đ dona. Bar. tñ i. l. si fur. ff. de usuca. et in. l. ꝫ et si. ℊ. scire. ff. de pe. here. et refert Pa. in. c. grauis. de resti. spo. distinguit et bñ q̄ quedā sunt iura q̄ ꝓhibent aliquos act⁹ et facies ꝫ ec ex errore nō ꝓsumit in bona fide et sic intellige glo. in. d. l. si fur. q̄ dicit q̄ error iuris impedit usucapionē. qđ etiā limito. nisi esset tale ius obscurū et dubiū. Quedā sunt iura nō ꝓhibētia ꝫ actui nō assistētia. vt puta restm nō solēne nō approbat a iure vt valeat. et circa talia errās nō ꝓsumit in mala fide. d. ℊ. scire.

3 ¶ Quid de illo qui tpe ꝓscriptōis bñit ꝓscias lesam. postea icipit hē nō lesam. R. pa. in. c. fi. eo. cū do. Ant. o. q̄ si ex legitia cā bñt lesam. interrupta ē ꝓscriptio. et sic incipiet prescriptio post ꝫ ꝓscias lesaz reformauit p legitia iudicia ar. eoz q̄ no. in. c. de ārta. eo. et in. d. c. cura. Si vo fuit lesa ex leui iudicio. quā tñ reformauit per alios legitis iudicijs. sic non fuit interrupta. Pa. tñ inclinat q̄ ois interrūpat et incipiat ꝓscriptio de nouo tpe reformatōis. ꝫ verior est prima opi. nisi ꝓscia se firmasset. q̄uis ex leui iudicio q̄ res erat aliena.

4 ¶ Oꝛz dubitās an res sit sua vel ne. et bñs instā cām dubitādi ꝓscribat. R. fm do. Ant. i. d. c. fi. q̄ nō. q̄ iura req̄rūt ne dū q̄ ñ sit i mala fiđ ꝫ q̄ sit in bona fiđ. et iō ꝫ ñ sit in mala fide ñ ē tñ in bona. qđ tñ limita. nisi dubitatio eēt momentanea et vacillās. sicut nō ē hereticꝰ q̄ dubitat. ꝫ nō fixe et deliberate. c. i. de here. q̄ sic nō impediret. Et ß opi. i foro ale ē ꝓior q̄ ad usucapionē rei. sed respectu fructuū lucrādoz sufficit malā fidē abesse. et q̄uis Pa. et cōis opi. et glo. in. d. c. fi. teneāt q̄ dubitatio etiā firma nō impedit ꝓscriptiōez etiā q̄ ad rē. facit ꝓ ipis. l. q̄ scit. ℊ. bone fidei. ff. de usufruc. ꝫ hoc vez q̄ ad foz ꝓtentiosum tene. non quo ad ꝓsciam.

5 ¶ Secundū qđ requirit in ꝓscriptione est iust⁹ titulus. c. si diligenti ex. eo. et đz hic titulus cā possidendi. vt donatio. vēditio et hmōi. Exigit q̄ cā vera nō legitia fm Goff. vñ titul⁹ errone⁹ ꝓstat cām ꝓscribendi. ff. p socio. l. fi. Et ꝓterea dicit glo. in. d. c. si diligenti. q̄ ꝓ tāto đz titul⁹ iustus q̄z dat cām ꝓscribendi. lz in ꝛitate nō sit iustus. q̄z tūc nō eēt ꝓscriptio neccāria. Et ideo minus iustus titul⁹ dat cām ꝓscribēdi. si mō adsit bona fides vt credat titulū sufficere et eē iustū. et ß vez q̄ requirit titulus. q̄n aliqs iure cōi possidere nō ꝑt. vt laicus decimas. Nō requiritur titulus. alias ē sp in mala fide. Sed vbi res ꝑnt de iure cōi possideri. sic nō requirit titul⁹. Et q̄ nō req̄rat titul⁹ tēnēt cōiter doc. lz Pa. in. d. c. nō ārta. eo. limitat. Primo q̄n ꝓscriptio nō est ꝓpria ius cōe ꝑ. c. i. eo. ti. li. vi. facit. l. quēadmodū. C. de agri. cē. et. co. Secđo q̄n non est in usufructu ꝓscribendo. q̄z lz sit ius in corpora le. l. i. in. fi. ff. ad l. falci. et quedā fuitus in reb⁹ alijs. l. i. ff. de usufruc. tñ requirit titulus in eo ꝓscribendo alias nō ꝓscriberet spacio. x. vel. xx annoz. vt ꝓbat in. l. fi. C. de ꝓscri. lon. tem. vñ dicit glo. in. l. corruptionē. C. de usufruc. q̄ si etiā usufructus. ꝓsistit in re mobili. tñ actio personalis ad ipam nō tollit triennio. et idē videt dicendū acq̄sitōe. Dico tñ q̄ fructus q̄ capiūt ex agro alieno bona fide usucapiunt triennio. tex. est no. in. l. sequit. ℊ. fructus. ff. de usuca. et ibi ꝑ Bar. q̄z ibi nō agit de ꝓscribēdo iure. Et ideo cū đz q̄ tenet restituere fructus extantes in. c. grauis. de resti. spo. Intellige nisi possessor ꝑ triennium et bona fide possideret. Tertio limitat q̄n nō agit de seruitute ꝑ quā ꝓsona obligat vel astringit ad aliquod seruitiū. q̄z cum sit quid graue necessario requirit in tali iure ꝓscribendo titulus. et sic ꝑt intelligi. l. cū de in rem verso. ff. de usuris. et no. Dy. in regula possessor. de re. iu. li. vi.

¶ Tertiū qđ requirit est continuatio possessionis. q̄ res sit possessa continue usq̄ in finem ꝓscriptionis sine interruptōne. c. illud extra. eo. de regu. iur. regula sine possessione. li. vi. Et q̄ possideat vt ꝓprium. quia qui alieno nomine possidet vt coloni. et qui precario et hmōi. nō ꝓprie possidet. sed bi quoz noīe possident. c. cū venissent. de resti. spo. et in glo. ca. clerici. xvi. q. iij. Si tamē interrupta possessione q̄n possessor recuperat ē bone fidei sic ꝓsciberet ea interruptione nō obstante. l. fi. C. de ꝓscri. xxx. an. 6

¶ Oꝛz possessio ciuilis. i. q̄ sit talis ꝓsona q̄ possit legittime de iure cōi possidere neccārio requirat ad ꝓscriptionē. R. q̄ ad usumfructū ꝓscribendū nō. ꝫ sufficit naturalis seu corꝑalis possessio. l. fi. ff. de acqui. poss. no. Pa. in. c. ad audientiam. eo. ti. Jn aliis aūt vbi prescriptio 7

inducit ad acq̃sitionē rei vel iuris. tūc requirit ciuilis possessio. ⁊ sic intellige tex. ⁊ gl. in. c. cām eo. ti. ⁊ iō naturalē nō sufficit. de q̃ plene p̄ Oy. in rka sine possessiōe. li. vi. Vbi ꝙo p̄scriptio iducit ad retinendū solūmō ius alteri⁹ ⁊ ad defensionē ꝙ ius alteri ꝙgruēs. tūc tali ꝺfendēti nō ē necc̄ria ꝙa possessio q̃si. als seq̃ret q̃ nō p̄scriberet actiōes psonales ꝙ id qō bē in. l. ij. C. de ꝙsti. pecu. ⁊ in. l. sicut. C. de p̄. xxx. an. qz nēo vere eā possidet. nisi is cui ꝙe ꝙpetit. vt no. Jn. in. c. in lris. de re. spo. ⁊ ē nobilis distinctio. Cal. in. c. cū nō liceat. eo. Aduerte ꝫ q̃ possidens bona fide ⁊ vendēs sub ꝙditōe nō interrūpit possessionē. Dñ si deficiēte ꝙditōe venditio resolua ꝓza tpa cū posteriorib⁹ ꝙtinuare poterit. fm Ba. in. c. illud autem. eo. ti.

8 ¶ Vtz possessio lōgissimi tpis. de cui⁹ initio nō ē mēoria bēat vī tituli. R. fm. Jo. an. ī. c. ij. de p̄bē. li. vi. q̃ sic. qñ capacitas dat in exercente. als ñ. vñ laic⁹ quātūcūq̃ exercuerit actū spūalem vel alic⁹ ordis. nūq̃ tñ ꝑt illū p̄scribere. Et no. q̃ fama p̄bet iustā cāz credēdi. vt no. ī. c. iq̃sitioni. de sen. exc. ⁊. c. cū ꝙtingat. de rescri. ⁊ p Bar. ī. l. ij. C. si ser. vel lib. ⁊ ī. l. celsus. ff. de vsuca. Et si fama erat q̃ res fuit legata. vel q̃ tale fiebat p̄uilegiū pape qō fuit ꝺditū tpe guerē ⁊ hmōi. sic curret p̄scriptio. vt no. in. l. q̃ vulgo ff. p empto. qz sic facit titulū sicut in illo cuius ꝓcurator dixerat se emisse. ⁊ sic credebat.

9 ¶ Quartū qō req̃rit est q̃ res nō sit vitiosa. vt possit p̄scribi. ⁊ ōr vitiosa si sit furtiua aut vi possessa. vt īsti. de vsuca. ꝭ. qō ār. Et subdit tex. q̃ nec. vll⁹ ali⁹ q̃uis ab eis bona fide emerit. vl ex alia cā accepit vsucapiēdi ius hz. Et aduerte q̃ in re mobili oz iust⁹ titul⁹ intueniat a ꝓncipio. alr nūq̃ p̄scribit. qz sine titulo ꝫ volūtatē dñi ꝫctās furtū ꝓmittit. ⁊ sic furtiua ē. sec⁹ est in re īmobili. qz q̃uis mala fides fuerit. in ꝓmo ꝑt tñ p alios p̄scribi ex eo ꝙ bona fide. Et iō nū q̃ res mobilis ī ꝙscia ꝑt teneri quātūcūq̃ p lōgū tps sit possessa ⁊ bōa fide. nisi q̃ būit eā a ꝓncipio hūerit cū titulo. ꝓptera ōr tex. ín. d. ꝭ. qō ār. Dñ ī reb⁹ mobilib⁹ ñ facile pcedit. vt bōe fidei possessori vsucapio ꝙperat. Qō no. qz sepe venit in p̄tica. Limita tñ fm q̃. j. dico. ꝭ. xliij.

10 ¶ Quero vtz oēs alie res que non sunt vitiose possint p̄scribi. R. q̃ regulariter oīs res. oē ius. omnis actio p̄scribi ꝑt. c. ad aures. eo. ti. ſz habet multas exceptiones. qz sunt multa q̃ p̄scribi non p̄ūt. vt. j. ꝭ. xij. cum se.

11 ¶ Sz q̃ req̃rūt ad p̄scribēdū iura seu fuitutes q̃ bñt cāz ꝓtinuā q̃si. R. q̃ req̃rūt. v. Primū bona fides. ſ. q̃ vsus fuerit eo āio q̃ vsus fuerit in re suo. ⁊ q̃ potuerit ec aduersario ꝫ dicēte. sec⁹ si cā amicitie. qz nunq̃ p̄scribet. l. ij. ⁊ ibi no. ff. quēad. serui. amit. ⁊ l. q̃ iure familiaritatis. ff. de acq̃. pos. Secundū tps debitū. vt. j. patebit.

12 Tertiū q̃ vsus fuerit sciēte aduersario. l. ij. C. de fui. ⁊ ibi. gl. ⁊ doc. ⁊ ec patiēte. l. q̃tiēs. la. ij. ff. de fui. qz scīa ⁊ patiētia in iurib⁹ incorporalib⁹ aduersarij ꝙstituit q̃si possessionē. ⁊ iō sine ipsa ñ posset p̄scribi. nisi sit tps lōgissimū. C. xxx. an. l. xl. an. fm Bau. de castro. ī. l. ij. C. de fui. Atez nisi hūisset p̄scribēs titulū ab alio q̃ eaz vt dñs illius fundi ꝓcessit. qz sic ignorante dño ꝑt p̄scribi. vt no. Cy. Petrū tenere in. l. ij. p̄dicta. Qō no. p limitatione illi⁹ q̃ in corporalibus nō est dare q̃si possessionē sine scīa ⁊ patientia aduersarij. qz pauci aduertūt. vt in pascuis aq̃ ductus iurisditionib⁹ piscādi. Et no. fm Inn. q̃ istud tps incipit currere ex q̃ quis cepit illo vti nō vi. nec clam. nec p̄cario sciēte illo cui fit p̄iudiciū ⁊ nō ꝫdicente. Quartū in negatiuis. puta altius nō tollēdi req̃rit. p̄hibitio no. glo. in. l. q̃ lumībus. ff. de fui. vr. p. ⁊ p̄hibitio. debet esse ex pte p̄tendentis seruitutez. Quintū q̃ sit dñs fundi cui⁹ fuitus est acquirenda. qō nota.

13 ¶ Que sunt que p̄scribi nō p̄ñt. R. xvi. ꝓmo ꝫ ꝑtā de iure canonico ⁊ in foro aīe imo diutur nitas auget. c. cū hēret. de eo qui du. quā pot. p adul. ⁊. c. nō sat. ⁊ cū in eccīe. de symonia. De iure ciuili ꝙo si peccatū est momentaneum. tūc lapsus tpis alleuiat penaz in. l. si diuturno tpe. ff. de pe. ⁊ qñq̃ ex toto tollit. Dñ cōit doc. ⁊ se quit Ba. ī. c. cū haberet. dicūt q̃ aduersus qō libet crimē regulariter pcedit p̄scriptio. x. āno rū. vt post lapsuz quis nequeat accusari. ⁊ in. l. adulter. ff. de adult. dicit post quinquēniū non potest quis accusare adulteriū nisi in duobus casibus. vide glo. d. l. adulter.

14 ¶ Deōo ꝫ obiam visitatōem. ⁊ pcuratōem q̃ debēt rōe visitatōis. c. cū nō liceat. eo. cū filibus

15 ¶ Tertio. eccīe loca religiosa. necnō ius decīe ꝓmitie. vel oblatiōis. ⁊ oīa alia iura spūalia nō p̄ñt p̄scribi a laicis. qz illa possidere nō p̄ñt. vt in. c. cām. eo. etiā si mille anni transierūt. vt. s. dixi fm Jo. an. in. c. ij. de p̄bē. li. vi. Ab eis aūt a quib⁹ possideri possunt bene p̄scribunt. vt in c. ad aures. eo.

16 ¶ Quarto annexa spūalibus. vt ius patro. sit p̄scribi non p̄ñt a laicis. dicit tñ Ba. in. d. c. ad aures. q̃ papa posset ꝓcedere p̄uilegiū laicꝫ vt possideret spūalia alio q̃. qz ꝑt dare ptātē eis ex cōicādi. ⁊ sic tūc p̄scribere possent que possidere p̄nt. Limita istud ad laicos seculares. qz laici conuersi licet non debeant. tamen possunt

tractare spiritualia cū clericis ⁊ p̄scribere. vi/
16 de tex. iuncta glo. in. c. ex eo. de ele. li. vi.

¶ Quinto nō p̄t p̄scribi limes vel qō adherēt limitib⁹ epatuū ꝓuinciaꝝ vel prochiaꝝ. xvi. q. iij. lz inter. de proch̄. sup eo/rō ne termini ꝓfun
17 dant ꝓuinciaꝝ vel parrochiaꝝ.

¶ Sexto liber homo p̄o seruo possessus nō p̄t
18 p̄scribi. xvi. q. iij. §. potest.

¶ Septīo publice functōes agroꝝ. i. pēsiones ñ p̄nt a colono p̄scribi. nec fundus quē colit. d. §. p̄t. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. l. male agitur.

16 ¶ Octauo via publica nō p̄t p̄scribi ex nō vsu
10 populi. l. viam. ff. de via publica.

¶ Nono aqueduct⁹ ad publicū vsum ciuitatis ⁊ alia iura ciuitatꝫ ad publicū vsum destinata
11 p̄scribi nō p̄nt. C. de aqueductu. l. diligēter.

¶ Decimo reseruata p̄incipi in signū subiecti
12 onis. vt tributū ⁊ similia p̄scribi non p̄nt. vt. l. cōpit serenitas nostra. C. de p̄scrip. xxx. an. fa
cit quod no. in. c. cum non liceat. eo.

¶ Vndecimo res quā lex vel canon alienari p̄/
13 bibet nō p̄scribit. sic tū distingue sm Pa. in. d. c. cū nō liceat. q aut lex p̄bibet alienatōem. qz ei⁹ rei nō ē ꝓmertū. nec p̄t possessio hēri. vt in reb⁹ sacris. ⁊ sic nō vz p̄scriptio. Aut p̄bibet a
lienatōez simplr fauoze ip̄i⁹ rei. Exēplū in fun
do dotali. ⁊ sic p̄scriptio nō p̄t inchoari. l. si fū
dū. ff. de fun. dota. glo. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de vsu
ca. p emptoze. Sz si erat inchoata añ ꝑ tal eēt dotalis fund⁹ ⁊ hmōi. sup q̄ se fundat ius. tūc
nō ip̄edit vsucapio. ter. ē in. d. l. si fundū. Idez
14 dicendū qñ res puenit ad p̄sonā ꝓuilegiatā. q̄
quā ñ posset p̄scribi. vt no. Jo. an. in. c. vnico. de iure pa. li. vi. Aut lex p̄bibet alienatōem nō simplr. sz sine certa solēnitate. vt in reb⁹ mino/
rū ⁊ eccie. tūc data bona fide. ⁊ excluso erroze iuris. ꝓcedit p̄scriptio si hz comitantia alia. pu
15 ta emi a minoze quē credebā maiorem. vel rem a ꝑlato. sz putabam capitulū ꝓsensisse ⁊ hmōi. Secus si errabā in ure credens q ꝑlatus sine capīo posset. vel minoꝝ sine decreto. ⁊ sic intel/
ligē glo. in. c. ij. de his que fi. a pre. ⁊ tex. iuncta
23 glo. in. c. i. de re. ec. non alie. li. vi.

¶ Qui si ē p̄hibita alienatō p defūctū. R. idē dicēdū sicut de p̄hibita a lege. s. q vsucapio nō p̄t ter. est in. d. l. ij. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. Et ꝺ intelli
ge qñ p̄dicta p̄hibitio fit ex cā p testatoꝝē. sine cā essi non valet. vt legit ⁊ no. in. l. filius. §. diu
24 ff. de le. primū. ⁊ ibi per. Bar. plene.

¶ Vtz sīlr sit dicēdū qñ res p pactū p̄hibita ē alienare. puta cū res est obligata. ⁊ obligās ap
posuit pactū. vt illa res interim nō alienet ⁊ ip̄edit dominij trāslatio. vt in. l. si credit. §. vlti. ff. de distra. pigno. R. q sic. qz nō currit p̄scri/
ptio. vt no. Bar. in. l. vbi lex. ff. de vsuc. Pa. tū in. d. c. cū nō liceat. tenet q currat p̄scriptio ⁊ credo verius si alius a p̄dictis contrahenti/
bus p̄scribat.

¶ Duodecīo res q̄ tenet p̄cario noīe. qz nō ip̄e 25
sz dñs possidet. l. certe. §. is q̄ rogauit. ff. d. p̄ca
rio. Idē de colono ea. rōe. l. male agit. C. de p̄
scrip. xxx. an. Idē de eo q̄ possidet noīe alieno
ea. rōe. c. cū venissent. de resti. spo. Idem de pi
gnoze qō nō p̄t p̄scribi a creditoze ⁊ vsufructua
rio. qz censent in mala fide. Dicit tū Pa. in. d. c
cū nō liceat. lz colon⁹ ⁊ tenens p̄cario noīe. ⁊ q̄
possidet alieno noīe nō possint ipsi p̄scribere ta
les res. tū si colonus vendit alteri. ⁊ q̄ emit bo
na fide p̄scribit. sz dñs petit restōem in integz
si ignozauit ex regula generali. l. i. ff. ex qui. ca.
ma. sm Spe. eo. ti. ⁊ plz p ea q̄. j. dicā. lz Bar. in
l. cum solus. ff. de vsuca. aliter sentiat.

¶ Tertiodecīo res empta a p̄digo vel luxurio 26
so. aut lusoze alienāte. Distinguit tū Pa. in. c.
si diligenti. eo. q aut talib⁹ ē interdicta admi
nistratio. ⁊ sic nō valet ꝓctus. nec inferet vsuca/
pienti p̄ditio. vt. l. qui fundū. §. q̄ sciens. ff. p̄o
empto. aut nō ē interdicta admīstratio bonoꝝ
⁊ tūc aut ignozabat q in malū vsum volebat
ꝓsumere. ⁊ sic p̄t vsucapere. qz est bone fidei. vt
in. l. si quis cū sciret. ff. p̄o empto. Si vo scie/
bat q in malū vsum volebat expendere p̄cium.
sic non valet vsucapere. vt in. d. l. si quis cū sci/
ret. ⁊ ē. tex. no. in. l. si vo nō remunerādi cā. §.
si adolescens. luxuriosus mandat tibi vt p me/
retrice fideiubeas. idemq; tu sciens mandatū
susceperis nō babebis mādati actionē. qō simi
le ē q̄si p̄dituro pecuniaz sciens crediderīs. Sz
⁊ si vlterius directe mandauerim tibi vt mere/
trici pecuniā credas non obligabit mādati q̄si
aduersus bone fidei mandatū sit. hic tex. ff. mā
dati. nec ob. l. affectiōis. ff. de dona. qz ego in/
telligo añ factum nō fallere in ista lege. falleret
post factum fornicatōis soluendo banc decisio
nem posuit. Bar. in. d. l. si quis cū sciret. ⁊ sm
banc limitarez ego. l. fi. ff. de alea. vbi valet cō
tractus venditōis fact⁹ alteri a colluso⁹. s. verū
qñ non putabat p̄cium in ludo velle ꝓsumere
alias talis emptoz nō poterit p̄scribere. Aul
tominus valet ꝓtractus factus in ludo cū collu
soze. vnde nec tenet vēditio. nec tenet emptoz
de euictione cum simul delinquant. l. fi. §. i. ff.
qua. re. ac. nō da. Et p ꝓsequens cuz sit in mala
fide. ⁊ ꝓtractus sit p̄hibitus a iure non poterit
p̄scribere. quod nota bene.

¶ Quartodecimo res ignozantis non potest 27

pscribi. ita tenet do. Pe. ō perusio tractatu de canonica portione epi. c. ij. allegat. l. cū sex. ff. de edi. edic. cū pcor. ī glo. ibidē. Dñ pcludit q̄ qñ qs ignorat bītu ꝛ actu ius sibi ꝑpetere. puta qz ignorat legatū sibi fcm. ex q̄ resultat sibi ius agēdi. ꝛ sic ñ currit pscriptio Item qñ qs igrat actu ſz ñ bītu sic eē nō currit. puta collator scit se hre ius ꝑferēdi bñficiū ſz igrat facti. ex q̄ resultat sibi ius agēdi. s. actū vacatiōis. ꝛ sic ñ currit pscriptio. c. qz diuersitatē. de ꝓcef. p. c. lras. de iup. negli. p. Pa. xo in. d. c. vigilāti ōt q̄ ꝫ igrantē ꝛ abñtē currit pscriptō nisi igrās vl absens possideat ciuilit. qz tūc ñ currit pscriptio vt ī. l. male agit. C. de pscrip. xl. an. Ex q̄ infert q̄ si me abñte aut igrante ingredit qs possessionē meā nō incipit tūc pscriptio. ſz fuerit ingressus bona fide. qz p būc ingressuz ñ pdo possessionē. vt in. l. si id qō. ff. de acq. pos. ſz añ cp incipiat pscribere. oz ꝑ pus pdā possessionem. puta qz scīēs alīū ingressum suspicere me posse repelli. vt in. d. l. si id qō. ꝛ ab eo tpe incipit currere pscriptio. ꝛ nō pus. vt no. Dy. ī rka sine possessione. li. vi. ꝛ sentit glo. ꝛ aptius Bar. in. l. i. C. de ser. fugi. Addit tū q̄ibi ignorās ñ possidet. ſz currat pscriptio/tñ si ignorātia fuit ex iusta cā vl ꝓbabilis/q̄ tūc subuenit. ar. c. cū illoz. de sen. ex co. ꝛ ſ subuētio erit q restituet in itegz. vt voluit Bar. ī. l. i. §. si qs aūt. ff. de actu itine req̄ pri. facit glo. in. l. i. C. de pa. po. ꝛ tex. optimus in. l. añ pe. ff. de acq. here. ſz magz mihi plz opio Pe. Ubi tñ ignorātia ñ ē crassa vl supina. Incorpalia xo nō pūt qñ si possideri. nisi sciente eo q̄ possidet prius. Et data eius ignorantia non possunt pscribi. l. ij. C. de serui. ꝛ aqua. no. Inno. in. c. bone. el. ñ. de po. pla.

6 ¶ Quītodecimo res excōicati. vt dicit Pa. in c. i. eo. qz cū sit ipedit⁹ a lege nō dz ꝫ eū currere pscriptio. l. fi. in fi. C. de ānā. excep. Qō limito vez in eo qui nō est in mora petēde absolutōis Secus si esset in mora. qz tunc ipedimentū oriť ex culpa sua. ꝛ ideo curreret.

¶ Sextodecimo res furtiue vel vi possesse. nec etiā ea q̄ ex ipsis nascūť. vt insti. de vsuca. §. furtiue. de quo dic vt. j. §. xliij.

¶ Que sunt tpa in q̄b⁹ pscriptio nō currit sed dormit. R. Pa. in. c. ex trāsmissa. eo. q. ix. tpa. Primū tps hostilitatis. ꝛ vbi ius nō reddit. ſz B limitat Inno. in. d. c. q̄ñ ꝓpť guerraz ꝛ hmōi actor agere voluit. ſz nō potuit. qz nō erat qui ius redderet. l. ſz si p ptorem. §. si ferie. ff. ex qui ca. ma. ꝛ ꝓpť B dicit Bar. in. l. de etate. ff. ad trebel. q̄ citatus tpe pestis bz iustā cām nō ꝑparē di. allegat. c. ad supplicationem. de renū. facit glo. in. c. si xo. de iure inť. Et ī dicit idē Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsucap. q̄ tpe pestilentie nō currit pscriptio. vbi qs fugit ex tali timore. aut certe erit iusta cā petēdi restitutiōez in integrū ex clausula generali. ꝛ idē dic de oī alia iusta cā q̄ ipedit ne quis rem suā petat. l. qō q̄dez ff. ex q̄. ca. ma. Scōm tps est qñ eccīa nullū bz ꝑlatū seu bz inutilem ad agendū. vt puta qz est excōicatus suspensus vel captiuus. c. qz diuersitatē. de ꝓce. ꝑben. xvi. q. iij. c. i. de elec. qz diligentia. Aut ē dilapidator. aut male alienās ꝑlat⁹. vt in. c. si sacerdotes. xvi. q. iij. ꝛ qō no. ī. c. i. de inte. resti. li. vi. Nā toto tpe ꝑlati male alienātis nō currit. Tertiū tps qñ qs de iure impedit agere sicut filiusfa. vt. l. i. in fi. C. de anna. excep. ꝛ in vxore viuente marito respectu rei dotaliū. l. in rebus. C. de iure dotiū. Item in pupillo durante etate pupillari. l. sicut vltra medium. C. de pscrip. xxx. an. Quartū tps ē scisma tis q̄ ad eccīam romanā. vt in. c. cū nobis eo. ti. Quintū tps ꝓditōis. qz res sub ꝓditiōe nō prescribitur. l. cū notissimi. §. ſz illud. C. de pscrip. xxx. ānoz. qz nulla currit mora. Sextū tps feriarū repentinaz. qz ꝑcaueri nō pūt. vt ōz ī. d. §. si ferie. Quidā tū dicūt q̄ currit. ſz indulget restitutio. Septimuz tps absentie rei publice cā. Limitat tū Inno. istud cū ꝑcedēti qñ prescriptio fuit ꝓplera tpe feriaz. aut abñtie. vl parū post. secus si p⁹ magnū tps. qz tūc nō dať restō. facit. l. ab hostib⁹. §. sed qō simplr. ff. ex qui. ca. ma. ꝛ satis placet. ſz alīq̄ teneāt indistincte non currere. Octauū tps est furie vel ꝓdigalitatis fm Jo. an. in addi. ad Spe. eo. ti. Nonū ē iacētis hereditatis. ꝛ nō stat p heredē quin eam capiat. sed alīq̄ mō est impeditus fm Pa. in. c. de quarta. ō pscri. ſz do. Anto. ibidem tz q̄ currit sed restituetur ex generali clausula.

¶ Sz q̄ro an in ꝑfatz casib⁹ ita dormiat ꝛ ipediat pscriptio q̄ nō sit opus petere restōez. R. diuersa fuit opio legistaz in. l. senatus. ff. de officio ꝑsi. ꝛ canonistaz in. c. ex trāsmissa. eo. sed mihi plz opi. Inno. q̄ ipedit ipso iure. nec est necāriū petere restōez. nisi solū in tpe absentie ꝛ feriaz ꝑt dici cū simili rōe tps ꝓdigalitatis etiā. ꝛ sic illa tpa subducunť de medio pscriptionis. rō sua quare nō currit est qz pscriptio est odiosa. vt pz ex eo qō legit. ꝛ no. in. c. vigilāti eo. ergo non est laxanda.

¶ Quātū tps requirit in ꝑscriptōe. R. q̄ diuersimoď fm q̄ a diuersis ꝛ ꝫ diuersa fit pscriptō.

¶ Contra eccīam romanam nō currit minor q̄ centenaria. intellige in his que spectant principaliter non secundario ad ipsam. fm glo. in ca.

ad audientiã eo. Dñ dic q generaliter oĩa q ĩme
diate ptinẽt ad dispositõez pape gaudẽt puile
gio. vt ẽ eccĩa latranẽsis. ⁊ res ipi⁹ ⁊ exẽptio ꝫ
quã si currit mĩor ꝓscriptio q cẽtenaria. Ita
tz Jo. an. in rka scienti. li. vi. in mercu. ⁊ qđ no.
Pau. ĩ Cle. frequẽs. đ exce. pla. ⁊ Pa. ĩ. d. c. ad
audiẽtiã. Fallit ß ĩ casu. c. q̃. ℈. i. eo. li. vi. vbi ca
tholici ꝓscribũt ꝫ eccĩam romanã bona hereti
coꝝ q̃ ignorabãt ĩ vita q eẽnt heretici. si p. xl.
ãnos bõa fiđ ea possederũt. nec ĩ isto casu pote
rit romana eccĩa petere restitutõez. vt ĩ. d. c. q̃.
pz. vbi pbibet oẽm molestiã post ꝓscriptiõem.

¶ Cõtra eccĩam iferiorẽ a romana. siue fiat ꝓ
scriptio a puato ℓ ab alia eccĩa. si ẽ ĩ ĩmobilib⁹
vel iurib⁹ bñtib⁹ ptinñ cãm sic reqrit q̃drage
naria ãnoꝝ ꝓscriptio. vt ĩ. c. de quarta. eo. ⁊ in
c. i. eo. li. vi. nec reqrit titulus in hac q̃dragena
ria ꝓscriptõe. ſz sufficit bona fides. nisi sit ꝫ inſ
cõe. qz sic reqrit titulus verus ℓ putatiue ver⁹
c. si diligenti. eo. ti. Si xo ẽ in mobilib⁹. sic fm
Pa. in. c. cũ dilecta. de ꝓbr. vti. vel inuti. nõ bz
locuz vsucapio triẽnalis ꝫ eccĩam romanã. ſz ꝫ
alias eccĩas. credo q habeat locũ. nisi in rebus
q̃ alienari nõ pñt sine debita solẽnitate. de qui
bus. s. Alienatio. ℈. v. ⁊ quatuor. ℈. sequẽtibus
Et q prescribat. habes in aut. quas actiones
posita. xvi. q. iij. ℈. si.

¶ Quid si laicus bz rẽ cõez cũ eccĩa ⁊ idiuisibi
lem. R. Pa. in. d. c. de q̃rta. q reqrit q̃dragena
ria ꝓscriptio ꝓpt ecclam. ar. l. si cõem. ff. quẽad
modũ fui. ami. Jo. an. ĩ. c. vnico. de iure pa. in
nouella. dicit q vbi ius eccĩe pt remanere ille
sum ꝓscriptõ cõis ꝫ laicũ sufficeret. qđ no. in. c.
ad audientiam. eo. ⁊ xvi. q. iij. noluimus.

¶ Dz nũquid reqrit q̃dragenaria in re q deue
nit ad eccĩam q cũ eẽt laici incepit ab aliquo p
scribi. R. Pa. ĩ. d. c. de q̃rta. cõioz ⁊ xioz opi.
est q nõ. ſz p preterito vtt̃ puilegio puati ⁊ p fu
turo tpe puilegio suo. ar. ĩ. l. fiscus. la. i. ff. de iu
re fisci. ⁊ iõ si ꝫ puatũ pñtẽ currerũt. v. ãni añ
q̃ venirẽt ad eccĩam sufficient postea. xx. post
q̃ venit ad eccĩam. Et idẽ dic in similibus pui
legiatis. facit aut. si q̃s. C. de ꝓscrip. lon. tẽpo.
⁊ sic in isto casu mutat ꝓscriptionem.

¶ Dtz ꝓscriptões iudiciales currãt ꝫ eccĩam
R. Pa. in. c. fi. de in inte. resti. q sic vt sunt q
post decẽdium non appelleẽt ⁊ bmõi. ſz restituit
sicut ⁊ minor iure spãli. vt in. d. c. fi. ⁊. l. i. C. si.
sepius in inte. rest. fue. po. ⁊ ibi sequit Bar.

¶ Dtz res patrimoniales clericoꝝ gaudeant
isto puilegio q̃dragenario. R. q nõ. ſz ꝓscribũ
tur cõi spacio. sicut alie laicoꝝ. tenet glo. in. c.
possessiões. xvi. q. iij. ⁊ in. c. q̃ q̃. de cẽsi. li. vi

⁊ Spe. in ti. de resti. in inte. tz q nõ ꝓt restõem
petere. si fuit lesus in talib⁹ bonis. sicut facit in
lesione in reb⁹ eccĩe. ⁊ iura q̃ dicũt q bona cle
ricoꝝ gaudẽt eodẽ puilegio sicut bona eccĩe. di
cit q intelligunt̃ q̃ ad defensionẽ. allegat. c. ec
clesiaꝝ suos. xij. q. ij. facit qđ dicit Pe. ⁊ abbas
in. c. cũ sit. de fo. cpe. q. i. raptores ꝓfatoꝝ bo
noꝝ nõ ꝓueniũt coꝝã iudice ecclesiastico. qz pri
uilegiũ nõ dz extẽdi. nisi in casibus iure exꝓssis
⁊ idem ꝯcludit do. Anto. nisi sit eadem oĩo rõ
cum exꝓssis a iure. quod nota.

¶ Quid de legatis ad pias cãs. R. q solũmõ 39
bẽbit locũ ꝓscriptio. xl. ãnoꝝ. fm glo. no. ĩ aut.
de eccĩa. titu. ℈. p tpalib⁹. ⁊ in. c. fi. xvi. q. iij.

¶ Contra hospitalia ⁊ alia pia loca reqrit̃. xl. 40
ãnoꝝ sicut ptra ecclesiaz. vt est tex. no. in. l. oĩa
priuilegia. C. de epi. ⁊ cle. no. Jo. an. in. c. ij. de
resti. inte. li. vi.

¶ Cõtra pncipẽ distinguit Pa. in. c. cũ. nobis 41
eo. ti. sic. aut sunt bona reservata pncipi ĩ signũ
singularis puilegij vel dominij. vt legitimare
spurios. creare notarios. exigere vectigalia ⁊
pedagia ⁊ hmõi. ⁊ sic reqrit̃ scĩa pncipis ⁊ tm
tps. de cui⁹ initio memoria hoĩm nõ existat. vt
est tex. in. ca. sup quibusdã. de x. sig. ⁊ ꝓ Bar.
in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ⁊. l. si publi
canus. ff. đ publi. ⁊ in. l. i. ff. đ aqua plu. ar. Aut
sunt bona qt̃ possedibilia. ⁊ si ista sunt pncipi
incoꝝpata requirit̃ spaciũ. xl. ãnoꝝ. vt ĩ. d. l. cõ
perit serenitas nra. ⁊ sic pcedit glo. in. ℈. fisci.
Justi. de vsuca. Si xo ñ sunt icoꝝpata. ſz dũta
xat delata tanꝯ vacãtia. seu ex cã publicata.
⁊ tũc ĩ bonis delatis ꝓpt vectigal nõ solutũ suf
ficit tps. v. ãnoꝝ. vt. l. ℈. C. de aposta. An alĩs
xo si pcessit denũciatio sufficit tps. iij. ãnoꝝ.
vt. l. ĩtra. iij. ff. de diuer. ⁊ tẽ. ꝓscri. Si xo denũ
ciatio ñ interuenit. ⁊ sic si habuit bonã fidẽ tm
reqrit̃ tps. xx. ãnoꝝ. l. in oĩb⁹. ff. de diuer. ⁊ tẽ.
ꝓscri. Si aũt vltra bonã fidez habuit titulũ. sic
sufficit tps. x. ãnoꝝ. sic loquit̃. l. q̃uis. ff. de vsu
ca. ⁊ no. Bar. in. d. l. in oĩb⁹. Cõtra q̃scũq alĩ
os a pdictis distinguo. Aut sum⁹ in actõib⁹ pso
nalib⁹. ⁊ sic requirit̃ spacium. xxx. ãnoꝝ. Qđ li
mitat Pa. in. c. in cã. de cã pos. ⁊ ꝓpri. verũ q̃n
ꝯcurrit sola patiẽtia. secus si cũ patiẽtia iterue
nisset aliud. vt ẽ tex. in. l. pcula. ff. đ pba. vbi ex
taciturnitate lõgi tpis psumit̃ dimissum fidei
cõmissum debitũ. si sepius de alĩs bĩta rõe nõ
sit bĩta de fideicõmisso mẽtio. Aut sum⁹ in reb⁹
ĩmobilib⁹. ⁊ sic si possidet cũ titulo requirit̃ spa
ciũ. x. ãnoꝝ int̃ pñtes ꝓsentie ⁊. l. fi. C. de ꝓscri. lon. tẽ. Si xo ptim fuit pñs
partim absens duplicabitur tempus absentie

salt̃ aũt. q si q̃s q̃busdã. C. ō p̃scrip. lō. tẽ. sine titulo p. xxx. ãnos cũ bona fide ꝛ reliq̃s p̃scribit vt in. c. scōz. eo. ti. xvi. q. iij. §. pt. ꝛ. l. si q̃s ẽpti onis. C. de p̃scrip. xxx. an. Aut sum⁹ ī fruitutib⁹ ꝛ tũc si bñt cãm ꝯtinuã l q̃si regl̃r p̃scribit longo tpe. s. x. ãnoz iter pñtes. ꝛ. xx. int̃ abñtes sic ĩmobilia. tex. ẽ in. l. fi. C. de p̃scri. lō. tẽpo. ꝛ ī. l. §. C. ō fui. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. B no. Si ꝛo fuit⁹ bz cãm discōtinuã. tũc regl̃r ñ p̃scribit. vt ẽ tex. in d. l. fuitutes. ꝛ ibi ꝑ doc. Fallit ꝓmo qñ q̃s vsus ẽ tãto tpe cui⁹ ꝯrij memoria ñ existit. l. B iure. §. ductus aq̃. ff. de aq̃ q̃ti. ꝛ estiua. no. glo. ꝛ doc. in. d. l. fuitutes. ꝛ tps cẽtũ ãnoz ẽ tps de cui⁹ initio ñ extat memoria. vt tz do. ãnto. ī. c. veniẽs de testi. ꝛ Lar. ī. c. si diligẽti. de p̃scri. Itẽ scō qñ hũit. ti. pcessiõis a dño qz p̃scribet in. x. ãnis inter pñtes ꝛ. xx. iter absentes. ita no. glo. ī. d. l. fuitutes. Sil̃r ꝛ ttio p̃scribit qñ hũit vez titulũ a tertio. qz p. x. iter pñtes. ꝛ. xx. īt̃ absentes ꝑ tex. in. l. fi. ff. de p̃scri. lō. tẽp. fm Pau. de castro in. d. l. fuitutes. Aduerte q ẽ dicta iter p̃scribendo rusticanã ꝛ vrbanã fuitutẽ qz rusticana pdi tur p ñ vsũ. tz vrbana ñ nisi ali⁹ simul vsucapiat libertatẽ. puta bẽo fenestras q̃s tz obstruã ñ p do ius. tz si alius p fidez tps alti⁹ eleuauit murũ suũ sic amitto. B. pbãt in. l. B aũt iura. ff. de fui. vrba. p̃di. Quid aũt sit fuit⁹ vrbana ꝛ rustica na. vid̃ fuitus. in pn. Et nota q tũc fuit⁹ dicta bẽ cãm ꝯtinuã l ꝑpetuã q̃ñ ẽ in vsu actualit̃ ꝛ potẽtialit̃. vt fuitus aq̃ductus. ꝛ fuit⁹ alti⁹ ñ tollẽdi ꝛ sic. Rõ qz tz a ꝓncipio reqrat̃ fcm̃ hois. nõ tñ sp. qz post q̃ aq̃ ẽ derivata ī canale facto nature ꝯtinuat̃. ꝛ ꝑ seipam sp fluit. ꝛ in fuitute tigni ĩmittendi l ouerg̃ ferẽdi. q post q̃ semel ẽ im missus ꝯtinuat̃. Aliq̃n ꝛo dicta bẽ cãz q̃si ꝯtinuã l q̃si ꝑpetuã. q̃n ꝑpetuo seu ꝯtinuo potẽtialr̃ tz ñ actualr̃ ẽ in vsu. vt ẽ fuit⁹ stillicidij. l ductꝰ aq̃ ex celo cadẽtis Rõ qz tz nõ sp exerceat̃ actu tñ apta nata sp exerceri sine fcõ hois. qz cũ pluit stillicidiũ ẽ sp aptũ recipe aquã sine fcõ hois p⁹ q̃z stillicidiũ ẽ. Aliq̃n fuit⁹ dicta bẽ cãm discontinuã q̃n nõ ẽ sp in vsu actualr̃ nec potẽtialit̃. tz necãrio reqrit fcm̃ hois q̃ñ ñ pt eẽ ꝯtinuũ. vt ẽ fuit⁹ itineris. vie ꝛ similiũ. B no. p. glo. ꝛ doc. ī l. seruitutes. la. ij. ff. de seruit. ꝛ in. l. fozamẽ. ff. ō fui. vr. p. Aduerte B qz in seruitute q̃ amittit ꝑ nõ vsuz si hz solũ itualla diez l noriũ tm̃. vl bze uioris spacij p̃scribit p. x. ãnos. īt̃ pñtes ꝛ. xx. iter absentes Si aũt bẽat itualla ãnoz l mẽsiũ reqrit̃ tps duplicatũ q̃ ad pñtes vz. xx. ãnoz. tz q̃ ad absentes aliq̃ tenent sil̃r. s. q. xl. Bz credo q ñ duplicat̃ fm Jo. glo. in. l. fi. C. de seruitu. quẽ sequũt̃ cõit̃. gl. Accur. Bar. ꝛ Bal. ꝛ doc. ibidẽ. ꝛ Jnno. in. d. c. ō quarta. qz ꝑ vltia opi. B posita q ẽ sua iux̃ glo. no. in. l. q̃ filiũ. §. sabin⁹ ff. ad treb. vbi ōz q vltia opi. in dubio ẽ tenẽda Itẽ. d. duplicatio nõ bz locũ ī p̃scriptiõe. xxx. l xl. ãnoz. nec in p̃statõe ãnua. vt vult glo. in. l. cũ notissimi. §. fi. C. de p̃scri. xxx. an. ꝛ ōz bẽe ĩtualla diez l noctiũ q̃ñ alternis diebus. l die seu nocte mihi lz ꝛ tibi altero die ꝛc. Tps ꝛo ãnoz l mẽsiũ q̃ñ de q̃nquennio in q̃nquẽniũ. vl de ãno q̃libet vna die l plurib⁹ lz ducere aquã. Aut sumus in fuitute q debeat a re pone. vt vsufructꝰ vsus. iurisditio ꝛ hmõi. q̃ lz reqrant fcm̃ hois. tñ nõ dicũt bẽe cãm discõtinuã. qz oĩa possideri possunt q̃ ꝯtinuus est. lz actus hois sit discõtinuus. nõ sic in seruitute. q̃ a re rei debeat. cum res aĩm nõ bẽat. Iste seruitutes g̃ q̃ debent a re pone longo tpe p̃scribũt cũ titulo tñ ꝛo. qz bz similitudinẽ cũ dño qđ lõgo tpe nõ p̃scribitur sine titulo. vt ẽ casus in. l. vltia. in fi. C. de p̃scrip. lon. tẽp. Et intellige de titulo habito a nõ dño. qz si a dño nõ oz p̃scribere. Aut sumus in fuitute ponali q̃ pone a pona debeat. ꝛ sic p̃scribit aliq̃n q̃nquennio. q̃n. s. pr̃ tpe mortis gessit sep libero nõ in fuga nec latitãs. sz in bona fide. sic post q̃nquẽniũ elapsuz in q̃ nõ ẽ passus filius ꝯtroversiã stat⁹ efficit liber. no. Pa. in. c. lz. de ꝓiudicio suo. Jn pona vero ꝓpria req rit̃ tps. xx. annoz cũ bona fide. nec reqrit̃ titulus fauore libertatis. vt in. l. ij. C. de p̃scri. lon. tẽp. alias seruitus oĩs ponalis cũ sit ꝯtinua ꝑter aĩm q̃non p̃t eẽ in fuitute reali sine titulo reqrit tps lõgissimum. s. xxx. ãnoz. vt no. Ly. in. l. q̃. C. ō seruit. ꝛ aqua. cũ titulo ꝛo ꝑ. x. inter pntes. ꝛc. Aut sum⁹ in debitis legatis aut stipulatõib⁹. ꝛ sic fm Bar. in. l. cũ notissimi. C. de p̃scrip. xxx. an. si obligatio sit de p̃senti. lz exactio sit dilata in diẽ. sicut cũ testõr legat centũ alicui. ita q tradant̃ sibi. x. oĩ anno solũ. sic vnica p̃scriptione tollet̃ ꝑ spaciũ illud q̃ alie res. ar. l. senatus. §. fi. ff. de dona. cã mor. ꝛ. c. de q̃rta. eo. ti. vbi vnica p̃scriptiõe q̃dragenaria tollit̃ quarta debita ep̃o q̃ cõiter solvit̃ oĩ anno. qz obligatio ẽ de p̃senti ozta. lz exactio sit dilata. Si ꝛo obligatio sit in diẽ. vt in legato simplici ter facto vt annuatim det̃ aliq̃d. qz tot sunt legata quot ãnue p̃statiões. d. l. senat⁹. in fi. ꝛ sic non currit p̃scriptio. nisi a die extãtis obligationis. ꝛ sic oz tot sint p̃scriptiones quot legata Sed aduerte q si heres testõris scit se teneri. vt cõiter p̃sumit̃. vt no. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. nullo tempore potest p̃scribi. fm Pe. de perusio tractatu de canonica portione ep̃i. qz habet malã fidem. Idem

dic de q̃ cũq̃ debitore. vt no. Ange. ī. l. q̃ seq̃ ℣. si viã. ff. de vsucap. ⁊ dicit q̃ ß cõiter tenet̃ ℣ Bar. ec̃ si statuto caueat vt p̃scriberet. ⁊ ß seq̃t Jo. an. in. c. ij̃. de excep. li. vi. Jo. in. c. p̃ tua. ℣ dona. ⁊ Lar. in. c. vigilãti. eo. ti. ⁊ est glo. no. in aut̃. vt eccl̃a romana cẽtũ an. ba. p̃. q̃ dicit q̃ tale statutũ eẽt iniquũ p̃sidiũ. ⁊ seq̃tur Bal. ī. c. si q̃s p. xxx. si ℣ feu. fue. ꝓtro. vbi dicit q̃ p̃scribẽs sciẽter debitũ sp̃ poterit denũciari. secus eẽt si ignorabat pbabilit̃. sic p̃scriberet ec̃ q̃ ad ꝓscĩam. vt voluit Jnno. in. c. cum ta. de iure pa. ⁊ ī. c. q̃ pleriq̃. de ĩmu. ec. Jo. an. in. c. fi. de p̃scri. distĩguit q̃ aut debitor nõ tenebat̃ offerre ita q̃ cessando a solutõe ñ fuit in culpa. ⁊ sic p̃scribet. q̃ nõ ẽ in mala fide eo q̃ potuit cogitare qõ voluit donare ℣ relaxare. ⁊ qũ tenet̃ offerre vide bonũ tex. cũ glo. in l. itẽ illa. ff. ℣ ꝓsti. pecu. ⁊ plenĩ. p Bar. ⁊ me. s. obligatio. ℣. vij̃. Si ãt tenebat̃ offerre. sic ñ p̃scribet q̃ ẽ in mala fide. Aut sumꝰ ī actõibꝰ ⁊ exceptõibꝰ. ⁊ cũ varie sint vario mõ p̃scribũt̃. puta exceptio de nõ numerata pecunia post biẽniũ ñ pt opponi. l. in ẽctib⁹. C. de non nu. pecu. repetitio debeto ℣ in alea ñ p̃scribit̃ nisi p. l. ãnos. vt in. l. alea ℣ ludos. ff. de aleato. ⁊ hmõi. q̃ multe sunt q̃ ℣m Pa. in. c. cũ cã de emp. ⁊ vẽ. ec̃ currũt ℣ eccl̃az ℣m spaciũ decretũ a iure ciuili a q̃ sunt ĩuẽte. nec expectat̃ spaciũ. xl. ãnoꝝ. Aduerte ec̃ ℣m Bar. ī. l. si ab hostib⁹. C. in q̃b⁹ ca. in ĩte. re. ñ ẽ ne. q̃ actões p̃torie rei p̃secutorie sunt ꝑpetue. nisi denẽ ℣ ius ciuile. puta reddibitoria. q̃ dat̃ ℣ ẽctum validũ de iure ciuili. iõ finit̃ ãno. Secus si ℣ ẽctũ ĩualidũ de iure ciuili. q̃ sic ẽ ꝑpetua. qõ no. Itẽ distĩque q̃ si actio ẽ data in penã solũ sic p̃scribit̃ ec̃ sciẽte debitore etiã in ꝓscĩa. q̃ in penalib⁹ ñ tenet̃ in ꝓscĩa. xij̃. q. ij̃. fraternitas in glo. Si ℣o data ñ ẽ in penã. ſz ī satisfactiõem lesi. vt actio quãto mĩoris. ⁊ hmõi. sic data scĩa debitoris ñ p̃scribit̃ ī ꝓscĩa q̃n tenet̃ satisfacere leso. xiij̃. q. vi. si res. Aut sumꝰ in rebꝰ mobilibus. ⁊ sic currit vsucapio. ⁊ q̃d req̃rit. vide vsucapio. ℣. ij̃. ⁊. iij̃. Aduerte tñ q̃ ℣ mĩoresnõ curit vsucapio. vt no. in. l. fi. C. in q̃b⁹ ca. resti. in ĩte. nõ est necessaria.

43 ¶ Sz q̃d dicemꝰ de fundo dotali q̃ iã ĩcepat p̃scribi añq̃ daret̃ in dote. R. q̃ p̃scriptio nihilominꝰ curret. ſz ñ potuerit ĩchoari postq̃ ẽ factus dotalis. secꝰ erit de pupillo alteri succedẽti ℣ quẽ ñ currit p̃scriptõ durãte pupillari etate. ſz antea fuisset ĩcepta. ſz dĩnt vsq̃ pꝰ pupillarẽ etatem. l. fi. C. de annua p̃scriptõe.

44 ¶ Vtr successor singularꝭ ĩuasoris p̃scribat per. x. ãnos int̃ pñtes. ⁊. xx. int̃ absentes. R. Pa. ī. c. nihil. eo. ti. q̃ ñ quãtũcũq̃ bẽat bonã fidẽ ꝓpt̃ vitiũ reale qõ seq̃t quẽlibz possessorẽ l. vicia. C. de acq̃. poss. ſz oz currat spaciũ. xxx vel. xl. ãnoꝝ. ⁊ sic bñ p̃scribit ec̃ in rebꝰ ĩuasis vt no. in sti. de vsuca. ℣. furtiue. Successor ℣o vniuersalis ñ p̃scribit de iure ciuili si defũctꝰ habuit malã fidẽ ec̃ sine violẽtia. q̃ cẽset ea fidẽ pson̄a cũ defũcto. in aut̃. de iuꝰ iur. a mo. p̃sti. Dy. tñ in rka possessor. ⁊ glo. in rka q̃ ī ius. li. vi. ⁊ glo. in. c. de q̃rto. eo. ti. ⁊ alia glo. in. c. tua. de iure pa. tz q̃ de eẽtate canoĩca si ẽ bone fidei possessor ⁊ in pson̄a suã ĩchoat p̃scriptõez p̃scribet. Sz Pa. post do. Anto. in. c. si diligẽti tenẽt q̃ ñ p̃scribit. ⁊ melꝰ q̃ cũ non bẽamus ius canonicũ ℣ ius ciuile exp̃ssum in ß. ñ debemꝰ ab eo recedere. ⁊ iura q̃ allegãt lo quunt̃ de singulari successore ñ de vniuersali Aduerte tñ hic q̃ lz mala fides defũcti noceat heredi. nõ tñ nocet emptori ab hẽde scõm Bar. in. l. post pluribꝰ in fi. ff. de vsuca. ⁊. d. Fran. de aretio. in. d. c. si diligenti.

¶ Vtr diu soluẽs indebitũ teneat̃ postea cognoscẽs indebitũ. R. q̃ ñ. quãtũcũq̃ tps defluxerit. ſz pt desistere a solutõe de cetero. l. litibꝰ. C. de agri. cẽ. ⁊ co. li. xi. c. quenit. de censi. xvi. q. iij̃. q̃ clerici. est glo. x. q. iij̃. ⁊. q. ij̃. 45

¶ Qño iterrũpit̃ p̃scriptio. R. q̃ duobꝰ modis. s. naturalit̃ sicut qñ deficit vnũ de subst̃ialib⁹ p̃scriptionis. vt si q̃dit possessionem ⁊ hmõi. Ciuilit̃ ℣o q̃dit diuersimode. de q̃ ad foꝝ ꝓtẽtiosuz. de q̃ vide Pa. in. c. illõ añt. eo. ti. ſz q̃ ad ꝓscĩaz q̃litercũq̃ q̃s ꝓstituat̃ ī mala fide añ ꝑpletã p̃scriptõem ℣ vsucapionẽ quo cũq̃ hoc fiat semꝑ interrumpit̃. ⁊ hoc tene. 46

¶ Vtr tutus p̃scriptõe teneat̃ in foro aĩe restituere rẽ p̃scriptã cũ cognoscit rẽ fuisse alienã. R. Pa. in. c. vigilãti. eo. ti. q̃ ñ ex multis rõibus. Sz melioꝝ ẽ quã ponit ī. c. fi. eo. ti. q̃ qõ iure possideret. iuste possideret. ⁊ si iuste bñ. g̃ nõ alienũ. ſz suũ. g̃ ñ peccat ñ restituẽdo. xiij̃ q. iij̃. quid dicã. ⁊ hãc opi. tz glo. in. d. c. vigilãti. Jo. Dince. Tancre. Goff. Ho. Jo. an. in regula possessor. li. vi. ī mercurialib⁹. ⁊ Jnno. in. c. fi. eo. ti. Hugo in. c. si ℣go. xxxiij̃. q. ij̃. Jo. Sco. in iij̃. di. xv. do. Anto. ī. d. c. vigilãti. dicit se disputasse q̃ q̃ ad foꝝ aĩe teneret. Rõ q̃ cã p̃scribẽdi nõ est oĩno sufficiẽs quo ad equitatẽ. Quo vero ad foꝝ ꝓtensiosum dicit non teneri. Alij añt indistincte tenẽt q̃ tenetur. Sed ego teneo opi. Pa. q̃ non teneat̃ nisi forte ita eẽt scrupulosus q̃ ñ posset deponere ꝓscĩam q̃n teneat̃. q̃ sic teneret̃. xi. q. iij̃. cui ẽ illata. Nec obstat rõ dñi Anto. de p̃scriptiõe ℣ eũ qui non pt imputari de negligẽtia 47

qz hz remediū petēdo restitutōez ex clausula generali q̄ si peteret in ꝓscīa erit restituēd⁹. si vo ñ peteret ñ tenebit̄ restituere ꝑ nota. ꝑ Jn no. in. c. qz plerīq. de īmuni. eccle. Jtē qz ꝓscriptio de iure canonico ñ solū ē in odiū negligētis. ſz etiā ꝓpt̄ bonū ⁊ equū. xvi. q. iij. ſ. ꝑt. Dñ sicut dicit Bal. in. c. si qs ꝑ. xxx. si de feu. ꝓtrouer. fue. q̄ statutū laicoz denegans audiētiā in foro seculari ꝓpter equū seu bonū publicū valet in ꝓscīa. nec hz locū denūciatio in iudicio ecclesiastico. puta si statuto caueat q̄ ñ soluēs gabellā iustā nō audiat. vl instīm qđ ñ repit̄ registratū in li. cōis ꝑsumit̄ falsuz Jdē dicit Bar. in extrauagāti ad repmēdū i xv. denūciatōez de veleiano ⁊ macedoniano q̄ ñ valet denūciatio in foro ecclesiastico. qz dat̄ e s maxima equitate naturali. sic a fortiori ñ habebit locū in ꝑscriptiōe que tā a iure ciuili q̄ canonico ꝓpter bonū publicū est inuēta ⁊ cū maxima equitate. ⁊ iō verissimā crede etiā in ꝓscientia opi. Pa. ⁊ sequentium eum.

48 ¶ Hz q̄ro qđ remediū poterit hre ille ꝯ quē ē ꝓpleta ꝑscriptio ⁊ cui nulla ꝑt imputari negligētia. R. q̄ si aliq̄ legitio impedimēto fuit detent⁹ cōit̄ tenēt doc. q̄ petere poterit restitōez in integrū vsq; ad q̄tuor annos seq̄ntes. qui incipiūt a die scīe post cessatiōem ipedimēti legitimi. rō qz istud quadriēniū nō currit ignorāti. vt in. c. i. de resti. in inte. li. vi. Jn verbo si qs negligēter omiserit. Jgnorās eīm nō negligit. vt ꝓbat̄. in. c. q. iūcto. c. qz diuersitatē. de ꝓce. ꝑben. Et hanc opi. tenet Jo. de ligna post Zenze. in cle. vna. de in inte resti. ⁊ Pa. in. c. auditis. de resti. in inte. ⁊ placet mihi vt sapiat naturā eius in cui⁹ loco surrogat̄. ar. c. ecclesia. vt lite pen. qz istud quadriennium succedit loco anni vtil. s. qui olim ꝓperebat. vt in. l. si. C. de tempo. ⁊ in inte. resti. ⁊ ideo a principio erit vtilis. ſz postea sit ꝓtinuus.

49 ¶ Dtz eccīa petat restōem in integz post cōpletā ꝑscriptionē. R. cōiter tenet q̄ sic. in. c. i. e. ⁊ glo. in. c. i. de resti. in inte. vsq; ad q̄tuor annos. vt. s. dixi. de ipedimēto legitio. ⁊ ad. c. scōz. dico q̄ ē vez q̄ nō dat̄ qñ eccīa ꝑscribit̄ ꝯ eccleſiā. vt ibi. Sltr si velles tenere fm aliquoz opinionē q̄ currit semp ꝑscriptio in casib⁹ q̄bus dixi dormire. dic q̄ dabit̄ illis si militer restitutio vsq; ad quadriennium.

50 ¶ Hz posset dicere aliq̄s ad quid vz ꝑscriptō si talis ꝯ quē ꝑscripsit ꝑt petere restōem. R. q̄ vz ad ſ q̄ ad forū ꝓscīe. fm Jnno. in. c. qz plerīq; de īmu. eccle. q̄ nō tenet̄ eā restituere nisi petat̄. ⁊ si nō petit̄ infra tps debitū iam amplius nō tenebit̄ etiam si petat̄. qđ nota.

¶ Dtz negligēs possit agere ꝯ illū q̄ rē suā alienauit post q̄ ille cui fuit alienata vsu cepit rē sibi alienatā. R. q̄ sic qz talis alienator rem sibi ex delicto ⁊ sua negligentia non fecit cessare delictū illi⁹. de quo vide. qđ no. Bar. in. l. iij. ff. de alie. iudi. mutā. causa facta.

¶ Resumptio primo erga aliq̄d aliud a se ē triplex. Prīa est iuris tm̄ q̄ est q̄n ius sup dubio ⁊ vsimili ꝑsumit aliq̄d. Secūda est iuris ⁊ de iure. q̄ ē q̄n ius sup aliq̄ ꝑsumit ⁊ vltra disponit ita eē nec posse ꝓbari ⁊ ō istis hēs in glo. in. c. is q̄. de spō. ⁊ differt ista ꝑsumptio secūda a fictōe iuz q̄z ꝑsumptō ē sup facto dubio in q̄ ius vadit p̄ plecturas ꝑsumēdo ita eē ⁊ disponēdo q̄ vult ita eē ⁊ nō posse ꝓbari ꝯ illū. Fictio vo ē sup certo vno nō ꝓsistente q̄ tn̄ alit̄ a iure eē fingit. puta certa lex q̄ mulier nō ē stipulata dotē sibi reddi. tm̄ fingit stipulationē interuenisse. l. vnica i ꝓn. C. de re. vxo. act. Jdē in arrogato q̄ semp fingit̄ stipulat⁹. iij. ꝑ. ē. de bonis arrogatoz. si emancipet̄. l. si arrogator. C. de adop. ⁊ hanc dīaz no. glo. in. d. l. vnica. in. ſ. accedit. ⁊ sic ꝯ fictiōez iuris ñ ꝑt ꝓbari. qz lex oīno intēdit ꝯ vitatē fingere glo. ē in. l. a diuo pio. ſ. si pignora. ff. de re. iudi. ſz ꝑsumptio iuris. ⁊ de iure aliq̄n admittit ꝓbatiōem. vt no. in. d. c. is q̄ fidē. de spō. ⁊ in aut. ſz iā necesse. C. de dona. ante. nup. Tertia ē hoīs. ⁊ ſ triplex. Prīma violēta. vt cū inuenit̄ solus cū sola in loco suspecto. puta lecto. ⁊ hmōi. de qua in. c. līis. ⁊ c. se. de ꝑsum. xxxij. q. i. dixit dñs. ⁊ hec valet ad ꝓbañ. oīa. excepto crimine maxīe graui. facit. c. līas. de ꝑsum. vbi ex vehemēti ꝑsumptione nō punit̄ qs de crimine. qz in crimīe dīt ee ꝓbatiōes luīe clariozes. C. de ꝓba. l. si. v. q. vi. ephiphaniū. vñ ex ista iudicās ꝓximū suū in aio solū aliq̄d delictū ꝑmisisse. ñ peccat. qz lz ex tali iudicare. vt ꝑz i. d. c. līis. ⁊ tenet Ni co. de lira sup Mat. vij. c. ⁊ Alex. de ar. se. Secūda ē ꝓbabilis q̄ insurgit ex aliq̄b⁹ suspitionib⁹ ꝓbabilib⁹. ⁊ hec facit semiplenā ꝓbationem. ⁊ si qs infamatus sit. inducit purgatiōez de pur. ca. c. si qs de gradu. ⁊ aliq̄n cū vno teste. vel iuramēto facit plenā ꝓbatiōem de ꝑsū. illō. ⁊ in hac debem⁹ aspicere actū fm suā existentiā ⁊ naturā. vt in. c. līas. ⁊. c. tertio loco eo. ti. nō fm accūtalia. ⁊ iō male dicit glo. i. c. absit. xi. q. iij. dū dicit. q̄ vidēs clericū osculātem mulierē dz ꝑsumere q̄ bñdicat eaz. Nam factū ꝯ legē nō dz ꝑsumi nisi malū. ar. c. i. eo. ⁊ l. nā ludus noxi⁹. ff. ad. l. acquiſ. sicut ē talis actus cū etiā clericus ꝓhibeat solus cū muliere fabulari. lxxxi. dist. Clericus. Et ex ista

possumus iudicare, sine pctō malū qō videm⁹, sed iudicare aliud qō nō videmus cuius ista ē ꝓsumptio ē mortale pctm̄ si ꝓueniat ad firmā assertionē cū ptinacia ſm Alex. vbi. s. veniale ro si stat in sola suspitione. ⁊ hec ē tutior opi. ꝫ glo. in. d. c. litteris. ⁊. d. c. si q̄s. de gradu videat tenere fore licitū etiam iudicare ex hac suspitione. Alia ē temeraria q̄ surgit ex malis hoibus vel ex causis leuibus vel vbi actus ꝑt eq̄ referri ad bonū sicut ad malū. ⁊ de hac loq̄ tur. c. estote. de re. iur. q debemus interꝑtari i meliorē ptē. Nō nota ſm Nico. ⁊ Alex. vbi. s. q ex talibus leuibus signis dubitare de bonitate frīs ē pctm̄ veniale qz ꝓcedit ex humana fragilitate. nec dē iudiciū ꝓprie ꝫ suspitio. sed ex talibus firmiter tenere in aīo q frat sit malus malo pctī mortalis sic est pctm̄ mortale. ⁊ hoc ꝓprie dē iudiciū qō ē ꝑ caritatē fraternā. Secus si iudicaret de pctō veniali qz eēt veniale. Si ro ex talib⁹ ꝓcedit ad punitionē multo fortius ē mortale. ⁊ de talibus intelligit illud. Nolite iudicare. s. ex leuibus signis. Nō hec ꝓsumptio hoīs dē firmatio ꝓceptis mentis ab hoīe facta ex aliquibus cōiecturis collectis. ⁊ differt ab opinione vel suspitione. quia opinio vel suspitio nō firmat ꝓceptū vt notat bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. vt no. Ba. in. c. fi. de iureiur.

PResumptio secūdo erga seipm̄ ſm q accipit a theologis in. iij. dist. xxvj. maxime a Ri. ē duplex. Vna q̄ oritur ex ꝓpria vtute ꝑ quā q̄s audet in opa exceden tia ꝓpriā vtutē. sicut cū q̄s ponit se ad audiendū cōfessiones. cū ignorās sit ad medendū cū nesciat ad ꝓsulendū ⁊ hmōi. vñ si ex hoc pōt se qui aliq̄ ꝑiculum aīe vel corꝑis. vel notabile dāñ̄ est mortale pctm̄. Secus si q̄d puñ malū qz eēt veniale. Item cū q̄s ponit se ad iudicādū q̄s nō ꝑt. vt laicus clericū. vel ad faciendū officiū ad qō nō ē ordinatus ⁊ hmōi. cōiter est mortalis ꝓsumptio. ⁊ hec ē spēs superbie ⁊ opponitur magnanimitati vt dicit pbs. iiij. ethi. ⁊ oritur ex vana gl̄ia. vñ Gre. xxxj. moral. ponit ꝓsumptionē nouitatū filiā vane gl̄ie. Alia ē ꝓsumptio q̄ ē pctm̄ in spūm sctm̄ q̄ opponit virtuti spei. ⁊ hec directe oritur ex superbia. ſm Ric. in iij. di. xxvj. ar. j. q̄ q̄s talē se existimet. qō deus eū eē peccātē nō excludet a sua gr̄a. vl nō puniet. ⁊ sic quipēdit diuinā iusticiam et hec ē grauius pctm̄ q̄ ꝑma. Sed grauius ista ē desperatio. ⁊ de istis vide. s. peccatū. §. iij.

PRimas quis sit. xcix. dist. §. j. ⁊ vide patriarcha.

PRimicia ſm Alex. in. iij. ꝑte summe. est pars prima frugū dño offerēda.

Vtr̄ sit ō ꝓcepto. R. ſm Alex. q sic duobus casibus. primus q̄ est cōsuetudo. secundus q̄ ecclesie ministri indigent et ipsas petunt. Intelligo de ministris illius ecclesie cui debet̄. alīs sunt de cōsilio. sunt enī de iure naturali et diuino. et de ꝓcepto iudiciali sicut ⁊ decime. ⁊ ſm distinctōz. vt. s. decima. §. ij 1

Cui debeā. R. q ecclesie prochiali. ar. c. doctos. et. c. moderamine. xvi. q. i. 2

Quota ꝑs pro. puincia dz dari. R. q quidā dicūt q ad min⁹ ō. lx. vnū. Alij dicūt q in feribus sp primogenitū. in alijs aridis ⁊ liquidis de. xl. vnū ad plus. vl ad min⁹ de. lx. Sed placz mihi magis opi. Jo. in. c. i. de decimis. q exq̄ nō inuenit exꝓssū in iure canonico relinquit in optione dātis vt det q̄tū vult. nisi cōsuetudo regionis aliud inducat. et hoc tene. 3

PRinceps in spūalibus dz papa. In tpalibus vero impator. regēs etiā ciuitatē habet̄ loco ꝓncipis. vt no. glo. et Cy. in. l. fi. C. de ꝓscrip. lō. tpis. ⁊ Bar. in. l. hostes. ff. de captiuis. et iō sic scia ꝓncipis supplet defectū cuiuslibet solēnitatis vt dicit Bal. in. l. nullus. C. ad. l. iul. ma. et qō no. Jo. in. c. cū oporteat. de ac. sic si fiat aliquid ō lnia. aut ꝓscia. regētis ciuitatē. qō verū credo in tpalibus nō aūt in oīb⁹ spūalibus.

Vtrū ꝓnceps possit alicui auferre rē suā et dare alteri. R. cōit tenet q nō sine cā. vide. ix q. iij. ꝓncipalē. et. C. si ꝫ ius. vl pu. vtilitatē. 1

Vtr̄ ꝓnceps obligeā ex ꝫctu suo. R. sūt opiniones i. l. digna vox. C. de legib⁹. Bal. tñ de vsib⁹ feudoz in Rica de natura feudi tz q sic. vñ dicit q si ꝓnceps inuestiuit aliquem de baronia vl castro q nō ꝑt eū ꝓuare sine culpa. nec successores i impio vl regno. vt ex de iudi. nouit. nec ob. q hz plenitudinē ptātis. qz de⁹ subiecit ei leges tz nō ꝫctus ex q̄bus obligat⁹ est. 2

PRiuilegium ꝓprie est qñ aliq̄d cōcedit ꝫ iura. et sic dz q̄si ꝓuata lex. vt ptz iij. di. ꝓuilegia. Si vero aliq̄d ꝓcedat qō fit ꝑter ius cōe. sic ꝓprie dz bñficiū ⁊ nō ꝓuilegiū hoc no. Ba. in. c. olim. de ver. sig.

Quot sūt spēs ꝓuilegioz. R. quinq̄. qōdā reale. et illud qō eccīe dignitati ciuitati vel alicui loco vel aliq̄b⁹ psonis rōe loci vel alicui⁹ rei cōcedit. ex eo. c. cū olim. et. se. et tale est ꝓpetuū. qz adheret rei. nisi forte res ꝓmat. xxv. q. ij. c. i. et ꝑ totū vl nisi reuocet ex cā. c. recolētes §. i. de sta. mo. Quoddā singulariter personale. vt illud quod alicui vel aliquibus personis 1

cōcedit certis ⁊ ꝑtis nōibus exp̄ssis. de offi. le. volētes. ⁊ tale nō egredit̄ ꝓsonā cui cōcedit̄ nisi ℞ exp̄imat̄. de ꝓcess. p̄e. c. ꝓstitut⁹. et si ꝓcedit̄ obtētu dignitatis nōvtik eo si aliā dignitatē adipiscat̄. c. bone. §. si. de postu. ꝓla. ¶ Nōdā est cōiter ꝓsonale qđ ꝓcedit̄ ꝓsonis nō exp̄ssis ꝑtis nōib⁹ sicut de ꝓuilegio minoꝝ. xxv. annoꝝ. ff. de mino. l. i. ꝑ totū. ¶ Nōdā singulariter ꝓsonale ē ⁊ cōiter corꝑale vt illō qđ alicui collegio vel vniuersitati cōcedit̄ sic ꝙ ꝗlibet singularit̄ de illa vniuersitate se possit iuuare. de sen. excō. c. cōtingit. hmōi sunt ꝓuilegia ꝓcessa fratrib⁹ minoꝝib⁹ ⁊ ꝓdicatoꝝib⁹. ¶ Nōdā tm̄ cōiter corꝑale vt illud q̄ solū cōitas nō singulaꝛ ꝑt se iuuare. sic dꝛ. xij. q. ij. q manumittit̄. et idō ꝓuilegia talia dicunt̄ corꝑalia. qꝛ cū collegio pereūt sicut corꝑus cui inherent.

2 ¶ Nuis ꝑt ꝓcedere ꝓuilegiū. ℞. ꝙ papa i ꝑ spiritualib⁹ ⁊ imꝑator i tꝑalib⁹ regulariter ꝓcedit ecī ꝑator ꝓuilegia ecclesiis ⁊ clericis. de imu. ec. ꝑ totū. Sic̄ papa etiā i tꝑalib⁹. vt no. i. c. ꝑ venerabilē. q̄ fi. sint le. ¶ Itē ep̄s et supꝛiores cū voluntate suoꝝ capituloꝝ. eo. cū olim. el. ij. fm gof. ⁊ bꝛeuiter dicas q̄ ꝑt facere ꝓstitutionē ꝑt ꝓuilegiū ꝓcedere respectu sue ꝓstitutionis vt rei ad se ꝑtinentis fm Host.

3 ¶ Nuō est interꝑtandū ꝓuilegiū. ℞. ꝙ ꝓuilegiū ꝑtis qđ est ꝯ ius dꝛ stricte interꝑtari. vt min⁹ dero get iuri cōi ꝙ possit. vt. c. cū dilect⁹. de cōsue. vñ ꝓuilegiū q̄ dispensat̄ aliq̄s illegitim⁹ vt possit ad ordies ꝓmoueri intelliget̄ de minoꝝib⁹ tm̄. vt. s. ordo. ij. §. xv. imo si non exꝓimit̄ cā ꝙrepcedit. aut nō sit ex certa sc̄ia vel motu ꝓꝛio nō ꝓsumit̄ de volūtate ꝓncipis. l. i. C. de peti. bo. imo ꝓ importunitatē obtentū vt l. i. C. de fundis limitosis. Bal. i. c. lz cām. de ꝓba. vult ꝙ ponat̄ sic̄ ex certa sc̄ia ⁊ motu ꝓpo ¶ Idē dic i rescripto qđ tollit ius tertij ¶ Idem in ꝓuilegio ad bñficia. vt in. c. ꝙuis. de ꝓben. li. vi. ¶ Et hec limita nisi ꝓsuetudo aliter interꝑtetur. vt no. i. c. qđ dilectio. de ꝓsan. et af. ¶ Itē nisi verba aliud exꝓimāt. qꝛ nō recedimus ab iꝑoꝝ ꝑtis significatōe. nisi de mēte alit̄ ꝓstet ita no. in. c. olim. et in. c. in his. de ver. sig. ¶ Adnerte hic fm Pa. in. c. cū ad hec. de cle. nō resi. ꝙ si ꝓuilegiū enoꝛmiter ledit ecclesiā nō valet nisi fiat mētio de hac enoꝛmi lesione. qꝛ in dubio nō ꝑsumit̄ ꝓnceps ꝓcedere aliq̄d cū graui dispēdio alteri⁹. l. quotiēs. C. de ꝑci. iꝑe. osse. et in. c. suggestū. de deci. et in. l. ij. §. si q̄s a ꝓncipe. ff. ne q̄d in loco pu. ꝙ taciturnitas inducit surreptionē. c. postulasti. de rescrip. ¶ Nñ ꝓuiligiū immunitaꝛ ab oneriꝫ ꝓsonalibus ꝓcessum alicui a ꝓncipe nō liberat eū ab alijs oneribus ꝙ ꝑt bꝛeuiter ⁊ leuit̄ expedire. casus i. l. decurio fortunā. C. ō decu. Si vero accipiam⁹ ꝓuilegiū largo mō. s. ꝓ oī cōcessione q̄ est ꝑ ter ius. sic dico ꝙ latissime ꝓuilegiū ꝓncipis e interꝓetandū in ꝓiudiciū ipi⁹ ꝓcedētis. lz in ꝓiudiciū alioꝝ dꝛ stricte interꝑtari. c. qꝛ circa. de ꝓui. in vi. gk. et ꝑ ¶ In. in. c. olim. de ver. sig. si etiā sit ꝓcessum cā pietatis. vt no. Pa. in. c. cū dicat. ō ec. edi. ¶ In dubio tm̄ dꝛ pot⁹ interꝑtari vt aliq̄d valeāt. c. abbate. de ver. sig. et. l. q tiēs. ff. de ver. ob. nisi ꝓdicet iuri diuino vel libertati spūs. vt no. Pa. in. c. licet. de regula.

¶ Sed q̄d dicem⁹ de ꝓuilegio seu gīa cōcessa ꝓsone cū simplicit̄ loquit̄. ℞. ꝙ intelliget̄ fm ꝓditoꝝ ꝓsone. l. si q̄s filio. §. irritū. ff. de iniusto testō. c. placuit. et. c. sic viue. xvi. q. i. et. l. plenū §. ij. ff. de vsu et habi. vñ dicit Bal. in. l. ex militari. ff. de testa. mili. ꝙ ꝓuilegiū ꝓcessum ep̄o de celebrādo tpe interdicti videt̄ ꝓcessū vt possit celebꝛare in pontificalib⁹ fm qualitatē suā. 4

¶ Nuō amittit̄ ꝓuilegiū. ℞. v. modis. ꝓmo vnico actu ꝯrio directe si fiat ab eo q̄ hz ptātē renunciādi ꝓuilegio. ō ꝓsti. c. cū accessissent. Limita istud nisi ꝓuilegiū essz ad nō faciendū. qꝛ nō ꝑdit̄ vnico actu lz requirit̄ tꝑs ꝯdraginta annoꝝ i ecclesiasticis. vt nō. gk. et doc. i. d. c. cū accessissent. scdo ꝑdit̄ spacio annoꝝ. x. q̄n datū est ad aliq̄d faciendū. si ꝓuilegiat⁹ eo nō vt̄. l. i. ff. de nundinis. qđ limitat Pa. i. d. c. cū accessissent. verū q̄n nō ꝓferk eccl̄e. aks sec⁹. et maxime ℞ locū hz q̄n nō faciēs ꝓmittit facere actū ꝯrium. l. hec aūt iura. ff. de ser. vr. ꝓ tertio ꝑdit ꝑ scdm ꝓuilegiū faciēs mentionē de ꝓpi. vt si nō facit mentiōz si primū est generale. et. ij. spāle. xxv. q. ij. ꝑ totū. de ꝑscri. veniēs. et ibi vide qꝛ lōgā hz caudā. q̄rto ꝓ renunciatoꝝ ꝓtis de q̄ dic vt. j. renunciatoꝝ ꝓdentis. vide alios modos amittēdi. in. c. suggestū. de deci. ꝑ doc. 5

¶ Qualiter ꝓuilegiū sit exhibendū. ℞. ꝙ alocoꝝ ordinarijs req̄sitis. i loco ꝓgruo et securo aut aliquib⁹ viris prudentib⁹ ⁊ oī suspitōe carentib⁹ deputatis ꝑ ordinarios. ad ℞ tenet̄ pri vilegiatus exhibere integraliter ⁊ clausulā de qua cōtrouersia est transcriptam. c. cum persone. eo. ti. li. vi. 6

¶ Utꝛ ꝓuilegiati socius gaudeat ecdē priuilegio. ℞. Pa. in. c. q̄ sit. de iudi. ꝙ sic. q̄n priuilegiū esset inutile priuilegiato si socij nō gauderēt. aks nō facit. c. licet. de pri. li. vi. 7

¶ Utrū ipetrātes lr̄as familiaritaꝫ a cardinalib⁹ gaudeāt ꝓuilegio familiariū. ℞. Pa. i. c. cū dilectus. de cle. nō resi. ꝙ nō debēt in aliq̄ 8

gaudere.facit.c.fi.de ver.sig.li.vi.

9 Utr̃ ꝑuilegiat⁹ ex aliq̃ et nō vtēs eo/gaude at ꝑuilegio.vide.s.ar.§.iij.

Robatio alia euidētissima q̃ fit per ꝑuilegia vel instra indubitata sicut in simili loquit̃ tex.in.c.pia.de excep. li.vi. Alia euidēs et clara q̃ fit ꝑ testes vel facti euidentiā.de coha.cle.et mu.tua.et.ij.q.i. scel⁹.et in.c.iij.et ibi gl. Alia min⁹ euidēs q̃ fit ꝑ iecturas.c.afferte.de ꝓsump. Vūt etiā versus ponētes nouē modos ꝓbationū.s. Aspect⁹ sculptū testis notoria scriptū. Jurās ꝓfessus ꝓsumptio fama ꝓbabūt.

i Utr̃ in crimīb⁹ possit ꝓcedi ꝑ verisiles ꝓsumptōes. R. q nō.sed debēt eē luce clariores l.sciāt cūcti. C. d ꝓba.posita.ij.q.viij.c.i.et.v. q.vi.epiphaniū. Fallit in crimīe simonie.c.sic. de simo.et hereti.c.ꝑtumacia.de here.li.vi.ꝛ in.l.i.C.de hereticis.

2 Utr̃ eq̃uoca inducāt ꝓbatōz. R. q nō. qz hoc nō ꝓbat esse q ab hoc cōtingit abesse.c.ij. de trā ssa.pla.et i.l.nec̃ natales.C.de ꝓba.facit qd no. Pa.in.c.illud q̃q̃.de ꝓsum.vbi datio anuli q̃nq̃ signat inuestiturā.vt in.c. ex ore de his q̃ fi.a ma.pte ca.q̃nq̃ dationē libertat̃ l.q.C.de iure.aur.anulo.q̃nq̃ ẽctū mīmonij in.c.feie.xxx.q.v.q̃nq̃ est signū dignitatis.vt in.c.clerici officia.de vi.et ho.cle.et iō arguere ad vnā solū nō valet facit qd no.idē Pa.in.c. fi.de cā pos.ꝛ ꝓpie.vbi dicit q census solutio nō facit ꝓbationē subiectōis.vt in.c.recepim⁹ de ꝓuil.aliq̃n sic vt in.c.oīs aīa.de censi.et hoc sm subiectā materiā.

Procurator quis dicat̃ vide.s. Jconomus.

Utrū ꝓcurator q vadens ꝓ facto dñi incidit in latrones ꝛ fuit vulnerat⁹ spoliat⁹ ꝛ hmōi sit a dño in aliq releuandus. R. Pa.in.c.cum ꝑ cā.de ꝓcu.q nō de necessitate videt̃ tex.in.l. inter causas.§.nō oīa.ff. mandati. qz hec sunt extrinseca a mādato ꝛ imputāda casu fortuito Hec⁹ in socijs.qz vn⁹ imputat alteri damna q̃ occasione societatis ꝓtingūt.l.cū duobus.§. quidā lagariā.ff.ꝓ socio.sz solū expensas quas fecit eundo ꝛ redeundo et stando ꝑ cā.etiā si a ꝓn.nihil dictū sit de expensis. et etiā q̃tumcūq̃ volūtarie assumpserit mādatū. Si aūt ꝓncipaliter iret aut staret ꝓ negocijs suis nō pōt petere nisi qd expendit ꝓ causa.sed de hoc vide.s.mandatū.§.v.

2 Utr̃ administrator eccīe possit instituere ꝓcuratorē. R. q sic.c.petitio.de ꝓcu.licz nō sit dñs.vt i.c.ij. de dona. q̃uis regulariter a solo dño possit institui.

Rodicio est filia auaritie. de qua habes interrogatōes circa auaricia.

Rodigalitas vtrū sit peccatū. R. q sic cū mediū liberalitatis corrumpat. Est cū minus peccatū q̃ auaricia sm pbm.iij. ethic. quia magis elongatur a liberalitate cui magis ꝓtinet dare in q̃ excedit ꝓdigus q̃ recipe vel retinere in q̃ excedit auarus.

Rofessio tacita quō fit vide.s. noui cius.§.ij.

Que requirunt̃ ad ꝓfessionē expressam. R. ter. Nō q ꝓfitēs ꝓpleuerit.xiij.annū si masculus.vel.xij.si mulier.vt in.c.i. de regula.li. vi. Fallit in casu de q̃.s. nouicius.§.ij. Secdo q ꝓfessio fiat ei q̃ ꝓt religiosi incorpare vł de lnia eius sm Jn.et Pa.in.c.porrectū.de regula. Et sic ꝓfessio facta ꝑ se solū aut i manu epi nō solennizat votū sm.d.Jn.in.d.c.porrectū. ita q si mīonū ꝓberet teneret nisi reciperetur noīe alicui⁹ incorpare valeris.qz valeret post ratificatōz nō aūt aīet sic nō teneret mīonū Hec⁹ si nō reciperet noīe eius.qz ratificare nō posset Se.in.d.c. ꝓstitutionē. de regula. li.vi. tenet cū Lapo q si ꝓfessio fit in manib⁹ alicui⁹ habētis administratōz religiosam obligat religiosi i genere saltē nō in spē nisi recipiat ab eo q̃ ꝓt incorpare illi.qd̃ credo verū si talis habens administratōz ꝓt illā religionē in qua hz administrationē obligare tali quē recipit. Ar nō. vt ꝑz ꝓ ea q̃ dixi.s.nouicius.§.xiij. Tercio q fiat alicui religioni approbate.c.vnico.d voto.li.vi.etiā si fieret in domo ꝓpria in manu ꝓlati.tz.d.c.porrectū. q̃rto q ꝓlatus recipiat cō silū capituli sui.alr nō valet sm Jo.an.i quadā apostilla.i.c.ad aplicā. de regula.et sequit Pa.ibidē. Sz verū est q nō tenet̃ seq̃ sm Jo. an.et cōiter doc.et nisi reqrat ꝓsiliū q act⁹ sit null⁹.ꝑz i.c.nouit.iūcta gl. de his q̃ fi.a pla.vñ vacāte monasterio.nō ꝓt aliq̃s recipi.vt in sili dicim⁹ d collatōe spectāte ad epm.vt in.c.vnico.ne sede vacan.li.vi.iūcta.c.fi. de regula.li. vi.qd verū credo.nisi haberet abbas vel ꝓlatus ex cōsuetudine vel ꝓuilegio q ipe solū reciperet. Hec⁹ est de iure qz creatio monachoz de iure ꝓtinet ad abbatē ꝛ cōuentū.vt in.c.ea nō scitur. de his q̃ fi.a ꝓla. Et ideo vacante monasterio nō poterit cōuent⁹ recipe sed ꝓlato viuente.nec prelatus sine cōsilio cōuentus. nec conuentus sine prelato poterit aliquem recipe.vt no.in.d.c.fi. Quinto si fiat simpliciter de trib⁹ votis.s.obediētia castitate et pauptate/ q si nollet ꝓfiteri nisi obedientiā solū et quo ad

alis nō teneri nō esset ꝓfessus ꝓprie. si expresse hoc deducit in pactū. qz remota ꝓte substātiali actꝰ remouet totū. vt in. c. tua. de spō. sz p̄dicta tria sūt substātia ꝓfessioni religiōis. c. cū ad monasteriū. de sta. mo. Si vero exp̄sse nō deducit in pactū. vz ꝓfessio de vno vouo obediētie solū dūmō addat. ꝓmitto obedientiā sm talē regulā. et sic intellige Jn. i. d. c. cū ad monasteriū. Jn reliqs vero lz nō seruet forma tradita. puta. in regula monachoꝝ i ꝓfrēdo. tñ tz ꝓfessio ꝓquecūqz verba fiat. qz defectꝰ forme. nō subāllis nō dz viciare actū sic dirimꝰ in excōicatiōe c. sacro. de sen. ex. Jta no. Jo. an. in. d. c. porrectū Sexto reqrit q votū fiat vni religioni. qz vt refert d. An. i. c. rursus. q cle. vel vo. doc. bononiē ses cōsuluerūt q si qs fecit ꝓfessionē certe regule. puta. i ordie minoꝝ. q tū ꝓfessio nō vz. puta. qz añ annū ꝓbatōis lz nō possit redire ad seculū tñ si ꝑbit mrionīū tenebit. rō. qz nō ē fcta vni d religiōib⁹ approbat vt reqrit i. c. vnico. d voto. li. vi. qz cū ñ valeat q ad frēs mīores ñ est factū vni lz in genere remāsit votū de ꝓfrēdo vnā. d. c. nō solū. de regula. li. vi. g nō dirimet. Sz nūqd sine pctō mortali poterit ꝑbere talis. Jo. sm Lap. abba. et recitat Be. i. d. c. ñ solū. q si ꝓfitēs intēdit illā solū. et non aliā sic nō peccat mortalit. rō. qz iste nō ꝓfitet regulā minoꝝ. qz nō vz. nec aliā. qz nō intēdit. g votū nullū. Si vero ꝓfitēs indifferēter intēderet si nō isti saltē illi tūc peccat mortalit. Et lz Be. in. d. c. nō solū. velit q etiā dirimat mrionum post ꝓtractū ex q̄ ꝓfessionē fecit intendēs se obligare saltē alteri. tñ ego ñ teneo lz dico cū La po et Cal. vt ipe eos recitat. q exp̄sse ꝓfessus i ordie mendicantiū infra annū nō obligat taliter q̄n teneat mrionīū si ꝑbat. lz peccet mortaliter q̄n intēdebat si nō illi saltē alteri se obligare vt dictuz est. quod no. et vide ad B. s. nouicius. §. xiij.

2 Utz feia ꝓfitēs religionē masculoꝝ in'manib⁹ ipoꝝ efficiat religiosa lz nō ingrediat monasteriū lz remaneat i domo sua. Jo. Ja. i. c. insinuante. q cle. vel vo. q sic ecē si nō suscepit habitū dūmō exp̄sse sit ꝓfessa. vt in. d. c. porrectū. et idē dic d masculo q ex cā p̄t ꝓfiteri cū pacto q stet ex̄ monasteriū sm Jn. in. d. c. insinuāte. et Bar. i aut. ingressi. C. d sa. san. ec. leqt Jo. in. c. ex publico. de quer. cōiu. q ad. c. monachū xx. q. iij. rñdet q verū sine cā fieri nō posse. Ex q̄ pz q habitus nō est de substā regule sed de accidentalib⁹. vt no. Jo. in. d. c. porrectū.

P Romissio vide supra pollicitatio.

P Roprietas ꝓprie capit ꝑ dūio. et iō idē est dicere cā ꝓprietatis sicut cā dominij. et ideo i statutis sola possessio nō verificat ꝓpro ꝓprietate. no. Jo. in. c. i. de cā pos. et ꝓprie.

Quare fuit inuēta ꝓprietas. no. xij. q. i. dile i ctissimis. vbi dz ꝓpter iniquitatē. s. negligēte. sm glo. ibidē.

P Roseneta q̄ ꝓtractus faciūt vsurarios. vide Jn. et Jo. an. in. c. michael de vsu. glo. et Arcid. xlvi. di. c. licut nō suo. tu dic vt. j. restitutio. i. in verbo vsurarius §. quinto.

P Rotestatio vide. j. recusatio. §. ij.

P Rouincia ꝓprie dz q̄ hz. x. vel. xi. ciuitates et vnū regē. vi. q. iij. scitote.

P Rudentia sm plm. ethi. vi. est recta ratio agibilium.

Quot sunt actꝰ eius. R. ꝓsiliari. de cōsiliaꝝ i et inuētis iudicare. Cōsiliata q iudicata ad opus applicari p̄cipere. Et iste tercius actus est principalis. qz alij duo ordinant ad istū. sc̄dm plm. vi. ethicoꝝ.

Quot sunt eiꝰ ptes. R. q. v. Prima dz monastica p quā quis regit seipm. Secda iconomica p quā qs regit vnā domū vel vnā familiā. Tercia militaris per quā quis regit exercitū. Quarta politica architetonica sive regnativa vel legis positiva p quā qs regit ciuitatē vl regnū. Quinta politica. s. simplicit dicta subditoꝝ p quā bñ se bñt ad ꝓseruationē policie bñ ordinate. de qb⁹. vi. ethi. et. iij. polit.

Que opponunt prudētie. R. imprudētia q̄ 3 quidē ꝑt dici pctm generale p p. icipatōz in q̄ tū. s. in q̄libet pctō est defectꝰ in aliq actu rōis dirigētis. et iō sm pctā circa q̄ est tale peccatū erit. hz etiā iprudētia sub se spēs. s. p̄cipitatio. q̄ aliqs p impetū passionis vel volūtatis ferē ad aliq̄d agendū ptrāsitis medijs p q̄ oportet ordinate descendere recta consiliando. Que media sūt memoria p̄teritoꝝ Jntelligētia p̄sentiū. Solertia in q̄siderādo futuros euētus. Jn cōferēs vnū cū alio. Et docilitas p quā qs acquiescit aliorꝝ sentētijs. Habet etiā tēmeritatē q̄ est ꝓtemptꝰ regule dirigētis vñ temere diuinū illa fieri q̄ rōe nō regunt ex ꝓtemptu regule dirigētis. Habet q inco̅sideratoꝝ q̄ i recte iudicando deficit. Est et incōstantia q̄ deficit in ꝑcipiēdo. Est et negligētia q̄ est p defectū voluntatis q est ꝓprie in actus interiores defectu ad quē ptinet electio. Est et pigritia et torpor de quib⁹. s. Et q̄n p̄dicta sint peccata mortalia dicas q solū q̄n sunt ꝓtra aliq̄d necessariū ad salutē quod p̄cipitur. vel q̄d est ꝓhibitū. q̄s cōiter sunt peccata venialia.

4 Que sunt vicia q̄ similitudinē hñt cū prudē
tia. R. q̄ sunt q̄ttuor. Primū est prudētia car
nis inquantū studiū rōis ordinat ad finē q̄ nō
est vere bon⁹. et quidē si sumat fm absolutā ra
tionē ita q̄ in cura carnis aut mundanor finis
toti⁹ vite sit. sic est pctm̄ mortale. qr p hoc auer
titur hō totaliter a deo. cū impossibile sit eē plu
res vltimos fines. et de hac dr ad Ro. vij. pru
dētia carnis inimica est deo. Si aūt sumat fm
rōem particularis prudētie. sic est pctm̄ veniale.
qr sicut affectio ad aliq̄d delectabile carnis vt
mūdi inordīata sine auersione a deo ē pctm̄ ve
niale. sic est studiū ad illā. Sic̄r dic d prudētia
seculi. Si vero q̄s curā carnis ī finē ordīat ho
nestū. puta comestionē ad carnis sustentatiōz
vt deo seruiat. sic nō erit prudētia carnis. Sic̄r
nec prudētia seculi. q̄ vtic̄ reb⁹ mūdi ad finē
honestū. vide de hoc Tho. xxij. q. lix. Scōm est
astutia. Terciū dol⁹. Quartū fraus. et hz ħ tria
ꝓueniāt in q̄libet⁹ q̄s p vias non veras et illicitas
vult ꝓsequi aliquē finē. Tñ differūt inter se. qr
ad astutiā ptinet excogitatio hmōi viarū. Ad
dolū et fraudē vero ptinet ꝓprie executio opis
sed dolus ꝓsistit in verbis et factis. fraus vero
ꝓprie in factis.

P Obes quis dicat hēs. xx. q. i. §. cū er
go. et. q. ij. c. si in q̄libet. et de despō. im
pub. c. pubes. ibi dr. puberes sunt vo
cati a pube. i. a pudētia corpis. qr hec loca pri
mo lanuginē ducūt. et hodie dic q̄ ē mascul⁹.
xiiij. annor et fēa. xij. vt. s. impubes.

P Oblicum dicit duplicit fm Pa. i. c.
ex litterarū. de tē. or. vide notorium. et
sup occultū.

P Odicus dr esse sacerdos vt verbis
et moribus pudorē indesinēter exhibeat. xlvij.
dist. §. i.

P Odicicia est animi virt⁹ q̄ q̄s verecū
dat̄ de actib⁹ de quib⁹ hoīes magis ve
recundant̄. vt sunt act⁹ venerei fm Au
gul. xiiij. d ciui. dei. comitēq̄ hz fortitudinē vt
pot⁹ q̄libet mala toleret q̄z malo cōsentire de
cernat. xxxij. q. v. ita ne.

P Onitio nō dr esse sine cā. hz aliq̄n si
ne culpa. de re. iud. sine culpa. li. vi. de
quo vide. s. Correctio. et pena. et vbi
dr puniri. vide. s. pena. §. xxiij. cū se.

P Orgatio quadruplex. Alia spūalis.
i. a pctis. et hec fit p baptismū et pniaz
de cōse. di. iij. nō pt. Et p sacror receptionē. d pse. di. ij. cū oē. Et p fidei feruorē. xv.
q. vl. c. vlti. de coha. cle. et mu. c. vña. Et p q̄li
bet opa pietatis. xxij. q. ij. si q̄libet. Alia dicit
ignis purgatorij. de quo. j. purgatorū. Alia dr
vulgaris q̄ a vulgo ē inuēta. et hec fit cū ferro
candēte. aqua feruēti. aut cū duello et si euase
rit illesus sit imunis. et ħ phibet sub pena mor
talis pctī. ij. q. v. mennā. et. c. ꝓsiluisti. et d pur.
vul. p totū. qr est cōtra id Deutro. vi. Nō ten
tabis dñm. Alia dr canonica a iure canonico
inuēta. et hec fit p iuramēti pstationē coram suo
iudice. et illis apud q̄s infamat⁹ est sic iurādo
sup euāgelia. q̄ tale crimē nō ꝓmisit sup q̄ ē in
famat⁹. nec ad id opam dedit et hmōi. et dr ha
bere tot purgatores q̄t inditēti purgatōz cano
nicā videbit attenta enormitate crimis. q̄ sint
bone opinionis. et nō sit verisile eos piurare.
et q̄ei⁹ ꝓuersatōz sciāt et sint eiusdē ordis si ē
possibile q̄ sibi iurēt q̄ credūt eū vez iurasse. vel
q̄ bonū exhibuit iuramentuz. hec probant. de
purgatōe canonica. p totū.

Qñ dr indici canonica purgatio. R. q̄ qñ 1
apud iudicē suū q̄s est infamat⁹. et infamia pu
blica laborat. et apud graues et bonos viros.
et nō sit orta ab inimicis. tunc iudex dr pfigere
terminū vt si q̄s vult accusare ꝓpeat. et si accu
sator appet audiat̄ canonice. Si vo ñ apparet
et infamia mala crebrescit tūc ꝓcedat iudex ad
inq̄sitōz. et si null⁹ appet eē denūciator nec cō
uincit. tūc ꝓpellat eū ad purgatōz canonicā. ħ
no. Jo. ij. q. v. pbyter. et p totū. et de purga.
canonica. p totū. per doc.

Dz nūq̄d iudex ex sola suspitōe poterit pur 2
gatōz canonicā indicere. R. q̄ si infamia ñ la
borat vt dixi nō pōt. nisi forte fuerit accusat⁹
iij. q. ij. placuit. vñ no. q̄ verisilis suspitio suffi
cit ad indicēdā purgatōz ꝓdictā. hz nō sit infa
matus. sed temeraria suspitio repellit̄. ex eo. c.
si q̄s de gradu. ij. q. i. c. i. violēta aūt sufficit ad
sniaz. xxxi. q. i. dixit. no. Arch. ij. q. v. oīb⁹. Jn.
et Jo. in. d. c. si q̄s de gradu. Limita hoc vt. s.
ꝓsumptio. i. verū in leuibus.

Qr ad dictū vni⁹ mulieris sit indicēda. R 3
q̄ sic si infamia ex hoc apud graues resultat. c.
significasti. de adul.

Que pena deficientis ī purgatōe. R. q̄ si ac 4
cusēt et indicat̄ sibi purgatio si deficit puniet̄
ac si fuisset cōuict⁹. de simo. c. de ħ. Si vero p
modū inq̄sitōis agat̄. aut denūciatōis pena e
rit arbitraria. vt no. Bof. Jo. et Pa. i. c. acce
dēs. de accu. Sic̄r dic q̄ si nō ꝓcessit aliq̄s mo
dus agēdi neq̄ p accusatōz. inq̄sitōz aut denū
ciationē. hz solū ꝓpt infamiā iudex indicit pur
gationē. tūc sic̄r si deficit punit̄ exordinarie. et
est casus. c. significasti. de adul. et sic eū intellī
ge. Et aduerte qr dicit Jn. q̄ cū iudex ħ casu

ꝓcedat ex ꝓsumptõe q̃ debet multũ tꝑare sen-
tentiã. vt no. in. c. afferte. de ꝓsump.

P Purgatorium est pena grauissima.
minor tamẽ q̃ infernalis. vt patet. xxv
di. ℌ. qualis. t e pe. di. vij. c. fi.

i Qui sunt qui purgantur. ℞. q̃ illi qui mo-
riuntur in charitate. qui tamẽ nõ satisfecerunt
ꝑ eos peccatis in hac vita. xxv. di. c. qualis. et
c. sequen.

2 Quõ iuuanť aĩe defunctorum. vide. ſ. suffra-
gia per totũ.

P Purificatio post ptũ mulier non est
necessaria. vñ si voluerit intrare eccle
siã vt gras agãt. nõ peccãt. Si tñ ex veneratõe
aliq̃ diu voluerint abstinere deuotio earũ non
est ꝓhibẽda. de puri. post par. c. vnico.

P Pusillanimitas est animi magnanimi-
tati ꝑ defectũ. q̃ relicit pusillanim⁹ mesu-
ram portiõe sue potẽtie. dũ recusat in illud tẽdere
q̃d est cõmensuratũ sue potẽtie. et sic est pecca-
tum. et tale qualis ẽ obligatio ad illud in quod
tendere recusat. sive sit ꝓceptũ sive sit ꝓhibi
tio. Secus si sit circa cõsilia. vt intrandi religi
onem. audiendi cõfessionẽ. vel ꝓdicandi. qui
bus ex officio nõ incumbit de necessitate. quia
sic est ptm veniale. hec ex Tho. xxij. q. clxxiij.
et est filia accidie.

Q Quadragesima quãdo et quõ fuit in
stituta. no. in. c. quadragesima. de ꝓse.
di. v. vbi dicit. q̃ a xpo fuit instituta.
et vt decimã annor̃ deo reddam⁹. qñ est incipi
enda et a q̃bus abstinendũ. et qua hora cõmẽ-
dendum. vide. s. ieiunium.

q Quarta falcidia vel trebellianica. vi-
de legitima. Quarta funeralis. vide
canonica portio.

Q Questuarii dicunť q̃ discurrũt ꝑ ele-
mosynis qui nullo mõ recipi debẽt. nisi veras
litteras. aut apostolicas. aut diocesani ostendant.
et ponit forma lr̃ar̃. in. c. cũ ex eo. de pe. et re. et
si hñt lr̃as apostolicas nõ debẽt acceptari. nisi pri
us sint ꝑ episcopũ examinati. cle. abusionibus. de
pe. et remis.

i Qui tales q̃stores sint ꝓmittẽdi ꝑdicare. ℞
q̃ nõ. nisi solummõ q̃d in lr̃is cõtinet populo
ꝓponere. vt in. d. c. cũ ex eo. et de here. vt officiũ
li. vi. et. d. cle. abusionibus.

2 Quid si ꝓtinet in eor̃ lr̃is q̃ in locis religi
osis honeste et charitative recipiant. et q̃ fide
les ad eor̃ exortatõz̃ ꝙuocẽt. ℞. q̃ nihilomin⁹
clerici et rectores ecclesiar̃ nõ tenent inuiti ꝑ-
dicta facere. q̃ tales lr̃e q̃ tũ ad hmõ ꝙuocati
ones sũt renocate ipo iure. vt habet i exuagãti
cle. iiij.

Q Quõ nõ debent in tabernis. aut alĩs locis 3
incõgruis manere. aut inutiles expẽsas facere.
aut habitũ falsereligionis portare. aut indul
gẽtias vt alia mendacios ꝓponere. habẽtur in
d. cle. abusionib⁹. et. d. c. cũ ex eo.

Q Sed numq̃d si publice delinquãt. tales po- 4
terũt ab ordinarijs puniri. ℞. q̃ sic. licz sint ex
empti. de ꝓui. c. tuarũ.

Q Questus dicit oẽ q̃d ex opa cuiscun q̃
descendit. ff. ꝓ socio. l. questus. glo. l.
lucrum.

Q Quor est displicẽtia ꝓtra aliquẽ ꝓ-
pter quã desiderat vel q̃rit q̃s malũ alteri. et est
filia accidie. qñ ꝓcedit ex aliquẽ. eo q̃ inducit
cũ ad bñ operandũ. Aliq̃n filia ire et est ptm
mortale. si malũ q̃d alteri q̃rit vel optat est q̃d
alicui⁹ importãtie et cũ deliberatõe volũtatis
vt elicis a tho. xxij. q. xxv. limita in vt. s. odiũ

R Ratio habet triplicẽ gradum in homi-
ne ꝑm. i. ethicũ. Primus est ani cõpletũ
septennium. vbi nõ intelligit nec ꝑ se nec ab alio
capere potest. et ideo illo tpe nulli ꝓtractui est
aptus. Secundus gradus est cum ab alĩs ca-
pere ꝑt. licz imꝑfecte. sed ipe ꝑ se nõ sufficit ad in-
telligendũ. et istũ ẽ in fine primi septenn̄ij regu-
lariter. et tũc ꝑt ꝓmittere aliq̃ ad q̃ natura in-
clinat nõ tñ cũ obligatõe ꝑpetua. Tercius ẽ q̃n
ab alis capere ꝑt et ꝑ seipm̃ ꝑsiderare. et istud est
in ãno pubertatis. et tũc ꝑt se obligare q̃ ad ꝑso
nã. s. ad votũ religionis mr̃imoniũ. et hmõi. licz q̃
ad exteriora nõ. nisi in fi. xxv. annor̃. Rõ fina-
lis ẽ aĩa legis. vide lex. ſ. iij. Et quõ ꝙgnosca
tur q̃n rõ est finalis vel impulsiua. vide. s. cã.

R Ratiocinia sunt reddituũ rationũ
ad q̃s q̃s obligat ex administratõe rei
publice ꝓuate. nã sũt q̃dã rõcinia pu
blica q̃b⁹ obligãt officiales curie ex admĩstratõ
ne aliq̃r ad rẽ publicã ptinentiũ. vt. C. de epi.
et cle. l. officiales. Quedã dicunť ꝓuata q̃bus
obligant hoies ex administratõe rerũ priuata
rũ. vt tutores. curatores. actores ꝓcuratores
executores. ex̃ de obliga. ad ratio. c. vno.

Q Ut ꝙ obligat⁹ ad rõcinia ponit ordiari. ℞. 1
q̃ post dimissionẽ administratõis si est obli
gat⁹ reipublice ex administratõe ꝓmoueri nõ
ꝑt añ reddita rõcinia. c. ꝑtereq. l. di. sec⁹ si esset
obligat⁹ ex mutuo. vel alia cã ex. l. rescripto. ff.
de mu. et ho. C. de epi. et cle. l. quisq̃s emerſis.
Si vero est obligat⁹ ꝓsone ꝓuate. tunc si tenet
de dolo et fraude et cõstat. repellit. Si vero cõ
stare nõ ꝑt. vel tenet ex alia culpa sic ꝑt ꝓmoue
ri. An officio sũt administratõis existẽs an poſ-

sit promoueri. ¶ Sibi placz opi. Anno.in.d.c. vnico.vbi dicit q̄ si q̄s gerat tutelā vel curā legitimā vel necessariā a legib⁹ sibi impositā.vel eā suscipiat.aut miserabiliū p̄sonar̄.aut eccie p̄curatōes.seu admīstratōes et marie cū lnia epi q̄ nō ipedit ordinari cū possit talia suscipere eā ordinat⁹.alꝯ aūt p̄hibet.li.di.p totū.et.d. c.officiales.

2 ¶ Sed nunq̄d magister scolariū.vel ali⁹ famulus q̄ iurauit p annū seruire poterit religionē intrare. R.q̄ sic fm Hu.litt.di.c.legē.lz dicat q̄ nemini cōsuleret. Ho.dicit q̄ tuti⁹ ē implere qđ iurauit.nisi obtineat licentiā quā si non vult dare poterit intrare aucte.c. quenit.el.q̄. de iureiur. Addo q̄ etiā liceret q̄n immineret sibi piculū mortalis peccati.

3 ¶ Utr obligat⁹ cā pignoris possit p̄moueri. R.fm Ho.q̄ nō aī redditā rōem.ar.c.significante.et.c.cū cōtra.de pigno.

4 ¶ Utr fili⁹ vsurarij possit promoueri. R. fm Ho.q̄ nō si succedat.nisi clamores p̄ris emendet.vel hereditatē repudiet.c.tua nos.de vsu.

RAptor p̄rie dr q̄ rapit res immobiles. Predo vero res mobiles. Vñ rapina dr in reb⁹ immobilib⁹. Depredatio vero in mobilibus et se mouētibus.vt alia⁹ et hmōi fm Jo.an.quē sequit Pa. in.c.i. de rapto.q̄uis vt plurimū eq̄uoce sumāt.⁊ fit rapina cū q̄s publice ⁊ violēter rapit.vt in.c. p̄eale.xiij.q.v.de B vide isti.de vi.bo.rap.post p̄n.et est grauis⁹ pctm̄ q̄ furtū.vt in.d.c.penale

1 ¶ Utr raptores largo mō p q̄buscūq̄ publice et violēter res alienas depredantib⁹ tā mobiles q̄ immobiles possint recipi ad p̄fessionē. nisi restituāt rapta.vel q̄ p̄busserūt.destruxerūt. depopulauerūt.aut alio mō dāificauerūt p̄rimū sic tenent.l.duob⁹.§.si q̄s iurauerit.ff. d iureiur.⁊ l.cū te nō solū.C.qđ me.cā.R.ter.i.c. sup eo.de rap.sic q̄ q̄cūq̄ surrexerit in rapinā siue ecclesiar̄ violatōr et manifeste fuerit deprehensus.nisi pri⁹ ablata restituat si potit. vel emendādi plenā securitatē fecerit.p̄ie būficiū ei penit⁹ denegē. Si vo vsq̄ ad obitū in ptumacia sua durauerit ⁊ in extremis posit⁹ remediū p̄ie postulauerit bñuliter.si emendationē vel emendādi securitatē p̄stiterit ei p̄nia et ecclesiastica sepultura p̄cedat. Qui aūt in sanitate obstinata mēte nō emēdauerit.⁊ in morte securitatē p̄stare nō poterit si de pctō p̄tritus fuerit.viaticū nō denegē.et sic nec cōfessio et absolutio.sed tñ nullus clericor̄ sepulture ei⁹ interfit. nec eius elemosynā p̄mat accipere. lz sit sepeliēdus in cimiterio. Et quicūq̄ clericus vel p̄sbyter p̄trafecerit.dz deponi ab ordine irrecuperabiliter.s.sine dispensatōe et beneficio carere ecclesiastico.hec in.d.c. sup eo. Si vero nō sunt manifesti poterūt recipi ad p̄fessionē.sicut alij peccatores fm abbatē.in.d.c. sup eo.et etiā licet essent manifesti. si tamē moniti nunq̄ fuerūt fm Ho.in.d.c.sup eo.dummodo sint dispositi restituere vt tenent.

¶ Quid de raptorib⁹ depredantibus romipetas.vide.s.excōicatio.v.casu.xxix. 2

¶ Utrū raptor virginis sit puniendus pena. l.vnice.C.de rap.vir. R.Pa.in.c.cum causa. de rapto.q̄ si p̄cessit tractatus determinatus de mītionio et ob hāc causam abducit.nō p̄mittitur pena de iure canonico.cui stamus in hoc. Si vero p̄dictus tractat⁹ nō p̄cessit etiā si puella fuit volūtaria p̄mittit pena.xxvij.q.vlti. lex illa.ar.xxvi.q.i.§.ex hac.in fi.⁊ obligat ad restitutionē.nō solū subtracti sed etiam lucri.qđ habuisset ille sub cui⁹ p̄tāte erat fm dñm Jo. de platea. Insti.de actio.que ex delic. naic.§. in triduum. 3

RApina fit. Primo in naufragijs. Secūdo in pedagijs. Tercio in queſ. talijs.et similib⁹. Quarto i bello. Quinto in extorsionib⁹ officialiū.plus debito.

¶ Utrū dñs agri vel territorij teneat de rapina in eo facta. R.Pa.in.c.licet.de resti.spo.q̄ si fuit sciēs et potuit p̄hibere et nō p̄hibuit sic tenet.l.i.C.de fal.mo. Secus si nō potuit p̄hibere.l.i.§.is aūt.ff.si fa.fur.fe.di. et idē dic de villa et castro.et hec est cōis opi.fm Bar.in.l. ne qđ.ff.de incen.rui.et nau. Similiter tñ tenet nō criminaliter fm p̄dictos. 1

¶ Sed nunq̄d stabit iuramēto sup q̄ntitate rerū amissar̄ rebato. R. cōiter tenet legiste in.l. si q̄n.C.vñ vi.et Pa.in.c.sup eo. ō bis q̄ vi.q. vbi q̄s p̄sumit er dolo alteri⁹ nō admittit̄ p̄batio q̄ iuramentū in litē. Sed q̄n p̄sumit ō dolo suo sic credet ei⁹ iuramēto. p̄terea dicit Jo.i. d.c.sup eo.q.d.c.hēbit locū in q̄libet vi cōpulsiua ablatiua expulsiua turbatiua et inquietatiua. Et q̄ infert̄ q̄ si p̄bo furtuz vel rapinā p raptorē stabit iuramēto meo ō q̄ntitate rapta Et no.q̄ furtū vel rapina p̄batur p socios familiares et hmōi. 2

RAtibabitio vide supra. Consensus §.iiij.

RCōciliatio ecclesie.vide p̄secratio.

RCōpensatio vide Cōpensatio.

RCusari p̄t iudex delegatus ex multis causis.no. Pa.in.c.accedēs.vt lite nō p̄te. Primo.quia cōsanguineus aduersar̄. Secō

quia ꝓmensalis ipius. Tercio qz oriundus ꝺ eius terra, idē de districtu. Quarto qñ nō pōt bri accessus ad iudicē, nisi per terrā inimicoꝝ. Quinto qñ lequit in aurem familiariter cū aduersario. Sexto qñ in alia cā litigabat cū eo, istud no Ba. in. c. i. de iudi. Septio qñ ē impius et bz assessorē suspectū ibidē Ba.

Otra protestatio ꝺ nō acceptādo eū tollat ꝓ ñū fem. R. pa. in. c. vnico. de liſ ꝓte. q nō. nisi faciū ꝺriū tollat protestatoz ꝓpt intellectū aliuz intermediatū. vbi gla. Interrogat an ꝛba sūt q ꝓtinent in libello. R. ueus. Rndebo cū protestatōe q nō intēdo cōtestari litē ꝓ hāc rnsionē et sic rndet. nō cōtestat ꝓ istud factū ꝺriū. Secꝰ si his dictis diceret iudex. nō admitto hāc protestationē. et postea ipe reꝰ rnderet sine protestatō ne repetita ad libellū. tale factū ꝺriū tolleret protestationē et lis essz protestata. Secꝰ si iterꝝ repeteret et ego protestor nolle protestari litē. qz nihil mediū iteruenit. ꝓ ꝫ facit cle. vnica. ꝺ dolo et qꝺ ꝺz de ꝓsti. c. cū. OJ. et. L. vbi repugnātia ff. de re. iur. et in. c. sollicitudinē. de ap. vel dic fm Bar. i. l. vnica. C. de liſ ꝓte. q q ñ protestatio respicit vnū et factū aliud. vtputa. in litis protestōe erq ozit qsi ꝓctus et i rnsione exq non ozit qsi ꝓctus ꝛ sic sūt diuersa. tūc ꝓ factū ꝺriū nō tollit. Sz qñ ꝓcernūt vnū. protestatio et factū vtputa. qz rndet et protestat q aio nō rndendi. tūc tollit talis protestatio ꝓ ꝺriū factū. qz cōcernit idē factū. Vel dic fm Ba. in. d. c. cū. OJ. q qñ protestatio fit in dependētib⁹ a mera volūta re, protestātis vz protestatio. vt si dicat nolle aliud dicere ꝫ fidē. ꝛ postmodū dicit protestatio defendit eū. xxiij. q. i. hec ē fides. Si ro depēdet a volūtate protestātis ꝛ alteri⁹ si alter ꝓsentit vz. c. cumana. ꝛ qꝺ ibi no. ꝺ elec. c. fi. de ꝺi. appo. Si vero nō cōsentit. nec est iusta cā protestandi nō valet. Secus si subesset iusta cā. puta metus vel vis. puta vis ꝓtrahā. aīr interficies me. protestoz q quicqꝺ dicā facio aīo nō ꝓtrahēdi. et valet. xxxi. q. ij. lotarij. Sicr qñ iudex delegat⁹ nō ꝓsentit recusatōni. et si nō cōpareo excōicabit de facto cōpareo cū protestatōe de nō cōsentiendo in ipm vz ne cōparitio ꝓiudicat. Aduerte tñ q protestatio ꝺz ꝓcedere actuz sup. q̄ fit. vt ff. de cōcubi. l. in cōcubinatu.

Regularis ꝺicit q ad viuendū regulariter est astrictus. siue sit monachus siue canonicus regularis. de sta. mo. c. qꝺ ꝺeſtimorē. siue sit clericus siue sit laicus. lz laicus nō possit recipi in canonicū. vt i. c. ij. de insti. tamē pōt recipi in cōuersum. de elec. c. cum ex eo. li. vi.

Religiosus ꝺz triplicit. Primo largissime. et sic ē qlibet xpianus. vt in. c. p bñani. de homi. li. vi. ꝺz xpiana religio. Scdo large et sic ꝓprie ꝺicit oēs clericos seculares. et oēm xpianū honeste viuentē. Nā in eo q deo ipendit debitā religionē pt dici religiosus. et sic sequit. i. q. i. c. null⁹. el. ij. et. xxxij q. v. qꝺ deo. ar. de voto. ex multa. vbi de ß. Tercio. accipit ꝓprie. et sic religiosus ē qꝺ professionē fecit alicui de religionib⁹ approbatis per sedē aplicā. de voto. c. q votū. ff. pñti. li. vi. et talis ꝓprie ꝺz religiosus. Et religiones approbate sūt qttuoz. Pria Basilij. Scda bñdicti. Tercia Augustini. Quarta bti Frācisci. vt no. Lau. in cle. qz regulares. de sup. ne. pla. Sub istis militāt oēs ꝓprie religiosi. exceptis cartusiensibus q̄ habent sua statuta.

Otra dispositio odiosa ꝓcepta erga regulares seu religiosos extendat ad frēs ꝺ tercio ordie bti Francisci ꝛ hmōi. R. Ba. i Rica. de regu. q nō. qz tales ꝓprie nō dicunt religiosi. vñ potius eoz regla est qdā mod⁹ bñ viuēdi. lz sit approbatus ꝓ papā. et iō solū cōprehendet illos q tria vota substātialia ꝓmiserūt in religione approbata fm Jo. an. in glo. i. et. q. cle. pme. ꝺ decī. Et hoc verū. nisi addat aliud puta qcūq religiosi Nā tūc etiā ꝓprehēderent hospitalarij hierosolomitam q nō pñt ꝫhere mrionij et ꝓmittūt obedientiā superiozi ꝛ nō pñt retrocedere ab illo statu. nō tñ ꝓphenderent alij hospitalarij q̄ vtunt mrionio. lz portēt certuz habitū. qz ñ sūt religiosi. nec stricto. nec largo mō. Jn fauorabilibus. vbo bñ ꝓprehendunt pfati frēs qz largo mō vident sub regula rōe ꝓmissionis facte superiozi eorum.

Quid ꝺ inuentib⁹ nouū ordinē. R. q nō sunt religiosi. nisi a papa expsse approbent. qz cū sit phibitū nouū ordinē vel religionē inuenire. vt in. c. religionū. de reli. domi. li. vi. Ideo nō religiosi. lz pot⁹ irreligiosi sunt cēsendi tales. et hodie sūt excōicati ipo facto q exuagantē Jo. xxij. q̄ incipit. Sancta romana. Recitat Ba. in. c. fi. de reli. domi.

Religio begbinaꝝ reprobat ꝛ oēs eā sectātes sūt excōicati ipo facto. ac religiosi dantes eis auriliū cōsiliū vel fauorē i pfato begbinatu. cle. i. de reli. domi. Et no. q sozores tercij ordinis. s. Fran. nō sūt ille begbine vt no. gl. ibidē. cū habeant regulā approbatā a sede aplica. et multominus sozores. s. Clare.

Quis pt effici religiosus. R. q qlibet q̄ nō bz aliquā de infrascriptis. viij. ꝺdītōib⁹ q̄ ꝓprima ē etas imatura. de q̄ ꝺic vt. s. nouicius. ff. i.

5 ¶ Tercia seruilis cõditio. Seruus ꝙppe sine cõ
sensu dñi ñ ꝑt itrare religionẽ. ar. liij. di. c. nul
lus epoz. Preseribit tñ triẽnio a religiõe q̃ ꝺ
ignozat, si dñs sit et nõ repetit. xvij. q. ij. si qs i
cognit⁹. Iste tñ si repetat a dño, religiosus e
rit ſm Vu. ibidẽ. ar. xxvij. q. i. de viduis, et reli
gioni tenebit cõtũ in ipõ ẽ. et si manumitteret
nõ posset ꝫbere, nec ob. c. qdã. de cõuer. ꝓiu. qz
ille q̃ ꝺz vxozẽ nõ ꝑt obseruare castitatẽ ea in
uita, et sic religiosus esse nõ ꝑt, sed seruus sic,
qz nõ requirit cozp⁹ liberũ vt sit monachus cũ
in domo ꝓpria quis possit esse religiosus. d. c.
de viduis.

5 ¶ Tercia debitoz obligatio. q̃ ei ꝺz aliq̃d al
teri nõ ꝑt illõ licite ꝑtermittere vt religionẽ in
grediat. liij. di. c. gñalis. Si tñ sit debitũ pecu
nie, vt talis debitoz nõ ꝺz vñ satisfaciat, tũc fa
ciat qõ ꝑt. s. cedat bonis suis creditozi ⁊ suffi
cit, ꝙpẽ pecunia enĩ nõ obligat psona liberi ho
minis, ꝺz tñ ad recõpensaz. Dñ ꝺz ei reb⁹ suis
exbitis, religionẽ ingredi. nec tenet in seculo re
manere vt pcuretei vñ solnat debitũ. si mõ ex
zelo dei ⁊ feruoze charitaz hoc faciat. qz spũs
sancti auctẽ facit cui nẽo ꝑt resistere. xix. q. ij
due. de regu. licet. Si tñ monasteriũ qõ ingre
dit aliq̃d acq̃reret p successionẽ hereditariã. ꝛ
p donatõz aut legatũ rõe ipi⁹ solũ. sic tenet sa
tisfacere cõtũ se illud extẽdit qõ hũit ei⁹ occa
sione solummõ. ar. c. si q̃ mulier. xix. q. ij.

7 ¶ Vtrũ talis teneat in religione laboze vt
creditorib⁹ soluat. ℞. q̃dã tenẽt q̃ sic, ꝺz ꝫriũ
credo cũ ex toto sit religioni subiect⁹, ita q̃ nõ
est momentũ in q̃ a ꝓlato nõ possit occupari. et
nõ bẽat velle nec nolle. c. si religiosus. ꝺ elec. li.
vi. Itẽ si stetisset in seculo ⁊ cessisset bonis nõ
teneret laboze vt satisfaceret ſm Pe. de pak.
in. iij. di. xxxviij. ergo cũ exp̃fessione cedat bo
nis. ptz q̃ nõ tenet laboze vt satisfaciat. pos
set tñ ꝓlatus cũ cõsensu monasterij hoc ei cõce
dere, alꝫs non.

8 ¶ Quid si tal etiã cũ iuramẽto ad tale debitũ
erat astrict⁹. ℞. idẽ q̃ oia dicẽdũ. ar. c. ꝺz, ꝺ reg

9 ¶ Quid si ꝓmisisset talis opari manib⁹ vt sa
tisfaceret. ℞. ſm Pe. de pak. vbi. s. q̃ ꝺ nõ ob
stãte potit religionẽ intrare. ꝺz si bona sua suffi
ciũt satisfaciat ei ad itereſſe ⁊ sic dic de eo q̃ ac
cepit vxorẽ q̃ patit aliq̃ẽ itereſſe ex ꝺ q̃ ꝺz ei
satisfacere. si ꝺz aliqua ſm eundẽ Pe.

10 ¶ Quarta rõcinoz detentio. Dñ obligat⁹ ad
rõcinia itrare nõ ꝑt. liij. di. c. legẽ. Et hoc verũ
in obligatis ꝙpetuo. In alijs aũt sec⁹ ꝺz hone
stũ sit q̃ prius se expediat. Ex q̃ ꝓz ſm Hof. q̃
ptãs q̃ iurauit regimẽ ciuitaz ꝙ annũ, magi
ster scolarũ q̃ sibi iurauit legere ꝙ annũ ⁊ hu
iusmodi ꝑsonã itrare religionẽ auctẽ. c. quenit. el
ij. de iureiu. vide. s. rõcinie. de ꝺ. ℣. i. et. ij.

¶ Quita ẽ pẽna subuẽtio. Et vt scias si ꝑt fi- ii
li⁹ itrare religionẽ, dimisso pẽe cui teneꝫ subue
nire. Exo. xx. nõ ſm Alex. i. iij. pte sum. q̃ si pa
trib⁹ nãis obsequa nãa necia sunt, ita q̃ sine ipis
sustẽtarinõ ꝑsit, tunc nõ ꝺz religionẽ intrare si
mõ talia obsequia nõ inducũt nos ad aliq̃d a
gendũ qõ sit ꝺ deũ. et sic ꝫriũ ꝙsulentes phari
sei increpanꝫ a dño Mat. xv. et sic ſm doc. in
tellige illud. c. si q̃. xxx. di. Si vero eis nõ ꝑt ser
uire vel debita obsequia exbibere sine ꝓpria sa
lutis dispẽdio, tũc necessitudini generis, diui
ne religiõis pietas anteferẽ, vt dicit Amb. sup
Lu. et sic poterit intrare ipis dimissis. Et sic
loquit Hiero. in epla ad eliodoz q̃ solũ genus
pietatis est in hac pte esse crudelẽ. et Saluator
Lu. xiiij. Si q̃s venit ad me et nõ odit. Si aũt
nõ sunt in tali necessitate, sic filius ipis etiã in
uitis ꝑt intrare, etiã si cũ eis possit sine dispen
dio ꝓprie salutis ꝑmanere, ꝓbatur in. c. i. et. ij.
xx. q. ij. Addit tñ Tho. in. iij. quol. q. vi. q̃ non
solũ ꝓ indigentia maxima sed etiã ꝓ mediocri
parentũ, puta, qz posset viuere sed tñ cũ nota
bili iactura et detrimẽto sui status ⁊ cõditio
nis sue, puta qz oportebit eũ mẽdicare vel alijs
seruire cũ maria indecẽtia sui stat⁹ dimittẽd⁹
est ingressus religiõis, etiã si exvoto ℞et ⁊ pla
cet qñ ꝑt sine ꝑiculo salutis hoc facere.

¶ Vexta est dignitatis astrictio. vt sunt epi et ij
alij supioz. q̃ sine luia pape nõ ꝑsit intrare. c.
ꝺz. de regu. Inferiozes vero epis ꝑsit etiã iui
tis suis epis. vt. xix. q. ij. due. sicut sunt decani.
ꝓpositi. archidiaconi. archipzesbyteri. curati.
et oẽs alij inferiozes epis. Beneficiũ tñ eozꝫ
alteri nõ debet cõferri nisi exp̃sse vel tacite ꝓ
fessi fuerint vel apparuerit q̃ absolute voluе
rint vitã mutare. c. beneficiũ. de regu. li. vi. de
bent nõ petere licentiã q̃uis nõ obtineant. vt
in. d. c. licet.

¶ Quibus erũt fructꝰ bñficij ante pfessionẽ. ℞
q̃ ꝺz assignari debita portio ipoz fructũ ali
cui q̃ seruiat ꝓ ipo. vt in. d. c. beneficiũ. reliquũ
vo erit ipi⁹ vt nõ sit onerosus monasterio qõ
intrauit tpe. ꝓbatõis. xvi. q. vi. ꝺ lapsis. qz nec
ꝓprie ẽ religiosus. vt ꝓz i. c. religioso. de sen. ex.
li. vi. ergo iure suo nõ ꝺz defraudari. vt. xvij. q
ij. cõsaldus. nõ. Tancre. et Bartho. brix. et in
terim remanet canonic⁹ curatus vel decanus
sicut prius erat nec beneficiũ vacat.

¶ Septia missionij obligatio. s. post ꝙsũmatio ij
nẽ, nã tũc ñ ꝑt religionẽ intrare, nisi ſm q̃ di-

cā mrīmoniū.iiij;itellige eē si copula ē bīta p9 ꝯctū mrīmoniū vl spōsalia.lz ñ si añ. qz sic nō ipediret.nec mrīmoniū diceret ꝓsūmatū.ar.c. veniēs.de spō.vbi patz q copla p̄cedēs spōsalia ñ faē mrīmoniū.fa c.c.vex.ꝛ.c. ex publico. ꝛ.c.ex pte.de quer.ꝙm.q̄ req̄rūt ꝓsummatōez. ꝛ ēillud qō seq̄tur nō qō añcedit.

15 ¶Tz q̄d de illo q̄ inrauit aliquā ducere ī vxo/rē nū q̄d posit ītrare. ℟.q sic qūcte.c.queīt.el ij.ō iureiu.ꝛ.c.ꝓmissū.ō spō.ī q̄ vī tuti9ē ei nē ¶Intellige q̄ ad opinionē.ne de fcō dicaē ꝯ iu/ramentū feciſſe ñ q̄ ad veritatē ſm ℟i. in.iiij. dic eē vt.s.§.ix.

16 ¶Octaua.coactionis ī positō.nā oz vt sit vo/lūtari9.aliē ñ tz īgressus.vt de reg.c.j.xx.q.iij. pñs. ¶In religione āt mīoꝛ vltra p̄dicta. viij. req̄rūtur alia.v.ſ.q sit coꝛpe sanus.legitīe na/tus.nulla vulgari īfamia notatus.aīo ꝓmpt9 ꝓpetēter lr̄atus.vel ad honestos laboꝛes apt9 attn̄ si q̄s recipetur deficiēs in aliq̄ istoꝛ tene/ret receptio.nisi sit.ī.ij.iiij.v.vj.vij. vel.viij. q̄ aliq̄n reddūt receptōem nullā. vt ptz p̄ p̄dcā.

17 ¶Nō oz q̄s ītrare.aut q̄ intentione.℟.ñ.vt moꝛiatur mūdo ꝛ fuiat xp̄o.xij.q.j.c.ij.

18 ¶Vtrū q̄libet dēat reputare votū rḡionis p poꝛtionatū sue īfirmitati. ℟.ſm.℟i.ī.iiij.di. xxxviij.ar.vj.q.j.q sic. nisi p certā cōiecturaz seu expientiā sibi ꝓstaret de ꝯrio.ꝓpt.n.custo/diā q̄ magꝭ adhibet rḡiosis q̄ſ secularib9. Et p pter bōa exēpla q̄ vidēt ibi freq̄nti9.Et ꝓpt bo/na xba q̄ freq̄nti9 audiūt.ꝛ ꝓpt maiozes ꝓsolatōes q̄s dīa benignitas ob fauoꝛē rḡionis.ꝛ ex sc̄a societate īfundit eis efficit eius obseruā/tia ꝓportionata in ipa exīti q̄ īproportionata eēt remanēti in seculo.

19 ¶Vtꝛ q̄s possit ꝓfiteri ī aliq̄ rḡione ita q̄ li/ceat sibi retinere sua. ℟.Ba.ī.c.īsinuāte. qui cle.℣o. q sī q̄s simplr̄ vouit cū tali p̄ditōe vē idubis q sibi refuauerit illa bōa. vt obiarius mōasterij. qz xba apposita ī ꝯctu debēt ītelli/gi ſm naturā ꝯct9. vt ī.l.ſi vno.ff.loca.eē ī ꝓpri/atis xbis.vt ibidē in p̄nc.ꝛ ī.d.c. īsinuante. ſm vnū intellectū vt res poti9 valeat q̄ ꝓeat. .l.q̄tiens.ff.de xb.ob.ꝛ.c.abbate.de ver.sig.ꝛ sic erit religiosus.ꝛ ꝓfata bona hēbit ad vsuz p necītate sua. ¶Idē dic si profiteē vt in domo sua cū oīb9 bōis suis moꝛeē.vt no.ber. ¶Inno. ¶No.ī.d.c.īsinuāte,qz ℟ ñ ē ꝯ subſtātiā mo/nachat9 vt q̄s ī certo loco moꝛeē aut de certis redditibus viuat.cū ℟ possit supioꝛ cōcedere. c.cū inter.℟.de elec.ꝛ si postea supioꝛ velit eū amouere.poterit. lz nō debeat nisi ex iusta cā. ¶Si ℣o voluit sibi reseruare vt ꝓpriū.ita q nō sit locus interp̄tatōi. et tūc si fiat reseruatio q̄ viā p̄ditōis resolutiue vel suspensiue,sic victat actus et nō p̄ditio.vt in.c.fi. de p̄di.appo.ꝛ sic nō erit religiosus. ¶Itr si fiat ꝓ pactū. puta.qz dicit.aliter nō inēdo ꝓfiteri nec alio mō.qz ℟ xba hñ tvim p̄ditōis.vt dic̄ Bal.ī aut.ingref si.C.de.sa.san.ec. ¶Si aūt simplr̄ ꝓ viā pacti vl modi reseruat sibi ꝓpetatē vl facultatē ꝑhēdi sic facit trāsire ꝓfessionē ī aliā speciē.qz vbi ē pactū ꝯ naturā ꝯctus.ꝛ īpoꝛtās aliquatenꝰ xbis p̄t trāsire ī aliū ꝯctū.fit interp̄tatio alte/rius ꝯct9.vt ē tex.no.in.l.vbi ita donaē.ff.ō do na.cā moꝛ.et.in.l.cū manusata.ff.de ꝯben.em. et sic erit iste nō religiosus ꝓpie. lz oblat9 mo/nasterio lz nō ī totū.ꝛ sic obligabit ad oīa p̄ter q̄ ad reseruata.q si xba ū patiant vt fiat trā/situs ad aliū ꝓtractū. tūc pactū inficit ꝯctū in totū.in.l.ꝓ seruuz.ff.de vsu ꝛ habi.iuncta glo. in.d.l.cum manusata.

20 ¶Vtꝛ in trās religionē ex cā īhoneſta. puta. vt eſſz abbas.vl melī9 gauderet ꝛ hmōi teneaē lz ñ ꝓsequaē suā intentōz. ℟.pa.ī.c.vt clerici. de regu.q sic.qz effect9 ē religiosus ℟ nō obstā/te.vt tz gl̄.in.d.c.vt clerici.et facit bon9 tex.cū gl̄.ī.c.q̄ interrogasti.xxvij.q.ij.ad materiā.

21 ¶Quid de illo q̄ dolo inductus est ad religio/nē. ℟.q nihilomin9 erit religiosus.de cōuer. cōiu.c.ex pte.et.c.veniēs.ꝛ.c.dudū.q̄ metus cā.cū dilectus.et ibi no.Ber.et ℣o.et Jo.xx q.iij.c.vltimo.

22 ¶Quid de illo q̄ timoꝛe moꝛtis efficit religio/sus.℟.q si timoꝛ inferaē ab hoīe sic nō ē relu/giosus.q̄ me.cā.platū.nec obligaē ꝓ tale vo/tū.nisi postea ratificeē.vt ī.c.poꝛrectū. et in.c. sicut nobis.de regu. Et ℟ intelligo q̄n talis ti/moꝛ inferē ab hoīe vt ꝓfiteaē.vel facit tale vo/tū.et sic loq̄ē.et oz intelligi.d.c. platū. q̄ me. cā. ¶Si vero metus sit casualis seu naturāl.pu/ta.infirm9.vel ī mari tpe tēpestatis.vel in pi/culo latronū.aut inimicoꝛ.sic talis met9 ñ īpe/dit q̄n sit obligatus religioni ꝛ voto. ¶Si mō deliberate ℟ fecit vt ī.d.c.poꝛrectū.et sic ē nobis qz de9 q̄n q̄ tales tīoꝛes īmittit vt q̄ertamur. xvi.q.i.reuertimī.de ꝓse.di.iiij. scīm. iu aut.ut nō luxu.ꝯ na.ſ.i.et ℟ seq̄ē Ber.℣o.et Ba.in d.c.sic. Alij dicūt q si q̄cito qualescūq vl e/uasionē p̄cipli sentit ꝯdicat nō teneē ec ī metu casuali si votū fecit.alīat.c.ex transmissa.et.c. vl.de renū.sed melioꝛ ē opi.℣o.et Ba.

23 ¶Vtꝛ allect9 blādit̄ tḡis sit religios9.℟.q sic, ꝛ stare tēē.lz bōa sua pntib9 heredib9 remanē dēant ñ mōasterio allicieti.ut.xx.q.iij.ꝓstituit.

24 ¶Nuō aūt debeat ꝓfiteri. vide.s.ꝓfessio

ñ.et quō tacite ĩducit.s.nouici⁹.ff.xij. Et ad uerte q tūc ōr ꝓprie ꝙs ĩtrare religiōz ⁊ effici religiosus cū ꝓfiteꝫ tacite vel exp̄sse.quia ꝛba sunt cū effectu accipienda.

¶ Ad q̄ obligaꝫ religiosus.Rn.q ad obseruantiā illi⁹ regule quā ꝓfessus est.nisi in casu.c.nō solū.de regul.li.vi.vel qñ solū tacite ē ꝓfessus qz tūc solū obligaꝫ religioni ĩ genere.vt.s.no uicius.ff.xiij.

25 ¶ Qz q̄ro vbi remanebit iste talis obligat⁹ religioni in gñe ꝑ ꝓfessionē tacitā.Rn.q ōz aliquā religionē ĩtrare quā vult ⁊ ꝑt. Si ꝛo nulla ĩuenĩat q̄ eū velit recipe.ōz stare ĩ illa ĩ q̄ tacitā ꝓfessionē fecit.qz illa teneꝫ eū recipe ex q̄ passa est ⁊ tacite eū ꝓfiteri.vel si noluerit potest ĩ ꝓpa domo remanere ⁊ ee religiosus ꝓfess⁹ xxvij.q.i.ō viduis.qōlimita vt.s.ꝓfessio.ff.i.

26 ¶ Dtz religiosi teneaꝫ ee ꝓfecti.Rn.q nō.nisi ea ꝓfectōe ad quā se obligauerūt.ff teneꝫ ad ꝓfectōz tendere ſm tho.xxij.q.clxxxvi.cui ꝛria tur ꝓfectōis ꝙtēptus.vñ nō sūt mēdaces q̄ uis gerāt ab ex̄ statū ꝓfectōis.qz illud nō assumūt q̄si ꝓfitētes se esse ꝓfectos.ff q̄si ꝓfitētes se ad ꝓfectōz tēdere.vñ bñ essent mēdaces. si ab intentōe ꝓfectionis animū reuocarēt ſm Alsten. li.vi.ti.xlvij.

27 ¶ Dtz religiosus teneaꝫ de p̄cepto ad oīa que ꝑtinenꝫ ĩ regla quā ꝓfiteꝫ.Rn. Den.de gāda. i.vi.q̄st.q.xvij.tz.q cū q̄s simplicit̄ ꝓmittit aliquā regulā seruare q teneꝫ ad ꝙtēta ĩ ea oīa ee sub monitōe siē ad p̄cepta. ¶ Qz istud ñ credoverū.qz sic seq̄reꝫ q monachi bñ bñdicti obligarenꝫ ad oīa cū dicat rla.c.cū ō disciplīa fratrū q si nouici⁹ hīta deliberatōe ꝓmiserit se oīa in regla custodire ꝙtēta q tūc recipiaꝫ.Et ff ē ex ꝑte ꝫ cle.exiui..ff.cū igit̄.de v.si. Et iō dico q simplicit̄ ꝓmittēs regulā.vl̄ ꝓmittēs sic.qō ē tuti⁹ vt faciūt mīores.s.ꝓmitto seruare regulaz fratꝝ mīoꝝ.s.viuēdo ĩ obediētia sine ꝓpio ⁊ ĩ castitate.q talis nō teneꝫ.nisi ad tria vota ſm q modificata sūt ĩ illa regla p̄ceptorie vl̄ inhibitorie.seu subverbis eq̄pollentib⁹ aliis nō ō p̄cepto.ff de bono ꝙsilio. Et ꝓ hoc est bon⁹ ter. in.c.exiit q̄ seminat ⁊c. de ver.sig.li.vi. Nā idē est dicere.ꝓmitto seruare regulā talē. ac si dicere.ꝓmitto ꝙuersatōz ſm illā regulā. Et sic intelligīt illa ꝛba tā ex ꝙsuetudīe uouētiū q̄ recipiētiū.tñ magī cautū ē dicē.vt dixi q frēs mīores faciāt. Addit.s.tho.xxij.q.clxxvi.q trāsgressio alioꝝ a p̄ceptis positis ĩ regla vl̄ ozetenus factis a ꝑlato obligat solū ad mortale ꝓp̄ ꝙtemptū rle.qz ff directe ꝛriat ꝓfessioni ꝙ quā ꝙs vouit regulārē vitā.vl̄ dic ſm eundē.Ibo. vbi.s.q religiosus teneꝫ ad ꝓfectōz tēdere cui cōtrariaꝫ ꝓfectōis ꝙtempt⁹.⁊ iō ē mortale. Et vt scire possit q̄s q̄d teneꝫ quilibz religiosus inci pien. cēsui a regla btī Fran. q̄ q̄uis fuerit vltima ĩ executōe.tñ est ꝓma in nobilitate et ꝓfectōe.de qua ōr in cle.exiui.hec ē illa celestis vite forma ⁊ regula.in.c.exiit q̄ seminat. de ver.sig.li.vi. Hec est illa apud deū et patrē mūda ⁊ immaculata religio q̄ descendēs a p̄e luminū ꝙ ei⁹ filiū exemplariť ⁊ verbaliter apostolis tradita et demū ꝙ spīm sanctū btō Francisco.et eū sequētib⁹ inspirata ton⁹ in se q̄si cōtinet testimoniū trinitatiſ. ff ē cui attestāte paulo.nemo ōr ō cetero ee molest⁹.quā xps passionis sue stigmatib⁹ ꝙfirmauit volēs institutorē ipi⁹ passionis sue signis notabiliť ĩsigniri.hec ille. Cui⁹ declaratio cū sit firma et certa.vtpote a spūsancto emanata.a q̄ regulabaꝫ sacꝝ cōciliū vienēse.in q̄ fuit declarata plenissime q̄ errare nō potuit, circa p̄dicta. cū ꝓtineāt ad fidē ⁊ bonos mores.xxiij.q.v.a recta.ideo tutissimū est in.d.religione viuere vbi nō opinionibus hoīm viuiť aut doctoꝝ.ff sancti spūs declaratōe.⁊ q̄libet ali⁹ religiosus ꝛmoratus ex ei⁹ declaratōe poterit scire quō suā debeat intelligere ꝓfessionē.et ad que teneať de p̄cepto vel ne.dicit ergo tex.cle.exiui.de ver.sig. edite in.d.ꝙcilio.declaram⁹ ⁊ dicimus q frēs minores nō solū ad tria vota unde et absolute acceꝓta ex ꝓfessione sue regule obligaňť.sed etiā tenenť ad oīa implenda q̄ sunt ꝓtinentia ad hec tria q̄ regula ipa ponit. Nā si ad hec tria p̄cise et nude tantū ꝓmittētes se seruare regulā viuendo in obediētia castitate ⁊ sine ꝓpio.et nō etiā ad oīa cōtenta in regula q̄ hec tria modificāt artarent̄ ꝙ nihilo ⁊ vane ꝓfererent̄ hec verba. Promitto sp̄ hāc regulam obseruare. ex q̄ ex his verbis nulla obligatio nasceret. Nec tñ putandū est q beat⁹ Fran. ꝓfessores huius regule q̄tū ad omnia ꝙtenta in regula modificātia tria vota.seu ad alia in ipa exp̄ssa intēderit equaliter ee obligatos.quin pot⁹ a ꝑte discernit.q q̄ ad quedā ipoꝝ ex vi verbi trāsgressio est mortalis.et quo ad quedā alia nō. cum ad quedā ipoꝝ verba apponat p̄cepti.vl̄ eq̄pollentis eidē.et quo ad quedā alia nō. Ite qz p̄terea q̄ exp̄resse verbo ꝓcepti ac exortatōis seu monitōis ponunť in regula nōnulla verbo imperatiui modi negatiue vel affirmatiue appoſito inferunt.hactenus excutit dubitatū. an teneāť ad ista vt ad habētia vim p̄cepti. dicim⁹ q ff frēs nō ad oīa q̄ subverbis ipatiui modi ponūť in regla sicut ad p̄ceptoꝝ seu p̄cepiſ eq̄

pollentiꝫ obſuantiã teneãt. Expedit tñ ipſis fratribus ad obſuandũ puritatem regule ꝛi gozẽ q̃ ad ea. fiẽ ad eq̃pollentia p̃ceptis ſe non uerint obligatos q̃ hic inferius annotant. Vt aũt hec q̃ videri pñt eq̃pollentia p̃ceptis ex vi ℟bi. vl̃ ſaltẽ rõe materie de q̃ agit. ſeu ex vtro q̃ ſub ꝓpẽdio habeant. Declaram⁹ q̃ illõ qõ ponit i regla de nõ hñdo pkes tunicas q̃ vnã cũ caputio ⁊ aliã ſine caputio. Itẽ de nõ portãdis calciamẽtꝭ. ⁊ de nõ eq̃tando ex̃ caſuz neceſſitatis. Itẽ q̃ frẽs vilib⁹ induãtur. Itẽ q̃ ieiunare a feſto oĩm ſctõz vſq̃ ad natiuitatem dñi. ⁊ in ſextis ferijs teneãt. Itẽ q̃ clerici faciãt diuinũ officiũ ſm ordinem romane ecclie. Itẽ q̃ miſtri ⁊ cuſtodes ꝓ nccitatibus infirmoz. ⁊ frib⁹ iduedis ſollicitã curã gerãt. Itẽ q̃ ſi q̃s in ifirmitatẽ eccideꝛit aliꝗ frẽs debet ei ſuire. Itẽ q̃ frẽs ñ p̃dicẽt i eparu alicui⁹ epi. cũ ab eo ilꝫ fuerit p̃dictũ. Itẽ q̃ null⁹ audeat ꝓ̃ſo penit⁹ p̃dicare niſi a generali miſtro. vel aliꝭ q̃b⁹ id cõpetit fuerit exaiat⁹ ⁊ approbat⁹ ⁊ ad ℟iſtitut⁹. Itẽ q̃ frẽs q̃ cogſcerẽt ſe ñ poſſe regulã ſplũ aũt obſuare debeãt ⁊ poſſint ad ſuos miſtros recurrere. Itẽ q̃ oĩa q̃ ponũtur in regla ad formã hĩtus tã nouicioz q̃ꝫ ꝓfeſſorũ. necnõ ad receptõnis modũ ad ꝓfeſſionem ſpectãtia niſi recipiẽtib⁹ q̃ ad hĩtuz nouicioz. ſic dic regula ſm deũ aliꝫ videat. hec in q̃ꝫ oĩa ſunt a frib⁹ tãq̃ obligatoꝛia obſuãda. Item ordo cõit ſenſit tz ⁊ tenuit ab ãtiq̃ q̃ vbicũq̃ ponit i regla ℟ ℟bũ teneãt obtinet vim p̃cepti ⁊ obſuari dz a frib⁹ ſic tale. ℟ in. d. cle. ex q̃bus oĩbus pz nihil foꝛe ſpãle in hac expõne magis q̃ꝫ i aliꝭ. niſi ℟ vltimũ qõ dicit de ℟bo teneãt tz ℟ba ipa ex ſua natura ſic importãt vel rõne materie. vel rõne vtriuſq̃. Regula. b. Baſilij. ſm q̃ ſueni bz ſolũ iſta vltra tria vota. ſ. Abſtinẽtiã a carnib⁹. Jeiuniũ ab exaltatiõe ſcẽ crucis. vſq̃ ad paſca excepꝫ dñicꝫ. ſilentiũ de nocte. modũ officij q̃ ꝓmedãt in cõi refectozio. legãt i mẽſa vacẽt lectõi ⁊ laboꝛi manuũ ne ſint ocioſi. q̃ vtꝫ ſint p̃cepta vel ne. ñ ſueni ab aliq̃ declaratũ. ſed p̃ p̃cedentia poſſent. declarari. Regla. b. Aug. iudicõ meo idigeret papali declaratõe. Nã Henri. de gan. in. vj. q̃li. q. xvij. ⁊ q̃dã aliꝭ tenẽt q̃ oĩa q̃ i ipa ſunt cadũt de p̃cepto ꝓpter ℟bũ qõ ponit Aug. in p̃n. dicẽs. Hec ſunt q̃ vt obſuetis p̃cipim⁹. Aliꝭ dicũt p̃rũ. q̃z opi. vl̃ mihi verioꝛ ⁊ beniguioꝛ. qz ſic i ſac ſcriptura q̃dã ſunt q̃ hñt modũ ⁊ itentõez p̃cepti. vt illud ℟ ẽ p̃ceptũ meũ vt diligatꝭ iuicẽ. Jo. xv. q̃dã q̃ hñt p̃ceptũ in intẽtõe tz nõ i mõ. vt illõ Exo. xx. Nõ furtũ facies. Jta ſunt q̃dã q̃ hñt modũ p̃cepti. tz nõ intentõz. vt illõ mar. vij. p̃cepit eis ne cui dicerẽt. qz ex ℟ nõ obligabat ad moꝛtale eos ſi p̃dicaſſent miraculũ. Sic fatendũ eſt de regla bti Aug⁹. Jõ exponẽ eã ſm q̃ ſacz ꝑcilij expoſuit regulã bti Frãciſ. ip̃opriãdo verbũ p̃cipim⁹ rõe materie. ſic et ip̃opriant ℟ba mõi ip̃atini ꝓ materiã. in d. regla minoꝛ. Regla bti Hñdicti ſili⁹ idigeret declaratõe papali aliꝭ ſplura p̃cepta aliꝭ pauciora ponẽtib⁹. tñ ego ſm declaratõz regle minoꝛ ita exponerẽ ei⁹ ℟ba. de frib⁹ p̃dicatoꝛib⁹ tz Jo. de neapo. i. xiij. q̃k. q. xvi. q̃ tenẽt ſuare oĩa p̃cta in regla bti Aug. et in ꝓſtõnib⁹ eoꝝ put ſũt in ea ⁊ i eis p̃ctm. ℟ eſt p̃cepta vt p̃cepta. et ꝓſilia vt ꝓſilia. dato q̃ plat⁹ nõ p̃cipiat nec mãdet eis ſuare. Nec ob. q̃ dicũt q̃dã q̃ñ p̃mittũt ſuare regulã tz obedire plato ſm regulã ⁊ ꝓſtões. qz ſic electꝰ platus tz nõ p̃miſerunt. tenẽt tñ ſeruare ea q̃ ptinẽt ad ſtatũ p̃lator. et ℟pianus ea q̃ ptinẽt ad ſtatũ ℟pianoꝛ ſic frater p̃dicatoꝛ eoĩpo quo p̃fitet ordinẽ p̃dicatoꝛ et vult eẽ frẽ p̃dicatoꝛ p̃mittit ñ ſuare ſpectãtia ad talẽ ordinẽ ſaltẽ tacite ⁊ ſi nõ exp̃ſe. 28

Vtꝛ aũt obligent ad moꝛtale trãſgrediẽdo q̃dã tenẽt q̃ nõ. nec eẽ ad veiale tz ſolũ ad pnã niſi faciãt ex ꝓtẽptu allegãtes Tho. xxij. q. clxxxvi. ℟ dicentẽs ℟ hoc ẽ falſuz. qz ꝓtractũ tz Jo. de neap. vbi. s. vbi dixit. q̃ trãſgreſſio aliozũ a trib⁹ votis eſt peccatũ moꝛtale. vel ꝓpter p̃ceptũ factũ a plato oꝛeten⁹. ſiue i regula expreſſuz. Itẽ in ꝓlogo cõſtitutionũ ipoꝛ dicitur. Cõſtitutões nre nõ obligãt nos ad culpã niſi ꝓpter p̃ceptũ vel ꝓtemptũ. ergo vbicũq̃ intervenit p̃ceptũ obligant. Nõ q̃ritq̃d eſt ꝓtra votũ caſtitatis. vel pauptatis aut p̃ceptũ regule vel ꝓſtitutionũ certe eſt moꝛtale. Et Tho. vbi. s. loquit̃ de ꝓuaricatõe alioꝛ q̃ nõ ſunt de p̃cepto i eoꝝ regla vel ꝓſtõnib⁹ q̃ ſolũ obligãt ad penã. et ſic eſt verũ. Et melius et ſecurius eſt in ꝓſtitutionib⁹ fratrũ minoꝛ ſub regulari vita degentiũ q̃ nõ obligant eos ad aliq̃ culpã nec etiã penã. niſi ꝑ plates eis imponat. et ſic liberaliſſima ꝓſcia viuũt. Iz hẽant multas cõſtitutões ꝓ eoꝝ regla vita cõſeruãda factas. Regula beate Clare bodie p̃ declarationẽ Eugenij. iiij. habz. v. q̃ obligãt ad moꝛtale. Paꝛmũ obedietia. Secũ pauptas. Tertiũ caſtitas. Quarto electio abbatiſſe. Quintũ clauſura ⁊ ea q̃ ptinẽt neceſſario ad p̃dicta. Ad alia ℟o nõ obligant̃ de p̃cepto niſi eo mõ quo obligant̃ vel a deo vl̃ ab eccleſia generali ter ſicut aliꝭ talis ſtatus. Aliarũ monachaꝝ nõ vidi regulas ideo ptrãſeo qz ꝑ p̃dicta poſſunt

Nõ de regula bti augſt

intelligi qñ obligāt ad mortale vel nō.

Utz religiosi teneāt de ꝓcepto obedire ꝓlato ī oīb⁹. R. ꝙ aut ꝓlat⁹ ꝓcipit aliq̄d qđ est fm regulā aut .j. aut .ꝫ. aut .s. regulā. Si ꝓlat⁹ ꝓcipit qđ ē fm regulā sic tenēt obedire. ne dū si sit fm regulā explicite ꝫ ec̄ iplicite. vt sūt obseq̄a cōitatis ⁊ negocia ordinis ꝓmouēda sine q̄b⁹ cōseruari nō posset ordo regularis obseruātie Itē ea q̄ faciūt ad regule plenioꝛē obseruātiā hec iplicite sūt fm regulā. et in ꝟ cōcordāt cōit doc. Si aūt ꝓcipiat ꝓter regulā. vt q̄ in ipa nō cōmenēt nec ad ꝓfecta ī ea expediūt vel ordinātur. vt leuare festucā vel aliq̄d hmōi. sic dupler est opinio. vt dicit Ue. ī. q. q̄dā de quor. quidā dicūt ꝙ ī grauioꝛib⁹ nō tenēt ꝫ verī⁹ ē ⁊ cōius tenēt ꝙ nec ī grauioꝛib⁹ nec ī leuib⁹ q̄ sūt ꝓter regulā tenent obedire. qz ad ꝟ nō hūit aīm obligandi se. et facit ꝓ hoc qđ no. Pa. ī. c. lras. ō resti. spo. et in. c. ex lris. de spō. et qđ no. Jn. in c. veniēs. de iureiur. Si aūt sūt .j. regulā sic tenēt. vt reficere corp⁹ et hmōi. Si vo sunt ꝫ regulā tūc distinguo. Aut ꝓlat⁹ ꝓt in tali ꝓcepto regule vel ꝓhibitōne dispēsare ꝫ qđ ꝓcipit et sic si ex rōabili cā mouēt ad id ꝓcipiēdū. tenēt subdit⁹ eidē obedire. q̄uis videāt subdito ꝙ nō sit rōabilis. puta. ꝓlat⁹ ꝓcipit ꝙ frangat ieiunīū qz ꝓbabiliter ꝓsumit de ei⁹ debilitate q̄uis subdito videat ꝙ sit fortis ꝫ in ꝟ iudiciū suū supponē iudicio ꝓlati ⁊ ei obedire. qz sepe euenit vt alī magꝫ ꝓpendāt debilitatē alteri⁹ ex aspectu q̄ ipe q̄ ꝫ. siue ex ieiunio siue ex feruoꝛe. Aliq̄n sīc si dubiū sit an sit ꝫ regulā vl an possit dispēsare. teneī obedire. xxij. q. i. qđ culpāt. Si aūt sit certū ꝙ ē ꝫ regle ꝓceptū vl ꝓhibitōꝫ in q̄ nō ꝓt dispēsare ꝓlat⁹. vl si ꝓt clarū est ꝙ nō ex rōabili cā illō ꝓcipit sic nō ē ei obediendū. et de ꝟ hē .s. Dispēsatio. ꝙ si ꝓlat⁹ ꝓcipiat ea q̄ sūt supꝫ regulā. sic si sūt ad cautelaꝫ pcī ꝫmittēdi. vt puta ꝓlat⁹ ꝓcipit vt ieiunet ī pane ⁊ aq̄ qz videt eū luxuriosū sic ñ teneī obedire. nisi qñ verisīlr videt nō posse alīt euitare pctm̄. Si vo sūt q̄ ꝓcipiunt in penā pcti ꝫmissi sic teneī. c. cum dilecta. et. c. qm̄. de simo. Si aūt sunt ī augmētū meriti. vt recipe martyriū et hmōi. sic nō teneī obedire. et sic loq̄t. c. dilecta. lxxiij. di. vbi ōr ñ posse īdici strictioꝛē vitā aliq̄b⁹ qđ verissimū credo qñ sol⁹ ꝓlat⁹ ꝟ ꝓcipit. ꝫ si maioꝛ ps facēt statutū artās ad strictioꝛē vitā. sic tz Jn. et refert Pa. et seq̄t ī. c. sup eo. ō regul. ꝙ oēs obligēt. ꝫ ego dubito ō ꝟ et potī⁹ teneo ꝛīū. qz ꝟ austeritas maioꝛ q̄ꝫ regla ꝙcernit oēs ō religiōe vt singlos ñ vt vniuersos. ⁊ sic req̄rit ꝙsens⁹ oīm. fac̄ regla. qđ oēs tāgit. li. vi. et qđ obſiaī de. c. piculosō. de sta. reg. li. vi. ꝑt dici illud nō debere dici supꝫ regulā ꝫ fm regulā. ⁊ ibi mod⁹ ꝙuersandi tr̄axaī fm naturā rei. vt dicit ibi Jo. mo. et Archi. cū nō deceat mlieres euagari. c. mulieres. de iurō. li. vi. et fm ꝑfatā distinctōꝫ potes reducē ad cōcordiā. qđ no. Ber. ī. c. relatū. ne cle. vl mo. et Jo. an. ī. d. regla. qđ oēs. et Pa. ī. d. c. sup eo. ⁊. s. Bo. in. rij. di. vl. q. vl. et Alex. in. iij. ꝑte summe. et Tho. xxij. q. cliij.

Utrū oīs inobedientia sit pctm̄ mortale. vide. s. Jnobediētia.

Utz religiosus magꝫ teneaī obedire pr̄icanti necessitatē patiēti ⁊ req̄rēti q̄ꝫ plato suo ꝫ riū ī perāti. R. ꝙ qō ꝟ varietatē ītr doc. R. ꝫ ꝙ religiosi magꝫ teneī pr̄i carnali q̄ꝫ plato ī his q̄ ptinēt ad necessitatē illi⁹ ꝓcepti. Honora pr̄em tuū. qz sic tenenī de iure nature ⁊ diuo a q̄ ꝓcepto nulla ꝓfessio absolui. qz ꝙfilia obseruāī. vt ꝑfecti⁹ ꝓcepta impleanī. Hoc idē tz Ben. ō gādauo. ī. vi. quor. q. xviij. ꝙ teneī ad necessitatē vite naturalī pertū. et ꝙ ꝓceptū de honoꝛe ē p se ⁊ obligatio voti religiōis ē p accidēs ⁊ qđ ē p se nō ꝟ solui p illud qđ ē p accidēs. Jn alīs aūt ī qb⁹ nō obligāt ex ꝑfato ꝓcepto. Honora pr̄em tuū. dicit ꝙ magꝫ tenet ꝓlato spūali q̄ꝫ pr̄i. Alex. xxo vbi. s. dicit ꝙ illa q̄ ꝑt religiosus sine detrimēto regulaꝫ ordis solūmō teneaī pr̄i exhibere. sicut ozare ꝙsulere honozare. Alia aūt sīc est subuenire ei⁹ necessitatib⁹ cū nihil hēat nō teneī. et sic videī tenere ꝙ potī⁹ ꝓlato sit obediendū. ꝟ mihi videī dicendū vt colligo ex Nico. de lyra. mat. xv. ꝙ aut pr̄ erat in tali necessitate añq̄ filius ingrediereī religionē. et sic dico ꝙ magꝫ teneī pr̄i vl mr̄i in tali necessitate subuenire q̄ꝫ plato ꝓcipienti ꝛīū. rō. qz actio ex ꝛctu vl q̄si ꝫ aliquē cōpetēs. nō extinguīt ꝑ religionis ingressū. Aut si extinguīt vt volunt quidā doc. qz ꝑ mortuo habeī vt. C. de epi. et cle. l. deo nobis. §. hoc et cognitū. ñ fm eos ex edicto de capitis diminutōne restituīt. l. tutelas. §. iniuriarū. ff. de capi. dimi. vñ dicunt doc. ꝙ post ingressum poterit ex actione seu obligatōe qua ꝓius tenebaī cōuenīri. sed ꝑ abbatē vel sindicū rndebit. vt C. de epi. et cle. aut. causa que monacho. et no. in aut. de mona. in ꝓncipio. et ī aut. de sanctis. epi. §. quidere. ergo multo fortius ex obligatiōe ꝓcepti diuini. imo etiā de iure positiuo ñ teneī filī⁹ pr̄i ꝙ pater ꝑt eū vendere ꝑ necessitate famis. l. ij. C. de pa. q. fi. di. teneī ec̄ ad alimēta. l. filia. C. ō patri. ptāte. etiā si pr̄ sit relegatus ꝑ ic̄estuosas nuptias. vt ī aut. de ince.

⁊ nepha. nup. g̃ nō dz p̄uari iure suo sine cā. vt no. ī. c. sātis puersum. lvj. di. ⁊ ī. c. vl. xix. q. vl. fac̄ optīe tex. xxx. di. c. si q̄ filij. imo vt̄ q̄ si ex ī/ gressū sit ībabilis ad pīi subueniendū/ q̄ mōa sterīū teneat q̄ mōasterīū ē loco heredit ⁊ filij ingredient̄. vt ī aut. de san. epi. §. ſz B pñti. de p̄ ba. in pñtia. ī fi. ⁊ lex dīō q̄ heredes ſz exīneite nent̄ pstare alimēta. ar. l. si q̄s a liber. §. itē re scriptū. ff. de lib. ag. g̃ ⁊c/ Aut pī ⁊ mr nō erāt in tali nccitate q̄ filij teneret ei subueire ſz p̄ ingressuz ī talē nccitatē deuenit ⁊ sic dico q̄ ñ poterit ei subueīre p̄dicēte ipio plato. q̄ iā ē ei obligat̄ p votū ⁊ sic deo. ⁊ sic maior vincko li gat̄ plato q̄ pī. q̄ p̄ceptū de obſuatōe voti ē de p̄ma tabla de hōre pentū ē de. ij. Itē p̄mū ē negatiuū. scōm affirmatiuū. g̃ magis stringit p̄terea sek deo dicata nō pñt p̄ volūtatē ipius vſurpari. fac̄ regla sek. de re. iur. li. vj. Nā reli/ gios⁹ abdicauit a se nedū tpalia ſz ⁊ ꝓpriū vt̄/ le. xix. q. vl. statuim⁹. xij. q. ij. ñ dicatis. ff. de re. iur. l. vellenō credit̄. g̃ nō astringit̄ nisi ei ī cu/ ius manu suū velle posuit/ q̄ ianis ē actio quā excludit iopia debitoris. l. nā is. ff. de dolo ⁊ ī possibiliū nulla obligatō. ff. de re. iur. Nec ob. q̄ p̄ceptū dīnū erat añ ingressuz. q̄ ſz eētū tñ obligatio. q̄ cū sit affirmatiuū ñ obligat nisi p̄ loco ⁊ tpe. ⁊ iō cū ñ eēt tūc obligat⁹ ñ potit tenere postea. regla ftīi ltie. de re. iur. li. vj. sic si dispēsaſz bōa sua paupib⁹ pre ñ idigēte. nō poſſz repetere. ſz veiret postea ad nccitatē Ad ea tñ q̄ p̄t exhibere. s. q̄ p̄mittūt a plat̄. bñ te/ neret̄ in q̄ntū p̄t sine rkaris obſuātie detrīsito sic ozare. p̄solari ⁊ hmōi. vt dicit Alex.

32. Quid de ingrediēte religionē alicui⁹ mōa/ sterij ī q̄ ñ ſuat̄ regla/ puta. q̄ medūt carnes in mōasterio. s. bñdicti vt tangūt ⁊ recipiunt pe cunie ī mōasterio. s. Frācisci. ⁊ hmōi. ⁊ sic p̄fi/ tet̄ ſm p̄suetudinē quā inuenit. Rn. Alex. q̄ nō excusat̄. q̄ q̄ p̄fitet̄ regłam p̄fitet̄ ñ p̄suetudi/ nē. Et iō ñ excusat̄ si regłaz ñ obſuat. xx. q. ij. cōstituit/ q̄ met⁹ cā cū dilect⁹. ⁊. c. fi. ⁊ si dicas q̄ nemo obligat̄ nisi ad id ad q̄d se obligare ī tēdit. Rn. q̄ B vex explicite. ſz implicite ñ. q̄ q̄ vult p̄ncipale puta cē frat̄ mīoz vult ⁊ accesso/ riū. s. obligatōz ad p̄cepta regłe mīoz. ſz ꝑ nō ī tēdat. ⁊ de B ē casus rotūd⁹ ī. c. ex pte. de reg. Nā ex q̄ bītū rkionis detulert̄ q̄ p̄fessis dak. ⁊ alia fecert̄ q̄ p̄fessis p̄uenisūt. p̄fessionē tacitaz ad min⁹ fecert̄ ⁊ sic si ñ illi religioni saltē alte/ ri ī genere sunt obligati ⁊ obſuatōi p̄tētoz in ea. ⁊ B tenet̄ Pa. ī. c. sup. eo. de reg. alr teneat ſz p̄ p̄ma opi. ē Anno. ⁊ Io. in. d. c. sup. eo. ⁊ Pa. posset intelligi q̄n talis erat simplex/ nec sciuit nec potuit scire obligātōz regłe. solū cre didit q̄ ad illa obligaret ſm q̄ viuebāt. q̄ cre/ do q̄ talis posset aliā religiōz ſz laxiozē ītrare ſz si ibi vult manere teneat̄ ſm regulā viuere. ni si ex aliq̄ rōnabili cā posset p̄sumi q̄ aliq̄d p̄ce ptoz nō seruat̄. q̄ sic etiā excusaret̄. vt. s. dixi monachus. §. ij.

Qtz religios⁹ assumpt⁹ ad aliquā digni/ ſz tatē. puta. epatū vl ec īferiozē teneat ad regule obseruātiā. Rn. q̄ sic ad oia q̄ facere p̄t sine p̄iu dicio p̄latōis vl officij sibi īpositi. vt no. Tho. xxij. q. clxxv. et vide. s. monach⁹. §. vij.

Qtz religios⁹ possit trāsire ad aliā religio 34
nē. Rn. colligēdo dicta doc. q̄ aut est latioz ad quā trāsire vult ⁊ si ī sua religiōe nō seruat̄ re gula. tūc poterit ad latiozē transire ſm An. et Pa. ī. c. sane. de regła. Nō ego limito ſm Io. an. et bñ vex q̄n nō ē in p̄uicia aliud mōasterij eiusdē religiōis ad q̄d nō possit trāsire. vel ī q̄ possit ītrare. nec ē spes reformatōis mōasterij sui. Si vero ī suo monasterio seruat̄ regula. tūc ñ p̄t ad latiozē trāsire sine lnīa pape sine cā le/ gitima. ſz cū ei⁹ lnīa sic si etiā nō subest cā lnīa ſm gł. in. c. cū singula. de p̄bē. li. vi. quā glo. cre do verā q̄ ad eccīaz militantē. ſz q̄ ad deū. ar. nō eoz q̄ no. ī. c. nō est voti. de voto. q̄ si cā subest. sic tz An. et sequit Pa. in. c. nō est dubiū. de re gula. q̄ eps p̄t dispēsare. ar. c. nō mediocrit̄. ō p̄se. di. v. d. An. ī. d. c. nō est dubiū. tz q̄ si cā est vrgēs pōt eps. ſz si cā nō indiget tali celarita te recurrendū ē ad papā. Sz ego dico q̄ p̄side randū ē an religios⁹ talis sit exēpt⁹ vt cōiter fūt. ⁊ sic eps ñ potit dispēsare cū nullā aucte bēat sup ipm ſz dispēsabit plat⁹ su⁹ q̄ loco epi pest illi religioni ſm gł. ī. d. c. nō dubiū. Aut si talē nō bz recurret ad papā. Si vero nō sit ex/ empt⁹. sic credo verā opinionē An. Et do. An. loquit̄ de p̄silio. facit p B. c. nō coganť. xli. dis. Et de cā legitīa erit debilitas corpis. aut deli cata cōplexio et hmōi. aut religio ad quā vult trāsire est eq̄lis sue. et sic sine cā pōt de licētia pape solummō etiā q̄ ad deū. Si aūt cā subest sic poterit eps aut p̄pr̄ius p̄latus cū cōsensu ca pituli dispēsare ſm glo. in. d. c. nō est nobis du biū. facit. d. c. statuimus. xij. q. ij. sine exceptio/ ne. aut religio ad quā trāsire vult est strictioz tūc requirit̄. Primo q̄ nō transeat ex temerita te aut leuitate. vel odio p̄ioris p̄lati. ſz ex zelo melioris vite/ et si est p̄trarietas inter p̄latū et subditū in hoc sic iudiciū supioris amboz req rendū est et ad eū p̄t subditus appellare. Secō requirit̄ q̄ nō solū religio sit strictioz ſz q̄ actua liter artio⁹ ibi viuat̄. q̄ ſz ſz strictioz si tñ ibi la-

tius viuere nō liceret etiā si ex dispensatōe latius viuūt. facit. c. sane. ō regula. Nā trāsitus est ꝓmissus vt ꝗs ducat artiozē vitā. qz ꝓsumitur motus spūsancti. vt in. c. licet. de regula. ℞ xx. q. iij. c. i. q̄ rō cessat qñ in suo monasterio viuitur strictius respectu regule et cōstitutionū q̄ in eo ad qō vult trāsire. Ñ Bulie. naso. in d. c. sane. dicit q licet regula beati Benedicti sit artioz q̄ regula beati Augus. tñ fratres ꝓdicatozes qui regulā beati Augustini ꝓfitent tñi se artauerūt ꝓstitutōes suas q coz religio est artioz q̄ illa monachoz. et ꝓpterea dicit q nō effugiūt apostasiā transeūtes ad. d. regulā monachoz. Ideo dicit Jo. an. in. d. c. sane. q iura nō ꝓmittūt transitū respectu melioris religionis. seu maioris vl respectu finis. vtputa. qz fructosioz. aut alio mō. ꝛz solū respectu artioris vite. et qz ibi viuit stricti⁹. vt ī. d. c. licet. Tercio requirit q petat lnīam. vt in. d. c. ꝛz. et istis ꝙcurrentib⁹ poterit trāsire q̄uis lnīa nō obtineat etiā si primū monasteriū esset ꝓuilegiatū q̄ ad hoc. vt ꝗs nō posset trāsire ad artiorē. Addit Jnno. iij. si ꝓz religio nō incurrit grauē iacturā vel infamiā ex tali transitu. qz si incurrit nō licet. ar. c. licet. de regula. ꝛ. q. iij. si ꝗs vero. Aduerte hic q si frater minoz transferatur ad aliū statū ꝓ papā. puta. ad epatū vel ad aliā religionē q tūc bona alteri iam q̄sita nō recuperat. vt. C. de sen. pa. l. ij. et. l. tutoz. Si vero nō sunt alteri q̄sita. puta. qz nondū sunt mortui et⁹ pentes q̄bus dz succedere sic succedet si illi q̄ sunt in statu ad quē translat⁹ ē pñt succedere. qz restituit ad oia ꝓ talē translationē. vt in. l. i. C. ō sen. pa. et. l. i. §. qui mortis. ff. ad tertul. Sec⁹ si transferret ꝙ aliū modū. puta ꝓpter demerita sua ꝛ hmōi. vt. in. d. l. i. et. d. §. qui mortis.

35 ¶ Dz a q̄ dz peti lnīa. R. q quo ad religiosos debet peti a suo ꝓlato ordinario. puta. in ordine minoz a custode vel ministro. In ordie ꝓdicatoz a ꝓuinciali. In monachis ab abbate et hmōi. Quo ad eos requirit lnīa obtēta a papa. vt. s. dixi. q̄ ad ꝓlatos inferiozes epis si nō sunt immediate sub papa sufficit petita ab epo suo ꝛz ñ obtineat fm Jo. an. ī mercurialib⁹ in regula. cū nō stat. li. vi. Quinvero subsunt immediate pape nō pñt ipo denegante. ꝛz eo non rñdente pñt. Sic⁹ clericus tenet petere lnīam ab epo si ecclesia grauit ledit aliter etiā sine licētia poterit fm An. Sed aduerte q si ꝓlatus dicit velle hīe ꝓsiliū sic tenet expectare debito tpe. alꝫ nō. Item ista lnīa dz peti ante factū fm Pa. in. d. c. licet. ad epatū vero si est electus ꝓt licentiare ꝓlatus nō requisito capitulo. c. si religiosus. de elec. li. vi. sed nō ante electionē.

¶ Utrū alter transiēs ad aliā religionē q̄ vt dictū est licere sit apostata. R. Pa. in. d. c. sane. q nō apostasia maioz. de q̄ in. c. fi. de apostata. Dz bñ efficit apostata apostasia minoz. qz certū ē q retrocedit. R ꝙ no. intellectū singulare. ad. c. ij. ne cle. vel mo. li. vi. q dimittēs habitū pure incurrit excōicationē cū sit ꝓprie apostata. Sed assumēs habitū alteri⁹ religiōis etiā latioris nō incurrit excōicatōz. Hoc sensit Jo. an. ibidē in nouella. qz tex. ibi sentit ī eo q̄ facit cā euagatōis. qui cessat ī eo q̄ intrat aliā religionē. et ꝓ hoc vide bonū tex. iūcta glo. fin c. ex ꝓte. de tem. oz. ꝛ hoc etiā sequit Pa. in. d. c. sane. Aduerte tñ hic q recedens a religione lege ꝓmittēte recuperat oīa bona sua indistincte. c. q a te. de cle. cōiu. et. c. ex trāsmissa. de renun. alꝫ nō. de q̄ dic vt. §. §. xlij. 36

¶ Utr religiosus possit assumi ad bñficia simplicia. R. Pa. in. c. sup eo. ō regula. q nō. etiā cū dispensatōe. et fac iste tex. d. c. sup eo. ꝛ vide gl. in. c. quozundā. lxxiij. di. q̄ dicit monachus nō posse hre canonicatū in eccīa seculari. ꝛz possit ibi esse epus. vt in. c. vno. xvij. q. i. et hoc est ꝓpter bonū cure q̄ cā cessat in bñficijs simplicibus. vt no. in. c. q̄ō dei timozē. de sta. mo. vide s. dispēsatio. et dic vt ibi. §. ij. 73

¶ Utr religiosus de ordine mendicantiū trāsiens ad ordinē nō mendicantiū etiā auctē apostolica possit assumi ad dignitates ī illo ordine ad quē trāsiuit. R. q nō. nec ad prioratꝰ administratōes. nec ad quecūq officia etiā tā q̄ vicari⁹ seu minister sine tanq̄ locū alioz tenens. nec aliaz curā aut regimē ꝓt ꝓse aut pro aliis exercere. et quicqd ꝓriū fuerit attētatū irritū est ipo iure. cle. vt ꝓfessoz. de regula. 38

¶ De voto religionis hēs §. votū. ij. §. vij. 39.

¶ Quid tenent facere monachi qui ex redditibus quos percipiūt tenentur ad curā animarum q̄ vident abbatē negligere dictā curam. R. scōm. s. Tho. in quolibet. q debent supplicare abbati vt ꝓuideat. et si nō vult debēt appellare contra eum. sicut cōtra aduersariū veritatis. et nulli cōsulendum est. vt in tali monasterio ingrediatur. 40

¶ Utrū religiosus qui prius emiserat votum de artioz religione et tñ intrauit latiozē sit absolutus a voto. R. q sic. vt in. c. q̄ post. de regula. li. vi. Debet tamen penitere de voto nō adimpleto. vt ibidē. De aliis vero votis quomō cōmutantur in votum religionis. vide votum iij. in principio. 41.

42 ¶ Utrū religiosus eiectus vel fugitiuus qui nō ꝑt impetrare reconciliationē ſm formā.c.ſi. de regula.poſſit trāſire ad aliā religionē lapſo rē.R.q nō ſi ꝑt inuenire ī ꝓuincia monaſteriū ſue religiōis q velit eū recipe.qō ſi ñ ꝑt poterit ītrare lām tiozē cū lnīa ſui ꝓlati ſi ꝑt bñe. alꝯ poterit viuere alio mō regulariter.⁊ dz ſm Ray.

43 ¶ Dz qs dz fugitiu⁹.R. Da.ī.c.ſi.de regula. ſm Jo.an. Ille q̄ mozat ex̄ monaſteriū ⁊ celat ſe abbati.facit.l.qd ſit fugitiuus.ff.de edi. edic. Dñ eo ipo q recedit a monaſterio et non ſubeſt obediētie ꝓlati apoſtata eſt.vt no. Jn. in.c.ſi.de renū.et hoc.s.apoſtaſia.

44 ¶ Quid erit de bonis q̄ religioſus ꝙtulit monaſterio qñ vadit ad aliā religionem. R.q ſi exīſt cū lnīa ſic vſufructꝰ illaꝝ rerū erit monaſterij ad qō tranſit donec ibi vixerit ſolummō tex.eſt cū glo.xvi.q.vi.ō lapſis. xxvij.q.i. ſi qs rapuerit ſm Ho. Si vero vadit in caſu nō cōceſſo.ſic nō recuꝑatūmo abbas ꝑt eū vēdicare cū oīb⁹ bonis.c.abbatē.xvij.q.ij.de hoc vide s.monaſteriū.§.vi.

45 ¶ Quid efficit religio.R.q boiem ad deū ꝑ ꝓpria ꝙducit ſi mō religioſus ſequat regularem obſeruantiā.ita q meliozes inueniri non ꝑnt eis.vt ait Aug.in.c.q̄tumlibet.xlvij.di.

46 ¶ Utrū tollat ꝑ ipius ingreſſum oīm peccatorū penā.R.q ſic.ꝑz qz ſi millia milliū ducatorū ī elemoſynas darent ab aliq̄ cēſeret merito ab oī pctō ꝓpena liber.iuꝛ illud Dañ.v. pctā tua elemoſynis redime.multomagis ī ingreſſu religionis vbi bō ex toto ſe offert deo q̄ vz pluſ q̄ millia milliū ducatoꝝ. ¶ Itē ſi ꝑ pnīaz ꝑt et mereī oīm pctō ꝝ remiſſionē.de pe.di.vij.ī fi.g mlto magꝭ cū excedat oē genꝰ ſatiſfactōis q publice pnīe.vt ptz.xxxiij.q.ij.admonere.hoc ſatis patz ꝑ glo.in.c.ſcripture.de voto.et de pe. di.i.§.his auctozitatib⁹.vbi cōcludit q nulla pnīa tali ingrediēti eſt danda.imo ſi papa imposuiſſet ei q ieiunaret aut q iret romā in pegrinationē aut ī bieruſalē ⁊ ꝓmutat eā ī ingreſſum religionis ē abſolutꝰ.c.q̄ bona agūt.xvij. q.i.facit ad hoc aut.de mo.ī pn.vbi dicit. oēm quidē eiꝰ humanā maculā detergat. ¶ Idē legit in vitiſpatrū q ꝙſequit eā gr̄az quā baptizati uſtud ſeq̄t tho.xxij.q.vl. et gloꝛioſus Bernardin⁹ de ſenis ī ſuo quadrageſimali.et.ſ.Ber. in li.ō ꝓcepto ⁊ diſpē.c.xl.dicit q religio amatoꝛes ſuos angelis ſikes facit.diſſimiles boīb⁹ imo diuinā ī boīe reformat imaginē cōfigurās nos xp̄o ad inſtar baptiſmi.hec ille.

47 ¶ Utꝝ eripiat a patria ꝑtāte.R.q ſic.vt no. in aut.ingreſſi.et in aut.ſi qua mulier.C.ō ſa. ſan.ec.et.c.cū ſimus.de regula.tex.eſt cū glo. xix.q.ij.c.i.ſequit Bar.⁊ glo.in.l.ſi ex cā.§.papinian⁹.ff.de minozib⁹.et Jſede.cōſilio.xxxiij et Albꝛicus.in.d.aut.ſi mō pubes eſt.

¶ Utrū tollat irregularitatē.vide.s.irregularitas.ij. 48

49 ¶ Utꝝ pr̄e intrāte monaſteriū filiꝰ poſſit pete relegitimā.R.ſm Bar.ī.d.aut.ſi q̄ mulier poſita.xix.q.vlti.q nō ō ſubtilitate iuris qz legitima nō debeī niſi poſt mortē naturalē pr̄is.l. i.§.ſi impuberi.ff.de collā.bo. Dz de eq̄tate canonica.dico cū Bal.in.d.aut.ſi q̄ mulier.q poterit petere ne bēat poſtulare alimenta a monaſterio.et placet.

50 ¶ Quid de peculio aduēticio filij cuiꝰ vſufructus ē pr̄is qñ pater ingredit religionē.R.ſm Bar.ī aut.idē eſt.C.de bo.q̄ li.q ex q̄ pr̄ia poteſtas ſoluit ex facto pr̄ís remanebit ſolū medietas.d.vſufructꝰ apud pr̄em.l. cū oz.§. cū aūt. C.de bo.q̄ lib.et ſic ad monaſteriū in qō pr̄ eſt ingreſſus. gl.ī.d.aut.idē eſt.tz q ñ finit. mar. vero tz q ex toto finit.et dicit ita fuiſſe deciſum Bononie ī facto.et ad glo.R.q loquit de vſufructu quē bz pr̄ in alijs bonis q̄ nō ſunt filioꝝ ſed opi.Bar.videt magis equa.

51 ¶ Utrū bona ingrediētis ſint monaſterij.R. q ſic ipo iure.aut.ingreſſi.C.ō ſa.ſan.ec.c.qz ingrediēt⁹.xix.q.ij. nec abuſus aliq̄ ptū q ſi bi vſurpāt talia ꝑtualere nec iducere ꝓſcriptō nē cū ī reb⁹ inuaſis aut furtiuis ñ currat.vt.s. ꝓſcriptio.§.ix. Itē tranſeūt feuda.de q̄ dic vt s.feudū.§.x. Reſeruabit tñ ltīa deſcēdentib⁹ .xix.q.ij.c.ſi et idē videt in aſcendentibus. qz eque ſuccedūt illis nō extantibus.

52 ¶ Utꝝ vſufructus amittat ex ingreſſu.R.ſm Jn.ī.d.c.ī pñtia.q nō. ſz durat donec viuat. Idē ſequit glo. et Albꝛi.ī aut.ingreſſi.C.de ſa.ſan.ec. Hoc limitāt aliq̄ vez q̄ monaſterium ꝑt bre ꝓriū in cōi aliter nō ſm glo.

53 Utꝝ emphiteoſis ſibi trāſeat ad monaſteriū R.ſm Albꝛi.ī.d.aut.ingreſſi.q ſic.ar.l.peto. §.i.ff.de le.ij. Odofre.tñ ibidē limitat.verū.ni ſi emphiteoſim bret ab alia eccīa. qz tūc eſſet ī optione eccleſie an vellet rē vl canonē. Aduerte bñ q aut.ingreſſi.nō bz locū niſi in monaſterijs q̄ nō bñt niſi ī cōi. nō in bis q̄ bñt ī ꝓprio. ſic ordo milicie ſcē marie ⁊ tercij ordis ſci frācisci ⁊ eccīe ſeculares ſm Albꝛi.ī.d.aut.ingreſſi.

54 ¶ Quid ſi ingrediēs fecerat teſtamentū ante ingreſſū nihil relinquēdo monaſterio ſz extraneū heredē inſtituēdo. R.ſm do.Jn.in.c.in ꝑ ſentia.de ꝓba.q aut expreſſe cōtulit bona ſua tempore ingreſſus.nulla facta mentōne de re-

stamento. ⁊ tunc si ß fecit in cōtinēti post ꝙditū testm̄. sic ñ revocat testū. nec erūt mōasteriꝫ illa bona. ſz solū illa collatio bonoꝝ ꝑsumit̄ facta ad tps vite sue. qz nō videt̄ ꝗs in cōtinenti mutare aīm. ar. l. nō ad ea. ff. de ꝙdi. ⁊ demō. Si vo ß fecit ex īteruallo post testm̄ ꝙditū. tūc ꝑsumit̄ mutasse animū favore religionis ⁊ sic rū pit̄ testm̄. ⁊ erūt monasteriꝫ illa bona. Aut ñ ꝓtulit exꝑsse bona sua monasterio. ⁊ tunc remanebit testm̄. ⁊ monasteriū solū petet portionē suā aliter ꝯ rūpendo testm̄. Pa. vo in. d. c. in pñtia. tz ꝓriū. s. ꝙ nō petet portionē suā. Sz ego in fratrib⁹ minoꝝib⁹ credo vez. In alijs aūt ꝙ pñt habere in cōi opi. do. Anto. est humanior religioni. ſz illa Pa. videt̄ verior de subtilitate iuris ꝓ ea ꝙ no. Albr. in. d. aut̄. si qua mulier. ſz talis ea bona ñ capiet. nisi post mortē naturalē ſm multos doc. quos recitat Albr. ſz multi alij dicant ꝙ statim post professionem.

55 ¶ Utz ꝑdigus l' dissipatoꝝ bonoꝝ cui interdicta sunt bona possit intrare religōez. R. Albr. in. d. aut̄. ingressi. ꝙ sic dūmodo sit rōis capax. eriā quo ad bona sicut de minore est vez.

56 ¶ Utz filiusfamilias intrās monasteriū possit disponere ō bonis peculij. R. ſm Pa. in. d. c. in pñtia. ꝙ de castrēsi l' ꝗsi nō ē dubiū ꝙ ꝑt. l. pnl. C. ꝙ testa. fa. pos. Silr de ꝑfectic̄s ꝙ nō ꝑt. qz illa sunt in dispositōe patris. Sz dubiū ē de adventic̄s. de quib⁹ nō ꝑt disponere in vita pīs. etiā cū ꝓsensu pīs. iurta ea ꝙ no. in. d. l. pnl. Sz ego dico cū ꝑfato. Pa. ibidez ꝙ ꝑt. qz statim ꝓ ingressum gaudet illo ꝓuilegio aut̄. ꝑsbiteros. C. de epi. ⁊ cle. ex quo qō est laicis adventicium est clericis quasi castrense. ⁊ ideo ꝓuabit̄ pater in vita sua vsufructu illoꝝ bonoꝝ. pariformiter dico in adventic̄s aduenientib⁹ post ingressuꝫ do. tn̄ Anto. in. d. c. in ꝑsentia. tenet ꝓtrarium. s. ꝙ nō poterit disponere.

57 ¶ Quid de libris datꝫ a ꝑe filiofamilias. R. ꝙ trāsibūt cū eo ad religionē ſm dispositionē ingredientis ſm Jaco. de rave. ⁊ recitat Pa. in. d. c. in ꝑsentia. qz censent̄ quasi castrēse peculiū. Petrus vo dicit ß vez in libris collatis doctoribus vel mgr̄is. Sec⁹ in datis scholarib⁹. Et ß idē sequit̄ Bar. in. l. filie. C. fami. her. ⁊ hoc verius.

58 ¶ Utz religiosus succedat in bonis penitum ⁊ hmōi. R. ꝙ sic. nec ꝓntes pñt eos exheredare ꝓpt̄ crimē ingratitudinis ꝓmissuꝫ in seculo. C. ō epi. ⁊ cleri. l. deo nobis. xix. q. iij. c. fi. Fallit̄ fratrib⁹ minoꝝib⁹. d. cle. exiui. qz ñ succedūt ō iure.

59 ¶ Qualiter aget monasteriū in ꝑfatis in q̄bus succedit. vel ei acquirunt̄. R. Pa. in. d. c. in ꝓsentia. qz aget bis actiōib⁹ q̄b⁹ ille egisset āte ingressum/ ⁊ ꝓ gestis antea ꝙ ipm tenebit̄ monasteriū inquantū ad ipm monasteriū ꝙuenit de bonis ingressi. ſm Inno. ar. l. ij. C. de impu. ⁊ al. sub. Vel forte ⁊ verius in totū. ſz possit petere restitutionē tenendo ꝙ monasteriū iure successionis venit. vt. s. monasteriū. §. iiij.

¶ Utz ingressus possit revocare testm̄ factum ante ingressum. R. Pa. in. d. c. in pñtia. q̄ ad frēs minoꝝes nō ē dubiū. qz nō ꝑt. ſz q̄ ad alios tenēt. Pe. ⁊ Cy. in aut̄. si q̄ mulier. C. de sa. san. ec. ꝙ sic. Sz Bar. distinguit. Pa. tenet ꝙ non ꝑt vllo modo/ pariformiter non poterit facere testm̄ si ante non fecisset. qz ex quo ꝓfessus est mortē mūdo. Et hoc credo verius. 60

¶ Utz religio tollat crimē ingratitudinis. R. ꝙ tenet̄ cōiter ꝙ sic. in. c. ij. de apostat. ⁊ in. c. vlti. de eo qui fur. oz. susce. ⁊ in. c. quantūlibet. xl/vij. di. ⁊ in. c. non liceat. xix. q. vlti. 61

¶ Quid si ꝙdēnatus ad mortē ⁊ liberatus tali ꝙditōe. ꝙ si egredi et̄ puniet̄ pena ꝓxi. si ingredi et̄/ ⁊ petitus ab vxore egredi et̄ vt tenet̄. R. non ꝑt puniri illa pena ſm Berto. brix. in questionibus suis. q. i. ⁊ sequit̄ Albr. in. d. aut̄. ingressi. Ratio/ qz coactus exīt. 62

¶ Utz retrabēs aliquē ab ingressu religionis teneat̄ restituere. R. ſm Ri. in quod. iij. q. xix. ꝙ aut retrahit qz ñ credit aptū religiōi sine vtilē. ⁊ si ß credit/ ꝓbabilit̄ sic nō tenet̄ religōi. qz potius dāñū ipius ipediuit/ Aut scdo retraxit ꝓpt̄ vtilitatē suā. ⁊ si ē spālis. puta qz eius ꝗlio bñ vivit. sic nō peccat. qz ex caritate possum potius bonū meū spāle ꝑeligere/ ꝯ alterius. Adē dicerem qñ retrahit/ qz videt ꝙ vult intrare religionē in qua nō vivit̄ regulariter ſm qō tenētur qz sic ꝓcurat bonū eius. Si vo est tpalis. puta qz sperat ꝓmotionē. bonoꝝē ⁊ hmōi. si steterit in seculo sic peccat qz tpale ꝓposuit spūali nō tn̄ teneat̄ religioni. ſz subtracto. oīādo. bonū ꝗuadēdo. ⁊ salutē ꝓcurādo plusꝯ ꝑus. Aut. ēctio retraxit ex amicicia. ⁊ si ē naturalis aut ꝓsanguinitatis sic lz peccet. nō tenet̄ religioni tn̄. Si vo ē amicicia lasciua sic magis peccat ⁊ tenet̄ i istis duobus subtracto ⁊ magis in scdo ꝙ in primo. vt dixi ꝓcurādo bonū eius nō tn̄ religioni. Aut ꝗrto retraxit aīo ipediēdi vtilitatē religiōis ⁊ sic tenet̄ ſm posse suū facere ꝙ illa ꝑsona intret/ ⁊ si nō ꝑt satisfaciat religioni ad arbitriū boni viri vel meliorē ad eam inducat. Et etiā subtracto si nō ꝑt eū iducere vt intret religionē ſm ꝙ dixi ꝓcurando salutem eius sollicitus ꝯ prius obligatum vero religioni retrahens ſm Sco. in iij. di. xv. tenet̄ laborare vt redeat ⁊ si non ꝑt tenet̄ ipe si ē ꝑsona idonea ⁊ habilis religiōi reli 63

gionē intrare. vt sic satisfaciat religioni ⁊ oza-
re ꝓ aduerso. vt dꝛ ꝙ fecit Kay. Ego tñ credo
ꝙ si nollet itrare nō ꝓterea eēt ī statu dānatio
nis ꝫ sufficeret ei ꝙ ꝓposse alio mō satisfaceret
religioni. ⁊ etiam ei quem pervertit.

¶ Dꝛz religio minuat pctm̄. R. ꝙ ꝫz pctm̄ reli
gioſi ſit ꝫuius pctō ſecularīū. vl rōe voti ꝫ qō
facit. l rōe ꝓtēptus ſi maiꝛ adeſt. l rōe ſcādali
tñ ceteris paribꝰ dico pctm̄ religioſi eē leuius
pctō ſecularīū. ꝓmo ꝓpt intētiōez quā bz erectā
ad deū ꝫz ad bozā itercipiat ex q̄ defacili rever
tiōtū qꝛ bz plura q̄ eū reducūt a delectatione
ipius pcti. B ex. S. Tbo. xxij. q. clxxxvi.

¶ Que ꝓcipiūt religioſis vniuerſalit. R. mul
ta. ⁊ ꝓmo in cle. religioſi. de ꝓui. ſūt nouē. j. ſcri
pta. Dzīo ne ī mꝰ ecciaꝝ ꝓlatis detrabāt
Intellige ad ſpālia deſcēdēdo. Scōo ne retra
bāt aliq̄ſ ab eccīaꝝ ſuaꝝ freqntia. ſ. detrabēdo
eis ⁊ hmōi illicitis. Tertio ne ꝓnūciēt indulgē
tias indiſcretas. ſ. falſas. vel ꝙm ꝙ dico indul
gentia. §. vlt. Quarto ne retrabāt teſtatoꝛes a
reſtitutōib⁹ debitis aut legatis matricibus ec
cleſijs faciēdis. Pe. de pal. in. iiij. dixit ꝙ pñt
ꝓcurare vt magis eis legēt q̄ alteri. dūmō nō
faciāt cū ꝛbis illicitis. aut aīo maligno ꝫ eccle
ſias matrices. qz nulli aufert ſuū cū nullum ius
itez acq̄ſiuiſſet. Dz frater Aluar⁹ tz ꝙ peccant
mortalit. ⁊ B videt veri⁹ in religioſis. Sec⁹ in
alio caſu ab iſto. qz tūc bēret locū opi. Pe. Qui
to ne legata vl debita aut male ablata incerta
ſibi vel ſui ozdinis fratrib⁹ vel ꝙētibus in alte
rius ꝓiudiciū fieri l erogari ꝓcurent. Sexto ne
abſoluāt a caſibus reſeruatis pape l epīs. Dec
oīa in ꝛbrute ſancte obīe ⁊ ſub intermīatiōe ma
ledictōis eterne inhibēt. Septimo ſub eadē ꝓ
hibitiōe ꝓhibēt eis ne ꝓſonas eccleſiaſticas. ꝓ
ſertim coza iudicib⁹ delegatis a ſede aplica ꝫ
eos iuſticiā ꝓſequētes vexare ītebite. aut ad lo
ca plura ⁊ ꝓſertī multū remota ꝙuenire ꝓſumāt
Octauo ꝓcipit ꝓlatis religioſis ad q̄s aliq̄d ꝓ
uenit occaſiōe ꝓmiſſoꝛ ꝙ niſi īfra mēſem plene
ſatiffecerint eccleſiaſticis dānificatis de eo qō
ad eos ꝙuenit poſtq̄ fuerīt req̄ſiti ipſo iure ſint
ſuſpēſi. ⁊ q̄ſq̄ debitā fecerint ſatiſfactionem
Nono ne miſtrēt extremā vnctiōez euchariſtie
ſacm̄. ſolēnizent mītimoniū. nō abſoluāt excōi
catos nec abſoluāt a pena ⁊ a culpa. de q̄ dic vt
s. excōicatio. v. caſu. xij. Decimo nullus religi
oſus ꝓt vigoꝛe lēaꝝ apoſtolicaꝝ vel legatoꝛuꝫ
alibi ꝙuenire aliquē ſibi ſubditū rōne aliq̄ꝝ lo
coꝛ niſi coza eo coza q̄ de iure ꝙuenit. Cle. i. de
reſcri. Undecimo nullus religioſus ꝓt eligi in
ꝓlatū alterius religionis vel habitus niſi ſolū
in cp̄m. Cle. i. de elec. Duodecimo ꝓhibent alie
nare ꝓlati religioſi res eccīe. vt in Cle. i. de re.
ec. nō alie. vide. j. ſuſpenſio. i. §. xxxi. Tertiode
cimo ꝓcipit eis ne ad iurandū vouendū. ⁊ c. in
ducāt aliq̄s vt ſepulturā eligāt apud eos. de q̄
j. ſepultura. §. xxxv. Quartodecio ne decimas
eccleſijs debitas vſurpēt. Cle. i. de decimis. de
q̄. s. excōicatio. vij. caſu. xxxvij. Quintodecimo
ꝓcipit mēdicātibus ne aliquē ad ꝓfeſſionē reci
piant ante ꝙpletū annū quintūdecimū. c. nō ſo
lum. ⁊ c. ꝓſtitutionē. de regula. li. vi. Sextode
cimo ne ſtatū biganaꝝ foueant. Cle. i. ō religi.
do. vide excōicatio. vij. caſu. xl. Decimoſeptio
q̄ hoꝛis debitis in eccleſijs eoꝛ officiū ꝓſoluāt
Cle. i. de cele. miſſ. Decimooctauo q̄ nō dimit
tant habitū ſue religōis. nec vadant ad ſtudia
vel ꝓbicam aut leges audiant. c. vt piculoſa. ne
cle. vel mo. li. vi. vide excōicatio. vij. caſu. vij.
Decimonono q̄ nō dicant aliqua vt retrabāt
audiētes a ſolutione decimaꝝ. ⁊ q̄ req̄ſiti ꝓdi
cent de eis populo. ⁊ q̄ ꝓfeſſoꝛes nō omittant
facere ꝓſciam ꝓfitentibus. cle. cupientes. de pe
nis. vide excōicatio. vij. caſu. xliij. Vigeſimo
q̄ mendicantes nō capiāt loca de nouo. c. cū ex
eo. de excel. ꝓla. li. vi. ⁊ cle. cupientes. de penis
vide loca ꝓ tutū. ⁊. s. excōicatio. vij. caſu. xliij.
Vigeſimoprīo q̄ nō celebꝛēt in caſtris vel vil
lis. niſi quatenus eis a iure ꝓcedit. c. eſtoꝛ. de
ꝓui. li. vi. Vigeſimoſecūdo q̄ ſeruēt īterdictū
qōcūq̄ qō viderint ſuare matricē eccīam. cle.
i. de ſen. exc. vide interdictū. Quedā alia ꝓcipi
unt monachis. de quib⁹ vide. s. monachus. §. x.
⁊ idē de ceſſationibus. a diuinis. in. d. cle. i.

¶ Religioſus locus dꝛ oīs dom⁹. mona
ſteriū. cēplū. hoſpitale. ⁊ quecūq̄ q̄ alia au
ctoꝛitate pape. vel epī ad pios vſus edificata.
de reli. do. c. de ſinodochijs. ⁊. c. ad hec. Secus
ſi ſine auctoꝛitate epī vel pape ſunt edificata a
ꝓncipio vel ex poſt facto. de ꝓſe. di. i. nemo. qō
eſt ꝫ leges que volūt q̄ vbicūq̄ ſepelit aliquis
locus ille ſit religioſus. q̄ non eſt verum ꝓ tex.
c. fin. de ſepul. ⁊ ibi ſequitur Pa.

¶ Dꝛz loca religioſa poſſint ad humanos vſus i
tranſferri. R. ꝙ nō. d. c. ad hec. xxij. q. ij. nulli.

¶ Per quos dñt regi ꝓfata loca. R. ꝙ ꝓ religi
oſos. ⁊ ſi nō vīūt regl dñt expelli ⁊ poni alij
diſtrictioꝛes vite. aut ſaltez clerici ſeculares. ſi
alias ñ pñt remanere oꝛdinata. ⁊ hoc ꝓt epūs ſi
ne papa. ſm glo. ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. c. inter quatu
oꝛ. de reli. do. Fallit in hoſpitali. de q̄ vide. s.
Hoſpitale. §. ij.

¶ Reliquie ſanctoꝛ cē venales nō pñt. l. ne
mo. la. ij. C. de ſa. ſan. ec. nec extra capſam

ostendi debēt. nec de nouo inuēte in publico venerari. nisi ꝑus auctoritate romani pontificis fuerint approbate. de reli. ¶ ve. san. c. ij. ꝓcipiť ꝑlatis ne ꝑmittant varijs figmētis ¶ falsis documētis decipi hoīes qui vadūt ad eoꝝ ecclesias cū veneratōis ꝓpē miracula que ibi fiunt. sicut in plerisq; locis cū questus fieri consuenit in. d. c. ij. ¶ dicit Pa. in. d. c. ij. q; etiā dicuntur vendi qñ ꝑ questu ostenduntur.

¶ Qua auctoritate ꝑnt coꝛpa scōꝝ ¶ eoꝝ reliquie trāsferri. R. q; soluz auctoritate pape vel eꝑi aut scē synodi. de ꝓse. di. i. c. coꝛpa. vbi dicit Johānes ꝟ vex qñ coꝛpus ē traditū ꝑpetue sepulture. C. de reli. ¶ sump. fu. l. vlt. nisi necessitas imineat. qꝛ tūc sufficit auctoritas ꝑsidis ꝓuincie. l. i. C. de reli. ¶ sump. fu. qꝛ qñ non sunt tradite perpetue sepulture. tūc bene possunt transferri sine alicuius auctoritate ad aliū locū religiosum. C. eo. l. si nec dum.

¶ Quid si furtiue subtrahant. R. sm Rod. sacrilegiū est. xvij. q. iij. quisquis. etiam si ex deuotione hoc faciat sm eundem ¶ Hug.

3 ¶ Dꝛ sit symonia ꝛeliquias vendere. R. sm Ray. ¶ Hoss. q; sic. i. q. i. qui studet.

4 ¶ Dꝛ reliq̄e scōꝝ debeant poꝛtari ad collum R. q; nō. ar. dictaꝝ. l. si nec dū. ¶. l. vltime. ¶. d. c. coꝛpa. lꝛ possent poni sup aliquo ꝑ aliquo tēpoze ex magna cā. ar. d. l. i. ¶ ꝟ tenc. q̄uis Tho. xvij. q. xcvi. teneat q; liceat ex deuotione sine aliqua superstitione super se poꝛtare.

R Emissio peccati ꝑ auctoritatē fit a solo deo. i. q. i. c. ita. ¶. c. vt euidēter. de pe. di. i. ꝟbum. ꝑ officiū aūt seu misterium fit a ꝑlato etiā malo. xvij. q. v. remittū ē. ꝑ meritū ꝟo solū a bono fit. i. q. i. remissionē. de ꝓse. di. iij. quo.

i ¶ Que requirunť in peccatoze vt fiat ei remissio peccati. R. Petrus aureo. in. iij. di. xvij. q. i. q; nisi meritū xꝑi applicet actualiť isti vel illi nulla culpa ꝑti deleť cū solum in ꝟtute passionis xꝑi deleat. ¶ ideo cū sacra sint imediatū applicatiuū passionis xꝑi ad nos oꝛ si culpa oꝛ dimitti q; ꝑ aliqd sacrm vel de facto exhibit⁹ vel in voto fiat. ꝓpterea adultus quātūcūq; ꝓtrit⁹ nisi simul ꝓcurrat oꝛis ꝓfessio in facto vl ad minus in voto nō ꝓsequť remissionē ꝑti. de remissionibus. vide. s. indulgentia.

¶ R Emittere idem est q; dare. vt ꝓz in. c. veniens. el. i. ō testibus. ¶. i. q. iij. c. ea que. in glosis.

¶ R Enunciatio est rei vel iuris ꝓꝛij facta scienter legitima refutatio. vij. q. i. cū ꝑiculosum.

i ¶ Qñ renunciatio oꝛ illegitima. R. q; ex trib⁹ primo rōe ꝓsone renūciāť. vtputa qꝛ ē mīoꝛ. ō iudi. c. si annū. li. vi. aut ali⁹ q; nō ꝑt renūciare.

¶ Scōo rōne ꝓsone in cuius manu fit renūciatio ē illegitima. c. cū dilecti. ¶. c. admonet. ¶. c. q; in dubijs. de renū. vbi nulli ecclesiastico lꝛ renūciare alicui būficio ecclesiastico nisi ī manu sui ꝑlati ad quez ꝑtinet collatio. d. c. admonet. xvij. q. ij. abbas. qō limita in beneficio acq̄sito ꝑ. c. veniens. de renū. ¶ in ep̄atu qui nō ꝑt renūciari nisi in manibus pape. c. nisi. de renū. Qñ aūt possit tractatus haberi sup renunciatione vide symonia. ¶. §. xvij. 2

¶ Dꝛ renūciatio alioꝝ iuriū sit fiēda aduersario. R. q; sic. ť notario publico. ť iudici noīe aduersarij recipientis. l. ij. ff. rē pupi. sal. fo. 3

¶ Tertio rōe rei q̄ renunciari nō ꝑt oꝛ renūciatio illegitima. Nam iuri naturali ¶ agnatiōis ¶ sanguinis nemo ꝑt renūciare. vt. l. ius sanguinis. ff. de re. iur. ¶. l. ius agnationis. ff. de pact. Iuri vero positiuo qō ꝓcernit certam foꝛmam vel solēnitatem nō ꝑt quis renunciare. vtputa q; testm cū tot testibus. vel stipulationes fiant certo modo. l. nemo ꝑt. ff. de leg. i. facit. c. quia ꝓpter. de elec. ¶. c. cū esses. ¶ qō ibi no. de testa. Si vero non ꝓcernit certam foꝛmam vel solennitatem sed publicam vtilitatem. similiter non ꝑt. l. ius publicum. ff. de pac. ¶ in. c. si diligenti. de fo. ꝓpe. Si aūt ꝓcernit publicam ¶ priuataz ¶ publica ꝑt separi a priuata. sic ꝑt quantū ad priuatam. l. iuris gentium. §. sed ¶ si paciscaꝝ. ff. de pac. puta ius dat actionē ꝓ aīali moꝛbo. tñ partes possunt paciscī vt nō possint agere. facit tex. cum ibi nota. in. c. cuz venissent. de iusti. Si vero non ꝑt separi. sic renūciari nō ꝑt. d. c. cū venissent. Si vero fit solū in fauoꝛē priuatum. tunc ille in cuius fauoꝛe est ꝑt. dūmodo nō sit ꝓtra bonos moꝛes vel nō inducat ad peccatū talis renūciatio. qꝛ nō valeret. vt ī. l. alia. §. elegāter. ff. solu. ma. ¶. l. queniť. ff. de pact. do. Si aūt fit solū in odium alterius. tūc si cessat rō illius odij ꝑt renunciari. vt in. l. fi. C. ad mace. alias non. vt. l. tñ si. ff. ad mace. 4

¶ Quid si aliquid sit introductū in fauoꝛē amboꝝ. R. q; alter sine altero renunciare nō ꝑt. vt dicit glo. in. c. ad apostolicam. de regula. facit. l. qō fauoꝛe. ff. de legi. vñ oꝛ q; ī cōi iure potioꝛ est ꝓditio ꝓhibentis. ar. ff. de serui. vr. ꝓe. l. per fundum. ff. cōi diui. l. sabinus. ff. de libe. cā. l. ij. iij. ¶. iiij. Si tamen aliquid ꝓcedit a pluribus siue vniuersitati. sed in fauoꝛem principaliter ꝑticularium. sic bene ꝑsset quilibet renunciare iuri suo. ¶ sic loq̄ť. c. ad apostolicā. ꝑdictū. ¶. c. dilecti. de fo. ꝓpe. Fallit ꝟ in ꝑuilegio. qꝛ lꝛ ꝓcer 5

nat fauoꝛē tertiū ꝑt impetrans renūciare añq̄ sit ꝓsentatū. nisi appeat q̄ ꝓcedēs statim volu-
it ꝓcedere ius illi tertio. qꝛ cōiter nō acquiriē
nisi in ꝓsentatione. l. renūciare. ⁊ quod ibi no.
Bar. ff. de dona. Idem dico q̄ renūciare non
potest si fuit ꝓcessum motu ꝓꝓio.

6 ¶ Utꝛ exemptus possit renūciare exemptioni
vide. s. exemptus. §. v.

¶ Qualiē fiēda ē renūciatio. R. q̄ ꝑmo volun-
7 tarie. vij. q. i. cꝫuis. Itē sciēt. ⁊ io qñ ꝗs aliqō
inſ ignoꝛat dꝫ ei notificari. vt aut. qūo op. eꝓſ
§. igit ordinam⁹. qꝛ ei qō ignoꝛat renūciari ñ ꝑt
l. mr. ff. ō ioffi. testa. Et ß ē ꝫ notarios q̄ ponūt
clausulas renūciatōis q̄s ignoꝛāt q̄ ꝫbūt. ⁊ ꝓ-
pterea tenēt eis de dāno q̄ aliē nō incurrissent
puta qꝛ nō renūciassent si sciuissent. Tertō sine
coactione. qō me. cā. ad audiētiā. Quarto quo
ad bñficia ecclesiastica dꝫ fieri pure ⁊ absolute
de offi. dele. c. ex pte. el. i. de symo. ex insinuati-
one. Dñs dans vel remittens vel renūcians ali-
quid spūale pacto vel ꝙditione tpali interueni
ente symoniacus est in fi. i. q. i. c. cꝫ pio.

8 ¶ Sed nūquid si renūciat absolute. tñ in mēte
gerit vt sibi aliqō tpale deē. R. q̄ symoniacus
est. de symo. c. tua. in fi. Dez ē q̄ sola pnīa abo
letur. c. vlti. de symo.

¶ Utꝛ ꝗs possit renūciare liti sup̄ bñficio ec-
9 clesiastico ꝛ spūali aliq̄ tpali sibi dato. R. pa. ī
c. cū ꝑdē. de pac. q̄ ñ ec si recipiat illud noīe ex
pēsaꝫ qꝛ si renūciās dꝫ inſ renūciat spūali tpa
li dato. q̄ ē symonia. d. c. ex pte. ⁊ qō ibi no. Di
cit tñ. d. Anto. ī. c. ñ sine. de arbi. q̄ vꝛ ꝓpositio
auctoꝛitate supioꝛis. vt ꝓ bñficio qō dimittiē
deē aliq̄d tpale. c. nisi. ō ꝑbē. Dec⁹ si fiat aucto
ritate ꝓtium. qꝛ sic eēt symonia nisi qñ dꝫ oꝛtū
a iudice. puta qꝛ ꝓmissuꝫ ē ī eo. ꝛ ipe sic diffi
nit. Et ꝫ gl. ī. d. c. cū ꝑdē. dicat ñ sufficere nisi
iūeniat pape ꝛfirmatio. tñ cōiē doc. ibiō tenēt
cū opi. d. Anto. q̄ ñ reqrāt. ⁊ ibi Pa. sequit.

10 ¶ Utꝛ ꝗs possit dare pecuniā alteri vt desistat
a lite q̄ ē de re spūali. R. pa. in. d. c. cū ꝑdē. q̄ si
sit certꝰ dē ius ī illo bñficio. bñ ꝓt dare aduer
sario sine symonia vt desistat vel ne litē moue-
at. Si vo nō sit certꝰ ꝫ dubitat. tūc nō ꝓt nec
excusat auctoꝛitas pape ī bñficio. qō ānexā dꝫ
ptātem clauiū. qꝛ vī data pecunia ꝓ illa ptāte
spūali facit. d. c. ex pte in simili. ⁊ qō no. i. q. iij
saluatoꝛ. ⁊. c. ex multꝫ. In alīs aūt bñficijs bñ
excusaret auctoꝛitas pape cū talis symonia sit
de iure positiuo. sm glo. in. d. c. cū ꝑdem. Qō no
ta qꝛ pauci aduertunt hodie. Posset tñ iudex ꝓ
bono pacis ex officio suo ꝙponere partes vt ha
bens ius in beneficio det aliquid nō habēti ius
sm formā. c. nisi. de ꝓt en. sm Pa. ī. c. super eo
de transac.

¶ Quid de illo q̄ expectās ꝓxime vacaturā pri ii
mā in aliq̄ eccīa renūciat ꝓxie tenui vt ꝑcluda
tur via alteri expectāti. R. q̄ ꝓ ß nō ipedit pri
mū expectātē si ß ꝓt ꝓbari. Si vo pinguis⁹ resi
gnāti ꝙferat eoipso detegit fraus ⁊ carebit bi-
ta quā resignauit. ⁊ ābita. de renū. c. si re. li. vi.

¶ Utꝛ renūciatio iuris futuri valeat. R. q̄ si ii
ius futuꝝ apparet sic valet. si aūt ñ apparet ad-
huc nō valet. qꝛ pacta ñ referūt ad ea q̄ appare
re ꝓnt. vt ī. l. i. lege. ⁊ alīs ꝓcoꝛ. ibi positis ī gl.
ff. de ꝫbē. emp. ⁊ qō nō ē renūciari ñ ꝓt. l. tres
fratres. ff. de pac. Sed de ß vide Bar. in. l. ꝙdi-
ctionis. C. de pac. qꝛ paꝝ ad nos.

¶ Quid faciet ꝓlatus q̄ bñficiū dꝫ ꝓ symoniā. iii
vel alias intrusus ē. R. q̄ teneē renūciare. ⁊ si
eꝓs est ⁊ est in articulo mortis. nec ꝓt adire pa
pā. nō tñ dꝫ dimittere possessionē quā de facto
dꝫ sine licentia pape. sed abstineat a ꝓceptione
fructuū excepta stricta necessitate vite. ⁊ q̄rat
q̄ cito poterit resignare. Et de hoc vide Ber.
Anno. ⁊ Host. de renū. nisi cū ꝑdem. ⁊ Archi.
vij. q. i. eum qui.

Represalia dꝫ rex aliaꝝ generalis reten-
tio auctoꝛitate ꝑncipis vel ciuitatis ꝓ re-
cōpensatōe dāni dati indulta. elicit ex. c. dñs.
xxiij. q. ij. ⁊ ē qñ vnus de vno dñio nō valēs ꝓse
qui ius ꝙ aliquē de alio dñio retinet res oīm q̄
sunt sub tali dominio ꝓ satisfactione.

¶ Utꝛ sint licite. R. q̄ sic. qñ ista interueniūt i
Primū q̄ dñs ꝛ ciuitas reqrāt vt emēdet qō a
suis īprobe factū ē. Secūdū q̄ ꝓstet de negligē
tia iusticie admīstrāde. Aduerte ß sm Bar. in
tractatu de repsaliīs. q̄ aliqñ supioꝛē dꝫ ille q̄
dꝫ dare de iure ſꝫ nō de facto. vt puta qꝛ nō obe
diē ei sicut īpatoꝛi. ⁊ tūc nō est necē adire supi
oꝛē. Aliqñ dꝫ supioꝛē de facto ſꝫ nō de iure. vt
puta qꝛ tyrānus ē dñs. ⁊ si fuit electꝰ ex timoꝛe
vel ꝓ vim. ⁊ hētur cōiē ꝓ dño. sic valēt q̄ facit
sm Anno. ī. c. nibil. ō elec. ⁊ sic dꝫ adiri. Si vo
nō fuit electꝰ ſꝫ ꝓ vim occupat dñium. ⁊ habeē
cōiē ꝓ tyrāno. sic cū nō valeat qō facit nō ēne-
cesse vt eū adeat. Aliqñ dꝫ supioꝛē de iure ⁊ de
facto. qꝛ ē verꝰ dñs ⁊ ei obediē. ſꝫ tñ ñ expedit
creditoꝛi eum adire. puta qꝛ expenderet pluſq̄
sit ꝑncipale debitū. vt ē pauꝑ. tūc sm Bar. vbi
s. ꝓt ꝓcedere sicut. si nō haberet supioꝛem eius
debitoꝛ. ar. l. si seruos. ff. de pigno. ac. ⁊. l. medi
terranee. C. de anno. ⁊ tribu. ⁊ sic ꝑz qñ ꝑdicta
duo nō reqrunt. Tertiū q̄ iudex ꝓ ꝑ⁹ det sniaꝫ
sup̄ negligentia ⁊ iusticie defectu ⁊ ꝓcedat au-
ctoꝛitatē repsaliaꝝ. Limita ß vex qñ nullus in

nenē supior q̄ delcuitate vł dño negligēte faciat iusticiā fm Guil. eṗm ꝓcoꝛdiēsez. qz si ineni reē supioꝛ nō valeret auctoꝛitas iudicis ꝓpꝛij q̄ ad illos q̄ nō sunt sue iurisditōis. ⁊ ita ītelligit t. dñs. xxiij. q. ij. q̄ citas plectēda ē ꝑ suū. s. iudicē ꝓcoꝛ. Jo. de fant. ⁊ Frācisc⁹ ꝛcellēsis. in. c. vnico. de iureiur. li. vi. Quartū q̄ nō excedant dāñ. Quītū q̄ nō extēdat ad clericos vł eccle siasticas ꝑsonas. Hec elicio ex Archi. ī. d. c. vnico. Tertū fm Directoriā ti. de pignoꝛib⁹. q̄ nō fiant in ꝑsonis. qz istud ē iniquū. q̄ in ꝑsona alius ꝑ alio ḡuet. ⁊ fm ipm nulla ꝓsuetudo valeret. cū sit ꝛia legib⁹. C. de ac. ⁊ obli. l. ob es alienū. ⁊ aut. ibidē. imo ⁊. C. que res pigno. obli. ꝓpo. l. q̄ filios. ⁊ in aut. vt nulli iudi. §. qz ꝛo. ⁊ C. ne vxo. ꝑ ma. l. vlt. ⁊ aut. ibidē sz oīo. alias istis nō ꝓcurrētibus qui ipis reꝑsalīs vtiē quadruplū restituere cogiē ⁊ actione ꝑ qua hoc facit cadit. vt in aut. ne pignoꝛationes fiant que est ꝑdicta aut. sed oīo.

2 ¶ Sz nūquid teneē ad restitutiōez q̄ aliq̄d ꝑ reꝑsalias illicitas exigit ab illo q̄ a suo debitoꝛe Ri. Archi. in. c. ⁊ si pignoꝛatōes. q̄ sic. nec aliē saluari poterit nisi restituat. xiij. q. vi. si. res. de vsu. cū tu. de re. iur. non remittiē. li. vi.

3 ¶ Quid de illis q̄ reꝑsalias ꝓcedūt ꝛ ecclesiasticas ꝑsonas. aut eoꝛuz bona. vide excōicatio. vi. casu. xxxiij. ⁊ interdictū. iij. quasi in fi.

4 ¶ Utꝛ reꝑsalia ꝓcessa ꝛ. puta floꝛētinos dēat extendi ad floꝛētinos hītes domiciliū Genis. Ri. fm pa. ī. c. q̄si. de offi oꝛ. q̄ ñ. qz odiosa facit q̄ nō. Bar. in. l. ꝓnūciatio. ff. de verbo. sig.

5 ¶ Utꝛ statutū possit fieri vt q̄libet possit capi ꝑ delicto alteri⁹. Ri. Bar. vbi. s. q̄ ꝛ terras vel villas sibi nō subditas nō ꝑt. sz bñ ꝛ sibi subditas. vt. C. de oī agro des. l. i. ⁊ valet statutū q̄ vꝛoꝛ possit capi ꝑ viro fallēte. vt. l. satis. C. in q. ca. pi. vel hypo. ta. ꝛ. Et silr fili⁹ ꝑ pē. l. fi. C. de ꝓuile. etiā si non sit heres. Et aduerte hic q̄ terre cū certis pactis submisse ꝓtectōi dñoꝛ ī dicunē sibi subdite sz federate. ⁊ ideo ꝛ eas non valet tale statutū. Nō no. ꝓ limitatiōe sexte ꝛditionis in. §. i. dicte.

6 ¶ Sz q̄rit an tale statutū possit exerceri extra territoriū statuēt⁊. Ri. Bar. vbi. s. q̄ sic ꝑt agere ꝛ tales ꝛditiōe ex statuto. qz actio vbiq̄ seq̄ē eos q̄bus ꝓperit. vt. l. fi. C. de ꝑscrip. lon. tem. Nō limita nisi filius sortiē domiciliuz alibi anteq̄ pē rūperet. ar. l. ciues. C. de incolis. Similiē si fili⁹ eēt nat⁹ post q̄ rupit pē ei⁹. qz iura intelligunē de filio exīte tpe quo rupit. l. indebitis. §. si extraneus. ff. ō noxa. ⁊. l. ticius. ff. de testa. mili. Et idez dic q̄n statutū dicit q̄ boies vnius terre vnus teneaē ꝑ alio. Nā ille q̄ de nouo est effectus illius terre nō teneē ꝑ debitis antiquis. l. putendū. C. de decuri. ⁊ q̄ nō. Dy. in. l. incolā. ff. ad muni. Similiē tale statutū intelligiē de debitis ꝓtractis intra territoriū. nisi aliud addat. vt. l. cū vnus. §. is qui. ff. de bonis aucto. iudi. possi.

¶ Quid si taē q̄ habuit recursum ad iudicē debitoꝛis ⁊ repoꝛtauit iniquā sniaz. Ri. Bar. vbi. s. q̄ dz appellare ⁊ adire iudicē appellatōis. aliter reꝑsalie nō erūt licite vel si ꝓhibeē appellare. vel non est iudex appellationis. tūc ꝑt recurrere ad suum iudicem. 7

Relicere debent clerici in suis beneficijs. ⁊ de hoc vide. s. clericus. vij.

Rescriptum ꝓprie est id q̄ princeps scribit ad iuris ꝓseruantiā vt q̄n ꝓmittit cām decidendam inter aliquos ⁊ differt a ꝓuilegio q̄ est ꝓtra ius quasi ꝓuata lex. iij. di. ꝓuilegia. Et etiā differt a beneficio. q̄ stricte sumptū ē gēa ꝓcessa ꝑter ius a ꝓncipe. ⁊ hec ē q̄ latissime interꝑtanda est. vt in. c. olim. ⁊ q̄ ibi no. de ꝛ. sig. Latissime tñ rescriptū accipiē ꝑ oībus istis Hec Pa. in rubrica. de rescrip.

¶ Rescriptū ⁊ ꝓcessus ꝓpm rescriptū habit⁹ impetratū ab excōicato sup alio q̄ sup excōicationis vel appellatōis articulo ipo iure est nullum. c. i. de rescrip. li. vi. 1

¶ Rescriptū ꝓpetuaē ꝑ solam citatōem. de rescrip. ex tenoꝛe. ⁊. c. significauit. in. glo. 2

¶ Rescriptū ipetratū tacita veritate. aut suggesta falsitate. ł eē q̄cūq̄ alio tacito ł exꝑsso q̄ si tacitū nō fuisset vel false exꝑssuz papa nō ita faciliter ꝓcessisset. non valet eo. ti. sup lr̄as. 3

¶ Rescripta nō extēdunē ad res vel ꝑsonas in eis nō ꝓphensas. q̄n ꝑsonalia sunt ⁊ stricte intelligenda. c. significauit. eo. ti. 4

¶ Rescriptū nō viciaē ꝓpē defectū lr̄e vel sillabe. Secus si esset ibi falsum latinum. de fide instru. c. ex pte. in ter. ⁊ in glo. 5

¶ Rescriptū ꝑmū tolliē ꝑ secūdū posteri⁹ faciens mentōem de ꝑmo. Si ꝛo non facit mentionem nō valet secundū ꝓtra ꝑmū ope exceptōis vt in. c. ex lr̄is. ⁊. c. pastoralis. de offi. deleg. fm Goff. in summa. eo. ti. 6

¶ Rescriptum inseri dz in lr̄is citationis. fm eundē Gof. ꝓpter duo. Primo vt citatus sciat iurisditionem citantis. aliter non teneē ꝓpare re. Secundo vt possit deliberare. 7

¶ Rescriptū ꝓdiē ꝑ negligētiā ipetrant⁊ āno lapso q̄ vti potuit ⁊ noluit. c. si aūt. de rescrip. ⁊. c. plerūq̄. cuius de iure ciuili duret ꝑ decēnium. C. de diuer. rescrip. l. falso. 8

¶ Rescriptū dr falsū ipetratū sine mādato. vt
9 i.c.ñ nulli.eo.ī glo.nili ipetret ab his psonis q̄
bꝰ de iur ñ exigit mādatū. vt i.d.c.ñ nulli.ī fi. ⁊
c.ex pte.in fi.eo.ff.de pcura.l.fī ⁊ be psone.

¶ Per rescriptū sedis aplice aut legatoꝝ ali-
io qs ñ pt ipetrari p iudice. nisi ille q̄ ē ī dignitate
pstitut⁹. ꝛ canonic⁹ eccīe cathedral. ꝛ bz psona
rū. ⁊ tal nō pt audire cām nisi in locis ilignib⁹
vel ciuitatib⁹ vbi possit copia bri pitoꝝ. nec ali
qs pt peniri xtute talis rescripti vltra vnam
dietā a fine sue diocesis. de qbꝰ oībus. vide i.c.
statutum. de rescrip. li. vi. ⁊ qō ibi no.

Res inter alios acta nō piudicat alīs nec
2 pdest. ff. qui po. in pig. ba. l. claudius. in fi.
⁊ de re iudi. c. q̄uis. Fallit in quibusdā casibus
vide in. d. c. q̄uis. glo. ⁊ doc. qꝝ pax ad nos.

¶ Quilibet in traditōne sue rei pt pactū appo
nere. dūmō nō sit legib⁹ iprobatū. l. in traditōi
bus. ff. de pac. de pdi. c. vex. in glo. Rem habe
re videt qui fruit pcio ciꝰ. ff. d vsufruc. l. qꝝ qui
pcio. Que de tota re vēdicādis dicta sunt eadē
⁊ de pte ītelligēda sūt. ff. de rei. vē. l. q̄ de tota.
Res vna ⁊ eadē diuerso iure cēseri nō dz. de de
ci. c. cum in tua. xij. q. tj. cognouimus.

Restitutio quid ē ⁊ quis restituere teneat
2 Sciendū q̄ restitutio est in pristinū statum
repositio. l. restituere. ff. de ver. signi. Dñ dicit
tex. in. l. plus est. ff. de ver. sig. Restituere ē nō
solū pñtiam rei pbere sz etiā possessoꝝ facere
fructusq̄ reddere. Sed qꝝ ius diuinū ⁊ canoni-
cū vtit aliqñ verbo reddant. p verbo restituere
vt in. c. cū tu. de vsu. qō est xbū latius q̄ restitu
ere. vt. l. xbū reddendi. ff. d ver. sig. ⁊ aliqñ ver
bo emēdent. vt in. c. ij. de rapto. Aliqñ xo ver
bo satisfaciant. vt in. c. in. lēis. de rapto. ⁊ satis
factū intelligit qualitercūq̄ volūtati satisfaci
at. l. si rē alienā. ꝯ. oīs. ff. de pigno. ac. ⁊ l. i. ff. q̄
satisda. co. Ideo ego hic restitutionē accipio
p quacūq̄ satisfactione facienda. primo.

¶ Quis teneat satisfacere. R. q̄libet q̄ bz de ali-
eno. ꝛ qō ad aliū spectat. seu dz ex ꝯctu. vl q̄si. ex
maleficio. vl q̄si. vl ex q̄cūq̄ alia cā. ar. c. si res
xiij. q. vi. ⁊ l. iusticia. ꝯ. iur ꝯ pceptā. ff. de iusti.
⁊ iure. Qō vt melius intelligat p casus ifra scri-
ptos fm ordinem alphabeti annotabo.

Accipiens aliquid vt non accuset an teneatur
restituere. vide. s. accusatio. ꝯ. vi.

Accipiens aliquid in fraudē creditoꝝ qūo te-
neat. dic vt hic. ꝯ. in xo. raptor. ꝯ. i. ⁊ in xo. vsurari
us. ꝯ. xvij. ⁊. s. alienatio. ꝯ. xxvi.

Accipiēs aliqd ab eccīasticis ꝛ ab illꝰ q̄ nō pñt
donare qūo teneat. vide donatio. ꝯ. xxxvij. ⁊.
9 clericus. iij. ꝯ. iij. ⁊ clericus. xij. ꝯ. xi.

Acquirēs ex pctō aliqd. puta adulterio. sodo-
mia ⁊ hmōi qūo teneat. vide. ꝯ. in xbo mulier.

Administrator bonoꝝ aliox qūo teneat. vide
s. administratio. ꝯ. i. ⁊. ij.

Adulator obtinens beneficium an teneat resti
tuere. vide adulatio. ꝯ. ij.

Adultera ꝯcipiens filium ex adulterio qūo te-
neat. vide adulterium. ꝯ. iij.

Adultere filiꝰ quomodo teneat restituere. vide
adulterium. ꝯ. v. ⁊. vi.

Aduocatus qñ teneat restituere. vide aduocatꝰ
ꝯ. xij. ⁊. xiij.

¶ Alchimista quomodo teneat. vide alchimia.

Alienatōr rei recipiēs ab eo q̄ ñ pt alienare. vi
de alienatō. ꝯ. xiij. ⁊. ꝯ. xx. ⁊ dōatō. i. ꝯ. xxxvij

Alimenta denegans ei cui teneat exhibere an te
neat. R. q̄ sic. ⁊ quis teneat. vide alimenta.

Ambasiatores qūo teneant. vide absens.

¶ Aliam ledens rōnalem. vtr teneat ad restōem.
R. q̄ sic. Pro cui⁹ intelligentia est sciendū fm
Sco. in. iij. di. xv. q. ij. q̄ est duplex bonum aīe
scz naturale. ⁊ accidentale. In bonis igit natu-
ralib⁹ aīe cū sint incorruptibilia. sicut ⁊ ipsa
aīa. nemo pt eā ledere directe. ⁊ talia sunt bo-
na illa sine quib⁹ nō ptingit aīam eē. vt est ītel-
lectus. libex arbitriū. voluntas. ⁊ hmōi. Indi
recte tn pt quis in talib⁹ bonis alīū ledere fm
Soñ. ī. ij. di. xxv. ar. i. q. iij. i. ptis. s. vsū talīū p
nando. sicut si quis poculum daret. vel aliud fa
ceret q̄ amēt ē aliq̄ē redderet. vñ talis aliq̄ē
taliter ledens. qñ dignā leso recōpensationem
facere nō pt. maxime si in ppetuam amentiam
deducit. Ideo arbitrio boni viri satisfacere te
neat. arg. c. deteriores. vi. q. i. Dñ p regula tra-
dit cōiter a doc. vt no. Ri. in. iij. di. xv. ar. v. q.
iij. q̄ qñ restitutio nō pt fieri fm damnū datum
tunc arbitrio boni viri relinquat. Item dat a-
liam regulā supdictꝰ Ri. vbi. s. q̄ qñ res male
abbata nō pt restitui. restitutio dz fieri in equi
ualenti si possibile est. extra ne lite pen. ali. in-
no. c. eccīe sancte. el. ij. ⁊ fm Sco. vbi. s. ꝫ quis
digne nō possit satisfacere. prio de dāno sibi il-
lato. nihilominus ex ß nō liberat q̄n nō teneat
satisfacere saltē quantū pt. Dñ in casu pdicto
bonꝰ vir iudicabit vt petat. veniā p se. vel si nō
pt. p interpositā psonā. deinde vt satisfaciat fm
posse dāna que leso ⁊ alīs suis eueniūt ex tali
lesione. vt. ꝯ. dicet. de vulnerante ⁊ occidēte. in
verbo homicidiū. In bonis aūt accidētib⁹ aīe
cuius mōi sunt bona gē mox ⁊ xtutū tā acqui-
sita q̄ acquirēda pt quis fm Sco. vbi. s. indire
cte aliq̄ē ledere ⁊ dispositiue. s. inducendo ad
actus viciosos. seu pctā quib⁹ talia corrūpunt

puta ꝓtamīando ſuo malo exemplo. ſuadēdo blandiendo. rogādo ꝓcipiēdo. vt talia faciant ⁊ hmōi. ⁊ talis multomagis teneť ad reſtōem ꝙ dāmificantes in bonis tpalibus. vi. q. i. ſunt plurimi ꝓterea teneť doctrina. auxilio. ꝓſilio. oꝛōne ⁊ hmōi. quantū ꝑt. ⁊ in ſe eſt ꝓ ſeipm ⁊ ꝓ alios. dūmō pctīm occultū nō pandat. talem le ſum ad bonū reducere. Directe aūt in talib⁹ bonis accidētalibus nemo ꝑt aliū ledere qm talia nō coꝛrūpunť niſi ꝓ pctīm. ⁊ pctīm eē nō ꝑt. niſi ſit volūtarium. xv. q. i. non eſt.

Appellās iiuſte qūo teneť. vīd appellatio. ℔. xv.

Arbiter vel arbitratoꝛ quomodo tenetur. vide arbiter. ℔. i. ⁊. vi.

Archidiaconus qūo teneť ſi aliquid ꝑꝛ̄t de rebus eccleſie. vide archidiaconus.

Arras recipiēs qūo teneāť reſtitueť. vīd arra

Artifices facientes ea ꝙ que ꝓximi damnificantur. vide ars. ℔. ij.

Aſſeſſoꝛ qūo teneť. vide iudex. ℔. ix. ⁊. ℔. xxij.

Bāniť iniuſte aliquē qūo teneť. vīd bānū. ℔. i.

Bellantes qūo teneāť. vide bellū. in ꝓn. ⁊. ℔. v. vi. vij. viij. ix. x. vſq; xvij. ⁊. xxij.

Beneficia eccleſiaſtica plura bñs qm teneť reſtituere. vide beneficium. ℔. xxxiiij.

Beneficij vacantis fructus vſurpātes quomodo tenentur. ibidem. ℔. xl.

Bñficiū iniuſte poſſidēs qūo teneť. ibīd. ℔. xliij.

Beneficiatus nō diſpenſando fructus quomodo teneť. vide clericus. iij. ℔. i. Et qm male diſpenſat. vide ibidem. ℔. iiij.

Beneficiatus nō reſidens qm teneť reſtituere. vide clericus. vij. ℔. iij.

Beneficiū recipiens nō intendēs ꝓmoueꝛi qūo teneť. vide clericus. vij. ℔. v. ⁊. vi.

Beneficiatus exiſtens in moꝛtali qūo teneť reſtituere fructus. vide clericus. vij. ℔. v.

Bñficiat⁹ ꝓducēs ad reliquēdū ſibi qđ erat ꝺs relictuꝝ eccīe qūo teneť. vīd clericꝰ. xij. ℔. vij.

Beneficiatus non dicens hoꝛas qūo teneť reſtituere fructus. vide hoꝛa. ℔. xi.

Dꝛz ꝓferens bñficiū indigno teneāť ad aliqđ. ℟. fm Car. i cle. i. de eta. ⁊ qua. ꝙ vltra peccatū moꝛtale qđ ꝓmiſit teneť ad reſtōem totiꝰ intereſſe eccīe quā leſit fm Pe. de anch. ad iſtar magiſtratus qui minus idoneo tutelam pupilli ꝓmiſit. ff. de magi. que. ꝓ totum.

Bonefidei poſſeſſoꝛ. vide poſſeſſoꝛ.

Canonica poꝛtio cui eſt reſtitnēda. vide. eo. ti.

Carcerās aliquos qūo teneť. vide carcer. ℔. ij. ⁊. v.

Cām dās dāno ꝓximi qūo teneť. habes cā. ℔. vi

Ceſſationem a diuinis inducens quomodo teneťur. vide ceſſatio. ℔. i. ⁊. ij.

Clericus non exiſtens ꝓſonaliter hoꝛis canonicis ⁊ recipiens diſtributiones quomodo teneť vide clericus. vij. ℔. viij.

Clericus negociando quomodo teneť. vide clericus. ix. ℔. vi.

Comedens de alieno quomodo teneť. vide furtum. ℔. xxv. ⁊. hic in ver. raptoꝛ. ℔. i.

Comodans ⁊ reuocans ante tps ꝓmodatum quomodo tenetur. vide ꝓmodatum. ℔. iiij.

Comodatarius vtens re comodata ad alium vſum quomodo tenetur ibidem. ℔. vi.

Comodans rē vitioſam qūo teneť ibidē. ℔. vij.

Comodatarius ſi res comodata peꝛiꝛt qm tenetur ibidē. ℔. xi. vel ſi deteꝛioꝛať ibidem. ℔. xij.

Cōcuſſiōem faciēs qūo teneť. vide ꝓcuſſio. ℔. ij.

Confeſſoꝛ abſoluens quem nō poteſt qūo tenetur. vide ꝓfeſſio. v. ℔. xiij.

Conſentiendo quomodo quis teneť. vide ꝓſentire. ℔. ij. ⁊ furtum. ℔. xix.

Conſeruatoꝛē faciens intromittere in hīs que nō debet quomodo teneť. vide ꝓſeruatoꝛ. ℔. i.

Cōſulēs dānū alteri⁹ qūo teneť. vīd ꝓſiliū. ℔. i.

Cōſiliarij locoꝝ qui faciūt ſtatuta iniqua qūo tenentur. vide lex. ℔. xxij.

Contractū illicitū faciēs qūo teneť. ℟. ꝙ ſi ℨctus eſt nullus vel vſurarⁱ⁹. teneť etiā fructus reſtituere. niſi bona fides excuſet eum. vt. j. poſſeſſoꝛ. Si vo ℨcⁱ⁹ tenuit de iure ℨ poſſit reſcindi. puta qꝛ minꝰ iuſto ꝑcio emptū ⁊ hmōi. tūc ſi nec dolus nec fraus interuenit. nō teneť fructus reſtituere. ℨ ſupplere iuſtū ꝑciū. hoc elicit ex. l. ij. C. de reſciu. vē. ⁊ glo. in. c. cū dilecti. de empti. ⁊ ven. ⁊ in. c. per tuas. de dona. ⁊. c. illo vos. de pigno. Et. l. i. C. de diſtrac. pigno. qđ no. qꝛ ſepe in practica venit.

Contumeliatoꝛ qūo teneť. vide ꝓtumelia.

Cooperans in damno ꝓximi quomodo teneťur vide furtum. ℔. xiij.

Culpabilis ex q culpa teneāť. vide culpa. ℔. vi

Cuſtos qm teneť reſtituere. vide cuſtos. in ꝓnc.

Damnatoꝝ reſtitutoꝝ bona habentes quomodo teneantur. vide. s. damnatus. ℔. ij.

Decimā fraudās qūo teneť. vide decima. ℔. xiij

Defendēs ſe qūo teneāť. vide. s. defenſio. ℔. v.

Delegatus aliquid accipiens quomodo teneť. vide iudex. ℔. viij.

Denarios falſans. radēs. vel falſos expendēs qūo tenetur. vide falſarius. ℔. iij. cū ſeq.

Depoſitarius qūo teneatur. vide depoſitum. ℔ iij. iiij. vi. vij. viij. xij. ⁊. xv.

Deriſoꝛ dic ꝙ tenetur ſicut ⁊ ꝓtumeliatoꝛ.

Detractoꝛ qūo teneť. vīd detractio. ℔. iij. ⁊. iiij.

Dñs q̄ nō hz iustū titulū. aut cui⁹ officiales de linquūt qūo teneť. vide dñs. in p̄n. ¶. §. iiij.

Donationē recipiens ab eo qui non p̄t donare qūo teneť. vide donatio. §. xxxviij.

Dotē qñ teneť q̄s restituere. vide dos. §. xxiij.

Emēs vel vēdens iniusto p̄cio. vel rē vicioſam qūo teneť. vide emptio. §. vij. viij. ¶. xxiij.

i ¶ Utr̄ sciens emēs rē raptā vel furatam teneat. R. q̄ teneť ad quinq̄. siue sit p̄mus vel secūdus. vel q̄cūq̄ ali⁹. vsq̄ in īfinitū qui emit. qđ idem iuris est ac si p̄mus eēt. ff. de mino. l. §. vbi ff. de peti. here. l. §. si lege. §. si aūt. Primo tenetur restituere rē raptam nec excusať. hz sit statutum determinans q̄ qñ emiť publice in mercato vel hmōi sit ementis. fm Dir. ti. de fur. nec si ne mortali petō p̄t eam tenere. qñ scit ei⁹ dñm fm Host. ar. c. cū vulterane. xj. q. ij. ¶. l. ij. ff. de fur. Scdo teneť si rē nō hz siue q̄ vendidit. vel aliť quōcūq̄ alienauit. siue q̄ amisit aut perijt q̄liťcūq̄ etiā violēter. siue q̄cūq̄ casu ab vsu cecidit p̄ciū restituere fm optimū statuz rei. i. fm q̄ valuit pl⁹ postq̄ fuit ab ipso empta. c. q̄uis de resti. spo. ¶. l. in re furtiua. ff. de fur. ¶. l. si nauis. §. si generaliť. ff. de rei vē. rō ē q̄ furtū p̄mittit rē alienā inuito dño p̄tādo. l. i. ff. ō fur. Et fur sp̄ ē in mora. l. si p̄ fure. ff. de p̄di. fur. Excipitur casus qñ rē dño loco ¶ tpe obtulit. ¶ ipe eā recipe recusauit. tūc esū purgauit morā. d. l. in re furtiua. Et iō si piret ľ deterioraret sine culpa sua nō teneret. Tertio nō poterit petere p̄cium a dño rei. l. in ciuile. C. de furt. etiā si statutū eēt q̄ posset petere. q̄ tale statutū ē ꝯ bonos mores. nec etiā a vēditore in foro p̄tētioso. nisi exp̄sse cauerit. l. si mancipiū. C. de rei vē. Nec⁹ in p̄scia q̄ bene posset a venditore p̄ciū recipere ¶ rem eidē restituere. q̄ p̄t poti⁹ sibi p̄sulere q̄ alteri fm Alex. de aľ. in. iiij. Quarto teneť restituere fruct⁹ p̄ceptos ¶ q̄ p̄cipi potuerūt interim medio tpe. d. c. grauis. exceptis exp̄ēsis. de q̄b⁹ dic. vt. s. exp̄ēse. §. iij. Ultimo p̄dit exp̄ēsas voluntarias. de q̄ dic. vt. s. expense. §. eo.

2 ¶ Quid si talis ignorabat fore p̄hibitū a iure talia emere. R. fm cōiter doc. q̄ nihilominus teneť sicut ille. de q̄ in p̄cedenti. §. dictū est. q̄ hec p̄hibitio a iure naturali traxit originem cuius ignorantia non excusat.

3 ¶ Utr̄ ignorātia facti crassa vel supina excuset talia ementes. vtputa eps excōicabat tales raptores. ľ q̄ emit a stipēdiario calicē ľ missale. aut q̄ cōiť tenebāť rapta fuisse ľ bellū īiustū vñ habita sunt. R. Do. q̄ nō q̄ debuit cogitare. ¶ iō siliter teneť sicut ille. de q̄ in aū p̄cedēti q. dictū ē. ar. l. late culpe. ff. de ver. si. ¶. c. aplice de cle. exc. mi. c. q̄ in hūanis. xvij. q. ij. c. si cupis. xvi. q. i. Sicr teneť idē Do. ō illis q̄ subibāt nec tū p posse q̄sierūt q̄ō pariformiter teneť.

4 ¶ Utr̄ emēs rē raptā vel furto hītam bona fide. i. nō credēs raptā sicr teneať. R. q̄ ñ. hz hec bona fides. v. sibi p̄fert. Primum q̄ bona fide durante nunc̄q̄ teneť eā restituere etiā si perijt. l. ij. C. de fur. Secundū q̄ fruct⁹ p̄sumptos bona fide durāte nūc̄q̄ teneť restituere. l. bone fidei ff. de acq. re. do. ¶. l. fructus. ¶. l. si ex diuerso. §. fi. ff. de rei. vē. hz solū teneť restituere fructus existantes. vel inquātū fact⁹ ē locupetior. de q̄ dic vt. s. fructus. §. i. ¶. ij. Tertiū q̄ si dictā rē alienauit vendendo. vel alio mō durante bona fide nō teneť reddere p̄ciū nec aliud. nisi solū lucrū si extat. vel aliq̄d ex q̄ fact⁹ ē locupletior. l. nat ¶ ß nō natura. ff. de p̄di. inde. Quartū q̄ p̄t expensas q̄s fecit in bona fide circa rē p̄seruādā vel meliorandam retinere. vt. s. expense. §. iij. Quintū q̄ si iudice sciante restituerit eā hēbit actionē etiā i foro p̄tētioso ꝯ vēditorē. d. c. vulterane. nō aūt si ad sacerdotis imperiū restituerit. l. si rem. ff. de euic. Dñ p̄sulendū ē ei vt faciat se citari in iudicio a dño rei. ¶ citatus ānū ciet vēditori vt ipm defendat ¶ fuet. In p̄scia aūt qualitercūq̄ restituerit eam dño venditor teneť ei ad p̄cium. c. fi. de emp. ¶ ven.

5 ¶ Utr̄ emētes p̄dicta furata nō vt ea retineant sz vt restituāt dño. q̄ alias ipa hēre ñ posset aut nō p tā puo p̄cio. possint p̄ciū q̄ emerūt ań dño repetere. R. fm Do. ¶ Jonal. q̄ sic. q̄ vtiliter gesserūt negociū cui⁹ res erāt. ¶ etiā exp̄ēsas moderatas. nisi de re empta habuissent vtilitatē. q̄ tūc teneť p̄pensare fruct⁹ rei cū expensis ¶ p̄cio. ar. l. §. an vltra. §. q̄. ff. de neg. ge. ¶. c. cū dilecti. §. fi. de accu. ¶ si p̄irent sine sua culpa. aut eas amitterēt nō tenerent. Aduerte tū q̄ in foro p̄tentioso nō credeť talib⁹ emptorib⁹ nisi publice. p̄testati fuissent q̄ ea intentōe emerunt. ar. l. nensenius. ff. de nego. ge. ¶. l. ij. C. de fur. ¶ in. c. vnico. vt ecclesiastica benefi. licet sic⁹ sit in conscientia.

6 ¶ Quid faciet ille q̄ emit rē quā scit fuisse raptū nec iuenit dñm ei⁹. R. fm Do. ¶ Jo. q̄ postq̄ fecit diligentē iq̄sitōez. tūc teneť p̄ciū ipi⁹ rei ľ ipaz rē dare paupib⁹ cū fructib⁹ ipi⁹ si emit mala fide. Si aūt emit bona fiō reddat eā rē vēditori recupato p̄cio suo si p̄t. ľ si nō p̄t. restituat rē ľ p̄ciū paupib⁹ cū fructib⁹ nō p̄sūpt⁹ bona fide ¶ publice fm p̄silū Ray. vt ois sulpitio vitetur ¶ sic erit liberatus. ar. c. quatuor. xij. q. ij.

7 ¶ De emente rem eccīe sine solēnitate qūo teneať. vide alienatio. §. xiij.

8 ¶ Utz emẽs de pecunia alteri⁹ aliq̃d noĩe suo teneaĩ. R. q nõ. qz res empta ẽ sua. secus si emisset noĩe illi⁹ cui⁹ erat pecunia. qz tũc res empta ẽ illi⁹ cui⁹ erat pecunia. l. si patru⁹. C. cõia vtriusq; iudicij. ⁊ l. si ex ea. C. de rei vẽ. ⁊ l. ad ꝓbationem. C. de ꝓba. Fallit ß in re ẽpta de pecunia eccĩe. vt. s. imunitas. §. xxxi. Item de pecunia militis. l. si vt ꝓponis. C. de rei ven. Item de pecunia pupilli. l. iij. C. arbi. tu. Item de pecunia data ꝓiugi. q̃ res emĩa marito. l. vxor. ff. de dona. inĩ vir. ⁊ vxo. Nam in istis casibus emptũ etiã noĩe suo efficiĩ illius cui⁹ erat pecunia. In ꝓscia tñ teneret ad satisfactionẽ si res empta non esset ꝑdicta tñ vtilis sicut ꝑcium.

9 ¶ Utruz emens a furioso. ꝑdigo. vel minore ⁊ hmõi. q̃b⁹ vel p ius vel iudicẽ ẽ ĩterdicta ptãs vendendi teneaĩ eã restituere. R. q sic. qz male fidei possessor est qui ꝫ interdicta legũ emit. l. quẽadmodum. C. de agri. censi. ⁊ colo.

Executor vltime volũtatis qũo teneĩ. vide executor. per totum.

Expense q̃ sunt restituende. vide. s. expense. §. i. ⁊ iij. Et. s. expositus. §. ij.

Falsarius qũo teneaĩ. vide falsarius. §. iij. ⁊ iiij vij. vij. ix. ⁊ xi.

Famulo infirmanti an teneatur dare salarium vide familia. §. ij.

Fideiussori suo q̃ quis teneĩ. vide fideiussor. §. xv. ⁊ xvi.

Fraudẽ faciẽs legi qũo teneĩ habes. s. fraus.

Fugere faciens detentũ in carcere ꝑ debito an teneaĩ ad restõez. R. fm do. Jo. de platea. ĩ. l. quotiens. C. de. exac. tribu. q̃ sic. q̃d vez credo de illis q̃ se liberare possent soluẽdo debitũ. nõ de illis q̃ ita sunt pauꝑes q̃ nullo mõ ꝑñt soluere. nec ñt pentes q̃ ꝑ ipis soluere vellẽt. q̃n tales iniuste detinenĩ ⁊ ꝫ charitatẽ si pati sunt cedere bonis. C. q̃ bo. ce. pos. l. i. ⁊ no. glo. in. c. odoardus. de solut. q̃n q̃ bonis cedit nõ dz pati cruciatũ. nec carceres. nec vituperiũ ꝑ debito facto ex ꝫctu vel q̃si. l. si. C. q̃ bo. ce. poss. Et iõ improbanĩ ꝓsuetudies in ꝫriũ. q̃s Aug. quã dã appellat frustratoriã ⁊ inhumanã ⁊ irrationabilẽ seuiciã. xiij. q. vi. si res. ⁊ iõ quãtũcũq; longa ⁊ statuto firmata sit non valet.

Utz faciẽs fugere vel occultãs officiales tpe sindicat⁹ teneaĩ ad restõez. R. fm bal. ĩ. l. ij. C. de assess. q̃ sic. ⁊ ĩ q̃druplũ. q̃d credo vez ĩ ꝓscia post ꝓdẽpnatõz ꝫ añ solũ teneĩ ad dãñ q̃d restituer dẽbant ipi officiales. si sindicati fuisset.

Fugere faciens incarceratum ꝓ delicto an teneatur. vide fugere. §. i.

Fur qũo teneĩ. vide furtum. §. x. ⁊ §. xij. cũ seq.

vbi inuenies qũo iussione. ꝓsilio. ꝓsensu. ⁊ cetera ꝑticipatione in furto quis tenetur.

Edificans in solo alieno. vel de alieno. vel in dãñ ꝓximi. qũo teneaĩ. vide edificãs ꝑ totũ.

Heres q̃n tñĩ ex delicto dẽfuncti. viũ heres. §. iij

Heres qũo teneĩ soluere legata in testõ minus solẽni facta ibidem. §. v.

Heres qũo tñĩ ex ꝫctu ĩ q̃si defuncti. §. vi. ibidez

Heredes q̃n sunt plures qũo tenentur ad debita ⁊ legata ibidem. §. ix.

Homicida qũo teneĩ ad restõez. R. fm Sco. in iij. di. xv. q̃ teneĩ totã vitam suam expendere ꝓ tra infideles vel hereticos in satisfactione occisi. vĩ in ozdib⁹. ieiunijs. ⁊ hmõi. q̃d si nõ ꝑt ĩ nõ vult ß facere. teneĩ saltẽ ad aliq̃ã restõem arbitrio boni viri. ⁊ vltra eam teneĩ placare los quãtũ ꝑt. ⁊ si occisus aliq̃s sustẽtabat teneĩ illis ad tantã satisfactionẽ quãtã vtilitatẽ siue lucz occisus dedisset. ⁊ extĩabit fm tps q̃ veri silr fuisset victur⁹ ⁊ opatur⁹ sicut extimat. l. hereditatũ ꝓputatõez. ff. ad. l. fal. ⁊ l. cũ hi. §. modus q̃z. ff. de transac. Cõsiderabiĩ g̃ ars quã faciebat. q̃litas ꝑsone. ⁊ etas ⁊ lucz q̃d acq̃rebat ⁊ hmõi. vt fiat digna restõ. q̃d limito verũ. nisi q̃s aliquẽ occidisset q̃ eũ aggressus ẽ ⁊ occidisset cã sue defensiõis. ꝫ aliq̃liĩ modũ excessisset. qz talis nõ sic stricte teneret qz difficilimũ ẽ iustũ tpare dolorẽ. Item nisi q̃s ordĩe iusticie interfecisset. Idẽ dic de vulnerãte aliquẽ irremediabiliĩ. puta abscindẽdo mẽbz vel mutilãdo q̃ teneĩ. nõ solũ ad placatõez leſi ⁊ expẽsas in medicos. sed etiã ad oẽ lucz q̃d potuisset acq̃rere

Si añt vulnerauit remedialiĩ nõ teneĩ vltra ꝑdictã placatõe ⁊ expẽsis. nisi ad lucz q̃d ꝑdidit tpe infirmitatis si fuisset lucraturus. His ꝓcor. Ric. ⁊ Lan. dul. in. iij. ea. di.

Horas canonicas clericus nõ dicẽs qũo teneĩ vide hora. §. viij. ⁊. xi.

Hospitalarij q̃n teneĩ restituere. vide hospitale. §. iij.

Ieiuniũ frangens an teneaĩ ad restitutionem vide ieiunium. §. xx.

Immunitatẽ frangẽs eccĩe qũo teneĩ. vide immunitas. §. xx. xxx. xxxi. xxxij. xxxv. xxvi.

Impediẽs aliquẽ a ꝓsecutõe alic⁹ bñficij. vtz teneaĩ ad restõez. puta volebã emere possessiõz ⁊ tu ipediuisti. ĩ aliq̃s volebat legare mihi aut donare. ⁊ tu obuiasti ⁊ hmõi. R. fz Ri. ĩ. iij. di. xv. q̃ aut talis impediuit animo damnificandi ꝓximum. ⁊ sic teneĩ arbitrio boni viri damnificato. non tñ tantum quantũ erat illud bñficiũ q̃d nõdũ habuerat. maxĩe q̃n alias ne haberet potuit ipediri. Facit ad ß iusti. de re. diui. §.

illā q̄ sitū. vbi hē̄tur q̄ si q̄s bestiā vulneraueit ⁊ fugiēs alī eā accepit. q̄ fit accipiētis. rō ibi ponit. q̄ mlta accidere potuissent ne vulnerās eā haberz. Dicit tñ Tho. xxij. q. lxij. q̄ si iā erat deteriatū q̄ tal tñ ad eq̄lens. de q̄ bē. s. legatū. i. ℣. xxiij. aut fecit aīo pfulēdi ꝑ̄ vtilitati. ⁊ sic ñ tñ si ℟ procurauit p̄ viā licitā ⁊ mō licito. ar. ad ℟ ī. l. ij. ff. de no. ope. nūc. ⁊ ī. l. si ī meo. ff. de aq̄ plu. ar. vñ ōr tex. ī. l. nēo. ff. de re. iu. nemo dānū facit. nisi q̄ id facit qđ facere ius ñ hz. Fallit ℟ in casu. de q̄. s. clericus. xij. ℣. vij.

Qrz ipedies rusticū iuste ne opas suas exeq̄t aut piscatorez l̄ aucupes a capcōe piscū l̄ auiū teneat ad restōez. ℟. q̄ sic. rō q̄ q̄n res ē ad ali q̄d destinata natural̄r q̄ ipaz iuste ipedit tenet fm qđ no. ī. l. i. ff. de in li. iurā. ⁊ ī. l. si idē. ff. ō iuris. om. iu. ⁊ p̄ Bar. ī. l. it stipulātē. ℣. facta. ff. ō ℟. ob. ⁊ iō q̄ rustico ⁊ venatori auferē su⁹ ꝑ̄p⁹ vsus q̄ erat sui ꝑ̄ij iurz. ⁊ fruct⁹ ī eoz vsu casū alit. ⁊ q̄si seminalit ꝓtētus. iō tenet ad restōem dānī arbitrio boni viri q̄ bon⁹ vir attēdit si verisimiliter talē vtilitatē hūisset. ⁊ sic restitui faciet. Si ℟o verisimiliter nō fuisset secuta. sic nihil faciet ēstituere. qđ placet Bar. ī. d. ℣. facta. Et de ℟ vide. j. vsura. i. ℣. lxxvij. in fi.

Dz q̄d de fodiētib⁹ semīa agri. ℟. fm Rodo. q̄ ñ tenet ad oē qđ poterat ꝓuenire. sz ad tm̄ solū quātū fruct⁹ agri in dubio illo vēdi potuissent.

Incēdiari⁹ qūo teneat. vide incēdiarius. ℣. ij.

Incendiū pati ēnb⁹ rapiēs res qūo tenet. vel destruēs domum. vide ibidem. ℣. iij. ⁊. iiij.

Infideles spolians qūo teneatur. vide infideles. ℣. vij.

Iniuriator qūo tenet. vide iniuria. ℣. vi.

Inq̄sitor qñ tenet restituere. vide inq̄sitor. ℣. v.

Insignia aliena assumētes qūo decipiūt ꝑ̄p̄li. an teneāt ad restōez. ℟. q̄ sic. ⁊ illi cui⁹ isignia acceperūt. si aliqđ dānū ē passus ⁊ populo decepto. ⁊ de hoc vide. s. insignia per totum.

Inuenta qūo sunt restituenda ⁊ qñ. vide. s. inuenta per totum. ⁊ furtum. ℣. xxix.

Iudeus qūo tenetur restituere lucratū ex officio publico. vide iudeus. ℣. xij. ⁊ vlti.

Iudicās fm allata qñ tenet. vide iudicare. ℣. vij

Iudex petens salarium vel aliud qūo tenetur vide iudex. ℣. viij. cum seq.

Iudex si ex negligentia damnificauit quomodo tenetur. ibidem. ℣. xxi. ⁊. xxvij.

Iudex ex malicia dans iniustā sniam vel grauans ꝓces in nō dādo sniaz ⁊ hmōi. vide ibidē.

Qtz iudices q̄ deputāt a populis vt iudicēt ī aliq̄b⁹ causis qz credūt boni viri. sz sint iudices ignari teneāt ad restōem. si ex ignorātia dederūt iniustā sniaz. ℟. q̄ sic. si fuerūt ī culpa ad inquirēdū ꝓcos aut alio mō. Si ℟o de ꝓsilio ꝓcoz ipam dederūt ⁊ bona fide. ñ tenet. eo qz tales ñ ꝑ̄sumit se ꝓcos. nec locāt se ꝑ̄ iudicibus.

Qrz iudex q̄ ꝑ̄p̄ metū iniuste iudicauit teneat ad restōez. ℟. q̄ si met⁹ fuit q̄ potuit cadere in ꝑ̄stātē virū. ⁊ cū accepit officiū nō credebat ve risimiliter ad istō venire. sz mortaliter peccauerit. tñ nō tenet ad restōez. Si ℟o ñ ē met⁹ q̄ potuit cadere ī ꝑ̄stātē virū. l̄ cū accepit officiū dubitabat de eo l̄ verisimiliter poterat credere. tūc fm bal. ī. l. fi. C. ō pe. iu. q̄. ma. iudi. tñ tenet ad oē dānū. ñ. q. i. ī ꝓmis.

Quid de iudicibus vl officialib⁹ q̄ occidūt malefactores sine sacroz ꝓceptōe. ℟. q̄ si petebāt ea mortaliter peccauerūt ⁊ aīe ipoz erit ꝑ̄ ipis. cle. i. de pe. ⁊ re.

Ledēs ꝓximū in ꝑ̄sona aut in bōis ñ a ꝓposito. sz ex aliq̄ culpa qūo ⁊ qñ teneat sine ꝑ̄ se. leserit aut ꝑ̄ suos l̄ sua alia. ē sciendū fm doc. ī. c. fi. de iniur. q̄ triplex ē actio. Una q̄ ōr legz aq̄lie ⁊ hac actōe directa tenet q̄cūq̄ liber bō dānū dedit sua culpa. puta apiēdo cisternā in via publica. l̄ ꝓiciēdo lapides vbi boies trāseūt ⁊ hmōi. Indirecta āt l̄ vtili tenet. qñ aliqđ aīal suū l̄ ꝑ̄ suus sua culpa aut negligētia dānū dedit. puta si equ⁹ re insti gāte recalcitrauit ⁊ aliquē lesit. vl aīal qđ erat fer vt sūt lupi. leones. cāes mordaces. ⁊ hmōi q̄ cōit nocere tēptāt tenebas in publico ñ taliter ligata q̄ ñ possent nocere. l̄ qz tenebas ī domo ⁊ aliq̄s missus a te lesus fuit. ⁊ tal tenet ad oē dānū qđ ex culpa sua dedit. ꝓ̄ria ñ ꝑ̄t recōpēsari. si nō ꝑ̄t satisfaciat arbitrio boni viri. Tercia ōr actio de pauꝑie. ⁊ hac actiōe tenet q̄s q̄n sine sua culpa aīal suū alicui damnū dedit. puta bos ñ corrupterit nec equ⁹ recalcitrat sz ꝓsuetudinē. tñ ꝑ̄ ꝓsuetudinē ⁊ sine culpa sua calcitrādo lesit aliquē. ⁊ tūc ñ tñ ad aliud. nisi solū ad dānū aīal ꝑdictū l̄ si ñ vult dare satisfaciat leso Tercia actō ōr noxal. ⁊ hac actiōe tñ q̄s q̄n ei⁹ su⁹ sine culpa dānū dedit. ⁊ iste silr tenet vt dictū ē de actōe de pauꝑie. ⁊ ō his oīb⁹ vide glo. ⁊ doc. in. l. i. ff. si qua pau. fe. di. Et in sti. eo.

Qtz ꝑ̄icies aliqđ ō domo sua ī via publica q̄ lesit aliquē l̄ vestimentz l̄ ī ꝑsona tnāt. ℟. sz spe. ti. ō iur. ℣. sequē. q̄ sic. silr tenet si tenebat appē sū ex domū sup viā publicā ⁊ effusū ē. Idē dic de laborāte. nisi ponat signa l̄ faciat ꝓclamata

Qtz ꝑcidēs arborē vicini sui q̄ pēdēs sup do ⁊ mū ei⁹ dabat ei dānū teneat. ℟. fm spe. vbi. s. q̄ ñ si fec auctate iudicz. l. si ꝓces. ℣. i. ff. ar. fur. cesa. l̄ec auctate. ꝓba. si tñ denūciauerit illi c⁹ erat vt icideret. verū ē q̄ ꝺ denūciatio ꝑ̄ fortentiosum dz fieri p̄ publicū instrm. Aduerte

etiã q̃ si in cideret ita male q̃ nihil de ea posset ficri. cum alias posset incidi vtiliter. qõ tenere tur in ꝓscia ad tale damnum.

3 ¶ Quid de illis q̃ ipediũt ne frumentũ vel alia merces veniat in aliã terra vt ipi carius vẽdãt R. q̃ tenẽt restituere illud q̃ plus vẽdiderũt. & etiã satisfacere illis q̃s ipedierũt si aliqõ dãnũz sunt passi. Sic dic de illis q̃ ꝓcurant oẽs merces emere. vt postea ad libitũ vẽdant q̃ tenẽt ad oẽ damnũ. l. ij. ff. ad. l. iul. de anno. & in glo. in. l. annona. ff. de va. & extra or. cri.

4 ¶ Vtr ciues deputari ad diuidẽdũ collectas oĩb⁹ fm extimatõez quã hũt i registro cõitatz q̃ aliquos magis gñãt debito & alios exonerãt. teneãt. R. fm Io. ti. iiij. resti. q̃ si pl⁹ debito grauãt aliquẽ tenẽt ei ad illud plus. Si aũt alleuiãt l' amicos suos & collecta ẽ determinata. puta de centũ. tũc tenẽt sibi restituere illud alleuiamẽtũ illis q̃b⁹ dãnũ dederũt. vt puta q̃ se plus ẽ iterata illa collecta sup ciues. & tũc tenẽtur ciuib⁹. l' q̃ dñs q̃ debebat hẽre minus debito hũit fm iusticiã. & tũc dño tenent. Si ꝓpo collecta erat ideterãta. puta q̃ dẽbãt exigere quãtũ poterãt honesto mõ. tũc lz mortaliter peccent se & alios alleuiãdo. q̃ mẽtiũt saltẽ facto ꝓnici ose. xxij. q. i. ꝓmũ tñ nõ tenent restituere.

5 ¶ Vtr illi q̃ cũ sint ignorãtes assumũt aliq̃ officia ex q̃b⁹ ꝓxĩ dãnificant. vt sunt notarij. iudices & hmõi teneant. vide culpa. ℣. vi.

6 ¶ Quid de tenẽtib⁹ colũbas in colũbarijs. R. fm Pe. de pa. i. iiij. q̃ tenẽt ad restõez de dãnis datis dñis agroz. qõ limito vez qñ eas ñ debi te pascũt. l' ñ tñ de possessiõib⁹ circũcirca hũt q̃ verisimr in ipis vt plurimũ pascãt. q̃ iudicio boni viri credo sit remittẽdũ. Ast. ẽ. Io. li. v. ti. xxix. refert q̃sdã tenere. q̃ tñ vtilitatz ꝓstãt in ꝓmedendo ꝓmes & stercorizãdo quãtũ dãni. & iõ dicit nõ ꝓcipitãdã sniaz. & fm ꝓdicta habes quid dicendũ ẽ de tenentib⁹ quecũq̃ aĩalia.

Legata defunctoz non implentes qũo tenent. vide executor.

Legata impedientes. vide legatum. i. ℣. xxxiij & s. impediens.

Legẽ iniquã ꝓdẽtes qũo tenẽt. vide lex. ℣. xxxj.

Libellos famosos faciẽtes qũo teneant. vide libellus famosus. ℣. ij.

Lẽis damnificãs qũo tenẽt. vide. j. scripturas.

Litigantes temere qũo tenent. vide litigiosa res. ℣. ij. & s. argumentum.

Locatoz & ꝓductoz qũo tenent. vide locatio. ℣. xxiij. xxiiij. xxv. Et familia. ℣. ij.

Ludẽs qũo teneãt & qñ vĩd lud⁹. ℣. ij. vij. & viij

Magister. vtr teneãt restituere exacta a scholaribus. vide magister. ℣. xi.

Mandans qũo teneãt. vide mandatum. ℣. v. & furtum. ℣. xvij.

Medicus qñ tenẽt. vide medicus. ℣. i.

Meretrix qñ tenẽt restituere. vide. s. meretrix ℣. vltimo.

Metus cã aliquid acquirẽs an teneãt ad restitutionem. vide metus. ℣. xiij. & xv.

Missam ꝓmittens diuersis ꝓsonis qũo teneatur. ℣. lij. in. c. missa.

Monasterium qñ tenẽt ex facto monachi. vide monasterium. in ꝓin.

Mozosus in soluendo qõ tenẽt qũo obligatur ad interesse. vide moza. ℣. ij.

¶ Mozosus i reddẽda alteri re. vtr teneãt si ꝓpr R. q̃ sic q̃liter cũq̃ & qũocũq̃ pierit fm Accur. in. l. q̃ te. ff. de re. cre. & ꝓbãt p. l. cũ res. ℣. vlti. ff. de leg. i. Qõ limito in ꝓscia vez. nisi eodem modo fuisset peritura apud alium.

¶ Mulier q̃ nõ ẽ publica meretrix. vtr teneãt restituere acqsitũ ex ope luxurie. R. Ly. vi tenere q̃ sic in. l. cũste. C. de ꝓdi. ob tur. cãm. Allij vt Io. ti. resti. q. tenẽt q̃ ñ tenẽt in foro aĩe de necessitate. lz fiens iniuste acqsita possit auferre p. l. Iuli⁹. ff. de iure fisci. Ez ego distinguo ꝓ ꝓcordia eoz q̃ no. in. c. q̃ plerisq̃. de ĩmu. ec. & ĩ. c. extrãsmissa. de deci. & in. c. ñ sane. xiij. q. v. q̃ aut ista mulier facit dãnũ alteri. puta q̃ sciẽtibus vicinis suis ꝓmittit adulterijũ ꝓpẽ pecuniã. vel aliud qõ sibi dat. ex q̃ reddit in vilipendiũ apõ alios vir eius. & sic tenẽt de necessitate satisfacere iniurie facte alteri. & iõ ei restituere in satisfactionẽ. Aut facit sine alteri⁹ infamia. puta q̃ occulte & ignorãt & sichõ tenẽt restituere de necessitate in foro aie. q̃ cũ nullũ ledat nisi seipsam. ideo non habebit satisfacere. nisi deo per pniam. Idem dic de masculo qui ꝓpter scelus aliquid recipit. & idem de quocũq̃ recipiente aliquid ꝓpter aliquam turpitudinem fm ꝓdictaz distinctionẽ. ꝓsupposito q̃ ille qui dat potest dare cui vult.

Naufragiũ pacientes ꝓdantes. qũo tenent. vide naufragium. ℣. i. ij. & iij.

Nauta qñ tenetur. vide nauta. in ꝓn.

Negligens in suo officio qũo tenetur. vide negligentia. ℣. ij.

Omittens facere qõ tenẽt ne damnũ det ꝓxio qũo teneatur. vide furtum. ℣. xxvi.

Officiales accipiendo aliquid a litigantibus quomodo tenẽtur. vide iudex. ℣. ix.

Pacto nudo qũo tenẽt. vide pactum. ℣. iiij.

Palpans qũo tenẽt. vide furtũ. ℣. xxi.

Participantes in dãno ꝓximi. & quot modis.

vide furtum.§.xiij.cum seq.

Pedagia exigens vel fraudans qñ teneꝫ. vide pedagium per totum.

Penā qñ quis teneꝫ soluere. vide pena.p totū

Permutatio facta in damnū, bñ est restituēda. vide permutatio.§.xi.

Pignus accipiens qñ teneaꝫ. vide pignus.§. xij.vsq; §.xix.

Possessor bone fidei quomodo teneatur. vide fructus.per totum.

¶ Quis dr male fidei possessor. R. fm Pañ. in.c. grauis. de resti. spo. qꝫ ē is q̄ possidet rē ⁊ scit ad aliū ptinere. ⁊ ecōtra. Bone fidei possessor ē q̄ cū ignorat se possidere alienū possidet cogitatōe dñi.tex.ē in.c.si vigo.xxxiij.q.ij. Possessor male fidei vtq; teneaꝫ restituere nō solū rem quā mala fide possidet sz eē ⁊ fructꝰ ipiꝰ rei. R. qꝫ quilibet male fidei possessor teneꝫ restituere rē si extat.c.si res.xiij.q.vi.⁊.c.cū tu.de vsu.l si pñs.aut ē dteriorata teneꝫ eā ēstituere fm extimatiōem illā ⁊ distinctiōem.de q̄ dixi.s.ß tenenti ementē rē raptā scienꝫ.teneꝫ etiā nō solū ad fructꝰ pceptos.sz eē ad illos q̄s ipe dñs pcepisset si eā possedisset.c.q̄uis. de resti.spo.⁊.l.ī re futura.ff.de pdi.fur.⁊.l.si nauis.§.vlt.ff.de rei vē. Intellige si res erat fructuosa.⁊ ō fructibꝰ q̄ honeste pcipi potuerūt.l.fructꝰ.ff.de rei ven. Et q̄ ad pscīaz limito vtq; si dñs eos pcepisset si taꝫ ñ occupasset,pbabilr.qz si nihilominꝰ nullos fructꝰ būisset. vtputa qz oīo nō locasset,domū.sic in pscīa ñ teneꝫ. Limito eē pdicta vba q̄ ad possessorē male fidei.q̄ rē būit sine aliq̄ titulo.vt.l.generaliter.ff.ō re.iur. Gz q̄ ad possessorē pdictū q̄ rē habuit cū titulo.tene qꝫ ñ tñꝫ nisi ō fructibꝰ pceptz ⁊ ñ pcipiēdis.l.si fundū. C. de rei vē. nisi taꝫ titulꝰ hītus fuerit p metū. qz tūc teneꝫ eē de pcipiēdis.l.sz ⁊ pt⁹.ff.qō me.cau. vbi glo.addit tres alios casus in qbꝰ possidēs mala fide eē cū titulo teneꝫ de pcipiēdis. Primus ē qñ titulꝰ ē hītꝰ ꝫ inēdicta legū.l.quēadmodū. C.de agri.cēsi.⁊ colo. Scōs ē qñ titulꝰ habeꝫ ī fraudē creditorz.l.i.ff. de bis q̄ in frau. cre. Tertius ē qñ titulꝰ hētur ex ēptiōe rei fiscalis sine debita solēnitate.nec distīguo ī istis possessoribꝰ malefidei. Vtq; res restituēda fuerit aliena.puta qz ñ trāsiuit in dñiū eiꝰ.aut fuerit alteri debita.puta qz de iure ciuili trāsiuit ī dñiuz eiꝰ.sz tñ cū obligatōe restitutōis.qz q̄liēcūq; teneꝫ fructꝰ restituere sz distīctōez pdictā vt pz.l.cū fūdus.ff.si cer.pe.⁊.l.indebiti.ī pnc. ff.de pdi.inde. Et clariꝰ in.l.videamꝰ.§.in fauianā quo q;.ff.de vsu. vbi dicit tex. Nā vbum restituas qō in hac re ptor dixit plenā hz significationē.vt fructus q̄z restituaꝫ.⁊ iō.cū restituī ptor iusserit veluti interdicto.vñ vi. etiam fructus sunt restituendi.hec ibi. Ergo a fortiori cū deus vel sacri canones hoc dicunt. Et de hoc vide Pa.in.c.grauis.de resti.spo. Et glo. in.c.nō liceat pape.xij.q.ij.

¶ Quid si res nō sit lucrosa nisi ex īdustria tñi vt sunt pecunie ⁊ hmōi. R. fm cōem opinionez theologorū.vt pz per Sco.⁊ Ri.in.iiij.di.xv. qꝫ non teneꝫ restituere lucz.sz sufficit restituat pncipale acceptū.⁊ ß tene in pscīa q̄ ad necessitatem q̄uis aliqui velint qꝫ etiā teneaꝫ restituere lucz.vt no. Archi.xiij.q.iij. si q̄s vsurā. Notñ fm Sco.⁊ Ri.vbi.s.qꝫ si directe dedit damnū.puta qz fuit necē ppꝫ carentiā talis rei credi torē emere frumentū tpe q̄ magis valebat. vel recipe ab alio sub vsuris vel possessiōes distrahere,p minori pcio ⁊ hmōi.qꝫ teneꝫ satisfacere dānū passo. Dñ,p regula nō.istā distinctionez qꝫ aliud ē eē cātiuū alicꝰ effectꝰ sufficiēter ⁊ efficaciꝫ.ita qꝫ sine eo nō seqreꝫ.⁊ talis teneꝫ ad restitutōez dāni cāti. Aliud est eē cātiuuz alicꝰ dāni sz nō sufficienter ⁊ efficaciꝫ.⁊ talis sz peccet.non tñ teneꝫ ad restitutionē. Quid de expēsis factis in re quā quis possidet mala fide. vide.s.expense.§.iij.

¶ Prescriptio an excuset a restitutione. vide eodem.§.xlvij.⁊.j.vsucapio.

Raptor qūo teneaꝫ. vide.s.raptor.§.i.⁊.ij.

¶ Quid de vxore filīs aut alīs q̄ viuūt de rebus raptorz. R. qꝫ aut taꝫ raptor p talīū pſumptionē aut receptōez nō efficiꝫ ñ soluēdo ⁊ tūc dico fm Alex.lombar.qꝫ licite de hmōi bonis raptorz pñt viuere ⁊ recipere.dūmō nō viuant de impie acquisitis in specie vel numero. puta de oue capone ⁊ hmōi raptis q̄ō si ita sunt mixta qꝫ nesciūt discernere tūc habeant in mente semp viuere.de iuste acquisitis.⁊ sic licet fm pdictū Alex.cū quo pcor. Olderic⁹.⁊ glo. Ray. de talibus aūt impie acquisitis que nō trāseūt in dominiū raptoris nullo mō sz alicui viuere, nisi in casibus de quibꝰ infra dicā qñ nō est soluendo. Si vo ex tali pſumptōe efficiꝫ nō soluēdo.puta qz tanta sunt q̄ dz restituere quāta oīa q̄ hz.tūc nō sz alicui de talibꝰ viuere.nisi in q̄tuor casibus. Primus qñ q̄s agit negociū spoliatorz.s.inducēdo raptores ad restitutōem.ar.c. qñ multos.xi.q.iij.⁊.c.inter alia.de sentē. exq̄ō limitat Rod. vtq; qñ ptinue instāt oportunis horis nō de illis q̄ solū semel in āno vel bis instāt.⁊ ß siue faciāt in generali pdicatiōe vt pdicatores.siue spāli pſuasiōe siue seqꝫ vtilitas siue nō.l.sed an vltro.ff.de nego.ge.qō limi-

etiã ſm directo. titulo. de reſtitutionib⁹. vez ſi ſpes correctionis habeaꝫ. ⁊ fiat cũ tali moderamine q̃ ꝓꝑtẽ nõ efficiaꝫ nõ ſoluẽdo ĩ totũ ꝛ in magna ꝑte. alꝫs ñ liceret. ar. ĩ. q. vi. c. anterioꝛ.

Sedꝫ qñ nec ꝑ elemoſinã nec alio mõ honeſto ꝑt neccãria vite inuenire. nã neccitas nõ bz legẽ. de ꝓſe. di. i. ſicut. ⁊ di. v. diſcipulos. ⁊ de re. iu. qõ nõ ẽ cũ magna tñ ꝑcitate dz ſumere ⁊ dolore ĩ mente atq; ꝓponere ſatiſfacere ſi poſſibilitas aduenireꝫ. Certi⁹ ẽ cũ vtilit laboꝛat bona raptoꝛis augmẽtãdo ſine ꝓſeruãdo aut curãdo ⁊ hmõi. qz ꝫ cedit in vtilitatẽ creditoꝛ. Intelligẽ ſi vtilitas ẽ tãta quãt⁹ ſumpt⁹. alit n. ⁊ q̃ nõ viuat ꝛ accipiat de ĩpie acq̃ſitꝫ ĩ ſpẽ. Quartus caſus ẽ qñ q̃s bz multa ĩcerta reſtituere. ⁊ eps cũ ipo diſpẽſauerit vt de ipis ĩcertis tãq̃ pauper viuat. Nota etiã q̃ ꝑciũ rex raptaꝫ vẽ ditaꝫ nõ ẽ furtiuũ. l. qui vas. ℔. fi. ff. de fur.

Ratum habens damnũ ꝓrimi qũo teneꝫ. vide. s. furtum. ℔. xx.

Receptatoꝛ dãnificãtiũ ꝓrimũ ꝛ rex ablataꝫ qũo teneꝫ. vide furtũ. ℔. xxq̃. xxiij. ⁊. xxv.

Religioſuꝫ retrahẽs ꝛ a religione remouẽs aliquẽ qũo teneaꝫ. vide religio. ℔. lxiij.

Repſalias faciens vel ꝓcedens qñ teneaꝫ. vide. repreſalia. ℔. ij.

Renelare nolens rem furatam ꝓrimo qñ teneꝫ vide furtum. ℔. xxvij.

Riram faciẽs qũo teneꝫ. vide rixa. per totuꝫ.

Seditõeꝫ ꝓcitãs qñ teneaꝫ. vide ſeditio ꝑ totũ

Seducẽs mulieres ꝛ pueros ſubtrahẽdo eos q̃ litercũ q̃ ſiue blãditijs ſiue minis ab his ſub q̃rũ ptãre ſunt q̃ a legib⁹ vocãꝫ plagiarij. Vtr teneaꝫ. R. q̃ ſic. nõ ſolũ ſubtractos reſtituere ſz etiã oẽ lucr q̃d habuiſſent ab eis hi ſub q̃r ptã te eraꝫ toto tpe q̃ ſubtracti ſteterũt ſm. d. Jo. de platea. inſti. de obli. que ex delic. na.

Quid de ſeducẽte vginẽ. vide ſtuprũ. ℔. i. ⁊. ij.

Sentẽtiã iuſtã dãs quõ teneꝫ. vide index ℟. s.

Quomodo teneꝫ ille ꝑ quo data eſt iniuſta ſnia vide ſnia. ℔. vij.

Sepulturam recipientes indebite qũo teneꝫ. vide. ſepultura ℔. xxvij. ⁊. xxxij.

Symoniace acq̃ſitũ qñ eſt reſtituendũ. vide ſymonia. vij. per totum.

Socius qñ teneꝫ ex ſocietate. vide ſocietas. ꝑ totum.

Solutionez an teneaꝫ quis facere obligatus ex nudo pacto. vide pactum. ℔. iiij.

Solutio qũo ⁊ qñ ẽ fiẽda. vide ſolutio ꝑ totum

Scripturas falſans vel deſtruẽs an teneaꝫ. R. q̃ ſic. nõ inſolidũ de omni dãno dato ꝓrimo ꝑ hoc. ſiue fiat in libris mercatoꝛ aut quarũcũq; aliaꝫ ſcripturaꝫ. l. i. ff. de magi. que. ⁊. l. qui tabulas. ff. de fur. Idem dic de vtentibus falſis ſcienter vide falſarius. ℔. iij.

Sed q̃d de occultãtib⁹. R. ſm. S. Bernardinũ in tractatu reſtitutionũ q̃ peccãt mortaliter nec poſſunt abſolui niſi publicẽt. nõ tñ teneñ ad reſtitutionẽ. niſi qñ req̃ſiti malitioſe pandere noluerũt. ⁊ ex tali occultatiõe poſtea deuẽtũ ẽ ad talem ꝓditõem q̃ creditoꝛes ſua habere nõ poterũt. qz ſic teneñ de omni damno eo qz cãm dant efficacem damno proximi.

Quid õ illo q̃ ex lẽis ſuis dat dãnũ ꝓxio ſiẽ ſi aliq̃s mercatoꝛ ſcriberet q̃ aliq̃ merces valent multũ in tali ꝓria cũ nõ ſit vez. R. q̃ aut lẽe dirigebãt ei cui dedit dãnũ. ⁊ ſic teneꝫ ad reſtõez ei. Aut nõ dirigebãt ei. ſz ipe eas apuit. ⁊ ſic ſz mortaliter peccet ſcribẽs. tñ nõ teneꝫ ad reſtõez ſz ſibi ĩputet qui eas apuit. Si aũt miſit. ij. vt frandulenter decipiat aliquẽ. ſic ſcribẽs teneꝫ inſolidum ⁊ etiam exequens ſi ſcienter ꝫ fecit vltra peccatũ mortale qõ ꝓmittunt.

Spõſalia ꝛbẽs qñ teneaꝫ. vide ſpõſalia. ℔. xvi.

Stuprãs vginẽ qñ teneꝫ. vide ſtuprũ. ℔. i. ⁊. ij.

Tabellio qñ teneꝫ ⁊ qũo. vide tabellio. ℔. vi.

Talias erigẽs qũo teneꝫ ⁊ qñ. vtõ talia ꝑ totũ

Teſtis qñ teneꝫ. vide teſtis. ℔. xxvi. ⁊. xxx.

Torturã faciẽs alicui indebite. vide tortura.

Tranſigens ꝓpter indebitã cãm quomodo tenetur. vide tranſactio. ℔. v.

Turpe lucr. Vtr turpit acq̃ſitũ ſit de neccitate reſtituendũ. R. q̃ aut acquiſitũ turpit. i. cũ pctõ fuit acquiſitũ interueniente dolo fraude. vel extorſione ſeu metu aut deceptione ⁊ hmõi caſib⁹ in quibus datur repetitio ꝑ actiones de dolo vel metus cã ⁊ ſikes. vel ꝓ officiũ iudicis. Et ſic teneꝫ de neccitate reſtituere illi a q̃ ſic extorſit. vel eius heredibus ſi quos bz ⁊ ſcit. vel ſaltẽ pauperibus ſi ignoranꝫ. ⁊ in hoc ꝓcordãt doc. ſequentes. Anno. in. c. qz pleriq;. de imu. eccle. Aut acquiſitũ cũ pctõ ⁊ turpit fuit acquiſitũ ſine dolo fraude ⁊ ceteris ꝓdictis. ita q̃ ei qui dedit nulla ꝓpetit repetitio ꝑ actões vel ꝓ officiũ iudicis. Et in iſto caſu fuerũt varij doc. Jo. in. c. cũ ſit. de iudeis. tz indiſtincte q̃ ẽ reſtituẽdũ pauꝑibus. Alij in. d. c. qz plerisq;. allegãtes Anno. ſimiliter in concluſione tenent ⁊ ſic videtur quaſi cõis opi. Sed cum nullo iure ꝓbeñ dico q̃ licet ſit bonuz ꝓſilium vt in pauꝑes erogeñ. vt ſic ſatiſfaciat in quo deliquit. tñ non eſt de neceſſitate ſalutis ⁊ hoc tenet Car. in. d. c. quia plerisq;. ⁊ glo. Kay. in ti. de rapto. ℔. ſed quid. de focarijs. Et iudicio meo etiam hoc tenet Anno. in. d. c. qz plerisq;. lz cõiñ doc. q̃ teneñ

ptrariũ ꝑ se adducant ⁊ male. qz si intelligeret illud qđ dicit ipe Anno. forte nccãriũ q̃ facerdos debeat ei iniũgere vt in pios vsus expẽdat qđ acq̃siuit faciẽdo illicitas negociatões. k qđ alias iniuste acq̃siuit sine calũnia alicui fcã certe sibi ꝺiceret. qz supius ibidẽ ꝓmisit q̃ vbicũ q̃ aliq̃d male q̃rit k ex negociatiõe k ex torsiõe ex q̃ tñ restituere ñ tenet nõ dãnat eũ si beredi b⁹ relinquat. Itẽ ibidẽ dixit q̃ mathematic⁹ nõ tenet restituere in casu ꝓdicto. Itẽ dicit de eo q̃ in ludo aliq̃d lucrat q̃ ñ tenet nisi fuerit ꝺolo aliũ trahẽdo. ⁊ tñ isti cũ pctõ acq̃rũt. Et iõ oz itelligat q̃ sacerdos dz ei iniũgere vt restituat paupib⁹ de bono ⁊ eq̃ nõ tñ de necitate. ⁊ sic tene qz tali fauet ius naturale ĩ retẽtiõe ꝓpt ꝓsensũ dñi tradẽtis. Nã nihil tã naturale q̃ vt acq̃sitio fiat fm volũtatẽ dñi tradẽtis. vt ĩ. l. nihil tã naturale. ff. de re. iur. ⁊ insti. ꝺ re. diui. §. p traditionẽ. Et facit optie qđ hẽtur. in. c. fi. de simo. ⁊. gl. in sũ. xiij. q. v. ⁊ ĩ. c. extrã smissa. ꝺ deci. Et ad. c. cũ sit. deindeis. qđ adducit Io. di co q̃ in penã illõ ẽ statutũ. qz assumpsit officiũ ꝺispositionẽ iuris. ⁊ nõ excedet casuz suũ. Similit nõ obstat. c. nõ sane. xiij. q. v. qz loq̃t ꝓsultiue. fm Pa. in. ꝺ. c. qz plerisq̃. Nec etiã. c. si q̃s xxxvij. q. iij. ⁊. c. magne. ⁊. c. q̃ sup bis. ꝺ voto. q̃ allegat Anno. qz nõ ꝓbant dictũ suũ si sic intelligat. vt teneat de necessitate. Qđ no. bene. ⁊ qz facit ad multa.

7 ¶ Vtz recipiẽs aliq̃d ꝓ cessando a vexatõe indebita ꝓpr̃ teneat illud restituere. K. fm Pa. ĩ c. dilect⁹. ꝺ simo. q̃ sic facit. l. i. ⁊. l. generaliter. ff. de calũ. ⁊. l. iij. §. q̃stiõe. ff. de ꝓdi. ob tur. cãm. Rõ diuersitatis ẽ qz ẽ cũ calũnia acq̃sitũ. ⁊ sic ꝺ volũtatẽ dñi sz in casu pcedẽti nõ. Et ex ꝺ pz q̃ qñ q̃s dedit aliq̃d k ex timore etiã reuerẽtiali. vel vt ꝓseq̃ret suũ debitũ. vel euitaret aliqđ maluz. ille q̃ extorsit ex ꝓdictis causis sic tenet ad restitutionẽ. nisi ille liberaliter velit dare.

8 ¶ Sz q̃d de ypocrita q̃ sub forma boni x̃piani vel religiosi. cũ ñ sit. elemosinas acq̃rit. K. fm Anno. in. c. qz plerisq̃. de ĩmu. ec. q̃ tenet ad restitutiõem nõ forte illi q̃ dedit. qz mercedẽ suã iã ẽ ꝓsecut⁹. Sz tu dic clarius fm Io. de ripol. in ẽctib⁹ suis. q̃ aut tal dãs elemosinã k q̃d aliud errat in psona. puta qz credit dare Titio ⁊ dat Dyno. sic dynus tenet ei restituere k illi cui intendebat dare. Aut errat in fortuna. puta qz dat diuiti credẽs dare paupi. ⁊ sic talis recipiens tenet ei q̃ dedit k paupib⁹ restituere nisi ipe recipiẽs effect⁹ fuisset postea paup. Aut errat in ꝓditõe altera. puta credit dare seõ k celebraturo ⁊ hmõi. ⁊ tũc si ꝓditio nõ ineat recipiẽs tenet restituere k satisfacere ꝑ se k ꝑ aliũ fm intentionem dãtis. Aliq̃ dicũt vez ꝺ si datũ est ꝑcise tã q̃ ex cã finali ꝓpt illud. sicut si daret sic exp⁹i mẽdo. Sec⁹ q̃ dat qz sic credit. qz tũc nõ tenet sicut si darẽ tibi. qz credo sis amicus me⁹ cũ tñ nõ sis. qz nõ teneris restituere ⁊ magis placet. qz vt dicit. l. si repetenti. C. de ꝓdi. ob can. da. Cõditio in corde retẽta nõ inducit repetitiõez maxie in casu isto. qz vt supꝺictũ ẽ talis dãs illi quẽ credit fore fm. lz nõ sit iã ꝺz mercedẽ suã ꝑ q̃ dedit. s. ꝑ deo q̃ iudicabit cã finalis ex q̃ aliđ nõ est expssuz. Et ex ꝓdictis pz q̃ isti q̃storez q̃ faciũt se talis religiõis cũ nõ sint. ⁊ q̃ ꝓmittũt dicere multas missas cũ nõ dicãt. ⁊ q̃ nutriũt multos infirmos k redimũt captiuos cũ tñ non faciãt q̃ tenẽt ad restitutiõez k illis q̃ dederũt vel ꝑ q̃ dederũt. qz exq̃ petũt ꝑ tali cã. dãtes intelligũt dare ꝑ eadẽ si aliud nõ exꝓmunt. Nec ob. ꝺ. l. si repetẽti. qz satis cã est expssa exq̃ petũt ꝑ ea. Secus de illo qui petit ꝑ deo sz fingat se sanctũ. ⁊ ille nõ daret si sciret eum non esse sanctũ. qz cã ꝑ qua accipit est solus de⁹. lz secũdaria scitas ficta q̃ nõ attendit sz cã ꝓncipalis

Tutor qũo teneat. vide administratio. §. i.

Vendentes rem plus iusto ꝓcio qũo tenent. vi de emptio. §. xij.

Venatores dantes dãnum in agris qñ tenent. vide venatio. §. ij. ⁊. iij.

Visitator a visitatis recipiens aliquid qñ tenet. vide visitator. §. iij.

Vsufructuarius qñ tenet. vide vsufructus. §. v. vij. ⁊. xij.

Vsurarius mentalis. Vtz teneat restituere id qđ ẽ sibi datũ a mutuo recipiẽte vltra sortẽ. Nec q̃ lz doc. sint ꝛndũ. In ꝺ tñ eos ꝙcordãdo sic distinguo. vz q̃ aut mutuũ accipiẽs dat liberaliter credẽs mutuãtẽ ꝺ nõ exigere aut velle. ⁊ sic nõ tenet restituere de necitate. ⁊ isto mõ intelligẽda est opi. Ri. in. iij. di. xv. q. v. ar. v. ⁊ Sco. ca. di. Alex. lõbar. ⁊ Car. in. c. ꝙsuluit. ⁊ in cle. ex graui. de vsu. qui tenent q̃ nõ tenet restituere. Et facit ꝑ ꝺ tex. in. l. int oẽs. §. recte. ff. de fur. Vbi ꝺz ꝛctans rẽ credens iuitũ dñm ꝓmittit furtũ. sz furto nõ est obligat⁹ si dñs erat volẽs. ad idẽ facit insti. de obli. q̃ ex q̃si delic. na. §. plz in fi. Nec ob. l. si ego. la. i. ff. si cer. pe. Vbi ꝺz q̃ si volui tibi rẽ donare ⁊ tu credebas eã tibi mutuo dari nõ efficit tua ante ꝙsumptõem qz in ꝺ casu intẽtio recipiẽtis ⁊ ꝓcedentis discordãt sz in casu ꝓdicto ꝙcordant qz ille liberalit dat. ⁊ iste scit se liberalit datũ recipe. Item nõ ob. rõ Io. an. in mercurialib⁹ in rka. pctm. qz ꝛctus a ꝓncipio fuit vitiosus. ⁊ ideo effect⁹ similiter. qz

vez eēt si effect⁹ pcederet a dicto ꝯctu ſz nō est vez ſz pcedit ab alio. ſ. libera donatōe ꝯ ille donat ⁊ ille donatum liberaliter recipit. Aut mutuū recipiēs nō dat liberaliter ſz ideo dat qz p. ſigna videt mutuāte sic velle aut ne mutuū aufe rat. ⁊ iō sic dat. ⁊ tūc dic q tal' teneť acceptuz restituere ō necessitate. Et sic limita ⁊ itellige. c. ꝓsuluit. de vsu. Jnno. ⁊ Jo. ac Pa. ibidem cū Jo. an. in dicta regula. pcūm. q̄ tenēt q teneť.

¶ Sed qūo scire poterit si dedit liberaliter vl ne. R. q si signis vl circūlocutionibus signifi cauit q aliquid vellet vltra sortē. ⁊ tunc teneť restituere qō nō liberaliter dedit. qz vt dicit. l. si vo nō remunerādi. §. idē papinianus. ff. mā. q q̄n aliquis simpliciter rē ꝓcedit ꝓsumit̄ do nare illi qui ꝓus donauerat sibi. Sic in ꝓposito qz ex signis ostendit se nō mutuare gratis. ido credendū est etiam illū eo aīo dare. ſ. non gratz Si vero nullū signū ostēdit quo vellet aliquid vltra sortem. ſz potius q gratis mutuabat. fa tendū est etiam eum gratis dedisse. Et hoc ve rū nisi aliud de mente eius ꝓstet.

¶ Vtz ille qui mutuauit gratis teneať restitu ere id qō sibi datū est a mutuū accipiēte. R. q si credit eū gratis dare nō teneť ꝯuis ille non gratis dederit. qz vt ōz. i. q. ij. nulla obligatio suscipienti culpe maculā ingerit. q̄ non ex am bientis petitione ꝓcedat. ⁊ obligatio antido tor iustam parit receptionē ꝓ errorez soluti. l. si testis. §. i. ff. de fideiusso. nisi esset error facti alieni. vtputa putabat p suū ꝓcuratorē eē pro missuz cū tū nō eēt. qz sic teneret Rod. ⁊ Astē. dicūt q non teneť q̄diu bona fides durat. nec de ꝓsumptis. ſz postq̄ scit q nō liberaliť dedit teneť de extantib⁹ nisi per vsucapionē vel p̄scri ptionē suā facta essent. que opi. est tutior in cō scia q̄ illa Lau. de redul. in suis ꝯctibus qui di cit q etiam nō teneť. postq̄ scit nō liberaliter dedisse. ⁊ addit idē Rodo. q talis qui dedit. si bz de bonis ipsius mutuū dantis q p̄t sibi per retentionem ꝓsulere de eo qō sic soluit in ꝓscia Qō vez est ante p̄scriptionem sed non post.

¶ Vtz vsurarius teneaťnon solū restituere rē sed ⁊ fruct⁹. dic vt. s. possessor malefidei. Et si militer de lucro ex pecunia vsuraria. vt ibidez. §. i.

¶ Vtz inducens aliqē ad fenerandū ꝓsulen do vel pecuniam mutuando. vel societatē ꝓtra hēdo ⁊ hmōi teneať ad restitutionē totius vsu re. R. fm Alex. lōbar. ⁊ Jonal. titu. vsura. v. ac. Rodo. q non nisi inquantū ꝓuenit ad eū. qz in dando mutuū sub vsuris non dānificať. pri mus. sed in exigendo vsuras. Alij. tū dicūt q te netur. quod non credo.

¶ Vtz prosenete seu sensales vsurariorz ꝯctu um teneantur restituere oēs vsuras ipoz. R. fm Bal. in ti. de ꝓtroue. sia feudi terminanda §. similiter q non. Sz glo. in. l. si sciente. ff. ad. l. pompe. de pari. indistincte vult q teneať eum qua ꝓuenit Bar. ⁊ Angelus. ibidem qui dicūt q pari pena sunt puniendi tales ꝓsenete. sicut illi qui faciūt ꝓtractus. Nocidez tenet Girar. obdoñ. ⁊ ad idē facit. l. is cuius ope. in prin. ff. de adul. multo fortius mīster alius. xlvi. dist. si cut nō suo. qō credo vez de ꝓsonetis coopanti bus in exactionibus viurarz. vel inuentib⁹ cautas fictiones quibus vsure soluanť. qz dāni dant cām efficacem. Non aūt credo vez de ꝓso netis solū cooperantibus vt mutuū detur pot ius p̄o necessitate debitoris. ar. no. in. l. si quaz. C. de ope. liber. Jmo nec peccant si ad hoc nul lum inducunt vt feneretur. sed solum ad ꝓatos dare sub vsuris accedunt.

¶ Quid de notarijs qui ꝓficiūt instrā de debi to vsurarz. R. fm Girar. obdoñ. q aut palliāt vsuras in instrīs. puta qz faciunt cartas de du plo. vel sub noīe emptōis ⁊ hmōi. ⁊ sic tenenť totā vsuram restituere. si vsurarius ipe nō resti tuet. nisi fm quosdam hoc fecissent in fauorem potius receptoris mutui q̄z vsurarij. q p̄t tene ri ſz mortaliter peccet instrm falsum faciēs. Si aūt non palliant vsuras. sed aperte pz ꝓ instru menta tūc non teneť. qz non dant cām efficacez ⁊ fm Bal. in rubrica. de ꝓhi. feu. alie. p Fede. c. q̄. tales ꝓficientes scienter instrā in fraudem vsurarum. debent oīo ab officio amoueri ob in famiam. ar. in verbo scriba. ibi posito.

¶ Vtz testes taliū instrorz similiter teneanť si cut notarij. R. q sic fm p̄dictam distinctionē. qz instrā nō valent sine testibus. Idem dic de ꝓlatis qui se subscribunt. vel sigillant cedulas vsurariorz. ⁊ cum his ꝓcor. Goff. Jo. ⁊ Direc to. ti. de vsuris.

¶ Vtz aduocati. ꝓcuratorez. iudices. statuta rij. ⁊ alij quorz patrocinio. ⁊ fauore sciēter vsu re in iudicio. vel extra iudiciū exiguntť. vel non restituuntť cū repetuntť teneantť ad restitutionē R. q sic insolidum. nec excusantť ex eo forte q scripture eis ꝓrrecte appebant iuste. si cōscia eis dictabat q erant de ꝓtractibus vsurarz fm Host. ⁊ Jnnocen. in. c. Jichael. de vsu. ⁊ Ar chi. in. c. si quis oblitus. xiij. q. iij.

¶ Quid de dñis terrarz q̄ in terris suis vsurari os morātes ñ cogūt vt vsuras restituāt. R. fm Rod. q tenenť insolidū si p̄t ⁊ ñ faciūt. etiā si nihil ꝓuenit ad eos. Alex. āt lōbar. dt q ſz mor

taliter peccēt.tñ restituere nō teneāt.nisi iquā tū puenit ad eos de ipis vsuris. Qō aūt mor talit peccēt ñ credo vez nisi de iudeis vsura/ rijs.de quib⁹ ꝓcipit eis in.c. p⁹ miserabilē.de vsu.vt cogāt eos ad restituēdū vsuras extor tas. Et sikr posset dici q̄ ad ipos cē verā opi. Rodo.q̄ xo ad xpianos vsurarios nō credo q̄ peccent mortalit.vel teneant ad restitutio nem.nisi qñ requisiti nollēt iusticiā mīstrare

10 ¶ Qrz socij tutores factores ⁊ hmōi q̄ ad vsu rā dāt k vsuras exigūt.p alijs teneāt ad resti/ tutōez. Rk.fm Rod.q̄ si apud eos residet ōsi pncipal auctoritas mutuādi sic teneāt isolidū si illi.p qb⁹ dederūt ñ restituūt. Si xo ñ fuert auctores sed solū executores sic illi q̄ ad sola manualē traditōez vsuraz mācipati sunt.ita q̄ ipi ñ taxāt ꝓciū ꝛctuū ipoz.nec cū eis ꝛbi tur pactū de vsura.sed solū pecuniā tradūt ⁊ pign⁹ recipiūt.sic lz mortalit peccēt ñ teneāt ad restitutionē.nisi coactiue exigant vsuras. His ꝓcor. Birar.obdo. Kay.⁊ Barto.brix. in.d.c.sic nō suo.⁊ addit Io.q̄ ille in cuius vtilitatē versum est teneāt pncipalit alt in sub sidiū.l.ex Bedicto.ff.i.ff.de eo q̄ quē fac.erit. ⁊.l.elegant.ff.pe.ff.de dol. Pa.in.d.c. Mi/ chael.vult cē vt in pmo casu nō teneāt. si vsu rarius est soluendo.lz fm qō dixi tene.

11 ¶ Qrz pupillus.p q̄ tutor multos ꝛctus vsu rarios fecit teneāt restituere. Rk.q̄ si pupill⁹ dicat tutori tāto tpe bñisti pecuniā meā ⁊.p/ pterea ista retineo.p lucro q̄ debeo ex ipa ha bere.⁊ sic ista intētiōe retineat ñ teneāt restitu ere lz sit xsuz in suā vtilitatē lz solū tutor. nisi vsura excederet moderatū lucz q̄ ꝓcepisset si in possessiōes k aliā instā negociatōem vt de bebat.ipsam ꝓstituisset.vt pz.ff. tutela.ff.

12 ¶ Sz nūqd cū vniuersitas ciuitas k collegiū recipit vsurariū emolimētū singuli teneāt in solidū restituere. Rk.fm Io.in sū.ti.de pe.ff. fi.q̄ sic.lz cā vniuersitatz ñ sit cā singulorz.xij q.ij.q̄ manumittit nec obligāt. tāq̄ vniuersi/ tas q̄ aīaz ñ hz lz.tāq̄ singuli.c.q̄st⁹.de vsu. c.sicut viz.vij.q.i.c.si bēs.xxiij.q.iij.l.metū ff.aīaduertēdū.ff.qō me.cā.ꝓcordat Io.an. post. Ala.in.d.c. q̄st⁹.lz Monal.ti. vsura. v.⁊ Rodo.limitāt B vez de regētib⁹ ⁊ ꝓhibē re valētib⁹ k ꝓpellētib⁹ aut ꝓcipientib⁹ talit fenerari ñ aūt de alijs nisi pticipauerit como dū bursale k ex hmōi relevati fuerint ab expē sis q̄s fecissent de suo. qz tūc intm restituere tenent⁊ nō plus ⁊ B tene in ꝓscia cū q̄ Mon. ꝓcor. Petrus de palu.in.iij.di.xv.⁊ Astien. ⁊ Io.an.in.d.c. conquestus.de vsu.

¶ Qrz ipediēs volētē mutuare gratz ⁊ faciēs 13
vt mutuet sub vsurz teneāt ad restitutōez. Rk. fm Rod.q̄ sic.qz ipediuit idebite.prī vtilita tē. Idē dic de ipediēte ꝛctū licitū ⁊ ēducēte ad ꝛctū vsurariū. Cōcor. Monal.ti.vsura.iij Idē dic de ꝓfessoribus q̄ absoluūt vsurarios aut recipiūt ad sacēa k sepulturā q̄ teneāt ēsti tuēt.si ex ōnegatōe taliū fuisz facta ēstitutio

¶ Quid de fideiussoribus vsurariorz. Rk. Lau. 14
de redul.in suis ꝛctib⁹ fm Lap.⁊ Pau.ō ele azaris⁊ mktos alios q̄ ec si pncipale se ꝓstitu it.p vsuris restituēdis q̄ ñ teneāt. nisi intm in quātū vires bēditatz vsurarij tpe fideiussiōis valebāt.⁊ nō pl⁹ nec minus Distīguit tñ idē Pau.ik fideiubere simpkr.p vsuris restituēdis ⁊ sic ñ teneāt nisi vt dictū ē.⁊ int obligare se simpkr ad restōem vsuraz qz tak teneāt quātū sue facultates portāt.lz vsurari⁹ sit ñ soluēdo

¶ Qrz heres teneāt restituere oēs vsuras il 15
lius cui⁹ ē heres. Rk.q̄ sic inquātū hereditas sufficit fm cōiter doc.in.c.cū tu.⁊ tua nos. ō vsur.⁊ vide.s. heres.ff.iiij.⁊ vi.

¶ Qrz qñ duo sunt heredes vsurarij debētis 16
restituere.c.⁊ diuisa bēditate.de mille it eos vn⁹ efficit ñ soluēdo.de.l.an alt teneāt in totū de ipis.c. Rk. Pe.ō anch.in regula.pcti venia. ō re.iur.li.vi.q.xvij.q̄ lz diuisa bēditate ob/ ligatō bēditaria diuidat ipo iur.l.i.C.si cer. pe.⁊.l.p hereditarijs.C.ō heredi.k ac.vē. Et sic si vn⁹ efficiat ñ soluēdo in foro ciuili alt ñ te neāt.l.legatoz.ff.de le.ij.tñ in foro canonico in q̄ dicit tex.in.d.c.tua nos.q̄ heredes ea sūt di strictōe cogēdi.q̄ ōfuct⁹ si viueret q̄ ad es ali enū.ex delicto ⁊ pctō ꝓueniens teneāt isolidū nec in tali ere hz locū diuisio.xij.tabulaz.ar.d. c.cū tu.ō vsu.vt ōt eē Pa.in.d.c.tua nos.cōit doc.in fauorē aīe B sequūt. Sz ego.p clariori in telligētia distīguo.q̄ aut loq̄ in reb⁹ formalit datz ꝓ vsurz ⁊ sic cū talia sp sint obligata ilt q̄ ea dederūt teneāt ō necessitate illa restituere q̄s q̄s illa habuerit.vt in.q.se.patebit. Aut sunt res spāles ēpte ō pecunia vsuraria spāli alic⁹ ⁊ sic sikr teneāt ill de q̄z pecunia sūt ēpte.d.c.cū tu. Aut loq̄ in de alijs reb⁹ q̄ ñ sūt formalit data ꝓ vsuris nec spāliter ēpte de pecunia vsuraria Et sic tene q̄ cū bona vsurariorz fm cōez opi. modnoz doctorz.in.d.c.tua nos.ñ sint tacite hypotecata.p vsuris restituēdis. q̄ ñ teneāt de necessitate nisi.p medietate q̄uis alter heres sit factus ñ soluēdo.lz dicāt doc.q̄ opi.glo.d.c. tua nos.⁊ ātiq̄z doc.q̄ tenēt q̄ oīa bona vsura riorz sunt tacite hypotecata sit in foro aīe pra/ cticāda.qō itellige ō bono ꝓsilio.cū nllo iure

ꝑbetur. ⁊ fm hāc distinctionēm intellige ⁊ li-
i. mita. Ve. de ancha. ⁊ doc. in hoc.

¶ Quid de accipiētib⁹ de bōis vsurariox. R. distin-
guēdo q; aut accipiūt rē in spem datā ꝑ vsuris q̄ ñ trā-
sit ī dñiū vsurarij. ⁊ sic tene indistincte q; tñ eā restituere si extat vt notabl'r tz
bal. ī l. rē quā. ī fi. C. de iur. do. nec ꝑt extima-
tionē dare ꝫ volūtatē dñi. l. ij. ī ꝓn. ff. si cer. pe.
⁊ tex. ē clar⁹. xiij. q. vj. si res. ⁊ ī. c. cū tu. ō vsu.
Et qñ ñ trāsferat dñiū vide. j. vsura. ij. §. xviij.
aut accipiūt nō rē ī spē datā de q̄. s. tz alias q̄s-
cūq;. Et tē distīguo q; aut vsurari⁹ cū talia ac
cipiat ē nō soluēdo. ⁊ sic si ß sciūt restituere eē
obligāt qz dāt dāni cām efficacē. ⁊ si dubitāt
an sit ñ soluēdo dico q; si res adhuc extat q; te-
nēt. re ꝑ tpali ī discrīe. aiam' ponāt fm alex. in
iij. p. Si vo iḡrāt ⁊ credebāt ꝓbabl'r q; ō bo-
nis suis eis daret sic ñ tenēt. ō ꝓsumpt; bōa si
de durāte tz solū ō extātib⁹ nisi inq̄ntū sci sunt
locupletiores aut cū talia accepēt erat soluē-
do. ⁊ sic ñ tenēt. eē si postea fact⁹ ē ex alia cā ñ
soluēdo. nisi eēt res hīta seu ēpta ex pecūia vsu
raria quā si hūit ti. luctuo ꝑt ille ex cui⁹ pecu
niis ē ēpta de eo tate canonica eā ab eo aduoca
re officō iudicj. vt pz ꝑ gl. ⁊ doc. ī. c. cū tu. in fi.
Addit tñ ho. ⁊ gof. q; si tal' res eē ex cā luctiua
peiit ad illū q̄ soluerat vsuras. q; ille cui ꝑus
dōata fuerat liberat'. i. oēs debitores. ff. de ac.
⁊ ob. ⁊ eē vsurari⁹. Si vo hūit ex titlo oneroso
sic ñ tñ istituere. q̄nis p⁹ea efficiat ñ soluēdo
18 ⁊ ex ꝑdcis patz q̄d dicendū ō mlt⁹ cōnibus.

¶ Quid de emētib⁹ pigra ꝓdita ab vsurarijs
R. q; tenēt sic emētes rapta. ⁊ fm illā distin-
ctionē de q̄. s. Emētes. vez ē q; potēt repete-
re l'r retinere id qō vilis'r vsurari⁹ sup illo pig-
re mutuauit. Posz eē teneri q; si res nō extat.
vl'g'rat dñs ei⁹ si extat ñ teneri talē ēptorē da
re paupib⁹. nisi solū illō pl⁹ qō valebat res vl
tra id q̄ eā ab vsurario emit tz tuti⁹ eēt dare to
tū. excepto mutuo accepto ab vsurario ab ille
19 q̄ eam pignorauit.

¶ Quid de filia vsurarij dotata. R. q; si rē ha
buit datā ī spē ꝑ vsuris tñ' indistincte sic dcm
ē de emēte pigra fm illā modificatōez. Si vo
alia hūit sic ñ tñ'. nisi p ß fit fact⁹ ñ soluēdo ⁊
ß faciebat gener. qz si ß iḡrabat. nihilominus
fm Rod. potit dotē recipe ⁊ retinere eē si p⁹ea
sciat qz ñ ē soluēdo. qō ē dcm mirabile ⁊ mihi
ñ plz qz nullo iure ꝓbat'. Si vo p ß ñ ē factus
ñ soluēdo sz p⁹ea ex alia cā. nō tñ' gener qz hz
dotez ex titulo oneroso. Nec eē filia fm Fede.
de si. xlj. qz hz bēat dotē post solutū mīmoniū ex
cā luctiua qz tñ illa ñ ē pecunia q̄ trāsiit ī bo-

nis mariti sz ē alia q̄ ꝓficiscit ex bōis mariti.
iō ñ tñ'. Nec ob. tex. c. cū tu. ō vsu. fm eūd Fe.
qz vt dic' loq̄t ō possessionib⁹ emptis ex pecūia
vsuraria. ⁊ hz. d. Jo. ⁊ Pa. ⁊ pe. de an. videāt
tenere q; ītmo tñ'. qz hz ñ sit illa tū succedit lo-
co illi⁹ pecūie date. Jtē qz mulier ñ hz ḡrtam
suaz. nisi deducto ere alieno. l. Papinian⁹. §.
iiij. ff. de inoffi. tes. cū q̄ vī ꝓcorare Sco. ī. iiij.
di. xv. tñ ego credo vissim' dcm Fed. vt pz ꝑ
ꝑdcā. nisi eēt possessio empta ex pecūia vsura-
ria ⁊ data ꝓ dote. qz tūc soluto mīmonio tene
ret' filia eā restituere. si pē ei⁹ foret postea fact⁹
nō soluendo. ꝑ. d. c. cuz tu. qz fcm legitime non
debet retractari.

¶ Quid faciet gener aut filia q̄ dotē hūerunt 20
aut ō reb⁹ ī spē datj ꝓ vsurj. aut cū socer eēt ñ
soluēdo. R. fm girar. o bdo. q; ille ꝑ quē ñ stat
q̄n restituat' excusat' in ꝓscia. qz vn⁹ sine altero
restituere nō ꝑt. durāte mīmonio. Remediū
tñ eēt vt si pē hz mlta incerta ad restituendū.
⁊ ē soluēdo ꝓ certis adeas epm q̄ ei dictā dotē
tanc̄ paupi cōcedat. si nō sunt hīta in spē ꝓ-
vsuris. aut ꝓponat cū creditoribus.

¶ Quid de famulis vsurariox. R. q; aut fui- 21
unt' vtilit'. puta laborādo agr. edificando do-
mū hūdo curā rer. ⁊ hmōi. Et sic si vtilitas ꝑt
ꝓpēsari cū eo qō accipiūt ꝓ mercede. sic licite
eā accipiūt sine sint vsurarij soluēdo vl'nō. dū
mō ñ accipiāt rē hītā ī spē ꝓ vsuris. qz talē nūc
c̄z lz accipe vt. s. patuit. Si vo ñ fuiūt vtiliter
lz poti⁹ inutilit'. sic q̄ canes. aut accipitres cu-
stodiūt. ⁊ hmōi. sic si ē ñ soluēdo nullā mercē-
dē pñt accipe. ⁊ si accipiūt tenēt restituere.
Addē dic de vēdētibus res adulgulositatē l'r pō-
pā ꝓtinētes. qz ñ restituēdi dāt cām efficacē.
facit. l. ait ꝓtor. ff. de his q̄ in fraud. cre. ⁊ l. fi. ī
ꝓn. ff. de eo ꝙ quem fa. erit.

¶ Vtz ille q̄ mutuat pecuniā vsurario possit 22
recipe ei⁹ istōz. R. q; aut mutuat sciēt ad ludū
vl'alio mō ad ꝓsumādū inutilit'. ⁊ sic si ē ñ sol
uēdo ullo mō ꝑt recipe ei⁹ istōez. ⁊ sic recipit tñ'
restituere. si vo iḡrabat. ꝓbabl'r q; vellet eā ī-
utilit' ꝓsumere. sic fm Pe. ō pal. ī. iiij. di. xv. ⁊
Asten. ⁊ Rod. potit recipe ei⁹ istōez mlt⁹ magz
si ōdit vt vtilit' eā expēderet. Addē dic q; debē
tes hre ab vsurarijs ex ꝯctu. s. q̄si vel ex delicto
vel quasi. q; pñt recipe qō sibi debeāt lz vsura-
rius sit non soluendo.

¶ Quid ō fuiētib⁹ l'r mīstratib⁹ neccria ad vitā 23
vsurarij. R. q; lz q̄ ad fo; ꝓtētiosum si ñ ē sol-
uēdo nō possint recipe mercedē. vt colligit' ex
gl. ī. c. qz ī oīb⁹ ō vsurj. tñ ī ꝓscia credo possint
recipe. nisi sint tales q̄ ex ꝯcepto caritatis te-

neantur facere elemosinam ⁊ subuenire qđ qñ fit habes.s.elemosina.ff.j.

¶ Quđ recipiētes elinas vel vinētes de bōis vsurariorū licite possint hēs.s. Raptor.ff.j. ⁊ fm illā distinctionē qz q̄ ad deū vsurari⁹ rapto ri ꝑ ꝓ̄ circa bōa habita ex vsuris.

¶ Vxor qñ nō ꝓt dare elinas ⁊ accipe de hb⁹ viri vide elia.ff.vij.⁊.j.vxor.ff.v. cū se.

2 Restitutio ij.ff. cui facienda sit. ⁊ quo ordine. Pro cuius declaratione que runtur plura.

¶ Vtr res rapta vel q̄litercūq; accepta iniuste a vero dño, sit ſp ei restituēda. Rñ. qđ sic regulariť.iij.q.j. reintegrāda. de re. spol. q̄si ꝑ to. ⁊ de ho. sicut dignū. ff. eos. Fallit tñ ſ ī.v. casibus. Primo si iusto bello postea sit ꝓuat⁹ ea. Secūs si edicto ītiali sine ecclesiastico sit ei interdictū ad tps vel simplr, debere. c. excōicam⁹ el.j. de homi. c ꝓ hūani. li.vj. Et tūc restō differet si interdictū ē ad tps vel dabit illi cui ē applicāda ꝑ tale edictū. Tercio si dñs ē pupill⁹ vel furiosus aut mīor. qz tūc nō illi ſ tutori vl curatori ei⁹ restituet. Mutus qñ dñs mortu⁹ ē qz tūc dz restituere heredib⁹ ꝓprie dictis. ⁊ q̄ sint hēs. s. heres. in ꝓn. ⁊. ff. ij. ⁊ si dñs ī morte oīa sua reliq̄sset pauprib⁹ distribuēda tūc pauprib⁹ dz dari fm Inno. ī. c. qđ sicut. de ele. Mutus qñ lenones ⁊ hmōi aliq̄d acceperīt a ꝓlat ecclesiastic/qz restitui non ei dz ſ ei⁹ ſuptori vel ſuccessori vel in vtilitatē eccīe expēdāt. ar. c. si q̄s ī atrio. xvij. q. iij. ⁊. c. cū vos. de of. or. ⁊. c. de ſ. de simo. ⁊ ſ auēte iudicis pñarij fm Ri. vel fm Jo. ⁊ gl. Ray. si eccīa satis habundat dabit pauprib⁹. ar. d. c. si q̄s in atrio. ⁊ hoc idē tz Joual. ti. restō primo.

¶ Vtr res ablata ab eo q̄ nō erat dñs ſ iusto titulo possidebat sit ei restituēda. Rñ. qđ sic nec vero dño dz restitui sine ei⁹ volūtate. l. is cui⁹. ff. ō fur. ⁊ l. si q̄s ꝺductōis. C. loca. ec si sit fur q̄ eā tali titulo alī dedit. d. l. si q̄s. Fallit ſ qñ eā recepisset sub tali titło ī fraudē veri dñi. qz tūc teneret facere qđ dñs eā hēret eidē denūciādo rē caute tñ sine scādalo alic⁹. xxij. q. v. ſ vē.

¶ Vtr hñtes de bōis īfideliū ex vsura ⁊ hmōi teneāt eis restituere. Rñ. fm Jo. ti. restō. iij. qđ sic. nisi eccīa hēat bellū ꝓ ipos qz tūc nō eis ſ pauprib⁹ xp̄ianis restitui debēt.

¶ Vtr acceptū ex turpi cā respectū dāf. ī casu īq̄ restituere tenet. possit restitui illi q̄ dedit. Rñ. qđ nō. ſ dz pauprib⁹ erogari. si ille q̄ dedit potuit alienare. qz ī pari cā turpitudīs potior ē ꝺditio possidentis. l. fi ob turpē. ff. potio. ff. de cōdi. ob tur. cau. ⁊. l. ij. C. e. t. iūcto. c. cū tu. de vsu. Fallit ſ ī duob⁹ casib⁹. ꝓm⁹ qñ ín iniuriā alteri⁹ ē datū. qz tūc illi in cui⁹ iniuriā ē datū dz restitui vt ptz in simōiace dato. qđ restituet illi eccīe in cui⁹ iniuriā ē datū. d. c. de ſ. Secūs casus ē qñ tūpit datū ⁊ acceptū ipo iure applicatur fisco vl ꝓuato. qz tūc nō dz dari pauprib⁹ ſ illi cui applicat/qz de alieno nō ē faciēda elia. j. q. j. ñ ē putāda. si tñ excepto isto casu secūo īstituisset ei q̄ dedit eēt liberat⁹ ab obligatōne restōnis. qz nullo iure ſ ꝓhibet. ⁊ pene sunt restringēde. c. odia. de re. in. lib. vj.

¶ Vtr acceptū ex turpi cā respectū solū ipi⁹ recipiētis. sit dāti īstituen. ī casu q̄ restituere obligat. puta dedit q̄s alicui ne faceret tale malū vel vt faceret id ad qđ tenebat. Rñ. qđ sic. vñ iudex q̄ñ vult dare sniāz. nisi data sibi pecūia ⁊ hmōi ei q̄ dedit dz īstituere. l. j. ⁊. ij. ff. ō ꝺdi. ob tur. cau. ⁊ exp̄sse. ī. c. ñ sane. xiij. q. v. Fallit ſ ī casu. c. cū sit de iudeis. vbi ea q̄ infidel⁹ lucrātus fuit a xp̄ianis occasiōe officij publici in rep̄ ipos īstituere tenet pauprib⁹ fm ꝓuidentiā ep̄i

¶ Quid de oblatōe recepta a maifestis vsurariis. Rñ. qđ lz sint opi. diuerse ī. c. qz ī oibus. de vsu. tu tñ dic fm Jo. an. qđ aut vsurari⁹ inchoauit restituere. kē ꝓatus. ⁊ sic restituet ei vt ipe restituat q̄bus extorsit. ⁊ sic itelligēda ē ka opi. q̄ ē ī gl. d. c. qz ī oib⁹. Si vo nō ē ꝓat⁹ restituere tūc dz locū ꝓa opi. ī ꝓdcā gl. quā seq̄t gof. In no. ⁊ bo. videlz qđ fiat ep̄o. vt ipe restituat dāmificatꝝ. qđ vep credo qñ eps ē talis q̄litatꝝ ꝙ ſ faciet. alr ipe q̄ eā recepit dāmificatꝝ restituet

¶ Quid si ille cui restō ē fiēda lōge distat. ⁊ ñ ꝓt ei mitti sine sumptib⁹. Rñ. qđ nihilomin⁹ restituēda ē ei. nisi sit modicū q̄d respectū illi⁹ cui debet. qz abūdās ē. qz tūc fm Rod. posset pauprib⁹ dari ꝓ anima eius.

¶ Quid si nescit vbi hītet. Rñ. qđ ñ tñ ť euagari vt eū q̄rat. ar. l. qđ nisi fiat. ff. j. ff. ō oper. li. ⁊ iō pauprib⁹ dabit. nisi expectet xv annis vt redditur⁹.

¶ Vtr cuius sumptibus mittet ei qñ scit vbi ē. Rñ. Pa. in. d. c. cū tu. de vsu. qđ si est malefidei possessor. puta fur. aut vsurarius. aut hmōi. ⁊ ipe recessit de loco vbi ea accepit vel extorsit. tenet suis sumptibus eidē mittere. Si vo ille cuius erat fuit ille q̄ se trāstulit alibi tunc suis sumpti⁹ ei mitteret. ⁊ sic itelligēda ē gl. ī. d. c. ⁊ sic distīguit lex ī re legata. l. cū res. ff. ō. le. j. qđ limito vex. nisi inueniret alīq̄s fidus q̄ gratis vellet deferre. ar. c. significāte. de pig. nō. tñ fm ber. qđ si sumptus excedūt summā rei restituende qđ tūc pauprib⁹ ē dispēsanda. ar. d. c. cū tu. ⁊. c. ăteriox. ij. q. vj. Si ăt ñ ē malefidei possessor. ſ alīq̄ iusto titło bz. tūc credo arbitro boni viri sit seq̄n. cui⁹ sumptib⁹ mittat pnefata cā ⁊ q̄litate abītie. ⁊ nō fuerit in mora.

6

7

8

9

10 ¶ Vtr cū p plures sunt obligati alteri insoli
dū. ꝛ vno soluēte totū. alij teneāt eidē soluēti.
ꝙlibz ꝑ ptē sua. ℟. Jonal. ti. ℟estō. vj. qꝫ sic
tu fozo cōscīe. qz vtiꝛ egit negociū eoꝝ. l. cū pe
cuniā. ꝛ l. soluēdo. ff. de neg. ge. Fallit ß in ra
ptozibus. ꝛ furibus ꝛ hmōi qz si ille q̄ hūit rez
satisfacit nō tenēt alij eidē satisfacere. nisi iq̄ꝫ
tū de talibus bonis quenit ad eos.

11 ¶ Bz q̄d fiet qñ q̄s nescit cui restō ad quā te
net fieda sit. nec eiꝰ heredes cogscit. ℟. q̄ ni
hilomiꝰ paupib⁹ ꝛ ī pias cās ē restō facieda.
ar. d. c. cū tu. ꝛ. c. diuine. lxxxvij. di. ꝛ. c. epus.
lxxxviij. di. ꝛ. c. ꝓcesso. xij. q. ij. ꝛ. c. ſi. vj. q. iij. ꝛ
c. j. de rapt. vñ dic̄ tho. se. se. q. lxij. q̄ si ille cui
restō dz fieri sit oīo ig̃tus fcā diligēti inq̄sitōe
de ꝓsona eiꝰ. ꝛ eiꝰ heredib⁹. dz hō restituere dā
do ekīnas ꝑ salute ipius siue sit mortuus siue
uiuus. Et addo q̄ inꝛ pauꝑes eligēdi ist pau
ꝓiozes. ꝛ inꝛ eq̄ꝛ pauꝑes iustiozes. qz si ꝛ oī
bus debet miseꝛia iusto tū apliꝰ. vt dic̄ Amb.
in li. de officijs. ꝛ no. in. c. fi. xvj. q. j. ī paupib⁹ ñ tā
pauꝑtas ſcē religio attēdenda est.

12 ¶ Quid si fcā restōe ī pdcōs pauꝑes appeat
dñs rei. ꝛ eiꝰ heres. ℟. q̄ si talis q̄ restituic fe
cit debitā diligētiā ad ipm̄ ass̄ inuenieū. sic nō
tēt āpliꝰ. qz bōa fides ñ patit vt sek exactū exi
gāt. c. bōa fides. de re. iu. li. vj. secꝰ si ñ adhibu
it debitā diligētiā. qz sic itez teneret. qz vt dī
in. c. sicut dignuz. ſ. eos. de homi. nō. n. aliena
cū ſ̄ꝑa potuissent eis q̄z fuerꝛ. restituere debu
erūt paupibus erogari.

13 ¶ Vtr restō pdcōr ī certoz sit necc̄rio faciēda
pauꝑib⁹ illi⁹ loci ī q̄ pdcā ēstituēda sunt hīta.
vl dāñ ē datū. ℟. ho. ꝛ aliq̄ alij doc. ī. d. c. cū
tu. tenēt q̄ sic. qz citiꝰ ꝑt queīre fozte ad here
des. ꝛ ad eos q̄b⁹ ē fieda. ⁊z Fed. ꝙsi. xviij. do.
An. ꝛ pa. tenēt q̄ ē de bono ꝙsilio ñ de necc̄ita
te. ꝛ ß tene qz iura simplr̄ dic̄t. q̄ erogatio fi
at ī pauꝑes. vt ī. d. c. cū tu. ꝛ ī. d. c. sicut dignū
Nec ob. c. j. ō rap. qz ibi sciebat ꝓsonā cui faci
enda erat restō. alꝫ eps ñ fuiſſz motꝰ excōicare
ex officio suo. nisi ad petitionē ptis. c. inotuit. ī
fi. de elec. ꝛ l. iij. ſ. ß aūt. ff. de dam. in fec.

14 ¶ Bz q̄ro an req̄rāt auctas supioris ꝑ tali re
stōe ī certoz. ℟. Jnn. ō ī mu. ec. c. qz pl̄iq̄z. dic̄
q̄ dz fieri aucte cōfessoris. ℟ay. vo tz q̄ fiat
aucte epi. ꝛ pn̄iarū. ꝛ capellani ī cō diocesi hīta
sunt. c. dīne. lxxxvij. dis. c. epus. l. vlti. lxxxviij.
di. ꝙcesso. xij. q. ij. ho. ī. c. cū sit. ō indeis. ꝛ ī. d.
c. cū tu. tz q̄ necc̄rio req̄rāt auctas epi. ¶z tu te
ne cū Sco. ī. iij. di. xv. q. ij. q̄ lz sit bonū hōe cō
siliū ꝙfessoꝛ aut alteriꝰ bōe ꝓsone. tū magz se
cuꝛ ē q̄ ille q̄ dz ēstituere ipe restituat. Et q̄ ñ
req̄rāt alia auctas. tz arch. ī. c. ij. de test. ꝛ ī. c. ñ
sane. xiij. q. v. ꝛ Jo. mo. ī. c. cp̄z cp̄z. de vsu. li. vj.
Jo. de li. pau. ꝛ ge. ꝛ Jo. cal. sup cle. j. de ꝓui.
Pa. ī. d. c. cū sit. ꝛ fac̄ ad ß. d. c. cū tu. ꝛ. d. c. si
cut dignū. ſ. eos. ī gl. ꝛ ī. c. tua. de testa. ꝛ alia
iura q̄ cōit dic̄ūt. q̄ obligatꝰ ad ēstōem dz ēsti
tuere. Nec ob. d. c. cū sit. qz loq̄t de iudeo de q̄
ꝓsumit q̄ ñ recte disp̄ēsaret. ꝑtea ibi dī q̄ si
at aucte epi. ꝛ iō ñ extēdet ad casuz dissūkis rō
nis. tñ vez ē hm̄ pdcm̄ arch. q̄ ī. iij. casib⁹ eps
ꝑt se ītromittere de restōne īcertoz. Quiaꝰ q̄ñ
moꝛtuo illo q̄ dēbat ēstituere. nullꝰ ē ēlictꝰ he
res ꝛ executoꝛ ad ēstituen. si ꝙ heres eēt relic
tꝰ. ꝛ executoꝛ. tē solū ēquireret ō ꝙsilio epi au
ctoꝛitas. fac. c. de laicꝭ. xij. q. ij. ꝛ. l. nulli. C. de
epi. ꝛ cle. ꝛ ī ß ꝙcoꝛ. Jo. Mo. ber. ī. d. c. cū sit.
in gl. īmo eē epo ꝓhibēte debēt ꝛ ꝑñt ēstituere
vt. ī. c. rhiosus. ī fi. de test. li. vj. Scōs casus ī q̄
ꝑt eps se ītromittere ē q̄ñ ille q̄ dz restituere ñ
vult. ꝛ ī iudicio agit ꝙ eū. Tercꝰ ē q̄ñ ēstituēs
male disp̄ēsaret. puta aicꝭ q̄ ñ idigēt et hmōi.
qz eps possz se ītromittere. vt ltie iteꝛ disp̄ēsa
ret qz ñ dē fcm̄ q̄ alit̄ ē fcm̄ q̄ debuit. ō re. iu. q̄
ex tioze. nec eē excusaret. si interueniēte aucte
epi male distribueret qz eps ñ bz se ītromitte
re. nisi qō būfiat. ꝑtea ābo celeste icurreret
iracūdiā. l. si q̄s ad declinādā. ad fi. C. de epi.
ꝛ cle. Quāt⁹ casus ē q̄ñ talia īcerta sunt maīfe
stoꝛ vsurarioꝝ. qz tē epo disp̄ēsare ptinēt. ꝛ eiꝰ
aucte. ꝛ addit Jo. ō li. ī. d. c. cū sit. hm̄ Jo. cal.
in q̄dā ꝙsilio suo. ꝛ frēm claꝛ. ꝛ Hgo. q̄ epus
excōicare ñ ꝑt ō iuē sacerdotes q̄ se ītromittūt
de disp̄ēsatōe īcertoꝝ. Ex q̄ pz q̄ mkrominus
religiosos exēptos. ꝛ qō ñ ē casus suus nec si
bi ꝑt de iure retinere. nisi in. iij. casib⁹ pdcis.
alit̄ bñ posset sacerdotes excōicare.

15 ¶ Vtr vsurariꝰ sit tutꝰ q̄ñ ꝓmisso edicto gene ıſ
rali. q̄ q̄ soluit vsuras veīat ifra tot dies ꝑ re
stōe bñda. q̄b⁹ dieb⁹ elapsis eps fert sniam. q̄
cū nullꝰ appareat bōa sunt īcerta. ꝛ ipe tanq̄z ī
certa assignat epo. si post ꝛminū pdcm̄ appeat
aliq̄s. ℟. Fe. ī suis ꝙsilijs tz q̄ sic. ¶z ego di
stinguo. q̄ aut sunt disp̄ēsata pie. ꝛ sic vez dic̄
ꝛ securꝰ ē. Aut ñ sunt disp̄ēsata pie. puta qz ꝑ
tē dedit epo ꝑ mēsa sua. ꝛ ptē sibi retinuit. nō
tñ vt pauꝑ. ⁊z vt statū teneāt. ꝛ sic ñ ē tutꝰ. nisi / suū
talibꝰ satisfaciat. Et ex pdictis collige q̄ si hī
eps talis ꝙditōis q̄ reddit⁹ suos disp̄ēset ī pau
ꝑes refuata sibi solū necēitate. q̄ tūc tales hñ
tes disp̄ēsare incerta ñ debēt id facere sine eiꝰ
ꝙsilio ꝛ aucte. qz ꝓsumendū ē q̄ nouit melius
pauꝑes q̄z aliq̄s ali⁹. Si ꝙ talis ē epus q̄ de
paupib⁹ nihil curat. sed potꝰ de pōpis ꝛ statu. / nō
aut sublimatione parentū. tūc tali sunt danda

talia incerta q2 qui tali ea daret, non eẽt tutus in conscientia, sed ipse ea dispenset vel videat quomõ dispensentur.

16 ¶ Quo ordine tenet̃ q̃s satisfacere q̃ pluribus bz restituere, ex diversis cãis, q nõ valẽs oĩbus satisfacere. ℞. q̃ ꝑmo q nec̃rio bz restituere certa, q2 si restitueret ĩcerta ex q̃ restõne efficere nõ solvendo ꝑ certis nõ satisfeciss̃et. ĩmo potius dãnationẽ sibi acq̃reret, vt ꝓz ex ꝓdictis, qõ facit ℨ heredes vsurariox q̃ quẽiunt cũ eõ de incertis vt sepeliat̃ cadauer vsurarij cũ tñ non sit solvẽdo creditoribus sup certis. Ecõo restituen̄. est hñtibus actões ad rẽ puta q2 res restituẽda ẽ alienaq̃ sp dño ẽstituẽda ẽ fm q. s. patuit. ¶ Idẽ etiã si bẽat rẽ q̃ fuit alterius, q ab eo sine iusta cã abdicata, puta ꝑ metũ vel aliẽ. ff. qõ me. cã. l. metũ. §. cũ aũt. ¶ Idez dic de reb⁹ ꝺ̃positis si extant. Et generaliẽ sp dñi rex si extãt ipe res sunt ꝓponẽdi oĩbus. l. veri. § in bõis. ff. de ꝓui. cre. q si res extãt q fuerãt vẽdite. bz sint trãslate ĩ dñiũ emẽt̃is tñ ipi vẽditi cui⁹ erãt ẽ satisfaciendũz de ꝓcio ꝓuis q̃ alĩs. l. iulian⁹. §. offerri. ff. de act. emp. q vẽ. q si n extarẽt. bz alie surrogate fuerẽt ex ꝓcõ illaꝝ nõ ꝓponẽẽt, nisi vt. j. dicã de hñtibus actões ꝑsonales, q2 tales res surrogate non sunt ꝑ ꝓcio obligate. l. q̃dã. ff. de in rẽ ver. vbi ẽ nota bilis tex. q rõ ẽ q2 ꝓciũ ex illa redactũ nõ erat obligatũ. g̃ nec res q̃ emit̃ ex ipo. ¶ Idẽ q̃q̃ dic in ꝓmutatõe, q2 vbi ꝑes in obligãtõe ẽ. nõ succedit altera loco alterius. vt. ff. de ℞. sig. l. labeo. q. ff. de rei ven. l. mẽ. Fallit ℞ in empto ex spãli pecunia alteri⁹. de q̃ dic vt. j. solutio. §. ñ. Bz tñ in ℞ casu nõ ꝓponet̃ hñtibus actões reales. Post ꝓdictos hñtes actões ad rẽ veniũt vxores, ceteris parib⁹ ꝑ dotib⁹ suis q̃ ꝓferunt̃ nõ solũ ꝓtendẽti b⁹ ꝑsonalẽ obligatõem bz eũ hñtibus tacitã hypothecã etiã ãteriorẽ. l. assiduis. C. q̃ po. in pi. ba. facit. l. vbi. C. de iu. do. q l. ñ. C. de ser. pi. da. Fiscus q̃q̃ sibe ꝓuilegium bz cũ vxoribus. q iõ ꝑ ꝓz tpe ꝓferet̃. l. q̃uis. C. de ꝓui. fi. ¶ Ipis tñ vxoribus q fisco ꝓferunt̃ ãteriores creditores exp̃ssas hypothecas hñtes sed nõ posteriores, vt ĩ gl. d. l. assiduis. Bz ego teneo ꝯriũ q̃ ad vxores de hñtibus exp̃ssas hypothecas vt. s. dos. §. ñ. Post ꝓdictos veniũt oẽs hñtes exp̃ssas hypothecas q posteriores q post ipos hñtes tacitas hypothecas. q ĩ istz hñtibus exp̃ssas. q̃ ꝑ ẽ tpe potior est in iure. Aduerte tñ hic q exp̃ẽse facte in funerãdo ꝓs sunt restituende q̃ satisfacieñ. hñtibus tacitas vel exp̃ssas hypothecas ĩ bõis ipi⁹ ꝺ̃functi vt ẽ tex. in. l. pe. ff. de reli. q sump. fu. q in. l. at si q̃s. §. j. e. ti. Post istos veniũt deponẽtes, si depositũ non extat. l. si hominẽ. ff. depo. §. si. Et idẽ dic de hñtibus pecuniã in illã negociationem vt. j. Solutio. §. ñ. nõ tñ tali ꝓuilegio gaudẽt q̃ sub noĩe depositi mutuãt ad vsurã. vt ꝓz in. d. l. si boiem. Cercõ restituendũ ẽ hñtib⁹ actões ꝑsonales q inter istos. Primo veniũt simplices ꝓuilegiarij. s. hñtes ꝓuilegia ꝑsonalia nõ realia, q2 ꝓuilegiũ hypothece. cũ sit ad rẽ ẽ potior ꝓuilegio ꝑsonali. l. reptuz. ff. de pac. Post hos veniũt oẽs cirographarij ꝑ rata. nõ attẽta ꝓzitate ℨctuũ. q licitũ ẽ ꝺ̃bitori ꝓpẽ cumulũ creditoꝝ facere deteriorẽ cãm ꝓz creditoꝝ nõ tñ ẽ ꝺ̃nium vel hypothecã seu ꝓuilegiũ hñtiũ. l. j. §. ℨrio. ff. de ꝛepa. bo. q ista ẽ rõ ꝙre ĩ cirographarijs creditoribus nõ attẽdit̃ ꝛps. cũ ꝓdictis oĩbus cõcor. bal. in. l. ꝑ debito. C. de bo. auc. iu. pos. que credo vera. nisi ꝑ statutum municipale aliud caueat̃. vt ¶ Janue in mercatoribus fallentibus q2 tũc illi stabit̃ nisi contineat iniquitatem expresse.

¶ Quid de herede q̃ bz multos alios bz ex legatis et alios creditores ex alĩs causis. ℞. q̃ ñ debita sunt ℨcta ꝑ eum cuius ẽ heres q fecit legata. tũc bz ꝓponere creditores ex ℨctu vel q̃si seu maleficio vel q̃si. ipis legatarijs. si oĩbus non põt satisfacere. Et xo legata sunt facta ꝑ eũ cuius ẽ heres, q debita ꝑ eũ q ẽ heres q q̃ bz soluere, sic ꝓs soluet legata. q2 bona defuncti sunt tacite hypothecata ꝑ legatz q fideicõmissis. l. j. C. cõta dele. 17

¶ Quis ẽ ꝓponẽdus. an ille cui debet̃ ex ℨctu vel q̃si. vel ille cui debet̃ ex maleficio vel quasi ℞. q̃dam dicũt q ille cui debetur ex ℨctu vel q̃si. sed ego hoc non credo. cũ nullo iure ꝑ detur q ideo restituet fm ordinẽ ꝓdictum. 18

¶ Quid de simplẽ soluẽte. nõ seruato ordine supꝛascripto. nũquid in cõsciẽtia liberat̃. ℞. Rod. tenet q nõ credidisset fore soluẽdo oĩb⁹ vel nisi ignorasset vnũ creditorẽ fore potiorẽz alio, cũ quo ꝑcor. Bo. q ¶ Jonal. ti. restõ. viij. Quod vez credo nisi laborasset tali ignorantia q̃ eũ nõ excusaret. c. aplice. de cle. excõ. mi. 19

¶ Utrũ restitutio ĩcertoꝝ que pauꝑibus debet dari. vt. s. patuit possit auctoritate epi cõuerti in repationẽ eccie vel monasterij. seu edificationẽ. ℞. ¶ Jo. an. i. c. religiosis. de testa. tenet sic dicẽs fuisse disputatũ ꝑ excellẽtissimos doc. q si ecclesia indiget necessaria augmẽtatione, puta q2 populus non põt in ea stare ad officiũ. nec facultates eccie. sufficiũt ad ei⁹ repationẽ. q potest epus ꝓpꝛia auctoritate sine pauꝑe graui damno talia incerta conuertere ĩ eius reparationem. Et xo facultates ecclesie sufficiũt. vel reparatio nõ est necessaria sed vo 20

luntaria. vel nimia fames imminet sic nō pōt ꝫ teneꝛ paupibus dare. c. pastoralis. xcvj. dis. ⁊ p̄ ista opi. facꝫ qz bōa eccl̄iastica sic sunt paupibus obnoxia. sic illicite acq̄sita. vt in. c. aup. xj. q. ij. ⁊. c. j. xvj. q. j. Et tñ eps p̄t p̄ repatōne eccl̄ie dare cēteſimā vl q̄n q̄geſimā. c. bone. xij. q. ij. c. aplice. de dona. g̃ ⁊ de illicite acquiſitis tde poterit facere. facꝫ ad idē. c. ecce. ⁊. c. statuimus. xvj. q. j. ℈z q̄ nō poſſit tz P̄e. de peru. in tracta. de canōica portōe ep̄i. c. vij. ⁊ dic̄ q̄ ꝑdcā determinatio nō ē bōa. qz vē ꝯ casum. cle. qz ꝓtingit. de reli. do. vbi pz q̄ ea q̄ relinquūt ad vſus paupeꝝ nō p̄nt ſine aūcte papeī aliū vſum cōuerti. p̄ quā cle. dic̄ idē P̄e. q̄ executoꝛ teſtamēti incerta nō poterit diſtribuere niſi paupib⁹. quā opi. P̄e. credo verā in legatis factis paupib⁹. niſi ī casu q̄n talis eccl̄ia vl monaſteriū repareť. ex cui⁹ repatōe ꝑp̄ꝰ multuz hꝫet. p̄uocari ad obſeruātiā xp̄iane religionis qz tūc liceret. Et ſic limitarē opi. Jo. an. p̄dictā. qz in tali casu ſit bonū paupeꝝ. eo q̄ fideles ad elemoſinas abūdantius p̄ hoc inuitāť. alꝫs nō. ita tñ q̄ nō immineat nimia fames. ℈z incertis reſtituendis nō eſt vera. ſed tene opi. Jo. an. qz. d. cle. qz ꝓtingit. nō loq̄ť de talib⁹.

2 1 RESTITUTIO. iij. ſ. q̄n q̄s teneť ad eā faciē dam. p̄ cuius intelligentia. Queritur vtꝝ q̄s teneať ſtatim reſtituere cū pōt. Rñ. q̄ ſic. qđ patz p̄. c. ſepe. cōtingit. de re. ſpoł. ⁊ rō ē ꝙm Sco. in. iij. di. xv. qz p̄ceptū de reſtituēdo ℈z videať affirmatiuū. tñ cadit ſub illo p̄cepto negatiuo. Non furtū facies. Exo. xx. q̄ p̄cepta negatiua obligāt ⁊ p̄ ſp ⁊ ad ſp. ⁊ hoc ē qđ volunt dicere tho. ſe. ſe. q. lxij. ſ. q̄ ſicut accipe reꝛ alienā ē ꝯ iuſticiā. ita ⁊ detinere eā. ⁊ ꝓterea dicit ter. in. d. c. ſepe cōtingit. nō multū interest q̄ ad ꝑiculū aīe iniuſte detinere. ac inuadere alienū. ſō totiēs mortaliť peccat q̄s. ſ. q̄tiens ſcit ſe debere reſtituere aut ſatiſſacere. primo. ⁊ p̄t ⁊ nō vult. vt p̄ ꝑdicta pz. nec p̄t abſolui niſi p̄us reſtituat potēs reſtituere. c. ſi res. xiij. q. vj. niſi in casu q̄n doleret q̄ nō reſtituit q̄ p̄ mū potuit ⁊ ꝓponit q̄ p̄muz potit ſatiſſacere.

2 Quid de illo q̄ cuz poſſit reſtituere nō vult. ſed heredib⁹ vt reſtituāt imponit. R. q̄ p̄ hoc nō eſt in ſtatu ſalutis. ſed potius ꝺānationis. ⁊ ſi ſic moriť omnino damnať. Si tñ ob hoc ī poneret heredi ſatiſfactionē. qz melius p̄ ipm heredē poterit fieri q̄ p̄ ſeipm p̄oponens firmiter p̄ ſeipm ſatiſſacere ſi ſic poſſet ita erit in ſtatu ſalutis.

3 Quid de conſtituto in articulo extreme neceſſitatis. an teneať reſtituere. R. ꝙm Sco. vbi s. q̄ nō. qz in extrema neceſſitate oīa ſunt cōia l. j. ℈. cū in eadē. ff. ad. l. ro. de iac. vñ iſta res in re poli efficiť detinētis exītis in tali articulo niſi ille cui dz reſtitui ſibi ſit. in tali extrema neceſſitate. qz tūc illi debeť q̄ p̄us in talē deueniť nēcitatē. ⁊ ſi eodē tpe deueneriť dño eſt reſtituenda. qz duob⁹ ꝯcurrētib⁹ p̄ualet qō ē poti⁹ arg. l. q̄riť. ff. de ſta. ho. Et ſubdit Sco. q̄ ſi talis detētoꝛ eā rē non occupauit añ talē neceſſitatē. ℈z veniat ad pinguioꝝ fortunā non teneť reſtituere. ſecus ſi p̄occupaſſet añ talē nēcitatē

4 Otꝝ debitoꝛ q̄ nō ē in articulo extreme neceſſitatis. ℈z nō p̄t reſtituere ſine ſuo mag̃ damno tpali. puta deſtructōe artis ex q̄ viuit ipe. ⁊ familia ſua. qz oporteret vēdere inſtrā. vel libros vel capitale. ex q̄bus victum lucrať. ſibi ſtatim teneať reſtituere. R. ꝙm Sco. vbi. s. q̄ ſi ille cui debeť ē abūdās ita q̄ ꝯpetenter p̄ot trāſire ſine eo qđ ſibi debeť. tūc ñ teneť ſtatim reſtituere. ℈z dz petere lniam differendi reſtōnem p̄ ſe vel p̄ interpoſitā p̄ſonā ſi fieri p̄t ſine ꝑiculo. quā ſi dat p̄ot differre ꝙm q̄ ꝯueneriť. Si vo nō vult dare tūc ꝙm P̄o de neapo. ī q̄ť. ix. q. xxij. eē differre p̄ſānuatim aliq̄d reſtituēdo p̄ut meli⁹ poterit. p̄ cui⁹ dicto facit in arg. c. ſicut bi. in ℣. inuadere. cū glo. xlvij. di. ⁊. c. ſi q̄s. de fur. vbi p̄ꝰ q̄ magna neceſſitas eē ſi nō ſit extrema excuſat a reſtōe. debet tñ ſibi cauere a ſuꝑfluis. qz nō p̄t viuere cū hōze ⁊ cū decētia ſtatus q̄s de alieno. ꝙm R. i. in. iiij. diſti. xv. arti. v. q. iiij. ⁊ ſi ipe in vita nō poterit ſatiſſacere iubeat heredibus vt ipi ꝓpleāt. Si vo ille cui debeť ita eget ſicut ⁊ ipe. tūc ſtatim teneť reſtituere. qz nō ℈z. cū in comō alieno meū ꝓmodū facere de alieno. qz p̄ima caritas incipit a ſeipo. c. nō ſatis. lxxvj. di. niſi ille cui debeť liberaliter ꝓcederet licentiam differendi.

5 Otrū reſtō ſit differēda q̄n nō pōt fieri ſine dāno aīe alicuius aut coꝛpis aut fame. Rñ. q̄ ſic. donec ēent p̄dicta p̄icula. qz ordine caritatis aīa ⁊ coꝛpus. ⁊ fama debēt p̄poni reb⁹ tpalibus. facꝫ. c. officij. de pe. ⁊ re. niſi ille cui facie dā ē reſtō. eēt ī extrema neceſſitate. qz tūc ſal⁹ coꝛpis illi⁹ ē p̄ponēda in re ſua ſaluti coꝛpali alterius ⁊ fame. nō aūt aīme. Dis oībus ꝓcordant Sco. ⁊ R. i. in. iij. di. xv. ⁊ Bent. de gan. in. vj. q̄li. q. xxiij. ⁊ Jo. de neapo. vbi. s.

6 Otrū ille a q̄ res p̄t aduocari petita reſtōe ī integꝝ iure ſpāli ℞ generali teneať eā ēſtituere in foꝛo aīe añ q̄ ip̄loreť. R. ꝙm Jnno. in. c. qz plerīq̄. de īmu. ec. q̄ ſi ꝯctus teñuit mero iure nō teneť. niſi is q̄ p̄t petere reſtōez fuerit leſus malicia ꝯbētis. Addo ecē vl niſi ipediret pete-

re aliq̃ iusto timore. puta qz dubitat non posse obtinere in iudicio ꝓp̃ fauorẽ talis debẽtis ⁊ hmõi. qz sic eẽ si nõ aduocaꝫ teneꝫ in pscia. qđ no. Si xp̃us nõ tz. sz ẽ nullus ipo iure. puta qz res eccie ẽ vendita sine debita solẽnitate ⁊ hmõi sic teneꝫ. sz nõ petaꝫ. qđ limitat do. Ant. i. d. c. qz plerisq̃. q̃ ad pscias vex nisi ꝯct⁹ teneret q̃ ad metas iuꝫ naturalis puta qz fuit ltia cã alienandi rẽ ecciastica. ⁊ debitũ pciũ ẽ solutũ. sz defuerit solẽnitas. nihilomin⁹ i foro aie nõ teneꝫ. qz solẽnitates sunt adinuẽte ꝓp̃ deceptões vitãdas. et iõ vbi cessant cessabit i foro aie ipsa lex. faĉ qđ dixi. s. Electio. §. vlti.

1 **Restitutio** vltio quõ tollit⁹ obligatõ R̃. dicẽdo qz q̃ ad foꝝ ꝓtentiosuz ẽmittit⁹ absolone/solone/rei interitu/⁊ cessiõe/Sed hic solũ dicã quõ ẽmittit⁹ q̃ ad pscĩam ⁊ pmo q̃ ab solone. ⁊ hoc p. qões melius cognosces.

i Utz absq̃ reali restõe ex sola absolone creditoris vel relaxatõe absoluat⁹ qs ab obligatõne restõis. R. qz lz Birar. de se. ⁊ Dy. i regla pctñ. de re. iu. li. vj. videãt tenere qz ñ. sz qz ne cessaria sit rei restõ vl̃ pciũ si nõ extat. tñ tu tene cũ Egidio or. bẽmitaꝫ. ⁊ Io. an. i. d. regla pctñ. Lap. de castiliõe. ⁊ multi alij qz valet. ⁊ libere ẽ absolut⁹. si tñ dcã relaxatio liberalit⁹ fuit fcã/eẽ si debitor ñ hũerit debitã dispõne ad soluẽdũ. qz i trãsfatõe dñi rex. seu circa ipas res/attẽdit⁹ plus voluntas dñi eaz q̃z alterius. instit. de fur. §. placuit. ⁊. l. inf oẽs. §. pe. ff. de fur. et ps p ea q̃. s. dixi. Restõ. j. in pn. Et fm Egidiuz pdcm in q̃li. sz talis debitor male dispositus ad restituen. indigeat pnia de tali mala dispõne. alit⁹ ñ absoluet⁹ a deo. tñ penitẽdo de tali mala dispõe nõ teneꝫ ãpli⁹ restituere. Aduerte hic qz sunt casus in q̃b⁹ relaxatio creditoris ñ absolvit ab obligatõne restõnis. Primo ẽ i cle. nolẽtes. ꝺ here. de q̃. s. Excõicatio. vij. casu. xlij. Scõs casus ẽ i. c. felicj. de cẽ si. li. vj. de q̃ hẽs. j. visitatõnem. §. iij. Tercio casus ẽ. s. Iudex. §. viij.

2 Quid si talis absolo seu remissio sit ftã nõ liberalit⁹. sz p metũ seu despatõem. puta ne ei⁹ indignatõem incurreret/k qz oio nihil hãe posse se credebat/vl̃ paz. aut cũ fraude fuit obtẽta. puta dicẽdo qz nihil poterat soluere k paz. cũ tñ totũ posz. k pl⁹ q̃z dixerit. R. qz ñ valet. nec talis ẽ liberat⁹ ab obligatõe restõis. Io. tñ i sum. ti. de vsu. tenet qz si aliqua honesta pson tractat cũ aliquo dicẽs si ex corde residuũ volueris remittere faciã qz talis restituet tibi tã tũ. ⁊ ille remittit qz talis debitor ẽ liberatus. Qđ credo vex qñ talis pson honeste ꝺ tractat. puta intẽdẽdo gerere negociũ ãbor vtilit⁹. ⁊ q̃ ad obligatõem restõis. sed nõ q̃ ad pctñ male dispõis. de q̃/tñ sufficit pẽiteat sine alia restõe

3 Sz nũq̃d qlibz cui debeꝫ p̃t hãc absolonez facere. R. qz nõ. sed solũ illi q̃ liberã de suis rebus hñt administrationem. ⁊ q̃ pñt donare. ⁊ qui sint vide Donatio primo.

4 Utz cõcilij vle vel ciuitatis ⁊ hmõi possit remittere qđ debeꝫ singulari pson ẽ ei⁹ volũtatẽ. R. fm Inno. i. c. i. nña. de iniur. qz sic. si debeꝫ iure ciuili tñ. sec⁹ si debeꝫ iure naturali. qz nõ pot. Qđ limita sine cã. qz cũ cã eẽ p̃t. vt no. idẽ Inno. i. c. q̃ i eccias. de pst. ⁊ gl. i. l. fi. C. si ẽ ius vl̃ vti. pu. vbi tz qz publica vtilitas sit licita cã vt tollaꝫ qđ alteri debeꝫ. eẽ de iure naturali/qđ ẽ notandũ singlr qz faĉ ad cogscẽ dñ q̃ papa p̃t dispẽsare sup certz. ⁊ q̃ dñi vl̃ cõitatel q̃ hũerũt bellũ int̃ se pñt ꝓponere sup damnis datis. de q̃ vide. s. Bellum. §. xiij.

5 Utz cũ q̃s nõ vult restituere. qz nõ pot nisi cũ mag̃ suo incõmõ. ⁊ ille cui teneꝫ nõ vult dare dilatiõnẽ vl̃ remissionẽ aliquã/possit absolui a suo confessore. R ñ. fm Dire. ti. restõ. qz eẽ si ñ imineat ꝑiculũ vite restituere debẽti. k aliud graue incõmodũ p̃t confessor pscĩam suã formare. ex eo qz intẽdat negociũ vtiliter gerere creditoris. eo qz videt qz nõ ita cito vel ita cõmode vel nũq̃ possz rẽ suã recupare. ⁊ sic dare absolutõem petõi p̃t dũmõ ꝓmittat bõa fide satisfacere certo die. vel aliã cautionẽ faciat. nõ tñ iuramẽtum exigat. vt ita creditor hẽat suũ. ⁊ petõr ñ recedat a cõfessore despat⁹. ꝓ q̃ facit. l. soluendo. ff. de neg. gest. ⁊ l. ait p̃tor. §. j. ff. de mino. Et cũ ꝺ pcor. ho. i sum. Qđ bñ notẽt cõfessores. q̃ nõ solũ vtiliter nõ gerũt negociũ creditor. sz potiꝰ dãnose absolvẽdo illos q̃ restituerẽt si absolonem negarent. qz teneꝫ ipi de oĩ damno dato creditoribus.

6 Utz eps vl̃ ꝑlat⁹ cõfessor possit dare lniam differẽdi restõem incertor. R ñ. d. Ant. i. c. cũ tu. de vsu. tz qz confessor ñ p̃t. nisi hẽat auctẽ ab epo. Alij ãt tenẽt qz eẽ ꝑlat⁹ confessor. Sz ego dico qz ⁊ eps ⁊ ꝑlatus confessor p̃t q̃n ex rõnabili cã ꝺ facit. ita tñ qz ꝺ nõ ledãt pauper. sic faciũt q̃ talia incerta ꝯcedũt ad põpã ⁊ ad sta tũ illor q̃ debẽt restituere. ⁊ ad damnationez tam ꝯcedentium q̃z quibus cõceditur.

7 Utz dñs q̃ si totũ vẽderet qđ hz ñ possz ẽsti tuere q̃cqđ ipe k sui pdecessores idebite a subditis rapuerũt hẽat aliquẽ modũ liberatõis. R. fm Ioñal. ti. restõ. iij. qz sic vz vt ẽmittat bonis⁹ suis i recõpẽsatoz aliquã fuit utẽ ad quã teneꝫ ei i ꝑpetuũ. k det eis aliquã certã ĩmunitatẽ. k faciat aliqđ hospitale. k aliã ekiã de cõsensu ⁊ volũtate dãna passor vl̃ eor successor

8 ¶ cũ hoc concordat Directo. ti. de resti.

¶ Vxr heredes q̃bus relictũ ẽ q̃ soluãt mille libras p̃ incertis habitis ex vsuris, cum tñ nõ appareat de dictis vsuris nisi p̃ confessionem testõis liberẽtur p̃ scriptõnem. xxx. annoꝝ a dicta restõne. Rn. l. au. post fede. q̃ sic. si bona fide sp̃ sic possederũt. nec p̃ ẽpm âplius poterũt molestari. Rõ. qz cũ actio q̃ ꝓpetit ex testõ. vl cõditio q̃ ꝓpetit ẽpo p̃. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. sit p̃sonalis. ⁊ spacio. xxx. annoꝝ claudat. l. C. õ p̃scrip. xxx. vel. xl. annoꝝ. l. p̃ p̃ns. Ideo heredes bone fidei nõ poterũt molestari. Nec ob. q̃ actões q̃ ꝓpetũt ẽpis durẽt. xl. ãnis. qz hoc intelligit de actionibus ꝓpetẽtibus ẽpatui vl eccie collegiate. sz hic nõ cõpetit vt ẽpo. sed vt iconomo ⁊ administratori pauperũ. Quo ad eos q̃bus bona sunt alienata vel relicta. si spacio. x. annoꝝ possederunt indubitãter sunt liberati ab obligatõe restõnis qz actio p̃sonalis ñ ꝓpetit ꝯ successorẽ singularẽ. l. j. §. heres ff. ad treb. Secus si talis heres vl vꝛis aut singularis fuisset malefidei possessor vel si aliter appareat de vsura p̃ fassi. qz sic nõ eẽt liberat⁹. vide etiã qõ dixi. s. Prescriptio. §. xlij.

9 ¶ Quõ etiã p̃ prescriptionem aut vsucapionem quis liberatur ab obligatione restõnis. vide. s. Prescriptio. §. xlij.

10 ¶ Verum p̃ cessionem bonoꝝ tollatur obligatio restitutionis. vide. s. Cedere bonis.

Resuscitatus quõ restituit̃ in integrũ. vide. s. Vxor. §. iij.

Revelare Vtrũ q̃s teneat̃ plato qõ scit reqsitus ab eo p̃ confessionẽ. aut alio p̃cepto vide. s. Confessio delicti. ⁊ denũciatio. ⁊ inquisitio. Et ẽ de sigillo confessionis ⁊ secreti. vide sup̃. Confessio vltimo. §. iij. an teneat̃ vxor revelare marito adulteriũ. vide. s. Juramentũ iij. in p̃in.

Reuerentia differt ab honore eo qz reuerẽtia ẽ p̃ncipiũ motiuum honoris inquãtũ. s. q̃s ex reuerẽtia quã habet ad aliquez ipm honorat. Item respectu finis inquãtum sz q̃s honorat. vt ab alĩs in reuerẽtia hãeat.

¶ In q̃bus cõsistit reuerẽtia. Rn. q̃ i. vj. Primo m dilectõis affectu. xcv. dis. Esto subiect⁹. ij. q. v. hz. Secdo i obtpatõis obia. xciij. di. §. j. ⁊. c. se. ⁊. q. vij. sacerdotes. vij. q. j. c. quia. ⁊ dema. ⁊ obe. si q̃s. Tercio comitando ⁊ subsequẽdo. xcv. di. nõ oportet. Quarto in temerarie ñ reprehendẽdo vl in dicãdo. xxj. di. nolite. Quinto defectus eoꝝ nõ revelando. sed cooperiẽdo xcvj. di. in scripturis. Sexto honorem debitz qui p̃sistit in q̃busc̃q̃ signis exterioribus exhibendo.

Rigor ẽ iuris excessus q̃ q̃nq̃ statuit̃ ad terrorem alioꝝ. vt in. c. ij. de rapi. ⁊ in. l. aut fcã. in fi. ff. de pe. ij. q. iij. li q̃s ẽpm. Qñq̃ tñ sumitur p̃ ordine iuris fm rias ip̃ius scriptas. vt in. c. sup̃ lris. de rescrip. Qñq̃ p̃ subtilitate. vt no. in. c. vt cõstituere. l. di. ⁊ differt ab eqtate q̃ ẽ ordinata iusticia temperata dulcedine misericordie. vt no. in. c. fi. de trãsac. facit c. disciplina. lxv. di. Jus ꝛo ẽ mediũ inter eqtatẽ ⁊ rigorez. ⁊ accipit̃ p̃ cõi decisiõe q̃ fit fm cões rias iuris. hoc Pa. in. c. ĩ lris. de re. spo. ⁊ ĩ. c. iurgãtiũ. de sen. ⁊ re indi. Qñ aũt rigor aut eqtas sit seruãda. dic vt ĩ. d. c. fi. de trãsa. ⁊ ĩ. l. placuit. C. de iudi. qz pax ad nos ptinet.

Jstus vtrũ sit pctũ. Rn. q̃ aliq̃n q̃uenit ex serenitate sciẽ ⁊ p̃gustatione suauitatis diuĩe ⁊ iste ptinet ad fructuz spũs q̃ ẽ gaudiũ aliq̃n ex mãsuetudĩe nature. ⁊ sic attestat bõitatẽ nature. aln ex inordiatõe iepte letic̃ie de q̃ dr Eccl. vij. Melior est ira risu. et sic isto mõ solũ est peccatum. hec Alex. in se. se.

Jra vr q̃ddã p̃uatũ bellũ qõ agit̃ inr p̃sonas p̃uatas non ex aliq̃ publica auctẽte. sz magis ex inordiata volũtate. ⁊ sp̃ ẽ peccatũ mortale in iuadẽte. In defendẽte ꝛo se aln ẽ sine pctõ. vt q̃ solo aĩo defendẽdi cũ moderamine inculpate tutele fit. de q̃. s. defensio p̃ totũ. aln fit cũ pctõ venali. s. cũ nõ multũ excedit moderamẽ. aut q̃n ẽ levis motus aĩ ad vindictã. aln ꝛo cũ mortali. s. cũ aĩo effrenato insurgit in impugnãtẽ ad occidẽdũ vel grauiter ledendũ eũ. ⁊ de ista intelligit̃ illud ad Gala. v. ⁊ ẽ filia ire. vt dicit Grego. xxxj. moza. coꝛ. Tho. se. se. q. xlj.

¶ Quid si ticius et sempronius p̃cussissent se adinuicẽ. ⁊ cõtũelia dixerint. ñ q̃d ista paria delicta tollãtur mutua ꝓpẽsatõe. vt dr in. c. intellexim⁹. ⁊. c. fi. de adul. Rn. q̃ nõ. sm Pa. ĩ. c. j. de iniur. ⁊ ĩ. d. c. fi. eẽ si nõ agat̃ ciuiliter. qz nõ sunt circa idẽ fctũ. eo q̃ fctũ tuũ nõ ẽ meũ. vt p̃bat̃ in. l. apud celsum. §. Marcellus. ff. de dolo excep. et tõ q̃libet potent agere de iniuria sua ⁊ dãno. nec poterit repelli ab agẽdo p̃r iniuriã factã. vt dic̃ Jnno. multomin⁹ tollũtur si agat̃ crialiter ad pẽnã legalẽ. qz cuilibet delictũ puniet̃ pẽa ꝓdigna. l. ij. §. ij. ff. de adul. Et dcã regula paria delicta intelligit̃ vera. solum q̃n delictũ ẽ circa idez cõmissum. vt puta circa idem mrimoniũ ⁊ agitur ciuiliter.

¶ Sz nũq̃d peniteus ex iusto calore iracũdie teneat̃. Rñ. Spe. tit. de accu. §. j. tenet q̃ non. qz calor iracũdie vicio caret calũnie. ff. ad tur pill. l. j. §. q̃ri posset. Sz ꝛiũ credo. qz iniuriaz p̃riã nõ licet vlcisci. C. q̃n lz sine iudi. p̃ totũ.

ar. ꝙ locū a ſpāli. in. l. ſi ex plagīs. §. taberna-rius. ff. ad. l. aq̄l. facit. c. j. de iniur. ⁊ l. fi. ff. de ſicca. Vitiꝰ tñ agit cū eo. qz difficile ē iuſtum ꝓbare dolorē. l. ſi adulteriū. §. impatores. ff. de adul. ⁊ ſic tene in conſcīa ꝙ tenetur. ⁊ qđ dicit ꝙpe. hīet locū in aīali irrōnali. puocato ſi occideret. qz ſic non teneret dñs. de quo in. l. j. §. cū arietes. ff. ſi qua. pau. fe. di.

1 ROgationum dies ſunt dies tres īmediate p̄cedētes feſtū aſcenſionis dñi. in q̄bus ieiunandū ē ⁊ feriādū. Serui ⁊ ancille debēt eē liberi ab ope ſuili ⁊ q̄drageſimali cibo vti debēt boīes. vt hī. c. puñciandū. ⁊ ī c. rogatōes. de ꝓſe. di. iij. q̄bus abrogatū eſt q̄ ad ieiuniū ⁊ feſtandū ⁊ male. attñ excuſant ꝫ faciētes a pctō ſed nō a pena qz credendū ē ꝙ multa bōa in fructibus p̄ſtarētur nobis a deo. ſi illo tpe q̄ incipiūt. eorū maiora p̄icula boīes ꝓ ieiuniū ⁊ ſctificationē in letanīs ꝙuenirent ad poſcendam eius largitatem.

SAcerdos nomē ꝓpoſitū ex greco ⁊ latino q̄ſi ſacrū dās. xxj. di. cleros. Eius officiū ē ſacīm corpis ⁊ ſanguinis dñi cōficere. oōnes dicere. ⁊ bñdicere dona dei. vt dī in. c. perlectis. xxv. di.

¶ Vtz appone ſacerdoſ veīat ſolū p̄sbr. R. ꝙ in materia fauorabili noīe ſacerdoſ veit p̄sbr diacon⁹ ⁊ ſubdiacon⁹. fac tex. ī. c. j. xv. q. v. ſecus ī materia odioſa. qz ſolū venit p̄sbr. fac. c. ſi quiſq̄. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ ibi Ba. hoc no.

2 ¶ Sacerdos p̄ochialis dz viſitare īfirmos ſepe. c. j. de ce. miſ. Ite dz ſtare ieiunus vſq; ad horā ꝓgruam celebrādi. ⁊ ſi celebrat nō dz ſumere purificatōem ꝓpter neccitatem. niſi beat aliū ꝙ quez poſſit ſupplere. vt no. Ba. in. d. c. j.

3 ¶ Vtrū poſſit miſtrare ſacra pḡris ⁊ hoſpitibus ꝓfuētib⁹ ad eccīam ſuā. R. P. in. d. c. j. ꝙ ſic. vñ morientes ibi ſine electōe ſepulture ſepeliūtur ibidē. aut ſi alibi elegerunt debetur eis quarta portio.

4 ¶ Vtz ſacerdos volēs ſuſcipe euchariſtie ſacīm puta qz īfirm⁹ p̄ aliꝰ īpeditus a celebratōe dēat hīe ozariū ſiue ſtolaz. R. ꝙ ſic. ⁊ ita circa collū ⁊ ſup vtrūq; humez ꝙ ſignū crucis ꝓpparet ī ſuo pectore. ſic eē qñ vult celebrare. vt in c. eccīaſtica. xxiij. di. tex. aperte clamat.

5 ¶ Dz nūqd cū facit officiū diaconat⁹ vteī ſtola ſicut cū celebrat. R. ñ. ꝙ nō. ar. c. p̄cipimus. ⁊ qđ ibi no. ⁊ ciij. diſ. dz vteī ſic diaconus vti dz. R. ꝙ hēat ſtolaz ſup hūez ſiniſtrū taliť ꝙ veīat añ ⁊ retro ſub brachio dextro. ⁊ ſup hūerū dextrū cū eꝰ brachio ſit libez ad miſterīū ſacerdotale. xxv. di. vnū ozariū. glo. ſñ in. d. c. eccīaſtica. dicit ꝙ potius ē ſeq̄nda conſuetudo. ꝓ. c. ſcit fcā. xij. di. ⁊ iſtud tene. Dz ſi ꝙſuetudo ñ appareat dic ꝙ nō vteī. niſi vt diacon⁹. qz tādiu q̄s bz ꝓuilegiū. q̄diu locū tz ꝓuilegiari. l. vlt. C. de teſ. mili. ⁊ c. generaliť. xvj. q. j. ⁊ d. c. ꝓcipimus.

6 ¶ Dtruz in pctō mortali poſſit exequi officiū ſuū. R. ñ. ꝙ non ſine pctō mortali. xv. q. vlti. c. vltimo. ⁊ lxvij. di. c. j.

SAcramentum ē ſm Hugo. de. ſ. vicli. vj. de ſacris ꝓte. ix. c. ij. Materiale elementū extrinſec⁹ oculis ſuppoſitū ex inſtōne figurās ex ſilitudine repñtans. ⁊ ex ſcificatōne aliquā grām inuiſibilē ꝓferēs. ⁊ elementū ſumit hic ꝓ q̄cūq; re ſenſibili. ſicut oculus ꝓ oīni ſenſu. Silitudo xpo ꝓ repñtatione fm q̄ndam ꝓportionabilitatē. ſ. vt ſicut ſe bz aqua ad lauanduz ſordes corꝑales ſic grā ad ſpūales. ⁊ competit hec diffinitio ſacris no. le. in quibus ſunt tria. ſ. naturalis ſilitudo ex q̄ hñt aptitudinē repñtandi. actualis inſtō occulta vel expreſſa ex q̄ hñt determinatā ordinatō nē reſpectu hui⁹ ſignificati ⁊ ſpūalis ſcificatio ex qua hñt xpo tutē efficiendi illud ſignificatum.

¶ In quo ꝓſiſtūt ſacra. R. mḡ ſen. in. iij. di. j. ꝙ in duobus. ſ. in xpo ⁊ in rebus. ita ꝙ ſub verbis cōprehendāť intentio ꝓferentis. ⁊ ſub rebus factum ſeu facta.

¶ Que ſunt neccria in eī ſacīo. R. ñ. ꝙ. iij. Primū elementū ſiue debita materia. Secundum forma xpor. Tercīū miniſter debitus. Quartū intentio miniſtrātis. ⁊ de iſtis bēs. s. baptiſmus. ⁊ in alīs locis ſuis.

¶ Sacīm tīū dē puta in baptiſmo ablutio ſub forma xpor. in euchariſtia iſta boſtia ꝓſecta ⁊ huiuſmōi res ſacri in baptiſmo ⁊ alīs ī q̄b⁹ imꝑmitur ē caracť. In q̄b⁹ xpo ñ iꝑmit ē q̄dā ornatꝰ aīe. In ſacīo āt corpis xpi ē iꝑm corpꝰ xpi xpe ſub illa ſpē ꝓtētū ⁊ ē corpꝰ miſticū. ſ. ſcā eccīa. q̄ tū in ipo nō ꝓtinet ſed ſignať. Eſt ec q̄dā qđ ē res ⁊ nō ſacīm. ⁊ iſtud ē gīa gratū faciēs. ſiue effectus ſacīoz.

¶ Quot ſunt ſacra no. le. R. ꝙ. vij. ſ. baptiſmus. cōfirmatio. euchariſtia. pnīa. extrema vnctio. ordo. ⁊ mīmoniū. In quibus añt imꝑmatur caracter. vide. s. Caracter.

¶ Vtz aq̄ bñdicta ſit ſacīm. R. Ri. ī. iij. di. ſ. ꝙ ñ. qz ꝓ ei⁹ aſpſiōem īmittūť pctā ꝓmodū meriti in q̄ntū. ſ. excitat motū caritaſ. ſeu feruoē volūtaſ ꝓ quē fit īmiſſio ñ āt tāq̄ ꝓ vim ſacri

¶ Quot ſunt ſacra neccitaſ. R. v. l. baptiſm⁹. cōfirmatio. pnīa poſt pctm mortale ꝓmiſſum. euchariſtia ⁊ extrema vnctio. vt no. j. q. j. §. ſz nō dñ. ⁊ ī. c. venies. ō trāſa. ī gl. q̄ iō dicūť neccria qz ſine ipis ñ ꝑt q̄s ſaluari. ſi ex ꝓtēptu oītū-

tur ⁊ hñt pñt. De ꝓmo hēs de cōse. di. iiij. nul/lus ꝓter. De scdo ibidē in. c. nullus mīstroꝝ. ⁊ di. v. c. vt ieiuniū. De tercio de pe. di. j. q̄si per totū. De q̄rto de conse. di. ij. ois hō. De q̄nto xxvj. q. vj. ab infirmis. Alia duo. s. mr̄imoniū ⁊ ordo dicūt sacr̄a volūtaria. qꝝ sine ipis pōt hō saluari si ea non vult.

7 ¶ Quō sunt dāda. R. ꝙ eo mō q̄ dē in suis lo/cis cū q̄libz hēat suū modū. Anno tñ offia ueniūt. ꝙ in signo crucis oīa sacr̄a sunt dan/da. de conse. di. v. nūquā.

8 ¶ A q̄ sunt suscipiēda. R. ñ. ꝙ bapmus ꝓt su/scipi in necessitate ab oībus. vt. s. bapmus. v. Alia aūt excepto mr̄imonio nō. nisi a sacerdo/tibus. ⁊ de hoc dic vt in suis locis.

9 ¶ Vtꝝ possint recipi ab eo q̄ ē in pctō morta/li. R. ñ. vt. s. Clericus. viij. §. j.

10 ¶ Quib⁹ debēt dari. R. ꝙ diuerſ diuersimode sm ꝙ sacr̄a sunt. de q̄ vide i loc̄ suis. Vnuꝝ tñ notādū ē ꝙ null⁹ exñs i ꝑctō mortali ꝓt aliq̄d sacr̄m suscipe q̄n peccet mortaliť. xl. di. multi. xxv. di. illud. xj. q. iij. audi. sic̄ nec aliq̄s mīster ꝓt ea mīstrare i ꝑctō mortali q̄n peccet morta/liť. nisi sm aliq̄s illa admīstraret vt laic⁹ i ne/cessitate. puta qꝝ baptisat. qđ hēo valđ dubiū.

11 ¶ Que sacr̄a pñt iterari. R. oīa illa i q̄b⁹ ñsp/mit caracť. xxxij. q. vj. licite. ⁊. j. q. j. qđ qui dā

12 ¶ Quid cū dubitat an q̄s r̄cepit aliq̄d sacr̄m. puta bapm ⁊ hmōi. R. ꝙ si dubiū ē ꝓbabile vł vilis r̄sultat ꝓiectura reiterāduꝝ ē sm qđ dixi. s. bapš. vj. §. ix. qꝝ ñ dē iteratū qđ nescit fcm. ď cō. di. iiij. si nulla. ⁊ ď pl. ñ ba. c. veniēs.

13 ¶ Vtꝝ sacr̄a ł sacr̄alia. sic̄ ē oleū scm aq̄ baptis/mal ⁊ hmōi possint r̄cipi ꝑ saltate acq̄rēda. vł ex alio fine q̄ eo ꝓpť quē sunt īstituta. R. ꝙ ñ sine pctō mortali. si talť sit finis ꝓncipalť. qꝝ uti sacr̄is ad aliū finē q̄ ad eū ꝑ q̄ ordiata sunt ē ipis abuti. Excipit tñ Pe. de palť. i. iiij. sacr̄m mr̄imonij qđ sm eū q̄s ꝫbendo ex alio fine. pu/ta ꝓpť diuitias et hmōi nō peccat mortaliť. vt hēs. s. Mr̄imoniū. ij. §. xxv. secus si uteret q̄s talibus sacr̄is ꝓncipaliť ex fine suo. ⁊ secūda/rio ꝓpť sanitatē acq̄rendā. sicut fecit Cōstanti/nus Impator. qꝝ sic nō ꝓccaret.

Sacrilegium ē sacre rei violatio ł vsur/patio. ⁊ accipiť hic violatio ꝑ q̄cūq̄ irre/uerētia aut deshonoratōe. ⁊ dē sm Inn. q̄si sa/crilediū. vel sm Lau. q̄si sacre legis lesio. ⁊ de Bb hēs gl. xvij. q. iij. in. c. sacrilegiū

1 ¶ Quot mōis cōittiť sacrilegiū. R. ꝙ tb⁹ mo/modis. Primo rōe ꝑsone. sic̄ cū q̄s ledit ꝑsonaꝝ eccl̄iasticā. xvij. q. iij. q̄sq̄s. Scdo rōne loci. sic̄ cū violat immūitas eccl̄ie vł cimiteriū. vt ibidē c. si q̄s. el. §. cuꝝ multis. c. se. Tercio rōne rei. ⁊ istud fit triplr̄. s. an sercdo sacꝝ de sacro. s. loco vel nō sacꝝ de sacro. ł sacꝝ de nō sacro. vt no. in. d. gl. ⁊ hic loq̄ꝝ de sacrilegio ꝓprie. nā large cōmittiť multis modis. vt no. in. d. gl. ⁊ ibi vi de. quia nihil ad nos.

¶ Aduerte cē ꝙ pctm̄ qđ cōittit ꝑsona eccl̄iasti/ca materialiter ⁊ q̄si ꝑ accōs dē sacrilegiū. vñ dic̄ Piero. ꝙ nuge i ore sacerdotꝝ sunt sacrile/giū ł blasphemia. ſz formaliť ⁊ ꝓprie sacrilegi/um ē illud pctm̄ qđ ꝑsona sac̄ agit ꝓ ei⁹ sctita/tē directe. vt si xp̄go deo sac̄ fornicet et hmōi. Large etiā sacrilegiū ē cuꝝ rē eccl̄ie q̄s īdebite vsurpat. xvij. q. iij. §. qui aūt.

¶ Que pēa sacrilegoꝝ. hēs i. l. si q̄s i Bb. C. de epi. ⁊ cler. ⁊. xvij. q. iij. ꝑ to. ⁊ ibi vide qꝝ nihil ad nos. ſz ad foꝝ ꝓtentionis solū. Sz q̄ ad cō/scīam ē excōicatio. de q̄ vide. s. Excōicatio. v. casu ꝓmo. ⁊. vj. ⁊. ix. ⁊. xij. ⁊. xxviij. ⁊ Excōica/tio. vij. in multis casibus.

Sacrista siue custos eccl̄ie ht̄z pulsare cā/panas ad horas iubēte archi. Itē custo/dire palas. seu lintheamīa altar̄ ⁊ oīa utensi/lia eccl̄ie. Itē lāpades curare ne sup̄ modū lu/cendo oleū depeat. aut min⁹ lucēdo obscurioꝝ sit eccl̄ia. Itē ꝓuidere de īcenso. lūīarib⁹. pa/ne ⁊ uino ꝑ celebrādo. Itē oblatōes ⁊ deci/mas sm iussuꝝ archidiacōi inter frēs diuide/re. Hec notātur in. c. plectis. q̄si in fi. xxv. dis. ⁊ de offi. custo. ꝑ totum.

¶ Quis ď deputari sacrista. R. ꝙ aliquis de sanctioꝝib⁹ eccl̄ie. vt in. c. ij. de offi. custo. i

¶ Ex q̄ culpa tenet si q̄d ꝓeat. vid. s. Custos.

Sagittarius dē q̄ artē balistarioꝝ exer/cet. ⁊ vtꝝ liceat. vide. s. Ars. 2

Salarium an debeať famulo infirmāti. aut similibus vide. s. Familia. §. ij.

Sanctus q̄s debeat hñr̄i. vide. s. canoni/zatio ⁊ reliquie.

Sarracenus dē q̄ deos deasq̄ colit. imo demōes. nec nouū aut vetus testm̄ recipit. boꝝ tēpla ꝓcipiūť claudi subꝑa mortꝝ ⁊ amis/sione bonoꝝ. C. de paga. ⁊ sar. ⁊ tēplis eoꝝ. l. j ⁊. ij. ⁊ q̄si ꝑ oīa q̄. ad ꝓhibitōes iudeis ꝓpanť. C. eo. l. vt. ꝓhanos. ⁊ ex de iudei. ⁊ sarra. q̄si ꝑ totū. Et iō vide. s. Judeus. q̄ ꝓhibeť xp̄ia/nis erga ip̄os. excipiť tñ casus. qꝝ cū sarrace/nis xp̄ianus ꝫmedere nec hītare ꝓhibeť. xj. q. iij. ad mensam. ſz bñ cū iudeis. xxviij. q. j. nul/lus. qꝝ magꝝ sunt nobis puersi iudei ⁊ i cibis nos ꝓtemnūt. tñ Lau. ⁊ Jo. ⁊ multi seq̄ces te nēt ꝙ cū sarracenis eē nō ſz comedere q̄ꝛetiaꝝ ip̄i i mktis iudaizāt. Qđ vex credo qñ i cibis talia obi[illegible] aks ñ. Itē qꝝ iudeis ꝓmittiť eoꝝ sinagoga. ſz sarracenis nullo mō ꝓmittiť iter

xpianos publicā invocationem facere macho/meti. nec pegrinatio ad aliquē suoz. sicut ad scissi. Et q̄cūq; eoz dns xpian⁹ q̄s eis p̄mittit peccat mortaliter. qz facit ꝯ p̄ceptū. Cle. vnice. de iudeis. Ytē qz cū iudeis p̄nt xpiani bñ cō/merciū. sed cū infidelibus seu sarracenis extat bodie p̄hibitio sub pēa excōicatōnis papalis quā incurrūt ipso facto qui tpe guerre cum eis habent cōmerciū. vel qui deferūt eis p̄hibita. de quo vide. s. Excōmunicatio. v. calu. xxj.

1 Utrū xpiani possint iurari q̄s detinēt i eoz fuicio. ꝛR. q; sic. qz nullo mō licite p̄nt tēre eos.

Satisfactio dē dupl̄. uno mō recōcilia/tiuo. ꝛ sic qz oēs ptes⁹ pnie ordināt ad re/cōciliatōem q̄libz eaz. satisfactio dicit p̄t. Alio mō dē solutio pene debite. ꝛ sic ē ps una pnie q̄ ē assumptio sive adipletio pnie mixte vl debite. ꝛ nihilomin⁹ tñ ec ptib⁹ alijs pnie ꝙuenit p accñs. vt cōtritōni rōe doloris p̄uicti q̄ ē in pte sensibili. ꝛ pfessioni rōne erubescentie. hec sen. Bo. in. iiij. di. xvj. circa l̄ram.

Satisfactio p̄m culpā p̄teritā ē iniurie illate recōpēsatio p̄m eq̄litatē iusticie. scōm xo cul/pā futurā ē petōz cās excedere. ꝛ eoz suggesti oib⁹ additū nō p̄bere. ō pe. di. iij. c. satisfactio.

2 Utrz deo q̄s possit satisfacere p petō. ꝛR. q; cū ipius adiutorio. videlz cū merito passionis xpi. cuius hō p verā fidē efficit pticeps sic pōt alijs nō. vt no. ꝛRi. in. iiij. di. xv.

3 Utrū vn⁹ hō possit p alio satisfacere. ꝛR. q; accipiēdo satisfactōem p p̄fuatōne ꝛ cautela culpe future sic ñ p̄t/qz q̄s ieiunādo ñ affligit corp⁹ alteri⁹ vt viuat caste. nisi in q̄ntū p bonū exēplū allicit eū ad simia faciēda. sive q̄ntū p̄t alteri mereri augmētū ḡre p talia. vt sic facili⁹ euiter petiū. si xo/accipiat satisfactio p recōpē satōe iniurie illate sic vn⁹ p̄t p alio satisfacere hōi. Deo xo ec p̄t si mō ille q̄ cōmisit petiū sit ptrit⁹ de eo/alijs ñ. p pna xo iniūcta ñ p̄t vn⁹ p alio satisfacere. nisi interueniat auctas con fessoris q̄ i illa p̄t dispēsare. vl nisi interueniat casus q; ille cui ipōsita ē nūq̄ eaz poterit in ß mūdo iplere. qz posset tūc p aliū fieri. /hec bñ ex dictis ꝛRi. ꝛ. l. Bo. in. iiij. di. xx.

4 Utrz nūq̄d ille e⁹ satisfactōem alt̄i se suscepit. moriēdo statī euolabit. ꝛR. q; ñ. ꝙz oz q; p̄mo il le q̄ eū suscepit ipleat. qz nēo gradiū ingredit nisi sit ex oē debitū. ita q; nec ipe. nec ali⁹ p eo

5 sit debitor. fm. l. Bo. in. iiij. di. xx.

Utrz talt̄ p alio satisfaciēs satisfaciat ec p se ipo. ꝛR. diuersoz fuit opi. sz mihi plz opi. quaz ꝛRi. in. iiij. dis. xx. ēfert q; ec ē satisfactoriū p se ipo ñ er debito. sz p diuinā miscōiam q̄ magis caritatē attēdit q̄ op⁹. xiiij. q. v. si q̄d. vel dic q; p alio sit satisfactoriū q modū solutōnis ps/ne p se ipis xo ē satisfactoriū p modū meriti de cōgruo. Dicē. n. l. Bo. i. iiij. di. xv. q; ꝙz de ri/gore iusticie. nō sit satisfactoriū id qd facit q̄s ad qd̄ alt̄s teneť. tñ credit q; diuīe miscōie be/nignitas tanta est q; acceptat totū. ꝛ q̄si p nihilo saluat nos. ꝛ de hoc. j. Suffragiū. j. ij. 6

Utrz satisfactō fca i pctō mortali valeat. ꝛR. aut loq̄mur de ea q̄ fuit ipōsita a cōfessore pe/nitēti ꝛ postea recidiuāti añ illi⁹ cōplementū. ꝛ sic dic vt. s. Pnīa. j. xiij. Aut loquimur de alia q̄cūq; volūtarie assumpta. et sic dico q; ñ valet q̄ ad diminutōez pene debite p petō. ni/si p accñs. vtputa qz citi⁹ ꝙuerteť. ꝛ verā aget pnīam. ꝙz q̄ntū ad culpā futurā euitādā valet. 7

Que sunt ptes satisfactōis. ꝛR. tres. s. oīo. ie iunū. ꝛ elīa. Dūt tñ alie scōarie. vt vigilie. pe grinatōes. discipline ꝛ hmōi. Dñ oīa opa af/flictōnis ad ieiunīū reducunt/oīa opa miscōie ad eliam. oīa opa spūalia ad oīonē. Hec ex. l. bo. in. iiij. di. xv. pte j. articulo. j. q. iij. 8

Utrū flagella missa a deo vel ab hoibus ec p petis nūis sint satisfactoria. ꝛR. q; sic. inq̄/ntū cadūt sub volūtate patientis ipa acceptāte. ꝛ patienter sustinere volente. dummō alt̄s sit i caritate. ꝛ de hoc vide. s. Ojos. 9

Utrū aliq̄ pdictarū triū ptiū satisfactōnis sit magis satisfactoria. ꝛR. q; elīna in se inclu dit xtute oīonis ꝛ ieiunij. ꝓpter duo. Prio qz constituit eū cui dat debitorē ad orandū p eo q̄ dedit. Scōo qz elīna data ꝓpter deū est q̄si q̄ dam oblatio deo facta. q̄ oblatio deo facta bz vim oīonis. ꝛ sibi bonoz exteriorū subtractio q elīnam facta ꝙtinet. hmoi ieiunīū. in q̄ma cerat corpus. Sibi oīo. xtute ꝙtinet ieiunium q̄si tētio interius ad deum debilitatē corpis parit/cōpletius tñ elīna/bz vim satisfactionis q̄z oīo ꝛ ieiunīū. ꝓterea dī. j. Thi. iiij. Corpa lis q̄dē exercitatio ad modicū vtilis ē. Dicit gl. oīs summa discipline xpiane est in miscōia ꝛ pietate. Si tñ generaliter loq̄mur p̄t dici q; in satisfactōe sunt tria. s. vitatio culpe. augmē tatio gratie. ꝛ solutio pene. ꝛ hoc terciū ē in fi/mū in satisfactione. Ad primum valet oīo. Ad secūdū valet elemosina. qua q̄s sibi facit ami/cos de māmona iniquitatis qui impetrāt gra tiam. Ad terciū valet ieiunīū. Hec ex Ricar. in. iiij. di. xv. arti. ij. q. iij. 10

Utrū restō rei alicne sit pars satisfactōnis Rñ. q; ꝓpie nō. qz debet p̄cedere oēm ptem pnie cū dicat cessationem ab iniuria. de quo vi de sup̄ Restitutio. ij. in p̄incipio. Sz large ac cipiēdo restitutōnē p̄out dicit. oē illud qō ad debitā satisfactōnē exigit. sic ē ps satisfactōis

Scandalum est dcm̃ vel fcm̃ mínꝰ rectũ ꝓbẽs alteri occasiõez ruine. ita no. Lar. ī cle. j. de of. ord. fm Laur. a scandalon grece. qđ latine dr̃ ruina vl offensio vel impactio pedis ⁊ elicit a Piero. supꝛ illud Math. xv. Scis qꝝ pharisei audito ꝺ̃o ꝺño scandalisati sunt. Ñ sicut qñ aliq̃d ponit in vita corpali ꝙ qđ ipingẽs disponit ad ruinã. sic in via spũali q̃cunq; ꝙ fcm̃ suũ seu dictũ mínꝰ rectũ. i. vel maluz fm se. l hñ s spẽz mali disꝑit aliquẽ ad casuz ī alĩ qđ pctm̃ ꝓpie scandalũ ei facit. Vos. ī sum. ti. de renũ. dicit graue scandalũ dr̃ qñ ex dicto vl fcõ alĩ ꝯbunt ī ꝓsensum mortalis pctī. ⁊ ꝓpterea gl. de renũ. in. c. nisi. in ꝺño. ꝙ graui. dicit qꝝ nõ ẽ curandũ de scãdalo. nisi sit graue. de no. ope. nũ. c. ij. ⁊ de vo. c. magne. de re. iur. q̃ scandalisauerit. quod no.

¶ Quotupler ẽ scandalũ. R̃ñ. duplex. s. actiuũ ⁊ passiuũ. sicut duplr̃ ꝑt q̃s cẽ cã peccãdi alteri. Uno mõ ꝙ se. puta qñ q̃s aliq̃ꝺ maluz facit ꝙ illud intendẽs aliũ deducere in pctm̃. aut si nõ intẽdit tñ fcm̃ ẽ tale qđ de sui rõne hz vt sit inductiuũ ad peccandũ. ⁊ sic istud dr̃ scãdaluz actiuũ. Altero mõ q̃s ꝓpaccñs ꝑt eẽ cã peccandi alteri. puta qz ꝑter intentionẽ scandali dãdi. id facit. ⁊ ex ꝺditione opis nõ ẽ vt q̃s scãdalisẽt. Sz tñ alius male disꝑositus ẽ. aut ex ĩmidia. quã̃bz ad aliũ aut alio mõ iõ scãdalisatur ⁊ talis nõ dat occasionẽ q̃ntũ in se ẽ tali scandalo. ꝓterea vocat scandalũ passiuũ sine actiuo. Ñ̃q; etiã ẽ scandalũ actiuũ simul ⁊ passiuũ. actiuũ in altero q̃ dat. ⁊ passiuũ cũ ille qui accipit peccat. aliq̃n ẽ actiuũ sine passiuo. puta cũ aliquis inducit aliquem ad peccandum. sed ille nõ peccat. Nec ex Alex. se. se. ti. de scãdalo. ⁊ Ri. in. iij. di. xxxviij.

¶ Utr scandaluz sit spãle pctm̃ vl mortale. R: ꝙ aut scandalũ passiuũ est tantũ impactio ad veniale pctm̃. puta cuz aliq̃s ex dicto alterius mouet ad pctm̃ veniale. ⁊ sic est veniale pctm̃. Aut ẽ cũ impactõe ad mortale pctm̃. ⁊ sic nõ ẽ mortale. nõ tñ aliud pctm̃ spãle ab illo qđ cõmittit qz sumere occasionẽ peccati ex dicto vl fcõ alterius nõ ꝓstituit spãlẽ rõem peccati. qz nõ ĩportat deformitatẽ spãli ꝛtuti opositã. sz solum ipm pctm̃ qđ ꝓmittit. Si aũt loq̃mur de scãdalo actiuo. ⁊ si sit ꝓpaccñs sic nõ ẽ spãle pctm̃. qz qđ ẽ ꝙ ꝓpaccñs nõ ꝓstituit spẽm. tñ qñ ꝑt cẽ pctm̃ veniale. vt qñ actũ ꝓmittit veialis pctī. vel actũ q̃ de se nõ ẽ malũ. sz solũ hz spẽm mali cum aliq̃ leui inductione. Ñ̃q; est mortale siue qz ꝓmittit actũ mortalis pctī. siue qz cõtẽnit salutẽ ꝓximi vt ꝙ ea fuãda ñ ꝓtermittat aliq̃s facere qđ sibi libuerit. Fac. c. cauendũ. x. q. iij. ⁊ ꝺ. j. ꝙ graui. j. q. j. hi q̃scq; q̃. Si ꝺño sit scandalũ actiuũ ꝙ se puta. qz intẽdit aliũ inducere ad pctm̃. ⁊ si q̃ꝺ intẽdit iducere ad pctm̃ mortale sic peccat mortalit. Similit si intẽdat iducere ad pctm̃ veiale ꝙ actũ pctī mortalis. Si ãt intẽdit inducere ad pctm̃ veiale cẽ ꝙ actũ pctī veialis sic ẽ veiale pctm̃. Et isto mõ scãdalum actiuũ ꝙ se ẽ spãle pctm̃. qz ex ĩntẽtione finis sortit pctm̃ rõnem ispãlis pctī. ⁊ opponit directe correctioni fraterne. ꝙ pter ꝺ̃o qđ ītẽdit spãle ꝓxi nocumẽtũ. Nec oĩa ex Alex. ⁊ Ri. vbi. s. ⁊ tho. se. se. q. xliij. ⁊ ad jl lud Math. xviij. Necesse ẽ vt veniãt scãdala. ⁊c. Nec ex q̃ ẽ necesse nisi ꝺ̃oes vitã mutent.

¶ Utr aliq̃s teneat dimittere aliq̃ꝺ bonũ opꝰ ne ꝓximꝰ scãdalisẽt. R. fm Ric. vbi. s. ar. j. q. ij. q; aut bõa opa sunt ncẽria ad salutẽ vt sunt ꝑcepta. aut sunt superogatõis vt ꝓsiliorꝝ opa aut ī genere īdĩfia. vt ꝓmedere carnes. bibere vinũ. retinere tpalia. debita repetere ⁊ hmõi. Opa. n. ꝓma ñ sunt ꝙ q̃cũq; scãdalo oĩttenda qz nullꝰ ꝺz velle dãnatõz suã ꝙ evitãda illa ꝙ ximi sui. fac. c. ij. de no. op. nũ. ⁊ xij. dis. illa. xj. q. iij. iter ꝺ̃ba. xxiij. q. iij. j. j. añ. fi. Dic aduerte fm Ann. vt ẽcitat Pa. de renũ. in. c. nisi cũ. j. ꝙ graui q̃q; q; ī ꝑceptis iurꝭ natural ⁊ euãgelici ẽ vez ꝺ̃o. sz ꝺ̃as iuris positiui ex cã. est tpanda relaxãda. ⁊ ꝺriũ statuen. ꝓpt scandalũ vt no. de ꝓcess. ꝓb. c. ꝓposuit. dr̃ voto. c. j. Scõa ẽ opa ñ sunt oĩttenda ꝓpt scãdalũ ꝓxi ꝙuenies ex malicia. qz ꝓ ꝺ̃o volẽtibus maliciose ĩpedire bona opa daret materia et occasio maligñãdi. Si ꝺño scãdalũ ꝙuenit ex infirmitate ꝙ ximi. vel ignorãtia sic sunt ad tps intermittẽda q̃libz. i. adhibeat sufficiens diligẽtia ad ꝺ̃o vt ignãs instruat. ⁊ infirmꝰ aliq̃ mõ ꝙfortetur vt nõ de bono ope scãdaluz sibi sumat. nec talis retardatio merito ꝓpudicat. qz non minuit de pfectõe caritatẽ. sz magꝭ disꝑoit ad augmẽtũ. nõ tñ oĩno sunt talia ꝑtermittẽda ꝓpt scandalũ ꝓximi. Tercia etiam opa. s. indẽfia. quoꝝ omissio alteri nõ ꝓpudicat nisi ipi omittenti ⁊ etiã in tpalibus tantũ sic sunt omittẽda de ꝑcepto qñ ꝓbabilit ꝓximus scãdalisabit ex infirmitate scãdalo mortalis peccati. Sz si veniali erit de cõsilio. Si aũt scandalisat ex malicia. vt puta qz oñ suz ẽ sibi ꝙ nõ ꝺz scãdalisari ⁊ mõ debito suasum. vt ñ scãdalisẽt. ⁊ tñ vult scãdalisari. qz sic ꝙuenit ex malicia. ⁊ tñc nullũ opꝰ est ꝑtermittẽdũ ꝓpt scãdalũ ex malicia ꝙuenies. Alex. ꝺño i tercia parte summe. c. de ꝑcepꝭ pñie tz ꝙ si sim infirmus ⁊ timeo casuz meũ ex non repetione rez meaꝝ. potius teneor vitare scandalum meũ q̃ ꝓximi. Sicut si sum

pfectus ⁊ repetam debito mō lz sicut ꝓponderat bonū cōe bono spāli, sic ꝓponderat scandalū cōitatis ⁊ plurīū. s. dissipatio pacis ⁊ vtilitatis cōis ⁊ incentiuū delinq̄ndi. q̄ oīa accidēret si non liceret sua repetere ꝓpt scandalū ꝓpī sui singulare. Aduerte tn̄ hic q̄ lz de iure ciuili nō sit curandū de scādalo q̄ ꝑt ptingere circa psonā detentoris iniuste rē meā. imo liceat tale occidere q̄n aliť n̄ ꝑt recuperari. vt no. bar. in. l. furē. ff. de sicca. tn̄ ō iure canōico ⁊ ī pscia fm pa. ī. c. nihil. de pscri. nō psulerē bono viro ꝑ repetitōne rerū tpaliū aliq̄d facere q̄ xpisti valde seua ⁊ horribilia deberēt euenire. fac. c. suscepim⁹. de bonī. ⁊. c. ij. de no. ope. nū. ⁊. c. si xpo el ꝓmo. de sen. ex. ⁊ q̄ ibi no. Anno. Si tn̄ faceret non credo mortaliter peccaret q̄n scandalū q̄uenit ex malicia.

4 Qz nūq̄d q̄libet bonū sit faciendū ne ꝓximus scādalisetť. R. vt colligo ex doctrīa Alle. in se. se. trac. de scādalo. aut bonū q̄ō expetit ꝓximꝰ rōabilť petit. puta q2 pauꝑ petit vestimētū ⁊ hmōi. ⁊ tūc si ad ꝺ teneor de ꝑcepto. cāus ē clar⁹. si ñ teneor. als de ꝑcepto sic debeo ei illud manifestare quō nō teneor. ⁊ quō rōabilť illud nō facio ⁊ tūc suffič ⁊ si scādalisať sibi īputet. q2 scādalū ē phariseoꝝ q̄ scādalisebāť. q2 discipuli nō lauabāt manꝰ. ⁊ tn̄ cū dñs satisfeciſſet scandalū accipiētibꝰ dixit. Sinite illos ať. Mat. xv. Si xpo nō rōabilť tale opꝰ oītto. sic ne ꝓximꝰ scādalisetť de mortali teneor illō facere. fac. c. ij. de no. op. nū. Aut q̄ō petit irrōnabiliť expetit. ⁊ sic nō teneor. lz sufficit satisfacere ꝑ posse ne scādalisetť ex ignātia vť infirmitate. ⁊ si nō acceptat tā scandalū ē phariseorū. ⁊ sic fm Aug. exponit illud. Omni petēti te tribue. s. vť q̄ntū ad xpm rōabilť te excusando vť q̄ntū ad fcm̄ q̄n rōabilť teneris. ⁊ sic ꝑtz quō dz intelligi illud facilꝰ scādālū nasci ꝓmittiť q̄z veritas referať. s. veritas vite q̄ cōprehendit oīa ꝑcepta ⁊ pscīa. veritas doctrīe ad pdicādū. ⁊ xpus iusticie ad puniēdū. q2 loq̄ť eo mō q̄. s. dixi. Et adde q̄ ea q̄ sunt de iure positiuo ꝑcepta sunt ꝓtermittēda q̄n q̄s scandalizať ex infirmitate ī ignātia ñ tn̄ simplī. lz ad tps. vt dixi de cōsilijs superogatōis. Idē dic ō pūitione maloꝝ. Quid de fama vtz fit defensanda ne alij scādalisenť. dic vt. s. Fama. ff. j.

Scientia aliq̄n hť p cām. ⁊ ꝺ ꝓprie ē scire. ⁊ de hac loq̄ť pbs ī li. posterioꝝ. ⁊. vj. ethi. fac. l. scire. ff. ō leg. ⁊. c. itelligētia. ō xpi. si aliq̄n scīa hť p aliquē sensuz corporeū. vt puta scio q̄ hēs capillū ī capite. q2 video. scio q̄ dixisti tale xpm. q2 audiui. scio q̄ tale q̄ ē dulce quia gustaui. est durū vel molle. quia palpaui. ⁊ talis scientia req̄ritť in teste. ff. de te. l. testiuz fides. ⁊. iij. q. ix. testes. Credulitas tenet medium inter scientiā ⁊ nescīam. quia nec in totali ignorantia cadit credulitas nec in scientia. vt no. ff. de iur. ⁊ fac. igno. sup. Rubri. ⁊ bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. ⁊ quod no. glo. in. c. ij. de testi. li. vj.

Cui scīe ē insistēn. R. q̄ clerici ⁊ eccīastice ꝑsone debēt insistere illi scīe que est necessaria circa suū officiū. Religiosi xpo q̄ sibi ē ꝑcepta vel pbita vel de iure. aut p regulaz. Curam aīaz hntes. aut pfessores circa casus pscīe debēt insistere. ⁊ sic de ceteris. Clerici tn̄ ⁊ rīosi pūt intēdere scīētijs trivialib⁹. q̄ iō trivialis dicūtur quasi triuiū. q2 triplex ē via ad idem. s. eloq̄ntiam. q̄ sunt grāmatica. dialetica. ⁊ rethorica. Et sic intellige. c. ꝓmū. ⁊. c. q2 nōnulli de mgrīis. nō tn̄ ad voluptatē. sed vt sciant discernere vez a falso. xxxvij. di. cur ergo. multo magis in sacra scriptura. theologia. ⁊ iure canōico. necnō in pbia naturali ⁊ morali. xxxvij. di. turbat. ⁊. c. qui de mēsa. ⁊. c. si q̄d veri. ⁊. c. relatū. in fi. In scientijs xpo quadriuialibus scz arismetrica. musica. geometria. ⁊ astrologia. nō credo debēat intendere. excepta musica. q2 tales scientie. lz in se ꝓtineāt veritatem fm Hiero. nō tn̄ ducūt ad pietatē. xxxvij. dis. si quis grāmaticam. immo hnt. maxime astrologia multū curiositatis. ⁊ aliq̄n noxie vanitatis. Leges aūt ⁊ pbicaz pūt simiľ audire. ni si sint religiosi vel sacerdotes vel hntes pſonatus seu dignitatē. seu curā aīaz. vt. s. Excōicatio. vij. casu. vj. ⁊. vij. Sūt tn̄ inexcusabiles apud deū. q̄ ꝑfať scīētijs intēdētes q̄ eis sunt necessaria. vť ad eoꝝ officiū ignorant. xxxvij. di. q̄ ea. ⁊ q̄ scīa requirať dic q̄ spāliter a q̄cunq̄ exigitur illoꝝ ꝑceptoꝝ ⁊ pbitionū cognitio q̄ ad eum ptinet. vel rōne officij aut status aut alio mō. Christiani autem cōiter tenentur scire q̄ ptinent ad fidem. q̄dam explicite ⁊ q̄dam implicite. vt. s. Fides. ℣. vj. Et ꝓterea Aug. in. c. vos aūt oīa. de cōse. di. iij. dicit q̄ patrini debēt docere q̄s tenuerūt in baptismo sim bolū ⁊ oronem dnicam. Dñ ex dictis in. d. ℣. vj. ꝑz q̄ parētes qui nō docēt filios ⁊ filias se signare dicendo. In nomine pīs ⁊ filij ⁊ spūs sancti amen. ⁊ Credo parū. ⁊ decem ꝑcepta legis. ⁊ pater noster videtur peccare mortaliť. q̄n omittūt ex negligia eos docere vť docere facere si pūt. Sic non excusantur a mortali qui ne scientes talia non adiscūt si possunt cuz sint necessaria ad salutem. Aduerte tn̄ q̄ quis posset scire ꝑcepta. puta si interrogať adorare deos alienos est ꝺ preceptuz. respōderet sic. ⁊

idē de alijs. Nō tali sufficit ꝙz nesciat ordinare dicere. Et idē posſz dici de aliq̄ q̄ nec scit credo puſ. tñ si interrogaret de ē vn⁹. Ñ̄deret q̄ sic. ⁊ qđ creauit oīa. iesus xp̄s ē eius filj⁹. ⁊ sic de cetero. Ñ̄deret q̄ sic. q̄ sufficeret sibi ꝙz nesciret p̄fatum credo. Et iō dicerē de pē nē. q̄ qñ q̄s scit qđ ē orandū ⁊ petēda sal⁹ ⁊ gr̄a ⁊ remissio pctōr ⁊ hmōi ꝙz nesciret dicere pē nē q̄ excusareť ꝙz ꝓsulendū sit oībus vt potius tam pater noster q̄z credo adiscant.

2 ¶ Que scīe p̄nt doceri alijs a p̄dictis vide. s. Magister. ſ. iij.

Scisma ꝓprie et stricte ē illicita diuisio p inobīam ab vnitate eccie fcā. xxiij. q. iij. inť scisma. ex̄ de scisma. ad succidēdos. li. vj. Et ſ ē aliq̄n cū hereſi. vt ī grecis q̄ ab vnitate eccie se sep̄auerūt. aliq̄n scisma ē sine hereſi sic̄ sunt illi q̄ credūt romanā eccīam nec aliā volūt cōstituere ꝙz eā credūt esse apud se. vt ptingit q̄n duo vel plures ptendūt de papatu. Aliq̄n scisma accipiť large. ſ. cū q̄ ꝓprijū ep̄um ejciūt sede ep̄alē sibi vsurpātes ⁊ p̄lbros sibi ordinantes. Scisma. ij̄. accipiť largissime ⁊ sic scismatici sunt oēs q̄ sunt in pctō mortali. qz sunt ex̄ caritatē. c. audi. ij̄. q. ij̄. Hoc no. Inno. in. c. j. eo. ti. ⁊ seq̄tur Pa. in Rubrica. eō. ti.

1 ¶ Utr̄ oēs scismatici sunt excōicati. Ř. Pa. ī d. Rubri. q̄ ꝓprie scismatici cū hereſi clar̄ ē q̄ sic. c. excōicam⁹. de he. Ꝙz sine hereſi scismatici ꝓprie ñ sunt excōicati vigore. c. ſ. e. t. ꝙz vigore. c. ꝙz. ō elec. vbi dr̄ q̄ gerēs se ꝑ papa cuj nō sit cū oīb⁹ sibi adherētib⁹ excōicatōi subiacent. ⁊ sic sunt excōicati ipō iure. Limitat tamē Pa. ī. d. Ru. vez ī casu vbi ñ cadit ꝓbabil̄ error ꝓ lr̄ām gr̄ātia. vbi āt qđ foret dubia. ⁊ maxie si ꝓsiterit ī scō ītricato ⁊ lōgeno. put euenit ī scismate ꝓterito. tūc putarē oēs euitare excōicationē ⁊ pctīm. l. regula. ⁊. l. ij̄. ff. de iur. ⁊ fac. ig. ⁊ ī. c. aplice. de cle. ex. mi. ⁊ in. c. vt aīar̄ de cōsti. li. vj. dū tñ ī volūtate hēant ſp adherere vero pape q̄n p eccīam vel alio mō cōstaret de veritate. Scismatici ꝙo large non sunt excōicati nisi p violentiā factā ep̄o ⁊ hmōi. alr̄s non nec scismatici largissime.

2 ¶ Utr̄ emēs rē eccīastic̄ā aut alio mō acq̄rēs eā a scismaticis ꝓprie sit excōicatus. Ř. q̄ sic. vt in. c. j. codē. q̄uis alr̄s occupās rē eccie ñ sit excōicatus. c. cō questus. de foro compe.

3 ¶ Utr̄ tenēs būficiū eccīasticū a scismatico sibi ꝓcessuz. k. p̄sentiēs ordiātōi fcē p eūdē sit excōicat⁹. Ř. q̄ sic. vt ī. d. c. j. ꝙz Bītellige ī ordiātōe q̄ ad execūōz ſm gl. ⁊ Pa. ī. d. c. j. qz ordo bñ ꝓferē si forma fuer̄. ꝙz ñ executio si scīēter a tali recipiať. Si ꝙo iḡrāter. Inn. ꝙz q̄ ec̄ exe cutio ꝓferť. ꝙz Do. ꝙz q̄ vez ē q̄ executio ꝓferť q̄diu ē occultus. sed postq̄ fuerit patefactus requirť dispensatio. ⁊ istud est tutius.

¶ Ꝙz q̄s dispēsabit cū tali. Ř. Pa. ī. c. ñ. c. q̄ 4
in ep̄atu. sol⁹ papa. c. qz diligētia. de elec. multomagis si dignitas sit empta. vt ī. c. cū venerabili. de p̄sue. ſ Ja alijs ꝙo ordib⁹ distingue Aut recepit scīēter vl ex iḡrātia crassa aut supina a tali scismatico. ⁊ sic solus papa. aut ex iḡrantia ꝓbabili. ⁊ sic ep̄s dispēsare p̄t. vt ī si mili dē in. c. j. ⁊. ij̄. de ord. ab epi. q̄. re. non tñ ab illo ep̄o qui eū ordinauit q̄uis postea redierit ad vnitatē. vt no. glo. in. d. c. si.

¶ Utr̄ ꝑctus alienatōis facť in vtilitatem ec 5
clesie teneat. Ř ñ. q̄ sic. vt tenet glo. in. d. c. j. alr̄s non.

Scriptura. aliq̄n dr̄ apocha vel apodixia ⁊ hec fit inter ptes. Aliq̄n dr̄ epla et hec ē q̄ mittiť ad abs̄tem ⁊ cōiter dr̄ sr̄a missiua. Aliq̄n dr̄ liber rationū ⁊ hic est quē cōiter solent facere exercētes talē artē. seu boni ⁊ curiosi p̄ssfamilias. Aliq̄n dr̄ publica ⁊ hec ē q̄ fit a publica p̄sona. ſ. notario cū publicis solēnitatibus req̄sitis. Aliq̄n dr̄ autētica ⁊ hec ē illa q̄ ad sui validitatē non req̄rit aliud. Quō añt faciat fidē vide doc. max. Pa. ī. c. scripta. de fi. instru. ⁊ ī. c. j. e. t. ⁊ in. c. post cessionē. de p̄batio. ⁊ ibi dr̄ q̄ scriptura sigillata aliq̄ sigillo autētico cū subscriptione duoz vel triū plenam fidē facit. Aduerte q̄ vbi ius scripturam exigit si nō extant ꝓbabit q̄ stat ꝑ solennitate fm Innoc. in. c. Innotuit. de eo q̄ fu. oz. su. ⁊ iō clericus ꝓbare ꝙz q̄ sit clericus si scripturā nō hz. no. Pa. in. c. qñ ꝛ. de ꝓba.

¶ Utr̄ sit dāda fides scripture ātiq̄ꝛ. Ř. Pa. ī 6
c. cū cāz. ō. ꝓb. q̄ sic. ⁊ no. bar. ī. l. j. ff. ſi cer. pe. no. gl. ī. c. iť dilectos. ō fi. īstru. qō limita verū q̄n non tractať de magno damno. Idem dic de scriptura in lapide et diffuse vide Panor. vbi. s. de hoc.

Scurrilitas differt a stultiloq̄o fm ale. se. ſ. t. eo. qz scurrilitas refertur ad lasciuam affectionis. stultiloquiū ꝙo ad indiscretem rōis. possunt tñ coincidere ⁊ inuicē cōuenire ⁊ semp est peccatū ꝓprie accepta ⁊ filia luxurie. Sumitur tamē aliquādo ꝑ vrbanitate sermonis ⁊ hoc improprie. ⁊ tunc si adsit finis debitus vt conseruatio amicicie bone vel remotio tristicie vel accidie nō ē pecatū. dūmō non fiat ꝑ verba turpia. Si aūt fiat per verba turpia vel inutilia ⁊ tantū risum ꝛordinatū ꝓ uocātia petīm ē ⁊ sic ad ephe. v. Nō noīetur in vobis turpitudo aut stultiloq̄ū aut scurrilitas q̄ ad rē ñ ptinet. i. nulli⁹ vtilitatꝛ. Et magꝛ pec

cāt q̄ tales audiēdo. sustinēt cuz sint auctores sceleris.

Secretum qñ q̄s debz revelare vide Confessio delicti in pn. ⁊ Cōfe. vlti. ⁊ Familia. §. vij. ⁊ viij.

Seditio ē tumult⁹ ad pugnā. dic glo. ij. cor. xij. ⁊ differt a bello ⁊ rixa. qz ista importāt mutuā ipugnatōnē i actu. Bz seditō p̄t dici sine h̄ motū ipugnatio sit i actu. sine sit ꝓparatio ad talē pugnā. Itē qz bellū ꝓprie est ꝫ hostes exteos. q̄si multitudinis ad mltitudinē. Rixa ātē vn⁹ ad alterū. ꝫ paucorū ad paucos sed seditio ꝓprie ē inē ptes multitudis vni⁹ inē se dissidētes. vt cū vna ps civitatis excitat ad tumultū ꝫ aliā. differt tn a scisma. qz scisma ꝫ vnitatē ipūalē. hec ꝫ tpalem.

Utrū seditio sit pctm̄ mortale. R. ꝙ sic. ex genere suo. vt ptz. ij. cor. xij. ⁊ nedū i eis q̄ seditionē ꝓcurāt bz ec̄ i se q̄cib⁹ taliū ⁊ tenēt de oī dāno ide secuto. Idē dico de tenētibus ptialitatē. ꝓcor. tho. se. se. q. xlij.

Utr ꝙturbās regnū tiranni sit seditiosus. R. ꝙ ñ. qz tale regnū ñ ordiat ad bonū cōe bz ad bonū ꝓuatū vt dic̄ phs. iij. pol. ⁊ viij. ethi. ⁊ iō ñ bz rōz seditōis tal ꝙturbatio imo ē laudād⁹. q̄ multitudinē liberat a tirānica ptāte. nisi forte qñ sic iordiat⁹ ꝙturbaret. ꝙ mltitudo subiecta mai⁹ detrimēcū pateret ex ꝙturbatione ꝫsequti q̄ ex tirānica damnatōne. Idē dic de omni resistente seditiosis.

Sensualitas inordinata qñcz ē sine oī culpa. qz ec̄ aliq̄n vitari ñ p̄t ⁊ tc̄ē qñ voluntas ñ ē cā illi⁹ deordiatōis nec cōittēdo. nec oittēdo. nec añcedēt nec cōittāt. vt cū corpus calefit sine aliq̄ apprehēsiōe mētis ⁊ hmōi. qñcz ē cū pctō venali. ⁊ tc̄ē qñ taliordiatio insurgit i sensualitate p negligā voluntatis. qñcz ē cū pctō mortali. qñ. s. ē ꝫ actū ꝓhibitū vt insurgēs exvolūtatis impio deliberato vel vt retēta ⁊ acceptata. sic̄ ē in cogitatione morosa. ⁊ fortius indeliberata. hec ex R. in. ij. sentētiax.

Quis ē ꝓcessus tēptatōis ⁊ delectatōis q̄ incipit a sensualitate. R. ꝙ iste. Nā ꝓmo delcābile offert sive ꝓcipit. scdo delectatō aduertit. tercō i id ad qd delectatō trahit ꝫsentit. ꝓmū ē sensualitas. sm inferiorē rōis p̄tis q̄ bz diiudicare intiones mot⁹ qd̄ ñ ē p̄tis sensitive. diffinire vo an delectatio sit ꝓplexāda. k refutāda. ē superiorē p̄tis rōis. ꝫtigit ātē delectari ad apprehēsiōz dlcābil⁹ q̄n aduersiōz dlectatōis et bz ē sensualitatis. ⁊ ē pctm̄ veniale. k nullū vt diri.

Sententia ꝓprie sm gof. ⁊ Tācr. ē iudicialis diffinitio. q̄ ꝫtrouersiꝫs finez ipoit ꝓnūciatōe ꝫpetētis iudicis pdēnatōz k absolutōez ꝫtinēs. ff. d sen. ⁊ re iu. l. j. ex. e. c. ij. Et xij ptz ꝙ excōicatio ⁊ interdcm̄ i prope dē sntia qz excōicatō ꝓprie ñ ē sntia. qz intia imē ponit vt xj. q. iij. summope. ⁊ no. glo. ij. q. vj. bidū. bz nō excōicatō bz pēa ē. xj. q. iij. nēo. xxiij. q. iij. cozrpiāt. d sen. ex. sacro. ge. i. c. vt aīax. d ꝫsti. li. vj ꝫcludit q ꝓprie ñ ē sntia. ⁊ i statuz vbi fit mentio d sntia ñ veiret excōicatō. Est tn sntia interlocutoria. cū ois vox iudicz ad cām faciēs possit dici sntia. fac̄ gl. i aut. d lit. §. si oēm. ⁊ gl. j. q. vj. diffinitiua. ⁊ iō ꝙviaz iudicialem nō pōt ferri die feriata.

Quotuplex ē sntia. R. duplex. ꝑa dr interlocutoria. fa diffinitiua interlocutoria sntia ē iudicialis declaratio sup aliq̄ summarie ius tbnēs. inter ptes. dcā a mō ꝓferēdi. qz q̄i loq̄ndo inē ptes sine aliq̄ solēnitate fert. de sen. ⁊ re iu. c. q ad ꝫsultatoz. ij. q. j. i sum. ⁊ ē seiplā sntia q̄ fert in p̄ncipiū cāe ⁊ finē. ñ sup p̄ncipali. bz sup icidēt⁹ q̄ob⁹ k emergēt⁹. d ap. c. significat⁹ d tel. significauit. el. j. ⁊ d of. dele. c. cū olim. ⁊ q ñ sit plā diffinitio. ꝑz. ff. d arbi. l. q̄lē. vñ q̄ eaz tulit p̄t revocare ec̄ p⁹ decēdū. sive sit index ordiari⁹. ff. d. sen. ⁊ re iu. l. qd̄ insist. sive sit delegatus. d. ap. c. cū cessante. etiā si fuerit appellatū. sm arch. vbi. s. ⁊ cōit doc. i. d. c. cū cessante. et bz vez nisi appōni d̄tulisset. vt i. c. cū appōnib⁹ de ap. li. vj. k nisi ps fecisset expēsas ad ꝓsequ. appoem. ff. d cō. ob cām. l. si pecūiaz. i pn. si tn vellz sibi d eis satisfacē. postz revocare. d. ap. c. ik posita. §. illd deicz. sik dic d arbitio iuz⁹ a q̄ p̄t appellari dcā. l. q̄lē. dic ec̄ gl. i aut. d here. ⁊ fal. §. illd. i v. d ceto. qq̄dlibz ꝓceptū fcm̄ p iudicē k ei⁹ nūciū dr sntia interlocutoria. Diffinitiua sntia dr qz p eā p̄ncipal⁹ cō diffinit ex d sen. ⁊ re iu. c. ij. ff. e. l. j. cui p eūdē iudicē ñ p̄t aliqd addi k minui. nec mutari d trahi. aut revocari postq̄z lata ē. d. l. q̄lē. nec a delegato qz functus ē ofō suo d of. del. i l'is. nec ab ordiario. nisi sit ꝫ ius ꝓtōis de sen. ⁊ re iu. c. cū inē. nisi p bnfi. cū ītōis ex. e. c. cū bertold⁹. Fallit bz i. vj. casibus i q̄b⁹ ordiari⁹ p̄t. ꝓ si nulla ē k nullāda. ꝓp errorez fcī retractare p̄t. xxxv. q. ix. §. j. fm Jo. C. quō ⁊ q̄ñ iu. l. si ꝑles. ⁊ l. si vt ꝓnis. Itē. ij. p̄t index ordiari⁹ retractare i mulcta q̄ ꝓp iopiā ē remittēda. C. de mō mul. l. fi. i fi. ff. de of. ꝓsi. l. illicitas. §. fi. Itē. iij. i fructibus ⁊ expēsis ⁊ alijs accessorijs ꝓsiblibus in q̄b⁹ ea eadē die p̄t suppleri ñ tn minui. sic intelligitur ff. de sentē. ⁊ re iu. l. Paulus rndit. Item. iiij. si aliquis absens condemnatus veniat adhuc iudice ꝓtribunali sedēte. ff. d re. in inte. l. din⁹. ⁊ d. c. cum bertoldus. §. posmodū. Itē. v. ratōe publice vtilitatiz. ar. ff. de decre. ab or. fa. l. qd̄ semel. Itē. vj. vbicū q̄xtiē piculū aīe ⁊ de errore sit fides de sen. ⁊ re iu. c. inē ceos. d cō

320

ſuc.c.fi.de ꝓſcrip.c.qñ ꝓnceps.tñ poteſt,ſemꝑ quando voluerit reuocare.mutare.ꝛ cozrige re.de rcſti.in ínte.c.ex litteris.

¶ Vtrũ in oĩ ſnĩa ſit ozdo iuris fuãd⁹.Ñ.q ſic ꝛ diffinitiua.ſi ſit lata ꝫ ozdinẽ ſubãlẽ iudi cioꝝ vt ẽ citatio.idutie litĳ ꝓteſtatio.ꝛ teſtiuꝫ ceptio nulla eſt ipo iure.intelligo ſi petanẽ in dutie.xvĳ.q.iiij.vt oz.Si vo ꝫ ozdinẽ q̃ nõ eſt de ſubã tz.ꝛ de ß.in.d.c.biduũ.interlocutoria vo bñ tz lz peccet grauit q̃ tulit ſine ozdĩe iuꝛ ipam ꝛ aliq̃ ẽ ſuſpẽſus vt in ſentẽtia excõica tionis in.c.j.de ſen.ex.li.vj.

3 ¶ Qualis dz eſſe ſnĩa diffinitiua.Ñ.abſoluto ria ꝟ ꝓdẽnatoria.d.ſ.diffinitiua.Ł.de ſenten tĳs ꝛ intlo.om.in.l.iij.Certa.vt.ff.de ſen.ꝛ re iu.l.ĩ ſumma.pura vt.ff.qñ.ap.ſit.l.j.ſ.biduũ. ꝛ.d.c.biduũ.Aduerte tñ q̃ qñ ꝓditio ẽ intrin ſeca.puta ꝓdẽno reũ ſi acto:ꝓbauerit.q tz.vt in.d.c.biduũ.ꝛ ibi gl.ꝛ bar.in.l.a diuo pio.ſ. in venditione.ff.de re.iu.Nec⁹ ſi ꝓditio eẽt ex trinſeca vt ꝓdẽno te ſi papa venerit.ꝛ vide gl. ꝛ bal.ĩ.l.cũ iudex.Ł.de ſen.ſ.ꝛ interl.om.indi. ꝛ iuſta debet eſſe ſuꝑ omnia.

¶ Vl q̃ ꝑt dari.Ñ.ab eo q̃ hz iuriſditionẽ ordi nariã vel delegatã vel ꝓcõpromiſſum.

¶ Nõ dz dari ſnĩa diffinitiua.Ñ.ſedẽdo ñ in pedibus ſtãdo.aks ẽ nulla.c.ꝛ ſi ſentẽtia.ſ. ſi.e.t.li.vj.¶ Itẽ ꝓb⁹ ꝑtib⁹ vĩ ꝓtiacibus in ſcripꝭ recitare alias cã ſolũ in ſcripꝭ dãdo ſi ne recitatione eſt nulla.Ł.de ſen.exp.reci.l.j. Sic̃ ſi nõ recitet in ſcriptis.l.vl.Ł.õ ſen.exp. reci.ꝛ.d.c.ſi ſentẽtia.Fallit ĩ breuibus ꝛ cãis viliũ ꝓſonaꝝ.Ł.de ſen.exp.re.auc̃.niſi.¶ Itez in cã mr̃imoniali.ãtſ q̃ de ꝓtiũ ꝓſenſu ꝓcedit no.ĩſ.q.j.c.in ꝓmis.ꝑ arch.ꝛ Jo.¶ Itẽ ipe qui dat ſnĩam dz ipe legere ſeu ẽcitare,niſi ſit epꝰ aut alius illuſtris.d.c.ſi ſnĩa.ꝛ Ł.de ſen.exp. re.l.iij.ꝛ ij.q.vj.ãteriozũ.ſ.ille in fi.mkta eẽnt vidẽda ꝫ qz nihil ad nos omitto breuitatꝭ cã. Dz tu vĩ ſi plz bo.in ſum.e.t.ꝛ directo iuris. ꝛ Spe.quõ ĩ mkꝭ caſib⁹ ẽ nulla.quõ ãnullãda quõ ereq̃nda ꝛ quõ trãſit in rẽ iudicatã.

¶ Vtꝝ rkioſi ligẽt ſententĳs ſuoꝝ ꝓlatoꝝ exꝰ locũ eoꝝ.Ñ.¶ Imo.in cle.dudũ.õ ſepul.q ñ ꝛ vĩ ſeq opi.Ł.aud.ꝛ bo.in.c.cũ illoꝝ.de ſen.ex. Car.vo in.d.cle.dudũ.dicit hoc deſſi ꝓcedere ad cõtẽtioſaꝫ iuriſditiõ ꝫ qñ ꝑt ponere ſedẽ qs in alieno ẽritozio.de of.oz.c.cũ epus.li.vj. Dz reſpcũ ſentẽtie volũtarie iuriſditõis ꝛ ad q̃s ñ ꝓcedit in forma iudicĳ vero:ẽ ſententia alioꝝ q̃ tenẽt q̃ ligant.de of.le.nouit.ꝛ placz ubi ꝛ eẽ q̃ ad cõtentioſam iuriſditõez in mo ſterio ſuo.qz vt dicit Joa.ĩ.c.cũ cõt ligat.de ſo.cõpe.¶ Jonachus vbi cũ ꝙ ẽ ſpẽ de iuriſdi tione abbatis quẽ vice dei ſup caput ſuũ ĩpo ſuit.xix.q.iij.Statuimus de elec.c.ſi rkioſus. li.vj.ꝛ fictõe iuris ſpẽ in clauſtro.vt no.Jn no.ꝛ Ab.in.d.cũ illoꝝ ꝛ arch.in.c.vt ꝓcoſa. ne.cle.vkmo.li.vj.facit qõ.s.dixi.Excõicatio ĩj.ſ.x.ꝛ xj.

Vtꝝ ſnĩa duret ꝓ mortẽ ſnĩanꝫ.Ñ.pa.in c.a nobis.el.j.de ſen.ex.q aut bz cãm ſucceſſi 7
uã.ſiue ẽ ad effectũ ꝓducẽdũ.puta interdicit alicui artẽ ſuã ſeu officiũ.ꝛ tũc ſi eſt cũ cãe co gnitione lata.durat.vt ĩ.l.j.ff.de poſtulã.ꝛ ſic intellige.l.j.ſ.ẽ vrbẽ.ff.de of.ꝓfec.vr.vbi pz q̃ ꝓfectus ꝓt in ꝓpetuũ aliquẽ ꝓuare officio aduocatõnis.lz ipe ſit tꝑalis.Si vo nõ ẽ lata cũ cãe cognitõe.ꝛ ſic nõ durat.ꝛ ſic loq̃t.l.fi. ff.õ penis.Si ãt ſnĩa ẽ q̃ ad effectũ ꝓducẽdũ pu ta.qz vinckm iniecit tpe ꝓlatõnis.ꝛ ſic durat eẽ ꝓ mortẽ.Exẽplũ in excõicõne vel publicatõ ne bonoꝝũ.qz niſi abſoluat ſꝑ erit excõicatus vt ĩ.c.vnico.de ma.ꝛ ob.li.vj.fac̃.c.paſtoꝛal. ſ.j.de of.oz.Nuõ etiã ſentẽtia exrẽdat effectũ exꝰ territoriũ.hẽs.s.Pena.ſ.xxiij.

Vtꝝ ille ꝓ q̃ data ẽ iniuſta ſnĩa ꝓ cognitã ĩ 8
iuſticiã,teneat reſtituer q̃q̃d hñit.Ñ.pa.ĩ.c.j. de cõceſ.ꝑ.q ſi ẽ declaratiua ſic tẽt alit ñ ſal uabit.qz talis ſnĩa ñ aufert directũ dñium.vt no.ĩ.l.iulianus.ff.de cõ.ꝛ de.nec alteri accre ſcit ius.vt no.Jnn.ĩ.c.qz plericꝫ.de ĩmu.ecc. etſi.n.declarauit ad eũ ꝓtinere.l.ſic.ſ.ꝛ ſi q̃ri tur.ff.õ ſi.fui.vẽ.c.forus.de ꝛ.ſi.Et dr̃ declaratiua ſꝑ q̃ iudex intẽ litigãtes ſnĩat ad iſtum vel ad illũ ꝓtinere.ſiue dari debere.Si ãt ſnĩa ẽ ꝓuatiua.puta cũ aliq̃s ꝓuaẽ bñficio eccĩaſtico ꝛ ꝓcedit alteri,talis cui cõceſſum fuit nõ te neẽ reſtituere ꝛ cogſcat poſtea iniuſtaꝫ ſnĩam fuiſſe.qz ex q̃ non appellauit vĩ renũciaſſe ꝛ nõ cũ vacaret potuit iſti cõcedi.vide ꝓ ß bonam gl.inſti.de of.iu.ĩ fi.ꝛ ꝓ Ly.ĩ.l.j.Ł.cõia.vtri. iu.ꝛ ꝓ bar.ĩ.l.põponi⁹.ff.de acq.hered.ꝛ ꝓ Jo. cal.ĩ.c.ꝓpoſuit.de ꝓceſ.ꝑ.Nõ.õ q̃dẽ limito niſi talis fuerit ĩ cã iuſticie.¶ Itẽ.ij.niſi ſint alia a bñficĳs eccĩaſticĳ.vt puta.res tꝑales alĩ⁹ qz ſic in foro aĩe tẽreẽ vt no.Jnn.ĩ.d.c.qz plicꝫ.

Sepultura ẽ poſſeſſio ſiue ẽra vbi ali qs ſepeliẽd⁹ ẽ.ꝛ dr̃ loc⁹ cõcau⁹ in loco eccĩaſtico vĩ cimiterio factus in q̃ coꝛ pus catholici cõgeſcit.vñ ſi talis poſſeſſio ſeu ẽra ſeu q̃libet aliõvas ꝓ ſepeliẽdo ſit ꝑ epm. ſeu de ei⁹ auctozitate ad ſepulturã deputatuꝫ ſic ẽ locus religioſus ſiue ibi ſit aliq̃s ſepultus ſiue nõ.ꝛ vendi nõ poteſt.de ſepulturis.capi tulo abolenda.ꝛ xiij.queſtione.ij.queſta eſt.er

c.posl q̄. ⁊ c. p̄cipiēdū. ℣i ād aūcre cp̄i tal' tra
seu loc⁹ ñ ē ad sepulturā deputat⁹. lz vbi sit ali
q̄s sepult⁹ ñ ꝓpter ē rc̄hosus fm canones. vt no.
Inn. ī. d. c. abolēde. fac. c. ad ℟. ō reli. do. ⁊ qō
supdixi. ℞c̄hosus loc⁹. ℣ēdi tñ ñ p̄t. vt ī dc̄is
c. q̄sta. ⁊ post q̄ lz aliud sit fm legesl qz rc̄hosus
dē. ff. ō. rel. ⁊ tum. su. l. ñ. ℣liq̄ñ dē sepltura tra
deputāda seu loc⁹ deputādus sepulture. ⁊ hec
vendi potest. xij. q. ij. aurū.

1 ¶ Sepultura aīn accipit ꝑ offō. qō ipēdit se
peliēdis. ⁊ tal' sepultura vēdi ñ p̄t cl̄ici q̄ bñt
bñficiū rōe cui⁹ tenent. pura qz sacerdos pro
chialis ⁊ hmōi imo simoniā ꝯmitterēt si vēde
rēt. j. q. j. dcim. xij. q. ij. p̄cipiendū. ⁊ c. j. eccla
stico. ⁊ ō simo. cū ī eccie. lz cl̄ici peteī ñ possint
laici tñ tenēt ad laudabilē ꝓsuetudinē fuādā.
⁊ vī q̄ nisi fuēt peccēt mortalit. ar. c. ad apli
cā. de si. ⁊ ita credo nisi ex alīq̄ rōabili cā desi
stāt. alīq̄ āt cl̄ici q̄ ad tale offm ñ tenēt rōe bñfi
cij potēt vēdere ñ q̄dē offm sz labozē suū. qz ñ
tñt ō suo facere. ℟. ar. c. caritatē. xij. q. ij. de pze
scrip. cū ex officij. ⁊. d. c. abolendū.

2 ¶ Obi dz eē loc⁹ sepltre. ℞. fm Inn. ī. d. c.
abolēde. q̄ apō eccīaz ꝓfectā. qz cū ꝓfectī de
beat vt ī. c. sic. xvij. q. iij. Jō ad locū ñ ꝓfectū
ñ p̄t accedere. de ꝓfe. ec. vl al. c. si eccīam. li. vj.
p̄t tñ eē remotus ꝓter fetozem.

3 ¶ Quis bz ius funerādi. ℞. fm Inn. ī. c. j. de
sepul. q̄ ñ ois eccīa. sz solū illa q̄ bz ꝑlm vl cui
ex ꝑuilegio ē ꝓcessuz. ⁊ ℟ ō iure canōico. sz ō iu
re ciuili ꝓpetit oīb⁹ q̄b⁹ ℣est ius īferēdi mortu
os. vt. ff. ō mor. ife. p to. aduerte ℟ q̄ pactū fcm
cū rectore eccie circa sepltrā ñ recipiēdā va
let eē fcm ab his q̄b⁹ a fede aplica ꝓcedit libe
ra sepultura. c. pactū. de pac. li. vj.

4 ¶ Otz bñtes ius funerādi possint ītrare alte
rī⁹ prochiā ⁊ p se accipe fun⁹ ⁊ alia ꝓsueta fa
cere. ℞. q̄ si bñt ex ꝑuilio pape. vt bēant libe
rā sepltrā. sic sunt maiozes ⁊ ꝑdicatozes. vt ī
cle. dudū. ō sepul. sic p̄t eē ñ obstāte ꝑdictōne
ep̄i ℞ curati ⁊ eē ñ obstāte statuto q̄ō excōicat
ītrātes alienā prochiā. vt no. ℣l. ꝓsil. cexvij.
⁊ seq̄t ℣e. ī. c. vt aīaz. d. ꝓsti. li. vj. ⁊. do. ℒar. ī
d. cle. dudū. Jo. ō lig. ibiō. ⁊ pz ī. c. cū libez. ⁊
c. p̄ntia. de sepul. ℞ō qz ꝓcessa libera sepltura
ꝓcessuz ē iter eūdi ad capiēdū fun⁹. sic ī silī dic
lex q̄ñ ꝓcedit hausto aq̄ vī ꝓcessuz it ad illō. ff.
ō fu. ru. ꝑdi. l. ij. §. pe. ⁊ vl. ⁊ sac q̄ō diri. s. li
bere. ℣i xo ñ ꝓcedit libera sepultura. sz tm̄ se
pultura. sic. d. an. tz q̄ eē p̄nt. ℞i. ō senis tz q̄
ñ. sz istō ℣e. ī. d. c. vt aīaz. dic ꝓcedere. vbi cō
cedit solū q̄ possint ēcipe eligēte sepeliri apō
eos. ℣z ego teneo q̄ ñ p̄nt sine lnīa curati vel
ep̄i nisi bēant liberā sepulturā. qz ō dubb⁹ fui
tutib⁹ vna sublata remanet alīa. vt dic̄ gl. ma
gna. in. c. omnis vtriusq̄ sexus. de pe. ⁊ re. 5

¶ Quis p̄t eligere sepulturā. ℞. q̄ ois fidel.
⁊ q̄ bz libez arbitriū ⁊ etatē ltīam. s. q̄ sit pu
bes q̄uis sit ī ptāte p̄ris. tñ p̄t eligere sine cō
sensu p̄ris. c. lz. in. p̄n. de sepl. li. vj. Impubes
xo ⁊ qui nō est compos sue mentis eligere nō
potest. ar. c. vl. de suc. ab inte.

¶ Otz religiosus possit eligere sepulturā. ℞. 6
q̄ nō. nisi q̄n ex monasterij morit. ad qō ꝓmo
de deferri nō possz. qz tūc p̄t eligere sepulturā
vbi placet. c. religiosi. eo. ti. li. vj.

¶ Otz fu⁹ silr possit. ℞. fm. d. ℣e. de peru. 7
in tracta. de q̄rta canonica portione eccie pro
chialis q̄ sic si ē pubes. ℣i xo ē impubes eli
get dñs. ita no. Jo. ī. c. de vroze. eodez.

¶ Otz q̄s possit eligere sibi sepulturā in lo 8
comuni religioso q̄z sit locus vbi de iure de
beret sepeliri. ℞ñ. olim fuit diuersitas. hodie
claz est q̄ sic ꝑ. c. cū quis. eo. li. vj.

¶ Otz p̄ possit eligere ꝑ filio ipubere. cū ipe 9
ipubes eligere ñ possit. ℞. d. ℣e. supdict⁹ vbi
s. q̄ sic ꝓsuetudie sic disponente. vt ī. d. c. lz. ⁊
idez credit ℣e. in. d. c. lz. de mīe sic de p̄re. q̄n
sic bz ꝓsuetudo. Et ℟ solū ꝑ filio ltio naturali
nō āt ꝑ spurio vl naturali tm̄. qz appellatione
filioz nō veniūt naturales tm̄ vl spurij. l. gene
ralit. C. de inst. ⁊ substi. ⁊ in cle. j. de bap. lz ꝑ
adoptiuis vel arrogatis bene potest.

¶ Otz auus possit eligere ꝑ nepote ipubere. 10
℞ñ. idē ℣e. vbi. s. q̄ ñ. qz in materia odiosa
appellatōe filioz ñ ptinēt nepotes. alit. n. filij
alit nepotes appellāt. Secus de appellatōe li
beroz. vt in. l. quid si nepotes. ff. de testa. tute.
multominus frater aut alius collateralis. 11

¶ Otz p̄ possit eligere ꝑ filio adulto seu pu
bere. ℞ñ. idē ibidē q̄ nō. qz. d. c. lz. solū ꝑ im
pubere ꝓcedit electōem sepulture.

¶ Otz decapitandus ⁊ hmōi possint eligere 12
sepulturā. ℞. q̄. s. ibiō. q̄ si ſnīa ē data nec ap
pellatōe suspēsa ñ p̄t. qz nullā vltīam volūta
tē p̄t dimittere. l. eī⁹. ff. de tes. q̄ eē ñ p̄t ꝑ aīma
aliq̄d relinq̄re. vt no. Jo. an. in addi. ad. spec.
in ti. de instru. edic. p̄t tñ oīa sacra petere. ⁊ re
cipere. cle. j. de pe. ⁊ re. ℣i xo ſnīa nō est data
vel ē appellatōe suspēsa sic p̄t eligere.

¶ Obi dz q̄s sepeliri q̄ñ ñ eligit sepltrā. ℞. 13
d. ℣e. ꝑfat⁹. vbi. s. ꝑ mltos cūus q̄s ego rec u
co ad. xj. vt totalt bēat ītelligētia circa ℟.

¶ Nūm⁹ ē de prochianis q̄ debēt sepeliri ñ ī
prochia. sz ī eccīa vbi sunt maiores suī. ita dō
gl. in. c. j. e. li. vj. fac. c. j. de sepul. ⁊ est casus in

c.is q.c.t.li.vj.⁊ ibi hoc tenet archi.⁊ Jo.

15 ¶ Sz q̃ro q̊ dicãt maiores. Rñ. idẽ pe. vbi.s. q̃ ĩ isto casu intelligit pẽ ⁊ auus. texẽ ĩ.c. ebrõ xtiñ.q.ij. iũcto.c.j. de sepul.⁊ iõ lz ꝓauus ⁊ atauus eẽnt alibi. nõ tñ ibi sepelier. lz vbi pẽ ⁊ auus sz si pẽ eẽt sepultus in vno loco ⁊ auus ⁊ alij maiores in alio nõ sepelier filius cũ pẽ sed cũ auo ⁊ ceteris maioribus. fm Jo. an. ꝑ.c.ij. in pn. ⁊.c. fraternitatẽ. de sepul. ⁊ ꝑ.c. cũ q̃s. ẽ sepul. li. vj. lz alij ꝺrinñ teneãt ꝓpter. tex. ꝺrios. xtiñ. q.ij. sed ꝓmũ videt verius.

16 ¶ Scõs ẽ q̃n nõ apparet vbi sint sepulcra maiorũ q̃ tũc sepelier in eccĩa vbi audiuit diuina ⁊ ꝓcepit eccĩastica sacrã. d.c.j. ⁊ ibi ꝑ Innoc. ⁊ ẽ casus in. d.c.is q̃. ⁊ in.c. in nrã eodem.

17 ¶ Tercius ẽ q̃n q̃s nõ hz sepulcra maiorũ. ⁊ in vna eccĩa audiuit diuĩa. ⁊ in alia ꝓcepit sacrã vel ẽ prochian⁹ duaꝝ eccĩaꝝ. ⁊ tũc si vtraq; eccl̃esia hz ius funerãdi tũc loc⁹ est ꝓuentioni. de rescrip. c. duobus. li. vj. lz obuẽtões q̃rte diuidẽt. c. cũ q̃s. eo. li. vj. ⁊ si nõ est ꝓuentio. lz cõtendũt diocesanus ꝓcordabit ꝓtes.

18 ¶ Quart⁹ ẽ q̃n eccĩa ẽ ĩterdcã l̃ cimiteriũ vbi de iure deberet sepeliri. ⁊ tũc si ẽ eccĩa sepulcri maiorũ suorũ sepelier ĩ prochia. si vo ẽ prochia sepelier ĩ eccĩa cathedrali. ⁊ si oẽs iste eẽnt interdicte cũ nullus ibi debeat sepeliri. c. vt ꝑui legia. de ꝑuil. ⁊.c. si eccĩa. de ꝑul. li. vj. ⁊.c. fi. de sepul. li. vj. tũc sepelier ĩ mõasterio q̃ principi fm archi. c.j. e. li. vj. ⁊ Jo. an. ĩ nouel. ibidẽ. vel vbi debebat soluere decimas fm ꝓdictos.

19 ¶ Quint⁹ casus ẽ de pegrĩs ⁊ aduenis q̃ sepeliẽt ĩ prochia vbi moriũt si ñ scit vbi sint sepulcra maiorũ suorũ. vl si scit ⁊ nõ ꝑñt comode deferri. Jnn. ⁊ Jo. tenẽt ĩ.c.j. eo. q̃ in eccĩa cathedrali. alij ãt q̃ vtraq; eccĩa hz ius ⁊ locus ẽ ꝓuẽtioni. ⁊ istud veri⁹ credo. Jdẽ dic de dãnatis ad mortẽ q̃n sepeliri ꝓmittũt q̃ õ pegrĩs

20 ¶ Sext⁹ casus est de filio pubere. ⁊ dz sepeliri apud maiores. vt in ꝓmo casu. vel si ẽ fm secũdũ vel terciũ casum. illud serua.

21 ¶ Septim⁹ casus de filijs illegitĩs. si sunt naturales tñ sepeliũt cũ pẽ. nisi pẽ fuisset in dignitate. l. ex fcõ. ff. si q̃s rogat⁹. ff. ad treb. ⁊ q̃ no. ĩ. d.l. generaliter. Si ãt sunt spurij nõ sepeliẽt cũ pẽ. q̃ nec filij nolandi sunt. aut. ex cõplexu. C. de ĩce. ⁊ iuti. nupt. nec eẽ si legitimẽt a ꝓncipe nisi ad petitõem pr̃is. ⁊ eo viuẽte fecisset. facẽ q̃ nõ. in aut. q̃. mo. na. ef. sui. Sepeliẽt q̃ tales in sepulcro mr̃is ꝓbat. ff. ad muni. l. j. nisi sit illustris fẽa. Si vo sint filij adopti vl arrogati. si viuẽte pẽ adoptãte moriũt. in eius sepulcro sepelier. sec⁹ si mortuo. q̃ tũc sepeliũt cũz pẽ naturali. fm q̃ nõ. plene in. c. vnico. de cogna. lega.

¶ Octau⁹ casus de vxore. ⁊ dic q̃ si ẽ carnaliter cognita. vl ad domũ viri ducta. tũc sepelit ĩ sepulcro viri. q̃ ĩa ꝙsecuta ẽ domicilĩ mariti ꝓ ꝺuctionẽ. l. cũ q̃daz puella. ff. de iurisdi. om. iu. vl q̃ effecta vna caro cũ viro. d.c. ebrõ. alꝫ ñ. 22

¶ Quid si sit cognita ⁊ tñ ꝓpter adulteriuz separata. Rñ. q̃ nõ sepelier cũ viro. q̃ nõ ẽ ãplius de domo viri. nisi sit recõciliata. 23

¶ Qz q̃d si mortuo viro recessit de domo mariti. Rñ. q̃ lz fuerint opi. tñ mihi plz opi. archi. ⁊ Jo. ĩ.c.is q̃. ℣. mulier. e. li. vj. q̃ sepelier ĩ sepulcro viri. q̃ licz ad aliud domicilĩ se trãsferat. tñ retinet domicilĩ mariti. vt. l. filij. ℣. vidua. ff. ad munici. vl dic q̃ locus erit ꝓuentioni. ⁊ q̃d de illa q̃ habuit plures viros. dic q̃ vltimus cõsiderat q̃ vna caro ẽ cũ eo. 24

¶ Sed pone q̃ vir hẽat in vna eccĩa sepulcra maiorũ suorũ. ⁊ in alia eligit sepulturã. ⁊ sepultus ẽ ibi. vbi sepelier vxor eius. Rñ. q̃ ĩ eccĩa vbi maritus actualiter ẽ sepultus. d.c. ebrõ. q̃ intellige q̃n maritus fuit ibi legitime sepultus q̃ si fuisset excõicatus vel interdictus nõ sepelier ibi. Similiter intellige si comode põt illuc deferri. alꝫ non. ar. d.c. religiosi. 25

¶ Non⁹ casus de nouicijs rℓiosis q̃ si nõ erãt obligati rℓioni in genere debẽt sepeliri ĩ eccĩa vbi de iure ꝓuenit. nõ ĩ mõasterio. vt dicit archi. ĩ.c. cũ q̃s. e. li. vj. secus si erat obligatus religioni ĩ genere. ⁊ idẽ dic de illis q̃ nõ sunt plene trãslati. vt q̃ hñt sua in ꝓprio. 26

¶ Decim⁹ casus est de ꝓlatis eccĩaꝝ. nã reglr debent sepeliri in eccĩa vbi hñt ꝓlaturã. ⁊ si in duab⁹ locus ẽ ꝓuẽtioni. vel dic si moriũt in vna eaꝝ ibi erit sepiliẽdus fm archi. in. d.c. cũ q̃s. Alij aũt clerici debẽt sepeliri ĩ eccĩa. vbi sunt clerici seu beneficiati. 27

¶ Undecim⁹ cãus ẽ ꝺ illo q̃ hz dõicilĩ ĩ ciuitate l̃ villa. ⁊ trãffert se ad villã ruralẽ ĩ creationis cãl̃ vt rura colat. ⁊ ibi moriẽ. q̃ ñ sepeliẽt in eccĩa rurali. lz ĩ sepulcro maiorũ suorũ. fm q̃ dixi ĩ ꝛb⁹ cãib⁹ ꝓmis. si ꝓmode ad eũ ꝑt portari. d.c. rℓioso. vt no. archi. ⁊ Jo. in. d.c. is qui. 28

¶ Qui sunt q̃ ꝓhibẽt eccĩastica sepultura. Rñ. q̃. rij. differẽtijs psonaꝝ interdicit eccĩastica sepultura. Prio excõicatis. cle. j. ꝺ sepl. ⁊ ꝺ pẽa ꝓfaciẽtium hẽs. s. Excõ. vij. casu. xxxv. ⁊ ß verũ. nisi absoluãt. Scõdo manifestis vsurarijs. d. cle. j. ⁊.c. q̃q̃. ꝺ vsur. li. vj. hẽs. s. d. casu. xxxv. ß vex nisi peniteãt ⁊ faciãt cautionẽ. Tercõ q̃ ĩ torneamẽtj moriũt. c.j. ꝺ torneamẽtis. Quarto raptorib⁹ q̃ ꝓtinaciter cũ possint in vita nõ 29

satiffaciũt. ꝛ in morte nõ pñt. c. ij. de rap. Qui ro blaſphemat oribus dei ꝛ ſcõz. c. ij. de male. Hoc vez ſi illã pñiaz ſibi ꝓpoſitã ꝓtẽnit. Sex to q̃ nõ cõicãt ſeꝛi ãno nec ꝓfitẽt. c. oĩs vtriuſq; de pe. ꝛ re. niſi ſigna ꝓtritõis oñdant. Se ptimo q̃ moꝛiẽ ĩ pctõ moꝛtali notoꝛie. c. cũ gra uia. xiij. q. ij. Octauo noĩatim ĩterdctis. d. cle. j ꝛ ſub excõicatõis pẽa. Illi aũt ĩterdicti ſiꝛ pũãt. vt ĩ. d. c. caſu. xxv. Nono illi cui ẽ inter dictus ingreſſus eccie. c. is q̃. de ſen. ex. lib. vj. Decimo illi q̃ ſaterdotẽ tutoꝛẽ filꝫ ſuis inſti tuit. lxxviij. di. nec ꝙ apud. glo ibi ꝓnũ tz. Un decio iudeis vel pagaꝛis. de cõ. di. j. c. eccĩaz. ꝛ. c. ſe. Duodecio coꝛpibus exẽteratis vl diui ſis. vt. s. Excõicatio. v. caſu. xxxij.

30 Quid ſi tales de facto ſepeliunt in eccĩa vel cimiterio. R. ꝙ ſi pñt diſcerni exhumãdi ſunt alꝫ nõ. c. ſacris. e. ti. ꝛ eccleſia vel cimiterium recõciliandũ. c. ꝓſuluiſti. de ꝓſe. ec. vel alta.

31 Quid de puero excto de vẽtre mꝛis moꝛtuo. R. ꝙ nõ dz ſepeliri cũ mꝛe. tz exꝛ cimiteriũ. ſe cus ſi nõ eẽt extractus ſm Bo.

32 Qua pẽa ꝑpuniẽdi ſunt q̃ ad ſepulturã recipi unt aliquẽ ĩ caſu ñ ꝓceſſo. R. teneẽt ad reſtõem coꝛpis ſi petaꝛ. Ité oĩm q̃ occaſiõe illiꝰ rece peꝛt. c. fraternitaté. ꝛ. c. ex ꝓte. el. j. ꝛ. c. cũ libe rũ. e. t. ꝛ alꝫ penis. vt. s. dictũ ẽ Excõicatio. viij. caſu. xxxv.

33 Quid ſi ſacerdos ꝓchiaꝛ coꝛpꝰ eiꝰ q̃ alibi elegit ſepulturã violẽt rapuerit. vl funꝰ añq̃ deueniret ad manꝰ eoꝝ q̃bus dẽbat ſpoliauit. R. ſm Bo. ꝛ Jo. ĩ. c. cũ libeꝛ. ꝛ Jo. ĩ. c. certi ficari e. t. ꝛ Hid. q. i. cxxiij. ꝙ teneẽ reſtituere q̃cq̃d accepit ꝛ ipm coꝛpꝰ. ꝛ vltra tz ꝓdit q̃rtã canõicã ad ſiſtitudinẽ heredis res hẽditarias ſubtrahẽtz qui ĩ eis q̃rtã trebellianicã ꝓdit. ꝛ ius inſtõis debitũ q̃d alꝫ erat detracturuſ. l. paul⁹ rñdit. ff. ad. l. fal. ꝛ. l. reſcriptũ. ff. de bis. q̃. vt idi. qꝛ ꝓhibere vẽ ĩferre ĩ ſepulcrũ. q̃ ſiue ĩ locũ ĩferre. ꝓhibeat ſiue ĩ itinere. l. j. §. ꝓhibe ri. ff. de moꝛ. ĩfe. dõ. Pe. ĩ tracta. vbi. s. tz q̃ ad canõicã ptẽ ꝓnũ. qꝛ delictuz pẽbꝛi ñ dz nocere eccĩe. de oꝛ. coꝛ. c. ij. xvj. q. vj. ſi epm. ꝛ q̃d no. ĩ rka delictuz. li. vj. ꝛ gl. ĩ. l. ſi q̃s ĩ tãta. C. vñ vi. tz ego teneo cũ bo. ꝛ Jo. ſi tale q̃d fiat a ꝑlato qꝛ ꝑlatꝰ ſolꝰ bñ ꝓt ꝓuidicare eccĩe ĩ acq̃redis. l. fi. C. de acq̃. poſ. ſecus in acquiſitis.

34 Ubꝛ ꝓtextu debiti ſepultura poſſit ĩpediri. R. ꝙ nõ. nec ꝓtextu cuiuſcũq; alteriꝰ obliga tõis. l. cũ ſit iniuſtũ. C. de ſepul. vio. nec dz in ferri moleſtia. j. x. dies ab obitu. alꝫ ꝑ tũc ẽ in tile q̃cq̃d fit vt ĩ aut. tz nec ãte. C. d ſepul. vio. q̃ bo ad domũ moꝛiẽtis accedit ꝛ ipm k alios moleſtat k rb⁹ eiꝰ ſignia poſit ipo iure cadit ab actione ꝛ intantũdẽ bãdibus iniuriati ꝙdẽna tur ꝛ publicaẽ k cia ꝑs bonoꝝ ſuoꝝ ꝛ ẽ ifamis. ꝛ idem in eo qui circa funus peccat. in aut. itẽ qui domũ. C. de ſepul. vio.

35 Ubꝛ ĩducẽtes ad iurañ. voueñ. k fide ĩterpo ſita. ſeu alꝫ ad ꝓmittẽdũ d ſepultura eligẽda peccẽt. R. ꝙ ck̃ici ꝛ rhoſi cuiuſcũq; ſtatus aut ꝓditõis exiſtãt q̃ ad voueñ. k iurañ. ſeu alꝫ ꝓ mittẽdũ aliquẽ ĩducũt. vt apud eoꝝ eccĩas eli gãt ſepulturã. k iã electaz vlteriꝰ ñ mutẽt ſunt excõicati excõicatione papali a q̃ ꝓtẽꝝ in moꝛ tis articlo ñ pñt abſolui citra papã. cle. cupiẽ tes. d peis. Si bo ñ ĩducũt ad voueñ. k ꝓmit tẽdũ. tz ſolũ vt ſimplẽ eligãt. ſiue ſi ĩducũt ad voueñ. ꝛ ꝓmitteñ. nõ tñ vt eligãt apd ſuas ec cleſias nõ ĩcurrũt iſtã penã. nec etiã credo pec cẽt ſi mõ doloſe nõ faciũt. qd no. do. Pe. de an cha. ꝛ Jo. mo. in. d. cle. cupientes.

36 Tz nũqd ligãt iſta pẽa ſi ſ faciãt ĩdirecte. R. ñ. ꝙ ſiue directe vel indirecte publice vl oc culte ꝑ ſe vel ꝑ aliũ hoc faciũt. ligãt ſm zenze. et refert Car. in. d. cle.

37 Ubꝛ ſola ĩductio ĩducat hãc penã. R. ꝙ ñ. niſi ſequat effectũ. ſ. ꝙ ille faciat ad qd alter ĩdu ctoꝛ. ſm do. Car. in. d. cle. cupiẽtes. Facit qd no. d Arch. xvij. q. j. §. ſi q̃. ꝛ Jo. an. in. c. mulie res. de iudi. lib. vj.

38 Ubꝛ ꝓfati ck̃ici aut rk̃ioſi q̃ tale votũ vl ꝓ miſſionẽ fecẽt fieri teneãt reſtituere coꝛpꝰ illiꝰ q̃ talẽ ꝓmiſſionẽ feẽ ſi apd eoſẽ ſepultũ. R. ꝙ ſic ſi petaꝛ. ꝛ ois q̃ occaſiõe funeꝛiſ bñẽt. Et tz ſ. decedũ. qd currit q̃ ad reſtõz coꝛpis a die pe titõis. tz q̃ ad reſtõez alioꝝ ſtati currit a die re ceptõis ſm Jo. an. ĩ. c. j. de ſepul. li. vj. qꝛ ꝓfa tũ. c. addit ad. c. pleriſq;. de ꝑn. qd ſi ñ faciũt ipo trã facto decendio eoꝝ eccĩe ꝛ cimiteria ec cleſiaſtico tãdiu ſunt interdcõ ſuꝑpoſita donec plene reſtituerit ꝓfata. vt ĩ. d. c. j. limita tz nisi eẽt eccĩa in qua de iure eſſet ſepeliẽdus. qꝛ ſic nõ teneret reſtituere. nec coꝛpus. nec aliud. ſm veriorẽ opi. vt no. Be. in. d. c. j.

39 Tz nũqd illi q̃ tale votũ feceẽt ſeu ꝓmiſſio nẽ poterũt alibi eligere ſepulturã. R. ꝙ nõ. tz ſepelientẽ apud eccleſias ad quas de iure alꝫ eſſent deferẽdi. vt in. d. c. j.

40 Quid de illo q̃ ñ ſuaſiõe aliq̃ tz motu ꝓꝓio feẽ votũ k iuramẽtũ d ſepultura electa nõ mu tãda. R. ſm bo. ꝙ ſine cã mutare ñ poſſit. ꝛ ſic intelligit. c. ſi bo. de iureiur. Ju q̃ dẽ ꝙ nemo ꝓt veꝛe ꝏ ꝓnũ iuramẽtũ. Si bo nouã cã poſt iuramẽtũ ẽ oꝛta d q̃ ñ cogitauit qñ iurauit. ſic poſſit ſepulturã mutare. ꝛ ſic ĩtelligit ꝛ limitat opi. legiſtaꝝ q̃ teneẽt tale pactũ ñ tẽre ſeu iura mẽtũ. C. de legi. l. ñ dubiũ ĩ ſi. xiij. q. ij. c. vl. C.

de pac.l.iuris gentiū.ff.si paciscar.

41 ¶ Utr illi q̄ hūt capellas a rectoribus seu platis ecclīas sibi in q̄b⁹ fecerūt sepulcrū p se ⁊ suis de domo possint eis iunctis ipis puari seu alij i ipis sepulcris p eor volūtatē poni. R. d. Pe. vbi. s. q̄ nō. q̄ talis capella ad sepulcrū reputat tāq̄ hospitiū. xiij. q. ij. ebron. sed de iure ē. q̄ in fundo in q̄ q̄s hz vsum nō pt dns inhabitare inuito vsuario. ff. de vsu ⁊ hita. lega. l. si heres. §. fi. ⁊ l. se. Et vide q̄ nō. Hzo. i sum. isti. de vsu ⁊ hita. §. si vo vsus. ⁊. §. illud notāter. si tū eēnt extincti ⁊ eor dns p mortē hn̄ possent alijs concedi. q̄ mortuo vsuario ille vsus

42 redit ad ppietariū libere. l. pe. C. de vsufruc. ¶ Utr possit fieri pactio sup electōe sepulture R. fm bo. q̄cūd tpale dat vel ptmittit. vt talis electio fiat simōia ē. §. q. i. q̄ pio. de pac. c. fi.

43 ¶ Quid de his q̄ hūt sepulturas i q̄b⁹ n̄ pōit ni si pfrat vel canōic⁹. R. q̄ si faciūt pactū aut ē tota p q̄nto ex̄neus dēat ibi sepeliri q̄ simōia ē. de simo. c. audiuimus. ⁊. c. sicut. q̄ nec p terra nec p officio aliq̄d recipi debet.

44 ¶ Quid de illo q̄ mandat corpus suū nō debere sepeliri. R. q̄ nō debet impleri. ff. de q̄di. in isti. l. q̄dam. ⁊ no. xxj. di. §. nūc aūt. in glo.

45 ¶ Cui⁹ expēsis fiet sepultura. R. q̄ si ē vxor q̄ hz dotē ⁊ alia bōa. si hec oīa remaneant apud maritū ipe tenet facere expēsas ossium. Si vo solū dos apud eū rēaneret ⁊ alia bōa ad alios iret. sic q̄libz p rata sua. puta si dos sunt centū ⁊ alia bona. cc. tenebit p̄cia pte. ⁊ alij ad q̄s dcā bōa veniūt p alijs duab⁹. Si vo dotez ec restituit. sic tenet hēdes vxoris. l. celsus. ⁊. l. se. ff. de religi. ⁊ sum. fu. Si vo nō hz nec dotē nec alia bona. sic tenet vir facere eas. l. j. ⁊. l. si q̄s. ff. de ret. ⁊ sum. fu. Si aūt sunt alij ab vxore. sic tenet heres aut pr̄ respectu filij. aut dns respectu serui. d. l. si quis.

46 ¶ Utr valeat statutū facti a laicis q̄ nō valeat nisi tm̄ expēdi i sepultura. R. q̄ nō fm Ludo. de ro. q̄ hz non sit facti sup spūalib⁹ ē tū sup cōnexis eisdē. ar. l. q̄ si nolit. in fi. ff. de edili. edi. in. c. cū laicis. de re. ec. non alie. Quod limita vt. s. Immunitas. §. xlvij.

Seruitus ē multipler. Prima ē fuitus dei. Secūda ē fuitus pcti. de q̄b⁹. s. p̄ceptū §. v. Tercia fuit⁹ ē q̄ hō fuit hōi. ⁊ sic diffinit. Seruitus ē instō iuris gentiū q̄ q̄s dnio alieo p̄ naturā subijcit. insti. de iure pso. §. fuit⁹. dif. j. c. ius gentiū. xij. q. ij. c. cū redēptor. Est alia fuitus largo mō dicta q̄ est illa de ascriptitijs q̄ debet a psona rei. Est ⁊ alia fuitus realis q̄ ē illa q̄ debet a re rei sic ē fuitus vrbana ⁊ rusticana. q̄ non debet psone. sed p̄dio. vt in. l. si vn⁹ ex socijs. ff. de ser. ru. p̄di. Dñ no. q̄ vrbana p̄dia dicūt oīa edificia cā habitādi facta ⁊ stabuli illis ptigui. siue sint i ciuitate vt villa vbicūq̄. ff. de v̄b. sig. l. vrbana p̄dia. ff. cōia tā vr. q̄z rusti. p. l. j. Rustica vo p̄dia dicūt oīa p̄dia sine domo ad hītandū. hz hēant tectū pro fructib⁹ colligēdis vel stabulū. p eq̄s vel iumētis sepatū ab oī edificio hītationis. vt. l. ß in re. ff. q̄ mo. pi. vel hypo. tacite ptra. ⁊ fm ß seruitus dr̄ vrbana vel rustica. de q̄bus hēs in. c. eccīa. de consti. Et alia q̄ dr̄ mixta. q̄ tō mixta dr̄. q̄z nō ē mere psonalis q̄ debet a psona psone nec ē mere realis q̄ debeat a re rei. hz ē mixta eo q̄ debet re psone q̄ ec psonalis appellat. vt l. j. ff. de ser. q̄z cū pso na sp finit. vt. l. iij. §. fi. ff. q̄. mo. vsufru. amit. q̄ ec realis dr̄. q̄z tanq̄z ius realeuēdicat. vt. l. vti frui. §. vtr aūt. ff. si vsusfruc. pe. vt no. Cy. in Rubr. C. de vsufr. Species hui⁹ sunt tres. s. vsus. hītatio. ⁊ vsusfructus ⁊ de istis nō loq̄r hic. hz solū de ista ēcia q̄ pso na ē sua psone. de q̄ loq̄r in infrascriptis.

¶ Quō efficit q̄s seruus. R. q̄ q̄druplē. Primo ex natiuitate vt cū q̄s nascit de serua. Vo die tū de cōsuetudine nō seruat. ⁊ vide. s. Filius. §. xx. De iure etiam nō ēet seruus si in aliq̄ tempe q̄ mr̄ eū hūit in ventre fuisset libera vel in ptu. vt insti. de ingenuis. §. sufficit. Notant Ber. Jnno. ⁊ Jo. in. c. fi. de fuis nō ordinādis. Secūdo efficit fuus ex bello. de q̄ dic vt. s. Bellū. in pn̄. Tercio ex delicto. vt cū libertus rōe ingratitudīs reducit in fuitutē. l. si manumissus. C. de liber. ⁊ eo. libe. vel cuz alio mō a lege p peccatum imponit. vt a raptore puelle. xxvj. q. j. de raptoribus. vel in deferētib⁹ pro hibita sarracenis q̄ efficiunt fui capientiū. vt pz p exuagātes multor pontificū. Quarto ex pria volūtate. sicut cū maior. xx. ānis cū intētione pticipādi de pcio. q̄ q̄dē in ptate pticipat sciens se eē libez p̄sentit alicui venditori q̄ similit scit eū libez eē. vt ipm vendat. nā istis cōcurrentibus efficit seruus. vt no. in. l. j. ff. q̄ ad liber. pcla. nō hz. l. liberis. ff. de libe. cā. Si aliq̄d p̄dictor deficiat non valet. ⁊ si nihil deficiat de p̄dicto. nō tenet dns q̄ eū emit recipere p̄ciū si nō vult. ⁊ si manumittat erit libertus non ingenuus. l. liber hō. ff. de sta. ho. ⁊ de p̄dictis hēs insti. de iure psonar. Fallit ß in filio. quē pr̄ necessitate famis vrgēte pt vendere. nō tū mr̄. ⁊ talis filius venditus ingenuitatē recipit q̄cunq̄ p̄ciū emptori restituet ipse vel alius q̄cunq̄ p eo. vt in. l. j. §. ⁊. ij. in tex. ⁊ in glo. C. de p̄ribus q̄ fi. distra. Addo. v. modus er q̄ q̄s efficit fuus. de q̄ hēs. s. Colonus. §. de illis q̄ fingūt se inualidos vt mendicent.

2 ¶ Quō fui efficiūt liberi. R. q multis modis ꝓuincēdo in iudicō reū necis dñi sui. Itē accusando falsariū monete. Itē raptoreꝫ ꝛgis dissimulatione ꝓteritū. Itē deſtoreē militie. de q̄bus bēs ī. l. j. C. ꝓ q̄. ca. fui ꝓ ꝑmio liber. ac. Et fortiꝰ in ꝓscīa credo q̄ possit fugere ācilla. q̄ dñs cogit eā ad pctm̄ fornicatōis. ⁊ sic stare vt libera. Facit auctas Pauli. j. ad coř. vj. Fugite fornicationē. facꝝ ka q̄ ñ ē. de re. iur. ⁊ ꝑuilegiū meret amittere q̄ ꝓcessa abutit ꝓtā/te. de iure eč ꝓt iplorare officiū epi vt ꝓpellat dñm eā manumittere ⁊ ꝓt ꝓpelli. l. si lenones. C. de epi. audi. ¶ Multi sunt alij casus q̄s oītto qz nō sunt ī vsu. efficiūt eč ex manumissione. ō q̄ vide. s. ¶ Manumissio. Itē ex expōne sui languidi. vel denegatōe alimētoꝝ fcā a dño. vide s. Expositus. Itē ex emptione fcā a iudeo de seruo xp̄iano. vide. s. Judeus.

3 ¶ Dtꝛ fuꝰ possit ordīari. R. q nō nisi plene li/bertati sit īstitutꝰ. de q̄ bēs plene. liij. di. ꝓ to.

4 ¶ Quid si seruꝰ ordīet. R. q si ordiat dño scīē te ⁊ nō ꝓdicēte. eoipso efficit ingenuus ⁊ liber ad q̄scūq̄ ordīes sit ꝓmotꝰ. liij. di. c. si seruus scīēte. Si vo dño igrāte ⁊ pñtatore ⁊ ordiatore sic si fuit ꝓmotꝰ ad mīores redigit in pristinā fuitutē. liij. di. nulli. Si vo fuit ꝓmotus ad sacros ordīes. s. subdiaconatū ⁊ diaconatū da/bit vicarū vel ꝑciū ⁊ remanebit liber. liij. dis. ex antiq̄s q̄ si nō bz vl nō ꝓt dz deponi ⁊ ēsti tui dño. vide glo. in. c. ij. de ser. nō or. Si vo ad sacerdotiū sic fuiet ī bis q̄ ordinē suū ꝺcēt. alr nō. ⁊ boc verū si dñs repetet eū ifra ānū a die scīe fm Vo. quānis alij dicāt a die ordinatōis qz post ānū nō ꝓt repetere. liij. di. si fuꝰ. Idē tz Ray. de originarijs ascriptitijs et colonis ꝓxie dictis q̄ nō possunt ꝓmoueri ⁊ ꝓmoti re stituūtur. vt. s. de seruis.

5 ¶ Dtrū talis depositꝰ gaudeat ꝑuilegio cle/ricali. R. ñ. q nō. nisi tm̄ q ꝛberari nō pōt. vt no. glo. in. c. ij. liij. di. als verberās ipm eēt ex cōmunicatus fm Juno.

6 ¶ Sed nūquid teneť continere talis. R. q sic vt no. Jo. liij. di. c. nulli.

7 ¶ Dtrū seruus possit ꝺbere mrimoniū aliꝰ a ꝓdictis ordinatis. vide. s. mrimoniū. ij. impe/dimento. iij. ⁊. iij.

8 ¶ Dtꝛ tpe ꝓsecutōnis liceat xp̄ianis se subīce re seruituti in fideliū cū pacto q̄ rinis xp̄iano rū nō dimittent. R. ñ. Juno. de renū. c. nisi cū p̄idem. q̄ sic.

9 ¶ Qui sine cā fuū occiderit nō minus puniet q̄s q̄ alienū fuū occiderit. l. j. in fi. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iuris.

Sigillum q̄s ꝓt bīe. R. vt no. in. c. dile/cta. de exce. ꝑla. ⁊ dic vt. s. de insignijs assumē/dis. ⁊ fm eam di. s. Insignia

Simonia ꝓmo q̄d ē. R. q ē spūaliū vel spūalibus ānexoꝝ. aut a spūalibus depē/dentiū vel ꝓsequtiū. vel ad spūalia añcedenter ordinātiuꝫ ꝓcedēte pacto ꝓmissiōis omissiōis cōditionis modi seruitij ꝑcū vel cuiuslibet tpa/litatis receptio siue donatio. Hāc descriptio/nē elicio ex dictis doctoꝝ q̄ clarius. j. patebit.

¶ Quero q̄d in p̄dcā descriptōe itelligat̄ no/mīe spūaliū. R. vt colligo ex Pa. i. c. ꝓsulere. de simo. ⁊ alijs doc. maxīe Ri. i. liij. di. xxv. ar. iij. q. ij. ⁊ Alsteñ. li. vj. tit. lv. Spūale dī duplī ī ꝓposito. Prio p ꝓpationē ad spūm scīm. Scḋo p cōpationeꝫ ad spūm hūanū. Spūale primo mō dictū triplī accipit. s. ꝓmo p eentiā vt gra. ⁊ vtutes gratuite. ⁊ istud spāle. nec ō iure nec de fcō ꝓt vendi. q̄ nō cadit in cōuētionē. ⁊ de bis bēs. j. q. j. c. j. ⁊ ibi gl. Scḋo accipit p cau/salitatē ⁊ dispōnē vt sunt sacra q̄ sunt q̄dāmō cā gre ⁊ vtutū. qz p ea ꝓsequmur gram ⁊ vtu/tes. ⁊ ista cū sint coꝛpalia cadūt in pactū. ſz ñ sine simonia. vt in. c. non satis. ⁊. c. cū in eccie. eo. Tercio accipit spūale ꝓmo mō dictū p effe ctū. vt sunt ea q̄ ꝓueniūt alicui ex aliq̄ donoꝝ officio spūali. vt ꝓbetare. miracula facere. di/uinū officiū celebrare. ⁊ talia spūalia non pñt vēdi redimi nec resignari. p pecūia. c. q̄relā. eo. j. q. j. nullus eps. el. ij. nisi fm q̄. j. dicā. Spūale vo scḋo mō dictū p ꝓpationē ad spūm hūanū dī duplī. ꝓmo p eentiā. vt sunt scīe oēs q̄ p. in uestigatōem hūanā ⁊ doctrinaꝫ acq̄rūtur. ⁊ ꝫ nec de iure nec de fcō vendi pñt. vt ꝑz ꝓuerb. xvij. q̄d in q̄t ꝓdest stulto bre diuitias. cuꝫ non possit emere sapiam. Scḋo dī spūale p cām vt doctrīa p̄dcāꝝ scīaꝝ q̄ ō iure ⁊ fcō vēdi ꝓt ali/q̄n. aliq̄n vo ñ sine simōia. vt patebit. j.

¶ Quid dī ānexū spūali ꝓmo mō dcm̄. s. p ꝓpa/tionē ad spm̄ scm̄. R. q oē illud ī q̄ spūale mi/strat vt vasa sac̄ eccīa cimiteriū ⁊ reliq̄e scōꝝ. vestis sacerdotalis vt sacra ē ⁊ hmōi. 2

¶ Quid dī depēdere vel ꝓsequi a spūali ꝓmo mō. R. ñ. q oē illud q̄ ex spūali depēdet siue cōsequit. vt bre eccīam vel dignitatē eccīasti/cam canoniā vl p̄bēdā. siue aliud bñficiū eccle siasticū. vl ius ꝓcipiēdi decias ꝓmitias vl ob/latōes. ⁊ q̄cq̄d ꝓpetit clericis rōe ordinis. vt pulsare cāpanas. claudere ostia eccie et sīlia. qz hec oīa ordini clericali sunt ānexa. qz solis clericis ꝓueniūt. ⁊ istud annexū vel dependēs nō pōt vendi. c. ad aures. c. ad nām. eo. ti. aliē cōmittit simonia. ⁊ ꝓterea ꝓcuratores rerū eccīasticaꝝ. vt ꝓpositus. iconomus ⁊ vicedo/minus q̄ est q̄ pest rebus epi. ⁊ sil̄r defensores 3

vt aduocatus vniuersitatis/eccie sindicus.s.q̄ pest cāis eccie. ⁊ castald⁹ sine maior dñs. q̄.s. hz curā rex ertioz epi ⁊ iudex epi. ⁊ silr subiecti rke. vt archidiacon⁹. archipsbr. canonicus. monachus. ⁊ qlibz eccīastico mācipatus officio. tales si p pecuniā ordinār. simoniaci iudicant. fm Ogo. ⁊ Archi. j.q.iij. saluator. Sed Kay. limitat vex qñ talis administratō habz annexū aliquid spūalitatis.

4 ¶ Quid dr ad spūale ꝓmo mō acceptū añ cedēter ordīari. R. q̄ ius ꝓnat⁹ qđ ē ptās pñtādi ad officiū eccīasticū qđ qdē silr vēdi nō pōt sine simōia. vt ī.c.j. de iure patr. ꝛ tñsit cū vniuersitate tpali. vt ī.c.er lr̄is. de iure patro.

5 ¶ Quid dr ānexū spūali scō mō acceptū. s. q̄ p patōz ad spm̄ būanū l̄ depēdēs. R. q̄ sunt scole. libri. ⁊ hmōi. ⁊ talia vēdi pñt de iure. nisi eccīa locū scolaz assignasset doctori.

6 ¶ Utz sola volūtas vēdēdi l̄ emēdi spūalia faciat aliquē simōiacū. R. Tanc. ⁊ ber.c.vl.e.t. ꝛ q̄ ñ. ⁊ ꝓ eis fac̄.c.tua nos.ī fi.⁊.d.c. fi.e.ti. ⁊.c.vt nūm. vt eccīastica bñficia. ꝛ ego distinguo cū ho. q̄ q̄ ad deū ⁊ pctm̄ mortale sola volūtate cōittit. vt cū q̄s dic̄ missaz. audit ꝓfessiones. exhibz sacr̄a. ⁊ hmōi. ꝓncipalit̄ hac ītentione. vt ꝓp̄ id r̄cipiat pecūiaz. l̄ aliud tpale pecet mortalit̄ ⁊ simōiac⁹ ē q̄ ad deū. silr q̄ hac ītentiōe dat. sec⁹ si daret ꝓ sustētatione mīstri ꝓncipis r. l̄ ob reuerētiā sacr̄i. l̄ ad fuādū laudabilē ꝓsuetudinē. q̄ sic hz. j.q.j. ꝛ q̄ ad eccīam nō. vt in.c. tua nos. eo. ⁊ iō sola pnīa sine alia restōe delet. vt in.c.fi. eo. qđ qdē limitat ho. ibidē ꝓpex ī casu q̄ simōia ē soluz de iure positiuo. imo tz q̄ nec ec peccat. ꝛ vbi simōia ē de iure diuīo. sic tz q̄ talis dz īduci ad r̄stituen̄. q̄cq̄d accepit. sic̄ ⁊ vsurari⁹ mētal. ⁊ plz pa.ī.d.c.fi. ꝛ ß ñ teneo q̄ ad pctm̄. q̄ sine dubio peccat mortalit̄ si hz volūtatē deliberatā ad dañ. spūalia ꝓ tpalib⁹. Et st bñ vex q̄ nisi seq̄t effect⁹. s. datio spūal ꝓ tpali nūq̄z erit simōiac⁹. vt no. in.c. nēo. eo. q̄ ātad restōz. dic vt.j. simōia. vij. ī ꝓn/q̄ ad alias pēas ī positas a iure ꝑ simōiacos firmit̄ tene q̄ req̄rit pactio. Jō ī diffinitōe dixi p̄cedēte pacto.

7 ¶ Uz q̄d si neq̄ mīstrās spūale. neq̄ accipiens. aliq̄d dat vel accipit. vt paciscit̄ de dando vel accipiēdo/sed ispis igrantibus amicus accipiētis spūale dat aliq̄d cū pacto cōsiliario mīstrātis. vt ad mīstran̄. inducat. R. q̄ ꝛ dās spūale ⁊ r̄cipiēs ñ sunt simōiaci ex q̄ nō sciūt aliq̄d tñ tam a/cus p̄dict⁹ q̄ ꝑsiliari⁹ simōiaci sunt. j.q.j. statuim⁹. ⁊.c.si q̄ a simoniacis.

Simonia.ij. Jn q̄bus casib⁹ pactio p̄missionis. omissionis. q̄ditōis. modi. seruicij. p̄cū. ⁊ hmōi tpaliū ꝓ re spūali vt annexa seu dependenti a spūalib⁹ inducit simoniaz. R. q̄. xvij. casibus

// Rō qñ possessio dat̄ cū pacto vt ī ea ꝓstruatur eccīa. vt ī.c.oli cām. ō re. spo. vñ ec p̄t dari lnia ꝓstruēdi ipam eccīaz sub certo pacto. vt ī c.q̄nto. de cēsi. ⁊ ī.c. ex īsinuatōne. eo. q̄z talia pacta reputāt spūalia. sic̄ ⁊ ī.c. significatū. de p̄ben. vbi datur p̄bēda cū pacto q̄ q̄tidie celebret ī tali eccīa ⁊ q̄ ñ possit ea dimittere. ⁊ hz/q̄z ī traditione rei sue q̄libet p̄t qđ sibi placuerit apponere pactū. c. vex. de condi. appo. // i

¶ Utz laic⁹ dādo rē tpalē eccīe possit apponere q̄ditōz spūalē. puta q̄ fiat ānuersariū. l̄ dicātur tot misse. vide. j. Simōia. iij. §. xj. 2

¶ Utz offerēs bōa sua eccīe vt efficiat canonicus ⁊ ex illis bōis p⁹ modū īstituat sibi p̄bendā sit simōiacus. R. q̄ sic. rex. ē ī.c. tua nos. e. sec⁹ si pure ⁊ liberalit̄ dōasset. ⁊ p⁹ būilit̄ peteret admitti ī canonicū ⁊ retinere p̄dcā in p̄bēdā. ⁊ clerici pure ꝓsentirēt. q̄z tūc liceret. 3

¶ Quid ō eo q̄ ꝓstituit ō bōis suis p̄bēdā ī aliq̄ eccīa sibi r̄tinēdo ptātē ꝓferēdi eā alicui alteri. R. q̄ p̄t sine simōia r̄tinere sibi ius p̄onatus. l̄ in ꝑpetuū. l̄ ad tp̄s. ꝛ ñ valz nisi fiat ō cōsensu epi ⁊ fratz ei⁹ si q̄ sunt ibi ī ꝓstōne ei⁹. 4

¶ Pone q̄ statuto caueat q̄ nouit r̄cept⁹ ī canonicū vl mōachū tēat̄ soluere certū qđ. Queritur vtz sit simōia p⁹ receptōem illud soluere. R ñ. pa.ī.c. dilect⁹. el.ij. eo. q̄ sic. ex q̄ p̄cessit taxatō q̄z tal solutio vī rcā ꝛ tute illi⁹ taxatōis ⁊ ñ libere. fac̄ tex. p̄fati. c. dilect⁹. ⁊.c.ex mr̄j. j.q.iij. ⁊.c. venies. e.t/qđ limitāt vex aliq̄ qñ tale solutū cedit ī vtilitatē p̄uatā. aut canōicoz/sec⁹ si solueret ꝓ fabrica eccīe. l̄ alijs ad dīnū cultū ptinētib⁹ fm ho. ar. ō ꝓsti. c. cū oēs. ⁊.c. ex pte. Nā laudabil̄ ꝓsuetudo dz fugari. c. ad apl̄icaz. eo. ⁊.c. significatū. de p̄b. ñ tñ dz retineri p̄bēda loco pīgris. ar. d.c. significatū. l̄ ec p̄t retineri si cōsuetudo sit q̄ ñ assignet̄ p̄bēda q̄usq̄ tale q̄d soluerit. Jn ß. n. casu fit ꝓmutatio spiritualis ad spūale qđ hz. ō re. ꝓmu. c. ad qōes. pa. tñ. ī.c. Jacob⁹. eo. tz q̄ si statu tū īponit tale onꝰ r̄cipiendo l̄ recepto ō nouo vt tēat̄ soluere certū qđ ec eccīe l̄ ad cl̄ri tū dei q̄ ñ vz sine simonia. ⁊ fac̄. d.c. ex mr̄j. cū alijs. Si vo statutū īponit onꝰ p̄bēde sic vz ī fauorē cultꝰ dīni. ar. c. significatū. de p̄ben. ⁊.c. vnico. vt eccl̄. bñfi. ⁊ ar. ī.c. si ꝓp̄ tua debita. de referip. li. vj. ⁊ hec magis plz. sed nec ꝓmā opi. condēno. 6

¶ Decās ē cū aliq̄d ꝓ ogib⁹ spūalib⁹ alicui p̄sbīro dat̄ q̄ ad ea alis ñ teneat̄. xij.q.ij. caritatē. Aduerte tñ q̄ ī ß fuer̄t opi. vt r̄fert Pa. ī.c. significatū. ō p̄b. magis ista opi. plz pa. ⁊ gl. ī.d.

ß ij

c. significatum. ¶ Ri. i. iiij. di. xxv. ar. iij. q. j. ¶ Vo. ¶ Bof. ¶ Inno. i. c. qñ. ne p. vi. suā tz qz licite pōt aliq̄d recipe sacerdos p missis celebrādis ¶ aliis spūalib⁹ admīstrādis dūmō ñ intēdat vēdere spūale. seu recipe pecuniam p spūalib⁹. tz pori⁹ p sm̄itio ¶ recōpēsatione laboz dānoz q̄ sustinet trahēdo ibi moraz ¶ sua sustētatōe. Et qz ad ea exhibēda nō sit ex officio obligatus. qz si intēderet recipe p spūali eēt sīōia. c. iudicef. j. q. j. Sikr eēt sīōia si sacerdos prochialis a suis subditis. ℞ exigeret. qz ad ℞ tēt q̄ nec etiā p sumptu aliq̄d pōt accipe ab eis sine sīōia p q̄cūq; spūali. c. vēdēte. j. q. iij. a aliis āt bñ pt. Vex ē qō gof. ¶ Ray. di cūt qz si talis sacerdos q̄ eē ñ obligat ex officō hz sumptus necīos aliūde qz graī cātare. qz si fac p pecūia. aut erit sīōnia aut auaricia. tz cū sīonia nō possit eē cū ñ intēdat vēdere spirituale ¶ nēo teneat suis stipēdijs militare. c. cū sit. eo. ℔ ibi vī turpe lucrū. vt pz in. d. c. iudices. ¶. ar. xij. q. j. Illi q̄. Ad mi⁹ hz spēm mali. Tu xpo tene qz tria cōcurrere debēt vt liceat p̄mum qz nō capiat nisi p sumptu vel laboze. Secōm qz nō sit ex officio obligatus mīstrare. Tercīū qz nō hēat aliūde sumptus necīos.

7 ¶ Tz si sacerdos prochialis ñ hz sumptus necessarios nūq̄d poterit sine sīonia exigere aliq̄d p spūalib⁹. ℞. fm. pa. ī. c. dilect⁹. el. j. eo. qz si pt aliūde sibi honeste victū q̄rere. puta scribendo ¶ hmōi. sic nō pt exigere. tz laborare dz manib⁹. xcj. di. c. cleric⁹. Sixo nō pt. tūc epūs dz sibi p̄uidere. vel p̄r̄s pt cōpelli ad p̄stādū sibi necīa p victu. ¶ facit gl. bōa in. c. omnis xp̄ianus. de cōse. dis. j. q̄ dicit qz pt subtrahere sacīa p̄r̄o nisi oblatōz faciat. ¶ fm hāc di. itelligē gl. ¶ tex. in. c. p̄cipim⁹. xxj. q. ij. ¶ fm p̄dcā limita. qz vnū sine reliquo nō p̄ocedit. j. q. iij. si quis obiecerit.

8 ¶ Tercī⁹ ē qñ dat aliq̄d p vita el'na. ℞ remissione suoz pctōz fm illū dañ. iij. pcā tua el'nis redime. de tes. c. fi. xiij. q. ij. aīe. lxxxij. di. p̄sbr. ī glo. ℞ō qz p̄dcā p̄ponunt nobis venalia a deo p mōeta dilectōis ¶ opibus caritatis. qz el'na nō ē p̄ciū vite etne. nisi in q̄ tū impat a caritate. ñ sic alia spūalia q̄ cōferūt p mīstros eccie.

9 ¶ Vtz facies votū deo vt obtineat q̄d tpale sit sīoniacus. vide. j. votū. p̄mo. ¶. ix.

10 ¶ Quart⁹ ē qñ dat aliq̄d p redimēda vexatione q̄ sibi fit in re spūali. c. dilect⁹. el. j. eo. qō limito vex qñ cert⁹ ē de iniusticia q̄ sibi fit. sec eēt ī dubio. qz ñ liceret. vñ si eps me iuste excōicet. possuz sibi dare pecuniā vt sñaz ruocet ¶ me absoluat. fm gl. ī. c. ad aures. eo. Inno. ibidē tz ḡrū. ſ. qz. nō. possit sine sīonia. tz Jo. an. ibidē. ¶ seq̄t pa. dic qz si tali imīnet aliq̄s grane p̄iudiciū ex dilatata absolone. puta qz dēbat eligere l'elegi. vl' currit sibi p̄scriptio ¶ hmōi. sic xta ē opi. gl. qz tē ī dimit vexatōz suā d. c. dilect⁹. Si nō subest sibi aliq̄s p̄iudiciū ex dilatōe absolois. tūc ēxta opi. Inn. ¶ iō hēat recursuz ad supiorē. ar. c. nullus. de īre patr. Idem dic de suspēsione vel interdicto.

11 Vtz possit aliq̄d dari ḡdicēti mihi ō iure vl de fcō. ne seq̄r aliq̄s spūale. ℞. pa. ī. c. mathe⁹. eo. qz ñ tz. p iure q̄rēdo sine sīōia. ar. c. significasti. de ele. Nec eē p possessiōe hñda p⁹ ius q̄ sitū fm Inn. ī. c. ad aures. de si. ¶ gl. xvj. q. vij. decīas. tz p iure q̄sito sic. vt ī. d. c. dilect⁹. Vbi p̄r eē addit limitādo p̄dcā qz si p̄r potētiā ad uersarij ñ possz apō supiorē defacili p seq̄ possessionē. tūc vt euitet magnū incōmodū posset aliq̄d dare sine sīōia. sic dcm ē de absolone excōicatōe. Sixo iuste possidet. ñ pt aliq̄d dare sine sīōia vt ñ vexet. Sikr ne eps eū iuste teneat. vel ne accuset iuste. l'illi q̄ p̄tēdit ius in bñficō. qz tē ñ eēt ī dimere vexatōez. vt no. ī. c. nēo. e. ti. hic aduerte qz reddēs spūale qō vsurpat solū ex pecūia. tz dās possit sine sīōia redimere. tñ ille a q̄ redimit ē sīoniacus fm Jo.

12 ¶ Ad trū possit sine sīonia aliq̄d dari p̄sbīo p baptismo q̄ ñ vult alit baptisare. ℞. pa. ī. c. cū in eccie. e. t. qz ī adulto ñ. qz p̄r p tritōz pt salvari. ar. c. debitū. ¶ qō ibi no. de baptismo ¶ in. c. tz de p̄sbi. ñ bap. Tz p infante sunt opīones. aliq̄ vt hō. se. se. ¶ pe. de tarā. ¶ pe. de palu. ī. iij. ¶ glo. ī. c. baptisandis. j. q. j. dicūt qz nō tz. qz nō sunt facienda mala vt veniāt bona. xiij. di. c. qō ait loth. ¶ ibi gl. ¶ xlvj. di. sic. tz pa. vbi. s. ¶ Ri. ¶ Land. ī. iij. di. xxv. īputāt vex ī adulto. qz bōa volūtas ei suffic ī tali casu. tz q̄ñq; hz puer ¶ ñ p̄r aliq̄s q̄ possit baptisare. l'sciat vtputa qz ē mut⁹. l'ñ hz man⁹ ille q̄ q̄rit qz baptiset. nec aliū hz. qz tē licite dat. qz ñ emit spirituale. nec hz dz ītēdere tz ēmouere vexatōz ¶ impedimentū. ¶ dz intēdere emere tpale. ſ. aquā solum. ¶ hoc tene.

13 Vtz licite det pecūia pagano vt se baptisari p̄mittat. ℞. ī. gl. j. q. ij. ī. c. q̄p̄io recitāt opi. tz tene opi. pa. ī. c. cū ī eccie. eo. q̄ dic. qz si p̄r pauptatē timeret veīre ad fidē. tūc tz ei aliq̄d dare vt veīat. Si xpo nō hz volūtatē veniēdi. nisi p̄r cupiditatē tūc nō tz. qz baptismus ei parū. p̄dest. xv. q. j. ñ ē. imo peccat. qz abutit bono. ¶ sikr dātes. ar. xxiij. q. v. ad fidē. nisi ¶ babilit p̄sumeret qz postea mutabit volūtatem.

14 Quid si eccia mea l'p̄bēda me īmotoalteri ē assignata. ℞. qz si p p̄cio eā recupo vl' redimo sīonia ē. sive iuste. sive iniuste fim āmot⁹ secus

añ ꝓuationē si iuste tenebā. q2 sic est redimere
verationē meā. ꝓco2. Anno. in. c. ad aures. eo.
q Pa. in. c. Sathens. e. t. Intellige qñ remo
tus ē a plato supiori. q2 secus si expelleret ab
aliq̄ tirāno. nā tūc cē post remotōz posſz dare.
15 ¶ Vtz sit siōnia si pecunia dat ep̄o vt ñ ꝓfe
rat simoniace. R. Pa. in. d. c. ch in eccīe. q sic
16 ex pte recipiētis sed nō ex pte dantis.
¶ Vtz capkm dās aliq̄d alicui q̄ electionē ipe
dit. de q̄ ꝓstat q i electōe nullū ius hz vt desi
stat sit siōniacū. R. q nō. si impediret ne simplē
electio fieret. ſz si impediret ne iste vel ille eli
geret. sic nō posſz. sicut nec ille cuius electionē
17 impediret. fm Rodo.
¶ Quīt⁹ cāus ē qñ ꝓcuratio dat ep̄o pvisitatō
ne. ꝛ ꝓsectōe eccīe. de cēsi. c. cū apls. ꝛ de simo.
c. cū sit romana. ō pscrip. c. cū ex officij. ꝛ. x. q.
iij. relatū. ꝛ lz doc. diuersimode velit assigna
re rōem. tu tñ dic q ℞ fit legis aucte. ꝛ iō non
peccat xrij. q. iij. q̄ peccat. Aduerte tñ q tūc
licite ꝑt dari qñ ē ꝓcuratio moderata. de q̄ vi
de. ſ. Visitatio. §. iij. alit nō liceret.
18 ¶ Sext⁹ casus ē qñ exigit i pactū exp̄sse. qđ a
iure pmittit. vt desū ē i p̄cedēti. §. k qđ inerat.
vt i. c. olim. el. ſ. de re. spol. ꝛ ibi pa. Aō vt dic
idē pa. i. c. ſ. de co. q̄ mit. in pos. q2 lz spūalia ñ
accipiat exactionē. tñ intereē ex eis ꝓueniēs
bñ ꝑt eē exactabile ꝛ sup eo tāq̄z sup tpali ꝓce
19 di ꝑt. vt dicit gl. i. c. cozū. de offi. dele.
¶ Vtz vicari⁹ recipiēdo salariū sit siōniac⁹.
R. pa. in. c. ſ. ne p. vi. su. q nō. q2 locat operas
suas. sic nec assessoz. vt in. c. statutū. de rescrip.
li. vj. nec aduocatus. xiiij. q. v. non sane.
20 ¶ Septim⁹ casus est qñ qđ exigit̄ p modū insi
nuatōis exigit. vt si dicat volēti itrare rkionē
nō q aliq̄d secū portet vñ possit viuere. Aō vez
credo fm pa. i. c. ñ satis. eo. dūmō nō deducat i
pactū ꝛ ita ꝓco2. Ann. i. c. tua. e. t. q̄ vī tenere
q non lz dicere. si vis viuere mecū porta tecū.
ꝛ gl. in. d. c. nō satis. q̄ dicit q lz sic dicere. de
q̄ tñ dic vt. ſ. Simonia. iiij.
21 ¶ Octau⁹ casus ē qñ subest cōsuetudo vt aliq̄d
p spūalib⁹ exigat. de q̄ tñ dic vt. s. Cōsuetu
do. §. xij. Aduerte eē q illud hz locū vbi a laicis
debet aliq̄d clericis. Sed vbi ꝓsuetudo ē vt a
clericis aliq̄d exigat. tūc dic fm pa. i. c. Jaco
bus. eo. q ad ꝑuatū ꝓmodū ekicoz. ñ vz. ſz bñ i
fauoꝛez dīni cult⁹ si nō p̄cessit. intellige exactio
añ sacroz exhibitionē. ꝛ ꝓterea dic Anno. ꝛ
Ao. de lig. i. d. c. ad aplicā. q̄ ꝓsuetudo q̄ dat
aliq̄d añ receptōem sacroz est corruptela. nec
valet q̄ tūcūq̄z lōga. ꝛ qñ nō p̄cessit exactio. q̄
re valeat i laicis ꝛ nō clericis. Rō diuersita
tis ē q2 laici videntur se obligasse sub nomine
cuiusdā oblatōuis. facit qđ no. in. c. nouū ge
nus. de deci.
¶ Nonus casus ē qñ q̄s cā ꝓmutatōis aliq̄d 22
dat in recōpēsationē maioris bñficij. de q̄ dic
vt. s. ꝓmutatio. §. vj. Et aduerte q tractatus
ꝓmutatōis iter ptes sup bñficijs nō iducit si
moniā. vt. s. ꝓmutatio. §. iiij. imo vt dic Gar.
in cle. vnica. de re. ꝓmu. in renūciatōne exp̄mi
p̄t. q cā ꝓmutatōnis renūciat sine siōnia. q2 a
iure pmittit. de elec. significasti. de re. ꝓmu. c.
vniuersoz. ꝛ. c. vnico. de re. ꝓmu. li. vj. ꝛ. d. cle.
vnica.
¶ Decim⁹ casus ē qñ vasa sac vēdunt. q̄ lz sint 23
ānexa spūali. tñ vēdi pñt sine siōnia. ñ hito re
spectu ad formā p̄fectionis fm Ri. i q̄lib. ij. q.
xxij. ita tñ q alteri eccīe i eadē forma vēdant.
sed ꝓsone seculari ñ lz vēdere. nisi redacta i p̄
stinā massam. Et idem dico de vestibus sacris
q alteri eccīe vendi possunt.
¶ Sed nūq̄d lz aliq̄d exigere ꝓ crismate hīto 24
respectu ad liq̄ē. R. pa. in. c. ea q̄ de auaricie.
eo. ti. q nō sine siōnia. q2 crisma in q̄ntū sacm
ē nō solū ē spūale. sed etiaz in q̄ntū liquoꝛ ē q̄d
spūale. ſ. q. ſ. placuit. el ꝓmo. similit nec panis
bñdictus vel candele benedicte.
¶ Vndecim⁹ casus ē qñ vēdit dependens siue 25
ꝓns ad id qđ dependet a spūali fm Ric. vbi. s.
sic ē ꝓceptō deciaz ꝛ fruct⁹ bñficioz. panis ob
lat⁹ cera granū ꝛ hmōi. q̄ offerūt i eccīa. Aā
ius ꝓcipiēdi spūale ē. ꝛ vēdi ñ p̄t. ſz bñ fruct⁹.
Et iō dic pa. i. c. ſ. ne p. vi. su. q plat⁹ bñ p̄t vē
dere obuētiones iurisditōis tāq̄z fruct⁹ fm gl.
ibidē. ſz tñ fm Ann. ñ debēt vēdi exercēti illā
iurisditionē. ꝛ bñ q2 ꝓpē ꝓueritatē videt vēde
re ipam iurisditionez. ſ. q. iij. c. si q̄s obiecerit.
Sic alij fruct⁹ eccīe fm Ho. vendi pñt cū sint
corpales. intellige vez a bñficiato q̄diu ipe vi
uit. ñ a plato q̄ hz ius ꝓferēdi. ar. c. vnici. §. fi.
vt eccle. bene. ꝛ sic dic idē Pa. i. c. fi. ne p. vi.
su. q pñt locari laico obuētiones eccīe. dūmō
ponat clericū loco sui. p recolligendis. ne pre
sumptuose ad altare accedat vbi fiūt oblatio
nes. ar. c. ſ. ꝛ. ij. ne cle. vel mo.
¶ Vtz dās pecuniā p admīstratōe rez eccle 26
siasticaz cōittat siōniā. R. pa. i. c. ꝓsulere. eo.
q sic. ꝛ ibi tex. ℞ limito fm gl. i. c. saluator. j. q.
iij. q̄ talis admīstratō hz aliq̄d spūale ānexū
als ñ. q2 tpalē iurisditōz posſz dare sub pēsio
ne ānua. Et idē dic. ſ. siōniacū si dat p admini
stratōe paupez ꝛ hospitaliū. ſ. q. vij. si q̄s oēm
in gl. ꝛ i aut. de san. epi. §. ſz nec fm pe. de pe
ru. tractatu de caōica portōe epi. c. iiij. siue ho
spitalia sint aucte epi ꝓstructa. siue ñ. Dec⁹ si
dat vt recipiat ad fuiendū solus sine alq̄ iure

ꝓñdo. ⁊ sic ītellige. c. vnicū. vt ec. bñ. ☞ eccīa. i. ꝑlatura sub ānno cēsu ꝙcedi ñ ꝑt. de si. c. ñ sa tis. xxj. q. ij. ꝓcipim⁹. vñ emens ꝓpositurā ico/nomatū, vicedñm, aduocatōz castaldatū. ⁊ b⁹i
27 siōiac⁹ ē. j. q. j. si qs eps. fm tñ lītatōz ꝓdictā.

¶ Qrz dās aliq̄d vt fuiat tanq̄ vicar⁹ ī eccīa sit siōiac⁹/ R. pa. in. c. ad nram. eo. q̄ sic. vi/de bo. tex. cū glo. in. c. ij. de penis.

28 ¶ Qrz vēdēs villā ⁊ ius patr. qđ hz ī ea sit si/mōiac⁹. R. pa. ī. c. q̄relā. de si. q̄ sic. q2 copkati ua fac̄ veīre copkatū ꝑncipalit er ñ acceſſorie. ſec⁹ si dicat. vēdo villā cū iur ꝓnat⁹. ⁊ sic in tellige ☞ Jo. an. ī. c. j. de iur pa. li. vj. Ego ☞ o q̄ ad ꝙsciam ītcurrerē ad intētōz si būit. l. aīm vē dendi ius ꝓnatus spāliť. ⁊ sic sit siōniacus. qđ ꝑz q̄ñ plus vendit villam. alꝫ non.

29 ¶ Quodecim⁹ casus q̄ñ eps ītcipit ecclīā ad ſer uitiū ſpūale. ⁊ tpale ꝓstandū sibi cū ꝓmissione q̄ānuatī ſoluet sibi certū ſalariū donec sibi ꝑ uiderit de bñficio. Nā hz R. fm bo. dūmō spāliť nō ſe obligauerit ad fuitiū tpale ꝓstandū. nec cōittit siōnia p⁹modū reittendo ſalariū cū cō ferť bñficium. q2 ſalariū erat sub ꝙditōe. ⁊ fcā collatōe bñficij expirat ꝙditio. in ſti. de ☞. obl. ☞. oīs. ſec⁹ si ꝓmissio ſalarij sit pura ⁊ ꝑpetua. ar. c. venīēs. e. t. qđ q̄dez Pa. in. c. cū eēnt. eo. credit vez q̄ hz q̄ñ ꝑlatus nō inducit ꝑncipa/liter ꝓpter ſeruitiuz. ſed q2 ille merek. aliť si cā finalis sit ſeruituz nō hz. ar. c. graue. de ꝑben. ſecus si sit cā impulſiua.

30 ¶ Quid de illo q̄ ītcipit ꝓmissionē bñficij ꝓstan di ꝑ voce electōis dāda. R. siōniacus eſt. c. de R. e. t. ⁊ dē dic si ītcipit ꝑ electiōe nō īpediēda siue añ siue poſt. dūmō nōdū fūt ius acq̄ſitū in ea electōne. nā acq̄ſito iure hz ītimere ſuā ve/xationem. vt. s. iij. casu.

31 ¶ Decimuſterci⁹ cāus ē q̄ñ pecūia dar ꝑ tpali iuriditōe bñda fm pa. ī. c. j. ne pl. vi. ſu. hz tñ hz nō ſit siōia ē graue pctm. fac̄ ad R. c. nēo. ⁊ qđ ibi no. e. t. ⁊. j. q. j. ī ſum. ⁊ gl. j. ī. c. qñ. ne ꝑ. vi. ſu. q̄ hz q̄ ē siōnia/ dz intelligi ☞a fm pa. ī. d. c. qñ. qñ tpal iuriſditio hz depēdētiā ab officio eccl'iaſtico. q2 ꝑ talē ꝙnexitatē cōittit siōia. d. c. ꝙſulere. e. t. hz qñ ñ bz depēdētiā ab officio ec cleſiaſtico. ñ ē siōia. hz turpe lucꝝ ⁊ ꝑ legē. ſed pa. ī. d. c. j. vt ī aut. vt iudi. ſiñ q̄. fuſtra. ⁊ ī aut. de mā. ꝓn. ☞. illud. bo. tñ hz q̄ ſit siōia dare pe cuniā. vt ꝓmoueat qs in īpatorē k regē ptātez vt rectorē alic⁹ ciuitatiſ. q2 iuriſditio ē ſpūalis ☞. q. iij. ex mkſ. vñ vēdere gaſtaldionatū vk ico/nomatū ē siōiacū. ☞. q. j. si qs eps. ⁊. ☞. q. iij. ſalua tor. Dis. n. ptās a deo ē. ⁊ iō ſpūal vt. Sed credo sit ☞ior opi. pa. imo Be. hz q̄ ec hz dare aliq̄d ꝑ hñdo officio tpali. de q̄ vide. s. Offi/ciū. ☞. j. ⁊ dic vt ibi.

¶ Decimuſq̄rt⁹ cāus ē q̄ñ ſpūale ꝑ tpāli exi/gīť. vtputa. vn⁹ dz dicere ꝓmā missaz. alť secū dā. ⁊ q̄uenīūt adinuicē q̄ vn⁹ dicat missam. ꝑ alio. ⁊ ecōtrario/ tbo. ☞o hz q̄ si ītercueniat pa ctū erit vitioſuz. nisi bñficio k ꝑſonatui sit an/nexū tale on⁹ vtputa ꝓbēde si hz. q̄ q̄ eā būerit dicat missam de. b. ☞ gine. vt ex de ꝑ. c. ſignifi/catū. Sik vī tenere R. i. in. iij. di. xxv. ar. ij. q. ſ. dicens q̄ si duo sunt baptiſandi. ⁊ vn⁹ dicat baptiſabo te tali pacto q̄ baptiſes me. q̄ ē si/moniach. R. ō q2 ī talib⁹ nulla pactio k quērio dz ītercueīre. c. tua nobiſ. e. t. ⁊ k ꝓpt duo. ꝓ q2 res a ñ dño emīť sic a miſtro ſacroꝝ q̄ ñ ē dūs. ſcdō q2 ē ꝑ rōez gīe q̄ vēdat/ dz tu aduerte q̄ q̄ñ vn⁹ tēť dicere ꝓmā missaz ⁊ q̄uenit eū eo q̄ tēť dicere fam ꝑ fa dicēda vt ali⁹ dicat ꝓmā. q̄ li ꝓ ñ denotat appreciatōz hz admīculatō/nē. cū ille ñ possit dicere missaz ꝑ alio. nisi di/cat ꝑ eo. ⁊ iō hz. hz ī casu ꝑdcō doc. li ꝓ. dic appreciatōez. ⁊ iō illicitū ē pactū. hz bn posset dicere hz ꝑdcōs doc. Hodie ego dico ꝑ te. k te baptiſo. ⁊ rogo vt cras dicas ꝓ me. k baptiſes me postea ⁊ bmōi sine pactione.

¶ Decimuſq̄nt⁹ cāus q̄ñ dar rōe ꝓuocatōis ad orandū. sic q̄ñ dar ecclīa religioſis pauꝑibus. vt ꝓuocētur orare ⁊ missas dicere ꝑ eis. de q̄ dic vt. j. Simonia. iij. ☞. ix.

¶ Decimuſſext⁹. rōe pūitōis sic ī absoloe excōi catōis exigit pecūia ñ ꝑ absoloe. q2 eēt siōia. hz ꝑ punitōe. pctī. c. ad aures. eo. ꝑ o2. R. i. vbi s. ⁊ addit. caueat absoluēs ne ī ꝑ magz ītēdat deſeruire cupiditati q̄ correctioni.

¶ Decimuſſeptimus. rōe liberalitatis q2 gra/tis dar ⁊ gratis accipiť nō rōe alicuius ſpūa/lis. j. q. j. q̄cq̄d. hz tñ notabilitas ī tali dato fa/cit ꝓſumptā siōniā. vt ī. c. ⁊ si qōes. eo. ti.

Simonia. iij. Circa bñficia dignitates ⁊ officia. ⁊ ꝓmo etiā electionē seu ꝓmo/tionem queritur.

¶ Qrz ēges ⁊ ꝓncipes ⁊ alij ītcipētes pecuniā vt ꝙsentiāt electōi seu ꝓmotōi ad aliquā di/gnitatē k ꝑlaturā sint siōiaci. R. pa. ī. c. d. b. e. q̄ sic. ⁊ tēť ītituere illi eccīe ō c⁹ ꝑlatura age bat. hz ñ eēt de bōis eccīe. vt ꝑz ī eo. c. de boc.

¶ Quid de canonico q̄ cōuenit cū alīs cano/nicis vt cōplaceāt sibi de aliq̄ canonico recipi endo. ⁊ postea ipe eis cōplacebit de alio. R. q̄ simonia ē. c. q̄z ꝓ to. j. q. ij.

¶ Quid si dicat aliqs eoꝝ nūq̄ ꝙsentiā q̄ ali/qs fiat caōic⁹ nisi mihi ꝙsentiaz de meo. R. fm R. ay. siōiac⁹ ē. si tñ ꝙsuetudo eēt q̄ q̄ñ vn⁹ fuit exauditus ī vna q̄ alť postea exaudiat in alia. posz tūc talē ꝙsuetudinē rogare ſuasā. ar. lxij. di. q2 igit. de cōſti. c. cū omnes.

¶ Qrz cōtrat siōniā q̄ fac̄ pactū cū illo cui be

neficiũ gfert vt retineat aliquã portiõz ex red
ditib⁹ bñficij. ℞. Ya. in. c. j. vt eccl. bñ. q sic.
nota tñ q eps ex iusta cã ⁊ necria pt statuere
vt reddit⁹ certi tpis bñficij vacãtj deputẽt ad
certũ vsuz lauda bliẽ. fac. c. vl. de ℣. si. Jtẽ pro
solone suoz de bitoz. itellige ẽctoz noie eccle
secus si ẽrisset noie puato. vt no. gl. i. c. j. de so
lu. facit. c. si ꝓpetua. de rescrip. li. vj.

Utz pmoued⁹ rectorẽ alic⁹ eccie ⁊ pactisceꝰ
vt soluat pẽsionez maiorẽ collatori sit siõiac⁹
℞. pa. i. c. cũ clici. de pac. q sic. sikr ec si pmo
ued⁹ ꝓpria auctẽ obliget se ad pẽsiõem ⁊ ñ tz
collatõ ꝛz pa. ibidẽ. ⁊ Jo. an. teneat q tenet.

Circa officia q̃riẽ. qd ō plbr̃o q vẽdit officiũ
portãdi aq̃m bñdictã p suã prochiã. ℞. ꝛz ro.
q licite pt fieri si vẽdit emolumẽta sibi ex psue
tudie ꝓuenire ꝓsueta. Si ãt vẽdit tale officiuz
nõ ẽ siõia. ꝛz turpe lucꝛ. Si ãt vẽdit aquã bñ
dictã. vt panẽ bñdictũ sic ẽ simonia ℣m ℣lex.
⁊ ℞odo. quia in receptione taliũ confertur re
missio. venialiũ peccatoz.

Quid si vẽdat officiũ claudẽdi ostia. vt pul
sandi cãpanas ⁊ hmõi. ℣m ℞o. q siõiacus est
sumpto noie siõnie large. sic talia officia sunt
spualia large. si tñ datũ sit alicui tale offm gra
tis. ⁊ ꝓsuetudo sit loci q ꝓsit ponẽ aliũ loco
sui. ⁊ locar̃ ⁊ vẽdẽ ad vitã ipi⁹ dãz ñ eẽt siõia
ꝛz ℞o. Yz tu aduerte qz. j. q. iij. c. j. dẽ q ñ ẽ sa
cri mũeꝛ offm claudẽ ostia eccie. ꝛz tm sibi ãne
xum ℣ vnitũ. ⁊ dic gl. ibi q tlic ẽ siõia emẽ ali
quã admistratẽz ℣ offm eccie qñ ẽ ãnexũ alicui
spuali. ℣ ꝓsueuit p clicũ exerceri solũ. ⁊ sic tene
q ẽ siõia vẽdere offm. sec⁹ vẽdere redditus.

Quid ō dãtib⁹ aliq̃d vt possint ī prochia vt
epatu q̃rere ℣ q̃stuare. ℣m tho. in q̃lib. q sacer
dos ꝓlati recipiẽtes. siõiaci sunt. cũ ꝓsuasio sa
cerdoꝛ spualꝫ sit ⁊ ei credaꝫ. qz ꝓlati aut pibri
sunt. ⁊ sic ẽ siõia ispcũ ꝓlati ℣ pibri ꝓcedẽtꝫ. re
spcũ xo dãz sacrilegiũ ẽ. qz ibi ẽ defraudatio
ek̃inaz ō intẽtionẽ dãtiñ. ⁊ tenẽt vterq ad re
stõnẽ si tales q̃stores sunt scelerati vt sunt cbi
aratani. sed quo ad restõnem dic vt ℞ estituto
primo in ℣. turpiter. ff. j.

Utz liceat vare ℣ accipe pecuniaz ꝓ oꝛoe pdi
catõe. dei laude. ℣ ꝓcessiõe. ℞. ꝛz ℞i. vbi. s. ⁊
Astẽ. li. vj. t. lv. q ñ. Hec. n. ⁊ silia dicũt spua
lia in q̃ntũ ex gra ꝓcedũt ⁊ ad gram disponũt
q tñ ꝓ hoim misteriũ exhibẽt. ⁊ iō vẽdere ī his
q ẽ spualeiõia ẽ. Et iō q pdicat ꝓncipaliꝫ vt
laudẽ ℣ fauoꝛẽ ꝓsequatur bñficiũ. vel lucꝛ. simoni
acus ẽ. saltẽ mẽtal. j. q. iij. nõ solũ. Aduerte tñ
q dãtes ecclias pauꝑib⁹ aut rkiosis vt ipetrẽt
oꝛois suffragiũ ñ dãt q̃i itẽdãt emere oꝛoes. ꝛz
q̃si ꝓ gratuitã bñficiẽtiã eos ꝓuocare ad oza
dũ ꝓpter graz ⁊ ex caritate. ⁊ sic nõ peccant.

Quid de statuẽtib⁹ in aliq̃ eccia q ꝓcessio 10
nõ fiat ī aliq̃ funere nisi tantã pecuniã legatꝫ
eccie. ℞. fm ℞ay. ⁊ tho. q siõniaci sunt. ar. ō
iureiur. c. sic. el. j. ⁊ ij. secus si statuereẽt. q legã
tib⁹ talẽ summaz fieret tal̃ honoꝛ ℣ ꝓcessio ar.
ex eo. c. cũ sit. ℞ō diuersitatꝫ ẽ. qz ī pmo ẽ exa
ctio. qz ꝓsuppõit q ꝓ miozi ñ fiat. ī scõo bz spe
ciẽ gratuite recõpẽsatõis. qz ñ negaꝫ. ne ecẽ fi
at ꝓ nõ legãtibus. ar. de iureiur. c. sic. el. j. ⁊ ij.

Utz liceat dare pecuniã p anniuersario ce 11
lebrãdo ⁊ hmõi. ℞. ℞i. in. iiij. di. xxv. q nõ ꝛz
ꝓ hoc pactuz facere de dãda pecunia. ꝛz si ex
deuotõne det̃ eccia debet celebrare. Jnn. xo
in. c. qñ enormis. ne ꝓ. vi. su. dicit q nõ solum
ꝛz. ꝛz etiã ẽ meritoziũ aliq̃s redditus ꝙstituere
in eccia vt ibi fiat anniuersariuz ꝓ aliq̃. sed ꝛz
cõstitui nõ pt ꝓ donatorẽ qz nõ ꝛz ei cõditões
spuales apponere sed tm̃ tales vt redemptio
nem captiuoꝛ. xij. q. ij. auz. ꝛz põt cõstitui q il
los q̃ bñt anniuersariũ facere. ex de ꝓben. c. su
gnificatũ. hoſ. in. d. c. qñ. tz q ī poni tale onus
redditibus. ꝛz dicit tutius foze relinq̃re sicre
linq̃ tali eccie annuatim. x. li. sup tali possessiõ
ne diuidendas inter eos solũmõ q meo ãniuer
sario intererũt ⁊ rogo vt fiat omni anno.

Utz cõic⁹ vadẽs ad horas cãonicas ꝓncipa 12
liꝫ ꝓ denarijs horarijs sit siõiac⁹. ℞. ho. ī. c.
oli. ō ℣. si. ⁊ seqẽ Jo. an. ō cle. ñ re. c. vnico. li.
vj. tz q ñ ẽpa siõia. qz nulla ex pssa pactio iter
cedit ꝛz grauiꝫ peccat. ⁊ mẽtalẽ siõniã cõmittit
ꝛz ꝓ solaz pniam fatisfacit. c. tua nos. de simo.

Quid si clericꝰ ꝓ pcio vigilet ad defunctũ. 13
⁊ dicat psalteriũ. ℞. ho. q si fecit pactuz ꝓ eo
legere psalteriũ q siõia ẽ. Si ãũt q vigilaret
nõ ẽ siõnia. ꝛz sat tacite q debeat legere psal
teriũ. arg. de ꝓben. c. significatũ. qz sic vendit
laboꝛẽ. quẽ no tenẽt impendere.

Quid si maioꝛ crux ñ poꝛtẽ nisi ꝓ certo ꝓ 14
cio. ℞. ho. q ẽ signũ auaricie. ⁊ inducit viciũ
simonie. c. audiuim⁹. eo. Similiꝫ ẽ simonia qñ
tazatur ꝓ quanta pecunia q̃s ponaꝫ in tali se
pultura cũ ibi sint plures. ℣m ho.

Utz pactũ ō lecto rdimẽdo añ q coꝛp⁹ ad ec 15
clesiã deferaꝫ sit siõia. ℞. q ñ. qz lect⁹ ⁊ hmõi
ẽ q̃d tpale ⁊ iō pt vẽdi rdimi ⁊ hmõi. si tñ clici
nollẽt sepelire. nisi ꝑus iposito ꝓcio de eo rdi
mẽdo sic vt siõia. cũ fiat pactũ de tpali ad spi
rituale ℣m ho. facit. c. vlti. de re. pmu. Sikr cõ
mittit siõnia si clerici nollent sepelire. nisi fie
ret eis cautio ab hẽdib⁹ defuncti de receptõe
eoz q̃ cũ funere poꝛtaꝛ. ⁊ sikr qñ nolũt sepeli
ri sine pecunia. c. q̃sta ẽ. xiij. q. ij.

Utz sit simõia. p mrimonio dare pecuniaz 16
℞. fm. ℞i. i. iiij. di. xxv. ar. iij. q. j. q put mri
moniũ ẽ sacm̃ cadẽs in dispẽsatõne mistroz

eccie.sic vēdi ñ pt. ⁊ iō siōiacꝰ ē q̄ ꝑ bñdictōe nubētiū pecūiaz exactā accipit.c.cū i eccie.eo. ꝑut ꝺo mrimoniū ē offm nature .sic lz dare ⁊ accipe ꝑciuz sicut ⁊ ꝑ alīs officīs ciuilibus ⁊ corꝓoralibus.

17 ¶ Qz q̄d si nolit bñddicē nisi data pecūia. R. ale. q̄ ꝺz r̄currere ad supiorē q̄ si noluerit cogē ꝑsūz vt bñdicat gratꝫ .tutꝰ ē abstinere q̄ pec cādi occasiōez dare. pa. tñ i. c. dilectꝰ. el. ꝙ. e. t. tz q̄ i sactis volūtarijs nō lz aliq̄d dare ꝑ eis bñdis. sz in neccrijs sic. Et sic videret tenēdo opi. q̄ ñ possiz ꝙsūmare mrimoniū sine bñdi ctiōe vbi ꝙsuetū ē q̄ licite ꝺare ꝑt cū ītētōe dā di ꝓ rēdimēda vexatōe nō emendi bñdictionē.

18 ¶ Quid ꝺ sacerdote q̄ ñ vult dare lnīaz prochi ano alīi ꝙfitēdi nisi data pecūia. R. Rodo. q̄ siōiacꝰ ē. idē ꝺic ꝺ lnīa cōicādi. aut bñdicendi spōsas. Aduerte tñ q̄ si nō ītēderet lnīaz ꝙfi tēdi. cōicādi. vl bñdicēdi spōsas ⁊ hmōi vēdere sz sibi ꝓuidere sup obuētiōib⁹ ⁊ oblatōib⁹ q̄ eñ ꝙtingerēt ⁊ ñ plꝰ. ñ eēt siōniacus. fm Rodo.

19 ¶ Qz sit siōia ex pacto dare aliq̄d ꝑ calicib⁹ vestib⁹ ⁊ lintheamib⁹ bñdicēdis. R. Ray. tz q̄ ñ. qz ñ iuenit nisi i crismate/baꝑmo/cōione eucharistia/balsamo/sepultura et basilica ꝺi canda. j. q. j. ꝺīna. c. placuit. c. vt vnusq̄sq̄. ex e. t. cū i eccie. sz tu ꝺic veriꝰ cū gof. ⁊ ho. q̄ ē si monia. c. ad nr̄am. eo. Idē ꝺic ꝑ bñdictōe ab batū vl abbatissarū. velatione ꝛginū. aq̄ bñ dicta ⁊ hmōi. fm Pe. de palu.

20 ¶ Qz archidiaconꝰ q̄ hz exaīare ꝓmouēdos vl ille q̄ rñdet i scrutinio ordinādi fm formā. c. ij. de scru. vl ille mīster q̄ legit euāgeliū cū fit ordinatio sit siōniacus si aliq̄d recipit ab ordinādis. R. q̄ sic. fm. ꝺo. Anto. i. c. pe. ex eo.

21 ¶ Qz ꝑtēdēs scītatē quā nō hz vt ꝓmouea tur ad ordines vel bñficia sit siōniacus. R ñ.

22 q̄ nō sz ꝺz agere ꝓīam. c. mandato. extra eo.

¶ Qz notariꝰ sine siōnia possit aliq̄d recipe ꝑ scriptura fcā de ordīatōne. R. Laur. ⁊ seq̄t ber. brix. i. c. sic ep̄m. j. q. ij. q̄ nō. nec ꝑ laboze nec ꝑ carta. sz eps ꝺz sibi ꝓcurare/pa. ꝛo. i. c. j. de simo. tz cū gl. ibidē. ⁊ cōit doct. qō vez ē i notario q̄ hz salariū de publico. sec⁹ ē i illo q̄ ñ hz salariū. qz recipe ꝑt ꝑ suo laboze solū. ꝙsi dera tā q̄liate negocij. ñ ordis. sic faciūt q̄ ꝑ cle ricatu tñi. ꝑ diaconatu plus. ⁊ hmōi. qz sic ē si monia. ar. x. q. ij. ꝑcarie. Idē ꝺic q̄ ē siōnia ex igere aliq̄d ꝑ sigillo nisi expēsas cere ⁊ sigil latōis ⁊ clericoꝝ ad ß deputatoꝝ ītellige sup re spūali ⁊ in iurisditōne ecciastica. cuīn nihil aliud sit nisi q̄ꝺaz testificatio iudicꝫ sup illud.

32 ¶ Qz recipiēs aliquā ꝓmissiōnē spūalitatꝫ puta bñficij ⁊ hmōi ꝑ aliū negocio. ꝓmouēdo apud sedē apl̄icā sit simoniacus. R. P. g. i. c. cū essent. eo. q̄ sic. vt ibi.

¶ Qz statutū i fūdatōe alicꝰ eccie fcm q̄ caueat 24
q̄ si q̄s tm̄ i rēditib⁹ ānuatī ꝺederit ī ppetuū rcipiat ꝑ canonico. ⁊ bēat q̄ ꝺederit ꝑ pbēda sit siōiacū. R. Ro. q̄ si tale statutū fiat ad tpꝰ ⁊ ꝓncipl̄r ītētōe augēdi dei cultū. ⁊ q̄ ꝺās ꝓnci palit ꝓpt devotōez ꝺet ⁊ sit dignꝰ tolerari pt. ⁊ idē ꝺic ꝺ mōasterijs de nouo fundatꝫ ⁊ ege nis. s. q̄ q̄s q̄s daret tm̄ rcipet ad illū monaste riū vsq̄ ad certū nūez. ar. c. tua nos. ex eo. 25

¶ Qz aliq̄s ꝺignꝰ oꝛꝺiari vl bñficiari ꝺās ex pacto l exactꝰ ianitori vt eū ad ep̄m ꝓmittat i trare ad peteñ. bñficiū. l oꝛꝺinē l electōis ꝙfit matōz sit siōniacꝰ. R. sz Ro. q̄ ñ. si ñ ꝺat iten tōe corꝛupta. s. vt ꝑ itercessionē eiꝰ cui ꝺat ꝙse q̄t ītētū. qz si cū tali ītentōe ꝺaret eēt siōniacꝰ. 26

¶ Qz aliq̄s possit iduci vt ītret rligionē ꝓpt pe cūiaz ꝺādā. R. q̄ ñ. c. dilectꝰ. el. ij. e. t. sz vt q̄s ꝙuertat ad fidē. ꝺic gl. ī. ꝺ. c. dilectꝰ q̄ ꝑt ꝺari. ho. addit idē posse ꝺici i sactis nccrijs. sz ñ in volūtarijs. sz ego tēo cū pa. in. ꝺ. c. dilectꝰ q̄ ex pacto vt ꝙuertat l ītret rligionē vl rcipiat sacta ñ lz sz bñ siñ pacto vt alliciat ad p̄dcā capiēda 27

¶ Quid ꝺ fratnitatiꝫ ita ꝙstituiꝫ q̄ null⁹ rcipi atur ad eas nisi ꝓmittat vl iuret q̄ ānuatī sol uet. x. ꝺeñ. R. Ray. q̄ si fiat ꝓpt cāz bōestā pu ta paupiꝫ alēdis. captiuis ꝺdiñdis ⁊ hmōi. ñ ē ibi siōia. imo licite fit. ⁊ q̄ eas ꝺspicit ana thematizād⁹ ē. xlij. ꝺi. si q̄s ꝺspicit. ⁊. ar. xvj. q vij. sane. Rod. tñ ꝺic q̄ si statutū ē sub foꝛa ne gatiua. ñ lz qz excludit pietatē. sz sub foꝛa af firmatiua lz. s. vt q̄s fuerit receptꝰ det tm̄. sz 28
nō plz q̄ fiat iuramētū ꝓpt pcm ꝓiurij.

¶ Qz ꝑ iustīcia facīēda ꝺare pecūiaz r eq̄pol lēs sit siōnia. Ri. ī. iij. ꝺi. xxv. ar. iij. q. ij. tz q̄ sic loq̄ndo ꝺ iustīcia ecciastica. vt q̄ñ ꝺat epō. vl aliīs ꝑ rēddēdo iur̄ sup spūalib⁹ ī q̄ ꝺcoꝛ. gl. ī. c. vēdētes. j. q. iij. idē tz Ro. eē sup tpalib⁹ si sit ꝓsona ecciastica q̄ ꝺz rēddere ius rōe iurisꝺi tōnis ecciastice. secꝰ eēt si eēt iudex seckaꝛ. seu laicꝰ lz als grauit peccet. Alle. ꝺ al. tñ tz q̄ eē ī iudice seckari vēdere iudiciū iustū sit siōia. qz ß ē actꝰ ꝛtutꝫ. ⁊ ita q̄ ad aliq̄d ē spūale. sz ꝑ ad nocatōe aut ꝓcuratōe eē ī cā spūali lz aliq̄d ac cipe siñ siōia. sz gl. ī. ꝺ. c. vēdētes. ⁊ Ri. vbi. s. ⁊ forte veriꝰ tenēt ꝛriū. ⁊ q̄ē solū graue pctm̄ accipe ꝑ iustīcia in rebꝰ tpalib⁹. ⁊ ei q̄ē iudex. 29

¶ Qz sit siōniacū occultare pctm̄ alicꝰ ꝑ pe cūia q̄ñ ad eiꝰ officiū ꝓtinet illū ꝛuelare. R. q̄ sic. c. nēo. eo. imo eē occultare respectū ꝓsone cō sanguinitatꝫ vel affinitatꝫ. vt ibi ꝺr. Sed Ri. vbi. s. limitat vez si talia respiciūt cām spūa lem. als nō. sed ē graue pctm̄.

30 Utz testificari p pecñia sit siõnia. R. Ri vbi.s.tz q sic.in cã spñali.alik nõ. lz sit graue pctñ. Alex. xo dicit q in causis eccĩasticis a psonis eccĩasticis si testimoniũ vendat ẽ siõnia. Jn alijs graviter peccatur.

31 Gz nũqd aduocat sik cõmittit siõniã si p pecñia patrocinat. R. q nõ. q pcinijũ a psilijũ admiculat exteri cãe. lz testimoniũ ẽ de subã cãe. a iõ testes cogũt nõ aduocati fm Alex.

32 De simonia mgro. vide.s. Magister. §. x. cum sequentibus.

33 De simonia sepulture. vide.s. Sepultura. in pn. a. §. j. a. xliij. xliij.

34 Utz pron⁹ siue hñs ius pñtãdi q aliqd recipit p pñtãdo sit siõniacus. R. pa. ĩ. c. veniẽs. el. j. ỗ testi. q sic. tex. bo. ỗ tñsa. c. pterea qñ it.

35 Circa pmutatõnem. vide.s. permutatio. §. iij. iiij. a. vj.

36 Circa trãsactõez vide. j. Trãsactio. §. iiij.

37 Circa rẽnũciationẽ a remissionem vltra id qđ bẽs. s. Renũciatio. Quero vtz renũcias lis sup hñficio eccĩastico obtinẽdo sit siõniacus. R. Pa. in. c. ad audientiam. de rescrip. q sic. si fit ex pacto de aliq tpali recipiẽdo. sive p certa pẽsione ẽcipiẽda. gl. in. d. c. ad audiẽtiã. tz q ẽ siõnia in eo q psecutus ẽ hñficiũ. sed in eo qui nõdũ psecutus ẽ hñficiũ q nõ sit siõnia Gz tu tene q ẽ siõnia ec in ß casu. si dek aliqd ex pactõe ptiũ. sec⁹ si ex officio iudicis p mediã tib⁹ bõis viris renũciatio ex vna pte pure fiat a ex altera pte aliqd tpale dek. vt colligit ĩ. c. sane. de renũ. a de pac. c. cũ pridez. Similit nõ est simonia si renũciet talibus lis ex eo q datur sibi spñale. puta hñficiũ fm Jnno. a Jo. de rescrip. c. ad audientiã. qõ limita cũ sit permutatio si pcurrant q. s. dixi. pmutatio. §. iij.

38 Utz dãs aliqõ tpale plato ne remoueat euz a poratu vel hñficio. sit siõniacus. R. Rod. q sic. si necessitas vel vtilitas sit q ãmoueatur. alꝫ nõ. dũmõ intentio nõ sit corrupta. Sik si moniac⁹ ẽ q dat spñale vt obtineat debitũ tẽporale. qõ suũ ẽ fm tho. in. iij. di. xxv. de q ego dubito q ea q dixi. s. Siõnia. ij. §. xvij. a. xviij. a potiꝰ credo q nõ sit siõnia. ar. c. j. de vsu.

39 Utz renũcias hñficio vt alteri certe psone dek sit siõniacus. R. q nõ. nisi in pactũ deducat. c. dilectio. de pb. Nã hẽ spem de ß nõ ẽ simonia. c. cum pdẽ. de pac. j. q. j. ordinationes.

40 Utz remittẽs debitũ tpale p spñali psequendo sit siõniacus. R. pa. ĩ. c. veniẽs. el. j. de test. q sic. q remittere idẽ ẽ qõ donare. vt ĩ gl. predicti. c. a ĩ. l. qñ ec. ff de calũ. Limita tñ gl. ĩ. d. c. vez. qñ ex tali ĩmissiõe aliqd comodũ apprehendat pti. addit Jo. ibidẽ aliã limitationẽ. s. q ẽ vez ch ĩmittere ẽ dare qñ debitũ ẽ liqdũ. Gz qñ debitũ ẽ dubiũ. tũc dẽ poti⁹ facere q̃ donare. vt dẽ ĩ tñsactõne ĩ. l. sive apud. C. de tñsac.

Utz p mittẽs nihil petere ab ordiatore k pñ 41
tatore vsq ad tot ãnos sit siõniacus. R. pa. ĩ c. p tuas. el. iij. eo. q sic. q rq ordiator teneꝫ assignare isti post ordinationẽ portionẽ q̃ psiderat fructibus ẽ qđ tpale talis remittit tpale p spñali cõsequndo. a ideo simonia est

Utz dãs pecuniã vt ꝺs nõ ordinẽ vel eligat vel electio nõ pfirmẽ. aut ecclie nõ pfecrẽ 42
tur a hmõi. sit siõniacus. R. q sic. ex eo. ti. nemo. Idẽ dic qñ p gram psanguinitatis vl affinitatis. vel penitentẽ nõ recõciliat. vel minꝰ penitẽtẽ absoluit vel pctñ celat. vt. in. d. c. nemo. Dicit tñ Jnnoc. ibidẽ. q vez ẽ q similitudinarie dẽ siõniacus talis p gram faciens. q sic punit. ac si siõniacus eẽt. Jo. a glo. ĩ. d. c. nemo. tz q ẽ simonia. a ẽ verius.

Utz corrũpens iudicẽ vel testẽ in cã spñali 43
pter pecuniã sit siõniacus. R. Jo. in. c. tuanos. eo. t. cũ Jo. q sic p quandã cõnexitatem quã hñt cum spñalibus. vel est quasi simonic. ar. d. c. nemo. secus in cã mere tpali.

Utz aliquid accipe p inuestitura ecclarũz 44
sit simonia. R. ñ. q sic. text. in. c. intãtum. eo a ibi dicit Jo. q nõ tñ p inuestitura iuris. sed etiam facti. s. p inductione ĩ corpalẽ possessionem etiam si ibi sit consuetudo.

Quid de dãtibus ꝓmos fructus hñficij in 45
curia. a soluẽtibus taxaz bullaz a ceteroz fm stilũ curie. R. q nõ sunt credẽdi siõniaci. quia talia nõ soluũt p spñalib⁹. lz p sustẽtatiõne curie a officialiũ. a sic tene q illa de volũtate pape sunt ordiata. Gz secus iudico in curijs eporũ a aliop platop hñtibus vñ viuãt fm decentiã. nõ fm põpam. q siõnia cũ ẽ tales taxas facere p dispẽsatõnibus. absolutionib⁹. a hmõi. j. q. iij. ex multis. Secus si pter victus decẽtiam. quã alꝫ nõ hñt hoc facerẽt.

Simonia quarto. Circa ingressuz religionis. Utrum intrans monasteriũ cum pacto de dãdis temporalibus. sit simoniacus. R. ñ. q sic. c. in tantũ. c. veniens. eo. dicit tñ Jo. Boffre. Kay. a Ber. in. c. qsti simoniaca. eo. q si monasterium esset tenue q possent dicere volẽti intrare. Si vis viuere mecũ porta tecũ. quia licet te libenter recipe vellemus tñ bona nostra non sufficiũt. Gz tu tene in pscia opi. Tho. in sum. q dicit q p ingressu mõasterij non lz aliqd recipe vel exigere q̃si pcũ. sed p victu psone recipiẽde. licet aliqd recipere si non sufficiat opes ad hoc monasterij Similiter etiã licitũ ẽ pter deuotõnẽ quã ꝺs

oñdit mõasterio largas elimas faciẽdo eidẽ q̃ facilius recipiat sic licitũ ẽ. ecõuerso puocare aliquẽ p̃ talia bñficia ad deuotõz mõasterij. ꝛz ñ sit licitũ aliq̃d ex pacto dare l recipere vt recipiat. c. q̃ pio. j. q. ij. Rod. ec tz q̃ qñ mõasterũ ẽ tenue ⁊ indigẽs q̃ nõ ẽ simoniacũ ⁊ pacisci ĩ talib⁹ dũmõ nõ fiat p̃ spũalibus ꝓferẽdis ſz p̃ expẽſis faciẽdis l recõpẽſandis. vñ tz q̃ lz expẽdere noĩa ⁊ q̃ntitatez mũeris. ⁊ plz mihi q̃ ad cõſciam. ⁊ ad. c. q̃ vident ꝓria. ⁊ maxime d. c. qſũ ſiõniaca. dic q̃ loquũt q̃ ad foꝛ p̃tẽtio fuꝛ. ꝓt fraudes. et iõ fundãt ſe ſup̃ p̃ſumptiõe q̃ ceſſat in foꝛo aĩe. vl loquũt vt nihil p̃ ĩgreſſu ſz nõ loquũtur q̃n̄ p̃ releuatione ſumptus quã do monaſterũ aliter nõ poteſt.

Simonia. v. Circa ea q̃ ꝓhibẽt dari vl deduci ĩ pactũ p̃ aliquo ſpũali vel ãnexo vel ab eo depẽdẽte. ⁊ ꝓmo

¶ Vꝛ ſolũ ſit ſiõnia qñ ĩtercenit pactũ de pecũia. R. q̃ nõ. ſz dic q̃ triplex ẽ munꝰ qõ induc it ſiõniã in ſpũalib⁹ ſi dedũcat in pactũ. Pri mũ ẽ munꝰ a manu. vt ẽ pecũia capiẽdo ꝓout accipit. j. q. iij. totũ. p̃ oĩ re tpali. Scõm munꝰ ẽ a lingua. Terciũ ab obſeq̃o. vt. j. q. j. ſunt nõ nulli. Addit ab aliq̃bus. q̃rtũ munuſ ſanguĩs qõ ẽ cũ q̃s ꝓfert eccĩam l p̃bendã alicui in tui tu p̃ſanguinitatis vl aĩcitie. Nã ſm gl. in. c. j. vt eccle. bñfi. ſi ſolum cõfert p̃pter cõſanguinitatẽ vel aĩcitiã. ⁊ alias nõ cõferret ſiõniacus ẽ Sz Aler. de al. ſe. ſe. ⁊ tho. ſe. ſe. ⁊ ĩ. iij. ⁊ in q̃ libe. limitãt vez q̃n ĩtendit ex ß aliq̃d bonũ re dũdãs in ſeipo vt puta q̃ magnificẽt l nobili tẽt. l vt faciat ſi bi aliquã recõpẽſatõz ⁊ hmõi Sec⁹ ſi ſolũ intẽdẽs bonũ tpale illi⁹ cui dat ⁊ nõ alterius. q̃ tunc lz ſit graue pctm̃ nõ tñ ſi monia ẽ ĩ ß q̃rto mũere. q̃ nihil dat vt recipiũ ⁊ magis placet. de ß tñ vide Pa. in. c. tuã. de eta. ⁊. q̃li. oꝛ. ⁊. j. q. j. c. ſi q̃s. ⁊. c. ſimt nõnulli. Poſſet tñ dici ec tũc ee ſiõniacus q̃n̄ plat⁹ aliq̃d bñficiũ eccĩaſticũ daret alicui cũ pacto vl intẽtiõe. vt ipe ſuis p̃ſanguineis p̃uideret.

2 ¶ Sz nũq̃d qõcũq̃ munꝰ a manu ĩducit ſimonia ĩ ſpũalib⁹. R. q̃ ſic ſi pactũ p̃ceſſit. ſi vo ñ p̃ceſſit. tũc ſi ſit adeo puñ q̃ ñ dẽat ĩducere p̃ mouẽtis aĩm inſpectis eã tpe. ⁊ q̃litate p̃ſonarũ ſic ñ fac ẽ ſiõniã. c. ⁊ ſi qões. e. t. Valde. n. in hũanũ ẽ a nemĩe velle ẽcipe. ſz viliſſimũ ẽ oĩa ab oĩb⁹. ff. de of. pcõſul. l. ſolẽt. §. vl ⁊ ß vez q̃ ad eccĩam. ſz q̃ ad deũ q̃cq̃d dat vl recipiũ coꝛrupta intẽtiõe q̃n tũcũq̃ mũmũ p̃ ſpũali ſiõniacũ ẽ ſz ſola pnĩa ſine reſignatõe bñficij purgat ⁊ ſic intelligẽ. c. nẽo. eo. ſm gof. Aduerte tñ q̃ qñ dat aliq̃d ſine pacto nõ vt debitũ. ſz vt da ri conſuetũ nõ eſt ſimonia ſm Rodo.

¶ Quid ſi id qõ dat ſit de reb⁹ eccĩe. R. q̃ ni 3
hilominus ſimonia erit ſm. ſ. tho.

¶ Quid ſi nõ det mun⁹ a manu ſz a lingua p 4
ſpũali bñdo. R. ſiõnia ẽ. Aduerte tñ. q̃ mun⁹ a lingua aliq̃n dr ipa laus ptinẽs ad fauoꝛem hũanũ q̃ ſub p̃cio cadit. alĩ p̃ces ex q̃b⁹ fauoꝛ hũan⁹ acq̃rit vl q̃riũ vitat. ⁊ iõ ſi q̃s p̃cipaliter ad ß intẽdit ſiõniã cõmittit. Et p̃cipaliter dr intẽdere q̃n̄ p̃ indigno admittendo dat vel recipit. Sz ec dignũ diſtinguit Boſ. ⁊ Io. q̃ aut p̃mouet q̃s p̃cibus ſuis ⁊ ſic petit p̃latiõnẽ q̃ dat p̃ electionez. tũc ẽ ſiõnia. j. q. vj. ſic is q̃. Si aũt nõ dat p̃ electionẽ ſi ſit ſimpler bñficiũ ſic lz ſi indiget. Si nõ ẽ ſimplex. ſz bñs dignitatẽ vel curã aĩax ſic nõ licet. ar. j. q. j. ordinatões. ⁊. viij. q. j. in ſcripturis. Eſt ⁊ ſiõnia ſm Hugo. Ray. Io. Tho. ſe. ſe. ⁊ Directo. li. iij. q̃ eoipo q̃ petit indign⁹ ẽ. Sz Rod. credit q̃ ec lz in dignitate ⁊ cura. Fac. c. tua nos. e. t. Qõ credo vez ſi indiget. puta q̃ nõ lz aliũde vñ viuat. alĩ nõ. c. ad aures. e. t. ſi mõ dign⁹ ẽ ⁊ intẽdat p̃deſſe ⁊ nõ p̃eſſe. Si vo q̃ monetur p̃cibus alienis ſi p̃ indigno ſic ſm oẽs ſiõnia ẽ. j. q. j. de ordinatõibus. Si vo p̃ digno tunc ſi ſunt ſpũales nõ ẽ ſiõnia. ſ. q. j. latoꝛẽ. Si vo p̃ces ſunt carnales. ⁊ dicũtur carnales q̃n̄ illi q̃ p̃cant attẽdũt ad parẽtelã p̃cipaliť vl amicitiã rogantiũ. ⁊ p̃lat⁹ p̃pter ipas p̃cipaliter mouetur ſic ẽ ſimonia. q̃ p̃ces ſuccedũt loco p̃. cij. d. c. ordinatões. ⁊. c. ſunt nõnulli. j. q. j. Si vo p̃latus p̃cipaliter nõ ſeq̃tur p̃ces. ſed merita. ſeu q̃ dignus ẽ nõ ẽ ſimonia. c. q̃buſdã. j. q. j. ⁊. ar. c. tuam. eo. ti. Tenet etiã Pa. in. c. tua nos. eo. ti. q̃ humiles p̃ces emiſſe a digno non inducũt ſiõniã. nec etiã aliq̃d pctm̃. vt ex dcis c. tua nos. ⁊. c. latoꝛez. pz. immo foꝛtius tenet Pa. ibidẽ q̃ donãs aliquid cardinalibus vel p̃latis ⁊ rogãs p̃ aliquo bñficio. dũmodo non ducat p̃cipali intentione. vt p̃ talia exenia ⁊ p̃ces adipiſcat ſpũale. quãuis ſecũdario habeant talẽ ſpem q̃ extra omnẽ noꝛã iudicatur q̃ iuſte iſta p̃ñt fieri ſine ſpe primaria. vt dicit Inno. ⁊ Io. facit. c. q̃d p̃derit. lxj. diſt. j. q. j. ſunt nõnulli. ⁊ in. c. tuã. de eta. ⁊ qua.

¶ Circa munus ab obſequio. Quero vtz ſer 5
uiens alicui p̃lato vt cõſequat bñficiũ ſpũale vel monaſterio vt recipiat ⁊ hmõi ſit ſimoniacus. R. Pa. in. c. cũ eſſent. e. t. glo. ibi tenet q̃ nõ. q̃n̄ ſine omni pactione ſeruit. ⁊ intẽtione ſe cũdaria p̃dcã bñdi nõ p̃maria. ſi modo ſit idoneus nec p̃latus aut monaſterũ directe p̃pter hoc ſeruitiũ intẽdat ei de bñficio p̃uidere vel recipe. q̃a ſi ſic eẽt munus ab obſeq̃o. ⁊ ſiõnia quãdo p̃cipaliter ⁊ directe. d. c. ordinatões.

Jo dicit q si in fuitio intervenit pactū sp̄ē simonia. c. cū eēnt. eo. t. si nō intervenit pactū. si seruiat p̄ncipaliter gratię. lz scōario. vt habeat aliqō sp̄uale nō ē simōia fm Bof. ⁊ sic cōcordat iura q̄ videnť ꝯria. Bof. tñ etiā tenuit q si fuitiū corp̄ale sit honestū ⁊ dign⁹ dignū obsequium p̄stat. q licite pōt ec̄ fuire p̄ncipaliť. dūmō pactū ñ iterueiat. vt si q̄s ep̄o fuiat romā eūdo. eius negociū pcurādo a ꝯrio sensu. in. c. sunt nōnulli. q. j. lz in fuitio idigno vel p indigno sic erit simōia. sikr dic in fuitio sp̄uali q si pactū intervenit simonia ē. nisi tali bñficio sit ānexū illud onus. Ñ nota q nō solū p̄dcā inducūt simoniā in dātib⁹ seu paciscentib⁹. lz ec̄ in ꝓsentiētib⁹ sive mediatorib⁹ ⁊c̄. c. p inq̄siti onē. de ele. ⁊. c. q̄. de ꝓfessis. nec nō ī paciscentibus aliq̄d dare vel facere mīstrātibus. lz ec̄ ministris seu familiarib⁹ admīstrātis. sic dicim⁹ in Jesi q̄ fuit fm Helisei. j. q. j. ī sum. Dicit tñ Ri. q lz ep̄s fecerit pactū vel p̄missionē p aliquo bñficio dando. ⁊ postea oblit⁹ talis pacti pure cōfert q nō ē simoniacus quo ad eccīam nec etiā ille q̄ recepit tale bñficiū si hoc pactū ignorabat. ⁊ iō non tenet resignare. q̄ō bñ no.

6 Qtz auctas pape excuset a simōia. R. pa. in. c. j. e. t. dicūt doc. q ī curia ro. titulus de simonia. nō hz locū sic nec lex iulia. dābitu ī curia p̄ncipis. gl. ꝺo ⁊ bo. ī. c. ex pte. e. t. dicit. ⁊ seq̄tur Pa. in. d. c. j. vez ī his q̄ sunt simōiaca de iure positivo solū. lz nō ī his q̄ sunt simoniaca de iure diuino. Et iō tz pa. ibidē q cū titulus bñficij bñtis admīstrationē ordinis vt executorem clauiū sit de iure diuino sicut ipa executio clauiū q papa talē titilū vendēs ē simoniacus. sicut ille q̄ emit. nec valet excusare eū auctas. hēs bonā glo. ī. c. lz. de penis. ⁊ tex. cū gl. ī. e. ex diligēti. de si. quāuis do. Car. teneat q oīs titulus bñficij sit de iure positivo. ⁊ sic fm eū excusaret eū dispēsatō. Sed tu tene cum Pa. sec⁹ in alijs nō bñtib⁹ executōem clauiū.

7 Sed nūq̄d eo ipo videat dispēsare ex q̄ scit ex certa scīa ⁊ tolerat. R. Jo. de lig. e. ti. c. j. dicit q sic. ita q ñ cōmittit simoniā. q̄ō ego credo vez q̄n simonia cōmittit cū papa. vt puta q̄s būit bñficiū mediāte pecunia a papa ſ sciente ⁊ ad ſ ꝓsentiēte. q̄ tūc scīa p̄ncipis purgat ſ viciū. ⁊ ita talis ñ incurreret penas iur. sive simonia sit de iure dīno sive positivo. nec tñ reē resignare si simōia ē de iure positivo. lz ō dar alijs a papa lz ipse sciat q dñi ⁊ curiales exigūt ⁊ toleret nō ꝓpt ſ dispēsare vī. ⁊ iō in penis involuñtur. facit. s. dispēsatio. §. rij.

Simonia. vſ. q̄ ad penā. Scieñ. q ē quadruplex. p̄ma ē suspēsio. Queritur vtz oīs simoniacus ī ordīe recipiēdo sit suspēsus ip̄o iure. R. ñ. vt colligo ex Ann. ⁊ Pa. in. c. tāta. ⁊. c. p tuas. el. ij. eo. ti. q̄ sic. ⁊ q̄ ad se ⁊ quo ad alios. ⁊ nō solū q̄ ad ordinē sic susceptū. lz ab oīb⁹ alijs ordinibus ec̄ licite receptis. ⁊ per q̄s ē remotus ab admīstratione tp̄aliū bñficioz suoz. facit glo. j. q. j. reperiūť. ⁊ vide glo. in cle. cupiētes. de pe. nec potest dispēsari cuz eo nisi p papam. j. q. j. gña.

Qtz simōiac⁹ ī ordīe dādo sikr sit suspēsus. R. gof. tz q sic p triēniū. lz Ann. ī. c. pe. e. ti. ⁊ pa. in. d. c. p tuas. tenēt q ꝓpetuo sit suspēsus ⁊ vē verius p ſ ter. iūcta glo. in. c. si q̄s a simoniacis. j. q. j. ⁊. §. Dez. xxxij. di. 1

Qtz simoniacus ī bñficio sit suspēsus. R. Pa. ī dictis. c. vbi. s. q sic. Lz si ē occultus est suspēsus q̄ ad se nō q̄ ad alios. lz suspēdendus ar. j. q. iij. c. j. ⁊. ij. vñ si renūciat bñficio taliter acq̄sito pt vti ordine suo post pactam p̄niam ⁊ alijs bñficijs licite habitis. lz bñficio illo retento in q̄ simonia ē cōmissa nō pōt agere penitentiā. vt in. c. in q̄sitōis. de accusa. Si ꝺo ē manifestus sic ē suspēsus q̄ ad se ⁊ ad alios ip̄o iure. d. §. vez. vñ quāuis renūciet bñficio itez indiget dispēsatōe sic̄ q̄libet notoriꝰ criosus. vt in. c. fi. de tem. or. Lz ep̄s pt dispēsare dummō nō sit ille cū q̄ cmisit simoniā. vt no. j. q. v. p̄ntiū. Et aduerte q tūc dr occult⁹ fm Rodo. q̄n nō ꝓstat p̄niam vel ꝓfessionē in iure factā. nec p rei euidentiā q̄ nulla possit tergiuersatōne celari. Limita tñ p̄dicta oīa q̄n simonia est cōmissa eo sciente. secus si eo ignorāte. puta p p̄rem vel amicos. q̄ tūc nō ē suspēsus q̄ ad alios. nec q̄ ad se. nisi in ordine ⁊ bñficio sic habito. nō añt in alijs ordinibus susceptꝫ aut beneficijs habitis vel bñdis. c. de simoniace. eo. ti. vbi hoc voluit Anno.

3 Qz q̄ro q̄s pt dispēsare ī simōiaco ī ordīe vel bñficio. R. gl. ⁊ Cal. ī. c. post tñslationē de renū. ⁊. d. Ant. ⁊ pa. ī. d. c. de simoniace. post mlta tenent q in simōiaco in ordine solus papa q̄n scienť. Qz q̄n eo ignōrāte cmissa ē simōia tūc ep̄s pt dispēsare. j. q. v. p̄ntiū. ⁊ ec̄ pt ep̄us dispēsare cū tali. lz q̄n ſ sciuit nō renūciauit sed mīstrauit ī ordīe susceptō. aut ad alios ascendit. fm Rod. In simōiaco ꝺo ī bñficio scienť solus papa pt dispēsare fm Ber. Rav. ⁊ gof. sive ī illo bñficio. sive in alio q̄cunq̄ fm glo. ⁊ Jo. an. in. d. c. de simoniace. sed Ho. tz q pōt ep̄s dispēsare in simplici bñficio solū. Pa. ꝺo in. c. ex diligenti. eo. ti. tenet q pōt etiā dispēsare ī curato. vt ꝓbať. j. q. j. c. j. nec ob. c. pe. de elec. fm eundē Pa. q̄ dicit q loq̄tur de dispēsatione ad illud bñficiū ī q̄ fuit simōia cmissa

vt illud bēat. qz nō ꝑt nisi ꝙ papā fieri. Ite in ecclīa empta nō ꝑt ex dispēsatione eꝑi bre. nisi simplex bñficiū ⁊ cū executōe mioz ordinū solū. Jn eo xo ꝙ igrāter ē ꝓmot⁹ ad bñficiū nō ꝑt nisi solus papa vt illud bēat. ſz in alijs pōt epūs. vt no. i. d. c. pñtiū. ⁊ qō no. in. c. sunt. ⁊. c. nobis. e. t. Ez Lancre. i. c. sicut nobis. e. t. tz ꝙ ecclīa ī bñficio illo in q̄ fuit ꝓmot⁹ ꝑt epūs dispē sare si ipe epūs nō est in culpa. ⁊ placet.

4 ¶ Sed nūqd idē sit iudiciū de mediatorib⁹ q̄ ad suspensionē ⁊ q̄ ad dispensatōnē. Rn. ꝙ sic ꝑ regulā accessoriū. de re. iur. li. vj.

5 ¶ Utrū epūs possit dispensare cū simoiaco circa officia mortuoz. bñdictōnes nubētiū. sepulturas. crisma. bñdictōnes vasoz ⁊ hmōi. Rn. No. ꝙ sic. post pactam pniam qz nō. pbibetur ar. c. vup. de sen. ex. nec ob. c. Erga. ſ. q. ſ. quia loquitur de simoniaco in dignitate.

6 ¶ Quid de ꝑlato q̄ ꝓmisit bñficiū alicui ꝑ pecunia ⁊ reintegra revocat pactionem. Rn. fm Ri. q. s. ꝙ talis peccauit grauiter faciēdo pactū qz tñ ad effectū pacti nō ꝓcessit non incurrit penas suspensionis ⁊ irregularitatis.

7 ¶ Utz ordīatus ab epo quē audiuit simoiacū possit mīstrare. Rn. ꝙ ꝑt ī suscepto mīstrare ſz n poterit alios ab eod ē recipe. nisi deponat ꝙscīam. c ꝓtuas. el. q. e. t. Obi no. Bo. v. nota bilia. Pzimū ꝙ ex varijs dicſ ī alteri⁹ ꝓiudiciū nō ē ꝙscīa formāda. Secōm ꝙ sic formata ē ad ꝙsiliū ꝑlati deponēda. Terciū ꝙ si deponi nō ꝑt ē oīb⁹ mōis seq̄nda. Quartū ꝙ ē xt⁹ cū de conscīa scrupulosa sit bona. ⁊ ī meli⁹ informat. ⁊ ecōtrario ē debilitas aī ⁊ nimia simplicitas. Quintū ꝙ in dūnibus pōt vnusq̄sq; ꝓut sibi placuerit ꝙscīam informare. Odō bñ no. ⁊ ideo talis debet mīstrare ⁊ cōscīam deponere

8 ¶ Secūda pena ꝛ simoniacos ē depositō ⁊ infamia. ⁊ hec imponit si de ß in iudicio cōstiterit v. q. iij. sane. de accusa. inquisitionis.

9 ¶ Tercia pēa ē excōicatio papalis. Nā Jartinus in cōcilio cōstantiēsi in exuagāti q̄ incipit. Jnulte. ita in q̄t sacro approbante concilio declaram⁹ ꝙ ordīati simoniace ab executōne suoz ordinū sunt ipo iure suspensi. Electiones aūt postulatōes ꝓfirmatōes ⁊ q̄suis ꝓuisiones simoiace eccīaz mōasterioz dignitatū ꝓsonatuū officioz ⁊ bñficioz q̄cūq; deinceps facte. nulle sint ipo iure nullūq; ꝑ illas ius cuiq; acq̄rat. nec ꝓmoti ꝓfirmati aut ꝓuisi faciant fructꝰ suos. ſz ad illoz restōem tāq; iniuste ablatoz teneāt. Statuētes insup ꝙ dās ⁊ recipiens ipo fcō sn̄iam excōicationis incurrat. ec si pōtificali aut cardinalatus refulgeat dignitate. Jn alia exuaganti fcā āno. ij. sui pontificatus Jantue data. q̄ incipit. Damnabilē ꝓfitemat oēs excōicatōes suspēsiones ꝓuatiōes ⁊ interdcā ⁊ alias cēsuras latas a summis pōtificib⁹ ꝛ simoiacos ꝙs vult īcurrere ipo fcō oēz simoiacū occultū ⁊ manifestū vbicūq; simoiam ꝓmiserit. cuiuscūq; stat⁹ ec si ep⁹ aut cardīalatus. ⁊ quis alia ecclīastica ⁊ ꝑpali ꝓfulgeat dignitate dēaz excōicationū suspēsionū ⁊ pēaz absolem sibi refuās. nisi in mortis articło. nec vult ꝙ xtute cōcessiōis indulti. aut cuiuscūq; facultatz absoluēdi ꝓcesse ⁊ ꝓcedēde a sede apca possint absolui nisi spāliter ꝛ pctō simonie auctē absoluēdi ꝓtineāt. Hoc idē Eugen⁹ in alia exuagāti q̄ incipit. Cū detestabile. Data rome apd. s. Brisogonū. āno sui pōtificat⁹. iij. Paul⁹. ij. in processu quē in die ionis scō fecit excōicat oēs simoiacos tā ī ordīe q̄ ec ī bñficio. ⁊ absolōem refuat sibi ⁊ succesſorib⁹ eius ꝑ terq; ī morte. nec vult sic ⁊ Jartin⁹ ꝙ possint absolui ex q̄cūq; ꝓcessiōe nisi faciāt mētionē de simōia. Idē fec Sixt⁹. iij. Et sic tene ꝙ oēs simoiaci in ordīe ⁊ bñficio solū sunt excōicati. Alij xo simoiaci ñ. ſz ipo fcō cadūt in penas ꝛ ipos latas a iure. de q̄bus dcīm ē hic. s. Nec te moueat. c. repiūtur. j. q. j. Sixt. c. q̄cūq; ibidē. ⁊ c. placuit ibidez. Sixt ⁊ c. ex mlt̄. j. q. iij. qz lz sub anatha ꝓhibeāt tñ loquūt solū de ordīe ⁊ bñficio. ⁊ sic ī nullo iure ineniūt sub pena excōicatōis ꝓhīta oīs simōia. nisi vt dixi. ī ordine ⁊ bñficio. ⁊ iō illi soli sunt excōicati.

¶ Nēta pēa simoiacoz ē. ꝙ ꝓcipit sub pēa excōicatōis late sn̄ie oīb⁹ cuiuscūq; dignitatis aut stat⁹ q̄ si sint pñtes ī ro. curia ñuelare tenē antē pape ꝛei⁹ aplice sedis camerario aut suo vices gerēti ī vni⁹ ꝛ duoz testiū pōtia ifra duos dies naturales p⁹ q̄ scīuerīt. aut ad eoz noticiā puenerit aliquē ꝓmisisse simōiā a q̄ nisi ꝓ ro. pōtificē pñt ꝑt q̄ ī morꝛ articło absolui ⁊ ß ꝓ ꝑdictā exuagātē martini dānabilē. Cui Eugeni⁹ ī. d. exuagāti. Cū detestabile. addit. ꝙ ñ solū q̄ sciūt aliquē simoiam ꝓmisisse ꝛ pcurasse. ſz ec q̄ sciūt illos q̄ fuerūt mediatores teneāt ñuelare pape ꝛei⁹ camerario. vꝛ cui ipe duxerit cōittendū ꝓ se ꝛ ꝑ alios q̄s citꝰ. ⁊ ꝙ nō possint ꝓsolui donec ñuelauerint. qō intelligo si ꝓmode pñt. ⁊ si sciūt. xacit ñ ꝓ suspitōes alit nō credo incurrere dcām excōicationem. Credo etiaz hodie nō ligare cū sit abrogata ꝑ nō vsum. Aduerte tñ fm Asteñ. lib. vj. ti. lv. q. qñ simōia ē solū mētalis sine oī pactōe q̄ ñ ligat tolis alijs ꝑdcāz penaz qō nota.

Simonia. vij. quo ad restōem. Queritur vtrum datum simoniace sit restituendum. Rn. Pa. in. c. si. eo. ti. ꝙ aut

datū ē sine pactōe. ſz cū intentōe bñdi ſpūalia
⁊ tūc dicūt aliq̄ q̄s ſeq̄tur Pa. q̄ ſi talis ſimo
nia ē de iure poſitiuo. ſic reſtō non ē necēria ad
ſalutē. Si vo ē de iure dīno. ſic necērio ē reſtitu
endū acceptū. Alij indiſtincte q̄ ñ ē reſtituen.
de necēitate p. d. c. ſi. vbi ē tex. apt⁹. Sz q̄ dcīm
c. ſi. loq̄t ī ſimōia q̄ ē d iure poſitiuo. iō dico q̄
in tali caſu nō ē necēria. Et q̄ ſit rō. ſz Jo. an. ⁊
Jo. mīras adducāt. tū nulla eſſicax ē. ſm ß ſo
lū q̄ ius ſic declarauit. ſm ip̄m nō extendā ad
ſimoniā q̄ ē de iure diuīo. ⁊ iō necērio reſtituen
dū. ⁊ ſic tz Pa. ſm tū diſtinctionē vſurarij mē
talis de q̄ Reſtō. ſ. in lēa vſurarius in p̄nci. Si
vo datū ſit mediāte pactōne ſic abſq̄ dubio
de neceſſitate reſtitueñ. ē ſm cōiter docto.

i ¶ Cui dz reſtitui acceptū ſimōiace p īgreſſu
mōaſterij ecclie. R. Pa. ī. c. de ß. e. t. Si loquimur de eccīa ſeculari. tūc ſi ille q̄ dedit non bz
vñ viuat reſtituet ei. ar. c. veniēs. eo. ti. Si vo
bz vñ viuat tūc ſi oēs de eccīa deliq̄rūt dz da
ri eccīe ⁊ crīoſi expelli. Si āt ñ expellāt dz da
ri fiſco pape ſm Jo. q̄ diſtribuat in pias cās.
Turpia luc a fiſco extorq̄nt. l. fiſcus in q̄dem.
ff. de iure fiſci. Si vo nō oēs deliq̄rūt. ſed ſol⁹
plat⁹ p̄ticularis. tūc dabit eccie in cui⁹ ig̃mi
niā erat datū. Si loq̄mur de eccīa rīariſi oēs
deliq̄rūt dabit ei q̄ dedit vt intret ſecūdū mona
ſteriū. vt ī. d. c. veniēs. cū nō poſſit ſtare ī p̄mo
mōaſterio. vt in. c. q̄ſi. e. t. Si vo p̄ticularet de
liq̄rūt. tūc pecunia dabit ſcdo mōaſterio q̄ ad
vſumfructū tm̄. ⁊ mortuo ingreſſo redibit ad p̄
mū monaſteriū ⁊ ſic intellige gl. in. d. c. de ß. ⁊
ꝑcor. cū ꝓdictis Jo. ⁊ do. Anto.

¶ Quid fiēdū cū ꝓmode ñ p̄t applicari vbi vt
in cui⁹ cōtumeliā ē data pecunia. puta q̄ ī re
motis p̄tibus ē. vel videret incōueniēs eā ibi
dari. cū eccīa ſit quaſi derelicta ⁊ hmōi. R. q̄
pauperibus dabitur.

3 ¶ Vltz recipiēs bñficiū ſimōiace teneat illō
reſignare. R. q̄ ſic. ⁊ reſtituere oēs fruct⁹ p̄ce
ptos ex eo ⁊ q̄ ēcipi potuer a diligēti poſſeſſo
re. c. ſi res. xiij. q. vj. de re. ſpol. c. grauis. Jn
tellige q̄n ſcīēter ſimoniace hūit. k q̄nis igno
rāter tm̄ poſtea ſciuit de p̄ceptis poſt ſciam tm̄
tenet nō agit ī bōa fide niſi extātes k in q̄ntū fa
ctus ē locupletior. l. certū. C. de re. ven.

4 ¶ Cui dz reſtitui datuz ꝓ ordine bñdo. R. vē
q̄ eccīe cathedrali in cui⁹ iniuriā vē datū ſi ñ
ē ordinatus ad titulū alicuius eccīe. ſz ſi ē or
dinatus ad tituluz alicuius beneficij vel eccīe
illi dabit ſm Olde. ⁊ Rodo.

5 ¶ Quid ſi pecūia ex pacto ſit data pape. R.
pa. ī. c. ſ. e. t. q̄ nihilomin⁹ ñ poſſit ētinere tale
bñficiū ec ī caſu ī q̄ papa ñ ꝓmitteret ſimoniā
ſicut in ſimili diſputat Jo. an. in regula cui lz
de re. iu. li. vj. in mercu. de ludēte cum epo ad
azardū. q̄ eps fecerat ſtatutū ercōicās ludētes
q̄ lz eps nō ligeat tali ſtatuto. ligat tm̄ ille q̄ ſe
cū ludit. Sic in p̄poſito papa recipiendo pecu
niā nō ſuſpēdit oſtōem de ſimonia. ⁊ plene di
ſputauit idē Pa. in. c. extirpāde. ſ. ſ. q̄ vez. de
ꝓbē. ſed ḡriū dixi. s. Simonia. v. ſ. vij. ⁊ ē ve
rius. Nec ob. ſimilitudo de ludēte cuz epo. q̄
epus non p̄t facere q̄ ſtante ſtatuto ſuo ḡue
niens non ligeat. ſed bene papa poteſt. Et iō te
ne q̄ dixi. s. q̄ non ē ſimonia et ſic beneficiuz
poterit retinere.

¶ Implicitas eſt duplex ſm Pa. ī. c. dilecti. de iudi. q̄dam cōtraria diſcretioni.
⁊ hec reꝓbat. xxxix. diſt. c. Petrus diacon⁹.
⁊ xxvj. q. j. ſi cupis. quedā cōtraria doloſiati ⁊
hec amplectēda. de qua in euangelio. Eſtote
ſimplices ſicut colūbe. ⁊ bonus tex. cuz glo. in
c. veritatis. de iureiuran. ⁊ vj. q. j. ex merito ⁊
hec eſt illa de qua dicit tex. inſti. de legi. agna.
ſucce. ſ. q̄ ad feminas ſimplicitatē amicam le
gibus amplexantes ⁊c.

¶ Simulatio idem ē quod hipocriſis. vñ
dicit Iſido. li. ethi. q̄ hipocrita grece la
tine dr̄ ſimulator. vel dic q̄ ſe habēt ſicut ſupe
rius ⁊ inferius. quia oīs hipocriſis ſimula
tio ē. ſed nō oīs ſimulatio hipocriſis ſed tm̄ il
la qua quis cū ſit malus intus ſe bonū ſimulat
⁊ palam oſtendit vt bonus videat ꝓpter glori
am humanā. vt dicit gl. Matth. v. ⁊ ē filia ina
nis glorie. ſm Brego. xxxj. moza.

¶ Vtz oīs ſimulatio ſit pctm̄. Rn. vt colligo
ex. ſ. Bo. in. iij. di. xxxviij. ⁊ Alex de ales. ſe. ſe.
ti. de hipocriſi. q̄ ē triplex ſimulatio. Prima
ē cautele. ⁊ ſz vt pbat in. c. vtile. ⁊. c. q̄ ait. ⁊
in. ſ. q̄nq̄. xxij. q. ij. Nā dolū ñ ꝓmittit q̄ frau
dē excludit. l. cū p̄. ſ. plane. ff. de le. ij. ar. c. per
latū. q̄ me. cā. c. cariſſim⁹. de ꝙuer. ꝓiug. puta
vt euitet aliq̄ malū fingit aliq̄d. Scda ſimu
latio ē inſtructiōis. ⁊ hec nō ē pctm̄. ſ. hec fuit
in xp̄o q̄n finxit ſe longius ire. Luce. vl. in q̄ in
nuit exhibendū hoſpitiū pegrinus ex q̄ coege
rūt eū manere. ex quo meruerūt eū cognoſcere
Et iō ille religioſus q̄ ma⁹ orē ſcītatē quā bz
ſimulat vt p̄rimi edificētur. ⁊ ad bonū incitē
tur nō peccat. ſed potius mereat. vt ptz p Bre.
xxxj. moza. Tercia ſimulatio eſt duplicitas. ⁊
hec tenet rōem mēdacij ⁊ ſp ē pctm̄. vt p̄rie ē
in hipocritis. Addit Alex. q̄rtā. ſ. ſignificatio
nis ſicut Jacob ſe ſimulauit Eſau. ⁊ hec non
ē pctm̄. Sicut etiā ſi q̄s in repſentatione miſte
rij paſſionis xp̄i finxit ſe iudeum. vel xp̄m vel
Pilatum ⁊ hmōi.

2 ¶ Utrũ aliqs possit se simulare malũ. R. fm Alex. in se. se. q nõ. q aut ē ꝟ opa mala. sine vere sine appareter. ⁊ sic efficit talis ale ē illud opus. Aut ꝟ fingit ꝓ opa bona vere ⁊ apparē ter. ⁊ sic nũq̃ ꝓt ex hoc apparere malus.

3 ¶ Utz geres hītũ scitatis vel religiõis q̃ tñ nõ hz meritũ sit hypocrita. R. q si ex infirmi/tate post assumptionē talis hītus cadit a pfectõne nõ ē hipocrita. q nõ teneť revelare suũ pctũ. nisi loco ⁊ tpe debito. vñ nõ teneť depo nere hītũ. fm Bre. xxxj. mora. Si aũt ex mali/cia a pfectione deficit sic ē hipocrita.

4 ¶ Utz hipocrisis sit pctũ mortale. R. vt col ligo ex. s. Bo. ⁊ ex Ale. vbi. s. ⁊. s. tho. in q̃lib. q ī hipocrisi duo sunt. ſ. defectus scitaz. ⁊ si/mulatio eius. Si ḡ intētio hipocrite reterť ad vtrũq; ſ. q ñ vult hre scitatē nec curat. sed tm̃ vult scũs apparere. sic ē pctũ mortale. ⁊ sic su mitť in sacē scriptura. Job. xiij. Nõ veiet in cõ spcũ ei⁹ oīs hipocrita. ⁊ Mat. xxiij. Ve vobis hipocrite. si ꝟo accipiať hipocrita nõ ꝓ q̃libra te vite male. hz ꝓ sitatiõe. sic aliqñ ē pctũ mor tale. puta si ꝟ facē ex fine q̃ ē ꝛ caritatē dei vel ꝓximi. puta si hat se scm̃ vt possit semīare bere sim. vl ꝓsequtur dignitatē eccliasticā. vel q̃cũq; alia bona ī q̃b⁹ ꝓstituit sinē. Si aũt finis nõ sit ꝛ caritatē. sic erit pctũ veiale. puta qz solũ delectať ī laude. qz fm ꝑm. iij. etbi. magz dē va nus q̃ malus. hz si finis sit bonus. puta ad lau dē dei ⁊ salutē aīaz vt ꝓximi edificēť sic meri toriũ ē. si tñ nõ ꝓtenat bonã vitã. dic tñ Aure. in. iij. di. xvj. q. j. q si ex hipocrisi seq̃tur oppo/situ bonoz dei ⁊ ꝓximi saluti q̃ ē pctũ mortale. Simliť qñ solũ facē vt possit hre vanã gliam ⁊ h nõi. qõ limito vez in vana glia q̃ sit morta/lis. alꝫ erit veniale solũ.

S Obrietas dē mensura debita circa ea q̃ sunt necria ad vitaz. vñ sobri⁹ q̃si bria. i. mensurã suas et noīe sobrietatis tpantia significať. ꝟ exigiť in oīb⁹. hz maxime ī mīstris eccīe. xxxv. di. ꝓ to. xlj. dis. ꝓ to. de vi. ⁊ ho. c. clrici a crapula. j. tbi. iij. Item ī regibus et ꝓncipibus. puer. xxxj. Nolī regibus dare vinũ. quõ peccať mortaliť ꝛ ipsam. vide Ebrietas. Bula. ⁊ Ornatus.

S Ocietas ꝓmo. fm Marcuz tuliũ. ⁊ no. Azo. in sum. ti. ꝓ socio ē duoz pluriũ ve quētio ꝛcta ob ꝓmodioz ē vsum ⁊ vberioz ēq̃stũ. facē ad ꝟ. l. si nõ fuerit. ſ. plerũq; ff. ꝓ socio. vñ ꝛbiť solo ꝓsensu vñ si me⁹ so/cius aliquē admiserit quē meũ sociũ eē volue/rit. ei solũ soci⁹ ē. nõ mihi. ff. ꝓ so. l. q admittiť ⁊ ꝛbiť ad tps ⁊ in ꝑpetuũ. i. dũ viuent. socij. ⁊ sub ꝙdītione. vt. ff. ꝓ so. l. ſ. ⁊ C. eo. l. pe. sine fi ne ꝛo ꝛbi nõ ꝓt. l. nullã. ff. eo.

1 ¶ Qui pñt ꝛbere societatē. R. q ille psone q̃ possunt se obligare ⁊ ꝛbere. de q̃bus mīros ca lus bēs. s. Donatio. j. ꝓ totum.

2 ¶ Quõ ꝓt ꝛbi societas. R. dicit tex. in. l. soci etatē. ff. ꝓ so. societatē coire. ⁊ re ⁊ ꝟbis. ⁊ per nũciũ posse nos dubiũ nõ est.

3 ¶ Circa q̃d ꝓt ꝛbi societas. R. q circa omnia bõa. Item circa aliquã negociationē. Item cir/ca vna rē. ff. e. l. societas. sed in re turpi ⁊ flagi ciosa ꝛbi nõ ꝓt. ff. eo. l. nec ꝓtermittendum ē.

4 ¶ Est vn⁹ q̃ ponit pecuniã ī manu mercatoꝛ seu artificis. ⁊ mercator seu artifex ponit indu striã suã seu exercitiũ circa talē pecuniam. seu aliqs ponit pecũiaz ⁊ operã. ⁊ alt operã solũ vl pecuniã solũ. vl ãbo pecuniã ⁊ opas. vt ide ex tali negociatione ⁊ arte bēat lucrũ. vtz lice at. R. q sic fm Aug. de peru. trac. de societa/te. ⁊ ꝟ tã de iure ciuili q̃ caõnico. qz opa alicu ius sepe valet ꝓ pecũia. l. j. C. ꝓ so. miti. eo. ſ. q. no. glo. ī. c plerisq; xiij. q. iij. Et ꝟ dũmõ duo ꝙcurrãt. Primũ q ars ⁊ negociatio sit licita. c. ꝓ vñas. de do. inť vi. ⁊ vx. Secundũ q eqtas seruet in oībus. qz fm Hostr. dãna ⁊ lucra de bēt eē cõia in oībus. vt in. d. gl. c. plerisq; ⁊. d. l. j. C. eo. ⁊ fm industriã ꝓculuz ⁊ hmõi. ita vt q̃ plꝰ posuit pecũie vel opę plus bēat de lucro d. l. si nõ fuerint. in ꝑn. ⁊ ad arbitriũ boni viri. qđ in hac actione seq̃ndũ est. l. in ꝓpositã. ff. ꝓ so. als cũ ista eqtas nõ seruať non poterit eē iusta nec licita. qz cũ societaſ sit fraternitas l. vez. in ꝑncī. ff. ꝓ so. ꝑz q erit inīq ⁊ leonina. d. l. si nõ fuerint in fi. qõ bñ no. ꝓ tota ista ma/teria. Et trõ q̃re licite accipiť de lucro in socie/tate ⁊ nõ in mutuo ē. qz ī mutuo trãsferť dñiũ pecunie in accipientē. Jn societate ꝛo nõ. qz dic tex. in. l. si tibi aree mee. ff. de ꝑscrip. ꝛo. ne/mo societatē ꝛbendo rei dñs esse desinit.

5 ¶ Hz nũqđ rõe pacti erit licitũ q̃ qs bēat ca/put tractũ ⁊ alius sanũ. ſ. q̃ qs bēat de lucro ⁊ nihil de dãno. vel magis de lucro q̃ importet id qõ ponit ī societate ⁊ min⁹ de dãno ⁊ hmõi. R. qđ dixerũt q sic. saltē de iure ciuili. qz ē/ctus ex quentõne legē accipiũt. c. ꝛctus. de re. iur. li. vj. Hz tu tene cũ Azo. ⁊ Accur. in. d. l. si nõ fuerit. ⁊ do. Anto. in. c. fi. de vsu. ⁊ ang. vbi s. Et fm theolo. ⁊ veritatem q̃ nullo mõ hz. qz vt dixi. societas ē q̃dam fraternitas. ⁊ tale pa ctũ ē ꝛ eius naturã. iõ nõ valet. l. cum ꝑcario. ff. de precario. ⁊. c. fi. de preca. ⁊ iõ in ꝑscia te/neť restituere vel satisfacere ofie qõ indebite habuit. vel in quo ꝓximũ gravauit ex ꝟ pacto.

¶ Vtz ponēti opaſ tm̄ liceat facere pactū q̄ ſ. tm̄ vłt certū p opa ſua ⁊ ō dāno nihil vłt ꝛē tire. ℟. q̄ ſic. q̄z ſz Aug. vbi. s. ñ ē iſte ꝯct⁹ ſo cietaſ. ſz locatōz opaz ſuaz. Et ß vez niſi dā nū ꝓtīgerz ex dolo ſua ł cłpa. q̄z ſic ñ liceret. l itē q̄riť. ī p̄n. ⁊. l. ſi merces. ℊ. q̄ colūnā. ff. loč.

7 ¶ Vtrū tradēs cētū ducatos ī ſocietate cū pa cto q̄ vłt ipz capitale ſaluū. nec ō eo vłt ſētī re aliq̄d dānū. ſz ō lucro vłt ſm diſcretōz ſocij q̄ptū ſibi placuerit dare licite faciat. ℟. q̄ nō ſz ē vſurar⁹. c. ꝓſuluit. ⁊. c. fi. ō vſu. Et ꝓterea ſm bal. ī. l. i. q. ix. ff. ꝓ ſo. tał q̄cq̄d accipit ō lu cro extenuat ſortē. q̄z teneť ꝓēſar. ł ſi vtrūq̄z hūit teneť reſtituere lucrū. Aduerte tm̄ q̄ ſi q̄ſ nollet piculo capitał ſe exponeť ⁊ inueniret ali quē q̄ eū vellz aſſecurare ꝓ aliq̄ ſibi dato. ñ eēt vſura ſe liberare a piculo ꝓ talē aſſecuratōz. ſz ꝓ lucro accipiat ō capitali ſic aſſecurato. q̄ q̄ dē lucrū pit negociatō tał capitał dati ī ſoci etatē. Et idē dicerē q̄ñ ſoci⁹ accipiēs ipm ca pitale ꝓueīrz libere cū ſocio dāte capitale de dādo ſibi tale modicū de lucro. q̄ō ꝟiſi ł q̄lz ali⁹ ſic facerz. ſi dās capitale ēmitterz totū lu crū aliō q̄ dēret bñe ex tali ſocietate. eo q̄ cū aſſecurz ꝓ ꝓncipali. imo ſi nihil eēt lucri. ſol uerer ñlomi⁹ aſſecuratiōz. vtpote q̄ñ negocia tio ē tał q̄litaſ q̄ aſſecuratōez īueīret ſoluē do tria ł q̄tuor ꝓ cētenario. ⁊ tm̄ cōiť ꝓ lucro ſocietaſ eēt receptur⁹. vi. ł. viij. ⁊ aliq̄n pl⁹. ⁊ ſic ꝓueīret cū ſocio. q̄ ſolū darz ſibi. iij. ł. iiij. ꝓ lucro ⁊ eū ō capitali aſſecuraret. ⁊ ſic ītelli go illō q̄ō tz Jo. an. ī. c. ꝓ vīas. ō do. inť vi. ⁊ vr. ī dote data mercatori. ō q̄ bēs. s. dos. ℊ. xi ℟ō q̄z ī iſto caſu pecūia poſita ī ſocietate bñ ſtat piculo ponēť. ſz illō piculū redimat ꝑcio q̄ ſz. Et ío ñ ē ꝓuilegiū doť. q̄z licite ꝑt fieri ī q̄cūq̄z capitali ſic dato. dūmō ꝛcurzant duo. Primū q̄ ſoci⁹ accipiēs libeť ß volit faceť. ñ ſolū accipiēdo tale capitale. ſz ec ſi ñ accipet ꝓ tali mō aſſecurarz. Scōz q̄ tm̄ pl⁹ poſſit ꝟi ſi ł lucrari ō tali ſocietate vltra ꝓtē ſuā q̄ptū ē illō q̄ō ſolueret ꝓ tali aſſecuratōne cuicūq̄z cōiť. Tuti⁹ tm̄ eēt ſi ꝓueīret cū ſocio ō ſoluen do ſibi tm̄ ꝓ aſſecuratōe capitał q̄ptū q̄lz ali⁹ accipet ſi vellz aſſecurare. ⁊ ī ōidēdo lucro ꝑ us ſoluerz ꝓuētū ꝓ aſſecuratōe. ⁊ q̄ ſupeſſz ō lucro ſibi ꝓtīgēte illō retineret. Nec ob. c. na uigāti. ō vſu. q̄z ibi aliť ñ mutuaret. niſi ꝓcu lū ⁊ lucrū ꝓ piculo reciperet.

8 ¶ Vtz vidua ſeu q̄lz ali⁹ q̄ dat mercatori in ſocietate cētū cū pacto q̄ ipz capitale ſit ſal uū cū ītētōe tm̄ ttinēdi ī ſe piculū ipi⁹ capitał ſz ſolū faċ tale pactū ne ōcipiaťa mercatoť. ñ vt capitale ꝑeat ipſi mercatori. ſi ſine culpa

ſua piret licite ſiñ vſura ß faciat. ℟. q̄ ſz vſu ra ī ß ꝯctu ñ ſit ſz ꝛba ſocietas. tm̄ peccat moz talit ꝓpť mēdaciū ꝓnicioſū. q̄ō dic ī ſui īſami am. xxij. q. ij. c. i. Et ío teneť notā faceť itētiōz ſuā. ne forte eč morte ꝓuēta heredes vellēt in ſuo roboꝛe ꝯctū ꝓmaneť. ñ tm̄ teneť reſtituere lucrū q̄ō hūit ſm. ſ. Bernadi. in ſuiſ ꝯctib⁹. ⁊ bñ. q̄z ꝑ. l. i. ⁊ totū ti. C. pl⁹ valare q̄ō agiť. iſte ꝯct⁹ ē vera ſocietas ī re. ⁊ ío ñ reſtituet ſz aliꝫ dicāt ꝯriū q̄ poſſent ſaluari. q̄ñ ex ß aliq̄ō dā nū paſſus ē mercatoꝛ ꝓpť timoꝛē piculi. vł q̄ñ ex notificatōe ſuevolūtaſ ñ ceſſat ſcā dalū q̄ ꝓmo dedit. q̄z tč credo teneret reſtitueť. eo q̄ fama reb⁹ ē ꝓponenda. vi. q. i. deterioꝛes

¶ Vtz ponēs cētū apō mercatoꝛē. ita q̄ me 9
dietas ł tertia ꝑs. aut q̄rta. ł aliq̄ alia ꝑs ipo rū cētū ſtet piculo mercatoꝛ ſit vſurari⁹. ℟. q̄ in ß fuit diuerſa opi. doc. q̄buſdā dicētib⁹. q̄ ſic. vt. S. bernardi. ⁊ młti aliꝫ. q̄buſdā q̄ ñ q̄z licite ß ꝑt fieri. vt gl. ī. c. plerīq̄. xiij. q. iij. ⁊ młti aliꝫ. q̄ quidē diuerſitas euenit ex diuer ſa opi. dubietatis ſequētis.

¶ Vtz dānū ōbeat eſſe cōe. ſi capitale ꝑdať io
an ſolū illi⁹ q̄ eū poſuit. q̄buſdā dicētib⁹ q̄ oz eē cōe. vt Jo. ō are. ꝑ. l. ſi id q̄. ℊ. itē celſus. ⁊ l. cū duob⁹. ℊ. q̄dā ſagariā. ff. ꝓ ſo. q̄buſdā di cētib⁹ q̄ ēten⁹ eſt cōe lucrū ipi⁹ ca pitał. ⁊ ea ten⁹ ⁊ dānū. ꝑ. l. ſi nō fuerit. ℊ. i. ff. ꝓ ſo. ⁊ ꝑ. l. mānifeſtiſſimi iuꝛ ē. ℊ. ſz cū ī ſcdaz a ꝯrio ſenſu C. ō fur. q̄buſdā alīs dicētib⁹ q̄ ſolū oz ꝓire dāti. vt glo. ī. d. ℊ. i. ℟ō q̄z ſic ō capitali nihil lucrať ſoci⁹. ſz tm̄ oz redit ad eū q̄ dedit ſi ſue niť ſaluū in fine ſocietaſ ita nihil oz bñe ō dā no ipi⁹. Sz tu dic ꝛcorcādo opi. q̄ ſi nullū ſit pactū ł alia ꝓſuetudo. tūc dic ł ſm Pe. vt re fert Cy. ī. l. i. C. ꝓ ſo. q̄ piculū capitał ſi ꝑeat rōne ſocietaſ añ opas exhibitas fit cōe. ſi p⁹ aliīs exhibitas ec aliq̄d ſentiat de dāno. ſz ſi p⁹ oēs opas exhibitas ꝑdať ſoli ponēti illō ⁊ ſufficit alteri ꝑditio ſuaz opaz. q̄ equiſſima ē ꝓſerti ī ꝛſcia. ł ſm bal. in. l. i. C. ꝓ ſo. ſiue añ o pas ſiue p⁹. q̄ ꝑdať ſolū ponēti. q̄ forte ꝟi⁹ ē ō iuſt. q̄z ſic ñ erat hitur⁹ ō lucro ipi⁹ capitał. ſz lolū ō lucro q̄ ōbebať ſue īduſtrie. ita nullū oz pati dānū ō ipo. Et ſic tenēdo iſtā opi. pe. ł bal. ñ lz faceť pactū q̄ piculū capitał ſit al teri⁹ q̄ illi⁹ q̄ poſuit. ℟ō q̄z ī fine ſocietaſ ſi nihil eēt niſi capitale totū ēhabebit. Et ío cū ſoci⁹ nō bēat ō lucro ipi⁹ capitał. ñ oz bñe de dāno. Si ꝛo pactū fierz q̄ piculū capitał ſit cōe. q̄ō lz vt vłt gl. ꝑdicta. ł ſic bñet ꝓſuetudo tūc ſcias q̄ eaten⁹ capitale ipm eēt diuidēdū ī fine ſocietaſ ſi nihil īnieniet ō lucro. q̄tenus erat pactū vł ꝓſuetudo ō piculo. Et ío q̄z. S.

Ber. ꝓdict⁹. ⁊ mlti alij tenuerẽt qꝫ in fine societatꝭ cẽ si nihil d̄ lucro sit capitale itegrũ dz redire ad dãtẽ. ꝓpter ea tenẽt ñ licere facere pactũ d̄ aliq̃ ꝑte ipi⁹ capitalꝭ piculi. ⁊ sic tene. Dz si ipm capitale erit diminutũ in fine societatꝭ si nihil ultra fuerit d̄ lucro fz qꝫ pacti sũt ꝛ ẽ ꝙsuetudo d̄ piculo. sic ẽ xba opi. d. glo. quã sequit. Ang. vbi. s. s. qꝫ fz tale pactũ. alꝫs ñ. Et si pactũ nullũ eẽt factũ d̄ dãno. fz solũ d̄ lucro intelligit d̄ dãno sic̃ d̄ lucro. qꝫ si ipe dãs ñ intẽdebat aliqd sentiẽ d̄ dãno capitalꝭ. ⁊ i fine simplr ipm bñ sic eẽt vsurari⁹ mẽtalꝭ. ⁊ eo mõ teneret isti tuere sicut vsurarius mẽtalis. de quo. s. restitutio. i. in verbo vsurarius.

ii Qrꝫ liceat facere pactũ qꝫ vn⁹ bẽat duas ptes lucri ⁊ vnã dãni. ꝛ duas dãni ⁊ vnã lucri ⁊ hmõi. ff. qꝫ in cõscientia oẽ pactũ qꝫ ñ facit d̄ terioꝛ ptẽ alteri⁹ arbitrio boni viri. ita qꝫ q̃ plus posuit plus bẽat licitum erit qd̄ ⁊ sequiter Ange. vbi. s. alꝫs non.

12 Qrꝫ ponẽs opaz i societatẽ. s. nauigãdo eq̃ tãdo ⁊ hmõi. teneaꝫ supr̃ib⁹ suis ponẽt. ff. fz bal. ⁊ iaco. d̄ are. ⁊ cy. in. l. i. C. ꝓ so. qꝫ ñ qñ ꝓficiscit cã societatꝭ. qz lucꝫ intelligit d̄ductꝭ ex pẽsis. l. illd̄. C. d̄ codicil. l. mutι⁹. ff. ꝓ so. Qd̄ limitat bal. vbi. s. xm exceptꝭ expẽsis. qs domi fecisseꝭ. qz ille ñ dñt fieri d̄ coꝛpe societatꝭ. ar. l fz si ex lege. §. qꝫ ãt. ff. d̄ peti. hered. Ang. xo vbi s. dicit ꝫ xm. nisi cõsuetudo aliter haberet q̃ si eẽt deberet fuari. nisi contineret iniquitatẽ aptã. qz videt actũ. qd̄ ẽ cõsuetũ. l. qꝫ si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic.

13 Quõ tenẽt socij ex disparib⁹ ptib⁹ q̃ fũdũ vt apothecã ꝙduxerẽt. ff. fm bal. ñ. l. i. C. ꝓ so. et Ang. vbi. s. qꝫ locãti tenẽt ꝓ eqlib⁹ ptib⁹. intr̃ se xo tenẽt ꝓ rata societatꝭ. vñ eẽ supellectili ⁊ vasa dñt dici fm ptes. qb⁹ d̄det societas

14 Qrũ ille qui semel posuit capitale in societate ⁊ ꝓditũ ẽ añ finitũ tps societatis tenetur iterũ aliꝺ ponere. ff. fm glo. in. d. l. si ñ fuerit. §. i. ⁊ in. l. i. C. ꝓ so. ⁊ Ang. vbi. s. qꝫ non. siue piculũ cõe fuerit siue non.

15 Qrꝫ dãnũ ꝑsone illi⁹ q̃ põit opas i societatẽ dẽat cõicari ad iuicẽ. puta cũ soci⁹ resisterz volẽtib⁹ sibi auferẽ pecũiã vulnerat⁹ ẽ. ⁊ fec mltas expẽsas ad curãdũ se ⁊ hmõi. ff. qꝫ sic qñ euenit. ꝓt societatẽ vt expẽse vlr. l. cũ duobus. §. qdã sagaria negociatõz. dic̃ tex. coiert alt ex his ad ꝙpãdas merces ꝓfect⁹ i latrões incidit suã qꝫ pecuniã ꝓdidit. hui⁹ vulnerati sũt rescꝫ ꝓpas ꝓdidit dic̃ Julia. dãnũ eẽ cõe Jõoꝫ actõe ꝓ socio dãni ptẽ dimidiã agere debeꝛ. tã pecunie q̃ rez certaꝫ. q̃ ssecũ ñ tulissz soci⁹. nisi ad merces cõi noie ꝙpãdas ꝓficiscẽt. fz ⁊ si qd̄ i medicos ipẽsũ ẽ ꝓ ꝑte socij agẽscere debeꝛ rectissime. Julia. ꝓbat ꝫ ibi. ff. ꝓ so. Nec ob. l. socij. §. soci⁹. ff. ꝓ so. qz illd̄ intelligit qñ culpa socij id ꝓtigit fm glo. ibidẽ. qz tũc ñ teneꝛ. Aduerte fz bal. ñ. l. i. C. ꝓ so. qꝫ dãnũ oẽ extrinsecũ qd̄ rõe societatꝭ euenit dz eẽ cõe. puta d̄bita ⁊ ꝓdicta. fz dãnũ intrinsecũ s. ipius capitalꝭ. ñ nisi vt dixi. §. x.

16 De q̃ ckpa teneꝛ soci⁹ alij socõ. ff. qꝫ si ꝙct⁹ ẽ solũ societatꝭ. teneꝛ d̄ dolo lata ⁊ leui culpa ñ leuissima. qz sufficit talẽ diligẽtiã adhibeãt i reb⁹ cõib⁹ sic in ꝓprijs. vt. l. cũ duob⁹. ff. ꝓ socio. vñ q̃ cuiꝰ aliqs expẽsse piculũ i se suscepisseꝭ ñ tñ itelligeꝛ d̄ illo qd̄ euenit ckpa ꝙsocij. l. pe. C. de nauti. feno. Qñ xo cũ societate ẽ ꝙctus locatõis ꝛ alius ꝙct⁹ quõ teneaꝫ ⁊ ex q̃ culpa. hẽs. s. Comodatũ. §. xi. ⁊ Locatio. §. xvij.

17 Quõ dz diuidi societas. si nihil iter ipos ẽ ꝙuẽtũ expresse ꝛ tacite puta qz nlla ẽ ꝙsuetudo. d̄ ff. fm bal. in. l. i. C. ꝓ socio. q. ij. ⁊ Ange. vbi. s. qꝫ si alꝫ posuit cẽtũ. ⁊ alter opas. ⁊ d̄ lucro bñt ducẽta. exbet ꝓmo q̃ posuit cẽtũ sua cẽtũ. ⁊ sic d̄ q̃cũq̃ alio q̃ aliqd posuit. q̃ extracta teliq̃ ducẽta q̃ sũt de lucro diuidẽt iter se oẽs. ita tñ qꝫ q̃ plus posuit in societate. puta opas ⁊ pecuniã. ꝛ duas ptes pecũie respectu illius q̃ solũ vnã ptẽ posuit. ñ respectu eius q̃ opas posuit. qz opa vz tñi sic̃ ⁊ pecunia q̃ poniẽ bẽbit plus d̄ lucro. vt. d. l. si ñ fuerint i pn. ⁊ l. qd. n. ff. ꝓ socio. ⁊ ꝫ arbitrio boni viri. Et id qd̄ qdã dixerẽt qꝫ sic̃ q̃ posuit cẽtũ ꝓ ꝓmo exbet cẽtũ. sicut ⁊ ille q̃ posuit opas dz exbeꝛ alia cẽtũ ꝓ opa sua ñ vz nec d̄ iure diuino. ciuili ꝛ canonico. qz opa hõis nihil ẽ aliꝺ q̃ offm diuinũ. vt. l. i. ff. de op. lib. imo opa hõis dz fructus eiꝰ eẽ. vt. l. iij. ⁊ se. ff. de op. suo. Et ñ ille q̃ posuit opas tñi ñ dz posuisse aliqd ꝙsistẽs i sorte ꝛ capitali. fz solũ fructũ sue ꝙsone. q̃ fructus aut vsusfructus sue ꝙsone coꝛrñdẽt fruti aut comodati illoꝛ cẽtũ ꝓ q̃ bñ facit. d. l. cũ duobus. §. si icoeũda. Preciũ inq̃t ẽ velamẽtũ artis. ⁊ sic itellige illd̄ qd̄ sepe opa alicui ꝓ pecunia vz. vt isti ꝓ socio. §. ij. i. ꝓ comoditate ⁊ vsufructu seu interusorio dicte pecunie. ⁊ ideo si alꝫ solũ posuit opas. ⁊ alter cẽtũ solũ ⁊ lucrũ sũt ducẽta. ille q̃ posuit opas bẽbit cẽtũ solũ. ⁊ ille q̃ posuit centũ bẽbit illa cẽtũ ⁊ postea alia centum de lucro.

18 Quãtũ durat societas. ff. tex. ĩ. d. l. societatẽ dissociãm. renũciatõe. morte. capitꝭ d̄minutõe itelligeꝛ put ẽ mors ciuilꝭ fz gl. ibidẽ ⁊ ege state. dicit gl. s. icidẽte. vt si q̃s ex socijs bõis cesserit vt isti. co. §. itẽ. ꝛ fuerit publicate. vt in l. actõe. §. publicatõe. ff. ꝓ so. Adde qꝫ dissolui

tur fm q̄ ꝓueneř ī tp̄e duratōnis illo finito. Item ex cōsuetudine si nihil actū ē de tp̄e dicto. §. qui assidua.

lo ¶ De societate inř frēs ⁊ alios quō tacite ꝯbitur. hēs. s. peculiū. §. xxvi. cū sequentibus.

SOcietas. ij. circa aīalia q̄ dz socidū aī maliū cōtrahiř sex modis.

¶ Primo mō qñ aīalia exp̄sse tradunř gr̄a societatis ꝯbēde. vt dic̄ gl. ī. l. si pascēda pecora. C. de pac. ř qñ lz exp̄sse ñ dicař q̄ gr̄a societatis tradūř. tñ tacite dař gr̄a societatis. ſ. qñ dātur vt sint cōia ⁊ sic ꝯbiř societas. vt. l. si tibi aree mee. ff. ō p̄scri. ⁊. ⁊ facit qđ no. bal. in. d. l. si pascenda. Et q̄ ℞ mō aliqñ ꝯbiř aīalibus grossioris generis. aliqñ ī minuř. ¶ Iō prio ꝓ ponā q̄t mōis aīalia grossa danř gr̄a societatis exp̄sse ř tacite. ⁊ aduerte q̄ aīalia grossa dñr q̄rū fruct⁹ regulr nō ascēdit ad valorē matris ī āno. vt sūt boues eq̄ muli ⁊ hmōi. ista aliqñ dař extīata. aliqñ īextīata. aliqñ cū tertia aliqñ sine cōione ř re. qđ fieri p̄t. vt in. d. l. cū duobus. §. in coeunda.

2 ¶ Dñ danř extīata ⁊ sine tertia. tē piculū casus fortuiti ē cōe ītер socios. vt dz. in. d. l. cuz duob⁹. §. dāna. nec mirū. q̄ extīatio in ℞ casu facř ēptōz. l. extīate. ff. solu. ma. ⁊ sic ꝓ ꝑte dominū remanet apō tradētē. ⁊ tacite ꝓ alia ꝑte rōe cōionis ī illū cui cōicāř ⁊ sine traditōe trāsferř. l. i. §. ī societate. ff. ꝓ socio. ⁊ pinde ē ac si ille q̄ dat mutuasset p̄ciū medietatis socō ⁊ ip̄e posuisset aliā medietatē. ⁊ cōiř ab ip̄is duob⁹ eēnt ēpt⁹ ⁊ sic ī societate posita. Et iō q̄lz ō piculo tñř ꝓ dimidio nisi culpa ř dolo alteri⁹ eueniret. Dā tunc soli⁹ culpabilř eēt. d. §. dāna. bal. tñ in. l. i. C. ꝓ socio distinguit q̄. s. aut pereūt cāu fortuito. ⁊ sic erit cōe. aut p̄ptio venit ex natura rei. ⁊ tē dic̄ piculū soluz eē dātis. q̄ sic ec̄ penes eū fuissent moritura. nec ē ꝯm fm eū q̄ ista extīatio faciat vēditōz vt. d. i. §. dāna. ⁊. l. iij. ff. locati. ⁊. l. cū manu facta. ff. ō ꝯbē. tp̄. vbi dz nēo p̄t eā rē vēdidisse ō cui⁹ dñio id agiř ne ad ēptorē trāseat. sz ℞ aut locatio aut aliō gen⁹ ꝯct⁹. ℞ ibi. Sz saluo meliori iudicio ℞ ñ teneo cū meliorameēta ec̄ naturalia ī ℞ cāu cōicenř. vt. d. l. si ñ fuerit sic cōueīt vt picula sibi ec̄ naturalia diuidāř sine cōicenř. nec vz qđ adducit q̄ extīatio ñ facř vēditōz in isto casu. imo facř. vt pz ꝓ. d. l. iij. ff. locati. ⁊ iō tene q̄ piculū ec̄ naturale erit cōe. vt tenēt mlti doc. maxīe Aug. vbi. s. ¶ Ō tñ limito vez. nisi exp̄sse aliō sit q̄uētū. ⁊ sic ītelligiř ille. §. nēo. ī. d. l. cū māu facta. ř nisi ō ꝑsuetudīe aliō sit. q̄ ītelligiř actū qđ ē ꝑsuetū. l. q̄ si nolit. §. q̄ assidua. ff. ō edi. edic. erīō si pactū sit q̄ piculū capitalř sit cōe ñ erit licitus iste ꝯct⁹ ī foro aīe. nisi recipiēs ř alī⁹ q̄ in vno alleniař ī alio eq̄alēti ḡuareř. l. fm naturā. ff. ō re. iur. ¶ Pactū ꝯo circa fruct⁹ ř circa tp̄s dz ꝓtieat eq̄litatē arbitrio bōi viri. vñ ñ vř iustū q̄ fruct⁹ ī ℞ cāu debeāt ꝓ medio ꝓtiri. Si alř ip̄oz pōit opas. q̄z ip̄as opas plus ꝯ alī⁹ socio pōit cū tñdē ī societatē posuerit. et ꝓtea dz attēdi si ope p̄ñt fieri p̄ mīores ⁊ pupillos ⁊ hmōi. q̄z ope ñ sūt ī magna extīatōe. lz aliq̄ sint. vt. l. fi. ff. de li. cā. ř si recōpēsanř ꝓ lacti cinia ⁊ hmōi. ⁊ ō palea seu feno q̄ dat ad comedēdū ⁊ sic attēdere. q̄ q̄lz ip̄oz eq̄liř tātū posuit ī societatē. ⁊ vltra videř q̄d vltra pōit alī⁹ puta rustic⁹. q̄z opas. ⁊ sic nisi recōpēsarer ī alio dz hēe pl⁹ ō fructibus. aliř eēt vsura cū ex mutuo interp̄tato plus grauareř. c. ꝑsuluit. c. in ciuitate. de vsu.

¶ Dñ āt danř īextīata ⁊ sine tertia. ⁊ tunc si nullū pactū fit ō capitali aut ō fructib⁹ ř tp̄e sūt q̄dā exuagātia ⁊ iura posita iř exordiaria capitalia feud oz ī fine decīe colřonis sic dicētia. Ille q̄ accipit iumētū ř vacā dz teneř ꝓ v ānos ⁊ oēs poledri ř vituli dñt eē cōes. ⁊ q̄c q̄d poledri q̄sierūt tp̄e trituratōis. ¶ Iumētū ꝯo ř vaca data dz eē illī⁹ q̄ eū ř eā posuit ī fiñ societatis. nisi ille q̄ accepit ad societatē tertiā ptē p̄cij ōderit socio ponēti. q̄z si dedit tertiā ptē. tūc ī fine ip̄m iumētū ř vaca erit cōe. Et tñ attēdēs ī ꝑscīa ad arbitriū bōi viri. vt eq̄litas fueř. ita q̄ q̄ plus ponit pl⁹ bēat. vt. s. dictū. ē. si ꝯo pactū sit factū cū p̄ſib⁹ mōis ꝯct⁹ ꝓcipi possint cū plura sint negocia q̄ vocabula. l. natura. ff. ō p̄scri. ⁊. ¶ Attēdēdū ē q̄ ꝓtinet eq̄litatē arbitrio boni viri ꝓ regulā. ī. d. l. si ñ fuerit. ⁊. l. ꝓposita. ff. ꝓ so. ¶ Aduerte tñ q̄ qñ aīal dař īextīatū ñ p̄t pactū fieri licite. q̄ piculū sit alteri⁹ q̄ ei⁹ q̄ ip̄z ōdit. ¶ Hoc ēt ꝯz bal. ī. d. l. si pascēda. nā cū dictū aīal positū ī societate ī fine dēat eē ponēt̄z. si pactū fieret q̄ piculū ad ip̄m ponētē ñ spectaret eēt iniquū et si ip̄e p̄dit aīal ⁊ soci⁹ p̄dit opas. ¶ Nec ob. qđ s. dixi ō capitali pecunie q̄ ñ dz similitudo. ¶ Nō q̄ pecūia simul ip̄o vsu p̄sumiř. ⁊ sic ī ipa societate totaliř exerceř. sz sec⁹ ē ī aīalib⁹ q̄ ñ sic p̄sumūř. sz q̄nq̄z meliorāř. ¶ Dñ sicut meliorameētū ꝓtinet ad dantē. sic ⁊ piculū ꝓtinere dz. d. l. fm naturā. Si tñ dās in aliq̄ pl⁹ ḡuareř. puta q̄ recipiēs nollet teneri ī fiñ ō dāno ip̄i⁹ aīalis qđ euenit ex pa sua. sz solū ī ꝑte cū teneař in totū. l. cū duob⁹. §. ī coeūda. ⁊. §. dāna. ff. ꝓ socio. sic posset ī alio alleniari q̄ ad piculū ip̄i⁹ aīal ꝓ regulā ī. d. l. fm naturā. Et ex p̄dict̄z pz q̄ ille q̄ dat aīalia īextaīta cū pa-

cto q̃ ō p̃mis fructib⁹ capitale suū detrahat illicite facit. ⁊ tenet restituer q̃cq̃d accepit in ḡuamē alteri⁹ socij. ¶Nā socius i bona ḡuat q̃ opas ⁊ expēsas q̃s fecit. si stati extracto valore capitalis p̃iret ipm capitale amitteret. ⁊ sic ipe esset i tuto. ⁊ alt̃ soci⁹ i piculo. ℞ p̃oe q̃ nō p̃t. ꝛ cū tpe mltū lucrat⁹ ē. alt̃ socius ad quā restitutōꝛ tenebit̃ p̃dict⁹. ¶R. q̃ ad tm̃ quā tū arbitrio bōi viri extimabit̃ piculū p̃ditōis opaz ⁊ expēsaz q̃s p̃dere poterat.

4 ¶Qñ bo dant̃ aīalia ḡlioꝛ generi cū terra vtputa cōico socio vnū par boū cū certa ḡti tate tre quā arare dēat. ¶Et tūc si iextīata tradidi piculū totū ad me ptinebit. ¶Si bo extīata piculū erit cōe. d. ℣. dāna. nisi dolo vl̃ cpa alteri⁹ pcesserit vt ibi dr. ¶Silr fructus terre erit cōis q̃n extīata sūt tradita. ¶Nō q⁹ vnus pōit ptē boū ⁊ terrā. alt̃ ptē boū quā vt esse rōe extīatōis ⁊ opas ⁊ eq̃tas vlt vt eq̃liť pti ant̃ fructꝰ. ñ ät erūt cōes fructꝰ q̃n p̃dicta aīa lia dāt̃ iextīata. ¶Nō q⁹ alt̃ solū pōit opas et alter aīalia ⁊ terrā. qđ̄ vez itelligo. nisi forte industria socij tm̃ extīaret̃ aut pl⁹. ⁊ ido arbi trio boni viri iudicādū erit. vt eq̃litas serue tur. d. l. ꝓposita.

5 ¶De aīalib⁹ minutz vt ouib⁹. porcz capraz ⁊ hmōi. ¶Aduerte q̃ inveniť exuagātib⁹ posit̃ si fine decie colonis feudoꝛ. q̃ talia aīalia de bēt dari ad tres ānos. ⁊ i vnoq̃ ano dz dare ꝓ capra duodecī formaz cos optimos. ⁊ ꝓ pe cude sex. nec tm̃ grossos q̃tū facerēt. xx. pecu des. nec tm̃ pnos q̃tū faĉ vna mūctura vn⁹ pecudis. ꝛ mediocres arbitrio bōi viri. ¶In fine ano capra l̃ ouis data añ oīa erit ip̄i⁹ tra dēt̃. nisi ille q̃ accepit soluisset tertiā ptē p̃cij ip̄i⁹. q⁹ sic erit cōmunis. ¶Eāpti. ano ⁊ agni et lana erūt cōes. ¶In porcz ano oīa ro sūt ptien di porcelli. nisi ille q̃ accepit voluerit tenere eos vsq̃ ad tres ānos. ⁊ in fine triū ānoꝛ oīa ptiri dēbnt ꝓ medio. ⁊ eē porcelli nati ō porcell si tñ ꝓsuetudo l̃ pactū aliud eēt. l̃ extīata data eēnt dic ꝛ q⁹ dictū ē ō aīalib⁹ grossioꝛib⁹. vt oīo seruet̃ equalitas ⁊ iniusticia nulla fiat al teri ab altero.

6 ¶Secdo mō ḡbit̃ societas sic dāt̃ aīalia ꝛ nō cōicāt̃. nec eoꝛ dñiū trāsfert̃ ꝛ solū custodie alteri⁹ ḡmittūt̃ aliq̃ dato l̃ recepto p̃cio. ⁊ tē ꝑpe ḡct⁹ locarōis ē ⁊ ꝓductōis. l. q̃. ff. locati. ¶Si ät ñ iternēit p̃cio. ꝛ tradēs dicta aīalia ē cipit aliq̃d. vtputa ꝓ bob⁹ vt arēt̃ l̃ ꝓ pecudi⁹ vt stercoꝛizēt. ⁊ hmōi. Aut recipit ille cui tradūt̃ ꝓ mercēd custodie aliq̃d. l̃ opa aīaliū vt stercoꝛizatō ꝓ mercede ꝓpēsent. q̃ oēs tres mōi ꝓsiderari p̃nt vt i siki in fine dic tex. i. l. i. ℣. si q̃s sub. ff. ō po. sic erit ḡct⁹ inoīat⁹ ⁊ rēabi tur ꝛ ḡctū locatōz cui magz assimilat̃. vt i. d. ℣. sub. ⁊. l. ñal. i p̃n. ff. ō p̃scri. ℞. c⁹ natura ē vt fruct⁹ ⁊ piculū ptineat ad dñz rei locate. l. itē si p̃cio. ℣. i. ⁊. q. ff. locati. ⁊ ō eo bē. s. locatio

7 ¶Certō mō dāt̃ aīalia ⁊ i totū trāsferūt̃ i acci piētē cū pacto q̃ tēat ea ad meliozādū. ⁊ sic meliozata cōicēt̃. ⁊ sic dr ḡct⁹ inoīat⁹. vt dic tex. i. l. si tibi aree mee. ℞. ꝛ si pueꝛ. ff. ō p̃scri. ℞. Qñ p̃cij dictoꝛ aīaliū sic vēdāt dz eē cōevt d. l. si tibi aree mee. ⁊ silr fruct⁹ ibi. ℣. l. si pa scēda. ℄. ō pac. ⁊ silr piculū dz eē cōe sic ⁊ vti litas. l. muti⁹. ff. ℣. Aduerte tm̃ q⁹ ḡct⁹ ma gz assimilat̃ ḡctui societatz q̃ locarōz. iō p̃nt circa hoc intelligi q̃ dixi. s. in pmo casu. q̃n dan tur inextīata l̃ extimata. ¶Si bo meliozamētū ñ sequat̃. credo q⁹ integra ad dñm tradētem sint restituēda q̃li cā data ⁊ cā non secuta. ff. ō ꝓdi. cā data. ⁊ cā nō secuta ꝓ totum.

8 ¶Quarto mō dant̃ aīalia vt coopiant̃ vl̃ vt coo ꝓāt̃. puta thaur⁹ l̃ vaca ⁊ hmōi. ⁊ ē ḡct⁹ inoīat⁹. ⁊ iō ad arbitriū bōi viri ēducēt̃ ne cū aliēa iactura q̃s lucret̃. l. nā hoc ña. ff. ō ꝓdi. ide

9 ¶Quinto mō dāt̃ aīalia alq̃n extīata talit q̃ modū ⁊ incomodū sit recipiēt̃z. ⁊ sic ī sultat ḡct⁹ ēptōis ⁊ veditōis. ar. l. extīate. ff. so. ma. ¶Adeo si aliq̃d acciperet vltra p̃ciū rōne tpis eēt vsura. c. ꝓsuluit. ⁊. c. in ciuitate. ō vsu. nisi ēptoꝛ aīaliū ꝓceptz fructib⁹ morā traheret i soluēdo p̃ciū. q⁹ tū cp interesse possz petere ptē fructuū. l. curabit. ℄. ō ac. em. ⁊ vē. ⁊ tz gl. et cōter doc. in. c. cōquestus. de vsu.

10 ¶Sexto mō sūt data aīalia nec apparet an cā societatz. l̃ quō moꝛtuis p̃cipalib⁹ ⁊ tūc sm q⁹ ꝓsuetū ē talia dari sic extimabit̃. d. ℣. q̃ assi dua. l̃ si de ꝓsuetudine ñ appet p̃sumet̃ ḡctus innoīat⁹. l. q̃. ff. ō p̃scri. ℞. ⁊ sic cēlebit̃ ḡctus societatz. ⁊ p̃ oīa fiet ō fructib⁹ ⁊ reliq̃s sicut ius societatz exigit. l̃ saltē fiet receptori aīa liū debita ꝓpēsatio sm exigētiā sumptuū ⁊ la boris sui. ⁊ hoc actōe mādati. ex q̃ ꝑ ipositōem dñi pascēda suscepit. l. i. ff. mā. l̃ saltē actōe in factū sine p̃scri. ℞. d. l. q̃. ¶Ex p̃dictz igit̃ pz q⁹ mō societas sit licita l̃ illicita. ⁊ qđ dicēdū ō mltz casib⁹ cū i infinitz mōis possint ocipi. vt i. d. l. natura. ff. ō p̃sc. ℞. ¶Et ꝓpterea attēde q⁹ i ḡctu societatz aliq̃n iteruenit rō mutui iterp tati. puta q̃n dāt̃ extīata aīalia l̃ exigit̃ q⁹ sint ad piculū accipiēt̃z. ē natura societatz. ⁊ tē si ḡuat i aliq̃ accipiēs ꝓpt̃ hoc erit vsura. ¶Silr ali q̃n cū societate ocurrit ḡct⁹ locatiōis ⁊ ꝓpte res eq̃tas attēdat̃. ⁊ q⁹ ḡuenit natū talt̃ ḡct⁹ vt sic sciat discernet̃ q̃n ē iusticia vl̃ iniq̃tas.

¶ Q domia ē turpitudo in masculū fcā.

xxxvij.q.vij.vsus ⁊ ē ḡui⁹ pctm̄ adulterio.vt ī d.c.vsus.⁊ ḡui⁹ q̄ cū mr̄e.ibidē.c.adulterij. Dñ clic⁹ dz depōi ⁊ ī mōasterio ōtrudi ad a gēdā pn̄az. Laic⁹ excōicari ⁊ penit⁹ reddi a lien⁹ a cōione fideliū.c.clici.ō exce.p. fz leges dz ignē cremari.in aut.vt ñ lux ꝑ naturā. vñ ibi ōr q ppt̄ ipios act⁹ sodomitaꝝ fames ⁊ ē remot⁹ ⁊ pestilētie fiūt.⁊ ciuitates cū hoīb⁹ pariter pereunt.

Sollicitudo vtr̄ sit peccatū. Rn. q si lo q̄mur ō sollicitudīe tpaliū sic tripler ē. Una ē auricie tat ⁊ auaricie.⁊ ß ē pctm̄ sp. mortale ℞o pctm̄ ē ex fine.puta qr ꝓstituit finis ī ipis q̄rēdis pati oīa facere.ppt̄ ipa bōda. Dñ au gu.ī.li.ō opib⁹ mōachoꝝ.cū dicit dñs.nolite solliciti eē ⁊c.ß dic vt ñ ista intueamur.⁊ ppt̄ ista faciam⁹ q̄cq̄d ī euāgelīo ꝑdicatōe fieri iube tur. Alio mō ē mortale pctm̄ ex mō. qñ tm̄ in hmōi animat q omittit necessaria ad salutē ⁊ suffocat mētē in talib⁹.⁊ de hac loq̄t. Gre. xlix.di.c. hinc esm̄.ī ℞o gibb⁹. Alia sollicitu do ōr dubieratꝝ.⁊ diffidētie cū hō timet ne tē palia sibi ōficiāt⁊ ī ō animat ꝓ ipis.ñ tm̄ aliq̄d faceret ꝑ dei ꝑcepta k̄ omitteret.⁊ ista ē pctm̄ veniale. Tertia necessitatꝝ ⁊ puidētie.⁊ ß nō ē pctm̄.imo bōa ⁊ laudabil. Dñ gl. Mat.vi. Nō laboꝝ ⁊ puidētia dānat. fz sollicitudo mē tē suffocās ⁊ ō hac tertia loq̄t.c.dīne.lxxxvij dist. Sollicitudo ℞o spūalīū p se ē bona ⁊ ad hāc rēs īduc nos mat.vi.ꝓmū q̄rite r̄gnū dei ⁊c. Posset eē pctm̄ p accidēs oñ hō tm̄ ītēde ret spūalib⁹ q omitteret puisiōz hūanā debi tā.qr cēt tēptare deū ꝑ illud Matb.iiij. Non tēptabis dñm deū tuum.

Solutio ei⁹ qō debeť redditio/instī.q mo.tollī.ob.ī pn. Gz large solutō ē ab obliga tōe liberatō q̄cūq̄z mō.ff.de solu.l. solutōnis Nā ꝟlitercūq̄z satisfactū sit creditori ad volū tatē suā.p soluto hēť. lz solutū non sit.ff.ō pi gno.ac.l.si rē alienā.ℊ.oīs.ß no. Bof.⁊ Jo. in summa eo.ti.ℊ.i.

Quot sūt spēs solutōis. Rn. due. Una ñat sine ꝓpa q̄ ē p reddītōz ei⁹ qō debeť. Alia ciuiť siue imaginaria.⁊ ß fit mťz mōis.s.p nouati onē q̄ ē.qñ extīguit ꝑ obligatio.⁊ ī alīā ob ligatōem ciuilē k̄ ñalē trāsferť.ff.de noua.l.i. Aut p delegatōz q̄ ē qñ aliū reū vice sua cre ditori vť cui ipe inſſerit dat.ff.de accepti.l.i. Aut p oblatōz factā tpe⁊ loco ꝓgruo. C.ō so. l.obſignatōe.ff.eo.⁊.l.si solutur⁹.⁊.l.q̄ decē. ī pn.ff.ō pigno.l. creditor. Nō tm̄ ꝑdest obla tio si ñ ꝓsigneť. C.ō vsu.l.ſ.⁊.l.acceptā. Jtē oz q fiat cui debeť.k̄ eo absente iudici.⁊ si in dex deficiat honestꝝ ꝓsonis. C.ō vsu.l.si cre ditrici.ō of.oz.c.pastoraľ.ī fi. Jtē q res de posita duret.qz si ī vsus suos ꝑuertat ñ ē tut⁹ offerēs.l.ōbitor.ff.ō vsu.⁊ si sic deposita res amittať nihilomī⁹ ōbitor ē liberat⁹.ff.ō arbi. l.arbiť.la.ſ.ff.ōpo.l.i.ℊ.si pecūia ī sacculo.⁊ ß ym ī obligatōe q̄titatꝝ.qz si obligatō eēt ī spē sola oblatio sufficeret.ff.eo.l.hōiem.ℊ.i.

Utr̄ solutō ōbiti ī q̄titate existēť sit faci 2
ēda ſm pecunie valorē curr̄ētē tpe solutōis k ſm q valebat tpe ꝑct⁹. Rn. q ī q̄cūq̄ dispositōe ꝑctuū sit ōbitū.solutio sp dz fieri ſm mo netā q̄ currebat tpe ꝑct⁹ ōbiti.⁊ si ñ repiť qr ē reprobata k diminuta ī pōdere.puta qr tōsa k p lōgū vsū effecta grossa.qr argētū ī superficie corruit ex lōgo vsu.k alio mō ꝓpetuo ē altera ta.tūc dz solui ipi⁹ extīatō ſm q cōiť teneť p legistas ⁊ canonistas.ī.l.paul⁹.aľs īcipit cre ditorē.ff.ō solu.⁊ ī.l.ī mīoꝝ. C.ī q. cau.ī inte re.ñ ē necessaria.⁊ p canonistas ī.c.q̄to.ō iu reiu.⁊ ī.c.oli.ō cēsi. Et lz bar.in.d.l.paul⁹.li miter istō ym.qñ taľ dimīutō ꝓtingit ī mone ta gēsa ⁊ ñ ī minuta.tm̄ do.anto.ī.d.c.q̄to.et sequiť.pa.ibidē tz ita hōe locū in moneta ꝓpria sic in magna qñ deterioratio directe ꝓtingit ipaz pecuniā.puta qr duo antiq̄ nō valēt nisi vnū ō nouis.voluit eē cy.⁊ pe.ī.d.l.ī mīoꝝ.⁊ ho.ī.d.c.q̄to.q qñ soluz pecūia ē reprobata ñ ōterioratā q ō ea ꝑt fieri solutio/ex q̄ curre bat tpe ꝑct⁹. Gz spe.eo.ti.⁊ ibi Jo.an.⁊ pa. l.d.c.q̄to.tenēt q ñ ꝑt.qr magz moneta ꝓsi derať rōe curs⁹ q̄ respectu materie.⁊ vť tex. ī.d.c.oli. Fac eē.c.eicieš.lxxxviij.di. Si ym al teratio ñ eēt ꝓpetua sz ad tps vt ꝓtigit q flo ren⁹ hodie magz valeat q̄ cras.ita q crescit k decrescit ſm tpa cōiť teneť talē variatōz nō debere attēdi.ar.l.p̄cia.ff.d.l.falci.sic esm̄ cre ditor vellz sibi soluereť si pl⁹ valeret.ita dz re cipe si min⁹ vz cū spereť augmentū.sic voluit bar.ī.d.l.paul⁹.⁊ alīj ī.d.l.ī minoꝝ. Nō mihi vť equū nisi qñ ñ eēt spes q ō ꝓrio ōberz hōe augmētū.qr sic vť q ōbeat solui.ſm extīatōz tpis ꝑct⁹.qr possz eē q nūq̄ creſceret.ar.in.l. iurisperitos.ī pn.ff.ō excusa.tu.⁊ qō no.gl.in cle.ſ.ō p̄bē. Jaco.ō are.⁊ bar.ī.d.l.paul⁹.⁊ ho.ī.d.c.q̄to.tenēt q si ē alterata respū cur sus ñ respectu materie ⁊ ꝓpetuo.puta qr prin ceps ñ vult erpēdať nisi p tāto.vt forte recol ligat⁊ cudi faciat/q nihilomin⁹ ō ea ꝑt fieri solutio si ōbitor ñ fuit ī mora. Gz Oldra.⁊ fe de.ī.d.l.ī minoꝝ.⁊ do. An.ī.d.c.q̄to.tenēt q dz solui ad extīatōz antiq̄ curr̄ētz tpe ꝑct⁹ qr eadē rō q̄ ē de toto ⁊ ō pte.ar.l.q̄ ō tota.ff.de rei vēdi.⁊.c.pastoraľ.ℊ.itē cū totū.ō offi.de le.⁊ vť pbari ī.d.c.cū oli.⁊ vť magz equū. Et sic ꝓclude q siue sit reprobata ī totū.siue al terata ī ptē respectu cursus.lz ñ respectu ma

terie siue ōterioꝛata respcū materie q ñ ꝑt fieri ō ea solutio. ℔z oz solui extiatio fm tps cōtractꝰ. ℟ ℔ siue solutio sit fiēda rōne ℨctꝰ siue ex ꝓdēnatōe iudicℨ. ❡ De ꝓdēnatōe ät q̄ fit rōe statuti. ❡ Spe. tz q oz solui ō moneta curzente. ❡ ℨz pa. ī. d. c. q̄to. vī tenere q ō mōeta curzēte tpe facti statuti. ❡ Ego teneo cū spe. qz in penis mitioꝛ fit ītrp̄tatō. c. odia. ō re. iu. li. vi. ❡ De solutōe ℨo q̄ oz fieri ex mādato ꝓncipℨ ꝑ alicuiꝰ dñi seu ex eiꝰ gīa dic̄ do. ❡ In. ī. d. c. q̄to q si dñs ignoꝛabat valoꝛē monete sic fiet fm cursū curzēℨ. fm gl. ❡ Ladul. ī cle. ij. ō deci. si ℨo sciebat eiꝰ valoꝛē sic fiet eiꝰ solutio fm extiatōez tpis ipiꝰ mādati seu gīe facte. ar. d. c. olī. ❡ l. fi. ff. ō au. ❡ ar. le. ❡ Si ℨo solutio est respectu legati sic fiet ℨz extiatōz tpis testi ꝓdicti. ℔z testatoꝛ postea mꝰtū supuixerit ītm q̄ sit mutata. ita ꝓsuluit ❡ Oldra. ❡ fac̄ tex. ī. l. vxoꝛē. ℨ. testō. ff. ō le. iij. ❡ d. l. fi. ❡ seq̄ do. pe. ō ācha. ī. d. c. olī. ❡ ❡ Jo. an. ī addi. ad spe. eo. ti. et pa. ī. d. c. q̄to. ❡ dē dic̄ ❡ Oldra. ī ꝑcepto arbitroꝛ. ❡ ℔ no. qz sepe ī ꝑctica. ❡ Limita tñ ꝑdcā in debito ℨcto ex mutuo fm distinctiōz quam ponā. j. vsura. i. ℨ. xxxvi.

3 ❡ Quis teneat soluere. ℟. q ille q̄ ē obligatꝰ siue sit ꝓncipalis debitoꝛ siue fideiussoꝛ.

4 ❡ Utꝛ q̄lz possit ꝑ alio soluere. ℟. q sic ec̄ si debitoꝛ ℨ ignoꝛat. ❡ ñ velit. ff. eo. l. soluere. ff. de nego. ge. l. soluendo. ❡ teneat tal̄ satisfacere ꝑfato soluēti ꝙ eo. si mō sua ītercrat vt soluere. t. l. cū pecūnīā. ff. de nego. ge.

5 ❡ Utꝛ tutoꝛ. ❡ curatoꝛ ꝑ aliꝰ admīstratōz habēs teneat̄ soluere debitū illiꝰ cuiꝰ curā gerit ℟. q sic. l. quotiēs. ℨ. sicut āt. ff. ō admi. tu.

6 ❡ Utꝛ heres teneat̄ soluere ōbita defūcti. ℟ q sic in totū. ℨz in ꝓscīa q̄tū se extēdit facultas hereditatℨ. vt. s. hēs. ℨ. vi. ❡ sec̄ si eēt legatarꝰ. qz tē ñ teneat̄ nisi q̄ hēdita s ē ñ soluēdo qz tunc es alienū ꝑcedit legata. vt. s. restitutio. ij. ℨ. xvij.

7 ❡ Utꝛ successoꝛ ꝑlatꝰ teneat̄ soluere ꝑdecessoꝛis sui debita. ℟. q sic. si ꝙ necessitate sue ꝙsone ꝑ necessitate seu vtilitate eccl̄ie sūt facta ex̄ eo. c. i. ❡ als ñ teneat̄ eccīa nec successoꝛ eiꝰ. x. q. ij. c. ℔ ius. ❡ ō fideius. c. qō q̄busdā. ❡ dē credo de successoꝛe in dominio tpali laicali.

8 ❡ Cui oz fieri solutō. ℟. q creditoꝛi ꝑ eiꝰ successoꝛi cui ꝓpetit actō obligatōnis si tñ sit cōpos mētℨ. ❡ maioꝛ. xxv. ānis. ꝑ alteriꝰ mādato ipiꝰ ec̄ si creditoꝛ sit accusatꝰ ad moꝛtē. ff. eo. l. reo. ❡ ❡ eo. l. nihil ītereſt. ꝑt ec̄ fieri eiꝰ socio si vtriq̄ eoꝝ ē obligatꝰ i solidū. ff. ō pac. l. si vnꝰ. ī ꝑn. ❡ ff. ō duo. re ꝓsti. l. ij. ❡ iij. ❡ no. ī. c. ea te. ō iureiur. ❡ ut ec̄ ꝑcuratoꝛi eiꝰ q̄uis sit renocatꝰ ❡ ingreat̄ renocatio. l. eiꝰ in ꝑn. ff. si cer. pe. ❡ aduerte tñ ℔ qz si q̄s solueret filiofamilias sine ꝓsensu pr̄is. vl minoꝛi sine ꝓsensu tutoꝛℨ ꝑ curatoꝛℨ ñ satisfaceret. l. i. ❡ ꝑ totū. ff. ad mace. ❡ l. pupillus. ff. ō ꝙact. ❡ ob. ❡ Nisi solutū sit ꝙersū in vtilitatē pr̄is vl minoꝛis. l. i. ❡ ij. ❡ ❡. si aduersus credi. ❡ l. q̄ si forte. ℨ. fi. et l. in pupillo. ff. de solu.

9 ❡ Debitoꝛ ñ hñs pecūniā ad soluēdū ꝑt offere rē meliozē ❡ teneat̄ creditoꝛ accipe. aut̄ ℔ nisi. ❡. ō so. Eccl̄ia ℨo ñ teneat̄ offerre meliozē sed aliā. vt aut̄ ℔ ius. ❡. ō sa. san. ec.

10 ❡ Quis ē ꝑponēdꝰ ī solutōe. vide ℟ō. ij. ℨ. xvi.

11 ❡ Utꝛ possit q̄s repetere pecuniā hītā exrēditōe rei sue in subsidiū. ℟. lodo. ī no. q̄ sicut ē casus in. l. ī ciuile. ❡. ō rei vē. ❡ l. si eū fundū. ff si cer. pe. ❡ l. si. ff. ō nego. ge. ❡ Sic ❡ eℨ ꝑt agere ad rēꝑtā ex sua pecunia ī subsidiū. ℨz ñ sit mihi obligata. ❡ Et q̄ possit agere ē gl. ī. l. ꝓcurꝰ. ff. ō iur. do. ❡ casus ī. l. vxoꝛ marito. ff. ō do. inter vi. ❡ vxo. ❡ Item ꝑponit ille q̄ pecuniā dedit negociatoꝛi faciēti diuersa negocia in ea negociatōe alīs q eidē dederūt in alīs negociatōib. tex. ē ī. l. ꝓcuratoꝛis. ℨ. si ꝑres. ff. ō trib. fm ❡ Jo. plagiēsem. ❡ ❡ lodo. ō ro. in no.

12 ❡ Utꝛ excōicato sit faciēda. ℟. si fit tz. tñ ñ oz fieri etiā si ex iuramento tenebat̄. vt. s. excōicatio. viij. ℨ. xij.

13 ❡ Utꝛ liceat soluere creditoꝛi creditoꝛis mei ℟. bar. ī. l. solutū. ℨ. solutā. ff. ō pigno. act. distinguit q si creditoꝛ creditoꝛis mei ℨz bona obligata puta qz ꝙduxi domū ab eo q̄ eā ab alio ꝙduxerat. sic liberoꝛi ꝑo iure ec̄ creditoꝛi meo ītuito. l. vtrū ꝑnte. ff. ō ꝓsti. pe. cū possent ab eo ꝓpelli. l. nomē. ❡. q̄ res pi. obli. po. ❡ Sit q̄ñ talis factꝰ ē creditoꝛ ꝓpē me. puta qz creditoꝛ meus gerēdo negocia mea accepit mutuo ab eo. vt in. l. si liber bō. ff. ō nego. ge. ❡ Si vero cā sit oīo separata a mea si fit eo volēte indubie liberoꝛ. l. ītuito. ff. de so. ❡ l. pe. ❡ fi. ff. ō nego. ge. ❡ Aut eo ignoꝛāte ❡ ꝙtīgit liberatio ope exceptōis. l. si opa. ff. ō doli except. glo. tñ ℨz īdistincte q liberat̄. īsti. q̄ mo. tol. ob. ī ꝑn. ❡ d. l. pe. ❡ ℨz tu tene cū bar. q̄ ad soꝛ ꝓtētiōsū. q̄ ad ꝓscīam tene gl. qz creditoꝛ liberat̄ ex tali solutōe ec̄ si erat ītuitꝰ. d. l. soluēdo. ❡ ideo satisfactum est ei.

14 ❡ Utꝛ recipiēs scienter solutōz alteri ōbitā cōmittit furtū. ℟. gl. ī. c. ea te. ō iureiu. q̄ sic. nisi creditoꝛ ratū habuerit. alt̄. l. falsus. ℨ. i. ff. ō fur. ❡ ō ℨm ē fm pa. ibidē. si sine iusta cā recipit. ❡ Dec⁹ si ex iusta cā. puta qz credebāt ad eū ꝑtinere ꝑ qz erat gestoꝛ negociꝝ creditoꝛis

15 ❡ Quō oz fieri solutio. ℟. q oz fieri ō illo qō ē ī obligatōe. qz vnꝰ ꝑ alio solui ñ ꝑt creditoꝛe ñ ꝓtētēte. īsti. q̄ mo. tol. ob. ℨ. i. ❡ Fallit hoc

ī eccīa ꝺbitrice. ꝺ. aut. ℞ius. ¶tē ī eo q̄ ꝺz an
rū īcui⁹ subā aux ñ iuēīt. ℒ. ꝺ so. aut. ℞nisi ꝺ
bitoꝛ. ⁊. ff. ꝺ le. i. l. si dom⁹. §. q̄ ꝓfiteꝛ. ¶tē ī eo
q̄ ꝺz fuū cui⁹ vult soluere ꝓciū qꝛ dicē eū suū co
gnatū. ¶tē in noxali actiōe. ff. ꝺ re iudi. l. mi
les. §. i. ⁊. ij. ¶tē ꝺ pecunia. vide pecunia. §. ij
¶z qñ ñ ꝺz q̄ꝺ ꝺz soluere. ⁊ sunt distrabenda
bona sua ꝓ solutōe tūc ꝓmo īcipiēdū ē a mobi
lib⁹ ⁊ si ñ sufficiunt ad īmobilia. ⁊ postea ad
iura. Et si ñ iueniūt ēptoꝛē deꝭ in solutū cre
ditoꝛi. vide ī. l. a diuo pio. ff. ꝺ re iudi.

16 ¶Quid ꝺ eo q̄ teneꝭ sub alīnatōe. ℞. q̄ regu
lare ē q̄ ī alīnatiuis electō est ꝺbitoꝛ. vt ī. l.
plerūq̄. ī. fi. ff. ꝺ iur. do. cū ꝓcoꝛ. positꝫ in glo.

17 ¶Utꝫ ꝺbitoꝛ teneaꝭ ire ꝭmittere ad domuꝫ
creditoꝛꝫ. ℞. vt. s. obligatio. §. viij.

18 ¶Quid si creditoꝛ esset in moꝛa ⁊ vellet pur
gare. ℞. tenebiꝭ ire ad eius domū. l. cū q̄ꝺ. ℒ.
de condi. inser.

19 ¶Quid si obligatō sit solū ad ℞ si volo acq̄re
re. ℞. q̄ teneoꝛ adire domū creditoꝛꝫ ⁊ solue
re ecīsine monitōe ꝭ ℞n Bar. ī. l. itē i la. ff. ꝺ ꝓsti
pec. sine comodū sit ꝓsonale. qꝛ relīq̄ libertas
seruo si soluit decē. ⁊ hmōi. siue sit comodum
bursale. puta alicui legāt iocalia si soluerit ve
stē. ꝺ. l. cū q̄ꝺ. ¶dꝫuerte tñ qꝛ ī casib⁹ istꝫ ꝟbi
q̄s teneꝭ ad domū creditoꝛꝫ ire sufficīt q̄rere euꝫ
apud vicīos ⁊ notos ⁊ ī locꝫ ī q̄b⁹ ē solit⁹ ꝓuer
sari. ñ ꝓ loca clandestīa. ar. ij. q. vi. c. biduuꝫ. ⁊
voluit Bar. ī. l. ꝓdicta. itē illa. ⁊ Pa. seq̄ī. c.

20 significāte. de pig.
¶Utꝫ mittēs ꝺbitū ꝓ nūciū ifidelīt se habē
tē excuseꝭ. ℞. Pa. ī. ꝺ. c. significāte. ¶ut spēs
erat debita ⁊ ipa remittebaꝭ ꝓ nūciū q̄ puta
baꝭ fideꝭ ⁊ sic piculū ptinet ad creditoꝛē. ℞ō
qꝛ casꝰ foꝛtuit⁹ ñ īputaꝭ ex q̄ culpa ñ ꝓcessit. c
vnico. ꝺ como. ¶ut erat quātitas ꝺbita q̄ mit
tebaꝭ ⁊ sic ꝑit piculo ꝺbitoꝛꝫ. ℞ō qꝛ coīpo q̄
pecūiā mihi mutuasti meā feciſti. l. ij. ff. si cer.
pe. ⁊ iō ꝑit mihi ātēq̄ veīat ad manꝰ creditoꝛ
ꝫ si ꝑit. qꝛ adhuc sū ꝺñs. no. Bar. ī. l. eū q̄. ff.
como. ſ. penū si erat apposita nō īcurrit.

21 ¶Quid ꝺ eo q̄ soluit īdebitū an possit ꝛpetere
℞. Pa. ī. c. fi. ꝺ solu. distīguit q̄ aut ē īdebitū
ciuilīt ſ. naturalīt ꝺbitū. ⁊ sic. al. ī. ꝺ. c. fi. distī
guit. q̄ si soluit ꝓ erroꝛē iurꝫ ñ ꝓt ꝛpetere. si āt
ꝓ erroꝛē feī poteꝭ. vt puta hereſ soluit legata
ītegra credēs ñ posse ſtinere falcidiā. errat ī
iure nā naturalīt erat ꝺbitū ſz ñ ciuilīt ⁊ ñ re
petet. Si āt sciebat sibi ꝓpetere falcidiā ſz cre
didit ītelligē ꝓbabilīt. vt ī. c. apīce. ꝺ cle. ex
cō. ⁊ ī. c. ij. ꝺ ꝓsti. li. vi. ſ. beneficiatē sufficere. cū
tū ñ sufficeret. ℞ errat ī fctō ⁊ ꝛpetet. l. erroꝛ
facti. ℒ. ad. l. falci. cōiter tū tenetur q̄ minoꝛ
mulier. miles. ⁊ hmōi cū excuseñt ab erroꝛe

iuris repetent. si ec ex erroꝛe iuris soluerunt
vt ī. l. cū ꝺ īdebito. §. i. ff. ꝺ ꝓba. ¶z q̄ ad hanc
excusatōez q̄ꝺā ꝛiū teneꝭ. ſz ꝓmū ℞ius. ¶ſi
magis repetet ī ꝓscīa si ē īdebitū naturalīt. ſz
ciuilīt sit ꝺbitū. multo magꝫ si ē īdebitū natu
ralīt ⁊ ciuilīt tā ī ꝓscīa q̄ ī foꝛo ꝓtēcioso ōcū
q̄ ignoꝛātia soluerit nisi ī aliq̄b⁹ casib⁹ ꝺ q̄b⁹
ī gl. l. cū q̄s. ℒ. ꝺ iur. ⁊ facti ig. ⁊ ibi Bar. cō
coꝛdat q̄s dimitto qꝛ ad ꝓscīaz ñ ptinēt. sec⁹
q̄ñ soluit sciēt qꝛ tūc vī donasse. l. cui⁹ ꝓ erro
rē. ff. ꝺ. re. iur. exceptis solutis ꝓ usuris que re
peti possunt. c. debitoꝛes. de iureiur.

¶Quid ꝺ illo q̄ ꝓueniꝭ a creditoꝛe ⁊ ñ ꝺz ꝟñ 22
soluat. ℞. q̄ si debitoꝛ ē ex malefitio sic pōt
℞berari xtiū. q. vi. si res. ⁊ sic ñ pōt ā pli⁹ con
ueniri. ꝺ. c. si res. qꝰ intellige quādo creditoꝛ
sic exegit vt ℞bereꝭ ꝓ ꝺbito alꝫ bñ teneꝭ ad iꝭ
esse si ℞bereꝭ ꝓ maleficio. ar. xij. q. ij. fraꝛnitas
¶Si ℞o ē ꝺbitoꝛ ex ꝓctu k q̄si tūc cedat bonis. 23
¶Mño fit cessio bonoꝛ. ℞. fit ī iudicio vk ex
iudiciū ꝓ nūciū vk epkam. ff. q̄. bo. ce. pos. l. ī oī
¶Dic vt s. cedere bonis. Et ad q̄ꝺ valet. ibidē
¶dꝫuerte q̄ vt valeat ꝺz ꝓfiteaꝭ debitū. l. peñ.
ff. de ces. bo. 24

¶Uz nūquid cū debitoꝛ petit ꝺlationē quin
quēnq̄ a pluribus suis creditoꝛib⁹ ⁊ aliq̄ dare
nolūt ei dabiꝭ. ℞. q̄ sic. ſimaioꝛ ꝺs ꝓsentit. et
ītelligiꝭ maioꝛ respectu summe ꝺbitoꝛ ⁊ ñ ꝑ
sonaꝝ. Et si oīa sunt eq̄lia itez valebit ꝺlatō
data. l. vlti. ℒ. qui bo. ces. po. 25

¶Quādo ꝺz fieri solutio. ℞. fm ¶Jo. ꝺ cōse.
di. i. solēt. q̄ aut dies ē adiect⁹ fauoꝛe ꝺbitoꝛꝫ
⁊ pōt ꝓueniri ¶ut fauoꝛe creditoꝛꝫ ⁊ sic nō
pōt ꝓueniri. l. eū q̄. ff. de ānuis le. ¶Sicr nō pōt
q̄s repetere ātē tps debitū. c. vnico. ꝺ pluspe.
nisi in trib⁹ casib⁹. ¶Uxōr ī viroꝝ gente ad in
opiā. ¶Secūdus ī debitoꝛe fugiēte. l. ait ꝓtoꝛ.
§. debitoꝛē. ff. de bis q̄ in frau. credi. ¶Tertius
in debitoꝛe suspecto q̄ pōt cogi ꝺare cautiōez
l. si fideiussoꝛ. §. fi. ff. q̄ satisꝺco. ℒ. limita nisi
fuisset suspectus tpe ꝛctus qꝛ ñ cogereꝭ. ¶ut
dies nō ē adiectus ⁊ ꝺic vt. s. moꝛa. §. i. ⁊ obli
gatio. §. viij. 26

¶Mño ꝓbaꝭ solutō. ℞. q̄ si ꝺbitū sit scriptū
⁊ debitoꝛ velit ꝓbare ꝓ testes ⁊ sine scriptura
solutōez oꝫ q̄ ꝓbet ꝓ. v. testes rogatos q̄ testi
ficari pñt ꝓ solutiōe facta. vk quā voluit face
re. ⁊ ec ꝓ ꝓfessione creditoꝛis. Si ℞o debitus
sit cancellatū liberaꝭ debitoꝛ. nisi creditoꝛ ꝓ
bet ꝛriū. l. si cirographū. ff. de ꝓba.

¶Ors ꝓprie ꝺz cū ae aliquid fit. vt eiꝰ
euētu ꝓsiderato aliq̄ꝺ occultū innote
scat. vt puta cum accipiunt festuce in
equales ⁊ q̄ hēbit breuioꝛē sit talis vel faciat
sic ⁊ hmōi.

1 ¶ Quotuplex ē sors. ℟. triplex. Prima dr diuisoria cū q̄rit q̄d cuilibz sit dādū. siue illō sit res. siue honor. siue pena. aut actio aliq̄. Secūda dr psultoria. cū inq̄rit q̄d sit agēdū. ⁊ ß fm se nō ē mala ꝛ rōe circūstātie pt aliq̄d mali in se ptinere. vñ phibet ne sub hac spē hoīes in idolatriā labantur. xxvi. q. ñ. §. bis ita. ⁊ iō ē peccatū mortale vti ea. nisi in necessitate vt infra dicā. Tertia ē diuinatoria q̄ sic diffinit Sors ē ars diuinandi futura a sanctis pīb⁹ dānata sub anathemate. xxvi. q. v. sortes. q̄ diuinatio sp accipit in malū. sicut ꝓphia in bonā ptē. i. q. i. nunq̄.

2 ¶ Vtrū sit licitū vti sorte in aliq̄ casu. ℟. fm glo. in sū. xxvi. q. ñ. q̄ sorte diuisoria q̄n expectat euēt⁹ ex fortuna solū ⁊ nō fit aliq̄ superstitio ⁊ in reb⁹ tpalibus solū sic ꝛ. Sortes vero q̄ fiūt p magicas incātatōes. vl q̄ fiunt ad exercēdas vanitates aliquas. vl ad inq̄rēdū occulta vl futura q̄ dicunt diuinatorie sunt phibite. nec vnq̄ licēt. xxvi. q. ñ. hi qui. ⁊. c. illud Sorte ꝙo psultoria q̄ fit cā necessitatꝫ ad sciendū q̄d fiendū q̄n aliter nec̄ scripture auctorite. vl alio auxilio pt sciri ñ ē illicitū vti. d. q. ñ c. ñ exēplo. ⁊. q. v. nō ꝛ. Nā cū ñ sup̄sit humanū auxiliū tunc ad diuinū possum⁹ recurrere. vt. xxvi. q. ñ. q̄rit. vt puta ciuitas ē obsessa dubitat cler⁹ q̄s dēat fugere l q̄s remanere. tc oro ne p̄missa fm Aug. sorte erit dirimēdū. Facit l. ꝛ cū ābo. ff. ō iudi. ⁊. l. si duob⁹. in pn. C. cōmunia ō le. Et fm hāc necessitatē intelligo. d. c. sortes. vbi dr q̄ ñ ē aliq̄d mali qđ limita fm Pa. in. c. fi. de sortile. verū q̄ ea ꝛ vti in tali necessitate si q̄tuor cōcurrāt. Prio in rebus tpalib⁹. ꝛ in spūalib⁹. vt ī electōne seu ei⁹ tractatu aut in electōe ꝓmissarioꝝ q̄rū ad officia ecclesiastica ē in oī casu phibita Secūdo si fiat sine oī superstitōe. Tertō q̄n euēt⁹ sortiū expectat a deo. quia si a diabolo erit illicitum. Quarto q̄n fit cū magna deliberatiōe p̄missa oratiōe. sic apl⁹ ac. i. in electōe. Qui bene petēdo a deo ei⁹ volūtatē in ß. illic aliq̄ istoꝝ deficiēte erit illicita. Lau. cū Archi. ⁊ ho. tenēt idistincte q̄ oīs sors ꝓprie accepta ē phibita ꝓpter d. c. sortes. Ꝛ tu dic ꝙm ī sorte diuinatoria ⁊ psultoria ex pdictū casum necessitatis. secus in diuisoria.

3 ¶ Quot mōis fit sortilegiū siue indiuinatio. ℟. q̄ trib⁹ mōis. Prio p manifestā inuocatōem demonū ⁊ ß siue noīet nigromācia l aremancia. aut q̄buscūq̄ noīb⁹ fm q̄ fit diuersimode sp ē pctm mortale q̄ttissimū. ⁊ tenet nedū ō sī sfere ab ea. ꝛ ec libros ꝙburere. aliter absolui ñ pt. Et q̄ tales diuinatōnes addiscit mortaliter peccat. seu etiā artē magicā. q̄ ꝛ ℟i. ī. ñ. di. vñ. ar. ñ. q. iiñ. ñ ē scīa ꝛ suspsticio ⁊ in fine tales a diabolo decipiūt ⁊ male ꝛminat. ⁊ ō hac hēs. xxvi. q. iiñ. c. igit ⁊ eoꝝ noīb⁹. ⁊ quō ōmones sciūt futura ⁊ tales decipiūt hēs ibidē in c. scīēdū ⁊. c. se. ⁊ ꝓterea ō noīe ñ curo ex q̄ ꝓ ō inuocatōe ōmonū. Aduerte tm q̄ aliud ē inuocare ōmonē. qđ ñ ꝛ. aliō occurrēti aliq̄d p cipe. sic faciūt scī cogētes eos aliq̄d dicere. q̄n in corp⁹ obsessis sūt qđ ꝛ. q̄uis piculosū sit. nisi ex instinctu spūs sancti fiat de q̄ dic vt. s. adiuratio. Secūdo fiūt sortes siue diuinatōes siue mānifesta inuocatōe ōmonū. ꝛ ex sola īspectōe aliq̄ corpoꝝ sicut faciūt astrologi. ⁊ illi q̄ ex inspectōe liniamētoꝝ man⁹ l oculorū. aut corpis hoīs l ānalis. aut ex eoꝝ gestu l volatu. siue ex eoꝝ obuiatōe futura occulta ꝓnosticāt. Et vt scias q̄n tal diuinatio sit phibita aduerte vt colligo ex sanctō Bo. ī. ñ. di. vñ. ar. i. q. iñ. ñ. ptō. ⁊ tho. Fa fe. q. xcv. ar. v. Dico si tale futurū sit in re ꝓsiderata sic ī cā ꝓpria ⁊ p se. ⁊ sic ñ ē phibita. vñ astrologi pnt diuinare ex ꝓsideratōe astroꝝ q̄ cras fiet eclipsis sol l lune. l pluuia l vēti l frig⁹ aut calor ⁊ hmōi. ⁊ sic tal diuinatio ñ ē phibita. Si ꝙo tale futurū ñ ē in tali re nisi dispositiue. puta bona hītudo corpis īdicat bonā q̄litatē mētis ⁊ ecōtrario mala ⁊ hmōi. sic sitr ꝛ diuinare. s. q̄ tal erit īclinat⁹ ad tale viciū vl habit ad tale studiū. dūmō libertas libri arbitrij ñ excludat. q̄ dñari pt ⁊ astris ⁊ ꝛ q̄cūq̄ dispositōem seu inclinatōz corpis. Si ēt tertio īsit sē sitiue sic ē ī alīb⁹ irrōnabilib⁹ q̄ q̄ a rōe nō ꝓcediūt facili⁹ sentiūt mutatōez corpoꝝ celestiū ꝓpt quā faciūt aliq̄ sig. sic diuiare q̄ pluet l ꝛps mutabit l vigebit frig⁹ ñ ē phibitum q̄n ad alīd nō extēdunt talia sig nili ad influētias corpoꝝ celestiū diuinādas. Si ēt tale futurū ñ ē ī tali corpe īspecto. nec sic in cā per se nec sic ī dispositōe nec sic tertō mō sic diuinare velle ē pctm mortale ⁊ superstitiosū. sic faciūt q̄ cū obuiāt lepozi l femie ꝓgnanti dicunt malū futurū ⁊ hmōi. xxvi. q. ñ. c. illos. ⁊. c. ie. sitr superstitiosi sūt q̄ ea q̄ libero arbitrio subiacēt certitudinaliter scire volūt ⁊ diuinare. ⁊ de isto hēs. xxvi. q. ñ. c illud q̄ꝛ. Ideo tho. vbi. s. inq̄t q̄ si p̄dicta sig extēdant ad ea q̄ ñ subiacēt cālitati corpoꝝ celestiū. sic sunt act⁹ libri arbitrij ⁊ ea q̄ p accidēs eueniūt sic diuinatō ē illicita. ⁊ Bo. vbi. s. dicit q̄ diuinatores astrologoꝝ q̄ ꝓtēdūt vltra vī astroꝝ ē p diabolica pmercia. ⁊ sic p ꝛ q̄ ē mortale pctm. Tertō fit cū aliq̄ sup̄stitiosoꝝ obseruatōe ⁊ istō oīno ꝓhibet. q̄ ibi ē tacita ōmōis inuocatio q̄ nec gueīt cū p̄mis īuētoriis⁹ taliū. vt dr. xxvi. q. ñ. c. q̄ sine salutatore. ⁊. q. v. c. nec miꝝ. sic faciūt

illi qui p tales illū p iectū sup libro pñctor vitā
mortē vel bonā seu malā fortunā alteri⁹ scire
volūt. Sive q̄ furta vel hmōi occulta p inspectō
nē astrolabij vel libri vel inscriptōz inuestigāt scire
et hmōi ō ista habeāt ō sorti. c. ex tuaz.

4 ¶ Que pena sortilegoz. R. fm leges dñt de-
capitari. et si ad dom⁹ alioz vadūt dñt igne
cremari. Item bona eoz publicari. vt. l. null⁹. l
nemo. l. culpa. C. de male. et mathe. fm cano-
nes si ē occultū iponit pnīa. xl. diez. c. i. eo. ti.
Si notoriū ē infames fiūt. et ec q̄ ad eos ꝯcur-
rūt. ñ. q. vij. q̄s. et ō testi. c. testimoniū. Si
clic⁹ oz ōponi et in mōasterio retrudi. xxvi. q. v
ñ oz. et. c. si q̄s eps. et. c. se. laici si sūt fui ꝛbe-
rib⁹ subjciūt si liberi sūt inclusiōe digna ōtru-
dēdi. xxvi. q. v. ꝯ idoloz et oēs tales efficiūtur
irregulares si sit notoriū tñ eps poterit dispē
sare fm Bar. in. c. q̄. eo. ti.

5 ¶ Utz liceat uti somnijs ad sciēdū futura. R.
q si q̄s sit cert⁹ p̄cedere ea ex diuina reuela-
tōe sic lz. Sicut lz uti eis ad p̄cognoscēdā ñalē
cām intrinsecā vel extrinsecā. puta aeris colere.
aut alteri⁹ hūoris seu febz future vel pluuias et
hmōi. ñ tñ certitudinaliter q multiplr p̄t ipe-
diri. Nō q̄ talia futura sūt in pte sensitiua. sic
in dispositōne ñ sic in cā. Si ꝛbo hmōi somnia
causent ex reuelatōe dmonū q̄b ē q̄n inuocant
expresse vel tacite. puta supstitiōes obsuādo sic e-
rit illicitū et mortale pctm̄. Et iō q̄ difficile ē
intelligere q̄n accidāt ex cāis ñalib⁹ vel supnatu-
ralib⁹ a deo vel ab angelo. ꝓterea ei⁹ curiosa ob
seruatio ē temeraria et p̄hibita. vñ ezech. xxx
iij. Sic p̄turiēz coz tuū fit talia spatiū nisi ab
altissimo inmissa fuerit visitatio. Pro clariori
tñ intelligētia aduerte q̄ q̄ntuplex ē futuroz
dria q̄ ad somnia p̄tinet. Pria ē q̄dā q̄ bñt
cām ñalē determinatā i oi somniāte. sic febz et
habūdāta colere eo q̄ natura repugnat i hoie
i q̄ supabūdat colera i somnijs imaginatōz fe-
bris future. Sicut si somniat ō occupatōibus
igneis signū ē q̄ colera p̄dñat. Si ō aere vel vo-
latu signū sanguis. Si ō aq̄ vel liq̄rib⁹ signū fle-
gme. Si ō terza signū melācolie. et hmōi som-
nia sūt signa ñ cā accidētiū futuroz p̄ hoīe.
Secūda ē q̄dā q̄ bñt cām ñalē ex hoiez somni
ātē. vt sūt illa q̄ puenīūt ex aliq̄ ōtermīata in
fluētia corpoz celestiū. vt pluuie siccitas et hu
iusmōi. sic etiā faciūt elemēta i bruz et sic som
nia erūt sig̃ ñ cā futuroz nec necessaria lz p̄ti
gent. q̄ mūta p̄ñt impedire tā ista q̄z illa p̄ria pu
ta medicina et dispositio supioz. Tertia ē q̄dā
dā bñtiū cāz volūtariā i hoie somniāte. vt sūt
illa q̄ ōpēdēt ex ope ip⁹ somniātz. et ꝑ sunt a
casu. nisi habeāt p reuelatōem sic cū q̄s aliq̄n
somniat. q̄ ē volūtarie factur⁹ q̄ tñ facere ñ
cogitauerat. Quarta ē q̄dā q̄ p aliquā cāz
determīatā ex volūtate creata p̄uidēt. vt cū hō
mūtū sollicit⁹ i vigilia ō aliq̄ nō potēs cogno-
scere quō p̄ficiat aliq̄n somniando p̄uidebit
ꝓpē sedatōz motuū interioz et exterioz. Quīta
ē q̄dā bñtiū cām volūtariā in alijs hōib⁹ a
somniāte. vt. s. q̄ illa somniat q̄ alij facere di-
spoſuerūt. et talia p̄uidere ñ p̄t i somnijs p q
liquā cām ōtermīatā aut ñalē. Sz si aliq̄s il-
la sōniat ꝑ ea casu. iō dicūt talia a casu p ac-
cidēs fm p̄bm ō som. et vigi. et ꝑ sūt a diabolo
vt plimū vt ōcipiat fidē adhibētem. vel aliq̄n a
deo aut sanctis āgel. Pria g̃ et scda ñ. ē p̄hibi-
tū iq̄rere p somnia. dū tñ ñ certitudinaliter cre-
dat. Sicut nec q̄rta sz tertia et q̄nta sūt p̄hibita
et diabolicū ē vt dixi nisi sit cert⁹ ō diuina re-
uelatione.

Spectacula vid lud⁹ p totū et corea.
Ponsalia sūt futurarū nuptiaz p̄missio. xxx. q. v. nōates. et dicunt a spondeo
des. vt in. l. ij. ff. de spō. hīc spōsus q̄si p̄missus
et spōsa q̄si p̄missa. et iō p⁹ ꝯctū mūimoniū per
ꝛba ō p̄nti ñ dicunt sponsus nec sponsa ꝓprie
sz uxoz et marit⁹. vñ si legat aliq̄d alicui si cō-
traxerit mūimoniū cū berta. illico ōbet sibi le-
gatū q̄ ꝛrit p ꝛba de p̄nti. lz ñ ꝓsumauerit. vt
in. l. cū fuerit. ff. ō ꝓdi. et demō. Facit. c. suffi-
ciat. xxvij. q. ij.

¶ Utz noīe maritate veniat sponsa ꝓprie. R. 1
pa. in rubrica eo. ti. q̄ in odiosis ñ. Et q̄ iferz
q̄ si statuto cauet ne maritata succedat cum
frib⁹ i bonis p̄ntū q̄ spōsa bñ succedet. Nec
etiā spōsa de p̄nti venit noīe mariti vel uxoris.
Nec mūimonij noīe veniūt spōsalia. vt idem
dicit in. c. ij. loco. ō p̄sūp. In differētib⁹ ꝛbo
veniūt solū spōsalia de p̄nti. sz i fauorabilib⁹
bñ venit spōsa ō futuro. p bon⁹ ter. i. l. ñ sine.
C. ō bo. q̄ li. et ibi p cy. et alios vide bonā glo.
isti. ō nup. ff. sz si uxoz. xxvij. q. ij. in p̄n. Et ꝛbe
rū nisi addat aliq̄ q̄litas determinās et distin-
guēs. puta maritata et cognita et hmōi.

¶ Quis p̄t ꝛbere spōsalia. R. q̄ q̄lz q̄ p̄t matri- 2
monīū ꝛbere fz canōes. lz sit sec⁹ fm leges. vt
pz i. l. si q̄s officiū. ff. ō ritu nup. et i. l. solet. ff.
ō his q̄. no. ifa. et ec q̄ ñ p̄t ꝛbere mūimoniuz
p̄t ꝛbere sponsalia. vt. j. dicam.

¶ Utz absentes possint ꝛbere. R. q̄ sic p nū- 3
cīū vel ꝛras. l. sufficiet. ff. ō spō. et ex. q̄ cle. vel uo.
c. veniēs. et. xxx. q. v. nec illud. Et si nuncīū vel
procuratorē reuocauit antecz ꝛberet non erunt
sponsalia fm Bo. lz nuncius ignoraverit

¶ Utz ali⁹ sine mandato alteri⁹ possit ꝛbere 4
spōlia. R. q̄ sic. vt p̄ p filio et mr̄ p filia et tuto
res et curatorez. et q̄cūcz alij. q̄uis ñ bēant mā
datū a p̄ncipio. sz tñ spōlia ñ sūt. donec illevel

illa sciuerit ⁊ ratū habuerit ⁊ ℞m canones q̄ ñ
te q̄runt nisi ꝓsensū. vt ī.d.c. sufficiat. ⁊ eē eo.
ti.c. cū locū. ō ōspō. īpu.c. vnico. li. vi. Aduer
te tñ q̄ si pr̄ ꝓsēte filio ꝥbit spōsalia īpo tacē
te. Iz alē ñ ꝓsentiat erp̄sse tenēt spōsalia. q̄ta
citurnitas opaē ꝓsensū. vt ī.d.c. vnico. secꝰ ār
ī alīs ab ipis prē ⁊ mē. q̄ ñ suffic̄ sola pūtia
sz oz q̄ alē ꝓsentiat erp̄sse k tacite. Facit. c. ad
id q̄. ō spō. nec cures ō gl. ī.d.c. vnico. q̄ Jo
an. ī nouella etā cozrerit.

5 ¶ Vtz minoz possit ꝥbere spōsalia. ℞. q̄ sic
dūmō sit. vij. ānoz ꝑpletoz. q̄ minoz. vij. āno
rū ñ pōt ꝥbere. ⁊ si ꝥbit ñ tenēt. Nec ozik̄ p u
blice honestatz iusticia. d.c. vnico. eē si alē sit
maioz. nisi postea ratificet.

6 ¶ Mūo ꝥbēt spōsalia. ℞. q̄ duobus modis
Prīo siplicit̄ ⁊ absolute. Secūdo sub ꝑditōe

7 ¶ Quot mōis ꝥbēt spōsalia absolute. ℞. q̄
tuoz mōis. Prīo q̄ verba de p̄esēte si ambo
sunt īpuberes k alē eoz. Nā iuris īterp̄tatōe
sunt spōsalia ō futuro. c. fi. ō despō. īpu. ⁊ cla
riusī. d.c. vnico. Secūdo q̄ verba ō futuro ad
ℬapta. vrputa. promitto k iuro q̄ te accipiā ī v
xozē ⁊ sīlia. vt ī.c. pe. ō spō. Certō q̄ anuli sub
arratōnē. xxvij. q. ij. si q̄s ōspōsauerit. Quar
to q̄ arraz datōez. Iz q̄ ad istos duos vltīos
modos dic̄ Ba. ī.c. fi. ō ōspō. īpu. q̄ sic posset
dicere mīmoniū. sic̄ spōsalia. vt ī.c. feic. xxx.
q. v. Et iō aduertēdū q̄ si p̄cesserit ℞ba apta
ad ꝥbēdū mīmoniū tūc anuli subarratō k da
tō arraz faciūt mīmoniū ñ spōsalia. Si ℞o p̄
cesserūt ℞ba ō futuro sic erūt spōsalia. Si ℞o
nulla ℞ba p̄cesserūt. tūc ꝛm ꝓsuetudinē iudi
cabit aut̄ p mīmonio vl spōsalib⁹. Et si ꝓsue
tudo nō sit ī ℬ aliq̄ sic nihil portabūt. Si ali
ud certū ñ pōt ꝓcipi. q̄ tkia sūt signa eq̄voca
ad multa. ⁊ iō nihil certū ꝓbāt. c. illud. ō p̄sūp
pti. pz q̄ arze eē dār alīs ꝥcrib⁹. vt īsti. ō ꝥ
bē. emp. ī ꝓnci. Si āt solū vnī ℞ba p̄cesserūt
tūc īmissio anuli ⁊ acceptio arraz ōnotat cō
sensuz alterī⁹ erp̄ssuz. Et sic erūt spōsalia vel
mīmoniū ꝛm ea. vt no. gl. ī.c. pe. ō spō. Ju du
bio tñ ī subarratiōe p̄ īmissionē anuli. p̄sumē
dū ēp mīmonio. q̄ rei fauozabilis est. vt in. c
lutteris. de p̄sump. ⁊ in. c. fi. de re iudi.

8 ¶ Vtz aliq̄s promittēdo ꝥtuoz puellis vnaz
ipaz accipe ꝥbat spōsalia. ℞. q̄ nō. vt ī.c. ex
spōsalibus. de spō. li. vi. nisi aliqua eaz facto
in eū specialiter cōsensit.

9 ¶ Quid si pr̄ iurauit dare vnā ō filialib⁹ suis
℞. Bo. ⁊ Bos. q̄ spōsalia ñ sunt. sz tñ pr̄ te
neē vnā dare ⁊ quā voluerit. ist. ō act. ℌ. p̄te
rea. Et si vnā obtulit ⁊ ipe ñ acceptauit ē ab
solut⁹ a promissiōe. ff. ō ℞. ob. l. stipulat⁹ suz. ⁊ si
oēs moziār p̄ vnā. illā dare teneē. ff. ō ꝥben.
ēp. l. si ī ēptiōe. ℌ. si ēptō. Ad limital ℞m si pu
ella voluerit alīs ñ. q̄ ñ teneē p tkē iuramētuz
pr̄ nisi ad faciēdū q̄ ō ī eo ē. no. gl. ī.c. ex lītis. ⁊
c. sic̄. ō spō. ⁊ Iz ō iure ciuili promittēs factū ali
enū nō obligeē. nisi specifice eē promiserit se fa
ctuz k curatuz. vt ist. ō iuti. stipu. ℌ. si q̄s aliū
tñ q̄ñ promisit cū iuramēto eē sip̄ k teneē p̄stare
opaz quā p̄t. sic̄ si specifice se obligasset. ar. c
ad nrāz. ō iurīu. ⁊ l. cū pr̄. ℌ. filī⁹ mrez. ff. ō le. ij

Quid si promisit vnā ōminate. ⁊ si illā ñ po 10
set daret alterā. ℞. si ꝓma ꝓsensit ñ pot it aliā
bē. q̄ ī est publice honestatz iusticia eē si ꝓp̄
ipedimētū affinitatz cū ꝓma nō potuit ꝥbere
Sec⁹ si nō ꝓsensit. q̄ teneē secūdā dare. ō spō
c. ex lītis. el. ij. ⁊ de resti. spo. ex pte.

Iz q̄d si aliq̄s promittit alicui q̄ eam ō ii
spōsabit. ℞. q̄ si promissio fuit q̄ ōspōsaret eā
ō futuro. sic ñ erūt spōsalia ātez ōspōset eaz
fm Vin. ⁊ d. Ant. ī.c. is q̄. ōspō. Si ℞o pro
missio fuit q̄ ōspōsaret eā. s. p ℞ba de p̄senti.
sic tkis promissio faciet spōsalia fm Car. ī. d.c.
is q̄. Et sic sum⁹ ī dubio. tūc ī locz vbi ꝓsuetū
ē q̄ ꝓmo cōiē accipiūt p ℞ba ō futuro ñ erūt
spōsalia indicāda. Iz vbi cōiē accipiūt p ver
bi ō p̄senti sine alīs spōsalib⁹ erūt spōsalia ꝥ
cta p talē promissionē. q̄ bñ no. q̄ sepe ī p̄ctica

¶ Vtz īdistincte possit ī spōsalib⁹ arraz tra ii
ditō īuenire. ℞. Ba. ī.c. gēma. eo. ti. Jo. an.
⁊ dicūt ꝓsideraē dā q̄litatē ꝓsonaz ⁊ quātiti
tē arraz. Si enī iē viles ꝓsonas īuenit tradi
tō magnaz arraz. sic ñ valet. q̄ ē eadē rō ī e
is sic̄ ⁊ ī pena. ⁊ hāc opi. vr tenere Ly. ī.l. mu
lier. C. ō spō. ⁊ Iz Bar. ī.l. ticia. ff. ō ℞. ob. īdi
stincte velit q̄ admittāt. dūmō ñ excedāt quāti
tatē dotz k donatōis ppt nuptias. tñ ꝓma opi.
ē eoz ī ꝓscia. q̄ cuz habem⁹ rōnē legz nō ē cu
rādū de ℞bis. l. nō dubiū. C. de legi.

¶ Iz q̄ req̄r vt valeāt arre. ℞. q̄ duo. Pri iz
mo q̄ quātitas sit ℞e numerata ⁊ tradita pti
Sec⁹ vbi pr ꝓsiteret tm se recipisse fm Bar. ī
d.l. ticia. ⁊ Fede. ꝓsilio. clxiij. Et eē dic̄ Bar.
ibidē. q̄ si vtraq̄ ps ꝓsiteret se recepisse ab al
ta. eē si ℞e īueniss et solutō. sz postea restituta
fuit. q̄ si solui tibi mille. ⁊ a te recepi alia mil
le ñ viōz soluisse. arg. l. q̄ sic solut. ff. ō solu.
Iz multi teneāt ꝥ eū ībi vltīo. ō q̄ vide Bal. ī. l
fi. C. ō spō. ⁊ vr eoz opi. Bar. ⁊ eā seq̄t Ba.
⁊ do. Ant. ī. d.c. gēma. q̄ facili⁹ q̄s promittit q̄
exburset. ⁊ iō ñ vr exbursare q̄ tātūdē recipit
statī ⁊ ppt ea Iz Bar. ibidē fūdū nō posse vari
loco arraz. eē si vēdēs p̄stituat se noīe alteri⁹
possidere. q̄. l. si. C. ō spō. loq̄r ō arrz traditz ī
quātitate. ⁊ ānullat aliā penā. q̄ ñ ōbem⁹ ex il
lū casū arras approbare. Iz ꝥ Bar. ē Ang. ⁊
Jmola. ī.d.l. ticia. ⁊ do. Lucas ō grassis dicē

tes q̄ p̄dicta.l.fi.ñ facit mētōz de q̄ſtitate.ꝛ ſic fm eos p̄t dari fūdus.ꝛ ēverior opi.Scdo reḡrīt q̄ ñ ſint ī tali q̄ſtitate reſpcū dātis q̄ trāſeat ī locū pene.vt.s.dixi.Aduerte tn̄ q̄ ceſſat p̄dictio arraꝝ qn̄ p eū ñ ſtat.nec cāz p̄bu it vt ñ fieret mr̄imoniū.C.de ſpō.l.vl.

14 ¶ Vtr̄ pena apposita ī ſpōſalib⁹ valeat.R. pa.ín.d.c.gēma.colligēdo dicta doctoꝝ ī.d. c.gēma.ꝛ ī.d.l.ticia.q̄ aut pena apponīt inē ꝟbētes.ꝛ idiſtincte ñ valz fm cōiorē opi.ꝛ tz bar.ī.d.l.mulier.eē ō illa pena q̄ ē ī lucro per dēdo.vñ ſi dixero.p̄mitto tibi donare cētū.ſi nupſeris mihi.ñ valebit.vt ī.l.ſi ita ſtipulat⁹ ff.ſi tibi nupſero.ꝛ ibi p bar.ff.ō ver.ob.Qō tn̄ limita vez.niſi is cui p̄miſſio fit eēt nobili or.qr tūc videreē poti⁹ donare aīo recōpēſan di rōe nobilitatis.Pro ß fac̄ qō no.bar.ī.l.i. C.ō dona.ante nu.ꝛ.l.ſi volūtate.C.ō do.p miſ.Aut pena apponīt inē parētes ipoꝝ ꝟbē tiū ſeu alios ita p̄iūctos ꝟbētib⁹ ipis.q̄ veri ſiēt iſti inducerent ad ꝟctū mr̄imoniū ne parē tes l'amici eoꝝ incurrāt ſeu ſoluāt penā.ꝛ ſic ñ vz.vt ī.d.c.gēma.fm vnū intellectū.ꝛ in.d. l.ticia.ꝛ ī.l.heres me⁹.ī fi.ff.ō p̄di.ꝛ p̄demō. Valeret tn̄ illa q̄ ē ī lucro p̄dēdo.vt p bar.ī. l.ticio.ſ.ticio.el.i.ff.ō p̄di.ꝛ ō.Aut pena ap ponīt inē alios a p̄dictis.ꝛ ſic vz eē ſi tal ex trane⁹ p̄miſerit noīe mulierꝫ ſub certa pena fm cōiem opi.Aduerte tn̄ ſingulariē q̄ tales p̄mittentes ſub pena q̄ō ticia ꝟbet cū ſēpro nio ſi q̄ſtū in ipſ ē faciūt ñ incurrūt penā.qr difficultas ex q̄ factū ē in obligatōe excludūt p̄miſſiōz pene.vt ē tex.no.ī.l.ſi vehēda.ī fi.ff ad.l.ro.de iac.ꝛ ī.l.ñ.ff.ſi q̄s cautio.ꝛ ß tenu it Jo.pla.vt refert Fede.ꝟſilio.clxiiij.ꝛ do. Aū.ī.d.c.gēma.ꝛ ſeq̄t pa.ibidē.Facit q̄ō no. bar.ī ſil⁹ t̄minis ī.l.p̄tima⁹.ſ.illō.ff.ō ꝟ.ob. q̄ō no.qr facit vt ille q̄ ī ꝟctib⁹ ſub pena p̄mit tit p filio l'amico.q̄ ratificabit.qr ſi facit q̄ō in ſe ē euitat penā.ꝛ ß verū ō pena q̄ p̄ſiſtit in p̄dēdo l'mīuēdo ō p̄īmōio.Sec⁹ ō alia q̄ ē ī acq̄rēdo.qr ceſſaret lucrū.niſi īplereē p̄miſſū

15 ¶ Vtrū poſſit īteruenire pign⁹ p mr̄imonio ꝟ bēdo.R.fuit opi.diuerſa.Anno.tz q̄ ſic p.l. vnicā.C.ſi rector puī.do.Aut. tenet q̄ ñ p̄t niſi p intereſſe p̄ſtādo.Jo.an.dic̄ diſtīguēdū fm q̄litatē p̄ſone qr vile pign⁹ ñ bz ītimidare magnū vir.ꝛ ſic p̄t interuenire.Sz ō iure vē verior opi.d.anto.p q̄ facit qō.no.gl.ī.l.ſi ita ſtipulat⁹ fuero.ſ.ſi tibi nupſero.ff.ō ꝟ.ob. q̄ dic̄ q̄ oīs ſtipulatō ī talib⁹ ē reprobata.ꝛ ī.d

16 l.vnica.Sct⁹ arraꝝ vocāt pign⁹.ꝛ iō ñ obſtat ¶ Vtr̄ īteresſe poſſit peti.R.Ja.ō are.Ly.ꝛ cōīt doc.ī.l.i.C.ō ſpō.ꝛ ī.d.l.ticia.q̄ ñ p̄t pe ti.niſi doloſe p̄s ſe bū erit.qr tūc petet actiōe de dolo.ñ āt ꝓpter ſtipulatōz.qr ex ꝓceſſiōe iu ris altera p̄s p̄t a ſpōſalib⁹ deſiſtere.ꝛ ne mr̄i moniū intimidēt ꝓpt̄ ſolutōez pene.ꝛ iſtud ſe quit̄ Jo.in ſum.ꝛ pa.in.d.c.gēma.

17 ¶ Queritꝰ an recipiēs arras lucreē eas ꝟcto mr̄imonio.R.Fede.in.d.ꝟſilio p⁹ Jo.pla giariū.ꝛ pa.in.d.c.gēma.q̄ nō ꝛ ſequit̄ Jo. in ſumma.lz in.d.c.gēma.teneat q̄ lucrāt.ſz nō ē verū cū nullo iure p̄bet.ꝛ ideo restituet. Sz ſi ñ ſequāt ex defectu alterius p̄tis.ſic lu crabit.Si vero ex defectu ſuo ſic, reddet du plū.l.arzis.ꝛ.l.fi.q̄ incipit mulier.C.de ſpō. Hoc verū ſi accipiēs ē maior.xxv.annis.l'ſi veniā etatis impetrauit.alꝫ ñ teneāt.niſi ſim plū reſtituere.d.l.fi.q̄uis ex defectu ſuo non fuerit ſecutū matrimonium.

18 ¶ Quomō ꝟbunt̄ ſponſalia ſub cōditōe.dic vt dictū ē de matrimonio.ꝛ fm illas regulas vide mr̄imoniū.iij.īpedimēto.iij.Dñ aduer te q̄ ante aduētū cōditiōis ſpōſalia ñ ſūt nec ont̄ publice honeſtatis iuſticia.vt in.d.c.vni co de ſpō.li.vi.niſi p factū a cōditōe recedat. puta ꝛgnoſcēdo eā.de condi.appo.c.de illis. in tex.ꝛ in glo.ꝛ in.c.ſup eo.ꝛ in.c.p tuas.

19 ¶ Quid ſi q̄s dicat alicui.do tibi fidem.q̄ te accipiā in vroꝛē.ꝛ illa nihil rñdeat.nec ꝟbo nec ſigno.R.q̄ ſpōſalia nō ſunt.Sz tn̄ ꝓpel lēdus eſt talis q̄ dedit fidē.vt eam.fuet ſi al ter voluerit fm Rodo.Sed ego nō credo qñ aliq̄ intermedia interuenerūt.anteq̄ alter cō ſenſum demōſtrauerit.ff.de ꝟ.ob.l.ꝓtinus

20 ¶ Quomodo ſponſalia diſſoluunt̄.R.q̄ in. xvij.modis.ꝓmo p mutuū cōſenſū etiā ſi erāt iurata ß tz Spe.ti.de legato.ſ.nūc oſtēdēdū ꝛ pa.in.c.p̄terea.de ſpō.dicit hāc eē cōiorem opi.lz.glo.in.d.c.p̄teres.teneat nō poſſe ſine peccato.Sz mihi placet diſtinctio Jnno.ī.d c.ſ.q̄ aut iurauit intuitu dei aliquā mulierem accipe in vroꝛē.ꝛ nō p̄t illa remittere.Si ꝟo nō intuitu dei.ſed ꝓpter eius cōplacētiam ſic p̄nt ſe abſoluere.

21 ¶ Sed nunquid ſi ſponſalia non erāt iurata poterit alter non conſentiente altero recede re ſa ſponſalibus ꝓtractꝫ.R.fm glo.in.l.i.C. de ſpon.q̄ ſic etiam de iure canonico.et ſe quitur Ly.ibidem.ꝛ hoc idem videtur ſenti re Gratianus.licet dubie.xxvij.q.ij.ſ.ſed ali ud.ꝛ.ſ.fi.Nec obſtat.c.deſponſatam.xxvij.q. ij.quia loquitur in matrimonio de p̄ſenti. Item nec lege p̄ima.ff.ex qui.ca.infra.ītro. Vbi ſpōſa efficit infamis ſi bina ſpōſalia cō trahit qr ē ꝟm.niſi ſpōſalib⁹ p̄mis renūciet. ſz qñ ipis renūciat bz locū.l.i.C.de ſpon.que dicit vna deſponſata alteri non p̄hibe tur nubere.Nec obſtat quod nudum pactum

ecclesia ꝓpellit obſtuare.c.i.de paet̄.qz iſtud ē ſpāle in mr̄imonio ꝓpt̄ rōem lr̄e. vt ſit omni no liberū.ar.c.req̄ſiuit,de ſpō.⁊ qō not. ¶In no.ī.c.veniēs.ō iureiu.⁊ plz mihi qñ aliq̄ no ua cā eū ad ß iducit.q̄ ſi a ꝓncipio fuiſſet ipe dimētū dediſſet ne ꝫberet aliter ñ credo ſine pctō mortali poſſit recedere a ſpōſalibus pri mis cū alia cōtrahendo.altera nō cōſentiēte

22 ¶Decimo qñ alter ītrat religionē ec̄ ante ꝓfeſ ſiōz.c.veniēs.q̄ cle.p̄vo.ſm vnū intellectū qō facere poſſunt ante carnalē copulā.etiā alte ro inuito.vt.s.matrimoniū.iiq.§.xvij.

23 ¶Tertio qñ alter ꝫbit cū alia ꝑſona ꝓ verba de p̃nti.p̄ ꝓba de futuro carnali copula ſub ſecuta.d.c.ſi inter virū.⁊.c.ī.de ſpō.duo.

24 ¶Dz q̄d ſi ꝓgnouit p⁹ ſpōſalia ꝫcta aliā mu lierē.⁊ p⁹ coitū cōtraxit cū ea ſpōſalia ec̄. ſ̄ꝛ q̄ ꝑma nō ſoluent̄ ꝓpter ß.ſz oz coitus ſequat̄ ꝫcrū ſpōſalio ꝓ.c.veniēs.el.ij.de ſpon.

25 ¶Dz q̄d ſi ꝑria ſpōſalia fuerūt ꝫcta ſimpl̄.ſe cūda ꝓ cū iuramēto.ſ̄ꝛ.q̄ teneť redire ad ꝑ ma.qz ñ diſſoluūť p tale iuramētū.c.ſic̄ ex lr̄is ō ſpō.xxij.q.iiij.ī mal̄.ꝑmiſſis.⁊ ß eēt vez ſi ñ ītēderet a ꝑmis recedere. Sec⁹ ſi a ꝑmis intē dit recedere ex cā cū poſſit vt dixi.ıō ſcōa te nebūt.⁊ ad.d.ca.ſic̄ ex lr̄is.dic q̄ loq̄t̄ q̄ñ ſine aliq̄ noua cā vult frāgere fidē quā dedit ꝑme alſ non.

26 ¶Quarto qñ alť ſe trāſſert ad aliā r̄giōz vñ ſi ñ ē ſpeſ ō ꝓrio reditu.credo q̄ diſſoluāť ec̄ iurata.vt vī ſentire.pa.ī.c.ō ilť.eo.ti.⁊ ec̄ gl. in.d.c.ō ilť.dū dic̄ ſm leges.q̄ſi innat aliō eē ō iure cānonico.⁊ plz mihi ꝓpt̄ piculū īcōtinen tie ¶Nā ſz leges ſi p biēniū expectauit alť.euz q̄ ē ī ꝓuīcia.⁊ ñ execut⁹ fuit nuptias libeē alte ri ꝑt nubeē.ſ.ō ſpō.l.ij.⁊ ſi ē ī alia ꝓuīcia dz expectare p⁹ tres āños.vt ī.l.ij.ſ.ō repu.⁊ ß ſi ē abñs exp babili cā tm̄. Sīno ſit abñs exp babili.⁊ nccāria cā.dz expectare donec adſit vt.ff.ō ſpō.l.ſepe.vide gl.q̄ ß tz ī.d.l.ij.ſ.de ſpō.nec ob.d.c.ex lr̄is.qz lz dicať q̄ p q̄tuoz ānos p.v.expectauit ß ñ ꝫſtabat.lz fuerit alle gatū.⁊ ſi ꝫſtaſſz papa pnīaz ñ īpoſuiſſz ō piu rio.p̄ poteſ dicere q̄ iē ibi īponť pnīa qz ſine auctate ſuꝑioris ñ ꝑbuit ꝑuenire iuramento Sz ſi cū auctate ſuꝑioris ꝑueniſſet.tūc credo euitarz ec̄ penā arzaz vt ñ eas amitteret ſi in ſueneť q̄uis ec̄ ñ expectz tp̄s ſtatutū p legeſ ⁊ ſz ho.ī.d.c.ō ilť.⁊ alios doc.p⁹ ip̄z iudex dz ral̄ abſolueť ꝓpt̄ piculū fornicatōſ.qō bñ no.

27 ¶Quīto qñ cert⁹ t̄min⁹ tp̄is appoſit⁹ fuit.¶Nā ip̄o elapſo ille p quē ñ ſtetit liber ē ⁊ nubit ſi ne ꝓiurio.ſz alteri īponť pnīa ō ꝓiurio.vt ī.c ſic̄ ex lr̄is.eo.ti.⁊ ß ſm niſi a ꝓncipio fuiſſēt pure ꝫcta ⁊ poſtea ꝓueneŕt ō die nuptiaꝝ.qz ꝑ lapſum illius diei ñ liberať alter.qz termi nus ex poſt facto fuit appoſitus ꝑ ſollicitādo implemento,ꝑmiſſiōis ſā facte ⁊ pure.nō ad finiēdū,ꝑmiſſiōem ſm theoricā do.¶Anto.in.d c.ſicut ex lr̄is.

28 ¶Sexto qñ alť lepra p̄ paliſim īcurrit aut vi ſū p̄ naſū amiſit.aut ei aliq̄d turpi⁹ eueīt.vt ī c.lr̄as ō ꝓiugi.lepro.⁊.d.c.ſic̄.⁊ ī.c.q̄eadmo dū.ō iureiu.ī tex.⁊ ī gl.Et ß ſm ſi turpitudo aduenit p⁹ ꝫctū.ſec⁹ ſi tp̄e ꝫct⁹ inerat.ſic̄ nec ꝫ bēs ꝑt allegare ſuſpectū debitorē,ꝓpt̄ puber tatē ꝑcedētē ſeu mores.ad qō fac̄.l.ſi credito res.ff.ō ꝓui.cre.⁊.l.fi.ſ.ō ſpō.⁊ ibi p bar.et pa.in.c.q̄eadmodū.de iureiur.

29 ¶Septīo qñ alť fornicať q̄ ad īnocētē.ſz ille q̄ fornicať ē ñ ꝑt reſilire ſi alter īnocēs velit ꝫbere ſecū.c.ij.ō trāſla.ꝑl.Et ſi ec̄ fornicatio eēt violēta ꝑt ſponſus eā dimittere ſm ¶Io. an.⁊ gl.ī.d.c.q̄eadmodū.⁊ ſequit̄ pa.ibidē⁊ hug.xxvij.q.ij.raptor.et ec̄ tz q̄ ꝑt dimitti ſi tp̄e deſpōſatōis erat corrupta cū tñ crederet virginem.

30 ¶Octauo qñ alť eoz efficit̄ hereticꝰ.qz ē fornicatō ſpūal̄.xxviij.q.i.ñ ſolū.⁊.c.iā nūc.

31 ¶Nono ꝓpt̄ capitalē īimicitiā ſupueniētē in ter ſpōſū ⁊ ſpōſaz ꝑt alť peteť ſe patōz ſz bo. ī ſūma p rōez.c.ij.ō ſpō.⁊.c.req̄ſiuit.eo.ti.

32 ¶Decimo qñ ꝓmiſit ſpōſa dare certā q̄tita tē ꝓ dote⁊ ñ ꝑt dare lic̄ ſolmit̄ ſpōſus ab obli gatōe ſm ¶Io.an.ī.c.ō ilť.ō pdi.appo.¶Iō dic de q̄cunq̄ alia pditōe īterueniēte ſi deficit.

33 ¶Dz q̄d ſi ſpōſa ꝫtraxerit ſpōſalia⁊ ñ ꝓmi ſit dotē certā.ſ̄ꝛ.q vī ꝓmiſiſſe oīa bōa ſua in dote.vt no.ī.l.mulier bōa.ff.ō iu.do.⁊ p bar. ī.l.ſi ꝑſtāte.ff.ſo.ma.Et iō ſi labiť in facilita tib⁹⁊ ñ ꝑt dare ñ cogiť ſpōſus eā ducere.qz ō ficit pditio ſubintellecta.ſ.ſi res in eodē ſtatu pmāſerit,vt in tex.⁊ in gl.⁊.d.c. q̄eadmodū facit.c.p veſtras.de dote poſt diuoz.reſti.et quod ibi no.

34 ¶Undecimo qñ ſupuenit affinitas.vt ſi ſpō ſus ꝫgnoſcit conſanguineā ſpōſe vl̄ ecōtrario. xxvij.q.ij.ſi q̄s ſponſam.de eo q̄ ꝫgno.conſang. vxo.ſue.c.ex lr̄is.et de p̄hib⁹ alīs.c.

35 ¶Sed q̄d ſi ſupueniť publice honeſtatis iu ſticia nūquid diſſoluēť ꝑma ſponſalia.ſ̄ꝛ.q nō.qz p ſponſalia ꝑmo ꝫtracta fuit ꝑmo indu cta publice honeſtatis iuſticia⁊ p.ij.inductā non poteſt tolli primo inducta ſicut in ſimili. lvij.di.ſi quis.

36 ¶Duodecimo ſi fama ſit q̄ inter eos ſit ca nonicum impedimētū⁊ de fama vel ſcanda lo doceatur.c.cum in tua.de ſpon.de cōſang. et affi.c.ij.de teſti.capitulo ſuper eo.ſecundū Hoſtien.

37 ¶ Tertiodecio qñ spōsalia fuerūt ꝛcta ītra annos pubertatis ⁊ p⁹ pubertatem petit absolui añ aliquē tacitū ꝓsensū bītū ī pubertate. c. ō illis. el. i. ⁊. c. a nobis. ō spō. ec̄ sī nulla sit cā q̄re vult absolui p⁹ pubertatē fm Jo. a. in. d. c. ō illis. Nec⁹ sī pubes ꝛrit cū ī pubere īpe ñ pōt resilire. Sikr nec īpubes ante pubertatem.

38 ¶ Quartusdecim⁹ ꝓpter susceptōz sacri ordinis fm do. Anto. p⁹ Jo. an. in rubrica. ō spō. Facit. xxvij. q. ij. §. ecce.

39 Quītusdecim⁹ ꝓpt ꝙgnitōz legalē. k alīō īpedimētū. ō q̄ dic vt. s. mītimoniū. iij. ꝙ totū

40 ¶ Sextusdecim⁹ ꝓptervotū simplex castitatis postea factū. vt ī. c. veniēs. q̄ cle. k vo. fm vnū ītellectū. Et lz di. recitet Jnno. bo. ⁊ gof. tenētes q̄ votū simplex ō castitate ñ soluit spōsalia iurata. q̄ eīsle vinculū ē iuramētū voto. ⁊ īō q̄ ꝑcedit obtinet. tñ tz q̄ soluit spōsalia q̄ maī⁹ bonū ē ꝓtinet q̄ nubere. ⁊ īō ec̄ licite ꝑtī eri sī bono zelo fiat. ⁊ spōsalia soluit. qđ ⁊ sequit̄ do. Jo. an. ī. d. c. ō illis. de spon.

41 ¶ Septimusdecimus ꝓpter sentiā sponsi fm Ja. in. d. c. veniens.

42 ¶ Quero vtz ī pfatis casib⁹ reḡrat̄ auctas iudicis ecclīastici. k. fz Jo. an. ī. d. c. ō illt. ō spōsa. q̄ sic. q̄ cora eo dz ꝑbari cā. c. poꝛro. ō diuoꝛ. aliē ḡuit peccat. vt vē ꝑ. c. sī duo pueri de ōspō. īpu. fac̄. xxxiij. q. ij. seckares. Fallit ß ī. ij cāu. ⁊. iij. ⁊. vij. fm k ic. ī. iiij. di. xxvij. ⁊. x. xi. xiij. xv. xvi. fz do. Jo. ant. ī. d. c. ō illt. ō spo. Sz ego credo q̄ ec̄ fallit ī alīs casib⁹ qñ notorie ō eo casu ꝓstat ꝓpt quē dissoluunt. Sikr sī spōsalia fūt secreta. idē dic fz k. vbi. s. q̄ secreta ñ subsūt iudicō ecc̄ie. ⁊ lz ñ ōbeāt aks separi sine iudicio ecc̄ie. tñ sī faciūt ī casib⁹ p̄dictis sine iudicio ecc̄ie. ñ credo mortaliē peccēt ⁊. c. sī duo pueri p̄fatū cū. d. c. seckares. loquūtur qñ ñ iest aliq̄ cā ō p̄dictz. ⁊ maxīe qñ ñ sūt iurata spōsalia. Sī āt q̄s recedat a spōsalib⁹ ñ ex aliq̄ p̄dicto ꝛ a suum peccat mortaliē fm tho. lz ecc̄ia ñ cogat vt no. ī. c. req̄sīt. ō spō.

¶ Statutum q̄s ꝑt facere. k. q̄ ille q̄ ꝑt facere legē. de q̄ vide. s. lex. §. ij.

¶ Vtz statutū ordīarij liget ex territoriū ōlīquētē subditū suū vī. ō. s. excōicatō. i. §. x. ⁊. xi

2 ¶ Vtz delīquēs ī loco exēpto liget statuto epi. k. Ge. ī. c. vt aīaz. ō ꝓsti. li. vi. Jo. cal. ⁊ Jo. an. ibidē disputauit q̄ ñ ꝑ. d. c. vt aīaz. ⁊ ꝑ. c. cū eps. ō of. oꝛ. li. vi. ⁊ ꝙ gl. ī cle. q̄uis ō fo. ꝓpe. k ō q̄ locꝰ exēpt⁹ ⁊ locꝰ ex̄ diocesiz eq̄parāt allegat. c. lumīoso. xviij. q. ij. c. i. ō sta. reg. ī fi. li. vi. ⁊ cle. fi. ō pui. ⁊ mihi plz ⁊ ē veꝛioꝛ opinio. lz Fede. ō senis. ⁊ D. Oldarsilius teneāt ꝛriū. vt in ꝓsilio. ij. p̄dicti Fede.

¶ Vbz nū q̄d sī statutū ꝓhibz ne vadāt ad locū exēptū ligabūt eū tes. k. d. philippus ō pensio ī. d. c. vt aīaz. q̄ sic sī ex cā ß fecerūt. q̄ sic facere ꝑñt. Facit qđ no. bar. ī. d. l. relegatoꝛū. ff. ō iterdictz vbi vult q̄ ciuitas ꝓpt ꝙmodū ciuitatis. k odiū eoꝛ ad q̄s ñ vult vadāt. ꝓhibeī ꝑt ciuib⁹ suis ne vadāt ad talē terā. ⁊ no. ibi Ja. ī. c. postulasti ō fo. ꝓpe. Nō bñ no. ꝓstatutz eꝑ excōicātib⁹ accedētes ad mōasteria monialiū. q̄ ligāt. q̄ñ ex cā legitīa ß faciūt ī odiū monialiū. q̄ ꝓpt sua scelera ß merentur Nec⁹ sī faceret ī penā illi⁹ ꝙ quē ferī sntīa. q̄ tūc ñ ꝑñt ꝓhibeī fm pa. vbi s. nisi hēant iuris ditōz ī loco exēpto. puta q̄ ꝑñt arcere accessū. vt ī cle. attēdētes de sta. mo. ō quo vidē. s. monialis. §. iij.

¶ Vtz statutū liget religiosū q̄ excōicat acceptātes aliq̄ō offm ex ordinē nisi ꝑus resiḡ uerit libꝛos ⁊ alia q̄ bz ī ordīe sī ꝓmot⁹ ī eꝑm assētit sine ēsiḡatōe. k. vt. s. excōicatō. i. §. x

¶ Vtz statutū liget ñ subditos ōlīquētes īterritoꝛio data scīa statuti. vide ī. d. §. x. ⁊ qñ obliget ad ch̄pā solū k ad penā. vide obīa. §. i.

¶ Vtrū ignoꝛātia excuset a pena statuti. vide ī. d. §. x. ⁊. s. ignorātia. §. iij.

¶ Vtrū statutū laicoꝛ loquēs gñaliē extendāt ad clīcos. k. vt. s. lex. §. v. ⁊ ō statuto īpediēte liberā facultatē dandi ecc̄īs vt circa mortuaria vide. s. īmunitas. §. xlvi. ⁊. xlvij.

¶ Vtz statutū factū a cōitate q̄ ciues dānificati ñ possīnt peteī satisfactōz valeat. k. pa. i. c. īnīa. ō iureiu. q̄ ñ. q̄ statutū ī ꝓiudicium singuloꝛ ñ vz. nisi ipī ꝙsenserūt ⁊ cōitas ñ ꝑt statuere sup iurib⁹ singuloꝛ ſz solū sup iutib⁹ vniuersitatis. vt no. gl. singlarz ī. l. iij. C. q̄ sit lō. ꝙsue. ⁊ ī. c. cū oēs. ō ꝓsti. facit. l. id qđ nrm. ff. ō re. iur. Nā solꝰ ꝓncipis ē tolleī ius alteri⁹ nec ec̄ ꝑt sine cā. vt no. ī. c. q̄ ī eccīaz. ō ꝓsti. ⁊ īn. l. fi. C. sī ꝯ ius k pub. vti. ⁊ ī cle. pastoraī. ō re. iudi. vñ sī dz valere oz k q̄ singuli ꝙsentiat qđ ē īpossībile cū ibi sint mkri ītātes. k q̄ cōitas bēt iura ꝓncipis. ⁊ ꝓpter bonū publicuz ⁊ ad tollēdū scādalū ß faceret. ar. d. c. q̄ in ecclesiaz. ⁊ q̄ ibi no. aks nō ꝑt obesse ñ ꝙsentiētib⁹. ar. d. c. cū oēs. ⁊. l. i. ff. de magistra. ⁊ qđ no. Archid. ⁊ Ge. ī. c. lz ō ꝓsti. li. vi. Facit qđ no. Lud. de roma. īno. dicēs. q̄ īferioꝛ a ꝓncipe ñ ꝑt statuere in ꝓiudiciū alteri⁹ ñ citati ne q̄s ꝙsentiētis. vt in. c. fi. ō ma. ⁊ obe. ⁊ in. c. fi. ō bis q̄ fi. a pla. c. cū oēs. de consti.

¶ Vtrū statutū q̄ cauet ne filia. succedat extēdāt ad bona sita ex̄ territoriū statuētis. k fm. bar. ī. l. cū etos ꝓlos. ō sū. tri. q̄ ñ. ſz succedet. Facit qđ dico. s. pena. §. xxiij.

io ¶ Ozz ī re cōi plib⁹ vt singul valeat q̄cq̄d ma
ior ps collegij statuerit. ℞.pa.ī.d.c.cū oēs ō
psti.q ñ. nisi singuli psentiāt. Fallit in q̄tuor
casib⁹. Prim⁹ qñ vellet ōputare rē ad vsū de
stinatū.l.p fundū.ff.ō fui rusti.pdi. Scōs qñ
fit fauore admīstratōis bonoz pupilli.l.iij.ff
de admi.tu. Tertius quādo fauore liberatōis
qz tūc valet qđ maior ps facit.l.maiorē.ff.ō
pac.l.fi. Ł.q̄ bo.ce.pos. Quart⁹ fauore litigij
dirimēdi. Nā vz sniā duoz ex trib⁹ arbitris.
Et ß intelligе in re q̄ q̄uenit plib⁹ vt singlari
b⁹ iure singulari. Sec⁹ si iure ecclie vt sūt pbē
de q̄ ñ q̄ueniūt canonicj vt singul sz iur ecclie
qz sup talib⁹ bñ pt maior ps disponer ⁊ depu
tare ad piū vsū. vt ē tex.no.ī.c.fi.de bis q̄ fi.a
ma.p.ca. ⁊ ibi p Anno.

ii ¶ Ozz collegiū possit disponere sup reb⁹ pri
uati. ℞.pa.in.d.c.cū oēs.q si ñ bz iura rega
lia puta qz bz dñm sup se ñ pt. Vñ maior ps
scolariū ñ pt obligare vnū scolarē ℞ disponer
ō reb⁹ suis.vt no.gl.ī.l.ij.Ł.q̄ sit lō.p sue. nisi
forte ſm qđ no.bar.ī.l.iij.ff.ō re iudi.qñ vni
uersitas eēt obligata. ⁊ ñ eēt soluēdo qz tunc
possz ponere collectā singul.vt ē glo.no.ī.l.i.
ff.q cuiuscq vniuer. Item nō solū cā necessita
tis.sz etiā pietatz.vt ī.d.c.fi. Item ſm Anno.
⁊ cōiter doc.etiā ī casu vtilitatz. ⁊ pbat ī.c.i.ō
bis q̄ fi.a ma.p.c. Ex mera eīs volūtate ñ pōt
disponere ō iurib⁹ alteriusꝰ.vt no.gl.ī.d.c.cū
oēs. ⁊ Anno.ibidē ⁊ Jo.an.ī regula.qđ oēs
tā git.li.vi.ī mercurialib⁹. Sz ego limito ꝛm
ī pīudiciū.sz in bonū ⁊ vtilitatē bñ posset.qz
maior ps ficte rēpsentat totū.l.alīō. §.referē
fi.de re.iur. ⁊ l.qđ maior.ff.ad muni. Item ad
uerte ſm pa.ī.d.c.cū oēs.q si disposito fit in
dānū ℞ dedec⁹ vniuersitatz ℞ puate p̄suetudis
vn⁹ sol⁹ pt resistere.vt ī.d.c.fi. ⁊ no Anno.ī
ca.accedētib⁹.de pūle.

12 ¶ Sz q̄ro q̄t ō vniuersitate debeāt q̄ueīre vt
act⁹ valeat. ℞.pa.in.d.c.cū oēs.q cōis sniā
canonistaꝝ ⁊ legistaꝝ ē vt saltē due ptes vni
uersitatz q̄ueniāt.vt ī.l.nulli.ff.q cuiuscq vni
uer. ⁊ l.nōiatōnū.Ł.ō decu. Et ex his duab⁹
ptib⁹ maior ps dz p̄sentire. Item sētit Anno.
in.c.ij.de no.op.nū. ⁊ bar.in.l.oēs ppī.ff.de
iusti. ⁊ iur.de hoc vide.s.electio. §.vi.

13 ¶ Sz q̄d si ñ q̄ueniūt due ptes. ℞.pa.ī.d.c.cū
oēs.opi.canonistaꝝ ē.q si ē aliqs ad quē spe
ctat q̄uocatō vniuersitatz ⁊ ad mādatū eī⁹ no
lūt q̄uenire.q tūc p̄nt explicare q̄ q̄ueneruntꝰ
sz ñ sit maior ps collegij. ß voluit Ino.ī.c.i.de
ma. ⁊ obe. ⁊ ī.d.c.ij.qz nolētes venire facinnt
se alienos.vt ī.c.cū nobis.ō ele. ⁊ sic ñ p̄puta
tur. Si ꝛo ñ ē aliqs ad quē spectat offm quo
cādi.tūc si istat tps t̄mini p̄fixi vniuersitati
ad act⁹ expeditōz mior ps p̄t quocare maiorē
⁊ nolētē venire p̄t explicare.qz mior ps ñ dz p̄
uari iure suo p̄p negligētiā ℞ p̄tēptū maiorꝭ
ptis.vt no.ī.c.ī cāis ō ele. ⁊ ī.d.c.cū nobis.si
āt termin⁹ ñ ē p̄fix⁹ tūc oz sint due ptes. Ter
tia tñ ps poterit agere ō p̄tēptu.vt pbat.ī.d
c.ij. ⁊.c.in cāis. ⁊.d.l.nōiatōnū. ⁊ ß tene. Iz le
giste aliter dicant.

14 ¶ Quō statutū dz īterp̄tari. ℞.pa.ī.c.cū di
lect⁹.ō p̄sue.q vt euitet correctio legis seu iu
ris cōis dz latissime ℞ strictissime īterp̄tari.si
cut electio capit p confirmatōe in.d.c.cū dilect⁹
ñ tñ talit q ꝛbba īpropriē vt iuri cōi q̄ueniāt
Facit qđ no.bar.ī.l.p̄tor ait.ff.ō dā.īfec. Qđ
limito qñ ꝛbba sūt clara.sz vbi ꝛbba sūt dubia
vt bñt mltiplices ītellect⁹.tūc debem⁹ facere
īterp̄tatōz ⁊ ītellectū etiā īpropriū vt minus
recedam⁹ a iur cōi q̄ fieri p̄t.vt no.ī.d.c. cuz
dilect⁹. ⁊ ī.l.ij. Ł.ō nova.vbi p Bar.ī.d.l.oēs
ppī.ita tñ q aliq̄d opet ⁊ aliq̄d addat ad iusꝰ
cōe ſm pa. ⁊ doc.in.c.ex pte.ō ꝛ.si. Facit.c. si
papa.ō p̄ui.vbi ꝛbba dñt aliq̄d opari.dicit tñ
bar.ī.l.iij. §.p̄tor ait.ff.ō dā.infec.q si statu
to caueť.vt citatio fiat ad psonā si repiri p̄t.
q.p nullo fuit.sed tūc dicas plus timeri solet
q spāliter caueť q̄ q generaliter.

15 ¶ Sz nūq̄d dz stricte īterp̄tari qñ gñalit loq̄
tur vt ali⁹ lucreť. ℞.q ñ ar.l.p̄sperit.ff.q̄ ⁊ q
q̄b⁹. sz vbi agit ō dimīutōe p̄monij. sic dz stri
cte īterp̄tari ne ali⁹ iūste īcurrat dānū.vt ple
ne no.ī.d.l.oēs ppī. ⁊ vī ter.ī.d.c.cū dilectus
⁊ in.d.l.ij. Ł.ō nova. ⁊ pa.ī.c.p̄stitut⁹.ō resti.
in integ.hoc sequit bar.in.l.sancim⁹. Ł.ī qui
bus ca.in inte.resti.non est ne.

16 ¶ Ptrū verificeť ī casu ficto. ℞.pa.ī.c.cū di
lect⁹.ō cle.ñ resi.q si statutū loquit ⁊ disponit
ī materia iuris cōis.in q̄ casus fict⁹ eq̄parat
ꝛo vt puta ī casu ī q̄ ñ residēs habeť p residē
te.vt in.d.c.cū dilect⁹.sic verificat qz p̄stitu
tio disponēs reglariť id qđ ius dz recipe oēs
limitatōes iuris. Facit.d.c.cū dilect⁹. ⁊ clari
us.c.ad audiētiā ibidē. Si ꝛo statutū eēt con
tra ius vt p̄ter ⁊ odiosuz.tūc ñ verificat in ca
su ficto.sz ꝛbba dñt ītelligi p̄prie.ī.ī suo p̄prio
significato. ⁊ sic ītellige.l.ij. §.hec ꝛbba.ff.de
neg.ge. ⁊.c.ī nā.ō iūriu. ⁊ fac qđ no.bar.ī.d.
l.oēs ppī. Fac.l.ij. Ł.ō nova. ⁊.c.ex pte.ō ꝛ.
si. Fac qđ dic lud.ō ro.ī suis no.q argumētū
a p̄rio sensu vz ī statutz.nisi q̄rat vt q̄s incidat
ī penā.qz tūc ñ vz.l.q̄uēticulā. Ł.ō epi. ⁊ cle.
bēs gl.ī cle.l.ī.ꝛ.facer ō vsu. ß limitat Be.in
c.vt circa.ō ele.li.vi. Dez qñ statutū ñ redde
ret illusoriū si ñ recedat a p̄pria significatiōe

336

ꝓbor. ſz qñ redderet illuſoriũ tũc ẽ recedendũ. ar. l. ſi qñ. ĩ ꝓn. ff. de le. i. ⁊ qđ no. ĩ. c. ad audiẽtiã. de deci. ⁊ tũc indiffinita eq̃pollet vniuerſali. vt vult Bar. in. d. l. oẽs populi.

17 ¶ Quõ dz itelligi ſtatutũ ſeu ꝓſtõ. qñ ꝓtĩ eſt fauorabile ⁊ ꝓtĩ odioſa. puta qz ĩpõit penã. ℟ Jo. an. vẽ ſibi ꝯrio ĩ. c. ex reſcripto. ỽ loca. ⁊ ĩ. c. ſciãt cũcti. ⁊ ĩ. c. fi. ỽ elec. li. vi. Dz ego cõcordo ſic. q̃ qñ ꝓncipale itẽtũ ꝓſtituẽtẽ ẽ ꝓbere fauorẽ. tũc dicat fauorabile ſi odiũ tunc dicat odioſũ. Jta cõiter no. legiſte. in. l. q̃ exceptõz. ff. de cõdi. inde. ⁊ ibi gl. Si ỽo ignorat ꝓncipale itentũ diſponẽtis. tũc dico q̃ ẽten⁹ ꝓtinet fauorẽ dz extẽdi. q̃ten⁹ ỽo ꝓtinet penã dz reſtrĩgi. ⁊ ß vẽ fuiſſe ỽ mẽte bal. ĩ mkt̃ loc̃ ⁊ fac̃ ad ß q̃ dixi. s. exc̃icatõ. v. cãu. vi. §. itẽ

18 ¶ Vtr̃ ſtatutarĩ ỽputati a ꝑſo poſſint iterꝑtari ſtatuta ꝓ ſe edita. ſi oriat alqđ dubium ℟. pa. in. c. ex ꝑte. ỽ ỽ. ſig. Jo. an. ĩ. d. c. ⁊ cõiter legiſte. ⁊ bar. in. l. oẽs ꝑſi. ꝓdcã ꝯcludũt q̃ ñ. ex q̃ functi ſũt officio ſuo. Nec ob. q̃ ei⁹ ẽ iterꝑtari cui⁹ ẽ ꝓdicere. qz ĩ ỽitate illi ñ cõdiderũt. ſz populus q̃ dedit auctoritatẽ. qz is facit cui⁹ auctoritate fit. c. ſi diligẽti. ỽ ꝑſeri. ⁊ iõ dz recurri ad ꝑſm ſeu cõciliũ gñale. ß limitat. Pa. vbi. s. qñ interꝑtatio ẽ valde dubia. Sec⁹ ſi ẽ clara ⁊ iuri ꝓſona. qz tũc iudex cogã q̃ ỽtiẽ q̃ſtõ potorit iterꝑtari ſiẽ ⁊ legem cõem ⁊ ꝓuilegiũ ꝓncipis. vt no. Jnno. ĩ. c. cũ ſpãli ỽ appel. ⁊ Bar. ĩ. d. l. oẽs ꝑſi. Facit. l. benignus. ff. de legi. ⁊ l. fi. ff. ỽ cõſti. ꝑn. ⁊ l. vnica. C. de ꝓſequi. in vz. cõſtan.

¶ Quãtũ durat ſtatutũ. vtr̃ p⁹ mortẽ ſtatuẽtis. ℟. pa. ĩ. c. a nobis. el. i. ỽ ſen. ex. q̃ ſic. niſi erꝑſſe renoceẽ. vt ẽ tex. ĩ. c. fi. ỽ offi. le. Vñ fm Fede. ꝓſilio. xvi. eẽ ſtatutũ fctm̃ a capto ſede vacãte durat creato nouo eꝑo. niſi renoceẽ ꝑ eꝑm creatũ qđ ꝑz. ar. no. ne ꝑla. vices ſu. c. vl.

¶ Quãdo ligat ſtatutũ. ℟. q̃ ſtatꝫ bĩta notic̃a. de q̃ dic. vt. s. lex. §. xij. ⁊ xiij.

¶ Quõ tollit̃ ſtatutũ. ℟. q̃ tollit̃. Primo ꝑ vnũ actũ fctm̃ collegialit̃ a ſtatuẽtib⁹ vl eoz ſucceſſoribꝫ ꝑ ſtatutũ fm ho. ⁊ Jo. an. ĩ. c. ad audiẽtiã ỽ cle. ñ reſi. ⁊ pa. ĩ. c. cũ acceſſiſſẽt. ỽ ꝓſti. Sc̃do tollit̃ ꝑ ñ vſũ. nec req̃rit̃ flux⁹ tꝑis fm Pa. in. d. c. ad audiẽtiã. ⁊ in. d. c. cũ acceſſiſſent. ⁊ in. c. q̃ illoz. de ꝓben.

22 ¶ Vtr̃ ſtatutũ qđ ꝓcedit ꝓuilegiũ nõ ſubdito ſeu exneo poſſit reuocari. puta ſtatuto cauet̃ q̃ q̃cũq̃z venerit ad bĩtãdũ in tali territorio ſit exẽpt⁹ ab oĩ collecta. ℟. pa. ĩ. c. nouit. ỽ iudi. q̃ ñ q̃ ad illos q̃ iã venerũt. qz trãſiuit iaz in q̃ſi ꝯctũ q̃ ec̃ ꝓnceps obligat̃. vt ĩ. c. i. ỽ ꝑb. Et ß voluit bar. exꝑſſe ĩ. l. qđ ſemel. ff. ỽ ỽcre. ab oz. fa. ⁊ ĩ. d. l. oẽs ꝑſi. Jntellige niſi ipi cõſentiat. Quo ỽo ad illos q̃ nõdũ venerũt ꝑt reuocari. ex q̃ res ẽ itegra. ar. l. ſi pecuniã. ĩ ꝑn. ff. ỽ ꝓdi. ob cãz. Et ß ỽm q̃ gñalit̃ fit. Sec⁹ ſi ſpãlit̃ fuiſſz ꝓceſſũ. qz reuocari ñ poſſet. Facit qđ diſputata ꝑ Ang. ĩ q̃ determiat ñ poſſe reuocari ſtatutũ q̃ diſponebat. vt ptãs bẽt q̃rtã ptẽ ꝓdẽnatõis poſtꝯ ptãs ẽ electus ⁊ consenſit electõi. Jdẽ dic de ꝓuilegio cõceſſo nõ ſubdito. ⁊ ꝓ hoc infert bar. in. l. ꝓuilegia. C. ỽ ſa. ſan. ec. q̃ laici q̃ ſtatuerũt ſingulis ãnis dãdã certã quãtitatẽ ꝑ elemoſyna clericis vl religioſis nõ poterũt reuocare. allegat. c. ad apoſtolicã de ſymo. Hoc ſequit̃ Jnno. ĩ. d. ca. nouit. ⁊ Archi. xi. q. i. q̃buſcq̃ ſup̃ gl. Facit qđ no. Gemi. in. c. licet. de cõſti. li. vi.

¶ Quid ſi ſtatutũ ẽ fctm̃ ad comodũ ſubditorũ. ℟. Gemi. in. c. lz. ỽ cõſti. li. vi. q̃ aut ſubditi cõſentiũt reuocatõni. ⁊ ꝑt reuocari. aut ſinguli ñ cõſentiũt. ſz reuocanꝫ ꝑ maiores regẽtes cõitatẽ. ⁊ tũc ſi fit ex cã legitĩa ſic ꝑt reuocari fm vnũ caſũ Jnno. in. c. ĩ nra ỽ iniuriarie q̃ ſtatutũ diſponebat ſup̃ eo. ſup̃ quo ciuitas ñ erat obligata. vt ibi declarat. Jnno. aut fit ſine cã legitĩa. ⁊ ſic nõ dz reuocatõ in ꝓiudiciũ mioz iuẽ no. ꝑ Jnno. in. c. q̃ in ecclesiaz. de ꝓſti. Hoc limito ỽm q̃ ſtatutũ diſponit de comodo ſubditoz circa bona eorũ. Sec⁹ ſi cõcerneret circa exercitiũ iuriſditõis q⁹ tũc ꝑt reuocaẽ. qz ſupioz ẽ q̃ dz adminiſtrare. Jta ſentit Archi. in. d. c. licet.

¶ Vtrũ ſtatutũ iuratũ tollat̃ ꝑ clauſulã non obſtãtib⁹ quibuſcũq̃z ꝓſtõib⁹ ⁊ ſtatut̃. ℟. gl. in. c. cũ nõ deceat. ỽ elec. li. vi. q̃ ñ. ⁊ idẽ dicit Lud. de ro. in. ſuis no. q̃ cõuẽtio vl pactũ iuratũ nõ tollit̃ ꝑ generalẽ clauſulã. ñ obſtãtibus q̃buſcũq̃z pact̃. gl. ẽ ĩ cle. dudũ. §. pe. ỽ ſepul.

¶ Vtrũ ſtatuẽtes poſſint recedere a ſtatuto ꝓfirmato ꝑ ſupioreẽ vl ſedẽ aplicã ſine alia licẽtia. ℟. pa. in. d. c. cũ acceſſiſſent. ⁊ bar. in. d. l. oẽs ꝑſi. tz q̃ ſic. Dz bal. ĩ. l. oĩm. C. ỽ teſta. tz q̃ nõ. Dz pa. cõcordat. q̃ aut ſtatutũ ꝯcernit ꝓncipaliter fauorẽ ſtatuentiũ. ⁊ ſic ẽ vera opinio Bar. Facit. ca. ꝑ illoz. de ꝓben. etiã ſi ſtatutũ cõtineat talẽ materiã q̃ nõ valuiſſet ſine ſupioze. vt idẽ Pa. no. in. c. cũ ỽJ. ỽ conſti. Si ỽo cõcernit fauorẽ alioz vl bonũ publicum ſic vera eſt opinio Bal. q̃ nõ poſſunt ſine licentia ſuperioris. Ratio quia cõfirmãdo videtur ſuperior ſuam diſpoſitiõem facere. Nam omnia noſtra facimus quibus auctoritatẽ impartimur. c. ſi aplice. de ꝓben. li. vi.

Az. l. i. C. ỽ vete. iur. enucl.

Stipulatio Quid ſit habes ſup̃ pa-

ctum in principio.

i Utrū stipulatio trāseat ad heredes. ℟. q̄ sic. l. veterꝫ. ℒ. ō ꝫbē. ⁊ co. sti. qđ intellige verū ſm gl. ibidē qñ p̄t p̄ aliū ipleri ceſſi. p̄miſſuz

2 Utr̄ aliq̄s poſſit alteri ſtipulari p̄ altero. ℟. q̄ ñ niſi ſit ei⁹ ſu⁹ vel fili⁹. iſti. ō inuti. ſtipu. §. ſi q̄s alij. vel ſi p̄curatoꝛi. l. ſi p̄curatoꝛi p̄ntis. ff. ō ver. ob. gl. tñ tz in. c. q̄tiēs. el. i. q. vij. q̄ ō iure canonico p̄mittēs ticio ſe daturū ſempꝛonio cētū obligaſſ. ar. c. iuramēti. xxij. q. v. maxīe ſi iterueniſſ iuramētū. ar. l. i. ff. ō p̄ſti. pecu. Ité p̄ iudices officiales. executoꝛes. tabelliōes alteri acq̄riſſ. l. eū p̄ q̄. ff. de in ius vo.

3 Quō dz eē act⁹ ſtipulāſſ ⁊ p̄mittēſſ. ℟. q̄ ꝑtinu⁹ qz ſi p⁹ ītergatōz ſe diuerſit ad alia nihil p̄derit. tz eodē die p̄miſiſſz. l. ꝑtinu⁹. ff. ō verbo. obli.

4 Obligatō ſtipłata ſine p̄dītōe necꝫ ad certū diē p̄ñti die ōbeſt. ſz nō p̄t peti illa die q̄ ſtipulata ē. īſti. ō ℟. ob. §. oīs ſtipulatio. ⁊. §. cuz q̄s. No. q̄ nō vz ſtipulatō legatū feſſi ī gñe ō aliq̄ re nulla ō mōſtrata. ff. ō iur. do. l. cū p⁹ diuoꝛtiū. ſz ō legato. dic vt. s. legatū. i. §. xxxiij

Dola quō dz vti ſacerdos qñ cōicat et legit euāgeliū ⁊ diacon⁹ habes. s. ſacerdos. §. iij.

Ducium clericoꝝ ⁊ religioſoꝝ. vid̄ s. mgr̄. ⁊. s. ſcīa. ⁊ quō ſtudiū liberalium artiū ad vtilitatē eccīe ſuadeaſt bē. xxxvij. di. ō q̄buſdā ī poetis. p̄hibeſt ibidē p̄ totū. Ité in theologia p̄mēdaſt in legib⁹ ⁊ p̄hiſica reꝓobaſt de quibus. vide. s. mgr̄ ⁊ ſcīētia.

Dultitia dz a ſtupoꝛe. vñ ſm Iſid̄. ij. et bi. Stult⁹ ē q̄ p̄ſtupoꝛē ñ mouetur. ⁊ differt a fatuitate ſm eūdem. qz ſtultitia īpoꝛtat ebitudinē mētꝫ. Fatuitas āt impoꝛtat ipi⁹ ſenſus p̄uatōz. vid̄ ō B. s. ebetudo. Et tūc ſtultitia eſt p̄ctm̄ q̄n aduenit eo q̄ hō īmergit ſe talib⁹ in terꝛenis q̄ nō p̄t p̄cipe q̄ dei ſunt. alſ nō. ꝓcoꝛ. Tho. xxij. q. xlvi.

Dultus ē q̄ nō vult diſcere a q̄cūq̄ licite p̄t. xxij. di. ō p̄ſtātinopolitana.

Dupꝛum ē inoꝛdinat⁹ ꝓcubit⁹ q̄ virginal⁹ integritas coꝛrūpit. l. ſtupꝛū ē illicita ō floꝛatō ℟ginū ſub parētū cura exiſtentiū.

i Utr̄ ſtupꝛās ℟ginē teneaſt ad aliquid. ℟. Ba. ī. c. i ō adul. q̄ ſi ſeduxit l ōcepit eā. teneatur eā dotare ⁊ vltra dotatōz eā accipe in vxoꝛē ſi p̄ voluerit eā ſibi dare. vt in. d. c. i. ⁊. ñ. co. ti. l ſi nō vult eā accipe dz coꝛpaliter puniri. Nō ſola p̄ſtō doꝛ ñ liberat eum ſm Ba. ſi p̄arētes volūt eā ſibi dare q̄ ſi nolūt ſaltē ad dotandū tenet cē in p̄ſcia. niſi ſm Rod. ꝓponeret cū ea l ſibi remitteret. qđ no. o p̄ſeſſoꝛ p̄pter illos q̄ ſub ōceptōe accipiēdi invxoꝛē puellas decipiūt. qz tales exq̄ acceperūt eas vt p̄miſerūt accipe in vxoꝛes. ⁊ ſic habuerūt copulā. q̄ tenēt ō nēcitate eas accipe lz tūc habuerint aīm ipas decipiēdi ⁊ hōdi copulā q̄ ſi ꝛerūt cū alia mīmoniū. vt p̄ ñvult eā dare ſaltē tenet ad dotē. niſi ſm Tho. eēt tāta ieq̄litas. q̄ potius decipi ſe finxit q̄ſ ſit ōcepta. Nec alit p̄t abſolui anteq̄ ꝛbat cū alia. ſi p̄tes volūt eā ſibi dare niſi ꝛe eā accipiat in vxoꝛē. ⁊ faciat dotē niſi ipa dotē ſibi remiſerit. ℟ ex Alex. xxij. tractatu ō ſtupꝛo. ⁊ Ri. ⁊ ſco. in. iij. di. xv. ſm leges ꝛo dz relegari. ⁊ dimidia p̄s bonoꝝ ei⁹ publicari. Si ꝛo ſit vilis p̄ſona dz ꝛberari. inſti. ō publi. iudi. §. ij. Si āt p̄ vi fecerit capite plectit. iſti. vbi. s. §. ſin āt

Quid ſi nō ſeduxit eā. ſz ſpōte acq̄enit. ℟ 2
pa. ī. d. c. i. tz q̄ hz eē locū diſpēſatio p̄fati. ca. qz ſi ñ eēnt hōis inſidie tm̄ facin⁹ ñ ꝓpetraſſz vt dicit tex. in. l. vnica. ℒ. ō raptu ℟ginū. vñ p̄ſumit ſeducta. Dz ego credo ꝛm in foꝛo p̄tē tioſo. Dz in p̄ſcia ſufficit q̄ ḡrat eā in bono ſtatu reducere q̄ſtū in ipo ē. Facit regula ſcīēti: Et qđ ibi no. ō reg. iur. li. vi. Et ſi p̄traxit an p̄ teneaſt eā dotare. vide. s. dos. §. iij.

Paſſio quō obligat in dāno dato. vide. s. furtū. §. xvij. ⁊. xix.

Obarꝛato vide. s. ſponſalia. §. vij. ⁊. s. arra.

Obdelegare nō p̄t delegat⁹ p̄ncipꝫ etiā ōputatus ad nudū miniſteriū qñ ē magnū ⁊ graue. ſicut iudicare ⁊ ſilia facere Dec⁹ qñ ē parū qz p̄t. c. q̄ aūt ō iure patro. et magnū ſeu graue ⁊ parū arbitrio iudicꝫ relinquitur. c. fi. de do. ⁊ ꝓtu.

Utrū ille cui p̄mittit p̄dicare crucē. excōi- i
care l abſoluere aliq̄s l diſpēſare cū irꝛegulari b⁹ vel iniūgere p̄nias poſſit ſubdelegare alteri ℟. q̄ ñ. niſi ſit legatus a latere. vt in. c. fi. de oſti. dōle. Sibi vbicūq̄ p̄mittit alicui vt illō p̄ſonaliter exequaſt. ſubdelegare nō p̄t. Et vbi in p̄miſſiōe videt electa induſtria p̄ſone. vt in. d. c. fi. Et de hoc vide. s. delegatus. §. vi.

Obditus dz tripliciter. Primo rōne domicilij. Scdo rōe oꝛiginis ꝓprie vel paterne. ar. c. iij. de tē. oꝛdi. li. vi. Et in. l. i. ⁊ in. l. oꝛigine. ℒ. de munici. ⁊ oꝛi. li. x. Facit. l. aſſūptio. ⁊ qđ ibi no. ff. ad muni. ⁊. l. reſcripto. §. fi. ff. ō mu. ⁊ ho. ⁊ talis teneaſt ad onera p̄ſonalia ſi ibi repiaſt. lz alibi trāſtulerit domicilū. de quo p̄ Bar. in. d. l. aſſumptio. Fallit in muliere q̄ ꝛit cū viro hōte aliū domicilū. ō q̄ in l. fi. §. itē reſcripſerit. ff. ad mu. Tertio rōe delicti. ſz large vt dicit gl. in. c. nup. de ſen. excom.

nō aūt ꝓprie.lz ibi sortiat foꝛ.no.gl.in cle. vni ca.de fo.cōpe.qō no.ꝙ statutis ⁊ alijs disponi bus odiosis facientibus mētionē de subditis. vt nō ꝓpbendat fozēsis delinquēs ī territozio ¶dē dic de ꝙtrahentibus eadē rōne.no.¶a. in.d.c.nuper.⁊ in.c.ꝓposuisti.de fo.cōpe.

¶ Utrū subditus rōe domicilij cui iudex ꝑce pit sub pena excōicatōis late sñie vt satisface/ ret,tali die alicui trāsferēs domiciliū,sit excōi catus.si postea non satisfacit.Rñ.¶a.in.d.c. ꝓposuisti.cū ¶Jo.an.in regula cū sunt partiz. de reg.iur.li.vj.ꝙ sic.qz iam p̄uenētus erat.⁊ vide ibi late ꝙ eos.

¶ Ubdiaconus ideo appellat qz subia/ cet ⁊ p̄ceptis ⁊ officijs leuitaꝝ.oblatōes leuitis defert.xxj.dist.cleros.¶tē ad sudiaco nū ꝑtinet calicē ⁊ patenā ad altare xp̄i defer/ re ⁊ leuitis tradere ⁊ eis ministrare vrceolum cū aqua ⁊ manustergiū cozā epo ⁊ p̄sbīis ⁊ le/ uitis tenere.⁊ ꝙ lauandis manibus añ altare aquam p̄bere.xxv.dis.plectis.

¶ Utrum teneatur ad castitatem.Rñ.ꝙ sic. xxviij.dt.§.j.⁊.ij.

¶ Uborꝛatio fm Lau.⁊ zenze.vt refert Lar.in cle.testibus.de testi.ē de aliq̄ fal so exp̄imēdo ⁊ vero tacendo in testimonio te/ sti ꝙ aliquē fcā informatio ⁊ dē ornare q̄si sub tus in aures aliqū malum ornare ⁊ sub coloze ponere.vt in aut.de testi.§.qz vero.¶ñ talis peccat mozaliter ⁊ tenet ad restitutionē leso de iureiur.c.fi.

¶ Ubsannatio differt a derisione qz de/ risio fit oze .i. ꝓbo cachino. subsannatio aūt fit naso rugato. vt dicit glo. sup illud p̄s. Dñs in celo deridebit eos. sed cōuenit cuz ea in fine qz vterq; intendit erubescentiā ꝓximi. ¶uō aūt sit peccatum mortale, dic fm ꝙ deri sio est.vt.s.derisio.

¶ Ubstitutio est secūdaria conditiona/ lis institutio.¶am substitutio cōtinet in se institutionē et ideo instituꝛ dr ꝓmus gra dus etiā si multi fuerint instituti. Et substitu/ tio.secūdus gradus et est cū quis instituit he/ redem sic.talis esto mihi heres.et si nō eris vl decesseris ticiū substituo istē ticius dr substi/ tutus.l.j.ff.de vul.⁊ pu.substi.

¶ Quot sunt spēs substitutionum.Rñ.ꝙ du plices alia indirecta alia directa.¶ndirecta substitutio.siue obliq̄ siue fidei cōmissaria siue p̄caria est illa per quā quis capit hereditatem alio mediante.vt cuz testatoꝛ fidei cōmiserit. ¶.heredi vt hereditatez.¶.restituat.lz ergo ꝙ fideicommissum.¶.sit substitutus.¶.debz hereditatem adire ⁊ aditā.¶.rest intere.⁊ si ¶.mediāte ⁊ operante peruenit hereditas ad ¶.Et no.ꝙ si.¶.aduertit sponte hereditatē retinebit quartā trebellianicā ⁊ reliquas tres ptes hereditatis restituet.¶.Si ꝛo iudicis officio ꝓpulsus adierit totam hereditatem re stituet.¶.insti.de fideicō.here.§.in ꝓmis.⁊ ff.ad treb.l.nā quod.§.qui cōpulsus.

¶ Directa ꝛo substitutio est qua q̄s capit he reditatē defuncti nullo alio mediante vel sibi coopante vt cū dicit testatoꝛ.¶.mihi heredez instituo.sed si ipe nō erit heres.¶.sit heres.⁊ sic.¶.substitutus ē directe.Diuidit aūt in q̄ tuplici differentia.quarū p̄ma dē substitutio vulgaris.⁊ hec duplex.tacita exp̄essa q̄ fit per istā negationē.non hoc modo.videlz instituo mihi heredē.¶.si ipe noluerit vel nō potue/ rit heres eē.¶.sit heres vl.¶.substituo.alia tacita q̄n.s.negatio non exp̄imit.sed includit vt cū dicitur.¶.⁊.¶.mihi heredes instituo ⁊ eos inuicem substituo.ꝙ hec verba eos inuicez substituo tacite subintelligit.ꝙ si alter eoꝝ he/ res nō fuerit.s.qz noluit vel non potuit q̄n de/ cessit ante aditam hereditatem alter sit heres insolidū.vt.ff.de here.insti.l.cū in testō.§.hec verba.Et dicitur vulgaris.quia a quolibz de vulgo.s.testatoze fieri potest.⁊ cuilibz siue pu pillo vel minori ætē.Et de hac habes insti.de vulga.substi.

¶ Effectus huius substitutionis ē. vt bona te statoꝛis tñi.que debebāt venire ad instituꝛ veniāt ad substituꝛ non bona instituti.insti. de pupil.substi.§.quo casu.

¶ Quando expiret hec substitutio.Rē.q̄cito instituꝛ adierit hereditatem siue postea de/ cedat cū liberis.siue sine liberis.C.de.ꝑpube. ⁊ alijs substi.l.post aditā.⁊ hoc nō solū q̄n ex p̄sse fit ꝙ negationē.sed etiaz q̄n tacite.¶ñ licet ticius ⁊ sempꝛonius fuerint instituti he/ redes.⁊ adinuicem substituti.si tñ sempꝛoni⁹ vel tici⁹ adierit hereditatē expirat substitutio vt in.d.l.post aditam.

¶ Secūda directa substō dr pupillaris.qz fit soli pupillo vl pupillis.nec ꝑ tp̄s excedere pu pillare.sz expirat ad introitū pubertatis.pōt eē fieri ī min⁹ tp̄s.vt si dicat.Si filiꝰ me⁹ ifra q̄rtū vl q̄ntū annū decesserit sit.¶.heres.Et hec ē dupler.s.tacita q̄ nō hz formaz pupillaꝛ substōnis.sz sub ei⁹ ꝛbis includit.vt cum dē. ¶.filiū pupillū meū heredē mihi instituo.⁊ si ipe mihi heres nō fuerit.¶.sit heres.Et ß ex p̄ssis ē vulgaris.ex tacitis ē pupillaris.Unde siue sit.¶.heres siue nō.si ī etate p̄pillari de

¶

asserit. Hereditas directo iure pueri ad. P. ꝛz ex vulgari succedūt tñi in bōis testatoris ex pupillari ꝛo succedit i bōis ⁊ testatoris ⁊ pupilli. Alia est exp̄ssa q̄ fit p ꝛbū affirmatiuū. ⁊ hāc exp̄sse mētionē de pupillari etate. ⁊ sub ea includit vulgaris tacita. vt isti. de vulg. ⁊ pu. substi. §. j. ⁊. ff. de. vul. ⁊ pu. substi. l. iam hoc iure. ⁊ fit cū dr̄. A. filiū meū heredem mihi instituo. Et si ip̄e mihi fuerit heres. ⁊ i etate pupillari decesserit. P. sit heres vel substituo. ⁊ in ista requirūtur duo. s. ꝛboꝝ affirmatio. ⁊ tempoꝛis pupillaris comprehensio.

6 Quid req̄rit ad istaꝫ substōnem pupillarē. R. iij. Primū q̄ ille cui fit substō sit de liberis testatoris. Et accipio hic liberos nō tñi p filijs. ꝛz eē p nepotibus. Secōm q̄ sit impubes. Tercīū q̄ sit in ptāte testatoꝛis. Quartū q̄ ille cui fit substō instituat vel exheredet. ⁊ p̄t si eri ñ tñi ipuberi filio iā nato. ꝛz eē postumo si in nascendo cēt sub ptāte testatoꝛis siuueret ip̄e testatoꝛ. ⁊ etiā nepoti. si tñ nō sit reuersus in ptātē p̄ris sui post mortē aui. ff. ō vul. ⁊ pu. sub. l. ij. §. postumus.

7 Quis effectus but⁹ substōnis. R. ē. vt nō solū sit. P. heres. si. A. decesserit i etate pupillari ꝛz eē excludit mātem ⁊ oēm aliā psonā. q̄ ipsi pupillo ab intestato succedere potuisset. ff. de vul. ⁊ pu. sub. l. lucius. Et ꝛbs vep̄ē i exp̄ssa. Intacita aūt hz locū q̄n alt filius testatoꝛis fiat pupilli substituitur. Sed si sit exheres substitutus. tūc mē admittit. ⁊ substitutus repellit. l. precibus. ⁊. l. cū q̄dam. C. de impu. et ali. sub.

8 Quō euanescit hec substō. R. q̄ primo p ad mētū pubertatis. Secōo si hēditas p̄ris non sit adhuc adita q̄ cū null⁹ appeat heres testīi patruū vē destituū. et sic euanescit eē pupillaris. l. ꝛz si plures. §. sed si exasse. ff. de vul. ⁊ pu. sub. Tercō signaciē postum⁹. de q̄ mētio nō ē fcā in testō. ff. de vul. ⁊ pu. sub. l. si p̄ filiū. Quarto si pariat pupillus capiꝫ diminutōem maxiā mediā t ēe minimā. ff. ō adop. l. nec ei. Rō q̄re ē inuēta ē. q̄ cū fili⁹ in pupillari testari nō possit. p̄mittit p̄ri ip̄i filio testīi facere. ⁊ de hrede p̄uidere. dū rāte tali etate tñi. d. §. q̄ casu.

9 Tercia directa substō dr̄ exēplaris. q̄ fit ad exēplū pupillaris. ꝛz differt ab illa. Prio q̄ illa fit tñi a parēte q̄ eum hz in ptāte. hec aūt fit nedū a p̄re. ꝛz eē a mātē filio furioso vt mēte capto nō exīte in eoꝝ ptāte. Secōo q̄ illa tñi fit pupillis ista adultis vel maioꝝib⁹. Tercio q̄ in illa p̄t substitui q̄libet quē voluerit. i ista ñ. ꝛz certo oꝛdine sic. vt si hz liberos ei substituāt. Si ꝛo nō hz. tūc frēs substituant. Ō si ñ hz nec filios nec frēs. tūc quē voluerit substitu et. C. de impu. ⁊ ali. sub. l. hūanitatis. Quarto q̄ illa expiret aduenīente pubertate. ꝛz hec solū aduenīēte sana mēte. Quīto illa solū ipuberi hec adulto. Certo illa fit ipuberi siue sit sane mētꝫ siue sit furiosus. hec solū fit furiosis ⁊ mēte captis. hec ꝑbant instī. de pu. sub. §. q̄ rōe. Et fit isto mō. A. filiū meū furiosum mihi hēdē instituo. ⁊ si decesserit q̄ñcīq̄ san⁹ mēte fiat talē eius filiū vel frēm vel aliū. puta Ticiū ei substituo. ⁊ sic bōa vtriusq̄ trāsibūt ad substitutū. Et fuit equa valde vt furioso ⁊ mente capto p̄ vel mē possent ꝓuidere de substitutōne

10 Sed q̄d si aduenit sana mens ⁊ nullo testō fcō itez reuertit in furiā. Rñ. q̄ non euanescit substō. al. l. q̄ fauoꝛe. C. de legi. ⁊ magis placet. ꝛz alij dicāt nihilominus expirare. ar. l. q̄ quisq̄. ff. de reg. iur.

11 Quarta directa substō dr̄ ꝓpēdiosa. q̄ sub ꝓpendio hui⁹ aduerbij q̄ñcīq̄ fit. ⁊ cōtinet pupillarē q̄ alis fit plixioꝝib⁹ verbis. Et ꝛz hec dictio q̄ñcīq̄ se extēdat ad oēt tp̄s tñ hic restringit ad tp̄us pupillare solūz ꝛbute boꝝ ꝛboꝝ. ſoꝛma hui⁹ e. A. filiū meū hēdē instituo. verū tñ q̄ñcīq̄ dict⁹ fili⁹ me⁹ decesserit. P. sit heres Et sic solū in tp̄s pupillare vē voluisse puidere filio de substituto siue herede. d. l. precibus.

12 A q̄ p̄t hoc fieri. R. q̄ a milite ⁊ quō nō explico q̄ nō ē i vsu. Item a pagano. i. q̄libet nō milite ꝛz oꝛ fiat filio pupillo ⁊ i ptāte exīnti. ⁊ ꝓtinet pupillarē exp̄ssaꝫ. q̄ hz eūdē effectū. et iō solū filio pupillo. ⁊ i ptāte exīnti p̄t fieri vt dixi. Verūtñ ꝛz hec substō sit directa de sui natura simplē p̄nt apponi i ea ꝛbā l dictōes vel aliq̄ mutari q̄ eā in fideicōmissum ꝙuerterent ⁊ ad ius ⁊ ad naturā fideicōmissi reducerent.

13 Quō hec substō ꝓpēdiosa p̄t ad naturā ⁊ iusꝫ fideicōmissi deduci. R. q̄. iij. mōis. sicut subq̄uoꝝ formis p̄t fieri. Primo sic. A. mihi instituo heredē. ⁊ si q̄ñcīq̄ decesserit. A. substituo P. Nā ꝛbs ꝛbū substituo trahit hāc substōnez ad fideicōmissum. vt. C. de inst. ⁊ substi. sub cōdi. fac. l. generaliē. §. fi. ⁊ p̄dcīs aduerbiū i ꝛbs casu fuat ꝓpriā significatōnem. ⁊ respicit ossie tp̄s. ⁊ rē oī tpe suadet valere. l q̄tiēs. ff. de ꝛbꝰ du. Vnde ē q̄ q̄cūq̄ tpe moꝛiat siue i pupillari vl maioꝝ etate ꝛbute hui⁹ ꝛbi substituo. vē rogat⁹ eē a testatoꝛe p fideicōmissuꝫ p⁹ mortē suā restituere hēditatē et bōa testatoꝝ substituto. vñ ip̄o restituto moꝛiēte mē ⁊ q̄cūq̄ successores siue ex testō l ab intestato adibūt hēditatez ⁊ aditā substituto restituēt iure fideicōmissi. instī. de fideicō. hēr. §. ꝛz q̄ stipulatōnes defalcabūt. tñ ⁊ retinebūt ltiam ip̄i⁹. A. si ip̄e. A. erat de libeꝝ ip̄ius testatoꝝ. ad q̄s ltiā spectat. q̄

in hac testatoꝛ grauare eũ ñ potuit. L. de iof. test. l. qſti. De reliqs ꝙ defalcabũt tertiã trebellianicã. q sic bẽbũt mediã hẽditatẽ. Alterã ꝙ mediã restituent substituto ex iure fideicõmiſſi. retinebũt eẽ sibi oĩa bona ipius. Al. qꝛ testatoꝛ de suis tm̃ rogasse intelligit nõ hẽdis Si ꝙ. Al. nõ erat de liberis defalcabũt tm̃ trebellianicã. q bẽbit eẽ alia bõa. q̃ ipse. Al. aliũ de q̃siuit. Et hec substõ qꝛ ius fideicõmiſſi hz ꝓt fieri cuicũq; hẽdi q a q̃cũq; testatoꝛe. inſti. de fideicõ. here. §. in ꝓmis. q. §. ſe. Et aduerte q hz ĩ ꝓſata forma nõ addat q̃cũq; decesserit ſine liberis. Si tm̃. Al. erat de liberis testatoris intelligit hec cla ſin. liber. qꝛ ꝓ rla ẽ. q q̃cũq; ꝗs rogat aliquez de liberis ſuis alteri hẽditatẽ restituere post mortẽ ſuã. ſp intelligitur tacite hec cõditio. ſ. ſi decesserit ſine liber. qꝛ nõ ẽ credẽdus q aliqs exclusa prole filij sui voluerit ad alterꝫ puenire hẽditatẽ. Hz in exneo herede nõ ineſt talis tacita ꝙditio. niſi addat exꝓſſe. L. de inſti. q sub. ſub cõdi. fac. l. generalit. §. vl. Et cõo fit sic. Al. mihi heredẽ inſtituo. hz si dictus. Al. q̃cũq; decesserit ſine liberis. Ꝑ. ſit heres. q hec est totalit̃ fideicõmiſſaria. qꝛ hz ꝓ iſtã dictionẽ ſit heres videat directa. tm̃ ꝓ iſtã additõem ſine liber. trabũtur ad fideicõmiſſum. vt ꝓbat in. l. ſceuola. ff. ad tre. qꝛ illa additio innuit q in q̃cũq; tpe decesserit ſine liberis. vẽ rogatus ꝓ fideicõmiſſum restituere hẽditatẽ post mortẽ. Et iõ q̃cũq; tpe moriat ſine liberis mẽ aut q̃cũq; ſucceſſores restituẽt hẽditatez substituto deductis ſupõdcis. ff. de vul. q pu. ſub. l. coheredi. §. cũ filie. Tercio fit. Al. mihi hẽdẽ inſtituo hz si dict⁹. Al. q̃cũq; decesserit ſine liberis. Ꝑ. ſubſtituo. Et hec ꝛ tpe ẽ fideicõiſſaria. q idẽ ius q eſtdẽ effectũ hz ꝙ oĩa siẽ due ꝓcedẽtes. tm̃ rõne ꝙbi ſubstituo tm̃ rõe ſine liberis. q iõ dicvt de illis. Quarto fit. Al. filiũ meũ mihi hẽdẽ inſtituo. si tm̃ filius meus decesserit ĩ pupillari etate vl̃ postea q̃cũq; ſine liber. Ꝑ. ſubſtituo. ſub hac forma cõphendũt tres ſubstões. vna pupillaris exꝓſſa ꝙ hz qõ dr̃. ſi decesserit in pupillari etate. Et ex hac resultat tacita vulgaris q̃ ſub pupillari exꝓſſa ꝙtinet vt dcm̃ ẽ. q hãc nõ ꝓt facere niſi pẽ pupillo ꝓt pupillarẽ exꝓſſam. Tercia fideicõmiſſaria ẽ ꝓt illud qõ dr̃. ꝓ postea q̃cũq; ſine liberis. Hz si vult q clarius iſte tres resurgãt dicat testatoꝛ. Ꝑ. pupillariter vulgariter. q ꝓ fideicõiſſum ſubſtituo. q vna q̃q; iſtaꝝ hz ſuũ effectũ. Naz si. Al. ſit heres. q in pupillari etate decesserit ſubſtitut⁹ vocat̃ iure directo excluſa matre q aliqs legitis ſucceſſorib⁹ q hz ꝓt effectũ ꝑme pupillaris exꝓſſe q mrem repellit q ſubſtituti admittit. l. lucius. ff. de vul. q pu. ſub. Si nũc. Al. nõ ſit heres vl̃ qꝛ nolit vl̃ nõ poſſit. tũc ſubſtitut⁹ erit heres iure directo ꝓt tacitã vulgarẽ q̃ etiã surgit ex pupillari vt dcm̃ ẽ. Si ꝙ Al. heres erit. deinde fact⁹ pubes q̃cũq; ſine liberis moriet̃ hẽbit locũ fideicõiſſaria vñ eo moriẽte ſine liberis ſucceſſoꝛes restituẽt hẽditatẽ cũ defalcatõe vt dcm̃ ẽ. Et vt dixi iſte q̃tuoꝛ formę ſubstõnũ nõ ꝓt fieri. niſi filiofamilias pupillo q pupillarẽ exꝓſſam q̃ ꝙtinet in eo. Vñ o notarij ex cõſilio meo q̃ aliqs hz filiuz impuberẽ cui vult ſubstituere. nõ ſolũ ĩ pupillari. hz q̃cũq; facias qualibz q ſe. ſ. ꝓmo pupillarẽ. Dic. Al. filiũ meũ mihi hẽdem inſtituo. verũm si dictus. Al. filius me⁹ mihi heres erit. q ĩ pupillari etate decesserit. Ꝑ. heres ſit vel fratres eius ſuperſtites hẽdes ſint deinde facias fideicõiſſariã hoc mõ. Si ꝙ dictus. Al. pubes factus postea q̃cũq; decesserit ſine liber. ſubſtituo ei ꝓ fideicõiſſum ſuperſtites frẽs ei⁹. q ꝓ mortuoz fratz eius liberos in ſtirpes q nõ in capita. si testatoꝛ vult q vsq; ad ipſos vadat. Nam vt ſis cautus. ſcias q ꝙbꝫ ſubstõis nõ extẽdit̃ ultra illos quos testatoꝛ exꝓſſit. Si. n. inſtitutis tribus vel pluribus filiis ita adꝺ̃ciat. q si aliqs eoz decesserit ſine liberis ſubſtituo ſuperſtites. Certe si decedit vnus eoz relicto filio. deide moriat ſine liberis filius illi⁹ q ꝓmo decesſit nõ admittit̃ cũ patruis vel ſine patruis ad fideicõiſſariã hẽditatez illius filij testatoris q ſine filiis decesſit. qꝛ nõ extitit cõditio ſubstõnis in ꝑſona ꝑis eius. Illos tantũmõ testatoꝛ ſubſtituit q ſupuenirent illi. Et adde vt dixi. si testatoꝛ sic vult.

¶ Quinta directa ſubstõ dẽ breuiloqua qꝛ in breui cõtinet ſubstões. ſ. duas pupillares exꝓſſas. q duas vulgares exꝓſſas. Prima pupillaris ẽ vni⁹ alteri. Secũda alterius alteri. Vulgares etiã resultãt. qꝛ si vnus illoꝝ nõ fuerit heres. qꝛ noluerit vel nõ potuerit alter est inſolidũ heres. q fit hoc mõ. Testatoꝛ hñs duos filios vel plures impubes ſub ſua ptãte ꝓt facere hoc mõ. Al. q. Ꝑ. filios meos ĩpuberes mihi heredes inſtituo q eos inuicem ſubstituo Hanc ſubstõnem lex appellat recipꝛocã. vt. ff. de vul. q pu. ſub. l. iam hoc iure. Et aduerte q verbũ ſubſtituo nõ cõuertit omnez ſubstõnem in qua ponit̃ ad fideicõiſſariam. ſed naturę illius ſubstõnis ſe coaptat in qua ponit̃. et eam in directo iure cõſeruat. excepta ſola cõpendioſa. in qua si ponat̃ ſtatim eam ad fideicõiſſariam cõuert[illegible] ex dictis. Vulta alia

14

essent dicenda, sed brevitatis cā hec q̄ magis cōsueta sunt referam vt intelligas aliquid de successione legitima.

15 ¶ Quō aūt ingredientes rhonez excludat substitutum, vide. s. heres. §. xvij. Et de ista vide legitima, multa alia ad istam materiā.

16 ¶ Substō talis cōditōis sine liberis decedat aūt sit heres euanescit etiā si naturales hz. Secus si addat legitimis nō aūt si filios būit. hz p̄mittūtur. Nam vī sine liberis decedere. Si aūt dicat sine herede decesserit noīe hēdis soli filij intelligūtur. Item si nō hz filiū. sed nepotē ex filio substō euanescit. vide gl. in. c. in p̄tia. de proba. vbi hec ponūtur.

17 ¶ Vir rogatus restituere hēditatez possit eā alteri alienare. Rō. vide. s. heres. §. xij.

18 ¶ Quid si ḡs sit rogatus pure restituere hereditate nulla facta mentione de liberis. Rō. q̄ si postea habuerit filios vel nepotes substō euanescet. de p̄ba. in p̄sentia. in glo.

19 ¶ Ille cui⁹ industria ē electa nō p̄t aliū substituere. c. si. de of. dele. q. c. is cui. de of. deleg. lib. vj. l. vnica. §. ne aūt. C. de cadu. tol. l. statu libero. ff. de statu lib. Fallit nisi velit substituere filium fm Ludo. de ro. in suis no.

¶ An ḡs p substitutū possit deseruire. Rō. q̄ nō ter. ē i. l. nulli⁹ q̄ nexu. C. de decu. li. x. q i. l. sciēdū. §. legati. ff. de leg. Fallit fm Ludo. vbi. s. nisi se abienter electus p vtili sibi q ncēria cā qz tūc pōt vt si vadat ad balnea. l. si abūte. ff. de leg. q. l. de pollicitationib⁹. ff. de pollici.

¶ Subtilitas in iure an sit bona. Rō. Pa. in. c. dilecti. de iudi. post Vin. Bos. Jo. an. q. d. Unt. q̄ aut ē ad capiēdos q decipiendos simplices in iudicio vel ex. q hec p̄bāt vt in. d. c. dilecti. q in. c. si cupis. xxj. q. j. Aut ad interp̄tationē iuris. q tūc si ē rōnabilis q iuri cōsentanea laudāt. vt in. c. capellan⁹. de feriis. q bonus tex. in. l. vnica. C. de p̄fe. qui in vrbe cōstan. li. xij. vbi dicitur q doctor legēs debz habere subtilitatē interp̄tādi. Facit. tex. in. l. nō p̄sūt. ff. de lega. q idem quando adhibet ex iudiciū ad veritatē eliciendā etiā in foro anime vt in. c. j. de pe. di. vj. in verbo subtilis inuestigator. Si vo est irrōnabilis sicut quoꝝdam. qui iſm volunt subtilisare q seipos nō intelligunt q verba peruertūt. sic ē mala. q improbatur. vt in. c. j. xlix. dis. vbi de hoc. q in. c. cū sect. xxiij. q. ij. Unde imperator in. l. vlti. C. de legibus. dicit vanam subtilitatem eoꝝ derisimus quam corrigendam censemus.

¶ Successio vide supra hereditas.

¶ Successor alius singularis qui in certa re cōstituit. Alius vniuersalis. q̄ in tota hereditate vel reliqua vide glo. in. c. cū ad tedē. de re. spo. q. ij. q. j. c. i p̄mis. de iudi. q Bulierm⁹.

¶ Quō successor tenet stare cōtractui facto a suo predecessore, vide locatio. §. xx. q. s. dignitas. §. j.

¶ Suffragia facta per vnū. Utrū possint valere alios. Rō. q ad acq̄rendū aliquem statū. puta beatitudinē. q p modū meriti valere nō p̄nt. sed bene p modū orationis. s. merito congrui sicut cū quis p orationē alteri impetrat p̄mā gratiam ex bonitate diuina nō ad merita respicientis sed ad effectū. Ad acq̄rendū vo aliq̄d q̄ cōsequitur statū alicuius vel est accessoriū ad statū. sic opus vnius pōt alteri valere. nō solū de cōgruo sed etiā de cōdigno. q hoc duplr. Uno mō p̄pter cōiunctionē in radice meritorij operis q̄ est caritas. q sic q̄libet de bono alterius. hz emolumentū si ē in caritate iuxta illud. Particeps ego sum omniū timentiū te q̄. Alio mō ex intētione facientis. vt cū ḡs aliqua opa spāliter ad hoc facit vt tali p̄sint. Nō tūc talia opa efficiūtur eoꝝ p̄ quibus fiunt. quasi eis a facīte collata. vnde p̄nt eis valere ad satisfactionē implendam vel ad aliquid q̄ statū eoꝝ nō mutat. Et istis duobus mōis valent suffragia. nedū viuis. hz etiā mortuis. nō vt mutēt eoꝝ statū sed vt liberent a penis. q̄ nō est mutare statum. quia vt dicit Augus. in enchiridion. c. lxv. duz in hac vita viuerent meruerūt vt hec sibi postea p̄desse possent. q illud. ij. Corin. v. Unusquisq̄ propriā mercedē accipiet p̄out gessit i corpe. q illud Eccls. ix. vbi dicit q non habent p̄tem in ope q̄ sub sole geritur. intelligit quo ad status mutationem. Nam p̄miū essentiale vel penaz eternam quilibet habebit ex ope suo. nō alieno.

¶ Utrū suffragia facta p̄ peccatores valeant. Rō. q si loq̄mur de ope operato. sic sacrificiū altaris q alia sacra ex seipis būt efficaciaz. absq̄ ope operantis quam eq̄liter explēt p quēcūq̄ fiāt. si aūt loq̄mur de ope operātis. sic distinguo. qz p̄t fieri p malū duplr. Uno vt p actorē. q sic nō p̄sunt nisi forte p accidēs. q ex cōsequenti. puta q ex inius mali hoīs. boni pauperes excitati orāt. p defunctis illis. p q̄b⁹ ille mal⁹ dedit. Secūdo vt p mistū. q sic aut p mistū ecclie publicū. vt ē sacerdos q̄ celebrat exequias mortuoꝝ. q talia sp̄ p̄sunt qz malicia mistri nō nocz operi boni actoris aut vt p mistū p̄uate p̄sone. q tē si ad p̄ceptū exūtis i caritate ad p̄sortiū. sic cū duo legūt psalmos p officiū mortuoꝝ q vn⁹ ē bon⁹ alt⁹ ma ius. sic p̄sunt illi p q̄ fiūt. Sicut ad p̄ceptū nō

exñtis in caritate, qñ mãdauit fieri. ⁊ sic nõ ꝓ sunt defunctꝯ, nisi postea eẽt in caritate. qñ talia fiũt. ⁊ nouo demandet vel demãdationem de nouo acceptet, qz sic valerẽt. Si aũt erat in caritate qñ mãdauit, ꝛz postea ñ sit qñ exequũtur nihilolominꝰ valẽt defunctis. Et aduerte qꝫ ꝛz ꝗs exñs in caritate de mãdando ꝙsequitur fructũ opez. ꝛz ille executor sit ĩ mortali, nõ tñ tñ suffragiũ. sicut si exeq̃rẽt ꝓ exñtem in caritate. qz tũc talia opa eẽnt meritoria ex dua bꝰ ꝓtibus. hec ex Ric. in. iiij. di. xlv. ar. iiij. q. ij. ⁊ ceteris theologis ibidem.

2 ¶ Vtrũ recipiẽs multos ad ꝓticipationẽ bonoꝝ suoꝝ. sua opa sint illi minus vtilia. Rk. sm Ri. ĩ. iiij. di. xlv. q. nõ. qz plus sibi affert illud opus caritatis. s. talis receptio bõa sua cõicãdo q̃ si sibi detrahaẽ. ec ꝗ ad remissionẽ pene sue de fructu bonoꝝ cõicatoꝝ. ⁊ talia bona sic cõicata faciẽti ea in nullo minus, sed magis ꝗ ad augmẽtũ ꝑmij ĩ gloria valẽt. tho. in. iiij. ea. di. ꝛz qꝫ nõ valẽt ad expiationez pene ꝓprie. nisi ꝓ modũ meriti de cõgruo. s. ex gr̃a. nõ ex debito Rõ qz duo reatus nõ dimittũtur ꝓ vnã satisfactionẽ. q̃ ei nõ adeq̃t. ꝛz ꝑmũ ẽ verius. qz caritas opit mltitudinẽ pctoꝝ. ⁊ maioꝝ caritas plura pctã. vide de hoc. s. satisfactio. ℣. v.

3 ¶ Vtꝛ defuncti ꝗꝛ legata nõ exequũtur plus ĩ purgatorio tardẽt. Rk. vlõ. executoꝝ. ℣. xvij.

4 ¶ Que sunt suffragia q̃ ꝓsunt defunctis. Rñ. Grego. qꝫ. iiij. modis aĩe defunctoꝝ soluũtur. aut oblationibꝰ sacerdotũ. aut ꝓcibꝰ sctoꝝũ. aut elẽmis caroꝝ. aut ieiunijs cognatoꝝuꝫ. xij. q. ij. aime. Et duo ꝑmi modi sunt magis efficaces in q̃ntũ ferũt in deũ q̃ duo vltimi q̃ ferunt in ꝗmũ. nisi forte ꝙcidens in q̃ntũ. s. ex ĩa impetrat ꝑma duoꝝ vnũ eoꝝ aliqñ alia tria.

5 ¶ Vtꝛ cultus exeq̃aꝝ valeat defunctꝯ. Rk. sm Ri. in. iiij. dis. xlv. ar. vj. q. j. qꝫ sepultura valet ꝙ accñs in q̃ntũ. s. ĩspicientes recordant et oraũt ꝓ eis vñ dr̃ monumentuꝫ ẽsi monẽs mentẽ. vt dicit Aug. j. de ciui. dei. Item valet sepultura ĩ loco sacro. qz freq̃ntiꝰ oraũt ꝓ exñtibꝰ apud se q̃ alibi. Et eccĩa generaliꝰ magꝭ ꝓ exñtibus in loco sacro q̃ alibi. siue qz cõmendaẽ alicui scõ rõne cuiꝰ ibi elegit sepulturã. ⁊ similia. Alia aũt a sepultura vt sunt eius ornamẽta cãdele in cẽsum pãni. ⁊ hmõi ꝓsolationes sunt vnoꝝ nõ suffragia mortuoꝝ. qz eis ꝓdesse non ꝓnt. nisi ꝙ accñs in q̃ntũ incitant ad orandũ ⁊ alia bõa facienda ꝓ defunctis. aut in q̃ntũ pauꝑes fructũ capiunt vel in q̃ntũ eccĩa decoraẽ. ⁊ sic elemosina cõputaẽ Thobie. xij.

¶ Vtꝛ suffragia fcã ꝓ plibꝰ tñ valeãt cuilibet

6 sic si fierẽt ꝓ q̃libz eoꝝ in singlari. Rk. qꝫ cõis opi. theo. in. iiij. di. xlv. ẽ qꝫ nõ. Fallit ꝛz in casu de q̃. s. ℣. ij. ⁊ missa. ℣. lij. ⁊. iiij.

¶ Quibus defunctis valent suffragia. dic qꝫ 7
solũ exñtibus in purgatorio ⁊ nõ alijs. Facit c. cum Marthe. de cele. missa.

Superbia ẽ appetitus ꝓprie excellẽtie, vñ supbꝰ dr̃ q̃ supꝝ vult videri q̃ ẽ sm ysi. lib. ethi. Et iõ si sumaẽ sm ꝓpriã spem quã ꝛz ex rõne ꝓprij obiecti sic ẽ spãle pctũ. ⁊ sic ẽ inordinatus appetitus ꝓprie excellẽtie. Oportꝛ q̃ actualiꝰ intendẽs ꝓpriã excellentiam aliq̃d inordinate faciet vt sit spãle pctũ supbie. Si ꝛo sumaẽ sm q̃ndã redundantiã in alia pctã. sic ꝛz q̃ndã generalitatẽ in q̃ntuꝫ oĩa pctã pñt oriri ex ea. Et hoc duplr̃. Primo in q̃ntũ alia pctã ordinãtur ad finẽ supbie. q ẽ ꝓprie excellentia ad quã ordinari ꝓt oẽ qꝺ̃ ꝗs appetit inordinate. Est secundo generale pctũ q̃ntũ ad effectũ. qz in ossi pctõ ẽ effectus supbie. s. non subdi legi dei. ꝛz q̃ tũ ad affectũ nõ ẽ generale pctũ. vt qñ ꝓcedit pctũ ex infirmitate evẽ alia cã. ⁊ iõ ẽ aliqꝺ pctũ q̃ ad effectũ. qꝺ nõ ẽ q̃ ad affectũ sicut volẽs occidere hoiem occidit patrẽ nesciẽs. sic q̃ntũ ad effectũ ẽ pricida. ꝛz nõ q̃tũ ad affectũ. Hec ex Frãcisco de may. in. ij. sen. Tercio mõ indirecte ⁊ ꝙ accñs. s. remouẽdo ꝓhibẽs in q̃ntũ. s. bõ ꝓ supbiã ꝓtẽnit legem diuinã ꝙ quã ꝓhibeẽ a peccãdo. Et iõ Greg. xxx. moꝝ. nõ põit eã pctũ spãle. ꝛz reginã oĩm.

¶ Vtꝛ sit pctũ mortale. Rk. qꝫ sm spẽm suaz 1
accipiendo ex genere suo ẽ pctũ mortale qz ꝓre supponit cõtẽptũ diuĩe regule ⁊ legis. cui non vult subdi ex amore ꝓprie excellentie cõsequẽndo. Et ꝛz vez ẽ si sit in deliberatione volũtatis Preuaricatio ꝛo diuine legis. aut in ope. aut in volũtate q̃ ꝓuenit ex ĩgr̃ãtia vel ex infirmitate. sic nõ ẽ supbia. Q̃ ꝛo ẽ solus ex cõtẽptu sic ẽ supbia ꝓut ẽ generale viciũ. Q̃ ꝛo ẽ vt ꝗs ꝙsequaẽ ꝓpriã excellentiã sic ꝓprie ẽ supbia ⁊ spãle pctũ mortale rõne finis.

¶ Quot sunt spẽs supbie. Rk. sm Greg. xxiij. 2
moza. qꝫ. iiij. Prima cũ bonuz qꝺ̃ ꝛz. a se extimat hr̃e. Secũda cũ extimat qꝺ̃ daẽ sibi supius a deo ꝙ suis meritis dari. Tercia cuz se iactat hr̃e qꝺ̃ nõ ꝛz. Quarta cũ despectis ceteris singulariẽ appetit videri hr̃e qꝺ̃ non ꝛz. Aduerte tñ sm tho. xxij. q. clxj. qꝫ ꝛa extimatio ꝓt corrũpi duplr̃. Primo ĩ vniuersali in his ꝗ ad fidez ꝓtinent. ⁊ hoc ꝓ infidelitatem. Secũdo in aliquo particulari eligibili. ⁊ hoc nõ facit infidelitas. sed aliud sicut fornicatoꝝ extimat ꝓ tpe illo bonũ fornicari. ⁊ nõ ꝓ infidelitatem ꝛz ꝓpter delectationem. Adeo in vniuersali dicere fornicationẽ esse bonũ. vel bonũ aliqꝺ̃ hr̃e a

se' q nō a deo vl suis meritis. hoc ptinet ad infidelitatē. q ē mortale pctm infidelitatis. Hz q aliquis exinordinato appetitu ppie excellētie. ita de bōis suis gloriet ac si ea a se hēret. vel meritis suis. Hptinet ad superbiā q ē mortale pctm si ē in deliberatione voluntatis. Nec intelligas q iste spēs superbie ꝓsistāt in extimatōne. qz cū extimatio ptineat ad rōem nō eēt peccatū. cū peccatū solū sit in voluntate ꝓncipaliter Sed qz q ꝗs ꝓsebemēter appetit faciliter extimat. Hideo pctm superbie cōsistit in inordinato appetitu ppie excellentie. ex quo faciliter extimat se ea hēre a se vl suis meritis. ſvl q plꝰ habet. vel ceteros despicit.

3 ¶ Que sunt eius filie. R. q sunt ambitio. presumptio. arrogantia. ptinacia. curiositas. ingratitudo. iudiciū temerariū. irrisio. temptare deū. q adulatio. De quibus in locis suis.

¶ Superstitio ē vicius ꝗrū religioni. non qua plus exhibeat in cultū diuinū q̄ ꝯa religio. sed quia exhibet cultū diuinū vel cui nō debet. vel eo mō quo nō debet. Hñ superstitiosi dicti sunt ſm Hisidō. li. etbi. eo q depcabant q̄ imolabāt vt sui liberi superstites fierent glo. aūt ad coē. ij. dicit superstitio est religio supmodū seruata. vbi accipit methaphorice religio. sicut q̄n dicimus bonus latro.

4 ¶ Utꝛ superstitionū diuerse sint spēs. R. q sic ſm diuersa obiecta vel diuersos fines ſm hoc enī actus morales spēs sortiūtur. Hnde ꝑma spēs superstitionis est. cū exhibet cultus deo cui exhibēdus ē. sed mō indebito. vt si ꝗs coleret deū nūc ſm legis veteris obseruātiā. Secūda ē cū cultus diuinus exhibet cui nō debet. ſ. creature cuicūq q ista hz multas sub se spēs. Nā si reuerētiā deo debitā exhibet creature ē idolatria. Si ꝯo hoc facit vt instruat ab ea sic est diuinatio. q demones cōsulit p aliq̄ pacta inita tacite vl erꝛsse cū eis. si aūt hoc fit ꝓpter directionē humanoꝝ actuū. q sic ē superstitio q̄rūdam obseruantiaꝝ. Et hoc dicit Augus. ij. de doc. xp̄iana. Superstitiosum ē in q̄t q̄cquid institutū ē ab hominibus ad faciēda q colēda idola sicut deū creaturā vl aliā. Ecce ꝑmū subdit vel ad cōsultationes q pacta q̄dā signoꝝ cum demonibus placita atq federata. Ecce secundū post subinfert. Ad hoc ergo ptinent omēs ligature execrabiliū remedioꝝ quas nō cōmēdat ars medicoꝝ seu in ꝑcantationibus seu in caracteribus suspēdendis atq ligādis in quibus omnibus ars demonū ē ex quadā pestifera hoīm q malor ā̄geloꝝ exorta. Hñ q cūcta vitāda sunt xp̄iano q oīno penitus execratione repudiāda atq dāmnāda. xxvj. q. miruꝝ. q in c. illud. Prima aūt spēs superstitionū simplr est peccatū mortale. Secūa ꝯo spēs similr ē mortale peccatū. q de hac hēs. s. sors. Et q̄n consistit solū in obseruatōne q̄rundam obseruantiaꝝ sic aduerte q solū est mortale peccatū. q̄n duo cōcurrūt. Primū aliq̄d superstitiosum. Secundū q sciat superstitiosum fore id seruans q̄ cūq intētione hoc faciat. Secus si ignoraret superstitiosum. qz sic nō eēt mortale peccatum

¶ Sed q̄ro quō ꝑt cognosci q tale q̄d sit superstitiosum. R q ꝑsiderandū ē. vtrū naturalr videant posse tales effectus causare ꝓ q̄b⁹ effectib⁹ causandis talib⁹ ꝗs vult vti et si sic nō erūt superstitiosa. Hz. n. cās naturales ad inducē dū effect⁹ ꝓprios adhibere. Si ꝯo nō ꝑnt naturalr cāre tales effect⁹ cōsequus ē q nō adhibeātur ad hos effect⁹ causandos vt cāe. Hz tm vt signa. q nō vt signa diuīa. Sicut sunt sacrilia signa. sed tm vt signa vana q supuacua. q sic ptinēt ad pacta signationū cū demonibus inita. q sic superstitiosum. Nec ob. q sic̄ corpa naturalia subdūt corpi b⁹ celestib⁹. ita q corpa artificialia vt imagies q̄ sic illa. ita q ista sortiūt alios ꝯtutes ex ipressiōe corpoꝝ celestiū ad alios effect⁹ cāndos. qz. R ñ. q naturales ꝯtutes corpoꝝ naturaliū ꝓsequūt subālēs formas ipoꝝ ꝗs sortiūt ex ipressiōe corpoꝝ celestiū q nō ex earūdē impressiōe formarū sortiūt q̄sdaꝝ ꝯtutes actuas. Hz forme corpoꝝ artificialiū ꝓcedunt ex ꝓceptione artificis. Et nō cū nihil aliud sint q̄ ꝑpositio q ordo. vt dī. ij. phi. non ꝑnt naturalē virtutē hēre ad ꝓsagendū. Et īdeo ē q ex impressiōe corpoꝝ celestiū ſm q sunt artificialia nullā sortiūt ꝯtutē. Hz nīl ſm materiaz naturalē. q sic ꝑz q q̄ faciūt aliq̄ī tali ꝓstellatōe ad impmūt imaginē vt valeat ad febres q hmōi superstitiosi sunt. ꝓcor. tho. se. se. q. xcvj.

¶ Utrū ars notoria sit illicita q ineficax. R. 3 q sic. qz illa q̄bus vtit nō hūt ꝯtutē cāndi sciētiā vt cā. Hz tā q̄ signa sive qz ineficax ē ad sciaz acq̄rēdā. qz cū ꝗrat acq̄rere sciaz ñ p modū naturalē hoī. ſ. adinuentēdo vl addiscēdo oz illō expectet a deo. sic̄ scti hoies faciūt ñ p vana. Hz p vex dei cultū. aut a diabolo vt faciunt q̄ arte notoria vtūt. qz p vanas superstitiōes q demōes cū ñ ꝑnt illūiare intellectuz. iō nūq̄ sciam poterūt dare. Hz aliq̄n exꝑmant aliq̄ documēta sciaꝝ. q nō mortaliter peccāt tali arte vtentes q vt plurimi efficiūtur fatui.

¶ Utrū ꝯtꝰ imagiatiua possit īmutare corpa 4 naturalr. R. Aui. vj. naturaliū. c. vl. q sic accipiēdo imagiatiuā p ipis ꝯtutib⁹ interioribꝰ vt ꝑz ī trabe posita sup aq̄m q ī trā q milr alrs exēplis q eē exnea q̄ō ñ credo qz nimis exēdit

eius xrutē etiā nō intelligēs in quacūq; īmutatōe ſz in aliquib⁹ alijs īpedimētis ſublatis.

5 ¶ Vtr fascinatio ſit poſſibilis. R. q accipiēdo faſcinatōez p illuſiōe ſeu ludificatōe ſenſuū p artē magicā facta. ſic certū ē q ē poſſibile. ni ſi phibeat a deo mediāte miſterio āgeloz k ſcōrū. Si xo accipiat faſcinatio p inuidia. ⁊ ſic ē eē poſſibile ſic mltiplr expiētia docet. Si āt accipiat p īmutatōe ad malū facta in corpe alteri⁹ p oculos alteri⁹ reſpiciēz in eū. ſic ſilr ē poſſibile naturalr. vt ōt Auicēna. vbi. s. ſed non in oī corpe neq; ab omni aſpectu. vīd Ric. in quo libet qui banc q̄ſtionē format. vñ p̄t vetula infecta aſpiciendo puer ipſum inficere.

6 ¶ Vtr herbe k armonie bēant xrutē ꝯ demones. R. q ñ niſi p accidēs. Nā cū act⁹ actiuoz ſint in patiēte diſpoſito. ſo de aīa. Si demō inuenit paſſionē melēcolicā intēſiorē acri⁹ vexabit eū m q̄ ē q̄ñ ē in maiori diſpoſitōe q̄ q̄ñ ē in miori. Et ſic cū herbe ⁊ armonie valeāt naturaliť ad talē paſſionē leuādā k minuendā. ſic ꝑñr valēt ꝯ demonē vt min⁹ poſſit vexare illū. Sz directe ⁊ p̄prie nulla herba aut res corpalis p̄t agere in purū ſpm naturaliť. Et ſi aliq̄n valet ē potius ex aliqua ſupſtitiōe que phibita eſt.

7 ¶ Vtr liceat ſuſpēdere bzeuia ad collū. R. q ſic. ſi. v. ꝑcurrāt. Primū q ſint noīa cognita ⁊ nota ñ ignota. Secūdū q illa noīa aut xba ſint noīa ſcā. puta euāgelij aut ſacre ſcripture aut aliq̄z ſcōz. Tertiū q in eis nō ponāt aliq̄ caracteres ſeu ſig̃ p̄t ſignū crucis. Quartū q nō inſeraī aliq̄d vanū ſeu falſum. Quītū q in ſcribēdo ſeu ſuſpēdēdo aut portādo ñ obſueī aliq̄d ſupſtitioſuz. ſic q̄ñ credit minus valeāt ſcripta añ euāgeliū. vel alio die. vel p puerū xginem ⁊ bmōi. aliť iſtis nō ꝑcurrentibus ſupſtitioſum ē vt pz. xxvi. q. vlti. non licet. ⁊. c. nō obſeruetis.

8 ¶ Vtr icātatōz fp̄etiū ⁊ aīaliū ſit licita. R. q ſi icātatōib⁹ fp̄etiū ⁊ ſilijū bēaī reſpect⁹ tm̄ ad ſacra xba ⁊ ad xrutē dīnā. nō ē illicitū. Sz qz vt plīmū fiūt illicite obſuātie ēca tales icātatōes ⁊ p demones ſortiunť effectū ī nō reprobanť.

9 ¶ Vtr carminatrices ⁊ carmīatores q̄ carminat infirmos aut pueros peccēt mortaliť. R. ſi nihil ſupſtitioſuz dicūt aut docēt aut faciūt. ſz tm̄ vtunť licitz p̄cib⁹ ⁊ adiuratōib⁹ ſicut p paſſionē ⁊ crucē ⁊ ſilia nō eſt pctm̄. ſz non dēt ꝑſuli niſi diſcretis p̄ſonis vel religioſis. qz communiter ſuperſtitiones immiſcent.

10 ¶ Quid de illis q̄ dicūt miſſaz de mortuis p vivis vt morianť. R. q peccāt mortaliť. xxvi. q. v. qdcūq; Et idē dic de exuētib⁹ altaria. aut opiētib⁹ ymagines ſcōz. vt in. d. c. quicūq;. Similiť de dicentib⁹ pſalmos aliquos ad hoc.

¶ Vtr colligētes aliq̄s herbas vanas obſuatiōes faciētes peccēt mortaliť. R. q ſic ſi ſciētes ſupſtitioſum eſſe faciunt. vt pz. xxvi. q. v. c. non liceat. ⁊. q. vlti. non licet.

¶ Quid de obſuatōib⁹ vanoz ad p̄cognoſcenda infortunia ⁊ bmōi. R. q oīa p̄hibita ſunt. qz ſunt ſig̃ ex vanitate boīm cooperante dyabolo. Nā cū in bmōi a p̄ncipio aliq̄d veri euenit a caſu. inceperūt boīes aīmū in bis applicare. Et ī dyabol⁹ multa facit euenire in talib⁹. vt boīes curioſiores fiant in talibus ⁊ laqueis errorum implicenť. vt dicit Aug. p̄mo de doc. xp̄iana. ⁊ no. in. c. ſciendū. xxvi. q. vij.

¶ Vtr ſciēs maleficiū poſſit ſine pctō illō ſolvere. R. De. aureo. in. vij. di. xxxvij. q. ij. q p aliud maleficiū fieri nō p̄t ſine pctō infidelitatz Si tm̄ q̄s eēt actu diſpoſit⁹ ad faciendū maleficiū p̄t aliq̄s vti eo. qz ſz malo alteri⁹ vti ad bonū ſuū. ſic ōt Aug. de iuramēto ifidelī iurātz in noīe dei ſui. Vñ ſz q̄s nō poſſit īducere aliquez ad aliq̄d maleficiū faciendū. tm̄ ſi ē aliq̄s diſpoſitus actualiť facere aliq̄d maleficiū vt aliud ō ſtruat poſſuz illo vti ad bonū meū. Pōt ečtolli p deſtructōem maleficī ſi ſciť. qz eo deſtructo demon non amplius fatigaret. quia ex pacto nō aſſiſtit. niſi q̄diu durat tale ſignū. Vñ dicit Scot⁹ eadē di. q nedū nō ē pctm̄. imo meritoriū deſtruere opa dyaboli. nec in ß ē īfidelitas aliq̄. qz deſtruēs nō acq̄eſcit opib⁹ dyaboli. ſed credit demonem poſſe vexare. ⁊ velle fatigare. dū tale ſignū durat. ⁊ deſtructio ſigni talis īponit finē vexatōi. Pōt etiā deſtruere q̄s maleficia p ſacramenta. adiuratiōes. diuinas orationes ⁊ bmōi meretoria.

¶ Vtr credētes ſe cū alijs nocturnis boīs eq̄tare. ⁊ vbicūq; voluerīt ſubito poſſe trāſiť. aut i aliā ſpēz creaturā poſſe mutari peccēt mortaliť. R. q ſic. poſt q̄ſ talib⁹ audierūt xpiatē ⁊ ſunt ifideli deteriores. xxvi. q. v. eṕi. Sec⁹ ſi ex ſimplicitate añ informationem de veritate.

¶ Quid de obſuatōe lune aut diez. R. Archi. in. c. ſi q̄s cleric⁹. xxvi. q. v. q ſi q̄s obſeruet ad p̄cognoſcendos futuros euēt⁹ fortuitos. k etiā ad p̄cognoſcendū futura opa boīm p certitudinē. ſic illicitū eſt ⁊ ars demonū. Si xo q̄s vraī tali obſeruatōe. k alia p̄ſideratōe aſtroz ad p̄cognoſcēdū futura q̄ ex celeſtib⁹ cauſanť. puta ſiccitates pluuias ⁊ bmōi. ſic nō ē pctm̄ q̄ñ dubiū nō ē. quin res circa lunarē globū p̄ſtitute p ſuperiora reganť īmutenť ⁊ p̄curenť. ⁊ qđ dicit Aug. in. c. nō obſeruetis. xxvi. q. vlti. intelligiť ſm p̄imū modum. non ſm ſecundum.

Suspensio de qua hic loquor ē qdā ecclesiastica censura qua interdicitur aliquod officiū vel exercitiū cōpetēs certe psone ecclesiastice aliqñ a iure aliqñ a iudice plata. elicit ex gl. j. c. ad reprimendā. de offi. or. ¶ i cle. cupientes. de penis.

1 ¶ In quib⁹ casibus a iure incurritur aliqua suspēsio. Ex. lz gl. in. d. cle. cupientes. multos nūeret. tamē ego fm parui tatē ingenij mei ad xxxvij. casus reduco qui ptinēt ad suspēsionez maiorem q̄ pprie dr̄ suspēsio. quor.

2 ¶ Primus ponit in. c. vlt. xvij. di. Vbi epūs est suspensus duobus mensib⁹ ab officio si post pūciale pciliū celebratū infra sex mēses nō puocat oēs abbates pbros ¶ clericos ¶ nō refert eis omnia acta concilij.

3 ¶ Secūdus ponit in. c. nullus. lv. di. vbi epūs ipo iure suspēdit p annuz a celebratione misse si ordinat solēniter penitentem scienter.

4 ¶ Tercⁱ ponit in. c. j. ¶. ij. lxxiij. dis. vbi epūs suspēdit p annū a celebratōe misse. si ordinat aliquē inuitū de q̄ dic. vt. s. ordo. iij. §. xxiij.

5 ¶ Quartus ponit xxxij. dist. c. nullus. ¶. xv. q. vij. sciscitātib⁹. vbi clerici notorij pcubinarij sunt suspensi de q̄ dic vt. s. pcubinarius. §. ij.

6 ¶ Quintus ponit. lvij. di. c. ij. vbi epūs q̄ ordinat monachū sine licentia abbatis ē suspensus a cōione alior a sua dioceſi. aliqui dicunt ab alijs epis.

7 ¶ Sext⁹ ponit in. c. nihil ē. ¶. i. c. cū in cūctis. de elec. vbi clericⁱ q̄ eligit idignū q̄ntū ad etatē legitimitatē sciam ¶ mores electōe actiua p illa vice ē puatus. ¶ a bñficijs eccie p triennū ē suspēsus. Et psono q facit vel pmittit fieri p illa vice puatus ē ptāte pferendi bñficiū illud. si ad eū ptinet ipius collatio. ¶ dz suspēdi a pceptione ppij beneficij.

8 ¶ Septimus ponit in. c. q̄sq̄s. de elec. vbi clericus psentiēs electioni de se facte p ptātis secularis abusum fit ineligibilis. ¶ eligētes prima vice sunt suspēsi electionis potestate.

9 ¶ Octauus ponit in diuersis capīs ¶ titulis circa ordīatos. vl ex tpa. vel ab epo q̄ resignauit. vel a nō suo. aut de eius lnīa. vel ab excōicato degradato. suspenso ¶ hmōi. de q̄bus dic vt. s. ordo. ij. §. j. ¶ ordo. iij. §. xxij. ¶ ordo. iiij. §. iiij. ¶ ordo. vj. §. iij.

10 ¶ Nonus ponit circa ordinantes añ tpa vel illitteratos vel nō subditos. de quibus dic vt s. in precedenti casu.

11 ¶ Decimus ponit in. c. q̄ndam. de solu. vbi suspēsus ē ab admīstratōe spūaliū q̄libz grauās eccias sibi pmissam p debitis alienis. aut lras sine sigillū concedens q̄bus possint eccle sie obligari. Dez ē q nō ligat hec suspēsio. ni si inferiores epis fm Io. i gl. ibidē. ¶ q p epm etiā pt relaxari. lz non dz facere nisi pus sit satisfactū in dēnitati eccie. c. cuz olim. de rb. sig.

12 ¶ Undecim⁹ ponit in. c. j. de clericis pugnā tibus in duello. vbi clericus duellū suscipiens vel alteri offerēs suspēsus ē. poterit tñ epūs cū eo dispēsare. si mors vel mutilatio ñ sit secuta.

13 ¶ Duodecimus ponit in. c. quida. de elec. li. vj. vbi suspendūtur quicūq̄z iudices per annū continuū ab epor confirmatōne ¶ cōsecratōe qui se intromittūt de cognitōe negocior i causis electionū epatuū. quando antea ad papaz est appellatū. Aut qui cōfirmationē aut consecrationem cōferūt electis post talē appellationem. Et si solū cōfirmatōem pferūt sunt suspē si ab ea tm̄. Si pfirmationē ¶ pfectōez. sic sunt ab vtraq̄z suspensi. Similiter si partibus recedentibus ab appellatōe eā pferat. nisi pus inquirat si ptes aliqua prauitate intruentes recesserūt a dicta appellatione.

14 ¶ Terciusdecimus ponit in. c. tanta. de excess. pla. contra nō seruātes interdictū. de quo dic vt. s. interdictū. vij. §. vij.

15 ¶ Quartusdecim⁹ ponit in. c. sacro. de sen. ex. vbi suspēditur p mensem ab ingressu eccie. pfe rēs sententiā excōicationis. nisi pmissa canonica monitione cor̄ idoneis testibus.

16 ¶ Quintusdecim⁹ ponit in. c. cū medicinalis. de sen. ex. li. vj. Vbi suspēdit p mensem ab ingressu eccie ¶ a diuinis officijs ferēs sentētiaz excōicationis interdicti vel suspēsionis nō inscriptis. Idem est si nō cōscribat causam sententie. Idem etiam ē si requisitus nō tradat infra mensem exemplum scripture. de quo dic vt. s. excōicatio. ij. §. ij.

17 ¶ Sextusdecimus ponit in. c. q̄ sepe. de elec. li. vj. vbi suspēdūtur ab officijs ¶ a q̄buscūq̄z bñficijs cōuentus capitula collegia aut singulares psone infrascriptaz eccias qui decedente prelato alicuius ecclesie cathedralis vel regularis vel collegiate bona ab eo dimissa. vel vacationis tempe obuenientia occupāt ¶ hec q̄diu ea nō restituāt. vl eccie aut successori nō obstāte quacūq̄z cōsuetudine puilegio aut statuto. ¶ in cle. statutū. de electi. declarat id hre locū in omni emolumēto. ¶ intellige q̄n plat⁹ pncipalis decedit. vide. s. bñficiū. §. xl.

18 ¶ Decimusseptim⁹ ponit in. c. hac ostitutōe. de offi. dele. li. vj. vbi conseruator suspendit p vnū annū ab officio si sciēter intromittit se de alijs q̄ de manifestis. de quo dic vt. s. ꝓseruā-

tor. §. j.

9 ¶ Decimusoctauus ponit ī. c. hec plus tissimo de re. ec. nō ali. li. vj. vbi plati submittētes bona eccīax seu iura sine consensu sui capituli. ⁊ sedis aplice licentia laicis sunt suspēsi p triennīū ab officio. i. executōe officij ⁊ ab admīstratione. s. tpaliū ſm Jo. an. Itē clerici q̄ ß sciētes nō denūciāt superiori sunt suspēsi p triēniuz a pceptōe bñficiox illi⁹ eccīe. Quid aūt requrat vt hec suspēsio incurrat. dic q̄ illa q̄ requrūtur vt laici sint excōicati q̄ vi aut metu id exigūt ab eccīastic⁹. de q̄ excōicatio. vij. casu. xxj.

20 ¶ Decimusnon⁹ ponit in. c. cuz eterni. de sen. ⁊ re iudica. li. vj. vbi suspendit p annū ab officio iudex eccīasticus ordinarius vel delegat⁹ q̄ extra iusticiā ⁊ pscīam in grauamē ptis alterius in iudicio q̄dcq̄ faciēs p gratiam vel sordes Sed hoc nō habet locū in arbitrio ſm ber. qō limitat Jo an. vex nisi succedat in locū ordinarij vel delegati. de offi. dele. c. vno delegatorū. ⁊ eadem rōne nec in auditore.

21 ¶ Vigesimus ponit in. c. pūti. de offi. ordi. li. vj. vbi epi ⁊ supiores suspendūtur ab ingressu eccīe inferiores vo ab officio ⁊ beneficio q̄ in subiectis sibi dignitatibus psonatib⁹ portionatibus vel eccles⁹ bona in ipis inuēta post mortem rectoris ea. x. vel tpe vacatōis obuenīētia quoquo mō occupāt. ⁊ tādiu donec restituerint occupata. nisi ex spāli priuilegio. aut consuetudine pscripta eis cōueniant. Et aduerte q̄ hoc loq̄tur de alijs bonis ab his de quibus in. c. q̄ sepe. de elec. li. vj. de q̄b⁹. s. §. xvij.

22 ¶ Vigesimus primus ponit in. c. exigit. de cēsi. li. vj. vbi epi ⁊ supiores suspendūtur ab ingressu eccīe inferiores, ab officio ⁊ beneficio q̄ visitantes exigūt pecuniam vel munera vel a non visitatis recipiūt pcurationē de q̄ dic vt j. visitatio. §. iij.

23 ¶ Vigesimus secūd⁹ ponit ī. c. vsuraz. d vsur. li. vj. vbi suspēdunt epi ⁊ maiores q̄ vsurarijs manifestis nō oriūdis q̄cūq̄ titulo pcedūt domos ad fen⁹ exercendū donec eos expellant.

24 ¶ Vigesimus tertio⁹ ē in. c. epox. de sent. li. vj. vbi interdicit ingressus eccīe illis q̄ celebrant pūtibus excōicatis publice vl interdictis. aut eos recipiūt ad sacra eccīastica vl sepulturaz ⁊ tādiu donec ad arbitriū excōicatoris satisfecerint cōpetenī. Et si interdicto durāte dimis se ingerāt in eccīa in suo agentes officio sicut pus efficiūt irregulares. c. is cui. de sen. ex. li. vj. Et lz Archi. hic limitet istud ad excōicatū ab hoīe pticulō donec arbitrio eius cui⁹ iniam. Tñ Jo. de san. quē seqūtur Be. ibidem intelligit de sen. iur. Et sic illō ⁊ bū cui⁹ sniaz s. si ē iust. pditoris. si bonis. bonis. Sic de bēs in. c. nup. de sentē. ex. Et sic tene Jo. an. vt recitat Be. ibdē arguit q̄ pdicta pena solū hz locum q̄ ad exemptos nō q̄ ad clericos nō exemptos ⁊ posset teneri post factū. lz ante factū sit tenēdum q̄ etiam ligat non exemptos.

¶ Vigesimus q̄rtus ponit ī. c. statuim⁹. d ele. li. vj. vbi suspēdit triēnio a bñficijs q̄ defecerit in pbatōe eiq̄ obiecerit ꝯ psonā electi ad aliquā dignitatē vl psonatū ad q̄ bñficia si se ingesserit. j. illud tps ppetuo puatus ē. nisi manifestissime cōstet q̄ calūnioſe nō egerit. Intellige in bñficijs q̄ hz in illa eccīa p q̄ electio celebrat. c. si cōpromissarij⁹. de elec. li. vj. 25

¶ Vigesimus quint⁹ ponit in. c. cupientes. de elec. de qua. s. electio. §. ix. 25

¶ Vigesimus sextus ē in. c. si cōpromissarius. de elec. li. vj. vbi eadē suspēsio imponit cōpromissario si elegit scienter indignū. nisi cōpromittentes illud habuerint ratum. 27

¶ Vigesimus septimus ē in. c. solet. de sen. ex. li. vj. vbi suspensus ē ab omni actu legitimo excōicatus maiori excōicatione. 28

¶ Vigesimus octauus ponit ī. c. nō soluz. ⁊ in c. constōnem. de regu. li. vj. vbi suspendūtur a receptione quoruūlibet ad pfessionē mendicantiū ordinū fratres qui aliquē añ annū pbationis pletū recipiūt ad pfessionē. 29

¶ Vigesimus nonus. ponit in cle. q̄si. de vi. ⁊ ho. cle. de qua. s. cleric⁹. iij. §. ij. ꝯ clericos virgatis vestibus vtētes. 30

¶ Trigesimus ponit in cle. j. de re. ec. nō alie. vbi suspendit ab officio q̄libet religiosus presidens monasterio prioratui eccīe seu administratōi cuilibet si iura redditus. vel possessiones eiusdē alicui ad vitā seu ad certū tps pcedit quouis titulo nisi necessitas aut utilitas id exposcat monasterij vel eccīe. ⁊ tūc cuz pfensu cōuentus si habet. Aut si non habet sui plati. Hoc tñ nō extendit ad locatōnes ⁊ venditiones fructuū ad modicū tps. vt ibidem. 31

¶ Trigesimus primus ponit in cle. religiosi. de deci. vbi suspēdūtur religiosi bñtes administratiōes vel bñficia ab officijs ⁊ administratōibus q̄ noualiū aut decimaliū aut decimaz debitaz faciūt fraudē. si req̄siti infra mensem ñ destiterint vel ñ satisfecerint vsurpatis. infra duos mēses. ⁊ tādiu donec satisfecerint. 32 33

¶ Trigesimus secūdus ponit in cle. cupientes. de pe. vbi suspendūtur ab officio predicatōis cēs religiosi exceptis illis q̄ decimas recipiūt qui post q̄z fuerint requisiti p rectores eccīarū

scienter omiserint facere ꝓsciam cõfitentibus de decimis soluendis ⁊ hic q̃diu non fecerint si ꝓmo ditatem habuerint.

34 ¶ Trigesimusterti⁹ ponit in cle. i. de testa. mo-na. vbi suspendit ab ũficioꝫ collatõe abbas vt ꝓꝫ nõ bñ⁹ abbatẽ ꝓpriũ. ali⁹ ꝛo ab administratiõe si quã bꝫ q si no bꝫ inbitat ad habendũ bñficiũ ⁊ administratõez. ⁊ ꝑ annum si seculares nõ corrigiatos ⁊ altos vt capucia nõ fixa ꝓꝫ tare ꝓsumpserit. ¶ Item fm ꝓmissam ꝓsonaꝫ distictionẽ ꝓfatas penas suspẽsiõis ⁊ inhabilitatõis ꝑ biennũ ipo facto ĩcurrũt. si venatõi aut aucupationi clamoꝛose. vel alias cũ canib⁹ aut aucib⁹ ex ꝓposito interfuerint. ⁊ loq̃t de monachis nigris. ⁊ collatio ptinet ad ꝓrẽ claustralẽ cũ ꝯsilio ⁊ ꝯsensu maioꝛis ptis capli seu ꝯuẽt⁹ durãte tpe suspẽsiõis abbatiꝫ vt ꝓꝛis. vt ibi.

35 ¶ Trigesimusquart⁹ ponit in cle. cũ sit. de magistris. vbi suspẽdũt q̃libet ecclẽpi ⁊ supiozes p̃ lex mẽses seq̃ntes a collatõe magisterij seu doctoꝛat⁹ q̃ aliquẽ ꝯ mouerũt ad tale officiuz. nisi ꝓus recepto iuramẽto q vltra tria milia turonensium argenteoꝛ in tali doctoꝛationis solẽnitate non expendet.

63 ¶ Trigesimusqnt⁹ ponit in cle. multoꝛ. de bẽ. vbi suspẽdũt epi p̃ triẽniũ ab officio si odñ gr̃e aut amoꝛis ꝓmodi tpalis obtẽtu ꝯ iusticiã ⁊ ꝯsciam omiserit ꝓcedere in crie bẽref. ꝯ quẽ q̃ vbi fuerat ꝓcedendũ aut obtentu eodẽ prauitatem ipsam vel impedimentũ sui officij imponẽdo quoquo modo vexauerint aliquem.

37 ¶ Trigesimusext⁹ ponit in cle. religiosi. de priui. vbi suspẽdũt religiosi q̃ admistratõe eucharistie. extreme vnctõis ꝛ solẽnizatõe mrimonij aut quacũq̃ absolutione indebita aliqui acquisierũt. nisi post q̃ fuerint requisiti infra mẽsem restituerint. donec satisfecerint.

38 ¶ Trigesimusseptim⁹ ponit in. e. qꝛ in oĩb⁹. de vsu. vbi clerici suspẽdũt ipo facto ab officij exercitiõe fm ꝓpa. ibidẽ qui recipiũt ad cõionẽ vt oblationez altaris manifestos vsurarios. ⁊ tãdiu donec ad arbitriũ epi satisfecerint.

39 ¶ Est ⁊ alia suspẽsio q̃ dꝛ mioꝛ. Hãc ĩcurrit q̃s ex duob⁹ ꝓmo ex q̃cũq̃ mortali pctõ in q̃ q̃s existens añq̃ poeniteat est suspẽsus ab oi sacroꝝ ꝓticipatõe. vt ĩ. c. quesitũ. de coba. cle. ⁊ muli. Scdo ex ꝓticipatione cũ excõicatis in quo incidit minoꝛem excõicatõem. ¶ Isti tñ si sic suspensi celebrent non efficiunt irregulares. vt in. c. si celebrat. de cle. ex. mi.

40 ¶ Est ⁊ alia suspẽsio q̃ q̃s ẽ suspẽsus q̃ ad alios ꝛñ q̃ ad se q̃ ꝓprie suspẽsio non ꝓt dici. ⁊ ista ligant clerici pegrini. vt ĩ. c. i. ⁊. iñ. de cle. pegri. nã tales nõ ꝓnt celebꝛare in publico añq̃ fidez certam fecerint. de eoꝝ ordinatõe. sed bñ in secreto. vt in. d. c. iñ. Si tñ celebꝛarent non essent irregulares. vt no. Pa. in. d. c. si celebrat. 41

¶ Nullus eps aut supioꝛ ĩcurrit sniaz interdicti vel suspensiõis ipositã a iure vl a iudice. nisi de eis fiat specialis ⁊ exꝓssa mentio. c. qꝛ piculosum. de sen. ex. li. vi.

Suspensio. ij. q̃ ad platõez. Sciẽdũ q̃ duꝝ fieri in scriptis monitione ꝓmissa ⁊ cetꝛis sicut excõicatio. Et ideo qõ dixi de sniã excõicationis. s. excõicatio. ij. dic de ꝓlatõe suspẽsiõis vel ĩterdicti. vt pꝫ in. c. i. de sen. ex. li. vi. i

¶ Duꝝ appellatio suspendat interdictũ ꝛ suspẽsionẽ sicut excõicatõz. R. q̃ sic si ꝓcedat. vt in. c. ad bꝫ qsti. de appel. a ꝯrio. Si tñ appellatio fieret etiã p̃ suspensionẽ a tpalib⁹. vꝛputa ab ingressu dom⁹ vinee ⁊ hmõi. vel in interdicto ignis vel aq̃ ⁊ hmõi. bñ appellatio post seq̃s suspẽderet eã. l. nõ tm̃. ff. de appel. nisi casus eẽt in q̃ dãnatuz publice interesset statim puniri. l. ꝓstõnes. ff. de appel. Ex q̃ pꝫ q̃ suspẽsionẽ a beneficio ab officio vel ab ingressu eccie nõ tollit appellatio seq̃s. qꝛ spũalia sunt. Et sic intellige. ¶ Inno. in. d. c. ad hoc qsti. Sec⁹ si suspẽsio ẽ a ꝓceptione fructuũ bñficij q̃ tpalis est. vel a ꝓbenda qꝛ appellatio bñ suspendit etiã post inꝓsita. Secus si suspenderet quis a canonica. qꝛ spũalis ẽ. ¶ Jo. an. tñ in. c. is cui. de sen. ex. li. vi. tenet q etiã tollit appellatio sequens suspẽsionem a bñficio. Et illud qõ dꝛ non suspẽdere appellationẽ seq̃ntẽ interdictum vel suspensionem dicit habere locũ in mere spiritualib⁹ per que ligatur anima.

¶ Quid si snia suspensionis aut interdicti ferat sub ꝯditõe. R. nõ ligabit donec extet ꝯditõ Et breuiter qõ dꝛ de excõicatõe dic de suspensione. fm ¶ Jo. an. in. c. liz. de sen. ex. li. vi. cũ eadem quasi sit ratio. 2

¶ Quis ꝑt suspendere vl ĩterdicere. R. q q̃ ꝑt excõicare ⁊ econtrario. Sic q̃ ꝑt excõicari ꝑt suspẽdi ꝛ interdici. Et q̃ ꝑt ꝑ cẽsurã ecclesiastica cogere ꝑt bꝫ tria facere. s. excõicare suspẽdere ⁊ interdicere. que tria intelliguntur noie censure ecclesiastice. c. querenti. de ver. sig. 3

Suspensio. iij. quo ad penã. Doc. satis intricate loquũt. q̃uis ¶ Pa. in. c. cum dilect⁹ de ꝓsue. ⁊ in. c. si celebrat. de cle. exco. mi. clari⁹ dixerit nihilominus tu vt clarius capias.

¶ Aduerte ꝓmo ⁊ distingue sic. Quedã suspẽsio ẽ a iure vt in casib⁹ supꝛapositiz. q̃dã ab hoie Et bax suspẽsionũ q̃dã ẽ ab aliq̃ q̃ ꝓprie ẽ act⁹ alicuius ordinis. puta a celebratõne ab officio i

ab ordīe ⁊ hmōi .q̄dā ab aliīs actib⁹ q̄ nō ptinēt ad aliquē ordinē. Si suspensio sit ab actibus alicui⁹ ordīs sic.aut talis suspēsio ē cū tali modificatōe.s.q̄lcq̄ satisfecerit vł penituerit. Et sic si est a iure,vt.xvj.xx.xxj.xxij.xxiij.xxv.xxvj.xxvij.xxviij. dis.sic fm Archi.⁊ no. Be ī.d.c.q2 sepe.nō efficiūt irregulares si celebrēt vel exerceāt actū ordini deputatū. quia fm eū isti poti⁹ videē a deo suspēsi q̄ a iure.si vo talis,suspēsio sit a iudice sic erūt irregulares. ꝓbatū tñ tz gl.in.d.c.pnti. q̄ etiā suspēsi a iure tali mō sunt irregulares.cui⁹ opi.tenerē aīs fcīm.ꝛz post fcīm illā Archi. Si vo dicta suspēsio nō sit cū tali modificatōe,siue sit a iure vel a iudice efficiūt irregulares exercētes actū alicuius ordinis.vt in.c.j.de sen.ex.li.vj. ⁊ ī.c.j. de sn̄ia ⁊ re in.li.vj. Si aūt dicta suspēsio ñ sit circa ea q̄ ptinēt ad actus ordinū.ꝛz circa alia ab ipis sic,nō eēnt irregulares eaz nō seruātes. ꝛz alio mō debēt puniri. Et dcā duo.c.loquūt ꝓprie qñ exercet aliq̄ deputatus certo ordini. vt no.in.dictis.c. cū dilectus,⁊.c. si celebrat. ⁊ in.d.cle.cupientes.

2 Et aduerte secūdo q̄ ē q̄dā suspēsio ab actibus ordinū q̄ fit a ꝓlatis vel a iure de q̄ dic,vt dixi hic,s.q̄dā q̄ fit a ꝓfessorib⁹ ad certū tēp⁹. vel etiā simplr ⁊ talis nō inducit irregularitatem.ꝛz non teneē fm Jo.an.in.c.is q̄. de sen. ex.li.vj.q2 nō inuenīt iure exp̄ssum.

3 Aduerte tercō q̄ vt p3 ex sup̄dictis ī ti.suspē. sio.j. Suspēsio multiꝑ ir imponīt. Et no.gl.in d.cle.cupiētes. Et nō vt scias qñ ꝓcernit actū ordinū explanabo.aliq̄n.n.q̄s suspēdit a pōtificalib⁹ solū.⁊ sic si celebrat cē ī pōtificalib⁹ ñ efficit irregularis fm Jo.⁊.xx. durādi.q2 ñ sunt de subā ordīs vel officij q2 sine ipis q̄libet officiū p̄t celebrari. Ego tñ tenēdo q̄ epatus sit ordo.vt cōit tenēt cano. credo q̄ si celebrat ī pōtificalib⁹. ł exeq̄ aliq̄d qđ ad ordinē epal⁹ ptineat efficit irregularis. Dec⁹ exercēdo iurisditionalia.q2 illa sunt,separata ab his que sunt ordīs epal⁹. Et nō eps suspēsus a pōtificalib⁹ ñ ē suspēsus a iurisditionalib⁹.vt no.pa. in.d.c.cū dilect⁹. Aliq̄n suspēdit a sacīoꝝ ꝓceptōe vł ptícipatōe. ⁊ sic silr nō ē irregularis si ꝑ faciat.vt in.c.si celebrat.de cle.ex.mi.q2 ptícipare nō ē ordīs ł officij. q2 laici eē ptícipant fm Jnn.ī.c.j.de sen.ex.li.vj. Idē tz bo. Aliq̄n suspēdit a collatōe sacīoꝝ.⁊ sic silr ꝛz cōferat nō ē irregularis. q2 sine solēnitate cōferunt eē sacīa a laicis fm Jnn.ī.d.c.j.⁊ bo.ibidem Limito vex q̄n ꝓfert sacīa.ñ tāq̄ bñs ordinē ꝛz simplr sicut laicus. Aliq̄n suspēdit q̄s ab ordine sub diaconi.⁊ sic si exerceret officiuz diaconi vel p̄sbr̄i erit irregularis. Decus si ab ordine p̄sbr̄i eēt suspēsus. q2 posset exercere officiū inferioꝝ ordinum.c.significauit. de coꝝ vicia. Bz suspēsus ab officio sacerdotij seu sacerdotalibus ē suspēsus ab epalib⁹. ꝛz nō ecōtrario. Silr suspēsus a collatōe ordinū simplr ē suspēsus a collatōe cuiuslibet ordinis. Sed suspēsus a collatōe sacerdotij nō ē suspēsus a collatōe ordinis inferioris. Bz suspēsus ab inferiori intelligit suspēsus a collatōe superioris ordinis fm Bo.in.c. dilectus filius. de tē.oꝝ. Et ideo efficiūtur irregulares si ꝑ faciūt. Aliq̄n suspēdit ab officio.⁊ sic suspēsus ē a pontificalibus etiā. Ideo si ordinat vel celebrat efficit irregularis. Dñ suspēsus ab officio idē ē sicut de suspēso ab ordine.⁊ talis ē suspensus ab oībus q̄ fundant in ordine fm Pa.in.c. cū dilectus.de ꝓsue. Et ideo ē suspēsus a iurisditione spūali fm cōem opi.ꝛz.gl.ī.c. si celebrat. de cle.ex.mi.teneat ꝑnū ⁊ male fm Pa. ibidē Ratio q2 remota executōne fundamēti remouet ⁊ accessoriū qđ est iurisditio. nec obstat.c. dilecta,de ma.⁊. obe. vbi abbatissa q̄ nō hz ordinē.tñ confert beneficia qđ est iurisditionis. q2 illud cōcedit sibi rōne religionis.,sed nō religioso nō dat iurisditio spūalis. nisi rōne ordinis non tamē credo in currat irregularitatē si ea q̄ sunt iurisditionis exerceret.ar. d.c.j.de sen.ex.li.vj. Item no.glo.in.c. q2 sepe.de cle. li.vj.⁊ in.c.pnti.de offi.ordi.li.vj.q̄ suspēsus ab officio ipo facto suspēsus ē ab oībus beneficijs.sed nō ecōtrario. Bz gl.in.d.cle.cupiētes.sic ꝓcordat.vt suspēsus pro leui causa puta facto ex quo imminet scandalum de quo dubitat an sit mortale sic nō priuat. Si vo ē pro delicto graui sic si ē in mora petende absolutionis priuatur a perceptione fructuū beneficij quia ꝓpter officiū dat beneficiū. Si vero est in mora non priuabitur fructibus beneficij.⁊ sic concordat opiniones diuersas. Aliquādo suspenditur quis diuinis officijs. Et tūc non potest nec officiari nec cū aliis intereē seu audire fm Hostien. Goffr.⁊ Kay. Non tamē erit irregularis si soluz interesit vt simplex laicus vt patet ex dictis.

4 Utz ītedict⁹ ab īgressu eccīe possit officiari ex̄ eccīam. ł.q̄ sic.ꝛz ñ ecōtrario ⁊ cui ītedicitur eccīa intelligit interdcā eccīastica sacīa. xxiij.q.j. latoꝝē fm Jo. ꝛz ꝑnū cōit tenēt in ß casu q2 talis celebrare pōt ex̄ eccīam.

5 Quid si interdictus ab ingressu eccīe ītrat ⁊ audit ibi diuina. ł.q̄.ꝛz mortaliter peccet. non tamen efficit irregularis.nisi ipe celebret quasi vtens officio suo.sicut ꝓpus fm Be in.d.

c.is cui.de sen.excō.li.vj.

6 ¶ Oz nūqd pōt intrare eccīam ad ozādū tpe
q̄ ibi diuina nō dicūtur. Ric. q̄dam tenēt q̄ nō.
Sed Cal. quē sequit Be. in.d.c.is cui. tenet q̄
sic licite. ⁊ placet p rōnem p̄fati. c. is cui.

7 ¶ Aliq̄n suspēdit q̄s ab administratōne eccīe
tam in tp̄alibus q̄m in sp̄ualibus. ⁊ talis cele/
brās nō e irregularis. q̄ nō ē suspēsus ab or/
dine. fm pa. in. c. ii q̄. vndā. de solu. ⁊. Jo. an.
ibidem.

8 ¶ Aliq̄n suspendit q̄s ab aliq̄ officio puta ab
officio p̄dicatōnis ⁊ nō efficit irregularis si p̄
dicat vel celebrat. vt in cle. cupiētes de penis.
no. Pau. ⁊ sequtur Cal. ibidē. Secus si ab aliq̄
alio officio annexo alicui ordini.

9 ¶ Aduerte quarto q̄n q̄s suspēsus ē a canone
ꝓpter defectū corp̄ale ꝓpter quē ꝓhibet ꝓmo/
ueri. de quo habes. s. corp̄oris vitiatus. ⁊ talis si
ꝓmoueat ⁊ celebret. ⁊ mortaliter peccet. non
efficit irregularis. fm Pa. in. d. c. si celebrat.

10 ¶ Quid si iudex post appellatōem potuerit in/
terdictū vel suspēsionē. ⁊ post q̄s celebrauerit
⁊ iudex appellatōnis ꝓnūciauerit appellatio/
nem nō tenere erit ne irregularis talis q̄ cele/
brauit. R. fm Ber. ⁊ Host. in. c. pastoralis. de
ap. q̄ si appellauit ex cā frīuola. ⁊ nō ꝓbabili.
sic erit irregularis. alīs non.

Suspensio. viij. seu interdictū quō relaxatur. Aduerte quia si imponit a iure vl
a iudice sic. donec satisfeceris vel penitueris.
sic facta satisfactione vel pnīa relaxat ipso fcō
fm Pa. in. c. cū tu. de vsu. no. in. c. nō ē. de spō.
in tex. ⁊ in gl. Si vō imponit simplr sic necēsa
ē absolutio. Et de hoc vide. s. interdictū. viij.
in principio.

1 ¶ Sed q̄s p̄t absoluere. R. fm cōiter doc. in
d. c. si q̄ndā. q̄ si simplr ē iposita a iurē pt eps
nisi vbi cōditor canonis sibi reseruat. ar. c. nu
per. de sen. ex. Si vō nō sit simplr sed ad tp̄us
facta. sic tenet gl. in. c. cupiētes. de elec. li. vj. ⁊
in cle. j. de here. q̄ solus conditor canonis pōt
absoluere. Pa. cīām in. d. c. si q̄ndā. tz q̄ etiā
si simplr sit inflicta ꝓpter p̄cīm q̄ eps no pōt.
nisi in casibus in quibus pōt dispēsare. q̄ pe/
na ꝓpter delictū posita intelligit ꝓpetua. vt l.
seruus. C. de penis. no. ¶ Anno. in. c. ex litis. ō
cōsti. Secus eēt si ꝓpt ptumaciā eēt inflicta q̄
sic posset eps absoluere. ar. in. d. c. ex litis. ⁊ qō
no. Anno. in. d. c. j. de excess. p. In sīa vō su/
spēsionis simplr fcā ab homīe absoluet q̄ tulit
vel eius sup̄ior fm q̄ dī de sīa excōicationis
xxiij. q. j. si petrus.

2 ¶ Oz quō absolutio fiet. R. sole vbo fm Ho.
dicendo reuoco vel remoueo vel absoluo a ta/
li sententia ⁊ hmōi. Faciūt ad p̄fata q̄ no. s. in
terdictū. quō relaxat. q̄ ambulant pari passu.
interdictum. viij. per totū.

¶ In quibus casibus suspendit quis ⁊ tamē
non potest restitui a suo suspensore. sed solum
a papa. R. nī. q̄ in tribus. Primus quādo cle/
rici vel regulares propter exhibitionem sacra
mentorum hereticis. aut propter receptionez
elemosinarz vel oblationū a eis. vel propter
traditionem ecclesiastice sepulture predicto
hereticoz sunt priuati ab eorz ordinarijs of/
ficio. c. excōmunicamus. de here. Secundus ē
in suspenso a collatione beneficioz per cōciliū
post primaz ⁊ secundam monitionem inuento
culpabili in conferendo beneficia indignis. c.
graue. de p̄bē. Posset tñ iste ab vno p̄incipali
p̄triarcha restitui. vt in. d. c. graue. Tercius in
degradato. c. ex tue. de cle. non resi.

Suspitio vī. s. iudicare. ⁊. c. psumptō.

Susurratio est obloquutio mala de pro/
ximo facta occulte ad diuidendam amicitiam
aliquoz. Conuenit. n. cum detractione. q̄uter
q̄. dicit malū de proximo in eius absentia. Oz
in intentione distinguitur. quia susurro inten/
dit discordiaz inter amicos deseminare. vt di/
cit glo. ad Roma. j. Detractores aūt aliorum
bona minuūt vel negant. ⁊ honorem seu famā
intendūt perimere. Dicitur susurro bilinguis
quia vt plurimū duabus linguis vtitur. dicēs
vni malum de alio ⁊ ecōtrario. ⁊ nedū est pec/
catum mortale. sed grauissimuz. vt patet pro/
uerbio. vj. Sex sunt que odit deus ⁊ c. ⁊ septi/
mū quod detestatur anima eius. s. qui seminat
inter fratres discordias. Ratō quia amicitia
preeminet inter bona exteriora. Ecclesiastici.
vj. Amico fideli nulla est compatio. Et grauī
us peccat q̄ detractor. qui famam eripit. Aut
contumelios⁹ qui honorem ledit. quia. viij.
ethicoz. Melior est amicus q̄ honor ⁊ amari
q̄ honorari. Et tenetur multomagis ad resti
tutionem q̄m fures ⁊ latrones. Et ideo non po
test absolui. nisi quantum potest restituat ami
citiam quā abstulit vel alio modo satisfaciat
si eam restituere non potest. Dece. xl. Tho. se. se.
q. lxxiij. ar. j. ⁊. ij.

Tabellio dī habens publicū officiū scri
bendi instrumenta ad faciendam fidem.
alīs dicitur tabularius. vt in. l. generali. C. de
tabularijs scribis. ⁊ de multiplici ei⁹ nomine.
no. in. c. q̄m contra. de proba.

¶ Quis potest facere aliquem tabellionē. R.
q̄ princeps ⁊ cui ip̄e cō mittit. Item reges qui
nō cognoscit sup̄iorē. ⁊ ciuitates que habent
iura p̄incipis. ⁊ papa. vt vult Inn. i. c. cū. Pe

de fide instru. ⁊ bar. in. l. infamē. ff. de pub. iudi. ¶ Idem dic de alijs magistratibus seu dñis iurisdictionē habētibus respectu iurisditionis eoꝝ. ⁊ nō solū prelati in tpalibus, sed etiam in spūalibus. Deb vide Pa. in. d. c. cum. P.

2 ¶ Qz q̄ritur an notarij pstituti a talib⁹ possint vbiq; pficere instīa. R. fm Pa. in. d. c. cuz. P. q; nō nisi in territorio cōstituētis. vñ creatus ab īpatore nō cōficiet in terris pape. nec econtrario. Sed bñ instīa cōfecta in territorio illi⁹ q̄ eū cōstituit valēt etiā ex territoriū fm cōem opi. vt in. d. c. cū. P. no. Pa.

3 ¶ Utꝝ possint clerici eē tabelliones. vide. s. clericus. ix. §. ix.

4 ¶ Utꝝ hereticus, si in secko fuerat possit tale officiū exercere. R. q; non nisi ꝫ hereticos. vt no. Jo. an. in. c. vt officiū. de here. lib. vj. dicit tñ Guli. in speculo q; vetera poterit cōplere, sed nō noua assumere. l. alienatōnes. ff. fami. her. ⁊ de iudeis. c. iudei.

5 ¶ Utrum tabellio puniat si cōficiat instīa de actu reprobato a iure. R. Pa. in. c. j. de fide instru. q; sic. l. iubemus. C. de sa. ss. ec. gl. in. d. l. generali. no. Specu. ti. de instrōr edictōne.

6 ¶ Quā tenet qz hēe. R. bar. i. l. si. C. de tabu. la. q; dz scire summā ⁊ sīlia q̄ pīnēt ad artem notarie. alꝰ īputabit sibi ñ tn tenet cē doctor. fac qđ no. Jnn. i. c. cū i cūctis. de elec. ⁊ iō pti tenet restituere dāna qđ ipitia sua dedit. fac l. illicitas. §. sciati. ff. d. of. ꝑ. no. Pa. i. d. c. j.

7 ¶ Que requiriūtur ad validitatē instrōr. R. q; xiij. q̄ no. Pa. i. d. c. j. debet imponere. Pri mo inuocationē nois dñi. Secōo ānj dñi. Tercio nomē imperatoris i terris sibi subiectis vel regis vel pape. Quarto nomē cōsulis, ꝫ istud nō fuat. Quinto locū ꝫgetus. Sexto mēsez ⁊ diē Septio inditionez. Octauo seriē facti. Nono testes. Decio signū ꝫsuetuz notarij. Undecio q; pfecta coꝝ ptibus legant. Duodecio q; sit pstitutus notari⁹ ab eo q̄ hz ptātē. Terciodecimo q; appareat qđ notarius fuerit rogatus. Quartodecio q; talis notarius sit habilis qz si esset excōicatus notorie. vel ꝓnatus ptāte ⁊ hmōi. non valeret. de quibus omnibus vide p eūdem Pa. in. d. c. j. fi placet.

Cauturnitas ali qñ ē actus ꝓtutis qñ ꝓgruo tpe tenet. Aliqñ ꝓ ē nomē victj. Dñ. Bre. Si inordinatā silentiū culpa nō eēt ꝓpheta nō dixisset. ve mihi qz tacui. ⁊ ē i genere delicti. ⁊ ē aliqñ mortale pctm. qñ. s. nō loq tur cū tēt loco ⁊ tpe. puta tpe ꝓfessionis. correctionis. instructōnis ⁊ hmōi in cēno fīēde. vt i glo. xxv. dis. §. alꝰ. Aliqñ venialē. vt qñ hō nō loquitur cū deberet tñ ꝫ nō de necessitate. Aliqñ nullū qñ expectat locus ⁊ ipꝰ cōgruū. Ex fm B intelligitur illud. ij. tbi. vlti. ¶ Jnsta. ipoꝝtune oportune. Vbi gl. oportune q̄ nō ad eos q̄b⁹ placet. ¶ Importune q̄ tū ad eos qbus displicet. dummodo in futuro ꝓdesse possit. Sed qñ omnino nō poterit ꝓdesse. sed sunt incorrigibiles sic cessandū ē fm illud. nolite tanctum dare canibus. Jath. vij. nisi sit ꝑiculus q̄ ꝓpter alios ne corrūpant renet talē tradere ga thane. De quo vide. s. correctio. j. §. iij.

Exiam vel exactionem. collectam. seu q̄ stam. vtꝝ possint dñi suis subditis impo nere. R. ñ. vt ex Rica. in. ij. dis. xliij. q. iij. ar. j. colligo. q; ꝑceps solus ꝑt de nouo impone re ꝓ boni cōis. pmotione aut defensione cōpē sata subditoꝝ qualitate ⁊ quantitate. ⁊ q̄ ei⁹ facultates nō sufficiūt ad hoc. ff. d pub. ⁊ vec. l. vectigalia. Sicut rex qui nō recognoscit supe riorē. vt alij q̄ prescripserūt iura imperij. Nā nullus nisi ꝑceps solus. aut q̄ prescripserunt iura imperij. potest super talijs ⁊ exactionib⁹ leges condere vel ꝓuilegia cōcedere. vt patet in. l. vnica. C. de vaca. mu. ⁊ l. semp. §. fi. ff. de iur. immunitatis. vñ alij ꝫ sibi vsurpent. errāt vt patz in eo qđ legit ⁊ no. in. c. per venerabi lem. qui fil. sint legi. ⁊ c. sane. de ꝓbīle. nota bar. in. l. infamem. in fi. ff. de publi. iudi. ⁊ in. l. hostes. ff. de capti. ⁊ in. l. si publicanus. §. i om nibus vectigalibus. ff. de publi. Si ꝺo talie ñ sunt ad vtilitatē boni cōis. nō ꝑt eas impone re. ⁊ si impōit subditi nō tenēt ei obedire. alij aūt dñi a ꝑtis. nō ꝑt de nouo tallias impo nere suis subditis nisi q̄ lege vl senatus cōsul tū vel constōnē principis eis cōcedat. d. l. vni ca. vel q; concessionez a ꝓncipe ex cā ⁊ spāliter impetratā. l. vnica. C. de supindicto. li. x. not. Areb. in. c. si qs romipetas. xxiij. q. iij. ⁊ qđ le gīt ⁊ no. in. c. innouamus. de censi. vel per con suetudinem diutinā nō q; violentiā, sed sponte approbatam ab omnibus cōiter. C. de canone lar. titulor. l. ꝑcepit. ⁊. C. de auro coronario. l. vna. in fi. li. x. ⁊ q; sit talis cōsuetudo de cuj⁹ initio nō extet memoria. vt in. c. sup q̄busdaz. de ver. si. ⁊ vide qđ no. bar. in. d. §. in oibus ve ctigalib⁹. aliꝰ si exigāt tenet ad restōez illis a qbus extorserunt. si sciūt. vel eoꝝ hīdib⁹. aut si nesciūt pauperibus vel ad bonū cōe fm Tho. in epistola ad quandam ducissam.

¶ Sed q̄n dicūtur ad vtilitatē boni cōis talie R. ñ. fm Rica. vbi. s. q; aliquādo directe. puta quādo imponūtur ꝓ defensione fidei vel re gni. vel ꝓ refectiōe pontiuz. viarum ⁊ hmōi.

Aliquãdo indirecte. vtputa qñ eius frater vel filius ẽ captiuus. vel aliqua terra ẽ sibi capta q rex imponit talias vt recuperet. qz sic redũdat in bonũ subditoz. qz reddit rex magis potens/vel maritat filiã q hmõi. Addit tñ Ric. vbi. s. q negocio expedito. si facultates regis supabundãt q aliqua cõitas nimis grauatur q debet ei subuenire. sicut facit caput mẽbris Dicit etiam idẽ Ric. in quolibet. iij. q. xxviij. q lz nõ debeat subditos taliare qñ facultates sue sufficiũt. tñ nõ est dicendũ facultates sufficere/qñ nõ põt se defendere/vel cõe bonũ ꝓmouere. nisi ita depauperet se. q nihil sibi remaneat in thesauro q̃ se iuuare posset. si tez infra breue tꝑus ab aduersarijs inuaderet maxime si multos habet insidiatores. Tali. n. regi necessarius ẽ thesaurus. quia aduersarij hoc scientes magis eũ timẽt q magis pacifice viuit q possidet regnũ/lz melio ẽt thesaurizare amorẽ hominũ subditoz q̃ argentũ vel auz.

2 ¶ Vtz dñi q̃ auferũt subditis vsuariuz quem hñt in aliquo nemore q hmõi teneãt restituere. Rñ. fm Rodo. q tenẽtur ad restõnem. nisi sint tales subditi quasi serui. ita q nihil habẽt ꝓpriũ. sed ipm vsuariũ hñt quasi ꝓ peculio. ita q dñs ad libitum possit revocare. Similit alij qui vsurpãt ipm tenẽtur eis nõ dominis.

3 ¶ Quid de ꝓlatis q̃ ꝓ eo q aliq̃d impẽderũt legato/vel alijs maioribꝫ exigũt plusq̃ expenderũt a subditis. Rx. q tenent extorta restituere. q tantũdẽ de suo pauꝑibus erogare. q si superior cui q̃rela de hꝫ fuerit negligens. canonice subiaceat vltioni. c. qz plerisq. de ĩmu. ec.

4 ¶ Quid de deputatis ad talias diuidẽdas q̃ vnũ magis grauant q altez magis alleuiant. Rx. tenentur ad restõnem aggrauato/in quãtũ plus aggrauauerunt. vide. s. restõ. j. in ver. ledẽs. §. iij.

¶ Vtrũ occultantes bona sua ne taliẽtur fm suas facultates teneãtur. Rñ. q si talia est iusta tenentur illis qui ꝓpter hoc fuerunt magis grauati. Si ꝛo nullꝰ fuit ꝓpter hoc magis grauatus sed dominus ĩmmus habuit sic tenẽtur ipꝰ domino nisi forte aliq̃n fuissent iniuste ab eo grauatiq̃ possent cõpẽsare. Si ꝛo talia ẽ iniusta nõ tenẽtur. qz põt occultare licite. Idem dic qñ talia ẽ indeterminata. puta deputãtur aliqui vt exigãt quãtũ possunt fm facultates subditoz/nõ tenẽtur se ꝓpalare/nec similit tenent restituere exactores q̃ aliũs alleuiant. lz peccent mortalit. ar. c. j. xvij. q. j. qz ex hoc nullus grauatur nisi essz necesse sepius reiterare. qz tũc tenerẽtur ad restõnem aggrauatorũ exactores qui cõtra ꝓsciam aliquos alleuiauerũt. concor. Jonal. ri. resti.

¶ Vtrum possit alicui concedi ĩmmunitas taliaz. Rx. Pa. in. c. quenit. de immu. ec. q a ꝓncipe q ex proprio motu sic. sed ad ꝓces. nõ. nisi ponatur in ꝓuilegio clausula. nõ obstante. l. fi. C. si ctra ius vel pu. vti. qz cũ sit contra publicam vtilitatẽ oportet fiat mẽtio de ea. vt not. bar. in. l. vacuatis. C. de decurio. q in. d. l. fi. q facit. c. ex pte. de capel. mo. Ab inferioribus añt alijs potest cõcedi. sed cõitas nõ debz grauari. sed minuet. puta. si dabantur cẽtũ. q vn9 eximitur qui dabat decẽ nõ prestabit cõitas. nisi. xc. aliter in ꝓiudicium cõitatis concedere non potest. Similiter prefati inferiores q cõitates põt ꝓcedere nõ suis subditis immunitatem hãc lz nõ habeãt iura imperij. vt veniant ad habitandũ in eoz terris. sicut fit quotidie medicis doctoribus q hmõi. sed nõ iam subditis. nisi in ꝓiudiciũ solum ꝓcedentis. 6

¶ Quid ergo de militibus. cõitatibus. dñis. q hmõi q quotidie talias imponũt ad libitum suũ. nũc plus. nũc minus exigẽtes. Rx. fm Ho. q fures sunt q latrones. nec habet locum consuetudo vbi cũ violentia est introducta. 7

¶ Quid de imponẽtibus talias supꝫ rebus ecclesie q psonaz ecclias̃ticaz. Rñ. q tenẽtur restituere nisi in casibus cõcessis. de q̃bus. s. immunitas. §. xxvj. cũ. vij. §. se. 8

¶ Vtrũ ꝓstatutum posset fieri vt licite aliq̃ certũ daret dño. Rx. q sic. fm Ho. si fiat de cõsensu ipoz subditoz multo magis excusant domini si a principio de tali talia conuenerunt liberenon ex violentia. 9

¶ Vtz excusentur domini qui talem consuetudinẽ inuenerũt. q capiũt a subditis de mobilibus bonis ipoz quãtũ volũt. q qñ volunt. Rx. Rod. q si certũ ẽ q ab initio sit tale onus ipositum sine fraude q malicia/sic põt tolerari Si ꝛo nõ ẽ certũ aut credat verisimiliter q ñ sit ab initio legitime imposit tũ. sic tenent restituere. An dubio tñ ex quo ab ecclesia toleratur nõ esset eis absolutio denegãda simplicit sed cum dubitatione prestanda. 10

¶ Antum est dictio taxatiua solum respectu eorum quibus annectitur q excludens q tacite negans respectu aliorum. verbigratia ius eligẽdi spectat ad canonicos tantum. li tantum respectu canonicoz ponit. respectu alioz negat. vt tex. in. c. cum ecclesia. de cã poi. q ꝓprie.

¶ Emperantia vide Sobrietas.

Emere facit q̄ scienʒ actū sibi a iure p̄hibitū sub colore fraudulēto facit. c. p̄ve nerabilē. i. xpo videbaʒ. q̄ fi. sint le. ꝛ p̄. Pau. in cle. j. de sepul. ꝛ ar. optimū. in. c. quaricie. de elec. li. vj. no. Be. ibidē q̄d no. bñ p̄ dispositionibus penalibus.

Emeritas ē audacia ī malū. l. iubem⁹. C. de sa. ſa. ec. No. Car. de sum. tri. cle. j.

Empus āni q̄n req̄raʒ cōpletū vel sufficiat inceptū. ℞. Pa. in. c. ad nr̄am. de regu. p̄ in dubio iuris tenenduz ē p̄ in dignitatib⁹ fauor cōsideraʒ. Et iō ānus inceptus br̄ p̄ cōpleto. ꝛ ita tenet gl. ī. d. c. ſz fallit ī ep̄atu. vbi ē ſp̄ale q̄ sit cōpletus. In regule obſeruatōe vbi ē grauitas, ꝛ labor. ꝛ sic odiū. iō cōpletus exigit. ar. c. q̄ in insulis. de reg. ꝛ sic intelligit̄ xx. q. j. ſi in q̄libet. ꝛ in. c. ſignificatuz. de regu. Regulariter xo dz eē cōpletus. niſi aliud in re caueatur. vt no. Archi. in. c. ſi annū quartū. de iudi. li. vj. de quo vide. s. etas p̄ totū. Hora ē. xxiij. ps diei. Punctus est q̄rta ps horę. Momentū est decima ps p̄ncti⁹m. Jo. an. in. c. j. de cā poſ. ꝛ sic. xl. momenta hora p̄ſtat.

Ergiuersator est qui in totū a lite recedit. ij. q. iij. ſ. notandū. ꝛ vide. s. accuſatus. ſ. viij. Quod nō p̄t tergiuersatione celari. dē notoriū. ī. c. tua. de coha. cle. ꝛ mu.

Emptare p̄ie ē experimentū ſumere de eo q̄ tēptatur. fm Tho. ſe. ſe. q. xcv.

Quō temptat q̄s deū. ℞. duobus modis. ſ. verbis ꝛ factis. verbis q̄n deo in oōne colloquitur. ꝛ petit ea intentione vt explozet dei ſciam aut p̄tātem seu volūtatē ꝛ inde exp̄imētū ſumat. Factis xo temptat deū q̄n p̄ ea q̄ facit intēdit exp̄imentū ſumere diuine poteſtatis ſapientie vl pietatis. ſed q̄ſi interp̄tatiue deū tēptat q̄ ꝛ ſi nō intendat exp̄imentū ſumere de deo aliq̄d tamē petit vl facit ad nihil aliud niſi ad p̄bandū deū. Q.ō vez ē q̄n ſine neceſſitate vel vtilitate ſ facit. q̄ in neceſſitate vel pro vtilitate q̄n q̄s ſe cōmittit deo in ſuis oōnib⁹ aut factis nō ē temptare deū. ſicut. ij. Paral. xx. Cuz ignoramus q̄d agere debeamus ad te ſunt oculi noſtri. Et ideo dicit gl. Jath. iiij. Deū temptat qui habens quid faciat ſine rōne cōmittit ſe periculo experiens vtz liberari poſſit a deo.

Vtrū temptare deū ſit peccatū. ℞. q̄. ſic. quia p̄ſupponit ignorantiā ꝛ dubiū de diuina p̄fectione. Nullus eſſe p̄ſumit temptare euz de cuius excellētia ē certus. ꝛ cuz tēptare iſto modo pertineat ad dei irreuentiam opponitur directe religioni. Et ſic eſt graue peccatum mi

nus tamē q̄z ſuperſtitio. quia temptās p̄teſtatur tantū dubitationem verbo vel facto ſed ſuperſtitioſus p̄teſtat errorez facto. vt patet. s. ſuperſtitio. ſ. j. Si xo experimentū q̄s ſumat de p̄tinentibus ad dei p̄fectionē ſolū. vt alij⁹ demonſtret. hoc nō eſt temptare. ſi ſubeſt neceſſitas iuſta vel pia vtilitas ꝛ alia q̄ ad ℟ p̄tinere debēt ſic apli petierūt in noīe xp̄i facere ſigna. Act. iij. vt infidelibus innoteſceret xp̄us xp̄i. Item no. q̄ duplē q̄s petit ſignum a deo. Primo explorando dei poteſtatem. aut dicti eius veritatē. ꝛ hoc ē temptare deū. Secundo vt iſtruat q̄d ſit circa aliq̄d factū placitū deo. ꝛ hoc nō p̄tinet ad dei temptationem. q̄n tale quid p̄ ſacrā ſcripturā non ē reuelatū. aut per ſanctos ſeu eccleſiam

Estamentum est voluntatis nr̄e iuſta ſn̄a de eo q̄d q̄s vult poſt mortē fieri cū br̄dis inſtone. vt br̄ in. l. j. iūcta glo. ff. de teſta. vnde bene dicit iuſta ſn̄a. q̄z ſi ē iniuſta. puta vult exheredare filiū ſine cā nō ē ſeruāda. xiij. q. ij. ſi quis. Aut ſi p̄cipiat corpus ſuū iactari in mare. ff. de cōdi. inſti. l. quidā ſuo teſtamēto. vel contra bonos mores aut pietatē. aut verecūdiam. l. conditiones. ff. de condi. inſti. ꝛ l. filius ibidem. Item oportet q̄ iſtituaʒ heres q̄z ſine eius inſtitutōne nō erit teſtū. vt inſtit. de lega. ſ. āte heredis. Et ſic differt a codicillo. quia p̄ codicillū non poteſt dari hereditas vel adimi. inſti. de codicil. ſ. codicill.

Quis p̄t facere teſtū. ℞. q̄ q̄cūq̄ non p̄hibet. Et q̄ p̄hibent. ℞. q̄. xix. genera p̄ſonarū. Primo furioſus seu mente captus q̄ nō hz lucida intervalla. c. ſi. de teſta. l. furioſuz. C. q̄ teſta. fa. nō po. Secūdo ſurdus ꝛ mutus a natiuitate. ſecus a caſu. ꝛ ſcit ſcribere. l. diſcretz. C. qui te. fa. nō po. Tercio nō valens articulate loq̄. ita vt nō poſſit exp̄mere nomē heredis nec ſcribere. l. iubemus. C. e. t. Quarto impubes inſti. q̄bus nō ē p̄. fa. teſ. ſ. pterea. Quinto filiusfamilias. niſi de caſtrēſi peculio vl q̄ſi. vt in. c. lz. de ſepul. li. vj. ꝛ l. pe. C. q̄ teſ. fa. nō po. q̄ limita. vt. s. religio. ſ. lvj. Sexto p̄dig⁹ cui eſt interdicta a iudice bonoz̄ adminiſtratio. l. is cui. ff. e. ti. Hz teſtū añ factū valebit. vt ibi. Septimo dānatus ad mortē naturalē vel ciuilem vt ſunt deportati eē ſi fugiūt ꝺ manu iudicū. vt. ff. e. t. l. eius. ꝛ q̄ ibi no. ꝛ l. q̄. vltio ſupplicio. ꝛ ibi bar. ff. de penis. Decⁿ ſi eēt dānat⁹ ad penā iferiorē. Octauo manifeſt⁹ vſurari⁹ niſi p̄ſtet p̄us cautōnez fm formā. c. q̄ cū. de vſu. li. vj. Nono excōicat⁹ fm aliq̄z opinionē quaz ſeq̄tur gl. in. c. decernimus. de ſen. ex. li. vj. Hz

contrariū cōiter teneť. Decimo seruus. xiij. q. ij. illud. ⁊ l. filius. ⁊. ff. e. tit. Undecimo q̄libet religiosus q̄ profiteť tria vota substātialia. vt in c. ij. de tes. xx. q. ij. nō dicatis. Sec⁹ de alijs. vt sunt heremite ⁊ hmōi. xix. q. vl. §. ecce paulus. Duodecimo hereticus. qz oīa bōa sua sunt cō fiscata ipō iure. c. cū sm leges. ō beť. li. vj. Terciodecimo dubius de statu suo. s. an sit i eo statu in q̄ testari possit vel ne. l. de statu. ff. e. t. Ex emplū captus a latronibus dubitat an sit fn⁹ vel liber. vt in. l. j. i p̄n. ff. de le. iij. Quartodecimo obsides intellige de illis xp̄ianis apud infideles datis. aut de illis q̄ erāt captiui p̄ pli romani. nō aūt de obsidibus q̄ dant̄ ab vna ciuitate ad aliā. vt legiť ⁊ no. in. l. obsides. ff. e. ti. Quintodecimo damnatus ob carmē famosuz seu libellū in iniuriam alterius. qz etiam infamis efficitur. vt i. l. is cui. §. si q̄s ob carmē. ff. eo. ti. Bar. tñ ibidē ⁊ cōiter teneť q̄ ex alia cā infames nō p̄hibēt̄ testari. Sextodecimo reus criminis lese maiestatis. l. q̄squis. C. ad. l. iuli. ma. vj. q. j. §. vez. Decimoseptimo qui est apud hostes captiuus. l. eius. ff. e. t. Intellige istud de hostib⁹ romani imperij. Decimooctauo vtroq̄ carēs lumine. Hodie tñ testar̄ dum mō fuet qđ no. in. l. hac p̄sultissima. C. q̄ te. fa. pos. q̄ iunt ista. Primo q̄ testes sint vocati ad vnā cū tabellione. Secūdo q̄ oīa heredū exp̄mātur ita ⁊ taliter q̄ rōne nomīs nō possit oriri dubitatio. Tercio q̄ palam exp̄mat voluntatem suā tā circa heredes q̄ circa legata coram testibus ⁊ tabellione. Quarto q̄ testes subscribāt ⁊ etiā tabellio vno ⁊ eodē tp̄e ⁊ loco. Sexto q̄ vbi nō p̄t hī tabellio habeat̄ loco tabellionis octauus testis lr̄aruz peritus q̄ se subscribat. fallit hoc sm bal. ibidē nisi testetur int̄ liberos. qz tūc sufficiūt duo testes. hoc idem seruandū ē in codicillis cecoz. vt in. d. l. hac p̄sultissima. Decimonono q̄ cardinales i⁹ secutus ē hostiliter. vel p̄cussit. aut cepit. vel socius fuerit. aut fieri mandauerit. aut cōsilium vel auxiliū dederit. vel fauorē vel ratum hūit. nec etiaz talis ex testō aliq̄ capere potest nec ex successione. c. felicis. de penis. li. vj.

¶ Dxp̄fati q̄ testm̄ nō p̄nt facere possint disponere in pias cās. R. q̄ nō p̄mi nec quarti simplēr nec quinti nisi de peculio castrēsi vl q̄si sm bal. in. l. j. C. de sa. sa. ec. ⁊ no. i. d. c. liz. nec sexti nec septimi nec octaui simplr̄. sm Bar. ⁊ idem dicit de quolibet decedēte in mortali. liz bal. in hoc vltimo tenet cōtrariū ⁊ bene. qz ecclesia recipit oblationes publicoz peccatoz. nisi vbi sp̄aliter p̄hibeť. vt patet in glo. in. c. oblationes. xc. di. Ergo fortiꝰ elemosinas nec x. nec. xj. nec. xij. nec. xvj. nec. xvij. Alij autē sic etiā si lo qui nō p̄nt dū signis annuant. Unde ponit bal. in. l. j. C. de sa. san. ec. exemplū de q̄dam aduocato qui non valēs loqui interrogatus si volebat q̄ tot darent̄ p aīa sua pauperibus aperiret libz̄ū in signum ipē aperuit. ⁊ q̄ valet affirmat.

¶ Testamentoz quot sunt spēs. R. duc. Una 3
dr̄ testm̄ nūcupatiuū ⁊ sine scriptis. ⁊ est illud in q̄ testatoris ⁊ heredis ⁊ legatarioz̄ noīa ⁊ oīa q̄ in eo p̄tinent̄ coz̄ā testibus nūcupāt̄ur. i. manifestant̄. ⁊ dr̄ sine scriptis. i. subscriptione testuz et alijs solennitatibus q̄ requirūtur in testō in scriptis facto. de quo in. l. hac cōsultissima. C. de testa. Et etiā qz sine oīi scriptura inde facta p̄t q̄s testari nūcupatiue. dūmō coram testibus ⁊ p̄ditōne legitimis nūcupet heredē ⁊ suā explicet volūtatē. insti. de testa. §. si. Ideo si quis non habet notariū. aduocet legitimū numez testiū. ⁊ explicet nomē heredis ⁊ alias institutiōes ⁊ legata ⁊ roget eos vt sint testes ⁊ valebit. Aliud dr̄ testamētū i scriptis ⁊ istud p̄t facere q̄s q̄n nō vult q̄ testes vl aliquis sciat suā dispōnem. Unde requirit multa de substantia. vt in. l. iubemus. C. de testa. ⁊. d. l. hac consultissima. ⁊ nisi quis sit bn̄ doctus faciliter errabit in ipō condendo. Ideo habeat aliquem doctoz̄ p consilio q̄ vult eum facere. De quo quia nō ē in vsu omitto vt dixi Aduerte etiā q̄ quis p̄t relinq̄re. sic dicendo coram notario ⁊ testibus. Volo q̄ heres meꝰ faciat in omnibus. ⁊ p omnia put continet̄ in q̄dā mea cedula scripta manu mea q̄ est apud talem religiosum ⁊ valebit sm Alex. de Imo. in. l. stipulationū. §. illud. ff. de ver. ob. ⁊ bar. i l. si ita scripsero. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ Paulum de castro. in. d. §. illud. ⁊ bal. in. l. captatorias. in. q. v. C. de testa. mili. Jo. de Imo. i. l. illa institutio. ff. de bere. insti. ⁊ in. c. cuz tibi. de testa. Ratio quia lz in testamēto nūcupatiuo debeant palam nūcupari q̄ fiūt. vt a testib⁹ ex audiātur. l. heredes palam. in p̄ncipio. ff. de testa. ⁊ in. l. iubemus. C. eo. qz paria sunt implicite ⁊ explicite exp̄mere. d. §. illud. ⁊. d. l. si ita scripsero. Ideo valet. Dz videat q̄ sic vult q̄ taliter littera sua cognoscat̄. vt nō sit dubium de ea. quia aliter esset periculosum.

¶ Quot testes req̄rūtur in testō. R. q. vij. le- 4
gitimi. ⁊ q̄ sint rogati. vñ si testm̄ sine scriptis habeat minus q̄. vij. vl si sunt. vij. nō tñ rogati nō valet. l. hēdes palā. §. pe. ff. de testa. Fallit hoc i testō cecī. vbi sunt necessarij. viij. In

testamẽto rustici in rure facti vbi plures ñ pñt
inueniri sufficiũt. v. ¶ In testõ fcõ inẽ liberos sikr
sufficiũt duo fm Bal. in. l. hac ꝓsultissima. C. q̃
te. fa. po. ¶ In testõ facto in pñtia Impatoris
ꝑcibus sibi ꝓrrectis vt audiat sufficit vn⁹. ¶ In
aũt notarius ꝓputeꝫ ꝑ vno. dicẽdũ q̃ sic. ſz cau
tius ẽ q̃ pur. sint. vij. sine eo. ¶ Insti. de testa. §.
fi. de ꝓba. qñ. ⁊ in. d. l. hac ꝓsultissima. ⁊. l. oñ
C. de testa. ¶ In testamento militis in exercitu
sufficiunt duo testes. ⁊ in bello ꝑut voluit. l. mi
lites. C. de mili. testõ.

5 ¶ Sed nũq̃d in foro aĩe valeat testm̃ fcm̃ coꝝ
duob⁹ testibus solũ. R. Pa. in. c. cũ esses. de te
sta. tenet q̃ sic in dispositis ad pias cãs. ⁊ in ꝟ
cõiẽ ꝓcoꝝ. doc. ¶ Ju alijs ad nõ pias cãs. Pa. ꝛz
q̃ vltra duos testes requirit̃ pñtia sacerdotis pro
chialis. vel loco ei⁹ duo alij testes aliter nõ
valeat. Quidã tenent indistincte. q̃ valeat co
rã duobus. ſz ego dico q̃ si nõ sub est suspitio
fraudis valeat. qz cessat rõ legis. si ꝟo sit suspi
tio fraudis. dico requiri solẽnitatẽ iurꝫ ciuilis
⁊ ad. c. cũ esses. ⁊. c. relatũ. el. i. eo. ti. dico q̃ ha
bent locum in terris ecclesie. vt patet ex eorum
subscriptione.

6 ¶ Sed qui nõ pñt esse testes in testõ. R. q̃ oẽs
qui ꝑ testib⁹ reꝓbanẽ a iure. vt. j. testis. ¶ Itẽ
in testõ spãliter nõ ꝑt eẽ mulier. ff. de testa. l. q̃
testõ. §. mulier. ¶ Item hermofroditus in q̃ pre
ualent muliebria. l. queritur. ff. de sta. bo. ¶ Itez il
le cui ꝟ ẽ interdictũ ꝑ statutũ vel a iudice. ¶ Itẽ
Fuus. ¶ Item oĩs qui ꝟz in ptãte heredẽ sicut pr̃
auus. ⁊ similes. ꝓbanẽ hec ĩsti. de te. §. testes
⁊. §. sequenti. ¶ Itẽ qui nõ ẽ testamenti capax. si
cut spurius testatoris. hereticus. dãnat⁹ ad me
tallũ. ⁊ similes. ¶ Itẽ quos leges ĩprobos ⁊ inte
stabiles iubent eẽ. vt sunt de crie famoso dãna
ti ⁊ muliebria passi. ff. de testi. l. ob carnẽ. ¶ Itẽ
legatarius nõ ꝑt esse nisi quo ad questionẽ ꝟtẽ
tem inter heredem ⁊ extraneum. insti. ꝺ testa. §.
legatarius. sed quo ad factũ suum inter se ⁊ he
redem non potest.

7 ¶ Ex q̃b⁹ causis testm̃ ꝺr nullũ. R. q̃ loquẽdo
de testõ nũcupatio ⁊ sine scriptꝫ ex q̃tuor. Pri
mo si testatoꝝ nõ erat habilis ad testm̃. Secõ. si
instituit heredẽ non capacẽ. vel nullũ instituit
heredẽ. Tertio si ꝓterijt iam natũ quẽ instituere
vel exheredare debuit. Quarto si nõ sit legi
8 timus numerus testiũ legitimoꝝ ⁊ rogatoꝝ.

¶ Qñ testm̃ tenet. ſz nõ irritat̃ ⁊ rumpit̃. R. q̃
ex. vij. causis. Prio qñ testõꝝ nõ ꝓuidit de po
sthumo. q̃ post testm̃ ẽ nat⁹. si tñ idẽ posthum⁹
mozereꝰ añ mortẽ testõris testm̃ nõ rũpit̃ quo
ad effectũ. idẽ dic de q̃si posthumo. vt est arro
gatus. vt ille qui tpe testamenti non erat suus.
ſz tpe mortis sic. ¶ Item qñ cãm exheredatõnis
improbat heres suus. ⁊ ꝑ sniam rescindit. ¶ Itẽ
si testatoꝝ patiat capitꝫ diminutionez. nisi itez
fiat ciuis romanus vel sui iuris. ¶ Itẽ ꝑ licõm te
stm̃ reuocatoriũ primi. ¶ Itẽ si heres non adiuit
hereditatẽ. vel ante aditam decessit. vel ꝓditio
sub qua institutus fuit defecit ⁊ similia. de q̃b⁹
insti. quibus modis testa. ¶ Infir. ꝑ totum.

¶ Vtꝫ legata facta in testõ nullo. vel irritãdo 9
debeanẽ. R. q̃si testm̃ ẽ nullũ ex ꝓteritõe iã na
ti. vel rũpit̃ ex ꝓteritõe posthumoꝝ. vel q̃si po
sthumoꝝ. vel rescindit̃ ꝑ sniaz ꝓpositã q̃rela de
inofficioso. vel ꝑ tabulas. sic legata debẽt. ſz in
stitutio non teneat. C. de liberis ꝓteritis. auẽ.
ex cã. Sikr dic si testm̃ rũpit̃ ex falsa cã. vt puta
A. instituit. B. ⁊ substituit eidez. B. C. moritur.
B. testatoꝝ. A. facit aliud testm̃. dicẽs q̃ here
des hẽe volui. ⁊ hẽe non possum. tu. D. esto he
res. licet. n. C. rũpat quantũ ad institutiõez tm̃
legata debeanẽ. Si ꝟo testm̃ sit nullũ. puta q̃ ĩ
stituit heredẽ nõ capacẽ vel nullũ. qz nõ fuerũt
testes debiti. tunc an debeanẽ legata ẽ differẽ
tia inter doc. ⁊ dic vt. s. heres. §. v.

¶ Quid si testm̃ fit cũ clausula in fine. q̃ si non 10
vꝟ iure testamẽti. valeat iure codicillozꝫ saltez
vel iure cuiuscũq̃ alteri⁹ vltie volũtatꝫ valere
voluit ⁊ tenere. R. q̃ si testm̃ patiat defectũ ꝛ
iurꝫ repugnãtiã in his q̃ sunt de substã ei⁹. nihil
facit ꝟ clausula. nisi testeꝰ iter liberos fm cõem
opi. Si ꝟo patiat defectũ solẽnitatis debite ꝑ
misse. sic valebit iure codicillozꝫ. C. de codicill⁹
l. fi. dũmõ solẽnitas sufficiens codicillo sit ap
posita. s. v. testes ſz nõ rogati. ⁊ sic legata in eo
relicta debeanẽ. insti. de codicil. in ꝓn. Et institu
tio que in eo erat scripta. ſz directa videaẽ. tm̃
in casuz fideicõmissi ꝙuertit̃. l. sceuola. ff. ad tre
bel. ⁊ ideo ab intestato venientes accipient he
reditatẽ. ⁊ q̃si rogati videanẽ restituere tenenẽ
instituto ꝑ fideicõmissum. ar. C. de fideicõmis
sis. l. eam quam frater tuus.

¶ Vtꝫ vltimũ testm̃ sp valeat. R. fm glo. in. c. ii
ſz. de ꝓsti. li. vi. q̃ sic. allegat capitulum. vltima
volũtas. xij. q. ij. ff. de le. i. l. si mihi. eẽ si ꝺ prio
nõ faciat mẽtionẽ. Fallit in duob⁹ casib⁹. ꝓmus
in testõ facto inẽ liberos. C. de testa. auẽ. ꝟ inẽ
liberos. Secõs cũ ipe testõꝝ sibi legẽ indixit. vꝟ
si fecero aliud testm̃ nõ valeat. nisi de alio fece
ro mẽtionẽ. tũc oꝝ faciat mẽtionẽ. aliẽ nõ vale
ret vltimũ. ff. de le. ij. l. si q̃s. ¶ Itẽ si scõm testm̃
fit sub ꝓditõe q̃ ẽ de ꝓterito vl ꝑ̃ti. puta. insti
tuo heredẽ ticiũ. si semꝓroni⁹ ẽ vel fuit ꝓsul. tũc
si ꝓditio fuit vel est ꝟa rũpit̃ ꝓmũ. Si ꝟo nõ est

vera nō rūpit. Si vo testm̄ sit sub' ꝯditiōe futura. tūc si ꝯditio ē possibilis etiā si nō aduenīat rūpit ꝑmū testm̄. Si vr si ꝯditio sit impossibil' hēt ꝑ nō adiecta. ⁊ rūpit ꝑmū testm̄. vt hēs in. l. cū in secundo testamēto. ff. de iniusto ru. te.

12 ¶ Que pena nō iplēta volūtatē defuncti. R. ꝙ aut ē heres extraneus. ⁊ sic ꝑdit totā hēditatē3 de voto. c. lz. xi. q. i. siluester. de testa. c. si hēdes Si vo heres ē filiꝰ. tūc si hēditas ē diuisibilis amittet solū refuata sibi legitīa. C. de fideicōmiss. auct. B āpliꝰ. Si aūt ē idiuisibil'. puta q2 ducat. regnū ⁊ hmōi. sic totā ꝑdet. d. c. lz. i fi. ⁊ B itelligo i dispositz i testō q̄ po iuē hñt auctatē vt sunt legata ⁊ substitutōes ⁊ hmōi. Ja alijs ār necārio hēs fuat ñ tñ. vt si ꝑcipiat rilijs ꝙ stēt sit vsq; ad tale tps. vl ꝙ nubat tali. vl ñ nubat tali ⁊ hmōi Dz si testōr vult i hmōi hēdē obligare efficacit addiciat penā hēdē dānādo i legato ꝓstādo cā pene. puta petre heres me9 dato c. ticio. si tale. qđ ñ fecerz ⁊ c. q2 sic tenebit tale legatū. dūmō qđ ꝑcipit ñ sit impossibile. l turpe vel ꝛ leges. Ja sti. de lega. §. pene quoq;

¶ Cui9 expēs fuus fugitiu9 legat9 sit q̄rendus R. pa. i. c. idicāte. de testa. glo. in. l. cū fu9. ff. ꝺ le. i. distinguit q̄tuor tpa. Primū testi. ⁊ si tūc erat in fuga. sic expēsis hēdis. itellige si longe absens erat. sic ⁊ de alia re legata dicim9. vt in l. cū res. ff. de le. i. secus si ꝑpe. Secūdū tps p9 testm̄. ⁊ añ mortē testatoris. ⁊ si tūc fugit expēsis legatarij. Tertiū p9 mortē testatoris ⁊ añ addita hēditatē. ⁊ si tūc fugit culpa hēdis. sic tñtur ad extimatōez berel. si sine culpa ñ tñt. nisi pueniat ad ei9 man9. Et idē dic i. iij. ꝑte. l. p9 addita hēditatē. R ō q2 sicut heres liberat interitu rei relicte. itellige q̄n res debeb in spē nō in genere vel in quantitate. l. ꝙ te mihi. ff. fi. cer. pe. sic ⁊ in fuga fui sine sua culpa liberat. Sed in ꝓmo casu videt testator sic voluisse.

De detractiōe falcidie trebellianice ⁊ legitie vide. s. legitīa. ⁊ sic deinde hēditatē in. xij. uncias. ⁊ q̄ ꝺz hēe legitimaz accipiet q̄tuor uncias ꝓmo. Si postea ꝺz restituere alteri hēditatez detrahet q̄rtā ptē. i. duas uncias. ⁊ sic medietatē restituet. l q̄rtā falcidiaz. ⁊ qūo cessat. vide. s. Legitima.

Dtz īstitut9 heres i certa re possit detrahē
13 trebellianicā. R. ꝙ nō ſz solū heres vniuersal ita ꝓsuluit Bal. ꝑ. l. ꝓmaz. ff. ad le. fal. ⁊ recitat Pa in. c. raynuti9. de testa. ⁊ itelligit hēdez vniuersalē nō solū q̄ instituit in solidū ſz etiā ille q̄ instituit in certa quota hēditatis. sicut videm9 de falcidia que detrahi ꝑt ꝑ heredem ꝓstitutz in dimidia portione hereditatis. vt probat in. c. raynaldus. extra eodem.

¶ De executoribus testōr. vide executor. 16
¶ Jn q̄ differt testm̄ a codicillo. R. ꝙ in. viij. 17
Primo q2 in codicillis nō ꝑt fieri recta institutio. ſz tm̄ fideicōmissaria. Ic cus in testō. Sc̄ō ꝙ ꝑ codicillū nō admittit hereditas heredi instituto ꝑ testm̄ nisi in vno casu. q̄n in codicillo dicit heredē instituū nō mereri voluntatē suā. q2 tūc tan q̄ indigno auferet hereditas. sive sit solus heres. sive sit vnus de plurib9. Idem dico de omnibus. si sic dicat oēs nō mereri. l. diui seuerus. ⁊ Antonius. ff. de addi. lega. Ja reliquis vo fideicōmissis. vt legatis in testō bene ꝑt ꝑ codicillū adimere. īsti. de adop. lega. ꝑ totū. Tertio ꝙ exheredatio nō ꝑt fieri ꝑ codicillū. īsti. de codicil. §. codicillis. Quarto heredi pure ꝓstituto in testamēto nō ꝑt ꝺdicio adici i codicillo q̄ obsit sibi instituta de codicillis. §. ⁊ directo. Quīto q2 heredi īstituto in testamēto nō ꝑt fieri substitutio directa in codicillo. lz facta trabat ad fideicōmissariā. q2 vt testator rogare īstitutū vt hereditatē restituat illi quē in codicillo substituit ei. l. scevola. ff. ad trebel. Sexto q2 in codicillo sufficiūt. v. testes etiā nō rogati. C. de codi. l. vlt. Fallit B in codicillo ceci. de q̄. s. §. i. ſz in testō. vij. rogati. ⁊ in codicillo testis ꝑt eē mulier. ſz non in testō. l. q̄ testō. §. mulier. in testō. ff. de te. Septio q2 ꝑt q̄s decedere plurib9 codicillis relictis validis. nisi sibi ꝺdicāt. ff. de iure codi. l. diui. seuer9. ſz nō plurib9 testīs. Octauo q2 si q̄s dū eēt filiusfamilias fideicōmissum in codicillis reliquerit. ⁊ postea pēfamilias decesserit eadē volūtate durāte valebūt codicilli. Hoc aūt eē nō poterit i testō. ff. de le. iij. l. i. §. si filiusfa. Ex q̄bꝰ ꝑz ꝙ codicillus est quedā fine institutōe dispositio vltime volūtatis. q2 sicut testm̄. ita codicillus morte ꝓfirmatur. C. de cadu. tol. l. vnica.

¶ Dtz heredis institutio possit ꝓmitti in alte 18
rius volūtate exꝑsse. R. ꝙ nō. imo oz ꝙ oze ꝓ
prio nomē heredis exꝑmat vel ꝑ ꝓpriā īscriptu
rā. l. hac ꝓsultissima. ⁊ l. iubemus. C. eo. imo tenuit Jo. an. in addi. ad spe. eo. ti. pꝰ albertū papiensem. Dō si q̄s ad interrogatōez alteriꝰ. puta dicētis. vis talē instituere heredē. R. sic nō valere testamentū. q̄uis glo. in. d. l. iubem9. teneat ꝛriū. tenet tñ in. c. cū tibi. eo. ti. ꝙ de equitate canonica valeret. Limitāt B distinguendo Bar. Jnno. ⁊ Jo. in. c. cū tibi. eo. ti. ꝙ aut cōmittit in volūtate heredis. s. an voluerit eē heres. vel ne. ⁊ sic vz. l. verba hec. ff. de ꝺdi. insti. Aut ꝓmittit in volūtate alterius ab herede exꝑsse. vt puta īstituo heredē quē ticius voluerit.

ꝛ sic non valet. ff. de bere. ínsti. l. si ꝙs sempꝛonium. ꝛ. l. captatoꝛias. ℭ tñ ꝙs ita diceret. ꝑmitto oĩa bona mea arbitrio ticij ꝓ dispositiõi ticij valet. ꝛ titi⁹ teneꝫ distribuere in pias cãs. ¶ In qb⁹ habem⁹ regulã iuris humani gentiũ ꝛ diuini. q̃ est ꝙ pꝛe oĩbus dispenseꝫ in religionẽ diuinam. vt pcta elemosynis redimanꝫ. ꝛ sic dispensando non ꝑt velle aliud ꝙ volũtas testatoꝛis. ℭ sed si dispensaret in pꝛopbanis. cũ nullã habeat regulã posset alio modo dispensare ꝙ sit voluntas testatoꝛis. ꝛ boc sequit̃ Bar. in. l. i. ℒ. de sa. san. ec. ꝛ Pa. in. d. c. cum tibi.

¶ Quid si tacite institutio heredis ꝑmittat̃ alterius dispositõi. ℟. ꝙ valet. l. ille institutões ff. de bere. ínsti. ꝛ. l. non nũq̃. ff. de ꝑditio. ꝛ de monstra. ꝛ eodẽ mõ legatũ tacite ꝑt ꝑmitti volũtati alteri⁹. ff. de le. ꝓ. primo. l. captatoꝛie. ꝛ ꝺꝛ tacite alteri⁹ volũtati ꝑmittere sic. ¶ Instituo te heredem. vel lego boc tibi si ticius capitoliũ ascẽderit. exꝑsse ꝛo qñ dicit. ¶ Instituo illũ heredẽ quem tici⁹ voluerit. vel lego tale quid cui sempꝛonio placuerit.

¶ Utꝛ institutio possit fieri incerte ꝑsone. vt puta. ¶ Instituo beredes meos paupes xꝑi. ℟. ℊio. in. d. c. cũ tibi. ꝙ sic. ꝛ fm Bar. in. l. captatoꝛias. ℒ. de testa. mili. etiam si adderet eligendos ꝙ pꝛioꝛẽ talẽ ꝛ ꝑmõi. ꝛ dicit ꝙ dicta. l. loq̃tur qñ ius institutionis ꝙfertur in voluntatez alterius. ℭ sed nõ qñ electio ꝑsone solũ. vt in casu nostro. ꝛ ideo non est ꝙtraria.

¶ Utꝛ institutio heredis possit fieri sub ꝑditione. ℟. ꝙ sic. ꝺummodo nõ instituat̃ ad tps certum. vt puta vsq̃ ad pascba. vel ad tres annos qꝛ non valet talis ꝑditio ꝛ viciat̃. nõ tñ viciat vt insti. de bere. instituen. ℊ. beres. sed ad incertum ꝑt. vt puta donec vixerit. vel talez instituo postq̃ absolutus fuerit ab excõicatõe. ff. de bere. instituẽ. l. in tempus. ¶ Fallit in milite qui ꝑt instituere etiã ad tempus certũ. l. miles ita. ff. de milita. testamẽ. ¶ Dic aduerte ꝙ institutus beres ad diem certũ alio herede non dato semper erit beres. vt in. l. bereditas ex die. ff. de bere. insti. ¶ Et idem dic qñ instituit̃ ad diem incertuz qꝛ nemo ꝙ parte potest decedere testatus. ꝛ ꝙ parte intestatus. l. ius nostrũ. ff. de re. iur. ¶ Boc tenet Jo. de imo. ꝛ Bal. ꝛ Ange. in. d. l. bereditas. ¶ Ideo si quis instituereꝫ beres donec verit. alio nõ dato berede erit perpetuus. ¶ Boc firmat Bal. ꝛ Salic. in. l. extraneũ. ℒ. de bere. insti. ꝛ Pau. de ca. in. l. certi. ℒ. de testa. mili. ꝛ licet Bar. i. d. l. bereditas. teneat ꝙ si testatoꝛ apte voluerit vt non esset beres nisi in vita. vt vsq̃ ad talem diem ꝙ non erit ꝑpetuus. tñ cõiter doc. tenent ꝙtra eũ. vt Dy. in. l. si quis. ita beres instituat̃ excepto fundo. ff. de bere. insti. Bal. ꝛ Ange. in. d. l. bereditas. ꝛ est veri⁹ qꝛ testatoꝛ non ꝑt ius accrescendi ꝓbibere. nec respectu rei. nec respectu ꝑsonꝫ. qꝛ cũ testati trabit ad se cãm intestati. qꝛ dignioꝛ. d. l. bereditas. facit. l. si miles vnũ ex fundo. ff. de testam. mili. ꝛ ꝑbat̃ in. d. l. si quis. ¶ In legatis tñ bñ ꝑt ꝓbibere ius accrescendi. ꝛ ita loquit̃. l. dñs. ff. de vsufru. ℭ cus in bereditatibus. vt in. d. l. si quis. vbi institutus excepto in fundo detracta mentione de fundo babebit totam bereditatez ¶ Nam testatoꝛ non ꝑt facere ꝙ iura non valeãt in suo testamento. vt in aut. vt cũ de appel. cogno. ℊ. ceterum. ¶ Posset tñ dici ꝙ in ꝑscia opi. Bar. est vera in eo qui erat simplex. ꝛ bec ignorabat. ℭ sus in eo qui banc dispositõem iuris sciebat. qꝛ videt voluisse qõ ius volebat. ¶ Itez dic ꝙ ꝑt institui sub conditione. dũmodo ꝑditio sit possibilis ꝛ bonesta excepto filio qui nõ ꝑt institui sub omni ꝑditione. sed sub illa que ẽ in ptãte instituentis. vt in. l. suus quoq̃. in ꝑn. ff. de bere. insti. ¶ Nam non ꝑt filius grauari in debito bonoꝛ subsidio. ℒ. de inoffi. te. l. quoniam in pꝛioꝛibus.

¶ Utꝛ possit fieri institutio heredis in certa ꝑte. ℟. ꝙ sic. sed si alius instituit̃ beres in vniuerso erit talis potius legatarius ꝙ̃ beres. l. q̃tiens. ℒ. de bere. insti. ℊ. beres. ꝑñt tñ plures institui equis portionibus. insti. de bere. insti. ℊ. si plures instituãt ꝛ ꝙ capita. ꝛ partim per stirpes vt in. d. ℊ. si plures. nota bic ꝙ instituꝫ pluribus heredib⁹ distributio fideicõmissoꝛ in casu in quo accrescit heredibus non fiet fm distributionẽ rerum in quas erant instituti. sed fm ꝙtem institutoꝛ equaliter. nisi voluntas defuncti manifeste ꝙtradicat. vt. l. quotiens. ℊ. si duo ff. de bere. instituen. ꝛ. l. nũq̃. ꝛ. l. quotiens. ff. ad trebel.

¶ Quot modis fit institutio heredis. ℟. duobus modis. s. directe ꝛ oblique. ¶ Directe institutio nõ ꝑt fieri nisi in testõ. ꝛ est qñ verbis rectꝫ siue obliquis recto iure instituit̃ beres ad quez vult testatoꝛ bereditatẽ suã. siue illud in quo instituit ꝙuenire ꝛ illud cape nullo mediãte. ¶ Obliqua vero institutio siue fideicõmissaria bereditas relinqui ꝑt testõ ꝛ codicillo. ꝛ fit cum rogat̃ in codicillo beres institutus in testamẽto. vel beres ab intestato veniens vt bereditatem restituat alteri. ¶ Is ẽ cui restituit̃ bereditas erit beres ꝑ fideicõmissuz. ¶ Insti. de codicil. ℊ. pe. ꝛ de fideicõ. bere. ℊ. pe.

¶ Quot sunt differẽtie heredũ. ℟. ꝙ tres. nã

quidã sunt neccãrij tm̃, sicut si suus instituat̃ heres a dño suo. ⁊ dr neccãrius q̃ velit nolit tenetur hr̃ditatẽ etiã suspectaz adire, si mõ cũ hr̃ditatẽ ꝓsequat̃ simul libertatẽ ex testõ dñi ⁊ tpe mortis erat in ptãte dñi. Alij sunt sui ⁊ neccãrij ⁊ isti sunt liberi qui sunt in potestate testatoris tpe mortis. vt filiusfamilias ⁊ descẽdentes ex masculis filij s. descendentes em̃ a filiab⁹ sunt in ptãte patris eoz vel aui p̃ni. Sed est differentia qr viuente filio meo meus nepos nõ erit mihi suus heres, sed bñ mortuo filio meo. qr nihil est mediũ quo impediat̃. ⁊ sic de ceteris. Et dñr sui qr domestici. ⁊ qr viuo patre quodammõ extimant̃ dñi. Necessarij ꝯo qr de iure ciuili cogebãt̃ fieri inuiti hr̃des. sz de iure ptorio pmittit̃ eis ab hr̃ditate ꝙabstinere si velint. Alij sunt exhei heredes. vt sunt oẽs qui nõ sunt sub ptãte testatoris nec subiecti iuri eius. sicut sunt filij emancipati. filij etiã a matre instituti. qr femine nõ bñt filios in ptãte. Probant̃ ff oĩa insti. de here. quali. in pn̄. Itẽ heres aliq⁹ testamẽtarius vt ille qui est intestamẽto script⁹. Alius est substitut⁹. s. qui alq̃ substituit̃ heredi. Alius fideicõmissarius. cui ex fideicõmisso est hereditas restituta. Alij⁹ legitim⁹ vt iste qui ipso iure ⁊ sine testamento defuncto succedit.

¶ Dtz ex ptermissione legitimi hr̃dis testm̃ reddat̃ nullũ. R. q̃ sic. si sunt de illis ad quos stricto iure legitia spectat hr̃ditas. ⁊ nisi rite exheredent̃. ⁊ qui sunt tales. Aduerte q̃ sunt tres linee ꝙsanguineoz. s. ascendentiũ. descẽdentiũ ⁊ collateraliũ. Testatoz aũt q̃diu hz aliquem de descendentibus tenet̃ illum heredẽ instituere. vel exheredare si ẽ cã. ⁊ si talẽ instituit. siue sit fili⁹. vel nepos mortuo filio. vel ꝓnepos ⁊c. nõ tenet̃ de aliquo ascendentiũ mentionem facere qr descẽdẽtes in infinitũ ꝓferunt̃ insti. de here. q̃ ab intesta. in pn̄. deficiẽtib⁹ descẽdentib⁹ vel exhr̃datis tenet̃ suos ascẽdentes instituere vel exheredare. si quos hz. l. quotiens. C. ad sena. consul. orfici. Collaterales aũt nũq̃ tenet̃ instituere vel exheredare. sz deficientib⁹ descendẽtibus vel ascẽdẽtibus legitimis. Intellige nõ de illegitimis ꝓt quos vult instituere hr̃des. si ue attinẽtes. siue nõ attinẽtes nulla facta mentione de collateralib⁹. vez est q̃ frater rũpit testamentũ fratris. q̃n instituit turpẽ ꝓsonã. s. infamẽ. ⁊ intellige de fratre ꝙsanguineo ⁊ vterino vel ꝙsanguineo tm̃. non de vterino tm̃. C. de inoffi. testa. l. fratres vterini. nisi ĩ illo casu de aliqua re eũ instituerit. vel nisi crimen ingratitudinis in fratrẽ commisisset. vt in auẽ. de nup. ꝙ. ingratitudinis.

¶ Sed nũquid testm̃ clerici vel ingrediẽt̃ religionẽ erit irritũ ex ꝓteritõe legitimi hr̃dis. R. q̃ nõ. ꝓ vbũ liber positũ in. c. qr nos. ex. eo. tit. etiã qr sunt milites. sicut no. glo. in. l. pe. de testa. mili. ⁊ iõ sicut nõ rũpit testm̃ militis ex ꝓteritõe legitiaz ꝓsonaz. sic nec istoz. ff ꝙpte sentit Bar. in auẽ. si qua mulier. C. de sa. san. eccl. de ingrediẽte religionẽ. ⁊ Pa. in. d. c. tua nos. de ãbobus. ⁊ vide. Fede. de senis ꝙsilio. lv. ⁊ sic ꝓt intelligi auẽ. ꝓbiteros. C. de epi. ⁊ cle. Itẽ volẽs intrare religionẽ ꝓt sine legitimo numero testium testari. ⁊ ꝓ pte decedere testatus. ⁊ ꝓ pte intestat⁹ sicut miles ꝓt. p. ter. auẽ. de mona. §. id quoq;. iuncta. l. i. ff. d mili. test. facit. c. q̃ ꝯe. xvi. q. i. tñ petere poterũt legitimã legiti ꝓteriti vigore auẽ. si q̃ mulier. C. de sa. san. ec.

¶ Sed pone q⁹ quis hz filios ⁊ filias tenet̃ oẽs instituere. R. q⁹ sic. oẽs legitimos. vl̃ exheredare si quẽ nõ vult ⁊ subest cã. insti. de exhere. lib. in pn̄. etiã filias dotatas. sz fm aliquos sufficit instituere dote. Alij vt Azo. dicũt q⁹ instituant̃ in aliquo modico ꝓter dotẽ. ⁊ ẽ tutius ⁊ etiã ꝓfessos in religionez. C. de epi. ⁊ cle. l. fi. §. hoc etiã coguitũ. Et idẽ dic in nepotibus q̃n filij ꝓmortui sunt. insti. de here. que ab intesta. de se. §. ita demũ. ⁊ etiã in postbumis. C. de postu. here. insti. l. q̃d certatũ est. quis dicat̃ postbumus. vide postbumus.

¶ In quota pte tenet̃ instituere tales. R. in q̃ta voluerit. q̃tũcũq; minima. sz postea talis aget ad supplementũ legitime. tñ testm̃ nõ rũpet ⁊ dũmodo sit institutus heres non legatarius puta qr dicat. instituo talẽ meũ heredẽ in tali. qr si diceret lego filio meo talẽ domũ non valeret. qr eẽt ꝓteritus. l. quotiẽs. C. de here. insti.

¶ Dtz legitia possit tolli in totũ vel in ptẽ p. statuta vel ꝙsuetudinẽ. vide. s. legitima. §. i.

¶ Sed nunquid in legitima ꝙputabunt̃ oĩa q̃ꝓ uenerũt filio. dic vt. s. legitima. §. xv.

¶ Dtz filius instituꝰ heres possit repudiare hr̃ditatẽ retẽta legitia. R. Pa. in. d. c. Raynutius q⁹ nõ. ⁊ hz Bar. in. l. gerit ꝓ herede. ff. de acquir. here. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. q̃n nõ petentiũ ptes. ⁊ eadẽ rõe dic de patre. s. decedẽte ab intestato. qr non ꝓt ꝓ parte agnoscere hereditatem ⁊ ꝓ parte repudiare. ar. l. i. §. si ex fundo. ff. de here. insti.

¶ Dtz sit aliquis casus in quo postbumus ꝓteritus nõ rũpat testm̃. R. q⁹ sic. s. in testõ mẽis q̃ decedit in puerpio. sz succedet cũ aliis fratribus vel nepotibus eq̃liter. Si tũ mater instituisset extraneum aget. de inoffi. testõ. ⁊ rumpet C. de inoffi. te. l. si mater.

3 ¶De cautela illius qui vult facere testm̃ ⁊ disponere sua in pias cãs nec audet. sed timet de potentia aliquoꝝ. vide pactum. §. iiij.

¶Testes antiquitus supstites vocabant. eo q̃ supra cãꝫ starũ pferebãt. nũc pte nois ablata testes vocant. de ꝓ. sig. c. forꝫ. §. testes

¶Quis pt eẽ testis. R. q̃ ꝗlibet q̃ nõ ꝓhibet. cũ edictũ de testibꝰ sit ꝓhibitoriũ. sicut ⁊ de ꝓcuratoribꝰ. ff. de ꝓcu. l. mutus. de spõ. cũ apud.

2 ¶Que requirũt i testibꝰ. R. q̃ vij. ꝓditiões. s. ꝓditio. sexꝰ. etas. discretõ. fama. fortuna. fides Prima ꝓditio. vt nõ sit suus. qꝫ talis sepe metu dñanꝫ supprimit ꝓbitatẽ. d. c. forꝫ. C. de testi. l. qsti lib. ⁊. iiij. q. iij. §. Item in criminalibꝰ.

3 ¶Dꝫ monachus ⁊ frat minor possit eẽ testꝫ. R. q̃ sic. ar. l. i. ff. de testi. ⁊. ar in aut. de mo. §. cogitandũ. no. Spe. in ti. de testi. Facit rõ ꝓdicta. cũ nõ inueniat ꝓhibitũ. ⁊ lꝫ sint mortui mũdo. non tñ ꝓ oĩa. no. Pa. in. c. cũ nuncius. eo. ti. Hoc limita vꝫ coram iudice seculari de licentia sui superioris. aliter non. vt tenet Spe. ibidẽ ⁊ Jo. an. in addi. ibidem. ⁊ Albri. in. R. C. de testibus. facit. c. monachi. xvi. q. i. ⁊. c. placuit. ij. q. viij.

4 ¶Sed nũquid si testificat sine licentia. R. fm Pa. in. c. i. de iura. calũ. q̃ nihilominus valet. Idem dicit Ange. in. §. si ꝙlibertus. in aut. de testi. Ubi declarando. §. cogitandũ in aut. de monachis. dicit q̃ si clericus vel religiosus deponit vi coraꝫ iudice seculari sine mãdato superioris nõ valet. secus si volens allegat. c. testimoniũ. xij. q. ij. ⁊ no in. d. c. i. Contrariũ. s. q̃ non valeat. tenet Jo. an. in. d. c. i. ⁊ est verius.

5 ¶Secundo sexus. vt non sit mulier. qꝫ lꝫ de iure ciuili admittat in ciuilibꝰ ⁊ criminalibꝰ. xv. q. iij. c. ex eo. ff. de testa. l. qui testõ. §. mulier. in fi. de testa. §. testes. nisi in testamẽtis tantum. vt in ꝓfatis. §. sed in codicillis. ⁊ alijs vltimis voluntatibus sic fm Accur. d. §. mulier. tñ de iure canonico. qꝫ variũ ⁊ mutabile semp femina producit. d. c. forꝫ. C. de ĩoffi. testa. l. filia. nõ admittitur in criminalibus criminaliter. xxxiij q. v. mulierem. nisi in criminibus exceptis. s. symonia. c. tanta. de symonia. Et sic intellige. d. c. forꝫ. In ciuilibus autez ⁊ spũalibus ⁊ quibuscũq̃ alijs. ⁊ etiã vbi de crimine agitur ciuiliter. vt in denunciatione. aut etiam in inquisitione. nisi vbi inuenitur ꝓhibitum expresse. vt in testõ admittit. no. Jo. an. in additione ad Spe. eo. ti. Facit. c. qsti. ⁊. c. tam lris. de testibꝰ. ⁊ qũo non dꝫ trahi ad iudicium ꝓ testimonio. sed ad eas mitti dꝫ. in. c. mulieres. de iudi. li. vi.

6 ¶Tertio etas. vt non sit impubes. lꝫ pubes in cã ciuili. In crĩali ꝙo requirit etas. xx. an. ff. eo. l. iuiti. la. ij. ⁊. l. i testiõiũ. iiij. q. iij. testes

7 ¶Sed quid poterit pubes testificari de his q̃ vidit impubertate. R. q̃ si erat doli capax qñ vidit poterit. ar. insti. de inuti. stipu. §. pupilli. ff. de nego. gest. l. in negocijs. alias non. hic no. xxxvij. di. relatum.

8 ¶Quarto discretio. vt non sit furiosus. iij. q. vij. §. tua. ⁊ hoc nisi habeat lucida intervalla. ar. c. dilectꝰ. de spon. xxxij. q. vij. neq̃. furiosus vij. q. i. cũ quis.

9 ¶Quinto fama. vt. s. nõ sit infamis. nõ em̃ iusticia pt habere cũ hoĩe sceleratο ꝓmertiũ. d. c. forꝫ. §. fi. ⁊ in. c. testimoniũ. in glo. eo. ti.

10 ¶Sexto fortuna. nã diuiti magis credit. ff. de testi. l. iij. C. ad. l. falci. aut. sed cõtestoꝝ. Ideo pauper repellitur si est talis ꝓditionis q̃ pecunia corrumpi possit. alias nõ. ar. insti. de suspe. tuto. §. vlti. equalis in opinione semper diues ꝓponit. qꝫ potentioribus pares esse non possumus. ff. de ali. iudicij. mu. l. iij.

11 ¶Septimo fides. qꝫ nullus infidelis ꝓtra fidelem admittitur. ij. q. vij. non pt. ff. de testi. l. ij. nec hereticus. de here. excõicamus. Addunturalia. v. que aliquando repellunt.

12 ¶Octauo ꝙsanguinitas. vñ. l. testꝫ. ff. eo. dꝫ testis idoneus pater filio. aut filius patri non est ⁊. iiij. q. iij. §. item testis. Qd limita vez. vbi nõ agit de correctione vel ꝓhibitione pcti. vel de illuminatõe fidei. qꝫ in istis vbi affectio carnalis cõiter nihil operat valet. sicut testimonium xpi de pre. Et no. Pa. in. c. in omni. extra. eo. ti.

13 ¶Quid in mrimonijs. nũquid pẽ vel mẽ possit eẽ testꝫ. R. pa. in. c. videt nobis. qui mat. accu. po. ꝓcludẽdo. fm Jo. q̃ si sponsus est ditior ⁊ nobilior non credit eis. Si vero est equalis vel inferior. sic admittit. nisi appareat ex aliqua cã filiã affectare matrimoniũ. Tu vero dic. q̃ iudex attendet si sponsa vel sponsus ẽ reportaturus ꝓmodũ vel incõmodũ honorẽ vel vituperium sic admittet vel nõ admittet. ar. l. iij. ff. eo. ⁊ bona. glo. in. c. ex litteris. extra. eo. ti.

14 ¶Nono familia. nam quos testes actor ꝓducit de familia sua non admittunt. l. pe. ff. eo. nec familiaris. C. de his qui ad ecc. ꝓfu. l. fi. §. sane. ij. q. v. c. i.

15 ¶Sed nunquid illi de collegio admittunt sup facto vel nõ facto a collegio ipso. R. Pa. in. c. iij. loco. de ꝓba. q̃ sic. qñ est tale q̃ ꝓ alios ꝓbari non pt. tex. est in. c. veniens. extra. eo. ti. sicut ⁊ pẽ testis ẽ sup etate ⁊ gener ꝓ filio qui fi. sint le. transmisse. ff. de ꝓba. l. etiã mris. ⁊ in testõ. de peculio castrensi. l. qui testõ. §. i. ff. de testa.

16 ¶ Vtr cū monasteriū repetit ꝓfessum possint illi de conuentu adduci pro testibus super professione facta ab illo qui repetit. R. Io. in. ca nuper. eo. ti. q sic. q causa non est singularis, sed monasteriq. q sic non dicuntur testificari in causa ꝓpria. Vnde etiam ꝑlatus fratrū minor potest esse in iudicio repetendo fratrē sui ordinis. q multomagis alij ꝑlati. Idē dic de clericis in causa ecclesie sue. q de singularibus in causa vniuersitatis. q non est causa singulor. xij. q. ij. qui manumittit. Limita nisi tales pro monasterio vl vniuersitate fuerint actores vel respō sales. vt in. c. insuper. eo. ti.

17 ¶ Decimo inimicus q multos alios repellere ꝑt iudex seu admittere. q nisi in casib⁹ exꝑssis a iure dicendū est iudici. tu magis scire potes quis admitti debeat vel repelli. ff. eo. l. ij. §. i. s. ex circūstantijs q alijs affectionibus particularibus.

18 ¶ Vndecīo laic⁹ cōtra clericū in cā crīali cū criminaliter ꝓcedit nō admittit. ij. q. vij. c. ipsi.

19 ¶ Duodecimo socius criminis nō ꝑt eē testis. lxxxvi. si quis in glo. Falsit in crimine lese maiestatis q symonie. vt in. d. glo. q hereſis.

20 ¶ Vtr in causa ꝓpria quis possit eē testis. R. q nō. ꝑt negari quin aliqñ quis testificet in cā ꝓpria. attentis circūstantijs ꝑsonar q cause. vt in. c. fi. de iure iur. q in. c. fi. eo. ti. li. vi. q exꝑssius in. c. ex ratione. de ꝓcura. Facit quod no. Bar. in. l. admonendi. ff. de iure iur. qui vult q qñ actor scit plene veritatem. vtputa de mutuo a se facto q est ꝑsona honesta. si habet pro se vnum testem bonum deferet ei iuramentum q faciet ꝓbationem perfectam.

21 ¶ Aduerte q tria detrahūt fidei testis. si variat. si vacillat. si negativam ꝓbare contendit. c. cū in ecclesia. de causa possessi. q propria. q ibi Panor. diffuse.

22 ¶ Quot testes in qualibet cā sufficiāt. R. in testamentis q codicillis. vide. s. Testamentum. §. iiij. In donatione causa mortis requirunt. v. l. de dona. causa mortis. l. vlti. Similiter in cōtractu qui excedit libram auri facto in scriptis ab imperio in ciuitate. l. si cer. pe. aut. si nouo. Idē in eo qui vult ꝓbare solutionem debiti contracti in scriptis. l. eo. l. testium. In purgatione canonica presbiteri. vij. requiruntur. ij q. vij. similium. In purgatione epi requirunt. xliij. q. v. omnibus. in fi. Episcopus cardinalis non debet condemnari nisi cum. lxij. testibus. Presbiter cardinalis cum. lxiij. Diacon⁹ cardinalis cum. xxiij. Subdiaconus q inferiores cardinales cum. vij. vt. ij. q. vij. presul. q. c. se. Regulare autem est vt in ore duorum vel trium stet omne verbum. si modo sunt omni exceptione maiores. de testa. c. cum esses. q. c. relatum. sm Hosti.

23 ¶ Vtr testes singulares ꝓbēt singulariter R. sm Pan. in. c. bone memorie. el. i. de elec. q non Rō qr diuersitas temporum potest inducere diuersitatem rerum. vt in. c. in. presentia. de ꝓba. Et dicunt testes singulares qñ deponunt super diuersis factis ita q quilibet ē singularis de facto suo respectu obiecti. Sed qñ obiectum sup quo deponunt fuit representatū sensibus testium eodem tpe. tūc sunt ꝓtestes q non singulares. qr tunc videntur deponere de facto eodē. pcor. huic sententie tex. in. c. cū dilecti. de elec. q. c. tam lītis. de testi. limita tñ q testes singulares nō ꝓbant prout limitat glo. in l. ob carnē. ff. de testi. q Ange. in disputatōne q incipit Astenk miles. Facit qō no. glo. ix. q. iij. c. nihilominus. q. c. testes. q per Iuuo. q Io. an. in. c. qualiter q qñ. el. ij. de accusa. vbi pz q possidens rem ꝑt ꝓbare per testes singulares q sic dic in similibus.

24 ¶ Vtr vnus testis sufficiat. R. regulare ē q vox vnius. vox nulli⁹. c. veniēs. in fi. extra. eo. ti. q. c. cū a nobis. eo. ti. q. c. qñ. in. fi. de ꝓba. tñ sunt casus in quib⁹ valet. vt in papa. d. c. a nobis. Item de ꝓsuetudine curie statur dicto cardinalis de his que dicta vel acta sunt cora eo. vt no. Io. de appel. constitutis. ij. Item in his in quibus nullū parat ꝓiudicium. q vbi agit ad peccatū impediendū. Facit. c. super eo. el. scō eo. ti. no. glo. in. c. nuper. eo. ti. q. ij. q. i. multi. q ideo vnus impedit matrimonium ꝓtrahendus Item valet de cōsensu partium. Item vbi testator mandauit stari super aliquibus dicto alicuius quem dicit informatum de sua intentione. qr nihil potest ei opponi. vt no. Bar. ī. l. teo pompus. ff. de dote prele. no. Pan. in. c. in voie dñi. eo. ti. Item q quis sit ꝓfessus. c. testimonij eo. ti. Item de monitione charitatiue facta. ij. q. i. si peccauerit. dextra. eo. ti. c. in omni. Item super ꝓscia alicuius extra. eodem tertio. q. c. tam litteris. §. fi. de homici. significasti. el. primo. §. fi. q. multis alijs similib⁹. vt in dicto vnius cum fama. d. c. litteris. q. c. veniens. c. muli eri. de iure iur.

25 ¶ Quomodo testificari debent. R. q ꝓmo regulariter non debent nec possunt recipi añ litis ꝓtestationem. Fallit tñ hoc in. xx. casibus. vide in. c. quoniā. vt li. non conte. q ibi glo. q Pan. Aduerte tñ q quando ignorat persona que cōmisit maleficium testes possunt recipi. etiā ante

citationem malefactoris.iurta no.per Anno. in.c.bone.el.i.de lec. sequit Pa.in.ca.in noie dñi.extra.eo.ti. Sedo q non se ingerat. qr tũc repellit tanq̃ suspectus. ar.l.vroi. §.i.ff. de falsi.q per Bar.in.l.que omnia.ff.de procura. Facit.c.qualiter.de elec.tñ si non fuit citatus. sed per ptem productus iudici non presumit se ingerere. vt tenent domini de rota decisione. eccle. Facit.c.pstitutus eodem titulo.q Pa.in c.in tua.de spõ. Tertio q iuret tactis sacrosanctis euangelijs.nisi sit epus vel sacerdos. C.de epi.q cle.aut.sed iudex. Alii non iurant super libro.sed super pectore suo.de iuramẽ.calum.c. vltimo. Quarto q vtraq̃ pars sit pñs. vel ptumaciter absens dicto.c. in noie domini. Quinto q viua voce deponat non in scriptis.c.a nobis.qui ma.accu.non po.iij.q.ix.testes. Sexto q testificet de auditu propio vel visu.vt in.c. ij.de pbe.non de alieno.qr non est propie testimoniuz.vt no.glo.in.l.in summa.ff.de aqua plu.ar. Ratio qr debet dicere de eo quod factũ est in presentia sua.vel dictum.c.testis.iij.q.ix no. Pa.in.c.tam litteris.eodem ti. Et aduerte qr testis debet q potest testimonium dicere. de visu.si res.de qua interrogatur subiacet visui. puta vidi qr verberauit talem q hmõi. De auditu si subiacet sono.puta dixit talia vba.q hu iusmodi.q sic de ceteris sensibus. Septimo q non vacillet vel ptraria pferat.vt in.d.c.licet. de proba. Octauo q nihil taceat de contingentibus super quib⁹ interrogatur.aliter esset falsus testis.vt in.c.dilecti.de accu. vtputa exprimit qõ facit pro aliquo.q que cõtra eum essent tacet. Nono exprimat locum tempus q modus rei de qua perhibet testimonium. Decimo q solum testificetur sup iuratis.q non super alijs. qr non valeret.ar.ca.de testib⁹.ex.eodẽ titulo.

26 Utr testis teneat perhibere testimoniũ. R Pa. in.c.i. de testi.eo. post Archi. xxij.q.ij. §. item.q si interrogat a iudice pprio.q de his de q̃b⁹ pt interrogare.l.de maiestis vel de his de quibus infamia precessit.vt supra Cõfessio de iudi. in principio.q Inquisitio. celando veritatem mortaliter peccat. de ma.q obe.c.ij.xi.q iij.qui resistit. Secus vbi interrogat de non spectantibus ad suum officiũ. Idem putat in quo cunq̃ qui producit in testem vel celat veritatẽ vt no.in.c.quisquis.xi.q.iij.q tenet ad restituti onem damni.qr testis falsus dicit.l.nullum.C. de testi. Idem q in eo qui habet ex officio dicere. Sed hoc non placet mihi.nisi limitet in ciuilibus.vel qñ in criminalibus ciuiliter agit. seu pro liberatione pximi.ne indebite puniat. Inno.in.d.c.i.distinguit q bene. q qñ non est peccatum tacere illud super quo inducit non dz cõpelli.alias sic. Exemplũ agit ptra aliquẽ ad penam tñ q sic non est peccatum tacere.ar.ij.q.i. Si peccauerit.nisi pseuerare velit in pctõ.ar. c.vt clerico p.de vi.q ho.cle.xxij.q.v.hoc vẽ.vt pena reuocet a malo quos dei timor non reuocat. Intellige qñ pctũ nõ est oio occultum.sed qui illud facit est infamatus aliqualiter de eo. qr tunc tenet requisitus.vt testis. Secus si requireret vt denũciator.cũ non possit pbare.vel qñ ille de quo queritur nõ est de tali aliquo modo infamatus qr sic nõ tenet nisi solũ dicere illis qui possunt pdesse q non obesse.vt supra Inquisitio.§.xi.q infra.§.xxxi.

27 Utr testis peccet mortaliter dicẽdo se inimicum alicuius cũ non sit vt euitet testimoniũ dicere. R. Pa.in.c.inq̃sitionis.§.tertie .de accu.q sic.qr dicit mendaciũ in damnum pximi. xxij.q.ij.ne quis.q de falsa.c.i. Limito hoc vez qñ requirit pro damno euitando vel p debito psequendo.secus vbi requiritur solum p pena inferenda. nisi in casu quo compellitur a iudice ordine iuris seruato.

28 Utr testis qui recipit pecuniã vt non dicat veritatem peccet mortaliter. R. q sic.q tenet pena falsi.vt no. Bar.in.l.i.ff.qõ cũ eo.q Pa. in.c.i.de cri.fal.q est turpe lucz q ꝫ bonos mores.l.iij.ff.de condi.ob tur.ca. Similiter ẽ turpe lucrũ aliquid recipe p vero dicendo.xiij.q. v.nõ sane.q tenet restituere ei qui dedit.si modo nõ dedit ad corrũpendũ.sed ad redimendã vexationem suam. Si vero dedit ex liberalitate.credo pauperibus sit eroganduz de bono pconsilio. Expensas tñ pt petere q recipere a pducente eum.iij.q.iij.venturus.

29 Quid si quis iurauit testimoniũ non phibere. R. temerariũ est.q vbi est certũ q tenet sub peccato ferre testimoniũ ppria auctoritate pt ꝫuenire.alias non.nisi auctoritate superioris. xxij.q.iij.in malis.etiã si sciret q ipse solus interfuisset q nõ posset pbari nisi p eũ.fm Hoff. qr dictũ vnius facit semi plenam pbationez.q delatio iuramenti faceret plenaz .C.de re.cre. l.in bone fidei.qõ credo vez in casu quo hoc fieri pt.alias vbi nullum effectũ pt habere testimonium eius non credo teneat. nisi ad pceptuz superioris cogeret modo debito q ordine.

30 Utr testis falsus semper peccet mortaliter. R. q falsum testimonium semper est peccatuz mortale.nec aliqua circũstãtia potest excusari si est cum iuramẽto seu periurio factum. Si vero sine periurio non semp erit mortale peccatũ

sicut nec omne mendaciū. Et hoc intelligo q̄ sit mortale q̄n scienter fit. Secus si bn̄ cogitando erraſſet. q2 eſſet veniale etiā ſi iuraſſet. ⁊ teneť ad reſtitutionē toti⁹ damni dati ꝓximo q̄n sciēter vel ex ignorātia indebita falſum teſtimonium dixit. l. generaliť. §. illud. ff. de calū. ⁊ xvij. q. iiij. ſi quis in atrio.

31 Vtr̄ teſtes ſuper occultis circūſtantijs criminis ſint interrogandi. R. Pa. in. c. qualiter ⁊ q̄n. el. ij. de accu. q̄ ſic. ſm Inno. ⁊ Jo. q̄n crimen non eſt occultū. ⁊ q̄n talis ꝑſona quē teſtificatur eſt infamatus. ⁊ etiā ſi iuraſſet nō revelare. q2 tale iuramentū eſt temerarium. c. i. de cri. fal. ⁊ c. intimauit. de teſti. niſi ſciret in confeſſione ſacramētali. q2 ſic ſcit vt deꝰ ⁊ ꝓducť vt hō vt in. c. ſi ſacerdos. de offi. ordi. ⁊ c. dilectus. de exceſſ. prela. de hoc vide. s. Inq̄ſitio. §. xi.

32 Vtr̄ ꝓſonete ſiue mediatores ꝓpellanť teſtificari. R. Pa. in. c. dilectoꝝ. de teſti. q̄ ſic ſi partes ambe ꝓſentiunt. Si ambe diſſentiūt nō poſſunt. Si vna ꝓſentit altera non. ꝓpelli non poſſunt. ſed teſtificari poſſunt ſi volūt. in auť. de teſti. §. quoniam vero.

33 Vtr̄ teſtis teneať ꝓhibere teſtimoniū de his que ſibi ſunt dicta in ſecreto. R. ſm Tho. ſe. ſe. q. lxx. q̄ ſunt aliqua que ſtatim vt hō ſcit teneť ꝓpalare his qui poſſunt ꝓdeſſe. ſicut ſi quis ꝓtaminaret multitudinē. vel vbi aliq̄ malū ꝓximo ſpūale vel tꝑale immineret. ⁊ ad iſta celanda nemo ꝓt obligari. q2 frangeret fidem. quam alteri dz. Sunt alia que nō ſunt talis q̄litatis. ⁊ ideo obligare ſe ꝓt quis ad celandum. ⁊ talia etiā ad ꝓceptum ſuperioris non teneť revelare q2 nihil ꝓt ꝓcipi homini q̄d ſit ꝓtra ius naturale de ſe. S. vero Jo. in. iiij. di. i. dicit q̄ etiam teneť. q2 intelligiť in tali ꝓmiſſione. excepta auctoritas ſuperioris. Sed tu ꝓcorda vex q̄n ſuperior hoc requirit ex aliquo bono reſpectu. ⁊ vt pater prouideat ⁊ dictum ſancti Tho. intelligitur q̄n ſolum vt puniat. vel de alio de quo non pertinet inquirere.

Theſaurus. vide. s. inuenta. §. i.

Timor quidam filialis quo homo timet offenſam dei. quē diligit. ⁊ timet ab eo ſeparari. xxiij. q. vi. §. ex his. prope finez. Et iſte ſemper bonus ⁊ ſanctus. iuxta illud ꝑs. Timor dñi ſanctus ꝑmanet. Alius ſeruilis ⁊ iſte cātur ex amore ſui. vñ q2 pena ē detrimentū ꝓpriū boni eam timet. d. §. ex his. ⁊ iſte aliq̄n eſt cū charitate. ſicut cum qui ſimul timet ⁊ ꝓpter penaz ⁊ ꝓpter culpam ⁊ iſte timor dr̄ initialis. q2 ē ꝑncipium ꝑuertendi. de pe. di. iij. ſicut ſeta. Aliq̄n eſt ſine charitate. ⁊ tūc ſemp malus non in ſe. ſed q2 a mala ꝓcedit radice. ſ. ab inordinato amore ſui. Alius eſt timor mūdanus quo hō diſiungiť a deo ꝓpter mūdana q̄b⁹ innitiť tanq̄ fini. xvi. q. ij. c. i. poſt mediū. ⁊ iſte ſemp ē petm̄ mortale. Si tn̄ in mūdanis non ꝓſtitueret finē. i. nō eſſet paratus facere ꝯ dei ꝓcepta ſic eſſet petm̄ veniale. ſicut cū retrahiť a bono. q̄d eſt de ꝓfectione. vel poteſt eſſe nullum peccatum. q̄n quis rōnabilem cām habet timendi ſecundum Ale. ij. ij. ti. de timore.

Vtr̄ timor excuſet a peccato. R. q̄ non ex toto. ſ. quin ſit mortale ſi illud q̄d fit ſit ꝓtra ꝑcepta dei. xxxij. q. v. ita ne. ⁊ quod me. cā. c. ſacris. In aliis quomodo excuſet. vide. s. Vter⁹ §. vi.

Timor ex accidia aliq̄n ꝓuenit. aliq̄n ex aliquo ꝓminato vel accūti. ⁊ dicitur timor filia accidie. ⁊ eſt peccatū mortale. q̄n ex timore facit ꝓtra dei ꝓcepta. alias veniale.

Tolerantia tunc bona ē. q̄n quis patiēter tolerat ea que ſolum ſunt ad ꝓpriuz detrimentum. ſiue in corꝑalibus. ſiue tꝑalibus. ſiue q̄n aliqua tolerant ꝓpter maius malū euitā duz. ⁊ de hac habes. iiij. di. deni q̄. lxvij. di. omnes. in fi. lxxxvi. di. in ſcripturis. xlv. di. licet. vi. q. i. ſunt plurimi. ⁊. ca. ex merito. xxiij. q. iij. ſex differentie. ⁊ iiij. q. Hec aūt. Mala vero eſt cum tolerant ea que ſunt in ꝓpte ſalutis detrimentum. vel mali vbi non eſt periculum maioris mali vel ſcandali. ⁊ aliquando eſt peccatum mortale. aliquādo veniale. ⁊ de hac habes correctio. i. §. iij.

Tonſura clericalis. Vide clericus. iiij. §. i.

Torneamentum dicitur quia circūiendo ſe percutiunt ad oſtenſionem virtū alicui ex ꝓdicto. de tor. c. i.

Vtr̄ torneamentuz ſit ꝓhibitū. R. ſm Jo. in. c. i. eo. ti. ⁊ ſequiť Pa. q̄ ſic. ⁊ oīs ludꝰ etiā ad oſtentationez virtum factus. ex quo imminet piculum mortz ꝓbabiliter. ⁊ nedū de iure canonico. vt in. d. c. i. ſed etiam de iure ciuili. C. de gladia. l. vnica. ⁊. l. i. §. Item ſenatus. ff. de poſtu. debet intelligi de alio ludo. q2 vt dicitur in auť. vt oēs obe. iudi. §. i. Fortitudo ſine iuſticia non eſt laudabilis. ⁊ loquiť ibi de fortitudine que exercet cū armis. ſic nec iſtud. cum ibi non poſſit eſſe iuſticia ꝓpter rōem que in. d. c. i. ponitur. Alius aūt ludus cā ꝓbandis experiende vbi nullum imminet piculū mortis. licet ſm Jo. etiā de iure canonico ⁊ caſus ꝓtingens nō imputabitur. l. qua actiōe. §. ſiſquis. ff. ad. l. acqui. ⁊ ſm hoc potes ſcire q̄n baſtiludia licent. ⁊ quando

non.quod no.

2 ¶ Utz moziens in tozneamēt sit ꝑuandus ecclesiastica sepultura. R.pa ī.v.c.i.q si accesserit cā pugnādi sic ꝑuat. lz pnīa ei ꝓcedat. Si vero venit cā videndi vel repetendi debitum. aut quacūq alia ex cā ꝗ pugnandi sic non ꝑuat. ni si ꝓstet mozuū in peccato mozali.

3 ¶ Utz cū aliqs ī tozneamētis occidit vel mutilat sint irregulares oēs qui illuc venerant cā pugnādi. lz ipsi nō occiderint vel mutulauerit R. fm Io. ⁊ Boff. q sic. sic ille q in bello illicito ītereset cā bellādi. xv. q. i. c. fi. ō pe. dis. i. si qs cū telo. li. di. si qs post acceptā. Sz eps ꝑt dispensare. sicut dictū ē. s. Irregularitas. de existentib⁹ in bello iniusto non occidentibus.

¶ Ozpoz est filia accidie. ⁊ diuidit in tria Primū est ociositas nihil opans q̄ est cā multoz pctōz. de ꝓse. di. v. nūq̄. de renū. c. nisi ⁊ semp est mortale pctm cū omittit necāria ex ea. Secundū pigricia q̄ tarde facit bona. puta tarde vadit ad eccīam ad p̄dicationē ⁊ hmōi. Tertiū ōz tepiditas. que facit bona. sz nō cū ea diligentia ⁊ feruoze. sz tepide. ⁊ ōz etiā somnolentia. que tria similiter ponit Gregozius sub vno. s. tozpoz circa p̄cepta. qui q̄q ē mortalis aliq̄ venialis. hec Tho. se. se. q. xxv.

¶ Oꝛturam alicui faciens iudex sine iudicijs p̄cedētib⁹ peccat mortaliter. qz nō dz vt no. C. de fuis fu. l. q̄cūq. ff. de q̄sti. l. marit⁹ C. ad. l. iul. maie. l. si quis alicui. vbi gl. ⁊ Bal. Idē dic q̄ torquet quos de iure torquere nō ꝑt. sicut sunt mīozes. xxiij. ānoz. lz cedi possint. l. cū sileanū. C. ad sil. Item milites mulierē pregnantem ⁊ hmōi. Idem dic q̄ torquet indirecte dans alicui falsa ad comedendū vt siti cruciet. vel q̄ sepius torquet nullis nouis indicijs apparentibus. sufficiunt tm̄ variationes fm Inno. in. c. q̄si. de pba. ⁊ Bar. in. l. de. minoze. ſ. pe. ff. de. questi. puta qz vno sero dicit de vno. ⁊ alio sero de alio.

i ¶ Sed que indicia ⁊ qualia requirant ad tozturam. vide. s. Indicium. Arbitrari tm̄ bz qui publicā auctozitatē exercet q̄lia indicia sufficiant. C. de questi. l. milites. ſ. oz. ⁊. d. l. de minore. ſ. tormenta. no. Inno. c. pe. de notope. nun. ⁊ Bar. de pace. te. ⁊ eius. viola. c. i. Sz videat vt regulet arbitrium eius fm rōnem. qz iniquē torquens vltra peccatum mortale tenet de iniuria ⁊ damno leso satisfacere.

¶ Ransactio est de re dubia ⁊ lite incerta ⁊ nec dum finita non gratuita pactio. sed aliquo dato. vel retento. vel ꝓmisso. ff. de trās. ac. l. i. extra. eo. ti. c. super eo. C. eo. ti. l. transactio. Item intellige presentem vel futuram. quia ante litem ex quo discordia est orta transigi potest. ff. de cōdi. inde. l. eleganter. ſ. si quis post. Unde transactio dicitur quasi actionis transitio eo q̄ qui transigit ab actione transit ⁊ discedit. Et sic ꝓprie ōz trāsigere is qui agit C. eo. ti. l. ij. Et differt trāsactio a pacto ⁊ ꝓpositione que possunt fieri amicabiliter nullo dato vel retento. extra. eo. ti. c. super eo.

¶ Quis p̄t trāsigere. R. q̄ qui p̄t donare. vide Donatio. i. Item dñs rerum sine actionum tutoz curatoz ⁊ procuratoz. si habet speciale mandatum. vel liberam administrationem bonoz vel cause. ff. de procu. l. ꝓcuratoz cui libera. ⁊. l. mandato. c. ad agendū. ſ. i. de procura. li. vi. i

¶ Utz ꝑlatus in causis ecclesie possit transigere sine ꝓsensu capituli. R. q̄ non. extra. eo. ti. contingit. 2

¶ De quibus p̄t fieri transactio. R. q̄ de ciuilibus. ff. ⁊. C. eo. ti. per totū. De criminibus distinguendum est. vt. s. Accusatio. ſ. xxi. 3

¶ Utz in rebus spūalib⁹ possit trāsigi. R. q̄ aut petit eccīa ab alia eccīa sibi deberi subīci in iure institutōis correctōis ⁊ sacroz ꝓcepti one. vel eps petit iura ep̄alia in aliq̄ eccīa. Et sic de spūali ad spūale p̄t fieri. puta q̄ remittatur institutio vel aliqd sacm̄. ⁊ aliud spūale p̄stet. c. ad questiones. de re. ꝓmu. Sz de spūali ad tpale nō lz. extra. eo. ti. ca. ꝓstitutus. ⁊ de re. ꝓmu. c. vlti. Aduerte tm̄ q̄ vbi noīe subiectiōis petunt spūalia simul ⁊ temporalia. sicut cum eps petit a quadam ecclesia sibi subiecta q̄ ab eo accipiātur ꝓsecrationes ecclesiaz. ordinationes clericoz um ⁊ similia spiritualia. ⁊ nihilominus petit aliqua tpalia. vtpote ptem vel annuam pensionem rōne illoz tpaliū posset trāsactio fieri cum tpali ⁊ sibi annua pensio dari. ar. c. cū venerabilis. de censi. ⁊. de reli. do. constitutus. Aut petitur res tpalis vt ꝓprietas. vt cū eccīa petit decimas ex predijs in sua parrochia constitutis. ⁊ tūc distingue. qz si agit contra ecclesiasticam ꝑsonam. ⁊ sic p̄t fieri transactio auctozitate episcopi. vel archiep̄i. ⁊ erit ꝑpetua. c. statuimus. extra. eo. ti. si fit sine auctoritate ep̄i valet. sed temporalis. nec excedit vitam transigentis. extra. eo. ti. c. decetero. nisi ꝑ papam fuerit confirmata. eo. ti. veniēs. Aut agit contra laicū. ⁊ tunc si agit de perceptis ⁊ subtractis potest fieri. c. cū apostolica. de bis que fi. a pla. sed non de futuris. xvi. q. vij. decimas quas. Dñ nō ꝑt fieri ꝓpositio nec transactio cū laicis vt minus soluant. nisi auctozita- 4

re pape.c.pe.de ꝓfir.vti.vel inuti. Aut petitur res ſpūalis vt bñficiū.puta qz dicit ſe electum vel canonice in eo fuiſſe inſtitutū.⁊ tūc tranſactio fieri non ꝑt ſine ſymonia.ſz bñ amicabilis ꝓpoſitio.ex.eo.ti.c.ſuper eo.ſ.vt q̄ ille qui ius nō bz.vel nō credit hēre penitus renūciet iuri ſuo ſine aliqua datione.vel vt ille qui bz ius recipiatur ſine datione. Si tñ neuter litigātium poſſideret.ſz vterq; ꝓtēdit aliq̄ bñficium ſibi dari tūc vz tranſactio.de elec.c.cū inter. R.de ꝓben.niſi eſſent.no. Jo.i.q.iij.ea que. Et breuius ꝯclude q̄ ſpūale cū ſpūali eiuſdem generis. puta de iure decimatōis iſtius eccīe cū illo illius eccīe ꝑt fieri tranſactio.ſz de ſpūali ad ſpūale alterius generis nō licet ꝑm Ber.in.c.ſuper eo.⁊ eſt tutius.cūius Anno.in.d.c.ſtatuimus. ⁊ tex.cū glo.in.d.c.ad q̄ſtiones videāt indiſtincte tenere q̄ licet de ſpūali ad ſpūale:

3 Vtz trāſactio facta ꝓpter indebitā obligatiōnē ſaltē iure naturali excuſet eū qui aliquid recipit.vt eam obligationē remitteret. R.q̄ nō ſed reſtituere teneāt.l.ꝑſes.puincie.C.d trāſa. ⁊.l.fi.ff.de dolo.⁊ glo.in.c.ſup eo.de trāſac.⁊ dicit q̄ ſi euidēs ē calūnia nō tenet tranſactio. l.in ſumma.i. R.ff.de condi.inde.

6 Vtz diſpoſitio legis ſi q̄s maior.C.de trāſac.poſſit teneri in ꝓscīa. R.q̄ ſic qz Imperator in penā nō obſeruantis potuit hoc facere.⁊ d.l.ſi quis maior.hoc vult vt ille qui tranſactionē iurauit ⁊ voluntarie non ſeruat q̄uenta.vt ſit infamis.intelligo hoc ſi ꝓdēnetur. Item eſt ꝓuat⁹ ipſo iure actione quā habebat ꝑ illum cū quo tranſactionē fecit. Item ſi quid habuit ꝓ ipſam tranſactionē.ſiue pecuniam.ſiue rē teneāt eam reſtituere.⁊ omne emolumentuz qđ ex ea habuit.quod credo vez.quo ad ꝓscīam poſt ꝓdēnationem.ſed ſi ante.niſi quatenus damnificatus eſt ille cum quo tranſegit vel ex debito antea debebat habere.

Kanſitus de vna religione ad aliam. vide.s.Religioſus.§.xxxiij.

1 Eps trāſire nō ꝑt ad aliā eccīam ſine licētia pape.vij.q.i.mutationes.de trāſla.epi.c.inter corpalia. Inferior ꝑt cū licentia ſui ꝓlati.ar. lvij.di.c.q.ir.q.iij.conqueſtus.

2 Trāſiſſe dz aliq̄s cū corpalē poſſeſſionē obtinuit de illa ad quā tranſiuit.xxi.q.ij.ſi q̄s iam. tranſlatus.⁊ pfirmationē obtinuit.alias ſecus lxxxij.di.ſi qui epi.de elec.c.cū in cunctis.

Kreuga eſt ſecuritas ꝓſtita pſonis⁊ reb⁹ ad tps ꝓceſſa diſcordia nōdū finita.⁊ vocatur fedus vel inducia.ff.de capti.⁊ poſtli.re. l.non dubito.⁊.l.poſtliminium.§.inducie.

Quot ſunt ſpecies. R.due. Prima quentionalis.⁊ hec ſeruanda eſt etiam infidelibus.xxiij.q.i.noli. Alia canonica.de qua extra.eo.ti. c.i. Sed hodie non ſeruatur.⁊ male. ſed non inſiſto.quia ſatis patet per ea que dixi.s.bellum

Kributum.vide.s. Immunitas.§.xxxvi.⁊.s. munus.

Kribulatio eſt medicina ꝓſeruatiua.v.q v.non omnis. Aliquando ad meritum.vij q.i.aduerſitas.xi.q.iij.in cunctis. Aliquando ad purgandum.vi.queſtione prima ſunt plurimi.

Kriſtitia de morte ſuorum prohibetur. xiij.q.ij.q̄ ꝓpoſterum.⁊.§.hoc autem.

Krpe lucrum dz quicquid acquiritur ex cauſa inhoneſta vel improbanda. facit c. quoniam multi.xiiij.q.iij.⁊.xxi.q.i.ca.i. in prin.

Turpia lucra ſunt ab heredibus extorquenda.l.in heredem.ff.de calum.

2 Vtz de turpiter acquiſitis poſſit fieri elemoſina.vide elemoſina.§.viij.⁊ an ſit neceſſario reſtituenda.vide reſtō.i.ſub littera. Turpe lucrum.

Vinor mentis eſt filia ire.que eſt quidaz conatus ſeu audacia hominis intentanz vindictam.⁊ eſt q̄ñ quis implicat mentem deliberate in varijs modis ⁊ vijs quibus poſſet ꝓximū offendere.que eo modo eſt mortalis quo ira ex qua procedit.de quo vide.s.Ira in prin cipio.

Vtela eſt triplex. Alia legitima.vt illa que defert a lege. q̄ñ nullus tutor datus eſt a patre filio in teſtamento q̄j ille qui deberet ab inteſtato ſuccedere tenetur hmōi tutelā accipere. Alia teſtamentaria.vt q̄ñ pater in teſtamento dat filio tutorem. Alia datiua.ſ. que datur a iudice quando nullo tutore dato in teſtamento⁊ nullis extantibus ꝓſanguineis idoneis ad tutelam iudex ex officio ſuo dat tutorē ⁊ durat tutela vſq; ad.xiij. annum completuz ⁊ inde incipit cura.que durat vſq; ad.xxv.annum completum. Inſti. qui.mo.tu.fi.⁊ inſti. de curato.

Vtz clerici teneantur ſuſcipere tutelaz. R. q̄ nec clerici nec monachi aut epi coguñt vllaz tutelā accipe. Clericus tñ⁊ eps poſſunt ſuſcipere legitimā ſi volunt.teſtamentariā vel datiuam nō ꝑt. Similiter oēs religioſi clerici vel epi teneāt recipe tutelā miſerabilium pſonaz. Sed religioſi cū licentia ſuoz ꝓlatoz ꝑt etiā recipere legitimam.vt.xvi.q.i. monachi. Et ſic ꝓcorda.lxxxviij.di.c.i.⁊ fi.xvi.q.i.genera-

liter.xvij.q.iij.Lipzianus.lxxxvi.di.puenit.

2 ¶Quid ptinet ad officiū tutoz. R.tria. pmū vt pupillos a criminibus intactos conseruent. Secundū q res eoz ab iniuria pseruent.xvij.q.i.c.i.facit.l.i.ff.ō tutel. Ō tutozes dicti sunt quasi tuitozes.in.d.l.i. Tertiū q pecuniā eorū vel bona mobilia que ad nihilum valent eis seruata quertant in pdijs.ex quibus pcipiant aliquem fructū.q2 fm Bar.in.l.tutoz.qui reperto vij.§.i.ff. de admi.tu .si tutoz pecuniā pupilli non ponit in predijs tenet pupillo ad fructus quos poterat habere deductis expensis ⁊ pcijs. Nō limita vez si potuit emere.puta erant qui volebant vēdere.vel alio modo licite lucrari poterat.alias non. Idem dic vbi esset statutum.vt Janue.q oīa bona mobilia distrahe/rent ⁊ venderent.vt de pecunia acquireret pupillus lucrum. Si tutoz non fecit cū potuerit tenetur ad interesse. Et Bal.in.l.fi.C.de pdi.in de.⁊ Jo.de anania.in.c.q2 in omnib⁹.de vsu. tenent q vbicūq olim tutoz tenebat fenerari de pecunia pupilli.q hodie cū vsure sint ꝓhibite tenetur pecuniam pupilli ponere in iustā societatē ad partem lucri ⁊ dampni. Aduerte o tutoz q si vis esse tutus.q non tenearis.nec tu,nec heredes tui pro aliquo facto⁹ pupillo illud fac cum consilio ꝓiunctoz pupilli ⁊ facias poni in instrumento.q2 consilium ꝓinquorum facit' presumptionem q dolus ⁊ culpa abest a tutoze.ar.l.etiam.C.si tu.vel cu.inter.secūduz Bal.in.l.pola.C.de bis qui.vt indi. De hoc vide quomodo tenetur tutoz.s. Clericus .xvij.§. v.⁊.vij.

3 ¶Utrum tutoz teneatur facere inuentarium de rebus pupilli. R.q sic.nisi cā necessaria vel iustissima impediat.ter.est in.l.tutoz. qui reptorum.ff.de admi.tu. Idem dic fm. Bar. ibidez de curatoze.⁊ cā necessaria dicitur fm eum dē Bar.ex pte tutoris morbus. puta q2 podagrosus ⁊ hmōi impeditus est.vel ex parte rei. q2 non repit adhibita diligēs inquisitio. Cā ꝙ iustissima ōz si testatoz remisit ꝓfectionez inuētarij.vt i.l.fi.C.ar.tute. Nō limitat Bar.vbi s.nisi ex causa iudicialiter videat.vt in.l.in cō firmando.⁊.l.vtilem.ff.de confir.tu. Fallit hoc in duobus casibus in quibus non tenetur facere inuentarium fm Bar.vbi.s. Primus si consuetudo esset vt non fieret. Secundus si iudex ex causa remitteret.q2 posset.

4 ¶Nū tenetur facere. R.fm Bar.vbi.s.q glo. ibidem ⁊ cōiter doc.tenent q mox.i.cū primus poterit facit.l.hec ꝑditio.ff.de condi.⁊ de.aliter videt in dolo. Intellige si administrauit. alꝰ nō Itē videt in dolo si fecit illa que dilationem non recipiūt.vel qui necessario precedūt ꝓfessionem inuentarij.vt ꝓscrutatio substantie hereditarie.vel ea q nullo modo pōt obesse pupillo.sz bñ pdesse.q2 talia agēdo ātē ꝓfectionē inuētarij nō ꝓsumit in dolo fm Bar.vbi.s.

¶Qualiter dz fieri. R.tex. in.l.tutozes. C.de admi.tu.q in pūtis publicaz psonaruz.glo.tū ibidē dicit q sufficit vnus notarius. pūtia ꝙo iudicis non est necāria fm Bar vbi.s.⁊ cōiter doc.nisi vt faciat fidem contra debitozes nominum quoz nomina scribuntur in inuentario. Et ita tene quamuis glo. in.d.l.tutoz tenet q est necessaria. 5

¶De quibus debet fieri inuentarium. R.tex. in.d.l.tutozes.q omnium rez.i.corpalium fm Bar.vbi.s.⁊ instrumentoz.i.omnium iurium incorporalium.de quibus apparent instrumenta seu probationes in bonis pupilli. de alijs non. 6

¶Ulio mē pdit tutelā filij. R.Ba.in.c.vxoratus.de pact.pin.q dupliciter. Primo si trāsit ad secūdas nuptias. Secōdo si incōtinenter viuit. de hoc est glo.quā sequit Bar.in aut.matri ⁊ auie. C.q mulier tu.offi.fun. pt.facit tex.in.l. fi.eo.ti.vbi requirit q pudice viuat.qō no. gl. in.l.fideicōmissuz. C.de fideicōmis.vbi vult q vxor relicta si incōtinenter viuat pdat legatū sibi factū a marito.⁊ auferet sibi tanq̄ ab indigna vel ex ꝓsumpta voluntate defuncti reuocat qō maxime,pcedit si virit incontinenter tpe vite mariti iſo ignoratē. pro hoc glo.no.in.l.soroz. C.de bis qui.vt indi. Et pt inferri p hoc q oēs penas quas transiens ad secūdas nuptias infra annum incurrit.q ⁊ ipsa similiter. qō no. Sed limita quo ad lucrum pdendū.sed non quo ad penam aliam incurrendam. 7

Una gloria Uno modo dicit appetitū dignitatis ⁊ excellentie.⁊ sic est idem cuz superbia ⁊ est capitale vitium.q2 animus directe mouet ad dignitatem ⁊ excellentiam appetendam. Alio modo dicit appetitum laudis.⁊ sic est filia superbie.hec ex sancto Jo.in.vj.di. xlvij.q.ij.

¶Utz sit mortale pctm. R. fm.q colligo ex Alexan.in se.se.⁊ Tho.se.se.q.cxxxij.⁊ Ben.de gā.i quol.ꝓmo.q.xxiiij.q vana gloria de se nō dicit aliquid qō sit ꝓtra caritatē dei vel primi Attamē dupliciter pt ꝓtrariari charitati dei. Prio rōe rei sup qua queritur laus vel gloria Et hoc mō pt esse peccatū mortale tripliciter Primo qñ gloriatur de re que est ꝓ deū.s. que ē mortalis peccati.de quibus dicit in ps. Quid 1

gloriaris in malicia. Dec° eēt si gloriaret de re
peti venialis tolū. qz tic non esset mortalis va-
na gloria. Scdo est mortale petīn qñ id de quo
gloriat p̄fert deo. sicut ille de quo Ezechielis
xxviij. Elevatū est cor tuū. dixisti deus ego sum
Istud euenire solet. qñ homo ꝓpter inanē glo-
riam p̄fert testimonium hominum testimonio
dei. puta propter glorā humanā non p̄dendaz
non p̄fiteť deū vel fidē tpe debito. vel non vult
p̄dicare vel dicere veritatem loco ⁊ tpe qñ te-
netur. Tertio ē mortale peccatū qñ ea que sunt
ordinata ad gloriam dei. vt sunt facīa ⁊ ea que
pertinent ad fidem. spem. ⁊ charitatem. princi
paliť faciad gloriam suā. Vñ dicit Aug. li. i.
de doc. christiana. Ad fidem spem ⁊ charitatē
tota militat diuina scriptura. que principali-
ter ordinat ad honorem dei. in quo deus p̄ēni
tur si principaliter ad alterius honorē ordinet
hec ille. Vñ ⁊ si quis principaliter ꝓpter gloriam
p̄dicaret. vel diceret missam ⁊ hmoi. peccaret
mortaliter. Secus si aliquid aliud qō̄ non per-
tinet ad diuinam scripturā vel sacramenta ꝓpť
gloriam faceret. qz peccaret venialiter. ⁊ amit
teret fructum bone operatōnis. Contrariatur
secundo vana gloria charitati dei rōe finis seu
intentionis ipius gloriantis. vtputa. qz pstitu
it finem vltimuz in gloria vana paratus facere
quecūq; ꝓpter illā Et sic est peccatum mortale.
si est in deliberatione voluntatz. Et ꝺ est qō ꝺr
Aug. v. de ci. dei. hoc vitium tunc est inimicum
pie fidei. si maior sit in corde cupiditas glorie.
quā dei timor ⁊ amor. hec ille. Alias est cōiter
peccatum veniale.

2 ¶ Que sunt eius filie. R. Prima immodestia
ornatus. vide ornatus. Secunda inobedientia
Tertia iactantia. Quarta priuatia. Quinta.
ypocrisis. Sexta discordia. Septima ꝓtentio
De quibus in suis locis.

Ualia sacra eccie debent esse sacrata ⁊ ho-
nesta. ⁊ tm̄ ab hominibus sacratis tracta
ri. ⁊ si sint facta inutilia vel vetustate ꝑsumpta
debent ꝓburi. ⁊ cineres condi in loco honesto.
ne pedib⁹ trantiū ꝓculcent. ꝺ ꝑse. di. i. c. altarz
c. in scā. ⁊ c. vestimēta. ⁊ de reli. do. c. ad hec. de
re. permu. mancipiū. de eoz ꝓsecratōe. vide. s.
benedictio. ⁊ ꝓsecratio. De eoz mundicia dici
tur in. c. ij. de custo. eucha. in fi. Precipim⁹ q̄z
vt oratoria. vasa. corpalia. ⁊ vestimenta mini-
stroz. pale altaris. necnon ⁊ ipsa corpalia mū
da ⁊ munda ꝓseruent Nimis em̄ videť absurdū
in sacris sortes negligere que decedent etiam
in ꝓphanis. hec tex. ibi ⁊ c. Ex quo patet q̄ pec
cat mortaliter. qui illa tenet ita immunda. ac si
essent pro seruitio rusticoz.

Ualsallus ꝺr qui habet feudum ab aliquo
vide. s. Feudum.

Uectigal est qō̄ pstatur ex his rebus que
venduntť. Tributum vero vel annona vel
publica pensatio seu functio est que tōne fundi
vel soli a possidēte prestať. Idq; ꝺr census. Hin
Azo. in summa. ⁊ ideo vide pedagia.

Uelatio virginum. vide. s. Consecratio
virginum.

Uenatio triplex. Una oppressiua hominū
⁊ hec semper p̄hibita vi. di. ſ. is ita. in fi.
Alia ꝺr arenaria. i. que fit in arena cū fera den
tata. ⁊ hec similiterť est p̄hibita. lxxxvi. di. c. qui
venatoribus. ⁊. c. se. Tertio ꝺr saltuosa que fit
in siluis ⁊ saltibus. ⁊ hec omnibus p̄hibita tpe
quo boes tenenť esse in eccia ⁊ orare. lxxxvi.
di. an putatis. de con. di. iij. irreligiosa. ⁊ di. v.
ieiunia. nisi forte necessitate famis ingruēte. c.
licet. de feriis. aut alia simili. Aliis aūt diebus
est licita laicis. de deci. c. non ē in ptāte. Cleri
cis vero ⁊ religiosis est p̄hibita. nisi ex neces-
sitate ecclie vrgente vt dictū est. Possunt tamē
p̄lati ⁊ alij ecclesiastici cā recreationis vel ex-
citandi appetitum ⁊ hmōi cū retibus ⁊ laqueis
⁊ etiā canibus cū silentio ⁊ modestia aliqñ ve
nari. nisi tpe quo debent visitare vel p̄dicare.
extra. de censi. cū apl̄us. ſ. archidiacoui. Et sic
intellige illud ne cle. vel mo. c. i. Et iura que vi
dentur ꝓtraria. sm̄ Hosti. sunt intelligenda. de
illis qui nimis mentem talibus implicant.

¶ Utr̄ serui teneanť obedire dñis volētib⁹ ve
nari tpe p̄hibito. R. Rod. q nō. An aūt excu-
sentur a peccato propter metum. dic vt. s. me-
tus. ſ. vi.

¶ Utr̄ venatores qui ꝓculcant agros vineas 2
⁊ segetes. ⁊ quoz canes occidūt gallinas ⁊ ani
malia pauperum ⁊ alioz teneantur ad restitu-
tionem. R. Asten. q sic. ad extimationē. alias
peccant mortaliter. nisi ita modicū sit damnū
q probabiliter non curarent.

¶ Quid de dominis qui occidunt. vel mutilāt 3
homines ꝓpter lepores ⁊ siluestria aīalia capta
R. Asten. q mortaliter peccāt. si faciant libi-
dine vindicte vel amore hmōi animaliū. aut ve
nandi. Credo etiā q si sit ꝓsuetudo loci vel sta
tutū q pro vno actu venationis tanta pena in
fligať. q nō excusat a mortali oēs obseruantes
eam. vt no. Tancre. in sum. ti. de rapina.

Uenditio. Vide. s. Emptio.

¶ Utrum quis possit compelli ad ven i
dendū inuitus. R. q regulariter non. sicut nec
emere. Vñ dicit tex. in. l. inuitū. C. de ꝓtrahē.

emp. Inuitū ꝓparere vel distrahere postulāt̄ iustā cām non ꝓtinet desiderīū. hec ibi. facit. l. nec emere. C. de iure deli. Falit ß in multis casi bus. de quib⁹ vide glo. in. l. iulian⁹. §. idē celsus ff. de ac. em. ⁊ ven. ⁊ in ꝓallegatis legibus.

QUeficium Vide. s. Sors.
Veniale Vide. s. Peccatum.
Verberatio Vide. s. Percussio.

Qꝛ ille q̄ nō valēs soluere in ciuilib⁹ luit in corpe. si veniat ad pinguiorē fortunā teneat ꝑplius soluere. R. Bal. in. l. fi. ff. de iniust. vo. q⁹ nō. q⁹ luitio corpalis cedit loco solutōis facit. l. sed si vnus. §. si añ. ff. de iniuſ. glo. ẽ in. c sicut dignū. de homi. vide glo. in regula pactū li. vi. Limita. s. Solutio. §. xxij.

VEstis ⁊ cetera indumēta eccle debent eē sacrata ⁊ honesta. nec debent tangi a non sacratis hoīb⁹. de ꝓse. di. i. c. in. sancta. ⁊ duobus. c. se. nec femine etiā sacrate debent ea tangere. di. xxiij. sacratas. Qō intelligit̄ ꝑ Host. in sum. ti. de eucha. q̄ sunt ꝑ pontificem benedicta. c. iij. de reli. do.

Qꝛ de veste alicui⁹ dñe possit fieri casula R. glo. in. c. ad nuptias. de con. di. i. q⁹ nō. cui nō assentio. imo eoipo q̄ dedicat̄ deo purgatur oīs macula. facit. c. nō liceat. xix. q. vltima.

Qꝛ vestes ⁊ manutergia ecclesiastica possint deputari ad vsus laicoꝝ. R. glo. q⁹ non. in c. mancipia. de re. permuta.

VIcarius est qui vices alterius gerit siue in officio non ꝓtentioso. vt ex̄. eo. ti. ꝑ totum. siue in ꝓtentioso. C. de offi. eius qui vi. al. ge. per totum.

Quot sunt spēs vicarioꝝ. R. do. Car. in cle. vnica. eo. ti. q⁹ ãtuor. Quidã sunt ꝓpetui ecclesiaꝝ prochialiū. ⁊ tales facit epūs. ꝑm Lau. ex q̄ suscipiūt curā aīaꝝ. vñ q̄tiens q̄s ẽ deputatus auctoritate epi curato bñficio vicarius eoipso est ꝓpetuus ⁊ īmutabilis ꝑ. c. vnicum. de capel mo. li. vi. ⁊ nō dñt deputari nisi in prochialib⁹ habentib⁹ latitudinē prochie vel aliā necitatē ⁊ talis hꝫ dz. xxv. ānū ⁊ ordinari ad sacerdotium infra ānū. d. cle. vnica. alias ꝓuatus est ipo facto. ⁊ si recipiat ecclesiaz aliam cū cura ꝓdit vicariam. extra. eo. ti. c. ad hec.

Quid si deputent̄ ad eccīas nō prochiales. puta rurales. R. q⁹ non erūt ꝓpetui. ⁊ sic poterunt mutari ad velle prelati. quod tenet etiam glo. in. d. cle. vnica.

Qꝛ talis vicari⁹ ꝓpetuus hēat indistincte curā aīaꝝ. R. do. Car. ī. d. cle. vnica. q⁹ sic q̄ ad oēm effectū. q⁹ possidet suo noīe ad īstar ꝓducētis nō ad modicū tps. l. fi. ff. si ager. vec. pe.

Qꝛ possit īstituere aliū vicariū. R. d. car. ibidem q⁹ non ꝓpetuum. sed bene tempoꝛalem. vt communiter tenent doc. 4

Quidaz sunt vicarij tpales sicut mercēuarij qui ad tps assumūt̄ ad adiuuandū ad curā aīarū. ⁊ tales possunt assumi a curatis etiā sine licentia epi. de iure cōi. nisi statuto epi ꝓhibere tur. vij. q. i. illō. ⁊. c. nihil. ⁊ lz tali assumpto cō fiteri. licet nō hēat curā aīaꝝ. ꝑm Pau. q̄ rector ꝓ viam delegatōis ei ꝓmittit auctem audiendi. q⁹ ß ꝑt etiā nō habenti curam aīaꝝ. Et ß verū nisi sit ꝓhibitus ad exercitium cure. vt ꝓgrinus ⁊ ignotus. de cle. pere. ꝑ totum. q⁹ tunc non teneret talis ꝓmissio. q⁹ ad solum episcopum pertinet. de cle. pe. c. tue. ⁊. c. fi. Et similiter dic quando ꝓmittitur religioso cui a regula vel suo prelato ꝓhibetur. de hoc dic vt. s. confessio. ij. §. iij. 5

Quidã sunt vicarij qui deputant̄ ad aliquã prouinciam aut dioceſim vel locum. de q̄bus ex̄ eo. ti. c. pe. ⁊. xvi. q. i. addicimus. ⁊ tales vicarij iurisditionales tantã ptātem habent q̄ntū mensuram⁹ ex eoꝝ ꝓmissione ꝓo hoc de ꝓuile. accepimus. ⁊. c. porro. 6

Quidã sūt vicarij q̄ ꝓstituūt̄ ad oīa īcūbētia ꝓlato nō solū respectu cure. ſz etiā respectu omniū incūbētiū. ⁊ est dīa inter istos ꝓpie. ⁊ officiales epoꝝ. q⁹ officiali soluz ꝓmittit̄ cognitio cāꝝ totius dioceſ. nō aūt inq̄sitio. correctio excessuum amotio a bñficijs. nisi specialit̄ sit eis ꝓmissum. Vicarij aūt generales oīa ß ꝑt. excepta beneficioꝝ collatione. vt in. c. cū in generali. eo. ti. li. vi. sed in Italia rara est differentia ⁊ ideo videat̄ eoꝝ ꝓmissio vt sciat̄ auctoritas. ⁊ istos ꝓstituit epūs sine ꝓsensu capituli. ꝑm Host. allegat. c. ea noscitur. de his. que fi. a ꝑla. 7

Vtrum vicarij tempoꝛales scilicet secundi tertij ⁊ quarti possint alium vicarium instituere Respō. q⁹ non. extra. eo ti. capitulo clericos Fallit in archipꝛesbitero. qui cum sit vicarius epi in spiritualib⁹. de offi. archipꝛsbi. c. ministerium. Aliū tñ vicariū ꝑt instituere. vt ibidē dz. Et intellige non posse nisi specialiter eis ꝓmittatur. 8

Qꝛ ꝓlati possint vices suas alicui ꝓmittere sub ānuo censu. R. q⁹ nō sine symonia. extra ne pre. vi. su. c. i. ij. ⁊. iij. q⁹ sicut pro ꝓmissiōe iurisditionis non licet recipe certā pecunie quātitatē. ita multo mi⁹ licet recipere quotā ꝓuentuū. ꝑm Host. bene ꝑt vicario tale salariū ꝓstituere. imo ad hoc tenetur. xij. q. ij. charitatem. habet etiam talis vicari⁹ ius petendi sibi assignari ꝓgruam portionē de redditibus eccle 9

sie. ex q̄bus ꝙmode possit sustētari. extra. eo. ti. c. ad ꝟ. fm Host. Et ideo posset dicere. Ego do tibi ꝑ salario tuo centum. ⁊ totū lucꝝ dabis mihi de exercitio iurisditionis fm Inno.

10 ¶ Qui sunt casus in q̄b⁹ licite ꝑ aliū deseruit eccie. ℟. q multi. s. li procbia sit lata. si cecidit in infirmitatē sine sua culpa debilitatē ⁊ deformitatē. vel neccitas absentandi. seu vtilitas eccie ⁊ hmōi. Et de ꝟ babes. s. clericus. vij.

¶ Vidua ꝓprie ex significatōe vocabuli. seu fm etymologiā dr q̄libz mulier sine viro. etiā si nūquā virū habuisset q̄si sine duitate. ⁊ dr a viduo q̄ est sine. sic vecors. s. sine corde. ita dicit tex. in. l. maiū. §. viduas. ff. ō ꝟbo. sig. ⁊ tex. in. c. vidua. xxxij. di. ⁊ Gracianus ibi qui vult q dicat illa c⁹ maritus mortuus ē. Debet intelligi ex cōi vsu loquēdi. Et intellige si ab eo fuit cognita. alias nō vt ibi. Et ideo in q̄cūq materia etiā penali vius loquēdi ꝑferē ꝓprio significato ꝟboꝝ. siue ꝓprium significatū eliciat ex etymologia seu ex diffinitione. siue ex auctoritate iuris. l. libroꝝ. §. q tñ cassi⁹. ff. de le. iij. ⁊ l cū ō lanionis. §. aliū. ff. ō ff̄. īstruc. īstru. q. le. ⁊ l. labeo. ff. de supp. le. no. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. Et Inno. in. c. olim. de verb. sig. ⁊ glo. in. c. nonnulli. de rescrip.

¶ Villicus dr ville custos. qui fructibus p̄cipiendis ⁊ colligendis imponit. ff. de instito. l. si cum villico.

¶ Vindicatio vtꝝ sit pctū. ℟. q ad satisfactionē animi irati ⁊ in malū ꝓximi iolū nūq licet imo est peccatuz mortale. xxij. q. iij. sicut ecclesia. ⁊. c. q xp̄us. ⁊. c. ea vindicta. Si vero fit ex zelo iusticie ⁊ ad correctionē pcōꝝ. ⁊ ab eo qui ex officio ꝑt sic meritoria est. vt in dictis c. ⁊. q. v. non vos.

i ¶ Vtꝝ aliquis possit vindicare suā iniuriā. ℟. Do. q nō. etiā si superiorem non bz. vñ licet princeps non subsit legibus. l. digna vox. C. de legibus. tñ ipse delegat. de iudi. ca. i. q̄uis ipse punire posset. Et sic intellige ⁊ limita. c. olim. el. i. de resti. spo. c. significasti. el. ij. de homici.

¶ Volentia que est filia auaricie. vide rapina.

¶ Virginitas fm Ri. in. iij. di. xxxij. dupliciter sumit. Primo mō impꝛopꝛie ꝑ integritate carnis ⁊ sic quilibet nascit virgo. ⁊ istud nō est virtus. Secūdo mō ꝟginitas sumitur ꝑ habitu quo voluntas determinat ad respuendū ꝓmpte ⁊ faciliter oēm delectatōez venereā etiā licitā. vt mēs liberi⁹ spūalib⁹ vacet. qz vt dr. i. coꝝ. vij. Virgo cogitat q̄ dñi sunt. vt sit sancta corꝑe ⁊ spū. ⁊ ꝟ est xt⁹. Et diffinitur ab Aug. ij. de nup. Virginitas est in carne corruptibili incorruptōis ꝑpetua meditatō. i. q ꝟgo dz gerere in ꝓposito. vt in ꝟ ꝓseueret ꝑpetuo. Et ex ꝟ pz integritas carnis nō ē de essentia virginitatis. sz est q̄dā eius decor accidētalis extrinsecus exñs qui pdi ꝑt sine diminutione virtutis virginitatis. vt patet. xxxij. q. v. in principio. ⁊. c. tolerabilius.

¶ Vtꝝ ꝟginitas sit ꝟtus spālis. ℟. fm Ric. i vbi. s. q nō. sz additur vltra castitatē quedalē ista tū pfectōis. ⁊ magz plz q̄ opio illoꝝ qui volūt q sit ꝟtus spālis. qz sic sequeret q ꝟtus amitti posset sine pctō. nec valet responsio q vorz requirit in ꝟginitate. qz nō est verū. sz bñ ꝓpositum. qō cū posset mutari sine pctō aliꝝ occurrentibus de nouo.

¶ Que requrunt vt amittat ꝟginitas. ℟. q requ 2 ritur ꝓmo pollutio ꝑpleta. Vbi sciendū q triplex humoz de genitalib⁹ stillat. s. semē. Secūs humoz silis semini qui ē medius. ⁊ stillat q̄nq ex solo tactu. vl auditu turpiū. Tertius est vinagdit aūt virginitas ꝑ solā seminis resolutionem q locū coitus supplet. vel ci⁹ ꝑplet delectationem. Secūdo requirit vt amittat q talis delectatio sit ex volūtate opante vel ꝓsentiente. vl nō dissentiēte vel nō q̄tū ꝑt renitente. Alij tñ volūt q si etiā pollutio non sequat. vtin illis qui sunt añ tempus seminis qui tñ explent coitum. vel per turpem tactū. vel ꝑ ꝓmixtionē cuz alio ⁊ hmōi amittat. ⁊ placet tñ recupabit per penitentriam.

Quid si añ pollutionē nec in ipa interuenit 3 volūtas. sz p⁹ est ꝓtēta. ℟. pdit ꝟginitatē. sed recupat ꝑ pniam. Alij dicūt q nō recupat. ex q pollutio ē secuta. ⁊ ꝓsensus mentis siue ante siue post. sed primum mihi videt verius.

¶ Vtꝝ ille q corrūpunt in somnis. vel ebrietate ⁊ hmōi amittant. ℟. q nō amittūt ꝟginitatē. fm Tho. in. iij. di. xxxij. nisi hac intentione inierint dormitū. vel se inebriauerint. Et idem dicendū de habentib⁹ fluxū seminis. si post sint contenti amittitur. sed per penitentiam recuperatur.

¶ Vtꝝ puelle anteq̄ coitū possint explere aliquid carnale ꝓmittētes pdant virginitatē. ℟. q si sunt doli capaces pdunt quidē mēraliter solū. sz ꝑ pniam recupabunt. Si ꝟo nō sunt doli capaces. sic nec etiā mēraliter pdunt. Dicit esti Alex. se. se. ti. de luxuria. q quo ad mentē requirit ꝓpetuitas q̄ ad finalē corruptionē mēt̄z quo vero ad corpus requirit perpetua incorruptio q̄tum est de voluntate mentis. aliter non potest esse virginitas.

6 De consecratione virginum. vide. s. Consecratio virginum.

V Virtus nomen vel nobilitatē dat. de pe. di. i. §. sinautez. ⁊ qđ sit. xxxij. q. vi. de pudicitia. ⁊ de pe. di. ij. §. hec que de charitate.

V Vis quid est. ⁊ in q̄ differt a metu. vide. s metus. §. vlt. Dicit etiā vis p ol violētia.

i Quotuplex ē vis. R. duplex. vna dr publica ⁊ ℔ ē q̄ fit nedū cū armis. vt. l. i. ff. de vi. pu. sed etiā cū oī qđ pt nocere. vt in. l. armatos. ff. eo. ti. armatos nō vtiqꝫ solū itelligere debem⁹ eos q̄ tela habuerint. ſz etiā eos qui aliud q̄ nocere possint. ℔ ibi. Et hac lege tenet nō solū ſi vi facta cū armis. ſz eē ſi armate ītrat domū l̄ possessionē alteri⁹ sine cā legitīa. puta p vsu venādi itineris nauigatiōis vel mercationū. vt in. l. i. ⁊ ij. ff. ō vi pu. Alia dr ꝓuata. q̄. ſ. fit sine armis alicui etiā coadunatis hōib⁹. vel ſi res debitoris sine iudicꝫ aūcte occupet. De hac plene habetur per totum. ff. de vi. ꝓtua.

2 Que pena inferentꝫ vim. R. p vi publica de portat. vt no. glo. l. q̄ dolo. ī fi. ff. de vi pu. Pro vi ꝓuata punit in tertia pte bonoꝝ. ⁊ nō pt esse iudex senator vel aliū aliquē bonorē hē tanꝫ in famis. vt in. l. i. ff. de vi ꝓua. ⁊ alīs allegatis in. glo. in. c. cum dilectus. de or. cogni.

3 Utr liceat alicui ostiuz aut murꝫ frāgere ⁊ vim inferre. R. q̄ ſi q̄s hz possessionez alic⁹ rei pt tā in psonaz impedītē q̄z in ostia ⁊ muros illi⁹ loci vt valeat vti iure suo. nedū iudex. ſz ⁊ q̄libet. vt in. c. i. de īmu. ec. no. Ita. qr nō vult aliquid de nouo. sed solū ius suū defendere. vl̄ p dictā in cōtinēti recupare. Si ꝓo nō hz possessionē in re aliq̄. lz hēat actionē ypothecariā. vel aliā ad illā psequēdā tūc nō pt. etiā ſi sit iudex vel p̄latus. ꝓpa aūcte. Et isto mō loq̄t. ca. eū q̄. de pbē. li. vi. ⁊ l. ſi q̄s in tātā. C. vñ vi. Iste eſm nō dz. ꝓpa aūcte violētiā inferre. qr diceret sibi ius ꝓtra. l. vnicā. C. ne' quis in cā sua.

4 Utr liceat vim vi repellere. R. dic vt. s. defensio. sine inferat in psonā. ꝓpaz vl̄ p rī l̄ reb⁹

V Visitationem pt facere q̄libet hīs ordinariā iurisditionē in aliq̄s. sicut archiepūs in tota ꝓuincia. de cēſi. c. romana. ⁊. c. ꝓpetuo li. vi. ⁊ epūs ī sua dioceſi. de offi. or. q̄rēte. Item archidiacon⁹ ⁊ decan⁹. de cēſi. cū apl̄s. de offi. archi. c. mādam⁹. Item abbates ⁊ p̄lati religiosoꝝ visitāt monasteria ⁊ monachos ſm eorū instituta. vt in. c. pe. ⁊ vl. de sta. mo. Item legati aplice sedis. ⁊ q̄b⁹ ꝓmittit a papa vel a p̄latis ordinarīs exīt⁹ ipsis īpeditis. x. q. i. epm. de offi or. c. iter cetera. ⁊ eo. ti. c. ſi epūs. li. vi. Quidā tñ dicūt inferiores epīs nō posse p aliū visitare ꝓsuetudine obstāte. exceptis p̄latis religiosoꝝ qui visitant etiam per alios.

¶ Quē ordinē dz tenere visitator. R. q̄ archi epūs dz ꝓmo ꝓpam dioceſim visitare tota. īcipiendo a capīo sue eccie ꝓmo. ⁊ sic tota visitata trāsibit ad alias dioceſes. vt dr ī. c. romana. de cēſi. li. vi. Vbi faciat epūs. Dño īcipiēdo a suo capīo. Legati aūt de latere ñ tenēt istū ordinē suare ſm Ho. nec visitatores religiosoꝝ. ſz sua būt eoꝝ statuta vt dr in. d. c. romana. ⁊ ibi vide quod no. 1

¶ Quō dz fieri visitatio. R. primo dz ꝓponere ℞bū dei. ⁊ demū te vitaꝫ ꝓuersatōe mīstrātiū in ecclesīs ⁊ locꝫ ipīs dīno cultui deputatꝫ. ac ceterꝫ q̄ ad offīm suū spectāt inq̄rat. ⁊ sine iuramēto ⁊ coactōe ad eoꝝ emēdationez p salubria ꝓsilia īducat lenib⁹ ⁊ aspis. sicut sibi videbit expedire. qđ ſi de aliq̄bus orta fuerit īfamia ꝛ alit quē ordinario denūciet vt inq̄rat. Notoria ℞o corrigere poterit ⁊ punire. vt in. d. c. romana. ⁊ ista forma ē de ꝓcepto oīb⁹ p̄latis ordinario iure visitantib⁹. exceptis religiosoꝝ ꝓsuetudinibus ⁊ regularib⁹ institutis. vt in. d. c. romana. 2

¶ Utr visitator possit aliq̄d recipere a visitatis. R. q̄ sic. ꝓcuratione. Et aduerte q̄ dr ꝓmo qđ ꝓcuratio solū recipiat. Secđo solū a locis visitatis. ⁊ nō ab aliīs. Tertio q̄ solū sit ꝓ victu illius diei. sine sit in victualibus. sine sit in pecunia. Quarto q̄ tm̄ vna die vnā ꝓcurationem recipiat. sine vnam vel plures visitet ecclesias. Quinto q̄ ipse ordinarius psonaliter visitet. aliter istis nō ꝓcurrentibus recipere nō pt. Et si q̄d alio mō receperit ipse vel aliquis de suis familiaribus tenet duplz restituere ecclesie a qua illud receptū est infra mēsem alioquin patriarche archiepi ⁊ epi sunt interdicti ipso facto ab ingressu eccie. Inferiores ℞o a p̄dictis sunt suspēsi ab officio ⁊ beneficio. donec dictū duplū restituant. nec valet remissio vel dantiū liberalitas seu gratia eos liberare. nisi restituant. Hec colligunt ex. c. exigit iuncto. c. felicis. de censi. li. vi. ⁊ d. c. romana. 3

Vociatus corpe. vide. s. corpe viciatus.

Vocium Vide. s. Peccatum.

Vnanimiter de suo significato requirit nullam discrepantiam. quod probat in. c. bone. el. ij. ō po. ꝓla. ⁊ in. c. ⁊ si vnanimiter. eo. ti. ⁊ tenet Anno. in. c. quod in ecclesia. de cau. pos. ⁊ ꝓpie. ⁊ ibi sequit Ita.

Vniuersitas Vide Collegium.

Vnctio extrema est vnum de sacramentis ecclesie. de quo habes in. c. vnico. de sacra vnctione.

1 Que ẽ ei⁹ materia. R. oleũ. vt in. d. c. vnico. Pe. aureo. in. iiij. di. xxiij. dicit q oz sit oleũ oliuaz ⁊ pfectatũ ab ẽpo solum. non ab inferioze. vt dicit Magister in. iiij. di. xxiij.

2 Que forma. R. est illa de qua in ordinario. s. dicẽdo. p istã sanctã vnctionẽ ⁊ suam pfiimã miaz indulgeat tibi dñs quicquid oculoz vicio deliquisti. In nomine pris ⁊ filij ⁊ spũ sancti. amen. ⁊ sic de ceteris sensibus.

3 Quis pt ea pferre. R. plus sacerdos. vt pz in. d. c. vnico. ⁊ de xbo. sic: que sunt. ⁊ si vnus

4 deficeret alter dz sup[plere], vbi primus omisit.

Quib⁹ pt pferri. R. infirmis exntibus in periculo mortis. de quibus pbabiliter dubitaẽ de morte. pueris aũt vel euntibus ad bellum. aut alio modo in piculo casual' mortis non daẽ fm cõiter doc. nec etiã amẽtibus. nisi ante amẽtiã ipam petissent ⁊ dando illã irreuerẽtiã facerent. sz ⁊ fm. S. Bo. in. iiij. di. xxij. tñ dz dari infirmis qui in mortali non sunt. ⁊ rõne vtentibus ⁊ in articulo mortis exntib⁹. ⁊ veniale peccatum habentibus. alijs non.

5 Que partes corpis dũt inungi. R. q instra quinq; sensũ. s. oculi. aures. manus. nares. labia. pedes. ⁊ renes. Mulieribꝰ tñ nõ vnguñt renes ꝓpter honestatem. Mutilati vero vel ceci. vnguñt in locis magis ꝓpinquis ꝓdictis. si nõ

6 habent ꝓdicta membra.

Unis effectus. R. q vel agit vel auget inuisibilẽ vnctionẽ spũssancti. si digne accipiaẽ. vt ỏz in. d. c. vnico. Aureo. in. iiij. dist. xxvij. ponit vij. fructus. Primus deletio venialiũ. Scõs diminutio pene debite pctõ mortali. Tertiꝰ gẽe augmentatio. que vi hui⁹ sacri augeri bz. nõ tm ex devotõe ministrãtis ⁊ suscipientis. sz etiam ex xtute opis opati mia dei assistente opi suo. ⁊ aucta gratia augeẽ ⁊ gloria. Quartꝰ est interioz leticia ⁊ robur ꝑ demonis insidias. que potissime tũc insunt. Quintus artatio dyabolice prãtis. qz nõ ẽ ita potẽs sumpto isto sacõ. Sextus corpis sanatio. vbi expedit saluti. Vñ in pmitiua eccia multi sanabañ. Jacobi. v. Oro sal[v]abit infirmũ. Septimꝰ ptestatio decedẽtz q; pmãserit in fide militãtz eccie. ex q signo vadit ad eccìam triũphantẽ. tãq; qui fideliter pugnauit. Octauꝰ fm. S. Tho. in. iiij. di. xxij. tollit pctm veniale ⁊ mortale etiã quãtũ ad culpã

7 dũmõ non opponaẽ obex ex parte recipientis.

Utrũ istud sacm sit de necitate. R. fm. S. Bo. i. iiij. di. xxij. q nõ. si tñ omittaẽ ex ꝓtẽptu

8 damnabile est. secus si ex negligentia.

Utz sit iterabile. R. fm Tho. vbi. s. q sic si ne iniuria. etiã in eadẽ infirmitate. dũmõ sit casus diuersus. puta ydropicus nũc est in articulo mortis postea euadit. ⁊ durante infirmitate aliquo tpe longo itez venit ad articulũ mortis ꝑ itez ei dari. qz status ⁊ casus est diuerius. ls sit eadem infirmitas.

Uoluntas bona vtz sufficiat sine bono ope. R. vt. s. Intentio. §. iiij. vnde dicit Amb. lxxvi. di. c. non satis est bene velle nisi studeas bñ facere. Facit in. ar. c. i. de eo. q; mit. in po. ⁊ in. c. cũ aliquibus. de sen. ⁊ re. iudi. ⁊ l. pmissoz. §. pstituto. ff. de pst. pecu. vide glo. in d. c. i.

Utz volũtas bois duret post mortẽ ei⁹. R. q sic. pz in. c. fi. de ꝑcario. q nõ expirat morte pcedẽtz. secus de beneplacito. qz illud expirat ꝓ mortem. c. si tibi gratiose. de rescrip. li. vi. Ad hec no. qz faciũt ad q̃stiõem. Judex posuit aliquẽ pfiniatũ donec revocaret. mortẽ. an expiret pfiniũ. dic q nõ. in. l. cẽtesimis. §. fi. ff. de xbo. ob. per Bal. in pria pst. ff. ⁊ in. l. i. C. de postu. ⁊ per Balice. in. l. in emẽtz. C. d ẽbẽ. ẽp. ⁊ in. l. hec venditio. ff. de ẽben. emp. Itẽ ad qõem q prior claustralis nõ revocaẽ morte abbatis. ls posset revocare qñ voluisset. ⁊ ad predicta est tex. clarus. in. d. c. si tibi gratiose.

Quot modis dz voluntas bona. R. q volũtas accipiẽ triplicit. Prio ꝓ potẽtia aie ⁊ sic ẽ bona ex virtute ⁊ hitu bono. bonũ cm est qõ bz qualitatẽ bonã. ꝓmo topicoz. Scõo accipiẽ ꝓ habitu siue dispositõe. seu affectõe voluntatis derelicto ex actu volũtatis. siue ex vsu. ⁊ ꝟ bona vel mala fm actões. qz tales generanẽ hitus vel dispositiones q̃les sunt actus. iij. ethicoz. Tertio accipiẽ ꝓ actu ipi⁹ volũtatis potẽtie. ⁊ iste est bonus ex ordine eius sufficienti ad debitũ finẽ. ⁊ vt ꝟ sit quatuor requiruñ. Primũ q finis sit bonꝰ in se. Secundũ q sit ipe finis melioz bis que appetunñ ꝓpter ipm. vñ dicit Aug. ix. de ci. dei. c. iij. q qui laudãt deũ ꝓpẽ pecuniã nõ hñt bonũ finẽ neq; bonã voluntatẽ. Tertiũ q illa sint fm rõez rectã ordinabilia ⁊ apta ad talẽ finẽ ꝓsequendũ. Quartum q voluntas ordinantis rõne regulata ordinet vel velit bona in genere indifferentia ad bonũ finẽ. aliẽ bis deficientibus nõ erit bona voluntas. Hec ex. S. Bo. in. ij. di. xxxviij. q. i. ar. i.

Utz vnius solius bone volũtatis sit vnꝰ solus finis. R. q sic. s. ꝓncipalis. vñ sciendum q actus ꝑt habere plures fines tripli. Primo q vnus sit sub altero ⁊ ꝓpter illũ. Scõo q vnꝰ sit ꝓncipalis finis. alter non principalis. ita tñ q non principalis nõ referẽ ad principalem. Tertio q vterq; sit principalis. Exemplum de

eo q̄ vadit p distribuẽtibus ad eccl̃iã q2 ali
q̄ intẽdit p̄ncipaliter dei honorẽ. ⁊ cũ hoc si
mul hr̃e pecuniã illã ad hoc vt ad dei honorẽ
illã distribuat. ⁊ in alios vsus licitos ꝙuertat
Aliq̄ intẽdit dei honorẽ. ⁊ vult simul acq̃re
re pecuniã. ita tñ q̄ acq̃sitoꝛ pecunie nõ rede
at ad honorẽ dei. nec eã pecuniã illã ſ. nẽ p̄n
cipalẽ ſtatuit. q2 eã ꝓpter ſe nõ diligit. q2 etiã
ſi ñ dare ⁊ iret. nec ꝓpter eã hñdã aliq̄ ꝯ deum
ꝑmitteret. Aliq̄ intẽdit deo placere ⁊ ſic eã
pecuniã acq̃rere. vt poſſit theſaurũ ſuũ auge
re ⁊ in eo delectari. Primo mõ ire ad eccleſi
am ẽ meritoꝛiũ. ⁊ ꝑtinet ad bonã volũtatem.
Secũda mõ nõ ẽ bone volũtatis loquẽdo forma
liṫ. nõ tñ ei ſic repugnat. quin in ea ſtare poſ
ſit. Eſt eñ ibi peccatũ veniale nõ mortale. Et
Bẽ q̄d dicit Aug. li. cõfeſ. minus te amat q̄ te
cũ aliq̄d amat. q̄d non ꝓpter te amat. Tertio
mõ ẽ ꝯ bonã volũtatẽ q2 nemo ꝑt duob⁹ dñis
ſeruire. Mat. vi. Cũ eñ ſit vnũ ſolũ vex bonũ
q̄d quierat hũanũ deſideriũ. oꝛ q̄ volũtas ad
B vt ſit bona ⁊ recta. ſtatuat ſibi vnicũ finem
vltimũ. B er. D. Bo. in. ñ. di. xxxviij. ar. iij. q. i.

4 ¶ Ortꝫ bonitas actualis volũtatis addat ali
q̄ã bonitatẽ ſup bonitatẽ ipius habitus gra
tie. vide. s. Intentio. ſ. v.

5 ¶ Ortꝫ teneamur ꝓformare volũtatẽ noſtrã
volũtati diuine in volito. R. fuit diuerſa inẽ
theologos opinio in ꝓmo ſen. di. vlti. Sz iſta
vr̃ mihi verioꝛ. ſ. q̄ teneamur ꝓformare q̄tũ
ad illa volita q̄ exꝑmunt a deo ſigno p̄cepti i
lege explicite vl̃ implicite. l q̄ nobis manifeſta
rer ſic velle de p̄cepto. Sz q̄tũ ad alia ꝓſiliũ
ẽ nõ p̄ceptũ. ꝓſiliũ dico ſi ſũt exꝑſſa ſub ſigno
ꝓſilij tacite l exꝑſſe. Si vero ñ ſũt exꝑſſa. nec
etiã de ꝓſilio teneamur. niſi ꝙueniat nobis il
lud velle. ſic dicit Aug. in enchꝫ. c. lx. Aliq̄ in
quit bona volũtate vult hõ q̄d ñ vult deꝰ. Sic
bonus hõ vult patrẽ viuere quẽ deus vult mo
ri. ⁊ gl. illa. s. ꝑs. q̄ dicit. coꝛ toꝛtũ hz hõ. qui
ñ vlt q̄d deus vult. Intelligit de his q̄ nobis
patẽt. q̄ d̃ p̄cepto vult nos ea velle.

9 ¶ Ortꝫ teneamur ꝓformare voluntatẽ in mõ
volẽdi cũ deo. R. fm Aler. lõbar. i ꝓmo di. xl
viij. q̄ ñ abſolute. q2 ſi hõ honorat pꝛez ſuũ. ñ
er caritate. ſz er beniuolẽtia ñ peccat. ſz tenet
ꝓditionaliter. ſ. ſi vult mereri vitã eternã. D.
Bo. in ꝓmo di. vltꝛa dicit q̄ tenemur ꝓforma
re volũtatẽ noſtrã volũtati diuine in mõ vo
lẽdi affirmatiue. ſ. p loco ⁊ tpe q̄ñ vꝫ tenemur
exire in actũ caritatis. q2 ſicut tenemur q̄ nũ
q̄ñ ꝑria velimus deo. ſ. ex libidine. cũ deus ve
lit ex caritate. Ita tenemur vt ſubeadẽ rõne
velimus p loco ⁊ tpe. ⁊ hoc ſi hẽmus caritatẽ
Si aũt nõ hẽmus. nõ tenemur ad hoc. ſz ad eq̄
ualẽs. q2 tenemur facere q̄d in nobis ẽ vt eam
hẽamus ⁊ B p loco ⁊ tpe. vt dictũ ẽ. Et ſi que
raṫ q̄ñ loc⁹ ⁊ tp̃s ẽ. dicit idẽ Bo. ibidẽ. q̄ eſt
q̄ñ dñs viſitat talẽ interioꝛi locutiõe. vl exte
rioꝛi p̄dicatiõe. vl aliq̄ tali in q̄ ẽ opoꝛtunitas
redeũdi ad coꝛ. Vñ tũc ſi negligat incidit in
cõceptũ ⁊ omiſſiõis peccatũ Alex. ho d ales
ñ. ñ. tractatu de neglia. q. viij. dicẽ q̄ qñ pecca
toꝛ cogitat de peccato ſuo. q̄ ſit tñ malũ ⁊ ḡ
ue ⁊ cõuertiṫ ſup ipm. ⁊ excitaṫ a gra dei ad
ꝙuertendũ. q2 hoc mõ excitat eũ qñ facit pec
catoꝛẽ cogitare d̃ peccato ſuo. tũc teneṫ actu
dolere d̃ illo. ⁊ ſi ñ dolet ⁊ ꝓteraṫ. tũc peccat
p negligẽtiã ⁊ innouaṫ pctm aliq̄d q̄dẽ negli
gẽtia mortalis. Hec ille Et ſic pz qñ teneṫ cõ
formare volũtatẽ in modo volendi cũ deo de
p̄cepto. q̄d nota bene.

Quum fm R. i. in. iij. di. xxxviij. ar.
iij. q. ij. ẽ ꝓpoſiti ſuperogãtꝫ ꝑmiſſio
deo facta ꝓpter bonũ finem ex delibe
ratione firmata.

¶ Notãter d2 ſuperogãtis boni. q2 in voto 1
de re neceſſaria ad ſalutẽ nõ ꝓprie inueniṫ rõ
voti. Rõ q2 votũ ꝓprie loquendo eſt q̄d volũ
tariũ reſpectu ꝑncipij a q̄ procedit. ⁊ reſpectu
eius q̄d voueṫ. lz large dicaṫ votũ q̄d fit de ne
ceſſario ad ſalutẽ. d q̄ hẽtur. xvij. q. i. c. i. Vñ
grauius peccat qui ꝓuaricaṫ p̄ceptũ diuinuꝫ
q̄d vouit q̄ qui nõ vouit.

¶ Scõo d2 notãter ꝑmiſſio deo facta ad dñi 2
am ꝑmiſſiõis facte hoĩ q̄ nõ ꝓprie hz rõem vo
ti. Nã ſolus deus ẽ cui ſe totũ hõ ꝑt obligare
/q2 ſolũ ei ꝙuenit poteſtas ſup totũ hoĩem. Et
ideo ꝓprie votũ fit deo q̄ totũ hoĩem obligat
/Sanctis ho. q2 aliquo mõ ꝙuenit ptãs ſup to
tũ hominẽ inq̃ntũ p eoꝛ oꝛões tota ſalus hoĩs
ꝑmoueṫ. Ideo fit eis aliquo mõ votũ. nõ tñ
hñs plene ratiõem voti. nec ẽ neceſſe q̄ iſta p
miſſio exꝑmatur oꝛe. ſz ſufficit etiã ſi ſit i coꝛ
de quo ad deum ⁊ conſcientiã.

¶ Tertio d2 notãter ꝓpter bonum finẽ ad ex 3
cludẽdũ vota q̄ fiũt ꝓpter malũ finẽ. vt cũ q̄s
vouet ſe ieiunaturꝫ vt poſſit interficere inimi
cũ ⁊ hmõi q̄ nõ valent. ſed graviter peccãt ta
lia vouẽtes. Sicut nõ valeret votũ factũ d̃ re
mala/q2 deus nõ acceptat aliq̄d ꝯ ſe.

¶ Sz q̄d ſi vouet ꝓpter finẽ indifferentẽ. R. 4
q̄ vꝫ accipiẽdo indifferẽs reſpectu adeptõis
vite eterne. Sicut cũ q̄s vouet aliq̄d ꝓpter a
liq̄d bonũ tpale q̄d hr̃e. ñ ẽ vtilius ei ad vitam
eternã q̄ carere eo. ſi tñ veniret caſus q̄ eſſet

malū tūc nō obligaret. vt in voto Jethe.

5 ¶ Votz votū possit fieri de re inutili ad salutē. Ric. q nō de iure. q2 qđ nō ē ad dei honorē nec vtilie ad salutē offerentis p q̄cūq; circūstantiā additā nō acceptat deus. Et iō talis obligatio nō tz ipo iure. Et sic sunt vota stulta mulierū. s. de nō pectināndo caput in sabbato ⁊ hmōi. nō comedere ō capite aliquo ꝓpter decollatōem Johānis baptiste ⁊ hmōi secū dū Alber. ⁊ Rai. potius sunt frangēda. q̄z seruāda. Lutius tñ credo sit petere dispēsatōez seu ōclaratōz a ꝓfessore saltē ꝓpter reuerētiā.

6 ¶ Quarto ō2 ex deliberatōe firmata ad differentiā votoz q̄ fiunt ex surreptōe. ⁊ sine deliberatōe. sicut faciūt aliq̄ aliqui in angustijs q̄ nō obligant de necessitate. sed tm̄ ex quadā cōgruitate. Ideo contra ipa venire etiā ex ꝓpria auctōritate nō ē peccatū mortale. Et q̄n hoc sit ꝑt ꝓpendi ex hoc. q̄n statim transacto piculo seu angustia sunt male cōtēti se tale votū emisisse. q2 videt indeliberate factū. Dec2 q̄n deliberate vt euadant piculū vouent quia obligantur.

7 ¶ Addit. v. fm aliquos p intētōem obligādi se ad implēdo ꝓmissū. q2 fm eos sola deliberatio non firmat ꝓmissionē. Et licet. Ric. in. iij. di. xxxvij. a q̄ ꝑdicta sunt extractanō firmet se in hoc. sed p trāseat solū recitando. Tamen mihi videt q verissime requirat eo modo quo infra dicā. s. saltē tacite sicut tenet glo. in. c. literaturā. eo. ti. Nō debes aduertere q votuz hz diuersos status. fm q̄s diuersa sortit vocabula ⁊ effectus. Primus status ē ī origine. s. cū quis disponit aliq̄d boni facere. ⁊ tūc dicitur deliberatio. de qua dicit. xvij. q. i. q̄ bona agūt. ⁊ hoc ꝓfringere nō ē peccatū. Secūdus stat9 ē ꝓcessus cū ꝓcedēdo ꝓponit firmiter se facturū ⁊ tūc dicit ꝓpositū. vt. xvij. q. ij. nos nouimus. ⁊ sic nō obligat ad mortale. sz venia le. vt pz. in. c. literarū ō voto. Et sequit ibi Pa. ⁊ etiā videt glo. hoc tenere ibidē si bene tota legat ⁊ glo. xvij. q. i. in sū. lz allegēt Aug. tenere q peccat mortaliter talis. sz ñ loquit in isto casu. sed de eo q̄ fecit votū in corde. lz ore nō exp2esserit. vt patz si bene attendat. Sed q̄t etiā Ric archi. in. d. c. q̄ bona. s. q nō obligat ad mortale. Tertius stat9 ē ꝓsūmatōnis. s. cū qđ firmit. ꝓposuit. ꝓmittit animo obligandi se q2 nemo obligat se nisi q̄ aīm obligādi se hz. l. obligationū. la. i. ff. de ac. ⁊ obli. ar. l. si ego. ff. si cer. pe. nec ē sufficit br̄e animū obligandi se. nisi se p ꝓmissiōz obliget siue ꝓmissio fiat coz de siue oze. Et iō iura q̄ videt dicere q ꝓpositū diſleberatū siue absolutū obligat. vt in. c. nuptiaꝝ. xxvij. q. i. ⁊ d. c. q̄ bona agūt. ⁊ in. c. ꝓsulti. ō regula. cū sitib9 intelligēda sunt ō ꝓposito cū ꝓmissiōe firmato fm Pa. in. d. c. literaturā. Nō no. q2 fac' ad multa. Aduerte tñ. q lz ꝓmittēdo nō habuerit aīm exp̄sse obligādi se. si tñ nō būit aīm cū ꝓmittebat nō obligari ex tali ꝓmissiōe nihilominus obligabit q2. tacite intelligit obligatio. Quart9 status voti ē solēnizatōis. s. qō fit oze alicui bōi. ⁊ solēnizatur p aliquē institutū ab ecclesia. vt ē ordo sacer. ⁊ religionis ꝓfessio.

8 ¶ Quot sunt genera votoz. Ric. q̄tū ad nos spectat duo. s. simplex ⁊ ē hodie oē aliud vo tū a voto solēni q̄tūcūq; cū mītis solēnitati b9 sit factū. Aliud dicit solēne. ⁊ istud ē solū modo illō qō solēnizat p suscepтōz sacroz ordinū. aut p ꝓfessionē tacitā ⁊ exp̄ssaz factā alicui de religionib9 approbat. vt no. i. c. vnico. de voto. li. vi. Et ō h̄ vide. s. Nouiti9. ⁊. s. religiosus ⁊ ꝓfessio. Ité votoz q̄ddā purū siue absolutū. s. sine aliq̄ ꝓditōe factū. aliō ꝓditionale vt cū q̄s vouit facere sic. si de9 ōderit mihi salutē corpis ⁊ filiū ⁊ hmōi ⁊ tūc ñ obligat nisi extāte cōditōe de ꝓdi. appo. c. vez. ⁊ ter. a ōrio in. c. vnico. xxxij. q. vltima.

9 ¶ Dz nunq̄d lz facere votū sub tali ꝓditōne. Anno. tenuit q ñ. q2 simoniacū ē. q2 vlt eme rē sanitatē a deo. p tpali. Facit. c. q̄ studet. i. q i. Dz ego credo q ñ sit illicitū. q2 cū deo simonia fieri ñ ꝑt. Rō. q2 ōdicare deo aliq̄d ec sub ꝓditōe ē spūale. Dz spūale. p spūali ꝑt cōmutari sine simonia. c. ad q̄stōes ō re. ꝓmu. Et h̄ seq̄t ho. ⁊ pa. in. c. scripture ō voto. alle. c. medicina. ō pe. di. i. Obi. ō2 peccata tua eꝝs remime. ⁊. xij. q. ij. anime defunctoz.

10 ¶ Votz faciēs votū sub ꝓditōe ex cui9 culpa ꝓditio ñ ipleꝫ teneat. Ric. Ri. vbi. s. ar. iij. q. v q sic. ar. c. sicut ex lītis. de spō. Nō ille q̄ fecit votū. vt de9 eū ꝓseruaret ab aliq̄ peccato. si ñ facit qō in se ē. vt ꝓseruet. sicut fecisset si votū nō emisisset. ⁊ sicut intēdebat facere q̄n votū emisit vl si voluntarie se ꝓcipitat in peccato nihilominus obligatur voto facto

11 ¶ Utrū votū sub ꝓditōe quā q̄s nollet ipleri obliget. Ric. Ri. vbi. s. q. vlti. q votū factū sub ꝓditōe ō re bona ⁊ ꝓpter bonū finē. qō vouēs intēdit cōsequi p executōem illius boni qō vouit ē obligatoriū extāte cōditōe. siue illa ꝓditio sit bona siue mala. siue vouēs illā malā cōditōez velit ipleri. sicut cū quis volēs concubere cū muliere vouet religionē intrare. si sibi ꝓsenserit ī illo malo facto. siue nolit eā ipleri

Sicut cū quis horrens aliqđ malū ꝓmittere vouet si cōmiserit intrare religionē. Et ꝙuis nolit etiā absolute intrare religionē. imo ab horreat. nō ꝓterea minus obligatur. qz ñ requirit ꝙ absolute aliquid velit. ꝫ qđ velit et ꝑt ꝙs velle sub cōditōe. qđ tñ nollet absolute

QUOTUM ñ. ꝙs pōt facere. R. ꝙ ꝙlibet ꝙ ẽ sane mētis ⁊ sui iurꝫ ꝙ ad illud qđ vouet. ⁊ nō. ꝓhibitus a iure. ex ꝙ ꝑz ꝙ viij. sunt qui vouere nō ꝓñt. Primo epi ⁊ alij supiores ꝓlati nō ꝓñt facere votū. ꝙ vinculuz inter ipos ⁊ ecclesias suas dissoluaī sine licē cia pape. de renū. nisi cū prīdē. vl ꝙ diu ab ecclesia sua bēat absentari. de voto. ca. magne. Si tñ fecerit votū peregrinatōis soluet expē sas quas feciſſet in eūdo ⁊ redeūdo. ⁊ laborē vigilijs ⁊ orōib⁹ ꝑpensabit vt valeat in sui ꝓ indiciū. fm qđ no. in. d. c. magne. Nō ꝑt etiaz facere votū quo graue ꝓiudiciū fieret eccle sie sue. viij. q. i. clemens. In alijs aūt sic. ex ꝙ bus ꝓbeat bonū exemplum.

2 ¶ Scđo clerici bñficiati in beneficijs in ꝙbus requirit residentia ñ ꝓñt facere votū longe pe regrinatōis sine lnīa epi. dictꝫ. c. magne. ⁊ c. nisi cū prīdē. de ꝓse. di. v. nō oz. el. ij. ꝓssit tñ facere votū religiōis. vt. s. Religiosus. §. xij. Et fm aliqs de accipiēdo crucē. c. ex multa. đ voto. qz videnī licentiati a papa quo ad illos ꝙ ꝓñt esse vtiles terre sancte. sed cōtrariū. s. ꝙ nō ꝓñt nisi tpe generalis passagij ẽ verius fm Ho. ⁊ pa. in. c. fi. de voto. soluēt tñ expen sas ⁊ redimēt laborē secūdū ꝙ dictū ẽ đ epis Jn alijs aūt libere possunt.

3 ¶ Tertio religiosi nullū votū facere ꝓñt. Nō ꝓpter altitudinē religionis ita ins statuit. xx. q. iij. monachis. nō ꝫ vouere sine cōsensu ab batis. Si aūt vouerint frangeñ. erit Et placz magis ꝙ opinio eoz qui distīguūt an possit sine ꝓiudicio ꝓlati. qz a mōachis ⁊ religiosis

4 ẽ abdicatū velle ⁊ nolle. Et iō nō credo ꝙ pos sint vouere sine peccato. nisi ꝓsupponāt ꝓsen sum ꝓlati tacitū. nec qđ vouerent exequi debēt nisi habeant ꝓsensū exꝓssū ꝓlati. si eius pōtia haberi ꝑt. nisi sit đ quo nullū ꝓiudiciū fit ꝓla to vl regulari vite. Et hoc sequit Ri. in. iij. ⁊ Tho. fa fe. q. lxxxviij. ⁊ Rai.

4 ¶ Quarto abbates ⁊ ꝓlati religioſoz ñ ꝓñt facere votū p qđ ꝓiudiciū generet in eoz offi cio sine licentia suoz supioz. xviij. q. ij. abba tes. de alijs vero ꝓñt vouere.

5 ¶ Quinto filiusfamilias nō ꝑt vouere aliqđ qđ sit contra regimē domus vl familie seu ꝓtinentibus ad illā. nisi de lnīa pris. nisi votū religiōis. ar. l. ij. ff. de pollici. ⁊ votū terre sanc te qđ ꝑt. c. ex multa ex. eo. ti. Jtē oē votū ꝙ nihil derogaī cure ⁊ regiminī rei familiaris. Jtē si bz peculiū castrense vl quasi. đ illo ꝑt vouere. qz in hmōi est sui iuris.

6 ¶ Sexto impubes nō ꝑt facere votū religiōis etiā de cōsensu patris. ⁊ si facit nō tenet etiā post pubertatē ꝙlitercūqz intē deret cū fecit. c. ad nostrā. de regu. requirit em pubertas cō pleta. vt. s. Nouitius. §. i. Tho. fa fe. q. vlti. ꝙ si impubes bz vsum rōis ꝙ obligaī ꝙtū est ex se. nisi irritet. de quo dicto ego dubito. qz ꝺ ipm est tex. in. c. i. de regula. li. vi. Vbi ille ꝙ fecit pfessionē añ. xiij. annū libere pōt redire ad seculū. qđ ñ esset si aliqliter teneret. Alia aūt vota facere pōt. sicut ⁊ filiusfamilias si est doli capax. ⁊ sane mentis. c. ij. de voto. Verū tñ tutores ꝓñt irritare. ⁊ etiā curatores si vo tū ẽ reale vsqz ad. xxv. annos. nisi veniret ac cessorie. vt in ītrāte religionē cum quo tran seunt bona sua.

7 ¶ Septimo seruus ꝙ nō ꝑt facere votū đ one ribꝰ corporalibus aut tpalibꝰ in ꝓiu [illegible] mini sui qui quo ad talia est ei subiec [illegible] spūalibꝰ vt dicere orōes ⁊ hmōi ꝙ nullū [illegible] diciū faciūt dño ꝑt. ar. in. c. relatū. ꝺ seu [illegible] ⁊. c. si seruus sciēte. liij. di.

8 ¶ Octauo vir ⁊ uxor nō ꝓñt facere votū per qđ ꝓiudiciū generet alteri quo ad debitū red dendū. qz quo ad hoc sunt pares. c. gaudemus de diuo. Et iō cū uxor nō possit vouere absti nētiā sine consensu viri. vt in. c. manifestū. ⁊. c noluit. xxxiij. q. v. Similiter nec vir fm Jn no. Gz pa. in. d. c. scripture. tenet ꝙ vir aliqđ votū abstinētie facere ꝑt. dūmō nō sit in ꝓiu diciū uxoris. Gz uxor nullū ꝑt facere sine cō sensu viri. imo dicit ꝙ si vir ꝓsensit. ꝙ nihilo minus poterit reuocare. lz male faciat. nec u xor poterit ꝺdicere. vt ē tex. in. d. c. manifestū ⁊. c. noluit lex. Gz ego teneo ꝙ sicut uxor non ꝑt aliqđ ꝓiudiciū viri vouere. vt de abstinen tia. dormire cū camisia. surgere ad matutinū ⁊ hmōi sit nec vir. nec in hoc sunt ipares. sed ꝙ ad elemosynas ⁊ ea ꝙ ꝓtinent ad curiaz rei familiaris sunt bene impares. Et iō ꝓ regula tene sicut videt velle glo. in. d. c. manifestū ꝙ uxor ꝑt vouere ea ꝙ nō sunt in ꝓiudiciū viri. ⁊ ecōtrario vir. Vñ si uxor bz ꝑter dotē ꝑt fa cere votū de ipis dandis ⁊ sūia. Verum ē ꝙ caueat ne in scādalū viri aliqđ voueat. nisi sit scandalū phariseoz. vt. s. diri. Scādalū. §. iij Fallit in voto pegrinatōis ī subsidiū terre sā cte. qđ vir sine lnīa uxoꝛ ꝑt facere. c. ex mlta

Rij

de voto. De voto religiõis quomõ ꝯz qñ fit a viro vł vxore. vide. s. matrimoniũ. iij. ℣. viij. cum sequẽtibus.

9 ¶ ℣z nunq̃d peccãt ꝯles vouẽtes q̃ ĩplere nõ ꝓñt. ℟. q̃ si qñ vouẽt se nõ posse vouere. ꝯ aduertũt ꝺ ℣ sic vł q̃ peccẽt mortaliter. nisi ꝓsumãt de volũtate eoz q̃rũ inter ẽ. Si ẋo de ℣ ñ cogitãt. sic ñ peccãt. qz sub intelligiť q̃ vouẽt q̃tũ in eis ẽ. ꝯ multo magis nõ peccãt. si exꝑlicite hoc intẽdunt.

10 ¶ Oꝛz ꝓlatus abbas. tutoꝛ maritꝰ. ꝺñs. ꝯ hmõi peccẽt reuocãdo vota ꝓfatoꝝ q̃ nõ potuerũt facere. ℟. q̃ ñ. nisi ꝓsensũ eis dederit qz tũc peccarent. ℣z ꝓfati nõ peccẽt obediẽdo eis. vt. in. ꝺ. c. manifestum.

11 ¶ Pone q̃ ꝓfati votũ fecerũt añq̃z eẽnt sub tali ĩpedimẽto. ℟. q̃ nihilominꝰ ñ potert ĩplere.

12 ¶ ℣z nunq̃d peccauerũt mortaliť tale ĩpedimẽtũ acceptãdo. puta eꝑs q̃ añq̃z eẽt eꝑs fecerat votũ religiõis acceptãdo eꝑatũ ł mulier ꝓsentiẽdo mẽtimõio. ℟. vt colligo ex. c. ꝙ tuas de voto ꝙ sic. si de ℣ aduertebat qñ tali ĩpedimẽto assensit. Si ẋo tũc nõ aduertebat nec cogitabat q̃ assumebat ĩpedimẽtũ q̃ votũ ĩplere posset. sic nõ credo mortaliť peccauerit. ℣z ꝺcãt volere q̃ votũ ĩplere ñ ꝓt. ꝯ recõ pẽsare eo in q̃ ꝓt. Potuit bñ fortasse peccasse mortaliť ex tardatõe vt ifra dicã. Excipiť ab ℣ ille q̃ religiõz assumit qz ñ peccat. ℣z mereť. ꝯ ꝓt oĩa vota ĩ istõ ꝓmutare sivł. Et ipo iure erit ab oĩb⁹ absolut⁹ sine alia dispẽsatõe ꝯ auctoritate. vt no. Inno. ꝯ pa. in. c. scripture. qz ꝓma obligatio vẽ ꝓfusa in posteriori. Facit qõ no. ĩ. cle. si dom̃ũ. ꝺ re. ꝯ vene. sanctoꝝ

13 ¶ Oꝛtũ ꝓfati q̃ existẽtes ĩ talib⁹ ĩpedimentz fecerũt aliq̃ vota teneanť ĩplere sublato ĩpedimẽto tali. puta filiusfamilias. postq̃z factꝰ est sui iurz ł vxoꝛ mortuo viro. ꝯ hmõi. ℟. Inno. ꝯ hug. ꝯ multi alij tenẽt q̃ sic. pa. in. c. scripture. eo. ti. dicit se dubitare. ꝓť. c. q̃dã. ꝯ. c. placet. ꝺ ꝙuer. ꝓiu. Obi ꝓz q̃ maritꝰ q̃ ĩtrauit religiõez ꝺ dicẽte vxoꝛe restituꝰ ñ teneť ea mortua religiõz ĩtrare. qz emisit votũ ꝛpe inhabili. q̃ idẽ erit in filiofamilias. Ex q̃ ꝓmissiõz voti ñ ꝓtulit ad ꝛps habile. Et ꝓ ℣ videť tex. ff. ꝺ polli. l. ij. ꝯ facit qõ no. ĩ. l. si ñ sortem. ℣. liberť. ff. ꝺ ꝙdi. ĩde. Et ℣ dicit verius ℣a. ℣z ego distiguo q̃ aut votũ erat ꝓpetuũ. ꝯ tũc. aut fuit irritatũ ꝓ eũ q̃ potuit. ꝯ sic ꝯ pliꝰ ñ teneť. nisi ad id ad qõ se potuit obligare. Et iste ꝓprie ẽ cãus ĩ. ꝺ. c. q̃dã. ꝯ. c. placz. Nã reuocatꝰ ille q̃ fecerat votũ religiõis sine lñia alteriꝰ ꝙgis ñ teneť illo mortuo redire ad religiõz ꝳz soluz viuere caste. qz illud potuit ꝓmittere. ſ. ñ exigere. Et iõ ſuare teneť. Aut votũ ꝓpetuũ ñ fuit irritatũ ab eo q̃ potuit. et sic dic q̃ soluta ꝑ ma ptãte vł viculo q̃ ĩpediebať teneť illõ ĩplere. ꝯ iste ẽ cãus. c. ꝓsuluit. ꝺ ꝙuer. ꝓiu. vbi vir ĩgressus religiõem vxoꝛe ĩpm ñ petẽte ĩ vita. ea mortua cogiť stare in religiõz. Si ẋo votũ ñ erat ꝓpetuũ ꝳz tꝑale sic ñ teneť. nisi intẽtio fuisset ad obligãdũ se ad tps illud faciẽdũ in q̃ poterat se obligare. Sikť teneť si qñ fecit votũ itẽdebat se obligare. saltẽ pꝰ solutã ꝑmam potestatẽ. Vel si remoto ĩpedimẽto ratificauit. vt. ĩ. c. ij. ĩ tex. ꝯ ĩ glo. eo. ti. Si ẋo ꝺ nullo istoꝝ cogitabat. ꝳz solũ ꝺ illo implẽdo tpe patrie ptãtis. sic si fuit irritatũ nõ teneť. Et ſm hãc distinctõz ꝓcoꝛda opiniões ꝺrias.

Votum. iij. q̃ ad obligatõez. Et q̃riť vtꝝ oẽ votũ licitũ sit obligatoꝛiũ. ℟. Ri. vbi. s. ar. v. q. i. q̃ sicut ꝓmissio licita facta cũ intẽtõe obligãdi se ꝯ ex ꝺliberatõe si acceptet ab eo cui fit. ꝯ q̃ẽ acceptare põt obligat. ꝓmittẽtẽ. ñ tm ex ꝑcepto legz diuine ꝳz ecclegz nature. sic cũ votũ sit ꝓmissio. vt. s. dictũ ẽ. ꝯ deꝰ illud acceptet cui fit. Ꝛsõ ẽ obligatoꝛiũ. ex ꝺ voto. c. ꝳz. Fallit ℣ ĩ q̃tuoꝛ casib⁹ ſm eũdẽ ℟i. ibidẽ. Prim⁹ ꝓpter ĩpotẽtiã ĩplẽdi. Vñ ille q̃ vouit ieiuniũ q̃ ꝺ sine magno ꝺtrimẽto coꝛpis ſuare ñ ꝓt. si facultas adeũdi supioꝛẽ deeſt ꝓť ꝓꝛia auctate frãgere. ſm tho. ſa fe. q. lxxxviij. ar. q̃. Peccat tñ vouens q̃ sibi ẽ ipossibile. nisi ſpet fieri possibile. Secũdus ꝓť auctatẽ dispẽsantis. Intelligesi subest legitia cã. alꝰ ñ. vt ĩ. c. magne. eo. ti. ꝯ ĩ gl. in. c. ñ ẽ. eo. ti. Tertiꝰ ꝓť defectũ ꝓditõis apposite. xxxij. q. viij. c. ñ solũ. ĩ fi. vł ꝓpter defectũ cãe ꝓcipłr mouentz. puta mulier fecit votũ ieiunãdi vt obtineret salutẽ filij q̃ moꝛiť ñ teneť. Quartꝰ casus q̃ id q̃ ꝛpe facti voti erat licitũ. factũ ẽ illicitũ postea. puta qz fecerat votũ ꝓtinẽtie añ mrimoniũ pꝰ ꝛctũ ñ ꝓt licite ꝺnegare ꝺbitũ petẽti. ꝯ hmõi. Et ꝓpterea dicit Tho. in. iij. ead̃ ꝺ. q. q̃ cq̃d votũ fieri ĩpediret si pñs eẽt obligatõe ec voto facto auferet. Nõ bñ no. Adde. v. q̃ irritať ab eo q̃ ꝓt vt puta ꝓlato/viro. tutoꝛe ꝯ hmõi.

¶ Oꝛtz votũ ꝺ minoꝛi bono sit obligatoꝛium ℟. Ri. vbi. s. ar. iij. q. ij. q. ꝯ ñ. si ẽ cũ exclusiõe strictioꝛis. Nõ limita ẋm. q̃ illꝺ minꝰ bonũ nõ ẽ sufficiẽs ad salutẽ. ſ. q. tũc ñ teneat. Nec si ẽ sufficiẽs ad salutẽ. qz tũc ꝳz q̃tũ ad illꝺ ꝳz ñ q̃tũ ad exclusiõz maioꝛis boni.

¶ Qñ teneť qs votũ ĩplere. ℟. pa. in. c. ñ est voti. ꝺ voto. q. statĩ. nisi auctate supioꝛz. q̃ su-

per ß ꝑt dispẽsare vt differat. ar. d. ca. a ꝟrio. Ri. vero dicit q si statim intẽdebat se obligare sic statim tenet. Di vero ad tps sic ꝑm q se intẽdebat obligare faciat. Ego ꝓo credo sic distiguẽdũ. Aũ aut ꝙs sicut vouebat sic de ĩplendo cogitabat. vl statiꝫ. l ad tps. ꝛ sic obligat ꝑm q se obligare intẽdebat qñ vouit. Si vero de tpe nõ determinauit aut ñ cogitauit aut si cogitauit. nõ tñ ad illud se obligauit ex voto. Sic distinguẽdũ ec q aut differt. qz de uotius ꝛ ꝙetius aut comodi⁹ tardãdo sperat ĩplere. Et sic nõ peccat saltẽ mortaliꝫ. Et sic ĩ telligo gl. verã. in. d. c. nõ ẽ q dicit q in voto subintelligiꝫ. si ꝓmo de ꝑt/ꝙtũ vt nõ stati teneaꝫ/ꝛ difficultas sicut in iuramẽto sic ꝛ in ß excusabit. Aut differt solũ ex negligia. Et sic ẽ ꝓbabile piculũ ĩminẽs impossibilitatẽ in ĩplẽdo si tardaꝫ. vt puta. qz q vouit religionẽ ni si hoc ãno ingrediaꝫ postea ñ erit ap⁹ vl nõ poterit. sic peccat mortaliꝫ differẽdo si ß aduertit. Si ãt tale piculũ nõ ĩmineat. vl si ĩmi net nõ aduertit. sic dicere/q sit peccatũ mortale differre videꝫ duꝫ. ꝙuis forte sit verũ ꝑ ar. a ꝟrio sensu. d. c. nõ ẽ voti transgressor qui auctoritate apl̃ice sedis qõ vouit distulit. ꝙ erit transgressor. si sine auctate differat. Et iõ diceꝫ. q aut iste excidaꝫ a gra ad ĩpleñ. qõ ꝓmisit puta qz sepius sibi ad mẽtẽ reducit et cogitat qõ illud ꝺz ĩplere ꝛ hmõi. Et sic velle differre erit pctũ mortale q̃si a deo sit monitus vt illõ pficiat. Et sic ꝓstitueꝫ in mora. Aut differt qz de eo nõ cogitat. l nõ recordaꝫ Et sic nõ erit peccatũ mortale. nisi sit notabilis ꝛ valde lõga dilatio. ar. eoꝛ. q. s. dixi. Obligatio. ſ. viſ.

3 ¶ Vtrũ ille q vouit ad certũ diẽ. puta ieiunare vigiliã assũptõis gl̃ose virginis Marie ĩmediate sequẽtẽ ꝛ hmõi. ꝛ nõ seruauit tenet aliã die illud ĩplere. R. pa. in. c. ꝙ tuas. de voto. q sic q̃si sit obligat⁹ ad duo. sicut ille q obligat certo die dare decẽ alicui. si die statuto nõ dederit. tñ obligatus remanebit. Facit c. cũ dilecti. de do. ꝛ ꝓtu. ꝛ. l. celsus. ff. de arb. ſ. i. vbi iussus dare. ꝛ. ifra. kk. septẽbꝛ. ꝺz duo bñe ꝓcepta. vnũ dãdi. ꝛ. ꝛ aliꝺ infra kl̃. Et est tutior opinio q̃ aliꝺ tenere. nisi qñ vouẽs nõ bẽbat aĩm obligãdi se. nisi ad illũ diẽ qz sic ñ teneꝫ alio die ieiunare. ſz pẽiteꝫ ꝺ voto fracto

4 ¶ Vtz votũ de nõ vouẽdo aliq̃d nisi in scriptis l̃ in manu taꝫ ꝛ hmõi valeat. R. ſm R. ic. vbi. s. ar. q. iiij. q sic. qz nõ simpl̃r ꝓhibet factõez voti. ſz ꝓcauet ꝓcipitatõez. Et iõ si ꝟrium facit. s. vouẽdo nõ in scriptis. vl sine cõditõe apposita peccat vt trãsgressor ꝑmi voti. Et sic ẽ mortale. ꝛ nihilominus teneꝫ seruare votũ qꝺ fecit sine illa cõditõne. qz votũ de nõ vouẽdo ñ obligat. ſz obligz votũ q ñ vouebit nisi cũ tali circũstãtia vt illõ ꝺuet in vouẽdo.

¶ Vtz cessante cã ꝑter quã ꝙs vouit obligetur. R. ho. tz q sic ſz sit facilior redẽptio. al legat. c. magne. ff. fi. de voto. Bof. tz q ñ obligaꝫ. q. ꝺ. ff. fi. nisi in voto religiõis. qꝺ ex falsa cã nõ viciaꝫ. c. ꝺudũ. de ꝙer. ꝙiu. Sed ego dico q si cã erat finalis. ita q nõ intendebat obligari ipa nõ extãte ñ obligaꝫ. ca. cũ cessante. de appel. Si ꝓ cã erat ĩpulsiua vl inductiua. sic ſz cesset. obligabiꝫ nihilominus. Facit. c. ex ꝑte. el. ff. de ꝙer. cõiu. In dubio dico q obligaꝫ qñ ignorat si fuit finalis vl ñ. l. q̃cq̃d astringẽde. ff. de ver. ob. Nã in oĩ voto cã finalis videꝫ eẽ. vt placeat deo ꝛ ideo alie cãe videnꝫ impulsiue. ꝛ iõ ipis cessantibus remanet obligatio.

6 ¶ Vtz ꝙs possit obligare alium ex voto suo. R. q nõ nisi alter ꝓsentiat. vñ mater licet voueat q filius ieiunabit ꝛ hmõi. nisi ipe ꝓsenserit nõ obligabiꝫ. ſz quo ad res tpales bñ posset obligare heredẽ suũ. sed nõ ad aliq̃d pſonale. si ipe nõ ꝓsensit. vt ſ. patebit.

7 ¶ Vtz ille q nõ ꝑt pficere votũ ꝑ se teneaꝫ ꝑ aliũ pficere. R. q nõ. qz in oĩ voto intelligiꝫ illa ꝓditio generalis. si deo placuerit. si potero ꝛ hmõi. etiã si nõ exꝓmaꝫ. vt no. in. c. quẽadmodũ. de iureiu. ꝛ in. c. beatus. xxij. q. ij. q̃si nõ extat tolliꝫ voti obligatio. vt no. gl. in. c. ñ ẽ. eo. ti. Ad. c. q ſup his. de voto respõderi ꝑt ſm Pa. in. c. i. de voto. q loquiꝫ qñ impedimẽtũ nõ ẽ oĩno impeditiuũ ſz solũ difficultatiuũ. Distinguit tñ Anno. in. c. scripture. eo. ti. q si ꝙs vouit visitare terrã sanctã ꝑ subsidio impendẽdo. q ſz tũc visitare nõ possit. tñ subsidiũ teneꝫ ipẽdere meliori mõ q̃ ꝑt. quasi sit ad hoc obligatus. Et idẽ dicas in eo q̃ fecit votũ visitandi. S. Jacobũ ꝛ aliquid dãdi ꝛ hmõi. Si vero solũ vouit visitare ob deuotõz tũc nõ teneꝫ ꝑ aliũ exequi impedimẽto supueniẽte. Pa. in. c. ſz. eo. ti. addit aliã limitatõez. ſ. q non teneꝫ nisi tpe voti emissi erat certus q impedimentũ erat ꝓpetuũ. qz sic teneret ꝑ aliũ implere ne votũ sit derisoriũ. Secus si ñ erat certus de impedimẽto ꝓpetuo. ſz eũ haberet tpe voti qz tũc solũ teneꝫ q̃ꝑmũ ꝙmo de poterit. ar. in. l. nepos. pculo. ff. de ꝺbo. si. ſz Jo. in distincte velit q teneaꝫ ꝑ aliũ qñ impedimẽtũ erat tpe voti. Gz videꝫ verior opinio. ps. Addo ꝛ tertiã limitatõez. ſ. q ñ tene-

atur p aliū. verū nisi ꝑus fuisset in mora in ex
ecutōe voti. qz tūc teneꝫ ꝓmutare vl redime
re. vt pz leui. xxiij. vbiōz q si mortuus fuerit
imputabiꝫ sibi in peccatū. ꝛ ar. l. ij. in ꝑn. ff. si
quis cau. ꝛ in. c. fi. de iureiu.

8 ¶ Dtrū heres teneaꝫ iplere vota sibi ꝑposita
ab illo cuiꝰ ē heres. R. q aut exꝑsse assentit.
sic teneꝫ. dūmō accepit hereditatē si sub spe
bñdi hereditatē solū ꝓsensit. alꝫ si simplr ꝓmi
sit sic teneꝫ. Et ita intelligo. d. anto. ī. d. c.
lz. Nec distinguo vt q̄dā an sit pegrinatiōis l
abstinētie. qz ꝯlecūq; sit teneꝫ. Facit. l. veterꝫ
C. de comit. stipu. ꝛ C. vt ac. hab here. vl ꝯ he
re. inci. l. vnica. c. qō sup his. ꝛ. c. lz. eoō. t. Si
vero ñ assensit heres. tunc si votū ē ꝑsonale. s.
obligās ꝑsonā suā nō teneꝫ. Si ꝛo ē ꝑsonale
ad incertā ꝑsonā puta mittere aliquē ad san
ctū Jacobū. sic teneꝫ. Silr si ē reale solūvt fa
cere mōasteriū vestire pauperē ꝛ hmōi. sic eti
am teneꝫ. Itē si ē reale simul ꝛ ꝑsonale ꝛ ex
ꝑssū vtrūq;. vt ire ad sanctū Jacobū. ꝛ ibi of
ferre. x. sic teneꝫ ad offerēdū. x. lz nō ad eūdz
vl mittēdū aliquē. nisi scōm q. s. dixi. in. ſ. vij
qñ obligaꝫ ꝑ aliū ꝛplere. Si āt ē reale ꝛ ꝑsona
le. lz ꝑsonale exꝑssū solū ē. vt puta ire ad san
ctū Jacobū. lz accessorie veniāt expēse nō te
neꝫ. qz sublato ꝑncipali. i. q nō teneaꝫ ire. nō
teneꝫ ad expēsas. Si ꝛo nihil in ꝑ disposuit.
sic dic. q si defunctꝰ teneb aꝫ ꝑ aliū votū sunz
ꝛplere vt in casib' de q̄b' supꝫ dictū ē sic silr eē
teneꝫ. Et hoc ex q̄ adḋt hereditatē qz adeūdo
q̄si ꝓtraxit. Facit qō legiꝫ ꝛ no. in. l. ij. ff. ō poll.
ꝛ in. l. more. ff. de acqui. here. ꝑ q̄ tex. in. c. si
heredes. ō testa. Et hoc itellige in q̄ctū vires
hereditatꝫ paciunꝫ. Credo tñ q si filius gra
uareꝫ in legitiā. p hmōi votis iplēdis q̄ bret
causam legitimā impetrādi dispensatōem

9 ¶ Quid de illo q̄ defuncto ꝓmisit implere vo
tū ab eo emissum. R. q si in omni casu ꝓmittē
do intellexit ꝑsonā suā obligare. sic teneꝫ ipse
re ob ꝓmissiōz factā. Sz si ꝓmittebat tā q̄ be
res ſperās hereditatē adire a q̄ mutato cōsi
lio postea abstinuit nō teneꝫ. ar. c. venerabilē
ſ. fi. ō elec. Et no. Juno. ꝛ ber. in. d. c. lz.

10 ¶ Dtrū ille qui vouit religiōez aliquā intra
re q̄ eū nō vult recipere sit absolutus. R. fm
Ri. vbi. s. ar. i. q. v. q si intētio sua erat deter
minata solū ad vnā religiōz sic nō teneꝫ aliaz
intrare. si illa eū nolit recipere qz factū est ei
impossibile votū suū. Si vero intētio sua erat
indeterminata sic teneꝫ se tot religiōib' offer
re q̄vnā inueniat si ꝑt q̄ eū recipiat. nisi sit ta
lis religio. de q̄ ꝓbabiliter credit. q si ō ea co
gitasset nullo mō intrare ꝙsensisset. nec credo
q teneaꝫ ꝑ mūdū discurrere vt vnā inueniat
q̄ eū recipiat. qz nec hoc cogitauit. nec ad hoc
verisimiliter se voluit obligare.

¶ Sz quid faciet ille qui indeterminate vouit 11
religiōz cū tñ nullā inueīat q̄ eū velit. R. Jn
no. voluit q ꝑ maneat sub obediētia episcopi
ꝛ sit monachus eius. Sz ego ß nō teneo de ne
cessitate. lz q ꝑt nubere ꝛ stare in ß seculo.

¶ Quid si dubitat an determinatā intentiōz 12
in habuerit. vl ne. R. in dubijs tutior ps ē eli
genda. c. inuenis de spō. Et idem facit sicut q̄
indeterminate ꝓmisit.

¶ Dtr ille quē penitet eo q fecit votū pec 13
cet mortaliter. R. q nō. qz sicut ante votū po
terat nō velle vouere. ita post ꝑt nō voluisse
vouere. dūmō pur impleat. ex quo fecit.

¶ Dtr ille qui fecit votū de nō intrādo reli 14
gionē sit obligatꝰ ad nō intrādū. R. fm Ri. ī
quol. iij. q. xiij. q nō qz sicut illicitū ē iurare
nō facere bonū ita ꝛ illicitū ē vouere nō ītra
re religionē q̄ ē maximū bonū. Do. tñ distin
uit q illectus nō ꝑt intrare ꝛ votū obligat vt
nō intret illud monasteriū qō ꝓter lucrū ha
bendū ipm circūuenit ꝛ alicit. sed aliud mōa
stariū ꝑt. vt. xx. q. iij. ꝙstituit. de q̄er. ꝑiu. du
dū. Jnspiratus āt a dño ꝑt intrare. c. gaude
mus. de diuoz. Et plz ꝛ ꝓbaꝫ in. c. beatꝰ. xxij.
q. ij. ꝛ in. c. ij. de iureinrā. Nec cures de dicto
Gratiani. xxij. q. iij. ſ. vltimo in fi. qui nō ē te
nēdus in hoc vt infra patebit.

¶ Dtr ille q̄ bñs votū religiōis eligiꝫ ī ipm 15
teneaꝫ ꝑus intrare. R. q sic ō voto. c. ꝓtuas

¶ Dtr ille q̄ vouit vnā religiōz ītrare possit 16
aliā ītrare. R. q ñ laxiorē. lz bñ strictiorē. Et
fm distinctōz de q̄. s. Religio. vi. ſ. xxviij. ex 17
cepto q nō teneꝫ petere licentiā si ē strictioz.
Sz quid si de facto intrat religiōz laxiorē. R
tz ingressus. ꝛ penitere dz de facto voto ō re
gula. c. qui post. li. vi.

¶ Dtrū ille qui vouit intrare religionē satis 18
faciat voto si intrat ꝛ postea egrediꝫ. R. fm
Ri. ī. iiij. di. xxxvij. ar. vij. q. ij. q aut ille q̄ ī
trare religionē vouit actualiter ꝓponebat in
religiōe manere ita tñ q illud ꝓpositū nō ca
dit sub voto. lz ipm comitaꝫ tm. Aut actualr
ꝓponit experiri vt si sibi placuerit stet sin aūt
egrediaꝫ. Aut de nullo istoz cogitat actualiꝫ
lz tñ vouet ītrare qz sibi vr bonū aīe sue. aut
dū vouet hz ꝓpositū exeūdi postq̄ ītrauit. Si
ꝑmo mō vouit ꝛ intrat ꝛ postea exiꝫt ꝛ satisfe
cit voto. Et lz hoc dictū nō ꝓbet. Ri. ꝑt tñ sic
ꝓbari. Nā vt dicit Henri. de gan. in. ij. quo

libe.q.xix.lz quis ꝺcipiat diuerſa ꝓpoſita circa idē.puta.viſitādi limina ſancti Petri pedibus nudis de veneris.⁊ vni iſtoꝝ apponat votū.⁊ ſub ꝓmiſſiōe voti aſtringat ſe ad iplēdū vnū illoꝝ tātū.lz alia maneant abſolute. ſub rōe ꝓpoſiti.tū ñ teneāt ad ea ſicut ad votū Sic ī ꝓpoſito. Itē alia rō poſſet ꝓbari q ſatiſſecit ſic.qz ſicut iuramētū factū in materia iuris recipit oēs limitatōes iuris. ſic⁊ votū cū ābulēt pari paſſu.vt dixi.s. Juramētum iiij.ff.i. Ergo intelliget vt ꝓbaret ſm q ſtatu tū eſt in iure.⁊ cū hac opīione Ri.cōiter cō currūt theologi.imo plus dicit Ri.ibidem q etiā ſi intrauit aīo exeundi cū volūtate tū dādi operā.vt deus immutet ꝓpoſitū ſuū q ſatiſfecit voto. Et idē dicendū ſi vouit mō ſecundo.ſ.cū volūtate experiēdi. Aut tertio modo ſ.de nullo iſtoꝝ cogitās.ſ.q ſatiſſecit. Si tū intraret cū ꝓpoſito exeūdi.⁊ nūq̄ dandi opaꝫ vt muteāt ſuū ꝓpoſitū nullo modo apud deū ſatiſfeciſſet qz plus deꝰ ponderat affectū q̄ manū.xiij.q.v. Si q̄d inueniſti. Et talis ē ī malignitate nō infirmitate.ſicut ille q̄ intrando bz aīm exeundi.tū mutandi.ſi aliud inſpireāt. Si āt quarto mō q̄s vouet.ſ.cū ꝓpoſito exeundi poſtq̄ intrauerit. Hoc p̄t eſſe tripl̄r. Primo qz vouet ītrare vt exeat. Scōo qz vouet ītroitū⁊ exitū. Tertio qz ſolū vouet introitū. lz comitāt ꝓpoſitū exeūdi.⁊ q̄ōcunq̄ iſtoꝝ modoꝝ illicitū eſt votū. Vouere eīm vt exeat eſt vouere ꝓpter finē malū.⁊ ſic nō lz votū. Vouere etiā introitū⁊ exitū ē temerarium ꝓpter ꝓiūctōz p̄tis male.ſ.exitus. Sicut intrare religiōez cū voluntate exeundi ē peccatū.⁊ ideo temerariū ſi nō vult dare opam vt muteāt ꝓpoſitū ſuū. Nō no.qz ſepiꝰ in practica cōtingit.

19 Vtrū votū factū ex metu obliget .vide. s. Jetus.ff.viij.

20 Vtrū votū factū de relicta.nō tū vtili ad ſalutē ſit obligatoriū. R.ſz ri.vbi.s.ar.ix.q.i ij.q nō ſm q̄ aliquis vouet aliq̄d q̄ in vno caſu p̄t eſſe vtile ad ſalutē.⁊ in alio caſu inutile obligāt ad obſeruātiā voti in illo caſu in q̄ ē vtile ad ſalutē.nō in alio in quo ē inutile ad ſalutē ꝓputa aliq̄s vouit nunq̄ petere diſpēſatōem voto ꝓ euenit caſus q̄ ꝓbabiliter timet de trāſgreſſiōe alicuius voti.ſic p̄t petere diſpēſatōez.nō obſtāte voto ꝓfato. Si vero caſus talis nō euenit.ſed magis ſibi expedit ad ſalutē ſeruare.ſic tenet votū ꝓdictū⁊ nō poterit petere diſpēſatōz niſi fuerit intentio vouētis q ſi nō obligat in omni caſu nō obligetur in aliquo.

Vtr votū de aliquo faciēdo vl nō faciendo quo ſalus corꝑalis amittit ſit obligatoriū R.ſm Do.q nō vt puta q̄s vouit nō ꝓmedere carnes ꝑa medicis ōr q eſt in piculo mortis niſi vtaf.ſic nō obſtāte voto vteā. No.hoc etiam Hugo.xxij.q.iiij.c.nō ſolū. 21

Quid de illo q̄ vouit dare vnā menſuram. grani annuatim pauꝑibus.⁊ nō ōterminauit de qua mēſura. R.ſm Do.q in arbitrio eius erit dare ad quā mēſurā voluerit.ex de cēſi.c. ex ꝑte.vl dic q ad eā de qua cogitabat. 22

Vtr vouēs ex duabus cauſis.puta vt viſitaret romā.⁊ vt ibi inueniret germanū ſuum teneat ſi vna illaꝝ deficit.puta qz germanus inde receſſit. R.q ſic.l.celſus.ff.de arbi. Intellige ſi intendebat ſe obligare vna illaꝝ extāte alꝫ nō in conſcientia. 23

Quid ſi q̄s fecit duo vota diuerſa. R.ſm Tho.in.iiij.di.xxxviij.q ſi vtrumq̄ p̄t ſeruari teneāt. Si vero ſunt incōpoſſibilia ſeruet maiꝰ⁊ ſatiſfaciat ō minori ſm arbitriū ꝓlati. Pōt etiā dici q nō peccat qui votū in maius bonū ꝓmutat.vt infra patebit. Si vero ſūt equalia impleat q̄ ꝑius ꝓmiſit. 24

Vtr dīnium reiq̄ ex voto ē deo vl alicui eccleſie ꝓmiſſa maneat penes vouētē. R. Pe.ō puſio tractatu de canonica poſſtōe eſpi.c.iiij. q ſic.lz ꝑſonali obligatōe teneāt votū iplere. de q̄ plene in.l.ſi q̄s rē.ff.de polli.vbi ōr q ꝑſona obligāt nō res.trāſit tū in heredē talis obligatio vt ibidē in fi. Facit.l.pactū ibidem Et ſic cogiteā ꝑſonali obligatōie.c.ex ꝑte.de cenſi. Nō limita quo ad heredē.vt.s.ff.viij. 25

Sed q̄s aget. R.q̄.s. Nō ſicut ille cui relictū ē legatū ſolū agit de iure.⁊ nō alius.l.i.⁊ ij.C.cōia deleg.ſic⁊ ille cui factū ē votū. Et exq̄ infert q legatū factū imagini xp̄i nō acq̄riē eccleie nec ꝓlato.nec ꝓtēplatōe eccleie vl ꝓlati ē factū.lz imago ſit in parrochia.⁊ vī caſus in.c.nimis.el.i.de exceſ.ꝓla. Facit.c.reqſiſti.de teſta. Dz cenſeā deo factū⁊ eiꝰ cōtēplatōe.vt vī eē caſus.xij.q.ij.ꝑdia.⁊ nō aget eps q̄ bz cogere.d.c.ex ꝑte.⁊ dabiē eccleie vbi reſtatoꝝ habuit domiciliū.ſ.cathedrali.vl ſi nō ſit dignioꝝ.ar.eoꝝ q̄no.in auc.ō eccliā.ti. ij. ſi q̄s in noīe magni dei. Si āt fcm eēt ꝓtēplatōe eccleie prochialis.ſiue ſit talis imago ī ea ſiue nō eccleie prochiali acquiriē.c.cū inē vos ō v.ſig. Et ſic aget rector ipiꝰ eccleie.ō iudi.c.cū deputati.cle.i.ō reſcrip. Sic idē dicēdū in voto facto ꝓ reſpectū ad eccliam .vt puta ad beatū Jacobū.et ſic aget ꝓlatꝰ illiꝰ eccleie d.c.ex ꝑte. In voto vero facto ſimplr deo vl

imagini ⁊ hmõi aget ep̃s. Aduerte hic. qz mlt̃i decipiũt̃ crederes q̃ quis vouẽs dare vni eccl̃ie. puta imaginẽ vl̃ cereũ ⁊ hmõi l̃ alicui pauꝑi. x. teneat̃ taliter adimplere votũ q̃ nec etiã p̃ dispẽsatõem possit liberari. ex q̃ tales p̃ñt agere quasi sit eis inf acq̃sitũ ex talivoto Sed decipiunt̃ qz tales nõ acquirũt aliquod ius in re quã sic talis vouit eo q̃ nec eis vl̃ aliquibus p̃ eis acceptantibus fuit facta pollicitatio. sed solũ deo. Et iõ tales agunt vt seruẽt votũ solũ p̃ dictõe. d. c. ex pte. ⁊. c. scim⁹. xxij q. i. ⁊ sibus. Cũ ḡ auctozitate supiozis p̃mutat̃ in eque gratũ deo talis liberatus ẽ ab obligatõe quã p̃raxerat cũ deo. ⁊ ꝓterea absolutus ẽ. Et ideo sic tene. q̃n p̃mutatio fit ī maius vl̃ eque gratũ deo vl̃ etiã in minus gratũ cã existente in vouente. Fallit hoc in voto in quo q̃s aliquid p̃misit ī subsidiũ terze sancte facit. ca. magne. eo. ti. qõ sine auctozitate pape cõmutari nõ põt.

27 ¶ Votũ peccet mortal̃r totiẽs quotiẽs quis frãgit votũ. R. q̃ si votũ ẽ negatiuũ nulli dubiũ q̃ sic. Si vero ẽ affirmatiuũ puta de ieiunãdo. nõ. nisi p̃ma vice qua p̃medit non sc̃da vel tertia vice comedens. si facit sine p̃cẽptu ſz quasi reputãs sibi ip̃ossibile plus illo die ieiunare. Secus si ex cõtemptu puta. qz si etiaz posset ieiunare nõ faceret ⁊ sibia. Tenet etiã Pe. de palu. in. iiij. di. xv. q̃ qñ quis vouit ad certũ diẽ ñ bibere vinũ. puta die sabbati q̃ solũ peccat mortal̃r p̃ma vice. Secus si fecisset votũ ad tp̃s ꝑpetuũ l̃ ad certos dies. qz si ad tp̃s ꝑpetuũ totiẽs quotiẽs bibit peccat mortal̃r. qz oẽ tp̃s est in obligatõe. Si ad certos dies solũ dies ẽ in obligatõe. ⁊ nõ totũ tp̃us. Et iõ ñ peccat. nisi semel. p q̃libet die. Et dat exẽplũ de indulgẽtia q̃ ẽ in ꝑpetuũ in eccl̃ia. qz toties habeẽ q̃tiẽs ītrat. Si ẽ ad diẽ solus habit q̃ semel. nec plꝰ q̃ pluries in eod ẽ die visitauerit. Si ad diuersos dies. sic q̃libet die visitauerit. ⁊ saz ẽ benigna ista opinio. Sz p̃ma ẽ verioz ⁊ tutioz. qz exemplũ de indulgentia est valde dissimile

V Votum. iiij. q. ad p̃mutatõz vl̃ ad dispẽsatõz querunt̃ plura.

1 ¶ Votz votũ sit p̃mutabile ī aliũ opꝰ pietatz R. q̃ sic ter. ẽ ī. c. magne. ff. cũ igit̃. d voto.

2 ¶ Votz possit q̃s sine auctozitate supiozis votũ suũ in melius cõmutare. R. fm Pa. in. ca. scripture de voto. q̃ sic. lz sit tutꝰ habere dispẽsatõm. ⁊ cũ hoc trãseũt p̃mũiter. doc. ⁊ facit. d. c. scripture. ⁊. c. quenit. el. ij. de iureiur. Sz p̃ ẽ. c. i. de voto. vbi sine arbitrio p̃sidẽtis nõ dz fieri ec̃ in melius ⁊ sequit̃. Ri. vbi. s. arti. viij. q. i. Itẽ facit p̃. l. ij. ff. si cer. pe. insti. q. mo. tol. ob. in p̃n. vbi pz q̃ nõ liberat̃ qui solvit rẽ etiã meliozẽ. nisi solvat̃ qõ debeb̃at̃. Et iõ dic q̃ aut cõmutat̃ in religionẽ. ⁊ sic põt fieri sine auctozitate supiozis. d. c. scripture. Naz fm Ri. vbi. s. ar. viij. q. ij. cũ quis p̃fiteb̃at̃ actualiter vl̃ habitualiter intẽdens nõ ãplius teneri ad vota q̃ p̃us fecerat. sed solũ voto religõis absoluit̃ ab illis ipo iure. Secus si q̃n p̃fessiõz fecit intẽdebat actual̃r vel habitualiter velle remanere obligatus illis votis q̃ p̃us fecerat qz sic indiget dispẽsatõe. Posset etiã esse tale votũ. de quo p̃babiliter posset dubitari an melius esset illud seruaret. aut eo dimisso religionẽ intraret. vt si aliq̃s magnus rex fecisz votũ de acquirẽda terza sancta ⁊ hmõi. in q̃bus tunc papa esset cõsulendus. ⁊ fm eius auctozitatẽ p̃cedeñ. nõ simpl̃r ī religiõez cõmutandũ. Sil̃r nõ p̃mutat̃ in religionis votũ illud q̃ quis vouit aliq̃d dare in subsidiuz terze sancte sine lnĩa papef m Rodo. Secus si solũ fecisset votũ pegrinatõis. qz absolueret̃ p̃ religionẽ. Aut cõmutatio voti vult fieri in aliud a religione. Et sic requirit̃ auctozitas superiozis. aliq̃n solũ petita lz nõ obtẽta. vt q̃n est certũ q̃ illud in qõ p̃mutat est melioꝰ ⁊ magis deo acceptũ. vt in. c. lz de voto si etiã fieret sine lnĩa supiozis p̃mutatio in melius. q̃n ẽ clarũ q̃ ẽ melius nõ peccaret. p̃. d. c. p̃uenit Si vero nõ ẽ clarũ q̃ sit melioꝰ sic oportet auctozitas obtineat̃. ⁊ multomagis q̃n p̃mutat̃ in eque bonũ vl̃ minus bonũ est necessaria dispensatio superiozis.

3 ¶ Sz quid si votũ erat factũ deo intuitu alicuius certe p̃sone vl̃ loci. puta talis monasterij vl̃ talis pauperis de dando sibi aliq̃d. R. q̃ licet actio acquirat̃ talib⁹ ad agendũ vt cõpellat̃ reddere qõ vouit. vt. s. dictũ est. tñ in religionẽ p̃mutãdo absoluit̃ ab illa obligatione cũ fuisset p̃sonalis. Secus esset si nõ ex voto solũ deo facto. Sz ex aliq̃ alio respectu se hõi obligasset. qz sic nõ absolueret̃ p̃ religionis ingressum. nec etiã p̃ dispẽsatõem superiozis. nisi secũdũ q̃ dixi. s. papa. §. vi. ⁊ Juramentum. vi. in p̃nci.

4 ¶ Votz ille q̃ p̃misit pri aut alteri votũ eoz implere possit illud in religiõem cõmutare. R. Tho. in quadã. q. de quol̃. q̃ sic. qz sicut sufficit p̃ se. ita ⁊ p̃ patre.

5 ¶ Votz oẽ votũ possit p̃mutari auctozitate supiozis. R. fm Ri. vbi. s. ar. ix. q. i. q̃ sic. Et de ꝑ vide. s. Papa. §. i. Et ꝑ firmiter teneas.

qz nullū ē votū volūtariū q̄n possit in melius ꝑmutari. ⁊ si ñ ipi cui ꝑmutaē saltem cōitari. Itē aliq̄n votū militaret ꝑ salutē ꝑpriā. vt pz in illo q̄ castitatē vouit quā tñ ex fragilitate sua videt verisiḿ se fracturū. Et iō supior// auctoritas nobis dimissa ē a deo in hmōi puidē dis. ⁊ nō cures de tenentibus aliud.

6 ¶ Quis ē supior cuius auctoritate vota possint ꝑmutari. R. q̄ q̄ ad q̄tuor vota solus papa dispēsat. s. in voto religōis. In voto ierosolimitano/voto sancti Jacobi. ⁊ voto visitādi lumina ap̄lorꝫ petri ⁊ pau. ⁊ sic seruat in facto/3 nullo iure inuenia ex̄pssū. nisi ō voto ꝑ subsidio terre sancte vt. i. c. ex multa. ō voto vbi tz pa. q̄ ēc legat⁹ ō latere ñ ꝑt dispēsare cū requirat spālis ōlegatio. vt i. d. c. ex multa pz. Sz si factū eēt solū. ꝑ duotōe ñ. ꝑ subsidio. sic tz idē pa. ibidē. q̄ eps ꝑt dispēsare. Et sic si vouisset solū ex deuotōe ire ad sanctū Jacobū ñ in subsidiū ꝑstañ. Et facit ꝑ ter. c. q̄ sup his. ⁊ c. ex mīra. eo. ti. q̄ fundāt se sup subsidia terre scē. Et licz istud sit verū de iure. qz tñ ꝓsuetudo ita se hz vt ēc ex deuotōe/fcm̄ pti neat ad papā eius dispēsatio. ⁊ ēc qz maiores cāe ad papā sunt referēde. vt in. c. maiores. ō bap. Ideo ꝓsulo recurrēdū fore sp ad papā i hmōi. Si tñ eps dispēsaret sequēdo opiniōez pa. credo valeret. qz posset dici q̄ lz cōiter remittant ad papā. ñ tñ ꝓpter ꝰ ē casus papalis ꝑt em̄ q̄s mitti ad papā aliq̄n ad terrorē. aliq̄n ꝑ maiori cautela. aliq̄n ex reuerētia. Et iō ꝰ nō. ꝓbat eē q̄ō ad ꝰ ꝓtingit abesse. l. necꝫ nat̄ales. C. de ꝓbat. In alijs aut votis a pdictꝫ ꝑt eps dispēsare q̄ ad suos subditos. Abbas ⁊ alij ꝓlati religiosorꝫ pñt q̄ ad religiosos eis subditos siue votū fecerint añ ingressum religiōis siue postea. Alij añt inferiores epi q̄ ñ sunt ꝓlati religiosorꝫ dispēsare nō pñt. nisi tales haberēt iurisditōez epālē in ꝑsonas ō iuē spāli. Facit glo. in cle. i. de re. ec. nō alie. ⁊ q̄ō no. Anno. in. c. statuim⁹ de ma. ⁊ obe. ⁊ pa. ī. c significasti. de fo. ꝓpe. vbi ex spāli iure vbi ꝓcessiōes ꝰ eis ꝓcederet. Et ꝰ sequūt cōiter doc. in c. fi. de postu. ꝓla. Io. tñ. in. c. i. ō voto. dicit q̄ ter. d. c. i ꝓbare videt q̄libet ꝑsidēs i istꝫ votꝫ dispēsare posset. Fatet tñ q̄ ō ꝓsuetudie seruat vt inferiores epis nō possint dispensare. nisi vt dictū ē. ⁊ minime mutāda q̄ lōga cōsuetudine interꝑtatōez acceperūt. l. minime ff. de legi.

7 ¶ Utrū eps ⁊ sites possint dispēsare in votꝫ a se emissis. sicut pñt dispēsare in subditorumꝫ votꝫ. R. pa. in. c. magne. de voto. q̄ nō ⁊ facit istud. c. magne iuncta gl. ꝓ hoc. Nā ñ dz quis auctorizare in facto suo ꝓprio. vt in cle. fi. de re. ec. ñ alie. ⁊ in. l. i. ff. de aucto. tuto.

¶ Utrū abbas vel ꝑlatus religiosus q̄ ꝓcessit 8
lniam ei⁹ subdito vouēdi possit cū eo postea dispensare. R. Ri. vbi. s. ar. iij. q. iij. q̄ añ votū emissū ꝑt lniam revocare. ⁊ sic nō tenebit postea factū. Sz p⁹ votū emissū dicit tuti⁹ eē q̄ subditus recurrat ad supiorē sui ꝓlati. vel ad papā si aliū nō hz. Et ista opinio ē satis equa ne videat auctorizare in facto suo lz tñ ō veritate iurꝫ possit dispēsare. ar. c. manifestū. Et q̄ō ibi no. xxxiij. q. v. Itē sicut rōabiliter concessit lniam. ꝑt etiā rōnabiliter si cā occurrat dispēsare. nec ē istud in facto ꝓprio sed alieno nisi forte solū vellz dispēsare. ꝓpt̄ suū ꝓmodū qz sic non posset aliter sic. si. ꝓpter necessitatem subditi.

¶ Quid de voto castitatis an inferior a papa 9
possit dispēsare. R. diuersa fuit opinio. lz saluo meliori iudicio/credo dicēdū q̄ aut votuz castitatis ē simplex ⁊ ꝑpetuū. ⁊ tūc ꝓpt̄ duo eps ꝑt dispēsare. Primū si votū castitatꝫ fuit aliq̄liter meticulosū a ꝑn. lz ñ fuerit iustus metus. vt vlr. gl. in. c. venies. q̄ cle. vbi vo. Secūdū. ꝓpter ꝑiculū fornicatōis. q̄n verisiḿ timet de incōtinētia. Et hoc etiā tz. d. Lar. et do. anto. in. d. c. venies. Et sic limito dictum. Spe. ti. de le. ſ. nūc de epoꝫ. ⁊. ciij. ⁊ Jo. an. ⁊ doc. q̄ dicūt epm posse dispēsare q̄n votum castitatꝫ ē simplex ⁊ ꝑpetuū. ⁊ glo. ī. c. rursus q̄ cle. vo. q̄ dicit ecclias posse dispēsare. In alijs āt casib⁹ solus papa dispensabit. Et sic intellige glo. in. c. i. de voto. cū alijs doc. tenētibus q̄ nō ꝑt eps dispensare. Ꝑ fortiori pōt dispensare cū eo qui fecit votū nō nūbēdi. qz ꝓprie nō est votū castitatis q̄ō patet qz si fornicaret nō frangeret votum lz peccaret mortaliter. Si vero votū nō sit simplex sed ad tēpus. puta vsq̄ ad annū ⁊ hmōi. sic ꝑt epus dispensare. Similiter dispensat eps in voto castitatis emisso ab altero cōiugum rōe periculi. vt etiā exigere possit. vt no. doc. in. d. c. rursus. Et ibi. d. Jo. an. de sancto georgio epus Alex. Si vero votū sit solēne. sic solus papa sibi dispensat secundū omnes in. c. cum ad monasteriū. de sta. mo. vbi etiam aliqui voluerūt q̄ necessitate papa possit/licet non sit verum secundum Archidiaconum in. ca. sunt quidaz xxv. q. i. 10

¶ Quid requirit vt dispensatio vel cōmutatio sit legitima. R. Anno. in Rica de obser. ieiu. ⁊ Archi. in. ca. ꝑsbyter. lxxxij. di. dicunt.

q̄ duo requirunt. s. cā legitima in vouēte. Et scōm q̄ votū cōmutetur in melius vl deo magis acceptū. Pa. vero in. c. i. de voto dicit q̄ si cā legitima subsit in vouēte. ꝫ non cōmutetur in aliquid melius. tū ē legitima dispensatio. dūmodo cōmutet in aliud simile. Facit. c magne. de voto. Et qō legit ꝛ no. in. c. i. de reg̃mu. in simili. Ego tū credo q̄ etiā. si nō cōmutet in aliud simile q̄ valeat. dū necessitas vl vtilitas id p̄suadeat. Necessitas puta. q̄ est debilis. Item familiā magnā habet quaz oportet sustentet ꝛ hmōi. Vtilitas. puta. maius bonū est cōitati cōmutatio q̄ si seruaret. ꝛ sīlia q̄ arbitrio superioris sunt relinquenda. vt in. c. ex multa. circa fi. d voto. vbi tex. alternatiue loquitur dicēs. si necessitas exigit vel vtilitas p̄suadet. Si vero cā legitima nō subsit in vouente. tūc oportet fiat cōmutatio in melius. Et ita intelligo ꝛ limito tex. c. i. de voto qō vult vt in melius fiat cōmutatio vl saltem in eque bonū ꝛ gratū deo.

ii ¶ Utr̄ dispensatus sine cā legitima sit tut⁹ in conscientia. vide. s. Dispensatio. q̄ nō.

i2 ¶ Quid dz attendere dispētsatoz voti. R. q̄d liceat secūdū equitatē quid deceat scōm honestatē quid expediat scōm vtilitatē vl necessitatē. Item qualitatē p̄sone. cām ꝛ q̄litatez ꝛ q̄titatē cōmutatōis. Nā si cā cessat facilī dispēsat. Qualitas vero vt si sit votū p̄egrinatōis extimet expēsas q̄s fecisset eundo ꝛ redeūdo. ꝛ ipas in pios vsus cōuertat. laborez itineris ꝛ ipm ieiunioz ꝛ orationū laborē cōpēset. Si āt sit votū ieiunij attēdat q̄ pauper hō pua pecunia redimere p̄t. ꝫ nō diues. Item vtrūq̄ impedimētū sit tēpozale. ꝛ sic solū dilatōem cōcedat vel ꝓpetuū. vt faciliter absoluat. Habēt in. c. magne. d voto. Et qō vbi no.

i3 ¶ Utr̄ habēs aliena incerta qui ea vouit in subdiū terre sancte possit ꝑ episcopū dispēsari. vt in alios vsus cōuertat. R. fm Rodo. q̄ nō. etiā si religionē ingrediat

i4 ¶ Utr̄ votū de sabbato festādo sit cōmutandū. R. q̄ si fecit ex quadā suꝑstitiōe credēs sit melius inniti lr̄e veteris testamēti. sic votū nō tenet. Si vero fecit ex deuotōe vl reuerentia ꝓginis. tūc si haberet inducere iudaizationē qz cohibitat vbi multi sunt iudei. sic cōmutādū ē oīno. alꝫ nō. ꝫ p̄t seruari. Idē dic de voto ieiunādi in dñica. q̄. si q̄s fecit vt magis sit dispositus ad spūale gaudiū aut cōtēplatōez diuinoz. sic licite fit ꝛ seruat. Si ꝙo fit vt affligendo carnē satisfaciat deo de peccatis et carnē subiiciat spūi. tūc nō dz ieiunare in dñica ꝫ in sabbato p̄cedēti fm Io. nespol. in q̄li. q xxv. qz dz tale ieiuniū interp̄tari vt facit eccl̄ia vniuersalis. Si aūt nō cogitauit nec ꝙ ō spūali gaudio nec ꝙ de afflictōe carnis. ꝫ simpl̄r ieiunare vouit in dñica sic cōsulēdū ē vt poti⁹ ieiunet in sabbato vt x̄pianis se cōformet fm eundē Io. ne videat singularis.

Utum. v. q̄ ad cōdemnatōem.

¶ Utr̄ expediat hōi vouere. R. fm Ri. vbi. s. ar. vi. q. i. Aut hō vouet bona q̄rū obseruatio vē p̄babiliter ꝓportionata infirmitati sue ꝛ sic expedit hōi vouere. qz p̄ firmat āplius volūtatē suā in bono ꝛ p̄ magna p̄te excludit a se libertatē maleficiēdi et facit actū virtutis latrie. Et iō vouēdo meret. Si vero vouet ip̄oportionata sic nō expedit nec ꝫ. Tale em̄ votū ñ bñret discretōz comitē. cū p̄ vouēs magis videret se illaqueare. q̄ augere securitatē de sua salute.

¶ Utrū sit magis meritoriū opus bonū factū cū voto q̄ sine. R. Ri. vbi. s. q. ij. q̄ sic. et p̄bat Primo qz opus inferioris virtutis magis ē meritoriū ip̄eratū a superiori virtute q̄ ab inferiori. ꝫ latria ē sup̄ior virtutis q̄ abstinentia. peregrinatio ꝛ hmōi. Ergo cū vouere sit act⁹ latrie ē magis meritoriū bonū abstinētie factū ex voto. vtpote imperatū a latria q̄ sine. Secūdo qz q̄to opus p̄cedit a voluntate magis firmata in bono. tāto ē virtuosius ꝛ cōsequēter magis meritoriū. Sed opari virtuose requirit firmiter ꝛ īmobiliter opari fm p̄m ij. ethi. c. iij. ꝫ ceteris paribus volūtas ē firmioz in voto q̄ sine. g ꝛc. Ponit ansel. li. de similitudinib⁹ exēplū. s. q̄ qui facit opus cū voto. q̄ si qui dat arborē cū fructib⁹. ꝫ ꝙ sine. q̄si qui dat solū fructus. Hoc p̄bat. xxiij. q. v. tūc saluabit. xxvij. q. i. iā nūc. vide glo. in cle. fi. de munū. de reli. ꝛ vene. sanctoz.

Usucapio ē acq̄sitio dñij p̄ cōtinuatōez possessiōis tpe lege diffinita. dic tex. in li. ij. ff. de vsuca. triēniū ē tēpus quod dz locū tñ in vsucapiōe. insti. de vsuca. in p̄n. no. Io. xvi. q. iij. in summa.

¶ Quare fuit īducta. R. p̄ bono publico ꝛ vtilitate publica. ne dñia rez sint īcerta. ff. d vsuca. l. i. insti. eo. ꝫ. i. ꝛ vt finis litib⁹ ponatur. ff. p̄ suo. l. fi.

¶ Que req̄runt ad vsucapiōz. R. q̄ quatuor Primū qō requirit ē bona fides nedū in vsucapiente toto tpe vsucapiōis. ꝫ oportet q̄ fuerit bona fides ī p̄ncipio ꝛctus ex p̄te. tradētis ꝛ accipiētis. ar. ff. p̄o empti. l. ij. ꝑ. si eam. Item q̄ res sit mobilis. qz circa īmobiles ē p̄

scri. Item ẽ q res tradat & q̃si alt possessio ñ bẽ
tur sine traditõe. L. ō pac. l. traditõib⁹. isti. ō
re. diui. ff. p traditõez. Vl alio mō possideat
tpe ōbito. s. triẽnio. Item titul⁹ ver⁹ ñ putati
u⁹ nec falsus. ff. p lega. l. ij. & iij. C. ō vsuca. p
bere. l. fi. & ibi glo. Et q̃ sint veri tituli. ff. sub
icia. si tñ eẽt putatiue ver⁹ titul⁹ ex erore fa
cti ñ iur̃ ñ impediret. vt. l. i. C. ō vsuca. p do. et
l. qō vulgo. ff. p ẽptore. & l. iij. & vl. ff. p lega.

13 ¶ Que pñt vsucapi. R. q oĩa excepti q̃phibẽ
tur vt furtiue res & q̃ vi possidẽt. vt no. gl. in
sũ. xvi. q. iij. nec res sacre & religiose nec decia
ō pscri. cãm q̃. Item nec serui⁹ fugitiu⁹. Nec p
bãt isti. ō vsuca. ff. ſz aliq̃ñ. & ff. sequẽti. Item
vbicũq; phibet alienatio & vsucapio reg̃ari
ter phibetur. ff. de fun. dota. l. si fundũ. ff. ō ꝛ.
sig. l. alienationis.

4 ¶ Quis pt vsucapere. R. oĩs q̃ pt licite pos
sidere. vt pr̃famil. filiusfa. i peculio pupill⁹ si
bz aĩm possidẽdi. ſz ñ intervenerit auctoritas
tutoris. & furiosus si sane mẽtis vsucapere ce
pit. ſz icipere ñ pt durãte furore. ff. ō vsuca. l.
iij. ff. i. ij. & iij. Bz seru⁹ vsucapere ñ pt. q nihil
pt possidere. l. labeo. ff. de vsuca. l. i. ff. Item ac
q̃rim⁹. ff. ō acq̃rẽ. po. nisi peculiat & ex scia do
mini possideret. vt in dictis legibus.

5 ¶ Qui sunt tituli trãsferẽtes dñium vt scia
m⁹ quō vsucapio curat. R. sũt. x. Prim⁹ p so
luto q̃ bz locuz qñ ego credo tibi debere puta
cẽtũ ex q̃cũq; cã & tu idẽ credis. & sic soluo vl
aliq̃d loco ei⁹. & sic vsucapies. ff. p sol. l. i. Et
sic inst⁹ error dat cãm pscribẽdi. Fallit qñ cã
ẽptõis q̃ ñ pcessit solutꝛ aliq̃d q nec p ẽptore
cũ ñ pcesserit nec p soluto. q ex cã ẽptõis tra
ditꝛ. l. ij. R. ij. ff. p ẽp. ff. p solu. l. pe. Secõs p em
ptore q̃ bz locũ cũ q̃s in veritate emit rẽ alie
nã. vl a furioso quẽ credebat sane mẽtis. & bo
na fide. vt. ff. eo. l. pignori. ff. i. ff. p ẽpto. l. ij. ff.
si a pupillo. & ĩ isto req̃rit vt dixi bõa fides ĩ
reb⁹ mobilib⁹ tã tradẽtis q̃ accipiẽtz. Item
q ẽptio sit pura ñ pditiõalis. ff. p ẽp. l. ñ. ff. si
sub pditõe. Item ẽ q pciũ soluat vl fides bẽat ō
pcio. q alr ñ trãsferet dñiuz insti. ō re. diui.
ff. vẽdite. Item ẽ q eadẽ res q̃ ẽ ẽpta tradat. q
si alia daret ñ vsucapet p ẽptore. l. ij. ff. cũ sti
chũ. ff. p ẽp. Tertiꝰ p trãsacto q̃ bz locũ in re
tradita vt a lite recedat ab eo q̃ credebat do
mín⁹. C. p trãsacto. l. ex cã. C. ō trãsa. l. si pfũ
dor. Quart⁹ p herede q̃ bz locũ vbi q̃s ẽ verus
heres vl saltẽ iuste & pbabil⁹ ꝟ putet. Bz ñ bz
locũ in suis heredib⁹. q q̃dãmō q̃uiuente eo
hereditariũ rerũ dñi extimãt. l. ij. ff. filiũ. ff. p
here. C. p here. l. nihil p herede ſz ĩ exneis he
redib⁹ distinguẽ. q aut res ẽ viciosa puta. q
furtiua. vl vi possessa. vl res fisci q̃ nullo tpe pre
scribi pt. C. cõia. ō vsuca. l. iã pdẽ. vl res pu
pilli vl res data pñsidi z. l. inl. repetũdaz. ff. de
acq̃. re. do. l. bõe fidei. Et sic heres generalis
vl successor spãl rei alicuius pscribere nõ pt
ff. de publi. l. ſz hi. ff. actionũ hãc. De q̃ vide.
s. Prescriptio. ff. xliij. Si vo res ñ ẽ viciosa.
sic dic. vt. s. pscriptio. ff. i. Quintus p donato
q̃ bz locũ cũ ĩ vo ñ in opinõe aliq̃d ẽ donatũ
bona fide. C. p dona. l. vltia. itẽ q donatio te
neat. q si pr̃ donat filio & decedat ñ vsucapi
et p donato filius. q donatio ñ valuit. rõe pa
trie ptãtis. ff. p. dona. l. i. ff. i. ff. p her̃. l. ij. ff. fi
lius. ſz tñ rẽ aliẽ q̃s ñ possit donare q̃ ad hoc
vt dominiũ trãsferat in piudiciũ veri dñi. q
qō q̃s nõ habet transferre ñ pt. C. de dona. l.
si filius. Valet tñ vt vsucapiat. ff. p dona. l. si
is q̃ aliẽ. & l. fi. ō iure pa. c. cura. Sext⁹ p de
relicto q̃ bz locũ in ea re q credebat a dño de
relicta & ali⁹ possidere icepit. q̃uis ignoret a
q̃ sit derelicta. ff. p dereli. l. si id qō p ōrelicto
Septim⁹ p legato q̃ bz locũ cũ alicui res lega
tur aliena bona fide. ff. p lega. l. p legato. la. i.
Et q̃uis legatũ adẽptũ sit. tñ vsucapio cur
rit. d. l. p legato. & l. vltia. dũmō pbabil⁹ error
excuset. puta. credit testatorẽ fuisse sane mẽtis
cũ tñ foret furiosus vl ignorat legatũ p codicil
lũ adẽptũ esse. Octauus p dote q̃ bz locũ cũ
res aliena p dote bona fide dat. l. vlti. ff. p do.
Nonus p suo qui habet cũ q̃s possidet rẽ quã
credit suã aliq̃ iusto titulo. ff. p suo. l. i. & vlti.
Decimus p iudicato q̃ bz locũ cũ res est iudi
cata a q̃ ñ ẽ appellatũ spacio decẽ dierũ vsu
capit quia trãsit in rẽ iudicatã. ij. q. vi. anterio
rũ. vñ in vsucapiõe requirit aliqs ō isti titul⁹
& bona fides. & q res nõ sit viciosa. & c. vt di
ctum est.

¶ Quis effectus vsucapiõis. R. q fm oẽs ẽ 6
vt rei vsucapte dominiũ directũ acquirat. C.
de pac. l. traditõib⁹. ff. de vsuca. l. i. & iij. ff. p
suo. l. fi.

¶ An bẽat locũ in pscia dic vt. s. pscriptio. ff. 7
xlix. & multa ibi ad hoc faciũt p totum.

¶ Ultra fm bo. ĩ sũ. ẽ qōcũq; solutꝛõne rei
mutuate accedit ipi⁹ rei vsus gr̃a pactõ
ne ĩterposita. vl hac ĩtẽtõe bĩta ĩ ꝯctu. vl exactõ
ne bĩta p⁹ ꝯctũ. p cui⁹ ōclaratõe attẽde q p
mo ōz. qōcũq; q. s. q̃cũq; noie cẽseat. sive ꝯstat
ĩ dãdo sive ĩ faciẽdo. dũmō pciũ sit ertĩabile
& vltra sortem exigatur erit vsura. xliij. q. iij.
vsura. & capitulo plerique. Secundo additur
rei mutuate. quia in solo mutuo. vero vl inter

pcatiuo ꝓsistit vsura ſm oēs doct. 6ꝛ. Tertio ipius rei vsus gra. q2 ſi nō vsus gra. i. ꝓsūptionis. ſz pene vl interesse loco apponeret ñ eēt vsura. vt infra patebit. Cōcludit in quarto pctōe interposita ꝯ. q2 ſi ſine pactōe l exactōne aut intētōe ꝯ gratis aliq̄d dat nō erit vsura. put. j. plenius patebit p dubia sequētia.

i ¶ Utr̄ ſola spes recipiēdi vltra sortē faciat vsurariū. ℞. vt colligo ex gl. ſup lu. vi. mutuū date ꝯ. q̄ aliq̄s ꝑt mutuare dupl̄r ꝓpter spē lucri. Uuomō ꝓcipal̄r. ita q̄ ñ mutuaret nisi lucrū inde sperar et. ꝯ tūc vsurarius ē. vt p3 in. c. i. ꝯ. c. ꝓsuluit. de vsu. ꝯ. xiij. q. iij. si feneraueris. Et in ß ꝓcor. cōiter ¶ Jo. an. archi. Be. in. c. i. eo. ti. li. vi. ꝯ in. d. c. ꝓsuluit. ꝯ theologi in. iij. xv. di. Sz attende q̄ ista intētio tripl̄r ꝑt ꝓtingere. Primo ante mutuū. vñ si p9 mutuū cognoscens peccatū mutat intētōez potest sponte donata recipe sine vsura. Secūdo subsequēter. q2 p9 mutuū spat aliq̄d ꝯ sic etiā vsurarius ē. Tertio ꝓcomitanter puta. q2 mutuās nullū spabat lucrū sed debitor ꝓpter mutuū dat sibi ꝑmiū. ꝯ mutuās ꝓpter eād cām recipit. ꝯ sic etiā vsurarius ē. ꝯ talis tenet restituere ſm q̄ dixi. Restō. i. in verbo vsurar9 ¶ Alio mō q̄s spat lucrū. s. secūdario. q2 etiaz si crederet nō hre vltra sortē. mutuaret nihilo minus ꝓpter caritatē. ꝯ talis spes non facit vsurariū. ſm ℞i. in. iij. di. xv. arti. v. q. v. ar. c. quid ꝑ dicit. lxi. di. ꝯ. ca. in singulis. lxxvij. di. lix. di. si officia. i. q. j. ¶ pio. in hoc ꝓcor. ¶ Inno. ¶ Ber. ¶ Ala. ¶ Pa. ꝯ multi alij. in. d. c. cōsulu it ꝯ dicit ¶ Jo. an. in regla perīn. li. vi. q̄ cōiter hoc tenet ꝯ doc. Cū em̄ aliq̄s dat alicui mutuum scire dz esse sibi debitorē ad antidota naturaliter obligatū de testa. ca. cū in officijs. l. sz ꝯ si lege. ff. cōsuluit. ff. de peti. here. Aduerte ß q̄ mutuās hac spe sine intētōe vt ille sibi remuneret alia vice ñ ex vi mutui. sz ex accipiētis caritate nō ē vsura ſm ¶ Alex. in tertia ꝑte sūme ti. 6 ꝓcepto mutui. caret tñ merito si ꝓncipal̄r ꝙ ē ß fac ℞od. ¶ Bo. ꝯ ¶ Jo. ꝙ tenēt q̄ ē vsura. Sz ver9 dic ¶ Alex. Et ꝑfatiue dicūt q̄ñ ꝺducit simpl̄r in pactū. Fac q̄. j. dicā. ff. iij.

¶ Utr̄ mutuās ad captādū amorē sit vsurarius. ℞. ſm Tho. ſa. ſe. q. lxxviij. q̄ nō. Limitat hoc ¶ Jo. cal. in. c. fi. de vsu. vbi. nisi spes vlterius ꝓcedat. q2 si q̄s mutuaret pape l ꝓceratori ꝯ hmōi ad captādū benivolētiā. vt p9 posset ꝓseq̄ bñficiū l castrū aliq̄d eēt vsura. Hoc limito verū q̄ñ ex mutuo sparet. sz q̄ñ ex amore ꝓcepto erga ipm ex mutuo facto ñ eēt verū imo licite posset sperare q2 illud nō sperat ex mutuo sed ex amore ꝯ q̄ liceat tz Tho. vbi. s. ar. ij. in responsiōe. tertij argumenti.

¶ Utrū mutuare ad habēda ea q̄ peccūia nō mēsurant sit vsura. ℞. Tho. vbi. s. q̄ nō ex q̄ p3 q̄ lz sperare rē cuius vsus inter amicos cōcedi solet sicut comodat liber. Ite iniurie remissionē ab illo qui me iniuste ꝑsequit cū meo dāno. c. dilect9. el. i. ꝯ. c. ad aures de simo. Secus esset si iuste q2 nō liceret sine vicio vsure mutuū dare sub tali spe. Et sic intellige gl. i. c. q̄m mlti. xiij. q. iij. q̄ dicit q̄ vsure ꝑnt peti. vt dānū euitetur.

¶ Utrū liceat petere munus a lingua vel ab obsequio ꝓpter mutuū. ℞. ſm tho. vbi. s. q̄ nō q2 extimat peccūia. vt p3 in illis q̄ locāt ad ß opas suas. Nec ob. q̄ obligatur ad antidota vt dictū ē. q2 vt dicit glo. ī. d. c. si feneraueris ñ ꝑt deduci ī pactū. Rō ſm archi. ibidē. q2 antidotū ē debitū simplex. sz cū deducit ī pactū nascit obligatio ciuilis q̄ ē plus. Et iō plus exigit q̄ ꝑt extīari peccūia. ꝯ ꝓpterea eēt vsura. Addit tñ gl. ꝑdicta q̄ si egerit talis mutuās q̄ poterit ꝑ modū ḡtitudinis petere talia fauōia nō ex necessitate l ex lege. sz ex gratitudine sine vsura. Ego tñ credo q̄ q̄ñ naturalis obligatio deducit tali mō in pactū q̄ non magz tenetur ex ipa naturali obligatōe. vt puta dicendo. Ego mutuo tibi vt tu mutues postea mihi si indiguero ꝯ in ß comode facere potueris q̄ nō fit vsura. Q̄ō eēt tz ¶ Jo. i sū. q2 istō ñ ē exigere plus ex velit natura ḡt9. Facit ad ß. c. significasti. ō ele. Sec9 esset q̄ñ simpl̄r deduceretur in pactū vt sibi remutuaret. q2 sic eēt vsura. Et sic intellige ꝯ limita ꝑdicta. ꝯ tho. vbi. s. qui cū ¶ Archi. ꝓcordat.

¶ Utrū dñi qui mutuāt rusticis vt eoꝝ possessiones colant sint vsurarij. ℞. ſm ¶ Greg. de arimino. in. q. de mōte. q̄ nō. si istud ꝓcurat. s. alias satisfaciēt ipi rustico de opib9 positis ad colēdā possessiōez ſm q̄ iustū ē. Secus eēt si subtraheret aliquid ꝓpter mutuū q2 vsura esset. Idē dicēdū ē de eo qui ꝓcedit terminū vt trahat emptores ad suā apothecā vl ad suum molendinū vel ad scolas ꝯ hmōi. si nullū dānū incurrūt. ꝯ ita bene ꝯ faciliter eis satisfit ab ipis mutuantibus sicut fieret ab alijs ꝑ eandē rōem. Et ¶ Jo. cal. in. d. c. fi. ꝯ ¶ Jo. an. in mercu. sup regula peccatū. ꝯ ¶ Lau. de ridol. florentinus in sūa ꝑte ꝓctū suoꝝ. q. xxxviij. ꝯ ℞odo. ꝯ multi alij qui tenent q̄ sit vsura debēt intelligi q̄ñ ꝓpter hoc magz grauantur vel non ita bene satisfit eis ab ipis mutuantibus sicut fieret ab alijs. vel quando hoc deducit

in pactū simpliciter. Secus si mutuat vsque quo vadat ad scolas. Nec ob. q efficit maioris cōcursus ⁊ fame. qz tale q̄d sperare nō facit vsurā cum nō emat pecunia. Sic ꝛ nō ob. q aufert eis libertas īdirecte/exquo reuocat mutuū/qz nō ē verū. Nā cū mutuās possit tēpus sui mutui limitare. l. vinū. ff. si cer. pe/ nō aufert eis libertatē si mutuat donec vadāt ad eius scolas ꝛ molēdina. ſz ꝓfigit terminū mutui sui. Et sic tene sīc ꝛz ec. S. Bernardi. in suis ꝯcrib⁹/alit oīs mꝛtitudo eēt vsuraria cū ñ possint hodie fūdi sine mutuo locari colōis

6 ¶ Qtz mutuās cētū Johāni cū pacto q det sibi. l. in numeratz ⁊ alia. l. in debitoꝛib⁹ ꝛ ī reb⁹ puta. ī pāno ⁊ hmōi. ⁊ ipe ꝓmittit sibi soluere cētū in numeratis q̄s ōbitores ⁊ res steriles nō accepisset Johānes. nisi ꝓpter mutuum de. l. sit vsurarius. R. fm lau. de ridol. ī suis ꝯcrib⁹ q fit in fraudē. Et iō cū granet Johānē noīe mutui erit vsura. Et cōcoꝛ. Bal. ⁊ Bar. in. l. cū allegas. C. de vsuris. Idem dic cū rōe mutui aliq̄d vēdit debitoꝛi plus ōbito ꝓcio. xliij. q. iij. si feneraueris. Idē dic quando emit minus iusto ꝓcio ꝓpter anticipatōz solutōis sc̄m Tho. vbi. s. Q̄ bene no. qz mꝛ tū ꝓtractat iste cōtractus.

7 ¶ Qtrū gerētes negotia stipēdiarioꝛ. s. recipiēdo pagas eoꝛ ⁊ faciendo alia obsequia ⁊ mutuādo eis in necessitatib⁹ eoꝛ recipiendo certū salariū sint vsurarij. R. lau. in suis contractib⁹ q nō q̄ztū ad id q̄ ꝓcipiūt rōne laborū. ſz q̄ztū ad id q̄ ꝓcipiūt rōe mutui sūt vsurarij. Idē dic de collectoꝛib⁹ dñoꝛ q̄ a cōitatib⁹ aliq̄d accipiūt vt mitius cū eis agant expectādo. q licite accipiūt si rē e laboꝛ ⁊ expē faꝛ accipiūt. ſz si rōe expectatōis. sic est vsura. concoꝛ. Tho. vbi. s.

8 ¶ Qtrū ciuis q̄ mutuat cōitati vt euitet collectas sit vsurarius. R. Spe. ti. de vsu. ꝛz q̄ ñ qz aliud ē ō suo ñ tribuere. ⁊ aliud nō capere. l. oculus. ff. de dā. infec. Et aliud nō acq̄rere. aliud nō amittere. l. i. §. si bis q̄ bona. ff. ō collo. bo. Et aliud lucrū. aliud sūptus q̄s erat facturus. l. cū filius. ff. de legi. Et aliō penā euadere. aliō aliq̄d lucratiue ꝓcipere. ff. ō vsu. l. ī patoꝛ. Io. an. ⁊ do. An. in. c. cōsuluit. ō vsu. limitāt dictū Spe. q̄n collecta esset in certa. ⁊ sic onus extraoꝛdīariū. ſz si eēt certa ⁊ ordinaria eēt vsura. R ō. qz idē ē remittere q̄ dare. c. veniēs. el. i. ⁊ ō testi. viij. q. iij. talia. l. q̄s etiā. ff. de calū. Et hoc tene.

9 ¶ Qtz ille q̄ mutat decē illi q̄ sibi debebat alia decē q̄ sibi denegabat cū tali pacto q̄ satisfaciet sibi/ oportūe ō. xx. sit vsurarius. R. q nō fm bo. ī. sū. eo. ti. ⁊ iō illō ꝓbū q̄ cūq̄z positus in diffinitōe intelligit q̄ cūq̄z. s. ad lucrū vsu/ pbabīdantiā. vt q̄ cūq̄z extīabile pecūia q̄ fit plus. ō. c. ꝓsuluit. ⁊. xiij. q. iij. ꝓ totū.

¶ In quibus casib⁹ accipit vltra sortez sine vsura. R. fm gl. ⁊ doc. in. c. cōquestus de vsu. inuenio. xij. casus: 10

¶ Primus q̄n eccl̄ia vl laicus recipit a suo vasallo feudū in pignus. De q̄. s. Feudū. §. xxx. 11

¶ Secūdus q̄n emphiteota vt vsufructuarius 12 pignoꝛat domino vel ꝓprietario. De quo sup̄ Feudū. §. xxxij.

¶ Tertius q̄n quis retinet possessionē meam 13 possum in pignoꝛe accipiēdo fructus meos facere sine vsura. qz recipio tm̄ meū. de vsu. c. i. ⁊. ō. c. cōquestus. Secus eēt in possessiōe alterius in pignoꝛe accepta. qz vsura esset faciēdo fructus suos. qz reciperet vltra sortē nō suuz de pigno. c. illo vos.

¶ Quartus q̄n sine omni pacto ⁊ spe recipit 14 gratis oblatū. vñ. i. q. ij. c. sicut. Nullā inquit ter. obligatio suscipienti culpe maculā ingerit q̄ nō ex abiectis petitōe ꝓcedit. Intellige q̄n dans liberaliter dat sciens se ñ teneri. nec credens creditoꝛē hoc exigere ⁊ recipiēs recipit liberaliter. vt. s. dictū ē. Restitutio ꝓmo in verbo vsurarius.

¶ Quītus q̄n q̄ recipit rōe interesse recipit Et nota fm Pa. de ancha. ⁊. do. Anto. in. ca. 15 salubriter. eo. ti. ⁊ Pa. in. ō. ca. cōquestus. q interesse ꝓsistit nō solū in dāno hīto. ſz in lucro cessante. dūmō lucrū cessans esset in actu vt q̄ si in actu. hoc ē q ꝓbabiliter fuisset. qz sic dicit peti q̄ aliquo mō ē. Secus essz si solū eēt in possibilitate. qz sic ō. potī⁹ nō esse. hoc ptz p. l. si ī actū retis. ff. de ac. emp. ⁊ vē. Vbi patet. q ꝛz emptio. q̄ fit de sola spe ꝓbabili quasi in actu. ⁊ idē de ptu futuro. l. nec sēptū. ff. de ꝯbē. ēp. Secus eēt de eo q̄ ē solū in possibilitate. Et quo ptz q̄d dicēdū de multis casib⁹ q̄s inferā ꝓ maioꝛi declaratiōe.

¶ Quid de illo qui nō soluet ex culpa sua creditoꝛi solito mercari in termīo debito. R. q 16 tenetur ei ad lucrum cessans iudicio bonoꝛuz mercatoꝛum. Et ideo talis creditoꝛ licite recipit vltra sortē. Idem dic de illo qui volebat negotiari vel possessionem emere q licite recipit vltra sortē tm̄ q̄ztū lucratus fuisset veriſiꝛ vt habuisset de fructib⁹ possessiōis aut alterius rei dūmodo. v. ꝓcurant. Primuz q ꝓputet pīcula ⁊ expēsas. qz lucrū intelligitur deductz expēsis ⁊ laboꝛib⁹ ⁊ periculis. l. i. C.

de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊ l. fructus. ff. so. ma. Sed cūdū q ñ sit eius intētio lucrādi ꝑncipaliter ꝓ hanc viā. sed potius ꝓ mercātiā vl emptōez Tertiū q nō cōtrahāt pactū ad semp. sed ad aliqđ tēpus. qz aliter quo ad iudicium huma nū videret q potius vellet lucrari isto modo q̄ ꝓ aliā viā. Quartū q ille cui mutuat nō sit in tā arta necessitate ⁊ creditor in tali opulē tia q ei teneat gratis mutuare. qđ q̄ fit vide Elemosyna. §. i. Quintum q id quod accipit sit vere interesse suū, ꝓbabiliter ⁊ ꝓ interesse ac cipiat aliter esset vsura. Idē dic fm Inno. ⁊ Ray. de illo qui merces volēs deferre ad ali um locū q licite plus accipit q̄tū extimat lu crū qđ habuisset si ꝑfata cōcurrant. Sed ho. dicit q hec opinio Inno. ⁊ Ray. multos du xit ad infernū. Jo. an. vero ꝓcordat dicendo q si statim ꝑcium soluit cessat rō Ho. ⁊ ē ve ra opinio Inno. Si vero ꝑciū nō statim sol uit. sic non licet. ⁊ Inno. intellexit q̄ ꝑcium statim soluit. ⁊ hanc distinctōem Jo. an. se quūtur Jo. cal. Pe. de ancha. ⁊ Henric⁹ bo ic. in. c. ū ciuitate de vsu. ⁊ Lau. de Kidol. in suis ꝛctibus. Sed do. Jn. in. d. c. in ciuitate. dicit q etiā si ꝑcium nō statim soluit q licet q̄ ꝓbabiliter est certum q lucratus fuisset Et quod dicit Ho. ⁊ Jo. an. dicit q loquunt ꝑsūptiue. Sed q̄ certū est q nulla fraus inte nenit licet. ⁊ ꝑsumptio cedit veritati. Idē te net Pa. ibidē. ⁊ sic tene in cōscientia. Nec ob. dictū Tho. vbi supra. qui dicit q nō licet de ducere in pactū id qđ de pecunia nō lucrat. in telligit enim quando ꝓdicta non concurrunt vt pz ex rōe sua cum dicit. qz non debet vēde re quod nondū habet. ⁊ pōt multipliciter im pediri. qz istis concurrentibus non ꝓt impedi ri. aliter nisi sic intelligeret contradiceret et si bi ꝑi ibidē. vbi tenet licere deducere in pactū recompensatōem damni ꝓ quod subtrahitur sibi aliquod qđ debet habere ⁊ contra id qđ exꝑsse tenet fa fe. q. lxij. ar. iij. De quo infra. §. lxxvij.

17 ¶ Quid de illo qui habēs ducētos tradit cē tū ꝙdām ꝓ suis necessitatib⁹ expendendis cū pacto q tm̄ sibi vltra sortē redder q̄tū lu crabunt alia centū q̄ ponit in negociationem R. Inno. ⁊ Jo. an. in. c. fi. de vsu. tenent esse vsurariū. qđ verū credo q̄ nolebat ea in ne gociatōz ponere. ꝛz si oēs ducētos volebat in negociationē ponere. ⁊ ad instātiā Jobāms sibi taliter dedit erit licitus ꝛctus. dūmodo cōcurrant ꝓdicta. v. ꝓcedentis. q.

18 ¶ Dez ille qui vendit possessiōez vl qđ sibe ⁊ tradit emptori possit si emptor nō sibi soluit in termino post terminū fructus possessionis suos facere sine vsura. R. glo. in. d. c. cōquest⁹ q pōt in pign⁹ accipere trāsacto termino. et fruct⁹ suos facere fm doc. Et in hoc casu hēt actōez ex ꝛctu vl officio iudicis ad interesse fm bo. C. đ ac. em. ⁊ vēdi. l. ij. ⁊. ff. de ac. emp. l. ij. Et q liceat hēs glo. in. l. ij. C. đ vsu. ⁊ in. l. cu rabit. C. de act. em. ⁊ ven. Et idē dic si qz non vult soluere ꝑciū tradēdo vult ⁊ conuenit vt sibi soluat fictū seu pensio debita. donec ꝑciū soluerit. tex. ē. in. d. l. curabit. Et vide. s. ēptō §. v. Et ex his pz q lucrū cessans licite exigit sine vsura. Et ꝓ hoc est tex. in. l. ij. in fi. ff. đ eo qđ cer. lo. ⁊ in. d. l. curabit. Et facit qđ no. in. l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. em. ⁊ ven. Et qđ no. Inno. in. c. sacro. de sen. ex. ⁊ doc. in. d. c. conquestus.

¶ Respectu dāni emergentis ꝛz Tho. vbi. s. licere. Pro cuius declaratōne queri vtrū fi deiussor qui ꝓ defectu debitoris cōpulsus fu it accipe sub vsuris vt solueret creditori. vel soluit vsuras ⁊ capitale creditori qz iurave rat possit ipas exigere a debitore. R. q sic. et oīa dāna q occasiōe debite habuit. qz seruari dz indēnis de fideiusso. c. ij. de fo. cōpe. c. fi. li. vi. ff. de act. em. ⁊ ven. l. si sterilis. §. cū p vēdi torē. ff. māda. l. si mandato. §. si fideiusso⁹. ff. đ admi. tu. l. ij. §. vltimo. Et hec est cōis opinio licet Alianus cōtradicat de vsuris solutis. Sz tu dic fm eam distinctōem. de qua habes. s. fi deiusso⁹. §. ij.

¶ Vtrū liceat exigere vsuras quas soluit ab eo qui nō soluit in termino. R. q sic si duo cō curāt. Primū si illi dixit q erat ei necesse ac cipere sub vsuris. Scōm si non poterat aliter inuenire mutuū, nisi sub vsuris fm Alex. đ ar. Facit ꝓ hoc. c. quoniā. xvij. q. iij. ⁊ c. si q̄s de clericis. xvij. q. ij. Posset ē dici q etiā si mutu um potuisset inuenire gratis q nihilominus poterit exigere vsuras solutas. qz nō tenetur se alteri obligare. quod faceret si mutuo acci peret gratis. Sz tn ꝓmū est equius.

¶ Vtū ille a quo emi lapides tigna ⁊ hmōi. ex quibus non ꝓcipitur aliquis fructus tene atur mihi soluere vsuras quas solui vt sibi sa tisfacerem. si ipe nō mihi tradidit ꝓdicta in termino. sed fuit ī mora. R. fm Bal. in. l. vsu ras. C. de vsuris. q sic tāq̄ interesse. Facit tex. no. in. l. lucius titius fm vnā lectrā. ff. de em. ⁊ ven. Idem tenet Inno. dicendum esse in si milibus contractibus. puta locationibus. vē ditōntbus ⁊ hmōi. Con co⁹. Laurē. ⁊ Kidol.

in suis ꝯctib⁹. Ez Galicet⁹ in.d.l. vꝛas reprobat. Bal.dicẽs q̃ interesse vsurarũ q̃s soluit nõ dz iputari debitori añ morã. Ez tu tene ꝓmã opinionẽ qñ accepit sub vsurꝫ taliter q̃ alio mõ nõ accepisset nisi ꝓpter ꝓplacẽtiã vtilitatẽ quã ꝓsecuturus erat ex tali ẽptõe. Et tõ cũ talis ex falsa ꝓmissiõe ꝓsuauerit cũ tali vtilitate vl̃ ꝓplacẽtia quã pl⁹. Ett̃ extimabar q̃tũ int̃ ee vsuraꝝ. Ad talis ei teneꝫ. Et sic ꝓcorda.

22 Item recipiẽs denarios sub vsurꝫ q̃ postea anẽtate ꝓpria alicui amico suo sub eadẽ vsura mutuat sit vsurari⁹. R. Bonal. ez q̃ sic. Sed Jo.cal. in repetitõe.c.fi.de vsurꝫ. distinguit q̃ aut facit vt vsurario satisfaciat et se indẽnẽ ꝓseruet. Et sic lz qz ñ fit stipl̃o vsurarũ. ꝛz vt eniteꝫ dãnũ q̃ ez. vt ĩ.c.si q̃s oblit⁹. xiij. q. iij. qñ ñ teneꝫ cũ suo dãno aliteri subuenire. ff. õ ꝓscri. ꝙ.l.q̃ fuãdaꝝ in ꝓncipio. Aut facit alio respectu q̃ꝫ vt se seruet idẽnẽ. Et sic ñ lz. et eẽt ꝙa opinio Bonal. puta qz lz ñ mutuassꝫ amico ñ ꝓterea volebat soluere vsurario. cõcorꝺ. De. de ancha. p⁹ Jo. an. in.c.i. eo. li. vi.

23 Item ille q̃ occasiõe mutui laborꝫ subijt vl̃ dãna possit inrecõpẽsatiõeꝫ facere fruct⁹ pignoris suos sine vsura. R. bo. ĩ sũ. q̃ sic õ re. ec. ñ alie. c. ad nr̃am. vl̃ etiã aliq̃d ꝓ labore licite ꝓcipit vltra sortẽ secũdũ eũdẽ ibidem

24 Item liceat mutuare sub vsuris illi q̃ vsurpat mea q̃ aliter ñ possũ hr̃e donec sim satisfact⁹. R. fm Ale. lõbar. q̃ sic qz ñ recipio alienũ ꝛz meũ. Facit. c. ab illo. xiij. q. iij. ꝛ. c. i. ꝛ. q̃. õ vsu. Sed limitat tñ nisi scãdalũ sibi ĩmineret vl̃ alij. qz tũc nõ liceret.

25 Item gener q̃ accipit in pign⁹ certas possessiões a socero ꝓ dote ñ soluta faciat fruct⁹ suos. R. q̃ sic tex. ẽ. in. c. salubriter õ vsu. Sed itellige si ꝓmo ꝓcurat q̃ sustineat onera mr̃i monij. vt ĩ fi. d. c. salubriter. ꝛ. l. pẽ. ĩ ꝓn. ff. de doli. excep. scõ q̃ dos sit ꝓmissa simpl̃r. Nã si dedisset terminũ õ dote soluẽda nihil possꝫ recipe. qz añ morã nihil debeꝫ ꝛ potuit vxorẽ accipe sine dote. Dicat q̃ gener. ego sustineo onera mr̃imonij. l̃ducẽdo sustinebo. da dotẽ. Et si socer ñ ꝓt. dicat ei. sustine onera mr̃imonij dãdo mihi possessiõz in pign⁹. vt ex fructi b⁹ sustineã. Dicit etiã Ja. in. d. c. salubriter. q̃ si gener accepit pignus ꝛ postea dedit t̃mi nũ socero de soluẽda dote q̃ nihilom⁹ n⁹ poterit bona cõscia tenere fructus pignoris. Sed õ verũ credo qñ dedit terminũ ad redimẽdũ pignus. aliter nõ. Tertio q̃ fructus nõ excedãt onera. qz cã cessante cessat effectus de appel. cũ cessante. Et cõmuniter onera extimanẽ fm q̃titatẽ dotis. Nã mulier secũdũ q̃titatẽ dotis ẽ alimentãda. l. si cũ dotẽ. §. sin aũt. ff. solu. ma. ꝛ. c. ꝙ vꝛas. õ dona. int̃ vi. ꝛ vxo. Quarto fm Jo. an. do. Ant. ꝛ Jo. de ligna. in. d. c. salubriter. ꝛ Lau. de rido. in suis ꝯctib⁹. oz q̃ fructus subꝛciantur fortune. vñ secũdũ eos ñ liceret genero recipere cautiõem vl̃ ꝓmissiõez cũ pacto q̃ interim q̃ dos nõ soluatur. ꝓ onerib⁹ deꝫ sibi certa q̃titas annuatim. Cõtrariũ. s. q̃ certa q̃titas recipiat licite tz Paul⁹ de elea. Jo. cal. Pe. de ancha. ꝛ Ja. in. d. c. salubriter. Et ẽ verius cũ sit eadẽ ratio. s. ꝓpter interesse dãni emergẽtis. Limito tñ ꝑdicta vera. qñ gener si dotẽ hr̃et poneret eã in possessiõem vl̃ in negociatõem ex quib⁹ ꝓbabiliter tñ haberet. alꝫ ñ cũ nullũ patiat int̃ee

Item mutuãs sũmã pecunie debitã ꝓ 26
dote genero ꝑfato. ꝛ recipiẽs ab eodẽ possessiõem quam ipe in pignus hz a socero. ꝓ dote faciat fructus suos sine vsura sicut gener facit. R. bal. in Rica. C. de vsu. q̃ non. R. õ. qz mutatõe ꝓsone mutat ꝑuilegium quotiẽs ꝓsona est ĩmediata cã ꝑuilegũ. l i. C. õ ipo. lucra. descrip. ꝛ. l. locatio. alꝫ incipit licitatõ. §. fi. ff. de publica. Sed hec nõ ẽ rõ. qz istud nõ ẽ ꝑuilegiũ ꝓpter dotẽ. sed ius cõe ꝓpter interesse. Ad õ cũ iste mutuãs nõ ꝓpter interesse. ꝛz ꝓpter lucrũ accipiat fructus ex mutuo erit vsurarius. dicit tñ Rodo. q̃ si mutuasset liberal̃r et gener sibi sil̃r liberal̃r trãsferꝫ totũ ius qõ hz in possessiõe ꝑfata. licite faceret fructus suos qz eos nõ reciperet rõe mutui. sed rõe liberalis donationis.

Item emẽs a genero ius ꝑfate possessionis 27
faciat fruct⁹ suos. R. q̃ sic. nec ibi ꝑt eẽ vsura. nisi fingeret emere cum intẽdat mutuare. Facit. ꝓ hoc qõ dicam. ĩ. §. lxxvi.

Item Heres mariti sine vsura sil̃r faciant 28
fruct⁹ suos. R. fm Jo. an. ꝛ pa. ĩ. d. c. salubriter. q̃ nõ. qz rõ ẽ diuersa. Nã hẽdes statĩ ꝑt se expedire reddẽdo illi pignus qõ nõ ꝑt maritus. de iureiu. tua nos. el. q̃.

Item relicta cui heredes obligãt ꝑfatã pos 29
sessiõem faciat fructus suos. R. Anno. ꝛ bo. Ber. ꝛ do. An. in. d. c. salubriter. tenẽt q̃ non sed cõputabuntur in sortẽ. Facit. l. tricia. ff. de solu. Fit ergo cauta ꝛ faciat possessionẽ vẽdi vl̃ in solutũ sibi dari. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. Sed ego credo contrarium. si non habet aliunde. vnde viuat q̃ facit suos fructus licite. Et etiaꝫ teneo q̃ potest recipe certum quid ãnuatim ab heredibus donec sibi restituant dotem. vt. s. dixi. Dos. §. xxviij.

30 ¶ Ex p̄fatis pz q̄ rō̄e intereſſe ꝛ lucri ceſſan-
tis vl̄ dāni emergētis aliq̄d accipe vltra ſor-
tē nō ē vſura. Dz aduertēdū ē q̄ intereſſe eue
nit rō̄e lucri ceſſantꝫ. ſiue ex abñtia vl̄ deſtru
ctō̄e rei alterius extīatio ñ dz deduci in īſimi-
tū. ſz vbi res p̄ncipal̄ ē extīatō̄ nō dz excedere
duplū rei p̄ncipal̄. ſz cōem extīatōz ipius rei.
Vbi vo res nō hz cōem extīatōz. q̄ alia nō ē
q̄ cōiter vēdal̄. ꝛ vbi res ē incerta. vt vbi grā
captura piſciū de q̄ in. l. ſi actū. ff. de ac. em. et
vē. tūc extīatio fiet arbitrio boni viri. ꝛz exce-
dat duplū. adeo tñ q̄ iñ imēſū ñ excedat. vt. l
i. C. ō ſen. q̄ peo q̄ īter. pfer. Q̄ñ vo intereſſe
euenit rō̄e dāni emergētꝫ. ſi ß euenit rō̄e omiſ
ſiōis ſolū p̄ſideraī intereſſe ſolū intrīſecū. vt
ff. ō act. ēpt. ꝛ vē. l. ſi ſterilis. §. cū p̄ vēditorē
Exemplū frumētū ñ ē datū ēptori ī termino.
ſolū p̄ſiderabit illud q̄ plus valuit. q̄ ē iter
eſſe ītrīſecū ñ q̄ aīalia moꝛtua ſint. q̄ ē extrī
ſecū ītereē ſi āt ītereē euenit rō̄e p̄miſſionis.
ſic tenet̄ ō extrīſeco dāno. Exēplū. pmiſiſti mi
hi dare frumētū in tali t̄mino. ꝛ ꝓterea ñ. pui
di mihi aliē. Et ex q̄ tu ñ dediſti ñ potui. pui-
dere. ex q̄ aīalia moꝛtua ſūt ſic teneris p̄ omiſ
ſiōz ꝛ pmiſſiōz. i. falſaz. pmiſſiōz ſaltē in p̄ſcia
Q̄ō ītelligo q̄ñ aliē ſibi. puidiſſet. ſi ñ fuiſſet
tali. pmiſſiōe fraudat⁹. Aliō exēplū. dedit q̄s
tignū violatū ſcīēter nec aliq̄d dixit emēti te
nebit̄ eē ō ruina dom⁹. ꝛ de pēſiōe ſoluta. q̄ ē
intereſſe extrīnſecū. vt. l. Julian⁹. in pn. ff. de
ac. em. ꝛ vē. Nō tñ in īfinitū. Dñ ñ veniet pē
ſio dom⁹ p̄ lōgū tp̄s ſz videt̄ q̄ veniat ſolū p̄
ma pēſio. ar. l. ī ß iudiciū. ꝛ. l. ueraci⁹. ff. ō fuo
coꝛrupto. vbi coꝛruptoꝛ fui teneb̄ ñ ſolū ō ſer
uo. ſz ō oībus reb⁹ q̄s aſportauit tūc fugiēs.
nō āt de alīs q̄ poſtea ſucceſſiue furat⁹ eſt
31 ¶ Ext⁹ caſus in q̄ licite vltra ſortē exigit̄ eſt
q̄ñ id q̄ capit̄ fit rō̄e pene. Aduerte tñ hz ſco.
in. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij. q̄ ſi creditoꝛ malet de-
bitorē poti⁹ incurꝛere penā q̄ ī t̄mino ſibi ſol
uere eēt vſura. Sic̄ p̄ſumit̄ vſura ſup̄ pena ap
poſita mutuo q̄ñ excedit intereē ō q̄ dic vt. s.
pena. §. xij. Ite p̄ſumit̄ in fraudē vſurarū q̄ñ
apponēs penā ē p̄ſuet⁹ fenerari. l. Julian⁹. §.
idē. ff. ō ac. em. ꝛ vē. ex de pigno. illo vos. ff. ō
pigno. ac. l. vl̄ vniuerſoꝛ. Ite q̄ñ p̄ ſingulos
mēſes vl̄ āos ō dz pmitti. aut. ad ß. C. de vſu.
ſūpta de coꝛpe. aut. vt null⁹ mutua agri. In
iudicio tñ aie ſi apponat̄ ſolū vt ille ſoluat in
t̄mino. q̄ ō pcūta intēdit aliō facere tē ꝛ ma
gꝫ cupit q̄ ſoluat q̄ penā p̄mittat ꝛ veriſimr
credidit penā ñ ītcurꝛere q̄ñ apposuit poterit
exigere ſine vſura ec̄ ñ excedat ītereē ſm rod.
qꝛ inteſt publice vtilitati. vt pacta fuenk. Si
vo ponit̄ ī fraudē vſuraꝝ vl̄ q̄ñ apposuit veri-
ſimr credidit penā ītcurſuꝝ. aut magꝫ cupit in
curꝛere penā q̄ ſoluere. vſurari⁹ erit. xij. q. ij.
fraternitas. ꝛ. c. ī legib⁹. ō arb. c. dilecti. ꝛ q̄ō
ibi no. Ite aduerte q̄ q̄ñ ñ ſoluit in t̄mio p̄t̄
ipotētia vl̄ p̄t̄ ñ ckpa ſua. q̄ pena ñ p̄t exigi ſi
ne vſura. qꝛ vbi ñ ē ckpa. ñ dz eē pena. l. ſanci-
m⁹. C. ō penis. q̄ exigeret̄ rō̄e excreſcētie q̄ fa
cit vſurā. d. c. ſi fenerauerꝫ. Ite q̄ñ p̄tē ſoluit
ñ p̄t tāta pena exigi q̄ñ obligatio ē diuidua.
de q̄ dic vt. s. Pena. §. xiij. ꝛ. xiiij.
¶ Quid de ſtatuto vl̄ p̄ſuetudīe q̄ ordinat̄ vt 32
miſſus in poſſeſſiōez lucret̄ fruct⁹ ad rōem q̄n
q̄p cētenario donec ſibi fuerit ſatiſſactū vl̄ q̄
ſibi det̄ in ſolutū id q̄ dz q̄n q̄p trib⁹. R. bal.
in. l. acceptā. C. de vſu. q. xviij. ꝛ Jo. de imo.
in. l. ſi finita. §. ſi plures. ff. de dā. infec. q̄ licī
te ſine vſura illud accipit. qꝛ illos lucrat̄ rō̄e
ītereē. ꝛ dicit notari in gl. ſup̄. §. ſi vo. in aut.
ō exhi. re. q̄ ſingularꝫ ē ſm eū. bar. vo ī. l. ſi fi-
nita. §. Julian⁹. ff. ō dā. infec. ꝛ Jo. ō anania
in. c. ſalubꝛit̄. ō vſu. ꝛ Lau. ō rido. dicūt q̄ ta
lis p̄ſuetudo vl̄ ſtatū ē p̄ ius diuinū ꝛ ī fraudē
vſuraꝝ. Dz ego dico q̄ ſi tale ſtatutū vl̄ p̄ſuetu
do emanauit ī penā vt debitoꝛes arcent̄ ad ſa
tiſſaciēdū. ꝛ debitoꝛ ex culpa ſua ñ ſatiſſacit
q̄ vo ē opinio. bal. dūmō p̄curꝛat recta ītērō
vt. s. dixi ī p̄cedēti. q. nec mirū cū auctoꝛitas
p̄toꝝ ꝓpt̄ nimiā p̄tūatiā ß facere poſſit. l. ful-
cini⁹. §. ſi. ff. ex q̄. cau. ī poſ. eat̄. Si vero fit in
fraudē ꝛ mutuās poti⁹ velit ītcurꝛere penā de
bitoꝛē ꝛ hmōi. ſic vo ē opinio bar. ꝛ erit vſu-
ra. Dz q̄ ad hoc liceat q̄ iuſte ſit miſſus in poſ
ſeſſiōz ñ tm̄ ex oꝛdine. ꝛz ec̄ ex cā ß eſt q̄ in ve-
ritate ſit creditoꝛ. ꝛ ꝓpt̄ intereſſe illō pl⁹ acci-
pit. puta. qꝛ poti⁹ vellet ſua. puta cētū q̄ do-
nū q̄ vz cētū. xx. aliē illud pl⁹ teneret̄ reſtitue
re vt dicim⁹ ō pignoꝛe. in. l. ſi. §. ſin āt bīēniū.
C. de iur. do. impe. vl̄ ad puniēdū ꝓtumacis
debitoꝛis ſup̄ habundātiā p̄dictam accipiat.
puta qꝛ ille cōtumaciter nō vult ſoluere.
¶ Septim⁹ rō̄e dubñ recipit̄ vltra ſortē ſine 33
vſura. de q̄ in. c. in ciuitate. ꝛ in. c. nauigāti.
ō vſu. puta emens rēp minoꝛi p̄cio. q̄ valeat
tpe ēptiōis recepturus eā tpe quo veriſimiter
plus vel minus valere p̄t nō erit vſura. ſi ca-
ſus accideret q̄ plus valeret. qꝛ ſm gl. in. c. na
uiganti. de vſu. tam emptoꝛ q̄ venditoꝛ equa
liter comodū vl̄ incomodū ex dilatōne expe-
ctat. Exēplū emit q̄s frumētū tpe madꝫ vl̄ o-
leum ꝛ hmōi in quo vna menſura valet vnum
ducatum p̄ vno floꝛeno recepturus ipſum

tpe augusti.si ē frumentū. vl tpe natiuitatis si
erit oleū.in q̄ tpe verisilr p̄ valere tm̄ min⁹ de vno florено q̄ntū plus.nō erit vsura. licz valeat
plus. Esset bñ vsura si tali p̄cio emeret q̄ verisilr min⁹ valere nō p̄t vl q̄d modicū. lz bn multū plus. Nō aduerte p̄ istis q̄ emūt oleū tali p̄cio q̄ parū min⁹ p̄t valere.sed bñ multo plus.
q̄ vsurarij sunt. Aduerte etiā hic q̄ si ille qui
emit rē receptur⁹ alio tpe eā.credebat eā plus
valere.q̄ntis iudicio cōi verisilr sit plus vl minus valitura erit vsurari⁹ minus/emēdo p̄pt p̄
uentōz solutōis fm Jn.et do. Ant.in.d.c.i ciuitate.q̄ntis ñ teneat ad restōz.si verisilr plus
vel minus erat valitura. lz ipe nō sic crederet.
Silr dic de illo q̄ vēdit frumentū vel oleū ⁊ huiusmodi plusq̄z valeat tpe ꝯct⁹.vt p̄ciū recipiat tpe q̄ verisilr p̄t plus vl min⁹ valere si antea
nō erat venditur⁹ q̄ lz. Nō clari⁹ Sco.in.iuñ.
di.xv.dicit. Aut vendēs frumentū tpe natiuitatis ponit p̄ciū qđ tūc valet et expectat.vsq̄z
ad madiū solutionē.et sic mīaz facit. Aut ponit mai⁹ p̄cium q̄ntū tūc valeat. Et tūc distingue.
si erat vēditur⁹ i natiuitate sic erit vsura.si vo
nō erat vēditur⁹. lz volebat fuare vsq̄z ad madiū.et solū p̄pt instantiā requirentis vēdit.tūc si
potuit p̄cium tale tm̄ qđ verisilr i madio p̄t plus
valere l min⁹ nō erit vsura.p.d.c.nauigāti. Si
vo ponat tale p̄cium q̄ ponat se i tuto vt in pluribus.et illū cū q̄ ꝯbit in piculo vt in pluribus
puta.q̄z raro p̄t plus valere. lz min⁹ sic cōit.sic
est vsura. Et in ℔ q̄rdāt cōiter canonistę i dictis.c.in ciuitate.et.c.cōsuluit.et.c.nauigāti

54 Qz q̄d si nō ponit p̄cium. lz vēdit cū pacto q̄
q̄ntū valebit i madio tm̄ vult. Ro.q̄ si vt dixi erat seruatur⁹. lz. Si vo non erat seruatur⁹ erit
vsura. Aduerte tm̄ q̄ cū oleū vinū ⁊ frumentū
et hmōi decrescāt.illud qđ decrescit ñ poterit
sine vsura vēdere. Ad tē si nccio p ei⁹ ꝓseruatōe
vsq̄z ad illud tps bēet alios expēsas facere. puta puluerizatōis aut locatōis vasoz seu dom⁹
et hmōi si ipas nō detraheret esz vsura. Et p
pterea dico q̄ cōfessor dz multū pōderare p̄fata.ne sibi fruat cū ipis. Et iō.c.i ciuitate. p̄fatuz
merito dicit ꝓsulte/boies facerēt. si a tali ꝯctu
cessarēt.cū cogitatōes boīm nequeāt oīpotēti
deo occultari. Rō.q̄z tles magz sūt ꝓtēti ita expedire q̄ntis piculo suo vsq̄z ad illd tps fuare. Et
ē vt plurimū sūt icerti. si erāt fuaturi vsq̄z ad
illud tps cū videam⁹ p̄pt q̄dā emergētia p̄poit
tū sepi⁹ mutare.et p̄pterea ē piculosus ꝯctus.
nisi bñ clausulet. Et magis dubi⁹ est casus q̄ñ
nō poit p̄cium tūc lz vult q̄ntū valebit i p̄ncipio
madij vl in medio aut i fine.cū certū sit q̄ totū
si bz multitudinē nō potuisset ita p̄fixe in p̄ncipio vēdere vl i vno die.et cōit mutet p̄cium. Si
tm̄ vellet tm̄ q̄ntū valuit plus i madio sic ec vsura apta. Si vo simplr dixit q̄ntū valebit i madio. sic fm iudiciū hūanū attēdet mediocritas
et ñ pl⁹ l min⁹ capiat lz mediū.ar.i aut.ō ꝓsuli
bus.§.qm̄ ec nos. lz tm̄ piculosiz ē cū forte vēditur⁹ fuisset i illo tpe q̄ min⁹ valuit i illo mēse.

Qtz emēs reddit⁹ alicui⁹ ciuitatis ex guerra 55
angustiate p vili p̄cio.et demū facta pace lucrat.r.p vno sit vsurari⁹. Ro.q̄ nō rōe dubq̄.l.
cū hereditate.et.l.se.ff.ō here.⁊ ac.vē. fm bo.
et Archi.ꝓsulūt tm̄ vt ide largas faciat ekynas
Qtz mutuās rē cū pacto q̄ eadē res i ponde- 56
re nūero ⁊ mēsura sibi restituat sit vsurari⁹
exemplū.puta pecuniā p pecuniā.marchā argēti p alia marcha argēti. granū p grano.v.nū
p vino ⁊ hmōi. Ro.fm Pe.ō anch.i.c.vsuraz.
de vsu.li.vi.et Jo.cal.i.d.c.fi.et Rodo.q̄ aut
verisilr dubitat q̄ tpe solutōis tm̄ min⁹ p̄t valere q̄ntū plus.aut q̄ nō plus valebit. et sic nō
est vsura nec pctm̄.vt i.d.c.fi.q̄z sic creditoz tenet eā recipe si vilioz essz facta q̄ ad extimatōz
vt p̄z i.l.vinū.ff.si cer.pe.et no.glo.i.l. si q̄s cleric⁹.xiij.q.iij.q̄z nō ē necesse sit eiusdē extimatōis. lz debeat restitui eiusdē bonitatis q̄litate intrinseca. Jō nō peccabit recipiēdo p̄ciosioz ē
q̄ ad extimatōz. Aut verisile ē q̄ erit p̄ciosioz
tpe solutōis. Et tūc si creditor erat seruitur⁹ ⁊
nō aufert libertatē debitori liberādi se q̄n velit ifra terminū. sic lz. Si vo nō erat fuitur⁹. lz
interi ꝓsūptur⁹ sic ē vsura. Silr q̄n auferret libertatē debitori liberādi ifra tm̄ū q̄ntis essz
fuatur⁹ erit vsura. Ex his ꝓcor. Archi.i.d.c. si
q̄s cleric⁹. Dicit tn̄ Rodo. q̄ q̄n erat fuitur⁹
⁊ ñ abstulit libertatē debitori liberādi se. q̄ntis
ō crediderit.vt se piculo exoneraret.⁊ p̄mū
piculo submitteret ñ tn̄ p̄pterea teneret ad restōz
lucri ō necitate. lz peccauerit ⁊ i pnia restituat
sit ei ꝓsulendū. Lau.tn̄ ō ridol.i suis ꝯcrib⁹ tz
idistincte.q̄ ille q̄ mutuat p̄rio ducatū q̄ mōz
q̄ttuor libraſ.si postea recipiat q̄ntis libr.vt valet tpe restitutōis q̄ ℔ licite fac. siue erat fuaturus siue nō. Qz opi. Ancha. ē eqor ⁊ tutior.

Octau⁹ casus i q̄ recipit vltra sortē sine vsura 57
ē rōe piculi.p qđ supabundātia p̄t recōpēsari
fm alex.lō. Res enī ex piculū exītes pl⁹ valēt
q̄ntis res eiusdē spēi i piculo. Et sic hec recōpēsatio reducit ad naturā rei q̄ p̄pt piculū extimat
plus vl min⁹ valere.et sic excusat a vsura. Et
i ℔ ꝓcor. Lau.de ridol. Jonal. mgr Fran. de
empoli. Pe.de ancha. Car. Jo.de ana.i.d.c.
nauigāti.et cōiter oēs. Et ē casus i.l. nauc.ff.
loca.et hoc patebit ex sequētib⁹ dubijs clari⁹.

Qtz mutuās pecuniā nauigaturo cum tali 58

pacto q̄ si nauis cū capitali ꝓiculeꝫ nihil sibi tēaꝫ. si vo res emptas portauerit salvas tēaꝫ sibi pecuniā mutuatā ch̄ ꝓte lucri tradē sit vsurari⁹. R. q̄ sic. cāus ē i. d. c. nauigāti. ⁊ aduerte q̄ doc. diuersimode istū tex. exponūt q̄re est vsura i isto cāu. tu m̄ tene q̄ rō ē. q̄z taꝫ mutuans ñ vult mutuare. nisi cū tali pacto susceptō nis piculi. Et ꝓpterea grauat debitorē i aliq̄d pl⁹ ex mutuo. ⁊ iō vsura ē. Si āt q̄s liberaliter mutuaret. deīde p⁹ mutuū ad īstātiā debitorꝭ susciperet i se piculm q̄ d̄ē assecuratō licite posset aliq̄d lucri suscipe sine vsura. Et rō diuersitatꝭ ē. q̄z receptū i po cāu vltra sortē directe p⁹cernit mutuū i q̄ oīs suphabūdātia ꝓhibetur lu. vj. xiij. q. iij. c. ij. Sz in po cāu ñ sic. q̄z ñ ꝓpē mutuū ſz ꝓpē fcm̄. s. securitatē. vñ ē ꝓct⁹ inoīatus iste sc̄us vltra mutuū. Ite q̄z accipe aliq̄d ꝓ assecuratōe ſz fm̄ oēs. g̃ mutuū q̄ puſ q̄s fec ñ fac eū peiorꝭ ꝓditōis. ⁊ iō tene q̄ siue mutuū ōderit siue ñ ꝑt licite aliq̄d ꝛcipe. q̄ñ piculū alic⁹ rei i se suscipit ñ ꝓpē mutuū ſz ad īstātiā ōbitorꝭ. Si vo ꝓpē mutuū cogeret ōbitorē vt pcm̄ ei daret cā alic⁹ lucri sic eēt vsura. Et sic loq̄t. d. c. si. ⁊ B elicio a. d. Lau. de rid. i suis ꝓct⁹. Et B bz locū nedū i susceptōe picli maris. ſz eē cuiuscūq̄ fm̄ mg̃m Frā. de ampuł.

39 ¶ Vtr accipiētes aliq̄d ꝓ saluo ꝓducto licite accipiāt. R. q̄ sic. si duo ꝓcurrāt. Prīm q̄ ipe nō tēaꝫ tēre strataſ ł viā securā. Secōm q̄ ob fuet q̄ō ꝓmisit. Sz si ipe forte eēt cā taꝫ piculi iniuste vel nō fuaret ꝓmissuz teneret restituere q̄ accepit. ⁊ vltra de oī dāno satiffacere.

40 ¶ Quid ō pactꝭ q̄ fiūt int̄ aliq̄s ꝓtēdētes. s. q̄ tale q̄d erit ł taꝫ fecit tale q̄d ł fuit ali⁹ ⁊ ponūt x. R. q̄ si i hmōi ñ iducit aliq̄d turpe. puta vo tū captāde mortꝭ sic i illis q̄ ponūt q̄ fraꝫ taꝫ mortu⁹ ē ł morieꝫ ifra ānū. sic erit vanū. Si vo tale turpe iducit sic erit turpe. ⁊ tēbit de bono consilio dare lucratum pauperibus.

41 ¶ Vtr. A. q̄ fideiubet p. B. C. a quo. C. B. pecuniā mutuo accepit cū pacto q̄ vult duos florenos ꝓ centenario fideiussionis sit vsurarius. dic vt. s. fideiussor. ſ. xx.

42 ¶ Vtrū mutuās pecuniā Johāni vsq̄ ad. x. ānos cū pacto q̄ si ifra decenniū mortu⁹ fuerit alē eoꝝ debitor sit liber. Si vo supuixerit ambo dabit sibi aliq̄d vltra sortez sit vsurarius. R. fm̄ Alex. lō. q̄ sic. Rō q̄z piculū nō excusat vbi cā tpis nō ꝓrīt aliq̄d plus accipiē. ſz vbi nō cā tpis tūc piculū excusat. Vel dic q̄ iō ē vsurarius q̄z ex mutuo exigit obligationē alicui⁹ vltra sortē ſz sub piculo. d. c. fi. de vsu.

43 ¶ Vtr ciuis q̄ mutuat cōitati. lxx. ducatos q̄ cōitas bz ex statuto q̄ q̄cūq̄ bñs filiā vni⁹ ānilxx. dederit hēat q̄ngētos ꝓ ipa maritāda si vixerit vsq̄ ad. xv. annū. Si vo ā ñ ꝓfatū tps mortua fuerit totū amittat sit vsurari⁹. R. q̄ sic. q̄z ī mutuis veris vł interꝑtaꝫ spe lucri ꝓncipaliter factis piculū vel dubiū nō excusat a fenore d. c. fi. Nec ob. dictū R i. in. iij. dis. xv. ar. v. q. v. q̄ vult q̄ q̄ñ ñ capitale ⁊ lucꝛ stat ad piculū mutuātis licite recipiaꝫ vltra sortē. q̄z illud ē verū q̄ñ piculū euenit ex natura rei q̄ allegat d. c. fi. ſz in casu isto est piculū er lapsu ipis. Et ideo ꝛctus illicitus et vsurarius.

¶ Quid de illis q̄ dāt eccleſijs pecuniā vt recipiāt ab eis certas possessiones tenēdas toto tpe vite iꝑor. ⁊ post mortē debeāt redire ad ecclesias. R. Do. tz q̄ licet. et B rōe piculi seu incertitudis. allegat. l. i. C. de pac. et. l. i. ff. de cōdi. et de. nisi habeant p̄rauā intentōz. Gof. tz q̄ est ꝛctus vsurari⁹ q̄ñ daꝫ pecuniā. Secus q̄ñ daret vnā possessionē ecclesie ⁊ recipet eq̄ualentē vsur⁹ ⁊ fruitur⁹ vtraq̄z i vita sua vt post mortē ei⁹ ad eccīaz ambe cū pleno dñio reuertanť. q̄z sic ſz recipe i duplo valentē pl⁹ q̄ſz sua quā cōfert. Sikr si suā ex nūc voluerint i eccīaz trāſferre oīno vt ipe ea nō vtaꝫ seu fruaꝫ potit licite ab eccīa recipe possessionē valentē i triplo. vt. x. q. ij. p̄carie. Ego vo dico q̄ eē q̄ñ daꝫ pecuniā q̄ ſz dūmō fuet eq̄litas iuris naturalis fm̄ R i. ij. quoť. q. xxiij. ar. iij. q̄z talis ꝛctus nō est ꝛctus mutui veri. vł apparētis. ſz poti⁹ ē ꝛctus inoīatus q̄ magis assimilaꝫ ꝛctui emptōis et venditōis. Et iō si dz licere oz vt ñ appareat q̄s beāt ꝑtē meliorē. ſz vt videāt eq̄les tā vendēs q̄ emēs/ałr essz illicitus. Idē dicit R i. de eo q̄ emit ānuos reddit⁹ eē pecuniarios vł cēsum pensionē. vł p̄diū hereditarie vel ad vitā emētis q̄ ſz si debita fuet equalitas. Et alex. lō. i quoť. suo idē tz et cōiter oēs doc. parisienses ⁊ canoniste i. d. c. in ciuitate/vez est q̄ Jn. ibidē limitat i redditib⁹ ꝓstitutis nō ꝓstituendis de nouo tpe ꝛct⁹. ſz nō ē rō diuersitatꝭ dūmō reddit⁹ sit realiť i re. nō ficticie. Idē tz Jn. ibidē de emptōe noīe debitorꝭ q̄ ſz. Facit l. iubem⁹. la. ij. C. ō sa. sa. ec. Et idē dicendū. si p̄fata emanť in ꝓpetuū. Pe. de anch. dic q̄ si reddit⁹ ō nouo ꝓstituti sint pecuniales. q̄z hūt magnā vicinitatē cū mutuo/poti⁹ taliū emptio ōr ꝛctus vsurari⁹ Et est vez q̄ ad ꝓsumptionē Dec⁹ essz i ꝓscia q̄ñ vere emerenť. Ro. ō. q̄ñ dic q̄ q̄ñ emiť reddit⁹ ad vitā emptoris q̄ tūc nō est tutū. ne vendēs desideret mortē emptoris. Et placet mihi. Ratio q̄z pactū q̄ō inducit vtū captāde mortis nō valet. l. ſi. C. de pac. et. l. stipulatio hoc modo. ff. de verbo. obli. Et ideo ꝓhibetur promissio prebende non vacantis in

c.ſſ.de ꝓceſ.ꝑbē.li.vi. Et ꝫ qz eſt ꝯ bonos mo-
res.iō nō ꝺz admitti.l.pacta. C.ō pac. Nō tñ
nō ē dicēdū ꝙ ſit mortale pctſſ vēdere vł eme-
re ad vitā ſm ſe.qz ꝫ nō īuenīt ꝓhibitū ſi debi
te ſuenīt circūſtātie alīt vſuſfructꝰ nūcꝫ poſſet
ꝓſtitui ꝙ finīt mozte. §.finīt.iſti.de vſufr. Eme
re añt vł vēdere ad vitā vēditoꝛ magis lz.qz
tłe votū nō ꝑt iteruenire. Nec ob.qđ dixi ō em
ptōe redditūū pecuniarioꝝ ꝙ pecūia ñ ē vēdi-
bilis.qz qđ ē mediū vēditiōis ñ ꝑt eē terminꝰ.
Quia ſciēdū ē ꝙ ſic ī bonis nīis habemꝰ mo-
bilia ⁊ īmobilia.ſic ⁊ ius vtrozūcꝫ.et ipm ius
ꝑtvēdi.ſic ipa mobilia ⁊ īmobilia. Nō ḡ vēdīt
pecūia.lz ius ꝓcipiēdi ipos reddīt pecūiales
q̄ vēdito trā ſit ipa pecunia.ſic ius ꝓnat qđ
vēdi nō ꝑt trā ſit vēdita trā q̄ illud hz. Aduer
te tñ ꝙ ſi q̄s recipiat centū a ticio vt ipe ticius
ꝓſtituat ſe debitoꝛē reddit ānualſ maioꝛ cꝫ-
titatis cꝫ accepat vſura ē.qz ī re nullꝰ ē reddit
q̄ emat niſi ticiꝰ eſſz ꝓſona q̄ ſoleret locare ope
ras ſuas ad tm̄.ꝑ ānō et ipas vēderet. Vł rv
ſura videt qñ exigīt plus de redditu cꝫ res red
dat ī fructibꝰ de lucro. qđ bñ no.qz pauci ad-
uertūt. Et tattēde ꝙ talꝰ ꝯctꝰ q̄ q̄s emit reddit
poſſeſſionū vł domꝰ cōīt ſit ſub ꝯctu emphiteo
tico ſine libellario ⁊ cū pacto ꝙ ille q̄ ſoluit pē
ſionē poſſit reemere ⁊ ſe liberare a dicto cenſu
vñ ꝺz ī aliqbꝰ ꝓtibꝰ venditio a ficto ⁊ a catha
frāchi. Et ꝓterea lz locatio poſſit fieri ꝑ ꝑcio
totiꝰ reddit quē reddit domꝰ vł poſſeſſio. Nō
tñ ſic poterit fieri ī iſto ꝯctu libellario qz talꝰ te
neī mañtenere rē ſuis expēſis.l.ſſ. C.ō iure em
phi. Et teneī eē ſoluere pēſionē.lz res ꝓeat ca
ſu fortuito dñmō maioꝛ ꝓs ñ ꝓeat. Dec ī ꝺduc
toꝛe.qz nō teneī ſuis ſūptibꝰ manutenere.l.co
lonꝰ.ī ꝑn.ff.loca.nec tēt ꝓmte re cāu ſine cul
pa.c.ꝓpī ſterilitatē.de loca. Et iō ſi tm̄ vult de
cēſu cꝫ ſolueret ꝺductoꝛ ſimplex ē iūſtꝰ ꝯctꝰ
et ī fraudē vſure ꝓpī pactū de retrouendēdo.ō
q̄.j.§.lxvi.cū ſe. Et ꝓterea ꝺz hīi reſpectꝰ nō
ad fructꝰ ſi excedūt.lz ad cꝫtitatē pecūie ſolu-
te ꝑ ꝑcio.ita ꝙ talꝰ pēſio mltiplicata p.xx.ānos
aſcēdat ad totalē extimationē rei ſic locate.et
ſic erūt.v.ꝑ cētenario.vt ē tex.ī aut. de ñ alie.
§.qz vero.et ī aut.ꝓpetua. C.de ſa.ſa.ec.et ibi
no.gl.et ſeqī Bar.ī.d.l.ſſ.et do.Bartholo.ci-
pola veronenſ.et iō ſi locareī ſimplicīt ꝑ.vi.ñ
poterit dari ad libellū niſi ꝑ.v. Vñ qz cōiter
grauaī talis in cenſu iudico cōiter ꝯctū talē il
licitū et in fraudē vſurarū.

45 Vtz emēs frumētū ī herbaꝝ vinū ī vite aut
oleū ⁊ hmōi añcꝫ ſint matura minuſcꝫ valebūt
ſpe q̄ matura erūt ſit vſurarꝰ cū videaī mutuū
interꝓretatū. Rc.ſm Bal.ī Rica. C.de vſu. ꝙ
aut ꝑñs numeratio ē cā dāni ipi vendētis. et
ſic ē vſura.ꝑ.c.in ciuitate. de vſuris. Aut ſola
cōuentio.qz ꝑcū nō ſoluīt de ꝑñti. Et ſic ꝯctꝰ
lz nō ſit vſurarius eſt tñ illicitꝰ: aut neutrū eſt
cā dāni.qz nō plus vz frumentū vł vinū ſub ta
li q̄litate ꝓpī ꝑiculū cui ſubiacet. Et ſic lz.l.fi-
ſtulas. §.frumēta.et.l. ſi debitoꝛ. §. veriſimile.ff.
de ꝯben.emp. Hoc intelligo qñ emīt nō in ge-
nere ſed determinate.ſ. frumentū iſtiꝰ agri in
herba.vel vinū iſtius vinee ⁊c.

¶ Tene ḡ ꝙ toto iſto.viij. cāu meliꝰ intellīgē- 46
do hāc regulā ꝙ ſi mutuū ſit ꝓncipaliī ſpe ha-
bendi vltra ſoꝛtē nullū ꝑiculū pōt excuſare q̄
ſit vſura talis ꝯctus. Si vero mutuū fit libera
liter.et poſtea ꝓpī ꝑiculū aliq̄d accipiī excuſat

¶ Nonus caſus ē rōe adminiſtratōis.puta. te 47
nebaī q̄s collocare pecuniā alteriꝰ in emptōe
ꝺdioꝝ vt tutoꝛ.vel ī aliud fructuoſum ⁊ nō fe-
cit ille cuiꝰ erat pecunia poterit tm̄ vltra ꝓnci-
pale accipe cꝫtū lucri habuiſſet veriſimiliī ſivt
debuit collocaſſet.l. tutoꝛ q̄ reptoꝛū. §. ſi poſt
depoſitōꝝ.ff.de admi.tuto. Et facit cōtra ꝑla-
tos qui poſſunt acquirere eccleſie et nō faciūt.
xłj.q.ij.quicunqꝫ.

¶ Decimꝰ caſus ē rōe hoſtilitatꝫ. Nā quē poſ 48
ſum ꝙſeq̄ gladio ⁊ bonis ſpoliare iuſte poſſum
eē licite vſuras ab eo extoꝛq̄re.xłij.q.iij. ab il
lo.dummō nō ſit ſcandalū alīs

¶ Undecimꝰ caſus rōe oſtentatōis. Exemplū 49
do tibi pecuniā ſignatā ad oſtentatōꝝ vł eē ad
ſupponendū pignoꝛi ita ꝙ volo illā met quā ti
bi dedī ī nūero mihi reſtituas ⁊ vltra eā aliq̄d
lucrī. Nā talꝰ ꝯctꝰ lz cū nō ſit mutuū.lz potiꝰ lo
catio.vt no.gl.ī.c.ſi feneraueris.xłij.q.iij. et ī
d.c.cōqueſtꝰ.et facit.l.iij. §.vl.et.l.ſe.ff. como.
Cōcoꝛdat Sco.in.iij.di.xv.

¶ Duodecimꝰ eſt rōe alteriꝰ ꝯctus a mutuove 50
ro vel interꝑtato. Nā ī ſolo mutuovero vel in-
terꝑtato ꝓſiſtit vſura.qñ aliq̄d ſupꝑ ſoꝛtē.i.mu
tuatū exigīt.qz vſus rei in mutuo nō eſt ſepat
a ꝓſummatōe ipiꝰ rei mutuate ſeu dñio. Adeo
exigēs aliq̄d vltra ſoꝛtē rapit vſuz.et ſic ꝺz v-
ſura.nō ſic in alīs ꝯctibꝰ.et qz aliqñ ꝯctꝰ appa
reīt nō videt mutuū. et tñ eſt ſaltē interꝑtatū
ꝓterea de multis q̄ſtionibus ſubinferā q̄ fiūt
in diuerſis ꝓtractibus a mutuo apparenti

¶ Et ꝓmo circa cābia ſciendū ꝙ oīa reducun 51
tur ad tria.ſ.realia ſolū.et ſecūdo ad realia ⁊ ꝑ
litteras.et tercio ad ſicca

¶ De cambio reali ſolū. Vtz cambiū reale li 52
ceat qñ rōe eiꝰ aliq̄d lucri accipiī. et eſt qñ q̄s
hz ducatos in aurovellet monetā. vel hñs mo-

netũ. vl' bñs monetã vellet aux vl' alteri⁹ gene
ris pecuniã campsor vult tñ ꝑ ducato vtr sit
vsurari⁹ ℞. q ñ. q ñ ꝓt eẽ mutuũ ĩ cãpsore ĩ
B. vñ minuere sortẽ ñ ꝓt eẽ vsura ꝫ bñ augere.
tex ẽ no. in. l. rogasti. §. si tibi dedero. ff. si cer
pe. posset bñ eẽ iniusticia qñ excessiuũ lucr ac
ciperet respectu laboris. Et ꝫ q̃dã dicant lice
re cãpsoribus solũ q̃ de hoc faciũt artẽ aliꝫ
tñ ego nõ video rõez diuersitat cur nõ possiz
extimare laborẽ nũc rõe vni⁹ ducati vnũ sol
dũ sic q̃libet alius. Tamẽ ẽ vez q aliqd plus
ꝑnt rõnabiliter accipe illi qui de hoc faciũt ar
tẽ. q̃ maiores labores portãt cũ sp sint pati.

53 ¶ Vtr cãbiũ reale ꝫ pl̃as liceat. ꝫ fit duo
bus modis. Prio B mõ. Ego bẽo hic Janue
c. aureos, vellẽ q mihi rñderẽ rome quẽto cũ
cãpsore vt faciat mihi l̃as q̃b⁹ denr mihi. xcv.
solũ reliquũ lucrẽ. ℞. fm bal. ĩ. c. j. de plus pe
ti. q licitus ẽ talis ꝫctus ꝫ necrius iure gẽtiũ
mũitus naturali rõe. eo q cãpsor subit picula
viar ꝫ dãna nũciorũ. pẽsiões oparũ ꝫ salariorũ
frõrũ. vt no. ĩ. l. piculi. ff. de nauti. feno. ꝫ. l. tra
iecticie. ĩ ꝑn. ff. de ac. ꝫ ob. ꝫ. l. q̃ rome. §. j. ff. õ
ver. ob. vñ si aliqd lucrat B ẽ iustũ cuz ĩdustria
accedat rei licite. l. si heres. ff. ad. l. falc. ꝓterea
nũerãti mihi. x. ꝫ pacisci q ei ñ reddã nisi. ix.
cũ nõ possit eẽ vsura minuere sortẽ. ꝫ bñ auge
re vt dictũ ẽ. Posset tñ eẽ iniusticia qñ excessi
uũ lucrũ capet respectu labor ꝫ expẽsar ꝫ pi
culi. vel qñ pecunias ñ bonas daret. Fit scõo
mõ cãbiũ pl̃as ꝫ reale B mõ. Est vltramõta
nus q̃ bñs mille ducatos venetos ꝫ intẽdens
ferre eos venetias vbi plus valẽt ꝫ ibi expen
dere inuenit cãpsorẽ in sua pria bñtez tabulã
cãbiũ venetijs ꝫ tradit ei ad for cãbiũ venetia
rũ. vt sibi venetijs reddant. Talis ꝫctus põt
eẽ licitus. ꝫ ẽ qñ nõ intẽdit ꝓpt ꝓpẽ traditio
nẽ hr̃e lucrũ ꝫ rõne pr̃ie illud reportat. Si ꝛo
ex B q ꝑus tradit vltra montes q̃ recipiat ve
nec̃s intẽdit lucrũ hr̃e erit vsurarius. cũ ꝑor
traditio inducat rõem mutui ꝫ spe bñdi vltra
sortẽ. Et sic erit vsura.

54 ¶ Vtr cambiũ siccũ sit licitũ. ℞. q nõ. q dr̃
siccũ eo q ĩ veritate ẽ siccũ a caritate ꝓrimi ꝫ
siccat aiam a gr̃a dei. ꝫ fit. vij. modis. Prio B
mõ. Recipio florẽtie a cãpsore. x. libras groso
for q̃ tñc valẽt. c. florenos cuz pacto q teneat
ipi cãpsori tñ dare q̃ntũ ifra decẽ dies post ce
lebratũ ꝫctũ valebũt libre grossor venetijs q̃
aliqñ valẽt plus aliqñ minus. ꝫ B hinc ad mẽ
sem receptionis eor. vel si plus vult tenere de
mẽse ĩ mẽsem renouat mõ ꝑdcõ. ꝫ tale cãbiuz
ẽ illicitũ ꝫ vsurarius ꝓtractus. q ẽ ibi mutuũ
cũ spe habẽdi vltra sortẽ. q ꝫ aliqñ min⁹ va
leant. tñ vt in pluribus plus valẽt nec excusat
ꝓpter piculũ. vt. s. patuit. tex. est clarus habẽ
ti oculos cordis in. d. c. fi. de vsu. Et talis ꝫct⁹
est ad pniciez ciuitatũ experientia testr q est oim
magistra. c. cũ sit. de elec. li. vi. Et q sit illicit⁹
cõiter teneꝫ a doc. Secõo fit B modo. Habeo B
Janue centũ aureos ꝫ trado eos Petro vt mi
bi totidẽ rñdere faciat hinc ad mensem rome
vbi plus valẽt verisimiliꝫ et credit. Et sicr v
surari⁹ est. q est mutuũ cũ spe bñdi vltra sortẽ
c. cõsuluit. et. c. in ciuitate. de vsu. Tercio fit B
mõ. Habeo hic Janue centũ aureos q̃s do pe
tro indigẽti vt mihi rñdere faciat a Londres
seu Bruges hinc ad tres mẽses alteri⁹ generꝫ
monetam. puta tot libras de sterlini et hmõi.
Iste ꝫct⁹ cõiter ẽ vsurari⁹ fm Io. et Gof. q
cõiter fit vt inde lucrẽ. Et ꝫ aliqñ nihil lucre
tur tñ ĩ extimatõe ꝫ lucrũ. Et sic cũ sit mutuũ
cũ spe bñdi vltra sortẽ erit vsura. Nec rõ picu
li excusabit sic dictũ est. Idẽ dic qñ Janue er
istẽs emit turonẽses recipiẽdos in frãcia ĩ ta
libus nũdinis fm Aler. lõ. cũ tales emãt plus
vel min⁹ fm tpis dilatõz. et intendãt lucrũ qõ
cõiter euenit. fit. Quarto B mõ Janue existẽs
dat certã monetã alicui vt sibi reddat ĩ scutis
Lugdunẽ tpe ferie q̃ ibi fiet. ꝛbi gr̃a. extimat
hic Janue scutũ. xxviij. ꝫ sic dat tantũ monetã
ad rõem de. xxviij. ꝑ scuto q ascẽdet ad scutos
centũ q̃ sicuti in lugduno vt plurimũ valẽt. xxx
vel saltẽ plus de. xxviij. Idẽ dic õ hinc neapo
lim ad tot carlinos ꝑ ducatis ꝫ hmõi. fm Io
nal. sũt vsurarij. allegat. c. eticiẽs. lxxxviij. di. ꝫ
d. c. fi. de vsu. Quinto mõ fit sic. Ego indigeo
pecunia hic Janue q̃ro mutuo et non inuenio
nisi hoc pacto q recipiã ad rõem cambioꝝ de
Londres vel Bruges cũ ego accipiẽs nõ ha
beam banchũ in Londres vel Bruges nec mu
tuans. Ideo mutuat isto mõ. q velit deferre
suas pecunias a Lõdres. sed vt sic lucrẽ ex ta
li cõtractu nunc de Janua ad Londres. et de
Londres ad Januã. Et sic ptz q nõ licet. vñ
dic q est vsura. Fit et sexto mõ pessime. Et õr
cambiũ recambiũ. et fit hoc mõ. Ego indigẽs
pecunia hic Janue quero aliquẽ qui mihi mu
tuum det. Est aliqs q̃ dat mutuũ ad rõem cam
biorũ de Londres cũ pacto q scribat litteras
et tñ nõ mittit. sed ipas retinet et fm q lucrẽ
cambia in eundo ꝫ redeundo ita accipiet vltra
sortẽ. et vsurarius pessim⁹ est. Septimo mõ fit
cambiũ in romana curia. qõ quidem est vsura
clara. ꝫ sub cambio palliẽ. et fit sic. Clericus
cõsuetus de nouo aliqõ beneficiũ ꝑ expeditõe

bullarū ipi⁹ indigēs pecunijs petit a cāpsore sub mutuo certā summā. puta. centū ducatos restituēdos in patria. puta turonie hinc ad sex mēses monete ibi currētis ei quē ꝑfat⁹ cāpsor statuerit mutuat cāpsor. sed vltra cambiū exigens ex varietate valoris monete in diuersis locis exigit. v. vel. vij. ꝑ cētenario tales cāpsores vsurarij sūt indubitāter. Et ly qdā conati fuerīt defensare ꝙ licite ꝑt fieri tale cābiū sicū. ꝓmo scdo tercio q̄rto quinto ⁊ sexto mō dictū. Dicēdo ꝙ nō ē ꝯctus mutui. ly ꝑmutatōis vl emptōis seu ꝯctus innoīatus saltē. et lucrū ꝓueniat rōe dubij vl ꝑie. Nō nō ꝑt esse vsura Sed ꝯ ipos est tex. dicti. c. fi. a ꝯrio sensu vbi dicitur. Alle q̄z q̄ dat decē soldos vt alio tpe totidē sibi grani vini vel olei mensure reddant. q̄ ly tūc plus valeāt tñ vtrū plus vel minus solutionis tpe sint valiture verisīlr dubitat nō dz ex hoc vsurarius reputari. hec ibi. Ergo a ꝯrio si verisimilīr plus ꝓsumeret valiture tpe solutionis esset vsurari⁹. Et iste ꝯctus vl emptōis vel ꝑmutatōnis aut saltē ꝯctus innoīatus. qz dat pecunīā recepturus granū et hmōi. q̄ magis distāt a ducatis q̄ sterlini. ꝓterea tene in dubitant ꝙ ē ꝯctus mutui interꝑtati cū spe habendi vltra sortē celebratus. Nec ob. ꝙ aliqñ min⁹. qz vt plurumū ⁊ in extimatōe intendūt lucrū et inest. Et ly Arch. flo. ī summa teneat ꝙ tales solū sūt vsurarij mētales. Tu tñ eos dicas eē vsurarios ecē reales. qz mutuū petēti nō volūt dare nisi cū isto pacto. Et sic ꝑz ꝙ sunt vsurarij mētales ⁊ reales. vñ Jo. et Bof. dic tales vsurarios q̄tumcūq sub spē ꝑmutatōis emptōis vl alterī⁹ ꝯctus pallient. et oīb⁹ execrabiliores sūt. q̄ ō nūdinis ad nūdinas tales ꝯct⁹ faciūt cū excedāt ꝓcentesimā fm Jo. cū q̄ cōcor. Alex. lō. Est tñ ꝯctus ī q̄ nō dicerē ꝓtractū vsurariū nec illicitū. vicz. Est aliq⁹ q̄ vellet ire de Janua lōdres ꝑ negociatōe. nollet secum deferre pecunias ꝓpē ꝑicula q̄rit aliquē cui det suas pecunias hic Janue q̄ faciat sibi rēdere totidē londres. sed qz ꝓpter abusum ꝑfatorū mercatorū nō pōt ꝑscire determinate q̄t libras de sterlini valeāt sue pecunie accipit lras fm cursum cābij a qdā hic Janue cui dedit suam pecuniā ⁊ inde lucrat aliq̄d. Dico ꝙ si iste nō ideo hic dat vt inde ꝑ cambiū lucret. ly solū vt suas pecunias lōdres habeat. ꝙ tale lucrū sibi aduenīēs nō faciet eū vsurariū. cū aduenīat sibi pot⁹ rōe incertitudinis seu ꝑie qō excusat ab vsura. q̄ mutuū nō fit spe habēdi vltra sortē. Si tñ posset scire ꝑciū sue pecunie ꝑcise: et sic bñe. et vellet hmōi lras cambij esset vsura rius. qz iam intenderet lucrū ex mutuo nec incertitudo eū excusaret d. c. fi.

¶ Qtz deponēs pecuniā apud campsorē vel mercatorē vel artificē ꝑ q̄ qz negociat dat deponēti certū q̄d ꝑ cētenario licite recipiat. Rn. fm Bal. in. l. i. C. ꝑ socio. Aut talis deposuit ī specie. et tūc qz illicite vsus ē pecunīa deposita tenet oē lucrū restituere deponēti. qz ex re illi⁹ locupletior fact⁹ est. ar. l. q̄ sine vsuris. ff de ne. gest. Dz ego nō credo ī ꝓscīa ꝙ teneat de necessitate ꝑ ea q̄ dixi. Restitutio. j. de lucro q̄ vsurarius ꝓcepit ex pecunīa vsuraria ꝙ non tenet restituere. Aut vsus est licite. qz deposuerat in numero. et tūc si deponēs nō habuit animū fenerādi. et cāpsor liberalit dat. vel ex q̄dā eqta te sic licite recipe ꝑt sine vsura. Si vero dat ex quadā necessitate credens se obligatū excusat deponēs q̄diu bona fides durat. s. credēs ꝙ liberaliter dedit. Nā obligatio antidotor iustā parit receptionē ꝑ errorē soluti. l. si testamēto. j. i. ff. de fideius. Si vero deponēs habuit aīm aliq̄d habēdi lucri. sic vsurarius est. qz vez mutuū est cū spe habēdi vltra sortē cū sit in numero nō in specie. nisi deposuisset rōe societatis cū ꝑiculo suo. sed q̄ ad restōem. dic vt. s. restitutio j. in verbo vsurarius. 55

¶ Qtz deponēs pecuniā dotalē apud mercatorē ita ꝙ sit salua ⁊ recipiat aliq̄d de lucro sit vsurari⁹. vide. s. dos. §. xi. et societas. i. §. vij. 56

¶ Circa ꝯctū emptōis et venditōis. qz sepe interuenit mutuū verū vl interꝑtatū. Ideo plura queruntur. 57

¶ Qtz mercator seu artifex sit vsurarius q̄ illi q̄ statim soluit rē vēdit ꝑ minori ꝑcio q̄ illi q̄ nō soluit in cōtinenti. sed vult terminū. Rn. ꝑ suppono ꝓmo qō dicit Sco. in. iij. di. xv. q. ij. et Ri. in. ij. quol. q. xvij. ar. iij. ꝙ pēsatio valoris rerū vsualiū nō ꝑt fieri a nobis nisi ꝑ ꝓiectura lem seu ꝓbabilē opinionē. Et ly quidē nō punctualiter sed sub quadā latitudīe eqlitatis. vñ punus excessus equalitatē illā nō corꝛūpit. sed tūc solū qñ ē ibi tātus excessus ꝙ ineqlitas clare vī. Et talis excessus ꝯctū vicios reddit. Et ly ꝑsuppositō. Rn. ad. q. cū distinctōe. ꝙ aut talis vēditor nō excedit ꝑfatā eqlitatis latitudinē cū illo q̄ vult terminū. ly ꝑ minori daret si statī solueret ꝑciū. et sic nō est vsura. Exēplū extimat pecia tal pāni ab aliq⁹. x. ab alijs. xi ab alijs. xij. statī soluēti libent daret ꝓ. ix. l. x. nō soluēti vult. xij. nō est vsura cū non excedat rōe tpis equalitatē latitudīs iusti ꝑcij. Si xo ꝑfatā latitudīs eqlitatē trāsc enderet. vt puta qz vellet. xij. vel. xvij. sic esset vsura. c. ꝑsoluit. 58

de vsur. Idem dic de eo q̄ nō vult progare ter
minum debitori nisi aliquo dato. d. c. ꝙsuluit.
59 Quid si ex inueterata mala ꝙsuetudie ꝙ pau
citate pecūie currēz cōit vēdit ad tps pluscz̄ i
uenire possz emptorē stati soluēte. R. s. tho. in
q̄dā. q. ꝙ Bitra. obed. in suis ꝯctib⁹ q̄ si tales
solū ß faciūt vt iustū p̄ciū extorq̄ant ñ erū tvsu
rariꝫ. vñ ne decipiaris. attēde si p̄ciū occurrēs
sit iustū an ñ. Et ß tibi dmōstrare potit si attē
dat an mercatores si vēderēt tali p̄cio ꝙsidera
tis laborib⁹ ꝙ ceteꝛz debitū lucꝛ cōit reportа
rēt. q̄ si sic eēt pl⁹ ñ possz vēdi sine vsura. Si
vo nullū lucꝛ cōit brēt sic ē clarꝛ. q̄ ñ ē iustū
p̄ciū. illō q̄d taxat de pñti soluēti. ſz ß ꝓueiat
poti⁹ ex nimia cupiditate pecūias bñtiū q̄ ta
li p̄cio volūt emere. vt p⁹ea mō suo vendāt. Et
iō si pl⁹ vēdūt illo p̄cō ad tps dūmō iustū p̄ciū
nō excedāt qđ deberet valere. si tal corruptela
nō eēt. nō erit vsura. q̄ nihil vltra debitū exi
gūt rōe tpis. Aduerte eē q̄ si q̄s eēt ī tali loco
in q̄ cōit emētes ñ bñt pecūias. ſz emūt ad tps
possz vēdere aliq̄d pl⁹ iusto p̄cio occurrēti sine
vsura. Rō q̄ mercator pt magꝫ exti are mercā
tiā illā q̄ tardi⁹ expendit q̄ q̄ citi⁹. Et iō si pl⁹
aliq̄d vēdūt solū bñdo respectū ad lucꝛ q̄ rō
nabilit deberēt reportare ex tali negociatione
nō ex tpe. ñ ꝙdēnabo eos si tm̄ pl⁹ solū vendūt
ad tps q̄ moderatū lucrū reportent pēsaꝫ la
boꝛib⁹ ꝙ expēsis ꝙ ceteris hmōi. ñ bret tñ locū
istud in illo q̄ defert aliq̄s merces ad aliquē lo
cū vbi credebat mltū vēdere ꝙ lucri posse. ꝓpt
eoꝛ raritatē. ſz q̄ alie mlte supuenerēt vidēs
q̄ nedū lucꝛ. imo dānū ꝝportaret si vēderet p̄
cio occurrēti vēdit ad tps pl⁹ vt sic nō patiat
damnū. q̄ ß esset vsura. Sicut. n. noluisset mi
nuere de p̄cio si nulle alie supuenissent. ita ad
uenīēte habūdātia rōe tpis nō potit aliq̄d pl⁹
vēdere. Nā ī casu isto bz locū illō qđ dr̄. Res
tm̄ vz q̄ntū vēdi pt. l. ſ. ſ. si here. ff. ad tre. ꝙ. l.
q̄rebat. ꝓmo. R. ff. ad. l. falc. ꝙ. l. si q̄s vxore. ſ.
vlti. ff. de sur. ſz in casibus supioꝛibus limita
tur vez. q̄ res tm̄ valet quātū vendi pt. ſ. si p̄
dicta abusiva nō obstarēt. Et ita rñdit tho. se.
se. q. lxxvij. ad. l. p̄cia. ff. ad. l. falci. Vbi dicit
Precia rez non ex affectu singuloꝛ. sed cōiter
iunguntur dicit vez. nisi affectio sit rōnabilis
ex parte venditoꝛis. vt est in p̄dictis duob⁹ ca
sibus nō in isto vltimo.

60 Qui vendēs rē alicui q̄ pecunia indiget vt
statim reemat ꝓ minoꝛi p̄cio sit vsurarius. R.
q̄ sic. q̄ p̄cide ē ac si pecuniā mutuaret. Et iste
ē ꝯctus pessimus. q̄ dr̄ stoch ꝙ bistoch. q̄ cōit
plus vēdūt. et sic vnū gladiū infigūt. et postea
minus reemūt. et sic aliū gladiū ꝙponūt. Si tñ
simplicit q̄s vēdidisset ꝓ iusto p̄cio nō cogitās
reemere. et emptoꝛ nō inuenīēs emptorē vellet
vēditoꝛi vēdere ꝓ minoꝛi. nō esset vsurari⁹ mi
nus emēdo. sed posset eē iniusticia. et cōiter in
eo accidit. Et ideo illicit⁹ cōtractus.

Qui vendēs rē ad tps pluscz̄ cōi extimatōe 61
valeat. ſz tñ plus vz vel valoꝛe naturali vl ꝓpt
vtilitatē emētiū. vl q̄ erat multū vtilis vēdēti
et sm illō exigit p̄ciū sit vsurari⁹. R. sm Sco.
et Ri. vbi. s. et tho. se. se. q. lxxvij. q̄ res nō pt
extiari vt tli p̄cio vēdat salua iusticia. Nec sm
valoꝛē naturalē. q̄ sic musca valeret pl⁹ q̄z to
tū aurū mūdi ꝙ oīa inaīata. Nec sm vtilitatē
emētiū q̄ sic herba medicinal vl potio q̄vz ali
cui ad liberatōz a moꝛte p̄cio inextiabili foꝛet
vēdēda ꝛz oz extimet cōi extiatōe sm q̄ dcm
est ī. lx. ſ. Et iō si pl⁹ tali extiatōe vēderet rōe
tpis erit vsura. Si ñ rōe tpis ſz alio respectū erit
iniusticia nisi vēdat sciēti ꝙ volēti. vt. s. ēptio
ſ. vij. Sñ aūt possz pl⁹ extiari q̄z valeat res cōi
extimatōe sine vsura rōe ꝓprie vtilitatis. puta
hēo rē multū mihi vtilē ex q̄ multū mihi ꝓficio
et ex ei⁹ absentia multū dānificaboꝛ ꝓpterea li
ceret instāter postlāti eā sibi vēdere nō q̄z tū va
let cōi extimatōe ſz q̄z tū est mihi vtilis. et q̄z tū
extimat damnū ex ei⁹ carētia. Et iō nō essz vsu
ra q̄uis īteruenīret tps solutōis fiēde. Rō q̄
res salua iusticia pt tali p̄cio vēdi. Et iō plus
q̄ accipit nō accipit ex tpe sed ex natura rei. ſz
q̄ ad apparentiā videat vsurarius. 62

Qui vendēs vinū vl frumentū ꝙ hmōi ꝓ p̄
cio qđ currit cū pacto tñ. q̄ si plus vsq̄z ad pa
sca valuerit illud plus vult. si vero min⁹ ñ vult
minuere p̄ciū sit vsurarius. R. q̄ sic. facit. l. pe.
C. de solu. et. l. q̄ bona. ſ. si q̄s. ff. de dāno īfec.
no. Archi. xiij. q. iij. ſ. i. ꝙ Vo. ī sum. facit. l. si
nō fuerit. ſ. aristo. ff. ꝓ socio. ß itellige q̄ sit vꝛ
sura q̄n tale pactū facit rōe dilatōis solutōis.
alit esset iniusticia nō vsura. vñ Sco. ī. iij. di. v.
q. ij. ar. ij. potit duas regulas circa hāc materiā
obseruādas. Prima ē q̄ vēdēs nō vēdat tps
q̄ nō ē suū. Secda q̄ ñ ponat se ī tuto de lucro
vel sp vel vt in plurib⁹. alit est vsura. 63

Qui emēs a Johāne centū q̄ ꝛz brē bīc ad
tres āuos a petro seu ꝓ legato seu ꝓficto mo
lendini vl q̄litercūq̄z ꝓ. xcv. q̄ tūc solvit de pñ
ti sit vsurari⁹. R. q̄ aut ad īstantiā Johānis
emit aut spōte. si ad instantiā Johānis solū.
et ꝓptereā min⁹ emit q̄z extimat verisimr inter
esse suū. puta. q̄ volebat ꝺ ipa pecūia negocia
ri negociatōe q̄ verisimr lucraꝛ. fuisset tm̄ dedu
ctis ꝓiculis ꝙ laboꝛibus. vl q̄ tm̄ minuit q̄z tū

extimat laborē in rehabēdo, et ꝓicula ꝯ hmōi: sic nō est vsura. Nā nīa interest litib⁹ ꝯ sumptibus nō vexari. vt ī. l. minorib⁹. ff. de minorib⁹. Si vo ſpōte et ꝑncipalit facit ꝓt lucrū ꝯ minuit ꝑciū solū ꝓt hoc. qz nūc soluit vt ī futura rehabeat plus ꝓt prematurā solutōz, sic ē vsura. c. fi. de vsu. Et ītā cōuenit Jo. an. ī. addi. ad spe. Nec ob. illō qō dr plus soluit q añ tps soluit. ista. de ac. §. plus. et ō plus pe. c. i. qz illud ē verū īpso q añ tps soluēdo patit aliqō interesse et iō cogēs eū plus petit. Vñ ista plus petitio siue sit respectu tpis. qz cū obligef hunc ad annū solū. et tñ hodie exigit. siue sit respectu rei. puta qō debeat tpe messis petit tpe anteriori q plus vz. siue sit respectu loci. puta qō debeat in vno loco petit in alio. siue sit respū cāe Exemplū. vt qō debeat alternatiue vt nō ē obligatus petit determinate. tñ solū ꝑt diminuere cētū extimat interesse suū verisimr. siue lucri cessantis siue dāni emergētis. aks ꝓt ꝓmaturā solutionē diminuere de ꝑncipali ꝛ vsura. Sm tho. se. se. q. lxxvij. ī responsione vltimi articuli. Jdē dic de illo q vadit ad artificē debitorē mercatori ꝑ pānо de centū q dz hīc ad annū ꝯ facit sibi dari. xcv. mō ab artifice. et ipse se obligat soluere centū ī termīo mercatoris Sm ꝑdictā distinctōz. Aduerte tñ q si talis pecūia seu debitū ꝛ litigiosum nō liceret emere. de q dic vt. s. cessio actionū ꝑ totū. Jtē si esset mutuū vt comodatū factū alicui vsq ad tres annos. et sup veniret casus in q mutuās vel comodās indigeret et vellet sibi restitui nō liceret comodatario vel mutuū accipiēti aliqd minuere ꝑ interesse suo. qñ sibi interesse īcurrit mutuās ꝯ comodatoz. nec aliūde ꝓuidisset vt ipm euaderet si talis comodatoz vt mutuās ñ subueniſſet. Et sic intellige ꝯ limita. l. in rebus. ff. como.

64 Qui emēs pagas. puta de. lxxvij. ad rōem de. xv. soldis ꝑ libra. qz sic ē cōis eoz extimatio Januē sit vsurari⁹. cū postea sit habitur⁹ verisimr hinc ad duos annos. xx. soldos ꝑ libra ſt. quidā multū errātes conati sunt simplicit asserere nō ee ꝛctū vsurariū. ꝛ solū turpe lucrū Aliq etiā dixerūt q licite fit moti. Pro quo qz talis nō ē ꝛct⁹ mutui ꝛ emptōis in q vsura eē nō ꝑt ꝛ solū iniusticia. Secūdo qz ineſt ꝓiculū ꝯ labor in rehabēdo. Tercio qz cōis extimatio nō plus iudicat valere. Quarto qz sic plus valet fruct⁹ maturus ꝯ ꝓfectus q̄ acerbus. iō licite qñ est acerbus min⁹ emit. Dz certe iste rōes nihil valēt. qz ꝛ formalit sit ꝛctus emptōis. tñ equalenter est mutuū cū spe habēdi vltra sortē qō sepe coopit sub ꝛctu emptōis. vt pz ī. c. ꝑsuluit. et. c. in ciuitate. et clarius in. c. fi. de vsu. Nec labor seu ꝓiculū excusat. qz verisile nō est. q nō bēat totū et sine oi labore in tpe. Jō minutio ꝑciī fit solū tpis. qō pz. qz q̄to plus tarde bñt soluī tāto min⁹ emūt ꝓt ꝑmaturā solutionē. Et cōis extiatio ē corruptela pz. est mēoria boīm q recolunt q sub cōi extimatōe cadebat q cōtractus vsurarius esset. Et sic ꝑueniſſent nisi fuissent qdā magistri in theologia nō bone ꝓscie q sine oi fundamēto iuris. imo ꝯ tex. aptū a ꝯrio sensu in. c. fi. de vsu. licitū ee cōsuluerūt nō intelligētes q ꝛ fructus agrestus min⁹ possit emi q̄ matur⁹. nō tñ minus q̄ qñ cōputatis ꝓiculis ſp plus sit valitur⁹ q̄ maturus. qz etiā si emat tāto minus ꝓter ꝑmaturā solutionē q verisimr plus debeat q̄ minus valere certe vsura erit ꝑ tex. clarū in dictis. c. ꝑ legatis. Si dz q licere oz q ꝓter ꝑmaturā solutionē nō minus emat. qñ possit etiā min⁹ valere. imo plus dicit dñs Jo. de ancha. ī disputatōe mōtis florētie q si qs emeret ad duos vt tres annos impstita vt loca ꝑdicta ꝯ ꝓciperet magis q̄ dedit q esset vsura. qz nō est vere emptio cū reddit⁹ sit de ꝓximo reuersurus ad vēditorē. nec locatio. qz pecūia statim soluit ꝑ alia pecūia. vñ accedit ad ꝯctū mutui. Et ꝓter rea mihi videt dicendū sic de casu ꝑcedenti. q si qs ad instantiā amici emit pagas ꝑdictas q potius vellet negociari cū suis pcunijs q̄ talia emere q poterit tanto min⁹ emere q̄ctū extimat verisimiliter interesse suū. Propter ꝓiculū vero vel laborem non credo posset plus de vno soldo minuere cū iudicio cōi ñ extimet aut valde modicū qd. Si vero qs iō emit ꝑfatas pagas vt sic lucret vsurari⁹ est. Et sic serua in pscia. qz nō inueni q posset aliter determinare q̄uis aduocat⁹ fuerim coram doctorib⁹ ꝯ magistris ꝓ ista materia. Concedo tñ q formalit nō est ꝯctus vsurarius. ꝛ bñ equalent. et ī re et in pscia et q ad deū. sicut in silī dr in. d. c. in ciuitate. et. c. fi.

Fit alius ꝯct⁹ q dicit emptio scriptarū banchi q fit hoc mō. Debet qs hre ī banco talis cāpsoris centū. sed qz cāpsor nō tenet soluere nisi hinc ad tot dies vel mēses vēdit ista scripta. Doc ē ista centū ꝑ. xcv. alteri statim soluēti. De q dic vt de supiori casu dictū est. 65

Qui emens prediū vel domū cum pacto de retrouendēdo vsq ad tot annos. vel semp faciat fructus suos sine vsura tpe medio antecq̄ recōperetur. it. q sic si bona fide absq fraude emat. hoc est q in veritate intendat emere ꝯ solum pactum de retrouendēdo faciat ex cōpla- 66

centia vēditoris. ⁊ q̄ potⁱ vellet ne reemeret
ꝛ sibi dimitteret. Et qō liceat ꝓz p. l. si fundū.
C. de pac. iter em. ⁊ vē. ⁊ l. q̄tiens. ff. de indic.
adiec. ⁊ tz Aug. sequtur Archi. i. c. pleriq̄. xiij
q. iij. ⁊ Inn. Jo. an. ⁊ cōiter doct. i. c. ad nr̄am.
de emp. ⁊ vē. Si ꝯo emeret i fraudē q̄ ītēdit
mutuare ñ emere. ⁊ si crederet vēditorē nō re-
emptuꝝ ñ emeret sic cēt vsura palliata sub ta-
li vēditōe. ⁊ sic ꝓsumit ſm doc. i. d. c. ad nr̄am.
ex trib⁹. Rō q̄ñ ꝓciū ē modicū respcū rei. fa
cit. l. q̄uis. ſ. cū eēm. ff. ad veley. ⁊ ß maxīe q̄ñ
posuit pactū q̄ nisi rēdimat ifra certū tp̄s non
posſit pⁿea reemere. q̄ vī pactū. l. ꝑmissorie. ſ.
mutuasse. puta cētū. ⁊ recepisse pign⁹ de centuz et
xxv. ita nisi redimat ifra tale tp̄s sit amissum.
Dez ē q̄ res ñ tñ vz si vēdat cū tali ꝑditōne
q̄ ſ̄ posſit reemi q̄ si vēderet ſimplr. ar. l. fun
di ptē. ff. de ꝛ. emi. Dcdo ꝓsumit fraudē. q̄ ß
fit pactu m vt restituat aliq̄d plusq̄ fuerit ꝓciū
vt no. i. c. illo vos. de pig. ⁊ d. An. i. d. c. i dio-
cesi. de vsu. Tercō si emptor cōsuenit exercere
vsuras. l. q̄ si nolit. ſ. q̄ assidua. ff. ō edil. edic.
67 ¶ Utz emēs cū pacto ō retrouēdēdo apponēs
ckam q̄ nō vult posſit redimere añ q̄nquenniū
vl decenniū sit vsurarⁱ⁹. Ik. ho. ⁊ Jo. an. i. d.
c. ad nr̄am. i nouella tenēt q̄ ꝓsumit fraudez
vsure. Dz ego dico q̄ si ß facit bona fide. puta
q̄ vult ipinguare possessionē q̄ pīguedo ñ cō-
sumit vsq̄ ad tot annos. ⁊ ꝓterea ñ vult re-
emat nisi sibi alio mō velit satisfacere de expē
sa. sic lz. Si ꝯo fit i fraudē vt lucret fructus ex
pignore simulato. sic ē vsura.
¶ Utz emēs cū pacto de retrouēdēdo ⁊ locās
68 vēditori ꝓ certo affictu sit vsurarⁱ⁹. Ik. q̄ nō.
si sine fraude sit vt dcm̄ ē. s. Et dz tñ illicitⁱ⁹ si ex
pacto comodū vl incomodū excepto cōstituto
affictu ptineret ad vēditorē. Nā ß ē ꝯ naturā
emptōis. cū rei empte ꝓmodū vel incomodum
dēat ptinere ad emptorē. l. illud. ff. de pi. ⁊ co.
re. vē. nisi affictⁱ⁹ eēt ita modicⁱ⁹ q̄ vēditor re-
leuaret in illo in q̄ grauat ꝯ naturā ꝯctⁱ⁹. Utez
redditⁱ illicitⁱ⁹ q̄ñ utpe vēditor nō posſz se q̄ vel
let ab hmōi ꝓductiōe liberare. q̄ cū talis obli
gatio vēdicet ptē ꝓcī. d. l. ptē fundi. ⁊ emptor
solū iustū ꝓciū rei soluet sic hēbit. s. iustū ꝓciū
et istā obligationē. Et idē dic si rr. si vellet q̄ ob-
ligaret se ad ꝓducendū q̄ eēt illicitus. nisi in
alio alleuiaret ꝓductorē. Presumit tñ vsura-
rius ex ꝓdictz in añ ꝓcedēti. q. et eē q̄ñ ꝓpios
fundos vēderet ad hmōi ꝯctus faciēdos cuz ñ
ꝓsumatur in cōtinēti velle ꝯria agere. l. nō ad
ea. ff. de ꝛcondi. ⁊ demon.
69 ¶ Utz emēs tpe messiū granū vel vindemia-
rū vinū ꝓ ꝓcio qō tūc valet cū pacto q̄ tot mē
sure sibi reddant tpe paschali sit vsurarⁱ⁹. Ik.
Do. in sum. ⁊ Jo. an. cū glo. i. d. c. fi. q̄ sic. xiij
q. iij. vsura. Nec ob. q̄ aliq̄ñ sūt viliora. q̄ ad
ea q̄ raro eueniūt nō ꝓsiderāt leges. l. nā ad ea.
ff. de legi. i auc. vt sine ꝓhibitōe. ſ. q̄ vero post
multā. et cōis cursus est q̄ sint cariora q̄ exti-
mandⁱ⁹ ē. c. certificari. de sepul. et. l. i. ſ. i. ff. de
fluminibus.
¶ Utz emēs frumentū vinū et hmōi tpe q̄ col 70
ligit vt postea carius vēdat alio tpe sit vsura-
rius. Ik. q̄ nō. Est tñ turpe lucrū. Dico si ē ec-
clesiastica ꝑsona q̄ ß facit. xiij. q. iij. q̄cūq̄ tpe
Dcdo si ß facit ꝓpt̄ auariciā. s. vt carius vēdat
nulla alia necessitate pensata vel vtilitate aut
vt caristiā inducat taliter q̄ hoīes cogant eme
re ab eo. et ipe ad libitum posſit vēdere. Et sic
peccat mortalit. et credo teneat restituere da-
mnū si q̄ dedit ex ß cōitati siue alicui q̄ alio
mō sibi. puidisset si tal nō ipediuisset talit emē
do. sic faciūt illi q̄ stāt i porta ciuitatis vt totū
granū nouū emāt. et ꝓcurāt ne deferat i pla-
teā ad vēdendū. Et de istis intellige ꝑfatū. c.
q̄cūq̄. Si vero tal emeret ꝓpt̄ bonū cōe. vt fec
Joseph. s. vt ꝓuideat ne ꝑs suus fame ꝑeat
sic mereret. Si aūt emeret ꝓpt̄ ꝓuisionē suā et
suoꝝ ⁊ postea nō indigēs tāto. illud vendit q̄
supest ꝓcio occurrēti. Vel si facit ß ꝓpt̄ exercē
dā iustā ꝓmutatōz ꝓ modū mercācie. nō vt ca-
ristiā inducat. sz potⁱ⁹ vt lucrū aliq̄d ex ope suo
recipiat ꝓpt̄ sustentatōz sue familie. vl ꝓpt̄ pie
tatē vt dispēset i paupes. sic lz dūmō modera-
te faciat ⁊ caristiā ñ inducat. hec ex An. et Do.
Ray. Rod. et summistis. et Pe. de anch. i. c. i.
de vsu. li. vi.
¶ Quid de his q̄ emūt oues vl boues ⁊ hmōi
a paupib⁹ q̄s ñ hnt. Ik. Rod. q̄ si emēs a pau
pere vl diuite scit vel credit ea nō hē et q̄si iā
ea tradidisset locat ei ꝓ ꝓcio ānue pēsionis sic
cōmittit vsurā. q̄ clare ꝓz q̄ fit in fraudē vsu-
rarū. Si ꝯo credēs eos hē sine fraude ⁊ bona
fide emptio fiat nō est credendū q̄diu bona fi-
des durat emptorē peccare. nec ad restōz tene
ri de ꝑsūptis bona fide durāte. sz de ertantib⁹
vel incztū factⁱ⁹ est locupletior credo teneat in
cāu q̄ñ oīno ab alio nō emisset. nec aliq̄ō inter
esse patit ex tali emptōe.
¶ Quid de emēte eq̄s et hmōi sibi reddēdos 71
a vēditore ī certz ñdinis ꝓ minori ꝓcio q̄z va
leāt tpe ꝯctⁱ⁹. Ik. Rod. q̄ est vsura. nisi verisimr
dubitet vl credat plus vl minⁱ⁹ sint valituri tpe
solutōis. vt ptz ex supradictis.
¶ Utz locās rē quā extimat cū pacto q̄ q̄li- 73

tercũ ꝫ ꝑdat seu deterioret vult ꝑciũ rei siue recupare cũ aliq̃ lucro sit vsurari⁹. R. q̃ sic. qz vt no. Bar. ī l. si vt certo. §. nũc videndũ. ff. ꝑmo. et. l. i. eo. lz estimatio nõ faciat sꝙ venditoz. tñ cũ tali pacto facta. videt facere venditionẽ. et iõ ꝓinde ẽ ac si vẽdidisset. qz ꝑciũ expectat exigit vltra sortẽ. Et sic vsura ẽ. Aut saltẽ ꝯctus illicitus est ac ꝓnicios⁹. Et iõ restituere tenetur qđ vltra sortẽ accipit.

74 ¶ Utꝫ mutuãs granũ vetus et hmõi. vt postea recipiat nouũ sit vsurari⁹. R. Do. et Bof. volũt q̃ vsurari⁹ solũ qñ facit ſ. vt meliozatoz recipiat. Dz si facit ne frumentũ ꝑeat. et vt accipiẽtꝫ grãm faciat. nõ erit vsurari⁹. Dummõ fm Rodo. nõ auferat libertatẽ debitori liberã di se vet⁹ soluẽdo et placet. qz si sine aliq̃ iniusticia q̃ ꝓiudicio alteri⁹ cõsequoz vtilitatẽ meã nõ ero tibi iniurios⁹. maxĩe qñ tꝑe solutõnis veriſiḱr nõ extimaḱ plus valiturũ. aḱs nõ liceret. Idẽ dicendũ fm Ional. si aliq̃s haberet equũ de q̃ nihil facit accipet mutuo ab aliq̃ centũ cũ tali pacto q̃ teneat equũ suũ q̃ pascat eũ et vtaḱ eũ sine ꝓiudicio eq̃. q̃ taliſ accipiẽs nõ erit vsurari⁹. R. Kõ. qz nullũ damnũ facit. primo imo alleuiat eũ pascẽdo equũ. Idẽ dicit ꝺ domo pignorata mutuãti q̃ vtiḱ ẽ sibi. qz eã locare nõ vult vḱ nõ ꝓt q̃ mutuãs custodit domũ a ruina. Propterea addit q̃ ī istis casib⁹ ꝓsiderandũ ẽ ꝓter mutuũ. Utꝫ pares sint vtilitates hĩcinde. Et si pares sunt. ñ erit vsura. vt ī casibus ꝑdictis. qz ī q̃ lz equũ alleuiat aliũ ab expẽsa. et q̃ lz domũ ꝓseruat eã. cũ dñs nullũ lucrũ ex ipis essꝫ hĩtur⁹. qđ bñ no. qz faḉ ad mḱta Nõ tñ extendes ista ad lucrũ q̃ q̃s facit ex pecunia mutuo accepta.

75 ¶ Utꝫ dãs decẽ vlnas pãni ꝓ alijs decẽ ī futuro dãdis sit vsurari⁹. R. Rodo. q̃ nõ. qz est ꝯctus ꝓmutatõis. et cũ ꝺz de mẽsura. intellige de mẽsura modij et lagene. et ceteroꝝ vasoꝝ. q̃bus grana vel liquida mensurant.

76 ¶ Utꝫ bñs pecuniã quã timet ī futuro tꝑe minorari iuꝝ ꝺordinatões dñoꝝ vḱ ciuitatũ possit sine vsurra ipaz dare alicui ſ pacto vt sibi reddaḱ in eq̃li ꝑcio in quo ẽ q̃ ei dat. R. fm Ale. lõ. ī quoḱ. q. de vsu. q̃ sic. si ille q̃ recipit mox expendere vult ī tꝑe in q̃ tñ vz. qz nil vltra sortẽ recipit. Nã potuisset eẽ aliq̃d emere qđ postea vẽdẽs rehabuisset equalẽs pecũie. et placz mihi. Nã q̃ꝫ ī mutuo nõ liceat sperare lucrum tamẽ vitare damnũ sine damno alteri⁹ licet. li
77 cet aliq̃ teneãt q̃ sit vsura.

¶ Utꝫ ciuis a q̃ cõitas ei⁹ indigẽs pecũia accipit centũ ꝯ ei⁹ voluntatẽ licite sine vsura possit recipe certũ q̃d. puta. viij. libras ꝓ centenario. qđ sibi annuatim ipa cõitas ꝓstituit. R. diuersi diuersa scripserũt. ſ saluo meliori iudicio mihi videt distinguendũ. q̃ aut cõitas ipa hz annuos reddit⁹ aut ñ. Si hz sic est ciuitas Janue. et de ipis redditib⁹ assignat certã ptẽ tali a q̃ pecũias hũit fm ꝓportoz pecũie habite. ita q̃ tñ bẽat oĩ anno ꝺ talꝫ redditu. fm q̃ redditus ipe bñ vḱ male rñdet. sic licite talis accipit. qz talis cõitas talẽ pecuniã accepit ñ noie mutui. cũ nũ q̃ velit eã reddere. ſ ꝓ ꝑcio taḱ ꝓtis suoꝝ reddituũ q̃s ꝓ solutõe pecũie bite vẽdit tali ciui. Et sic est emptio redditꝰ ciuitatiſ q̃ fieri ꝑt sine vsura. vt. s. dictũ ẽ. §. xliij. Nec ob. q̃ ꝑfati ciues nõ intẽdebãt emere. qz lz nõ itenderẽt emere. tñ cõitas potuit eis ꝺare ꝓ ꝑcio talẽ redditũ insolutũ. Et sic erit ẽptio q̃ vẽditio. sic̃ posset eis aliquã possessionẽ ꝺare īsolutũ ꝯ eoꝝ volũtatẽ. sic̃ fit sepe. Et fm hãc viã intelligo Jo. de saxo. ī sua sũ. et Jo. an. et. d. Ant. et cõiḱ moderniores in. c. in ciuitate. q̃ dicũt licite tꝛes illud lucrũ accipe. Et fm ſ loca Janue. mõs florẽtie q̃ imꝑstita venetiarũ sũt licita q̃ sine vsura. Si vo cõitas nõ hz redditꝰ vḱ si hz. tã exhausit ī ꝯctu supdicto vḱ alio mõ. sic taḱ ciuis nõ ꝑt aliq̃d vltra sortẽ accipe sine vsura. qz quicq̃d accidit sorti ī mutuo vsura ẽ. nisi affuerit iustũ et vere interesse qđ ꝑt extiari eẽ ex dubio cuẽtu fm ꝓditões pſonaꝝ q̃ negocioꝝ fm tho. se. se. q. lxij. ar. iiij. Uñ dicit q̃ duplicit̃ q̃s dãnificaḱ. Primo mõ cũ ei auferẽ id qđ actu hẽbat. et tale dãnũ est restituendũ fm recõpensatoz equalẽ. Secõ mõ dãnificaḱ ipediẽdo ne adipiscaḱ qđ erat ī via habẽdi. q̃ tale damnũ nõ oz recõpensare ī eq̃li. qz min⁹ ẽ hẽ aliq̃d ꝺtute q̃ hẽ actu. Et iõ q̃ erat in via habendi aliq̃d hz illud solũ ī virtute vel potẽtia. Et ꝓterea si redderẽt ei vt hẽret actu. ñ haberet simplr̃: ſ multiplicatũ qđ nõ est de necessitate restõis. Teneḱ tñ aliquã recõpensatoz facere fm ꝓditoz pſonarũ q̃ negocioꝝ. ſ ille. Et sic pz qñ nõ ꝑt poni interesse certũ ꝓ incerto. vt dicit. ꝺ. Ant. in. c. salubriḱ. de vsu. Et sic intelige Alex. lõ. ſ. Bernardi. cũ siḱ⁹ q̃ tenẽt nõ licere sine vsura aliq̃d accipe. Et hec hñ no.

¶ Quid ꝺ spõte ꝺantib⁹ cõitati. vt tale qđ annuatim habeãt. R. Lau. de ridol. ī suis ꝯtib⁹ q̃ si. v. ꝙcurrant q̃ lz. Primũ q̃ reddit⁹ nõ sit excessiuus ſ ꝙueniẽs. Secõm q̃ reddit⁹ fiat de bonis q̃ sup bonis cõitatis. qz si fieret relatio tñ ad pſonã cõitatis essꝫ illicitũ. Tercũ q̃ nõ ꝺeḱ facultas resoluẽdi ꝯctũ ꝓ maiori ḱ minori ꝑcio ſ solũ occurrẽti. Quartũ q̃ tꝑs sit ĩcertũ

qz si redditus et tpa forẽt certa. tũc vbi essz ma
ior ꝯtitas ꝓcepta ex tpe ꝯ illa q̃ dar ciuitati
videret ꝯctus vsurari⁹. Quintũ q tales emẽ
tes nõ sint vsurarij. istud ẽ vez q̃ ad ꝑsumptõz
solũ. Et iõ si vere emit i foro aĩe lz. Astis aũt
nõ ꝓcurrentib⁹ nõ lz. Nec est sile de coacte dan
tib⁹ cõitati. qz de rõe vsure est vt ꝓmittat circa
mutuũ volũtariũ nõ violentũ. Et ꝓterea i ta
lib⁹ nõ est rõ formalis vsure sed bñ in istis vo
79 luntarijs q̃ intendũt mutuare nõ emere.

Utz emẽtes iura ꝑfatoz ciuiũ q̃ licite a cõi
tate certũ q̃d annuatim ex redditib⁹ ciuitatis
recipiũt vt dictũ est. sint vsurarij. ꝛ. q nõ fm
d. Sint. et Jo. de saxo. vbi. s. Rõ. qz emũt red
ditũ in pecũia iã ꝙstitutũ. Ité idẽ reddit⁹ cre
scit ⁊ decrescit. nec ẽ maioz ꝯ reddit⁹ possessio
nis ĩmobilis. Ité stat ꝑiculo emptoris ⁊ mul
ta alia q̃ vide in Pe. de ancha. i. c. vsurarũ. de
vsu. li. vi. q̃ bis ꝓcordat. Limito tñ ꝑdicta ve
ra nisi cõitas ipa notabiliť ledereť ex ipis em
ptionib⁹ q̃ cũ pupillo ꝓpareť. vt. l. rẽ publicã.
C. de iure reipublice. Jõ ei⁹ administratoꝛes
nõ possent eã dãnificare nec factũ eoz valeret
in damnũ reipublice. vt. l. ordinis. C. ỏ decre.
decu. et. l. ꝑses. C. de trãsac. et. l. ambitiosa. ff.
de decre. abor. fa. Jõ nõ valeret talis vẽditio
nec emptio facta ab illis q̃ hoc sciũt sed tenerẽ
tur restituere totũ qỏ receperũt.

80 Utz liceat mutuare cõi meo vel alicui dño
ꝓ aliq̃ officio habendo. ex q̃ spero cõsequi ma
gnũ honorẽ ⁊ lucrũ. Rñ. fm Jo. de saxo. vbi. s.
q nõ sine vsura. qz mutuãs sic recipit exꝑsse ex
mutuo vltra sortẽ. Ego ꝛ credo q si ex officio
nõ hẽo ꝓpoſq̃. nisi lucrũ qỏ debito mõ debeť tali
exercitio cũ ñ possim illud hẽre nisi mediãte mu
tuo si sum apt⁹ ad tale offm exercendũ q possũ
mutuũ dare vt illỏ habeã sine vsura. qz qỏ ac
cipio lucri nõ respicit mutuũ. lz exercitiũ ꝓnci
paliť. lz secũdario postea mutuũ qỏ lucrũ secũ
dario sꝑare ex mutuo. nõ ẽ vsura. vt. s. dictũ ẽ.
§. i. Si tñ ex statuto vl antiq̃ ꝙsuetudie volẽs
hẽre tale offm teneret aliq̃d soluere. ⁊ vt talẽ so
lutionẽ euitaret mutuũ daret esset vsurarius.

Utrũ mutuãs supp pignoze aliq̃ cũ tali pacto
q̃ donec debitoz sibi restituerit pecuniam. ipe
creditoz hẽat fruct⁹ pignoris. Rñ. q vsurarius
est. c. illo vos. de pigno. Et q̃d teneať restitue
re habes. s. pignus. §. rij.

Usura. ij. de ei⁹ ꝓhibitõe et penis taz
ꝯ vsurarios ꝯ ꝓtra fautoꝛes eoz.

Utz vsura sit pctm̃ mortale. Rñ. fm
oes tã theologos i. iiij. dis. xv. ꝯ canonistas.
in. c. qm̃ multi. xlvij. di. et i. c. sup eo. de vsu. et i
multz alijs locis q̃ sic. Nã vsura ẽ malũ nõ so
lũ in se sicut homicidiũ qỏ posset ex aliq̃ circũ
stantia fieri sine pctõ. vt i iudice seruato ordie
debito et hmõi. lz etiã est malũ fm se. Et iõ cũ
nulla circũstãtia ꝑt bñ fieri de ptãte ordinata
etiã a deo. Et ß ꝓbať. s. q sit malũ i se et fm se
tali rõe. qz ẽ ꝯ rõem naturaľ ꝓprietatis pecũie
ad qỏ sequiť vlteri⁹ q vendiť ibi illud qỏ nõ ẽ.
Et ß est rõ pbi. v. ethic. et. j. pol. vbi ꝓbat q ꝓ
prius vsus pecũie ⁊ ꝓncipalis ẽ ei⁹ ꝓsumptio
siue distractio. qz ẽ i nũẽta ad ꝓmutatões facie
das. Et iõ fm se ẽ malũ ꝑ vsu pecũie mutuaet
pciũ recipe. qz ß ẽ vẽdere bis. vl vẽdere qỏ nõ
est. Probať ⁊ alia rõe fm Sco. i. iiij. di. xv. q. ij
ar. ij. sic. Pecũia mutuo accepta trãsit i dñiuz
debitoris ita q fit sua Et iõ magna est ineq̃li
tas q aliq̃s in re sui primi lucrũ q̃rat cũ nullũ
damnũ inde quicq̃d ỏ re ꝓtingat i curret. Mul
te alie rões assignanť a doctoꝛib⁹. Sz q sit pec
catũ mortale meli⁹ probať ante diuine legis.
Ezech. xviij. ibi ad vsuras dantẽ ⁊c. et in ps.
xiiij. ibi q̃ pecuniã nõ ⁊c. Ergo ex q̃ ñ viuet nec
habitat i regno dei demõstrat eẽ pctm̃ morta
le. ꝓhibeť eẽ Exo. xxij. Si pecuniã comodaue
ris ⁊c. Facit. c. supeo. de vsu. Uñ si q̃s pti⁹
citer asserat vsuras exercere nõ eẽ pctm̃. vt he
reticus ẽ puniẽd⁹. et ꝓcedi dz ꝯ infamatos vel
suspectos de hmõi errore. sic ꝯ infamatos ỏ he
resi. cle. ex graui. de vsu. Nec etiã de iure ciuili
hodie ꝓcedunť. imo sũt ꝓhibite. vt no. glo. i. c.
q̃d dicã. xiiij. q. iij. et in. c. qz in oĩbus. de vsu.
Quia imꝑator dicit se amplectere q̃ttuoz cõci
lia. q̃z vnũ. s. nicenũ eas ꝓhibet. i. d. c. qm̃ mul
ti. vt i auť. de ecclesia. titu. circa ꝓncipiũ. Ité
leges imitanť canones in mr̃ionijs et vsuris.
vt in auť. vt cleri. apud ꝓpri. eꝑos ꝙue. ij. q. iij.
§. hinc colligiť. et ỏ no. ope. nũ. c. intellerimus.
et in cãu in q̃ videť ꝓmitti nõ ẽ vsura. lz rõe in
teresse illud plus exigiť. Nec ob. Deutro. xxiij.
Nõ feneraberis fratri tuo lz alieno. qz in vera
lra nõ habeť illud sed alieno. sed fuit ꝓ iudeos
appositus. aliter ꝯdiceret sibi scriptura. vt ptz
Exo. xxij. et Deutro. ij. Vel dic q fuit ꝓmissio
sicut et libellus repudij ne mai⁹ malũ facerent.
vt ꝑz Esa. lvi. Ité nec illud Deutro. xv. Fene
raberis multis gẽtib⁹. et ipe a nullo fenus acci
pies. qz ibi ponit ꝙsequẽs ꝓ antecedẽte q̃si di
cat tantã habundantiã hẽbis q poteris mul
tis feneraꝛi si volueꝛis. et tu a nullo mutuare in
digebis. Ité nec illud. c. ab illo. xiiij. q. iij. qỏ
intelligiť nõ vsura. lz recuperatio debiti lz vsu
ra. Et sic lz dñmõ nõ sit scandalũ. vt. s. ꝑz. vsu
ra. i. §. xxiij. et. xlviij.

Dz liceat accipe sub vsuris. R. vt colligo
Ri. in. iiij. dist. xv. q. v. ar. v. et Tho. se. se. q.
xvij. ar. iiij. et Jn. et Jo. an. in. c. dilect⁹. Le
mo. et Pa. post Host. in. d. c. sup eo. de vsur.
Aug. et Arch. i. c. mouet. xxij. q. i. Q. d aut ille
accipit sub vsura. hoc facit p ope illicito. Et
sic nullo mō lz. Jmo sm Archi. et Rodo. pec
cat mortalit. Aut facit p ope licito. Et sic di
stin quo q. Aut tale ē extreme necessitatis. Et sic
lz Jn. in. d. c. sup eo. q si non possum inducere
primū ad mutuandū gratis. et ego fame pibo
nisi mutuet. q lz mihi inducere eū ad mutuan
dū sub vsuris vt mai⁹ malū euitet. s. homicidiū
Et lz prima fronte videat hoc dictū mirabile.
est tn rōnabile. Nec ē hoc pcurare pctm. lz vo
lenti cōmittere pctm psuasio est. vt saltē min⁹
peccet. qd lz. xij. di. duo. Si aūt opus nō est ta
lis necessitati extreme. tunc subdistin quo. Aut
ille paratus est dare sub vsuris. et sic licet ac
cipere ab eo sub vsuris solū p omni opere. ta
liter nccio. qd si omittere notabiliter damnifi
carer vl notabilē paterer penuriā ego vl alter
vl ppē subuentōz necessitatis sue vl alteri⁹ sm
Ri. et tho. vbi. s. vl sm Arch. vbi. s. etiā p ope
vtili. ex q̄ habeo cōsequi vtilitatē. vel sm Jo.
et Pa. Jn. Ant. de bu. Jo. de ana. in. d. c. sup
eo. etiā p omni ope indifferēti et placet. qz sm
Aug. in ench. De⁹ vtit oib⁹ pctis ad aliqd bo
nū sic sibi nos possum⁹ Aut ille nō est paratus
dare sub vsur. Et sic ñ lz inducē eū ad mutuā
dū sub vsur nisi cū pctō mortli iducēt excepto
cāu maioris mali euitādi. vt dict ē sm Jn.

3 ¶ Quib⁹ penis subiciunt vsurarij. Ri. qvl
tra penas q̄b⁹ puniunt a deo. si sūt vsurarij ma
nifesti incurrūt multas penas a iure eis īflictas

4 ¶ Quia sunt infames infamia iuris. L. ex q. cau.
irro. infa. l. improbū. Vñ vt dicit. d. Ant. in. c.
Raynuti⁹. de testa. etiā d iure ciuili hodie oīs
vsurari⁹ ē infamis. et ita dicit ec notorie Bar.
in. d. l. improbū. et p ibi fuisse determinatū. q si
frater me⁹ instituit vsurariū heredē. q ego pos
sum rūpere testm p q̄relā inofficiosi. L. d inof.
test. l. frēs. et q sic de facto obtinuit. et psoluit.
multomagis sūt infames de iure canonico. vt in
c. infames. iij. q. vij. et. vi. q. i. infames.

5 ¶ Secda q ad cōionē altaris nō sunt admittēdi
c. qz. in oib⁹. d vsu. Et inteligit abbas. et sequit
Pa. i. d. c. qz i oibus. q nō dñt admitti ad ec
clesiā q̄n celebrant diuina. qz assistētes i eccia
tūc dicunt admitti ad cōionē altaris. et placet
vt cōfusi resipiscāt vt dicim⁹ de excōicato. i. c.
pia. de excep. li. vi.

6 ¶ Tercia q nō admittunt ad oblatōes offerē
dū. d. c. qz in omnibus.

Nota q ñ sepeliāt i eccīastica sepultura. d. c. 7
qz i oib⁹. q. pēa cuz duab⁹ pcedētib⁹ ē lateran.
pcilij posita i. d. c. qz i oib⁹. et addit ibidē. q si
q̄s clic⁹ ꝯuenerit. s. recipiēdo vsurariū ad cōi
onē vl oblatōz ipo fcō ē suspēsus ab executione
sui officij sm Pa. i. d. c. qz i oib⁹. qui sic ß xbū
subiaceat inducit sniam ipso fcō. vt no. gl. i. c.
vnico. de iur. li. vj. fac. c. si q̄s suadēte. xvij. q.
iij. Ergo fortⁱ istud xbū maneāt. et tādiu do
nec ad arbitriū ep̄i satisfecerit. Et sic i vsura
rijs infligūt ipo iure sm eūdē pa. i. d. c. qz cum
in eo nullū xbū ponat p qd smia hoīs exigat.
ber. xo et bo. ibidē videt tenere q nec ꝯ cleri
cos nec ꝯ vsurarios inrogāt ipso fcō. Dz primū
puto verius. Pepelientes xo tales vsurarios
sunt excōicati ipo fcō. vt i cle. eos. de sepul. de
q̄. s. excōicatō. vij. casu. xxxv. nisi cauerint ido
nee ip̄i sm qd. j. dicā. vl si nō potuert et signa tn
pntrītōnis ostenderint hēdes eoz inquātū hēdi
tas sufficit. vt in. d. c. q̄q̄. no de vsu. li. vj.

¶ Quīta pēa ē q ñ pnt recipi ad pfessiōez suoz 8
pctōz donec de vsur fuerit sm facultates eoz
pleni⁹ satisfactū. vl idonee cautū illis q̄b⁹ debet
restitui vsure extorte si sunt pntes. vl alijs q̄ pnt
eis acqrere. vl eis abntib⁹ loci ordīario vl ei⁹ vi
cario vel pbēo prochie in q̄ hītāt vsurarij vel
tabellioni de mādato ordīarij. ita q certa q̄n
titas exp̄mat i cautōe et manifesta si appet. vl si
nō apparet manifesta exp̄mat illa q̄ntitas q̄ ad
arbitriū ei⁹ q̄ cautionē recipit vt. q̄ si sciet mio
rē recepit tēbit ip̄e de suo multomagis si nulla
ß bē in. c. q̄q̄. de vsu. lib. vj. Et no. hic q noie
idonee cautōis intelligūt pignora vl fideius
sores. l. si mādato ticij. §. fi. ff. man. q̄ si ñ pos
sent dare sm bar. et Jo. an iurabunt se ß dare
nō posse et facturos qd pmittūt. de sen. ex. c. fi.
§. illis. li. vj. Aduerte ec q illi q̄ pnt nobis ac
qrere sunt filij q̄s hēm⁹ i ptāte nra. Jtē serui
pprij. Jtē fui i q̄b⁹ hēm⁹ vsum fructuz. Jtem
fui alieni q̄s bōa fide possidem⁹ tāq̄ suos. vt
isti. p q̄s pso. no. acq. §. j. Procurator āt dñi
abnti hāc psonalē obligatōnem nō acqret. l.
quēadmodū. ff. de acq. pos. et. l. generaliter. et. l.
q meo. eo. tit. sm Bar. et Jo. an. in. d.
Jtē no. q p loci ordinariū sm Jo. an. vbi. s.
intelligo ep̄m de iure. et idē de decano archip
sbitero vl abbate q̄ als de consuetudine iurisditō
nē hret i spūalib⁹ i loco i q̄ vsurari⁹ degit. Jtē
qd dicit de rectore prochie in q̄ vsurari⁹ hītat.
multofortⁱ⁹ intellige de rectore prochie debito
ris lesi cū sit q̄si iudex et minister eius. sm bar.
et Jo. an. Facit. l. eus p quo. ff. de in ius vocā.

Item scito q ꝓ ꝑs qđ dicit de mãdato ordinarij ārguit Jo.an. q tabellio i ꝑs cãu ñ acqrit actõ nẽ exneo ex sua stipulatõe, nisi faciat istđ đ mãdato ordinarij. Et ꝑs bñ no. ꝫ multos ꝓfessores.

9 Certa pena ẽ q null⁹ dz interesse eoꝝ testamentis, nisi satisfecerint. vt dictũ est in ꝓceden ti. q. d. c. quanqz.

10 Septia pena est testamẽta eoꝝ sũt nulla ipso iure si nõ satisfecerint. vt dictũ ẽ. d. c. quanqz.

11 Dz nũqđ idẽ est de codicillo sic de testõ. Ric. Bar. et Jo. an. ibidẽ q sic. et de qlibet vltia volũtate alia. vt ꝑz ex ꝓn°. d. c. quãqz. qz large codicill⁹ testatio mẽtj dr. xij. q. ij. §. ꝫ aliud

12 Dz qđ si facit testm̃ et postea cauet idonee. vt s. dictũ ẽ nũqđ valebit. Ric. Bar. tenuit q nõ. ꝓ regulã nõ firmat. de re. iur. li. vi. qz ab initio nullũ fuit. Dz magis placz opi. Jo. an. q ꝫ q sufficit q ad mortẽ caueri idonee. Rõ qz testamentũ ꝓfirmat in morte. Item qz oĩa iura fauẽt testamẽtis. l. i. C. de sa. ss. ec. Facit ĩ ar. l. i. §. ij. ff. de le. ij. Vbi legata ad pias cãs relicta facta a filiofa. et a seruo. ꝫ tpe testi ĩspecti ñ valeãt. si tñ emãcipat⁹ vel manumissus ꝓseuerat in eadẽ volũtate valebũt. Item accipe cautõz est qñcũqz accipe. sic et dare est qñcũqz dare. i. q. i. eos. et ꝑfacta regla nõ firmat. de solo tractu tẽ poris loquitur.

13 Octaua pena ẽ q nulla vniuersitas vel collegiũ vel singularis ꝑsona. vsurarios ñ oriũdos de terris eoꝝ exercẽtes vel exercere volẽtes pecuniã fenebrẽ ꝑmittãt habitare in terris ipoꝝ ꝫ q expellãt nũqz de cetero admittẽdo ĩ. c. vsuraꝝ. de vsu. li. vi. Et incurrũt penã iterdicti vniuersitas vel collegiũ. Ꝑpi vero et superiores suspẽsionis. Ꝑpis ĩferiores eccliastici excõicatiõis ipo facto. si domos ꝑfatis ad exercendũ fen⁹ locauerunt vel sub qcũqz alio titulo ꝓcesserit. eẽ vẽditõis ſm Jo. an. quã penã si ꝑ mẽsem sustinuerint ĩdurato aĩo terre eoꝝ q̃diu ĩ ipis morant sũt ipo facto iterdicte. Alij laici dñt ꝓexcõica-

[illegible]nẽ ad ꝑs idẽ ꝓpelli. nõ obstãte qcũqz eoꝝ pui[illegible]io. Et đ ꝑs vide. s. excõicatio. vij. cãu. xxij.

14 Dz qđ dicem⁹ de dñis et cõitatib⁹ q ꝓcedũt [illegible]is vt possint exercere vsuras et locãt eis do[illegible]s et faciũt quentões cũ eis sup vsuris exercẽdis. et vt iudices cogãt debitores ſm quẽta et hmõi. Ric. d. Andre. barbati⁹. et Pau. de ca. cõsilio. cclxxvi. et Pe. de anch. ꝓsilio. ccxxx. et q dã alij conati sũt renere qlicite facere poterãt dũmõ auctas seu lnia ab ordinario obtineat. et ꝑs qz accedit ad bonũ cõe toti⁹ reipublice. Item qz sic ẽ ꝓsuetudo đ cui⁹ initij memoriã ñ existit ꝓriũ. et tolerãtia romanoꝝ põtificũ ꝑsertim in terris tpaliter eccie subiectis. et iõ videt valere. Item qz ista ꝓcessio nõ ẽ pctĩ nutritiua ex pte xpianoꝝ. vt ĩ. c. sup eo. de vsu. Ex pte xpo iudeorũ nihil nobis de bis q foris sũt. vñ dicit tex. ĩ c. q sincera. xlv. di. sup quacue rei videt dare operã q arcere nitit iudeos a pctõ vtpote dãnatos ꝓpt ꝓfidiã. Et iõ tolerant ĩ eoꝝ ritib⁹. Hec sũt in summa eoꝝ motiua. Dz salua eoꝝ reuerẽtia demõstrabo q nedũ vere ꝫ apte erronee cõsuluerũt. Vñ ꝓ clariori intelligẽtia no. ſm Birar. de sents. et refert Jo. an. in mercurialib⁹. in regula pctm̃. li. vi. q triplex ẽ ꝑmissio ꝯlegẽ Pria simplex indulgẽs penã solũ. ꝫ nõ culpã Et hoc mõ ꝑmittit eccia ꝓstibula ꝓpt maius malũ seu pctm̃ euitandũ. vt in. c. denicz. iuncta glo. in verbo venia. xiij. di. et in. c. venies. iũcta glo. fi. q cle. vel vo. Sed̃a ꝑmissio est tollẽs impedimentũ. et isto mõ eccia tolerat ritꝰ iudeoꝝ ꝓhibẽs xpianis ne eos ĩpediãt. d. c. q sincera. et. c. sicut. de iudeis. Tercia ꝑmissio ẽ ꝓstãs iuuamẽ ſm quẽ modũ eccia ꝑmittit clericũ occidi a seculari iuste. qz eũ degradat et tradit. vt ĩ c. degradatio. de penis. li. vi. Et de hac bẽs in c. nouim⁹. de ver. sig. et. j. Coꝝ. v. Pria fit ꝓpt maiꝰ malũ euitandũ. Sed̃a ꝓpter bonũ qđ inde cõsequi sperat vt. s. iudeos tolerãdo luctari possit. vt ĩ. d. c. q sincera. et vt nobis veritas in eoꝝ ritib⁹ fiat. no. vt dicit Aug. Tercia xpo nõ ꝑt fieri nisi de eo qđ licitũ ẽ. Nã licitũ ẽ q maleficia nõ remaneãt ĩpunita. c. vt fame. de sen. ex. et ĩ. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aquil. Jõ merito tradit clericũ. Francis. in. q. sen. dicit q duo sunt genera maloꝝ. vt dicit gl. sup illud. ab occultis meis mũda me. Quedã sunt nẽa q a nobis oriũt. et his nullo mõ ꝓsentire debem⁹ nec directe nec indirecte. Quedã xpo sunt aliena q fiũt ab alijs. et his nunqz ꝓsentire debem⁹ directe ꝓsensu approbatõis. Aliqñ tñ ꝫ ꝓsentire indirecte ꝓsensu ꝑmissionis. sic. de⁹ ꝑmittit aliq̃ mala ex cã rõnabili. Sine vero cã rõabili non ꝫ. Vñ dicit q recipe mutuũ sub vsuris ex rõnabili cã. puta necessitatis vel vtilitatis ꝫ. als nõ. hec ille. Ex qbus ego ꝓcludo ad qstionẽ q tales peccãt moraliter. et sunt excõicati. et tenent ad restitutionẽ oĩm vsurarũ ex tali cõuentione solutarũ. si iudei restituẽt. Nã licet prin cipes et cõmunitates possint ꝑmittere vsurari os ꝑma ꝑmissione. vt tenet Bal. et Bar. in. l. cũctos ꝑpos. C. de sum. trĩ. q tñ ego ñ admitto simplicit. qz maiꝰ malũ est vsura q est pctm̃ mortale q̃ qlibet damnũ tpale vel corpale qđ euitat ꝓpter vsurã. Et ideo nõ ꝑt ꝑmittj ꝓpter maius malũ euitandũ. Volũ cõcedẽ dictum

Bal.et Bar.qñ maiora peccata si nō ꝓmitterent simplicit̃ haberēt ꝓpoſit̃.vtputa homicidia & hmōi. Alīs nō credo excuſent̃ eē ſimplicit̃ ꝓmittēdo.ar.c.poſt miſerabilē.eo.ti.vbi ꝑcipit̃ eis vt ꝓpellāt iudeos reſtituere vſuras. Ergo a fortiori ne exigāt ꝓuidere tenent̃. Nā facilī ipediunt̃ faciendā q̃ꝫ tolerent̃ iā facta.vt ī.c.quē admodū.de iureiu.et.l.pe furioſo.ff.de his q̃ ſūt ſui vel alī.iur̃. Nihilomin⁹ ꝓmiſſiōe ſcōa ꝓmittere nō ꝓſt cū nullū bonū ſequat̃.imo multa mala.vt ꝓz vltra expientiā.ꝑ.c.vſurarū.de vſu.li.vi. Et multomin⁹ ꝓmiſſiōe tercia.vt ē inꝓpoſito.q. Nā null⁹ ꝓt pcūm ꝓmittere ſeu cooperari vt ꝓmittat̃ ꝓ q̃cūq̃ bono obtinēdo ſeu malo euitādo ab alio.c.ſuꝑ eo.de vſu. Facit.c.i.xxij.q.ij.et.c.forte.xiij.q.v.et.c.qđ aut.xiij.di.ī gl̃.et ī.c.nō magno.ne cle.vel mo. Liceret bñ alicui qñ eidē ꝑponeret̃ neceſſitaſ duoꝝ malorꝝ pene ſz nō culpe. Ītē liceret voleti facere vnū de duob⁹ malis culpe ei ꝑſuadere vt min⁹ faciat & mai⁹ dimittat ſz nō tercia ꝓmiſſiō e ſz ſolū ꝓma et ſcōa. Intelligo qñ alit̃ nō poſſet cōpeſci q̃m vnū faciat.alīs non.et ita loquit̃.c. duo.xiij.di. Et iō cū tales ꝓne dū ꝓſentiāt imo cooperant̃ vſurarie ꝓuitati exercende.ꝓz q̃ peccāt mortalit̃ & eē ſūt excōicati.ex q̃ paciſcūt̃ cū iudeis vt poſſint exigere vſuras.aut q̃ eis iuſticia fiat.ō vſurꝫ exigēdis.mlt̃ magꝫ ſi ad ꝟ ītꝛponūt decretū: Talia eī pacta l̃ decreta fcā ill̃ q̃ bñt ptātē ꝑdēdi leges vl̃ ſtatuta dñr leges l̃ ſtatuta.vt ī.l.pe.ſ.ille.ff.ō do.inō vi.& vx.& ī.l. ceſar.ff.ō publica.et vbiq̃ ꝓbar.& ꝓeundē bar.ī.l.iiij.ſ.actor.ff.ō re iudi. Nō q; faciētes talia pacta nedū ītendūt ſe obligare.imo ꝓncipalit̃ volūt obligare oēs de ciuitate & diſtrictu et obligāt̃ eē illi q̃ nō aſſenſerūt.q̃ ſunt ſtatuta cū ex paciſ meris nō obligēt̃.niſi ꝓſentiētes.vt in.l.i.ff.de pac. Ꝫ ſtatuētes vl̃ ꝓſumētes iudicare q̃ vſure ſoluāt̃ ſūt excōicati.cle.i. de vſu. q̃ cū indiſtincte loq̃t̃ ꝫ locū eē de decretꝫ factis cū iudeis.vt tz Landu.ibidē cū gl.& do.Car. et Jo.ō imo. Fac qđ no. Be.ī.c.i.de vſu.li.vi. q̃ vult q̃ pene eiuſdē.c.ligāt eē locātes domos iudeis.& idē tz.d.Lau.ō rido.ī trac.de vſu.q. cclvi. Et q̃ teneant̃ ad reſtōz ꝓtz.q; cauſam efficacē dāt dāno ꝓrimi et ſine q̃ nō dānificarentur.iō tenent̃ inſolidū ſi illi nō reſtituēt.vt ꝓtz s.reſtō.i. in verbo vſurari⁹.ſ.viij. Aduerte tñ ſm Laudu.et Pau.ī.cle.i.de vſu.q̃ ſi ſupradicti ꝓhiberēt ne maiores vſuras exigerēt dū nō cōſentiāt de minoꝛib⁹ nō incurrēt penā excōicationis. Et ſic tu ſerua qđ.s.dixi.vt eē ꝑſulit.d.Ale.de neno. Vincentin⁹ et multi ꝑclarires doc.in ſcia et ꝓſcia q̃ꝫ.s.allegati.q̃ ꝓſulerūt ꝓriū. Nec ob.eoꝝ motiua. Et ꝓmo auctoritas epi.qz nō ꝓt diſpēſare ꝫ ius cōe editū ꝑſacrū ꝓciliū.niſi ex cā ncčia et veriſimlt̃ nō cogitata ꝑ ſacrū ꝓciliū.ita no. Bal.ī.l.oēs ꝓt̃.ff. de iuſt.et iu.et.s.dixi diſpēſatio.ſ.v.q̃ nō eſt hic ī ꝓpoſito.et multomin⁹ obſtat cōſuetudo. cū ſit coꝛruptela qñ ꝓtinet ī ſe pctm̃.c.flagicia.xxxij q.vij. Nec tolerātia ſūmoꝝ pontificū. Nā papa nō ꝓt diſpēſare cū aliq̃ etiā iudeo vt mutuet ſub vſuris.d.c. ſuꝑ eo.qz vt ꝓbaui vſura eſt malū in ſe et ſm ſe. Et iō ꝓ nullo bono ꝓt licere.vt in.d.c.ſuꝑ eo.ꝓz. Multomin⁹ ꝓt cooperi nec ꝫ auxiliū dare vt vſure exigant̃.qz agētes et ꝓſentiētes digni ſunt morte.ad Ro.ſ. Si ergo nō ꝓt exp̃ſſe nec etiā tacite. Et iō de tali tolerātia dz.qđ ꝓmittimus nō approbam⁹.c.hac rōne.xxxi.q.i. Et ſic dz etiā multa ꝑ patientiā tolerant̃.q̃ ſi in iudiciū deduceremus ceſſarentur.c.cū iā dudū.de ꝓbē. Nō ob. etiā q̃ nil ad nos ptinet ō bis q̃ foris ſunt.c.multi.ij.q.i. qz hoc verū niſi in duob⁹ caſibus. Prim⁹ qñ illi q̃ ſunt foris ledūt xp̃ianos.vl̃ inturiant̃ eis.qz ſic ptinet ad eccleſiā. Ita no. Jn.et doc.in.c. ſuꝑ bis.de voto.et Jo.& Jo.an.et cōiter alij in.c.gaudem⁹.ō dinoꝛtijs.q̃ ſi infidelis delinq̃t ꝫ legē nature vl̃ ꝫ ius diuinū ꝓt puniri a iudice eccleſiaſtico. Et ſic ē in ꝓpoſito. Et iō ꝫ inducit ſe eccia.vt ꝓtz ī.d.c. poſt miſerabilē. Et cōſcus ī q̃ nō ſz ē qñ cooperaſſi alicui eoꝝ ī peccato.qz ptinet ad nos.ſic etiā ī ꝓpoſita.q. Intelligit̃ igit̃ ꝓprie nihil ad nos ſm gl̃.ī.c.iudei. de iudeis.ſ.vt eis penā ſpñalē infligam⁹.vl̃ vt faciam⁹ eis canones.aut xp̃ianā ꝙuerſatōz imponam⁹ eis invitis.c.ō iudeis.xlv. di. ꝓterea ſi attēdas totū titulū de vſu.tā in decretalib⁹ q̃ꝫ in.vi.et cle.eccia nō tolerat aliq̃ tolerantia vſurarios.nec vult tolerent̃ a ꝓncipibus xp̃ianis.vt ꝓz ī.d.c.poſt miſerabilē. et.c.vſurariū. imo q̃ vſure exigant̃ a xp̃ianis ꝑ iudeos ē valde ignominoſum.cū xp̃iani ſint filij.& angariēt̃ a iudeis q̃ ſūt ſerui.c.et ſi iudeos.de iudeis.nō valet q̃ xp̃iani efficient̃ vſurarij qđ erit maius malū.qz & ſi grauiꝰ peccet xp̃ian⁹ ī eo3 genere pcti q̃ꝫ infidel⁹ vno reſpcū.tñ iudei grauiꝰ peccāt alijs reſpectib⁹ & ī maiꝰ nocumentū xp̃iani tatſ.qz vltra vſurā bñt odiū ꝫ xp̃ianos q̃s ſpoliāt. Ītē ſepiꝰ q̃ lucrati ſūt a xp̃ianis exportāt ad ꝑtes ifideliū.ñ ſic xp̃iani q̃ vt ſepiꝰ reſtituūt

¶ Nona pena eſt q̃ ſi vſurarius ſoluit alteri vſuras non poteſt repetere. niſi prius ipſe reſtituat illas quas extorſit ipſe vel ille:cuius hares eſt. vtin capitulo Michael. de vſuris. 15

Fallic hoc in clerico vł ꝑcuratore q̄ noīe eccīe repetūt vsuras q̄s soluerūt. q̄b⁹ non ꝑt opponi q̄nis ipi sūt vsurarij ſm Ioa. in. d. c. michael.

16 Decīa pēa ē q̄ q̄nis cedat bonis vsurarius nō bētur ei respect⁹ ne egeat vt bēē ī alīs debitoꝛib⁹. vt in. c. odoardus. de solu. et in. c. ij. de pigno. ita no. glo. in. d. c. qz ī oībus.

17 Undecīa pēa ē q̄ ad modū raptoꝛ et furē ñ soluī tenēt restituere quā accepert ꝑ vsuris. vt in. c. cū tu. de vsu. ꝛ et fructus q̄s ꝓceperūt. et q̄ ꝓcipi potuerūt a vero dño. ſm Ri. ī. iiij. xv. di. ꝛ et cōiter oēs doc. ꝑ q̄ facit. l. videam⁹. §. ī fauiana q̄ꝛ. ff. devsu. Nō. qz est male fidei possessoꝛ sine titulo. vt ī se. q. lati⁹ patebit. Et ī hō sic tenetur sicut. s. dixi de possessoꝛe malefidei. Restitutio. j. in verbo possessoꝛ.

17 Quꝛ solutū ꝑ vsuris trāseat ī dñium vsurarij. R. distinguēdo. q̄ aut sūt res ꝙsūptibiles vsu. vt q̄ ꝙsistūt ī numero pōdere et mēsura. vt puta pecūnia granū vinū ꝛ hmōi. et cū ista reciāt functionē ī genere suo. l. ij. §. i. ff. si cer. pe. absq̄ dubio ī istis trāsfert dñium q̄n sūt ꝑmixta seu ꝙsūpta. l. si alieni numi. ff. ō sol. et. l. nā ꝛ si fur. ff. si cer. pe. ꝛ l. si frumentū. ff. de reivē. Aut tale solutū sūt res mobiles q̄ fuādo seruari pñt vł īmobiles. Et ī his aut transeāt ī dñm vł ne fuerūt opiniones. Glo. et Jo. ī. c. michael. de vsu. tꝛ q̄ vsurar⁹ tenēt ad restōem ex q̄si ꝛctu ꝑ ꝙditōꝛ idebiti. Et sic ꝙsequent q̄ dñium sit translatū. cū nemo ꝙdicat rē suā. ꝓterq̄ a fure. l. fi. ī fi. ff. vsuf. quēad. ca. et īsti. de ac. §. sic itaq̄. Idē vident tenere gl. ī. c. si q̄s vsurā. xiiij. q. iiij. ꝛ ī. c. si epm. xvi. q. vi. ꝛ ī. c. ex trāsmissa. ō deci. ꝛ ī. c. debitoꝛes. ō iureiu. ꝛ ꝑt eē rō. qz q̄n traditio bꝫ ꝙsensum dñi tradētis transfert dñium. l. ꝛctus. ꝛ ibi ꝑ glo. C. de fide instru. et in. l. multū. C. si q̄s alteri vł sibi. et no. ī. l. traditionib⁹. C. de pac. Et tꝛ tradat volūtate coacta. tñ volūtas ē sufficiens ad trāslatōꝛ dñij. l. sīr. ff. qō me. cā. xv. q. i. merito. Quꝛ his ñ obstāt. tib⁹. salua ſ̄ melioꝛi determinatōe iuꝛ illud. l. claudi⁹ felix. ī fi. ff. q̄po. ī pi. ba. Dico q̄ nullo mō trāsfert dñiuꝫ. M. ō ꝓbo sic. Ex nuda traditōe nō trāsfert dñium. l. nūq̄ nuda. et ibi ꝑ glo. ff. de acq̄. re. do. et. l. traditōib⁹. C. de pac. Sed solutū ꝑ vsura nuda tradit. pꝫ sic ī ſpiciāt oēs tituli ex q̄b⁹ res alteri⁹ acq̄rit q̄ ad dñiuꝫ q̄ sūt isti. ꝑ empto. ꝑ mutuo. ꝑ trāsacto. ꝑ herede. ꝑ derelicto. ꝑ legato. ꝑ dote. ꝑ suo. ꝑ donato. ꝑ vsucapto. ꝑ ꝓscripto. ꝑ ꝙmisso. ꝑ iudicato. ꝑ pena ꝑ socio. ꝑ soluto. de q̄b⁹ hēs. s. vsucapio. §. v. quoꝛ nullo vestit. Si dicis q̄ vestit titulo ꝑ soluto rōe pacti seu ꝑmissionis. Ad ß dico q̄ tale pactū seu ꝑmissio ē nulla. nec oꝛit aliq̄ obligatio naturalis ł ciu. vt ptꝫ ī. d. c. debitoꝛes. et ibi ß tꝫ ꝑma gł. et Jo. de imo. et Ioa. rō. qz cū lex resistit nō oꝛit obligatio ec̄ naturalis etiā si alīt ꝓbēti tñ resistat. l. cū lex. et ibi bar. ff. de fideiuſ. Quꝛ cū vsura ꝑhibeat pagina vtriuſq̄ testamēti. c. ſuꝛreo. devsu. et ec̄ si ꝙ naturā vt ꝑbat Aris. i. polit. Agit sequit q̄ tale pactū seu ꝑmissio soluēdi vsuras nō inducit obligationē. Ergo nō ꝑt dici q̄ vestiat ꝑ soluto. Si asseris saltē soluit credēs se debere. et sic ꝑ erroꝛē qō sufficit ad trasslatōꝛ dñij. vt no. ī. c. fi. ō solu. negat ß. qz cōiter sciūt se ñ obligatos. Si dicis ḡ soluūt sciēter indebitū. et sic transfert dñium. cū ꝑsumāt donare. l. cui⁹ ꝑ erroꝛē. ff. de re. iur. Ad ß ir. Do. q̄ est verꝫ. q̄ solutū sciēnt idebite ꝑsumit donatū ī solutiōe ñ �sꝛobata a iure. ꝫ nō in illa q̄ ꝙꝛobat a iure vt ē in casu nō. Sequit ḡ q̄ nō est donatio vera. qz nēo sic intēdit. nec ꝑsumpta. qz ꝙꝛobata a iure. nec solutio debiti veri vł putatiue veri. ḡ nuda traditio. Et sic nō trāsfert dñium. Hoc idē ꝑbat ꝑ glo. ī. d. l. traditōib⁹. q̄ vult q̄ ad ß vt traditio trāsferat dñium req̄rit. Iō q̄ sit facta cū cā vt. d. l. nūq̄. et q̄ cā sit idonea. §. ꝑ traditionē. inſti. de reꝛ di. et a dño. l. traditio. ff. de acq̄. re. do. qō nō est ī soluto ꝑ vsuris. qz et si sit cā. tñ nō idonea. ꝑbat ec̄ ß idē ista rōe. Ex ꝛctu nullo et cui lex resistit nūq̄ trāsfert dñium. l. ñ dubiū. C. de legi. tꝫ Bar. et cōiter doc. l. i. §. si vir vxori. ff. ō. acq̄. pos. Cū ḡ ꝛct⁹ vsurari⁹ sit hmōi vt ptꝫ ī. c. ij. et. iij. et. c. cōsuluit. de vsu. Ergo nō trāsfert dñium. Et hāc opi. vident tenere cōiter doc. ī. c. ī ſtis. et ibi Jo. an. et. d. In. ī. c. quāq̄. de vsu. li. vi. et ipi Jo. an. et Be. et Fede. ī suo cōsilio. xxi. et Ang̃e. ī sua disputatōe q̄ incipit. Astensis miles. circa fi. q̄ dicūt q̄ vsurari⁹ teneāt. ex delicto ad restōꝛ et dānato ac reꝓbato pagina vtriuſq̄ testamēti. vt dictū est. et ꝓꝫ in. c. tua nos. ibi ī crimīe ꝛc. Ergo ꝓꝫ q̄ nō acquirit dñium. qz q̄ teneāt ex delicto ad aliquaꝫ rē restituendā nō ē dñs. vt ptꝫ ī fure. l. i re furtiua. et si nō manifest⁹. ff. de ꝙdi. fur. Hāc etiā sequunt cōiter theologi. Et hec est tenenda ꝑsertim in foꝛo ꝙscientie. qz sicut dicit Archi. in. c. si q̄s vsurā. xiiij. q. iiij. sicut vi ꝓpulsiua rē aliena rapiēs fictōe iuris ciuilis efficit dñs rei. tñ iure ꝑtoꝛio penes pꝛioꝛē dñm rei dñium remanet. l. metū aūt ꝑtem. §. iulianus. ff. qō me. cā. Sic saltem dicendum est in soluto ꝓ vsuris. Et bene facit ter. ibi dum dicit. quia res in bonis est eius qui vim passus est. Nec obstāt glose in contrariū adducte. quia potest dici q̄ ibi

nō figūt pedes.ptz.qz volūerūt etiā inducere hypotecā sup oībus bonis p vsuris restituendis.vel dicendū q loquunt in rebus psumptibilibus.Nō ob.etiā rō adducta in ꝫriū qm nō solū requirit traditio et cōsensus tradētis.sed etiā titulus ver⁹ vel putatiue verus.vt.s.pbatū est.Et si q̄s vult ꝓtendere q fictione iuris ciuilis efficit dūs.tū iure diuino et canonico oportet cōcludere q dūium rei remaneat apud soluentē nisi aliud ex ei⁹ volūtate disponat.et sic ꝓpriē est ī pscia q̄ ad oēm effectū ac si nō essz translatū dūium.Hoc pz.qz si res extat sp vsurari⁹ tenet eā restituere cū fructib⁹.vt.s.dictū est.Restitutio.j.in verbo vsurarius.§.iij.Nec ꝓt dare tantundē seu extimationē ꝫ voluntatē dūi.cū iura astringūt eū ad restituendū q tam praue acceperūt.c.cū tu.de vsu.ibi donec reddāt qđ tā praue acceperūt.Facit in ar.ad hoc l.ij.ī ꝓn.ff.si cer.pe.et tex.clar⁹ in.c.si res.xiij.q.vi.Si vero alienauit.tūc de eqtate canonica tercius possidēs ꝓt pueniri.et ab eo dicta res aduocari officio iudicis.vt notabiliter tz Bal.ī.l.rē quā.C.ō iur.do.nulla habita distinctōe an possideat titulo oneroso vel lucratiuo.Nā dicta distinctio bñ dz fieri in re empta ex pecunia vsuraria.vt p glo.in.d.c.cū tu.in fi.Sed in re ipa formaliter data p vsuris nō cadit dicta distinctio.tz ꝓt peti a q̄cūq possidēte etiā a titulo oneroso ex q̄ res ē affecta illo vicio.Facit l.si cū exceptōe.§.aliq̄n.et.l.metū.§.iulianus.ff.qđ me.causa.iuncta equiparatōne Archi.in d.c.si q̄s vsurā.de q̄.s.dicēū est.

19 Sed q̄ro q̄s dicat manifestus vsurarius vt subiaciat penis supdictis.R.vt colligo ex Jo.an.et Pa.ī.c.qz in oībus.et Jo.an.et Archi.in.c.i.de vsu.li.vi.Alle dz manifestus.Primo q̄ est notorius de iure.puta qz cōuictus vel cōdemnat⁹ de vsuris seu cozā iudice spōte cōfessus.c.cū olim.et.c.sup q̄busdā.de ver.sig.Secundo q̄ est notorius de facto notorietate facti puta.tz altare paratū vel mutuat in camera oībus volentibus:sicut meretrix in pstibulo ptz cuilibet.ar.de co.cle.et mu.c.tua.et.c.fi.ita dicit Bar.ī.l.ij..ff.de fur.et Bal.ī.l.heredes palā.ff.de testa.Ite tercio dz manifest⁹ fm glo.ī c.ij.de vsu.li.vi.qñ q̄s cozā sacerdote vel testib⁹ pfessus ī articulo mortis ē se vsuariū.et mandauit restitui vsuras vel resignauit libros.Quā glo.Fede.pcilio.viij.dicit verā.qñ sit oia pfata pcurrūt.alias pfessio sola extiudicialis nō faceret manifestū.Facit.c.venerabilib⁹.§.secus de sen.ex.li.vi.Nec solū mandatū de vsuris restituendis.alias manifesti nō aliq̄ pdictoz modoꝝ.ſz vt p famā tm.aut alio mō a pdictis nō incurrūt ipo iure pfatas penas fm cōiter doc. nisi publicent p ordinariū loci.

M.uid req̄rit ad publicationē faciendā.R. q̄ sufficiūt certa argumēta cū fama.d.c.tua.et lz null⁹ accusator appareat nihilomin⁹ ordinarius ꝓcedere ꝓt ex officio.Aduerte tū fm Pa. in.c.ad nostrā.de emp.et vē.q si ē publicū q in dubitatū q plus q̄s vēdit ad credentiā q̄ p pcio statim soluēdo q instrm eoz ē nullū ipo iure ꝓpt dispositōz.c.quā q̄z.de vsu.li.vi.qz tales sūt vsurarij.vt pz in fi.ī in.c.naui gā ti.de vsu.et sūt publici.ex q̄ publice ꝫ exercēt.vt pz in libris eoz.Nec ob.q sunt ficti.qz in.d.c.ad nostrā.pena ꝫ vsurarios statuta exercet etiā ꝫ fictos vsurarios.qm̄ in veritate sunt vsurarij.facit.l.nō dubiū.C.de legi.Ite nota fm Fede. cōsilio.viij.et sequit Pa.in.c.cū in diocesi.de vsu.q lz q̄s in vita nō fuerit declarat⁹ vsurarius et fecerit testamentū.nihilomin⁹ post mortē poterūt fieri ꝓbatōnes ad declarandū q erat manifestus.Ita tz.Jo.an.in.c.i.de vsu.li.vi. in nouella.et Be.ibidē.Et oēs iste erūt bone ꝓbatōes.puta si differebat solutionē vt plus venderet.vt in.c.ī ciuitate.de vsu.Ite si emit possessiones cū pacto de retrouendēdo ꝓ maiori pcio.vel fm Bal.in.c.i.de feu.dato inuite.co.q̄n emit cū pacto de retrouendēdo post q̄nquenniū et nō ante si est cōsuetus similes ꝓtractus facere psumit vsurarius.ar.d.c.illo vos. de pigno.Ite psumit vsurarius q̄n facit facere quis cōfessionē cozā epo q instrumentū est ō vero ꝫ puro capitali.qz censet collusio ī fraudem vsurarū ꝓsumptiōe pfati.c.illo vos.fm Bal.in.l.i.C.de collusione.de te.qđ.c.in ꝫ articulo ꝓualet ꝓfessioni.Et sic fuit obtentū coram epo tudertino cōtra vnū q̄ multas ꝓfessiones tales fecerat fieri.Item quādo q̄s dicit in instrō q nō p simulationē.sed p veram veritatē talē cōtractū facit.oritur ꝓsumptio vehementissima fm Bal.in.l.iij.C.plus valere qđ agitur.Facit glo.in.l.si quis sub ꝓditōne.ff.de cōdi.insti.Et quod no.glo.peregrina.in.l.cū allegas.C.de vsu.et pulcrū dictum Ang.in.l.sicut.§.supuacuū.ff.qbus mo.pig.vel hypo.sol. Ite pbat vsurarius ex libris suis vel q instrā fm Archi.in.c.cū sincera.vlv.dis.et pbat q ar. d.c.dicit etiā Bal.ī.l.donatio.C.de dona.q manifest⁹ vsurari⁹ pbat etiā p quatā scripturā.Ite q̄n est cōis opi.q sit vsurari⁹.vt dicit Bal.in.l.i.ī.iij.colū.C.de sa.san.ec.Ite z q̄n tot ꝫ totiēs fenoratus fuit q nō possit nisi ē liquidū ī ꝓpo.vt dicit Bal.in.l.i.in.iij.colū.C.

de falsa cā adiec. le. ¶ Itē qñ ex pjectuꝝ appet vsurari⁹ ⁊ īdicijs. vt dic Bal. ī. l. cū ꝓponebat in ꝓn. ff. ō le. ij. et ī. l. ciues. C. de ap. Et hꝛemit dic qꝫ iudex hz arbitrari ex additꝫ cohērētijs qꝫ sit maīfest⁹, puta. qꝛ publice fenerat qꝫ ꝓ vsurario hēt cōit ⁊ reputat qꝫ als fuit declarat⁹ ⁊ similia. ¶ Ita dic Bal. ī addi. ad spe. ī ti. de ap. ī ꝛ. an aūt sit maīfest⁹ Dicit ec Fede. ꝙ. viij. qꝫ ē maīfestū. ō q ī. d. ꝙci. lugdun. ōz. Cui⁹ ꝓbatō ē euidēs ⁊ maīfesta. ꝛbi gīa. Defect⁹ visus ⁊ audit⁹ ⁊ scie ñ palā appet oīb⁹. ⁊ tñ subīciēdo exami fit euidēs ⁊ maīfest⁹. vt ī. c. ij. ō ꝙsūp. sic qñ ꝓ modicā exaīationē ꝓmptā ⁊ facilē. puta ꝓ libꝛos rōnū ⁊ hmōi fit euidēs ōz maīfest⁹. et ī aduocati ⁊ ꝓcuratoꝛes q defendūt eoꝝ ꝗct⁹ feneraticios peccāt mortr ꝙ. c. i. cū ibi no. ō of fi. del. et ꝙ. c. i. de vsu. li. vi. et tenēt ad restōz. vt s. restō. ¶ in ꝛbo vsurari⁹. ¶. viij. ꝓterea bñ dicit tex. ī. l. i. ¶. fi. ff. de dote ꝓle. Rei satis demō strate frustra fit demōstratio. hec ibi.

Q Vis clauium vide. s. Claues eccīe Et. s. pfessio. v. et q ad excōicatōz vide. s. absolutio. iij. et. s. īterrogatōes. ī fi.

Q Vis est ius vtendi reb⁹ alienis salua rerū substātia fm Azo. in sum.

1 Vsuari⁹ ōz cui tñ re ad vsum q̄tidianū vti hz instī. de vsu et ha. ¶. i. vñ non solū vsuari⁹ ꝑt sumere ōtuꝝ sibi expedit. hz etiā sibi et familie sue. l. plenū. in fi. ff. de vsu et habi.

2 Quid si vsus dom⁹ sit relictus marito. Rē. poterit hītare ī ea ec vxoꝛ ꝓntes filij serui ⁊ libertī ⁊ hospites ī domo recipe. Idē dic ī muliere ec si vidua erat et postea nupsit. ff. de vsu et habi. l. cui vsus. et. l. ceterū. et. l. nō solū.

Quid si pecoꝛis vsus sit relict⁹ alicui. Rē. qꝫ nec lana nec lacte nec agnis vti poterit. sed ad stercoꝛizandū ⁊ modico lacte vti poterit. ff. de vsu ⁊ habi. l. plenū. ¶. hz et si pecoꝛis.

4 Vtꝝ ille cui legat vsus silue possit icidere ⁊ vēdere sic vsufructuari⁹. Rē. qꝫ sic. qꝛ aliꝫ nihil habitur⁹ esse ex legato. ff. de vsu ⁊ ha. l. diuus.

Q Vsufructus est ius alienis reb⁹ vtendi fruendi salua rerū substā. qꝛ est ius in coꝛpe q̄ sublato ⁊ ipm tolli necesse ē ff. de vsufruc. l. i. instī. eo. ti. in ꝓn. Differt vsufructuari⁹ ab ēphiteota. qꝛ ille hz vtile dīnium iste solū ius vtēdi. Itē differt ab vsuario. Nā is cui nud⁹ vsus fundi dat nihil hz vlteri⁹ ī eo nisi vt oleris pomis feno ⁊ hmōi vtat ad vsū q̄tidianū ⁊ ī eo moꝛet. sed nulli alij ius qō hz aut vēdere aut locare aut gītis ꝓcedere ꝑt. hz vsufructuari⁹ sic. instī. de vsu ⁊ ha. ¶. i. Multo magis differt ab vsu nō iuris hz facti q̄ frēs minores vtunt in q̄ vsuarius nullū ius hz. hz tñ factū ꝓ nēcitate vite. de ver. sig. c. exīt qui seminat. li. vi. et ꝓterea addit verbū fructus.

Qualiter ꝓstituat vsufruct⁹. Rē. pactōibus et stipulatōib⁹ ⁊ familie herciscūde ꝓpositōe ⁊ ꝓsensu. Itē ī testō legādo. vt. ff. ō vsuf. l. oīm. ⁊ l. vsufruct⁹ plūb⁹. Itē cū qs legat hītatōz ī domo sua ē ꝓsūde ac si legaret vsufructū hītatōis. vt ē casꝰ. ī. l. cū ātiqtas. C. ō. vsuf. ⁊ iō ꝑt locaē vt ibi ⁊ cōmodare. l. i. inf comodatū. ff. como.

3 An qb⁹ reb⁹ ꝓstituit vsufruct⁹. Rē. ī oīb⁹ rebus q̄ vsu ñ ꝓsumūt ꝓpe. vt. ff. eo. l. oīm. An rebus ꝛbo q̄ vsu ꝓsumūt ñ ꝓpe vsufruct⁹ ꝓstituit ⁊ vtilitaꝫ cā receptū ē. vt ec in his ꝓstituat. g ꝓstituit pecūia. vino. grāno. hmōi. īsti. eo. ¶. cōstituit. Nō nō. ꝙ illō qō nō renascit nō ōz eē ī vsufructu. l. diuoꝛtio. ¶. si fundum. et. ¶. si vir in fundo. ff. sol. ma. Iō lapis q̄ nō renascit nō est ī vsufructu. ⁊ creta. ⁊ hmōi. qō nō. qꝛ legato vsufructu nō veniūt talia. Itē arboꝛes cedue vt salices et hmōi sunt ī vsufructu. ⁊ arboꝛes fructifire nō possent cedi ꝓ vsufructu.

Ad qd tenēt vsufructuari⁹. Rē. tenēt ꝑstare 3 cautōz qꝫ ī reb⁹ q̄ vsu nō ꝓsumūt arbitrio boni viri ipis vtēt salua reꝝ substā. sic qlibz bon⁹ vir vtit ⁊ fruit reꝑpa. Et scdo qꝫ finito vsufructu restituet ꝓprietario id qō supest. Ju reb⁹ ꝛbo q̄ vsu ꝓsumūt ōz ꝑstare cautōz de his exhibēdis ī ea q̄litate vt si vult ꝓsumere ꝙ ꝑstabit extimationē illoꝝ bonoꝝ. d. c. vl. ī glo. ō pigno. ß nota tur. et. ff. de vsufr. earū reꝝ q̄ vsu ꝓsumunt. l. i. ij et. iij. et. d. ¶. cōstituitur.

Oz q̄d de his reb⁹ q̄ vsu ñ ꝓsumūt hz minuūt 4 vt vegetes et silua q̄ vsu veterascūt ⁊ minuunt nō aūt ipo facto. sic vinū oleū ⁊ silua. Rē. Pa. ī d. c. fi. ꝙ cauebit ō restituēdo qō superit finito vsufructu. vt ꝛz ī. l. i. ff. vsufru. quēadmodū caueat vbi ē casꝰ. facit. l. i. ff. ō vsufr. earū reꝝ. vbi ista duo ponūt vt diuersa. s. q̄ vsu ꝓsumūt et q̄ vsu minuūt. Et iō iura q volūt vt extimatio ꝑstet. loquunt ī his q̄ vsu ꝓsumunt. vt ī. l. si vini olei. ff. de vsufr. eaꝝ reꝝ. Ergo ñ dīt extēdi ad ea q̄ nō ꝓsumūt hz minuunt. qꝛ aliꝫ vsufructuario essz ꝓiudiciū. Et facit ꝓ ß exemplū ī re comodata q̄ vsu minuit vbi dānū ꝓtinet ad dīnum nō ad comodatariū. l. eū q̄. ff. comodati.

Vtꝝ vsufructuari⁹ ñ ꝑstās cautōz a ꝓn⁹ ⁊ re 5 cipiēs fruct⁹ teneaꝫ eos restituere. Rē. Pa. ī. c. cū ꝓstet. de pigno. doc. cōit distinguūt ꝓcordādo gl. iuꝝ ciuil q̄ sūt ꝛrie sic aut bona fide recipit. puta. qꝛ nō fuit exacta cautio. nec maliciose distulit ꝑstare. ⁊ hz locū gl. ī. l. vltī. ff. ō vsufr. lega. q̄ tz qꝫ nō tenēt restituere. Aut exact⁹ nō

pstitit cautoz vel fuit i mala fide malicioſe cũ
ſciret ſe obligatũ ⁊ nõ pstitit ſic teneꝫ reſtitue-
re tãçꝫ indebite pceptoſ.qz nõ facit ſuos.et ſic
intelligẽda eſt glo.ĩ.l.ſi cui⁹.ff.de vſufr.facit.l.
ſz et ſi.§.ſcire.ff.de peti.here.Vbi errãs ĩ iure
facit fruct⁹ ſuos nõ malefidei poſſeſſoz.

6 ¶ Sz nũqd teſtatoz poterit remittere ne cau-
tio pſtet.Rn.De.ĩ.l.i.C.õ vſufr.et ĩ.l.ſcire.C.
vt in poſ.lega.q ſic in reb⁹ q̃ vſu pſumũt.¶ In
reb⁹ vero q̃ vſu nõ pſumũt nõ pt.Rõ qz darez
materia delinquẽdi ĩ ſ curaretvti ſic bon⁹ vir.
Sz ĩ alijs ceſſat cũ ſolũ teneat ad extiatõz. qõ
vez ẽ niſi ꝓpetas fuiſſet eidẽ vſufructuario le
gata vſqꝫ ad certũ diẽ ⁊ vſufruct⁹ pure.qz ſz ca
ſu cautio non ẽ pſtanda.vt in.l.ſi vſuffruct⁹.§.
plane.ff.vſufru.quẽadmodũ caueat.

7 ¶ Vtz ſufficiat cautio iuratoria.Rn.q ſi vſu
fructuari⁹ ẽ pſona ſuſpecta nõ ſufficit.alꝫ ſic.
etſz ſeq̃t Pa.ĩ.c.cũ ꝓtet.de pigno.ar.ĩ.c.p ve-
ſtras.de dote.poſt de diuoz.reſti.vbi bon⁹ tex.
in ſiſti.et in auꝫ.generaliꝫ.C.de epi.et cle.

8 ¶ Vtz vſufructuari⁹ teneaꝫ ad expẽſas ĩ re de
q̃ bz vſumfructũ.Rn.Luõ.de ro.ĩ no. q ſic ad
expẽſas ꝙuas.et ad collectas ⁊ ad refectõz de
collecta q teneaꝫ hẽs.l.q̃ro.ff. õ vſufr. lega.l.
apud iulianũ.§.heres.ff.õ le.i.et.l.bacten⁹.ff.
devſufr.Nõ limita niſi q̃n collecta tãta eſſz q
eq̃aleret pceptõi fructuũ.qz ſolũ teneret dñs
gꝫ.ẽ ĩ.l.q̃ pcubinã.§.q̃ oztos.ff.de le.iij.quã ſe
quunꝫ Dy.et bar.ĩ.l.bis ꝙbis.§.idẽ teſtatoz.
ff.õ le.iij.Idẽ dic ĩ expẽſis ꝓ refectõe niſi eſſz
ei legat⁹ vſuffruct⁹ generaliꝫ oĩm rez.qz ſic te
neret ad oẽs expẽſas ꝙ renũciare.d.l. bacten⁹.
et qõ ibi no.de fide inſtru.c.Bo.ꝓpetu⁹.in glo.

9 ¶ Sz q̃d de vſurario.Rn.idẽ ibidẽ q aut dñs
pticipat ĩ comodo rei cui⁹ mihi legat⁹ ẽ vſus.
puta qz dom⁹ ẽ ampla ⁊ tũc teneꝫ dñs tm̃.Aut
nõ pticipat ſz ſolus vſurarius.Et ſic teneꝫ ad
expẽſas.l.ſi dom⁹.ff.de vſu et habi.

10 ¶ Quero q̃d erit q̃n teſtatoz reliq̃t vroz ẽ dñam
et vſufructuariã oĩm bonoꝝ ſuoꝝ q̃diu vixerit
vl̃ vitam vidualẽ duxerit.dic vt.s.legatũ.i.§.
xlvij.ꝑt tñ talis vroz laudare ⁊ laudemiũ reci
pere.nec ꝙ vẽ ꝓditio heredis deterioz.ſic nec
eccie ſi plat⁹ bñficia vacãtia ꝓferat electos cõ
firmet.cũ talia nõ poſſit retinere ad manus ſu
as.de iſti.c.fi.de of.archiꝑſby.c.fi.et feuda an
tiqua ꝓcedat.c.q̃.de feudis.

iii ¶ Sz nũqd ex vſufructu legato q̃uabiꝫ heres ĩ
ltĩa.Rn.q ñ nec q̃ ad ꝓprietatẽ nec q̃ ad vſufru
ctũ.C.õ ioffi.teſta.l.qſi.et auꝫ.nouiſſima.⁊.l.
ſcim⁹.§.cõi aũt.Idẽ dic in trebellianica q̃ ad
oliũ heredẽ vl̃ alios q̃bus ltĩa debeꝫ.qz detra-
bẽt q̃rtã ſuã heredes de tali vſufructu legato.
niſi ſit ipe heres cui vſuffruct⁹ ẽ legat⁹.etiã.d.
l.vroꝝ.et.ff.de vſufr.l.oĩm.et.l.ſi mihi et tibi. 11

¶ Vtz ille cui ẽ relict⁹ vſuffruct⁹ oĩm bonoꝝ
teneaꝫ ſoluere es alienũ de ipis bonis.Rn.fm
Bo.q ſic.Sec⁹ ſi ſolũ eſſz relict⁹ vſuffruct⁹ ali
quaꝫ rez.ff.de vſufr.lega.l.ſi.Pau.õ caſt.ꝓſi
lio.ccdxxv.dicit q ꝓprietarius teneꝫ ꝓncipa
liter.ſ.ad vẽdendũ õ bonis ꝓ ſolutõe eris alie
ni.⁊ ſic vſufructuari⁹ ſecũdario pticipabit ĩ ſo
lutõe ⁊ ſic minorẽ vſumfructũ habit.pq̃ fac.l.
ſi.§.ſi ãt es alienũ.C.õ bo.q̃ lib.⁊ ẽ verioz opi. 3

¶ Quo amittit vſuffruct⁹ Rn.q q̃ttuoz modis.
Primo ꝓ mortẽ vſufructuarij.de pigno.c.ſi. 14

¶ Sc̃o ꝓ maximã et mediã capiz diminutõz
nõ aũt ꝓpt minimã.Et maxia minutio capitiſ
ẽ cũ aliq̃s ſit ⁊ libertatẽ ⁊ ciuitatẽ amittit. qõ
accidit bis q̃ efficiũt ſui pene ꝓpt delictũ ſuũ.
vl̃q ꝓpt ingratitudinẽ redigũt ĩ ſeruitutẽ.Me-
dia ẽ cũ ciuitas amittit ⁊ libertas retineꝫ. qõ
accidit cũ aq̃ ⁊ ignis iterdicit.vl̃ inſulã depor
tat.Minima ẽ cũ ciuitas et libertas retineꝫ ſz
ſtat⁹ mutat qõ accidit bis q̃ ſui iuriſ erãt.facti
ſunt iuris alieni.vl̃ ecõtra. iſti.õ capi.di.Pri
me due ſũt mortes ciuiles.ff.ꝓ ſocio.l.ſocietas
Tercia nõ qz oĩa iura trãſeũt ad pez cui arro
gat⁹ ſe donat.iſti.de adop.§.ſz ꝓdie.C.de ſa.
ſa.ec.auꝫ.ĩ greſſi.õ teſta.c.qz in grediẽtibus.

¶ Tercio amittit ſi res pierit ĩ q̃ erat vſuffruct⁹ 15
inſti.eo.§.finit.ff.q̃ mo.vſuffr.ami.l.i.⁊ ꝓ totũ
et ſz ſi erat ꝓſtitut⁹.õ.l.i.Quia qõ nõ ẽ amitti
nõ pt in glo.ibidẽ.cũ cõcordantijs ſuis.

¶ Quid ſi vniuerſitati ſit vſuffruct⁹ legat⁹ vl̃ 16
ciuitati.Rn.durabit ſpacio centũ ãnoꝝ.ff.e.ti.
l.an vſuffruct⁹.niſi ĩ ciuitate aratrũ inducatur
ita q deſinit eſſe ciuitas vel vniuerſitas.ff.q̃.
mo.vſu.amit.l.ſi.

¶ Vtz cũ plures ſũt vſufructuarij ⁊ vn⁹ moriꝫ 17
reuertaꝫ ad ꝓprietariũ.Rn.q nõ.ſz accreſcit al
teri vſufructuario.ff. de vſufr. accre. ꝓ to.ff.q̃.
mo.vſu.amit.l.excepta. ſolũ ergo redit ad ꝓ
prietariũ q̃n oẽs deficiũt.inſti.eo.§.i.

¶ Quid ſi vſuffruct⁹ relinquaꝫ alicui donec fi 18
lius pupill⁹ ad pubertatẽ venerit ⁊ pupill⁹ mo
riꝫ añ pubertatẽ.Rn.q vſuffruct⁹ durabit vſqꝫ
ad etatẽ ꝙpletã.Sic vo ſit relict⁹ ſub ĩcerto tpe
puta donec talis furioſus reſpuerit et añçꝫ re
ſipiſcat moriꝫ ſic durabit toto tpe vite vſufru
ctuarij.qz poſſibile fuit vt toto ei⁹ tpe in furia
pſeueraret.vt in.l.ambiguitatẽ.C.eo.

¶ Quarto amittit vſuffruct⁹ ꝓ nõ vſũ ñ ſimpli 19
ciꝫ.ſz eo mõ q̃ eẽ dñium rei ꝑdiꝫ vt ꝓ ꝓſcriptoz
vt.s.ꝓſcriptio dictũ eſt.et no. in.l.pe.C. eo.

¶ Sed ad quē reverterē vsusfructus qñ p capitis diminutōem amittit. R. si ē filius ad patrē. si seruus ad dñm. si pr̄ vel alius trāsibit ad filiū aut heredē eius nō ad ꝓprietariū. vt i.l.fi. C.eo. ¶ Intellige q̄diu viuet ille cui vsusfructus fuerat legatus.ar.p̄dicte.l.ambiguitatē.

21 ¶ Utr̄ cū vsusfructus vniuersalit̄ gregis vel armenti est legatus si moriat teneat vsusfructuarius reficere. R.q̄ sic ex agnatis gregū tenet summittere alia loco mortuor̄ capitū. Nec si tm̄ i alijs legat vsusfructus.qz non tenet reficere si moriant sine sua culpa.ff.eo.l.vetus. ista. ō re. dni. ℣. ſz et si gregis. ¶ Idē dic q̄ dz i vinearū mortuarū et arbor̄ locū alias instituere vel colere ꝑ q̄si bonū p̄fa.dz vti.vt in.℣. ſz et si gregis ¶ Utrū vsusfructus legatus filio exīte in ptāte p̄ris amittat p mortē eius.R. Bar.in.l. ex l̄ris. C. de vsufr.et habi.q̄ nō extinguit. qz p̄sumit ꝓtēplatōe p̄ris legatus ſz remanebit p̄ti. Si vo p̄ p̄moriat.sic p̄sumit ꝓtemplatōe filij legatus et nō extinguet.ſz erit filij aduenticiū.

23 ¶ Utr̄ vsufructuarius possit cedere vel vēdere comoditatē vsusfructus. R. Bar.i.l.interest. C. de vsu.et ha.q̄ sic.ſz nō ius vsusfructus. Sic r ille cui legata ē i testō dom̄ ad inhabitandū potest alt̄ locare et finiet solū morte ip̄i⁹ cui legata ē.l.habitatio.ff.de vsu.et habi.et insti. eo.℣.fi.

¶ Quor dz mulier postq̄ ēxit p verba de p̄nti.ſz nondū ꝓsummauerit.et ibi oib⁹ fauorabilib⁹. ſz i odiosis appellatiōe vxoris venit solū illa q̄ mrionū ꝓsūmauit. vt in.l. sicut. C. de bo. q̄ lib.no. Pa.in.c. terciolo co. de p̄sump. vide.s. sponsalia.℣.i.

1 ¶ Utr̄ vxor sit i ptāte mariti. R.fm bal.ō cōsue.feu.ti.an marit⁹ succedat vxori i bene.q̄ ñ iure romano.nisi q̄ ad debitū carnis et opandū vt no.gl. C. de ꝓdi.infer.l.si vxorē.et no.insti. ad tertullianū.℣.i.i fi. C. de ser.fugi.l.fi.et adde qō no.insti.ō pa.ptāte.i gl.ordinaria.ter. ē i.l i.℣.fi.ff.de iiur.et ibi gl.et ter.i.l.is ciu⁹ope.℣. fi.ff.de adulter. Erit ergo sub ptāte p̄ris. d.l. si vxorē.et.l.sicut.ff.de ope.liber.ſz iure lōbardo erit sub ptāte viri.sed apud nos vacat. Alii qui tū tenēt q̄ de iure canonico ē sub ptāte viri.ar.c.mulieres. de sen.excō.sed nō credo.

2 ¶ Utrū vxor cedat loco viri. R. Pa.i.c.l̄ras. de resti.spo.tz q̄ sic. q̄tū ad opandū. alt.l. sic p̄onus.ff.de op.li. Facit.l.sed si vir.in p̄n.ff.ō dona.inter vi.et vx.et.c.hec imago.et.c. mulierū.xxxij.q.v. ſz saluo meliori iudicio.dico q̄ aut opat i bonis viri ꝑ suo vsu.vtputa. i lana viri,vt sibi faciat vestimentū.vel in lino vt sibi faciat linteamina ꝑ vsū.et sic dico q̄ cedit lucro viri.qz nō minus tale vestimentū erit viri q̄ si nihil opis in eo fecisset.nec p̄ciū laboris a viro i ꝫ cāu poterit petere. Et sic loquit̄.d.l.ſz si vir. Et idē dico de re heredis viri apud quē alimentat̄. Aut laborat i reb⁹ viri vt inde hēat lucrū vel i alijs q̄buscūq̄.vtputa est textrix.vel filat.vel est negociatrix et hmōi. Et sic cedit lucro viri.ſz sibi acq̄rit nisi in casu q̄ nō hz dotē sufficientē ad alendū se et cōes liberos cū marito.vbi marit⁹ nō hz alia bona sufficiētia. ſz si hz dotē sufficientē ad alendū se et cōes liberos vel saltē se.q̄ marit⁹ hz alia bona sufficiētia.sic credo nō teneat cedere lucro mariti.sed p̄t in ei⁹ bonis vel alijs laborare.vt hēat p̄ciū laboris et sibi acq̄ret.et ꝫ videt̄ sed Bar.et sic limitare gl.in.d.l.sic patron⁹.in.l.gaio.ff.de adm.lega.facit. C. de dona.inter vi.et vx.l. et si de pecunia tua. Probat̄ idē qz vxor nō tenet laborare ꝓviro.si hz dotē sufficientē ꝑ ptē onerū supportāda.vt ꝑz ar.c.ꝑ vīas.ō dona.inter vi. et vx.et i.l.si cū dote.ff.solu.ma.et no.idē Pa. in.c.l̄ras.ō resti.spo.vbi determīat q̄ nec etiā causatiue p̄t vir eā ꝓpellere ad laborandū sub trahēdo.s.alimēta. Ergo sibi poterit laborare. Si vero nō portauit dotē sufficientē ad sustentāda onera mrionū saltē ꝑ ptē sic credo q̄ debeat laborare ꝓ ipsis oneribus supportādis. et si nō vult vir p̄t ei denegare alimēta et sic tene. Nec ob.iura q̄ vident velle q̄ simplicit cedat lucro viri.qz.d.l.sic.q̄ dicit q̄ dz esse in officio viri dz intelligi.s.ad debitū reddendū.et glo.ibidē intelligēda est fm q̄ dixi. dū laborat in re viri ꝑ vsu suo.alias non hz veritatē.nec iure ꝓbat̄.si alio mō intelligit̄.et sic r. hec imago.et.c.mulierē.in q̄b⁹ dz q̄ ē pene famula viri.et q̄ ē de dñio viri intellige nō simpliciter. sed fm q̄d in q̄tū est sub eius cura. et dz regi abeo et q̄ ad debitū cōiugale.alias nō. qz nō trāsit in ptātem viri.vt.s.dictū est.vel dic q̄ p̄dicta dñt intelligi de opib⁹ obsequialib⁹ i domo.puta coquina vel faciēdi lectū aut scopandi et huiusmodi.de q̄ vide.s.peculiū.℣.xxxi.

¶ Utr̄ marit⁹ possit verberare vxorē. R.fm 3
Jo.et Bof.i.c.quēadmodū.de iureiur.q̄ sic. ex magna cā et leui verberatōe.ar.in.l. p̄ceptoris.ff.ad.l.aquil.de homi. ad audientiā ſz sine cā vel grauit verberās vir punit ad dandū ei terciā ptē donatōis ꝓpter nuptias.vt i aut. vt liceat ma.et aui.℣.si q̄s aūt ꝓpriā.et.C. de repudijs.aut.sed nouo iure.vñ.in.l. consensu. C. de repu.dz q̄ verbera ingenuis aliena sunt facit glo.vñ.q.i.in.c.sicut.

¶ Utr̄ vir possit interficere vxorē adulteran- 4

tem. R. lex ciuilis penā nō imponit. l. gracus. C. de adul. xxxiij. q. ij. inter hec si inuenit ī actu adulterij. sed lex diuina sic dicit. Nō occides. Et ideo nō lz. vide homicidiū. i. §. vi.

5 ¶ Vtr vxor possit agerre ad restōem dotis viuente viro. R. ſm Pa. ī. c. ex lr̄is. de pigno. q sic. si vir incipit male vti substātia sua ⁊ male versari. et dr male versari. qñ exulat a pr̄ia sua ꝓpter maleficiū ꝓpriū. ⁊ maxīe cū ꝑuenit ad distractionē bonoꝝ. d. c. ꝑvr̄as. videt tex. ī. l. vbi. C. de iure do. etiā q possit petere donatōz ꝓpter nuptias. lz alij q ad donationē p̄dictā cōtrariū teneāt. Itē p̄t petere vbi mr̄ioniū veīt separandū quo ad thorum. vt in. d. c. i. de dote post diuor. resti.

6 ¶ Vtr vxor hn̄s virū ꝓdigū licite possit abscōdere aliq̄ bona eo inuito. vide furtū. §. xxxv

7 ¶ De dote vide. s. dos. de dona. inter vi. ⁊ vx. s. donatio. de debito. vide debitū. de voto. vide. s. votū. ij. §. viij. de parafrenalibus vxoris hēs. s. parafrenalia.

8 ¶ Vtr possit de rebus viri ꝓuidere filijs primi mr̄imonij. R. q non. nisi ſm q p̄t elemosynas facere. vt. s. elemosyna. §. vij.

9 ¶ Vtr vxor teneat seq̄ virū suū. R. ſm q colligo ex no. in. c. si q̄s necessitate. xxxiiij. q. ij. q aut trāffert domiciliū. Et sic tenet eū seq̄. Et hoc verū nisi pactū fuisset vt nō transferret. qz sic nō teneret nisi post pactū aliq̄ necessitas aduenerit q̄ īpediret maritū ibi manere. puta infirmitas vel capital inimicitia. qz sic tenet seq̄ ñ obstāte pacto. ar. c. vnaqueqz. xiij. q. ij. Si vero nō trāffert domiciliū. sic nō tenet eū seq̄ ſm Ho. Sil'r nō tenet eū sequi si est vagabūdus. ſm glo. in. d. c. vnaqueqz. nisi sciēs eū vagabūdum ꝯxit cū eo. qz sic tenet. Hoc totū limito verū. qñ ex cā honesta vel trāffert domiciliū. vel est vagabund⁹. Sec⁹ si ex cā īhonesta. vel si vellet eā trahere ad pctm̄. vel immineret sibi ꝑiculum vite. qz sic nō teneret eū seq̄. vt sentit glo. in. d. c. si q̄s. Facit. l. q nisi. ff. de ope. liber. vbi pz q libertus nō tenet seq̄ dn̄m vagabundum ad p̄standū ei opas. vide in. c. de illis. de spō.

Ipocrisis vide. s. simulatio.
Poteca vide pignus.
Ironia vide in littera. h.
Strio vide in littera. h.

Zelus ꝓprie est tristicia de bono alterius nō ex eo q ille hz. sed ex eo q sibi deest dicit phs. ij. ethi. Et si ē iste zelus circa bona honesta est laudabilis. ſm illud. i. coꝝ. xiiij. Emulamini carismata meliora. Si vero est de tpalibus. sic p̄t esse cū peccato sicut auaricia. Si autem quis dolet de bono alterius. quia eū excedit in talibus bonis. sic est inuidia. Accipit etiam aliqñ zelus ꝓ feruore seu cōmotione diuine charitatis. vt ī p̄s. Zelus domus tue comedit me ⁊c. Et iste zelus postremo dictus fuit q̄ me ad p̄fatā angelicā summā cōponendā coegit. ad laudem dn̄i nostri iesu christi. cui est honor et gloria in secula seculorum. Laus deo.

Humano angelicas q̄cunqz audire loquelas.
Ore cupis: presens perlege lector opus.
Hic sacros canones: hic et ciuilia iura.
Hic sancte inuenies religionis opes.
Maxima multoꝝ qd vix dabat ante libroꝝ.
Sarcina: id Angelica dat tibi sūma breuis.
Angelus est auctor: sacri decus ordinis ingēs
Seraphici: et tante religionis honos.
Auctorē atqz opus impressum felicia dona.
Clauissina tulit terra beata viro.
Nec Spira minus gens felix vnde creatus.
Angelus angelicis dignus adesse choris.

¶ Opus quoqz hoc angelicū arte. opera et impensis nō minimis. maxima cum emendatōe. Spire impressum Finit feliciter. Anno salutis M. cccc. lxxxviij.

Registrum huius operis.
a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. ⁊. ꝯ. ꝛ. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. oēs iste littere sunt quaterni excepta littera. S. qd est quinternus.

IN Cœnobio FF. Eremit. S. Auguſtini, omnibus Eccleſiæ Sacramentis munitus, ex hac vita migrauit, dilectus nobis in Chriſto F. IACOBVS PERYE Clericus, ætatis ſuæ vigeſimo-tertio anno, Religionis tertio: pro cuius animæ refrigerio, precum veſtrarum ſuffragia ex charitate poſtulamus.

IN Cœnobio FF. Eremit. S. Augustini, omnibus Ecclesiæ Sacramentis munitus, ex hac vita migrauit, dilectus nobis in Christo F. IACOBVS PERTE Clericus, ætatis suæ vigesimo-tertio anno, Religionis tertio: pro cuius animæ refrigerio, precum vestrarum suffragia ex charitate postulamus.

20516

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6